PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS,

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRA, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,

OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GR ECORUM,

QUI AB BYO APOSTOLICO AD BTATEM INNOCENTII III (ANN. 1216) PRO LATINIS, BT AD CONCILII FLORENTINI TEMPORA (ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT:

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITEINE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIOR. ECCLESIÆ SÆGULA ET AMPLIUS,

FUNTA RDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILISIN TER CASTIGATA; DISSERTATIONINUS, COMMENTARIIS VARIISQUE LECTIONINUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNINUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBERTUR ABSOLUTAS, DETECTIS AUCTA; INDICIBUS ORDINARIIS VEL ETIAM ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS, SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPRIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAN POLLENTIBUS, ANPLIFICATA;

DUCENTIS ET QUADRAGINTA INDICIBUS SUB OMNI RESPECTU, SCILICET, ALPHABETICO, CIRCNOLOGICO, ANALYTICO, ANALOGICO, STATISTICO, SYNTHETICO, ETC., RES ET AUCTORES EXHIBENTIBUS, ITA UT NON SOLUM STUDIOSO, SED NEGOTIIS IMPLICATO, ET SI FORTE SINT, PIGRIS ETIAM ET IMPERITIS PATEANT OMNES 6S. PATRES, LOCUPLETATA; SED PRÆSERTIM DUOBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS INDICIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, ABSQUE ULLA EXCEPTIONE, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBBUS OPERUM SUDREUM LOCIS SINCULOS SINCULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO GENESEOS

USQUE AD NOVISSIMUM AFOCALYPSIS, COMMENTATI SINT:
EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEFONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS,
CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, CORRECTIONIS PERFECTIO, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS
TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER
SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,
SEXCENTORUM FRACMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, VEL ETIAM
INEDITORUM, PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES
ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PRATIMENTIBUS. COADUNATORUM,

ET EX INNUMERIS OPERIBUS TRADITIONEM CATHOLICAN CONFLANTIBUS, OPUS UNICUM MIRABILITER EFFICIENTIUS.

SERIES GRÆCA POSTERIOR,

IN QUA PRODRUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECULESIÆ GRÆCÆ AB ÆVO PHOTIANO USQUE AD CONCILII FLORENTINI TEMPORA;

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothece cleri universe,

SIVE CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIÆ, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIAN NEMPE LATINAN, ALIAN GRÆCO-LATINAN. AMBÆ PARTES PENE JAM INTEGRE EXABATÆ SUNT. LATINA, DUCENTIS ET VIGINTI DUOBUS VOLUMINIBUS MOLE SUA BTANS, DECEM ET CINTUM SUPRA MILLE FRANCIS VENIT ; GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALI COMPLECTITUR, NOVEMQUE ET CENTUM VOLUMINA, PRO PRIMA SERIE GRÆCA, NON EXCEDIT. POSTERIOR AUTEM VERSIONEM LATINAM TANTUM EMIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA PROBABILITER NON SUPERABIT ; DUM HUJUS VERSIO MERE LATINA TRIGINTA VOLUMINIBUS ABSOLVETUR. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR : UTROBIQUE VERO, UT PRETII HUJUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM, SIVE LATINAM, SIVE GRÆCAM COYPARET NECESSE ERIT; SECUS ENIM CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLITUDINEM NECNON ET DIFFICULTATES VÊRIA PRETIA ÆQUABUNT. ATTAMEN, SI QUIS EMAT INTEGRE ET SEORSIM COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EAMDEM EX GRÆCO LATINE VERSAM, TUM QUODQUE VOLUMEN PRO NOVEM VIL PRO SEX FRANCIS SOLUM OBTINEBIT. ISTÆ CONDITIONES FUTURIS PATROLOGIÆ SERIEBUS APPLICANTUR, SI TEMPUS EAS TYPIS MANDANDI NON NOBIS DEEST.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS CXXI.

GEORGIUS CEDRENUS.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE, EDITOREM, IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MOENIA PARISINA.

Property seminary and antistical services are a subsequential

6

CALLED CONTROL FOR LA PRINCIPI CON

THE THE PURPLE SHAPE

TO MESTER STREET OF A STREET TO THE TOTAL TO STREET THE STREET THE

TRADITIO CATHOLICA.

SÆCULUM XI. ANNUS 1058.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΤΟΥ ΚΕΔΡΗΝΟΥ ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ.

GEORGII CEDRENI

COMPENDIUM HISTORIARUM,

CUI SUBJICIUNTUR

EXCERPTA EX BREVIARIO JOANNIS SCYLITZA: CUROPALATA.

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ

SIVE

CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTLE ECCLESIASTICE RAMOS EDITORE.

TOMUS PRIOR.

VENEUNT DUO VOLUMINA 20 FRANCIS GALLICIS.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM, IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MUENIA PARISINA.

1864

TRADITIO CATHOLICA.

SÆCULUM XI. ANNUS 1058.

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO CXXI CONTINENTUR.

GEORGIUS CEDRENUS

Monitum Editorum Patrologia.	col. 9
Notitia in Cedrenum, ex Leonis Allatii Diatriba de Georgiis.	ibid
Caroli Annibalis Fabrotti Epistola nuncupatoria ad cardinalem Julium Mazar	rinum. 13
Ejusdem Præfatio ad Lectorem.	15
Guillelmi Xylandri Præfatio. Georgii Cedreni Compendium historiarum a mundo condito usque ad annum cui subjiciuntur Excerpta ex Breviario historico Joannis Scylitze, Chrope excipientia ubi Cedrenus desinit et ad annum usque 1080 pertendentia,	alalæ,
dejecto Michaele Botoniata, Alexius Comnenus imperium adeptus est.	23

EXCERTA EX ERETHALIC LOANNES SCHIETE E CURORICATA

ANGENIE ET DENOU DE CONOSCENIET, MENE, MINISTERICE CENTRE PRESENTATION

CHARTELL COURTERCORDS TO SINGULOS SCHOOLES DOCUMENTANTION RESELVE REPORTE

TOMES PRIOR

SCHOOL SCHOOL OF ASSESSED DUE TO DESCRIPT

EXCEDERATER ET LENET ARED 4.-P. MIGNE ROTOREM; ET VIL BRITA EN EDUTS, OLDS TROPE CONTAN 12 TAGES, PARRISONES VILLEG FERNERS NOTINATAN, SER PELIT DOVERNAL BEING SERVE RESNA FARISSINA.

MS W

Parisiis. - Ex Typis J.-P. MIGNE.

MONITUM EDITORUM.

Georgius Cedrenus iis scriptoribus accensendus est, qui non propria cogitata scribunt, sed libros aliorum cum aliqua sagacitate exscribunt. Ideo apud multos vapulavit, quasi nihil sibi proprium afferret, sed ex meris latrociniis vixisset. Si tamen res æqui perpendatur, videbit eruditus lector Cedrenum in exscribendis aliis auctoribus aliquod meritum sibi comparasse, et studiis doctiorum etiam hodie posse inservire, tum quie nonnulli ex iis antiquis auctoribus perierunt, et apud solum Cedrenum exstant; tum etiam quia Cedrenus citatur a multis scriptoribus sequentis ætatis, qui libris a Cedreno expilatis carebant. Unde fit ut non raro ad eorum mentem assequendam Cedrenus consulendus sit. Id attendant, precamur, docti lectores qui severius judicium Allatii mox legent, et fortasse mirabuntur Cedreni Historiam in Patrologia nostra fuisse admissam. Videbunt etiam Cedrenum nequaquam exscriptum fuisse a Joanne Scylitza comtaneo suo, ut asserit Fabroti, sed eum exscripsisse.

NOTITIA SCRIPTORUM GEORGII CEDRENI.

(Leo Allatius in Diatriba de Georgiis, apud Fabric. Biblioth. gr. tom. X.)

Georgius Cedrenus, a quibusdam etiam monachus vel sacerdos existimatus, tum quod similis sortis hominibus genus dicendi familiare sequatur, tum quod de religione, et cæremoniis, et vita monastica prolixas disputationes sæpe sæpius interserat, a quibus ipse non dissenserim, dummodo libri titulus, quem ipsi etiam producunt, suspectus non sit. Ab orbe ipso condito compendium sue historie exorsus, ad Stratiotici abdicationem (a) deduxit: opus e variis historiis non sententiis solum, sed verbo tenus consarcinatum absolvit. Que si ab auctoribus repeterentur, nudus ipse, eque ac cornicula illa remaneret. Primam enim historiæ partem a Georgio Syncello, et Georgio alio Hamartolo, ad Maximianum et Maximinum; cætera ad Nicephorum ex Genico a Theophane Syncelli continuatore, de Basilio Macedone ex Constantini Porphyrogennetæ libro de vita et rebus gestis Basilii Macedonis: a Nicephoro (b) ad Stratioticum ipsum, in quo historiam finit, a Joanne Scylitza exscripsit (c), et nescio qua fronte pro suis divendidit, adeo ut vix unam alteramve periodum in tam vasto volumine Cedreni propriam ac legitimam reperias. Gratiæ tamen illi agendæ sunt, quod auctores nobis præcipuos et raros suo ipse furto conservavit, quando illi non haberentur; sed cum jam nobis Georgii Syncelli, Hamartoli, Theophanis, Constantini, Scylacis (d), aliorumque scripta, accuratissimorum hominum beneficio ac diligentia obtinemus, frustra faciet, qui Cedrenum perquiret: nisi aquarumrivuli, quam fontes, unde emanant, puriores ac dilucidiores, magis accepti fuerint. Editus est hic auctor Græce et Latine ex interpretatione Gulielmi Xylandri, qui annotationes et tabulas chronologicas etiam addidit, Basileæ 1566, in folio; ita tamen ut paginarum integrarum defectum pluribus in locis sertiat, qui ex manuscriptis in Altempsiana et Vaticana bibliothecis conservatissuppleri poterunt (e). Erat quoque in Bibliotheca patriarchæ Constantinopolitani, ut tradit Verderius, et in biblioth. Antonii Augustini cod 131. Hunc aliquando Wolphius, sed quam sano judicio! prætulerat Zonaræ. Zonaras enim, licet in historia post Constantinum Magnum sejunior sit, et nonnisi obvia quæque percurrerit, in his vero, quæ ante Constantinum ad mundi exordia diligentius ac copiosius versatur. Sed quod laude dignum, eaque summa est, Zonaras res de suo componit et narrat, non alienorum funtis plausum captat, neque tractatus integros exscribit.

Josephus Scaliger notis in Chronicon Eusebii de Cedreno illa habet : Georgius Cedrenus

(b) Nicephoro Rangabe.

(c) Confer qu (d) Scylitzæ. Confer quæ supra, volum. VI, pag. 387.

(e) Post hæc A. 1644 ab Allatio scripta, Georgium Cedrenum undequaque reparatum et absolutum ex Regia biblioth. typis pariter regiis publico dede-

runt Parisienses A. 1647, fol., ubi Basileensis editionis lacunæ expletæ, castigata in plerisque a Carolo Annibale Fabrotto Xylandri versio, notæ posteriores Jacobi Goari additæ, Glossarium ejus-dem Fabrotti præmissum, et apposita Scylitæ ad Cedreni historiam continuatio.

e

ip

o m ag

ra

me Ga

ma

qui ret oni

cun

qua

nis

aliu sime

adm

quis

univ irrita tuera mem

oppie

totam chronographiam Syncelli verbatim descripserat, et ex eo atque aliorum chronologorum scriptis ingens volumen contextum, Liobis istopies vocavit. Sed ne illud quoque breviatorum manus, librorum præsentissimum venenum, effugere potuit. Plus dico, non breviatores illi. sed mutilatores suerunt. Nam quæ habemus, non justum illius Συνόξευς breviarium est, sed potius cadaver, et disjecti membra scriptoris παρεκδολαί, et excerpta ex eo ingenti volumine sine ullo ordine temporum, aut gestorum, aut delectu eorum quæ aut omittenda aut excipienda erant. Idiotam quidem hunc Cedrenum fuisse, illius scripta clamant, sed pejus et de illo et de tota chronologia meruerunt, qui eum tam crudeli genere lacerarunt. Denique totum Cedreni opus est stabulum quisquiliarum, et cento ex multis pannis sordidis, purpureis, malis, bonis, integris, laceris consulus. Ex ea farragine multa Eusebiana eruimus, qua ex Georgio Syncello ille excerpserat, et præsuto Eusebii nomine producit : multa etiam quæ, quanquam tacito Eusebii nomine, manifesto Eusebiana constat esse tum ex Syncello, tum ex aliorum fragmentorum reliquiis. Non pauca præterea apud eumdem Cedrenum supersunt optimæ notæ ana-lecta, quorum partem Eusebii, partem Africani esse non dubitamus, sed ea, quod, quibus opinionis nostræ fidem faceremus argumenta nobis desunt, maluimus intacta relinquere, quam incerta pro certis afferre. Cedreni vero Synopsim arbitramur non multo post ejus obitum mutilatam fuisse, alque ita ab illis librorum carnificibus, ut hodie edita est, posteritati transmissam; quin ne ea quidem, quæ breviatores collegerant integra omnino ad nos perve-nisse. Nam Leunclavius vir doctissimus in notis ad Annales Turcicos scribit aliquot Cedreni folia penes se habuisse, quæ in excusis desiderarentur. Nos vero apud Syncellum paginam integram reperimus, et quædam alia quæ in editione vulgata non exstare suo loco demonstra-bitur. Nec dissimilia sunt, quæ apud Vossium De historicis Græcis lib. 11, cap. 26, leguntur. Acre nihilominus est Scaligeri de Cedreno judicium, et injuriam, qua ipse idiotam, ut supponit, afficit, summis, doctissimis et in historia ecclesiastica proceribus facit : Africano scilicet, Eusebio, Syncello, Theophani, Hamartole. Constantino Porphyrogennetæ, Scylitzæ et aliis, quos verbatim describit Cedrenus : fateturque ipse Scaliger de quibusdam, de aliis, alii adnotarunt, et potissimum de Theophanis anualibus Dionysius Petavius not, in Nicephori patriarchæ Breviarium historicum: neque enim de suo quidpiam, quod illi prius scripto non tradiderint, scribit. Eusebius Africanum descripsit; Eusebium sine ulla verborum mutatione in suum Chronicon transtulit Syncellus; verba sunt Scaligeri: postea Theophanem et Hamartolum, cum morte præreptus Syncellus opus non absolvisset, Porphyrogenneta deinceps suppeditante materiam Theophanis affinis, et continuator, Theophanem excipit, et rerum seriem prosequitur: a morte Nicephori ad Isaacium Comnenum totus Scylitza proponitur. Quomodo tot tantique viri, et de historia Christiana bene meriti, stabulum erunt quisquiliarum, et panni sordidi ac laceri? An quia de ritibus et cæremoniis Ecclesiæ catholicæ fidentissime ac verissime tractant, stabulum olent Scaligero et sapiunt? Primos talium rerum auctores, non collectorem, neque rescriptorem reprehendere debuerat. Annon sub persona Davi vapulat Alexander Macedo, et pro libidine sibi fingit hominem Scaliger, quem opprimat? Leviores erunt Ecclesiæ ritus, contemptibiliores traditiones, faciliusque reprobari poterunt, si earum assertor nullius esse dignationis asseratur? Sed vellem in universa Cedreni historia aliquid, quod peculiare Cedreni sit, a Scaligero demonstratum fuisset, quod nusquam perlectis dictis auctoribus demonstrabitur: ut hinc spostea dignumne illud laude sit an reprehensione, dijudicare possemus. Dicet illud esse sapere, qui ubicunque opus sit, linguam possit flectere; sed id, quibus in pectore acetum est, haud probabunt. Immerito præterea Scaliger temporum ordinem in Cedrenicis hisce, que supersunt, desiderat. Cedrenus enim Historiarum Synopsim, non Chronographiam, cui distinctio temporum magis competit, scripsit. Satis illi fuit regibus, res quoque sub eorum principatu gestas, nulloannorum ordine discriminatas supponere. At evolve, sodes, Cedrenum, quam ille distincte pleraque, quam accurate, et ea potissimum, quæ ex Theophane mutuatur suo loco distribuit. Et in exscriptione Scylitzæ Scylitza ipse sequendus erat, qui actiones non ad annos, sed ad imperia refert. Neque prudentiori consilio opus Cedreni unicum in duo partitur; alterum ingens, quod ipse Cedrenus ex variis auctoribus compilatum conscripserat, alterum a junioribus, non multo post ejus obitum mutilatum, adeo ut nec prioris voluminis breviarium sit, sed potius cadaver, estque illud ipsum, quod editum Græce et Latine præ manibus omnium est. Cedreni etenim opus, quod habemus non est primi operis a Cedreno compositi, quod nullum fuit, breviarium, sed illud ipsum ab eodem collectum, et quod ipse nuncupavit Σύνοψεν, Breviarium, quod brevi verborum circuitu, et veluti in compendio res prolixas, atque immensæ scriptionis legentibus traderentur: argumento erunt auctorum sententiæ, et narrationes, quas ille, ut apud eos leguntur, neque immutans, sed fida verborum continuatione, rebus minus opportunis neglectis, disponit. Et Breviarii est, rem longa verborum serie circumscriptam breviori sententia, et paucioribus verbis concludere : quod secus se habet in Cedreno.

Monet tamen Vossius ex Gesnero, historiam Cedreni a morte Nicephori usque ad imperium Isaaci Comneni etiam legi sub nomine Joannis Curopalatæ (qui idem est curi Scylitza) paucis exceptis; (a) et Casaubonum notis in lib. xvii Strabonis referre, cum a

⁽a) De similibus codicibus mss. Seguierianæ sive Coistinianæ bibliothecæ, vide eruditiss. Montfauco-

Græculo historiam Curopalatæ eruisset, eamque contulisset cum Cedreno, deprehendisse eadem iisdem verbis ab iis dici, ut alteruter necessario plagiarius sit. Addit Casaubonus: At cum me ab illo Græculo deceptum, qui magna me pecunia emunxerat, inique ferrem, hoc me tamen recreabat, quod ex utriusque collatione multa posse in utroque emendari videbam. Cedrenumenim ita esse editum sciebam, ut multa passim in ejus scriptis turpissima relicta sint menda. Sane Casaubonus non a Græculo, qui id quod erat, quam plurimi vendidit, sed errore sno, qui Scylitzam in Cedrenum translatum nescivit, deceptus est. Frustra ergo queritur de Græculo illo, qui Curopalatæ historiam, quam vere profitebatur se habere, venalem exposuit: at ipse grandi pecunia mercatus est; cautius rem suam gerere debuit; rerum namque pretium vendentis redimentisque æstimatione accrescit. Vossius De historicis Græcis lib. III in Joanne Antiocheno videtur hunc Antiochenum Joannem cum Curopalata confundere, quem dicit Syncellum, quod tamen falsum est, exscripsisse. Quod multis inlibris historicum Cedreni compendium tribuetur Joanni Curopalatæ. Certum tamen est, non universam Cedreni historiam, sed eam tantum quæ a Nicephoro Rangabe exordium ducit, Joannis Curopalatæ esse. Puerile denique est, dubitare (a) an Cedrenus a Curopalata, sive iste a Cedreno acceperit. De Cedreno vide Genebrardum in Chronico, et Bellarminum De scriptoribus eccles. sæcul. x1, anno 1070.

(a) Joannem Thracesium (qui idem est cum Scylitze) sequi se non diffitetur Cedrenus et priorem ἐχδοσιν illius utique in synopsim suam transtulit : sed altera Scylitza editio ad Alexium Comnenum usque, h. e. ad λ. 1081, continuata, post Cedreni synopsim demum in manus hominum venit. Georgium Cedrenum epistola 84, ad Euthymium citat Nic. Comnenus Papadopoli in Prænotionibus mystagogicis, p. 561.

FABROTI DEDICATIO.

EMINENTISSIMO PRINCIPI JULIO MAZARINO

S. R. E. CARDINALI.

Scite Græcus auctor ait, Eminentissime Cardinalis, deorum templis donaria dicapoa esse, viris autem illustribus ingenii monumenta nuncupanda. Quemadmodum enim muneribus hisce religionem nostram erga Deum, ita et hoc animorum fetu cultum ac observantiam nostram erga viros summæ dignitatis vel doctrinæ præcipuæ testamur. Inter Deum antem et homines longe interest, quod Deus, velut omnium Conditor et Dominus, rebus quarum precarii possessores sumus non egeat, illustrium autem virorum gesta penitus intercidant, nisi sit qui ea litteris mandet et posteris tradat. Sed et quemadmodum humili cuique ad deorum templa accedere et ibi vota sua nuncupare fas est, ita nec illustres animas ea que tenuiores homines eis dicant aspernari videmus. Altæ scilicet mentis homines securi sunt magnitudinis suæ, adeo ut Deum referre quodam genere videantur. Hæc cum ipse mecum reputarem, ausus sum, Eminentissime Cardinalis, religiose te adire et librum opera mea perpolitum licentiore forte hac epistola tibi inscribere, quo devotionem erga te meam publice testarer, scirentque omnes ad venerationem tui etiam eos qui longinque agunt libros tibi dedicare, ut ex sacro et immortali nomine tuo famam et gloriam sibi querant ac immortalitate donentur. Hoc tamen vereor, ne te in excelso humanarum rerum fastigio positum et nunquam vacuum ego unus e turba audacius incondito ac rudi sermone interpellem, teque morer, cujus amplissimis cogitationibus ac consiliis imperium Gallicum gubernatur, cum potius occupationibus tuis bono publico parcendum esset. Sed magnæ quoque animæ litteraria hæc avocamenta non recusant. Hic autem admirari subit quam sagaci consilio optimus maximusque princeps, cum excederet vel potius intercipe-retur et in cœlum rediret, tibi, Cardinalis Eminentissime, pene dixerim, cuncta regendi onus imposuerit, cum juvenilis successoris animus nondum par esset imperio. Sic Atlas cum cœli oneri se subduceret, Herculem submisisse fertur, velut tantæ molis capacem : at qualem virum? majorem humana natura. Deo proximum, denique Jovis, non Amphitryonis filium. Certe non alius quam natus Deo cœlum deorum sedem ferre poterat, sicut nec alius quam divinæ mentis homo onus imperii Gallici sustinere. Tu, inquam, Eminentissime Cardinalis, vocatu regis prudentissimi ad regni arcana tractanda non sine numine admissus es; id quod ex rebus ipsis feliciter et ex voto fluentibus notius est quam ut quisquam præter malignos inficietur. Quando enim terrarum ille prædo, quando orbis universi candidatus certius intellexit se rerumsolum potiri non posse, seque aliena regna irrita spe invadere? quando feliciter secum actum putavit si fines suos non propagaret sed tueretur, nisi ex quo principem nostruminvictissimum anima reliquit? Quid singula commemorem? Prostrato primum stupenda felicitate exercitu validissimo, tum munitissimis oppidis qua locorum natura qua milite non ignavo, cum interim inclinatas acies et laban-

0

m

ce

an

be

eg

cat

bil

in :

tion

lis,

auc

plan

fuer

hau

com

cred

tes, tum milites suos velut attonitos et pavore defixos cerneret, intremuit Flandria. Animos sumpserant Gallici hostes nominis, quoniam in contrarium cecidisse videbantur Gallorum impetus semper hostibus metuendi, quod scilicet externa vis contra fas piumque eis adfuisset velut Deus e machina, quodque eos obsidio liberatos viderent qui jam ingloriam dedi-tionem parabant : sed statim Galli ingenii ad pugnam avidi vicinas urbes animosius aggressisunt; quibus captis extimuit Italia non seens ac quondam populus gentium victor Gallis instantibus sæpius expavit. In Hispania bello quidem ancipiti pugnatum est : sed ducis fortissimi nomen Hispano militi vincendo jamdiu fatale est. Germania bellodiuturno vexata, agrorum populationibus, urbium vastationibus concussa, imperatorem miseris dudum imperare copisse non diffitetur. Hoc latius exsequentur horum temposum diserti. Ego stylo remissiore attigi tantum, et quod longum esset ea prosequi, et quod verebar ne fastidium nasceretur ex plurimis. Cœlum igitur ambitione affectent exteri (quanquam expilationibus cœlum non petitur, sed religione et pietate, quæ reges Christianissimos astris inserunt), aliena regna avido animo pervadant : quandiu stabit Gallia validissima terrarum pars (quam pereundi legibus aliis quam quæ orbi terrarum impositæ sunt, fatorum vis æterna vel potius Deus fatorum arbiter et dispensator exemit), cœpta eis nunquam ex voto succedent. Cum autem serenissimus princeps noster spes totius generis humani adolescit, cum animi ejus vis augescit, tibi, Cardinalis Eminentissime, summa rerum permissa est, cujus fides in rebus difficillimis spectata, cujus devotio erga principem omne vincent exemplum. Nemo in posterum te rerum moderatore tam securus potentiæ erit ut Gallos pene inter ferrum et arma natos provocare vel offendere audeat, quos intelliget nullius armis esse superabiles. Nemo Galliæ socios aut fæderatos lacesset; nemo amicos lædet, qui hoc Galliæ debent, ut qui summa cum injuria et bonorum omnium indignatione fortunis suis exuti velut nudi exsulabant, plenissime restituti sint : tanta est cum sacri nominis tui veneratio, tum imperii Gallici felicitas semper invicta. Verum quo impellor ego fandi impotens? Non enim multum interesse puto sive quis famam alicujus lædat, sive infra dignitatem eum laudet. Non possum tamen hæc citra crimen ingrati præterire quod omnium commendatione dignissimum est : bibliothecam scilicet multis librorum millibus constantem instituisti, quam eruditis omnibus patere vis. In qua quidquid Gallia bonarum artium feracissima, quidquid Italia vel Germania eruditum protulit, invenire in facili est. Omitto præclara illa marmora, principum et virorum qui litteris claruerunt statuas, quas cum videas et ingenii monumenta legas, putes non muta marmora, sed animata, et eorum non interiisse corpora, sed cum animorum fetu de perennitate certare. Quo quidem egregio facto litteratiores quosque tibi obnoxios fecisti, et non minus in ore hominum agis quam propter alias acerrime mentis dotes; ex quibus boni omnes intelligunt tanto te ceteris mortalibus superiorem esse, quanto fortuna tua excelsior et præstantior est. Vive igitur, Eminentissime Cardinalis, Galliæ felicitati, quæ, te sospite, culmen adipiscetur et diurnabit ! Vive, rei Gallicæ rector et propagator, cujus vigilantiæ hoc debetur, ut Galli pacem aequissimis conditionibus sperare debeant, aut exteri bellum internecinum timere I Vive diu, Galliæ felix tutela salusque!

Eminentiæ tuæ

devotissimus CAROLUS ANNIBAL FABROTUS.

LECTORI.

De scriptoribus historiæ Byzantinæ publicandis spem fecimus edito Joanne Cantacuzeno. Ecce fidem præstamus felicioribus auspiciis annixi, jussu nempe illustrissimi Franciæ cancellarii Petri Seguierii, qui ut opus hoc egregium ederetur suæ curæ fecit. Quid autem huic Cedreni editioni accesserit, lector, monendus es. Plures emque ingentes lacunm erant in editione priore, que Cedrenum deformabant. Aliæ minores plures paginas occupaverant. Eas omnes ex aliis scriptoribus calamo exaratis supplevimus, multa correximus ex Joanne Scylitze Curopalate, qui Cedrenum αὐτολεξεί descripserat, unde mirari subit quanta securitate sœculi sui Curopalates alienum opus sibi vindicarit. Itaque si quis Curopalatem desideret, sciet eum Cedreni simiam esse : nam totidem verbis Curopalates constat. Qui tamen non per omnia nobis inutilis fuit, sed supplendo, ut dixi, et emendande Cedreno multum profuit. Quoniam autem toto pene Cedreno exscripto Curopalates excipi ubi Cedrenus desinit, ideo non ingratum fore duxi si cum Cedreno ederetur. Joannes Baptista Gabius interpres ejus multis in locis ab auctoris sententia aberraverat. Ei quan tum fieri potuit consultum est interpolata ejus versione. Xylandri quoque versionen interdum emendavimus; nec tamen veterem loco suo deturbavimus, sed nostram ad oran libri rejecimus. Præterea fatetur interpres ingenue se in quibusdam hærere. Nos sine ull insectatione sententiam nostram proposuimus, et notas quasdam addidimus ei firmanda

0

m

no.

au-

unæ

mus subit

lates

ande

nnes

onen

oran

e ull

anda

Denique Glossarium adjecimus, quo voces mixobarbaræ, quibus Cedrenus utitur, explicantur, dignitates ecclesiasticæ palatinæ et militares exponuntur. Quo in concinnando usus non sum opera Meursii, quem plerique alii qui rapto vivunt solent exscribere, sed vel acctores nondum editos vel alios omnino auctores ad testimonium cito (a). Accedunt etiam R. P. Jacobi Goar variæ in Cedrenum animadversiones eruditissimæ, quæ non modicam Cedreno lucem afferent. Postremo numerosa operarum menda sustulimus, quo tam auctior editio quam emendatior opera nostra prodiret. Cedreno igitur fruere, quem antea, pene dixerim, auro contra veniisse non ignoras. Cedrenum sequetur Theophanes multorum votis expetitus, quem ex regis Christianissimi bibliotheca in lucem edemus, una cum Anastasii Bibliothecarii historia ecclesiastica hactenus inedita, quæ beneficio Cardinalis Eminentissimi Francisci Barberini ad nos pervenit. Sequentur et alii ex variis bibliothecis eruti, quos non interire quantum reipublicæ litterariæ intersit hi tantum intelligunt qui litteras tractant vel fovent. Vale.

(a) Non possumus citra crimen ingrati præterire auctores Græco-barbaros, quibus usi sumus in hoc glossario, nobis utendos datos ex bibliotheca viri clarissimi et eruditissimi Jacobi Mentelli medici Parisiensis. Fabrotus in calce Nicela.

GUILIELMI XYLANDRI

AUGUSTANI

IN GEORGII CEDRENI ANNALES PRÆFATIO.

Ad magnificos et generosos dominos D. Marcum et D. Joannem Fuggeros, Antonii ff. Fratres Germanos, Kirchbergi et Weissenhorni dominos, etc., optimarum litterarum alumnos gratissimos.

Georgii Cedreni annales, qui auspiciis ac impensis vestris, viri amplissimi, a me non sine magnis ærumnis in Latinam linguam conversi in publicum hodie exeunt, pro more dedicaturus diu multumque cogitavi quanam de re potissimum apud vos dissererem. Sive enim historiæ utilitates explicandæ essent, quo hic liber prodiret commendatior atque gratior, jampridem id propositum ita copiose ornaleque noram a summis viris tractatum, ut citra arrogantiæ crimen non possem conari ista vel amplificare vel etiam inculcare. Sive in vestris laudibus prædicandis occupanda oratio, ad quas profecto illustrandas augendasque hæc Cedreni versio editioque conducere debet, quid iis ornamenti poterat mea conferre infantia? Aut quotusquisque, ut nunc sunt mores hominum, non potius assentando me munus captare quam grati animi significationem raris virtutum exemplis demonstrandis commendandisque edere erat judicaturus? Itaque horum ego utrumque prudens sciensque omisi, præsertim cum recordarer de priore alibi me nonnihil etiam dixisse. Sed et alienum aliquid personis vestris aut præsente instituto, qualia ad animum accidebant multa atque varia, in medium afferre intempestivum videbatur atque insolens. neque enim laudari sentiebam eum qui delphinum silvis appinxit, fluctibus aprum. Itaque in præsentia satis habui pauca de ipso hoc historico opere et mea quam vobis ac reipublicæ in eo conficiendo navavi opera dicere; itaque lectore non inutiliter, ut quidem ego puto, de quibusdam præmonito, dedicationis munere defungi.

Jam primum, quis fuerit Cedrenus, certo deprehendere nullo indicio potui, cum de se ipso nihil, hoc quidem in opere, memoriæ prodiderit, neque ab aliis sit, quod ego sciam, laudatus aut nominatus scriptoribus. Eo tamen inclinat animus ut sacerdotem fuisse suspicer aut etiam monachum; tametsi videtur hoc non fuisse dissimulaturus. Meæ conjecturæ ansam præbent cum genus dicendi quo est usus, tum quas de religione et cæremoniis habet disputationes. De quibus non impedio quin quisque suo captu et sensu judicet : quid ego judicem, satis credo esse bonis notum; neque est cur mutem sententiam ulla idonea causa. Quando vixerit, nihilo magis constat quam qua conditione vixerit; nisi quod probabile est rerum potito Isaaco. Comneno (qui iniit imperium eodem fere quo Heinricus IV anno, qui fuit a nato Christo 59 supra millesimum) eum scripsisse suos Annales: hi enim in istum desinunt. Is qui codicem vestrum scripsit librarius, Isaaci Angeli aliquoties mentionem fecit in margine. Fuit hic Isaacus Friderici Ahenobarbi imperatoris Germani æqualis, et accepit Cpolitanum regnum circa annum 1185, ut centum fere annis codex iste auctore suo recentior fuisse videatur. Non dissimulavit librarius aliquoties se in exemplari, quod descripsit, aliquot paginarum defectum sensisse. Sed ulrum reliqua omnia ita fuerint ab auctore composita quomodo ad nos scribæ istius opera pervenerunt, dubitari haud injuria potest: non enim mendosa modo quædam, sed plura etiam his mutilata vel comperi vel suspicatus sum, quod aliquoties in annotationibus ostendi. Porro autem facile crediderim lectores in bonis scriptoribus versatos et judicio aliquantum quam vulgus

aeriori præditos, ubi lectionem hujus operis instituerint, molestiæ principio aliquid aut etiam nauseæ contracturos. Pollicitus enim auctor ab mitio mundi usque ad sua tempora historias se compendio recitaturum, ubi ad rem ventum est, neque optimo ordine ea proponit que in sacris Litteris et Flavii Josephi antiquitatis Judaice descriptione atque alibi copiose describuntur; et inserit multa nescio quam relatu aut creditu digna; et interpolatis narrationibus sæpe, sæpe mutilatis, aliquando idem non sine tædio et odio inculcat. In summis mundi imperiis et eorum successione ac mutationibus exponendis jejunus plane est. Res Romanas ita attingit ut videatur earum fuisse admodum ignarus. Et in ipsis imperatoribus ordine recensendis corumque in summa exponendis rebus gestis fere ad Constantinum usque Magnum nihil præclari aut etiam operæ pretii est consecutus, ut subverear ne quis ista legens exclamet: Quid tanto dignum dedit hic promissor hiatu? Digressiones quoque in disputationes de vita monastica, contra Judæos, et alia id genus, talia sunt quæ annalibus parum omnino conveniant et non possint a quovis ventriculo concoqui. Quæ ego a me dicta ita velim accipi ut ab eo qui non vituperet sed excuset Cedrenum, scriptorem qualem ea tempora et fortassis etiam vitæ institutum tulit, ut uno verbo dicam, interdum vidos. Certe si quid ab eo peccatum est, non magno rerum dispendio peccatum est, cum abunde librorum sit ex quibus historiarum ab ipso præteritarum aut minus commode tractatorum cognitio repeti possit. Hoc autem vere possum affirmare, plu-rima esse in Cedreni hoc opere, quæ cum alibi non inveniantur, maximam ei apud omnes veritatis et historiæ amatores conciliare possint debeantque gratiam. In Justiniano præsertim Magno, in Heraclio et aliis deinceps Cpolitanis imperatoribus multo est quam ipse Zonaras fuerit diligentius ac copiosius versatus describendis, annis etiam singulis res gestas divi-dens. Nam que ante nove Rome ortum habet, ea videtur utcunque ex variis libris non magna cura ac judicio perexiguo consarcinasse: in Cpolis autem rebus et exercitatior fuit, ut apparet, et majore est usus industria; et si quid ego judico, hoc illi ἐργον fuit, cætera πάρεργα. Qui eum cum Zonara conferrent, iis deprehendere erit proclive vere me ista dicere. Nam omisit Zonaras multa quæ noster habet, scitu perquam digna, et quibus omissis historiam mutilari obscurarique fuit necesse. Multa ille breviter admodum indicavit, quæ sunt a nostro circumstantiis omnibus explicatis illustrats. Neque ego primus hoc depre-hendi : sed Wolfius noster, quem honoris causa nomino, vir harum rerum (quod, quibus ignotus ipse est, lucubrationes ejus evidentissime demonstrant) longe peritissimus, aliquanto ante codici vestro schedam præfixerat qua argumentum ejus in hæc verba expri-mitur « tractat idem argumentum quod Zonaras, sed multa habet a Zonara de industria prætermissa, brevitatis, ut opinor, studio, sed certe non prætermittenda. Quod si mihi optio data fuisset ab initio, hunc Zonaræ prætulissem. Nunc cum Zonaras denuo edendus erit, consultum fore videbitur ut hoc totum opus perlegatur, et quidquid memorabile visum fuerit, Zonaræ suis locis certa nota apposita inserendum. » Hæc Wolfius; qui, haud dubie, cum hoc ferret de Cedreno judicium, ad ca respexit præcipue quæ aliunde quam ex co aut Zonara repeti commode non possunt. Nam duo priores Zonaræ, tomi longe alioqui sunt meliores ac laude digniores quam ea quæ ad Constantinum usque Magnum noster collegit. Et tamen in hisce ipsis sunt nonnulla quæ cognitu digna atque utilia tamen neque apud Zonaram occurrant neque alibi sint adeo obvia. Enimvero id affirmare ausim, ex hoc nostro scriptore ab homine industrio multa posse desumi quibus Zonaræ Procopii Diaconi aliorumque id genus scriptorum, recentiorum quoque, ut Cuspiniani, Egnatii Panvinii, imperatores et historiæ partim corrigi partim illustrari ac poliri possint. Quæ utilitas vel sola ejus editionem apprime apud æquos lectores gratiosam facere debet. Neque nunc proponam exempla: tametsi enim rei gustum aliquem annotationes nostræ præbebunt, tamen malo hæc solerti lectori observanda relinquere quam iis commemorandis me jactare. Addatur et hoc : cum eorum quæ sunt circa Byzantium et in ipsa urbe locorum, tum aliarum multarum urbium fluminum montiumque notitiam permultis hujus scriptoris logis posse explicari atque illustrari; ut magno rerum geographicarum incremento et antiquitatis recolenda adjumento diligentibus sit futurus.

Verum de Cedreno satis, aut fortasse nimium: legatur, ipsus se probabit, et ostendet vendibili vino non opus esse hedera. Venio nunc ad meam operam, non profecto ut eam vel jactem vel etiam ἀχχισμῷ extenuem, quorum neutrum ego ingenui hominis arbitror; neque etiam ut qui vestris et aliorum bonorum (cœteros enim nihil moror) judiciis diffidam, ideoque causam mihi dicendam putaverim: sed quod, cum ipse in hoc opere falsus alicubi sim, nolim alios quoque errare. Primo omnium ne conatus quidem sum id consequi, ut Zonaræ, Nicetæ ac Gregoræ facundiam Latinam parem Cedreno conciliarem. Nam probe mihi meæ conscius tenuitatis, nemine etiam monente, habebamexploratum me moliri hoc non debere quod elegans pastor merito odisse ait, τον δρενό κορυφὰ τελίσαι δόμον ὡρομίδιντος. Et quidem Græcæ linguæ usu Cedrenum iis quos nominavi multo inferiorem esse, multoque minus in suo foro disertum, non difficulter judicabunt lectores; quo minus habet etiam quod conqueratur, si Latine purius ii nitidiusque ipso loquantur. Ac nescio quomodo mihi accidit ut interdum invitus, magis tamensolito, balbutirem ipse etiam, dum præeuntis verba subsequor et exprimere conor. Sed hoc quidquid est mali, æquanimitas lectorum vel dissimulabit vel corriget

lectorum vel dissimulabit vel corriget.

Postquam vos, Mæcenatis nomine dignissimi heroes, ultro pro vestra benignitate de me honeste sentientes, impulsore maxime D. Ludovico Carino, sone longe doctissimo veroque

officiosæ in cultores bonarum artium, humanitatis exemplo, vobisque non absque gravissimis causis et meritis charissimo et acceptissimo, de me autem jamdiu ita merito ut gratiarum actionem (quas enim possim pro tot beneficiis hac mea conditione referre?) hic locus dignam non capiat, memoriam autem ab eo in me profectarum commoditatum me vivo nibil sit obliteraturum; suadentibus idem cum aliis primariis viris tum ipso etiam Wolfio, qui (nihil jam de ipsius laudibus dicam, cum prædicationem meam excedant, neque hoc sibi reponi muneris pro suis meritis ipse cupiat) abundantia quadam amoris semper me prosecutus quasi lampādem hanc in decursione vertendæ Græcæ historiæ recte se traditurum mihi existimavit; postquam ergo Cedreni convertendi provinciam mihi credidistis (id quod mihi fuit, ut debuit, gratissimum), equidem in hoc incubui ut exspectationi vestræ meisque promissis mature et fideliter satisfacerem. Omnia expeditu facilia fore animo præceperam, fortasse non nimis arroganter, ut qui non nunc primum hoc genus rei tractandum susciperem. Sed in progressu tamen id expertus sum quod Alcæus olim eleganter cecinit:

Delata in altum cum semel est mare, Quocunque tempestas vocabit, Ut tibi navis eat necesse est.

multa spem meam fefellerunt. Incidi in loca vel obscura vel mutila sæpe; ubi cum nonnisi unus codex mihi esset aut alibi eadem aut similia perscripta in prompto non haberem, oportuit me hærere. Conjecturas scio aliquid posse, sed eæ neque satis tutæ aliquando sunt, et non raro quod conjicerem aut quo me referrem non succurrebat. Ne tamen vel auctori vel lectori mea ignoratio fraudi esset, ubi visum est rem babere aliquid momenti, annotationibus meis pro virili rem exposui aut saltem aliis enodandam proposui. Maxime barbarica me vexaverunt vocabula, quorum magnam copiam lector inveniet, partim hybridarum ac μιζοθαρθάρων aut (si ita velit aliquis) μιζελλήνων, partim prorsus et apud Latinos et apud Græcos peregrinorum. Quorum alia rerum sunt, ut scaramangium, tuldum, cumparia, barducium, læsa, et alia plura; alia officiorum appellationes, ut barangi, protovestiarius, logotheta dromi, caniclium, protospatharius, drungarius, ameras. Reperiet etiam multa Latina Græco habitu velata, κινοτέρναν, σκάμιον, λεγάτα, silentium, asecretia, scalam, κοῦρσον, sexcenta alia. In quibus animadvertendis et vertendis quam fuerim felix, nescio: fui certe moleste occupatus. Quod ad annotationes meas attinet, poteram eas extendere et amplificare indicatione et comparatione eorum quæ apud alios scriptores iisdem de rebus habentur; quod ignavo fortassis aut librorum copia destituto lectori fuisset non ingratum. Verum ego brevitati studui; et cum postremo eas relegerem, permulta amputavi quæ alio loco commodius me persecuturum videbam, cum hic vel brevius quam ut satis intelligerentur indicare ea oporteret, vel commentando extra fines annotandi progredi. Has autem ipsas annotationes lectori magnum momentum allaturas ad intelligendum Cedrenum, aut saltem quædam diligentius scrutandum, confido. Mihi quidem incredibili labore constiterunt. Ponetur in lucro a gratis, si ad alios quoque intelligendos scriptores inde aliquid poterunt petere adjumenti: quod ego spero fore. Numeri corum numeris margini Cedreniano appositis respondent; nisi quod sepe plura unico sumus complexi lora. Ad finem tabulas chronologicas (a) adjeci, jampridem eas a me compositas, et cum ad alia tum ad συγχρονισμούς prompto inveniendos ac intervalla temporum supputanda utiles. In his fere sum Funckium secutus, quanquam ipse quoque de quibusdam quod moneam et disputem videor mihi habere; quod ipsum quale sit, alio loco, si Deus volet, proferetur. Græcus codex editur diligentissime et summa fide ac labore non exiguo descriptus, collatusque cum vestro exemplo. Ex eo poterit emendatio eorum sumi in quibus est a me pec-catum. Ut enim nusquam me hallucinatum profitear, non facile mihi quisquam persuaserit. Confido tamen equos peritosque rerum et erumnarum que in hujusmodi operibus sunt exantlande lectores non ita multa desideraturos, ut non sint mihi pro laboribus hisce gratiam habituri. Vobis autem, Viri amplissimi, vobis acceptum ferre debent, quam hoc opere legendo utilitatem delectationemque capient: vobis, inquam, non mihi. Tametsi enim studio reipublicæ litterariæ juvandæ atque locupletandæ tenear vel maximo, paucisque (quod velim nemo dictum arrogantius putet) voluntate bene merendi de patria cedo, aut fortasse nemini, tamen ea est rerum mearum tenuitas, ut nisi aliis locata mea opera, qui fortunarum mearum habeant ac laborum et sum liberalitatis rationem, scribendi facultatem habeam nullam. Et quamvis multo est quam imperiti credere possint ærumnosius, ista, qualia nos fere edidimus adhuc, conscribere; ut non domino tantum fundi maximam, sed et colono aliquam gratiam debere videri possint qui frugibus vescuntur; ego interim quod ab aliis exigam non habeo, cui dubium non sit quin meos in hoc opere labores pro vestra liberalitate atque munificentia ita sitis compensaturi, ut insigni vobis obstrictus beneficio perpetuas sim debiturus atque habiturus gratias. Atque ego sane neque volo neque debeo etiam diffiteri, hanc mihi potissimam fuisse meæ vobis operæ offerendæ atque navandæ causam, ut consecuto quod volui, nemo alius porro sit appellandus. At vestræ magnificentia quis, nisi animi prorsus obnoxii, negaverit plurimum a republica litteraria

⁽a) Hee chronologia, quia virorum doctorum judicio non satis accurata est, in hac editione prætermissa est. Fabrotus,

et omnibus in ea ingenue versantibus deberi? Nam me quidem, ne quid dissimulem, paupertas, ut ille ait, impulit audax ut libros facerem. Quod ipsum tamen adhuc ita tempaupertas, ut ille ait, impulit audax ut libros facerem. Quod ipsum tamen adhuc ita temperavi, et in posterum quoque rebus meis sic poscentibus ita instituam, ut non minora ad Lonarum litterarum studiosos quam ad me meis e laboribus redeant emolumenta. Vos autem quid, præter publicæ utilitatis rationes et voluntatem de me quoque privatim bene merendi, ad hoc Cedreni dandum munus adduxerit, ne cogitari quidem potest; nisi si quis ita est in Europa hotoes et famæ ignarus, ut vos et avitæ et vestris meritis partæ gloriæ inopes suspicetur voluisse hujus liberalitatis opportunitate nomini vestro laudem decusque conciliare. Enimvero quod vestro sumptu in lucem e tenebris eruendis ac publicandis hocque pacto ab interitu vindicandis bonis libris et magnificentiam vestram patriæ demonstratis et rempublicam augetis atque exornatis, non id gloriæ, qua abunpatriæ demonstratis et rempublicam augetis atque exornatis, non id gloriæ, qua abundatis, quærendæ studio, sed laudatissimi piæ inclytæque memoriæ herois Antonii Fuggeri, patris vestri, legitima quadam et hæreditaria successione atque imitatione facitis; neque committendum vobis putatis ut cum aliis in rebus eum patriæ repræsentetis, hoc unico in tam laudabili instituto ab eo vos degenerasse opinari quisquam possit. Valete, Viri amplissimi ac veri Mæcenates, nosque in vestrorum clientum numerum semel receptos fovete, sedulo curaturos ne quid vobis in nos collatorum beneficiorum pereat. Heidelbergæ, Nonis Januarii, anno a Natali Christi 1566.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

APXOMENH

ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ, ΙΣΑΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

YYAAEFEIYA

ΠΑΡΑ ΚΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΔΡΗΝΟΥ

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΙΒΑΙΩΝ.

COMPENDIUM HISTORIARUM

A MUNDO CONDITO USQUE AD ISAACIUM COMNENUM IMPERATOREM

A DN. GEORGIO CEDRENO

EX DIVERSIS LIBRIS COLLECTUM,

Guilelmo Xylandro Augustano interprete, cujus versionem ad incudem revocavit Carolus Annibal Fabrotus.

rerum gestarum studiosi viri in compendium historias contrahere aggressi sunt. Nam et Georgius monachus idemque syncellus, ab initio mundi orsus,

1-3 Multi ante nos religiosi atque cognitionis A [P. 1.] Πολλοί τῶν πρὸ ἡμῶν φιλοθέων ἀνδρῶν και φιλιστόρων την έπιτομην της Ιστορίας έπραγματεύσαντο. ὅ τε γάρ μοναχός Γεώργιος καὶ σύγκελλος (1) άπο καταδολής άρξάμενος κόσμου είς Μαξι-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(f) Syncellus dignitatis est seu officii nomen. Ita appellabant eum qui patriarchæ (sic crebro nun-eupant Cpolitanæ Ecclesiæ summum antistitem). defuncto successurus erat, quasi suffraganeus quidam. Auctor noster in vita Constantini Mono-machi, de bello Sultanico et Liparita capto agens; et est idem apud Zonaram. Atque in Leone Iconoet est idem apud Zonaram. Atque in Leone Icono-macho noster Anastasium Germani syncellum facit, in Leone Basilii filio Stephanum ejus fratrem Photii, in Romano Lacapeno Theophylactum hujus filium Stephani Ameseni; alios alibi. Vox unde sit deducta, ut et multæ aliæ id genus, conjectu est difficile neque magnopere necessarium. Quid si is sit qui in eadem cella cum eo degat cui sit suc-cessurus? In Michaelo Stratiotico mentio fit protosyncelli, quasi principem syncellorum dicas,

Leonis Strabospondylæ, qui tum in republica primarius suerit gerenda. Id videtur aliquid ab aliis habere diversi. Ego in his adnotationibus ea tantum statui reserre quæ maxime necessaria videbantur. Quam brevitatem pro excusatione accipient æqui lectores, si non ubique eos adjuvabimus. Xvr. — Syncelles primis temporibus, non alius quam contubernii societatis ac convictus particens, successor nusquam eral, virtutis signidem ticeps, successor nusquam erat, virtutis siquidem et eruditionis merito, CP throni, sublato e vivis Tarasio, successionem adeptus est Nicephorus confessor. Plura de Syncello expetita suis locis exponentur; quæque de illo, non plana licet et integra, probanda tamen Xylander retulit, alibi commodius inserentur. Goar.

gi gi gi gi qi no

du

Prologum isto prolixiorem ex cod. Coislin. 136 a Montfauconio editum habes ad calcem tomi II. Edit. Pata-

μιανόν και Μαξιμίνον (2) τους τυράννους κατέληξε, A usque ad Maximianum et Maximinum tyrannos rem καὶ ὁ ὁμολογητής Θεοφάνης (3) τὸ ἐκείνου τέλος άρχην ποιησάμενος οίχειαν άχρι τοῦ τέλους Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενιχοῦ (4) κατήντησε. Μετά δὲ τοῦτον καὶ άλλοι ἐπεχείρησαν, οἶον ὁ Σικελιώτης (5) καὶ ὁ ὑπέρτιμος Ψελλὸς (6) καὶ ἔτεροι σύν τούτοις. 'Αλλά τῆς ἀκριδείας ἀποπεπτώκασιν, ἀπαρίθμησιν μόνην ποιησάμενοι των βασιλέων και διδάξαντες τίς μετά τίνα γέγονεν έγχρατής, και πλέον οὐδέν. 'Ο γάρ Δαφνοπάτης [Ρ. 2] Θεόδωρος, Νικήτας ὁ Παφλαγών, καὶ οἱ λοιποὶ Βυζάντιοι (7), Νικηφόρος τε διάχονος ὁ Φρύξ, Λέων ὁ Καρίας (8), Θεόδωρος ὁ Σίδης, καὶ ὁ τούτου ὁμώνυμος Σεδαστείας (9), καὶ ὁ Κυζίχου Δημήτριος (10), και ό μοναχός Ίωάννης (11), οίχείαν έχαστος ὑπόθεσιν προστησάμενοι, ὁ μὲν Επαινον φέρε είπεζν βασιλέως, ὁ δὲ ψόγον πατριάρχου, ἄτερος δὲ φίλου ἐγχώμιον, πόρρω τῆς τῶν είρημένων ανδρών διανοίας αποπεπτώχασε καὶ πρός άλλήλους διηνέχθησαν. Ο δέ πρωτοδεστιάριος (12)

perduxit; et quo is loco desiit, & inde principium sumens Theophanes confessor obitu Nicephori, qui de generali logotheta imperator fuit factus, historiam suam finiit. Post hunc etiam alii idem opus in manus sumpserunt, ut Siculus, ut honoratissimus Psellus, ac præter hos alii. Cæterum isti accuratam atque exactam temporum rationem non tenuerunt, neque aliud præstitere quam quod nuda regum enumeratione exposita, quis cui in imperio successisset docuerunt. Nam Theodorus Daphnopates, Nicetas Paphlagon ac reliqui Byzantii, tum Nicephorus diaconus Phryx, Leo e Caria, Theododorus Sida oriundus, alterque Theodorus Augustanus, Demetrius item Cyzicenus ac Joannes monachus, horum quivis peculiari sibi proposito 5 argumento (verbi gratia, laudationem alius regis, alius patriarchæ vituperationem, alius amici prædicationem), procul a nominatorum virorum sententia aberra-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(2) Maximianum et Maximinum, Horum prior collega fuit Diocletiani, cognomento Herculeus, posterior ab eodem Diocletiano imperatore gener ac Cæsar est ascitus. Cedrenus Maximianum vocat in ipsius historia. Quidam Maximianum scribunt. Nomen ei fuit Gallerio. Tyrannos vocat, quod Christianis fuerunt iniqui. Xvl.

(3) Hic Georgii Syncelli filium secutus ab ejus fine principium historiæ suæ dedit, Theophili et Michaelis filii tempore, quo monasterii Agri præ-

positus decessit. Goar.

(4) Sic etiam Zonaras eum vocat in inscriptione C imperii ejus, tomo tertio f. 99, paulo ante ea referens quæ ego huc perspicuitatis gratia transtuli. Est apud Suidam in 'Αρτέμιος, γενικόν vocari eum qui tributorum vel redituum rationes putat, τῶν φόρων λογιστήν. Et in Basilio Macedone noster com montionem feeit ac ibidem non procul initio ejus mentionem facit, ac ibidem non procul initio γενιχόν loci nomen fuisse ostendit, ubi debitæ publico seu tributi seu vectigalis nomine pecuniæ exigerentur. Alioqui creditur voce λογοθέτης can-cellarius aut libellorum magister aut aliquid tale, designari: officii nomen utique est. Fuit Nicepho-

rus iste aqualis Caroli Magni. XVI.

(5) De Siculo isto nihil a me temere dictum volo: quod Possevinus Heidelbergensis Bibliothecæ cod. 594 scribit, fideliter exscribo: Joannis Siculi Chronicon ab orbe condito usque ad imp. Michaelem Theophili F. præcipuas historias complectens. Meminerunt ejus Zonaras et Cedrenus.

Hæc ille. Goan.

(6) Quis hic Psellus? Non unus siquidem co-guomine Psellus, sed plures, iidenique τῶν φιλοσόφων υπατοι, non consules, ut quidam rentur, sed supremi, quasi υπέρτατοι. Primus Michael Leonis philosophi præceptor eruditissimus et υπέρτιμος, quo celebriorem et antiquiorem, Baronio judice, non reperias, de quo refert auctor p. 550. Alter Constantinus, de quo p. 803. Priori quædam hi-storica ascribit Possevinus. Ac cum sua tempestate Psellum scripsisse testetur Curopalates, de pos-teriore sermonem ab auctore fieri penitus est indubium. Goan. indubium. Goar.

(7) Quos de nomine citat Curopalates, Josephus

Genesius et Manuel Byzantius, Goar.

(8) Grammaticus cognomine, Romanæ classis dux, novem imperatorum post Theophanem gesta conscripsit. Latet adhue in Regia bibliotheca.

(9) Augustanus, Sebastere natus. Est autem Seba-

στεια Augusta, a Σεδαστός Angustus. Utque Augustæ multæ fuerunt urbes in regionibus occiden-talibus, ita Græco nomine Sebasteæ in Oriente fuerunt. Nam et Samariam Herodes Sebasteam appellavit, ut Strabo testatur, et Sebasteam Cap-padociæ commemorat Plinius 6 3. XIL. Augustanus nusquam dicendus (nisi forte Xylandro Augustano, Latine quidem, verum improprie loquenti) qui non Augustæ natus, verum ecclesiæ quæ est in Sebaste præsulatum gessit. Goar.

(10) Hic trito loquendi more Cyzici episcopus censeretur. Num ille Cyzici Demetrius de quo narrat auctor p. 723 et 740, quique in Armenos Dioscori discipulos feliciter stilum exacuit? nullo scriptorum habito sermone reliquit incertum.

GOAR

(11) Joannis monachi nomine Zonaram alias intelligi notum est. Xvi. — Is mihi nonnullisque aliis et Zonaras. Nomen, professio, scripta id evincunt. At repugnant illi qui Cedreno Zonaram habent posteriorem. Unde? quod ulterius hic deduxerit narrationis filum. Levius argumentum est : Cedrenus etenim opere nondum absoluto scribendo destitit. GOAR.

De Niceta Paphlagone non habeo quod dicam: nam Choniates ille Phryx fuit, vel seipso teste.
XxL. Hunc cognomento Davidem vitæ Ignatii patriarchæ sanctissimi et rerum sui temporis (vive-bat autem nono sæculo) fidelissimum scriptorem laudat Baronius. Eumdem Paphlagonem cognomine

citat Meursius in Lexico. Goar.
(12) Litteram B puto pro V consonante eum usurpasse, ut cum Βάρρων, Βιργίλιος scribunt Græci, et similia. Nam minus rectum esse Οὐάρρων Ούτργίλιος vel hoc docet, quod numerus sylla-barum augetur. Neque doctos homines puto moris esse bestiis præfici; neque sane eruditi imperio in esse bestiis præner; heque sane erudit imperior belluas aut honorantur aut delectantur. Itaque suspicor πρωτοδεστιάριον nomen quidem esse officii, sed eum notare qui regio vestitui præesset, quod cubiculariorum videtur hodie officium esse. Neque est alienum dignitate ac commodoses. Neque est alienum dignitate ac commodoses. regis eos habere assidue sibi ad quoscunque usus præsentes qui sint litterati. Vestiariorum quidem infra mentio fit in 22 Justiniani anno, βεστιαρι-των, quorum incuria imperatoris corona fueris amissa. Et sæpe ad res summas ac bestiario nequaquam committendas protobestiarii leguntur desti-nati, ut in nuptiis neptis Lacapeni imperatoris cum Petro Bulgariæ principe est videre, Nonnunet omnibus in ea ingenue versantibus deberi? Nam me quidem, ne quid dissimulem, paupertas, ut ille ait, impulit audax ut libros facerem. Quod ipsum tamen adhuc ita temperavi, et in posterum quoque rebus meis sic poscentibus ita instituam, ut non minora ad Lonarum litterarum studiosos quam ad me meis e laboribus redeant emolumenta. Vos autem quid, præter publicæ utilitatis rationes et voluntatem de me quoque privatim bene merendi, ad hoc Cedreni dandum munus adduxerit, ne cogitari quidem potest; nisi si quis ita est in Europa hospes et famæ ignarus, ut vos et avitæ et vestris meritis partæ gloriæ inopes suspicetur voluisse hujus liberalitatis opportunitate nomini vestro laudem decusque conciliare. Enimyero quod vestro sumptu in lucem e tenebris eruendis ac pudecusque conciliare. Enimvero quod vestro sumptu in lucem e tenebris eruendis ac publicandis hocque pacto ab interitu vindicandis bonis libris et magnificentiam vestram patriæ demonstratis et rempublicam augetis atque exornatis, non id gloriæ, qua abundatis, quærendæ studio, sed laudatissimi piæ inclytæque memoriæ herois Antonii Fuggeri, patris vestri, legitima quadam et hæreditaria successione atque imitatione facilis is neque committendum vobis putatis ut cum aliis in rebus eum patriæ repræsentetis, hoc unico in tam laudabili instituto ab eo vos degenerasse opinari quisquam possit. Valete, Viri amplissimi ac veri Mæcenates, nosque in vestrorum clientum numerum semel receptos fovete, sedulo curaturos ne quid vobis in nos collatorum beneficiorum pereat. Hei-delbergæ, Nonis Januarii, anno a Natali Christi 1566.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

APXOMENH

ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΊΑΣ, ΙΣΑΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

TYAAFFEIRA

ΠΑΡΑ ΚΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΔΡΗΝΟΥ

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ.

COMPENDIUM HISTORIARUM

A MUNDO CONDITO USQUE AD ISAACIUM COMNENUM IMPERATOREM

A DN. GEORGIO CEDRENO

EX DIVERSIS LIBRIS COLLECTUM.

Guilelmo Xylandro Augustano interprete, cujus versionem ad incudem revocavit Carolus Annibat Fabrotus.

rerum gestarum studiosi viri in compendium historias contrahere aggressi sunt. Nam et Georgius monachus idemque syncellus, ab initio mundi orsus,

1-3 Multi ante nos religiosi atque cognitionis A [P. 1.] Πολλοί τῶν πρὸ ἡμῶν φιλοθέων ἀνδρῶν και φιλιστόρων την επιτομήν της Ιστορίας έπραγματεύσαντο ό τε γάρ μοναγός Γεώργιος και σύγκελ. λος (1) άπὸ χαταδολῆς ἀρξάμενος χόσμου εἰς Μαξι-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(f) Syncetlus dignitatis est seu officii nomen. Ita (1) Syncetlus dignitatis est seu officii nomen. Ita appellabant eum qui patriarchæ (sic crebro nuncupant Cpolitanæ Ecclesiæ summum antistitem) defuncto successurus erat, quasi suffraganeus quidam. Auctor noster in vita Constantini Monomachi, de bello Sultanico et Liparita capto agens; et est idem apud Zonaram. Atque in Leone Iconomacho noster Anastasium Germani syncellum facit, in Leone Basilii filio Stephanum ejus fratrem Photii, in Romano Lacapeno Theophylactum hujus filium Stephani Ameseni; alios alibi. Vox unde sit deducta, ut et multæ aliæ id genus, conjectu est difficile neque magnopere necessarium. Ouid si is difficile neque magnopere necessarium. Quid si is sit qui in eadem cella cum eo degat cui sit suc-cessurus? In Michaelo Stratiotico mentio fit protosyncelli, quasi principem syncellorum dicas,

Leonis Strabospondylæ, qui tum in republica primarius suerit gerenda. Id videtur aliquid ab aliis habere diversi. Ego in his adnotationibus ea tantum statui referre quæ maxime necessaria videbantur. Quam brevitatem pro excusatione accipient æqui lectores, si non ubique eos adjuvabimus. Xyr. — Syncellus primis temporibus, non alius quam contubernii societatis ac convictus particene successor pusquam erat, virtuis signidem ticeps, successor nusquam erat, virtutis siquidem et eruditionis merito, CP throni, sublato e vivis Tarasio, successionem adeptus est Nicephorus confessor. Plura de Syncello expetita suis locis exponentur; quæque de illo, non plana licet et integra, probanda tamen Xylander retulit, alibi commodius inserentur. Goar.

Prologum isto prolixiorem ex cod. Coislin. 136 a Montfauconio editum habes ad calcem tomi II. Edit. Patra-

μιανόν καὶ Μαξιμίνον (2) τους τυράννους κατέληξε, A usque ad Maximianum et Maximinum tyrannos rem καὶ ὁ όμολογητής Θεοφάνης (3) τὸ ἐκείνου τέλος άρχην ποιησάμενος οίχείαν άχρι τοῦ τέλους Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενιχοῦ (4) κατήντησε. Μετά δὲ τοῦτον καὶ άλλοι ἐπεχείρησαν, οἶον ὁ Σικελιώτης (5) καί δύπέρτιμος Ψελλός (6) καί έτεροι σύν τούτοις. 'Αλλά τῆς ἀκριδείας ἀποπεπτώκασιν, ἀπαρίθμησιν μόνην ποιησάμενοι τῶν βασιλέων καὶ διδάξαντες τίς μετά τίνα γέγονεν έγχρατής, και πλέον οὐδέν. Ό γάρ Δαφνοπάτης [Ρ. 2] Θεόδωρος, Νικήτας ό Παφλαγών, και οι λοιποι Βυζάντιοι (7), Νικηφόρος τε διάκονος ὁ Φρύξ, Λέων ὁ Καρίας (8), Θεόδωρος ὁ Σίδης, καὶ ὁ τούτου ὁμώνυμος Σεδαστείας (9), καὶ ὁ Κυζίχου Δημήτριος (10), καὶ ὁ μοναχὸς Ἰωάννης (11), οίχείαν εχαστος υπόθεσιν προστησάμενοι, ό μέν Επαινον φέρε είπειν βασιλέως, ό δε ψόγον πατριάρ- Β χου, ἄτερος δὲ φίλου ἐγκώμιον, πόροω τῆς τῶν είρημένων άνδρων διανοίας άποπεπτώχασε καὶ πρός άλλήλους διηνέχθησαν. 'Ο δέ πρωτοδεστιάριος (12)

perduxit; et quo is loco desiit, & inde principium sumens Theophanes confessor obitu Nicephori, qui de generali logotheta imperator fuit factus, historiam suam finiit. Post hunc etiam alii idem opus in manus sumpserunt, ut Siculus, ut honoratissimus Psellus, ac præter hos alii. Cæterum isti accuratam atque exactam temporum rationem non tenuerunt, neque aliud præstitere quam quod nuda regum enumeratione exposita, quis cui in imperio successisset docuerunt. Nam Theodorus Daphnopates, Nicetas Paphlagon ac reliqui Byzantii, tum Nicephorus diaconus Phryx, Leo e Caria, Theododorus Sida oriundus, alterque Theodorus Augustanus, Demetrius item Cyzicenus ac Joannes monachus, horum quivis peculiari sibi proposito 5 argumento (verbi gratia, laudationem alius regis, alius patriarchæ vituperationem, alius amici prædicationem), procul a nominatorum virorum sententia aberra-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(2) Maximianum et Maximinum, Horum prior collega fuit Diocletiani, cognomento Herculeus, posterior ab eodem Diocletiano imperatore gener ac Cæsar est ascitus. Cedrenus Maximianum vocat in ipsius historia. Quidam Maximianum scribunt. Nomen ei fuit Gallerio. Tyrannos vocat, quod Christianis fuerunt iniqui. Xvl. (3) Hic Georgii Syncelli filium secutus ab ejus

fine principlum historiæ suæ dedit, Theophili et Michaelis filii tempore, quo monasterii Agri præ-

positus decessit. Goar.
(4) Sic etiam Zonaras eum vocat in inscriptione C imperii ejus, tomo tertio f. 99, paulo ante ea referens quæ ego huc perspicuitatis gratia transtuli. Est apud Suidam in 'Αρτέμιος, γενικόν vocari eum qui tributorum vel redituum rationes putat, τῶν φόρων λογιστήν. Et in Basilio Macedone noster ejus mentionem facit, ac ibidem non procul initio γενιχόν loci nomen fuisse ostendit, ubi debitæ publico seu tributi seu vectigalis nomine pecuniæ exigerentur. Alioqui creditur voce λογοθέτης can-cellarius aut libellorum magister aut aliquid tale,

cellarius aut libellorum magister aut aliquid tale, designari: officii nomen utique est. Fuit Nicephorus iste æqualis Caroli Magni. Xvt.

(5) De Siculo isto nihil a me temere dictum volo: quod Possevinus Heidelbergensis Bibliothecæ cod. 594 scribit, fideliter exscribo: Joannis Siculi Chronicon ab orbe condito usque ad imp. Michaelem Theophili F. præcipuas historias complectens. Meminerunt ejus Zonaras et Cedrenus. Hæc ille. Goar.

(6) Quis hic Psellus? Non unus siquidem co-gnomine Psellus, sed plures, iidemque τῶν φιλοσόφων υπατοι, non consules, ut quidam rentur, sed supremi, quasi υπέρτατοι. Primus Michael Leonis philosophi præceptor eruditissimus et υπέρτιμος, quo celebriorem et antiquiorem, Baronio judice, non reperias, de quo refert auctor p. 550. Alter Constantinus, de quo p. 803. Priori quædam hi-storica ascribit Posseyinus. Ac cum sua tempestate Psellum scripsisse testetur Curopalates, de posteriore sermonem ab auctore fieri penitus est indubium. Goar.

(7) Quos de nomine citat Curopalates, Josephus Genesius et Manuel Byzantius. Goar.

(8) Grammaticus cognomine, Romanæ classis dux, novem imperatorum post Theophanem gesta conscripsit. Latet adhuc in Regia bibliotheca.

(9) Augustanus, Sebasteæ natus. Est antem Seba-

στεια Augusta, a Σεδαστός Augustus. Utque Augustæ multæ fuerunt urbes in regionibus occidentalibus, ita Græco nomine Sebasteæ in Oriente fuerunt. Nam et Samariam Herodes Sebasteam appellavit, ut Strabo testatur, et Sebasteam Cap-padociæ commemorat Plinius 6 3. XIL. Augustanus nusquam dicendus (nisi forte Xylandro Augustano, Latine quidem, verum improprie loquenti) qui non Augusta natus, verum ecclesia qua est in Sebaste præsulatum gessit. Goar.

(10) Hic trito loquendi more Cyzici episcopus censeretur. Num ille Cyzici Demetrius de quo narrat auctor p. 723 et 740, quique in Armenos Dioscori discipulos feliciter stilum exacuit ? nullo serintorum habita s scriptorum habito sermone reliquit incertum.

(11) Joannis monachi nomine Zonaram alias intelligi notum est. Xv.. — Is mihi nonnullisque aliis et Zonaras. Nomen, professio, scripta id evincunt. At repugnant illi qui Cedreno Zonaram habent posteriorem. Unde? quod ulterius hic deduxerit narrationis filum. Levius argumentum est : Cedrenus etenim opere nondum absoluto scribendo destitit. Goan.

De Niceta Paphlagone non habeo quod dicam: nam Choniates ille Phryx fuit, vel seipso teste.

Xx. Hunc cognomento Davidem vitæ Ignatii
patriarchæ sanctissimi et rerum sui temporis (vivebat autem nono sæculo) fidelissimum scriptorem
laudat Baronius. Eumdem Paphlagonem cognomine

citat Meursius in Lexico. Goar.
(12) Litteram B puto pro V consonante eum
usurpasse, ut cum Βάρρων, Βιργίλιος scribunt Græci, et similia. Nam minus rectum esse Οὐάρ-ρων Οὐεργίλιος vel hoc docet, quod numerus sylla-barum augetur. Neque doctos homines puto moris esse bestiis præfici; neque sane eruditi imperio in belluas aut honorantur aut delectantur. Itaque suspicor πρωτοδεστιάριον nomen quidem esse officii, sed eum notare qui regio vestitui præesset, quod cubiculariorum videtur hodie officium esse. Neque est alienum dignitate ac commodoregis eos habere assidue sibi ad quoscunque usus præsentes qui sint litterati. Vestiariorum quidem infra mentio fit in 22 Justiniani anno, βεστιαριτών, quorum incuria imperatoris corona fueria amissa. Et sæpe ad res summas ac bestiario nequaquam committendas protobestiarii leguntur desti-nati, ut in nuptiis neptis Lacapeni imperatoris cum Petro Bulgariæ principe est videre, Nonnuz-

runt, ipsique inter se dissenserunt. Jam Joannes A Ἰωάννης ὁ Θρακήσιος τὸ ἐπώνυμον, συντομωτέραν Protovestiarius, cognomento Thracesius, compendiosiorem eorum quæ diversis evenerunt temporibus notitiam tradere constus, supra commemoratorum scriptorum historiis accurate perlectis indeque in suos commentarios quæ ad rem facerent collatis, ab exitu Nicephori, cujus paulo ante meminimus exorsus est, repudiatisque quæ ex animi commotione aut in gratiam alicujus scripta fuerant, nudam historiam tradidit. Nos autem evolutis horum libris, indeque iis quæ attinebat collectis, adjectis 6 etiam quæ, cum non essent scripta, ab antiquis hominibus tradita didiceramus, non pauca etiam ex parva Genesi, ecclesiasticis historiis aliisque libri complexi, cursim omnia in unum composuimus volumen. Quod opus posteris B relinquimus tanquam alimentum tenerum ac mola præparatum, ut et qui dictorum historicorum scripta legerunt, commentarios habeant (etenim lectio ad recordationem excitandam est efficax, recordationi ad alendam augendamque memoriam vis est, quemadmodum contra incuria et negligentia immemores reddit; unde prorsus oblivio consequitur, memoriam rerum gestarum obscurans atque confundens), et qui historias nondum cognoverunt, hoc compendio ductoris loco utantur.

Principio fecit Deus cœlum et terram. Confusius iis mundi partibus nominatis quæ maxime reliquas

ένδιδόναι χατάληψιν των έν διαφόροις συμδεδηχότων χαιροίς, τάς τῶν ἄνο θεν λεχθέντων συγγραφέων ίστορίας άναλεξάμενος καὶ ἐγκατάσκευον ποιησάμενος τὴν γραφήν ἀπό τοῦ τέλους ήρξατο τοῦ ἀπό γενιχῶν Νιχηφόρου, και τὰ ἐμπαθῶς ἢ και πρὸς χάριν λεχθέντα ἀποδιοπόμπησε, γυμνήν την Ιστορίαν παραδέδωκεν. Ήμεις δέ, τάς τούτων ἐπελθόντες βίδλους, τὰ είχότα συνελέξαμεν, προσθέντες και όσα άγράφως έκ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐδιδάχθημεν. 'Αλλὰ μὴν καὶ ἀπὸ τῆς Λεπτής Γενέσεως (13) ούχ όλίγα συλλέξαντες καλ άπὸ ἐχχλησιαστιχῶν ἱστοριῶν καὶ ἀφ' ἐτέρων βιδλίων, και ύφ' εν επιδρομάδην συνθέμενοι, τοίς μεταγενεστέροις χαταλελοίπαμεν τροφήν άπαλήν χαλ άληλεσμένην, εν' οἱ μὲν τὰς τῶν ἐηθέντων Ιστορικών βίδλους ἐπελθόντες ἔχοιεν ὑπομνήματα (οἶδε γάρ ή άνάγνωσις άνάμνησιν έμποιείν, ή δ' άνάμνησις τρέφειν και μεγαλύνειν την μνήμην, ώσπερ τούναντίον ή άμέλεια καλ ραστώνη ἐπιφέρειν άμνηστίαν, ήτινι πάντως Επεται λήθη, άμαυρούσα και συγχέουσα την μνήμην των πεπραγμένων), οί δὲ μήπω έντετυχηχότες ταίς Ιστορίαις όδηγον έχοιεν τήνδε την Επιτομήν.

Έν άρχη ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ την γην. Παχυμερώς είπων τά συνεκτικώτατα των στοιin se continent, distinctius deinceps creationis C χείων, μετά ταῦτα λεπτομερῶς έξηγεῖται την άρ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

quam ad rem gerendam, quod ex locis plurimis constat: quinetiam in Basilio Romani filio protovestiarius Leo dictator imperatoria potestate creatur contra Sclerum. Aliquando, quod est intimorum, ad insidias ipsi structas imperatori explo-randas, ut in Leone Basilii filio noster ostendit. Et in Constantino Romani filio protovestiarii dignitas proxima a domestico scholarum et accubitore, biglæ drungario superior ostenditur. Quod si cui a vestitu deductum hoc nomen minus placet, is sciat βεστιάριον apud Choniatam αντί ταμιείου poni, pro cubiculo nimirum, ut, sicut dixi, hac quoque ratione intimorum aliquem administrorum designet. Ad ἐνδιδόναι deest , opinor , participium, ntpote βουλόμενος aut simile. Χτι. — Joannem istum cumdem esse qui vulgo Curopalata, probat nomen, confirmant scripta, auctor ipse Cedrenus non confirmant scripta, auctor ipse Cedrenus non obscure suggerit. Nomen in manifesto est: ejus historia ab exitu Nicephori, a Michaelis videlicet D cognomento Rancabis imperio, sumit exordium: nec est scriptorum hic memoratorum ullus a quo plura collegisse Cedrenus convincatur, qui com. pendiosam, qua graditur ille, viam secutus est; nec ad damnandam vel commendandam ullius memoriam, quod in illo laudat, manum ad scribendum se admovisse testatur. Adversatur nihilominus, quod nemo facile non deprehendat, Scylitzæ cognomen et officium curopalatæ, a Thracesii et protovestiarii notatis hic non modico spatio dissita. At si patriæ hic, alibi familiæ nomen, nil quod secum oppositionem vehat producitur, Officia vero quantumlibet varia diversitatem hominum non arguent frequenter, cum is idem primo curopalata historiam texere, tum secutis annis ad protovestiarii dignitatem promoveri eoque titulo a Cedreno potuerit decorari. Alienus quippe sum ego ab eorum conjectura, qui Curopalatam Cedieno posteriorem affirmant. Nam cum utriusque

sit eadem narratio verbis, si pauca demas, lisdem contexta, hunc ex alio sua mutuari fuit necesse. Memoratis autem in utriusque proœmio lisdem historiarum auctoribus, Joannis Thracesii nomen et opera Cedrenus exprimit, cujus velut ipsius Cedreni apud Curopalatam nulla mentio; quod argumento est Joannem illum, quisquis fuerit, Cedreno, non Curopalata priorem : alias quomodo Curopalata ignotus, si præcessisset? vel qua ratione a Curopalata prævios historiæ scriptores enumerante tum Joannes ille, si foret alius, tum Cedre-nus ipse sileretur, si Cedreni verba sigillatim secutus cunctos alios auctores ordine recenseret, horum nomina suppressa vellet ex invidia vel ex ignavia? Satius itaque dicendum, Cedrenum ætate Curopalatæ supparem nondum absolvisse historiam, Curopalatam vero ulterius deduxisse, et ex eo necnon aliis plura absque labore et immutato narrationis style, in suam synopsim Cedrenum integre et plagiario transtulisse. Goar.

(15) Idem liber Apocalypsis Mosis nominatur, ut paulo post Cedrenus monet. Hujus etiam me-minere Theodorus Metochites, Zonaras, Glycas et Syncellus. Est autem apocryphus; quem non magno religionis et litterarum detrimento prorsus interiisse, una cum Enochi Apocalypsi aliisque ejusdem farinæ commentis, arbitror. Qualis enim fuerit, satis ex ils quæ inde proferuntur liquet. Zonaras principio suorum annalium prudenter eum ἀποδιοπομπείται. Judæi magnam Genesim, magnum Leviticum, etc., habent, in iisque miras nugas, Quod de alimento sequitur, ad verbum reddidi. Est autem prope hoc quod vulgato proverbio extulisset, se quasi præmansum in os nobis ingerere, compendio omnium ætatum historias tradentem. In quo tamen plura multo promittit quam præstare polaterit, ut in præfatione docui-

χήν τῆς κτίσεως, λέγων « Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς, Γενη- A principium enarrat, dicens : « Et dirit Deus, Fiat θήτω φως. > Ίστέον ούν ότι παν δ ήν πρό της τού κόσμου τούτου συστήσεως, έν φωτί ήν ούτε γάρ αί των άγγέλων χορείαι εν σκότει διήγον, ούτε πάσαι αὶ ἐπουράνιοι στρατιαί· άλλ' ἐν τῷ φωτὶ καὶ πάση εύφροσύνη πνευματική την πρέπουσαν αύταζ λειτουργίαν έκπληρούσαι. Το γάρ σκότος έκ τής τού ούρανοῦ ἐφαπλώσεως καὶ τὰ ὑπὸ τούτου σκεπόμενα γέγονεν. Έπι τούτων τοίνυν είπεν ὁ Θεός · ι Γενηθήτω φως. > και ελέρετο άως. εχωρίσθη λαρ φωρ τος σχότους, και ήμέρα ώνομάσθη παρά του Δημιουργού. Ή πρώτη έστι του παρ' Έδραίοις λεγομένου Νισάν του πρώτου μηνός, [Ρ. 5] είχοστη δὲ πέμπτη του παρά 'Ρωμαίοις Μαρτίου μηνός, παρά δὲ Αίγυπτίοις ζ' Φαμενώ τοῦ κθ' (14) καλουμένου παρ' αύτοις μηνός. Έν ταύτη και Γαδριήλ τὸν ἀσπασμὸν ${f B}$ έπι τη θεία συλλήψει του Σωτήρος ημών Θεού τη παναχράντω Θεοτόκω έφθέγξατο. Έν ταύτη καλ δ μονογενής Υίδς του Πατρός μετά την έξ αυτής άρρητον γέννησιν πάσαν πληρώσας οίχονομίαν έχ νεχρών άνέστη ήνπερ και Κυριακόν Πάσχα οί άγιοι Πατέρες ωνόμασαν, άρχην λαδόντες κατά την αύτην άγίαν τῆς ζωηφόρου άναστάσεως ήμέραν του πεντακισχιλιοστού πενταχοσιοστού τριαχοσύτο έννάτου έτους (15) άπο κτίσεως κόσμου. Καί τινες δε των άγίων θεοφόρων Πατέρων εν τη αύτη έφασαν τη ήμέρα, δηλονότι του Μαρτίου μηνός, και την έπι γης δευτέραν του Υίου και του Θεού και Σωτήρος ήμων γενήσεσθαι παρουσίαν, εν ή κρινεί πάσαν πνοήν, ώς τοῦ μέλλοντος αίωνος ἀπ' αὐτῆς πάλιν τὴν ἀρχὴν λαμδάνοντος. "Οτι (16) εν αύτη τη πρώτη ήμέρα, ήτις ήν Κυριακή. ήγουν τη μια των Σαββάτων (17) ἐποίησεν ό Θεός τόν ούρανου και την γην, πνεύμα και φως καί νυχθήμερον (18) (καί έκ του συμδεδηκότος)

lux. > Sciendum est, quidquid ante hujus mundi constitutionem exstitit, id in luce fuisse. Nam neque angelorum choreæ in tenebris degebant neque universi cœlestes exercitus, sed in luce, et omni spiritibus congruente lætitia suum quivis munus obibant. Tenebræ autem extensione cœli, qua tegebantur ea quæ infra cœlum sunt, exstiterunt. De his ergo dixit Deus « Fiat lux, » ac exstitit lux. Nam a tenebris separata est, et ab Opifice 7 ei nomen diei impositum. Est autem prima dies primi Hebræorum mensis, qui mensisab lis Nisan dicitur; eademque quinta post vicesimam ejus mensis quem Romani Martium vocant; apud Ægyptios est septima mensis, quem ii Phamenoth appellant, estque iis in ordine vicesimus nonus. Ea die divinam Dei nostri Servatoris conceptionem castissimæ Virgini Dei Genitrici Gabrielus salutatione denuntiavit. Eadem die unigenitus Patris Filius, cum ex ea ineffabili modo natus omni suo in carne defunctus esset officio, e mortuis surrexit. Quam diem etiam Pascha Dominicum beati Patres nominarunt, facto ejus rei initio ab ea ipsa sacra die vivificæ resurrectionis, quæ fuit anno ab origine mundi quinquies millesimo quingentesimo trigesimo. Præterea quidam beatorum et divino instinctu prædictorum Patrum cadem die (nimirum 25 Martii) alterum Filii Dei et Servatoris nostri Jesu Christi adventum fore pronuntiaverunt, quo de omni anima est judicium acturus, quippe futurum sæculum rursum ab hac ipsa die inchoandum existimantes. Nota : prima istadie, quæ fuit Dominica sive prima post Sabbatum, fecit Deus cœlum et terram, spiritum et lucem, diem naturalem, quæ die ac nocte constat, ac (quod

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(14) Mihi religio fuit guidquam mutare, cumunico tantum uterer codice, et eo satis negligenter multis diocis scripto. Nam plures duodecim mensibus habuisse Ægyptios nemo, quod sciam, tradidit. Annum aliquando iis menstruum, aliquando quadrimestrem fuisse Plutarchus in Numa aliique, et Augustinus etiam de Civ. Dei 1. xv meminit. Sed hæc antiquitus : post duodecim mensibus eum definivisse constat. Cæterum Martium mensem ab Ægyptiis Phamenoth appellatum diserte testatur in Arcteis Theon, quo loco poeta sphæræ primarios circulos describit. Et Plutarchus novilunium mensis Phamenoth esse principium veris perspicue docet, Περί Ίσιδος καὶ Οσίριδος. ΧΧΙ.

(15) Nicephorus quoque in sua Chronologia ab

origine mundi quinquies mille quingentos annos usque ad Christum numerat. Verior autem et sacris Litteris demonstrata ratiocinatio docet Christum anno ab initio mundi 5963, anno ab u. c. :51 esse natum, initio jam anno imperii Augustini 42; id quod in Augusto Cedrenus quoque expressit.

(16, Semel illud ött volui-indicare in mea versione, deinceps omissurus. Solent Græci recentiores capitibus eorum quæ aliunde collecta tumultuarie in suos commentarios transferunt, cam notam præligere, sicut nos vulgo item vocabulum usurpamus. Apud Suidam id est frequentissimum et apud Eustathium. Xvi.—Plura deinceps se omissurum pollicitus scholiastes, hoc quoque præcipuum omittit in observationibus, vocabulo ott, contracto charactere in mss. exemplaribus expresso ac

in principio periodorum tumultuario congestarum semper præfixo, semel vel pluries aliud vocabulum σημείωσαι (ut ex eo, qua lecto qua subintellecto, cum alio ac sequentibus sensus integer habeatur : on μείωσαι ότι, etc.) in margine correspondere. Num

integre fideliterque tot particulas expunxerit interpres, aquus lector judicabit. Goan.

(17) D. Augustinus ad Casulanum, epist. 86, citato loco de una Sabbati, Actorum xx:. Una Sabbati, inquit, tunc appellabatur dies qui nunc Dominicus appellatur, quod in Evangeliis apertius invenitur. Nam dies resurrectionis Domini prima Sabbati a Matthæo, a cæteris autem tribus una Sabbati dicitur; quem constat eum esse qui postea Dominicus appellatus est. > Hæc ille. Ante eum Justinus Martyr Διαλόγω πρός Τρύφωνα ita rem explicarat: Μία γάρ των Σαδόάτων πρώτη μένουσα των πασών ήμερων, κατά τον άριθμον πάλιν των πασών ήμερων την χυχλοφορίαν όγδοη χαλείται, καλ πρώτη ούσα μένει. Huc faciunt ctiam quæ Eustathius annotavit ad versum Iliad. Il 173.

Της μεν ίης στιχός ήρχε Μενέσθιος αλολοθώρηξ. Quæ annotavi rudium causa, et ne cui temerarius viderer. XYL

(18) Νυθχήμερον verti diem naturalem, integra æquinoctialis revolutione absolvitur. Xvi. — Docte magis et clare litteratus Allatius de mensura temporum cap. 3 : Simile spatium est vuxtήμερον, quod scilicel elabitur interim dum sol exoriens vel obiens vel in meridie exsistens iterum aci ortum vel meridiem rel occasum revertitur. Goan-

erat istorum consectarium) tenebras : septem nu- Α τὸ σκότος, όμου ἔργα ἐπτά. 'Ο δὲ 'Αφρικανὸς (1!) mero opera effecta. Africanus autem primam diem intelligentia tantum considerari ait, quod eatenus lux quæ ante omnia creata fuit, internosci non potuerit ac diffusa fuerit. Secunda naturali die 8 firmamentum est factum : opus unum. Hoc autem nomen habet, propterea quod tenuis est et rara eorum quæ supra id atque infra sunt natura. Cælum autem (Græce οὐρανός) dicitur, quod pellis instar videtur supra caput expansum. Tertia die terræ apparitio ac siccatio, paradisus, omnis generis arbores, herbæ et semina : quatuor opera. Arida autem seu sicca appellata fuit terra, quod nomen naturæ ejus proprium est : proprie enim siccum quod sit, terra est. Hæc ubi se injectis desuper aquis exoneravit, jussa porro est germinare. Jussa est autem producere animam viventem, ut inde cognosceretur bruti ac hominis animæ discrimen : nam brutorum anima ex terra est nata, hominis autem ex divina inspiratione orta est. Esse autem brutorum animam terrenam rursum ex ipsa potest intelligi Scriptura : dicit enim : . Anima omnis pecoris est sanguis ejus. > Porro sanguis concretus in carnem mutatur, caro suo interitu in terram dissolvitur. Itaque consentaneum est brutorum animam esse terrenam. Quarta die solem, tunam et stellas Deus fecit : tria opera. Luminarium ortus multiplicem universo utilitatem attulit, cum lucendo suoque splendore mundum affatim illustrando, tum ortu obituque suo tempora distinguendo. C. Tum qualia signa præbeant, luna declarat; cujus cornua acuta ac pura si sint, constantem diei serenitatem 9 promittit, sin obtusis cornibus ac subrubens appareat, aut largos imbres aut tempestatem fore indicat. Eodem modo sol quoque, si prunæ instar candeat ac sanguinis colore tinctos radios splendoremque edat, motum violentum imminere ostendit. Testes harum rerum sunt nautæ, agricolæ, viatores. Quinta die repentia, quæcunque natant, cetos, pisces, et quæcunque in aquis vivunt,

την πρώτην ημέραν νοητήν λέγει, διά τὸ άδιάγνωστον είναι τέως το πρωτόχτιστον φώς και κεχυμένον. Έν τῷ δευτέρω δὲ νυχθημέρω ἐγένετο στερέωμα (20). Εργον εν. Στερέωμα δὲ ἐχλήθη τὸ δημιούργημα διὰ τὸ τὴν φύσιν τῶν ὑπερχειμένων ἢ ὑποχειμένων λεπτήν είναι και άραιάν, ούρανος δε διά το καθοράσθαι τρόπον δέρφεως ύπερ χεφαλής ήπλωμένος. Έν τῷ τρίτῳ νυχθημέρω φανέρωσις τῆς καὶ ἀναξήρανσις, παράδεισος, δένδρα παντοία, βοτάναι και σπέρματα, έργα τέσσαρα. Ξηρά δὲ ἐπεκλήθη ή γῆ, ἐπειδή καλ ίδιον αύτης έστι κατά φύσιν το πρόσρημα το γόρ. χυρίως ξηρον γη έστιν. Έπειδή ώσπερ τι βάρος ἀπέθετο τὰ ἐπιχείμενα αὐτῆ ὕδατα, λοιπὸν βλαστάνειν προσετάχθη. Ψυχήν δὲ ζώσαν ἐξαγαγεῖν ἐκελεύσθη, ἔν' έχ τούτου γινώσκηται τῆς τε άλόγου ψυχῆς ἡ διαφορά και της άνθρωπείας · έχ γάρ γης έφύη των άλόγων ή ψυχή, ή δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐχ τοῦ θείου ἐμφυσήματος συνέστη. Καὶ ότι γεηρά έστι τῶν ἀλόγων ή ψυχή, έξ αύτης έστι γνώναι πάλιν της Γραφής. εξρηται γάρ ι Ψυχή παντός κτήνους (21), τὸ αξμα αὐτοῦ ἐστιν. > Αξμαδὲ πηγνύμενον εἰς σάρχα μεταβάλλεται σάρξ δε φθειρομένη είς γην άναλύεται. Είκότως οὖν γεώδης ή τῶν ἀλόγων ψυχή. Τἢ τετάρτη ήμέρα εποίησεν ό Θεός του ήλιου, την σελήνην και τούς άστέρας, έργα τρία. Τών φωστήρων [Ρ. 4] γενομένων πολυμερές τῷ παντί παρεσχέθη ὄφελος, έχ τε του φαίνειν και ταίς οίχείαις λαμπηδόσι καταυγάζειν τὸν χόσμον πλουσίως, ἔχ τε τοῦ ἀνίσχειν χολ καταδύεσθαι την των χρόνων απαρίθμησιν γίνεσθαι. 'Αλλά και των σημείων, οία έστι διά της σελήνης φαίνεσθαι. Λεπτή γάρ ούσα ταίς περαίαις και καθαρά περί την ημέραν, σταθηράν εὐδίαν χατεπαγγέλλεται, παχεία δὲ ταίς κεραίαις καὶ ὑπέρυθρος φαινομένη ή ύδωρ λάβρον άπο νεφών ή χειμώνα έσεσθαι μηνύει. 'Ωσαύτως καὶ ὁ ήλιος άνθρακώδης γενόμενος και υφαιμος ταις ακτίσιν ή το απαύγασμα βιαίαν χίνησιν δηλόξ ἐπιγενέσθαι. Καὶ μάρτυρες τούτων πλωτήρες, και γεωργοί, και όδοιπόροι. Τή ε' ημέρα τὰ έρπετὰ, τὰ νηκτὰ πάντα, κήτη, έχθύες καὶ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(19) Africanus scriptor fuit ecclesiasticus magni nominis. Eusebius citat de genealogia Christi ad Aristidem epistolam ejus lib. i Histor. eccles. 6, et D Augustinus il Retract, et vii, et alii. Gotefridus Viter-biensis, qui historias conscripsit circa annum Domini 1200, Julii Africani chronica sub M. Crasso scripta se habere affirmat. Quod ego ab inepto homine profectum puto, qui cum legeret Marcum, Crassum ascripserit, crasso errore, qui præter M. Crassum ascripserit, crasso errore, qui præter M. Crassum nultum Marcum sciret. Quis enim non videt hoc ad Antonium debere referri? Sane sub Commodo floruisse Cedrenus noster alicubi tradit. Eusebius Hist. eccles. vi, 31 sub Maximino eum innotuisse perhibet. Africani libros χρονογραφικών, Eusebius de Præparatione evangelica l. x citat, et alibi. Cæterum locus est obscurus, cum Cedrenus νοητόν modo id dicat quod mente sola percipitur, modo id quod sub alio indicatur. Mibi de his philosophari non libet, cum Basilii, Ambrosii, Augu-stini aliorumque de re hac exstent doctissimæ dispu'ationes. XYL.

(20) Vox firmamentum Græcæ voci στερέω.

μα videtur non pessime respondere. Cedrenus de cœlo interpretatur: alii aerem intelligunt, cum quibus facit Abnezra Judæorum, ut aiunt, doctissimus, teste Kimchi in Ps. xix. Et Thargum Hierosolymitanum pro voce cui στερέωμα respondet, רקיע Genes. 1 posuisse aerem, testis est Elias Thestitæ suo. Sed meum non fuit quidquam mutare. Aridam | porro et siccam terram cognominari v. 6 usitatum est. Epitheton loco substantivi positum nescio an inveniatur apud Latinos, nisi quis Vir-giliana hæc sic accipiat, donec rostra teneni siccum, Eneid. x, et alibi exsilit in siccum. Homerus qui-dem ἐπὶ τραφερήν τε καὶ ὑγρήν dixit Iliad. Ξ, 508, terram et mare notans humidi et sicci vocabulo : est enim τραφερόν τό συμπαγές και στερρόν και ούτω του ύγρου διεσταλμένον, solidum ac compactum probe. Jam cœlum παρά τὸ όραν a videndo dictum esse opinio est recepta; et apud poetas Dorica dialecto όρανός positum ipsi animadvertimus. XYL.

(21) Omnis carnis, est in Levit. xvn σαρχός, non, ut Noster habet, ατήνους. ΧΥL.

δοα έν τοις υδασεν, έτι τε και πετεινά, Εργα τρία. A ac præterea volucres Deus creavit : opera tria. Τῆς' ἡμέρα τὰ τετράποδα, τὰ έρπετὰ τῆς γῆς, τὰ θηρία και του ἄνθρωπου, έργα τέσσαρα. Όμοῦ πάντα τὰ ἔργα εἰχοσιδύο, ἰσάριθμα τοῖς Ἑδραϊχοῖς γράμμασι, καὶ ταῖς εἰκοσιδύο αὐτῶν βίδλοις (22), καὶ ταίς ἀπὸ 'Αδάμ εως 'Ιακώδ είκοσιδύο γενεαρχίαις, ώς εν Λεπτή φέρεται Γενέσει, ήν και Μωσέως είναί φασί τινες ἀποχάλυψιν. Αυτη τὰς οὐρανίους δυνάμεις τη πρώτη ημέρα λέγει έχτίσθαι. Τίνος δε χάριν την ζ' ημέραν εύλογησεν ό θελς, και ού πάσας; φασί τινες. Λέγομεν ουν ότι έχάστη των άλλων έχ της έν αύτη γενομένης δημιουργίας Εσχε την εύλογίαν επειδή δὲ ἔμελλεν αὕτη μόνη μένειν ἀγέραστος, μηδεμιάς εν αύτη γενομένης δημιουργίας, τούτου χάριν ηὐλογήθη καὶ αὕτη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ήγιάσθη, καὶ Σάββατον ὡς καταπαύσιμος προσηγορεύθη, καὶ ὡς τύπος τῆς ἐδδόμης χιλιοετηρίδος καὶ τῆς τῶν ἀμαρτωλῶν συντελείας, ὡς Ἰώσηπος μαρτυρεί και ή Λεπτή Γένεσις.

Τά θηρία και τά τετράποδα και τά έρπετά δμόφωνα ήσαν πρό της παραδάσεως τῷ ἀνθρώπω. διότι, φησίν, ὁ δφις άνθρωπίνη φωνή ελάλησε τή Εύα. Ηδισα δε λογική φύσις (23) κατ' είκόνα Θεού. ταύτα δὲ οὐχ είσὶ χατά εἰχόνα Θεοῦ · τὸν γάρ δφιν δμολογούμεν λελαληκέναι τῆ Εύα, στόμα γενόμενον τῷ νοητῷ ὅφει, ἐν ῷ ἐνεργήσας ὡς συνήθει ὅντι τῷ άνθρώπφ παρά τὰ λοιπά θηρία δι' αὐτοῦ ἡπάτησε τούς προπάτορας, ὁ μετά τοῦτο καὶ ἐν ἀψύγοις εί- C δώλοις λαλήσας τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δελεασθεῖσι πολυτρόπως είδωλολάτραις. Το δε είναι τον δφιν τετράπουν τό πρίν και μετά την πονηράν είσηγησιν έρπυστικόν, και ίδν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν ἐντεθῆναι, [Ρ. 5] ούχ άπιστούμεν. Φρόνιμος δὲ ὁ ὅτις ἐχλήθη, ὅτι τὸ λογικόν ζώον του άνθρωπου, και των άλλων άγγινοία διαφέρου, έξαπατάν Εμελλεν. "Αλλοι δέ φασιν ότι ου τῷ κατὰ προφοράν λόγψ ὁ ὅφις ἐχρήσατο, άλλ' οί πρωτόπλαστοι, άτε κακίας δντες άμιγείς, άκριδεστάτας είχου τάς αίσθήσεις και πολύ των ήμετέρων διαλλαττούσας, ώστε την άχοην αὐτῶν πάσης ὑπάρχειν φωνής ἀκουστικήν. Ἐπειδή γὰρ βασιλεύς ώσπερ προήχθη έν τῷ κόσμι ὁ ἄνθρωπος, είκότως κατ' είκόνα Θεού γεγέννηται. έδει γάρ τον μέλλοντα άρχειν των άλλων ώσπερ τινά είχονα είναι D Εμψυχον της του παμδασιλέως όμοιότητος, ούχ έν πορφυρίδι και σκήπτρα και διαδήματι την άξιαν έμφαίνοντα, έπει μηδέ το άρχέτυπον έν τούτοις έστιν, άλλ' έν τω κεχοσμήσθαι τη άφθαρσία και άθανασία και άρετή · τούτοις γάρ τιμηθείς ό άνθρωπος την πρός τὸ πρωτότυπον εἰχόνα καὶ ὁμοιότητα διασώζει. "Ετι δὲ καὶ ἡ αὐτεξουσιότης τὸ βασιλικὸν καὶ ἐπηρμένον της φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρός την θείαν εἰκόνα

Sexta die quadrupeda; ea quæ humi serpunt, bestias et bominem : opera quatuor. Numerus omnium operum simul viginti duo; quæ summa æquat numerum litterarum Hebraicarum, et rursus librorum quibus Judæi utuntur, itemque viginti duo graduum generis ab Adamo usque ad Jacobum, ut in parva Genesi legitur, quam etiam nonnulli aiunt esse Mosis patefactionem. Idem liber tradit cœlestes quoque potentias prima die creatas esse. Cur autem, inquiunt quidam, non omnes, sed septimum duntaxat diem Deus faustum esse jussit? Respondemus, reliquarum unamquamque ex opificio quod ea die peractum est, suam habere prosperitatis denuntiationem : cum autem sola septima eo honore esset caritura, nullo es die opere condito, ideo ipsa quoque a Deo fausta esse jussa est ac consecrata et Sabbatum appellata; ut quæ requietem afferat, et repræsentet septimum annorum millenarium, finemque peccantium hominum, ut Josephus testatur et Parva Genesis.

Bestiæ ac quadrupeda et reptilia ante delictum communi cum hominibus 10 voce usa sunt. Nam (inquit) serpens humana voce Evam est allocutus. Omnis autem natura ratione prædita est secundum imaginem Dei. At vero ista non sunt facta secundum imaginem Dei. Etenim serpentem fatemur Evæ verba fecisse, ita quidem ut is oris loco fuerit serpenti, quem et significatum intelligentia deprehendimus. Hic illo, ut cum homine plus quam reliquis sit animantibus consuetudinis babente, usus instrumento, generis nostri auctores decepit. Idem postmodo etiam in simulacris inanimis locutus est ad variis modis a se inescatos simulacrorum cultores. Neque tamen non credimus serpentem initio fuisse quadrupedem, ac post malitiosam istam inductionem humi serpendi necessitate astrictum, linguæque ejus virus impositum. Vocatus est serpens callidus, quod homini, animali ratione prædito et reliquis acumine mentis præstanti esset impositurus. Alii dicunt non expressis verbis usum serpentem, sed primo creatos homines, utpote ab omni malitia puros, acutissimos habuisse sensus multoque nostris præstantiores; itaque suo auditu omnia vocis genera percepisse. Quando enim in mundum homo tanquam rex productus fuit, conveniebat eum ad imaginem Dei factum esse : quippe oportebat eum qui aliis esset imperaturus, veluti imaginem quamdam animatam esse similitudinis ejus qui Rex est omnium; qui non purpura, sceptro ac diademate dignitatem suam monstraret, quando et exemplar ad quod ille factus est nihil borum habet, sed eo quod interitus vacuitate, immortali-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(22) Receptius est, hodieque usitatum, libros Veteris Testamenti xxiv recenseri; unde etiam Vetus Testamentum, quæ sunt Judæorum biblia, ארבע רעשרים, id est, viginti quatuor, inscribuntur ac nominantur. De utraque sententia sotisfaciet non nimis curioso lectori prologus D. Ilieronymi in Biblia, qui galeati titulo exstat. XVL.

(23) Ratione prædita aut sermone: utrumque enim λόγο; significat; neque est boc unquam sine illo, cum oratio sit quasi sensilis quadam ratio. XYL.

decoratus homo similitudinem imaginemque exemplaris ad 11 quod effictus est, conservat. Jam libertas quoque potestatis suæ, naturæ humanæ regiam præstantiam inque ea divinæ imaginis similitudinem manifestissime demonstrat. Atque secundum hanc rationem homo manuum Dei opus dicitur ob dignitatem structuræ : omne enim hoc est consilii effectio. Porro hæc : « Faciamus ei adjutorem accomodatum ipsi; > propter futuram prolis procreationem dicit : adjuvat enim femina marem in propagando conservandoque genere. Effecta autem muliere, cum eam conspicatus esset Adamus, non ita affectus animo est ut qui mulierem cerneret, sed perinde ac se ipsum contemplans lætatus spiritu est, videns eam simili modo effictam. Sed et B mulier virum contuens magno gaudio est perfusa, intelligens se ei esse adjunctam. Cæterum hæc verba, (Morte moriemini,) id significant, Mortales eritis; quomodo etiam Symmachus interpretatus est. Operari et custodire significant, illud gratiarum actionem et laudationem tot tantorumque bonorum præbitori rependere, hoc cavere ne quando per væcordiam sui benefactoris oblitus præsente felicitate ac vitæ commoditate excidat. Adami vocabulum terrenum significat, Evæ vitam. Nam ii reipsa nominibus, quæ eos terrenæ ac carnalis vitæ experta virum ipse natus est, cœlestis ac spiritualis

12 Notandum est quosdam, ita ut traditum an- C tiquitus est, referre, Adamum centum annos in Paradiso exegisse. Alii tertia hora fictum sexta peccasse, nona ejectum perhibent, eo argumento utentes, quod hora sexta Dominus cruci affixus, nona pro nobis mortuus est, fortassis eo quoque in hanc adducti opinionem quod sub vesperam ad eos venit Dominus. Sed trium horarum spatium quo in paradiso Adamus moratus sit, breve admodum et nimis incredibile est ac magnificentia ejus qui universa impervestigabilibus sapientiæ judiciis dispensat, indignum. Qui enim in tribus istis horis Adamus ad imponendum omnibus terrestribus ac volucribus nomina tempus habuisset? Quando reliquis in paradiso fructibus vescendo, ad eorum fruitionis satietatem prolapsus cupiditatem gu. D standæ arboris qua ei interdictum fuit, in animum induxisset? Ut noxiam invidentiæ fraudem et serpentis ad mulierem aggressus atque consultationem non commemorem, quæ ipsa amplius eo tempus requirebant. Quapropter probabile admodum ac credibile est sexta die et sexta hora delictum illud ab iis admissum, nonaque ejusdem diei hora Paradiso ac vita ob violatum Dei mandatum excidisse : sed anno demum septimo id factum, sicut ex antiquis quidam pronuntiarunt. Atqui Joannes Chrysostomus vir magni inter doctores nominis, in expositione sacri Evangelii quod a Mattheo conscriptum fuit, sexta die primæ 13 septimanæ, hoc est die effictionis Adami, hunc et Evam Paradiso ejectos ait. Cui et nos fidem habemus, neque ulte-

tate ac virtute exornatus esset : his enim rebus A έμφερές προφανέστατα δείχνυτι. Κατά τούτον τον λόγον και χειρών Θεού έργον ὁ άνθρωπος διά την τιμήν της κατασκευής · και γάρ βουλής ένέργεια τδ πάν. Τὸ, « Ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτὸν,) διά τό μέλλον της παιδογονίας λέγει * συνέργει γάρ τό θήλυ τῷ ἀνδρὶ πρὸς τὴν τοῦ γένους αὕξησίν τε καὶ διαμονήν. Πλασθείσης δὲ τῆς γυναικός, ὡς ἐώρα αὐτὴν ὁ ᾿Αδάμ, σύχ ὡς γυναϊκα θεώμενος ἔπασχεν, άλλ' ώς έαυτον όρων πνευματιχώς ηύφραίνετο, την όμοίαν βλέπων καὶ ταύτην Εχουσαν κατασκευήν. "Ωσαύτως καὶ ἡ γυνὴ όρῶσα τὸν ἄνδρα μεγάλως ἡγάλλετο, κατ' αὐτὸν οὖσαν ἐαυτὴν ἐννοοῦσα. Τὸ δὲ. • Θανάτω ἀποθανείσθε, > Θνητοί ἔσεσθε σημαίνει, ώς και ὁ Σύμμαχος ήρμήνευσεν. Έργάζεσθαι και φυλάσσειν σημαίνει, έργάζεσθαι μέν την εύχαριστίαν καί την αίνεσιν τῷ τοσούτων καὶ τηλικούτων άγαθών παροχεί, φυλάσσειν δέ και τηρείν, μήπως άπονοηθείς και λήθην τοῦ εὐεργέτου λαδών τῆς ἐν χερσίν άποπέση μακαριότητος καλ εύζωτας. 'Αδάμ δέ έρμηνεύεται γήζιτος, Εύα δὲ ζωή καὶ γάρ αὐτοὶ τῆ; γητνης και σαρκικής ζωής άργηγοι και πατέρες τώ δντι χρηματίζουσιν, ώσπερ της ούρανία; καὶ πνευματικής Ίησους Χριστός ὁ νέος 'Αδάμ, καὶ ή ἀπειράνδρως αύτον τεχούσα, άπαρχή και αίτία τοις πάσ: του Θεού τέχνοις είσίν.

principes ac parentes denotant, respondent, sicut Jesus Christus novus Adamus, et de qua nullum vitæ primordium et causa sunt omnibus Dei filiis. "Ότι τινές έχ παραδόσεως έχατον έτη τον 'Αδάμ έν τῷ Παραδείσω φασὶ πεποιηκέναι. "Αλλοι δὲ τρί-

την μέν ώραν πεπλάσθαι, έχτην [Ρ. 6] δὲ παραδήναι, έννάτην δὲ ἐχδεδλῆσθαι, τὸ ἐν ἔκτη μὲν ὥρα ἐνσταυρωσθαι τὸν Ἰησοῦν, ἐννάτη δὲ τοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν άποθανείν τεχμήριον τιθέμενοι. "Ισως δέ, ὅτι καὶ τὸ δειλινόν ήλθεν ό Κύριος πρός αὐτούς, είς ταύτην ύπενεχθήναι την ύπόνοιαν. Στενόν δε χομιδή τό τρίωρον της εν παραδείσω διατριδής του προπάτορος διάστημα, καλ λίαν άπίθανον ώς της μεγαλοπρεπείας του τὰ πάντο δυσθεωρήτοις τοφίας χρίμασιν οίχονομούντος ανάξιον. Πότε γάρ έν τρισίν ώραις γερσαίοις τε και πτηνοίς πάσιν δνόματα καλείν είγε χαιρόν; Πότε δὲ τῶν ἄλλων ἐν τῷ παραδείσω χαρπων μετασχών, καὶ τῆς αὐτων μεταλήψεως κόρον λαδών, εἰς ἐπιθυμίαν τῆς τοῦ ἀπηγορευμένου ξύλου γεύσεως έλήλυθεν; "Ινα μή λέγω την επήρειαν της βασχανίας και της του δφεως πρός την γυναίκα προσδολής και συμδουλίας και γάρ αύτη πλείονο; έδειτο της του χρόνου τριδής. Διά τουτο μέν έν έχτη ήμέρα και εν έκτη ώρα τετολμήσθαι την παράδασιν, εννάτη δε ώρα της αυτής ημέρας του Παραδείσου καλ της έν αύτῷ ζωῆς τοὺς άθετήσαντας έκπεσείν σφόδρα πιθανόν και πιστόν, δι' έτων δέ έπτα τούτο γενέσθαι, ώς των πρεσδυτέρων τινές άπεφήναντο. 'Ο δέ γε μέγας εν διδασκάλοις Ίωάννης ὁ Χρυσόστομος, έν τη έρμηνεία του κατά Ματθαΐον άγίου Εύαγγελίου, τη έχτη ήμέρα της πρώτης εδδομάδος, τουτέστι τη αύτη ήμέρα της πλάσεως αύτου, λέγει τον 'Αδάμ έχδληθήναι του Παραδείσου καὶ την Εδαν · φ καὶ ήμεις πειθόμεθα. Καὶ οὐ χρή ζητείν περαιτέρω τλ

σεσιγημένα, ΐνα μή άντι κέρδους μικρού μεγάλην έπισπασώμεθα ζημίαν.

Τὸ δὲ εἰρημένον ὅτι ε 'Αδὰμ γέγονεν ὡς εἶς ἐξ ήμῶν, , ούχ ὡς δι' ἀπειθείας ἐπὶ κακίαν προκόψαντος, άλλά διά τὸ εἰρηκέναι, ε Κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. > 'Αλλά μή τις ὑπολάδη ὅτι τὸ ξύλον τοιαύτης ήν φύσεως ώς γνώσιν παρέχειν καλού και κακού. Οὐ γάρ ήν τι βλαδερον εν Παραδείσω, όρος δε ετέθη επί τῷ φυτῷ πρὸς γυμνασίαν τῆς ἐλευθεριότητος. Καὶ ὅτι ού τὸ ξύλον αίτιον γνώσεως τῷ 'Αδάμ γέγονε, δήλον . ή γάρ έντολή ώς πρός είδότα άμφω έδόθη, τό τε καλόν και πονηρόν, τήν τε ύπακοήν και την παρακοήν, ώστε ή γνώσις προύλαδε την έντολήν. Δέδοται δὲ αύτη διά τὸ, ώ; εἴρηται, αὐτεξουσίφ βουλήματι κινούμενον τὸν ἄνθρωπον, ἐπ' ἀδείας τε ἔχοντα ἀπὸ πάντων μεταλαμβάνειν των άλλων δένδρων, ένδς δέ μόνου νόμω προσταττόμενον ἀπέχεσθαι, καλ γινώσχειν ώς ύπδ δεσπότην έστι τον και την έντολην δεδωκότα. Τὸ δὲ, ε Διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ όφθαλμοί, , ούχ ώς τότε βλεψάντων [Ρ. 7] των πρωτοπλάστων εξοηται (δείκνυνται γάρ και πρό της βρώ. σεως όρωντες έχ του λέγεσθαι . Και είδεν ή γυνή ότι χαλόν τό ξύλον είς βρώσιν χαὶ ότι άρεστόν έστι τοίς όφθαλμοίς ίδείν »), άλλ' ώς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διά παραδάσεως, δ και την γύμνωσιν άδιάφορον παρέσχεν, έρρήθη ότι διηνοίχθησαν αὐτῶν οί όφθαλμοί. Πέφυκε γάρ ὁ όφθαλμὸς ἄπας ὑπὸ τοῦ λογισμού διεγείρεσθαι πρός & βλέπει · σύνεσιν γάρ καθ' έαυτον αύτος ούκ έχει. "Ωστε πολλάκις προς ς έτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης τυφλοῦ δίχην παρεργόμεθα ένίστε καλ τον πάνυ γνώριμον, καλ έπειδάν έγκληθώμεν, τή άσχολία τοῦ λογισμοῦ τὸ αἴτιον άνατιθέντες ἀπολογούμεθα. Ούτως ούν ὁ 'Αδάμ καὶ ή Εύα τη αίσθήσει του νου πρός την δψιν διηγέρθησαν. Το γάρ, « έγνωσαν ότι γυμνοί ήσαν, » ἀποκάλυψιν σημαίνει την έγγενομένην τῷ λογισμῷ, οὐχ ἀνά-**6λεψιν όφθαλμών. Λεχθήσεται δὲ κάκεῖνο, ὅτι πρὸ** της άπειθείας, έπειδή καιρον ούκ είχε τά της παιδοποιίας, ούχ εδέδοτο παρά θεού ή παρατήρησις τῆς γυμνώσεως, άλλά διετέλουν ώς άσαρχοι, σαρχικής διαθέσεως οδπω καιρον έχοντες. Έπειδή δὲ ή ἀπείθεια έπισυμβάσα το θνητον έπηγάγετο, είχοτως λοιπον ένεδόθη τούτοις ή προς άλλήλους αίδώς • καί νενοήχασιν ύστερον των σχημάτων την διαφοράν, D προθεωρηθείσαν τῷ πλάσματι πρὸς τὸ ἀναγχαΐον τῆς του γένους διαδοχής. Έχ φύλλων δε συκής εποίησαν ξαυτοίς περιζώματα, αίνιττομένων διά του ξύλου τὸν τρόπον της κακοπραγίας · ώς γάρ ήδυς ὁ καρπὸς τῆς συχής, τραχύ δὲ καὶ πικρότατον τὸ φύλλον, οὕτω πάσα άμαρτία εν μεν τη πράξει δείχνυται ήδεία, μετά δὲ ταῦτα όδύνην παρέχει τῷ πεπραχότι. Περί δὲ τῶν δερματίνων χιτώνων φησίν ὁ θεολόγος Γρηγόριος ότι θνητόν αύτον άπεφήνατο ό Θεός νεχρότητι περιδάλλων. Τοῦτο γάρ οἱ δερμάτινοι χιτῶνες σημαίνει από του λόγου της των ζώων νεχρότητος, όπως διά της λύσεως του σώματος και της δψεως ή άμαρτία πάσα αὐτόπρεμνος διαφθαρή. Διά γάρ τοῦτο καί τοῦ Παραδείσου ἐχδάλλεται, ἔνα μὰ τῆ αὐτεξουσιό-

τη θεοπνεύστω Γραφή ύπο του άγίου Πνεύματος A rius inquirenda sunt quæ Spiritus sanctus in divinitus inspiratis Litteris reticuit, ne loco exigui lucri magnam nobis accersamus damnum,

> Quod autem dietum est, c Adamus factus est tanquam unus ex nobis, , non eo referendum est quod per inobedientiam in vitium excidit, sed ad id quod dictum fuit : « Ad imaginem Dei condidit eum. > Neque opinari quisquam debet lignum eius fuisse naturæ ut boni malique notitiam præberet : nihil enim in Paradiso erat noxium. Sed hæc arbor termini loco statuta est, ut esset libertatis exercendæ materies. Ac liquet arborem Adamo non fuisse causam cognitionis, quando præceptum ei tanquam utrivsque cognitione prædito datum est, boni, inquam, et mali, obedientiæ et contumaciæ. Itaque cognitio præceptum antegressa est. Hoc autem datum est, ut, quemadmodum diximus, voluntate, cujus ipse potestatem obtineret, motus homo, permisso ei ut fructibus omnium reliquarum arborum vesceretur, unaque tantum ut abstineret imperato, intelligeret se sub Domino istius mandati auctore esse. Hæc autem, Aperti sunt eorum oculi, > non dicuntur quasi tum demum videre cœperint (nam visu præditi etiam ante esum demonstrantur ex his verbis, « Viditque mulier arborem et ad esum commodam et aspectu gratam »), sed eo pertinent, quod eo delicto omnis mali ignorationem, quæ nuditatem 14 quoque eis indifferentem redegerat, amiserunt. Omnis enim oculus, cum ipse a sese intellectum non habeat, ea est natura ut a ratione ad objectum quod videt excitetur. Itaque sæpenumero intellectu aliis rebus occupato etiam notissimos homines tanquam cæci præterimus, eoque nomine reprehensi rejecta in mentis occupationem causa nos purgamus. Sic ergo Adamus et Eva sensu mentis ad visionem excitabantur. Nam hæc, cognoverunt se nudos esse, patefactionem significant, quæ in ratione evenit, non oculorum apertionem. Id quoque dicendum nobis. Ante defectionem, cum liberis dare operam nondum iis esset tempestivum, non dederat hoc illis Deus ut nudationem corporis caverent, sed degebant veluti carnis expertes, nondum opportuno affectionis carnalis tempore. Sed postquam contumacia superveniens mortalitatem introduxit, convenienter in posterum eis indita est mutua verecundia; ac postmodo animadverterunt figurarum diversitatem, jam ante provisam in ipso figmento ob generis propagandi necessitatem. Subligacula autem sibi fecerunt ex ficulnis foliis, rei male gestæ modum ex ejus arboris natura quasi per ambages indicantibus : quemadmodum enim fructus ficus dulcis est, folium asperum et amarissimum, sic omne peccatum actionem quidem habere jucundam ostenditur, postea vero dolorem ei qui peccavit affert. De pelliceis porro tunicis Gregorius Theologus sentit, Deum ita mortalitatem hominis declarasse, mortalis exuvio eum amiciens. Hoc 15 enim pelliceæ tunicæ designant, ratione ab animalium mortalitate ducta, ut dissolutione

35

tate a

decor

plari

berta

regia

litud

dum

ob d

silii

acci

cres

pro

mu

ita

sed

riti

mu

int

ve

er

es

ru

n

Pi fe

C

世 古 古 日

0

×

2

er

Y

δι

26

1

ô

0

P

×

y

a

τ

0

×

à

ε

P

1

corporis ac visus abolitione omne peccatum fundi- Α τητι κεχρημένος λάδη του ξύλου τῆς ζωῆς καὶ γένηtus aboleatur, Atque ob hanc causam etiam Paradiso expellitur, ne libertate voluntatis utens manum ligno vitæ injiceret, malumque ita immortale fieret,

Satanas Hebræorum lingua desertorem significat et adversarium. Diabolus a calumnia appellatur Gracis, qua Deum ab hominibus abalienavit.

Cainus primus inter homines homicida exstitit, Lamechus secundus : qui duas uxores duxit et duo homicidia fecit. Vir autem et adolescens quos interfecit, Enochi fuerunt fratres, qui certa impetrandi fiducia Deum precatus ne talem porro videre necem cogeretur, exauditus et e terra translatus est.

Abelus justitiam coluit : ideo aiunt cadaverejus e conspectu hominum sublatum fuisse, quo post ipsum juste victuri in bonam spem vocarentur. Cainus primus aratrum invenit, urbemque Enon filio suo cognominem condidit. Idem post damna- B tionem raptor fuit et alienis bonis inhiavit; primusque mensuras et pondera et limites excogitavit, suosque in unum conductos bello operam dare docuit. Idem ab eo tempore quo eum Deus exsecratus est, humilis fuit, omnesque ab eo prognati. Terram autem incoluit quæ tremens est et humilis, Adami mandato a Sethi progenie separatus. Cainum hunc Parva Genesis, quæ Mosi inscribitur, ruina domus suæ oppressum vitam finivisse tradit. Lapidibus enim fratrem suum Abelum necaverat : itaque ipse quoque lapidibus est interfectus.

16 Sethus Adami tertius filius recensetur, qui germana sorore sua, cui nomen Asuama, in matrimonium ducta Enosum procreavit. Sethi nomen C. restitutionem notat. Deus quoque idem appellatus est, ob splendorem faciei, quem per omnem vitam habuit. Qua gratia etiam Moses præditus velata facie cum Judæis loquebatur ""quadraginta annis. Idem Sethus septem errantibus stellis, Græci planetas vocant, nomina imposuit; cœlestiumque conversionum scientiam excogitavit, quam duabus columnis, lapideæ uni, alteri lateritiæ, inscripsit. Præsciebat enim universi interitum, quem si aqua afferret, lapideam superaturam, sin ignis, lateritiam; atque hanc etiamnum exstare in Sirido monte Josephus testatur. Idem Sethus Hebraicas litteras conscripsit. Nam ducentesimo trigesimo Adami anno natus est : cumque esset annorum duodecim, ablactatus; annoque Adami supra ducentesimum septuagesimo raptus ab angelo imbutus est cognitione futuræ suorum posterorum impietatis, qui iidem Egregores appellantur et filii Dei, ac diluvii et

ται τὸ χαχὸν ἀθάνατον.

"Ότι ὁ Σατανάς χατά την των Εδραίων φωνήν άπο

στάτης λέγεται και άντικείμενος διάδολος δὲ ὡς τὸν Θεόν πρός τοὺς ἀνθρώπους συχοφαντήσας εξρηται.

"Ότι ὁ Κάϊν ἐν ἀνθρώποις πρώτος φονεὺς ἐγένετο, δεύτερος δὲ ὁ Λάμεχ, δύο γυναϊκας λαδών, καὶ δύο φόνους ετέλεσε. Οὺς δὲ ἀνείλεν, ἄνδρα καὶ νεανίσκον, άδελφοί ήσαν του Ένωχ, ός και πίστει προσευξάμενος του μή ίδειν έτι τοιούτον θάνατον, άχουσθείς μετετέθη.

[Ρ. 8] "Ότι "Αδελ διχαιοσύνης ἐφρόντιζε ' διὸ χαλ τό σώμα αύτοῦ φασίν άφανες γεγονέναι, τοῖς μετέπειτα διχαίοις άγαθάς ελπίδας ύποφαϊνον. 'Ο δε Κάϊν πρώτος άροτρον εύρε, και πόλιν έκτισε έπι τῷ ὁνόματι του υίου αύτου Ενών. Και ότι μετά την καταδίχην άρπαξ και πλεονέχτης έγένετο, μέτρα και σταθμά και όρους γής πρώτος έπινοήσας, και τούς οίχείους είς εν συναγαγών εν πολέμοις άσχολείσθαι ἐδίδασχεν. Οὖτος χθαμαλός ἥν ἀπὸ τῆς χατάρας τοῦ Θεού, και πάντες οι έξ αύτου γενόμενοι. "Ωκει δέ την γην, ήτις έστι τρέμουσα, χθαμαλήν ούσαν κεχωρισμένος ὑπάρχων ἀπὸ τῆς τοῦ Σἡθ γενεᾶς κατά πρόσταξιν του 'Αδάμ. Ούτος ὁ Κάῖν, ὡς ἡ Λεπτή Μωσέως Γένεσις φησίν, της οίχείας πεσούσης έπ' αύτον τελευτά · λίθοις γάρ τον άδελφον "Αδελ άπέχτεινε, και λίθοις όμοίως και αύτος άπεκτάνθη.

"Οτι ό Σήθ τρίτος υίδς άναγέγραπται 'Αδάμ' ός την ίδιαν άδελφην 'Ασουάμ χαλουμένην γήμας εγέννησε του Ένώς. Σημαίνει δε Σήθ έξανάστασιν. Υνομάσθη δέ και Θεός διά την λάμψιν του προσώπου αύτου, ήν έσχεν έν όλη αύτου τη ζωή. Ταύτην δὲ τὴν χάριν καὶ Μωσῆς ἔχων, τὸ κάλυμμα τιθείς ώμίλει τοῖς Ίουδαίοις. Έπι χρόνοις τεσσαράχοντα (24), τοίς τε έπτά πλανήταις ονόματα τεθειχώς, χαὶ τὴν των ούρανίων κινήσεων σοφίαν έπενόησε. Καὶ στήλας δύο, λιθίνην τε και πλινθίνην, κατασκευάσας έχει ταύτα έγραψεν, είδως την τού παντός φθοράν και ώς εί μεν εξ δοατος γένηται, την λιθίνην σώζεσθαι, εί δε διά πυρός, την πλινθίνην . ήτις σώζεται, ώς Ίώσηπος μαρτυρεί, είς το Σίριδον δρος, έως καί νῦν. Οδτος και τὰ Εδραϊκά γράμματα συνεγράψατο. Τῷ γὰρ διαχοσιοστῷ τριαχοστῷ ἔτει τοῦ D 'Aδάμ έγεννήθη ὁ Σήθ, καὶ γενόμενος ἐτῶν δώδεκα άπεγαλακτίσθη · καὶ τῷ διακοσιοστῷ ἐδδομηκοστῷ έτει του 'Αδάμ ὁ Σήθ άρπαγείς ὑπὸ άγγέλου ἐμυάθη τά περί τῆς παραδάσεως μέλλοντα ἔσεσθαι τῶν υίῶν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(24) Χρόνου; frequenter loco ενισυτών ponit, qued facile est cuivis observare. Sed ante hac verba deest aliquid: itaque asteriscum appinxi. Apud Josephum non est Siridus mons, sed κατά την Συριάδα, in Syria. Egregores quid vocabuli ait, non assequor. De coruscante Mosis facie res est ex sagris Litteris nota, Exod. xxxiv, Il Corinth. in, etc. Xxi. Filios Seth Deo dilectos, pios, proceros, formosos, sacerdotes, natarum Cain cupidine captos, necnon exortos ex profano cum iis complexu liberos Georgius Syncellus vocat Έγρηγόρου, ab auctore dictos Έγρηγορας, a patris Seth venustate: Εὐσεδής ήν ὁ Σήθ και εὐδιάπλαστος σφόδρα, και οι εξ αύτου πάντες εύσεδείς και ώραιοι hoav. GOAR.

έλέγοντο) και τά περί του κατακλυσμού και της

παρουσίας του Σωτήρος. Ήμέρα δε τεσσαρακοστή

άφαντος γεγονώς, ελθών διηγήσατο τοίς πρωτοπλά-

στοις όσα έμυήθη διά του άγγέλου. Εύειδης δέ ήν καλ

εὐδιάπλαστος σφόδρα αὐτός τε καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεν-

νώμενοι, Έγρηγορες και υίοι Θεού διά την λάμψιν τοῦ προσώπου τοῦ Σήθ λεγόμενοι · καὶ τὴν ὑψηλο-

τέραν γην της Έδεμ Φχουν, πλησίον του παραδεί-

σου άγγελιχώς βιούντες, έως του χιλιοστού χοσμι-

χοῦ ἔτους. Τούτων την ἐνάρετον πολιτείαν μη φέ-

ρων ό άρχέκακος βλέπειν, είς την ώραιότητα των θυγατέρων των άνθρώπων ήτοι του Κάϊν αύτους έτρωτεν.

[P. 9.] "Ότι τὸ, « Ένως ήλπισεν ἐπικαλείσθαι τὸ

δυομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ πρῶτος > προσαγορεύεσθαι

θρωπος κατά τὸν Έβραϊκὸν νοῦν · οῦτως ὁ Σωτήρ

Υίδς δυτως άνθρώπου, κατά του φυσικου λόγου 'Αφρι-

κανού. Ένως δε γεννά τον Μαλελεήλ, ο δε τον Ίαρεδ, εξ ου Ένωχ. Ούτος πρώτος γράμματα μανθάνει καλ

διδάσκει, καλ θείων μυστηρίων ἀποκαλύψεως ἀξιού-

ται. Καί πρώτη περίοδος των πενταχοσίων τριάχον-

τα δύο έτων πληρούται . ήν δὲ χρόνος τοῦ μὲν Σήθ

"Ότι 'Αδάμ τῷ ἐξαχοσιοστῷ ἔτει μονοήσας ἔγνω

δι' ἀποκαλύψεως τὰ περί τῶν Έγρηγορων καὶ τοῦ

κατακλυσμού, και τά περί μετανοίας και δής θείας σαρχώσεως, και περί των καθ' έκάστην ώραν ήμε-

ρινήν καλ νυκτέρινήν άναπεμπομένων εύγων τω

Θεφ άπο πάντων των κτισμάτων δι' Ούριηλ τοῦ ἐπὶ

της μετανοίας άρχαγγέλου, ούτως. "Ωρα πρώτη ήμε-

ρινή πρώτη εύχη έπιτελείται έν τῷ ούρανῷ, δευτέρα

εύχη άγγέλων, τρίτη εύχη πτηνών, τετάρτη εύχη

κτηνών, πέμπτη εύχη θηρίων, έκτη άγγέλων παρά-

στασις καλ διάκρισις πάσης κτίσεως, έδδόμη άγγέ-

λων είσοδος πρός Θεόν και έξοδος άγγέλων, όγδόη

αίνεσι; καὶ θυσίαι άγγέλων, ἐννάτη δέησις καὶ λα-

τρεία άνθρώπου, δεκάτη έπισκοπαὶ ύδάτων καὶ δεή-

σεις οὐρανίων καὶ ἐπιγείων, ἐνδεκάτη ἀνθομολόγησις

καὶ ἀγαλλία τις πάντων, δωδεκάτη ἔντευξις ἀνθρώπων

είς εὐδοχίας. Τῷ δὲ ἐνναχοσιοστῷ τριαχοστῷ ἔτει 'Αδάμ

έκοιμήθη κατ' αὐτὴν τῆς παραδάσεως ἡμέραν, καὶ

είς την γην έξ ης έληφθη άπηλθε, χαταλείψας άρ-

ρενας υίους λγ' και θυγατέρας κζ'. Ούτος ήγεμόνευσε

τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς.

Ή δὲ ταφή αὐτοῦ κατά τὴν τῶν Ἱεροσολύμων γέ-

γονε γην, ώς 'Ιώσηπος Ιστορεί. Τῷ αὐτῷ χρόνφ καὶ

Κάῖν ἀπέθανε, πεσόντος ἐπ' αὐτὸν τοῦ οἰκήματος,

(25) Hoc vult, Enosum Dei nomine appellatum

fuissé. Sed ineptæ sunt hæ nugæ, et quæ (ne de Hebraica veritate dicamus) usu Græcæ linguæ re-

felluntur. Est enim medium, ut vocant, verbum ἐπικαλέομαι, invoco, quod nemo nescit nisi qui biblia Græca non legit. Enosus ergo, qui a vitæ humanæ miseriis hoc nomen habet (quod Hebraice erud i

norunt, et hoc loco demonstrare intempestivum est) inter eas primus in Deo spem suam reposuit

μετ' ένιαυτον ένα τῆς τοῦ 'Αδάμ τελευτῆς.

τριαχόσιοι δύο, τοῦ δὲ Ἐνὼχ ἐννενηχοντασχτώ.

fieret. άπο ος τον ntat.

40

γένη-

עבדס, 1 600 TXOV. ευξάσθείς

lax 6 LETÉ-Káīv 646ataxal

TOÙE σθαι TOU \$6 s XE-

ατά πτή Èπ' åπ-

άμ· νην Σήθ την öln

1ωrois .), την

thsac véc ζεat,

eal οάco

XC. T(u)

θη ũν

ne

αύτου (ήτοι των Έγρηγόρων, οζτινες και υίοι Θεού A adventus Servatoris. Cum autem quadragesima die rursum in hominum conspectum rediisset, parentibus ea quibus ab angelo initiatum diximus recitavit. 17 Formosus autem admodum fuit, et pulchre ficto corpore cum ipse tum et prognati, Egregores et Dei filii ob Sethi faciei splendorem dicti; terramque Edenis sublimiorem incoluerunt, vicinique paradiso vitam angelorum vitæ similem egerunt usque ad millesimum mundi annum, Quo rum honestam vitæ consuetudinem auctor primus malorum intueri non sustinens, formositate filiarum hominum, id est Caini, eos sauciavit.

Hæc verba « Enosus primus speravit a pellari nomen Domini Dei , > hoc significant, nomine Dei vocari : nam Hebraica lingua Enosus homo est. Sie όνόματι Θεού, έστιν (25). Ένως γαρ έρμηνεύεται άν- Β Servator Filius vere hominis, ut Africanus in naturali oratione auctor est. Enosus Maleleelem genuit, is Jaredum. Hoc Enochus nascitur. Enochus primus didicit ac docuit litteras, ac divinorum arcanorum patefactione dignus est habitus. Tum prima quingentorum triginta duorum annorum revolutio perfecta est, annum agente Setho secundum a trecentesimo, Enocho nonagesimum octa-

> Adamus sexcentesimo anno cum resipuisset. patefactione divina de Egregoribus et diluvio edoctus est, ac de pœnitentia et incarnatione Dei, atque de precibus quæ ad Deum ab universis creaturis diei ac noctis singulis horis perferuntur ab Urielo, qui angelorum princeps (archangelum Græci vocant) pænitentiæ præpositus est. Res ita habet: 18 Prima diei hora preces peraguntur primæ in cœlo, secunda preces angelorum, tertia volucrium, quarta jumentorum, quinta bestiarum : sexta angeli assistunt, omnesque discernuntur creaturæ; septima ad Deum angeli intrant et exeunt; octava laudatio et sacrificia angelorum, nona precatio et cultus ab hominibus, decima aquarum inspectio precesque cœlestium et terrestrium, undecima mutua confessio et exsultatio omnium, duodecim? interpellatio hominum Deo accepta. Adamus noningentesimo tricesimo anno vita defunctus est, eadem qua olim deliquerat die; et in terram, unde suerat desumptus, reversus est, relictis filiis 33, filiabus 27. Imperavit autem hic humano generi per totam suam vitam. Sepultus est in terra Hierosolymitana, ut Josephus narrat. Eodem ten .pore Cainus quoque obiit, uno post Adami mortem anno, corruente supra eum domo sua.

XYLANDRI ET

GOARI. NOTÆ. eumque siduciæ plenus invocavit. Porro locus videtur corruptus : manifesto quidem falsum est Mahalaleelem fuisse Enosi filium, cujus fuit ex Cenano nepos. Quod sequitur de Urielo, ambi-guum est isne Adamum docuerit an preces ad Deum deferat ; quam ego ambiguitatem reliqui. Frius probo, quia Urielus idem post Enochum quoque quædam docuisse traditur. XvL.

2

ô

T

60

147

TH

pr'

'A

Ni

Èx.

×α

OTI

GEU

TO

τοῦ

29 3

o: As

8.67

ȵή

ένια

"(

uloū

vioi

βασι

xal

TW E

דחק '

μνώθ

"0

(28

data,

et pa

ponoe

libido

Massi

loco (ex dil vium

accola lter a

virtut

tum q

pido 2

meni

asserv

jussit (

"0

Post Adamum Sethus humano generi præfuit. A Anno ab origine mundi 1200, qui fuit Jaredovitæ annus quadragesimus, Setho septingentesimus s ptuagesimus, Egregores Sethi progenies errore ducti descenderunt, ac sibi mulieres de filiabus hominum sive Caini desumpserunt, atque gigantes illos celebres generaverunt. Gigantes hi propter justum Sethum fuerunt robusti ac vastissimis corporibus, monstrosique 19 ob id et abominandi, unde et nomen iis impositum, propter impium vero Cainum validi, fortissimi et firmissimo robore, vita homicidiis et impietati ac lasciviæ deditissima. Quidam hos anguipedes cognominarunt, sive quod venenatæ bestiæ in morem efferatus eorum animus nullaque bona erat cogitatio, sive quod, ut nonnulli memoriæ prodiderunt, bellum cum quibusdam in excelso babitantibus gerentes manibus, pedibus aç in ventrem proni angulum in modum sursum reptassent, a quibus etiam sæpe multi desuper telis conjectis interfecti sunt. Horum multos cœlitus Deus igneis globis sive fulmihibus ictos absumpsit : cum autem reliqui nullo pænæ sensu moverentur neque quidquam de flagitiosa vita desciscerent, postea diluvio universos sustulit. Hi in monte Hermonim conjuraverunt se uxores ex filiabus hominum seu progenie Caini sibi delecturos; montique id nomen indidere, quod in eo conjurassent seque diris mutuo obstrinxissent. Ili suas uxores veneficia et incantationes docuerunt; primusque Azaelus, decimus ipsorum C princeps (nam eorum qui descenderunt principes ducenti erant), docuit cos gladios ac thoraces fabricari omniaque instrumenta bellica, tum ex visceribus terræ aurum, argentum et reliqua metalla eruere. Similiter quivis principum aliquid docuit: alius corporis exornationem, alius pretiosos lapides et fincturas, alius radices herbarum, alius sapientiam et ea quæ incantationes inefficaces redderent, alius 20 astronomiam et siderum observationem, alius astrologiam, alius aeris considerationem, alius terræ signa, alius solis et lunæ. Itaque tum neque Babyloniorum erat neque Chaldeorum regnum, ut Berosso et eum secutis contra sacras Litteras placuit; neque Ægyptiorum gentem extollendi studio mentiens. Etenim principium regni Babyloniorum sive Chaldæorum a Nemrodo ducitur, qui ad annos 630 post diluvium floruit. Quicunque vero de his fabulosius scripserunt, ii quæ ex divinitus inspirata nostra Scriptura suffurati erant, sibi vindicarunt; pro-

Σήθ μετά 'Αδάμ ήγεμόνευσε των άνθρωπων. Ο! δὲ ἐχ γένους αὐτοῦ Ἐγρήγορες διαχοσιοστῷ χιλιοστῷ της χοσμογενείας έτει, τεσσαραχοστού δὲ ὅντὸς τοῦ Ίάρεδ, αὐτοῦ δὲ τοῦ Σήθ ἐπταχοσιοστοῦ ἐδδομηχοστοῦ, πλανηθέντες κατέδησαν, καὶ ἔλαδον ἐαυτοῖς γυναίχας έχ των θυγατέρων των μίων των άνθρώπων ήγουν του Κάϊν, και έγέννησαν τους γίγαντας τούς όνομαστούς. Οι δε γίγαντες ούτοι διά μεν τον δίκαιον Σήθ εγένοντο ίσχυροί και μέγιστοι και τὸ μέγεθος του σώματος ύπερμήχεις, τερατώδεις τε και άπευκτοι (όθεν και την προσωνυμίαν εσχήκασι [26]), διά δὲ τὸν βέδηλον Κάῖν ἄλχιμοι καὶ κραταιότατοι και στερροί και την άλκην, τον δε τρόπον φονικώτατοι και άσεβέστατοι και άσελγέστατοι. [Ρ. 10] ους και δρακοντόποδάς τινες προσηγόρευσαν, ή ώς τεθηριωμένους ταίς γνώμαις και μηδέν άγαθδν λογιζομένους, ή ώς τινες Ιστορούσιν, ότι πόλεμον Εχοντες μετά τινων οίχούντων εν ύψηλοϊς, είτα χεροί καὶ ποσὶ καὶ κοιλίαις τὸς δράκοντες ἀνέρποντες κατ' αύτων, ύφ' ὧν καὶ πολλοὶ πολλάκις ἄνωθεν ἀνηροῦντο βάλλόμενοι, δραχοντόποδες ἐκέκληντο. Τούτων οίχ όλίγους μέν σφαίραις πυρός ήτοι χεραυνοίς ούρανόθεν ό "Υψιστος έξανάλωσε βαλών · άνεπαισθήτους δέ τούς περιλοίπους καὶ άδιορθώτους ἐπιμένοντας κατακλυσμώ μετά ταθτα τους πάντας έξανάλωσεν ὁ Θεός. Ούτοι ώμοσαν εν τῷ δρει τῷ Έρμονιεὶμ ἐκλέξασθαι γυναϊκας άπὸ τῶν υἰῶν τῶν ἀνθρώπων ήγουν τῆς τοῦ Κάῖν γενεᾶς, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὅρος Ἐρμών (27), καθότι ωμοσαν καλ άνεθεμάτισαν άλλήλους εν αύτώ. Ούτοι διδάσχουσι τὰς γυναίχας αὐτῶν φαρμαχείας καὶ ἐπαοιδίας. Καὶ πρώτος 'Αζαήλ ὁ δέκατος ἄρχων αύτων (καὶ γάρ οἱ ἄρχοντες τῶν κατελθόντων διαχόσιοι ήσαν) εδίδαξεν αύτους ποιείν μαχαίρας και θώρακας καὶ πᾶν σκεῦος πολεμικόν, καὶ τὰ ἐκ τών μετάλλων τζε γζε, οίον χρυσίον, άργύριον και τά λοιπά. Καὶ ἔκαστος όμοίως, ὁ μὲν καλλωπισμόν σώματος, ὁ δὲ ἐκλεκτούς λίθους καὶ τὰ βαφικά, ὁ δὶ ρίζας βοτανών, ό δὲ σοφίαν καὶ ἐπαοιδών λυτήρια, ό δὲ ἀστρονομίαν καὶ ἀστροσκοπίαν, ἄλλος ἀστρολογίαν, ὁ δὲ ἀεροσχοπίαν, ὁ δὲ σημεία γης, ἄλλος ήλίου και σελήνης. "Ωστε ούδε Βαδυλωνίων ήν ούδε Χαλδαίων βασιλεία, ώς τῷ Βηροσσῷ καὶ τοῖς ἐπομένοις δοχεί πρός άνατροπήν των θείων Γραφών, ούτε Αίγυπτίων δυναστεία, ώς τῷ Μανέθῳ ψευδομένω καλ principatus, ut Manetho tradidit, Ægyptiorum D μεγαλύνοντι το των Αίγυπτίων έθνος · ή γάρ άρχη της των Βαθυλωνίων βασιλείας ήτοι Χαλδαίων από Νεβρώδ του μετά τὸν χαταχλυσμόν εἰς ἔτη ἐξαχόσια τριάχοντα άχμάσαντος γέγονεν Οίτινες δε άλλως περί τούτων μυθικώτερον γεγράφασιν, άπό των θεοπνεύστων ήμων Γραφών κλέψαντες γεγράφασιν ίδιοποιησάμενοι · δι' ών οἱ ἀπλούστεροι καὶ τοῖς λοιποῖς

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(26) Sane Tiyas Græcum-videtur vocabulum ; placetque Eustathio idem significare quod γηγεvic, terra natus, non inepto quidem etymo a γίνεαθαι et γã. Exemplis id probat, in Ulysseæ Δ, ad v. 159. Hebraice בשלים vocantur, quod ut doctis-simi Judæorum scripserunt, cor horum qui eos vident præ terrore concidat. Chaldæus גבריא a robore transtulit. Sed et a terrore iidem ETN nominantur, terribiles, Deut. n et alibi. Xv...

(27) מרם anathema significat, Judicum vii et Nemer, xviii et alibi, rem devotam. Itaque hoc etymon colore non caret. Et hujus narrationis persimilem invenies apud Hilarium in Ps. 132, quam referre supersedeo. XVL.

13

à

63

0-

05

C's

£-

22

Is $\chi \eta$

πδ

sid.

ws

E0-

10-

015

N

τούτων ληρήμασι προσέχοντες εύχερως βλάπτον- A pter quæ simpliciores etiam reliquis eorum

"Ότι τῷ μυπη' έτει τοῦ χόσμου Ένὼχ μετετέθη ἐν τῷ παραδείσω, τριαχοσίων ἐξήχοντα πέντε χρόνων γενόμενος. Εὐηρέστησε τῷ Θεῷ· ('Καὶ οὐχ ηὐρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός. >

"Ότι κατά τους λεγομένους γεωμέτρας, έστι τό ήμιτυ της κατοικουμένης της είς το μήκος μίλια γιλιάδες δώδεκα, είς δὲ τὸ πλάτος μίλια χιλιάδες δέχα έξ.

"Ότι τὰ δρη 'Αραράτ Ισμεν ἐν Παρθία τῆς 'Αρμενίας (28) είναι · τινές δέ φασιν, εν Κελαιναίς τῆς Pourias.

[Ρ. 11] "Οτι ἐπὶ ἐκατὸν χρόνοις ἐσκευάζετο ἡ κιδωτός, ἐπληρώθη δὲ τῷ φςθ' ἔτει τῆς ζωῆς τοῦ Νῶε, μηνί τινι Μαΐφ κς', ήμέρα πρώτη (29) · ὁ πῆχυς δὲ της χιδωτού όργυιὰ μεγίστη έστὶ κατ' Λίγυπτίους. μ' δὲ ἡμέρας κατήρχετο ὁ ὑετὸς καὶ μ' νύκτας. 'Απριλλίω δὲ μηνὶ, ἡμέρα πρώτη τῆς ἐδδομάδος, ἐξῆλθε Νῶε ἐχ τῆς χιδωτοῦ. Τινὰς δὲ, καθ' ἡν ἡμέραν έκλείσθη πρώτον ή κιδωτός, κατ' αύτην τῷ ἐπιόντι καιρῷ ἀνοιγηναί φασιν, ἐν τῷ δισχιλιοστῷ διακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως. Καλ θυσίας προσάγων τῷ Θεῷ ἐκετεύει μηκέτι ποιείν κατακλυσμόν. 'Αποδεξάμενος ούν ὁ Θεὸς τὴν του άνδρος άρετην ύπέσγετο τούτο, σημείον έπιθείς τὸ τόξον τῆς Γριδος.

"Ότι ὁ Νῶε Ξίσουθρος παρά Χαλδαίοις έλέγετο.

"Ότι πρό τοῦ κατακλυσμοῦ οὕτε ἔθνος ἤν οὕτε βασιλεία · έτων δε περίοδος ήν. Περιέχεται δε έν τῷ ς βιδλίω των 'Αποχρύφων Ένωχ ότι Ούριηλ ό άγγελος έμήνυσε τῷ Ένὼχ, τί ἐστι μὴν καὶ τροπή καὶ ένιαυτός, και τον ένιαυτον έχειν νβ' εδδομάδας.

"Οτι ή Αίγυπτος ύπο του Μεστρέμ, του δευτέρου υίου Χάμ κατά την Γραφήν, θείου δὲ του Νεδρώδ, υίοι Χούς, υίου Χάμ του πρώτου, οίκισθείσα καί βασιλευθείσα έως τούδε παρ' Εδραίοις και Σύροις xal "Apayı Mestpala xalsitat.

"Ότι τῷ δισχιλιοστῷ διακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πρώτω έτει Νώε εφύτευσεν άμπελώνα εν δρει Λουδάν τῆς 'Αρμενίας, θύσας τε τῷ Θεῷ καὶ πιὼν οἶνον έγυ-

"Ότι ήγεμονεύοντος Νεβρώδ έχτίσθη ή Βαδυλίον

nugis animum attendentes facile decipiuntur.

Anno mundi 1488 Enochus in paradisum est translatus, annos natus 565 : erat enim Deo acceplus: (Et non inveniebatur, quia Deus eum trans-

Geometræ tradunt dimidiam partem terræ quæ inhabitatur, milliaria in longum duodecies millia patere, in latum milliaria decies ac sexies mil-

Montes Ararat scimus in Parthia Armenia esse. Quidam aiunt apud Celænas Phrygiæ oppidum.

Arca Noæ centum annis constructa est, absoluta anno vitæ Noæ uno de sexcentesimo, mense Maio, vicesima sexta die, prima septimanæ die. Cubitus autem quo eam mensus est, maxima est Ægyptiis ulna. 21 Quadraginta dies totidemque noctes pluvia decidit. Prima die septimanæ mensis Aprilis Noa egressus est ex arca. Quidam eadem die qua ante annum clausa fuerat, apertam arcam asserunt, anno ab origine mundi 2243. Tum Noa Deum re sacra facta deprecatus est ne posthac diluvium terræ immitteret. Probans autem Deus hominis ejus virtutem, ita fore pollicitus est, tesseræ loco arcum qui Iris dicitur constituens.

Noa Chaldais Xisuther dictus fuit.

Ante diluvium neque gens ulla fuit neque regnum, annorum autem circuitio erat. In libro Occultorum Enochi continetur scriptum, Urielum angelum Enocho indicasse quid mensis sit, quid solstitium, quid annus; ac annum quidem 52 constare septimanis.

Ægyptus a Mezromo, secundo Chami filio (auctore Scriptura), patruo autem Nemrodi (nam is Chusum, qui primus Chami filius fuit, patrem habuit) culta ac regnata ad hæc usque tempora ab Hebræis, Syris et Arabibus Mezræa nominatur.

Noa bis millesimo ducentesimo quinquagesimo primo anno vineam plantavit in Lubano Armeniæ monte; cumque Deo rem sacram fecisset ac vinum bibisset, nudus jacuit.

Nemrodo imperante Babylon ædificata est et tur-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

data, liceat hoc ex Armenorum scriptis historiis et paternis traditionibus adjungere. Jacob Mousponoe catholicum (ita vocant patriarcham) împulit libido ad supremum montium Ararat verticem, Massis dictum, proficisci, ut curiosius inspecto loco et generis humani Deo reparatore adorato, ex diluvii reliquiis (arcam enim Noeam inter ni-vium aggeratos cumulos ibi superesse credunt accolæ) fragmentum ligni, si daretur, asportaret. lter aggressus, a Massis verticis accessu secreta virtute repulsus, precibus fusis; fragmen-tum quod optaverat Dei dono recepit, quod in oppido Aquiri ad montis radices sito repositum Armeni frequentius invisunt, et penes se, ut aiunt, asservant lignum quo Deus humani generis reliquias jussit quondam ab exitio præservari. Zonaras: à mo-

(28) Aliis apocryphis ab auctore relatis venia D δατήριον δέ τον τόπον καλείσθαι τοις 'Αρμενίοις φησίν ο Ἰώσηππος, και λείψανα δείκνυσθαι τῆς λάρνακος έκει. Goar.

(29) Nimirum τῆς ἐδδομάδος, quod infra expressum, hic omiserat. Porro annum diluvii ab initio mundi eumdem habet Nicephorus. Sed Hebraicus calculus habet 1656, quem docti sequentur. Clemens Alexandrinus annos ab Adamo facto usque ad diluvium 2148 et 4 dies numerat, l. 1 Strom. Quod paulo post sequitur. Noam a Chaldeis fuisse Xisuthrum appellatum, Eusebius Præpar. Evang. 1x Abydeni Assyriam historiam citat, in qua Seisither dicitur, Ζείσιθρος, fol. Græco 243 b. Cæterum pro στ in Mestrom et Mestræa, id quod perspicue verum est secutus, & posci; nisi quis o mall, ut est apud Zonaram. Xvi.

49 λε(

Tu

ån

Tal

xw

ונדי

चने।

µ2

νόμ

veu

Sna

Epp

σύν

χυσ

μόν

 $\Sigma \eta_{i}$

xós

Six

To

TON

Etn

τω

TWY TWY

0 70

xal

Por

ταίο

Nixe

ETE:

Nõs

TOW

τρια

τρω

Ews

τολή

poug

xal.

THV.

ESWX

GEWS

Latin

ruiss

Mihi

adhi

com

num

C ass

credi

rioru

conti

lates

char

quæ

T

ris annis 43 Nemrodus Chami filius fuit, et ab A και ό πύργος έπι χρόνοις τεσσο ράκοντα τρισίν. "Ην Enocho genus duxit. Eidem Nemrodo etiam 22 Euckius nomen fuit. Qui turrim ædificaverunt, ex septuaginta omnino nationibus fuerunt collecti : omnes autem codem sermone utebantur. Quibus Nemrodus gigas, Chusi Æthiopis filius, in cibum feras venando suppeditabat. Cæterum Heberus Sale filius ædificationi præfectus fuit anno termillesimo. Postea cum Deus sermonem confudisset hominesque dissipati essent, ipse Nemrodus ibi habitavit, a turri non digressus, ac multitudini, quæ prioris istius pars aliqua erat, imperavit, Turris vi venti, ut cum alii tum ipse etiam Josephus narrant, dejecta ac comminuta divino judicio Nemrodum percussit. Id primum ab Adamo condito regnum in terra fuit ; ac mentiuntur qui plura fuiss? referunt. Nemrodo Assur genitus est, qui Niniven, Rhobotam et Chalacham urbes condidit. Manifestum vero est annis a diluvio 630 a Nemrodo Chaldæorum sive Babylo-

δε Νεδρώδ υίδς μεν του Χάμ, έχγονος δε Ένωχ. Έχαλείτο δὲ ὁ Νεβρώδ καὶ Εὐήγιος. Πσαν δὲ τὰ πάντα τῶν οἰχοδομούντων ἔθνη ἐδδομήχοντα, φωνή δὶ αὐτοῖς πάσιν ὑπτρχε μία. Νεδρώδ δὶ αὐτοῖς ὁ γίγας, ό του Αίθίοπος Χούς υίδς, είς βρώσιν άγρεύων έχορήγει ζώα. 'Ο δὲ τοῦ Σάλα υίδς "Εθερ έγχεχείριστο την οίχοδομην έτει γ'. Είτα των γλωσσών συγγυθεισών ύπο του Θεού και πάντων διασχορπισθέντων, αύτος ὁ Νεδρώδ έχει χατώχει μη άφιστάμενος του πύργου, μεριχού τινός πλήθους βασιλεύων . έφ' ον ο πύργος άνέμφ βιαίφ, ώς Ιστορούσί τινες και αύτὸς Τώσηπος, καταπεσών συνετρίδη, καὶ θεία κρίσει τούτον ἐπάταξεν. Αύτη πρώτη βασιλεία ἐπὶ τῆς γῆς. άφ' οῦ ἐπλάσθη ὁ 'Αδάμ, γέγονεν · οἱ δὲ λέγοντες καὶ άλλα γεγονέναι ψεύδονται. Έχ τούτου γεννάται 'Ασσούρ, δς οίχοδομεί την Νινευί και την 'Ροδώθ και την Χαλάχ τάς πόλεις. Καὶ φανερόν έστιν ὅτι μετά χλ' έτη τοῦ κατακλυσμοῦ (30) γέγονεν ή άρχη της βασι-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(50) Numerus hic justo major est; et sane parum convenit inter scriptores de annorum numero a diluvio usque adnatales Abrahami. Hebræi tradunt 4 annis demptis bis mille annos unicum sermonis genus in terra fuisse, confusionem linguarum annis post diluvium 340 exstitisse. Verba corum de כ אפים פחות ד שנה היה העולם לשון אחת sunt tempore diluvii et confusionis linguarum, דואדם לד הבוניל א ותרגו כון הכובול עד הפלנה שם שנח. Funckius annos non plures 132 in sua chronologia ponit a diluvio usque ad eam confusionem. Paulo Heberus, turris architectus, hic plane ab ea re alienus idem ponitur. Et mons Lubanus, in quo deinde Noa plantasse vitem scribitur, Lubarus postea legitur ; cujus varietatis similia etiam alibi annotavimus. Catalogum historicorum videtur ex Josephi principio collegisse.

Cæterum ad notes numerorum quod attinet, antiquis usus libenter sum; et qui in usum talia reducunt, minime reprehendendos duco. Interim non nescio de his ipsis aliud aliis videri. Ego id secutus sum quod putavi simplicissimum ac veris-simum. Neque pigebit post Priscianum et Manu-tium, qui hæc in docussimo ad epistolas Tullii ad Atticum commentario explicavit, me quoque rudiorum causa exponere quid sentiam. Imitari ego has notas puto rationem linearum, quibus in abaco ductis calculorum adjumento ratiocinamur. Quod ut melius intelligatur, exemplo ante oculos constituto aperiam.

CCCIDDO 100000 50000 1000 10000 ccios-5000 100 1000 500 IC 400 50 L -10 5 v

Vides ut calculus in linea superiori positus in proxime inferiore collocati sit decuplus, et qui in spatio seu intervallo ponitur, eum proxime superio-ris dimidium lineæ proximeque inferioris ob id Ipsum lineæ quincuplum posse. Compositionis ratio est nota, et ix esse 60, et al esse 40, ux vel viii 8, IV aut mit 4, xc 90, xxc 80, etc., nemo non videt.

Sed de harum notarum origine diversæ sunt conjecturæ. Illud primo omnium liquet, recte intra quinarium ac denarium numeros reliquos tanquam in cardinibus versari, cum manus utraque digitos habeat quinque, qui sunt decem omnes, qua de re etiam Aristoteles Problem. sect. 15 mentionem facit; et digitos primum ac simplicissimum esse numerandi instrumentum, usus vitæ communis demonstrat ac simplicium ratiocinationes, indeque adeo ducta proverbia. Jam i unitatis nota non est, puto, littera, sed lineola; idemque de n, m, mı judico: singulas unitates singulis lincolis etiam ab illiteratis idiotis, ut vocant, notari notissimum est. Proinde quinario veluti cardini primo quærendus fuit suus character, quo cum reliquis conjuncto usque ad denarium pergi posset. Is est v, non sane littera : cur enim non o potius esset ? Sed duæ lineæ ad angulum acutum concidentes ; qua nota utuntur itidem omnium ignari litterarum, aliqui inversa sic a. Ex hac geminata, aut altera potius alterius verticibus jun ctis addita, fit x, quasi X : qui enim fiat ut littera & decem significet, ratio esse nulla videtur. Unde autem L nota sit quinquagenarii, subtilem affert Priscianus causam, et quæ meo judicio multo est subtilior quam ut in re vulgari locum habere possit. Ego dua's lineolas puto esse ad rectum angulum commissas, quæ κατά συνθήκην, ut loquitur de rerum vocabulis Aristoles, usurpata et recepta 50 denotaret, ut v 5. Ab hoc usque ad centum non fuit nova opus nota, cum prioribus cum hac compositis omnia scribi possint : placuittamen 90 non Lxxxx, sed com-pendii causa denario a centenario subtracto exprimi, ut 9 non viiii, sed i a x detracto; quod fit, cum minor character majori præponitur, ut ix 9, xc 90; atque etiam xL usitatius quam xxxx, ob compendium, 40 signat. Hinc etiam illa xxc pro Lxxx, v pro un, et ic pro xcix, aliaque id genus. Nota centenarii est c, quod receptum est putari litteram c in ordine tertiam esse, ut quæ vocabuli centum sit caput; idemque sentiunt de littera M, quæ millenarii sit nota, quod vox mille ab ea littera incipit. Et habet hoc aliquam speciem: sed ubi ad rem venitur, aliud apparet. Cur enim non oetiam vel quinarii vel quinquagenarii nota est, aut p denarii? Cur x et v et L litteræ huc irrepserunt, si quidem capita vocum pro notis sumebantur? nam et illud perinfirmum est, o signiticare 500, quia a c proxima sit littera : sic enim k decem nugabimur significare et L quinquaginta, ut k ob similitudinem atque affinitatem in a degenerarit. Nam v vel z, ot non

δοώδ. Φασί δὲ ὅτι μόνο; ὁ "Εδερ ὁ τοῦ Φάλεκ πατήρ ού συνέθετο τη πράξει της πυργοποιίας · διό καί, της των άλλων φωνής συγχεθείσης, ή του "Εδερ ούκ άπώλετο. Αυτη δέ έστιν ή και 'Αδάμ ελάλει · καί ταύτην οί τούτον διαδεξάμενοι ἀπόγονοι πατρωνυμικώς ξαυτούς 'Εδραίους προσηγόρευσαν και 'Εδραίδα την φωνήν έχάλεσαν. Τεχμήριον δέ ταύτην είναι την πρό της συγχύσεως φωνήν τα των παλαιών δνόματα εφ' ών γάρ κατ' οὐδεμίαν γλωσσάν έστι τὸ σημαινόμενον επιλύσασθαι, κατ' αὐτὴν τὸ ζητούμενον έρμηνεύεται ο ίον 'Αδάμ καθ' έτέραν μέν ούδεμίαν φωνήν τό δηλούμενον εύρίσκεται, κατά δὲ ταύτην ἄνθρωπος έρμηνεύεται · καλ ή του Νώε προσηγορία δικαιοσύνην σημαίνει, και Χους Αιθίοψ, και Μεστρέμ Αίγυπτος, και Φαλέκ μερισμός, και Βαδυλών σύγ-אטסוב.

"Ότι μετά τὸν κατακλυσμόν ἔως τῆς διασπορᾶς Β μόνοι οι τρείς ήγήσαντο των πολλών εύσεδώς, Νώε, Σήμ και 'Αρφαξάδ ὁ υίὸς τοῦ Σήμ, ἔτη φλδ'. Τοῦ δὲ κόσμου έτος ήν βψος' · τῷ γὰρ βρίβ' έτει καὶ Νῶε ὁ δίχαιος έχοιμήθη, ών έτων ένναχοσίων πεντήχοντα. Των δὲ φλό γρόνων ὁ ἀριθμός ούτος · Νῶε τὰ μετά τὸν κατακλυσμόν ἔτη τν', Σημ ἔτη ρν', καὶ 'Αρφαξάδ έτη λγ' · όμοῦ έτη φλγ', τῆς ἀρχῆς τῶν ἄλλων ἐν τῷ τετάρτψ χρόνψ λαμδανομένης. Συγγραφείς δὲ των Αίγυπτίων και Χαλδαίων ούτο: Μάνεθος ὁ τὴν των Αίγυπτίων ποιησάμενος συγγραφήν, Βηροσσός ό τὰ Χαλδαϊκὰ συναγαγών, Μώχός τε καὶ Έστιαῖος, και πρός τούτοις Αίγύπτιος Ίερώνυμος. Οι δε τά Φοινικά συγγραψάμενοι 'Ησίοδός τε και Έκαταίος, Έλλάνικος καὶ "Ακουσίλαος, "Εφορός τε καὶ Νικόλαος.

Τῷ βφοβ' ἔτει τοῦ κόσμου, ἐνακοσιοστῷ τριακοστῷ έτει του Νώε, κατά θείον δηλονότι χρησμόν εμέρισε Νώς τοις τρισίν υίοις αύτου την γην ούτω. Σήμ τώ πρωτοτόχω αὐτοῦ υίῷ, ἄγοντι ἔτος τετραχοσιοστόν τριαχοστόν πρώτον, Εδωχεν από Περσίδος και Βάχτρων έως Ίνδικης μήχος, πλάτος δε άπο Ίνδικης έως 'Ρινοχουρούρων της Αίγύπτου, ήτοι τὰ ἀπὸ ἀνατολής έως μέρους τής μεσημδρίας, τήν τε Συρίαν, ή και Τουδαία λέγεται (και γάρ και οι παλαιοί Σύρους τούς Παλαιστηνούς ώνόμαζον), και Μηδίαν, καὶ ποταμόν διορίζοντα αὐτοῦ τὰ όρία τὸν Εὐφράτην. Χάμ δὲ τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ υίῷ, ἄγοντι ἔτος υζ', έδωκε την πρός νότον και λίδαν και μέρος της δύσεως άπο Τινοχουρούρων της Αίγύπτου, Αίθιοπίαν D

λείας [P. 116] Χαλδαίων ήτοι Βαδυλωνίων διά Νε. A niorum regnum institutum fuisse. Aiunt solum Heberum, Phaleci patrem, in substructionem turris non consensisse: itaque etiam, reliquorum linguis confusis, Heberi sermo integer permansit. Ea est lingua qua Adamus usus fuit; et ab hoc posteri Heberi se gentilitio nomine Hebræos ac linguam Hebraicam nominaverunt. Fuisse hanc linguam ante confusionem certo indicant veterum nomina, quæ quid significent cum nulla alia lingua explicari possit, Hebraica lingua interpretationem suggerit. Verbi gratia, Adamus nullo alio sermone quidquam, Hebraica au tem hominem 23 notat. Sie Noa justitiam, Chus Æt liopem, Mezromus Ægyptum, Phalecus divisionem, Babylon confusionem.

A diluvio usque ad dispersionem tantum hi tres multitudini pie præfuerunt, Noa, Semus et hujus filius Arphaxadus, annis 537, ad annum mundi 2776. Mortuus enim est Noa justus anno 2592, annos natus 950. Porro 534 quos diximus, anni sic numeranter: Noa post diluvinm annos 350, Semus annos 150, Arphaxadus annos 33 : summa anni 533, initio reliquorum in 4 supra 530 anno sumpto. Qui res Ægyptiacas et Chaldaicas conscripserunt, hi sunt : Manethus scripsit Ægyptiaca, Berossus Chaldaica collegit, tum Mochus et Hestiæus, ac præter hos llieronymus Ægyptius. Phænicum res . conscripserunt Hesiodus, Hecatæps, Hellanicus, Acusilaus, Ephorus et Nicolaus.

Anno ab origine mundi 2572 Noa annum ætatis agens 930, oraculo nimirum divinitus accepto, tribus suis filiis terram distribuit, hoc modo : Semo primogenito suo filio, annum ætatis quadringentesimum tricesimum primum agenti, dedit quidquid terræ in longum a Perside et Bactris usque ad Indiam porrigitur, in latum ab India usque ad Rhinocorura Ægypti, sive quæ ab ortu solis sunt usque ad plagam meridionalem, Syriam nempe, quæ et Judæa dicitur (nam antiqui Syros vocabant Palastinos), et Mediam, et Euphratem fluvium designavit, qui limites Semi 24 definiret. Chamo autem secundo suo filio, annum agenti quadringentesimum septimum, terram addixit quæ Austro et Africo est

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

Latinas litteras, huc fingamus recipi ideo non meruisse : quid autem fiet litteris E, F, N, o, et aliis ? Mihi quidem hæc commenta non placent. Credo adhibitis prius rectis lineis etiam curvas non incommode iis adjectas, præsertim jam crescente numerorum agmine. Sit ergo semicirculus litteræ c assimilis nota centenarii; quod eo facilius est creditu, quia reliqui characteres, etiam millenariorum, ab hoc, ut ostendemus, oriuntur. Nam huic contrarius o addita lineola, sic 10, quingentas uni-lates refert, semissem nimirum millenarii, qui sic antiquitus exprimebatur, cio, lineola inter priores characteres interjecta, ne coalescerent, ut opinor; que lineola et in L, quod longiuscula pingeretur et

littera I putaretur, deformata est a librariis. lidem ut uno calami ductu mille scriberent, o exaraverunt, sicut et 10 in D litteram mutarunt iidem, quæ Manutius præclare notavit, u pro millenarii nota usurpari hodie notum est, et commemorata causa. Reliqua ut hine nascantur, in promptu est videre. Nostras interim notas utilitatis ac compendii causa plurimi facio, ut 500, 675, etc. Sed majusculas has in libris usurpari e dignitate videtur. Porro novem (verbi gratia) millia ego compendiose putarem sic scribi ix cio aut ixcio. Sed de his boc loco satis : quisque sequatur quod volet, dummodo alios non vituperet. XYL.

×

N

T

pé

77

01

exposita, et partem Occidentis, a Rhinocoruris A και Αίγυπτον και Λιδύην, 'Αφρικήν και Μαυριτα-Ægypti, Æthiopiam, Ægyptum, Libyam, Africam, Mauritaniam, usque ad columnas Herculis, seu usque ad occiduum ac Africum oceanum, fluvium qui ejus ditioni terminus esset, Nilum constituit, qui idem Geon et Chrysorrhoas (quasi aurifluus) appellatur. Japeto tertio filio annum agenti 425, attribuit quidquid a Media ad septentrionem et solis occasum pertinet, usque ad Gades insulasque Britannicas, Armeniam, Iberiam, Pontum, Colchos atque ulteriores regiones atque insulas usque ad Italiam, Gallias, Hispaniam, Celtiberiam et Lusitanos. Cum ad hunc modum divisisset scriptoque suam voluntatem testatus esset, ut'perhibent, id illis recitavit, atque post obsignatum penes se detinuit usque ad annum ab Adamo 2592, quo vitam B finivit. Moriturus tribus filiis suis mandavit ne quis eorum fratris, regionem invaderet eumve injuria aliqua afficeret : alioquin hoc eis discordiarum et bellorum intestinorum causam allaturum. Testamentum Semo, quippe ætate ac pietate præstanti, tradidit : is ei in imperio successit, atque eximias prosperitates, quas ei precatus fuerat pater, hæreditate consecutus est, quod etiam in Genesi scriptum exstat. Humatus est in monte Lubaro.

Anno mundi 2791, annis ab obitu Noæ ducentis, Chami filius Chanaan 25 novas res molitus Semi fines ingressus est contra Noæ præceptum, cum septem ex se ortis gentibus Amorrhæis, Chettæis, Pherezwis, Evæis, Gergeswis, Jebuswis et Chananæis ; quas gentes Deus per Mosem et Jesum C Navæ filium excidit, ac suo deinde tempore Judicum opera filiis Israeli avitam terram feddidit, etiam in hoc suam justitiam declarans. Nam Israelitæ per gradus propagatæ gentis 38 a Semo orti erant, annis 1687... usque ad Mastusiam Ilio oppositam. Regiones autem eorum sunt, Media, Albania, Armenia major et minor, Amazonum regio, Paphlagonia, Cappadocia, Galatia, Colchis, Bosporeni, Mæotis, Derris, Sarmatia, Tauriani, Bactriani, Scythia, Thracia, Macedonia, Græcia, Thessalia, Bœotia, Locris, Ætolia, Achaia, Peloponnesus, Acarnania, Epirus, Illyricum, Lychnitis, Adria, unde mari Adriatico nomen factum : Calabria, Italia, Gallia, Etruria, Lusitania, Celtica, Massilia, p Celtogallia, Hispania major et minor. Ibi fines Japeti terminantur, qua septentriones respiciunt usque ad Britannicas insulas. Habet autem insulas, Britanniam, Siciliam, Eubæam, Rhodum, Chium, Lesbum, Cythera, Zacynthum, Cephaleniam, Ithacam, ac Cyclades, et Asiæ partem quæ Ionia appellatur. Pro termino est Tigris fluvius, qui Mediam

νίαν, εως Ἡρακλείων στηλών ήτοι εως τοῦ δυτικοῦ κα! Λιδυκού ώκεανού, [Ρ. 12] ποταμόν δὲ διορίζοντα τον Νείλον, ος και Γεών και Χρυσορβόας λέγεται. Ίάφεθ δὲ τῷ τρίτῳ αὐτοῦ υίῷ, ἄγοντι ἔτος υχε', ἀπδ Μηδίας τὰ πρὸς ἄρχτον χαὶ δυσμάς ἔως Γαδείρων καί Βρεττανικών νήσων, 'Αρμενίαν, Ίδηρίαν, Πόντον, Κόλγους και τάς κατ' Ίδπην χώρας (31) και νήσους έως Ίταλίας και Γαλλιών, Ίσπανίας τε και Κελτιδηρίας και Λυσιτανών. Ούτω μερίσας και έγγράφως διαθέμενος, ώς φασιν, έπαναγνούς τε αὐτοῖς την διαθήκην αὐτοῦ ἐσφραγίσατο, παρ' ἐαυτῷ κατασχών ἔως του βοιβ' έτους άπο 'Αδάμ, εν ψ και έκοιμήθη. Μέλλων δὲ τελευτάν ἐνετείλατο τοῖς τρισίν υίοῖς αύτου μηδένα έπελθείν τοίς του άδελφου όρίοις καλ άτάχτως ένεγθηναι πρός τον έτερον, ώς τούτου γενησομένου αίτίου στάσεως αύτοζε καλ πολέμων των πρός άλλήλους. Την δε διαθήχην αύτου δέδωχε τῷ Σήμ ώς πρωτοτόχω υίω και θεοφιλεστέρω, ός και την ηγεμονίαν διεδέξατο μετ' αύτον και τάς έξαιρέτους των παρ' αὐτοῦ εὐλογιῶν ἐχληρώσατο, ὡς καὶ έν τη Γενέσει φέρεται. Καλ έχοιμήθη έν δρει Λού-Cap.

Έν δὲ τῷ βύλα ετει τοῦ κόσμου, ήτοι μετά διαχόσια έτη της τελευτής Νώε, νεωτερίσας ὁ τοῦ Χάμ υίδς Χαναάν ἐπέδη τοῖς όρίοις τοῦ Σἡμ καὶ χατώχησεν έχει, παραδάς την έντολην Νώε, σύν τοί, έξ αύτοῦ γενομένοις έθνεσιν έπτά, 'Αμορφαίοις, Φερεζαίοις. Εὐαίοις, Γεργεσαίοις, Ίεβουζαίοις καὶ Χαναναίοις · ούς διά Μωσέως και Ίησοῦ τοῦ Ναυή έξωλόθρευσεν ὁ Θεός, καὶ μετά τινας καιρούς διά των Κριτών ἀπέδωχε τοίς υίοις Ίτραήλ την πατρώαν γην, δίχαιος καὶ ἐν τούτω φανεὶς ὁ Θεὸς, ὡς ἐχ τοῦ Σήμ χαταγομένοις διά γενεών λη', έτων χιλίων έξαχοσίων όγδοήχοντα έπτά (32)... έως [Ρ. 14] Μαστουσίας (33) τῆς κατὰ "Ιλιον. Αί χῶραι δὲ αὐτῶν Μηδία, 'Αλδανία, 'Αρμενία μιχρά και μεγάλη, 'Αμαζονίς, Παφλαγονία, Καππαδοχία, Γαλατία, Κολχίς, Βοσπορηνοί, Μαιώτις, Δέρβις, Σαρματία, Ταυριανοί, Βαχτριανοί, Σχυθία, Θράχη, Μαχεδονία, Έλλάς, Θετταλία, Βοιωτίς, Λοχρία, Αιτωλία, 'Αχαΐα, Πελοπόννησος, 'Ακαρνανία, 'Ηπειρώται, 'Ιλλυρίς, Λυχνίται, 'Αδριακή, ἀφ' ής τὸ 'Αδριατικόν πέλαγος εκλήθη, Καλο. δρία, Ίταλία, Γαλλία, Θουσκηνή, Λυσιτανία, Κελτική, Μασσαλία, Κελτογαλλία, Ίδηρία, Ίσπανία ή μεγάλη και μικρά. Ένταυθα καταλήγει τὰ δρια τοῦ Ἰάφεθ, ἔως Βρεττανικῶν νήσων τὰ πρὸς βορράν βλέποντα. "Εγει δε νήσους Βρεττανίαν, Σικελίαν, Εδδοιαν, 'Ρόδον, Χίον, Λέσδον, Κύθηραν, Ζάχυνθον, Κεφαληνίαν, 'Ιθάκην, [P. 146] και τάς Κυκλάβας,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(31) Hoc quale sit, alii viderint, κατ' Εὐρώπην puto legendum, κατόπιν potius: Joppæ enim hie nihil. Sed geographica alibi explicantur. Χνι.

(52) Quæ hinc exciderunt, dum alterius codicis ope restituantur, ex Josepho et aliis scriptoribus peti debent. Satis apparet descriptas fuisse natio-

nes, que a filiis Noæ ortæ et occupatæ fuerint. XvL. (33) Mastusia Thraciæ Chersonesi promontorium est e regione Ilii, Hellesponto interfluente, Derris, quæ hic cum Mæotide et Sarmatia commemoratur, ignota mihi est. Pro Εδοια Eubœam legi, quod erat in promptu. Cætera hujus loci non sunt. XIL.

και μέρος της 'Ασίας την Ιωνίαν καλουμένην, A a Babylonia dividit. His ergo implentur fines Japeti. ποταμόν δὲ Τίγριν, διορίζοντα μεταξύ Μηδίας και Βαδυλωνίας. Έν τούτοις ούν πληρούται τά του Ίάφεθ όρια διά το είρηκέναι την Γραφήν • Πλατύναι ὁ Θεός τῷ Ἰάφεθ • τὴν πᾶσαν γὰρ Εὐρώπην καὶ μέρος οὐ μικρὸν τῆς μεγάλης 'Ασίας ἀπηγέγχατο · διό καλ εξρηται, ι καλ κατασκηνώσαι έν τοίς σχηνώμασι του Σήμ. > Ού μόνον δε, άλλά καί κατά άναγωγικόν τρόπον, ότι πάσα ή μερίς του 'Ιάφεθ σγεδόν τῷ βαπτίσματι καὶ τῆ εἰς Χριστόν πίστει προσετέθη, ἄτινά ἐστι σχηνώματα τοῦ Σήμ, ἐπεὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ ᾿Αδραὰμ καὶ οἱ πατριάρχαι, ἐξ ών και αί λοιπαι γενεαρχίαι έως Χριστού ήγουμένου σαφώς γενεαλογούνται. Τού δὲ Χὰμ πλείστα μέχρι καί νῦν ἔθνη ἐστίν ἐν ἀποστασία, κατά γε τὰς Ίν-Slas xal Albiomías xal Maupitavlas : èv ols xal al 'Αδδαβίαι και 'Ιδουμαία κατά Θεού και των άγίων αύτου θρασύνονται, τη του Χάμ και του Χαναάν κατάρα καθυποδεδλημένοι · διό καλ παίδα οίκέτην τὸν Χάμ τοῦ Σήμ καὶ τοῦ Ἰάφεθ ή Γραφή ἀπεφήνατο, διά του Χαναάν του υίου και αυτόν σημαίνου-

"Οτι δύο κατακλυσμοί κατά την Ελλάδα γην διαδεδοημένοι γεγόνασι, πρώτος μέν ἐπὶ 'Ωγύγου ἐν τῆ 'Αττική, γρόνοις δέ υστερον σμη' έν Θετταλία έπλ Δευχαλίωνος βασιλεύοντος 'Αθήνησι, δευτέρου Κραναού αὐτόχθονος. Τούτου τοῦ κατακλυσμοῦ, τοῦ ἐπὶ Δευκαλίωνος δηλονότι, δοκούσι μεμνησθαι καλ Αίγύπτιοι, φάσχοντες την χώραν αὐτῶν μη κατακεκλύσθαι. Καλ δικαίως φιλονεικούσι μή κατακεκλύ- С. σθαι τότε την Αίγυπτον τοπικός γάρ γέγονεν ούτος ό κατακλυσμός. Τον γάρ πρότερον ήτοι τον καθολικόν κατακλυσμόν ούδε γινώσκουσιν · ούπω γάρ ήν ό πατριάρχης αύτων γεννηθείς. Χάμ δὲ ὁ υίὸς τοῦ Νῶε πατήρ ἡν Μεστρέμ, ἀφ' οδ Αἰγύπτιοι.

"Ότι τὸν Νεδρώδ ἀποθεώσαντες οἱ 'Ασσύριοι ἐν τοίς άστροις του ουρανού έταξαν, και καλούσιν 'Ωρίωνα. Ούτος κατέδειξε την κυνηγετικήν' διό καί τὸν χαλούμενον χύνα ἄστρον τῷ Ὠρίωνι συνῆψαν. Τυτον καλούσιν και Κρόνον είς την επωνυμίαν του πλάνητος.

"Οτι διαμερισθέντων των έθνων άνεφάνη τις άνηρ Ίνδὸς, ἐχ τοῦ γένους ᾿Αρφαξὰδ, τοῦνομα ᾿Ανδουδάριος, ός παρέδωκε τοίς Ίνδοίς άστρονομίαν.

[Ρ. 15] "Οτι τῷ δισχιλιοστῷ πενταχοσιο τῷ ὀγδοη- D χοστώ ε' έτει διοδεύων Καϊνάν έν τῷ πεδίω εύρε την γραφήν των γιγάντων και Εκρυψε παρ' ξαυτώ, και αύτος μεν εν αύτοις εξημάρτανε, και τους άλλους την αύτην άτοπίαν έξεπαίδευσεν. Οἱ δὲ τὸν Σάλα φασί ταύτην εύρηχέναι.

"Οτι έν τῷ δρει τοῦ Λιβάνου Ιχθύες θαλάσση; εύρέθησαν, εν χοίλοις τόποις ύδάτων, την του χατακλυσμού πιστούμενοι πανωλεθρίαν.

"Ότι πρώτος Λάμεχ πρό τοῦ ίδίου πατρός τελευτά, ήγουν τοῦ Μαθουσάλα.

"Ότι άπὸ τοῦ 'Αδάμ Εως τοῦ κατακλυσμοῦ, κατά έπιμαρτυρεί και αι άνέκαθεν πάσαις ταίς Έκκλησίαις επιχρατήσασαι παραδόσεις, έπι δε το πρώτον

quia est in Scriptura : (Amplificet 26 Deus Japetum. . Universam quippe Europam, et magnæ Asiæ hand exiguam partem abstulit; ideoque additum est, eet habitet in tabernaculis Semi. > Neque id modo, sed etiam reconditiorem sensum eruendo intelligimus, quod Japeti sere tota portio baptismum ac fidem in Christum est amplexa, quod per Semi tabernacula notatur, quando etiam Abrahamus > Semo genus duxit atque patriarchæ, a quibus per spicue generis propagatio per ordinem usque ad Christum deducitur. At Chami gentes pleræque etiamnum in defectione a fide Christiana permanent, in Indiis, Æthiopiis, Mauritaniis, in quibus gentibus . etiam Arabiæ numerantur ac Idumæa, qui populi omnes adversus Deum et sanctos ejus ferociunt, exsecrationi cui Chamum et Chanaanem Deus obnoxium fecerat addicti. Itaque Scriptura Chamum Semi et Japeti servum pronuntiavit, per Chanaanem filium ipso etiam patre Chamo notato.

Duo diluvia in Gracia celebri fama fuerunt, prins in Attica, Ogygi ætate, posterius annis ab eo 248 in Thessalia, Deucalione Athenis regnante, secundo a Cranao indigena. Hujus sub Deucalione facti diluvii videntur etiam Ægyptii meminisse, dicentes suam terram inundationis expertem fuisse. Et quidem recte contendunt Ægyptum tunc diluvium non esse passam, cum id diluvium certo tantum loco substiterit. Prius autem diluvium, quod universam terram inundavit, plane ignorant : nondum 27 enim tum natus fuerat conditor gentis corum Chamus, filius Noæ, pater Mezromi, a quo Ægyptii sunt orti.

Nemrodo Assyrii divinam ascribunt naturam, inter sidera cœlestia collocantes et Orionem vocantes. Hic venandi artem primus protulit. Itaque Orioni sidus, quod Canis vocatur, adjungunt. Quin et Saturni, stellæ illius erraticæ, nomen ei tribuunt,

Dissipatis gentibus Indus quidam ab Arphaxado genus ducens exstitit, nomine Andubarius; isque Indis astronomiam tradidit.

Anno ab origine mundi 2585 Cainanus campum peragrans scripturam gigantum reperit, et cum ipse ea tractanda deliquit, tum alios absurda ista docuit. Alil a Sala suisse eam scripturam reperta :: asserunt.

In monte Libano pisces marini inventi sunt, in cavis quæ aquas receperant, internecionem omnium. animalium, quæ diluvio accidit, testificantes.

Primus Lamechus suo patre Mathusala, prior mortuus est.

Ab Adamo usque ad diluvium de sententia τους Εδδομήχοντα, έτη βσμβ, οίς και ή άλήθεια . Septuaginta interpretum anni numerantur 2212. Quibus et veritas astipulatur et traditiones, quarum auctoritas ab antiquo per omnes invalult Ecclesias.

anni ab origine mundi 2312. Post 75 deinde annos ex Charrane egressus in terra Chanaan inquilinum egit, quæ nunc Palæstina vocatur.

Phalecus ante patrem suum Heberum obiit. Tria millia annorum ad Phaleci mortem ab Adamo computantur. Hinc nomina Græcorum deorum initiom sumunt,

Natus est Chami stirpe vir nomine Chusus, Æthiops. Is Nemrodum genuit, qui et Orion appellatur, conditorem Babylonis; atque hic auctus potentia primus hominum regnavit, Assyriis imperans, Idem Saturnus dictus est, cognomento a planeta ducto. Uxorem ex eadem stirpe habuit, nomine Semiramin. Hæc frena reperit et pyramides quas vocant exstruxit. Hanc etiam Rheam R nominarunt, ut quæ hominibus magna cum potestate et ingenti terrore imperaret. Hæc Semiramis flium habuit nomine Picum, cognomento Jovem, ac præter bunc Belum ac Ninum et filiam Junonem. Ninus, qui Ninivem magnam condidit, matrem suam Semiramin uxoris loco habuit. Africanus Saturno præterea Afrum filium ascribit, a quo Afri dieti sunt. Is Afer ducta Astynoma uxore Venerem genuit, quæ Græcis Afrodita dicitur. Saturnus regno expulsus a filio suo Jove in occidnas terræ partes devenit ac Italiam obtinuit. Dein Jupiter Assyriis decessit, ac adpatrem se contulit, qui ei regnum 29 Italiæ dimisit ; ubi cum per multos annos regnasset, vitam cum morte commutavit, et in Creta sepultus est. Post Ninum Assyriis Thurus imperavit, qui et C Mars appellatur utpote Bellicosissimus. Hunc Assyrii Baalum sive Belum deum appellarunt, statuaque ei excitata divinis honoribus coluerunt. A morte Jovis Faunus, eo natus, regnum tenuit. Hic Mercurius denominatus fuit, quod facundus admodum esset ac mathematicarum rerum sciens. Idem hominibus auri ex terræ visceribus eruendi artem invenit. Venus erudita admodum fuit et variis rebus ornata: nupsit Adonidi Cinyræ filio philosopho ipsi quoque. Narrant eos ad mortem usque una philosophiæ vacasse. Picus, qui idem est Jupiter, cum triginta annos Assyriis imperasset, regno in manus filii sui Beli et Junonis, quæ soror ejus eademque conjux erat, tradito, ad patrem suum Saturnum se contulit, provectam jam ætatem misere toleran- D tem. Pater ei statim regnum dimisit; et Picus potentia auctus per 62 alios annos Italiam rexisse

Ad annum 28 Abrahami primum numerantur A έτος 'Αδραάμ (34) έτη ,γτιβ'. Και μετά έτερα οε' έτη έξηλθεν έκ Χαρράν, παροικήσας εἰς γῆν Χαναάν την νου Παλαιστίνην λεγομένην.

> "Ότι ὁ Φάλεχ πρό τοῦ πατρός αὐτοῦ "Εδερ τελευτά, συνάγεται δὲ τὰ πάντα ἔτη ἀπὸ τοῦ 'Αδὰμ ἐπὶ την του Φάλεχ τελευτην έτη τρισχίλια. "Ενθεν άρχην των Έλληνικών θεών λαμβάνουσι τὰ ὀνόματα.

Έγεννήθη δὲ ἐχ τῆς φυλῆς τοῦ Σἡμ ἀνὴρ δνομα Χοῦς Αίθίοψ, δς ἐγέννησε τὸν Νεβρώδ τὸν την Βαδυλώνα κτίσαντα, τὸν καὶ ὑρίωνα ἐπικληθέντα. Ούτος δυνατός γενόμενος εδασίλευσε πρώτος επί τῆς γης έν τοις 'Ασσυρίοις ος και ωνομάσθη Κρόνος είς την επωνυμίαν του πλάνητος. Ούτος έσχε γυναίκα έκ τῆς αὐτῆς φυλῆς, καλουμένην Σεμίραμιν. Αύτη τοίς ποταμοίς περιέδαλε στόμια, και τάς καλουμένας πυραμίδας άνήγειρε. Ταύτην και 'Ρέαν ώνόμασαν ώς εν δυνάμει και έξουσία και ύπερδάλλοντι φόδω των άνθρώπων άρχουσαν. Αυτη ή Σεμίραμις έσχεν υίδν οδ τό δνομα Πίκος, ός καί μετωνομάσθη Ζεύς και άλλους δὲ ἔσγεν υΙούς Βῆλόν τε και Νίνον, και θυγατέρα την "Ηραν. Και ὁ μέν Νίνος, ός και την Νινευτ την μεγάλην έκτισε, την ίδιαν μητέρα Σεμίραμιν έσχε γυναίχα. 'Ως δὲ 'Αφριχανός φησι, χαι Ετερον υίδν Εσχεν ό Κρόνος τον "Αφρον, έξου "Αφροι" ος γήμας 'Αστυνόμην εποίησε θυγατέρα την 'Αφροδίτην. 'Ο δὲ Κρόνος ἐξωσθείς τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ ίδίου υίοῦ Διὸς, χατελθών ἐν τή δύσει χρατεί τῆς Ίταλίας. Είτα ὁ Ζεὺς ὑποχωρήσας τῶν 'Ασσυρίων παραγίνεται πρός τὸν πατέρα' ό δὲ παραγωρεί αὐτῷ βασιλεύειν τῆς Ἰταλίας. Καὶ πολλοίς έτεσι βασιλεύσας, είτα τελευτήσας κατατίθεται έν τη Κρήτη. Μετά δὲ Νίνον ἐδασίλευσε τῶν 'Ασσυρίων Θούρος ὁ καὶ "Αρης κληθείς ὡς πολεμιχώτατος. Τούτον οί Άσσύριοι [Ρ. 16] Βάαλ Θεόν ήτοι Βήλ μετονομάσαντες και άναστηλώσαντες σέδονται. Μετά δὲ τὴν τοῦ Διὸς τελευτὴν Φαῦνος ὁ υίὸς αὐτοῦ έδασίλευσεν, ος μετωνομάσθη Έρμης - ήν γάρ λογικώτατος πάνυ και μαθηματικός ος και του χρυσοῦ τὴν φύσιν ἐξεῦρεν ἐχ μετάλλων ἀνθρώποις. Η μέντοι 'Αφροδίτη λογική και ποικίλη λεγομένη έγαμήθη τῷ 'Αδώνιδι τῷ υίῷ τοῦ Κινύρου, φιλοσόφω δντι καὶ αὐτῷ. οῦς καὶ ἄχρι θανάτου φιλοσοφούντας σύν άλλήλοις βιώσαι Ιστορούσι. Μετά δὲ τὸ βατιλεύσαι 'Ασσυρίων Πίχον τον καλ Δία έτη τριάχοντα, τὸν υίδν αὐτοῦ Βῆλον ὀνομαζόμενον καλ "Ηραν την γυναϊκα την και άδελφην έπι της άρχης χαταλιπών πρός του αὐτοῦ πατέρα Κρόνον παραγί-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(34) Annis duodecim plures habet Nicephorus. Ex Bibliis ab origine mundi ad natales Abrahami (exclusive) non pluris 1949 annis computantur. Cum qua ratiocinatione convenit Hebræorum supputatio, qui a linguarum confusione annos præterea usque ad natales Isaacii 52 numerant. Ergo is natus fuit anno 2048 vel 2049, annum agente Abrahamo centesimum. Paulo post v. 8 ubi scripsi ex Chami stirpe, Semi est in Græco, sed perspicue falsum. Mox de Semiramide, frana repperit. In Græco est ποταμοί: περιέδαλε στόμια, quod mendo non vacat. Ego suspicor ποταμοίς esse vitiosum; sive ίπποις

sive quid aliud scripserit auctor, ut equestris reinventio bellicosæ viragini tribuatur. Virgilius quidem Eneid, vii Picum hujus filium, si Cedrenus vera retulit, equorum domitorem nominat, fortassis co invento insignem, ut ibidem alius perhibetur vitisator. Στόμια frænos significare notum est. Significant etiam orificia seu ora, ut vasorum, venarum, De fluminibus, eorum ostia ut significent, non legi, neque videtur quadrare. Infra quidem in Heraclio στόμια ἐρήμου fauces vocat sive angustias, per quas in solitudinem penetratur. XvL.

νεται, ήδη γεγηρακοτα και ταλαιπωρήσαντα. Ε και A fertur. Belus filius ejus hoc nomen ob id quod παραγωρεί της βασιλείας εύθύς, και ούτος δυνατός ων άλλα έτη έξήχοντα δύο κατά την Ίταλίαν βασιλεύσαι λέγεται. Βήλος δὲ ὁ υίὸς διὰ τὸ όξυχίνητος είναι ούτως ἐχλήθη, καὶ δύο ἔτη βεδασιλευχώς 'Ασσυρίων τελευτά. Νίνος δὲ ὁ τούτου θεῖος ἐγχρατής γενόμενος τής άρχης νβ' έτη των 'Ασσυρίων έδασίλευσεν. Έχ του γένους ούν αύτου και Ζωροάστρης ὁ περιδόητος άστρονόμος εν Πέρσαις γενόμενος ηθέατο ύπο πυρός άερίου χεραυνωθήναι και άναλωθήναι, έντειλάμενος τοίς Πέρσαις τὰ όστα αὐτοῦ μετά την καύσιν άναλαβείν καὶ φυλάττειν αύτους και τιμάν και έως ού, φησι, σώσεσθε ταύτα, τὸ βασίλειον της ύμων χώρας ούχ έχλείψει. Ούτως ούν τούτου πυρί ούρανίω τεφρωθέντος τὰ λείψανα αύτοῦ διὰ τιμῆς είχον οἱ Πέρσαι, ἔως τούτου καταφρονήσαντες και της βασιλείας εξέπεσον. Τοίνυν μετά Νίνον τὸν τοῦ Διὸς ἀδελφὸν Θοῦρος τῶν 'Ασσυρίων βασιλεύει. Τοῦτον ὁ πατήρ αὐτοῦ Ζάμις, ός ἡν τῆς 'Ρέας ἀδελφός, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πλάνητος άστέρος "Αρεα ἐχάλεσεν. "Ην δὲ ὁ "Αρης οὐτος πικρός καὶ ἄγαν δυσκαταγώνιστος πολεμιστής, ος Καυχάσφ τωι άνδρι γιγαντογενεί δυνατώ, έχ της φυλής Ίάφεθ ώρμημένω, ἐπελθών καὶ καταπολεμήσας καὶ άνελών παρέλαδε την χώραν αύτου, και επί την Θράκην ελθών και τελευτήσας έκει θάπτεται. Τούτω τῷ "Αρεί πρώτην στήλην ἀνέστησαν οἱ 'Ασσύριοι, καὶ ὡς Θεὸν προσκυνοῦσι, Βάαλ ὁνομάζοντες, δ

έρμηνεύεται "Αρης πολέμων Θεός. Μετὰ τοῦτον Λάμις τῶν 'Ασσυρίων ἐδασίλευσεν, εἶτα παλος ο μέγας, δυ και ο Διος και Δαυάης υίος Περσεύς ἀποκτείνας, και ἀπό 'Ασσυρίων την βασιλείαν άφελόμενος, είς το ίδιος δνομα Πέρσας μετωνόμασεν αύτους, και εδασίλευσεν αύτων έτη νγ'.

Μή λανθανέτω δὲ μηδένα άνθρώπων τῶν άληθείας C άντιποιουμένων, ὅτι Πίχος οὖτος ὁ Ζεὺς πάντων άνθρώπων των ἀπ' αίωνος [Ρ. 17] έξεγηγερμένων πλάνων, γοήτων, φαντασιαστών, μάγων δεινών, μυσαρών, τελεστών έχτόπων, αὐτὸς ήν μυσαρώτερος καλ δραστικώτερος και βδελυρώτερος, μοιχείαις και άνδρομανίαις και άρξητοποιίαις τε πάσαις και μιαρίαις καί άκαθαρσίαις καί πάσαις άθεμιτουργίαις καί αίσχρουργίας έναγεστάταις έχ νηπίου έως έχατον είχοσι χρόνων τῆς ζωῆς αὐτοῦ (τοσαῦτα γάρ φασιν αὐτὸν ζῆσαι) έσχολαχώς, πάντας τούς πρό αύτου και μετ' αύτόν άθεμίτους δπερδαλών. Πνευμα γάρ θεομάχον και άκαθαρτότατον πάντων πνευμάτων πονηρών ήν έπ' αύτῷ, ὅς ἐπὶ πλείους χρόνους τῆς Ἰταλίας βασιλεύσας δι' ύπερδολήν του ύψίστου καλ μόνου Θεού μακροθυμίας, και πόσας κόρας ώραίας, όσας λίγνοις είδεν όφθαλμοίς, διαφθείρας, είς ο΄ ποσουμένας, καλ ταίς πυλλαίς αὐτῶν μετά φαντασιῶν άρρήτων καλ μυστικών συναπτόμενος, ού μήν δὲ άλλά και ταίς πλείοσι των αύτου θυγατέρων, θεδν φημίζεσθαι τούτον και άνακηρύττεσθαι τοίς πολλοίς άνέπεισε. Και το δή χείρον έτι τούτου και ατοπώτερον, ότι και μετά την αύτου τελευτήν και ταφήν την έν τη Κρήτη, κατά πρόσταξιν αύτοῦ, οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ ναὸν καί μνημείον οἰχοδομήσαντες κατέθαψαν, ή καί ούτως ἐπέγραψαν . Ένθάδε κείται θανών Πίκος ό καί Ζεύς. > Καί μετά ταῦτα ή τοῦ θεομισοῦς αὐτοῦ και ύπερηφάνου πνεύματος όσμη την οίχουμένην

celeriter moveretur habuit. Is cum per biennium regnum Assyriorum gessisset, in fata concessit. Patruus ejus Ninus regno potitus, 52 annos Assyriis imperavit. Ex hujus genere etiam Zoroastres nobilis ille apud Persas astronomus exstitit; qui se fulmine ictum ac consumptum iri prædixit, 30 mandavitque Persis utossa sua exincendio legerent ac custodirent atque venerarentur, promittens regnum ex ipsorum natione ablatum non iri quandiu ea colerent. Eo itaque fulmine in cineres redacto reliquias ejus Persæ coluerunt, donec iis neglectis regnum etiam amiserunt. Cæterum Nino Jovis fratri Thurus in regnum Assyrium successit. Hunc Zamis pater, frater Rheæ, Martem nomine planetæ appellavit. Erat autem acer valde et superatu difficillimus bellator. Is Caucasum, potentem hominem et gigantigenam, ex Japeti ditionibus profectum aggressus bello vicit et occidit, ejusque ditionem occupavit. Post in Thraciam venit, ibique vita functus et tumulatus est. Huic Marti primo statuam posuerunt Assyrii, atque ut deum adoraverunt, Baalum nominantes; quod sonat Martem bellorum deum. Post hunc Lamis Assyriis imperavit. Ei Sardanapalus cognomento Magnus successit, quem Perseus Jovis ex Danae filius interfecit; regnoque Assyriis adempto eos a se Persas denominavit, iisque per 53 annos imperavit.

Σαρδανά-

Neque vero quisquam veritatis studiosus ignoret Picum istum, qui et Jupiter dicitur, omnium quotquot ab omni ævo exstiterunt impostorum, præstigiatorum, falsis imaginibus ludentinm, diris atque abominandis 31 artibus magicis utentium, sacrificia ab usu hominum abhorrentia obeuntium, turpitudinem, atrocitatem impuritatemque superasse: quippe jam inde a pueritia adulteriis, mares depereundo, dictu fædis libidinibus ac factis, omnis generis obscenitate atque impuritate ac quibusvis flagitiis impiisque supra quam dici potest sceleribus deditus, usque ad annum 120 (tot enim vixisse fertur) turpissimam vitam produxit, prioribus posterisque omnibus qui scelerate vixerunt a se ea re superatis. Nam spiritu Deo adversante omniumque spirituum malorum impurissimo agebatur. Is Picus cum per tam multos annos, Deo longanimitate summa hoc sustinente, Italiam rexisset, omnesque formosas puellas, quascunque mollibus suis oculis viderat, corrupisset, quarum numerus ad 70 colligitur, quasdam etiam infandis ac mysticis apparitionibus delusas, cumque adeo plerasque suas filias vitiasset, malus ille spiritus multitudini tamen persuasit ut eum deum pronuntiarent. Id vero deterius adhuc est et absurdius, quod cum mortuus et (quod mandaverat) in Creta sepultus esset, ubi necessarii ei humato fanum ac monumentum exstruxerunt cum hac inscriptione :

Postmodo odor deo inimici illius ac superbi qui cum rexerat spiritus, orbem terrarum cursu pervagatus, regum principum, populorum gentiumque stolida corda implevit, ut animis inscitia atque impietate occupatis hunc falso nominatum deum Jovem, aliosque hujus similes et cognatos dæmones, 32 divino cultu atque adoratione eo usque honorarent, dum Verbum Dei carnem induit, idque gentibus beatorum apostolorum ac martyrum ministerio innotuit. Narrant hunc Jovem ac matrem eius Semiramidem reliquumque ejus genus Abrahami ætate exstitisse. Conveniebat enim ut quam ætatem diabolus ad perniciem multis opera invisissimi istius Jovis struendam delegerat, eadem etiam verus Deus salutis multorum causa justum Abrahamum vocaret. Jupiter cum alios filios, tum Faunum, Perseum et Apollinem habuit. Ac Faunum quidem desumpto ab errante stella nomine Mercurium appellavit; isque a morte Jovis regnum Italiæ annos 35 tenuit; homo fuit versutus, mathematicus, disertissimus. Cum vero insidiis reliquorum fratrum peteretur (filius enim Maiadis mulieris erat, quam in Italia primam habuit uxorem Jupiter; ac post eam Alcmenem Thebanam, quæ ei trivesperum Herculem peperit), magna vi auri suffarcinatus in Ægyptum venit. Ibi ob auri ejus largitionem, facundiam, divinandi scientiam et oracula gratiosus factus ac pro deo habitus, Mezromo Chami filio, qui regnum Ægypti tunc tenebat, mortuo subrogatur. Ubi cum c fastu et prædictione futurorum, deus appellatus, per annos undequadraginta id regnum gessit. Cæterum Apollo, cum ab ineunte ætate spiritu Pythonis fuisset afflatus, isque spiritus ei per omnem vitam adfuisset, ne mortuo quidem eo istarum nugarum finem fecit diabolus. Maxima divinandi facultate id genus spiritus pollet, multa vera, pleraque autem ambigua et ancipitia ob ignorationem dicens. 33 At Hercules in Occiduis terræ partibus primus philosophiam instituit, quem mortuum ab ipso prognati in deorum numerum retulerunt, sidusque in cœlo nomine ejus affecerunt. Herculem istum pingunt indutum loco vestis exuvio leonis, clavam ferentem ac tria tenentem mala, quæ fabulantur eum dracone clava occiso abs- D tulisse, hoc notantes, eum mala ac varia cupiditat's consilia clavæ, hoc est philosophiæ, ope vicisse, amictum veluti pelle leonis animo gen croso; atque ita tria mala abstulisse, tres scilicet virtutes, quæ sunt non irasci, non esse voluptatibus deditum, non esse cupidum pecuniæ: clava enim animi tolerantis, ac pelle, id est temperantia, terrenum pravæ concupiscentiæ certamen vicit, philosophiam usque ad mortem colendo; quod de co Herodotus, doctissimus scriptor, memoriæ prodidit, alios quoque septem Hercules fuisse narrans.

Enimvero Mercurius, cognitis, ut diximus, quæ sibi a fratribus (erant autem Jovi ex diversis nati mulieribus filii circiter 70) tendebantur insidiis, in

· Huic situs est Picus, qui et Jupiter, mortuus, › Α διατρέχουσα, βασιλέων τε καλ άρχόντων καλ λαών άσυνέτων καὶ έθνων καρδίας πληρώσασα, έως τῆς του Λόγου Θεού σαρχώσεως και έπι τὰ ξθνη δι' άποστόλων άγίων και μαρτύρων άναδείξεως πάσαν ψυχήν άγνοία και άσεδεία κρατουμένην είς λατρείαν καί προσκύνησιν του ψευδωνύμου Θεού τούτου τού Διός προετρέπετο καὶ τῶν όμοίων αὐτοῦ δαιμόνων καί συγγενών. Είναι δὲ τὴν τούτου μητέρα Σεμίραμιν καὶ αὐτὸν τὸν Δία καὶ τὴν γενεάν αὐτοῦ κατά τούς χρόνους έστορούσε του 'Αδραάμ. Επρεπε γάρ του διαδόλου είς λύμην πολλών την κατά τον Εγθιστον τούτον Δία γενεάν έχλεξαμένου, τότε χαλ τὸν Θεόν τον άληθη είς πολλών σωτηρίαν τον δίχαιον χαλέσαι 'Αδραάμ. Ούτος ὁ Ζεὺς πρὸς τοῖς ἄλλοις υίοζς έσχε καὶ Φαῦνον καὶ Περσέα καὶ 'Απόλλωνα' άλλά του μέν Φαῦνον ἐπ' ὀνόματι τοῦ πλάνητος άστέρος ἐκάλεσεν Έρμην, ος και μετά την Διός τελευτήν εδασίλευσε της Ίταλίας έτη τριάχοντα πέντε, ήν δὲ πανούργος άνηρ καὶ μαθηματικός καὶ λογιώτατος. Έπεὶ δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἐπεδουλεύθη (αὐτὸς γάρ Μαιάδος γυναικός ήν υίδς, ήν πρώτην Εσχεν ό Ζευς εν Ίταλία, 'Αλχμήνην [P. 18] δε την Θηδαίαν μετ' αύτην, εξ ής τον τριέσπερον έσχεν Ήρακλέα), πολύν χρυσόν έγκολπωσάμενος είς Αίγυπτον ήλθε, και τη τούτου ἐπιδόσει και τῷ λόγφ καί τη μαντεία και τοις χρησμορδήμασιν άγαπηθείς χαὶ ὑπ' αὐτῶν ἀποθεωθείς, Μέστρεμ τοῦ υίοῦ Χὰμ΄ τοῦ ἐχεῖ βατιλεύοντος ἀποθανόντος εὐθὺς ἀναγορεύεται, καλ έν ύπερηφανία καλ των μελλόντων προβόήσει ώς θεός κλεϊζόμενος έπὶ λθ' έτη Αίγύπτου βασιλεύει. 'Ο δε 'Απόλλων πνεύματι Πύθωνος έχ νεότητος χάτοχος ὢν ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, οὐδὲ μετά τελευτήν αύτου τῆς φληναφείας ἐπαύσατο ό πονηρός. έστι γάρ τουτο είδος πνεύματος μαντιχώτατον, πολλά μεν άληθη, τά δε πλείστα λέγον άμφίδολα καὶ ἀμφιρρεπη διά την άγνοιαν. 'Ο δὲ 'Πρακλής πρώτος κατέδειξε φιλοσοφείν έν τοίς Έσπερίοις μέρεσι. Τούτον άπεθέωσαν οί έχ του γένους αύτου μετά την αύτου τελευτήν, και ἐκάλεσαν ἐν τω ούρανω άστέρα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ. "Οντινα Ήρακλέα ἐγγράφουσιν άντὶ χιτῶνος δοράν λέοντος ήμφιεσμένον καλ βόπαλον φέρουτα καλ τρία μήλα χρατούντα, άπερ άφελέσθαι αὐτὸν ἐμυθολόγησαν τῷ ροπάλω φονεύσαντα τὸν δράχοντα, τουτέστι νιχήσαντα του πονηρού και ποικίλου της επιθυμία; λογισμόν διά τοῦ ροπάλου ήτοι τῆς φιλοσοφίας, Εχοντα περιδόλαιον γενναίον φρόνημα ώς δοράν λέοντος, καλ ούτως άφελόμενον τὰ τρία μῆλα, ὅπερ έστι τάς τρείς άρετάς, το μή οργίζεσθαι, το μή φιληδονείν, τὸ μὴ φιλαργυρείν. Διὰ γὰρ τοῦ ροπάλου, τής καρτερικής ψυχής, και τής δοράς, τουτέστι του σώφρονος λογισμού, ενίκησε τον γήϊνον της φαύλης ἐπιθυμίας ἀγῶνα, φιλοσοφήσας ἄχρι θανάτου, κα- 🤏 θώς Ἡρόδοτος ὁ σοφώτατος συνεγράψατο, δς καὶ άλλους 'Ηρακλείς Ιστόρησε γενέσθαι έπτά.

> 'Ο γουν Έρμης γνού: την κατ' αὐτοῦ συσκευήν των άδελφων αύτου, ώς εξπομεν (περί που γάρ τους ο' ύπηρχον από διαφόρων γυναικών γεννηθέντες τῷ

Χάμ υίου Νῶε, οἴτινες ἐδέξαντο αὐτὸν ἐν τιμή · ὄς και διέτριδεν έχει ύπηρηφανών πάντας και φορών χρυσήν στολήν. Καὶ ἐφιλοσόφει παρὰ τοῖς Αίγυπτίοις, λέγων αύτοζς μαντείας · λογικός γάρ ήν φύσει. Καὶ προσεχύνουν αὐτὸν Έρμην ὡς λέγοντα τὰ μέλλοντα καλ διακονούντα αὐτοῖς τὴν τῶν μελλόντων έχ του Θεού δήθεν ἀπόχρισιν καλ παρέγοντα αὐτοίς γρήματα · ον καὶ πλουτοδότην ἐκάλουν ὡς τοῦ χρυσού θεδν νομίζοντες.

Έν τοίς μετά ταῦτα δὲ χρόνοις, ἐπὶ τῆς βασιλείας Φοίνικος, ήν Πρακλής ὁ φιλόσοφος ὁ λεγόμενος Τύριος, δστις έφευρε την [P. 19] χογχύλην. Μετεωριζόμενος γάρ είς τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου είδε ποιμενικόν κύνα έσθίοντα την λεγομένην κογγύλην, χαί ποιμένα, νομίζοντα αίμάσσειν τον χύνα, άπο τῶν προδάτων πόχον έρέας λαδόντα χαταμάσσειν τά καταφερόμενα έχ του στόματος του χυνός. 'Ο δὲ 'Ηρακλής προσεσχηκώς καλ ίδων αύτο βάμμα τι έξαίσιον έθαύμασε · καὶ γνούς ὅτι ἐκ τῆς κογχύλης έστιν, είληφώς τον πόχον ώς μέγα δώρον προσήνεγκε τῷ βασιλεί τῆς Τύρου Φοίνικι, ός καὶ ἐκπλαγείς έπὶ τῆ θέα του βάμματος ἐχέλευσεν ἐξ αὐτοῦ βαφήναι έρέαν και γενέσθαι αὐτῷ βασιλικόν περιδόλαιον, δ περιδαλόμενος αὐτὸς πρώτος ἐθαυμάζετο ύπο πάντων προ τούτου γάρ ούχ ήδεισαν οι άνθρωποι βάπτειν χροιάς. Μετά γοῦν χρόνους πολλούς οί 'Ρωμαΐοι την Φοινίκων χώραν κατασχόντες τὸ ἐξ άργης άληθινον έχ της χογχύλης σχήμα βασιλιχόν έφόρεσαν. Μετά δὲ Ῥέμον καὶ Ῥωμύλον Νουμάς α βασιλεύσας 'Ρωμαίων, και δεξάμενος πρεσδευτάς ξα της χώρας των λεγομένων Πελασγών φορούντας χλαμύδας έχούσας τα δλία (35) ρούσια καθάπερ οί άπό τῆς Ίσαυρίας χώρας, καὶ τερφθείς τῷ σχήματι, ἐπενόησε πρώτος ἐν τἢ Ῥώμη χλαμύδας φορεῖσθαι τάς μέν βασιλικάς πορφύρας, έχούσας ταβλία χρύσεα, τάς δὲ τῶν συγκλητικῶν καὶ τάς τῶν ἐν άξίαις καί στρατείαις χλαμύδας έχούσας σήμαντρα της βασιλικής φορεσίας, ταθλία πορφυρά δηλούντα άξιαν Ρωμαϊκήν πολιτείας και ύποταγήν διαγωγήν, κελεύσας μηδένα είς το αύτοῦ παλάτιον είσελθείν συγχωρείσθαι άνευ τοῦ σχήματος τῆς τοιαύτης χλαμύδος.

Φοίνιξ δὲ ὁ υίὸς τοῦ 'Αγήνορος ἀνήρ ἐγένετο σοφός, ός συνεγράψατο Φοινιχοίς γράμμασι την άριθμητικήν φιλοσοφίαν, ύπεξέθετο δέ και άσωμάτους άρχλς, και σώματα δὲ μεταδάλλεσθαι, και τὰς ψυ- D χάς είς άλλογεννη ζωα είσιέναι. Ούτος πρώτος έξέθετο ταύτα, ώς Κλήμης συνεγράψατο ὁ σοφώtatos.

Μετά δὲ τὴν Έρμοῦ τελευτὴν ὁ "Ηφαιστος ἐπὶ τέσσαρα ήμισυ έτη τῆς. Αἰγύπτου ἐδασίλευσεν. Ἡν

Δ.1), ανεχώρησεν είς Αίγυπτον πρός την φυλήν τοῦ A Ægyptum abiit ad stirpem Chami, qui erat filius Noe. Ab iis est cum honore acceptus, ibique permansit omnes præ se despiciens et Auream vestem gerens. Philosophatus est autem apud Ægyptios vaticinans, ut erat natura disertus. Adorabatur ab iis, ac Mercurius 34 deus appellabatur, quod futura prædiceret, ac divinitus nimirum de iis quæ post essent eventura responsa administraret, pecuniamque suppeditaret; itaque etiam divitiarum datorem vocabant, pecuniæ deum putantes.

Inferioribus temporibus Phænice regnante, Hercules fuit philosophus cognomento Tyrius. 14, purpuram invenit. Cum enim in eam Tyri partem ascendisset quæ ad mare pertinet, pastoris canem vidit concham vorare, pastoremque a cane sanguinem emitti putantem, lana ab ove accepta quod ex ore canis defluebat abstergere. At Hercules, qui rem observaret, tincturam ejus lanæ egregiam cum admiratione vidit; animadversoque liquorem eum ex concha ista fluxisse, lanam istam magni doni loco ad regem Tyri Phœnicem attulit. Is, spectaculo tincturæ istius attonitus, jussit hoc modo lanam tingi atque ex ea sibi regiam vestem parari; qua primus hominum indutus omnibus admirationi fuit. Nam antea temporis colorum tincturam ignoraverant homines. Longo post tempore Romani, Phænicia subacta, veram et antiquæ respondentem purpuram ad regium amictum adhibuerunt. Numa, qui post Romulum et Remum Romæ regnavit, cum ad eum Pelasgorum legati venissent chlamydes gestantes prætextas coccino, quales etiam Isauri gestant, ea forma delectatus primus instituit ut a Romanis chlamydes gestarentur, a 35 regibus purpureæ, prætextæ auro, a senatoribus et iis qui cum magistratu aut imperio essent aliæ quæ pro indicio regii gestaminis purpura essent prætextæ; quo significaretur Romanæ rei publicæ dignitas et subjectio. Edixitque ne quis sine hujusmodi chlamyde in palatium suum intromitteretur.

Phænix Agenoris filius vir fuit sapiens, qui philosophiam de numeris conscripsit litteris Punicis. Exposuit etiam principia incorporea et corporum mutationes animarumque in alterius generis animalia migrationes. Primus hic ista exposuit, ut Clemens homo doctissimus scriptum reliquit.

A morte Mercurii Vulcanus regnum Ægypti per annos quatuor cum semisse tenu t. Ferent hunc

XYLANDRI ET

(35) Non observavi alibi ταβλία. Videntur autem sic appellari panniculi, quibus oræ laneæ prætexerentur, die bram. Nisi quis clavos malit, de quo alias. ρούστον verti coccinum. Russatorum aurigarum fuit genus, quod in Nerone Xiphilinus ex Dione πυρρά σκευή appellat. Meminit Plin. vn, 53. Plerique roseum vocant hunc colorem, neque sane a rubore sanguineo colore præditarum rosarum color est alienus. Coccinum talem aurigam appellat alicubi

GOARI NOTÆ.

Martialis. XYL .- Nil dubium quin voce τα δλίων Romanorum latus clavus et limbus purpureus vestem insigniter prætexens sit intelligendus. poústov enim χρώμα roseus est sive purpureus color, atque unus ex iis quos inter aurigandum factiones ostentasse scribit auctor in Michaele Theophili filio. Prasino porro, Veneto et Candido cooros adjungit, quem roseum interpretantur. Goan.

fregisse, unde ad mortem usque claudus permanserit. In deorum numerum eum Ægyptii retulerunt, quod lege lata ipsorum uxores uno viro contentas esse et pudice vivere jussisset, suppliciumque in adulteras constituisset; aut vero, ut Plato vult, quod eis bellicorum et rusticorum instrumentorum ex ferro fabricationem demonstrasset : ante ipsum enim lapidibus et fustibus præliabantur. Hunc mystica quadam precatione aiunt ex aere forcipem impetrasse, atque ita Ægyptiis æris fabricandi artem tradidisse.

36 Vulcano defuncto filius nomine Sol successit ac rex Ægyptiorum annis viginti semis fuit. Post hunc Sosis, inde Osiris, postea Orus, tum Thules Ægyptum, alius post alium rexerunt. Thules omnem terram usque ad Oceanum occupavit : inde in Africam reversus oraculum consuluit, quisnam se prior tantum potestatis habuisset, ac quis post ipsum tantumdem habiturus esset. Ita ei responsum perhibetur : (c Principio deus, hinc sermo, atque his spiritus junctus. Hæc tria cognata : est illis æterna potestas. Mortalis, celeri gressu te hinc protinus aufer, incertam degens dubio conamine vitam.)) Ferunt hunc, ubi primum æde oraculi egressus est, a suis esse in ipsa Africa jugulatum. Successit ei Sesostris, ac 20 annis regnum in Ægyptios gessit. Hic Assyrios, Chaldreos et Persas usque ad Babylonem subegit, Asiamque et Europam, Mysiam et Scythiam. Reversus quiudecim C millia Scytharum juvenum delectos, qui bellatores essent optimi, in Perside collocavit. Sub hoc ferunt Mercurium in Ægypto innotuisse, admirabilem virum et sapientiæ causa stupendum. Is Dei universi bujus Conditoris tres esse maximas facultates, unicam vero divinam naturam dixit. Itaque etiam Trismegistus Hermes, quod est Mercurius termaximus, denominatus est. Hujus ad Æsculapium quemdam hæc sunt verba : c Erat lux intelligens ante lucem intelligentem; eratque semper mens quæ mentis causa esset, neque quidquam erat aliud quam hujus mentis unitas. Ea mens cum semper in sese ipsa sit, semper sua ipsius mente luce atque spiritu universa continet. 37 Extra eam mentem neque deus est neque angelus, neque dæ- D mon, neque alia ulla natura. Omnium enim Dominus Deus et Pater est. Sub ipso et in ipso omnia sunt. Sermo enim ipsius, qui perfectus omnibus modis est et fecundus ac opifex, ab ipsa progressus mente inque aquam, cujus est fertilis natura, incidens, fetam aquam reddidit. . Hæc fatus Hermes sic precatus est : « Adjuro te, cœli magni opifex : adjuro te, vox Patris, quam primam edidit, unigenitum suum Verbum, propitius esto. > Beatus

bellatorem fuisse, ac cum equo corruentem pedem A δέ, φασί, πολεμιστής, δυ συμπεσόντα τῷ ἔππω πληγήναι του πόδα και χωλεύοντα άχρι τέλους διαρκέσαι. 'Απεθεώθη δὲ ὁ "Ηφαιστος ὑπὸ Αίγυπτίων διά τὸ νομοθετήσαι μονανδρείν καὶ σωφρόνως βιουν τάς γυναίχας των Αίγυπτίων, τάς δὲ μοιχευομένας τιμωρείσθαι, άλλά μήν καί ώς ὁ Πλάτων, πολεμικών καί γεωργικών έργαλείων την έκ σιδήρου κατασχευήν αὐτοῖς ὑποδείξαντα · λίθοις γάρ καὶ ροπάλοις έπολέμουν πρό αὐτοῦ, τοῦτον δέ φασι διὰ μυστικῆς εύγης την όξυλάδην δεξάμενον έχ του άέρος, ουτω την γαλχευτικήν Αίγυπτίοις παραδούναι.

> Μετά δὲ "Ηφαιστον ὁ υίὸς αὐτοῦ "Ηλιος χαλούμενος έπὶ εἴχοσι [Ρ. 20] καὶ ήμισυ ἔτη τῆς Αἰγύπτου έδασίλευσε, καὶ μετ' αὐτὸν Σῶσις, εἶτα "Οσιρις, μεθ' ον Τρος, και μετ' αύτον Θούλης, ος και εως του 'Ωχεανοῦ πάσαν την γην παρείληφεν. Έπὶ δὲ την 'Αφρικήν ὑποστρέφων είς τὸ μαντεΐον ἐπυνθάνετο τίς πρό αύτοῦ καὶ τίς μετ' αύτὸν οὕτω δυνήσεται . άχουσαι δέ του χρησμού ούτως · « Πρώτα Θεός (36), μετέπειτα λόγος, και πνεύμα σύν αύτοις · σύμφυτα δέ είσι τάδε, ὧν χράτος αἰώνιον. 'Ωχέσι ποσὶ βάδιζε, θνητέ, ἄδηλον διανύων βίον. > Τοῦτον εύθὺς τοῦ μαντείου έξεληλυθότα οἱ ίδιοι ἐν αὐτή τῆ ᾿Αφρική κατέσφαξαν. Μετά δὲ τοῦτον Σέσωστρις τῶν Αἰγυπτίων έπλ είχοσιν έτη έδασίλευσεν. Ούτος 'Ασσυρίους καλ Χαλδαίους και Πέρσας εως Βαδυλώνος ὑπέταξε, και την Ασίαν, Εύρώπην και Μυσίαν και Σκυθίαν. Υποστρέφων δὲ δεκαπέντε χιλιάδας ἀνδρῶν νεανίσχων, Σχυθών μαχιμωτάτων ἐπιλέχτων, ἐν τἢ Περσική γή κατώκισεν. Έπλ τούτου Έρμην φασιν έν Αίγύπτω θαυμαστόν ἄνδρα γνωσθήναι καὶ φοδερόν έπι σοφία . δς έφρασε τρείς μεγίστας είναι δυνάμεις τοῦ Δημιουργοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ, μίαν θεότητα είναι είπε · διό και Τρισμέγιστος Έρμης κατωνόμασται. "Ος ούτω πρός τινα 'Ασκληπιόν αύτοις ρήμασιν έφη. · Ήν φῶς νοερόν πρό φωτός νοεροῦ, καὶ ἡν ἀεὶ νοῦς νοῦ αίτιον, καὶ οὐδὲν ἔτερον ἦν ἢ ἡ τούτου ἐνότης. 'Aεὶ ἐν αὐτῷ ὢν ἀεὶ τῷ ἐαυτοῦ νοῖ καὶ φωτί καὶ πνεύματι πάντα περιέχει. Έκτος τούτου οὐ Θεός, ούχ άγγελος, οὐ δαίμων, ούχ οὐσία τις άλλη · πάντων γάρ Κύριος καὶ Θεὸς καὶ Πατήρ · καὶ πάντα ὑπ' αύτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἐστιν. Ὁ γὰρ λόγος αὐτοῦ προελθών παντέλειος καλ γόνιμος καλ δημιουργός, έν γονίμω φύσει πεσών (37), εν γονίμω δδατι, έγχυον τὸ ὕδωρ ἐποίησεν. • Οὕτως εἰπὼν ὁ Ἑρμῆς ηὕξατο • · 'Ορχίζω σε, οὐρανοῦ μεγάλου ἐργάτα, ὁρχίζω σε, φωνή Πατρός, ην εφθέγξατο πρώτην, τον μονογενή λόγον αὐτοῦ, ἵλεως ἔσο. > Τῶν φωνῶν τούτων καὶ δ ίερδς Κύριλλος έμνήσθη είπων ότι και ό Τρισμέγιστος Έρμης Τριάδα ώμολόγει. 'Ο δε Σέσωστρις μετά την νίκην την Αίγυπτον καταλαδών τελευτά. 'Ανέστη δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεύς ἐπ' Λίγυπτον Φαραώ ό και Ναρεχώ καλούμενος, κρατήσας έτη, ώς φασι,

XYLANDRI ET

GOARI NOTÆ.

(36) Versus sunt confusi in Græco, quorum sen-

tentiam conatus sum edere. Xvl. (57) Apud Suidam in Έρμης hac eadem, paucis mutatis, referentur. Sed vitiose ibi legitur nais wv χαί, sicut contra nos vitiose ἐαυτῷ paulo ante pro ούτο habebamus. Sed et precatio apud Suidam uonmbil variat, XYL.

πεντήκοντα ελ τούτου ol άπο του γένους αύτου A quoque Cyrillus harnm vocum mentionem fecit. καταγόμενοι βασιλείς Φαραώ προσαγορεύονται. "Εως ώδε αἱ τῶν Αἰγυπτίων βασιλείαι.

sit confessus. Caterum Sesostris parta victoria Ægyptum adeptus decessit vita. Post eum rex Pharao exstitit, qui et Narecho dicitur. Regnavit annos, ut aient, quinquaginta. Ab hoc genus ducentes reges Pharaones appellati sunt. Hactenus

regnum Ægyptiorum.

Έν δὲ τοῖς χρόνοις Πίχου τοῦ καὶ Διὸς ἀνεφάνη τις έχ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰάφεθ ἐν χώρα τῶν ᾿Αργείων, "Ιναγος λεγόμενος. [Ρ. 21] "Ος καλ έν αὐτή βασιλεύσας κτίζει πόλιν 'Ιώ, καὶ 'Ιώπολιν ἐκάλεσε ταύτην είς δνομα της σελήνης · οί γάρ 'Αργείοι την σελήνην Ίω καλούσιν. Έσχε δὲ καὶ θυγατέρα Ἰώ. έχ ταύτης ὁ Ζεὺς θυγατέρα ἔσχε τὴν Λιδύην. Αῦτη ή Τω έπει έμίγη τω Διι, αισγυνθείσα τον πατέρα φεύγει είς Αίγυπτον, έχεισε δὲ τὸν Ἐρμῆν βασιλέα εύρουσα έπει το Σίλπιον δρος της Συρίας μεταδαίνει, Β όπου Σέλευχος ὁ Μακεδών υστερον εἰς δνομα τοῦ ίδίου υίου την μεγάλην Άντιόχειαν ψχοδόμησεν. Έχει ούν ή Ἰω τελευτά. Ίναγος δὲ ὁ ταύτης πατήρ πολλούς είς αναζήτησιν αύτης πεπομφώς, άλλα μήν καί τους αυτής άδελφους, παρήγγειλεν, εί μή αυτήν αγάγοιεν, μηδέ αύτους έπανελθείν. Οἱ δὲ τὴν Αίγυπτον διαδάντες και πρός Συρίαν έλθόντες δναρ θεωρούσι δάμαλιν άνθρωπίνη φωνή χρηματίζουσαν ούτως · « Ένθάδε είμὶ έγω ή Ἰώ. » Διυπνισθέντες ούν έχει Ιερόν και πόλιν, ήν και Ίωπολιν ώνόμασαν, οίχοδομήσαντες έμειναν, μή τολμώντες πρός "Ιναγον έπανελθείν. Λιδύη δὲ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, ἡν ἐχ Διὸς Εσγεν, έγαμήθη Ποσειδώνιτῷ Κρόνου μένυἰῷ, άδελφῷ δὲ Διός. Τούτοις τρεῖς παίδες, 'Αγήνωρ και Βέλος και Ένυάλιος ετέχθησαν. "Ον ό Βέλος μεν την C Σίδα γεγάμηχεν, ἀφ' ής Αίγυπτον και Δαναδν Εσχεν υίους, έξ ου και ή χώρα Αίγυπτος κέκληται · ό 'Αγήνωρ δε έπι την Φοινίκην ελθών ηγάγετο την Τυρώ, έξ ής Κάδμος έγεννήθη και Φοΐνιξ και Σύρος καί Κίλιξ καὶ θυγάτηρ Ευρώπη καλουμένη. Κτίζει δὲ 'Αγήνωρ την Τύρον, ἐπ' ὀνόματι Τυροῦς τῆς αὐτοῦ γαμετής, βασιλεύει δὲ τῶν μερῶν ἐχείνων ἔτη ξγ'. Φασί δὲ τὸν Ταῦρον τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τῆς Κρήτης βασιλεύοντα, ναυμαγία κατά της Τύρου ἐπιθέμενον τοῦ 'Αγήνορος άλλαχοῦ μετά τῆς οίχειας δυνάμεως πόλεμον ποιουμένου, πρός έσπέραν την Τύρον έλειν, άλλους τε πολλούς αίχμαλώτους και δή και την Εύρώπην θυγατέρα 'Αγήνορος, ήν και γυναϊκα ποιησάμενος πάσαν την γην Ίάφεθ Εύρώπην ιδνόμασεν, D ώσπερ Λιδύην ὁ Ποσειδών τὴν τοῦ Χάμ γῆν διά Λιδύην την αύτου γαμετήν. Έντευθεν ώμολόγησαν οί ποιηταί ώς ὁ Ζεὺς ταύρω όμοιωθείς Εὐρώπην ήρπασεν. Ούτος ό Ταύρος και Γόρτυναν πόλιν έπ' όνόματι τῆς αὐτοῦ μητέρος ψχοδόμησεν εν Κρήτη, καὶ υίδν Εσχεν άπὸ τῆς Εὐρώπης ὂν Μίνω προσηγόρευσεν. 'Ο 'Αγήνωρ δὲ τελευτᾶν μέλλων γρήματα πολλά έν Κρήτη διά του υίου Κάδμου πρός την θυγατέρα Εύρωπην αποστέλλει. Τοίς υίοις δε αύτου την ύποτεταγμένην αὐτῷ γῆν καταμερίζων, Φοίνικι μεν Τύρον καί τὰ πέριξ αύτης ἀπονείμας Φοινίκην τὴν ὑπ' αύτον ώνόμασε γην. Όμοίως δε και Συρίαν και Κελικίαν τάς επελαχούσας τοις υίοις Σύρφ και Κίλικε χώρας προσωνόμασεν. Έν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ Φοίνικος καὶ Ἡρακλῆν φασι τὸν φιλόσοφον, [Ρ. 22]

τὸν λεγόμενον Τύριον, τὴν οῦτω χαλουμένην χογχύλην έξευρείν, ὡς εἴρηται.

Tempore Pici, qui et Jupiter usurpatus est, in Argivorum regione quidam de Japeti stirpe exstitit, nomine Inachus. Hic regno Argivorum potitus urbem Io condidit, et lopolim illam vocavit a lunæ nomine; luna eim lo ab Argivis nominatur. Habuit et filiam lo nomine, ex qua Jupiter filiam Libyam susculit. Ipsa lo verecundía patris, quod cum Jove concubuisset, in Ægyptum fugit; ubi cum Mercurium regem invenisset, in Silphium Syriæ montem abiit, ubi postea 38 temporis Seleucus Macedo magnam Antiochiam de filii nomine sic dictam condidit. Ibi mortua est Io. Pater vero Inachus multos cum misisset qui eam requirerent, filios quoque suos ea conditione ablegavit ut nonnisi eam reducentes domum redirent. Ili cum Ægypto peragrata ad Syriam accessissent, per insomnium viderunt buculam, quæ humana voce hæc ederet : (Hic sum ego lo.) Somno soluti fano ibi et urbe lopoli ædificatis eo loco manserunt, cum ad Inachum reverti non auderent. At Libya lus et Jovis filia Neptuno nupsit, Saturni filio, Jovis fratri. Ex boc conjugio nati tres filii, Agenor. Belus et Enyalius. Quorum Belus ducta in matrimonium Side Ægyptum, unde Ægypto regioni nomen, et Danaum filios genuit. Agenor in Phœnicem profectus Tyro uxorem duxit; ex qua ei nati sunt Cadmus, Phænix, Syrus Cilix, et filia Europa. Agenor Tyrum exstruxit, ab uxore ita nominatam, regnumque in iis regionibus per annos, ut aiunt, 63 obtinuit. Ea tempestate traditur Taurum Cretæ regem classe Tyrum tentasse, Agenore cum suis copiis alibi bellum gerente; ac sub vesperam capta Tyro cum alios multos captivos tum Europam quoque Agenoris filiam abduxisse. Hanc deinde 39 uxorem habuit, ab eaque Europæ homen toti quæ Japeto cesserat terræ fecit, sicuti Neptunus omnem Chamilerram a Libya uxore sua Libyam denominavit. Hinc poetæ perhibuerunt Jovem sub tauri specie Europam rapuisse. Hic Taurus etiam Gortynam urbem matri suæ cognominem in Creta condidit, filiumque ex Europa habuit, quem Minoem appellavit. Cæterum Agenor moriturus magnam pecuniæ vim per Cadmum filium suum ad Europam in Cretam transmisit, suam vero ditionem inter filios ita distribuit, ut Phœnici Tyrus ac quæ cireum est regio obtingeret, quam et Phænicen nominavit, sieut et Syriam ac Ciliciam, quas Syro et Cilici filiis suis attribuebat. Hujus Phænicis ætate ferunt Herculem philosophum, cognomento Tyrium, purpuram quo expositum est modo reperisse.

dicens quod etiam Hermes Trismegistus Trinitatem

At Jupiter præter multas Danaem quoque Acrisii, A qui ab Argivis descendebat, filiam, insigni forma, et quæ in cubiculo ad mare exstructo asservabatur, corruptis multo auro custodibus rapuit ac violavit, atque ex ea filium nomine Perseum sustulit. Hinc fabulati scrigores Jovem ediderunt in aurum conversum per tectum in cubile influxisse, ac Danaæ virginitatem eripuisse. Hunc quoque Perseum alatum fuisse dixerunt, quod ab incunte ætate celerrimus fuit ingenioque ferocissimo atque callidissimo; quare etiam eum Jupiter pater arcanas ac mysticas fædasque 40 omnes incantationes et veneficia docuit, horum ope victoriam ei ab hostibus reportandam pollicens. Itaque vir factus Perseus Nini patrui filios fugiens ad Assyrios venit. Inde in Africam cunti virgo occurrit indigena, oculis capillisque feræ in- B star horrens. Quam ipse cum subsistere coegisset, quod nomen gereret interrogavit. Profe-sæ nomen Medusæ statim caput amputavit ; idque, ut infandæ atque abominandæ Jovis patris præceptiones jubebant, conditum habens, manuum robore et magicarum artium fiducia fretus, adversum hostes suos perrexit; capiti nomen Gorgonis imposuit ob efficacitatem et vim venesicii. Inde in Æbiopiam transivit, quam tunc Cepheus regno tenebat; ejus filiam Andromedam eamdemque sacerdotem rapuit, ac per Syriam ad Lycaoniam navigavit. Lycaones cum se Perseo opposuissent, primo Gorgonis auxilio devicti sunt. Ibi urbem Perseus condidit ac de suo nomine Persidem appellavit. Extra urbem C statuam posuit, atque ab eo simulacro Iconium nominavit. Inde Isauriam et Ciliciam peragrans, accepto oraculo ut quo loco de equo descendens in planta pedis dolorem sentiret, ibi victoriam obtineret atque urbem ædificaret, Tarsum, a planta pedis dictam urbem, condidit. Ac contra Assyrios profectus eos superavit, Sardanapaloque cum sua gente necato Assyrios prorsus subegit, regnoque iis adempto, Persas de suo nomine appellavit, regnumque in &1 eos per 53 annos obtinuit. Idem arborem quoque a se Persicam dictam per omnem suam ditionem plantavit; fœdoque Medusæ scypho de Persis quos maxime diligebat, arcanis magicis sacris initians, Medos eos et terram eorum Mediam nominavit, Inde ad Silphium montem pro- D fectus Jonitas, qui ab Argis eo concesserant, ibi reperit, ab iisque, ut ejusdem stirpis, est acceptus. Ibi cum ingens tempestas imbres effudisset, ac Orontes fluvius qui lopolin alluit supra modum exundaret, Perseo precato fulmen veluti globus ignis subito delatum est; itaque et inhibita tempestas fuit, et fluvius suo se alveo conclusit. Ex eo igne Perseus ignem accendit, secumque tulit; et in suam regiam apportans ædem igni exstruxit, sacerdotioque pios viros præfecit. Idemque et lopoli et in tota sua ditione instituit; mandatoque ut de corlo delatus deus ignis coleretur, ignis colendi ritum docuit, magorum nomine sacerdotibus ignis affectis. Porro bellum Perseo Cepheus Andromedæ

'Ο μέντοι Ζεύς πρός ταϊς άλλαις καὶ τοῦ έξ 'Αργείων χαταγομένου 'Αχρισίου θυγατέρα Δανάτν. εύπρεπη πάνυ οδσαν και έν κουδουκλείω πρός θάλασσαν φυλαττομένην, πολλώ χρυσώ τούς τηρούντας πείσας και ταύτην άρπάσας και φθείρας Εσχεν έξ αὐτῆς παίδα Περσέα δνόματι. "Ενθεν οἱ μυθολόγοι τὸν Δία φασὶ χρυσὸν γενόμενον ρυηναι διὰ τοῦ στέγους είς τὸν θάλαμον καὶ Δανάην διαφθεϊραι. Τοῦτον τὸν Περσέα καὶ πτερωτὸν είναι ἔφασκον ὡς ὀξύτατον όντα παιδόθεν και τή φύσει γοργότατον και έντρεγέστατον. *Ω καὶ Ζεὺς ὁ πατήρ αὐτοῦ τὰς κρυφίους καὶ μυστικάς καὶ μυσαράς πάσας μαγείας καὶ μαγγανίας εδίδαξε, νικάν τους πολεμίους εν τούτοις παρεγγυών. Τοίνυν είς ήλικίαν άνδρός έλθων φεύγει τούς υίοὺς Νίνου τοῦ θείου αὐτοῦ, καὶ πρὸς 'Ασσυρίους Εργεται. Πρός δὲ Λιθύην διαδαίνοντι παρθένος κόρη χωριτική, άπηγριωμένους έχουσα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὰς τρίγας, κατά πρόσωπον συναντά. "Ην καὶ στήσας τὸ αὐτῆς ὄνομα ἡρώτα. Ἡ δὲ, « Μέδουσα, έφη, λέγομαι. > Καὶ αὐτίχα τὴν χάραν αὐτῆς ἀποτέμνει · καὶ ταύτην ταριγεύσας κατά τὰς ἀρρήτους καὶ μιαρά; ὑποθήκας Διὸς τοῦ πατέρος αὐτοῦ, ταῖς χερσί χρατών και ταίς μαγείαις θαβρών κατά τών έχθρων έχώρει. Γοργόνα δὲ τὴν κάραν ἐκάλει διὰ τὸ της γοητείας ένεργες και όξύ. Έχειθεν πρός Αίθιοπίαν διαδάς ύπο Κηφέως τότε βασιλευομένην, καί την αὐτοῦ θυγατέρα 'Ανδρομέδαν καλουμένην καλ ίέρειαν ούσαν άρπάσας, κατέπλευσε διά Συρίας πρός Λυκαονίαν. Οἱ δὲ Λυκάονες τούτῳ ἐναντιωθέντες τῆ της Γοργόνος πρώτη βοηθεία κατενικήθησαν. Έκεῖ καί πόλιν κτίσας Περσίδα τῷ ἰδίψ κέκληκεν ὀνόματι. Στήλην δε έξω της πόλεως στήσας, και το όπεικόνισμα της Γοργόνος ἐπιθείς, Εἰχόνιον ταύτην ἐπωνόμασεν. Έκειθεν έπι Ίσαυρίαν και Κιλικίαν διαδάς, γρησμόν λαδών ότι ι "Ενθα έχ τοῦ ἔππου ἀποδάς τὸν ταρσόν όδυνηθής του ποδός, νίκην λάδης και πόλιν οικοδομήσης, > την Ταρσύν κτίζει και κατά των 'Ασσυρίων όρμα, τούτους τε νιχήσας και τον Σαρδανάπαλον και τους του γένους αύτου άπεκτονώς είς τέλος αὐτοὺς ὑποτάσσει, Καὶ ᾿Ασσυρίων την βασιλείαν άφελόμενος επί τῷ ίδίψ ὁνόματι Πέρσας αὐτούς ἐχάλεσε, βασιλεύσας ἐπ' αὐτοὺς ἔτη νγ'. Οὖτος καὶ τὴν χαλουμένην Περσέαν εν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι εἰς πάσαν την ύποχειμένην αύτῷ χατεφύτευσε γην, καὶ την του μυσαρού σχύφου της Μεδούσης ούς ήγάπα των Περσών εν μυστηρίω μυσταγωγήσας μαγείοις Μήδους αύτους και Μηδίαν την χώραν αύτων μετωνδμασεν. Είτα είς το Σίλπιον δρος έλθων εύρε τους άπὸ "Αργους Ίωνίτας, ὑφ' ὧν καὶ ἐδέχθη ὡς ὁμόφυλος. [Ρ. 25] Χειμώνος δὲ πολλοῦ πεσόντος καὶ τοῦ προσπαραχειμένου ποταμού τοις Ίωπολίταις Όροντου καθ' ύπερδολήν πλημμυρούντος, έπει ηδξατο, άφνω κεραυνός ώς σφαίρα πυρός ούρανόθεν κατηνέχθη, καὶ ούτως ὅ τε γειμών ἐπεσχέθη καὶ τὰ ρείθρα τοῦ ποταμού άνείθη. Καὶ γούν του πυρός έχείνου πύρ άνάψας ὁ Περσεύς είχε μεθ' ἐαυτοῦ βαστάζων, είς τε τὰ ίδια βασίλεια άγαγων και ἱερὸν τοῦ πυρὸς κατασκευάσας καὶ Ιερείς εύλαδείς ἄνδρας ἐπιστησάμενος · άλλά μήν και έν Ίωπόλει και έν πάση τή

ὑπ' αὐτὸν γἢ καὶ ὡς ἐξ οὐρανοῦ ματενεχθέντα θεὸν A pater intulit. Cui cum infesto equo occurrons Perσέδεσθαι τὸ πῦρ ἐχεῖνο θεσπίσας ἐδίδαξε πυρσολατρείν, μάγους τούς του πυρός Ιερείς καλέσας. "Ερχεται ούν πρός αύτον εν πολέμφ ό τῆς 'Ανδρομέδας πατήρ δ Κηφεύς. Καὶ ἐπεὶ ὁ Περσεύς ἐξελθών τὴν της Γοργόνος χεφαλήν έπεδείχνυε, Κηφεύς δὲ ὁπὸ τοῦργήρως ἀμβλυωπῶν, ὡς ἔφιππος κατ' αὐτοῦ ἐπέδαινεν ὁ Περσεύς, άγνοων άμδλυωπείν τὸν Κηφέα, έλογίσατο μή ένεργείν έτι ήν κατείχε τῆς Γοργόνος χεφαλήν, χαι στρέψας ταύτην πρός έαυτον χαι έμείς την χώραν αὐτοῦ.

Αγήνορα δὲ (38) τὸν ἀπὸ Φοινίκης ὁ πατήρ εἰς άναζήτησιν τῆς αὐτοῦ θυγατρός Εὐρώπης ἀποστείλας, μαθών ὁ Κάλμος ὡς αὐτή σὺν Ταύρφ τῷ ἀρπάσαντι ταύτην τῆς Κρήτης βασιλεύει, ὥρμησεν είς Βοιωτίαν και αὐτούς άγνοοῦντας τὰ Φοινίκων γράμματα, εδίδαξε, και εδασίλευσεν επ' αὐτοῖς Ετη ξβ'. Καὶ γυναίχα ἡγάγετο τὴν 'Αρμονίαν χαλουμένην, ήτις αύτω εξ τίκτει θυγατέρας, Ίνω, Άγαύην, Σεμέλην, Εύρυνόμην, Κλεανθώ καὶ Εύρυδίκην. Αυται έλέγοντο Καδμίδες. Οδτος ὁ Κάδμος καὶ πόλιν την μεγάλην την Καδμείαν έχει χτίζει. "Ος και τον Τειρεσίαν Βοιωτών δντα φιλόσοφον, τὸν αὐτομάτως φέρεσθαι τὰ πάντα καὶ ἀπρονόητον είναι τὸν κόσμον δογματίσαντα καὶ είς τὸ τοῦ Δαφναίου 'Απόλλωνος ίερον διά ταῦτα ἐξόριστον γενόμενον, ἀνεχαλέσατο. Τούτον τον Τειρεσίαν μυθολογούσιν, ώς έωρακότα Παλλάδα λουομένην, είς γυναικός αὐτίκα μεταβληθήναι φύσιν, καὶ πολυπραγμονείν αὐτή πῶς γυνή C μετά άνδρὸς συλλαμβάνει, καὶ πῶς ἡ μία φύσις τοῦ αξματος είς όστα και φλέδας και σάρκας και τά λοιπά μερίζεται, και βρέφος ζωογονούμενον τίκτεται, και του Δημιουργού την σοφίαν μη δυνηθέντα καταλαδείν είς αὐτοματισμόν έξολισθῆσαι · διό καὶ παίζοντες αύτον είς γυναιχών φύσιν έφρασαν μεταβληθήναι. Ούτος ὁ Κάδμος ὁ τῆς Βοιωτίας βασιλεύς Αγαύην την αὐτοῦ θυγατέρα Έχίονι δοὺς γυναῖκα είς Χίον αποστέλλει. Γεννάται ούν έξ αύτης άνηρ φρόνιμος και συνετός ὁ Πενθεύς · [P. 24] ῷ καὶ τὴν διοίχησιν τῆς βασιλείας ὕστερον παρεχώρησε Κάδμος, ώς αὐτοῦ μετά Τειρεσίου ἐπὶ τὸ Κιθαιρώνειον όρος τον βίον διατελέσαντος. Την δε Σεμέλην Πολυμήδων ό υίδς του Αίθερίωνος γήμας, έχ του γένους ων του Διός, άπο Σεμέλης έπταμηνιαίου γεννά βρέφος διά τὸ ὑπὸ άστραπῶν καὶ βροντῶν ἐξαισίων τὴν μητέρα ἀποθανείν. Τοῦτο τὸ βρέφος εἰς Νυσίαν τὴν χώραν ὁ Κάδμος ἐκτραφῆναι ἔπεμψεν, ὅ καὶ Νύσειον ώνομάσθη. Μυθολογούσι δὲ ὅτι τοῦτο ὁ Ζεὺς ἐν τῷ ίδίω χόλπω έπὶ δευτέρω μηνὶ ἐφύλασσε, διότι μέρος ζωής έσχε πρός του Νεού παρά τον ώρισμένον χρόνον έχτρωθείς. "Αλλοι δὲ τοῦτον ὡς ἐξ ἡλιαχῶν εὐχῶν μυστικά τινα καλ θαυμαστά δρώντα καλ ώς περί άμπελικήν γεωργίαν έκτιθέμενον άπεθέωσάν τε καλ Διόνυσον μετεχάλεσαν, ώς έχ γένους δυτα Διός.

seus caput Gorgonis ostentasset, Cepheus autem propter senectam ætatem cæcutiret, nesciens Perseus Cepheum cæcutire, putavit caput Gorgonis quod prætendebat vires suas jam non exserere: itaque sibi id obvertit, inque id oculis intentis intuitus, extemplo 42 excæcatus itaque interfectus est. A Cepheo proinde regno Persarum Meros, filius Persei et Andromedæ, præfectus est; et ipse cremato Gorgonis capite in suam regionem rediit. δλέθας άτενως παραυτά τυφλωθείς άνηρέθη. Καί λοιπόν προδάλλεται ύπό Κηφέως βασιλεύς Περσών Μέρως ὁ Περσέως καὶ 'Ανδρομέδας υἰός. Κηφεύς δὲ τὴν τῆς Γοργόνος κεφαλὴν καύσας ἀνεχώρησεν

> Agenorem autem a Phœnicia pater ad inquirendem filiam suam Europam cum misisset, Cadmus, cum eam intellexisset cum Tauro, a quo rapta fuerat, Cretæ regnare, in Bœotiam abiit, Bœotosque litterarum ignaros Phænicias litteras docuit, regnumque apud eos per 62 annos obtinuit. Uxorem duxit Harmoniam, quæ ei sex filias peperit; quarum nomina Ino, Agave, Semele, Eurynome, Cleantholet Eurydice : hæ etiam Cadmides nominabantur. Is Cadmus etiam Cadmeam magnam urbem ibi condidit, et Tiresiam Bæotorum philosophum, qui quod omnia fortuito ferri nullaque mundum providentia gubernari docuisset, in Daphnei Apollinis templum relegatus fuerat, ab exsilio revocavit. Fabulantur hunc Tiresiam, cum lavantem Minervam vidisset, subito in mulierem conversum fuisse; inque ea natura curiose exploravisse quomodo mulier ex viro concipiat, quomodo unica sanguinis natura in ossa, venas, carnes et cætera distribuantur, et quomodo fœtus vivus gignatur; cumque sapientiam Opificis assequi cogitando nequiret, eo prolapsum ut omnia fortuito fieri diceret. Itaque joco dictum est eum in mulieris naturam. transivisse. Is Cadmus Bœotiæ rex Agaven filiam suam Echioni in matrimonium dedit, ac in 43 Chium amandavit. Peperit hæc virum prudentem ac ingeniosum, nomine Pentheum; cui postea temporis Cadmus regni administrationem commisit, cum ipse cum Tiresia statuisset in Cithærone monte vitam finire. - Semelen Polymedon Ætherionis filiam duxit, ex gente Jovis; atque ex ea prolem septimestrem sustulit, matre fulguribus et tonitribus insolitis necata. Cadmys infantem in Nysiam regionem, quæ et Nyseium dicitur, alendam misit. Fabulantur infantem a Jove in sinu suo duos reliquos menses asservatum fuisse; quod scilicet a deo partem quamdam vitæ habuit, abortu ante legitimum tempus editus. Alii bunc, quod ex solaribus precibus mystica quædam et miraculosa faceret et vitis cultum docuisset, in deos retulerunt ac Dionysium nominarunt, ut Jovis stirpe ortum. Dionysium hunc ferunt ad Persas venisse, ac mirabiles quasdam imaginationes operum ac

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

magna hominum turba adversus Pentheum venit: viros a saltando Scirtos, mulieres Bacchas appellavit. Cum autem Bœotiæ regnum sibi vindicaret, bello cum Pentheo congressus succubuit. Captum ex vinculis liberavit Agave matertera, Penthei mater. Inde per insidias Pentheum necavit, cumque Bœoti eum regno non dignarentur, Delphos profectus mortuus ac sepultus est. Cadmo in regno Bœotiæ successit Nycteus. & Cum hujus filia Antiopa, sacerdote Solis, Theobœus Bratonis filius a Jove genus ducens ac frater Nyctei, corpus miscuit, indeque geminos ea est enixa, Amphionem et Zethum; qui jussu fratris expositi sunt prope montem Cithæronem. Sed quidam rusticus Ordio cavit. Cum autem Antiopa apud Dircen asservaretur, ut propter flagitium commissum suo tempore pænas lueret, cum in Argivorum regione bellum exstitisset ibique Lycus moraretur. Dirce Nycteum blande sollicitavit de liberanda Antiopa. Is vero tauro eam potius fero alligandam itaque necandam profanatæ virginitatis causa imperavit. Hoc cum inaudivissent Amphion et Zethus, ab eo qui ipsos educaverat edocti Antiopæ se esse filios, cum manu rusticorum irruerunt, necatisque militibus, Dircen tauro alligatam interfecerunt. Ipsi cum matre Antiopa in Bœotiam profecti, cum jam Nycteus vita decessisset, ita musici Amphion et Zethus Bœotis multos per annos regia potestate imperaverunt. Hi magnam urbem condiderunt, et a patris C Theobæi nomine Thebas nuncuparunt. Euripides more poetarum fabulam narrans, Jovem ait sumpta satyri figura Antiopæ vitium obtulisse : eo ex concubitu natos Amphionem et Zethum musicos, Hoc eum ideo dixisse putant, quod Theobœus a Pico, qui idem Jupiter suit, descenderit per animæ in alia post alia corpora commigrationem. Nam Bœotorum sermone Satyrus animæ in aliud vilius corpus migrationem 45 significat. Post hos musicos, ii qui ex eorum stirpe procreati sunt in Thebanos regnum obtinuerunt usque ad OEdipum, Jocastæ et Laii filium. Etenim Laius rex Thebanorum primum ex Jocasta uxore filium Jocam sustulerat; de quo cum oraculo monitus esset, fore ut is cum propria matre concumberet, ligneis com- D pedibus impeditum in montanis abjecit, ut ibi periret. At rusticus quidam, Melibius nomine, eum sublatum educavit, OEdipumque appellavit a tumore pedum quem in compedibus contraxerat, Secundum hæc mulier quædam indigena nomine Sphinx, deformis ac mammosa, cum agrestium manu verticem quemdam obsedit, ad quem nonnisi uno eoque angustissimo aditu poterat penetrari, ac latrocinando ea pergentes interfecit, eorumque facultates deprædata est. Id latrocinium res Thebanorum in arctum redegit, cum neque exercitus neque ipse rex Laius monte ita inaccesso et natura loci munito quidquam adversus eam posset.

bellorum anud eos ostentasse. Secundum hæc cum A Τούτον είς Πέρσας φασίν ἀπελθείν, και φαντασίας τενάς θαυμασίων Εργων και πολέμων έν αύτοις ἐπιδείξασθαι. Μετά ταῦτα ἐπὶ Πενθέα σὺν δίλω βαρεί Ερχεται, και τους μεν άνδρας σκιρτούς έκάλεσε διά τὸ ἄλλεσθαι καὶ πηδάν, τὰς δὲ γυναίκας βάχχας. Τήν τε των Βοιωτών βασιλείαν σφετεριζόμενος μετά Πενθέως πόλεμον συμβαλών γειρούται, ύπο δὲ 'Αγαύης τῆς Πενθέως μητρός ὡς θείας οδοης Διονύσου λυτρούται των δεσμών. Μετά ταύτα ένεδρεύσας ἀποχτείνει Πενθέα. Των δὲ Βοιωτών αὐτὸν βασιλέα μή παραδεγομένων είς Δελφούς ἀπέργεται καί θανών θάπτεται. Μετά Κάδμον εδασίλευσε της Βοιωτίας Νυχτεύς. Τούτου την θυγατέρα 'Αντιόπην, lέρειαν ούσαν του 'Hλίου, Θεόδοιος ὁ υίδς Βράτωνος, έχ τοῦ γένους τοῦ Διὸς χαταγόμενος, ἀδελφὸς δὲ τοῦ nomine, cum prole careret, sustulit eos atque edu- Β Νυκτέως, μιγείς γεννά δίδυμα, 'Αμφίωνά τε καί Ζήθον, ούς τη κελεύσει του άδελφου βίπτουσι πλησίον τοῦ Κιθαιρωνείου δρους. 'Ορδίων εξ τις γεωργός άπαις ων ανελάδετο και άνεθρέψατο αύτά. Τῆς δὲ 'Αντιόπης παρά τη Δίρχη φυλαττομένης ἐπὶ τδ τιμωρηθήναι διά τὸ παρανομήσαι, έπεὶ πόλεμος έν τή Αργείων εκινήθη χώρα, του Λύκου χρονίζοντος έχεζσε, ή Δίρχη τον Νυχτέα θωπευτιχώς ήρωτα ἀπολύσαι 'Αντιόπην. 'Ο δὲ μᾶλλον προσέταξε ταύρφ άγρίω ταύτην προσδεθήναι και άποθανείν, ώς την παρθενίαν βεδηλώσασαν. 'Ακούσαντες δὲ τοῦτο Ζήθος καὶ 'Αμφίων, καὶ παρά τοῦ άναθρεψαμένου τούτους μαθόντες ώς αυτη έστιν ή μήτηρ αυτών 'Αντιόπη, άμα πλείοσιν άγροίχοις ἐπεισπεσόντες τοὺς μέν στρατιώτας κατακτείνουσι, Δίρκην δὲ τῷ ταύρφ προσδεσμούσι καὶ φονεύουσι. Σύν τῆ μητρὶ δὲ 'Αντιόπη είς την Βοιωτίαν ελθόντες, έπει ο Νυκτεύς τέθνηκεν, οί μουσικοί Ζήθος και 'Αμφίων των Βοιωτων έτη πολλά βασιλεύουσι. Κτίζουσι δὲ πόλιν μεγάλην είς δνομα [P. 25] τοῦ πατέρος, ήν καὶ [ἀπό] Θεοδοίου Θήδας ώνόμασαν. Ο μέν Ευριπίδης τῷ Εθει τῶν ποιητῶν μυθολογῶν τὸν Δία φησίν εἰς Σάτυρον μεταδληθέντα την 'Αντιόπην φθείραι, έξ ής 'Αμφίων και Ζήθος ol μουσικοί. Τούτο δὲ, φασίν, εἶπεν ώς καταχθέντος Θεοδοίου έκ του Πέκου του και Ζηνδς κατά μετεμψυχώσεως μετάστασιν · τούτο γάρ σημαίνει το Σάτυρος δυομα κατά την των Βοιωτών γλώσσαν, τὸ εἰς άλλο σώμα χωρήσειν εὐτελέστερον. Μετά τούτους τοὺς μουσιχοὺς οἱ ἐχ τοῦ γένου; αὐτῶν έδασίλευον Θηδαίων Έως Οιδίποδος υίου Ίοχάστης και Λαΐου. Ούτος γάρ ὁ Λάῖος βασιλεύς ὢν Θηδαίων μετά Ίοχάστης έσχεν υίδν πρώτον Ίοχαν χρησμόν δὲ λαδών περ! αὐτοῦ ώς τῆ ίδία μητρί συναφθήσεται, έν ξύλφ τους πόδας χαθηλώσας, δ δή χαὶ χουσπος λέγεται, είς ἀπώλειαν έν τοίς δρεσιν Ερβιψεν. "Αγροικός δέ τις δυόματι Μελίδιος τούτον εθρών άνεθρέψατο, Οίδιποδα μετονομάσας διά τό τους πόδας αύτου εν τῷ ξύλφ διφδηχότας όγχωθηναι. Μετά ταύτα γυνή τις δυόματι Σφίγξ, δυσειδής, κατάμαστος, χωριτική, μετά πλήθους αγροίχων είς χορυφήν μίαν μόνην εξσοδον και ταύτην στενωτάτην Εγουσαν καθίσασα, ληστριχώς τοὺς παράγοντας δι' ἐχείνης ἀνήρει και τάς αὐτῶν ὑπάρξεις άφηρεῖτο, ὡς ἀποστενοῦ σθαι τάς Θήδας δι' αὐτῆς μήτε στρατού, μήτ' αὐτού

τοῦ βασιλέω; Λαΐου Ισχύοντος κατ' αὐτῆς διὰ τὸ A OEdipus vero re audita prudens ac generosum δύσδατον τοῦ δρους καὶ όχυρον. Ταῦτ' οὖν Οἰδίπους άχούσας σοφόν τι καὶ γενναΐον ποιεί· καὶ όλίγους ἐπιλεξάμενο; καὶ τὴν Σφίγγα ἐλθών ἡτεῖτο σὸν αὐτῆ είναι και συλληστρεύειν αύτη. 'Η δὲ τῆ ώρα καὶ γενναιότητι τούτου τερφθείσα αὐτὸν εἰσδέχεται. "Ο δὲ καιρὸν ἐσχηκώς αὐτὴν μὲν λόγχη ἀναιρεί καὶ πολλούς των μετ' αύτης λαδών δέ και το σωμα και όσα χρήματα εύρε πρός Λάϊον είς Θήθας ήνεγκε, μισθόν τῆς ἀνδραγαθίας χομιούμενος. Θηδαΐοι δὲ τούτον ὡς βασιλέα ἀνύμνουν. 'Αλλ' οὐκ ἤρεσε ταῦτα τω Λαίω, άλλά στρατόν έφοπλίσας κατ' αύτου έξήςι, και πληγείς τελευτά. Ἡ τοίνυν Ἰοκάστη τῆς βασιλείας έχπεσείνου θέλουσα, χαλώς υίδς αύτης έστιν ό Ο δίπους ούχ είδυία, άμα δὲ καὶ πρὸς θεραπείαν τῆς πόλεως σπουδάζουσα, προσκαλείται τούτον : ἐξ οδ καὶ Β ποιεί δύο υίους, τον Έτεοκλέα και τον Πολυνείκην, χαί θυγατέρα; δύο, Ίσμήνην καὶ Αντιγόνην. Καὶ ούτως έπι έτη ιθ' των Θηδών έδασίλευσαν, άγνοούντες ἐαυτούς. Μετά ταῦτα τῆς Ἰοχάστης τὴν πατρίδα και το γένος πυθομένης, έπει Μελίδιος αύτον άνεθρέψατο ήχουτε, παρ' αύτοῦ τε έμαθε τὸν τρόπον της αύτου άνευρέσεω; [Ρ. 26] και βεδαιωθείτα άνεβόησε. Οἰδίπους δὲ πληροφορηθείς ὡς καὶ μήτηρ Ίοχάστη καὶ γυνή τυγχάνει, τοις μέν υίοις Έτεοκλεί και Πολυνείκει ένιαυτον παρ' ένιαυτον βασιλεύειν ἐχέλευσε τῶν Θηδῶν, αὐτὸς δὲ παραυτά δύο ήλους κατά των ίδιων έμπήξας όφθαλμών τελευτά. Οι δὲ υίοι αὐτοῦ ἐκάτερος τῆς βασιλείας ἀντιποιούμενοι είς πόλεμον ήλθον μονομαχήσαντες, καὶ ὑπ' ς άλλήλων άμφω κατελύθησαν. Καὶ οδιως ή τῶν Θηδών ήτοι Βοιωτών κατελύθη βασιλεία, διαρκέσασα έτη τριαχόσια έξηχονταεννέα.

'Αναγκαΐον ούν έστι λοιπόν άναδραμείν έπὶ τό προχείμενον. Καταλήξαντες δε έπε την έχ Φαλέχ του 'Ραγάδ γέννησιν, άρξώμεθα ἀπ' αὐτοῦ.

'Ραγά6 γενόμενος έκατὸν τριακονταδύο έτων έγέννησε τὸν Σερούχ. Έπὶ τούτου οἱ ἄνθρωποι τὸν κατ' άλλήλων αὐξήσαντες τύφον στρατηγούς τε έαυτοίς κατεστήσαντο καὶ βασιλείς. Καὶ τότε πρώτως πολεμικά κατασκευάσαντες δργανα πολεμείν άλλήλοις ενήρξαντο. Καὶ εὐθύς οἱ ἀπὸ Χαναάν ήττῶνται καὶ πρώτοι τής δουλείας ὑποχύπτουσι τῷ ζυγῷ, κατά την του Νώε κατάραν.

Σερούχ γενόμενος έχατον τριάχοντα έτων εγέννησε τον Ναχώρ. "Ωχει δὲ ὁ Σερούχ ἐν τῆ Χαλδαίων, ἐν πόλει "Ωρ. Αύξηθέντα δὲ τὸν Ναχώρ ἐδίδαξεν ὁ πατηρ πάντων ἐπίλυσιν οἰωνῶν, τῶν τε ἐν οὐρανῷ σημείων διακρίσεις και των έπι γης άπάντων, και πασαν Χαλδαϊκήν μαντείαν. Ναγώρ δὲ γενόμενος οθ' έτων έγέννησε τον Θάρρα. Νίνου δέ του πρώτου βασιλέως των 'Ασσυρίων τεσσαρακοστόν τρίτον άγοντος έτος τῆς βασιλείας γεννάται 'Αδραάμ. Κατά δὲ τούς αύτούς χρόνους παρ' Αίγυπτίοις έξκαιδεκάτη δυναστεία, καθ' ήν έδασίλευον Θηδαίοι. Θάρφαδέ γενό-

PATROL. Ga. CXXI.

facinus aggredi, cum paucis quos sibi socios asciverat, ad Sphingem se conferre, ejus consuetudinem et latrocinandi societatem expetere. Forma et generositas quam præ se ferebat, ut reciperetur a muliere iis rebus capta impetrarunt. At vero OEdipus capta occasione ipsam lancea transadigere, multos qui Sphingi prædandi socii suerant trucidare; cadaver ejus, ac quas ibi repererat opes ad Laium Thebas afferre, ab eo virtutis suæ ac rei bene gestæ præmium sperare. Ac Thebani 46 quidem eum regiis laudibus ac titulis celebrabant. Laio id adeo displicuit ut adversus eum cum armato exercitu exiverit : commisso autem prælio ictus periit. Proinde Jocasta cum excidere regno nollet et Œdipum filium suum esse ignoraret, simul ut civibus rem gratam faceret, conjugem sibi OEdipum ascivit, atque ex eo duos filios, Eteoclem ac Polynicem, totidemque filias Ismenam et Antigonam peperit. Ita per 19 annos regnum in Thebanos gesserunt, alter alterum ignorantes. Ilis exactis Jocasta, cum OEdipi genus et patriam inquireret, ex Melibio quem educatorem fuisse OEdipi acceperat, intellexit quomodo is OEdipum reperisset; confirmataque jam apud animum rei sicut habebat opinione exclamavit. At enim OEdipus certior factus Jocastam conjugem camdem matrem suam esse, filiis Eteocli et Polynici regnum Thebanum alternis annis habendum mandavit, ipse illico duobus clavis in duos suos oculos defixis obiit. Filii, cum uterque regnum ad se traheret, bellum moverunt; in quo singulari pugna congressi mutuis ambo vulneribus occubuerunt. Is regni Thebani seu Bœotorum finis fuit, cum id 369 annos durasset.

Porro autem necesse est nos ad institutum nostrum reverti. Ac quoniam in Ragabi Phaleco progeniti mentione substiteramus, rursum eodem Ragabo ordiemur.

47 Ragabus ergo annos natus;132 Seruchum genuit. Hujus ætate demum homines alter alteri fastu sese præferentes, imperatorum atque regum nomina sibi sumpserunt, ac tum primum arma bellica fabricati, bellum invicem facere cœperunt, Statim vero stirps Chanaanis succubuit, jugumque servitutis subiit, quemadmodum ei Noe fuerat imprecatus.

Seruchus annos natus 130 Nachorem progenuit. Habitabat autem Seruchus in urbe Chaldwornm, cui Ur nomen. Is adultum Nachorem docuit omnium auguriorum, cœlestium terrestriumque ostentorum interpretationem, omnemque Chaldæorum divinationem. Nachor annos natus 79 Tharam genuit. Abrahamus natus est, cum Ninus primus Assyriorum rex annum sui regni 43 ageret. Eodem tempore apud Ægyptios decimus sextus rex agebat ; qua tempestate Thebani regnabant. Thara ergo annos natus 70 sustulit ex uxore sua Edna, quæ filia suit

Abrahami, quem patruum Thara babuit, Abraha- Α μενος έτων ο' έγέννησεν έχ γυναιχός (59) "Εδνας, mum : ita enim eum mater de sui patris nomine appellavit, qui ante nepotis natales vita defunctus fuerat, Præterea etiam Thara Aramum et Nachorem procreavit. Abrahamus uxorem duxit Saram, sibi a patre conjunctam. Hic solus, omnibus ubique hominibus cultu simulaerorum in errorem abductis, verum Deum agnovit universique Opificem prædicavit, primusque altare frondibus palmarum et olearum 48 cinxit; ac sub eo primum in sacra Scriptura angelus nominatur ; et ab ipso Ægyptii positum stellarum et effectionem numerorumque scientiam didicerunt,

Annum ætatis vicesimum quartum agens Abrahamus agnitum universi Opificem adoravit. Angelus autem Dei docuit eum Hebraicum sermonem, sicuti idem angelus Mosi dixit, ut est in parva Genesi. Sed et Aramus uxore ducta Lotum genuit ac filiam Melcham, quæ Nachori nupsit.

Abrahamus jam sexagenarius, cum videret se suadendo patrem cæterosque domesticos a superstitioso simulacrorum cultu deducere non posse, noctu clam omnibus fanum simulacrorum incendit. Quæ cum conflagrarent, fratres re intellecta prosiluerum, ut ex medio igne simulacra eriperent; et Aramus cum eam rem majori conatu moliretur, in medie incendio periit. Hunc cum pater simulacrorum opifex in Ure Chaldree regionis urbe humasset, inde Charras Mesopotamiæ urbem commigravit. Eo loci Abrahamo, cum per quindecim annos in familia patris vixisset, nocte quadam subiit ex siderum motu insequentis temporis statum considerare, quippe non mediocriter omnem eam scientiam patris doctrina atque exercitatione tenenti. Ergo singulis de quibus quærebat consideratis, supervacaneam esse universam istam curiositatem deprehendit, 49 quod Deus pro sua voluntate omnia quæ divinatio prædixisset mutare posset. Itaque hæc et alias id genus res serio atque toto corde repudians, perfectamque Deum colendi pietatem demonstrans, ita est a Deo compellatus : ¿Egredere ex terra tua et gente tua et ex familia tua. > Itaque cum uxore Sara et fratris filio Loto in portionem progenitoris sui Arphaxadi commigravit, qua potiti tum Chananæi eam 75, anno mundi 3387. Abrahamus ergo Sichemum ut venit, monitus oraculo, altare inter Bethelam et Angæam exstruxit. Inde Euphrate transmisso Hebræorum cognomentum cum suis invenit (nam a θυγατρός 'Αδραάμ πατραδέλφου αύτου, τὸν 'Αδραάμ, οντινα ή μήτηρ εκάλεσεν επ' ονόματι του εαυτή: πατρός. έφθη γάο έχείνος πρό τῆς τούτου γεννήσεως τετελευτηχέναι. Έγέννησε δε έτι ὁ Θάρρα τον Άρὰμ καὶ τὸν Ναχώρ. 'Ο δὲ 'Αδραάμ λαμβάνει παρά του πατρός γυναίκα την Σάβραν. Οδτος μόνος, των ἀπανταγού τὴν ἐπὶ τὰ εἴδωλα πλάνην νοσούντων, τὸν ἀληθη Θεὸν ἐπέγνω καὶ Δημιουργόν τῶν όλων άνεκήρυξε. Καὶ πρώτος τὸ θυσιαστήριον κλάδοις φοινίχων καὶ έλαιῶν ἐχύκλου, καὶ ἐπὶ αὐτοῦ πρώτως ωνόμασται άγγελος έν τη θεία Γραφή. Καί παρ' αὐτοῦ Αἰγύπτιοι την τῶν ἀστέρων θέσιν καλ ποίησιν και την άριθμητικήν έπιστήμην Εμαθον.

"Οτι τῷ κδ' ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ ᾿Αδραὰμ ἐπιγνούς τὸν τῶν ὅλων Θεὸν προσεχύνει. "Αγγελος δὲ Κυρίου ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν Ἑβραΐδα γλώσσαν, καθώς αὐτὸς ὁ ἄγγελος τῷ Μωῦσῆ εἶπεν, ὡς [Ρ. 27] ἐπὶ τῆ λεπτή κεῖται Γενέσει. Καὶ ὁ 'Αρὰμ δὲ ἀγόμενος γυναίχα έγέννησε τον Λώτ, θυγατέρα δὲ Μελχάν. Ταύτην ὁ Ναχώρ λαμβάνει γυναίχα.

"Ηδη δὲ ἐξηκοστὸν ἔτος ἄγων ὁ "Αδραάμ, ὡς οὐκ έδόχει τὸν πατέρα πείθειν καλ τους άλλους οίχείους τῆς περί τὰ εἴδωλα ἀποσχέσθαι δεισιδαιμονίας, λανθάνει νυχτός των είδωλων έμπρήσας τον οίχον. Αύτων δὲ ἐξαναλουμένων οἱ άδελφοὶ νοήσαντες ἀναπηδώσι, βουλόμενοι έχ μέσου τοῦ πυρός εξελέσθαι τά είδωλα. Φιλοτιμότερον δὲ ὁ Άρὰμ τῷ πράγματι προσφερόμενος έν μέσω διαφθείρεται του πυρός. Καὶ θάψας αὐτὸν ὁ άγαλματοποιὸς πατὴο ἐν *Ωο τῆ πόλει Χαλδαίων μετανίσταται και είς Χάρδαν τῆς Μεσοποταμίας Ερχεται. "Ενθα ο 'Αδραλμ δεκαπέντε έτη τῷ πατρί συνοιχήσας ἐννοεῖ ποτε νυχτός ἐχ τῆς τῶν άστρων κινήσεως του έπιόντος καιρού κατασκέψασθαι την ποιότητα. ήν γάρ ού μετρίως ύπο του πατρός άπασαν την τοιαύτην έξασχηθείς έπιστήμην. Καί δή μετά την έχάστου των ζητουμένων διάγνωσιν, συνίησι περιττήν άπασαν είναι την τοιαύτην περιεργίαν. δύνασθαι γάρ αύθις την Θεόν, εί βούλοιτο, μετασχευάσαι πρός το οίχεζον βούλημα τὰ προεγνωσμένα. Πάσιν ούν τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐξ όλης άποταξάμενος ψυχής και σπουδής, και τελείαν τής περί το Θείον εύσεδείας δούς την απόδειξιν, αχούει παρά τοῦ Θεοῦ· • "Εξελθε ἐχ τῆς γῆς σου καὶ ἐχ τῆς συγγενείας σου καὶ έχ τοῦ οίχου τοῦ πατρός σου. > Καὶ ἐξελθών ἄμα τῆ γυναικί Σάβρα καὶ Λώτ τῷ terram Chananæorum denominaverunt, annos natus D άδελφιδώ μετοιχίζεται είς την Άρφαξάδ του πατρός αύτου μερίδα, ήν οἱ Χαναναΐοι κατασχόντες γην Χαναναίων προσηγόρευσαν, ων έτων οε' · τοῦ δὲ χόσμου ήν έτος τρισχιλιοστόν τριαχοσιοστόν όγδοηχοστόν Εβδομον. Έλθων δε 'Αβραάμ είς Συχέμ κατά θείον

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(39) In nostro codice scribitur θυγατρός, et annotatur superne γυναικός; quod secutus sum, contextu approbante. Nachor Abramus

Abramus Tharæ et patruus et socer.

Abramus, qui deinde Abrahamus ; quam diversitatem vel Cedrenus vel librarius neglexit, diligenter a Mose annotatam. Xrt.

καὶ 'Αγγαί. Διαπεράσας δὲ τὸν Εὐφράτην τὴν προσωνυμίαν Ελαδεν. Έδραζοι γάρ περάται λεγονται. Οι δε άπο "Εδερ λέγουσιν αὐτούς καλείσθαι 'Εδραίους. Καὶ τῷ πα' ἔτει αὐτοῦ, ἥτοι τῷ ζ' ἔτει (40) τῆς αὐτου παροικίας, κατήλθεν είς Αίγυπτον μετά Σάρρας.

Τούτοις τοι; χρόνοις ήχμασε Μελχισεδέκ, παρθένος ξερεύς άγενεαλόγητος, έν άρτφ καλ οίνφ προτυπών την αναίμακτον θυσίαν Χριστού του Θεού ήμων. Υίος δὲ ἡν ὁ Μελχισεδὲχ Σίδου βασιλέως, υίου Αίγύπτου, ός και κτίζει Σιδώνα πόλιν. 'Απάτωρ δε και άμήτωρ και άγενεαλόγητος λέγεται διά το μή έξ "Ιουδαϊκής γενεάς κατάγεσθαι καλ διά τὸ τοὺς γονείς αύτοῦ πονηρούς δντάς μή άριθμεζοθαι μετά δοίων, καί ότι των Χαναναίων άρχων τῆς Ίερουσαλήμ ἐδασ λευε · μελχί γάρ βασιλεύς έρμηνεύεται, σεδέχ δέ Β δικαιοσύνη. Ίερουσαλήμ δέ και ή πόλις ώνομάσθη, πρώην Ίεδους [Ρ. 28], λεγομένη διάτο Ίεδουσαίους οίχειν εν αύτη. Το γάρ Ίεδους κατά τροπήν του β είς ρ γίνεται Ίερου · τὸ δὲ σαλήμ:προστιθέμενον Ίερουσαλήμ δνομα άποτελεί. Σαλήμ γάρ είρηνην σημαίνει. Τούτο δὲ ώνομάσθη ἢ διὰ τὸ τὸν Μελχισεδὲχ Ιερατεύειν Θεφ έν αύτή, ή διά τὸ Ιερόν είναι του Θεού κατά τόπον. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου γέγονε. δύο γάρ ποταμοί ὅ τε Ἰδρ καὶ ὁ Δάν μιγνύμενοι καὶ ένα ποταμόν ἀποτελούντες καὶ τὰς ἐπωνυμίας ἤνωσαν. Έπει δε άπο άλλοτρίου έθνους και ούκ άπο τοῦ Αδραάμ ὁ Μελχισεδέχ χατάγεται, ούχ έγράφη δὲ πότε έγεννήθη και άπο ποίου πατρός και μητρός ή πότε ἀπέθανε, δικαίως αν λέγοιτο μήτε άρχην ήμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχειναὐτόν• οὐ γὰρ ἡδύνατο γενεαλογηθήναι, ἐχ τῶν παραλειφθέντων ἐθνῶν καταγόμενος.

Τῷ δὲ πς' ἔτει τοῦ 'Αδραὰμ ἔτεχεν "Αγαρ τὸν C. Ίσμαήλ τοῦ δὲ κόσμου ἦν ἔτος , γτίη'. Καὶ πῦρ κατά τῆς Πενταπόλεως δετίζει Θεός, καλ άναλίσκει μέν έξ αὐτῆς ἄπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, διαφθείρει δὲ καλ αύτο το άνάστημα της γης, καλ της προκειμένης θαλάσσης νεχρούται τὰ ΰδατα. Μετά ταῦτα τῆς κατά Μαμερή δρυός άπαναστάς ὁ 'Αδραάμ ἐπὶ τὸ φρέαρ κατασκηνοί του όρχου. Έαυτῷ δὲ ίδία καὶ τοῖς οἰκέταις αύτοῦ κατά συγγενείας πηξάμενος σκηνάς, τότε πρώτον 'Αδραάμ τῆς σκηνοπηγίας ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας έπιτελεί την έορτην, ην είσέτι και νύν ό Ίουδαίος έορτάζει σκηνοπηγών. Έκ γούν του Ίσμαἡλ Ίσμαηλίται οἱ Σαρακηνοὶ ὀνομάζονται. Σαρακηνούς δὲ ἐαυτοὺς μετωνόμασαν, ἀπαξιούντες καλείσθαι δουλιχώς 'Αγαρηνοί' οἱ δέ φασιν ὅτι Σαρρα τὴν Αγαρ χενήν εξαπέστειλε χληρονομίας. Παροιχήσας D δε εν Γεράροις (41), την νῦν 'Ασχάλωνα λεγομένην, μετά την της Σάρρας τελευτήν έλαδε την Χεττούραν είς γυναϊκα, εν τῷ γήρα αυτοῦ · ἀφ' ής ἔσχεν υίους πέντε, Ζεμβρίαν, Ίεξάν, Μαδάμ, Μαδιάμ, Ίεσδών.

"Οτι ό Λωτ χωρισθείς του 'Αδραάμ κατώκησεν είς Σόδομα δι' άρετην και κάλλος της γης, έγούσης πέντε πόλεις, Σόδομα, Γόμορρα, "Αδαμα, Σεδόῖν καλ XYLANDRI ET.

(40) Nimirum inito, non completo, ut intelligatur agens annum 75 migrasse. Xvl.

(41) Gen. xx, antequam Isaacus nasceretur; de Chetura Gen. xxv. Mutilate hæc Cedrenus citat. In margine est esse ex Africano petita : incertum,

χρησμόν φχοδόμησε θυσιαστήριον άνα μέσον Βαιθήλ A transeundo Hebræi dicuntur), quanquam ab llebero alii id nomen deductum sentiant. Anno ætatis suæ 81 seu peregrinationis septimo, in Ægyptum cum Sara descendit.

> Floruit eo tempore Melchisedecus, cælebs, sacerdos, et ignotæstirpis, qui incruentam victimam Christi Dei nostri pane et vino jam tum repræsentabat. Sane is filius fuit Sidæ regis, filii Ægypti, qui Sidonem exstruxit; sed patre ac matre carere incertæque stirpis dicitur, quod genus suum a Judæis non duxit, et quia parentes ejus, homines mali, cum piis non recensentur; tum quod Chananæis imperans Jerusalem regno tenebat : melchi enim regem, sedec justitiam significat. Jerusalem urbis nomen est, cum 50 ante Jebus appellaretur ab incolentibus eam Jebusæis. Nam B in R mutato ex Jebu fit Jeru; cui additum salem Jerusalem absolvit. Est autem salem pax; idque nomen loco obtigit, vel quod Melchisedecus Deo ibi sacrificabat, vel quod ibi fanum Dei erat. Eodem modo Jordani nomen est factum: duo enim amnes Ior et Dan confluentes unumque fluvium reddentes nomen, quoque ei suis in unum compositis dederunt. Quoniam vero Melchisedecus non Abrahami, sed aliena familia ortus fuit, neque scriplum est quando, quo patre, qua matre natus, aut quando mortuus sit, recte dici possit eum neque initium dierum neque finem vitæ habere, cum ex non commemoratis gentibus orti genus recenseri nequiverit.

Anno Abrahami 86, mundi 3398, Agar Ismaelum peperit. Tunc igneum imbrem Pentapoli Deus immisit, universoque ibi deleto hominum genere ipsas etiam urbes solo complanavit, ac maris vicini aquas enecavit. Inde a quercu que a l Mambren erat digressus Abrahamus ad puteum jurisjurandi tabernaculum fixit; cumque seorsim sibi, seorsim servis per familias exstruxisset casas, tunc primum septem dies ob tabernacula fixa festos egit, quod adhuc Judæis est solemne. Ab Ismaelo Ismaelitæ dicuntur, iidemque Saraceni. Hoc nomen sibi sumpserunt, cum ab ancilla Agareni appellari indignarentur. Alii dicunt, quod Sara Agaram 51 absque ulla bæreditate amandaverit. Postea Abrahamus Geraris, quæ nunc Ascalon dicitur, inquilinum egit, et a morte Saræ Cheturam uvorem senex duxit, ex qua filios habuit quinque, Zembriam, Jexanum, Madamum, Madiamum ac lesbonem.

Lotus ab Abrahamo se cum separasset, Sodomam ob telluris præstantiam atque elegantiam incoluit; in qua urbes erant quinque, Sodoma, GOARI NOTÆ.

hæcne an quæ sequuntur de Loto et mari Mortuo. Posterius puto verum esse ; neque ejus miracula Cedrenum, sed Africanum sibi visa referre. Quod de fructu et sumo dicit, non assequor. Xvi.

Comorrha, Adama, Schoim et Segor, totidemque re Α Σηγώρ, καὶ τοσούτους βασιλείς. Τούτοις οἱ πλησιόges imperabant. His quinque regibus quatuor finitimi Syrorum reges bellum fecerunt, ductore Chodollogomore Ilami rege. Prælium commissum est apud Salsum mare, quod nunc Mortuum vocatur; quo in mari permulta sunt admirabilia, quæ ipse spectavi. Nam neque animal ullum ea aqua profert, et cadavera sub aquas decidunt, vivus autem aliquis non facile corpus suum sub aquam mergere possit; et lucernæ ardentes quidem innatant, exstinctæ autem submerguotur. Ibi bituminis sunt fontes. Fert etiam alumen ac salem modico ab aliis discrimine : nam et amara sunt, pellucida. Ubi vero fructus reperitur, nihil quidquam/præter fumum præbet. Aqua sanitatem utentibus confert, prorsusque habet accidentia. Quod nisi is locus Jordanem pro nutrimento baberet, qui purpuræ instar perlabitur ac plurimum resistit, opinione etiam citius desiisset. Juxta balsamum überrime provenit. Ob impietatem accolarum subversa a Deo ea loca existimant.

52 Isaaci vocabulum risum a voluptate profectum notat. Hebraica enim lingua id ei nomen factum est, propterea quod Sara audita divina prolis sibi in senectute futuræ promissione subriserat. Natus est Isaacus anno mundi 3413.

Eodem tempore in Creta Saturnum et Rheam regnasse Græci narrant. Qui vero ad Atlanticum Oceani sinum incolunt cos primum regem habuisse Cœlum, qui uxorem Titan habuerit unde Titanes appellati. Hunc ferunt accurate astrorum cursus observasse, ac multis quæ in mundo eventura erant prædixisse.

Abrahamus annum agens 85 fame oborta in Ægyptum descendit. Eodem anno Jupiter Saturni tilius cum Junone Cretæ regnum tenuit. Tunc et Titanes bello Jovem tentarunt; et Bacchus, non Semeles ille filius, sed alius multo vetustior, vinum reperit, inque torcularibus (Lenus Græci vocant) expressit, unde ei Lenæi cognomen. Ita etiam Ceres frumentum fertur et hordeum invenisse. Hæc est quæ Isidis nomine ab Ægyptiis colitur. lisdem Bacchus est Osiris. La tempestate, ut fabulis perhibetur, Marsyas Phryx et Apollo, cum eis incidisset de cithara contentio, ad Nysam, ubi Bacchus erat, accesserunt, atque ibi Marsya superato Apollo per iram pellem vivo detraxit, ruptisque fidibus inventum concentum 53 abolevit. Postea temporis aiunt Musas et Orpheum rursus inventam Lino tradidisse.

Tunc etiam Cœli tilios floruisse traditum est; ex his Atlantem maxime celebrem fuisse, atque huic obtigisse loca quæ sunt ad Oceanum. Eumdem primum astrologiam accurate condidisse et de globo doctrinam protulisse; quæ causa fuerit cur mundus Atlantis humeris gestari putaretur.

Scriptum est in parva Genesi Mastiphaten dæmoniorum principem ad Deum accessisse, ac dixisse : « Si te diligit Abrahamus, immolet tibi filium

χωροι τέσσαρες βασιλείς Σύρων ἐπολέμησαν, ὧν ήγεῖτο Χοδολλογομόρ βασιλεύς ὁ Ἰλάμι. Συνέδαλον δὲ παρά την θάλασσαν την άλικην. Και καλείται νύν θάλασσα Νεκρά, πλείστα θαυμάσια έχουσα, α έγω έθεασάμην. Ζωόν τε γάρ οὐδὲν ἐχεῖνο φέρει τὸ ὕδωρ, καί νεκρά μεν σώματα υποδρύγια γίνεται, ζών δέ τις ούδ' αν ραδίως βαπτίσαιτο. Και λύχνοι μέν καιόμενοι ἐπιφέρονται, σδεννύμενοι δὲ χαταδύουσιν. Ένταυθά είσιν αι της ἀσφάλτου πηγαί. Φέρει δὲ στυπτηρίαν και άλας όλίγον τι των άλλων διαφέροντα. πικεά τε γάρ είσι καλ διαυγή. "Ενθα δ' αν καρπός [Ρ. 29] εύρεθη, καπνού πλέον εύρίσκεται οὐδέν. Τὸ δὲ ϊδωρ Ιάται τοὺς χρωμένους αὐτῷ, λήγει τε παντί ύδατι πάσχον τὰ ἐναντία. Εἰ δὲ μὴ Ἰορδάνην ε'χεν omnia corum quæ allis accidunt aquis contraria B δ τόπος τροφήν ώς πορφύραν διατρέχοντα καὶ ἐπὶ πολύ άντέχοντα, έληξεν αν θάττον ή φαίνεται. "Εστι δέ παρ' αὐτῆ πάμπολυ τὸ βαλσάμου φυτόν. Υπονοείται δε άνατετράφθαι ύπο του Θεού διά την των περιοιχούντων ἀσέδειαν.

> "Ότι ὁ Ίσαὰχ γέλως μεθ' ἡδονῆς ἐρμηνεύεται . διά γάρ τὸ ἐπιμειδιάσαι τὴν Σάρραν τῆ θεία τοῦ ἐν γήρη τοχετού ἐπαγγελία χέχληται ούτω χατά τήν Έδραϊκήν διάλεκτον. Γεννηθέντος Ίσαλκ έτος ήν χόσμου γυιγ'.

Κατά τούτους δὲ τούς γρόνους ἐν οίς Ἰσαάχ ἐγεννήθη, έν Κρήτη άρξαι Κρόνον και 'Ρέαν "Ελληνες Ιστορούσι. Τοῖς δὲ τὸν ᾿Ατλάντιον κόλπον οἰκούσι τοῦ ώχεανοῦ πρώτον Ούρανὸν τοῦνομα βασιλεῦσαι, γήμαντα Τιτάν, ἀφ' οὖ Τιτάνας όνομασ'ίῆναι. Τοῦτον λέγουσι γενόμενον ἐπιμελή παρατηρητήν τῶν ἄστρων πολλοίς προλέγειν τὰ κατά κόσμον.

Τῷ δὲ πε' ἔτει 'Αδραάμ λιμοῦ γενομένου κατέδη αύτος είς Αίγυπτον. Έν τούτω τω έτει της Κρήτης βασιλεύει Ζεὺς ὁ τοῦ Κρόνου υίδς καὶ "Ηρα. Γίνεται δὲ καὶ ὁ Τιτάνων πρὸς Δία πόλεμος. Καὶ Διόνυσος, ούχ ὁ τῆς Σεμέλης ἀλλ' ἄλλος τούτου πολύ άρχαιότερος, τον οίνον έξευρε και έν τοίς ληνοίς ἀπέθλιψεν, ἀφ' ὧν καὶ Ληναΐος ὧνομάσθη. 'Ως καὶ Δήμητρα λέγεται έφευρείν τον σίτον και την κριθήν. Αυτη δέ έστιν ή παρ' Αίγυπτίοις τιμωμένη Ίσις. 'Ο δέ Διόνυσο; παρ' Αίγυπτίοις "Οσιρις λέγεται. Ένταῦθα δὲ καί ή Μαρσύου του Φρυγές Ερις κατά τους μύθους D πρός 'Απόλλωνα διά την χιθάραν· έλθετν πρός Διόνυσον είς Νύσσαν, κάκει τον Μαρσύαν ήττηθέντα ἐκδαρῆναι ζῶντα παρὰ τοῦ ᾿Απόλλωνος διὰ τὴν όργήν, τάς τε γορδάς έχρηξαι καί την εθρημένην άρμονίαν άφανίσαι. "Υστερον δὲ Μούσας καὶ 'Ορφέα ταύτην άνευρείν Λίνφ.

Τότε καὶ τοὺς παΐδας τοῦ Οὐρανοῦ ἀκμάσαι, ὧν τὸν μέν "Ατλαντα ἐπιφανέστατον γενόμενον λαχείν τους παρά τον 'Ωχεανόν τόπους. Καλ πρώτόν φασι την άστρολογίαν έξακριδώσαι και τον σφαιρικόν λόγον έξενεγχείν, ἀφ' ής αίτιας δόξαι τὸν χόσμον ἐπὶ τῶν "Ατλαντος ώμων όχεῖσθαι.

Έν τη λεπτή Γενέσει χείται ότι Μασιιφάτ ὁ άργων των δαιμονίων προσελθών τω Θεώ είπεν: « Εί άγαπα σε 'Αδραάμ, θυσάτω σοι τὸν υίδν αύτου. > Το

θυσίαν έν τῷ ὅρει Σιών · εἰς ἐκεῖνον γὰρ τὸν τόπον [Ρ. 30] τὸ θυσιαστήριον ἀχοδόμησεν 'Αδραάμ, Ενθα υστερον ὁ Δαδιδ τὸ ἱερὸν ἱδρύσατο. Τύπος δὲ τῆς μὲν θεότητος ό Ίσαάκ, τῆς δὲ ἀνθρωπότητος ὁ κριός. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ γρόνος Ισάριθμος · τρεῖς γὰρ ἡμέραι καί τρείς νύκτες ένταῦθα κάκ. τ.

"Ότι πρό των προφητών τῷ 'Αδραάμ ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος φανείς εν άνθρώπου σχήματι την των έθνων κλησιν θεσπίζει, ήν καθ' ήμας ο του Θεού Λόγος είς πέρας ήγαγεν διά της είς πάντα τά έθνη εθαγγελικής διδασχαλίας. Καθώς δέ φησεν ό Ἰώσηπος, πρώτος Αδραάμ Δημιουργόν τον Θεόν έχηρυξε, και πρώτος κατελθών είς Αίγυπτον άριθμητικήν και άστρονομίαν Αίγυπτίους εδίδαξε ' κάντεῦθεν ἐπέραστος καὶ παγγέραστος γενόμενος, ηξίωσεν ὁ βασιλεύς ὑπ' αὐτοῦ Β γυμνασθήναι τά περί άστρολογίαν και μαγείαν άτε πιλυπείρου και Χαλδαίου τυγχάνοντος. 'Αστρολογία γάρ και μαγεία από Μαγουσαίων ήτοι Περσών ήρξατο · οί γάρ τοι Πέρσαι Μαγών ύπο των έγγωρίων δνομάζονται. Καὶ δή των άστρολόγων καὶ μάγων συναθροισθέντων ὁ βασιλεύς άμα τῷ 'Αδραάμ καὶ τοίς συνήθεσιν έχαθέσθη, και ήσυχίας γενομένης ό 'Αδραάμ έφη' « Μαθείν βούλομαι παρ' ύμων των σοφων, εί δύναται γένεσις και μαγεία βλάψαι τινά η ώφελησαι κατά την ύμετέραν δόξαν. • 'Αφ' ων άποχριθείς άστρολόγος είπεν άδύνατον είναι άνθρωπον παρά γένεσιν τελευτήσαι. Υπόδε του 'Αδραάμ χραταιώς έξελεγγομένων των άστρολόγων χελεύει δ βασιλεύς άχθηναί τινα δέτμιον, ὑποδαλόντος 'Αδραάμ, ς προχαταδιχασθέντα πυρόχαυστον γενέσθαι. 'Αχθέντος δὲ προσέταξεν ὁ βασιλεύς τὴν αὐτοῦ γένεσιν άχριδως έξερευνησαμένους τον τρόπον ζητήσαι του θανάτου. Των δε συνεχώς διασχεψαμένων, και είπόντων ότι ι Πυρποληθείς πάντως ἀποθανείται, τῆς γενέσεως μάλα σαφώς τοῦτο διαγορευούσης, άλλ' οὐ νῦν, ἔχει γὰρ ἔτι γρόνους ζωῆς, καὶ οῦπω ἐληλύθει ή ώρα τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ βασιλεύς, « Έγω σήμερον τούτον, φήσας, ἀπαλλάξω τοῦ διά πυρός θανάτου, τῷ ὕδατι ἀνελών, , καὶ οὕτω παραυτά ποιήσας, Εργφ παρέστησεν ότι δύναταί τι παρά γένεσιν γενέσθαι. "Ησυχασάντων δὲ πάντων φησὶν ὁ "Αδραάμ" • Ού μόνον οἱ ἄνθρωποι άλλά καὶ τὰ ἄλογα ζῶα ὑπόχεινται γενέσει. 'Αλλά καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲν ἔχουσι τό έλευθέριον έν έαυτοίς, μή ὑποχείμενοι γενέσει. D καθότι της γενέσεως έχεινο πρεσδύτερον, όπερ έστιν έννοια καλ αύτεξουσιότης, έχ Θεοῦ δηλαδή δεδωρημένη. "Οθεν των άλόγων χρείττους δντες ήμεζς μέν κατ' έξουσίαν άναιρείν αύτά πεφύκαμεν. "Ημών δέ ώς χρειττόνων των άλόγων σὸ πάλιν ώς βασιλεύς χρείττων ήμων ὑπάρχεις, κατ' ἐξουσίαν ὑπερέχων. [P. 31] 'Ως ούν ήμεῖς χατά τὸ λογιχόν τῶν ἀλόγων ζώων, οὕτω σὺ, ὧ βασιλεῦ, χατά τὸν τῆς ἀρχῆς λόγον έξουσιάζεις ήμων, ώσπερ δή καὶ σοῦ πάλιν κρείττων άνθρώπων μεν ούδεις, Θεός δε άόρατος και πάντων Δεσπότης και Ποιητής, παρ' ού και τὸ συμφέρον αίτείσθαι καλ προσεύχεσθαι δεί. • Φασλ δέ καλ τούσδε τους λόγους του 'Αδραάμ είπεζυ, πολλήν είναι μεταξύ άληθείας καλ συνηθείας την διαφοράν. Καλ γάρ ή

κε' έτει του Ίσαάκ προσήνεγκεν αὐτὸν 'Αδραάμ είς A suum. > Isaacum vicesimum quintum ætatis annum agentem Deo ut sacrificium obtulit Abrahamus in monte Sion ; ibi enim Abrahamus altare ædificavit, postea David templum fundavit. Isaacus divinæ, aries humanæ naturæ exemplum fuit. Sed et temporis quadrat numerus : tres enim dies ac totidem noctes et hic et ibi sunt.

Ante prophetas Abrahamo Dei Verbum in humana forma apparuit ac de vocandis ad salutem gentibus vaticinatum est ; quam rem ad finem nostra ætate Verbum Dei perduxit, Evangelii doctrina per omnes nationes dedita. Josephus auctor est principem Abrahamum Deo universi opificium ascripsisse, primum que Ægyptiis, cum ad eos se contulisset, numerorum ac cœlestium motuum scientiam tradidisse. Ibi cum charus summoque in honore haberetur, rex ab eo, utpote multiplici 54 peritia instructo ac Chaldæo, contendit uti astrologiam ac magiam patefaceret. Astrologia enim et magia a Magusæis sen Persis orta est: et quidem Persæ ab indigenis Magog appellantur. Ergo collectis astrologis ac magis rex cum Abrahamo et familiaribus consedit, factoque silentio, e Ex vobis, o sapientes, inquit Abrahamus, intelligere cupio an secundum vestram opinionem nativitas ac magia prodesse homini aut nocere possit. Ad hæc astrologus respondit nullo modo fieri posse ut homo secus moriatur quam natalis hora ei portendat. Ibi cum astrologos Abrabamus valide convinceret erroris, captivum quemdam adduci rex jussit, ita monente Abrahamo, quem judicis sententia jam ante igni comburendum damnaverat; mandavitque ut natales ejus accurate examinarent, ac quo mortis genere periturus esset pronuntiarent. Respondentibus iis post multam considerationem omnino hominem incendio periturum, idque perspicue nativitatem ejus dictare, neque tamen id statim, quia tempus mortis ejus nondum appetiisset, sed vitæ adhuc aliquid restaret, Ast ego, inquit rex, hodie eum ab ignis pernicie vindicabo, in aqua suffocatum. > Simulque ita uti dixerat eum necans, re ipsa demonstravit aliqua contra natalitia decreta sieri posse. Tacentibus inde omnibus Abrahamus ita fatur : « Non homines modo, sed et bruta animantia fato natalitio subjecta sunt. Enimvero homines in sese ipsis libertatem fato isti nequaquam obnoxiam habent : est enim nativitatis 55 fato quidpiam antiquius, intellectus nempe et libera potestas sui, Dei dono concessa, Itaque nos brutis superiores potestate nostra in iis necandis uti solemus. Nobis autem, qui bestiis præstamus, tu rursum regiæ tua potentiæ ratione antecellis; et quomodo nos propter rationem in bruta, ita tu in nos magistratus causa potestatem obtines. Iterum te quoque potentior est homo quidem nemo, sed Deus invisibilis, omnium Dominus atque Conditor, a quo votis petendum est quod utile sit. > Ferunt et bæc Abrahamum dixisse : · Magnum est inter veritatem et consuctudinem discrimen: veritas siquidem, etiam cum probe inves-

tigatur, ægre invenitur, consuctudo, qualiscunque A άλήθεια μέν γνησίως και ζητουμένη μόλις εύρίσκεea, et sive verax, sive sit fallax, ultro sine examine sese offert. Tum neque ex consuetudine a majoribus sibi tradita, si recta sit, voluptatem, neque si fallax sit, molestiam homo percipit. Non enim proprio animi sui judicio, sed præjudicio et majorum sententiæ credit; quo fit ut cum spem suam in incerto fortunæ reposuerit, non facile paternum possit exuere amictum; quanquam id quod a majoribus accepit ei plane stultum et ridiculum esse liquido demonstretur. Jam qui multos et omnis generis affectiones perpessos deos statuunt, eosque imitantur, hos ne pudet quidem exemplari pravitatis suæ inniti. Qui vero fatum et natales comminiscuntur ac prodigiose nugantur, contra bæc nihil hominem neque agere neque 56 perpeti posse, ii B secure peccant, absque metu, utpote quos sua nativitas ita agere cogat: fatum quippe vim coactricem esse, quæ materiæ motum afferat. Rursum qui sine providentia Dei fortuito omnia ferri casuque universum hoc agi perhibent (esse enim fortunam causam per accidens, ac quiddam naturæ aliunde accidens aut consilio), hi eodem incidentes in extremas profunditates perniciei ac voragines inferorum devolvuntur.

Videns ergo dictus Gerarorum rex Abimelechus Abrahami in omnibus rebus prosperitatem, assumptis Ochozado gynæcei præfecto et Philocho summo exercitus sui duce, ad Abrahamum venit, arctioris amicitiæ jungendæ gratia; petiitque ab eo ut jura- C mento interposito stipularetur se ac posteros Abimelechum et posteros nulla injuria affecturos, sed ubi regnum in istas regiones obtenturus esset, tum eam Abimelecho ejusque posteris æquitatem exhibiturum quam ipse Geraris inquilinum agens Abimelechi expertus esset. Cæteroqui autem reges callent sibi successuros omnimodis indiciis prænoscere; et erat sane Abrahami posteritas in eas regiones ditionem consecutura. Abrahamus porro Abimelecho exprobravit puteos, quos ejus famuli suis eripuissent. Ibi ergo ad puteum congressi, mactatis ovibus et vitulis, fœdus pacis invicem sanxerunt. Aliis porro agnabus septem juramentum rite peregerunt, ad demonstrandum quod ipse foderit ; itaque etiam Puteus jurisjurandi 57 appellatur. Ita tum ibi pace sancita Abimelechus cum suis domum rediit. Abrahamus vero terra seu prato quod ad prædictum est puteum, plantis consito nomen Domini Dei æterni invocavit. Cum autem admodum senex factus annos 176 vixisset, ad Deum ex hac vita concessit. Eum Isaacus et Ismaelus filii in duplici spelunca juxta Saram sepeliverunt.

Secundum bæc, cum jam virilem ætatem Isaacus attigisset, sames iis in locis exstitit. Atque is a Deo in Ægyptum ire prohibitus cum tota familia Gerara ad Abimelechum Philistæorum regem se contulit. Rebeccam tum uxorem suam, quod erat insigni pulchritudine, Abrahami de Sara simulationem imi-

ται το έθος δε, όποζον αν ή, είτε άληθες είτε ψευδές. άχρίτως ύφ' έχυτοῦ χρατύνεται. Καὶ οῦτε άληθεί δντι ήδεται ό πατρόθεν αύτο παραδεξάμενος, ούτε ψευδεί άχθεται, ότι ού κρίσει ψυχής ίδία άλλά προλήψει πιστεύει και γνώμη των πρό αύτου. Έπ' άδήλω δε τύχη την ίδιαν επιδεδωχώς ελπίδα, ού ραδίω; έχει την πάτριον ἀποδύσασθαι περιδολήν, κάν πάνυ μωρά τούτω και καταγέλαστος ούσα σαφώς άποδείχνυται. Οἱ μὲν οὖν πολλοὺς καὶ παντοπαθείς είσηγούμενοι θεούς, τὰ όμοια δὲ αὐτοῖς καταπραττόμενοι, οὐδὲ αἰδοῦνται τῷ τῆς κακίας παραδείγματι έπερειδόμενοι. Οἱ εἰμαρμένην δὲ ἀναπλάττοντες καὶ γένεσιν, μηδέν ούτε ποιείν ούτε πάσγειν δύνασθαι παρά ταύτας τερατολογούντες, άδεῶς άμαρτάνουσιν, ούχ εύλαδούμενοι, ώς ὑπὸ γενέσεως ταῦτα ποιείν άναγκαζόμενοι · είμαρμένην γάρ άναγκαστικήν είναί τινα δύναμιν και της ύλης φησι κινητικήν. Οί δέ πάλιν άπρονόητον φοράν και άθεον ή τυχαίαν είσηγούμενοι ώς αὐτομάτως τῶν πάντων φερομένων (τύχην γάρ αίτίαν κατά συμδεδηκός καὶ σύμπτωμα φύσεως ή προαιρέσεως είναι λέγουσι), καλ ούτοι πάλιν τοίς ίσοις περιπίπτοντες είς ξσχάτους βυθούς άπωλείας καλ βάραθρα άδου καταντώσιν.

Ίδων ούν ὁ προειρημένος βασιλεύς Γεράρων 'Αδιμέλεγ έν παντί έργω εὐοδούμενον τὸν 'Αδραάμ, 'Ογοζάδ τον νυμφαγωγόν και Φίλοχ τον άρχιστράτηγον αύτου παραλαδών ήχε πρός 'Αδραάμ, φιλίαν επιχυρών χραταιοτέραν, καὶ δρχον άπαιτων μή άδιχήσειν μήτ' αύτον μήτε το σπέρμα αύτου. • Καθώς έγω έποίησα μετά σου δικαιοσύνην εν ταύτη τη γη ή παρώκησας, ούτω και σύ μετ' έμου και του σπέρματός μου, όταν βασιλεύσεις ταύτης τῆς γῆς. > Δεινοί γάρ οἱ βασιλείς του μέλλουτα τούτους διαδέχεσθαι παντοδαποίς τεχμαίρεσθαι συμθόλοις · καλ γάρ έμελλε διά των έξ αύτου γεννωμένων έχείνης της γης βασιλεύειν 'Αδραάμ. Προσωνείδισε δε τον 'Αδιμέλεχ περί των άφηρημένων φρεάτων ύπο των αύτου παίδων. Έχει ούν παρά το φρέαρ γενόμενοι, και πρόδατα και μόσχους τεθυκότες, διαθήκην είρήνης άμφότεροι διέθεντο, εν έπτά [Ρ. 32] δε άμνάσιν ετέραις τὸν όρχισμόν χατ' έθος ποιήσαντες είς ἀπόδειξιν ότι ώρυξεν αύτος, διό και Φρέαρ δρκου ώνόμασται. Καὶ ούτως ἐκείσε εἰρηνικὰς διαθέμενοι, 'Αδιμέλεχ μέν μετά των οἰχείων οἴχαδε ἐπανηλθεν. ᾿Αβραάμ δὲ ἄρουραν ή λειμῶνα ἐπὶ τῷ τοῦ όρχου φρέατι φυτεύσας το δνομα επικέκληκε Κυρίου, Θεός αιώνιος. Είς βαθύ ούν γῆρας ελάσας 'Αδραάμ, και γενόμενος έτων ρος', μετέστη πρός του Θεόν. Τούτου Ίσαάχ χαλ Ίσμαήλ οἱ υίοὶ αὐτοῦ ἐν τῷ διπλῷ σπηλαίο μετά Σάρρας κατέθεντο.

Μετά ταῦτα ἀνδρωθέντος Ἰσαάκ ἐγένετο λιμός ἐν τῆ γῆ αὐτῶν. Κωλύεται δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰς Λίγυπτον κατελθείν, πανοικί δε είς Γέραρα πρός 'Αδιμέλεχ Ερχεται του βασιλέα Φιλιστιείμ. Φησί δέ καί αύτλς περί 'Ρεδέκκας ώς 'Λδραλμ περί Σάρδας, ότι 'Αδελφή μου Εστίν - ήν γάρ ώραία σφόδρα. Έχ δὲ τῆς

μέν μέμφεται ώς τάληθες άποκρυψάμενου, άποφαίνεται δὲ πάντα τὸν ἀπτόμενον Ἰσαὰν καὶ Ῥεδέκκας ἐνέγεσθαι θανάτω. Οὕτως εὐλόγησε Κύριο; τὸν Ίσαλχ ἔως τέλους ώστε ζηλώσαι τοῦτον τοὺς Φιλιστιείμ, και πάντα τὰ φρέατα ά δρυξεν 'Αδραάμ έμφράξαι. Μετά τουτο έν τη φάραγγι Γεράρων μεταδεδηχώς άνεχάθηρε τὰ πατρικά φρέατα. "Ωρυξε δὲ καί αύτος φρέατα τρία, ών το μεν άδικίαν, το δέ έχθραν, τὸ δὲ τρίτον εὐρυχωρίαν ἀνόμασεν. Έντεύθεν ανέδη επί το Φρέαρ του δρκου Ίσαάκ, καί ωρθη αὐτῷ Κύριος ἐν ὁράματι τῆς νυχτός λέγων. ι Έγω είμι ο Θεός του πατρός σου 'Αδραάμ, καὶ ἐγώ είμι μετά σου, και εύλογήσω σε, και πληθυνώ τδ σπέρμα σου ώς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, δι' 'Αδραάμ τὸν πατέρα σου. > Έχει ούν ὁ Ίσαλκ θυσιαστήριον Β δειμάμενος θυσίαν τῷ Κυρίφ ἀνέπεμψε, καὶ τὴν σχηνήν αὐτοῦ ἐν αὐτῷ τῷ τόπω χατέπηξεν. "Ωσπερ δὲ πρὸς 'Αδραάμ πρότερον, οῦτω καὶ πρὸς Ίσαἀκ μετά ταύτα αύτός τε 'Αδιμέλεγ ὁ Γεράρων Βασιλεύς καλ 'Ογοζάδ ό νυμφαγωγός αύτου καλ Φιλόγ ό άργιστράτηγος της δυνάμεως αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι Κύριος ήν μετ' αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες διαθήκην εἰρήνης πρός άλλήλους έποιήσαντο, και πρωί άναστάντες και δμόσαντες άπώγοντο μετά σωτηρίας άπ'αὐτοῦ.

Γίνονται δὲ ἀπὸ τοῦ διαμερισμοῦ τῆς συγχύσεως, έως οδ ήλθεν 'Αδραάμ έχ Μεσοποταμίας έχ πόλεως Χαρράν και του οίκου του πατρός αύτου κατά κέλευσιν Θεού είς γην Χαναάν, ή έστι Παλαιστίνη, έτη χις'. Υπήρχε δὲ τότε ἐτῶν οε'. Διατρίψας δὲ είς Χαναάν έτη κε', έγέννησε τον Ίσαάκ, και μετά αούτο έζησεν έτη [P. 33] οε', και άπέθανε ζήσας τὰ πάντα έτη ρος'. "Ος καλ τάς εύλογίας του Μελγισεδέχ του θεσπεσίου βασιλέως Σαλήμ εδέξατο, άρτους καὶ οίνον . ήν γάρ ίερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὡς προείρηται.

Του Ίσαλα δυτος χρόνων λβ' τελευτά Σάρδα, έτων ούσα έχατον όχτω. Καὶ θάπτεται ἐν Χεδοών, ήτις νῦν Ἐλευθερόπολις χαλείται, ἐν τῷ σπηλαίω ὁ ώνήσατο δ 'Αδραάμ παρά Έφρων τοῦ Χετταίου τετρακοσίων δραχμών, έπὶ μαρτυρία τῶν υίῶν Χέτ · ἀφ' ού και τά διά γραμμάτων συμβόλαια οι "Ελληνες όμολογούσι παρειληφέναι. Ίσαάκ δὲ τεσσαράκοντα έτων γενόμενος έλαδε την Ρεδέκκαν, θυγατέρα Βαθουήλ, ός υίδς Ναχώρ ήν δγόσος και τελευταίος · D διτώ γάρ ήσαν άπο Μελχάς αύτῷ παίδες. Ναγώρ δὲ δ πατήρ Βαθουήλ ήν άδελφὸς 'Αδραάμ. Τούτου Εσγατος υίδς Βαθουήλ πατήρ ήν 'Ρεδέχχας και Λάδαν τοῦ πενθεροῦ Ἰαχώδ. Τούτου νέμει τὰ πρόδατα ἐφ' όλοις έτεσιν είχοσι. 'Ρεδέχκα δὲ στείρα ούσα μετά είχοσιν έτη έγέννησε δύο έπι τὸ αὐτὸ υίοὺς, τὸν Ίαχωδ καὶ τὸν Ἡσαῦ, ἐν τῷ ξ' ἔτει Ἰσαάκ. Τοῦ δὲ χόσμου ήν έτος χυοβ'.

"Οτι κολλυρίδα (42) ποιήσασα 'Ρεδέκκα δέδωκε

3 Gen. xxvi.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(42) Generis vocabulum in interpretatione retinui, cum qualis esset forma κολλυρίδος non assequerer. Athenœus sane l. m de panis variis generibus dis-

παιδιάς γνούς 'Αδιμέλες γυναίχα αύτου είναι, αύτον A latus, sororem esse suam dixit. Sed Abimelechus cum ex lusu intellexisset eam uxorem esse, Isaaco objurgato quod verum dissimulasset, capite sanxit ne quis Isaacum einsve uxorem tangeret. Deus autem Isaacum prosperitate perpetua beavit, adeo ut Philistæi invidentes ipsi omnes ab Abrahamo effossos puteos obturaverint. Post hæc Isaacus in vallem Gerarensem digressus patris puteos repurgavit, atque ipse etiam tres alios egit, quorum primo injuriæ, secundo inimicitiæ, tertio amplitudinis nomen indidit. Inde ad Puteum juramenti ascendit; noctuque ei Dominus apparuit, itaque est affatus 1: c Ego sum Deus Abrahami patris tui : tibi ego adsum, te beabo, tuamque progeniem ad stellarum cœli numerum adaugebo propter 58 Abrahamum patrem tuum. Eo itaque loco Isaacus altari exstructo rem Deo sacram fecit, atque eo in loco tabernaculum suum collocavit. Quomodo autem quondam ad Abrahamum, ita et ad Isaacum postmodo Abimelechus Gerarorum rex, Ochozado gynacei sui præsceto et Philocho summo militiæ præfecto comitatus, venit. Quod enim Deum Isaaco adesse sentirent, ideo ad eum accesserunt mutuæque pacis icto fædere, mane illi jurejurando invicem dato animis pacatis discesserunt.

> A Babylonicæ confusionis tempore usque ad Abrahami migrationem, cum scilicet jubente Deo Carris Mesopotamiæ paternaque domo relictis in terram Chananæam, quæ est Palæstina, abiit, anni effluxerunt 616. Erat tum annos natus 73. Cum in Chananæa terra annos exegisset 25, Isaacum genuit, vixitque præterea annos 76. Mortuus ergo est annis vitæ 176 actis. Atque hic a Melchisedeco divino Salemi rege faustas comprecationes accepit, panem ac vinum, utpote a summi Dei sacerdote, sicut paulo ante commemoravi.

> Isaaco annos nato 32 Sara moritur, anno æfatis suæ 108, ac sepulta est Hebrone (nunc Eleutheropoli nomen est) in spelunca, quam Abrahamus ab Ephrone Chettao quadringentis denariis emerat, attestantibus Cheti filiis, unde et scriptas contractuum formulas Græci se fatentur accepisse. Isaacus annum agens quadragesimum Rebeccam duxit, filiam 59 Bathuelis; qui Nachoris ultimus fuit et octavus filius. Nachor enim Abrahami frater ex Melcha uxore octo filios sustulit, interque hos postremo loco Bathuelem patrem Rebeccæ et Labani, ejus qui deinde socer Jacobi fuit. Nam Jacobus per totos viginti annos greges cjus pavit. Cæterum Rebecca, cum esset sterilis, post viginti demum annos uno partu duos edidit filios, Jacobum et Esaum, Isaaco tum sexagenario, anno mundi 5472.

Rebecca parato edulio Jacobo id dedit, eumque

serens, ex Aristophanis Pace versum citat de collyra, quam inde ostendit ex panibus fuisse. Poetæ interpres panis vel exiguum frustum vel atiquid ex pa-

una cum aliis donis Isaaci opera ad Abrahamum A τω Ίακώδ, και είσηγαγε μεθ' ετέρων δώρων διά intromisit, anno ætatis suæ decimo quinto. Quem in gremio suo Abrahamus tenens multipliciter faustis comprecationibus beavit, somnoque solutus vitam finiit.

Jacobo annos nato 45, Esaus totidem natus duas duxit uxores, Juditham Beeris Chettei et Masematham Elonis Ebæi filias. Jacobus anno ætatis suæ 63 nondum mulieris notitiam habuit, sicuti matri suæ Rebercæ ipse retu!it. Idem annes natus 73, anno mundi secundum accuratam supputationem 3545. Jacobus fratrem clam fugiens servitio septennali Leam uxorem meruit, rursusque septennium servitute functus Rachelem. Ex Lea Rubenum, Simeonem, Levim, Judam, Issacharem Zabulonemque filios et filiam Dinam sustulit, ex Rachele Josephum, ex ancilla 60 Bala Danum ac Nephthalimum, ex Delpha Gadum atque Asserem. A Labano autem profugit, cum apud eum viginti annos fuisset, trimulo tum Josepho; transmissoque Jordane a Deo felix esse jubetur, atque Israeli nomen ab eodem accipit. Proinde recordatus visionis quam suo in Mesopotamiam adventu viderat, Bethelam ascendit, ubi per quietem visio ista ei apparuerat. Ibi cum omnia sua bona decimasset, ad extremum filiorum quoque instituta sortitione, Levim annum ætatis decimum octavum agentem Deo consecravit, ac eum sacerdotem constituit : erat is decimus ab ultimo, secundum astrologiæ*. Rubenus enim ob vitiatam patris pellicem, quamtumvis primo omnium C. natus esset, et regno et sacerdotio spoliatus fuit. Cum Jacobus prope Sichemam in urbem Salemam venisset, Sichemus Dinæ per vim stuprum intulit, quam ulti sunt Simeon et Levis, internecione occisis cum Sichemo civibus. Rachel porro alium Jacobo filium peperit, Benjaminum nomine; ac mortua apud Euphratam sepelitur, uhi nunc est Bethlehema : etenim versus Hierosolyma a Bethlehema, qua equi decurrunt, supra terram exstat cippus Rachelis, Et quoniam Levi genus ad Aaronem atque Mosen usque pertinet, quorum alter

Ίσαἀχ πρὸς ᾿Αδραάμ · ον χατέγων ἐν τῷ κόλπω αύτου, εύλογων πολυτρόπως, έτελεύτησεν άφυπνώσας ὁ ᾿Αδραάμ, τῷ ιε' Ετει τῆς ζωῆς Ἰαχώδ.

Τῷ δὲ με' (43) ἔτει τῆς ζωῆς Ἰακὼδ ὁ Ἡσαῦ καὶ αὐτὸς ὁμόχρονος ὢν αὐτῷ Ελαδε δύο γυναϊκας, Ἰουδίθ την θυγατέρα Βεήρ του Χετταίου και την Μασε . μάθ θυγατέρα Έλων Έδαίου. Ίαχωδ δὲ ἐτῶν δπάρχων εξήχοντα τριών ούχ έγνω όλως γυναίχα, ώς αύτος έξείπε τη μητρί 'Ρεδέχχα. Το δέ ογ' έτει αύτου, του δε χόσμου έτει γφμε χατά τον άχριδη λόγον, ἀπέδρασεν Ίαχὼ6 ἀπὸ προσώπου Ἡσαῦ τοῦ άδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ δουλεύσας ἔτη ζ' ἔλαδε τὴν Λεΐαν, καὶ μετά ἔτερα ἐπτά ἔλαδε τὴν 'Ραγήλ. 'Εκ μέν ούν της Λείας εγέννησε τον Τουδείμ, τον Συμεών, τὸν Λευί, τὸν Ἰούδαν, τὸν Ἰσσαχάρ, τὸν Ζαδουλών και την Δίναν έχ δὲ τῆς 'Ραχήλ τὸν Ίωσηφ, ἐκ δὲ τῆς παιδίσκης Βάλας τὸν Δὰν καὶ τὸν Νεφθαλίμ, έχ δὲ τῆς Δελφάς τὸν Γάδ καὶ τὸν 'Ασήρ. Είχοστον τοίνυν έτος διατρίψας μετά του Λαβάν ἀπέδρα ἐξ αὐτοῦ, ὅντος τοῦ Ἰωσήφ γρόνων τριῶν. Διαδαίνων δε τον Ιορδάνην επευλογήθη και μετεκλήθη Ίσραήλ. 'Ο δὲ Ίακὼδ τῆς ὁράσεως ὑπομνησθείς ήν έθεάσατο κατά την άφιξιν τηνείς Μεσοποταμίαν, άνέργεται είς Βαιθήλ. "Ενθα κατακοιμηθείς είδε τὸ δραμα. Καὶ πάντα ἀποδεκατώσας ἃ ἐκέκτητο, τελευταίον ὑποδάλλει κλήρφ τοὺς παίδας, καὶ τὸν Λευί τῷ Θεῷ ἀφιεροί, ἐτῶν ὑπάρχοντα ιη', καὶ [P. 34] άρχιερέα άναδείχνυσι, δέκατον δυτα άπδ έσγάτου κατά τον τῆς ἀστρολογίας (44). 'Ρουδείμ γάρ διά την παλλαχήν του πατρός έστερήθη. της τε βασιλείας και της ιερωσύνης, πρωτότοκος ών. Έλθόντος δέ του Ίαχώδ πλησίον Σιχίμων είς πόλιν Σαλήμ, ὑφίσταται ὑπὸ Σιγέμ τὴν βίαν ἡ Δίνα · καὶ έκδικείται παρά Συμεών και Λευί, παντί τρόπφ διαχρησαμένων τούς περί του Σιχέμ. "Ετι δὲ τίχτει ή 'Ραγήλ τῷ 'Ιακώδ τὸν Βενισμίν, και τελευτήσασα θάπτεται έν τῷ Εὐφρανθά, ἔνθα νῶν ἐστιν ἡ Βηθλεέμ · μεταξύ γάρ τῆς Βηθλεέμ καὶ τῆς Ίερουσαλήμ, είς τὸν ἱππόδρομον, ή λάρναξ ἐστὶ τῆς Ῥαχήλ,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ,

num genere fuisse monet, quale pueris daretur ; ut non male videatur torta panis verti in lexicis. Idem post eos xollábous appellar Vradit, in eadem comosdia versans, quasi mutilatos, id est exiguos panes D diceres. Cæterum xollupitos et verbi agnati mentio exstat Il Samuel. zut, in Thamaris historia. Et ante c. 6 xolduple aprov nominatur. Sed hoc in Hebraa appellatur, quod posterius sorbitionem B. Hieronymus vertit, cum in priore vocem Græcam retineret. Et sunt sane vocabula diversa. Quod c. 6 nominatur, id panis placentam fuisse videtur ex Levit. 11 et viti capite, atque alias posset demonstrari. Posterior locus videtur ostendere lagana fuisse, vel aliquid ex pasta farinacea coctum quacunque ratione, cibum quidem potius quam potum. Nam profecto Amnon renuebat edere, non bibere, ut quidem verba simpliciter sonant. Neque ego hæc annotassem, nisi B. Hieronymi auctoritas me, ut debuit, admonuisset; et ruto, sorbitiones si quis edi etiam dicat, merito reprehendi non posse. Yocabulum a corde recreando

ductum, et ut ita dicam, cordiale aliquid significare in sancta lingua videtur. Sed hæc alii viderint. Jampridem scripseram hæc, cum Adversaria edita vidi, libros longe utilissimos, Adriani Turnebi, quem nuper rei publicæ litterariæ dispendio amisimus, virum doctrinæ et solertiæ incomparabilis. Ejus libri 4 initium cum nostris conjungat lector diligens. XYL.

(43) Sacræ Litteræ tantum 40 perhibent, nomina paulo aliter leguntur. Vide Gen. xxvi in fine.

XYL. (44) Locus perspicue mutilus. Ideo astericum adjecí, quia aliud in præsentia vix possum. Post paulo, qua equi decurrunt: in Græco est εἰς τον Ιππόδρομον. In via quidem sepultam seribitur Gen. xxxv. Alioqui Græcam vocem scio Circum signifi-care: sed huc non quadrat. Quod εὐφρανθα est in nostro codice, id apud Josephum sub finem i Antiq, libri κατά την εφραθάνην legitur. Hebraica vox recte Græce redditur ευφραθά, sicque et hic et alibi legit Complutensis editio. Et camdem fere habet Zonaras lectionem, Xvi.

έπὶ 'Λαρών κατατρέχει καὶ Μωϋσῆν, ὧν ὁ μὲν ໂερατεύει ὁ δὲ στρατηγεί τῷ λαῷ .ἰκότως ἐξ σύτῶν λαμβάνεται ή έκ του Ίακώβ γενεαλογία. 'Ρεβέκκα δὲ, ὥ; φησιν Ἰώσηπος ἐν τῆ ᾿Αρχαιολογία, ἡξίωσε τὸν Ίσαὰκ ἀγαγεῖν Ἡσαῦ καὶ Ἱακὼδ καὶ διαλλάξαι αὐτούς. "Ο δή καὶ ποιήσας, καὶ παρακαλέσας αύτους άμα, και ένορχίσας είρηνην άγειν πρός άλλήλους καί της πνευματικής οίκειότητος άσπάζεσθαι την διάθεσιν, προείπε τω "Ησαύ ότι έὰν ἐπαναστής τω Ίακως, έμπεσή είς τάς χείρας αὐτου.

Μετά την τελευτήν Ίσαλα οι υίοι Ήσαυ παρώξυναν τὸν πατέρα αὐτῶν κατά Ίακὼδ καὶ τῶν υίῶν αύτου. Και καθοπλισθείς μετά έθνων ήλθε πρός πόλεμον. Ίαχὼδ δὲ ἀποχλείσας τῆς πόλεως τὰς πύ- Β λας παρεχάλει τὸν Ἡσαῦ μνησθηναι τῶν προγονικών έντολών και παραινέσεων. Τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου άλλά καὶ μάλλον ὑδρίζοντος, τοῦ Ἰούδα παραχαλέσαντος ενέτεινε το τόξον Ίαχωδ, χαι πλήξας κατά του δεξιού μαζού τον Ήσαυ κατέδαλε · καλ τούτου τελευτήσαντος εξηλθον της πόλεως οι υίοι Ίακῶδ, και πάντας σχεδον ἀπείλον. Τελευτῶσι δὲ πρότερον μεν ή 'Ρεβέκκα, μετ' οὐ πολύ δε και ό Ίσαλα, τῷ Ἰακώδ τῆς πρωτοτοκίας καταλιπόντες

"Ότι ὁ Ίσαἀχ έχατὸν ἐτῶν ἦν, ὅτε τὰς εὐλογίας του 'Ησαύ Ίακώδ Εκλεψεν.

"Οτι έν τοῖς χρόνοις 'Αδραάμ καὶ 'Ισαάκ πολυσωμάτους άνθρώπους Αίγύπτιοι Ιστορούσι γενέ- C σθαι, τούς ύπὸ Έλλήνων Γίγαντας όνομαζομένους, τούς και δρακοντόποδας. Τότε δέ και τούς Κουρήτας λέγουσι γενέσθαι. Ο? δὲ ἀπογόνους τῶν Ίδαίων (45), οδ ελέγοντο παρ' "Ελλησιν είναι • καλ "Ηρακλής εξς των Ίδαίων δακτύλων.

"Οτι οἱ Χαλδαίοι ἀπὸ τοῦ Σἡμ κατάγονται, ἐξ ὧν ό 'Αδραάμ.

"Ότι δεχαεπτά έτων " ὁ Ἰωσήφ ὑπὸ των ἀδελφων ἐπράθη, μετὰ πέμπτον ἔτος τῆς τελευτῆς 'Ραχήλ, γρυσών δατώ.

[P. 35] "Ότι τῷ ρχ' ἔτει τοῦ Ἰαχώδ Ἰωσὴφ ἦρξε της βασιλείας Αίγύπτου, τριαχονταετής ών. Καὶ τῶ αὐτῷ ἔτει τελευτὰ Ίσαὰχ ὁ πατήρ αὐτοῦ, ζήσας έτη ρ' ὀγδοήκοντα καὶ ἐτάφη ὑπὸ Ἰακὼ6 καὶ Ἡσαῦ

ύπερχειμένη της γης. Και επειδή το έχ Λευί γένος A socerdos, alter ductor populi fuit, consentaneum fuit eorum genus ab Jacobo repeti. Jam Rebecca•a Josepho in opere De antiquitate Judaica perhibetur a marito hoc contendisse, ut in unum conductos Esaum et Jacobum in gratiam mutuam reponeret. Fecisse hoc 61 Isaacum, et utrumque interposita adhortatione ac jurisjurandi religione ad pacem redegisse, monitos ut fraternæ necessitudinis haberent rationem; simul Esauo prædixisse fore ut si adversus Jacobum insurgeret, in ejus manus incideret.

Isaaco mortuo Esaui filii patrem adversus Jacobum ejusque prolem excitarunt, ita ut ascitis nationum auxiliis armatus Jacobo bellum fecerit. At Jacobus urbis portis clausis Esauum monere uti parentis præceptorum atque consilii memoriam recoleret. Esauo non modo dicta fratris aspernante, sed ferocius etiam quam antea sese agitante, Judæ suasu Jacobus arcum tetendit, Esnuumque juxta dextram mamillam ictum stravit. Eo cadente Jacobi filii portis effusi eos qui ab Esano stabant fere universos deleverunt. Mortem Rebeccæ paulo post subsecuta est mors Isaaci, cum uterque prærogativa primo'nati filii Jacobum digna-

Isaacus centenarius fuit, quo tempore Jacobus Esauo debitam felicitatis imprecationem suffuratus fuit.

Ægyptii tradunt Abrahami et Isaaci ætate homines fuisse multicorpores, qui a Græcis Gigantes iidemque anguipedes nominantur. Tunc etiam Curetas fuisse aiunt, alii antem Idæorum posteros qui 62 dicantur apud Græcos fuisse; et Hercules, unus Idæorum dactylorum.

Chaldæi a Semo genus trahunt, ex quibus fuit Abrahamus prognatus.

Josephus anno suæ ætatis 17 a fratribus post quintum a Rachelis obitu annum venditus est aureis octo.

Agente annum ætatis centesimum vicesimum Jacobo, Josephus annos natus triginta Ægypto præfectus fuit. Eodemque anno avus ejus, cum annos 180 vixisset, mortuus est, atque a filiis suis Jacobo τῶν υἰῶν αὐτοῦ. Τῷ δὲ λη' ἔτει τοῦ Ἰωσήφ ἤρξατο D et Esauo sepultus. Anno vitæ Josephi tricesimo

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(45) Librarius, cui Judæorum nomen nimirum notius erat, utrobique Ἰουδαίων pro Ἰδαίων scripsit; quem vel δακτύλων vox poterat a lapsu revocare. De Curetibus et Idreis dactylis multi multa: optime Diodorus Siculus t. V, fol. Græco 230, et præclare ex antiquitate interpres Argonauticorum Apollonii Græcus, annotationum in 1.1, num. 42, ne alios citem. Quanquam ne hic quidem gravabor ascribere verba Clementis Alexandrini de primo Stromateon libro, hunc locum explicantia : Τινές δὲ μυθικώτερον τῶν . Ἰδαίων καλουμένων δακτύλων σε μυτικώτερου των Τοσιών καλουμένων σακτυλών σοφούς τινας πρώτους γενέσθαι λέγουσιν, είς ους ή τε των Έφεσίων λεγομένων γραμμάτων καὶ ή των γραμμάτων καὶ ή των κατά μουσικήν εὔρεσις ρυ-ἔμων ἀναφέρεται. Δι' ήν αἰτίαν οἱ παρὰ τοῖς μουσικοίς δάκτυλοι την προσηγορίαν είληφασι. Φρύγες δὲ ήσαν καὶ βάρδαροι οἱ Ἰδαίοι δάκτυλοι. Ἡρόδωρον δὲ τὸν Ἡρακλέα μάντιν καὶ φυσικόν γενόμενον Ιστορεί, παρὰ Ἄτλαντος τοῦ βαρδάρου τοῦ Φρυγὸς διαδέχεσθαι τοὺς τοῦ κόσμου κίονας, αἰνιττόμενον τοῦ μύθου την τῶν οὐρανίων ἐπιστήμην μαθήσει διαδέχεσθαι. Loquitur ibi de inventoribus artium κατίστημη et philosophia. De Curetibus etiam in variarum et philosophiæ. De Curetibus etiam in Orphei hymnis invenient antiquitatis profanæ studiosi aliquid. Paulo ante multicorpores ad verbum reddidi quos auctor πολυσωμάτου; nominat: non enim vasta modo corpora habuisse dicuntur, sed et membrorum multiplici copia monstrosa, Ægæon qualis, verbi gratia. Nota sunt Virgilia carmina. Xyr.

totis septem annis ejus penuriæ Nilus non exundaverat. Biennio post Jacobus in Ægyptum demigravit, cum 75 animabus annos habens 430. Josepho 40 agente annum moritur Jacobus anno vitæ suæ 147, ac in Hebrone a Josepho sepelitur. (Gesæma Arabia est Ægypto finitima.) Nam Josephus annis post Jacobi in Ægyptum migrationem 70 mortuus est, cum centum annos et decem vixisset.

A morte Josephi servitutem Ægyptiis Hebræi servierunt per annos 144. Ergo totum tempus, quod in Ægypto Hebræi egerunt, annorum fuit 215. Quod ad privilegia (ut sic loquar) primogenituræ, in locum Rubeni proles Josephi ob parentis pudicitiam successit, quod Rubenus cum patris pellice coivisset, Josephus autem in Ægyptiæ mulieris 63 libidinem nequaquam consensisset. Quamvis etiam fratres numero decem ac tres fuerunt, tamen terra inter duodecim divisa est, eo quod a cæteris omnibus Levi decimas acciperet.

Adelescentulus etiamnum Josephus oves patris pascebat; cumque eum pater reliquis impensius diligeret, fratres invidia perciti adversus eum simultates exercherunt. Auxit odium insomniorum auditio. Recitaverat enim eis visum sibi, ipsis manipulos colligantibus suum manipulum sese erexisse, reliquosque ejus honorandi causa manipulos pronos procubuisse. Unde fratres id quod res fuit conjicientes, illum in ipsos imperium aliquando habiturum, multo vehementius odium adversus eum conceperunt. Addidit c hoc priori Josephus, se per quietem imaginatum misse a sole, luna undecimque stellis se adorari. Vertit hoc in jocum pater, dictoque « Numnam ego ipse et mater tua fratresque tui te prostratis in terram corporibus adoratum veniemus? > objurgatum silere jussit. Ita ergo visiones istæ obscura quædam erant veritatem aliquanto ante designans informatio. Nam et hoc vaticinii est genus, multisque præmonstrata est insomniis futurorum significatio, quæ insomnia Numinis instinctu accidunt, ut Pharaoni, ut Nabuchodonosori et permultis aliis.

Operæ pretium est vaticiniorum differentias cernere. Quædam spiritualia sunt et veracia prorsus, ut Dei et sanctorum, suo tempore exitu 64 vaticinium confirmante. Alia a dæmonibus proficiscun- D tur, inque horum cultoribus efficacitatem exserunt. Estque id genus multiplex; sub quo sunt vaticinia ex farina et hordeo, Pythia, nugæ ex Dodonæa quercu, extispicium, auspicium, augurium, tum conjectationes de sternutationibus, tonitribus, murium feliumque stridore, lignorum, aurium tinnitu, corporis tremore sumptæ. Quod genus etiam auguria nominantur; cujus pars versatur in avibus, pars in tremoribus partium corporis sive subsultationibus contemplandis, pars in augurio, pars in

octavo fames coepit : nam, ut Josephus testatur. Α όλιμός · οὐ γάρ άνέδη ὁ Νείλος έν όλοις τοῖς ἐπτά έτεσι του λιμού, ώς Ἰώσηπος μαρτυρεί. Μετά δὲ δύο έτη κατέδη Ίακωδ είς Αίγυπτον έν οε ψυχαίς, έχατὸν τριάχοντα ἐτῶν ὢν, ὁ δὲ Ἰωσήφ τεσσαράχοντα, Τελευτά δὲ Ίαχώδ ἐχατὸν τεσσαραχονταεπτά έτων, και θάπτεται ύπο Ίωσηφ έν Χεδρών- Γεσαίμ δὲ ή πρὸς Αίγυπτον 'Αραβία ἐστίν. Μετὰ γὰρ ο' χρόνους τῆς ἐν Αἰγύπτω καθόδου Ἰακὼδ, ἐτελεύτησεν Ίωσηφ έχατον δέχα έτων.

> Μετά γοῦν τὸν θάνατον Ἰωσήφ δουλεύουσιν Ἐβραῖοι τοίς Αίγυπτίοις έτη ρμδ. Τὰ πάντα τοίνυν της των Έδραίων εν Αιγύπτω διατριδής έτη σιε'. Λαμβάνουσι δέ την εύλογίαν των πρωτοτοχιών άντί του 'Poufelu ol viol Ίωσηφ διά το του πατρός αὐτῶν σώφρον, καθό ό μεν Τουδείμ τη παλλακή συνηλθε τού πατρός, ὁ δὲ Ἰωσήφ τη Αίγυπτία οὐ συνεφθάρη. 'Αλλά και δεκατριών άδελφών δντων είς δώδεκα έμερίσθη ή γή διά τὸ τὸν Λευτ ἀποδεχατοῦν τοὺς λοιπούς πάντας.

"Ότι Ίωσήφ χομιδή νέος ών έτι πρόδατα του πατρός ποιμαίνων ήν, και μάλλον των άλλων ήγαπάτο τῷ πατρί. Διὸ καὶ οἱ ἀδελφοὶ διαφθονούμενοι οὐδὲν πρός αύτον είρηνικου ελάλουν. Προσετίθουν δε καί μίσος των ένυπνίων αύτου άχούοντες. Και γάρ έφη : Δράγματα δεσμευόντων ήμων εν τῷ πεδίῳ ῷμην μέν άνορθωθήναι το έμον, τὰ δὲ ὑμέτερα περιστραφέντα προσχυνείν αὐτῷ. > Τούτου γοῦν ἀχούσαντες, καὶ ώς βασιλεύσει ἐπ' αὐτοὺς ὁρθῶς ἐπικρίναντες, λίαν ἐπέτειναν τὸ μίσος. Προσθείς δέ, « Αδθις ἐνυπνισάμην, > έφη, « καί γε ώμην τον ήλιον και την σελήνην και Ενδεκα άστέρας προσκυνούντάς με καθοράν. > Διαπαίζων δὲ τὸ ὅραμα Ἰακὼβ-ἔρη· « Αρα έγω ό πατήρ σου καί ή μήτηρ σου καί οί άδελφοί σου ήξομεν προσχυνήσαί σοι έπὶ τῆς γής; > καὶ ἐπιτιμήσας παρήνει σιγάν. Ούτω μέν ούν τά όράματα άμυδρά της άληθείας προτύπωσις ήν καλ γάρ τούτο προφητείας είδος, και έν πολλοίς έθεωρήθη πολλάκις δι' όνείρων ή του μέλλοντος προδήλωσις, έν οίς διά χρείττονος γίνεται κατοχής, ώσπερ εν τῷ Φαραώ καλ τω Ναδουγοδονοσόρ και άλλοις πλείστοις.

"Αξιον δὲ εἰδέναι τὰς διαφοράς τῶν προφητειῶν. Ή μεν γάρ έστι πνευματική και άληθης πάντη, ώς ή του Θεού και των άγιων, έν καιρώ τω ίδιω τδ πέρας των προφητευομένων επιφέρουσα. "Αλλη δε δαιμονική, εν τοίς των δαιμόνων θεραπευταίς ένεργουμένη • [Ρ. 36 | πολύτροπος δὲ αὔτη, οῖα ἡ τῶν άλευρομαντών και κριθομαντών λεγομένη, οΐα ή Πυθία καὶ ή διὰ τῆς Δωδωναίας ληρούσα δρυδς, ή διά των σπλάγχνων μαντεία και ή δι' όρνέων πτήσεως, και ή διά κλαγγών και πταρμών συμδολική. οΐα ή διά βροντής, μυών, γαλής, τρισμού ξύλων, ώτὸς ήχων, παλμών σώματος, συμδολική καλ οίωνιστική λεγομένη. "Ης το μέν έστιν όρνεοσκοπικόν, τό δὲ παλμωτικόν (46), τό δὲ οἰωνοσκοπικόν, τὸ δὲ

XYLANDRI ET

(46) In tremoribus. Ut hunc locum sic verterem, cum vocis παλμωτικόν movit etymon, tum Suidæ me permovit testimonium, qui ex quocun-

GOARI NOTÆ.

que tandem auctore (mili enim non liquet), malμιχόν οιώνισμα explicat, cum præsagitur quid præmonstret subsaltatio vel tremor, verbi gratia, Enth

हत के

uxais,

sapá-

αεπτά

Egatu

rap o'

εύτη-

Spatos

ς των

u6á-

ניסד ל

ύτῶν

mile

dor.

SEXX

τούς

πα-

TÃTO

Vádo

xxl

φη·

MITT

pa-

:85,

teç,

-שעד

GE-

a0-

Ιρα

gou

tt-

ata

oto

XIC

Sid

Kal

JV.

ம்ട

49

ôÈ

ύν

ή

11

δταν έχ του παρατυχόντος είρημένου τεχμαίρηταί τις τὸ ἐσόμενον, καὶ ὅταν δι' ὁνομάτων νεκρῶν ἐπιχλήσεω:, και όταν δι' άστρων και ύδάτων ή όνείρων ματαίων, οίοι καθ' έκάστην πάσι προσπίπτουσι . σπάνιοι γάρ λίαν οι ἄνωθεν ήχοντες. Οδτοιδε πάντες δαιμονιώδεις οί τρόποι της προφητείας καί στοχαστιχο!, οί κατά συμδεδηχός άληθεύοντες έν τισιν έν τοίς πλείστοις άμαρτάνουσιν. "Αλλη δὲ προφητεία φυσική, ώς ή διά των άλόγων · χελιδόνες γάρ καλ μύρμηκες και γέρανοι έχινοί τε και άλκυόνες γειμώνος ἐπιόντος φυσικώς ἐπαισθάνονται, "Αλλη δὲ τεγνητή, ώς ή παρ' Ιατροίς και κυδερνήταις έρωμένη, ήτις στογασμός μάλλον ή προφητεία μετωνόμασται. Καὶ παρά ταύτας ἡ δημύδης τε καὶ κοινή, ώς όταν είπη τις ότι μετά τρείς ήμέρας έσται γει- Β μών, ότι έχ φιλονειχίας ψυχής πολλάχις μίσος έγείρεται, έχ του μίσους δὲ ἔριδος ἀνισταμένης καὶ κρατυνομένης ζήλος εγένετο πιχρός, έχ δε του φθόνος ένέσκηψε κρυπτός, έκ δέ του ό θυμό, άνηπται δείνός, έχ τοῦ θυμοῦ δὲ θάνατος ἀναχύπτει πονηρός, εί μή κρείττοσι δηλονότι προνοίαις άνακόπτοιτο.

Έν τῷ πραθήναι τὸν Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτω Πετεφρή εύνούχω τῷ ἀρχιμαγείρω Φαραώ, καὶ ἐν δεσμωτηρίω έγκλεισθήναι, συνέδη τον άρχισιτοποιόν καί τον άργιοινογόον, τούς εύνούχους Φαραώ, έγκλεισθήναι έν τῷ αὐτῷ δεσμωτηρίω ένθα καὶ Ἰωσήφ. Ήμερων δε διελθουσών άμφότεροι είδον ενύπνια. 'Ο μέν άρχιοινοχόος άμπελον είδε θάλλουσαν βλαστοίς καί πεπείρους βότρυας σταφυλής προδάλλουσαν, τρείς δὲ ταύτην ὑπέγουσαν κάτωθεν πυθμένας. « Έγω δέ, φησίν, ωμην τῷ ποτηρίω την σταφυλήν έχθλίδων είς την χετρα διδόναι Φαραώ. > Καὶ δ 'Ιωτήφ τους τρείς πυθμένας έτι τρείς ήμέρας έσεσθαί φησι, και τῆς ἀρχῆς σου μεμνήσεται ὁ Φαραώ, και άποχαταστήσει σε είς την προτέραν άρχιοινοχοΐαν. 'Αλλά μνήσθητι κάμου, όταν ευ σοι γένηται, ότι μάτην διαδληθείς τῷ όχυρώματι τούτφ κατακέκριμαι. Έπὶ τούτοις καὶ ὁ άρχισιτοποιὸς [Ρ. 37] ἔφη. ι Τρία κανά χονδριτών σιτοποιού, έξ ών έργων ό βασιλεύς έσθίει, έπλ τῆς χεφαλῆς μου έχειν ὑπελάμδανον· καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ ούρανοῦ ἐπιόντα κατήσθιεν αύτά. > Καὶ ὁ Ἰωσήφ, « "Ετι τρεῖς ἡμέραι, ἔφη, D καί άφελεϊται Φαραώ την κεφαλήν σου άπό σου, καί

χειροσχοπικόν, τό δε ενόδιον ή κληδονιστικόν, οΐον A divinatione ex manuum inspectione, pars in obviis rumoribus, unde omnia captantur, cum obvius quisque interrogatus dicit unde futurum conjiciatur. Tum mortuorum nominatim invocandorum ratio, ex sideribus, aquis aut inanibus somniis prædictio, qualia omni nocte quibusvis accidunt : rara admodum sunt enim somnia divinitus oblata. Hæc omnia vaticinandi genera a dæmonibus sunt conjecturisque innitantur, ita ut per accidens in quibusdam verum attingant, in plerisque aberrent. Est et alia naturalis divinatio brutorum. Etenim hirundines, formicæ, grues, echini atque alcyones tempestatem appetentem naturæ monitu præsentiunt. Alia artificiosa, qualem medici et gubernatores ostendunt; quæ tamen conjectatio potius est quam divinatio appellata. Præter has vulgaris quoque ista et communis, ut cum quis dicit post triduum fore tempestatem. 65 Studium contendendi exiguum sæpe odio occasionem præbet; ex quo orta rixa et invalescente acerba exsistit æmulatio. Hanc occulta subsequitur invidia; et ex hac rursum animi exardescit acris ira, quæ homicidiis fædis causam exhibet, nisi præstantioris nimirum prudentiæ consiliis ea avertantur.

Cum in Ægyptum venditus Josephus Putiphari regiæ Pharaonis culinæ priefecto eunucho esset atque in carcerem traditus, evenit ut pistorum quoque et pincernarum Pharaonis principes eunuchi in eumdem carcerem concluderentur. Inde aliquot elapsis diebus uterque horum insomnium habuit. Princeps pincernarum retulit visam sibi in somnis fuisse vitem lætam palmitibus maturasque uvas porrigentem, atque inferne tribus subnixam palmitibus, se vero uvam in poculum exprimere, idque Pharaoni in manum dare. Tum Josephus interpretatus est tribus palmitibus triduum significari : eo exacto Pharaoni ministerium ejus in memoriam rediturum, ipsumque a rege in pristinam dignitatem restitutum iri. Petiitque ut rebus prosperis redditus sui per calumniam carceri inclusi rationem haberet. Deinde magister pistorum · Imaginatus sum, ait, per quietem capiti meo impositas tres sportas me gerere, panibus delicatis plenas, qualibus rex vesci solet : cæterum aves ingruere atque eos devorare. " Respondit Josephus fore ut post tres dies Pharao eum capite multatum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

oculi dextri; et ait Possidonium ea de re aliquid esse commentatum. Sane apud Theocritum quoque de amore suo bene ominans quidam ita ait: ται ὀφθαλμός μοι ὁ δεξιός, id est, Oculus dexter mihi substifit. Cæterum quid divinationibus hujusmodi tribuendum sit, optime intelliges ex D. Augustino multis locis, et præcipue l. 11 De doctrina Christiana, c. 20 et tribus sequentibus. Atque ibi quidem etiam salientium membrorum præsagia Itaque non optimo jure carpi commemorantur. eos puto qui ex Epiphanii Panario παλμόν tremo-rem seu concussionem converterunt, præsertim cum eo quoque loco παλμός inter ea ponatur divinationis genera, quæ cum extispicum doctrina

et extorum palpitatione non multum videantur habere commune. Porro Putipharem culina aut si mavis coquorum præfectum numinavi, secutus Græcam ἀρχιμάγειρος vocem. Nam Hebraicum secus sonat vocabulum, præsertim si Ortelo Chaldeo paraphrastæ credimus c, 39; cui admodum suffragari videtur Jeremias, hoc ipso titulo Nebu-zardanem appellans, qui a rege Babylonio missus fuit ad Hierosolyma diripienda. Nam ea res non, ut opinor, valde apposita est officio magistri coquorum. Certe B. Hieronymus magistrum militum vel exercitus vertit, et חבם mactare signifi-cat, quo artificio barbaros milites gaudere ctiamnum scimus. XrL.

in crucem agat, ubi volucribus esca sit futurus. Α ἐπὶ ξύλον κρεμάμενον τὰ δρνεά σε καταθοινήσονται. 66 Ouomodo antem Josephus actum iri przedixerat, ita plane actum est. Duobus ab eo tempore annis circumactis ipsi Pharaoni insomnium est oblatum tale. Vidit septem vaccas formosas et carne nitidas de fluvio ascendere atque in palustri gramine pascere : his succedere totidem deformes atque macilentas, a quibus pulchræ illæ et pingues devorarentur. Expergefactus rex cum denuo obdormivisset, in somno sibi visus est videre sentem spicas ab uno culmo enasci pulchras atque eximias : post has alias septem vitio aeris inanes ac tenues, et ab his præclaras istas atque plenas consumi. His visis perturbatus est rex, neque tamen fuit qui ei somnium hoc interpretari posset. Ibi tum recordatus Josephi est pincernarum præfectus. Josephus ergo vocatus septem vaccis formosis itemque septem spicis præclaris septem annos fertilitatis designari exponit, sep'em macris vaccis atque inanibus spicis annos septem penuriæ insecuturæ, qui omnes fertilium annorum opes essent absumpturi. Insomnii veritatem geminatione confirmari, et quod secundo spicæ visæ essent, eo indicium de frugibus terræ perhiberi, ac Deum rem acceleraturum. Triginta annos natus fuit Josephus. cum Pharaoni præsto fuit; isque ei Asenetham Putipharis sacerdotis filiam matrimonio junxit, ex qua ei duo filii sunt nati, Manasses atque Ephraimus. Enimvero fame septennali orta Josephus omne aurum, 67 omnia jumenta, omnes agros, C. quin etiam mancipia domui Pharaonis acquisivit. Septimo anno semina ad totam Ægyptum frumento conserendam præbens instituit ut fructuum quinta pars regi penderetur. Quod etiamnum in Ægypto obtinet, solis sacerdotibus immunibus, quod corum agros tantum Josephus eo onere liberasset. Cæteroqui salutem hoc suam et summum beneficium Ægyptii putantes, hodieque morem retinent quintam omnium terræ frugum partem Pharaoni tribuendi.

Jacobus in Ægypto apud Josephum annos vixit 17, vixit omnino annos 147. Ut finem vitæ suæ appetiisse intellexisset, Josephum ad se evocatum femori suo, ut ferat moris, manum subjicere jussit, juramentoque obstrinxit ne se in Ægypto

(47) Quod vocabulum est cliam in Complutensi D editione in hac historia, Gen. xLt. Alii, interque hos Argentoratensis (nam ad manum Aldinus

non erat), εν τη δχθη legerunt. Librarius Cedreni in margine annotavit ita se in exemplari reperisse, nisi incuria peccatum sit. Ο ὅτως εὕρηται τὸ ἄχιν ἐν τῷ ἀντιγράφω, πλην λάθος ην. Hierönymus vertit in locis palustribus, ut quidem nunc etiam in Complutensi libro legitur. Nam in ejusdem versione Jobi c. viii, quo loco hypocritæ juncis et id genus in humido viventibus plantis elegantissime comparantur, idem quod hic vocabulum אחד carectum legitur interpretatum.

Quo quidem loco βούτομον, de qua voce nihil hic agam, substituere 70 interpretes. Plerique pratensem herbam intelligunt. Et Jobi modo citati locus

Κατά την χρίσιν ούν του Ίωσηφ ούτω καλ έγένετο. Μετά ταύτα δύο έτων παρωγημένων αύτος ένύπνων είδε Φαραώ. Έπτά βόας καλάς τῷ είδει καὶ ταίς σαρξί λιπαράς, άναδαινούσας έχ τοῦ ποταμοῦ καὶ έν τῷ ἄγιν (47) νεμομένας ῷετο δρᾶν, ἄλλας δὲ ἐπτὶ βόας ἐπομένας ταῖ; πρώταις, αἰσγοάς τῷ είδει καὶ λεπτάς, αί και κατέφαγον τάς λιπαράς και έκλεκτάς, Είτα έγερθείς και αύθις δεύτερον ένυπνισθείς ό βασιλεύς δράν έδόχει έπτά στάγυας έν ένλ πυθμένι άνιέναι, χαλούς χαὶ ἐχλεχτούς, χαὶ μετ' αὐτούς ἄλλους έπτά άναφύεσθαι άνεμοφθόρους καὶ λεπτούς, οί τους έχλεχτούς και πλήρεις κατέπιον. Ταύτα ίδων Φαραώ έταράχθη, καὶ ὁ ἀπαγγέλλων αὐτῷ τὴν σύγχρισιν ούχ ήν. 'Αναμιμνήσχεται ούν δ άργιοινογός τοῦ Ἰωσήφ, ός καὶ παραστάς τὰς μὲν ἐπτὰ βόας τάς χαλάς χαλ τούς έπτά στάχυας τούς χαλούς έπτά έτη εύθηνίας είναι φησι, τάς δὲ ἐπτά βόας τάς Ισγνάς και τούς έπτα στάγυας τούς λεπτούς και κενούς, έπτά έτη λιμού Ισχυρού έπαχολουθήσει, άπερ έξαναλώσει πάντα τὰ άγαθὰ τῶν ἐτῶν τῆς εὐθηνίας. Τὸ δὲ δευτερώσαι τὸ ἐνύπνιον, ἀληθές ἐστι δηλοί. Τὸ δὲ καὶ διὰ τῶν ἀσταγύων δευτερωθῆναι τὸ διὰ των γεωργημάτων της γης σημαίνει . όπερ καί ταγυνεί του ποιήσαι ὁ Θεός. ΤΗν μέν ουν έτων τριάχοντα δ Ίωσηφ, ότε παρέστη τῷ Φαραώ · ῷ καὶ γυναϊκα την 'Ασενέθ εδίδου, θυγατέρα τοῦ Ιερέως Πετεφρή, μεθ' ής και δύο υίους έτετόκει, Μανασσήν καλ Έφραζμ. Τοῦ λιμοῦ δὲ ἐπὶ ἐπταετία γενομένου πάντα μέν γρυσόν και κτήνη και γην, άλλά μήν χαὶ ἐξ ἀνθρώπων ἀνδράποδα τῷ οἴχω Φαραὼ είσεποιήσατο εν δε τῷ εδδόμω ενιαντῷ σπέρματα δοὺς πάση τη γη Αιγύπτου, το πέμπτον μέρος άποχληρούν εποίησε τοις βασιλείοις. "Όπερ και μέχρι τῆς νῦν χρατεί ἐν Αιγύπτω, μόνων τῶν ἰερέων ὑπεξηρημένων την Ιερατικήν γάρ γην άτελη καταλέλοιπε μόνην. Οι δε Αιγύπτιοι σωτηρίαν μεγίστην και εὐεργεσίαν τοῦτο ἡγησάμενοι, ἄχρι τοῦ δεῦρο ἀποπεμπτούν παρειλήφασι τῷ Φαραὼ πάντας τοὺς καρπούς της γης αὐτῶν.

Επταχαίδεκα μέν έτη ὁ Ταχώδ ἐπέζησεν έν Αίγύπτω τῷ Ἰωσήφ, τῆς ζωῆς δὲ αὐτῷ αὶ πάσαι ημέραι είς ρμζ' έτη έξεμετρήθησαν. "Ηγγιζε μέν ούν ή ήμέρα της αὐτοῦ τελευτής, αὐτὸς δὲ τὸν Ἰωσήφ προσκαλούμενος θείναι την χείρα ύπο τον μηρόν, XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

satis videtur demonstrare esse herbam de earum genere quæ et in humidis atque adeo aquosis locis proveniant, et sine liquore statim sua sponte concidant, ut carex esse non possit, quando Columella caricem filici æquat, et ut undequaque nascentem suo tempore recte exstirpari docet l. n, c. ; quod in Achu illud non videtur competere. Kimchi Hebræorum facile doctissimus non abhorret ab iis qui pro loco (nimirum humecto et herbido) accipiunt. Hoc annotavi, ut meze versionis rationem afferrem : neque enim credo vocem άχεν esse 70 interpretum. Paulo superius άρτους χονδρίτας verti panes delicatos, quod ea vox non satis a me intelligeretur. Et vero cum de Hebraica זערל Hebræi, tum de Græca Græci grammatici non valde consentiunt. Si farreos vis aut aliceos aut quovis modo interpretari, non impedio. XYL.

96

to.

Au

ic

έv

Ĺī

al

z-

VE

λ-

ć.

θάθαι αὐτὸν ἐν Αἰνόπτω, ἀλλ' ἐν τῶ τάσω τῶν πατέρων αύτου άναγαγείν. Αύτου δε καταθεμένου καί όμωμοχότος εύθύς προσχυνήσαι τον Ίσραήλ έπὶ τὸ ἄχρον τῆς ράβδου Ἰωσήφ. Μετὰ ταῦτα ἀχούσας ό Ίωσηφ ότι ένοχλεϊται ό πατήρ, τους δύο υίους Μανασσήν και Έφραζα άναλαδόμενος ήκεν είς έπίσκεψιν. Ίσραήλ δὲ ἀνεκάθισε, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα των εύλογιών του Θεού και των έπαγγελιών, ών αυτώ έν νη Χαναάν γρηματίζων ἐπήγγελται, ὑπομιμνήσχει. Ίδιοποιείται δὲ τοὺς δύο υΙοὺ; αὐτοῦ, τοὺς γενομένους αὐτῷ ἐν Υἤ Αἰγύπτου, Έφρατμ λέγω καὶ Μανασσήν, είπων, ώς « 'Ρουδείμ καί Συμεών οδτοί μοι Εσονται, τὰ δέ γε έχγονα τούτων σοὶ Εσονται. > "Ότι γάρ ξμελλεν ώσπερ τάλλα ούτω καλ τούς υίούς τῷ Θεῷ ἀποδεκατοῦν ὁ Ἰσραήλ (καὶ γὰρ ὁ Λευί εἰς Β χλήρον ἀφώρισται μετά ταῦτα τῷ Θεῷ), ἴνα μἡ ὁ των δώδεχα φυλών άριθμός έλαττωθή, τούτου γάριν οίμαι ό Ίσραὴλ τὸν Ίωσὴς ἀντί δύο υίων ἡγησάμενο; τους υίους αύτου είς φυλάς διετάξατο δύο, Έφρατμ δηλαδή και Μανασσήν. Και οι μέν δφθαλμοί του Ίσραήλ βαρυωπούντες άπό του γήρως ήσαν, άμυδρά δὲ όρῶντες όρῶσι τοὺς υίοὺς Ἰωσήφ, καὶ έπυνθάνετο τίνες αν είεν. Οθς και προσεγγίσαντας περιέλαδε και κατεφίλησεν, καί φησι πρός 'Ιωσήφ' « 'Ιδού τοῦ προσώπου σου ούχ ἐστέρησέ με ὁ Θεδς, άλλ' έδειξέ μοι και τὸ σπέρμα σου. > Έξαγαγών δὲ Ἰωσήφ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν γονάτων Ἰσραήλ τοῦ προσχυνήσαι αύτω, είτα τον Μανασσήν μέν έν τή δεξιά, έξ άριστερών δὲ τὸν Ἐφραίμ, αὐτὸς τὰς γεῖρας άμείδων την μέν δεξιάν έπλ τοῦ νεωτέρου, την άριστεράν δε έπι του πρεσδυτέρου την χεφαλήν τιθείς, είς μυστήριον σταυριχού τύπου, ούτως εύλόγησεν αύτους ώστε πληθυνθήναι αύτους έπὶ τῆς γῆς καὶ ώστε αὐτοὺς ἐπικληθῆναι τὸ δνομα αὐτοῦ καὶ τῶν πατέρων αὐτοῦ. Βαρὸ δὲ κατεφάνη τοῦτο τῷ Ἰωσήφ, και της πατοικής δεξιάς άντελάβετο, άφελεϊν βουλόμενος από της χεφαλής Έφρατμ και επιθείναι επί την κεφαλήν Μανασσή, « Ούτός έστι, πάτερ, είπων, ό πρεσδύτερος, καὶ τούτω ἐπίθες, ὡς καθήκει, τὴν δεξιάν. • Αύτὸς δὲ, « Οίδα, τέχνον, οίδα, • ἀπεκρίθη • εαύτος έσται είς λαόν και ύψωθήσεται, άλλ' δ άδελφός αύτοῦ ὁ νεώτερος μείζων αύτοῦ έσται, > χαθάπερ ὁ νέος και έν πνεύματι Ίσραήλ του πρεσδυτέρου και κατά σάρκα Ίσραήλ όμολογουμένως μείζων έστί. Τ Μετά ταῦτα τοὺς πάντας υἰοὺς ὁ Ἰσραὴλ συγκαλούμενος διετίθετο αύτοζς άπό τοῦ πρώτου έως τοῦ έσχάτου, οίς μέν έπὶ τοίς πεπραγμένοις διέλεγξιν και μέμψιν, οί; δε προφητείαν του μέλλοντος και των έσομένων δήλωσιν, οίς δὲ εὐλογίαν καὶ Επαινον . καὶ καθώς εδίδου το Πνευμη, εκάστω το δέον επιφθεγξάμενος ὁ μαχάριος [Ρ. 39] ούτως ετελεύτα. Καὶ πρώτην μέν βήσιν, ούχ εύλογίας, άλλά μέμψεως χαί έλέγξεως, τῷ πρωτοτόχω 'Ρουβείμ ἐπιφωνεί, Ισχύν μέν αύτον καὶ τῶν τέχνων ἀρχὴν ἀποκαλῶν, σκληρῶς δε και αύθαδώς φερόμενον ύδρίζειν Εν τε άλλοις πλείστοις και έν τω έπι την κοίτην αναδαίνειν και μιαίνειν του πατρός την στρωμνήν μετά Βάλας της αύτοῦ παλλαχής. Παραγγέλλει τοίνυν μηχέτι ώ;

ώς έθος. [P. 38] και όμόσαι αύτῷ κατεδωσώπει μη A humaret, sed ad majorum suorum sepulerum reportaret. Cum Josephus ita uti pater jusserat, manu cjus femori supposita jurasset, illico Israelus ad extremum virgæ Josephi adoravit. Post hæc Josephus, audito patrem adversa valetudine conflictari, secum ductis Manassa et Ephraimo filiis ad eum visendi gratia perrexit. Tum Israel assedit, factoque dicendi initio, quibus eum prosperitatum denuntiationibus Deus impertivisset, ac quæ ei in terra Chananga promiserit, refert, Tum Josephi filios, ei in Ægypto natos, 68 Ephraimum dico et Manassem, adoptat, pollicitus eos sibi eodem quo Rubenus esset atque Simeon loco futuros, corum tamen progeniem Josephi futuram, Etenim Israelus cum esset ut reliquorum, ita filiorum quoque decimam partem Deo consecraturus (nam postmodo Levi sorte Deo est addictus), ne duodecim tribuum numerus diminueretur, eius opinor rei causa Josephum duorum filiorum loco duxit, filiisque ejus duas tribus assignavit, Ephraimo nimirum unam, alteram Manassæ. Jam senectus oculos Israeli hebetaverat : itaque cum obscure filios Josephi cerneret, quinam essent percontatur, accedentesque amplexus et deosculatus est, ita Josephum alloquens, Ecce conspectu tuo Deus me non privavit : quin et sobolem tuam videndam dedit. . Josephus filios a genibus patris eduxit, uti procumberent in genua coram eo : inde Manassem Israeli ad dexteram, Ephraimum ad sinistram statuit. At Israelus manibus in diversas partes diductis, ita uti dextram junioris, lævam majoris capiti imponeret (quo facto crucis mysterium designavit), ita illis prospera est precatus uti terram implerent progenie ac super ils Israeli, Isaaci et Abrahami nomina celebrarentur. Josepho autem ea res indigna visa; dextramque patris apprehensam ab Ephraimi capite in caput Manassæ transferre conatus est, hunc majorem natu esse patrem monens, 69 eique de more dextram imponendam. Ad hæc Israelus, e Novi, , inquit, e ista, novi, nate. Manasses populum procreabit et exaltabitur, cæterum minor natu filius eum magnitudine præstabit, quemadmodum et posterior ac spiritualis Israelus antiquiore et carnali Israelo haud dubie major est. Secundum hæc Israelus filiis omnihus ad se convocatis, a primo ad ultimum omnes extremum allocutus, aliorum facta reprehendit atque culpavit, aliis futura prædixit, aliis collaudatis fausta denuntiavit. Cumque pro eo atque Spiritus suggerebat, unicuique ea quæ in rem erant dixisset, ita ex bac vita decessit. Ac primum quiden dictum Rubeni fuit non fausta comprecatio, sed reprehensio atque objurgatio. Nam robur quidem eum et filiorum principium nominat, sed serocem justa atque insolentem, et qui cum alia per libidinem ac superbiam multa deliquisset, tum patris etiam lectum conscendisset atque polluisset incesto cum Bala ejus pellice concubitu. Hortatur ergo eum ne porro aquæ instar obscena libidine effervescat flagitiove

flagitium addat. Secundo loco irara ac furorem A ύδωρ έκζέσαι τούτον άσελγεί πόθω και έπ' ανομία Symeonis et Levi detestatur, truculentamque in Sichemitas editam cædem vinque innoxiis illatam carpit, ipsorumque injustam voluntatem, qua ducti propter sororem suam Dinam innocentes trucidassent. Ac gloriatur se neque eorum incepti conscium neque instituti approbatorem fuisse. At vero Judæ, propter Christum 70 ipsius ex stirpe oriturum, perspicue lætam laudis, adorationis atque de omnibus hostibus victoriæ denuntiationem exponit; quem et catulum leonis ob Unigeniti naturam regiam, et germen ex ipso pullulaturum ob carnis de virgine assumptionem et humanos natales appellat. Eumdem quoque moriturum et vitæ restitutum iri, ob mortis propensionem et resurrectionem, evidenter ibi primus omnium divinus prædicit Israelus. Ait vero nunquam principem seu ductorem ex stirpe Judæ defuturum, donec is veniat cui res repositæ sunt, nempe Christus, qui vere gentium exspectatio est; qui Judæis fastum elationemque omnem, ut ii ob regnum, imperium universamque potestatem gloriabantur, adimens, sibi ut omnipotenti omnem universarum rerum dominationem vindicans, quibus vult ea ipse largitur. Is ad vitem suam, hoc est sanctorum ex circumcisione Ecclesiam, pullum asinæ, id est collectas ex gentibus Ecclesias, capreolo vitis, quod est spiritus dilectionis, alligavit, Is stolam suam, carnis videlicet amictum, ut in vino in sanguine vitis tinctam, in suo proprio sanguine lavabit, id est, ex interitu naturali ad conditionem interitus experiem transferet, quandoquidem in cruce cruentatus, a mortuis purus ac interitui nequaquam porro obnoxius exstitit. Hujus etiam bilares sunt oculi, tanquam a vino, Spiritu nimirum sancto repleti. Dentes ,lacte candidiores excellentissimam sermonum ejus perspicuitatem atque puritatem notant. Zabulon maritimam ad navium stationem 71 deligens, habitationem usque ad Sidonem urbem incolet. Issachar contra terram in medio conspicatus pinguem esse, fertilem atque bonam, ad labores studium suum conferet, fietque agricola. Dan, inquit, populum suum judicabit, sicut et alia tribus Israelitica, nempe ut regia Judæ familia, tanquam coluber aliquis in via hujus vitæ occulte insidiatus, calcem equi (nimirum iter ejus qui imprudenter hanc vitam degit, a recto avertens), mordet, ac tandem astute a Deo aversum subvertit. Concidet humi eques, id est homo fidelis ac pius, rursusque resipiscens et auxilium Dei implorans. Gadum, ait, prædones deprædabuntur; quales multas diversis temporibus Gadus a finitimis hostibus prædatorias incursiones protulit : ipse vicissim Gadus eos e vestigio latrociniis ultus est. Aserum adeo fructibus abundaturum ut etiam principibus alimenta suppeditaturus sit. Nephtalimum trunco plantæ sese subjicienti similem fore, multitudine et elegantia potentiæ auctum veluti

προσθείναι άνομίαν. Δεύτερον δε τον θυμόν Συμεών καὶ Λευί καὶ τὴν μῆνιν ἐπικαταράται, ὡς αὐθάδη τε και σκληράν την είς τους Σιχιμίτας μιαιφονίαν κα! πάσαν αὐτῶν τὴν κατὰ ἀθώων ὕκριν διασύρων, καὶ την άδικίαν της αύτων προαιρέσεως, ώσπερ καὶ ήν διά την άδελφην αύτων Δίναν άναιτίοις επήγαγον, μήποτε ἐπερείσαι τὰ σπλάγγνα ήτοι συναινέσαι τή βουλή αὐτῶν ἐπευχόμενος. Τῷ Ἰούδα δὲ σαφῶς, διὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ μέλλοντα βλαστάνειν Χριστόν, αίνεσιν καί προσκύνησιν και νίκην κατά των έχθρων αύτου πάντων εύαγγελίζεται · ον και ώς σκύμνον λέοντος διά τὸ φύσει βασιλικὸν τοῦ Μονογενοῦς, ὡς ἐκ βλαστοῦ δὲ αὐτοῦ ἀναβῆναι διὰ τὴν ἐχ παρθένου γέννησιν ή σάρχωσιν, καὶ αὐτὸν δὲ τοῦτον άναπεσόντα κοιμηθηναι καλ έγερθηναι διά τὸ πάθημα τοῦ θανάτου καὶ τὴν ἀνάστασιν, ἀριδήλως ὁ θεῖος ἐκεῖ πρῶτος προηγόρευσεν Ίσραήλ · μή ἐκλείψειν δὲ ἄρχοντα ἐξ Ίούδα ή ήγούμενον, Έως αν, φησίν, Ελθη δ άπόχειται, τουτέστιν ό Χριστός, ός έστιν δντως προσδοχία των έθνων · ος το έπὶ τῆ βασιλεία καὶ ήγεμονία καὶ άρχική έξουσία πάση γαυρίαμα άφελόμενος των Τουδαίων, και είς έαυτον πάν το κράτος των όλων ώς παντοχράτωρ άναρτησάμενος, οίς βούλεται τοῦτο και χαρίζεται. Ούτος πρός την άμπελον αύτου, ή έστιν έχ περιτομής των άγίων Έχχλησιών, τον πωλον τῆς δνου, τὰς ἐξὲθνῶν ἐχχλησίας, ἐν τῇ ἔλιχι της άμπέλου ήτοι τῷ πνεύματι της άγάπης προσεδέσμευσεν. Ούτος την αύτου στολην καλ του σώματος την περιδολήν, ώς έν οίνω τῷ αἴματι τῆς σταφυλῆς βεδαμμένην, εν τω οίχειω αξματι πλυνεί, δ έστιν, έχ της φυσικής φθοράς είς άφθαρσίαν μεταδαλεί, έν σταυρφ αίματούμενος καί έκ νεκρών άμίαντος καί άφθαρτος άνιστάμενος. Τούτου και οι όφθαλμοι χαροποί, ώς άπὸ οίνου τοῦ Πνεύματος πεπληρωμένοι του άγίου, οἱ δδόντες δὲ ὑπὲρ τὸ γάλα λευχοί, το ύπερφυώς φωτοειδέστατον των αύτου λόγων και καθαρώτατον έμφαίνοντες. Ζαδουλών παράλιον πρός δρμον πλοίων προελόμενος κατοικείν έως Σιδώνος της πόλεως την αύτου κατοίχησεν παρατενεί. 'Ο Ίσσαχάρ δὲ τὴν ἐν μέσφ τῶν κλήρων ίδων γην, ότι πίων, ότι εθκαρπος και καλή, φιλοπονείν αίρετίσεται και άνηρ γεωργός Εσται. [P. 40] Καὶ Δὰν μὲν τὸν λαὸν αὐτοῦ, φησὶ, χρινεί, sicuti olim Samson. Et deinde silius iniquitatis p ώσει και μία φυλή έν Ίσραήλ, ὡς ή βασιλική τοῦ Ίού τα φυλή, καθάπερ πάλαι ὁ Σαμψών καὶ ὕστερον ό τῆς ἀνομίας υίὸς, ὥσπερ τις ὄφις ἐφ' όδοῦ τοῦδε λανθανόντως του βίου λοχών, και πτέρναν επτου, του άπερισχέπτως τον βίον τουτονί τρέχοντος την έδὸν, διαστρέψας. Τοῦτον γάρ δάχνων καὶ λοιπὸν πανούργως ύπο * τοῦ Θεοῦ ὑποσκελίσας, πεσείται χαμαί ό έππευς, πιστός και εύσεδής άνθρωπος, μετανοών και την έχ Θεού σωτηρίαν αύθις άνακαλούμενος. Τὸν Γάδ δὲ πειρατήριον, φησί, πειρατεύει, οία πολλά κατά τους πολλούς καιρούς πειρατήρια τῷ Γὰδ μὲν ἀπὸ τῶν πλησιοχώρων συνέπεσεν ἐχθρῶν, αύτοις δὲ αύθις ὁ Γάδ πειρατήριον κατά πόδας ἐπενήνεχται. Καὶ 'Ασήρ μὲν οῦτως τῷ ἄρτῳ περισσεύει ώς και τοίς άρχουσι διδόναι τροφήν, Νεφθαλείμ δέ

33

11

,

ũ

οτελέγει φυτου ανειμένω παρειχασθήσεται, επιδι- A ramis admodum frugiferis. Hæe quidem iis δούς είς πλήθος και κάλλος δυνάμεως ώς γεννήματα πληθύτ καρπών. Τοίς μέν ούν τὰ τοιαύτα προφητεύων επέλεγεν ὁ Ίσραήλ. Σφόδρα δὲ τὸν Ίωσήφ ώς λίαν ήγαπημένον εύλογών, « Υίλς ηύξημένος καὶ δεδοξασμένος, ώς ζηλωτός ή ἐπίζηλος καὶ μακάριός μου ὁ υίὸς ὁ νεώτερος. Ἰωσήφ, πρός με ἀνάστρεψον, πρός με τον πατέρα τον σόν. "Ορα λοιπον μή πρός Φαραώ, μή πρός Αίγυπτίους ἀσεδείς, άλλά πρός έμε, φησί, και την ευσέδειαν των πατέρων επιστρέφου των σων. Καὶ γάρ κατά σοῦ διαδουλευόμενοι έλοιδορούντο καλ ένείχον τοξόται, τρώσαι θέλοντες και αποκτείναι · ή ώσπερ οι άδελφοί διαφθονούμενοι πρότερον, και άλλοι τούτο δράσουσι μετέπειτα είς ἐχγόνους τοὺς σούς. 'Αλλά διά χειρὸς δυνάστου τοῦ έμου Θεού του κατισχύσαντος Ίσραήλ συνετρίδη τά τόξα αύτων, και τὰ νεῦρα τῶν βραχιόνων αὐτῶν έξελύθη. Καὶ εὐλόγησέ σε ὁ Θεὸς ὁ ἐμὸς εὐλογίαν ούρανοῦ καὶ Υῆς, ούρανίοις χαρίσμασιν άγαθῶν άρετών και έπιγείοις καταπλουτίσας άγαθοίς πάσι. Καὶ διὰ τὰς ἀπὸ μαστῶν καὶ μήτρας τῆς μητρός σου εύλογίας καὶ διὰ τὰς τοῦ πατρός σου ἐκ νηπίου έπιθυμίας καὶ άγαπήσεις ὑπερίσχυσας καὶ ἐδυνά. σθης ύπερ εύλογίας όρεων μονίμων, ήτοι βασιλέων πολυχρονίων, καὶ ἐπιθυμίας θινῶν αἰωνίων, ήτοι βουνών και άρχόντων μακροδιότητι διευθηνουμένων πάντων ὑπερέσχες. « Αυται γοῦν, φησίν, αὶ εὐλογίαι είησαν έπὶ κεφαλήν Ίωσήφ καὶ έπὶ κορυφήν ών αὐτὸ; ἡγεῖται ἀδελφῶν. Βενιαμίν δὲ λύχος ἄρπαξ • τὸ πρωϊκόν αὐτὸς ἔδετα:, καὶ εἰς τὸ ἐσπέρας διαδώσει C. τροφήν. Τοιούτον γούν τι πέπονθεν ή τούτου φυλή.

Ειδέναι δε δεί δτι εάν τις έχ παρατάσεως άμαρτάνει πειράζων του Θεόν ώς μή ἐπεξιόντα τοῖς πονηροίς, ό τοιούτος ούτε μετανοίας άξιούται ούτε άφέτεως, ώσπερ γε και άλλοι πλείους και [P. 41] οδτος Φαραώ · κάν λέγη τις παρ' έαυτώ, "Οσιά μοι γένοιτο, ότι πορεύσομαι έν τη άναστροφή της καρδίας μου της πονηράς, και όψέ ποτε μετανοήσω, ώσπερ 'Αμώς ὁ τοῦ Μανασσή. Διὸ καὶ τὸ τάχος ἐξωλόθρευσεν αύτον ό Θεός.

"Ότι γεωμετρίαν μέν Αίγύπτιοι πρώτοι έξευρον, άστρολογίαν δὲ καὶ γενεθλιαλογίαν Χαλδαΐοι, "Αραδες καὶ Φρύγες ο Ιωνοσκοπίαν, θεοίς δὲ θύειν Χαλ- Τ δαΐοι είτ' ούν Κύπριοι (διφορούνται γάρ, Εθνος Περσικόν δντες), άστρονομίαν δὲ Βαδυλώνιοι διά Ζωροάστρου, εξ ών παρέλαδον Αιγύπτιοι, μαγείαν δὲ καὶ γοητείαν καὶ φαρμακείαν Μήδοι καὶ Πέρσαι. "Εστι δὲ μαγεία μὲν ἐπίκλησις δαιμόνων ἀγαθοποιών δήθεν πρός άγαθού τινος σύστασιν, ώσπερ τὰ τοῦ Τυανέως ᾿Απολλωνίου · γοητεία δὲ καλείται άπό των γόων και θρήνων των περί τούς τάφους τοίς τά το: αυτα έπιτηδεύουσι γινομένων · φαρμαχεία δέ, όταν συσκευασία θανατηφόρος ή πρός φίλτρον δοθείσά τινι διά τοῦ στόματος.

Ίστέον ότι το Φαραώ χοινόν δνομα πάντων των Αίγύπτου βασιλέων έστιν, όπο του πρώτου Φαραώ, ώπερ καὶ Πτολεμαϊοι ύστερον, καὶ Αύγουστοι οί vaticinans prædixit Israelus. Josephum vero impensius dilectum excellentioribus felicitatis denuntiationibus est prosecutus, « Josephus. ait, filius incrementa fecit gloriaque est præditus: quam suscipiendus est filius meus junior. Josephe, ad me revertere, ad me patrem tuum. De cætero cave ad Pharaonem aut ad impios 72 Ægyptios revertaris, sed ad me ac majorum tuorum pietatem te refer. Nam sagittarii contra te consilium iniverunt, opprobria jecerunt ac insidias tetenderunt, vulnerare quærentes et interficere, vel sicuti fratres quondam invidia permoti, vel alii hoc deinceps adversus posteros tuos audebunt. Sed manu potentis mei Dei, qui Israelum roborat, arcus eorum confracti sunt nervique brachiorum eorum luxati. Te autem Deus meus cœlestibus ac terrestribus bonis beavit, cœlestibus virtutum bonarum donis, terrestribus omnigenis opibus; ac tu propter faustas jam inde ab utero et uberibus matris tuæ comprecationes, propterque patris tui ab incunte tua ætate desideria alque dilectionem, prævaluisti factusque es potens supra prosperitatem montium permanentium (nempe regum longo tempore imperantium), et supra cupiditates collium æternorum (hoc est principum prospere longam ætatem agentium) omnes excelluisti. Atque hæc, inquit, fausta redundent in caput Josephi et in verticem fratrum quorum ipse ductor est. Benjaminus autem lupus est raptor : matutinum ipse vorabit et vespertinæ prædam distribuet. Ac tale quidpiam tribui Benjamineæ evenit.

Sciendum autem est, si quis obstinato animo peccat, Deum tentans veluti malos suppliciis non affecturum, eum neque resipiscentiam neque veniam consequi, quod ut in aliis multis et in hoc apparuit Pharaone; itemque si quis apud animum suum dicat : Clementer mecum agatur, 73 vivam secundum animi mei pravi dictata, et multo post tempore tandem resipiscam, , qualis fuit Amos Manassæ filius, quem propterea etiam Deus celeriter perdidit.

Geometriam primi Ægyptii invenerunt, astrologiam et natalitiorum judiciorum artem Chaldæi, auspiciorum Arabes et Phryges. Diis sacrificare Chaldæi instituerunt, sive Cyprii, gens Persica; astronomiam Babylonii auctore Zoroastre : ab his Ægyptii acceperunt. Magiam, goetiam et veneficium Medi et Persæ. Est autem magia invocatio dæmonum beneficorum, boni alicujus conciliandi gratia, qualis Apollonii Tyanei; goetia ab ejulatibus et luctibus nomen habens, quos ad sepulcra exercent qui ista tractant. Veneficium est, cum per os alicui ingeritur temperata letalis ant amatoria potio.

Pharaonis nomen omnium Ægypti regum commune est, a primo Pharaone, sicut etiam Ptolemæi ac Augusti Romanorum reges ab Augusto denominati sunt. Habuit autem ctiam proprium nomen A βασίλείς 'Ρωμαίων από του Αύγούστου έχαλούντο quivis: atque huic obstinato Pharaoni nomen fuisse Petissonio antiqui perhibent. Qui cum divinitus immissis calamitatibus esset circumventus. ad nobile oraculum quod Memphi erat se contulit; sacrisque operatus a 74 Pythia contendit uti sibi exponeret quis primus sit atque magnus Deus Israeli. Ac statim ei hoc est oraculo responsum : A magno æternum descendit Numen Olympo. Morte carens ignis, flamma splendentior omni. Hunc colum tellusque tremit pelagusque profundum, Quosque Orcus fundo compescit demonas imo. Hic genitore carens Deus est, Pater unus et idem Filius, atque unus triplici sub nomine felix. Exiqua angelicæ vos pars quota naturai? His tu perceptis tacitus discede. Ilæc cum audivisset Pharao, statim lapideæ tahulæ ea verba jussit inscribi; exstantque sculpta in

Ab Adamo usque ad mortem Josephi ætates sunt 23, anni 3672.

Judaicum dimisit.

Memphitico templo. Inde digressus statim populum

Moses etiam Admosis atque Tethmosis appellatus fuit, Abrahami filius nepos Cagathi qui Levis filius fuit. Etenim Levis progenuit Cagathathum, is Abrabamum. Hic Jochabedam patrui sui filiam duxit, atque ex ea primum Aaronem, deinde Mosem, tertio horum sororem Mariam procreavit. Fuit autem de stirne Levitica Moses, itaque in posteritate Josephi non recensetur. Ab Josephi porro morte usque ad C. na'a'es Mosis anni sunt 65; annique isti 430 ab anno 75 Abrahami usque ad primum annum Mosis complentur. Si vero quadringentos tantum quæris, eos 75 invenias numeratione a centesimo Abrahami anno inita. Annos enim servitutis quidam 45 supputant a morte Josephi usque ad 81 Mosis. Aiunt Mosen, cum esset in lucem editus, a patre fuisse Melchiam nominatum; quæ vox regem significat. Mosis vero nomen postea ei inditum ab aquis, eoque miracula in Rubro mari postmodo ab ipso edita fuisse præmonstrata. Et patri ipsius, ut erat homo Deo acceptus, quæ de puero futura essent omnia sunt divinitus patefacta. Enimyero omnem llebræorum masculam prolem interfici jusserat rum perito audivisset fore ut isto tempore natus puer Ægyptiorum regnum aboleret. Muthidis autem Pharaonis filia, quæ et Phareis dicitur, cum esset regina, hunc Mosem ex aqua extractum comitantibus mulieribus lactandum præbuit. Puer omnes eas aversatus est. Ibi Maria pueri soror, quæ cum Muthide agebat, pueroque in aquas abjecto eventum speculabatur, matrem suam lochabedam veluti alienam vocat, eique præmio promisso puerum educandum mandat. Quem Muthidis adultum Mosis nomine affecit, quod eum ex aqua sustulisset :

Τδίω δὲ ὀνόματι ἔχαστος ἐχρῆτο, ὥσπερ καὶ ὁ σκληροχάρδιος ούτος Φαραώ Πετισσώνιος, ώς Ιστορούσιν οί παλαιοί, ίδιω ώνόμαστο όνόματι, ός ὑπὶ τῶν θεηλάτων πληγών περιστατούμενος, είς το περιδόητον έν Μέμφει μαντείον γενόμενος καὶ θυσιάσας, ἐπύθετο παρά τῆς Πυθίας εύτω φάσκων · « Σαφήνισόν μοι, τίς έστι πρώτος ύμων και μέγας Θεός (48) τοῦ Ίσραήλ. > Καὶ εὐθύς ἀπεφθέγξατο χρησμολογούν ούτω τὸ πνεύμα. « "Εστι κατ' ούρανοῦ μεγάλοιο βεδηχός, φλογός ὑπερδάλλον, αξθριον, ἀέναον, ἀθάνανατον πύρ, δ τρέμει παν, ούρανός, γαζά τε καὶ θάλασσα, ταρτάριοι βύθιοί τε δαίμονες εδόίγησαν. Ούτος Θεός ἀπάτωρ, αὐτοπάτωρ, πατήρ υίδ; αὐτός ἐαυτου τρισόλδιος. Είς μικρονδε μέρος άγγέλων δμείς. Β Μαθών ἄπιθι σιγών. > Ούτως ἀχούσας Φαραώ αὐτίχα πλακί λιθίνη γραφηναι ταύτα κελεύει τὰ βήματα . καί έστιν έκει γεγλυμμένα έν τῷ ἱερῷ ἐν Μέμφει. Έχειθεν καταδάς ἀπέλυσε παραχρημα τὸν λαόν.

"Ότι ἀπὸ 'Αδάμ ἔως τῆς τελευτῆς τοῦ Ίωσης γενεα χγ', Ετη, γχοβ'.

"Ότι Μωϋσής καὶ "Αδμωσις καὶ Τέθμωσις ώνομάζετο, υίδς 'Αδραάμ, έγγονος Καγάθ υίου Λευτ δ γάρ Λευτ εγέννησε τον Καγαθάθ, ὁ δὲ τὸν 'Αδραάμ. 'Ο δέ την 'Ιογαδέδ τοῦ άδελφοῦ τοῦ πατρός αὐτοῦ λαδών γυναϊκα έγέννησε πρώτον τὸν 'Ααρών . είτα [Ρ. 42] Μωϋσῆν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Μαριάμ. Έχ φυλης δὲ Λευτ ην Μωϋσης, καὶ διὰ τοῦτο ού γενεαλογείται μετά Ίωσήφ. Ξε' δὲ ἔτη είσὶν ἀπδ τῆς τελευτῆς Ἰωσήφ ἔως γεννήσεως Μωῦσέως. Καὶ πληρούται τὰ τετρακόσια τριάκοντα έτη άπδ τοῦ οε' ἔτους 'Αδραάμ ἔως τοῦ πρώτου ἔτους Μωῦσέως. Εί δὲ τετραχόσια μόνα ζητεί; ἀπὸ τοῦ έχατοστού έτους 'Αδραάμ άριθμήσας εύρήσεις. 'Αριθμούνται γάρ παρά τινων τὰ τῆς δουλείας Ετη ρμε' ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰωσὴφ ἔως πα' ἔτους Μωδσέως. Λέγουσι δὲ ὡς τοῦ Μωδσέως γεννηθέντος Μελχίαν παρά του πατρός κληθήναι, όπερ έστι βασιλεύς. Τὸ δὲ καλεῖσθαι Μωϋσέα, ἐξ ὑδάτων τοῦτο έτέθη ύστερον, προϊστορούν τὰ ἐπὶ τῆς Ἐρυθράς δι' αὐτοῦ γενόμενα θαύματα. Θεοφιλής δὲ ὢν ὁ πατήρ αύτοῦ ἐχρηματίσθη τὰ κατ' αύτὸν ἄπαντα. 'Αναιρείσθαι δὲ προσέταξε Φαραώ τὰ τῶν Ἑβραίων Pharao, quod de insigni quodam sacrarum Littera- Ω άρρενα δεινοῦ τινος Ιερογραμματέω; ἀχούσας πρόβρησιν, εἰπόντος ὅτι τὸ γενόμενον παιδίον τούτφ τῷ καιρφ την των Λίγυπτίων άρχην καταλύσει. Μούθιδις δέ ή θυγάτηρ Φαραώ, ή και Φαρηίς. βασιλίε ούσα, τούτον άνελομένη τού ύδατος, ταίς συμπορευομέναις γυναιξί τοῦτον θηλάζειν ἐπέτρεψεν. Αὐτὸς δὲ πάσας ἀπεστράφη. Μαρία δὲ ή τούτου ἀδελφή τή. Μούθιδι συνούσα, ήτις καλ ριφέντος Μωϋσέως έσκόπει τὸ ἐχδησόμενον, τὴν ἰδίαν μητέρα Ἰοχαδέτην λεγομένην χαλεί ώς άλλοτρίαν, χαλ μισθούς ύποσχεθέντος αὐτή τῆς τιτθείας άνατρέφειν δούσα, μετά την πρώτην ηλικίαν άνδρωθέντα Μωϋσέα όνο-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(48) Hexametris versibus oraculi sententiam expressi. In Græco confusa omnia sunt, et tamen non videntur fuisse austpa. XIL.

"Ωςαιότατον δὲ ὅντα υἰοποιήσατο. Τούτου τοῦ κάλλους και Θαρδή μετά ταύτα, ή θυγάτηρ βασιλέως Αίθιόπων, ἐπιθυμήσασα, τὴν Σαβδά μητρόπολιν Αίθιοπίας προύδωκεν (49) · ήν χρόνοις ύστερον Καμδύσης έλων ὁ Κύρου Μερόην είς δνομα τῆς ἀδελφῆς έχάλεσε. Φασί δὲ ὅτι ποτὲ τοῦτον ἡ θετή μήτηρ Φαρία τῷ Φαραὼ προσαγαγούσα, ἐκείνος τὸν ἐπὶ της κεφαλής στέφανον αύτου τον βασιλικόν ἀφελών περιέθηκε τῷ Μωῦσῆ νηπιάζοντι · ὁ δὲ τοῦτον ῥίψας χατεπάτησεν.

"Ότι Μωϋσής έν τοις γρόνοις Ίνάγου ήν ἀχμάζων του κατά Πελοπόννησον. Έν άλλοις δὲ ευρηται ότι κατά μεν "Ιναγον τον πρώτως βασιλεύσαντα "Αργους Ίσοσήλ γενόμενος, έξ οδ τὸ δωδεκάφυλον τοῦ 'Ιουδαίων Εθνους της του Ίσραηλ έπωνυμίας ηξιώθη. κατά δὲ τὴν Σεμίραμιν τὸν ᾿Αδραάμ ὁ Μωῦσέα δὲ τούτων μέν νεώτερον, των δέ παρ' "Ελλησιν άργαιολογουμένων άπάντων πρεσδύτατον, 'Ομήρου, λέγω, καὶ Ἡσιόδου καὶ αὐτῶν τῶν Τρωϊκῶν, καὶ ἔτι Διοσχούρων 'Ασχληπιού, Διονύσου ήρώων τε πάντων, Έρμου τε και 'Απόλλωνος των τε λοιπών παρ' "Ελλησι θεών μυστηρίων τε καὶ τελετών, Διός τε αὐτοῦ και των παρ' "Ελλησι [Ρ. 43] μνημονευομένων πράξεων. Τούτων γάρ ἀπάντων την Ιστορίαν νεωτέραν και της Κέκροπος ήλικίας Έλληνων παίδες παραδιδόασι. Μωϋσέα δὲ ή παρούσα συνεξέτασις κατά Κέκροπα τον διφυή γενέσθαι δείκνυσιν, δ; πρώτος, ώς φασι, της 'Αττικής εδασίλευσε, πρό τν' έτων του Ίλίου.

"Οτι έχ τοῦ 'Αδραάμ καὶ τῆς Χεττούρας γεννάται Ίεξάν, έχ τούτου Δαδάμ, έχ τούτου 'Ραγουήλ καί Ίοθὸρ ὁ καὶ Ἰοδάδ, ἐκ δὲ Ἰοθὸρ Σεπφόρα, ἡν ἔγημε Μωϋσής, καθώς Ιστορεί Δημήτριος, ώς φάσκει καλ Εὐσέδιος ἐν τῷ Χρονικῷ. Καὶ Μωῦσῆς μὲν ἀπὸ 'Αδραλμ εδδομος, ή δε Σεπφόρα έχτη. 'Ως δε λέγει δ "Αφρικανός, ότι έκ του "Ησαυ άλλοι τε πολλοί καί 'Ραγουήλ γεννάται, ἀφ' οδ Ζαρέθ, ἐξ οδ Ἰωδ, ὂς κατά συγχώρησιν Θεού ύπο διαδόλου ἐπειράσθη καὶ ένίχησε τὸν πειράζοντα. 'Ο δέ γε θεῖος 'Αδραάμ έγέννησε πάλιν υίοὺς έχ τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ γυναικὸς Χεττούρας πέντε, ἀφ' ὧν ἐστι Μαδιάμ, ἐξ οδ Μαδιανίται, και "Αφαρ, έξ οδ 'Αφρική, έν ή παρώχησεν, ή χώρα προσηγορεύθη παρωνύμως, ώσπερ Αύσίτις ή χώρα έχ τοῦ Ἡσαῦ, ἐν ἡ ἀνεδλάστησεν ὁ Ι μαχάριος και πολύτλας και διαδόητος 'Ιώδ · ὄν έγχωμιάζων ο θείος Χρυσόστομος λέγει · "Ανθρωπός τις ήν έν χώρα τη Αυσίτιδι . > χηρύττων αύτον καί άπὸ τῆς φύσεως καὶ ἀπὸ τῆς χώρας, ἴν' ὥσπερ άχούσας αύτον άνθρωπον θαυμάζεις ότι ύπερ άνθρωπον ἐπολιτεύσατο, οὕτω μαθών καὶ τὴν χώραν έξ ής ὁ τοιούτος καρπός ήνθησεν, έχπλαγής όποιον ρόδον εν μέσφ των άκανθων εδλάστησεν. Ἐπίγονος γάρ ἐστι τοῦ διαδαλλομένου

μάζει, « Έχτου υδατος γάρ, φησί, αυτον άνειλόμην.» A quin et ob raram formæ venustatem filium eum sibi adoptavit. Eius pulchritudine postea temporis Tharbe filia regis Æthiopum capta, Sabbam Æthiopiæ primariam urbem prodidit: qua multo nost Cambyses Cyri filius potitus, eam a sorore sua Meroem nominavit. Traditum 76 est Mosen a matre sua Phareide Pharaoni allatum, cumque rex detractam de suo capite coronam puero ludenti imposuisset. Mosen eam abjecisse ac pedibus conculcasse.

> Moses floruit ætate Inachi Peloponnesii, Apud alios scriptum invenio Inachi, qui primus Argis regnavit, æqualem fuisse Israelum, a quo duodecim tribus constans Judæorum natio orta, atque Israelitica gens. denominata fuit, Semiramidis ætate Abrahamum vixisse; Mosen his quidem posteriorem fuisse, omnibus autem qui in Græcorum antiquitate narrantur priorem, Homero inquam, Hesiodo ipsoque Trojano bello, atque etiam Castoribus, Æsculapio, Baccho, omnibus heroibus, tum Mercurio, Apolline ac cæleris Græcorum diis, mysteriis atque sacris, insoque Jove, et omnibus quæ apud Græcos commemorantur rebus gestis. Horum enim omnium historiam Cecrope recentiorem Græci tradunt : at Mosen præsens comparatio Cecropis gemini tempestate vixisse demonstrat: qui primus in Attica regnavit annis ante Ilium 350.

> Ex Abrahamo et Chettura lexanus est natus. pater Dadami. Dadamus Ragum, lothorem et lobabum genuit. Iothoris filia fuit Sepphora, quam Moses duxit, ut Demetrius narrat et in Chronicis Eusebius refert. Septimus ab Abrahamo fuit serie generis Moses, Sepphora sexta. Africanus 77 tradit Esao cum alios multos fuisse filios, tum Raguelem Zarethi patrem, Zarethi filius fuit Jobus, is qui permissu Dei a diabolo tentatus est ac tentato rem vicit. Divinus autem Abrahamus ex ultima sua uxore Chettura quinque rursum filios habuit: e quibus fuit Madiamus, auctor Madianitarum, et Aphar, a quo terra quam incoluit Africæ nomen obtinuit, sicut Ausitis terra ab Esao. Quæ terra beatum illum excellentisque patientiæ et nobilitatis Johum protulit, cujus laudes prædicans divinus ille Chrysostomus hæc dicit : « Fuit quidam homo in Ausitide terra 1. > Et naturam ejus refert et patriam, ut et cum hominem vocari audis. admireris vitam humana præstantiorem, et cum solum nominari audis quod talem edidit fructum, animo percellaris, quod talis rosa de medio spinarum effloruit. Est enim prognatus infami illo Esao, quomodo eum Scriptura quintum ab Abrahamo fa-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

PATROL. GR. CXXI.

¹ Job 1 1.

⁽⁴⁹⁾ Annotantur in margine hæc : Et διά κάλλος Μωστίκου πόλεις προυδέδουτο τῷ τότε βαρδαρικαί, τί ἔδει γενέσθαι νῦν διὰ σὲ, ἀραιότατε Ἰσάκιε βασι-

λεῦ; pulchritudinem Isacii laudat, imperatoris sui, dignam ob quam ipsi, ut quondam Mosi, urbes a Barbaris dederentur. Hem! ineptias. XYL.

cit his verbis : Abrahamus Isaacum genuit, Isaacus A Ἡσαῦ , καθώς ἡ Γραφή πέμπτον αὐτὸν ἀπό τοῦ Esaum, Esaus Ragum et Zaram, Zara Johum. Is Jobus vir suit honestus ac gravis, ita de se dicens: · Quod si oculus meus alienam mulierem consectatus est, pactum cum oculis meis feci 3. > Quin et pro liberis suis Deo quotidie sacrificavit, quod diceret metuere se ne ii aliquid adversus Deum animo agitassent. Recte itaque Scriptura ait 3: e Et erat homo ille integer, justus, pius erga Deum, , etc. Nam profani philosophi hominem definiunt, animal ratione præditum mortale. Sacræ 78 autem Litteræ non ita, verum hoc modo : Homo est qui Deum pie colit, justus est, et ab omni malo facinore abstinct. Nam qui harum virtutum testimonio destituitur, non homo ille, sed bellua est. Si enim naturæ humanæ notam habens impressam, eam voluntatis pravitate contaminat, audiet prophetæ sententiam . : . Homo cum in pretio esset, non animadvertit, sed comparatus est peendibus brutis, similisque eorum factus. > Quo itaque modo nos, cum ad aliquam rem agendam filium aut famulum mittimus, eum ut hominem se in re ea gerere jubemus, atque ita commune nomen peculiari ratione usurpamus; ita etiamsi omnes homines nomen hominis gerunt, is tamen solus homo vere est, qui imaginem servat primique exemplaris pulchritudinem non deformat. Johum ergo et hominem appellavit et solo Ausitide natum, ut a terra impietatem germinante fructum talem editum celebres. Quem princeps omnis mali vi- C dens, invidia motus, a Deo petiit ut sibi vexare justum permitteret, ut tu quoque hinc animo fidens fias, sentiens diabolo nihil esse adversus pium vereque Christianum et Dei timore præditum potestatis, nisi ei divinitus sit permissum, idque vel castigandi causa vel concessione. Cum enim castigationem affert Deus, aut peccatorum ea ratione pænas sumit, aut divinam virtutem exercet ad victoriam re bene gesta parandam. Non enim injussu diabolus potuisset Johum aggredi. Neque id tibi mirum sit : nam in Evangeliis auditum est ne in porcos quidem nisi 79 permissu Dei quidquam ei licere. Enimvero divini angeli piorum saduti inserviunt. Omnes enim, ait Scriptura, spiritus sunt ad ministerium parati, mittunturque ad inserviendum propter eos qui salutem sunt hereditario accepturi. Mali autem genii ad supplicia peccatoribus debita usurpantur. Ita enim scriptum est, (Emisit in ipsos iram animi sui,) iram, furorem et calamitatem vocans emissa per malos genios. Hi enim quanquam dedita opera habenas divinæ voluntatis excusserunt, tamen jugo servitutis sunt subditi, cogunturque veluti carnifices quidam a Deo et sanctis imperata capessere. Id Paulus de-Job xxxi, 1. Job 1, 1. Psal. xLviii, 13.

Αδραάμ λέγει. Αδραάμ γάρ, φησίν, εγέννησε τὸν Ίσαἀχ, Ἰσαἀχ δὲ τὸν Ἡσαῦ, Ἡσαῦ δὲ τὸν Ῥαγουήλ καὶ τὸν Ζάρα, Ζάρα δὲ τὸν Ἰωδ, ος ἐγένετο ανθρωπος σώφρων και σεμνός, λέγων ούτως. ε Εί δέ καί ἐπηκολούθησεν ό όφθαλμός μου γυναικί άλλοτρία, και διαθήκην διεθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. > Ου μήν δε άλλά και ύπερ των οίκείων τέκνων θυσίας προσήγε καθ' ήμέραν, φάσκων · « Μήποτε χαχά ένενόησαν πρός τον Θεόν. > Είχότως ουν έφη. ι Καὶ ήν ὁ ἄνθρωπος ἐχεῖνος ἄμεμπτος, δίχαιος, θεοσεβής, ι και τά έξης. Οι μέν γάρ έξω φιλόσοφοι τὸν ὅρον δηλούντες τοῦ ἀνθρώπου φασίν • "Ανθρωπός έστι ζώον λογικόν θνητόν ή δὲ θεία Γραφή ούχ οῦ. τως, άλλ' · "Ανθρωπός έστι θεοσεθής, άμεμπτος, δίκαιος, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, ώς όγε τούτοις μή μεμαρτυρημένος ούδε άνθρωπος, άλλά κτηνός έστιν. Έάν γάρ έχη τον γαραατήρα της φύσεως ύδρίζη δε αύτον τη κακία της προαιρέσεως, ακούσεται παρά του προφήτου λέγοντος • "Ανθρωπος εν τιμή ών ού συνήκε, παρασυνεδλήθη τοίς κτήνεσι τόις άνοήτοις, και ώμοιώθη αύτοις. > "Ωαπερ τοίνυν και ήμεις αποστέλλοντες υίον ή οικέτην [Ρ. 44] ἐπί τινα πράξιν λέγομεν, 'Ως ανθρωπος άψαι της πράξεως, και το κοινόν ποιούμεθα ίδιον· ούτως εί και πάντες άνθρωποι λέγονται, μόνος έχεῖνος άληθῶς ἐστιν ὁ τὴν εἰχόνα σώζων και το πρωτότυπον μή άφανίζων. Είπεν ούν τὸν Ἰωθ ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τῆς Αὐσίτιδος γώρας, οπως έχ της χομώσης γης την ασέδειαν τον χαρπόν άνυμνήσεις. "Ον ό άρχέκακος όρων, καλ φθόνω βαλλόμενος, αίτε ται παρά Θεού τον κατά του δικαίου πειρασμόν, ίνα σύ θάρσος λάδης, καλ μάθης όπως ούχ έχει έξουσίαν δαίμων χατά θεοσεδούς χαλ δντως Χριστιανού και φοδουμένου τον Θεόν, έαν μη έπιτροπή άνωθεν γένηται ή διά παιδείαν ή διά συγγώρησιν. "Όταν γάρ ἐπάγη ὁ Θεὸς παιδευτήρια, ή δίχας άπαιτεί των άμαρτημάτων ή την άρετην γυμνάζει των θείων κατορθωμάτων. Ου γάρ ήδυνήθη πολεμήσαι τῷ Ἰωδ, ἔως ἐπετράπη . Καὶ μἡ θαυμάσης. οὐδὲ γὰρ κατά χοίρων ἐξουσίαν ἔχει, καθώς ἐν τοῖς Εύαγγελίοις ήχουσας. Οἱ μέν ούν θείοι ἄγγελοι διαχονούσι ταϊς των άγαθων άνθρώπων σωτηρίαις. Πάντες γάρ, φησί, λειτουργικά πνεύματά είσιν, είς διαχονίαν άποστελλόμενα διά τους μέλλοντας χληροvoies omenplay of of movipol baluoves tals xata των άμαρτωλών τιμωρίαις. • Έξαπέστειλε γάρ, φησίν, είς αὐτοὺς όργην θυμοῦ αὐτοῦ, > θυμόν καὶ όργην καὶ θλίψιν, Αποστολήν δι' άγγέλων πονηρών. Οἱ τοίνυν δαίμονες, εί και άφηνίασαν τη προθέσει, άλλ' ύπδ ζυγόν κείνται τῆς δουλείας, και κελεύονται πράξαι ώς δήμιοί τινες τὰ προσταττόμενα παρά του Θεού και των άγίων. Και δηλοί Παύλος περί των Κορινθίων (50) λέγων • Ους παρέδωκα τῷ Σατανά, Ινα

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(50) Lapsus est memoriæ: non enim de Corinthiis, sed de Hymenæo et Alexandro apostatis hæc dicuntur, 1 Timoth. 1. Corinthium quidem etiam illum, qui incestum cum noverca conjugium

fecerat, Satanæ tradendum judicavit idem Paulus, II Corinth. vi, quos locos confudit άμαρτήματι μνημονικώ scriptor noster. XVL.

σιν οι δαίμονες ότι πάντα κατ' αύθεντίαν πράττουσι, κελεύονται καὶ ἄκοντες ποιείν τὰ προσταττόμενα. Καὶ τοῖς μὲν άγίοις ἀποστέλλει ὁ Θεὸς διακόνους άγίους άγγέλους είς σωτηρίαν, τοῖς δὲ άμαρτωλοῖς ἐπιτρέπει δαίμονας είς τιμωρίαν. Καὶ γάρ ὅτε κατά του 'Αχαάδ ό Θεός άπεφήνατο λέγων . Τίς πορεύσεται και άπατήσει τον 'Αχαάδ, και πεσείται; > άπεχρίθη πνεύμα πονηρόν, « Ίδου έγω, » πάντως γινώσχον ώς είς τοῦτο τέταχται. Καὶ ἀποστέλλονται μέν είδικῶς είσπράξασθαι τιμωρίαν παρά τῶν πονηρών, ἀποστέλλοντα: δὲ καὶ πρὸς δικαίους, οὐχ ἴνα τιμωρήσωνται, άλλ' ενα πειράσωσιν · ἐπειδή γὰρ ἄγγελος άγιος ύπουργήσαι τή πείρα ού κελεύεται (ούδε γάρ ό Θεός κελεύει το άπρεπες άγγελφ θείφ), διά τούτο δαίμονες ταύτην ἐπιτρέπονται τὴν πείραν. Καὶ μή θαυμάσης εί προς δικαίους δαίμονες ἀποστέλλονται άνήχθη γάρ ὁ πάντων Δεσπότης ἀπό του Ίορδάνου είς την Ερημον πειρασθήναι υπό τοῦ διαδόλου. Εί τοίνυν τὸν τοῦ παντὸς Κύριον ὁ διάδολος [Ρ. 45] ἐπείρασε, τί θαυμάζεις εί καὶ τοῖς δικαίοις είς γυμνάσιον ὑπομονῖ,ς δαίμων ἀποστέλλεται; ἀποστέλλεται δὲ ος Θεού κεγερολιός αρτώ, φγγα μαδαχωδούλιος, αχώματίζει γάρ τον λόγον ή Γραφή ώς εν προσωποποιία, ώς όταν λέγει • Τῷ δὲ ἀμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός. > Καὶ ὁ μέγας δὲ Κύριλλος ἔφη· • Μετροῦνται δὲ τῶν άνὰ πάσαν τὴν γῆν ἀνθρώπων τὰ κατὰ καιρούς πλημμελήματα, ά και μέχρι ποσότητός τινος έκδήλου της άμαρτίας ήμων ήχούσης, ἐπάγει δή τηνικαύτα λοιπόν τάς δίκας λελυπημένος δ νομοθέτης C καί Κύριος, διακαρτερεί δὲ ἐξ ἐμφύτου φιλανθρωπίας ἔσθ' ὅτε, καὶ πλημμελούντων ἀνέχεται, οὐκ εἰσάπαν ἀγανακτῶν· καὶ γὰρ ἔφη πρὸς τὸν ᾿Αδραάμ· Ούπω άναπεπλήρωνται αί άμαρτίαι των 'Δμοραίων έως του νύν, πρός δέ γε τούς Φαρισαίους άκαθέκτως. λελυπηχότας φησί. Και ύμεζς άνεπληρώσατε το μέτρον των πατέρων ύμων. > Ούχοῦν εί βούλοιτό τις διαδιώναι μέν όρθως, εύπουλοτάτας δέ και έπιεικεστάτας έν τῷδε τῷ βίφ ποιείσθαι τὰς διατριδάς, όρθοποδίσαι τε καλ διανήξασθαι τά δεινά γνώμης έχόμενος όρθης και άδιαστρόφου, καρπούται το μή έναλώναι κακοίς. Καὶ άτρεκής ὁ λόγος. Έφ' ήμίν γάρ έστι τὸ ἐπ' ἄμφω βλέπειν, πρός τε τάγαθὸν, φημί, και τούναντίον. Και οι μέν έν λόγω πεποιημένοι το θαυμάζεσθαι πεφυκός εν καλώ γενήσονται D της άρετης οι δ' άποχλίναντες είς του αντίον χαι των αμεινόνων προθέντες το αδιχούν την οίχειαν καταφθείραντες ζωήν άλοιεν αν, αὐθένται και όλετήρες δεινοί κατά της σφών αύτων κεφαλής έξεληλεγμένοι. Ταύτη τοι και ό ίερος Ίσίδωρός φησιν. Ή των άμαρτημάτων ἐπίτασις άναγχάζει ώσπερ τὴν θείαν και άπαθη φύσιν έκ της κατά φύσιν άγαθότητος είς την παρά φύσιν όργην χωρείν. "Όθεν καί Ίουδαίοις έφη Χριστός · « Ποσάχις ήθέλησα έπισυναγαγείν ύμας, και ούκ ήθελήσατε; • Έπειδή γάρ, φησίν, οὐ δέχεσθε την φιλανθρωπίαν, ἐπιγνώσισθε την έξουσίαν της τιμωρίας. "Όταν γάρ ίδη ὁ Θεός

παιδευθώσι μή βλασφημείν. » Ίνα γάρ μή νομισθώ- A clarat, de Corinthiis scribens : « Quos tradidi Satanæ, ut pænis erudiantur impie non esse loquendum. . Etenim ne quis putaret malos genios omnia suo arbitrio agere, jubentur etiam inviti mandata exsequi. Proinde sanctis Peus ministros mittit ad salutem angelos sanctos, peccatores autem diabolis puniendos concedit. Nam cum de Achabo Deus ita pronuntiat 6 : « Quis vadet ut Achabum decipiat, isque pereat? , respondet malus spiritus : « Ego vadam, » utique intelligens hoc sui esse muneris. Mittuntur ergo peculiariter ad pernas de sontibus exigendum : mittuntur etiam ad pios, non ut eos puniant, sed ut tentent. Quando enim sancti angeli tentationes obire non jubentur (neque enim Deus bono angelo indecorum a'iquid mandaret), fit ut malis geniis eæ committantur. Neque est quod mireris, justis 80 immitti cos, cum rerum universarum Dominus a Jordane abductus sit in solitudinem, ut a diabolo tentaretur. Quod si ergo is Dominum mundi tentavit, quid jam miraris malum genium ad justum aliquem mitti, ut de ejus tolerantia periculum faciat? mittitur autem non jubente, sed permittente Deo. Nam Scriptura orationem format tanquam personis confictis, ut cum dicit : e Peccatori autem dicebat Deus. > Quæ sequuntur, magni illius Cyrilli sunt : . Ad mensuram exiguntur hominum per orbem terrarum quovis tempore commissa peccata; cumque ad manifestam et justam quantitatem pervenerunt, tum demum (id quod restabat) offensus legislator atque Dominus supplicia infligit. Nonnunquam naturæ suæ benignitati obsequens tolerat, peccantesque sustinet, non usquequaque indignatus. Nam et Abrahamo dixit etiamnum peccata Amorræorum non esse impleta. Pharisais autem, quorum injuriæ majores erant quam ut tolerari possent ait 8 : « Ac vos majorum vestrorum mensuram implevistis. . Quapropter si quis volet vitam recte transigere, camque rationem vivendi colere quam sequi consultissimum est atque commodissimum, animoque recto et neutiquam perverso fretus, verum iter tenere periculososque hujus sæculi fluctus enatare, is eum fructum feret ut nullis malis capiatur. Atque verus est hic sermo. In nobis enim est positum ut utrumque dispiciamus, bonum, inquam, atque malum. Ergo quibus id curæ erit quod suapte natura admirationem meretur, ii virtutem assequentur. 81 Qui vero in diversam partem declinabunt melioribusque injustitiam præferent, ii suam ipsorum vitam pessumdabunt, sibique ipsis fuisse exitii auctores ac perniciem conscivisse capiti suo convincentur. In hanc sententiam etiam sanctus Isidorus ait : Delictorum incrementum divinam et ab omni perturbatione alienam naturam veluti cogit a sua naturali bonitate ad iram suæ naturæ non propriam decedere. Itaque Judæos Christus sic affabatur : « Quoties volui vos

I Cor. v, 5. III Reg. xxu, 20. ' Psal. xxx, 16. " Matth. xxm, 32. " ibid. 37.

humanitatem meam non amplectimini, meam puniendi potestatem experiemini. Cum enim videt Deus hominem ad extremam mal.tiam declinare, suam ab eo gratiam aufert : ea exutus homo magis magisque a diabolo exasperatur, eumque ira Dei quem in se non habet, occupat.

lis temporibus quæ superius sunt enarrata, ex stirpe Japeti Seruchus quidam exstitit, auctor Græci moris, et simulaerorum cultum instituit, ut Eusebius Pamphili scriptum reliquit. Is enim Seruchus, ac qui cum ipso erant, majores suos qui vel bellatores vel imperatores facinus aliquod forte ac memorabile fecissent statuis honoraverunt divinisque honoribus et sacrificiis coluerunt. At pout eorum qui generis sui auctores ac bonorum inventores fuissent memoriam duntaxat colerent, istos tanquam 82 cœlestes deos honoribus et sacris sunt venerati. Forma autem inter deos aliquem referendi talis est : la commentarios sacrorum nomen defuncti inscribel atur, statoque tempore diem ei fesium celebrabant, dicentes animam ejus in beatorum insulis esse, judicio et flammis porro non obnoxiam. Atque hee obtinuerunt usque ad Tharæ ætatem, qui Abra ami pater fuit. Quin et sapientissimus Sophocles in suis scriptis hæc posuit :

Deus unus est revera, est unicus Deus, Cælum et soli longos qui tractus condidit, Equor marisque vastum ventorumque vim. Errore ducta gens tamen mortalium Simulacra divum, qui tueantur a malis, Posuere saxea, lignea, quin et aurea Et ex élephantorum formata dentibus Queis rem sacram sacientes et sessos dres Agentes se pictate desungi putant.

Ipse enim Sophocles videtur sensisse unum esse universi Imperatorem.

lones autem, quorum generis princeps lo fuit, Græcorum duces, simulacra adoraverunt, quos Cherronesius Plutarchus reprehendit ut errorem simulacrorum invehentes, cœlestibus luminibus soli ac lunæ Dei 83 nomen tribuentes, ut Ægyptiorum theogonia habet. Dicit enim ab his totum tum largientibus triplici suo motu quinque planetarum reliquoque siderum positu, secundum geniturarum et aeris affectiones.

Mosis ætate Assyriorum rex fuit Erechtheus, Ægyptiorum Petissonius, qui et Pharao. Hic secum habuit magos lannem et lambrem. Hoc regnante admodum aucta est per Ægyptum gens Hebraica. Moses autem institutus fuit omni Ægyptiorum scientia. Ægyptiis vero Hebræi ob multitudinem

(51) Sophoclis versus in nostro codice turpiter mutilatos integros legent qui volent (quis autem sanus nolit?) apud Justinum Martyrem Περί μοναρχίας, quo Noster alludit, itemque in Parænetico, et apad Clementem Προτρεπτικό, ac l. v

ad me colligere, et noluistis? , Quando igitur, iuquit, Α είς άκρον κακίας εκκλίναντα τον άνθρωπον, επαίρει την έαυτου χάριν έξ αύτου. ής δ άνθρωπος στερούμενος έπὶ πλείον τραχύνεται έχ τοῦ διαδόλου, χαὶ μή έχων τον Θεόν εν έπυτῷ, καταλαμδάνει αὐτὸν ή όργη του Θεού.

Έν δε τοί; άνωτέρω προγεγραμμένοις χρόνοις έχ της φυλης του Ίάφεθ έγεννήθη Σερούχ, όστις πρώτος ήρξατο του Έλληνισμού και του δόγματος της είδωλολατρείας, χαθώς Εύσέθιος ὁ Παμφίλου συνεγράψατο αύτος γάρ ο Σερούχ και οι σύν αύτῷ τούς πάλαι γενομένους ή πολεμιστάς ή ήγεμόνας καί τι πράξαντας άνδρίας ή άρετης άξιον έν τῷ βίω του μνημονεύεσθαι, και ώς δυτας αύτων [Ρ. 46] steri, cum ignorarent priorum hoc fuisse consilium, Β προπάτορας, ανδριάσε στηλών ετίμησαν, και ώς θεούς προσεχύνουν αύτούς και εθυσίαζον. Οι δε μετά ταύτα ἄνθρωποι άγνοούντες τήν των προγόνων γνώμην, ότι ώς προπάτορας και άγαθων εύρετάς ετίμησαν μνήμαις μόναις, ώς θεούς επουρανίους έτίμων και έθυσίαζον αύτοις. "Ην δέ το της άποθεώσεως σχήμα τοιούτον. Έν ταξς Ιερατιχαίς αύτων. βίδλοις ἐτάσσοντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν μετὰ τελευτήν, καί κατ' έκείνου του καιρου έορτην αύτω έπετέλουν. λέγοντες τάς αὐτῶν ψυχάς εἰς τάς τῶν μαχάρων νήσους είναι και μηκέτι κρίνεσθαι ή καίεσθαι πυρί. Καὶ διέμειναν έως των χρόνων Θάρδα του πατρός 'Αδραάμ ταύτα. 'Αλλά και ὁ σοφώτατος Σοφοκλής έν τοίς αύτοῦ συγγράμμασιν έξέθετο ταῦτα

Είς ταῖς ἀληθείαισιν (51), είς ἐστιν Θεὸς. 'Ος ούρανδη τέτευχε καί γαΐαν μακράν, Πόντου τε χαροπόν οίδμα κανέμων βίας. Θνητοί δε πολλοί καρδία πλανώμενοι Ίδρυσάμεσθα πημάτων παραψυχήν Θεων άγάλματ' έχ λίθων τε καὶ ξύλων, Ή χρυσοτεύκτων ή έλεφαντίνων τύπους, θυσίας τε τούτοις και καλάς πανηγύρεις Τεύχοντες ήμεις εύσεθειν νομίζομεν. Μοναρχίαν γάρ Εδοξε δοξάζειν ο αύτος Σοφοκίης.

"Ιωνες δε οί έχ της Ίους, των Ελλήνων άρχηγοί γεγονότες, τοίς ξοάνοις προσεχύνουν, οίστισι μέμφεται ό Χερρονήσιος Πλούταρχος ώς πλάνην άγαλμάτων τινών εἰσάγουσι, τοὺς κατ' οὐρανὸν φωστῆρας θεοποιούμενοι τον ήλιον και την σελήνην, ώς ή των Αίγυπτίων θεογονία περιέχει. Αύτους γάρ λέγει mundum gubernari atque ali, omnibus incremen- p τον σύμπαντα κόσμον διοικείν και τρέφειν, αυξάνοντας τὰ πάντα τῆ τριμερεί χινήσει τῶν πέντε πλανήτων και της λοιπής αστροθεσίας κατά γενέσεις καὶ ἀστέρα;.

> Έν τοις χρόνοις δε του Μωθσέως εδασίλευσεν 'Ασσυρίων Έρεχθεύς, Αίγυπτίων δε εδασίλευσε Πετισώνιος ὁ καὶ Φαραώ, ὅστις είχε μάγους τὸν Ίαννην καὶ Ίαμβρην. Έπὶ της βασιλείας δὲ τούτου έπληθύνθη εν Αίγύπτω το των Έδραίων γένος. 'Ο δέ Μωϋσής ήν πεπαιδευμένος πάση σοφία Αίγυπτίων.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

Stromat. Mutilus est et sequens locus, quod asterisco apposito monui. Jannes et Jambres (verus interpres legit Mambres, II Timoth. 111) magi Pharaonis etiam a B. Augustino dicuntur, epistola 119 ad Januarium, XYL.

μένους πολλούς, καὶ ἐκάκουν αὐτούς τῆ πλινθεία καὶ τῷ πηλῷ, ἐπιστήσαντες αὐτοῖς ἐπιστάτας βαρεῖς, και έστέναζον θλιβόμενοι. Και προσέσχε Μωϋσής καὶ 'Ααρών τῷ στεναγμῷ αὐτῶν, καὶ ηδξαντο τῷ Θεφ, ος και εκέλευσε τφ Μωϋσεί είσελθείν πρός Φαραώ, και είπειν αύτῷ ἀπολύσαι τὸν λαὸν τοῦ Ίσραήλ, λατρεύσαι Κυρίφ τῷ Θεῷ αὐτῶν. Καὶ εἰσελθών Μωϋτης και 'Ααρών πρός Φαραώ άνηγγειλεν αύτῷ τὴν τοῦ Θεοῦ κέλευσιν. 'Ο δὲ Φαραιο λέγει αὐτοῖς. • Εἱ άληθεύεις ὅτι ὁ Θεός σου ταῦτα ἐχέλευσεν, ίδου, είσλη Λίγύπτιοι σύν έμολ ποιούντες θαύματα · έλν νικήσης αύτους διλ του Θεού σου, παρέξω σοι άπερ έχέλευσε. > [Ρ. 47] Καὶ ἔστησεν ἐναντίον άλλήλων τον Ίαννην και τον Ίαμβρην και τον Μωϋσέα καὶ 'Ααρών. Καὶ ἐποίησαν οἱ μάγοι διὰ γοητείας τὰς βάβδους αὐτιῶν ὄφεις καὶ βίψας Μωϋ της την ράδδον αύτου είς την γην, εγένετο δφις μέγας καί κατέπιε τούς ύπό των μάγων γενομένους δρεις. Καὶ κατίσχυσεν ή καρδία Φαραώ, καὶ ούκ είσήχουσεν αύτων, καθάπερ ελάλησεν αύτοις Κύριος δ Θεός. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ι Βάδισον πρὸς Φαραώ, και εξελεύσεται μετά σου είς τον ποταμόν, και τύψον τη βάβδιο σου τλ υδάτα το ποταμού, και μεταδαλείς αύτά είς αίμα. • Καὶ τούτου γενομένου μετ. 6λήθη πάντα τὰ δδατα είς αξμα, καὶ ἀπέθανον οί ἐν τῷ ποταμῷ ἰχθύες, καὶ οὐκ ἡδύναντο πιεῖν ύδωρ οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι πάντα τὰ ὕδατα μετεστράφη είς αίμα. Ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αίγυπτίων ταζε φαρμαχείαις αύτων ώσαύτως. έσχλη- C ρύνθη δὲ ή καρδία Φαραώ, καὶ ούκ εἰσήκουσεν αὐτων. Καὶ μετά έπτά ήμέρας παρακληθείς Μωϋσῆς ύπο του Φαραώ προσηύξατο, και πάλιν έγένετο τά υδατα καθαρά. Και λέγει Μωυσής τῷ Φαραώ. « Ἰδού, είδες την τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ δύναμιν· ἀπόλυσον τον λαόν, ενα λατρεύσωμεν τῷ Θεῷ. > 'Ο δὲ Φαραώ συντασσόμενος άνεβάλλετο. Καὶ ηὕξατο Μωϋσής πρός του Θεου πέμψαι πληγάς τοις Αίγυπτίοις, ΐνα ανάγχασθή Φαραώ ἀπολύσαι τὸν Ίσραήλ. Καί Επεμψε Κύριος ὁ Θεὸς τοῖς Αίγυπτίοις την δεκάπληγον όργην, ώστε παρακαλέσαι τον Μωϋσέα καί είπειν αὐτῷ • Ευξαι τῷ Θεῷ σου, ίνα ρυσθή ή χώρα αυτη των τοσούτων κακών καὶ ζή Κύριος ὁ Θεός σου, ού χωλύσω σε λαδείν τον λαόν σου τον Ίσραήλ είς τὸ λατρεύσαι ὑμᾶς αὐτῷ. > 'Ο δὲ Φαραὼ ἀπελ- D θών έν Μέμφει είς τὸ περιδόητον μαντείον, και λαδών τον προβρηθέντα χρησμόν και ύποστρέψας εύθέως ἀπέλυσε τὸν Ἰσραήλ μετά Μωϋσέως καὶ 'Λαρών. "Ελαδε δὲ ὁ λαὸς ἐν χρήσει ἀπὸ τῶν Αίγυπτίων σχεύη χρυσά καὶ άργυρά καὶ ίματισμόν πολύν. Καὶ μετά τὸ ἐξελθεῖν αὐτούς μετεμελήθη Φαραώ, καὶ χατεδίωξεν όπίσω αὐτῶν μετά τῶν άρμάτων αὐτοῦ, και κατέλαδεν αὐτούς παρά τὴν Ἐρυθράν θάλασσαν. Ους θεασάμενοι οἱ Ἱσραηλίται ἀνεβόησαν πρὸς τὸν Θεόν. Και έχτείνας την χείρα αὐτοῦ Μωϋσῆς ἔπληξε την θάλασσαν βάδδω, καὶ διηρέθη τὰ ὕδατα, καὶ διέδη πας ο λαός ώς διά ξηράς. "Οπισθεν δε τούτωυ είσηλθον και οι Αίγύπτ.οι πάντες άμα τῷ Φαραώ

οί δὲ Αίγύπτιοι ἐφοδούντο τοὺς Ἑδραίους ὡς γενο- A formidolesi erant. Itaque cos .Egyptii affligebant lateribus faciundis urgentes ae luto comportando, præsicientes corum operi exactores importunos. Juda i oppressi gemehant; eorumque gemitum Moses ac Aaron animadvertebant, auxiliumque Dei implorabant. Dens Mosi præcepit ut ad Pharaonem introiret, eumque suo nomine juberet populum Israelicum dimittere ad cultum Deo suo præstandum. Aggressi regem Moses et Aaron Dei mandatum exposuerunt. Respondit Pharao : « Si vere dicis Deum tuum hæc mandasse, ecce mecum sunt Ægyptii mirifici : eos si tu ope tui Dei viceris; faciam quod is jussit 10. Simul adversos constituerunt ab una parte lannem et lambrem, ab altera Mosem atque Aaronem. Magi præstigiis suis virgas suas in angues converterum : virga vere Mosis, ab eo in terram projecta, in grandem est mutata 84 anguem, qui a magis factos angues deglutivit. Cæterum Pharaonis cor obduratum fuit, neque mandato Dei obtemperavit. Deinde ad Mosem Dominus dixit: Accede Pharaonem, isque tecum ad amnem egredietur, tu aquas fluminis baculo tuo feries, et statim in sanguinem vertentur. , Egit hoc Moses, universaque aqua in sanguinem reda ta, mortui sunt in fluvio pisces; atque ob mutatam in sanguinem aquam bibere eam Ægyptii nequiverunt. Ad eumdem modum quoque incantatores l'haraonis suo veneficio egerunt. Cor autem Pharaonis induruit, neque audiens dicto Mosis et Aaronis fuit. Elapsis septem diebus, Moses Pharaonis rogatu a Deo precibus obtinuit ut aque repurgarentur. Tum Moses Pharaonem monere, quando Dei ab Israelicis culti potentiam vidisset, uti populum eum ad Deo suo exhibendum cultum dimitteret. Pharao pactione interposita rem extravit. Proinde Moses a Deo precibus contendit ut calamitates Ægyptils immittat, hisque Pharaonem ad dimittendum Judæos compellat. Immisit Deus Ægyptiis decemplicem miseriam, qua suam iram testaretur; caque rex permotus a Mose petiit ut Ægyptiis a tot tantisque malis liberationem a Deo impetraret : e Ita vivit, inquiens, Deus tuus, uti ego tum non impediam quin accepto tecum Israelitico populo Deo cultum præstes. Porro autem Pharao Memphim profectus, consulto ibi celeberrimo isto oraculo acceptoque quod retulimus responso, reversus illico Mosem atque Aaronem cum populo 85 Judaico dimisit. Mutuatus autem est populus ab Ægyptiis vasa aurea et argentea vestemque multam. Eo digresso factum Pharao mutavit, insecutusque eos est cum curribus suis, atque assecutus apud Rubrum mare. Israelici, visis Ægyptiis, sublato elamore Dei auxilium implorarunt. Ibi tum Moses manu porrecta mare baculo percussit : statim aquæ ita sunt divisæ, ut universus populus tanquam per siccum transiverit. Eum subsecuti sunt Ægyptii omnes cum Pharaone et curribus suis. Quos cum viderent Israelici pertransire, ingens apud hos terror est obortus. At

Moses, virga sua retrorsum porreeta, aquam alveo A μετά των άρμάτων αὐτων. Ἰδόντες δε αὐτους οί re-tituit, eaque omnes Ægyptii sunt obruti, nullo superstite. Iloc viso, Israelici Dei qui ipsos servasset laudes prædicaverunt, præeuntibus in hæc verba Mose atque Aarone: « Canamus Dominum, nam gloriosegloriam suam testatam fecit 11, vetc. subsequentibus Maria et mulieribus, ac tympanum pulsantibus. έφεπομένης της ἀδελφής αὐτῶν Μαρίας μετά τῶν γυναιχῶν, καὶ ἀνακρουομένης τὸ τύμπανον.

In Parva Genesi scriptum est solos decem menses abjectos fuisse in amnem pueros Israelicorum, donec a regina Moses inde exemptus fuit. Ideo etiam decem genera calamitatum per decem menses Ægyptiis inflicta, eosque demum in mari periisse, quomodo Hebræorum pueros in fluvio suffocaverant, ita quidem, ut loco unius infantis Israelici mille 86 validi viri Ægyptii interierint. Cæterum Mosem Pharaonis filia in regium genus adoptavit, neque tamen Israelicis de imperato opere quidquam remisit. Cum Moses virilem ætatem attigisset, Æthiopes Indo fluvio trajecto gravibus incursionibus Ægyptum populati sunt, ita quidem ut urbes prope omnes everterint, exercitum Ægyptium deleverint, ductores ejus trucidaverint. Duravit id bellum annos quinque. Ægyptii autem in summas redacti angustias oraculo jubentur imperium Mosi deferre, itaque et a Thermuthi hoc contendunt, Ea acriter in ipsos invecta quod eos per dolum diceret re eum scribis rerum sacrarum composita C id consilium filii sui interficiendi causa tractasse, tamen Mosen dimisit utpote pro patria propugnaturum. Et quidem Moses id mandatum libentissime in se recepit, neque omnino quidquam reformidavit. Quippe omni virtute auctus adoleverat, omnibusque Ægyptiorum artibus veluti regis filius institutus fuerat ; ad hæc ingenio erat prompto et ad rem bellicam forti. Is ergo annum agens tricesimum ejus belli gerendi munus subiit. Quo cum per decennium gesto Æthiopas in extremum discrimen compulisset, totamque devastasset Æthiopiam, Sahamque præcipuam urbem ac caput ejus regni in suam potestatem redegisset, ab omni hostium metu Ægyptum liberavit. Inde odia Ægyptiorum adversus eum cæperunt, præcipue autem Chenephris. D Nam interea temporis Palmenothes ac Thermuthis in fata concesserant. Itaque ergo Chenephres variis 87 Mosen insidiis petivit, invidia concitus; ac Chanathethæ Mosis necem mandavit. Moses cognitis insidiis, eo interfecto, fuga per solitudinem in Arabiam pervenit ad Jothorem, qui idem Raguelus dicitur, cujus filia ducta Gersamum et Eleazarum procreavit. Dum in Ægypto esset, duas urbes reginæ matri suæ cognomines condidit.

Eupolemus asserit Mosem primum sapientem fuisse, primumque litteras tradidisse Judæis; ab his Phænices, rursumque a Phænicibus Græcos eas accepisse. Primus Moses Judæis leges posuit. Idem hominum in Ægypto consuctudine relicta in

Ίσραηλίται διερχομένους φόδω συνεσχέθησαν άπείρω. Ο δὲ Μωϋσῆς ἐχτείνας τὴν ράδδον αὐτοῦ ἐπιστρεπτιχώς [Ρ. 48] άποχατέστησε το δόωρ είς τον τόπο: αύτου. Καὶ έφυγον πάντες οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τὸ ὕδιυρ, μηδενός ὁπολειφθέντος. "Οπερ θεασάμενοι οἱ Ίσραςλέται τον ρυσάμενον αυτούς Θεόν εδοξολόγουν, προηγουμένων του Μωϋσέως καὶ του 'Λαρών, καὶ λεγόντων' « 'Ασωμεν τῷ Κυρίω ενδόξως γὰρ δεδόξασται, »

"Ότι εν τη Λεπτή Γενέσει κείται μόνους δέκα μήνας ριφήναι τὰ βρέφη τῶν Ίσραηλιτῶν ἐν τῷ ποταμφ, έως οδ άνελήφθη Μωύσης όπο της βασιλίσσης. διά τουτο δέχα πληγαί εδόθησαν εν δέχα μησί Β τοίς Αίγυπτίοις, και τέλος εν τη θαλάσση κατεστράφησαν δυ τρόπου τὰ βρέφη τῶν Ἐδραίων ἐν τῷ ποταμῷ ἀπέπνιγον, χιλίων ἀνδρῶν ἀποπνιγέντων Ισχυρών Αίγυπτίων άνθ' ένδς βρέφους Ίσραηλιτιχου. Αύτον δε τον Μωυσήν είς το βασιλικόν γένος είσεποιήσατο ή θυγάτηρ Φαραώ, ού μέντοι άνηκε της έπιταγείσης έργασίας τους Ίσραηλίτας. 'Ανδρωθέντος δὲ τοῦ Μωῦσέως ὑπερβάντες Αἰθίοπες τὸν Ίνδὸν ποταμόν δεινώς την Αίγυπτον έλητζοντο, ώς τάς πόλεις σχεδόν πάσας άνατρέψαι καλ τον στρατόν αύτης άφανίσαι καλ τούς στρατηγούς άποσφάξαι. "Εμειναν ούν Αίγυπτίοις πολεμούντες έπί έτη πέντε. Έν ἀπορία γοῦν πολλή καταστάντες Αἰγύπτιοι χρησμεύονται ώς τῷ Μωῦσἢ τὴν στρατηγίαν ἐγχειρίσαι, χαί παραχαλούσι την Θέρμουθιν ἐπιτρέψαι αὐτῷ την στρατηγίαν ή δ' ώνείδιζεν αύτους και κακούς άπέφαινε σύν τοις Ιερογραμματεύσιν είς θάνατον ἐπιδουλεύσα: τῷ παιδί βουληθέντας. ὅμως ὡς ὑπὲρ πατρίδος πολεμήσαντα έξαπέστειλεν, άσμενέστατα του παιδός δεξαμένου την έπιταγην και μηδέν άγωνιάσαντος. Ηὐξήθη γάρ πάση άρετή χοσμηθείς καί παιδευθείς πάσαν σοφίαν Αίγυπτίων, ώς βασιλέως υίδς και φύσιν έχων δεξιάν, άνδρεϊός τε έν τοίς πολέμοις. "Ος τριαχοντούτης τυγχάνων τοιούτον πόλεμον άνεδέξατο · και έπι δέκα έτη έσχάτως τους Αίθίοπας πολεμήσας και Αίθιοπίαν πάσαν άφανίσας, τήν τε Σαδά μητρόπολιν βασιλεύουσαν Αίθιόπων παραλαδών, την Αίγυπτον έλευθεροί πάσης πολεμικής ἐπιδουλής. Έντεῦθεν ἄρχεται αὐτῷ ὁ φθόνος παρ' Αίγυπτίοις, έξαιρέτως δὲ αὐτῷ παρὰ τῷ Χενεφρή · έν τούτοις γάρ τετελευτήκει ὁ Παλμανώθης καὶ ἡ Θέρμουθις. Καὶ τοίνυν ἐπιδουλεύεται αὐτῷ ποικίλως βασκαίνων, Χαναθώθη δὲ ἐπιτρέπει τὴν τοῦ Μωϋσέως σφαγήν ήν γνούς Μωϋσής άναιρεί αύτον, και ούτω φεύγει διά της έρήμου είς την 'Αρραδίαν πρός 'Ιοθόρι τον και 'Ραγουήλ, και Ελαδεν αὐτοῦ τὴν θυγατέρα πρός γάμον, ἐξ ής ἐπαιδοποίησε τον Ίηρσάμ και τον Έλεάζαρ. [Ρ. 49] Μωϋσής δε ων εν Αιγύπτω κτίζει πόλεις δύο επ' ονόματι της μητρός αύτου της βασιλίσσης.

"Οτι Εὐπόλεμός φησι τὸν Μωῦσέα πρώτον σοφὸν γενέσθαι, και γράμματα παραδούναι Ίουδαίοις πρώτον, παρά δὲ Ἰουδαίων Φοίνικας παραλαβείν, "Ελληνας δὲ παρά Φοινίχων · νόμους δὲ πρώτον Μωθσής γράφει τοῖς Τουλαίοις. Καταλιπών δὲ Μωϋσής τὰς

κατ' Αίγυπτον διατριθάς είς την Ερημον έφιλοσόφει, A solitudinem, ut sapientiæ studio vacaret, se conδιδασκόμενος παρά του άρχαγγέλου Γαδριήλ τά περί της γενέσεως του κόσμου καλ του πρώτου άνθρώπου καὶ τῶν μετ' ἐκείνον, καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τῆς συγχύσεως και ποικιλίας των γλωσσών, και των περί τὸν πρώτον ἄνθρωπον, καὶ τῶν μέχρις αὐτοῦ χρόνων, και περί τῆς νομοθεσίας τῆς μελλούσης παρ' αὐτοῦ δίδοσθαι τῷ Ἰουδαίων Εθνει, καὶ τὰς τῶν άστρων θέσεις καλ τά στοιγεία καλ άριθμητικήν καλ γεωμετρίαν και πάσαν σοφίαν, ώς εν τη λεπτή Γενέσει χείται. Καὶ ότι ἐν ρμό' ἔτει τῆς ἐν Αἰγύπτω δουλείας ήρξαντο Αίγύπτιοι δέχεσθαι την δεκάπληγον. Έν μηνὶ Ἰουνίω τὰ ὕδατα είς αξμα μετεβλήθη, Τουλίφ βάτραχοι, Αύγούστω σχνίπες, Σεπτεμβρίω χυνόμυια, 'Οκτωδρίω κτηνών πτώσις, Νοεμδρίω φλυκτίδες και έλκη, Δεκεμβρίω χάλαζα, Ίανουαρίω άχρις, Φεδρουαρίω σχότος ήμέρας τρείς, Μαρτίω τὰ πρωτότοχα. Τἤ ιδ' τούτου τοῦ μηνὸς σχυλεύσαντες τοὺς Αίγυπτίους ἐξῆλθον, προστάξει Θεοῦ τοῦτο πεποιηχότες. Μετά δὲ τὴν Εξοδον 100ορ ὁ πενθερὸς Μωϋσέως, λαδών Σεπφόραν την γυναϊκα Μωϋσέως καὶ τοὺς δύο υίοὺς αὐτοῦ, κατέλαδε πρὸς Μωῦσῆν έν τη ἐρήμω ἔτι πολεμοῦντα τὸν 'Αμαλήκ. Καὶ ἐν τῷ τρίτψ μην! τῆς ἐξόδου τῶν υίῶν Ἰσραἡλ τὰ ἐν τῷ Σιναίφ δρει νομοθετείται, και ή Δεκάλογος δίδοται Μωϋσή και 'Ααρών και παντί τῷ λαῷ. Και μετά τούτο πάλιν κελεύεται όπο του Θεού Μωϋσής μετά Ίησοῦ ἀνελθεῖν ἐν τῷ δρει καὶ λαδεῖν τὰ πυξία γεγραμμένα, & προενομοθέτησεν ό Θεός. Τότε καλ πάντα. Μοσχοποιεί δὲ ὁ λαὸς, καὶ συντρίδει Μωῦσῆς τάς θεουργηθείσας πλάχας. Είτα πάλιν χελεύεται λαξεύσαι πλάχας και άνελθείν εν τῷ δρει. Και ίδυο ή δεκάλογος παρά Θεού τρίτον παραδέδοται: πρώτον έπί του δρους Σινά, ήνίκα αι σάλπιγγες και ό γνόφος · δεύτερον ήνίχα το παράδοξον τής σχηνής καί τά περί την σκηνήν · τρίτον μετά την μοσχοποιίαν. Καὶ τότε γάρ τεσσαράχοντα ημέρας διέτριψεν έν τῷ ὅρει, ἄρτον μὴ φαγών μηδὲ ὕδωρ πιών. άλλα και ή δόξα του προσώπου αύτου τότε εξέλαμψεν είς τον λαόν.

Και έν τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υίῶν Ίσραήλ κελευσθείς Μωϋσής έξαριθμήσαι τὸν λαδν άπὸ είχοσαετοῦς καὶ ἐπάνω [Ρ. 50] τοὺς ἐξελθόντας έξ Αίγύπτου, χωρίς γυναικών παιδίων καὶ τῆς Λευίτικής φυλής, εύρε μυριάδας έξήκοντα καλ τρισχιλίους πενταχοσίους πεντήχοντα, από των είσελθόν- D quingentorum quinquaginta. Ad hunc numerum των είς Αίγυπτον ος ψυχών, είς έτη σιε. Πάντες δε ούτοι εν τη ερήμφ διεφθάρησαν ποιχίλως, οί μεν διά βλασφημίαν, οι δε δι' ειδωλολατρείαν, οι δε δι' άπιστίαν, έχτὸς Ἰησοῦ καὶ Χάλεδ. Εζησε δὲ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ ἔτη ἐχατὸν δέχα, ὁ δὲ τοῦ Ἱεφονῆ Χάλεδ Ετη έκατον έξηκοντα.

"Οτι εν τη δευτερά εξαριθμήσει, ήνίχα Μωϋσης και Έλεάζαρ ηρίθμησαν τον λαόν, ούχ εύρέθη άνθοωπος έχ τῆς πρώτης ἀριθμήσεως, ἡνίχα Μωϋσῆς και 'Λαρών ήριθμησαν τὸν λαόν. Γέγονε δὲ ἡ πρώτη άριθμησις πεοί το Σίναιον, ή δὲ δευτέρα παρά τὸν Ίορδάνην.

tulit. Ibi (ita quidem Parva Genesis refert) a Gabrielo angelorum principe edoctus suit de origine mundi, de primo homine et eum subsecutis, de diluvio, de confusione et diversitate linguarum, de statu primi hominis, de temporibus usque ad ipsum elapsis, de lege quam Judzeis erat traditurus, de siderum positu, elementis, arithmetica, geometria, et omnibus scientiis, ut ibidem perscriptum est. Anno servitutis in Ægypto Judaicæ centesimo quadragesimo quarto decem plagis Ægyptus affligi divinitus cœpit. Mense Junio aquæ in sanguinem sunt conversæ, Julio ranæ, Augusto scniphes, Septembri musca canina, Octobri pestis pecoris, Novembri pustulæ et ulcera, Decembri 88 grando, Januario locustæ, Februario triduanæ tenebræ, Martio primogenitorum interitus. Die Martii decimo quarto deprædati jussu Dei Ægyptios Judæi exiverunt. Post exitum ex Ægypto Jothor Mosis socer, assumpta Sephora Mosis uxore ejusque duobus filiis, ad Mosem in solitudinem pervenit, adhuc cum Amaleco bellum gerentem. Tertio ab exitu mense lex in monte Sinai lata, decemque præcepta Mosi, Aaroni atque universo populo data sunt. Secundum hoc rursus Moses jubetur, assumpto Josua, montem conscendere, tabulasque accipere in quibus lex Dei perscripta erat. Eodem tempore exemplar quoque tabernaculi vidit, reliquaque item omnia quæ ad id pertinebant. Interim populus vitulum fecerat. Moτον τύπον της σχηνής θεωρεί και τα περι αυτήν c ses a Deo factas tabulas confringit, jubetque alias ex lapide excidere, et montem conscendere. Atque ecce, tertium Decalogus a Deo traditur, primum in monte Sinai, ubi tubæ et caligo; secundo, cum admirabilis scenæ et ad id pertinentium visum Mosi est oblatum; tertio post effictum vitulum : nam et tunc Moses quadraginta dies in monte commoratus est, ita ut neque panem ederet neque aquam biberet. Sed et splendor faciei ejus tunc ad populum effulsit.

> Undecimo anno ab exitu de Ægypto, Moses jussus numerum populi inire, a viginti annos nato et amplius qui egressi essent ex Ægypto, 89 absque mulieribus et liberis atque Levitica tribu, invenit summam sexcentorum millium, ac trium millium populus spatio 215 annorum ex 75 capitibus excreverat, quæ in Ægyptum descenderant. Verum hæc omnis multitudo in solitudine diversis modis omnes periérunt, alii, quod de Deo impie essent locuti, alii ob simulacrorum cultum, alii ob incredulitatem. Soli Josua Nauæ filius et Calebus Jephunæ filius super stites fuerunt: quorum ille110, hic 160 annos vixit.

> In secunda populi recensione a Mose et Eleazaro instituta ne unus quidem eorum mortalium superfuit qui in priore sucrant recensione, quam Moses et Aaron obiverant. Ea juxta montem Sinai, posterior pone Jordanem acta fuit.

Moses cum a Deo multis precibus supplex conten A disset ut sibi Jordanem transire terramque promissam cernere daretur, non obtinuit. Sed dixit ei Deus:

Hoc tibi sufficiat. Ascende in verticem montis, oculis tuis eminus terram istam speculare: non enim transibis Jordanem 12. Mortuus est autem Moses eo in monte, annos natus 110. Ductor populi post eum fuit Josua per annos 27, vixitque annos omnino 110.

Enimvero operæ fore duxi res beati Mosis p'anius explicare. is ergo accepturus secundario legem in montem ascendit. Descendit eo in 90 nube Dominus, eique Moses adstitit per dies 40 noctesque totidem, ita ut neque pane vesceretur neque aquam biberet. Et scripsit in tabulis verba Testamenti, decem ista verba. Cumque splendore ornatus, sumptis tabulis, de monte descenderet, vidit Aaron universusque populus faciem Mosis coruscantem, metueruntque ad eum accedere. Itaque velamine capitis usus est, quoties cum ipsis ageret. Etenim post 40 dies cum descendisset, ira ob vitulum effictum percitus, illico tabulas comminuit, et quicunque flagitio erant obnoxii, internecione deleri jussit. Tum vitulo e medio sublato, unoque die tribus virorum pessimorum millibus interfectis, postridie celeriter ad Dominum in montem se contulit, quasi pudorem ei, nisi deprecanti annueret, incussurus. Atque audi quid Scriptura dicat : « Postridie Moses ita populum est allocutus : Ingens flagitium commisistis. Nunc itaque ascendam ad Deum, ut vos, qui peccato eum irritastis, in C gratiam ejus restituam. Reversusque ad Dominum Moses dixit : Deprecor, populus iste grandis se facinoris obligavit deos sibi fingendo. Nunc ergo, siquidem eis hoc suum scelus ignoscis, ignosce : sin vero, me ex libro quem scripsisti deleto. Respondit autem Deus : Si quis adversum me deliquerit, eum de libro meo delebo. Nunc autem tu vade, populumque duc ad locum quem tibi indicavi. Atque ecce, angelus meus præcedet te. Qua autem die eos visitabo, ea pænam pro hoc 91 delicto ipsis infligam 13. > Proinde extra controversiam est, 80 continuos dies beatum Mosem divino instinctu affectum cibo abstinuisse, alitum Dei sermone secundum Domini dictum. Porro cum Moses in tabernaculum testimonii intrabat, populus D universus stabat contemplans, Moseque introgresso nubis columna et Deus ad tabernaculum descendebant. Populus autem columnam nubis cernentes adorabant quisque a suo tabernaculo. Atque hoc modo Deus cum Mose in conspectu populi loquebatur. Moses porro ut populum ab ira Dei liberaret, tanto conatu nitebatur adeoque suæ ipsius salutis curam non gerebat, ut etiam in clade Dei secundum Davidem steterit. At vero Judæi ut erant ingrati, magis magisque adversus prophetam suum insurrexerunt. Quotquot autem hoc egerunt, ii partim

Το δεήσεις μεγάλας ποιησάμενος πρός τον Θεόν εἰς τὸ διαδῆναι τὸν Ἰορδάνην καὶ ἰδεῖν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας οὐχ ὑπηκούσθη, ἀλλ' εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός: « Ἰκανούσθω σοι ἀνάδηθι ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὅρους, καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι οὐ διαδήση τὸν Ἰορδάνην. » Καὶ ἐτελεύτησε Μωῦσῆς ἐν τῷ ὅρει ἐκείνῳ ἐτῶν ἐκατὸν δέκα. Καὶ ἡγεῖται τοῦ λαοῦ Ἰησοῦς ἔτη κζ', ζήσας τὰ πάντα ἔτη ἐκατὸν δέκα.

'Αλλά δέον ήγησάμην σαφέστερον τὰ περί τοῦ μαχαρίου Μωυσέω; διεξελθείν. Μέλλων γάρ ὁ θεσπέσιος ούτος τον δεύτερον νόμον δέγεσθαι άνέδη είς το δρος, και κατέδη Κύριος εν νεφέλη, και παρέπτη αὐτῷ ἐχεῖνος ἡμέρας τεσσαράχοντα καὶ νύχτας τεσσαράκοντα · άρτον ούκ έφαγε καὶ ύδωρ ούκ έπιε. Καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν πλαχῶν τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης, τους δέκα λόγους. Και λαδών τὰς πλάκας και χαταδάς άπό του δρους δεδοξασμένος, είδεν 'Ααρών χαί πάντες οἱ υίοὶ Ίσραἡλ τὸ πρόσωπον Μωῦσέως, καί ήν δεδοξασμένον, και εφοδήθη αὐτῷ προσεγγίσαι · καὶ διὰ τοῦτο κάλυμμα ἐπετίθει, ἡνίκα πρὸ; αὐτοὺς ὑμίλει. Μετὰ γὰρ ἡμέρας τεσσαράχοντα κατελθών, και διά την μοσχοποιίαν θυμωθείς, εύθέως τὰς πλάχας συνέτριψε και αὐτίκα προσέταξεν ήδηδὸν πάντας τοὺς παρατυχόντας άναιρεθῆναι. Καὶ τον μόσγον έξαφανίσας, καλ τρισγιλίους αλογίστους άνδρας εξολοθρεύσας εν μια ήμέρα, τη επιούση θάττον ανηλθενείς το όρος πρός Κύριον, δυσωπήσων αὐτόν. Καὶ ἄχουσον τί φησιν ή Γραφή · « Καὶ ἐγένετο μετά την αύριον, είπε Μωύσης πρός τον λαόν. Υμείς ήμαρτήκατε άμαρτίαν μεγάλην . καὶ νῦν ἀναδήσομαι πρός τον Θεόν, ενα εξιλάσωμαι περί τῆς άμαρτίας ύμων. Καὶ ἐπέστρεψε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον, και είπε. Δέομαι, ήμάρτηκεν ο λαός ούτος άμαρτίαν μεγάλην, [P. 51 | καλ ἐποίησαν ἐαυτοίς θεούς. Καὶ νῦν, εί μὲν ἀφής αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες εί δὲ μἡ, ἐξάλειψόν με ἐχ τῆς βίβλου ής έγραψας. Καὶ είπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν · Εί τις ημαρτεν ενώπιον μου, εξαλείψω αύτον έχ της βίδλου μου. Νυνί δε βάδιζε, και όδήγησον τον λαόν τουτον είς τὸν τόπον ον εἴρηκά σοι, καὶ ίδου ὁ ἄγγελός μου προπορεύσεται Εμπροσθέν σου • ή δ' αν ημέρα επισχέπτωμαι, ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς τὴν άμαρτίαν αὐτῶν.» "Ωστε λοιπόν άναμφήριστόν έστιν ώς δγδοηχονθήμερον έφεξης ἀπόσιτος έφυ θεοφορούμενος ὁ θεσπέσιος Μωῦσῆς, θείφ λόγφ τρεφόμενος κατά τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν. Ήνίχα δ' αν είσεπορεύετο Μωῦσῆς ἐν τή σκηνή του μαρτυρίου, είστήκει πά; ὁ λαὸς σχοπεύοντες. 'Ως δ' αν εἰσηλθε Μωῦσῆς ἐν τῆ σχηνῆ, κατέδαινεν ό στύλος της νεφέλης, και ό Θεός έπὶ τὴν σχηνήν. Ὁ δὲ λαὸς ἐώρα τὸν στῦλον της νεφέλης, και προσεκύνουν έκαστος έκ της σκηνης αύτου. Και ούτως ελάλει Κύριος μετά Μωϋσέως ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. Καὶ τὸν μὲν λαὸν ἐχ τῆς ὁργῆς Κυρίου διαφόρως έπαγωνιζόμενος έξελέσθαι, τοσούτον ηλόγησε της οίχείας σωτηρίας ώς και έν τή θραύσει του Θεού κατά τον Δαδίδ (52) στηναι. Οι δλ

18 Deut. xxxi, 2. 13 Exod. xxxii.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(52) Locus perspicue mutilus. Davidica historia suo loco sequitur. Sed nescio quid Moysi cum ca

του. "Ο τοι δέ κατεξανέστησαν αύτου, οί μέν κατεπτώθησαν είς γην ζώντες, οί δὲ θείου πυρός γεγόνασι παρανάλωμα. Φησί γάρ ι Καί έγένοντο οί τεθνηχότες έν τή θραύσει χιλιάδες δεκατέσσαρες και

Καὶ μετά ταύτα ούχ ήν ύδωρ τή συναγωγή, χαλ έλοιδόρει ὁ λαὸς τῷ Μωῦσῆ καὶ 'Ααρών. Καὶ καταδοήσαντες, είπε Κύριος πρός Μωϋσῆν · « Λάδε τήν βάβδον ταύτην, καὶ ἐκκλησίασαι τἡν συναγωγήν σὺ και 'Ααρών ό ἀδελφός σου, και λαλήσατε πρός την πέτραν έναντίον αύτων, και δώσει τὰ δόατα αύτης. Και έλαδε Μωϋσής την άπέναντι Κυρίου βάδδον, και έξεκλησίασε την συναγωγήν άπέναντι της πέτρας. Και είπε Κύριος πρός αὐτούς 'Ακούσατέ μου οἱ ἀπειθεῖς · μὴ ἐχ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομαι ύμιν ύδωρ; Καὶ ἐπάρας Μωϋσῆς τὴν γείρα αὐτοῦ καλ πατάξες την πέτραν δίς τη ράδδω, εξηλθεν ύδωρ πολύ, και έπιεν ή συναγωγή και τά κτήνη αὐτών. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ 'Ααρών · 'Ανθ' ων ούκ επιστεύσατε άγιάσαι με έναντίον του λαού. διά τούτο ούκ είσάξετε ύμεζς την συναγωγήν ταύτην είς την γην ήν εδωκα αύτοις. Διό προστεθήτω 'Ααρών πρός του λαδυ αύτου, και άποθανέτω, διότι παρωξύνατέ με ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας. > Καὶ ἀνεδίδασε Μωϋσής τον 'Λαρών είς το δρος, χαι εξέδυσεν αὐτοντά Ιερατικά Ιμάτια, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὰ Ἐλεάζαρ τὸν υίδν αὐτοῦ. Καὶ ἀπέθανεν 'Ααρών ἐν τῷ τεσσαραχοστῷ έτε: της εξόδου των υίων Ίσραηλ, ζήσας έτη ρχγ'. (Καὶ ἔχλαυσεν αὐτὸν ὁ λαὸς [Ρ. 52] ἡμέρας τριάχοντα. Καὶ μετά ταῦτα εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν-• Ανάδηθι είς τὸ δρος Ναδάν, καὶ ίδε την την ήν δίδωμε τοίς υίοις Ίσραήλ, και τελεύτα έχει ου τρόπον ἀπέθανεν 'Ααρών ὁ ἀδελφός σου, διότι ἡπειθήσατε τῷ ῥήματί μου ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας Κάδδης. • Τοῦ δὲ Μωῦσέως πολλά καὶ πολλάκις δεηθέντος του Θεού περί τούτου, και λέγοντος. « Διαβάς ούν, ὧ Κύριε, τὸν Ἰορδάνην ὄψομαι, την άγαθην γῆν ἐχείνην;) εἶπε Κύριος πρὸς αὐτόν (Ίχανούσθω σοι. "Ορα μή προσέλθης μοι έτι περί τούτου λαλήσαι, άλλ' ίδων την άγαθην γην τοίς όφθαλμοίς σου τελεύτα. > Και γράψας έχ προστάγματος Κυρίου την μεγάλην φόην, και έπιθεις τάς χείρας έπι Ίησοῦν τοῦ Ναυή είς τὸ διαδέξασθαι αὐτὸν, ἐτελεύτησεν ἐχεῖ διὰ ῥή- D ματος Κυρίου, ζήσας έτη ρχ'. Καὶ θάψας αὐτὸν δ λαός και κλαύσας ήμέρας μ', ούδεις είδε την ταφήν αύτου. Καὶ ούχ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν Ἰσραήλ ώς Μωϋσής. "Εχτοτε ούν χαι μέχρι του νύν φωτοειδή; νεφέλη ἐπισκιάζει τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἀμαυροῦσα καὶ ἀποτειχίζουσα τὰς ὅψεις τῶν ὁρώντων, ἔνα μὴ γινώσκοιεν αὐτοῦ τὸν τάφον εἰς τὸν αἰῶνα.

Μετά δὲ Μωῦσέα διεδέξατο την άρχην Ίησοῦς δ του Ναυή, και περάσας του Τορδάνην, και ποιήσας έν τη γη της επαγγελίας έτη λβ' πολεμών και καταχληροδοτών αὐτήν τοῖς υίοις Ίσραήλ, ἀπέθανε ζήσας

14 Num. xvi, 49.

XYLANDRI ET

fuerit, nisi forte Parva Genesis aliquid habet. Opaŭoty, quæ vox rupturam aut comminutionem potius et contritionem significat, perspicuitatis causa verti cladem. Locus de clade 14700 Hebræo-

άγάριστοι δυτες μάλλου κατεξαυίσταυτο του προφή- A vivi terræ hiatu sunt absorpti, alios cælitus immissus consumpsit ignis. Scriptum est enim ita: Mortui sunt in clade populi millia 14 ac septingenti, his demptis qui propter Coram perierunt 14. > έπταχόσιοι, γωρίς των τεθνηχότων Ένεχεν Κορέ. >

Secundum hæc populum aqua defecit; isque Mosi et Aaroni convicia fecit. Ibi Deus Mosi jussit ut sumpta virga populi cœtum advocaret, adhibito sibi Aarone, utque ad appositum saxum verba facerent : id aquam emissurum. Moses baculo a Domino sumpto e regione saxi populum 92 in concionem advocavit. Tum Deus eos ita est affatus : · Audite me, o increduli : nonne ex hoc saxo vobis aquam eliciemus? > Simul Moses sublata manu saxum baculo bis percussit, et copiosa inde aqua emanavit, bibitque populus et jumenta. Deus autem Mosem et Aaronem sic compellavit : « Propterea quod non credidistis mihi eatenus ut meam coram populo sanctitatem defenderetis, ideo vos cœ um hunc non inducetis in terram ipsis a me destinatam. Proinde Aaron accedat populo suo et moriatur, quia me irritastis apud aquam rixæ. > Itaque Moses Aaronem in montem adduxit, eumque vestibus sacerdotalibus exuit, hasque filio ipsius Eleazaro induit. Ita Aaron vita decessit anno ab exitu populi quadragesimo, annos natus 123; eumque populus dies 30 luxit. Deinde Mosem Deus in montem Naban ascendere jussit, indeque terram Israelico populo possidendam prospicere, ibique mori, quomodo et frater ejus Aaron obiisset, ideirco, dicebat, quia verbo meo diffisi estis apud Cades, ad aquam rixæ. Cum autem Moses sæpenumero multis precibus a Domino flagitasset uti sibi Jordanem transmittere præstantemque illam terram contueri liceret; Deus eum contentum esse jussit, neque se posthac hujus rei causa interpellare, sed eminus conspecta ista regione vita cum morte commutare. Ergo Moses Dei mandato magnum illud carmen conscripsit, manibusque Josuæ Nave filio impositis (eo ritu 93 hunc sibi successorem designabat) ibi secundum Domini verba finem vitæ fecit, quam per annos 120 toleraverat. Populus eum sepelivit ac 40 dies luxit. Nemini autem sepulcrum ejus fuit cognitum. Neque in eo populo vates Mosi par deinceps exstitit. Jam inde ab eo tempore in hunc usque diem illustris nubes locum istum obumbrat, cernentiumque visui officit, ne in sempiternum usque conspici sepulcrum Mosis queat.

Mosi Josua successit, Nauæ filius. Is, trajecto Jordane, in terra promissa annos 32 bella gerendo terramque eam Israelico populo dividendo exegit. Decessit annos natus 110. Ac Moses quidem Seone

GOARI NOTÆ.

rum est Numeris xvi ad finem. Deinde quod est in montem Naban, legitur in Complutensi Nabaŭ, Nabau, Deut. xxxII et xxxIV, in Hebraico Nebo. Ideo in margine Na6au annotavi. Xvi..

Amoræorum et Ogo Basanis regibus percussis om- Α έτη οι'. Καὶ ὁ μὲν Μωυσης πατάξας τὸν Σηὼν βασιλέα nem corum ditionem subegerat. Hic Ogus de gigantibus fuerat relictus, in Raphainis habitans Astarothi, genus a Raphainis ducens; cujus culcitra fuit ferrea, novem longa cubitos, quatuor lata, Josua vero, Chananæis, Pherezæis, Gergesæis, Chettæis, lebusæis, Amoræis et Evæis domitis, ac triginta duobus eorum regibus, universam eorum terram Israelico populo tradidit. Cum autem, inquit 18, Israelico populo terga obverterent, grandinis lapides cœlitus in ipsos ejaculatus est Dominus, pluresque iis quam gladio Israelicorum duce Josua occisi sunt.

βιψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους τῆς χαλάζης ή ους ἀπέκτειναν οι υίοι Ίσραήλ μαχαίρα στρατηγούντος Ίησου.

94 Verum enimyero magnus iste Josua, et qui B miracula etiam edendo se Deo carum demonstraret. non tamen doloris variarumque fuit tentationum expers. De quo etiam hæc divina eloquentia nobilis Chrysostomus dicit. Considera mihi guid rei sit justus homo. Jussit Josua Nave filius solem subsistere juxta Gabaoth lunamque ad vallem Eloman; atque ita factum est. Ita enim est scriptum : « Ac substitit sol in medio cœli usque ad finem unius diei. Quantus dies neque ante fuit neque postea, ita tum Deus homini obtemperavit 10. Hoc Mosis facta superat. At enim magnus iste atque mirificus et admirabilis Mosis successor, omnium quæ isti molesta acerbaque evenerant, partem ipse quoque sensit. Non enim modo vivente etiamnum Mose vestem laceravit suam seque cinere conspersit 17, C sed eo defuncto in majori rursus constitutus fuit necessitudine, pronus bumi totum diem prostratus ob Achani peccatum populique cladem. Sic enim habet Scriptura 18, « Et laceravit Josua vestes suas, seque coram Domino in faciem postravit usque ad vesperam, cumque ipso seniores populi, pulveremque capitibus suis ingesserunt. Dixitque Josua: Obsecro, Domine, cur famulus tuus populum hunc trans Jordanem duxit? an ut eum Amoræis delendum præberet ? quid enim dicam, postquam Israelicus populus terga hosti vertit? Audient boc Chananæi ac reliqui terræ hujus incolæ, nosque circumcingent et exscindent. > Videsne hunc non minori quam Mosem fuisse in anxietate atque 95 perturbatione; qua probabile est eum eo fuisse redactum ut ipse quoque vitam aspernaretur. Supersedeo referendis tot bellis, pugnis ac sollicitudinibus, fraudeque Gabaonitica. Sane et agrorum divisio magnum ei laborem difficultatesque porro et vexationes multiplices attulit. Ad hunc modum omnes ii qui Deo magnopere placuerunt, ærumnis prius tentationibusque spectata eorum probitate, divino amore fruendi liberam facultatem consecuti sunt : neque quisquam eorum qui in aliquo apud Deum pretio habentur, ærumnis caruit, etiamsi nos id et Dei de ipsis judicium lateat.

των 'Αμοραίων και τον "Ον βασιλέα της Βασάν, δε ύπελείφθη έχ των γιγάντων, κατοικών έν τω 'Ραφαίν έν 'Ασταρώθ, ἀπόγονον δυτα τοῦ 'Ραφαΐν, οῦ καὶ ή κλίνη σιδηρά, το μήκος έχουσα πήχεις έννέα, το πλάτος τέσσαρας, άφείλετο πάσαν την γην αὐτων. 'Ο δὲ Ἰησοῦς γειρωσάμενος πάσαν τὴν Υῆν αὐτῶν καί τους Χαναναίους και Φερεζαίους και Γεργεσαίους xal Xerralous xal 'lebougalous xal 'Auopalous xal Εύαίους και πάντας αὐτῶν τοὺς βασιλείς, δυτας τὸν άριθμόν τριαχονταδύο, πάσαν την γην αύτων δέδωχε τοί; υίοις Ίσραήλ. Έν δὲ τῷ φεύγειν αὐτοὺς, φησίν, άπὸ προσώπου τῶν υίῶν Ἱσραἡλ καὶ Κύριος ἐπέδ-

"Ο γε μην μέγας καὶ τερατουργός καὶ θεοφιλής πάνο ούτος άναδειγθείς ούκ άμοιρος λύπης καὶ πειρασμών διαφόρων έγένετο. Περί οδ καὶ ὁ θεοβρήμων Χρυσόστομος έφη ι Έννόησον δσον έστλ δίχαιος άνθρωπος. Είπεν Ίησους του Ναυή · Στήτω ό ήλιος κατά Γαυαώδ καὶ ή σελήνη κατά φάραγγα Ἐλώμ καὶ ἐγένετο. φησί γάρ • • Καὶ ἔστη ὁ ήλιος κατά μέσον τοῦ ούρα. νού είς τέλος ήμέρας μιός, [P. 53] και ούκ εγένετο ήμέρα τοιαύτη πρότερον καλ Εμπροσθέν, ώστε ύπαχούται Θεόν άνθρώπου. • Τούτο του Μωϋσέως μείζον. 'Αλλά γε δή και ούτος ὁ θαυμαστός και μέγας χα! τερατουργός, διαδεξάμενος τὸν Μωθοήν, συναπήλαυσεν αὐτῷ πάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν ἀνιαρῶν. Ού γάρ έτι μόνον ότε έζη Μωϋτῆς, τὰ Ιμάτια διέβόηξε και σποδόν κατεπάσατο, άλλά και τελευτήσαντος πάλιν είς μείζονα ταύτης κατέστη άνάγκην δι όλης ημέρας πρηνής χείμενος διά την άμαρτίαν "Αχαν καὶ την τοῦ λαοῦ ήτταν. Φησὶ γάρ . καὶ διέβρηξεν Ίησους τὰ Ιμάτια αὐτου, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον έναντίον Κυρίου έως έσπέρας, αύτος καλ οί πρεσδύτεροι Ίσραήλ. Καὶ ἐπέδαλον γοῦν ἐπὶ τὴν χεφαλήν αὐτῶν, xal εἶπεν Ἰησοῦς · Δέομαι, Κύριε, ίνα τί διεδίδασεν ό παϊς σου τον λαόν τοῦτον τον Ίορδάνην, παραδούναι αὐτὸν τῷ 'Αμοραίω ἀπολέσαι ήμας; και τί έρω, έπει μετέβαλεν Ίσραήλ τον αύγένα ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ; Καὶ ἀχούσας δ Χαναναίος και πάντες οι κατοικούντες την γην περιχυχλώσουσιν ήμας και έχτριψουσιν άπο της γης. > Όρας όπως και ούτος ούχ ήττον Μωυσέως άδημονεί καλ θορυδείται; καί που τάγα καλ αὐτὸς όμοίως τὴν ζωήν εξ ἀπορίας ἀπελέγετο. Έω λέγειν τοὺς διαφό. ρους πολέμους και τάς μάγας και τάς φροντίδας και των Γαυαωνιτών την ἀπάτην. Καὶ μέντοι καὶ ή των κλήρων διανομή πολύν μέν του πόνου πολλάς δέ παρείχεν αὐτῷ τὰς δυσχολίας καὶ θλίψεις. Οὕτω τοίνυν ἄπαντες όσοι τῷ Θεῷ μεγάλως εὐηρέστησαν, διά θλίψεων και πειρασμών δοκιμασθέντες και δόκιμοι άναφανέντες της πρός Θεόν άγάπης και παβρησίας ἐπέτυχον, και ούκ ἔστιν οὐδείς, ὧν πολύς παρά τῷ Θεῷ λόγος, θλίψεων έχτος, καν ήμεζς • άγνοωμεν τούτο καλτά του Θεού περλ αύτων κρίματα.

Μετά δέ γε Ίησοῦν διά τῶν χριτῶν ὁ Θεδέ Εσωζε Α τλυ λαλυ, θλιβόμενον ύπο των περιλειφθέντων άλλοφύλων. Έν οξς ύπηρξε πρώτιστος Ἰούδας καλούμενος, και έχρινε τον λαόν έτη ζ', γειρωσάμενος και τον 'Αδωνιζεθέχ βασιλέα των άλλοφύλων, και άχρωτηριάσας αύτου γείρας και πόδας. Είπε δὲ 'Αδωνιζεβέχ « Εβδομήχοντα βασιλείς τὰ ἄχρα τῶν γειρῶν καί των ποδών αύτων άποκεκομμένοι ήσαν, συλλέγοντες τὰ ὑποχάτω τῆς τραπέζης μου. Καθώς οἶν έποίησα, ούτω και άνταπέδωκέ μοι ό Κύριος. > Μετά δὲ Τούδαν γέγονε κριτής Γοθονιήλ και μετά τούτον 'Αώδ. Μετά δέ γε 'Αὼδ γέγονε πριτής Σαμέγαρ έτη έπτά, πατάξας καλ έκ των άλλοφύλων έν ημέρα μια έν τῷ τοῦ ἀρότρου ποδί τῶν βοῶν ἄνδρας έξαχοσίους. Μετά Σαμέγαρ γέγονε χριτής Βαράχ, μεθ' ου και Δεδόρδα ή προφήτις. Έφ' ών Προμηθεύς καί 'Ορφεύς ὁ Θράξ οἱ σοφώτατοι παρ' "Ελλησι, καί 'Ασκληπιδς δ Ιατρός, καί [P. 54] Λυκούργος ό Σπαρτιάτης και νομοθέτης των Έλληνων έγνωρίζοντο. Μετά δὲ Βαράχ γέγονε χριτής Γεδεών, ὁ καὶ Ίροοβάαλ, έτη μ'. Πατάξας τον Μαδιάμ μετά των λαθάντων τριακοσίων, ώς λελέξεται, και τους άργοντας αὐτῶν ἡλόησεν ἐν ταῖς ἀκάνθαις. Μετά Γεδεών γέγονε χριτής 'Αδιμέλεχ υίδς αὐτοῦ ἔτη τρία, πατάξας δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐχ τῶν ἐλευθέρων ἄνδρας ο' ἐπὶ λίθον ἔνα, ἐξ ὧν οὐχ ἀπελείφθη πλήν Ίωάθαν τοῦ νεωτέρου. "Ος καὶ ἀνελθών ἐν τῷ ὅρει είπε τοίς Σικιμίταις την παραδολήν των δένδρων, τής τε έλαίας και τής συκής και τής άμπέλου και της ράμνου, καθ' ήν και συνέδη αὐτοῖς. Και τὰ C λοιπά των χριτών εύρησεις Εμπροσθεν.

Ίστέον οδν, φησίν δάοίδιμος Χρυσόστομος, ώς πολυσήμαντόν έστι τὸ δνομα τῆς παραδολῆς. "Εστι γάρ παραδολή λάλημα και ύπόδειγμα και όνειδισμός, ώς όταν λέγει Δαυτό · « "Εθού ήμας είς παραδολήν εν τοίς [θνεσι, χίνησιν χεφαλής εν τοίς λαοίς. > "Εστιδέ παραδολή αίνιγματώδης λόγος, δ πολλοί λέγουσι ζήτημα, έχφαϊνον μέντοι, ούχ αὐτόθεν δὲ πάντως δηλον δν επό των φημάτων, άλλ' Εγον έντος χεχρυμμένην διάνοιαν, ώς όταν ὁ Σαμψων έλεγεν · ε Έξηλθεν ἀπό στόματος ξοθοντος βρώσις και άπο Ισχυρού γλυκύ. > Και Σολομών έφη· « Τότε νοήσεις παραδολήν και σκοτεινόν λόγον. > Λέγεται δὲ παραδολή καὶ ὁμοίωσις. « "Αλλην γάρ, φησί, παραδολήν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων 'Ομοία έστιν ή βασιλεία των ούρανων άνθρώπω σπείροντι κα- D λόν σπέρμα εν τῷ ἀγρῷ αὐτού. > Καὶ παραδολή λέγεται ή τροπολογία, οξόν έστι τό, ε Υξάνθρώπου, εξπον αύτοις την παραδολήν ταύτην, 'Ο άετος ο μεγαλοπτέρυγος. , άετον λέγων τον βασιλέα. Παραδολή λέγεται καὶ ὁ τύπος καὶ ἡ εἰκὼν, ὡς καὶ ὁ μέγας Παῦλος έφη· « Πίστει προσενήνοχεν ό 'Αδραάμ τὸν Ίσαάκ πειραζόμενος, και τον μονογενή προσέφερεν ο τάς έπαγγελίας δεξάμενος. "Οθεν και έν παραδολή τούτον έχομίσατο, > τουτέστιν έν τύπω καί είχόνι. Και παραδολή έστι λόγος παραδάλλων τά νοητά τοίς αίσθητοίς, και παριστών έκ των έγκοσμίων καὶ όρατῶν τὰ ὑπερκόσμια καὶ ἀόρατα.

as Hebr. x1, 17.

Post Josuam Deus indicum opera populum servavit, a reliquiis gentium alienarum vexatum. Inter judices eos primus fuit ordine Judas, qui populo annos septem præfuit. Is Adonibezecum barbargrum regem in suam potestatem redegit, eique manuum ac pedum extremitates præcidit, Tum Adonibezecus: « Septuaginta. » inquit 19, « reges habui, qui præcisis a me manuum et pedum extremitatibus sub mensa mea ciborum reliquias colligebant. Sicut ergo feci, sic mihi Dominus retribuit. > Successit Judæ Gothoniel, huic Aodus, Post Aodum Samegar septennium judicis officio functus es:. Is de barbaris uno die 600 viros stiva aratri occidit. Successit huic Baracus, collega Debora fatidica. Horum ætate Prometheus et Orpheus Thrax, Græcorum sapientissimi, 96 tum Æsculapius medicus Lycurgusque Spartanus qui Græcis leges condidit, innotuerunt. Post Baracum judicis munus per an nos 40 obivit Gedeon, qui et Jerobaalus usurpatur, qui Madiami gentem trecentorum virorum, qui, ut dicetur, aquam lambendo delecti fuerant, exercitu fretus fudit, ejusque principes spinis triturantis in morem concidit. Huic filius Abimelechus successit ac triennium præfuit. Is fratres suos, liberos homines, numero 70, super uno saxo omnes interfecit; neque fratrum quisquam superfuit præter unum Joathanum natu minimum, qui conscenso monte Sicemitis parabolam de arboribus olea, ficu, vite et rhamno narravit; cujus fabulæ rem ea que ipsis evenerunt comprobavere. Reliqua de judicibus, in progressu invenies.

Porro sciendum est, ait celebris ille Chrysostomus, parabolæ vocabulo plures res denotari. Nam et sermonem significat et exemplum et opprobrium, ut cum David ait 10 : (Fecisti nos parabolam gentibus, ut populi capita moveant nobis visis. > Est etiam parabola oratio qua aliquid per ambages innuitur, quod genus multi quæstionem appellant; cum verbi gratia significatur aliquid, non statim autem ex verbis evidens est, sed intus reconditum habet sensum. Ut cum Samson dixit *1 : « Ab ore voracis cibus exiit et dulcedo a valido. De codem hæc Solomonis sunt verba 33 : « Tunc parobolam intelliges et obscurum sermonem. > Diciturautem parabola etiam simil'tudo. Unde 9'7 hæc Aliam porro eis parabolam proposuit, ita dicens 33 : Regnum cœlorum simile est homini bono semine agrum suum conserenti. > Tropologia etiam, cum verbis aliud significantibus res exprimitur, parabolæ nomen gerit. Ut hic 36 : « Fili hominis, dic eis hanc parabolam : Aquila magnis alis, , etc. Aquilæ nomine regem notat. Imago etiam seu exemplar parabolæ vocabulo indicatur, ut cum D. Paulus dicit 38: c Fide Isaacum tentatus Abrahamus obtülit, unigenitum suum, accepta jam promissione; unde et per parabolam eum tulit, » id est, ut imaginem et exemplar. Est etiam parabola oratio quæ mente percipienda

19 Judic. 1, 7. 39 Psal. xLIII, 45. 21 Judic. xIV, 14. 12 Proverb. 1, 6. 33 Matth. XIII, 34 Ezech. xVII, 3.

rebus invisibilia atque supra hunc mundum sita indicat. Problema vero (quæstionem Latine dicere possis) oratio est obumbrata et divinationem requirens, juxta hoc so : « Inclinabo aurem meam ad parabolam, aperiam in psalterio quæstionem meam. Problema etiam est contemplatio ad cognitionem faciens. Exemplum est, quod a singulari ad universale adducit; aut cum singulari per singulare sive simile fidem facimus. Paræmia sermo est occultus, qui alio manifesto indicatur. Allegoria est quæ de inanimis sumitur, ut montibus, collibus, arboribus et cætera. Tropologia, quæ a nostris membris ducitur, ut capite, ut oculis, ut reliquis; ab immutatione verborum nomen habet.

98 Necessarium duxi hoc loco de judicum Israelicorum rebus gestis breviter commemorare, ut et quibus eæ cognitæ sunt, in memoriam revocentur, et quibus ignotæ, illis vel parvam earum notitiam præbeamus.

Mortuo Josua, quædam gentes ad tentandum Israelem relictæ fuerunt. Prænoverat enim Deus fore ut a se deficerent ac falsos deos amplecterentur : itaque eos in hostium suorum superstitum manus dedidit, qui eos oppresserunt ac stipendiarios fecerunt. Tum 27 angelus Dei in convaliem, in quam universus populus convenerat, descendit, eigue suam desectionem exprobravit. indicans eam fuisse causaro cur barbaris dederentur. Fletum ibi universus populus sustulit, Domini beneficiorum et præsentis miseriæ memoria. Itaque ei loco nomen Vallis fletus inditum. Quod enim Israelicus populus gentes quas deleri jusserat Deus non exciderat, sed opera eorum didicisset, iis se permiscuisset atque sculpta eorum simulacra cultu dignatus esset, ideo in potestatem barbarorum erat deditus. Deus tamen sua motus humanitate eum miseratus est, excitavitque ei primum judicem Gothonielum Chalebi generum 18. Is Chalebus cum annos 107 vixisset, viribus veluti adolescens integris in bello versabafur. Gothonielus autem robore divinitus præditus regem Syriæ clade affecit, pacemque suis restituit, tem. Rursum inde a Domino desecerunt 99 Israelici; isque eis Eglonem Moabicum regem immisit, qui per annos 18 populum Israelicum servitute pressit. Denuo itaque auxilium Dei oppressi implorarunt; qui eis judicem dedit Aodum, virum ambidextrum. Is præclarum ausus facinus Eglonem domi suæ dolo interfecit, fugaque elapsus, confestim Israelico exercitu assumpto, magna Moabitas clade affecit. Postea annis 80 Judæis quieta omnia suerunt. Sub ejus mortem cum populus Israelicus rursus a Deo descivisset, per annos 20 cum Sisera Jabini regis copiarum dux

sensibilibus comparat, et mundanis ac visibilibus Α Πρόδλημα δέ έστι λόγος συνεσκιασμένος και αίνιγματώδης, κατά το είρημένου . « Κλινώ είς παραδοδολήν τὸ ούς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίω τὸ πρόδλημά. μου. > Πρόδλημά έστι θεώρημα συντείνον πρός θεωρίαν και γνώσιν. Παράδειγμα δέ έστιν άπο του καθ' έκαστον άγον έπὶ τὸ καθόλου, ή δείξις πιστουμένη το μεριχόν διά μεριχού και όμοίου. Παροιμία δ' έστι λόγος ἀπόκρυφος δι' έτέρου προδήλου σημαινόμενος. 'Αλληγορία δ' έστιν ή έπι των άψύχων, ο Τον όρέων και βουνών, [P. 55] δένδρων και λοιπών. Τροπολογία δ' έστιν ή έπι των ήμετέρων μελών, οξον χεφαλής όφθαλμών και τών λοιπών • τροπολογία δὲ ἀπὸ τοῦ τρέπεσθαι λέγεται. Έντεῦθεν ὅρα μοι τάς πράξεις των χριτών.

> 'Αναγκαΐον δὲ ἡγησάμεθα καὶ περὶ τῆς τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραήλ πράξεως ἐν βραχεῖ ἐπισημήνασθαι, ζνα τους μεν είδότας είς ἀνάμνησιν ἀναγάγωμεν, τοίς δὲ ἀγνοοῦσι μικράν τινα είδησιν ἐντεῦθεν παράσχωμεν.

Μετά τελευτήν Ίησοῦ κατελείφθησαν έθνη πρός τὸ πειράσαι τὸν Ἰσραήλ θεία γάρ προγνώσει ὁ Θεός ήδη την αποστασίαν αὐτῶν, ὅτι προστεθήσονται τοίς είδώλοις, και έξέδοτο αὐτούς είς χείρας τῶν έχθρων αύτων των χαταλειφθέντων, χαι έταπείνωσαν και έφορολόγουν αὐτούς. Κατηλθε δὲ ἄγγελος Κυρίου είς την χοιλάδα και πάς Ίσραήλ και ήλεγξεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος περί τῆς ἀποστασίας αὐτῶν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο παρεδόθησαν τοῖς ἔθνεσι. Καὶ έχλαυσε πάς ὁ λαὸς, μνησθέντες τῶν εὐεργεσιῶν Κυρίου και της ένισταμένης κακώσεως αὐτῶν. "Οθεν έχλήθη ὁ τόπος έχεῖνος χοιλάς χλαυθμώνος. διά γάρ τὸ μη ἐξολοθρεῦσαι τὸν Ἰσραήλ τὰ ἔθνη ἃ εἶπε Κύριος αύτοις, άλλά καὶ μαθείν τὰ Εργα αύτων και μιγήναι αὐτοῖς καὶ δουλεῦσαι τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, διά τοῦτο παρεδόθησαν είς χείρας τῶν άλλοφύλων. Τή οίχεια δε φιλανθρωπία χινούμενος ὁ Θεὸς ώχτείρησε τον Ίσραήλ, και άνέστησεν αύτῷ πρώτον κριτην τον Γοθονιήλ, γαμερόν όντα του Χάλεε, όσεις Χάλεβ ζήσας έτη ρζ' έν δυνάμει ώς νεανίας είσήρχετο και έξήρχετο έν τῷ πολέμφ. Και ἐνίσχυσε Κύριος τὸν Γοθονιήλ, καὶ τὸν βασιλέα Συρίας ἐπάταξε. Καὶ εἰρήνευσεν ή γη ἔως της ζωής αὐτοῦ ἔτη μ'. que annos 40 duravit, usque ad Gothonieli mor- p Καλ πάλιν επέστη Ίσραήλ άπο Κυρίου, καλ επήγειρεν αύτοις Κύριος τὸν Έχλωμ βασιλέα Μωά6, καλ έδουλώσατο τὸν Ἰσραήλ ἔτη ιη'. Καὶ ἐδόησεν πάλιν ὁ λαός πρός Κύριον, και ξόωκεν αὐτοῖς κριτήν τὸν 'Αὼδ ἄνδρα ἀμφοτεροδέξιον, ὅς τολμήσας ἀνείλεν Έκλωμ έν τῷ οξκφ αὐτοῦ δόλφ, καὶ φυγών διεσώθη. Καὶ παρευθύς λαμδάνει τὸν Ίσραἡλ, καὶ πατάσσει την Μωάδ παταγμόν μέγαν, καὶ ήσυχάζει ή γη έτη. όγδοήχοντα. Καὶ μετά τελευτήν τήν αὐτοῦ ἀπέστη πάλιν ό λαός, και εταπείνωσεν αύτους ο Σισάρρα ό δυνάστης, βασιλεύς 'Ιαδίν, έτη η'. Καὶ προσχαλείται Λεδόρβα ή προφήτις του Βαράκ (ήν γάρ αυτη τότε χρίνουσα τον λαόν), και συμπορεύεται μετ' αύ-

τοῦ ἐπὶ Θαδώρ, καὶ δίδωτιν αὐτῷ δήλους (53), ὅτι A oppressit. Tum Debora vates, quæ eo tempore Αύτη ήμέρα εν ή σώσει Κύριος τον Ίσραήλ έχ γειρός Μαδιάμ. Κατεδίωξε δὲ Βαράκ τὸν Σισάρρα, καὶ συνέτριψε τὰ ἄρματα αὐτοῦ. Κατέδη δὲ Σισάρρα ἐχ του άρματος αύτου, και έφυγε μόνος, [P. 56] έως είδεν αύτον Ίαἡλ γυνή ἀστεία, καὶ προσεκαλέσατο αύτον λέγουσα · « Εχχλινον, χύριε, πρός με, μή φοδου , Καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν, καὶ ἐπότισεν αυτόν γάλα διά τὸ δίψος, καὶ κοιμίσασα πασσάλω ἀπέκτεινεν αὐτόν. Καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐπὶ Βαράχ ἔτη μ'. Αύθις δὲ Ίσραὴλ ἐπέθετο τοῖς εἰδώλοις, καὶ γεγόνασιν έν χειρί Μαδιάμ έτη ζ'. Τότε ώφθη άγγελος Κυρίου τῷ Γεδεών, λέγων · (Έν τη χειρί σου Κύριος παραδίδωσι την Μαδιάμ. > "Ητησε ,δὲ Γεδεών γενέσθαι θυσίαν τῷ Κυρίφ, και ήψατο ὁ ἄγγελος τῷ άκρω της βάδδου αὐτοῦ της θυσίας, καὶ ἐξηλθε πῦρ καλ κατέκαυσεν αὐτήν. Καλ ἀπηλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ άγγελος. Τότε έγνω Γεδεών ὅτι άγγελος συνελάλει, καὶ ἐφοδήθη. Είτα αίτει την δισσήν αίτησιν περί του πόχου, χαι τυγγάνει τῆς αἰτήσεως. Είτα καταστρέφει τὸν βωμὸν ἐν ῷ ἐθεράπευσεν ὁ πατήρ αὐτοῦ τὸν Βαάλ, και ποιεί έκει θυσιαστήριον, και θύει τω Θεώ δάμαλιν. Είτα προχαλείται του λαόν και ἀποστρέφει τους δεδιότας, είχοσι και δύο χιλιάδας. Είτα παραλαμδάνει τὰς ἀπολειφθείσας δέκα χιλιάδας, καλ προστάξει Θεού κάτεισιν έν τῷ ποταμῷ, καὶ τοὺς λάψαντας τη γλώσση τριαχοσίους κατέχει, αποπέμπει δὲ τούς λοιπούς. 'Ω; δὲ ἐναγώνιος ἐγένετο τἤ βραχύτητι των συμμάχων, έπιτρέπεται παρά Θεού τή νυκτί έκείνη κατελθείν έν τη παρεμδολή Μαδιάμ μό- C νος μετά παιδαρίου. Κατελθών δὲ ήχουσεν ἐν τῆ παρεμδολή λεγόντων μαγίδα χριθίνην (54) εν υπνω τεθεάσθαι τὸν λέγοντα ἐν τῆ παρεμδολή Μαδιάμ, ήτις ανακυλιομένη έν παντί τῷ λαῷ ἔφθασεν ἔως της σχηνης του βασιλέως, χαι ἐπάταξεν ή μαγίς την σχηνήν, και έπεσε. Και είπον οι άκούοντες · « Ούκ έστι τούτο, άλλ' ή ή ρομφαία του Γεδεών παραδώσει γάρ ὁ Κύριος τὴν παρεμδολὴν ταύτη ἐν χειρί αύτου. > Καὶ ήχουσε Γεδεών χαὶ ἐνίσγυσε. Καὶ άνηλθεν έν τη έχείνη νυχτί πρός την παρεμβολήν, και ενίσχυσε τους τριακοσίους άνδρας τους μετ' αύτου, δέδωκε δε αύτοις άμφορεις και λαμπάδας και σάλπιγγας. Καὶ κατελθών πεποίηκεν ώς γέγραπται. Ην δὲ Μαδιάμ μυριάδες τριαχόσιαι δώδεχα, ώσελ άχρις έν πεδίω χεγυμένη, και ούκ ήν άριθμός του D λαοῦ αὐτῶν ἢ τῶν χαμήλων αὐτῶν. Καὶ ἐπεὶ ἐξέστησεν αύτους ὁ Θεός, κατεδίωξε Γεδεών όπίσω αύτων. Γνόντες δε οι επίλοιποι προκατέλαδον τάς διαδάσεις

populo præerat 19, adscito Baraco una ad montem Thaborem proficiscitur, testata eum esse diem quo Deus Israelum esset a Madianitis liberaturus. Porro Baracus Siseram in fugam actum insecutus est, atque ejus currus comminuit. Ipse quidem Sisera de suo curru descendit solusque fugit. Quem conspicata Jaela, mulier egregia, ad se vocavit, hortata ut metus securus ad se diverteret. Ingresso sitis restinguendæ gratia lac bibendum exhibuit, sopitumque clazo trucidavit. Sub Baraco inde populo pax 40 annos fuit. Post, cum denuo ad simulacrorum cultum se dedisset, in Madianitarum manu per septennium fuit. Ea tempestate 30 angelus Gedeoni apparuit, qui ei indicaret fore ut in ipsius manum Deus Madianitas traderet. Ibi cum Gedeon petiisset ut sibi rem sacram Deo facere permitteretur, angelus summitate virgæ sacrificium tetigit, ignisque inde exarsit idque consumpsit, ac 100 discessit angelus. Sensit ergo Gedeon angelum secum fuisse locutum, ac timuit. Inde duplicis de vellere voti divinitus compos factus, altare quod ad Baali cultum pater usurpabat subvertit, eoque loco ara exstructa Deo buculam immolat. Tum, convocato populo, 22 millia eorum qui sibi metuebant discedere domum jubet, et reliqua 10 millia virorum jussu Dei ad amnem deducit, ubi reliquis omnibus repudiatis trecentos tantum, qui lingua aquam canum ritu lampendo bibissent, retinet. Ea tam parva manu instructus mandato Dei solus ea nocte cum puero in castra Madianica descendit. Ibi audivit insomnium sibi invicem narrantes, imaginatos se per quietem videre pastam hordeaceam volutari per Madianica castra, perque tota castra volutatam ad regis tandem tentorium perlatam impulisse id atque dejecisse. Id auditores ita interpretari, nihil aliud significatum eo insomnio quam Gedeonis gladium, in cujus manum Deus ea castra esset traditurus. Hoc inauditum Gedeonis animum confirmavit; eaque nocte in sua reversus castra, fiducia 300 viros suos implevit, ac instructos amphoris, lampadibus atque tubis ad hostium castra deduxit: ibi tum res gesta est quomodo Scriptura exponit. Erant in castris hostium ter millena centumque ac viginti millia hominum, veluti locustarum multitudo per agros diffusa; neque numerus camelorum iniri poterat. Postquam

29 Judic. IV. 30 Judi: VI.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(53) Nescio an sic locutus sit Cedrenus. Res est manifesta, et pro Ἐλιθαδώρ historia fretus repono έπι Θαδώρ. XVL.

(54) Quod quid sit, non pronuntio. Sane neque a Graco neque ab ipso Hebraico שעורים צלול לחם procul puto abesse meam interpretationem. Zonaras habet μάζαν χριθίνην. Josephus addit ὑπ' εὐτελείας ἀνθρώποις ἄδρωτον, quæ ob vilitatem ab hominibus pro cibo non usurparetur, 1. v, c. 8. Porro qui sequitur Madianitarum numerus, eum expressi ut reperi, 312000. Verum is omnem non fidem modo sed et veritatem excedit : quin imo etiam si pro myriadibus chiliades legas, ut sit 312000, tamen amplior justo videri possit. In Scriptura sacra exercitus non numeratur, tametsi maximum fuisse locustarum comparatio indicat. Josephus quidem auctor est occubuisse in pugna Madiavitarum 120 millia. XvL.

Dens in fugam eos conjecit, insecutus est Gedeon. Α των υδάτων έως του Πορδάνου, καλ συνέλαδον σεύ. 101 Et reliqui re cognita trajectus amnium usque ad Jordanem occupaverunt. Principesque Madianicos Orebum et Zebum in fuga comprehensos capitibus truncaverunt, caque ad Gedeonem attulerunt. Is transmisso Jordane castra Madianica cepit ; fugaque ex iis elapsos reges Zebeam et Salmanam persecutus interfecit. Ex præda autem inaures aureas accepit Gedeon, confecitque Ephodum, quod in urbe sua Ephra collocavit, in ditione Manassæa. Ad illud Ephodum totus populus Israelicus impegit, illicitos cultus ei exhibendo. Sub hoc Gedeone, qui et Jerobaalus dicitur, quadraginta annos conquievit populus. Gedeonis ætate fuit Orpheus Thrax lyricus, Bryosius, sapientissimus ac celeberrimus poeta. Is theogoniam, mundi creationem, hominis effictionem exposuit, initio operis præfatus nihil se istarum rerum de sua sententia scripsisse, verum se ex Phœbo Titano sole quæsivisse genus deorum quod esset, ac quis mundum condidisset. Exstant in ejus isto opere hi versus:

Rex Phæbe, arcitenens, Latonæ vivida proles Lucipotens, o qui radiis jacularis ab alto

Guncta tuis, qui cuncta oculis purissime lustras, Res hominum divumque videns et cuncta gubernans : 102 O sol, auratis qui sursum attolleris alis

Et liquidum intactis velox petis gera pennis, Iste duodecimus mihi te nunc sermo loquente Auditur : mea te firma est oratio teste.

Atque eadem de re multi etiam versus sunt Orphei : sed et in his quos retulimus indicat, quæ voti compos factus, quæ de deorum genere et mundi origine audivisset conscripserit : reliqui ob multitudinem sunt omissi. Inter alia hoc etiam dicit, principio ætherem (sive id cœlum dicere voles) in mundo exstitisse a Deo fabricatum. Ab utraque autem ætheris parte fuisse chaos et caliginosam noctem, qua quidquid est infra ætherem fuerit occultatum, eo indicans, noctem præcessisse. In eodem opere dixerat esse quemdam incomprehensibilem omnibusque rebus priorem ac D γὸν ἀπάντων, καὶ αὐτοῦ τοῦ αἰθέρος καὶ πάντων τῶν superiorem, atque omnium conditorem, cum ipsius ætheris tum universorum quæ infra sunt. Terram

γοντας τους δυνάστας Μαδιάμ 'Ωρή6 και Ζή6, και τεμόντες τὰς χεφαλὰς αὐτῶν προσήνεγχαν τῷ Γεδεών. Διαδάς δὲ τὸν Υορδάνην ὁ Γεδεών ἐπάταξε τὸν παρεμβολήν Μαδιάμ, και εξέφυγον οι βασιλείς Μαδιάμ Ζεδεέ και Σαλμανά έκ τῆς παρεμδολῆς. Και P. 57] κατεδίωξε Γεδεών δπισθεν αὐτών, καὶ ἀπ. έχτεινεν αὐτούς. "Ελαδε δὲ τὰ ἐνώτια τὰ χρυσᾶ ἐχ των σχύλων, καὶ ἐποίησεν Ἐρούδ (55), καὶ ἔστησεν αὐτὸ ἐν τῆ πόλει αὐτοῦ ἐν Ἐφραθά, εἰς τὴν κληρονομίαν Μανασσή. Και έξεπόρνευσε πας Ίσραήλ ἐπ' αὐτῷ, καὶ γέγονε σκάνδαλον τῷ λαῷ. Καὶ ἡσύγασεν ή γη έπ! Γεδεών, ός και Ίεροδάαλ έλέγετο, έπι έτη μ'. Έν τούτοις τοίς χρόνοις του Γεδεών ήν Όρφευς ό Θράξ ό λυρικός ό Βρυώσιος, ό σοφώτατος και περιδόητος ποιητής, όστις έξέθετο θεογονίας καλ κόσμου κτίσιν καλ άνθρώπων πλαστουργίαν, είρηκώς έν τή άρχη του συντάγματος αύτου ότι έξ ίδιας ένθυμήσεως ούχ εξέθετό τι περί θεού ή τής χοσμικής κτίσεως, άλλ' αίτησαμένου αύτοῦ μαθείν παρά τοῦ Φοίδου Τιτάνος ήλίου την θεογονίαν και την του κόσμου χτίσιν, χαὶ τίς ἐποίησεν αὐτήν. Έχφέρεται γάρ ἐπ τη αύτου έχθέσει διά ποιητικών στίγων ούτως.

*Ω årα Λητούς υίὲ, ἐχατηβόλε, Φοίδε, χραταιέ· * Ο δέσποτα ήμέρας νίε, ό τὰ πάντα πόρρωθεν έν

Τοξεύων, άμιαντε και δυνατέ Πάνδεοκες βρηγού Πάνδερχες, θνητοίσι και άθανάτοισιν άνάσσων, Ο τὰ πάττα ἐπιβλέπων, θνητῶν καὶ ἀθανάτων

Ήέλιε γρυσέοισι αξιρόμετε πτερύγεσσι, "Ηλιε τιμίαις είς τὸν ἀξρα ὑψούμετε πτέρυξι. Δωδεκάτην δη τήνδε περί σοῦ ἔκλυον όμφην, Σεῖο φαμένου σὲ δ' αὐτὸν, ἐκηδόλε, μάρτυρα [θείην.

Καὶ άλλους δὲ πολλούς περὶ τούτων εἶπε στίχους δ αύτὸς 'Ορφεύς. Εφρασε δὲ ἐχ τῶν προειρημένων στίχων ότι ώς έχ τῆς εὐχῆς ἀχούσας περί θεογονίας καί κτίσεως κόσμου συνεγράψατο. Παρείθησαν δὲ διά τὸ πληθος. Λέγει δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα, ὅτι έξ άρχης άνεδείχθη τῷ κόσμῳ ὁ αίθηρ ὑπό τοῦ Θεοῦ δημιουργηθείς, έντευθεν δέ και έντευθεν του αίθέρος ήν χάος και νύξ ζοφερά, πάντα δ' ἐκάλυπτε τὰ ὑπό τὸν αίθέρα, σημαίνων τὴν νύχτα προτερεύειν, είρηκώς εν τη αύτου εκθέσει άκατάληπτόν τινα και πάντων ὑπέρτατον είναι, προγενέστερόν τε καὶ δημιουρύπ' αύτὸν τὸν αἰθέρα. Τὴν δὲ γῆν εἶπεν ὑπὸ τοῦ σκότους ἀόρατον ούσαν. "Εφρασε δὲ ὅτι τὸ φῶς ἐῆ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(55) Ephod qui rei sit et quem usum spectet, hic explicare omitto, cum iis qui sacras Litteras diligenter legerunt non sit obscurum, et non multo post in Michael historia vocem Cedrenus utcunque interpretetur. Post Orpheus vocatur Brycsius, mihi prorsus ignota appellatione; quam tamen mutare non debui. Et versus hexametri qui ex eo citantur miserabiliter sunt confusi, neque difficile est primum sic scribere:

ὦναξ Λητούς υί' έχατηβόλε, Φοίδε χραταιέ. Post a πανδερχές integer incipit. Item ab ήλιε, si χρυσείοιστο scribas. Est et metrum a δωδεχάτην utcunque constans, et cui proclive sit succur-

rere. Postremum erit σοῦ φαμένοιο, σὲ δ', etc. Verum reliqua languent. Quæ ex ingenio emendare velle non videbalur in præsentia commodum. Exstant, sane multa hinc inde apud Clementem, Justinum, Eusebium et alios Orphica. Si quis in hæc quoque alicubi incidet, ex melioribus deteriora corrigat. Ego, nisi hallucinor, sententize nullum attuli detrimentum. Quæ post versus sequentur Orphica, etiam apud Suidam leguntur in Όρ-φεός, paulo licet aliter. Sed et qui de humana miseria inferius citantur ejusdem versus, partim integri partim mutili partim depravati sunt.

ξαν τον αίθέρα εφώτισε πάσαν την κτίσιν, είπων A autem præ tenebris conspici non potuisse, donec έχεζνο είναι το φώς το ρήξαν τον αίθέρα το προειρημένον τὸ ὑπέρτατον πάντων. Οὖ δνομα ὁ αὐτὸς 'Ορφεύς ἀχούσας έχ τῆς μαντείας έξείπε · Μῆτις, ὅπερ έρμηνεύεται βουλή, φως, ζωοδοτήρ. Είπεν έν τή αύτοῦ ἐχθέσει ταύτας τὰς τρεῖς θείας τῶν ὀνομάτων δυνάμεις μίαν είναι δύναμιν, και κράτος τούτων λεόν ον ούδεις όρά. ήστινος δυνάμεως ούδεις δύναται γνώναι Ιδέαν ή φύσιν. Έξ αὐτῆς δὲ τῆς δυνάμεως τὰ πάντα γεγενησθαι, άρχλς άσωμάτους καὶ ήλιον και σελήνην και έξουσίαν και άστρα πάντα, γην και θάλασσαν, [P. 58] και τὰ ὁρώμενα ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ τὰ ἀδρατα. Τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων γένος είπεν όπ' αὐτοῦ τοῦ Θείου πλασθέν έχ γῆς καὶ ψυγήν όπ' αὐτοῦ λαδεῖν λογικήν, καθώς Μωϋσῆς ἐξέθετο. 'Ο δὲ αὐτὸς 'Όρφεὺς ἐν τῆ αὐτοῦ βίδλφ συνέτα- Β ξεν ότι διά των αύτων τριών όνομάτων μιᾶς θεότητος τὰ πάντα ἐγένετο καὶ αὐτός ἐστι τὰ πάντα. Περὶ δὲ του ταλαιπώρου γένους των άνθρώπων ὁ αὐτὸς 'Ορφεύς έξέθετο ποιητικώς στίχους πολλούς, άφ' ών בושלט סטדסני

Θήρές τ' οίωτοί τε βροτων τ' άλητώσια φύλα, Θηρία, δριεα, των ανθρώπων τα καταναλισκόιμενα έθνη.

Αχθεα τῆς, είδωλα τετυγμένα, Είδότες ούτε κακοίο προσερχομένοιο νοῆσαι · Φράδμονες ούτε ποίον μάλ' ἀποστρέψαι κακότη-Οὐδ' ἀγαθοῦ παρεόντος ἐπιστρέψαι καὶ ἔρξαι, Αλλά μάτην άδαήμονες, άπρονόητοι.

Καὶ άλλους δὲ πολλούς περί τοῦ ἀνθρωπίνου γένους C εξέθετο στίχους ὁ αὐτὸς σοφώτατος 'Ορφεύς. Ταῦτα Τιμόθεος συνεγράψατο ό χρονογράφος, λέγων τὸν 'Ορφέα πρό τοσούτων χρόνων εἰπόντα τριάδα όμοούσιον δημιουργήσαι τὰ πάντα.

Έν τούτοις τοίς χρόνοις έχτίσθη το Ίλιον ὑπό τοῦ "Ίλου · μετά δὲ λδ' ἔτη τοῦ κτισθήναι τὸ "Ίλιον ἐκτίσθη Κύζικος, μητρόπολις Έλλησπόντου καὶ 'Ασίας ύπο Κυζίχου. Έχτίσθη δέ και Τύρος (56) προ τοῦ έν Ίεροσολύμοις ναού έτεσι τριαχοσίοις καλ πεντήχοντα πρός τῷ ἐνί.

Έν τοίς γρόνοις των χριτών έγνωρίζετο καὶ Ήρακλής ό ήρως και οι 'Αργοναύται οι περι τον 'Ιάσονα τὸν Θετταλὸν, οἴτινες ἀνιόντες τὸν ἀνάπλουν τῆς Ποντικής θαλάσσης επολεμήθησαν ύπο Κυζίχου τοῦ βασιλέως της Έλλησπόντου έξαίφνης. Καλ συμβαλόντες άλλήλοις ναυμαχία άπέχτειναν τον Κύζιχον, καλ παρέλαδον την πόλιν αύτου την Κύζικον. Μεμαθηχότες δὲ ὅτι Κύζιχος ὁ σφαγεὶς ὑπ' αὐτῶν συγγενή; αὐτῶν ὑπῆρχεν, ήτουν συγγνώμην τῆς ἀγνοίας αύτων, και άποθεραπεύοντες το θείον έκτισαν έν αύτη τη Κυζίχω Ιερόν, καθώς έμπροσθεν λέξομεν, περί τε τοῦ δοθέντος αύτοις χρησμοῦ ἀπό τῶν Πυθίων θερμών και περί των άλλων.

"Ότι ούχ εν θεοίς έτέροις ανέθηχε Γεδεών εδ έφουδ, άλλά τῷ ὅντι Θεῷ. 'Αλλ' ἐπεὶ τοῦ νενομισμένου τόπου καὶ τοῦ νόμου άλλότριον πέπραχε καὶ σκάνδαλον γέγονε τῷ Ίσραἡλ, συνέδη γενέσθαι έξ-

lux athere perrupto omnia condita illustravit, Eam lucem id esse quod omnibus rebus superius ante dixerat. Perhibuit etiam nomen hujus lucis, oraculo sibi revelatum. Hæe enim ponit : consilium, lux, vitæ dator. Atque ait, has tres divinas nominum facultates unam esse vim ac potentiam, quippe Deum invisibilem, cujus facultatis speciem atque naturam nemo possit cognoscere. Cæterum ex ea omnia orta esse principia incorporea, 103 solem, lunam, potestates, sidera, terram, mare ac quecunque in his vel videntur vel conspectum fugiunt. Humanum porro genus ab ipso Deo ait effictum, animamque ab eo accepisse ratione præditam, sicuti et Moses exposuit. Idem Orpheus eodem libro scriptum reliquit, a tribus his nominibus una divina natura facta esse omnia, Deumque ipsum esse omnia. Miserias autem generis humani idem multis versibus descripsit, de quibus sunt et qui sequuntur :

Bruta, feræ, volucres, hominumque miserrima turba (feras et volucres vocat mortuos)

Pondera telluris simulacraque lumine cassa, Ignari rerum: non qua ratione malorum Effugiant impendentes novere procellas,

Nec quo declinent sua detrimenta labore, Nec bona quo possint studio præsentia apisci. Verum imprudentes agitat temerarius error.

Multosque alios in hanc rem præterea versus sapientissimus Orpheus edidit. Hæc ex Timotheo annalium scriptore, qui refert tam multis retre sæculis Orpheum pronuntiasse trinitatem consubstantialem universa creasse.

Eodem tempore Ilus Ilium condidit, et 34 annis post Cyzicus Cyzicum 104 Hellesponti et Asiæ caput. Condita est etiam Tyrus annis ante Hierosolymitanum templum 351.

Judicum ætate etiam Hercules heros innotuit, et Argonautæ Jasonis Thessali socii. His, cum per mare Ponticum sursum navigarent, bellum subito fecit Cyzicus Hellesponti rex; estque ab iis commisso navali prælio interfectus, et urbs Cyzicus capta. Post Argonautæ cognito Cyzicum ipsis genere fuisse junctum, erroris venium flagitaverunt, ac numine placato, fanum in urbe Cyzico exstruxerunt, de quo postea dicemus, ut et de oraculo ipsis a Pythiis thermis allato et aliis.

Ephodum Gedeon non aliis diis sed vero Deo consecravit : sed in loco alieno, et contra legem id fecit, quæ res et Israelicis offendendi ansam præbuit, et familiæ Gedeonis internecione steut.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(P.S.) In margine librarius pro Tyro Tarsum annotavit, sic : πότε το Τλιον έχτισθη, † Κύζιχος xat & Tapoog quod monendum duxi. Xvl.

pellicibus 70 filios. Ex harum una etiam Abimelechum sustulit, qui reliquos suos fratres ad unum omnes super uno lapide necavit, solo Joathamo elapso cædi. Populum enim adulatione Abimelechus decepit regnumque obtinuit. Joathamus autem frater ejus conscenso quodam monte Sicemitis patris sui beneficia exprobravit, ac fabulam iis de olea, ficu, vite et rhamno narravit. Cui 105 eventus eorum respondit : reges enim ipsorum spiritus Domini conturbavit, fuitque in ipsos efficax Abimelechi gladius, et gladius ipsorum contra eum. Tyrannidem Abimelechus triennium tenuit, urbesque Sicemitarum evertit. Unam vero adhuc eorum urbem oppugnantem muroque subeuntem desuper frusto molæ conjecto mulier per- B cussit, ac calvariam ei confregit.

Successit Abimelecho Tholas, judexque Israelicis fuit 23 annos. Post hunc Jairus Galaadites annos 22. Huic filii fuerunt 30. Mortuo eo rursus Deum populus peccatis offendit, barbarorum simulacra colendo. Itaque per annos 18 rex Moabicus, Ammonicus, et quæ circumjacebant gentes, eum divexaverunt. Inde cum alienis diis submotis ad Dominum sese convertisset, is eis judicem excitavit lephtham Galaaditem scorto natum. Hic auctus robore Moabico populo et regi gravem cladem intulit. Idemque votum suum parum pie propria filia immolata persolvit. Excessit, cum sexennium populo C præfuisset. Post hunc Essebon 7, Eglon Zabulonius 10, Abdon Pharatonius 8 annos populi duces fuerunt, quisque eorum priori mortuo suffectus. Abdon filios habuit 40, nepotes 30. Secundum hæc populo rursum ad impios simulacrorum cultus se dante, Deus eum Philistæis per 60 annos opprimendum permittit. 106 Eo tempore angelus Domini mulieri sterili, quæ Manoæ erat uxor, apparet, gravidamque fore et Samsonis matrem pollicetur. Adultus Samson ad ducendum sibi alienigenam uxorem animum adjecit, parentibus reluctantibus, quod nescirent consilio Dei hanc ei cupiditatem injectam, quæ internecioni barbarorum ansam præberet. Successu temporis illusus ab uxore Sam- p son (cum quæstione la marito sibi proposita, quidnam sibi hoc vellet: « Ex ore vorantis cibus exiitatque dulcedo a robusto, > ea respondisset: Numnam aliquid leone robustius, aut melle dulcius? ,) consuetudine ejus se abstinuit; eamque socer alii viro in matrimonium tradidit. Qua re in barbaros exasperatus Samson, mille vulpibus adornatis eorum segetes incendit. Itaque barbari Samsonis uxorem hujusque parentes et universan familiam igni combusserunt, quod penes eos acce pti damni causa fuisset. Postea Samsoni alia evenerunt propter uxorem quæ in urbe alienigenarum degebat; cum quidem portas urbis humeris suis sublatas in montem extulit. Similiter et Dalike

Habuit enim hic Gedeon ex multis uxoribus ac A λόθρευσιν τοι οίχου αύτου. Ούτος γάρ ο Γεδεώνο υίους έσχε, πολλαίς γυναιξί και παλλακαίς μιγνύμενος. Έχ μιας δὲ τούτων ἐτέχθη αὐτῷ ᾿Αδιμέλεγ, δε άπέσφαξε τούς λοιπούς άδελφούς αύτοῦ ἐπ' λίθον Ένα, ένδς καὶ μόνου διαφυγόντος Ἰωάθαμ, θωπείς δὲ ἀπεπλάνησε τὸν λαὸν καὶ ἐδασίλευσεν αὐτῶν, Ίωάθαμ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐφ' ἔν τῶν ὁρέων ἀνελθών προσεφώνει [Ρ. 59] τοίς Σικιμίταις τὰς εὐεργεσίας τοῦ πατρός αὐτοῦ, εἰπὼν αὐτοῖς περὶ τῆς ἐλαίας καί της συκής και της άμπέλου και της ράμνου παραδολήν. Και κατά ταύτην την παραδολήν συνέδη αὐτοῖς πνεύμα γάρ Κυρίου συνετάραξε τοὺς βασιλεύσαντας αύτων, και ή βομφαία 'Αδιμέλεγ ένεργούσα κατ' αὐτῶν, καὶ ἡ ρομφαία αὐτῶν κατ' αὐτοῦ. Καὶ ἐτυράννησεν 'Αδιμέλεγ ἔτη τρία, καὶ καθείλε πόλεις Σιχιμιτών. "Ετι δὲ μίαν τών πόλεων πολιορχῶν πλησιάσας τῷ τείχει, χλάσματι μύλου Εδαλεν αύτον άνωθεν γυνή, και συνέτριψε το κρανίον αύτου.

> Μετά δὲ 'Αδιμέλεχ ἀνέστη Θόλα, καὶ ἔκρινε τὸν Ίσραήλ είχοσι τρία έτη. Καὶ μετ' αὐτὸν Ίαεὶρ ὁ Γαλααδίτης έτη είχοσι δύο, δς είγε τριάχοντα [δύο] υίους. Και μετά τούτον εξήμαρτεν Ίσραήλ τῷ Κυρίφ, και εδούλευσε τοῖς γλυπτοῖς τῶν εθνῶν. Και έταπείνωσεν αύτον βασιλεύς Μωάδ και 'Αμών και πάντα τὰ περί χύχλω αὐτοῦ ἔθνη ἔτη ιη'. Εἶτα ἐπέστρεψε πρός του Θεόν, και περιήρε τους θεούς τους άλλοτρίους. Καλ άνέστησεν αὐτοῖς χριτήν τὸν Ἱεφθάς τον Γαλααδίτην, υίον γυναικός πόρνης, ος ήν έπηρμένος εν δυνάμει, και επάταξε τον βασιλέα Μωάδ και τον λαόν αύτου χραταιώς. Ούτος επλήρωσε την ίδίαν εύχην ούχ εύαγῶς ἐπὶ τῆ θυγατρὶ αὐτοῦ. Έχρινε δὲ τὰν Ἱσραἡλ ἐπὶ ἔτη ἔξ καὶ ἀπέθανεν. Είτα χρίνει αύτον Έσσεδών έτη έπτά και άπέθανεν. Είτα κρίνει αύτον Έλγων ὁ Ζαδουλωνίτης έτη δέκα καὶ ἀπέθανεν. Είτα κρίνει αὐτὸν 'Αδδών ὁ Φαραθωνίτης έτη όχτω. δς έσχεν υίους τεσσαράχοντα, χαί τριάχοντα υίους των υίων αύτου. Είτα έχπορνεύει ό λαδς έν τοῖς εἰδώλοις, καὶ παραδίδωπιν αὐτούς Κύριος έν χειρ! Φιλιστιείμ έτη τεσσαράχοντα. Τότε ώφθη άγγελος Κυρίου στειρευούση τή γυναικί Μανωέ, και ἐπαγγέλλεται αὐτῆ τὴν σύλληψιν Σαμψών. Ανδρωθέντος δε Σαμψών, έθετο την χαρδίαν αὐτοῦ έν ἐπιθυμία γυναικός άλλοφύλου. Έκώλυε δὲ αύτὸν Μανωέ και ή μήτηρ αὐτοῦ, μη εἰδότες ὡς γνώμη Θεοῦ γέγονεν αὐτῷ τοῦτο ἐπὶ ἀφανισμῷ τῶν ἀλλοφύλων. Χλευασθείς δε Σαμψών ύπο της γυναικός αύτου έν τῷ προδλήματι ὁ εἶπεν, « Έχ στόματος ἔσθοντος έξηλθε βρώσις και από ίσχυροῦ γλυκύ, , απέστη άπ' αὐτῆς εἰπούσης. « Τί ἰσχυρότερον λέοντος, και τί γλυχύτερον μέλιτος; > Καὶ ὁ πατήρ αὐτῆς ἐξέδοτο αύτην άνδρι έτέρψ. Και διά τοῦτο όργίζεται Σαμψων μάλλον τοῖς άλλοφύλοις, και έμπιπρά τὰς χώρας αὐτῶν διὰ τῶν χιλίων άλωπέχων. Οἱ δὲ άλλόφυλοι κατέκαυσαν την γυναϊκα Σαμψών καὶ τοὺς γονείς. αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν οἶχον αὐτῶν ἐξωλόθρευσαν ἐν πυρί, ὅτι δι' αὐτεὺς τοιαῦτα συνέδη αὐτοῖς. Είτα συνέδη αὐτῷ τὰ περί τὴν γυναίχα τὴν οὖσαν ἐν τῇ πόλει των άλλοφύλων, ότε και τάς πύλας της πόλοως

a

11

ໝໍ

วขั

05

cη

t!

i-

ανήνεγχεν [P. 60] επι των ώμων εν τῷ δρει. Ώσαύ- A res. Præfuit populo annos 20. Postquam vero a τως δέ και τά περι την Δαλιδάν. Κρίνει δέ του λαόν έτη είχοσι. Καὶ μετά τὸ ξυρηθηναι ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐκτυφλωθῆναι, ἀναφυεισῶν αύθις τῶν τριχῶν αὐτοῦ, κατέσεισε τὴν τῶν ἀλλοφύλων πόλιν, καταστρέψας αύτην, εν ή και αύτος συναπέθανε, τότε φονεύσας πλείους άλλοφύλους ή έτι ζων. Καὶ μετά τούτον Μιγά ό έχ της φυλης Έφραζη τούς ρλ' άργυρίου σταθμούς δέδωκε τη μητρί αύτου. Ἡ δὲ ἡγίασε τό άργύριον τῷ Κυρίω, και ἐποίησε γλυπτὸν και γωνευτόν, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ οἴκῳ Μιχά, καὶ ὁ οἶκος Μιγά ώς οίχος Θεού. Έποίησε δε και Έφουδ και Σεραφίμ, και προσεκαλέσατο Λευίτην είς Ιερέα, και ήν πράττων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ πρόσταγμα αύτοῦ ού γάρ ήν τότε βασιλεύς έν Ίσραήλ, άλλ' έχαστος τὸ άρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει. "Εστι Β δέ το Έφουδ και το Σεραφίμ Ενδυμα και μορφώματα. Λέγει δὲ πεποιήσθαι ὑπὸ τοῦ Μιχὰ ἐπωμίδα καὶ πρόσωπον, Ενδυμα ἱερατικόν καὶ εξοωλα. Κατά τούτον τον καιρόν συνέδη τά περί τον Λευτ και την παλλακήν αύτου, και ώς έξετρίδη ή φυλή Βενιαμίν.

Μετά δὲ Σαμψών ἡγήσατο τοῦ λαοῦ Σαμανή ἔτος έν. Έν τούτοις τοίς χρόνοις τῆς ἱεραρχίας εἰρήνην Εσγεν ο λαλς πρός τους άλλοφύλους έτη λ'. Καὶ μετά τούτο ήρξε του λαού 'Ηλεί ὁ ίερευς έτη κ'. Λιμού δὲ γενομένου πολλοί τῶν Ἑβραίων μετανάσται γεγόνασι · μεθ' ών και Έλιμέλεχ έκ της φυλής Ἰούδα και Νοεμίν ή γυνή αύτοῦ και οί δύο υίοι αύτῶν. Καὶ κατήλθον είς τὰς πόλεις Μωά6, καὶ Ελαβον τοίς υίοις αὐτῶν γυναίχας Μωαβίτιδας άλλοφύλους. ς 'Ετελεύτησε δὲ ἐχεῖ 'Ελιμέλεχ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ, και κατελείφθη Νοεμίν σύν ταίς νύμφαις αύτῆς. Ήνίχα δὲ ἐξῆρε Κύριος τὸν λιμὸν ἐξ Ἱσραἡλ, ἀνῆλθε Νοεμίν πρός την φυλήν αύτης, ού κατέλιπε δὲ αύτήν 'Ρούθ ή νύμφη αύτης. καλ συνεργία Θεού καλ παραινέσει Νοεμίν συνάπτεται Ρούθ τῷ Βοὸζ ὡς άγχιστεύοντι τῷ Ἐλιμέλεχ. Ἐξ ής ἔσχεν υίδν τὸν 'Ω6ήδ, οδ υίδς Ίεσσαλ ό πατήρ Δαυίδ. Κατάγεται δὲ Βοὸζ ἐξ Ἰούδα καὶ Θάμαρ τῆς ἀλλοφύλου, ἐξ ὧν Φαρές και καθεξής, ώς ή γενεαλογία φέρει.

"Ότι έν τῷ Ετει Σαμψών Εδδομος (57) ἀργιερεύς κατέστη ὁ Ήλει, ος και Εκρινε τον Ίσραήλ πεντήποντα έτων γενόμενος έτερα έτη μ'. Έν δὲ τῷ τετάρτω έτει της Ιερατείας 'Ηλεί έγεννήθη ό προφήτης Σαμουήλ, και τῷ ὀγδόφ ἔτε: ἐδόθη ἐν τῷ ναῷ, και τῷ λη' ἔτει ἡρξατο χρίνειν τὸν Ἰσραήλ, καὶ τῷ ο' έτελεύτησεν, Ιερατεύσας λε' έτη.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς τῶν Κριτῶν βίδλου, ὡς ἐν παρόδω κατ' έπιτομήν [Ρ. 61] έσημειωσάμεθα. "Εδοξε δέ μοι καὶ τὰς ἀναγκαιοτέρας ὑποθέσεις τῶν Barbaris detonsus et excæcatus fuit, rursum enatis crinibus urbem Barbarorum concussam evertit, inque ea una mortuus est, pluribus tum quam quos vivus occiderat, necatis secum Barbaris. Post hunc Michas de tribu Ephraimica, 130 argenti pondo matri suæ dedit: illa argentum Deo consecravit, fecit 107 sculptile et conflatile, idque in domo Michæ posuit. Fuit autem exinde domus Michæ tanguam ædes Dei, confecitque Ephodum et Seraphimos, et Levitam accersivit qui sibi esset sacerdos; fecitque in nomine Dei secundum ejus mandatum. Non enim eo tempore Israelicus populus regem habebat : sed quivis, quod sibi visum esset agebat. Est autem Ephodum vestis genus, et Seraphimi simulacrorum, Dicunturergo a Micha fuisse facta vestis humeralis, ac facies sive vestis pontificalis, et simulacra, Eodem tempore Levitæ pellex constuprata et Benjaminea stirps deleta

Post Samsonem Samanes annum unum populo præfuit. Atque ea tempestate sacerdotibus summam rei administrantibus, 30 per annos populo cum Barbaris pax fuit. Postea eum per 20 annos Elis sacerdos rexit. Orta autem fame, multi Hebræorum solum verterunt; atque inter hos Elimelechus tribu Judæus cum Noemi uxore sua et duobus filiis in urbes Moabicas commigravit, deque ea gente filis suis barbaricas uxores matrimonio junxit, ibique ipse cum filiis mortem obiit, sola relicta Noemi cum duabus nuribus. Postquam Deus famem a Judæa sustulit, rediit Noemis ad tribum suam. comitante eam Rutha nuru. Ibi Dei auxilio ac monitu Noemis effectum est ut Boozus, ulpote qui sanguine Elimelecho proximus esset, Rutham duceret, ex eaque Obedum patrem Iessæ, avum Davidi progeneraret. Boozus a Juda et Thamare alienigena muliere 108 genus repetit; quibus natus fuit Pharezus, ac deinceps uti generis recensio demonstrat;

Anno Samsonis * septimus pontifex declaratus fuit Elis. Hic quinquagenarius principatum populi occepit, gessitque annos 40. Quarto anno hujus pontificatus Samuelus vates est natus, octavoque in templum dedicatus trigesimo octavo cœpit jus populo dicere mortuusque est anno septuagesime, sacerdotio 35 annos functus.

Atque hæc quidem de libro Judicum breviter atque obiter annotavimus. Consultum autem fore censui ut etiam præcipua Regnorum librorum,

XYLANDRI ET

(57) Septimus. Nisi forte ἐδδόμφ pro ἔδδομος legendum sit, quod non puto. Sed et ut supra Samanes quidam Samsonis successor nominatur, Josepho juxta ac Scripturæ ignotus. Elim a Samsonis morte cœpisse gubernare Israelicos receptum est; et Josephus quoque id confirmat 1. v, c. 2. Jam quod mox liber primus Regnorum citatur, is quem hodie primum Samuelicum nominamus, n πρώτη των Βασιλειών, id suspectum esse lectori

GOARI NOTÆ.

non debet. Vocabantur enim hi libri Regnorum, quod (verbi gratia) regnum Sauli, regnum Davidi, regnum Solomonis, etc., ordine describerent. Qua ratione et Regum libri appellantur. Sic librum Regum tertium Justinus Martyr in Exhortatione allegat τρίτην Βασιλειών ιστορίαν, et scripturam Regnorum beatus Augustinus aliquoties, ut 11 Re-tractat. 1 et Ly. Itemque Regnorum libros, ad Januarium epistola 119 et alii. XVL.

atque corum qui Annales appellantur, argumenta A τε Βασιλειών και των Παραλειπομένων εν επιτόμω moriam ista ratione redigantur.

Elcanas cum uxorious suis Anna et Phenanna Silonem ascendit, Deo sacrificaturus. Anna autem cum prolem non haberet, a Deo intimis precibus contendit ut se sterilitate liberaret, pollicens ipsi se prolem quam dedisset consecraturam. Ita Samueli mater facta est, eumque tabernaculo Dei obtulit. Cumque Elis ipsi comprecatus esset a Deo alios liberos dari loco Samueli, ea postmodo filios tres ac filias duas peperit. Cæterum Ophnis ac Phineas, Elis sacerdetis filii, non sacrificia modo delictis suis polluebant, sed et cum mulieribus templi Dei janitricibus stupri consuetudinem habebant. Narrat porro primus Regnorum liber Barbaros B 109 Israelicis bellum intulisse, victoriaque potitos arcam Dei Israelici abstulisse : Elim, eo audito, corruisse atque exspirasse. Barbaros arcam Azotum attulisse, donarium Dagoni deo suo, atque ad simulacri pedes constituisse. Id simulacrum noctu concidisse, maneque ab iis inventum ante arcam prostratum. Rursus erectum, insequenti nocte denuo devolutum esse atque confractum ; itaque fanum eins esse in honore desiisse. Sed et in anu morbum inflictum Barbari senserunt, et per totam Pentapolin (regio est a quinque urbibus hoc nomen habens, Azoto, Gaza, Ascalone, Getha, Accarone) habitantes: iisque in urbibus magna fuit pestilentia. Terra quoque eorum mures edidit. Post septem menses (Josephus duos tantum perhibet) Barbari, quos nunc Palæstinos appellamus, arcam cum donis et hostiis emiserunt novis quadrigis impositam, cui vaccas delectas et intactas junxerant. Eæ, nemine dirigente, viam consecerunt. Fuitque boc Israelico populo honori, cum Barbari, re visa, mano metu percellerentur. Mansit autem arca in domo Aminadabi. Prius quidem ea in domum Oseæ in urbem Bethschemesam pervenerat; qui, quadrigis scissis et accensis vaccas igni impositas Domino Deo adolevit. At vero filii Jechoniæ cum ad arcam minus religiose accessissent, 70 de iis mortui sunt ; erant enim impii et falsorum numinum cultores, sicut et plerique 110 omnes Bethschemesani cives quapropter etiam 50 millia virorum D νες ὑπῆρχον δυσσεδεῖς καλ εἰδωλολάτραι, άλλά καλ de illo populo perierunt. Itaque hi arcam a se Cariatiareimam dimittunt; cujus cives eam alacres exceperunt, inque domo Aminadabi sita in colle reposuerunt; Eleazarumque is filium suum consecravit, qui arcam sæderis divini custodiret. Ibi arca annos 20 est commorata. Tunc populus denuo Dei praceptis obtemperabat; quos Masipham convocatos Samuel exhortatus est uti simulacra omnia abolerent. E'usque monitui populus obtemperavit.

compendio referam, ut ea nostro lectori in me- ἀνατάξαι εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐντυγχανόντων ταύτη τη βίθλω.

> Ο Έλκανας καὶ "Αννα καὶ Φενάννα αὶ γυναίκες αὐτοῦ ἀνήρχοντο ἐν Σηλώμ θύειν Κυρίω. Καὶ τῆ "Αννη ούκ ήν τέχνον. Καὶ ἡτήσατο "Αννα κατωδύνως Κυρίφ του άνοιγήναι αύτης την μήτραν και τό τεχθέν δοτόν γενέσθαι αύτφ. Καλ έτεκε τον Σαμουήλ, καὶ προσήνεγκεν αὐτὸν τῆ σκηνῆ τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάλιν ηθξατο Ήλει ύπερ αύτης δοθήναι αύτη άντι Σαμουήλ τέχνα, και έτεχεν υίους τρείς και θυγατέ. paç δύο. 'Oquel δε xal Φινεες of utol 'Hiel ούχ έν ταίς θυσίαις μόνον έξημάρτανον, άλλά και έν ταί; γυναιξίν έξεπόρνευον ταϊς παρεστηχυίαις έν ταϊς πύλαις του ναού Κυρίου. Ίστορεί τοίνυν ή πρώτη τῶν Βασιλειῶν πόλεμον συστῆναι τοῖς ἀλλοφύλοις πρός του Ίσραήλ. Και νικήσαντε; οι άλλόφυλοι α ρουσι την κιθωτόν του Ίσραήλ. Καλ άχούσας Ήλει ὁ Ιερεύς πεσών ἀπέθανε. Προσφέρουσι δὶ οί άλλόφυλοι την χιδωτόν δώρον τῷ θεῷ αὐτῶν Δαγών είς "Αζωτον, και Ιστώσιν αύτην παρά τους πόδας τοῦ εἰδώλου. Έν δὲ τῆ νυχτὶ πίπτει ὁ θεὸς αὐτῶν Δαγών, και όρθρίσαντες εύρον αύτον πεπτωκότα ξμπροσθεν τῆς χιδωτοῦ. 'Ανέστησάν τε αὐτὸν, καὶ τη έτέρα νυχτί πάλιν έπεσε Δαγών χαι συνετρίδη, καὶ οὐκέτι ὁ ναὸς αὐτοῦ ἐσεβάσθη. Καὶ ἐπατάγθησαν οί άλλόφυλοι είς τάς έδρας αὐτῶν καὶ οί ἐν παντί όρίω της Πενταπόλεως αὐτῶν, 'Αζώτου, Γάζης, 'Ασκάλωνος, Γέθ, 'Αχχάρων' καλ έγένετο σύγχυσις μεγάλη θανάτου έναὐταζε, καὶ ή γη αὐτῶν ἐξέβραζε μῦς. Καὶ μετά έπτα μηνας (ώς δε Ἰώσηπος, μηνας δύο μόνους (58) ποιήσαι την χιθωτόν παρά τοῖς άλλοφύλοις, οί καὶ Παλαιστινοί νῦν καλοῦνται) ἐξέπεμψαν την κιδωτόν μετά δώρων και θυσιών, ἐπιθήσαντες αὐτὴν ἐφ' αμαξαν καινήν, ζεύξαντες βόας έκλεκτούς, άσκύλτους, καὶ ηθθυναν οἱ βόες ἀφ' ἐαυτῶν. Καὶ ἡλθεν Ίσραήλ είς τιμήν. Ἰδόντες δε οι άλλόφυλοι έφοδήθησαν φόδον μέγαν. Καλ Εμεινέν ή χιδωτός είς οίχον 'Αμιναδάμ έτη κ'. Πρό τούτου δε κατήντησεν ή κιδωτός εν Βεθσαμοίς είς οίκον 'Ωσηε, ος την μέν άμαξαν διασχίσας και άνάψας έν πυρί, τούς δέ βόας έν αὐτή ἀνενεγκών προσήνεγκε θυσίαν Κυρίφ τῷ Θεῷ. Οἱ δὲ υἰοὶ Ἱεχωνίου ἀναξίως προσήγγισαν τη κιδωτώ, και άπώλοντο έξ αὐτών ο' άνδρες, οίτισγεδόν απαντες οί εν Βεθσαμοίς, ώστε και πνιγήναι έχ του λαού αύτου πεντήχοντα γιλιάδας. Αύθις δέ πάλιν ἀποπέμπουσι καλ ούτοι [Ρ. 62] τὴν κιδωτόν είς Καριαθιαρείμ ο ο δε εν αύτη άσμενοι άπεδέξαντο την χιδωτόν, και κατέστησαν αύτην είς του οίκου 'Αμιναδάμ τον εν τῷ βουνῷ, καὶ ἡγίασεν 'Ελεάζαρ τον υίον αύτου φυλάσσειν την χιδωτόν της διαθήκης Κυρίου. Εποίησε δὲ ἡ κιδωτὸς ἐκεῖσε ἔτη κ, καί ὁ λαὸς ἄρτι ἐπορεύθη ὅπισθεν Κυρίου. Καὶ

XYLANDRI ET

(58) Vel lie locus est corruptus, quod puto, vel Josephi codex, qui 4 menses habet, ποιήσασα παρά τοις Παιαιστινοίς μήνας τέσσαρας. Liber quidem Judicum perspicue habet et absque ulla lectionis COARI NOTÆ.

varietate menses 7, c. vi ; sed et filii Jechonize in historia non nominantur: tantum dicitur Bethschemenses fuisse. XYL.

συνάγει Σαμουήλ πάντας εἰς Μασιφά, καὶ παραινεί Α Statim Barbari omnibus copiis adversus populum περιελέσθαι αύτους πάντα τὰ είδωλα, καὶ ἐποίησαν ούτως. Οἱ δὲ ἀλλόφυλοι παμπληθεὶ παρενέδαλον ἐπ' αύτούς. Καὶ ηύξατο ύπερ άὐτῶν Σαμουήλ, καὶ εδρόντησε Κύριος, κινείται δε πᾶς Ίσραἡλ κατά των άλλοφύλων, και ἐπάταξεν αύτοὺς Κύριος διά γειρός Ίσραἡλ πληγήν μεγάλην. Καὶ μετά τοῦτο συνάγεται πας ὁ λαὸς πρὸς Σαμουήλ λέγοντες. « Έπειδή οἱ υἰοί σου Ἰίυἡλ καὶ ᾿Αδιᾶ οὐ κατὰ τὰς σάς πορεύονται όδους, άλλά δώροις εχχλίνουσι τό δίχαιον, ποίησον ήμιν βασιλέα, ός κρινεί ήμας. > Πονηρόν δε τούτο εφάνη τῷ Σαμουήλ. "Ομως είπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὑπαχοῦσαι τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι θὸ σὲ έξουδενώχασιν άλλ' έμε, τῷ μἡ θέλειν βασιλεύεσθαι ύπ' έμου · κατά ταύτα πεποιήκασιν οί πατέρες αὐτῶν, ἀφ' ης ημέρας ἐξηγαγον αὐτοὺς ἐξ Λίγύ- Β πτου. "Εγρισεν ούν αύτοις Σαμουήλ βασιλέα τον Σαούλ, ἄνδρα Βενιαμίτην. Καὶ ὁ βασιλεύς 'Αμανιτών Ναας έπανέστη τη Γαλαάδ. Οι δε ήθελον έπι σωτηρία δουλεύειν αὐτῷ. Καὶ εἶπε Ναᾶς ι Ούγ οὕτως, άλλ' έσται όμεν ή σωτηρία έν τω έξορύξαι με παντλς άνδρλς όφθαλμόν δεξιόν είς δνειδος Ίσραήλ. Και έθρήνησαν οι άνδρες οι έν Γαλαάδ. "Ηχουσε δέ Σαούλ, και προσκαλείται πάντα Ίσραήλ, και έξαριθμείται αύτον είς χο' χιλιάδας. Ποιήσας δε αύτους είς τρείς άρχλς ἐπέθετο τοίς 'Αμανίταις καὶ ώλόθρευσεν αὐτούς. 'Ο δὲ Σαμουέλ λαμβάνει τὸν λαὸν καί Σαούλ, καί κατέρχεται εί; Γάλγαλα, καί έγκαινίζει την βασιλείαν Σαούλ, καλ ἄπεισιν είς 'Αρμαθαζμ. Συναθροίζεται δὲ πλήθος άλλοφύλων ἐν Γαλγάλοις, και ούχ ευρέθησαν μετά Σαούλ εί μη έξακόσιοι δνδρες, καὶ οὐδὲ τούτοις ἦν ὅπλα. Σαοὺλ δὲ διαπορηθείς και έγκρατευσάμενος (59) ανήνεγκεν θυσίαν τῷ Κυρίω. Καὶ Ιδού παραγίνεται Σαμουήλ πρός αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ • Τί τοῦτο ἐποίησας; > 'Ο δὲ τὴν άπορίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ προβάλλεται. Σαμουήλ δὲ άραῖς αὐτὸν ἀπειλήσας τὴν βασιλείαν έτέρφ τῷ ὑπὲρ αὐτὸν χρείττονι δοθήσεσθαι προφητεύει, και άπεισιν. Ίωνάθαν δε μόνος μετά του αίροντος τά σχεύη αὐτοῦ παραδιασάμενος χατηλθεν είς την ὑπόστασιν [Ρ. 65] των άλλοφύλων, καὶ σύμβολον δούς τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐπέθετο τοίς προφυλάσσουσι, και ἐπάταξεν ώσεὶ κ' άνδρας. Καλ ἐπήνεγκε Κύριος ἔκστασιν ἐν τῆ παρεμδολή τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῷ ἐωρακέναι μακρόθεν η τήν φυγήν των προφυλασσόντων. Οἱ δὲ ἐν τῷ βουνῷ δυτες μετά Σαούλ, ίδόντες την σύγχυσιν της παρεμ**δολής τῶν ἀλλοφύλων, δηλοποιούσε τῷ Σαούλ. Ἡν**

Israelicum sunt profecti. Pro quo cum ad Deum precibus Samuel intercederet, intonuit Deus. Ac toto populo in aciem contra Barbaros egresso, manu ejus Deus ingentem stragem Barbarorum edidit. His ta gestis universus populus ad Samuelum confluxit, eumque sic appellaverunt 31. Quando quidem filii tui Joelus et Abias tuis vestigiis insistunt, sed in judicando corrumpi se donis patiuntur, agedum regem nobis constitue, qui noster sit judex. Displicuit id postulatum Samuelo : verum tamen a Deo jussus ipsis obsequi, quando non Samuelum, sed se Deum sprevissent, regemque ipsis esse eum dedignati essent, imitati in hoc majorum suorum facta, qui ab eo die quo ex Ægypto educti divinitus fuerunt, tales sese gessissent, ita ergo Saulum, hominem tribu Benjaminæum, unctione regem iis designavit. Secundum hæc Ammonitarum rex Naasus Gileadam urbem oppugnavit, Cum vero li salutis obtinendæ 111 causa servitutem se ei servituros promitterent, aliter se jis parciturum Naasus negavit, nisi in opprobrium Israelicæ gentis cuivis viro oculum dextrum eruisset. Id ingentem apud Gileaditas luctum excitavit. Saulus autem re cognita totum Israelicum populum ad se convocavit, numerumque virorum 670 millia invenit. Proinde, copiis in tres partes divisis, Amanitas aggressus occidione occidit. Tum Samuelus assumpto populo ad Galgala descendit, Saulumque ibi regno inauguravit, ipseque Armathaimam abiit. Paulo post Barbarorum multitudo ad Galgala convenit, cum quidem Saulus secum non amplius 600 viris haberet, eosque inermes. Itaque in his angustiis desperato Samueli adventu, Deo sacrificavit. Ecce autem ei supervenit Samuelus, et ob id factum objurgat, paucitatem suorum et angustiam temporis prætexenti imprecationibus certis minatus fore ut regnum hoc præstantiori traderetur : id vaticinatus discessit. At vero Jonathas solo armigero comitatus ad stationem Barbarorum perrupit; tesseraque armigero data excubitores adortus ad viginti viros interfecit. Sed et Dominus terrorem castris Barbarorum immisit, cum fugam excubitorum eminus cernerent. Qui in colle cum Saulo erant, cum eam in castris Barbarorum trepidationem cernerent, Saulo rem aperiunt. Is Achiam sacerdotem Levitam, qui una erat ac ephodum gestabat, 112 jussit Deum consulere.

at I Reg. viii, 5.

ή

è

11

22

iÈ

V 0

ve

0

12

n

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(59) Vitiose. Quid si legas διαπορηθείς και μή εγκρατευσάμενος? Ex Hebraico textu et Josepho adhue planius constare potest loci sententia, Antiquit. vi, c. 7. Saulus miserat ad Samuelem hostibus ingruentibus, eumque ad se evocarat. Is septimo die se venturum responderat, mandato ut interim hostiæ pararentur, quibus cæsis hostem aggrederentur. Saulus interim ab ipso dilabentibus suis, in magnis hærens difficultatibus, cum septimus dies appetiisset necdum adesset vates, eum diutius

sibi opperiendum non ratus ipse Deo sacrificavit, diffidens nimirum vati, neque quantum oportuit ejus mandato deferens. Quo facto Dei adversus sé commovit indignationem, etc. In hanc sententiam Zonaras quoque scripsit. X11. Abductus in contrarium auctoris sensus, genuina ejus lectione retenta. sic restituitur: Cum tempore et exspectiatione diuturna longius processisset ac moras trahendo tolerasset Saul, Domino tandem sacrificium obtulit. GOAR.

Cum vero etiam amplius Barbari in castris tumul- A ob iepeuc exet 'Agias Aeutras, alpuv egoud, xal tuantes mutuo sese aggrederentur (nam advenæ et servi qui in Barbarorum castris erant, adversus se invicem infestis armis rem gerebant), Saulus sacerdoti jussit ut manus componeret, atque ipso cum sexcentis Barbaros adortus est. Conjunxerunt se cum eo etiam Hebræi, qui in speluncis et rimis montium latebant, ita ut circa Saulum essent ad decem virorum millia. Ibi tum Saulus ignoratione ductus mortem voverat ei, quicunque de populo cibum prius gustasset quam hostes essent deleti. *Omnis autem terra prandebat. Tunc evenit ut Jonathas edicti istius ignarus mel gustaret; quem tamen populus neci exemit. Porro Saulus omnes finitimas in orbem gentes debellavit. Rursum deinde Samuelus vates ad eum venit, ac quod a Deo acceperat mandatum, ipsi exponit de internecione excidenda Amaleci gente, ita quidem ut et homines et pecus ab lactente usque al senem omnes, adeoque totum etiam muliebre genus cum jumentis exstinguere et omnia ipsorum impedimenta perdere juberet. Causa internecionis Amalecitis fuit, quod ex Ægypto ascendentem Israelicum populum maleficiis infestassent. Saulus vero victoriam quidem deletis Amaleci copiis obtinuit, cædi tamen Agagum regem exemit, ac populus etiam de gregibus, armentis impedimentisque hostium magnam prædam egit. Ecce autem Samuelus ad Saulum Galgalis agentem revertitur, jussuque Dei ei indicat fore ut C. regno excidat 113 Saulus, populumque ita ab eo abruptum iri quomodo rex laciniam de læna Samueli abrupisset. Et Samuelus a rege ita coactus una cum eo revertit, Agagumque regem sua manu vates jugulavit. Hæc divini mandati neglectio ita Deum offendit ut Samuelo diceret, quod inunxisset regno Saulum, ejus se pœnitere, quando is a se defecisset ac mandata sua posthabuisset. Ac cum Saulus a Samuelo hujus prævaricationis causa graviter objurgatus populi culpam studiumque pecudes Deo sacrificandi causaretur, e Putasne inquit vates 39, c hostias ac sacrificia Deo tam probari quam dicto ejus audientem esse? sic habe : præstat obedientia sacrificio, et obtemperatio adipi arietino. Contra peccatum magicæ superstitioni par est inobedientia, pænamque cum cultus falsi numinis supplicio eamdem conciliat. Tu quia Dei mandatum pro nihilo habuisti, itaque Deus etiam te nihili faciet, regnoque Israelico privabit. > His dictis a rege discessit, neque ei porro se videndum præbuit. Idem vates Dei jussu Bethleemam

είπεν αύτῷ Σαούλ ἐπερωτῆσαι ἐν Κυρίφ. 'Ως δὲ ἔτι καὶ μάλλον συνεκόπτετο ή παρεμδολή των άλλοφύλων ύφ' έαυτων (έπανέστησαν γάρ οἱ ἐπίμικτοι καὶ δούλοι οί μετά των άλλοφύλων καθ' έαυτων, και ἐπάτασσον αὐτοὺς ρομφαίαις [60]), εἶπε Σαούλ τῷ 'Αγία συστείλαι τὰς γείρας (61), καὶ ἐπέθετο αὐτὸς τοίς άλλοφύλοις σύντοίς έξαχοσίοις. Έξηλθον δε χαλοί έν τοίς σπηλαίοις και ταίς όπαις κρυπτόμενοι των Έδραίων, καὶ γεγόνασι μετά Σαούλ ώσεὶ γιλιάδες δέκα. Τότε ήγνόησεν άγνοιαν Σαούλ, και ήράσατο μή άπογεύσασθαι βρώσεως τον λαόν έως συντελέσει τούς έχθρούς αύτου. Πάσα δὲ ἡ γῆ ἡρίστα (62). Είτα συμβαίνει τὰ περὶ Ἰωνάθαν ἐν τἢ ἐν ἀγνοία βρώσει τοῦ μέλιτος. Έξαιρεῖται δὲ αὐτὸν ὁ λαὸς τοῦ θανάτου. Καὶ Σαςύλ κατεπολέμησε πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλω αὐτοῦ, Ισχύων κατ' αὐτῶν. Πάλιν δὲ ἀνέργεται πρὸ; αύτον Σαμουήλ ο προφήτης, και λέγει αύτῷ τὴν άπώλειαν 'Αμαλήκ, και δίδωσιν αύτῷ ἐντολήν, ήν Ελαδεν έχ Θεού, του μή περιποιήσασθαι έξ αύτου άπο άνθρώπου έως χτήνους, άπο νηπίου και θηλάζοντος έως πρεσδύτου, άλλά και αύτο όλον το θήλυ γένος όλέσαι καλ πάντα τὰ κτήνη αὐτῶν, καλ πάσαν την αποσχευήν αὐτῶν διαφθεῖραι, ὅτι χακά ἐνεδείξαντο τοί; υίοις Ίσραήλ ἐν τῆ ἐξ Αἰγύπτου ἐπανόδω. Σαούλ δὲ τῆς μὲν νίκης ἐπιτυχών καὶ ἐκτρίψας τὸν 'Αμαλήκ περιεποιήσατο "Αγαγ τὸν βασιλέα αὐτῶν, ὁ δὲ λαὸς διήρπασε ποίμνια καὶ βουκόλια καὶ άποσκευήν Ικανήν. Καὶ ίδου παραγίνεται Σαμουήλ έν Γαλγάλοις, και λέγει πρός Σαούλ α είπεν αύτῷ ό Θεός, τήν τε της βασιλείας έχπτωσιν και την διαίρεσιν του λαού, ος 19 διέρρηξε το πτερύγιον της διπλοίδος αύτου. Παραδιάζεται δὲ Σαούλ τὸν Σιμουήλ ύποστρέψαι μετ' αύτου, και χερσίν ίδίαις δ προφήτης ἀποσφάζει "Αγαγ του βασιλέα 'Αμαλήκ. Διά ταύτην την παρακοήν Σαούλ είπεν ὁ Θεός πρός Σαμουήλ : Μεταμεμέλημαι ότι έχρισα του Σαούλ είς βασιλέα, διότι άπέστη άπο δπισθέν μου καλ ούκ έφύλαξε τὰ βήματά μου. > Πολλά δὲ κατωνείδισε τὸν Σαούλ Σαμουήλ έπὶ τῆ παρακοή ταύτη. 'Ο δὲ τἡν αιτίαν έπι τον λαόν και [Ρ. 64] τοῦ θῦσαι τὰ θρέμματα τῷ Θεῷ ἐπήνεγκε. Καὶ εἶπε Σαμουήλ πρὸς Σχούλ · ε Εί θελητόν τῷ Κυρίφ όλοχαυτώματα καί θυσίαι ώ; τὸ ἀχούσαι φωνῆς Κυρίου; Ἰδοὺ ἀχοἡ ύπερ θυσίαν άγαθή, και ή επακρόασις ύπερ στέαρ χριών: "Οτι άμαρτία οἰώνισμά έστι, όδύνην καί πόνον θεραφίμ ἐπάγουσιν. "Οτι ἐξουθένωσας τδ ρημα Κυρίου, και έξουθενώσει σε Κύριος, μή είναι βασιλέα έπι Ίσραήλ. > Και ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ Σαμουήλ, καὶ είδεν αὐτὸν οὐκέτι. Γνώμη δὲ Θεοῦ καταχολουθήσας Σαμουήλ ἄπεισιν είς Βηθλεέμ, χ.λ

34 I Reg. xv, 22, 23.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(60) De rhomphæa disputat Cedrenus paulo infra,

quo loco heroas Davidicos recenset. X1.

(61) Manus componeret. Reliqui Hebraismum, ne cui viderer audaculus. Sensus est: Jussit eum emittere arcæ et ephodi tractationem, vaticinandi causa institutam, cum jam de eventu pugnæ dubitandum non videretur amplius. XYL.

(62) Asteriscum apposui oco et pravo et mu-Hebraica habent universam et ex omnibus hine inde partibus collectam ad Saulum mult tudinem intrasse silvam, in qua mel per solum fluebat. A quo tamen omnes ob votum regis absti-nuerint, dempto Jonatha, qui ejus inscius gusta-

nuerint, den

έχει έγρισε τον δήδοον υίον Ίεσσαι Δαδίδ είς βασι- A abiit, ibique Davidum Jessæ filium natu octaλέα, και δίδοται πνεύμα Θεού. Και τότε ἐπηλθεν ξπί Σαούλ πυεύμα πονηρόν, καί ξπυιγεν αὐτόν. Καί είπον οι γνωστοι αὐτοῦ τὰ περι Δαδίδ πρός σύτον, ότι πνεύμα Θεού εν αὐτῷ, καὶ ότι ἄδει ψάλλων εν κευνύρα καὶ ψαλτηρίω καὶ ναύλη (63). Καὶ ἀπέστειλε Σαούλ πρός Ίεσσαί, και έλαδε τον υίον αύτου ψάλλειν και διώχειν πνευμα το πνέγον αὐτόν. Kal άπέστη το πνεύμα άπο Σαούλ, και πεποίηκεν αύτον έπὶ τὸ αἴρειν τὰ σκεύη αὐτοῦ τὰ πολεμικά. 'Αγαπητός δὲ γέγονε Δαδίδ τῷ Σαούλ. Τότε ἐξηλθον οί αλλόφυλοι έν δυνάμει βαρεία, καλ γέγονε τά περλ Δαδίδ καὶ Γολιάθ, εν άνειλε μονομαγήσας ύψος Εγοντα πόδας όκτω, ων έτων λγ'. Το υπήντησαν αί γορεύουσαι λέγουσαι. « Έπάταξε Σαούλ εν χιλιάσιν αύτοῦ καὶ Δαδὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ. > Καὶ γίνεται φθόνος Σαούλ έπι Δαδίδ διά το αύτῷ μέν δοθηναι τάς χιλιάδας, έχείνω δὲ τὰς μυριάδας. Καὶ ἐπέπεσε παρά θεού πνεύμα πονηρόν έπι Σαούλ, και προεφήτευσεν εν μέσω του οίχου πύτου. Καὶ Δαδίδ Εψαλλεν έν τη γειρί αύτου ώς καθ' έκάστην ημέραν, και τό δόρυ εν τη χειρί Σαούλ, και είπε πατάξαι έν Δαδίδ, και εκκλίνας Δαδίδ, επάταξεν εν τῷ τοίχφ. Τούτο δὶς πεποίηκε Σαούλ. Γνούς δὲ Σαούλ συμμαγείν Θεόν τῷ Δαδίδ, ἐποίησεν αὐτὸν χιλίαρχον, έξαποστείλας αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ εἰσέργεσθαι καλ εξέρχεσθαι εν τῷ πολέμω, εἰπών · « "Εστω ή γείο των άλλοφύλων κατ' αύτοῦ ήπερ ή χείρ μου, > καὶ δέδωκεν αὐτῷ Μελχόλ την θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα. 'Αποδράς δὲ Δαδίδ ἀπό προσώπου Σαούλ ἀπῆλθε C πρός Σαμουήλ εν πόλει 'Αρμαθαίμ, και εύρε χορον προφητών μετά Σαμουήλ. Καλ ἀπέστειλε Σπούλ απαξ καλ δίς καλ τρίς άγγέλους συλλαβέσθαι τον Δαδίδ. και προφητεύοντες διέμενον. Θυμωθείς δέ Σαούλ αύτος δι' έαυτοῦ ἐπορεύθη συλλαδέσθαι αὐτόν. και έξέστη, και ήν προφητεύων και αύτος, και έξεδύσατο τὰ Ιμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔκειτο δι' ὅλης ήμέρας και νυκτός γυμνός. Και μετά ταύτα τελείως ἀφίσταται [Ρ. 65] Δαδίδ ἀπό Σαούλ, κτησάμενος χείρα τετραχοσίων άνδρων πολεμιστών. Και μετά τούτο θνήσκει Σαμουήλ, καὶ θάπτεται έν τῷ οἴκῳ αύτου εν 'Αρμαθαίμ. Σαούλ δε έτι διώχων ήν τον Δαδίδ. 'Αδεσσά δὲ καὶ Ἰωάδ κατηλθον ἐν τῆ παρεμδολή Σαούλ νυκτός μετά Δαδίδ, και Ελαδον τό δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος. ᾿Αποδιδράσκει D δὲ Δαδίδ πρὸς 'Αγχούς βασιλέα Γεθ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πόλιν Σικελάκ, καὶ παροικεῖ ἐκεῖ μῆνας τέσσαρας · όπου στήλην (64) ὁ πατραλοίας 'Αδεσαλώμ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἔστησε, παρανομήσας κάν τούτω.

XYLANDRI ET

(63) Quia nobis ignota sunt bæc instrumenta, vocabulo generis uti malui. Cinnyram quidem decem fidibus constitisse plectroque ici solitam; nablum duodecim habuisse voces et digitis pulsatum fuisse, Josephus memoriæ prodidit ζ' $A_{D,T}auo.t.$ t'. Id scias obiter, sæpe me nomina propria non ut sunt in Cedreno, aut etiam LXX versione, sed ut sunt in Hebræo et recepta, posuisse, ut Michol, Ramatha

(64) llæc sunt de posterioris libri Samueli c. avin, ut facile appareat locum hunc esse mirifice

spiritus Dei datus est. At contra in Saulum spiritus malignus irruit, cumque vexavit. Familiares itaque ei indicaverunt esse Davidum spiritu Dei præditum ac variis instrumentis musicis ludere peritum. Itaque Saulus ad Jessam missis famulis Davidum 114 domum suam ascivit, ut fidibus luderet spiritumque a quo rex vexabatur abigeret; qui et recessit a rege. Proinde Davidum rex dilexit armigerumque suum constituit. Sub idem tempus Barbari bellum Hebræis fecerunt, magnis freti copiis. Quo in bello Davidus Goliathum octo pedes altum, annos natus 53, singulari prælio congressus trucidavit. A qua victoria redeunti, cum occurrentes choream ducentes mulieres cecinissent ca Saulo millia, a Davido dena millia esse devicta, , invidit rex Davido sibi eo carmine prælato; exagitavitque eum denuo malignus Deo immittente spiritus, ac in medio suæ domus vaticinatus est. Coram eo Davidus quotidie fidibus cecinit. Saulus autem hasta quam manu tenebat, Davidum trajicere voluit : sed hic inclinato corpore icium evitavit, et hasta parieti infixa est. Bis hoc Saulus est conatus. Inde cognito Deum Davido adesse, tribunum militum eum secit inque bellum emisit, ut militiæ versaretur : aiebat enim malle se eum Barbarorum quam suis manibus perire. Nuptum quoque ei dedit Michol filiam suam, Enimvero Davidus Saulum fugiens ad Samuelum in urbem Ramatha se contulit, ibique cum Samuelo chorum vatum reperit. Tertium Saulus eo misit qui Davidum ad se abducerent : verum ii vaticinandi spiritu correpti ibidem manserunt. Qua re ira percitus Saulus, cum ipse comprehendendi Davidi causa eodem abiisset, divino instinctu affectus ipse 115 quoque cum reliquis vaticinari cœpit; detractisque sibi vestibus nudus diem ac noctem jacuit. Post hæc Davidus a Saulo prorsus recessit, parata quadringentorum virorum bellicosorum manu. Hæc consecuta est mors Samueli, isque domi suæ Ramathæ humatus est. Cum a Davido persequendo Saulus non desisteret, Abessaus et Joabus cum Davido in castra illius noctu pervenerunt, hastamque regis et lenticulam aquæ secum abstulerunt. Profugit deinde ad regem Gethæ Anchisum Davidus, isque ei urbem Siclagam concedit, in qua Davidus per quatuor menses inquilinus fuit, ubi statuam quoque sibi parricida Absalomus erexit, etiam hoc GOARI NOTÆ.

vum ungens regno destinavit; atque huic

mutilatum : nam quæ mox sequentur de heroibus Davidi, sunt de ejusdem libri c. xxın, vel 1 Paralip. n, estque etiam in margine hoc annotatum: Oi δυνατοί του Δαδίδ, potentes, id est fortes, et qui præcipua virtutis causa officia administrabant apud Davidum. Cæterum loca dicta cum Cedreno lector conferat ipse, adjunctis iis quæ apud Josephum habentur l. vii, c. 10; diversitatem enim omnem aunotare non est nostræ brevitatis, neque ita difficile ut opera nostra magnopere debeat requiri. XYL.

suis addens sceleribus : eodem in loco lapidibus A Έν φ τόπφ και λιθόλευστος γέγονεν..... Ίεδοσθέ obrutus est. Fuit Jebosthes Chananæus, qui evaginato gladio una pugna 600 viros vulneravit. Is non fuit unus de tribus, sed supra tres potens. Deinde Adinon, qui stricto gladio 800 vulneravit, Eleazar, tertiusque Sameas. Ili tres globum hostium Barbarorum perruperunt, et petenti Davido aquam ex Bethleema bibendam attulerunt. Abessaus frater Joabi et Asaelis, in ense nudato trecentos sauciavit. Prælatus autem fuit inter tres, non quod robore eos æquaret, nedum anteiret, sed nt cognatus regis : nam potentia tres istos non attigit. Quin etiam Banaias Joiadæ filius fratris Davidi, quanquam ob virtutem tribus istis compararetur, non tamen eorum virtutem æquavit. Fuerunt porro etiam alii 37 celebres 116 ac potentes, quorum B princeps fuit Asaelus. Cæterum rhomphæa non. lanceam, ut quidam putant, sed gladium significat. Quomodo etiam Davidus ad Goliam : « Tu, inquit, contra me venis rhomphæa hastaque et elypeo fretus: ego autem te aggredior ductu Domini Dei exercituum 33. > Davidus finem vitæ fecit annos natus 70, cum in Judam regnum obtimisset 7 annos ac semis, 52 ac semissem in totum populum. Regnum adeptus est anno ætatis trigesimo.

Solomon etiam, antequam templum exstruxisset, in summitatibus adolevit altaria, cumque eo universus populus.

Maxima autem delicta sua a condito templo commisit, quod solium regium sibi fecit eburneum, in cujus postica parte excisi ab utraque solii parte exstabant duo vituli anterioribus sui partibus et duo tales leones. Fecit et gradus sex, quibus altitudo solii augeretur, inque quovis gradu itidem leones exsculptos. Ita duodecim leones in gradibus, pone solium duo fuerunt, in summa. Atque hac ipsa etiam in re eum peccasse legemque a Deo Mosi ac populo datam violasse Josephus asserit. Neque enim permissum fuisse ut pascendorum oculorum causa animalia fingerent aut picturis studerent. Sane propter Solomonis impie facta Jeroboamus in decem tribus nactus est regnum, duabus duntaxat Roboamo 117 Solomonis filio relictis, Judaica et Benjaminea. Nam Hierosolyma in ditione Benjamineæ tribus sita sunt, ideoque ea tribus Ju- D daicæ annexa.

Prima Solomonis delicta sacræ Litteræ commemorant, sicut et præclara ejus facta, quanquam hæc minus. Quod ad delicta attinet, apparet eum et ante et post ædificatum templum in excelsis locis sacrificasse et aras adolevisse. Habuit et alienigenas nxores, lege vetante. Tantisper tamen eum Scriptura non culpat, non quidem in hunc finem facta ejus referens, quasi ea vitio carerent. Rursus quæ in templi adornatione non omnia pie effinxit.

33 1 Reg. xvii, 45.

ό Χαναναΐος, ός ἐπὶ ἐννακοσίοις τραυματίαις ἐσπάτο ρομφαίαν είσάπαξ. Ούτος ούν ήν των τριών, άλλ ύπερ τους τρείς δυνατός. Είτα 'Αδίνων, και ούτος έσπατο βομφαίαν έπι όκτακοσίοις τραυματίαις. Έλεάζαρ, και τρίτος Σαμέας · ούτοι οί τρεῖς διέβόηξαν τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἤνεγκαν ἐκ Βηθλεέμ πιείν τῷ Δαθίδ αἰτήσαντι δόωρ. 'Αδεσσά δὲ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάδ καὶ ᾿Ασσαἡλ ἐσπάσαντο τὴν ρομφαίαν αὐτῶν ἐπὶ τῷ τραυματία. Hoys δὲ τῶν τριών ούχ ώς ύπερ αύτους ή ώς αύτοι Ισγύων, άλλ' ώς συγγενής του βασιλέως. ή γάρ δύναμις αύτου πρός τους τρείς ούχ ήλθεν. 'Αλλά και Βανέας υίδς Ίωλε, άξελφου του Δαείδ, δυνατός ων παρεβάλλετο τοίς τρισίν, ού μέντοι γέγονε της Ισχύος αὐτῶν. ΤΗσαν δὲ ὀνομαστοί καὶ δυνατοί ἔτεροι λζ. ων ήργεν 'Ασσαήλ. 'Ρομφαία δὲ ή σπάθη (65) ἐστὶ. καὶ ού τὸ δόρυ, ὧς τινες οἴονται, καθώς Δαδὶδ πρὸς τον άλλοφυλον λέγει. « Σύ ξρχη πρός με έν φομφαία καί εν δόρατι καί εν άσπίδι, κάγω πορεύσομαι πρός σὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεού Σαβαώθ. > 'C δὲ ἐτῶν ο' τελευτά Δαδίδ, έπτα έτη βασιλεύσας του Ἰούδα καὶ μῆνας ἔξ, τριάκοντα δύο δὲ καὶ μῆνας ἔξ ἐπὶ πάσαν φυλήν. Την δὲ, ὅτε ἐδασίλευσεν, ἐτῶν τριά-

"Οτι Σολομών και πρό του οίκοδομήσαι αυτόν τέν ναόν έν τοις ύψηλοις έθυμία, και πάς δ λαός.

Τὰ δὲ μέγιστα τῶν παραπτωμάτων αὐτοῦ μετά τὴν οίχοδομήν τοῦ ναοῦ γέγονεν. "Οτιξποίησε τον βασίλειον θρόνον αύτοῦ έλεφάντινον, ἐχ μὲν τῶν ὅπισθεν ἔχοντα προτομάς δύο μόσχων, καὶ δύο λεόντων εἰς τὰ παρ' ἐκάτερα πλησίον του θρόνου. Έποίησε δὲ καὶ βαθμούς ἔξ, είς ΰψος εξαίροντας τον θρόνον, καὶ ἐν ἐκάστω βαθμο ώσαύτως λέοντας έστηλωμένους, ώστε είναι τούς πάντας λέοντας των μέν άναδάθμων διώδεκα, τούς δὲ πλησίον τοῦ θρόνου δύο. Λέγει δὲ Ἰώσηπος καὶ έν τούτω άνομήσαι αύτον και παραδήναι τούς ύπλ Θεού [Ρ. 66] δοθέντας τῷ Μωϋσή καὶ τῷ λαῷ νόμους · ούδε γάρ δψεως Ενεχεν επετράπησαν ζωοπλαστείν ή σχιαγραφίαις προσέχειν. Διά το άσεδήσαι δὲ Σολομώντα λαμδάνει 'Ιεροδοάμ τὰς δέκα φυλάς. 'Ροδοάμ δὲ τῷ υἰῷ Σολομῶντος χαταλιμπάνονται φυλαί δύο, ή του Ίούδα καί ή του Βενιαμίν ή γάρ Ίερουσαλήμ εν τη κληρουχία της Βενιαμίτιδος φυλής κείται, και διά τούτο συνήφθη τῆ φυλή Ἰούδα.

"Ότι τὰ πρώτα παραπτώματα Ιστορεί ή Γραφή Σολομώντος και τά κατορθώματα, άλλ' ούχ ώς παραπτώματα, έπεὶ φαίνεται καὶ πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ καὶ μετά την κτίσιν, έτι νέος ών, εν τοίς ύψηλοϊς θύων και θυμιών και γυναϊκάς άλλοφύλους έχων παρανόμως. Τέως δὲ ἐν πρώτοις ἡ Ιστορία της Γραφής ούκ έγκαλεί αύτῷ, ούχ ὡς μἡ πράξαντος κακώς τὰ πράγματα διηγουμένη. Καὶ αὐθις οὐ πάντα τὰ ἐν τῷ ναῷ εὐαγῶς ἔπλασεν.

(65) De rhomphæa, spatha et framea Thomas Dempsterus in Romanis Antiq. Goan.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

"Ότι δίς ώφθη ὁ Θεὸς τῷ Σολομῶντι, κατ' ἐπίτα- Α σιν άσφαλιζόμενος αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν παρανόμων. 'Ο δε Ίωσηπος και διά τουτο άκλεως τεθνάναι αύτὸν λέγει, διὰ τὸ καὶ λέοντας καὶ βόας μετά τῶν λοιπών ανομημάτων είς ύψηλην θεωρίαν αναπλάσαι αὐτόν. 'Ο γάρ Θεὸς οὐδὲ δύεως Ενεκεν καὶ θεωρίας παραχωρεί ταύτα διά του νόμου γίνεσθαι.

"Ότι 'Αθίας ὁ Σιλωνίτης προφήτης ών, συναντήσας Ίεροδοάμ τῷ δούλῳ Σολομῶντος, δ ἐφόρει καιν'ν Ιμάτιον διαρρήξας είς φάρση δώδεκα δέδωκεν αύτο δέκα βήγματα, είπων ι Σοι δίδωσεν ό Θεός τάς δέκα φυλάς του Ίσραξλ διά τάς άνομίας Σολομώντος · όμως μετά θάνατον αύτου λήψη αύτάς. >

"Ότι Σολομών εζήτησε τον "Ιεροδοάμ άποχτείναι σακείμ βασιλέα Αίγύπτου, καὶ ήν ἐκεῖ ἔως τῆς τελευτής του χυρίου αὐτου Σολομώντος. "Ελαδε δέ την θυγατέρα Σουσακείμ έαυτῷ γυναϊκα.

"Ότι ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸς τέσσαρας είχε περιδόλους, και είς μέν τον έξωτάτω είσελθείν έπετέτραπτο πάσι καὶ τοῖς άλλοφύλοις, γυναιξὶ δὲ ἐμμηνίοις μόναις άπείρητο παριέναι. Είς δὲ τὸν δεύτερον 'Ιουδαίοι πάντες είσηεσαν, και αι τούτων γυναίχες χαθαραί άπο παντός μιάσματος. Είς δέ τον τρίτον οι άρρενες των Ίουδαίων, είς δε τον τέταρτον οί Ιερείς μόνοι. Είς δέ τον ναον και έπι τον βωμόν οί άμωμοι Ιερείς, στολάς Ιερατικάς ένδεδυμένοι. Είς δέ τὸ ἄδυτον ὁ ἀρχιερεὺς μόνος, τὴν οἰχείαν στολήν περιδεδλημένος, ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ότι εν γήρα αύτου Σολομών εξώχειλεν άπο του C Θεού, των γυναικών αύτου είδωλα άνατιθουσών. δ γάρ έτέρων άνατιθέντων έφιείς αύτος ίδρύεται δυνάμει. [Ρ. 67] Καὶ διὰ τοῦτο ἐδόθη αὐτῷ Σατάν ὁ "Abep.

"Ότι Ίεροδοάμ δούλος ήν Σολομώντος, υίδς γυναικός πόρνης, εδασίλευσε δε του Ίσραήλ έν Σαμαρεία. Καὶ συμβαλών πόλεμον τῷ 'Αδία ήττήθη, καὶ Επεσον του Ίσραήλ χιλιάδες φ'.

"Ότι έν τῷ τρίτψ έτει τῆς βασιλείας Γοθολίας Trou duethe tou 'Impair and the 'Oyoffay and toug υίους 'Αχαάδ και την 'Ιεζάδελ.

"Ότι "Αχαζ υίὸς 'Όζίου, πατήρ δὲ 'Εζεκίου, βασιλεύς Τούδα, συνέχοψε τά συγχλείσματα των μεχονώθ. "Ησαν δὲ λέοντες, καὶ βόες, καὶ Χερουδίμ. D "Εστι δὲ ὁ μεχονώθ λουτήρ. Τοὺς βόας τοὺς χαλχοῦς τούς βαστάζοντας την θάλασσαν την γαλαήν, ούς παρανόμως άνεπλάσατο Σολομών. Καὶ ἔθηκε τὴν θάλασσαν έπὶ βάσει λιθίνη. Τὰ δὲ λοιπά ἐγράφησαν έμπροσθεν. Καὶ έχ των Παραλειπομένων τινά.

Αί Παραλειπόμεναι τὰ λείποντα πολλάκις λέγουσι καί τὰ δυτα παραλιμπάνουσι, πολλάκις δὲ καί δλην έννοιαν άλλοιούσιν. Έν γάρ τῷ λέγειν ὅτι 'Ασᾶ (66) ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου ὡς Δαδίδ καὶ Σολομῶν

34 III Reg. xi, 31.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(66) Perspicue falsum: non Abias Jeroboamum vicit, ut paulo ante ex Il Paralip. xxm retulit, neque est ibi scriptum Salomonis imitatorem fuisso

Bis Solomoni Deus apparuit, ut eo intentius eum confirmaret ac ab impiis factis abstinendum esse admoneret. Josephus autem propterea quoque eum ingloria morte sublatum perhibet, quod præter cætera peccata leones quoque et boves in sublimi loco conspiciendos effinxerit. Divina enim lege sancitum est ne tale quid vel visus et conspiciendi gra-

Achias Silonites vates Jeroboamo obviam factus servo Solomonis, novam qua indutus erat vestem in duodecim frusta discerpsit, deque his ei decem dedit, ita fatus: «Propter peccata Solomonis Deus tibi dat decem tribus Israelici populi; quas tamen non nisi mortuo Solomone obtinebis 35, 3

118 Solomon Jeroboamum sibi suspectum inύπονοήσας αὐτόν. 'Ο δὲ γνοὺς ἀνεχώρησε πρὸς Σου- Β terficere cogitavit. At is cognitis insidiis ad Susacimum Ægypti regem concessit, atque apud hunc commoratus est usque ad mortem domini sui Solomonis. Sed et Susacimi filiam uxorem duxit.

Templum Hierosolymitanum quatuor habuit ambitus. In extremum intrare omnibus, etiam alienigenis, permissum fuit: solæ menstruo laborantes mulieres arcebantur. Intra secundum omnes Judæi intrabant, corumque feminæ pollutionis omnis puræ. In tertium mares Judæi. In quartum soli sacerdotes. In sacrarium et ad aram vitio carentes sacerdotes, stolis sacerdotalibus amicti. In adytum quotannis tantum solus summus pontifex ingrediebatur, suo vestitu ornatus.

Senecta ætate Solomon a Deo exorbitavit, uxoribus ejus simulaera consecrantibus. Nam qui alteri potestatem consecrandi talia permittit, is quantum in ipso est, ea dedicat. Ideoque ei Satanas Ader immissus est.

Jeroboamus Solomonis servus, filius meretricis, Samariæ regiam habuit, rex populi Israelici. Idem prælio congressus cum Abia succubuit, cæsis Israelicorum quingentis millibus.

Tertio anno regni Gotholiæ Jehus Joramum et Ochoziam et Achabi filios et Jezabelam interfecit.

119 Achazus Oziæ filius Ezechiæ pater, rex Judar, Mechonothicælaturas concidit : erant autem leones, boves et Cherubimi. Mechonothum significat lavacrum: tum boves erant ænei, qui mare æneum portabant, quos boves contra legem Solomon effinxerat. Ac mare fundamento lapideo imposuit. Reliqua post suo loco sequuntur. Jam quædam de Annalibus.

Annales Paralipomena Græce vocantur, quod plerumque omissa referant, tametsi et omittunt res gestas, et sæpe prorsus diversam sententiam ponunt. Quod enim in iis dicitur, Asam Deo vitam

Asam. Sant et reliqua mirabiliter confusa; quibus illustrandis nolui vacare, cum exstent in Bibliis et apud Josephum, sintque notissima. XxL.

suam probasse exemplo Davidi et Solomonis majo- A o πατήρ αύτου, αλλοιοί τον νούν τὰ γάρ περί τοῦ rum suorum, hoc quidem diversam sententiam habet, ut Solomonis gesta a nobis exposita ostendunt. Cæterum Asa cum Judæis et Benjamineæ tribus suppetiis adjutus, Israelici populi qui cum Jeroboamo erat quingenta millia bellatorum occidit. Neque posthac contra Judam caput suum Jeroboamus Nabati filius extulit.

Sorores Davidi fuerunt Servia et Abigæa, Serviæ filii fuerunt Abessas, Joabus et Asælus Abigææ filius fuit Amessas: is non pervenit ad dignitatem trium Davidi principum.

Rubenus primogenitus Jacobi sua excidit dignatione, quod thalamum patris incestasset. Dedit autem Jacobus pater Josepho et prærogativam primogenituræ dedit Judæ.

120 Secundus Annalium liber habet in tabernaculo nihil fuisse præter tabulas.

Jodaes pontifex maximus sapiens, cum Gotholia stirpem Davidicam omnem exscinderet, suffuratus est Joasum, minimum natu filium Ochozie, filii Gotholiæ. Is Joasus annos natus septem regnum in Judæos obtinuit, interfecitque Gotholiam impiam. Achabo prognatam. Vixit Jodaes annos 130, et sepultus est in regum sepulcris propter conservatam atque restitutam Davidicam progeniem. Gotholia septennium regnavit. Joasum mensem natum Jodaes abscondit.

Legati principum Babylonis ad Ezechiam vene- c runt percontatum de miraculo, quod in cœlo factum erat sole retro averso. Ezechias eo præterito thesauros eis suos divitiasque et regnum demonstravit. Succensuit Deus, Ezechiæque malum minatus est, quod tamen, habita virtutis ejus ratione, ab ipso in posteros transtulit.

Manasses ob impietatem suam ab Assyrio rege captus, cum ex animo resipisceret ac peccata sua confiteretur, a Deo in regnum restitutus est eiusque deinceps mandatis paruit.

In testamento Ezechiæ regis Judæ, ait Isaias propheta, Antichristum triennium ac menses septem rerum potiturum, quæ est summa dierum 1290; D 121 tum eo in Tartarum abjecto venturum universi Dominum Christum Deum nostrum; fore tum resurrectionem ac bene maleque factorum compensationem. De his ipsis Danielus quoque vates perhibet in visione sua his verbis 35 : · Dixi viro veste linea induto, qui super aquam fluvii stabat: Quando erit finis mirabilium istorum quæ narrasti? Is manus suas ad cœlum sustulit, juravitque per eum qui sempiternum vivit, fore id post tempus, tempora, ac dimidium temporis. Audivi ego et intellexi ac dixi : Et quid erit extremum horum ? respondit: A tempore immutati continui sacrificii

Σολομώντος πεφανέρωται. Έπάταξε δέ εν Ίσρατλ καί Ίεοοδοάμ 'Ασά μετά φυλής Βενιαμίν και Ίούδα πενταχοσίας χιλιάδας άνδρων πολεμιστών. Καὶ ούκέτι ήρε κεφαλήν κατά Ίούδα Ίεροδοάμ υίδς Να-

"Ori abehoal Aubib Sapouta xal 'Abiyala, xal τη μέν Σαρουία υίοι 'Αδεσά, και 'Ιωάδ, και 'Ασσαήλ, τη δὲ 'Αδιγαία υίὸς 'Αμεσά' οὐτος ούχ Εφθασε πρός τους τρείς δυνάστας του Δαβίδ.

"Ότι ὁ "Ρουδεία ποωτότοχος ων εξέπεσε της εύλογίας και του άριθμεζοθαι ώς πρωτότοκος, έπειδή άνέδη είς χοίτην πατρός αύτου, χαι Ίαχωδ ό πατηρ αὐτοῦ δέδωκε τῷ Ἰωσήφ, τὰ δὲ πρωτοτόκια δέδωχε τω Ἰούδα.

"Οτι λέγει ή δευτέρα των Παραλειπομένων μή είναι έν τη σχηνή εί μή τὰς πλάχας μόνον.

"Ότι Ίωδαξ ό άργιερεύς ό συνετός, του Δαδιδιχού σπέρματος όλλυμένου ύπο Γοθολίας, χατέχουψε τὸν ἔσγατον υίὸν 'Ογοζίου τοῦ υίοῦ αὐτῆς τὸν Ίωλς, δ; καὶ ἐδασίλευσεν ἐπὶ Ἰούδα, ἐτῶν ὅντα ἐπτά, χαι άπέχτεινε Γοθολίαν την άνομον την έχ γένους 'Αγαά6. Ζή δὲ ὁ αὐτὸς 'Ιωδαὲ ἔτη ρλ', καὶ ἐτάφη έν τάφοις των βασιλέων, διότι άνεχτήσατο τὸ Δαδιδικόν γένος. Βασιλεύει δὲ Γοθολία ἔτη ζ', καὶ κατακρύπτεται Ίωλς ύπο Ίωδας μηνιαίος.

"Ότι οἱ πρεσδύτεροι τῶν ἀργόντων Βαδυλῶνος ήλθον πρός 'Εζεκίαν τοῦ πυθέσθαι περί τοῦ τέρατες τοῦ γεγονότος ἐν τῷ οὐρανῷ ἐν τἢ ἀναστροφἢ τοῦ ήλίου. 'Ο δέ τούτο παραλιπών θησαυρούς [Ρ. 68] και πλούτου και βασιλείαν αύτοι; ὑπεδείχνυεν. 'Ωργίσθη δὲ Κύριος ὁ Θεὸς, καὶ ἡπείλησε τῷ 'Εζεχία · όμως μετήνεγχε την όργην διά την άρετην αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ.

"Οτι διά τὰς ἀσεδείας αὐτοῦ Μανασσῆς αίχμάλωτος γίνεται ύπὸ 'Ασσύρ, καὶ έξυμολογείται τῷ Κυρίω εν μετανοία χαρδίας αύτου, και επιστρέφει αύτον ό Θεος έπι την βασιλείαν αύτοῦ, και ἐποίει τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου.

"Οτι έν τῆ δ:αθήκη 'Εζεκίου βασιλέως 'Ιούδα λέγει 'Ησαΐας ὁ προφήτης χρατήσαι τὸν 'Αντίχριστον έτη γ' καὶ μεινας έπτά, γινόμενα ήμέρας ,ασί. Καὶ μετά τὸ τὸν 'Αντίχριστον βληθηναι ἐν τῷ Ταρτάρω έλθειν τον Δεσπότην των όλων, Χριστον τον Θεον ήμων, γενέσθαι δε και ανάστασιν και άνταπόδοσιν χαλών τε χαί χαχών. Περί των αὐτών δὲ καὶ ὁ προφήτης Δανιὴλ ἐν τῆ ὁπτασία λέγει έωραχέναι, χαί φησίν · « Είπον τω άνδρί τω ένδεδυμένω το βαδόλν, ός ην επάνω του ϋδατος του ποταμού. "Εως πότε τὸ πέρας τῶν θαυμασίων ὧν εξρηκας; Καὶ υψωσε τὰς χεξρας αὐτοῦ εἰς τὸν ούρανόν, και ώμοσεν έν τω ζώντι είς τους αίωνας ότι είς καιρόν και καιρούς και ήμισυ καιρού. Και έχω πχούσα και συνήκα και είπον. Και τί τὰ ξσχατα

Ενδελεγισμού, και δοθήναι βδέλυγμα έρημώσεως πυέρας ασμ' · και μακάριος ὁ ὑπομένων και φθάσας ήμέρας ,ατλε'. >

"Ότι ἐπὶ τῶν χρόνων 'Αμώς βασιλέως Ἰούδα τὰ περί της Νιναί προφητευθέντα κατά τους γρόνους τούτους πέρας Εσγεν. Ίστορεί δὲ Ἰώσηπος ἐν τῷ θ΄ της 'Αρχαιολογίας τον 'Ιωνάν καταποθέντα ύπο του κήτους μετά τρείς ήμέρας και τρείς νύκτας έκδρασθήναι ζώντα έν τῷ Εύξείνω πόντω.

'Απο του γ' βιδλίου τής 'Αρχαιολογίας Ίωσήπου, ότι έάν τις ύπονοήση των Έδραίων μεμοιγεύσθαι αύτου την γυναίκα, κομίζει κριθών άλεύρου άσσάρωνα, και μίαν αὐτης δράκα ἐπιδαλόντες τῶ Θεῶ τὸ λοιπόν τοίς Ιερεύσι διδόασ:ν είς τροφήν. Την δέ γυναίκα στήσας ὁ Ιερεύς κατά τὰς πύλας πρὸς τὸν Β νεών, και την κεφαλήν αύτης γυμνώσας, έπιγράφει του Θεού την προσηγορίαν διφθέρα. Κελεύει δέ όμνύειν μηδέν ήδικηκέναι περί τον άνδρα. Παραδάσχν δέ τὸ σῶφρον, τοῦ δεξιοῦ σχέλους τὸ ἄρθρον Εξαρθρον γενέσθαι, καὶ την γαστέρα πρισθείσαν ουτως ἀποθανείν. Έλν δὲ ὑπὸ πολλοῦ ἔρωτος καὶ τῆς τούτου ζηλοτυπίας προπετώς ό άνηρ διά την ύπόνοιαν είη κεκινημένος, μηνί δεκάτω γενέσθαι παιδίον άρρεν αύτη. Των δέ δρχων τελειωθέντων, της διφθέρας απαλείζας τουνομα, είς φιάλην έχπιέζει. Προσκο έσας δε έκ της του έερου γης εί τι προστύχοι, καὶ καταπάτας, ἐκπιεῖν δίδωσιν. Ἡ δὲ εἰ μὲν άδίχως ενεχλήθη, εγχύμων τε γίνεται καὶ τελεσφορείται κατά την γαστέρα. [Ρ. 69] Ψευσαμένη δὲ τὸν ἄνδρα ἐπὶ τοῖς γάμοις καὶ τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς ὅρκοις μετ' αἰσχύνης καταστρέφει τὸν βίον, τοῦ τε σκέλους έχπεσόντος αὐτῆς καὶ τὴν κοιλίαν ὑδέρου καταλαδόντος.

'Από βιβλίου τετάρτου τοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἀπό ἀμυγόα- С. λης οθσης της ράδδου 'Ααρών αμύγδαλα και οί καρποι ώράθησαν.

"Οτι όσοι αν έαυτούς χαθιερώσιν εύγην πεποιημένοι, Ναζιραΐοι ούτοι καλούνται, κομώντες καλ οίνον μή προσφερόμενοι. Τούτους δὲ, ὅταν τὰς τρίχας άσιερωσιν έπὶ θυσία τε δρώσι τὰς χουράς, νέμεσθαι πρός τους Ιερέας. Καὶ οἱ χορδάν αὐτους ὀνομάσαντες τῷ Θεῷ (δῶρον δὲ τοῦτο σημαίνει) βουλόμενοι άφίεσθαι της λειτουργίας, τοίς Ιερεύσι καταβαλείν τὸ άργύριον, γυναικός μέν τριάχοντα σίχλους, άνδρός δὲ πεντήχοντα.

"Ότι Βαλαάχ πεσών ἐπὶ στόμα τὰ πάθη προδλεγεν, όσα τε βασιλεύσιν έσται καί όσα πόλεσι ταίς άξιολογωτάταις, ὧν ἐνίαις οὐδὲ οἰχεῖσθαί πως συνέδαινε την άρχην. Υπέθετο δε και τον των Μαδιανιτών και D τον των Μωαδιτίδων γυναιχών δόλον.

'Από βιδλίου ε' τοῦ αὐτοῦ, ὅτι οὐχ ὡς ἡ Γραφή Εχει, ούτως έξηγείται 'Ιώσηπος τὰ περί Σαμψών. "Ότι μέν γάρ δνου σιαγόνι χιλίους ἀπέχτεινε, λέγει, ὅτι δὲ ἐξ αὐτῆς ὕδωρ ἔδλυσεν, οὐ λέγει, άλλ' ὅτι μάλλον τοῦ τόπου ἀνωνύμου ὅντος, ἐχ τοῦ συμβάντος ἐπιχληθήναι ό σιαγών. Έξ αύτοῦ δὲ πηγήν άναδοθεῖσαν χατά τινος πέτρας, ήδεζαν χαι πολλήν πόσιν διδοῦσαν χορέσαι τὸν Σαμψών, χαὶ οὕτω μέχρι τοῦ δεῦρο χαλείσθαι το χωρίον.

Βιδλίον ζ' του αὐτου, ὅτι Δαδίδ ἐχλαθόμενος τῶν

τούτου; Καὶ εἶπεν · 'Απὸ καιροῦ παραλλάξεως τοῦ A piaculum abominabile vastitatis debitur, per dies 1290, et felix qui perdurabit ac perveniet ad dies 1335.

> Amoso Judaum regnum gerente, evenerunt aux de Ninive prædicta fuerant, Narrat autem Josephus libro Antiquitatis Judaicæ nono, Jonam a ceto deglutitum post tres dies totidemque noctes vivum ejectum fuisse in Euxino mari.

> De tertio libro eiusdem operis : Si quis llebræus uxorem suam adulteratam suspicatur, is farinæ hordeaceæ assaronem ad sacerdotem affert; cuius unus pugillus in aram Dei conjicitur, reliquum sacerdotibus datur ad victum, Mulierem autem sacerdos constituit ad portam templi, nudato ejus capite. Tum nomen Dei in membranam inscribit, jubetque 122 mulierem jurare se fidem marito servasse, neque pudicitiam negligenter habuisse : si secus fecerit, imprecari sibi ut crus suum dextrum luxetur ventreque crepante moriatur. Quod si vir nimio amore ad hanc temerariam obtrectationem fuerit prolapsus, ipsa decimo post mense masculum pariat. Juramento peracto nomen Dei a membrana delet, eamque in pateram exprimit, pulveremque templi, in quam forte incidit, inspergit, bibendumque mulieri exhibet. Ea, siquidem insons est, fetum concipit ac suo tempore parit: quod si viro fidem fefellit ac Deo pejeravit, turpi morte ea perit, crure excidente et ventre aqua intercute distento.

De quarto libro ejusdem : De arbore amygdalo fuit virga Aaronis, ideoque et amygdalas proferre visa fuit.

Qui voto concepto seipsos Deo consecrant, Naziræi appellantur; hique comam alunt et vino abstinent. Ili cum comam tondent, sacrificio adhibito eam Deo offerunt, sacerdotum opera. Et qui se Deo donum (Corban id Hebraice dicitur) nuncupant, ii si liberari officio velint, pecuniam sacerdotibus dependunt, mulier siclos 30, vir 50.

Balaacus in faciem pronum se sternens prædixit quæ calamitates regibus et urbibus præcipuis, quarum quædam tum ne habitari quidem 123 contigit, essent eventuræ. Addidit et Madianitarum et Moabitidum mulierum dolum.

De quinto ejusdem libro: Samsonis historiam aliter narrat Josephus quam sacræ Litteræ. Refert enim ab eo maxilla asini mille viros cæsos: sed id non refert, ex ea aquam erupisse. Sed locum ait, cum ante nomine careret, Maxillam ab eo facto appellatum, eoque loco ex saxo quodam fontem aquæ copiosæ ac dulcis exstitisse, unde sitim Samson restinxerit · loco nomen hodieque manere.

Septimus ejusdem liber. Davidus legis per Mo-

numeraretur, in singula capita semissis sicli Deo offerretur, Joahum circum urbes et oppida regni proficisci summamque omnis Israelicæ multitudinis conscribere jussit. Ideo 70 millia hominum de populo perierunt, donec hostiis rex Deum placavit. Quas evenit eodem in loco offerri quo loco Abrahamus filium suum Isaacum Deo immolare intenderat.

Ad ædificandum templum Davidus omnia paraverat : id tamen ædificare prohibitus est, quod dex tra ejus crebra hostium cæde esset polluta. Solomoni autem ad structuram templi reliquit tria talentorum auri millia.

Carminum et canticorum libros Solomo composuit 5000, tribus millibus porro librorum comparatio- B nes et similitudines est complexus. Nam 124 de quavis arboris specie comparationem fecit, item que terrestribus, volantibus et aeriis animantibus. Concessit ei etiam Deus ut disceret artem contra malos dæmones ad utilitatem hominum: excantationes morborum condendi scientiam reliquit, et formas adjurationum, quibus mali genii ejiciuntur nunquam redituri. Quod remedii genus apud nos nunc plurimum valet. Vidi enim, ait Josephus, Eleazarum quemdam popularem meum, Vespasiano, ejus filiis, ducibus et exercitu præsentibus, eos qui a dæmonibus erant obsessi hujusmodi excantatione liberare. Modus istius curationis talis erat: Naribus dæmone occupati annulum admovebat, in cujus pala radix a Solomone demonstrata inerat : eo odore percepto per nares exibat dæmon: tum homine statim concidente, dæmoni mandabat ne in hunc postea reverteretur, adjurationis Solomonicæ eum admonens incantationesque ab eo compositas recitans. Idem Josephus Solomonem annos vixisse 94, regnasse 80 scribit.

De libro decimo ejusdem: Isaias propheta regi Ezechiæ prædixit omnes ejus divitias Babylonem translatum iri, posterosque ejus virilitate exsecta Babylonio regi servituros; ca Deum vaticinari.

Librum quoque de beato Jobo in compendium D redegimus, argumenta ejus potissima breviter huc colligendo; quæ iis quibus iste liber cognitus 125 est, rem in memoriam revocent. Liber ille in morem scenicæ fabulæ sex personis constat, justo Jobo, Eliphazo Themanita, Baldado Sauchita, Sophare Minæo, Elio Buzita, ac Deo. Colloquia habita sunt inter cos 23. Orditur Jobus, singulis trium amicorum suorum dicens, se telo robusti Dei vulneratum esse : ii a Den robusto atque æterno neminem injuste vulnerari asserunt. Hæc quæstio sex colloquiis agitatur. Deinde rursum Jobus principium disserendi facit cum iis, perhibens se sibi nullius esse spontanei delicti conscium : ipsi eum instantiæ arrogantis damnant. Ilæc secunda quæstio

som datæ immemor, qua sancitum erat ut si populus Α Μωῦσέως ἐντολῶν, δς προείπεν, ἐὰν ἐξαριθμηθή τδ πλήθος, ὑπὲρ ἐχάστης χεφαλῆς αὐτῷ τῷ Θεῷ τελέσειεν ήμίσικλον, προσέταξεν Ίωλ6 πορευθέντι πάντα τον δχλον έξαριθμησαι, και διά τούτο άπώλοντο χιλιάδες έδδομήχοντα τοῦ λαοῦ, ἔως οδ θυσίας εἰρηνικάς ἐπενέγκας Δαδίδ κατεπράϋνε τὸ Θεΐου. Συνέδη δὲ ἐπ' ἐχεῖνον τὸν τόπον τελεσθῆναι τὰς θυσίας, ἐν ῷ καί 'Αδραάμ του υίου αύτοῦ 'Ισαάκ ἀνήνεγκεν είς όλοκάρπωσιν.

> "Οτι τὰ περί τὸν ναὸν Δαδίδ ήτοίμασεν ἄπαντα, έχωλύθη δὲ χτίσαι αὐτὸν διὰ τὸ μεμιάνθαι τῆ δεξιἄ χειρί τῷ συχνοτέρω τῶν ἐχθρῶν φόνω. Τρισχίλια δὲ τάλαντα γρυσίου χατέλιπεν είς την τοῦ ναοῦ χτίσιν τῷ Σολομώντι.

"Οτι συνετάξατο Σολομών βιβλία περί ψίων καί μελών πενταχισγίλια, χαι παραδολών χαι είχόνων βίδλους τρισχιλίας · καθ' Εκαστον γάρ είδος δένδρου παραδολήν είπε, και περί κτηνών και των έπιγείων ζώων ἀπάντων και των πτηνών και των ἀερίων. Παρέσχε δὲ αὐτῷ μαθείν ὁ Θεὸς καὶ τὴν κατά τῶν δαιμόνων τέχνην είς ώφέλειαν των άνθρώπων, έπφόλς δε συντάξαι εν αίς παρηγορείται τὰ νοσήματα. [Ρ. 70] Καλ τρόπους εξορχώσεων χατέλιπεν, οίς ἐνδούμενα τὰ δαιμόνια, ὡς μηκέτι ἐπανελθεῖν, ἐκδιώχονται. Και αύτη παρ' ήμιν νύν ή θεραπεία πλείστον Ισχύει. Ίστόρησα γάρ, φησίν Ἰώσηπος, Έλεάζαρόν τινα, των όμοφύλων Ούεσπασιανού, παρόντων καί των υίων αύτου και χιλιάρχων και άλλου στρατιωτιχού πλήθους, τούς ύπο δαιμόνων λαμδανομένους ἀπολύοντα τούτοις. Ὁ δὲ τρόπος τῆς θεραπείας τοιούτος ήν . Προσφέρων ταίς ρίσι του δαιμονίζομένου τὸν δακτύλιον, ἔχοντα ἐπὶ τὴν σφραγίδα ῥίζαν έξ ων ύπέδειξε Σολομών, Επειτα έξηλθεν όσφραινόμενον διά τῶν ρινῶν τὸ δαιμόνιον. Καὶ πεσόντος εὐθὺς τοῦ ἀνθρώπου μηχέτι είς αὐτὸν ὑποστρέφειν, ὅρχους Σολομώντος μεμνημένον και τάς επιρόλς λε συνέθηκεν έχεινος έπιλέγων. Λέγει δε Ίώσηπος ότι μδ' έτη έζησεν ό Σολομών, έδασίλευσε δὲ έτη π.

'Από βιθλίου δεκάτου του αύτου, ότι Ήσατας ό προφήτης προλέγει τῷ βασιλεί Έζεκία πάντα τὸν πλούτον αύτου είς Βαδυλώνα μετατεθήσεσθαι, xal τούς έγγόνους εύνουχισθησομένους, καὶ ἀπολέσαντας τὸ ἄνδρας είναι τῷ Βαδυλωνίων δουλεύσαι βασιλεί. καί ταύτα προλέγειν του Θεόν.

'Επεσημηνάμεθα δε και την του μακαρίτου 'Ιώδ βίδλον εν επιτόμω, τὰς πραγματείας αὐτῆς ὡς οδόν τε διά βραγέων έγχαταλέξαντες είς άνάμνησιν των είδότων ταύτης τον νούν, 'Ως εν δράματι ή βίδλος του μαχαρίου Ίω6 περιέχει πρόσωπα έξ, πρώτον αὐτὸν τὸν δίχαιον Ἰωδ, δεύτερον Ἐλιφάζ τὸν Θαιμανίτην, τρίτον Βαλδάδ του Σαυχίτην, τέταρτου Σοφάρ του Μιναΐου, πέμπτου Έλιους του Βουζίτηυ, Εκτου τὸν Δεσπότην Θεόν. Γίνονται δὲ μεταξύ αὐτῶν διάλογοι κγ'. Πρωτολογεί δε 'Ιώ6, πρός Εκαστον των τριών φίλων αὐτοῦ λέγων ὅτι, "Ετρωσέ με ὁ ἰσχυρὸς βέλει οί δὲ οὐχ ἀδίχως τὸν ἰσχυρὸν καὶ αἰώνιον τιτρώσκειν είπον. Καὶ ἐν ταύτη τῆ ζητήσει γίνονται διάλογοι εξ. Είτα πάλιν πρωτολογεί Ἰωδ πρός αὐτούς, λέγων έχούσια παραπτώματα έαυτῷ μὴ γινώσχειν : οἱ δὲ

άλαζονείαν αὐτοῦ καταψηφίζονται. Καὶ γίνονται έν A aliis sex colloquiis disputatur. Tertio Jobus disputaτῆ δευτέρα ζητήσει διάλογοι εξ έτερο:. Καλ πάλιν πρωτολογεί Ἰωδ λέγων πολλούς των άσεδων εύθηνείν έν τῷ βίω. καὶ ούχ ὑπέστησαν αὐτῷ οἱ φίλοι έν τούτω, άλλ' ἐσίγησαν, ὥστε γίνεσθαι ἔως ὧδε διαλόγους ιζ'. Ού γάρ άποκρίνεται ό Σοράρ, άλλά σιγά. Είτα 'Ελιούς ὁ Βουζίτης δργίζεται πρός 'Ιώδ καλ τούς τρείς φίλους αὐτοῦ, ὅτι οὐ κατεδίκασαν αὐτὸν έν άμαρτίαις, και ποιείται διάλογον όκτωκαιδέκατον. Είτα ιθ' ὁ Θεὸς, διὰ λαίλαπος καὶ νέφους λέγων τῷ Ἰώδ • Τίς οὖτος ὁ κρύπτων με βουλήν; • καὶ τὰ της δίξης και Ισχύος και μεγαλωσύνης αύτου. Είτα είχοστὸν πάλιν Ἰωδ, λέγων τό · . "Απαξ ελάλησα, επί δὶ τὸ δεύτερον οὐ προσθήσω. > [Ρ. 71] Είτα πρώτον και είκοστον πάλιν ο Θεός επιτιμά τω 'Ιωδ λέγων' « Μή, άλλά ζώσαι ώσπερ άνηρ την όσφύν σου. , Kal B ύποσημαίνει αὐτῷ τὴν οἴησιν τῆς δυνάμεως τοῦ πονηρού, και ώς βοήθεια αὐτὸν ἐχνικῷ θεία, και ὅτι ĩra dragarỹς δίχαιος. Είτα δεύτερον είχοστον πάλιν Ίωδ λέγων ότι «Πρότερον μεν άχοξι ώτος ξιχουόν σου, νυνί δέ μάλλον ένωτισθείς σου τού; λόγους ήγημαι έμαυτον γήν και σποδόν.» Είτα τρίτον και είκοστου, ἐπιτιμία τοῦ Δεσπότου Θεοῦ πρός τοὺς τρεῖς φίλους Τωδ, κελεύουσα αύτους θύσαι τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἀνομίας αύτων και έξαιτήσασθαι περί της άνομίας αύτων εύχην καὶ συγχώρησιν παρά Ἰώδ. Ἡν δὲ Ἰωδ πέμπτος άπο 'Αδραάμ, έχ γένους 'Ησαύ, συγγενής 'Ιοθόρ πενθερού Μωϋσέως • ή όξ πέμπτη γενεαλογία λαμδάνεται ούτως, 'Αδραάμ, Ήσαύ, 'Ραγουήλ, Ζαρέ, 'Ιώδ.

Έν τοις χρόνοις των βασιλέων Αίγύπτου των 🖜 ο- С γεγραμμένων έφάνη τις έν τη Καρία χώρα γιγαντογενής φιλόσοφος, έχ της φυλής του Ίάφεθ, όνόματι Ένδυμίων, όστις μυστικάς εύχας λέγων έν τή σελήνη ήτει αὐτὴν μαθείν παρ' αὐτῆς τὸ θείον δνομα έν όράματι. Καὶ έν τῷ αὐτὸν εὕχεσθαι ὅπνωσε, καὶ ήχουσε το θεΐον δνομα έν όράματι. Και ούχέτι άνέστη, άλλά έστι το λείψανον αύτοῦ ἔως τοῦ νῦν έν τη Καρία νεχρόν δονούμενον και κατ' έτος άνοίγουσε τὴν αὐτοῦ σορὸν ἐν τῆ χώρα ἐχείνη, καὶ όρωσιν αύτου το λείψανον δονούμενον νεχρόν, ώς λέγουσιν. Περί οδ φασι την Σελήνην φιλείν τον Ένδυμίωνα.

"Ότι εν 'Ασιρώθ καταγογγύζει 'Ααρών καὶ Μαριάμ κατά Μωϋσέως. "Εχει δὲ αύταῖς λέξεσιν ὧδε · Καὶ έλάλησε Μαριάμ καὶ Άαρων κατά Μωῦσῆ ἔνεκεν D της γυναικός της Αίθιοπίσσης, ήν έλαδε Μωϋσής, ότι γυναίκα Αιθιόπισσαν έλαδε. Και είπον · Μή Μωϋσή μόνφ ελάλησεν ό Κύριος; Ούχὶ καὶ ήμῖν ελάλησε; Καὶ ήχουσε Κύριος. Καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωϋσῆς πράως σφίδρα παρά πάντας άνθρώπους τους δντας έπὶ τῆς γῆς. Καὶ είπε Κύριος παραχρημα πρὸς Μωϋσήν και 'Λαρών και Μαριάμ. 'Εξέλθετε ύμεζς οί τρείς είς την σχηνήν του μαρτυρίου. Καὶ ἐξῆλθον οί τρεζς έχεζσε. Καὶ χατέδη Κύριος έν στύλφ νεφέλης, και έστη έπι τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, και ἐκλήθη Μωϋσής και 'Ααρών, και έξηλθον άμφότεροι, καὶ είπε πρὸς αὐτούς 'Ακούcats του λόγου μου. Έλυ γένηται προφήτης ύμίν

tionem inchoat, multos impios prosperitate hujus vitæ frui dicens. In hac quæstione quinque tantum colloquia sunt, amicis Jobo cedentibus, et Sophare nihil contra respondente. Post hæc Elius Buzita Jobo succensens tribusque ejus amicis, quod eum peccatorum reum non peregissent, dialogum deciwum octavum conficit. Undevigesimum Deus, per venti turbinem et nubem Jobo dicens; « Quis est iste qui me suum consilium celat, gloriam ibi potentiam majestatemque suam declarans? > Vigesimum rursus Johns, ea dicens : « Semel locutus sum, neque addam alium sermonem.) Vigesimum primum rursus Deus, Johum objurgans, atque hæc pronuntians: « Non ita, sed lumbos tuos ut vir accingere. > Simul ei demonstrat non esse, seil putari mali petentiam; et quod eum 126 divino auxilio vincat, atque sic se justum præbeat. Vigesimum secundum Jobus rursum his verbis: Prius quoque auribus tuam vocem percepi: nunc autem magis adhuc ea inaudita, terram ac cinerem me ipsum deputavi. , Vigesimum tertium est, ubi Deus tres Jobi amicos objurgat, et suam impietatem sacrificiis jubet expiare atque veniam et deprecationem pro suo peccato a Jobo precibus obtinere. Fuit autem Jobus ab Abrahamo serie generis quintus, Esauo oriundus, ac Jothoris, qui Mosis socer fuit, cognatus. Series generis ita habet; Abrahamus, Esauus, Raguelus, Zares, Johns.

Quo tempore Ægypti reges ii suerunt quos supra retuli, eo in Caria philosophus quidam a gigantibus prognatus exstitit, de stirpe Japeti, nomine Endymion. Is lunam mysticis quibusdam precibus flagitavit, ut sibi per visionem nomen divinum aperiret; interque precandum sopitus divinum nomen in visione audivit. Neque ab eo somno surrexit: sed reliquiæ ejus etiamnum in Caria exstant, cadaver identidem agitatum; atque in Caria quotannis tumbam ejus aperiunt, ut fertur, contuenturque reliquias ipsius motu agitatas. Inde fabula tracta est adamatum fuisse a Luna Endymionem.

Apud Asirotha (loci hoc nomen est) Aaron et Maria Mosi obtrectant. Res in sacra Scriptura hisce verbis refertur 36 : Oblocuti sunt Aaron 127 et Maria Mosi propter uxorem Æthiopissam, quam Moses duxerat. Ac dixerunt : Anne soli Mosi Deus, an non etiam nobiscum locutus est? Audivit hæc Dominus. Ac Moses quidem ea erat animi mansuetudine, nt in terra perinde mansuetus non exstaret alius. Illico autem Deus Mosem, Aaronem, et Mariam jussit exire ad tabernaculum testimonii. Eo facto descendit Deus in columna nubis, astititque in foribus tabernaculi istius, et Aaronem ac Mariam evocavit. lis egressis ita est fatus : Auscultate sermoni meo. Si quis vestrum vates a me usurpabitur, ei me per visionem cognoscendum dabo inque somnis ei loquar. Secus res habet cum famulo meo Mose, qui

³⁶ Num. xii per totum.

in to'a mea domo mihi fidelis est. Cum eo verba- A Κυρίω, εν δράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι καὶ εν δπνω tim ac diserte loquar, aperte et non per involuera sermonis; et gloriam Domini vidit. Cur itaque non reveriti estis famulo meo Mosi obloqui? Atque ira Dei adversus ipsos excanduit, lisque degressis nubes a tabernaculo abiit. Atque ecce Mariam lepra ita obduxit ut nivis instar alba esset. Quam intuitus Aaron, cum lepra infectam cerneret, ita est Mosem allocutus: Domine, precor ne hoc nostrum peccatum in nos animadvertatur, quod per ignorationem commisimus, ne sit Maria similis cadaveri aut abortivo partui; quippe dimidia pars caruium ejus absumpta est. Vociferatus ergo est Moses ad Dominum, flagitavitque uti eam Deus sanaret. Cui respondit Deus : An ea, si faciem ipsius pater 128 conspuisset, non pudore afficeretur? Septem dies extra castra seorsim degat, tum intromittatur. Sic Maria per septem dies castris exclusa fuit, Neque populus castra prius movit, quam Maria mundaretur. Ea recepta ab Aserothis moverunt, et in solitudine Pharana castra fecerunt. > Mortua est autem Maria, cum ad Zinaicam solitudinem populus pervenisset. Statim postea populi indignatio propter sitim oborta est; irritaveruntque Moses et Aaron Deum super aqua jurgii. Atque iratus Deus dixit: · Quando meam gloriam coram populo testati non estis, vos populum in regionem promissam non Introducetis 37. > Porro Aaron ascendit in montem Or, ibique mortuus est ; quæ ei pæna propter aquam jurgii est irrogata. Secundum bæc in Idumæam C. populus pervenit. Cumque rursus Deo et Mosi obmarmuraret, immisit Deus angues qui populum necarent. Tunc jussu Dei serpens ille æneus conficitur.

πον γίνεται το χαλχούργημα του δφεως προστάξει Θεού.

In secunda populi recensione, cum Moses atque Eleazarus populum numerarent, nemo omnino eorum superfuit quos in prima recensione Moses et Aaron invenerant, cum a viginti annos nato et amplius omnes numerassent, Edixerat enim Deus populo fore ut propter suam obtrectationem periret. Ac Moses quidem et Eleazarus, quippe Levitæ, ne ante quidem inter reliquas tribus recensebantur-Josua Benjaminicus tribu 129 fuit, Chalebus Juerant, et Levitas qui vitam produxerunt eo usque, non fuisse promissa terra privatos. Ibi Moses jubetur montem Nabanum conscendere, objurgaturque, sicut ante frater ipsius, propter aquam jurgii; atque ideo ctiam terra promissa privatus ibi e vivis excedit, annos natus 120.

Jussus autem Moses montem conscendere atque ibi vitam finire, Seonis Amorræorum et Ogi Basanis regum urbes omnemque ditionem duorum regum

λαλήσω αὐτῷ. Οὐχ οὕτως ὡς θεράπων μου Μωῦσῆς έν όλφ τῷ οἴχφ μου πιστός ἐστι. Στόμα πρός στόμα λαλήσω αὐτῷ, ἐν είδει καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων, καὶ την δόξαν Κυρίου είδε. [P. 72] Kat διατί ούκ έφοδήθητε καταλαλήσαι κατά του θεράποντός μου Μωϋσή; καὶ όργη θυμοῦ Κυρίου ἐπ' αὐτούς. Καὶ άπηλθον, και ή νεφέλη άπέστη άπό της σκηνής, και ίδου Μαρία λεπρώσα ώσει χιών. Και ἐπέβλεψεν 'Απρών πρός Μαριάμ, και ίδου λεπρώσα. Και είπεν 'Ασοών πρός Μωυσήν · Δέομαι, Κύριε, μή συνεπιτεθή ήμιν ή άμαρτία, διότι ήγνοήσαμεν καθότι ήμάρτομεν. Μή γένηται ώς ίσον θανάτου, ώσει Εχτρωμα έκπορευόμενον έκ μήτρας μητρός, και κατεσθίη τδ ημισο των σαρχών αύτης. » Kal εδόησε Μωϋσης πρός Κύριον, λέγων 'Ο Θεός, δέομαί σου, ίασαι αὐτήν. Καὶ είπε Κύριος πρὸς Μωϋσήν · « Εὶ ὁ πατήρ αύτης πτύων ενέπτυσεν είς το πρόσωπον αύτης, ούχ έντραπήσεται; Έπτὰ ήμέρας ἀφορισθήτω ἔξω τής παρεμδολής, και μετά ταυτα είσελεύσεται. Καὶ ἀφωρίσθη Μαριάμ έξω τῆς παρεμδολῆς ἐπτά ήμέρας, καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἐξῆρεν ἔως ἐκαθαρίσθη Μαριάμ. Καὶ μετά ταῦτα ἐξῆρεν ὁ λαὸ; ἐξ 'Ασιρώθ, καὶ παρενέδαλεν εν τη ερήμφ Φαράν. Ήνίχα δε ήλθεν ό λαός είς το Σινά (67) όρος, τελευτά Μαριάμ ή άδελφή Μωϋσέως. > Είτα παρευθύ γίνεται γογγυσμές του λαού διά τὸ δίψος, και παρώξυνε Μωϋσής και 'Ααρών τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας. Καὶ όργισθείς Κύριος είπεν τ 'Ανθ' ών ούχ εδοξάσατέ με ένώπιον Ίσραήλ, ούχ είσάξετε τον λαόν όμεζς είς τήν γην της έπαγγελίας. • Τελευτά δὲ 'Ααρών άνελθών είς τὸ δρος "Ωρ, ἐπιτιμίαν θανάτου δεξάμενος διά τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. Μετά δὲ τὸ ὕδωρ τῆς άντιλογίας κατέρχεται ὁ λαὸς εἰς Ἐδώμ, καὶ καταγογγύζει Θεοῦ καὶ Μωϋσέως. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τοὺς ὅφεις, καὶ ἐθανάτουν τὸν λαόν. Καὶ λοι-

"Οτι έν τη δευτέρα έξαριθμήσει, ήνίχα Μωϋσης καί Έλεάζαρ ήρίθμησαν τον λαόν, ούχ εδρέθη άνθρω. πος έχ της πρώτης άριθμήσεως, ήνίχα Μωϋσης και 'Ααρών ήριθμησαν τούς άπο είχοσιν έτων και έπέχεινα, ότι είπε Κύριος αὐτοίς. (Θανάτω ἀποθανείσθε διά τούς γογγυσμούς ύμων. > ΟΙ γάρ περί τον Μωΰσέα και Έλεάζαρ, ώς Λευίται, ούδε το παλαιον συνηριθμήθησαν ταϊς λοιπαϊς φυλαίς, όδε Ίησοῦς Βενιαμίτης ήν, ὁ δὲ Χάλεβ ἐχ τῆς τοῦ Ἰούδα. Σημείωσαι dæus. Observa autem, eos qui 20 annis minores D δὲ ὅτι καὶ οἱ κατὰ ὕφεσιν τῶν εἴκοσιν ἐτῶν οὐκ ἐστερήθησαν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, οὐδὲ οἱ φθάσαντες ζήν τῶν Λευϊτῶν. Ἐνταῦθα δὲ χελεύεται Μωῦσῆς άνελθείν είς τό δρος Ναδάν, και ελέγγεται και αύτός. ώς άδελφός αύτου, διά τὸ ύδωρ τῆς ἀντιλογίας. Διὸ καί της γης της έπαγγελίας έστέρηται, και τελευτά έχει έτων έχατον είχοσιν.

> "Ότι του Σηών βασιλέως των 'Αμοβραίων και του "Ωγ βασιλέως [Ρ. 73] της Βασάν τάς πόλεις και πάσαν την χώραν των δύο βασιλέων πέραν του Ίορδά-

²⁷ Num. xiv. 22.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

Δλν και τῷ ἡμίσει φυλής Μανασσή, μετά τὸ λαβείν αύτον άπόφασιν άνελθείν έν τῷ δρει καὶ τελευτήσαι.

"Οτι παρερχόμενοι ol ulol Ίσραήλ διά του δρου; Σιήρ προστάσσονται ύπο του Θεού άρτον καὶ ύδωρ πρίασθαι παρά των Ίδουμαίων των υίων ΊΙσαῦ, διότι είπεν αύτοις ὁ Θεός. « Οὐ κληρονομήσετε ἐκ τῆς γῆς τῶν Ἡσαῦ οὐδὲ βῆμα ποδὸς, ὅτι ἀδελφοὶ ύμῶν εἰσιν. > ᾿Αποτρέπονται δὲ ὑπὸ Θεοῦ ἐχ τῆς γης των Μωαδιτών και των πόλεων αὐτών διά Λώπ τὸν προπάτορα αὐτῶν.

"Ότι έν τη δευτέρα νομοθεσία λέγει Μωϋσή; «Τά ἄγ:α δέκα βήματα ταῦτα ὑμεῖς ἡκούσατε ἐκ μέσου τοῦ πυρός, > ωστε καλ πρό του. γραφήναι αύτά εν πλαξίν έξεδόθησαν ύπό τῆς θείας φωνῆς. Οὐ γὰρ φωνὴν ἄσημον, άλλ' Εναρθρον ήχουσεν ό λαός έχ μέσου του πυρὸς ἐν Σινα, καθώς γέγραπται (Καὶ τὰ δήματα αὐτοῦ ήχουσεν έχ μέσου τοῦ πυρός. > Ταῦτα δέ εἰσι τὰ ἄγια βήματα τοῦ νόμου, ἃ ὕστερον ἐνεχάραξεν ἐν πλα-

"Ότι Μωϋσής π' έτων ων ήγεζται της έξ Αλγύπτου πορείας του Εδραίων Εθνους, συνήν τε αὐτοίς νομοθετών έπὶ της ἐρήμου ἔτη μ'.

'Από β' βιέλ!ου Ίωσήπου τῆς 'Αρχαιολογίας, ὅτι Φαραώ ὑπό την αὐτην ώραν ἐθεάσατο καὶ τὰς τῶν ένυπνίων όψεις και τὰς ἐξηγήσεις αὐτῶν. 'Αλλά τῶν έξηγήσεων έπιλαθόμενος τον ταύτας άναμνήσοντα έζήτει. "Οτι έν τοίς έπτα τῆς εύθηνίας Ετεσιν ού προήσθοντο Αίγύπτιοι τὸν ἐπταετῆ λιμόν. "Οτι τῶν lερογραμματέων τις άναγγέλλει τῷ βασιλεί Φαραώ C τεχθήσεσθαί τινα κατ' έκείνον τον καιρόν τοίς Ίσραηλίταις, δς ταπεινώσει μέν την Αίγυπτίων ηγεμονίαν, αύξήσει δὲ τοὺς Ίσραηλίτας τραφείς. Διὸ καὶ γνώμη αὐτοῦ χελεύει πᾶν τὸ γεννηθέν ἄρσεν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτών είς τον ποταμόν βίπτεσθαι. 'Αλλά κρατήσειε δ' αν ούδελς της του Θεού γνώμης, ούδ' ό μυρίας τέχνας ἐπὶ τούτω μηχανησάμενος. "Οτι ό πατήρ Μωϋσέως κατά τοὺς ὕπνους πάντα τὰ κατά Μωϋσέα καὶ 'Ααρών συμδησόμενα έχ Θεού προδιδάσχεται χαί τῆ αύτου γυναικί 'Ιοχάδεδ φανεροί. "Ότι Θέρμουθις ή θυγάτηρ Φαραώ άνελομένη Μωϋσέα κελεύει γύναιον άχθηναι και θηλήν τῷ παιδίψ παρασχείν · πολλών δὲ άχθεισῶν μὴ προσιεμένου Μωϋσέως παρεστῶσα Μαριάμ είπεν • Εί των όμοφύλων αύτῷ γυναιχών θηλήν. > Δ:δ καλ κελευσθείσα άγει την αὐτοῦ μητέρα, καί το παιδίον άσμένως προσφύεται τη θηλή. "Ότι φιλοφρονούμενος Φαραώ τη ίδία θυγατρί ἐπιτίθησι Μωϋσή τό διάδημα, ό δὲ διὰ νη πιότητα χαταφέρει αὐτὸ είς γην και τοίς ποσίν έπιδαίνει. [Ρ. 74] Τοῦ δὲ προδηλωθέντος ἱερογραμματέως τοῦτο θεαταμένου καὶ άνελείν έπιγειρήσαντος ή Θέρμουθις έξαρπάσασα διεσώσατο. "Ότι χειροήθεις ούσαι αλ ίδεις πρός μόνον τό των όφεων γένος άγρίως έχουσι, και δεινώς άναρπαζόμεναι κατεσθίουσιν έλάφων μαλλον. "Ότι φθειρων άπειρόν τι πλήθος τοίς Αύγυπτίοις εξήνθησεν, ένδοθεν άναδιδόμενον καί κακώς διαφθείρον αύτούς καί ύπο μηδενό; διαφθειρόμενον φαρμάκου. "Ότι

νου δέδωχε Μωϋσής είς κατάσγεσιν τῷ 'Poubelu και A cis Jordanem Rubeno, Dani ac dimidiæ Manasseæ tribui assignat.

> Cum per montem Seirum iter Israelitæ facerent, mandatum eis a Deo est ut panem aquamque ab Idumæis mercarentur, Esauo prognatis, Ideo et dixit eis Deus : « Non possidebitis de terra Esauicorum, ne vestigium quidem pedis latam portionem: sunt enim vestri fratres. , Quin et a Moabitarum terra atque urbibus Deus Hebræos avertit, quod ii Loto essent prognati 38.

> In repetitione legis Moses sancta decem verha recitavit, addens populum ea de medio igne edi audivisse. Itaque priusquam inscriberentur tabulis, jam tum a divina voce fuerunt promulgata. Non enim vocem sine verbis, sed articulatam audivit ex medio ignis in Sinai populus. 130 Sed scriptum est: « Verba ejus audivit ex medio igne 35. » Ea porro sunt sancta legis verba, quæ deinde tabulis insculpsit.

> Moses annos natus 80 Hebræum populum ex Ægypto eduxit, ac in solitudine leges eis posuit, adfuitque per annos 40.

Ex libro Josephi De antiquitate secundo. Pharao et insomnia et eorum interpretationes eadem hora accepit. Sed interpretationum oblitus, quæsivit qui eas ipsi in memoriam revocaret. Septem fertilibus annis Ægyptii septennalem famem non præsenserunt. Quidam eorum qui sacras Litteras tractant, Pharaoni indicavit eo tempore quemdam inter Israelicos nasciturum, qui adultus Ægyptiorum regnum depressurus suumque populum evecturus foret. Itaque rex hujus consilio jubet omnes Israelicorum masculos partus in fluvium abjici. Atenim Dei sententiam nemo hominum infringere potest, ne si mille quidem artibus hoc moliatur. Mosis pater a Deo per insomnium de omnibus quæ Mosi et Aaroni eventura essent edoctus, uxori suæ Jochabethæ significavit. Thermuthis filia Pharaonis cum Mosem ex aqua sustulisset, mulierem quæri jubet quæ eum lactet. Multis adductis cum nullam Moses admitteret, astans Maria : (Si, inquit, aliquam de popularibus ejus Hebræis mulieribus curares adduci, fortassis mammam admitteret. Jussa boc Εδραΐδων ποιήσειας άχθηναι, τάχα αν προσίεται D agere matrem 131 adduxit, ejusque ubera libenter infans admisit. Pharao filie suæ blandiens Mosi diadema imponit: infans autem ætatis simplicitate id in terram abjicit ac pedibus calcat. Id cum videret is quem paulo ante diximus sacrarum Litterarum magister, interfici puerum jubet : sed Thermuthis ereptum neci subtraxit. Ibis mansueta est avis, solis infesta anguibus; quos et crebro, amplius etiam cervis, rapit atque vorat. Ingens pediculorum vis Ægyptios invasit, ex ipsis corporibus erumpentium, ac male eos multantium, neque ulli remedio cedentium. Hebræi ex Ægypto egressi tenuiter se sustentarunt per 30 dies, pasta subacta, quam secum extulerant. In cujus penuriæ memo.

riam solemnem octidui festivitatem agunt, quæ ab Α εξελθόντες οι Έθρατοι άπο Αιγύπτου πεφυρμένοις infermentatis panibus Azymorum nominatur. Coturnices magna multitudine auctæ ad Arabicum sinum, transmisso mari qued in medio est, advolint; volandoque fatigatæ cum sese magis magisque ad terram darent, ad Hebræos devolant. Manna jussi sunt Hebræi quotidie singuli assaronem (mensure id nomen est) colligere; neque enim ita cuiquam cibum defuturum. Id factum est, ne validiores plus legere satagentes imbecillioribus difficultatem cibi colligendi afferrent.

άπορον ή το λαμβάνειν δι' άλκην των δυνατωτέρων πλεονεκτούντων περί την άναίρεσιν.

132 Sereno meridie Dei in rubo apparitione dignatus est Moses, suoque populo etiam nolens præfectus ac facultate miraculorum edendorum instructus, Jothore socero relicto, cum uxore sua Sepphora ac Gersomo et Eliezere filiis in Ægyptum profectus est. Sepphoræ angelus occurrit, ac mortem est minatus; quem ea, tametsi alienigena, sanguine circumcisi filii placavit. Obviam factus est etiam Mosi Aaron, missu Dei, facultatemque prodigiorum confirmavit. Proinde Pharaone sibi cum magis Ægyptiis resistente Moses primam plagam intulit, omni eorum aqua in sangninem mutata, cum ipse interim Aaron atque Hebrai puram et potabilem haberent aquam. Inde enim etiam præstigiatores sumpta aqua effecerunt ut ea sanguis videretur esse. Sic etiam secunda plaga ranis Ægypto immissis, cum eæ totam gentem vexarent sola ab iis immunis fuit Hebræorum terra. Tertia plaga fuit culices, quarta muscæ caninæ, quinta jumentorum mors, sexta pulvis fuliginosus, septima pustulæ et grando, octava locustæ, nona tenebræ palpabiles, decima primogenitorum interitus.

Έχτη ὁ αίθαλώδης χονιορτός, ἐδδόμη αί φλυχτίδες τῆς χαλάζης, όγδόη ἡ άχρις, ἐννάκη τὸ ψηλαφητόν σκότος, δεκάτη θάνατος των πρωτοτόχων.

Decem præcepta. 1. Ego sum Deus tuus, qui te ex-Ægypto eduxi. 2. Ne sint tibi alii præter me dii. Ne feceris tibi simulacrum aut ullius rei effigiem. 3. Ne abutaris nomine Dei: non enim absolvet Deus eum 133 qui ipsius nomine abusus fuerit. 4. Memento diem Sabbati tibi sancte agendam esse. 5. Patrem et matrem tuam in honore habe, ut prospere tibi eveniat diuque vivas in terra. 6. Ne stuprum feceris. 7. Neve homicidium. 8. Neve fur-

άλεύροις και πεπηγότιν έπι λ' ήμέραις διετράσησαν σπανίως · δθεν καὶ είς μνήμην της τότε ενδείας έορτην άγουσιν έφ' ήμέρας όπτω την των 'Αζύμων λεγομένην · εξήλθον δε μετά έτη τετρακόσια τριάχοντα. "Ότι τὸ τῶν ὁρτύγων γένος τρεφόμενον πλήθος είς του 'Αράδιου κόλπου εφίπταται, τηυ μεταξύ θάλασσαν ύπερελθόν, και ύπο κόπου τε άμα της πτήσεως (68) και πρόσγειον μάλλον των άλλων ον κατεφέρετο είς τους Έβραίους. "Ότι τὸ μάννα παρήγγελτο έξ ίσου πάσιν άσσάρωνα (τούτο δέ έστ, μέτρου) είς έχέστην ήμέραν συλλέγειν, ὡς οὐχ ἐπιλείψοντος αὐτοῖς βρώματος, ἴνα μὴ τοῖς ἀδυνάτοις

> "Ότι ἐπὶ σταθηρά μεσημβρία τῆς ἐπὶ τῆς βάτου θεοφανείας άξιοῦται Μωϋσης, και των όμοφύλων την ήγεμονίαν και μή θέλων έγχειρίζεται, σημείοις τε και τέρασι καθοπλισθείς, καταλιπών Ίοθδρ τον πενθερόν αύτου ήγαμδρόν (69)(δισσώς γάρ χαλείται) είς Αίγυπτον άμα δυσί παισί Γηρσάμ και Έλιέζερ, και γυναικί τη Σεπφόρα, ή και επιστάς άγγελος θάνατον ἡπείλησεν (70). 'Αλλά τοῦτον Ιλεώσατο καίπερ άλλόφυλος οδσα ή γυνή τῷ τῆς περιτομῆς τοῦ παιδὸς αξματι. Συναντά δε αύτῷ καὶ 'Λαριών Θεόθεν σταλείς, καὶ την των σημείων επιδεδαιούται δύναμιν. "Οθεν καὶ τῷ Φαραώ μετά καὶ τῶν Αίγυπτίων ἐπαοιδῶν άνθισταμένοις πρώτην πηγήν ἐπήνεγκε, πάν δδωρ είς αίμα ποιήσας · Μωθσεί δε και 'Λαρών και τοίς Έξραίοις καθαρόν ήν και πινόμενον. "Ενθεν γάρ καί τοίς γόησεν (71) άντεσοφίσθη τὸ παρά τοίς Έβραίοις εύρισχόμενον ύδωρ αξμα δοχείν φαίνεσθαι. Τὸ δὲ αὐτὸ νοείται καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας πληγῆ; των βατράχων, Λίγυπτίους μέν πάντας τῷ πάθει μαστίζεσθαι, μόνην δέ την γην των Έδραίων καθαρεύειν του πάθους. Τρίτη πληγή ή των σχνιπών, τετάρτη ή τῆς κυνομυίας, πέμπτη θάνατος κτηνών,

[Ρ. 75] Ἡ δεχάλογος. α'. Έγω είμε Κύριος δ Θεός σου, ὁ ἐξαγαγών σε ἐχ γῆς Αἰγύπτου. β'. Οὐχ Εσονταί σοι θεοί Ετεροι πλήν έμου ού ποιήσεις σεαυτῷ εἴοωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα. γ'. Οὐ λήψη τὸ δνομα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ κενῷ · οὸ γάρ μή καθαρίσει Κύριος τον λαμδάνοντα το δνομα αύτοῦ ἐπὶ ματαίψ. δ. Μνήσθητι την ημέραν των Σαββάτων άγιάζειν αὐτήν. ε'. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ίνα εδ σοι γένηται καλ ίνα μακροχρόνιος γένη

est, et vexavit me, donec eum, cogitans ex Jose-pho esse desumptum, ibi integrum reperi Antiq.

III, 1. XYL. (69) Cedrenus monet etiam γαμδρόν Mosis eum dictum fuisse, et vero liquet uxorem fuisse Jothoris hujussive Jethronis filiam. Πενθερός non modo socerum significat, sed et Herodotus γεμθρόν Cyri Crœsum ait fuisse, ejus sorori Aryenidi matrimonio copulatum. Quo pacto et Eustathius Eu-rylochum scribit γαμδρόν fuisse Ulyssi, maritum scilicet sororis ejus Ctimenæ. Et apud Sophoclem Œdipus tyrannus Κρέονθ' ἐαυτοῦ γαμερόν dicit. cum Creon Jocastæ frater fuerit, Œdipi et θείος et γυναικέδελφος. Ilos proprie κηδεστάς vocari Eu-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(68) Locus hie in Græco mutilus et depravatus D stathius idem docet ad Iliad. E, 474 : 075 our γαμδροίσι. Ibidemque ex tragcedia citat Κηδεύσας καλοίς γαμδροίς, quo loco γαμδρόν socerum significet. Ego quidem aliud tale exemplum nullum memini observare. Et γαμδρός non tam a danda quam a ducenda uxore videtur dici; unde verhum έπιγαμδρεύειν, quod etiam in Evangelio est, Matth.

(70) Hac habentur ad marginem : Σημείωσαι ότι εν τη λεπτή. Γενέσει χείται τὸν συναντήσαντα τῷ Μωσεί μἡ είναι ἄγγελον, ἀλλὰ πολυώνυμόν τινα Σαμαήλ καὶ Βελίαρ καὶ Μαστελμάν ος έστιν ὁ Σα-

(71) Sic et Augustinus ad Marcellinum epist. VIII. XVL.

64

1-

ve

W

a

.

5

U.

1

Οὐ κλέψεις. 6'. Οὐ ψευδομαρπυρήσεις κατά τοῦ πλησίον σου. ε'. Ούκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναϊκά του πλησίον σου, ή την οίκίαν, ή τὸν ἀγρὸν, ή τὸν παίδα αὐτοῦ, ή την παιδίσκην, ή του βούν, ή το υποζύγιον αυτού, ή παν κτήνος αυτού, ούτε δσα του πλησίον σού έστιν.

Αυτη δὲ ἡ δεκάλογος των γενικών ἐντολών ἐστιν ή διάταξις. Ταύτα τὰ θεῖα διδάγματα φοθερά τινε καὶ ἐνάρθρο φωνή διατέτακται, όρῶντος τοῦ λαοῦ καὶ ἀχούοντος, ής τὸ καταπληκτικόν καὶ ἀκοαῖς δυσάντητον μη φέροντες ήτησαν διά Μωϋσέως τά λοιπά των έφεξης είδιχως αὐτοίς έν πεντήχοντα χεφαλαίοις νομοθετηθέντα λαληθήναι · ήσαν δὲ περί τε οίχετων καὶ φόνων έχουσίων καὶ ἀχουσίων, ἀτιμίας γονέων καὶ κακολογίας, κλοπής, πατάξεως εν μάχαις πρός θάνατον ή ζωήν, ελεύθερος πρός ελεύθερον και δεσ- Β πότης πρός δούλον, και άνδρός πρός έγκυον γυναίκα, έχδολης όφθαλμῶν δούλου καὶ δούλης, κερατισμοῦ ταύρου πρός ταύρον, κλοπής μόσχου, καὶ θανής κλέπτου εν τῷ διορύγματι, κατὰ εμπρησμού βοσχημάτων καὶ άλωνος, κατά παρακαταθήκης άργυρίου ή χρυσίου, και ύποζυγίων και παντοίων χτηνών χρήσεως παρά του πλησίον, φθοράς παρθένων και θανάτου φαρμάκων, κτηνοδασίας και θυσίας είδώλων, κακώσεως προσηλύτου, και δρφανών καί χηρών δανειζομένων, κακολογίας είς Θεόν καί άρχοντα του λαού, ἀπαρχών ἄλωνος καὶ ληνού, πρωτοτόχων υίων μόσχων τε καί προδάτων καί ύποζυγίων, του είναι αύτους άνδρας άγίους τῷ Θεφ, κρέας θηριάλωτον μή έσθίειν άλλά κυσίν ἀπορόζιπτειν, μή παραδέχεσθαι ἀχοήν ματαίαν, μή συμμαρτυρείν άδίχω, μή συνείναι πολλοίς έπλ κακία, μή ἐκκλίναι μετά πολλών κρίσιν, μή ἐλεησαι πτωχόν εν χρίσει, άποστρέφειν και άποδιδόναι τον βούν και το ύποζύγιον του έχθρου πίανώμενον τον εύρίσχοντα, και πεπτωκός ύπο τον γόμον συνεγείρειν, μή διαστρέφειν χρίσιν πένητος δικαίαν, [Ρ. 76] άπο παντός ρήματος άδίκου άφίστασθαι, μή άναιρείν άθωον και δίκαιον, μή δικαιούν τὸν ἀσεδῆ, δώρα μή λαμβάνειν ώς ἐκτυφλούντα τους βλέποντας καὶ τὸ δίκαιον λυμαινόμενα, προσήλυτον εὖ ποιείν, ἔξ ἔτη σπείρειν τὴν γῆν, τῷ δὲ ἐβδόμφ ἄφεσιν παρέχειν αὐτῆ εἰς ἀπόλαυσιν πτωχων ή θηρίων, δυοίως και τον άμπελώνα και τον έλαιώνα, φιλανθρωπίαν έχπαιδεύειν αύτούς. Κατά D τούτο δε τὸ έτος και άφεσις όφλημάτων εγίνετο. κα! τῶν δουλευόντων Ἐδραίων ἐλευθερία, καὶ τὸν ἐωδηλαΐον ἀργείν ἐνομοθέτησεν. Έλευθερίαν δὲ καὶ άφεσιν σημαίνει το δνομα. Ίωδηλαΐον δὲ το πεντηχοστόν προσαγορεύουσιν έτος. Έν ο κελεύει και του άγρου άναλαμβάνειν του πεπρακότα και τάς ἐν αὐτῷ οἰχίας, καὶ χρεῶν ἀποκοπάς καὶ παίδων ώνητων έλευθερίας. Έξ ημέρας έργάζεσθαι την έδδομάδα, τη δε έδδόμη άναπαύεσθαι. Όνόματι θεοῦ άλλοτρίου μή όμνύειν, μήτε προφέρειν διά στόματος. Τρείς χαιρούς του έτους έορτάζειν, την έορτην των 'Αζύμων πρώτην έπτά ημέρας τῷ μηνί τῷ νέφ ήτοι κατά την πρώτην πανσέληνον τοῦ ξαρος, δευτέραν έορτην θερισμού πρωτογεννημάτων, καί

έπὶ τῆς γῆς. ς'. Οὐ μοιχεύσεις. ζ'. Οὐ φονεύσεις, η'. A tum. 9. Ne perhibueris falsum contra quemquam testimonium. 10. Ne appetiveris uxorem, domum, agrum, non servum, non ancillam, bovem, junientum aut quidquam omnino de bonis proximi tui.

> Hæc sunt decem præcepta, generalium mandatorum ordinatio. Atque hæc divina præcepta terribili quadam et articulata voce edita sunt, cernente atque audiente populo; cujus vocis terribilem audituque difficilem sonum non ferentes petiverunt ut sibi reliqua Deus sermone Mosis proponeret. Sunt autem reliqua quinquaginta peculiaria capita, deservis, de cædibus dedita opera aut causa perpetratis, contumelia parentibus illata, aut maledicto, furto, vulneribus inter pugnandum lethalibus aut non lethalibus impositis; ictibus quos liberlibero, dominus servo, vir prægnanti mulieri infert; oculi elisione servi aut ancilla, tauro taurum cornu feriente, furto vituli, occidione furis in foramine, incendio pabuli aut areæ, deposito auri vel argenti, commodato omnis generis jumenti ab amico, vitio virgini oblato, congressu cum bruto, sacrificio simulacris oblato, oppressione inquilini pupilli et viduarum, pecuniis 134 mutuatis, maledicto in Deum aut populi principem, primitiis areæ et torcularis, primogenitorum, filiorum, vitulorum, ovium, jumentorum; ut essent viri Deo sacri. Carnem a fera receptam mandavit non edi, sed canibus objici, vanum rumorem non admittere, sontem testimonio non sublevare, multis se sceleris socium non præbere, neque a recto ob multitudinem judicium deflectere, in judicio pauperem non miserari; bovem aut jumentum inimici ab errore in viam reducere atque restituere inventum, in erigendo sub onere collapsum jumentum ei opem ferre, pauperis justum judicium non pervertere, ab omni injusta re abstinere, insontem et justom non occidere, neque absolvere sontem ; dona non accipere, quia excæcant videntes et justitiæ officiunt; inquilino benefacere; sex annos sementem facere, septimo terram egenis fruendam dimittere et bestiis; similiter et vineam et oleam. Hoc humanitatis docendæ causa instituit. Eo anno etiam æs alienum dimitti jussit et servos llebræos libertate donari; Jubilæique anni otium sanxit. Jubilæus annus quinquagesimus quisque dicitur, idque nomen libertatem ac dimissionem notat. Eo anno agri domusque venditæ ad pristinos redeunt dominos, et debita abolentur, et ære empta mancipia liberantur. Sex dies septimanæ laborare imperavit, septimum quiescere. Per nomen alieni dei neque jurareneque id omnino pronuntiare. Tres quotannis 135 festivitates celebrare, Azymorum per septiduum novo mense, id est, circa primum veris plenilunium, alteram primitiarum messis, tertiam sub finem anni, collectis agriculturæ fructibus. Admonebat autem eos Pascha (ea enim est prima festivitas) exitus de Ægypto, Pentecoste (quod est alteri festo nomen)

introitus in terram promissam. Tabernaculorum A τρίτην συναγωγήν ξογων του άγρου συντελείας άπλ collocatio (sic tertia appellatur) vitæ in solitudine in tabernaculis per quadraginta annos toleratæ. Mandavit etiam bæc, coram Domino sine munere non apparere, tribus dictis feriis omnem marem coram Deo sisti, fermentum sacrificio Domini non adhibere, sed infermentatos panes, adipem sacrificil non relinquere in diem crastinum, omnium terræ frugum primitias in templo Dei offerre, non coquere agnum in lacte matris suæ. Has constitutiones Moses a Deo veniens populo exposuit, additis etiam aliis divinis exhortationibus: Respondens autem una voce totus populus promisit se omnibus Domini dictis obtemperaturum. Atque omnia ista conscripta sunt. γειλε τῷ λαῷ μετά καὶ ἄλλων τινων θείων παραινέσεων. Καὶ ἀπεκρίθη μιὰ φωνή πᾶς ὁ λαὸς, καὶ εἶπε· ι Πάντας τους λόγους Κυρίου ποιήσομεν και άκουσόμεθα. > Και, έγράφη ταυτα πάντα.

Moses a Deo splendore faciei ornatus velato B vultu per annos quadraginta cum Judæis est locutus, conspectum faciei ejus non ferentibus : cum autem ad Dominum ingrederetur, velum removebat a facie sua. Ita sane iis qui carnis dictata sequentes legem legunt, velum obdurati animi obducitur, ne gloriam Christi possint cognoscere. At qui spiritu 136 duce intrant, iis velum ignorationis aufertur. Caterum Moses in Thabore monte revera posticum Dei vidit, nempe incarnationem Unigeniti, cum in savo positus coque tectus, nimirum Christo, præterire cum majestate non nudum, sed incarnatum vidit Deum.

Primæ tabulæ manu Dei excisæ fuerunt et inscriptæ; permissumque est ut eæ confringerentur. Erant enim typus primæ ac litteralis legis, sicuti C posteriores quas Moses excidit atque inscripsit, manifestum crant exemplum posterioris ac spiritualis legis. Sieut et prior populus, qui vitulum conflavit, primi Israeli figuram gerebat : itaque is ira Dei una cum antiqua lege abolitus est. At populus posterior novum ac Christianum Israelum designavit; itaque et a Mose faciei splendore illustrato populus posteriores reverenter accepit tabulas, easque in arca fœderis repositas integras conservavit.

De bestirs in lege ad sacrificia solida atque ad alia sacrificia tantum bos, ovis et hædus admittuntur, ut animalia mansucta, pura et oves Christi repræsentantia. Ex volucribus tantum turtur et columba ad sacrificium et holocaustoma admittuntur, alterum ut castitatis ac quietis, alterum ut sui comparis et hominum amans, utrumque ut purum et impollutum, ac proprietates sanctarum animarum sub imagine referens.

137 Mare Rubrum alii in duodecim partes divisum fuisse tradunt, sicut et magnus ille Chrysostomus cuivis tribui ait peculiarem transitum præbitum. Alii unam tantum ejus fissionem agnoscunt, eo guod Moses unicum ictum mari dederit. Israelitis de mari egressis mare cum impetu in alveum rediens Ægyptios necatos ipsis obtulit; quorum cadavera, spoliata prius, acervatim congessere;

έξόδων ένιαυτου, άναμιμνήσκων αύτους διά του μέν Πάσγα τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἐξόδου, διὰ δὲ τῆς Πεντηχοστής τής είς την γην τής ἐπαγγελίας εἰσόδου, διά δὲ τῆς Σχηνοπηγίας τῆς ἐν τῆ ἐρήμω διαγωγῆς · ἐν σχηναίς γάρ οἰχοῦντες τεσσαράχοντα διετέλεσαν έτη. Μή όφθηναι χενόν έναντίον Κυρίου, χαὶ παν άρσενικόν όπτάνεσθαι ένώπιον Κυρίου κατά τὰς τρείς έστράς ταύτας. Μή θύειν έπὶ ζύμη αξμα θυσιάσματος Κυρίου, άλλ' ἐπ' άζύμοις. Μὴ μένειν ἔως πρωί στέαρ της έρρτης. Καλ τάς άπαργάς των πρώτων γεννημάτων της γης είσάγειν είς τον οίχον του Θεού έφ' άπασι. Μή έψειν άρνα έν γάλακτι μητρός αὐτού. Ταύτα τὰ διχαιώματα τοῦ Θεοῦ Μωῦσῆς ἐλθῶν ἀπήγ-

"Οτι Μωϋσής λαδών παρά Θεοῦ δόξαν, έν τῶ προσώπω χάλυμμα τιθείς έπὶ τεσσαράχοντα γρόνοις διελέγετο τοις 'Ιουδαίοις' ού γάρ ήδύναντο άτενίζειν είς αὐτόν, Εἰσιόντος δὲ πρὸς Κύριον περιπρείτο τὸ χάλυμμα, ώσπερ χαὶ τοῖς χατά σάρχα μὲν τὸν νόμον άναγικώσκουσι κάλυμμα πωρώσεως ἐπίκειται του μή ἐπιγνῶνα: τὴν δόξαν του Χριστού, τοῖς δὲ διὰ του πνεύματος είσιουσι [Ρ. 77] το κάλυμμα της άγνοίας άφαιρείται. 'Αληθώς δὲ τὰ ὁπίσθια τοῦ Θεοῦ, την σάρχωσιν του Μονογενούς, έπι του Θαδωρίου είδε Μωϋσής ώς έπὶ πέτρα τεθείς καὶ σκεπασθείς τῷ Χριστῷ παρερχόμενον δὲ ἐν δόξη είδεν οὐ γυμνόν, άλλά σεσαρχωμένον Θεόν.

"Ότι αί μέν πρώται πλάχες χειρί Θεού λελάξευνται καί γεγράφαται, αί συντριδήναι συγκεγώρηνται, ότι τύπος ήσαν αθται του πρώτου και κατά το γράμμα νόμου, ώσπερ αξδεύτεραι ας Μωυσης έλάξευσε καλ Εγραψε, τύπος ήσαν σαφής τοῦ δευτέρου καὶ κατά πνεῦμα νόμου. "Ωσπερ και λαός ό πρώτος ό μοσγοποιήσας τὸν πρώτον ἐτύπου Ἰσραήλ, διὸ καὶ ἐν ὁρχη Θεοῦ καὶ αύτος και ό προς αύτον παλαιός διεσκεδάσθη νόμος. 'Ο λαδς δὲ ὁ δεύτερος τὸν νέον καὶ κατά Χριστονειχόνιζεν Ίσραήλ, διό χαι έν δόξη του προσώπου Μωϋσέως τὰς δευτέρας εὐλαδῶς ὑπεδέδεχτο πλάκας, καὶ ταύτας άφθάρτους ἐν τῆ τοῦ μαρτυρίου ἀποθέμενος ἐφύλαξε χ: δωτῷ.

"Οτι άπο μεν των κτηνών ό βούς, και το πρόδατον, καί το αίγίδιου, ώς ημέρα καί καθαρά, καί είκονα των του Χριστού τυπούντα προδάτων, είς θυσίαν καὶ όλοκαύτωτιν τῷ νόμῷ παρείληπται, ἀπὸ δὲ τῶν πιηνών μόνα τουγών καὶ περιστερά, τὸ μὲν ὡ; φίλαγνον καὶ φιλήσυχον, τὸ δὲ ὡς φιλάλληλον καὶ φιλάνθρωπον, καὶ ἄμφω ώς καθαρά καὶ ἀκέραια καὶ άγίων ψυχών Ιδιότητας χαρακτηρίζοντα, είς θυσίαν και όλοχαύτωσιν τῷ νόμω ἐξείλεχται καὶ παρείληπται.

"Ότι την Έρυθραν οί μέν είς δώδεχα τομάς λέγουσι χοπήναι, χαθώς και ὁ μέγας Χρυσόστομος έκάστη φυλή λέγει δίοδον ίδίαν παρεχομένην, 'οί δὲ είς μίαν, διά το μίαν πληγήν τον Μωυσήν τη θαλάσση δεδωχέναι. "Οτι των Ίσραηλιτων της θαλάσσης έξελθόντων τους Αίγυπτίους ή θάλασσα εχεράσασα νεχρούς αὐτοίς παραδίδωσιν · ούς καὶ σχυλεύσαντες βουνούς πεποιήχασιν, χαὶ ή γῆ χάνασα τούτους κατέπιε, κατά τὸ είρημενον « Ἑξέτεινας τὴν δεξιάν σου, A ac terræ ea hiatu absorpta sunt, sicut scriptum est κατέπιεν αύτους γη. . Έλθόντες δὲ εἰς Ἑλημ εύρον δεκαδύο πηγάς ύδάτων και έδδομήκοντα στελέχη φοινίκων, οίτινες ήσαν τύποι των Χριστού μαθητών, αί μεν δώδεκα πηγαί των δεκαδύο κορυσαίων, οί δὲ ἐβδομήκοντα φοίνικες τῶν τούτων φοι-בי,דשט, שבט' שט דחש סוֹצטטעביטחש הסדוֹסמשדבה דחש ץצטκείαν καλ στερεάν τροφήν της θεογνωσίας τῷ κόσμφ έπωμβρησαν. Τὸ δὲ μάννα αὐτοῖς δοθὲν πάσιν ἔτον συνήγετο, καὶ δυνατώ καὶ ἀσθενεί ὁπόσον γὰρ τῷ έσγυρώ προεθυμήθη συναγθήναι, γομόρ συνήγετο, όπερ έστιν ούγγίαι τριακονταδύο ήμισυ, και τῷ καταρβαθυμήσαντι γομόρ συνήγετο. Καὶ εί είς την αξοιον (72) ἐφυλάνθη. [Ρ. 78] διά σχωλήχων ἐφθείρετο, έχτδ; των σαδδάτων το γάρ τη παρασκευή συναγόμενον καὶ τῷ σαδδάτω διεφυλάττετο άδλαδές. Β Τύπος δὲ ἡν τοῦτο τὸ ἀδιάφθορον δηλών τοῦ Δεσποτικού σώματος κατά του καιρου της ταφής, σταυρώ μέν και ήλοις και λόγχη φυσικώς πεπονθός όμοιοπαθώς ήμιν, διαφθορά; δέ και διάλυσιν μηδ' όλως ύπομεμενηχός. Προτυποί δε το μάννα και την πάναγγον Θεομήτορα καί τον κατ' άρετην βίον. Τούτο τὸ μάννα Εφαγον Έδραῖοι ἐν τῆ ἐρἡμω τεσσαράκοντα έτη και γάρ ή πάσο όδὸς τῆς ἀπὸ Αἰγύπτου έξελεύσεως των Έδραίων, άπο Κάδδης βαρνή έως φάραγγος Σαρέθ, μή ούσα πλέον τῶν πεντήχοντα ήμερών, αὐτοίς καταρεμδομένοις ὑπὸ Θεοῦ, ἐν λη' γρόνοις διήνυσται.

"Ότι πολεμούντων των Ίσραηλιτών τὸν 'Αμαλήχ διά Ίησοῦ τοῦ Ναυή, δ; πρὸ τούτου Ναύσης (75) έχαλείτο, Μωϋσής τάς γείρας σταυροειδώς έξέτεινε, καὶ ἐκράτησεν ὁ Ἰσραἡλ τοῦ ᾿Αμαλήκ. Ἐπὰν δὲ άτονήσα; καθήκεν αύτάς, ἐκράτει ὁ ᾿Αμαλήκ. Τότε 'Ααρών καὶ "Ωρ ὑποθέντες ταζς γεροίν αὐτοῦ πέτρας έφύλαξαν αύτον έως δύσεως ήλίου. "Όθεν καί κατετροπώσατο Ίησους τον 'Αμαλήκ, άποκτείνας αύτον μαχα!ρα

"Ότι Φορωνεύς ὁ παζς Ίνάγου καὶ Νιόδης πρώτος λέγεται παρ' "Ελλησι νόμους και κριτήρια θέσθαι. Η δὲ Κρήτη ἀπὸ Κρητός τινος ἄρξαντος ἐχείσε ωνόμασται.

"Οτι ή Σχυθόπολις (74) Βασάν ελέγετο πρότερον.

Erant hi typi discipulorum Christi. Ac duodecim quidem fontes duodecim apostolos, septuaginta palmæ eorum discipulos significabant; per quos orbem terrarum irrigantes, dulci ac solido cibo divinæ cognitionis mundum humectarunt. Manna autem, quod ipsis datum fuit, ab omnibus æquali colligebatur mensura, tantum a valido quantum ab imbecilli. Nam neque validus gomore (ea est mensura unciarum 32 cum semisse) amplius et tantumdem ignavus colligebat. Quod in crastinum adservabatur, id vermes corrumpebant, dempto sabbato: quod enim pridie sabbati colligebatur, id etiam per sabbatum integritati suæ constabat. Eo adumb abatur corpus Servatoris nostri, quo tempore in sepulero erat futurum, omnis corruptionis expers fore. Nam in cruce ea quæ homana fert patura ac nostræ similis, a clavis erat atque lancea perpessum: sed neque ullam vel corruptionem vel dissolutionem senserat. Castissimam quoque Dei Genitricem 138 manna præfigurat, et vitam secondum virtutem institutam. Ederunt Hebrai manna istud in solitudine per annos quadraginta, Iter enim Hebræorum ab Ægypti egressu, a Cadesbarnea usque ad vallem Zaretham, cum non sit plurimum 50 dierum, ab ipsis divinitus hinc inde otiose vagari coactis annis totis 38 est confectum. Josua Nunis filius adversus Amalecum præliante

· Simul atque extendisti manum tuam, illos terra deglutivit 40. > Cum ad Elima venissent, invenerunt

12 fontes aquarum ac 70 truncos palmarum.

(co qui ante Osea fuit dictus), quandiu Moses in crucis formam manus intendit, victoria penes Israelicos fuit, remittente manus Mose Amalecus prævaluit, Itaque Aaron et Or manibus eius saxa supposuerunt, ut usque ad occasum solis ita precando duraret. Ac Josua Amalecum ferro concidit atque vires ejus attrivit.

Phoroneus Inachi et Niobæ filins primus fertur Græcis leges dedisse ac judicia constituisse. Creta autem a Crete quodam, qui ibi imperium obtinuit,

Scythopolis antea Basanis nomen gessit.

40 Exod. xv, 12.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

δ Φίλων έρμηνεύων τοιαύτην φησίν αύτοῦ είναι την ποιότητα, ώστε χατά την φαντασίαν τοῦ ἐσθίοντος μεταχιροάσθαι, χαὶ είναι μὲν χαθ' ἐσυτὸ οἰονεὶ χέγχρον ἐψημένον ἐν μέλιτι, παρέχειν δὲ νῦν μὲν άρτον, νύν δὲ κρέας, καὶ κρέας τοιούδε ἢ πετεινού ἢ χερσαίου, νύν δὲ λάχανον τὸ κατά τὴν ἐπιθυμίαν ἐκάστου καὶ ἰχθύος, ὡς τὸ ἰδίωμα τῆς καθ' ἔκαστον γένος ποιότητος άκριδως έν τη γεύσει του έσθίοντος διασώζεσθαι. Cæterum ascribam verba D. Augustini ex 118 ad Januarium epistola : « Valet etiam, inquit, ad hanc similitudinem, quod in primo populo unicuique manna secundum propriam voluntatem in ore sapiebat, yetc., quæ verba sua ipsa recensens u Retract. xx, e Non, ait, mihi occurrit unde hoc probari possit nisi ex libro Sapientiæ,

(72) De manna hæc sunt ad marginem : To μάννα D quem Judæi non recipiunt in auctoritatem canonicam; quod tamen tidelibus potuit prevenire, non illis adversus Deum murmuratoribus, qui profecto alias escas non desiderarent, si hoc eis sa-peret manna quod vellent. > Locus libri Sapientke est c. xvi, et librum Philonis Hebrei creditum esse vel ex D. Hieronymi præfatiuncula notum est. XYL.

(73) Vel Aboff. Vide Num, xm et Bused, Hist.

eccles. 1, 4. XYL.

(74) Σχυθόπολις legi, cum scriptura videatur συνθόπολις habere. Qua vero occasione hujus urbis mentio hic fiat, non habeo excegitare. Scythopolim urbem fuisse in finibus Galilææ docet Strabo I. xvi, ubi refert quomodo Judea Pom-peius Magnus sit potitus. Stephani verba sunt cor-

Hactenus quinque Mosis libri complectuntur A historiam atque res gestas ab Adamo ter mille octingentorum sexaginta septem annorum.

In divini mysterii celebratione, urbs sancta de novo pane sanctum pascha offert.

In monte Sinai Moses ante oculos vidit universum arcæ apparatum, amic'um pontificis, atque omnia ad eum pertinentia, fibulam, 139 tabellam oraculi, qua: pendebat ad pectus pontificis maximi duodecim ernata gemmis, quarum fulgore quid expediret, obscuratione quid damno foret significabatur. Ad corum imitationem confecit arcam cum omni instrumento. Tunc et priores accepit tabulas, Deumque audivit per iram hæc dicentem : Permitte ut atque potentem propagem 41. 1 Sed Moses suis deprecationibus iram Dei leniit. Cum a monte descendisset, vitulum igne combussit inque pulverem redegit: hunc aquainspersit, eam populo bibendam exhibuit. Cumque bello intestino Deum placasset, rursus inedia quadraginta dierum tolerata in montem evasit ac posteriores tabulas accepit. Tunc etiam Do nini majestatem vidit rimæ saxi assidens, et facies ipsius illustrata est. Per posteriora autem Dei intelligere debes divinas dispensationes atque effectiones. Per saxum fidei firmitatem inconcussam. Per saxi rimam fidei oculum : eo enim Moses. et qui eum imitantur, inaccessa et invisibilia attingunt. Per velamen incredulitatem: quando enim leco credit homo, tunc aufertur, teste Apostolo 43. C Tunc etiam aram fabricatur opera Beseleelis, filii sororis suæ Mariæ, et Oris ejus qui cum Aarone manus Mosis contra Amalecum orantis sustentavit. Opera tabernaculi absoluta sunt septem mensibus ; idque erectum stetit 140 prima die primi mensis secundi ab exitu Ægyptiaco anni, ut quidem Scrirtura tertio libro, qui est Leviticus, testatur. Secundo autem mense initus est populi numerus, censique a viginti annos nato et supra, ut est in Numerorum libro quarto, millia 603 ac 550 viri, absque Levitis, qui seorsim numerati deprehensi sunt 22 millia. Quadragesimo ab exitu anno mortuus est Aaron, natus annos 123. In ejus locum substituit Moses Eleazarum Aaronis filium. Ipse Moses undecimo mense quadragesimi ab exitu anni, ætatis suæ vicesimo supra centesimum, fausta precatus universo populo, in montem Nabanum (alias Abarima) situm in Moabico solo, cis Jordanem, e regione Jerichun-

"Εως ώδε ή πεντάδιδλος περιέγει Ιστορίαν τε καί πράξιν ἀπό του 'Αδάμ-ἐτῶν τρισχιλίων όκτακοσίων έξηχονταεπτά.

"Ότι άπο του νέου σίτου προφέρει ή άγία πόλις τὸ ἄγιον Πάσχα, τὴν προσφοράν ἐν τῆ θεία μυστaywyla.

"Ότι την κατασκευήν της κιδωτού πάσαν και την στολήν του ίερέως και των έν αυτή πάντων, της τε πόρπης, ήτις έστι φίδλα ή περόνη, και του λογείου, όπερ έχειτο έπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἀρχιερέως διὰ δώδεχα λίθων, σημαινόντων διά μεν της αύγης τά χρηστά, διά δὲ τῆς ἐπισχοτώσεως τὰ δεινά, εἰς τὸ Σινά όρος δφθαλμοφανώς έθεάσατο Μωϋσής, και κατά ταύτα ψχοδόμησεν την χιδωτόν και τά έν αύτη. Τότε καί τὰς πλάκας τὰς πρώτας Ελαδε, καὶ τοῦ Θεοῦ eos feleam, atque ex te deinde gentem magnam Β ήχουσεν δργιζομένου και λέγοντος: « Έσσόν με έκτοξψαι αύτούς, καὶ ποιήσω σε είς έθνος μέγα καὶ ίσγυρόν.) Αύτος δε δεηθείς εξιλάσατο του Θεου, καί κατελθών τὸν μὲν μόσχον κατέκαυσε πυρί, καὶ κατήλεσεν αὐτὸν λεπτά καὶ ἔσπειρεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπότισε τοὺς υίοὺς Ἱσραήλ. Καὶ ἐμφυλίψ πολέμφ τὸν Θεδν Ιλεωσάμενος, [Ρ. 79] πάλιν ἐτέρας τεσσαράχοντα ήμέρας νηστεύσας, ἄνεισιν είς τὸ ὅρος καὶ τάς δευτέρας πλάχας λαμδάνει. Τότε είδε και την δόξαν Κυρίου παρά τη όπη της πέτρας χαθίσας, χαλ έδοξάσθη το πρόσωπον αὐτοῦ. Όπίσθια δὲ Θεοῦ γρή νοείν τὰς θείας οίχονομίας και ένεργείας, πέτραν δὲ τῆς πίστεως τὸ σεερρον καὶ ἀκράδαντον, ὁπὴν δὲ της πέτρας του της πίστεως οφθαλμου (διά τουτο γάρ οί κατά Μωϋσέα θεωρούσι τὰ ἀνέφικτα καὶ άθέατα), κάλυμμα δὲ τὴν ἀπιστίαν· ἡνίκα γὰρ ἄνθρωπος πιστεύση πρός Κύριον, περιαιρείται το κάλυμμα, ως φησιν ό 'Απόστολος. Τότε κατασκευάζε: και την κιδωτόν διά Βεζελεηλ υίου Μαρίας της άδελφή; Μωϋσέως, και "Πρ του συνόντος και 'Ααρών, ότε τὰς γεῖρας ἀνεῖγον Μωῦσέως κατὰ τοῦ 'Αμαλήκ. Έτελειώθη δὲ τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς ἐν ἐπτά μησὶ, καὶ τή πριύτη ήμέρα του πριύτου μηνός του δευτέρου Ετους της έξόδου έστη · όπερ καὶ ή Γραφή μαρτυρεί έν τη τρίτη των Λευϊτιχών (75). Τῷ δὲ δευτέρω μην! έγένετο ή έξαρίθμησις του λαού, και εύρέθη άπο είχοσα ετούς και επάνω, καθώς ή τετάρτη βίβλος των άριθμών λέγει, μυριάδες έξήχοντα καλ γφν', χωρίς των Λευϊτών οί δὲ Λευζται άριθμηθέντες εὐρέθησαν χιλιάδες κβ'. Τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτε: τῆς ἐξόδου 'Λαρών ἐτελεύτησεν ρχγ' ἐτῶν, καὶ Μωϋσῆς προχειρίζεται Έλεάζαρ του υίον 'Ααρών. Μωϋσής δὲ τῷ ια' μηνί του μ' έτους της έξόδου, έχατοστῷ δὲ είχοστῷ ἔτει τῆς ζωῆς αὐτοῦ, εὐλογήσας πάντα τὸν

41 Exod. xxxII, 10. 49 II Cor. III, 16.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

ruptissima; apud quem tamen est eam olim Balowy (forte Βάσων aut Βάσαν) a Barbaris vocatam. Plinius v, 18 eam in Decapoli Judææ vicina ponit, aitque Ny sam prius fuisse dictam a Bacchi nu-trice. Lib. Il Machab. xii mentio fit Scytharum urbis, hujus ipsius nimirum, dissitæ ab Hierosolymis ad stadia 600. Ea ergo Basan fuit olim regia Ogi. Vide Josephum, Antiquit. 1v, 5, et confer cum lus: facile intelliges Scythopolim esse Basanem, caput Galadinæ vel Gaulonitidis, Galilææ imminentem. Vide et quæ de hac urbe infra Cedrenus in Orestis fabula refert. Sed hæc in Geographicis nostris uberius, Deo volente. XYL.

(75) Atqui hæc non in Levitico, sed fine Exodi

leguntur. XYL.

μενον έν τη Μωαδίτιδι πέραν του Ἰορδάνου κατά πρόσωπον Ίεριχώ, και κατοπτεύσας την γην την έπηγελμένην αὐτῷ τῷ Ἰσραήλ, ἐτελεύτησε, καὶ οὐκ είδεν ούδεις τον τάφον αύτου, και ούκ ήμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, οὐδὲ ἐφθάρησαν τὰ χείλη αὐτοῦ. *Επείραζε δὲ αὐτὸν ὁ διάδολος ὡς ἡματηχότα τῷ θεώ συνελχύσαι μετά των άμαρτωλών. 'Αλλ' άρχαγγελική διεκρούσθη γειρί ώς προπετής καί θρασύς καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ φίλων δυσμενής. Έγένετο δὲ νεφέλη καὶ σκότος κατά του τόπου, ώς μή ίδεξυ τινα που ετάφη Μωϋσής, χαθώς Τώσηπο; Ιστορεί.

Ίστέον ότι τὰ πέντε βιβλία τῆς ἀρχαιολογίας ὁ μαχαριώτατος έν άγίω Πνεύματι Μωϋσή; άνετάξατο κατά την Εδραΐδα γλώσσαν ήτις μετά ταύτα, &; καλ αί λοιπαλ, είς Έλληνικήν μετεβλήθη διάλεκτον ύπο των εκδομήκοντα έρμηνευθείσα έπλ Πτολεμαίου του Φιλαδέλφου, Καὶ ή μεν Γένεσες άνωθεν άπ' άρχης την κοσμογένειαν την τε του άνθρώπου πλάσιν, [Ρ. 80] τον κατακλυσμόν, την των Σοδομιτών απώλειαν, την έξ άρχης μέχρι τέλους των πατέρων 'Αδραάμ, 'Ισαάκ καὶ Ίακώδ βίωσιν και τελείωσιν, τούς χρηματισμούς και την τού Ίωτηφ έν Αιγύπτω βασιλείαν περιέχει. Ἡ δὲ "Εξοδης την του Ίσραηλ περιέχει κάκωσιν, και την διά Μωϋσέως έπὶ τῆς Ἐρυθράς διάδασιν, καὶ τὴν ἐν έρήμω διατριδήν, και όσα νομοθετούμενος έπείρασε τὸν Θεὸν, καὶ τὴν τῆς σκηνῆς κατασκευήν. Τὸ Λευῖτικόν την των θυσιών ποικίλην παράδοσιν και την των Ιερέων διακόσμησιν. ΟΙ 'Αριθμοί την διττήν ο ἐπίσχεψιν είτ' οδν ἀπαρίθμησιν τῶν υίῶν Ἰσραήλ περιέχει, την μέν πρώτην έπι Μωϋσέως και 'Ααρών μετά την έξοδον εύθυς έν τω δρει Σινά γενομένην. τήν δὲ δευτέραν ἐπὶ Μωῦσέως καὶ Ἑλεάζαρ, μετά την έν τεσσαράκοντα έτεσεν πανωλεθρίαν των πρώτων διά την άπιστίαν αὐτῶν, γενομένην ἐν ᾿Αραδαὼθ Μωάδ έπὶ τοῦ Ἰορδάνου κατά την Ἱεριχώ. Τὸ δὲ Δευτερονόμιον πάσας τὰς ἐξ ἀρχῆς μεγαλουργίας τοῦ Θεοῦ μέχρι καὶ τῆς τοῦ Μωῦσέως τελευτῆς γενομένα; εἰ; αὐτοὺ; περιέχει, ἀλλά μὴν καὶ τὴν δευτέραν ιρδήν πάσαν, καὶ τοὺς φυλάρχου; οἴ Εμελλον κατακληρονομείν την της επαγγελίας γην.

Διελθόντος δὲ τοῦ Ίσραἡλ τὸν Ἰορδάνην, περιέτεμεν ὁ Ἰησοῦς πάντα τὸν λαὸν μαχαίραι; πετρίναις. τὰ γὰρ ἐν τῆ ἐρήμω τεσσαράχοντα ἔτη οἰδείς περιετμήθη, και οί πλεϊστοι τών μαχίμων άπερίτμητοι ήσαν το δε αίτιον, δτι παντός άλλογενούς χωρισμένοι χρείαν της περιτομής ούχ είχον. Καλώς άρα είρηται τῷ θείψ ᾿Αποστόλψ ὅτι οὕτε περιτομή τι ίσχύει ούτε ἀκροδυστία', άλλὰ τήρησις ἐντολῶν. Kal φαγόντος έχ τοῦ νέου σίτου τοῦ λαοῦ τῆ αὐτῆ ἡμέρα έξέλιπε το μάννα. Τότε και τον άρχιστράτηγον Μιχαήλ είδεν Ίησους ὁ τοῦ Ναυή εἰς Ίεριχω, δι' οῦ καὶ παρεδόθη αυτώ ή Ίεριχώ μετά γάρ ήμέρας ς' περιστοιχισάντων αύτην μετά της χιδωτού, έπελ έσάλπισαν και έδόησαν ό λαός, Επεσον αὐτόματα τὰ τείχη, και είσηλθεν εν αύτη Ίσραήλ, και έσφάγη πάς ὁ λαὸς τῆς Ἱεριχώ καὶ πάν ζώον, πλήν Ῥάαδ

λαόν, άναδὰς είς τὸ δρός Ναδάν ήτοι 'Αμβρείμ, κεί- A tis, subivit, speculatusque inde terram Israelico populo promissam finem vivendi fecit. Nemo sepulcrum ejus novit : sed ot viventis neque caligaverunt oculi neque labia marcuerunt. Tentavit autem cum diabolus, veluti eum qui adversus Deum deliquisset, eo que trahere conatus est quo reliquos peccatores. Sed is, ut temerarius audaxque Dei amicorum hostis, principis angelorum manu profligatus ab co fuit. Nebula autem et caligo circa eum locum est oborta, ne quis videre posset ubi Moses terræ esset conditus. Ita Josephus narrat.

> Scire convenit quinque antiquitatis libros a beatissimo Mose Spiritus, sancti instinctu fuisse sermone compositos Hebraico; qui sequenti tempore cum reliquis in Græcam linguam sunt conversi a septuaginta 141 Interpretibus sub Ptolemæo Philadelpho, Et liber quidem Geneseos complectitur ab initio repetitam mundi creationem, hominis effictionem, diluvium, Sodomæorum interitum; tum natales, vitam atque ob tum Abrahami, Isaaci, Jacobi, oracula, regnum Josephi in Ægypto. Exodus habet Israelici populi afflictionem, et ejusdem Mose duce per Rubrum mare transitum, vitam in solitudine actam, utque populus lege accepta Deum tentarit, nec non tabernaculi apparatum. Levitico insunt variæ de sacrificiis præceptiones et sacerdotum administratio. Numeri duplicem populi recognitionem sive recensionem continent, quarum prior statim ab exitu apud Sinaim montem habita fuit a Mose et Aarone : posteriorem censum, prioribus per quad aginta annos suæ incredulitatis culpa a Deo occidione deletis, juxta Arabaotham Moabicæ regionis ad Jordanem prope Jerichuntem Moses et Eleazarus egerunt. Deuteronomium ownia magnifica Dei facta et in Hebricos beneficia ab initio usque ad mortem Mosis recenset, itemque totum secundum canticum, ac tribuum principes, qui terram promissam erant distributuri.

Cum populus Israelicus Jordanem fluvium trai sivisset, Josua cum cultris saxeis circumcidit. Nam per quadraginta annos, quos in solitudine exegerunt, nemo circumcisus fuerat; ac plerique corum qui ad 142 bellum apti erant, incircumcisi manserant. Causa fuit quod ab omnibus alienigenis separati nihil circumcisione indigebant. Præclare itaque a divino Apostolo 43 dictum est neque circumcisionem quidpiam valere neque proputium, sed præceptorum Dei observationem. Quo die novis frucibus populus vesci capit, eo manna defecit. Tunc et divini exercitus principem Michaelum Josua Jerichunte vidit, urbsque ipsi ab eo tradita est. Cum enim populus eam per sex dies circumivisset, simul gestata fœderis arca, posteaquam tubis cecinit ac clamorem sustulit, mænia urbis corruerunt

populusque in eam intravit. Oppidani internecione A της πόρνης και του οίκου αυτής. Έκει και "Αγα deleti sunt cum bestiis suis, sola Rahaba meretrice et ejus familia superstite. Tunc et Achanus lapidibus cum familia sua coopertus est, quod de præda esset peculatus. Tunc etiam Gabaonitæ, Evæi posteri ac reliqui, simulato se longinquam terram incolere, cum Josua fœdus pepigerunt. Quos cum deinde Josua intellexisset finitimos esse, capitibus quidem eorum pepercit, populi tamen Israelici lixas calonesque esse jussit. Cum Amorræis porro pugnans solem apud Gabaonem lunamque ad vallem Elemam subsistere jussit, dum hostes exscinderet. Regna in suam potestatem redegit Josua numero 29, principatus 7, excepta Jerichunte et Getha. Urbem Jerichuntem etiam Phœnicum urbem appellat, Cinnæos posteritatem Iothoris. Josua ergo terram promissam Judaico populo tributim distribuit. Mortuus est annos natus 110, cum 143 Israelicum populum annos 27 rexisset. Humatus es! Thamnathsarache in montibus Ephraimicis, cumque eo lapidei cultri.

In Argivos post Inachum Phoroneus regnum obtinuit, ac post hunc plures alii usque ad Lynceum, qui Danao regi bellum intulit, eum occidit, regnoque potitus filiam ejus Elytæmnestram uxorem duxit. Post hunc Meriopas cum quinque annes tantum regnasset, imperio excidit; atque sic regnum Argivorum, cum 549 annos dura set, ad Sicyonios Græcos translatum est.

Mosis ætate quidam magnus vir Gyges nomine, C de Japeti stirpe, Attleam indigena ipse regno tenuit per annos 32. Eo regnante diluvium in sola Attica exstitit, quo et rex periit et tota ea regio, quæ etiam per 200 deinceps annos inculta jacuit.

Quo tempore Israelicus populus ex Ægypto est egressus, Molossis indigena quidam, Aides nomine (Plutonem Latini vocant) cum uxore sua Melindia imperavit. Ei regi filia fuit, nomine Proserpina. Quam cum Pirithous regis consiliarius amaret, re cum virgine composita noctu eam rapere instituit. Deprehenso hoc conatu Pluto canem, quem vasto corpore et sævum habebat, Tricerberum nomine, foris ad januam Proserpinæ ipsa rei imprudente constituit. Ita Pirithoum noctu se ad illam confe- D rentem adortus canis interfecit; atque ipsam quoque Proserpinam, 144 cum ad tumultum excurreret, discerpsit. Inde nata est fabula, qued Pluto (ea vox divitias viri ejus designat) virgine Proserpina rapta ad inferos (id est ad Aidem) concesserit.

Ægialeus primus regnum in Sicvonios gessit, annos 52. Post hunc alii reges viginti sex fuerunt usque ad Zeuxippum. Hic Sicyoniis annos triginta unum imperavit. Duravit hoc regnum annos 980.

έλιθοδολήθη ύπό του Ίσραήλ σύν πάσι τοῖς αὐτού διά τὸ ἀποκρύψαι χρήματα. Τότε καὶ Γαδαωνίται καὶ οἱ τοῦ Εὐαίου καὶ οἱ λοιποὶ, ὡς μακρόθεν οἰκούντες, πρός Ίησούν σπονδάς ποιούνται · ούς έπιγνούς υστερον πλησιογώρους ύπάργειν της μέν αίγμαλωσίας συνεχώρησε, διαχονείν δέ και [P. 81] ξυλοφορείν τῷ λαῷ προσέταξε. Τοὺς δὲ 'Αμοβραίους πολεμών έστησε τον ήλιον κατά Γαδαώ, και κατά φάραγγα Έλωμ την σελήνην, έως έξεπολέμησε τους έχθρούς. Πάσαι δὲ ᾶς παρέλαδεν Ίησοῦς τοῦ Ναυῆ βασιλείας είχοσιεννέα ήσαν, ἐπαρχίαι δὲ ἐπτὰ, πάρεξ των της Ιεριγώ και της Γέθ. Την δε Ίεριγώ πόλιν καὶ Φοινίκων πόλιν δνομάζει. Κινναίους δὲ τούς ἀπογόνους Ἰοθόρ. Ούτος την γην της ἐπαγγελίας των Τουδαίων έθνει διανέμει είς κληρον. Τελευτά δὲ ζήσας ἔτη ἐχατὸν δέχα, χρατήσας τοῦ Ίσραήλ έτη είχοσι έπτά. Καὶ έθαψαν αὐτὸν ἐν Θαμναθταράν, εν τῷ ὅρει Ἡφραΐμ, συνθάψαντες αὐτῷ καί τάς πετρίνας μαγαίρας.

"Ότι τῶν 'Αργείων μετά "Ιναχον ἐδασίλευσε Φορωνεύς, και άλλοι δὲ πλείους μετ' αὐτὸν ἔως τοῦ Λυγκέως, ος Δαναώ πολεμήσας τῷ βασιλεί, καὶ τοῦτον άποκτείνας, την τε βασιλείαν αύτου και την θυγατέρα Κλυταιμνήστραν (76) είς γυναϊκα παρέλαδε. Μετά τούτον Μεριόπας πέντε μόνους γρόνους βεδασελευκώς αύτος καταλύεται, και ή βασιλεία των 'Αργείων έπι φμθ' έτη διαρχέσασα είς Σιχυωνέτας τοὺς Ελλαδικούς μεταπεπτώκει.

Έν δὲ τοῖς χρόνοις Μωϋσέως γέγονέ τις ἀντρ μέγας, έχ τῆς φυλῆς Ἰάφεθ, ος αὐτόχθων ῶν ἐδισίλευσε της 'Αττικής έτη λβ'. "Ονομα τῷ ἀνδρὶ Γύγης. Έπ' αύτου γέγονε κατακλυσμός έν τη 'Αττική μόνη · αὐτός τε ἀπώλετο καὶ ἡ χώρα πᾶσα, καὶ ἔως έτων διαχοσίων Ερημος Εμείνεν.

Έν δὲ τοῖ; καιροῖ; τῆς ἐξόδου τῶν υἰῶν Ἰσραήλ τῆς τῶν Μολοσσῶν χώρας αὐτόχθων τις, 'Αὶδης δνομα, βεδασιλευχώς μετά Μελινδία; τῆς αὐτοῦ γυναικός έσχε θυγατέρα την Περσεφόνην, ης Πειρίθους ό αύτοῦ συγκλητικός έρασθείς κατά σύνταξιν αύτης άρπάσαι ταύτην νυχτός έδουλήθη. Τούτο γνούς 'Ατόης, ον είχε χύνα μέγιστον καὶ άγριον, Τρικέρδερον επονομαζόμενον, έξω της θύρας έστησε Περσεφόνης άγνοούσης. Τοῦ δὲ Πειρίθου πρὸς αύτην παραγενομένου νυχτός, έφορμήσας ό χύων άνείλεν αὐτόν. Έξελθοῦσα δὲ πρὸς τὴν ταραχὴν ἡ κόρη διεσπάρακται καὶ αὐτή τῷ κυνί. Έντεῦθεν ἐρρήθη ότι ο Πλούτων, το του ανδρός εξιπορον σημαίνων. την χόρην Περσεφόνην άρπάσας ες άδην ώγετο.

"Ότι ὁ Αίγιαλεύς πρώτος Σιχυωνιτών πεντήχοντα. δύο έτη ήρξε ' μεθ' ον άλλοι κς' έως του καλουμένου Ζευξίππου, δ; έτος εν καλ τριάκοντα εδασίλευσεν έν αύτοζε. Και κατέσχεν αύτων ή βασιλεία έτη ένναχόσια όγδοήχουτα.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(76) Malim Hypermnestram. Sed hæc omnia peraqui nolo, ex poetis et libris ad corum intelligen-

tiam parandam scriptis repetenda inque sebolisider nota, XYL.

Τὰ δὲ δυτικὰ καὶ τὰ κατὰ Ἰταλίαν μέρη ὑπὸ τῶν Α μίων Πίκου τοῦ καὶ Διὸς ἐτοπαρχοῦντο. Ἐν δὲ τοῖς Ἑλλησιν ὁ Προμηθεὺς [P. 82] καὶ Ἐπιμηθεὺς "Ατλας τε καὶ ὁ πανόπτης "Αργος ἐγνωρίζοντο, ὄν καὶ ἐκατοντόφθαλμον διὰ τὸ όξυωπέστατον καὶ περί-δλεπτον είναι τὴν διάνοιαν ἐκάλουν. Καὶ ὁ μὲν "Ατλας ἀστρονομικὴν μετήει ἔπιστήμην, διὸ καὶ τὸν οῦρανὸν βαστάζειν αὐτὸν ἐμυθεύσαντο, Προμηθεὺς δὲ γραμματικὴν, ὡς φασιν, ἐξεῦρεν. Οἱ δὲ 'Αναξαγόρειοι ἔρμηνεύουσι νοῦν μὲν τὸν Δία, τὴν δὲ 'Αθηνὰν τέχνην. "Οθεν καὶ τὸ,

Χειρων δλλυμένων (77) έρρει πολύμητιν 'Αθήνην.

τον δε Προμηθέα νουν Ελεγον · προμήθεια γάρ έστιν άνθρώποις δ νούς. Διδ καὶ μυθεύονται τοὺς ἀνθρώπους μεταπεπλάσθαι, δηλονότι άπο ιδιωτείας είς γνώσιν. "Επιμηθεύς δέ την μουσικήν έξευρε, και Δευκαλίων τά περί τοῦ κατακλυσμοῦ τῆς 'Αττικῆς ἀνετάξατο. 'Ο Κέχοοψ δε διφυής ώνομάσθη, ή διά μῆχος σώματος, ή ότι Αίγόπτιος ὢν τὰς δύο γλώσσας ἡπίστατο. Οὖτος μετά τὸν κατακλυσμόν τῆς 'Αττικῆς 'Αθηνῶν ἐδασέλευσε χρόνους ν', καλ άπο τῆς 'Αθηνάς τὴν πόλιν 'Αθήνας ωνόμασεν. Έπλ αὐτοῦ ἐν τῆ ἀκροπόλει έλαία πρώτως έφύη. 'Από τούτου Κεκροπία ή χώρα πρώτον έκλήθη. Οδτος πρώτος βούν έθαύμασε καί Ζήνα προσηγόρευσεν. Έπι τούτου τὸ έν Δήλω Ιερόν 'Απόλλωνος Δηλίου ύπό Έριγθονίου υίου Κέκροπος ιδρύνθη. Ούτος νομοθετεί τὰς γυναίκας έτι παρθένους ούσας ένλ άνδρλ τῷ βουλομένω γαμείσθαι, και μπδενι άλλω έως θανάτου προσ- C ανέχειν : ἔως γάρ αὐτοῦ άδιαφόρως ἔζων, πρός καιρόν μιγνύμενοι καὶ αύθις ότε βούλονται διαγωριζόμενοι, ώς άδηλον είναι τίς αν είη τούτου πατήρ. κτηνών τρόπον νοθευομένου του γένους τη έπιμιξία. "Ελεγε γάρ αὐτὸ αἴτιον εἶναι τοῦ κατακλυσμοῦ. Καὶ μετ' αύτον Κραναός έ δασίλευσεν έτη έννέα, ὅτι καὶ Σαπφώ ή καὶ πρώτη Μουσῶν ἀνηγόρευτο. Είτα Φορνεύς και άλλοι μετ' αύτον έως Κόδρου βασιλεύσαντος αύτων έτη κα'. Έχράτει ούν ή 'Αθηναίων βασιλεία έτη υξβ'. Κάντεῦθεν ἄρχοντας δώδεκα προεδάλλοντο, δι' ών ή κατ' αύτους διωκονομείτο πολ:τεία. Έν τούτοις τοίς άρχουσιν ένομοθέτει 'Αθηναίων πρώτος Δράκων δνόματι. Μετ' αύτον δε Σδλων του Δράκοντος τους νόμους ήθέτει. Είτα θάλης δ Μιλήσιος έθεσμοθέτει, καλ πάλιν ΑΙσχύλος τυραν- D νήσας έτος εν καὶ μῆνας ζ'. Μεθ' ον 'Αλκιδιάδης έτη δύο, είτα άλλοι ιη', καὶ αύθις ή τούτων κατ ελύθη βασιλεία. Έν έχείνοις τοις χαιροίς και οί κριταὶ ήρχον ἐν υίοῖς Ἰσραήλ.

judices populo Israelico præfuerunt, quos propier Τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἐπανάληψις διὰ τὰς τῶν Ἑλλήνων Ιστορίας. Μετὰ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ ἐκ τῆς Ἰουδα καὶ Συμεῶν φυλῆς [P. 85] τοῖς ἀλλήλων σχοινίσμασιν ἀνὰ μέρος βοηθούντων πρῶτος ἄρξαι τοῦ λαοῦ λέγεται Χάλεὅ ἔτη λ΄. Μετὰ τοῦτο ὁ λαὸς εἰδώλοις λατρεύσας ἐκδίδοται δουλεύειν τῷ Χουσαρθῶμ

Regionibus autem ad solis occasam vergentibus et Italiae posteritas Pici Jovis per proviperationit. Inter Graecos autem innotnerunt Problems, Epimetheus, Atlas et acutissimo visu præditus Argus, qui ob perspicacitatem oculorum atque ingenii centumoculus est perhibitus. Atlas astronomicam tractavit scientiam: itaque fabulati sunt ab eo cælum gestari. Prometheum grammaticæ inventorem fuisse tradunt. Anaxagorei porro philosophi Jovis nomine mentem, Minervæ vocabulo artem intelligent. Unde est illud:

Et manibus cassus sapientem Pallada quara.

Prometheum autem mentem interpretaniar : est enim hominibus a mente prudentia, quam prometheiam diennt. Ideirco etiam fabulantur ab eo homines fuisse transfiguratos, nimirum quod rudes ad scientiam adduxerit. Musicam invenit Epimetheus: Deucalion historiam diluvii Attici conscripsit. Cecropem duplicem seu duabus naturis constantem 145 dixerunt, sive ob corporis proceritatem, sive quod Ægyptins patria utramque linguam calleret. Is post diluvium Atticum Athenis regnavit annos 50, urbemque Athenas a Minervæ Græco nomine nuncupavit. Eo regnante primum in arce olea est enata. Ab ipso regio Cecropia est appellata. Is primus bovem admiratus est et Jovem cognominavit. Eins tempestate fanum Apollinis Delii in insula Delo positum est ab Erichthonio Cecropis filio. Is legem tulit uti virgines uni alicui viro volenti nuberent, neque eo vivo rem cum ullo alio haberent. Hactenus enim promiscuo concubitu usi fuerant, arbitrio suo inter se juncti rursusque separati; quo factum est ut nemo patrem suum scire posset, pecoris instar spurios procreantibus hominibus. Eam rem ille causam diluvio præbuisse dicebat. Post hunc Cranaus regnavit annos 9; quo tempore Sappho vixit, quæ prima Musarum dicta fuit. Successit Cranao Phorneus, aliique deinceps usque ad Codrum, qui regnum per annos 21 gessit. Duravit regnum Atheniense annos 492. Inde rem publicam suam duodenis principibus administrandam tradiderunt. Ex his primus Draco leges Atheniensibus posuit, quas ejus successor Solon abrogavit. Post hunc alias Thales Milesius tulit; rursumque Æschylus, cum in rem publicam tyrannidem obtineret per annum ac 7 menses. Post hunc Alcibiades biennium, deinde alii 18, rursusque horum regnum abolitum 146 est. Es tempore Græcorum historias denno commemorare placuit.

Judicum Hebræorum tempora cum Græcis collata-Mortuo Josua Judie et Simeonis tribus mutua auxilia junxerunt. Primus populo dux fuisse narratur Calebus, annos 50. Inde populos simulaeris divinum exhibendo cultum meruit, ut Chusarthomo Syriæ, quæ est Mesopotamia, regi servitutem ser

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

populusque in eam intravit. Oppidani internecione A της πόρνης και του οίκου αυτής. Έκει και "Αγα deleti sunt cum bestiis suis, sola Rahaba meretrice et ejus familia superstite. Tunc et Achanus lapidibus cum familia sua coopertus est, quod de præda esset peculatus. Tunc etiam Gabaonitæ, Evæi posteri ac reliqui, simulato se longinguam terram incolere, cum Josua fœdus pepigerunt. Quos cum deinde Josua intellexisset finitimos esse, capitibus quidem corum pepercit, populi tamen Israelici lixas calonesque esse jussit. Cum Amorræis porro pugnans solem apud Gabaonem lunamque ad vallem Elomam subsistere jussit, dum hostes exscinderet. Regna in suam potestatem redegit Josua numero 29, principatus 7, excepta Jerichunte et Getha. Urbem Jerichuntem etiam Phœnicum urbem appellat, Cinnæos posteritatem Iothoris. Josua ergo terram promissam Judaico populo tributim distribuit. Mortuus est annos natus 110, cum 143 Israelicum populum annos 27 rexisset. Ilumatus es! Thamnathsarache in montibus Ephraimicis, cumque eo lapidei cultri.

In Arginos post Inachum Phoroneus regnum ob. tinuit, ac post hunc plures alii usque ad Lynceum, qui Danao regi bellum intulit, eum occidit, regnoque potitus filiam eius Clytæmnestram uxorem duxit. Post hunc Meriopas cum quinque annes tantum regnasset, imperio excidit; atque sic regnum Argivorum, cum 549 annos dura-set, ad Sicyonios Græcos translatum est.

Mosis ætate quidam magnus vir Gyges nomine, C de Japeti stirpe, Atticam indigena ipse regno tenuit per annos 32. Eo regnante diluvium in sola Attica exstitit, quo et rex periit et tota ea regio, quæ etiam per 200 deinceps annos inculta jacuit.

Quo tempore Israelicus populus ex Ægypto est egressus, Molossis indigena quidam, Aides nomine (Plutonem Latini vocant) cum uxore sua Melindia imperavit. Ei regi filia fuit, nomine Proserpina. Quam cum Pirithous regis consiliarius amaret, re cum virgine composita noctu eam rapere instituit. Deprehenso hoc conatu Pluto canem, quem vasto corpore et sævum habebat, Tricerberum nomine, foris ad januam Proserpinæ ipsa rei imprudente constituit. Ita Pirithoum noctu se ad illam confe- D rentem adortus canis interfecit; atque ipsam quoque Proserpinam, 144 cum ad tumultum excurreret, discerpsit. Inde nata est fabula, qued Pluto (ea vox divitias viri ejus designat) virgine Proserpina rapta ad inferos (id est ad Aidem) concesserit.

Ægialeus primus regnum in Sicyonios gessit, annos 52. Post hunc alii reges viginti sex fuerunt usque ad Zeuxippum. Hic Sicyoniis annos triginta unum imperavit. Duravit hoc regnum annos 980.

έλιθοδολήθη ύπο του Ίσραήλ σύν πάσι τοῖς αύτου διά τὸ ἀποκρύψαι χρήματα. Τότε και Γαδαωνίτας καὶ οἱ τοῦ Εὐαίου καὶ οἱ λοιποὶ, ὡς μακρόθεν οἰχούντες, πρός Ίησούν σπονδάς ποιούνται ούς έπεγνούς υστερον πλησιοχώρους ύπάρχειν της μέν αίγμαλωσίας συνεχώρησε, διαχονείν δέ και [P. 81] ξυλοφορείν τῷ λαῷ προσέταξε. Τοὺς δὲ 'Αμοβραίους πολεμών έστησε τον ήλιον κατά Γαδαώ, και κατά φάραγγα Έλωμ την σελήνην, έως έξεπολέμησε του; έχθρούς. Πάσαι δὲ ὰς παρέλαδεν Ίησοῦς τοῦ Ναυή βασιλείας είχοσιεννέα ήσαν, ἐπαρχίαι δὲ ἐπτά, πάρεξ των της Ίεριχω καὶ της Γέθ. Την δὲ Ἱεριχω πόλιν καὶ Φοινίκων πόλιν δνομάζει, Κινναίους δὲ τούς ἀπογόνους Ίοθόρ. Ούτος την γην της έπαγγελίας των Ίουδαίων έθνει διανέμει είς χληρον. Τελευτά δὲ ζήσας ἔτη ἐχατὸν δέχα, χρατήσας τοῦ Ίσραήλ έτη είχοσι έπτά. Καὶ Εθαψαν αὐτὸν ἐν Θαμναθσαράχ, εν τῷ ὅρει Ἡφραξα, συνθάψαντες αὐτῷ καί τὰς πετρίνας μαγαίρας.

"Ότι των 'Αργείων μετά "Ιναχον εδασίλευσε Φορωνεύς, και άλλοι δὲ πλείους μετ' αύτον ἔως του Λυγκέως, ος Δαναφ πολεμήσας τῷ βασιλεί, καὶ τοῦτον αποκτείνας, την τε βασιλείαν αύτου και την θυγατέρα Κλυταιμνήστραν (76) είς γυναϊκα παρέλαδε. Μετά τούτον Μεριόπας πέντε μόνους χρόνους βεδασελευκώς αὐτὸς καταλύεται, καὶ ή βασιλεία των 'Αργείων έπι φμθ' έτη διαρχέσασα είς Σιχυωνίτας τους Έλλαδικούς μεταπεπτώκει.

Έν δὲ τοῖ; χρόνοις Μωϋσέως γέγονέ τις ἀντρ μέγας, έχ τῆς φυλῆς Ἰάφεθ, ος αὐτόχθων ων έδισίλευσε της 'Αττικής έτη λβ'. "Ονομα τῷ ἀνδρὶ Γύγης. Έπ' αὐτοῦ γέγονε κατακλυσμός έν τη 'Αττική μόνη αύτός τε άπώλετο και ή χώρα πάσα, και έως έτων διακοσίων έρημος έμεινεν.

Έν δε τοι; καιροίς της έξόδου των υίω, Ίσραήλ της των Μολοσσών χώρας αὐτόχθων τις, 'Αίδης δνομα, βεδασιλευχώς μετά Μελινδία; τῆς αὐτοῦ γυναικός έσχε θυγατέρα την Περσεφόνην, ής Πειρίθους ὁ αὐτοῦ συγκλητικός έρασθείς κατά σύνταξιν αὐτῆς άρπάσαι ταύτην νυκτὸς ἐδουλήθη. Τοῦτο γνούς 'Ατόης, ον είχε κύνα μέγιστον και άγριον, Τρικέρδερον επονομαζόμενον, έξω της θύρας έστησε Περσεφόνης άγνοούσης. Τοῦ δὲ Πειρίθου πρός αύτην παραγενομένου νυχτός, έφορμήσας ό χύων άνείλεν αὐτόν. Έξελθοῦσα δὲ πρὸς τὴν ταραχὴν ἡ κόρη διεσπάρακται καλ αὐτή τῷ κυνί. Έντεύθεν ἐρρήθη ότι ὁ Πλούτων, τὸ τοῦ ἀνδρὸς εξιπορον σημαίνων. την κόρην Περσεφόνην άρπάσας ες άδην ώχετο.

"Οτι ό Αίγιαλεύς πρώτος Σικυωνιτών πεντήκουτα. δύο έτη ήρξε · μεθ' ον άλλοι κς' έως του καλουμένου Ζευξίππου, ος έτος εν και τριάκοντα έδασίλευσεν έν αὐτοζ. Καὶ κατέσχεν αὐτῶν ἡ βασιλεία ετι ένναχόσια όγδοήχοντα.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(76) Malim Hypermnestram. Sed hæc omnia persaqui nolo, ex poetis et libris ad corum intelligentiam parandam scriptis repetenda inque sebolisider nota, XYL.

Τὰ δὲ δυτικά καὶ τὰ κατὰ Ἰταλίαν μέρη ὑπὸ τῶν Α μίων Πίχου του και Διός έτοπαρχούντο. Έν δὲ τοῖς Έλλησιν ὁ Προμηθεύς [P. 82] καὶ Ἐπιμηθεύς "Ατλας τε και ό πανόπτης "Αργος έγνωρίζοντο, δν καὶ έκατοντόφθαλμον διά τὸ όξυωπέστατον καὶ περίδλεπτον είναι την διάνοιαν ἐχάλουν. Καὶ ὁ μέν "Aτλας άστρονομικήν μετήει Επιστήμην, διό και τον ούρανδη βαστάζειν αύτον έμυθεύσαντο, Προμηθεύς δὲ γραμματικήν, ώς φασιν, ἐξεῦρεν. Οἱ δὲ 'Αναξαγόρειοι έρμηνεύουσι νοῦν μὲν τὸν Δία, τὴν δὲ 'Αθη-שמע דבּצְעחָע. "ספּצע צמנ דל,

Χειρων ολλιυμένων (77) έρρει πολύμητιν 'Αθήνην. τον δέ Προμηθέα νουν Ελεγον προμήθεια γάρ έστιν άνθρώποις ό νους. Διό καὶ μυθεύονται τούς άνθρώπους μεταπεπλάτθαι, δηλονότι άπο έδιωτείας είς γνώσιν. "Επιμηθεύς δέ την μουσικήν έξευρε, και Δευκαλίων τά περί τοῦ κατακλυσμοῦ τῆς 'Αττικῆς ἀνετάξατο. 'Ο Κέχροψ δε διφυής ώνομάσθη, ή διά μῆχος σώματος, ή ὅτι Λίγοπτιος ών τάς δύο γλώσσας ηπίστατο. Ούτος μετά τὸν κατακλυσμόν τῆς 'Αττικῆς 'Αθηνῶν ἐδασέλευσε χρόνους ν', καὶ ἀπὸ τῆς 'Αθηνάς τὴν πόλιν 'Αθήνας ώνδμασεν. Έπὶ αὐτοῦ ἐν τἢ ἀκροπόλει έλαία πρώτως έφύη. Άπο τούτου Κεκροπία ή χώρα πρώτον έκλήθη. Οδτος πρώτος βούν έθαύμασε καί Ζήνα προσηγόρευσεν. Έπὶ τούτου τὸ έν Δήλω Ιερον 'Απόλλωνος Δηλίου ύπο Έριγθονίου υίου Κέχροπος Ιδρύνθη. Ούτος νομοθετεί τάς γυναίκας έτι παρθένους ούσας ένλ άνδρλ τῷ βουλομένω γαμείσθαι, και μηδενί άλλω έως θανάτου προσ- C ανέχειν · έως γάρ αὐτοῦ ἀδιαφόρως Εζων, πρός καιρόν μιγνύμενοι καλ αδθις ότε βούλονται διαγωριζόμενοι, ώς άδηλον είναι τίς αν είη τούτου πατήο. κτηνών τρόπον νοθευομένου του γένους τη έπιμιξία. Ελεγε γάρ αὐτὸ αἴτιον εἶναι τοῦ κατακλυσμοῦ. Καὶ μετ' αύτον Κραναός ε δασίλευσεν έτη έννέα, ὅτι καὶ Σαπφώ ή καὶ πρώτη Μουσών άνηγόρευτο. Είτα Φορνεύς και άλλοι μετ' αύτον έως Κόδρου βασιλεύσαντος αύτων έτη κα'. Έχράτει ούν ή 'Αθτναίων βασιλεία έτη υξβ'. Κάντεῦθεν ἄρχοντας δώδεκα προεδάλλοντο, δι' ών ή κατ' αύτους διωκονομείτο πολ:τεία. Έν τούτοις τοίς άρχουσιν ένομοθέτει 'Αθηναίων πρώτος Δράχων δνόματι. Μετ' αὐτὸν δὲ Σόλων του Δράχοντος τους νόμους ήθέτει. Είτα θάλης ό Μιλήσιος έθεσμοθέτει, καλ πάλιν Αίσχύλος τυραν- D νήσας έτος εν καὶ μηνας ζ'. Μεθ' δυ 'Αλκιδιάδης έτη δύο, είτα άλλοι ιη', και αύθις ή τούτων κατ ελύθη βασιλεία. Έν έχείνοις τοις χαιροίς και οί χριταὶ ήρχον ἐν υίοῖς Ἱσραήλ.

Των χριτών του Ίσραήλ ἐπανάληψις διά τὰς τῶν Ελλήνων Ιστορίας. Μετά Ίησουν του Ναυή έχ τῆς Ιούδα καὶ Συμεών φυλής [Ρ. 85] τοῖς άλλήλων σχοινίσμασιν άνά μέρος βοηθούντων πρώτος άρξαι τοῦ λαού λέγεται Χάλεβ έτη λ'. Μετά τούτο ὁ λαὸς εἰδώλοις λατρεύσας έκδίδοται δουλεύειν τῷ Χουσαρθώμ

Regionibus autem ad solis occasum vergentibus et Italie posteritas Pici Jovis per provincias præ. fuit. Inter Græcos autem innotnerunt Prometheus, Epimetheus, Atlas et acutissimo visu præditus Argus, qui ob perspicacitatem oculorum atque ingenii centumoculus est perhibitus. Atlas astronomicam tractavit scientiam : itaque fabulati sunt ab eo cœlum gestari. Prometheum grammaticæ inventorem fuisse tradunt. Anaxagorei porro philosophi Jovis nomine mentem, Minervæ vocabulo artem intelligent. Unde est illud:

Et manibus cassus sapientem Pallada quærit.

Prometheum autem mentem interpretantur : est enim hominibus a mente prudentia, quam prometheiam diennt. Ideirco etiam fabulantur ab eo homines fuisse transfiguratos, nimirum quod rudes ad scientiam adduxerit. Musicam invenit Epimetheus: Dencalion historiam diluvii Attici conscripsit. Cecropem duplicem seu duabus naturis constantem 145 dixernnt, sive ob corporis proceritatem, sive quod Ægyptins patria utramque linguam calleret. Is post diluvium Atticum Athenis regnavit annos 50, urbemque Athenas a Minervæ Græco nomine nuncupavit. Eo regnante primum in arce olea est enata. Ab ipso regio Cecropia est appellata. Is primus bovem admiratus est et Jovem cognominavit. Ejus tempestate fanum Apollinis Delii in insula Delo positum est ab Erichthonio Cecropis filio. Is legem tulit uti virgines uni alicui viro volenti nuberent, neque eo vivo rem cum ullo alio haberent. Hactenus enim promiscuo concubitu usi fuerant, arbitrio suo inter se juncti rursusque separati; quo factum est ut nemo patrem suum scire posset, peceris instar spurios procreantibus hominibus. Eam rem ille causam diluvio præbuisse dicebat. Post hunc Cranaus regnavit annos 9; quo tempore Sappho vixit, quæ prima Musarum dicta fuit. Successit Cranao Phorneus, aliique deinceps usque ad Codrum, qui regnum per annos 21 gessit. Duravit regnum Atheniense annos 492. Inde rem publicam suam duodenis principibus administrandam tradiderunt. Ex his primus Draco leges Atheniensibus posuit, quas ejus successor Solon abrogavit. Post hunc alias Thales Milesius tulit; rursumque Æschylus, cum in rem publicam tyrannidem obtineret per annum ac 7 menses. Post hunc Alcibiades biennium, deinde alii 18, rursusque horum regnum abolitum 146 est. Eo tempore judices populo Israelico præfuerunt, quos propter Græcorum historias denuo commemorare placuit.

Judicum Hebræorum tempora cum Græcis collata. Mortuo Josua Judie et Simeonis tribus mutua auxilia junxerunt. Primus populo dux fuisse parratur Calebus, annos 30. Inde populus simulacris divinum exhibendo cultum meruit, ut Chusarthomo Syriæ, quæ est Mesopotamia, regi servitutem ser

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(77) Nihil habeo, ut neque de bove, Jove, qui sequitur. XvL.

viret annos octodecim. Cum autem se ad Deum A βασιλεί Συρίας της Μεσοποταμίας έτη τη'. Έπιpopulus convertisset, is eis primum judicem excitavit Gothonielem, Calebi fratrem, natu minorem. Is populum 40 annos gubernavit. Hujus tempore diluvium Deucalioneum in Græcia fuit. Rursum peccatis populus Deum irritans ab eo in potestatem Egloni Moabico regi traditus est, anno mundi 3942, eique servivit annos 18. Resipiscentem populum Deus postea in libertatem asseruit ambidextri Andi opera. Is 80 annos populum gubernavit. Anno ejus 27 Atticæ rex Cecrops exstitit. Anno septuagesimo septimo diluvium fuit in Thessalia et Æthiopia. Rursus fictitiorum deorum cultu insaniente populo, concessit Deus ut is per viginti annos a Jabimo rege Chanaanico opprimeretur. Post Debora fatidica mulier, uxor Apheidothi de tribu B Ephraimica, Israelico populo præfuit. Hac duce Barachus Abinoemi filius tribu Nephthalimicus cum 147 Sisera copiarum Jabimi imperatore pugnam commisit, totumque ejus exercitum fudit. Ipse Sisera pedes fugiens a Jaela uxore Coschameri Cinnæi interfectus est, mala clavo transadacta. Ea tempestate Cadmus Thebis regnavit. Secundum Deboræ mortem rursus deliquit populus, Madianitisque vexandus per septem annos divinitus est exhibitus. Eos Gedean tribu Manassæus, victoriæ fiducia signis a Deo datis confirmata, cum manu virorum qui canum more aquam lambendo hausissent adortus est, ac exstinctis eorum 120 millibus, populi per quadraginta annos dux fuit. Post hunc Abimelecus filius ejus, annos 3, Tholas 23, Jairus Galaadites 22. Inde ob sua peccata populus Ammonitis deditus est, ab eoque 18 annos divexatus. Cum autem ad Deum revertisset, per Jephtham Galaaditam is eos liberavit. Princeps populi fuit hic annos 6. Post hunc Essebon 7. Eo fere tempore Troja et llium conduntur, et Æsculapius artem medicam constituit. Eglon Zabulonius annos 10. Abdon Selemi filius Pharathonites, cui quadraginta fuerunt filii, nepotes triginta, Israelicum populum rexit annos 8. Hoc tempore apud Gracos innotuit Orpheus Thrax, lyricus omniumque poetarum celeberrimus. Is in poematibus suis plurimos versus posuit de elementorum ortu itemque hominis nati-148 item de principiis incorporeis, de potestatibus, de sole et luna sideribusque universis, terra mari atque omnibus quæ in iis sunt, sive videri ea queant seu visum fugiant, omnia hæc ab universi Conditore efficta docens. Ab codem hominum genus ex terra effictum animaque rationis compote præditum; tum omnia ad unum divinæ naturæ imperium atque vim referri, nempe ad verum Deum, quem nemo yidet; cui tria sunt nomina, consilium, lumen et vita in ipso. Ita sapientissimus Orpheus propemodum veritati, quam nos profite-

στρέψαντος τοίνυν τοῦ λαοῦ πρὸς Θεὸν ἀνίστησε τὸν Γοθονιήλ πρώτον χριτήν, άδελφὸν νεώτερον τοῦ Χάλε6, δ; έχρινε τον λαόν έτη μ' έπὶ τούτου γέγονεν ό ἐπὶ Δευχαλίωνος χαταχλυσμός ἐν τη Ελλάδι. Καὶ πάλιν τὸ πονηρὸν ποιήσας ὁ Ἰσραήλ παρεδόθη Έγλων βασιλεί Μωαδιτών έν τῷ ,γομβ' έτει, καὶ έδούλευσεν έτη ιη'. Πάλιν δε αὐτους επιστρέψαντας έξαιρείται διά του άμφοτεροδεξιού 'Αωδ, δς έσχε τδ επώνυμον τοῦτο διὰ τὸ όμοίω; ἐν παντὶ πράγματι τη εύωνύμω χρησθαι χειρί καθάπερ και τη δεξιά. Ούτος ήγήσατο του λαού έτη π'. Τούτου τω κ." έτει έδασίλευσε τῆς Άττικῆς ὁ Κέκροψ έν δὲ τῷ οζ' ἔτει γέγονε κατακλυσμός ἐν Θεσσαλία καὶ Αίθιοπία. Πάλιν είδωλομανούντα τον Ίσραήλ παςέδωχε Κύριος εν γειρί Ίαθείμ βασιλέως Χαναάν έτη κ'. Μετά ταῦτα Δεβόρρα προφήτις, γυνή 'Αφειδώθ φυλής Έφραζα, έχρινε τὸν Ίσραήλ. Διά ταύτης ήγήσατο Βαράκ, υίδε 'Αδινοείμ έκ φυλής Νεφθαλείμ, τῆς κατά Σισάρρα μάχης τοῦ άρχιστραίήγου Ίαθείμ, και έκράτησε πάσης της δυνάμεως αύτού. Αύτὸς δὲ ὁ Σισάρρα τοῖς ποσὶ διαφυγών ὑπὸ Ίαἡλ γυναικός Χάμερ τοῦ Κινναίου ἀναιρείται, πασσάλω κατά τῆς γνάθου διαπαρείς. Κατά τούτους τούς χρόνους Κάδμος έν. Θήδαις έδασίλευσε. Μετά δὲ τὴν Δεδόρφας τελευτὴν ἐξήμαστε πάλιν ὁ λαός, και παρεδόθη τοίς Μαδιηναίοις έτη ζ. Γεδείου δὲ αὐτοῖς ἐχ φυλῆ; Μανασσῆ, θείοις σημείοις τῆς νίκης κομισάμενος την πίστιν, έπανίσταται, καλ έν τοις άνδράσι τοις λάψασι χαθώς χύων των ιβ' μυριάδας διαχειρισάμενος ήρξε του λαού έτη μ'. 'Αδιμέλεγ τούτου υίδς έτη γ', Θόλα έτη κγ', Ίαελρ ὁ Γαλααδίτης έτη κβ'. Μετά τούτο εξήμαρτεν ό λαός, καί παρεδόθη τοις 'Αμανίταις έτη ιη'. "Επειτα την πρός Θεόν ποιησάμενος επάνοδον σώζονται διά τοῦ Ἰεφθάε τοῦ Γαλααδίτου έτη ς'. Μετά τοῦτον Έσσεβων έτη ζ'. Κατά τούτους τούς χρόνους τὸ "Ίλιον ἐκτίσθη καὶ ἡ Τροία, και 'Ασκληπιός την Ιατρικήν επιστήμην μετήει. Έγλων (78) ὁ Βαδυλωνίτης έτη ι'. `Αδδών υίὸς Σελείμ ό Μαραθωνίτης, ός ήν πατήρ παίδων μ' καὶ ἐκγόνων λ', Εχρινε του Ίσραήλ έτη η'. Κατά τούτους τούς χρόνους Όρφευς ό Θράξ ό λυρικός και ποιητων απάντων έπισημότατος παρ' "Ελλησιν έγνωρίζετο, [Ρ. 84] ός έν ποιητικοίς στίγοις περί στοιχείων vitate, lucis ex æthere effulsione philosophatus: D ποιήσεως καλ άνθρώπου γενέσεως, καλ φωτός έξ αίθέρος Ελλαμψιν φιλοσοφών, άρχάς τε άσωμάτους και έξουσίας, ήλιον και σελήνην και άστρα πάντα, γην και θάλασσαν και τά έν αύτοις όρατά τε και άόρατα πάντα ύπό του Δημιουργού των όλων γενέσθαι, κοί τό των άνθρώπων γένος ύπ' αύτου του Θεού πλασθήναι έχ γής και ψυχήν όπ' αύτου λογικήν λαβείν, είς μίαν δε δύναμιν καὶ εν κράτος θεότητος άνάγεσθοι τὰ πάντα θεολογεί, ός ἐστιν ὁ ὢν Θεὸς, ὄν ούδελς όρά. Τρία δέ, φησίν, ονόματα, βουλή, φῶς, ζωή. έν αύτω, όλίγου δείν συμφώνως τη άληθεία τη καθ' ήμα; περί τε Θεού και άνθρώπων ό σοφώτατος

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(78) Elom emendavi in interpretatione, et supplevi hæc ex superiori de Judicibus narratione, et 1.dic. zn. XIL.

ιοδός ύμνείται, πάσαν κατακηλών και θέλγων ψυχήν. Καὶ τὰ λοιπά προεγράφησαν.

Κατά τούτους τους χρόνους και Μαρσύαν φιλόσοφου λέγουσι γενέσθαι, ος έξευρε διά μουσικής αύλούς ἀπό χαλάμων, χαι ἀπενοείτο ἀπό θεῶν ἐαυτὸν καλ λέγων άνθρώποις εύρηκέναι διά του μέλους των χαλάμων τροφήν. Τοῦτον παραφρονήσαντα ρίψαι λέγεται ξαυτόν είς του ποταμόν, όθεν και ό ποταμός Μαρσύας ώνομάσθη · ἀπὸ Κολχίδος δὲ οὖτος ὥρμητο.

Πάλιν ό λαδς προσπταίσας ἐκδέδοται άλλοφύλοις έτη μ'. Έπιστρέψαντος δὲ αύτοῦ πρός Θεόν άνίστησι τον Σαμφών τον του Μανωέ υίον, έχ φυλής Δάν, δστις καταπολεμήσας τούς άλλοφύλους άρχει έτη κ'. Κατά τούτους τούς χρόνους 'Ηρακίης έγνω- Β ρίζετο ὁ τους δεκαδύο άθλους διανύσας. Σαμανή ήγήσατο του λαού έτος α'. 'Αναργίας γεγονυίας κατά τάς Έδραϊκάς παραδόσεις, καὶ Επραττεν έκαστος όπερ ήδούλετο, οία είκος έν άναρχία γίνεσθαι, έτη μ', εἰρήνην ἔσχεν ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους έτη λ' Σαμανή ήγουμένου. Καὶ 'Ηλεὶ ὁ Ιερεύς ήρξε τοῦ λαοῦ ἔτη κ'. Κατά τούτους τοὺς χρόνους ὁ Ἰλιακός πόλεμος εγένετο έτη δέκα, και το "Ιλιον ήλω. Σαμουήλ διαδεξάμενος του 'Ηλεί την Ιερατείαν καὶ την ήγεμονίαν χρατεί τοῦ λαοῦ. Φασί δὲ αὐτὸν δεχαδύο έτων είναι, ότε πρώτον αὐτῷ ἐφάνη λαλήσας ὁ Θεός. υξς ή χιδωτός (79) εν τῷ 'Αμιναδάμ οἴχω διέτριψε. Καὶ βασιλέως γρισθέντος ήν άντιλαμβανόμενος ό Ήλει έτη ο΄ Γίνεται τοίνυν άπο τῆς τελευτῆς Ἰησοῦ ἐπὶ τὴν τελευτὴν Σαμουὴλ ἔτη χ', ἀπὸ δὲ Νῶς καὶ τοῦ C κατακλυσμού έτη βρκ', άπὸ 'Αδάμ έτη , ότπβ'. 'Ο μέν Σαμουήλ ήδη γεγηρακώς και τοῦ λαοῦ ὀκνηροτέρως πριούμενος την [P. 85] ἐποψίαν, τῶν τε παίδων αὐτοῦ δώροι; άελτὸ δίχαιον προϊεμένων, χρίει βασιλέα, τοῦ λαοῦ μέν καταναγκάζοντος, τοῦ Θεοῦ δὲ συγγωρήσαντος, τον Σαούλ υίδν Κίς, έκ φυλής Βενιαμίν. Ούτος συνεπισχύοντος του Σαμουήλ βασιλεύει Ετη κ', έφι έπυτοῦ δὲ ἔτη κ'. Προεφήτευσε δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἄμα καὶ Ιεράτευσε Σαμουήλ. 'Αδεννήρ δε ό τοῦ Νήρ τῆς στρατιας άφηγείτο. Τοῦ δὲ Σαούλ προσπταίσαντος τῷ Θεῷ πολλάκις, μειζόνως δὲ διὰ τὴν παράδασιν τῆς αὐτοῦ προστάξεως, περιποιησαμένου τον "Αγαγ βασιλέα 'Αμαληκιτών, ήκουσε παρά του προφήτου : Μεματαίωταί σοι, ότι κώχ εφύλαξας την έντολην ην ένετείλατό σοι Κύριος. Ήτοίμασε γάρ αν την βασιλείαν σου έως αίωνος έπι Ίσραήλ. Και νύν ου στήσεται ή βασιλεία σου, άλλά ζητήσει Κύριος ἄνθρωπον κατά την καρδίαν αύτου είς άρχονταξπὶ τὸν λαὸν αύτου. > Μετά δὲ ταῦτα χρίσαντος τὸν Δαδλό τοῦ Σαμουήλ, είτα γηράσαντος και τελευτήσαντος, προσέθετο μάλλον δ Σαούλ παροργίζειν τον Κύριον. "Οθεν καί Πνεύμα Κυρίου ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔπνιγεν αὐτὸν πνευμα πονηρόν. Οῦ χάριν καὶ ὁ Δαδὶδ ἄγεται πρός αύτον, είς παρηγορίαν ψάλλων διά της χιννύ-

αποφθεγγόμενος 'Ορφεύς. Αυρφέδς δε και κιθαρ- A mur, consentanea de Deo et hominibus pronuntiavit. Lyricus et citharædus fuisse prædicatur, qui suavitate sermonis quamvis oblectet atque demulceat animam. Reliqua supra retulimus.

Eodem tempore Marsyam quoque philosophum fuisse narrant, qui arte musica invenit fistularum ex calamis confectionem, atque ad insaniam prolapsus Dei sibi nomen arrogavit, dicens se alimenta hominibus carmine fistularum reperisse; ferturque mente captus sese in fluvium abjecisse, cui Marsyæ nomen inde factum: is ex Colchide venit.

Cæterum populus cum rursus Deum offendissel, ab eo Barbaris per 40 annos deditus est. Convers's ad se Deus Samsonem Manoæ filinm præfecit, tribu Danicum. Is devictis Barbaris populo annos 20 præfuit. Ea 149 tempestate Hercules innotuit, is qui duodecim ærumnas toleravit. Samanes populum rexit annum unum. Cum, ut est ab llebræis traditum, magistratu populus vacaret, ac suo quivis arbitrio ageret, sicut in interregno fieri assolet, per annos 40, pacata a Barbaris populo omnia fucrunt per annos 30, Samane duce. Elis sacerdos 20 annos populum gubernavit. Hujus ætate bellum Trojanum decennale gestum est ac Ilium captum. Eli Samuelus successit in sacerdotio et populi gubernatione. Hunc tradunt duodecim annorum fuisse, cum primum ei Deus apparuit atque ipsum affatus est : quibus arca in domo Aminadami commorata fuit. Et rege uncto apprehendebat Elis annos 70. Proinde fluxerunt ab obitu Josuæ usque ad Samueli mortem anni 610, a Noa et diluvio 2120, ab Adamo 4382. Enim vero Samuelus, cum ipse ob senectam ætatem segnius populi negotia obiret, et filii ejus donis se corrumpi passi ab æquitate identidem deflecterent, populo cogente ac permissu Dei regem populo unctione designat Saulum Kisi filium tribu Benjaminicum. Is Samuelo auxiliante regnum per viginti annos totidemque solus gessit. Samuelus eo regnante et vaticinatus est et sacerdotio functus. Abnerus Neri filius exercitui præfuit. Cum autem Sanlus Deum sæpenumero offendisset, ac maxime quod contra ejus præceptum Amalecitarum 150 regem Agagum incolumem servassel, ita est a vate compellatus " : « Actum est de te, propterea quod mandatum Dei violasti. Absque enim hoc esset, regnum tuum in Israelicam gentem fuerat Deus perenne facturus. Nnnc id non consistet : sed quæret Deus hominem ex animi sui sententia factum, quem suo populo præponat. , Secundum hæc cum Samuelus unctione Davidum regno destinasset senioque confectus diem suum obivisset, perrexit Saulus etiam amplius Deum irritare. Itaque et a Dei Spiritu desertus est et a maligno spiritu premi cœpit. Eam ob rem Davidus ad eum adductus est, qui fidibus ludens ab eo malum genium

⁴ I Reg. xv.

abigeret ipsumque recrearet. Idem Davidus A ρας, καὶ ἀφίσταται ἀπ' αὐτοῦ τὸ πονηρὸν πνεύμα, Goliathum barbarum interfecit, altum cubitos quatuor ac spithamam, casside caput armatum, corpus lorica bamata, cujus æs et ferrum appendebat 2 s. unciarum millia, crura ocreis æreis tectum, gestantem hastile instar liciatorii textoris, cujus cuspis unciarum trecentarum ferrea, humerisque æream aspidem ferentem. Ob id facinus a Saulo gener adscitus, oborta prætextu choreas ducentium muliercularum cantilenæ invidia, a socero profugit. Ea tempestate et panes sacros comedit et 350 sacerdotes Saulus trucidavit, urbemque Nobam ferro vasiavit, omnibus et hominibus et pecudibus interfectis, solo Abiatare Abimelechi filio 151 superstite, qui fuga ad Davidum evaserat. Id parricidium Sauli omnia flagitia impietate superavit. Quippe qui Agago et rebus omnibus pretiosis pepercisset, is ira permotus 350 sacerdotes urbemque corum cum omnibus mortalibus delevit. Enimyero inhumanissimus Saulus lenissimum Davidum crebro persequens semel alque iterum in ejus manus incidit. Tantum autem a reponendo maleficio abfuit Davidus, ut regem potius ita alloqueretur : c Cur, o rex, vitæ meæ insidiaris? disceptet Deus causam nostram 43. Ac Davidi quidem domus paulatim crevit, Sauli familia marcescente. Tandem Saulus in suis iniquitatibus immortuus est, a Barbaris sagitta in ilia confixus ; quod vulnus cum mortem non accelerasset, ipse sibi necem conscivit gladio suo incumbens, ne a Barbaris per ludibrium haberetur.

Post Saulum Davidus regno per 40 annos functus est, et in omnibus factis Dei voluntati paruit, sicuti scriptum est : « Inveni filium Isai Davidum, virum ex animi mei sententia; is voluntatem meam in omnibus exsequetur. . Affait ergo omnipotens Davido, isque rebus secundis auctus est. Habuit potentes viros triginta septem, quorum minimus centum viris, maximus mille viris compararetur. Ex his fuit Sebochas, qui Sephum Raplae filium percussit de gigantibus prognatum; Eleanas, qui Chettæum virum robustum stravit, cujus hastile erat liciatorii 152 textoris æquale; Jonathas, qui D virum ingenti robore ac mole corporis dejecit, senis pedum ac manuum digitis præditum; Adinon, qui uno prælio gladium contra octingentos viros strinxit; Jesebadas, qui una pugna trecentos sauciavit, Maras, qui Barbaris irruentibus agrique portionem lente consitam diripere conantibus, cum fugeret populus, solus ipse substitit Barbarisque in fugam actis agrum defendit; Eleazarus, qui messe hordei inita, cum Barbarorum adventu populus. fugisset, unicus substitit et hordeum tutatus est profligatis Barbaris, quorum tantam edidit stragem, ut manus ejus defatigata gladio adhæserit, reversusque est populus ad legenda spolia; Banaias, cujus multa fuerunt facinora. Filios Avielis Moa-

'Αλλ' ούν γε πατάξας ὁ Δαβίδ του άλλοφυλου Γολιάθ, ός ην ήλικία πηχών τεσσάρων και σπιθαμής τὸ ύψος, καὶ περικεφαλαίαν έχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αύτου, και θώρανα άλυσιδωτόν πέντε χιλιάδων σίκλων χαλχού καὶ σιδήρου, καὶ κνημίδας γαλκάς ἐπὶ τά σχέλη αὐτοῦ, χαὶ τὸ ξύλον τοῦ δόρατος αὐτοῦ ὡς άντίον ύφαινόντων, καὶ ή ἐπ' αὐτὸ λόγχη ἐξακοσίων σίκλων σιδήρου, καὶ άσπὶς χαλκή ἀνὰ μέσον τῶν ώμων αύτου. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπιγαμβρευθείς τῶ Σαούλ, καὶ φθονηθείς προφάσει τῶν χορευτριῶν. άποδιδράσκει άπ' αύτου, ότε και τους άρτους τζε προσθέσεως έφαγε, καὶ τοὺς τριακοσίους πεντήκοντα ίερείς άνείλε Σαούλ, καὶ πάσαν την πόλιν ἐπάταξε Νομβάν εν ρομφαία άπο άνθρώπου εως κτήνους. καὶ ούχ ὑπελείφθη ἐξ αὐτῶν, εἰ μἡ ᾿Λδιάθαρ, υἰός 'Αδιμέλεχ, φυγών πρός Δαδίδ. Αύτη του Σσούλ ή μιαιφονία πάντων των άλλων άμαρτημάτων δυσσεβε. στέρα. Καὶ τὸν μὲν "Αγαγ διέσωσε, καὶ πάντα όσα ἡν άξιόκτητα τοῦ δὲ θυμοῦ κεκινηκότος τοὺς τριακοσίους πεντήνοντα εερείς και πάσαν την πόλιν αθτανδρον διέφθειρε. Πολλάκις δε καταδιώκων τον πραστατον Δαδίδ ο άπανθρωπότατος Σαούλ είς χείρας Δαδίδ απαξ και όις εμπέπτωκε. Μή άνταποδιδούς δε ό Δα-6:δ αύτῷ κακὸν ἀντὶ κακοῦ, μάλλον ἔλεγε πρός αὐτόν. « Ίνα τί καταδιώκεις, βασιλεύ, λαβείν, την ψυχήν μου; Δικάσαι Κύριος μέσον ήμων. 1 [P. 86] Καὶ ό μεν οίχος Δαδίδ έπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο, ὁ δὲ οἶκος Σαούλ έπορεύετο και ήσθένει. Και απέθανε Σαού» εν ταις άνομίαις αύτου, τοξευθείς ύπο των άλλοφύλων είς τὰ ὑποχόνδρια· καὶ μἡ ἀποθνήσκων αὐτός γέγονεν αὐτοφονευτής, ἐπιπετῶν ἐπὶ τὴν ρομφαίαν αὐτοῦ, μή πω; ἐμπαίξωτιν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι,

Μετά δὲ Σαούλ ἐδασίλευσε Δαδλό ἔτη τεσσαράχοντα, δς εποίησε τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ πάντα, κατά τὸ εἰρημένον: « Εύρον τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ Δαδὶδ ἄνδρα κατά την καρδίαν μου, δς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. • Καὶ ἐπορεύετο Δαδίδ π.ρευό ενος και μεγαλυνόμενος, και Κύριο; παντοκράτωρ μετ' αύτου. Είχε δέ και δυνατούς άνδρας τριακονταεπτά τοιούτους ώστε τον μικρόν αύτων ποιείν πρές έκατον, τον δε μέγαν προς χιλίους. Έξ ων έστι τά ονόματα ταύτα. Σεδοχά. ούτος ἐπάταξε τὸν Σὲφ τὸν τοῦ 'Ραφά, άπόγονον των γιγάντων. Έλεαναν ούτος άνείλευ ανδρα δυνατόν Χετταΐον, ού ήν το ξύλον του δόρατος ώς άντίον ύφαινόντων. Ίωνάθαν · ούτος εφόνευσεν άνδρα δυνατόν και παμμεγέθη, έγοντα έν ταϊς γερσί καὶ τοῖς ποσίν ἀνὰ δακτύλους ἔξ. 'Αδίνων' οὖτος έσπάσατο την φομφαίαν αύτοῦ ἐπὶ όκτακοσίων στρατιωτών είς μίαν παρεμδολήν. Ίεσεδαδά ούτος έσπάσατο την μάγαιραν αύτου έν χαιρώ ένλ έπλ τραυματιών τριακοσίων. Μαρά ούτος των άλλοφύλων έπελθόντων και βουλομένων άρπάσαι την μερίδα του άγροῦ πλήρη ούσαν φαχής, χαλ τοῦ λαοῦ φυγόντος, μόνος έστη, και τους μεν άλλοφύλους εδίωξε, την δέ μερίδα του άγρου έφυλαξεν. Έλεάζαρ ούτος μερίδος ούσης χριθών, καλ τών άλλοφύλων έπελθόντων. καί του λαού φυγόντος, μόνος έστηλώθη, καί τους μέν άλλοφύλους έτρεψε, την δέ χριθην διέσωνες

⁵⁸ I Reg. xxiv, 16.

τοσούτους γάρ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις, ἔως ἡ A bici iste percussit, et quadam die cum nix jaceret, γείρ αύτου κοπιάτασα προσεκολλήθη τή μαγαίρα, και ό λαός ἐπέστρεψεν ὁπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σχυλεύειν. Μαναίας 14. ούτος πολλά μέν ἐποίησεν ἔργα, ἐπάταξε δὲ καὶ τοὺς υίοὺς 'Αριήλ τοῦ Μωάδ, καὶ καταδάς έν ημέραις χιόνος είς λάχχον έφόνευσε λέοντα. 'Ανείλε δὲ καὶ ἄνδρα Αἰγύπτιον ἐπτάπηχου, ἔχοντα ξύλον διαδάθρας ώς δόρυ άρπάσας γάρ ἀπ' αύτοῦ τὸ ξύλον ἐν αὐτῷ ἀπέχτεινεν αὐτόν. 'Αδεσά ὁ ἀδελ-' φὸς Ἰωάθο οδτος ἐπάταξεν ἄνδρας ἐξακοσίους καὶ τὸν Ἰεσδάν θέλοντα φονεύσαι τὸν Δαδὶδ (ἡν δὲ ὁ Ίεσδὰν Εκγονός τοῦ "Ραφάν), δόρυ Εχοντα σταθμοῦ σίχλων τριαχοσίων. Ήνίκα δε ετρεχεν ο 'Αδεσά, ήν ώς δορκάς έν τοίς δρεσι. Τρείς δέ ἀπό των λοιπων δυνατοί, περιχυχλωσάντων ποτέ των άλλοφύλων την Βηθλεέμ και του Δαδίδ έπιθυμήσαντος πιείν έκ Β τοῦ ἐν Βηθλεὲμ φρέατος, διέββηξαν οἱ τρεῖ; τὴν παρεμδολήν των άλλοφόλων [Ρ. 87] καὶ ήνεγκαν τῷ Δαδ.δ ύδωρ άπο του φρέατος. 'Ο δε θαυμάσας την άνδρίαν αύτων ούχ έπιε το ύδωρ, άλλ' Εσπεισεν αύτο τῷ Κυρίω, λέγων • "Ιλεώ; μοι, Κύριε, εἰ αίμα άνθρώπων πορευθέντων έν ταζς ψυχαζς αὐτῶν πίωμαι... "Ομοίως δε και οι λοιποι αύτων ύπηρχον ανδρες άκαταγώνιστοι καὶ φοδερώτατοι τοῖς ἐναντίοις, θυρεούς έχοντες και δόρατα μέγιστα, και κούφοι τοίς ποσίν ως δορχάδες έπὶ των όρεων, καὶ τὰ πρόσωπα αύτων ώς πρόσωπα λεόντων. Των δέ γε πολεμιστών του χοινού λαού οθς είχεν ό Δαβίδ, ήν άριθμός μυριάδες σλδ' (80), καθώς ἡριθμήθησαν ὑπὸ Ἰωὰδτοῦ άρχιστρατήγου. Φησί γάρ ι Καί προσέθετο όργη Κύριος έχχαηναι έν Ίσραήλ, και έπέσεισε του Δαδίδ C έν αύτοις λέγων . Πορεύθητι και άριθμησον τον Ίσραήλ καί του Ἰούδαν. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς προς Ἰωλό τιν άρχοντα τῆς ἰσχύος τὸν μετ' αὐτοῦ. Ἐπίσκεψαι του λαόν, και γνώσομαι του άριθμου αύτου. Και είπεν Ίωά6. Προσθείη Κύριος ὁ Θεός πρός τον λαόν σου καὶ ΐνα τί ὁ Κύριος μου βούλεται ἐν τῷ λόγω τούτω; Καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως, καὶ άπηλθεν Ίωλ6 και έπεσκέψατο τον λαόν. Και ήν πάς Ίσραήλ χίλιαι χιλιάδες και έκατου χιλιάδες άνδρων έσπασμένων φομφαίαν, και Ίούδας χιλιάδες τετρακόσιαι ὀγδοήκοντα άνδρῶν ἐσπασμένων μάχαιραν. Τον δε Λευτ και τον Βενιαμίν ούκ ηρίθμησεν, ότι προσώχθισεν ο λόγος του βασιλέως τον Ίωλ6, καλ πονηρόν έφάνη έναντίον του Θεού. Καλ έπάταξε η καρδία Δαδίδ αύτον έν τῷ άριθμῆσαι τὸν λαόν καὶ ἀπέστειλε Κύριος Γάδ του προφήτην πρός Δαδίδ, καλ είπε Τάδε λέγει Κύριος "Εχλεξαι σεαυτώ γενέσθαι σοι η τρία έτη λιμόν εν τη γη σου, η μηνας τρείς φεύγειν σε έχ των έχθρων σου Εμπροσθεν, ή τρείς ήμέρας θάνατον εν τη γη σου. Και είπε Διδίδ πρός Γάδ. Στενά μοι σφόδρα πάντοθέν έστι: πλήν έμπε-40 H Reg. xxiii, 17. 47 H Reg. xxiv.

in foveam descendit, inque ea leonem jugulavit. Idem Ægyptium quemdam septem cubitos longum, qui ligno nautico hastæ loco utebatur aggressus, lignum id ei eripuit, ipsumque eo necavit. Abisaius, Joabi frater, 600 viros percussit, et Jesham, qui Davido cædem intentabat. Fuit is Jesbas ex posteris Raphæ, cujus cuspis 150 uncias appendebat. Cum Abisaius curreret, similis erat capreæ montanæ. Cum autem quo lam tempore Barbari Bethlehemam obsidione cinxissent, ac 153 Davidus potum aquæ de fonte Bethlehemensi desideraret, tres viri de reliquis potentibus castra Barbarorum perruperunt, regique suo aquam de illo fonte attulerunt. Davidus eorum fortitudinem admiratus non bibit aquam, sed Domino eam libavit, ita fatus 46; Propitius mihi sis, Domine: non bibam sanguinem virorum, qui vitæ suæ periculo eam attulere aquam. . Itidem et reliqui eorum insuperabiles erant, summoque bostibus terrori, scutis armati et hastis prægrandibus, cursuque instar montanarum caprarum veloces, ac vultu leonino præditi. Cæterum numerus militum quos de populo Davidus habebat, fuit 2340 millia, quem quidem Joabus exercitus princeps concepit. Ita enim scriptum est 47 : Porro autem ira Domini adversus Israelicum populum exarsit; isque Davidum incitavit ut mitteret qui Israelicum ac Judaicum populum numerarent. Mandavit ergo rex Joabo suarum copiarum summo duci, ut populum perlustraret sibique ejus numerum indicaret. Joabus tametsi, incrementum populi regi precatus, causaretur sibi mirum videri cur rex hoc fieri vellet, tamen regis mandato prævalente abiit populumque perlustravit. Inventa sunt Israelici populi 1100 millia virorum gladium stringentium, et Judaici 480 millia. Levis et Benjamini tribus recensæ non sunt : offenderat enim regis sermo Joahum. Displicuit autem 154 Deo id factum, et cor Davidi tremuit instituta ea dinumeratione. Dominus ergo vatem Gadum ad Davidum misit, qui ei suis verbis indicaret optionem ipsi dari liberam ; vel penuriam triennalem regni, vel trium mensium fugam insequentibus hostibus , vel pestem trium dierum in regno suo deligeret. Respondit rex se in tantis angustiis versantem malle in Dei, cujus multiplex esset misericordia, quam in hominum manus incidere: proinde pestilentiam præferre. Ergo cum triticea messis esset, luem Deus Israelico populo immisit; ac perierunt ab aurora usque ad prandii horam 70 hominum millia. Jamque etiam ad Jerusalem angelus manum extendebat, ut in ea stragem ederet. Ibi Davidus Dominum inter-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(80) Hic numerus neque cum lis quæ statim, neque cum lis quæ non multo inferius dicuntur, neque omnino cum veritate congruit. Josephus, Antiq. vu, 10, habet numerum Israeliticorum ένενήχοντα μυριά-900000, Judicorum τεσσαράχοντα. μυριάδας, 400000. Zonaras horum 500000, illorum 800000

numerum concipit ; quæ est Bibliaca summa. Cedremus sæpe variat, librarii, puto, culpa. Porro Hebraismum non obscurum retinui, quo viri gladium stringentes identidem in Scriptura dicuntur, qui a tate et robore sunt militori. XVL. pellavit, snam esse culpam, se pastorem populi A σούμαι είς χείρας Κυρίου, ότι πολλοί οἱ οἰχτιρμοί deliquisse, nullum esse ovium maleficium : se ergo Deus et paternam Davidi familiam potius affligeret. Exoratus Deus angelo mandavit ut manum suam retraheret. Ibique Davidus aram exstruxit et solidum Deo sacrificium obtulit; atque Deo precibus annuente cessavit clades populi. Hæc, inquit Theodoretus, non abs re ita evenerunt : verum ea occasione populus sui peccati pœnas dedit, quod, pio ac divinitus constituto rege derelicto, castra tyranni ac patri suo necem struentis secutus erat. Sic etiam a morte Sauli fames eos castigavit ob interfectos a Saulo Gabaonitas. Etenim et Josua et universus populus pactum iterant cum 155 Gabaonitis, cujus juramenti etiam particeps fuit Eleazarus pontifex. Non debuerunt ergo pos- B teri eorum qui juraverant, jusjurandum violare. Post detectam enim fraudem Gabaonitarum, ita Josua eos affatus fuit 8: « Jam nunc ergo exsecrationi obnoxii estis. Nunquam erit ut non de vobis sit servus, lignorum sector et aquæ bajulator, qui mihi et Deo meo serviat. Propterea destinati sunt ad findendum ligna et portandum aquam ad altare Dei et toti cœtui usque in hunc diem. . Quoniam ergo calumnia id fœdus Israelici disciderunt, ideo etiam post ejus mortem fame castigati sunt. Hæc nos oratio docet, quæ interposito juramento pacta sunt teste Deo inita, violanda non esse, utcunque ca violatio aliis expediat. Davidus autem causam divinitus immissæ penuriæ ignorans Deum consuluit; ab eoque edoctus puniri populum ob injuste C necatos Gabaonitas, eos ipsos qui injuria fuerant affecti, arbitros constituit, ac percontatus est qua se placari ratione vellent. Responderunt Gabaonitæ se neque aurum Sauli neque argentum ejus neque ullum ex Israelico populo hominem ad necem deposcere: ejus viri qui ipsos persecutus fuisset ac exscindere molitus, cupere se memoriam ex Israelica gente delere; itaque septem ejus stirpe natos se deposcere, his se flagitium coram Domino expiaturos in colle Sauli. Eo igitur in loco viros cos in crucem egerunt, in quo injustas ille cædes ausus fuerat. Erant autem, 156 qui crucibus aflixi sunt, duo filii Sauli spurii et quinque ex placatus est Dominus, ac terra solitas fruges exhi-

Έν ἐχείνω τοίνυν τῷ χωρίω ἀνεσχολόπισαν τοὺς τιμωρίας γεγενημένης ίλεως ὁ Δεσπότης ἐγένετο, καὶ ἡ γῆ τὸν ἐξ ἔθους ἔδωκε καρπόν.

Secundum hæc, quadam vespera Davidus cum de lecto suo surrexisset, deambulavit in tecto regiæ, indeque mulierem lavantem prospexit forma insigni. Neque vero se ab eo spectaculo subtraxit, sed formæ pulchritudine inescatus hamum peccati deglutivit. Quod ei alterius, nimirum deterioris, affectus fuit remedium, videlicet animi elationis, id quod ipse innuit his verbis: e Ego cum fuissem

αύτου. Είς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω. Καὶ έξελέξατο Δαδίδ του θάνατου. Καλ ήμέρα θέρους πυρών, καὶ ἔδωκε Κύριος θάνατον ἐν Ἱσραἡλ ἀπὸ πρωίθεν εως άρίστου, και άπέθανον έκ του λαού χιλιάδες έβδομήχοντα. Καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος Θεοῦ την χείρα αύτου είς Ίερουσαλήμ του διαφθείραι έν αὐτή. Καὶ εἶπεν Δαδὶδ πρὸς τὸν Θεόν. Ἰδοὺ ἐγὼ ἡμάρτηκα, καὶ ἐγώ είμι ὁ ποιμήν ὁ κακοποιήσας, καὶ τὰ πρόδατα τί ἐποίησαν; γενέσθω δὲ ή χείρ σου ἐν ἐμοὶ, Κύρ:ε, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου. Καὶ παρακληθείς ὁ Κύριος είπε πρός τον άγγελον. "Ανες την χείρά σου. Καὶ ώχοδόμησεν έχει Δαδίδ θυσιαστήριον, χαί άνήγαγεν εύθυς όλοκαυτώσεις. Καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ Κύριος, καὶ συνεσχέθη ή θραύσις τοῦ λαοῦ. > [P. 88] Ταύτα δέ, φησί Θεοδιύρητος, ούκ άπεικός συμδέδηκεν, άλλ' οίχείας παρανομίας έτισε δίχας ὁ λαδ; διά προφάσεως καταλιπών γάρτον εύσεδη και θείον βασιλέα τυράννω και πατραλοία παιδί συνεστράτευσεν. Ούτω δέ και διά την του Σαού) είς τους Γαδαωνίτας άναίρεσιν έπαιδεύθησαν διά λιμού μετά την έχείνου τελευτήν. 'Ο μέν γάρ λαὸς ἄπας καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυή πεποίηκε τὰς πρός τους Γαδαωνίτας συνθήκας, έχοινώνησε δέ των όρχων και Έλεάζαρ ὁ όργιερεύς. "Εδει τοίνυν τους άπογόνους των όμωμοχότων μή παραδήναι τον δρχον. Φησί γάρ πρός αύτους Ίησους μετά την φανέρωσιν της πανουργίας αὐτῶν (Καὶ νῦν έπιχατάρατοι έστέ. Ού μη έχλείψη έξ ύμων δούλος, ούδὲ ξυλοχόπος καὶ ύδροφόρο; ἐμοὶ καὶ τῷ Θεῷ μου. Διά τοῦτο ἐγένοντο ξυλοχόποι καὶ ὑδροφόροι τῷ θυσιαστηρίω του Θεού και πάση τη συναγωγή έως της ήμέρας ταύτης. • Έπει ούν ταύτα παρελογίσαντο, διά τούτο καλ μετά την έχείνου τελευτήν ὑπέστησαν την διά του λιμού παιδείαν. Διδάσκει γούν ήμας ο λόγος μή παραδαίνειν τὰς μεθ' ὅρχων συνθήχας ἐπὶ Θεοῦ γινομένας, κάν είς άλλων ώφέλειαν ή παράδασι; γίνηται. 'Αγνοών δὲ τὴν αἰτίαν ὁ Δαδὶδ τῆ; θεηλάτου πληγής του λιμού τον Θεόν άνηρώτα. Καὶ μαθων ως Ενεχα της των Γαδαωνιτων άδίχου άναιςέσεως εύθύνας είσπράττονται, αὐτοίς ἐχείνοις ἐχρήσατο χριταίς τοίς ήδιχημένοις, λέγων - Τί ποιήσω ύμίν, καί εν τίνι εξιλάσομαι; > Καί φασιν : Ούχ έστιν ήμι. άργύριον οὐδε χρυσίον μετά Σαούλ, καλ ούκ έστιν ήμεν θανατώσαι άνδρα έχ παντός Ίσραήλ άλλ ό posterioribus filis ejus. Eo supplicio peracto D ανήρ ὁ διώξες καὶ συντελέτας ήμας, ώσπερ έλογίσατη ήμας έξολοθρεύσαι, άφανίσωμεν αύτον του μή άντικαθίστασθαι παντί όριω Ίσραήλ. Καί δοθή-

τωσαν ήμεν ἄνδρες ἐπτὰ ἐχ τῶν υἰῶν αὐτοῦ, χαὶ ἐξιλασόμεθα ἐν αὐτοῖς Κυρίφ ἐν τῷ βουνῷ Σαούλ. > άνδρας, έν ῷ τὰς παρανόμους ἐτόλμησεν ἐχεῖνο, μιαιφονίας. Οδτοι δὲ ήσαν τοῦ Σαοὺλ δύο μὲν υίολ νόθοι, πέντε δὲ τῶν ὑστέρων υίῶν αὐτοῦ. Τῆς οὖν

Έγένετο δὲ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν καιρῷ δείλης άνέστη Δαδίδ άπο τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει έπὶ τοῦ δώματος τοῦ οίχου τῶν βασιλέων, καὶ είδε γυναϊκα λουομένην άπο του δώματος, και ή γυνή καλή τη δψει σφόδρα. Καὶ Ιδών τὸ γύναιον λουόμενον ούχ έφυγε την θέαν ώς όλεθρίαν, άλλά χαταθελγθείς τῷ τῆς ώρας δελέατι τὸ τῆς άμαρτίας κατέπιεν άγχιστρον. Καὶ έτέρου τάχα πάθους χείρονος.

98

ins

al

u;

πδ

oũ

oũ

έv

τά

ol,

oà

ai.

8

0-

ũ

της ἐπάρσεως δηλονότι, γέγονεν ίαμα. "Οπερ [P. 89] A elatus, depressus sum et in summas angustias δή και αύτος ύποφαίνων έλεγεν ι 'Υψωθείς δε έταπεινώθην και έξηπορήθην. Και έγω μεν είπον έν τή εύθηνία μου. Ού μή σαλευθώ είς τὸν αίωνα, άπέπτρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγεννήθην τεταραγμένος. 'Αλλ' άγαθόν μοι, ότι εταπείνωσάς με, όπως αν μάθω τὰ δικαιώματά σου. > Διὰ γὰρ τῆς του υίου έπαναστάσεως δίχας έναργείς έτισε του τε φόνου καὶ τῆς μοιχείας κατά την θείαν πρόββησιν. Φησί γάρ «Τάδε λέγει Κύριος Τδού έγω έγείρω κακά έπὶ σὲ ἐχ τοῦ οίχου σου, , χαὶ τὰ ἐξῆς. "Οσον τοίνυν θλίψις δνίνησι καί συμφορά και μέριμνα, καί έκ ταύτης τῆς Ιστορίας μανθάνομεν. Διωκόμενος γάρ ύπὸ τοῦ Σαούλ ὁ Θεὸς Δαδίδ πάσαν κατώρθου φιλοσοφίαν, και παραταττόμενος και ταίς φροντίσε των πολέμων ένασχολών την διάνοιαν κατά τους Β Ιερούς ἐπολιτεύετο νόμους. 'Ανακωγής δὲ τυχών όλίγης τον δλισθον έχεινον ύπέμεινε. Του δέ προφήτου ποδε αύτον είσελθόντος, καλ τέν έλεγγον αύτου όπομείναντος, καλ εήν εξομολόγησιν ποιησαμένου καί, « Ἡμάρτηκα τῷ Κυρίφ μου, » φήσαντος, φησίν ό προφήτης ι Ού μή ἀποθάνης, πλήν παροργίζων παρώργισες έν τοις ύπεναντίοις τον Κύριον. και πρώτον μέντοι το μοιχαλίδιον παιδίον ἐπάταξεν ὁ Θεός, ξπειτα καὶ τὴν τοῦ υίοῦ αὐτοῦ ἐπανάστασιν κατ' αύτου παραδηλών φησί · « Καλ νῦν ούκ ἐξαρθήσεται έομφαία έχ του οίχου σου. Είχότως ούν έλεγε. • Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος, τῷ δὲ θανάτφ οὐ παρέδωκέ με. > Καλ γάρ παντοδαπαίς αύτον, οία δή πάνσοφος έστρος, παιδείαις ύπέδαλεν ό Θεός μετά την όμολο- C. γίαν της άμαρτίας. 'Ο ούν μακάριος Δαδίδ πρό της τελευτής αύτου καλέσας του υίου αύτου Σολομώντα είπεν αύτο. • Σολομών τέχνον μου, έμοι έγένετο έπι ψυχήν του οικοδομήσαι οίκον Κυρίω τῷ Θεῷ (81). Καὶ έγέν το λόγος Κυρίου ἐπ' ἐμοὶ, λέγων Αξμα εἰς πληθος έξέχεας καλ πολέμους έποίησας μεγάλους. Ούκ σίκοδομήσεις οίχον τῷ ὀνόματί μου. Ἰδοὸ υἰὸς τίχτεταί σοι, και άναπαύσω αύτον άπο πάντων των έγθρων αύτου, ότι Σολομών δνομα αύτφ. Ούτος οἰκοδομήσει οίκον τῷ ἐνόματί μου. Καὶ νῦν ἀνδρίζου καὶ ἴσγυε. Καὶ ίδου έγω κατά την πτωχείαν μου (82) ήτοίμασα είς οίχον Κυρίου χρυσίου τάλαντα χιλιάδας έχατον καὶ άργυρίου τάλαντα χιλίας χιλιάδας, καὶ γαλκόν και σίδηρον ου ούκ έστιν άριθμός, και πρός ταυτα πρόσθες είς οἰκοδομήν ναού Κυρίου. > Και Δα- D δλό (85) πρεσδύτης καλ πλήρης ήμερων, καλ βασιλεύσας τον υίον αύτου Σολομώντα πάλεν εξπεν αύτώ ενώπιον τοῦ λαοῦ . Ἰδοὸ ἡτοίμασα εἰς οίχον τοῦ Θεοῦ μου χρυσίον, άργύριον, χαλκόν, [Ρ. 90] -σίδηρον καλ πάντα λίθον τίμιον καὶ λίθους τιμίους πολυτελείς καὶ

redactus. Atque ego quidem rebus meis secundis dixi, nullo unquam tempore labefactabor: ut primum vero tuam faciem avertisti, conturbatus fui. Mihi vero conducibile fuit abs te deprimi, ut sic tua jura discerem. . Etenim rebellione filii aperte pænas cum adulterii tum homicidii persolvit, quomodo ei divinitus prædictum fuerat: « Ecce ego tibi ex domo tua calamitates immittam, » et cætera. Jam hæc quoque nos historia docet res adversas, calamitates atque sollicitudines expedire. Quo enim tempore beatus Davidus infestum Saulum fugit, eo in omnibus sapientiæ studiis præclare se gessit; interque belli pericula et hostilium conatuum occupationibus animo intento, ex præscripto sacrarum legum vixit. Idem pauxillum requietis 157 nactus in istam est prolapsus sæditatem. Ingresso ad se vate, et delicti exprobrationem sustinuit et confessus flagitium est, peccasse contra Dominum sese perhibens. Itaque vates eum morte non plectendum bujus culpæ causa pronuntiavit, quanquam vehementer Deum exasperasset. 1s primum prolem ex eo adulterio natam necavit, deinde filii rebellionem ei significavit, cum in familia ipsius nunquam a gladiis fore vacationem denuntiaret. Convenienter ergo Davidus dixit se a Deo vehementer quidem castigatum, non tamen neci traditum fuisse. Nam Deus, ut sapientissimus medicus, omnis generis castigationibus eum exercuit, posteaquam peccatum suum confessus fuit. ls ergo beatus Davidus, antequam ex hac vita commigraret, advocatum ad se filium Solomonem in banc sententiam est allocutus : « Fili mi Solomon, induxeram ego in animum meum Domino Deo templum ædificare: sed me Deus ita monuit, ut significaret me, quia multum sanguinis fudissem ac magna bella gessissem, ipsius nomini ædem conditurum non esse: filium mihi nasci, a quo (id quod et Solomonis nomen denotat) omnem hostium impetum esset ipse prohibiturus: eum nomini Dei templum exstructurum. Tu itaque, fili, vir esto, et vires sume. Atque ecce ego, quantum mea paupertas tulit, ad ædificandam Domino domum, confeci talenta auri 100000, argenti talenta 1000000, præterea æris atque ferri innumerabilem vim. Tu iis adde quæ ad ædificandum Deo templum facient. > 158 Erat autem Davidus admodum provecta ætate et satur annorum. Cumque filium suum Solomonem regno inaugurasset, rursus coram populo ita eum est allocutus : « Ecce

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(81) In margine notatur alia lectio, τῷ δυόματι Κυρίου τοῦ Θεοῦ, nomini Domini Dei, quæ eodem recidit. Desumpta sunt hæc ex I Paral. xxvIII. Cæterum Solomonis nomen Paci παρώνυμον est. XyL.

(82) In margine alleverat librarius, nisi forte Cedrenus tam fuit facetus, Τοιαύτη και έμοι πτωχεία γένοιτο, θείε Δαδίδ, lepide profecto et historiæ convenienter ἐπιφωνήσας. Talis erat etiam supra, folio 58, ad Manassis et Ephraimi benedictionem anrotatio : Uluat διά τούτο καὶ έμοι ώς τῷ Μανασσή τὸ

δυστυχείν άποχεχλήρωται. Sunt et alia passim talia. quæ consulto omisi, nihil sane lectorem ils præteritis defraudans qui, si volet, utilius aliquid margini facile allinet. XVL.

83) In margine, Έλιπεν έχ τοῦ ἀντιγράφου. Mihi autem profecto non videtur hic aliquid deesse, ita ut mirer librarii religionem, qui, tam multa loca mutilata pro integris describens, hic demum senserit aliquid excidisse. XYL.

1

4

r

61

0

X

è é

ÈT

Bo

È

ai

Va

E.

च्य

αů

ζe

po

paravi ad structuram ædis Deo meo consecrandæ A ποικίλους. Καὶ πρός τούτοις δίδωμι, έκτὸς ων ήτως. gurum, argentum, æs, ferrum, lapides, omnis generis pretiosas gemmas; his addo auri Ophirei talenta ter mille, ac septem millia talentorum argenti probati ad muros templi incrustandos. > Principes autem populi Israelici ad idem opus faciendum contulerunt talentorum auri millia 7, argentum, lapides pretiosos et immensam vim æris. Davidus cum populum, lelicia ei omnia prius comprecatus, dimisisset, rursus ita filium suum compellavit : · Proinde, o Solomon, Deum majorem tuorum agnosce, eumque toto corde atque animo volente cole. Omnia enim corda scrutatur Deus, omnesque cogitationes videt. Si quæras eum, invenies : si derelinguas, prorsus destituet te. Dedit autem Davidus Solomoni filio suo exemplar totius templi et Cherubimorum qui passis alis arcam fœderis divini obumbrant. Quæ omnia manu Dei depicta Davidus filio præbens, hortatus est ut præsidio Dei, quem pater coluisset, fretus, virum se præberet ac fortiter rem gereret.

Hic actis Davidus grandis natu, pietate, opibus et gloria insignis, finem hujus vitæ fecit, satur annorum, septuagenarius. Ita enim habet sacra Scriptura 19: « Mortuo Saulo Judæi Chebronem venerunt, ac Davidum 159 anno suæ ætatis tricesimo totius Israelici populi regem unctione inauguraverunt. Gessit deinceps regnum annos 40. > Et vero regno unctione inauguratus fuerat Davidus a Samuelo : quod autem populus cum regem decla- c ravit, id Scriptura promiseua vocabuli usurpatione unctionem nominavit. Sepultus est Jerusalemæ in maximo sepulcro, quod exstruxerat sapientissimus filius Solomon ad Siloamain, Regnavit Davidus annos Saulo superstite 7, ab eius exitu annos 33. Vaticinatus est et ipse, et eodem tempore Gadus Nathanus Asaphus atque Idithumus. Exercitum regis duxit Joabus; qui cum populum censuisset, Israelicorum inventa sunt 1000 millia, Judiræ tribus 470 millia, Levis et Benjamini ceusus actus non est: et quidem irato Deo, trium horarum spatio mortua sunt hominum 70 millia de populo.

Notandum est, cum peccatores et contemptores quam omnia æqua dispensans lance Deus immissurus est, tum populi principibus hoc permitti uti aliquod malum facinus perpetrent. Id eo fit, ne temere aut fortuito, sed justo judicio mala infligi putentur. Neque existimandum est propter sola principum delicta pestes, ingentes calamitates communesque populi interneciones accidere. Imo 50 H Reg. 11.

μασα είς ο χον τον άγιον, γρυσίου του έξ 'Ωφείρ (84) τάλαντα τρισγίλια, καὶ ἐπτακισγίλια τάλαντα άργυρίου δοχίμου, του έξαλειφθήναι έν αύτοις τοις τοίγοις του ίερου, > Οἱ δὲ ἄργοντες τῶν υἱῶν Ἰσραἡὶ έδωχαν είς τὰ έργα τοῦ οίχου τοῦ Θεοῦ γρυσίου τάλαντα έπτακισχίλια καλ άργύριον καλ λίθους τιμίους και γαλκόν άπειρον. Και εύλογήσας του λαδο ό Δαδίδ και άποστείλας είπεν αύθις τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ι Καὶ νῦν, Σολομῶν, γνῶθι τὸν Θεὸν τῶν πατέρων σου, καὶ δούλευσον αὐτῷ ἐν καρδία τελεία καὶ ψυγξ θελούση, ότι καρδίας πάσας έτάζει Κύριος καλ πάν ένθύμημα γινώσχε:. Καὶ έλν ζητήσης αύτον, εύρε-Officeral our xal Edv xatalelung autov, xatalelie: σε είς τέλος. > Καὶ έδωχε Δαδίδ Σολομώντι τω υίω Β αύτου το παράδειγμα του ναού παντός και των Χερουδία των διαπεπετασμένων ταζε πτέρυξι και σχιαζόντων ἐπὶ τῆς χιδωτοῦ διαθήχης Κυρίου. Πάντα ἐν γραφή γειρός Κυρίου δέδωκε Δαδίδ Σολομώντι τὸ υίω αύτου, λέγων, « Ίσγυε καλ άνδρίζου, ότι Κύριος δ Θεός μου μετά σου. »

Καὶ μετά ταῦτα ἐτελεύτησε Δαδίδ πλούτω καὶ δόξη και εύσεδεία έν γήρει καλώ και πλήρης ήμερών, έτων ο'. Φησί γάρ ι Καί έγένετο μετά το άπρ θανείν τον Σαούλ, και ξοχονται οἱ ἄνδρες τῆς Ἰουδαίας έν Χεδρών, και χρίουσιν αύτον είς βασιλέα έπὶ πάντα Ίσραήλ. Τριάκοντα έτῶν Δαδίδ έν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. Κα! ἐδαυίλευσεν ἔτη τεσσαράχοντα. > 'Αλλά τῆς μὲν βασιλιχῆς γρίσεως διά Σαμουήλ ήξιώθη, τὰς δέ γε τοῦ λαοῦ ἀναγορεύσεις ή Ιστορία χρίσεις άδιαφόρως ώνόμασε. Τελευτήσας τοίνυν έτάση έν τη πόλει 'Ιερουσαλήμι είς το μέγιστον μνήμα, δ ώχοδόμησεν ό σορώτατος υίδς αὐτοῦ Σολομων παρά την Σιλωάμ. Βασιλεύει δὲ ὁ Δαδὶδ ἐπτά μέν έτη περιόντος του Σαούλ, μετά δὲ τὴν τελευτήν τούτου λγ'. Προεφήτευσε δὲ αὐτός τε Δαθιδ και Γάδ και Νάθαν και 'Ασάφ και 'Ιδιθούμ, 'Εστρατηλάτιι δὲ αὐτῷ Ἰωάδ, δς ἡρίθμησε τὸν λαὸν, καὶ εὐρέθη γίλιαι έχατον γιλιάδες, του δὲ Ἰούδα υο γιλιάδες. Τὸν δὲ Λευί και τὸν Βενιαμίν οὐκ ἡρίθμησαν. Πεπτώχασι δὲ χατ' όργην Θεοῦ ἐχ τοῦ λαοῦ ἐν τρισίν ῶραις χιλιάδες ο'.

Σημειωτέον ώς ήνίχα τις ἀπόκειται τοῖς ἀνομούσι Dei gravis aliqua et insolens manet calawitas, D και καταφρονούσιν έξαισία πληγή και όργή παρά τω δικαίοις τὰ πάντα διευθετούντι ζυγοίς, συγχωρείται τις ένεργεθήναι πονηροπραξία τοις του λαού ήγουμένοις, ώς αν μή άλόγως μηδέ ώς έξ αύτομάτου, άλλ' έχ διχαίας χρίσεως ἐπάγεσθαι πιστεύοιτο τά κακά. Ού δεί δὲ (85) οἴεσθαι τὸς διὰ μόνην τῶν ἀργόντων την απροσεξίαν έξαίσιοι θάνατοι [P. 91] καί συμφορών ὑπερδολαὶ τοῖς λαοῖς καὶ κοιναὶ τοῖς δχλοι;

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

184) Ex Σωφείρ mendose scripsit pro iξ 'Ωφείρ, duplicilitiera non recte discerpta, l Paralip. xxxx. Xvi. (85) Ad marginem annotatum est : Σημείωσαι, θανμαστόν πρός την νύν μωράν και ανόητον των κεινοτέρων ανθρώπων γνώμην. Και δρα τι λέγει.

Sensus est, hunc locum esse observandum, quia

faciat ad rudium imperitorumque hominum, quorum maxima est multitudo, sententiam de hac re fatuam et imprudentem refellendam. Hæc annotatio a me præterita non est, cum sit vera : nam profecto, si quid ego judico, locus d gnus est animadversione, uteunque hæc aliunde Cedrenus desumpserit. Xvi.

ἐπισυμβαίνουσι πανωλεθρίαι, πάντες δὲ τῷ νόμῳ ἢ A autem omnes legis aut naturalis aut scriptæ violatæ τω φυσικώ ή τω γραπτώ ή και άμφοίν ύπόδικοι καθιστάμενοι τοί, άξίοις κατά καιρόν τυγχάνουσιν ἐπιτιμίοις. Φεύγουσα δὲ τὸ τὰ καθ' ἔκαστα τῶν ἀνθρώπων άμαρτήματα διά τὸ άπειρον άπαριθμεζν ή Γραφή τὸ τοῦ βασιλέως ἀνόμημα ὡς αἴτιον τιμορίας γενόμενον τοίς βασιλευομένοις ύφηγείται, οίον δή και έπὶ τοῦ Δαδίδ γεγονός ώπται. 'Απέκειτο μέν γάρ όργη Κυρίου κατά Ίσραηλ διά τάς πολυτρόπους αύτων άθετήσεις δηλαδή, ἐπέσεισε δὲ πνεύμα τὸν Δαδίδ άριθμησαι τὸν Ίσραήλ. Καὶ τούτου γενομένου παρέστη αύτω πρωί Γάδ ό προφήτης θεόθεν άποσταλείς χαι τρία έχλέξασθαι αυτώ παρεγγυών, "Η τρία έτη λιμόν έπι την γην σου, ή τρείς μήνας διωχόμενον φεύγειν έχ προσώπου των έχθρων σου, ή τρείς ημέρας θάνατον γενέσθαι εν τη γη σου. 'Ο δε, ι Στε- Β ναγμοί πάντοθεν - πλην έμπεσούμαι δή είς τὸς χείρας του Κυρίου, ότι πολλοί οἱ οἰχτιρμοί αὐτου, εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων μὴ ἐμπέσοιμι, ὅτι ἀνελεήμονες. > Καὶ ἐξελέξατο ἐαυτῷ τὸν θάνατον. Ἡσαν δὲ ἡμέραι θερισμού πυρών, και έδωκε Κύριος θάνατον άπδ ποωίθεν έως άρίστου, και άπέθανον έδδομήκοντα γιλιάδες άνδρων. ΤΗν δε ό άγγελος του Θεού έστηκώς παρά την άλωνα 'Ορνά του Γεδουσσαίου. Δαδίδ δέ έδος. (Ἰδού έγω ήδικησα · γενέσθω ή χείρ σου έν έμοι και έν τῷ οίκφ τοῦ πατρός μου. > Και παρακίηθείς ὁ Κύριος συνέσγε την θραύσιν την κατά Ίσραήλ.

"Ότι πρεσδύτερος γενόμενος ὁ Δαδίδ τοίς Ιματίοις ούχ έθερμαίνετο, γαὶ ήνεγχαν νεάνιδα παρθένον 'Αδισάκ την Σωμανίτιν, και ήν αύτον περιθάλπουσα έπὶ τῆς χοίτης, καὶ ὁ βασιλεύς ούχ ἔγνω αὐτήν. 'Αδωνίας δὲ υἰὸς Δαδὶδ ἐπαιρόμενος ἐκράτει τῆς C βαπιλείας. Καὶ εἰσῆλθεν Βηρσαβεὶ πρὸς Δαβίδ, καὶ προσχυνήσασα είπε • Κύριε βασιλεύ, ώμοσάς μοι έν Κυρίω Θεώ σου ότι Σολομών ο υίος μου βασιλεύσει μετ' έμέ. Καὶ ίδου νῦν 'Αδωνίας ἐδασίλευσε, καὶ σὸ ούχ έγνως. > Ταύτα άχούσας Δαθέδ, άθροίσας τούς προφήτα; καί ίερείς, χρίει Σολομώντα καί καθίζει έπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. ὑΩχοδόμησε δὲ Δαδὶδ ἐν ταῖς ήμέραις ούτου έπὶ τῆς ἀχρωρείας Ἱερουσαλήμι τὴν Σ:ών, σκηνήν έν αὐτή το Θεφ πηξάμενος, έν ή την χιδωτόν ἀπέθετο. Έπὶ τούτου παρ' "Ελλησιν "Ομηρος καὶ Ἡσίοδος ἐγνωρίζοντο.

Τῷ δὲ δυο' ἔτει Σολομῶν ἐδασίλευσε δωδεκαετής ών, και κρατεί έτη μ'. Είχε δε γυναίκας Ίσραπλίτιδας καὶ ἐθνικάς ἐπτοκοσίας καὶ παλλακά; τριακοσίας. "Ενα δὲ μόνον ἄρόενα υίδν ἔσχε τὸν Τοβοάμ, καὶ τούτον έξ άλλοφύλης Ναάδας τῆς 'Αμανίτιδος, άνάξιον [Ρ. 92] της άρχης. Αύτος τον Ίερουσαλημ ναδν ώχοδόμησεν, ένθα Δαθίδ ό πατήρ αὐτοῦ τήν Σιών ἐπήξατο, ἀρξάμενος ἀπό τοῦ δευτέρου έτους της αύτου βασιλείας. Έν Ετεσινούν έπτά τελειοί αὐτόν. Εἰσὶν οὖν ἀπὸ ᾿Αδὰμ ἔως εἰχοστοῦ χρόνου τῆς ζωής Σολομώντος έτη δφί. Ούτος ὁ Σολομών δεύτερος υίδς του Δαδίδ έχ της Βηρσαδεέ γέγονεν · ό γάρ πρώτος, ό άπο μοιγείας, τέθνηκε. Και γάρ άρρωστούντος αύτοῦ ἐνακοπάθει Δαδίδ ἐν ἀγρυπνία, καὶ σάκκω και σποδώ προσευχόμενος τώ Θεώ έπι τώ

rei suo tempore dignis afficiuntur suppliciis. Ac sacra Scriptura, cum ob 160 infinitatem peccatorum quæ a singulis hominibus committuntur, abcorum enumeratione abstineat, regis delictum tanquam pænæ causam subditis commemorat. Coius rei exemplum historia Davidica suggerit. Nimirum enim ira Dei malum Israelico populo parabat propter multiplices legis violationes, spiritus autem Davidum ad recensionem populi impulit. Qua peracta mane Gadus a Deo missus vates eum convenit, optionemque vel triennalis penuriæ per regnum vel trimestris fugæ insequentibus hostibus vel triduanæ per regnum pestis liberam proposuit. Davidus circumseptum se miseriis fassus, in Dei multipliciter misericordis quam inhowinum crudelium manus se incidere malle dixit, sibique mortem delegit. Metebatur tum triticum: et divinitus immissa peste a diluculo usque adprandii boram interierunt 70 hominum millia. Stabat angelus Dei ad aream Ornæ Jebusæi. Davidus autem vociferabatur : « Ecce ego sum qui peccavi. in me et patris mei familiam manus tua sæviat 80,> Tum placatus Deus, cladi Israelicæ finem stamit,

Magno jam natu Davidum vestes non amplins calefaciebant. Itaque adducta est ad eum puellavirgo Abisaca Sumanitis, quæ eum in lecto concalefaceret: neque tamen eam rex cognovit. Cæterum Adonias filius Davidi sese extulit regnumque occupavit, Itaque Bersabea ad Davidum 161 intravit, eique supplex ita dixit : « Deum Dominum tuum, o rex, jurasti, in regno tibi Solomonem filium meum successurum. Atqui ecce tibi, nunc Adonias, te ignorante, regnum occepit 81. . His auditis-Davidus, convocatis vatibus ac sacerdotibus Solomonem inungit, itaque regno inauguratum in soliosuo collocat. Dum esset in vivis Pavidus, Sionem, quæ est arx Hierosolymorum, ædificavit, inque ea tabernaeulum Deo fixit, atque in hoe aream reposuit. Davidi ætate apud Græcos Homerus et Hesiodus innotuerunt.

Anno a mundo condito 4470, Solomon annum agens atatis duodecimum, regnum iniit; idque per annos 40 tenuit. Habnit uxores Israelicas atque alienigenas numero 700, pellices 300, unum tantum filium Roboamum, regno indignum, et hune quoque ex alienigena uxore, Naaba nimirum Amanitide. Is Solomon templum Hierosolymis ædificavir, quo loco David, pater ejus Sionem metatus fuerat. Orsus est structuram anno regni sui altero, absolvit septem annis. Ab Adamo usque ad vicesimum annum ætatis Solomonis anni babentur 4510. Fnit is Solomon secundus Davidi ex Bersabea filius: primus enim, quem ex adulterio conceperat, mortous est. Eo argrotante Davidus vigiliis sese affictavit, saccum indutus et cinere sparsus, Deumquer

⁵⁰ Il Reg. xxiv, 17. 81 III Reg. 1, 13.

ç

pro vita infantis deprecans. Quin et præsentem A ζήται το παιδίον. Και δήμα έξέθετο ώς εί τ.ς είπη mortem ei denuntiaverat, quicunque de infantis obitu retulisset. Mortuo infante accesserunt regem familiares 169 tristi vultu. Unde rex quid factum esset colligens : « Mortuns est, inquit, puer. » Responderunt: « Tu hoc dixisti. » At rex statim surgere, lavare corpus, vestire. Deo gratias agere, cibum sumere. Interrogatus causam bujus mutationis. Dum, inquit, decumbebat infans, a Deo precibus salutem eius flagitavi: mortuo eo quorsum attineret me afflictari, nunquam effecturum ut anima in corpus redeat?

Solomonem Daus prudentia ac sapientia maxima donavit, pectusque tot cognitionibus rerum impleque sapientia et priscos omnes superavit et universis Ægypti sapientibus antecelluit. Veniunt ad eum duæ mulieres disceptandæ litis causa. Prior refert se, cum in una ambæ domo degerent, peperisse, alque alteram item triduo post. Ejus infantem, cum per noctem cum matre sua cubasset, exstinctum fuisse; atque eam surrexisse, sibique dormienti suum infantem surripuisse ex ulnis, inque locum eius mortuum supposuisse. Se. cum mane ad lactandum suum surrexisset, mortuum infantem offendisse, ac re explorata deprehendisse eum suum non esse. Cum altera hoc negaret, non suum sed illius infantem mortem obiisse contendens, Solomon utrumque medium secari infantem jussit, ac de utroque portionem ambabus dari. Ibi C mater infantis regem precata est ne hoc ageretur, potiusque concederetur alteri mulieri vivus infans, ut ne periret, altera divisionem istam probante, ut neque sibi 163 neque alteri vivus infans obtingeret. Pronuntiat ergo Solomon vivum infantem ei esse mulieri dandum, quæ eum mori noluisset :

Disseruit Solomon de stirpibus a cedro Libani usque ad hyssopum ex muro enascentem; item de pecudibus, iisque quæ humi repunt, de volucribus et piscibus, vires eorum atque actiones explicans, uti Josephus refert. Incantationes quoque et excantationes dæmonum invenit, quibus quidam Judæi dæmonio obsidebatur annulum quemdam, in cuius p la radix erat a Solomone ad hos usus demonstrata, adhibebant, ut olfaceret : ejus vi statim dæmon expellebatur. Argumento erat poculum aut aliud vas aqua plenum, quod fugiendo dæmon comminuebat.

Solomon templum Dei cum absolvisset, dedicavit, maetatis ad sacrificia vitulorum 22 millibus, ovium millibus 120. Diesque festos septem splendide egit : octavo populum fausta comprecatus dimisit. Post peractas pro templo et populo deprecationes, Deus ei apparuit, itaque est fatus 82 : c Exaudivi vocem tuæ precationis, templumque, quod exδτι έτελεύτησεν, εύθυς άποθανείται αυτός. Τεθνηκότος δὲ τοῦ παιδὸς εἰσῆλθον πρὸς Δαδὶδ οἱ συνήθεις στυγνοί και κατήφεζε. 'Ο δε γνούς άπό του σγήματος είπε . Τέθνηκε τὸ παιδίου. , Οἱ δὲ είπου . Σὺ είπας. , Καὶ εύθύς κατελθών έλούσατο καὶ ἡμφιάσατο καὶ ηύγαρίστησε τῷ Θεῷ καὶ μετέλαδε τροφής. Έρωτώμενος δέ την αίτιαν της έναλλαγης είπεν ότι άσθενούντος αύτου έδυσώπει τον Θεόν άναστηναι τον παίδα · έπει δὲ τετελεύτηκε, τίς ή γρεία κοπούσθαί με: Μή δυνηθῶ ἀναστρέψαι την ψυγήν τοῦ παιδίου έν αὐτῶ:

"Οτι Εδωκε Κύριος τω Σολομώντι φρόνη τιν καλ σοφίαν πολλήν σφόδρα και πλάτος καρδίας, ώσει vit quot numerum arenæ maritimæ æquarent. Ita- R αμμος ή· παρά την θάλασσαν. Καὶ ἐπληθύνθη ἐν αύτῷ ἡ φρόνησις ὑπὲρ πάντας ἀρχαίους καὶ ὑπὲρ πάντας φρονίμους Αίγύπτου, "Εργονται πρός αὐτὸν γυναίκες δύο δικασθήναι, κα! είπεν ή μία · (Έγω κα! ή γυνή αυτη οίχουμεν έν οίχω ένί. Καλ έγω μέν Ετεχον, και μετά τρίτην αύτη. Ταύτης το παιδίον τέθνηκεν, έπει την νύκτα έπεκοιμήθη αύτώ. Και ίδου άναστάσα έλαδε τὸ έμον παιδίον έχ της άγκάλης μου ύπγούσης, και τέθεικε το ξαυτής τεθνηκός. έμου δέ το πρωί άναστάσης θηλάσαι αύτο, ευρέθη τὸ τεθνηκός. Καὶ καταμαθόσσα είδον ὡς οὐκ ἔστι τὸ παιδίου μου. > Καλείπεν ή έτέρα. « Ούγλ, άλλά σόν έστι τό τεθνηχός, έμον δὲ τὸ ζῶν. , Καὶ εἶπε Σολομῶν. , Διγοτομήσατε άμφότερα τὰ βρέφη, καὶ δότε άμφοτέραις ταίς γυναιξίν άπο των δύο παιδίων. > Καὶ είπεν ή γυνή ή μήτηρ τοῦ ζῶντος • Μἡ, χύριε, άλλὰ δότε αὐτῆ τὸ παιδίον τὸ ζῶν, καὶ μή ἀποθάνη. • 'Η δ. ἐτέρα είπε · Μήτε αὐτή, μήτε έμοὶ ἔστω· διέλετε αὐτό. > Καὶ άπεχρίθη ὁ βασιλεύς. « Δότε τὸ παιδίον τὸ ζίον τη μή θελησάση γυναικί άποθανείν αὐτὸ, ὅτ: αὐτῆς ἐστι TÉXYOV.

hanc enim esse ejus matrem.

"Ότι έλάλησε Σολομών περί των ξύλων των άπλ της κέδρου του Λιδάνου και έως της ύσωπου της έκπορευομένης διά του τείχους, και περί των κτηνών και των έρπετών και των πετεινών και των έγθύων, τάς δυνάμεις καὶ τάς ἐνεργείας αὐτῶν, καθώ; Ἰώσηπος μαρτυρεί. [Ρ. 93] 'Αλλά καὶ έπutentes dæmonas exigebant. Naribus ejus qui a p οδάς και έξορκισμούς κατά δαιμόνων έπενός σεν, αξς γρώμενοί τινες 'Ιουδαίοι τούτου; έξήλαυνον · δακτύλιον γάρ έγοντά τινα σφραγίδα καλ βίζαν έξ ών ύπέδειξε Σολομών, εν ρινί ὑποθέντες ὀσφραίνεσθαι τὸν πάσχοντα παρεσκεύαζον, ών τῆ δυνάμει εύθὺς τὸ δαιμόνιον εξέλχεσθαι. Σημεΐον δε τούτου ήν ποτήριον μεστόν δδατος ή Ετερόν τι άγγείου, δ πάντως συνέτριδε φεύγον τὸ δαιμόνιον.

Μετά γούν το συντελέσαι τον οίχον Κυρίου Σολομῶν ἐνεκαίνισεν αὐτὸν, θύσας μόσχους χιλιάδας κβ' καλ πρόδατα γιλιάδας ρχ', καλ εποίησε μεγάλην έορτην ημέρας έπτά. Τη δε όγδόη ημέρα εύλογήσας τὸν λαὸν ἐξιπέστε:λε. Καὶ μετά τὸ προσεύξασθαι αύτον ύπερ του λαού και του ναού ώφθη αύτῷ ό Κύριος λέγων τ "Ηχουσα τῆς φωνῆς τῆς προσευχής

τού θέσθαι τὸ δνομά μου έχει είς τὸν αίωνα · καί ξσονται οί όπθαλμοί μου έχει χαι ή χαρδία μου πίσας τάς ἡμέρας. Καὶ σύ ἐάν πορευθής ἐνώπιον μου χαθώς έπορευθη Δαδίδ ό πατήρ σου έν όσιότητι χαί εύθύτητι χαρδίας, του ποιείν χατά πάντα & ένετειλάμην αύτω, και τὰ προστάγματά μου και τὰς ἐντολάς μου συλάξεις, άναστήσω τον θρόνον της βασιλείας σου έπι Ίσραήλ είς τον αίωνα, καθώς έλάλησα τῷ πατρί σου λέγων. Οὐκ ἐξαρθήσεται ἀνὴρ ἡγούμενος έν Ίσραήλ . > Έαν δὲ ἀποστραφέντες ἀποστραφήτε όμεζς καὶ τὰ τέκνα όμῶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μἡ φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου, καὶ πορευθήτε καὶ δουλεύσητε θεοίς έτέροις και προσκυνήσητε αὐτοίς, έξαρω τὸν Ίσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ῆς ἔδωχα αὐτῷ, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον δν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου Β άποδόξψω έχ προσώπου μου · καὶ Εσται Ίσραήλ είς άσαν:σμόν και είς λάλημα είς τὰ Εθνη πάντα. Και ό οίχος ούτος ὁ ύψηλὸς καὶ μέγας, Εσται πας ὁ διαπορευόμενος δι' αύτοῦ καὶ συριεί. Καὶ ἐροῦσιν · 'Ανθ'

την κακίαν ταύτην. > . Ττν δε πόλιν μεγίστην και περικαλλή καταρτίσας, χαί το περίμετρον αύτης ποιήσας στάδια τεσσαράχοντα, γινόμενα μίλια εξ ημισυ, δυσάλωτον πάντοθεν ταύτην κατεσκεύασε. Περικλείσας γάρ αύτην τρισί τείχεσι καὶ φάραγξιν ἀπερρωγυίαις, κατάβόυτον υδασιν όλην εποίησεν, ώστε έχ τῆς ἀπορφοίας τούς χήπους αύτων άρδεύεσθαι. Σύν τούτοις ἐποίησε [θυρεούς χρυσούς έλατούς όχταχοσίους μεγάλους καί δέρατα τριαχόσια καὶ ἔτερα ὅπλα γρυσά πλείστα. Καὶ μέντο: καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ οἱ λουτῆρες γρυσα πάντα ὑπῆρχον, καὶ ούκ ἦν ἀργύριον λογιζόμενον έν ταζς ήμέραις αὐτοῦ. "Οτι ναῦς αὐτοῦ ἐπορεύετο είς Θαρσείς καὶ διά χρόνων τριών ήρχετο, φέρουσα χρυσίον πολύ καὶ άργύριον καὶ λίθους τορευτούς και όδόντας έλεφάντων και [Ρ. 94] πιθήκους. Καὶ ἔδωκε Σολομών τὸ γρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν Ίερουσαλήμι ώς λίθους, και τάς κέδρους ώς συκαμίνους είς πλήθος. Τὸ δέ γε άριστον αὐτοῦ ἡν καθ' ήμέραν χόροι σεμιδάλεως λ' (ό δὲ χόρος ἐποίει μόδια λ') και κόροι άλεύρου κεκοπανισμένου ξ', μόσχοι έκλεκτοί δέκα, βόες νομάδες όκτω και πρόδατα έκατὸν, ἐχτὸς ἐλάφων καὶ ὁρνίθων ἐχλεχτῶν καὶ σιτευτων. Περί δέ γε της πολλής φρονήσεως αύτου καί σοφίας, ής είληφε παρά Θεού του δφθέντος αὐτῷ δὶς, άχουσον τί πάλιν ὁ Θεός φησι πρός αὐτόν • 1δού, δέδωκά σοι καρδίαν φρονίμην καλ σοφήν . ώ; σύ, ού γέγονεν έμπροσθέν σου, καὶ μετά σὲ οὐκ ἀναστήσεται όμοιός σοι. Καλ πλούτον καλ δόξαν καλ χρήματα δώσω σοι. • Καλ τοῦτο δηλοῦσα ἡ Γραφή επάγει λέγουσα. « Εδωχε Κύριος φρόνησιν τῷ Σολομώντι, καὶ σοφίαν πολλήν σφόδρα, καὶ χύμα καρδίας ώ; ή άμμος ή παρά την θάλασσαν. > Είκότω; οδν έχ παραλλήλου χαὶ τῶν πάλαι γεγενημένων άρίστων σοφών εμνήσθη, καλ τούς Αίγυπτίους προστέθειχεν ώς δοχούντας παρά πάσιν είναι σοφούς τε καὶ φρονίμους. Καὶ γὰρ ὡς "Ελληνες ἐστοροῦσι, καὶ

σου, και ήγίακα τον οίκον τούτον ον φικοδόμησας. A struxisti, consecravi, ut in eo nomen meun collocem in sempiternum; ibique perpetuo erunt oculi mei et cor meum. Tu quoque, si ad exemplum patris tui Davidi te in conspectu meo geras sancte et sincero 164 corde, atque omnia præcepta mandata et jussa mea obeas, solium regni tui in Israelicos confirmabo, ut sit perpetuum, quomodo patri tuo dixi nunquam defore qui Israelicum regnum gerat. Sin autem vos et vestri posteri a me vos protinus avertetis, meisque præceptis posthabitis alienos deos sequemini atque coletis, exscindam Israelicum populum de terra quam ei dedi, ædemque hane quam nomini meo consecravi, a facie mea projiciam. Atque Israelus quidem peribit, ludibrioque erit et fabula omnibus nationibus : ædes autem hæc sublimis et magna ab omnibus qui præteribunt subsannabitur. Itaque dicent mortales: Quia Dominum Deum suum deseruerunt Israelici et alienos deos asciverunt sibi, ideo Dominus hanc calamitatem ipsis intulit. >

ων εγχατέλιπον Κύριον του Θεου αυτών και άντελάδοντο Θεου άλλότριου, διά τοῦτο ἐπήγαγε Κύριος

Porro urbem Solomon maximam pulcherrimamque fecit, ita ut ambitus ejus esset stadiorum 40, quæ conficiunt miliaria 6 s., reddiditque eam prorsus inexpugnabilem. Nam et tribus muris eam cinxit et sossis abruptis, totamque aquis perflui secit, quarum decursu horti rigarentur. Ad hæc scuta ex auro ductili magna 800 fecit, hastas 300, aliamque armaturam auream plurimam : quin et vasa ipsius et lavacra omnia aurea erant, neque ipsius atate in pretio aliquo argentum habebatur. Navem quoque habebat, quæ Tarses petebat, ac triennio quoque reversa 165 multum auri argentique apportabat, et lapides tornatos, ebur ac simias. Reposuit autem Solomon Jerusalemæ aurum et argentum in tanta multitudine quanta solet esse lapidum, cedrosque ea copia quæ est sycaminorum. Quotidie in prandium ejus insumebantur similæ cori 30 (corus 50 modios continet), farinæ cribratæ cori co, vigni electi 10, boves qui in pascuis aluntur 8, oves 100, præter cervos atque aves electas et altiles. De ingenti autem ipsius sapientia, quam a Deo bis ipsi viso accepit, audi quid rursus ad ipsum Dominus dicat: « Ecce dedi tibi cor prudens ac sapiens: tui similis neque ante te fuit neque erit post te. Divitias quoque, gloriam et opes tibi dabo 33. > Idque declarans Scriptura sic infert " : c Dedit Dominus Solomoni intelligentiam sapientiamque summam, corque tot rerum peritia instructum quantus est arenæ in littore maris numerus. Consentaneum itaque est, quod comparatur atque præfertur et iis qui apud priscos fuerant sapientes habiti ac prastantissimi, et ipsis Ægyptiis, qui apud omnes nomen sapientum habent. Nam sicuti Græci narrant, Pherecydes Syrius, Pythagoras Samius, Anaxagoras Clazomenius, Platoque Atheniensis ad Ægyptios profecti sunt spe rerum divinarum ac naturæ cognitionem

[&]quot; III Reg. m, 14. " III Reg. v, 12; iv, 32.

ex ipsis accurationem discendi. Et quidem de Mose Α Φερεκόδης ὁ Σύριος (86) καλ Ποθαγόρας ὁ Σάμιος sacræ Litteræ,testantur, fuisse cum institutum omnibus Ægyptiorum scientiis. Horum 166 ergo omnium, inquit Scriptura, luminibus offecit Solomon utpote divinitus sapientia donatus. Itaque additur: Et sapientia antecellebat omnes homines : Dixit tria millia parabolarum, carmina composuit 600-Disseruit de arboribus a cedro Libani, usque ad hyssopum qui de pariete enascitur. Locutus est de pecudibus, de repentibus, de volucribus, de piscibus 88. Ex scriptis ejus Græci qui iatrosophistæ vocantur, rei medicæ scriptores, materiam et argumenta suffurati artes suas conscripserunt. Libros Solomonis rex Ezechias de medio sustulit, cum morhorum remedia ex his populus petens a Deo sanationem flagitare negligeret. Solomon magnitudine B divitiarum ac sapientiæ supra omnes reges terræ clatus fuit; omnesque reges faciem ejus videre ac vocem audire cupiebant; veniebantque ferentes singuli quotannis munera sua, vasa aurea, vestem, aromata, equos, mulas. Ilabebet currus 1400, equas fecundas 40000, equorum ad currus 12000. Præerat autem omnibus regibus a fluvio Euphrate usque adterram Barbarorum et fines Ægypti.

Εκαστος κατ' ένιαυτον τὰ δώρα αὐτών, σκεύη χρυσά καὶ ίματισμόν καὶ ήδύσματα καὶ ἵππους καὶ ήμιόνους. Καὶ ήσαν αὐτοῦ χίλια τετρακόσια άρματα, καὶ ἔπποι θήλειαι τοκάδες χιλιάδες τεσσαράκοντα, καὶ ὶπποι εἰς ἄρματα γιλιάδες δώδεκα. Καὶ ἦν ἡγούμενος τῶν βασιλέων πάντων ἀπό τοῦ ποταμοῦ [Ρ. 95] Εὐφράτου ἔως γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἔω; τῶν ὁρίων Αἰγύπτου.

Ac regina Sabæ, quæ a Græcis Sibylla dicta fuit, C audita ejus fama Hierosolyma advenit, ut proposita quæstione de sapientia ejus periculum faceret. Multa cameli aromata portabant ac eximia, multumque 167 auri et gemmarum, ac magno admodum cum apparatu accedebat. Postquam coram cum Solomone est quæ voluit locuta, isque ei omnia sermone composito et elegantissima interpretatione dissolvit, denuo eum sic tentavit. Formosos pueros et formosas puellas eodem vestitu et ornatu instructos coram eo constituit, petiitque ut inter sexum internosceret: nam et ipsa Sibylla ob ingenii promptitudinem sapientiamque et rerum multarum peritiam magni erat nominis. Rex omnes lavare faciem jussit, itaque discrimen sexus deprehendit, cum mares fortiter atque valide facies tergerent, femellæ teneriter et timide. Itaque regina omnino stupefacta propter ea quæ ab ipso et ejus familia et a seipsa erant facta, dixit : « Verus est sermo quem in terra mea audivi, tametsi mihi ne dimidia quidem pars renuntiata fuit : multo enim plura vidi

καὶ 'Αναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος καὶ Πλάτων ὁ 'Αθηναίος πρό; τούτους έξεδήμησαν, θεολογίαν καὶ ουσιολογίαν άχριδεστέραν μαθήσεσθαι παρ' αὐτών έλπίσαντες. Και δή και περί του Μωθσέως διεξιών δ θείος λόγος έφη ότι ἐπαιδεύθη ἐν πάση σοφία Αίγυπτίων. Τούτους, φησίν, απαντας ὁ Σολομών άπέχρυψεν άτε θεόθεν της σοφίας τὸ ζώρον δεξάμενος. "Όθεν ἐπήγαγε · « Καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, και ελάλησε τρισχιλίας παραδολάς, και ήσαν αί ώδαλ αύτου πεντακισχίλιαι, καλ ελάλησε περλ των ξύλων των άπο της κέδρου της έν τῷ Λιδάνω καί έως της ύσώπου της έκπορευομένης διά του τοίχου, καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν ἐρπετων και των πετεινών και περί των ίχθύων. • 'Αφ' ων οί των Ελλήνων Ιατροσοφισταί σφετερισάμενοι καί τλς άφορμάς είληφότες τάς οίκείας συνέστήσαντο τέχνας. Ταύτας άφανείς εποίησεν Έζεκίας ὁ βασιλεύς, ἐπειδή τά; θεραπείας των νοσημάτων ένθεν χομιζόμενος ο λαός περιώρα τὰς ἰάσεις αίτεῖν παρά Θεού. Και έμεγαλύνθη Σολομών ύπερ πάντας τους βασιλείς της γης πλούτω και φρονήσει · και πάντες οί βασιλείς έζήτουν ίδειν το πρόσωπον αύτου καί άκουσαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ παρεγίνοντο φέροντες

Καὶ βασίλιστα Σαδά, ήτις ελέγετο Σίδυλλα παρ' "Ελλησιν, άχούσασα τὸ δνομα αὐτοῦ, ήλθεν εἰς Ίερουσαλήμ πειράσαι αύτον έν αίνίγματι, καὶ κάμηλοι αϊρουσαι ήδύσματα πολλά καλ έξαίρετα καλ χρυσόν πολύν και λίθους τιμίους, και εν δυνάμει βαρεία σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς αὐτὸν, καὶ λαλήσασα αὐτῷ πάντα ὄσα ἦν ἐν τῇ καρδία αὐτῆς, χαί πάντα διέλυσεν αύτη έν συντάξει λόγων χαί έρμηνεία λεπτοτάτη *8. Ἡ δὲ προσέθετο τοῦ πειράσαι αύτον καὶ ἐν τούτω. Εὐόπτους γάρ παΐδα; άρρενάς τε και θηλείας όμοιοτρόπω στολή και κουρά τή αυτή περιχαλλωπίσασα παρέστησεν αυτώ, ζητούσα έχατέρου γένους διάχρισιν ποιήσασθαι • ήν γάρ και αύτη ή Σίδυλλα πάνυ ἐπ' άγχινοία τε και σοφία και πολυπειρία διαδόητος. "Ω; δε ό βασιλεύς νίψασθαι τούτοις προσέταξε το πρόσωπον, την φύσιν έχατέρων διέγνωχε, των μέν άρβένων εὐτόνως καλ ανδρικώς τάς δψεις ναταψυχόντων, των δε θηλειών άπαλῶς καὶ ἀπειρημένως. Ώς την βασίλισσαν καταπλαγείσαν πάνυ έχ τε των αύτου χαι των περ! αύτον καὶ ἐξ ἐαυτῆς γενομένων εἰπεῖν · Αληθής ὁ λόγος

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(86) 'Ο Τύριος mendose pro ὁ Σύριος : nam Stephanus testatur gentile ab Syro fieri Σύριος, nisi codex fallit; quod minime puto, cum sic et apud Diogenen. Laertium legatur, et insulam Syron Homerus O Cdyss. versu 401 Syriam appellet, Strabonis opinionem ibi Eustathio et in Dionysium approbante. Latini Syrum vocant Pherecydem, ut Cic. 1 Tusc. ubi eum regnante Servio Tultio fuisse ait, annis nimirum post Solomonem haud paucioribus 400. Syrus insula est una Cycladum, Delo, Rhenæa et Mycono cincta. Vide Strabonem sub

finem decimi. Ibi Pherecydes & Babios dicitur, nt et apud Suidam : apud Eustathium in Homeri locum citatum Βαδυλώνιος, apud Laertium 1 in Vita ejus Βάδυος, ut appareat Badyn patrem ejus fuisse, et emendandos ex hoc reliquos. Vulgo obt nuit eum ex Syria oriundum fuisse, nobili illa ad Euphratem Asiæ regione. Quam opinionem auxit B Augustinus, Assyrium eum nominans, 3 ad Velusianum epistola, et quidem Assyrium Virgilii ex Pollione amomum, al ejus de immortalitate disputationem torquens. Nam I. III contra Acad, eumdem Syrum vocat. Xvi.

β.

×

26

Èπ

⁸⁸ III Reg. IV, 30, 32, 33.

ως άπηγγέλη μοι πλείονα γάρ εώρακα ύπερ ά ήχουσα. Μαχάριαι γούν al γυναϊκές και ol παιδές σου, οί παρεστηχότες ούτοι ἐνώπιόν σου καὶ ἀκούοντες τους λόγους της φρονήσεώς σου. . Και δούσα αὐτῷ χρυσίου τάλαντα ἐκατὸν εἴκοσι καὶ ἡδύσματα πολλά και λίθους τιμίους και δή και την του όποδαλσάμου ρίζαν, ἀφ' οδ ή Παλαιστίνη τοῦτο γεώργιον έσχεν, ως φησιν Ίώσηπος, ὑπέστρεψεν είς τὴν γην αυτής υπερεκπληττομένη λίαν. Περί ής και ό Κύριος έφη « Βασίλισσα Νότου ήλθεν έχ των περάτων της γης ίδειν την σοφίαν Σολομώντος. > Πρός ον μέντοι και Σιράχ ὁ σοφώτατος έλεγε. « Σολομών, έσοφίσθης έν νεότητί σου, καλ ένεπλήσθης ώς ποταμός συνέσεως. Γην επεκάλυψεν ή σοφία σου, καί ἐνέπλησας ἐν παραδολαῖς αἰνιγμάτων. Εἰς νήσους Β πόρρω και μακράς χώρας άφίκετό σου τὸ μνημόσυνου, και ήγαπήθης εν τη είρηνη σου, ην κατέπαυσεν ό Θεδς χυκλόθεν. Καὶ ώδαζς καὶ παροιμίαις καὶ παραδολαίς έθαυμαστώθης. Καλ συνήγαγες ώς κασσίτερον το χρυσίου, και ώς μόλιδδον επλήθυνας άργυρον. 'Αλλά παρέχλινας τάς λαγόνας σου γυναιξί. καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν τῷ σώματί σου, καὶ ἔδωκας μώμον έν τη δόξη σου, και έδεδήλωσας το σπέρμα σου, ἐπαγαγείν όργην ἐπ! τὰ τέχνα σου. > Ού μην δὲ άλλά και αὐτὸς δι' έμυτοῦ σαφέστατα περί [Ρ. 96] της ίδιας σοφίας καλ του πλούτου φησίν ε Έμοι δέ δώη ό Θεός κατά γνώμην είπειν και ένθυμηθήναι άξίως των λεγομένων, ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ τῆς σοφίας όδηγός έστι και των σοφών διορθωτής. Έν γάρ γειρί αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν. Αὐτὸς γάρ μοι δέδωχε των δντων την γνωσιν άψευδως, είδέναι σύστασιν τοῦ χόσμου καὶ ἐνεργείας στοιχείων, άρχην και τέλος και μεσότητα χρόνων, ένιαυτῶν χύχλους καὶ ἀστέρων θέσεις, φύσεις ζώων καὶ θυμούς θηρίων, πνευμάτων βίας και διαλογισμούς άνθρώπων, διαφοράς φυτών και δυνάμεις ριζών, όσα τέ έστι χρυπτά χαὶ έμφανη έγνων. 'Ο γάρ πάντων τεχνίτης εδίδαξέ με σοφίαν. Καὶ έγω έχκλησιαστής έγενόμην βασιλεύς Ίσραήλ έν Ίερουσαλήμ, καλ έδωκα την καρδίαν μου τοῦ ἐκζητήσοι καὶ κατασκέψασθαι έν τή σοφία περί των γενομένων πάντων ύπο τον ούρανόν. Και ίδου έγω έμεγαλύνθην, και προσέθηκα σοφίαν έπι πάσην οι έγένοντο έμπροσθέν μου έν Ίερουσαλήμ, και καρδία μου είδε πολλά, D σοφίαν και γνώσιν, και έγνων παραδολάς και έπιστήμας, καὶ ἐμεγάλυνα τὰ ποιήματά μου, ψχοδόμησά μοι οίχους καὶ ἐφύτευσά μοι ἀμπελώνας καὶ έποίησά μοι κήπους και παραδείσους, και έφύτευσα έν αὐτοῖς ξύλον πάγκαρπον. Ἐποίησά μοι χολυμδήθρας ύδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμῶνα βλαστόντα ξύλα. Έχτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, και οίχογενείς εγένοντό μοι, καί γε κτήσεις βουκολίου καὶ ποιμνίου ἐγένοντό μοι πολλαὶ, ὑπὲρ πάντας τούς γενομένους Εμπροσθέν μου έν Ίερουσαλήμ. Καί γε σοφία μου έστάθη μοι. Καὶ πᾶν δ αν ήτησαν εί όφθαλμοί μου, ούκ άφείλον άπ' αύτων, και ούκ έπεχώλυσα την χαρδίαν μου άπο πάσης εύφροσύνης. • Και γάρ πολλής είρήνης και πολυολδίας 86 III Reg. x, 6-8. 87 Matth. xit, 42. 88 Eccli. xi.vii. 89 Ecclc. ii 4-10.

δυ fixousa iv τη γη μου, και ούκ έστι το ημισυ καθ- A quam inaudiveram. Felic's profecto mulieres et pueri qui coram te astant tuosque sapientes sermones audiunt 86. > Proinde cum Solomonem 120 talentis auri, multis aromatibus atque gemmis, necnon opobalsami radice donasset, unde eam stirpem in Palæstina propagari cæptam Josephus refert, ingentiadmiratione perculsa domum rediit. De hae etiam Dominus dixit 87 ab extremis terræ finibus austrinam venisse reginam, ut sapientiam Solomonis cerneret. Et Sirachus sapientissimus ita eum alloquitur 58 : (O Solomon, in juventute tua sapiens factus es, alque amnis instar scientia impletus. Sapientia tua terram texit, eamque parabolis et subtilibus quæstionibus replevisti. Longe in insulas et remotas terras tua memoria pervenit : charusque fuisti in quiete tua, divinitus paratis circum te regionitus. Carmina tua, dicteria et parabolæ admirationem tui excitarunt. Aurum cupri instar collegisti, ac argentum ea copia ac si plumbum esset. Enimvero lumbi tui mulieribus dediti fuerunt, tuoque es abusus corpore. Quare gloriæ tuæ maculam inussisti, tuamque progeniem contaminasti, iratumque proli tuæ Deum reddidisti. Ae ipse quidem suis verbis apertissime sapientiam divitiasque suas prædicat. (Mihi, ait, Deus largiatur ut recte cogitem atque eloquar quæ dicuntur. Ipse enim Dominus et sapientiæ dux est et sapientes dirigit : quippe in manu ejus et nos sumus et rationes nostræ. Ipse enim mihi veram rerum cognitionem dedit, ut scirem mundi exordium, elementorum actiones, principium, finem et medium temporum, annorum circuitiones, siderum positus. naturas animalium, sævitiem ferarum, vires ventorum, hominum cogitationes, plantarum differentias. radicum facultates. Cognovi omnia et occulta et manifesta: nam opifex omnium instruxit me sapientia. Ego concionator Hierosolymis regnum in Israelicos gessi; induxique in animum meum perquirere 169 de omnibus, ac sapienter pervestigare omnia quæ sub cœlo fiunt. Ecce, sapientia auctus sum. eaque superavi omnes qui ante me fuerunt Hierosolymis, animusque meus multarum rerum cognitione fuit et sapientia præditus, parabolis atque scientiis. Magnifice omnia egi, domos mihi exstruxi. vineas consevi, hortos et pomaria confeci, inque iis omnis generis frugiferas arbores plantavi. Piscinas mihi paravi, unde viridantia nemora rigarentur. Acquisivi servos et ancillas, et vernæ mihi nati sunt, item armenta ac greges copiose, quantum ante me Hierosolymis nemo possedit. Sane et sapientia mea constitit, neque oculos meos ab ulla re desiderata ipsis abstinui, nullumque genus lætitiæ cordi meo non permisi 89. . Nam sane ei datum fuit, ut alta pace, summa prosperitate, securitate ac vitæ voluptatibus frueretur : verum luxus iste et delicata vita ad extremum acerbitati fuit, ac intemperantiæ materies, Itaque hæc dicit': . Odio habui totam meam vitam omnesque ærumnas meas; omnia enim vana sunt. Expertus enim sum mulie-

rem morte esse amariorem, quia rete est et nassa A άδείας τε καὶ τρυφής ἀπέλαυσεν· άλλ υστερον είς illaqueando animo 60. > De hac re ita Scriptura narrat : Caterum rex Solomon mulierosus erat. Fuerunt ei uxores principes 700, pellices 500. Duxit enim uxores Moabitidas, Amanitidas, Syrias, Idumæas, Chettæas, Amorrhæas, nimirum illis de gentibus quarum conjugiis Deus Israelico populo interdixerat. 170 Cum ætas ipsius jam esset gravis, animum non gessit, exemplo patris sui Davidi, rectum erga Dominum Deum suum : sed eum alienigenæ uxores averterunt, ut ipsarum deos amplecteretur. Itaque tunc Solomon delubra condidit Chamoso Moabico, Astartæ Sidoniorum, et Melchomo Ammonitarum, abominandis ac Deo invisis deastris 61. > Astarte est quam Venerem nos dicimus : Chamosum pro Deo Tyrii habebant. Eoque B modo fecit in gratiam omnium alienigenarum uxorum ; exque suffitibus et sacrificiis simulacra sua venerabantur. Ea ergo fecit Solomon, quæ Deo displicerent, neque in eo colendo vestigia Davidi patris sui secutus est. Succensuit itaque Dominus Solomoni, quod a se Israelicorum Deo animum abalienasset, bis ipsi viso, et interminato ne quem omnino peregrinum deum sectaretur. Denuntiavitque ei Deus, quando jussa ac mandata sua sprevisset, se regnum ideo ex manu ipsius abrepturum servoque ejus traditurum; atque id quidem propter Davidum ipsius patrem, suum famulum, vivo ipso non facturum, itemque propter Hierosolyma, urbem a se delectam. Excitavitque Deus Solomoni adversarium Adarem Idumæum atque Hedraazarem regem Subensem, qui Israelicos infestaverunt quamdiu vixit Solomon. Mortuus est anno ætatis 73, inque sepulcro patris depositus. Sub co Homerus fuit ac Hesiodus.

σιλέα Σουδά, και ήσαν τῷ Ίσραἡλ Σατάν πάσας τὰς ἡμέρας Σολομῶντος. Και ἀπέθανε Σολομῶν ἐτῶν ογ. καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ πατρὸ; αὐτοῦ. • Έφ' οὖ ἦν "Ομηρος καὶ Ἡσίοδος.

171 Miretur aliquis optimo jure quid causæ fuerit quod et divinissimus Moses et hic sapientissimus Solomon, cum utrumque eorum ante Deus tanto honore atque procuratione dignatus fuisset, tandem tamen alter, Dei indignatione atque dolore excitato, promissæ sibi rei impos factus est; alter, cum irritasset Deum, præmio priorum eorumque D optimorum laborum multatus, animam quoque insuper perdidit. Quorsum enim reciderunt tanta cum Deo familiaritas, tanta in eo compellando libertas, tot tantique labores, ac tam gravia et multa certamina divini Mosis ? quæ omnia ob peccatum apud aquam jurgii admissum posthabita sunt; atque iose introitu in promissam terram, homo justus, prorsus et irretractabili sententia privatus fuit, uti supra est commemoratum. Quorsum Dei erga Solomonem amor tantus tantaque gratia et sapientia? Quid tam ingens prudentia atque intelligentia profuit, ac sobriissima divinarum humanarumque rerum consideratio et cognitio, cum is ad extremum ex insano mulierum amore ad impios falsorum 40 Eccle. vn, 26, 27. 41 III Reg. xi, 1 sqq.

πιχρίαν ή σπατάλη καλ ή ήδονή γέγονεν αὐτῷ, καλ ύπόθετις άχολασίας. "Οθεν φησίν ι 'Εμίσησα σύμπα. σαν την ζωήν μου καί πάντα τον μόχθον μου, ότι πάντα ματαιότης. Εύρον γάρ πιχρότερον ύπερ τον θάνατον την γυναϊκα, ήτις έστι θήρευμα και σαγήνη καρδίας. • Ταῦτά τοί φησι • Καὶ ὁ βασιλεύς Σολομῶν ἦν φιλογύναιος, καὶ ἦσαν αὐτῷ ἄρχουσαι ἐπτακόσιαι, καὶ παλλακαὶ τριακόσιαι. Καὶ Ελαδε γυναίχας Μωαδίτιδας καὶ 'Αμανίτιδας, Σύρας καὶ Ίδουμαίας, Χετταίας και 'Αμορβαίας, έκ των έθνων ων άπείπε Κύριος τοίς υίοις Ίσραήλ. Και έγένετο έν καιρώ γήρως αὐτοῦ, καὶ ούκ ἡν ἡ καρδία μετά Κυρίου Θεοῦ αὐτοῦ καθώς καὶ ἡ καρδία Δαδὶδ τοῦ πατρός αύτου, και έξέκλιναν αι άλλότριαι γυναίκες την χαρδίαν αύτου όπίσω θεών αύτών. Και τότε ώχοδόμησε Σολομών ναδν τῷ Χαμώς εἰδώλῳ Μωά6, καί τη 'Αστάρτη βδελύγματι Σιδονίων, καί τω Μελχώμ προσοχθίσματι υίων 'Αμών. , 'Η [P. 97] μέν ούν 'Αστάρτη έστιν ή παρ' "Ελλησιν 'Αφροδίτη λεγομένη, ό δὲ Χαμώς θεὸς ήν Τυρίων. Καὶ ούτως έποίησε ταϊς άλλοφύλοις αὐτοῦ γυναιξί πάσαις, αἴτινες έθυμίων και έθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Και ἐποίησε Σολομῶν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ούχ ἐπορεύθη ὁπίσω Κυρίου ὡς Δαδλδ ὁ πατήρ αὐτου. Καὶ ώργίσθη Κύριος ἐπὶ Σολομῶν, ὅτι ἐξέκλινεν ή καρδία αὐτοῦ ἀπὸ Κυρίου Θεοῦ Ίσραἡλ τοῦ όφθέντος αύτῷ δὶς καὶ ἐντειλαμένου αὐτῷ μὴ πορεύεσθαι όπίσω θεών έτέρων το παράπαν. Καὶ εἶπε Κύριος πρός αὐτόν ('Ανθ' ων ούχ ἐφύλαξάς μου τάς έντολάς καὶ τὰ προστάγματα ἃ ένετειλάμην σοι, διαρρήσσων διαρρήξω την βασιλείαν έχ χειρός σου, και δώσω αύτην τῷ δούλῳ σου • πλην ἐν ταῖς ἡμέραις σου τούτο ού ποιήσω, διά Δαδίδ τον δούλόν μου καί πατέρα σου, καί διά Ίερουσαλήμ την πόλιν μου, ην εξελεξάμην. Kal ήγειρε Κύριο; τῷ Σολομῶντι Σατάν "Αδερ τον Ίδουμαΐον καὶ τον Έδρααζάρ βα.

> Θαυμάσειε δ' αν τις και μάλα είκότως, ώσπερ έπι τοῦ θειστάτου Μωϋσέως, οῦτω και ἐπὶ τοῦδε τοῦ σοφωτάτου Σολομώντος, πως έχατερος αύτων τοσαύτης πάλαι θείας δόξης και προμηθείας άξιωθείς υστερον δ μέν είς άγανάχτησιν και λύπην τον Θεόν κινήσας της έπαγγελίας εξέπεσεν, ό δε είς όργην καί θυμόν έγείρας αὐτὸν τούς τε προειργασμένους άρίστους πόνους άρδην έζημίωτο καλ την ψυχήν προσαπώλεσε. Που γάρ ή τοιαύτη πρός Θεόν οίκείωσις καί παρφησία και οι τοσούτοι και τηλικούτοι πόνοι καὶ κόποι καὶ ἀγώνες τοῦ θεσπεσίου Μωῦσέως; οἶτε νες διά την έπι του ύδατος της άντιλογίας άμαρτίαν παρωράθησαν, και της είς την γην έπαγγελίας είσόδου άθρόως ὁ δίκαιος καὶ άσυγγωρήτως άπεστέρητο. καθώς και Εμπροσθεν εξρηται. Που δέ και ή πρός τίν Σολομώντα θεία φιλοστοργία καλ ή τοσαύτη γάρις τε καὶ σοφία; καὶ τίς ἡ ώφέλεια της πολλής έχείνης φρονήσεως και συνέσεως, και ή προλαδούσα τοιαύτη νηφαλιωτάτη έννοια καλ θεολογία καλ φυσιολογία, Εσχατον έχ γυναιχομανίας είς είδωλομανίαν έκπεπτωκότος, ώς σαφώς δεδήλωται. Τῷ έντι γάρ

moà. Irx 1 βασι XILIO

29

TIC

φη

mo)

TOU

'He

1 55

αύτό don ! Sick

οδόλν δφελος, έναρξάμενον πνεύματι, σαρκί έπιτε- A deorum cultus sit prolapsus? sicuti gemonstraviλέσαι. "Εως μεν γάρ ἀπήλαυε Σολομών τῆς ἄνωθεν προμηθείας, έν εἰρήνη καὶ γαλήνη διῆγε, πάντας έγων ύποχειμένους, χαθώς προείρηται, χαὶ δασμόν χομίζοντας ότι μάλιστα · έπειδή δὲ ταύτης έγυμνώθη, τοίς δυσμενέσιν εὐεπιχείρητος γέγονεν. 'Αληθώς δυτως φοδερου το έμπεσείν είς χείρας Θεού ζώντος. [Ρ. 98] "Ωσπερ γάρ ὁ ἔλεος ἄρρητος, οὕτω καὶ ἡ χόλασις άνυπόστατος. "Οτι δὲ τοῖς εἰδώλοις ἐλάτρευσε, καταλείψας τον όντως όντα Θεόν του πατρός αύτου Δάδιδ, εύδηλον έξ ών και 'Αχίας ὁ προφήτης έφη πρός του Ίεροδοάμι ι Τάδε λέγει Κύριος · Ίδου έγω βήσσω την βατιλείαν έχ χειοός Σολομώντος, χαλ δώσω σοι τὰ δέχα σχηπτρα, καὶ δύο σχηπτρα δώσω αὐτῶ διὰ Δαδίδ τὸν δοῦλόν μου καὶ Ἱερουσαλήμ τὴν πόλιν μου, ήν έξελεξάμην έχ πασών τών φυλών Β Ίσραὴλ, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπέ με, καὶ ἐδούλευσε τῆ 'Αστάρτη βδελύγματι Σιδονίων, και τῷ Χαμώς είδωλω Μωάδ, καὶ τῷ Μελχώμ προσοχθίσματι υίῶν 'Αυών, καὶ γυναϊκας άλλοτρίας πολλάς. Καὶ ἔτι έλαδε την θυγατέρα Φαραώ έχ των έθνων ών άπείπε Κύριος τοῖς υίοῖς Ἰσραήλ. Οὐχ εἰσελεύσεσθε ἐν αὐτοίς, και αύτοι ούχ είσελεύσονται είς ύμλς, ίνα μή ἐκκλίνωσι τὰς καρδίας ὑμῶν ὁπίσω τῶν εἰδώλων αύτων. Καὶ ἔχλιναν αύτοῦ τὴν χαρδίαν ἐν καιρῷ γήρως αύτοῦ όπίσω των θεών αύτων. Καὶ ψχοδόμησεν ύψηλον τῷ Χαμώς εἰδώλφ Μωάδ ἐν τῷ ὅρει, έπὶ προσώπου Ἱερουσαλήμ, καὶ τῷ Μελχώμ εἰδώλῳ υίων 'Αμών, και τη 'Αστάρτη βδελύγματι Σιδονίων . καλ ούτως Εποίησε πάσαις ταζε γυναιξίν αύτου ταζε C άλλοτρίαις, αὶ ἐθυμίων καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτων. Και ώργίσθη Κύριος τῷ Σολομῶντι, και είπεν. "Ανθ' ών ούχ ἐφύλαξας τὰ προστάγματά μου ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαρόήσσων διαρρήξω την βασιλείαν σου έχ χειρό; σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλω σου. πλήν έν ταίς ήμέραις σου ού ποιήσω ταύτα, ούδε όλην την βασιλείαν λήψομαι. Σχηπτρον έν δώσω σοι διά Δαδίδ του δουλόν μου και διά την βασιλείαν ην έξελεξάμην. >

'Αποθανόντι δὲ τῷ Δαδὶδ ἐποίησε Σολομῶν μνημεΐον παρά τῷ Σιλωάμ ἀντρῶδες διὰ βάθους, ποὸς τό μή όρασθαι μεμηχανημένου. Συγκατώρυξε δὲ τῷ πατρί και γρυσίου πολλάς μυριάδας, ώς Ἰώσηπός D φησιν. Έχει καὶ αὐτὸς ὁ Σολομῶν ἀποθανών ἐτάφη. Φασί δε και Υρκανον υστερον τον ίερεα, τῆς πόλεως πολιορχουμένης, άνοίξαι το μνημείον και χρυσού τρισχίλια τάλαντα έχετθεν έχφορήσαι. 'Αλλά χαλ Ήρώδην μετ' αύτον άνοιξαι μέν τον τάφον, χρήματα ες τη ερδείν. κραίτον ες Χδηανών κας κειτηγια . πάππολλα τούτον άνελέσθαι Ιστορούσι, πειραθέντα δὲ καί ένδοτέρω χωρείν πυρί έπισχεθήναι.

Αποθανόντος δέ του Σολομώντος 'Ροδοάμ την βασιλείαν διαδέχεται. Και αύτος απήλθεν είς Σίχιμα, ότι έχει πάς Ίσραήλ άπήεσαν του βασιλεύσαι αὐτόν καὶ ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς Ῥοδοάμ. Ὁ πατήρ σου έξάρυνε τον χλοιον ήμων, χαὶ σὸ νῶν χούφισον, καὶ δουλεύσομέν σοι. Καὶ είπεν ὁ βασιλεύς. 'Απέλθετε

mus. Nimirum revera non prodest spiritu cœpisse, ubi carne absolvere velis. Quippe Solomon, quandiu divinæ providentiæ commodis fretus fuit, eatenus pacatam ac tranquillam vitam egit, omnes, ut diximus, subditos ac stipendiarios habens. Destitutus ab ea facilis vexatu hostibus fuit. Adeo verum est, terribile esse in manus Dei incidere viventis : cujus ut ineffabilis 172 est misericordia, ita et intolerabiles sunt pœnæ. Porro autem in promptu est Solomonem derelicto vero Deo patris sui Davidi simulacris divinum detulisse honorem, cum hæc sint verba Achiæ vatis ad Jeroboamum : « Ecce ego abrumpo regnum ex manu Solomonis. Tibi decem tribus dabo: duas ipsi relinquam, in gratiam Davidi servi mei ac Hierosolymorum urbis meæ, quam de omnibus Israelicis tribubus mihi delegi. Causa est, quod me spreto Astartam Sidoniorum, Chamosum Moabitarum, et Melchomum Ammonitarum abominanda simulacra divino cultu honoravit 62. Duxit autem Solomon uxores multas alienigenas, et tandem etiam Pharaonis filiam, nuptiis contractis cum gentibus quarum affinitatibus et necessitudine Deus interdixerat ob hanc rem, ne eæ Israelicorum animos ea occasione a Deo ad simulacrorum impium cultum abducerent. Quod quidem Solomoni provecta jam ætate a suis uxoribus accidit, adeo ut Chamoso delubrum exstrueret sublime in monte e regione Hierosolymæ, itemque Melchomo et Astartæ, Moabitarum, Ammonitarum et Sidoniorum detestandis simulacris. Atque eodem modo singulis suis peregrinis uxoribus est gratificatus, simulacra sua adolendo et sacrificando colentibus. Iratus itaque Deus Solomoni dixit, quando is præcepta sua non observasset, se vicissim regnum ei de manibus ereptum servo ipsius traditurum, tametsi hocipso vivo non 173 esset facturus, neque totum regnum ablaturus, sed unam tribum posteris ejus daturus, Davidi causa servi sui et electæ a se urbis.

Vita functo Davido sepulcrum Solomon apud Siloamum ædifcavit, totum in specus formam effectum, ne esset conspicuum; et cum patre eum ibi defodisse multa talentorum auri millia Josephus scribit. Ibidem et Solomon obita morte sepultus est. Perhibent postea temporis Hyrcanum pontificem, cum urbs obsidione premeretur, aperto monumento auri talenta ter mille inde exportasse. Post hunc Herodem idem tentantem pecuniæ nihil invenisse, sed aurea ornamenta atque reposita donaria permulta abstulisse; interiusque penetrare aggressum igni fuisse prohibitum.

Solomoni Roboamus successit. Eum, cum ad comitia populi regem ipsum declaraturi Sichemam venisset, populus rogavit uti jugum, quod eis pater ipsius aggravasset, levaret : ita se paratos esse ad serviendum ipsi. Roboamus discedere populo atque triduo post ad accipiendum responsum

⁴¹ Ill Reg. x1, 31-33.

redire jusso, populi postulata cum senibus commu- Α έως ήμερων τριών αναστρέψατε, και λαλήσω ύμίν. nicavit, li consuluerunt uti populo morem gereret; ita eum sub se perpetuo habiturum. Consulti etiam a rege adolescentuli, quos circum se habere solebat, hortati eum sunt ut populo sic responderet, tenuissimam sui corporis partem crassiorem lumbis paternis esse. Patrem ipsis 174 grave jugum imposuisse : at se id porro quoque aggravaturum. Patrem in ipsis castigandis usum fuisse flagellis, se scorpios ad hoc adhibiturum. Iloc adolescentulorum consilium probavit Roboamus, itaque omnino respondit populo Sichemam reverso. Ad hæc populus uno ore protestatus est nihil porro sibi cum Davido et Jessaa prole commune : Israelicos in suum quemque tabernaculum abire, ipsum Davidum suam domum pascere ac gubernare debere. lloc modo Solomonis regnum fissum est. Nam Roboamo duæ tantum tribus, Judæ et Benjamini, adhæserunt : reliquæ omnes Jeroboamum Nabati filium regem sibi constituerunt. Regia Roboami fuit Hierosolymis, et multitudo regno ejus subdita Judas appellabatur ac domus Davidica, nomine a tribu præstantiore sumpto. At Jeroboamus regni caput habuit Samariam, regiam Tharsæ; populus quam regebat Israelus ob multitudinem et Ephraimus ob regni tribum nuncupabatur.

Decima quinta die octavi mensis Jeroboamus Bethelam ascendit, ad aram quam exstruxerat ut buculis, quas fuderat, rem sacram faceret, constituitque sacerdotes, qui in editis locis sacrificarent, a se consecratis. Ecce autem ex Juda quidam divinus homo mandato Dei instructus Bethelam advenit. Is, cum Jeroboamus altari suo sacrificandi gratia 175 astaret, ita divino instinctu altare est affatus: Altare, altare, hoc tibi denuntiat Deus, in domo Davidi nasciturum puerum, Josiam nomine, qui sacrificulos editorum locorum super te adolere solitos tibi impositos mactabit, ac supra te hominum ossa accendet. Et fatum prodigio ut confirmaret, En, ait, altare rumpetur, atque effundetur qui est ei impositus adeps. Hæc audiens Jeroboamus manum suam hominis apprehendendi causa extendit : quæ subito exarnit, simulque ara rupta D adeps effusus est. Tum Jeroboamus vatem oravit uti Deum pro se deprecaretur, uti sibi sua manus in integrum restitueretur. Quo facto vates, et sanata manu, ex conspectu regis abiit. Erat alius impostor quidam vatis nomine, senex Bethelæ habitans. Is cum audivisset quæ a divino homine acta erant, eum persecutus est; inventumque sub quercu sedentem hortatus est ut secum reverteret ac cibum sumeret. Divinus vero id abnuere, quod sibi interdictu Dei eo loci neque edere neque bibere permitti diceret. Ibi impostor ille, se quoque perinde atque ipsum esse vatem, angelumque Dei sibi mandasse ut ipsi retracto cibum daret. Eo mendacio divinum permovit ut secum reversus

[Ρ. 99] Καὶ ἀπήγγειλε 'Ροδοάμ τοῖς πρεσδυτέροις τὸ όῆμα τοῦ λαοῦ. Καὶ αὐτοὶ εἶπον 'Ως ἡτήσαντό τε ποιήσεις, 'χαὶ αὐτοὶ δοῦλοί σου πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ συνεδουλεύσατο μετά τῶν παιδαρίων τῶν παρεστώτων αὐτῷ περὶ τούτου, καὶ αὐτοὶ εἶπον. Λάλησον τῷ λαῷ οῦτως. Ἡ σμικρότης μου παχυτέρα ἐστὶ της όσφύος του πατρός μου. Ο πατήρ μου ύπέτασσεν ύμας έν χλοιῷ βαρεί, έγὰ προσθήσω έπὶ τῷ κλοιῷ αὐτοῦ · ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιξιν, έγω παιδεύσω ύμας έν σχορπίω. Ταύτην την βουλήν των παιδαρίων είπε 'Ροδοάμ ὑποστρέψαντι τῷ Ίσραήλ · καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαός · Οὐκ ἔστιν ήμιν έτι μερίς έν Δαδίδ, ούδε κληρονομία έν υξή Ίεσσαί. 'Απότρεχε, Ίσραἡλ, είς τὰ σχηνώματά σου, βόσκε τον οίκον σου, Δαδίδ, και κρίνε. Και διεμερίσθη ή βασιλεία Σολομώντος · και αύτῷ μὲν τῷ 'Ροδοάμ ή εξ 'Ιούδα παραμένει φυλή καὶ ή τοῦ Βενιαμίν, αί δε λοιπαί δέχα φυλαί Ίεροδοάμ του τού Ναδάτ προεστήσαντο βασιλέα. ΤΗν μέν τῷ 'Ροδοάμ της βασιλείας ο οίχος εν Ίερουσαλήμ, έχαλείτο εξ τὸ ὑπ' αὐτὸν ταττόμενον πληθος Τούδας καὶ ὁ οἶκος Δαδίδ, έχ τῆς ἐπιχρατεστέρας φυλῆς εἰληφώς τἡν προσηγορίαν. Του δε Ίεροβοάμ Σαμάρεια ή μητρόπολις, ό δὲ τῆς βασιλείας οίχος ἐν Θαρσά · δνομα ἐὲ τῷ ὑπ' αὐτὸν λαῷ 'Ισραήλ διά τὸ πληθος καὶ 'Εφραίμ ειά την της βασιλείας φυλήν.

Κατά δὲ τὸν δγδοον μῆνα, ἐν τἢ πεντεχαιδεχάτη του μηνός, ανέδη Ίεροδοάμ έν Βεθήλ είς τό θυσιαστήριον δ έποίησε του θύειν ταϊς δαμάλεσιν αίς έχώνευσε, και παρέστησε τους Ιερείς τῶν ὑψηλῶν, ούς αὐτός κατέστησεν έν αὐτοῖς. Καὶ ἰδού ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ παρεγένετο ἐν Βεθήλ, ἐν λόγω Κυρίου ἐξ Τούδα · καὶ Ἱεροδοάμ εἰστήκει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον αύτοῦ τοῦ θῦσαι. Καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸ θυσιαστήριον εν λόγω Κυρίου. Θυσιαστήριον, θυσιαστήριον, τάδε λέγει Κύριος. Ίδου υίδς τίχτεται έν τῷ οίκφ Δαδίδ, Ίωσίας δνομα αύτη. Καὶ θύσει έπὶ σὲ τούς Ιερείς των ύψηλων των θυόντων είς σέ, καί όστα άνθρώπων καύσει έπι σέ. Και έδωκεν εύθυ; τέρας, λέγων. Ίδου το θυσιαστήριον βήγνυται, καί έχχυθήσεται ή πιότης ή ούσα έπ' αὐτῷ. Καὶ ώ; ήχουσεν Ίεροδοάμ, εξέτεινε την χείρα αύτου συλλαβέσθαι αὐτόν. Καὶ ίδοὺ ἐξηράνθη ή χεὶρ αὐτοῦ, καί τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἡ πιότης αύτοῦ έξεχύθη. Καὶ εἶπεν Ἱεροδοάμ. Δεήθητι τοῦ προσώπου Κυρίου του Θεού σου, και επιστρεψάτω ή χείρ μου πρός με. Και έδεήθη ό άνθρωπος του Θεού, και έγένετο ή χείρ αὐτοῦ ὑγιής. Καὶ ἀπηλθεν ὁ ἄνθρωπος του Θεου άπο προσώπου Ίεροδοάμ. Ήν δέ τις άλλος ψευδοπροφήτης, κατοικών έν [Ρ. 100] Βεθήλ, πρεσδύτης · καλ μσθών όσα έποίησεν ό άνθρωπος του Θεού, χατεδίωξεν όπίσω αύτου, χαλ εύρεν αύτον χαθήμενον έπὶ δρῦν, καὶ είπεν αὐτῷ · Δεῦρο μετ' ἐμοῦ, και φάγε άρτον. Και είπεν Ού φάγωμαι άρτον ούδε πίωμαι δόωρ εν τῷ τόπω τούτω, ὅτι Κύριος ενετείλατό μοι ούτως. Καὶ είπε Κάγω προφήτης είμι καθώς σύ, και άγγελος Κυρίου ελάλησε μοι του έπικαι ύπέστρεψε και έφαγε και έπιε. Γίνεται ούν λόγος Κυρίου πρός τον ψευδοπροφήτην τον αποστρέψαντα αύτον, και είπε πρός τον άνθρωπον του Θεού · Τάδε λέγει Κύριος 'Ανθ' ών παρέδης τον νόμον Κυρίου καὶ ὑπέστρεψας καὶ ἔφαγες καὶ ἔπιες ἐν τῷ τόπῳ τούτω, οὐ μη εἰσέλθη τὸ σωμά σου εἰς τὸν τάφον των πατέρων σου. Έξελθόντα δε λεών συναντήσας εθανάτωσεν αυτόν. Ίεροδοάμ δε ούχ ἀπέστρεψεν ἀπό τής κακίας αύτου.

Τῷ λη' ἔτει τοῦ 'Ασά βασιλέως Ἰούδα, ἐδασίλευσεν 'Αγαλδ δ πάντων βασιλέων πονηρότατος έν Ίσραήλ · δς θυσιαστήριον έστησεν τῷ Βίαλ. Οὖτος είχε γυναίχα την Ίεζάδελ. Έπὶ τούτου Αχιήλ ό Βεθηλίτης ψχοδόμησε την Ίεριχώ· εν τῷ 'Αχιὰ τῷ πρωτοτόχω αύτου έθεμελίωσεν αύτην, και έν Σεγούδ τῷ νεωτέρω ἐπέστησε τὰς θύρας αὐτῆς, κατά τὸ Β ρημα Κυρίου, δ ελάλησεν έν χειρί Ίησοῦ τοῦ υίοῦ Ναυή. Τότε καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας εἶπε πρὸς 'Αχαάδ' Ζή Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ῷ παρέστην ἐνεύπιον αύτου, εί έσται τὰ έτη ταυτα δρόσος ή ύετδς έπὶ τῆς γῆς, εὶ μἡ διὰ στόματός μου. Καὶ ἐπορεύθη κατά την άνατολην έν λόγω Κυρίου, και έκρύδη έν τῷ χειμάρρφ Χοράθ τῷ ἐπὶ πρόσωπον τοῦ Ἰορδάνου. καὶ ἔπιεν ὕδωρ ἐκεῖθεν • καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ κρέας πρωί, και το δείλης άρτον. Του γειμάρδου δέ τη ανομβρία ξηρανθέντος διά λόγου Κυρίου Ερχεται είς Σαρεφθά. Και χήρα γυναικί επιξενωθείς ήσθιεν αύτός τε και ή γυνή και τά τέκνα αύτης · και ή δράξ του άλεύρου ούκ εξέλιπεν, ούδε ό χαμψάχης του έλαίου ήλαττονήθη, έως οδ διελύθη ό λιμός. Ταύτης και τον υξον ήγειρεν έχ νεχρών, δν φασί τινες είναι C Ίωναν τὸν προφήτην. Τότε καὶ τὴν θυσίαν ἐποίησεν, έν ή πῦρ ἐξ ούρανοῦ κατελθὸν κατέκαυσε τὰ όλοκαυτώματα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς. Έκεῖ καλ τους Ιερείς του Βήλ καλ τους προφήτας έσφαξεν ων', καὶ ὑετὸν κατήνεγκεν. Ἱεζάδελ δὲ τοῦτο μαθούσα προσηπείλησεν αὐτῷ, καὶ ἔφυγεν Ἡλίας ἀπὸ προσώπου Ίεζάδελ δόδν ήμερῶν τεσσαράχοντα. Μόνος δὲ 'Αδδιού ἐχ νέας ἡλιχίας προφήτης γέγονε δι' εὐσέδειαν, ἀπό προφητῶν μὴ γενεαλογούμενος. [Ρ. 101] την δὲ τοῦ Αχαλδ οἰχονόμος, ἐν χρυπτῷ σεβόμενος τον Θεόν Ίσραήλ. Ούτος και έκατον προφήτας έν δυσί σπηλαίοις χρύψας διά τον φόδον Ίεζάδελ (ἀπέχτεινε γάρ αὐτούς) ἄρτφ χαὶ ὕδατι ἔθρεψεν, εως ελύθη ὁ λιμός. Τότε καὶ Ἡλίας ἐν λόγφ Κυρίου χρίει Έλισαιε είς προφήτην εύρίσκει γάρ αύτον άροτριώντα εν δώδεκα ζεύγεσι βοών. Καὶ εύθύς θύει μέν τούς βόας, εν δε τοίς σχεύεσιν άνάπτει πύρ, χαλ έψήσας δίδωσι τῷ λαῷ φαγεῖν. Καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν όπίσω Ήλίου, και διηκόνει αὐτῷ.

'Αχαάδ χρατήσας του υίου "Αδερ της Συρίας άπέλυσεν αύτον μετά δώρων. Και άνθρωπός τις έχ των υίων των προφητών, Μιχαίας δυομα, είπε πρός τον πλησίου αὐτοῦ ἐν λόγφ Κυρίου. Πάταξόν με. Καὶ ούκ ήθέλησε. Καὶ είπεν αὐτῷ• 'Ανθ' ὧν οὐκ ήκουσας εής φωνής Κυρίου, και ίδου συ αποτρέχεις έξω, και πατάξει σε λέων δπερ και γέγονε. Και είπε πρός " HI Reg. XVIL

στρέψαι σε καί φαγείν άρτον. Καί ηπάτησεν αύτον, A ederet atque biberet. Tum impostor Dei instinctu vati denuntiavit, quandoquidem 176 contra Dei mandatum reversus eo loci cibum ac potum sumpsisset, cadaver ipsius in sepulcro majorum suorum non iri conditum. Atque egressum inde divinum leo obviam factus interfecit. Interim Jeroboamus a malitia non discessit.

> Trigesimo octavo anno Asæ regis Judæ regnum Israelicum tenuit Achabus, omnium regum deterrimus. Is Baali aram statuit. Uxorem habuit Jezabelam. Ejus tempore Achiel Bethelica Jerichuntem instauravit. Cujus cum fundamenta poneret, primogenitum filium suum Achiam perdidit, ac minimum natu Segubum, cum portas aptaret. Ita enim fore Deus per Josuam Navæ filium prædixerat. Tunc etia:n Elias vates Achabo dixit 43 : clta vivit Deus cœlestium exercituum imperator, ante quem astiti, ut per hos annos neque ros neque pluvia in terram cadet, nisi me edicente. > Ivitque Elias versus ortum solis, Dei verbo instructus; delituitque ad torrentem Chorathum, qui est e regione Jordanis, et ejus aquam bibit : corvique mane carnes, vesperi panem ei attulerunt. Cum vero torrens pluviarum defectu exaruisset, jussu Dei Sarephtham ivit. Ibi hospitio usus viduæ mulieris, ipse cum ea et ejus liberis toto illo tempore cibum sumpsit, dum sterilitas ac penuria finirentur, cum interim neque farina cadi neque oleum trullæ deficerent. Hujus etiam viduæ filium mortuum in vitam revocavit; quem Jonam 177 vatem illum fuisse autumant. Tunc et sacrificium Elias peregit: ad quod cœlitus ignis delapsus hostiam, aquam et pulverem terræ consumpsit. Ibi et Beli sacerdotes ac vates jugulavit 850, et pluviam devocavit. Jezabela, re comperta, graviter minata Eliæ est. Quam ille fugiens iter 40 dierum profectus est. Solus Abdias jam inde ab adolescentia vates exstitit, genus a vatibus non ducens. Quod ei ob pietatem evenit. Cum enim esset procurator Achabi domesticus, Deum Israelicorum occulte venerabatur, ac 100 vates metu Jezabelæ (mortem enim ea omnibus machinabatur vatibus Dei) in duas speluneas abdiderat, ibique usque ad famis exitum pane et aqua eos alebat. Eadem tempestate Elias jussu Dei Elizæum unctione vatem inaugurat, cum in eum incidisset duodecim jugis boum arantem. Elisæus statim mactatis bobus, instrumentis aratoriis accensis, percoctam eorum carnem populo vescendam præbet ; atque ipse Eliam sectatur, et ci administrat.

Porro Achabus cum filium Aderi regem Syriæ ce pisset, donatum dimisit. Ergo quidam ex vatum familia Michæas nomine, alteri cuidam Dei instin-tudixit: Feri me. Quod cum ille detrectaret, denuntiavit ei, quod mandato Dei non esset obsecutus, ideo eum egressum a leone cæsum iri. Atque ita factum est. Alius deinde vati jussu ipsius plagas 178 et vulnera

Israelicorum transiturus erat constitit; eoque prætereunte alta voce questus est se regium servum in bellum profectum, alium quemdam ad se virum adduxisse, cjusque sibi custodiam mandasse ea lege ut si is vir aufugisset, pro eo vitam suam aut argenti talenta penderet. Se hac illac circumspiciente, interim virum fuga se proripuisse. Respondit rex eum de se ipso sententiam tulisse, esseque suo arbitratu homicidii fontem. Tum vates propere fasciam a facie removit, agnitusque unus de vatibus esse, ita locutus est: « Sic ait Dominus regi: Quia tu virum perniciei destinatum ex manibus tuis dimisisti, ecce tibi, vita tua pro vita ipsius populusque tuus pro populo ejus luet ". . Abiit ergo Achabus animi æger atque flens.

Secundum bæc Achabus vineam Nabothi Israelitæ, contiguam areæ regis, vel permutatione alterius vineæ vel soluto pretio suam facere cupiebat. At vero Nabothus pernegare se suum patrimonium cuiquam addicturum. Quæ res cum dolorem intulisset Achabo, Jezabela eo cognito ad seniores urbis litteras dat, mandans uti Nabothum quæsita occasione facti interficiant. li conficta adversus eum calumnia, quasi regem exsecratus esset, hominem trucidant, vineam Achabus occupat. Hunc Elias aggressus ita compellavit : « Hæc dicit Dominus : « Tu 179 homicidio perpetrato alienam possessionem invasisti. Ideirco, quo loco sanguinem Nabothi sues c et canes linxerunt, codem et canes sanguinem tuum lambent et in eo scorta lavabunt ; ac Jezabelam canes vorabunt ante muros Jesraelenses 45. > Exitus hoc vaticinium comprobavit; nam Achabus cum Josaphato rege Judæ egressus in prælium contra regem Syriæ, sagitta jecur ictus Samariam rediit ibique mortuus est ; et cum sanguis ejus elueretur apud fontem Samariæ, eum sues et canes linxerunt, paulumque infra meretrices in ejus sanguine lavarunt. Jezabela etiam de muro dejecta canibus escæ fuit, sicuti Deus fatus fuerat.

Ochozias Achabi filius regnum in Israelicos tenuit biennium. Is cum ægrotaret, nuntios misit Accaronem, qui ex deo principe muscarum quærerent an D valetudinem ex morbo suo esset recepturus. lis Elias occurrit, ac reversi Ochoziæ nuntiarunt hominem ipsis hirsutum obviam factum, cinctu pelliceo: eum jussisse ut ad eum qui miserat redirent, eique nuntiarent Deum ita fari, eum, scilicet quod in Israelo nullus sit Deus, ideo Baalum consultum misisse. Non ita fore. Ipsum de lecto, quem conscendisset, nequaquam descensurum. Respondit. Ochozias Eliam eum fuisse Thesbitam, misitque viros quinquaginta cum suo præfecto. Sedebat tum Elias in montis vertice. Cui cum præfectus 180 dixisset: (Vir Dei, rex te vocat, descende,) respondit : e Si ego vir Dei sum, de cœlo ignis decidat, ac te cum tuis 50 viris perimat 68. . Idque statim fa-

imposuit. Inde vates fascia vultu obligato, qua rex A άλλον, και ἐπάταξεν αὐτον, και συνετρίδη. Και καταδησαμενος ό προφήτης τελαμώνι τούς όφθαλμούς. ώς ό βασιλεύς Ίσραήλ παρεπορεύετο, καὶ αύτδς έδόα . Ο δούλός σου έξηλθεν έπλ την στρατιάν τού πολέμου, και άνηρ είσηγεν άνδρα πρός με λέγων: Φύλαξόν μοι τον άνδρα τούτον. Έλν δε άποφύγη, ή ψυχή σου έσται άντι της ψυχής αὐτοῦ, ή τάλαντα άργυρίου στήσεις. Καλ έγένετο, ώς περιεδλέπετο ό δουλός σου ώδε και ώδε, και αύτος ούκ ήν. Και είπεν 'Αχαάβ' 'Ιδού δικαστής σύ, και τὰ ἔνεδρα παρ' ἐμοί. Έφόνευσας. Καὶ σπεύσας ὁ προφήτης ἀφείλε τὸν τελαμώνα άπό των όφθαλμών αὐτοῦ, καὶ ἐγνώσθη ότι έχ των προφητών έστιν ούτος, χαι είπε · « Τάδε λέγει Κύριος · Διότι Εξήγαγες σὸ ἄνδρα όλέθριον έπ χειρός μου, ίδου ή ψυχή σου άντι τῆς ψυχῆς αὐτοῦ Β καὶ ὁ λαός σου άντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. • Καὶ ἀπῆλθεν 'Αγαάδ έχλελυμένος και κλαίων.

> 'Αμπελών είς ήν Ναδουθαί τῷ Ίσραηλίτη παρά την άλω του 'Αχαάδ, δν έζήτει λαδείν 'Αχαάδ καλ δούναι ή ετερον άμπελώνα ή την τιμήν αύτου. Ο δέ είπε. Μή γένοιτό μοι δούναί τινι την χληρονομίαν μου. Λυπηθέντος δε 'Αχαάβ, ώς ήχουσεν Ίεζάβελ, γράφει πρός τους πρεσδυτέρους τους έν τη πόλει διά προφάσεως ἀποχτείναι αύτόν. Οἱ δὲ συχοφαντούσιν αὐτὸν ὡς κατηράσατο τοῦ βασιλέως, καὶ ἀποκτείνουσιν αύτον, και κληρονομεί 'Αγαάδ τον άμπελώνα. Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν Ἡλίας, καὶ λέγει αὐτῷ • « Τάδε λέγει Κύριος · 'Ως σύ ἐφόνευσας καὶ ἐκληρονόμησας, διά τούτο εν τῷ τόπῳ ῷ Ελειξαν οί θες καὶ οί χύνες τὸ αίμα Ναβουθαί, ἐχεί λείξουσιν οἱ κύνες τὸ αξμά σου, καὶ αἱ πόρναι λούσονται ἐν τῷ α ματί σου και την Ίεζάδελ καταφάγονται οι κύνες έν τῶ προτειγίσματι Ἱεσραέλ. > "Οπερ καὶ γέγονε, [Ρ. 102] Έξελθων γάρ μετά βασιλέως Ἰούδα Ἰωσαφάτ πολεμήσαι τον βασιλέα Συρίας, τοξεύεται κατά τοῦ ήπατος, καὶ ὑποστρέφει πρὸς Σαμάρειαν, αὐτὸς δὲ τελευτά · τὸ δὲ αίμα αὐτοῦ ἀπονίπτουσιν ἐπὶ τῆς κρήνης Σαμαρείας, και εξέλειξαν οι δες και οι κύνες τὸ αίμα αὐτοῦ. Μιχρὸν δὲ κάτωθεν αὶ πόρναι ελούσαντο έν τῷ αἴματι αὐτοῦ. Καὶ Ἱεζάδελ, ἀπὸ τοῦ τείχους πεσούσα, τοίς χυσί χατάδρωμα γένονε χατά τὸ όπμα Κυρίου.

'Οχοζίας υίδς 'Αχαλό κρατεί του 'Ισραήλ έτη δύο. Οδτος ήρφωστησε, και απέστειλεν άγγέλους επερωτήσαι έν τη Βάαλ μυιάων Θεδν 'Αχχάρων, εί ζήσεται έχ τῆς ἀρρωστίας αὐτοῦ. Καὶ ίδοὺ Ἡλίας συνήντησεν αὐτοίς. Καὶ ἀποστραφέντες εἶπον τῷ 'Οχοζία' « 'Ανήρ δασύς συνήντησεν ήμεν, και ζώνη δερματίνη έπι την όσφὺν αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς ἡμᾶς. ᾿Αποστράφητε πρὸς τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς, καὶ είπατε αὐτῷ • Τάδε λέγει Κύριος · Διά τὸ μὴ είναι Θεὸν ἐν Ἰσραὴλ, σὸ πορεύη έπερωτήσαι έν τη Βάαλ, Ούχ ούτως. Ή κλίνη έν ή άνέδης, οὐ καταδήση ἀπ' αὐτῆς. > Καὶ εἶπεν' « Ἡλίας ὁ Θισδίτης , έστί. Καὶ ἀπέστειλεν ήγούμενον πεντηχοντάρχην και τους πεντήκοντα αύτου. Και Ήλίας ἐπὶ τῆ: χορυφῆς τοῦ δρους. Καὶ εἶπεν ὁ πεντηχοντάρχης πρός αὐτόν · « "Ανθρωπε τοῦ Θεοῦ, ὁ βασιλεὺς χάλεί σε · κατάβηθι. > Πρός δν Ἡλίας · « Εὶ ἄνθρωπος τοῦ Θεού έγω, καταθήσεται πύρ έξ ούρανου, και κατα-

65 III Reg. xx, 42. 65 III Reg. xxi, 19 sqq. 46 IV Reg. 1, 1 sqq.

πύρ έξουρανού, και κατέφαγεν αύτον και τούς πεντήχοντα αύτου. Ούτως έγένετο και τοις δευτέροις. 'Ο δλ τρίτος πεντηχοντάρχης έλθων, πεσών έπὶ τὴν Υῆν, έδεήθη καλείπεν. "Ανθρωπε του Θεού, έντιμωθήτω δή ή ψυχή μου καλ ή ψυχή των παιδίων σου τούτων έν δυθαλμοίς σου, Και έλάλησεν άγγελος Κυρίου πρός Ήλίαν, καὶ κατέδη μετ' αὐτῶν πρὸς τὸν βασιλέα, καί είπε κατά τό όημα το έμπροσθεν. 'Ανθ' ών έξαπέστειλας ἐπερωτᾶν τὴν μυῖαν, ἀποστὰς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, άποθανή σὸ καὶ οὸ ζήση. Καὶ ἀπέθανεν 'Ογοζίας κατά τὸ όξιμα Ἡλίου, καὶ κατέπαυσεν (87) ἐν τῷ σπηλαίω Μωϋσέως. Έπλ τούτου του Όχοζίου λιμώξαντες οί κατ' έκείνην την περίγωρον, τά ίδια σφάξαντες τέχνα κατέφαγον εν χόπρω γάο περιστερών άντι άλος βάπτοντες έγρώντο.

Έν δὲ τῷ τετρακισχιλιοστῷ ἐξακοσιοστῷ δευτέρῳ έτει άνελήφθη 'Ηλίας. Έντεύθεν ύποστρέφων Έλισσαιδ είς Ίεριχω θεραπεύει τὰ πονηρά δδατα διά άλων. 'Αναδαίνοντος δὲ εἰς Βεθήλ ἐξῆλθον παιδάρια μιχρά έχ της πόλεως και ελίθαζον αύτον και κατέπαιζον αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον . Ανάδαινε, φαλακρέ, άνάδαινε. > 'Ο δὲ κατηράσατο αὐτῶν · καὶ ίδού έξηλθον δύο άρχτοι έχ τοῦ δρυμοῦ, καὶ διέρφηξαν έξ αὐτῶν τεσσαράχοντα καὶ δύο παίδας. Κάκείθεν [P. 103] ὑπέστρεψεν εἰς Σαμάρειαν. Ταύτην τὴν Σαμάρειαν ὁ πέμπτος βασιλεύς Ίσραήλ κτίζει είς πόλιν (αυτη δέ έστιν ή νύν καλουμένη Σεδαστή), έπωνόμασε δὲ αὐτὴν Σεδήρ, εἰς δνομα Σεδάρ τοῦ χυρίου τοῦ δρους. Τότε καὶ τὸ θαῦμα τοῦ ἐλαίου εἰς πληθυσμόν τή γυναικί δέδωκεν Έλισσαΐος, καὶ τά χρέα αὐτῆς δι' αὐτοῦ τοῦ ἐλαίου ἐπλήρωσε, καὶ τῆς Σωμανίτιδος τον υίον ανέστησε. Τότε και ή τολύπη τοῖς ἀνθρώποις φάρμακον ὂν ἐδόθη, καὶ δι' ἀλεύρου έθεραπεύθη. Καὶ οἱ κρίθινοι κ' ἄρτοι καὶ αἱ πέντε παλάθαι των Ισχάδων εν τοίς έχατον ανδράσιν έπερίσσευσαν. Καὶ τοῦ Νεεμαν ή λέπρα έθεραπεύθη, Γηεζή δὲ ἔλαδεν Ιμάτια καὶ ἀργύρια καὶ τἡν ἐξ αύτοῦ λέπραν. Έπὶ τούτοις καὶ τὴν άξίνην ἀπό τοῦ Ίορδάνου ἀνήγαγε, καὶ τὰ ἔνεδρα τοῦ βασιλέως Συρίας ανήγγειλε τῷ βασιλεί Ίσραήλ. Καὶ τοῦ βασιλέως Συρίας χυχλώσαντος αύτον είς το δρος έπὶ τῷ χρατήσαι, ώς είδεν ό λειτουργός Έλισσαιε τὰ άρματα καί την δύναμιν, έφοδήθη, καί είπε. Κύριε, τί ποιήσομεν; 'Ο δε είπε Μή φοδου, ότι πλείους οί μεθ' ήμας D ύπερ τούς μετ' αὐτῶν. Καὶ προσηύξατο, καὶ ἡνοιξεν ό Θεός τους όφθαλμούς του παιδαρίου, και είδε τό δρος όλον πλήρες εππων και άρμα πυρός περικύκλω Έλισσαιέ. Καταβάντων δὲ πρὸς αὐτὸν, ἐπάταξεν αὐτοὺς Κύριος ἀορασία. Καὶ εἶπεν ε Ἑλισσαιὲ, δεῦτε όπίσω μου. • Καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς Σαμάρειαν, καί ήνοίγησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ εἶδον, καὶ ίδου αυτοί έν μέσφ Σαμαρείας. Και είπεν ο βασιλεύς Σαμαρείας · Εί πατάξω, πάτερ ; Καὶ εἶπεν. • Οὐ πα-

φάγεταί σε καλ τους πεντήκοντά σου. > Καλ κατέδη A ctum est. Eadem evenerunt iis qui secundo loro missi fuerunt. Tertius cum 50 viris eodem missus in terram procubuit, vatemque obtestatus est uti sibi suisque parceret. Monuit autem angelus Dei Eliam ut descenderet ; isque cum illis ad regem profectus, priorem sermonem repetiit, quod Deo deserto, ad principem muscarum consultum misisset, ideo non victurum, sed moriturum. Mortuus est ergo Ochozias secundum verba Eliæ, et requievit in spelunca Mosis. Hujus Ochoziæ ætate circum ista loca incolentes penuria eo adacti sunt ut suos liberos necatos comederent, fimo columbarum pro sale adhibito

> Elias in cœlum raptus est anno mundi 4602. Inde reversus Elisæus Jerichuntem sale injecto vitiosas aquas correxit. Idem cum Bethelam ascenderet, pueruli urbe egressi eum lapidibus impetiverunt, atque illuserunt vociferando : « Ascende, calve, ascende 67. Eos Elisæus cum esset exsecratus, subito ex silva duo ursi egressi pueros quadraginta duos discerpserunt, Inde Samariam reversus est. Hanc urbem quintus Israelicus rex condidit : nunc Sebaste appellatur, id est Augusta. 181 Nomen ei imposuit Seber, a nomine Sebaris, qui dominus montis ejus fuit. Tunc et oleum mulierculæ prodigiose multiplicavit Elisæus, ac eo æs alienum ipsius diluit ; et silium Sunamitidis exstinctum vitæ restituit; et cucurbitam silvestrem ad vescendum hominibus propositam, cum sit venenata, farinæ inspersione medicatam vescam fecit; et viginti panibus hordeaceis ac quinque caricarum massis centum viros saturavit, superante adhue cibo. Eadem tempestate Neeman lepra liberatus est, et eadem in Geezim ob acceptas vestes atque argentum translata. Præterea is vates et securim ex Jordane fluvio emergere fecit, et insidias regis Syri regi Israelico aperuit. Cum autem rex Syriæ vatem in monte obsidione cinxisset, uti eum in suam potestatem redigeret, famulus Elisæi conspectis curribus et copiis pertimuit, dominumque trepide rogavit ecquid sui desendendi causa facere possent. Vates eum hono esse animo jussit: plures enim sibi adesse quam hostibus. Deusque ad ipsius preces famulo oculos aperuit, ita ut cerneret montem equis obsitum et Elisæum igneo curru circumdatum. Deinde cum ad hostes Elisæus degressus esset, eorum oculos Dens cæcitate quadam perstrinxit, ita ut Elisæi monitu cum ipso Samariam intrarent, idque tum demum sentirent, cum essent in media ea urbe constituti. Ibi cum rex diceret : Mi pater, anne illis manus afferam? , Elisæus vetuit, cibumque iis et potum 182 apponi mandavit. Quibus refecti

67 IV Reg. II, 23.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(87) Locum hunc asterisco insignivi, quia prorsum est mutilus. Verba hæc ad Eliam in Horebi montis spelunca delitescentem refero, quam camdem Mosis fulsse receptaculum quidam crediderunt. AVL.

levis Syriorum armatura in Israelicos ullam impressionem fecit.

Ochosiæ Joramus frater successit; qui cum se adversus Deum male gereret, duodecim annis regno gesto ab Jehno est interfectus. Is Joramus regem Moabitarum Masam devictum a se tributarium fecit, accepitque ab eo quotannis tributi nomine agnos 100000 totidemque arietes. Eo regnante, Elias ille magnus in cœlum sublatus est. Et Ader Syriæ rex venit ac Samariam circumsedit ; qua obsidione tanta in urbe fames exstitit ut caput asini 50 argenteis nummis venderetur. Ea durante, cum Joramus murum obiret, quædam eum mulier contenta voce interpellavit, c Serva, inquiens, me, domi- Β Κύριε βασιλεύ. > Καλ άποχριθείς είπε · Μή σώσαί σε ne rex. . Is respondit hoc quidem a Deo esse postulandum: an enim putaret sibi vel de area vel de torculari posse opem abs rege ferri? Mulier respondit nihil tale se flagitare. Muliere alia (ea coram aderat) ita rogante suum se heri filium mactasse, coctumque abipsis communiter esse manducatum: ea autem se id lege fecisse, ut postridie illa suum ad cœnam præberet, quem hodie ipsa abscondat. Hoc audito rex vestimenta sua laceravit, conspexitque populus saccum quo cutis regis amicta erat. Diris autem tum exsecrationibus sese rex devovit, nisi eo ipso die Elisæum capite truncasset. Ac misit eum qui a rege erat tertius ac intimus regis satelles. Huic vates ita est loculus : « Ita fatur Deus : Cras hac eadem hora mensura 183 similaginis siclo et duæ mensuræ hordei siclo vendentur in portis Samariæ. At ille satelles : « Ne si quidem fenestras cœli aperiat Deus, hoc ullo modo fieri potest. > Elisæus contra : « Sane, inquit, hoc ita fieri oculis tuis videbis, neque tamen inde quidquam gustabis. > Ea ipsa nocte quatuor leprosi qui ad urbis portam desidebant, fame superati ad hostes transfugere statuerunt. Ii cum per tenebras Syrorum castra essent ingressi, neminem omnino hominem ibi repererunt. Etenim Deus secerat ut in iis castris sonitus curruum, equorum magnique exercitus audiretur; quo perterriti Syri omnibus rebus relictis in tenebris profugere. Quam rem cum leprosi in urbem renuntiassent, misit rex p quosdam exploratum anne id indicium verum esset. Qui regis Syri vestigia usque ad Jordanem fluvium secuti totam viam vestibus et vasis repletam viderunt, quæ trepidantes inter fugiendum Syri abjecerant 68. Exploratoribus reversis populus urbe se ad hostium castra diripienda effudit. Atque ita tum impleta sunt quæ de vilitate annonæ per

ad dominum suum redierunt, neque ab eo tempore A τάξεις. Παράθες αὐτοῖς ἄρτον καὶ δόωρ. > Καὶ φαγόντες ἀπηλθον πρός του χύριον αὐτῶν, καὶ οὐ προσέθεντο έτι οἱ μονόζωνοι Συρίας τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὸν

Μετά δὲ 'Ογοζίαν ἐδασίλευσεν Ίωράμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου. Καὶ έσφάγη όπο Ίησου, βασιλεύσας έτη δεκαδύο δς ύποτάξας τὸν Μασά βασιλέα Μωάδ, ἢν λαμδάνων ἐξ αύτου φόρον κατ' ένιαυτον, άρνους χιλιάδας έκατον και κοιούς χιλιάδας έκατόν. 'Εφ' οδ άνελήφθη δ μέγας Ήλίας. Και ήλθεν ο βατιλεύς Συρίας και περιεχάθισεν έπὶ Σαμάρειαν, καὶ γέγονε λιμός μέγας ώστε πραθήναι χεφαλήν δνου άργυρίων τριάχοντα. Καὶ ήν Ίωραμ διαπορευόμενος ἐπὶ τοῦ τείγους. Καὶ γυνή τις έβδησε πρός αὐτόν · Σῶσον, Κύριος · πόθεν σώσω σε; Μή ἀπό τῆς ἄλωνος ή ἀπό της ληνού; > Καί φησιν ή γυνή · « Ούχὶ, βασιλεύ. [Ρ. 104] 'Αλλ' ή γυνή αυτη εἶπέ μοι, Δὸς τὸν υἰόν σου, φαγώμεθα αὐτὸν σήμερον, καὶ τὸν υἰόν μου αδριον καὶ έψήσαντες αὐτὸν γθές ἐφάγομεν, καὶ σήμερον έχρυψε τον υίον αύτης. > "Οπερ άχούσας βασιλεύς διέβρηξε τὰ Ιμάτια αὐτοῦ, καὶ είδεν ὁ λαὸς τὸν σάχχον ἐπὶ τῆς σαρχὸς αὐτοῦ ἔσωθεν. Καὶ ἀποκριθείς είπε · « Τάδε ποιήσει μοι ὁ Θεός, και τάδε προσθείη, εί στήσεται ή χεφαλή Έλισσαίου σήμερον ἐπ' αὐτῷ. > Καὶ ἀπέστειλε τὸν τριστάτην (88), ἐφ' ὄν έπανεπαύετο. Καὶ είπε πρὸς αύτὸν ὁ προφήτης ι Τάδε λέγει Κύριος Αυριον, ώς ή ώρα αυτη, μέτρον σεμιδάλεως σίχλου καλ δίμετρον χριθής σίχλου έν ταίς πύλαις Σαμαρείας. > Καὶ είπεν ὁ τριστάτης. ε Εἰ ἀνοίξει Κύριος τοὺς χαταρβάχτας τοῦ οὐραγοῦ, ού μή έσται τούτο. > 'Ο δὲ Ελισσαΐος φησίν' (Ἰδού δύει τοῖς όφθαλμοῖς σου, καὶ ἐκεῖθεν οὐ μἡ φάγη. Καὶ ἄνδρες λεπροὶ τέσσαρες παρά την πύλην της πόλεως καθήμενοι, και τον λιμόν μή φέροντες, έδουλεύσαντο πρός τοὺς ἐναντίους αὐτομολῆσαι. Καὶ διαναστάντες έν τω σχότει είσηλθον είς την παρεμδολήν Συρίας. Και ίδου ούχ ήν άνηρ έχει, ότι Κύριος ακουστήν εποίησε την παρεμδολήν Συρίας φωνήν άρμάτων και ίππων και δυνάμεως μεγάλης. Και ἀπέδρασαν εν τῷ σκότει πάντες, καταλείψαντες άπαντα. Καὶ τῶν λεπρῶν διασαφησάντων ἐν τἢ πόλει, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς γνώναι εί άληθής ο λόγος. Καὶ πορευθέντες ὁπίσω τοῦ βασιλέως Συρίας Εως του Ίορδάνου, ίδου πάσα ή όδος πλήρης ίματων καί σκευών ων έρβιψεν έν τῷ θαμδείσθαι αὐτούς. Καὶ ὑποστρεψάντων τῶν ἀπεσταλμένων, ἐξῆλθεν ὁ λαός της πόλεως και διήρπασε την παρεμδολήν Συρίας, και έγένετο μέτρον σεμιδάλεως σίκλου και δίμετρον χριθής σίχλου χατά τὸ ρημα Κυρίου. Τοῦ δί βασιλέως καταστήσαντος του τριστάτην επί τῆς

60 IV Reg. vi, 7.

XYLANDRIET GOARI NOTÆ.

(88) שליש sic Hebraice docti interpretantur : nomen enim a ternario est. Josephus Antiquit. 1x, 3 τρίτης μοίρας ήγεμόνα transtulit, tertiæ copiarum jarti præpositum. Suidæ τριστάτης est stipator aut sitelles regius, ternas manu hastas tenens. Xvi. — Improprie Xylander ac mutile. Proprie vero ac integre misit rex triarium (seu triumvirum) cui innitebatur. Sanctius in Reg. lib. τριστάτην interpretatur triarium, e tribus ministris unum, cui stans vel ambulans per vices rex solebat inniti.

φαγόντα έχ τοῦ σίτου χατά τὸ ῥημα τοῦ προφήτου.

Καὶ μέντοι καὶ τὸ Ἱεριχούντειον ὕδωρ δι' εὐχτς Ιάσατο. Πικρόν γάρ ήν φύσει και δύσποτον και πρό; τεχνογονίαν έμπόδιόν τε καὶ θανατηφόρον, ἔσθ' ὅτε και ποδς άρδείαν άνεπιτήδειον · όπερ είς εύχρηστίαν άνθρώποις καλ κτήνεσι μεταβληθέν εύχαρπίας μάλιστα πολλής και σωτηρίας ύπηρχε τη γώρα πρόξενον. "Αχρι γάρ δεύρο πλημμυρούν μεγίστην πιαίνει πεδιάδα, και τρέφει παραδείσους και φοινίκων γένη διάφορα μελιτοφόρα, ών οἱ πλεϊστοι πατούμενοι καλ άποθλιδόμενοι μέλι πολύ έκχέουσιν. "Εστι γάρ μελιτοφόρος και άρωματοφόρος ή χώρα πάνυ, φέρουσα χίτρον και μυροδάλανον και όποδάλσαμον ότι πλείστον ήτις δι' όλίγων καρπών και άνθρώποις Επιθυμητών εδ μάλα τῷ παραδείσφ πως παρεικάζεται.

(P. 105) Merk δε Ίωράμ εδασίλευσεν Ίηου υίδο Ναμεσίου (89). Τούτου είσεργομένου εν τη πόλει Σαμαρείας παρέχυψεν Ίεζάδελ διά της θυρίδος περιχεχαλλωπισμένη · δ δε βασιλεύς προπέταξε τοίς εύνούχοις αὐτῆς κατακρημνίσαι αὐτήν. Τούτου δὲ γεγ νότος Ίεζάδελ κατεπατήθη ύπο των ίππων καί κατεδρώθη ύπο των κυνών. Έπάταξε δε ο βασιλεύς καὶ τοὺς Εδδομήκοντα υ'οὺς 'Αγαάδ καὶ τοὺς περιλειφθέντας αύτου πάντας έν Σαμαρεία κατά τδ όξμα Ἡλιοῦ. Συναθροίσας δὲ ἄπαν τὸ πληθος τοῦ ς λαού, έφη πρός αύτους μετά πανουργίας · « 'Αγαάδ μέν έδούλευσε τῷ Βάαλ όλίγα, Ἰποῦ δὲ πολλά δουλεύσει αύτῷ. Καὶ νῦν πάντας καλέσατε πρός με τούς προφήτας και ίερεις του Βάαλ, ότι μεγάλη μοι θυσία τῷ Βάαλ πᾶς γὰρ ος αν ἀπολείψη, οὐ ζήσεται. > Συ αθροισθέντων οδν πάντων, και τοῦ είδωλείου πλησθέντο;, στόμα πρός στόμα φησίν ό βασιλεύς τοι; δούλοις του Βάαλ · « Έρευνήσατε ἀχριδώς εί ἔστι μεθ' ύμων τις των δούλων Κυρίου. > Καὶ μηδενός εύρεθέντος ἐχέλευσε τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ, χαὶ ἐπάταξαν πάντας εν στόματι βομφαίας · καλ τον Βάαλ καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα ἐνέπρησε. Πλην οὐκ ἐφύλαξεν εί; τέλος του πορεύεσθαι έν νόμφ Κυρίου, καὶ έσφάγη έν τῷ πολέμφ, βασιλεύσα; έτη είκοσι Sio.

Μετά δὲ Ἰηοῦ ἐδασίλευσεν Ἰωάχαζ ὁ υίὸς αὐτοῦ, D καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας έτη κζ'. Μετά δὲ Ἰωάχαζ ἐδασίλευσεν Ίωὰς ὁ υίὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ένώπιον Κυρίου, και άπέθανε βασιλεύσας έτη ιδ'. Έρ' οδ Έλισσαιε έτελεύτησε, προφητεύσας τῷ Ἰωάς την προτέραν διά συμβόλων κατά Συρίας νίκην, έπιτρέψας αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν τοξεῦσαι πεντάχις · καὶ τὸ μὲν τρίτον εὐστόχως ἔρρ:ψε, τὸ δὲ τέταρτον ἡστόχησε, και προφητεύει αύτῷ ἔως τρίτης συμδολής

πύλης, συνεπάτησεν αύτον ὁ λαὸς (καὶ ἀπέθανε) μη A votem Deus prædixerat. Ille autem a rege tertius, cum eum rex portæ præfecisset, obtritus a populo periit, non gustatis iis alimentis, sicuti et vates fore affirmaverat.

Idem Elisæus precibus obtinuit ut aquæ Jerichuntiæ essent salubres, cum natura essent amaræ, potui incommodæ, fecunditati adversæ, 184 et lethales, ac nonnunquam etiam ad rigandum solum inutiles. Quæ aqua mutatione ista hominum et pecoris usui accommodata, fertilitatis ac salutis plurimum isti regioni conciliavit. Nam in hunc usque diem exundans campestrem maximam regionem impinguat, nutritque pomaria et palmeta mellifera, quorum fructus calcati atque pressi magnam mellis vim effundunt. Est enim apprime mellifera et aromatifera ista regio, citrum producens et glandem unguentariam et opobalsami plurimum, ut propter raros et hominibus desiderabiles fructus non absurde paradiso comparari posse videatur.

Joramo Jehuus successit, Namesii filius. Is cum Samariam intraret, Jezabela exornato corpore de senestra prospexit. Jehuns ejus eunuchis imperavit uti eam præcipitarent; quo facto Jezabela ab equis obtrita, a canibus devorata est. Idem rex etiam septuaginta filios Achabi omnemque ejus stirpem superstitem Samariæ interfecit secundum Eliæ vaticinium. Inde coacta omni multitudine astute eos compellavit: Achabum exiguos, se multo plures Baali cultus præstiturum. Proinde omnes Baalis vates ac pontifices ad se convocarent: nam se magnum Baali sacrificium instituisse, et necaturum, si quis illorum ab hoc abfuisset. Ita iis omnibus congregatis, ac fano simulacri repleto, diserte mandavit servis 185 Baalis rex uti dispicerent ecquis in turba esset Dei cultor. Cum inter Baalicos horum nullus inveniretur, regii famuli jussu regis Baalicos omnes ferro trucidarunt, Baalemque cum omni ejus instrumento cremaverunt. Cæterum Jehuus non perseveravit usque ad finem servandis Dei præceptis. In bello cecidit, regno per annos viginti duos gesto.

Successit ei Joachazus filius, qui cum impie viveret, regno per annos viginti septem functus obiit. Post hunc regnavit filius ejus Joas annos quatuordecim, impius ipse quoque. Eo regnante Elisaus moritur, prædicta prius Joze de Syriis victoria, idque per signa. Jussit eum sagitta terram quinquies petere. Tertinm Joas scopum attigit, quarto aberravit. Itaque ei vaticinatus est Elisæus tribus eum præliis de Syris victorem fore, reliquis succubiturum. Quodsi quinquies scopum attigisset

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(89) Sic est in Bibliis. Sed et annos regum multo aliter codex habet notatos quam veritas Scripturæ sacræ ferat. Historiæ ipsæ legantur, quæ hie et mutilæ et non optimo ordine qua notantur qua inculcantur. XYL.

2

to ag

×o

le

ai

20

al

2

δ

τ

quinquies collatis signis Syrorum imperium ever- Α νικήσαι τους Σύρους, τάς δε ετέρας ήττηθήναι. Εί surum fuisse.

Annorum quibus Ilierosolymis regnatum fuit a Davido usque ad Sedeciam, summa ést quadringentorum nonaginta octo. Reges fuerunt viginti duo. omnes Davido prognati. Vates fuerunt Sauli tempore Samuelus et Davidus, Davidi ipse David, Gadus, Nathanus, Asaphus, Salomonis et posterorum Achias Silonites, Samæas Adonius, sub Josaphato et 186 successoribus Michæas, Elisæus, Abdins, sub Jehn Ozielus, Eleazarus, Azarias. Ezechia regnante, ac deinceps Oseas, Amosus, Isaias, Jonas. Josiæ ætate ac post Jeremias, Sophonias, Oldas, Baruchus. Sedeciæ regno Jeremias. Abacu- B cus. Post exsilium sub Jehn Aggæus et Zacharias. Danielus Ezechielusque in ipso exsilio Babylone vaticinati sunt.

Josaphati filius ab Elisæo sacra unctione regno Samariæ inunctus totam Achabi familiam ultus est. Nam et Joramum ejus filium regem sagitta interfecit, et hujus matrem Jezabelam præcipitavit, et Achabi filios cum necasset, eorum capita in biviis exposnit. Inde simulato se solemne sacrificium peracturum, universos Baalis vates atque sacerdotes conduxit, atque ad unum omnes jugulavit, fanumque simulacri demolitus in latrinam convertit. Regnavit annos duodetriginta.

Joas Ochoziæ filius post eum annos sedecim. Is Gotholiam necavit. Hoc regnante Jodaas sacrificavit, annos natus 130. Estque notandum hunc solum ad tantam ætatem pervenisse post Mosem.

Anno mundi 4648 vates Elisæus moritur ac sepelitur. Paulo post prædones Moabici in terram Israelicam impressionem faciunt, ac hominem 187 quemdam in Elisæi monumento sepeliunt : is ut ossa vatis attigit, redivivus in pedes suos constitit.

Joroboamus Joæ filius regnavit annos quadraginta unum. Eo regnante Jonas et Amosus vaticinati sunt. Successit ei Zacharias filius. Quem, cum 6 menses regnum tenuisset, Sellumus necavit, D decemque menses regnavit. Hunc Manaimus dejecit; et regno potitus decenium præfuit. Is Thersam, cum oppidani eum non admitterent, vi cepit, oppidanos interfecit, ac gravidas etiam mulieres discidit. Successit ei Phalcias filius, ac biennium regnavit. Hunc Phaceas Romelii filius cum interfecisset, octennium regnum tenuit. Hoc regnante Theglaphalassar Assyriorum rex Judææ bellum intulit, majoremque ejus partem in suam potestatem redegit. Oseas Ilæ filius post Phaream annos novem regnavit. Tum Salmanassar Assyriorum rex Samariam expugnavit, regemque cum toto Israelico populo captivos abduxit, ac Alare et Aboro Medicis in urbibus collocavit ad flumen Gozanem. Ibi in

γάρ άγρι των πέντε τὰ βέλη εὐστόγως ἐδεδλήχει. πεντάκις αν παραταξάμενος την Σύρων άρχην κατέ-

Γίνονται ούν όμου των εν Ίερουσολήμ βασιλευσάντων από Δαδίδ εως Σεδεκίου έτη υξη'. Οἱ δὲ βασιλείς ύπηργον τον άριθμον κβ', πάντες δὲ ἐξ ἐνὸς ἐγένοντο γένους τοῦ Δαδίδ. "Εφ' ὧν ήσαν προφήται, έπι μέν Σαούλ Δαδίδ και Σαμουήλ . έπι δε Δαδίδ αύτὸς ὁ Δαδὶδ, Γάδ, Νάθαν, 'Ασάφ ' ἐπὶ Σολομώντος και των μετ' αύτον Μιχαίας ὁ Σιλωνίτης, Σαμέας ό 'Αδών. 'Επ! ,δὲ 'Ιωσάφατ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν Μιχαίας, Ἡλίας, Ἑλισσαΐος, ᾿Αδδιού. Ἐπὶ δὲ Ἰτοῦ 'Οζιήλ, Έλεάζαρ, 'Αζαρίας, 'Επὶ δὲ 'Εζεκίου καὶ τῶν μετ' αύτον 'Ωσηέ, 'Αμώς, 'Πσαΐας, Ἰωνάς. Έπὶ δὲ Ἰωσίου καὶ τῶν μετ' αὐτὸν Ἰερεμίας, Σοφονίας, 'Ολδά, Βαρούχ. 'Επὶ Σεδεκίου Ίερεμίας, 'Αδαχούμ. Μετά δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπὶ Ἰησοῦ Άγγαῖος καί Ζαγαρίας. Δανιήλ καί Ίεζεκιήλ έν τη αίγμαλωσία εν Βαδυλώνι προεφήτευσαν.

[Ρ. 106] Ίωσάφατ ὑπὸ Ἑλισαίου χρισθείς είς βασιλέα έπλ Σαμαρείας πάντα του 'Αχαά6 τον οίχον έτιμωρήσατο. Αύτον μέν γάρ τον βασιλέα Ἰωράμ κατατοξεύσας άναιρεί, κρημνώ δε Ἰεζάδελ την τού. του διαχειρίζεται μητέρα. Καὶ ό τοῦ 'Αχαὰ6 υἰούς διαχειρισάμενος προύθηκεν αύτων έπὶ τὰς διεξόδους τάς κεφαλάς. "Επειτα συναγαγών πάντας τους του Βάαλ προφήτας και Ιερείς, δημοτελή θυσίαν έπιτελείν προσποιησάμενος, πάντας ὑφ' ἐν ἀποσφάττει, C καὶ τὸ εἰδωλεῖον κατασκάπτει καὶ καθιστά λύτρωμα. Έδασίλευσε δὲ ἔτη κη'.

Ίωας υίδς 'Οχοζίου βασιλεύει μετ' αύτον έτη ις'. Ούτος την Γοθολιάν άνείλεν. Έπὶ τούτου Ιεράτευεν Ίωδαὲ, ζήσας έτη ρλ'. Σημειωτέον ὅτι τοῦτον οδτος φαινέται μόνος βιώσας τον χρόνον μετά Μωϋσην.

Τῷ ,δχμη' ἔτει τοῦ κόσμου προφήτης 'Ελισσαίος τελευτά, και θάπτουτιν αὐτόν. Μετ' οὐ πολύ δὲ μονόζωνοι Μωάδ ήλθον εν τη γη, καὶ εθαψαν άνθρωπον εν τω μνημείω Ελισσαιέ. "Ως οδν προσήγγισεν έχείνος τοίς όστέοις τοῦ προφήτου, ἀνέζησε καὶ έστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

Ίεροδοάμ ὁ υίὸς Ἰωάς ἐδασίλευσεν ἔτη μα'· ἐπὶ τούτου προεφήτευον Ίωνᾶς καὶ Άμώς. Ζαγαρίας υίδς αὐτοῦ μῆνας ἔξ. Σελούμ τὸν Ζαχαρίαν ἀνελών έδασίλευσε μήνας δέκα. Μαναείμ τῷ Σελούμ ἐπαναστάς εδασίλευσεν έτη δέχα. Ούτος μή δεξαμένων αύτον των εν Θερσά χειρωσάμενος άναιρεί, και τάς έν γαστρί έγούσας διαρρήσσει. Φαλκίας του Μαναεία υίος τον πατέρα διαδεξάμενος εδασίλευσεν έτη δύο. Φακεξ ό του 'Ρωμελίου τον Φαλκίαν άνελων έδασίλευσεν έτη η' · έπὶ τούτου Θεγλαφαλασσάρ ὁ ᾿Ασσυρίων βασιλεύς είς την Ιουδαίαν έπιστρατεύσας τά πλείστα της γης αύτων σφετερίζεται. 'Ωσηέ μετά τὸν Φακεὲ, ὁ τοῦ Ἰλᾶ, βασιλεύει ἔτη θ'. Ἐπὶ τούτου Σαλμανασσάρ βασιλεύς 'Ασσυρίων ἐπιστάς τἤ Σαμαρεία αὐτόν τε άγει αἰχμάλωτον καὶ πάντα τὸν Ίσραήλ σύν αὐτῷ, καὶ κατοικίζει αὐτούς ἐν ᾿Λλαξο καὶ 'Λόωρ, Μηδικαίς πόλεσι, καὶ ἐπὶ ποταμώ Γοζάν, ένθα τῆς είς Θεδν παραδάσεω; δίκας ἐκτιννύουσι κακουγούμενοι, 'Ο δε 'Ασσύριος Βαδυλωνίους A magnis calamitatibus viventes impietatis έν Σαμαρεία πέμψας αίσγρως και ανόμως βεδιωκότας, οίχεζν αὐτόθι ἐχέλευσε. Τούτους ὁ Θεὸς λέοντας εξαποστέλλων διέφθειρε. Πυθόμενος δε δ Βάρδαρος καὶ συνιείς δέον ἔκρινεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνης τῆς χατά νόμον Θεώ λατρείας ἐπιμελεϊσθαι, καὶ ἔνα τών ξερέων έξαποστείλας του "Εσδραν τὰ νομιζόμενα αὐτόθι ποιείν ἐχέλευσεν. 'Ο δὲ χαταμένων ἐν Βεθήλ τὸν νόμον αὐτοὺς ἐξεπαίδευσε, καὶ τὸν Θεὸν σέδεσθαι αὐτοὺς ἐδίδασκε. Καὶ οὕτως ἐξ ἐκείνου συμδαίνει έχ των λεόντων την γην ήρεμησαι. Τούτους είσετι Σαμαρείτας άπο τῆς χώρας προσαγορεύουσι . διό και [Ρ. 107] άλλόκοτοι τάς προαιρέσεις, διά δὲ την του νόμου διδασχαλίαν βραχείαν έχουσι θεοσε-6είας ξμφασιν · ούδε γάρ τῆς δεχαλόγου πλείον παραλαδείν ήξιώθησαν.

Ένταῦθα τῆς Ἱσραηλιτικῆς βασιλείας οἱ χρόνοι κατέληξαν είς έτη τριακόσια τρία καὶ μήνας έπτά, άρξάμενοι μεν άπο Ίεροδοάμ τοῦ Ναδάτ, καταλήξαντες δε είς 'Ωσηε τον τοῦ 'Ίλα και την ὑπό Σαλμανασσάρ του Ίσραήλ μετοικεσίαν άπό Σαμαρείας είς Μήδους. "Ηχμαζε δέ καὶ ή προκειμένη τῶν ἐκ Δαδίδ βασιλεία, την μέν άρχην άπο του δεκάτου της του Σαούλ έχουσα μοναργίας, καταλήξατα δὲ ἐπὶ τον Ροδοάμ τον του Σολομώντος. 'Αδία διαδεξάμενος την του πατρός άρχην βασιλεύει έτη τρία έν Ίερουσαλήμ. 'Ασά έτη μα' · ούτος ήδη γηραιός ων άρθριτικώ τους πόδας ήλγησε πάθει. Ίωσάφατ μετά τούτον έτη κε' επί τούτου προεφήτευσε Μιχαίας και 'Αδδίας και 'Ελεάζαρ και 'Ανανίας. 'Ιωράμ, τὸν πατέρα Ἰωσάφατ διαδεξάμενος, ἔτη η'.

Έν Σαμαρεία Γοθολία ή θυγάτης Ζαμδρή τοῦ βασιλέω; Ίσραἡλ ἔτη η'. Αῦτη πασῶν ἀσεδεστάτη γενομένη γυναικών πάντας άναιρεί τους 'Ογοζίου παίδας, 'Αχαάδ τῷ Ίσραηλίτη βασιλεί τιμωρουμένη. έδόχει γάρ έχ του γένους είναι τούτου. Ίωσαδιδ δέ ή του 'Οζίου άδελφή, γυνή του άρχιερέως Ίωδαέ, κλέψατα Ίωὰς τὸν 'Οχοζίου υίδν ὀκταετῆ τυγχάνοντα Ίωδαὲ προσήγαγεν. Αὐτὸς δὲ χρίσας ἀνέδειξε βασιλέα, Γοθολίαν άνελών. Εύσεδής δὲ κατ' άρχὰς γενόμενος πάντα χαθαιρεί τὰ εἴδωλα, πλήν τῶν μετεώρων. Είδωλολατρεί δὲ ἐπὶ τῷ τέλει Ἰωὰς, καὶ Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Ἰωδαὶ υίὸν τὸν προφήτην, αἰτιώμενον την έχτροπην, χαταλεύσας άναιρεί. Βασιλεύει δὲ ἔτη μ'. 'Αμεσίας υίδς αὐτοῦ ἔτη κθ' · ἐ:τὶ τούτου η Σίδυλλα ή Κυμαία έγνωρίζετο. 'Οζίας ὁ καὶ Ζαχαρίας, υίδς 'Αμεσίου, Ετη νβ'. Ούτος θεοσεθής άνηρ ήν. Βστερον δε των άγίων επιδήναι πειρασθείς λεπρούται, καὶ ἐδίκαζεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ υίὸς αὐτοῦ. Ήν δὲ ἀρχιερεὺς ᾿Αζαρίας, προφήτης δὲ ᾿Αμῶς καὶ 'Ησαΐας ὁ υίὸς αὐτοῦ, καὶ 'Ωσηέ, καὶ Ίωνᾶς. Κατὰ τούτους τούς χρόνους Λυχούργος Λαχεδαιμονίων ένομοθέτει.

Ιωάθαμ ὁ υίὸς 'Οζίου ἔτη ις'. 'Επὶ τούτου' τῷ πρώτιρ έτει "Ιφιτος τάς 'Ολυμπιάδας ενέστησεν, δ έστι τετραετηρικός χρόνος. Παρ' Αίγυπτίοις δέ κυρίως 'Ολυμπιάς ή σελήνη καλείται διά το κατά μήνα περιπολείν του ζωδιακόν κύκλου, ου οι παλαιοί

\$11:20 pænas dederunt. Sed victor Babylonios, quorum vita erat flagitiis cooperta, habitatum Samariam misit; quos Deus immissis leonibus perdidit. Barbarus ea re cognita, sentiens oportere in ista terra Deum ex præscripto legis suæ coli, unum de sacerdotibus Esdram misit, qui rite ibi quæ essent agenda conficeret. Is Bethelæ 188 moratus populum legem divinam ac Dei cultum docuit. Quo factum est ut regionem leones infestare desinerent. Hos etiamnum Samaritas a loco vocant : propterea etiam a Judæis diverso instituto vitæ, tamen ob legis disciplinam aliquantulum religionis præ se ferunt. Neque enim præter decalogum quidquam iis discere concessum fuit.

Hic finis est regni Israelici, quod annos 303 mensesque 7 duravit, cœptum a Jeroboamo Nabasi filio et finitum Osea llæ filio rege, cum is ac populus Israelicus a Salmanassare est a Samaria în Mediam deportatus. Cæterum a decimo regni Sauli anno regnum Davido et eius progeniei propositum cœpit; floruitque ita ut in Roboamo Solomonis filio deficeret. Huic Abias successit, regnumque per annos tres Jerusalemæ gessit. Asas deinde annos 40. Is magno jam natu ex pedum articulis laboravit. Post hunc Josaphatus annos 25 : eo regnante Michæas, Abdias, Eleazarus et Ananias vaticinati sunt. Joramus patri Josaphato suffectus annos 8.

Samariæ Gotholia, filia Zombræ regis Israelici, annos 8. Hæc omnium mulierum sceleratissima Ochoziæ universam prolem interficit, ulta hoc modo Achabum Israelicum regem, qui ex ea gente videbatur fuisse. Sed Jozabea Ochoziæ soror, uxor Joiadæ summi pontificis, Joasum filium Ochoziæ octo annorum suffurata Joiadæ tradidit; quem is 189 unctione sacra regno inauguravit, ac Gotholiam necavit. Joasus ab initio pius fuit et simulacra omnia abolevit, solis collibus non excisis. Sed ad extremum impios simulacrorum cultus amplexus, vatem Zachariam Joiadæ filium, quod is hanc regis perversionem culparet, lapidibus obrutum necavit. Regnavit annos quadraginta; Amasias filius ejus, annos viginti novem. Hujus ætate Sibylla Cumæa innotuit. Ozias, qui et Zacharias, Amasiæ filius annos quinquaginta duos. Fuit hic vir religiosus : sed postea temporis templi aditum intrare conatus in lepram incidit, filiusque ipsius loco jus populo dixit. Erat tum pontifex maximus Azarias, vates Amosus et ejus filius Isaias, ac Oseas et Jonas. Ea tempestate Lycurgus Lacedæmoniis leges posuit.

Joathamus Oziæ filius regnavit annos sexdecim. Primo hujus regni anno Iphitus Olympiadas instituit, quod est quatuor annorum tempus. Apud Ægyptios autem proprie lunæ Olympiadis nomen tribuitur ideo, quia mensis spatio signiferum

Prima ista Ölympiade Romulus et Remus nati sunt, qui septima Olympiade Romam cœperunt condere; quarum rerum narrationem copiosiorem in regum recensione invenies.

Ezechias patri Achazo successit, regnumque annos 29 gessit. Hoc sextum annum regnante Salmanassar, qui et Nabunassar dicitur, rex Assyriorum, Samaria capta Israelicum populum captivum abduxit. Hæc 190 est prima Israelicorum deportatio. Is rex etiam Sardanapalus fuit appellatus, et est pater Nabuchodonosoris. Necesse est autem quærere de regno Assyrio, qui fiat quod Scriptura Salmanassarem Assyriorum regem nominet, cum ante annos 96 ab Arbace id regnum abolitum, et ad Medos translatum fuerit. Causa redditur, quod quamvis ab Arbace successio in regno fuit Medicæ gentis, id tamen etiam Assyrium nuncupatum fuit ob nobilitatem et vetustatem Assyriorum ac regionis nomen. Namque hic Assyriorum rex cum Medis subesset, Assyriorum rex constitutus fuit. Cæterum Ezechias rex anno sui regni quindecimo lethali morbo correptus ministerio Isaiæ propagationem vitæ in quindecim annos obtinuit; quæ ei confirmata est prodigioso solis per decem gradus adversus suum naturalem cursum reditu, quo dies per totum terrarum orbem horis 10 auctus 22 horarum fuit, suaque nocte caruit. Is rex quantumvis castitati deditus, a morbo tamen resurgens, voto concepto liberis operam dedit. Idem serpentem æreum, C quem in solitudine Moses suspenderat, deposuit atque conflavit, quod ei populus adoleret. Quin et librum Solomonis, cui omnis generis morborum remedia incisa erant, crematum de medio sustulit; et ejusdem libros de comparationibus, et carmina in quibus de stirpium atque animalium omnium terrestrium, volucrium et natantium natura, remediisque omnium morborum inde petendis disseruerat (unde Græcorum medici materiam suffurati 191 suas artes constituerunt) combussit, sicuti retulimus, quia populus ex iis remedia morborum petens a Deo sanitatem poscere negligebat. Regnante Ezechia in Judæam copias adduxit Senacheribus, Salmanassaris successor. Qui cum blaterasset, irritatus est is qui consilia gentium dissipat et populorum cogitationes irritas facit ac consilia principum eludit. Is, misso angelo, de exercitu Assyriorum millia 185 interfecit. Ita cum dedecore et rabie Niniven reversus Senacheribus in captivos a Salmanassare abductos Israelicos magna cæde desæviit. Quem mox divina ultio inseenta' suorum filiorum manibus occidit, eaque justa nex injustam captivorum occidionem sedavit.

Fuit tum inter captivos homo quidam misericors, non ine Tobias, qui in sepeliendo interfectos Judacos multum operæ impendebat. Qua de causa

orbem circuit, quem Olympum veteres dixerunt. A "Ολυμπον ἐχάλουν, "Εν αὐτή τή πρώτη 'Ολυμπιάλι 'Ρώμος καὶ 'Ρωμύλος έγεννήθησαν, οίτινες έν τη ζ 'Ολυμπιάδι την 'Ρώμην ήρξαντο κτίζειν. Τούτων την διήγησιν πλατύτερον έν τη τάξει των βασιλέων evonatic.

P. 108] 'Εζεκίας τὸν 'Αγάζ διαδεξάμενος ὁ υίδς έδασίλευσεν έτη κθ'. Έν τῷ ς' έτει τούτου μετωχίσθη ύπο Σαλμανασάρ τοῦ καὶ Ναδουνασάρου, βα. σιλέως 'Ασσυρίων, Σαμάρεια αίγμαλωτισθείσα. Αύτη ποώτη ή αίγμαλωσία Ίσοαήλ. Ούτος δέ και Σαρδανάπαλος έλέγετο, ήν δὲ πατήρ τοῦ Ναδουχοδονόσορ. 'Αναγχαίον δὲ ζητήσαι περί τῆς τῶν 'Ασσυρίων βασιλείας, πῶς ταύτης πρὸ ζς' ἐτῶν καθαιρεθείσης ύπὸ 'Αρδάχου τοῦ Μήδου, τοῦ ταύτην εἰς Μήδους μετενέγκαντος, ή Γραφή τον Σαλμανασάρ βασιλέα 'Ασσυρίων καλεί. Καί φησιν ότι Μήδων μέν γένος κατά διαδογήν άπο 'Αρδάκου έδασίλευσεν, ή δὲ βασιλεία καὶ 'Ασσυρίων ἐλέγετο διὰ τὸ εύγενὲς καὶ παλαιὸν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ τῆ; χώρας ὅνομα ὁ γάρ τῶν 'Ασσυρίων οὖτος βασιλεὺς ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν Μήδων ών 'Ασσυρίων βασιλεύς χατέστη. 'Ο τοίνον Έζεκίας τῷ ιθ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ νοσήσας πρός θάνατον προσθήχην ζωής έλαδε διά 'Ησαΐου έτων ιε'. Καὶ πιστοῦται ταῦτα διὰ τοῦ παραδόξου σημείου της επανόδου ήλίου, της φυσικής κινήσεως δέκα βαθμούς άναποδισάσης ήγουν δέκα ώρας καθ' όλην την οίκουμένην, ώς είναι την ήμέραν έχείνην μόνην γωρίς της ίδίας νυχτός ώρων κβ'. Ούτος και σωφροσύνην άσκων άπό της νόσου άναστάς ηύξατο παιδοποιήσαι. Ούτος του δφιν δυ έκρέμασε Μωϋσής έν τη έρημφ, καθείλε και έχώνευσεν, ότι αὐτῷ ἐθυμία ὁ λαός. 'Αλλά καὶ βιβλίον Σολομώντος, Ιαματήριον παντός πάθους έγκεκολαμμένον, έξέχαυσε χαὶ ἡφάνισε, τάς τε περί των παραδολών και ώδων, έν αίς περί των συτών και παντοίων ζώων φυσιολογία, γερσαίων πετεινών τε καὶ νηκτών, καὶ ἰαμάτων πάθους παντός, γραφείσας αὐτῷ, ἀφ' ὧν καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων ἐατροσοφισταὶ σφετερισάμενοι καλ τάς άφορμάς είληφότες τάς ίδίας συνεστήσαντο τέχνας. Ταῦτα τοίνυν τὰ βιελία Έζεκίας κατακαύσας άφανῆ ἐποίησεν, ὡς λέλεκται, έπειδή τὰς θεραπείας των νοσημάτων ένθεν χομιζόμενος ό λαδς περιώρα τὰς Ιάσεις αίτεῖν παρά Θεού. Έν ταύταις ταζε ήμέραις του Έζεκίου άνέδη Σεναgloriose multa in Dominum et populum ejus de- D χηρείμ ὁ διάδοχος Σαλμανασάρ· και πλείστα μεγαλοβρημονή ταντος κατά του Κυρίου και κατά του λαοῦ αὐτοῦ, παρεκλήθη ὁ διασκεδάζων βουλάς ἐθνῶν καὶ άθετῶν λογισμούς λαῶν καὶ βουλάς άρχόντων, και ἀποστείλας ἄγγελον ἀνείλεν ἐκ τῆς παρεμδολής των 'Ασσυρίων χιλιάδας ρπε'. Καὶ ούτω μετ' αίσχύνης και λύσσης ὁ Σεναχηρείμ άναζεύξας είς Νίνευτ δεινώς άνήρει τους αίχμαλωτισθέντας ύπο Σαλμανασάρ άπο Σαμαρείας του Ίσραήλ, "Ον αυτίκα θεία δίκη μετελθούσα, και ύπο των ίδιων τέκνων άναιρεθέντος, ἐπαύθη τῆς αἰχμαλωσίας ή ἔδιχος σφαγή διά τῆς ἐνδίχου άναιρέσεως.

> [Ρ. 109] Έν ταύτη τη αίχμαλωσία ύπηρχέ τις έλεήμων άνθρωπος τουνομα Τωθήτ, και πολλήν έχων σπουδήν είς το θάπτειν τούς δποθυήσκοντας

των Ἰουδαίων. Περί ων και διαθληθείς τω βασιλεί A apud regem delatus, cum sibi fuga consuluisset et και συγών έχοιμήθη έξω του τείχους · και ώς είωθε πολλάκις γίνεσθαι, κοιμώμενος καλ τούς δφθαλμούς ήνεωγμένους έχων, καὶ στρουθίων ἀφοδευσάντων εἰς τούς όφθαλμούς αὐτοῦ, λευχώματα πεποίηκεν. Ήν δὲ καὶ ἐν Ἐκδατάνοις κόρη συγγενής αὐτοῦ, ἥτις έπτά άνδρας λαβούσα, και πάντων ύπο δαίμονος άναιρουμένων πρό του γνώναι ταύτην, ηύξατο. Καλ ἀπέστειλεν αύτη βοηθον ὁ Θεός τον άγγελον "Ραφαήλ. 'Ο ούν Τωθήτ παραγγείλας τῷ υίῷ αὐτοῦ Τοθία μή λάδειν άλλαχόθεν γυναίχα εί μή έχ της φυλής χαί τοῦ γένους αὐτοῦ κατά τὸν νόμον, δίδωσιν αὐτῷ γειρόγραφον περί ταλάντων δέκα χρυσίου & καί παρέθετο έν τη Μηδία, πρός τὸ ἐπελθείν καὶ λαβείν αύτά διά τάγους. Του δὲ παιδός ζητούντος συνοδοιπόρον ώς την όδον άγνοοῦντος, εύρίσκει Θεοῦ προνοία τὸν ἄγγελον 'Ραφαήλ ώς ἄνθρωπον ἐστώτα. "Ον μισθωσάμενος, είδέναι την όδον λέγοντα καί 'Αζαρίαν δυομαζόμενου, συνοδεύει τούτω. Καὶ διελθόντων αύτων είς τον ποταμόν Τίγριν, και του παιδλς είσελθόντος λούσασθαι, καλ ίχθύος αὐτῷ μεγάλου ἐπιπηδήσαντος, είπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος ἐπιλαδέσθαι τοῦ ἰχθύος καὶ τεμείν αὐτοῦ τὴν γαστέρα, καὶ λαbely to te haap xal thy xapblay xal thy yolhy, xal φυλάττειν. Τοῦ δὲ πυνθανομένου τὸ χρήσιμον αὐτῶν, · Τὸ μὲν ਜπαρ, φησί, καὶ ή καρδία θυμιώμενα διώκει δαίμονας, ή δὲ χολή καθαρίζει λευκώματα. > Είτα δ μέν παϊς λαμδάνει την έχ τοῦ γένους αὐτοῦ προλεγθείσαν χόρην είς γυναίχα, τή συμδουλία και συνεργία του άγγέλου διωχθέντος του πονηρού δαίμονος έν τῷ θυμιάματι τούτφ. Καὶ ὑποστρέφει μετά τοῦ C παιδός καλ τής γυναικός αύτου πρός του πατέρα Τωθήτ · οδ τους όφθαλμούς ὁ παίς τῆ χολῆ τοῦ ίχθύος ἐπιχρίσας, καὶ παρευθύ Τωθήτ ἀναβλέψαντος, έφανέρωσεν έαυτον ό άγγελος, ότι ούχ άνθρωπός έστιν, άλλά παρά Θεού άπεστάλη πρός βοήθειαν αύτοζς τε καί τη κόρη Σάρρα διά την αύτων εὐσέδειαν, λέγων προς αὐτούς. « Μυστήριον βασιλέως κρύπτειν καλόν, τά δὲ Εργα τοῦ Κυρίου άνυμνεῖν ἐνδόξως.

Επί τούτου και άνθρωπός τις έγνωρίζετο έν τῷ Ίσραήλ πλούσιος καὶ άνελεήμων, ος ελθών πρός τινα των διδασχάλων και άναπτύξας την σοφίαν Σολομώντος εδρενεύθύς τ 'Ο έλεων πτωχόν δανείζει Θεφ. > Καί είς έαυτον γενόμενος καί κατανυγείς άπελθών πέπρακε πάντα καλ διένειμε πτωγοίς, μηδεν έαυτφ καταλείψας πλην νομισμάτων δύο. Και D πτωχεύσας πάνυ και ύπο μηδενός έκ θείας δοκιμασίας έλεούμενος ύστερον έν έαυτῷ λέγει μικροψυχήσας. ('Απελεύσομαι [P. 110] έν 'Ιερουσαλήμ καὶ διακρινούμαι τῷ Θεῷ μου ὅτι ἐπλάνησέ με διασχορπίσαι τὰ ὑπάρχοντά μου. > Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, είδεν ἄνδρας δύο μαχομένους πρὸς άλλήλους, εύρόντας λίθον τίμιον. Καλ φησί πρός αύτούς. • "Ινα τί, άδελφοι, μάγεσθε; Δότε μοι αύτον, και λάβετε νομίσματα δύο. • Των δέ μετά χαράς τοῦτον παρασχέντων (ού γάρ ήδεσαν τοῦ λίθου τὸ ὑπερτίμιον) άπηλθεν είς Ίερουσαλήμ, τον λίθον ἐπιφερόμενος. Καὶ δείξας αὐτὸν χρυσοχόφ, παραχρημα του λίθου έχείνος ιδών άναστάς προσεχύνησε, χαι έχθαμδος γενόμενος ἐπυνθάνετο, « Ποῦ τὸν πολύτιμον, λέγων,

extra monia dormiret apertis, ut sæpe fit, oculis, passeres in oculos ejus stercus dejecerunt, coque casu in albuginem incidit. Erat Ecbatanis puella ipsum cognatione attingens; quæ cum septies nupsisset, sponsosque singulos 192 dæmon priusquam rem cum sponsa haberent necassel, Deum precibus interpellabat; isque ei auxilio misit angelum Raphaelum, Enimvero Tobias filium suum hortatus ne aliunde quam ex sua stirpe et genere suo uxorem duceret, sicuti lex mandabat, eum ad repetenda quam primum decem talenta, quæ ipse quondam in Media deposuerat, cum syngrapha mittit. Filius itineris comitem ac ducem quærens, quod viam ignoraret, divinæ provilentiæ ductu in Raphaelum incidit sub viri specie in foro stantem; cujus Azariam se nominantis et viæ se gnarum profitentis opera conducta, iter eo comitatus ingreditur. Cum ad Tigrin fluvium pervenissent, puer lavandi causa aquam ingressus est, atque ingens ibi piscis eum invasit. Eum jussus est ab angelo capere, et dissecto ventre jecur, cor et fel eximere ac servare. Angelus ad quid ea prodessent interrogatus, jocinoris et cordis suffitu dæmones abigi respondit, felle albugines tolli. Proinde eam de qua dictum est puellam, consanguineam suam, Tobiæ filius uxorem duxit, angeli consilio et auxilio, malo dæmone vi ejus suffitus fugato ; reversusque cum comite suo et uxore ad patrem, oculos ejus felle inungit; quo facto senex visum illico recepit. Tum angelus se quis esset aperit, non hominem se esse, sed a Deo missum docens opitulatum ipsis et puellæ Saræ, idque propter ipsorum pietatem. 193 id quoque ipsis dixit, regis arcanum recte tegi, sed facta Dei prædicare honorisieum

Eodem tempore vir quidam in populo Israelico celebrabatur, dives et inhumanus. Is cum quemdam doctorem convenisset, librumque sapientiæ Solomonis aperuisset, primo obtutu in hæc verba incidit, (Qui miseratur pauperem, is Deo feneratur. . Itaque in se descendens et compunctus animum, digressus omnia sua vendidit, ac pretium inter egenos distribuit, nihil sibi prater duos nummos reservans. Ita ad summam redactus paupertatem, cum (Deo ita ordinante, uti eum probarct) nemo ipsius misereretur, tandem animo fracto secum statuit ire Hierosolyma, et cum Deo suo disceptare, qui se ad bona sua dissipanda per fallaciam induxisset. In eo itinere videt viros duos depugnantes, qui lapidem pretiosum invenerant, Eos ita affatur : e Quid, fratres, pugnatis? Date mihi lapidem, ac vos pro eo duos nummos accipite. Quod illi, quos ingens lapidis pretium latebat, perlibenter fecere. Venit ergo iste Hierosolyma, lapidem secum gestans, eumque aurifici monstrat. Qui simul atque lapidem conspexit, adoravit, stu-

2

pensque sciscitatus est ubinam pretiosissimum A καί θείον λίθον τούτον εύρες; ίδου γάρ έτη τρία σήhanc et divinum lapidem invenisset, propter quem totum jam triennium urbs perturbata atque sollicita sit. Simul eum ad summum pontificem afferre jussit, maximas ab eo divitias reportaturum. Dum iret, angelus Dei pontificem sic monuit : « Veniet nunc ad te homo, nobilem 194 lapidem ex diploide Aaronis pontificali, qui amissus fuerat, reportans. Recipe hunc, et ferenti multum auri atque argenti da. Simul et alapa mediocri inflicta, jube porro non esse animi dubium, neque dislidere Deo in sacris Litteris dicenti eum qui pauperem miseratur, Deo fœnerari : me enim et in hac vita implesse hoc, redditis illi longe pluribus quam ipse mihi mutuatus fuit: et si fidem habeat, in altera vita adepturum insuperabiles divitias. Omnia, ut jussus B fuerat, egit pontifex. Ille vero hæc audiens tremebundus omnibus in templo relictis discessit, agens gratias Deo, eique et omnibus que in Scriptura dicuntur fidem adhibens.

Ezechiæ successit Manasses filius, qui se impie adversus Deum gessit, regnoque annos 55 functus obiit. Is impietate omnes superiores reges superavit, simulacrorum cultu et homicidiis. Is et magnum illud Isaiam serra lignea dissecuit, et Hierosolyma cruore injuste fuso inundavit, et colendis simulacris nihil Amorrhæis concessit. Ædem Dei incestavit, constituens in ea quadrifrontem Jovis imaginem; neque ullam haruspices consulendi, veneticia tractandi ac obscena agendi intercapedinem fecit. Itaque irato Deo Ninivem captivus abductus est a rege Merodacho: ubi in æreis habitus vinculis, sincera resispiscentia correctus Deum oravit. Cujus voluntate rex Merodachus mitigatus Manassem Hierosolymam remisit. Hic reversus omnia simulacrorum domicilia evertit, ædem 195 Dei expiavit, legis jussa exsecutus est, piamque et Deo acceptam vitam usque ad extremum spiritum perduxit.

Manassæ Amosus filius successit ac biennium regnavit. Eo tempore Midas Phrygia rex moritur, quem aures asininas habuisse perhibitum est.

Josias post patrem Amosum regnum tenuit annos 31, cum id octo annos natus occepisset : in p ετής αντιλαμβάνεται τῆς άρχῆς, βασιλεύσας ἔτη bello sagitta ictus periit. Nam rex Ægypti Necheuo Assyriis bellum cum fecisset, his Josias auxilium ferre studuit. Inde, ut Esdras memorat, rex Ægypti Josiamita est affatus: « Quid mihi tecum rei est, o rex Judææ? Non contra te missus sum a Deo, sed Euphratæos bello petiturus. Et sane mihi Deus adest : tu itaque desiste, neque illi reluctare. > Sed Josias eum missum non fecit, verum in campo aciem contra eum instruxit adversus Dei sententiam. Ergo ab hostibus sagitta percussus ministris jussit ut se gravi dolore affectum prælio educerent; statimque Hierosolyma reversus mortem obiit. Magnum ejus mors luctum per Judæam totam excitavit, eumque maxime Jeremias lamen-

μερον Ίερουσαλήμ δονείται καλ άκαταστατεί διά τον περιδόητον λίθον τούτον. Καὶ ἀπελθών δὸς αὐτὸν τῷ ἀρχιερεί, καὶ σφάδρα πλουτήσεις. > Τοῦ δὲ ἀπερχομένου άγγελος Κυρίου είπε πρός τον άργιερέα. ε Νῦν έλεύσεται ἄνθρωπος πρός σέ, τὸν ἀπολεσθέντα πολυθρύλητον λίθον έχ της διπλοίδος 'Ααρών του άργιερέως έχων. Λαδών αύτὸν δὸς τῷ ἐνέγχαντι αὐτὸν χρυσίον πολύ καὶ ἀργύριον. "Αμα δὲ καὶ ραπίσας μετρίως είπε, Μη δίστιζε εν τη χαρδία σου, μηδε άπίστει τῷ διὰ τῆς Γραφῆς λέγοντι . 'Ο έλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεφ. Ίδου γάρ, εν τῷ νῦν αίωνι έξεπλήρωσά σοι πολλαπλασίονα ύπερ ών εδάνεισάς μοι · καὶ εί πιστεύεις, λήψη καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πλούτον άνυπέρδλητον. > Καλ ό μεν άρχιερεύς τά διατεταγμένα πάντα πεποίηκε πρός τον άνθρωπον και λελάληκεν · ό δὲ ἀκούσας καὶ ἔντρομος γενόμενος. πάντα έάσας έν τῷ ναῷ ἐξῆλθεν, εὐχαριστῶν καὶ πιστεύων Κυρίφ και πάντα τὰ ἐν τῆ θεία Γραφή διηγορευμένα.

Μετά Έζεκίαν έδασίλευσε Μανασσής υίδς αύτου, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας έτη νε' · δς παρανομώτατος ύπέρ πάντας τους Εμπροσθεν βασιλείς υπάρχων έπι είδωλομανία τε και αίματεκγυσία, και τον μέγαν 'Ησαίαν πρίσας ξυλίνω πριόνι, και την Τερουσαλήμ αιμάτων άδίχων πληρώσας, ούχ ήττον είδωλολάτρησε των 'Αμοβραίων. Καὶ τὸν οἶχον Κυρίου καταμολύνας, καὶ τετραπρόσωπον εἴδωλον τοῦ Διὸς ἐν αὐτῷ στήσας, ού διέλιπεν οίωνιζόμενος καλ φαρμακεύων καλ αίσχρουργών. Διλ καλ κατά θείαν όργην δέσμιος είς Νενευτ άπήχθη ύπο Μαροδέχ βασελέως · και χαλκοί; δεσμοίς ύποδληθείς, δι' είλιχρινούς μετανοίας δεηθείς του Θεού, τὸν βασιλέα ἡγάθυνε, καὶ εἰς Ίερουσαλήμ αύτον εξέπεμψεν. "Ος επανελθών πάσαν μέν κατέστρεψεν είδωλικήν σκηνήν, το δε Ιερον του Θεού ήγνισε και τον νόμον έφύλαξε και εύσεδώς εδίωσεν εύχαριστών τῷ Θεῷ ἄχρι τελευταίας άναπνοῆς αὐτοῦ.

Μετά δὲ Μανασσῆν ἐδασίλευσεν 'Αμώς υἰὸς αὐτοῦ έτη δύο. Κατά τούτους τούς χρόνους Μίδας ὁ Φρυγίας βασιλεύς έτελεύτησεν, [Ρ. 111] δντινα έλεγον שׁדם בֹּצְבּיִץ פֿעמט.

Ίωσίας τὸν πατέρα 'Αμώς διαδεξάμενος όχτατριάκοντα έν. Και ετελεύτησε τοξευθείς εν πολέμφ. Ο γάρ Νεχευώ βασιλεύσας Αίγύπτου κατά τῶν 'Ασσυρίων ἐστράτευσεν, ἐπιχουρῆσαι δὲ τοῖ; 'Ασσυρίοις ούτος έσπούδαζεν. "Οθεν φησίν "Εσδρας" καὶ είπεν ὁ βασιλεύς Αίγύπτου πρός Ἰωσίαν · Τί έμοι και σοι, βασιλευ της Ιουδαίας; Ούχι πρός σέ έξαπέσταλμαι παρά Κυρίου Θεού ποιήσαι πόλεμον, άλλ' ἐπὶ τοῦ Εύφράτου. Καὶ νῦν Κύριος μετ' ἐμοῦ έστίν. Απόστηθι, και μή έναντιούτω τῷ Κυρίφ. > Καὶ ούκ ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτοῦ 'Ιωσίας, άλλὰ συνεστήσατο πρός αύτον πόλεμον έν τῷ πεδίω παρά γνώμην Θεού. Καὶ τοξευθείς όπο των πολεμίων είπε τοίς παιοίν αὐτοῦ· « Έξαγάγετέ με, ὅτι σφόδρα όδυνώμαι. > Καὶ εὐθέως ἀποστρέψαντος αὐτοῦ εἰς

Ίερουσαλήμ και τον βίον μεταλλάξαντος έγένετο A tatus est. Anno Josiæ supra decimum octavum πένθος μέγα κατά πάσαν την 'Ιουδαίαν, και μάλλον Ίερεμίας έθρήνησε ύπερ Ίωσίου. Έν τῷ τη' τούτου Ετει εύρων ὁ Ιερεύς Χελχίας εν τω Ιερώ βιβλίον (ος ήν πατήρ Ίερεμίου του προφήτου) προσχομίζει τώ βασιλεί. 'Ο δὲ, εὐλαθής ὢν καὶ δικαιότατος ὑπὲρ τους Εμπροσθεν αυτού βασιλείς, ουκ ήθέλησεν άναγνώναι αὐτό. 'Ανέγνω τοίνυν αὐτὸ ὁ ἰερεὺς, καὶ έχλουσε πας ὁ λαός. 'Ο δὲ Ιερεύς αμα τῷ τοῦτο άναγνώναι διαπεφώνηκεν. 'Ο δε βασιλεύς λίαν άθυμήσας, είδως εν τοσούτοις έτεσι χαταπατούμενον τὸν νόμον Κυρίου, τὰ ἱμάτια διαρδήξας καὶ Εμφοδος γενόμενος άπέστειλε πρός 'Ολδάν την προφήτεν, πυνθανόμενος τί βούλεται Κύριος περί αὐτοῦ καί παντός του λαου. Ἡ δὲ φησί · ε Τάδε λέγει Κύριος · 'Ανθ' ων ήπαλύνθη σου ή καρδία και ένετράπης από προσώπου μου, ώς ήχουσας ότι ελάλησα έπι τον τόπον τούτον καὶ τοὺς ἐνοικούντας αὐτὸν, τοῦ είναι είς άφανισμόν καί είς κατάραν, και διέββηξας τά ίματιά σου καὶ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου, ίδου προστίθημί σε πρός τους πατέρας σου έν είρηνη, και ούκ δύει πάσι τοῖς κακοῖς οῖς ἐπάξω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ. τον καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὸν, τοῦ εἴναι εἰς ἀφανισμόν. > "Οθεν ζήλφ θείφ χινούμενος οὐ μόνον τὰ πανταχού εξοωλά τε και σεδάσματα κατέστρεψεν έκ βάθρων, άλλά και τούς είδωλολάτρας τούς μέν έτι ζώντας ώλόθρευσε, τοὺς δὲ ήδη τεθνηχότας ἐν τοῖς τάφοις κατέκαυσε. Καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ εἶπε · « Τί τὸ σχόπελον έχείνο, δ έγω βλέπω; > Καὶ φασίν οἱ ἄνδρες τῆς πό- C. λεως το άνθρωπος του Θεού έστιν, ό προφητεύσας τούς λόγους τούτους έπὶ τὸ θυσιαστήριον Βεθήλ. > Καὶ είπεν · « "Αφετε αὐτόν · μηδείς κινήση τὰ όστα αύτου. > Καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τούς ψευδοπροφήτας και πάν βδέλυγμα και προσόχθισμα [Ρ. 112] εν Ίερουσαλήμ εξήρε · καὶ έπέστρεψε πρός Κύριον εν όλη χαρδία και ίσχύι και έν όλη ψυχή αὐτοῦ κατά τὸν νόμον Μωϋσέως. Διὸ δή καὶ τὸ Πάσχα τοιούτον ἐποίησεν οἶον οὐ γέγονεν άπο χρόνων Ίησοῦ τοῦ Ναυή και Σαμουήλ εν φ βόας μέν Εθυσε χιλιάδας ιβ', πρόδατα χιλιάδας λη'. Καὶ κατωρθώθη, φησὶ, τὰ ἔργα Ἰωσίου ἐναντίον Κυρίου, εν χαρδία πλήρει εύσεδείας · χαι γάρ δμοιος αὐτῷ οὐχ ἐγεννήθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὐκάνέστη όμοιος αύτου. Πλήν ούχ άπεστράφη Κύριος άπο D νασσής. Έρ' ών γρόνων καὶ τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Βύζου ύπο Μεγαρέων. Έρ' ων και Σίδυλλα ή Σαμωναία έγνωρίζετο.

Μετά δὲ Ἰωσίαν ἐδασίλευσεν Ἰωάχαζ υίδς αὐτοῦ, ες εποίησε το πονηρον ενώπιον Κυρίου, καί ληφθείς ύπο Νεχαώδ βασιλέως. Λίγύπτου άπηχθη είς Αίγυπτον, εν ή και ἀπέθανε, βασιλεύσας μήνας τρείς. Έφ' οδ οἱ Ἱσραηλίται, χαθώς φησιν Ἰώσηπος, ἐχ του χρατήσαι την του 'Ιούδα φυλήν και κατοικήσαι τήν πόλιν Ίερουσαλήμ, ούτοι μέν έχλήθησαν Ίουδιίοι, ή δὲ πόλις ή καὶ Σιών Ἰουδαία, ήτις πάλαι μέν Ίεδους ελέγετο διά το τον Ίεδουσσαΐον κατοικήσαι τον τόπον έκείνον. Δαβίδ δέ Ίερουσαλήμ προστγόρευσεν, έχ του συμδεδηχότος τεχνησάμενος τὸ

Chelcias sacerdos, qui vatis Jeremiæ fuit pater, in templo librum invenit, eunique ad regem attulit. Rex, qui pietate et justitia priores reges longe antecederet, 196 noluit ipse legere. Sacerdos itaque recitavit, flevitque universus populus. Sacerdos, ut primum legendi finis factus est, clamorem sustulit. Rex autem ingenti dolore perculsus, quod deprehenderet tot annos legem Dei conculcatam fuisse, vestes sups laceravit; graviterque metuens misit qui Oldam mulierem fatidicam consulerent, quidnam a rege ac toto populo Deus requireret. Ea respondit sie fari Deum : « Quandoquidem cor tuum emollitum est, esque me reveritus, cum audires me pronuntiare hunc locum et ejus incolas pessumdatum atque exsecrationi obnoxium iri, ac quando propterea scissis vestibus coram me lacrymas fudisti, ideo en ego te in pace mori sinam, ne conspicias calamitates quas ego huic loco et ejus habitatoribus infligam, uti eos aboleam. 69 > Inde Josias divino fervore animi instinctus non modo quæ 'ubicunque locorum exstabant simulacra et superstitiosi cultus instrumenta funditus excidit, sed et cultores eorum alios vivos perdidit, alios mortuos in bustis cremavit. Cumque tumulum conspexisset sub quo vir Dei jacebat, quæsivit quisnam esset ille scopulus. Oppidanis respondentibus cippum esse divini istius hominis qui de Bethelico altari esset vaticinatus, relinqui eum et ossa ejus non moveri jussit. Idem ariolos, falsos vates, atque quidquid flagitiosum et abominandum erat Hierosolymis, exstirpavit : seque ad Dominum toto corde ac pectore convertit, omnibus viribus annixus ad Mosaicæ 197 legis observationem. Ideo etiam Pascha tale celebravit quale post Josuam et Samuelum actum nullum fuit. Mactavit enim boum millia 12, ovium millia 38. Testatur Scriptura probata fuisse Deo Josiæ officia, a corde pietatis pleno profecta : nam simil's ejus neque ante neque post ipsum exstitit. Neque tamen iram in Judæos conceptam Deus deposuit, memor quibus modis ipsum Manasses irritasset. Eo tempore etiam Byzantium a Byzo Thraciæ rege conditum est : alii Megarenses ejus urbis auctores faciunt.

Tunc et Sibylla Samonæa innotuit. θυμού τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, οὖ ἐθυμώθη ἐν τῷ Ἰούδα, ἐπὶ τοὺς παροργισμούς οὖς παρώργισεν αὐτὸν Μαβασιλέως της Θράχης έχτίσθη ' ώς δέ τινες.

Josiæ successit Joachazus filius. Is voluntati Dei adversatus est, captusque a rege Ægypti Nechabo est, inque Ægyptum captivus abductus ibi periit. Tantum tres menses regnum tenuit. Ilujus ætate, ut narrat Josephus, obtinuit ut Israelicus populus a Judæa tribu, quæ cæteris multo præstabat, Judæi dicerentur, urbs autem Sion Judæa denominaretur. Antiquitus ea Jebus appellata fuit, a Jebuszeis ea loca habitantibus : Davidus autem Hierosolymæ nomen ei imposuit ab eventu : est enim in altissimo monte exstructa, quo in monte Dominus Pa-

⁶ III Reg xxII, 18 20.

prudenter factam populi recensionem populus peste affligeretur. Etenim mons Hebræo sermone Ar dicitur, urbs autem Salem. Itaque Davidus', cum novam sibi regiam condidisset, 198 Arsalem nuncupavit, quod significavit locum pacis : in Græcum autem sermonem ea vox traducia ob soni concinnitatem in Hierosolyma deflexit.

Post Joachazum regnavit Joachimus, collegamque habuit fratrem Eliacimum. Is quoque Joachimus ea fecit quæ Deo displicerent. Itaque Nabuchodonosor Merodachi successor Judæam bello invasit ac sibi tributariam fecit; et cum tributum Joachimus, quod pactus erat, recusaret, denuo in Judgeam duxit. Hierosolymisque potitus Joachimum in suam potestatem redactum interfecit, ac de muro projectum longo tempore insepultum jacere jussit, functum regno annos 11. De hoc ita Jeremias: · Hæc pronuntiat Deus de Joachimo Josiæ filio : Væ isti viro. Non eum plangentes clamabunt, Eheu frater: neque inter plorandum, eum dominum ac fratrem inclamabant : sed asini sepultura ei obtinget, et cum computruerit, projicietur ultra portam Hierosolymorum 70. > Tune Babylonem abductus est Daniel ac tres pueri, et de populo plurimi, ac pars vasorum Domini. Cæterum tres isti sacri pueri filii sunt Ezechiæ. Cum enim ex morbo convaluisset Merodachus Baldanis filius rex Balylonis, ad eum misit litteras et munera, gratulans quod eum sanitati restitutum audivisset. Hujus legatis Ezechias omnes suas divitias atque thesauros demon stravit. Quod factum moleste ferens Isaias, ita est regem suum allocutus 11: « Audi sermonem Domini. Ecce appetet 199 dies, qua die omnia de domo tua auferentur, quæcunque majores tui in hanc usque diem congesserunt, atque omnia Babylonem deportabuntur. Quin et filios tuos a te procreatos abducent, et eunuchos in regia Babylonica constituent. > Anno regni Nabuchodonosoris vicesimo, qui fuit ab exordio mundi annus 4094, Danielus regis insomnia interpretatus est. Sexdecim annis post tres isti sancti pueri in inflammatum furnum sunt conjecti. Balthasar, qui et Riniglisar nominatur, in convivio cum suis principibus ac pellicibus bibens de sacris Dei vasis, digitos hominis vidit D in parie em scribentes, quam scripturam nemo præter unum Danielum interpretatus est. Ita autem

vido apparuit ad aream Ornæ Jebusæi, cum ob im- Α δνομα · έν δρει γάρ έστιν ύψηλοτάτω κατωκοδομημένη, εν ῷ Κύριος ώφθη τῷ Δαδίδ εν άλῶνι 'Ορνα τοῦ Ἰεβουσσαίου, ἐν τῆ θραύσει τοῦ λαοῦ διὰ τὴν άλογον έπαρίθμησιν. Καὶ τὸ μέν δρος Έδρατδι φωνή λέγεται "Αρ, ή δὲ πόλις Σαλήμ. 'Ο ούν Δαδίδ νέον τόπον είς βασίλειον κατασκευάζων 'Αρσαλήμ ώνόμασεν, ο έστι, Τόπος είρηνης. Ίερουσαλημ δὲ είς τὸ Έλληνικόν παρενηνεγμένη κέκληται διά την καλλιφωνίαν.

Μετά δὲ Ἰωάναζ ἐδασίλευσεν Ἰωαχείμ χαὶ Ἑλιακείμ ο άδελφος αύτου, και έποίησε το πονηρον ένώπιον Κυρίου. Καὶ ἐλθών Ναδουγοδονόσορ ὁ διάδογος Μαροδάν, καὶ πολιορχήσας την Ἰουδαίαν, ὑπόφορον αύτην έποίησεν. 'Αθετήσαντος δὲ την φορολογίαν Ίωακείμ ήλθε πάλιν είς Ίερουσαλήμ Ναδουχοδονόσορ, και τούτον χειρωσάμενος και άνελων και άπο τοῦ τείχους ριφηναι χελεύσας άταφον ἐπὶ πολύν κατέλιπε γρόνου, βασιλεύσαντα έτη ενδεκα. Περί οδ φησιν Ίερεμίας · « Τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ Ἰωακείμ υίδν Ίωσίου · Οδαί έπι τον άνδρα τούτον. Ού μή κόψονται αύτον, *Ω άδελφὲ, οὐδὲ μὴ κλαύσονται αύτον, Οί μοι, χύριε, χαι Οί μοι, άδελφέ · άλλά ταφήν δνου ταφήσεται (90), καὶ συμψηφισθείς βιφήσεται [Ρ. 113] ἐπέκεινα τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ. > Τότε καί Δανιήλ άπηχθη καί οί τρείς παίδες καί άλλοι του λαού πλείστοι και μέρος των σκευών Κυρίου είς Βαδυλώνα. Οἱ δὲ ἄγιοι τρεῖς παίδες υἱοὶ Ἐζεκίου είσίν. Έν γάρ τῷ ἀναστῆναι αὐτὸν ἀπὸ τῆς νόσου, άποστείλαι δὲ πρὸς αὐτὸν Μαροδάν υίὸς Βαλαδάν βασιλεύς Βαδυλώνος ἐπιστολήν καὶ δώρα (ήκουσε γάρ ότι ήρρωστησε, και άνέστη), ὑπέδειξεν αὐτὸς τοίς άγγέλοις Μαροδάχ πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ καί τούς θησαυρούς αύτου. Πρός δυ λυπούμενος είπεν Ήσατας ό προφήτης « "Αχουσον λόγον Κυρίου. Ίδου ήμέραι Ερχονται, και ληφθήσονται πάντα τά έν τῷ οἴχψ σου, καὶ όσα ἐθησαύρισαν οἱ πατέρες σου έως της ημέρας ταύτης, και είς Βαδυλώνα άπενεχθήσονται. 'Αλλά καὶ άπὶ τῶν υίῶν σου τῶν έξεληλυθότων έχ σου λήψονται καλ ποιήσουσι σπάδοντας εν τῷ οἶχφ τοῦ βασιλέως Βαδυλῶνος. > Τῷ δε είχοστῷ έτει τῆς βασιλείας Ναδουγοδονόσορ, τετρακισχιλιοστῷ δὲ καὶ ἐνενηκοστῷ τετάρτι τοῦ κόσμου, διεσάφησε τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ ὁ Δανιήλ. Τῷ δὲ τετρανισχιλιοστῷ ἐκατοστῷ δεκάτιρ ἔτει τὰ κατά την κάμενον των άγίων τριών παίδων έπρέχθησαν. Τοῦ γάρ Βαλτάσαρ, ός και 'Ρινιγλίσαρος ελέγετο, πίνοντος έν τοίς ἱεροίς σχεύεσιν οίχου Κυρίου σύν τοίς μεγιστάσιν αύτου καὶ ταίς παλλακαίς έν δείπνο

70 Jer. xxII. 71 IV Reg. xx, 17, 18.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(90) Non esse vel vera vel in loco etiam suo alfata ea quæ de Judæa et urbe Hierosolymorum disputantur, cuivis perspicuum esse puto. Hic autem Hieronymi versionem sum secutus, cum meus liber haberet συμψηφισθείς, Complutensis apud Hierem. Συμφιθείς, Argent. Συμφησθείς, quæ duo vocabula quid significent, non facile dixerim; et minime ferre locus videtur ut deploratum aut comploratum vertamus, cum Hesychius ψιζομένην annotarit esse

κλαίουσαν, et ψιάδες apud Homerum stillæ sint, sanguineæ Jovis lacrymæ, Iliad. II, 459. Verbum significat λεπτύνω, ut Græci tradunt, attenuo. Hebraicum 200 indicat fore ut tractum seu raptatum projiciatur, nulla prorsus putredinis significatione, ut conjicere nequeam vel quid Hieronymus secutus sit, vel anomodo in Græca versione legendum sit. Nam nostri Cedreni vox profsus est. Viderint peritiores, Xvi

ών την γραφήν μόνος Δανιήλ ήρμηνευσεν. "Εχει δὲ οῦτως Μανί · δ ἐστιν, Ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν σου καὶ ἐπλήρωσεν αὐτήν. Θεκέλ · Καὶ ἐστάθμησεν έν ζυγφ και εύρέθη ύστερούσα. Φαρές · Διήρηται ή βασιλεία σου καλ έδόθη Μήδοις καλ Πέρσαις. Καλ έν αὐτῆ τῆ νυκτλ άναιρεῖται Βαλτάσαρ.

Αίχμαλωτισθείσης της Ίερουσαλήμ Ἱερεμίας, καίτοι πολλά παρά των Χαλδαίων άναγκασθείς, ήρετίσατο μάλλον μετά των καταλειφθέντων πενήτων έναπομείναι. Καὶ ώς αὐτὸν εἰς τὸν βόρδορον (91) Εδαλλον, πολύστιχον βιδλίον συνέταξε. Κατά τούς καιρούς έκείνους και Ίεζεκιήλ ο θειότατος αίχμά ωτος άναχθείς, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ λαχών τοῦ Χοδάρ, διανοιγέντων αύτῷ τῶν οὐρανῶν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, πνεύμα έργόμενον άπο βορρά, και νεφέλην εν αύτώ, καὶ φέγγος κυκλόθεν, την Τριάδα φανταζόμενος. Έχει και των χερουδίμ είδεν ὑποτύπωσιν, ἐν προσώπω άνθρώπου καλ μόσχου καλ λέοντος καλ άετοῦ ύποτυπουμένην. Υπεράνω δε τούτων, ώς είδος άνθρώπου, τὸν Θεὸν ἄνθρωπον ὁρῶν δι' αὐτοῦ προφήτης του Ίσραήλ κατέστη, και των εσομένων την γνώσιν έντευθεν μεμυσταγώγηται.

Μετά δὲ Ἰωακείμ ἐδασίλευσεν Ἰεχονίας υίὸς αίτου, ό και Ίωακείμ, διά προστάγματος Ναδουγοζονόσορ. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου. Καὶ περὶ τοὺς φόρους άγνωμονήσαντος αὐτοῦ ἡλθεν αύθις Ναβουχοδονόσορ είς την πόλεν Ίερουσαλημ, καί [Ρ. 114] ἐπολιόρκει αὐτήν. Πρός ὂν Ἱεχονίας εξέλθε σύν μητρί καὶ τέχνοις καὶ τοῖ; άρχουσιν αὐ- [του. Καὶ εἰσῆλθον οἱ μεγιστάνες Ναδουχοδονόσορ είς την πόλιν, και εξήνεγκαν τους θησαυρούς Κυρίου καί του βασιλέως και τά χρυσά σκεύη & εποίησε Σολομών έν ναῷ Κυρίου. Τὸν δὲ Σεδεχίαν άντί Ίεχονίου καταστήσας, ἀπώκισεν Ίεχονίαν εἰς Βαδυλώνα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, βασιλεύσαντα μήνας τρείς. Περί οδ πάλιν Ίερεμία; έλεγεν « Ήτιμώθη Ίεχονίας ώς σχεύος οδ ούχ έστιν χρεία, ότι ἀπερρίφη και έξεδλήθη είς γην, ήν ούκ βόει, λέγει Κύριος. Γη, γη, άκουσον λόγον Κυρίου. γράψον τον άνδρα τουτον έχχηρυκτον άνθρωπον, ότι ού μή αύξηθή έχ του σπέρματος αύτου άνήρ χαθήμενος έπὶ θρόνου Δαδίδ, ἄρχων ἔτι ἐν τῷ Ἰούδα.. Μετά δὲ Ίεγονίαν ἐδασίλευσεν Σεδεκίας, πατράδελφος αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου. Καί περί την φορολογίαν ώσαύτως παρασπονδήσαντος αὐτοῦ ήλθε πάλιν Ναβουχοδονόσορ εἰς Ίερουσαλήμ, και ἐπολιόρκει αὐτὴν ἔτη δύο. Και προφητεύσας Ίερεμίας την άλωσιν της πόλεως δέσμιος έδλήθη ύπο Σεδεκίου έν λάκκφ. Μετά δέ το λυθηναι αύτον τοῦ δεσμοῦ, λαδών την χιδωτόν καὶ τὸ θυσιαστήριον και την τράπεζαν και την λυχνίαν έκ τοῦ ναού έν λόγω Κυρίου, μέλλουσαν την πόλιν ήδη παραλαμδάνεσθαι, κατέκρυψεν έν άδήλω τόπω · καλ ούχ εὐρέθησαν έτι, ὡς ἡ τῶν Μακαδαίων βίδλο; λέγει. 'Ο δέ γε Ναδουχοδονόσορ παραλαδών την πόλιν ενέπρησε πάσαν. Τον δε Σεδεκίαν χειρωσάμενος, την μεν γυναϊκα και τὰ τέκνα αὐτοῦ κατ'

είδεν άνθρώπου δακτύλους γράφοντας εν τῷ τοίχω · A habet. Mani : hoc est Deus, dimensus est tuum regnum, idque absolvit. Thecel : in trutina examinavit, ac deprehensum est id desicere. Phares : abscissum est regnum tuum Medisque et Persis traditum. Atque ea ipsa nocte interfectus est Balthasar.

> Hierosolymis captis Jeremias, tametsi eum vehementer urgerent Chaldæi, tamen prætulit ibi cum relictis egenis permanere. Cumque esset in voraginem abjectus, magnum librum composuit. Eo tempore etiam divinissimus Ezechielus captivus abductus, cum ad fluvium Chobarem degeret, cœlis ipsi apertis majestatem Dei vidit, ventum a Borea 260 venientem, nubemque in eo et splendorem in orbem e'reumfusum. Quo viso Trinitatem est imaginatus. Ibi et Cherubinorum vidit repræsentationem, in forma hominis, vituli, leonis et aquilæ, ac supra hos quemdam humana specie, nimirum Deum qui humanam naturam induit, cernens, qui eum Israelicis vatem constituit futurorumque cognitioni initiavi:

Post Joacimum Jechonias filius ejus, cui et Joa chimo nomen fuit, jussu Nabuchodonosoris regnum accepit. Vixit et ipse impie, et tributum mala fide persolvit. Eapropter ad Hierosolyma rursus cum exercitu Nabuchodonosor accessit urbemque obsedit. Exiit ad eum Jechonias cum matre, liberis et primoribus. Et qui erant apud Nabuchodonosorem. primi in urbem ingressi thesauros tam sacros quam regios omniaque aurea templi Dei instrumenta, quæ Solomon fecerat, exportarunt. Sedechiam regno Barbarus præfecit, Jechonia, cum is menses tres regnum gessisset, una cum matre et principilius Bahylonem deportato. De hoc Jechonia sic Jeremias pronuntiavit 13: « Nullius pretii est Jechonias, perinde atque vas nullis usibus idoneum. Est enim abjectus, et ejectus in terram sibi ignotam, ait Dominus. O terra, terra, audi sermonem Dei. Scribe hunc hominem, virum abdicatum : non enim unquam ex semine ejus adolescet vir, qui in solio Davidico sedeat aut porro in Juda princeps sit.) Ergo post Jechoniam patruus ejus Sedechias regnavit, qui et ipse Deum sua vita offendit et pacti tributi fidem 201 fefellit. Rursum itaque Nabuchodonosor ad Hierosolyma accessit, urbemque biennium obsedit. Jeremiam, fore ut urbs capiatur vaticinantem, Sedechias vinctum in foveam abjecit. Is postquam solutus est, jamjam capienda urbe. jussu Dei arcam, aram et mensam et lucernam de templo abstulit, et loco ignoto occultavit; neque deinde ea inventa sunt, uti quidem liber Macha. bæorum tradit. Urbe potitus Nabuchodonosor eam totam incendio vastavit. Sedechiam vero nacius uxorem ejus et liberos ipso vivente trucidavit : tum ipsi oculos eruit, atque in vinculis Babylonem abduxit, cum is triennium imperasset. Populum

73 Jer. xxII, 18. XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽⁹¹⁾ Bosopu; conum significat, fuit autem in fovesm conjectus, non squa sed como obsitam, Jerem. xxxviii. XxL.

anoque captivum abduxit, qui in exsi io annos 70 A δφθαλμούς άνετλεν, αύτον δε έκτυφλώσας και δεσμοίς mansit. Huic Sedechiæ quidam vates ante captam urbem prædixerat eum Babylonem adductum iri : alius, non esse ipsi metuendum ne Babylonem esset visurus. Verum uterque dixerat: Babylonem quippe, in quam luminibus privatus venit, non conspexit. De Sedechia sic Jeremias 73 c hæc Deus de Sedechia dicit. Ecce trado eum in manus regis Babylonis. Is feriet eum, sumeturque de co formula exsecrandi hare : agat tecum Deus ut cum Sedechia et Achiabo quos rex Babylonius igne frixit, propter flagitia quæ Jernsalemæ perpetraverunt stuprandis civium uxoribus, et prætentu nominis mei vaticinando quæ ipsis non mandavi, inquit Dominus.

ματί μου ον ου προσέταξα αυτοίς, λέγει Κύριος.

202 Anno a capta urbe tertio Nabuchodonosor Nabuzardanem principem militum misit Ilierosolyma Is ædem Dei, domuni regis et reliquas domos omnes compussit. Templum Dei annos a quo tempore primum ædificatum est, duravit 412. Cæterum duas magnas æreas pilas et mare æreum et duodecim ei suppositos vitulos ac bases, denique quidquid æris in templo fuit, contritum secum Babylouem abduxit. Quin et pateras aureas. argenteas, æreasque secum abstulit : pondus æris vasorum quæ avexit, est immensum. Reliquorum c adhuc Judæorum præcipuos ad Nabuchodonosorem abductos, partim cecidit, alios in servitutem tradidit. In Sedeciam lata est sententia, uti in tenebris sedens pistrinum agitaret. Sub hoc Sedecia prorsus ac primo Hierosolyma capta, non Judæis postmodo sed Chaldæis regibus subdita fuit. Ter omnino Hierosolymam Nabuchodonosor oppugnavit. Primum, cum regnante tertium annum Eliachimo ascendit, secumque inter alios etiam Danielum ac tres istos sanctos pueros abduxit, primo sui regni anno. Secundum, quando tertio mense regni Jechoniæ, qui et Joacimus dicitur, anno sui regni octavo, Jechoniam cum matre et Ezechielum vatem abduxit, Tertium, cum undecimo anno regni Sedechiæ, sui undevigesimo templum cremavit, Sedechiæ 203 oculos eruit, filios ejus necavit, populumque captivum abduxit, annos 70 ea conditione acturum. σφαξε, καὶ τὸπληθος ἀπήγαγε αίχμάλωτον ἐπὶ ἔτη ἐδδομήχοντα, ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας ἐννεακαιδέκατον.

Post Assyriorum reges, quos retulimus, regnum, D sicuti diximus, ad Nabuchodonosorem est devolutum, qui id 24 annos tenuit. Idem Ilierosolyma an nos 7 in sua potestate habuit; et Babylonem urbem maximam exstruxit ex latere cocto et lapidibus dolatis, quorum singuli tres cubitos lati, sex cubitos-longi. Ambitus urbis fuit stadia 40, quæ faciunt milliaria 6, s. muri altitudo cubiti 80, latitudo 30, altitudo turrium cubiti 100, latitudo 60, portarum (erant autem æreæ) altitudo cubiti 50, latitudo 20. Proxime urbem cisternam fodit, muroque præclare eam circumvenit, profundam ulnas 40, ambitu

χρατήσας είς Βαθυλώνα αίγμάλωτον άνήγαγε. Βο. sileusavta Etn tola, xal to minoos annyayer αίγμάλωτον επί έτη ο'. Τούτω τῷ Σεδεκία είπέ τις προφήτης πρό της αίχμαλωσίας άπαχθηναι είς Βά. δυλώνα. Καὶ άλλος είπεν αὐτώ· Μπ φοδοῦ· οὐ γλο ίδης Βαθυλώνα. Καὶ άμφότεροι ἡλήθευσαν · κατηλθε γάρ: οὐ μὴν ἐθεάσατο αὐτήν · τυφλὸς γάρ ἦν. Περί οδ Ίερεμίας αδθις έφη. . Ούτως είπε Κύριος έπί Estexiav. 'loob eym bitmut autov el; xeipa; Basiλέως Βαδυλώνος, και πατάξει αὐτόν και λήψονται ξπ' αύτον κατάραν λέγοντες. Ποιήσαι σε Κύριος ώς Σεδεκίαν και ώς 'Αγιάδ, ούς άπετηγάγισε βασιλεύ: Β Βαδυλώνος εν πυρί, δι' ήν εποίησαν άνομίον έν Ίερουσαλήμ, καὶ ἐμοιχῶντο τὰς γυναϊκας τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ λόγον ἐγρημάτισαν ἐπὶ τῷ ὀνό-

Έν δὲ τῷ τρίτω έτει τῆς αίγμαλωσίας ἀπέστειλε Ναδουχεδονόσορ τον Ναδουζαρδάν άρχιμάγειςον αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ [P. 115] τὸν μὲν εἶκον Κυρίου και τον οξχον του βασιλέως και τους περιλειφθέντας πάντας οίχους ένέπρησε, διαρχέσαντα τον θείον οίχον άπο της πρώτης οίχοδομή; Ετεσι υμβ', τούς δὲ γαλχούς δύο μεγάλους στύλους καὶ τίν γαλκήν θόλασσαν και τους υποκάτω αυτής δώδεκα μόσγους και τὰ ὑποστηρίγματα και πάντα τὸν ἐν ναψ Κυρίου γαλχόν συντρίψας άπηγαγεν είς Βαδυλώνα, και μέντοι και τάς χρυσάς φιάλας και τάς άργυρας και τάς γαλκάς. Και ούκ ήν σταθμός του χαλχοῦ τῶν σχευῶν πάντων ὧν ἔλαδε ὁ ἀρχιμάγειρος. Των δὲ ἐπιλοίπων Ἰουδαίων τοὺς ἐπισήμους άπαγαγών πρός Ναδουχοδονίσορ, τούς μέν έθανάτωσε, τους δέ δούλους παρέδωκε. Τον δέ Σεδεκίαν έπλ σχότει χαθίσας μυλωθρείν χατεδίχασεν. 'Εφ' οδ ή παντελής και πρώτη άλωσις της Ίερουσαλήμι γέγονεν, ούκέτι βασιλευθείσης ύπὸ Ἰουδαίων, ἀλλ' ύπο των Χαλδαίων πρατηθείσης. Τοιγαρούν τρίτον Ναδουχοδονόσορ ἐπόρθησε την Ίερουσαλήμ' πρώτον μέν, ότε έν τῷ τρίτῳ έτει Έλιακειμ ἀνηλθε και Ελαδε σύν τοις άλλοις και τούς άγιους τρείς παίδας καί Δανιήλ, έτος άγων της βασιλείας πρώτον · δεύτερον δέ, ότε έν τῷ τρίτψ μηνί Ίεχονίου τοῦ καί Ίωαχελμ, ότε Ελαδεν αὐτόν τε τὸν. Ίεγονίαν καὶ τὴν μητέρα αύτου και Ίεζεκιλλ τον προφήτην, Ετο; άγων αύτος της βασιλείας δγδοον καλ τρίτον, ότε έν τῷ ἐνδεκάτιμ ἔτειτοῦ Σεδεκίου τὸν ναὸν ἐνέπρησε καὶ τὸν Σεδεκίαν ἐξετύφλωσε, καὶ τοὺς υἰοὺς αὐτοῦ κατί-

> Μετά δὲ τούς προειρημένους των 'Ασσυρίων βασιλείς εδασίλευσεν, ώς είρηται, Ναδουχοδονόσορ Ετη κδ', ός και της Ίερουσαλήμι ἐκράτησεν Ετη έπτα, και πόλιν μεγίστην είς Βαδυλώνα Εκτισεν, έξ όπτης πλίνθου και λίθων λελαξευμένων, έχόντων ανά τρείς πήχεις το πλάτος, και μῆκος ἀνὰ πήχεις ἔξ. Τὸ δὲ περίμετρον αὐτῆς ἐποίησε στάδια μ', γινόμενα μίλια ζυ', τὸ δὲ ὕψος τοῦ τείχους πήχεις π', καὶ τὸ πλάτος πήχεις λ' το δε υψος των πύργων πηχέων ρ', και το πλάτος ξ' · των δὲ πυλών χαλχών ούσων το ύψος ήν πηχέων ν', τὸ δὲ πλάτος πηχέων κ'. "Εγγιστα δὲ τῆς πόλεως ὥρυξε χινστέρναν, καὶ περι-

²³ Jer. xxix, 21-23.

ετείγισεν άξιολόγως το βάθος αύτης δργυιαί μ', το A stadiorum 40. Supra hune plantavit omnis generis δὲ περίμετρον αὐτῆς στάδια μ'. "Υπερθεν δὲ αὐτῆς κατεφύτευσε δένδοα παντοδαπά, ώς παρομοιούσθαι δασυτάτοις δρεσιν : δ καλ κρεμαστόν παράδεισον ονόμασεν · έν αύτω μετά των γυναικών αύτου περιπολών, καὶ τοὺς κάτω καθορών ἐξ ἀπόπτου, ὑπ' ούδενδε των κάτωθεν ώρατο. Έκεζσε διαπορευόμενος [Ρ. 116] στόματι ύπερηφάνω είπεν . Ούγ αύτη έστιν ή Βαδυλών ή μεγάλη, ήν έγω είς οίκον βασ:λείας έν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου, εἰς τιμήν τῆς δόξης μου ψχοδόμησα; • Καὶ ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ὅντος φωνή ἐχ τοῦ ούρανοῦ γέγονε. · Σολ λέγεται Ναδουγοδονόσορ · 'Η βασιλεία σου παρτλθεν άπό σου, και άπό άνθρώπων εκδιώξουσί σε, καί μετά θηρίων ή κατοίκησίς σου, και χόρτον ώς βούν ψωμιούσί σε, καὶ έπτά καιροί άλλαγήσονται έπὶ σὲ, ἔως οδ γνῷς ὅτι χυριεύει ὁ "Τψιστος τῆς βασελείας των άνθρώπων, και ῷ ἄν δόξη δώσει αὐτήν. • Καὶ αὐτή τῆ ώρα ὁ λόγος συνετελέσθη, καὶ άπό των άνθρώπων έξεδιώχθη, και έν έρημοι; τ. ύλίσθη καὶ δρεσι : γέγονε γάρ τὰ ἔμπρο :θεν αύτοῦ σύν τη κεφαλή ώς βούς, και οι πόδες σύν τοις όπισθίοις ώς λέων. Απεκαλύφθη δὲ τῷ ἀγίω Δανιήλ περ! τούτου, ότι διά την άλογον αύτοῦ φιληδονίαν καὶ σκληροκαρδίαν ὑπὸ ζυγὸν ὡς βοῦς ἐγένετο τῷ Βελίαο λέων δὲ, διὰ τὸν τυραννικόν καὶ ἀρπακτικόν καί θηριωδέστατον αύτου τρόπον · οί γάρ δυνάσται ταύτην έχουσε την άρχην, έπὶ τέλει δὲ ώς θηρες άρπάζουσιν όλοθρεύοντες καλ άναιρούντες. Καλ ώς βούς ήσθιε χόρτον, και αι τρίχες αὐτοῦ ηὐξήθησαν, C καὶ οἱ ὄνυχες ἐγένοντο ὡς ὁρνέου, καὶ ἡ σάρξ ἐν έπτά καιροίς έπαχύνθη καὶ έμελανώθη τῆ κακοπαθεία, καὶ ή γλώσσα αὐτοῦ ήρθη τοῦ μή λαλείν. Καὶ νοών εύθυς εδάκρυε, και άπο του κλαίειν οι όφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ὡς κρέας. Καὶ πολλοὶ ἐξιέντες ούχ έώρων αύτον πλήν τοῦ όσίου «Δανιήλ : οὕτος γάρ πάντα τὸν γρόνον τῆς ἀλλοιώσεως αὐτοῦ ἐν προσευγαζς ήν περί αύτου. Καὶ μετά τὸ άλλαγήναι τούς έπτά καιρούς άποκατέστη εί; έαυτου, καί έποίησε εξ ήμισυ χρόνους ύποπίπτων καλ έξομολογούμένος τῷ Κυρίᾳ, μήτε ἄρτον φαγών, μήτε οίνον πιών, άλλ' έν όσπρίοις βρεκτοίς και λαχάνοις διαζών κατά την του μεγάλου Δανιήλ προσλάλησιν, καὶ τὸν Κύριον εξιλεούμενος πάντα τον χρόνον της ζωής αίσοῦ. Μετά δὲ ταῦτα πάλιν φησίν ὁ αὐτὸς περί η της έαυτου άποκαταστάσεως (Έν τῷ καιρῷ ἐκείνω αί φρένες μου έπεστράφησαν έπ' έμέ, και είς τιμήν της βασιλείας μου ήλθον, και ή μορφή μου έπέπτρεψεν επ' εμε, και οι τύραννοί μου και οι μεγιστάνές μου εξήτουν με, και περί την βασιλείαν μου έχραταιώθην, καὶ μεγαλωσύνη περισσοτέρα έτέθη μοι. Νύν ούν έγω Ναβουχοδονόσορ αίνω καί ύπερυψω και δοξάζω τὸν βασιλέα του ούρανου, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀληθινά, καὶ αὶ τρίδοι αὐτοῦ κρίσεις, και πάντας τούς πορευομένους εν ύπερηφανία δύναται ταπεινώσαι. • Την τοίνυν έχ Θεού δοθεξταν πολυολδίαν ρώμην τε καλ περιφάνειαν δ 0. ίος λόγος ύπεμφαίνων διά Ίερεμίου φάσκει. • Τάδε λέγει Κύριος • Υδού δέδωκα [Ρ. 117] πᾶσαν " Dan. IV, 31-34. " Jer. xxv:II, 14. " Jer. VI,

arbores, ita ut mon i densis arboribus obsito hortus similis videretur : appellavit ipse horum pensilem. In eo cum mulieribus suis degebat, desuper omnia cernens, ipse omnium conspectui exemptus. Ibi obambulans arroganter ita est fatus Nonne hæc est magna urbs Babylon, quam meis ego viribus mihi regiam exstruxi, gloriæ mihi honorique futuram? > cum a lhuc in ore ei.hæc verba hærerent, vox de cœlo edita est talis, « Tibi hoc, o Nabuchodonosor, dicitur: Regnum tunm a te ablatum est, et ab hominibus expelleris, degesque inter feras, 204 pascerisque tanquam bos herbis, septemque annos hæe mutatio durabit, dum discas Altissimum in regna hominum potestatem hab re ; qui regnum, cui velit, ipse concedat. > Et ea ipsa bora impletus est hic sermo, exactusque ab hominibus, in solitudinibus et montibus delituit. Nam prior corporis pars cum capite in bovis, posterior cum pedibus in leonis formam abierunt, Patefactum autem est beato Danielo eum propter brutam voluptatum cupiditatem cordisque obstinationem Beliari sub jugum instar bovis traditum : leonis formam tyrannicis, rapacibus ac ferissimis moribus meruisse. Quippe præpotentes tale habent exordium, et in fine ferarum instar rapiunt perdentes ac necantes. Is ergo bovis instar herba se pavit, creveruntque crines ejus, et ungues avium unguibus similes facti sunt, septennioque caro ejus incrassata est, victusque eum tam fœdus denigravit : ademptus est et sermonis usus, et secum cogitans lacrymabat, flendoque oculi eins instar carnis redacti sunt. Multi autem cum exirent, eum non viderunt, solo Danielo excepto. Is enim toto ejus mutationis tempore pro ipso deprecatus assidue fuit. Exacto septennio Nabuchodonosor ad se rediit, sexque deinceps annos et anni semissem exegit, Deo sese submittendo et delicta sua confitendo; neque vel panem edit neque vinum bibit, vitam madefactis leguminibus et oleribus tolerans, magni Danieli hortatu, Deumque toto vitæ suæ tempore placans. 205 Secundum hæc ipse ita de sua restitutione loquitur 16. a Eo tempore ad animum redii, regiamque dignitatem recepi, ac formæ meæ restitutus sum, principesque et præfecti mei me requisiverunt, ac in regno meo confirmatus, auctus etiam sum ampliore majestate, Nunc itaque ego Nabuchodonosor lando, exto'lo et prædico gloriam cœlestis regis, quoniam omnia ejus facta recta sunt, ac justum in moribus ejus judicium. Isque omnes elate sese gerentes deprimere novit. > Sane opes potentiam atque gloriam illi a Deo concessa, sacra Scriptura verbis Jeremiæ sie indicat 18. e Hæc dieit Dominus : Ecce omnem hanc terram Nabuchodonosori regi Babylonis in servitutem tradidi, ct bestias silvestres, ut ei operentur. Gens autem et regnum quod ejus jugo collum non subdiderit, ferro et fame a me punietur. tantisper dum manu ejus conficiatur.) Item 74 : « Est

δυυλεύειν αὐτώ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αύτω. Καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἄν μὴ

έμβάλωσι τὸν τράγηλον αὐτῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν αὐ-.

του, έν μαγαίρα καλ έν λιμώ σχέθομαι αύτους, Εως

αν έχλείπωσιν έν γειρί αὐτοῦ. > Καὶ, « Ίταμόν ἐστι,

καὶ οὐκ ἐλεήσει. Φωνή αὐτοῦ ὡς θάλασσα κυμαίνου-

σα. Έφ' ἔπποις πολλοίς καλ ἄρμασι παρατάξεται

ώς πύρ, είς πόλεμον έπὶ σὲ, θύγατερ Σιών. > Καὶ, · 'Από φωνής όρμης αύτοῦ καὶ άπό τῶν ὅπλων τῶν

ποδών αύτου και άπο σεισμού των άρμάτων και ήγου τρογών αύτου ούχ έπιστραφήσονται πατέρες

έπι υίους αύτων, άπο έχλύσεως γειρών αύτων, , Καί,

« Έx Δάν άχουσθήσεται φωνή δξύτητος ἔππων αύτοῦ. » Καὶ διὰ Ἰεζεκιήλ ούτως λέγει ι Ἰδού ἐγῶ ἐπάγιο

έστι βασιλεύς βασιλέων, μεθ' Ιππων καλ άρμάτων καί συναγωγής έθνων πολλών σφόδρα, και περιδαλεί

σοι τάφρον, και οίκοδομήσει σε κύκλω γάρακα και

περίστασιν ὅπλων, καὶ τὰς λόγγας αὐτοῦ ἀπέναντί σου δώσει. Τὰ τείχη σου καὶ τοὺς πύργους σου

καθελεί έν τοίς ὅπλοις αὐτοῦ: ἀπὸ δὲ τοῦ πλήθου:

τῶν ἔππων αὐτοῦ χαλύψει σε χονιορτός αὐτῶν.

Καὶ πάλιν τ Τάδε λέγει 'Αδωναί Κύριος ' Ίδου έγω δίδωμε τῷ Ναδουχοδονόσορ τὴν Υῆν Αἰγύπτου, καὶ

λήψεται το πλήθος αύτης, και σχυλεύσει τά σχύλα

αύτης, καὶ προνομεύσει την προνομήν αύτης. 'Αντί

της λειτουργίας ής έδούλευσεν έπι Τύρον δέδωκα

αὐτῷ τὴν Υῆν Αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος Αίγυπτίων δι' αὐτοῦ. > Είκότως οῦν Ελεγε πρός

αὐτὸν Δανιήλ. « Σύ βασιλεύς βασιλέων, ῷ ὁ Θεὸς τοῦ

ούρανου βασιλείαν Ισχυράν τε και κραταιάν Εδωκεν.

roy, et non miserebitur. Vox ejus est instar A την γην τω Ναδουγοδονόσοο βασιλεί Βαδολώνος nitus maris fluctuantis. Equis curribusque multis structus, ignis in morem te cinget obsidione, o filia ionis. > Item 17: (Ob vocem impetus ejus et arma edum ipsius, et propter curruum ejus quassatioem ac sonitum rotarum, non convertentur patres d filios suos, præ lassitudine manuum suarum. tem 78 : « Ex Dane audietur fremitus equorum ejus ccelerantium. > Sed et Ezechielus ita vaticinatur ": Ecce ego contra te, Tyre, adduco Nabuchodonosoem 206 regem Babylonis, regem regum, instrutum equis, curribus et conductis multarum genium ingentil us copiis. Is te vallo fossaque circumeniet et infestis armis. Muros et turres tuas armis ejiciet; pulvisque a multitudine equorum ejus xeitatus te obteget. > Ac rursum 80 : « Hoc fatur Β έπι Σδρ Ναδουγοδονόσορ βασιλέα Βαδυλώνος, δς Dominus Deus. Ecce ego Ægyptum Nabuchodonoori trado. Is copiis eius potietur ac spolia leget t prædam avertet. Ægyptum ei mercedis loco do, b navatam mihi adversus Tyrum operam; ac per ipsum perdam multitudinem Ægyptiorum. Taque consentaneum est quod ei Danielus dixit 11: Tu rex regum es, cui cœlestis Deus regnum ledit validum ac potens et ubicunque homines incolunt magni æstimatum. In tuam potestatem radidit feras agrestes et aereas volucres, teque omnium dominum constituit. Tu es aureum illud statuæ caput, et arbor quæ in magnitudinem succrevit, ita ut cœlum cacumine attingat, et amplitudo in universam terram porrigatur sub qua feræ degant. Nam potentiam et majestatem nactus es maximam, majestasque tua it cœlo, et potentia ad fines terræ protenditur.)

Εντιμον εν παντί τόπω όπου κατοικούσιν υίοι των άνθρώπων. Θηρία τε του άγρου και πετεινά του ουρανου έδωκεν έν τή χειρί σου, και κατέστησέ σε κύριον πάντων. Και σὸ εί ή χρυσή κεφαλή της εικόνος, και το δένδρον ο είδες το μεγαλυνθέν, οδ τὸ ύψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κατώκουν τά θηρία ότι έμεγαλύνθης και ύπερίσχυσας, και ή μεγαλωσύνη σου έφθασεν είς τον ούρανον και ή χυρεία σου είς τὰ πέρατα τῆς Υῆς. >

Nabuchodonosori successit Ulemarodachus filius. et quinquennium regnavit. Is Jechoniam vinculis solutum convivio adhibuit. De quo et in Regnorum historia scriptum est, et Jeremias sic ait 83 : 4 Anno post 207 abductum in vinculis Joachimum regem Judæ tricesimo septimo, vicesima quarta die mensis decimi, Evilmerodachus eo anno Babylonicum regnum adeptus respectum habuit Joachimi regis Judæ, cumque ex custodia in quam datus fuerat D eduxit, benigneque allocutus, solium ei soliis regum quos secum habebat Babylone prius attribuit; vesteque qua in custodia usus erat, exutum alia induit; isque reliquum vitæ tempus cibum coram rege sumpsit. , ls Joachimus est, qui et Jechonias. Patrem enim ejus Joachimum, sub quo in captivitatem abductus est Danielus, Nabuchodonosor necatum Hierosolymis extra mænia abjecerat. ήχμαλωτίσθη, Ναδουχοδονόσορ άνελων έν Ίερουσαλήμι Ερριψεν έξω του τείχους.

Evilmerodacho frater Balthasar successit, regnavitque annos 3. Hic cum in convivio profanasset

Μετά δὲ Ναδουχοδονόσορ ἐδασίλευσεν Ούλεμαροδάχ υίδς αὐτοῦ ἔτη ε', ός τὸν Ἱεχονίαν λύσας τῶν δεσμών εποίησε συνεστιάτορα αύτου. Περί οὐ καὶ ή των Βασιλειών Ιστορία και ὁ θείο; Ίερεμίας Εφη: καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριαχοστῷ ἐδδόμῳ ἔτει ἀποιχισθέντος του Ἰωακείμ βασιλέως Ἰούδα, εν τῷ δεκάτω μηνί, έν τη τετάρτη και είκάδι του μηνός, έλαδεν Εὐελάδ Ούλεμαροδάχ βασιλεύς Βαθυλώνος, ἐν τῷ ένιαυτῷ ῷ ἐδασίλευσε, τὴν κεφαλὴν βασιλέως Ἰούδα Ίωαχείμ, χαὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἴχου οὖ ἐφυλάττετο, καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ χρηστά, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τιν δίφρου έπάνω των θρόνων των βασιλέων των μετ' αύτου εν Βαδυλώνι, και [Ρ. 118] βίλαξε την στολήν της φυλαχής αύτου, και ήσθιε διά παντός άρτον κατά πρόσωπον αύτου, πάσας τὰς ἡμέρας ά; Εζησεν. > Ίωακειμ δε ούτός έστι και Ἱεχονίας . Ίωαχειμ γάρ τον τούτου πατέρα, έφ' οὖ και Δανιήλ

Μετά δὲ Ούλεμαροδάγ ἐδασίλευσε Βαλτάσαρ ὁ άδελφός αύτου έτη τρία ος μιάνας τὰ Ιερατικά

78 Jer. viii, 16. 79 Ezech, xxvi, 3. 80 Ezech, xxix, 19, 20. 81 Dan. 11, 37-59. 17 Jer. xLvii, 3. 81 Jer. LH. -31.

πατήρ αύτου Ναδουγοδονόσορ έξ Τερουσαλήμ, άνηρέθη κατά θείαν όργην. Φησί γάρ πρός αύτον τηνιχαύτα Δανιήλ ε 'Ο Θεός ὁ ὕψιστος την βασιλείαν χαί την μεγαλωσύνην Εδωκε Ναδουγοδονόσορ τῶ πατρί σου, και άπο της μεγαλωσύνης αύτου πάντες οι λαοί, φυλαί, γλώσσαι ήσαν τρέμοντες, και φοδούμενοι άπο προσώπου αύτου. Καὶ ους εδούλετο άνήρει, καί ους ήθελεν έσωζε. Καί ότε ύψώθη ή καρδία αὐτοῦ καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφανεύεσθαι, χατησγύνθη άπό του θρόνου της βασιλείας αύτου, και ή τιμή αύτου άφηρέθη άπ' αύτου. καὶ ἀπό τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ μετά τῶν θηρίων έδόθη, και μετά των δνάγρων ή κατρίκησις αύτου, καὶ γόρτον ὡς βουν ἐψώμιζον αὐτὸν, καὶ άπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐδάφη, έως οδ έγνω ότι χυριεύει ό "Υψιστος της βασιλείας των άνθρώπων, καὶ ῷ ἄν δόξη, δώσει αὐτήν. Καὶ σὐ οδν ό υίδς αύτοῦ Βαλτάσαρ ούκ έταπείνωσας τὴν καρδίαν σου, και οί μεγιστάνες και οί παράκοιτοι και αί παλλακαί σου, οίνον ἐπίνετε ἐν τοῖ; ἀγίοις σκεύεσι. > Δεὰ σούτο άπεστάλη άστράγαλος χειρ'ς έχ προσώπου αύτού, καὶ την Γραφήν αύτού ένέταξεν, ὡς προεγράφη.

Καὶ μετά τὸ ἀναιρεθηναι Βαλτάσαρ Δαρείο; παρέλιδε την βασιλείαν ό Μήδος, ό και 'Αρταξέρξης καὶ 'Αστυάγης, έτη ιζ'. "Ος έσχε γυναϊκα την του Μαρδ' χ 'Εσθήρ, ἐπιλεχθείσαν διὰ κάλλος ἐκ των Έβραϊχών νεανίδων ήτις καὶ τὸν ίδιον λαὸν τον Ίουδαϊκόν άναιρείσθαι μέλλοντα έξ έπιδουλής 'Αμάν τοῦ άρχιστρατήγου λυτρωσαμένη, παρεσκεύασεν έχεινον άνασχολοπισθήναι είς όπερ ξύλον έδου- C λεύσατο Μαρδοχαΐον τον έαυτής άνασκολοπίσαι θείον, μή τιμώντα αύτον καὶ προσκυνούντα. Φησί γάρ τις τῶν μεγιστάνων : Ἰδοὺ ξύλον ἔστησεν ᾿Αμάν τώ Μαρδογαίω πηγών ν'. Καὶ είπεν ὁ βασιλεύς . Σταυρωθήτω 'Αμάν έχει. Και έγένετο ούτως χατά τήν κέλευσιν τοῦ βασιλέως 'Αρταξέρξου. Εἰκότως ούν πεπλήρωται ή Γραφή ή λέγουσα · Ο ποιών πονηρά είς αὐτά ἐγκυλισθήσεται, καὶ δ; δ' ἄν έχχαύση χαχίαν, ἀπολείται ὑπ' αὐτῆς. Καὶ ός παρασκευάζεται δίκτυον έπὶ πρόσωπον τοῦ πλησίον. περιδαλεί αὐτὸ τοῖς ἐαυτοῦ ποσί. Καὶ ὁ ὁρύσσων βό-(ρον τῷ πλησίον εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται. > Καὶ, «Δι' ών τις άμαρτάνει, δι' αύτων καὶ [Ρ. 119] κολάζεται. Έφ' οδ Άρταξέρξου, τοῦ καὶ Άστυάγου, καὶ τῷ η Δανιήλ ώράθησαν αξ διά τοῦ άρχαγγέλου όπτασίαι, καὶ ὁ χρόνο; ἐδηλώθη τῆς Χριστοῦ παρουσίας. 'Οστις καὶ φθονηθεὶ; ὑπὸ τῶν μεγιστάνων διὰ τὸ μεγάλω; τιμασθαι ύπο του βασιλέω; εδλήθη εν τω λάκκω των λεόντων · ος καὶ άδλαδης διετηρήθη τῆ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

Μετά δὲ Δαρείον ἐδασίλευσε Κύρος ὁ Πέρσης έτη λβ', ος άνελων Δαρεΐον πάσης γης έχράτησεν.

Έν τοις χρόνοις των Κριτών και οι 'Αργοναύται οί περί Ίάσονα τον Θεσσαλονικέα και Πολυδεύκτν καί "Υλαν καί Τελαμώνα καί τους λοιπούς πρός την Κολγίδα έχπλέοντες, χαλ διά του άνάπλου πρός την Ποντικήν θάλασσαν διαδήναι θέλοντες, άντιστάντος αὐτοῖς Κυζίχου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντω τοπαρχούντος έν ναυμαχία, τον μέν έφόνευσαν, τήν

σχεύη του Θεού έν το συμποσίω, απερ ήγαγεν ὁ A sacra vasa quæ pater ipsius Nabuchodonosor Hierosolymis avexerat, irati Dei jussu interfectus est. Tunc enim ita eum Danielus est allocutus 19 : « Deus altissimus regnum et maiestatem natri tuo Nabuchodonosori dedit, ita quidem ut omnibus populis gentibus ac quavis utentibus lingua nationibus formidolosa fuerit ipsius potentia, atque ipse quos vellet, aut necaret aut vivere sineret. Atqui cum is animo extolleretur spiritusque superbos sumeret, per ignominiam est solio regni sui detrusus suoque honore spoliatus, et ab hominibus profligatus, inter 208 feras vixit, ac apud asinos silvestres habitavit, herbaque se, bovis instar, pavit, et cœlesti rore corpus ejus maduit, eo usque dum Altissimum regna hominum gubernare eaque suo arbitrio concedere quibus vult intellexit. Tu vero, filius ejus, animo nequaquam submisso, cum principibus concubinis et pellicibus tuis vinum de sacris vasis bibisti. . Eam ob rem summa apparuit ei ex adverso manus, cuius scripturæ sententiam exquisivit; quæ a nobis supra est scripta.

Hoc Balthasare interfecto, Darius regnum obtinuit annos 17, Medus natione, qui Artaxerxes etiam nominatur et Astyages. Is uxorem habuit Estheram, ob pulchritudinem ex Judaicis puellis lectam, Mardochæi cognatam; quæ populum Judaicum, cui Aman copiarum regiarum præfectus summus internecionem erat machinatus, eripuit, esecitque ut is Aman in crucem istam tolleretur, quam in crucem statueret Estheræ avunculum Mardochæum agere, quod ab eo honore affectus et adoratus non fuisset. Dixit enim quidam principum Ecce Aman crucem Mardochæo constituit, 50 cubitos altam, et rex jussit in eam crucem suffigi Amanem, itaque, uti imperaverat, factum est. Ac sane tum impletum est illud Scripturæ: « Qui mala molitur, iis involvetur; et qui auctor facinoris mali exsistet, eo perdetur. Qui rete alteri ponit, suis id pedibus 209 induet; ac qui foveam altari fodit, in eam incidet. . Item : . Per quie aliquis delinquit, iisdem etiam punitur. , Sub boc sive Artaxerxe sive Astyage, Danielo angelorum princeps divina spectacula exhibuit, tempusque adventus Christi ei est indicatum. Idem Danielus invidia principum quod in magno esset apud regem honore, in leonum foveam projectus, Dei benignitate ibi incolumis est servatus.

Darium interfecit Cyrus Persa, regnumque annos 32 obtinuit, subacta omni regione.

Quo tempore judices Israelico populo præfuerunt, Argonautæ cum Jasone Thessalo, Polluce, Hyla, Telamone ac reliquis in Colchidem navigaverunt. Qui cum per lauces in Ponticum mare transire vellent, Cyzicum Ilellesponti dominum navali prælio ipsos prohibere conantem interfecerunt, ac Cyzicum urbem Hellesponti primariam ceperunt. Mox

^{*} Dan. v, 18-23.

ferox, et non miscrebitur. Vox ejus est instar A την την τω Ναδουγοδονόσορ βασιλεί Βαδυλώνος sonitus maris fluctuantis. Equis curribusque multis instructus, ignis in morem te cinget obsidione, o filia Sionis. > Item *7: (Ob vocem impetus ejus et arma nedum insins, et propter curruum eius quassationem ac sonitum rotarum, non convertentur patres ad filios suos, præ lassitudine manuum suarum. Item 78 : « Ex Dane audietur fremitus equorum eius accelerantium. . Sed et Ezechielus ita vaticinatur 79: · Ecce ego contra te, Tyre, adduco Nabuchodonosorem 206 regem Babylonis, regem regum, instructum equis, curribus et conductis multarum gentium ingentil us copiis. Is te vallo fossaque circumveniet et infestis armis. Muros et turres tuas armis deliciet: pulvisque a multitudine equorum eius Dominus Deus. Ecce ego Ægyptum Nabuchodonosori trado. Is copiis ejus potietur ac spolia leget et prædam avertet. Ægyptum ei mercedis loco do, ob navatam mini adversus Tyrum operam; ac per ipsum perdam multitudinem Ægyptiorum. > liaque consentaneum est quod ei Danielus dixit *1 : · Tu rex regum es, cui cœlestis Deus regnum dedit validum ac potens et ubicunque homines incolunt magni æstimatum. In tuam potestatem tradidit feras agrestes et aereas volucres, teque omnium dominum constituit. Tu es aureum illud statuæ caput, et arbor quæ in magnitudinem succrevit, ita ut cœlum cacumine attingat, et amplitudo in universam terram porrigatur sub qua feræ degant. Nam potentiam et majestatem nactus C es maximam, majestasque tua it cœlo, et potentia ad fines terræ protenditur.

supela dou ele tà mépata the yhe. >

Nabuchodonosori successit Ulemarodachus filius, et quinquennium regnavit. Is Jechoniam vinculis solutum convivio adhibuit. De quo et in Regnorum historia scriptum est, et Jeremias sic ait 82 : 4 Anno post 207 abductum in vinculis Joachimum regem Judæ tricesimo septimo, vicesima quarta die mens s decimi, Evilmerodachus eo anno Babylonicum regnum adeptus respectum habuit Joachimi regis eduxit, benigneque allocutus, solium ei soliis regum quos secum habebat Babylone prius attribuit; vesteque qua in custodia usus erat, exutum alia induit; isque reliquum vitæ tempus cibum coram rege sumpsit. > Is Joachimus est, qui et Jechonias. Patrem enim ejus Joachimum, sub quo in captivitatem abductus est Danielus, Nabuchodonosor necatum Hierosolymis extra mænia abjecerat.

Evilmerodacho frater Balthasar successit, regnavitque annos 3. Hic cum in convivio profanasset

δυυλεύειν αὐτώ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ἐργάζεσθα: αὐτῷ. Καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἄν μἡ έμβάλωσι τον τράγηλον αύτων ύπο τον ζυγόν αύτου, έν μαγαίρα καὶ έν λιμώ σκέψομαι αύτους, ξως αν έχλείπωσιν έν γειολ αύτου. > Καλ. (Ίταμόν έστι. καὶ ούκ ἐλεήσει. Φωνή αύτοῦ ώς θάλασσα χυμαίνουσα, Έφ' ἔπποις πολλοίς καὶ ἄρμασι παρατάξεται ώς πύρ, είς πόλεμον έπὶ σὲ, θύγατερ Σιών. > Καὶ. · 'Από φωνής όρμης αὐτοῦ καὶ ἀπό τῶν ὅπλων τῶν ποδών αύτου και άπο σεισμού των άρμάτων και ήγου τρογών αὐτοῦ οὐχ ἐπιστραφήσονται πατέρες έπὶ υίοὺς αὐτῶν, ἀπὸ ἐχλύσεως χειρῶν αὐτῶν. > Καὶ, « Έχ Δάν άχουσθήσεται φωνή όξύτητος ἔππων αύτοῦ, » Καὶ διὰ Ἰεζεκιἡλ οῦτως λέγει ι Ἰδού ἐγώ ἐπάγω excitatus te obteget. > Ac rursum 00 : « Hoc fatur Β ἐπὶ Σδο Ναδουγοδονόσορ βασιλέα Βαδυλώνος. δο έστι βασιλεύς βασιλέων, μεθ' ἴππων καὶ άρμάτων καί συναγωγή; έθνων πολλών σφόδρα, καί περιδαλεί σοι πάφρον, καὶ οἰκοδομήσει σε κύκλω γάρακα καὶ περίστασιν ὅπλων, καὶ τὰς λόγγας αὐτοῦ ἀπέναντί σου δώσει. Τὰ τείχη σου καὶ τούς πύργους σου καθελεί έν τοίς ὅπλοις αὐτοῦ · ἀπὸ δὲ τοῦ πλήθου; τῶν ἔππων αὐτοῦ χαλύψει σε χονιορτός αὐτῶν. > Καὶ πάλιν ι Τάδε λέγει 'Αδωναί Κύριος ' Ίδου έγω δίδωμε τῷ Ναδουγοδονόσορ τὴν Υῆν Αἰγύπτου, καὶ λήψεται τὸ πλήθος αὐτής, καὶ σκυλεύσει τὰ σκύλα αύτης, και προνομεύσει την προνομήν αύτης. 'Αντί' της λειτουργίας ης έδούλευσεν έπί Τύρον δέδωκα αὐτῷ τὴν Υῆν Αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος Αίγυπτίων δι' αύτου. > Είκότως ουν έλεγε πρός αὐτὸν Δανιήλ. (Σὸ βασιλεὺς βασιλέων, Τό ὁ Θεὸς τοῦ ούρανοῦ βασιλείαν Ισγυράν τε καὶ κραταιάν ἔδωκεν, Εντιμον εν παντί τόπω όπου κατοικούσιν υίοι των

άνθρώπων. Θηρία τε τοῦ άγροῦ καὶ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν ἐν τῆ χειρί σου, καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων. Καὶ σὸ εἶ ή χρυσή κεφαλή τῆς εἰκόνος, καὶ τὸ δένδρον ὁ εἶδες τὸ μεγαλυνθέν, οδ τὸ ῦψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κατώκουν τά θηρία ότι έμεγαλύνθης καλ ύπερίσχυσας, καλ ή μεγαλωσύνη σου έφθασεν είς τὸν ούρανὸν καλ ή

Μετά δὲ Ναδουγοδονόσορ ἐδασίλευσεν Ούλεμαροδάχ υίδς αὐτοῦ ἔτη ε', ός τὸν Ἰεχονίαν λύσας τῶν δεσμών εποίησε συνεστιάτορα αύτου. Περί ού και ή των Βασιλειών Ιστορία και ό θείος Ίερεμίας Εφη. και έγένετο έν τῷ τριαχοστῷ ἐδδόμῳ ἔτει ἀποιχισθέντος του Ίωακειμ βασιλέως Ἰούδα, εν τῷ δεκάτω μηνί, έν τη τετάρτη και είκάδι του μηνός, έλαδεν Εύελάδ Ούλεμαροδάν βασιλεύς Βαθυλώνος, έν τω Judae, cumque ex custodia in quam datus fuerat D ένιαυτῷ ῷ ἐδασίλευσε, τὴν κεφαλὴν βασιλέως Ἰούδα Ίωακείμ, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οίκου οῦ ἐφυλάττετο, και ελάλησεν αύτῷ χρηστά, και εδωκεν αὐτῷ τὸν δίφρον ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Βαδυλώνι, καὶ [Ρ. 118] ἡλλαξε τἡν στολήν της φυλαχής αὐτοῦ, καὶ ήσθιε διὰ παντός άρτον κατά πρόσωπον αύτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας ἃ; έζησεν. > Ίωαχείμ δε οὐτός έστι καὶ Ίεχονίας. Ίωαχείμ γάρ τον τούτου πατέρα, έφ' οδ καί Δανιήλ ήχμαλωτίσθη, Ναδουχοδονόσορ άνελων έν Ίερουσαλήμι Ερριψεν έξω του τείχους.

Μετά δὲ Ούλεμαροδάχ ἐδασίλευσε Βαλτάσαρ ὁ άδελφός αύτου έτη τρία δς μιάνας τὰ Ιερατικά

¹⁷ Jer. xLvii, 3. 78 Jer. viii, 16. 79 Ezech, xxvi, 3. 60 Ezech, xxix, 19, 20. 81 Dan. 11, 37-39. 81 Jer. LH. 31.

σχεύη του Θεού εν το συμποσίω, απερ ήγαγεν ὁ A sacra vasa quæ pater fosius Nabuchodonosor Hieπατήρ αὐτοῦ Ναδουγοδονόσορ ἐξ Ἱερουσαλήμ, ἀνηρέθη κατά θείαν δργήν. Φησί γάρ πρός αύτον τηνικαύτα Δανιήλ ε 'Ο Θεός δ Εψιστος την βασιλείαν χαί την μεγαλωσύνην Εδωχε Ναδουγοδονόσορ τῶ πατρί σου, και άπό της μεγαλωσύνης αύτου πάντες οί λαοί, φυλαί, γλώσσαι ήσαν τρέμοντες, και φοδούμενοι άπο προσώπου αύτου. Καὶ ους εδούλετο άνήρει, και ους ήθελεν έσωζε. Και ότε όψώθη ή καρδία αὐτοῦ καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφανεύεσθαι, χατησγύνθη άπό του θρόνου της βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡ τιμἡ αὐτοῦ ἀφηρέθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ μετὰ τῶν θηρίων έδόθη, και μετά των δνάγρων ή κατοίκησις αύτου, καὶ γόρτον ὡς βοῦν ἐψώμιζον αὐτὸν, καὶ άπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐδάση. έως οδ έγνω ότι χυριεύει δ "Υψιστος της βασιλείας των άνθρώπων, καὶ ῷ ἄν δόξη, δώσει αὐτήν. Καὶ σύ οδν δ υίδς αὐτοῦ Βαλτάσαρ οὐκ ἐταπείνωσας τὴν καρδίαν σου, και οί μεγιστάνες και οί παράκοιτοι και αί παλλακαί σου, οίνον επίνετε έν τοι; άγίοις σκεύεσι, , Δελ

Καὶ μετά τὸ ἀναιρεθηναι Βαλτάσαρ Δαρείος παρέλαδε την βασιλείαν ὁ Μηδος, ὁ καὶ 'Αρταξέρξης καὶ 'Αστυάγης, έτη ιζ'. "Ος έσχε γυναϊκα την του Μαρδ' γ 'Εσθήρ, ἐπιλεγθείσαν διὰ κάλλος ἐκ των Έδραϊχών νεανίδων ήτις καλ του ίδιου λαόν τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναιρεζοθαι μέλλοντα ἐξ ἐπιδουλῆς 'Αμάν τοῦ άρχιστρατήγου λυτρωσαμένη, παρεσκεύασεν έχεζνον άνασχολοπισθήναι είς όπερ ξύλον έδου- C λεύσατο Μαρδογαΐον του έαυτης ανασχολοπίσας θείον, μή τιμώντα αύτον καὶ προσκυνούντα. Φησί γάρ τις των μεγιστάνων ' Ίδου ξύλον έστησεν 'Αμάν τῷ Μαρδοχαίω πηχῶν ν'. Καὶ είπεν ὁ βασιλεύς. Σταυρωθήτω 'Αμάν έχει. Και έγένετο ούτως χατά την χέλευσιν του βασιλέως 'Αρταξέρξου, Είχότως ούν πεπλήρωται ή Γραφή ή λέγουσα • Ο ποιών πονηρά είς αὐτά έγχυλισθήσεται, καὶ δ; δ' αν έχχαύση χαχίαν, ἀπολείται ὑπ' αὐτῆς. Καὶ ός παρασκευάζεται δίκτυον έπὶ πρόσωπον τοῦ πλησίον, περιδαλεί αὐτὸ τοῖς ἐαυτοῦ ποσί. Καὶ ὁ ὁρύσσων βό-(ρον τῷ πλησίον εἰς αὐτὸν ἐμπεσείται. > Καὶ, «Δι' ών τις άμαρτάνει, δι' αύτων καὶ [Ρ. 119] κολάζεται. Έφ' οδ 'Αρταξέρξου, του καὶ 'Αστυάγου, καὶ τῷ η Δανιήλ ώράθησαν αξ διά του άργαγγέλου όπτασίαι, καὶ ὁ χρόνος ἐδηλώθη τῆς Χριστοῦ παρουσίας. "Οστις καὶ φθονηθεὶ; ὑπὸ τῶν μεγιστάνων διὰ τὸ μεγάλω; τιμασθαί ύπο του βασιλέως εδλήθη εν τώ λάκκω των λεόντων . ος και άβλαβης διετηρήθη τη χάριτι του Θεού.

Μετά δε Δαρείον εδασίλευσε Κύρος ό Πέρσης έτη λβ', ός άνελων Δαρεΐον πάσης γής έχράτησεν.

Έν τοις χρόνοις των Κριτων και οι 'Αργοναύται οί περί Ίάσονα τον Θεσσαλονικέα και Πολυδεύκην καί "Υλαν καί Τελαμώνα καί τους λοιπούς πρός τὴν Κολχίδα ἐχπλέοντες, χαὶ διὰ τοῦ ἀνάπλου πρός την Ποντικήν θάλασσαν διαδήναι θέλοντες, άντιστάντος αὐτοῖς Κυζίχου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντιμ τοπαρχούντος έν ναυμαχία, τον μέν έφόνευσαν, την

rosolymis avexerat, irati Dei jussu interfectus est. Tunc enim ita eum Danielus est allocutus 19 : « Dens altissimus regnum et majestatem patri tuo Nabuchodonosori dedit, ita quidem ut omnibus populis gentibus ac quavis utentibus lingua nationibus formidolosa fuerit insius potentia, atque ipse quos vellet, aut necaret aut vivere sineret. Atqui cum is animo extolleretur spiritusque superbos sumeret, per ignominiam est solio regni sui detrusus suoque honore spoliatus, et ab hominibus profligatus, inter 208 feras vixit, ac apud asinos silvestres habitavit, herbaque se, bovis instar, pavit, et cœlesti rore corpus ejus maduit, eo usque dum Altissimum regna hominum gubernare eaque suo arbitrio concedere quibus vult intellexit. Tu vero, filius ejus, animo nequaquam, submisso, cum principibus concubinis et pellicibus tuis vinum de sacris vasis bibisti. > Eam ob rem summa apparuit ei ex adverso manus, cujus scripturæ sententiam exquisivit; quæ a nobis supra est scripta.

σοῦτο ἀπεστάλη ἀστράγαλος χειρ'ς ἐχ προσώπου αὐτοῦ, χαὶ τὴν Γραφὴν αὐτοῦ ἐνέταξεν, ὡς προεγράφη.

Hoc Balthasare interfecto, Darius regnum obtinuit annos 17, Medus natione, qui Artaxerxes ctiam nominatur et Astyages. Is uxorem habuit Estheram, ob pulchritudinem ex Judaicis puellis lectam, Mardochæi cognatam; quæ populum Judaicum, cui Aman copiarum regiarum præfectus summus internecionem erat machinatus, eripuit, effecitque ut is Aman in crucem istam tolleretur, quam in crucem statueret Estheræ avunculum Mardochæum agere, quod ab eo honore affectus et adoratus non fuisset. Dixit enim quidam principum Ecce Aman crucem Mardochæo constituit, 50 cubitos altam, et rex jussit in eam crucem suffigi Amanem, itaque, uti imperaverat, factum est. Ac sane tum impletum est illud Scripturæ: « Qui mala molitur, iis involvetur; et qui auctor facinoris mali exsistet, eo perdetur. Qui rete alteri ponit, suis id pedibus 209 induet; ac qui foveam altari fodit, in eam incidet. Item : . Per que aliquis delinquit, iisdem etiam punitur. , Sub hoc sive Artaxerxe sive Astyage, Danielo angelorum princeps divina spectacula exhibuit, tempusque adventus Christi ei est indicatum. Idem Danielus invidia principum quod in magno esset apud regem honore, in leonum foveam projectus, Dei benignitate ibi incolumis est servatus.

Darium interfecit Cyrus Persa, regnumque annos 32 obtinuit, subacta omni regione.

Quo tempore judices Israelico populo præfuerunt, Argonautæ cum Jasone Thessalo, Polluce, Hyla, Telamone ac reliquis in Colchidem navigaverunt. Qui cum per lauces in Ponticum mare transire vellent, Cyzicum Hellesponti dominum navali prælio ipsos prohibere conantem interfecerunt, ac Cyzicum urbem Hellesponti primariam ceperunt. Mox

⁴³ Dan. v, 18-25.

venia postulata templum condidere admodum mirabile; atque ad oraculum, quod est ante Pythias thermas, profecti Phæbum Apollinem rogaverunt ut sibi ediceret cui ea ædes consecranda esset. Responsum iis in hanc est sententiam: Assidua sublime decus virtute parate, Atque unum (sic mando) Deum, qui cuncta gubernat Cælesti residens solio, colite atque timete. Illius æternum natum anteque sæcula Verbum Nescia Virgo viri quondam partu tenera edet; 210 Qui relut igniferis impulsa sagitta procellis, Edomitum reddet Patri pro munere mundum. Hujus, quam Mariæ nomen manet, alma Genitrix, Agnoscet templum proprium, sibi rite dicatum. Hoc oraculum æreis litteris in marmore impressis conscriptum illi in supero portæ limine posuerunt, Atque ipsi quidem tunc adem Rheæ matris deorum dixerunt, sed ea postea, Zenone imperante, templum sanctæ Dei Genitricis denominata fuit. Ex eo loco moventes Argonauta, cum vellent per Propontidem navigare, ab Amyco prohibiti sunt, ipsis obviam cum copiis profecto. Cujus metu cum in sinum quemdam desertum atque nemoribus obsitum naves subduxissent, conspicati sunt cœlitus ipsis apparentem viri formam terribilis aquilinisque instructi pennis; quo viso confirmati pugnam cum Amyco conseruerunt, eoque interfecto, quo loco id visum ipsis oblatum fuerat, templum condiderunt; exemplarique ejus quod apparuerat visum in statua ex- C presso, templum, a salute ibi parta, Sosthenium nominaverunt. Hoc postea Constantinus Magnus, oraculo per quietem admonitus, mutavit, araque ad ortum solis conversa, templum Michaeli angelorum principi consecravit, expressis in eo omnibus elegantiæ et abundantiæ operibus. Victo Amyco Argonautæ cum Heracle in mare Ponticum advecti sunt, urbemque Herculis cognominem condiderunt. Inde aurei velleris causa in Colchidem cursum tenuerunt; 211 et cum aureo vellere Medea etiam, regis filia Colchici, quæ amore Jasonis correpta fuerat, abducta, reversi sunt. Eo tempore Tros Ili et Ganymedis pater Phrygize imperavit. Is duas urbes exstruxit, nempe Trojam atque Ilium; ad quarum dedicationem cum vicinos convocasset, Tantali Mycenarum regis oblitus fuit, atque hunc propterea sibi infensum habuit. Voverat ante ædificatas urbes Tros Jovi victimas se ei et dona in Europam missurum. Ideirco urbibus jam absolutis Ganymedem cum 50 viris dona et victimas ad templum Jovis allatum mittit. Tantalus vero dolum subesse suspicatus, misso exercitu, Ganymedem cum comitatu rapuit, dicentes se Europæo Jovi victimas afferre. Ganymedes turpitudine rei et metu consternatus in morbum incidit, impetrataque venia non multo post vita excedit. Proinde munera Tantali jussu fano Jovis reddita sunt, et reliquiæ Ganymedis in templo intus reconditæ. Hinc fabula conficta est, Ganymedem a Jove in aquilam

cognito Cyzicum sibi genere propinquum fuisse, A δε Κύζικον έλαδον, μητρόπολιν ούσαν Έλλησπόντου. Καὶ μαθόντες ότι Κύζιχος ὁ σφαγείς παρ' αὐτων συγγενής ήν αύτοζς, συγγνώμην ήτοῦντο, και κτίζουσιν Ιερόν θαυμάσιον οίον. Πρός δὲ τὸ τῶν θερμών μαντείον γενόμενοι καί θυσάμενοι ἐπύθοντο. • Προφήτευσον ήμιν, Φοϊδ' "Απολλον, τίνος αν είη δόμος ούτος; > καὶ ἀκούουσιν · « "Όσα μὲν πρὸς άρετην και κόσμον δρωρε, ποιείτε. Έγω δε έφετμέω τρείν ένα μούνον ύψιμέδοντα Θεόν, οδ Λόγος ἄφθιτος εν άδαεῖ χούρη ἔγχυος ἔσται. Οὖτος ὥσπερ τόξον πυριφόρον μέσον διαδραμών άπαντα χόσμον, ζωγρήσας Πατρί προσάξει δώρον. Αύτης Εσται δόμος ούτος • Μαρία δὲ τούνομα αὐτῆς. • Τούτον τον χρησμόν εν λίθω μαρμαρίνω χαλχέοις γράμμασι γράψαντες είς τὸ τοῦ ναοῦ ὑπέρθυρον ἀνέθεσαν, τότε μέν καλέσαντες τον οίχον 'Ρέας μητρός θεών, υστερον δε έπι Ζήνωνος του βασιλέως ναδς της άγίας Θεοτόχου μετωνόμασται. Έχειθεν τοίνυν οί 'Αργοναῦται ἐξορμήσαντες, καὶ διὰ τοῦ ἀνάπλου βουλόμενοι παρελθείν, έχωλύοντο ύπὸ 'Αμύχου στρατευομένου κατ' αὐτῶν. Δεδιότες οὖν κόλπω τινί άγρίω και άλσώδει προσίσχουσι. Κάκει όπτασίαν θείαν έξ ούρανοῦ αὐτοῖς ἐπιφανεῖταν ἐν ἀνδρὸς φοδερού είδει, πτέρυγα; ώς άετου περιχειμένου, θεασάμενοι, τούτφ καταθαρδήσαντες είς πόλεμον τῷ 'Αμύχω συμβάλλουσι. Καὶ ἀποχτείναντες αὐτὸν Εκτισαν εν το της όπτασίας τόπο Ιερόν. Καὶ δι' είχόνος της αύτοις όραθείσης μορφής τὸ ἐχτύπωμα άναστηλώσαντες Σωσθένιον το Ιερόν ώνόμασαν διά [P. 120] τὸ ἐν τούτω αὐτοὺς σωθῆναι. Τοῦτο τὸ ἱερὸν υστερον ὁ μέγας ἐν βαπιλεύσι Κωνσταντίνος κατ' δναρ χρηματισθείς μετεποίησε, και το μέν θυσιαστήριον πρός άνατολάς όραν έτύπωσε, του δέ ναδν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαἡλ ἐκάλεσε, πᾶσαν καλλιεργίαν καί καρποφορίαν εν αὐτῷ τυπώσας. Μετά δὲ τὴν νίκην 'Αμύκου οἱ 'Αργοναῦται μεθ' 'Ηρακλέους έπὶ τὴν Ποντικὴν θάλατσαν ἐκπλεύσαντες πόλιν έδείμαντο έπὶ τῷ τοῦ Ἡρακλέους ὀνόματι. Εἶτα διά τὸ χρυσοῦν δέρας ἐπὶ τὴν Κολχίδα διαπεράσαντες αὐτό τε καὶ Μήδειαν τὴν τοῦ βασιλέως Κολχίδος θυγατέρα, Ίάσονος έρασθείσαν, άνελόμενοι ύπέστρεψαν. Τότε και Τρώς της Φρυγών χώρας ήρχεν δ "Που και Γανυμήδους πατήρ. Ούτος δύο πόλεις Τροίαν καὶ "Ιλιον ψκοδόμησε, καὶ τοὺς άστυγείτονας είς τὸν ἐγκαινισμόν τῶν πόλεων προσκαλεσάμενος τοῦ Μυχηναίων ἀνάσσοντος Ταντάλου ἐπελάθετο · ος και είς έχθραν αύτῷ διὰ τοῦτο ἀντεκατέστη. Ήν δὲ ὁ Τρώς πρὸ τῆς τῶν πόλεων οἰχοδομῆς εύξάμενος εύχην τῷ Διὶ, θυσίας καὶ δῶρα πέμπων είς Εύρωπην. Και έπει αι πόλεις έτελέσθησαν, τον Γανυμήδην σύν άνδράσι πεντήχοντα δώρά τε καὶ θυσίας πρός τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν ἐχπέμπει. Τάνταλος δὲ δόλον οἰηθεὶς, δύναμιν ἀποστείλας ῆρπασε Γανυμήδην και τους μετ' αύτοῦ, οι και έλεγον θυσίας χομίζειν τῷ Εὐρωπαίφ Διί. 'Ο δὲ Γανυμήδης διά την αίσχύνην άμα και τον φόδον άρρωστεί, και συγγνώμης τυγχάνει, άλλά μετ' όλίγον τελευτά. Καὶ τὰ μὲν δῶρα τοῦ Ταντάλου κελεύσαντος τῷ Ιερώ του Διός ἀπεδόθη, τὸ δὲ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῷ

ναῷ ἔνδον ἀπετέθη. Έντεῦθεν ἐμυθεύσαντο τὸν A converso (nempe ob relentatem raptus) abreptum Δία γενόμενον ἀετὸν, διὰ τὸ τῆς ἀρπαγῆς όξὸ, ac ejus pincernam factum. τὸν Γανυμήδην ἀναλαδεῖν εἰς τὸ οἰνοχοεῖν αὐτῷ.

Έν τοίς αὐτοίς χρόνοις των Κριτών ἐδασίλευσε τῆς Εὐρώπης ὁ Λάπαθος, ἔσχε δὲ δύο υίοὺς 'Αχαιὸν καὶ Λάκωνα. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς εἰς δύο χατεμερίσθη ή άρχή. 'Ο τοίνυν Λάχων την ημίσειαν γώραν λαγών Λακωνικήν ἐκάλεσεν • ής τριάκοντα τρείς χρόνους βασιλεύσας έχτισε πόλιν παράλιον την Γαθυνίαν. Και μετ' αύτον άλλοι τινές ήρξαν ξω; Θεστίου, δ; παρά τον Ευρώταν ποταμόν πόλεν οἰχοδομεῖ τὴν Θεστίαν. Οὕτος ὁ Θέστιος τῶν Λαχώνων βασιλεύσας τίκτει θυγατέρας τρείς είς ύπερδολήν εύπρεπείς, Λήδαν και Κλυτίαν και Μελίππην, αί και Λακωνίδες έκαλούντο. Την μέντοι Λήδαν Τυνδά-Β ρεως λαδών είς γυναίχα, δ; καὶ μετά Θέστιον τῆς των Λακώνων χώρας ἐπεκράτησεν, ἔσχεν ἐξ αὐτῆς την Κλυταιμνήστραν, ην μετά ταῦτα Άγαμέμνων ήγάγετο γυναίκα, των Μυκηναίων ό βασιλεύς. Ή μέντοι Λήδα εν προαστείψ παρά του Ευρώταν ώραζομένη, έπει Τυνδάρεως μή παρών [Ρ. 121] ήν μοιγευθείσα ύπὸ νεωτέρου τινός Κύχνου χαλουμένου, υίου Έδερίωνος βασιλέως 'Αχαίας, τίχτει βρέφη τρία ἐν ἐνὶ τοκετῷ, Κάστορα, Πολυδεύκην καὶ Ελένην. "Ην δὲ ἡ 'Ελένη ώραιστάτη , ῆν ὁ Τυνδάρεως Μενελάψ άδελφῷ Άγαμέμνονος, βασ: λεύοντι τότε τῶν Αργείων, είς γυναϊκα έξέδοτο. Είκη οδυ του Δία κύκνον γενέσθαι καλ τη Λήδα συνελθείν μεμυθολογήκασιν οί ποιηταί.

Έν τοῖς χρόνοις τοῦ χριτοῦ Σαμψών Δάρδανος μέν υίδς "Ιλου των Φρυγών, Έλλήνων δέ και της Έλλάδος "Αδαντος έτη κγ' έδασίλευσε. Προίτος δέ μετ' αύτον έτη ιζ'. Τούτου ή γυνή Σθενέβοια ή καὶ "Αντεία Βελλεροφόντου έρωσα, ὂν Προίτος εύρών χαμαιριφή και άναθρεψάμενος και τιμής ήξιωκώς όμοδίαιτον είχε, τούτου μανικώς έρωσα ή "Αντεια, πολλάχις τε προαγωγούς πεπομφυία, καλ άποχρουσθείσα δι' άρετην του νέου και πίστιν την πρός του εὐεργέτην, πρός του ἄνδρα Προϊτου διαδάλλει. 'Ο δέ μη είναι νόμον έφη τῷ άλῶν xo:νῶν μετασχόντι είς ψυχήν ἐπιδουλεύσαι. 'Αλλά τῷ σῷ πατρί 'Ιοδάτη γράψας αύτον άποστελώ, μεθ' οδ οὐδέποτε ἔφαγεν ἄρτον, καὶ αὐτὸς τοῦτον ἀναιρήσει. Γράψας ούν και σφραγίδι σφραγίσας βασιλική εδ γράμμα ἀποστέλλει. Απήσι δὲ οῦτος μηδὲν ὑφορώμενος κακόν. Εύρίσκει ούν αύτον έν τῷ ἀρίστω, καλ ώς ύπο του γαμβρού άπεσταλμένον όμοτράπεζον ἐποίησε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγνοὺς τὸ γράμμα οῦτε φονεύειν διά τον της συνεστιάσεως νόμον εύχερῶς είχεν, άλλά και συκοφαντίαν το πράγμα έκ τεκμηρίων πλειόνων χαταμαθών έφείσατο αύτου. Ουτως οίδεν άρετην τον κεκτημένον άπολυτρούσθαι κακών. Μετά δὲ Προίτον ὁ δεύτερος 'Αχρίσιος ἐδασίλευσεν έτη λα'. Μεθ' δυ Πέλοψ έτη λβ', δς και πόλιυ χτίσας Πελοπόννησον ταύτην ώνόμασεν · έξ ου κα! Πελοποννήσιοι οἱ Ελλαδικοὶ λέγονται.

Eadem Judicum ætate regnum Europæ tenuit Lapathus. Duos hic filios habuit, Achæum et Laconem. Itaque ipso mortuo regnum in duas partes est divulsum. Laco dimidiæ regni parti, quæ sibi obtigerat, nomen Laconicæ indidit, et in ea triginta tres annos regnavit, urbemque maritimam Gathyniam ædificavit. Post hune alii quidam reges fuerunt 212 usque ad Thestium, qui ad Eurotam fluvium urbem Thestiam fundavit. Is Thestins Laconum rex tres longe pulcherrimas filias proggneravit, Ledam, Clytiam, Melippam nomine, quæ et Laconides appellabantur. Ledam Tyndareus uxorem duxit, qui post Thestium Laconicæ regno potitus est, et ex ea sustulit Clytæmnestram, quam postea temporis Agamemno Mycenarum rex conjugio sibi copulavit. Verum Leda in suburbio ad Eurotam cum se, absente Tyndareo, oblectaret cum juvene quodam cui Cygnus nomen, Ederion Achæorum rex pater fuit, adulterium commisit; atque ex eo tres uno partu infantes edidit, Castorem nimirum, Pollucem augue Helenam. Formosissima fuit Helena; quam Tyndareus Menelao regi eo tempore Argivorum, fratri Azamemnonis, nuptum tradidit. Falso itaque poetæ commenti sunt Jovem in olerem conversum cum Leda rem babuisse.

Samsone Judgeos gubernante, Dardanus Ili filius, Phryges, Græcos Abas annos 23 rexit. Post Abantem Prætus annos 17. Ilujus uxor Sthenebæa, quæ etiam Anteia appellatur, Bellerophontis amore capta (eum expositum Prætus invenerat, educaverat, multoque bonore dignatus contubernalem habebat); hunc ergo cum deperiret Anteia, ac sæpenumero missis internuntiis repulsam ab juvene virtute prædito et benefactori suo fideliter grato passa esset, hune apud maritum falso accusat crimine. Prœtus sibi ejus vitæ, quicum communem salem vesci consuevisset, 213 periculum creare nefas esse causatus, missurum se eum ad Anteiæ patrem Jobatem dixit, una cum litteris : ab hoc illum, quod communi mensa usi nunquam sint, interfectum iri. Ita Bellerophontem cum litteris regio sigillo suo obsignatis ad eum mittit, nihil mali suspicantem. Pervenit ergo ad Jobatem, forte tum prandentem; qui Bellerophontem, nt 2 genero missum, statim mensæ adhibuit. Inde lectis litteris neque jam necare hominem lege communicatæ mensæ permittebatur, et calumnia eum circumventum ex multis evidentibus signis deprehendens pepercit. Ita virtus eum qui ca præditus est malis liberare valet. Præto successit Acrisius posterior, et regnavit annos 31. Post eum Pelops annos 32. Qui urbem nomine Peloponnesum condidit, unde etiam Græci Peloponnesiorum nomen traxerunt.

Ea atate Democritus innotuit philosophus; qui

dere, omnia recte agere atque facere; ita demum licere cognitione eorum quæ novem litteris notata sunt potiri: sic, inquit, videbis Filium Dei Verbum omnis perpessionis expers, quod ipsum denuo perpessionibus obnoxium apparuit.

Floruit tunc etiam Hippocrates philosophus et præstantissimus medicus. Frater huic fuit Sosander (id nomen viros servantem designat), 214 qui et Hippocraticam et veterinariam artem tractabat. Huic ferunt Hippocratem dixisse, e Velnomen muta vel artem dedisce.

Post Pelopem regnum tenuit Atreus annos 20, inde Thyestes 22, tum Agamemnon 18, post Ægisthus 7. Duravit ergo regnum Græcorum sive B Peloponnesiorum annos 161.

Superioribus aliquanto temporibus Minos Jovis et Europæ F. Cretæ regnum tenuit; cumque classe plurimum valeret, Atheniensibus bellum fecit et leges posuit. Tunc et Dædali Icari ac Tauri nobilibus fabulis Pasiphae Minois uxor occasionem præbuit. Ea cum Tauro scriba suo adulterio commisso, filium peperit qui Minotaurus fuit appellatus. Ipsa autem una cum duabus ancillis in carcerem inclusa ex morbo periit. Icarus cum ex carcere profugus navigaret, in mari periit. Dædalus jugu-

Hercules autem, is cujus labores in omnium sunt ore, ex Colchide cum Argonautis reversus, in Africam venit : ibi Antæum, portentosis dæmonum et abominandis utentem præstigiis, congressus cum superasset, in morbum pestilentem incidit, versusque in furorem se ipsum in ignem conjecit, itaque periit.

Post Minoem Minotaurus Pasiphae et Tauri filius regnum inivit. At senatores probro sibi ducentes, si ex adulterio natum regem haberent, 215 Theseum Ægei regis Thessaliæ filium ad impetendum bello Minotaurum exhortantur, promittentes ipsi se et Minotaurum prodituros, et Ariadnam Minois filiam totamque Cretam tradituros. Statim itaque Theseus in Cretam trajicit. Ibi dux exercitus reliquique omnes simulata fuga Mi- D notaurum Gortynæ relictum deserunt ; qui proditionem sentiens in locum cui Labyrintho nomen est confugit, ibique in spelunca abditus latuit, donec cujusdam indicio Theseus eum ibi repertum jugulavit. Theseus triumphum Gortynem introduxit. Ægeus autem pater ejus, fuga Cretum audita, suspicatus Theseum dolo interfectum, luctu

præter alia docuit eum qui velit philosophari, Α εδίδασκε πρός τοις άλλοις ότι δεί τον φιλοσοφείν debere omnibus abstinere vitiis, temperantiæ stu- εθέλοντα πάντων ἀπέχεσθαι κακών, σωφροσύνην άσχειν, και πάντα δρθώς νοείν και πράττειν, και ούτως έστι τὸ ἐννεαγράμματον μαθείν. Καὶ ούτως, φησίν, όψει τον Υίον του Θεού Λόγον, τον άπαθή. παθητόν νεοφανή.

> Τούτω συνήκμαζε και Ίπποκράτης φιλοσοφών και Ιατρικήν ώς άριστα κατορθούμενος. ΤΩ ήν άδελφλς Σώσανδρος δνομαζόμενος και την Ιππιατρικήν, άμα δὲ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τέχνην μετερχόμενος. πρός ον φασιν είρηχέναι τον Ίπποχοάτην « "Η τό δνομα μετάδαλε, ή την τέχνην μετάμαθε.

> Μετά [Ρ. 122] Πέλοπα εδασίλευσεν 'Ατρεύς Ετη κ', είτα Θυέστης έτη ιβ', μεθ' δν 'Αγαμέμνων έτη ιη', είτα Αίγισθος έτη ζ. Κατέσχεν ούν ή βασιλεία Έλλήνων ήτοι Πελοποννησίων έτη έχατον έξήχοντα τέσσαρα.

> Έν τοις άνωτέρω των είρημένων χρόνοις Μίνως της Κρήτης, ὁ υίὸς (92) της Ευρώπης, εξασίλευσε, καλ θαλασσοκρατών 'Αθηναίους έπολέμει καλ νόμους έξετίθει. Τότε και Δαίδαλος και ό "Ικαρος και ό Ταύρος ένεχεν της Πασιφάης της Μίνωος έθρυλούντο γυναικός. Έχ του Ταύρου μέν ούν νοταρίου (93) αὐτής όντος μοιχευθείσα έτεχεν υίδν, δς Μινώταυρος έχλήθη. Ἡ δὲ Πασιφάη ὑπὸ Μίνωος μετά δύο δουλίδων κλεισθείσα έν οἰκήματι νόσφ τελευτά. Ίχαρος δὲ τῆς εἰρχτῆς ὑπαλύξας, ὡς Επλει, ἐποντίσθη. Δαίδαλος δὲ ἐσφάγη.

Ήρακλής δὲ καὶ αὐτὸς, ὁ τοῖς ἄθλοις πολυθρύλητος, μετά την άπο Κολγίδος μετά των 'Αργοναυτών ύποστροφήν έν Λιδύη γενόμενος και Ανταίω συμβαλών δαιμονιώδη τινά και μυσαρά φάσματα τελούντι, καλ νικήσας αύτον, νόσω λοιμώδει περιπίπτει, και μανείς είς πύρ έαυτον βίψας τελευτά.

Μετά Μίνωα Μινώταυρος ὁ Πασιφάης καὶ Ταύρου βασιλεύει. "Υδριν δέ οί συγκλητικοί το ύπο μοιχογεννήτου βασιλεύεσθαι ήγούμενοι, Θησέα προτρέπονται τον υίδη Αίγέως βασιλέως Θεσσαλίας είς πόλεμον κατ' αύτου διαπεράν. Υπισγνούνται δέ αὐτῷ αὐτόν τε προδοῦναι Μινώταυρον καὶ 'Αριάδνην την Μίνωος και Πασιφάης και πάσαν Κρήτην. Διαπερά γούν είς την Κρήτην έξαίφνης ὁ Θησεύς. Ο γούν στρατηγός και πάντες του Μινώταυρου έν Γορτύνη ἀφέντες σχημα φυγής ἐποιήσαντο. Γνούς δε αύτος την προδοσίαν φεύγει είς την Λαδυρίνθων χώραν, και έν σπηλαίω λανθάνει κρυδείς, έως υπό τινος τῷ Θησεί μηνυθείς ἐσφάγη. 'Ο δὲ Θησεύς είς Γορτύνην είσελθων έθριάμδευσεν. Αίγεύς δὲ ὁ τούτου πατήρ τὴν φυγὴν ἀχούσας τῶν Κρητών, και ώς δόλω ύπονοήσας απώλετο Θησεύς,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(92) In margine της Ευρώπης signatum erat, ita nt post vide inserendum ostenderetur. Credo scriptum fuisse δ Διός, non υίός. Fortassis etiam Europa addita. Res est nota. Xvi. — Dictionis inversum ordinem, omissis Xylandri conjecturis, hoc pacto facile restitues : ὁ υίδς Εὐρώπης Μίνως, τῆς Κρήτης Ebaothevev. Goar.

(93) Scribam quod verti, in Græco est νοτάριος, notarius. Et post λώρον, lorum, sicut alibi κουβίκλον cubiculum, δουλίδας dixit, imitatus θεραπαινίδας. Paulo inferius solemnem festivitatem, χοσμικήν, quod non scio quid sibi velit. XvL.

λύπη καταποθείς ξρόιψεν έαυτον είς την θάλασσαν Α absorptus in mare se ipsum projecit ac suffocatus καὶ ἀπεπνίγη · ὅθεν καὶ Αἰγαΐον τὸ πέλαγος ώνόμασται. 'Ο δε Θησεύς την Κρήτην εάσας, καταφρονήσας δε και 'Αριάδνης, ήτις εν τῷ Ιερῷ τοῦ Διός παρεδρεύουσα παρθένος, ώς φασι, τελευτά, τής Θεσσαλίας βασιλεύσας ήγάγετο γυναϊκά Φαίδραν. "Η καὶ ἐσυκοφαντήθη ὡς Ἱππολύτω, υἰῷ μὲν Θησέως έχ παλλαχής αὐτής δὲ προγονώ, πορνιχώς μιγείσα. 'Ο μέν ούν Ίππόλυτος Εφιππος σύαγρον διώχων του ίππου εξετινάγθη, του δε λώρου του γαλινού περιελιγθέντος τοίς δακτύλοις αύτου έσύρη ύπο του εππου, και τη έκτη ήμέρα τελευτά. Έφ' φ ό θησεύς σφοδοώς άνιαθείς, άλλά [P. 123] και την Φαίδραν καίτοι πολλά έξομνυμένην λοιδορήσας άπδ δύεως εποίησεν. Αυτή δε τη ύπερδολή της θλίψεως δεινοπαθήσασα έτεθνήκει. Τότε καὶ Ευρυσθεύς έκρά- Β τει των Λακεδαιμονίων έτη μβ' καὶ άλλοι μετ' αύτὸν η'. Τὰ δὲ πάντα ἔτη κατέσχεν ἡ αὐτῶν ἀργή τκε'.

"Ότι έν τοῖς χρόνοις Σαούλ πρώτον άγῶνα οἱ Πισαίοι έν 'Ολυμπία κατεβάλοντο και Διι 'Ολυμπίω χοσμιχήν πρώτην ἐπετέλεσαν ἐορτήν. Έντεῦθεν κατά τέσσαρα έτη τον άγωνα και την έορτην έπιτελούντες, Όλυμπιάδας τὰς τετραετηρίδας καθεξής ήρίθμουν. Έν οξε χρόνοις καλ Κορίνθιοι μετά τούς Λαχεδαιμονίους τοπαρχούντες 'Ελλήνων εδασίλευσαν τά πάντα έτη τιη'. Καὶ μετά Δάρδανον, τὸν Ίλου υίδυ, καὶ τὸν Δαρδάνου υίδν Λαομέδοντα, Πρίαμος, δ Λαομέδοντος, της Φρυγών χώρας άνηγορεύετο βασιλεύς. Τότε και το Δάρδανον και το Ίλιον και ή Γροία καὶ ή πάσα χώρα Φρυγίας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἐκπε- Ο πολιδοχηται Πριάμου. 'Η δὲ αἰτία τῆς χαταδηώσεως 'Αλέξανδρος ό καὶ Πάρις. Τούτου γὰρ γεννηθέντος ύπο Πριάμου χρησμός αύτῷ ἀναδέδοται τοιούτος. « Έτέχθη σοι Πάρις δύσπαρις · τριακοντούτης γάρ γενόμενος όλέσει βασιλείαν Φρυγών. > Εύθύς ούν ό Πρίαμος 'Αλέξανδρον μετονομάσας ἔπεμψεν είς άγρον, Μανδρώ λεγόμενον, γαλακτοτροφηθήναι καλ αύξηθηναι παρά γηπόνω τινί, άχρις οδ τὰ τριάχοντα έτη του χρησμού παρέλθη. Έποίησε δε και τείχος μέγα εν τῷ ἀγρῷ, ὁ καὶ Πάριον ἀνόμασεν. Έκει ὁ Πάρις διάγων, εύμαθής τε περί τὰ γράμματα γενόμενος και παιδείας ού της τυχούσης μετασχών, έγχωμιαστικόν λόγον και δμνον είς την 'Αφροδίτην διετάξατο, την επιθυμίαν αύτην λέγων είναι, εξ ής καί τέχνα καί σοφίαν καί τέχνας έν λογικοίς καί Τ άλόγοις ἀποτίχτεσθαι, καὶ αὐτὴν ἐν συγκρίσει τὴν 'Αφροδίτην Παλλάδος προέχρινε καὶ "Ηρας. Διὸ καὶ έμυθεύσαντο τούτον χριτήν των τριών γενόμενον τή 'Αφροδίτη το μήλον ήγουν την νίκην ώς των άλλων κρείττονι βραδεύσαι. Μετά δε τους τριάκοντα γρόνους λογισάμενος ό Πρίαμος τον περί αὐτοῦ χρησμόν παρελθείν, χαταφρονήσας προσηγάγετο αὐτόν. Γράμματά τε και δώρα και θυσία; ἐπιδούς μετά και έχατον νεανίσχων Φρυγών πρός τους τοπάρχας Εύρώπης διαδήναι χελεύει χα! τῷ Δαφναίφ ᾿Απόλλωνι θύσαι, καλ πρώτον εν τη Σπάρτη πόλει της Έλλάδος έλθειν, ύπο Μενελάφ τότε βασιλευομένη, ος υίος μέν Πλεισθένους ήν άληθως, ύπο δε 'Ατρεί βασιλεί των 'Αργείων, άμα τῷ υίῷ αὐτοῦ 'Αγαμέμνονι ἀνατραφείς

est; unde et Ægeum mari nomen obtigit. Cæterum Theseus, Creta omissa, spreta etiam Ariadna, quam ferunt in æde Jovis virginem desedisse ibique mortuam, Thessaliæ regnum accepit uxoremque duxit Phædram. Hæc apud ipsum falso delata fuit cum Hippolyto privigno suo, qui Theseo ex pellice natus fuerat, corpus per adulterium miscuisse. Ac Hippolytus quidem cum eques aprum insequeretur, equo excussus, habenis manus digitis implicatis, ab equo raptatus sexto post die vitam clausit. Qua re cum in maximum venisset dolorem Theseus, Phædræ, quanquam dejeranti, adulterium exprobravit, eamque e conspectu suo removit. Ea, calamitate immodica afflicta, mœrore exstincta est. Tunc etiam Eurystheus regnum 216 in Lacedamonios gessit, annos 42, et post illum fuerunt alii octo reges. Duravit id regnum annos 325.

Sauli tempore primum certamen Pisæi ad Olympiam instituerunt, Jovique Olympio primam soleninem festivitatem celebraverunt. Inde quadrienniis singulis id sacrificium iterantes, lustra Olympiadum nomine ab eo initio numeraverunt. Quo tempore etiam Corinthii post Lacedæmonios, regione in suam potestatem redacta, Græciæ regnum annos omnino 318 obtinuerunt. Et post Dardanum Ili filium, ac Laomedontem Dardani filium, Priamus Laomedontis filius Phrygiæ rex declaratus est. Sub quo Dardanum llium, Troja ac tota Phrygia excisa sunt. Causam ei devastationi præbuit Alexander, alio nomine Paris dictus. Is cum natus Priamo esset, tale oraculum patri est allatum : · Paris infelix tibi natus est, qui anno ætatis suæ tricesimo Phrygiæ regnum perdet. > Statim itaque Priamus eum nomine Alexandri affectum, in prædium cui Mandro nomen, agricolæ cuidam lacte alendum et educandum mandavit, donec 30 anni oraculo designati præterirent. Arcem quoque in agro magnam exstruxit, quod Parium appellavit. Ibi degens Paris, cum et ingenio esset felici et institutione non vulgari formaretur, orationem laudatoriam et hymnum in Venerem composuit, dicens eam esse cupiditatem, quæ liberos sapientiam et artes apud homines et bruta procreet ; 217 eamque in comparatione Minervæ ac Junoni prætulit. Inde orta est fabula, eum arbitrum delectum inter deas Veneri uti potiori malum victoriæ signum adjudicasse. Exactis triginta annis, Priamus oraculi tempus jam exivisse ratus, securus animi Paridem produxit, eumque additis 100 Phrygibus adolescentibus, cum litteris, muneribus et victimis ad regulos Europæ trajicere jussit et Daphnæo Apollini sacrificare. Primo omnium Paris venit Spartam Græciæ urbem, ubi regnabat Manelaus. Is Plisthenis filius re vera fuit, sed ab Atreo Argivorum rege una cum ejus filio Agamemnone educatus Atrides appellabatur ac frater Agamemnonis. Menelaus Paridem perhumaniter excepit, inque suo palatio omni officio studiosissime tractavit, requiescere ibi quamdiu A Ατρείδης έλέγετο καλ σύγγονος 'Αγαμέμνονος. visum fuisset ipsi jubens, atque ita demum ad sacrificandum proficisci. Ipse cum cognatis in Cretam continuo navigavit, ut Gortynæ rem sacram Jovi Asterio faceret. Quadam die Paris cum in Helenæ hortum despexisset, vidit eam incomparabili esse pulchritudine : erat enim gracilis, papillis formosis, nivis instar alba, specioso supercilio, eleganti naso, crine crispo ac subflavo, oculis grandibus. Proinde ejus amore saucius, opera Æthræ quæ Menelao cognota erat, eam corrupit ac cum multis opibus ornatuque et 218 quinque ancillis rapuit; et sacrificiis quorum causa venerat omissis, Sidonem ad Ægypti regem Proteum trajecit. Qui custodiæ domus Menelai erant præfecti, animadverso Helenæ raptu, statim ei in Cretam rem nuntiant. Qui ingenti dolore ictus illico Spartam rediit, et in omnes partes dimittit qui Helenam requirant. Aliquanto post tempore Paris ex Egypto domum salvus revertitur; quem Priamus et Ilecuba recipientes visa Ilelena obstupuerunt, et quienam ea mulier, undeque esset sciscitati sunt. Ipsa se Alexandri cognatam', magisque se ad Priamum et Hecubam quam ad Plisthenis filium Menelaum pertinere respondit : quippe Dardanum Troem ac reliquos ab hoc procreatos reges originem ducere a Danai filia Plesiona. Dymam porro regem, Hecubæ patrem, genus repetere ab Agenore Danai patruo : eum Dymam consanguineum esse Ledæ, suæ matris. C Hæc locuta Helena, et juramento confirmans nihil se de bonis Menelai secum tulisse, cum jurejurando sibi confirmari vicissim impetrasset se deditum non iri, apud ipsos chara acceptaque remansit. Agamemno re cognita ante bellum nuntios legat Menelaum et Ulyssem, cum litteris Clytæmnestræ, quæ soror Helenæ, uxor Agamemnonis erat, Menelao reddi conjugem suam postulans. Sed ii re infecta sunt dimissi. Itaque Agamemno et Menelaus omnibus Europæ regulis ad belli societatem conductis, etiam filio Thetidis et Pelei Achille cum 219 Myrmidonum ipsi subdita cohorte, Nestore præterea Eleo, Ulysse Ithacensi, duobus Ajacibus, Diomede, Idomeneo aliisque multis et generosis, bellum Ilio inferendum proficiscuntur; atque Au lide primum in hibernis subsistunt. Ibi cum tempestate diutius detinerentur, Calchas vates edixit debere Agamemnonem filiam suam Diange, quæ dea ejus loci esset, immolare. Verum hoc Agamemno renuit. Sed et mulier Calchantis oraculo consentanea vaticinabatur, tempestatis non ante finem fore quam prima Agamemnonis filia

Ούτος φιλοφρόνως άγαν τον Πάριν προσδεξάμενες παντοδαπή θεραπεία τούτον έν τῷ παλατίω αύτι Ι έθεράπευσεν, [Ρ. 124] άναπαυθήναι έντειλάμενο; όσον και βούλοιτο, και ούτως έπι την θυσίαν άπελθείν. Αύτος δὲ ὁ Μενέλαος ἄμα τοῖς συγγενέσιν εύθυς έπὶ Κρήτην ἀπέπλει ώς 'Αστερίω Διὶ ἐν Γορτύνη πόλει θυσιάσων. Έν μια τοίνυν ὁ Πάρις είς τὸν τῆς Ἐλένης παράδεισον ἐγκύψας ὁρᾶ αὐτὴν τῷ κάλλει άμήγανον ούσαν ήν γάρ εύστολος (94), εύμαστος, λευχή ώσει γιών, εύοφους, εύρινος, ούλόθριξ, ύπόξανθος, όφθαλμούς έγουσα μεγάλους. Καὶ τρωθείς τῷ ταύτης Ερωτι διὰ τῆς Αίθρας, ῆτις ῆν συγγενής Μενελάου, ὁ ονοθεύσας τὴν Ἑλένην ἤρπασεν αὐτὴν μετά καλ πλούτου πολλού καλ κόσμου καλ πέντε δουλίδων χορασίων. Καὶ τῶν θυσιῶν, δι' ὰς καὶ παρην, ημεληχώς είς Σιδώνα πρός Πρωτέα του Αίγύπτου βασιλέα διεπέρασεν. Οἱ δὲ τὸν οἶχον Με ελίου φυλάσσειν τεταγμένοι, την άρπαγην της Ελένης ίδόντες, εύθυς απαντα έν τη Κρήτη αυτώ μηνύουσι. Έφ' οξς ὁ Μενέλαος δεινοπαθών καταπλέει μέν είς την Σπάρτην εύθυς, πέμπει δὲ εἰς ἀναζήτησιν τῆς Έλένης πανταχού. Μετά δὲ χρόνου ήχεν ὁ Πάρις άπο τῆς Αίγύπτου σωθείς. "Ον Πρίαμος καὶ 'Εκ. δη άποδεδεγμένοι, Ιδόντες την Ελένην, έξέστησαν, καί τίς αν είη και πόθεν έπυνθάνοντο. Ἡ δὲ ᾿Αλεξάνδρου έρη είναι συγγενής, και αύτῷ μάλλον Πριάμφ και τη Έχαθη και ού τῷ Πλεισθένου; υἰῷ προσήκειν Μενελάφ. Έχ της Δαναού γάρ θυγατρός Πλησιόνης Δάρδανον καὶ Τρώα κατάγεσθαι καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ βασιλείς · Άγήνορος δὲ τοῦ πατραδέλφου Δανασο ἀπόγονος Δύμας βασιλεύς ὁ Έκάδης πατήρ εκ γένους δὲ τοῦ Δύμα καὶ Λήδα ἐστὶ μήτηρ ἡ ἐμή. Ταύτα Έλένη είπούσα, καὶ άμα διομνυμένη μηδέν των Μενελάου λαδείν και δρχον δε άπαιτήσασα μή προδοθήναι, ξμεινεν άγαπωμένη πρός αύτων. Τούτο μαθόντες οι περί Άγαμέμνονα πέμπουσι πρέσδει; πρό του πολέμου, αὐτόν τε Μενέλαον καὶ 'Οδυσσέα, καί γράμματα Κλυταιμνήστρα; γυναικός 'Αγαμέμνονος, άδελφης Έλένης, άξιούντες άποδοθηνα: Μενελάφ την γυναίκα. Οί και άποπέμπονται άπρακτοι. Διδ καὶ τούς τοπαργούντας τῆς Ευρώπης ἄπαντας, καὶ τὸν Θέτιδος καὶ Πηλέως 'Αγιλλέα μετά τὸ ύποχείμενον αὐτῷ τῶν Μυρμιδόνων στἴφος, καὶ Νέστορα cum classe navium sexcentarum octoginta octo ad D τον Ηλείον και τον 'Ιθακήσιον 'Οδυσσέα και τους δύο Λίαντας Διομήδην τε καί Ίδομενέα και άλλους πολλούς και γενναίους σύν ναυσι γιλίαις έκατον ένενήχοντα όχτω έχστρατεύσαντες άποπλέουσι. Καί παρά Αύλίδι ούτω καλουμένω χωρίω παραχειμάσαντες κατά Ίλίου έστρατοπεδεύοντο. Τοῦ χειμώνος δέ άντιχειμένου αύτοις έπλ πολύ Κάλχας ὁ μάντις θυσίαν όφείλειν τον 'Αγαμέμνονα είπε την αύτου θυγατέρα τή 'Αρτέμιδι παρασχείν, θεά της χώρας ούση · ο οὲ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(94) E5070λον gracilem verti, eum aliud non suc-curreret, neque de vestitu hie agatur. Nam gracilitatem in mulieribus laudatam fuisse apud priscos notum est vel ex Terentio. Xvi. - Nihil commune cum antiquitus laudata mulierum gracilitate vox εύστολος habet, quæ comptam ac restibus elegantem refert. GOAR.

f

ούχ ήθελεν. 'Αλλά [P. 125] μην και γυνή συνφδέ το A Diana sacrificaretur. Alii non tempestatis causa Κάλγαντι προφητεύουσα είπεν ώς εί μή την πρώτην 'Αγαμέμνονος θυγατέρα τη 'Αρτέμιδι προσαγάγωσιν. δ χειμών οὐ λυθήσεται. Οἱ δὲ οὐ διὰ τὸν χειμώνα τουτό φασι συμδηναι, άλλά διά τὸ αίγα μεγίστην παρά το Ιερον τῆς 'Αρτέμιδος τοξεύσαι και άνελείν τον 'Αγαμέμνονα, και έπι τούτω μάλλον λοιμικήν γόσον γενέσθαι. Καὶ διαστάσεως γενομένης καθαιρείται μέν 'Αγαμέμνων της βασιλείας, Παλαμήδης δέ άντ' αὐτοῦ προχειρίζεται. 'Εφ' οἶς 'Οδυσσεὺς δεινῶς διατεθείς προσποιέζται μέν πρός την ίδιαν γώραν άποπλείν, παραγίνεται δὲ πρὸς Κλυταιμνήστραν την του 'Αγαμέμνονος γυναίχα είς τὸ "Αργος, καὶ πλαστοίς γράμμασι την Ίφιγένειαν λαδών (αυτη γάρ ήν τρώτη των του 'Αγαμέμνονος θυγατέρων) ώς 'Αχ:λλεί κατά το στρατόπεδον άριστεύοντι δοθη- Β σομένην γυναϊκα ύποστρέφει μετά έδνων, καὶ παραδίδωσε ταύτην τοίς ξερεύσε πρός Ιλασμόν τῆς 'Αρτέμιδος. 'Ως ούν Εμελλον είς θυσίαν ταύτην προσάγειν, Ελαφος άντ' αὐτῆς εὐρέθη προσισταμένη τῷ βωμῷ, ήτις καὶ προσηνέχθη θυσία άντὶ τῆς παρθένου. Καλ ταύτης διασωθείσης καλ άποδοθείσης τῷ πατρί ζώσης, ἱέρειαν αὐτήν παραυτά τῷ ἱερῷ της 'Αρτέμιδος 'Αγαμέμνων άφιέρωσε' καὶ 'Οδυσσεύς ἀποδοθήναι αύθις την βασιλείαν τῷ 'Αγαμέμνονι περεσκεύασε. Παλαμήδην δε μετ' δλίγον 'Οδυσσεύς, πλαστοίς γράμμασι καὶ μάρτυσι χρησάμενος, αίτίαν προδότου τίθησιν, καλ παρασκευάζει τον στρατόν λιθοδολήσαι αύτον, και το λείψανον τεφρώσαντας Ναυπλίω τῷ αὐτοῦ πατρὶ παραπέμψαι. Ούτός έστι Παλαμήδης ὁ καὶ τὴν τάβλαν (95) έφευρών πρός μετεωρισμόν τοῦ στρατοῦ, καὶ την ἐν αύτη σύνθεσιν σύν φιλοσοφία πολλή καταστήσας. "Πρισε γάρ είναι την τάβλαν του γήϊνου χόσμου, τούς δε δώδεχα χάσους (96) τον ζωδιαχόν άριθμόν. τὸ δὲ ψηφόδολον (97) καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κοκκία (98)

hec evenisse tradunt, sed ab Agamemnone caprain maximam sagitta fuisse interfectam juxta Dianæ fanum: ob id acrem pestem exstitisse, obortagne in castris discordia Agamemnoni imperium fuisse abrogatum, et Palamedi mandatum. Ulyssem, quod ea ægerrime ferret, simulato se in patriam navigare, Argos ad Clytemnestram se contulisse, Agamemnonis uxorem: ab ea lphigeniam, filiarum Agamemnonis natu maximam, fictarum litterarum ope, in quibus erat eam Achilli virtute in exercitu primo nuptum peti, cum dote abstulisse; reversumque ad stationem sacerdotibus eam tradidisse, cujus sacrificio Diana placaretur. Cæterum cum Iphigenia jam ad mactandum duceretur, ejus loco cervam aræ astitisse, 220 hancque loco virginis Deæ victimam cæsam: ipsam incolumem patri redditam atque ab eo confestim sacerdotem in fano Dianæ constitutam fuisse. Exinde Ulyssem confecisse ut imperium Agamemnoni redderetur, Eumdem Ulyssem post paulo falsis litteris et testibus adversus Palamedem usum hunc proditionis crimine oppressisse, et machinatum ut ab exercitu is lapidibus obrueretur, reliquiæque in cinerem redactæ patr; ejus in Nauplio mitterentur. Is est Palamedes, qui ad exercitus reficiendos oblectatione animos tabulam et eins compositionem philosophica admodum industria invenit. Sic enim instituit, ut tabula esset mundus elementaris, duodecim casus signorum zodiaci numerus, talorum jactus, et quæ in talis sunt grana, septem planetarum astra, turris cœli altitudo, ex quo omnibus bona malave tribuuntur. Idem sexdecim alphabeti litteras invenit, a3youxlu νοπρστυ. His tres addidit Cadmus Milesius, θφχ. Ac multo tempore tantum bis novemdecim usi sunt elementis; cumque & carerent antiqui, pro psalide

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(95) Palamedis tabula qualis ludus fuerit, non est adeo perspicuum. Ταύλον noster vocat, tabulam, quod alii ἀδάχιον, mensulam. Et verbum ταυλίζειν pro ludere talis in abaco usitatum fuisse ex Eusta-thio liquet in primum Ulyss. 107. Apud Suidam in voce τάβλα invenies eadem prope quæ hic habet Cedrenus. Fuisse ludum talorum (πεσσῶν), qui per turriculam in alveum seu tabulam suppositam dejicerentur ac pro linearum aut spatiorum varietate ludi variam conditionem facerent, satis videtur apparere. Lineas fuisse quinque distinctas Eustathius docet, quo dixi loco; quem vide etiam in Iliad. 3', 300, et Pollucem I. 1x. Talos verti, quod aliud vocabulum non habui, alioquin ἀστράγαλον χύδον et πεσσόν diversa fuisse non ignoro. Sed et hoc observavi, interpretem Orestæ Euripidei Palamedi inventum χύδων et πεττείας promiscue tribuere. Quanquam cur non verterem talos, cum pro me faciat Flaccus poetarum præstantissimus? Apud quem Volanerius scurra chiragricus, Serm. 11, 7, qui pro se tolleret atque mitteret in pyrgum talos, mercede diurna conductum pavit. Hunc pyrgum Martialis turriculam vertit, πεσσούς talos, quo Cedrenus per ψηφόδολον videtur intelligere. Suidas ψηφιδόλον habet. Κοχχία notas intelligo talorum; et Saidas habet. ἐπτὰ χοχχία, septem granula. Ipse vidi abacum albis co nicci dictioner acceptante des vidi abacum albis co nicci dictioner acceptante. vidi abacum albis ac nigris distinctum quadratis,

quo modo tabula scachica dividitur; eique superne immineus infundibulum, per quod cubis (die wurf-fel) dejectis in abacum vel fritillum luderetur. Maτεωρισμόν Cedrenus vocat quod διαγωγήν Suidas, vocabulo elegantiori et magis apto : nam μετεωρισμόν alibi sic positum a probo scriptore vix puto. Locus Martialis, quod pene oblitus fueram addere, est in Apop ioretis, distichon libri xiv. 16. Xvt. - Τάβλαν scribit Suidas cum Glossis Græcobarbaris; et est δνομα παιδιάς, tabulæ, qua talis luditur.

(96) Χαρακώματα substituit Isaacius Porphyrogeneta in Paral. Homeri, quibus de ludo a Palamede invento disserens, Πρώτος, inquit, ταυλίζε: ν ήτοι κυδεύειν εξεύρηται, ac inferius, ωρίσατο τήν ταύλαν ήτοι τον πίνακα του παιγνίου τον γήξινον κόσμον, τους δε δώδεκα κάσους ήτοι τὰ χαρακώματα τούτου τον ζωδιακόν άριθμόν. Goar.

(97) Ψηφοδόλον, cornu sive alrealum, e quo primum in turrim sive canalem, et e turri in tabulam tali et

tesseræ decidunt. Goar. (98) Kozxíz ipsi tali seu potius tesseræ numero septenario varias tabulæ faveolas subintrantes, varios quoque planetarum et zodiaci siderum concursus ac subinde prosperam vel adversam vitæ ludique sertem secundum astrologorum regulaç manifestabant. Goan.

bula secus pronuntiaverunt quam scriberent. Adjecit his duas Simonides Ceus, τω, Epicharmus Syracusanus tres ζξψ, atque sic viginti quatuor litterarum summa impleta est.

Διό καὶ πολλῷ τῷ χρόνῳ τοῖς ιθ' ἐχρῶντο · ὅθεν οἱ ἀρχαῖοι μὴ ἔχοντες τὸ ψ τὴν ψαλίδα παλίδα ἔλεγόν, καὶ άλλα πολλά ρήματα άλλως έξεφώνουν και έλεγον και έγραφον. Πρός ταῦτα Σιμωνίδης ὁ Χἴος (1) προσέθηκε δύο, η καὶ ω, Ἐπίχαρμος δὲ ὁ Συρακούσιος τρία, ζ, ξ, ψ, καὶ οὕτως ἐπληρώθησαν τὰ κδ΄ στοιχεία.

Appellentes ad littus Trojæ classem Græcos Trojani conati sunt littore prohibere; pugna acri commissa multi utrinque ceciderunt, 221 interque hos Protesilaus, Græcorum antesignanus. Nocte facta Trojani urbem repetiverunt, eamque accurate clauserunt, Græci vero subductis in littus Trojæ navibus atque stabilitis auroram præstolati sunt. Β οί δὲ τὰ πλοΐα τῆ παραλίψ τῆς Τροίας ἀκτῆ κατ-Media nocte Cygnus quidam, cognatus Priami ac urbis Neandri dominus, cum magna militum manu adoriri Græcos ausus, commissa pugna ipse ab Achille occisus est, ac plerique qui cum ipso erant intersecti sunt. Die orta, consil Trojæ et llio in orbem circumjacentes urbes, quod Priamo opitularentur, subegerunt. Diomedes, Tydei filius, Neandrum, Cygni urbem, filios ejus et universam ditionem depopulatus, prædam in castris in medium contulit. Achilles cum Myrmidonibus in Lesbum et vicinam regionem expeditione facta, Phorbantem eorum locorum dominum, Priami consanguineum, interfecit; filiam ejus Diomedam, cum præda quam ex tota ista regione egerat, in castra adduxit. Inde ad Lyrnesum duxit, eamque C urbem cepit, et Ectionem ejus principem occidit; uxorem ejus Astynoman, quæ et Chryseis dicitur, filiam Chryseæ sacerdotis Apollinis, cum omnibus opibus ejus urbis in castra abduxit atque in medium contulit. Postea ad Legopolim contendit pueris. . Brisi filiam Hippodameiam, uxorem Amyntæ, qui regnum in ea urbe tenebat. Is tunc aberat. Ac post ascitis adversus Græcos Lyciorum 222 et Lycaonum auxiliis, magna cum hominum turba gravi ira percitus rediit. Ibi cum Achille congressus, neque filiæ filiisque et urbi suæ quicquam profuit, et ipse cum exercitu suo interfectus est. Divisa inter milites præda, Chrysei lem Agamemnon, Hippodamiam Achilles pellicis loco obtinuit. Peste autem exercitum infes ante, Calchantis vaticinio Chryseis patri redditur, Briseidem Achilli Agamemnon aufert, et aliquandin secum tenet. Quamobrem Achilles iratus se et Myrmidonas a pugna abstinuit tantisper, donec Agamemnon gravibus cladibus attritus multis eum donis ac deprecationibus permovit ut rursum cum Cræcis in aciem exiret. Ajax autem Telamonius Thraces obsidebat, qui in Cherroneso habitant. Eum timens rex horum Polyme-

galidem scripserunt, multaque omnino alia voca- A τά έπτά άστρα των πλανήτων, τον δὲ πύργον τὸ δύος τοῦ οὐρανοῦ, ἐξοῦ ἀνταποδίδοται πάσι χαλά ή χαχά. "Ο αύτος εύρε και τά ις' γράμματα (99) του άλφαβήτου, $\alpha, \beta, \gamma, \delta, \epsilon, \epsilon, x, \lambda, \mu, \nu, o, \pi, \rho, \sigma, \tau, \nu$. Προσέθηχε δλαύτοίς Κάδμος ὁ Μιλήσιος ἔτερα γράμματα τρία, θ, φ, γ.

> Παρεμδαλόντων δέ των Έλλήνων σύν ταις ναυσί κατά της Τροίας ού συνεχώρουν οί Τρώες προσορμίσαι. Πολέμου δὲ συρβαγέντος Ισχυροῦ, καὶ πολλών έξ έχατέρων άνηρημένων σύν [Ρ. 126] Πρωτεσιλάω προμάγω Δαναών, νυκτός έπιγενομένης Τρώες μέν είς την πόλιν είσιόντες άσφαλώς συνεχλείσθησαν, ασφαλισάμενοι έμενον την έω. Περί μέσας δὲ νύχτα; Κύχνος τις δνομα, συγγενής ων Πριάμου άρχων δὶ πόλεως Νεάνδρου, μετά πολλοῦ πλήθους πολεμιχοῦ τολμήσας ἐπέθετο κατ' αὐτῶν · συμβολῆς δὲ γενομένης, αὐτός τε Κύχνος ὑπὸ 'Αχιλλέως καλ οἱ πλείους των μετ' αύτου άνηρέθησαν. 'Ημέρας δὲ γενομένης βουλευ... τὰς κύκλω πόλεις Ίλίου και Τροίας τὸ Πριάμφ συμμαχούσας παρεστήσαντο. Καλ ό μεν τοῦ Τυδέως υίδς Διομήδης την του εξρημένου Κύχνου πόλιν Νέανδρον και τους υίους και την χώραν αυτοί πάσαν προνομεύσας και καταδηώσας είς το μέσον ήγαγε του στρατού, 'Αχιλλεύς δέ κατά Λέσδου καί τῆς ὑπ' αὐτὴν χώρας μετὰ τῶν Μυρμιδόνων ἐχστρατεύει, και Φόρδαντα μέν τον τοπάρχην αὐτῶν συγγενη Πριάμου όντα άναιρε!, την αὐτοῦ δὲ θυγατέρα Διομήδην και πάσαν την χώραν λαφυραγωγήσας ήνεγχεν είς τον στρατόν. Αύθις δὲ πρός την Λυρνησον όρμήσας και την πόλιν έλων, και 'Ηετίωνα τίν αύτης πολιούχον άνελών, και την γυναϊκα αύτού 'Αστυνόμην την και Χρυσηίδα, θυγατέρα Χρύσου Ιερέως 'Απόλλωνος, έλων, και πάντα τον πλούτον ένεγχών είς το μέσον τέθειχε τοῦ στρατοῦ. Έντεῦθεν έφορμήσας κατά τῆς λεγομένης Λεγοπόλεως τοίς παισί.... Βρίσου θυγατέρα Ίπποδάμειαν, γυναίκα ούσαν 'Αμύντου βασιλέως έκείνης τῆς πόλεως, δς οὐ παρῆν τότε. Μετά ταῦτα δὲ Λυχίους χαὶ Λυκάονας κατά των Έλλήνων είς συμμαχίαν έπικαλε. σάμενος, ἐπειδή ήχε σύν δχλω πολλώ καὶ θυμώ βαρεί, τῷ 'Αχιλλεί συμδαλών οὐ μόνον τὴν θυγατέρε καὶ τοὶς ἀδελφούς αὐτῆς καὶ τὴν αὐτοῦ πόλιν οὐδὶν ώνησεν, άλλά και αύτος και οί σύν αύτῷ πάντες Εργον πολέμου γεγόνασι. Κα! τὰ μὲν ἄλλα πάντο τῷ στρατῷ ἐμερίσθη, τὴν δὲ Χρυσηίδα ὁ 'Αγαμέμνων, Ίπποδάμειαν δὲ τὴν καὶ Βρισηΐδα ὁ ᾿Αχιλλεύς λόγω ἐχράτησαν παλλαχών. Λοιμιύδους δὲ νόσου ἐνσκηψάσης τῷ στρατῷ, τῆ τοῦ Κάλγαντος μαντιά Χρυσητς τῷ πατρὶ ἀποδίδοται, Βρισητδα δὲ τὴν τοῦ Αχιλλέως άφαιρείται Αγαμέμνων άχρι χαιρού.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(99) De litteris Græcis est alius commentandi locus aptior. Cæterum aliquot deinceps loca sunt

mutila, quibus astericum ideireo allevi. Xvr..
(1) Xioç vitiose legitur pro Kaloç aut saltem auctor erravit: Ceo insula, urbe Julide fuisse

oriundum constat ex probatis auctoribus; quæ insula post Helenam prima est ab Attica Asiam versus. Errorem non annotassem, nisi pervulgatum etiam in aliis libris scirem. XvL.

d

ŀ

a

1

ű

Ç

ò

I

y

5

1

C

N

n

Έντεθεν γολωθείς 'Αχελλεύς ἀπέσχετο μετά των A stor auri multum ipsi dedit, tantumque frumenti Μυρμιδόνων του τοις Τρωσί πολεμείν, έως Ισχυροίς πολέμοις υστερον οί περί τὸν 'Αγαμέμνονα κατανιχώμενοι δώροις πολλοίς και παρακλήσεσιν έδυσώπησαν αύτον έξελθείν μετ' αύτων. Αίας δὲ ὁ Τελαμώνιης πρός τους εν Χερρονήσω Θράκας γενόμενος έπολιόρχει · δυ Πολυμήστωρ ὁ τούτων βασιλεύς φοδηθείς χρυσόν εδίδου πολύν, και σίτον τοσούτον όσον τῷ Αγαϊκώ στρατώ είς ένιαυτον έξαρκέσαι. Είχε δέ έχει Πολύδωρον τον πάντων των Πριάμου υίων μιχρότερον, όν παρέθετο Πολυμήστορι Πρίαμος άνατραφήναι . [Ρ. 127] άλλ' αύτος αύτον ἔχδοτον τῷ Αξαντι δεδωχώς, και έγγράφους συνθήκας πεποιηχώς μηδέποτε ὑπερμαχήσειν Πριάμου, ἀπέστειλεν αὐτόν. Ο Αξας δὲ ἐχεῖθεν ὁρμήσας πρὸς Τεύθραντα ήλθε τοπάρχην ον άνελών, και την αύτου πόλιν έκπο- Β λιορχήσας και την θυγατέρα Τέχμησσαν αίχμαλωτίσας ήγαγε πάντα τὸν πλοῦτον νυκτὸς ἐπὶ τὸν στρατόν. Τή γουν έξης Ιστώσι κατέναντι του τείχους τὸν Πολύδωρον, καὶ τῷ Πριάμῳ δηλούσι πέμψαι την Έλένην και λαδείν αὐτόν · και εἰρήνης κυρωθείσης ἀπαίρομεν έντευθεν. Τούτου δὲ μή γινομένου, βλεπόντων έχ του τείχους πάντων, τὸν Πολύδωρον άνείλον ξίφει. Ίδομενέως τοῦ προμάχου τῶν Έλλήνων ύπογραφεύς ήν ό Δίχτυς (2), άνηρ άξιόλογος και συνετός, ός από της Κρήτης τοίς έπι "Ιλιον ήχουσε συνεστρατεύετο. Ούτος τον του πολέμου χρόνον πάντα συνών τῷ Ἰδομενεῖ τὰ παρακολουθήσαντα πάντα ἀπ' άρχης ἄχρι τέλους μετά άληθείας συνέγραψε, καὶ τοὺς χαρακτήρας τῶν προμάχων, ὡς ς πάντας έωραχώς, ὑπέγραψε καὶ ἀχριδώς ὑπεμνημάτισε. Τούς δὲ χρόνους καὶ τόπους καὶ τρόπους καὶ τά έχεθνου τοῦ πολέμου διασαφών, μετά άχριδείας Ιστοριογραφών, και καθ' ενα τών άρχόντων μεθ' όσων νηῶν παρεγένετο συνέταξε. Τοῦτο δὲ καὶ ἐν τή δευτέρα της Ίλιάδος ραψφδία παρ' 'Ομήρφ δηλούται. Τοῦ δὲ "Εκτορος τὰ τῶν Ελλήνων στρατόπεδα συνελαύνοντος καὶ πολλούς ἀναιρούντος ἡναγκάσθησαν πρό; 'Αχιλλέα διαχηρυχεύσασθαι. Μόλις ούν είξας Πάτροχλον αὐτοῖς τὸν φίλτατον ἐταῖρον μετά των Μυρμιδόνων αποστέλλει · καλ δς εξελθών πολλούς μέν όναιρεί των βαρδάρων, τους δὲ διώχει, πρὸς σύτοζς δὲ πύλαις τῆς πόλεως ὑπὸ "Εχτορος χτείνεται μαχόμενος. Τούτο μαθών 'Αχιλλεύς, και γνούς ότι βουλή έστι τῷ "Εκτορι νυκτὸς τῆ βασιλίδι Πενθεσιλεία άπαντήσαι, λάθρα προφθάσας άμα τῷ ἰδίψ στρατώ και άποκρύψας ξαυτόν ιδν ποταμόν περώντα "Εχτορα χτείνει, ού μόνον αύτον, άλλά και πάντας τους έπομένους αυτώ, πλήν ένος ον χειροχοπήσας άγγελον ἔπεμψε Πριάμω αύτις δὲ τὸ σῶμα τοῦ Εκτορος δίφρου έξηρτηκώς μηδενός τῶν Ελλήνων γνόντος είς την αύτοῦ σχηνήν άγει πρὸ ήμέρας καταικισθέν. 'Ο δὲ Πρίαμος τῆ ἐξῆς σχῆμα πένθιμον περιθέμενος, χρυσόν τε και άργυρον και έσθητα

quantum Achaico exercitui in annum sufficeret. Habebat secum Polymestor Priami filiorum ætate minimum Polydorum, sibi a patre educandum traditum. Hunc quoque Ajaci tradidit, fædusque scriptum pepigit, nunquam se Priamo opem laturum: itaque Ajacem pacatum dimisit. Ajax inde ad Teuthrantem regulum se contulit, quem et necavit, urbem ejus expugnavit, filiamque Tecmessam captivam abduxit, ac noctu omnes opes in castra Græcorum advexit. Postridie 223 Græci Polydorum e regione muri constituunt, Priamoque significant ut Helenam reddat filiumque recipiat: eo facto se pace confirmata domum redituros. Cum id non consequerentur, omnibus de muro conspicientibus Polydorum gladio trucidant. Idomenei, qui unus de ducibus Græcorum fuit, scriba fuit Dictys, vir præclarus et prudens, inter eos qui ex Creta ad Ilium belli causa profecti, sunt. Is toto belli tempore cum Idomeneo suit, et omnium quæcunque ab initio ad finem usque gesta sunt, veram historiam conscripsit. Ductores etiam Græcorum, quos omnes viderat, suis quemque notis expressit accurateque depinxit; tempora quoque, loca circumstantiasque omnes omnium quæ illo bello evenerunt, perspicue annotavit, et quot quisque principum naves secum adduxerit; quod ipsum etiam ab Homero est in libro secundo Iliadis expositum. Enimyero cum Hector Græcorum copias urgeret multosque interficeret, coacti sunt Græci Achillis opem missis legatis implorare; isque ægre concedens, Patroclum suum charissimum socium cum Myrmidonibus mittit. Patroclus multis Barbarorum dejectis, alios fugientes persequens, ad ipsas urbis portas pugnans ab Hectore interimitur. Id ubi Achilles comperit, ac præterea statuisse llectorem noctu reginæ Penthesileæ obviam ire, clam antecapta opportunitate cum suo exercitu in insidiis se abdit, Hectoremque fluvium transcuntem interficit; neque ipsum 224 modo, sed et omnes qui ei aderant, uno desipto, quem præcisis manibus Priamo cladis nuntium mittit. Ipse corpus llectoris currui appensum raptatumque ante lucem in suum tentorium, nemine Cræcorum sciente, perfert. Postridie Priamus habitu lugubri sumpto, secum ferens aurum argentum ac pretiosas vestes, ducens etiam secum filiam Polyxenam, formosam virginem, et Andromacham Hectoris uxorem, parvulosque ejus filiolos Astyanactem et Laomedontem, ausus est inter medios Græcorum principes se ingerere, eosque supplex orare uti pro se apud Achillem deprecatores sierent, ut is Hectoris corpus redimendum daret. Miserti sunt senis, cum stupore admirati audaciam, Nestor et Idomeneus; ac priores

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(2) In margine : Δίχτυς, έξ οδ "Ομηρος ἀφορμήν είληφως την Τλιάδα συνέταξεν, μετά ρθ ετη της άλωσεως Τροίας. Ego ut non negem Dictyn atque etiam Daretem historiam belli Trojani composuisse, ita

persuaderi mihi nunquam patiar ut qui hodio istis titulis circumferuntur libelli, pro genuinis aut lido vel etiam lectu dignis habeam. Xvi.

ipsi in Achillis ingressi tentorium obtinuerent ut A πολυτελή λαδών, λαδών δέ και την θυγατέρα Πολυ-Priamum admitteret. Priamus capite pulvere consperso, unaque Andromacha cum liberis, proni in terram procubuerunt misericordiamque magna vociferatione flagitaverunt. At Polyxena, Achillis pedes amplexa pro fratre suo llectore alta voce prolixe deprecata est pollicens se Achillis, si is cadaver Hectoris redderet, servam remansuramin castris. Nestor misereri senectutis hortabatur. Multis ultro citroque commutatis verbis, tandem Achilles, pretio redemptionis accepto, se cadaver suis redditurum annuit. Accepit autem aurum, argentam et vestium partem : reliqua Polyxenæ donavit. Priamo urgente ut Achilles hanc secum manere pateretur, Achilles in præsens eam 225 pore promittens. Ita Priamus cum cadavere et suis omnibus rediit domum; Hectorque ploratus abunde, et uti assolet crematus, extra urbem est sepultus. Dum hæc de llectore fiunt, interim Amazon Penthesilea ex opposita Cherroneso copias virorum ac Amazonidum ducens advenit. Quam cogn ta Hectoris morte retrocedere conantem Paris magna vi auri donatam detinuit. Ea post paucos dies in campum præliis destinatum copias deduxit, iisque in duas partes divisis a dextro latere sagittarios constituit, in lævo gravis armaturæ milites, plures pedites quam equites : ipsa ad signum in medio equitum constitit. Commissa pugna aliisque alios cædentibus, Achilles Penthesileam acriter præliantem hasta equo detrusit; quam crinibus in Scamandrum protractam suffocaverunt. Oppidanos Ajaces loco pepulerunt; ita ut in urbem fuga facta portas objecerint. Religuos Græci juxta muros persecuti interfecerunt. Amazonibus autem abstinentes secundum pugnam eas vinculis injectis diviserunt. His actis multi Indi, equites ac pedites, et Phænices bellicosissimi, cum regibus suis classe appulerunt, a Priamo ad ferendas suppetias exciti. Tanta autem erat multitudo, ut eos neque Lium neque omnino campus universos caperet. In quem universi una cum Trojanis, Memnone Indorum rege, quod is potentissimus erat atque bellicosissimus, ducente exierunt. 226 Ipse Memnon splendide curru invehebatur. Obstupuerunt Græci, gladios armaque cernentes terribilia, fundasque et quadrata scuta, multosque Æthiopes horrendos homines irruentes. Sed et Trojani magno cum clamore et saltu impetum dantes plurimos de Græcis interficiebant. Itaque horum duces multitudinis violentiam non sustinentes, ad naves recesserant; quæ et ipsæ tum fuissent a barbaris crematæ, nisi nox superveniens eorum conatum inhibuisset. Orta nocte Graci cadavera suorum qui in prælio ceciderant, combusserunt, saucio-que diligenter curaverunt. Ibi cum primores Græcorum consultarent quisnam, aliis circa alios occupatis, cum Memnone manum conserere auderet, id muneris Ajaci Telamonis filio sorte obtigit. Ante

Εένην εὐειδή παρθένου καὶ 'Ανδρομάχην γυναϊκα 'Αστυάνακτά τε και Λαομέδοντα νηπίους αύτης παίδας, ήχε τολμήσας είς μέσον τῶν ήγεμόνων τῶν Έλλήνων, καὶ πάντας Ικέτευε προχυλινδούμενος Ιχέτας σύν αὐτῷ πρὸς 'Αγιλλέα γενέσθαι τοῦ ἀπολυτρώσασθαι τὸ σῶμα τοῦ "Εκτορος. Καί γε ώκτείρησαν έχπλαγέντες [Ρ. 128] την τόλμαν του γέροντος Νέστωρ και Ίδομενεύς ο και προεσελθό τες Πριάμου είς την σχηνην έδυσώπησαν καὶ Πρίαμον είσελθείν. "Ος χόνιν χατά χεφαλής έγων άμα 'Ανδρομάγη καὶ τοῖς παισίν, ἐπὶ πρόσωπον πεσόντες είς τούδαφος, μεγάλαις χατεβόων οίχτειρηθήναι φωναίς. Πολυξένη δὲ τοῖς 'Αγιλλέως περιπλακείσα ποσί περί τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς "Εκτορος διωλύγιον retinere noluit, alio se recepturum eam tem- B Ικέτευε κεκραγυία, μένειν τε σύν αύτῷ καὶ δουλεύειν έπαγγελλομένη, εί ἀποδῷ τὸν νεκρόν. Οἱ δὲ περί τὸν Νέστορα, οἰχτεῖραι τὸ γῆρας ἡξίουν καὶ ἐλεεῖν. Καὶ πολλών εξ άμφοτέρων χινηθέντων λόγων όμω; ἐπένευσε λύτρα λαδείν καὶ τον νεκρον τοὶς ἰδίοις παραχωρείν. Τον χρυσον ούν και τον άργυρον και του Ιματισμού μέρος λαδών τάλλα γαρίζεται τη Πολυξένη. Πρίαμος δὲ καὶ αὐτὴν παρ' αὐτῷ κατελιπάρει λιπείν 'Ο δὲ εἰς ἄλλον τοῦτο δράν ὑπέσγετο χαιρόν. 'Ο δέ γε Πρίαμος καὶ τὸν νεκρὸν καὶ τοὺς σύν αὐτῷ πάντα; ἐπανήει λαχών, δν ἀποχρώντως πενθήσαντες καὶ ὡς θέμις τεφρώσαντες έξω τοῦ τείχους χαταθάπτουσιν. Έν όσφ δὲ ταῦτα περὶ τὸν "Εκτορα διφκονόμηται, καλ ίδου ή Άμαζων Πενθεσίλεια έκ Χερρονήσου της άντιπέρας πλήθη γενναίων άνδρών και 'Αμαζονίδων ήχεν ἐπαγομένη. Γνούσα δὲ τὰ κατὰ τὸν "Εκτορα ύποστρέφειν έπειράτο. Πάρις δὲ ταύτην πολλῷ χρυσῷ μείναι πείθει. "Η μετ' όλίγας ημέρας όπλισαμένη έπὶ τὸ |πολεμικόν δάπεδον εἰσήει. Διχή δὲ τὸν αύτης διελούσα στρατόν, και έν δεξιά μέν αύτης τους τοζότας, τῷ λαιῷ δὲ μέρει τοὺς ὁπλίτας πεζοὺς, πλείους των Ιππέων δντας, έχτάξασα ή Πενθεσίλεια μέσον των Ιππέων ήν έν τῷ σίγνω · καὶ πολέμου λοιπόν προτηθέντος άλλοι μέν άλλους άπεκτίννυου, Αχιλλεύς δε την Πενθεσίλειαν δόρατι πικοώς μαγομένην χρούσας του εππου χαταβάλλει . ήν τῆς χόμης έλχύσαντες τῷ Σχαμάνδρφ ἐναπέπνιξαν ποταμφ. Τούς πολίτας δ' αὐ ετρεψαν οἱ Αΐαντες' καὶ εἰσελθόντες έχλεισαν τὰς πύλας. Οἱ λοιποὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων τούς περιλειφθέντας περί το τείχος άπεχτίννυσαν ἐπιδιώχοντες · των 'Αμαζόνων δὲ ἀποσχόμενοι, μετά τὸν πόλεμον ὁ στρατὸς ταύτας δεσμεύσις έμερίσατο. Μετά ταῦτα Ίνδοι πολλοι έφιπποι καί πεζοί και Φοίνικες μαχιμώτατοι μετά των βασιλέων αύτων έν ναυτικώ στόλω παρεγένοντο, ύπο Πριάμου προσκληθέντες είς συμμαχίαν. Καὶ τοσούτοι τά πλήθη ήσαν ώς μήτε το "Ιλιον μήθ" όλον το δάπεδον αύτους χωρείν. Πάντες δὲ ὑπὸ Μέμνονος τοῦ τῶν Ίνδων βασιλέως, ώς δυνατωτάτου καλ πολευικωτάτου, οί τε Πριαμίδαι και Τρώες, και πάς ὁ στρατός ύπ' αὐτοῦ διαταττόμενος ἐφ' ἄρματος λαμπρῶς όχουμένου είς τὸ δάπεδον ἐξήεσαν. Έξέστησαν δὲ "Ελίηνες, ξίφη και οπλα φροερά και σφενδόνας και άσπίδας τετραγώνους και Λιθίστας πολλούς κατ' αὐτών

δρώντες δρμώντας φοδερούς [P. 129] καλ φρικτούς. A solis ortum armati ad pugnam exivernat Grae i Kat of Τρώες δε σύν βοή πολλή και άλμασιν έπιτιθέμενοι πλείστους άνήρουν καὶ αὐτοὶ τῶν 'Αχαιῶν. Οι ήγεμόνες δε την βίαν του πλήθους ού φέροντες ύπεγώρουν πρός τὰς ναῦς, ἃς καὶ αὐτὰς οἱ βάρδαροι κατέκαυσαν αν, εί μη νύξ έπιούσα την αύτων κατέσχεν όρμην. Έπιγενομένης ούν της νυκτός τά των άνηρημένων τεφρώσαντες σώματα καὶ τῶν τραυματιών έπιμελησάμενοι, ώς είχος, οἱ άριστοι τών Αχαιών εδουλεύσαντο τίς αν τολμήση κατά τοῦ Μέμνονος βαλείν, των άλλων περί άλλους ἀσχολουμένιου. Κληρούται τοίνυν Αίας ὁ Τελαμώνιος. Καὶ τοιν ήλιον ανελθείν όπλισάμενοι έξήεσαν, "Ελληνες μέν πρώτοι, εύθὸς δέ καὶ ὁ Μέμνων καὶ πάντες οί ύπ' αύτον στρατιώται. "Αλλοι μέν ούν προς άλλους, ό Αΐας δὲ 'Αγιλλέως αὐτοῦ ἐχ τῶν ὅπιοθεν συνεπισχύοντος κατά του Μέμνονος όρμφ. Μέμνων δὲ τοῦ ἄρματος καταδάς τῷ δόρατι ἐπείραζεν Αΐαντα. Αΐας δὲ πρώτος τὴν αὐτοῦ ἀναστρέψας ἀσπίδα ἐπέθετο βαρέως αύτω · πάντων δὲ των σύν αύτω Τνδών προσεγόντων τω Αξάντι, το δόρυ βαλών είς τον Μέμνονος τράχηλον γυμνωθέντα κτείνει τούτον ύπερ- ελπίδα πάσαν δ 'Αχελλεύς. Κάντευθεν βαρδάρων μέν κατά κράτος φυγή καὶ φόνος καὶ οἰμωγή, Έλλήνων δὶ άλαλαγμός καὶ νίκη άναμφήριστος καὶ λαμπρά, ότε καὶ Πολυδάμας ὁ τῶν Φοινίκων ἀλκιμώτατος βασιλεύς τῷ Αξαντος δόρατι τὸν β.υδώνα κεντηθείς πίπτει. Αιθιόπων τεκ καλ βαρδάρων άμύθητος έσμος έκεί θνήσκει, ώς πλησθήναι το δάπεδον νεκρών, ύπο τών ίππέων δεινώς των πεζών συμπατουμένων καλ άναιρουμένων. Μετά ταῦτα τους Τρώας 'Αχιλλέως είς πόλεμον προσχαλουμένου, ἄρχοντες ἐξῆλθον ὁ Πάρις χαί Δητφοδος υίοι Πριάμου, χαι οι άδελφοι τούτου Τρωίλος και Λυκάων, σύν τῷ λοιπῷ παντί τῶν Τρώων στρατώ · ούς 'Αχιλλεύς μετά των συνασπιζομένων αὐτῷ 'Αχαιῶν καταδιώξας τοὺς μὲν ζῶντας είλε, τούς δὲ εἰς τὸν Σχάμανδρον ποταμόν ἐναπέπνιξε. Τρωίλον δε καί "Λυκάονα άνείλε. Μετά ταυτα άνιστη ή των άναθημάτων έορτη, άνοχην φέρουσα πολέμου, ότε δή πάντων έν εἰρήνη θυόντων τῷ Θυμδραίω 'Απόλλωνι, Δαναών και Τρώων, εν τῷ ἀπὸ μικρού της πολεως άλσει, έξελθούσης Πολυξένης μετά της μητρός Έκαθης είς το ίερον ο 'Αχιλλεύς ταύτην έθαύμασεν ίδων. Έωραχως δε ό Πρίαμος τον 'Αγιλλέα, πέμπει τον 'Ιδαίον προς αύτον έν άλσει D φέροντα λόγους περί Πολυξένης. Τοῦτον ίδιαζόντως όμιλούντα τῷ 'Αχιλλεί τῶν Ελλήνων οἱ ἄριστοι ίδόντες, καὶ θορυδηθέντες, Αΐαντα καὶ Διομήδην καὶ Όδυσσέα πέμπουσι, μή ἐπιδιδόναι παρεγγυώντες τοῖς βαρδάροις, μηδέ πιστεύειν έαυ: δν τοίς έχθροίς. Καί αύτολ έμενον έξω τοῦ άλσους, ἐκδεχόμενοι τὸν 'Αχιλλέα, [Ρ. 150] ώστε κατ' ιδίαν παραγγείλαι αύτφ. 'Ο δ' ήν ὑποσχόμενος τῷ Ἰδαίψ πρὸς γάμον τὴν Πολυξένην λαβείν · διό καὶ προσέμενεν έν τῷ άλσει άναπατών. Μετά βραχό δὲ ὁ Πέρις καὶ ὁ Δηξφοδος ήχον, παραχαλούντες αύτην δήθεν περί του γάμου. 'Ο δὲ φαῦλον μηδὲν ὑπονοῶν, ἐν τῷ τοῦ ᾿Απόλλωνος έστως ἱερφ κατεδέξατο αὐτούς. Καὶ ὁ μὲν Πάρις έρχω τὰ μεταξύ άμφοτέρων λεγόμενα βεδαιών παρά

primum, mox etiam Memmon cum universo exercitu. Ibi cum alii alios aggrederentur, Ajax Achille a tergo ipsum confirmante Memnonem adoritur, Memnon curru degressus hasta Ajacem tentavit. Sed Ajax primus eum, scuto ipsius deturbato, graviter ursit; cumque omnes Indi in Ajacem essent intenti, Achilles cervicem Memnonis nudatam hasta trajecit, eumque præter omnium spem occidit. Inde effusa barbarorum fuga, cædes atque éjulatus, Græcorum contra exsultatio certaque et illustris victoria. Tunc etiam Polydamas fortissimus 227 Phænicum rex ingens hasta Ajacis confossus cecidit. Æthiopum vero et barbarorum ineffabilis periit multitudo, ita ut campum cadavera oppleverint, cum pedites ab equitibus mirum in modum obtererentur atque necarentur. Secundum bæc Trojani, Achille eos ad pugnam provocante, oninem exercitum in aciem eduxerunt ducibus Paride ac Deiphobo et eorum fratribus Troilo atque Lycaone. Quos Achilles cum auxiliari Achæorum manu persecutus partim vivos cepit, alios in Scamandrum fluvium compulsos submersit, interfectis Troilo et Lycaone. His gestis donariorum feriæ appetierunt induciasque attulerunt. Ubi cum, ut in pace, universi et Danai et Troes Apollini Tymbræo rem sacram facerent in luco qui urbe hand procul aberat, Achilles Polyxenam cum matre Hecuba in templum ingressam conspicatus, formæ ejus admiratione est percitus. Priamus Achille observato Idæum mittit, qui in luco cum eo de Polyxena colloqueretur. At Græcorum principes hunc solum cum Achille verba commutare cernentes conturbari; missisque Ajace, Diomede et Ulysse, hortari ne quid Barbaris concederet neve hostibus sese crederet; ipsi extra lucum præstolari, ut egressum seorsim monerent. At vero Achilles ducturum se Polyxenam uxorem promiserat Idao, ejusque rei causa in luco obambulans exspectabat. Paulo post Paris ac Deiphobus adfuerunt, qui eum jam ad confirmandum conjugium vocarent. Achilles 228 nibil sinistri suspicans, in templo Apollinis staus, eos admisit. Ibi Paris altari assistens jurejurando ea quæ erant utrinque dicta sanxit. Deiphobo autem Achillem amplexo et deosculante, ensem quem gestabat in Achillis intestina defixit; statimque, adhuc eum Deiphobo tenente, Paris alterum ictum intulit. Achilles viribus deficientibus concidit. Illi citra suspicionem rei alia via ex luco egressi, cum paululum inde processissent, citato cursu in urbem se proripuerunt. Ulysses cum sociis currere eos cernentes, in templum accurrent, ibique pone aram jacentem Achillem cruore fædatum reperiunt. Cui Ajax : c Profecto nemo hominum te poterat interficere, sed tua temeritas te sola perdidit. > Respondit Achilles hæc, extremum spiritum jam ducens . o Dolo me Paris et Deiphobus Polyxenie causa necaverunt. > Proinde corpus Achillis ii celerrime rapuerunt, et humeris suis impositum in castro

pertulerunt, crematumque humarunt. Post mortem A τον βωμόν έστατο, περιπλεχομένου δε Δητφόβου της Achillis pugna conserta multisque utrinque dejectis singulari certamine Philoctetes et Paris congrediuntur. Prior sorte Paris Philoctetem sagitta petens aberrat a scopo. Philocteta vicissim primum lævam Paridis manum sagitta trajicit, secundo dextrum ejus oculum eruit, tertio talos et pedes impetens eum solo prosternit. Qui semianimis a suis abreptus et llium perlatus est; ubi tres, quos ei Helena pepererat, filios, Bunymum, Corvthæum et Idæum, parvulos etiamnum, 229 sibi astare videns, interclusa voce, sub mediam noctem exspiravit. Tum Œnone, quæ prius uxor Paridis fuerat, seipsam strangulavit. Deiphobus statim flelenam uxorem duxit; quem postmodo Menelaus propterea auribus et naso manibusque truncavit.

γυναίχα Δηθροδος ήγάγετο παραυτά, δν ό Μενέλαος υστερον ήκρωτηρίασε δι' αὐτήν.

Palladium lignea fuit Minervæ, quæ eadem Pal- B las dicitur, imago. Aiunt id nefandis quibusdam dæmonum consecrationibus arcanisque ritibus dedicatum ea vi fuisse, ut urbem in qua esset inexpugnabilem conservaret. Id signum Trojanorum regi llium condituro philosophus quidam et innominatarum præstigiarum sacerdos, Asius nomine, dono attulit; in cujus gratiam Tros universam suam regionem hactenus Epirrhopon appellatam ab ipso Asiam denominavit. Græci cum llium capi non posse, quandiu simulacrum id ea esset in urbe, inaudivissent, furto id abstulerunt, Ulyssis et Diomedis opera. Hi clam ingressi urbem, et in fano Minervæ per ferlas commorati, consilio Antenoris Trojanorum principis, adjuvante hujus uxore Theanone, quæ sacerdos erat Minervæ, noctu sublatum simulacrum secum in castra attulerunt. Ea nocte Trojanis miserabilia portenta et abominanda apparuerunt, quæ mane egressi Græcis narraverunt. Ferunt enim, cum Trojani rem Apollini sacram facere instituissent ejusque altari ligna et carnes rite imposuissent, 230 ignem lignis injectum non arsisse sed exstinctum fuisse, ac sæpius repetitum ignem non arsisse; et quidquid aræ impositum fuerat, in terram decidisse. Troes cum adversum sibi aliquid hoc ostento denuntiari judicarent, Priamus ac reliqui Antenorem legatum ad Græcos mittunt, rogatum ut ii pacem ipsis, pretio suo arbitrio constituto, redimendam darent. Antanor legatus ad Græcos hujusmodi orationem p habuit. · Quidquid pænarum dare nos ob nostra flagitia debuimus, dedimus. Paris, quod ob injuriam Menelao factam luendum fuit, pependit. Etiam llium : ejus rei documento sunt sepulcra cæsorum. 213s Itaque reliqui pretium vobis afferimus, quo

'Αχιλλέα καλ καταφιλούντος εδάπτισεν δ έπεφέρετο ξίφος κατά των αύτου σπλάγχνων . καὶ έτι κρατούντος αὐτοῦ δευτέραν εὐθὺς ὁ Πάρις ἐπάγει κατ' αὐτοῦ πληγήν. Καὶ ός Εκλυτος γεγονώς πίπτει. Έχεϊνοι δὲ ἀνυπόπτως δι' ἄλλης τοῦ ἄλσους ἐξελθόντες, ὡς μιχρόν άπείχου, δρόμφ πολλώ χρησάμενοι είσηλθου είς την πόλιν. Οἱ περὶ τὸν 'Οδυσσέα δὲ ἰδόντες αὐτούς τρέχοντας, εἰσδραμόντες εὐρίσχουσι τὸν 'Αγελέα ήμαγμένον κείμενον παρά τον βωμόν. Πρός ον δ Αίας « Αρ' ήν άνθρωπος δυνάμενος κτείναί σε; άλλ' ή σή προπέτεια μόνη σε άπώλεσε. • Πρός ον 6 'Αχιλλεύ; Εσχατα πνέων, « Δόλφ είργάσαντό με, φησί, Πάρις και Δητφοδος διά Πολυξένην. > Όξύτατα ούν έπ' ώμων άρπάσαντες τό σώμα και έπι τάς σκηνάς άγαγόντες και τεφρώσαντες θάπτουσι γή. Μετά τον θάνατον 'Αχιλλέως πολέμου γενομένου, και πολλών

εξ έχατέρων πεσόντων, είς μονομαγίαν ό Φιλοχτήτης καὶ ὁ Πάρις ἔργονται. Καὶ πρώτος λαγών ὁ Πάρις βάλλει κατά Φιλοκτήτου, ἀστοχεί δέ. "Ο δὲ ἀντιτοξεύσας την ἀριστεράν χείρα Πάριδος διαπείρει, καλ δευτερώσας τον δεξιον αυτού επήρωσεν δφθαλμόν, και τρίτον βαλών έπι τους πόδας και τά σφυρά βίπτει Πάριν είς γην. "Ον άρπασαντες ήμιθανή είς την "Ιλιον είσηλθον. Και αύτος τοὺς έν της Έλένης υίους τρείς, Βούνυμον, Κορυθαΐον και Ίδαΐον, μικρούς αυτώ παραστάντας Ιδών άφωνος έμεινε, και διά μέσης έξέπνει νυχτός. 'Η δὲ προτέρα αὐτοῦ γυνή Οἰνώνη ἐαυτή ἀπεχρήσατο ἀγχίνη. Έλένην δὲ

> "Ότι τὸ Παλλάδιον λεγόμενον ξύλινον ὑπτρχεν είδωλον της Παλλάδος. Τοῦτο Ελεγον τετελεσμένον είναι άρβήτοις τισί και δαιμονιώδεσι τελεστηρίοις, ήτοι μυσαροίς μυστηρίοις έστοιχειωμένου, νικηφόρου, δ φασι, και ανάλωτον διατηρείν την πόλιν έν ή απόκειται. Τούτο το ζώδιον την πόλιν Ίλιον μέλλοντι ατίζειν Τρωί τῷ τῶν Τρώων βασιλεί φιλόσοφός τις καὶ ἀρρήτων γοητειών τελεστής, "Ασιος δνομα, φέρων έχαρίσατο ψ άντιχαριζόμενος ὁ Τρώς την ύπ' αύτον χώραν πάσαν, Έπιβροπον πρώτον καλουμένην, είς τὸ ἐχείνου δνομα 'Ασίαν ἐπωνόμασε. Τοῦτο ούν το βρέτας, ακούσαντες οι "Ελληνες ώς ούκ αν δύναιντο την πόλιν έλεζν [P. 131] έως αν έν αύτη άποκείμενον ή, κλέψαι Ισχυσαν, 'Οδυσσέως και Διομήδους χρυφή είσελθόντων και έν τῷ ἰερῷ τῆς Παλλάδος εν ημέραις των έορτων παραμενόντων, καλ γνώμη του 'Αντήνορος έξάρχου των Τρώων δντος, διά της γυναικός αύτου Θεανούς Ιερείας της 'Αθηνάς ούσης, τούτο νυχτός άφελόμενοι έξηλθον, ότε καλ τά συμβάντα τοῖς Τρωσί κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα έλεεινά σύμβολα και άπαίσια κατεθεώντο και πρωί έξελθόντες τοῖς "Ελλησιν ἀπήγγελλον. Φασί γάρ ὅτι των Τρώων έπ! τον βωμον του Απόλλωνος θυσιάζειν άγωνιζομένων τὰ ξύλα μέν και τὰ κρέα, καθὸ θέμις. ἐπετίθετο, πύρ δὲ τοῖς ξύλοις ἐπιδαλλόμενον ούχ ήπτεν, ἐσδέννυτο δέ. Πολλάχις δὲ τοῦ πυρός ἐνεγθέντος καλ μή καιομένου, πίπτει τὰ ἐν τῷ βωμῷ πάντα είς τουδαφος. Οι Τρώες δὲ οὐκ άγαθὸν αὐτοῖς είναι οίωνδυ ταυτα τεχμηράμενοι, δ τε Πρίαμος και οί λοιποί τον 'Αντήνορα πρεσδεύσαι πρός Δαναούς άποστέλλουσιν, ώστε λύτρα λαβόντας όσα αν έθέλωπ λύσαι τον πόλεμον. Καὶ ὁ Άντήνωρ πρεσδεύων έφη πρός 'Αχαιούς' • Πάντα ἐπάθομεν όσα τοὺς ἡμαρτηχότας παθείν έχρην. 'Ανθ' ών Μενέλαον ὁ Πάρις ήδίκησε, δίκας έδωκεν άνθ' ών το Ίλιον, μαρτυ-

λειφθέντες ήμεζς λύτρα φέρομεν ύμιν. Υπέρ θεών, ύπερ πατρίδος, ύπερ τέχνων. "Ελληνες δντες, τούς πρίν ἀπειθείς, νῶν Ικέτας σώσατε. > Έπὶ τούτοις πεισθέντες οί "Ελληνες "Οδυσσέα καλ Διημήδην άποστέλλουσε την των χρημάτων ποσότητα τυπώσαε. Καίγε ετύπωσαν χρυσίου τάλαντα δισχίλια και άργύρου τάλαντα δισχίλια, και τά δόξαντα πάντα κομισάμενοι και αφορμηθέντες της πόλεως υπέστρεψαν είς τον στρατόν. Μετά ταῦτα θυσιαζόντων τῶν Ἑλλήνων καλ άποπλευσαι βουλομένων, πάντας ενώρχωσεν 'Οδυσσεύς έν ταϊ; θυσίαις μή άποπλεύσαι τῆς Ἰλίου πρίν ή τον δούρειον έππον κατασκευασθήναι. "Ενθεν τοι κα! ξύλοις τοις άρμοδιωτάτοις συμπήξαντες και εύφυιος πατακοσμήσαντες, καὶ ταῖς Ἐπειοῦ τεχνουργίαις θαυμαστόν αύτον ύπερφυώς καταρκευασάμενοι πάσαις Β μηχανοβραφίαις, ώστε και στρατόν είκοσιτεσσάρων όπλιτων ένδον χρύπτογτα άδίαστα διά τρογιλίσχων έλχόμενον της φορδειάς ακολουθείν, και τούτον ούτω τεκτηνάμενοι, τλς σχηνάς τε κατακαύσαντες καὶ άποπλεύσαντες καὶ εἰς Τένεδον ὑποθήκαις 'Οδυσσέως ἀποκρυδέντες την νησον, ένα τινά γενναΐον άνδρα καταιχισάμενοι, καὶ μετρίως αὐτὸν ἀχρωτηριάσαντες έθέλοντα και χαίροντα τῷ ἐπαίνφ και τῷ μισθῷ, προδότην άφιασιν αυτόν δς διαπυνθανομένοις τοίς βαρδάροις τί αν είη το προχείμενον έργον τουτί καί πρός τί φέροιτο, ἀπεχρίνατο λέγων Τῷ ἱερῷ τῆς 'Αθηνάς άνατιθέασι Δαναοί τούτο, όμου μέν άπολογίαν ύπερ ων είς την πόλιν αύτης [Ρ. 132] ήδίκησαν, όμου δε και δώρον τούτο ύπερ της είς τάς έαυτῶν πατρίδα; σωτηρίας καὶ εἰς μνήμην αὐτῶν άφιερούν κεκρίκασι δείν. Οι τοίνου Τρώες πειθήνιοι τούτοις γενόμενοι, λαδόντες σύν εύθυμία καλ χαρμονή τον δούρειον ίππον, μάλλον δέ τον ίδιον δλεθρον, καὶ καλωδίοις ἀνέλκοντες καὶ εὐάζοντες, τὸ της πύλης ὑπέρθυρον ἄραντες τοῖς τοῦ θεοῦ αὐτῶν άδύτοις μετά των έχθρων είσηγαγον. Έν δὲ τῷ μεσονυχτίω οἱ ἐν τῷ ἔππω λογῶντες ἐπὶ σχολῆς ἐχπεπηδηκότες, αύτόν τε του Πρίαμου και τους παίδας αύτου άνελόντες, τόν τε Δηΐφοδον άχρωτηριάσαντες, τὸ πλήθος δὲ τῶν ἀνδρῶν ἀποκτείναντες, πυρσοίς μάλα λαμπροίς καλ συχνοίς τοίς έχ τοῦ τείχους τον τῶν Δαναών στόλον πρός έαυτους έπέατρεψαν. Ήμέρας δὲ ήδη διαγελώσης και αύτοι παραστάντες τους υπολειφθέντας πάντας ἀπέχτειναν · τὰς δὲ γυναίχας αίχμαλώ- D τους και την Εκάδην και τὰ κτήνη λαδόντες, τά τε τες και καταστρεψάμενοι έπαλινόστουν.

Μετά τὸ άλῶναι τὸ "Τλιον Αίας ὁ Τελαμώνιος καὶ 'Οδυσσεύς τοῦ ζωδίου Παλλάδος ἐκάτερος ἀντεποιούντο, ώς αύτῷ διαφέροντος καὶ τἢ ίδία πόλει ἔξειν αύτο φυλακτήριον, ώς πάντων ἐπίπροσθεν ἀγωνιζόμενον. Πολλά δὲ στρατηγήματα ἐξ ἀμφοτέρων ἐηθέντα, όμως έν παραθήκη δίδοται το Παλλάδιον έως πρωί τῷ Διομήδει. Διὰ μέντοι νυχτός ἀδήλως σφάζεται Αία:. Πρωίας δὲ γενομένης ώς εὐρέθη νεχρός, πολλής στάσεως γενομένης είς ὑπόληψεν ήλθε τῆς πράξεως 'Οδυσσεύς · όθεν καλ είς εμφύλιον άναπτομένου του πράγματος πόλεμον, πρώτος 'Οδυσσεύς

PATROL. GR. CXXI.

ρούσιν οἱ τάφοι τῶν ἀνηρημένων. Νῦν οῦν οἱ περι- A nos redimamus. Vos per deos, per patriam, per liberos obtestamur, Græci cum sitis, supplices nunc vestros, quondam contumaces, miseremini. Ilis moti Græci Ulyssem et Diomedem mittunt, qui argenti pondus signarent. Signaveruntque ii talenta auri bis mille totidemque argenti. Cumque omnia pro suo arbitrio abstulissent, ex urbe in castra reversi sunt. Post hæc sacrificantibus Græcis et discessum parantibus, Ulysses universos inter sacra jurejurando astrinxit non ante discessuros ab llio quam equus ligueus, qui ob id et Dureius vocatur, absolutus esset. Hune Græci, Epei artificio, lignis concinnissime compactis, insigni ernatu admirabilique opere construxerunt, ita ut intus 24 militibus gravis armaturæ abditis, rotulis impositus trahentes 231 capistrum facile sequeretur. Eo absoluto tabernacula sua combusserunt, et in Tenedum insulam navigantes ibi sese occultaverunt Ulyssis consilio, tantummodo relicto proditore, homine generosi animi, qui laude et præmio inductus ad hoc sese vulneribus fædandum et extremis partibus leviter mutilandum ultro præbuerat. Is Barbaris interrogantibus quidnam sibi ista equi machina vellet, respondit Græcos eam templo Minervæ consecrare atque dedicare, cum ad expiandas quas ejus urbi intulissent injurias, tum ut esset donum pro reditu ipsorum in patriam ipsorumque monimentum. Troes ergo his fidem habentes cum gaudio et lætitia Dureium equum (imo autem suam ipsorum perniciem) funibus alligatum in urbem traxerunt, pæanem accinentes; portæque superiore limine amoto, cum ut erat hostibus refertus, in penetrale deze introduxerunt. Media nocte ii qui in equo per insidias abditi latebant, capto tempore desilientes, Priamum ejusque filios occidunt, Deiphobum extremis corporis partibus truncant ; ae multitudine hostium trucidata, crebris ac fulgentibus ignibus de muro editis, classi Græcæ ad ipsos revertendi signum exhibent. Ut primum illuxit, cæteri etiam adfuerunt. Ibi Trojanis, quotquot supererant, omnibus interfectis, uxores eorum atque ipsam quoque Hecubam captivam abduxerunt, nec non et pecus omne, 232 supellectilemque inter se partiti sunt; redditaque Menelao Helena, et urbe undique incensa atque diruta, domum redire intenderunt.

σκεύη και είδη καταμερισάμενοι, τήν τε Έλένην τῷ Μενελάφ ἀποδόντες και την πόλιν πάσαν ἐμπρήσαν.

Ilio capto, Ajax Telamonius et Ulysses uterque sibi Palladium vindicavit, cum uterque ob toleratos pro toto exercitu labores sibi id ad suæ urbis tutelam deberi contenderet. Cum uterque multa præclara sua ejus belli facinora commemorasset, Palladium tamen usque in crastinum diem apud Diomedem depositum fuit. Sed ea nocte Ajax, incertum a quo, occiditur. Quæ res cum magnam turbam excitasset, Ulysses in suspicionem ejus facti devenit; cumque ad intestinum jam res bellum spectaret, primus Ulysses deductis suis navibus e Troja

pium Græcorum discessionis. Hecubam autem, cum ea exercitui dira imprecaretur, Ulysses cum sociis lapidibus obruunt et in mare ejiciunt ad locum cui nomen Maronea; qui et Cynos sema, hoc est, Canis monimentum, appellatus ab iis est.

, Deinde Ulysses apud Siciliam incidit in Cyclopem. Non fuit is, ut Homerus fabulatur, unoculus, sed omnium hominum natura similis, ut et reliqui Cyclopes. Sed ii vastis corporibus erant, efferi alque immanes, sævissimi, inhumanissimi, atque exclibus humanis deditissimi, Inde ad Æolicas insulas delatus est, post ad Circen et Calypsonem, Atlantis filias. Ex Circe etiam filium habuit Telegonum. Postea ad paludem nomine Necyopam, ubi ex visis quibusdam ea quæ sibi eventura essent cognovit. Inde ad Sirenum saxa ejectus est, et ad Charybdin ac Scyllam, quæ in faucibus sita Oceani fluctus excipit ac præternavigantes submergit. Ibi omnibus navibus ac sociis amissis, ipse tabula arrepta cum undis ferretur, ita vehens a Phœnicibus exceptus nudusque in Cretam est ad Idomeneum deductus. Idomeneus eum additis duabus navibus ac 50 viris delectis ad Alcinoum misit in insulam Phæaciam, quæ nunc Corcyræ nomen gerit. Alcinous eum, pluribus adhuc militibus adhibitis, in Ithacam deduxit; qua potitus Ulysses, procis interfectis, domogue ab iis qui ipsi insidiabantur purgata, regnum recuperavit. Cum autem multos annos vixisset, a Telegono, suo et Circes filio, occisus est. Nam cum pecem a filio suo ex C. quibusdam vaticiniis metueret, a Telemacho sibi cavebat ejusque convictu abstinebat. Ac cum Telegonus Ithacam appulisset, seque, cum a custodibus non admitteretur, patri suo indicari jussisset, auod tum nox erat, vociferatione oborta, Telemachum adesse ratus Ulysses, cum gladio obviam ivit, congressusque Telegono, ab eo pastinacæ spina ictus periit.

γενομένης νομίσας Όδυσσεύς του Τηλέμαχου είναι πλήττεται ὑπ' αὐτοῦ κέντρω τρυγόνος, καὶ τούτω τῷ τρόπω τελευτά. . . Agamemnon cum una cum Casandra in patriam mavigatione esset delatus, in Clytæmnestram uxorem suam ab Ægistho adulteratam incidit. 234 Trojam Casandra uti, mortem marito sic est machinata, ut reversum veste undiquaque contexta indueret, subornato qui eum sic deprehensum jugularet Ægistho; cui et statim nupsit, At filius Agamemnonis, Orestes, qui puer a patre ad bellum Trojanum proficiscente ad Scheeneum fuerat educatum missus, re comperta domum reversus suam matrem una cum Ægistho interfecit regnumque

recuperavit. Menelaus cum Helena in Ægyptum ejectus, vix tandem Spartam cum rediisset, Agamemnonis casu cognito, in magna sollicitudine vitam exegit. Ajax Oilei filius una cum suo exercitu fluctibus est marinis obrutus. Diomedes Tydei filius cum ad suam

abin, eumque omnes sunt secuti. Hoc fuit princi- Α ελχύσας τὰ έαυτοῦ πλοΐα ἀφώρμησε τῆς Τροίας. καί μετ' έκείνον άπαντε;, και τοῦτο άρχη γέγονε τῆς των Έλληνων ύποχωρήσεως. Την δὲ Έκάδην καταρωμένην τῷ στρατῷ οἱ μετὰ 'Οδυσσέως λίθοις βάλλουσι καὶ τῆ θαλάσση βίπτουσιν εἰς χώραν λεγομένην Μαρώνειαν, ήν και Κυνός σήμα ώνόμασαν.

Έκείθεν εμπίπτει έν Σικελία Κύκλωπι, ούχι ένι όφθαλμώ κατά τάς μυθολογίας 'Ομήρου κεγοημένω. άλλ' ἄνθρωπος μεν ήν την φύσιν ώς πάντες ἄνθρωποι xal of lornol Kuxlwass, of xal to sloog hoay psyalor και άπηγριωμένοι και άπευκτοί, την προαίρεσιν παγχάλεποι και μισανθρωπότατοι και φονικώτατοι. Είτα είς τὰς ΑΙολίας νήσους είς Κίρχην καὶ Καλυψώ τάς θυγατέρας "Ατλαντος . ἀφ' ής Κίρκης καὶ υίδν έσχε του Τηλέγουου. Είτα είς λίμνην την καλουμένην Νεχύσπον, εν ή διά φαντασμάτων έγνω τὰ μέλλοντα συμβαίνειν αὐτῷ. Έχειθεν εἰς τὰς Σειρηνας ἐχρίπτεται πέτρας και την καλουμένην Χάρυδδιν και Σχύλλαν, ήτις εν στενώ τόπω διαχειμένη ὑποδέγεται τά του 'Ωχεανού ρεύματα και τους παραπλέοντας [Ρ. 433] βυθίζει. Έν ῷ τὰ πλοία πάντα μετά καὶ των έταιρων αποδαλών, αύτος χρατήσας σανίδος έν τοίς ρεύμασι των υδάτων έφέρετο. Τοῦτον Φοίνικες πλέοντα λαδόντες είς Κρήτην πρός Ίδομενέα γυμνόν ήγαγον. Καὶ αὐτὸς πέμπει τοῦτον εἰς Φαιακίαν την νύν λεγομένην Κέρχυραν πρός 'Αλχίνοον, δεδωχώς αύτῷ ναῦς δύο καὶ ἄνδρας ἐπιλέκτους ν'. Ὁ 'Αλκίνους τοίνυν μετά του 'Οδυσσέως πλείονας στρατιώτας άναλαδόμενος καταλαμδάνει την Ίθάκην. Καὶ τούς μυηστήρα; ἀποκτείνας, καθάρας τε του οίκου ἀπό των ἐπιδουλευόντων αὐτῷ, ἀνακτάται τὴν βασιλείαν. Βιώσας ούν ὁ 'Οδυσσεύς πολλούς χρόνους ύπό τοῦ ίδίου παιδός του άπο της Κίρχης αυτώ γεγενημένου του Τηλεγόνου τον βίον καταλύει. Τον γάρ άπο του υίου θάνατον έχ τινων μαντευμάτων ύφορώμενος τον Τηλέμαγον έφυλάττετο καλ συνείναι αὐτῷ παρητείτο. Τοῦ οὖν Τηλεγόνου τὴν Ἰθάκην καταλαδόντος καὶ έαυτον τῷ πατρί καταμηνύσαντος, μἡ προσδεχομένου παρά των φυλάκων, νυκτός τε ούσης και κραυγής ανίσταται μετά ξίφους, και συμπεσών Τηλεγόνω

'Αγαμέμνων ό βασιλεύς είς την πατρίδα μετά Κασάνδρας άποπλεύσας εύρε Κλυταιμνήστεαν μοιγευομένην Αίγίσθω. Αυτη γάρ αχούσασα ώς 'Αγα-Nam ea cum inaudivisset Agamemnonem apud η μέμνων την Κασάνδραν έσχεν έν Τροία, 6ανατον χαταψηφίζεται τῷ ἀνδρὶ τοιοῦτον. Ένδύσασα γάρ αύτον έπανελθόντα χιτώνα πανταχόθεν ύφασμένον, παρασχευάζει τούτον ύπο Αίγίσθου σφαγήναι, καὶ λαμβάνει τον Αίγισθον. 'Ο γούν του 'Αγαμέμνονος υίδς 'Ορέστης, δς υπό του ίδιου πατρός εν τη πρός Ίλιον έχστρατεία νέος ων πρός Σχοινέα ἀπεστάλη άνατραφήναι, τούτο μαθών ήλθε, και άνελών Αίγισθού και την μητέρα αὐτοῦ ἀναλαμδάνει την βιorislas.

> Μενέλαος δὲ σύν τῆ Ελένη εἰς Αίγυπτον ἀπορριφείς, και μόλις είς Λακεδαίμονα καταχθείς, τά χατά τον 'Αγαμέμνονα μαθών μετά πολλού δέους έδίου. Αξας δε ό του 'Οτλέως υίδς μετά του ίδίου στρατού ἐποντίσθη. Διομήδης δὲ ὁ τοῦ Τυδέως υίδς

διωχθείς ύπο Αίγιαλείας της αύτου γυνσικός καί των πολιτών κατέφυγεν είς Καλαδρίαν. Κτίζει ούν πόλιν έχει, ήν έχάλεσεν 'Αργυρίππην, την μετονομασθείσαν Μαλεδέντον, είτα και Βενεδέντον, και έν αὐτή οίκει έχων και το Παλλάδιον, όπερ Ελαδεν Ex Tpolac.

"Οτι 'Ορέστης μετά την μητροχτονίαν είς μανίαν περιέπεσε λυσσώδη, και ποτέ μέν έν άνέσει διῆγε, ποτέ δὲ τὰ ἐξόγων ἐπετέλει. 'Αγαπώντων (3) δὲ αύτον των πολιτών είς Δελφούς ἀπέρχεται, καλ [Ρ. 131] δέγεται γρησμόν τοιούτον ('Ορέστα, ούκ άλλως σε δεί άργαλέης νόσου μανίην άποθέσθαι, εί μή περάσας Πόντου χύματα Σχυθίης γαΐαν χαταλάδης Λύλίδος τε χώραν. Έν ίερω 'Αρτέμιδος ληφθείς σωθήση έχ των βωμών. Καχείθεν έχφυγών άπο η 235 Scythicas in oras Aulidemque veneris. χθονός βαρδάρων χθόνα περάσας καταλάδης Συρίτς γαίαν. Αύλωνος Σιλπίου δρους άντικρου εύρήσεις Μελάντιον τουνομα έχον δρος, ένθα μέγας έστε ναδς Έστίας. Έχει λυσσώδη μανίαν αποτίθει. Θάττον οίγνει. Ταυτ' έφην α γίνεται. > Ταυτα σημειωσάμενος 'Ορέστης, εύθέως άναπλεύσας άμα τω Πυλάδη, Εφθασαν έπλ την Αύλίδα χώραν της Σχυθίας. Τήν Ποντικήν τοίνον θάλασσαν διαπεράσαντες, καί ώς ἀπό μιλίων δύο τῆς ἡπείρου πεζεύσαντες, ὁρῶσιν ώς μέλαθρα θεάς καλ Εξωθεν άνθρώπων όστέα έρριμμένα, ά καὶ Κρουστέμια έγχώριος καλεί γλώσσα Καὶ τί δράσαιεν έδουλεύοντο. Τρέχουσι βουχόλοι πρός την Ίφιγένειαν, " Ήχουσι, φάσκοντες, δύο νεανίσκοι παρά την κυανέαν. • Έκείνη δὲ, τίνες καί ποταποί, και τίνα τούτοις δυόματα, πρώτου C έρωτώσα τους ξένους, και περι 'Αγαμέμνονος του πατρός και περί του Τρωϊκού πολέμου εξήταζεν. Είτα δεσμούνται του θύεσθαι. Καὶ τὸν μέν 'Ορέστην είς την έξης, Ηυλάδην δὲ τῷ βωμῷ τῆς 'Αρτέμιδος παρεστήσατο. Καὶ ἡ Ἰφιγένεια ποίας αν είη χώρας ἐπίθετο καὶ ποίας πόλεως. « Χώρας μέν Έλλάδος, έφη, Μυχήνης δὲ πόλεως ἄθλιος πάρειμι. > Η δὲ τὴν πόλιν αὐτῆς καὶ τὴν χώραν ἀκούσασα έδάχουσεν, ύποπτεύσασα δε ύπό των βουχόλων αύτον άχουσαι τὰ περί αὐτῆς. « Τίς, ἔφη, βασιλεύς Μυχήνης; τίς δὲ ή τούτου γυνή; τίνα δὲ τέχνα; ι- « Άγαμέμνων, είπε, πρώην, γυνή δὲ Κλυταεμνήστρα, τέκνα δέ οἱ 'Ορέστης καὶ Ἡλέκτρα καὶ Ἰφιγένεια, ή ώς λέγουσι θυσία 'Αρτέμιδι προσήχθη, ρυσθείσα όὲ ὑπὸ τῆς θεοῦ ἔως ἄρτι ποῦ ἐστίν οὐχ ἐγνώσθη. έσχε δέ και Χρυσόθεμιν και Λαοδίκην θυγατέρας. . Ή δὲ ἀχούσασα χέλεὐει τοῦτον αὐτίχα λυθήναι τῶν. δεσμών. Καλ γράψασα δίπτυχον επιδέδωκεν αὐτῷ εξπούσα ι Ίδου το ζήν σοι ή θεός δωρείται δι' έμου. Έπόμνυθί μοι κατ' αὐτῆς ότι τὸ δίπτυγον τοῦτο ἐπιδίδως τῷ 'θρέστη, καὶ κομίζεις μοι παρ' αὐτοῦ γράμματα. > 'Ο δὲ ἐπώμνυτο καὶ τὸ γράμμα διδόναι αὐτῷ εἰς χεῖρας και αύτον άγειν 'Ορέστην πρός αὐτήν. Είληφως δέ τὸ δίπτυχον ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐλθών ὅπου

είς την ίδιαν πόλιν καταπλεύσας ούκ έδέχθη, άλλά A urbem revectus esset mari, non est admissus : sed ab Ægialea uxore sua et civibus repulsus in Calabriam confugit, ibique urbem Argyripam condidit, et eam habitavit, secum etiam Palladium tenens, quod apud Trojam nactus fuerat. Ea urbs postea Maleventum ac rursus Beneventum est deno-

Orestes post perpetralam matris cadem in rabiosam incidit insaniam: quæ aliquando remittebat, alio tempore vehementius vexabat. Civibus ergo instantibus Delphos profectus tale oraculum accepit :

Oresta, non aliter væsania gravi Te liberari fata concedunt deum, Quam Pontici transvectus undas aquoris Hic ad Dianæ constitutus victima Altare, salvus barbaricum fugiens solum, Terram Syrorum transmisso attinges mari, Quæ Silpii montis convallem oppositam habet, Hic reperies montem nomine Melanthium Vestaque fanum nobile vetustæ dea. Ibi tu rabiosam depones insaniam.

Abi cito hine : quæ sint futura, diximus. Eo annotato Orestes statim comitatus Pylade in Scythiam navigavit et Aulidem pervenit. Ergo cum Pontico mari trajecto terrestri itinere ad miliaria duo progressi essent, templum divæ cernunt, forisque ossa hominum projecta, quæ indigenæ aua lingua crustemia nominabant. Hie ipsis quid facto opus esset consultantibus, pastores ad Iphigeniam accurrent, duosque nuntiant juvenes mari advectos esse. Ea primum nomina hospitum, ac cuji, scitatur, simul de Agamemnone patre suo et Trojano bello, exploratis corum indiciis. Inde ii ut deze victima fiant vinciuntur; reservaturque in proxime insequentem diem Orestes, Pylades ad aram Diana constituitur. Percontata est eum Iphigenia cujus esset. Græcum se esse respondit domo, patria Mycenæum. Illacrymavit ea nomine gentis et urbis suæ audito : suspicata tamen, cum de ipsius rebus aliquid ex pastoribus inaudivisse, quæsivit porro quis rex Mycenarum, 236 que ejus uxor, quæ proles. Ad hæc Pylades pridem Agamemnonem ibi regnum obtinuisse; ejus uxorem Clytæmnestram, liberos Orestem, Electram, Iphigeniam (banc samam serre Dianæ pro victima oblatam, ab ea neci subtractam fuisse, neque hactenus cognitum esse ubinam locorum agat) ac præterea Chrysothemin atque Laodicen. His auditis Iphigenia Pyladem statim vinculis solvi jubet, litterisque conscriptis eas ipsi tradit, ita sata: e Vitam tibi dea per me donat : per eam tu mihi jura litteras has Oresti te redditurum, ab eoque responsum relaturum. , Juravit se et litteras in manus Oreștis

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

- 'Aγαπφν est diligere. Ergo ἐπειγόντων aut aliquid tale scriptum suspicor. Locus est vitiosus,
- historia seu fabula notissima. Oraculum senariis jam bis reddidi, sententiam consectatus. In.

traditurum et hunc ad ipsam adducturum. Accep- Α 'Ορέστης έφρουρείτο ήτήσατο τοὺς φρουρούς Σχύθας, tisque litteris fano egressus eo venit ubi Orestes custodiebatur: impetratoque a Scythis aditu, tabulam Oresti tradidit, his verbis : c I quam primum ad Iphigeniam, sororem tuam. > Obstupuerunt audito hoc casu Scythæ. Illi ambo recta ad Iphigeniam se contulerunt. Ac Pylades, « Ecce inquit, hic Orestes frater tuus. > Non tamen eum Iphigenia agnovit ante quam signum Pelopei generis oleam in dextro humero vidit. Tum eum amplexa naves subduci in navale jussit, ipsosque secum totam eam hiemem detinuit. Æstate facta Orestes et Pylades clam simulacro Dianæ, quod ex solido erat auro, ipsaque assumpta Iphigenia, quibus advecti fuerant navibus aufugerunt; trajectaque Diabena ad ortum solis ad Emet Saracenicum appulerunt, inde- B que 237 ad Tricomin Palæstinæ. Ibi cum Orestes fureret, Tricomitæ magnum Dianæ fanum condiderunt; Iphigeniamque, quod eam ut sacerdotem honorarent, rogaverunt uti dez virginem puellam immolaret. Adduxeruntque puellam nomine Nyssam, quam Iphigenia hostiam mactavit. Ibi ærea columna posita loco Nyssæ nomen indiderunt. Oresta tum sanitati mentis restituto, Iphigenia per insomnium est a cerva admonita ut hanc terram fegeret. Statimque fugientes maritimam Palæstinam tennerunt. Inde in Syriam et ad montem Melantium delati sunt, ubi Orestes ex oraculo fanum Vestæ reperit, ac sacris operatus difficili est liberatus insania. Inde Oronte fluvio trajecto ad Silpium montem pervenit; salutatisque Jonitis Argivis utpote propinquis suis, ab iis ad portum Seleuciæ, quæ antiquitus Palæopolis fuit nominata, deductus navemque ibi nactus in Græciam transmisit. Hie tradita in matrimonium Electra, sua sorore, Pyladi, Mycenæorum regnum usque ad vitæ anem gessit. Thoas autem Scythile regulus propter simulacrum permultos Scythas misit, qui Iphigeniam persequerentur. Ili cum Tricomin pervenissent, indeque cos quos insequebantur abiisse intellexissent, ibi remanserunt, urbeque, cui Scythopolis est nomen, condita, domum reversi non sunt.

Æneas in Calabria usus Diomedis hospitio, jam discessurus, ab eo Palladium petiit. Respondit Diomedes ex eo tempore, quo primum cum 338 Ulysse p Palladium Ilio abstulisset, se atque exercitum suum continentibus malis atque calamitatibus fuisse vexatum; et cum ejus rei causa Pythiam consuluisset, jussum fuisse Trojanis id reddere. His dictis deo rem sacram fecit, Encamque deprompto Palladio donavit. Encas cum Palladio ad Italiæ dominum Latinum profectus cum eo adversum Rutulos expe-

και είσελθών επεδίδου την πυκτήν ούτως είπών ε 1θε τὸ τάχος πρὸς Ἰφεγένειαν την σην ἀδελφήν. > "Εμένον ούν έννεοι οι Σκύθαι πρός τό συμβάν. Και δή αὐτίκα πρός Ίφιγένειαν εἰσῆλθον ἀμφότεροι, καὶ ὁ Πυλάδης, « "ίδε, ἔφη, "Ορέστης ὁ σὸς ἀδελφός. Ή δε ούχ εγνώρισεν [Ρ. 435] αύτον, έως το Πελόπειον του γένους σήμαντρον την ελαίαν είδεν έγοντα έν τῷ ὤμω δεξιώ. Περιπτυξαμένη τε αὐτὸν ἐχέλευσεν έλχυσθηναι τὰ πλοία αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καί όλον αύτους μείναι τον γειμώνα παρ' αύτή. Θέρους δὲ γενομένου λάθρα "Ορέστης καλ Πυλάδης τὸ όλόγουσον άγαλμα 'Αρτέμιδος καὶ αὐτὴν ἀνελόμενοι την Τφιγένειαν απέδρασαν μεθ' ών απηλθον πλοίων. Καὶ τὴν Διαδηνὴν (4) περάσαντες ἡλθον πρὸς ἀνατολήν έπι το Σαρακηνικόν "Εμετ, κάκείθεν έπι Τρίχωμιν τῆς Παλαιστίνης. Και δή 'Ορέστου μανέντος οί Τρικωμίται Ιερόν μέγα τη 'Αρτέμιδι κτίσαντες ήξίουν την Ίφιγένειαν, ώς Ιέρειαν τιμώντες αύτην, θυσιάσαι κόρην παρθένον τη θεώ. Και δή άγουσι νέαν, Νύσσαν δνόματι, ήν και έθυσίασεν Ίφιγένετα. Καλ στήλην χαλκην στήσαντες, Νύσσαν τον τόπον ώνόμασαν. Του γούν 'Ορέστου τὰς φρένας άναλαδόντος ή Ίφιγένεια δναρ είδεν, Ελαφον λέγουσαν αὐτή · Φύγε ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης. Εὐθὺς οῦν φυγόντες την παράλιον, καταλαμβάνουσι Παλαιστίνην, κάκείθεν είς Συρίαν και το Μελάντιον δρος. Καὶ τὸ Ιερον τῆς Έστίας κατά τὸν γρησμόν εύρηκὸς 'Ορέστης και θυσιάσας, της γαλεπής ἀπήλλακται μανίας. Είτα τον 'Ορόντην περάσας, έπι το Σίλπιον δρος ήλθε, και τους 'Αργείους 'Ιωνίτας ώς συγγενείς άσπασάμενος δι' αὐτῶν είς τὸ παράλιον τῆς Παλαιοπόλεως πρώην λεγομένης, νῦν δὲ Σελευκείας, παρεπέμφθη. Κάκείθεν ναύν εύρηκως έως Έλλάδος διέδη. Και την άδελφην Πλέχτραν είς γάμον τῷ Πυλάδη ζεύξας, έως θανάτου της των Μυχηνών βασιλεύει χώρας. Θόας δὲ τότε τοπάρχης ὢν Σκυθίας είς καταδίωξιν Ίφιγενεία; διά τὸ ἄγαλμα Σκύθας πλείστους ἀπέστειλεν· έπει δὲ είς Τρίχωμιν έλθύντες ξμαθον άποπλεύσαι τους διωχομένους, έχει ξμειναν, και πόλιν την λεγομένην Σκυθόπολιν ο!χοδομή σαντες, ούχέτι ὑπέστρεψαν.

Αίνείας, παρά Διομήδους έν Καλαδρία ξενωθείς, έπει ἀποφοιτάν Εμελλεν, ήτείτο λαθείν το Παλλά. διου παρ' αὐτοῦ. Πρός δυ ἐκεῖνος, Έξ οὖ, φησὶ, τὴυ άρχην τούτο μετά 'Οδυσσέως της 'Ιλίου άφειλόμην, ούτε έμοι ούτε τῷ ὑπ' ἐμὲ στρατῷ Ολίψεις ἐπέλιπον έως άρτι και συμφοραί. Διδ και επυθόμην της Πυθίας περί αύτου, ή και άνείλεν άποδουναι αύτό τοίς Τρωσί. Ταύτα Διομήδης είπων, και Ουσάμενος τῷ θεῷ, ἐκδαλών εὐθύς τὸ Παλλάδιον τῷ Αίνεία δωρείται. Τούτο λαδών Λίνείας πρός του τότε τοπ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(4) Adiabenam scio regionem esse quæ inter Tigrim et Euphratem fluvios jacet. Sie eam et Stephanus appellat et Eustathius in Dionysium et alibi ; de qua videndus Ammianus Marcellinus I. xxiii. Apud Strabonem I. xi extremo prope Διαδηνή legitur, sed vitiose puto, quando etiam ejas epitoma

'Aδ. 6ηνήν habet. Sed hæc alias. De Scythopoli vide supra annotata. De iis quæ sequuntur annotare quidquam nolui, cum (ut alios plurimos harum rerum scriptores præteream) Dionysius Halicarnassensis I.bro Antiquitatum Romanarum primo copiosissime Enere res sit persecutus. Xvr.

*Ρουτύλων σύν αὐτῷ ἐχστρατεύει. Έν ῷ πολέμῳ Λατίνος ὁ Τηλέφου υίδς άναιρείται. Αίνείας δέ. στρατόν συναγηγερχώς, κατά των 'Ρουτύλων πολεμεί, και τούτους τρεψάμενος, την θυγατέρα Λατίνου 'Αλδανίαν [Ρ. 136] και την βασιλείαν λαδών, έτη βασιλεύσας τελευτά.

Μετ' αὐτὸν δὲ 'Ασκάνιος Ἰοῦλος, υίὸς Αἰνείου. ἀπὸ Κρεούσης Τρωάδος, τῆς πρώτης εὐτοῦ γυναικός, έτη λε' · δς και την Λαδινίαν κτίσας πόλιν, αύτόσε το βασίλειον και το Παλλάδιον άπο τῆς 'Αλδανίας είς την Λαδινίαν μετέθηκε την κτισθείσαν ύπ' αὐτοῦ.

Λαδινίας δὲ ἡρξεν "Αλδας ὁ υίὸς "Ασχανίου Ετη λέ · ος και κτίζει την πόλιν Σίλδαν, έξ οδ και οί βασιλείς Σίλδιοι έχαλούντο. Οδτος δὲ πάλιν ὁ "Αλδας Β τὸ Παλλάδιον ἐν τῆ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείση πόλει Σίλδη έχ της Λαδινίας μετήγαγε πόλεως. Έντευθεν λοιπόν έχει βασιλεύουσι κατά διαδοχήν οί Αίνειάδαι έτη τλα'. Εδανδρος δὲ καὶ Πάλας οἱ τοῦ Alvelou ulol. την χαλουμένην Βαλέντα έπαργίαν Ιθύνοντες, οίχον οίχοδομούσι πάνυ μέγαν καὶ θαυμαστόν καὶ τοιούτον, έξ 33 έχείνου πάντα βασίλειον οίχον παλάτιον όνομάζεσθαι.

"Ότι οἱ 'Ρωμαΐοι εἰς τρία διαιρούσι τὰς τοῦ μηνός ήμέρας, είς χαλάνδας, είς νόννας χαλείς είδους. Καλ αί μεν καλάνδαι είσιν άπο της άρχης του μηνός μέχρι της θ' ημέρας, αί δε άπ' αύτης νόνναι μέχρι της ιε' ήμέρας, είδοι δε αι μέχρι της λ' ήμέρας και της άρχης του μηνός, ήτις καλείται ένη (5) και νέα παρά τῷ κωμικῷ 'Αριστοφάνη καὶ 'Ησιόδω καὶ C τοίς λοιποίς. Είδοι όδ καλούνται αι μέχρι της λ', ότι τηνικαύτα άρχομένη της ις' είδοποιείται παντελώς ή σελήνη, είτα φθίνει.

Μετά την βασιλείαν του 'Αρδέως έδασίλευσαν Λυδών έτεροι η' έως Κροίσου τοῦ ὑπερηφάνου καὶ Κύρου βασιλέως 'Ασσυρίων. 'Εδασίλευσε δε ό αύτος Κροίσος έτη ιε'. Κατέσχεν ούν ή βασιλεία Λυδών τά όλα έτη σλβ'. Κροίσος δὲ ὑπέταξε πάσας τὰς πλήσίον αὐτοῦ βασιλείας, και τὰ πόρρωθεν αὐτοῦ λαμ-Cávet. Εμήνυσε δε και Κύρω έασαι την βασιλείαν α τοῦ καὶ ἀναχωρῆσαι, ἢ δίξασθαι τὴν παρουσίαν τής βασιλείας αὐτοῦ πολεμούσαν. 'Ο δὲ Κῦρος ἀντείπεν αύτῷ διὰ τῶν πρέσδεων • Τί γὰρ ἡδίκηται παρ' έμου ὁ Κροίσος, τοσαύτην γήν άφεστηκώς άπ' έμου και των έμων βασιλείων; Και άδημονών έδουλεύσατο φυγείν έπι την Ίνδικην χώραν, δεδοιχώς την εύτυχίαν Κροίσου. Ίδοῦσα δὲ αὐτὸν ή γυνή αὐτοῦ οῦτως άθυμοῦντα καὶ ἐπερωτήσασα, καί μαθούσα παρ' αὐτού τό πράγμα, λέγει αὐτῷ.

αρχούντα Ίταλίας Λατίνου έφορμα, και κατά των A ditionem facit. Eo in bello Latinus cecidit. Æneas autem exercitu collecto Rutulis bellum facit, iisque pulsis, filiam Latini Albaniam uxorem et regnum consecutus urbem magnam exstruit, nomine Albaniam, inque ea Palladium collocat. Ipse regno post Latinum annos 19 functus moritur.

πόλιν κτίζει μεγάλην, 'Αλδανίαν καλέσας ' εν αυτή το Παλλάδιον απέθετο. Και αυτός μετά Λατίνον ιθ.

Post hunc Ascanius Iulus Æneæ ex Creusa Trojana, prima uxore, filius regnum annos 55 gessit. Is urbem Laviniam condidit, eoque regiam et Palladium transtulit.

Laviniæ rexit Albas Ascanii filius annos 35. Is urbem Silvam condidit, unde ctiam reges Silvii denominati sunt. Is quoque Palladium Lavinia in urbem a se conditam Silvam traduxit. Ibi deinceps Æneadæ ordine regnaverunt annos 331. Evander autem et Palas Æneæ filii, 239 cum provinciam Valentem gubernarent, domum ædificarunt mole et structura mirabilem. Inde obtinuit ut regiæ Palatia nominentur.

Romani dies mensis in tres partes digerunt, in Kalendas, in Nonas et in Idus. Kalendæ 'a mensis principio usque ad nonum diem durant, inde Nonæ ad decimum quintum usque diem pertinent. Sequuntur Idus usque ad diem trigesimum et mensis initium, quod Ene Kænea ab Aristophane comico, Hesiodo et reliquis appellatur. Idus autem nomen inde habent, quod ab earum initio lunæ forma (eidos forma est Graco sermone) omnino perficitur, atque ea exinde deperit.

Post Ardyn octo Lydorum reges fuerunt usque ad Cræsum superbum et Cyrum Assyriorum regem. Regnavit Crœsus annos 15. Duravit regnum Lydorum annos omnino 232. Subegit Cræsus omnia et vicina et longinqua regna. Quin et Cyro significavit ut is suo regno decedat, alias se ipsi bellum facturum. Respondit Cyrus per legatos : Ecquid injuriæ Cræso abs me ortum est, qui a me et regnomeo tantum terræ abstulit ? , Interim animi anxius, et felicitatem Cræsi metuens, in Indiam fugere cogitabat. Cæterum uxor eum ita ægrum animo videns, causamque scitata et edocta, indicavit vivente Dario suo priore marito vatem 240 quemdam fuisse Hebræum, divina sapientia præditum, nomine Danielum : eum a rege in summo fuisse honore habitum, neque regem nisi cum eo communicata re

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(5) Evyn habet codex, duplici v, et annotavit Eustathius non defuisse qui per duplex v scriberent, tametsi magis probat unicum. Sed et aspirari tò e a nonnullis indicat, in versum Od. t 307, τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ'Ισταμένοιο, qui exstat etiam Od. ζ. Et Plutarchus in Solone indicat enen kæ nean eo notari, id est, ultimum diem mensis, cum luna soli congrediens et vetustissima

est respectu elapsi mensis (ἐνόν est τὸ παλα:όν) et respectu ineuntis eadem novissima. Vide et Suidam et alios. Versus Aristophanis exstat Nubibus, εύθυς μετά ταύτην έσθ ένη τε καί νέα. Ac potest ibi videri quæ habeat scholiastes. De eo die interpretantur grammatici Hesiodeum hoc, μητ άνασδάλλεσθαι ές τ' αύριον τ' έννηψιν. Χνι.

quidquam in bello egisse. Hunc, mortuo Dario, cum A ώς (Έπλ Δαρείου του πρώτου μου ανδοδε ήν τις et ad senectam ætatem et ad magnas opes pervepisset, in Marabitidem regionem profectum ibi privatam vitam agere. Cyrus hoc audito principes suos ad Danielum mittit, qui eum honorifice adducerent. Interea Cræsus Lydorum rex quosdam suorum familiarium deligit, lisque et vulgaria et simul regia dona dat, Delphosque eos amandat ad oraculum Apollinis. Mandabat autem ut habitu mutato oraculum intrarent, sacerdotique viliora dona offerrent, dicentes se esse Ægyptios consultumque Pythiam venisse, verum ex itineris longitudine sibi, cujus rei causa perquirenda profecti essent, ex animo effluxisse: ipse proinde votis conceptis ex deo, cur adessent, sciscitaretur. Quod si sacerdos causam ipsorum adventus edixisset, regia etiam Crœsi no- B mine dona offerrent, indicarentque sacerdoti Cræsum quærere anne Cyrum Persarum regem esset superaturus. Illi imperata exsecuti sunt. Sacerdos votis peractis hoc responsi a Pythia accepit:

- Est mensura maris, numerus mihi notus arenæ: Elinguis animi sensa et cognosco tacentis.

Scd mihi rex Cræsus cupiuntque illudere Lydi.

Egressus sacerdos, Non estis, inquit, Ægyptii, sed
Lydi; neque oblivione capti, sed animo divina illudendi adestis. Simul eis oraculum in 241 tabula scriptum tradidit. Lydi attoniti rei miraculo sacerdoti reliqua etiam regia dona obtulerunt; exposueruntque missos se a Cræso rege, qui bellum contra Cyrum regem Persarum haberet: interrogaret ergo deum an Cræsum victoria maneret. Ingressus in sacrarium sacerdos et precatus hoc oraculum retulit:

Cræsus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim. Idque in tabula scriptum exhibens legatos ad Cræsum dimisit. Danielus vero ad Cyrum est profectus; ab eoque interrogatus an Crœsum esset victurus, cum responsum differret, indignantis regis jussu est in foveam leonum projectus. Nihil a leonibus mali passum Cyrus educi jussit; genibusque ejus advolutus, peccatumque suum confessus, oravit uti Deo invocato sibi diceret an bellum gerere posset contra Cræsum, raptorem illum atque superbum regam, qui omni terra suo regno subjugata, tamen contentus non esset. Danielus Deo D invocato ita respondit Cyro: Et vinces Cræsum, et eum captivum habebis. Sic enim de te Deus, qui, quæcunque videntur, omnia creavit, ore Isaiæ vatis pronuntiavit : « Hæc dicit Dominus Cyro uncto meo, cujus dextram apprehendi, ut ei gentes subdam, perrumpam robur regum, aperiam januas ante eum: præcedam eum, et complanabo montes; fores æreas conteram, et vectes ferreas confringam. Aperiam tibi thesauros nunquam visos, ut cognoscas me 242 esse Deum Dominum. Ego eum excitavi justitia præditum: omnes ejus viæ rectæ. Ipse urbem meam ædificabit, et populum meum captivum in libertatem ac patriam restituet, non accepto pretio

άνηο Έδραΐος προφήτης, σοφίαν έχων Θεού, ένδματι Δανιήλ, δυτινα έν πολλή τιμή είχε Δαρείος ό βασιλεύς, οδ χωρίς οὐδὲν ἔπραττεν ἐν τοῖς πολεμίοις. όστις μετά την τελευτην έχείνου πλούσιος ων καί γεγηρακώς ίδιαζεν είς την Μαραδίτιδα χώραν. 'Ο δὲ Κῦρος, ἀχούσας ταῦτα, Επεμψε πρός αὐτὸν τοὺς μεγιστάνας αύτου, όπως μετά τιμής άγάγωσιν αὐτόν. Ὁ δὲ Κροῖσος [Ρ. 137] βασιλεύς Λυδών, ἐπιλεξάμενός τινας των οίχείων αὐτοῦ, δοὺς αὐτοῖς δώρα εύτελή και άλλα δώρα βασιλικά, άποστέλλει αὐτούς ἐν Δελφοῖς εἰς τὸ ᾿Απόλλωνος μαντείον, είρηχώς αὐτοῖς. 'Αλλάξατε τὰ σχήμωτα, καὶ ἀνέλθετε είς τὸ μαντείον, καὶ ἐπίδοτε εὐτελῆ δῶρα τῷ ἱερει, λέγοντες, ότι, Αίγύπτιοί έσμεν, καὶ ήλθομεν ἐπερωτήσαι την Πυθίαν, καὶ ἐκ τοῦ τῆς ὁδοῦ μήκους έληθαργήσαμεν τί ήλθομεναίτήσαι, ή ἐπερωτήσαι. 'Αλλ' εύξαι και έπερωτησον του θεόν διά τί ήλθομεν. Καὶ εί μεν είπη ύμιν διά τί ήλθετε, δότε καὶ τά παρ' έμου βασιλικά δώρα, και είπατε τῷ ἱερεῖ εί νιχώ του βασιλέα Περσών του Κύρου. Οἱ δὲ ποιήσαντες ούτως έπηρώτησαν τον Ιερέα. Ες εύξάμενος έλαδε την ἀπόχρισιν ταύτην παρά της Πυθίας • « Οίδα ψαμμών άριθμόν θαλάσσης τε μέτρα, ού λαλέοντος δ' άχούω και χωφού ξυνίημι. Παίζειν δέ με πειράται Κροίσος βασιλεύς και οι τούτου Λυδοί. > Καὶ ἐξελθών ὁ ἱερεὸς εἶπεν αὐτοῖς, ε Οὐχ έστε Αίγύπτιοι, άλλά Λυδοί, και ούκ έληθαργήσατε, άλλά παίζοντες τά θεία είπατε. > Καί έπέδωκεν αύτοις του χρησμού γράψας έν διπτύχω. Οί δὲ ἐκπλαγέντες ἐπέδωκαν καὶ τάλλα βασιλικά δώρα τῷ ἱερεῖ, εἰπόντες αὐτῷ, ὅτι, Κροῖσος ὁ βασιλεύς Επεμψεν ήμας, έπειδή πόλεμον έχει πρά; Κύρον τον βασιλέα Περσών, και μάθε εί νικά αύτόν. Είσελθών ουν πάλιν ο Ιερεύς και ευξάμενος έλαδε του γρησμού τούτου . « Κροίσος ὁ βασιλεύς "Αλυν ποταμόν διαδάς μεγάλην άρχην χαταλύσει. > Καί γράψας του χρησμού τούτου έν διπτύχω ἀπέλυσε πρός Κροίσον. 'Ο δέ προφήτης Δανιήλ ήλθε πρός του βασιλέα Κύρου, και λέγει αὐτῷ Κύρος Είπε μοι εί νικώ Κροίσον τον βασιλέα Λυδών. 'Οδέ Δανεήλ άνεβάλλετο του είπεζν. Και άγανακτήσα; κατ' αὐτοῦ Κῦρος ἔδαλεν αὐτὸν, καὶ οὕτος εἰς τὸν λάχχον τών λεόντων, χαὶ μή τι πεπονθότα ὑπ' αὐτων άνηγαγεν αὐτόν. Καὶ προσέπεσεν αὐτῷ ὁ Κῦρος λίγων. Ήμαρτον είς σε, άλλ' εύξαι τῷ Θεῷ καὶ είπε μοι εί δύναμαι πολεμήσαι τῷ ἄρπαγι τούτφ και ύπερηφάνω Κροίσω, ότι πάσαν την Υήν ύπέταξε και ού κορέννυται. Και ὁ Δανιήλ εὐξάμενος είπεν αὐτώ. Και νικάς τον Κροίσον και λαμβάνεις αύτον αίχμάλωτον · περί σου γάρ είπεν ὁ Θεός ὁ ποιήσας πάντα τὰ δρώμενα ταῦτα, διὰ τοῦ προφήτου 'Ησαΐου · ι Ούτως λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῷ χριστῷ μου Κύρφ, Οὖ ἐχράτησα τῆς δεξιάς αὐτοῦ, έπαχούσαι Εμπροσθεν αύτου έθνη, χαλ ίσχυν βασιλέων διαρρήξω · ανοίξω έμπροσθεν αύτώ, πορεύσομαι χαὶ όμαλιῶ, χαὶ θύρας χαλχᾶ; συντρίψω, χαὶ μοχλούς σιδηρούς συνθλάσω, καλ θησαυρούς ἀοράτους

ἀνοίξω σοι, ໃνα γνώς ὅτι ἀγώ Κύριος [P. 138] ὁ A aut mercede, ait Dominus exercituum. > His auθεός. Έγω έγερω αύτον μετά δικαιοσύνης πάσαι αι όδοι αύτου εύθειαι. Ούτος οίκοδομήσει την πόλιν μου, και την αίγμαλωσίαν του λαού μου άποστρέψει. ού μετά λύτρων, ού μετά δώρων, εἶπε Κύριος Σαδαώθ. > 'Ο δε βασιλεύς Κύρος απούσας Επεσεν είς τους πόδας του Δανιήλ, λέγων « Ζή Κύριος ὁ Θεός σου, έγω απολύσω έχ της γης μου τον Ίσραήλ, ενα λατρεύσωσι τῷ Θεῷ αὐτῶν ἐν Ἱεροσολύμοις, > Καὶ όπλισάμενος παρετάξατο τω Κροίσω. 'Ο δε Κροίσος. άχούσας την του χρησμού άπόχρισιν, έξηλθε κατά Κύρου μετά δυνάμεως πολλής, και παρελθών τον "Αλυν ποταμόν τῆς Καππαδοχίας συνέχρουσε τῷ Κύρω, γειμώνος όντος πολλού. Και ήττηθείς ήθέλησε φυγείν, πλημμυρήσαντος δέ του ποταμού, ούχ τδυνήθη, και ελήφθη αιχμάλωτος. Και απώλετο τα Β πλήθη αύτου, χιλιάδες τετρακόσιαι. Τούς δὲ ὑπολειφθέντας άμα τω Κροίσω Ελαδεν αίγμαλώτους ό Κύρος. Καὶ στήσας αὐτὸν ἐν ξυλίνω τρίποδι, ἐν υψει δεδεμένον, έθριάμδευσεν αύτον και κατήγαγεν έν Περσίδι. 'Ο αύτὸς Κῦρος έχ τῆς αίχμαλωσίας τῶν υίῶν Ἰσραήλ ἀπέλυσε πάντος ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα μετὰ Ζοροδάδελ, καθώς προϊών ὁ λόγος βηλώσει*

Μετά δὲ τὸ ἀπολέσθαι τὴν βασιλείαν Λυδών οἱ Σάμιοι θαλασσοκρατούντες εδάσίλευσαν των μερών έχείνων. Καὶ ἀχούσας μετά χρόνον ὁ Κῦρος ἐπεστράτευσε κατ' αύτων. Καὶ συμδαλών αύτοις ναυαύτοῦ ἐσφάγη. Περί οδ πολέμου Κύρου καὶ Σαμίων Πυθαγόρας ὁ Σάμιος συνεγράψατο · ος καὶ είπεν αὐτὸν ἐχεῖ τεθνάναι εἰς τὸν πόλεμον.

Μετά δὲ τὴν βασελείαν Κύρου ὁ υίλς αὐτοῦ Δαρείος ó xal Kaubung xal ol hornol ebasiheusav 'Assuρίων. Έπὶ τῶν χρόνων ούν τῆς βασιλείας τοῦ τοιούτου Δαρείου έφιλοσόφει παρ' "Ελλησιν 'Αναξίμανδρος. δ; και τάς Ισημερίας και τάς τροπάς έξέθετο. 'Αλλά καὶ Πυθαγόρας την άριθμητικήν συνεγράψατο, και δόγμα παρεισήγαγεν "Ελλησιν άσωμάτους είναι άρχάς. Έν δὲ τῆ βασιλεία Δαρείου υίοῦ Κύρου πόλεμος έχινήθη ἀπὸ τῶν Αἰθιόπων κατ' αὐτοῦ, οίτινες κακώς αύτον έφερον. "Οπερ γνόντες οἱ ἐν τή Μηδιανή γώρα κατοικούντες Ίουδαίοι ἀφέντες κατ-Ίουδαίων. Καὶ μαθών τοῦτο Δαρείος ὁ Κύρου ἀπέττειλε στρατηγόν αὐτοῦ, ὀνόματι "Ολοφέρνην, [Ρ. 139] μετά δυνάμεως πολλής είς τὰ Ἱεροσόλυμα κατά Ίουδείων · καὶ ἐπολιόρκει τἡν Ἱερουσαλήμ. Καὶ συνέδη τι φοδερον τότε γενέσθαι. Ίουδίθ γάρ Εδραία έμηχανήσατο κατά του Πέρσου 'Ολοφέρνου προσποιητώς ώς τὸ έθνος των Ἰουδαίων θέλουσα προδούναι. ήτις και παρεγένετο κρυπτομένη πρός 'Ολοφέρνην, ος έωρακώς την εύμορφίαν αύτης είς Ερωτα Επεσεν αύτης. Ἡ δὲ λέγει αὐτῷ • Μηδένα ἐάσης ένταῦθα Εγγιστά σου είναι δι' έμέ. Ἐπέργονται γάρ μοι, πορνεύσαί με βουλόμενοι. • Καὶ πεισθείς μόνος διήγε μετ' αύτής. Τρείς δ' έχει αύτη προσκαρτερήσασα ημέρας, ώς καθεύδει, Ισχύσασα την

ditis Cyrus ad pedes Danieli concidit, juravitque per vitam Deise populum Israelicum ex sua ditione dimissurum ut is Hiorosolymis Deo suo cultum exhibeat. Simul, exercitu armato, adversus Cræsum duxit. Sed Cræsus oraculi responso accepto cum magnis copiis contra Cyrum est profectus, amnemque Cappadociæ Halyn trajecit, multa tum hieme. Cæterum commisso prælio Cræsus victus, cum fugam tentaret, impeditus amnis exundatione, vivus in hostium potestatem venit. Quadringenta millia de Cræsi exercitu cæsa sunt, reliqui cum eo capti. Eum in ligneo tripode collecatum Cyrus in triumpho in Persidem abduxit. Idem Cyrus omnes Israclicos captivos dimisit, ut duce Zorobabelo Jerusalemam repeterent, sicut suo loco dicetur. Nolverunt autem universi Judæi cum Zorobabelo of patriam redire, sed eum tantum duæ tribus ac dimidia secutæ sunt. Reliquæ 9 s. tribus ultro in Persia manserunt, metu gentium Judææ circumjectarum. Dimisit antem Judæos Cyrus Danieli rogatu.

Ούχ ήθέλησαν δὲ ἐξελθεῖν οἱ Ἰουδαῖοι πάντες μετά Ζοροδάδελ, εἰ μὴ σχήπτρα δύο ήμισυ μόνον, ἀσελ χιλιάδες πεντήκοντα. Έμειναν δε είς τα Περσικά ίδια προαιρέσει σκήπτρα έννέα ήμισυ, φοδηθέντες τλ έθνη τὰ πέριξ τῆς Ἰουδαϊκῆς χώρας ᾿Απέλυσε δὲ αὐτοὺς, τοῦ Δανιήλ αἰτησαμένου.

Regno Lydorum everso, Samii maris imperio potiti istis regionibus 243 imperaverunt. Quod com postea temporis Cyrus cognovisset, expeditionem adversus Samios fecit; ab lisque navali pugna viμαχία ήττήθη καί έφυγε, και έλθων είς την χώραν C clus, cum in suum regnum fuga pervenisset, ibi interfectus est. Hujus inter Cyrum ac Samios belli historiam conscripsit Pythagoras Samlus; qui et hoc habet, in ipso bello Cyrum occubuisse.

Cyro successit Darius filius, qui et Cambyses cognominatur; ac reliqui ordine, alius alii suffecti, regnum in Assyrios tenuerunt. Hoc Dario regnante apud Græcos Anaximander philosophatus est, qui æquinoctia ac solstitia exposuit. Quin etiam Pythagoras arithmeticam conscripsit, auctorque Græcis fuit opinionis de principiis incorporeis. Idem rex ab Æthiopibus bello impetitus graviterque vexatus est. Quod cum animadvertissent Judæi qui in Media habitabant captivi, quorum ingens erat multitudo, eo deserto Hierosolyma occupaverunt. Darius Cyri έλαδον την Ίερουσαλήμ. ην δε πλήθος πολύ των D nbi ea de re certior factus est, Olophernem cum magno exercitu contra Hierosolymam et Judzos misit, atque is Hierosolymam obsedit. Eo tempore terribile facinus est factum. Juditha enim flebraica mulier, insidias Olopherni tendens Persæ, clam ad eum se contulit, simulans se gentem Judæam velle prodere. Barbarus pulchritudine ejus captus, amore statim correptus est. At vero Juditha eum monere ne quem suorum 244 circa se haberel ; se enim ab iis de stupro appellari. Olophernes fidem mulieri adhibens solus cum ea vixit. Ipsa triduo ita tolerata, noctu capta occasione dormientis caput amputavit; ac more suo per portulam egressa qua ad ipsum ventitaverat, Hierosolyma caput ejus pertulit : nam portulam Judithe causa

caput conto impactum de muro extulerunt, id exercitui hostili ostendentes. Sub auroram Persæ viso ducis capite in conto exstante fugam fecerunt, ac soluta obsidione victoria penes Judæos fuit.

στρατώ αύτου. Πρωτας δε γενομένης εωρακότες την κεφαλήν 'Ολοφέρνου κοντευθείσαν έφυγον απαντες. και διελύθη ὁ πόλεμος, και Ελαδον την νέκην οι Ίουδαϊοι κατά τῶν Περσῶν. Post Darium Artaxerxes regnum in Assyrios tenuit. Exstitit tunc Neemias Judieus, a Davido genus ducens. Hie regem, quem ipsi libere compellare licebat, cum quidem ab eo diligeretur atque etiam eunuchis esset præfectus, permovit eo ut magnam pecuniam ad Hierosolymorum instaurationem largiretur, ipsumque ad eam rem conficiendam dimitteret. Primo tum fuerant Hie- B rosolyma diruta templumque eversum. Ac urbs desolata jacuerat annos jam 70. Neemias autem dimissus eam instauravit. Idem Artaxerxes, instigantibus quibusdam consiliariis, reliquos etiam Judæos dimisit; ac qui voluerunt, ii duce Esdra. vate in patriam redierunt. Eidem rex etiam sacra vasa et libros sacerdotales 245 tradidit. Idem Esdras eorum librorum qui non exstabant ex memoria sua describendi copiam fecit.

Eo tempore in Macedonia regnum fuit. Id primus Cranaus annos 28 tenuit. Inde alii 23 reges usque ad Philippum Alexandri patrem. Erant tunc Græeorum doctores atque poetæ Sophocles, Heraclitus, Euripides, Herodotus, Socrates et magnus iste c. Pythagoras. Et erat Hercules, supra commemoratis temporibus natus in Lato Thebarum, prognatus Alemena et Pico Jove. Is Hercules in Hispania educatus, cum virilis esset, ex Hispania profugus, tunc in Italiam venit, in eaque regnum annos 38 tenuit. Is accepit uxorem Lytham, Aletæ regis filiam. Itaque ei Itali reges ab ipso procreati columnas ex auro ductas posuerunt, quæ etiamnum stant. Post ipsum Italiæ regnum tenuit ipsius ex Auga filius Telephus; et post hunc Latinus filius annos 18, qui Ctetæis nomen Latinorum fecit.

αύτου Λατίνος Ετη ιη', ός τούς Κτηταίους (7) ἐπωνόμασε Λατίνους. Eo regnante, Æneas Anchisæ filius Phryx ab D excidio Trojæ fugiens in Africa pervenit ad Didonem Phænissam mulierem, quæ et Elisa dicitur; ibique cum aliquandiu esset commoratus, ab Jarba rege Africæ sibi metuens, clam relicta Didone aufugit. Erat Dido oriunda Charticha, exigua et

urbi vicinam Barbarus fecerat. Judæi Olophernis Α κεφαλήν αύτοῦ ἀφείλετο, καὶ νυκτός κατά τὸ εἰωθὸς, δι' οδ άπήργετο πρός αύτον παραπυλίου (6), είς τά Ίεροσόλυμα είσελθούσα την χεφαλήν αύτου άπήγαγε · πλησίον γάρ τοῦ τείγους δι' αὐτήν τὸν παπυλεώνα αύτου έστησε. Ααδόντες ούν ol Ἰουδαΐοι παρ' αύτης την κεφαλήν του 'Ολοφέρνου είς κοντόν άνω του τείγους έπηξαν, επιδεικνύντες αύτην τω

Μετά δὲ Δαρείον ἐδασίλευσεν ᾿Ασσυρίων ᾿Αρτα ξέρξης. Καὶ Νεεμίας Ἰουδαΐος ἐχ τοῦ σπέρματο; Δαδίδ, δς παρόησίαν έχων πρός αύτον (ήγάπα γάρ αὐτὸν, ὅτι καὶ ἀργὴν εὐνούγων οὖτος ἐποίησεν), ἐδυσώπησεν αὐτόν και λαδών γρήματα πολλά Επεισεν αύτον άπελθείν καί κτίσαι την Ίερουσαλήμ πορθηθείσαν πρώτη γάρ αυτη τῆς Ίερουσαλήμ άλωσι; ήν και του ίερου καταστροφή. 'Ο δε Νεεμίας άπολυθείς ήλθεν είς Ίερουσαλήμ και άνήγειρεν αὐτήν. έχειτο γάρ έρημος έτη ο'. 'Ο δε αύτος 'Αρταξέρξης πορακληθείς ύπό τινων των της συγκλήτου αύτου καὶ τοὺς ὑπολοίπους Ἰουδαίους ἀπέλυσε. Καὶ ος ἄν έδουλήθη τότε άνελθείν είς την Ίερουσαλήμ, άνηλθε μετά "Εσδρα τοῦ προφήτου καλ ήγουμένου, φτινι καί τὰ Ιερατικά σκεύη ἀνέθετο καὶ τὰς βίβλους τὰς Ιερατικάς τὰς εὐρεθείσας. 'Ο δὲ αὐτὸς "Εσδρας τῶν μή εύρεθέντων βιβλίων έξ ύπομνήσεως αύτου γράφεσθαι έποίησε την δύναμιν.

Έν δὲ τοῖς χρόνοις τούτοις ἐδασίλευσεν ἡ Μακεδονία χώρα, εν ή πρώτος εδασίλευσε Κραναδς έτη κή, καλ λοιπολ άλλοι βασιλείς κς' Εως Φιλίππου του πατρός 'Αλεξάνδρου. "Ησαν δὲ τότε 'Ελλήνων διδάσκαλοι και ποιηταί Σοφοκλής, 'Ηράκλειτος, Εύριπίδης, Ήρόδοτος, Σωχράτης, καὶ ὁ μέγας Πυθαγόρας. Την δὲ ὁ Ἡρακλῆς γεννηθείς ἐν τοῖς ἀνωτέρω προειρημένοις χρόνοις, εν τη Λάτω της Θήδης, εχ του γένους της 'Αλκμήνης υπάρχων και του Πίκου Διός: ος άνετράφη εν τη Ίσπανία χώρα, και άνδρείος γενόμενος ήν τότε από των Ίσπανων έπι την Ίταλίαν φυγών, και έδασίλευσεν [Ρ. 140] έν αὐτή ἔτη λη'. "Οστις Ελαδε γυναϊχα την Λύτδην την 'Ατλέτου βασιλέως θυγατέρα · όθεν καὶ στήλα; αὐτῷ γρυσοσφυρήτους άνέστησαν οἱ Ἰταλοὶ βασιλείς εἶτ' οὖν ρῆγες. έχ του γένους αύτου, αίτινες στήλαι μέγρι του παρόντος ζοτανται. Τής δε Ίταλίας εδασίλευσεν ό υίος αύτου άπο τής Λύγης, Τελέφος, και μετ' αύτον υίος

> Τότε Αἰνείας ὁ τοῦ Άγχίσου, ὁ Φρὺξ, φεύγων ἐχ της πορθήσεως της Ίλίου ανηλθεν έν τη Λιδύη πρός την Φοίνισσαν Διδώ, την και "Ελισσαν. Και ένδιατρίψας έχει, λάθρα έάσας αὐτὴν, φοδηθείς τὸν Ίάρδαν βασιλέα της 'Αφρικής έφυγεν. "Ην δὲ ή Διδώ έχ μικράς πόλεως Χαρτικής, τής Φοινίκης παραλίας

XYLANDRI ET GOARINOTÆ.

(6) Παραπυλεωνα. Quod ante παραπύλιον. Polybius ρινοπύλην de simili re dixisse videtur. Nihil volui mutare, alioqui τον παραπυλεώνα αὐτοῦ vel papilionem vertissem. Miror autem ab Judithæ recepta historia variare nostrum XvL. - Παραπυ-Alov. Posticum et secretiorem portam hac voce percipiendam contextus ipse commonet. Narrationis seriem a nostra diversam prætereo. Goar. (7) Omnia hæc ita sunt vitiosa, ut in iis emen-

dandis metuendum sit ne oleum operamque, quod aiunt, ludamus; et possunt hæc aliunde conquiri. Certe hoc videtur significare, Mysos in Italiam transivisse. Telephus enim Mysus fuit. Et Mysos ipse Homerus Κητείους appellat libro Ulysseæ xi, de fillo Telephi Eurypylo loquens, πολλοί δ' άμφ' αὐτὸν ἐταῖρο: Κήτειοι χτείνοντο, non dissimulante ctiam Eustathio. Xvi.

μετεχλήθη ὁ ποταμὸς 'Αχελῷος. 'Ο δὲ Πολύφημος 'Ηραχλῆς ἐχ τῆς πληγῆς τοῦ μαστοῦ αὐτοῦ μετ

ούσης, μεταξύ τῶν όρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος τητις A maritima Phæniciæ urbe, quæ fines Tyri ac Sido-Διδώ ήν πλουσιωτάτη, έχουσα άνδρα Σιχαΐον, δν έφόνευσεν έν χυνηγεσίω ό άδελφὸς τῆς Διδούς ό Πυγμαλίων, διαφθονούμενος αύτῷ ὡς πολυευπόρω καὶ δυνάστη. Καταδιώκοντες γάρ σύαγρον έφιπποι, ήλασεν έχ των δπισθεν κατ' αὐτοῦ τὸ δόρυ καὶ ἀπέχτεινε, χαὶ λαδών τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔρριψε κατὰ τοῦ χρημνού. Καὶ ὑποστρέψας εἶπε τοῖς διαφέρουσιν αὐτῷ ὅτι ἐχρημνίσθη διώχων τὸν σύαγρον. Ἐδούλετο δε ό αύτος Πυγμαλίων και την ιδίαν άδελφην διαχειρίσασθαι και λαβείν τὰ χρήματα αὐτῆς. ἤτινι Διδοί έφάνη ὁ ἀνηρ αὐτῆς Σιγαίος ἐν ὁράματι, καὶ είπεν ότι, ('Ο άδελφός σου έφόνευσέ με,) δείξας αὐτή καί του τόπου τῆς πληγῆς. Καὶ εἶπευ αὐτῆ, « Φύγε, θούσα τὸν Τδιον ἀδελφὸν ἀνελάδετο πάντα χρήματα αύτης, και εμβάσα είς πλοΐον άπέπλευσεν έχ της Φοινίκης, και ήλθεν είς την Λιδύην, και κτίζει την Χαρτάγαιναν, ήτις έστι Νεάπολις και έδασίλευσεν έν αὐτῆ, καὶ τελευτά σωφρόνως ζήσασα.

Ο δὲ Διομήδης ὑπῆρχεν ἐξ Αἰτωλίας, φέρων τὸ γίνος έχ του Οίνέως, όστις Οίνευς μετά τελευτήν Έριδοίας ήγάγετο την 'Αλθαίαν, εξ ής έσχε τον Μελέαγρον και την Δηϊάνειραν, ήντινα ήρμόσατο 'Αχελώος ὁ υίὸς Ποσειδωνίου συγκλητικού. 'Ο γούν 'Αγελώος ποδ του γάμου Εφθειρε την Δηϊάνειραν λάθρα, καὶ μετά ταῦτα λέγει τῷ Οἰνεῖ βασιλεῖ. • Ούχ άλλως παραλαμβάνω ταύτην, εί μή παραχωρήσεις μοι διοιχείν την βασιλείαν σου. ι Ο δε ούκ επείσθη. Καὶ λοιπον σύν τῷ ίδίψ πατρὶ ἀντῆρεν ὁ ᾿Αγελῷος ὁ C υίδς Ποσειδωνίου τω Οίνει και επολέμησεν αύτω. Καὶ ἀναγκασθεὶς ὁ Οἰνεὺς προετρέψατο ἐκ τῆς Φθίας χώρας στρατηγόν γενναΐον 'Ηρακλέα τον λεγόμενον Πολύφημον, συνταξάμενος δούναι αύτῷ τὴν θυγατέρα αύτου Δηζάνειραν · ός ελθών μετά της αύτου στρατιάς συνέδαλε πόλεμον μετά Ποσειδωνίου και του υίου αυτου 'Αγελώου, και είς την συμδολήν άνείλε ξίφει ὁ Πολύφημος Ποσειδώνιον [P. 141] τὸν 'Αχελώου πατέρα. Διά τοῦτο ἐξέθεντο οἱ ποιηταὶ ὅτι τὸ κέρας του 'Αχελώου άπέσπασεν ό 'Ηρακλής, ὅπερ έστι την πατρικήν αύτοῦ δύναμιν. Έωρακώς οὖν την πτώσιν τοῦ ἰδίου πατρὸς ὁ 'Αχελῷος φεύγει Εφιππος διδ καὶ γράφουσιν αὐτὸν Ιπποκένταυ ρον. Καὶ ἐν τῷ καταδιώκειν αὐτὸν τὸν Πολύφημον Ἡρααλέα ἐπιστραφείς τοξεύει αύτον ὁ Αχελίρος κατά D vulnere mammæ paucis post diebus interiit. τοῦ μαστοῦ. Καὶ εὐθέως ὡς εἶχεν ὁ Ἡρακλῆς, ἀντετόξευσε τὸν Ἡχελῷον πληρίον τοῦ ποταμοῦ Εὐήνου-. Ο δε 'Αγελώος ένηκεν έαυτον από του εππου είς τα ρετθρα του ποταμού και απώλετο · και εξ έκείνου

όλίγας ήμέρας τελευτά. Μελέαγρος δε ὁ υίδς Οίνέως, ἀδελφός τοῦ Τυδέως καὶ Δηϊανείρας, ἐποίησεν ἄθλον μέγαν, φονεύσας κάπρον ος έλυμαίνετο την χώραν έχείνην πάσαν, της χυνηγέτιδος 'Αταλάντης προδαλούσης τόξφ τὸν σύαγρον. Και μετά την άναίρεσιν του θηρός τὸ δέρμα αύτου τη 'Αταλάντη Μελέαγρος έχαρίσατο, είς έρωτα ταύτης βληθείς. 'Απελθών δὲ ὁ Μελέαγρος είς τὸν ἐαυτοῦ πατέρα Οἰνέα ἀπητεῖτο παρ' αὐτοῦ τά νικητήρια τοῦ θηρό;. Καὶ μαθών ὅτι τῆ ᾿Αταλάντη τὸ δέρμα έχαρίσατο, όργισθείς κατ' αύτοῦ έλαδεν δν

nis 246 interjacet. Amplissimis autem prædita opibus maritum habebat Sichæum ; cuius divitiis atque potentiæ invidens Pygmalion Didonis frater eum in venatione, cum equites una aprum persequerentur, hasta in tergum conjecta interfecit, corpusque de præcipitio deturbans, domum reversus necessariis ejus retulit eum, dum aprum insequitur, præcipitem actum periisse. Quin et sororis suæ vitæ Pygmalion fortunisque insidiabatur. Sed Sichæus uxori per insomnium visus ab ipsius fratre se necatum indicavit, monstrato etiam vulneris loco, ipsamque fuga sibi consulere, ne idem eveniret, monuit. Proinde Dido clam μή και σὲ φονεύση. > Και λοιπὸν ή αὐτή Διδώ λα- R fratre navim ingressa omnibusque suis impositis divitiis a Phœnicia solvit, inque Africam delata Carthaginem, quæ est Neapolis, condidit, regnoque ibi functa et vita pudice exacta decessit.

> Diomedes porro Ætolus fuit, genus ab Œneo ducens. Is Œneus mortua Eribæa Althæam sibi matrimonio copulavit, sustulitque ex ea Meleagrum et Dejaniram. Hanc cum Achelous Posidonii senatoris filius despondisset, ante nuptias occulte vitiavit, ac deinde regi OEneo dixit se eam non alia conditione ducturum quam sibi ut regni administrationem 247 socer concedat; ac tandem cum patre suo regi Œneo abnuenti bellum fecit. Necessitate adactus Œneus ex Phthia regione Herculem cognomento Polyphemum, ducem præclarum, evocavit, pollicitus ei filiæ suæ Dejaniræ conjugium. Is cum exercitu suo veniens bellum Posidonio ejusque filio Acheloo intulit, Posidoniumque in pugna gladio obtruncavit. Inde poetæ commenti sunt Herculem Acheloi cornua avellisse, nimirum patriam potentiam. Achelous patris nece conspecta eques fugam facit (ideo eum Hippocentaurum suisse scribunt), Herculemque sibi instantem conversus sagitta ad mamillam sauciat : ac confestim ab llercule vicissim sagitta petitus, ab equo se in Eveni amnis undas demittit ibique perit : ab eo fluvius, mutato nomine, Achelous appellari cepit. Cæterum Hercules Polyphemus ex

> Meleager autem Œnei filius Tydei et Dejaniræ frater magnum certamen obivit apro interfecto, qui totam eam regionem vastabat, cum quidem venatrix Atalanta eum aprum sagitta ferire occupasset. Itaque Meleager Atalantæ, cujus amore jam erat captus, interfecti apri exuvium dono dedit. Reversus ad patrem suum Œneum Meleager ab eo ob victam feram præmium poseit. Cum vero pater intelligeret Meleagrum 248 bestiæ pellem Atalantæ dono dedisse, oleæ frondem quam Althæa asserva

hat (cum ferret uterum Althæa, cupiditate adducta A έφύλαττε θαλλόν της έλαία; ή 'Αλθαία, ζντινα θαλλόν frondem oleæ devoraverat, eamque partu una cum Meleagro ediderat : Œneo autem oraculum erat datum tamdin victurum Meleagrum, quamdin frons oleze codem partu edita asservaretur), hanc igitur frondem OEneus iratus cremavit, statimque mortuus est Meleager. Edidit de Meleagro tragœdiam Euripides.

Ætoliæ Œueo in regnum successit alter filius Tydeus, pater Diomedis. Diomedes mortao patre in Argivos regnum tenuit, Argiva uxore Ægialea ducta; insaniaque concitus Ætoliam et regnum suum armis Argivo regno subdidit. Inde statim cum A hæis est ad Ilium profectus. Reversus autem a Troja in regnum suum non est receptus a suis. Cumque sentiret dolum sibi ab uxore Ægialea necti (ea enim stuprata erat a Comete, suo consiliario; atque is Comes unaque ejusdem flagitii manifestus Ajax Nauplii filius propter Ægialeæ amorem summa ope Diomedi repugnabant) et cum hos quos dixi, omnesque Argivos sibi resistere cerneret, neque in Ætoliam porro sibi redire esset integrum, in 249 Calabriam navigavit, ilique maritimam urbem Argyrippam a se nominatam condidit, quæ nunc Beneventum dicitur.

είς την ίδιαν χώραν την Αιτωλίαν δυνάμενος άνελθείν, άνεγώρησεν άποπλεύσας έπι την Καλαδρίαν χώραν, καὶ κτίζει πόλιν έκει παράλιον, ήν ώνόμασεν 'Αργυρίππην, την νυνί Βενεδεντόν.

Darius Medus etiam Artaxerxes appellatus est C et Astyages et Nabogiadus. Fertur asininas aures habuisse; avus suit Cyri. Idem Estheram formæ gratia duxit uxorem, ac Danielum inter proceres regni constituit, eumdemque procerum conspiratione circumventum in caveam leonum abjecit; servatoque ipso, adversarii eodem dejecti a leonibus vorati sunt. Hunc Darium cum interfecisset Cyrus Persa, Babylonem annos 32 tenuit. Iluic Crœsus Lydus, auri et victoriarum multitudine elatus, mandavit ut vel regno sibi cederet vel bello congrederetur. Danielus autem evocatus Cyro promisit eum de Crœso victoriam reportaturum ac Israelicum populum Hierosolyma remissurum. Tunc res Mardochæi et Amani gesta est, et Hebræis ab Esthera parta salus. Tunc Danielo Gabrielus D visa ostendit, isque tempus adventus Domini didicit. Tunc et in Samo Sibylla innotuit.

τούτους τοὺς χρόνους καὶ Σίδυλλα ἐν Σάμω ἐγνωρίζετο.

Primus annus Cyri annus mundi fuit 4952. Hic Cyrus cum multos haberet reges captivos et in custodia detineret, solemni quadam festivitate eos quadrigas quibus invehebatur humeris suis agitare jussit. Eorum quidam crebro respiciens rotas spectavit sursum deorsumque se 250 circumvertentes. Quod cum animadvertisset Cyrus, indignabundus interrogavit quid ita subinde se convertens rectum quadrigarum incessum averteret. Is timide respondit se, eum rotas sursum deorsumque της έλαίας Εγχυος ούσα ή 'Αλθαία Επιθυμήσασα Εφαγε, και καταπιούσα το φύλλον της έλαίας εύθέως συνέτεχε το της έλαίας φύλλον τω Μελεάγρω περί ου γρησμός έλόθη τῷ πατρὶ αὐτοῦ Đίνεῖ, τοσοῦτον χρόνου ζήσαι του Μελέαγρου όσου χρόνου φυλάττεται τὸ φύλλον τῆς ἐλαίας τὸ συγγενηθέν αὐτῷ. "Οπερ φύλλον Εκαυσεν ό Οίνευς άγανακτήσας κατά του ίδίου υίου, και ποραχρήμα έτελεύτα. Και ό Εύριπίδης δὲ δράμα περὶ Μελεάγρου ἐξέθετο.

Μετά δὲ τὴν βασιλείαν τοῦ Οἰνέως ἐδασίλευσε τῆς Αἰτωλίας χώρας ὁ ἔτερος υίδς αὐτοῦ ὁ Τυδεύς, ὁ πατήρ Διομήδους, δς μετά τελευτήν του πατρός αύτοῦ ἐδασίλευσε τῆς τῶν ᾿Αργείων γώρας, ἀγαγόμενος έχ του "Αργου; γυναίχα δυόματι Αίγιάλε:αν. Καί άπονοηθείς κατέλυσε πολέμω την ίδίαν αύτου χώραν καί βασιλείαν, ποιήσας αύτην ύπο την των 'Αργείων βασιλείαν · και εύθέως έξώρμησε μετά των 'Αγοκών έπὶ τὸ "Ιλιον. Καὶ ἐπανελθών ἀπὸ τῆς Τροίας ἐπὶ τὸ ίδιον βασίλειον ούκ ἐδέχθη ὑπὸ τῶν αὐτοῦ. Μαθών δὲ ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ Αἰγιάλεια κατασκευάζει αὐτῷ δόλον ὡς πορνευθείσα ὑπὸ τοῦ-Κόμητος τοῦ συγκλητικού αὐτῆς, όστις καὶ άνθίστατο αὐτῷ κραταιώς άμα τῷ υἰῷ Ναυπλίου τῷ Αίακι τὰ ὅμοια φωραθέντι, οί διά τὸν πρός αὐτην ἔρωτα πολλώ σθένει άντεμάχουν αὐτῷ, ἰδών δὲ τούτους καὶ πάσαν την 'Αργείαν χώραν άνθισταμένην αὐτῷ, καὶ μηδὲ

[Ρ. 142] "Οτι ό Μηδος Δαρείος καὶ 'Αρταξέρξης και 'Αστυάγη; και Ναδογίαδος ελέγετο. Φασι δέ αὐτὸν δνου Εγειν ὧτα · πάππος δὲ ἦν Κύρου. Οὖτος έζεύχθη τη Έσθηρ διά κάλλος, και του Δανιήλ έν μεγιστάσι κατέστησε. Συσκευής δε ύπο των μεγιστάνων κατά Δανιήλ γενομένης έν τῷ λάκκφ αὐτὸν των λεόντων ενέδαλεν· οδ διασωθέντος εχείνοι τροφή τοίς λέουσιν εμεληθέντες γεγόνασι. Τοῦτον τὸν Δαρείου Κύρος ὁ Πέρσης ἀνελών τριάχοντα δύο ἔτη Βαδυλώνος ἐχράτησεν. Ἐφ' οὖ Κροΐσος ὁ Λυδὸς τῷ τε πολλώ χρυσίω και ταις νίκαις έπαρθεις δηλοί τώ Κύρω ή παραχωρήσαι τούτω της βασιλεία, Περσών, ή προσδέχεσθαι τούτον είς πόλεμον. Κύρος δὲ τὸν Δανιήλ είσκαλεσάμενος ξχουσε παρεγγυώντος θαδρείν, ότι, Καὶ Κροίσον κατά κράτος νικήσεις, καὶ είς Ίερουσαλήμ τὸν λαὸν Ἱσραήλ ἀποστρέψεις. Ἐπὶ αύτου τὰ κατά τὸν Μαρδοχαΐον καὶ 'Αμάν καὶ ἡ διά της 'Εσθήρ ἀπολύτρωσις των 'Εδραίων. 'Επὶ αύτου Δανεήλ τὰς διὰ τοῦ Γαδρεήλ όπτασίας είδε, καὶ τὸν χρόνον τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἔμαθε. Κατὰ

> Κύρου τὸ πρῶτον ἔτος κόσμου ἡν ,δονβ'. Οὕτος δ Κύρος αίγμαλωτεύσας πολλούς βασιλείς και έχων αὐτοὺς ἐν φυλαχή προσέταξε κατά ἐορτήν τοῖ; ώμοις αύτων σύρειν τὸ τετράλππον άρμα, ἐν ῷ αὐτὸς ἐπωχεῖτο. Είς δὲ ἐχ τῶν βασιλέων ἐπιστρεφόμενος συχνώς έώρα τοὺς τροχοὺς ἀναδαίνοντας. "Ον θεασάμενος ὁ βασιλεύς και θυμωθείς ήρετο τίνος χάριν πμχνώς στρεφόμενος ούχ έξ τὸ άρμα κατ' εύθεταντρέχειν. "Οσπερ μετά φόδου άπελογήσατο" « Τούς τροχούς όρων άναδαίνοντας και καταδαίνοντας έν-

νοῦ τὸ ἄστατον τοῦ βίου, πῶς τὰ κάτω ἄνω γίνονται A volvi cernat, vitæ instabilitatem considerare, in και τά άνω κάτω. , "Οπερ άκούσας ὁ Κύρος και αίσθόμενος Ελυσεν αύτον, και τιμήσας φιλοφρόνως άνεδίδασεν έν τῷ ἄρματι, καὶ ἐλευθερίας ἡξίωσεν ού μόνον αύτον, άλλά και τούς λοιπούς. Οδτος ὁ Κῦρος Περόων και Μήδων Χαλδαίων τε και 'Ασσυρίων, Συρίας και Λυδών έχράτησεν.

Obtos tov Koolsov alymakutičes, Kal Oskhous αὐτὸν πυρί κατακαύσαι διά Σόλωνα έφείσατο τρόπω τοιώδε. 'Απερχόμενος ὁ Κροίσος καῆναι ἀνέκραξεν, Ο Σόλων, ὧ Σόλων. Τοῦτο ἀχούσας ὁ Κῦρος ἐπύθετο τίνος γάριν δυομάζει τον Σόλωνα, και παρ' αύτοῦ άχούει δτι ε "Ότε αίγμαλωτεύσας τὸν Σόλωνα ήνεγκα αύτὸν, χαυγώμενος εν τη δόξη μου καί εν τῷ πλούτῳ της βασιλείας μου είπον αὐτῷ · Δύνασαι εύρεῖν, ὧ Β Σόλων, εὐδαιμονέστερόν μου; Καλ είρηκέ μοι ὅτι Διογένης ὁ Κυνικός εὐδαιμονέστερός σού ἐστι καὶ δίλοι πολλοί. "Ον αποπεμψάμενος ώς έξηχον, αρτίως ήσθόμην ότι [Ρ. 143] πάντα τοῦ κόσμου οὐδέν είσιν. "ίδε γάρ ότι ούδεν ώφελήθην έχ του πλούτου τῆς βασιλείας μου. > Τηνικαύτα αίσθόμενος ὁ Κύρος οὐ μόνον αύτον άτιμώρητον εΐασεν, άλλά και τιμήσας σύμδουλον προσήκατο καλ παιδαγωγόν του παιδός Καμβύσου. Ούτος ὁ Κροίσος βουλόμενος τῷ Κύρῳ μαχέσασθαι ήτησε χρησμόν, και λαμδάνει τοιούτον.

Κροίσος "Αλυν διαθάς, μεγάλην άρχην κατα-Ιλύσει.

"Ον μή νοηθείς την βασιλείαν αύτου ἀπώλεσε. Κύρος τοίνυν τον Κροϊσον ὑποτάξας, τον Δανιήλ C συμδιωτήν διά την προφητείαν είχε και όμοέστιον. Καὶ τῷ λαῷ δὲ τὴν ἐπάνοδον μετὰ λαμπροῦ τοῦ χηρύγματος έθέσπισε. Τότε καὶ ὁ Βηλ ταῖς αὐτοῦ συμδουλίαις κατεστράφη, και ό δράκων τη του Δανιήλ άντανήρηται συνέσει, καλ οί τούτου θεραπευταλ άπώλοντο, καὶ αὐτὸς τὸ δεύτερον τῆς τῶν λεόντων ώμότητος ερρύσθη, και οί τοῦτον διαδαλόντες έν αὐτοῖς ἀντανηροῦντο. Οὕτος Κῦρος μὲν Ἑλληνιστὶ έχαλείτο, 'Αρταξέρξης δέ χαὶ 'Αρθασασθάς Περσιστί. Τοῦτον τὸν Κῦρον ατείνει ή βασιλίς Μασσαγετών προσποιησαμένη γάρ διά μηνυμάτων είναι αύτοῦ δούλη, Επεμψεν αὐτῷ δῶρα καὶ πρόδατα καὶ οἶνον πολύν μετά άσχων, και μεθυσάντων των περί τον Κύρον έξελθούσα σχείδν πάντας ἀπέκτεινε, και λαδομένη του Κύρου έδαλε την κεφαλήν αυτού είς άσχου, λέγουσα · «Κορέσθητι, άχόρεστε Κύρε. »

Μετά Βαλτάσαρ του υίου Ναδουχοδονόσορ έκρά- D τησε της άργης Δαρείος ὁ 'Αστυάγης έτη ιζ' έφ' οδ Δανιήλ τον έδδομηχονταετή της μετοιχεσίας χρόνον διαγινώσκει, καὶ τῶν ἐπτὰ ἐδδομάδων αὐτῷ τὸ μυστήριον ἀποκαλύπτεται. Καὶ εί τις ἀκριδῶς ἐξετάσαι βουληθή τον λόγον καὶ διαριθμήσασθαι τούς χρόνους, δρξάμενος ἀπό έξόδου λόγων κατά τὸν προφήτην τοῦ οίχοδομηθηναι Ἱερουσαλήμ, τουτέστιν ἀπό Νεεμίου υίοῦ 'Αχελή του άρχιοινοχόου 'Αρταξέρξου, δς άξιωθείς και έπιτραπείς άνεισιν οἰκοδομήσαι τὰ Ἱεροσόλυμα, εὐρήσει τὰς ο΄ συμπεραινομένας έδδομάδας, έτη υι' έπὶ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὅτε παλαιούται το παράπτωμα και συντελείται ή άμαρτία

qua summa ad imum devolventur, ima ad summum eveluntur. Hoc audiens Cyrus alque animo reputans, eum solvit, ac comiter honore affectum in quadrigas sustulit, libertateque et ipsum et reliquos donavit. Hic Cyrus regnum in Persas, Medos, Chaldwos, Assyrios, Syrios et Lydos tenuit.

Idem Cyrus Cræso, quem captum comburere statuerat, propter Solonem pepercit. Res ea ita gesta est. Crœsus cum jam ad flammas duceretur, exclamavit, (O Solon, o Solon! > Id Cyrus audiens, causam cur Solonem nominaret requisivit. Respondit Crœsus se aliquando Soloni, cum eum cepisset, gloriam et divitias regni sui ostentasse, ac interrogasse anne ipso aliquem beatiorem se invenire posse putaret; Solonem vero dixisse Diogenem Cynicum multosque alios ipso esse feliciores; ac tunc quidem a se Solonem ita, ut qui mente captus videretur, fuisse dimissum; nunc autem se experiri, quidquid in mundo est, id nihil esse: nam sibi quidem divitias regni sui nihil profuisse. lbi Cyrus, re considerata, non supplicio tantum Cræsum subtraxit, sed honore etiam affecit, consiliarium sibi eum et filii sui Cambysis magistrum faciens. Huic 251 Cræso, cum Cyro bellum illaturus oraculum poposcisset, sic fuerat responsum :

Cræsus Halyn penetrans magnam pervertet opum

Quod ille non intelligens, suum regnum perdidit Cyrus Cræso subacto Danielum! vaticinii caus i domus mensæque suæ dignatus est communitate, populique reditum insigni edicto publicavit. Tune et Belus consilio Danieli eversus est, et ejusdem calliditate draco interfectus, occisique famuli et Danielus denuo ereptus leonum sævitiæ, calumniatores ejus ab iis necati sunt. Hic Cyrus Græce, Persice Artaxerxes et Arthasasthas dicitur. Interfectus est a regina Massagetarum, Hac per runtios, simulans se ei in servitutem dare, dona misit, et oves et vini multum in utribus. Inebriato autem cum suis Cyro, eos adorta universos prope occidit; Cyrique caput in utrem conjecit dicens: Saturare, insatiabilis Cyre.

Post Baltazarem Nabuchodonosoris filium regnum per annos 17 Darius Astyages tenuit. Sub eo Danielus tempus 70 annorum exsilii dignovit, eique mysterium septem septimanarum est patefactum. Ac si quis præcise examinare eam rem volet ac tempora dinumerare, is facto principio ab eo tempore que impletum est vaticinium de instaurandis Hierosolymis, nimirum a Nehemia Achelæ filius, qui princeps fuit pincernarum 252 Artaxerxis, qui impetravit missionem ad instauranda Hierosolyma eique præfectus fuit, deprehendet 70 septimanas, id est annos 490, exivisse ad id tempus quo antiquatum est delictum, et finis peccato im-

28 .0

ah

μα

xó

ter

To

Ela

ME

No

200

xa

ŏτ

78

24

20

ày

20

"A

.

ô

4

Σ

positus, ac visio obsignata, valicinatusque est et A xal σφραγίζεται δραμα και προφητεύει και γρίεται unctus Sanctus sanctorum, hoc est, usque ad "Αγιος αγίων, τουτέστιν έπι την Χριστού παρουσίαν Christi adventum et res gestas.

· Cyrus Persa, everso Medorum et Assyriorum imperio, universague Asia subacta, regnavit annos 31. Primo ejus anno 70 exsilii anni completi sunt. Insequenti anno Hebræis, qui vellent, concessit ut Ilierosolyma redirent ibique habitarent, et tenplum ædificari jussit. Duces reditus fuerunt Jesus Josedeci pontificis máximi filius et Zorobabelus Salathieli filius, ac vates Aggæus, et Zacharias Iddonis filius. Hi cum fundamenta templi posuissent, ab absolvendo opere totos 42 annos impediti sunt, donec Darius Hystaspis filius, secundo sui regni anno, repressis qui obstabant, ædificii templi absolutionem expedivit, in quam alii 4 anni in- R sumpti. Itaque templum annis omnino 46 perfectum

τρέπει του ναού την κατασκευήν. Καὶ συμπληρούται αύτον έν όλοις έτεσι μς'.

Cambyses, qui idem Artaxerxes usurpatur, annos regnavit 8. Sphendanes et Cimerdius, fratres magi, menses 7. Hos adortus et victoria potitus Darius ex posteritate Cyri, Hystaspis filius, regnavit usque 253 ad urbis absolutionem annos 6, ac alios deinde 30. Sub hoc Hippocrates medicus innotuit.

Xerxes Darii filius regnum gessit annos 20, Artabanus menses 7. Artaxerxes Longimanus annos 40. Sub hoc Estheræ, Mardochæi et Amanis historia evenit. Atque hoc armis ædificantes cingente Hierosolyma instaurata sunt. Ab hujus octavo anno 70 septimanæ numerandæ sunt, Danielo per visum patefactæ, usque ad Christi adventum.

Ante bæc collocandæ erant res Romanorum utpote vetustiores : verum ob continuationis perpetuitatem in alium locum dilatæ sunt, commemorandæ ubi Assyriorum regni et Judaici exsilii finem attigerimus.

Xerxes Artaxerxis filius cognomento Spurius (id enim Nothus significat) interfecto Sogdiano annos 19 regnavit, Darius Hystaspis et Parysatidis annos 56, anno mundi 4992. Is cum adhue privatim viveret, votum Deo fecerat, si quidem regnum in Persas consequeretur, templum Hierosolymis se instauraturum omniaque Judæorum sacra et captivos redditurum, ac moribus eos majorum restituturum. Ejus voti auditor atque suasor fuerat Zorobabelus Salathieli filius, ac postmodo regem, cui erat familiaris, ejus admonuit. Quippe jam ante etiam populus dimissus fuerat et fundamenta templo posuerat : verum vicinorum 254 Samaritarum calumnia effectum suit ut ædificatio omitteretur annos 41 totos usque ad secundum annum Darii. Inde sexennio templum est absolutum Zorobabeli ac Jesu Josedeci filii admonitione atque epera, annis nimirum 47 totis a primo Cyri anno. Inde a Judæis ad Dominum est dictum : « Templum και την λοιπήν πραγματείαν.

Κύρος ὁ Πέρσης, καταλύσας την Μήδων, καὶ 'Ασσυρίων δυναστείαν, χρατήσας δε της 'Ασίας άπάσης. έδασίλευσεν έτη λα'. Τούτου τῷ πρώτω ἐνιαυτῶ έδδομηχονταετής χρόνος της μετοιχεσίας συμπληρούται. Έν δὲ τῷ ἐπομένῷ ἔτει συγχωρεί τοὺς δυναμένους των ΈδραΙων οίχίζειν άνελθόντας είς Ίεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξε. Ττις δὲ ἐπανόδου ἡγοῦντο Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδέχ μεγάλου Ιερέως και Ζοροδάδελ ό του Σαλαθιήλ, καὶ προφήτης | Ρ. 144] 'Αγγαΐος, καὶ Ζαγαρίας ό του 'Αδδώ. Καταθέμενοι δὲ οἱ περὶ Ἰησοῦν τοῦ ναοῦ τὴν ἔδραν ἐφ' ὅλοις τεσσαράχοντα καὶ δύο έτεσι τό έργον έχωλύοντο συμπεραιώσαι, μέγρις οδ Δαρείος ὁ Υστάσπου, δευτέρω έτει της αὐτοῦ βασιλείας, τους έμποδίζοντας αναστείλας τελείαν έπιέν άλλοις τέτρασιν έτεσιν, ώστε συντελεσθήναι

Καμβύσης δ και 'Αρταξέρξης έδασίλευσεν έτη η'. Σφενδάνης και Κιμέρδιος άδελφοι μάγοι μήνας ζ. Δαρείος ὁ Κύρου ἀπόγονος, Ύστάσπου δὲ υίὸς, τοῖς μάγοις επιθέμενος και κρατήσας εδασίλευσε μέγρι συμπληρώσεως Ίερουσαλήμ έτη έξ, καὶ πρός τούτοις Ετερα λ'. Έπὶ τούτου Ίπποχράτης ὁ Ιατρός έγνωρίζετο.

Ξέρξης ὁ Δαρείου υίδς εδασίλευσεν έτη Χ. 'Αρτάδανος μήνας ζ', 'Αρταξέρξης δ Μακρόχειρ έτη μ'. Έπὶ τούτου τὰ κατὰ Ἐσθήρ καὶ Μαρδογαΐον καὶ 'Αμάν ἐπράχθη. 'Επὶ τούτου ἀκοδομήθη 'Ιερουσαλήμ, ὅπλοις τοὺς ἐνεργοῦντας περιτειχίσαντος. 'Από του όγδόου έτους τούτου άριθμεϊσθαι δεί τάς έδδομήχοντα έβδομάδας τῆς τοῦ Δανιήλ ὁπτασίας μέχρι τῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας.

Έδει δὲ τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην προταγθήναι τούτων ώς άργαιότερα, άλλά διά την συνέχειαν της άχολουθίας ὑπερετέθησαν, καὶ τεθήσονται καθεξής μετά την συμπλήρωσιν της των 'Ασσυρίων βασιλείας καλ της των Έδραίων αίγμαλωσίας.

Ξέρξης ὁ Αρταξέρξου, ἐπικληθεὶς Νόθος, ἀνελών Σογδανδη εδασίλευσεν έτη ιθ'. Δαρείος δ "Υστάσπου καὶ Παρυσάτιδος έτη λς', κόσμου έτη ,δηλβ'. Οὕτος έτι ίδιωτεύων ηδέστο τῷ Θεῷ, εἰ βασιλεύσει Περσῶν, ο άνεγε ραι τον έν Ίεροσολύμοις ναδν και πάντα τά Ίουδαίων ἀποδούναι Ιερά σύν τοῖς αίχμαλώτοις καί πατρώρις έθεσι. Τούτων των εύγων καί Ζοροβάδελ ὁ τοῦ Σαλαθιήλ ἀχουστής xal σύμδουλος γεγονώς υστερον άνέμνησε, συνήθης ών. Χαι γάρ άπεστάλη μέν και πρώτον δ λαός, και των θεμελίων τοῦ ναοῦ ὑποδληθέντων ἐπαύθη ἡ οἰχοδομὴ ἐχ διαδολής των προσοίχων Σαμαρειτών. Kal ήσαν έν τῷ αύτῷ σχήματι χρόνους μα' ἔως τοῦ δευτέρου ἔτους Δαρείου. Είτα πληρούται ὁ ναὸς ἐπὶ ἔξ χρόνοις δι' ύπομνήσεως και γειρών Ζοροβάβελ και Ίησου του Ίωσεδέχ, ήγουν έν μς' όλοις ένιαυτοίς άπο του πρώτου έτους Κύρου. Διό και είρηται παρά των Τουδαίων πρός τον Κύριον ε Έν μς ψκοδομήθη δ ναὸς ούτος, καὶ σύ ἐντρισίν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ε

'O γάο [P. 145] Σολομών εν έπτα έτεσι κατεσκεύα- A hoc annis 46 ædificatum est, et tu id triduo te σεν αύτόν. Ήσαν δὲ οἱ ὑποστρέψαντες ἀπὸ τῆς αίγμαλωσίας Βαδυλώνος χιλιάδες κό καὶ τξ', δούλοι δέ έπτακισγίλιοι λζ'.

Η δε του Ζοροδάδελ υπόμνησις τοιαύτη ήν-Τρείς σωματοφύλακες του βασιλέως είς έαυτούς διαλεχθέντες είπον · Λαλήσωμεν τῷ βασιλεί ζητήματα, έχαστος περί του τί έστιν Ισγυρότερον έν τω χόσμω, δ νικά πάντα · καὶ οἶος αν εὐρεθή γικήσας. τιμηθήσεται παρά του βασιλέως. 'Ο πρώτος είπεν. Ίσγυρότερος ὁ οίνος, καὶ νικά πάντα. Ὁ δεύτερος είπε · Νικά ὁ βασιλεύς, τὸ βούλεσθαι Εγων τῆ δυνάμει σύνδρομον. 'Ο τρίτος ὁ καὶ Ζοροδάδελ είπε. Νικά ή γυνή, και ύπερ πάντα ή άλήθεια. "Ος έπηνέθη, και εδόθη αυτώ αίτησις. Ο δε υπέμνησε τον Β βασιλέα της εύχης, και άπέλυσε τον λαόν πάντα, και την πόλιν και του ναον φκοδόμησεν.

Έν τη δευτέρα των Μακκαδαϊκών ἐπιστολών τοῖς κατ' Αίγυπτον Ίουδαίοις γέγραπται περί Νεεμίου, ότι άνοιχοδομήσας τὸ ἱερὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον χαι μέλλων θυσίαν άναφέρειν έπεμψε τούς έγγόνους των Ιερέων έπι το φρέαρ, έν ψ κατέκρυψαν οί πατέρες αύτων έν τῷ καιρῷ τῆς αίχμαλωσίας λαδόντες έκ του πυρός του θυσιαστηρίου, ώς Ίερεμίας φησί, τοῦ ἀγαγείν πῦρ ἐξ αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἀπελθόντες οὐγ εὖρον πύρ, άλλ' ύδωρ παγύ. Έχελευσε δὲ Νεεμίας άγαγείν έκ τούτου, και ἐπιβόάναι τοῖς ξύλοις τοῖς δποχειμένοις τή θυσία. Τοῦ δὲ ήλίου ἀπὸ νέφους λάμψαντος άνήσθη πυρά μεγάλη κατά των ς θυσιών καὶ ἐδαπάνησεν αὐτάς, ώστε θαυμάσαι πάντας καλ δοξάσαι τον Θεόν μετ' εύγης.

"Ότι ὁ Ξέρξης οὐτος Αίγυπτον παραλαδών καὶ εἰς 'Αθήνας έλθων, ζεύξας τον 'Ελλήσποντον, ένέπρησεν αύτάς. Έν δὲ 'Ρώμη Πορτίλα τις παρθένος ἐπλ διαφθορά καταγνωσθείσα ζώσα κατωρύγη. Καὶ νόμοι έν 'Ρώμη άπὸ 'Ελλάδος διὰ δώδεκα βιβλίων ἐπέμφθησαν. Έν τούτοις τοῖς χρόνοις ἐρράγη ἐν Σιχελία τὸ ΑΙτναΐον δρος καὶ ἐξηλθε πύρ. Καὶ σεισμών γενομένων ή πρός Λόχροις 'Αταλάντη σχισθείσα νήσος έγένετο. Κατά τούτους τούς γρόνους και οι 'Αθηναίοι τοίς κδ' Έλληνικοίς γράμμασιν έχρήσαντο, μόνα ις' όντα πρότερον. Καὶ Σωκράτης εξ άνοίας των 'Αθηναίων το χώνειον πιών έτελεύτα. Έλίκη και ή Βούρα, πόλεις 'Αχαίας, μεγάλοις σει- D σμοίς κατεπτώθησαν · ων έτι κατά θάλασσαν τά Τχνη φαίνονται τοῖς πλέουσιν ἀπὸ Πατρών ἐπὶ Κόρινθον δεξιά.

"Οτι Σχηπίων 'Αφρικανός 'Ρωμαΐος δικτάτωρ, πορθήσας Καρχηδόνα, Άφρικην την χώραν μετωνόμασεν.

Ότι Γαλάται και Κελτοι Τώμης ἐκράτουν πλήν τοῦ Καπιτωλίου.

'Αριστοτέλης τῷ Πλάτωνι μαθητεύει ἀπὸ δεκαεπτά χρόνων τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

[Ρ. 146] 'Επ' αὐτοῦ Διονύσιος ἐτυράννει τῶν Σ:κελών, καθ' δν δ Πλάτων ἀποδημήσας Ιστορίας ένεκα των λεγομένων Αίτναίων κρατήρων του πυexstructurum ais? 88 > Solomon 7 annos sui templi ædificio impenderat. Numerus Judæorum ab exsilio Babylonico revertentium fuit 24 millia, et capita 360, servorum 7037.

Caterum quod de admonitione a Zorobabelo facta indicatum est, id sic habet : Tres quibus custodia corporis regii commissa erat, inter se collocuti, statuerunt singuli quæstionem de eo quod fortissimum in mundo sit atque omnia vincat. regi exponere : victori nempe a rege honorem habitum iri. Primus dixit vinum esse fortissimum, et omnia vincere. Secundus dixit : Vincit rex, quia voluntati facultatem adjunctam habet. Tertius Zorobabelus mulierem prævalere, sed omnibus potentioremesse veritatem dixit. Hic meruit laudem, et liberam optionem nactus regem voti admonuit; et rex populum di misit ac urbem ædificavit atque templum.

In secunda epistola Machabæorum ad Judæos in Ægypto degentes scriptum est, quod refecerit templum et altare Neemias, 2c. sacrificaturus, sacerdotum posteros ad foveam miserit, in quam tempore excidii 255 majores ipsorum abdiderant ignem de altari sumptum, ut Jeremias ait, ut de eo ignem afferrent; missos, eo cum venissent, non invenisse ignem, sed aquam crassam; ex ea afferri jussisse Neemiam, eamque inspersisse lignis quibus victima erat imposita; cum autem sol ex nube effulsisset, magnos ignes exarsisse ac victimas absumpsisse; quamobrem omnes admiratione captos Deum factis votis prædicasse.

Is Xerxes Ægypto in potestatem suam redacta. Athenas juncto ponte Hellesponto perveniens, urbem incendit. Romæ Portila quædam virgo incesti damnata viva defossa fuit. Leges duodecim tabularum ex Græcia Romam allatæ sunt. Ea ætate Ætna mons in Sicilia ruptus est ignemque edidit. Et terræ motibus Atalanta a Locris abrupta insula facta est. Eodem tempore Athenienses Græcis 21 litteris usi sunt, cum ante litteræ tantum 16 fuissent. Et Socrates hausto per vesaniam Atheniensium cicutæ veneno moritur. Helice et Bura Achaiæ urbes magnis terræ motibus absorptæ sunt; et adhuc earum vestigia in mari visuntur ad dextram, cum a Patris Corinthum navigatur.

Scipio Africanus Romanorum dictator thagine deleta regioni nomen Africæ indidit.

256 Galatæ et Celtæ Romam excepto Capitolio, ceperunt.

Aristoteles a 17 suæ ætatis anno discipulus fuit.

Eo tempore Dionysius Siculorum fuit tyrannus. Ad eum Plato profectus est, Ætnæ dictos ignis crateras contemplandi studio, ac tyranni in notitiam

⁸³ Matth. xxvii, 40.

T

20

T

63

G

eq

קוע

cei

buj

felix esset, sperans sibi beatitatem assignatum iri, respondit Plato omnium felicissimum esse Socratem et qui ejus aterentur consuetadine philosophos. Rursus interrogavit Dionysius quodnam officium esset hominis rem publicam gubernantis, cupiens sibi responderi id in recté judicando consistere, qua re gloriabatur ipse. Sed Plato respondit id in eo versari ut cives boni efficiantur. Tum Dionysius : Judicia recte facere cujusnam tibi videtur esse officium? . Piato, . Hanc, inquit, ego exiguam civilis Scientiæ partem esse judico. Nam judices mihi sartorum similes videntur, qui laceras vestes consuunt. > Tertio Dionysius quæsivit quid rei tyrannidem putaret. Plato rem admodum miseram sibi videri irespondit, quod ea etiam novaculas

Artaxerxes cognomento Ochus annos regnavit B 26, Arses Ochus annos 2, Darius Arsamis filius annos 6. Enimvero cum Alexander Macedo, de quo fusius in regnorum recensione dicetur, Persas premeret, Bessus Bactris Darium necavit; itaque regnum Persicum deletum est, cum quidem annos in universum 500 durasset, quorum 70 sunt exsilii Judaici, 257 reliqui 230. Pertinuit usque ad annum mundi quatermillesimum septingentesimum quadragesimum tertium,

Romulum et Remum fratres germanos Julia Amulii lilia, Martis sacerdos, a quodam milite constuprata uno partu edidit. Avus Amulius stupro irritatus cos in silva exposuit. Eos mulier oves pascens invenit et in monte educavit. Mos erat corum locorum hominibus id genus mulieres lupas C appellare, quod perpetuo in montibus inter lupos agerent : inde fabula est gemellos istos fuisse a lupa enutritos. Is Romulus urbem Romam a se denominatam condidit. Centum viros ætate et prudentia præstantes delegit, quos patricios et in rei publicæ tractatione præsides, eosdemque senatores ab ætate nominavit. Horum decem primarios delegit, quos a patrum officio ducta translatione patres dixit. Conscripsit etiam exercitum urbi præsidio futurum, trecentis equitibus ac tribus peditum millibus constantem: Multitudinem populi in quatuor tribus distribuit. Jovi Pico magunm templum condidit, atque ibi Herculis, Jovis Pici filii, arma a se alicubi reperta consecravit, Instauravit etiam Palatium a Palante sic appellatum. Marti quoque ædem ædificavit, quam cum dedicarent eo mense qui ante ipsis primus dicebatur, mensi a deo nomen Martii imposuerunt. Ea in æde Palladium 258 Troja olim allatum, tunc repositum fuit. Remus contra Romulum insurgens occisus fuerat. Ex eo Romæ motuum tumultuum et seditionum

pervenit. Cum tyrannus interrogasset quis hominum A ρδς τῷ τυράννῷ γινώτκεται. "Ος καὶ ἐπερωτά [[]άτωνα τίς εύδαίμων εν ανθρώποις, ελπίζων αχούσαι παρά του φιλοσόφου, ότι Σύ. 'Ο δε είπε' . Σωχράτης ἀπάντων, και οί κατ' ἐκεῖνον ζώντες φιλόσοφοι. > Και αύθις ήρώτα τί ξργον πολιτικόν, ποθών άκούσαι τὸ όρθως δικάζειν ηύχει γάρ έπλ τούτω Διονύσιος. 'Ο δὲ ἀπεκρίνατο' (Τὸ καλούς καὶ ἀγαθούς ποιείν τούς πολίτας » Είτά φησι « Τὸ όρθως δικάζειν τίνος έργον σο: δοκεί; Μόριόν τι μικρόν πολιτικού τὸ δικάζειν δρθώς ' άκεσταϊς γάρ ἐοίκασι τοῖς τὰ διερόωγότα ιμάτια άνυφαίνουσιν. • Καὶ τρίτον αὐτὸν ἐπανήρετο ότι ε Τύραννον είναι, φάσκων, ποταπόν σοι φαίνεται; • Πρός δν άντέφησε Πλάτων • Σφόδρα δεινόν. όπου γε καὶ τὰ κουρευτικὰ μαχαίρια φοδείται. >

> 'Αρταξέρξης ὁ ἐπικληθεὶς 'Όχος ἔτη κς , "Αρσης "Ωχος έτη β', Δαρείος 'Αρτάμου έτης'. 'Αλεξά δρου δὲ τοῦ Μακεδόνος, περί οδ ἐν ταῖς Βασιλείαις εἰρήσεται πλατύτερον, Πέρσαις ἐπικειμένου, Δαρείον οί περί τον Βήσσον άναιρούσεν έν Βάκτροις. Καί καταλύεται ή Περσών βασιλεία, έφ' δλοις παρατείνασα έτεσι τριαχοσίοις, ώντά μέν τῆς μετοιχεσίας ο', τά δὲ ἐξῆς σλ', χόσμου ἔτη δψμγ'.

> 'Ρωμύλος καὶ 'Ρώμος. Οἱ αὐτάδελφοι οὖτοι ὑπὸ Τουλίας θυγατρός 'Αμουλίου, Ιερείας του 'Αρεος ούσης και ύπό τινος στρατιώτου πορνευθείσης, δίδυμα έγεννήθη. 'Ο τοίνυν πάππος 'Αμούλιος διά τέν πορυείαν παροξυνθείς είς τὰς ὅλας αὐτοὺς ἐξέθετο. ους εύρευσα γυνή πρόδατα νέμουσα έν τῷ Κρει άνεθρέψατο. Είθιστο δὲ τοῖς ἐγγωρίοις λυκαίνας τὰς τοιαύτας καλείν γυναίκας διά το έπίπαν έν τοίς δρεσι μετά λύχων διατρίδειν · διό και τούτους όπό λυκαίνης άνατραφήναι μυθολογείται. Οδτος δ 'Ρωμύλος 'Ρώμην κατεσκεύασε, τη οίκεία προσηγορία ταύτην καλέσας. Τούς δὲ πρεσδυτέρους καὶ ἐχέφρονας ἐπιλεξάμενο; έχατον πατριχίους αὐτούς καὶ προέδρους των κοινών ἀπέφηνε πραγμάτων, και σενάτορας καί βουλευτάς διά την ηλικίαν τους ανδρας ώνόμασεν. Έχ τούτων δε δέχα τους αρίστους επιλεξάμενος πατρικίους ἐκάλεσεν ἐκ μεταφοράς τῶν πατέρων. Τριακοσίους δε Ιππείς και τρισχιλίους πεζούς πρός την της πόλεως φρουράν άπεγράψατο στρατιώτας. Είς φυλάς δε τέσσαρας το του δήμου διένειμε πλήθος. Τώ [Ρ. 147] δὲ Διὶ Πίκω μέγαν ναδν ψαοδόμησε, καὶ εὐρηκώς τὰ τοῦ Ἡρακλέους ὅπλα τοῦ ἐκ Πίκου Διός γενομένου έχει ταῦτα ἀπέθετο. 'Ανενέωσε & καὶ τὸ ἀπὸ Πάλαντος καλούμενον παλάτιον. Τῶ δὲ "Αρει ψχοδόμησε ναδν, ον έγχαινίζοντες έν μηνί τῷ παρ' αὐτοῖς πρώτον πρίμφ καλουμένω, Μάρτιον μετωνόμασε τὸν μῆνα (8), δ έρμηνεύεται "Aprc. Έν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

auctoris tam sacræ etymo'ogiæ nomen potnisse dissimulare. Quæ sequitur Circi descriptio, cam non assequor et nescio quid Græcanicarum ineptiarum posterierum temporum sapit. De quatuer aurigarum generibus seu coloribus res nota est

⁽⁸⁾ In margine est hoc ascriptum: Eyè 62 εύρον εν ετέροις Ιστορικοίς ότι άπο του κατ' αύτον τὸν μῆνα κλαίειν αὐτοὺς τοὺς ἐν τοῦ πολέμω ἀποθα-νόντας Μόρτιουμ τὸν μῆνα ἐκάλεσαν μόρτεμ γὰρ παρ' αὐτοῖς ὁ θάνατος ὀνομάζεται. Mirum est cum

ω και το Παλλάδιον απέθετο το από Τροίας. 'Ρώμος A finis nullus fuit, donec Pythiæ oraculum Romulo έπαναστάς 'Ρωμύλφ πεφόνευται. Οδ γενομένου οδ διέλιπου έν τη πόλει γίνεσθαι σεισμοί και θόρυδοι καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι, ἄχρις οδ ἐκ τοῦ μαντείου της Πυθίας Εμαθεν ότι Διά τον φόνον του άδελφου σου ταῦτα γίνεται, καὶ οὐ παύσονται εἰ μὴ συγκαθεσθή σοι εν τη βασιλεία. Ποιήσας ούν στήλην χρυσην έχτυπούσαν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, παρεσχεύασε τίθεσθαι αύτην ένθα αν αύτος ήν. Έχελευσε δέ καλ τους άργοντας αύτου τουτο ποιείν . καλ εί τι αν προσέταζεν, ώς από των δύο απέφαινεν, οίον, Έχελεύσαμεν, έθεσπίσαμεν, έπετρέθαμεν, Καλτούτω τῷ τρόπο οί σεισμοί καὶ αί ταραχαὶ τῆς πόλεως έπαύσαντο. Οδτος κτίζει πρώτον Ιππικόν έν πόλει 'Ρώμη, δ χερχέσιον 'Ρωμαΐοι χαλούσιν, είς την έορτην του 'Ηλίου, διελών την 'Ρώμην είς μέρη τέσσαρα, είς τιμήν των τεσσάρων στοιχείων, γή;, θαλάσσης, άέρος καὶ πυρός. Τυποί δὲ τάς μεν δώδεκα θύρας τους δώδεκα οίκους του ζωδιακού κύκλου · τὸ δὲ πίλμα (9) την γην πάσαν είναι, τὸν εδριπον (10) την θάλασσαν ύπο της γης μεσαζομένην, τον δέ έπλ τάς θύρας χαμπτον (11) την άνατολήν, καὶ τον ἐπὶ τή σφενδόνη (12) την δύσιν, τὰ δὲ ἐπτὰ σπάτια τὸν δρόμον των έπτα πλανήτων, τον δε άέρα (13) ούρανόν. Καὶ ἐπέθηκε τοῖς μέρεσι τὰ ὀνόματα ταῦτα, τῆ γή το πράσινου, ο έστι χλοώδες, τή θαλάσση το βένετον, καθό είσι τὰ δοατα κυανά, τῷ πυρὶ τὸ ρούσιον καὶ τῷ ἀέρι τὸ λευκόν. Τὸ δὲ πράσινον ἐκάλεσε άπο μεταφοράς του πρεσέντου (14) διά το είναι παράμονον : ίδιον γάρ της γης το χλοώδες διά παντός. C. Τὸ δὲ βένετον ἀπὸ τῆς Βενετίας (15). Καὶ προσεχόλλησε τη γη το λευχον, τουτέστι τον άέρα, διότι έχάτερα της άλλήλων συγχράσεως δέονται. Όμοίως καὶ τὸ ρούσιον τῷ κυανῷ ὑπέταξε, διότι τὸ πῦρ ὑπόκειται τῷ ὕδατι. Ἐπετέλεσε δὲ καὶ τὰ καλούμενα βρουμάλια, χαθάπερ οί γεωργοί μετά την γηπονίαν άναπαυόμενοι άμοιδαδόν έαυτούς άπέτρεφον πανηγυρίζοντες και άγραυλούντες έπι τοις άλλήλων όνό-

significavit hæc ob Remi cædem evenire, neque finem fore, visi frater ipsi regnanti collega assideret. Eapropter Romulus auream statuam fecit. fratris effigiem repræsentantem, eamque juxta suam collocari jussit. Idemque proceribus mandavit, et in responsis suis se alterumque auctorem edixit, ita loquens : Jussimus, decrevimus, permisimus. Hoc modo urbis motus ac tumultus finiti sunt. Idem primus equestrem aream Romæ condidit, a Romanis Circum dictam, ad Solis ferias celebrandas. Urbem in quatuor partes divisit, in honorem quatuor elementorum, terræ, maris, aeris et ignis. Circum sic instituit ut duodecim januæ duodecim domos signiferi cœlestis circuli denotarent : solum terram, Euripus mare a terra media interceptum, flexus qui ad fores est, ortum solis, qui ad fundam, occasum; septem spatia cursum septem planetarum, aer cœlum. Imposuitque partibus hæc nomina, terræ viride, qui est herbæ color, mari caruleum; quiats est aquarum color, igni roseum, aeri album. Prasini nomen a præsentia est deductum, quod nimirum terra perp tuo vireat, venetum a Venetia. Terræ album, id est, acrem, 259 copulavit, quod utrumque alterius temperatione opus babeat. Ita etiam roseum cæruleo subdidit, quia ignis aeri est subjectus. Brumalia etiam instituit, quibus diebus agricolæ operis defuncti ac quietem nacti vicissim alii apud alios epulando festos dies agunt pernoctantque alter alterius nomine. Effecit etiam ut Roma civium prins inopia laborans frequentaretur; legemque tulit ut filii servorum more patriæ potestati subjicerentur; quæ lex etiamnum apud Romanos valet. Regno in Romanos functus Romulus annos triginta septem e vita excessit. Is urbem a suo nomine denominavit, ac gentem Romanam : prius enim Latini et autiquitus Aborigines appellabantur.

μασιν. 'Αλλά καὶ την 'Ρώμην λαοῦ ἐνέπλησε, πολιτών το πρώτον σπανίζουσαν. Καὶ νόμον τίθησι τοὺς παίδας εν οίχετων μοίρα τοῖς πατράσιν ὑπείχειν · δς μέχρι τοῦ παρόντος παρά 'Ρωμαίοις χρατύνεται. Αύταρχήσας δὲ λζ' ἔτη Ῥωμύλος καταλύει τὸν βίον. Ούτος μετωνόμασε τὴν πόλιν καὶ τὸ ἔθνος τῷ ἰδίφ δυόματι 'Ρωμαίους, πρότερου λεγομένου; Αατίνους, πρό δε τούτου 'Αδοριγίνας.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

tuta. Itaque nihil annotavi, et a mendosa lectione libere discessi, quoties ex re fuit. XYL.

(9) Πέλμα totius Circi est area sive arena. GOAR.

(10) Quem Circi solum et arenam decempedali profunditate simul et latitudine ad aquas recipiendas editis naumachiæ spectaculis, cingere, scripsit ex Dionysio Dempsterus Rom. antiquit. v, 4. GOAR.

(11) Qui et καμπτήρ, circa metam flexus. Goan. (12) Circi carceres, ex quibus, velut e funda lapis, equi curribus cursu decertantes erumpunt, σφενδό-

νην frequentissime vocat auctor. Goan.
(13) 'Αέρος voce intelligo relum, quo ad arcendas intemperatioris aeris injurias, et ut populus salubrius consisteret, circus tegebatur. Quid enim hujusuodi velo cœlum in Circo commodius referret ? Fundamentum mihi est, quod etiam sa-

ex Latinis scriptoribus qualis sit et quando insti- D cris superpositum majus et amplius relum, aho, non infrequenter in Chrysostomi liturgia et in Simeonis Thessalonicensis, Cabasilæ, Germani et aliorum expositionibus vocatur, et eo expanso sa-cerdos exclamat Operuit cælos gloria ejns et laude ejus plena est terra. A sacrisitaque ad Circum voce traducia, velum illius coelum referens auctor appellavit aépa. De velis theatrorum Dempsterus jam citatus abunde. Goar.

14) Audiebant Græci magistrom in Præsenti dici, qui satellitum imperatori jugiter præsentium (qui et præsentiales) esset dux; unde et Viridem colorem diutius permanentem, velut oculis præsentem et facile obvium, ἀπὸτοῦ πρεσέντου, πράσινου, extorto nimium etymo, dictum voluerunt.

(15) Feliciter vocis radicem invenisset, si non Venetus color et vocabulum p'uribus sæculis Venetius superarent. Goan.

Post Romulum rex factus Numa Pompilius Sa- A binus nullum plane bellum gessit, sed res urbanas utilissime constituit. Etenim leges posuit civiles atque pacatas, quibus ad humanitatem et civilitatem cives adduxit. Anni primus fuit inventor; plurima fana lucosque deorum dedicavit, Instituit etiam Vestales virgines, quæ ignis atque aquæ curam gererent, virginitatemque toto vitæ decursu conservarent : quæ eam prodidisset, ea lapidibus obrueretur. Capitolium (id vocabulum caput urbis notat) ex fundamentis exstruxit. Anno, qui eousque fuerat decem mensium usurpatus, duos apposuit menses, Januarium et Sextilem. Ab 260 Isauris lænæ gestationem sumpsit. Primus Romanis asses ex argento et are cusos largitus est, cum ii necessitatibus suis anteliac coriaceis ligneis testaceisque B pecuniis usi essent; assesque a suo nomine numos nuncupavit. Ita horum duorum regnum industria urbs celeriter et robur et ornatum est adepta, cum prior bellicas res, posterior civiles et paci aptas instituisset. Mortuus est Numa ex morbo, cum regno Romano annos quadraginta septem præfuisset.

Post hunc Tullus Hostilius annos triginta duos. Is urbem Romam ampliorem fecit portuque et ponte auxit. Post fulmine ictus cum regia conflagravit.

Inde Romæ regnavit annos viginti quatuor Ancus rium urbis Romæ post superiores protulit, et ad ostia Tiberis fluvii urbem exstruxit, Ostiæ (quasi si januam dicas) nomine. Abest ab urbe sedecimum circiter lapidem. Hunc regem morbus sustulit.

Successit ei in regnum Tarquinius Priscus. Hic Romam magno muro muniit, prioris muri tantum delineatione quadam expressa. Atque idem subterraneos cuniculos fecil, per quos aqua ex vicis in Tiberim deveheretur, opus apprime urbi conducibile. Cum regnum per annos 261 triginta novem tenuisset, a Marcii, cui successerat, filiis interemptus est

Ejus morte regnum ad Servium Tullium est D devolutum. Mater ejus nobilis quidem fuit, sed captiva et serva ob calamitatem habita. Ea cum Romam prægnans esset adducta ac paulo post pareret, filium Servium nominavit a servili conditione. Is quoque urbis magnitudinem adauxit, fossamque maximam mænibus circumdedit. Primusque omnium censum multitudinis Romanæ egit. Censa

XYLANDRI ET

(16) 'Aπὸ 'Ασήμου. Conject scriptum fuisse άπο A σημείου, facile mutaturus, si quis aliter expediat locum. Scio enim Varroni assem ab ære dici. Xvt. - Ad Xylandri votum locus hic expedietur, si nusquam corrumpatur et facilem accipiat interpretationem. Asses argenteos et æreos Romanis largitus est primus. Exquor enim argentum

Νουμάς [Ρ. 118] Πομπίλιος Σαθίνος μετά 'Ρωμύλον έδασίλευσε. Πολεμον μέν οὐδένα πώποτε διωχήσατο, τά δὲ κατά πόλιν είς τὸ ώφελιμώτερον διεκόσμει, νόμους ότε 33 καθιστάς πολιτικούς καὶ ήμέρους, δι' ών άστείους τε και φιλανθρώπους τούς πελίτας ἀπειργάζετο. Ένιαυτόν τε πρώτος εύρατο, ίερά τε πλείστα και τεμένη θεών ιδρύσατο · και τάς Έστιάδας παρθένους του πυρός καὶ υδατος την έπιμέλειαν έγειν επέτρεψεν, αί διά του βίου την παρθενίαν ἐφύλαττον: εί δὲ μὴ, λίθοις κατεγώννυντο. Καὶ τό Καπιτώλιον, όπερ χεφαλήν πόλεως σημαίνει, έχ θεμελίων ώχοδόμησε. Καὶ τῷ ἐνιαυτῷ δύο μῆνας προσέθηκε, του Ίανουάριου καλ του Σεξτίλιου, δεκαμηνιαίου του ένιαυτού πρό τούτου γρηματίζοντος. Ούτος έχτων Ίσαύρων την της γλαμύθος στολήν φορείν έφεύρατο. Και άσσάρια δε άπδ άσήμου (16) και γαλχού πεποιημένα πρώτος 'Ρωμαίοις έγαρίσατο, πρίν διά σκυτίνων καὶ ξυλίνων καὶ όστρακίνων τήν γρείαν πληρούντων άπερ έχ τοῦ ίδίου δνόματος νουμία ἐχάλεσεν. Οῦτως μέν οῦν ἐξ ἀμφοτέρων χαὶ έσχυρά ταχέως καὶ εύκοσμος ή πόλις έγένετο, του μέν τά πολιτικά και είρηνικά έκτυπώσαντος, του δε 'Ρωμύλου τὰ πολεμικά. Δυναστεύσας δὲ Νουμᾶς τῆς 'Ρώμης έτη μζ' νόσφ τελευτά.

Τούλλος 'Οστίλιος έτη λβ'. Ούτος το της 'Ρώμης πόλισμα εύρύτερον κατασκευάζει, λιμένα τε καλ γέφυραν ποιήσας. Κεραυνώ βληθείς αὐτοῖς ἄμα τοῖς βασιλείοις καταναλίσκεται.

"Αγκος Μαρκίων έτη κδ' βασιλεύει "Ρώμης, ός έκ Marcius, Numæ Pompilii sorore natus. Is pomœ- c Oυγατρός Νούμα Πομπιλίου γέγονεν. Ούτος τὸ τῆς Ρώμης τείχισμα πρός τοίς είρημένοις πλατύνας, και τον ποταμόν Τίδεριν πρός ταις εκδολαίς τειχίσας, ἐπ' αὐτῆς τῆς ραγίας ἀνίστησι πόλιν, ἡν 'Οσπίαν άπο της θέσεως προσηγόρευσεν, δ σημαίνει θύραν, έχχαίδεκά που σημείοις ἀπέγουσαν Ρώμης. Ούτος νόσω τελευτά.

> Πρίσχος Ταρχύνιος 'Ρώμης εδασίλευσε μετά τουτον, δς την Ρώμην τείχει μεγάλω ώχύρωσε, περ:γραφήν τινα μόνην του προτέρου ἐπισημήνας. Καὶ τάς ύπονόμους τάφρους δι' ών έπι τον Τίδεριν το έκ των στενωπών ύδωρ όχετεύεται, έργον ές τά μάλιστα τη πόλει χρήσιμον, κατεσκεύασεν. Ούτος λθ' έτη της άρχης κρατήσας ὑπὸ τῶν Μαρκίου παίδων, τοῦ πρότερον δυναστεύοντος της 'Ρώμης, άναιρείται.

> Σέρδιος Τούλλιος την ηγεμονίαν εκδέχεται, τεχθείς έχ γυναικός εύγενοῦς μέν, αίχμαλώτου δέ καί δούλης κατά την συμφοράν νενομισμένης, ήτις είς 'Ρώμην άχθείτα έγχυος, μιχρόν ύττερον τέχουτα, Σέρδιον το τεχθέν έπωνόμασεν, ώς αν εί εξποιμεν δούλειον. Ούτος έτι προσέθηκε τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, καὶ τάρρον ότι [Ρ. 149] μεγίστην περὶ τὸ τείχος ήλασε. Και πρώτος άπάντων το των 'Ρωμαίων

GOARI NOTÆ.

est, ac æri, prout in præsenti, adjunctum monetæ materiam indicat. Έπίσημον iterum vocat auctor inferius p. 178. At hoc cusum est et notatum, 'Επίσημον iterum vocat auctor illud proprie infectum; quamvis in promiscus sensu utriusque vocis nonnunquam occurrat usus.

πλήθος άριθμηθείς εύρεν όκτὰ μυριάδας πολιτών A sunt civium octoginta tria millia, præter eos qui ούσας σύν τρισχιλίοις άνδράσι, πρός τοίς έπὶ τῶν άγρων διαιτωμένοις. Οθς είς λόγους κατανείμας. καί ταίς ούσίαις ἐκάστου τιμήματα πρός λόγον τῆς δυνάμεως Επιθείς, δικαιότατον απάντων πολίτευμα καὶ πολυωφελέστατον είσηγάγετο. Ταύτη γάρ τῆ διαχοσμήσει τάς τε των στρατιωτών καταγραφάς καί τάς των είσφορων συντάξεις και τά τιμήματα των βίων ἐποιείτο · τέσσαρα γάρ ούτος τὰ τιμωρημάτων έφευρεν δργανα. Καὶ τεσσαράχοντα έτη της άργης χρατήσας διαφθείρεται, δολοφονηθείς ύπο Ταρχυνίου Σουπέοδου.

Ταρχύνιος Σούπερδος, Ούτος εύθὸς πάντας έχίνησεν έπὶ τὸ αὐθαδέστερον, καὶ βαρυτέραν τὴν πολιτείαν άπέφηνε, τούς τε νόμους μεταθείς και άργοντας προδαλλόμενος, και δι' αύτων τον δήμον δεσμοίς παν- Β τοίοις και μεγάλοις και κολάσεσι και έξορίαις αίκιζόμενος · αύτος γάρ έξευρε δεσμά, μάστιγας, ξύλα, είρκτάς, φυλακάς, κλοιούς, πέδας, άλύσεις, έξορίας, μέταλλα, καὶ εἴτι άλλο κακόν. Φιλοπόλεμός τε, εἰ καί τις άλλος πώποτε γέγονεν, ὑπερόπτης τε καὶ ἀλαζών. "Οθεν καί την επωνυμίαν ταύτην άπηνέγκατο · σουπέρδους γάρ τους ὑπερηφάνους Ρωμαίοι ὀνομάζουσιν. Ουτος παρά 'Ρωμαίοις μισηθείς διά τε τάλλα και διά τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ Ταρχύνιον, ός καὶ γυναίκα Λατίνου Λουχρητίαν λεγομένην εύγενή παρά 'Ρωμαίοις νυχτός άπό του στρατοπέδου πορευθείς πρός βίαν ήσγυνεν. Ἡ δὲ τὸ περὶ αὐτὴν ἀδίχημα τῶ τε ἀνδοὶ μικρόν υστερον επονελθόντι και τῷ πατρί και τῆ λοιπή κατεμήνυσε συγγενεία, καὶ ἐπαρασαμένη πολλά ς τοίς άφ' αίματος, εί την συμφοράν αὐτής χαταλίποιεν άτιμώρητον, ξίφος σπασαμένη όπερ ύπο τοίς κόλποις άφανῶς ἔφερεν, ἐαυτήν ἐν δψει τῶν παρόντων κατειργάσατο. Τούτο πάσαν την πόλιν είς όργην ανήψεν, άλλά καλ Βρούτον προσήκοντα μέν κατά γένος έκείνη. άνδρα δὲ δημοτικόν τε καὶ μισοτύραννον, ὅς μάλιστα τὸ πλήθος εἰς τὴν τοῦ βασιλέως ἡγειρεν ἀποστασίαν. 'Αφείλετό 3 τε της εξουσίας πάσης Ταρχύνιος : άμα γάρ τη κατά την πόλιν ἐπαναστάσει, καὶ ή πρὸς Αρδέαν ούσα στρατιά 'Ρωμαίων άπολιπούσα τὸν τύραννον ψίχετο, ούδεν ούτε άναχαλούντος ούδε μένειν δεομένου πεφροντιχυία. Ταρχύνιος δέ τοίς παρούσιν άμηχανών ήλαυνεν έπι την 'Ρώμην ώς παύσων τη παρόδω την ταραχήν και την δυναστείαν μετά πειθούς άναληψόμενος - άπεωσθείς δε ύπο των D πολιτών ἀπεχώρει σύν τοις οίχείοις, βασιλεύσας έτη κδ'. Καθ' ον δή χρόνον ή πόλις ἀπελύθη της τυρανviòos.

[Ρ. 150] Δημοκρατία δὲ τὴν 'Ρώμην ἐπὶ χρόνους τεσταράχοντα τρείς δυσί στρατηγοίς ένιαυσιαίαν έχουσι την άρχην έφύλαττεν, ούς χονσούλους οία δή στρατηγούς και προδούλους και προηγόρους ώνόμαζον · ὑπάτους δὲ τούτους οἱ Ελληνες λέγουσεν. Έπλ ταύτης τῆς δημοχρατίας οἱ Γάλλοι τυραννήσαντες κατά 'Ρωμαίων Ερχονται. Και Μάλιον στρατηγόν οί 'Ρωμαΐοι κατ' αύτων στέλλουσιν, ός καὶ τροπωσάμενος αύτους υπέστρεψεν. Ήν δέ τις έχ του μέρους τῶν Γάλλων καταγόμενος συγκλητικός, Φεδρουάριος δυομαζόμενος. Ούτος Mallou του και Καπιτωλίνου

rure vivebant. Eam multitudinem in classes distribuit, singulisque censu pro ipsorum habitu injuncto, justissimæ juxta longeque utilissimæ constitutionis auctor fuit, qua et scribendi exercitus rationem et tributi collationem et facultatum cujusque æstimationem expedivit. Quatuor enim hic invenit census instrumenta. Cum annos quadraginta regnasset, per dolum est a Tarquinio Superbo necatus.

Tarquinius Superbus regno potitus omnia pro sua voluntate agere cœpit, reipublicæque gubernationem civibus molestiorem reddidit, cum et leges refingeret, et magistratus constitueret, quorum opera populares variis vinculorum generibus, metallariis operis, multis atque exsiliis 262 injuriose puniret. Etenim vincula, flagella, ligna, carceres, custodiæ, numellæ, compedes, catenæ, exsilia, metalla et si qua alia sunt mala, hujus sunt inventa. Erat autem, ut quisquis unquam alius, belli studiosus, contemptor hominum et arrogans : unde et Superbi cognomentum ei Romani fecerunt. Cum in odio esset Romanorum, id quoque ad ea accessit quod cognominis ejus Tarquipius, noctu ab exercitu reversus, Lucretiam Collatini uxorem, nobilem matronam, per vim compresserat. Quod illa flagitium marito paulo post reverso patrique et omnibus cognatis aperuit; multaque dira propinquis suis imprecata, siquidem hanc suam calamitatem inultam dimitterent, gladio, quem occulte in sinu gestabat, educto se in conspectu ipsorum necavit. Id factum totam civitatem odio Tarquinii inflammavit; et Brutus Lucretia propinquus, vir popularis ac tyrannis infensus, majorem in modum cives ad defectionem a rege faciendam commovit. Ita omni potestate sua Tarquinius est exutus. Simul enim atque Romæ contra eum cives insurrexerunt, exercitus quoque Romanus qui tum apud Ardeam erat tyrannum deseruit, neque revocantem neque ut manerent hortantem quidquam moratus. Tarquinius, consilii co eventu inops, cum Romam contenderet spe adventu suo tumultus sedandi et regnum recuperandi, a 263 civibus repulsus cum familia discessit, regno annos viginti quatuor gesto. Eo tempore tyrannidis Roma jugum excussit.

Inde populi in republica potestas Romam annos quadraginta tres conservavit, duobus quotannis imperium gerentibus, quos ut duces, ac qui consilio præirent, consules appellabant : Græci hypatus, quasi dicas summos, nominant. Eo reipublicæ statu Galli grassantes Romanum imperium adorti sunt. Contra quos missus cum exercitu a Romanis Manlius iis pulsis rediit. Erat quidam tum in senatu Februarius Gallicarum partium. Is, cum in comitium venisset Manlius cui cognomentum est Capitolini, utilisque sententiæ auctor fuisset, pera-

cerbe insectatus cum est, regnum ab ipso affectari Λ εν Κομέντω ποτε είσελθόντος και άγαθα συμβουλεύdictitans. Quo factum est ut solum vertere Manlius cogeretur et bona ejus publicarentur. Secundum hæc, hiberna nocte Galli Romam aggressi vigiles obtruncaverunt, magnamque in media urbe civium cædem ediderunt, nisi quos fuga in Capitolium facta servavit. Ea re cognita Manlius Capitolinus, acceptæ injuriæ oblitus, quantam potuit civium et incolarum manum coegit, Gallosque de improviso adortus universos una cum eorum rege Brisointerfecit, urbemque calamitate liberavit. Ob id dictator Romæ creatus statim inimicum suum Februarium, exsilii sui auctorem, apprehendit, 264 nudumque eum urbe ejecit, storea juncea opertum ac fune lumbos præcinctum per ludibrium, virgisque eum casum diis Manibus immolari jussit. Actum est hoc mense Sextili, quem, ut mutilum, Mantius Februarium denominavit, Exinde quotannis Romani stoream in foro propositam virgis cæduni, accelamantes: Februari, exi urbe.

μαΐοι τύπτουσι βάβδοις, ἐπιφωνοῦντες: "Εξελθε, Φεδρουάριε, τῆς πόλεως (18).

Quo tempore penes populum potestas summa Romæ fuit, eo rex Ægypti Nectenabo, Artaxerxis, qui tum Ægyptum occupabat, impetum non sustinens, tonsa coma et regio habitu mutato, Pellam venit, quæ urbs est Macedoniæ, non procul Thessalonica. Ibi præstigias quasdam et magicas Ægyptiorum artes exercens ac futura prædicens, indeque Philippo et Olympiadi notus, creditus est quarumdam præstigiarum ope cum Olympiade C concubuisse et ex ea Alexandrum genuisse. Diodorus Alexandrum genus paternum ab Hercule traxisse, materno Æacidam fuisse ait. Sunt qui Jovem Ammonem ejus patrem faciant. Tunc etiam Rhodus terræ motu est concussa, ac colossus corruit.

265 Philippus, cum regnum Macedonicum ann is 21 tenuisset, magnam Græciæ partem subegisset, in bello contra Athenienses et Demosthenem dextrum oculum amisisset, a Pausania satellite suo est interfectus. Quadriennium inde Macedonia rege ca: nit.

Alexandrum ejus filium, ut primum is ex ephebis excessit, Macedonum principes regem sibi delegerunt. Alexander regno inito majoribus ab atraque parte suis dignum se præbuit. Nemo enim unquam vir ab omni hominum memoria fuit tot tantisque rebus gestis insignis. Dexippus scriσαντος, ό Φεδρουάριος πιχρώς ώνείδισε Μάλιον ώς άνταρσίαν μελετώντος (17). Διὸ καὶ ἀποδοκιμάζεται Μάλιος και της ὑπάρξεως διήρηται. Μετά ταῦτα τῶν Γάλλων νυκτός την 'Ρώμην καταδραμόντων έν χειμώνι καί τούς φύλακας άποκτεινάντων καί έν τώ μέσω της πόλεως πάντας άναιρούντων, των δε δυναμένων είς το Καπιτώλιον φυγόντων, Μάλιος ό καλ Καπιτωλίνος τουτο διεγνωκώς, ού τοίς λελυπηκόσιν ένεκότησεν, άλλ' όσους ήδυνήθη των πολιτών καλ έγχωρίων συλλέξας, καὶ ἀπροόπτως τοῖς Γάλλοις ἐπιπεσών, πάντας μετά του έηγος Βρίσου ἀπέχτεινε και την πόλιν της συμφοράς έλυτρώσατο. Διό και Μάλιος μόνος έψηφίσθη τὰ τῶν Ῥωμαίων διοιχείν. Καὶ εύθὺς τὸν ἐχθρὸν Φεδρουάριον χατασχών, δι' ὄν χαι ἐπεφυγάδευτο, χαι ἐχδαλών ἔξω τῆς πόλεως γυμνόν, ψιάθω θρυίνω περιδεβλημένον καὶ σχοινίω την όσφυν περιεζωσμένον ώς παίγνιον, και βάβδοις τυπτόμενον, τοίς καταχθονίοις αύτον θεοίς δοθήναι θυσίαν προσέταξε. Σεξτίλιος ήν τότε μήν, ον ώς χολο-

δον δ Μάλιος Φεδρουάριον επωνόμασεν. "Οθεν καὶ κατ' έτος ψίαθον επί της αγοράς προτιθέντες 'Pu-

Έπὶ τοῖς τῆς δημοχρατίας χρόνοις ὁ βασιλεύς Αίγύπτου Νεχτεναδώ, μή φέρων την έφοδον του 'Αρ. ταξέρξου, παραλαβόντος τότε την Αίγυπτον, κειράμενος την χόμην και το σχημα της βασιλείας άμείψας κατέλαδε την Πέλλην, πόλιν Μακεδονίας άγχοῦ Θεσσαλονίκης κειμένην, φαντασίας τινάς καὶ μαγείας Αίγυπτιακάς ενδεικνύμενος και προαγορεύων τά μέλλοντα. Γνώριμός τε έντεῦθεν Φιλίππο καλ "Ολυμπιάδι γενόμενος έθρυλλήθη ώ; διά τινο; μαγγανείας τη 'Ολυμπιάδι έμίγνυτο κοί υίδν έσχεν έξ αύτης τὸν 'Αλέξανδρον. Διόδωρος δέ φησιν ὅτι 'Αλέξανδρος έξ Πρακλέος το πρός πατρός είλκε γένος. πρός μητρός δὲ Αἰακιδῶν. "Ενιοι δὲ τοῦτον ὑπὸ "Αμμωνος του Διός συλληφθήναι μυθεύονται. Τότε [P. 151] και ή Ρόδος ύπο σεισμού κατηνέχθη καὶ ή στήλη τοῦ κολοσσοῦ.

Φίλιππος δέ, της Μακεδονίας βασιλεύσας γρόνους κα', πολλήν τῆς Έλλάδος καταστρεψάμενος μοίραν, έπὶ τοῦ πρός 'Αθηναίους καὶ τὸν Δημοσθένην πολέμου τον δεξιον των όφθαλμων έχχοπείς, ύπο Παυσανίου τοῦ ίδίου ὑπασπιστοῦ διαφθείρεται. Καὶ μένει ή άρχη έπὶ τετραετίαν γυμνή.

"Αρτι δέ του Φιλίππου [του] παιδός 'Αλεξάνδρου έπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας προελθόντος, οἱ πρῶτοι των Μακεδόνων αύτον αΙρούνται εί; βασιλέα. Έπει δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν προῆλθεν 'Αλέξανδρος, κατ' ἀμφοίν τό γένο; ἐσέμνυνεν. Οὐδὰ γάρ ἔστιν εὐρεῖν ἐν παντί τῷ κόσμιφ ἄνδρα τοσούτοις κατορθώμασι πλεον-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(17) Ut qui rebellionem cogitaret. Ego autap. jav suspicabar scriptum esse. Sed aliis quoque locis tyrannidis affectationem sic expressit. Locus est vitiatus, et narratio nescio unde repetita. Longe quidem abest a recepta istorum temporum historia. - Του μέρους των Γάλλων καταγόμενος nescio quid sit istud καταγόμενος. ΧΥL. — Noscet si inter-pretetur: Erat quidem ex Gatliarum partibus origi nem ducens, vel, ab adversa Gallorum parte abducins.

et affectu in eam propensus. Goan.

(18) In margine ascriptum est : Kal τὰ περί τοῦ μηνός τούτου άλλως εύρον έγω έν έτέροις έπτοριχοίς, απερ διά τὸ ἀπέραντον γράφειν οὐ δύναμαι. 'Αρχέσει δὲ τοῦτο μόνον, δτι 'Ρωμαΐοι φέμπρε τὸ πολύ ψύχρς λέγουσι. Τον γοῦν μῆνα τοῦτον ὡς ψυχρότατον Φε-δρουάριον ἐκάλεσαν. Hæc ille. Cætera aliunde buc afferre non est operæ. Xvr. - Rationem ab bac di versam promet auctor interius p. 168. Goan.

ήσκήθη σωματικήν, 'Αριστοτέλους γνησιώτατος γεγογώς φοιτητής, είς τε λόγους άριστος και είς έργα έπαινούμενος εύρέθη. Τὰ δὲ πολεμικά θαυμαστώς ύπελθών πειθούς άξια διεπράξατο. Βασιλεύσας γάρ γρόνους όχτιο τους Μακεδόνας και Ίλλυριους και Θράκας ὑπέταξε, την Έλλάδα κατέστρεψε, καὶ τοὺ; τοῦ πατρός φονέας τιμωρησάμενος και τούς Παίονας ύποτάξας επί την 'Ασίαν διαπερά. Και την Πριάμου πόλιν καλ τάς εν Αυδία Σάρδεις ὑποτάξας ἐπλ Κιλικίαν άφιχνείται, και τον Δαρείον καταπολεμήσας και ήττί, τας ἀμύθητον φόνον ἐργάζεται. Τὰς παραλίους Φοινίκης παραλαμβάνει πόλεις. Ένθα καὶ Σάτυρον βλέπει καθ' ϋπγους, έν τῆ πορθήσει Τύρου, φήσαντος αύτῷ τοῦ όνειροχρίτου. Σὰ Τύρος, Αλέξανδρε. "Ην άμα Σιδώνι δηώσας, έπλ την Τουδαίαν έλθων καλ Β ταύτην έλων, ύπο του άρχιερέως 'Αδδώ τιμηθείς, θύσας τῷ Θεῷ ὡς παρ' αὐτοῦ τὴν οἰκουμένην προσειλησώς, 'Ανδρόμαγον των τόπων έπιμελητήν κατέστησεν · δν υστερον Σαμαρείται άποκτείναντες δίκας Ετισαν, Έπι τούτοις, Γάζαν και Κυρήνην και την Γαλιλαίαν έλων, είς την Λίγυπτον άφίκετο. "Ενθα τήν τε άνυδρον χώραν καὶ τὴν πικροτάτην λίμνην τό τε Ιερον "Αμμωνος και όσα παρ' Αίγυπτον μυθεύεται θεασάμενος, και Ιεροίς άναθήμασι τιμήσας, πρός τῷ της θαλάσσης στόματι πόλιν ἐπώνυμον ἐαυτώ τὴν 'Αλεξάνδρειαν κτίζει, τῷ ἐδδόμφ ἔτει τῆς βασιλείας αύτου. Καὶ διὰ τῆς του Νείλου διώρυγος ἐπὶ τἡν τῶν 'Ασσυρίων γην έργεται, και πολεμήσας Δαρεΐον έκατὸν λ' γελιάδας 'Ασσυρίων διαφθείρει. Αύτὸς δὲ Δαρείος φεύγων ύπο ίδίου σατράπου (δνομα τούτω Βέσος) την χεφαλην άφαιρεθείς τελευτά. 'Αλλ' δ μέν σατράπης δίχας έτισε, τὸ δὲ Δαρείου σῶμα ἐντίμως . κηδεύεται. Τήν τε Περσέπολιν διαδάς, ένθα τά Περσῶν βασίλεια, αὐτήν τε είλε καὶ Σοῦσαν καὶ τὰς Δαρείου θυγατέρας άμα τη μητρί και μάμμη. Και [P. 152] καταλύσας την Περσών άρχην διαρκέσασαν άπο Κύρου έτη σδ', τάς τε πόλεις πυρπολήσας καὶ τὸν ἐν αὐταῖς ἀφελόμενος πλοῦτον, πρὸς Μάρδους καὶ Κεδρουσίους και Υρκανούς και τούς λεγομένους Άριμασπούς, έξ ών Θαλευτήν τήν 'Αμαζόνα σύμμαχον έδέξατο, Παραπανίταις τε καὶ τοίς περί τον Θερμώδοντα και την λεγομένην "Αορνον ιτέτραν επεφοίτησε, πρός τε την Ίνδων γώραν, ής Πώρος εδασίλευσεν, άνηρ είδει τε καὶ έργφ μέγιστος, δς καὶ είς χείρας D έλθων 'Αλεξάνδρου, πολλούς τε των Ίνδων ζημιωθείς καί τρωθείς του άγκωνα, σύν τῷ ἐλέφαντι κατέπεσε, πολλής τε θεραπείας τυχών σύμμαχος 'Αλεξάνδρου γέγονεν. Έχειθέν τε διαδάς είς τὰ πρόσω τῆς Ἰνδίας μέρη και την βασιλείαν Κανδάκης της χήρας, ὑπ' αύτης συνελήφθη τρόπω τοιώδε. Έθος ήν 'Αλεξάνδρω άλλάσσοντι το βασιλικόν σχήμα τάς πρεσδείας ποιείσθαι άμα τοίς ίδίοις εξάρχοις, και καταμανθάνειν τά είδη και έθη και τρόπους των έν ταις χώραις βαρδάρων. "Οπερ ακούσασα ή Κανδάκη, καὶ σημεία τοῦ προσιόπου λαδούσα, συνέσχεν αύτὸν ἐν τοῖς βασιλείοις, καλ εξπεν 'Αλέξανδρε βασιλεύ, τον κόσμον παρέλαδες, και γυνή σε εκράτησεν. 'Ο δε καταπλα. γείς έπι τη ταύτης φρονήσει είρηνην πρός αύτην

εκτούντα. 'Ως γάρ Δέξιππος Ιστορεί, πάσαν άσκησιν A hit omnibus corporis exercitationibus fuisse eum exercitatu vi. Aristotelis diligentissimus fuit discipulus. Neque oratione tantum, sed et factis laudem meruit. Re bellica mirum in modum polluit, ges sitque res stupendas. Octennio enim sui regni Macedonas, Illyrios ac Thraces subjugavit, Graciam domuit, patris percussores ultus est, Pæonibusque subactis, in Asiam trajecit. Ibi Ilio et Sardibus captis in Ciliciam profectus Darium debellavit, ingente hostium edita strage. Tum maritimas Phœniciæ urbes 266 recipiens, in oppugnatione Tyri Satyrum per quietem vidit : quod insomnii conjector ita exposuit : Sa Tyros (Tua est Tyrus). Tyro ergo ac Sidone vastatis in Judæam venit, eaque potitus ab Addone pontifice maximo honorifice exceptus, Deo rem sacram fecit, quod nimirum ab ipso orbem terrarum in suam potestatem accepisset. Ac Judææ Andromachum præfecit, quem Samaritæ postea cum occidissent, impune id factum non tulerunt. Post hæc Gaza, Cyrene et Galilæa occupatis in Ægyptum se contulit. Ibi terram aquæ expertem, amarissimam paludem, templum Ammonis, et quæ alia in Ægypto fabulosa sunt contemplatus, ac fanis donaria largitus, ad fauces maris urbem sibi cognominem Alexandriam posuit, anno sui regni septimo. Ilinc per Nili fossam in Assyriam advectus, pugna cum Dario facta, 430 millia Assyriorum delevit. Darius in fuga a Besso satrapa suo capite truncatus periit. Sed Bessus pænas sceleris dedit, Darii corpus Alexander honorifice sepelivit. Porro Persepolin, ubi regia erat Persarum, profectus, eam urbem, ac Susa etiam et filias matrem aviamque Darii cepit. lis urbibus incensis, Persarumque regno, quod a Cyro annos 204 duraverat, everso, thesauris, urbium earum ablatis, in Mardos, Gedrosios, Hyrcanos et Arimaspos duxit : ex quibus Thalentan Amazonem sociam belli adscivit. Inde Paropanitas, et eos qui ad Thermodontem fluvium ac saxum Aornum habitant, petiit. Ab his in Indiam contendit, ubi Porus regnabat, vir forma factisque summus. Is cum Alexandro conserto prælio, multis Indorum suorum amissis, accepto in cubitum vulnere cum elephanto concidit, diligenterque curatus cum Alexandro fœdus et societatem pepigit. 267 Alexander in ulteriorem progressus Indiam et regnum Candacæ viduæ, at ea est hoc pacto captus. Mos erat Alexandro ut regio habitu mutato cum proceribus ipse legationes obiret, sicque formas, consuetudines et mores barbarorum in regionibus ipsorum cognosceret. Id cum audivisset Candace ac notas faciei ejus concepisset, in sua cum regia detinuit, dicens : O rex Alexander, tu mundum, te mulier cepit. Ejus prudentiam admiratus Alexander pacem composuit, et omne maleficium ab ipsius dictione abstinuit. Inde ad Phasin, Gades et Britannicas gentes pervenit, navibusque mille paratis ipse dextram Indici fluvii partem navigavit, sinistra

Post, bello cum Xandame rege facto, eoque pulso, ad Brachmanes pervenit. Horum admirabilem ac humana potiorem vitam, pietatem et cultum Dei, qui universi est Dominus, expertus, summopere istorum hominum est admiratus philosophiam. Quo loco etiam columna posita inscripsit: Hucusque ego rex Alexander magnus perrexi. Etenim in ea insula habitant qui a vivacitate Macrobii dicuntur, quia plerique ipsorum annos circiter 150 vivunt. Fit hoc ob multam aeris puritatem ac optimam temperiem. Neque ullo tempore ullus ibi fructus deest, sed alio florente alius jam maturescit, alius decerpitur. Ibi etiam maximæ Indicæ nuces proveniunt, et quæ ad nos difficulter perveniunt ac Ριστα ήμεν και πανεπέραστα άρώματα και ή μαγνήτις λίθος.

268 Brachmanes porro gens est religiosissima. Vitam opum omnino expertem agunt, nudique degentes assidue Deum laudant. Apud eos neque quadrupedes neque agricultura est, neque ferrum, neque ædificium, neque ignis, neque aurum, neque argentum, neque panis, neque vinum, neque vestis, neque carnis esus, neque omnino quidquam eorum quæ ad opus faciendum aut fruitionem pertinent : sed liquidum, dulcem optimeque tempera. tum et pulcherrimum aerem, omnis imbecillitatis aut corruptelæ vacuum haurientes et aliquantulo frugum ac limpidissimæ aquæ vescentes, Deum sincere colunt ac perpetuo precantur. Viri quidem ad Oceanum incolunt, mulieres autem inde ad Gan- C gem flavium Indiæ, qui in Oceanum effluit. Ad mulieres traficiunt viri Julio et Augusto mensibus, quibus frigidiores sunt, sole ad nos et septentriones evecto. Itaque ii menses temperatiores eos ad Venerem dicuntur stimulare. Quo pacto Nilum quoque non eodem quo alios amnes tempore increscere dicunt, sed media æstate Ægyptum inundare, quippe sole tunc septentrioni viciniorem percurrente zonam aliosque fluvios vexante et imminuente, a Nilo autem tum longissime recedente. Brachmanes quadraginta dies cum uxoribus morati rursum ad sua redeunt. Ad mulierem post secundum partum maritus porro non trajicit; atque ipsi cum alio 269 exinde viro rem habere religio D γυναικός δύο παιδία γεννησάσης οὐκέτι ὁ άνήρ άντιest. Quodsi quam sterilem esse centingat, usque ad quinquennium eam maritus invisit; et si eo eircumacto non pariat, ea in posterum abstinet. Ita fit ut non sit apud ipsos hominum abundantia, cum et pauca desiderent et natura continentes sint. Fluvium autem summo cum periculo aiunt trajici propter odontotyrannum (quasi si dente sævientem dicas) bestiam. Est antem ingens admodum, adeo ut integrum possit elephantum deglutire. Degit eo in flumine, cum quidem etiam in terra vivere soleat; quod genus animalia Græci amphibia dicunt. Ea bestia Dei jussu quadraginta istos

Ephæstioni mandata. Itaque ad Oceanum pervenit. Α εποίησεν, και την βασιλείαν αυτής και την χώραν άδλαδη διεφύλαξεν. Έχειθεν δε πρός "Αφασιν καί Γάδειρα καὶ τὰ Βρεττανήσια έθνη γενόμενος, γιλίας τε όλχάδας χατασχευασάμενος, αύτος μέν το δεξιόν του Ίνδιχου ποταμού διέπλει μέρος, Ήραιστίωνι δέ τὸ ἔτερον ἐγχειρίσας ἐπὶ τὸν Ὠχεανὸν ἀνῆλθε. Τῷ δὲ βασιλεί Ξανδάμη πολεμήσας καὶ τοῦτον τροπωσάμενος πρός τους Βραγμάνας άφίχετο, ων και τον θαυμάσιον και ύπερ άνθρωπον βίον και την είς τον πάντων Θεόν εὐσέδειάν τε καὶ λατρείαν μεμαθηκώς κατεπλάγη πάνυ, καὶ ἡράσθη τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων φιλοσοφίαν. Έν ή τόπω και στήλην στήσας έπέγραψεν Έγω μέγας Αλέξανδρος βασιλεύς Εφθασα μέχρι τούτου. Έν έχείνη γάρ τη νήσφ κατοικούσιν οί λεγόμενοι Μαχρόδιοι · ζωσι γάρ οί πλείους αὐτων maximo habentur in pretio aromata, et magnes lapis. Β περί τὰ έκατον πεντήκοντα έτη διά πολλήν καθαρότητα καὶ εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος. Οὐδέποτε γὰρ ἐν αὐτῆ λείπει όπώρα παντοία τὸν ὅλον χρόνον : ἐν ταύτη γὰρ ή μὲν ἀνθεῖ, ἡ δὲ ὁμφαχίζει, ἡ δὲ τρυγάται. Καί γε καὶ τὰ μέγιστα Ἰνδικὰ γίνονται κάρυα καὶ τὰ δυσπο-

> Οἱ τοίνυν Βραγμάνες Εθνος εἰσὶν εὐσεδέστατον, βίον άχτήμονα σφόδρα χεχτημένοι, καλ γυμνώς διαζώντες άει τον Θεόν δοξάζουσι. Παρ' οίς ού τετράποδον Εστιν, ού γεώργιον, ού σίδηρος, ούχ οἰχοδομή, ού πύρ, ού χρυσός, ούχ άργυρος, ούχ άρτος, ούχ οίνος, ούχ ιμάτιον, ού κρεωφαγία, ούκ άλλο τι [Ρ. 155] των είς έργασίαν συντελούντων ή πρός ἀπόλαυσιν συντε:νέντων · άλλά τὸν ύγρὸν καὶ γλυκύν καὶ εὕκρατον άγαν και κάλλιστον άξρα και πάσης άρφωστίας και φθοράς άπηλλαγμένον σπώντες, και μικράς όπώρας καὶ διειδεστάτου ὕδατος ἀπολαύοντες, σέβονται γνησίως τὸν Θεὸν καὶ ἀδιαλείπτως προσεύχονται. Καὶ εἰ μέν ἄνδρες είς τὸ τοῦ Ὠχεανοῦ μέρος παροιχοῦσιν, αί δέ γυναϊκες έντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ Γάγγου τοῦ παραββέοντος είς τον Ώχεανον, έπι το της Ίνδίας μέρος. Οἱ γοῦν ἄνδρες περῶσι πρὸς τὰς γυναϊκας Ἰουλίφ καὶ Αὐγούστω μηνὶ, παρ' οἶς ὑπάργουσι ψυγρότεροι, του ήλίου πρός ήμας και πρός βορράν ύψωθέντος. οί γε και εύκρατότεροι γινόμενοι πρός οίστρον αύτούς κινείν λέγουσιν, ώσπερ δή καὶ τὸν Νείλόν φασιν ού κατά τον αύτον καί 36 τοῖς άλλοις πλημμυρείν καὶ έειν ποταμοίς, άλλά και μεσούντος του θέρους έπικλύζειν την Αίγυπτον, ώς τοῦ γε πάντως ήλίου την βορειστέραν διαθέοντος ζώνην και τοις άλλοις παρενοχλούντος ποταμοίς καλ σμικρύνοντος, τούτου δέ πλείστον ἀπέχοντος. Καὶ ποιήσαντες μετά τῶν γυναικών αύτων ήμέρας μ' πάλιν άντιπερώσι. Της δὲ περά πρός αύτην, ούτε μην έχείνη πλησιάζει έτέρω άνδρί διά πολλήν εὐλάβειαν. Εί δὲ συμβή στεϊραν έν αύταζς εύρεθηναι, μέχρι πενταετίας διαπερών ό άνηρ αύτης και συγγενόμενος αύτη, έαν ού τέκη, ούκέτε προσεγγίζει αύτη. Διά τοῦτο οὐδὲ πολυάνθρωπός έστιν ή χώρα αὐτῶν, διά τε τὴν όλιγοδείαν καὶ τὴν φυσικήν έγκράτειαν. Τὸ, δὲ ποταμόν φασι δυσπερατότατον είναι διά τον λεγόμενον όδο[ντο]τύραννον. Ζώον γάρ έστιν άμφίδιον, μέγιστον λίαν, έν τῷ ποταμῷ διαιτώμενον καλ δυνάμενον έλέφαντα καταπιείν όλόχληρον. δ έν ταζς μέν ήμέραις της περαιώσεως των άνδρων έχείνων άφανες γίνεται κατά θείαν πρόστα-

ξιν. Οθ μέγν δε άλλά και δράκοντές είσιν εν τοις έρτ.- A dies quibus Brachmanes ad suas uxores trajiciunt μοτέροις τόποις έχείνοις μέγιστοι σφόδρα, πηχών ο' τὸ μέγεθος καὶ τὸ πάχος πολύ καὶ φρικωδέστατον, καλ την σοφίαν του Δημιουργού καλ δόξαν φαινόμενοι προφανώς εκδιηγούνται. Καὶ οἱ μεν σχορπίοι πάλιν εύρίσκονται πηχυαίοι, οἱ δὲ μύρμηκες παλαιστιαίοι. Δ:δ καὶ δυσδιόδευτοί είσιν οἱ ἐρημικοὶ τόποι ἐκεῖνοι καὶ ἀοίκητοι διὰ τὰ φοδερώτατα θηρία τε καὶ ἰοδόλα. Έλέφαντες δὲ γίνονται κατά τὰς χώρας ἐκείνας πλείστοι, ώς και άγεληδον παραπορευόμενοι βόσκεσθαι.

'Αμέλει γέ τοι καὶ ὁ μέγας Καισάριος, άδελφὸς του μεγάλου Γρηγορίου, διαφόρων έθνων καλ ήθων καλ τρόπον τε καλ νόμον έξηγούμενος έν έπιτομή τοιάδε φάσχει. Έν γάρ έχάστη χώρα χαὶ έθνεσιν, έν τοίς μέν έγγραφος νόμος έστιν, έν τοίς δὲ ή συν- Β ή εια. [Ρ. 154] νόμος γάρ ανόμοις τὰ πάτρια δοχεί. Ων πρώτοι Σήρες (19), τὸ ἄχρον τῆς γῆς οἰχοῦντες, νόμον έγουσε τὸ πατριφον έθος, μή πορνεύειν ή μοιγεύειν ή κλέπτειν ή λοιδορείν ή φονεύειν ή κακουργείν τὸ σύνολον. Νόμος δὲ παρά Βακτριανοίς ήτοι Βραγμάναις ή έκ προγόνων παιδεία και εὐσέδεια, μή κρεωφαγείν ή οίνοποτείν ή λαγνεύειν ή παντοίαν κακίαν διαπράττεσθαι διά πολύν φόδον Θεού και πίστιν, καίτοι γε των παρακειμένων αύτοις Ίνδων τάναντία διαπραττομένων άδεως. Έν δε τοίς ενδοτέροις μέρεσι τούτων άνθρωποδορούντες καλ τούς έπιξενουμένους ά πιρούντες κατεσθίουσιν, ώς Κάδες. Έτερος νόμος Χαλδαίοις και Βαδυλωνίοις άσελγείας άνάμεστος και αίσχρουργίας. "Αλλος δέ παρά Γηλαίοις νόμος, γυ- C ναίκας γεωργείν και οίκοδομείν και τά άνδρων πράττειν, άλλά και πορνεύειν ώς αν βούλωνται, μή κωλυομένας παντελώς ύπο των άνδρων αύτων. Έν αξς ύπάρχουσι καὶ πολεμικώταται καὶ θηρώσαι τὰ μή λίαν Ισγυρότατα των θηρίων, άργουσι δὲ των οἰχείων άνδρών και κυριεύουσιν. Έν Βρεττανία δε πλείστοι άνδρες μιά συγκαθεύδουσι γυναικί, και πολλαί γυναίκες ένὶ ἐταιρίζονται ἀνδρί. ᾿Αμαζόνες δὲ ἄνδρας οὐκ έχουσιν, άλλ' ώς τὰ άλογα ζῶα ἄπαξ τοῦ ἔτους περί την έαρινην Ισημερίαν δπερόριοι γίνονται, καί μιγνύμεναι τοίς γειτνιώσιν άνδράσιν ώς πανήγυρίν τινα καὶ μεγάλην έορτην τον καιρον έκείνον ηγούνται - έξ ών και κατά γαστρός συλλαδούσαι παλινδρομούσιν οίκαδε πάσαι. Τῷ δὲ καιρῷ τῆς ἀποκυήσεως τὸ μὲν άρβεν φθείρουσι, τὸ ΰὲ θῆλυ ζωογονοῦσι καὶ τιθη- D νούσιν έπιμελώς καλ έκτρέφουσιν.

'Ο μέντοι γε 'Αλέξανδρος μετά την άπο Βραχμάνων ύποστροφήν καταλαδών την Αίγυπτον κτίζει την μεγάλην 'Αλεξάνδρειαν είς ίδιον δνομα, πάλαι 'Ραχάστην λεγομένην. "Ης ἐπεθύμησε τὴν λίμνην θεάσασθαι διὰ τὰ ἐν αὐτῆ μυθευόμενα. Πολλὰ μὲν οὖν τέρατα και δυείρατα παρεκρούσατο, της τε των Χαλδαίων γνώσεως κατεφρόνησε, και σύν όλίγαις ναυσίν έπὶ τὴν εἰρημένην λίμνην διαδάς τό τε τῆς κεφαλῆς

nusquam exstat. Sunt et in solitudinibus locorum istorum dracones ingentes, longitudine 70 cubitorum, mole ac crassitie horribili, qui palam se conspectui offerentes opificis sapientiam ac majestatem demonstrant. Inveniuntur etiam scorpii cubitales, formicæ palmi magnitudine. Itaque istæ solitudines transitu difficiles sunt et desertæ propter bestias terribiles admodum ac venenum ejaculantes. Elephanti istis in locis nascuntur plurimi, ita ut armenta tota simul pascantur.

Enimivero magnus ille Cæsarius, Gregorii Ma-

gni frater, diversarum gentium mores et leges compendio enarrans, sic ait : Apud omnes gentes et ubique locorum aut lex scripta est aut consuctudo obtinet. Nam a majoribus tradita pro lege habentur. Primi Seres, qui extremum 270 terræ habitant, pro lege habent consuetudinem a majoribus ad se propagatam, ut omni stupro, adulterio, furto, convicio, cæde ac maleficio abstineant. Apud Bactrianos seu Brachmanas lex est, institutio et pietas a majoribus accepta, quod neque carnem edunt neque vinum bibunt, et quod ob fidem et metum Dei constantem omnem lasciviam atque flagitium vitant, cum quidem vicini Indi nullo metu contrariam vitæ rationem teneant, et in interioribus regionibus carnibus humanis vescantur hospitesque jugulatos devorent, veluti Cabes. Chaldaorum et Babyloniorum leges plenæ sunt impudicitiæ atque turpitudinis. Agelæis lex est ut mulicres terram colant atque ædificent, et ea quie virorum sunt regant, ac sua libidine nihi! impedientibus maritis scortentur ; sunt inter eas etiam bellico-

sissimæ, et quæ feras, nisi quæ sunt robustissimæ,

venentur: imperant autem suis maritis. In Bri-

tannia compluribus viris una est communis mulier,

multæque mulieres uni viro copulantur. Amazones

autem maritos nullos habent, sed brutorum in

morem semel quotannis extra suos fines profectæ

cum vicinis maribus concumbunt, id tempus so-

lemne ac festivum agitantes: et postquam conce-

perunt, omnes domum redeunt. Ubi pariunt, mares

perdunt, femelias tollunt accurateque alunt et edu-

Cæterum Alexander, a Brachmanibus reversus, Ægypto occupata, 271 Alexandriam de suo nomine condidit, antiquitus Racastam dictam. * Cujus paludem videre cupiebat ob ea quæ de ea fabulose jactabantur. Itaque multis ostentis et insomniis contemptis, spreta etiam Chaldæorum divinatione, cum paucis navibus paludem eam accessit. Ibi imbre ac turbine subito exorto, amisso capitis diade-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ

(19) Hi ubi fuerint et quales, disputabimus alibi. In margine erat: Ούχ οίδα τίνες είσί. Θαυμαστόν δὲ εἴ τινές που τοιοῦτοί είσιν. Quid autem sint Cabes 9 nescio, nisi si forte nomen est Indicae

gentis hominivoræ. Neque Agelæos proprio sic dicto nomine novi. Et historia, docet ante haç verba p. 271, v. 2, cujus paludem aliquid excidisse. XvL.

mate, ægre in terram enavit. Statimque a Casan- Α διάδημα ἀπέβαλεν, διάδου καὶ λαίλαπος καταρβαγένdro duce exercitus sui veneno exhibito doloribus laniatus est. Ita Alexander tot rebus præclare gestis mortuus est, cum regnasset annos duodecim et sex menses, vixisset autem triginta duos.

Hierosolymis quondam in Persidem profectus quosdam Judæos in exercitum adsciverat. Fuit inter hos præstantissimus Mosomachus, et ingenio optimo præditus et sagitta scopum tangendi peritissimus. Is cum Babylonem iretur et quidam ariolus auspicio suo exercitum moraretur, causam cur substitisset populus scitatus, cum auspex ave monstrata dixisset, si ea immobilis maneret, porro volaret, procedendum, sin retro volaret, recedendum ipsis esse, his auditis clam ducto arcu avem dejecit. Quod cum et ariolus et reliqui isto errore capti ægre ferrent, arrepta Mosomachus 272 ave, Quid inquit, infelices, me culpatis? Quonam modo avis ne suam quidem ipsius salutem prævidens vobis commodum vestrum denunliasset? quæ futura prænosse quivisset, nunquam profecto huc venisset. Hoc dicto magnum iis pudorem incussit.

Verum Alexander infinitas alias victorias commemoratu difficiles et quavis oratione superiores retulit. Itaque eum vates sanctus prævidit specie volantis pardalis, celeritatem nimirum ac velut C igneam vehementiam præsagiens, qua is erat subito mundum victoriis et tropæis suis pervolaturus. Idem Alexander cum de quodam philosopho audivisset mundos esse infinitos, alte ducto gemitu, Et ego, ait, ne unum quidem adhuc subegi ! Adeo magnanimus erat atque temperans : erat enim ab Aristotele omni doctrina informatus. Non desunt qui eum Dario victo in deterius mutasse animum ac se voluptatibus corporis dedisse affirment : etenim qui olim Darii filias ne videre quidem sustinuisset, is et Persico amictu postea usus decem millia juvenum præsidii loco circa se habuit ac 500 pellicibus usus est, Macedonicamque regum consuctudinem prorsus in Persicam mutavit. Qua de causa etiam permultos Macedonici exercitus ductores interfecit.

Mortuo Alexandro, regnum ejus in multas divisum est partes. Perdiecæ Macedonicum regnum sorte obtigit, Ptolemæo Lagi filio Ægyptus 273 et Alexandria, Seleuco, qui et Nicanor dicitur éo quod ad Babylonem duxisset ac barbaros superasset, Syria et Babylon, Antigono Cilicia, quæ est ad Taurum, Philoni Media, Pythoni Phrygia et Lydia, Meleagro Paphlagonia, Eumeni Cappadocia, Casandro Lycia ad Hellespontum, Lysimacho Thracia, Antipatro Pontus, Oxyartæ Bactriana, Philippo Dragæna, Poro India, Phratapherni Parthia et Hyrcania, Tripolemo Persis, Arcesilao Mesopotaτος πολλού, και μόλις έπι την γην διενήξατο. Και παραχρημα ύπο Κασάνδρου του ίδίου στρατηγού φάρμαχον δεξάμενος έσπαράχθη. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοσούτοις κατορθώμασι τον βίον μετήλλαξε, δυσί καί δέχα χρόνοις πρός μησίν έξ της άρχης άπολαύσας, β: ώσας δὲ τὰ πάντα ἔτη δύο καὶ τριάκοντα.

'Ανερχόμενος δέ ποτε άπό Τερουσαλήμ είς Περσίδα έλαδέ τινας των Τουδαίων πρός συμμαγίαν, έν οίς ήν τις ὑπερέχων, ὀνόματι Μοσόμαχος, κατά ψυχήν μέν ἄριστος, τοξότης δὲ [Ρ. 155] εὐστοχώτατος. δ; διιόντων την ἐπὶ Βαδυλώνα όδον, καὶ μάντεώς τινος όρνιθευομένου καλ πάντας ἐπέχοντος, ἡρώτησε την αλτίαν της παραμονής του λαού. Καλ ὁ όρνεοσχόπος ὑποδειχνὺς τὸν δρνιν ἔφη. "Αν μὲν ἀσάλευbonum universis portendi ut ibi maneant, sin B τος μένη, προσμένειν συμφέρον πάσιν, αν δ' άναστάς είς τουμπροσθεν πέταται, προάγειν, εί δ' δπισθεν, άναχωρείν αύθις. Καὶ ταῦτα ἀχούσας Μοσόμαχος παρά τοῦ μάντεως, καὶ λάθρα τόξον έλκύσας, βάλλει τον δρνιν. Έφ' οίς του μάντεως γαλεπήναντος και πάντων των τη πλάνη δεδουλωμένων, λαδών είς χείρας τον δρνιν Μοσόμαχος έφη Τί μοι μέμφεσθε, κακοδαίμονες; Πώς γάρ ούτος, μή την έαυτου σωτηρίαν προγινώσχων, το ήμετερον συμφέρον προανήγγειλεν; Εί γάρ ήδύνατο προειδέναι το μέλλον, ούχ αν είς τον τόπον τούτον ήλθε. Καὶ ταύτα εἰπόντος αὐτοῦ κατησχύνθησαν σφόδρα.

Πολλά μέν ούν και άλλα μυρία τρόπαια και δυσξιήγητα και λόγον ὑπερδαίνοντα εἰργάσατο. Και διά τούτο πτηνήν πάρδαλιν ό προφήτης αύτον προδλέπει, τὸ ταχὸ καὶ σφοδρὸν καὶ πυρώδες καὶ τὸ ἄφνω διαπτήναι την οίκουμένην μετά τροπαίων και νίκης προϋποφαίνων. Ήχουσε δε καί τινος φιλοσόφου είπόντος δτι ἄπειροι χόσμοι είσλ, χαλ μεγάλα στενάξας έφη · Είτ' ἀπείρων δντων μηδ' ένδς έγω κεκράτηκα! Ούτως ήν μεγαλόφρων και μεγαλόψυχος και σώφρων . Άριστοτέλει γάρ μαθητευθείς πάσαν λογικήν έπιστήμην είς άχρον έπαιδεύθη. Φασί δέ τινες ότι μετά την νίκην Δαρείου διαφθαρείς του νούν πρός τάς του σώματος ήδονάς διώλισθεν ό μηδ' άνασγόμενος πρότερον τάς Δαρείου θυγατέρας θεάσασθαι, Περσικήν τε στολήν ενδυσάμενος μυρίοις νέοις έδορυφορείτο και τριακοσίαις παλλακαίς έγρητο, ώς την Μακεδονικήν πάσαν των βασιλέων συνήθειαν είς Περσικήν μετελθείν. "Οθεν και εξάρχους ανδρας των Μακεδονικών ταγμάτων πλείστους άνείλε.

Μετά δε την 'Αλεξάνδρου τελευτήν είς πολλάς άρχὰς ή βασιλεία αὐτοῦ διηρέθη, καὶ Περδίκκας μέν την Μακεδονίας έκληρώσατο βασιλείαν, Πτολεμαΐος δε ό Λάγου Αίγύπτου και 'Αλεξανδρεία;, Σέλευχος ὁ καὶ Νικάνωρ διά τὸ ἀναδῆναι εἰς Βαδυλώνα και κρατήσαι των βαρδάρων, Συρίας και Βαδυλώνος, 'Αντίγονος της πρός τῷ Ταύρφ Κιλικίας, Φίλων Μηδίας, Πύθων Φρυγίας καλ Αυδίας, Μελέαγρος Παφλαγονίας, Εύμένης Καππαδοκίας, Κάσανδρος Λυκίας και Έλλησπόντου, Λυσίμαχος Θράκης, 'Αντίπατρος Ποντικής, 'Οξυάρτης Βακτρικής, Φί.ιππος Δραγαίνης, Πώρος Ίνδίας, Φραταφέρνης

κατ' άλλήλων επανιστάμενοι, εως ή Ρωμαίων άρχη principatus omnes abolevit. τάς τοπαργίας πάσας κατέλυσε.

[Ρ. 156] 'Ο μέντοι Κάσανδρος Θεσσαλονίκην την τοῦ 'Αλεξάνδρου θυγατέρα ποιησάμενος γυναίκα είς δνομα ταύτης κτίζει, πόλιν Θεσσαλονίκην. Οἱ δὲ Αίνείαν ταύτην κτίσαι μετά τὸ ἀποφυγείν τὸν Τρωίκλν πόλεμον, όθεν καὶ ή χώρα λέγεται Αίνέα. Οἱ δέ φασι Φιλίππου τοῦ 'Αμύντου είναι θυγατέρα την Θεσσαλονίκην το δε έν τη Παλλήνη φρούριον παρ' αύτου του Αίνείου οίχοδομούμενον, έπει παρά των ύπ' αύτον άκήκοε γεγενήσθαι αύτῷ θυγατέρα καλ Κασάνδραν όνομασθήναι, καὶ αὐτὸς αὐτὸν τὸν τόπον Κασάνδρειαν ώνόμασε, και στήλην λιθίνην γυναικός β supra murum posuit. σχήμα έχουσαν και πρός Τροίαν βλέπουσαν έπάνω τοῦ τείχους ἔστησε.

Τότε και Αίσωπος ό μυθογράφος ήκμαζε, και 'Αναξίμανδρος, δς είπε την γην μέσην είναι του παντός κόσμου, και τον ήλιον ούκ ελάττω της γης, άργήν τε πάντων τὸν αἰθέρα, καὶ πάντα ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι καλ είς αὐτὸν ἀναλύεσθαι. Έξέθετο δε καλ τάς Ισημερίας και τάς τροπάς του ένιαυτου και τά λοιπά, καθώς ξμπροσθεν λέξομεν.

Πυθαγόρας δὲ ὁ Σάμιος την ἀριθμητικήν Εγραψε καὶ ἀσωμάτους δυνάμεις καὶ άργλς ἐδόξαζεν. Οῦτος και τὰ Χρυσά έπη έγραψεν, άτινα, ώς έν κεφαλαίω είπειν, διαγορεύουσε τάδε · Πρώτα μέν προτρέπει τό C θείον τιμάν ώς χρή, δεύτερον τούς κατά δύναμιν όμοιωθέντας αὐτῷ, τρίτον τῶν σωματιχῶν δυνάμεων ύπερέγειν, τέταρτον έαυτον αίδείσθαι πανταγού, πέμπτον δικαιοσύνης ἐπιμελεϊσθαι πανταχοῦ, ἔκτον τὸν ἀπό τῆς θείας χρίσεως ἀπονεμηθέντα χλῆρον άσπάζεσθαι, Εδδομον πρός το βέλτιον άελ την γνώμην μεθιστάνειν, δγδοον άνεξαπόσπαστον είναι καλ άδούλωτον διόλου πρός την της άρετης τήρησιν, Εννατον είδουλία πρό των έργων χρησθαι, έξ ής τὸ άμεταμέλητον εν τοῖς Εργοις παραγίνεται, δέκατον οἰήσεως καθαρεύειν, ένδέκατον πράους καλ άοργήτους καλ άνεκτικούς πρός τούς έντυγχάνοντας είναι, δωδέκατον τό σώμα καὶ τὰ ἐκτὸς πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς συνεργίαν μεταρφυθμίζειν • Ταύτα, φησί, πόνει, ταῦτ' ἐχμελέτα, τούτων χρή ἐράν σε · Ταῦτά σε D His incumbe animo, his operamque impende et amoτης θείας άρετης είς ίχνια θήσει . . άντι του, Ταύτα πάντα είς την πρακτικήν φιλοσοφίαν ενάξει και είς τήν θεωρητικήν έπιστήμην ήτοι τήν κατά νουν ἐνέργειαν, νοοῦντα τὰ νοητὰ, καὶ άρχή σοι πάνυ καλλίστη γενήσεται, και όμοιωθήση Θεώ διά τῆς των άρετων έργασίας. Διὸ καὶ βουλόμενος τὸν άκροατην όλοσχερώς πρός την των καλών έργασίαν διαναστήσαι δρχώ τὰ λεχθέντα πιστοῦται, λέγων οῦτως. • Ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρα ψυχά παραδόντα [Ρ. 157] τετρακτύν, παγάν ἀενάου φύσεως. > 'Ο δε δρκος γίνεται αύτοζς καλ δόγμα. Ούτος ὁ Πυθαγόρας μετεμψύχωσιν εδογμάτιζεν. Αν θέλων χυρώσαι Ελεγεν έπυτον πρό των Τρωϊκών Αίθαλίδην γεγονέναι, έν δὲ τοῖ; Τρωϊκοῖς Εύφορδον, μετά δὲ ταῦτα Έρμό-

Haoblac xal Ypxaviac, Toinbleuoc Heoriboc, xal A min. Neque hi ante finem fecerunt mutuis se.e Μεσοποταμίας 'Αρκεσίλαος. Καὶ οὐ διέλιπον δεὶ bellis infestandi quam Romanum imperium istas

> Casander Thessalonica Alexandri filia dueta de ejus nomine urbem Thessalonicam condidit. Alii ab Ænea conditam aiunt, cum is Trojanum bellum fuga evasisset : ideo regioni nomen Enea esse. Alii Thessalonicam perhibent filiam fuisse Philippi Amyntæ filii. Is arcem quæ Pallenæ est, ab ipso exstructa Ænea, cum ex subditis cognovisset filiam sibi natam ac Casandram nominatam esse, ipse eum locum Casandream appellavit, statuamque lapideam mulieris forma ad Trojam respicientem

Eo tempore floruit etiam Æsopus, fabularum conditor, et Anaximander, qui terram in medio universi esse dixit, solem terra non minorem, principium omnium rerum aerem, ex quo omnia oriantur inque 274 eum dissolvantur. Æquino. ctia etiam et solstitia anni exposuit, et alia quæ deinde referemus.

Pythagoras autem Samius scientiam numerorum scripsit opinionisque de facultatibus atque principiis incorporeis auctor fuit. Composuit etiam aureum, quod vocatur, carmen. Cujus hæc est summa: Primum caput hortatur ad numen rite colendum; 2. Eos qui ei facultate sunt æquali ; 3. Jubet se supra corporeas facultates attollere : 4. Sui ipsius ubique verecundia moveri ; 5. In omni re justitize curam habere ; 6. Sorte, quæ divino judicio obtigit, contentum esse; 7. Sententiam semper ad id quod melius est accomodare; 8. Ita virtutem colere, ut punquam ab ejus cultu abstrahi aut alio in servitutem abduci te sinas ; 9. Ante factum rationes probe subducere; 10. Vacare opinione; 11. In consuctudine cum hominibus placidos se, iræ vacuos et patientes præbere ; 12. Corpus et fortunte bona ita comparare ut virtuti sint adjumento. Sie autem claudit carmen :

Divinæ hæc'te in virtutis vestigia ducent. [rem. Hoc vult dicere : Hee te ad philosophiam, cujus in agendo vis est, perducent, et ad contemplatricem scientiam, nempe ut mente suam vim exercente, ea percipias quæ solo intellectu cernuntur; eruntque tibi præclarissimum principium, et actionibus virtutum Dei similis fies. Itaque 275 ut auditorem magis ad honestarum actionum studium excitaret, juramento dictis sidem conciliat in hanc senten-

Per tibi ego divum vera esse hæc juro tetraetyn, Nostram animam qui natura de fonte perenni

Hoe juramentum unum est ex decretis Pythagoric.

Idem animas de corporibus in corpora migrare A τιμον Σάμιον, μεθ' δυ Πύρφον Δήλιον καὶ πέμι τον sensit : quod ut confirmaret, se ante bellum Tro- Πυθαγόραν.
janum fuisse Æthalidem dixit, in bello Trojano Euphorbum, postea Hermotimum Samium, ac.

rursus Pyrrhum Delium, quinto demum loco Pythagoram.

Prior Pythagora fuit Thales, qui naturam rerum explicare conatus initium et finem omnium rerum dixit esse aquam atque ignem: ex his omnia constare: ab his etiam terræ motus, ventorum turbines et siderum motus proficisci.

Primus Thales sapientis nomen reportavit, primusque animam immortalem dixit, atque defectus solis et lunæ et æquinoctia deprehendit. Plurima etiam dicteria reliquit; quorum est etiam famosum illud « Nosce te ipsum.) Nam illud « Sponde, præsto noxa est » Chilonis potius est, qui id sibi vindicavit; et illud « Ne quid nimis.)

Tertius philosophus Empedocles, præter multa alia portentosa decreta, hoc etiam sensit, universi principia esse amicitiam atque discordiam, unitatem intellectu percipi, ignem esse Deum, omnia exigne esse compacta, in eumque omnia resolutum iri. Cui fere Stoici astipulantur, 276 conflagrationem exspectantes. Idem censuit animam in omne brutorum genus transire: ita enim Pythagoræ opinionem seculus ait:

Jamque valete. Deus nunc immortalis et expers Interitus ego sum. Puer et quandoque puella Ipse sui: fruticem memini piscemque marinum Pisæ meque suisse bovem.

Quartus Heraclitus fere Pythagoræ consona propuntiavit. Hæc quoque præterea ejus sunt, corporis quam minimam omnino habendam rationem, idque fimetis abjectius consendum; ac quandiu Deus corpore tanquam instrumento uti præcipiat, ejus necessitatibus quam minimo inserviendum impendio. Vixit tempore Darii Hystaspei. Fuerunt et alii, qui suas de rerum natura opiniones perscripserunt, nihil a dictis discrepantes; quas commemorare non duximus necessarium.

Quintus Anaximander. Is pro rerum principio quamdam infinitam naturam agnovit, unde et cœlum et eo contentus mundus orta sint. Hanc esse sempiternam et senectutis expertem, ab eaque omnes mundos contineri. Idem terram pronuntiavit pendere, nemine eam tenente, et loco manere ideo quod undique æquali intervallo absit; sitam p esse eam in medio, figura rei mobilis ac teretis et niveæ, lapidis instar. Primus iste et æquinoctium observavit, et solstitia, et gnomones horologiorum 277 in usum produxit, omninoque geometricas descriptiones ostendit. Stellas dixit esse orbes igneos ab aere comprehensos : porro exspirationes esse quosdam auræ permeatus, ob quos stellæ videantur, et quibus meatibus obturatis defectus exsistant. Ac juxta horum vel apertionem vel obstructionem lunam modo plenam modo lumine diminutam videri. Solis circulum ad lunæ orbem esse proportione vigintiseptupla. In summo esse solem, in imo orbes stellarum fixarum. Animalia pasci vaporibus a sole elevatis, ventos, cum tenuis-

Πρό τούτου δὲ γέγονε Θαλῆς, δς ἐπικεχὲ[ρηκε φιλοσοφίαν φυσικήν, άρχήν τοῦ παντός καὶ τέλος τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι φήσας, καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ πάντα συνίστασθαι · ἀφ ὧν καὶ τοὺς σεισμούς καὶ πνευμάτων συστροφάς καὶ ἄστρων κινήσεις γίνεσθαι.

"Οτι πρώτος ὁ Θαλῆς τὸ τοῦ σοφοῦ ἔσχεν δνομα, καὶ πρώτος τὴν ψυχὴν εἶπεν ἀθάνατον, ἐκλείψεις τε καὶ ἰσημερίας κατείληφε. Καὶ ἀποφθέγματα πλείστα κατέλιπε, καὶ τὸ θρυλούμενον, «Γνῶθι σεαυτόν.» Τὸ γάρ, « Ἐγγύα, πάρα ὁ ἄτη, » Χίλωνος μαλλόν ἐστιν, ιδιοποιησαμένου αὐτὸ καὶ τὸ, «Μηδὲν ἄγαν.»

Τρίτος φιλόσοφος Έμπεδοκλῆς. Ούτος μετά πολλάς τερατολογίας έδογμάτισε καὶ ταῦτα, τὴν τοῦ παντὸς άρχὴν νεῖκος καὶ φιλίαν λέγων, καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν Θεὸν, καὶ ὅτι ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνίσταται καὶ εἰς πῦρ αὐθις ἀναλύεται, ῷ σχεδὸν καὶ οἱ Στωῖκοὶ συντίθενται, ἐκπύρωσιν προσδοκῶντες. Οὕτος εἰς πάντα τὰ ζῶα τὴν ψυχὴν μεταλλάττειν εἴρηκε, τῷ Πυθαγόρου δόγματι κατακολουδῶν. ε Χαίρετε γὰρ, φησὶν, ἐγὼ ὅδ' εἰμὶ Θεὸς ἄμ-δροτος, οὐκέτι θνητός. Ἡτοι μὲν πρῶτα κοῦρος ἐγενόμην κόρη τε καὶ θὴρ καὶ θάμνος καὶ ἐξ ἀλὸς ἔμπνοος ἰχθὺς καὶ ἐν 'Ολυμπία βοῦς. >

Τέταρτος Ἡράχλειτος, καὶ αὐτὸς σχεδὸν σύμφωνα τῷ Πυθαγόρα φθεγξάμενος. Έφη δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι πάντη τοῦ σώματος χρεών όλιγωρεῖν καὶ νομίζειν αὐτὸ κοπρίων ἐκδλητότερον, καὶ ἐκ τοῦ ράστου πληροῦν αὐτοῦ τὰς θεραπείας, ἔως ἀν ὁ Θεὸς ὥσπερ ὁργάνω τῷ σώματι χρῆσθαι ἐπιτάττη. Οὕτος ῆν ἔπὶ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου. Ἐγένοντο δὲ καὶ ἔτεροι φυσικὰς δόξας καὶ αὐτοὶ γράψαντες, μηδὲν ἀπεμφαινούσας τῶν προειρημένων, ἄς οῦκ ἀναγκαίον ἡγησάμεθα γραφῆ παραδοῦναι.

Πέμπτος 'Αναξίμανδρος. Οδτος άρχην έφη των δυτων φύσιν τινά τοῦ ἀπείρου, ἀφ' ής γενέσθαι τοὺς ούρανούς και τον έν αὐτοίς κόσμον · ταύτην δ' άίδιον είναι και άγήρω, και πάντας περιέγειν τους κόσμους. Ούτος και την γην είρηκε μετέωρον είναι, ύπο μηδενός χρατουμένην, μένουσαν δὲ διὰ τὴν όμοίαν πάντων άνάστασιν. Καὶ χεζοθαι ταύτην μέν μεσαιτάτω, τὸ δὲ σχημα αὐτης ὑγρὸν, στρογγύλον, χιονῶδες, λίθω παραπλήσιον. Πρώτος [P. 158] δὲ αὐτὸς καὶ ίσημερίαν εδρε καὶ τροπάς καὶ ώρολογίας γνώμονά τε είσηγαγεν, όπερ έστι το έν τοίς ήλιοτρόποις πηγνύμενον, καὶ όλως γεωμετρίας ὑποτύπωσιν Εδειξε. Τὰ δὲ ἄστρα φησί γενέσθαι κύκλον πυρό;, περιληφθέντα δε ύπο άξρος. Έκπνος; δε είναι πόρους τινά; αὐρώδεις, χαθ' οῦς φαίνονται τὰ ἄστρα. διό φησι καὶ ἐπιφρασσομένων τῶν ἐκπνοῶν τὰς έκλείψεις γίνεσθαι. Την δέ σελήνην ποτέ μέν φαίνεσθαι πληρουμένην, ποτέ δέ μειουμένην παρά την των πόρων επίφραξιν ή άνοιξιν. Είναι δε τον χύχλον του ήλίου έπτακαιεικοσιπλασίονα της σελήνης, καί άνωτάτω μέν είναι τον ήλιον, κατωτάτω δε τούς

γίνεσθαι έξατμιζόμενα ύπό του ήλίου, άνέμους δέ γίνεσθαι των λεπτοτάτων άτμων έχ του άέρος άποχρινομένων καὶ όταν άθροισθώσι κινουμένων, ὑετοὺς בשל ביצ דחב מדעונסט דחב בצ דמי שם לאומי מעמנוסטעבπαραπλήσιον γενέσθαι.

"Εκτος 'Αναξιμένης. Ούτος άξρα ἄπειρον την άργην έφη είναι, έξ ου τὰ γινόμενα καὶ τὰ γεγονότα και τά ἐσόμενα και θεούς και θεία γίνεσθαι. Την δὲ γην πλατείαν έπ' άξρα δγουμένην, 'Ομοίως δέ ήλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ άλλα ἄστρα πάντα πύρινα δυτα επογεζοθαι τω άξρι διά τὸ πλάτος. Γέγους δὲ τά άστρα έχ γης διά τὸ την ίχμάδα έχ ταύτης άνίστασθαι, ής άραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι είναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις εν τῷ τόπω τῶν ἀστέρων, συμ. Β περιφερομένας έχείνοις. Ούτος ήχμασε κατά τούς γρόνους 'Αλεξάνδρου τοῦ Μαχεδόνος, οὕτινος καὶ διδάσχαλος γέγονεν.

"Εδδομος 'Αναξαγόρας, δς έχαλεῖτο Νοῦς, ἐπειδή ύλην και νούν πάντων άρχην και φρουρόν είπε, και τον μέν νουν ποιούντα, την δέ δλην γινομένην. "Οντων γάρ πάντων έμοφυων ὁ νοῦς ἐπελθών διεκόσμησεν. Οδτός έστιν ος τον ήλιον είπε μύδρον διάπυρον, τουτέστι πύρινον λίθον : μύδρος δ' έστὶ σίδηρος άργος πεπυρακτωμένος. Το δ' Επος .

Ήέλιον πυρόεντα μύδρον ποτέ φάσκεν υπάρ-

Kal διὰ τοῦτο θανεῖν μέλλεν 'Araξαγόρας, ότι και μείζω της Πελοποννήσου τον ήλιον έλεγεν. Οδτος Κλαζομένιος ων άγέλαις τε και καμήλοις τά ξαυτού άνηχε. Περί τούτου Εση 'Απολλώνιος ό Τυανεύς προδάτοις μάλλον ή άνθρώποις φιλοσοφήσαι. 'Ο δὲ Θηδαίος Κράτης χατεπόντωσε τὴν ούσίαν, ούτε προδάτοις ποιήσας έπιτήδεια ούτε άνθρώποις. Ούτος ήχμασε κατά το πρώτον έτος της πη' 'Ολυμπιάδος · καθ' ον και Πλάτων λέγεται γεγενήσθαι.

[Ρ. 159] "Ογδοος 'Αρχέλαος. Οδτος έφη την μίζιν της ύλης όμοίως 'Αναξαγόρα, καὶ τὰς ἀργὰς ώσαύτως. Φησί δε καί περί των ζώων ότι θερμαινομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἔν τῷ κάτω μέρει, ὅπου τὸ θερμόν καὶ τὸ ψυγρὸν ἐμίσγετο, ἀναρανῆναι τά τε ζωα και οι άνθρωποι, υστερον δε αυτοίς ή εξ άλλή- D λων γένεσις έπηχολούθησεν. Ήχμαζε δέ και αύτός χατά τούς χρόνους 'Αναξαγόρα, συνέταξε δὲ χαὶ quotologíav.

"Εννατος Πλάτων, μαθητής Σωχράτους · ὁ δὲ Σω-

τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων χύχλους. Τὰ δὲ ζώδια (20) A simi vapores ex aere secernuntur, qui collecti commoveantur, pluvias ex exhalationibus a sole sursum elevatis. fulgura, cum ventus erumpeos nubes scindit. Hominem ab initio piscis similem natum fuisse.

νης, άστραπάς δὲ, ὅταν ἄνεμος ἐχπίπτων διίστησι τὰς νεφέλας. Τὸν δὲ ἄνθρωπον κατ' ἀρχάς ἔχθοῖ

Sextus fuit Anaximenes. Is aerem infinitum siatuit rerum principium; ex eo quæ sunt, quæ fuerunt, omnia ortum habere. Esse deos et reg divinas. Terram latitudine sua aeri incumbere. Similiter solem et lunam et reliquas stellas, cum ignea sint omnia, ab aere propter latitudinen gestari. Stellas ex terra ortas eo quod ex ea humor effertur, quo attenuato ignis exsistat. Esse etiam terrenas quasdam naturas in loco stellarum, quæ una cum his circumagantur. Hic floruit ætate Alexandri Macedonis, cujus etiam præceptor fuit,

278 Septimus Anaxagoras, cognomento Mens, quod omnium rerum principium ac conservationem materiæ ac menti ascriberet, ita quidem, ut hæc efficeret, ex illa res fierent. Etenim cum omniz essent ejusdem naturæ et confusa, mentem supervenisse ac ea secrevisse et in ordinem adduxisse. Is est qui dixit solem esse massam ferri candentem, id est lapidem igneum. Ea de versus feruntur tales:

Candentem ferri massam quod dixerat esse

Solem, vix mortem fugit Anaxagoras,

et quod solem Peloponneso majorem dixisset. Clazomenis oriundus fuit. Agros suos ovibus et camelis pascendos reliquit. Itaque Apollonius Tyaneus eum ovibus magis quam hominibus philosophatum dixit. At Crates Thebanus in mare abjectis suis opibus neque ovium neque hominum utilitati inserviit. Floruit circa primum annum Olympiadis octogesimæ octavæ; quo tempore etiam Plato exstitisse dicitur.

Octavus Archelaus, Hic Anaxagoræ sententiam de mixtione materiæ et principiis secutus est. De animalibus dixit, cum primum terra incaluisset imis partibus, ubi calidum et frigidum commiscebantur, exstitisse et animalia et homines : postea iis evenisse ut sui simile procrearent. Æqualis fuit Anaxagoræ, et librum de natura rerum composuit.

Nonus Plato, discipulus Socratis, qui Archelanm

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(20) Haud scio an hanc vocem de Zodiaci signis voluerit intelligi. Cæterum ex Diogene Laertio, ex Plutarcho de philosophorum placitis, ex Cicerone et alis malo repetere lectorem ea quæ huc per-tinent, quam ipse ei ista annotando molestus esse. Nec mendas quidem omnes emendare hic institui, qualia sunt de terræ forma, το σχήμα αυτής όγρου στρογγύλου χιονώδες λίθω παραπλήσου, quæ asterisco notavi. Versus de Anaxagora sunt Diogenis Lacrrtii Sed distichon posterius omissum est. Plato non procul a fine Phædonis Socratem facit de illo querentem, quod de mente sententiam non tenuisset. Sed hæc alio pertinent. Platonis locus quem Cedrenus citat ex Legibus, est duabus a principio libri de Legibus quarti paginis (p. 716 st.). De diis deorum et Cœli progenie locus est in Timæo. Locus de Jove volucrem currum agente est in Phædri pagina quarta.

physicum audiverat, 279 et omnium suorum dis- Α κράτης μαθητής 'Αρχελάου του φυσικού · Εσχε δε cipulorum præstantissimum habuit Platonem. Is universi principia sensit Deum, materiam et exemplar, quod et cogitationem Dei et ideam, quasi effigiem quamdam, appellat, cui intentum Deum omnia fabricatum ait. Deum corporis, figuræ et interitus expertem facit, ac quem soli sapientes cognoscere queant. Ab hoc dicit universum factum esse et temperari ejusque providentia regi. Materiam omnium rerum subjectum, quam et nutricem nominat; qua formis distincta primo quatuor elementa orta, ex his deinde mundum confectum. Sie in libro de Legibus scribit : c Deus quidem, ut antiquo etiam sermone perhibetur, principium, finem ac medium omnium rerum habens, recta secundum naturam progreditur via. Hunc vero semper comitatur justitia, eorum qui a divina desciverunt lege ultrix. Eam, quicunque beatus est futurus, observans humiliter ac composite subsequitur. Si quis vero arrogantia elatus aut opibus superbiens petulanter incedat, is a Deo descritur. Cæterum materiam juxta Deo æternam, mundumque semper suisse asserit, qui sit ex materia sactus. Jam quod nunquam cœpit, consentaneum haud dubie est id nunquam desiturum. Alios quoque infinitos deos statuit, ut cum dicit : Dii deorum quorum ego opifex et pater. Aliquando et definite dicens Magnus quidem in cœlo Jupiter volucrem currum agens. Item cum recenset seriem cœlo ac terra prognatorum. 280 Unico Deo statuto C introducit etiam natos deos; quibus cum intercundi necessitatem ortus suus imponat, eos voluntate Dei immortales redigi. Idem universi Opificem curam rerum humanarum gerere ac patienter quosdam improbos et scelestos ferre ostendit; tum quid eos damni maneat, ac exitium quo tandem sint funditus perituri, demonstrat; docetque, tamen etsi aliquandiu videantur beati esse tales, eos tamen post aliquod tempus ipsos domum urbemque pessundaturos. Idem in Phædone scribit : « Is quidem qui sacris initiatus et lustratus non est, ad inferos devenit; inde migrans cum Deo habitabit. > Et rursus : (Qui enim juste ac sancte vixit, is post mortem apud insulas beatorum, omnis mali expers, in summa felicitate vitam ducet. Qui autem impie D πάση εύδαιμονία, κακῶν ἐκτὸς, τὸν δὲ ἀδίκως καὶ et injuste vixit, is ad judicii carcerem, quem Tartarum dicunt, atque ad Acherontem et Cocytum proficiscitur. , Demones quoque Plato agnovit, alios bonos, malos alios. Animam aliquando ortu interituque carere pronuntiat, ut in his verbis : 4 Omnis anima immortalis est. Quod enim semper movetur, id immortale est. > Aliquando ei ortum interitumque tribuit, respectu scilicet divinæ voluntatis. Alias compositam, natam, interitui obnoxiam, rursus immortalem'; judicium quoque post mortem fieri, et esse apud inferos tribunal affirmat, ac bonas quidem animas bonam mercedem consequi, malas digna supplicia. Tradit etiam mortuorum 281 animas alias in alia corpora immi-

πάντων των μαθητών ίχανώτερον του Πλάτωνα. Ούτος άρχας είναι του παντός Θεόν και ύλην και παράδειγμα, δ καλ Εννοιαν του Θεού καλ ίδέαν καλεί, οίον είχονισμά τι, ψ. προσέχων, φησίν, δ Θελς τά πάντα έδημιούργησε. Καὶ τὸν μὲν Θεὸν ἀσώματον και άνείδεον και άφθαρτον και μόνοις σοφοίς άνδράσι χαταληπτόν, Θεόν μέν λέγων τον ποιήσαντα καλ διακοσμήσαντα τόδε τὸ πᾶν καλ προνοούμενον αύτου, ύλην δε την πάσιν ύποκειμένην, ην τιθήνην καλεί, έξ ής διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεία εξ ων συνέστηκεν ό κόσμος, ώς εν τοίς Νόμοις λέγει • 'Ο μεν δή Θεός, ώσπερ καὶ ὁ παλαιός λόγος, άρχην τε και τελευτήν και μέσα των δυτων άπάντων έχων, εύθεῖαν περαίνει κατά φύσιν περιπορευόμενος. Τῷ όὲ ἀεὶ ξυνέπεται Δίχη, τῶν ἀπολειπομένων του θείου νόμου τιμωρός. Της ό μέν εύδαιμονήσειν μέλλων έχόμενος ξυνέπεται ταπεινώς καί κεκοσμημένως εί δέ τις έξαρθείς ύπο μεγαλαυχίας ή χρήμασιν έπαιρόμενος μεθ' ύδρεως πορεύεται, έρημος ούτος Θεώ καταλείπεται. > Την δέ ύλην σύγγρονον τῷ Θεῷ καὶ τὸν κόσμον ἀγέννητον λέγει έχ γάρ της ύλης συνεστάναι φησίν αὐτόν. Τῷ δὲ ἀγεννήτω ἀχολουθεῖ πάντως καὶ τὸ ἄφθαρτον. Ο αύτος άποραίνεται και άλλους άορίστους θεούς, όταν λέγει * (Θεοί θεών, ών έγω δημιουργός τε καί πατήρ. > Ένίστε δε καὶ ώρισμένους, φάσκων . ('0 μέν δή μέγας εν ούρανῷ Ζεύς πτηνδυ άρμα ελαύνων. > καί δταν γενεαλογή τους Ουρανού παίδας και Γής. Συστήσας δε του ένα Θεον είσάγει καλ θεούς γεννητούς, και διά μέν του γεγενήσθαι αύτούς πάντως άνάγκην έγειν καὶ φθαρήναι, διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ ἀθανάτους πάλιν είναι. 'Ο αὐτός καὶ τὸν του παντός Δημιουργόν δείκνυσι κηδεμόνα καλ μιχρόθυμον έπε τινων άδίχων, καλ την έντευθεν αύτοῖς προσγινομένην βλάδην καλ την ἐσύστερον τούτοις έπιφερομένην πανωλεθρίαν, και ότι εί και δοκεί τισιν είναι πρός μικρόν ὁ ἄδικος, άλλ' ούν μετά τινα χρόνον ξαυτόν τε καλ οίκον καλ πόλιν ἄρδην άνάστατον ποιεί. Ὁ αὐτὸς ἐν τῷ [P.160] Φαίδωνι φησίν ι Ὁ μέν άτέλεστος καὶ ἀκάθαρτος εἰς ἄδου ἀφικόμενος, ἐκεῖ μεταγωρήσας, μετά Θεοῦ οἰκήσει. , Καλ αύθις, « Τὸν μέν γάρ διχαίως τον βίον διεληλυθότα χαλ όσίως, έπειδάν τελευτήση, είς μαχάρων νήσους οίχεῖν έν άθέως είς το της κρίσεώς τε και δίκης δεσμωτήριον, . ο δή Τάρταρου καλούσε, και είς του 'Αχέροντα και Κωχυτόν ίέναι. > 'Ο αύτός παραδέγεται καὶ φύσει; δαιμόνων, και τούς μέν αύτων άγαθούς είναι, τούς δέ φαύλους * καὶ τὴν ψυχὴν ποτέ μέν ἄφθαρτον καὶ άγέννητον, όταν λέγη · « Ψυχή πάσα άθάνατος · τδ γάρ ἀειχίνητον καὶ ἀθάνατον: » ποτὸ δὲ γεννητήν καί άφθαρτον διά την του Θεού βούλησιν, άλλοτε σύνθετον και γεννητήν και φθαρτήν και πάλιν άθάνατον. Καλ χρίσιν φησίν είναι μετά την τελευτήν καλ έν άδου δικαστήριον, καὶ τὰς μὲν ἀγαθὰς ἀγαθοῦ μισθού τυγχάνειν, τάς δὲ πονηράς τῶν ἀχολούθων δικών. 'Ο αύτος και μετενσωμάτωσιν ψυχών δογματίζει, και μεταδαίνειν τὰς ψυχάς εἰς άλλα σώματα

κατ' άξίαν εκάστης, και κατά τινας περιόδους ώρι- A grare, prout quæque meruit, easque statis quibus σμένας άναπέμπεσθαι πάλιν είς τούτον τον χόσμον, πείραν παρεξομένας της έαυτών προαιρέσεως. Καί ότι μετά Διός τινας είναι των ψυχων, και άλλας μετά των άλλων θεών. Είμαρμένην δέ φησιν είναι, ού μέντοι πάντα καθ' εξμαρμένην γίνεσθαι. 'Ο μέν ούν Πλάτων, συναγαγών τὰ τρία μέρη τῆς κατά πάντα φιλοσοφίας, φυσιολογικήν, ήθικήν, καλ λογικήν, ούτως έδογμάτισε. Πλάτων δὲ ἐπωνομάσθη διά τὸ πλατύς είναι τὸ στέρνον. "Αλλοι δὲ ὡς πλατύν ἐν λόγοις Πλάτωνα χληθήναι. Οδτος εδίω ετη πβ'.

Δέκατος 'Αριστοτέλης. Ούτος ακροατής γενόμενος του Πλάτωνος είς τέχνην την φιλοσοφίαν ήγαγε καί λογικώτερος έγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ύποθέμενος, οίον την ούσίαν και το συμδεδηκός, την μέν ούσίαν μίαν τοίς πάσιν ύποχειμένην, τὰ δὲ συμδεδηχότα έννέα χαὶ τὴν μέν οὐσίαν τοιαύτην είναι οἶον Θεόν καὶ ἄνθρωπονκαὶ ζῶον, περὶ ά καὶ τὰ συμδεδηκότα θεωρείται, το μέν ποιονοίον λευκόν, μέλαν · το δὲ ποσόν οἶον δίπηχυ τρίπηχυ, καὶ διπλάσιον καὶ ἢ μισυ καί μεζον, τὸ δὲ πρός τι οἶον πατήρ, υίος, τὸ δὲ ποῦ οίον 'Αθήνησι, Μεγάροις, εν οίκία, εν άγορα, τὸ δε πότε οίον χθές, πέρυσιν, έπὶ τῆς δεκάτης 'Ολυμπιάδος, τὸ δὲ ποιείν οίον γράφειν, τέμνειν, καίειν καλ όλως ένεργείντι, τὸ δὲ πάσχειν οίον τέμνεσθαι, καίεσθαι, τύπτεσθαι, τὸ δὲ ἔχειν οἶον κεκτῆσθαι, ὑπλίεθαι, τὸ δὲ χείσθαι οἶον χατάχειται, ἀνάχειται, κάθτιαι, δέγεται. 'Ο αύτος 'Αριστοτέλης σγεδοντά πλείστα ουμφωνεί [Ρ. 161] τῷ Πλάτωνι, πλήν τοῦ περί ψυ- ς γης δόγματος. Έπιδιαμένειν γάρ φησι, καὶ μετά ταύτα αύτην συναφανίζεσθαι τῷ πέμπτω σώματι: δποτίθεται γάρ οδτος καλ πέμπτον σώμα μετά τῶν άλλων σωμάτων των τεσσάρων, οίον πνεύμα την γάρ ψυχήν όλου του κόσμου φησίν άθάνατον είναι, καί εύτον τον κόσμον άξδιον, την δέ καθ' έκαστον, ώς προείπομεν, άφανίζεσθαι.

"Ότι έπλ 'Αρταξέρξου του "Ωχου ήν ὁ 'Αριστοτέλης, ετελεύτησε δε βιώσας έτη σ'. Έκλήθησαν δε οί μέν άπο Ζήνωνος άπο της ποικίλης στοάς Στωϊκοί, οί δὲ ἀπό τοῦ 'Αριστοτέλους ἀπό τοῦ ἔργου Περιπατητικοί · περιπατούντες γάρ έν τῷ Λυκείψ ἐποιούντο τὰς ζητήσεις.

Ένδεκάτη αίρεσις των Ετωίκων. Και ούτοι ύπμαρμένην τὰ πάντα διεδεδαιώσαντο. Την σελήνην λέγουσιν άθάνατον είναι. Σώμα δὲ λέγουσι γενέσθαι έχ της περιψύξεως του άέρος του περιέχοντος. διό καὶ ψυχήν αὐτήν καλούσεν. 'Ομολογούσε καὶ μετενσωμάτωσιν, ώρισμένων ούσων των ψυχών.

Δωδέχατος Έπίχουρος. Ούτος σχεδόν εναντίαν πάσιν δόξαν έθετο. Άρχας μέν των δλων ὑπέθετο άτόμους και κενόν, κενόν μέν οίου του τόπου των ἐσομένων, ἀτόμους τὴν ῦλην ἐξ ής τὰ πάντα. Έx δὲ των ατόμων συνελθουσών γενέσθαι καλ τον Θεον καλ τά στοιχεία καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὡς μηδὲν μήτε γενέσθαι μήτε έστάναι εί μη έχ των άτόμων ήν. 'Ατόμους δὲ λέγουσι τὸ λεπτομερέστερον, καὶ μεθ'

dam peractis circuitibus in hunc mundum redire, ut sibi suæ voluntatis specimen exhibeant. Esse quasdam animas cum Jove, quasdam cum aliis diis. Fatum quoque esse, sed non omnia fato fieri. Ac Plato quidem tres totius philosophiæ partes complexus, quarum prima de rerum natura, secun!a de moribus, tertia de disserendi est ratione, hujusmodi opiniones tenuit. Nomen Platonis habuit a latitudiné pectoris (est enim Platos Græcis latitudo) vel, ut aliis videtur, ab orationis latitudine. Vixit annos octoginta duos.

Decimus Aristoteles. Is cum audivisset Platonem, artem philosophandi constituit. Disserendi rationem subtiliorem redegit, principia omnium rerum statuens substantiam et accidentia, quorum illa omnium esset subjectum, hæc in novem classes distinguerentur. Substantiam, ut verbi causa, Deus, homo, animal, in quibus nimirum accidentia considerantur, qualitas, ut album, nigrum; quantitas, ut bicubitum, tricubitale, duplum, dimidium, majus; relatio, ut pater, filius; ubi, ut Athenis. Megaræ, domi, in foro; quando, ut heri, superiore anno, decima Olympiade ; actio, ut scribere, secare, urere, atque omnino agere aliquid ; passio, ut secari, uri, feriri ; habitus, ut possidere, armatum esse; situs, ut decumbere, accumbere, sedere, accipere.In plerisque 282 omnibus Aristoteli.cum Platone convenit, excepto de anima judicio. Manere enimeam post corpus sentit, ac postea cum quinto corpore aboleri. Ponit enim hie, præter quatnor corpora, quintum quoddam, velut spiritum. Animam enim totius mundi ait esse immortalem, ipsumque mundum æternum, singulorum autem animas, ut diximus, interire.

Vixit Aristoteles annos 70 et fuit tempore Artaxerxis Ochi, Zenonem secuti philosophi a porticu, quæ ob pieturæ varietatem stoa Pœcile Græcis dicitur, Stoici nominantur, Aristotelei antem Peripatetici a deambulando, quod Græce peripatein dicitur: obambulantes enim in Lyceo disputabant.

Undecima philosophorum secta Stoici, Ili quoque έθεντο άρχην μέν τῶν πάντων Θεόν, και το καθ' εί- η Deum principium omnium rerum statuerunt, contenderuntque omnia fato fieri. Lunam dicunt esse immortalem, corpus ejus natum esse ex seris circumdati refrigeratione. Unde et Psychen, id est animam, eam appellant, cum psychos Græce frigus significet. Numerum animarum definitum statuunt, easque de corporibus in corpora migrare.

Duodecimus est Epicurus. Is fere omnia his contraria censuit. Principia rerum posuit atomos ac inane, hoc ut locum rebus natis recipiendis, atomos ut omnium materiam. Earum atomorum congressu et Deum et clementa et quæ in iis sunt omnia exstitisse; neque quidquam 283 aus ortum ant constare nisi ex atomis. Ita vocant tenuissima corpuscula, quæ centro aut puncto nullo dividì

curam gerere; neque esse aut providentiam ullam nut fatum aliquod, sed omnia fortuito evenire. Habitationem Deo assignat extra mundum, in iis quæ ipse vocat intermundiis; ibi eum otiosum summa in voluptate agere, neque eum aut negotia habere velle aut aliis facessere. Finem bonorum, ac in quem sapientes tendant, voluptatem esse, sive eam quæ mortales sequitur cupiditates, sive eam quæ virtutibus comitatur. Animas esse sanguinem et cum corporibus ut nasci sic etiam interire. Nullum judicium exspectandum aut tribunal metuendum, sed impunes prorsus futuros qui flagitiose vixerunt.

Decimus tertius Sextus et Pyrrho, Sextus quidquam cognosci aut percipi posse negavit, itaque sustinendam assensionem, et resistendum ei ; idemque contra omnes artes atque scientias disputavit. Pyrrho autem philosophus ephecticus appellabatur, quod assensionem tolleret. Disputabat enim contra alium philosophum, qui omnia cognosci ac comprehendi posse contendabat. Sic illi verbis altercantes, alter alterius refellebant opinionem.

Est ergo Academicorum et Pyrrhoniorum et philosophorum peculiaris secta, et Academici vocabantur, quod in Academia commorabantur. 284 Princeps eorum Pyrrho, a quo Pyrrhonii dicti sunt nihil percipi posse affirmavit; jussitque in utramque partem disputare, de neutra quidquam pronuntiare: nihil enim vere neque animo neque sensu C percipi, videri tantum hominibus ita habere.

Hi ergo omnes de universi natura et ortu ea senserunt ac tradiderunt quæ retulimus; infraque Dei cognitionem subsistentes, in rerum caducarum natura studium occupaverunt cognoscenda, ad magnitudinem rerum creatarum stupentes, easque pro numine ipso amplexi. Ita alius aliam creaturæ partem præferentes, Deum horum opificem non agnoverunt. Nos autem deinceps sequentes historias persequi aggrediemur.

Ptolemæus ergo Lagi filius Ægypti regnum annos 40 gessit (ejus ætate Epicurus philosophus innotuit) post Darium Arsamis filium quem Romanorum regum causa referendorum omisimus, regno functum annos 6. Quo interfecto Alexander Persicum regnum abolevit, tractum per annos 240. Alexander totius prope orbis terrarum imperium adeptus, Babylone mortuus, regnum ejus inter proceres divisum est. Ptolemæus Lagi filius Ægypti regnum obtinuit; ac post eum Ptolemæi alii 13 usque ad Cleopatram Dionysii filiam. Asiam universam Antigonus loccupavit. Assyriæ, Babylonis et Palæstinæ regno potitus est Seleucus Nicanor ; 285 cui successit Antiochus filius, et deinceps alii 15 usque ad Antiochum Epiphanem, Seleuci Philopatoris filium. Hoc regnante Hierosolyma denuo capta et res Maccabæorum gestæ templumque, uti prædixe-

possunt. Deum immortalem nullius omnino rei A ων ούκ αν γένοιτο κέντρον ή σημείον οὐδὲν, οὐδὲ διαίρεσις οὐδεμία. Τὸν δὲ Θεὸν ἀξδιον καὶ ἄφθαρτον δυτα μηδ' όλως τινός προνοείν. Και όλως πρόνοια, φησίν, ούχ έστιν, ούδὲ είμαρμένη, άλλ' αὐτοματισμώ πάντα γίνεσθαι. Τὸ δὲ οἰχητήριον τοῦ Θεοῦ ἔξω τοῦ χόσμου είναι λέγει, έν τοίς μεταχοσμίοις ούτω χαλουμένοις τόποις · ήσυχάζων γάρ ήδεται έν τή άχροτάτη εύφροσύνη, και ούτε αύτος βούλεται πράγματα έχειν ούτε άλλω παρέχειν. Τέλος δὲ τῶν ἀγαθῶν καὶ σοφων άνδρων την ήδονην είναι φησιν, είτε την κατά τάς θνητάς ἐπιθυμίας είτε την κατ' άρετην. Αίμα δὶ καὶ τὰς ψυχὰς είναι, καὶ συνδιαλύεσθαι τοῖς σώμασιν ώσπερ καί συγγεννώνται. Κρίσιν φησί μη είναι μήτε δικαστήρια, άλλ' άνευθύνους είναι παντελώς τούς τὰ ἄθεσμα δράσαντας.

Τρισκαιδέκατος Σέξτοι καλ Πύβδωνες, ὁ μὲν μή είναι πάντη γνωστόν και καταληπτόν ό Σέξτος δογματίζων, ἐπέχων καὶ ἐνιστάμενος · ούτος καὶ πρλς πάσαν άντείπε τέχνην καὶ ἐπιστήμην. 'Ο δὲ Πύρρων φιλόσοφος ών έφεκτικός έκαλείτο, ένιστάμενος κατά τοῦ ἐξεναντίας, φιλοσόφου καὶ τούτου δντος. Οδτος πάντα γνωστά [Ρ. 162] και καταληπτά Εφασκεν είναι, και οδτω τά άλλήλων λογομαχούντες άνhoouv.

'Ακαδημαϊκοί και Πυρφώνειοι άλλη αξρεσις φιλοσόφων. Έχλήθησαν δε 'Αχαδημαϊχοί διά τδ έν τή 'Αχαδημία τὰς διατριδάς αὐτούς ποιείσθαι. 'Ων άρξας ο Πύρρων, αφ' οδ Πυρρώνειοι επεκλήθησαν φιλόσοφοι, την άναταληψίαν άπάντων πρώτος είσήγαγεν, ώς ἐπιχειρείν μὲν εἰς ἐκάτερα, μὴ μέντοι άποφαίνεσθαι μηδέν · ούδεν γάρ είναι έλεγεν ούτε νοητόν ούτε αίσθητον άληθές, άλλά δοχείν τοίς άνθρώποις ούτως έχειν.

Ούτοι μέν ούν πάντες ἐπὶ τῆς τοῦ παντός φύσεώς τε και γενέσεως ταύτης, καθώς έξεθέμεθα, έξείπον τή αὐτῶν δόξη, κάτω δὲ τοῦ Θείου πάντες χωρήσαντες περί των γινομένων ούσίαν ήσχολήθησαν, τά μεγέθη της κτίσεως καταπλαγέντες και αύτά το Θείον είναι νομίσαντες, έτερος έτερον μέρος της κτίσεως προκρίναντες, του τούτων Θεόν και δημιουργόν ούκ ἐπέγνωσαν. Ἡμεῖς δὲ τῶν ἐφεξῆς Ιστοριῶν πάλιν την τάξιν άναλαβόντες του λόγου έγώμεθα.

Πτολεμαίος ὁ Λάγου ἐδασίλευσεν Αἰγύπτου Ετη τεσσαράχοντα (ἐπὶ τούτου Ἐπίχουρος ὁ φιλόσοφος έγνωρίζετο) μετά Δαρείον 'Αρσάμου, ον διά τούς των 'Ρωμαίων βασιλείς παρελίπομεν, βασιλεύσαντα έτη ς' ο δν και άνείλεν 'Αλέξανδρος, καταλύσας τήν βασιλείαν Περσών διαρχέσασαν έτη σμ'. Αὐτὸς δὲ τ 'Αλέξανδρος πάσης γης σχεδον χυριεύσας έν Βαδυλώνι τελευτό. Διαιρούνται δέ την βασιλείαν οί μεγιστάνες αὐτοῦ, καὶ βασιλεύουσι Πτολεμαίος μέν δ Αάγου Αίγύπτου και καθεξής Πτολεμαΐοι ιγ' έως Κλεοπάτρας θυγατρός Διονυσίου, της δε 'Ασίας πάσης 'Αντίγονος εχράτει, της δε 'Ασσυρίας και Βαδυλώνος και Παλαιστίνης Σέλευκος εκράτει ο Νικάνωρ. Μετά δὲ Σέλευχον ἐδασίλευσεν 'Αντίογος υίδ; αὐτοῦ καὶ άλλοι ιε'. Είτα ἐβασίλευσεν 'Αντίογος δ 'Επιφανής, υίδς Σελεύχου του Φιλοπάτορος ' όφ' οδ γέγονεν ή δευτέρα άλωσις Ίερουσαλήμ, καὶ τὰ Μακ-

καθαίων ἐπράχθη, και τὸ ἰερὸν ἐμολύνθη κατά την A rat Danielus, pollutum est. Ea enim tempestate του Δανιήλ πρόρφησιν. Έπε γάρ των ήμερων τούτων ἐπληθύνθη ἐν τῆ τῆ τὰ κακά, ἀφ' ὧν ἐξῆλθε βίζα άμαρτωλός 'Αντίοχος ὁ Έπιφανής, υἰὸς Σελεύκου του Φιλοπάτορος, ος υπάρχων δεινός άνηρ καλ πλεονέχτης, καὶ πολλάς άρπαγάς καὶ λεηλασίας ποιήσας, συνήγαγεν άργύριον καλ χρυσίον ποθητόν, xal ex stolling oldtonlasta; xal axolastas el; tous μίμους καθείς έαυτον έν δψει πάντων άναιδώς ταίς γυναιξίν ἐπεμαίνετο. "Ος κατά πρόσωπον τῆς βασιλεία; χωρούσης, ήδουλήθη μίαν βασιλείαν ποιήσσι τήν τε 'Αντιόχειαν καὶ την Αίγυπτον. Καὶ δή την Αίγυπτον καταλαδών έν δχλω βαρεί και έν άρμασι καλ ελέφασι καλ στόλω μεγάλω, συνάπτει πόλεμον έσχύλευσε.

[Ρ. 163] Τῆς δὲ ἀγίας πόλεως κατοικουμένης μετά Β πάσης είρηνης διά την του άρχιερέως 'Ονίου μισοπονηρίαν τε καὶ εὐσέδειαν, συνέδη καθ' ὅλην τὴν πόλιν σχεδόν έφ' ήμέραις μ' φαίνεσθαι διά του σέρος Ιππείς τρέχοντας ένδπλους, διαχρύσους στολάς έχοντας, καὶ προσδολάς ἐκατέρων γινομένας καὶ ὅπλων χινήσεις και χρυσέων κόσμων έκλαμψεις παντοίοις είδεσιν άμφιάσεων τεθωρακισμένους. Διδ πάντες ήξίουν ἐπ' ἀγαθῷ γενέσθαι τὴν ἐπιφάνειαν. "Ητις καὶ προεδήλου τὴν πονηράν Εφοδον 'Αντιόγου · άναζεύξας γάρ μετά νίκης πολλής καλ τεθηριωμένος την ψυχην παρέλαδε την πόλιν δορυάλωτον, είτα προστάξαντος τούς στρατιώτας άφειδώς κόπτειν τούς παρατυγχάνοντας άνηρέθησαν χιλιάδες ρπ'. Κατατολμήσας ούν καλ είς τὸ άγίασμα είσελθών εν ύπερηφανία πολλή, και στήσας βωμόν και εξοωλον βδέλυγμα έρημώσεως, καλ τον ναδν μιάνας δι' άκαθάρτων θυσιών, Ιερόν Διός 'Όλυμπίου προσαγορεύσας, καλ έφ' ύψηλοῦ τόπου καθίσας, ἐκέλευσε τοῖς δορυφόροις ένα έχαστον Έδραίον και χρεών γοιρείων καλ είδωλοθύτων ἀπογεύεσθαι ἀναγκάζειν, εί δέ τινές μή θέλοιεν, τούτους άναιρείσθαι. Πολλών δέ συναρπασθέντων, εξ ων Έλεάζαρ τις των πρωτευόντων γραμματέων, ήδη προδεδηχώς την ήλικίαν, ήναγκάζετο μιαροφαγήσαι · ό δὲ, τὸν μετ' εὐχλείας θάνατον μάλλον ή τον μετά μύσους βίον άναδεξάμενος, αύθαιρέτως έπὶ τὸ τύμπανον προσήγετο, καὶ οῦτω μετά πολλών πρότερον αίχισμών και μαστίγων ὑπαλλάξας τλν βίον οὐ μόνον τοῖς νέοις άλλά και τοῖς προδεδηχόσι τον ξαυτού θάνατον υπόδειγμα γενναιότητος και D sed et natu majoribus mortem suam magnanimita. άρετης κατέλιπε. Μεθ' δν κα! άλλοι τινές έπτά άδελτοί μετά μητρός διαφόρως βασανισθέντες τον του μαρτυρίου στέφανον ενδόξως άνεδήσαντο. Υφ'ών ό τύραννος καταισχυνθείς καὶ μάλλον έκμανεί;, τὰ ἰερὰ πάντα σκεύη λαδών, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἄπειρον, καὶ πάσαν την πόλιν λαφυραγωγήσας και τά κτήνη κρεουργήσας καλ πολλήν φονοκτονίαν ποιήσας καλμεγαλορόημονήσας άνεχώρησεν είς 'Αντιόχειαν. Καὶ μετά δύο έτη κατά Περσών έπιστρατεύσας άπέστειλεν άρχοντα φορολογήσαι την πόλιν Ίερουσαλήμ, ός παραγενόμενος μετά πολλής δυνάμεως καὶ λαλήσας είρηνικούς λόγους μετά δόλου πρός την Ίερουσαλήμ και είσελθών έπαταξεν αὐτὴν πληγή μεγάλη καὶ καθελών τὰ τείχη

impleta est terra calamitatibus, postquam radix peccatorum Antiochus Epiphanes Seleuci Philopatoris filius prodiit. Is Antiochus acer homo et cupidus, multis rapinis ac deprædationibus usus, argenti aurique magnas opes coegit, ac vesania intemperantiaque eo prolapsus est ut inter mimos in conspectu omnium impudenter suze in mulieres libidini obsequeretur. Idem regno prospere eunte statuit suo regno Ægyptum adjicere. Itaque in Ægyptum cum magno exercitu, curribus, elephantis ac classe magna profectus, bellum Ptolemæo regi Ægypti intulit, eoque pulso urbes Ægypti omnes cepit ac deprædatus est.

πρός Πτολεμαΐου βασιλέα Λίγύπτου · δυ καλ τρέψας κατεκράτησε τάς εν Αίγύπτω πόλεις, καλ πάσας

Eo tempore cum sacra urbs Hierosolyma alta in pace incoleretur Oniæ summi pontificis pietate ac in malos severitate, per 40 fere dies per totam urbem in aere visi sunt equi auratis armis tecti aciesque adversæ inter se confligentes, utrinque motus armorum, omnisque generis aureorum thoracum atque integumentorum fulgor. Quod ostentum uti bene verteret, omnes optaverunt; illud vero infelicem Antiochi adventum 286 designabat. Revertens enim ex Ægypto Antiochus, insigni victoria elatus efferatoque animo Hierosolyma adortus, vi expugnavit; militibusque imperavit ut jugularent in quoscunque incidissent, neque cuiquam parcerent. Ita 180 millia Judzerum czesi sunt. Cæterum eo temeritatis progressus est Antiochus, ut etiam in sacrarium superbissime intraverit, aramque ibi et simulacrum statuerit, abominandum vastitatis signum; templumque impuris profanatum sacrificiis ædem Jovis Olympii denominaverit. Sedens porro in sublimi loco satellites jussit ut Hebræos singulatim ad carnes suillas ac sacrificia simulacrorum gustanda adigerent, recusantesque interficerent. Inter multos qui tum ejus rei causa comprehendebantur, fuit etiam Eleazarus scribarum princeps, provecta jam ætate. Is cum ad cibum nefarium urgeretur, mortem gloriosam vitæ flacitio contaminatæ prætulit, ac sponte sua in nervum sese abduci passus est; ubi multis prius ac fædis tortus cruciatibus, vitam finiit, non adolescentibus modo, tis ac fortitudinis relinquens exemplum. Post emp alii septem fratres una cum matre varie excarnificati martyrii coronam gloriose retulerunt. Ab his tyrannus turpitudinis convictus majore furore exarsit ; sacrisque omnibus vasis abreptis aurique et argenti vi immensa, et urbem totam depopulatus, mactatis etiam pecudibus et cæde hominum magna edita, jactabundus Antiochiam rediit. Post biennium 287 expeditionem in Persas parans legatum misit, qui Hierosolymis tributum exigeret. Is cum magnas adduxisset copias, astu pacata omnia loquens urbem intravit, inque ea crudeliter cæde grassatus muros dejecit urbemque incendit ; templum quoque

Μετά δε ταυτα Ίρυδας τρισίν έτεσι την Ορησκείαν όλιγωρηθείσαν την πάτριον άνεκτήσατο, και πολέ-

impiis sacrificiis opplevit, et Judæos qui Græcis A πάσαν ένέπρησε, και το μεν ίερον μιαρών θυσιών ritibus uti recusarent, promiscue occidit; abiitque relicto præfecto qui Judæos torqueret. At sacerdos quidam nomine Matthias, quinque filios habens, quorum unus fuit Judas Maccabæus, indignitate rei stimulatus, in præfectum impetum feeit, conue trucidato omnes suos congregavit, Græcorumque incestas aras subvertit, et eos qui a lege divina desciverant interemit. Sed Antiochus - turpiter ex Perside revertens, accepta clade, præ nimio mœrore in morbum incidit, familiaribusque suis fassus est se insomnio torqueri ac sollicitudine confici : nunc se recordari quæ Hierosolymis maleficia exercuisset, et sentire propter ista in has se calamitates devenisse, inque alieno solo perire, Simul aurigæ suo mandavit ut citato cursu pergeret, perspicue animadvertens divinitus immissum supplicium. Vexabatur insanabili intestinorum dolore. Accidit autem ut de curru præceps cum impetu deturbaretur, eoque casu afflicti omnia membra corporis excruciarentur, ac vermes 288 quoque erumperent, gravissimisque doloribus carnes etiam deciderent. Ita ille-vitam in aliena terra cum turpissima morte commutavit.

καλ ούτως αισχίστω μόρω τον βίον επί ξένης κατέστρεψε.

Successit filius Antiochus Eupator. Hic adversus Judam Maccabæum, quod is regia præsidia dejecisset, ingentem duxit exercitum, viginti millia equitum, pedites 100000, currus 300, elephantos ad bellum exercitatos 55. Aciem ita instruxit ut divisis in phalanges elephantis cuivis 1000 viros loricis et cassidibus æreis armatos adjungeret ac 500 delectos equites : gestabat quivis elephantus turrim ligneam, inque ea armatos viros 32. Cum sblis radii in aurata scuta et currus incidissent, eorum reflexu montes splenduerunt. Acre tum et magnum est commissum prælium. Quod cum maxime ferveret, Eleazarus frater Juda, cernens a dere elephantos supraque eos sagittarios, unum eorum videns reliquis sublimiorem ac thoracibus regiis armatum, et suspicatus eo regem ferri, extra ordines sese proripuit, inque cuneum hostium sese immittens, multis circa elephantum occisis belluam subiit, ventremque ejus feriit; quo ex D vulnere bellua concidit, ipsumque ruina oppressit. Judas cum hoc videret et pugnam sibi iniquam esse sentiret, Ilierosolymam 289 profugit. Eum insecutus Antiochus urbem obsidione cinxit. Post pace composita et dato jurejurando admissus in urbem ab Juda, violato juramento, muros prorsus dejecit, ac incolis spoliatis Antiochiam rediit. Post hæc triennio Judas avitam religionem pæne obsoletam instauravit, bella magna gessit, tropæaque præclara erexit, et Judæa Antiochi ducibus omnibus profligatis temploque repurgato totius populi consensu pontifex maximus factus est.

ένέπλησε, τους δὲ μὴ προαιρουμένους τῶν Ἰουδαίων έλληνίσαι άφειδώς κατέκτεινε. Πολλούς ούν όνελών άπηλθεν, άρχοντα καταλιπών είς το βασανίζειν τούς Τουδαίους. Ματθίας δέ τις Ιερεύς Εγων υίους πέντε. άφ' ὧν Τούδας ὁ Μαχχαβαΐος [P. 164] ἐτύγγανε. ζήλου πλησθείς και δρμήσας κατά του άργοντος άνετλεν αὐτόν. Καὶ συναγαγών ἄπαντας τοὺς περί αὐτὸν ἀπέρχεται καὶ κατασκάπτει τοὺς ἀκαθάρτους βωμούς των Έλλήνων, καὶ τούς ἀποστάντας τοῦ νόμου άναιρεί. 'Ο δέ γε 'Αντίοχος άκόσμως τε καί ήττη μένος έχ της Περείδος την δποστροφήν ποιούμενος, έχ πολίης άθυμίας άρβωστήσας έφη πρές τοὺς οἰχείους ἐπυτοῦ · ᾿Αφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν όφθαλμών μου, και συμπέπτωκα άπό της μερίμνης. Νου ούν μεμνήσχομαι των χαχών ών ἐποίησα ἐν Ίερουσαλήμ. "Εγνων δτι χάριν τούτων εύρον τά κακά ταύτα, καὶ ίδοὺ ἀπόλλυμαι ἐν γἢ άλλοτρία. Καὶ συνέταξε του άρματηλάτην αὐτοῦ ελαύνειν ἀνενδότως, ἐπαισθανόμενος ἐναργῶς τῆς ἄνωθεν χρίσεως τὴν τιμωρίαν. Συνέσγε γάρ αύτον άνήκεστος άλγηδών των σπλάγχνων συνέδη δὲ πεσεῖν αὐτὸν καὶ ά:δ του άρματος βοίζω φερόμενον, καλ δυσχερεί πτώματι περιπεσείν, και πάντα του σώματος άποστρεδλουοθαι τὰ μέλη, ώστε καὶ σκώληκας ἐκδράσαι καὶ ἐν ὀδύναις μεγίσταις καταπίπτειν αὐτοῦ τὰς σάρκας.

Μετά δε 'Αντίογον εδασίλευσεν 'Αντίογος ὁ Εὐπάτωρ, υίδς αὐτοῦ, ἐφ' οδ Ἰούδας ὁ Μαχχαθαΐος τοὺς φρουράρχας 'Αντιόχου τροπωσάμενος ἐπελθεῖν καθ' αύτοῦ 'Αντίοχον παρεσχεύασε μετά χιλιάδων Ιππέων είχοσε και πεζών χελιάδων έκατον και άρμάτων τριαχοςίων και έλεφάντων νε' γεγυμνασμένων πρός πόλεμον. "Ος καὶ διελών τοὺς ἐλέφαντας εἰς τάς φάλαγγας παρέστησεν έχάστω έλέφαντι άνδρας χιλίους τεθωρακισμένους εν άλυσειδωτοίς, και περικεφαλαίαι χαλχαί έπι τάς χεφαλάς αύτων, χαι ίππείς έκλεκτοί πεντακόσιοι διατεταγμένοι έκάστω θηρίω, καὶ πύργοι ξύλινοι ἐφ' ἐκάστω θηρίω διὰ μηγανής, καλ έφ' έκάστω ανδρες δυνάμεως ενοπλοι τριακονταδύο. 'Ως δὲ κατέλαμπεν ὁ ήλιος ἐπὶ τὰς χρυσᾶς ἀσπίδας καί τὰ ἄρματα, ἔστιλδε τὰ δρη ἀπ' αὐτῶν. ἦν γάρ ή παρεμδολή μεγάλη και Ισχυρά λίαν. Και ώς ἐπέτεινεν ή μάχη, θεασάμενος Ελεάζαρ ὁ ἀδελολς "Ιούδα πεπυρωμένους τούς ελέφαντας και τοξότας έπ' αύτων γερομένους, ένα δ' ίδων ύψηλότερον των άλλων και βασιλικοίς θώραξι καθωπλισμένου, και νομίσας ἐπ' αὐτὸν φέρεσθαι τὸν βασιλέα, ἐχπηδήσας τής παρατάξεως έμπλέχεται τῷ τῶν πολεμίων άθροίσματι, καὶ πολλούς ἀποκτείνας τῶν περὶ τὸν έλέφαντα ύποχάτωθεν αύτου ύπέδυ, και πατάξες είς την γαστέρα του έλέφαντα έπιχαθίσαι και συντρίψαι αύτον το θηρίον εποίησεν. "Οπερ Ἰούδος θεασάμενος καλ κραταιότερον τον πόλεμον αλοθόμενος είς Τερουσαλήμ έφυγε. Καὶ ἐπιδιώξας 'Αντίοχος ἐπολιόρχει ταύτην. Είτα λόγους είρηνιχούς μεθ' δρχων ποιησαμένου, δέχεται αύτον Ίούδις Ενδον της πόλεως. 'Ο δέ, είσελθών και τον δρχον παρασπονδήσας καὶ τὸ τείχος τέλεον καταστρέψας καὶ τοὺς οἰκήτορας σκυλεύσας, εἰς 'Αντιόχειαν', [Ρ. 165] ὑπέστρεψε.

μους πολλούς επιδειξάμενος και τρόπαια μεγάλα στησάμενος και της χώρας άπαντας άπελάσας του 31 'Αυτιόχου καλ τον ναδν έκκαθάρας γνώμη παντός του λαού των Τουδαίων την άρχιερωσύνην παρ-

ύπατων επί έτη τζο έως Ιουλίου Καίσαρος του μή γεννηθέντος • της γάρ μητρός αύτοῦ θανούσης έν τῷ θ' μηνί, ταύτην ἀνασχίσαντες ἐξέβαλον αὐτὸν, δθεν καὶ λέγεται Καΐσαρ, δ έστιν άνατομή. 'Αφ' ού Καίσαρες και οί των "Ρωμαίων βασιλείς προσηγορεύθησαν.

Τῷ δὲ εσια' έτει τοῦ χόσμου 'Αλεξανδρείας καλ Αίγύπτου Πτολεμαΐος ὁ Φιλάδελφος ἐδασίλευσεν ἔτη λη', ός και την μεταδολήν των θείων Γραφών και λοιπών Έλληνικών, Χαλδαϊκών, Λίγυπτίων καί 'Ρωμαϊχων είς δέχα μυριάδας άριθμουμένων βιβλίων, πασων τε άλλογλώσσων ούσων, είς την, Έλλάδα γίωσσαν μετεποίησε διά των ο' σοφωτάτων 'Εδραίων : άς και έν ταζς κατά την 'Αλεξάνδρειαν βιδλιοθήκαις Β αὐτοῦ ἐναπέθετο. Γέγονε δὲ ἡ μεταδολή πᾶσα τῶν Έδραϊκών βιδλίων εν όλαις ήμέραις οβ'. Έπὶ τῷ κάλλει τοίνυν των θείων Γραφών έκπλαγέντος τοῦ βασιλέως καλ πάντων των έν τέλει, παρόντος καί Μενεδήμου φιλοσόφου καί Δημητρίου [Φαληρέως ήρώτα ὁ βασιλεύς ὅτι πῶς τοιούτων δντων τον θείων Λόγων, ούδελς Ιστορικών ή ποιητών έμνήσθη αύτων. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος ὅτι ούδείς ποτε έτόλμησε τούτων άψασθαι διά τδ καί Θεόπομπον θελήσαντα Ιστορήσαι περί αὐτῶν παραφροσύνη χρατηθήναι και δναρ ίδειν, ότι διά τούτο αύτῷ συνέδη περιειργασμένω τὰ θεζα. Καλ θεόδεκτον τον των τραγωδιών ποιητήν έν ένλ δράματι μνησθέντα των Ιερών Βίδλων τούτων τυφλωθήναι. Έχατέρους δὲ ἀποσχομένους τοῦ τολμήματος C καί το Θείον εξευμενισαμένους ύγιείς γενέσθαι.

Πτολεμαΐος ὁ Εὐεργέτης, ὁ Φιλαδέλφου καὶ 'Αρσινόης, έτη κς'. Κατά τούτους τούς χρόνους Ίησοῦς ό του Σιράχ ό την Σοφίαν συγγράψας παρ' Έδραίοις έγνωρίζετο.

Πτολεμαΐος ὁ Φιλοπάτωρ, ὁ του Εύεργέτου υίλς, έδασίλευσεν έτη εζ'. Έπὶ τούτου ὁ λαὸς τῶν Εδραίων αίχμάλωτος εν Αίγύπτω άπαχθείς τοιουτόν τι έπαθεν. Ούτος προσέταξε τοίς αύτου υπασπισταίς ελέφαντας φ', οθς είχε, ποτίσαι οίνον λιβανωτόν, όπως άπαντας τους 'Ιουδαίους δι' αὐτών ἀπολέση . εύξαμένων δὲ ἐχείνων οἱ ἐλέφαντες εἰς τοὺς ἱδίους στρατιώτας και δήμους εμπηδήσαντες πολύν αύτων δίλου εν τη περιεχούση μανία κατέσφαξαν · καί D fecerunt. Ita Judiei servati cum gratiarum actione ούτω σωθέντες μετ' εύχαριστίας ἀπελύθησαν είς τὰ ibia.

[Ρ. 166] Πτολεμαΐος ὁ Ἐπιφανής, ὁ του Φιλοπάτορος υίδς, έδασίλευσεν έτη κδ'. Πτολεμαΐος ό Φιλολομήτωρ, ό τοῦ Ἐπιφανοῦς υίλς, ἔτη λε'. Ἐπὶ τούτου 'Αντίοχος τους Μακκαβαίους μή βουλομένους μιαροφαγείν ἐχόλαζεν. Ἐπὶ τούτου ἱεράτευσεν Ἰούδας Υρχανός και 'Αριστόδουλος. Και εως αύτου τοίνυν του 'Υρχανού ή βασιλεία του Ίσραήλ ήν. Και λαμεάνει την βασιλείαν αὐτοῦ Ἡρώδης ὁ ἀλλόφυλης ύπο των 'Ρωμαΐων, ος και πλησιάζει τη Χριστού

Τὰ δὲ "Ρωμαίων πράγματα διφχείτο πρώην ύπὸ Α Res Romana primum a consulibus administrata fuit per annos 364 usque ad Julium Cæsarem. Hie quia non fuit natus, sed, matre ejus nono post conceptum fetum mense mortua, ejus utero dissecto extractus, ab ea incisione cognomen Cæsaris habuit, quod ab eo in omnes Romanorum reges transiit.

Anno mundi 5211 regnum Alexandriæ et Ægypti Ptolemæus Philadelphus iniit, gessitque id annos 38. Hic sacras Litteras, sed et reliquos Chaldajeos, Ægyptiacos, Romanos aliisque linguis scriptoslibros, opera doctissimorum Hebræorum in Græcum sermonem transcripsit, libros numero ad 100000; eosque in sua Alexandrina bibliotheca reposuit. llebraicorum librorum translatio diebus omnino 72 absoluta est. 290 Rex pulchritudine sacræ Scripluræ stupefactus, proceribus præsentibus unaque Menedemo philo-opho et Demetrio Phalereo, quesivit quidnam esset causte quod sacrarum Litterarum. quarum tanta sit dignitas, nemo historicorum aut poetarum mentionem fecerit. Respondit Demetrius neminem eas fuisse ausum attingere, quando Theopompus etiam scrutari eas aggressus mente captus fuerit, ac per insomnium monitus id sibi accidisse quod curiose sacras res inquirere conatus fuisset, et Theodectes tragcediarum scriptor in quadam fabula sacrorum librorum facta mentione excæcatus fuerit, uterque autem horum ab incepto desistens Deum placaverit ac sanitati restitutus sit.

Ptolemæus Evergetes, Philadelphi et Arsinoæ filius regnavit annos 26. Eo tempore Jesus Sirachi filius qui Sapientiam scripsit, apud Hebræos celebris

Ptolemæus Philopator Evergetæ filius regnavit annos 17. Sub hoc cum populus Judæns esset captivus in Ægyptum abductus, mira res evenit. Mandavit rex satellitibus ut 500 elephantos vino libanotico inebriatos Judæis immitterent, itaque universos obtererent. Sed Judæis Deum precantibus elephanti in ipsos milites ac Ægyptios sese converterunt, magnamque per furorem multitudinem interin patriam dimissi abiverunt.

291 Ptolemæus Epiphanes, Philopatoris filius regnavit annos viginti quatuor. Hujus filius Ptolemæus Philometor triginta quinque. Hoc regnante Antiochus Maccabæos illicito cibo vesci recusantes suppliciis affecit. Tunc sacerdotio functi sunt Judas Ilyrcanus et Aristobulus. Usque ad hunc Hyrcanum regnum Israelicum duravit. Hujus reguum a Romanis obtinuit Herodes alienigena, Christi adventui vicinus. Hyrcano favebat populus,

Aristobulo sacerdotes. Erat autem quidam Onias A παρουσία. Καί Υρκανῷ μέν συνεμάγει (21) τὸ δηnomine inter sacerdotes, pius ac justus, et qui aliquando pluviam precibus elicuerat. Hunc coegerunt victoriam petere a Deo. Is ergo sic est precatus: « Domine Deus, neque populo contra sacerdotes neque his contra populum auxilium fer. > Eum statim crudeles illi atque impii lapidibus obruerunt. Insecuta est statim vindicta divina, venitque Romanorum imperator Pompeius, et urbem cepit. Ingressusque in sacrarium intimum pietate ductus nihil sacræ supellectilis attigit, quamvis esset permulta ibi. Quin et repurgari fanum et sacrificia peragi jussit. Aristobulus Pompeio dono misit vitem auream, 260 talenta appendentem.

Ptolemæus Evergetes secundus regnavit annos viginti novem. Ptolemæns, qui a tumiditate corporis Physcon est nominatus, 17 s. Ptolemæus Alexas annos 10. Ptolemæus Soter secundus, secundi Evergetis 292 filius, annos 29, Cleopatra 8, Ptolemæus junior Dionysius 30. Cleopatra hujus filia patri successit, collega regni fratre Ptolemæo, quem illa oborto dissidio necavit, annosque 22 regnum tepuit. Sed in temporum supputatione quatuor tantum anni regni hujus Cleopatræ numerandi sunt.

Asiæ regno primus Antigonus potitus Antigoniam urbem ad Orontem fluvium condidit. Hanc Seleucus Antiochi pater refecit ac Antiocheam nominavit. Hæc est Antiochea magna. Idem Seleucus condidit etiam Laodiceam, Seleuciam, Apameam, Edessam, Berræam, Pellam et Babylonem recepit, inque novis urbibus Judæos cum Græcis habitare jussit.

Erasistratus medicus, cognomine Diaphanes, deprehendit Antiochum Seleuci filium graviter egrotare, quod novercam deperiret, Demetrii filiam. Et Seleucus filii morbum ægerrime ferens ei uxorem suam concessit. Is Antiochus Seleuci filius ex patri sui conjuge Stratonica, filia Demetrii, filium genuit cognomento Deum, qui post ipsum Syriæ et Asiæ regnum annos 15 tenuit.

Anno mundi 5281 Nicomedes Bithyniæ rex Nicomediam ur bem de suo nomine condidit, quæ ante Astacus fuit dicta. Antiochus Epiphanes rex Syriæ, Hierosolymis captis ac populatis, templum profanavit, inque ec abominabile Jovis Olympii constituit simulacrum, quod Danieli vaticinio desolationis seu vastitatis abominabile signum dicitur.

Annos a Seleuco 170 Judæi Romanorum fuerunt tributarii.

μοτικόν, 'Αριστοδούλφ δέ οἱ ἱερεξς. "Ην δέ τις 'Ονίας δνόματι εύσεδης και δίκαιος, και έκ των Ιερέων, ός και ἀνομδρίαν έλυσέ ποτε εὐξάμενος · τοῦτον ηνάγχασεν εξξασθαι περί νίχης. 'Ο δὲ ηξέατο λέγων' ι Θεὲ Κύριε Δεσπότης, μήτε τῷ δήμφ κατά τῶν ξερέων σου μήτε τοξ ξερεύσι κατά του δήμου βοηθήσης. > Τούτον δὲ εὐθέως οἱ ώμοὶ καὶ ἀσεδεῖς ἐλίθασαν. Καὶ παρευθύς τῆς θείας δίκης τούτους μετελθούσης ήλθε κατ' αύτῶν Πομπήτος 'Ρωμαίων στρατηγός και την πόλιν επόρθησε. Και είσελθών είς τά "Αγια των άγίων, δι' εύσεδείας ούδενός των Ιερών σχευών ήψατο, χαίπερ πολλών χρημάτων δντων. άλλά καὶ άνακαθάραι τὸ Ιερόν καὶ τὰς θυσίας ἐπιτελείν προσέταξεν. "Επεμψε δε 'Αριστόδουλος δώρον Β Πομπητω άμπελον χρυσην διακοσίων ταλάντων.

Πτολεμαίος ὁ δεύτερος Εύεργέτης, έτη κθ'. Πτολεμαΐος ὁ Φύσκων δι' δγκον τοῦ σώματος ἐπικληθείς. έτη ιζ' μήνας ς'. Πτολεμαίος 'Αλεξάς, έτη ι'. Πτολεμαΐος ὁ δεύτερος Σωτήρ, ὁ υίδς τοῦ δευτέρου Εύεργέτου, Ετη κθ'. Κλεοπάτρα, Ετη η'. Πτολεμαΐος ὁ νέος Διόνυσος έδασίλευσεν έτη λ'. Κλεοπάτρα ή τοῦ νέου Διονύσου θυγάτηρ τελευτήταντα διαδέγεται πατέρα, χαὶ συμδασιλεύει αὐτῆ Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφός τοῦτον διενεχθέντα πρός αύτην άνελουσα μόνη χατέσχε την άρχην, και βασιλεύει έτη κβ'. "Ότι έν τῷ ἀριθμῷ τῶν χρόνων δ' μόνα έτη τῆς βασιλείας αὐτῆς δεί ἀριθμεζν.

Τῆς 'Ασίας πρώτος βασιλεύς 'Αντίγονος γενόμενος Αντιγονίαν Εχτισε την πρός τῷ 'Ορόντη ποταμῷ... Ταύτην Σέλευχος Επιχτίσας δ 'Αντιόγου πατήρ 'Αντιόγειαν ώνόμασεν ή δέ έστιν ή μεγάλη 'Αντιίχεια. Ούτος ὁ Σέλευχος καὶ Λαοδίκειαν έκτισε καὶ Σελεύχειαν, 'Απάμειαν, "Εδεσαν, Βέρβοιαν, Πέλλαν καί Βαδυλώνα παρεστήσατο. Καί έν ταξς νέαις πόλεσι Ίουδαίους συνώχισεν "Ελλησι.

"Ότι ὁ Διαφανής λεγόμενος Έρασίστρατος ίατρὸς διέγνω 'Αντίοχον τον Σελεύχου παίδα δεινώς νοσούντα διά τὸν πρός τὴν τοῦ πατρός γαμετὴν ἔρωτα, θυγα- . τέρα Δημητρίου · δθεν Σέλευκος τῷ πάθει περιαλγήσας παραχωρεί τῷ παιδί 'Αντιόχω τῆς γαμετῆς. Ούτος Αντίοχος ό λεγόμενος Σωτήρ Εσχεν έχ της θυγατρός Δημητρίου, [Ρ. 167] γαμετής δὲ Σελεύχου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Στρατονίκης, ἄρσενα υἰὸν τὸν ἐπιη κληθέντα Θεόν, ός και έδασίλευσεν μετ' αύτον Συpias xal 'Asias Ern te'.

Έν τῷ εσπα' έτει τοῦ κόσμου Νικομήδης βασιλεύς Βιθυνών ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τὴν Νιχομήδειαν έχτισε, πρώην καλουμένην 'Αστακόν. ' Αντίοχος δ Επιφανής βασιλεύς Συρίας, την Ίερουσαλημ πορθήσας και τον ναον βεδηλώσας, Διος 'Ολυμπίου βδέλυγμα εν αύτῷ ἀνεστήλωσε κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείαν, ήγουν το βδέλυγμα της έρημώσεως.

"Οτι ρο' έτη ετελεσφόρουν 'Ρωμαίοις Ίουδαΐοι άπό Σελεύχου.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(21) Nemo non videt pessime hæc inter se cohærere. Ego satis habeo lectorem ad Josephum

legendum ablegare. Vide librum Antiquit. xiv ab initio. XTL.

Πούλιος Καΐσαρ κατά τὸ τέταρτον έτος τῆς βασι- Α λείας Κλεοπάτρας ὑπὸ 'Ρωμαίων ἀναρόηθεὶς ὑπατος, εἰς τῆν 'Ανατολὴν σὺν πολλῆ ἀνελθών δυνάμει καὶ πολλούς τῶν αὐτόθι τροπωσάμενος καὶ ὑποφόρους καταστήσας, ἰδίους τῶν τόπων καθίστησιν ἐπιμελητάς. 'Αντίπατρον μὲν οὖν τὸν 'Ασκαλωνίτην Παλαιστίνης κατέστησε διοικητήν. Υἰὸς δὲ ἤν 'Αντίπατρος 'Ηρώδου τινὸς, τῶν ἐν νεωκόροις ἀριθμουμένων καὶ τῶν αὐτόθι τοῦ 'Απόλλωνος ἱεροδούλων. Παΐδα δὲ δντα ποτὲ τὸν 'Αντίπατρον λησταὶ ἀναρπάσαντες 'Ιδουμαίοι κατείχον, λύτρα ὑπὲρ αὐτοῦ κομιεῖσθαι ὑπειληφότες ' τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ εἰς ἔσχατον πενίας ἐληλακότος, ἔμεινε παρὰ τοῖς ἀμενος.

'Αναιρεθέντος δὲ τοῦ 'Αντιπάτρου φαρμάχφ, βα- Β σκανία τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας, ὑπὸ Βαλίχου τ.νὸς 'Ιουδαίου, διαδέχονται οἱ παίδες αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν, Ἡρώδης καὶ Φασάτλος 'καὶ ὁ μὲν τὴν 'Ιδουμαίαν καὶ τὴν 'Ιεροσολύμων ἐκληρώσατο γῆν, τὴν δὲ 'Ιουδαίαν καὶ Γαλιλαίαν ὁ Ἡρώδης. Γνοὺς δὲ ὡς Ὑρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεὺς τὸν τοῦ Δαδίδ τάφον ἀνοίξας τρισχίλια ἔλαδε τάλαντα, ῆνοιξε καὶ αὐτὸς, καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὕρε, κόσμον δὲ χρύσειον καὶ κειμήλια πολλά ἀνείλετο. Πειραθέντος δὲ αὐτοῦ ἐνδοτέρω χωρεϊν, οῦ τὰ σώματα Δαδίδ καὶ Σολομῶντος ἐτέθησαν, πῦρ ἐξελθὸν δὐο τῶν δορυφόρων κατέφθειρε.

Γενόμενος δὲ εἰς τὴν Αίγυπτον Ἰούλιος τῆς Κλεοπάτρας κρατύνει τὴν ἀρχὴν, τῶν ἐπιτιθεμένων ἀνα- C στείλας τὰς ἐπιδουλάς. Καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ᾿Ανατολῆς ἄπαντα διοικησάμενος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην μεναρχήσας.

"Οτι ό Ἰούλιος μην Κυντίλιος ελέγετο, μετωνομάσθη δε παρά `Αντωνίου διά το γεννηθήναι αύτῷ Γάτον Ἰούλιον. 'Ο δε Σεξτίλιος ἀπο Αύγούστου Αυγουστος, ὁ ἐστι σεδαστός.

"Οτι κάρμινα παρά 'Ρωμαίοις λέγεται τὰ ἔπη καὶ καρμεντία ή μαντεία.

[P. 468] "Ότι την πρώτην τοῦ μηνὸς Ρωμαΐοι καλάνδας καλοῦσι · νόννας δὲ καὶ είδοῦς ἐπὶ μὲν Ἰανουαρίου καὶ Φεδρουαρίου ᾿Απριλλίου τε καὶ Ἰουνίου καὶ Λόγούστου καὶ Σεπτεμβρίου καὶ ὙΟκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου τὰς μὲν νόννας λέγουσι ε΄ τοῦ μηνὸς, τὰς δὲ είδοῦς τγ' τοῦ μηνὸς, ἐπὶ δὲ Μαρτίου καὶ Μαΐου καὶ Ἰουλίου καὶ Δεκεμβρίου τὰς μὲν νόννας τὴν ζ' τοῦ μηνὸς (22), τὰς δὲ είδοῦς τὴν τε' τοῦ μηνὸς. Καλάνδας τοίνυν Ἰανουαρίου εὐρίσκων τὴν α' Ἰανουαρίου νομίσεις. Ἔτι δὲ πρὸ τριῶν τὴν τρίτην καὶ πρὸ μιᾶς νοννῶν Ἰανουαρίων τὴν δ', διὰ τὸ τὴν ε', ὡς ἔφημεν, νόνναν καλεῖσθαι. Μετὰ δὲ τὴν ε' είποις ἀν πρὸ η' εἰδῶν Ἰανουαρίων, ῆγουν τῆς ς' τούτου, καὶ πρὸ ἐπτὰ πάλιν τῆς', καὶ ἐξῆς ὁμοίως,

Julius Cæsar quarto anno regni Cleopatræ consul creatus cum magno exercitu in Orientem venit, multisque ibi victis et stipendiariis factis, suos provinciarum constituit procuratores. Ita Antipatrum Ascalonitam præfecit Palæstinæ. Fuit is filius cujusdam Herodis, inter ædituos censi et eos qui ibi Apollinis fano inserviunt. Atque hune puerum quondam Idumæi prædones rapuerant, spe pro ipsius missione mercedis accipiendæ: sed quia pater erat pauperrimus, Antipater apud ipsos servus remansit, ipsorumque moribus institutus est.

άρπάξασιν δουλεύων καὶ τοξή έκείνων έθεσι τρεφό-

Cum Balichus quidam Judæus Antipatrum veneno susulisset, tantam ei felicitatem invidens, filii Antipatri hereditatem regni adierunt, Herodes atque Phaselus, ea lege ut hie Idumæam et Hierosolymicum sortiretur territorium, ille Judæam et Galikeam. Et Herodes cognito Hyrcanum, qui ante ipsum regno fuerat functus, Davidi seputero aperto tria talentorum millia abstulisse, ipse quoque seputerum id aperuit: 294 sed nihil pecuniæ, verum ornamenta aurea et reposita denaria multa reperit atque asportavit. Cumque conatus esset interius penetrare, ubi Davidi et Solomonis corpora erant reposita, ignis erupit duosque satellitum interfecit.

Julius cum in Ægyptum venisset, insidiis evitatis quas ipsi adversarii tetenderant, Cleopatræ regnum in suam redegit potestatem, rebusque per Orientem constitutis Romam rediit, solvs toti rei publicæ imperaturus.

Julius mensis ante Quintilis dicebatur. Julii nomen ei ab Antonio impositum est ideo quod isso mense C. Julius natus fuerat. Sextilis ab Augusto Augustus est denominatus.

Carmentæ fatidicæ mulieri nomen obtigita vati-

Primam mensis diem Romani Kalendas appellant, Nonas quintam mensis diem, et Idus decimam tertiam. Nisi quod Martii, Maii, Julii, et Decembris Nonas septima, Idus decima quinta die constituunt. Itaque ubi Kalendas Januarias leges, primam Januarii diem intellige. Tertia vocatur a. d. tertium, et quarta pridie Nonas Januarii, quia, ut dixi, quinta est Nonis Januarii. Sextam appellabis a. d. 8 Idus Januarii. 295 Septimam a. d. 7. Octavam a. d. 6, et cætera. Quin decima tertia dies Idus vocatur. Decimam quartam scribes a. d. 19 Kalendas Februarias. Decimam quintam a. d. 17 Kalendas Februarias; itaque progredieris usque ad primam Februarii diem, quæ nominatur

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(22) Notum est hodie non Decembri, sed Octobri sex Nonas tribui; que opinio infra etiam perseribitur. A. D. significant ante diem. Πρό τριῶν, πρόμαξ; etc. Etiam Græci hoc imitati dicunt; de quo

alihi. Etymologias quoque nostri auctoris in media reliqui; quas si voluissem persequi qua compro bando qua refellendo, prolixior ut essem oportebat, et aliquando Œdipus. XIL. Kalendæ Februarii. Eodemque modo de reliquis A διά τὸ την ιγ' Ίανουαρίου είδους Ίανουαρίου λέγεmensibus judicabis.

σθαι. Την δὲ ιδ' τούτου είποις αν πρὸ ιθ' Καλανδών

Φεδρουαρίου, την δὲ ιε' πρὸ ιη', καὶ ἐξῆς κατὰ τὸν τρόπον μέχρι τῆς πρώτης Φεδρουαρίου · εἶτα ἐρεῖς καλάνδας Φεδρουαρίου. Έτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μηνῶν όμοίως.

A cibo Janus Romanis Cibullius est dictus, quia convivia juvet. Est et Janus Quirinus dictus veluti propugnator, et Consæus quasi Itinerarius, ct Patricius ut indigena. Dio Romanus antiquum quemdam heroem nomine Janum ait, eo quod Saturno hospitium præbuisset, præteritorum ac futurorum notitia fuisse præditum; ideo eum a Romanis bifrontem pingi; mensem ab eo Januarium dictum, eumque anni principium esse

Februam deam quamdam piacularem Romani B crediderunt esse. Anysius libro de Mensibus Etrusca lingua februum appellari ait eum qui est apud inferos. Labeo Februarium a dolore dictum autumat, quia februs Romanis dolor dicatur. Eo mense defunctos honorabant. Februare porro est purgare.

Marti nomen Romani imposuerunt a morte, aut quod artium sit motor, aut quod a solis maribus colatur. Aut a μάρνασθαι, pugnaudo, secundum Philoxenum. Lingua Ægyptia vocatur Ertosi, quod vocabulum 296 omnis generis procreationem vitalem designat, vimque omnis naturæ et materiæ permutatricem ac vivificam.

Kerdos, Latine lucrum, id quod datur ad tempus, dicitur. Milliarisia autem a militia: Scipio enim auro destitutus, et urgente Annibale, militibus ea paravit atque distribuit.

Delatores quos Romani vocant, ii Græcis sunt diaboli et sycophantæ.

Spatharius Romanis est corporis custos, oratio compellatio, fabricenses armorum opifices.

Romani pudicas mulieres matronas appellant, Græci dominas familias. Eæ tantopere verecundiæ studebant ut ne conversarentur quidem cum vulgaribus mulieribus, sed in balneis extra multitudinem sibi quieta quædam deligerent loca, quæ etiamnum Matropalja dicuntur.

De Græcis casti fuerunt Bellerophontes, qui Sthenebœa, Tenes, qui Alphesibœa, Peleus, qui Astydamea, et Hippolytus, qui Phædra abstinuit.

Ao apud Chaldæos interpretatum est lumen, quod

"Ότι "Ρωμαΐοι κύδους την τροφην ἐκάλουν · ἐξ οδ καὶ 'Ιανὸν Κιδούλλιον διὰ τὸ εὐωχιαστικὸν καὶ 'Ιανὸν Κυρίνον ώσανεὶ πρόμαχον, καὶ Κονσαΐον ἀντὶ τοῦ όδαῖον καὶ πατρίκιον αὐτόχθονα. Δίων ὁ 'Ρωμαῖος ἀρχαῖόν τινα ῆρωα 'Ιανὸν λέγει, διὰ την τοῦ Κρόνου ξένισιν λαδόντα την γνωσιν τῶν μελλόντων καὶ τῶν προῦπαρχόντων, καὶ διὰ τοῦτο διπρόσωπον ὑπὸ 'Ρωμαίων πλάττεσθαι · ἐξ οῦ τόν τε μῆνα κληθῆναι 'Ιανουάριον, καὶ τὴν τοῦ ἔτους ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς γίνεσθαι.'

Φέδρουαν θεάν τινα χαθαρτικήν τῶν πραγμάτων οι 'Ρωμαίοι παρέλαδον. 'Ανύσιος δὲ ἐν τῷ περὶ μητῶν φεδροῦον τὸν χαταχθόνιον τῆ Θούσκων φωνῆ λέγει. 'Ο δὲ Λαδεών ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει χληθῆνοι τὸν Φεδρουάριον · φέδρους γὰρ παρὰ 'Ρωμαίοις τὸ πένθος προσαγορεύεται. Κατ' αὐτὸν δὲ τοὺς χατοιγομένους ἐτίμων χαὶ φεδρουάραι τὸ χαθάραι.

"Οτι τὸν Μάρτεμ οἱ 'Ρωμαῖοι μόρτεμ ἐκάλουν οἰονεὶ θάνατον, ἢ κινητὴν τῶν τεχνῶν, ἢ τὸν παρ' ἀρρένων καὶ μόνων τιμώμενον, ἢ ἐκ τοῦ μάρνασθαι κατὰ Φιλόξενον. Καλεῖται δὲ Αἰγυπτιαστὶ 'Ερτωσί τοῦτο δὲ σημαίνει παντὸς γένους ζωογονίαν καὶ πάσης οὐσίας καὶ ὕλης, κατὰ φύσιν, καὶ δύναμιν διατακτικὴν ζωογονικήν.

"Οτι χέρδος ή ἐπίχαιρος δόσις λέγεται, μιλιαρίσια δὲ ἀπό τῆς μιλιτίας ήγουν στρατείας ὁ γὰρ Σχιπίων δι' ἔνδειαν χρυσίου τοῖς στρατιώταις τὰ μιλιαρίσια κατασκευάσας ἐπιδέδωκεν, 'Αννίδου τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένου.

"Οτι δηλάτορας τοὺς διαδόλους καὶ συκοφάντας καλοῦσι 'Ρωμαΐοι.

"Οτι σπαθάριος ὁ σωματοφύλαξ ἐστὶν, ὁρατίων ἡ προσφώνητις, καὶ φαυρικίσιοι οἱ τῶν ὅπλων ὅημιουργοί.

"Ότι 'Ρωμαΐοι τὰς σώφρονας γυναίχας ματρώνας ἐχάλουν, οί [Ρ. 169] δὲ "Ελληνες οἰχοδεσποίνας. Αῖ τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν γυναιχῶν ὁμιλεῖν, ἀλλὰ τόπους τινὰς ἡσυχίους ἐν τοῖς βαλανείοις ἔξω τοῦ πλήθους ἐαυταῖ; D ἀγρίζειν, οῦς ἔτι χαὶ νῦν ματρωνίχια χαλοῦσιν.

"Οτι σώφρονες 'Ελλήνων ούτοι, Βελλεροσόντης Εθενεδοίας και Τέλης (25) 'Αλφεσιδοίας και Πηλεύς 'Αστυδαμείας και 'Ιππόλυτος Φαίδρας.

"Ότι ἡ ἀὼ παρά Χαλδαίοις έρμηνεύεται φῶς νοητὸν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(25) In Græco est τέλης. Sed ego secutus sum historiam. Bellerophontis et Hippolyti res notiores sunt quam ut de iis sit aliquid annotandum. Tenes autem, a quo insula Tenedos nomen habet. Cycni filius Neptuni nepos fuisse traditur; qui novercæ de stupro ipsum appellanti noluerit obsequi, ideoque in mare a patre falso crimini novercæ credente in cista expositus, incolumis ad insulam Leucophryn delatus ei nomen fecerit ibique regnaverit. Est hoc apud Tzetzam in Lycophronem, apud Eustath, in Illiad. α', 38; qui

Philonomen istam novercam, ab aliis Polybœam appellari ostendit, etiam in Dionysium. Atque ita est apud scholiastem quoque Homeri, in dictum locum. Meminit et Diodorus Siculus in fine l. v, sed nomine novercæ omisso. Noster Alphesibæam vocat. Quæ scriptura si sit recta, nihil est absurdi: nam quod idem Peleum Astydamea abstinuisse ait, eain Pindarus in Nemeis Hippolytam Cretheidem, Magnessam Hippolytam Horatius in Odis vocat. Quæ historia est etiam apud interpretem Apollonii, num. xiv lib. I. XxL.

τη Φοινίχων γλώσση · και Σαδαώθ δε δ ύπερ τους A mente percipitur, lingua Phænicum : Sabaoth autem έπτά πόλους, τουτέστιν ό δημιουργός Θεός.

"Ότι νέα ή πρώτη του μηνός παρά 'Αττικοίς, Έννη δὲ ἡ τελευταία. Καλάνδη ἡ νεομηνία, ἀπό τοῦ χαλείν έν αύτη τον ίερέα τον δημον και χηρύττειν την ημέραν της νόννας, έξ ής έδηλοῦτο ή μεσομηνία, ήν αύτοὶ πατρίως είδους προσαγορεύουσιν. Ίστέον ότι Μάρτιος καὶ Μάϊος καὶ Ἰούλιος καὶ ὑκτώθοιος ἐβδομαίας έχουσε τάς νόννας, και πεντεκαιδεκαταίας τάς είδους, οί δὲ λοιποί πεμπταίας τὰς νόννας, καὶ τρισχαιδεχαταίας τὰς είδους.

Φουρτούνα παρά 'Ρωμαίοις ή εὐδαιμονία.

"Ότι ή δεκάς δεχάς προσαγορεύεται ώς δεκτική τοῦ ἀπείρου. Ἡ αὐτή καὶ κλαδοῦγος, διότι ἐξ αὐτῆς οί άριθμοί πάντες ώς κλάδοι τινές φύονται.

Σπόρτα παρά τοῖς αὐτοῖς ή σπυρίς, ή καὶ φίσκος καλείται · κάν διαφέρωσι τῷ φίσκον μέν καλείσθαι την ραδδωτην πλεκτάνην, σπόρταν δὲ την φλοιώδη. "Εστι δε και έτέρα κατασκευή σπυρίδος, αντί πίλου τή κεφαλή τιθεμένη · καλείται δέ παρ' Ίταλοίς κάμελα, έξ ού και καμελαύκια (24).

Μαππάριον τοίς 'Ρωμαίοις Εδοξε καλείν έξ αίτίας τριαύτης. Έθος ήν τοίς ὑπάτοις ἐπὶ τῶν θεάτρων εὐωχείσθαι. Μετά δὲ τὸ παύσασθαι τῆς εὐωχίας τὸ έν γεροίν έχμαγείον, δ καί μάππαν πατρίως καλούσιν, έξ οδ και μανδύλια, Ερβιπτον " όπερ ὑποδεγόμενος ὁ λεγόμενος μαππάριος τὸν άγῶνα παρεσχεύασεν. Ού πλέον δὲ τῶν ἐπτὰ χύχλων, οῦς σπάτια (25) οίονεί στάδια και μίσους άντι του άθλους, περί την πυραμίδα, ήν νῦν ὀδελόν καλοῦσι, διεπληκτίζοντο οί άγωνισταί διά το τοσούτους είναι τούς των πλανήτων πόλους, οθς Χαλδαΐοι στερεώματα καλούσιν, άνευ τοῦ σεληνιαχοῦ διὰ τὸ μέχρις αὐτῆς διήχειν τὸ τῆς ύλης (26) σχύδαλον κατά το λόγιον.

"Οτι β:ξιλατίωνες οἱ "Ρωμαίων Ιππείς, καὶ βίξιλα παραπετάσματα έχ πορφύρας καλ χρυσού είς τετράγωνον σχήμα πεποιημένα · ταύτα έξαρτώντες έπλ μαχρών δοράτων, χύχλφ παραπορευόμενοι τών βασιλέων κατασκέπτουσιν αύτούς. Είεν δ' αν τὰ λεγόμενα φλάμουλα.

is qui est supra septem cœlos, nimirum Opifex.

Apud Atticos prima mensis dies Nea, id est nova, appellatur, et ultima Ene, quasi tacita. Novilunium Kalendæ usurpatur, a calando 297 seu vocando, Græca origine: tunc enim pontifex convocato populo Nonarum diem patefecit, quæ mensis medium indicat, qued ipsi patria lingua Idus nominant. Observandum est Martium, Maium, Julium et Octobrem suas Nonas septima, Idus 15 die habere : cæteri has decimo tertio, illas quinto habent.

Fortuna Romanis est quæ Græcis sibouporta,

Denarius apud Græcos dechas a recipiendo dicitur, quod capax sit infiniti. Eadem claduchos dici tur quasi ramos in se recipiens, quod ex ea omnes numeri tanquam rami pullulant.

Sporta corbis et fiscella apud Romanos fere idem significant, differunt tamen : fiscella quippe dicitur quæ est ex virgis contexta, sporta, quæ ex subere. Est et aliud genus sportæ quæ pilei loco capiti imponitur, Italis camela dicta; unde et Camelaucia.

Mappullæ nomen Romanis tali de causa usurpatur. Mos erat ut consules in theatro epularentur, ac postquam saturati convivio erant, mantile quod manibus tenebant, quod et mappa dicitur, projicerent, idque is qui ab ea re mapparius dicitur, arripiens certamen adornabat. Qui autem curribus certabant, non amplius septem gyris seu spatiis (sen misses, id est præmia, vocare velis) circa metam sive obelum 298 conficiehant, qui totidem sunt planetarum orbes, quos Chaldæi firmamenta nominant, extra lunæ orbem, ad gnem usque repurgamenta elementarium rerum pertingunt, juxta oraculum.

Romani equites appellantur Bexillationes. Et vexilla vela sunt quadrangula forma, ex auro et purpura contexta. Ea longis contis suspensa circa regem gestant, eumque ita tegunt. Sunt autem forte ca quæ et flammula dicuntur.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ .

(24) Καμηλαύχια scribunt moderni, et pileolos ex camelorum pilis confectos, summo tantum vertici hærentes καὶ πρὸς αὐχένα ad cervices defluentes, ita vocant. Suidas aliter : Καμηλαύκιον "Ρωμαίων ἡ λέξις. "Ρηθείη δ' ἄν έλληνιστὶ παρὰ τὸ 'Ρωμαίων ή λέξις. 'Ρι χαυμα έλαυνειν. Goan.

(25) Pro οὐ σπάτια scripsi οὕς σπάτια. Quid autem sit μίσος hoc loco, nescio. Μισθός præmium significat. τῷ ἄθλφ vox vicinior. Quanquam in spectaculis et certaminibus hujusmodi rerum quoque missilium, que in populum emitterentur tanquam donaria, usus fuit. Mappæ mittendæ mos apud Suetonium c. xxII Neronis et apud Martialem alicubi refertur, meminitque etiam Tertullianus cum alibi tum quasi per adagionem in extremo libri adversus Valentinianos. Xyl. — Quid sit hee loco μέσος fatetur se ignorare Xy-lander : ἄθλον quoque se nescire fateri debuerat. Est autem ἄθλος certamen. Exercitamentum vocat Dempsterus Antiq. Rom. v. 4, idque proprio ve-cabulo commissio auncupabatur. Suetonius in Augusto c. LXXXIX: Admonebatque practores ne paterentur nomen suum commissionibus obsolefieri : unde committere pro digladiari, certare etc. Cujus exempla numerum omnem excedunt. Mloos itaque certantium in Circo commissio est, que vox avel

του άθλου scribitur. Goar.

(26) "Υλην res elementarias et materiatas vocat. (26) Υλην res elementarias et materiatas vocat. Σχύδαλον excrementum est, quod ut vilissimum sordeat et abjiciatur, sicut D. Paulus humana ac caduca vocat ad Philippenses suos, et apud Phocylidem σχυδαλίσματα τραπέζης dicuntur quæ adulatoribus et aliena quadra viventibus dantur. Oraculum, cujus mentio fit. excidit. Jam bixilationes quid sint nescio: bigas et bigarias novi, de quibus loqui eum putarem, nisi mox eorum seorsim mentionem faceret. Βίξιλα audacter vexilla reddidi, descriptione id ferente. Quanta fuerit Cedreni peritia antiquitatis, Romanæ, quivis cerdreni peritia antiquitatis Romanæ, quivis cernit. Bixilationes poteram vexillationes reddere, sed omitto. XVL. — Vexillationes sunt Romanorum equitum agmina. Idem babet Notitia imperii.

Plinthon Græci vocant laterem coctum. Erat autem A plinthus quædam publica, in qua senatorum ac legionum nomina inscribebantur quadrata figura. In muro plinthus erat. Quidam titulum appellant, cum titulus non sit quadrangula figura, sed dignitatum præscriptio.

A Romanis crassum et latum lignum matrix dicitur. Antiqui enim in ligno, corticibus ac e libro tiliæ confectis tabulis scribebant. Est et tabula tiliacea, in quam verba libertatis solebant inscribi : Græce tilia est philyra. Liber et codex idem habentur : proprie autem codex truncum significat, liber corticem. Eadem matricula nuncupatur ; et matricarii, qui ligna conficiun.

Geryonem tricorporem perhibent fuisse, non quod tribus fuerit 299 præditus corporibus, sed quia tres in Oceano insulæ suppetias ipsi ferebant.

Bigæ Romanis appellantur currus bijugi: inde bigarii dieti. lidem Latinos suos incolas, Hellenes Græcos nominant; et decanos, quos alias lictores.

Septem spectacula hæc sunt':

Priscorum inanis pyramides superbia, Jactavit Egyptus quibus se callida. Phariæque turris astra tangens summitas. Magnus colossus ille, celebris in Rhodo, Tumulusque Mausoli exauditus omnibus, Et Cyzici domus ruinæ nescia, Ædes Dionæ nobilisque apud Ephesum, Cujus perhibetur zuctor Artemisia: Mausolus olim conjugem hanc miram habuit. Lyciæ theatrum in urbe condum Myris, Quod Ismaeli stirps adæquavit solo. Itufiniusque dictus lucus Pergami, Cujus per orbem pulchricudo cognita est.

Caius Julius Cæsar regnavit annos quatuor, menses septem. Cæsar autem ab eo dictus est quod cæso matris utero natus esset. Dictus est 300 etiam Dictator, quasi penes quem unum omnis esset potestas : est autem dictatura magistratus nullius legibus subjectus. Cæsari natus fuit equus ungulas habens fissas, nullumque alium sessorem admittens, sicuti Bucephalus solum precepit Alexandrum. Is adhuc juvenis per quietem imaginatus est se cum matre sua coire.

ldem, ut Plutarchus scribit, maximis præliis Germanos, Gallos et Britannos domuit, urbesque hominibus frequentes quingentas Romanis stipendiarias redegit.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(27) Xylander ut nimis proprie, sie ridicule: Πλίνθον Græci vocant laterem coctum. Quis hoc nesciat? Verum quid ad Cedreni propositum vel Græcorum πλίνθος vel Latinorum coctus later? Relictis ideireo Xylandro lateribus, laterculum erudite aperit Paneirollus in Not. Imp. e. xcu: Erat ærarium in æde Salurni, ubi plebicita et senatusconsulta reponebantur. Id postea laterculum dictum. Mathematici enim quadratam figuram et ad

Ή παρ' "Ελλησιν (27) όπτη πλίνθος λατέρχουλον παρά 'Ρωμαίοις λέγεται." Ην δὲ πλίνθος δημοσία, ἐφ' οὐ τά τε τῶν βουλευτῶν καὶ τὰ τῶν στρατευμάτων ὀνόματα ἀπεγράφετο, καὶ ἐγράφετο ἐπὶ τείχους εἰς τετράγωνον σχημα τύπος τις καὶ γραμμή πλίνθος. Τίτλον [P. 470] καὶ αὐτήν τινες ὀνομάζουσιν, οὐχ εἰδότες ὡς τίτλος χυρίως ἡ προσγραφή τῶν ἀξιωμάτων λέγεται, οὺ μὴν ἡ τετράγωνος γραμμή.

Λέγεται παρά "Ρωμαίοις ματρίχιον το πλατύ ξύλον χαι παχύ οι γάρ άρχαϊοι ξύλοις χαι φλοιοίς χαι φιλυρίνοις πίναξι προσγράφοις ἐχέχρηντο. "Εστι δὲ χαι σανίς φιλυρίνη, ἐφ' ῆς τὰ ρήματα τῆς ἐλευθερίας εἴωθε γράφεσθαι. Τιλία δὲ παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἡ φιλύρα τὸ ξύλον δθεν χώδιξ τὸ βιβλίον. Κῶδιξ δὲ χυρίως ὁ φιτρὸς παρ' αὐτοῖς χαλεἴται, χαι λίδερ τὸ βιβλίον. Λίδερ δὲ ὁ φλοιός ἐστι χυρίως ταῦτα χαὶ ματρίχιον. Καὶ ματριχαρίους τοὺς ξυλουργοὺς χαλοῦσει.

Τρισώματον τον Γηρυόνην φασίν ούχ ότι τοσούτοις έχρησατο σώμασιν, όλλ' ότι τρείς νήσοι έν τῷ 'Ωχεανῷ χείμεναι συνεμάγουν αὐτῷ.

Ότι 'Ρωμαΐοι τὰ δίζυγα ἄρματα βίγας ἐχάλουν, ἐξ ὧν καὶ βιγάριοι Λατίνους τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραιχοὺς δὲ τοὺς ἐλληνίζοντας καλοῦσιν, Δεκανοὺς τοὺς ραδδούγους.

"Οτι τὰ λεγόμενα ἐπτὰ θεάματά ἐστι ταῦτα •

Κετότ φρύαγμα τωτ πάλαι πυραμίδες, ΑΓγυπτος ἄσπερ είχε χόμποτ ή πλάτος, Καλ πύργος ἄστροις ἐξίσούμετος Φάρου. Μέγας χολοσσός ὁ θρυλούμετος 'Ρόδου, Καλ τύμβος ἐξάχουστος ὁ τοῦ Μαυσώλου, Καλ Κυζίχου φέριστος ἀρραγής δόμος. Τῆς 'Αρτέμβος τῆς 'Έφεσίας δόμος, Τὸτ ὅνπερ ἐξήγειρετ 'Αρτεμισία Η Μαυσώλου τάλαιτα σύζυγος πάλαι. Καλ τὸ θέατροτ Αυχίας τῆς τῶτ Μύρων, 'Όπερ κατεσπάραξετ Ίσμαὴλ γένος. Καλ 'Ρουφίνιοτ άλσος ἐτ τῷ Περγάμω, Οὔπερ τὸ χάλλος πάσαν ἔδραμε χθότα.

Γάτος Ίούλιος Καΐσαρ έδασίλευσεν έτη δ', μήνας ζ'.
Καΐσαρ δὲ ἐπεκλήθη, δ λέγεται ἀνατομή, ὅτι θανούσης τῆς μητρός αὐτοῦ ἐν τῷ ἐννάτῳ μηνὶ ταύτην ἀνατεμόντες ἐξήγαγον αὐτόν. Οὕτος καὶ Δικτάτωρ ἐκλήθη, ὅ ἐστι μονάρχης · δικτάτωρ δέ ἐστιν ἀρχή ἀνυπεύθυνος. Τούτῳ ἐτέχθη ἔππος ἀντὶ ὁπλῆς χηλὰς ἔχων καὶ μηδένα ἔτερον ἀναδάτην δεχόμενος ἢ αὐτὸν, ὡς Βουκέφαλος τὸν ᾿Αλέξανδρον. Οὕτος νέος ὧν ἔδοξεν ἐν τοῖς ὕπνοις συνουσιάζειν τῆ ἰδίχ μητρί.

"Οτι αύτος Ἰούλιος, ὧς φησι Πλούταρχος, μεγίστοις άγῶσι [P. 171] Γερμανούς καὶ Γαλλους καὶ Βρεττανούς χειρωσάμενος, ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις πεντακοσίας πόλεις οἰκουμένης κατεστήσατο.

aliquam similitudinem instar lateris surgentem πλινθίον, id est laterculum vocant, cui codex similis laterculum est appellatus. Sic et lapidem quadratum architecti, et agmen Ælianus nuncupant. A quo laterculum hoc derivari Cedrenus antumat. Qui, inquit, later coctus est, seu πλινθίον Græcis, laterculum a Romanis dicitur. Est autem hic later publicus, in quo senatorum et legionum nomina scribebantur. Goar. "Οτι ή γαμετή αυτού εν τή νυκτί μεθ' ήν ἐσφάγη, Α Εδοξεν δράν την οίκίαν Καίσαρος συμπεπτωκέναι, καὶ αὐτόν κατατετρωμένον καὶ αἴματι περιβρεόμενον ἐμπεσεῖν τοῖς κόλποις αὐτής. Τούτφ μέλλοντι την αὔλιον ἐξελθεῖν θύραν ἀπερχομένφ ἐπὶ τὸ βουλευτήριον εἰκὰν αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἐφεστῶσα τῷ προθύρφ αὐτομάτω; κατέπεσε. Καὶ πρὸς τούτοις χάρτην αὐτῷ τις ἐπιδέδωκε πᾶσαν την κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιδουλὴν ἔχοντα. Καὶ νομίσας ἄλλο τι εἶναι οὐκ ἐνέτυχεν, ἀλλὰ δεδωκὰς ἐτέρφ φυλάττειν ἐσφάγη ὑπὸ Βρούτου καὶ Κασίου ἐν τῷ βουλευτηρίφ, χρόνων ὑπάρχων νς'. Κληρονόμον δὲ καὶ θετὸν υίλν κατέλιπεν 'Όκταδιον τὸν υίλν Ἰουλίας τῆς ίδίας ἀδελφῆς, ἔτος ἄγονταις'.

Όκτάδιος Αύγουστος Καΐσαρ, ὁ ἀνεψιὸς Ἰουλίας, Β έδασελευσεν έτη νς'. 'Αφ' οδ Αδγουστοι οί 'Ρωμαίων βασιλείς και ό μην Αυγουστος έκληθη, δ έστι Σεδαστός, Σεξτίλιος πρίν δνομαζόμενος. Έν τη νυκτί δέ ή έγεννήθη, είδεν αύτου ό πατήρ καθ' υπνους έκ των κόλπων της γυναικός αύτου τον ήλιον άνατέλλοντα. ή δε μήτηρ αύτου είδεν ώς τὰ σπλάγχνα αύτης εξαρπαγέντα είς του ούρανου άνεφέρετο. Καὶ ότι Νιγίδιος βουλευτής αστρολόγος βραδύ προελθόντος του πατρός αὐτοῦ ἡρώτησε τὴν altlav, ὁ δὲ ἔφη υίδν αύτω τετέγθαι, κάκείνος άνεβόησεν. "Ο τί ἐποίησας: δεσπότην ήμιν έγέννησας. "Οτι τρεφομένου αύτου έν ά τρώ καταπτάς άετος του άρτου έκ των χειρών αύτου άφείλετο, και έπανελθών πάλιν είς τάς χείρας αύτου τούτον κατέθετο. "Ότι έν παισίν αύτου τελούντος Κικέρων αὐτὸν [ό "Οκτάδιος] ἐν ὀνείροις ἐθεά- 🧲 σατο χρυσή άλύσει δεδεμένον καὶ μάστιγα κρατούντα έκ τοῦ ούρανοῦ χαλασθήναι είς τὸ Καπιτώλιον. "Ότι έν τῷ τέλε: αὐτοῦ χεραυνὸς εἰς τὴν εἰχόνα αὐτοῦ έμπεσών τὸ πρώτον γράμμα τοῦ ὀνόματο; αὐτοῦ ἡφάνεσεν, ώς τους μάντεις είπεζν ότι τεθνήξεται. Συγκαλέσας δέ τους βουλευτάς είπε. Πηλίνην παραλαδών τήν Ρώμην λιθίνην ύμιν αὐτήν καταλέλοιπα διά τὸ περιον της δυνάμεως. Έν τῷ Σεξτιλίω δὲ μηνί γενόμενος υπατος και πολλάς νίκας νικήσας, εν τούτω καί τελευτά. διό και Σεξτίλιος αύτος πάλιν ελέγετο διά τό τὸν Σεξτίλιον μῆνα ἐπονομασθῆναι Αύγουστον. 'Ηγαπάτο δὲ ὑπ' αὐτοῦ Μαικήνας ἀνἡρ σοφὸς, ὅς καὶ πρώτος τά σημεία έφευρεν. "Ος ποτε δικάζοντος του Καίσαρος και πολλών θάνατον καταψηφισαμένου, μή δυνάμενος διά τὸ πληθος τοῦ λαοῦ.... αὐτοῦ, Εγραψεν. Άνάστα, δήμιε, και σημηνάμενος Ερβιψεν έν τῷ χόλπῳ αὐτοῦ · ὅπερ ἀναγνοὺς ὁ Καἴσαρ ἀνέστη, κελεύσας άργησαι τά κριθέντα παρ' αὐτοῦ. "Οτί πάνυ ήν των φίλων [Ρ. 172] θεραπευτικός. Τινός γάρ των συστρατευρμένων αὐτῷ δεηθέντος τῆς εἰς τὸ βουλευτήριον αύτου παρουσίας, είπειν αύτον μέν άσχολείσθαι, έπιτρέψαι δέ τινι τών φίλων παραγενέσθαι και την χρείαν πληρώσαι. "Ος όργισθεις έφη. Έγω όσάχις της έμης επιχουρίας εδεήθης, ούχ άλλον άντ' έμου ἔπεμψα. Καὶ ἐρυθριάσας ὁ Καϊσαρ καί συναπηλθε καί συνέπραξεν.

Έπὶ δὲ τῆς βασιλείας Αύγούστου Καίσαρος εἰσῆλθε πλοΐου ἀπὸ 'Αλεξανδρείας εἰς τὴν πόρταν 'Ρώμης, ἐπιφέρόμενου σίτου μοδίωυ χιλιάδας ο', ἐπιδάτας αο', Ea nocte quæ cædem ipsius præcessit, uxor per insomnium vidit domum mariti sui Cæsaris corruere, ipsumque multis confectum vulneribus ac cruentum in suum collabi gremium. Et cum ipse in curiam iturus janua atrii exiret, imago ejus quæ in vestibulo stabat sponte sua decidit. Præterea cbartam ei quidam exhibuit, in qua omnes quæ ei parabantur erant indicatæ insidiæ; quam ille da alia re existimans esse non legit, sed alii servandam dedit. Ipse in curia est a Bruto et Cassio occisus, annos natus 56. Adoptavit et heredem constituit Octavium, filium Juliæ sororis suæ, annum agentem 16.

Octavius Augustus Cæsar, sorore Julia natus, annos regnavit 56. Ab hoc Romanorum 301 reges et mensis Sextilis Augusti nomen habent. Qua nocte natus est, pater insomnis opinatus est ex sinu uxoris suæ solem oriri, mater antem imaginata est viscera sua sibi extracta in cœlum ferri. Nigidius senator astrologus patrem ejus interrogavit cur tam tarde domo prodiisset, cumque is responderet filium sibi natum esse, exclamavit Nigidius : O quid egisti ? dominum nobis genuisti. Cum rure ageret Octavius, aquila devolans panem ei de manibus rapuit, ac reversa eum rursus in manus deposuit. Cum adhuc puer esset, Cicero per insomnium vidit eum flagellum tenentem e cœlo aurea catena in Capitolium demitti. Sub exitum ejus fulmine tacta est ipsius imago et prima nominis littera abolita : inde arioli pronunttarunt non multo post moriturum. Convocato senatu dixit se Romam ex luto conditam accepisse, cæterum eam ipsis lapideam relinquere, potentiæ magnitudinem innuens. Sextili mense consul creatus, diversis annis eodem mense multas victorias obtinuit, eodemque mortuus est; itaque ei mensi est nomen Augusti impositum. Charus ei fuit Mæcenas, vir sapiens; qui et primus rationem per notas scribendi reperit. Is, cum quodam die Carsar jus diceret multosque capite damnaret, neque ipse ad eum præ turba hominum accedere posset, in scheda scripsit, Surge carnifex , 302 eamque signatam in gremium ejus conjecit. Ea lecta Cæsar surrexit, jussitque sententiarum latarum a se exsecutionem differri. Erat autem in amicos admodum officiosus. Cum quidam cujus militiæ erat Cæsar usus opera, ab eo peteret ut sui in quadam re juvandi gratia in curiam veniret, Cæsarque se occupatum esse, sed misso amico ejus necessitati subserviturum responderet, succensens alter, Ego, inquit, quoties tu auxilium meum requirebas, non alium meo loco misi. Ita Cæsar verecundia motus una abiit, eique in causa sua agenda adfuit.

Augusto imperante navis Alexandrina in portum Romæ est advecta, quadringenta modiorum frumenti millia afferens, classiarios 1200, nautas 200, tum

cum et imperatorem collocatum in magno Circo, altum pedes 87 s.

Habuit etiam Athenodorum Alexandrinum, sapientissimum virum. Insano alienarum uxorum amori indulgebat Cæsar; adeoque ipsi flagitio ejus mariti inserviebant. Cum enim aliquis senatorum ad eum veniret, eui uxor esset formosa, ad hunc Cæsar misit suum annulum, postulavitque ut uxorem in lectica ad se mitteret operta obsignataque et una annulum remitteret ; itaque muliercm in lectica accipiens, expleta libidine cam obsignatam marito remittebat. Petierat aliquando id ipsum a 303 quodam Cæsar; qui eum recusare non auderet, suam calamitatem deplorabat. Athe- B nodorus cum in plorantes incidisset, causa cognita, se cum stricto gladio in lecticam abdi, itaque obsignate ea ad Cæsarem mitti jussit. Cæsar cum senatoris uxorem sibi allatam putans januam lecticæ aperuisset, exsiluit gladium strictum tenens Athenodorus, subitoque visus admodum perterruit Exsarem, metuentemque sibi confirmavit rursum, juramentoque adegit promittere nihil se in posterum tale acturum. Id adeo gratum Cæsari fuit, ut convocato senatu Athenodorum multis verbis laudaverit; addideritque se, cum turpem ageret vitam, ab eo fuisse correctum. Jam gravis ætate Athenodorus in patriam redeundl veniam petiit, quod jam perfectam rerum cognitionem et agendi rationem Cæsar esset consecutus. Cum ægre C veniam impetrasset, ultimo digressu valedicens Cæsari in aurem insusurravit, hortans ut quoties ira commoveretur, non ante agi quidquam mandaret quam apud sese 24 vocabulorum elementa enumerasset: norat enim animum Cæsaris subita ira exardescere, et facile mutari. Tum Cæsar : (Bene, inquit, habet; commonuisti me quod nondum sim perfectus. Itaque nondum patiar te in patriam redire.

Anno Augusti 2 indictiones institutie sunt et hisextus, legesque ab eo civiles propositæ. Tunc* etiam Romæ Virgilius poeta innotuit. Sub 304 co etiam Judam Galilæum, cujus est in Actis mentio, ferunt seditionem movisse, et Antipatrum, D Herodis patrem, Judææ regem a Romanis fa-

Antonius autem consul et imperator Romanus, uti Dio Cocceius scribit, Bruto et Cassio, qui Cæsarem Julium necaverant, interfectis, exercitus reereandi causa in Syriam venit. Inde Eleopatræ amore captus Augusto Cæsari se opposnit, Romamque redire, ne causam dicere opus haberet, posthabuit. Hic Antonius cum Cleopatra Alexandriæ et Ægypti regina inito consilio, Dexiophane mechanico ei operi præfecto, magnæ hominum multitudinis opera multoque labore et impendio usus, maris fretum quod urbem Alexandriam et pharum insulam interfluebat quatuor miliarium latitu-

piper, lintea, chartas, vitra, magnumque obelis Α ναύτας σ', πέπερι, όθόνας, χάρτην, δέλια, καὶ τὸν μέγαν δδελίσχον μετά του βασιλέως, αὐτόν τε ἐστωτα έν τῷ μεγάλῳ Ἱππικῷ, ἔχοντα ὕψος πόδας πζ' ήμι-

> Είχε δὲ καὶ 'Αθηνόδωρον τὸν 'Αλεξανδρέα σοφώτατον πάνυ. Την δὲ Καΐσαρ μανιώδης άει περί τὰς των άλλοτρίων γυναϊχας, ώς και αὐτοὺς ἐξυπηρετείν τῷ μιάσματι. Ἡνίκα γὰρ ἤρχετό τις τῶν βουλευτῶν πρός αύτον ώραίαν έχων γυναίκα, έπεμπε πρός τοῦτον τον οίχειον δαχτύλιον, και ήξίου εμβαλείν την γαμετήν εν καταστέγω φορείω και κατασημάνασθαι. και αύθις τον δακτύλιον άντιπέμψασθαι · και ούτω δεχόμενος την γυναίχα εν τῷ φορείφ ἀσελγαίνων εσφράγιζε και ἀνταπέστρεφεν. "Οπερ γέγονέ τινι, ος μή τολμήσας άντειπεῖν ἀπωδύρετο τὸ δυστύχημα. Οξς έπιστάς 'Αθηνόδωρος κλαίουσι, καλ την αίτίαν μαθών, έαυτον ήτησεν εμδαλείν τῷ φορείψ και κατασημηναμένους αποστείλαι, γυμνον ξίφος επιφερόμενον. Οδ άπαχθέντο; εδόχει Καΐσαρ την γυναίχα είναι τοῦ συγκλητικοῦ, καὶ ἀνοίξαντος τὰς θύρας έξέθορε ξιφήρης 'Αθηνόδωρος και πάνυ κατέπτηξε τῷ ἀθρόψ τὸν Καίσαρα. Καὶ δεδιότα αὐτὸν ἀνεχτήσατο, και τοίς μεγίστοις κατέδησεν δραοις μηδέποτε τούτο πράξαι. "Ον τοσούτον άπεδέξατο ώς την σύγκλητον συναγαγών πολλά τον 'Αθηνόδωρον έγχωμιάσαι, προσθείναι δέ καλ τούτο, ώς κακόν βίου έσχηκώς ύπὸ 'Αθηνοδώρου ἐπανωρθώθη. Γηράσας δὲ ὁ 'Αθηνόδωρος ήτησεν άπελθείν είς την πατρίδα · Ελεγε γάρ ώς τέλειος είη ὁ Καΐσαρ κατά πάσαν φιλοσοφίαν καί πράξιν. 'Ο δὲ μόλις ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἀναχώρησιν. 'Ως δὲ μέλλων ἀπαίρειν ἡσπάζετο αὐτὸν, καὶ ἐπιχύψας είς τὸ ούς παρεχάλει ἴν' όσάχις δργισθή, μή πρότερον χελεύση το πραχτέον, πρίν αν χαθ' έσυτὸν ἀριθμήση τὰ κό' στοιχεῖα. ἤδει γὰρ αὐτοῦ τὸ δξύθυμον καλεύμετά δλητον. 'Ο δε Καΐστρ αίσθόμενος έφη · « Εύγε, ὑπέμνησάς με ὡς ἀτελής εἰμι καὶ της σης διδοσχαλίας δεόμενος. Διά τούτο ού συγχωρήσω σοι της ένεγχαμένης τέως έπιδηναι. ι

Τούτου [Ρ. 473] τῷ δευτέρω έτει αὶ Ινδικτοι έπενοήθησαν και το βίσεξτον, και νόμους εξέθετο πολιτιχούς. Καὶ Βιργίλιο; παρά 'Ρωμαίοις έγνωρίζετο ποιητής. Έπὶ τούτου καὶ Ἰούδαν τον Γαλιλαΐον τον έν ταῖς Πράξεσιν ἐμφερόμενον ἐστοροῦσιν ἐγηγέρθαι, καὶ 'Αντίπατρον τὸν 'Ηριώδου πατέρα τῆς 'Ιουδαίας βασιλέα καταστήναι ύπὸ 'Ρωμαίων.

'Αντώνιος δὲ ὁ στρατηγός καὶ ϋπατος 'Ρωμαίων. ώς φησι Δίων δ Κόκκειος, άνελών Βρούτον και Κάσιον του; φονευτάς Ίουλίου Καίσαρος, τον στρατόν άναλαδών ήλθεν εν Συρία. "Ερωτι δε βληθεις Κλεοπάτρας άντηρεν Αύγούστω Καίσαρι · όθεν έπανελθείν είς 'Ρώμην ούχ έγνώχει ώς λόγον αποδώσων. Ούτος ό 'Αντώνιος μετά Κλεοπάτρας 'Αλεξανδρείας καί Αίγύπτου άνταρσίαν βουλευσάμενος προσέχωσε τον 'Αλεξανδρείας τῆς πόλεως καὶ Φάρου τῆς νήσου μεταξό διακείμενον θαλάσσιον πορθμόν, ώσει τέσσαρα μίλια έχοντα διάστημα. Τοῦτον οῦν τὸν πορθμὸν χειρί πολλή και σπουδή και δαπάνη, Δεξιοφάνους

ήπειρον και βατόν είναι παρεσκεύασαν άδατον δυτα τὸ πρότερον, καὶ ἀχωλύτως ἐξείναι πρὸς τὴν Φάρον διαδαίνειν.

Τούτου τῷ ιδ' ἔτει, Αὐγούστου ἐὲ Καίσαρος μβ' ἔτει τῆς μοναρχίας αὐτοῦ, τίκτεται Χριστός ὁ Θεός ἡμῶν. "Ετος τούτο κτίσεως κόσμου κατά τάς άκριδεστέρας άναγραφάς ,εφς', μηνί Δεκεμδρίω κε', ήμέρα δ'. Κύκλος ήλίου όκτωκαιδέκατος, καλ σελήνης κύκλος ιε'. Είτα γνώναι την ημέραν βουλόμενοι καθ' ην έτέχθη Χριστός ὁ άληθινός Θεός ήμων, τίθεμεν τάς κατά τὸ παρόν έτος δ' έπακτάς του ήλίου, και ταύταις προστίθεμεν τάς άπο άρχης του πρώτου μηνός ήμέρας, 'Απριλλίου λ', Μαΐου λα', Ίουνίου λ', Ίουλίου λα', Αύγούστου λα', Σεπτεμερίου λ', 'Οκτωβρίου λα', Νοεμβρίου λ', Δεκεμβρίου κε', όμου σια'. Ταύτας υφελε έπι των έπτά ουτως · έπτάχις μ' σπ' · ια' ζ' · λο: παὶ δ'. "Εγνωμεν ούν ὡς καθ' ἡν ἡμέραν ἐδημιούργησε τους φωστήρας, κατ' αυτήν έτέχθη Χριστός ό άληθινός Θεός ήμων ώς ὑπάρχων "Ηλιος δικαιοσύνης."

Τῷ ιε' Ετει Τιδερίου Καίσαρος βαπτίζεται ὑπὸ Ίωάννου, Ινδικτιώνι πρώτη, εν τῷ Τορδάνη ποταμῷ, τή τγ' ήμέρα του λα' έτους αὐτοῦ, ς' τοῦ Ίανουαρίου μηνός. Έν τῷ εφς' έτει τοίνου τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως έγεννήθη Χριστός ὁ Θεός ήμων. Έν δὶ τῷ παρόντι εφλς' έτει έδαπτίσθη, καθώς λέλεκται. Μετά δέ το βαπτισθήναι άπαντα τον λαόν, ή φησι τα ίερα Λόγια, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου έγένετο άνεφχθηναι τον ούρανον, και καταδήναι το C Πνεύμα τὸ άγιον σωματικῷ είδει ώσεὶ περιστεράν έπ' αύτου, και φωνήν έξ ούρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν. « Σὸ εἶ ὁ Υἰός μου ὁ ἀγαπητός · ἐν σοὶ ηὐδόκησα. » Είτα γνώναι βουλόμενοι και ποία ήν της εδδομάδος ήμέρα ότε ὁ Κύριος εδαπτίσθη, τίθεμεν [Ρ. 174] τά ερλς' έτη. Τούτοις προστίθεμεν το τέταρτον, κα! γίνονται .5 3χ'. Ταῦτα ὑφείλομεν παρά τὸ ἐπτάϊ, λέγοντες επτάι 3' ετ', επτάι π' φξ', επτάι η' νς'. Λοιπαι δ' έπακταί. Ταύταις προσάπτομεν τὰς ἀπό τοῦ πρώτου μηνός ήμέρας έως αύτης της ήμέρας έν ή ό Κύριος έδαπτίσθη. Οῦτως ἔχεις ἐπακτάς δ'. 'Απριλλίου λ', Μαΐου λα', Ίουνίου λ', Ἰουλίου λα', Αὐγούστου λα', Σεπτεμβρίου λ', 'Οχτωβρίου λα', Νοεμβρίου λ', Δεχεμδρίου λα', 'Ιανουαρίου ς', όμοῦ σπε'. Ταύτας θρελε έπὶ τῶν έπτὰ, λέγων ἐπτάῖ μ' σπ', λοιπαὶ D ε'. "Εγνωμεν ούν ώς έν ε' τῆς ἐδδομάδος ἡμέρα ἐδαπτίσθη ὁ Κύριος. Καθ' ήν ήμέραν αὐτὸς ὁ Κύριος προσέταξεν έξαγαγείν τὰ ΰδατα έρπετὰ ψυχῶν ζωσων, αύτος έπι συντελείς των αιώνων έδαπτίσθη και ήγίασε το ύδωρ και ζωοποιόν ήμιν άπειργάσατο.

Μετά δὲ τὸ βαπτισθηναι, καὶ πειρασθηναι ὑπὸ τοῦ Σατανά ἐν τἢ ἐρήμφ, καὶ νικῆσαι τὸν πειράζοντα, παρεγένετο είς την Γαλιλαίαν κηρύσσων το Εύαγγέλιον της βασιλείας, και κελεύσας τους μαθητάς πιοπεύσαντας καὶ δεξαμένους τὸ κήρυγμα τῆς εύσεδείας άνελθείν μετ' αύτου είς 'Ιεροσόλυμα, έορτά--αι τὸ νομικόν πάσχα. Εἶτα θέλοντες (28) γνῶναι

μηγανικού του έργου προηγουμένου, συντελέσαντες A dine, ingesta materia siccavit, fecitque ut tanquam per continentem liber esset ex urbe Pharum aditus.

> Hujus Cleopatræ decimo quarto, Augusti autem Cæsaris regni 42 anno, Christus Dominus noster natus est (fuit is annus mundi, secundum accuratiores annales, 5506) mensis Decembris die 25, feria quarta, Cyclus solis erat 18, lunæ 15. Cum ergo diem volumus explorare qua Christus verus noster Deus natus est, anni præsentis quatuor solis epactas ponimus, iisque addimus dies quæ sunt ab initio primi mensis, 305 nempe Aprilis 30, Maii 31, Junii 30, Julii 31, Augusti 31, Septembris 30, Octobris 31, Novembris 30, Decembris 25. Summa, dies 291. Hane per septem divide ita : septies 40 sunt 280. Hæc de summa aufer, restant 11. Ab his 7 detrahe, remanebunt 4. Ita ergo deprehendimus, qua die luminaria fabricatus fuerat, eadem et natum fuisse Christum, verom Deum nostrum, qui est Sal justitiæ.

Anno Tiberii Cæsaris 13, indictione prima, ab Joanne baptizatus est in amne Jordane, 13 die anni ætatis suæ 31, sexta die Januarii mensis. Proinde Christus Deus noster natus est anno ab exordio mundi 5506, baptizatus anno 5536. Cum et universus populus esset baptizatus, ut sacræ Litteræ tradunt, et Jesus baptizatus precaretur, cœli aperti sunt, ae sanctus Spiritus forma corporea tanquam columba supra ipsum se dimisif: et vox de cœlo talis audita est . Tu es Filius meus dilectus, in te acquiesco. > Porro scire cupiens quota fuerit septimanæ dies qua baptizatus est Jesus, pone annos 5536. Adjice his quadrantem suum, flent in summa 6920. Hæc sie per 7 divides : septies 900 sunt 6300. Rursum septies 80 faciunt 560. Tandem septies 8 sunt 56. His omnibus detractis restabunt quatuor epactæ. His dies addemus a primo mense usque ad propositum diem. Sic habebis 4 epactas, Aprilis dies 30, 308 Maii 31, Junii 30, Julii 31, Augusti 31, Septembris 30, Octobris 31, Novembris 30, Decembris 31, Januarii 6. Summa 285. Hæc per septenarium divide, hoc pacto : Septies 40 sunt 280, restant quinque. Sie inveniums quinta septimanæ die Dominum fuisse baptizatum. Qua enim die ipse jusserat aquas producere reptilia, animalia viventia, ca in fine sæculorum etiam baptizatus aquam consecravit, utque nobis esset vivifica effecit.

Postquam baptizatus in solitudine a Satana tentatus de eo victoriam retulit, in Galilæam profectus est, ibique lætum de regno Dei nuntium dididit, discipulosque qui crediderant et pictatis præconium amplexi erant, secum Hierosol ama ascendere jussit ad pascha secundum legis præscriptum celebrandum. Jam si velimus cognoscere quota die XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(28) Totum hoc vitiatum est. Neque deerant nobis fortassis conjecturæ emendandi, si totum computum

mensis incidisset in præsentem annum 5537, ini- Α πόστη του μηνός έφθασε κατά το παρόν εφλζ' έτους, tium nacta a vicesima Martii die, decima quarta dies primi mensis lunaris, dividemus 5536 per 19: supererunt 7. Hujus undecuplum est 77. Bis triginta hoc est 60, inde aufer : restabunt 17. Adde his tres, quæ ante luminarium coitum sunt : ante Junam 7, et alias 7 ab vicesima prima Martii die. Summa 44, hinc tolle 30 : supersunt 14. Itaque decima quarta primi mensis lunæ dies incidit in vicesimum septimum Martii diem. Porro volentes cognoscere quota dies septimanæ fuerit, adde quadrantem 307 suum ad 5556, qui est 1384. Summa erit 6920. Eam divide per 7, ut supra : relinquentur quatuor epactie. His adde 3 dies antegressos conjunctionem luminarium, et 7 dies a vicesima prima Martii. Summa 14. Divide per 7: nihil su- B pererit, fuit ergo Sabhatum.

Decimo nono Tiberii anno Christus supplicio sese subdidit, anno mundi 5539, die mensis Martii 23, septimanæ sexta. Exstitit a mortuis 25 die ejusdem Martii, die a sabbato proxima. Inde in Ecclesia receptum est pascha dominicum celebrare vicesima quinta die Martii. Quo tempore Judaicum pascha peragebatur, dies erat Martii 21, septimanæ septima, id est sabbatum. Circulus solis 23, lunæ 10, utrumque numeratum a 21 Martii præsentis anni, indictione quarta. Et undecimus annus erat naturalis novendecennii lunæ, ac vigesimus sextus annus vigintoctennii solis. Hoc autem quartum pascha est, quo pro nobis passus est Christus, c verus Deus noster. Testimonium autem perhibet ipsum quoque Evangelium, his verbis 86 : « Ipsi vero in prætorium non intrabant, ne polluerentur, sed postridie pascha possent rite comedere. . Item 864: « Judæi porro, ne eorum corpora in cruce manerent sabbato (erat enim pridie sabbati, quod admodum magna solennitate acturi erant), a Pilato postularunt ut iis ossa confringerentur atque deponerentur. . Quo igitur tempore Christus suo corpore pro nobis supplicium luit, eo legitimum pascha non edit, sed 308 ipse pro nobis victima factus est. Quod autem non decimo quarto die pascha celebraverit, sed eum anteceperit mysticæ cœnæ institutione, quo tempore infermentatorum panum sanctificatio et festivitatis D apparatus aguntur, argumento est, quia discipulis non de victima et panibus infermentatis, sed panem et vinum tradidit.

Qui Christum scribunt anno 5500 natum, anno 5553 supplicio affectum, errant neque præcise annos norunt.

Eo tempore quo in terris homo Christus egit, fuit quidam Edessæ regulus nomine Augarus, Ad hunc quoque miraculorum a Deo nostro Christo-

sex Joan. xix, 31. Joan. xviii, 28.

άργην είληφυζα άπο κα' του Μαρτίου μηνός, ή ιδ' του πρώτου μηνός της σελήνης, τά εφλς ύφείλομεν έπὶ τῶν ιθ'. Λοιπαὶ ζ'. Ταύτας ἐνδεκαπλασιάζοντες, γίνονται οζ'. "Εχθαλε τριακάδας δύω, λέγων δίς λ ξ' λοιπαί ιζ'. Πρόσδαλε ταύταις τρείς τὰς πρό των φωστήρων, πρό σελήνης ζ', και ζ' τάς ἀπό κα', και αύτης του Μαρτίου μηνός. Όμου μδ'. Υφελε λ'. λοιπαί ιδ'. Και έφθασεν ή ιδ' του πρώτου μηνός της σελήνης τη κζ' του Μαρτίου μηνός. Είτα θέλοντες γνώναι καὶ ποία ημέρα Εφθασεν ή αὐτη ιδ'ιτοῖς εφλς'. προστίθεμεν το τέταρτον, ατπδ', και γίνονται ζώκ'. Ταῦτα υφελε είς τὰ ζ', λέγων ζοί ςτ', ζπ' φξ', ζη', νς'. Λοιπαί δ' ἐπακταί. Ταύταις πρόσδαλε τρείς τὰς πρό των φωστήρων, καί ζ' τάς άπο κα', καὶ αὐτῆς του Μαρτίου μηνός. 'Ομου ιδ'. Καὶ υγελε ζ' λοιπαὶ ζ', και ην Σάββατον.

Τῷ δὲ ιθ' ἔτει Τιδερίου Καίσαρος ὁ Κύριος ἐπὶ τὸ πάθος παρήν. "Ετος τουτο εφλθ', μηνί Μαρτίω κγ', ήμέρα ς'. 'Ανέστη δὲ τῆ κε' τοῦ αὐτοῦ Μαρτίου μηνός, εν ψ χρόνο ετελέσθη, ήμερα α'. "Οθεν και το Κύριον Πάσχα έορτάζειν ή Έκκλησία παρείληφε τή κε' του Μαρτίου μηνός. Έν δι χρόνω ετελέσθη τδ Ίουδαϊκὸν πάσχα, μηνί Μαρτίω κδ', ημέρα ζ'. Κύκλος ήλίου κγ' καὶ σελήνης ε', άρχην είληφότα την κα' του Μαρτίου μηνός, της ένεστώσης [Ρ. 175] δ' ένδικτιώνος. Καὶ ια έτος τής κατά φύτιν έννεακαιδεκαετηρίδος της σελήνης, και κς της κατά φύσιν όκτωκαιεικοσαστηρίδος του ήλίου. Τουτο δέ τὸ τέταρτον πάσγα έστιν έν ή πέπονθεν ύπερ ήμων Χριστός ὁ άληθινός Θεός ήμῶν. Μαρτυρεί δὲ καὶ αὐτό τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ, « Καὶ αὐτοὶ οὐα εἰστλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ίνα μή μιανθώσιν, άλλ' ίνα άχωλύτως τη έξης ημέρα φάγωσι το πάσχα. > Καὶ αὐθις • ΟΙ ούν Ίουδαΐοι, ίνα μή μείνη έπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα έν τῷ Σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευή ἢν (ἦν γὰρ μεγάλη ή ήμέρα έχείνη του Σαββάτου), ήρώτησαν τὸν Πιλάτον ἴνα κατεαγώσιν αὐτών τὰ σκέλη καὶ άρθωσιν.) Έν δ οδν καιρφ κατά σάρκα έπαθεν ύπερ ήμῶν ὁ Κύρ:ος, τὸ κατὰ νόμον οὐκ ἔφαγε πάσχα, άλλ' αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη. "Οτι δὲ οὐ κατά τὴν ιδ' έπετέλεσε το πάσχα, άλλα πρό τούτου το μυστιχου έτέλεσε δείπνον, ότε καὶ ὁ ἀγιασμὸς τῶν ἀζύμων καὶ ή προετοιμασία τῆς ἐορτῆς ἐγίνετο, εὐρίσκεται τοῖς μαθηταίς μεταδιδούς οὐ θύματος οὐδὲ άζύμων, άλλ' άρτου καὶ ποτηρίου.

Οἱ δὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἀναγράφοντες εἰς τό εφ' έτος και τό πάθος έν τῷ εφλγ' σφάλλουσι, μή την αχρίδειαν του έτους επιστάμενοι.

Κατά τους χρόνους της ένσάρχου έπιδημίας Χριστού τοῦ άληθινοῦ Θεοῦ ήμῶν ἦν τις τοπάρχης πόλεως Έδέσσης, ονόματι Αυγαρος. Διαδοθείσης ούν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(quem vocant) ecclesiasticum excutere et hucadhibere consilium fuisset. Itaque quia id nobis alienum videbatur hojus loci, vita auctoris reddidimus. XYL.

Θεού ήμων, άχούσας καὶ αύτος ὁ όηθεὶς τοπάργης έξίστατο έπὶ τούτοις καὶ ἐπόθει ίδεῖν τὸν Χριστόν. Ούκ ήδύνατο δὲ διὰ τὸ ἀνιάτως νοσεῖν. Γράφει τοίνυν ἐπιστολήν πρός αὐτὸν, ἡν ἀπέστειλε δι' 'Ανανίου τῶν αύτοῦ ταχυδρόμων, ός έν πείρα έτύγγανε καὶ τῆς ζωγραφικής τέχνης. Παρήγγειλε δὲ αὐτῷ ὁ Αὕγαρος λαδείν έν σανίδι τὸ όμοίωμα τῆς τοῦ Χριστοῦ ἰδέας. Ἡ δὲ ἐπιστολή τοῦ Αύγάρου κατὰ ἔῆμα διέξεισι τάδε • Αύγαρος τοπάρχης πόλεως 'Εδέσσης Ίησοῦ Σωτήρι άγαθφ, άναφανέντι έν πέλει Ίεροσολύμων, γαίρειν. "Ηχουσταί μοι τά περί σου καί των σων λαμάτων ώς άνευ φαρμάχων ύπό σου γινομένων · ώς γάρ λόγος, τυφλούς άναδλέπειν ποιείς, γωλούς περιπατείν, λεπρούς καθαρίζεις, και άκάθαρτα πνεύματα λόγω ἀπελαύνεις, καὶ τοὺς ἐν μακρονοσία βασανιζομένους θεραπεύεις και νεκρούς έγείρεις. Ταύτα πάντα άκούσας περί σου κατά νουν έθέμην ότι Θεός εί και καταδάς έξ ούρανοῦ ταῦτα ποιείς, ή Υίδς εί τοῦ Θεοῦ, ποιῶν ταῦτα. Διὰ ταῦτα τοίνον γράψας έδεήθην της σης Ισχύος και άγαθότητος σκυληναι και έλθεϊν πρός με, ένα το πάθος δ έχω θεραπεύσης. Καί γάρ ήχουσα ότι καὶ οἱ Ἰουδαίοι καταγογγύζουσί σου καλ βούλονται κακώσαί σε. Πόλις δέ μοί έστι σμικροτάτη, [Ρ. 176] ήτις έξαρχέσει άμφοτέροις ήμίν. "Ερρώσο. > 'Ο δέ ταχυδρόμος ἀπελθών έν Ίερουσαλήμ, και δούς τῷ Κυρίω την ἐπιστολήν, ήν ἐπιμελώς άτενίζων αύτῷ, μἡ δυνάμενος δὲ πλησίον αὐτοῦ στηναι διά τι συρβεύσαν πληθος, Επί τινα πέτραν μικρόν της γης άνεστηκυίαν άναδάς έκαθέσθη, καί ς εύθυς έχείνω μέν τους όφθαλμούς, τῷ δὲ χάρτη τήν χείρα προσήρειδε, και την του φαινομένου μετέγραφεν όμοιότητα. Καὶ οὐδαμῶς ἡδύνατο αὐτὸν καταλαδείν διά τὸ έτέρα καὶ έτέρα δψει φαίνεσθαι. Ο δέ Κύριος, ώς ἄτε χρυφίων γνώσεων καὶ καρδιών ἐξεταστής, γνούς την ενθύμησεν αύτοῦ μετεκαλέσατο αύτον, και ζητήσας νίψασθαι ἐπεδόθη αὐτῷ βάκος τετράδιπλον μετά το νίψασθαι, εν ζο καλ άπεμάξατο την Εχραντον καὶ θείαν αὐτοῦ δύιν. Καὶ ὢ τοῦ θαύματος! παρευθύς ένετυπώθη της αύτου μορφής το άπειχό. νισμα έν τη σινδόνι, ην και απέδωκε τω 'Ανανία εἰπών · «Απελθε, καὶ ἀπίδος αὐτὴν τῷ ἀποστείλαντί σε.) Αντέγραψε δε ό Κύριος και επιστολήν πρός τον Αύγαρον, επί λέξεως έχουσαν ούτως · « Μακάριος εξ, Λύγαρε, πιστεύσας εν εμοί μή εωραχώς με. Γέγρα- η πται γάρ περί έμου, τους έωρακότας με μή πιστεύειν έν έμοί οἱ δὲ μὴ ἐωρακότες με αὐτοὶ πιστεύουσι καὶ ζήσονται. Περί όὲ οδ ἔγραψάς μοι ελθείν πρός σε, δέον έστι πάντα πληρώσαί με δι' à άπεστάλην, γαὶ μετά τὸ πληρώσαι ἀναληφθηναί με πρὸς τὸν άποστείλαντά με Πατέρα. Έπειδάν δὲ ἀναληφθῶ, άποστείλω σοι ένα των μαθητών μου, όνόματι Θαδδαίον, δστις και το πάθος σου θεραπεύσει και ζωήν αιώνιον και είρηνην σοι παράσχη, και τη πόλει σου γενήσεται το Ικανόν πρός το μποένα των έχθρων κατισχύσαι αύτης. > Έπιθελς έν τῷ τέλει καλ σφραγίδα γράμμασιν Εδραϊκοίς ένσημανθείσαν έπτά, ά τινα μεθερμηνευόμενα ταῦτα δηλοῦσι, Θεοῦ θεαθέν θαύμα θείον. 'Ο δὲ τοπάρχης Αυγαρος δεξάμενος περιχαρώς του 'Ανανίαν, πεσών προσεκύνησε την

τανταχού της των θαυμασίων φήμης Χριστού του A editorum undique sparsa pervenit fama; quorum admiratione perculsus Christum videre desideravit. Quod ne fleret, insanabili morbo impediebatur. Itaque ad eum mittit epistolam per unum de suis cursoribus Ananiam nomine, eique (nam et pingere norat) mandat ut Christi formam in tabula depingeret. Epistolæ exemplum infra scriptum est : « Augarus regulus Edessæ urbis Jesu Servatori bono, exsistenti in urbe Hierosolyma, salutem. Allatum ad me est te sine medicamentis morbos depellere : fertur enim abs te cæcis visum, claudis ingressum restitui, leprosos repurgari, verbisque tuis immundos spiritus abigi, eos qui dinturnis morbis torquentur sanari, mortuos in vitam revocari. Quibus 309 omnibus de te auditis in eam veni cogitationem, te Deum esse cœloque degressum ista facere, aut Filium esse Dei, qui ista præstes. Itaque missis litteris volui hoc abs tua potestate et bonitate contendere, uti ad me proficiscare ac me morbo meo liberes. Nam et hoc mihi nuntiatum est Judæos tibi obloqui ac insidias tendere. At mihi urbs est, quanquam perexigua, tamen ambobus suffectura. Vale. > Cursor Hierosolyma profectus Christo epistolam exhibuit; eumque diligenter attentis contemplatus oculis, cum a confluente turba propius astare non sineretur, in saxum quoddam paululum supra terram eminens consedit, ibique statim oculos Christo, manum chartæ intendit, ut apparentis figuræ effigiem depingeret. Verum is conatus frustra fuit, Domino subinde vultum mutante. Sed Christus, cui occultæ cordis cogitationes exploratæ essent, proposito ipsius intellecto hominem ad se vocavit; ac lavare faciem quærens, postquam abluisset, in pannum quadruplicem sibi oblatum divinæ suæ et immaculatæ faciei simulacrum maximo miraculo impressit. Eam sindonem Ananiæ tradidit, mandans ut domino suo afferret, ac una epistolam, quam in hæc verba rescripsit : Beatus es, Augare, qui mihi non viso sidem habuisti. Sic enim de me Litteris traditum est, eos qui me videant, fidem mihi non habituros, verum eos 310 qui me non vidissent, sidem mihi atque vitam habituros. Quod petis ut ad te veniam, mihi omnia absolvenda sunt ea quorum gratia missus sum, jisque confectis redeundum ad Patrem, qui miserat. Eo facto mittam ad te unum meorum discipulorum, nomine Thaddæum : is et morbo te solvet et vitam æternam pacemque tibi et tuis præbebit, urbsque tua ab omnibus hostibus tuta et invicta fiet. . In fine sigillum posuit litteris septem Hebraicis notatum; quarum sensus est : Dei spectatum divinum miraculum. Augarus recepto magna cum lætitia tabellario pronus concidit, divinamque adoravit imaginem magna cum side et desiderio; statimque morbis suis liberatus est, exiguis in facie remanentibus adhuc reliquiis. Etenim duobus morbis fuerat conflictatus, articulorum scilicet diuturnis doloribus ac lepra nigra, quæ corpus ejus depascens adeo deformaverat ut præ pudore vix unquam se cernendum hominibus præberet.

αὐτῷ ἡ τῆς ἀμορφίας αἰσχύνη, δι' ἡν οὐδὲ θεατὸς ἡν σχεδὸν τοῖς ἀνθρώποις.

Postquam Christus supplicio tolerato in cœlum A rediit. Thaddaus Edessam venit apostolus, adduxitque Augarum ad piscinam, omnesque qui cum illo erant in nomen Patris Filii ac Spiritus sancti baptizavit. Atque Augarus purus ac sanus de aqua exiit, deleto etiam parvo illo, 311 quod remansisse in ejus fronte diximus, vestigio. Exinde summo studio Augarus venerandam divinæ formæ imaginem coluit, addiditque hoc aliis suis benefactis. Antiquitus ante publicam Edessæ portam in sublimi quædam alicujus Græcorum deorum effigies stabat, quam adorare cogebatur ac ei vota facere quicunque urbem intrare vellet. Eam Augarus sustulit atque pessumdedit; inque ejus locum imaginem illam Christi, sine manuum opera factam, constituit tabulæ agglutinatam exornatamque, cum tali inscriptione : c Christe Deus, qui in te sperat, voti fit compos; , jussitque ut quicunque per eam intrare vellet portam, imagini debitum honorem atque venerationem exhiberet. Hoc pio instituto obtemperatum est, quandiu Augarus atque post hunc filius vixerunt. Nepos autem cum in avi locum et regnum successisset, abjecta pietate, ad simulacrorum cultum descivit, statuitque sublata Christi imagine statuam dæmonis reponere. At episcopus Edessæ, cum sibi ea res divinitus esset patefacta, quanta licuit providentia malo occurrit. Quia enim locus erat cylindri forma, lucernam accensam divinæ imagini præposuit; injectaque tegula, et reliqua capacitate calce ac lateribus C obstructa, ita locum complanavit, ut æqualis cætero muro esset. Itaque impius ille, 312 cum invisa ipsi imago non conspiceretur, ab incepto destitit. Sed longo deinceps temporis tractu prorsus ex hominum memoria sacræ istilis imaginis occultatio deleta est. Post, Justiniano imperatore Romanorum, Chosroes Persarum rex urbes Asiæ oppuguans atque vastans etiam Edessam obsedit. Quam cum omnibus machinis ac conatu tentaret, tormentis, concussione murorum, portarum perruptione urgens, magnum oppidanis metum incussit. li cum jam de salute desperarent inque extremis essent angustiis, ad Deum confugerunt, atque eum ægro corde et lacrymis requirentes invenerunt, quia, ut divinus cecinit Davidus, propinquus est D omnibus ipsum vere invocantibus. Proinde noctu Eulalio episcopo apparuit mulier quædam forma et ornatu quam humana fert natura augustiore, monuitque eum supra portam (locum ac modum simul indicabat) latere abditam venerandam Christi imaginem, qua inventa et recepta omnia dextre es-

άγίαν είκόνα καὶ άχραντον τοῦ Κυρίου πίστει καὶ πόθφ πολλῷ, καὶ παραχρῆμα ἰάθη ἀπό τῶν νόσων αύτου, μιχρού τινος λειψάνου ύπολειφθέντος έν τῷ μετώπφ αύτου. Την γάρ ὁ Αυγαρος δυσί νοσήμασι ταλαιπωρούμενος, ενί μεν άρθρίτιδι χρονία, ετέρα δε λέπρα μελαίνη εκδαπανώση το σώμα αύτου. "Θε και ταϊς άπο τῶν ἄρθρων οδύναις συνείχετο και τοις τῆς λέπρας ἐταλαιπωρείτο κακοίς, ἀφί. ής ἐγένετο

> Μετά δέ γε τὸ τοῦ Χριστοῦ πάθος καὶ τὴν εἰς οὐρανούς αὐτοῦ ἄνοδον χαταλαδών ὁ ἀπόστολος Θαδδαίος την "Εδεσσαν, προσήγαγε τη κολυμβήθρα τον Αύγαρον, και πάντας τους αύτου εδάπτισεν είς τὸ δνομα τοῦ Πατρός καὶ τοῦ Υίοῦ καὶ τοῦ άγίου Πνεύματος. Καὶ ἐξηλθε τοῦ ὕδατος καθαρός καὶ ὑγιὰς. άπαλειφθέντος και του μικρού λειψάνου τῆς λέπρας του ύπολειφθέντος έν [Ρ. 177] τω μετώπω αύτου. "Εχτοτε δὲ παντοίως ἐσέδετο χαὶ ἐτίμα τὸ σεβάσμιον έχτύπωμα της του Κυρίου μορφής, προσθείς καί τούτο ο τοπάργης τοις λοιποί; αύτου καλοίς. "Εκπαλαι των καιρών πρό της δημοσίας πύλης της πόλεως Έδέσσης άγαλμά τι των Έλληνικών θεών υπερθεν άνεστήλωτο, ο πάντα τον έντος της πόλεως βουλόμενον είσιέναι άνάγχη ήν προσχυνείν και εύχλς άποδιδόναι, και ούτως εισέρχεσθαι έν τή πόλει. Τούτο ούν τὸ ἀχάθαρτον χαὶ διαμονιώδες ἄγαλμα χαθελών καὶ τελείψ παραδούς ἀφανισμῷ, εἰς τὸν ἐκείνου τόπον την άχειροποίητον ταύτην είχονα του Σωτήρος ήμων καί Θεού έπι σανίδος κολλήσας και καλλωπίσας άνέστησεν, έπιγράψας έν αὐτή ταῦτα τὰ ρήματα (Χριστε ό Θεός, ό είς σε ελπίζων ούχ αποτυγγάνει. Καὶ λοιπὸν ἐθέσπισε πάντα τὸν διὰ τῆς πύλης ἐχείνης είσέρχεσθαι μέλλοντα τὸ προσήχον σέδας καὶ τὴν τιμήν άπονέμειν τη πολυθαυμάστω καλ θαυματουργώ του Χριστού είκόνι, και ούτως είς την πόλιν είσέρχεσθαι. Καὶ διετηρήθη τὸ τοιοῦτον τοῦ ἀνδρὸς εὐσε. 6è; θέσπισμα μέχρι τῆς ἐν τῷ βίω αὐτοῦ παροιχίας καὶ τοῦ υίοῦ αὐτοῦ. Ὁ δὲ τούτου ἔκγονος τῆς παππώας άρχης διάδοχος γεγονώς άπελάκτισε την εύσέδειαν καὶ πρός τὰ είδωλα ηὐτομόλησε, καὶ πάλιν ήδουλήθη άναστηλώσαι δαιμονικήν στήλην, καί τήν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καθελεῖν. Τοῦτο γνοὺς ὁ ἐπίσκοπος Έδέσσης διά θείας άποχαλύψεως την ενδεχομένην έθετο πρόνοιαν. Έπειδή γάρ ὁ τόπος ὑπῆρχε χυλινδροειδής, θρυαλλίδα πρό της θείας είχόνος άνάψας και κέραμον επιθείς, είτα έξωθεν τιτάνω και πλίνθοις ἀποφράξας τὸ ἐμδαδὸν, εἰς ὁμαλὴν ἐπιφάνειαν το τείχος άπηύθυνε, και έν τῷ μἡ ὁρᾶσθαι τήν φθονουμένην μορφήν άπέστη τῆς έγχειρήσεως ό δυσσεδής. "Ερρει τοίνυν διὰ μέσου χρόνος πολύς, και της εξ άνθρώπων μνήμης άπερρύη ή της ιεράς ταύτης είχονος ἀπόχρυψις. 'Ο δὲ τῶν Περσῶν βασιλεύς Χυσρόης τὰς τῆς 'Ασίας πόλεις πορθῶν καί καταστρεφόμενος κατέλαδε καὶ "Εδεσσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας (29), και πάσαν μηχανήν κινήσας πρό των άλλων της πόλεως, οίον βελών άφέσεις, κατασείσεις τειχών, διαθραύσεις πυλών, είς φόδον και άγωνίαν ένέδαλε τους της πόλεως. Οδ έν άμηχανία και άπογνώσει καταστάντες πρός του Θεόν καταφεύγουσι, και μετ' όδύνης καρδίας και δακρύων εζήτουν αύτον,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(29) Et lacuna sequitur. Cieterum vel ex Cedrene ipso liquet excidisse hae, Tougtiviayou tou ma-

yálov: nam res incidit in imperium Justiniani Magni. XYL.

λουμένοις αὐτὸν ἐν άληθεία, κατά τὸν θεῖον Δαδίδ. Φαίνεται γάρ είναι διά τῆς νυκτός Εύλαλίω τῷ ἐπισχόπω γυνή τις εὐσταλής καὶ κοσμία, κρείττων ή κατά ἄνθρωπον, ὑποτιθεμένη αὐτῷ καὶ λέγουσα, ότι Έπάνω τῆς πύλης τῆς πόλεως, ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, διά τόνδε τὸν τρόπον, ή τιμία είχων του Χριστού άποχέχρυπται, ήν άναζητήσας και λαδών πάντα [Ρ. 178] αίσίως πράξεις. 'Ο δ' ἐπίσχοπος χαράς άφάτου πλησθείς και τον τόπον καταλαδών και τούτον διαβδήξας, ω του θαύματος! εύρε την θείαν είχονα άδιαλώδητον και κεχαραγμένην και την θρυαλλίδα έν τοσούτω χρόνω μή ἀποσδεσθεϊσαν, άλλά καλ έν τῷ πρὸς φυλακήν ἐπιτεθέντι πρὸ τοῦ λύχνου χεράμω έχτυπωθέν έτερον όμοίωμα άπαράλλακτον του πρωτοτύπου. Τούτο λαδών ό ἐπίσχοπος μετά Β χαράς άμέτρου, και λιτανεύσας και εύχαριστήσας, κατέλαδε τὸν τόπον καθ' ὂν οἱ Πέρσα: διώρυττον. 'Ως δὲ πλησίον άλλήλων ἐγένοντο ἐν τῷ ὀρύγματι, άπό της λυχνίας έχείνης έλαίου έπιστάξαντες είς τὸ κις, μετ' αἰσγύνης ἀπείρου ὑπεχώρησαν ἄπρακτοι.

Έπεὶ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων πανταγόθεν συνερρύη τὰ άγιώτατα καί κάλλιστα, ήν δὲ ἄρα θεῖον βούλημα καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην καὶ θείαν είκόνα μετά των άλλων άποθησαυρισθήναι χαλών, ό των 'Ρωμαίων χυριαργών 'Ρωμανός ό Λακαπηνός σπούδασμα ποιείται κατευμοιρήσαι ταύτης C. καί καταπλουτίσαι την βασιλεύουσαν. Και δή κατά διαφόρους καιρούς έξαπέστειλε πρός την "Εδεσσαν μηδέν άνύσας. 'Ο μέν γάρ ἐπέχειτο αὐτών, οἱ δὲ άνέδυον καὶ παρεκρούοντο. Καὶ τελευταΐον πεισθέντες ἐπένευσαν· ὁ γὰρ ἄναξ 'Ρωμαίων τἢ ἐφέσει του τοιούτου καλού πρός πάντα ὑπείξας τὰ παρ' αύτων προδαλλόμενα, και δούς αύτοις διακοσίους Σαρακηνούς και άργύρου ἐπισήμου χιλιάδας δώδεκα, καλ άσφαλισάμενος διά σφραγίδος χρυσής του μή πολεμίως ἐπέρχεσθαι τὰ τῶν 'Ρωμαίων στρατεύματα κατά των τεσσάρων πόλεων έκείνων, μηδέ λητζεσθαι ταύτας, ἐπέτυχε τῆς αἰτήσεως. Έπει γάρ συνεχωρείτο γενέσθαι καλ παρεχώρησεν ό άμηρας , λαδόντες οί ἐπίσχοποι, ὅ τε Σαμοσάτων καὶ ὁ τῆς Ἐδέσσης, χόνισμα χαί το χριστόγραφον ἐπιστολίδιον είχοντο της όδου · και πάλιν άπειρα έτελείτο θαύματα. Ώς έξ κατήντησαν έν τῷ τῶν Ὁπτιμάτων θέματι, έν τῷ τῆς Θεοτόχου ναῷ τῷ Εὐσεδίου λεγομένῳ, Πολλοί προσελθόντες μετά πίστεως άπο ποιχίλων νόσων λάθησαν. "Ενθα καί τις προσήλθεν ύπο δαίμονος ένοχλούμενος, και τάδε οίονει άπεφοίδασεν. 'Απόλαδε, Κωνσταντινούπολις, δόξαν και χαράν, και σύ, πορφυρογέννητε, την βασιλείαν σου. Καὶ παραυτά ἰάθη ὁ ανθρωπος. Τη δὲ ιε' τοῦ Αὐγούστου μηνός, κατά τὸ ςυνβ΄ έτος της του [Ρ. 179] κόσμου γενέσεως, κατέλαδον τον έν Βλαχέρναις ναδν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου οί τὸ ἄγιον διακομιζόμενοι, ο καὶ σεδασμίως

διό και εύρου. έγγυ, γάρ Κύριος πάσι τοίς έπικα- A set acturus. Episcopus immensa repletus lætitia, loco invento et aperto, reperit (proh miraculum!) divinam imaginem incolumem lucernamque tanto temporis decursu non exstinctam, atque adeo in tegula quæ fuerat ante lucernam custodiæ causa objecta, aliam exemplari per omnia assimilem impressam imaginem. Ilac ille ingenti cum gaudio arrepta, supplicatione et gratiarum actione peractis, eum 313 locum petiit qua Persæ cuniculos agebant. Cumque prope illos pervenisset, ex lucerna oleum instillavit in ignem ab iis paratum, isque ignis hostes ad unum omnes consumpsit. Sed et foris Persæ ad lædendos oppidanos rogum succenderant; qui ignis cum aleretur copiosissima materia, ubi prope cum divina effigie accessit episcopus, subito exortus validus ventus, eum in eos qui succenderant distulit eosque urens abegit. Ita Persæ non semel tantum, sed sæpius male accepti, Edessa integra et re infecta maximo cum dedecore discesserunt,

τύτρεπισμένου πύρ πάντας ἀπώλεσαν άρδην. 'Αλλά καλ την έξωθεν άναφθείσαν πυράν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατά των ένδον, ήν άπειρος ύλη υπέτρεφεν, ώς πλησίον αυτής έγένετο ὁ ἐπίσκοπος μετά του θείου έχτυπώματος, εξαίφνης βίαινς άνεμος έγερθείς κατά των άναφλεγόντων ταύτην άντέστρεψε», ου; καλ έμπυρίζουσα ἀπέστρεψε. Ταύτα παθόντες μαλλον ή δράσαντες οι Πέρσαι, ούς άπας, αλλά δις και πολλά-

Enimyero cum in urbem quæ imperii caput est omnia undique sacerrima atque pulcherrima con-Auerent, ac Dei voluntas esset ut inter alia ibi bæc quoque reconderetur divina imago, Romanus Lacapenus, imperator Romanorum, operam dedit ut ea potiretur eaque Constantinopolim ditaret, Sæpe ejus rei causa frustra legatos miserat. Tandem cupiditate ejus obtinendi cum Edessenis omnia ipsorum postulata concessisset, obtinuit. Dedit 200 Saracenos, 12 millia argenti signati; aureoque sigillo confirmavit nunquam legiones Romanas hostiliter quatuor illas urbes accessuras aut prædam acturas. Ita voti compos factus, 314 Amera concedente, episcopi Samosatenus et Edessenus aliique pii sanctam illam effigiem ac epistolam a Christo scriptam Edessa auferentes iter ingressi sunt. Rursus tum infinita sunt edita miracula. Cum pervenissent ad templum Dei Genitricis, quod est in Optimatum regione ac Eusebii dicitur, multi fide præditi accedentes a variis morbis sunt liberati. καὶ ἔτεροί τινες τῶν εὐλαδῶν τὸ ἄγιον ἐκεῖνι ἀπει- D Ibi etiam quidam accessit qui a dæmone vexabatur, atque hæc quasi divino instinctu vaticinatus est : Recipe, Constantinopolis, gloriam et lætitiam, tugne, Porphyrogennete, tuum regnum. Statimque sanatus est. Die decima quinta Augusti, anno mundi 6452, ii qui sacram imaginem ferebant, Blachernas ad ædem beatissimæ Dei Genitricis pervenerunt. lbi accepta est reverenter ac magno cum gaudio, adorataque a Cæsaribus, a proceribus et reliquis omnibus. Postridie post 'salutationem et adorationem, humeris suis sublatam imaginem Christi summus pontifex Theophylactus et imperatoris filii (senex enim imbecillitate detinebatur) ac præterca senatores omnes cum universa ecclesiasticorum turbo, quo decet comitatu usque ad portim A καί περιγαρώς ύπεδέχθη καί προσεκυνήθη παρά τε Auream deduxerunt. Inde eodem ritu, psalmis et hymnis adhibitis, ad nobile et maximum divinæ sapientiæ templum detulerunt. Postea ad imperatorem ascenderunt, et in Pharo, quæ est ædes divæ Virginis, venerandam atque sacram Christi imaginem 315 deposucrunt, magnum præsidium reginæ urbium urbis et omnimm Christianorum, Atque hæc quidem hactenus. Nos ad historiæ continuationem revertamer.

ψαλμών και διανών κατέλαδον του περιώνομου μέγιστου ναδυ τῆς 'Αγίας Σορίας. Εἶτα ἀνῆλθου εἰς τὸν βασιλία, και εν τῷ Θεομητρός ναῷ Φάρφ κατέθεντο τὸ τίμιον καὶ ἄγιον ἐκτύπωμα τοῦ Κυρίου ήμων Ίησου Χριστού, είς φυλακτήριον μέγιστον της βασιλίδος των πόλεων και πάντων των Χριστιανων. Καὶ ταῦτα μέν οῦτως, πάλιν δὲ τῆς των Ιστοριών ἀχολουθίας ἐξόμεθα.

Nato Christo, statim Augustus omnia in suam redegit potestatem, ac dominationibus gentium regnisque particularibus abolitis omnia Romano R imperio subjecit. Ita tum summa pax obtinuit, Quippe Deo rem Romanam adjuvante hostes terga verterunt, et regna pridem adversa tum cervices subdiderunt jugo salutari. Nam Deus veritate et rerum ipsarum testimonio tanquam voce utens, suam tune majestatem demonstravit. Proinde Deus Judæorum vecordiam prævidens per vatem ita est vaticinatus : « Cessate et cognoscite me esse Deum, qui et inter gentes et in terra exaltabor. > Nobis autem significans quisnam ille sit, ac quasi gratulans nobis vates, & Deus, inquit, exercituum Dominus, a partibus nostris est: patrocinium nostri suscipit Deus Jacobi. > Neque vero otiosa est Jacobi mentio, sed ideo facta quod is primus de vocatione gentium est vaticinatus. Verba ejus sunt : « Non C ούχ άπλως ἐποιήσατο · άλλ' ἐπειδή πρώτος ἐχείνος deerit princeps Juda oriundus, donec is veniat cui reposita est summa rerum: is erit spes gentium 87.) Itaque Davidus jam tum mutationem gentium prædicens, convenienter ait Deum Jacobi, qui ista fuit vaticinatus, rem præclare gessisse. Caterum anno regni Augusti 48, anno mundi 5506 annorum Antiochensium 316 numerus capit. Cumque eo tempore Herodes alienigena Judæorum rex esset declaratus nato Domino nostro Jesu Christo Herodesque vitam misere cum morte commutasset, impletum est illud oraculum, quo non ante defuturum principem populi Juda procreatum dicebatur, quam is cui reposita erat summa rerum, id est Christus, nasceretur. Quando enim Herodes alienigena posito præputio regnum in Judæos obtinuit, et Ananilum alienigenam pontificatu maximo affecit, statim Judaicum imperium, quod hactenus obtinuerat, finitum fuit. Etenim sacerdotes rei publicæ præfuerant, donec Pompeius Romanorum dux flierosolymis expugnatis templum polluit, ac Aristobulum, qui eo usque regnum juxta ac pontificatum a majoribus per successionem accepta gesserat, vinctum Romam misit, ac populum Judai-

των βασιλέων και των εν τέλει και των λοιπών πάν. των. Τη δε επαύριον μετά τον άσπασμέν (30) και την προσχύνησιν άράμενοι την του Χριστού είχους έπί των ώμων ό τε άρχιερεύς Θεοφύλακτος καί οί νεάζοντες βασιλείς (ό γάρ γέρων δι' άσθένειαν άπ. ελείπετο), άλλά και οι της γερουσίας απαντες μετά παντός του της Έχχλησίας πληρώματος, τη προσηχούση δορυφορία παρέπεμπον μέχρι τής χουσείας πόρτης. Κάκείθεν πάλιν άναλαβόμενοι όμοίως μετά

Τοῦ δὲ Κυρίου ήμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατά σάρκα τεχθέντος εύθυς Αυγουστος Καΐσαρ έχράτησε πάμτων, καὶ τὰς ἐθναρχίας πάσας καὶ μερικάς βασιλείας χαταλύσας τοίς 'Ρωμαίων οίαξι' πάντας ὑπέταξε, χαί βαθεία είρηνη πανταγού γέγονε • της γάρ θεία; βοηθείας έπεφανείσης νώτα δεδώκασιν οι πολέμιος, χαί αί πάλαι τάναντία φρονούσαι βασιλείαι ὑπέχλιναν τον αύχένα και τον σωτήριον ζυγόν ὑπεδέξαντο. Τή γάρ άληθεία και τη των πραγμάτων μαρτυρία οίόν τινι φωνή χρησάμενος ὁ Θεός τὸ οίχεῖον ύψος ὑπέδειξε. Προειδώς τοίνυν ο Θεός την Ἰουδαίων ἀπόνοιαν έφη διά τοῦ προφήτου: « Σχολάσατε, καὶ γνώτε ότι έγω είμι ό Θεός ύψωθήσομαι έν τοίς έθνεσιν, ύψωθήσομαι έν τη γη. > Ήμιν δε παραδηλών τίς ούτός έστι, καὶ ώσπερ συνευφραινόμενος έπαγει ε Κύριος των δυνάμεων μεθ' ήμων, άντιλήπτωρ ήμων ο Θεός Ίαχώς. , Του δε Ίαχώς την μνήμην την των έθνων προεθέσπισε κλησιν . « Ούκ έκλεθει γάρ ,φησίν, άρχων έξ Ἰούδα, έως αν έλθοι δ άπέχειται, και αύτος προσδοκία έθνων, > την μεταδοίην των έθνων κάνταύθα προθεσπίζων, είκότω; τον του Ίακώδ Θεόν τοῦ ταῦτα προειρηκότος έφη κατωρθωκέναι. Τοιγαρούν εν τῷ μβ' τῆς Αὐγούστου βασιλείας, έν τῷ ,εφς' έτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ήρχθη ὁ κατά 'Αντιόγεταν των έτων άριθμός. Καὶ 'Ηρώδης μέν εξ έθνων ήδη βασιλεύς της Ιουδαίας άνηγορευμένος, καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατά σάρκα γεννηθέντος, και του Ἡρώδου κακώς τον βίον διαλλάξαντος, πεπλήρωται τὸ, ι Ούκ [Ρ. 180] ἐκλείψει άρχων έξ Ἰούδα έως αν έλθη δ ἀπόχειται, δς ἐστιν ό Χριστός. > Έπειδη γάρ αύτος ό Ήρωδης άλλός -D λος ων περιτμηθείς ήρξε των Ίουδαίων καὶ άρχιερέα κατέστησεν άλλογενη τον 'Ανάνελον, εύθυς ἐπαύθη κατά την θείαν πρόβρησιν ή έξ Ἰούδα άρχη μέχρι τότε χρατήσασα. Οι γάρ ίερεις προειστήχεισαν των πραγμάτων, άχρις οδ Πομπήτος δ 'Ρωμαίων στρατηγός έπιστάς την μέν Ίερουσαλήμ κατά κράτος πολιορχεί, μιαίνει δὲ τὰ άγια, τὸν δὲ ἐχ τῆς προγόνων διαδοχής μέχρις έχείνου του χαιρού διαρχέσαντα βασιλέα τε όμου και άρχιερέα 'Αριστόδουλον δέσμιον

er Gen. xLix, 10.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(30) 'Asiaspie, ubi de sacris imaginibus est sermo, osculum etiam sibi conjunctum expetit. Of-Beia Græcorum sexcentis in locis. Goan.

5/2

TE

al

2 30

.

4

3-

v

U

1-

Œ

3

μαίοις ὑπόγορον κατέστησε. Καὶ οῦτω πρῶτος ἀλλόφυλος Ἡρώδης, ὡς ἔφην, τὸ Ἰουδαΐον ἔθνος ἐγχειρίζεται. Καθ' ον χαιρόν έναργώς της Χριστού παρουσίας ενστάσης εξέλιπον οι των Ίουδαίων άρχ-

ιερείς και ήγούμενοι.

Γεννηθείς τοίνυν ὁ Χριστός οὐδ' αὐτὸς ἐπὶ τοῦ αίσθητοῦ θρόνου Δαδίδ ἐκάθισεν, άλλὰ θρόνον λέγει Δαδίδ την άκαθαίρετον και αιώνιον βασιλείαν. Λύτος γάρ έστι προσδοχία έθνων, ούχι του έλαχίστου μέρους της οίχουμένης. « Έσται γάρ, φησίν, ή δίζα του Ίεσσαὶ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄργειν ἐθνῶν ἐπ΄ αύτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι · › καὶ, « Τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους, είς φως έθνων > καὶ « Θήσομαι είς τὸν αίωνα του αίωνος το σπέρμα αυτού, και τον θρόνον αυτοθ ώς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ. > Οὖτος οὖν καὶ βασιλεὺς Β πάσης της γης διέμεινεν, εί και μή τὰ σκήπτρα τής Ίουδαίας παρέλαδε, καὶ βασιλεύς πάσης της γης έστιν ό Θεός. Καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ Ἰακὼδ ἐδεδαιώθη, καὶ ένευλογήθησαν έν τῷ σπέρματι αὐτοῦ πάσα: αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, και πάντα τὰ ἔθνη μακαριούσι τὸν Χριστόν.

Ίνα δὲ σαφέστερον γένηται πῶς ἡ ἰερατική φυλή έμίγη τῆ βασιλική, λέξομεν ούτως. 'Ο μέν Ἰούδας έγέννησε τὸν Φαρές, ὁ δὲ Φαρές τὸν Ἐσρώμ, ὁ δὲ Έσρωμ τὸν Άρὸμ, ὁ δὲ Άρὰμ τὸν Αμιναδάμ, ὁ δὲ 'Αμιναδάμ τὸν Ναασσών, ὁ δὲ Ναασσών τὸν Σαλμών, ὁ δὲ Σαλμών τὸν Βόος, Βόος δὲ τὸν Ὠθήδ, 'Ωδήδ δὲ τὸν Ίεσσαὶ, ὁ δὲ Ίεσσαὶ Δαδίδ τὸν βασιλέα. Έπει ούν ὁ Ναασσών υίδς ήν του 'Αμιναδάμ, τούτου την άδελφην Έλισάβετ ηγάγετο γυναϊκα ό μέγας άρχιερεύς 'Ααρών, άδελφὸς Μωῦσέως, έχ φυλής ὑπάρχων τοῦ Λευτ. Καὶ μέντοι καὶ ὁ θεσπέσιος Ιεράρχης Ἰωδαέ, φυλής ων της Λευϊτικής, ἡγάγετο γυναϊκα την άδελφην Όχοζίου, φυλής οδσαν του Ἰούδα. Κάντευθεν λοιπόν της βασιλικής φυλής συμμιγείσης τη Λευττική, μάλα γε είκότως ὁ Κύριος λα Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ κατά σάρκα μητρός αύτοῦ γενεαλογούμενος οῦτω βασιλεύς καὶ ἱερεύς εἰς τά πρός θεδν, ώ; έφην, άνθρώποι; [Ρ. 181] άναδέδεικται, καλ προδήλως κηρύττεται βασιλεύς αλώνιος καὶ ἰερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατά τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

Έντεῦθεν τοίνυν άρχεται ή τετάρτη βασιλεία, ήν δ Δανιήλ εν τη των τεσσάρων θηρίων όπτασία τέταρτον θηρίον διαφέρον των άλλων τροπικώς όνομάζει, έω' ού και ό των πρώτων τεσσάρων στοιχείων δημιουργός καὶ τὸν τετραπέρ ετον κόσμον συνδήσας ἐν D τούτοις Ίησοῦς Χριστὸς ἐσαρχώθη διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. "Οθεν είκότως μέγας βασιλεύς και έπίσημος ύπερ πάντας ό Αθγουστος καὶ δυνατός γενόμενος ὑπέταξε τὰς μερικάς βασιλείας πάσας, διὰ τὸν ἐν ταϊς ήμέραις αὐτοῦ Βασιλέα τοῦ παντός και Κύριον τεγθέντα, κατά την 'Ησαΐου προφητείαν · φησί γάρ · « Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ δρος Κυρίου, καὶ ὁ οἶχος τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἄκρων τῶν όρέων. Καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ ήξουσιν επ' αύτλν πάντα τὰ έθνη, καλ πορεύσονται λαοί πολλοί, και έρουσι. Δεύτε, άναδώμεν είς τό δρος Κυρίου και είς τον οίκον του Θεου Ίακώς. Και άναγγελεί ήμιν την όδον αύτου, και πορευσόμεθα έν αύτη. Έχ γάρ Σιών έξελεύσεται νόμος, και λόγος 88 Isa. 11, 1-4.

ἐπὶ Ῥώμην ἐκπέμψας τὸ πᾶν Ἰουδαίων ἔθνος Ῥω- A cum omnem Komanis stipendiarium fecit. Eo modo primum Herodi alienigenæ in Judæos regnum commissum fuit; quo tempore perspicue instante Christi adventu, Judæorum et pontifices et principes desierunt.

> Natus Christus non visibili Davidico solio rex consedit, sed solium Davidicum Scriptura appellat æternum et indissolubile. Ipse enim est quem exspectant gentes, quæ non sunt minima pars orbis terrarum. c Erit enim, ait, stirps Jesse, et is qui ad imperium in gentes gerendum exorietur: in co gentes spem ponent. Posni te in fœdus generis et lumen 317 gentium. In omnia secula propagalo ejus progeniem; neque ante solium ejus regium successore carebit quam dies cœlo non oriatur. > ls ergo et rex universæ terræ permansit, quanquam sceptra Judaica non acceperit; et rex universæ terræ est Deus, ac libertas Jacobi confirmata est, inque ejus semine omnes terræ tribus beatie factæ sunt, omnesque populi Christum prædicabunt.

> Ut autem manifestius fiat quomodo sacerdotal's tribus permixta fuerit cum regia, sic rem exponemus: Judas Pharezum procreavit. Inde ordine prognati sunt Esromus, Aramus, Aminadamus, Naasson Salmon, Boozus, Obedus, Jessas, rex Davidus. Quoniam igitur Naasson filius erat Aminadami, bujus sororem Elizabetam Aaron pontifex maximus uxorem duxit, frater Mosis, tribu Levita. Quin et divinus Jodaas, pontifex et ipse maximus, tribu Levita, in matrimonio habuit sororem Ochozia, Judaam tribu. Cumque exinde tribus regia fuerit cum sacerdotali permixta, admodum convenienter dominus ex Maria Virgine ac matre carnis suce natus, serie generis exposita et rex et sacerdos Dei, ut dictum est, deprehenditur. Itaque manifesto prædicatur rex sempiternus, idemque æternus pontifer secundum Melchisedeci ordinem.

318 Atque hoc est initium quarti regni, quod Danielus, cum ei quatuor animalia apparerent, sibi animalis specie a reliquis differente repræsentatum ait, quo veheretur primorum quatuor elemeutorum opifex, qui quatripatentem mundum concinnavit; quo regno scilicet nostræ salutis causa Jesus Christus homo natus est. Quare merito omnibus regibus major illustriorque fuit Augustus, omniaque particularia regna suo imperio subjecit, propter eum qui ipsius ætate nasci debuit rex et Dominus universi, quie Isaias bis verbis prædixerat 88 : « Ultimis porro temporibus mons Domini erit illustris, ædesque Dei in summo montium: exaltabitur supra colles, et ad eam proficiscentur omnes nationes. Multique populi ibunt, ac dicent: Agedum conscendamus montem Domini et adeamus ædem Dei Jacobei: is nobis viam suam monstrabit, inque ea nos ambulabimus. Nam de Sione lex egredietur, et sermo domini Ilieroselymis exibit :

10 for 18 25

atque causas multarum is nationum disceptabit. A Kugiou et Teopougalfu. Kal xpivet ava utany ethoria et populum multum arguet. Tunc de gladiis suis vomeres et de frameis suis falces cudent, neque gens contra gentem gladium arripiet, neque rem porro bellicam discent. > Jam res ipsæ testantur his verbis tempus Christi adventus prædici. Antequam enim Romanum imperium inivit, crebra fuerunt populorum alterius adversus alterum bella, quod regnum singulatim per populos divisum esset. Postquam summa rerum ad Romanos devoluta 319 est, alta per totum orbem pax fuit, populique mutuis bellis omissis agriculturæ vacaverunt. Ita vaticinii istius exitus apertissime declaratur. Itaque etiam Danielus vaticinatus est his verbis 89 : · Cognosces autem et intelliges ex exitu sermonis, cum decretum fiet et ædificabitur Hierosolyma, usque ad Christi principatum septimanas 7, septimanas 62. . Hæ annos efficient 483; totidemque annos uncti potestatem in populum Judaicum gesserunt. Quorum ultimus Hyrcanus, cum a Parthis esset captus, Augustus Herodi regnum tradidit: cujus posteri deinceps id tenuerunt usque ad Hierosolymorum excidium. Nam, quod et Josephus testatur, ab eo tempore non jam ex summorum pontificum stirpe aut Asmoneorum, qui et Maccabæi dicuntur, Deo pontifices creabantur : sed id munus obscuri homines alii per annum gerebant, alii alia ratione, redemptum a Romanis pecunia. Ideo Danieli quoque oraculum ait post 7 et post 62 septimanas abolitum iri unctionem, neque fore judi- c cium, et cætera. Sic autem dividendæ sunt 69 septimanæ: 7 a reditu ex exsitio usque ad templi absolutionem; reliquæ 62 his sine intervallo succedentes in tempus quo uncti rerum potiti sunt : una autèm in tempus quo Christus novum fœdus promulgavit; qua media nobis salutiferum Christus subiit supplicium, et sublatum est e medio testamentum quod fuerat per Mosem traditum, Rursus ; · Corroborabit fœdus multis una septimana : 320 ejusque dimidio tolletur sacrificium et libatio et In templo abominandum vastitatis signum ponetur, ae excidium Hierosolymorum perficietur. Reliqua ibi invenies, ubi regnum Titi descripsimus.

Cæterum Augustus collectis per Italiam copiis D contra Antonium movit, Victus prælio Antonius cum Cleopatra in Ægyptum fugit, ibique sibi ipse mortem conscivit. Cleopatra cum comprehenderetur, ne Romam in triumpho introduceretur, aspidi serpenti sese mordendam præbuit, itaque periit. Sol et Luna, liberi ipsorum, in triumpho Romam ducti

Sub noc Augusto, ot Eusebius Pamphili ait, quartum regnum cepit, quod in quatuor animalium visione Danielus animal quartum terribile nominat. Tune primum, inito jam quarto regno, Augustus solus omnem potestatem gessit. Quo tempore etiam Dominus noster Jesus Christus nostri causa nasci 69 Dan. 18, 25.

πολλών, και ελέγεει λαδν πολύν. Και συγκόθους: τάς μαγαίρας αύτων είς άροτρα καί τάς ζιδύνες αὐτῶν εἰς δρέπανα. Καὶ οὐ λήθετα: ἔθιος ἐπ' ἔθνος μάγαιραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν. > "Οτι δέ τὸν μετά την τοῦ Κυρίου παρουσίαν προσημαίνης ται καύτα χαιρόν, τὰ πράγματα σαφώς μαρτυρούσι. Πρό μέν γάρ της 'Ρωμαίων βασιλείας συγναί των έθνων κατ' άλλήλων Επαναστάσεις έγίνοντο, άτε δή χαθ' Εχαστον Εθνος της βασιλείας μεμερισμένης. πάσης δὲ ἡγεμονίας εἰς Ρωμαίους μετατεθείσης εἰρήνη βαθεία κατέσχε την οἰκουμένην, ώς μηκέτι έθνος κατ' έθνους ἐπιστρατεύειν, άλλά τῆ γεωργία προσέγειν. Ούχουν μάλα δείχνυται σαφώς το της προδόήσεω: τέλος, Διό και Δανιήλ προφητεύει λέγων. και γνώτη και συνήσεις άπο έξόδου λόγων τοῦ ἀποχριθήναι, και του οίχοδομήσαι Ίερουσαλήμι έως Χριστού ήγουμένου εδδομάδας ζ' καὶ εδδομάδα; ξβ", αί συμπληρούσιν έτη υπγ, όσα τὰ τῆς ἀρχῆς ὑπάρχει των γριστών ήγουμένων, ών τελευταίου Υρχανού ύπο Πάρθων αίχμαλωτισθέντος 'Ηρώδης άπο Αύγούστου παραλαμδάνει την βασιλείαν, μεθ' ον οί τούτου παίδες μέγρι της ύστάτης Ίεροσολύμων πολιορχίας. Οὐχέτι γάρ ἐχ διαδογής τοῦ ἀργιερατικοῦ γένους των 'Ιουδαίων και 'Ασαμονέων ήτοι Μακκαδαίων, ω; φησιν Ἰώσηπος, Ιερώνται τῷ Θεῷ, ἀλλ' ἄσημοί τινες, οί μεν ενιαύσιοι, οί δε επι λόγω, παρά των 'Ρωμαίων την Ιερωσύνην ώνούμενοι. Διό και Δανιήλ προφητεύει λέγων [P. 182] «[Καὶ μετά τάς έπτά καὶ έξήχοντα δύο έδδομάδας έξολοθρευθήσεται χρίσμα και κρίμα ούκ έσται, , και τὰ ἐξῆς. Διέλης δὲ τὰς ξθ εβδομάδας ούτως · τάς μέν έπτά μετά την έπάνοδον The alymanuolae Ewe the olxodoune tou vaou, tas δὲ ξβ' συναπτομένας ταῖς ζ' εἰς τὸν χρόνον ὄν κατέσχον οι χριστοί ήγούμενοι, την δέ μίαν εδδομάδα, καθ' ήν δ Κύριος εκήρυξε την καινήν διαθήκην, ής. έ δδομάδος εν τῷ ἡμίσει ἡλθεν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος, και ήρθη έχ μέσου ή διά Μωϋσέως παραδεδομένη διαθήχη. Καὶ αύθις • Καὶ δυναμώσει διαθήχην πολλοίς έδδομάς μία, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἐδδομάδο; άρθήσεται θυσία και σπονδή. Και έπι το Ιερόν βδίλυγμα έρημώσεως συντελεία δοθήσεται έπὶ τὴν ἐρήμωσιν Ίερουσαλήμ. > Καλ τά λοιπά εδρήσεις έν τή βασιλεία Τίτου.

Ο γουν Αδγουστος την έξ Ίταλίας συναθροίσας δύναμιν κάτεισιν έπι 'Αντώνιον. Και συμβολής γενομένης ήτταται 'Αντώνιος, και φεύγει μετά της Κλεοπάτρας είς Αίγυπτον. Καὶ ὁ μὲν 'Αντώνιος ξαυτόν διεχειρίσατο, ή δὲ Κλεοπάτρα εὐλαδουμένη τον έν τη 'Ρώμη θρίαμδον συσχεθείσα, ασπίδι τψ θηρίφ έαυτην προσενεγχαμένη τελευτά. "Ηλιος δέ και Σελήνη τα τέχνα αύτων συσχεθέντα προσήχθησαν τῷ θριάμδω 'Ρώμης.

Έπὶ τούτου τοῦ Αὐγούστου, ώς φησιν Εὐσέδιος του Παμφίλου, άρχην ή τετάρτη λαμβάνει βασιλεία, ήν ὁ Δανιήλ ἐν τῆ τῶν τεσσάρων θηρίων ὁπτασία τέταρτον θηρίον φοδερον όνομάζει. Τότε πρώτον έπὶ τῆς δ' βασιλείας ἐμονάρχησεν Αυγουστος, ὅτε και ὁ Κύριος ήμων Ίησους Χριστός την έχ γυναικός 356

ω̈ν

100

120

105

121

t. V

in

ic

22

αὐτός φησιν Εὐσέδιος ὅτι οὕτος ὁ Αὕγουστος ἀπελθών είς Δελφούς ηρώτησε τίς μετ' αύτον βασιλεύσει · του δὲ Πυθίου μηδὲν ἀποχρινομένου, καὶ τοῦ Αὐγούστου πάλιν ξοωτήσαντος διά τί σιγά το μαντείον, έρη ή Πυθία ταύτα .

Παϊς 'Εξοαίος κέλεται με. Θεός μακάσεσση ανάσ. Τόνδε δόμον προλιπείν και όδον αύθις Ικέσθαι. "Απιθι λοιπόν έχ δόμων ήμετέρων (31).

Τῷ δὲ κος' ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μβ' δὲ Αύγούστου έξηλθε δόγμα παρ' αύτου ἀπογρά εσθαι πάσαν την οίχουμένην. Έν ῷ ἔτει καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ίησοῦς Χριστός ἐγεννήθη, Ἡρώδου βασιλεύοντος της Ίουδαίας, δν ό Καϊσαρ Αύγουστος προεγειρίσατο. Ούτος ὁ Καΐσαρ τὸν χόσμον ἐαυτώ ἄπαντα χαθυποτάξας, εν τῷ μέλλειν αὐτὸν εν 'Ρώμη δντα ἀποδιώναι, παρηγγύησε τους εν τέλει πάντας έν τή τελευτή αύτου χείρας χροτήσαι και γελάσαι ώς έπι μίμου τελευτής. Τουτο δε ποιήσαι διωρίσατο άποσχώπτων είς τον άνθρώπινου βίου ώς γέλωτος άξιου.

[Ρ. 183] "Ότι "Ηρώδης οὐ μόνον διὰ τοὺς ἐν Βηθλελα άναιοεθέντας έπι τη χατά του Χοιστού μανία παϊδας παιδοχτόνος όνομάζεται, άλλά και διά τό τους ίδίους τρείς υίους ἀποχτείναι, και την μητέρα τούτοις ἐπισφάξαι, καὶ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφολν έτέρους τε πολλούς των οίχείων και πλήθος ούκ δλίγων Τουδαίων άποκτείναι έν τη αύτου τελευτή.

Ίστέον δὲ ὅτι τρεῖς ἔσχεν ὁ μέγας Ἡρώδης υίοὺς, 'Ηρώδην τον καὶ 'Αντίπαν, τὸν ἀποτεμόντα τὸν Πρόδρομον, έφ' ου και ό Κύριος έσταυρώθη έπι Τιδερίου Καίσαρος, Ἡρώδην τὸν καὶ Φίλιππον, ῷ πρώτως ς Ήρωδιάς έγαμήθη, έξ ής έσγε θυγατέρα Σαλώμην την και όρχησαμένην, και 'Ηρώδην τον και 'Αγρίππαν, του άνελόντα του Ζεδεδαίου Ίάχωδου.

"Ότι 'Ηρώδης ὁ μέγας τέθνηκεν ἐδδομήκοντα Ετη ζήσας, έξ ών έδασίλευσε τῆς Ἰουδαίας ἔτη λζ' παρανόμως. Έπι αὐτοῦ γὰρ ή πρόρδησις τοῦ πατριάργου Ίακωδ ἐπληρώθη ή λέγουσα · « Ούκ ἐκλείψει άρχων έξ Ἰούδα καὶ ήγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, έως αν έλθη δ απόκειται, » ήτοι ὁ Χριστός. Πρώτος γάρ άλλόφυλος 'Ηρώδης 'Ιουδαίων ήρξεν, "Αραψ ων Ίδουμαΐος, καὶ πρώτος άλλόφυλον άργιερέα κατέστησε, τὸν 'Ανάνιλον, ὡς Ἰιώσηπος λέγει.

"Ότι 'Ηρώδης ὁ μιαιφόνος πρός ταις πολλαίς των συγγενών φονοκτονίαις άναιρεί και Υρκανόν του D πάλαι άρχιερέα και τον τούτου υίον και την τούτου άδελφήν, ξαυτου δὲ γυναίχα, τοὺς δύο οἰχείους υἰοὺς είς ἄνδρας τελούντας, και την πενθεράν, έτι δὲ Σαλώμης της ίδιας άδελφης τον άνδρα. γήμαντος δέ αύτην έτέρου, και τούτον προστίθησι, πρός δέ και τούς δφηγητάς των Ιερών νόμων, και τούς των πατρίων ζηλωτάς. Θεηλάτω δὲ πληγή καὶ ϋδρωπι συσχεθείς σκώληκας άπό του σώματος έξέδρασε, καί ούτως δεινώς όδυνώμενος τέθνηχεν.

XYLANDRI ET

(31) Oraculum hoc mendose, ut omnia alia οταcula, scriptum est. Primum versum sic. lege-rem, Έδραίος χέλεται με παίς μαχάρεσσιν άνάσ-σων. Sed cætera male habent, Videre potes etiam

άειπαρθένου γέννησιν δι' ήμας κατεδέξατο. 'Ο δέ A ex muliere perpetuam virginitatem conservante sustinuit, Idem Eusebius narrat Augustum Delphos profectum de successuro sibi oraculum consuluisse, et cum vates nihil responderet, scitatum causam cur oraculum conticuerit, hoc responsum tulisse .

Me puer Hebraus jubet hoc discedere templo.

Rex divum, et Stygium rursum remeare sub Orcum, Tu tacitus nostra hæc jam nunc altaria linque.

321 Anno mundi 5506, qui regno Augusti fuit 42, decretum ab ipso exiit ut totus mundus censeretur. Eo anno Christus natus est. Herode Judaze regnum sibi ab Augusto concessum tenente. Augustus cum totum sibi mundum subjecisset, morte jam appetente, Romæ proceribus omnibus mandavit ut se defuncto plauderent ac risum tollerent, sieut in mimorum fine fieri assolebat. Eo mandato vitam humanam utpote ridiculam rem subsannavit.

Herodes puericida appellatur pon modo ob pueros Bethlehemæ ab ipso, cum contra Christum sæviret. interfectos, sed etiam quod suos ipsius tres filios jugulasset, facinusque matrem eorum necando cumulasset, et fratrem uxoris ac reliquos domesticorum complures iis addidisset. Non parvam etiam Judworum multitudinem moriturus necavit.

Notandum est Herodi magno tres fuisse filios : Herodem, qui et Antipas appellatur, qui cervicem præcidi Præcursori Christi jussit (eo regnante Christus crucifixus est, imperante Tiberio Cæsare) : Herodem cognomento Philippum, cujus primum uxor fuit Herodias, eique Salomen filiam peperit eam quæ saltavit; Herodem denique Agrippam, qui Jacobum Zebedæi filium necavit.

Herodes magnus mortuus est septuagenarius. Annos 37 regoum in Judæam illegitimum tenuit; inque ipso impletum est patriarchæ Jacobi 322 vaticinium, qui non ante defuturum Juda ortum principem et ducem semine ejus cretum edixerat, quam is veniret cui reposita omnia erant, id est Christus, Primus enim alienigena Judæis imperavit Herodes Idumæus Arabs, primumque alienigenam pontificem constituit Ananilum, ut Josephus narrat.

Herodes parricida præter multas cognatorum neces etiam Hyrcanum interfecit, antiquum pontificem maximum, ejusque et filium et sororem, quam ipse uxorem habebat, item duos filios jam ad virilem ætatem provectos, socrum, Salomes suæ sororis maritum, ac rursus alterum cum quo illa secundas nuptias fecerat. Addidit et divinæ legis enarratores, et qui patrios ritus amplectebantur. Divinitus autem aqua intercute punitus, erumpentibus ex corpore ejus vermibus, gravissimis doloribus cruciatus periit.

GOARI NOTÆ.

Suidam in Abyouctor, ubi pro doisov lege diδος; ut videatur legi posse utrumque τόνδε δόμον προλιπείν και άϊδος αύθις ίκεσθαι. Tertius maneus est. Xvi.

Christus ab Ægypto rediit annos natus quinque. A

Archelaum Herodis filium Augustus Judææ genti præfecit. Reliquam regionem in 4 partes distribuit, eisque reliquos Archelai fratres præposuit, tetrarchas a quadripartito imperio appellatos. Horum nomina sunt Berodes patri, Antipater avo cognomines, Lysanias et Philippus. Tanta eo tempore fuit Romæ penuria ut modius aureis 27 sit vendius.

Anno mundi 5519, incarnationis autem divinæ 13, tertius Herodes, cognomine Agrippa, regnum in Judgos obinuit, alienigena, Herodis 323 filius frater Archelai. Regnavit annos 24. Nam Archelaus cum 9 annos regnasset, a Romanis est Viennam Galliæ urbem in exsilium missus. Hic Herodes, qui et Antipas, anno sui regni 13 Joannem Baptistam necavit, Christo 32 agente annum. Sub eodem Christus propter nos sponte supplicium pertulit. Sub hoc Panosus urbs Cæsarea Philippi denominata est, quod cam Philippus tetrarcha refecisset. Is in honorem Tiberii Cæsaris urbem Tiberiadem condidit ; et Gabiniorum urbem, olim Samariæ nomine notam, instauravit, ac Sebastem, hoc est Augustam, nuncupavit. Ejusque navale, turrim Stratonis, muro cum cinxisset, Cæsaream ab ipso Cæsare appellavit. Post et Antipatridem condidit ; et Paneade, quæ nunc Cæsarea Palæstinæ usurpatur, Pani fanum nomine Paneum posuit, ac templum Ilierosolymitanum duplum ædificavit. Missus autem in exsilium Lugdunum Galliæ urbem, vita cum adultera Herodiade summa in egestate exacta, mortuus est. Filiam, quæ saltando impetrarat ut Præcursori caput amputaretur, terra vivam absorpsit. Alii ferunt eam, cum in glacie palustri luderet, rupta glacie ita in fundum decidisse ut caput abscissum supra glaciem exstaret.

Herodis tempore impletum est Danieli oraculum. Nam ad eum usque uncti, hoc est summi pontifices, Judæos rexerant, ab instaurato 324 Darii opera templo usque ad Hyrcanum (nomen huic a subactis Hyrcanis fuit) per annos 483, quos etiam Danieli oraculum exprimit : « Cognosces et intelliges ab D exitu sermonis, quod decretum fiet et ædificabitur Jerusalem, usque ad Christum ducem, septimanæ septem et septimanæ sexaginta duæ 50. > Hæ septimanæ sexaginta novem annos conficiunt 485; totidemque annos imperium Judaicum penes unctos fuit. Quorum postremus llyrcanus cum esset a Parthis captus, Herodes Antipatri filius regnum in Judæos, nihil ad se pertinens, ab Augusto et senatu Romano accepit; idque in ejus deinceps stirpe usque ad excidium Ilierosolymorum permansit. Is ergo Herodes Antipatri Ascalonitæ filius fuit, matre Cypride Arabica. Quo tempore natalibus Christi

Ότι πενταετής ὁ Χριστός ἀπό τῆς Αἰγύπτου ἀνέρχεται.

"Οτι Αύγουστος 'Αρχέλαον μέν υίον Ήρωδου Τουδαίων ἐθνάρχην κατέστησε, τοὺς δὲ ἄλλους ἀδελφοὺς αὐτοῦ τέσσαρας δντας, 'Πρώδην όμώνυμον τῷ πατρὶ καὶ 'Αντίπατρον τῷ πάππῳ Αυσανίαν τε καὶ Φίλιππον, εἰς τέσσαρα μέρη διατεμών τὴν χώραν ἐκάστῳ διένειμε καὶ τετράρχας αὐτοὺς ἀνόμασε. Τότε καὶ λιμός ἐν 'Ρώμη γέγονεν ὡς πραθήναι τὸν μόδιον χρυσίνων κζ'.

"Ότι τῷ ,εφιθί τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσιως έτει ιγ' Ίουδαίων τρίτος Ἡρώδης ἐχράτησεν, δ. καὶ Αγρίππας ελέγετο, άλλόφυλος ων, υίδς Ἡρώδου, άδελφὸς 'Αρχελάου, έτη κδ' · ό γὰρ 'Αρχέλαος μετά θ' της άρχης έτη είς Βίενναν πόλιν [P. 184] της Γαλλίας ύπο 'Ρωμαίων έξωρίσθη. Ούτος Πρώδης, ό καὶ 'Αγρίππας, 'Ιωάννην τον Βαπτιστήν άνείλε τῷ ιγ' μὲν ἔτει τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, λβ' δὲ τῆς τοῦ Κυρίου σαρχώσεως εφ' οδ και ο Κύριος ήμων Ίησούς Χριστός έχουσίως δι' ήμας το σωτήριον ύπέστη πάθος. Υπό τούτου ή Πανοσός Καισάρεια Φιλίππου μετωνομάσθη διά "τὸ άνακτισθηναι παρά του τετράρχου Φιλίππου. Ούτος την Τιδεριάδα πόλιν διά Τιδέριον Καίσαρα έχτισε, και την των Γαδινίων πόλιν τήν ποτε Σαμάρειαν ἐπικτίσας Σεδαστήν αὐτην προσηγόρευσε, τὸ δὲ ἐπίνεον αὐτῆς, τὸν Στράτωνος πύργον πολίσας, άπὸ τοῦ αὐτοῦ Καίσαρις Καισάρειαν έκάλεσεν · ὕστερον δὲ καὶ 'Αντιπατρίδι κτίζει. Καὶ Πανείον είδωλείον κατεσκεύασεν έν Πενεάδι τῷ Πανί, ἐν τῆ νῦν λεγομένη Καισαρεία τῆς Παλαιστίνης · καλ του ναδυ Ίεροσολύμων δίπλοῦν άνωχοδόμησεν. Οδτος έξορισθείς έν Λουγδούνη τζε Γαλλίας εν εσχάτη πενία σύν τη μοιγαλίδι θνήσκει. Τήν δὲ ὀρχησαμένην χόρην ἐπὶ τῆ ἀποτομῆ τοῦ Ποσδρόμου ζωσαν κατέπιεν ή γη · οί δέ φασιν ότι είς πάγον παίζουσα ἐπάνω λίμνης διαρραγέντος κατηλθε κάτω, και της κεφαλής άποσφηνωθείσης το μέν σώμα άπαν είς του βυθου κατήλθευ, ή δε κεφαίή ἐπάνω τοῦ πάγου ὑπελείφθη.

"Ότι έπὶ Ἡρώδου πεπλήρωται ή προφητεία Δανιήλ. Μέχρι γάρ 'Ηρώδου χριστοί ήγούμενοι ήσαν οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ τῆς κατά Δαρείου άνανεώσεως του ίερου, λήξαντες & έπὶ Υρχανόν τὸν ἀρχιερέα, ὅς διὰ τὸ ὑποτάξαι Υρκανούς ούτως ώνομάσθη. "Ετη υπγ' τὰ μεταξύ τούτων, όπόσα καλ ή τοῦ Δανιήλ προφητεία θεσπίζει λέγουσα · και γνώση και συνήσεις άπο εξόδου λόγων τοῦ ἀποχριθήναι καὶ τοῦ οἰκοδομήσαι την Ίερουσαλήμ, εως Χριστού ήγουμένου, εδδομάδας έπτα καί έδδομάδας ξβ'. > Αύται αι ξθ' έδδομάδες συμπίηρούσι χρόνους έτων υπγ', όπόσα έτη τυγχάνει της άρχης των χριστών ήγουμένων, ών τελευταίον του Υρχανού όπὸ Πάρθων αἰχμαλωτισθέντος Ἡρώδης ό 'Αντιπάτρου την βασιλείαν των Τουδαίων, μηδέν προσήχουσαν αὐτῷ, ὑπὸ Αὐγούστου καὶ τῆς συγκλήτου 'Ρωμαίων παραλαμβάνει, κάπειτα οἱ τούτου παίδες μέγρι της ύστάτης Ίεροσολύμων πολιορχίας. ic

d.

νέτου παίς και μητρός Κύπριδος "Αραθίσσης. Καθ' δν καιρου της Χριστού γεννήσεως πλησιαζούσης ή έκ προγόνων διαδοχή άρχιερωσύνη το και άρχη των Ιουδαίων κατελύθη, συμπληρουμένης της προτητείας Τακώδ.

Εξής δε δ Δανιήλ προφητεύει λέγων • Καλ μετά τάς εξήχοντα δύο εδδομάδας εξολοθρευθήσεται γρίqua, xal xcipa our Estat ev auto, xal to lepov xal τὸ άγιον διαφθερεί λαὸς ήγουμένου έρχομένου, καὶ κοπήσονται εν κατακλυσμφ πολέμου. • Καὶ έξης 1P. 1851 ong: e Kal ent to lepov Bochuyua th; tonμώσεως, και έως συντελείας καιρού συντέλεια δοθήσεται περί την ερήμωσιν. . Το δε εξολοθρευθήσεσθαι χρέσμα, καλ κρέμα μή είναι έν αύτῷ τήν τε πόλιν και το άγιον διαφθαρήσεσθαι δηλοί. Δύναται δὲ νοηθήναι τοῦτο ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ · ἐλθόντος γὰρ αύτου είς την του έθνους σωτηρίαν, διά την είς αύτον παρανομίαν και δέρεν ή τε Ιερωσύνη αὐτοίς καθόλου καὶ ὁ άγιασμός καὶ ἡ πόλις ἀντανήρηται. Μιᾶς δὲ οῦσης εδδομάδος πρός την των ο' συμπλήρωσιν, τό ήμεσυ μέν αύτης ό του χηρύγματος του Εύαγγελίου γενοήσθω χρόνος. Τρισί γάρ έτεσι καὶ ημίσει τὸ έργαν του Πατρός πεπληρωκώς ὁ Μονογενής ἀνελήφθη. Ιδυεύματι δε άγων τους άγωνς έμπλησας μαθητάς επ' allow toroiv Eventy nat fulner els lepousaltu παρακατείγεν αὐτοὺς, όμου μέν πρός τον μέγιστου άθλον και τον των έθνων τούτους άγωνα παρασκευαζόμενος, όμου όδ και τους είς ζωήν τεταγμένους έχ του έθνους διά πίστεως προσλαμβανόμενος, και των σχιών χαὶ τών τύπων τῆς Παλαιάς Διαθήχης άφιστών, nal til dandela ted Evappediou nat the Kaivile Diaθήκης προσαγόμενος. Διό καὶ ὁ ἱερός φησι λόγος * C. « Nat δυναμώσει διαθήκην πολλοίς έδδομάς μία, » διά των είρημένων δήλονδτι έπτά έτων τοίζ πιστεύσασι τῷ Χριστὸ,

"Ότι τῷ εφς' τοῦ κόσμου έτει, τοῦ δὲ Αὐγούστου Καίσαρος μβ', Ἡρώδου δὲ λβ', ἐδδόμφ μηνί καθ' Εδραίους δεκάτω (32), ήτοι Σεπτεμδρίου κγ', Ζαχαρίας θυμιών είς το άγίασμα κατά την τάξιν της έφημερία; αύτου είδε τον άρχάγγελον Γαδριήλ την του μεγάλου Προδρόμου και Βαπτιστού Ἰωάννου σύλληψιν εὐαγγελιζόμενον αὐτῷ.

"Ote Twaxsiu Etse n' telsuta, h 62 "Avva ab". "H Θεοτόχο; δε ύπ' αύτων τριετίζουσα είσηγθη είς τέν ναδν Κυρίου, ένδεκα δέ γενομένη έτων άπωρφανίσθη. Oùô' ohus ot thes too vaou, and the xal xpelar elye τινος, είς μόνην άπηει την Έλισάβετ ώς συγγενίδα D και πλησίον του ναού οίχουσαν. Τά μέντοι Έδραϊκά γράμματα έτι ζώντος του Ίωακείμ έμαθεν. Άφωρισμένος δὲ ἦν τόπος ἐν τῷ ναῷ πλησίον τοῦ Ουσιαστηplou Evoa povas lotanto al mapoévos nal al pen allas μετά την απόλυσιν απήεσαν πρός τους ίδίους, ή δέ Παρθένος προσεκαρτέρει τῷ ναῷ ὑπ' ἀγγέλου τρεφομένη. Τη δε τη ήλικία μέση, σιτόχρους (33), ξαν-

Ούτος δὲ ἡν Ἡρώδης ὁ ᾿Αντιπάτρου τοῦ ᾿Ασχαλω- A appetentibus Judæorum in sacerdolium et regnum successio cessavit, impleto Jacobi vaticinio.

Danielus porro ita prædicit : « Post 69 septimanas abolebitur unctio neque erit judicium'; templumque et sacrarium corrumpentur a populo, cum duz advenerit ; cædenturque inundatione belli 32. # His addit 39 : Et in templum abominabile vostitutis signum. Et, dum tempus implebitur, vastitati consummatio dabitur. . Quod unctionem abolitum iri neque in 325 urbe fore judicium ait, id urbis ac templi excidium denotat. Potest etiam de Christo intelligi : cum enim is ad salutem populo suo reparandam venisset, hic quod eum injuriose ac per contumeliam habuisset, una cum ipsa urbe et sacerdotium et sanctitatem amisit. Jam quod ad summam 70 septimanarum una adhuc requiritur, ejus dimidium intelligi debet impensum Evangelii publicationi. Nom unfgenitus Dei Filius cum annos 3 s. a Patre sibi demandatum negotium gessisset, in cœlum receptus est. Inde cum Spiritu sancto discipulos suos implevisset, 3 s. annos eos Hierosolymis detinuit, cum ut cos ad maximum certamen convertendarum ad Deum nationum præpararet, tum ut de Judæis eos qui erant vitre destinati, interim fide imbueret atque ab umbris et exemplis veteris Testamenti ail veritatem Evangelii et repræsentationem novi Testamenti adduceret. Itaque etiam oraculum ita habet : e Et una septimana Testamentum multis confirmabit, , nimirum ils qui Christo credent spatio Istius septennii.

Anno mundi 5506, anno regni Augusti 48, Herodis 32, mense Hebræorum septimo, qui est September, Zacharias cum in sacrario adoleret secun ordinem sum classis, principem angelorum Gabrielem vidit sibi partum magni Præcursoris ac Baptistæ Joannis annuntiantem.

326 Joachimus octogenarius decessit, Anna annos nata undeocteginta vitam fluit. Ab iis in templum deducta Dei Genitrin anno metatis sum tertio, undecim annos nata parentes amisit. Neque vero unquam templo excedebat, sed si qua re opus haberet, ad solam Elisabetam ibat, cognatam et temple vicinam. Litteras Hebraicas superstite etiamnum Joachimo didicit. Erat in templo secretus locus aræ vicinus, ubi solæ virgines stare solebant. Ac reliquæ sane populo dimisso domum su redibant, Maria autem in temple permanebat atque ab angelo nutriebatur. Erat statura mediocri,

or Dan. 1x, 26. " ibid. 27.

XYLANDRI ET GOARI NOTAS.

(52) Ultimum vocabulum est mendesum, neque quomodo restituam. Hebræis September est omnino septimus mensis, non minima saltem sui Tisel et Ethan vocant eum : sed conjicere fuisse scriptum & Ebav aut Ebav, est du-

rum. XYL.

(35) Ad verbum, frumenti colore. Quod vocabulum qualem colorem denotet, cum frumenti non sit semper idem, non satis video. Si quis docen, discam. XTL.

subfusea, fulso crine, oculis fulvis ac mediocribus, Α θόθρις, ξανθόμματος, εὐόφθαλμος, μεγαλόφους, μεmagno supercilio, naso mediocri, manibus ac digitis longis, vestes amplexabatur nullo colore linctas. Anno ætatis suæ 12. media nocte cum precaretur, divinitus editam ad se vocem audivit : · Paries filium meum. . Neque hoc ex ea quisquam rescivit ante Christi in cœlos ascensum. Cum annum 14 attigisset, Judæi cam usitata mulierum imbecillitate laboratur un rati in templo cam deinde morari non sunt passi. Porro sacerdotes eius causa Deum precati sunt. Ibi Zacharias pontifex maximus, Baptistæ pater, duodecim senum cognatorum Mariæ ferulas accepit inque ara posuit, dicens : Ostende, Domine, cui virgo hæc debeat copulari. > Flornit autem virga Josephi fabri, atque buic octogenario in matrimonium tradita est, isque eam B domum secum abduxit. Maria in mariti domo iciunans ac progressu in publicum abstinens cum duabus 327 Josephi filiabus vixit. Elapsis autem sex incusibus princeps angelorum Gabrielus ei apparuit, lætumque de salute mundi nuntium attulit. Id ea, donec peperisset, occultum habuit, Res acta est primi, qui est Martius, mensis die 25, prima et septimanæ et lunæ die. Is mensis sextus fuit concepti Joannis. Maria digresso archangelo in montanam, nimirum Bethleemam, profecta (nam ea urbs editiori quam Nazareta loco sita est) Elisabetam consobrinam invisit : eique angeli apparitionem, quodque masculum concepisset, itemque de visione Zachariæ exposuit, quam C. voce Zachariæ interclusa ea ignorabat: et exactis tribus mensibus in Galileam rediit. At Josephus cum peregre donum reversus virginem uterum ferre deprehendisset, perturbatus eam clam deserere statuit. Sed angeli apparitione confirmatus eam retinuit. Deinde cum finitimi calumniarentur acerbeque obtrectarent, eum virginem non ad nuptias sed custodiæ causa templo abduxisse, itaque eam matrimonio subtraxisse, uterque aquam experimenti biberunt et in montana missi sunt; unde cum cos incolumes nihilque mali passos accusatores viderent, crimine absolverunt. Porro cum census jam ageretur, Josephus cum Maria in Judæam abiit; angustiaque temporis præventi diverterunt in suburbium Bethleemæ, quod possi- D debat Solome obstetrix, Mariæ consobrina. Ibi ex Maria natus Emmanuelus, octavo die circumeisus, post 328 quadraginta dies Hierosolymam adductus est, ut Domino secundum legem sisteretur; acceptusque est a justo Symeone. Is Dei receptor Symeon Judæus unus erat de 70 illis interpretibus, qui Ptolemæo Philadelpho Ægypti regi Hebraicum Vetus Testamentum in Græcum transtulerant sermonem ante Christi adventum, sicut divus Chrysostomus in suo de sex diebus opere tradit. Atque hic Symeon cum Isaiæ vatici-

σέρδιν, μαχρόγειρ, μαχροδάχτυλος, Ιμάτια αξτόγροια άγαπωσα. Ήνίκα δὲ γέγονεν ἐτῶν δώδεκα, ἐν μεσονυκτίω προσευγομένη ήκουσε φωνής λεγούσης αύτή θεόθεν ι Τέξη τον Υίόν μου. > Ούδενί δὲ τοῦτο ἀπήγγειλεν, ξως [Ρ. 186] δ Χριστός είς οὐρανούς ἀνελήφθη. Γενομένης δὲ αὐτῆς ἐτῶν εδ', καὶ δοκούντων τῶν Ἰουδαίων ότι μέλλει γενέσθαι αύτη ή συνήθεια της γυναικείας άσθενείας, λοιπών ού συνεγωρείτο είναι έν τώ ναφ. "Εστησαν δε οι Ιερείς είς προσευγάς περί αύτη: και Ζαγαρίας ὁ ἀργιερεύς ὁ τοῦ Βαπτιστοῦ πατήρ Ελαδε δώδεκα βάβδους γερόντων συγγενών αὐτῆς, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ θυσιαστηρίω λέγων « Δείξον, Κύριε, τίνος έσται ή παρθένος. > Καὶ ἐδλάστησεν ή του Ίωσηφ του τέχτονος βάδδος, καὶ ήρμόσαντο τούτω αύτην, δντι έτων π'. Καὶ χατήγαγεν αύτην είς τον οίχον αύτου, και διηγε νηστεύουσα καί ἀπρόϊτος σύν ταϊς δυσί θυγατράσιν αὐτού. Καὶ μετά μήνας εξ ώφθη αύτη ο άργάγγελος Γαδριήλ, εύαγγελιζόμενος την του χόσμου σωτηρίαν. Οὐδενὶ δὲ άπήγγειλεν, έως οδ Ετέχεν. Έγένετο δε ταύτα τῷ πρώτω μηνί ήγουν Μαρτίω, τη κε', τη α' της έδδομάδο; ήμέρα και α΄ της σελήνης · αύτὸ; γάρ έστι καὶ έκτος μήν τῆς συλλήθεως Ἰωάννου. Ἡ δὲ Θεοτόχος, ήνίχα ἀπεχώρησεν ὁ ἀρχάγγελος, ήλθεν είς. την όρεινην ήτοι την Βηθλεέμ (ύψηλότερος γάρ της Ναζαρέτ ούτος ό τόπος), και ήσπάσατο την Έλισάδετ, έξαδέλφην αύτης ούσαν, καλ έγνώρισεν αύτη τήν όπτασίαν τοῦ άγγέλου, καὶ ὅτι ἄρρεν ἔσχε, καὶ ότι Ζαχαρίας όπτασίαν εώρακεν ού γάρ εγίνωσκεν Έλισάδετ του Ζαγαρίου σιγήσαντος. Καὶ μετά μῆνας τρείς ὑπέστρεψεν είς την Γαλιλαίαν. Ίωσηφ τοίνυν ἀπό τῆς ἀποδημίας ἐπανελθών, καὶ εὐρών τἡν Παρθένον έν γαστρί έχουσαν, και θορυδηθείς έδουλήθη λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν · άλλὰ τῆ ὀπτασία τοῦ άγγέλου θαρρήσας κατέσγεν αὐτήν. Είτα διαδαλλομένων αύτιν και πικρώς λοιδορουμένων τών όμορούντων, ώς ούχ ἐπὶ γάμφ ἀλλ' ἐπὶ φυλακή τήν Παρθένον έχ τοῦ ἰεροῦ λαδόντα καλ κλεψιγαμήσαντα, τὸ ύδωρ τῆς ἐλέγξεως ἀμφότεροι πίνουσι καὶ εἰς τὴν δρεινήν πέμπονται. Μετά ταύτα ώς είδον αύτους ύποστρέψαντας καὶ μηδέν παθόντα; πονηρόν, ἀπέλυσαν αὐτούς. Τῆς ἀπογραφῆς δὲ γενομένης ἀνήχθη σύν τῷ Ἰωσήφ εἰς τὴν Ἰουδαίαν· μἡ φθάσαντες δὲ κατέλυσαν είς προάστειον της Βηθλεέμ, δ ήν χτήμα Σαλύμης της μαίας, της έξαδέλφης της Θεοτόχου. Κάχεῖσε έτεχε τὸν Έμμανουήλ, χαὶ τἦ όγδόη ήμέρα περιέτεμε τὸ παιδίου. Καὶ μετά μ' ήμέρας άνηγαγεν αύτό είς Ίεροσόλυμα παραστήσαι τῷ Κυρίω κατά τὸν νόμον, καὶ ὑπεδέχθη παρά τοῦ δικαίου Συμεών. Ούτος γάρ ὁ θεοδόχος Συμεών 'Ιουδαίος ων είς ὑπῆργε των ο' των καὶ Έβραϊκως συντεθειμένην την Παλαιάν θείαν Γραφήν είς την Έλλάδα γλώσσαν μεταδαλόντων έπι [P. 187] Πτολεμαίου του Φιλαδέλφου βασιλέως Αίγύπτου, πρό χρόνου της Χριστού παρουσία; (34), ώς ὁ θείος Χρυ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(34) Numerus annorum videtur excidisse. Qui minor quam 250 essenullo modo potuit, ut rationes chronologicæ demonstrant. XYL.

προφήτου Ήσαΐου όητο το λέγοντι, ε Ίδου ή παρ-Afunc by yastol Efer xal referar vidy, xal xalesouse τὸ δνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, > διηπίστησε τούτω, άδύνατον είναι λέγων, όσον έπ' άνθρωπίνη φύσει, τὸ παρθένον τεχείν. Οῦτως οῦν ἔχων ἀποχαλύψεως Etuye Oslac, Ems tôte to Blw mepielvai Ews dv teλεσθή τὸ θείον του προφήτου όπτον. δ δή καί τὸ θεῖον ήμας διδάσκει σαφῶς Εὐαγγέλιον, λέγον* « Πνεύμα άγιον ήν ἐπ' αὐτω, καὶ ήν αὐτώ κεγρηματισμένον ύπο του Πνεύματος του άγίου μή ίδεζν θάνατον πρίν ίδη τον γριστον Κυρίου. > Ίδων τοίνυν αὐτὸν ἐν τῷ ἰερῷ βρέφος τεσσαραχονθήμερον, καλ δεξάμενος αύτον είς τὰς άγκάλας αύτου, καλ είπων, εΝύν ἀπολύεις τον δούλον σου, Δέσποτα, κατά τὸ ἐῆμά σου ἐν εἰρήνη, » πρὸς αὐτὸν ἐξεδήμησε γαίρων. Εἶτα ἐχρηματίσθη Ἰωσήφ φυγεῖν εἰς Αίγυπτον.

Μετά δὲ δύο Ετη ἐποίησε την βρεφοκτονίαν Ἡρώ- Β δης (35), και τὸν Ζαγαρίαν Εσωθεν τοῦ θυσιαστηρίου άνείλε λειτουργούντα. 'Η δὲ 'Ελισάδετ λαδούσα τὸν Ίωάννην έξηλθεν είς την Ερημον, καὶ ἐκρύδη ἐν σπηλαίφ ημέρας τεσσαράκοντα, και ετελεύτησεν. 'Ο δὲ Ἰωάννης ἐν τῆ ἐρήμφ όδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου καλ έν αὐτη ἀνατραφείς Εμεινέν Εως της του

Kupiou avadeiteme.

Μετά δὲ πενταετή χρόνον ὑπέστρεψεν Ίωσης εἰς Ναζαρέτ εξ Αιγύπτου, και Ελαδε την θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν Κλεόπας δ άδελφδς αύτου δμοπάτριος καλ δμομήτριος, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Συμεών, ὅς μετά Ίάχωδον τον άδελφον του Κυρίου ἐπίσχοπος γέγονεν Ίεροσολύμων καὶ ἐπὶ Δομετιανού μαρτυρήσας έσταυρώθη. Ἰούδας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐγέννησε δύο υίους, Ζωχτήρα και Ίάκωδον.

"Ην δὲ Ἰωάννης λα' χρόνου, ὅτε ἐξῆλθε τῆς ἐρήμου. Καὶ χηρύσσοντι ἡχολούθησαν αὐτῷ πολλοί, ἐν οίς ἦν καὶ 'Ανδρέας καὶ 'Ιωάννης. Καὶ τῶν μὲν λεγόντων ότι ό Χριστός έστι, των δὲ ότι προφήτης, ἐν μιὰ των ήμερων ήλθον πολλοί πέραν του Ίορδάνου εν χώρα Βηθαδαρά, και εδαπτίζοντο. Έλθόντος δε του Ίησου, ώς είδεν αύτον ὁ Ἰωάννης, είπεν ι Ίδε ὁ Αμνός τοῦ Θεού. > Καὶ ἀχούσας 'Ανδρέας καὶ 'Ιωάννης ἡχολούθησαν τω Ίησου. Μετά δὲ τὸ ὑποστρέψαι αὐτὸν είς Ναζαρέτ έτελεύτησεν Ίωσήφ έτων ρι'. Τελευτήσαντος δὲ καὶ Ζεβεδαίου ήγαγεν Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος την μητέρα αὐτῶν, και συνήν τη Θεοτόκφ · την δε κτήσιν αύτων πωλήσαντες Κατάφα ήγόρασαν την Σιών, ένθα τὸ μυστικόν Πάσχα ὁ Χριστὸς ἐποίησε καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων εἰσῆλθε. Μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου ανάληψιν ή Θεοτόχος εν Σιών διέτριδεν έως της τελευτης [Ρ. 188] αὐτης. Πρό δὲ ἡμερῶν ιε' έγνω την έξοδον αύτης. Πρό δε τριών ημερών ό άρχάγγελος παρεγένετο πρός αύτην, το βραθείον χομίζων. Παρέδωκε δὲ τὴν ἀγίαν αὐτῆς ψυχὴν τῷ Κυρίω καὶ Υίω τῷ Θεῷ αὐτῆς ἐτῶν ούσα οβ', οἱ δέ φασι νη',

σόστομος εν τη Εξαημέρω λέγει. "Ος εντυγών τω του A nium legisset, virginem gravidam fore partique filium Emmanuelem nomine edituram, fidem dicto prorsus derogavit, quod humana natura omnino virginem parere non admitteret. Sic ei animato divinitus patefactum est victurum eo usque dum vatis oraculum impleretur. Id nos sacrum etiam docet Evangelium his verbis 93 : 4 Erat spiritu sancto præditus, ab eoque oraculum acceperat, se non ante moriturum quam Unctum Domini vidisset. > Eum ergo in templo videns puerulum quadraginta dierum, in ulnas accepit, fatusque : « Nunc, Domine, servum tuum dimitte in pace secundum verbum tuum, > lætus ad eum hinc emigravit. Deinde Josephus divinitus est in Ægyptum fagere

> Post biennium Herodes puerulos necavit, Zachariamque sacris operantem intra aftare interfecit. At Elisabeta, assumpto Joanne, in solitudinem exiit, inque spelunca dies quadraginta cum delituisset, diem suum 329 obiit. Joannes in solitudine ab angelo institutus atque enutritus ibi mansit donec Christus in publicum prodiit.

Post quinquennium Josephus ex Ægypto Nazaretam revertit. Ejus filiam Mariam Cleophas, frater Josephi ex utroque parente, duxit uxorem, ex eaque Symeonem sustulit, qui post Jacobum Domini fratrem episcopus fuit Hierosolymis, ac Domitiano imperante in crucem actus divinæ veritati suo supplicio testimonium perhibuit. Judas C autem frater ejus duos genuit filios, Zocterem et Jacobum.

Annum agens Joannes 31 solitudine egressus est, eumque concionantem multi secuti sunt; quorum erant etiam Andreas ac Joannes. Alii autem eum Christum, alii vatem putabant. Die quadam multi Bethabaram, qui est trans Jordanem locus, venerunt ac baptizati sunt. Eo cum Jesus advenisset, videns eum Baptista dixit : c En Agnus Dei 3. . Quo audito Andreas et Joannes Jesum secuti supt. Eo Nazaretam reverso Josephus moritur, annos natus 110. Cum autem Zebedæus quoque mortuus esset, adduxerunt Joannes et Jacobus matrem suam, eaque cum Maria habitavit. Bonis porro suis Caiaphæ venditis Sionem emerunt. Is est locus ubi mysticum Pascha Christus celebravit et foribus clausis ingressus est ; ibique Christo in cœlum assumpto Maria usque ad finem vitæ 330 egit. Ea quindecim ante diebus suum exitum cognovit. Triduoque ante archangelus ad eam venit, præmium portans. Tradidit sanctam suam animam Domino ac Filio et Deo sno, annos nata septuaginta duos. Quidam tradunt quinquaginta

γέγονε περί Ἡρώδην ἡ βρεφοατονία. Alioqui bi-mulos fuisse occisos notum est. Sed hoc alterum habet aliquid peculiare. XYL.

⁹³ Luc. 11, 25, 26. 94 Joan. 1, 29.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽³⁵⁾ Quid si legas duabus ab ejus discessu diebus Herodes, cum in margine sit ascriptum ott peth δύο ημέρας της είς Αίγυπτον φυγής του Χριστού

octo. Vixit ergo viginti quatuor annos post Christi A ώστε μετά την άνάληψιν του Χριστού είκοσιτέσσα. in cœlos ascensum. ρας χρόνους έπεδίωσεν.

Undecimo anno Herodis tetrarchæ summus pontifex Ananus moritur. Post hunc annua fuit ea dignitas, quod et Josephus refert; et eum vere dicere sacra Evangelia testantur, ita de Caiapha loquentia : 4 ld vero non de suo dicebat, sed quia erat pontifex maximus anni istius, vaticinabatur 98. a

Cum admirabilis in vitam reditus atque in cœlos ascensio Servatoris nostri fama jam longe lateque increbuisset, Pilatus animi anxius, quod de his quæ evenerant miraculis nihil ad imperatorem. retulisset, tandem necessitate adactus Tiberio Cæsari perscripsit Christum mortuum vitam recepisse, tum quæ is miracula ediderat, utque dè B morte in vitam reversus jam a multis Deus esse credatur. Ac Tiberius quidem nomen Christianorum per orbem jam propagatum sentiens de ea re ad senatum retulit, neque obscure tulit sibi religionem Christianam probari. Senatus autem, quod eam improbaret, ipse quoque repudiavit. Vera causa ejus rei est, quod divinum salutis præconium humanam approbationem atque commendationem nequaquam requirit. Hæc Tertullianus 331 refert. Idem Tiberius mortem Christianorum accusatoribus minatus est.

Anno Tiberii undevicesimo Joannes Baptista capite truncatur a juniore Herode et Cleopatra propter Herodiadem, ut Josephus scribit libro C. Antiquitatum decimo octavo. Tune quoque bellum suscipitur contra Aretam, qui filiam suam ab Herode contumeliose habitam querebatur. Eo in bello ait propter Joannis necem Herodis exercitum universum periisse.

Anno Tiberii regni undevicesimo Dominus noster Jesus Christus supplicium adiit, sicuti de eo vates prædixerant. Quo tempore hæc in Græcis commentariis annotata ipsis verbis referemus: « Solis exstitit defectus, omnibus prioribus major ; noxque dici sexta hora oborta est, ita ut et stellæ in cœlo conspectæ sint. > Terræ motus quoque ingens in Bithyuia fuit, qui magnam Nicææ partem prostravit. Hæc Phlegon. Africanus etiam narrat, quo die terribiles per totum mundum obortas, terræ motu saxa dirupta, multumque terræ prostratum. Eas tenebras Judæi solis defectum appellant, absurde id quidem meo judicio et repugnante veritate. Nam secundum lunæ motum Hebræi Pascha instituunt. Pridie autem paschatis Christus in cruce supplicium passus est. Jam solis defectus non fit nisi cum eum luna subit; neque 332 potest nisi in novilunio, cum luminaria coeunt, aut proxime,

"Ότι εν τῷ ια' έτει Ἡρώδου τοῦ τετράρχου ό έρχιερεύς "Ανανος έτελεύτησε · μεθ' δν ένιαυσιαΐοι άρχιερείς καθίστανται, ώς Ἰώσηπος Ιστορεί. Καὶ τά θεία Εύαγγέλια αύτῷ μαρτυρεί άληθεύοντι έν οίς περί του Κατάφα λέγει · Τούτο δὲ ἀφ' ἐαυτοῦ οὐχ είπεν, άλλ' άρχιερεύς ών του ένιαυτου έχείνου προεφήτευσεν. >

Ότι της παραδόξου του Σωτήρος ήμων αναστάσεώς τε και είς ούρανούς άναλήψεως τοίς πλείστοις ήδη περιδοήτου καθεστώσης, Πιλάτος άγωνιάσας ώς μή ανενέγχας τῷ βασιλεί τοιαῦτα γενόμενα θαύματα, τέλος άναγκασθείς, ώς μή λάθη, άνεκοινώσατο τω βασιλεί Τιδερίφ τά περί της έχ νεχρών άναστάσεως του Σωτήρος ήμων Ίησου Χριστού, τάς τε άλλας τερατουργίας αύτου, και ώς ότι μετά θάνατον έχ νεχρών άναστάς Θεός ήδη παρά πολλοξς είναι πιστεύεται. Τιδέριος ούν, έφ' ού τὸ τῶν Χριστιανών δυομα είς του χόσμου είσελήλυθευ, μαθών τή συγκλήτιν άνεκοινώσατο, δήλος ών έκείνος ώς τῷ δόγματι άρέσκοιτο. Ή δὲ σύγκλητος, ἐπεὶ οὐκ αὐτή δεδοκιμάχει, ἀπώσατο, τῆ δὲ ἀληθεία, ὅτι μηδὲ τῆς ἐξ άνθρώπων επιχρίσεώς τε καί συστάσεως ή σωτήριος. τοῦ θείου χηρύγματος ἐδεῖτο διδασχαλία. Ταῦτά φησί Τερτυλιανός (36). Οδτος ὁ Τιδέριος θάνατον ἡπείλησε τοίς Χριστιανών χατηγόροις.

"Ότι ἐν τῷ ιθ' ἔτει Τιδερίου Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής άφαιρείται την κεφαλήν ύπο του νέου Ἡριύδου και Κλεοπάτρας διά 'Ηρωδιάδα, καθώς Ιστορεί 'Ιώσηπος έν τῷ ιη' τῆς 'Αρχαιολογίας. Ένθα καὶ πόλεμος αίρεται πρός τον 'Αρέταν, ώς ατιμασθείσης αὐτῷ τῆς θυγατρός · ἐν ῷ πολέμῳ πάντα φησί τὸν Ήρωδου στρατόν διαφθαρήναι διά τὸν Ἰωάννον θά-

"Ότι ὁ Κύριος ήμων Ίησους Χριστός κατά τάς περί αὐτοῦ προφητείας ἐπὶ τὸ πάθος προήει ἔτους ιθ' της Τιδερίου βασιλείας. Καθ' ον χαιρόν και έν άλλοις μέν Έλληνικοῖς ὑπομνήμασιν ευρομεν Ιστορούμενα ταύτα κατά λέξιν: Έγένετο Εκλειψίς ήλίου μεγίστη των έγνωσμένων πρότερον, και νύξ ώρα έκτη της ημέρας έγένετο ώς και άστέρας έν ούρανώ φανήναι σεισμός τε μέγας κατά Βιθυνίαν γενόμενος τά πολλά της Νικαίας κατεστρέψατο. Ταυτα Φλέγων Christus est supplicio affectus, tenebras admodum D φησί. Καὶ 'Αφρικανός δὲ ίστορεί κατ' αὐτὴν τὴν τμέραν [Ρ. 189] τοῦ πάθους σκότος καθ' όλου τοῦ κόσμου φοδερώτατον γενέσθαι. Σεισμώ τε αί πέτραι διεβρήγνυντο, και πολλά της γη; κατερρίφη. Τούτο τὸ σχότος ξχλειψιν ήλίου ol 'louδαΐοι χαλούσιν, άλόγως, ώς έμοι και τη άληθεία δοκεί Έδραίοι γάρ άγουσι τὸ Πάσχα χατά σελήνην, πρὸ δὲ τῆς μιᾶς τοῦ Πάσχα τά περί του Σωτήρα συνέδη, έχλειψις δὲ ήλίου τῆς σελήνης αύτον ύπελθούσης γίνεται, άδύνατον δὲ ἐν άλλω χρόνω πλήν έν τῷ μεταξύ νουμηνίας καὶ τῆς

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁹³ Joan. x1, 49, 51.

⁽⁵⁶⁾ Locus exstat non ita procul ab initio Apologelici, et apud Euseb Hist. u, Græce exponitur, unde Videtur mutuatus Cedrenus. Cæterum inde etiam

constat legendum fuisse εἰς τὸν χόσμον εἰσελήλυ-θεν, μαθών. Post Herodias Cleopatra nominatur, non scio an absque menda. Χτι.

πρό αὐτζε κατά την σύνοδον αὐτην ἀποδηναι· πῶς A evenire. Quomodo igitur istæ tenebræ defectu: οδν ξελειψις νομισθείη κατά διάμετρον σχεδον ύπαρχούσης της σελήνης ήλίω; Έστω δέ συναρμόζον πολλοίς το γεγενημένου, και κοσμικόν τέρας ήλίου έχλειψις υπονοείσθω έχ γε της κατά την δψιν πλάνης. Τίς δὲ ή χοινωνία σεισμώ και ἐκλείψει πέτραις τε ρηγυμέναις και άναστάσει νεκρών, τοσαύτη τε κίνησις χοσμική; Έν γουν τῷ μαχρῷ χρόνῳ τοιουτόν τι συμδάν ου μέμνηταί τις. 'Αλλ' ήν σκότος θεοποίητον, διότι τήδε τη ημέρα του Κύριον συνέξη παθείν. Καὶ ὁ λόγος άληθέστατος, καὶ ὁ χρόνος του σωτηρίου πάθους παρά 'Ρωμαίοις μάλλον σεσημείωται . έν γάρ τη Γεμίνου ὑπατεία πεπονθέναι αὐτὸν ἐσημετώσαντο, ήτις γέγονεν έν τῷ α' τῆ; σβ' 'Ολυμπιάδος. Τεχμήριον δ' αν γένοιτο του κατά τόδε το έτος πεπονθέναι τον Σωτήρα ήμων ή του κατά Ίωάννην (37) Evargeliou papropla, htis petà tò is' êtos Tiδερίου τριετή χρόνον της διδασκαλίας αύτου διαγενέσθαι μαρτυρεί.

"Ότι έν τῷ λγ' ἔτει Ἡρώδου Κυρήνιος ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλής ἀπεσταλμένος είς την 'Ιουδαίαν άπογραφάς έποιήσατο των ούσιων και των οίκητόρων. Έν τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Θεὸς ημών εν Βηθλεέμ της Τουδαίας γεννάται.

'Ομού συνάγεται ἀπὸ 'Αδραάμ ἐπὶ τὴν Χριστού קביטקסני בדק , פסב'.

"Οτι Πρώδης ύδρωπι δεινώ πιεσθείς σκώληκάς τε έκδράτας άπό του σώματος καταπτρέφει τον βίον. Αυγουστος δὲ μετὰ θάνατον Ἡρώδου Ἁρχέλαον μὲν τὸν υίον Ἡρώδου Ἰουδαίων ἐθνάρχην κατέστησε, δού; αύτῷ τὰ περί Τεροσόλυμα όρια, καί Σαμαρέων τὸ έθνος, και Σεδαστήν και Καισάρειαν, και Ίσππην, καί 'Αντιπατρίδη, και Λύδαν, και το πεδίον Φιλίππω όλ τλ περί την νύν Πανεάδα, και Βαταναίαν, και Τράχωνα, και την 'Ακραβατίνην, και Γαυλανίτιν, και Γάλαθα, ένθα ήν Γαμάλα πόλις. Ἡρώδη δὲ τὴν Γαλιλαίαν, και τό ύπο την Πάρναν πεδίον, και Νάρδαθον, και την Περαίαν. Ούτος έκτισε Τιδεριάδα τῷ δε Λυσανία την Ίδουμαίαν και Ζιφηνήν, και τά ταύτης χωρία, και 'Αδιληνήν.

Γίνονται [Ρ. 190] οδνάπο 'Αδάμ Εως τοῦ κατακλυσμού έτη δισχίλια σμβ', και άπό του κατακλυσμού έως του Φάλεκ και της πυργοποιίας έτη φλη', και άπο του Φάλεχ και της πυργοποιίας έως ήλθεν 'Αδραάμ τελευτής Ίησου υίου Ναυή έτη φχς', και άπο τής τελευτής Ίησου έως παρέλαδε Δαδίδ την βασιλείαν της Ίουδαίας έτη υπ', και άπο Δαδίδ έως Σεδεκίου υίου Ίεχονίου και τῆς ἐχ Βαδυλώνος μετοικεσίας ἔτη υμη' καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας ἔως Ζοροδάδελ, ἐπὶ

solis fuerint, cum eo tempore luna pene e regione soli opposita fuerit? Sed esto tamen id quod multis probatum fuit; erroremque visus secuti tenebras toti mundo injectas defectum solis putemus. Quid interim rei est desectui solis cum terra motu, saxorum fissione, mortuorum in vitam reditu, ac tanta mundi commotione? Certe nemo quisquam tale aliquid tanto temporis decursu evenisse commemoravit. Enimvero tenebræ erant a Deo creatæ, quod ea die Dominus moreretur. Hæe est verissima ratio. Exactius etiam tempus salutaris istius supplicii a Romanis est annotatum, evenisse nimirum Gemino consule. Fuit hoc primo anno Olympiadis ducentesimæ secundæ. Atque argumento ei rei est etiam testimonium Evangelii a Joanne conscripti, quod scriptum post decimum quintum Tiberii annum docendo triennium consumpsisse perhibet.

Anno Herodis tricesimo tertio Cyrenius a senatu in Judieam missus incolas et facultates censuit. Eodem anno Christus Bethleemæ nascitur, urbe Judææ.

Ab Abrahamo usque ad Christi natales anni sunt 2105.

Herodes hydrope vehementi exerirciatus, vermibus de corpore ipsins 338 scaturientibus, vitam cum morte commutavit. Eius filium Archelaum Augustus Judææ genti præposnit; eique attribuit mentana circum Hierosolyma, Samaritanam gentem, Sebastam Cæsaream, Joppen, Antiputridem, Lydam et campestria. Philippo loca Paneadi nunc vocate finitima, Bataneam, Trachonem, Acrabatinam, Gaulonitidem ac Galatha, ubierat urbs Gamala. Heroili Galilæam et planitiem Parnæ subjectam, Narbathum, Pergam. Is Tiberiadem condidit. Lysaniz Idumzam, Ziphenem et quæ ejus sunt ditionis, atque Abilenam.

Ab Adamo usque ad diluvium sunt anni omnino 2242; inde vsque ad Phalecum et turris ædificationem anni 538, hinc usque ad Abrahami in Chananaicom terram adventum 616, ab hoc usque ad είς γην Χαναάν έτη χις', και άπο 'Αδρραάμ έως της η mortem Josus Navis fili 526, porro usque ad tempus quo Judaicum regnum Davidus occepit, anni 480, hine usque ad Sedeciam Jechoniæ filium et exsilium Babylonicum anni 448, inde usque ad Zorobabelem ac primum annum Cyri in Persas regni anni 70, denique a primo anno Cyri usque ad

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(37) Perspicue falsum. Lucæ in mentio fit anni 5 Tiberii, Triennium Christum docuisse non est sacris Litteris expressum : nam si esset, ea de re non disputassent Patres. Clemens Alexandrinus a' στρωματ., affirmat unicum annum a Christo fuisse Evangelium prædicatum ; coque vaticiuium adducit de anno gratie, quod ex Isaiæ c. Lv. recitatur. De Judææ in filios Herodis distributione vide Jose-

phum sub exitum l. xvn: nam quæ geographica sunt, alibi exponemus. Sed et annorum ab Adamo ad Christum supputatio quæ sequitur p. 353 v. 20 mendosa est, et sibi non congruit, si ἀπὸ τοῦ μα΄ ἔτους Κύρου legas. Et quidem tot annos Cyrus regnum non tenuit : ergo pro μα΄ reponemus α΄. Χνι. annum Augusti, quo Christus natus fuit, anni 592. Α πρώτου έτους Κύρου βασιλέως Περσών, έτη ε, καί Summa anni 5506.

Post Augustum Tiberius regnum tenuit annos 23. Is in Judæa urbem Tiberiadem condidit. Ejus regni anno 15 baptizatus est Christus 334 et prædicare Evangelium cœpit. Anno ejus 18 ejus regni cruci affixus est: Vicesima quinta Martii die de mortuis exstitit vivus, illucescente die Dominica, quæ est a Sabbato proxima, ac prima septimanæ dies, diesque Paschatis Dominici. Ea die principio Deus lucem creaverat, tune autem verax lux de sepulcro orta est. Ac confirmavit Christus vaticinium Danieli, mediante annorum septimana supplicium subiens, ita dicentis : « In templo erit B abominabile vastitatis signum, eique vastitati explendæ tempus dabitur 95, > etc. In hac enim septimana novum credentibus testamentum est datum, iique omni facultate impleti, cum mediante illa septimana legis Mosaicæ sublatum est sacrificium, vera victima Deo mactata. Ipse autem Dominus signa futuræ vastitatis prædixit, cum inquit : « Abominabile vastitatis signum videbitis, de quo Danielus vates prædixit, tunc intelligite imminere vastitatem ejus 97. . Ac ne putarent Judai se templum atque urbem recuperaturos, additur in vaticinio vastitatis ejus finem ante finem sæculi non futurum, ut intelligerent in tine demum mundi finem ei vastitati futurum, C nullam aliam ejus mutationem. Idem et Davidus prædixerat his verbis : « In ira consummationis, et non erunt; cognoscentque quod Deus Jacobo dominatur et finibus terræ ". > Idque tunc eo magis intelligent, cum videbunt signum Filii hominis in cœlo. 335 Sicut enim per lignum mors, ita etiam vita per lignum intravit. Nam septies in sacris Litteris legitur aliquem ex morte vitam recepisse. Post eos septem octavus Christus de mortuo vivus exstitit, qui et septem illos in vitam revocaverat. Ante enim quam Christus revixit, tantum septem numero mortales in vitam restituti suerunt. Primus in Veteri Testamento fuit Sareptanæ viduæ filius, ab Elia suscitatus, secundus Sunamiticis filius, quem Elisæus in D vitam reduxit, tertius miles qui prope Elisai cadaver sepultus quasi ex igne exsiluit. Quarta in Novo Testamento filia præfecti synagogæ, quin tus viduze filius, sextus Lazarus. Septimo, quod multa sanctorum qui obdormiverant corpora resurrexerunt. Octavus Christus post toleratum salutis causa nostræ supplicium ex morte in vitam rediit. Inventum est in multis Gracorum commentariis, quo tempore Christus in cruce mortem obiit, terram motu fuisse ingenti concussam, tenebrasque toti terrarum orbi inductas fuisse, ita ut stellæ etiam apparuerint. Præterea Josephus

πρώτου έτους Κύρου βασιλέως Περσών, έτη σ', καλ ἀπό τοῦ α' έτους Κύρου εως Αύγούστου Καίσαρος, ἐν ῷ χρόνῳ ἐγεννήθη ὁ Κύριος ἡμῶν καλ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, έτη φιβ'. 'Όμοῦ έτη, εφς'.

Μετά δὲ Αυγουστον ἐδασίλευσε Τιδέριος ἔτη κΥ'. ος έχτισε πόλιν έν τη Ἰουδαία Τιδεριάδα. Καὶ έν μέν τῷ ιε' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ Κύριος ἡμῶν Ίησοῦς Χριστὸς ἐδαπτίσθη καὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀπήρξατο. Ένδε τῷ ιη' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐσταυρώθη ὁ Κύριος. 'Ανίσταται δὲ τῆ κε' Μαρτίου επιφωσκούτη Κυριακή, ήτις έστι μία καί πρώτη ή αύτή καὶ Πάτχα Κυριακόν εν ταύτη γάρ ό Θεός τὸ φῶς ἐδημιούργησε, καὶ ἐν ταύτη τὸ ἀληθινόν φω; ό Χριστός έκ τάφου ανέτειλεν. "Ος καλ έπεσφράγισε την του Δανιήλ προφητείαν, μέσον της έδδομάδος των χρόνων έλθων έπὶ τὸ σωτήριον πάθος. Φησί γάρ και έπι το Ιερον βδέλυγμα έρημώσεως συντέλεια δοθήσεται έπλ την έρημωσιν. > Έν γάρ ταύτη τη έβδομάδι Διαθήκη δέδοται Καινή τοίς πιστεύουσι, και δυνάμεως άπάσης αὐτοὺς ἐπλήρωσεν, ἐπείπερ μεσούσης τῆς ἐδδομάδος ταύτης ἡ κατά νόμον ήρθη θυσία, της τε άληθινής προσφερομένης θυσίας. Σημεία δε της έρημώσεως προϋπέφηνε λέγωνό Κύριος "Όταν ίδητε το βδέλυγμα της έρημώσεως τὸ ρηθεν διά Δανιήλ προφήτου, γινώσκετε ότι έγγυς ή έρήμωσις αυτής. > Καί ενα μή νομίσωσι οί Τουδαίοι πάλιν άπολήψεσθαι τον ναδυ καὶ την πόλιν, ἐπάγει · • Καὶ ἔως συντελείας χαιροῦ συντέλεια δοθήσεται έπὶ την έρημωσιν. > "Εως γάρ, φησί, τῆς του χόσμου συντελείας ή τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταδολήν ου δεγομένη. Τούτο και Δαδίδ έφη. « Έν δργή συντελείας, χαὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι χαὶ γνώσονται ότι δεσπόζει του Ίαχωδ καλ των περάτω: τῆς γῆς. > Καὶ τότε μάλλον γνώσονται, ὅ-αν ίδωσι τὸ σημείον του Υίου του άνθρώπου έν τῷ οὐρανῷ. "Ωσπερ γάρ διά ξύλου είσηλθεν ὁ θάνατος, καὶ διά ξύλου ή ζωή, Επειδή έπτάχις νεχρών άνάστασιν ευρομεν έν τή θεία Γραφή, και μετά τους έπτά δγδοος έχ νεκρών ανέστη [Ρ. 191] ὁ Κύριος ὁ ἐγείρας τοὺς ἐπτά. Πρό γάρ της Χριστου άναστάσεως έπτα μόνοι άναστάσεις νεχρών έγένοντο, πρώτη μέν [ή] έν τη Παλαιά ή του υίου της χήρας της Σαραφθίας, δν ήγε: ρεν Ήλίας δευτέρα ή του υίου της Σωμανίτιδος, δν Έλισσαΐος ήγειρε, τρίτη ή του στρατιώτου δυ έγγυς Έλισσαίου θάψαντες, ώς άπο πυρός έξεπήδησε · τετάρτη δὲ ἐν τῆ Καινή ἡ τοῦ ἀρχισυναγώγου τῆς θυγατρός. πέμπτη ή του υίου τῆς χήρας. έχτη ή του Λαζάρου. εδδόμη ότι πολλά σώματα των κεκοιμημένων άγίων άνέστη, καὶ όγδόη ή τοῦ Κυρίου ἀνάστασις μετὰ τὸ σωτήριον πάθος. Καθ' δν καιρόν του πάθους γενομένου σεισμού έν πολλοί; εδρέθη Ελληνικοίς ύπομνήμασιν ότι σεισμός έγένετο μέγας καλ σκότος έφ' όλην την οίχουμένην, ώστε καλ άστέρας φανήναι. Ίστορεί δέ και 'Ιώσηπο; χρησμόν τινα έν Ιεροί; Γράμμασιν εύρεθηναι, περιέχοντα ώς κατά καιρόν έκείνον άπο της αύτιον χώρας άρξει τις άνθρωπος της οίχουμένης πάσης, δυ αύτος μέν έπὶ Ούεσπασιανού

έχ διαμέτρος ού γάρ πάσης ούτος ήρξε. Λείπεται δέ οδν έπε τον Κύριον ήμων Ίησοῦν Χριστον τοῦτο πληρούσθαι, πρός ον φησιν ό Πατήρ : Αξτησαι παρ' έμου, και δώσω σοι έθνη την κληρονομίαν σου, και την κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς τῆς. > "Οθεν είς πάσαν την γην εξηλθεν ό φθόγγος των ίερων άποστόλων αύτου, και είς τὰ πέρατα τῆς οἰχουμένης τὰ όἡματα αὐτῶν. Ἐπεὶ οὖν κατά τὸν καιρὸν τοῦτον ό θεός την κτίσιν έδημιούργησε, καὶ μαρτυρεί των δένδρων ή βλάστησις, διά τοῦτο καὶ τὸν Ίσραήλ κατά τὸν καιρὸν τοῦτον ἡλευθέρωσε τῆς Αίγυπτιακή; δουλεία;, και τή παρθένω Γαδριήλ ό άρχάγγελος εύηγγελίσατο. Είκότως ούν κατά τὸν αύτὸν καιρόν και Χριστός ὑπέμεινε τὸ σωτήριον πάθος.

tium Gabrielus angelorum princeps Mariæ attulit. Christum nobis salutare supplicium luere.

'Ο τοίνυν Πιλάτος μετά την του Χριστού σταύρω- Β σιν είχονας του Καίσαρος είς το ίερον νύχτωρ άνέθηκεν. "Ορθρου δε γενομένου οι Ιουδαίοι θεασάμενοι τοσούτον εταράχθησαν ώστε Πιλάτος εκδειματωθείς άλλαγοῦ ταύτας μετέθηκε. Τιδέριος δὲ λίαν τοῦ δικαίου φροντίζων έγραφε τοίς άρχουσι των πόλεων, έάν τι γράφη παρά τοὺς νόμους προστάσσων γίνεσθαι, μή προσέχειν ώς ήγνοηκότι. Διό καὶ Πιλάτος είδως αύτου το φιλάληθες καλφιλοδίκαιον, τά τεράστια Χριστού πάντα και τὰ τῆς εὐσεδείας δόγματα αύτῷ δι' ἐπιτομῆς ἀνεκοινώσατο, καθώς ἱστορεί Τερτυλιανός εν τή ύπερ Χριστιανών άπολογία, και ότι μετά θάνατον άνεδίωσε και ήδη παρά πάσι θεός είγαι πιστεύεται. Καὶ ότι Τιθέριος καταπλαγείς ἀνήγγειλε [Ρ. 192] πάντα τῆ συγκλήτω. Ἡ δὲ οὐ προσήκατο, πειθαρχείν νόμφ παλαιφ λέγουσα, μή πρότε- C ρον θεοποιήσαί τινά, εί μη ψήφω καὶ δόγματι παρ' αύτοις κριθείη. 'Ο δὲ τὸν μὲν νόμον τοῦτον ἐδέξατο, ἐκέλευσε δὲ μηδένα ἐμποδίζειν τῷ Χριστοῦ κηρύγματι . και μέντοι και θάνατον προσηπείλησε τοίς κατηγορείν τολμώσε του κηρύγματος.

'Ο δέ γε Πιλάτος μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καὶ τον έερον θησαυρόν τον καλούμενον κορδανάν διέφθειρε καὶ πολλούς ἐξαύτων. Έμιξε δὲ καί τινων ἐξ αύτων εν ταίς ημέραις του Καίσαρος το αίμα των θυσιών, τρόπφ τοιφόε. Ο! Γαλιλαίοι τοίς δόγμασιν έξακολουθήσαντες Ιούδα τοῦ Γαλ.λαίου, οὖ καὶ Λουκάς εν ταίς Πράξεσι των ἀποστόλων μέμνηται, κενοφωνίαν και πλάνην Εμαθον έξ αύτου, καθώς Εφη Ἰώσηπος. Προφάσει γάρ εὐσεδείας δηθεν κύριον μηδέμέζρι στόμιτος έρασκε δείν τινα λέγειν, μήτε D κατά τιμήν μήτε φιλοφροσύνην, και την Θεώ μόνω πρέπουσαν τιμήν τε καλ δόξαν ανθρώποις απονέμειν. "Οθεν και πολλοι αύτων περί του μή είπειν Καίσαρα κύριον καλ δεσπότην χαλεπάς αλκίας ύπέστησαν. Οίτινες λοιπόν εδίδασχον μηδέν παρά τάς διατεταγμένας έν τῷ Μωσέως νόμφ θυσίας άναφέρεσθαι τῷ Θεώ. Κάντεύθεν τοίνον χωλύοντες τάς ὑπὸ τῆς γερουσίας του λαού παραδιδομένας γίνεαθαι περί τῆς του

έξείλησε πεπληρώσθαι, διήμαρτε δε της έρμηνείας A narrat oraculum quoddam fuisse in sacris Litteris inventum, quo Judæis prædiceretur eo tempore quemdam ex ipsorum patria imperium totius orbis habiturum. Hoc ille Vespasianum implevisse interpretans tota (quod aiunt) via a vero aberravit: neque enim Vespasiano totus mundus subditus fuit. Reliquum ergo est id a Domino nostro Jesu Christo impletum fuisse, quem ita affatur Pater e Posce a me, dabo tibi gentes loco hereditatis, ac terminos terræ tibi mancipabo ... Inde factum ut sonus sanctorum ejus 336 apostolorum in universam terram exiret, ac serno corum ad fines usque orbis pertingeret. Quoniam ergo eo temporis articulo mundum fabricatus est Deus, cui rei testimonium arbores tune florentes exhibent, ideo eodem tempore Israelum quoque Ægyptiaca servitute liberavit, lætumque post nun-Quare consentaneum erat eodem etiam tempore

> Cæterum Pilatus Christo crucifixo, postea noctu in templum imagines Cæsaris intulit; quod cum prima luce Judæi vidissent, tantus corum fuit motus ut Pilatus territus alio eas transtulerit. Tiberius porro justitiæ observantissimus prælectis urbium missis Litteris mandavit, ut si quid scribens ipse contra leges fieri juberet, ne tum sibi obtemperarent quippe ignoratione lapso. Itaque Pilatus, cui imperatoris studium veritatis et justitiæ cognitum erat, miracula Christi omnia ejusque de religione doctrinam compendio ad eum perscripsit, ut auctor est in defensione Christianorum Tertullianus. Simulque indicavit eum morte obita revixisse et ab omnibus jam pro Deo baberi. Tiberius attonitus eo nuntio totam rem ad senatum retulit. Senatus legi se antiquæ obtemperare potius dixit, qui nisi ex S. C. non patiatur quemquam pro Deo haberi. Imperator ea lege approbata, edixit tamen ne quis præconium 337 de Christo impediret, mortem etiam minans, si quis cam doctrinam accusare auderet.

At Pilatus, odio in Judæos stimulante, cum sacrum thesaurum (corbanem ipsi nominabant) diripuit, tum multos corum interfecit : quin et Cæsaris ætate quorumdam sacrificia ipsorum sanguine miscuit. Res ita acta est. Galilæi doctrinam Judæ cujusdam Galilri, cujus etiam in Actis, meminit Lucas, amplexi vocabula ex eo rerum inania erroremque hauserunt, ut ait Josephus. Quippe pietatis prætextu neminem omnino ne verbis quidem domini appellatione diguandum asserebant, neque id vel honoris vel comitatis ergo faciendum, omninoque honorem soli Deo debitum nulli hominum debere tribui. Itaque horum multi, quad Cæsarem nomine domini afficere nollent, gravia sunt perpessi supplicia. Tandem id quoque docuerunt, non alia esse sacrificia peragenda quam quæ offerri Deo Moses in lege jussit. Itaque sacrificia quæ jussu senatus pro salute imperatoris es

Isque Gafflæos jussit apud sacrificia quæ secundum legem videbantur agere, necarl : Itaque victimis cruor offerentium eas permistus est.

At vero Tiberius, qui in juventute rectissime vixerat, philosophia et eloquentiæ arte optimisque moribus institutus acflorens, Jam provecta 338 ætate subito descivit ad vitia, Ita quidem ut de potestate mentis exiisse putaretur, et a malo aliquo genio ad omnia flagitia, parricidia insaniamque exagitari. Non enim omnibus modo et naturalibus et naturæ adversis majorem in modum sese polluebat libidinibus, sed iis insuper omne injustitiæ ac crudelitatis genus addebat. Ita ergo gesto imperio ut a virtute B ad turpitudinem prolapsus terribili sievitia fœdaque avaritia et obscenitate infamis esset, vitam finiit nullo pristinæ virtutis percepto fructu, sed tanto magis exosus omnibus, qui ad extremum libidinose omnia deturpasset atque pervertisset. Is ergo ad æterna supplicia cum omnibus ipsius similibus toleranda abiit : qui enim in salebras declinant, eos Dominus cum flagitiosis abducet 1-8. Proinde convenit huc quod Apostolus dixit : 1 ls qui auctor vobis fuit recte agendi, is etiam perficiet 1,> et Dominus : « Qui ad finem usque perseverat, is servabitur 1. >

Ensebius, muttæ vir eruditionis, plurimarumque rerum cognitione insignis. in Tabulis Annalibus de Antiochis, Seleucis, Ptolemæis, et pontificibus qui post reditum ex Babylone populo Judaico præfuerunt, hæc compendio scribit. Alexander Macedonum rex anno sui regni sexto Darium Arsamis flium devicit, Persarumque imperium destruxit, quod ad 339 eum a Cyro duraverat annos 250. Macedonicum regnum a Cranao usque ad Alexandrum obtinuit per annes 518. Eo Babylone mortuo regnum Macedoniæ Philippe obtigit, Asíæ Antigono, Ægypti Ptolemæo Lagi filio, Syriæ Seleuco Nicanori. Hic duas urbes condidit, in Cificia Seleuciam suo de nomine, in Syria Antiochiam filio sue cognominem, stemque Laodiceam a filia sua sic dictam. Regnum ergo Syriæ post Alexandrum hi gesserunt, Nothus, id est spurius, Beleucus Callinicus, Alexander Antiochus, Seleucus Philopator, Antiochus Epiphanes. Hic Oniam pontificem maximum Judæorum depulit sacerdotio, conatusque est totum populum a patriis ritibus detrudere: ædem Dei a se profanatam Jovis Olympii fanum appellavit, Judeosque gravissimis supplicis ad Graces ritus adegit; que tempore etiam Maccabæi excarnificati sunt. Templum tres annos vastatum Judas Maccazus impio cultu ex Judza profligato instauravit. Successit Epiphani Antiochus Eupator, inde Demetrius Seleucus, Alexander Balis filius, Demetrius

P. R. fiebant, impedire aggressi Pilatom irritarunt; A facilities owtypia; aal tou Populov Edvous duσίας, είκοτως επί τούτοις άγανακτεί πρός Γαλιλαίους Πιλάτος, και κελεύει παρά ταις θυσίαις &ς εδόκουν κατά νόμον προσφέρειν άναιρεθήναι, ώστε άναμιχθηναι ταίς προσφερομέναις θυσίαις το αξμα των προσφερόντων.

> "Ο γούν Τιδέριος τοιούτος ὑπάρχων ἐν νεότητι ἄριστος και λόγοις φιλοσόφοις και όπτορικοίς και βελτίστοις τρόποις και έργοις κομών ο γεννάδας, πρός γήρας έλθων ατφνίδιον είς την χείρονα μετεδλήθη γνώμην, ώστε και παραφρονείν αύτον νομισθήναι και ώς ύπο δαίμονος ελαύνεσθαι πρός πάσαν άνοσιουργίαν καί μιαιφονίαν τε καλ οιστρηλασίαν. Και ου μόνον έν τοίς κατά φύσιν και παρά φύσιν ξαυτόν ξδεδήλωσε καθ' ὑπερδολήν, άλλά καὶ ἐν πάση άδικές καὶ τοραννίδι. Οδτως οδν την άρχην διοιχήσας και έξ άγαθοεργίας είς κακοεργίαν κατενεχθείς φοθερά μεν ώμότητι, μυσαρά δε πλεονεξία και αισχρουργία καταστρέφει τον βίου, μηδέν έχ της προλαδούσης χαλοχαγαθίας και άριστείας ώφεληθείς, άλλά και μάλλον ύπο πάντων μισηθείς ώς έν τῷ τέλει το παν έξυδρίσας και διαφθείρας, και είς αιώνων κόλασιν μετά των αύτου όμοιων ἀσεδών ἀπενεχθείς τους γάρ Εγχρίνοντας είς τάς στραγγαλίας άπάξει Κύριος μετά των έργαζομένων την άνομίαν. Είκότως ούν ὁ μέν Απόστολος έλεγεν . . Ο έναρξάμενος έν ύμιν έργου άγαθον έπιτελέσει. > 'Ο δε Κύριδς φησιν' ('Ο ύπομείνας είς τέλος, ούτος σωθήσεται.»

[P. 193] 'Ο τοίνου πολυμαθής καλ πολυέστωρ Εύσέδιος, έν τοίς Χρονικοίς Κανόσι περί των 'Αντιόχων, και Σελεύκων, και Πτολεμαίων, και των μετά την έχ της Βαδυλώνος έπάνοδον χαθηγησαμένων άρχιερέων διεξιών έν έπιτομή, τάδι φησίν . 'Ο γούν Αλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεύς ἔκτον ἔτος άγων της βασιλείας, Δαρεΐον τον Άρσάμου χειρωσάμενος, χαθείλε την Περσών δυναστείαν διαρχέσασαν από Κόρου μέχρι Δαρείου έτη σλ'. Τῆς δὲ τῶν Μαχεδόνων βασιλείας χατασγούσης από Κραναού έως 'Αλεξάνδρου έτη φιη', και τούτου τελευτήσαντο; έν Βαδυλώνι διαδέχονται την άρχην της μέν Μαχεδονίας Φίλεππος, της δε 'Aσίας 'Αντίγονος, της δε Αίγύπτου Πτολεμαΐος δ Λάγου, της δε Συρίας Σέλευχος δ Νικάνωρ . ός και πόλεις δύο Εκτίσεν είς τὰ μέρη Κιλικίας και έτέραν είς Συρίαν, και την μέν Σελεύκειαν Seleneus Nicanor, Antiochus Soter, Antiochus D exaleges ele to autou broug, the de 'Artibeiar ele τό του υίου αύτου, την δε Λαοδίκειαν είς τό της θυγατρός αύτου. Καί οί μέν τῆς Συρίας βασιλεύσαντες μετά 'Αλέξανδρον είσιν ούτοι. Σέλευχος ὁ Νικάνωρ, 'Αντίογος ό ἐπικληθεὶς Σωτήρ, 'Αντίογος ὁ Νόθος, Εέλευχος ὁ Καλλίνικος, 'Αλέξανδρος 'Αντίοχος, Σέλευπος δ φιλοπάτωρ, 'Αντίσχος δ 'Επιφανής, δς 'Uvlav τον άρχιερέα των Υουδαίων παύσας της Ιερωσύνης εφμήθη μεταστήσαι το παν έθνος της πατρώς; θρησκείας. Καὶ τὸ μέν Ιερον μιάνας Όλυμπίου Διός ναόν προσηγόρευσε, τῷ δὲ Εθνει κολάσεις ἀνηκέστους ἐπάγων ἐλληνίζειν ἡνάγχαζεν. Έφ' οδ καὶ οἱ Maxxaδαίοι έμαρτύρησαν. Τὸ δὲ ἱερὸν ἔτεσι τρισίν ἐρημωάσεδειών, την χώραν άνενεώσατο. Είτα εδασίλευσεν 'Αντίοχος ὁ Εὐπάτωρ, Δημήτριος Σέλευχος, 'Αλέξανδρος ό του Βαλή, Δημήτριος ό Νικάνωρ, 'Αντίοχος δ Τρύφων, Ητολεμαΐος, 'Αντίοχος δ Σιδίύπο Ρωμαίων ήλω και ή Συρίας άρχη κατελύθη διαρκέσασα έτη σν'.

Οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσαντες μετὰ 'Αλέξανδρον είσιν οίδε · Πτολεμαίος ὁ Λάγου , ἐφ' οῦ Μένανδρος ό χωμιβοποιός έγνωρίζετο και Θεόφραστος ο φιλόσοφος, Πτολεμαΐος ο Φιλάδελφος, έφ' ου οί ο' Έδραίων σοφοί τον νόμον ήρμήνευσαν, Πτολεμαΐος δ Εὐεργέτης, ἐφ' οδ τὴν πανάρετον σοφίαν συντάξας Έδραίοις Ίησους ό του Σιράχ έγνωρίζετο, Πτολεμαΐος ὁ Φιλοπάτωρ, ἐφ' οῦ ὁ τῶν Ἑδραίων λαὸς αίχμάλωτος άχθεις εν Αίγύπτω τοιουτόν τι πέπονθε. Προσέταξε γάρ ούτος τοίς αύτου ύπασπισταίς ελέ- Β φαντας φ' εύτρεπίσαι, καλ τούτους μεθύσαι οίνφ λιβανωτῷ, ἔνα ἀποκτείνωσι τοὺς Ἰουδαίους. Τῶν "Ιουδαίων δε εύξαμένων, οι ελέφαντες είς τους έαυτού στρατιώτας τε καὶ δήμους [Ρ. 194] εξορμήσαντες πολύν αύτων δχλον έν τη περιεχούση μανία διέφθειραν. Καὶ οῦτω παραδόξως οι Ἰουδαίοι περισωθέντες άδλαθείς ἀπελύθησαν είς τὰ ίδια, τῷ εὐεργέτη Θεῷ εύγαριστούντες. Είτα βασιλεύει Πτολεμαΐος ό έπικληθείς Σωτήρ, Πτολεμαίος ὁ 'Αλέξανδρος, Πτολεμαίος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Πτολεμαίος ὁ Διονύσιος, Κλεοπάτρα ή τούτου θυγάτηρ • ήν Αδγουστος άνελών έν τῷ ιδ' Ετει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐχράτησε της Αιγύπτου, καθελών την βασιλείαν των Πτολεμαίων διαρχέσασαν έν Ετεσι διαχοσίοις 4'.

Οἱ δὲ μετά τὴν ἐχ Βαδυλώνος ἐπάνοδον καθηγησάμενοι άρχιερείς είσιν ούτοι · Ίησούς, Ίωσεδέκ άμα Ζοροβάβελ, Τάχωβος υίδς Ίησοῦ, Ίλιάσιμος Ίαχίμου, 'Ιωδαέ 'Ιωσήπου, 'Ιωάννης ό τοῦ 'Ιωδαέ, 'Ιαδούς, έφ' οδ 'Αλέξανδρος έν 'Ιερουσαλήμ τῷ Θεῷ προσεχύνησε. Καταπλαγείς γάρ ἐπὶ τῆ ξένη θέα τῆς στολής του άρχιερέως, άπο του άρματος χαταδάς μόνος προσεχύνησε το θείον δνομα, καὶ τον άρχιερέα ήσπάσατο · δν πάντες 'Ιουδαίοι μια φωνή σύν τῷ άρχιερεί γνησίως άντησπάσαντο. Των δέ γε της Συρίας βασιλέων και των λοιπών καταπλαγέντων καί διεφθάρθαι την διάνοιαν 'Αλεξάνδρου ύπειληφότων, καὶ Παρμενίωνος τοῦ στρατηγοῦ μάλλον θαυμάταντος, διότι καθάπερ τις των ύπηκόων πεσών προσεχύνησεν, είπεν 'Αλέξανδρος' Οὐ τὸν άργιερέα προσεχύνησα, άλλά τον ὑπ' αὐτοῦ τιμώμενον Θεόν, χάμοι την βοήθειαν γατά των έναντίων ύποσχόμενον. Ήνίχα γάρ την κατά Περσών διενοούμην στρατείαν και έδεδίειν το μέγεθος της δυναστείας αύτων, ωφθη μοι κατ' δναρ κατά τὸ σχημα τοῦδε του άρχιερέως ὁ Θεός, και θαβρείν μοι παρεκελεύσατο καί της προθυμίας σπουδαίως έχεσθαι, λέγων. « Είς σὲ γάρ χαταλήξω την Περσών δυναστείαν. » Διὸ τούτον θεασάμενος εν τοιαύτη στολή, καὶ τής κατά τους υπνους υπομνησθείς δψεως, είκότως προσεχύνησα. Ταύτα είπων και τον άρχιερέα δεξιωσάμενος, των Ιερών παρεπομένων, είς την πόλιν Γερουσαλήμ παραγίνεται. ΟΙ δέ Γραμματείς την

θεν Τούδας δ έπικληθείς Μακλ. Θαίος καθάρας των A Nicanor, Antiochus Tryphon, Ptolemæus, Antiochus Sidita, Demetrius, Antiochus Grypus, Antiochus Cyzicenus, Selencus Grypi filius. Eo regnante Romani Antiocheam ceperunt, Syriæque regnum est abolitum, cum id durasset annos 250.

της, Δημήτριος, 'Αντίοχος ὁ Γρυπός, 'Αντίοχος ὁ Κυζικηνός, Σέλευκος ὁ τοῦ Γρυποῦ, ἐφ' οδ 'Αντιόχεια

340 Ægypti reges post Alexandrum fuerunt Ptolemæus Lagi filius, cujus ætate Menander comædiarum scriptor clarait et Theophrastus philosophus. Ptolemæus Philadelphus, cujus jussu 70 Hebræorum doctissimi legem transtulerunt. Ptolemæus Evergetes, sub quo Jesus Sirachi filius innotuit, qui librum de sapientia præstantissimum Hebræis composuit. Ptolemæus Philopator : is rex Hebraicum populum, qui captivus in Ægyptum sucrat abduetus, perdere statuens, satellitibus mandavit ut 500 elephantos instruerent, eosque vino libanoto inebriatos Judæis immitterent. Sed his Deum precantibus, elephanti in regios milites et Ægyptiacam turbam impetu dato per furorem magnam hominum multitudinem eliserunt. Itaque præter omnium spem servati Judæi, incolumes in patriam sunt dimissi, Deo suo benefactori gratias agentes. Post hunc regno functus est Ptolemæus cognomine Soter. Inde Ptolemæus Alexander, Ptolemæus frater ejus, Ptolemæus Dionysius, Cleopatra hujus filia: quain Augustus annum 14 imperans interfecit : Ægyptoque potitus regnum Ptolemæorum delevit, quod duraverat annos 200.

Porro qui a reditu ex Babylone populum Judaicum gubernaverunt pontifices maximi, hi sunt : Jesus, Josedecus cum Zorobabelo, Jacobus Jesu filius, Jodaas, Josebi filius, Ulasimus Jacimi filius, Joannes Jodaæ filius, Jadus: quo pontificatum gerente, Alexander Hierosolymis Deum adoravit. 341 Etenim attonitus habitu pontificis insolente, solus a curru descendit, nomenque Dei adoravit, pontificemque maximum salutavit, ab eoque et universis Judzis vicissim est uno ore salutatus. Cum autem Syriæ ac cæteri reges id factum mirarentur, atque mente abalienatum Alexandrum putarent: ac præsertim Parmenio exercitus ductor miraretur quid rei esset, quod instar subditorum alicujus se in terram rex prostravisset : respondit Alexander, hunc se honorem non pontifici detulisse, verum Deo quem is coleret, ac qui sibi auxilium contra hostes promisisset. Quo enim tempore bellum contra Persas meditatus, corum ingentem potentiam reformidasset, Deum sibi per insomnium specie hujus pontificis visum, bono esse animo jussisse, et alacriter institutum exsequi : nam suo nutu Persarum regnum in ipsum Alexandrum desiturum. Itaque sibi pontifice in hoc habitu conspecto, in memoriam insomnium redactum: seque haud abs re adorasse. Hæc fatus, dextra summo pontifici injecta, comitantibus cæteris sacerdotibus, Hicrosolyma intravit. Ibi sacrarum Litterarum doctores

quo prædicebatur, fore ut Macedo Persarum regnum everteret. Quaex re Alexander cum ingentem cepisset lætitiam, templum Dei adiit, Deoque rem sacram præscribente omnia pontifice maximo fecit, eumque pontificem ac reliquos omnes sacerdotes dignis muneribus donavit, templum 342 splendidis ac magnificis donariis exornavit, atque ita demum contra Persas movit. Deinceps summi pontifices ac populi rectores fuerunt Jonias Jadu filius, Eleazarus, Jonias, Simon, Jonaas Simon : Janes, qui et Hyrcanus : Aristobulus, qui primus regium diadema pontificali ornatui superaddidit: Janeas, qui et Alexander, rex idem et sacerdos. Ad hunc usque a Cyro uncti rerum summam tractarunt, per annos 483, quæ sunt septimanæ 69, B sicuti Danielus erat vaticinatus, « Cognosces, inquiens, et intelliges ab exitu sermonis, quo decernetur ut ædificentur Hierosolyma usque dum Christus imperet, septimanas 7et septimanas 62, qui sunt anni 483. A Cyro usque ad Antiochum Epiphanem et urbi excidium ab eo illatum anni sunt 394.

Porro autem nos docet unde initium numerandi sit sumendum, nimirum non ab eo die quo in patriam reditum fuit, sed ab exitu sermonis, quo decretum factum est de instaurandis Hierosolymis. At urbs ea non est sub Cyro refecta, sed sub Artaxerxe Longimano. Reversis enim in patriam Judais supervenit Cambyses, inde magi, post hos Darius Hystaspis filius, post hunc Xerxes Darii C filius et Artabanus. Secundum hos Artaxerxes Longimanus regnum Persicum obtinuit. Eo annum vicesimum regnante, Neemias ascendit urbemque instauravit, sicuti Esdras narravit. Inde autem 483 anni elapsi sunt usque ad excidium urbis, quemadmodum Josephus Hebræns testatur.

343 Hem memoriæ tradidit, ea ipsa die qua in crucem sublatus est Christus, primum in temple fragores auditos fuisse, deinde ex intimis penetralibus vocem exauditam ingentem: (Abeamus hinc. >

Pontius Pilatus, imperante C. Casare, ut Romanarum rerum scriptores perhibent, variis calamitatibus circumventus manus sibi attulit. Alii aiunt eum apud Cæsarem Christi causa accusatum D νετο. Οί δὲ Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν λέγουσι κατ' a Maria Magdalena, pelli recens bovi detractæ insutum una cum gallo, vipera et simia, ut est Romanis consuetudo, radiisque solis expositum periisse. Non desunt qui eum utris instar excoriatum obiisse perhibeant.

Alienigenarum in Judæos regnum usque ad Agrippam minorem obtinuit annos 100, hoc modo. Regnavit primus Herodes infanticida annos 37. Ejus filius Archelaus annos 9, llerodes frater ejus annos 24, Herodes Agrippa, is qui a vermibus consumptus est, 7, Agrippa minor, silius ejus, an-

Hebræi mensem lunarem supputant, undetriginta

allato Danieli libro, ejus vaticinium exposuerunt, Α βίδλον τοῦ Δανιήλ προσχομίσαντες την προφητείαν αὐτῷ διηρμήνευον, ὡς δεῖν τινα τῶν Μακεδόνων τὴν βασιλείαν Περσών χειρώσασθαι. "Ος έπὶ τούτω μάλλον ήσθείς και περιχαρής γενόμενος, και έπι τδίερου άνελθών, θύει μεν τῷ Θεῷ κατά τὴν τοῦ άρχιερέυς ύφήγησιν, αύτον δὲ τὸν ἀρχιερέα καὶ πάντας τοὺς ίερεις άξιοπρεπώς τιμήσας και λαμπροίς και μεγίστοις άναθήμασι τον ναδν διακοσμήσας κατά των Περσών έχώρησε. Μετά δε Ίαδοῦν Ίωνίας Ἰαδοῦν, Έλεάζαρος, Ίωνιας, Σίμων, Ίωναὰς Σίμων, Ίαντς ό και 'Γρκανός, 'Αριστόδουλος, ό; και πρώτος ἐπέθετο διάδημα [Ρ. 195] βασιλικόν πρός τή άρχιερωσύνη, Ίανέας ὁ καὶ ᾿Αλέξανδρος, βασιλεύς ἄμα κοὶ άρχιερεύς. Μέχρι τούτου οἱ ἀπὸ Κύρου χριστοὶ ήγούμενοι, διαρχέσαντες έτη υπγ', α είσιν έδδομάδες έτων ξθ', καθώς έφη και Δανιήλ τό · • Και γνώση, και συνήσεις από εξόδου λόγων του αποκριθήναι καὶ τοῦ οἰκοδομήσαι Ἱερουσαλήμ ἔως Χριστου ήγουμένου εδδομάδες έπτά, και εδδομάδες ξβ'. "Ατινά είσιν έτη υπγ'. 'Απὸ δὲ Κύρου ἐπὶ Αντίοχον τον Επιφανή και την αιχμαλωσίαν έκείνην Ety slot tho'.

> Είτα διδάσχει ήμας πόθεν άριθμεϊν δεί, ότι ούχ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπανόδου, ἀλλ' ἀπὸ ἐξόδου λόγων άποχριθήναι καλ του οίκοδομήσαι Ίεςουσαλήμ. Οὐχ ἐπὶ Κύρου δὲ ψχοδομήθη, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μαχρόχειρος 'Αρταξέρξου. Μετά γάρ την κάθοδον έπανηλθε Καμδύσης, είτα οἱ μάγοι, καὶ μετ' ἐκείνους Δαρείος ὁ Ύστάσπου, μεθ' ον Ξέρξης ὁ Δαρείου καὶ 'Αρταβάνης. Είτα 'Αρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ ἐβασίλευσε τῆς Περσίδος. Έν δὲ τῷ εἰχοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Νεεμίας ἀνελθών την πόλιν ἀνέστησε, χαθώς "Εσόρας διηγήσατο. Έντευθεν υπγ έτη γεγόνασιν έως της κατασκαφης της πόλεως, καθώς Ίώσηπος ὁ Έδραζος μαρτυρεί.

> Ἰώσηπος Ιστορεί ότι κατά την αύτην ήμέραν της τοῦ Κυρίου σταυρώσεως κτύπους τοῦ ἐεροῦ ἀντιλαμβάνεσθαι πρώτον, Επειτα φωνής άθροας Ενδοθεν άχουσαι άπό του, έσω: άτου Ιερού . Μεταδαίνομεν ἐντεῦθεν. >

> "Ότι ὁ Πόντιος Πιλάτος ἐπὶ Γαΐου Καίσαρος ποικίλαις περιπεσών συμφοραίς, ώς φασιν ol τά 'Pwμαίων συγγραψάμενοι, αὐτοφονευτής ἐαυτοῦ ἐγέαὐτοῦ τῷ Καίσαρι ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ προσελθείν. δς δέρματι βοείφ νεοδάρτω τούτον μετά άλέχτορος και έχίδνης και πιθήκου, ώ; έστιν Εθος 'Ρωμαίοις, tynkelous nal els naudin thlou Oels anenteiven. Ot δὲ ὡς ἀσκὸν μᾶλλον αύτὸν λέγουσι ἐκδαρῆναι καὶ ούτως ἀποθανείν.

> "Οτι ή των άλλοφύλων έπι 'Ιουδαίαν βασιλεία εω: τοῦ μικροῦ 'Αγρίππα ἐκράτει χρόνους ἐκατὸν οῦ:ως' Ήρώδης πρώτος ό τὰ νήπια ἀνελών ἔτη λζ', Άργέλαος ὁ υίὸς αὐτοῦ θ', Ἡρώδης ὁ ἀδελφὸς αὐτεῦ κδ', Ἡρώδης ὁ καὶ Ἁγρίππας, ὁ σκωληκόδρωτο;. έπτα, 'Αγρίππας υίδς αὐτοῦ ὁ μικρός ἔτη κζ'.

"Ότι των Έδραίων σεληνιακώς τον μήνα ψηφιζόν-

ένιαυτού τού καθ' ήλιον υπάρχοντος ήμερων τξε' δ', την κατά σελήνην δωδεκάμηνον παραλλάσσειν ημέρας ια' δ'. Διὰ τοῦτο Ἰουδαΐοι τρεῖς μῆνας ἐμδολίμους [Ρ. 196] εν έτεσιν όκτω παρεμβάλλουσιν . όκτάκις γάρ (38) τὰ ια' καὶ η' δ' ποιούσι τρίμηνον.

Τιδέριος δ υίδς του Καίσαρος δ προμνημονευθείς. ούτος έσχε Γάτον ανεψιόν. 'Αστρολόγου δε του Θρασύλου (39) γέγονε Τιδέριος φοιτητής, δς τοσούτος ήν τήν τέχνην ώς άγαναχτήσαντός ποτε του Τιδερίου κατ' αὐτοῦ, καὶ βουληθέντος ἄφνω διὰ τοῦ τείχους αύτον ώθησαι, σχυθρωπάσαι φασί τον Θρασύλον παρευθύ. 'Ερωτήσαντος δὲ Τιδερίου τὴν αἰτίαν ἔφη αίσθάνεσθαι κλιμακτήρα έγγυς αύτου μέγιστον ταύτη τη ώρα. Καὶ του Τιδερίου θαυμάταντος, B dixerit : itaque Tiberium admiratione captum ei έᾶσαι αὐτόν φησι Πλούταρχος.

"Οτι Τιβέριος τοίς των πόλεων άρχουσιν έγραφεν ώς εί τι παρά τους νόμους γράψει, μή προσέχειν φησίν ώς άγνοήσαντι. Ούτος καὶ βραδέως τοὺς άρχοντας διεδέχετο φειδοί των ύπηκόων. Έρωτηθείς δέ την αίτίαν είπε την παροιμίαν των επικαθημένων μυιών τῷ τραυματία και τοῦ θελήσαντος άποσοδήσαι ταύτας καλ κωλυθέντος ύπό του τραυματίου εἰπόντος, ἴνα μή ἄλλαι πεινῶσαι αἴματος ἐπέλθοιεν.

Φησί δὲ Εὐσέδιος ότι τῷ ιε' Ετει Τιδερίου βαπτίζεται ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, συνφόλ τῷ Εύαγγελίω, καὶ ἐν τῷ ιη' τὸ σωτήριον ὑπέστη πάθος, εν έτει του κόσμου ,εφλθ'. Γράφει δε και 'Ιώσηπος περί μεν Πωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ταῦτα. Τισί των Ίουδαίων εδόκει διολωλέναι τον Ἡριύδου στρατὸν ὑπὸ Θεοῦ καὶ μάλα δικαίαν τιννυμένου δίκην διά ποινήν Ἰωάννου τοῦ καλουμένου Βαπτιστοῦ. Τοῦτον γάρ Ἡρώδης κτείνει άγαθὸν ἄνδρα καὶ τοῖς Ἰουδείοις κελεύοντα άρετην έπασκείν και τά πρός άλλήλους δικαιοσύνη και τά πρός Θεόν εύσεδεία χρησθαι καὶ συνιέναι βαπτισμόν. Περί δὲ τοῦ Χριστοῦ πάλιν δ αύτός φησιν, ότι, Κατά τον χαιρόν τούτον Ίησούς ό σοφός άντρ ήν, είγε άνδρα λέγειν αύτον έχρην την γάρ παραδόξων έργων ποιητής καλ διδάσκαλος άνθρώπων των εν ήδονή τάληθη δεχομένων · πολλούς γάρ και άπο Έλλήνων ήγάγετο Χριστός. "Ον Πιλάαὐτοῦ οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες μαθηταί. Έφάνη γάρ αὐτοῖς τρίτην ἡμέραν Εχων πάλιν ζων, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μαρτυρησάντων περί αὐτοῦ θαυμάσια καί είρηκότων. Οὖτος

των, ήτοι κθ' καὶ ἡμίσους ἡμέρας, καὶ τοῦ κυκλικοῦ Λ nimirum dierum cum semisse diei. Et cum solaris circuitionis annus sit dierum 365 ac quadrantis, itaque duodecim lunares menses 11 diebus dieique quadrante superet, ideo Judzi tres menses, qui a re Græcis embolimæi dicuntur, intercalant octavo quoque anno. Nam octies undecim dies et octo quadrantes diei efficiunt tres menses.

344 Tiberius prædictus fratrem habuit, quo natus est Caius. Tiberius astrologi Thrasylli fuit discipulus assiduus. Tanta fuit Thrasyllo peritia, ut cum eum Tiberjus iratus quodam die subito præcipitem de muro agere statuisset secum, illico vultu mæstitiam Thrasyllus prætulerit, causamque a Tiberio interrogatus, cam sibi horam vel maxime scansili annorum lege periculosam se intelligere pepercisse. Auctor Plutarchus.

Scripsit Tiberius ad urbium præfectos ne sibi aliquid legibus adversum per rescripta mandanti obtemperarent, sed ignorationi id tribuerent. Idem præfectis tardius successores misit, subditis ea in re parcens. Causamque rogatus fabulam protulit. Cujusdam vulneribus muscas insedisse, supervenisse quemdam qui cas vellet abigere : saucium vero id prohibuisse, quod diceret in metu se esse ne earum in locum aliæ sanguinem etiamnum sitientes succederent.

Tradit Eusebius anno Tiberii 15 Christum baptizatum; quod cum Evangelio congruit. Passumque anno Tiberii 18, mundi 5539. Idem de Joanne Baptista sic scribit. Quidam Judæi existimaverunt llerodis exercitum a Deo fuisse delectum justa admodum vindicta ob cadem Joanni cognomento Baptistæ illatam. Hunc enim necari Herodes jusserat, virum bonum et Judæos ad studium virtutis exhortantem, justitiamque in vitæ 345 communis usu et ad pietatem Deo præstandam intelligendumque baptismum. Rursum de Christo idem hac: Fuit eo tempore Jesus, vir sapiens, si quidem eum virum appellare licet : nam et mirabilia facta fecit et homines docuit veritatem libenter amplectentes, multosque etiam de Græcis discipulos habuit. Eum, cum esset a Pilato in crucem actus, prædicare non destiterunt discipuli, qui semel ipsum του σταυρώσαντος ούκ ἐπαύσαντο μηρύσσοντες περί D dilexerant. Terlia enim ab obitu suo die redivivus eis apparuit, cum guldem divini vates hæc et alia de eo miraculosa jam ante testati ac vaticinati fuissent. > Voluit Tiberius miraculorum a Christo editorum fama excitatus imperatorio edicto eum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(38) Locus hie lubricus est. Quanquam de re tota longe rectius alibi disputetur. Notæ quibus Græci utuntur in numeris signandis partim obscuræ plerisque sunt, partim ineptorum librorum depravationi nimis quam obnoxii. 20' est viginti novem cum dimidio, xxix. s. et \(\Delta\) necesse est ex re ipsa ut quadrantem designet. Sed profecto 8 multiplicata in 111/4 90 dies efficiunt, quod est ultra tres lunares menses adhuc dierum 11/2 tempus. Alioqui constat mensem lunarem 29 1/2, annum lunarem 354, solarem annum 365 1/4 dierum fuisse

illo tempore ad quod bæc referentur; ut præcisa ratio hic inita nequaquam videri possit. Id monen-dum duxi, ne quis me aliquid dissimulare puta-ret: nam et cætera hujus loci non suot omnia

integra. Xv.. (39) De Thrasyllo Tacitus 1. v et Dio noster 1. Lv. χλιμαχτήρες qui sint aut qui Latine vocentur, alii explanandum relinquo. Plinium ego imitatus (quem vide 1. vn c. 49) et historiam, exprimere conatus sum. XYL.

Eodem Tiberio imperante, in locum proditoris subrogatur ab apostolis Matthias. Judas cum sese suspendio affecisset, quotidie ad resipiscentiam exhortantibus apostolis non obtemperans, ut Dominum cœlo subiisse audivit, illico ita intumuit ut medius crepans perierit. Qui si facti pœnitentiam egisset, nunquam profecto eum aspernatus fuisset is qui omnes vult salvos fieri.

Tiberius ingenio truculentus fuit vinoque deditur. Suffocavit eum Caius fratre ipsius natus, ægrotanti multam injiciens vestem.

C. Caligula exinde regnavit annos 7, homo stupris supra modum deditus. Is in forum progressus cum cœnum conspexisset, eo accivit Flavium Vespasianum tunc ædilem, sed qui postea imperator est factus; inque ejus, ut rem publicam negligentis, vestem cœnum conjici jussit. Lo designabatur eum rem publicam conturbatam recepturum. Ejusdem Caligulæ imperio Agrippa rex Judææ et Simon Magus baptizantur a Philippo, qui fuit unus de septem

Caligulam Claudius necat. Sub hoc Cornelius primus omnium de gentibus baptizatur a Petro, et C Κορνήλιος πρώτο; έξ έθνών βαπτίζεται ύπό Πέτρου, Paulus instrumentum electionis Christi patefactione apostolus designatur. Imperavit Claudius annos 13 menses 9. Is adeo fuit meticulosus ut omnes ad se accedentes excuti juberet, ne quis forte sicam gestaret. Atque in conviviis armato utebatur præsidio: quod ab eo cœptum reliqui etiam deinceps usurpaverunt imperatores. Eo imperante Apollonius fuit, patria Tyaneus, philosophus Pythagoreus, qui magicis notus mira præstabat. Cum enim Byzantium profectus ab incolis rogaretur, suis magicis artibus effecit ne serpentes eo ant scorpii accederent, neve culices, ne equi ferocirent, neve illi vel mutuo vel 347 in alios animantes rabie sævirent. Lycum quoque amnem compescuit, ne suis exundationibus Byzantio noceret.

Tunc Ægyptius latro sicarios in solitudinem eduxit : quos Felix præfectus ultus est. Eodem tempore inter Theram et Therasiam insula enata est, stadiorum 39.

λαθραίως τους παρατυγχάνοντας πλήττειν. Καθ' δυ χαιρου μεταξύ θήρας (42) και θηρασίας υήσος άνεφυσήθη στάδια λ'.

Inter deos referre, sed a senatu impeditus fuit. Au- A ο Τιδέριος αχούσας τὰ περί του Χριστού θαύματα ήδουλήθη διά βασιλιχού τύπου άναγορεύσαι αύτον Θεόν · άλλ' άντεπράγθη τούτω παρά της συγκλήτου, χαθώς οδν Εὐσέδιος λέγει.

"Οτι ἐπὶ Τιδερίου, μετά την ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου καί Θεού ήμων, έκλέγεται όπο των άποστόλων Ματθίας άντι του προδότου. "Όστις Ἰούδας μετά τήν άγχόνην, καθ' ἐκάστην ήμέραν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων [Ρ. 197] παρακαλούμενος καλ νουθετούμενος πολς μετάνοιαν έλθεζν, και μή πεισθείς, έπει άνελήφθη ὁ Χριστός, ὡς ήχουσεν, εὐθὺς ἀγχωθείς έλάχησε μέσος και άπώλετο. Εί γάρ είς μετάνοιαν ήλθεν, ούχ αν αύτον απώσατο ο πάντας θέλων σω-

Τιδέριος δὲ τῷ τρόπῳ καὶ τῆ γνώμη ἀπηνής ἡν tus : ideo a Romanis 346 Biberius denominaba- Β καλ οίνου ελάττων. Διο καλ Έμπεδάριον αὐτον Ρωμαΐοι ἐχάλουν, δ σημαίνει παρ' αὐτοῖς τὸν Οἰνοπότην. Τούτον Γάτος ὁ ἀδελφιδούς ἐν τῆ νόσω αὐτοῦ Ιμάτια πολλά περιθείς ἀπέπνιξεν.

> Έχράτησε δέ Γάζος Ἰούλιος Καζοαρ έτη ζ'. Οδτις ήν μοιχικώτατος πάνυ · δς περιιών ποτε την άγορλν καὶ ίδων πηλον εν τη όδῷ ήγαγε Φλάδιον Ούεσπασιανόν, άγορανόμον τότε δυτα, του μετά ταῦτε βασιλεύσαντα, καὶ τος άμελουντα των κοινών τον πηλόν είς την έσθητα βληθήναι έκέλευσεν δπερ έσήμανε τὰ χοινὰ τεταραγμένα αὐτὸν παραλήψε. σθαι. Έπὶ δὲ τῆς τοῦ αὐτοῦ Γαΐου βασιλείας 'Αγρίππας βασιλεύς της Ιουδαίας και Σίμων ὁ Μάγος βαπτίζεται ύπο Φιλίππου, ενός των έπτά διακόνων.

Γάζος δε ύπο Κλαυδίου σφάζεται. Έπι τούτου καὶ Παῦλος, τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος, δι' ἀποκαλύψεως Ίησοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος ἀναδείχνυται. Κλαύδιος εδασίλευσεν έτη ιγ', μηνας θ'. Ούτος δειλός ών πάντας τους προσιόντας αυτώ εποίει ερευνάσθαι, μή τι ξιφίδιον έχωσι. Και έν τοίς συμποσίοις ώπλισμένοι είς φυλακήν παρειστήκειστν αύτω · έξ οδ καί είς τούς λοιπούς βασιλείς είθιστο γίνεσθαι τούτο. Έπὶ τούτου καὶ ᾿Απολλώνιος ὁ Τυανεύς ήν, φιλόσοφος Πυθαγόρειος, στοιχειωματικός (40). Ούτος έν Βυζαντίω έλθων, παρακληθείς Δπό των εντοπίων, έστοιχείωσεν δφεις μέν και σκορπίους μή πλήσσειν, μηδέ χώνωπας παρείναι, ίππους μή κατωφρυώσθαι μήτε μήν άγριαίνεσθαι κατ' άλλήλων ή και κατά τινος. Καλ Λύχον δέ τον ποταμόν έστοιχείωσεν ώστε μή πλημμυρήσαντα το Βυζάντιον καταλυμήνασθαι.

Τότε Αίγύπτιος ληστής (41) εξήγαγεν είς τήν έρημον τους σικαρίους, ούς μετήλθε Φήλιξ ό ήγεμών. Σ: καρίους δε αὐτούς ἐνόμασεν ἀπὸ τῶν σικαρίων, ά έστι μαγαίρια μικρά, ά έπεφέροντο κρυφή είς το

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(40) Qui notis et imagunculis magicis aliisque præstigiis miraculosa efficeret. Apollonii res ex Philostrato notæ sunt. Infra de Janois patriarche præstigiis in Michaelo Theophili filio στοιχειωτικοί λογοί. Et diximus alibi de hac voce plura. Χτι.. Genibus familiaribus addictus et eorum obsequiis utens. storgetor quoque genius est et dæmon fami

tiaris; de que alie loce. Gean.

(41) Videtur de eo loqui cujus Act. c. xxi fit mentio. Et ex Josephi l. 11, c. 23 de excidio Hierosol. historiam cam repetunt Euseb. Hist. Eccles. 11, 20 et Nicephorus Xanthopulus II, 26. XVI.

(42 vide annum decimum Leonis Iconomachi. Caterum scribit Plinius 11, 87, inter Cycladas anno

Ούτος πόλιν Εκτισεν, έπὶ τῷ ίδίω ἀνόματι καλέ- Α σας αύτην Κλαυδίου πόλιν, και Ίουδαίους της 'Ρώμης ἀπήλασεν. Έπε τούτου κατά την έορτην τοῦ Πάσχα συγχύσεως γενομένης εν Ίεροσολύμοις μόνοι πατηθέντες καὶ ἀποθανόντες εὐρέθησαν τρισμύριοι. Ούτος οὐ μόνον Ἰουδαίους ἐτυράννει, άλλὰ καὶ πάντας τούς εν 'Ρώμη επισήμους άναιρων ελάμδανεν αὐτῶν τὰς οὐσίας. Πρὸς τούτοις [Ρ. 198] καὶ δουλοχρατίαν νομοθετήσας ἐπέτρεψε χατηγορείν των δεσποτών, εί τι συνίδοιεν αύτοι; πλημμέλημα. Κάντεῦθεν δεινή συμφορά κατειλήφει την οίκουμένην πάσαν (43), των οίχετων μεγάλαις τιμωρίαις υποδαλλόντων τους δεσπότας. Ου μην αλλά και είς μανίαν έχτραπείς άθεσμά τινα διεπράττετο. Φονεύσας δέ τους φονείς Γαίου άνηρέθη ύπο της ίδίας γυναικός φαρμάκψι.

Έπὶ τούτου Ἰάχωδος ὁ Ζεδεδαίου ἐμαρτύρησε, και Μάρχος δὲ ὁ εὐαγγελιστής τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον προτροπή Πέτρου συνεγράψατο, και εν Αίγύπτω σταλείς ὑπ' αὐτοῦ, πρῶτος Έχχλησίαν πηξάμενος, πολλά μοναστήρια συνεστήσατο, άπερ σεμνεία τότε προσηγορεύθησαν, καθώς φησιν Εύσέδιος ὁ Παμφίλου, ὅτι Μάρχον πρῶτον ίσμεν ἐν Αἰγύπτω το Ευαγγέλιον συγγεγραφέναι και Έκκλησίαν πρώτον ἐπ' αὐτης 'Αλεξανδρείας συστήσασθαι. Τοσαύτη δὲ τῶν αὐτόθι πεπιστευχότων πληθύς ἀνδρῶν τε καί γυναικών έκ πρώτης επιδολής συνέστη δι' άσχήσεως φιλοσοφωτάτης και σφοδροτάτης, ώς και συγγραφής άξιωσαι τὰς διατριδάς τε καὶ συνελεύσεις και πάσαν άλλην του άριστου βίου διαγωγήν Φίλωνα του σοφώτατου, ώς και αὐτόπτην τοῦ ἀποστόλου Πέτρου και αύτηκοον και συνόμιλον εν 'Ρώμη γενόμενον. Των γάρ παρ' ήμων άσχητων άποδεγόμενος τον βίον, έχθειάζει σφόδρα καλ σεμνύνει τούς κατ' αὐτὸν ἀποστολικούς ἄνδρας, ἐξ Ἑδραίων, ὡς ξοικε, γεγονότας καὶ τῶν Ἐσσαίων την ἄσκησιν καὶ πολιτείαν εδ μάλα προαχοντισθέντων, ήτις γε των Γραμματέων και Φαρισαίων την δικαιοσύνην εξ έπιμέτρου διενέστηκεν. 'Από γάρ 'Ιωναδάμ (44) υίου 'Ριχάδ καταγόμενοι οδτοι την πανάρεστον άκτημοσύνην, καὶ δικαιοσύνην, καὶ σωφροσύνην, καὶ σκληραγωγίαν ἐπέτειναν, καθώς φησι καὶ Ἰώσηπος περί

Claudius urbem condidit de suo nomine Claudiopolin, et Judæos Roma expulit. Ejus tempore cum inter Paschatis celebrationem tumultus exstitisset, 30 millia hominum tantum elisi atque interfect! sunt. Neque in Judæos modo ille sæviit, sed et Romæ nobilissimum quemque trucidavit ejusque bona sibi vindicavit. Ad hæc servili potestate legibus confirmata, servis permisit ut dominos suos accusarent, si cujus eorum delicti essent conscii. Quæ res atroces per orbem terrarum calamitates excitavit, cum omnes passim servi dominis suis gravia supplicia conciliarent. Quin et eo vecordize est prolapsus ut summis sese flagitiis pollueret. Tandem cum Caii percussores necasset, veneno est ab uxore sua sublatus.

Hoc rerum potiente Jacobus Zebedæi filius supplicio suo veritati testimonium tulit. Et Marcus Evangelium Petri monitu conscripsit; missusque ab eo in Ægyptum primus fundata Ecclesia, ibi multa monasteria 348 instituit, quæ a gravitate vitam ibi degentium Semneia tunc appellabantur, quemadmodum Eusebius Pamphili scribit : primum Marcum seimus in Ægypto Evangelium composuisse, primumque Ecclesiam apud ipsam Alexandriam instituisse. Tanta autem primo eo aggressu multitudo virorum mulierumque fidem Evangelio adhibens exercitationi virtutum vehementissimæ et quam maxime philosophicæ sese dedit, ut corum consuctudines conventus cæteramque optimæ vitæ rationem describere dignatus sit Philo, doctissimus vir, qui Romæ Petrum apostolum vidit, audivit, cumque eo est collocutus. Is enim nostrorum, quos ab exercitatione bonorum operum ascetas vocabant, probans vitam, mirum in modum laudibus tollit ac magnifice prædicat apostolicos suæ ælatis viros, ab Hebræis, ut videtur, oriundos, ac Esseorum moribus et disciplina præclare prius institutos. Essæorum secta Scribarum et Pharisæorum justitiam magno post se reliquit intervallo. li a Jonadabo Richabi filio genus ducentes, præstantissimam longe nihil possidendi rationem, justitiam,

XYLANDRI ET GOARI NOTA.

4 Olympiadis 135 Therata et Therasiam enatas. Fuit autem hoc anno ab U. C. 516, quinquennio D post finitum beltum primum Punicum. Idem Plinius ibidem scribit inter easdem post annos 130 (id est anno 646 ab U. C., biennio antequam Cicero nas-ceretur, in fine kelli Jugurthini) enatam Hieram, quæ et Automate dicatur. Et ab ea, inquit, duobus stadiis post annos 110, in nostro ævo, M. Junio Silano L. Balbo coss. a. d. v111 idus Julias, Thia. li consules ponuntur ad annum 771 ab U. C., Tiberii quintum, Quare Plinii locus, si non esset mendosus, dissentiret a communi calculo totis 15 annis. Quod neque ipsius diligentiæ neque aliorum scriptorum cum eo convenientiæ est consentaneum. Dio Cocceius I. 60 insulam ait prope Theram fuisse enatam Claudio 4, L. Vitellio 5 consule, cui angus fuit ab U. C. 800 aut, ut visum aliis, 779. Loquitur antem hand dubie hac de re et de Thia ista. Itaque videndum est annon scripserit Plinius post annos 150, ubi nunc 130 leguntur : nam hoc quidem no-

vum non est, 150 pro 153 poni, non exacte aut præcise numeris annotatis, Porro Theram et Thepræcise numeris annotatis. Porro Theram et Therasiam (neque hic loquor de ea quæ una ex Acolis fuit, Plinius 11, 9) insulaa esse duas, non una ex Plinii 11, 12, facile intelliges; ubi Therasiam a Thera avulsam, interque eas primum Automaten, postea etiam Thian enatam scribit. Blaudiopolim p. 347 v. 10 Cappadociæ idem refert v. 24. Xiphilinus ex Dionis Adriano nominat Bithynidem Bithyniæ urbem, quæ alias Claudiopolis dicatur. Et de tumultu Judæorum sub Claudio vide Josephum Antiquit. xx, 4, Euseb. Hist. Eccles. 11, 19. Apud Josephum quidem antuna δύο μυριάδες leguntur perisse, 20 millia. Sed Eusebius habet ut noster. λγι. (43) In margine, 'Αναλογίζομαι και αὐτὸς την τότε συμφοράν' φύσει γὰρ ἐχιρον τὸ δοῦλον τοις δεσπόταις. Nerva hue edictum abolevit. Xγι. (44) Vide Jerem. xxxv. De Essæis lege Josephum Antiquit. xviu, 2, et multo plura Belli Judaici u, 12, unde Noster complura transtulit. Xγι.

temperantiam alque duriter agendæ vitæ institu- Α αύτων ότι Έσσαζοι Ίουδαζοι μέν εξοι τὸ γένος, φιλ. tum intenderunt, sient Josephus de iis scribit. Essæi natione Judæi sunt. Ii amore mutuo et religione aliis antecellunt; voluptatem tanquam flagitium aversantur; temperantiam, continentiam et affectuum vacuitatem virtutis loco sectantur. Matrimonia ipsi negligunt, alienos autem liberos tenera adhuc 349 ætate suscipientes docent ac pro suis habent, suisque eos moribus formant. Legitimas castasque nuptias et successionem iis propagatam probant, vitiosos autem et Deo invisos concubitus ac lasciviam summopere abominantur. Divitias et opulentiam contemnunt : nihil possidere gaudent, quod id præstet ut vita a studio virtutis nequaquam abstrabatur aut impediatur. Nullum profanum verbum ante solis ortum edunt ; preces autem et psalmorum cantum a media nocte ad lucem usque Deo religiose ac cum gravitate offerunt. Eo facto quisque ad suum munus a præside dimittitur. Id cum quisque pro se jejunus atque inter divinarum rerum considerationem obiit, hora sexta ad prandium in commune conveniunt magna cum modestia atque silentio. Ibi pistor panes ordine singulis proponit, ac coquus vasculum de unico cibi genere singulis affert. Ante autem quam cibum, purum eum et castum, capiant, sacerdos preces fundit : nam nefas putant gustare aliquid Deo non ante invocato. Idem precandi mos est prandio finito; omninoque et principium et finem suarum actionum habent Dei assiduam vene- c. rationem. Finito prandio ad opera sua digressi ea usque ad vesperam tolerant; ecenaque consueto silentio et modestia refecti rursum ad preces conveniunt, brevissimo et levissimo somno excusso. Cujus rei causa est continuum jejunium, et 350 quod eis certa mensura datur cibus potusque exilis et vulgaris ac parcus : neque enim apud eos ulla est satietas aut ventris repletio, sed magnus defectus, et paucissima requirere didicerunt. Si quis ad eos se conferat eamdem vitæ rationem sectandi causa, is non statim exploratione aut exercitatione nulla præmissa admittitur, sed per annum foris jubetur eodem victu iisdemque moribus uti. Securis ei datur et subligaculum ac tunicula misera : itaque operibus et dictis optimis exercetur. Post- D επίδειξιν δυσίν άλλοις Ετεσιν το ήθος και το έν quam tolerantiam suam probavit, alio bicanio de moribus ejus et obedientia omnibus in rebus fit periculum, Ita tandem dignus atque idoneus judicatus in sacrum cœtum recipitur. Ante omnia terribili jurejurando obligare se cogitur primo ad pietatem observandam Deumque pura mente et corpore colendum, deinde ad juste cum omnibus hominibus ac sine personæ ullius respectu agendum, quod neque læsurus quemquam dedita opera neque injustis se socium præbiturus sit, quod pro virili et culturus et desensurus sit justitiam, voluptatibus, rebus non necessariis ac mollitiei deditam vitam ad mortem usque declinaturus. Rursus præter hæc jurant nemini se quidquam omnino sa-

άλληλοι δέ και των άλλων εύλαδείς πλέον, οί την μεν ήδονην ώς κακίαν άποστρέφονται, την δε σωφροσύνην και έγκράτειαν και το μή τοίς πάθεσιν όποπίπτειν άρετην ὑπολαμδάνουσι. Καὶ γάμος μὲν παο' αὐτοῖς ὑπεροράται, τοὺς δὲ άλλοτρίους παίδας νέους έτι προσλαμδανόμενοι καλ διδάσκοντες ώς συγγενείς ήγουνται και τοίς ήθεσιν έαυτων έντυπούσι. Και τον μέν έννομον καὶ σώφρονα γάμον καὶ την έξ αύτου διαδοχήν άποδέχονται, τάς δὲ πονηρές καὶ θεοστυγείς μίξεις και άσελγείας τέλεον άποστρέφον. ται καὶ ἀποδάλλονται. Καταφρονείται δὲ παρ' αὐτοί; πλούτος καὶ πολυκτησία, την δὲ ἀκτημοσύνην ὡς άπερίσπαστον και ένάρετον άσπάζονται. Και πρίν μέν άνίσχειν του ήλιον ούδεν άργον φθέγγοντάς, προσευχάς δέ και ψαλμφδίας έκ μέσης νυκτός μέχρις αύγης πρός του [Ρ. 199] Θεον άναφέρουσι μετ' εύλαδείας και σεμνότητος. Και οδτω πρός ήν Εκαστος έχει τέχνην, ύπο του προεστώτος άποστέλ: λεται. Καλ μέχρις ώρας έκτης μετά νήψεως καλ θεολογίας, ούτως έπι το δειπνητήριον συναθροίζονται μετ' εύλαβείας καλ ήσυχίας πολλής. Καλ δ μέν σιτοποιός έν τάξει παρατίθησιν άρτους, όδε μάγειρος εν άγγείον έξ ένδς έδέσματος πάντοτε προσάγει. Καὶ προχατεύχεται δὲ τῆς τροφῆς άγνῆς ούσης καὶ καθαράς ὁ ἱερεύς. ἀθέμιτον γὰρ πρὸ τῆς εύχης ήγοῦνται γεύσασθαί τι. Καὶ πάλιν άριστησάντων ό ἱερεὺς ἐπεύχεται. Καὶ ἀπλῶς ἀρχόμενοί τε καί παυόμενοι γεραίρουσι τον Θεον άδιαλείπτως. Καὶ αδθις ἐπ' ἔργα μέχρις ἐσπέρας διακαρτερήσαντες, καλ δειπνήσαντες μετά της συνήθους σιωπής καί σεμνοπρεπούς καταστάσεως, ἐπ' εύχὰς πάλιν έπί το αύτο συνέρχονται, τούς βραγυτάτους υπνους καί κουφοτάτους έκτιναξάμενοι. Οδπέρ έστιν αίτιον ή διηνεχής νηψις και το μετρείσθαι παρ' αύτοίς τροφήν και πόσιν λιτήν και άπερίεργον κοι σπανίζουσαν · ούδελς γάρ παρ' αὐτοῖς κόρο; καλ yoptasia xoilias, all' Evosia mollh xal olivosita. Τὸν δὲ προσερχόμενον ζηλώσαι τὸν βίον οὐχ εὐθὸς άδοχιμάστως και άγυμνάστως παραδέχονται, άλλ' ένιαυτόν έξω μένοντι την αύτην ύποτίθενται δίαιταν καί κατάστασιν, άξινάριον τε καί περίζωμα δόντες καλ πενιχρόν εμάτιον γυμνάζουσιν επ' έργοι; άρ!στοις και λόγοις. Είτα μετά την της καρτερίας πάσιν ὑπήχοον δοχιμάζεται, και φανείς άξιος καί δόχιμος οίτως είς του Ιερου δμιλου έγχρίνεται. Πρό γε ούν πάντων δρχους φριχώδεις άπαιτούσι, πρώτον μέν εύσεδείν και θεραπεύειν έξ όλης και καθαράς ψυχής και σώματος το θείου, Επειτα δί πρός άνθρώπους δίχαια φυλάττειν άπαντα καί άπροσωπόληπτα, καὶ μή κατά γνώμην βλάψαι τινά, μήτε μήν συγχοιν ωνείν άδίχοις, άλλά χατά δύναμν του δικαίου και φροντίζειν και βιάζεσθαι πάντως καλ του ενήδουου, καλ περιττου καλ ύγρου άποστρέφεσθαι βίον μέχρι θανάτου. Πρός δὲ τούτοις όμνύουσι πάλιν μηδενί μέν το παράπαν μεταδούναι των δογμάτων καλ των άγιοπρεπών τούτων έπιτηδευμάτων ή ώς αχριδώς αὐτὸς παρέλαδεν, ἀφεξεσθεί

88

n.

0-

p

και καταστάσει. Έκ της πολλης δε άσκήσεως και καθαρότητος πολλοί και τά μέλλοντα προγινώσκουσιν έκ θείας ἐπιπνοίας καὶ χάριτος, ἀκαταπαύστω μελέτη προφητών και λοιπών ίερων λογίων και προσευχή έμπαιδοτριδούμενοι.

prævideant, dum jugi 351 studio vatum oracula et reliquum sacrarum Litterarum lectitantes precibusque incumbentes ita erudiuntur.

Ταύτην (Ρ. 200) ούν ὁ Ἰώσηπος ἄχρως ἀσχήσας την φιλοσοφίαν επί μείζονι προκόπτειν Εσπευσεν. 'Αχούσας γάρ τινα διαφερόντως άσχούντα κατά την ξρημον 'Αδδάν όνομαζόμενον, έσθητι μέν άπο δένδρων καλυπτόμενον, τροφή δε αυτομάτως φυομένη Β χρώμενον, και την άκραν άσκησιν αύτου ζηλώσας πρός αύτον άφίκετο, και τρείς παρ' αύτῷ ποιήσας. ένιαυτούς είς την πόλιν υπέστρεψε και τη των Φαρισαίων ἐπολιτεύετο διχαιοσύνη.

ህ δέ γε Φίλων, ώς είρηται, περί των έξ Έβραίων ημετέρων άσχητων άναφανέντων μέμνητα: σαφως έν τῷ λόγω έν ῷ ἐπέγραψε περὶ θεωρητικοῦ βίου, οδς Θεραπευτάς καὶ τὰς ὁμοιοσχήμους καὶ όμοτρόπους γυναϊκας Θεραπεύτιδας ώνόμασε. Καλ θεραπευταί μέν, φησίν, ἐκέκληντο ή παρά τὸ τὰς ψυχάς των προσιόντων αύτοις άπο κακίας παθών Ιατρών δίχην απαλλάττοντας θεραπεύειν, ή της περί τό θείον καθαράς καλ είλικρινούς θεραπείας καλ θρησκείας ένεκα. Είτά φησι πρώτα μέν άργόμενοι φιλοσοφείν έξίστανται των προσηχόντων καί C των ύπαρχόντων έπειτα δὲ πάσαις ἀποταξάμενοι ταίς του βίου φροντίσι και έξω τειχών προελθόντες έν μονάγροις και κήποις και δρεσι τάς διατριδάς ποιούνται, τάς έχ των άνομιων ἐπιμιξίας άλυσιτελείς τε και βλαδεράς είδότες, τον προφητικόν ζηλούσι καλ ἀσχούσι βίον. Ούτω πολλαχού μέν τῆς οίχουμένης έστὶ τὸ γένος (ἔδει γὸρ ἀγαθοῦ τελείου μετασχείν και την 'Ελλάδα και την Βάρδαρον), έν Αίγύπτω δὲ πλεονάζει, και μάλιστα περί τὴν 'Αλεξάνδρειαν. Καὶ ἐν ἐκάστη συμμορία οίκημά έστιν Ιερόν, δ καλούσι σεμνείον και μοναστήριον, έν ῷ μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελούνται, μηδείς μηδέν χομίζοντες, μή ποτόν, μή σίτον, μηδέ τι των άλλων όσα πρός την του σώματος χρείαν άναγκατα, άλλά νόμους και λόγια θεσπισθέντα D διά προφητών και υμνους και τάλλα οίς επιστήμη καὶ εὐσέδεια συναύξουται καὶ τελειούνται. Τὸ δὲ ἐξ δωθινού μέχρις έσπέρας διάστημα σύμπαν αύτοίς έστιν ἄσχησις · έντυγχάνοντες γάρ τοίς Ιεροίς γράμμασι φιλοσοφούσι την πατρίαν φιλοσοφίαν. Έγχράτειαν δὲ ώσπερ τινά θεμέλιον προχαταθαλλόμενοι τή ψυχή τὰς άλλας ἐποιχοδομούσιν ἀρετάς. σιτίον γάρ ή ποτόν ούδεις αύτῶν προσενέγχοιτο πρό ήλίου δύσεως, έπειδήπερ το μέν φιλοσοφείν άξιον φωτός χρίνουσι, σχότους δὲ τὰς τοῦ σώματος ἀνάγκας. "Ενιοι δέ καλ δι' ήμερων τριών ὑπομιμνήσχονται τροφής, οίς πλέον δ πόθος της επιστήμης ένίδρυται. Τινές δέ εύτως ένευφραίνονται καί τρυφώσιν ύπο σοφίας έστιώμενοι πλουσίως και άφθόνως τά δόγματα χορηγούσης, ώς και πρός διπλα-

δὲ πάσης ἐναντίας δόξης καὶ λατρείας, καὶ ταύτη A cræ istius doctrinæ ac venerabilium studiorum μόνη προσανέχειν τη θεία μέχρις αίματος θρησκεία secus traditurum quam ipsi acceperint, omnem. diversam opinionem ac religionem vitaturos, buic divinæ religioni unice usque ad sanguinem se pie. ac reverenter operam navaturos. Consequentur hoc multi ipsorum perpetua exercitatione atque puritate ut divino nutu atque gratia etiam futura

> In hoc studio cum Josephus ad summam perfectionem provectus majores adhuc facere progressus cuperet, audito quemdam in solitudine vitam degere, Abbam nomine, cui sub arboribus latibula, vestis, cibus quem terra ultro educeret, ductus æmulatione ejus tam absolutæ exercitationis ad ipsum se contulit, trienniumque cum homine versatus in urbem rediit, Pharisæorumque justam vitam coluit.

Cæterum Philo de Hebraicis nostris ascetis perspicuam facit mentionem in libro quem de vita contemplationi dedita inscripsit. Mares therapeutas, feminas habitu et moribus utentes iisdem therapeutidas nominat; idque nominis eis ait inditum vel quod animas eorum qui se ad ipsos conferunt, a vitiis medicorum instar sanant, quod Græce est therapeuein; vel quod Deo pure atquo sincere colendo serviunt : nam servire etiam seu famulum esse Græcum vocabulum significat. Addit deinde Philo: Hi ergo cum primum se ad sapientiæ studium applicant, bona sua atque possessiones resignant; deinde omnibus vitæ curis valere jussis urbes egressi, in solitariis villis hortis aut montibus vitam degunt. Quippe consuetudinem peccantum damnosam scientes vatum priscorum æmulantur atque imitantur vitam. Iloc genus hominum est 352 in diversis mundi partibus : bonum enim persectum oportebat et ad Græcos pervenire et ad Barbaros. In Ægypto autem magna est ejus copia, maxime apud Alexandriam; et in quavis classe domus est sacra, quod semneum dicitur, et monasterium, quod in ea ab hominum turba seclusi venerabilis vitæ mysteriis initiantur, nihil quisquam afferentes, non potum, non cibum, non quidquam aliud eorum quæ ad usus corporis sunt necessaria : sed leges et oracula vatum, hymnos, atque alia quibus Dei cognitio et cultus augentur atque perficiuntur. Quidquid est ab aurora ad vesperam usque temporis, id omne iis exercitationibus impenditur. Sacras enim Litteras legentes philosophiam paternam exercent. Continentiam tanquam fundamentum in animo suo locant, superque eam reliquas exstruunt virtutes. Nemo eorum cibum potumve gustat ante solis occasum. Etenim philosophari dignum luce putant, tenebras corporis necessitatibus congrucre. Quidam scientiæ ardentiori desiderio alimenta tertio tantum quoque die admittunt. Alii tantum lætitiæ ac voluptatis studio sapientiæ immorando percipiunt, abunde doctrinæ suppedi-

tantis, ut eo veluti convivio detenti regre sexto A σίονα χρόνον άντέχειν, μόγις [P. 201] δι' ήμερῶν demum die eibum sumere assueverint. Cæterum divinorum oraculorum expositio per allegorias, quas vocant, ab iis fit, cum tectus verborum sensus elicitur. Tota enim lex sacra iis hominibus videtur animali similis, eujus corpus verba referant, animam autem, qui abditus sub iis conspectum fugit 353 sensus. Eadem est et sacrarum mulierum conversatio. Pleræque carum vetulæ jam virginitatem non coactæ, sieuti quædam apud Græcos sacerdotes momentanem laudis causa, sed instituto bono ac cupiditate futurorum atque ælernorum bonorum conservarunt.

Constat autem Philonem hæc seripsisse, que tempore primum Evangelii præconium divulgatum est, cum instituta apostolorum prima ipse B vidisset. Idque Ensebius in Historia ecclesiastica et ad Marinum scribens testatur : Eodem modo etiam magnus ille Athanasius scribit. Cum enim, inquit, duo sint vitæ genera, mediocre unum, et humanæ vitæ accommedatum, quod est in matrimonio: alterum angelicum et apostolicum atque incomparabile quod est virginitatis atque monasticze vitæ, si quis sane mundanum, id est conjugii, ingressus fuerit, culpandus non est, dona tamen tanta non accipiet: accipiet tamen, quia is est qui trigecuplum fructum fert. Quod si quis castum itlud mundoque superius amplectatur, tametsi id principio asperum atque difficile videatur, tamen legitime confecto certamine toleratisque ærumnis dona consequetur majore digna admiratione : tulit enim fructum centuplum, perfectum et plenissimum, splendidum omnino atque sancta dignitate insignem. Quo igitur modo antiqua lex in duo vitæ genera fuit distincta, alterum 354 Pharisaicum et sublime, alterum co deterius et hujus vitæ necessitatibus obnoxium, ita et Christianorum nova lex in monasticam ac sublimem et in vulgarem vivendi rationem tribuitur.

Pharssei nomen a separatione habent, quod sese ab omnibus aliis sejunxissent, ut vitam purissimam atque accuratissimam secundum legis præscriptum possent agere. Eamdem vitæ rationem etiam legis doctores, Scribæ dicti, tenuerunt. Eadem utrinque studia continentiæ, virginitatis, p jejunii bis in septimana, sextariorum patellarum atque acculorum ablutionis, decimationis et primitiarum, assiduarum precum, ac reliqua omnia. Mirabiles autem Essæi ils potiores sunt, qui longe his antecellunt. Sane Paulus pharisaicam vitam, -ut præstantissimam sectatus haud obscure eam rem jactat, Hebræum se ex Hebræis et Pharisæum secundum legem nominans. Itaque Dominus noster perfectiorem et angelicam vitam perspicue præscribens, haud injuria denuntiavit cœlestem hæreditatem appetentibus eos in regnum cœlorum non intraturos, nisi justitiam Pharisaica et Scribarum justitia ampliorem consecuti fuissent . . Matth. v, 20.

εξ άπογεύεσθαι τροφής εθισθέντες. Αξ δε εξηγήσεις των Ιερών λογίων γίνονται αύτοις δι' ὑπονοιών ἐν άλληγορίαις. Πάσα γάρ ή νομοθεσία δοχεί τοί: άνδράσι τούτοις ζώφ ξοικέναι, καὶ σώμα μέν Εγειν τάς φητάς διαλέξεις, ψυχήν δε τον αποκείμενον ταίς λέξεσιν άφρατον νούν. "Ωσαύτως δε της αύτης είσιν Ιεράς πολιτείας και καταστάσεως και γυναί. χες, ών αί πλείσται γηραλέαι τυγγάνουσι καί παρθένοι και την άγνείαν ούκ άνάγκη, καθάπερ Ενιαι των παρ' Ελλησιν Ιερειών, φυλάξασαι διά πρόσκα:pou Ematvov, all' ex mpoaipéasu; dyadis épsydeiaus τά μέλλοντα άγαθά και αίώνια.

"Οτι δὲ τοὺς πρώτους κήρυκας τῆς κατά τὸ Ευαγγέλιον διδασκαλίας τά τε άργηθεν πρός των άποστόλων παραδεδομένα Εθη καταλαδών ὁ Φίλων έγραψε ταύτα, παντί που δήλον, ώς και Εὐσέδιος έν τη Έκκλησιαστική Ιστορία ταύτα λέγει. 'Ο αύτος δὲ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Μαρίνον ταῦτά φησιν. "Ωσαύτως καὶ ὁ μέγας 'Αθανάσιός φησι · δύο γὰρ όδων και πολιτειών ούσων έν τῷ βίφ, μιᾶς μέν μετριωτέρας καὶ βιωτικής, του γάμου λέγω, ἐτέρας δὲ ἀγγελικής καὶ ἀποστολικής καὶ ἀνυπερδλήτου, της παρθενίας ήτοι της μοναδικής πολιτείας, εί μέν τις την χοσμικήν τουτέστι τον γάμον ελοιτο, μέμψιν ούχ έχει, τοσαύτα δε χαρίσματα ού λήψεται. λήψεται γάρ, έπειδή φέρει και αύτος καρπόν του τριάκοντα. Εξ δὲ τὴν άγνὴν καὶ ὑπερκόσμιον άσπάσοιτό τις, εί και τραχεία παρά την άρετην μάλιστα καλ δυσκατόρθωτος φαίνεται, άλλ' έχει μετά την έννομον άθλησιν και καρτερίαν γαρίσματα θαυμασιώτερα καλ άξιάγαστα · τον γάρ τέλειον καλ πληρέστατον χαρπόν, την έχατοντάδα λέγω, φαιδρόν και άγιοπρεπή πάντως έγκατέστησεν. Οὐκούν ωσπερ ό παλαιός νόμος είς δύο βίους ήν διηρημένος, είς τε του Φαρισαϊκόυ και ύψηλου και είς τον υποδεέστερον και κοσμικόν, ουτω δή και ό κατά χριστιανισμόν νέος θεσμός είς μοναδικόν ύπερφερή και βιωτικόν.

Φαρισαίοι τοίνυν, έρμηνευόμενοι άφωρισμένοι καί μεμερισμένο:, παρά το μερίζειν και άφορίζειν έαυτούς των άλλων άπάντων έλέγοντο είς τε τδ καθαρώνετον του βίου και έκριδέστατον και είς τά τοῦ νόμου εντάλματα. Τὸν δὲ αὐτὸν βίον μετέρyovtai xal of Ppaumateis, map' ole xal moditisia h αύτη έγχράτειά τε και παρθενία, νηστεία δίς του Σαββάτου, ξεστών, και πινάκων, και ποτηρίων καθαρισμοί, ἀποδεκατώσεις τε και άπαρχαι και ένδελεχείς εύχαι, και τά λοιπά πάντα, ὑπεξαιρουμένων δηλονότι των θαυμασίων Έσσαίων ώς ύπερτέρων σφόδρα και λίαν ύπερκειμένων. "Ην δή Φαρισαϊκήν ώς άριστον πολιτείαν ὁ Παύλος ζηλώσας [Ρ. 202] εδ μάλα σεμνύνεται, φάσχων · Έξρολος έξ Εδραίων, κατά νόμον Φαρισαίος. "Οθεν είκότως και ό Κύριος ήμων τον τελειότερον και άγγελικόν ύποτιθέμενος έναργω; βίον έφασκε πρός τους έραστάς της οθρανίου κληρουχίας. « Έλν μή περισσεύση ή διχαιοσύνη ύμων πλέον των Γραμματέψιν χαί

οὐρανῶν. > "Ενθεν γέ τοι καὶ ὁ ἀποστολικὸς Διονύσιος άποσεμνύνων την ίεραν των μοναχών τάξιν ούτω φησίν . Η δὲ τῶν τελουμένων ἀπασών ὑψηλοτέρα τάξις ή των μοναχών έστιν ίερα διακόσμησις, πάσαν μέν άποχεχαθαρμένη κάθαρσιν όλκή δυνάμει και παντελεί των οίχείων ένεργειών άγνότητι. "Ενθεν οί θεζοι καθηγεμόνες ήμων έπωνύμων έαυτούς Ιερών ηξίωσαν, οι μέν Θεραπευτές, οί δὲ μοναχούς ἐνομάσαντες, ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ καθαράς ύπηρετίας και θεραπείας. >

Ταύτα έχ πολλών έρανισάμενος όλίγα άναγχαίως οξμαι συντέθεικα διά τους έπαπορούντας πότε καλ πόθεν ή των μοναγών ήρξατο διαγωγή τε και άσκησις και τάξις. Που τοίνον είσιν οι την μοναδικήν πολιτείαν μετά των άλλων της αποστολικής Έκκλησίας θείων παραδόσεών τε καλ θεσμών εἰκονομάχοι δυσσεδώς και άνοήτως αποδαλλόμενοι και διάπτύοντες, ἀρτιφανείς Ἰουδαίοι, καὶ κατά τὸν ἀσεδή καί θεοστυγή μυσταγωγόν αύτων Κοπρώνυμον νέαν καὶ πρόσφατον ταύτην δογματίζοντες έξ άκρας μανίας τε και άπονοίας και άδελτηρίας, μή νοούντες μήτε α λέγουσι, μήτε περί τίνων διαδεδαιούνται; "Ημείς δὲ ταίς διδασχαλίαις τῶν ἀγίων Πατέρων έπόμενοι και άρχαίαν ταύτην και παλαιάν πιστεύομεν ὑπάρχειν.

'Αλλά καὶ ὁ μέγας Βασίλειος περὶ ὑποταγῆς καὶ μοναδικής πολιτείας έξιων ούτως έφη · Διά τούτο και ὁ φιλάνθρωπος Κύριος, κηδόμενος ήμων της σωτηρίας, είς δύο βίους διείλε τὰ τῶν ἀνθρώπων, ς συζυγίαν και παρθενίαν, ίνα ό μη δυνάμενος ύπενεγχείν τὸν τῆς παρθενίας καὶ ἀσκήσεως ἄθλον Ελθη είς συνοίχησιν γυναιχός, έχεινο είδως ώς άπαιτηθήσειτα λόγον σωφροσύνης και άγιασμοῦ και την πρός τους έν συζυγίαις και τεκνοτροφίαις άγίους όμοίωσιν, τούς τε έν τη παλαιά και τη νέα. Πάντες γάρ ἄνθρωποι ἀπαιτηθησόμεθα την πρός το Εύαγγέλιον ύπαχοήν, μοναγοί τε και οί εν συζυγίαις. 'Αρκέσει γάρ τῷ ἐπὶ γάμον ἐλθόντι εἰς συγγνώμην τὸ τῆς ἀχρασίας και τῆς πρὸς τὸ θῆλυ ἐπιθυμίας και συνουσίας (45). Τὰ δὲ λοιπά τῶν ἐντολῶν πᾶσιν ξμοίως νενομοθετημένα ούκ ακίνδυνα τοίς παραδαίνουσι, καθώς φησιν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐαυτοῦ μαθητάς. ε "Α δὲ ὑμῖν λέγω, πάσε λέγω.» 'Αλλά καὶ ό μέγας εν θεολογία Γρηγόριος και ό άγιος Ίωάν- D que Joannes Chrysostomus aliique plurimi de νης ό Χρυσόστομος και άλλοι πλείστοι των θείων και μαχαρίων Πατέρων εν διαφόροις αύτων [Ρ. 203] λό-

Φαρισαίων, ου μή εισέλθητε είς την βασιλείαν των A Atque hine Dionysius ille apostolicus, sacrum monachornm ordinem prædicans, ita loquitur: Omnium sacrorum ordinum est celsissimus monachorum ordo, purgatus exactissime secundum universam facultatem, omnique ornatus castitate suarum actionum. 355 Itaque beati nostri majores sacris se ipsos nominibus affecerunt, therapeutas et monachos appellantes, eo quod Deo caste serviunt.

> Ilæc pauca de multis necesse habui colligere ac referre propter eos qui disputant, quando et unde monachorum cœperit ordo atque vitæ institutum. Ubi sunt ergo imaginum oppugnatores, qui monasticam vitam una cum aliis apostolicæ Ecclesiæ traditionibus atque constitutionibus impie et stolide rejiciunt atque conspunnt, recentes Judæi? Qui impium ac diis invisum suum initiatorem Copronymum secuti novum esse alque recentem bunc ordinem asserunt, summa insania, dementia ac stultitia decepti, neque vel quid dicant vel de quibus asseverent intelligentes? Nos autem doctrinam sanctorum Patrum secuti credimus eum vetustum atque antiquum esse.

Sed et magnus Basilius de bonorum snorum dimissione et vita monastica sic disserit : Itaque etiam humanus noster Dominus nostræ salutis curam gerens, in duo vitæ genera divisit homines. virginitatis nempe et conjugii, ut qui impar virginitatis et exercitationis esset certamini, is matrimonium contraheret, id sciens, fore sibi de temperantia, sanctimonia et similitudine eorum sanctorum qui in veteri novoque testamento in matrimonio vixerunt, rationem reddendam. Omnes enim homines rationem postulabimur de præstita Evangelio obedientia, sive monachi 356 sive mariti. Sufliciet enim ei qui nuptias habuit ad veniam incontinentia, mulieris appetitio et concubitus. Reliqua præcepta omnibus ex æquo imposita qui violaverint, non impune ferent, sicut Dominus suis discipulis ait 10. « Quæ vobis dico, omnibus dico. » Quin et magnus ille theologus Gregorius sanctusbeatis Patribus hinc inde suis in scriptis confirmant antiquam esse atque apostolicam vitæ mo-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(45) Locus est mutilus, quem ad verbum ex-pressi : neque enim vacabat Basilium evolvere hujus rei causa; quod faciet qui hac disputatione delectatur et otium habet. Sed et Platonica mutila sunt, atque adeo in margine ascriptum est άσαφή ταῦτα πάντα σχεδόν τὰ τοῦ Πλάτωνος διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ἡμᾶς τὸ αὐτοῦ βιδλίον ἐν ῷ ταῦτα κεξtat. Sunt autem ex secundo libro de re publica desumpta, et Æschyli versus ex Thebaica obsidione citatur ibi; quem locum apud Plutarchum convertimus in Aristida. Ego operæ pretium non duxi hic me corrigendo defatigare, cum sit Plato-

nis liber ad manus. Xvi. — Nihil hic mutilum aut truncum etiam Xylandro, si modo judex æquis - Nihil hic mutilum auctoris verba penitius inspiciat. Cum enim de exhibito verbis evangelicis quibus castitas apprime laudatur obsequio, dixisset nuptiis vinctos, æque ac monachos, ex iis sententiam in judicio laturos, illos violati dominici consilii liberos asseruit renuntiandos, veniamque consecuturos, qui profer-rent ex continendæ libidinis impotentia vel uxoris affectu vel ejus convictu ductos ad legitimas nuptias convolasse. Qui sensus ut catholicus, etiam integer est et perfectus. Goan.

¹⁰ Matth. xiii, 34.

iè

6

È;

TO

.

68

op

TO

Tip

000

πα

σας

θεά

xal

Ear

τούι

TOUT

πλη

toù:

čpva

דמנ :

did 1

BUELG

την

πάλει

aupa &s0is

chois

nasticæ traditionem. Quodsi quos etiam extraneos A γοις διαδεδαιούνται άρχαίαν και άποστολικήν είναι testes laudemus, vitio nobis id verti non debet. Plato proinde quam rara sint ea quæ absoluta sunt indicans, haud absurde ita scribit : « Non mihi videntur homines, nisi pauci, beati ac felices sieri posse, quantisper hanc vitam ducimus : multi enim sunt virgiferi, pauci autem et rari philosophi. Recte autem traditur ac creditur mortuos bona consequi. . His infert vir sincero animo atque generoso, qualem Æschylus describit, præmiis ac donis afficietur. Qui videtur talis esse. Atqui in incerto est, justitiæne an vero munerum et honorum causa talis sit. Nudandus igitur omnibus est, itaque redigendus ut sit ejus quem prius descripsimus contrarius. Nulla enim re præditus opinionem habeat summæ injustitiæ, ut ita exploratum sit eum esse justum, cum non cedat sinistræ famæ, neque ambitione aut iis quæ inde oriuntur propellatur, sed sit mutabilis, toto vitæ spatio cum putetur esse injustus. Et quidem etiam Socrates, ejus præceptor, ita 357 eum interrogavit : An debemus vulgi de nobis judicia metuere? aut potius, spretis omnibus aliis, ejus judicium revereri qui ei quod rectum est obtemperet? cui nisi pareamus, ingens simus damnum percepturi. Non equidem, heus tu, curandum nobis est quid plebs judicet, sed quid veritas probet, que justum ab injusto discernit. Hæc perspicue magis conveniunt nostris sacris atque apostolicis sermonibus. Nam Paulus ita loquitur 11: « Armis justitize dextris et sinistris, per c lepotς και άποστολικοίς λόγοις, èν οίς φησιν ὁ μέγα; gloriam et ignominiam, per opprobria et mæstitiam; tanquam impostores, cum quidem simus veraces, tanquam ignoti, cum simus noti, tanquam morientes, cum quidem vivamus, ut qui castigamur neque tamen necamur , etc. Hanc de justitia ac vitæ ratione Deo acceptæ doctrinam principes phi-10sophorum Socrates ac Plato tradiderunt, admirabilem profecto, et laude dignam, ut quæ sit rationi hominis naturali consentanea. Etenim doctrina morum omnes homines ab ipsa natura instituuntur. Quippe Deus cum humanum genus condidisset, ejus naturæ bona ac mala discernendi rationem indidit; idemque gentes erudiit et hominem cognitione imbuit. Itaque non tantum Socrates Plato aliique nonnulli Greci injustam D οὐ μόνον Σωχράτης και Πλάτων και άλλοι τινές τῶν sunt abominati vitam, sed et Barbarorum multi. Ouippe Hyperboreos etiam perhibent habitare trans Ripæos montes justitiæ studio assiduo incumbentes : nam neque carnibus vescuntur, et arborum fructibus aluntur aquamque bibunt. Et Brachmanas in silvis 358 degere, corpora foliis tectos, ac virtutis majori quam pro humana conditione studio deditos. Anacharsin quoque Scytham philosophum fuisse aiunt, ita amore sapientiæ inflammatum ut ob insignem ejus exercitationem atque temperantiam sit celeberrimus. Non enim vigilans modo animi motibus obluctabatur tacens atque quiescens

την του μονήρους βίου παράδοσιν. Εί δὲ καί τινας των θύραθεν είς ταύτην την μαρτυρίαν παράξομεν, μηδείς μεμφέσθω ήμιν. Είκότως ούν ὁ Πλάτων ύπεμφαίνων των τελείων το σπάνιον Εφασκεν . • Οδ μοι δοχεί δυνατόν άνθρώποις μαχαρίοις τε χαὶ εὐδαίμοσι γενέσθαι, πλήν όλίγων. Μέχρι περ αν ζωμεν, τουτο διορίζομεν · ναρθηχοφόροι μέν γάρ πολλοί, φιλόσοφοι δὲ σπάνιοι καὶ όλίγοι. Καλή δὲ πράξις καὶ πίστις τελευτήσαντα τυχείν ἀπάντων. > "Οθεν ἐπήγαγεν άνδρα άπλοῦν καὶ γενναΐον κατ' Αἰσγύλον. "Εσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι τοιούτῳ είναι. Αδηλον ούν είτε του δικαίου είτε των δωρεών και τιμών ένεχα τοιούτός έστι. Γυμνωτέος δή πάντων πλήν διχαιοσύνης, χαι ποιητέος έναντίως διαχείμενος τῷ προτέρω. Μηδέν γάρ έχων δόξαν έχέτω μεγίστης άδικίας, ίνα βεδασανισμένος ή είς δικαιοσύνην, τὸ μή τίθεσθαι ύπο κακοδοξίας ή φιλοδοξίας και ύπ' αὐτῆς γινομένων, άλλ' Εστω μετάστατος μέγρι θανάτου δοχών άδιχος είναι διά βίου. Και δή και Σωκράτης ο διδάσκαλος αύτου πρός αύτον ουτως έφη. πότερον την των πολλών δόξαν δεί ημάς πείθεσθαι και φοδείσθαι ή την του ένος, εί τις Εστιν έπαίων οδ δεί, και φοδείσθαι και αισχύνεσθαι μάλλον † ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; "Ο εί μή ἀχολουθήσομεν, δεινώς λωδησόμεθα. Ούχ άρα γε, & βέλτιστε, φρον-TIGTEON THEN TE EPOUGIN THEN OF MORNOL, dall to to έπατον τῷ δικαίφ καὶ ἀδίκφ, ήτις ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. Ταύτα δὲ φανερώς ἐοίκασι τοῖς ἡμετέροις μάλλον Παύλος · ι Διά των ὅπλων τῆς δικαιοσύνης των δεξιών και άριστερών, διά δόξης και άτιμίας, διά δυσφημίας και άθυμίας, ώς πλάνοι και άληθείς, ώς άγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντε; και ίδου ζώμεν, ώς παιδευόμενοι και μή θανατούμενοι, , και τὰ έξης. Τοιαύτην ούν περί δικαιοσύνης και θεαρέστου πολιτείας πάνυ Σωκράτης και Πλάτων διδασχαλίαν εποιήσαντο, θαυμαστήν δντως καί άξιέπαινον άληθως τη λογική φύσει των άνθρώπων συμδαίνουσαν. Τὰ γὰρ ήθικὰ μαθήματα πάντας άνθρώπους ή φύσις ἐπαίδευσε. Διαπλάσας γάρ τοι τῶν άνθρώπων το γένος ο Θεός εντέθεικε τη φύσει των άγαθων και των εναντίων την διάγνωσιν, ό και παιδεύων έθνη καλ διδάσκων άνθρωπον γνώσεν. Διόπερ Έλλήνων τον άδιχον εδδελύξαντο βίον, άλλά χοι πολλοί των βαρβάρων. Και γάρ τούς ὑπερβορέους μέν οίχειν ύπερ τά 'Ριπαία δρη φασίν, άσχειν & δικαιοσύνην μή κρεωφαγούντας, [Ρ. 204] άλλ' άκροδρύοις και ύδασι χρωμένους. Και τούς Βραχμάνας έν ταζς βλαις διάγειν, φύλλοις το σώμα χαλύπτον τας και ύπερ άνθρωπον άσκοῦντας. Και 'Ανάχαρσιν δέ τον Σχύθην φιλόσοφον γεγενησθαι λέγουσι, καλ ούτως αύτον ό της φιλοσοφίας έρως επύρωσεν ώς όνομαστότατον διά πολλήν άσχησιν και σωφροσύνην γενέσθαι. Οὐ γὰρ μόνον γρηγορών πρὸς τὰ τῆς Ψυχης ήγωνίζετο πάθη σωπών και ήσυχάζων, άλλά

quois.

εδήλου σημεία. Είώθει γάρ τῆ μέν λαιά χειρί τὰ αίδοία κατέχειν, τη δεξιά δὲ τὰ χείλη συνέχειν, ὑπεμφαίνων ώς πολλφ μεζόν έστιν ή άγωνία τῆς γλώττης και πλείονος επιχουρίας είς ασφάλειαν δείται. Καὶ τὸν Χείρωνα δὲ Κένταυρον Ιστορούσιν "Ελληνες διχαιοσύνης χαλ άγνείας γενέσθαι διδάσχαλον, ώς καί "Ομηρος μαρτυρεί τούτον δικαιότατον πεφηνέναι Κενταύρων, διά πολλήν δήπουθεν καρτερίαν καλ έγχράτειαν καλ σώματος δουλαγωγίαν καλ σύμμετρον ἐπιμέλειαν. "Οθεν δή Πλάτων ἐναργῶς αὖθις ἐκδιδάσχων φησίν. Επιμελείσθαι δὲ σώματος ψυχῆς ἔνεχα άρμονίας, δι' οδ βιούν τε έστι καλ όρθως βιούν, καλ καταγγέλλειν της άληθείας το κήρυγμα. Τούτο καλ ό θείος Ερη Παύλος · « Υπωπιάζω μου το σώμα καλ δουλαγωγώ, ι τουτέστι πρός άσκησιν καλ σύστασιν Β αύτο μετ' έπιστήμης και φρονήσεως γυμνάζω, καί πρός την των χρειττόνων συνεργίαν, ού πρός άσέλγειαν προνοούμενος. Συμπεφώνηκε τοίνυν καὶ τούτοις δ Πλάτων εδ μάλα τοῖς ἡμετέροις, τὴν ἀναγκαίαν και δέουσαν επιμέλειαν ποιείσθαι παρεγνυήσας του σώματος. Υπέδειξέ τε πάλιν καλ διεσάφησεν όπως άρχεται και αύξεται της φαύλης έπιθυμίας και κακίστη; συνηθείας το πάθος, φάσχων ούτως άργη μεν έρωτος δραπις, αύξει δε τδ πάθος έλπίς, τρέφει δε μνήμη, τηρεί δε συνήθεια. Διδ καί Σωκράτης τὰ βλέμματα και τὰ φιλήματα των εύμόρφων ώς χαλεπώτερον σχορπίων και δφεων έδν ένιέναι πεφυχότα αποφεύγειν έδίδασχεν. "Οθεν ίδων τινανέον φιλήσαντα εύοπτον, « Ούτος, έφη, ράδίως αν και είς μαχαίρας κυδιστήση και είς πύρ έμπέση. > ὁ τοσαύτην δηλονότι πυράν ἐν ἐαυτῷ κατατολμήσας ανάψαι. Διογένης δὲ θεασάμενος μειράχιον άσελγέστερον ή κατ' άνδρα κεκοσμημένον είπεν • Εί μέν πρός ἄνδρας, άτυχεῖς, εί δὲ πρός γυναϊκας, έδιχείς. > Θηρώσι διά του χαλλωπισμού οί μέν άνόρες τάς γυναϊκας, αί όξ γυναϊκες και οί ἀνδρόγυνοι τούς ἄνδρας. Καὶ μέντο: καὶ Αγησίλαος εὐμόρφου ήρα παιδός, και βουλόμενος αύτον φιλήσαι διεκώλυεν έαυτον, φεύγων την βλάδην. 'Ο δε 'Αλέξανδρος ούδὲ ίδεῖν τὰς Δαρείου θυγατέρας εὐειδεῖς ἄγαν καὶ παρθένους ούσας ηνέσχετο παντελώς, αίσχρον νομίσας [Ρ. 205] τον άνδρας έλόντα ύπο γυναικών ήττηθήναι. Ούτω δε και Κύρος ὁ Περσών βασιλεύς οὐδε θεάσασθαι κόρην τινά θαυμασίαν άφορισθείσαν αὐτῷ Ι καὶ άμηχανον κάλλος έχειν μαρτυρουμένην κατεδέξατο, άλλά γε και τῷ ὁρῶντι συνεχῶς και μηδέν ἐκ τούτου δεινόν πάσχειν λέγοντι παρήνει μήτε λέγειν τούτο μήτε πράττειν. « Τὸ μέν γάρ πύρ, φησί, τούς πλησίον πάντη έστωτας καίει, το δε κάλλος και του: πόρρωθεν έστωτας. > Έπει ούν το έραν έχ του έρνα τίχτεται καὶ ἐχ τοῦ ἐραν ἡ συγκατάθεσις γίνεται και έχ τῆς συγκαταθέσεως ή πράξις ἐπιτελεῖται, διά τοῦτο καὶ ὁ Χριστός τὸν ἀκολάστως ἐστιῶντα τάς δύεις μοιγόν έχρινεν, ού την πράξιν μόνην, άλλά καί την Εννοιαν προαναστέλλων. Και ὁ Σωχράτης 63 πάλιν συλάττεσθαι σφόδρα και παρατηρείσθαι την άχρασίαν διδάσχων έφη μή πεινώντας λίαν μή έσθίειν, μηδέ διψώντας πολλά μή πίνειν καί γάρ ό κύριος έμακάσισε τούς τοιούτους έν τοίς μακαρι-

ναὶ χαθεύδων τὰ τῆς σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας A sed etiam dormiens signa temperantiæ atque continentiæ edebat. Solebat enim læva manu pudenda, dextra labia tenere, innuens multo gravius esse adversus linguam certamen, ac ad securitatem ab ea præstandam majori opus esse præsidio. Chironem quoque Centaurum Græci narrant justitiæ fuisse atque castitatis magistrum; id qued Homerus etiam testatur, qui eum Centaurorum ait exstitisse justissimum, nimirum ob eximiam tolerantiam atque continentiam corporisque subactionem et concinnam curam. Unde rursus Plato evidenter sic præcipit. Curam corporis gerere oportet eam, ut cum anima servet harmoniam, propter quod et vivit, et recte vivens, et veritatis præconium faciens. Sic et B. Paulus ait suum se corpus afflictare et subigere, hoc est exercitatione se id ad statum rectum scienter prudenterque parare, ut id sibi in rebus præstantibus adjumento sit, non ei prospicere que faciant ad lasciviam. Quo loco cum nostris præclare convenit Platoni, qui nos jubet necessariam ac debitam corporis curam gerere. Idem monstravit atque 359 patefecit quomodo pravi affectus animi oriantur, augeanturque cupiditates malæ et in consuctudinem abount. Initium, inquit, amoris est a visu: auget autem eum affectum spes, nutrit memoria, conservat consuetado. Itaque Socrates docebat vitare conspectum et oscula formosorum, quod hæc virus scorpionum et serpentum veneno damnosius immitterent. Ideoque cernens quemdam formoso adolescenti osculum dare e Hic, inquit, vel in gladium insiliret vel in ignem se abiiceret. scilicet qui tantum in seipso rogum accendere ausus esset. Diogenes autem adolescentulum videns lascivius quam eum sexum decet ornatum, a Si quidem, inquit, viris te ita ornas, infortunatus es : sin mulieribus, injuste facis. > Nam viri mulieres ornatu captant, mulieres autem et semiviri viros. Sane Agesilaus quoque formosum amabat puerum, eumque osculum sibi ferentem rejecit, evitans damnum. Alexander Darii filias, formosas virgines. ne videre quidem voluit, torpe ratus eum qui viros vicisset a mulieribus vinci. Ita Cyrus quoque Persarum rex neque intueri sustinuit puellam quamdam ipsi exemptam, cujus admirabilis forma prædicabatur : quin et ei qui se eam crebro videre neque inde quidquam mali habere dictitabat, suasit ne hoc vel faceret vel diceret; ignem enim omnino astantes urere, amoris incendium etiam ad remotos pertinere. Quoniam igitur 360 ex visu amor nascitur, isque consensum, consensus facinus gignit, idcirco Christus eum qui oculos intemperanter pascit adulterum indicavit, non a facto tantum, sed maturius etiam a cogitatione facti debortans. Rursum Socrates, cum docet intemperantiam summopere vitare, nisi admodum esurientem non edere neque bibere nisi vehementi urgente siti jubet. Ac Christus quoque tales beatos prædicat, in beatitatum enumeratione.

4(

el

P

n

1

Post Claudium imperavit Nero, filius ejus, A annos 14. De hoc exstabat oraculum cultimus Ænea. dunmatricida imperitabit :) deducebat enim genus ab Ænea per Romulum et Augustum. Is, cum ei confirmatum esset imperium, turpibus sese flagitiis dedidit studiisque ab officio imperatoris prorsus alienis: fidibus enim ludebat, tragædias agebat, inque theatro saltabat. Porro autem reliquis suis sceleribus hoc addidit ut Deum oppugnaret, primusque persecutor Verbi Dei exstitit. Post, cum ei insidiæ adversus ipsum structæ essent detectæ, matrem, sororem uxoremque suas extrema incitatus insania interfecit, aliosque innumeros suos cognatos virosque illustres Romæ, metuens ne ab iis per seditionem impeteretur. Interfecta uxore eunuchum uxoris loco duxit. Is Nero principes apostolorum Petrum ac Paulum multosque alios martyres interfecit. Eo imperante etiam Judæi Jacobum fratrem Domini necaverunt. Is ab utero matris castus fuerat, vinum aliosque inebriantes 361 potus nunquam biberat, animans nullum ederat, novacula caput ipsius nunquam tetigerat, oleo unctus et balneo usus non fuerat. Is jam inde ab reditu Christi in cœlos episcopus Hierosolymæ fuerat creatus. Genua porro ipsius callos cameli instar genuum obduxerant, quod in ea identidem adorandi Dei causa consideret. Itaque ob excellentem justitiam admirabilemque vitæ rationem Justus appellabatur, et Oblias, quod populi complexum denotat. Hunc Jacobum, virum venerabilem, hono- C ratum et celeberrimum angelorumque similem, cum Paschatis festivitas ageretur, ac permulta Judæorum millia in urbem confluxissent, scribæ et sacerdotes in templi pinnaculo constituerunt; utque Christi prædicationem abolerent, magna voce ita sunt affati: Te Juste hortamur, ut universo populo dicas, ne errore abducti eum qui Christus usurpatur sectentur. Tibi enim nos omnes sidem habemus, quem scimus justum esse et personarum rationem nullam ducere. Dic ergo nobis, quæ est janua Jesu? Ad hæc ille: Quid me, inquit, de Christo interrogatis? Is quidem in cœlo ad dexteram Dei sedet, indeque veniet vectus nubibus cœli, reddetque unicuique ea quæ meritus fuit. Multi ergo certissime vera esse que Jacobus dixerat creden- D tes exclamaverunt : « llosanna Filio Davidi, » Quod cum audirent impii sacerdotes atque scribæ, vociferati sunt : (Ohe ! etiam justus in errorem lapsus est. > Actique in furorem eum deturbaverunt. Neque tamen eo ex casu mortuus est; et cum lapides 362 in eum conjicere cœpissent, flexis poplitibus ita est precatus : (Oro te, o Deus Genitor, condona

Μετά δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων ὁ υίὸς αυτου, έτη ιδ'. Περί ου λόγιον ήν, « Εσχατος Αίνεαδών μητροχτόνος ήγεμονεύσει. > κατήγετο γάρ έχ τίς γενεάς Αίνείου και 'Ρωμύλου και Αύγούστου. Οδ. τος χραταιουμένης αύτῷ τῆς ἀρχῆς εἰς ἀνοσίους πράξεις εξώχειλε και άλλότρια της βασιλεία; επετή. δευε πράγματα, χιθαρίζων και τραγώδων και όρχούμενος έπὶ τῶν θεάτρων. Καὶ πρὸς τούτοις ἐν πάσαις αύτου άθεμιτουργίαις καλ το της θεομαγίας προσέθηκε μύσος, διώκτης πρώτος γενόμενος το θείου Λόγου. Μετά δὲ ταῦτα ἐπιδουλής κατ' αὐτοῦ μηνυθείσης αὐτῷ, εἰς ἄχρον μανίας ἐλθών ἀνείιε την μητέρα αὐτοῦ και την άδελφην αὐτοῦ και την γυναίχα αύτου και άλλους μυρίους τῷ γένει προσήχοντας καὶ τοὺς ἐν Ῥώμη ἐπισήμους, τὴν ἐξ αὐτων επανάστασιν ύφορώμενος. Μετά δε το άνελείν την γυναίχα έγημεν εὐνοῦχον. Οὕτος ἀνείλε τος χορυφαίους άποστόλους Πέτρον και Παύλον και ποίλούς έτέρους μάρτυρας. Έφ' οδ καλ Ίουδαίοι το άδελφόθεον Υάχωδον ἀπέχτειναν, δς άγνδς ὑπάρχων έχ χοιλίας μητρός οίνου και σίκεςα ούκ έπιεν, έμψυχον ούκ έφαγε πώποτε, ξυρός επί την κεφαίή αὐτοῦ οὐχ ἀνέδη, ἐλαίψ οὐχ ἡλείψατο, βαλανείψ οἰχ έγρήσατο. Ούτος έπὶ τοῦ Κυρίου ἐπίσχοπος τῆς ἐν Ίεροσολύμοις Έχχλησίας χατέστη, τὰ δὲ γόναι αύτοῦ ήσαν ἀπεσκληκότα ώς καμήλου έκ τοῦ del κάμπτειν έαυτον και τῷ Θεῷ προσκυνείν. "Οθεν δά την ύπερδολην της δικαιοσύνης αύτου και θαυμιστής πολιτείας έχαλεῖτο δίχαιος καὶ όδλίας (46), ί έστι περιοχή λαού και δικαιοσύνη. Έπει ούν αιδίσμος και σεδάσμιος και σφόδρα περιδόητος ύπηρχο ό [Ρ. 206] ἰσάγγελος Ἰάχωδος ἐορτῆς γενομένης τοι Πάσχα και πολλών μυριάδων συνελθόντων των Ιωδαίων τούτον άνενέγχαντες οί γραμματείς και Ιερείς έπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ Ιεροῦ, διασκεδάσαι βουλόμενα τὸ χήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, εἶπον μεγάλη τῆ φωνή, 'Αξιούμεν σέ, δίχαιε, είπεῖν τῷ λαῷ, ἴνα μἡ πλανῶνται ὁπίσω τοῦ λεγομένου Χριστοῦ. Σοὶ γάρ πάντες πειθόμεθα, γινώσχοντές σε δίχαιον χαλ άπροσω. πόληπτον. Είπε ήμεν τίς έστιν ή θύρα του Ίησου. ο δε αποκρίθεις έφη. Τί με έπερωτάτε περί το Χριστού; Καὶ αὐτὸς καθέζεται ἐν δεξιά τοῦ Θεού ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ αὐτὸς μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ τῶν νεφ:λών του οθρανού και ἀποδούναι ἐκάστω κατά τήν πράξιν αύτου. Πολλοί γουν πληροφορηθέντες έπί τί μαρτυρία του 'Ιακώδου έκραξαν λέγοντες' ('Βτανή τῷ Υἰῷ Δαδίδ. > 'Ακούσαντες δὲ ταῦτα οὶ παράνομοι άρχιερείς και Φαρισαίοι Εκραξαν ι "Ω ω ! και όδίκαιος πεπλάνηται, > χαι μανέντες Ερριψαν αὐτὸν χάτω. Πεσών δε ούχ ἀπέθανε, και ήρξαντο λιθάζειν αὐτόν ό δὲ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο λέγων · « Παρακαλώ σε, Θεὶ Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς · οὐ γὰρ οἴδασι τί πράτ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(46) Cujus linguæ hoc vocabulum sit et quid significet, non intelligo περιοχήν λαοῦ âd verbum reddidi complexum populi. Narrationem hanc noster aut ex Nicephoro descripsit aut ex ipso Hegesippo, ex quo eam Nicephorus refert Hist. Eccles. 11, 58. Quem si Græcum habuissem, potuissem

plurimis locis in corrigendo Cedreno adhibere XVI. — Epiphanius, Haresi LxxvIII, n. 7: "Εσε μὲν οῦν ὁ Ἰωσὴφ πρωτότοχον τὸν Ἰάχωδον τὸν ἐπικληθέντα Όδιὰαν ἐρμηνευόμενον τεῖχος, καὶ δίχαιον ἐπικληθέντα, Ναζωρατων δὲ δυτα, ὅπερ ἐρμηνεύεται "Αγιος. Goar.

400

au-

χοων THE

05-

lou; वर्त-

dp-Ėv

y'a;

TOU

ניחדי

elie

चीप

03-

20-

Vis.

035

WY

τουσίν. , Είς δὲ τῶν ὑιῶν Ῥιγὰδ ἔχραξε λέγων A hoc istis : non enim seiunt quam rem agunt, » Ίουδαίοι ἀπέχτειναν. >

Έπὶ τούτου τοῦ Νέρωνος Σίμων ὁ Μάγος ἐλθών ἐν ξαυτόν Θεόν ώνόμαζε. Του μεγάλου δε άποστόλου μάγον ἀπελθόντος, εύρε χύνα παμμεγέθη δεδεμένον έχώλυς πάντας οθς ούχ ήθελε πρός αύτον είσιέναι. καὶ τούτο ήν πρώτον θαύμα τῷ μέλλοντι πρός Σίμωνα είσερχεσθαι. 'Ο δε Πέτρος ίδων τον χύνα ούτω μέγαν και άπηγριωμένου, και μαθών ότι τολλούς ένετλεν έπιχειρή σαντας είσελθείν πρό της έπιτροπής Σίμωνος, χρατήσας Ελύσεν αύτον λέγων · « Είσελθε πρός Σίμωνα, και είπε αύτῷ ἀνθρωπίνη φωνή, Πέτρος ὁ δούλος Χριστού είσελθείν πρός σὲ θέλει. Καὶ του χυνός εύθυς δρόμω είσελθόντος καὶ ούτω λαλήσαντος κατεπλάγησαν οί μετά Σίμωνος, λέγοντες · Τίς έστι Πέτρος, [P. 207] και τίς ή τοσαύτη δύναμις αύτοῦ ; πρός οῦς φησιν ὁ Σίμων Τοῦτο ὑμᾶς τῷ χυνὶ ἀνθρωπίνη φωνή εἰπείν τῷ Πέτρω εἰσελθείν. Καὶ τοῦτο ποιήσαντος πάλιν τοῦ χυνός εἰσηλθε Πέτρος πρός Σίμωνα, και συμβαλών μετά του Σίμωνος είς θαυματουργίαν ενίκησε Πέτρος ίάσεις ποιών, καὶ πολλοὶ πιστεύσαντες ἐδαπτίσθησαν. Καὶ ἦν ἐν τῆ Ρώμη ταραχή πολλή και σύγχυσις Εναντι Πέτρου καί Σίμωνος, ότι κατέναντι άλληλων έποίουν θαύματα. Απερ ανήνεγκεν ό έπαρχος τῷ Νέρωνι. Οθς χελεύσας ὁ Νέρων άχθηναι ένώπιον αύτοῦ λέγει πρός Σίμωνα . Σὸ εἶ ὂνλέγουσι Χριστόν; > 'Ο δέ φησιν . ε Έγω είμε. > Όμοίως δε και τον Πέτρον επερωτήσαντος εί άληθως οδτός έστιν ὁ Χριστός, άπεχρίθη Πέτρος, ε θύχ έστιν ούτος · μή γένοιτο. Έγω γάρ έκείνου είμι μαθητής του σταυρωθέντος και άνα- D στάντος καὶ είς τους ουρανούς άναληφθέντος. 'Ο δὲ Νέρων ώς τερατολόγους και άμφοτέρους έχ προσώπου αύτου θάττον έξήλασεν. Ο? και διάγοντες έν Ρώμη Εποίουν θαύματα κατέναντι άλλήλων. Μιά γούν των ήμερων προστάξαντος του Σίμωνος άχθήναι αὐτῷ ταῦρον παμμεγέθη ἐλάλησεν εἰς τὸ οῦς αὐτοῦ, καὶ παρευθύ τέθνηκεν ὁ ταῦρος. 'Ο δὲ Πέτρος εύξάμενος ήγειρεν αὐτόν. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες έθαύμασαν λέγοντες, 'Αληθώς το ζωογονήσαι ύπερ τη θανατώσαι μείζον θαύμα έστί. Και μέντοι και άλλα σημεία εποίησαν πολλά, ού μόνον εν 'Ρώμη. άλλά και εν Συρία πρότερον, άτινα Κλήμης ό Ρωμαίος και πάνσοφος μαθητής Πέτρου και συνέκοη. μος διηγήσατο, άφ' ών όλίγα συντάξομεν ενταύθα.

Τοῦ μαχαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου διδάσχοντος τον λαόν σέδεσθαι και προσκυνείν τον έπι πάντων

ι Παύσασθε, τί ποιείτε ; ὁ δίκαιο; μάλλον ύπερ ήμῶν Unus autem de progenie Richabi exclamavit « deεδγεται. > Καὶ δραμών τις χναφεὺς ἔδωκεν εἰς την sinite, quid agitis? Justus pro voliis precatur. > κεφαλήν αύτου μετά ξύλου χναφιχού, και έθανάτω- Interim quidam fullo accurrens ligneo suo inτεν αὐτόν. Θάψαντες δὲ αὐτὸν περὶ τῷ ναῷ ἀνήγει- sirumento Jacobum in caput imposita plaga occidit. ραν την στήλην αύτου. Μετά δε μαρτύριον αύτου. Sepelierunt eum pone templum, ac columnam in περά πόδας πολιορχείται Ίερουσαλήμι φησί γάρ monimento ejus posuerunt. Necem ejus statim Ίώσηπος (Ταυτά δε συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ' έκ- subsecuta est Hierosolymorum obsidio. Ait enim δίκησιν Ίακώδου του Δικαίου, ός ην άδελφὸς Ίησου Josephus c hæc Judæis evenerunt, ut pænas lueτου λεγομένου Χριστου, Επειδήπερ δικαιότατον όντα rent necis quam Jacobo, qui frater Jesu cognomento Christi fuit, homini justissimo intulerant.

Imperante Nerone, Romam profectus Simon Ρώμη, και πολλά σημεία διά γοητείας επιτελών, Magus, cum artibus magiris multa edidisset prodigiosa, sibi Dei nomen arrogavit. Quo tempore Πέτρου τότε την 'Ρώμην καταλαδόντος και πρός του B magnus ille apostolus Petrus Romam cum venisset, statuit Simonem adire. Erat ad fores Simonis khúσει έν τῷ πυλῶνι, ὂν ὁ Σίμων δεσμήσας δι' αὐτοῦ canis prægrandis catena vinctus, cujus opera Simon arcebat quoscunque ad se acredere nollet; idque primum miraculum occurrebat ad Simonem Intraturis. Petrus canemita magoum et efferatuur cernens, erguito multos ab eo fuisse interfectos. quod ante jussum Simonis ingredi conati essent apprehendit eum, solutumque intrare ad Simonem jussit, eique humana voce dicere Petrum servum Christi cupere ipsum conventum. Cum canis statim intro accurrisset 363 itaque esset loculus, obstupuerunt qui cum Simone erant, percontatique sunt quisnam iste Petrus et quæ ejus tanta potestas esset. Simon respondit non debere hoc cos miμή ξενιζέτω, όπερ κάγὼ ποιήσω. Καὶ προσέταξε C rari : nam se idem præstiturum. Simul cani mandat ut humana voce Petrum intro venire jubeat. Quod cum canis fecisset, ita ad Simonein intravit Petrus; cumque edendis miraculis certarent, Petrus sanandis morbis superior fuit. Multique fidem amplexi baptizati sunt : erat autem Romæ magnus tumultus ob Petri et Simonis certamen, cum alter alterum miraculis edendis superare contenderet; quæ præfectus urbis ad Neronem retulit. Nero ambos ad se jussit adduci, et ex Simone quæsivit, ipsene esset is quem Christum appellant, aiebat. Petrus eadem de re interrogatus, . Absit, inquit, ut iste sit Christus ! Ego discipulus sum Christi crucifixi, qui redivivus in cœlos est sublatus. > Nero eos statim ex conspectu suo jussit abire ut qui prodigiose nugarentur. Illi Romæ degentes miraculis certabant. Quodam die Simon ingentem taurum ad se adduci jussit, cumque ei in auren aliquid dixisset, is illico mortuus est. Quem taurum Petrus, Deum comprecatus, in vitam revocavit. Quod populus cernens admiratus est, fassusque majus esse vivificandi quam necandi miraculum. Alia quoque miracula ediderunt, neque id Romæ modo sed ante etiam in 364 Syria. Quæ Clemens Romanns, vir sapientissimus, Petri discipulus atque comes, recitavit. In paucula hue ponemus.

> Cum beatus Petrus apostolus populum doceres colere et auvrare unicum verum Deum, omnia iu-

sua polestate habentem, Simon, qui extra turbam A μόνον άληθινδν Θέδν, δ Σίμων, έξω τοῦ δχλου έστως astabat, clamavit : Quid conaris mentiendo in errorem abducere rudem multitudinem tibi circumfusam? persuades eis dens neque putandum, neque omnino esse. Atqui Ehræorum libri multos esse deos affirmant. Jam quem tu prædicas Deum, quid si ego ostendam eum non esse supremum neque omnipotentem? Cum et futuri ignarus sit et imperfectus et carens aliquibus rebus, non bonus, sed variis obnoxius perpessionibus. Certe, si vestris Litteris creditis, relinquetur alium esse Deum futuri præscium, perfectum, nullius rei indigum, bonum, nulli perpessioni obnoxium; quorum contraria sunt in eo quem tu opificem mundi summumque Deum jactas. Jam primum Adamus, qui ad tui Dei imaginem est conditus, cæcus fuit crea- B tus cognitioneque boni et mali carens; peccatique manifestus paradiso ejicitur et morte damnatur. Similiter is qui istum finxit, non ubique videt. Itaque de excidio Sodomorum sic ait (Gen. 18) Descendam visum ac cognitum, an ita agatur agud eos uti ad me clamor pertulit, necne. > Quibus sane verbis suam ignorationem prodit. Jam quæ de Adamo dicit (Gen. 3), Ejiciamus eum, ne aliquando suam manum arbori vitæ intendat ejusque fructu 365 vescens immortalis flat, certa sunt ignorantiæ invidiæque signa. Sicut hæc 19 : Pœnituit sive consideravit Deus quod hominem creasset, argumento sunt eum pænitudini obnoxium ac futurorum nescium esse. Tum hæc 13 : Olfecit Deus C. odorem suavem, demonstrant aliquibus eum indigere. Et quod Abrahamum aliosque tentavit, non est signum boni, et qui constantiam corum prænosceret. Ad hæc Petrus: Si cæcus erat, inquit, Adamus, quomodo mandans ei Deus monstravit arborem cognitionis boni et mali, et ea abstinere jussit? Respondit Simon mentis fuisse eam cæcitatem. Tum Petrus: Qui vero caca ei fuerit mens, qui ante esum vetiti fructus nomina omnibus animalibus apte imposuit? Nam Adamum Evamque habuisse et animi et corporis oculos apertos, ex his liquet 14 : « Vidit, scriptum est, mulier arborem, quod fructus ejus esui aptus atque aspectu gratus elegansque esset; fructumque ex ea decerptum edit, atque etiam marito dedit. > Si D ergo cum conspicati essent arboris atque fructus pulchritudinem, ederunt, constat ante esum istum eos et boni malique notitiam et visum acutissimum habuisse, quo singula cernerent. Ea proinde verba, sperti sunt eorum oculi, non in hanc sententiam zunt posita, quasi post esum demum atque peccatum visu fuissent donati, quo ante 366 præditos fuisse docui: sed quod peccato simplicitatem amisissent, mali omnis nesciam, quæ cognitionem indifferentem præbebat, ideo dictum est oculos eorum fuisse apertos. Oculus enim ea est natura ut a mente ad ea que cernit excitetur : ipse quippe

έδόησε, Τί ψευδόμενος άπαταν θέλεις τον παρεστώτά σοι ίδιώτην δχλον, πείθων αὐτούς θεούς μήτε νομίζειν μήτε είναι, χαίπερ των παρ' Έβραίοις βιβλίων λεγόντων πολλούς θεούς είναι; Πλήν ούν περί οδ έφης θεού, εί δείξω έγω μή αυτόν είναι τον άνωτάτω καί παντοδύναμον Θεόν, καθό άπρόγνωστός έστι καί άτελής και ένδεής και ούκ άγαθός και πολλοίς ύποκείμενος πάθεσι κατά την ύμετέραν Γραφήν, έτερος πάντως περιλείπεται προγνωστικός τέλειος άγενδεής άγαθός και παντός πάθους άπηλλαγμένος. όν δε σύ φής δημιουργόν και ύπέρθεον, τοις έναντίοις άντικείμενος ύπάρχει. Αύτίκα γούν ὁ καθ' όμοίωσιν αύτοῦ γεγονώς 'Αδάμ και τυφλός κτίζεται και γνώσιν άγαθοῦ ή κακού μή έγων, παραδάτης εύρίσκεται, καὶ του παραδείσου έχδάλ)εται, και θανάτω καταδικάζεται. Όμοίως τε ὁ πλάσας αὐτὸν, ἐπΟὴ μὴ πανταγοῦ βλέπει, επί τη των Σοδόμων καταστροφή [Ρ. 208] λέγει (Καταδάς δψομαι εί κατά την κραυγήν αύτῶν τήν έρχομένην πρός με συντελούνται · εί δὲ μή, ίνα γνώ, > καὶ ἐαυτὸν ἀγνοοῦνταβοείκνυσι. Καὶ τὸ είπεῖν περί του 'Αδάμ, 'Εκδάλωμεν αύτον, μήποτε έκτείνας την χείρα αὐτοῦ ἄψηται τοῦ ξύλου της ζωής, καί φαγών ζήσεται είς τον αίωνα άγνοοῦντος καί φθονούντός έστι σύμβολον. "Ωσπερ καὶ τὸ Ένεθυμήθη ὁ Θεός ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον μεταμελεία; έστι και άγνοίας τεκμήριον των μελλόντων. Και τό, 'Ωσφράνθη Κύριος όσμην εύωδίας ένδεους έστε σημείου, ώς και το πειράζειν του 'Αβραάμ και άλλους ούχ άγαθοῦ έστιν ἀπόδειξις χαὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομονης προειδότος. 'Ο δὲ Πέτρος ἔφη πρός τὸν Σίμωνα' Εί τυφλός ἐπλάσθη ὁ Άδὰμ, ὡς λέγεις, πῶς ἐντελλόμενος αύτω ὁ Θεός έλεγε δειχνύων, άπό δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλόν καὶ πονηρόν οὐ φάγεσθε; Καὶ ὁ Σίμων φησί. Τυφλός ήν ὁ νοῦς αὐτοῦ. Καὶ ὁ Πέτρος είπε · Πως και τον νούν τυφλός ήν ό πρό του γεύσασθαι του φυτού προσφόρως πάσι τοις ζώοις έπιθείς ονόματα; "Οτι γάρ και τους της ψυχης και του σώματος όφθαλμούς είχον άνεψγμένους καί βλέποντες ήσαν ο τε 'Αδάμ και ή Εύα, δήλον έντεῦθεν. ε Είδε γάρ, φησιν, ή γυνή ότι καλόν το ξύλον είς βρώσιν και άρεστον τοίς όφθαλμοίς ίδειν και ώραίον του κατανοήσαι, και λαβούσα του καρπού αύτου ξφαγε, και έδωκε και τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. > Εἰγοῦν καλὸν θεασάμενοι το δένδρον και του καρπου έφαγου, εδδηλον ότι καλ πρό τῆς τοῦ καρποῦ βρώσεως γνώσιν μέν είχον καλού τε καί κακού, δψιν τε δξυδερκεστά. την όραν ξχαστα δυναμένην. Ούχοῦν ούχ ώς μετά την βρώσιν και την παράδασιν αναδλεψάντων είρηται το διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ όφθαλμοὶ (δείχνυνται γάρ και πρό τῆς βρώσεως όρωντες, ὡς ἔφην). ἀλλ' ώς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ τῆς παραδάσεω; δ και την γνώσιν άδιάφορον παρέσχεν, ερρήθη δτι διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. Πέφυκε γάρ ο όφθαλμός ύπό του λογισμού διεγείρεσθαι πρός ά βλέπει, διότι σύνεσιν αύτος χαθ' έαυτον ούχ έχει, κάντεύθεν πολλάκι; πρίς έτερα τῆ; διανοίας ἀσχο-

τλν πάνυ γνώριμον, και ἐπειδάν ἐγκληθώμεν, τῆ άσγολία του λογισμού τὸ αίτιον άνατιθέντες άπολογούμεθα. Οδτω καί ό 'Αδάμ και ή Εδα τη αΙσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν δψιν διηγέρθησαν. Τὸ γὰρ · ε Διηνοί-צחקשעי כו לבים אום בישור אמן ביצישששעי לדו די שישים להשוים א ἀποχάλυψιν δηλοί την έγγενομένην τῷ λογισμῷ, οὐχ άναδλεψιν όφθαλμών, ώστε την μετά την άμαρτίαν αίσθησιν ούτω κέκληκεν ή Γραφή · παρευθύ γάρ μετά την άμαρτίαν το συνειδός πλή:τεται. Καί ό Σίμων φησίν · Εί [Ρ. 209] πρόγνωσιν είχεν ὁ ᾿Αδάμ, διά τί ού προέγνω την διά του δφεως και της γυναικός ἀπάτην; Καὶ ὁ Πέτρος · Εὶ πρόγνωσιν ούκ είχε, πίος τοίς υίοις αύτου πρός τάς ξσομένας πράξεις. άμα τῷ γεννηθήναι, ἐπέθηκεν ὀνόματα; Τὸν γάρ πρωτότοκον ωνόμασε Κάζν, δ έστι Ζήλος · δ; και ζη- Β λώσας άνείλε τον άδελφον αὐτοῦ "Αδελ, δ έρμηνεύεται Πένθος · ἐπ' αὐτῷ γὰρ πρώτῳ φονευθέντι ἐπένθησαν οι γονείς. Ει δὲ 'Αδὰμ ἔργον Θεοῦ καὶ ποίημα πρόγνωσ:ν είχε, πολλφ μπλλον ο δημιουργήσας αὐτὸν Θεός. "Οτιγάρ όντως προγινώσκει ὁ Θεός, φησί πρό; τὸν 'Αδραάμ. Γινώσκων γνώση ὅτι πάροικον έσται το σπέρμα σου εν γή άλλοτρία, και δουλώσουσιν αύτό έτη υ. Τὸ δὲ έθνος ὧ ελν δουλεύσωσι. χρινώ εγώ. Μετά δε ταυτα εξελεύσονται ώδε μετά άποσχευής πολλής συ δε έπελεύση πρός τους πατέρα; σου, μετ' είρηνης τραφείς έν γήρει καλώ. Τετάρτη δε γενεά άποστραφήσονται ώδε. Τί δέ; Ούγλ Μωθοή; και οι λοιποί προφήται τά άμαρτήματα του Ίσραήλ και την ἀπείθειαν αὐτοῦ πρός τὸν Ο Χριστόν και την είς τὰ έθνη διασποράν αὐτοῦ προεδήλωσαν; Εί δὲ Μωϋσῆς καὶ οἱ άλλοι προφῆται ἐχ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος τὰ μέλλοντα προεγίνωσχον, πως αύτος ό εν αύτοις λαλήσας Θεός ου προγινώσχει τὰ ἐσόμενα ; "Δστε οὖν οἰχονομίχῶς εἴρηται τὸ, Ένεθυμήθη, τουτέστι μετεμελήθη, καὶ τὸ, Καταβάς δύομαι. Καὶ μέν γε τὸ, Ἐπείραζε τὸν Άδραὰμ, καὶ, 'Ωσφράνθη Κύριος, καὶ όσα τοιαύτα, συγκαταδατικώς διά την ημετέραν άσθένειαν λέλεκται. έπει ότι γε θυσιών ούχ δρέγεται, διά του προφήτου Δαδίδ ύπεμφαίνει λέγων Μή φάγωμαι κρέα ταύρων ή αίμα τράγων πίωμαι. "Οθεν ό έξ αύτου πρό των αἰώνων γεννηθείς και έπ' έσχάτων έχ της Παρθένου διά την ημετέραν σωτηρίαν τεχθεί; ταύτα και τά τοιαύτα ώσπερ διερμηνεύων τοί; άγνοούσιν, ότι ὁ D Θεός και Πατήρ πάνια προγινώσκει, έλεγεν · Οξόε γάρ ὁ Πατήρ ήμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων άπάντων, πρίν αύτον αίτησαι όμας. Καὶ τοῖς νομίζουσιν ότι μη πάντα βλέπει έφασκε · Προσεύγεσθε έν τῷ χρυπτῷ, καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ βλέπων ἐν τῷ χρυπτῷ ἀποδώσει ἐν τῷ φανερῷ. Καὶ τοῖς οἰομένοις αύτον μή άγαθον είναι ἐπέπληττε λέγων Εἰ ούν ύμεζς πονηροί όντες οίδατε δόματα άγαθά διδόναι τοίς τέχνοις ύμων, πόσιρ μάλλον ό Πατήρ ύμων ό ούράνιος δώσει άγαθά τοίς αίτουσιν αύτόν; Καί τοίς δοχούσιν αύτον θυσιών όρέγεσθαι διηγόρευτεν. 'Ο Θεός έλεος θέλει και ού θυσίας. Και τοίς ύπολαμδά-

λουμένης τυφλού δίκην έσθ' ότε παρερχόμεθα και A per se oculus non intelligit. Itaque sæpenumero aliis rebus occupato intentoque animo cæcorum instar etiam notissimos praterimus; cumque id nobis vitio vertitur, culpa in animi occupationes rejecta nos purgamus. Sic ergo Adamus etiam ac Eva, sensu mentis ad videndum excitati sunt. Hæc enim 18, c Aperti sunti eorum oculi et cognoverunt se nudos esse, > patefactionem in intellectu obortam designant, non oculorum novum obtutum. Sic ergo nominavit Scriptura sensum peccati. Statim enim a peccato commisso conscientia feritur. Intulit Simon: Cur ergo Adamus, si prænotione fuit præditus, non præsagiit fraudem serpentis et mulieris? Imo, inquit Petrus, nisi sutura præscivit, qua ratione potuit filiis suis, ut primum nati sunt, ea nomina imponere quibus futuræ actiones designarentur? Primo filio Caini nomen indidit, quæ vox Æmulationem aut Invidentiam notat; qua is impulsus occidit fratrem soum Abelum, cujus nomine luctus significatur: nimirum enim in luctu fuerunt parentes, eo primum necato. Jam si Adamus, Dei opus atque ereatura, præscientia fuit præditus, haud dubie magis etiam en op fici ejus Deo tribui debet. Et vero futura se prævidere Dens demonstrat, cum ita Abrahamum alloquitur: Certo intelliges posteros tuos in alieno solo exsulaturos, servientque 367 Barbaris servitutem annos 400. Ego autem gentem, quæ eos servitio premet, ulciscar. Atque tum buc revertentur magnis cum opibus quarta post ælate. Tu autem placida morte senex ad majores tuos aggregaberis. Ouid autem? Nonne et Moses et reliqui vates peccata Israeli, ejus incredulitatem, et in Christumcontumaciam, utque essent Judai per gentes dissipandi, prædixerunt? Quod si Moses et reliqui vates Dei dono futurorum cognitione sunt instructi, quo pacto Deus, qui per eos locutus est, futura ignoraret? Porro illud, Consideravit Deus, id est pænituit eum, et, Descendam visum, dieta sunt adhumanum captum accommodata. Quod etiam tentavisse Abrahamum dicitur et odoratus, et que horum sunt similia, ea dicta sunt nostræ imbecillitatis causa, verbis ad nature nostre morem compositis. Nam sacrificia a se non expeti Deus Davidi verbis sic exponit " : Egone ut carnes taurorum edam, aut sanguinem bircorum bibam? Huie filius Dei, ante sæcula ex ipso genitus et ultimis temporibus nostræ salutis causa de virgine natus. hæc et alia id genus rudibus quasi interpretatus est. Quod Deus et Pater omnia præsciat, sic. Novit Pater vester coelestis vos istis omnibus indigere, idque antequam ipsum rogetis. Et quieum non ubique omnia videre putarent, eo refutantur 17. Precamini in abdito; et Pater vester qui occulta videt, vobis reddet in aperto. Qui eum putarent non esse bonum, sie refelluntur. 368 Quodsi vos, qui mali estis, liberis vestris:

vester cœlestis bona largietur iis qui a se poscent? Qui eum sacrificiorum cupidum putarent, iis diserte edixit 18 : Misericordiam a Deo requiri, non sacriscium. Qui putarent eum esse malum, eos sic exhortatur 19 : Misericordes estote, sicut et Pater vester cœlestis. Qui per errorem existimarent multos esse deos, eorum causa hæc ait 10 : Ut c gnoscant te solum verum Deum, et quem misisti Jesum Christum. Item prædico te Pater, Domini est.

Cæterum Simon videns a Petro se sacrarum Litterarum testimoniis in disputatione de Deo in arctum cogi, nolens judicium de controversia R fieri, victus cum magno dedecore sese subduxit. Erat enim scelestissimus ille, diabolicarum effectionum instructissimus peritia, sed spiritualis doctrinæ expers. Quippe adeo fuit magicis artibus ac Satanæ præstigiis exercitatus, ut eorum qui ante diabolicis inventis ac maleficiis celebres fuerunt nemo facile cum eo conferri posset. Nam statuæ ut incederent efficiebat, et in ignem volutatus non urebatur, in aerem subvolabat, lapides in panes convertebat, draco fiebat, in aurum et in angues aliaque animalia mutabatur, duas facies gerebat, fores occlusas 369 et vectibus firmatas aperiebat, ferrea vincula solvebat, in conviviis simulacra omnigenum formarum statuebat; efficiebat ut domi instrumenta sua sponte ad ministe- C rium ferrentur, nemine apparente qui ea gestaret; efficiebat etiam ut se multæ umbræ præcederent, quas dicebat esse animas defunctorum. Multos qui ipsum præstigiatorem et impostorem demonstrare conati fuerant, simulato cum iis in gratiam reditu ad convivium invitavit, ac bove mactato varie iis tractatis morbos difficillimos et malos genios immisit, ac plurima alia fecit ministerio dæmonum. Cum aliquando a Cæsare quæreretur ad supplicium ut impostor, aufugit, sua forma Fausto Petri discipulo imposita; isque Faustus ad Petrum reversus ab omnibus pro Simone habitus exagitabatur. Quem Petrus intuitus, ut tristem lacrymantemque vidit, Simon, inquit, Magus tuam, Fauste, formam pervertit. Metuens enim sibi, quod a D Cæsate quærebat ur, aufugit, sua forma tibi imposita, ut te capto atque necato in magnum nos dolorem et calamitatem conjiceret. Sed Deus mox te illius populum seducentis veritatisque adversarii forma liberatum tuæ restituet. Idque ita factum, Petro adhuc loquente, omnibus nobis cernentibus. Hæc et alia similia horum in Syria dicta atque facta fuisse Clemens scripsit.

Sed Romæ cum, uti retulimus, Petrus atque Simon a Nerone essent egressi, Simon Petro ait: tu Christum Deum tuum inquis in cœlum

nostis bona dona præbere, quanto magis Pater A νουσε κακόν αύτον είναι παραινών εδόα. Γίνεσθε οίχτίρμονες ώς καὶ ὁ Πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Διὰ δὲ τους άπατωμένους πολλούς θεούς ύπάρχειν έφη · "Ινα γινώσχωσί σε τον μόνον άληθινον Θεον, και ον άπέστειλας Ίησοῦν Χριστόν, καὶ ἐξομολογοῦμαί σοι, Πάτερ Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τής γῆς. Καὶ μέντοι πρὸς τὸν ἐπερωτήσαντα γραμματέα ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολῶν, ἀπεκρίθη · "Ακουε, Ἰσραήλ, Κύριος ὁ θεός σου Κύριος είς έστι.

cœli et terræ. Atque etiam scribæ interroganti quodnam esset primum legis præceptum, respondit 11 : Audi Israel , Dominus Deus tuus unicus

> 'Ο δε Σίμων συνιδών ότι ό Πέτρος αύτον συνάγει ταίς Γραφαίς είς του περί Θεού λόγου, εξετασμόν γενέσθαι μή θελήσας άνεχώρησε μετά πολλής αἰσχύνης καὶ ήττης. Ήν γάρ ὁ ἐξάγιστος πολύπειρος μὲν έν ταϊς διαδολιχαϊς ένεργείαις, ἄπειρος δὲ έν ταϊς πνευματικαίς διδασκαλίαις. Καὶ γάρ οῦτως ἐξησκημένος ήν εν ταίς μαγείαις και μεθοδείαις του Σατάν ώς ούχ άλλος τις των πρό αύτου σχεδόν περί ταίς διαδολιχαίς έπινοίαις και κακουργίαις διαδεδοημένων. 'Ανδριάντας γάρ ἐποίει περιπατείν, είς πῦρ χυλιόμενος ούχ έχαίετο, είς άέρα ἵπτατο, έχ λίθων άρτους ἐποίει, δράχων ἐγίνετο, εἰς χρυσὸν μετεβάλλετο, καὶ εἰς ὄφεις καὶ ἔτερα ζῶα μετεμορφοῦτο, διπρόσωπος έγίνετο, θύρας κεκλεισμένας και μεμοχλευμένας ήνοιγε, σιδηρά δεσμά διέλυεν, έν δείπνοις είδωλα παντοδαπών ίδεών παρίστα, τὰ ἐν οἰχία σχεύη αὐτομάτως φέρεσθαι πρός ύπηρεσίαν ἐποίει των φερόντων ούχ όρωμένων, σχιάς πολλά; προηγείσθαι αύτου παρεσχεύαζεν, άσπερ ψυχάς των τεθνεώτων έφασχεν είναι. Πολλών δὲ γόητα καὶ πλάνον αύτον έλέγγειν πειρωμένων, διαλλάξας πρός έαυτον, έπειτα προφάσει εύωχίας βούν θύσας καί έστιάσας αὐτοὺς διαφόρως δυσιάτοις νόσοις καὶ δαίμοσιν ύπέδαλε. Καὶ άλλα πλείστα είργάσατο καθυπουργούντων αὐτῷ τῶν δαιμόνων. Καὶ γοῦν ποτὲ ζητούμενος ύπὸ τοῦ Καίσαρος ὡς πλάνος ἀπέδρα, την μορφήν αύτου περιθείς Φαύστω μαθητή Πέτρου. Και οδτος έπανελθών πρός του Πέτρου εδιώχετο ύπο πάντων διά την άνόσιον ίδέαν ην περιέκειτο. Έμδλέψας δὲ ὁ Πέτρος εἰς αὐτὸν, καὶ ἰδών λυπούμενον καὶ δακρύοντα, ἔφη· Υπὸ Σίμωνος, ὧ Φαῦστε, του μάγου ή παραλλαγή της μορφής σου γέγονε. ζητούμενος γάρ ύπο Καίσαρος φοδηθείς έφυγε, την έαυτοῦ σοι μορφήν περιθείς, ενα σοῦ συσχεθέντος καί άναιρεθέντος λύπην μεγάλην και θλίψιν ήμίν προξενήση. 'Αλλ' ὁ Θεὸς τῆς τοῦ λαοπλάνου καί έγθρου της άληθείας Σίμωνος άπαλλάξας σε μορφής την προτέραν και ίδιαν σοι παρέξει τάχιου. Όπερ δή καὶ σὺν τῷ λόγῳ γέγονε, πάντων ήμῶν θεωρούντων. Ταῦτα μέντοι καὶ ἔτερα τοιαῦτα γεγράφηκεν, ώς έφην, Κλήμης λεχθηναι και πραχθηναι έν Eupla.

[P. 211] Έν δὶ τἢ 'Ριόμη, μετὰ τὸ ἐκδληθῆναι αὐτούς άπο προσώπου Νέρωνος, ώς προείρηται, είπε Σίμων τῷ Πέτρι. "Εφης ὅτι Χριστὸς ὁ Θεός σου ἀνελήφθη".

¹⁸ Matth. 18, 13; x11, 7. 19 Luc. vi, 36. 20 Joann. xvii, 3. 21 Marc. xii, 29.

ίδου κάγω άναλαμδάνομαι. Καὶ ίδων αυτέν Πέτρος Α 370 fuisse sublatum? En ipse quoque in cœlum χουφιζόμενον διά της μαγείας είς τον άέρα εν μέσω της πόλεως 'Ρώμης, ηύξατο, καὶ εύθὺς πεσών ὁ Σίμων καὶ συντριδείς ἀπέθανεν. 'Ο δὲ τόπος ἔκτοτε, ὁ δεξάμενος αὐτοῦ τὸ βέδηλον καὶ παμμίαρον σῶμα, ἐκλήθη Σιμώνιον. Περὶ 🏕 ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ό μέγας απόστολος Πέτρος ούτω φάσκει. Ή δὲ χαταρχή τῶν νέων αἰρέσεων γέγονεν ἀπό Σίμωνος του μάγου, ός και έν Συρία πολιά διαπραξάμενος άτοπα και εν 'Ρώμη γενόμενος πολύ την Έχχλησίαν έσχυλε διά μαγείας και διαδολικής ένεργείας και έμπειρίας. Έν μέν γάρ Καισαρεία τή Στράτωνος έμοι Πέτρω συντυχών έπειρατο διαστρέφειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, συμπαρόντων μοι τῶν lερών τέχνων, Ζαχαρίου τοῦ ποτε τελώνου και Βαρ- R νάδα, και 'Ακύλα ἀδελφοῦ Κλήμεντος τοῦ 'Ρωμαίου, μαθητεύσαντος δὲ καὶ Παύλφ τῷ συναποστόλφ ήμῶν καὶ συνεργῷ ἐν τῷ Εὐαγγελίφ καὶ τρίτον ἐπ' αὐτών διαλεχθείς αὐτῷ ἐχ τῶν διὰ τῶν προφητῶν λόγων καὶ περί Θεού μοναρχίας, ήττησα αύτὸν δυνάμει του Κυρίου ήμων Ίησου Χριστού, και είς άφωνίαν χατέδαλον, φυγάδα τε αύτον είς Ίταλίαν κατέστησα. Γενόμενος δέ, ώς ἔφην, έν 'Ρώμη πολύ τήν Έχχλησίαν ετάραξε, πολλά άνατρέπων χαί έαυτῷ περιποιούμενος, τὰ δὲ Εθνη ἐξιστάνων μαγική τέχνη καί δαιμόνων ένεργεία. "Ος καί ποτε μεσούσης ήμέρας προελθών είς το θέατρον έπηγγείλατο δι' άέρος άναπτήναι, πάντων θαυμαζόντων έπὶ τούτω. Έγω δὲ Πέτρος καθ' ἐαυτὸν ηὐχόμην. Καὶ δή μετεωρισθεί; ὑπὸ δαιμόνων ἔπτατο μετάρσιος εἰς τὸν C. άέρα, λέγων είς τοὺς οὐρανοὺς ἀνιέναι κάκεῖθεν τοῖς λαοίς τὰ ἀγαθά ἐπιχορηγήσειν. Τῶν δὲ δαιμόνων ἐπευφημούντων αὐτὸν ώς Θεὸν, ἐκτείνας ἐγὼ τὰς χείρας είς ύψος ίχέτευον τον Θεόν χαταρράξαι τον λυμεώνα. 'Ατενίσας ούν είπον τῷ Σίμωνι: Εἰ ἀπόστολος Ίησου Χριστού είμι έγω, και ούχι πλάνος ώσπερ σύ, Σίμων, προστάσσω ταζς πονηραζς δυνάμεσιν άφείναί σε τῆς κρατήσεως. Καὶ ταῦτα εἰπόντος μου κατηνέχθη μετ' ήχου πολλού και συνετρίδη · και τού δχλου βοήσαντος είς Θεός δυ Πέτρος καταγγέλλει. εύτως ή πρώτη κατελύθη των Σιμωνιανών αξρεσις έν Ρώμη, και τέλεον ἀπέσδη. Διὸ δή και την ημέραν έχείνου του σαββάτου έπίσημον άγουσε 'Ρωμαΐοι. hæresis Romæ eversa ac prorsus exstincta est. Itaque etiam illius sabbati diem Romani solemnem

[Ρ. 212] Ο μέντοι Νέρων, ἀχούσας ὅτι πεφόνευ- D ται Σίμων ύπὸ τοῦ Πέτρου, καὶ άγανακτήσας, ἐκέλευσεν αύτον σταυρωθήναι. Ο δὲ Πέτρος παρακαλέσας του Επαρχου ίνα μή σταυρωθή δρθιος ώς ό Κύριος, κατά κεφαλής έσταυρώθη. Μετά δέ γε την Πέτρου τελευτήν, ώς φησιν Εύσέδιος, Παῦλος ό ἀπόστολος κατά μέν την πρώτην ἀπολογίαν έλθων άπό τῆς Ἰουδαίας δέσμιος, ἀπολογησάμενος Νέρωνι έπι την διακονίαν του κηρύγματος έστάλη. Κάντεύθεν, ώς ξοικε, τὰς τῶν ἀποστόλων Πράξεις ἐπ' έχεινου του χρόνου Λουκάς έγραψε, μέχρις ότε συνήν τῷ Παύλφ: καθ' ὄν δὲ καιρὸν ἐμαρτύρησεν, ού συμπαρήν αὐτῷ, τοῦ 'Αποστόλου σαςῶς τοῦτο λέ-

attolor. Cum autem Petrus eum magicis artibus sublimem in aerem efferri videret in medio urbis Romæ, Deum precatus est, atque confestim Simon decidit, comminutisque eo casu membris periit. Locus qui impurum ejus et sceleratum corpus excepit, jam inde Simonium nominatur. De boc magnus ille apostolus Petrus in Constitutionibus apostolicis ita disserit : principium novarum hæresium a Simone Mago ducitur. Is et in Syria molta prodigiose fecit, et Romæ magicis diabolicisque artibus et calliditate Ecclesiam majorem in modum vexavit. Ac Cæsareæ quidem, quæ Stratonis dicitur, mihi Petro congressus conatus est verbum Dei pervertere, cum essent mecum sancti filii, Zachæus, qui olim publicanus fuerat, Barnabas, et Aquila Clementis Romani frater; qui Aquila etiam discipulus fuit Pauli, in apostolico munere et Evangelio docendo collegæ nostri. Tertium cum illo disputavi iis præsentibus ex scriptis divinorum vatum, de unius Dei imperio; et eum vi Domini nostri Jesu Christi superatum usu vocis privavi, inque Italiam exsulatum abegi. Romæ autem cum esset, Ecclesiam, ut dixi, vehementer perturbavit, multa pervertens ac sibi arrogans, gentesque magicis artibus ac dæmonum efficacitate fallens. Quin et aliquando media die in theatrum progressus promisit se per aerem sursum evolaturum, omnibus id mirantibus. Ego 371 autem mecum tacitus Deum precabar. Et quidem Simon a dæmonibus sublevatus in aerem sublimis efferebatur, profiteus in cœlum se ascendere indeque bona populis suppeditaturum. Dæmones vero ei tanquam Deo faustis acclamationibus plaudebant. Tunc ego manibus sursum intentis suppliciter a Deo petii ut hanc hominum pestem deturbaret, ac Simonem, in eum defixis oculis, ita sum allocutus : Si ego apostolus sum Jesu Christi, et non impostor, sicuti tu es, o Simon, impero malis geniis ut te missum faciant. Hæc me dicente, magno ille oum sonitu decidit confractisque membris interiit. Tum populo acclamante unum esse Deum qui a Petro prædicetur, ita co tempore prima Simonianorum

Nero autem Simonem a Petro interfectum esse inaudiens moleste id factum tulit, Petrumque in crucem agi jussit. Petrus ab urbis præfecto obtinuit ne recto corpore ut magister suus Jesus, sed capite ad terram demisso crucifigeretur. Mortuo Petro, ut Eusebius est auctor, Paulus apostolus secundum primam defensionem ex Judæa vinctus missus, cum apud Neronem causam dixisset, ad prædicandum verbum missus fuit. Atque inde, ut videtur, Acta apostolorum Lucas ad id usque tempus perscripsit, quamdiu suit cum Paulo. Nate Paulo non adfuit, quo is tempore supplicio est affectus. Quod Apostolus diserte ait : 372 Nemo

servato. 376 Sed milites nidore percepto domum irruperunt, mortemque mulieri minati sunt nisi cibum ostendisset. Tum illa reliquiis pueruli prolatis : Hee, inquit, olim mea fuit genuina proles, nunc miserrimus cibus. Edite et vos : nam ipsa quoque edi, neque este me genitrice humaniores. Sin aversamini, mihi reliquum dimittite. His illi visis atque auditis plangentes suam quisque faciem et tremebundi exierunt. Sic infans, ex quo recte eductus fuerat ventre, in eumdem per nefas rediit. Aliud porro iræ Dei Judæis infestæ signum commemoratur. Cum enim ad muros summa vi manus consererentur, subito venti turbo inter adversas acies incidit, qui a Romanis missa tela recta in Judæos dirigeret, Judaorum autem tela obliqua B averteret : itaque Romani hostium oculos videntes turbine perstringi, clam iis in murum evaserunt magnamque stragem ediderunt.

των δύο μερών παρεμπεσούσα τὰ παρὰ τῶν 'Ρωμαίων μὲν ἀφιέμενα βέλη εὐστόχως ίθυνεν ἐπ' αὐτους, τὰ παρὰ Ἰουδαίων δὲ πρὸς αὐτοὺς πεμπόμενα πλάγια παρέσυρεν. "Οθεν τὰς δψεις αὐτῶν οί 'Ρωμαίοι έχ της θυέλλης άμαυρουμένας θεασάμενοι λαθραίως τε ἐπανέδαινον καὶ ἐκτόνως κατέκτεινον

Titus Hierosolymam biennali obsidione in potestatem redactam una cum templo totam in favillam flammis redegit. Tunc utique unctio et judicium abolita sunt, vastitasque urbis impleta, nimirum excidium; quem Judai suæ contumaciæ fructum ceperunt. Quid autem attinet me hic prolixum erse? Josephus Judaus, veritatis observantissimus, qui et bello et excidio urbis interfuit, historiam Is ter millies mille numeratos fuisse narrat 377 cum uxoribus et liberis. Periisse autem fame, bello intestino, et in cuniculis in quos sese ultro incluserant atque interfecerant, 11000000 viros. Reliquos qui ætate integra ac pulchritudine corporis præstarent, Romam in triumpho ductos, ut ibi cum belluis decertarent. De reliqua turba qui annum 17 excessissent, eos partim in Ægyptum ad opus faciendum missos, plerosque in provincias divisos, ut in theatris ibi aut a feris necarentur. Qui autem intra 17 annum ætatis erant, eos in servitutem abduci ac divendi jussisse Titum ; et virorum suisse numerum, qui mancipia abducerentur, 90 millia.

ριάδας άνδρων συνθεωρείσθαι. Tunc etiam Romæ aiunt tantum exstitisse pestem, D ut per næltos dies quotidie supra 10000 hominum elata sint. Tunc et Bhodios ferunt Colossum statuisse, æream statuam Jovi, 127 pedes altam.

Post captam Hierosolymam Symeon Cleopæ filius episcopus ejus urbis factus est.

Nero plenus rabidi furoris matrem, sororem uxoremque suas necavit, et omnes suos cognatos, plurimosque nobilium Romanorum. Propter turpem ae libidinosam ejus vitam mensa ipsius est de cœlo tacta. Statim quidam primarii viri insidias ei stru-

assatique dimidium voravit, reliquo ad aliam comam A παρελείφθη μή βρωθέν; Τότε καί γυνή τις εύγενής καὶ πλουσία, τοῦνομα Μαρία, ἐχ τῆς χώρας καταφυγούσα πρός την πόλιν, ἐπειδή πάσαν αὐτῆς ὑπὸ τῶν στασιαστών άφηρέθη την περιουσίαν, ὑπομάζιον έγουσα τέχγον τούτο καταθύει καὶ δπτήσασα τὸ ήμισυ μέν έφαγε, τὸ ήμισυ δὲ καταλείψασα ἐτήρει. Οί δὲ τῆς χνίσσης αἰσθόμενοι καὶ εἰσπηδήσαντες άνελείν ήπείλουν, εί μή ἐπιδείζειε τὸ μέρος. Ἡ δὲ τοῦ παιδαρίου τὰ λείψανα προαγαγούσα, Τοῦτο, ἔφη, τὸ έμόν ποτε γνήσιον τέχνον, νῦν δὲ πανάθλιον, φάγετε καὶ ὑμεῖς, ὅτι κάγὼ βέβρωκα, καὶ μὴ γένησθε ἐμοῦ της αύτο γεννησαμένης συμπαθέστεροι · εί δε άποστρέφεσθε, το λοιπον έμοι καταλείψατε. Οι δε ούτως ίδόντες καὶ ἀκούσαντες, τὰς αὐτῶν δψεις τύψαντες, τρέμοντες έξηλθον. Οῦτω τὸ χαλῶς ἐχ χοιλίας ἐξελθον, βρέφος είς την αύτην πάλιν χαχώς ύπέστρεψε γαστέρα. Καλ τούτο δε της θεηλάτου όργης σημείον Ιστόρηται. Και γάρ πολέμου έπι τη περιοχή σφο. δρώς συβρηγνυμένου έξάπινα θύελλα σφόδρα μεταξύ

[P. 215] Έπὶ δυσὶ δὲ ἔτεσιν ὁ Τίτος την Ίερουσαλήμ παραλαδών πάσαν αὐτήν καὶ τὸν ἐν αὐτή ναὸν κατηθάλωτεν έν πυρί. Τότε άληθώς εξωλοθρεύθη χρίσμα, καὶ κρίμα, καὶ ἐν συντελεία ή ἐρήμωσις αύτης έδόθη, τουτέστι συντετελεσμένην ἀπώλειαν καλ πληρεστάτην ερήμωσιν της άπειθείας αὐτῶν ετρύγησαν καρπόν. Καὶ τί μοι τὰ πολλά λέγειν ; Ἰώσηπος ό έχεῖνος, φιλαλήθης ών, Ιστορεί περί τούτου ejus rei descripsit. Ea lecta rem planius intelliges. C τῷ τε πολέμφ καὶ τἢ άλώσει ἐκεῖσε συνών. Τούτφ τις έντυχών είσεται σαφέστερον. "Ος τον μέν λαόν είς τριαχοσίας μυριάδας ήριθμησθαί φησι σύν νηπίοις και γυναιξίν, άνδρας δὲ ἐκατὸν δέκα μυριάδας έν τῷ λιμῷ καὶ τῷ πολέμφ τῷ πρὸς άλλήλους, καὶ έν τῷ συγκλεισμῷ ῷ ἐαυτοὺς ἐκουσίως ἐν ὑπογαίοις τόποις συνέχλεισαν και κατέκτειναν, διεφθορέναι συνεγράψατο. Καὶ τοὺς μὲν ἐν ἀχμῆ τῆς ἡλικίας χαί σώματος χάλλει διαφέροντας τῷ θριάμδω Ρώμης άχθηναι είς θηριομαχίαν, του άλλου δὲ πλήθους τούς μέν όπερ τὰ ιζ' έτη τούς μεν δεσμίους είς τά κατ' Αίγυπτον έργα παραπέμπεσθαι, τοὺς πλείστους δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπερορίζεσθαι φθαρησομένους έν θεά:ροις καλ σιδήροις καλ θηρίοις · τού; έντός δὲ τῶν ιζ΄ ἐτῶν αἰχμαλώτους ἀπάγεσθαι πραθησομένους διετάξατο · τούτων δὲ μόνων τὸν ἀριθμὸν εἰς θ' μυ

> Τότε δή και λιμόν κατά την 'Ρώμην φασί γενέσθαι τοιούτον ώς ύπερ μυρίους εφ' ήμεραις πλείοσι χαθ' ήμέραν άποθνήσκειν. Τότε και κολοσσόν φασι τούς 'Ροδίους άναστήσαι στήλην έχ χαλχού τῷ Διὶ, έχατὸν εἰχοσιεπτά ποδῶν.

> Μετά την της Τερουσαλημ άλωσιν Συμεών ο του Κλεόπα τὸν θρόνον Ίεροσολύμων διαδέχετα:..

> Ούτος ὁ Νέρων μανίας άλόγου πλησθείς άνείλε μέν την αύτου μητέρα και την άδελφην και την γυναίκο καί τους έκ γένους αυτώ προσήκοντας πάντας και των επισημοτάτων 'Ρωμαίων πλείστους. Τῷ καὶ διὸ τον αίσχρου και άσελγη βίου αύτου τη τραπέζη κο

ραυνός ἐπιπίπτει, καὶ εύθυ; ἐπιτίθενται αὐτῷ τινες A verunt. Itaque snos ipse 378 hortatus est ut ipsi των έν τέλει άναιρήσοντες. 'Ο δέ παρεχάλει τούς συνόντας αὐτῷ ἀνελεῖν αὐτόν. ՝ Ως δὲ οὐδεὶς ἡνέσχετο τούτο πράξαι, Έγω μόνος, έφη, ούτε φίλον έχω τλν σώζοντα ούτε έχθρον τον άναιρούντά με. Αποθυνείν θέλει ή ψυχή, και ή χειρ ούχ ύπηρετεί. Και τελευτο τον ἐπειπών, ΤΩ Ζεῦ, οἶος τεχνίτης χιθαρφόδς όπόλλυται ξαυτόν άνείλεν. 'Αποθανόντος δὲ αὐτοῦ τινέ; πιλία ώς έλευθερούμενοι έφόρεσαν. Περί οδ καί Βάλδιος (48), περί τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως, ὡς οίχετος αὐτοῦ ὢν έρωτηθείς παρά Νέρωνος, ὡς καὶ αύτὸς εἶ κατ' ἐμοῦ; ἔφη, "Εφίλησά σε παντὸς μᾶλλον καὶ ἐμίσησα. [Ρ. 216] Ἐφίλησα ἐλπίσας ἀγαθὸν αύτοχράτορα έσεσθαί σε, μισώ δὲ ὅτι ταῦτα ποιείς. ούτε γάρ άρματηλάτη ούτε χυνηγώ ούτε χιθαρφόώ Β δουλεύειν δύναμαι.

Έπὶ Νέρωνος εν 'Ρώμη ϋπατος Λεύκιος Κούιντος Κικιννάτος άριστος έδείχθη. Τούτον ή βουλή Επεμψε τούς παραληψομένους έπὶ τὴν ἀρχήν. "Ετυχε δὲ τηνικαύτα άρουραν έργαζόμενος είς σποράν, και άκολουθών τοις βουσίν άχίτων, περιζωμάτιον έχων καί έπὶ τῆ κεφαλῆ πίλον. Προδραμόντος δέ τινος καὶ κελεύσαντος έπὶ τὸ κοσμιώτερον έαυτὸν ποιῆσαί, παρελθών είς την χαλύδην και άμφιασάμενος προήλθεν. Οἱ δὲ ἡσπάσαντό τε αὐτὸν ὡς ὅπατον καὶ τὴν περιπόρφυρον έσθητα περιέθεσαν. 'Ο δέ μικρόν έπισχών και δακρύσας, Ασπορον άρα μοι, έφη, τό χωρίον Εσται τούτον τον ένιαυτόν. Καλ χινδυνεύσομεν ούχ έξειν πόθεν διατραφήναι;

"Ότι ή έπωνυμία τοῦ ένιαυσιαίου χύχλου, ή μέν ς βωμαίζουσα φωνή το μήνυμα σημαίνει · μηνύει γάρ ή άρχη την περίοδον, και τοῦτό ἐστιν ή Ινδικτιών. Ή δε Έλλας φερωνύμως έθηκε την επινέμησιν. Οδ γάρ είς άπαράδατον και ώρισμένον βάρος το παλαιόν οί φόροι τοῖς ὑπηχόοις ἐτάττοντο, ἀλλ' ή τῶν χαρπων γένεσις την σύνταξιν αὐτοίς ἐφιλανθρωπεύσατο . σπανίζουσαν γάρ ήλάφρυνεν, εύθηνούσαν δε ούκ εβάρυνε, και διένειμεν άλύπως τοίς φορολογουμένοις τὸ ἀνάλογον, καὶ τότε ὅτε χρεία ἐκάλει. Μηδενὸς δὲ δντός του φορολογουμένου ούδ' όλως ὁ φόρος ἐπράττετο, άλλ' εγίνετο κέρδος ὁ πόνος όλος τοῖς γεωργήgagt.

Γάλδας εδασίλευσε μήνας θ', ήμέρας ιγ', ήν δε τῶν εὐπατριδῶν, ὅς εἶχε παραδυναστεύοντα τὸν σίαν παραλαδόντα, φθονήσας και το στράτευμα κατ' αύτοῦ χινήσας ἀπέχτεινεν αὐτόν. 'Απαιτούμενος δὲ ό "Όθων χρήματα παρά των στρατιωτών, ά ὑπέσγετο αύτοζς, έφη ού δεί αύτοχράτορα άναγχάζεσθαι.

"Οθων εδασίλευσε μηνας τρείς ημέρας η', ην δε γένους ασήμου. Θύων δέ ποτε έν τῷ ἐερῷ τὰ τῆς 'Αφροδίτης άσματα τοίς Ιεροίς παρέμιξε, και διά τούτο Ούϊτελίου αὐτῷ ἐπαναστάντος ξιφιδίῳ ἐαυτὸν

manus afferrent. Quod cum omnés recusarent. Ego, inquit, solus neque amicum qui me servet habeo, neque inimicum qui me occidat : mori cupit animus, et manus ei non inservit. Tandem fatus, O Jupiter, quantus artifex et citharcedus perit, se ipsum jugulavit. Eo sublato quidam pileos, ut libertatem adepti, gestaverunt. De eo Flavius, unus eorum qui ei insidias fecerunt, sic pronuntiavit. Interrogatus a Nerone, cui erat admodum familiaris, cur se quoque ipsi adversum præberet, Majore ait te quam ullum alium et amore et odio sum prosecutus; amore, quod sperabam te bonum fore imperatorem; nunc autem odi te ob tua facta : non enim possum aurigæ, venatori aut fidicini servire.

Nerone imperante, Romæ consul fuit L. Quinctius Cincinnatus, vir optimus habitus. Is, cum senatus mitteret qui eum ad accipiendum magistratum vocarent, inventus est sine tunica arans bovesque sequens, subligaculo cinctus ac pileum gestans. Cum accurrisset quidam juberetque eum se ornare, in casam ingressus vestem sumpsit, progressusque salutatus est consul, et purpura prætexta veste amictus. Quinctius paululum moratus flevit, dicens Ergone hoc anno ager mihi non conseretur, et periculum erit de penuria ?

Nomen annui circuli indictio est apud Latinos, quia principium 379 circuitu indicat. Græcia ab eventu nomen imposuit, ut epinemesin appellaret. Antiquitus enim tributum subditis non ita impositum erat ut ejus fixa esset et immutabilis ratio, sed juxta frugum proventum humaniter iis imponebatur, ita ut eo tenuiore minus penderent, neque uberiore eo census augeretur. Itaque exactoribus pro portione tribuebant, idque tunc, quando necessitas postulabat. Cum autem nemo exigeret, prorsus censum non pendebant; sed omnis laboris fructus agricolis relinquebatur.

Galba imperavit menses 9 dies 13. Fuit patricius, habuitque imperii zemulum Othonem, qui cum "Οθωνα. "Ος και Ιδών τον Γάλδαν Λούκτον είς υίοθε- D Lucium a Galba videret adoptari, invidia ductus exercitum adversus hunc concitavit, eumque interfecit. Otho autem a militibus pecuniam, quam promiserat, postulatus, respondit imperatorem non debere cogi.

> Imperavit Otho menses 3 dies 8. Natus fuit obscuro genere. Aliquando rem sacram in templo faciens carmina Venerea sacris permiscuit. Ideoque adversus ipsum a Vitellio mota seditione gla-

> > tance publicated to prisoling assess

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(48) Βάλδιος vel Βάλδος, Balbus vel Flavius Βλάδιος legendum videbatur. Sed cum P. Cornelii Taciti librum xv consulerem, inveni Flavium re-ctum esse. Subrii enim Flavii tribuni est illuc dictum ibi relatum; et quidem eumdem nominat in hac ipsa historia Xiphilinus ex Dione, stipatoriba præfuisse indicans. Quod autem Cincinnatus dic. tur ad rem publicam gerendam ab aratro vocatus, Nerone imperante, est summæ ἀνιστορηπίας. XYL.

attinebat me quoque longis cantare tibiis?

Vitellius unum annum imperavit, illustri familia ortus. Is astrologos, astronomos præstigiatoresque omnes intra certum diem Italia excedere 380 jussit. Atque ii libellum sparserunt, quo illi finem vitæ ad certum tempus prædicebant. Quam prædictionem exitus comprobavit, Vitellio a militibus occiso.

Vespasianus, Neronis filius, annos decem, dies octo imperavit, Imperium ei delatum est in Palestina, adhuc Judaorum urbes oppugnanti. Is Josephum historicum cepit. Romam proficiscens, cum esset ab exercitu imperator declaratus, Titum ad bellum in Palæstina gerendum reliquit. Primo Vespasiani anno templum Capitolinum conflagravit, et B quinto anno id reficere ipse cœpit.

Vespasiano successit filius Titus, imperavitque annos tres. Is expugnavit Hierosolymam, urbemque et templum incendit. Is minis, non suppliciis sontes terrebat. Nulla dies eo imperante abiit qua non aliquem subditorum dono aut beneficio aliquo afficeret : dicere enim solebat regium esse benefacere et precibus facile annuere. Omnium qui ipsum compellarent petitionibus annuebat. Et cum quidom familiarium percontaretur cur id faceret, cum tamen sæpe promissa non impleret, respondit: Quia ab imperatore nemo debet mœstus discedere. Hie Titus cum æstate totum diem iter fecisset, eique sanguis per nares erupisset, atque a sole ustus in animi deliquium incidisset, adhuc spirantem 381 frater Domitianus in cistam ligneam nive plenam conjecit tanquam remedium adhibiturus, atque ita interfecit. Ille igitur dignus admiratione Titus philosophia apprime formatus, eloquentissimus, bellicosissimus atque moderatissimus, beneficentiaque, temperantia, justitia et prudentia insigni ornatus, in excidio maxime Hierosolymorum suam miserandi promptitudinem demonstravit. Vehementer enim tunc a Deo exagitatos deploravit Judæos; magisque etiam illacrymavit, cum ædem Dei videret incendi; precatusque est a Deo veniam, quod non sua hæc voluntate, sed ob impiam Judæorum perversitatem evenirent. Cumque D urbe excisa eum sui victorem atque triumphalem prædicarent, respuit eas appellationes, dicens non se ista gessiese, sed divinæ iræ manus accommodasse ac administrum fuisse. Inde cum virtute sua et animi demissione in honore et amore omnium esset, eo quo diximus modo interiit. Tantus autem ejus morte Romæ luctus obortus fuit, ut multo tempore virtutes ejus commemorantes atque reputantes publice et privatim per domos tanquam suo quisque infortunio accepto plorarent.

πολίφ τούτον άπομνημονεύοντες και τάς άρετάς **χλαίειν**, ώσπερ οίχείφ πάθει χατεχόμενος Εχαστος.

Anno ejus secundo magnum fuit Romæ incendium. Ac S. C. Titus deus appellatus est. Is Titus

dio suo se interfecit, dicens. Quorsum enim A διεχειρίσατο είπων Τί γάρ με έδει μακροίς αυλοίς άδειν καὶ αὐλεῖν;

> Οὐιτέλιος ή Βιτέλιος έτος έν, γένους ἐπιφανούς ων. Οδτος άστρολόγους και άστρονόμους και γόητας έντος ρητής ήμέρας πάντας έχχωρήσαι τής Ίταλίας προσέταξεν. Οί και πρόγραμμα Ερριψαν, προαγγέλλοντες έντος ήμέρας όητης άπαλλαγήσεσθαι αύτον τοῦ βίου. "Ο δή και γέγονεν · ἐσφάγη γάρ ὑπὸ στρατιωτών.

Ούεσπασιανός υίδς Νέρωνος έδασίλευσεν έτη δέχα ήμέρας η'. Αὐτοχράτωρ δὲ γέγονεν ἐν Παλαιστίνη, έτι τάς πόλεις των [Ρ. 217] Τουδαίων πολιορχών. "Οστις καλ 'Ιώσηπον τον συγγραφέα ὑποχείριον ἐποιήσατο. 'Ανήχθη δὲ ἐν 'Ρώμη ἀναγορευθείς ὑπὸ τοῦ στρατού βασιλεύς, χαταλιπών Τίτον τον υίον αύτου την Παλαιστίνην πολιορχείν. Τῷ πρώτῳ ἔτει Ούεσπασιανού ὁ ναὸς τοῦ Καπιτωλίου ἐνεπρήσθη, καὶ τῷ ε' ἔτει οἰχοδομεἴσθαι παρ' αὐτοῦ ἡρξατο.

Μετ' Οὐεσπασιανὸν Τίτος ὁ υίὸς αὐτοῦ ἐδασίλευσεν έτη τρία. Ούτος πολιορχεί τὰ Ίεροσόλυμα, καλ την πόλιν και τον ναον έμπιπρά, καθώς Ἰώσηπος ίστορεί. Ούτος άπειλαίς και ού τιμωρίαις τους ύπευθύνους ἐφόδει. Βασιλεύοντος γάρ αὐτοῦ οὐ παρῆλθεν ήμέρα ενή δωρόν τι των ύπηχόων τινί ή εὐεργεσίαν ού παρέσχεν. "Ελεγε γάρ βασιλέως είναι γνώμην τδ εύεργετείν και έν ταίς αιτήσεσιν εύεπήκουν είναι. Πάντας δὲ τοὺς ἐντυγχάνοντας αὐτῷ αἰτουμένους τι συνετίθετο ό τι και βούλοιντο. Καί τινος των συνήθων έρωτήσαντος, "Ότου γάριν τούτο ποιείς, πολλάχις μή έχπληρών τὰς ὑποσχέσεις; — Οὐδένα, είπεν ὁ Τίτος, άπο βασιλέως δεί σχυθρωπον άποπέμπεσθαι. Ούτος ό Τίτος ώρα θέρους πανήμερον όδοιπορήσας και αίμορραγήσας διά των μυχτήρων, ύπο ήλίου τε φλεχθείς και πάνυ λειποθυμήσας, Ετι έμπνέοντο; αύτου ἐνέβαλεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δομετιανὸς εἰς λάρνακα ξυλίνην χιόνος γέμουσαν ως δήθεν θεραπεύσων, καὶ άπέχτεινεν. 'Ο γουν θαυμάσιος Τίτος φιλοσοφώτατος καί εύγλωττότατος καί πολεμικώτατος καί μέτριος άγαν ύπάρχων, και άγαθοεργία πολλή και σωφροσύνη καί δικαιοσύνη και φρονήσει κοσμούμενος, έκδηλοτέραν άπασι πεποίηκε την ξαυτού συμπάθειαν έν τή άλώσει της Ίερουσαλήμ. Σφόδρα γάρ ἐπένθησε τοὺς θεηλάτους Ἰουδαίους τότε, και μαλλον τον θείον ναον πυρπολούμενον όρων εδάχρυσε, και τον Θεόν εδυσώπησε τυχείν έλέους και συγγνώμης, δι' οδ ού κατά την έαυτου προαίρεσιν ταυτα γεγόνασιν, άλλά διά την έχεινων θεοστυγή δυστροπίαν. "Όθεν δη μετά την άλωσιν πρός τους άναχηρύττοντας αύτον νιχητήν καὶ τροπαιούχον διωθείτο τὰς ἀναββήσεις, ὡς ούκ αύτος είργάσθαι ταῦτα φήσας, άλλα θεηλάτω καλ θεία όργή καθυπουργήσαι καὶ τάς χείρας ἐπιδεδωκέναι. Κάντεῦθεν τοίνυν διά την άρετην αὐτοῦ καὶ ταπεινοφροσύνην παγγέραστος και πανεπέραστος γενόμενος ούτως ετελεύτησε. Τοσούτος δε θρήνος επί τή τελευτή αύτου κατέσχε την Ρώμην ώς εν χρόνψ αύτου άναλογιζόμενοι δημοσία και κατ'οίκους

Τῷ δευτέρω έτει τούτου μέγας εμπρησμός έν 'Ρώμη ἐγένετο. Καὶ τῆς συγκλήτου ψηφισαμένης Τί-

τος θεός ανηγορεύθη. Οδτος ὁ Τίτος ἐν δυσίν Ετεσιν A biennali obsidione Hierosolyma cepit eamque toπαραλαδών την Ίερουσαλημ πάσαν ένέπρησε [P. 218] καί ήφάνισε, καθώς εξρηται, καί τον ναον ενέπρησε κατά την του Κυρίου προαγόρευσιν. Εἰπόντων γάρ των μαθητών περί του ίερου ότι λίθοις καλοίς και άναθήμασι κεκόσμηται, έφη. Ταυτα πάντα à θεωρείτε, ελεύσονται ήμέραι έν αίς ούχ άφεθήσεται λίθος έπὶ λίθον, ός οὐ καταλυθήσεται. "Όταν δὲ ίδητε κυκλουμένην την Ίερουσαλημ ύπο στρατοπέδων, τότε γνώτε ότι ήγγικεν ή έρήμωσις αύτης. Ούαι δε ταίς έν γαστρί έχούσαις καί ταίς θηλαζούσαις έν έκείναις ταίς ημέραις. "Εσται γάρ ἀνάγκη μεγάλη και όργη τῷ λαῷ τούτφ, καὶ πεσούνται ἐν στόματι ρομφαίας, και αίχμαλωτισθήσονται είς πάντα τὰ Εθνη. Καί Τερουσαλήμ έσται πατουμένη ύπο έθνων, άχρι πληρωθώσι χαιροί έθνων. Καί έσται θλίψις τοιαύτη οία ού γέγονε πώποτε, ούδ' ού μή έσται. Ταῦτα δὲ πάντα πεπόνθασιν οἱ ἐχθροὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν Ἰουδαίοι, χυριευθέντες ὑπὸ τῶν 'Ρωμαίων, ὡς ἀπωσάμενοι Χριστον τον βασιλέα του παντός και την των 'Ρωμαίων βασιλείαν δυσσεδώς Επισπασάμενοι, χράζοντες. Ούχ έχομεν βασιλέα εί μή Καίσαρα, καὶ, Τὸ αίμα Χριστοῦ έφ' ήμας και έπι τὰ τέκνα ήμων. Διο και μέχρι τῆς συντελείας την είς τὰ έθνη πάντα διασποράν και ταλαιπωρίαν έξουσιν αύτων τὰ τέχνα, χαθάπερ τινές δραπέται μαστιγίαι, μηδέν των νομίμων έπιτελείν δυνάμενοι. Υποφόρους γάρ Εγοντες αὐτούς 'Ρωμαΐοι ούχ έωσι τοίς ίδιοις χεγρήσθαι διχαιώμασιν, έπειζήπερ έχουσίως έπεσπάσαντο την δουλείαν, εἰπόντες. Ούχ έχομεν βασιλέα εί μη Καίσαρα, καί, Έλν μη C άποκτείνωμεν του Χριστου, πάντες είς αὐτου πιστεύσουσι, και έλεύσονται οι 'Ρωμαΐοι και άρουσιν ήμων τον τόπον και το έθνος. Οί γε και άκοντες προεφήτευσαν. Και γάρ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τὰ έθνη, και αύτοι την εξουσίαν ύπο 'Ρωμαίων άφηρέθησαν και την λατρείαν, κεκωλυμένοι δέ είσι και άναιρείν ους θέλουσι καλ θύειν ότε βούλονται. Διδ και επικατάρατοι είσι, μή δυνάμενοι ποιείν τά διατεταγμένα. Έπικατάρατος γάρ, φησί, πάς ός ούκ έμμένει πάσι τοῖς γεγραμμένοις έν τῷ Βιδλίφ τοῦ νόμου, του ποιήσαι αὐτά. 'Αδύνατον δέ δετιν εν διασπορά μεταξύ έθνους δντας πάντως ἐπιτελείν αὐτούς τά του νόμου και την λατρείαν έν ένι τόπω περιγεγραμμένην, ώς εν λόγιρ Κυρίου Μωῦσῆς διετάčato.

Τί ούν πρός ταῦτά φατε, ω Ἰουδαίοι; Καὶ τί τὸ αίτιον των τοσούτων και τηλικούτων όμας κατειληφότων κακών; "Αρά γε συνήκατε ότι ούκ είς δμόδουλον, άλλ' είς Θεόν προσκεκρουκότες είκότως [Ρ. 219] ταύτα πεπόνθατε καὶ ἀσύγγνωστα πάσχετε; 'Hoata; γάρ περί ύμων έχ προσώπου Θεού φησιν. Υίους έγέννησα και ύψωσα, αύτοι δέ με ήθέτησαν. Και τί ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτῷ; Διότι Εμεινα ίνα ποιήση σταφυλήν, εποίησε δε ακάνθας. Καλ έμεινα ζνα ποιήση κρίσιν, εποίησε δε άνομίαν, καλ ού δικαιοσύνην, άλλά κραυγήν. Ποίας δε άκάνθας λέγει καὶ ποίαν ἀνομίαν καὶ κραυγήν; "Η δηλονότι,

tam cremavit atque delevit, templumque incendit, sicuti Dominus 382 prædixerat. Cum enim ei discipuli dicerent templum pulchris lapidibus et donariis esse exornatum, dixit 33 : Tempus erit cum de hoc quod videtis templo, non supererit lapis alteri lapidi junctus. Cum autem cingi exercitibus Hierosolyma videbitis, tum cogitatote appetiisse ejus excidium. Væ autem prægnantibus et lactantibus isto tempore. Magnam enim ira Dei necessitudinem huic populo immittet; et cadent acie ferri, ac captivi abducentur ad omnes gentes, conculcabiturque Hierosolyma a barbaris, donec tempus gentium impleatur. Tantaque erit calamitas, quanta neque prius exstitit neque postea exsistet. Hæc omnia perpessi sunt hostes snæ ipsorum vitæ Judæi, a Romanis in servitutem acti, quod regem universi Christum respuerant, Romanoque imperio impie sese subjicerant clamando 36 : regem præter Cæsarem nullum babemus, item Sanguis Christi nobis nostrisque imputetur liberis. Itaque etiam ad extremum usque posteritas eorum per nationes dispergetur et affligetur, instar fugitivorum et notis compunctorum servorum, nihilque secundum legem agere iis permittetur. Romani enim cum eos habeant stipendiarios, non sinunt propriis uti legibus, ideo quia vltro iis se in servitutem addixerant, cum vociferarentur se non alium habere regem quam Cæsarem. Item nisi Christum occidamus, omnes ei fidem adhibebunt, venientque Romani 383 et urbem gentemque nostram subigent. Et quidem non sponte sua, tamen vaticinati sunt ; nam et nationes Christum fide sunt amplexi, et ipsis Romani imperium cultumque sacrorum eripuerunt, et neque interficere ils licet quos volunt, neque sacrificare quoties cupiunt. Quo sit ut exsecrationi sint obnoxii, cum obire ea que legibus jubentur non possint. Ita enim lex ait: Exsecratus esto quicunque non omnia quæ in libro legis scripta sunt, observat atque præstat 35. Jam fieri nullo modo potest ut qui hinc inde per popupulos dispersi sint, ii omnem Dei cultum lege Mosaica præscriptum eumque uni loco atfixum obeant.

At vos, Judæi, quid ad hæc dicitis? Quæ causa est tot tantorumque malorum quæ vobis evenerunt? Intelligitisne eam esse, quod non in conservum, sed in ipsum Deum offendistis, ideoque tam graves sine venia pœnas penditis? Nam Isaias quidem de vobis sub persona Deilsic loquitur 36 : Filios genui et extuli, ipsi autem me spreverunt 37. Item, Quidnam restat quod adhuc in vineam istam laboris impendam, quod nondum impenderim? Exspectavi dum uvas produceret : Ecce autem spinas protulit. Exspectavi dum juste agerent, sed injustitiam illi et vociferationem ediderunt. Quas vero spinas et

²⁸ Matth, xxiv, 2; Luc. xxi, 6. 1 Matth. xxvii, 25. 1 Deut. xxvii, 15 seqq. 2 Isa. 1, 9. 27 Isa. v, 4.

rum spinas ex quibus contextam ei coronam inter injusta supplicia imposuistis, vociferantes Tolle, tolle. 384 in crucem eum age. Sic et Jeremias : Hereditas mihi mea facta est instar leonis in silva : Adversus me ea vocem sustulit, ideogue eam odi 28. Solomon quoque dicit : Exite o filiæ Sionis, ac videte coronam quam ei mater ejus imposuit die nuptiali 29. Matrem ejus vocat, secundum carnem, Judæorum synagogam: dicit enim Caro mea ex ipsis. Dies autem nuptiarum ejus est, quo sibi gentium Ecclesiam desponsavit. Tum vero fatua illa synagoga coronam spineam ejus capiti imposuit, illudensque ei dixit. Salve, o rex Judæorum. Quos etiam minacius objurgat Isaias his verbis : Filii perditi ac semen injustum, cuinam per libidi- B nem illusistis, ac contra quem frena linguæ vestræ laxavistis 30 ? Atque ipse etiam Dominus apud Oseam cos deplorat ita inquiens : Væ ipsis, quoniam a me resiluerant. Miseri sunt, quia adversum me impie egerunt malaque in me consilia inierunt ; itaque Israelus absorptus est atque ad nihilum redactus, factusque inter gentes instar vasis perditi 31. Rursus per Jeremiam Deus dicit. Castigabit te tua defectio, et malitia tua te convincet; cognoscesque acerbum tibi esse quod me desernisti 39. At beatus Davidus acerrimo dolore compunctus in vos ita exsecratur ob petulanter a vobis vexatum Dominum, Obtenebrentur oculi eorum, ne videant; ac iram tuam 33, et 385 excandescente animo cos adorire. Adde corum peccatis peccata, ne tuam justitiam attingant. Expungantur de libro viventium, et inter justos eorum nomina non scribantur. Dissipa eos vi tua, ac dejice eos, protector meus, o Deus. Deprehendantur in fastu suo, et in ira excidii, ne exstent. Ita experientur Deum Jacobo et finibus terræ imperare 34. Nimirum hoc inamens, ipsos justo Dei judicio dispersos, intellecturos Christum esse Deum patris ipsorum Jacobi. Zodem etiam modo vos traducit Moses, is qui Deum vidit, ut impuros et stolidos et ingratos. Filii, inquit, reprehensione digni, pravum genus ac perversum, hæccine Domino rependitis? populus tnus, qui te sibi paravit, qui te fecit, te formavit ? Eapropter recte pronuntiat Deus : Dixi, dijiciam eos, abolebo ex hominibus corum memoriam 38. Et quidem inclytus ille Jeremias admodum diserte exprimit quisnam sit ille qui ita a vobis tractatus est : Spiritus, inquit, faciem vestram præcedens, Christus, comprehensus est perversitate vestra, is de

quam injusticiam ac quem clamorem notat? nimi- Α αίσπερ έστερανώσατε αύτον άνδμως έπὶ τοῦ πάθους, χράζοντες. Άρον, άρον, σταύρωουν αὐτόν. 'Ως χαί έπὶ Ἱερεμίου, Ἐγένετο ή κληρονομία μου έμοὶ ώ: λέων εν δρυμφ. "Εδωχεν επ' εμε την φωνήν αύτης. καὶ διὰ τοῦτο ἐμίσησα αὐτήν. Καὶ Σολομῶν λέγει Έξέλθετε, θυγατέρες Σιών, καλ ίδετε έν τω στεφά. νω ώ έστεφάνωσεν αύτον ή μήτηρ αύτοῦ έν ήμέρα νυμφεύσεως αὐτοῦ. Μητέρα μέν αὐτοῦ κατά σάρκα λέγει (49) την των Τουδαίων συναγωγήν. Σάρξ μου γάρ φησιν έξ αὐτῶν. Ἡμέρα δὲ νυμφεύσεως αὐτοῦ καθ' ήν την έξ έθνων ένυμφεύσατο Έκκλησίαν. ή δὲ ματαιόφριον έχείνη συναγωγή στέφανον έξ άχανθών ἐπὶ τὴν χεφαλὴν αὐτοῦ θεῖσα ἐμπαίζουσα αὐτῷ Ελεγε, Χαίρε, ὁ βασιλεύς των Ἰουδαίων. Πρός ούς άποτεινόμενος Ήσαΐας επιπληκτικώτερον έφη. Έν τίνι ένετρυφήσατε; Καὶ ἐπὶ τίνι ἐγαλάσατε τὴν γλῶτταν ύμων, τέχνα ἀπωλείας καλ σπέρμα ἄνομον; "Οθεν αύτὸς ὁ Κύριος δι' Ώσης του προφήτου σχετλιαστιχως είπεν, θύα! αὐτοῖς, ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ. Δείλαιοί είσιν, ότι ήσέθησαν είς έμε και πονηρά είς έμε έλογίσαντο. Και διά τοῦτο κατεπόθη Ίσραήλ και είς ούθεν έγένετο, καί ότι ώσπερ σκεύος άχρηστον έν τοίς έθνεσιν. Καλ διά Ίερεμίου πάλιν φησί Παιδεύσει σε ή ἀποστασία σου, και ή κακία σου ελέγξει σε, καί γνώση ότι πικρόν σοι τό καταλιπείν σε έμέ. "Ο δέ γε θείος Δαδίδ, ώσπερ διαπριόμενος χαθ' ύμων, έπαράται πρός τον παροινηθέντα Κύριον λέγων, Σχοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μἡ βλέπειν, καὶ τον νῶτον αὐτῶν διὰ παντός σύγκαμψον. "Εκγεον ἐπ' tergum corum usquequaque curva. Effunde in cos c αὐτοὺς την ὁργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὁργῆς σου καταλάδη αὐτούς. Πρόσθες ἀνομίαν ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αύτων, και μή είσελθέτωσαν έν δικαιοσύνη σου εξαλειφθήτωσαν έχ βίδλου ζώντων, χαλ μετά διχαίων μή γραφήτωσαν. Διασχόρπισον αὐτοὺς ἐν τἤ δυνάμει σου, και κατάδαλε αὐτοὺς, ὁ ὑπερασπιστής μου Κύριε. Καλ συλληφθήτωσαν εν τη ύπερηφανία αὐτῶν έν όργη συντελείας, και ού μη ύπαρξωσι. Και γνώσονται ότι ό Θεός δεσπόζει του Ίακώς και των περάτων της γής. 'Εφ' οίς δήπουθεν διασπαρέντες ένδίκως έπιγνώσονται πάντως ότι Θεός έστιν ὁ Χριστός του Πατρός αὐτῶν Ίαχώδ. Οὖτω γὲ μὴν καὶ ὁ θεόπτης Μωϋσής στηλιτεύων ύμας ώς βδελυρούς καὶ ἄφρονας καὶ ἀγνώμονας [Ρ. 220] ἔφη. Τέκνα μωμητά, γενεά σχολιά καὶ διεστραμμένη, ταῦτα Κυρίω άνταποδίδοiste fatuus est neque sapit. An non Deus pater est D τε; Ούτος λαδς μωρδς και ούχι σοφός. Ούκ αὐτός ούτός σου Πατήρ εχτήσατό σε και εποίησε σε καί Επλασέ σε ; Κάντεῦθεν εἰχότως φησίν ὁ Θεός. Εἶπον, διασπερώ αύτους, παύσω δὲ ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. Καὶ μέντοι καὶ ὁ κλεινὸς Ἱερεμίας μάλα σαφηνίζων τίς ούτός έστιν ό ταύτα πεπονθώς ύφ' ύμων, λέγει. Πνεύμα πρό προσώπου ύμων Χριστός Κύριος συνελήφθη έν ταϊς διαφοραίς ύμων, οδ

24, 25. M Psal. Lvin, 23 seqq. M Dout, xxxi, 26.

25 Jer. XII, 8. . 39 Cant. III, 41. 30 Isa. LVII, 5, 4. 31 Ose. VII, 43. 39 Jer. II, 49. 35 Psal. LXVIII,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(49) In margine : Έντεῦθεν δύνασαι νοῆσαι καλῶς καὶ τὸ τροπάριον τὸ λέγον · Σὲ ἡ ἀκανθοφό-τος Εδραίων συναγωγή, οὐ στοργλή εὐεργέτου πρός σε ψυλάξασα μητρικήν. • De tropariis infra dicetur.

Locus qui non multo post citatur ex Thren. 1v. ibi et apud Eusebium, Justinum aliosque aliter paulo legitur : sed insistere huic disputationi non libuit. XYL.

γούν καὶ ὁ Σολομῶν αύθις ἐκ προσώπου ὑμῶν τῶν θεομάχων διαρρήδην προαγορεύει, φάσχων 'Ενεδρεύσωμεν τον δίκαιον, ότι δύσχρηστος ήμιν έστι καί έναντιούται τοίς έργοις ήμων καὶ όνειδίζει ήμας άμαρτίας νόμφ, και έπαγγέλλεται γνώσιν έχειν Θεού και Παίδα Κυρίου έαυτον ονομάζει. Έγένετο ημίν είς έλεγχον έννοιων ήμων, καλ βαρύς έστιν ήμεν καλ βλεπόμενος, ότι άνόμοιός έστι τοίς άλλοις ό βίος αύτου και έξηλλαγμέναι αι τρίδοι αυτου. 'Ως κίδδηλον έλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς άπό ἀκαθαρτιών. Μακαρίζει δὲ Εσγατα δικαίων, καὶ άλαζονεύεται Πατέρα Θεόν. Τόωμεν εί οἱ λόγοι αὐτου είσιν άληθείς, και πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκδάσει αὐτοῦ · εί γάρ ἐστι δίχαιος καὶ Υίδς Θεοῦ, ἀντιλήψεται αύτοῦ καὶ ρύσεται αύτον ἐκ χειρὸς ἀνθεστηκότων. "Υδρει και βασάνω ετάσωμεν αύτον, ενα γνωμεν την έπιείχειαν αύτου, και δοχιμάσωμεν την άνεξιχαχίαν αύτου. Θανάτω άσγήμονι καταδικάσωμεν αύτον, και ίδωμεν εί έσται αύτῷ ἐπισκοπή ἐκ λόγων αύτου. ΤΩν την παράνοιάν τε και δυσμένειαν εδ μάλα κερτομών ἐπήγαγε. Ταυτα ἐλογίσαντο καὶ ἐπλανήθησαν · ἀπετύφλωσε γάρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν, καὶ ούχ έγνωσαν μυστήρια Θεού. Οθς δή καλ ὁ θεσπέσιος Ήσοτας θρηνών συναδόντως λέγει · Οὐαλ τῆ ψυχή αύτων, διότι εδουλεύσαντο βουλήν πονηράν καθ' έαυτων, εἰπόντες · Δήσωμεν τὸν δίχαιον, ὅτι δύσχρηστος ήμεν έστι. Δέδεικται τοίνον έναργέστατα ή αίτία τῆς ύμων άπό Θεού άλλοτριώσεως και έγκαταλείψεως και της διηνεχούς και άπεράντου ταλαιπωρίας, είπερ C βούλεσθε άχούοντες έπιγνώναι. Καλ περλ μέν τῆς έν Βαδυλώνι αίχμαλωσίας όμων ώρισμένον χρόνον εξπον οί προφήται, και μέντοι γε και την επάνοδον καὶ την οἰκοδομήν τῆς πόλεως προκατήγγειλαν. 'Ακούσατε γάρ Ίερεμίου πρός ύμας λέγοντος ' Διά τάς άμαρτίας άς ήμαρτήκατε κατεναντίον του Θεού, άχθήσεσθε είς Βαδυλώνα αίγμάλωτοι ύπο Ναδουχοδονόσορ βασιλέως Βαδυλώνος. Είσελθόντες ούν είς Βαδυλώνα Εσεσθε έχει έτη ο'. Μετά δὲ τοῦτο ἐξάξω όμας έχείθεν μετ' είρήνης, λέγει Κύριος. Καὶ πάλιν, Καλ δουλεύσουσιν έν τοίς Εθνεσιν έτη ο', καλ έν τῷ πληρωθήναι τὰ ο' ἔτη ἀποχαταστήσω τὸν Ἱσραήλ είς του τόπου αὐτοῦ, λέγει Κύριος. Καὶ [Ρ. 221] περὶ της οίχοδομής της πόλεως Ήσατας έρη · Ούτω λέγει Κύριος τῷ χριστῷ μου Κύρω, οδ ἐχράτησα τῆς δε- D ξιάς, ἐπακούσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη. Αὐτὸς οἰκοδομήσει την πόλιν μου, και την αίχμαλωσίαν τοῦ λαού μου έπιστρέψει. Περί ής οίκοδομής και 'Αγγαίος φάσχει. Τῷ δευτέρω έτει ἐπὶ Δαρείου ἐλάλησε Κύριος πρός μέ, λέγων Είπον δή πρός Ζοροδάδε). και πρός Ίησοῦν τὸν ἱερέα καὶ πρός πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, λέγων Τίς ἐξ ὑμῶν ος οἴδε τὸν οῖ. χον τούτον εν τη δόξη αύτου τη έμπροσθεν; Καὶ πῶς νῦν βλέπετε αὐτὸν ὡς ούχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν; Καὶ νῦν κατίσχυε, Ζοροδάδελ καὶ Ἰησοῦ καὶ πᾶς ὁ λαδς, και οικοδομήσατε τονεοίκου. Και εύδοκήσω έν αύτῷ, καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ ερίκου τούτου ἡ ἐσγάτη

εξπομεν, έν τη σχιά αύτου έν τοις έθνεσι. Τοιαύτα A quo diximus, sub umbra ejus nos inter gentes ambulaturos 12. Ac rursus Solomon in persona vestra, quomodo essetis Deo adversaturi, prædicit : Insidiemur, inquit, justo 13. Est enim nobis incommodus, atque factis nostris adversatur, nostraque ex lege peccata nobis exprobrat : notitiam Dei sibi sumit, seque Filium Dei nominat. Arguit nostras cogitationes, 386 et vel aspectu nobis molestus est. Dissimilis aliorum vitæ est vita ejns, moresque ejus inusitati nobis. Habet nos pro adulterinis, et a nostris moribus perinde atque ab immunditia abstinet, Beatum prædicat finem justorum, Deumque Patrem suum jactat. Experiamur verane sint ejus verba, exitumque ejus exploremus. Si enim justus est et Filius Dei, tutelam ejus suscipiet Deus, eumque ex adversariorum manibus liberabit. Injuriis et cruciatibus eum probabimus, ut æquitatem ejus cognoscamus patientiamque perspiciamus. Morte ignominiosa eum damnabimus; videbimusque utrum, sicuti dicebat, inventurus sit patrocinium. His vestram dementiam ac malignitatem præclare insectans hæc addit : Ita illi ratiocinati sunt atque falsi. Excæcavit enim eos malitia, ne arcana Dei cognoscerent. Quos quidem etiam divinus Isaias deplorans, istis convenientia dicit: Væ animæ ipsorum, quia contra se ipsos malum iniverunt consilium, aientes : Vinciamus justum : est enim nobis incommodus. Proinde manifestissime demonstrata est causa vestræ a Deo abalienationis et defectionis ac continentium et finem nullum habiturarum miseriarum, modo vos hæc audientes intelligere velitis. Nam Babylonici quidem exsilii vestri definiverunt tempus divini vates, reditumque et instaurationem urbis prædixerunt. Audite enim Jeremiam ita vos alloquentem 16 : Propter peccata vestra, quæ commisistis 387 contra Deum, captivi Babylonem abducemini a Nabuchodonosore Babylonico rege. Babylone degetis annos 70. lis exactis, vos pacate inde educam, ait Dominus. Et alibi : Servient Barbaris annos 70. quibus completis Israelum in locum suum restituam, inquit Dominus. Et de instauratione urbis Isaias sie vaticinatur : Hæc ait Dominus Christo meo Cyro, cujus dextram apprehendi, ut ei gentes obediant. Is ædisscabit urbem meam, captivumque populum meum dimittet 15: De eadem sic Aggæus : Anno secundo Darii Dominus ita me est affatus : Agedum ita dicito Zorobabelo et Jesu pontifici reliquisque omnibus de populo superstitibus : Quis vestrum vidit ædem hanc in majestate pristina sua ? et quomodo eam nunc videtis, quasi non sit coram vobis? nunc itaque tu Zorobabele, tuque Jesu, et omnis populus, fortes estote et ædem exstruite: ego eam approbabo, eritque postremi hujus templi majestas amplior primo, inquit Dominus 16. Quemadmodum igitur prius temptum Solomon, ita posterius, et post quod nullum aliud

¹⁹ Thren. 1v, 20. 13 Sap. 11, 12 seqq. 14 Jer. xxv, 29 passim. 15 Jer. xxv, 1. 16 Aggre. 11, 11, 12. PATROL. GR. CXXI.

Zacharias : Manus, inquit, Zorobabeli templi hujus fundamenta posuerunt; idque eædem perficient 17. Quod si denuo instaurari templum deberet, utique vates dixisset: Erit majestas hujus domus postrema prioribus major. 388 Nunc secundum templum primo præferens, ostendit illud esse extremum atque ultimum. Sicut enim primo nullum prius, ita postremo nullum est posterins. Ut ergo si secundum templum cum primo comparasset vates, tertiam templi structuram exspectare suisset consentaneum, sie cum secunda ædes postrema dicitur, ultima ea urbis ac fani ædificatio perspicue prædicitur. Falso itaque et frustra eorum, postquam a Vespasiano et Tito excisa sunt, instaurationem speratis. Quin etiam divinus psaltes Davidus ante B illos in persona captivi populi sie dicit : Ad fluvium Babylonis sedebamus, ac Sionis recordantes plorabamus. Ibi ii qui nos captivos tenebant, a nobis hymnum exigebant 17". Alio loco de urbe sic vaticinatur: Dominus Hierosolyma ædificat, et dispersum Israelicum populum recolliget. Alibi in persona populi : Cum, inquit Dominus, captivum populum in patriam reducet, exsultabit tunc Jacobus et lætabitur Israelus 18. In magno itaque vos errore versamini, Scripturas ignorantes iisque contentas arcanas et divinitus inspiratas prædicationes. At vero ultimo huic exsilio neque tempus certum definivit Deus neque restitutionem ullus vates promisit. Sed exsilium quidem et regni abolitionem C ac urbis excidium omnes vates, reditum et urbis instaurationem nequaquam : verum ejus excidium vestræque gentis exitium ac continuum supplicium et dissipationem per omnes 389 populos tantummodo prædixerunt. Sie enim princeps angelorum Danielo dicit 18* : « Abolebitur unctio, et desinet judicium. Urbem imperator superventurus exscindet atque templum. Tanquam in diluvio, ita prodentur. Tolletur de medio sacrificium et liberatio; statueturque in templo abominandæ signum vastitatis, eaque perficietur. > Unctione nimirum sacerdotium, judicio regnum et rei publicæ administrationem designavit, reliquorum omnium exitium indicavit, diluvio autem et profectione extremam proditionem notavit. Cum ergo, Judæe cæce, audis consummationem, quid porro exspectas ? Quodsi ea legens non animadvertis (sicuti reveranon animadvertis) de inopinata tua revocatione, atque ideo non intelligens rem veritati repugnas, audi in digressione bac voces vatum, atque insanum contendendi studium depone. Vates Oseas ita fatur: Finem imponam regno domus Israelicæ, neque posthae miserabor eam domum, sed omni opere ei adversabor, inquit Dominus. Quippe propter studia sua mala mihi invisi sunt, domoque cos mea ejiciam, neque porro eos diligam, inquit Dominus 19. Radices Ephraimi vitiatæ sunt : exaruit, neque præ-

eril, templum Zorobaltelus ædificavit. Sie enim A ύπερ την πρώτην, λέγει Κύριος. "Ωσπερ τοίνυν Σο. λομών της πρώτης οίχοδομης του ναού γέγονε δομήτωρ, ούτω Ζοροβάβελ τῆς δευτέρας καλ ἐσχάτης. Φησί γάρ Ζαχαρίας. Αί χείρες Ζοροβάδελ έθεμελίωσαν τὸν οίχον τοῦτον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπιτελέσουσιν αύτόν. Εί μεν ούν Εμελλε πάλιν άναστήσεσθαι, είπεν αν ό προφήτης, Καὶ έσται ή δόξα τοῦ οίχου τού. του ή έσχάτη ύπερ τὰ ξμπροσθεν. Τῷ δὲ εἰπεῖν, Υπέρ την πρώτην, την δευτέραν έσχάτην ὑπέφηνε και τελευταίαν. 'Ως γάρ ούκ έστι τῆς πρώτης προ τέρα, ουτως οὐδὲ τῆς ἐσχάτης ἐσχατωτέρα. "Ωστε οὐν εί μεν είπεν, Ἡ δευτέρα ὑπερ την πρώτην, είκος ήν καί τρίτην οίκοδομήν προσδοκάν εί δε την δευτέραν έσχάτην έχάλεσε, τελευταίαν έχείνην οἰχοδομήν προφανώς τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ παρεδήλωσε. Καὶ μάτην ἀπατάσθε, ὁ Ἰουδαΐοι, την παλιγγενεσίαν τούτων μετά την Ούεσπασιανού και Τίτου καθαίρε. σιν ἀποχαραδοχούντες. 'Αλλά μην καὶ ὁ ἐεροψάλτη; Δαδίδ πρό τούτων έχ προσώπου τῆς αἰχμαλώσεώ; φησιν. Έπὶ τὸν ποταμόν Βαδυλώνος, ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τὴν Σιών, καὶ ότι έχει έπηρώτησαν ήμας οι αίχμαλωτεύταντες ήμας υμνους. Καὶ ἐπάγε: ἐτέρωθεν ἐπὶ τῆς πόλεως λέγων Ο Εκοδομών Ίερουσαλήμ ό Κύριος τὰς διασποράς τοῦ Ίσραήλ ἐπισυνάξει. Καὶ πάλιν ἐχ προσώπου τοῦ λαού φάσκει . Έν τῷ ἐπιστρέψαι Κύριον τὴν αίγμαλωσίαν του λαού αύτου άγαλλιάσεται Ίαχώς καί εὐφρανθήσεται Ίσραήλ. Οὐχοῦν ὑμεῖς πολύ πλανάσθε, μή είδότες τὰς Γραφάς μήτε την ἐν αὐταίς μυστικήν και θεόπνευστον πρόββησιν. Περί δὲ τῆς έσχάτης αίχμαλωσίας ταύτης ούτε χρόνον ώρισεν δ Θεός ούτε άποκατάστασιν έδήλωσεν ό προφήτης, άλλά την μέν αίχμαλωσίαν και την της βασιλείας ύμων κατάπαυσιν καὶ τὴν τῆς πόλεως ἐρήμωσιν πάντε; οί προφήται προανήγγειλαν, την δε επάνοδον και την τής πόλεως ανόρθωσιν ούδαμῶς, πλήν μόνον τὸν παντελή ταύτης άφανισμόν και τον δλεθρον ύμων και την διηνεχή [Ρ. 222] τιμωρίαν και διασποράν είς πάντα τά έθνη. Φησί γάρ ὁ άρχάγγελος πρός του Δανιέλ. • Έξολοθρευθήσεται χρίσμα, καλ κρίμα ούκ έσται, και την πόλιν και το άγιον διαφθερεί σύν τῷ ήγουμένω τῷ ἐπερχομένω, καὶ ἐκκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμώ, και άρθήσεται θυσία και σπονδή, και έπι τὸ ίερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως συντέλεια δοθήσεται. > Διά μέν γάρ τοῦ χρίσματος την Ιερωσύνην ἐδήλωσε, διά δὲ τοῦ χρίματος την βασιλικήν καὶ πολιτικήν κατάστασιν και των άλλων άπάντων την άναίρεσιν ύπέφηνε, διά δέ του κατακλυσμού και της έκκοπης καί τῆς συντελείας την άρδην Εκπτωσιν καί πανωλεθρίαν ἐσήμανεν. "Όταν οὖν ἀχούης, ὧ Ἰουδαίε τυφλέ, συντέλειαν, τί λοιπόν έτερον προσδοκάς; Εί δέ άναγινώσχων ούχ ἐπιγινώσχεις, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἐπ:γινώσχεις δντως, περί της άπροσδοχήτου σου άνακλήσεως, και διά τουτο πρής την άληθειαν άπομα- \ χόμενος ού νοείς, άκουσον εν παρεκδάσει τάς φωνάς των προφητών, και παύσαι του λοιπού φιλονεικών και άνοηταίνων. 'Ο προφήτης 'Ωσηε ούτω; λέγει'

TX XII SHIP SHATAT

o.

4-

5.

10-

13-

0-

9.

12

προσθώ έτι του έλεησαι τον οίχον Ίσραήλ, άλλ' ή άντιτασσόμενος άντιτάξομαι αύτῷ, λέγει Κύριος: Καὶ ἐμίσησα αὐτούς διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων αύτων, και έκ του οίκου μου εκδαλώ αύτους, και ού προσθήσω τοῦ άγαπῆσαι αὐτούς, λέγει Κύριος. Έπόνεσεν Έφραξα τὰς ρίζας αὐτοῦ, καὶ έξηράνθη, και καρπόν ούκ έτι μή ἐνέγκη. Και άπώσεται αύτους ό Θεός, ότι ούκ είσηκουσαν αύτου, καί Εσονται πλανήται έν τοίς Εθνεσιν. "Εφη γούν καὶ Μαλαχίας. Ούκ έστι μοι θέλημα ἐν ὑμῖν, λέγει Κύριος παντοχράτωρ, καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι έχ των γειρών όμων, διότι άπο άνατολών ήλίου έως δυσμών το δνομά μου δεδόξασται έν τοίς έθνεσι, και έν παντί τόπω θυμίαμα προσάγεται τῷ δυόματί μου καὶ θυσία καθαρά. Διότι μέγα τὸ δνομά μου ἐν Β τοις έθνεσι, λέγει Κύριος παντοχράτωρ, ήμεις δε βεδηλούτε αύτὸ, διά τούτο δώσω όμᾶς εξουθενημένους και παρειμένους είς πάντα τὰ ἔθνη, ἀνθ' ὧν ούχ έφυλάξατε τὰς ἐντολάς μου. Διό φησιν Ίερεμίας. Τάδε λέγει Κύριος παντοχράτωρ 'Ιδού ώμοσα τω δυόματί μου τῷ μεγάλφ, εί ἔσται τοίνυν τοῦ λοιποῦ όνομαζόμενον τό δνομά μου έν παντί στόματι Τούδα. Εί δὲ τὸ δνομα αὐτοῦ ἔφη περιαιρήσειν ἀπό Ίουδαίων, εύδηλον ότι και τον νόμον και τάς θυσίας. Ού τοίνυν προηγουμένω; κατά θείαν γνώμην ή περί των θυσιών εδόθη νομοθεσία. Κάντευθεν μέν ταυτα διά τῶν προφητῶν ἔφη · Τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐχ των χειρών σου; και. Μή εύχαι και κρέατα άφαιpour tas amaptlas rou; xal, Mh radywov xal burias προσηνέγκατέ μοι εν τη έρημφ έτη μ'; και "Ινα τί μοι λίδανον έκ Σαδά φέρεις και κινυάμωμον έκ γής μακρόθεν; Διό φησι. Θυσίαν και προσφοράν ούκ ήθελησας · καλ, Μή όλοκαυτώματα καλ θυσίας θέλει ό θεός, ή τὸ ύπαχούειν αύτοῦ; καὶ, 'Ακοή, άγαθή unep Ouslav . [P. 223] xal, Ei hoednose Ouslav, έδωχα άν · καὶ , 'Ολοχαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις. Και δή και τάς έορτας εκδαλών επάγει λέγων • Μεμίσηκα καλ άπωσμαι τὰς ἐορτὰς ὑμῶν, καλ ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ ἡχον ὡδῶν σου, καὶ ψαλμὸν ὀργάνων ούχ άχούσομαι, καὶ ἡμέραν μεγάλην ούχ άνέχομαι, καί νηστείαν και άργίαν μισεί ή ψυχή μου, και ού τοιαύτην νηστείαν εξελεξάμην. Καὶ, Δώσω ὑμίν προστάγματα ού καλά, έν οίς ού ζήσεσθε έν αὐτοίς. "Ωστε ούν κατά τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν καὶ οὐ η κατά την άγαθότητα δέδωκεν ύμιν έκεινα τά προστάγματα πάντως, καὶ άλλοίωσις τύκ έστιν. Έπεὶ ούν άγνώμων καὶ λίαν άχάριστος ὁ Ἰσραήλ ἔκπαλαι γενόμενος, και καταλείψας του δυτως δυτα και προόντα Θεόν, τον ποιήσαντα και εύεργετήσαντα αύτον πολυμερώς και πολυτρόπως, και τέλεον άποστάς άπὸ Θεού Σωτήρος αὐτού έθυσε τοὺς νίοὺς καὶ τάς θυγατέρας αύτου τοις δαιμονίοις, και λατρεύσας καί προσκυνήσας τη κτίσει περί του κτίσαντα, γείλην εφ έργφ κας εφ γιρφ. Θερε αυν εξ' ας πε λε-

Kal καταπαύσω βασιλείαν οίκου Ίσραήλ, και ού μή A terea fructum feret. Repellet eos Deus, quia ejus dicto audientes non fuerunt ; vagique inter gentes oberrabunt 20. Etiam Malachias ita loquitur : 390 Non placetis mihi, inquit Dominus omnipotens, neque sacrificium de vestris manibus accipiam. Nam ab ortu solis usque ad occasum nomini meo apud populos magnifice gloria defertur. Et ubique adoletur nomini meo, sacrificiumque offertur purum, quia apud gentes nomen meum magni fit, ait Dominus omnipotens. Vos autem id profanatis. Ideo vos ad nihilum redigam, inque populos disjiciam, propteres quod meis præceptis non paraistis 41. Ideo, inquit : Jeremias, Hæc ait Dominus omnipotens. Ecce juravi per nomen meum magnum, non fore perro ut quisquam Juda oriundus nomen meum in ore habest 15. Cum dicit se nomen suum ex Juda sublaturum, liquet idem de lege sacrificiisque intelligendum esse. Non ergo præcipue Dei sententia hæe fuit, leges de sacrificiis ferre. Nam propterea postmodo per vates ita pronuntiavit : Quis enim bæc de manibus tuis requisivit ? Item, Num vota et carnes tua peccata abolent 43 ? et, Num sacrificastis mihi et victimas obtulistis per 40 annos in solitu line ? Item, Quorsum milii thus ex Saba affers, et cinnamemum de terra longinqua 3 ? Item, Sacrifi cium et oblationem nolebas 35; et, Anne Deus malit solidum sacrificium et vietimas, quam sibi obediri 26 ? Item, Obedientia sacrificio przestat 27; et, Si sacrificium voluisses, utique libijexbibuissem; et, Victimas integras non probabis 38. Quin et festas solemnitates rejicit, 391 ita inferens. Odi et repudio festos dies vestros, amove a me sonitum tuarum cantilenarum, nolo audire tuorum musicorum instrumentorum carmen. Solemnitates vestras non fere, jejunia et ferias odit anima mea : non elegi tale jejunium 364. Item, Dubo vobis procepta non bona, quibus servandis non vivetis 16. Omnino itaque istas leges de exremoniis Deus non ut bonns per se, sed propter pervicaciam vestram vobis dedit. Quia ergo beneficia non agnoscebat ingratissimusque fam inde ab initio erat Israelus, verunique et æternum Denm deserebat, a quo creatus tamque varils et multiplicibus erat affectus beneficiis, ac prorsus deficiens a Deo Servatore suos filies et filias suas dæmonibus immolabat, honoremque et cultum Creatori debitum creaturæ deferret, lignum et lapidem Deum suum a quo genitus esset appellans; neque miser et stupidus populus horruit suum genitorem inficiari Deum vivum ac verum, obliviscique Dei a quo erat educatus, ideo tandem Deus istum populum, ut mauci homines, aversatus est prorsusque repudiavit. Id quod magnus ille Davidus his verbis expressit : Non fuit dicto meo audiens populus, neque animum mihi advertit Israelus : itaque eos dimisi, ut sua sectarentur studia ao. Ita etiam Zachariz ore loqui-

³⁶ Ose. rx, 16. ²¹ Malach. 1, 9, 11. ²¹ Jer. xl.v, 26. ²⁵ Isa. 1, 12 seqq. ²⁵ Amos. v, 22. ²⁶ Jer. vi, 3. ²⁶ Psal. x xxix, 7. ²⁷ I Reg. xv, 22. ²⁸ Psal. L, 21. ²⁸ Isa. 1, 13; Lviii, 5, 6. ²⁹ Ezech. xx, ²⁰ Psal. x xxix, 7. ²⁷ I Reg. xv, 22. ²⁸ Psal. L, 21. ²⁸ Isa. 1, 13; Lviii, 5, 6. ²⁹ Ezech. xx, ²⁹ Psal. x xxix, 7. 30 Psal. cv, 1 seqq.

tur: Dixi, Jam non pascam eos amplius : sed quod Α γέννηκας, ούκ έφριξεν ο τάλας και απόπληκτος moritur, moriatur sane, et pereat quod perit 31, et cætera. Devoret quisque carnes 392 proximi sui. Ita ergo corruptus, turpissimisque et impiis studiis extreme pollutus a se ipso et Deo invisus redditus populus merito et justissime tandem abjectus atque desertus est. Sicut rursum Malachias 32 ait : Cecidit Israelus, neque posthac resurget; et Isaias : Quis tibi parcet, Israele, aut quis te in pacem reponat? inquit Dominus. Retro abibis, egoque manu mea extenta perdam te ac dissipabo te, neque te missum faciam. Ecce ego vos arripiam ac disrumpam, urbemque vestram quam vobis dedi; et exponam vos ignominiæ æternæ ac opprobrio sempiterno, cujus memoria nun uam aboleatur 33. Enimvero extremum illud excidium ejusque horrenda mala, cum magnus ille os Dei Moses, tum post eum Ezechielus ac Jeremias, vates divini, ita prædixerunt, ut facile admodum quilibet, quantumvis rudis, ca de re judicium facere possit. Mosis hæc sunt verba in repetitione legis: Adducet Dominus contra te nationes de longinquo, ab extremis terræ partibus, impetu aquilino, gentem impudentem facie. Ea te in omnibus tuis urbibus obsidione urgebit, donee dejicianfur muri tui alti atque validi, quibus tu fretus es. Vorabunt fœtus ventris tui carnes filiorum et filiarum tuarum, ut nihil de vobis supersit, cum te affliget atque in extremas angustias compellet hostis per omnes tuas urbes. Tenera ac delicata mulier de vobis fœtum sui uteri, suum ipsius partum occulte C 393 comedet : tanta erit omnium rerum penuria istis in calamitatibus. Eris autem proverbii loco, et fabula inter populos omnes, ad quos Deus te exsulatum mittet, donec te prorsus exscindat. Et qui ante numero stellas cœli æquabatis, perexiguo numero supereritis. Ilac vobis evenient, quia non paruistis voci Domini Dei vestri. Et quemadmodum ante lætitiæ Domino fuistis, ita vos tum pessumdabit, atque ex bona hac terra sublatos disperget per omnes populos ab uno termino terræ usque ad alterum. Quin et apud illas gentes nullam tibi concedet requietem, neque patietur te vestigium pedis firmare. Dabit tibi Deus ibi cor mæstum, oculos deficientes animamque dolore tabescentem. Eris in metu dies noctesque. Mane præ timore cordis opta- D bis vesperam, et vesperi diluculum. Ezechieli bæc .nt: Ita loquitur Dominus Deus: En, o Jerusalem, ego te aggrediar, inque medio tui coram gentibus te condemnabo. Ea in te statuam quæ neque ante in quemquam statui neque postmodo statuam ; idque propter summam tuæ impietatis. Patres a liberis et liberi a parentibus comedentur in medio tui. Ulciscar te, et superstites omnes dispergam in omnes mundi plagas, ideo quod præter reliqua quibus me offendisti, templum quoque meum polluisti. Itaque te repellam a me, neque omnino miserebor tui. Quadrans tui peste absumetur, et qua-

άπαρνήσασθαι του γεννήσαντα αύτου Θεου ζώντα και άληθινου και επιλαθέσθαι του τρέφουτο; αύτον Θεού. Διο δή λοιπον ώς άχρηστον προσώχθισεν αὐτῷ ό Θεός, καὶ ἀπεστράφη παντελώς, διὰ τοῦ μεν Δαελό φάσχων Καὶ ούχ ήχουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ίσραἡλ οὐ προσέσχε μοι, καὶ ἐξαπέστειλα αύτους κατά τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν πορεύεσθαι. Ώσαύτως και διά Ζαχαρίου φησί · Καί είπου, ού ποιμανώ αύτούς, άλλά το άποθνησχον άποθνησκέτω, και το άπολλύμενον άπολλυέσθω, και τὰ λοιπά. Κατεσθιέτω ἔχαστος τὰς σάρχας τοῦ πλησίον αὐτοῦ. Καὶ οὕτω μισητὸν καὶ διεφθαρμένου καί είς άπαν εδδελυγμένον διά των αίσχίστων καί θεοστυγών επιτηδευμάτων έαυτον άποφήνας είχοτως εδ μάλα δικαίως είς τέλος κατεδλήθη καλ ἀπελείφθη, χαθώς πάλιν ο θείος Μαλαχία; φησίν "Επεσεν Ίσραήλ, και οὐ μή προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι. Οὕτω καλ ό Ήσατας φάσκει. Τίς φείσεται έπλ σολ, Ίσρατλ, ή τίς άναχάμψει σε είς είρήνην; λέγει Κύριο;. 'Οπίσω πορεύση, και έκτενῶ τὴν χεῖρά μου, και διαφθερώ σε, καλ διασπερώ σε, καλ ούκέτι άνήσω σε. Καὶ ίδου έγω λαμβάνω και φάσοω ύμας και την πόλιν ήν έδωχα ύμιν, και δώσω ύμιν όνειδισμόν αίωνιον και άτιμίαν αιώνιον, ήτις ούκ επιλησθήσεται. Της τοίνυν έσγάτης άλώσεω; ταύτης καί τελευταίας τὰ δεινά καὶ φοδερά προδιαγορεύοντες ὅ τε μέγας και θεορρήμων πάλιν Μωϋσης και οί μετ' αύτον θεηγόροι Ίεζεχιήλ και Ίερεμίας, εὐχρινή λίαν καὶ σφόδρα δηλα τοῖς πάσι καὶ τοῖς ἄγαν ίδιώται; αύτὰ πεποίηται. Ὁ μὲν γὰρ Μωϋσῆς ἐν τῷ Δευτερονομίω φησί Και επάξει Κύριος έθνη [Ρ. 224] έπι σὲ μαχρόθεν, ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς, ώσεὶ ἔρμημα άετου, και έθνος άναιδες προσώπω, και έκτρίψει σε έν πάσαις ταζς πόλεσί σου, έως αν καθαιρεθώσι τά τείχη σου τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀχυρὰ, ἐν οἶς σὸ πέποιθας έπ' αὐτοίς. Καὶ φάγη τὰ έγγονα τῆς χοιλίος σος, κρέα υίων καὶ θυγατέρων σου, διὰ τὸ μὴ καταλελείφθαι όμιν μηδέν έν τη στενογωρία και θλίψει, ή αν θλίψη σε ό έγθρός σου έν πάσαις ταξς πόλεσί σο.. Καὶ ἡ ἀπαλή ἐν ὑμῖν καὶ ἡ τρυφερά γυνή τὸ ἐξελθὸν διά των μηρών αύτης και το τέκνον ο αν τέκη καταφάγεται χρυφη διά την ενδειαν πάντων εν τη στεvoyupla exelvy xal Oliver. Kal for ev aiviquati και παραδολή και έν διηγήματι πάσι τοί; Εθνεσιν. είς οθς αν έπαγάγη σε Κύριος, Έως αν έξολοθρεύση σε καὶ καταλειφθήσεσθε ἐν ἀριθμῷ βραχεῖς, ἀνθ' ών ότι ήτε ώς τὰ άστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ούχ είσηχούσατε της φωνής Κυρίου του Θεού ύμων. Καὶ ἔσται ὂν τρόπον εὐφράγθη Κύριος ἐφ' ὑμῖν, ἐξολοθρεύσαι ύμας, και έξαρθήσεσθε άπό της άγαθης γης εκείνης, και διασπερεί σε Κύριος ό Θεός σου είς πάντας τά έθνη ἀπ' ἄνρου τῆς γῆς καὶ ἔως ἄκρου בחק דחק. 'Alla אמר בי שסון צטעבסוי באצויסון סטא άναπαύσει σε, οὐδε μιλ γένηται στάσις τῷ ἔχνε: τῶν ποδών σου. Καὶ δώσει σοι Κύριος ὁ Θεὸς ἐχεῖ χαρδίαν άθυμούσαν και έκλείποντας όφθαλμούς και τηΚαὶ έρεξς τὸ πρωί ἀπὸ τοῦ φόδου τῆς χαρδίας σου . Πῶς ἄν γένοιτο ἐσπέρα; Καὶ τὸ ἐσπέρας ἐρεῖς. Πῶς αν γένοιτο το πρωί; 'Ο δέ γε Ίεζεχιηλ έφη. Τάδε λέγει 'Αδωναί Κύριος: 'Ιδού έγω έπι σέ, 'Ιερουσαλήμ, καὶ ποιήσω ἐν μέσφ σου κρίμα ἐνώπιον τῶν έθνων, κα! ποιήσω έν σοί & οὐ πεποίηκα, καὶ οὐ μή ποιήσω όμοια αὐτῶν. "Ετι διὰ τὰ βδελύγματά σου πάντα, διά τούτο πατέρες φάγωνται τέχνα αὐτῶν ἐν μέσφ σου, καὶ πατέρας φάγωνται τέκνα αὐτῶν. Καὶ ποιήσω εν σοι χρίματα, και διασπερώ πάντας τούς χαταλοίπους εἰς πάντα ἄνεμον, ἀνθ' ὧν τὰ ἄγιά μου έμίανας έν πάσι τοίς προσογθίσμασί σου. Κάγώ άπώσομαί σε, καλ ού μη έλεήσω σε έτι. Το τέταρτόν σου έν θανάτω άναλωθήσεται, και το τέταρτόν σου έν λιμώ συντελεσθήσεται ένωπιόν σου, έν μέσω σου, καί το τέταρτόν σου έν δομφαία πεσείται κύκλω σου, καλ τὸ τέτπρτόν σου είς πάντα άνεμον διασκορπιώ. Καὶ ὁ μὲν πόλεμος καὶ ἡ βομφαία Εξωθεν, ὁ δε λιμός και ό θάνατος έσωθεν δλοθρεύσει. ΟΙ δε εξ αὐτῶν ἀνασωζόμενοι ἀναλωθήσονται. Καὶ ὑπολείθομαι έξ αὐτών έχ ρομφαίας και λιμού και θανάτου, όπως αν εκδιηγώνται τάς άνομίας αὐτών πάσας εν τοίς έθνεσι, καλ γνώσονται ότι έγω Κύριος ό τύπτων. Διά δή τουτό φησι καλ ὁ Ιερός Χρυσόστομος · Ούκ άναιρεί πάντας άρδην, άλλά σχορπίζει. Τοῦτο γάρ προϋπεμφαίνων ὁ θεῖος Δαδίδ έλεγε πρὸς αὐτόν Μή άποχτείνης αὐτούς, ήτοι πάντας, άλλά διασχόρπισον, έξ αύτων δήπουθεν, έν τη δυνάμει σου. Περί δέ γε της δευτέρας [Ρ. 225] αὐτοῦ ἐλεύσεως καὶ C φανερώσεως και πολλής και άπαραμυθήτου θλίψεως αὐτῶν εἶπε Ζαχαρίας Τότε ήξει Κύριος ὁ Θεὸς ήμῶν, καί έσται κοπετός μέγας εν Ίερουσαλήμ. "Οψονται γάρ είς ον έξεκέντησαν. 'Αλλ' είς ον έξεκέντησαν; Τί δέ έστι το είς ον; Σταυρός ήν είς ον έξεκέντησαν. Πρό γάρ της φοδεράς παρουσίας του Κυρίου, καθάπερ βασιλικόν σημείον, το λεγόμενον σίγνον κατά χοινήν συνήθειαν προτρέχει της Χριστού παρουσίας, ύπο των άγγέλων δοξαζόμενον και προευαγγελιζόμενον. Καὶ φανήσεται ό σταυρός άπό της γης άποκρύπτων τον ήλιον και άμβλύνων την σελήνην, ώς φησιν ό Κύριος. Τότε φανήσεται το σημείον του Υ'ού του Θεού έν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἔνα πληρωθή τὸ ρημα Ζαχαρίου, την λέξιν αυτήν μετήγαγεν ο Χριστός, λαδών είς ά ήθειαν, λέγων · Τότε δψονται είς δν έξεκέντησαν. 'Ο δέ γε Ίερεμίας όμοίως φάσκει' Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ. Ἰδοὸ ἐπάγω ἐγὼ ἐπὶ του τόπου τουτου κακά, ώστε παντός άκουουτος αυτά ἡγήσει ἀμφότερα τὰ ὧτα αὐτοῦ, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με και άπηλλοτρίωσαν τον τόπον τούτον. Και σφάξω την βουλήν Ἰούδα καὶ την βουλήν Ἰσραήλ ἐν τῷ τόπφ τούτφ, και καταδαλώ αύτους εν τή μαχαίρα ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. Καὶ δώσω τοὺς νεχροὺς αύτων είς βρώσιν τοίς πετεινοίς του ούρανου καλ τοίς θηρίοις της γης. Καὶ τάξω την πόλιν ταύτην είς άφανισμόν και είς συριγμόν αιώνιου, ίνα πάντες οί διαπορευόμενοι δι' αύτης έχστήσωνται καί σκυ-

χομένην ψυχήν, καὶ φοδηθήση ήμέρας καὶ νυκτός. A drans in medio tui in conspectu 394 tuo fame peribit ; quadrans circum te gladio cadet, et quadrantem in omnes terrarum plagas disjiciam. Foris bellum et gladius vastabit, intus fames et pestis perdet. Qui ea fugient, ii captivi ducentur : ii quos non absumet gladius fames et pestis, ut in omnibus nationibus sua omnia peccata narrent, intelligantque me esse Dominum qui percutio. Propterea etiam beatus Chrysostomus dicit : Non omnes internecione abolet, sed quosdam dispergit. Id enim divinus Davidus jam ante innuens ita Deum alloquitur: Non interfice cos (nimirum universos), sed quosdam corum dissipa scilicet virtate tua. Jam de secundo adventu Domini ac patefactione et Judæorum gravi et insanabili calamitate Zacharius vaticinatus ita est : Tunc veniet Dominus Deus noster, magnusque erit ejulatus Hierosolymæ. Cernent enim quem compunxerint. At quem compunxerunt? Crux fuit quam compunxerunt. Nam ante Domini terribilem adventum, quomodo signum præferri regi assolet, ita tunc quoque signum ei præcedet, et ab angelis prædicabitur atque laudabitur. Apparebit enim crux a terra solem occultans et lunam obscurans, ut Dominus his verbis prædixit : Tunc in cœlo conspicietur signum Filii Dei. Utque verbum Zacharico impleatur, ipsis vocabulis eis Dominus usus est ad confirmandam veritatem dicens : Et 395 videbunt quem compunxerint 34. Similiter et Jeremias loquitur : Hæc ait Dominus Deus Israeli : Ecce immittam huic loco res adversas, adeo ut quicunque de iis inaudierit, ejus aures tinniant; idque ideo, quia me deserverunt ac locum hunc abalienarunt. Jugulabo senatum Judæ et senatum Israelicum hoc loco, sternamque eos gladio ante hostes suos, et cadavera ipsorum aereis avibus atque terrestribus bestiis devoranda exponam. Efficiam ut urbs hæc aboleatur, sitque ludibrio in perpetuum. Quicunque ea præteribunt, obstupescent frontemque corrugabunt et caput movebunt memoria calamitatis illorum. Dispergam eos coram hostibus suis instar venti aut æstus aeris; atque mactabo illos exitio. Edent suorum filiorum filiarumque carnes, ac proximi quisque sui tempore obsidionis qua ab hostibus prementur. Ita conteram populum hunc urbemque hanc, ut vas testaceum conteritur, quod relici non potest. Sic, inquit Dominus, agam cum urbe hac et ejus habitatoribus, ut urbs hæc exscindatur et populus dissipetur per omnia regna. Erunt opprobrio et loco adagii, omnium odiis et exsecrationibus obnoxii, quocunque locorum eos expellam 38. Et quid his divinis sermonibus apertius potest aut verius steri? Proinde tu, satue et rationis inops Judæe, 396 vide an non divinæ istæ prædictiones, nulla re omissa, omnes impletæ sint vestris calamitatibus; atque adeo etiam ea quæ Christus prædixit? Nam is de Hierosolyma et templo quod in ea fuit, pronuntiavit lapidem lapidi junctum non_

puto. Item, Ecce domus vestra deserta manebit 36. Nonne deserta est ? Et quidem prorsus. Erunt zerumnæ, quales ante non fuerunt. Aisne eas non fuisse? Lege historiam a Josepho conscriptam, homine Judæo, sed veritatis studioso : non poteris respirare; tantum auditis iis quæ miseri Judæi tunc sunt perpessi ob rabidum furorem quo in Christum desævierant. Quippe, ne quis Judæorum in dubium istas res vocaret, non alienigenam aliquem, sed popularem et ejusdem cum Judæis religionis ejusque summopere studiosum subornavit veritas, qui miserandas istas enarratuque difficiles calamitates tragice describeret. Tantum enim iis divinitus excidium est inflictum, quantum ab hominum memoria nullum unquam fuit. Idque merito. Quantisper enim in conservos suos deliquerunt, condonata eis culpa est : ut vero communem omnium Dominum impetierunt, sine ulla venia supplicio addicti sunt. Id autem a Christo ipsis fuisse illatum intelliges ex parabola ab ipso proposita : Eos inquit, qui me suum regem esse noluerunt, huc adductos interficite 37. Atque idcirco iis dixit : Adimetur vobis regnum dabiturque genti fructus suos reddenti 38. Urbem quoque ita alloquitur: Tempus erit cum te hostes tui vallo et 397 obsidione cingent et undequaque prement, liberosque tuos intra te solo allident 39. Incredulis quoque Judæis dixit : Ecce relinquitur domus vestra deserta. Id quod etiam Danielus prædixit : Urbem, inquit, et C ædem sacram perdet cum principe venturo 40. Hoc est, Deus Pater omnia quæ Judæi magnifica atque præclara habent, evertet; et cum eo Filius Christus, quem illi Servatorem liberatoremque exspeetabant. Non enim dixit, Exscindetur urbs et templum cum ductore, sienti quidam absurde opinantur : sed hoc vult, Exscindet Pater templum ac ur bent, una operante nimirum eo ductore quem Judæi contumeliis affecerunt; de quo ductore Jacobus Betblehemam affatur : Ex te egredietur ductor 41, etc. Ac discipulis quoque suis Christus ita mandavit : Cum videbitis abomipandum vastitatis signum stare in loco sancto, tunc is qui legit animadvertat. Id sane impletum est. Primum quidem ædem Dei est, cum urbs caperetur et vastaretur ; atque ideo quidam de eo signum vastitatis accipiunt : quippe milites isti cum sint profani ac scelesti, recte in vaticinio abominabile vastitatis signum dicuntur. Deinde potest accipi de statua quam sibi Adrianus imperator posnit, urbemque prorsus devastavit. Rursus Theodoretus Danielieum oraculum exponens, - Abolebitur sacrificium et libatio medio septimanæ, et in templo statuetur 398 abominandum vastitatis signum, ac vastitas consummabit, Imagines, inquit, quædam Cæsaris, quibus lege divina erat interdictum, in templum a

relictum iri. Idque ita evenisse tu negabis? non Αθρωπάσωσε καλ κεψήσωσε τάς κεφαλάς αὐτῶν ἐπί πάσης της πληγης αύτων. Καὶ ώς ἄνεμον καὶ καύσωνα διασπερώ αύτους κατά πρόσωπον των έχθρων αύτων, και δείξω αύτοις ημέραν άπωλείας. Και έδονται τλς σάρχας των υίων αύτων χαλ των θυγατέρων, καλ Εκαστος τάς σάρκας του πλησίον αύτου έδεται έν νιευοοράκη και έν τη πολιορκία ή πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον και την πόλιν ταύτην, καθώς συντρίδεται άγγος όστράχινον, ο ού δυνήσεται ίαθηναι έτι. Ούτω ποιήσω, λέγει Κύριος, τῷ τόπιο τούτιο καὶ τοῖς κατοικούσιν έν αύτη, του δοθήναι την πόλιν ταύτην ώς την διαπίπτουσαν, καὶ δώσω αὐτὴν εἰς διασκορπισμόν πάσαις ταίς βασιλείαι; της γης, καλ Εσονται είς όνειδισμόν καί είς παραδολήν καί είς μίσος καί είς κατάραν έν παντί τόπω οδ έλν έξώσω αὐτοὺς έχει. Τί οὖν λοιπόν των θείων ρημάτων τούτων έχφαντιχώτερον ή άληθέστερον γένοιτ' ἄν; "Ορα ούν, ἀνόητε καὶ ἀλόγιστε 'Ιουδαίε, εί μή πεπλήρωνται ταῦτα πάντα ἀπαραλείπτω; κατά τὰς Ιεράς προβρήσεις εἰς ὁμᾶς. Καὶ μέντοι καὶ τὰ ὑπὸ Χριστοῦ προκατηγγελμένα καὶ προηπειλημένα. Φησί γάρ περί τῆς Ίερουσαλημ καί του έν αυτή ναου. Ου μη μείνη λίθος έπι λίθου. "Αρα μεμένηκεν; Ούδαμῶς. Καὶ, Ἰδού ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν έρημος. Αρα ούκ ήρήμωται; Καλ σφόδρα γε. Καλ, "Εσται θλίψις οία ού γέγονεν. "Αρα ούχ έγένετο; [Ρ. 226] 'Ανάγνωθι την Ιστορίαν Ίωσήπου, άνδρός. Τουδαίου και φιλαλήθους και ούδε άναπνευσαι λοιπον δυνήση, άχούων μόνον άπερ έπαθον οί άθλιοι τηνικαύτα Ἰουδαίοι διά την κατά Χριστοῦ μανίαν καλ λύσσαν. Ίνα γάρ μηδείς των Ἰουδαίων ἀπιστήση, ούκ άλλόφυλόν τινα, άλλ' όμόφυλον καὶ όμόπιστον καὶ ζηλωτήν παρεσχεύασεν ή άλήθεια τά έλεεινά έχεινα καί δυσεξήγητα έκτραγωδήσαι πάθη. Τοιαύτην γάρ θεήλατον ὑπέστησαν άλωσιν οΐαν οὐδ' ὁ σύμπας οἶδε χρόνος, ἀφ' οῦ γέγουεν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος. Καὶ είχότως εως μέν γάρ είς τους ομοδούλους ήμάρτανον, συγγνώμης ετύγχανον, ήνίχα δε είς τον χαινόν Δεσπότην εξήμαρτον, άσυγγνώστως εχολάσθησαν. "Οτι δε ό Χριστός αύτοίς πεποίηκε ταυτα, άπουσον αύτοῦ πάλιν και διά παραδολής φάσκοντος. Τούς δέ μή βουληθέντας με βατιλεύται έπ' αὐτού; άγάγετε ώδε και κατασφάξατε. Διό και πρός αύτους Ελεγεν . 'Αρθήσεται ἀφ' ύμων ή βασιλεία, καί tempore excidii Romanus exercitus ingressus in D δοθήσεται έθνει ποιούντι τούς χαρπούς αὐτῆς. Καὶ πρός μέν την Ίερουσαλημ φησίν "Ηξουσιν έπι σὲ ἡμέραι, καὶ περιδαλούσί σοι οἱ ἐχθροί σου χάρακα, καλ περικυκλώσουσί σε, καλ συνέξουσί σε πάντοθεν, καλ έδαφιούσι τὰ τέχνα σου ἐν σοί · πρὸς δε τους άπειθείς Ιουδαίους επάγει λέγων. Ίδου άφίεται ό οίκο; ὑμῶν ἔρημος. "Όπερ οὖν καὶ ὁ θείος Δανιήλ προδηλών λέγει. Και την πόλιν και το άγιον διαφθερεί σύν τῷ ήγουμένψ τῷ ἐρχομένψ, τουτέστιν ό Θεός καὶ Πατήρ πάντων Ἰουδαίων τὰ σεμνά καὶ περίδλεπτα άνατρέψει. 'Αλλά και ὁ Υίδς ὁ Χριστός, ό παρ' αύτων ώς λυτρωτής προσδοχώμενος καί Σωτήρ. Ού γλρ είπε Διαφθαρήσεται ή πόλις καλ ό ναδς

σύν τῷ ἡγουμένφ, καθώς άλόγως οἴονταί τινες, A Pilato illatæ sunt. Ac ne existiment Judæi se ædem, άλλλ, Διαφθερεί ὁ Πατήρ του ναον και την πόλιν, συμπράττοντος δηλονότι καλ του παροινηθέντος ύπ' αύτων ήγουμένου. Περί ου φησιν ό Ίαχωδ πρός την Βηθλεέμ 'Εκσού έξελεύσεται ήγούμενος, και τά έξης. Καὶ μέντοι καὶ πρὸς τοὺς ἀποστόλους οῦτω διηγόρευεν. Όταν ίδητε το βδέλυγμα της έρημώσεως έστως εν τόπω άγίω, ο άναγινώσχων νοείτω. "Ο δή καί πεπλήρωται, πρώτον μέν κατά καιρόν της άλώσεως και έρημώσεως είς τε το 'Ρωμαϊκόν στρατόπεδον, είσελθον εν τῷ ἱερῷ καὶ τὴν πόλιν ελον κατά την έρημωσιν, ώς τινες το όηθεν βδέλυγμα ούτως έξειλήφασιν · ἀποτρόπαιοι γάρ καὶ βδελυκτοί κατά τον νόμον υπάρχοντες είκότως προείρηνται βδέλυγμα έρημώσεως. "Επειτα δέ καλ είς όπερ έστησεν 'Αδριανός ὁ βασιλεύς εξοωλον αὐτοῦ καὶ την πόλιν τέλεον Β ήρήμωσεν. 'Ο δή Θεοδώρητος αύθίς φησιν είς τον Δανιήλ. 'Αρθήσεται θυσία και σπονδή εν τῷ ἡμίσει της έδδομάδος, και έπι το Ιερον βδέλυγμα έρημώσεως, συντέλεια δοθήσεται έπλ την ερήμωσιν, είχονες τίνες [Ρ. 227] του Καίσαρος, άπηγορευμέναι τῷ νόμιρ, είς του ναδυ είσχομιζόμεναι παρά του Πιλάτου. Καί ίνα μή νομίσωσιν οί Ἰουδαΐοι πάλιν ἀπολήψεσθαι του ναον και την πόλιν και την βασιλείαν, επήγαγεν ο προφήτης. Και έως συντελείας καιρού συντέλεια δοθήσεται έπὶ τὴν ἐρήμωσιν. Έως γάρ, φησί, τῆς τοῦ χόσμου συντελείας ἡ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταδολήν οὐ δεχομένη. Τοῦτο καὶ Δαδίδ

διελέγχων πρός πλείοσιν άλλοις καὶ ταῦτα φάσκει. Εί δε φιλονεικείς, ω Ίουδαίε, περί του τέλους, άπο τῶν φθασάντων μάνθανε καὶ τὰ παρόντα. Σκόπει γάρ Κατέδης είς Αίγυπτον, άλλ' εγένοντο έτη υ', καί ταχέως σε της δουλείας έχείνης ὁ Θεός ἀπηλλαξε. καίπερ άσεδούντα καὶ πορνεύοντα πορνείαν την χαλεπωτάτην. 'Απηλλάγης Αίγύπτου και προσεκύνησας μότχω, έθυτας τούς υίούς, και τάς θυγατέρας σου τῷ Βεελφεγώρ καὶ τοῖς δαιμονίοις, τὸν ναὸν έμόλυνας, την φύσιν ήγνόησας. Τὰ δρη, τὰς νάπας, τούς βουνούς, τάς πηγάς, τούς ποταμούς, τούς κήπους των μυσαρών θυσιών Επλήρωσας. Προφήτας Εσφαξας, θυσιαστήρια κατέσκαψας, πάν είδος καχίας ἐπῆλθες καὶ πάσαν ὑπερδολήν ἐπεδείξω πονηρίας και άσεδείας. 'Αλλ' όμως έδδομήκοντα έτη σε παραδούς Βαθυλωνίοις πάλιν έπι την προτέραν έπανί, γαγεν έλευθερίαν, και την πατρίδα και του ναδυ

urbem regnumque recepturos, ait vates, vastitatis fore perfectionem usque ad finem sæculi, ostendens vastitatem extremam sine ulla mutatione usque ad finem mundi permansuram. Quod et Davidus indicavit : In ira, inquit, consummationis, et non erunt amplius : atque cognoscent Dominum Jacobo et terminis terræ imperare 19. De hac extrema miserorum Judæorum in servitutem abactione etiam theologus sic loquitur : Cruce ens ad extremam adigente vesaniam, qua adversus servatorem Deumque nostrum usi sunt, Deum humana amictum natura ignorantes, sceptrum ferreum eminus ipsis minans contra se acciverunt. De nunc obtinente imperio loquor, et Judæorum extremo exsilio, eorumque hodierna servitute acdissipatione, qua a Romanis oppressi sunt. Quamet duraturam diutissime oraculis divinis credimus. Quisnam eorum qui lamentationes scribere norunt et miserias verbis æquare, istorum satis deploret fortunam? qui libri ista capiant? totus orbis terrarum in quem dispersi sunt, iis pro columna est in qua eorum calamitas incidatur; tum abolitus cultus, et solum urbis cognitu 399 difficile. Josephus quidem, qui ibi bello intersuit, ter 1000000 Judworum periisse scribit. De his plenius in Neronis imperio retulimus.

έφη. Έν όργη συντελείας, και ου μή υπάρξωσι · και γνώσονται ότι ο Θεός δεσπόζει του Ίακώδ και των περάτων της γης. Περί ταύτης γάρ της έσχάτης αίχμαλωσίας των ταλαιπώρων Ίουδαίων καὶ ή θεολόγος έφη γλώττα · φησί γάρ · Τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν ἐσχάτην αὐτοὺς ἐλαύνοντος ἀπόνοιαν, ἡν κατὰ τοῦ Σωτήρος και θεου υμών έπενοήθησαν, που εν άνθρώπω θεου άγνοήσαντες, και την βάδδου την σιδηράν πόρρωθεν άπειλουμένην αὐτοίς ἐφ' ἐαυτούς είλχυσαν, την νῦν ἐπικρατοῦσαν άργην λέγω καὶ βατιλείαν, και την τελευταίαν αύτων άπαγωγην και μετανάστασιν, και τον νύν έπικείμενον αύτοις της δουλείας ζυγόν, και την περιδόητον ύπο 'Ρωμαίοις ταπείνωσιν και διασποράν, ήν τε νῦν έχουσι και ήν ἐπὶ πλείστον έξουσι. Πείθομαι γάρ ταζς περί αὐτῶν προβρήσεσι τίς θρηνήσει πρός άξίαν τῶν θρήνους γράφειν είδότων καλ λόγους έξισοῦν πάθεσι ; Ποΐαι βίδλοι ταῦτα χωροῦσι ; Μία στήλη τούτοις τῆς συμφοράς ή clrouμένη πάσα, καθ' ην έσπάρησαν, καὶ η λατρεία πεπαυμένη, καὶ αὐτῆς τῆς 'Ιερουσαλήμ τὸ ἔδαφος μόλις γινωσχόμενον. 'Ο οδν Ίώσηπος εν Ίερουσαλήμ παρών τῷ πολέμιο συνέγραψε μυριάδα; τ' ἀπολεσθηναι τῶν Ἰουδαίων. Περὶ δὲ τούτων ἐν τῆ τοῦ Νέρωνος βασιλεία ἐξηγησάμεθα.

'Ο δέ γε θείος Χουσόστομος την τούτων άνοιαν C Beatns porro Chrysostomus Judæorum vecordiam redarguens inter multa alia etiam hæc habet; Quod si, Judæe, de fine rixaris, ex præteritis disce præsentia. Sic enim considera. Descendisti in Ægyptum : sed id fuit exsilium annorum 400, ac mox ex ista servitute te Deus asseruit, quanquam impie viveres et scortatione pessima te pollueres. Ex Ægypto eductus vitulum adoravisti, filios tuos filiasque Beelphegori et dæmonibus immolasti, templum polluisti, naturam pervertisti, abominapdis sacrificiis montes, lucos, colles, fontes, flumina, hortos opplevisti, vates trucidasti, aras destruxisti, omne improbitatis genus exercuisti, neque quidquam tibi malitiæ atque impietatis reliquum fecisti. Et tamen per annos 70 Bahyloniis subjectus, rursum deinde es restitutus libertati, tibique patria et templum reddita sunt et pristinum vaticinii donum, rursusque vates habuisti et spiri-

ai

H

"A

X

E

5

. %

Ct.

7

4

Ę

ħ

tus sancti gratiam. Imo vero ne captivus quidem A ἀπέδωκε και τι πάλαι της προφητείας χάρισμα, και dum esses, ils destitutus es : nam et ibi Danielus ac Ezechielus, et in Ægypto Jeremias, atque ante illa tempora Moses atque Aaron in solitudine. Secundum hæc ad usitatam tibi improbitatem tete retulisti, bacchatusque impio furore Græcam religionem amplexus 400 es, Antiocho impio regnante. Atque huic tum triennium dediti, mox Maccabæorum opera rursum præclara statuistis tropæa. Nune nihil tale, sed prorsus omnia contraria fiunt; quod maxime mirandum est. Nam et flagitiorum minus est et plus pænarum, neque ulla mutationis spes. Neque enim 70 tantum anni elapsi sunt, sed multo plures; neque vel umbram spei licet invenire, et quidem neque simulacrorum cultu id vobis merentibus, ut olim, neque aliis solitis facinoribus. Εμπροσθεν έτολμάτε.

Ut autem apertius atque plenius ista enarremus, altius paulo res repetenda est. Ter in servitutem acti sunt Judæi, nunquam non prædictam : nam divina justitia iis et tempus et locum et modum et afflictionem et reditum aliaque omnia accuratissime prædici curavit. De prima seu Ægyptiaca Deus Abrahamum ita præmonuit : Hoc certo scias, progeniem tuam in peregrino solo inquilinam fore, servituteque pressum et afflictum iri annos 400. Seculo quarto huc redibunt 43. De secunda Jeremias ita vaticinatus suerat : Sie fatur Dominus : Exactis Babylone 70 annis vos invisam, ac læta mea promissa implebo. Reducam vos in patriam servitute liberatos, colligamque vos ex omnibus C populis et locis quo vos disjeceram, inquit Dominus ", 401 ac restituam vos eo unde vos abduxi. llæc ergo duo exsilia compendio sunt explicata; atque juxta ea oracula evenerunt ipsis neque gravia adeo neque insperata. Restat ut tertiam referamus calamitatem eorum, ac deinde de quarta dicamus, in qua hodieque sunt; demonstremusque aperte neminem vatum iis malorum vel mitigationem, nedum finem promisisse.

τρίτην έπαγαγείν. Είτα καί περί τῆς νῶν τετάρτης κατεχούσης αύτους είπειν δεί, καί δείξαι σαφῶς ότως ούδὲ εἶς προφήτης ἐπηγγείλατο λύσιν ἔσεσθαί τινα τῶν κατεχόντων αὐτοὺς κακῶν οὕτε μὴν ἀπαλλαγήν τὸ σύνολον.

Quæ ergo est tertia? In quam ab Antiocho Epi- D phane sunt conjecti. Mortuo enim Alexandro Macedonum rege, eo qui, Dario victo, rerum summam ad se transtulerat, multi postea reges exstiterunt. Ex quibus ortus etiam Antiochus ille longo post tempore templum combussit, sanctum adytum vastavit, sacrificia abolevit, Judæos subegit, corumque rem publicam evertit. Hæc omnia exactissime, cliam dierum numero præcise annotato, Danielus prælixit, quando singula, qui, per quem et quo modo essent futura, quem finem, quam mutationem habitura. Hæc liquidius cognosces, si Danie-Lam visionem audias exponi. In qua vates per

πάλιν προφήται καλ πνεύματος άγίου χάρις. Μάλλον δὲ οὐδ' ἐν τῷ καιρῷ τῆς αίγμαλωσίας ἐγκατελείφθης, άλλά και έκει Δανιήλ και Ίεζεχιήλ, και έν Αίγύπτω Ίερεμίας, καὶ μέντοι καὶ πρό τούτων Μωϋσῆς και 'Ααρών έν τη έρημω. [Ρ. 228] Και μετ' έχεινα πάλιν έπι την προτέραν έπανήλθες χαχίαν, καὶ έξεδακγεύθης, καὶ πρός την Έλληνικήν μετετάξω πολιτείαν ἐπὶ τοῦ ἀσεδοῦς ᾿Αντιόχου. ᾿Αλλά γε καὶ τότε παραδοθέντες 'Αντιόγω έτη τρία, τλ λαμπρά διά των Μαχχαδαίων αύθις έστήσατε τρόπαια. 'Αλλά νον τοιούτον ούδεν, άλλά τούναντίον άπαν γέγονεν. "Ο καὶ μάλιστα έστι θαυμάσαι, ότι τά μέν της χαχίας έληξε, τά δὲ τῆς τιμωρίας ἐπιτέταται καὶ οὐδ' ἐλπίδα τινά μεταδολής ἔχει. ὑύ γάρ ο Β έτη παρήλθε μόνον, άλλά καὶ πολλώ πλείονα, καὶ ούδὲ ἐλπίδος σχιὰν ἔστιν εὐρεῖν, χαὶ ταῦτα οὐδὲ εἰδωλολατρούντων ὑμῶν, οὕτε ἄλλο τι ποιούντων ἄπερ

> "Ινα δὲ σαφέστερον καὶ διεξοδικώτερον τὰ περὶ τούτων είπωμεν, άνωθεν πάλιν άρξώμεθα. Τρείς δουλείας ὑπέστησαν οἱ Ἰουδαίοι χαλεπωτάτας, καὶ ούδε μίαν χωρίς προρρήσεω; αύτοις επήγαγεν ή θεία δίκη, άλλά προλεχθήναι παρεσκεύασεν αύτοις καί τόπον και χρόνον και τρόπον και κάκωσιν και την ἐπάνοδον και τάλλα πάντα μετά πολλής ἀκριδείας. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν Αἰγύπτφ πρώτης διαλεγόμενος ό Θεός ούτως έφη τῷ 'Αδραάμ. Γινώσκων γνῶθι ὅτι πάροιχον έσται τὸ σπέρμα σου ἐν τ̞ἢ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια, τετάρτη δὲ γενεά ἐλεύσονται ὧδε. Περί δὲ τῆς δευτέρας είπεν Ίερεμίας. Ούτως είπε Κύριος. "Όταν μέλλη πληρούσθαι τη Βαδυλώνι ο' έτη, ἐπισκέψομοι ύμας, και επιστήσω εφ' ύμας τους άγαθους λόγους μου τοῦ ἀποστρέψαι εἰς τὸν τόπον ὑμῶν, καὶ ἐπιστρέψω την αίγμαλωσίαν ύμων, και άθροίσω ύμας έκ των έθνων πάντων και έκ των τόπων ύμων πάντων, οδ διέσπειρα ύμας έχει, φησί Κύριος. Και έπιστρέψω ύμας είς τὸν τόπον όθεν ἀπώχισα ὑμᾶς ἐχείθεν. Δύο μέν τοιαύτας δουλείας ό λόγος διά συντόμου ἀπέδειξε, μετά προφητείας έπελθούσας αὐτοίς, καὶ οὐχ ἀπλώς ούδε απροσδοχήτως. Λείπεται ούν δη λοιπόν την

Τίς ούν έστεν ή τρίτη; Ἡ ἐπὶ ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανούς. Έπειδή γάρ 'Αλέξανδρος ὁ τῶν Μαχεδόνων βασιλεύς Δαρείον καθελών είς έαυτον περιέστησε την άργην, τελευτήσαντος τούτου πολλοί μετ' έχείνον εγένοντο βασιλείς, ἀφ' ών είς καὶ ούτος ὁ 'Αντίογος μετά πολύν ύστερον χρόνον τό τε Ιερόν ενέπρησε, τά τε "Αγια των άγίων ηρήμωσε, τάς τε θυσίας καθείλε, τούς τε 'Ιουδαίους ὑπέταξε, καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν κατέλυσε πάσαν. Καὶ ταῦτα πάντα μετὰ ἀκριδείας άπάσης χοι μέχρι μιας ήμέρας προηγόρευτο παρά του Δανιήλ, και πότε έσται και πώς και παρά. τίνι και τίνι τρόπω, [Ρ. 229] και που τελευτήσει, και τίνα λήψεται μεταδολήν. Είσεσθε σαφίστερου

αὐτης ἀχούσαντες της ὁράσεως, & δελ παραδολής A amhages nomine arietis Darium regem Persarum ύμιν ό προφήτης άνήγγειλε. Κριδυ μέν καλεί του των Περσών βασιλέα Δαρείον, τράγον δε τον των Ελλήνων Αλέξανδρον, βασιλέα των Μακεδόνων. Τέσσαρα δή χέρατα λέγει τοὺς μετ' ἐχεῖνον ἀναστάντας, ἀφ' ὧν Εστερον χέρας αὐτὸς ὁ 'Αντίογος έφυ. Φησὶ γάρ . Είδον εν δράματι, καὶ ίδου κριός έστηκως, καὶ αὐτῷ χέρατα ύψηλά, χαὶ τὸ ἔν ὑψηλότερον τοῦ ἐτέρου. Καὶ τὸ ὑψηλὸν ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτων. Καὶ είδον τον κριών κερατίζοντα κατά θάλασσαν καὶ βορράν καὶ νότον, καὶ τὰ θηρία πάντα οὐ στήσεται ἐνώπιον αύτου, και ούκ ήν ὁ έξαιρούμενος έκ γειρός αύτου. Καὶ ἐποίησε κατά τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἐμεγαλύνθη. Την δύναμιν λέγει την Περσικήν, ή πάσαν ἐπέδραμε την γην. Είτα περί του Μακεδόνος 'Αλεξάνδρου διαλεγόμενός φησι Και ίδου τράγος αίγων Β ήργετο άπο Λιδός και έπι πρόσωπον πάσης της γης, και ούκ ήν άπτόμενος της γης. Και τῷ τράγω έχείνω χέρας έθεωρείτο άνά μέσον των δοθαλμών αύτου. Είτα λέγων την πρός Δαρείον προσδολήν καί συμδολήν αύτου γενομένην και την κατά κράτος νίκην, Ήλθε, φησίν, ὁ τράγος ἔως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα έχοντος, και ήγριώθη, και έπαισε τον κριόν, καί συνέτριψεν άμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἡν δ έξαιρούμενος έχ χειρός αύτου. Επειτα διηγούμενος την 'Αλεξάνδρου τελευτήν και την των τεσσάρων βασιλέων διαδοχήν, ἐπάγει λέγων Καὶ ἐν τῷ ἰσχῦσαι αύτον συντετρίδη το κέρας το μέγα, και άνέδη κέρατα τέσσαρα ύποχάτωθεν αύτου, εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ ούρανοῦ. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπὶ την 'Αντιόχου βασιλείαν έλθων, καλ δεικνύς ότι έξ ένδς ἐκείνων τῶν τεσσάρων ἐστὶ, πάλιν φησί. Καὶ έξηλθεν έπ τοῦ ένὸς Ισχυρόν, και ἐμεγαλύνθη περισσώς πρός νότον και πρός άνατολήν. Και σημαίνων ότι την Ἰουδαϊκήν πολιτείαν καθελεί, φάσκει · Καλ δι' αὐτὸν θυσία ἐταράχθη παραπτώματι, καὶ ἐγενήθη και κατευωδώθη αύτό. Και τὸ ἄγιον έρημωθήσεται, και γενήσεται περί την Ουσίαν άμαρτία. Τοῦ γάρ βωμοῦ καθαιρεθέντος καὶ τῶν ἀγίων καταπατηθέντων είδωλον έστησεν ένδον, καλ θυσίαν έπετέλει τοίς δαίμοσι παρανόμως. "Οθεν φησίν 'Ερβίρη χαμαί ή δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησε, καὶ εὐωδώθη. Είτα πάλιν έχ δευτέρου την αύτην βασιλείαν 'Αντιόγου Έπιφανούς λέγων καὶ την αίγμαλωσίαν καὶ την άλωσιν καὶ τήν ἐρήμωσιν τοῦ Ιεροῦ, προστίθησι καὶ τὸν D χρόνον.

Αρξάμενος γάρ ἀπὸ τῆς 'Αλεξάνδρου βασιλείας, αδθις πρός τῷ τέλει τοῦ βιδλίου καὶ τὰ μεταξύ πάντα διηγησάμενος όσα οἱ Πτολεμαΐοι καὶοἱ Σέλευκοι συββαγέντες άλλήλοις έποίησαν και οί στρατηγοί τούτωνείργάσαντο, τους δόλους, [Ρ.230] τὰς νίχας, τὰς στρατείας, τὰς μάχας, τὰς ναυμαχίας, τὰς πεζομαχίας, προϊών είς 'Αντίοχον τελευτά πάλιν, καὶ φησί. Βραχίονες έξ αὐτοῦ στήσονται, καὶ βεδηλώσουσι τὸ מֹץוֹמסְעִמ, אמוֹ עָבּדמסדֹקסטטנ דטׁעבּעוֹסּגנסעטע, דמֹק סטעין. θεις λέγων θυσίας και καθημερινάς, Και δώσουσιν είς αὐτὸν βδέλυγμα, καὶ τοὺς ἀνομοῦντας διαθήκην (του-

notat, birci Græcorum Macedonumque regem Alexandrum, 4 cornuum reges qui ei successerunt; de quibus posterius cornu enatum est, Antiochus nimirum. Verba ejus sunt : Vidi divinitus apparentem visionem. Ecce stabat aries cornibus elatis, quorum unum erat altero sublimius, 402 idque posteriore loco surgebat. Vidique eum cornibus ictum edentem adversus mare, aquilonem et austrum; neque ullum animal poterat ante cum subsistere, neque erat qui ab eo desenderet. Laque suo arbitratu agebat ac magnificus erat 48. His verbis exprimitur regnum Persicum, cujus potentia orbem terrarum pervagata est. Inde loquitur de Alexandro Macedone: Ecce autem hircus caprinus ingruebat a parte qua spirat Africus, super universam terram, neque tamen terram a tingebat; conspiciebaturque inter oculos ejus cornu exstans. Postea conflictum ejus cum Dario ac victoriam de eo describens: Venit, inquit, bircus iste usque ad cornutum illum arietem, et efferatus eum percussit, amboque ejus cornua contrivit, neque erat qui vim eius ab ariete defenderet. Inde Alexandri exitum depingens quatuorque regum successionem, hæc infert : Cum autem hircus magnam esset potentiam adeptus, magnum cornu ejus frangitur, atque infra illud erumpunt alia quatuor cornua spectantia ad quatuor plagas mundi. Porro ad Antiochi regnum perveniens, illumque monstrans ex uno illorumque quatuor cornuum exstitisse, rursum dicit: Et exiit de uno illorum cornu validum, ingensque factum est versus meridiem et ortum. Tum indicans ab eo Judaicam rem publicam abolitum iri, addit : lle peccato sacrificium conturLabit, contraque id rem prospere gessit, ac templum vastabitur, et loco 403 sacrificii erit flagitium 48. Nam Antiochus altari subverso sacrisque conculcatis in templo simulacrum statuit, ac contra legem dæmonibus sacrificavit. Ideo vates dicit : Et humi prostrata est justitia, contraque illam rem prospere gessit. Rursum deinde ipsum illud Antiochi Epiphanis regnum Judæorumque cladem et excidium atque vastationem templi referens, tempus etiam

Nam rursus, initio petito ab Alexandri regno, sub finem libri, eaque omnia persecutus oratione quæ ab eo Ptolemæi et Seleuci intestinis bellis congressi invicem facturi essent eorumque ductores, dolos, victorias, expeditiones, navalia et terrestria, prælia, progressus ad Antiochi usque regnum ita concludit: Et brachia ex eo exsistent, quæ sacrarium profanabunt, et juge sacrificium abolebunt atque polluent, et eos qui testamentum violant (hoc est, Judeos a lege deficientes) abducent in lubricitatibus suis atque transferent; superabitque eos popu-

àvo;

6:15

λέγο

oud:

TOIS

000

2001

200

चन्द

f pe

Est

xal

हे गड

TEN

Thy

thy

Ta.

Tak

πρ

05

Ta

τά

03

th

'A

π

ai

如

TO

T

×

7

7

X

j.

4

a I

lus qui Deum cognoscit (Maccabæos innuit et res Α τέστι τους παραδαίνοντας των Ιουδαίων · ἀπάξουσιν ξη a Juda Simone ac Joanne gestas), ac prudentes de populo multa intelligent. Atterentur autem cædibus et incendiis (incendium urbis rursum designat) et servitute ac direptionibus. Atque in suis angustiis modicum eis feretur auxilium (indicans eos inter sua mala respirare 404 posse et ex iis aliquatenus emergere). Et accedent iis multi in lubricitatibus, multique prudentum deficient, innuens etiam eorum qui stabant multos lapsuros. Deinde cliam causam refert cur Deus eos passus sit in tantas calamitates devenire: Ut, inquit, eos igne exploraret ac probaret et usque ad definitum tempus purgaret. Hoc indicat Deum ista fieri sivisse, uti cos expurgaret, et qui inter cos probi essent demonstrans ait : Agetque pro libito suo, exaltabitir, et siet magnisicus. Impietatem quoque ejus expressit: Superbe, inquit, Deo deorum obloquetur; et rebus secundis utetur, dum iræ finis fiat, ostendens Antiochum non a se ipso, sed propter Dei iram adversus Judæos conceptam tantum potentiæ adepturum. Inde pluribus verbis complexus quæ is mala Ægypto Palæstinæque injuncturus, quomodo rediturus, quo vocante et qua necessitate urgente, tandem etiam mutationem istarum rerum exponit, et quod Judæi istis omnibus cladibus puniti tandem auxilium consequentur, misso ad eos tutandos angelo. Eo, inquit, tempore exsurget Ad eum usque diem calamitatis tempus erit, quæ tanta ingruet quanta ab omni hominum memoria nulla fuit. Eo autem die magna servabitur multitudo, scripta in libro, id 405 est, ii qui salute digni sunt. Sed quod præcipue quærebatur, nondum demonstravimus, nimirum tempns malorum istorum. Nam sicut primæ calamitati 400 annos definivit Deus, secundæ 70, ita videawus an hic quoque certum tempus statuatur. 1.1 ergo invenimus in iis verbis quæ apud vatem sequentur. Postquam Danielus inaudivit de calamitatibus istis multis atque magnis, de incendio urbis, legis abrogatione et servitute populi, cupit tandem corum finem cognoscere, et si qua sit futura istorum malorum mutatio. Itaque D sie interrogat: Domine, quis horum erit finis ? Et respondetur : Vade, Daniele, quia sermones isti usque ad exitum temporis obsignati sunt 47. Ita obscuritas dictorum innuitur. Additurque causa cur permissum sit ea mala incidere : Donec, inquit, eligantur atque igne perpurgentur multi, et impli impie agent, neque sapient scelesti, prudentes autem sapient. Inde tempus nominat, quamdin mala istaessent Judæos pressura : Ab eo, inquit, tempore, quo sacrificium juge mutatum fuerit. Juge seu assiduum sacrificium vocatur quotidianum: quotidie enim Judæi mane ac vesperi solebant Deo rem sa-

δλισθήμασι μεθ' έαυτών και μεταστήσουσι, και λα'; γινώσκων τον Θεόν αύτου κατισγύσουσι (τά ἐπὶ τῶν Μαχχαδαίων λέγων και τὰ ἐπὶ Ἰούδα και Σίμωνος και Ίωάννου), και οί συνετοί λαού συνήσουσιν είς πολλά, Και άσθενήσουσιν έν φομφαία και έν φλογί· τὸν έμπρησμόν της πόλεως έξηγούμενος, πάλιν, καὶ ἐν αίχμαίωτία και έν διαρπαγή ήμερών, και έντώ άσθενήσαι αὐτοὺς βοηθήσονται βοήθειαν μικράν, ἐμφαίνων ότι μεταξύ των κακών έκείνων δυνήσονται άναπνεύσαι καλ άνενεγκείν έκ των κατειληφότων αύτους δεινών, και προστεθήσονται πρός αυτούς πολλοί ἐν όλισθήμασι, καὶ ἀπὸ τῶν συνιόντων ἀσθενήσουσι δειχνύς ότι πολλοί και των έστώτων πεσούνται. Είτα καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἡν συνεχώρησεν αὐτούς ostenderet. Deinde ejusdem Antiochi potentiam B δ Θεδ; έν τοσούτοις κακοίς γίνεσθαι. Τίς δὲ αῦτη; Τοῦ πυρώσαι, φησίν, ἐν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἐκλέξασθαι καὶ τοῦ ἐκλευκάναι ἔως καιροῦ πέρας. Ταῦτα γάρ, φησίν, ό Θεός συνεχώρησεν ώστε αὐτοὺς ἐχχαθάραι καὶ δείξαι τούς εν αὐτοίς δοχίμους. Είτα διηγούμενος αύτοῦ ἐχείνου την δύναμιν ἔφη. Καὶ ποιήσει χατά τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ὑψωθήσεται καὶ μεγαλυνθήσεται. Καὶ μέντοι καὶ τὴν βλάσφημον αὐτοῦ γνώ. μην λέγων προσέθηκεν ότι έπλ τον Θεόν των θεών λαλήσει ὑπέρογκα καὶ κατευθυνεί μέγρι συντελεσθή. ναι την όργην, δειχνύς ότι ούχ άπὸ της οίχείας γνώμης, άλλά διά την δργήν του Θεού την χατά των Ίουδαίων ούτως έχεῖνος έχράτει καὶ Ισχυέν. Εἰπών ούν δι' έτέρων πλειόνων όσα κακά έργάσεται την Michaelus magnus princeps, patronus populi tui. c Αίγυπτον καί την Παλαιστίνην, καί πως έπανήξει καί τίνος καλούντος, και ποίας αίτίας καταναγκαζούσης λέγει λοιπόν καλτήν μεταδολήν των πραγμάτων τούτων, και ότι δίκην δόντες οι Ἰουδαίοι διά τούτων άπάντων τεύξονταί τι ος άντιλήψεως, άγγέλου πεμφθέντος είς την έχείνων βοήθειαν. Έν τῷ χαιρῷ γάρ, φησίν, έχείνω αιαστήσεται Μιχαήλ ο μέγας άρχων, ο έφεστηχώς έπὶ τοὺς υίοὺς τοῦ λαοῦ σου. Καὶ Εσται χαιρός θλίψεως οίος ού γέγονεν άφ' ού γεγένηται έθνος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἔως τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνψ σωθήσεται λαὸς πολύς ὁ γεγραμμένος ἐν τη βίδλω, τουτέστιν οι σωτηρίας δυτες άξιοι. 'Αλλά τό ζητούμενον ούπω καὶ νῦν ἀποδέδεικται. Τί δή τουτό έστιν; "Οτι καλ χρόνους ώρισεν έν τοίς κακοίς τούτοις, ώσπερ έχει έτη τετρακόσια, και μετά ταύτα εδδομήχοντα. "Ιδωμεν τοίνυν καὶ ένταύθα εί τινα χρόνον ὁρίζει. Ποῦ δὴ τοῦτο Εστιν εύρειν; Έν τοις μετά ταυτα λεχθησομένοις. Έπειδή γάρ τὰ πολλά και μεγάλα ήκουσε κακά, τὸν ἐμπρη. σμόν της [Ρ. 231] πόλεως, την ανατροπήν του νόμου, την αίχμαλωσίαν, έπιθυμεί λοιπόν τό τέλο; αὐτῶν μαθείν, καὶ εἴ τις ἔσται τῶν συμφορῶν τούτων μεταβολή. Καὶ διερωτών έλεγεν ούτως · Κύριε, τί τὰ ἔσχατα τούτων; Καὶ είπε · Δεῦρο Δανιήλ, ότι έμπεφραγμένοι είσιν οι λόγοι έως καιρού πέρας, τό άσαφές των είρημένων αίνιττόμενος. Είτα και την αίτίαν της συγχωρήσεως των κακών. "Εως αν έκλεγώσι και έκλευκανθώσι και πυρωθώσι πολλοί, και

δείς, καὶ νοήμονες νοήσουσεν. Είτα τὸν καιρὸν προλέγων όσου μέλλει κατέγειν αύτους τά δεινά, φησίν . 'Από καιρού παραλλάξεως ἐνδελεχισμού · ἐνδελεχιoud; δε εκαλείτο ή καθημερινή θυσία · το γάρ ενδελεχές το πυκνόν και συνεχές έστιν. "Εθος γάρ ξυ τοίς Ίουδαίοις και έν πρωί και έν έσπέρα και καθ' έκάστην ήμέραν τω Θεώ θύειν, και διά τούτο ή θυσία έχείνη ἐνδελεχισμός ἐλέγετο · Καὶ ἡλλαξε. Διά τούτό φησιν ὁ ἄγγελος ὅτι ἀπὸ χαιροῦ τῆς ἀλλάξεως του ένδελεχισμού, τουτέστιν άπό της καταλύσεως τής θυσίας, είσὶ δὲ ἡμέραι ,ασμ', δπερ ἐστίν ἔτη τρία ήμισυ. Είτα δηλών ότι καὶ λύσις τών κακών τούτων Επται καλάπαλλαγή, ἐπήγαγε. Μακάριος ὁ ὑπομείνας χαί φθάσας είς ημέρας ,ατλε', ταίς ,ασλ' με' προθείς, έπειδή εν μηνί και ήμισυ μηνός την συμδολήν συνέδη γενέσθαι, εν ή γέγονε καθαρά ή νίκη και ή πανπροδόντας την εὐσέδειαν καὶ τῆς ἀνέσεως τυχόντας. "Αρά τι τούτων σαφέστερον γένοιτ' ἄν;

"Ωρα δή λοιπον έπε το ζητούμενον έλθεζν και την Β παρούσαν αίγμαλωσίαν και δουλείαν, δι' ήν και πάντα κεκινήκαμεν ταύτα. "Ότι μέν ούν αί τρείς προανηγορεύθησαν αίχμαλωσίαι, ή μέν έτη έγουσα υ', ή δὲ ο', ή δὲ τρία ήμισυ, ἰχανῶς ἐντεῦθεν ήμίν, ώς οξόν τε, ἀποδέδειχται. Φέρε δη λοιπόν και περί ταύτης εξπωμεν. "Οτι γάρ και περί τῆς ἐσχάτης τετάρτης καλ τελευταίας προανεφώνησεν ό προφήτης ούτος, αύτον παρέξομεν τον Ίωσηπον μάρτυρα, τον τά έχείνων φρονούντα. Έπειδή γάρ είπε τά περί τῆ; 'Αντιόχου αίχμαλωτίας και μάρτυρα τὸν προφήτην παρήγαγεν, ἐπάγει καί περί ταύτης, καί φησι · Τὸν αὐτόν γέ τοι τρόπον Δανιήλ και περί τῆς Τωμαίων ήγεμονίας ανέγραψε, και ότι όπ' αύτων έρημωθήσεται, τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται. Σύ δέ μοι σκόπει το φιλάληθες τοῦ ἀνδρὸς, ος εί C καί 'Ιουδαΐος ήν, άλλ' ούκ ήνέσχετο ζηλώσαι την Πουδαϊκήν φιλονεικίαν τε καλ ψευδηγορίαν. Είπων γάρ ότι έρημωθήσεται τὰ Ίεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται, [Ρ. 232] Εγραψεν, ότι δέ στήσεταί που τά τῆς ἐρημώσεως οὐκέτι προσέθηκεν, ἐπειδή μηδέ τὸν προφήτην εὖρε τοιοῦτόν τι προσθέντα. Ποῦ τοίνυν είπε Δανιήλ ότι ὁ ναὸς ἐρημωθήσεται; "Αχουσον. Έπειδή γάρ την προσευχήν έχείνην την έν σακκφ καὶ σποδῷ ἐποιήσατο, ήλθε Γαδριήλ πρός αὐτὸν, καί φησιν 'Εδδομήκοντα ἐδδομάδες συνετμήθησαν έπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν άγίαν. Ίδου και ένταυθα χρόνος είρηται ου της αίχμαλωσίας, άλλά μεθ' όσον χρόνον έμελλεν ή αίχμα ωσία άπαντήσεσθαι. Είτα πάλιν φησίν άχρι δέστερον. Και γνώση και συνήσεις άπο εξόδου λόγων του άπο- D κριθηναι και του οίκοδομήσαι Ίερουσαλήμ, έως Χριστού ήγουμένου, έδδομάδας ζ' καὶ έδδομάδας ξβ'. Ένταῦθά μοι νουνεχῶς πρόσεχε · τὸ γὰρ πᾶν ἐνταῦθά έστι το ζητούμενον. Έδδομάδες ούν ζ' καλ εδδομάδες ξβ' υπγ' έτη είσίν. 'Εδδομάδας γάρ ούχ ήμερῶν ένταῦθα λέγει, οὐδέ μηνών, άλλ' ἐδδομάδας ἐνιαυτών. 'Από δὲ Κύρου έπλ 'Αντίοχου τον 'Επιφανή καλ την αίγμαλω. σίαν έχείνην έτη είσι ,τιδ'. Είτα διδάσχων ήμα;

άνομή σουσιν άνομοι, και ού συνή σουσι πάντες άσε- A gram facere. Ab ejus ergo mutatione, bec est ab ejus abolitione, dies sunt 1290, nimiram anni 3 s. Deinde malorum istorum finem fore infert : Beatus qui perfert et sustinet usque 406 ad dies 1335, addens prioribus dies 45: nam mense toto et dimidio exacto pugna est commissa solidaque victoria parta et omnibus malis prorsus liberati Judæi. Dicens enim, Beatus qui perfert et sustinet dies 1333, liberationem a malis declara vit. Neque simpliciter eum vocat beatum qui ad eum usque diem pertigetit. Nam multi etiam impii mutationem istam viderunt; neque tamen eos felices dicit, sed eos tantum qui in istis calamitatibus patientia usi pietatem non prodiderunt, atque tunc sublevati sunt. Hisne aliquid evidentius dici potest?

τελής των επιχειμένων καχών απαλλαγή. Είπων γάρ, Μακάριος ὁ ὑπομείνας καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας μτλε', την άπαλλαγην εδήλωσε. Και ούχ άπλως είπεν · Ο φθάσας. Έπειδη γάρ πολλοί των άσεδησάντων είδον την μεταδολήν, ούχ έχείνους μαχαρίζει, άλλά τους έν τοίς χαιροίς τῶν χαχῶν ὑπομείναντας καὶ μή

Tempus ergo est ut ad restitutum revertamur, cujus gratia bæc adduximus, et de ultimo Judæorum exsilio dicamus. Satis enim perspicue demonstravimus trium priorum calamitatum tempora expresse prædicta fuisse, annorum 400, annorum 70, annorum 3 s. Dicamus ergo etiam de quarta : nam de hac etiam quarta atque postrema Danielum vaticinatum, vel Josephum, hominem ah ipsorum partibus, testem citare licet. Com enim de excidio Antiochico locutus Danieli testimonio sua confirmasset, de quarto sic infert : Eodem modo Danielus etiam de Romanorum imperio vaticinatus est, Hierosolymam ab iis vastatum templumque aversum iri. Ac mihi veritatis studium in eo viro considera, 407 qui tametsi Judæus erat, Judaicom tamen contendendi et mentiendi libidinem imitari noluit. Cum enim excidium urbis et templi scripsisset, non addit quando ei calamitati finis sit futurus, quia ipsum quoque vatem nihil tale addidisse videbat. Audi vero ubi Danielus vastationem templi prædixerit. Postquam sacco indutus et cinere conspersus Deum deprecatus fuit, venit ad eum Gabrielus, ac dicit : 70 septimanæ deciduntur populo tuo, et urbi sanctæ. Ecce tempus quo non ipsius calamitatis mora, sed quando esset futura ea designatur. Mox expressius ait : Cognosces atque intelliges, ab exitu sermonis, cum decretum fiet de instauranda Hierosolyma, usque ad imperium uncti, erunt septimanæ 7 et septimanæ 62. Atque hic mihi diligenter animum adverte : hic enim est id quod quæritur. Septimanæ 7 et aliæ 62 annos redigunt, 433 : non enim dierum, non mensium, sed annorum septimanæ intelliguntur. Jam a Cyro usque ad Antiochum Epiphanem et urbem ab eo captam anni sunt 394. Docet porro nos, a quo initio anni sint numerandi : non a die reditus, sed a publicatione decreti de instauranda urbe. Atqui non Cyro, sed Artaxerxe demum Longimano regnante ea est refecta. Nam a reditu Judæorum supervenit Cam-

προ

Tau

210

TIM

θεμ

עטע

200

ETU

Dov

πα

viin

200

ver

70

xa

Thi

'le

70

Mi

àp

Oa

×a

TO

10

CO

110

vi

vi

170

60

73

77

εĬ

u

60

εi

77

ô

M

-

byses, deinde Magi, post cos Darius Hystaspis filius, A πόθεν άριθμείν δεί, ότι οὐκ ἀπό της ήμέρας τῆς inde Xerxes Darii filius et Artabanus, tandem 408 Artaxerxes Longimanus regno Persico est potitus. Lius regni anno vicesimo Neemias profectus urbem reparavit; quod Esdras nobis accurate narrat. Inde si numeremus annos 483, prorsus ad excidium ejus pertingemus. Sicut rursum his verbis testatur Josephus : urbis autem et templi vastationem secundum Danielicum, oraculum evenire contigit ante annos 408. Propterea, inquit, adificabitur platea et murus. Cum ergo refecta fuerit urbs suamque formain receperit, tunc incipe numerare 70 septimanas; quibus finitis, delebitur unctio et cessabit judicium, uti prius diximus. Enimvero post excidium urbis, quod Vespasiano et Tito imperantibus fuit, Adriano imperante, Judæi collecti irrito contra Deum conatu aggressi sunt rem publicam pristinam instaurare. Sed Adrianus eos armis domuit, urbemque funditus evertit, et reliquias ejus omnes abolevit : aliamque inde ibi urbem condens de suo nomine Æliam dixit. Itaque Christus post Antiochi tempora exhibitus et futurum excidium præcidens, ostendensque de co Danielum esse vaticinatum, ait : Cum videbitis abominandum vastitatis signum, de quo Danielus vates locutus est, stare in loco sancio, qui legit, animum advertat. Quia enim omne simulacrum et effigies humana a Judæis abominatio dicitor, per ambages illam statuam innuens, simul et quando et a quo urbs esset exscindenda etiam Josephi testimonio docuimus. Quid ergo Judæis superest quod dicant? quando vates calamitatum simul tempora prædicentes definita, hujus nullum terminum constituerunt, sed contra vastitatem eam usque ad finem mundi duraturam pronuntiaverunt. Satisque est a nobis demonstratum, si quidem finis esset futurus huic ultimo exsilio, vates divinos cum fuisse prædicturos et nequaquam silentio praterituros. Quippe superiores miserias omnes cum ita prædixerint ut simul spatium quod duraturæ essent definirent, modosque et tempora exprimerent, sicuti ex Scriptura docuimus, huic ultimæ nemo eorum tempus constituit. Id quidem urbis et rei publicæ fore excidium, addito quot annos post reditum Bahylone id eventurum esset, vaticinatus est D Danielus : finem autem istis malis aliquem fore neque ille neque quisquam omnino vatum prædixit: imo, uti diximus, contrarium pronuntiaverunt, usque ad finem mundi in istis miseriis futuros Judæos. Idque admodum consentaneum fuit; et tantum ab illo excidio temporis elapsum iis testimonium perhibet, quo toto ne vestigium quidem ullum aut principium bonæ mutationis sese ostendit. Et quidem Judæi sæpe conati templum reficere sub Adriano, Constantino et Juliano, prohibiti sunt, primum quidem a militibus, sub Juliano autem igni ex fundamentis erumpente corumque intempestivum atque impium conatum avertente. Dicant vero nobis quidnam causæ 410 sit, quod et in Ægypto

έπανόδου, άλλ' άπὸ έξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθήναι καί του οἰχοδομήσαι Ίερουσαλήμ, θύχ ἐπὶ Κύρω ἐλ ώχοδομήθη, άλλ' ἐπὶ τοῦ 'Αρταξέρξου τοῦ μακρόχειρος. Μετά γάρ την κάθοδον ἐπανηλθε Καμδύσης, είτα οἱ Μάγοι, καὶ μετ' ἐκείνους Δαρείος 'Υστάσπου. μεθ' δυ Ξέρξης ό Δαρείου καὶ 'Αρταβάνης. Είτα 'Αρταξέρξης ὁ Μαχρόνειο ἐβασίλευσε της Περσίδος έν τῷ κ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Νεεμίας ἀνελθών την πόλιν ανέστησεν, άπερ ό "Εσδρας αχριδώς ημίν διηγήσατο. "Αν τοίνυν έντεῦθεν τετρακόσια όγδοήχοντα τρία θώμεν έτη, ήξομεν πάντως έπὶ την χατασκαφήν ταύτης, ώς και Ἰώσηπος αύθις μαρτυρεί λέγων. Την δε της πόλεως και του ναου ερήμωσιν συνέδη γενέσθαι κατά την Δανιήλ προφητείαν, πρό υ' καὶ η' γενομένην ἐτῶν. Διὰ τοῦτό φητιν : Οἰκοδομηθήσεται πλατεία καλ περίτειχος. Έπειδάν ούν άναστή και το οίκειον απολάδη σχήμα, άπ' έκείνου τάς ο' έδδομάδας άρίθμει. Μετά δὲ τὰς έδδομάδας έξολοθρευθήσεται γρίσμα, και κρίμα ούκ έσται έν αὐτῶ, καθὸς προείρηται. Μετά γάρ την Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου γενομένην ἐρήμωσιν ἐπὶ ᾿Λοριανοῦ συστάντες οί Ἰουδαίοι ἐσπούδαζον ἐπὶ τὴν προτέραν. πολιτείαν Επανελθείν οἱ μάταιοι θεομαγούντες. Χειρωσάμενος δή αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν πόλιν πᾶταν καταστρέψας και τὰ λείψανα άφανίσας πάντα, και μετά ταύτα αύτην άνεγείρας, Αίλίαν αύτην προσηγόρευσε κατά την αύτου Επωνυμίαν. "Όθεν ὁ Χριστός μετά 'Αντίογον τὸν Ἐπιφανή παραγενόμενος. 409 monstravit. Atque id de Romanis esse dictum, C καλ προαναφωνών την μέλλουσαν έσεσθαι αίχμαλωσίαν, και δεικνύς ότι ό Δανιήλ περί αὐτῆς προείπε, φησίν " Όταν [Ρ. 233] ίδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρηθέν διὰ Δανιήλ προφήτου, έστως έν τόπω άγίω, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω. Έπειδή γάρ άπαν εξοωλον και παν έκτύπωμα άνθρώπου βδέλυγμα παρά τοῖς Ἰουδαίοις ἐχαλεῖτο, αἰνιγματωδῶς ἐμφαίνων τον ανδριάντα έχεινον, όμου και πότε και ύπο τίνος Εσται ή αίγμαλωσία προανήγγειλεν. "Οτι δέ περί των 'Ρωμαίων είρηται ταύτα, και 'Ιώσηπος μαρτυρεί, χαθώς προέφημεν. Τίς οδν αὐτοῖς ὑπολείπεται λοιπόν λόγος; "Όταν τὰς μέν αίχμαλωσίας οί προφήται φαίνωνται μετά διωρισμένων γρόνων είπόντες, ταύτη δὲ μηδένα χρόνον όρισαντες, άλλά τούναντίον εἰπόντες ὅτι μέχρι συντελείας ἔσται ἡ ἐρήμωσις. "Οτι μέν εί τέλος ή παρούσα ξμελλε δουλεία λήψεσθαι, και τουτο αν προείπον οι προφήται και ούκ έσίγησαν, Ικανώς ἀπεδείξαμεν, τὰς αἰχμαλωσίας άπάσας μετά προβρήσεως δείξαντες ἐπενεχθείσας αύτοις · έχάστης γάρ τούτων και τρόπους και γρόνους προαναχηρυχθέντας διά των θείων Γραφών ἀπεδείξαμεν. Τή παρούση δὲ οὐδείς προφήτης ώρισε χρόνον, άλλ' ότι μέν ήξει και έρημώσει πάντα καί μεταστήσει την πολιτείαν, και μετά πόσον χρόνον της έχ Βαδυλώνος έπανόδου συμδήσεται, προείπεν ό Δανιήλ, ότι δὲ τέλος έξει καὶ στήσεταί που τὰ κακά ταύτα, ούι' έχεινος έδήλωσεν ούτ' άλλος τις προφήτης, άλλά και τούναντίου, ώς εξρηται, προεξπου ότι έως συντελείας καθέξει αύτους ή ταλαιπωρία αύτη. Καλ μάλα είχότως . και γάρ μαρτυρεί τοίς είρημένοις ο

τοσούτος διαγενόμενος γρόνος και ούτε ίγνος ούτε A tantum tempus in magnis miseriis versatos Deus προοίμιον χρηστής μεταδολής ενδειξάμενος, καλ ταύτα πολλάχις έπιγειρησάντων αύτων άναστήσαι τὸν ναὸν, ἐπὶ ᾿Αδριανοῦ καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἰουλιανού, και διακωλυθέντων πρώτον μέν ύπο στρατιωτών. υστερον δε έπι του παραβάτου πυρός των θεμελίων έχπηδήσαντος και κατασγόντος αὐτοὺς τῆς άχαίρου φιλονειχίας τε καλ παραδάσεως. "Οθεν τοίνυν λεγέτωσαν ήμιν, τίνος ένεκα εν λίγύπτω μέν τυπούτον διατοίθαντες γρόγον έν χαχουγία έλέους έτυγον, και είς Βαδυλώνα πάλιν άπενεγθέντες έπανηλθον είς τὰ ίδια, καὶ ὑπ' 'Αντιόγου τοσαύτα κακά παθόντες αύθις πρός τὸ πρότερον ἐπανηλθον ἀξίωμα, νῦν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον γεγένηται, ἐλοτεντακοσίων ἐτῶν, νῦν δὲ χιλίων ἐξ ἐκείνου διελιοντων οὐδὲ αἴνιγμα τοιαύτης μεταδολής δρώμεν φαινόμενον οΐον η τὸ πρότερον. Εί δὲ τὰς άμαρτίας αὐτῶν προδάλοιντο, καὶ εἴποιεν, Ἐπεὶ ἡμάρτομεν τῷ Θεῷ, διὰ κοῦτο οὐκ ἀπολαμβάνομεν την οίχείαν γώραν, πόλιν δ' αν είχότως αύτους έρησομαι · Διά τὰς άμθρτίος ύμων, δ Ίουδαΐοι, έξω της Ίερουσαλήμ διατρίδετε γρόνον τοσούτον; Καὶ τί τὸ καινὸν καὶ [Ρ. 23] παράδοξον: Μή γάο νον εν άμαρτίαις ζήτε μόνον, παρά δε την άργην εν δικαιοσύνη καλ κατορθώμασιν; Ούκ άνωθεν και έξ άρχης συνανετράφητε παρανομίαις; Ούγι της θαλάσσης σχιζομένης και των πετρών βηγνυμένων χαί τοσούτων θαυμάτων γινομένων περί της έρήμου προσεχυνήσατε μόσχω; Ού τον Μωϋσέα λίθοις βάλλουτες και έτέροις μυρίοις τρόποις άνελειν έπεγειρήσατε πολλάκις, και τον Θεόν παρωργίζετε βλασοημούντες; Ού τῷ Βεελφεγώρ ἐτελέσθητε; Ού τούς C υίους ύμων και τάς θυγατέρας έθύσατε τοίς δαιμονίοις καὶ τοὺς άλλοτρίους θεοὺς ἐθεραπεύσατε; Οὐ παν είδος άμαρτίας και κακίας έπεδείξασθε; Πώς ούν ύμας ούκ άπεστράφη τότε ὁ Θεός, άλλά μετά τάς παιδοχτονίας και τάς είδωλολατρίας, μετά τήν πολλήν άγνωμοσύνην, καλ προφήτας άφηκε παρ' ύμιν είναι διαφόρους, και σημεία είργάζοντο και θαύματα παράδοξα; Τίνος ούν Ένεκεν πάλαι μεν άσεδούντες και μυρία διαπραττόμενοι δεινά τοσαύτης εύνοίας άπηλαύσατε παρά Θεού και προστασίας και προμηθείας, νύν δὲ ούτε είδωλολατρούντες ούτε παιδυκτονούντες έν αίχμαλωσία καλ ταλαιπωρία διάγετε; Μή γάρ Ετερος ήν Θεός τότε και Ετερος νον; Ούκ αὐτός ἐστι καλό ἐκεῖνα οἰκονομῶν καλ ταῦτα νῦν ἐργα- Β ζόμενος; Διά τί, ότε μείζω μέν ήν τὰ άμαρτήματα, πολλή δόξα ύμεν ήν παρά Θεού, ότε δὲ ἐλάττενα πλημμελείτε νύν, παντελώς ύμας απεστράφη και άτιμία παρέδωκεν άπεράντψ; 'Αλλά κάν ύμεζς σιγήσητε, οἱ λίθοι κεκράξονται. Έπειδή γάρ κατά του Δεσπότου τάς χείρας έξετείνατε, διά τούτο ούχ έσται ύμιν διόρθωσις ούδε συγγνώμη λοιπόν ούδε ἀπολογία. Τότε μεν γάρ είς δούλους ήν τὰ τολμώ. μενα, νῦν δὲ πάντα ἐχεῖνα τὰ παλαιὰ σαφῶς ἀπεχρύψατε διά της είς τὸν χοινον Δεσπότην Χριστον μανίας. "Οθεν και μειζόνως κολάζεσθε, και ούδ' ούτως απέχεσθε της πατρική; έμθροντησία; τε καλ λύσσης, πλάνον αὐτὸν καὶ παράνομον ἀποκαλοῦντες. Εί γοῦν πλάνος ἦν ὁ Χριστός, ώς φατε, καὶ παράνο-

miseratus est, et in Babylonem captivi abducți inde in patriam reducti sunt, et tot malis ab Antiocho affecti tamen pristinam recuperarunt dignitatem. nune autem tale nihil fit, sed 500, imo 1000 jam exactis ab excidio annis ne speciem quidem ullam priorum mutationum vídemus? Quod si peccata sua causentur, dicantque ideo sibi patriam non reddi, quia delictis suis Deum offenderint, hand abs re fuerit ita eos rogare: Propter peccata vestra, o Judæi, tanto tempore Hierosolyma extorres degitis? Ouid hoc novi et inauditi est? scilicet antiquitus iuste vixistis et officii rationes tenuistis, ac nen jam inde ab initio innumera inter delicta vitam egistis? nonne cum et mare scindi et saxa rumpi totque alia miracula vidissetis in solitudine, tamen vitulum adoravistis? Nonne Mosen lapidibus obruere multisque alijs modis interficere sæpenumero aggressi estis? Nonne Deum implis dictis irritastis? Nonne Beelphegori initiati estis? Nonne filios et filias vestras dæmonibus immolagtis? Nonne alienos deos coluistis? Nonne omne flagitiorum ac malitize genus exercuistis? Qui fit ergo quod tunc Dens vos non est aversatus, sed post infanticidia vestra, p impios deastrorum cultus, post extremam ing tudinem cum vates vobis misit varios, 411 tum miracula et prodigia inusitata edidit? Cur olim tanta impietate obstricti et tot flagitiis ac sceleribus cooperti Deum ita benevolum propitium atque tutorem habuistis, nunc autem neque impio cultu neque infantium ciede eum irritantes in servifute et miseriis vitam degitis? Nisi fortassis alius nunc est quam quondam Deus, neque idem et illa et hæc egit. Alioqui cur vos tanto in pretio habuisset, cum graviora committeretis peccata, nune vero cum minus delinquitis, omnino aversatus infinitæ ignominiæ exponeret? At enim vobis tacentibus vel lapides vociferabuntur. Ex quo enim manus Domino intulistis, porro neque correctio vobis religna est neque venia neque defensioni locus est. Nam priores vestræ injuriæ in servos erant profectæ a vobis : Christo autem per insaniam necando priora vestra scelera novi magnitudine oblitterastis. Ea de causa nunc gravioribus suppliciis afficimini. Et tamen ne sic quidem majorum vestrorum væcordiam atque rabiem deponitis, sed etiamnum Christum impostorem atque legis violatorem appellatis. Qui si talis suisset qualem vos dicitis, propter necem ei illatam vos majori etiam quam ante in existimatione esse conveniebat. Si enim Phinees uno legis violatore trucidato iram Dei, quæ contra totum exarserat populum, placavit (stabat enim, ait Seriptura, Phinees, et placabat Deum, ac desiit occidio, eaque res illi justitiæ loco imputata est), quanto magis vobiscum ita agi debuit, si quidem is quem in crucem 412 egistis legis erat violatior? Audes tamen adhue quærere unde constet Deum vos omnino aversari, cum quidem res ipsa clamet, et vocem tuba clariorem edat urbis excidium, templi

27

TO

üx

ga:

00

êus

EV

xa

où.

πα

va

TO

ui

φŋ

70

Eli

2é

ET:

Σο

vh

πí aù

00

la λE

200

πά

0ε

91

TÀ

OB

TO

00

Tù

ta

àg

ů,

TO

τέ

751

τέ

200

6)

GE

हेज

È

vastatio, et religua omnia. Ab hominibus, aunt, A μος, έγοξο μάλλου όμας εδδοχιμήσαι, ότι αύτω non a Deo ista sibi mala imposita. Quodsi non ira Bei, sed homines horum essent malorum auctores. utique excidium ea finisset, neque ultra ignominiæ έπαυσεν (Εστη γίρ Φινεές καὶ εξιλάσατο, καὶ εκόπε-

σεν ή θραύσις, καλ έλογίσθη αύτι είς δικαιοσύνην), atque miseriæ ventum esset. πολλό μ άλλον ξω' ύμων ξόει τούτο γενέσθαι, εί γε παράνομος ήν ό ύω' ύμων σταυρωθείς. Και πόθεν δήλου, φησίν, δτι τέλεον ἀπεστράφη ύμας ὁ Θεός; Των πραγμάτων αύτων βοώντων και σάλπιγγος λαιπροτέραν ἀφιέντων φωνήν διά της καταστροφής της πόλεως, διά της έρημώσεως τοῦ ναοῦ, διά των άλλων άπάντων. 'Αλλ' άνθρωποι, [Ρ. 255] φησίν , ἐπήγαγον, ούν ὁ Θεός. Εί γοῦν ἀνθρώπων ἔργα ταῦτα καὶ οὐχὶ τῆς ὁργῆς τοῦ Θεοῦ, ἔξει μέχρι τῆς άλώσεως τὰ ὑμέτερα στῆναι καὶ μἡ περαιτέρω προελθείν

ύμιν την άτιμίαν και κάκωσιν. Verum esto ita uti dicitis, ac muros, urbem et altare dejecerint homines : num et homines hominum vi existere cessaverunt? num homines gratiam Spiritus aliaque apud vos magnifica aboleverunt? Cuius generis est, quod nunc neque, ut p quondam, vox a propitiatorio effertur, neque sua unctioni constat efficacitas, neque lapis sacerdotis doret. Nam Judaica religio sua principia non omnia de rebus terrestribus habebat, sed pleraque et præcipua cœlitus : exempli causa, sacrificia Deus præscripserat; atque ara quidem, ligna, culter et sacerdos terrena erant, ignis autem qui in adyto arsurus et sacrificium consumpturus erat, cœlitus habebat ortum: non enim homo ignem templo inferebat, sed flamma de cœlo lata sacrificium perficiebat. Item si qua de re certiores fieri cuperent, inter Cherubinos et propitiatorium vox quadam edebatur futura prædicens. Eodem modo de lapide qui supra pectus sacerdotis summi pennomen 413 patefactionis. Itemque si quis inungeretur, gratia Spiritus in eum insiliebat et oleum resiliebat. lisque rebus vates erant administri, ac sæpe nebula et fumus adytum occupaverunt. Ne igitur pro impudentia vestra, calamitates vestras hominibus acceptas ferretis, non urbis modo et templi excidium fieri Dens permisit, sed et eas res quarum de cœlo principia erant e medio sustulit. Cur enim nunc et prophetis et omnibus istis divinis rebus destituimini? Nonne in promptu est id fieri, quia Deus vos aversatur ? Unde, dicis, id liquet? Inde quod quondam admodum impii fuistis: nunc autem post cruci affixum Christum, cum videamini rectius vivere, graviores penditis pænas, nihilque priorum bonorum vobis adest ; D neque vero unquam aderit, quemadmodum civinæ prædictiones perspicue ostendunt. Vultisne at plures ctiam vates contra vos ad auxilium advocemus, qui diserte pronuntient finem esse rerum vestrarum, nostras res florituras, ac per totum orbem propagatum iri præconium, aliumque sacrificandi modum instituendum, vestro sublato? Sane non producam testem Isaiam aut Jeremiam aut alios qui ante Babylonicum vixerunt exsilium, ne ca impleta fuisse dicatis quæ illi mala minati sunt: sed Malachiam, qui post vestrum ex Babylone reditum et urbis instaurationem evidenter de vestris rebus est vaticinatus. Is ergo cum Ju-

Πλήν έστω χατά τον υμέτερον λόγον, ότι τά τείγη κατέστρεψαν άνθρωποι και την πόλιν καθείλου και τον βωμον ανέστρεψαν · μή και τους ανθρώπους δν. θρωποι κατέπαυσαν : μή καὶ τήν τοῦ Πνεύματος χάριν καὶ τάλλα τὰ σεμνά τὰ παρ' ὑμῖν αὐτὰ κατέλυσαν, οξον τὸ φωνήν έχ τοῦ Ιλαστηρίου φέρεσθαι, τὴν בות דש אףוֹשְעמשנו עציטְעבּיאים בֹעבּףיְצוּמע, דאָש בֹאוֹ דוֹש λίθον του ίερέως δήλωσιν; Και γάρ ή Τουδαϊκή πολιτεία ούγι κάτωθεν είγε τὰς ἀργάς ἀπάσας, ἀλλά τάς πλείους και σεμνοτέρας άνωθεν έκ των οθρανών, Οξόν τι λέγω. Θυσίας γίνεσθαι συγγωρήσας, ό μέν βωμός ήν κάτω και τά ξύλα και ή μάχαιρα και ό ίερευς, τὸ δὲ πῦρ τὸ μέλλου ἐν τρῖς ἀδύτρις τρῖς ἐχείνοις ἱένοι καί δαπανάν τὰς θυσίας άνωθεν την άρχην είχεν. ού γάρ άνθρωπος είς τὸν ναὸν είσηγε πῦρ, άλλά φλόξ άνωθεν κατενεχθείσα την έπι της διακονία; έπλήρου θυσίαν. Πάλιν εί ποτε έδει τι μαθείν, άναμέσον των Χερουδίμ και του ίλαστηρίου φωνή τις έφέρετο και τά μέλλοντα προέλεγεν. 'Ωσαύτως έπ! debat, fulgor exibat qui futura detegeret; unde ei C τον λίθον τον έπι του στήθους του άρχιερέως, όπερ έχάλουν δήλωσιν, έγίνετό τις Ελλαμψις, και τά μέλλοντα προεσήμαινεν. Όμοίως ήνίκα χρίεσθαι έδει τινά, Πνεύματος εφίπτατο χάρις και το έλαιον άνεπήδα. Και προφήται διημόνουν τοίς πράγμασι τούτοις, και νεφέλη πολλάκις και καπνός τὰ ἄδυτα κατελάμδανεν. "Ινα τοίνυν μή άναισγυνθήτε μηδί άνθρώποις λογίζησθε την εφήμωσιν αύτων, ούχὶ την πόλιν μόνην άφηχε πεσείν και τον ναον έρημωθηναι, άλλά και τὰ πράγματα ἐκεῖνα, ἄπερ ἐκ τῶν οὐρανῶν τάς άρχάς είχεν, έχποδών γενέσθαι πεποίηχε. Τίνος ούν ένεχεν ούχ έχετε νύν προφήτας οὐδέ τι των λοιπων έχείνων θείων; Ούχ εύδηλον ότι του Θεού τά καθ' ύμας αποστραφέντος; Καὶ πόθεν, φησὶ, τοῦτο δήλον; 'Αφ' ών πρό τούτου μέν άσεδοῦντες έτυγχάνετε πάντως, νῦν δὲ δοχοῦντες ἐπιειχέστερον ζήν μετά τον σταυρόν μείζονα τιμωρίαν ύπομένετε καί ούδενὸς ἀπολαύετε τῶν προτέρων, οὕτε μὴν ἀπολήψεσθε, χαθώς αί θείαι προβρήσεις έναργως δηλούσιν. Εί δή βούλεσθε, και ετέρους προφήτας εφοπλίσομεν λέγοντας φανερώς ότι τὰ μὲν ὑμέτερα τέλος λήψεται, τὰ δὲ ἡμέτερα ἀνθήσει, καὶ πανταγού τῆ; οίκουμένης έκταθήσεται το κήρυγμα, καὶ θυσίας έτέρας προσενεχθήσεται τρόπος, έχείνων των παρ' υμίν καταλυθεισών. Οὐδὲ γὰο 'Hoalav παράγωτέως μάρ. τυρα ούτε Τερεμίαν ούτε τοὺς άλλους πρό τῆς αίχμalwsiac, iva uh leynte ott ad beiva exetva & bieγου [Ρ. 236] περί της αίγμαλώσεως έξέδη, αλλί

Μαλαχίαν του μετά την έχ Βαδυλώνος έπάνοδον χαί

άπεκτείνατε. Εί γάρ Φινεές ενα τινά παρανομούντα

άνελών όλόχληρον την κατά τοῦ έθνους όργην κας-

πραγμάτων ύμων προφητεύσαντα. Έπειδή γάρ έπανήλθον και την πόλιν ἀπέλαδον και του ναον ώχοδόμουν καὶ τὰς θυσίας ἐπετέλουν, τὴν μέλλουσαν παντελή ταύτην και τελευταίαν ερήμωσιν και την άναιρεσιντων θυσιών προλέγων φησίν ΕΙ λήζομαι έχ των χειρών ύμων θυσίαν, λέγει Κύριος παντοχράτωρ. "Οτι άπο άνατολών ήλίου και μέχρι δυσμών το δνομά μου δεδόξασται έν τοίς Εθνεσι, και έν παντί τόπω θυμίαμα προσάγεται τῷ δνόματί μου καὶ θυσία καθαρά. Υμείς δὲ βεδηλοῦτε αὐτήν. Πότε ούν ταύτα πεπλήρωται, ω Τουδαΐοι, και πότε έν παντί τόπω θυμίαμα προσηνέγθη τώ Θεώ καί θυσία χαθαρά: Ούχ αν έγοιτε είπεζν έτερον χαιρον άλλ' ή τούτον τον μετά την τού Χριστού παρουσίαν. 'Ως εί μή τούτον προλέγει του καιρόν, μηδέ την ημετέραν Β θυσίαν, άλλά την Ίουδαϊκήν, παράνομός έστιν ή προφητεία. Εί γάρ τοῦ Μωϋσέως χελεύοντος είς μηδένα τόπον άνάγεσθε θυσίαν άλλ' ή είς τον τόπον ον έξελέξατο Κύριος ὁ Θεός, και είς εν γωρίον εν Ίερουσαλήμι συγκλείοντος τάς θυσίας έκείνας, ὁ προφήτης λέγων έν παντί τόπω θυμίαμα μέλλειν προσάγεσθαι χαλ θυσίαν χαθαράν, έναντιούται καλ μάγεται τώ Μωῦσή. 'Αλλά μή γένοιτο ' περί γάρ ἐτέρας ἐχεῖνος είπε θυσίας και περι έτέρας ούτος. 'Ακούσατε δή Σοφωνίου φωνούντος τὰ αὐτὰ καὶ λέγοντος · Έπιφανήσεται Κύριο; ἐπὶ πάντα τὰ Εθνη, καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τούς θεούς των έθνων, και προσκυνήσουσιν αὐτῶ ἔχαστος ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Καίτοι γε τοῦτο ούχ έφείτο, άλλ' είς Ένα τόπον έθέσπισε Μωϋσής C λατρεύειν. "Όταν ούν άχούσητε τῶν προφητῶν προλεγόντων καλ προαναφωνούντων ότι ούκέτι είς μίαν πόλιν ούδὲ εἰς ἔνα τόπον ἀναγκασθήσονται ἄνθρωποι πάντοτε συνάγεσθαι, άλλ' οίχοι καθήμενος Εκαστος θεραπεύσει το Θείον, τίνα αν Εγριτε είπειν Ετερον κειρου άλλ' ή του παρόντα τούτου, καθ' δυ τά μέν ἡμέτερα διαλάμπουσι κατά πάσαν την οἰκουμένην, τά δὲ ὑμέτερα κατεσδέσθη καὶ ἐν σκότει διαπορεύεσθε κατά πάσαν την οίκουμένην; "Ότι δὲ πάλιν οὐ παρά την άρχην ύμεν δούναι τάς τοιαύτας εδούλετο θυσίας, άχούσατε τί φησιν 'Ησαίας · Τί μοι πλήθος των θυσιών όμων; λέγει Κύριο;. Καὶ τίς ἐξεζήτησε ταύτα έχ των γειρών ύμων; Εί δὲ ταύτα παρά την άρχην εζήτει, και τούς παλαιούς πάντας τούς παρ' ύμιν λάμψαντας πρώτους αν είς την πολιτείαν ήγαγε η ταύτην. Πώς ούν ταῦτα, επότρεψε; Τή όμετέρα συγκαταδαίνων άσθενεία. Και καθάπερ Ιατρός πυρέττοντα ίδων άνθρωπον δυσάρεστόν τε καὶ άκαρτέρητον, ἐπιθυμοῦντα ψυχροποσίας καὶ ἀπειλοῦντα εί μη λάβοι έαυτον άναιρήσειν, βουλόμενος το μείζον χωλύσαι χαχόν τό [Ρ. 237] Ελαττον δίδωσι πρός άλλαγήν τελευτής βιαίας. ούτω δή και ὁ Θεός ἐποίησεν. Έπειδή γάρ είδε μαινομένους, άγχομένους, έπιθυμούντας θυσιών, καὶ παρεσκευασμένους εί μή λάδοιεν αὐτομολήσειν πρός τὰ εἴδωλα, μάλλον δὲ οὐ παρεσχευασμένους άλλά και αυτομολήσαντα; ήδη, έπέτρεψε τάς θυσίας. Καὶ ότι αυτη έστιν ή αίτία,

την της πόλεως άποχατάστασιν σαφώς περί των A dæi in patriam reversi u bem recepissent, templum ædificassent &1 & ac sacrificarent ex lege, de postrema hac et perfectissima vastatione sacrificiorumque abolitione ita prædixit : Scilicet ut ego de manibus tuis sacrificia accipiam, inquit Dominus omnipotens. Ab ortu solis usque ad occasum nomen meum magnifice prædicatur, eique omnibus locis adoletur et sacrificium offertur purum. Vos autem sacrificium contaminatis 44. Quando autem, o Judæi, ista impleta sunt? Quando ubique Deo purum sacrificium et suffitus oblatus est? Certe tempus aliud dicere non potestis quam quod fuit ab adventu Christi, Quod tempus ni i vates indicavit, neque nostrum sed Judaicum sacrificium intelligi voluit, legi Dei ejus adversabitur oraculum. Nam cum Moses non alibi quam eo loco quem Deus elegerat jusserit sacrificari, et omnia sacrificia Hierosolymam compegerit, vates ille ait omnibus locis Deo sacrificium purum et suffitum oblatum iri. Ita Mosi videtur repugnare. Verum hoc absit ut dicamus : nam alter de altero est locutus sacrificio. Audite etiam eadem dicentem Sophoniam: Apparebit, inquit, Dominus omnibus nationibus et excindet omnes earum deos. adorabuntque eum omnes, quisque suo loco 49. Atqui hoc non permittebat lex, sed in uno tantum loco jubebat Moses sacrificari. Cum ergo auditis vates tanto ante tempore pronuntiare non fore necesse ut omnes homines in unam urbem unumve locum undique confluent, sed quemque 415 domi suæ Deo cultum exhibiturum, quodnam aliud tempus ei rei deputabitis quam hoc ipsum, quo res nostræ per totum terrarum orbem vigent, vestræ, autem dissipatæ sunt, vosque in tenebris per totum orbem erratis ? Jam quod ab initio sacrificia talia a vobis Deus non exegerit, ex Isaiæ verbis cognoscite: Quid ad me multitudo vestrorum sacrificiorum, inquit Dominus : quis ea de manu vestra requirit 49* ? Profecto enim si hæc initio desiderasset, priscos illos qui de vestra gente illustres fuerunt, primos omnium ad eos ritus adegisset. Quæritis causam cur ea vobis injunxerit ? Ea est vestra imbecillitas. Sicut enim medicus hominem cernens febricitantem, morosum et incontinentem, qui frigidæ potum ita postulet ut eo negato minetur se sibi manus allaturum, studio majus malum avertendi minus concedit, ut cum a violento exitio conservet : ita etiam Devs vobiscum egit. Cum enim videret vos insana sacrificandi cupiditate ardere, paratosque, nisi eam explere vobis concederetur, deficere ad falsos deos, (quid dico paratos? imo autem cum jam defecissetis) sacrificia permisit. Atque hanc esse veram causam, inde fiet manifestum, quod post incestum illud demum sacrificium quod dæmonibus ad vitulum a vobis conflatum obtulistis, sacrificandi vobis potestatem fecit, perinde ac si diceret :

X.

H OK

20

τα

Ou

501 चके

Ei;

00

a:

Ès

 Σ o

Ou

04

30

x

μ

TU

4)

×

Ti

23

G:

60

a

2

ξ

N

ή

Insanitis sacrificandi studio ? Mihi ergo potius A δήλον έντε οθεν. Μετά γάρ την μυσαράν έορτην ήν sacrificate. Neque tamen immensam 416 vobis sacrificandi licentiam permisit, sed scitissima via atque ratione vos revocavit. Ac quemadmodum ille medicus cupiditati ægrotantis indulgens post poculo domo allato ei persuadet uti non alio ex vase frigidam biberet, coque parente occulte ejus familiaribus mandaret ut confringerent vitrum, itaque ille non animadvertens et tacite ab sua cupiditate abduceretur : sic Deus quoque sacrificia permisit, ea lege ut non alibi terrarum quam Hierosolymis fierent. Hinc Davidus ait : O Deus, te hymnus in Sione decet tibique vota solventur Hierosolymis 50. Deinde cum aliquandiu sacrificassent Judæi, urbem eam evertit, eosque ejus excidio urbis, veluti medicus vitro confringendo, etiam nolentes a sacrificiis retraxit. Quia enim aperte cos jubenti desinere sacrificandi morem Deo non erant facile obtemperaturi, loci pecessitudine obstricti, ideo eos occulte ab ea væsania revocavit. Comparem ergo Deum medico, urbem poculo, Judæam populum morosum atque refractarium ægrotanti, frigidæ potui sacrificandi licentiam. Nam nisi Deus hoc ipsum machinatus esset, quæ causa erat cur tantum sacrificium unico loco circumscriberet, qui ubique præsens adest et omnia replet ? Cur cultum in sacrificium, sacrificium in locum, locum in certum tempus, alque hoc in unicam urbem includens, eam deinde urbem everopinioni adversum, 417 quod toto orbe terrarum Judæis concesso, ubi sacrificare non licet, sola Ilierosolyma vasta incultaque jacent, in qua urbe sola sacrificare leges sinebant. De quibus sane etiam divinus sermo in apostolicis Constitutionibus ita loquitur : Jam Christo in carne rem gerente evidenter Deus Judæorum respuit sacrificia, cum ii tam sæpe contra eum peccassent, putarentgee se sacrificiis, non resipiscentia Deum placare posse. Ita enim Deus per suos vates dicit : Quorsum mihi thus ex Saba offertis, et cinnamomum ex longinqua terra "? solida vestra sacrificia non sunt mihi accepta, et victimæ me non delectant vestræ. Conducite in unum sacrificia et victimas vestras, atque edite carnes : non enim pracepi D vebis quidquam de sacrificiis solidis et fertis cum vos ex Ægypto educerem. Quorsur mihi multitudo sacrificiorum ? Satur sum immolatoru:n arietum; adipem agnorum ac sanguinem taurorum hircorumque nolo: non veniatis in conspectum meum. Quis enim hæc de vestris manibus exegit ? Porro atrium meum non calcabitis. Frustra mihi similam offertis, abominor sustitum, novilunia vestra et sabbata et festum diem non fero : jejunium, ferias et solemnitates vestras odit anima mea : satietas vestri me cepit. Item, Amove a me sonitum canticorum vestrorum, psalmum orga-

έπετέλεσαν τοίς δαιμονίοις μοσγοποιήσαντες, τότε τάς θροίας επέτρεψε, μονονουχί λέγων Μαίνεσθε καλ βούλεσθε θύειν; Οὐκοῦν ἐμοὶ θύετε, 'Αλλ' ὅμως καὶ τοῦτο ἐπιτρέψας οὐ μέχρι τέλους ἀφήχεν, άλλά διά σοφωτάτης μεθόδου πάλιν άνήγαγε. Καὶ ώσπερ ό ίατρός έχεινος συγχωρήσας τη επιθυμία του χάμνοντος, είτα φιάλην οίχοθεν χομίσας χελεύσει ταύτη μόνη τῆς ψυχροποσίας μεταλαδείν, καὶ τοῦ κάμνον. τος πειοθέντος λάθρα τοί; ἐπιτηδείοις ἐπιτάξε:ε συντρίψαι την φιάλην αύτην, ίνα λανθανόντως κοί άνυπόπτως αύτον άπαγάγη της επιθυμίας αύτης. ούτω και ό Θεός εποίησε · θύειν επιτρέψας, εν ούδενι τόπω της οίχουμένης είασε τούτο γενέσθαι, άλλ' ή έν τοί; Ίεροσολύμοις και μόνον, όθεν φησίν ό Δαβίδ Σοί πρέπει ύμνος ό Θεός εν Σιών, και σοί ἀποδοθήσεται εύχη έν Ιερουσαλήμ. Είτα έπειδη χρόνους τινάς Εθυσαν, καθείλε την πόλιν. "Ωσπερ ὁ ἰατρός διά της του σχεύους συντριδής, ούτως καλ ό Θεό; διά τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως καὶ ἄκοντας αὐτούς ἀπήγαγε τοῦ πράγματος. Έπει γάρ εί φανερως είπεν. 'Απόστητε, ούχ αν ηνέσχοντο βαδίως, διά της κατά τὸν τόπον ἀνάγκης λανθανόντως αὐτούς απήγαγε της περί το πράγμα μανίας. "Εστω τοίνυν ό μεν ίατρος ό Θεός, ή δε φιάλη ή πόλις, ό δε νοσῶν ὁ δυσάρεστος δημος τῶν Ἰουδαίων, ἡ ψυχροποσία ή των θυσιών επιτροπή και έξουσία. Εί γάρ μή τούτο ήδούλετο κατασκευάσαι, τίνος ένεκεν είς τόπον ένα συνέχλεισε την τοιαύτην θυσίαν ό πανταγού tisset ? Idque maxime mirabile est et communi C παρών και τὰ πάντα πληρών; Τίνος χάριν την μέν λατρείαν είς θυσίας, τὰς δὲ θυσίας είς τόπον, τὸν δὲ τόπου είς καιρου, του δε καιρου είς μίαν πόλιν συναγαγών αύτην πάλιν έχείνην χατέστρεψε τήν πόλιν; Καὶ τὸ δή θαυμαστόν καὶ παράδοξον, ότι πάσα μέν ή οίχουμένη τοις Ίουδαίοις άνείται, ένθα ούχ έξεστι θύειν μόνη δὲ ή Ίερουσαλημ, εν ή και μόνον εξην, άδατος και έρημος γέγονε. Περί ων μέντοι κάν ταζς άποστολικαίς Διατάξεσί φησιν ό θείος λόγος · "Ηδη δὲ καὶ πρὸ τῆς ἐνσάρκου οίχονομίας έναργώς ὁ Θεός εὖ μάλα παρητείτο τὰς των Τουδαίων θυσίας, έξαμαρτανόντων είς αὐτὸν πολλάκις, καὶ οἰομένων διὰ θυσίας, άλλ' οὐ διὰ μετανοίας, αὐτὸν ἐξευμενίζεσθαι. [Ρ. 238] Φησί γάρ διά των προφητών. Ίνα τι μοι φέρετε λίδανον έχ Σαβά και κιννάμωμον έχ γής μακρόθεν; Τά όλοκαυτώματα ύμῶν ούκ ἔστι δεκτά, καὶ αἰ θυσίαι ύμων ούχ ήδυνάν μοι · καλ, Συναγάγετε τὰ όλοκαυτώματα ύμων μετά των θυσιών ύμων, και φάγετε τά κρέα, ότι ούκ ένετειλάμην ύμιν, ήνίκα εξήγαγον ύμα; έχ γης Αίγύπτου, περί θυσιών και όλοχαυτωμάτων. Καλ, Τί μοι πλήθος των θυσιών ύμων; Πλήρης είμλ όλοχαυτωμάτων χριών, χαι στέαρ άρνων και αίμα ταύρων καλ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἀν Ερχησθε δφθηναί μοι. Τίς γάρ εξεζήτησε ταῦτα έχ χειρών ύμων; Πατείν την αύλην μου ού προσθήσετε έτι. Τάς νεομηνίας ύμων και τά σάβδατα και ήμέραν μεγάλην ούχ άνέχομαι. Νηστείαν και άργίαν

καὶ τὰς ἐορτὰς όμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου. Έγενήθητέ A norum tuorum nelo audire 30. Item : Non accipiam μοι είς πλησμονήν. Καὶ 'Απόστησον ἀπ' ἐμοῦ ἡχον ώδων σου, και ψαλμού όργάνων σου ούκ ακούσομαι. Καὶ, Οὐ δέξομαι ἐχ τοῦ οἴχου σου μόσγους, οὐδὲ ἐχ των ποιμνίων σου χιμάρου:. Έμη γάρ έστιν ή οίκουμένη και το πλήρωμα αύτης. Μή φάγωμαι κρέατα ταύρων, ή αίμα τράγων πίωμαι; Θύσον τῷ Θεῷ θυσίαν αίνέσεως. Καὶ, Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον. Καλ άπλως εν πάσαις ταϊς Γραφαϊς όμοίως τάς θυσίας ἀπαναίνεται διὰ τὸ ἐξαμαρτάνειν αὐτοὺς είς αὐτὸν ἐξ ἄχρας χαχίας τε καὶ ἀπειθείας καὶ σχληροχαρδίας. Θυσίαι γέρ άσεδων βλέλυγμα Κυρίω. καί γάρ παρανόμως προσφέρουσιν αύτάς, καί θυσία: αύτων ώς άρτος πένθους αύτοις, και πάντες οί έσθίοντες αὐτάς μολυνθήσονται. Διὸ δή καὶ τιρ Σπούλ ὁ θεῖος Σαμουήλ Ελεγεν · Ακοή ἀγαθή ὑπέρ θυ είαν καὶ ἀκρόαμα ὑπέρ στέαρ κριῶν. Ἰδού γάρ θέλει Κύριος θυσίαν ώς τὸ είσακούειν αὐτοῦ. Εί τοίνυν και πρό της παρουσίας αύτου ύπερ θυσίαν καρδίαν καθαράν έπεζήτει καλ πνεύμα συντετριμμένον, πολλώ μάλλον έλθων Επαυσε τάς δι' αίμάτων θυσίας, οὐδὲ πάλαι δεόμενος αὐτῶν, ὡς εἴρηταὶ, άλλά εί βουληθώσι συγχωρών, καί εί άπο γνώμης δρθής προσοίσουσεν. Εί θύειν έπιθυμεζς, ού δεομένω μοι θύε. Όπότε δὲ τούτου ἀμνήμονες ἐγένοντο, καὶ μόσγον άντὶ Θεοῦ θεὸν ἐπεκαλέσαντο, καὶ τούτω την αιτίαν της εξ Αιγύπτου πορείας επεγράψαντο, λέγοντες · Ούτοι οί θεοί σου, Ίσραήλ, οί εξαγαγόντες σε έχ γῆς Αἰγύπτου · καὶ ἀπαρνησάμενοι Θεόν τὸν διά Μωϋσέως ἐπισκεψάμενον αὐτούς ἐν τῆ θλίψει κ αύτων, τον τά σημεία περί χειρός και ράβδου ποιησάμενον, τον Αίγυπτίους δεκαπλήγω πατάξαντα, τὸν τὴν Ἐρυθράν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις διελόντα καὶ διαγαγόντα αὐτούς ἐν μέσω τοῦ ὕδατος ὡς διὰ ξηράς, τὸν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν βυθίσαντα, τὸν Μερράν την πηγήν την πικράν γλυκάναντα, του έχ πέτρας άχροτόμου δόωρ είς πλησμονήν άναελύσαντα, τὸν στύλω [Ρ. 239] νεφέλης καὶ στύλω πυρός σχιάζοντα αὐτούς διά θάλπος ἄμετρον, καὶ φωτίζοντα καὶ δόηγοῦντα τοὺς οὐκ εἰδότας ὅπου πορευθώσε, τὸν ἐξ ούρανοῦ μαννοδοτήσαντα αὐτοῖς καὶ ἐκ θαλάσσης κρεωδυτήσαντα όρτυγομήτραν, τὸν ἐν τῷ ὅρει νομοθετήσαντα αὐτοῖς, οδ τῆς θείας

Τοῦτον ἀπηρνήσαντο, εἰπόντες τῷ ᾿Ααρών Ποίησον ήμιν θεούς οί προπορεύσονται ήμων. Καὶ ἐμοσχοποίησαν χωνευτόν, καὶ Εθυσαν τῷ εἰδώλῳ. Κάντεῦθεν D ούν όργισθελς ό μαχρόθυμος Θεός, άτε δή άχαριστηθείς ύπ' αύτων, ξύησεν αύτούς δεσμοίς άλύτοις. στιδάσι φορτισμού καλ σκληρότητι κλοιού : καλ ούκέτι είπεν, Έλν ποιήσης, ώς πρό της μοσχοιτοιίας είρηκεν. άλλά, Ποίησον θυσιαστήριον, καὶ θύε διηνεκώς έπιλήσμων γάρ δπάργεις καὶ άγάριστος, ενα συνεγώς έπιμιμνήσκη μου. Έπεὶ οὖν'τἢ έξουσία κακῶς έχρήσαντο οί τάλανες καὶ άγνώμονες, ἀνάγκην ἐπέθηκε λοιπόν θύειν καλ βρωμάτων ἀπέχεσθαί τινων, καλ ζώων διαφοράς καθαρών καὶ ἀκαθάρτων διέστειλε, καίτοι παντός ζώου καθαρού τυγχάνοντος πάντα γάρ όσα εποίησεν ὁ Θεός καλά λίαν. Καὶ δή καὶ άφο-

de domo tua vitulos, 418 neque hodos ex caulis tuis. Mea enim est terra, et quidquid eam implet. Num ego taurorum carne vescar aut sanguinem bircorum bibam? Offer Domino sacrificium lavdis. Et, Sacrificium Deo acceptum est spiritus contritus 83. In summa, passim in Scriptura Deus sacrificia respuit, quod Judæi adversus ipsum peccarent summa malitia, contumacia atque per:inacia. Quippe impiorum sacrificia Deus abominatur : nam impie ea offerunt, suntque ipsi tanquam panis luctus; et quicunque de iis edunt, contaminabuntur. Itaque etiam Saulo Samuelus dixit obedientiam sacrificio atque adipi arietino præstare, atquea Deo iis præferri 34. Qui ergo ante adventum suum cor purum et animam contritam sacrificio potiora habuit, is utique postquam in carnem venit, multo magis sanguinaria ista abolevit sacrificia, quæ ne pridem quidem requisierat, sed sacrificare cupientibus liberam rem permiserat, modo ea corde recto offerrent. Ideo dicit : Si sacrificare cupis, mihi non requirenti sacrifica. Cum vero Dei obliti ejus loco vitulum invocaverunt, eique reditum ex Ægypto acceptum tulerunt, dicentes : Ecce dii tui, Israele, qui te ex Ægypto eduxerunt, diffitentes Deum, qui eos affictos Mosis opera sublevarat, qui manu et virga Mosis miracula ediderat, qui Ægyptiis decemplicem pœnam inflixerat, qui Rubrum mare in portiones disciderat ipsosque per medias 88 aquas ut 419 per continentem traduxerat, qui hostes eorum submerserat, qui fontem Merrie de amaro dulcem redegerat, qui de cacumine saxi icto aquam abunde elicuerat, qui columna nubis cos obumbrans nimium aeris æstum avertebat, qui columna ignea prælucebat per viamque eos ignotam ducebat, qui eis cœlitus manna præbebat, qui a mari coturnicibus missis carne eos saturabat, qui in mente legem ipsis dederat, qui eos auditione suæ divinæ ex tonitribus vocis dignatus fuerat.

καί βροντοφώνου φωνή; ήξιώθησαν άκουσαι.

Hunc illi distidentes, Aaronem jusserunt sibi deos fabricari itineris duces, fusoque vitulo sacrificaverunt. Ea ipsorum ingratitudine Deus ira, quantumvis ad eam lentus, exarsit, cosque vinculis insolubilibus ligavit, oneribus gravibus et duris pressos compedibus; neque, ut ante confectum vitulum, permisit iis sacrificare, sed imperavit uti altari condito continenter sacrificarent, hominesque obliviosi alioquin et ingrati, ita Dei perpetuo colerent memoriam. Quoniam Igitur miseri obnoxioque præditi animo Judæi licentia sua male usi sunt, necessitatem eis exinde imposuit Dominus sacrificandi et cibis quibusdam abstinendi, discrimenque mundorum et immundorum animalium statuit, quanquam omnia animalia munda sint : omnia

²⁹ Psal. xLIX, 17. 83 Psal. L, 19. 83 I Reg. xv, 22. 58 Exod. xxxII, 4. PATROL. GR. CXXI.

ô

×

à

T

A

pe

70

TE

GO

τίο

συ

μέ

 Σi

70

GI

he.

Па

δόν

200

0:0

TEG

6 1

Пар

ôúo.

HEV

ual.

Περ

00 7

\$ 55

'Pw TESO

enim quæ Deus creaverat, valde bona crant. In- Λ ρισμούς προσέταξε, καὶ καθαρισμούς, καὶ βαπτιjunvit etiam quasdam separationes, purgationes, aklutiones, decimationes, castimonias feriasque varias, ponis etiam sancita omnia, ut pressi ac compedibus 420 astricti errorem de multis diis vitarent, Sie ergo Deus eos ob animi obstinationem devinxit, ut, sacrificiis, feriis, castimoniis, aliisque id genus cæremoniis observandis Dei memori: m retinerent, qui omnia ista præcepisset atque legibus descripsisset. Illi tamen perversitate morum et animi ingratitudine ca jam inde a principio ad finem usque fuerunt, ut identidem Dei obliviscerentur, deviantesque a recto Creatoris loco creaturam adorarent. liaque alias vitulum, uti diximus, conflarunt, alias Beelphegori supplicarunt, alias Baali, Chamoso, Sidoniæ Astartæ, Molocho, alias soli, lunæ et stellis, quæ Deus non'ut colerentur, sed ut lumen præberent hominibus creaverat; alias bruta animantia cultu Dei affecerunt, ut in Ægypto Apin bovem et hircum Mendesium, alias argenteos et aureas dos, ut inJudæa. Eam ob rem perspicue iis Deus voce vatis sui ita minatur: Parumne hoc Judææ familiæ videtur, quod tam multa abominanda fecerunt terramque impietatis repleverunt, nt me irritarent? Merito igitur excisi sunt, cum Dei iram provocarent sacramque terram ab initio polluerent identidem ad usque postremum illud suum sub Vespasiano et Tito excidium. Cum enim, inquit Theodoretus, diversi Ilierosolyma cepissent atque destruxissent, semper ea pristinæ dignitati est atque formæ restituta, dempto postremo excidio. Primus Thelaphalasar majorem decem tribuum partem captivam 421 abduxit. Secundus Salamanasar Samariam et circumpositas urbes subegit et incolas in servitutem abegit. Tertius Senacherimus reliquas Judææ urbes oppugnavit, muitosque servitum in suum regnum misit. Verum Ilierosolymam quoque adortus, ac superbe et impie contra Deum elatus, justas suæ impiæ maledicentiæ pænas dedit, exercitu divinitus cæso coactus cum dedecore obsissionem solvere domumque reversus a filiis suis est interfectus. Post hunc Nabuchodonosor, Joachimo Josiæ filio tertium annum regnante, copias in Judæam adduxit; multisque auri et argenti talentis acceptis, multis qui regii erant D sanguinis captivis abductis, ablata etiam sacrorum vasorum parte impositoque tributo domum rediit. Paulo post Joachimo tributum non solvente Nabuchodonosor anno regni ejus undecimo, sui autem octavo, rursum llierosolyma oppugnavit, Joachimunique necatum de muro projici et aliquandiu inhumatum relinqui imperavit; de quo et Jeremias dicit 86: Hæc pronuntiat Dominus de Joachimo Josiæ regis Judæ filio : Væ ei viro ; inter plangendum super eo non dicent, Heu, frater, neque inter deflendum dicent, Heu, domine, et Heu, frater: sed asini sepultura ci obtinget, ac putrefactus proficie-

σμούς, καὶ δεκατισμούς, καὶ άγνείας καὶ άργίας διαφόρους, ών παρακούοντι τιμωρίαν ώρίσατο, ένα πιεζόμενοι και ύπο του κλοιού άγχόμενοι τῆς πολυθέου πλάνης ἐκστήσωνται. Οὐκοῦν διὰ τὴν σκληροκαρδίαν αύτων ἐπέδησεν αύτους, όπως διά του θύειν, καὶ άργείν, και άγνίζεσθαι, και τὰ τοιάδε παρατηρείσθαι είς εννοιαν ερχωνται Θεού του ταύτα διαταξαμένου αύτοις και νομοθετήσαντος, οίγε μοχθηρία τρόπου καί γνώμης άγνώμονος ού διελίμπανον άνωθεν καί έξ άρχης μέχρι τέλους ἐπιλανθανόμενοι τοῦ Θεοῦ, καὶ παρατρεπόμενοι προσεχύνουν άντι του Κτίστου την κτίσιν, καὶ ποτέ μέν, ὡς εξρηται, μοσχοποιήσαντες, ποτέ δε τῷ Βεελφεγώρ προσχυνήσαντες, άλλοτε δε τῷ Βάαλ, καὶ τῷ Χαμώς, καὶ τῆ Σιδωνία 'Αστάρτη, καί τῷ Μολχώμ, και ποτέ τῷ ἡλίφ, και τῆ σελήνη, καί τοις άστροις & ό Θεδς είς φαύσιν άνθρώποις έποίησε, καὶ οὐκ είς προσκύνησιν · ποτέ δὲ καὶ άλογα ζωα ετίμων, ώς παρ' Αίγυπτίοι; τον "Απιν βούν καὶ τὸν Μενδήσιον τράγον, καὶ θεούς άργυροῦς καὶ χρυσούς, ώς εν τη 'Ιουδαία. Ταύτη τοι προδήλως άπειλών αύτοις ό Θεός έλεγε διά του προφήτου . Μή μικρόν τούτο τῷ οἴκῳ Ἰούδα, ποιεῖν τὰ βδελύγματα ταύτα ά ἐποίησαν; "Οτι ἔπλησαν την γῆν ἀνομίας του παροργίσαι με. Διό τοίνον είκότως έξωλοθρεύθησαν ώς του Θεου παροργίζουτες και την άγιαν γην έχείνην χαταμιαίνοντες άπ' άρχης εως της έσχάτης καὶ τελευταίας ταύτης άλώσεως ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου. Καὶ γάρ διαφόρων ταύτην καὶ καθελόν-C των, φησί [P. 240] Θεοδώρητος, πάλιν είς τὸ άρχοίον άποκατέστησαν άξίωμά τε καὶ σχημα · άλλά νῦν οὐκέτι. Πρώτος μέν γάρ Θελαφάλασαρ δορυάλωτον έλαδε των δέκα φυλών το πλείστον. δεύτερος δε Σαλαμανασάρ την Σαμάρειαν και τὰς περι αὐτήν έξηνδραπόδισε πόλεις • τρίτος δὲ δ Σεναχηρείμ τλς μέν άλλας τῆς Τουδαίας ἐπολιόρχησε πόλεις και πολλούς μετώκισεν αίγμαλώτου; . Επιστρατεύσας δε τοίς Ίεροσολύμοις άλαζονικώς τε καλ δυσσεδώς έχομίσατο δικαίως τής βλασφημίας τλ ἐπίχειρα · θεηλάτω πληγή την στρατιάν ἀπολέσας, καί μετ' αισχύνης άναζεύξας, ύπο των ιδίων τέχνων άναιρεϊται. Μετά δὲ τοῦτον Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ τρίτω έτει τῆς βασιλείας Ίωακειμ τοῦ υίου. Ἰωσίου μετά δυνάμεως είς την Ιουδαίαν άφιχόμενος, χαί πολλά τάλαντα χρυσίου καὶ άργύρου λαδών καὶ ἐκ τοῦ βασιλιχοῦ γένους αίχμαλώτους πολλούς καὶ μέρος έχ των Ιερών σχευών, υπέστρεψε δασμόν έπιθείς. Και μετ' όλίγον χρόνον ό μεν Ίωακείμ τον φόρον ήθέτησεν, ό δὲ Ναβουχοδονόσορ τῷ ἐνδεχάτιο έτει τῆς τούτου βασιλείας, όγδόψ δὲ τῆς οίχείας ήγεμονίας, πάλιν έχστρατεύει τοίς Ίεροσολύμοις, καί τον μεν Ίωακειμ άνελων και άπο του τείχους βιφήναι χελεύσας άταφον έπί τινα χρόνου κατέλιπε, περίου και Ίερεμίας φησί. Τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ Ἰωακείμ υίδν Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα. Οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον! Οὐ μἡ κόψονται αὐτὸν, "Ω άδελφε ούδ' ού μη κλαύσονται αύτον, Οίμοι, κύριε,

καὶ Οξμος, ἀδελφέ· ἀλλά ταφήν δνου ταφήσεται, καὶ Λ tur trans muros Rierosolymitanos. Proceres omσυμψηφισθείς ριφήσεται έπέχεινα τῆς πύλης Τερουσαλήμι · τους δὲ ἐν τέλει πάντας αἰχμαλώτους λαδών, καί τοις ὑπολειφθείσι γειροτονήσας βασιλέα Ίεχογίαν υίδν Έλιακείμ , άπηρεν είς Βαδυλώνα. Είτα καί τούτον μαθών στασιάσαντα μετά μήνας τρείς πάλιν ξργεται, καὶ τοῦτον πεδήσας μετά πολλών νεωτέρων δοριάλωτον άγει, καταστήσας άντ' αύτοῦ βασιλεύειν των υπολοίπων Σεδεκίαν πατράδελφον αύτου, δρχοις κατά του Θεού περί του μή άποστήναι καταδεσμήσας. 'Αλλά καὶ τούτου παραδόντος τούς δρχους και μήτε τον δασμόν ἀποδούναι θελήσαντος, μήτε μήν ευνοιαν φυλάξαντος, άλλ' Αίγυπτίοις προσφυγόντος, αδθις παρεγένετο, και τον μέν Σεδεκίαν γειρωσάμενος καλ έκτυφλώσας, καλ την πόλιν αυτανδρον είληφως, τάτε βασίλεια, και τον θείον ναδν, και Β πάσαν έμπρήτας οίκιαν, αίχμαλώτους άπήγαγε τούς διασωθέντας έχ του λιμού και του πολέμου, και τά διαφέροντα σχεύη του ναού Κυρίου. Το πλήθος τοίνυν των συμφορών αὐτών καὶ Ίωἡλ διηγούμενος πρώτον μέν ἐπελεύσεσθαι κάμπην λέγει, τὰ δὲ ὑπ' αύτης μή άναλωθέντα ύπο άκρίδος άναλωθήσεσθαι, όσα δὲ ταύτην διαφεύξεται, δαπανήσειν τὸν βρούχον, Εσγατον δὲ τὴν ἐρυσίδην ἐπαχθεῖσαν μηδὲν παντελώς καταλείψειν άλιοδητον. Φησί γάρ. Τά κατάλοιπα τῆς άχρίδος [Ρ. 241] καταφάγεται όβρούχος, καλ τὰ έξῆς. Ταύτα γάρ τροπικώς είς τον 'Ασσύριον καλ Βαδυλώνιον εκληπτέον, κάμπην μεν τον Θελαφάλασαρ όνομάζοντας, άχρίδα δὲ τὸν Σαλαμανασάρ, βρούχον δὲ τὸν Σεναχηρείμ, έρυσίδην δὲ τὸν Ναδουχοδονόσορ, Ο τελευταΐον ἐπιστρατεύσαντα καὶ τὴν Ἰουδαίαν δηώσαντα καί τούς του θάνατον διαφυγόντας αίχμαλωτίσαντα, καθώς εξρηται. Πλειστάκις μέν ούν πάλιν συμδέθηχεν άλωναι την Ιουδαίαν, ώς φησι πάλιν ό μέγας Κύριλλος, ὑπό τε 'Ασσσυρίων, καὶ Αίγυπτίων, Σύρων τε καὶ Μωαδιτών, Ἰδουμαίων καὶ τῶν λεμετά την τοῦ Κυριου σταύρωσιν.

"Ωσπερ τοίνυν ή μέν των 'Ασσυρίων βασ:λεία κατελύθη όπο Βαδυλωνίων, ή δὲ Βαδυλωνίων όπο Περσών, ή δὲ Περσών ὑπὸ Μακεδόνων, ή δὲ Μακεδόνων όπο 'Ρωμαίων, ούτως ή των 'Ρωμαίων όπο του 'Αντιχρίστου καταλυθήσεται καλ ή του 'Αντιχρίστου ύπο Χριστοῦ διαφθαρήσεται. Διά μέν ούν τῶν τισσάρων ανέμων τὰς μεγάλας τέσσαρας βασιλείας ό μέγας διδάσκει Ζαχαρίας, την Χαλδαίων, την D Περσών, και την Μακεδόνων, και την Υωμαίων. Τά δέ δύο δρη τά δύο κλίματα της οἰκουμένης φησίν : εἰς δύογάρ τέμνεται, είς τε 'Ασίαν καὶ Εὐρώπην. Καὶ οί μέν πυρέοι ίπποι το μιαιφόνον των Χαλδαίων σημαίνουσιν, οί δὲ μέλανες τὸν ἐπενεχθέντα παρά Περσών και Μήδων τοις Βαδυλωνίοις θάνατον, οί εξ λευχοί τὸ σαφές τῆς δόξης τῶν Μαχεδόνων. ού γάρ ώσπερ αξ άλλαι βασιλείαι, καλ αύται. Οξ δέ ψαροί και ποικίλοι το Ισχυρόν και εύτονου της "Ρωμαίων βασελείας δηλούσεν. Έπειδή δὲ κατεστρατεύοντο Μήδοι καὶ Πέρσαι κατά Βαδυλωνίων, τούτου 57 Joel. 1, 4.

nes captivos abduxit, constitutoque ibi relictis rege Jechonia Eliachimi filio, Babylonem se recepit. Post tres menses hunc quoque 422 defectionem moliri sentiens rediit, cumque in compedibus cum multis juvenibus captivum abduxit, regno Sedechiæ ejus patruo tradito, cum is per Deum jurasset se fidem servaturum. Sed et hoc perjurii sese obligante ac neque amicitiam servante et tributum abnegante et ad Ægyptios confugiente, denno Hierosolyma advenit. Ibi Sedechiæ capto oculos eruit; urbeque et hominibus potitus regiam, ardem Dei omnesque domos incendit, et quod a fame et bello hominum erat reliquum, captivos simulque præcipua templi vasa abduxit. Joelus sane multitudinem calamitatum enarrans primo ait erucam venturam; quod ea non absumpserit, id locustam perdituram; si quid ea reliquum fecerit, bruchum vastaturum ; ad extremum superventuram rubiginem, eamque nihil omnino integrum relicturam. Sic enim ait: Residua erucæ comedit locusta 87. et quæ sequentur. Ilæc mutatis nominibus de Assyrio et Babylonico regno sunt intelligenda: eruca enim Thelaphalasarem notat, locusta Salmanasarem, bruchus Senacharibum, rubigo Nabuchodonosorem, qui ultimo Judzam depopulatus est, cosque qui mortem evaserant in servitutem abegit, sicut diximus. Persæpe igitur, ut magnus ait Cyrillus, Judæa ab hostibus est vastata, ab Assyriis, ab Ægyptis, 423 a Syris, a Moabitis, ab Idumæis, a Philistiis, qui sunt Palæstini. Verum ea mediocri percepto damno, et non magnis interdum affecta calamitatibus, rursum liberata fuit, Deo tantum castigante ac rursum tutante populum. Nunc autem, postquam Christus fuit crucifixus, funditus ea interiit.

γομένων Φυλιστιείμ, τουτέστι Παλαιστηνών • άλλ' όλίγα παθούσαν και συμμέτροις έσθ' ότε περιπεσοίσαν συμφοραίς πάλιν ανήκεν, επαμύναντος Θεού τού και παιδεύσαντος. 'Απόλωλε δε νύν όλοσχερώς

> Quemadmodum ergo Assyriorum regnum a Babylonico, hoc a Persico, idque a Macedonico, rursumque hoc a Romano est deletum, ita et Romanum imperium ab Antichristo evertetur, et Antichristi a Christo. Proinde per quatuor ventos Zacharias quatuor magna regna designavit Chaldaicum, Persicum, Macedonicum et Romanum, Duo montes duas orbis terrarum partes indicant: is enim in duas partes scinditur, Asiam nempe et Europam. Ac rufi quidem equi Chaldæorum homicidia notant, nigri necem iis a Persis et Medis illatam, albi illustrem Macedonum gloriam (non enim simile fuit cæterorum regnorum id regnum), variegati robur Romani regni. Quoniam vero Medi et Persæ expeditionem in Babylonios fecerunt, eapropter ire dicuntur, et quidem etiam placare Dei iram. Quia enim Babylonii populum Dei duriter tractarunt, ideo in manus Cyri Persæ traditi sunt. Quod autem albi equi 424 nigros a tergo subse-

200

77

50

EG

èπ

Đá.

Į1E

va.

al

Θz

60

20

Th

GT

VI:

Ęź

A:

80

77

N.O.

05

ÇT

œ:

YE

को

٥٥

Öt

57

×a

6.1

Èv

AE

Ě

00

25

à a

Ko

22

Tra

xa

GT

33

'0

787 Yà

exersuros fuisse. Et quod variegati ad austrum vadunt, co Romanorum contra Hierosolyma expeditio adumbratur; ad austrum enim urbs sita fuit. Quod terram jubentur circuire, docet a Deo omnia regna constitui.

κατά της Ίερουσαλήμι έν γάρ τω νότω κείται την γην διδάσκει πάλιν ώς διά του Θεού πάσα βασιλεία συνίσταται.

Ab Adamo usque ad extremum Hierosolymæ excidium supputantur annorum quinque millia et ducenti sexaginta duo, a prima templi Solomonis et urbis ædificatione anni 1088, ab instauratione 596 anni, ab oppugnatione Antiochi 248, a Christi in cœlum ascensu usque ad excidium urbis sub Tito anni 42.

Tertio anno Titi Vespasiani filii, Besbius mons B in occasu a vertice summo ruptus tantum ignis efflavit, ut eo regio urbesque circumjacentes incensæ fuerint. Quod cum vidissent Græci, vehementer admirati, quosdam Christianorum primarios interrogarunt quonam modo atque unde ignis ex penetralibus terræ erupisset. Hi responderunt eum admonendorum resipiscentiæ causa peccatorum editum fuisse ex gehenna, quæ diabolo ejusque angelis et omnibus peccatoribus parata est. Idque manifestum esse etiam ex his quæ celebris ipsorum doctor Plato in Phædone de animarum ordinibus atque statu narrat, nimirum eos qui male vixissent, in Cocyto igneo, Phlegethonte et Tartaro suppliciis 425 affici, quæ sint in visceribus terræ. C Atque hæc quidem isti tunc Græcis rei causam sciscitantibus responderunt. Beatus autem Patricius Prusæ episcopus et martyr, a proconsule 'udice coram universo populo causam thermarum, id est, aquarum quæ sua sponte calidæ terra erumpunt, interrogatus ita respondit : Cum Deus ignem et aquam ex nihilo condidisset, verbi sui vi ex igne lucem, solem et reliquas stellas fecit, jussitque ea diei noctique lumen prabere. Tantum quippe ei est potestatis quantum voluntatis. Porro ex aqua firmamentum cœli compegit terramque supra aquas statuit; effecitque in his omnia efficacitate futuri providente, ut homo, quem erat formaturus, nulla suis necessitatibus usibusque commoda re destitueretur. Rursum in his duo loca condidit sempiterna, quorum alterum luce illustrem infinitis bonis replevit, alterum tenebris obsilum æterni ignis suppliciis destinavit, ut qui ei sese probassent neque a diabolo se in fraudem illici sivissent, ii vitæ restituti inque locum lucis et bonorum refertum recepti æternum cum ipso regnent; qui vero ipsum irritassent communi hosti obsecuti, cum hoc in tenebricoso isto carcere sine fine supplicia luentes plorent. Proinde cum aquam ab igne, sicut et tenebras a luce, divisisset, ea per omnem suam creaturam minutis partibus distribuit. Itaque et aqua supra firmamentum 426 est æther; et est ignis atque aqua infra ter-

quantur, id ostendit Macedonas Persarum regnum Α χάριν πορευόμει οι καί δή και άναπαύσαι λέγονται ελν θυμόν Κυρίου έπειδή γάο σχληροί γεγόνασι χατά τοῦ λαού του Θεού, διά τούτο παρεδύθησαν είς γείρας Κύρου του Πέρσου. Τὸ δὲ καὶ τους λευκούς ἔππους. τουτέστι τους Μακεδίνας, κατόπισθεν των μελάνων πορεύεσθαι σημαίνει ώς και οι Μακεδίνες την Περσῶν βασιλείαν γειρώσονται. Τὸ δε τους ψαρούς ἐπὶ νότον ἔρχεσθαι δηλοί ὡς ἔμελλον 'Ρωμαίοι στρατεύειν ή πόλις το δε προσταγθέντας αύτους περιοδεύται

Γίνονται ούν ἀπὸ τοῦ ᾿Αδὰμ ἔως τῆς ἐσχάτης ἀλώσεως Ίερουσαλήμι έτη εσξβ', άπο δὲ τῆς πρώτης οίχοδομής του Σολομωντείου ναού και της πόλεως έτη απη', ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας οἰχοδομῆς ἔτη φίς', ἀπὸ δὲ της χατά 'Αντίογον πολιορχίας σμη', άπο δὲ της άναλήψεως Χριστού έως της ύπο Τίτου άλώσεως έτη μβ',

[Ρ. 242] Τῷ τρίτω ἔτει τῆς βασιλείας Τίτου υίοῦ Ούεσπασιανού τὸ Βέσδιον έρος ἐν τἢ δύσει κατὰ καρυφής βαγέν έξεφύσησε πύρ τοσούτον ώς καταφλέξαι την παρακειμένην χώραν και τάς πόλεις. "Όπερ θεασάμενοι οἱ "Ελληνες, καὶ σφόδρα κατα πλαγέντες, ήρώτων τινάς των έλλογίμων Χριστια. νών πώς και πόθεν έξηλθε το πύρ έκ τών μυχαιτάτων τῆς γῆς. Οἱ δέ φασίν Έχ τῆς ἡτοιμασμένης τῷ διαβόλω καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς άμαρτωλοίς καὶ ἀσεδέσιν ἀνθρώποις, γεέννης ἀνεδίθη πρός σωφρονισμόν και ἐπίγνωτιν των άμαρτανόντων. Και δήλον εξ ων και ό περιδόητος ύμων διδάσχαλος Πλάτων έφη, διεξεργόμενος έν τω Φαίδωνι περί των λήξεων και άποπληρώσεων των ψυγών. ότ: οἱ κακῶς βιδιωκότες κολάζονται ἐν τῷ Κωκυτῷ καὶ ἐν τῷ Πυρλολεγέθοντι καὶ ἐν τῷ Ταρτάρῳ, άτινά είσι έν το βάθει τῆς γῆς. Καὶ ταῦτα μέν έχεινοι πρός τους κατ έχεινο καιρού διαπορούντας "Ελληνας. 'Ο δε θείος Πατρίκιος καλ της Προύσης επίσχοπος και μάρτυς πρός του δικαστήν άνθύπατον, έρωτηθείς έπλ λαού καλ δήμου περλτών αύτοφυών πόθεν εξέρχεται, ούτως άπεχρίθη · 'Ο κτίσα; Θεός πύρ και ύδωρ έξ ούκ όντων ούσιών, και έκ μέν του πυρός φως και ήλιον και τους λοιπούς άστέρας κατασκευάσας λόγω, προσέταξεν αὐτοῖς ἡμέραν καὶ νύκτα δαδουχείν · τοσαύτη γάρ αύτοῦ ή δύναμις όσον καὶ τὸ θέλημα. Έκ δὲ τοῦ ΰὸατος τὸ στερέωμα του ούρανου συμπήξας, και γην επάνω των ύδάτων εδράσας, εποίησε τὰ εν αὐτοῖς πάντα προγνωστική ένεργεία, ΐνα ὁ μέλλων παρ' αὐτοῦ πλασθήσεσθαι άνθρωπος μηδενός των άναγχαίων και συμφερόντων είς χρησιν ένδεζται. Έν οξς δύο τόπους εύτρεπίσας πάλιν άϊδίους, τον μέν φωτί καταλάμπεσθαι και άπεράντων άγαθων Εμπλεων κατεσχεύασε, τον δε σχότους και χολαστηρίου πυρός αίωνίου πεποίηχεν, όπως οί μέν εύαρεστήσαντες αύτῷ καί πρός την του διαδόλου μη κατολισθήσαντε; άπάτην τον των φωσφόρων άγαθων μετά την άνάστασιν άπολαδόντες τόπον αὶωνίως αὐτῷ συμδασιλεύσωσιν, οί δὲ παροργίσαντες αὐτόν καὶ τῷ κοινῷ έχθρῷ ἐξαχολουθήσαντες σύν αὐτῷ χαὶ τὸν τῶν σχοτεινοφόρων χολαστηρίων ἀπειληφότες χώρον ἀτελευτήτως άποκλαύσωσι. Διαχωρίσας δε το πύρ και το

ταύτα κατά πάσης αύτου της κτίσεως, καί έστιν ύδωρ ύπεράνω τοῦ στερεώματος, ὁ έστιν αίθηο, καὶ έστιν ύδωρ και πυρ ύποκάτω της γης. Και το μέν έπάνω τῆς γῆς ΰδωρ συναχθέν εἰς συναγωγήν μίαν θάλασσα προσηγορεύθη, τὸ δὲ ὑποχάτω τῆς γῆς ἀπομείναν άδυσσος έκλήθη, έξ οδ καθάπερ σίσωνές τινες άναπέμπονται πρός ζωήν ήμων καλ παντός ζώου αί πηγαί το 'οδ και τὰ θερμά άνάγονται. Και τὰ μέν πορόωτέρω τοῦ κάτω πυοδε [P. 243] ἀπέγοντα προνοία Θεού άναδίδονται ψυγρότερα, τά δὲ πλησίον τοῦ πυ-

Καὶ τὸ μὲν ὑποκάτω τῆς γῆς πῦρ κολαστήριον έστι δαιμόνων και άμαρτωλών άνθρώπων, τὸ δὲ κατωτάτω ύδωρ, ψυγρότερον δν καλ είς βώλους κρυστάλλου πεπηγός, ο καί Τάρταρος λέγεται, βασα- Β νιπτήριόν έστιν ώσαύτως καλ τούτο, των μή φυλαξάντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. "Οτι δὲ πῦρ ἐστιν ύποκάτω τῆς γῆς, πειθέτω σε τὸ ἐν Σικελία καὶ ἐν Αυχία προφανώς άναδιδόμενον και μέντοι και έν άλλοις διαφόροις τόποις όμοίως παραδεικνόμενον πύρ, είς την φοδεράν γέενναν προδήλως πάντας κατακαίον όσοι τά του πυρός έργα πεπράγασι. Περί ού και ὁ μέγας Μωϋτῆς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ φησιν ότι, Πυρ έκκέκαυται έκ του θυμού μου, καυθήσεται έως άλου κατωτάτου, καταφάγεται γην καλ τά γεννήματα αύτης, φλέξει θεμέλια δρέων. Οδτως δέ καὶ 'Ησαΐας διαφφήδην προφαίνων τοϊς άμαρτωλοίς την εσομένην και ητοιμασμένην αύτοις διά του άσθέστου πυρός κόλασιν έκδος Τίς άναγγελεί ύμιν ς ότι πύρ καίεται, και τίς άπαγγελεί όμιν τον τόπον τὸν αἰώνιον; Πορεύεσθε τῷ φωτί τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῆ φλογὶ ἦ ἐξεκαύσατε. Καὶ ἐξελεύσονται καὶ δίονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραδεδηκότων έν έμοι, λέγει Κύριος. 'Ο γάρ σχώληξ αὐτῶν οὐ τεκευτήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σδεσθήσεται, καὶ έσονται είς δρασιν πάση σαρκί. Καὶ δή καὶ ὁ θεηγόρος Χρυσόστομός φησιν: "Ορα παράδοξον αύθις Ετερον, έναντίας φύσεις συνιούσας. Ούτε γάρ άστραπής τι πυρωδέστερον ούτε δόατος ψυχοότερον, άλλ' όμως άναμίγνυται, καὶ οὐ συγχεῖται οἰδὲ κεράννυται, άλλά τούς οίκείους Εκαστον διατηρεί όρους. Τὸ πῦρ έν τῷ ὕδατι καὶ τὸ ὕδωρ ἐν τῷ πυρὶ, καὶ οῦτε τοῦτο έξήρανε έχεζνο οδτε έχεζνο χατέσδεσε τοῦτο. Καίτοι αστραπή του ήλεακού πυρός όξύτερον καλ φανότερον. D Καὶ μαρτυρούσιν αἱ δψεις αἱ ταῖς ἀκτῖσι διηνεκῶ; καταλαμπόμεναι, έκείνης δέ την φοράν ούδε πρός βραχύ δυνάμεναι ένεγκείν. Και δ μεν ήλιος διά πάσης ήμέρας διατρέχει τον ούρανον, αύτή δὲ ἐν μιᾶ καιρού ροπή την οίκουμένην άπασαν, ώς και Χρ:στός μαρτυρεί λέγων. "Ωσπερ ή άστραπή εξέργεται ξξ άνατολών καὶ φαίνεται έως δυσμών. Είτά φησιν. Ο έξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρών αὐτών. Αὐτη πάλιν έτέρα φύσις, ού μικράν ήμεν παρέχουσα χρείαν, άλλά τοσαύτην ώστε είς το πολύ τῆς ζωῆς ἡμίν συντελείν, κεκμηκότα άνακτάσθαι τὰ σώματα. Τοῦτο γάρ έργον άνέμων, άναρριπίζειν τον άέρα, ώστε μή

ύδωρ ώσπερ το φώς και το σκότος, κατεκερμάτισε A ram. Et aqua quidem superior in unum collecta mare dicitur : quæ autem infra terram residet, abyssus nominatur, unde veluti tubuli quidam emittuntur fontes, ad vitæ nostræ et animalium omnium usus; atque indidem etiam calidæ ebulliunt. Nam quæ, Dei providentia sic ordinante, longius ab igne inferiore absunt aquæ, eæ frigidiores eduntur; quæ igni propiores sunt, ab eo calorem concipiunt et admodum fervidæ sursum efferuntur ; quæ autem non prope ignem sunt, tepidæ exeunt.

ρδ; ἐκείθεν ἐκπυρούμενα ζέοντα λίαν ἀναφέρονται, δσα δὲ οὐ πολύ πλησιάζουσι, χλιαρά ἀναδίδονται.

Atque ignis quidem qui infra terram est, demonum et peccatorum hominum supplicio inservit. Aqua etiam imo infra terram loco, ita frigida ut iu glebas glaciei congelet, qui et Tartarus dicitur, ipsa etiam facit ad cruciandos cos qui Dei præcepta violaverunt. Esse autem ignem subter terram, persuadere tibi debet ignis qui in Sicilia, Lycia, aliisque locis manifesto erumpit; quo nimirum præmonstratur in horrenda gehenna omnes uriqui ignem suis factis meruerunt. De hoc igne etiam magnus ille Moses in persona Dei loquitur: Exarsit ignis me excandescente, cujus incendium pertinget usque ad infima inferorum, consumet terram et cius proventus, comburet fundamenta montium 84. Sic etiam Isaias exclamat, peccatoribus diserte prædicens inexstinguibilis ignis pænas jampridem eos manentis. Quis inquit, vobis nuntiabit ignem jam ardere? Quis vobis locum æternum demonstrabit? Ambulate in lumine ignis vestri, et flamma quam concepistis. 427 Et exibunt alii, ac videbunt membra hominum corum qui contra me deliquerunt, quia vermis eorum non morietur et ignis non exstinguetur, ostentuique erunt omnibus hominibus 85°. Sed et divino præditus eloquio Chrysostomus dicit: Rursum mihi aliud admirabile considera. Congrediuntur dum naturm contrarim: quid enim sit aut fulgure magis igneum aut aqua frigidius? Tamen ita coeunt ut neque confundantur neque temperentur: sed et aqua in igne et ignis in aqua suas utrumque servat proprietates : nam neque aquam ignis exsiceat, neque ignem aqua exstinguit. Et sane fulgur etiam solari igne acutius est et lucidius; quod testantur oculi, qui cum perpetuo radiis solaribus illustrentur, fulguris splendorem ne exigno quidem tempore possunt ferre. Et sol totum diem permeando cœlo insumit, fulgur uno momento totum orbem pervadit, quod et Christus testatur, inquiens: Sicuti fulgur ab ortu exit et usque ad occasum videtur. Deinde addit: Qui ventos educit ex corum thesauris. Quæ rursum alia est natura, non parvam nobis utilitatem conferens, sed tantam ut ad plurimam vitæ partem nobis conducat, ad reficiendum fatigata corpora. Ventorum enim officium est aerem excitare, ne motu carens vitium capiat, itemque coquere

VT.

K

1123

71

ois

: 30

OT

èp

av

λs

Δ:

73

63

21

X

00

27

8:

0:

TE

X

(1)

1

N

2

T

21

0

3

fructus et alere corpora. Quis explicet quantum A ακίνητον όντα διαφθείρεσθαι, πεπαίνειν δε τους καρ. navigationibus prosint? et corum tempora, quibus ordine ingruunt aliusque alii cedunt, choreas in mari ducentes, aliique 428 eorum navigantes quo volunt deducentes, alii excipientes? Quin et contrariis incedentes viis atque ministeria sua obeuntes utili vitæ nostræ pugna inter se decertant. Sexcenta possent commemorari ventorum officia: sed tamen vates his omnibus enumerandis supersedens facilitatem tantummodo opificii expressit. Qui enim dicit: De thesauris ipsorum, is non dicit quosdam esse ventorum thesauros, sed significat quam facile sit ei qui mandat, omnia pro suo arbitrio in promptu habere. Quemadmodum enim rem quam in thesauro habemus, facile ex co vel promimus, vel, si visum sit, recondimus, ita universi Opifex omnia nullo negotio effecit ac naturæ tradidit. Vidisti quanta sit in aere varietas, sicut et in aqua et in igne multæ sunt varietates. Aquarum enim alia est fontana, alia marina, alia aerea, alia in nebulis, alia supra cœlos, alia supra homines, alia infra terram, ex qua etiam diversis locis aquæ ebulliunt mirabiliter ab igne qui sub terra est calefactæ. Ignis alius in sole est, alius in luna, alius in fulguribus, alius in aere, alius qui ex lignis a nobis et lucernis exit, alius qui ex terra erumpit: multis enim locis eum edi videmus non secus quam etiam fontes. Alius ignis est qui attritu lapidum ejicitur, et alius qui attritu frondium arborearum; alius in fulminibus ex æthere, C alius ex aqua et vitris pellucidissimis ac purissimis 429 exsilire solet. Sic et quod ad aerem attinet, alius est crassior, qui nos ambit, isque corruptionis causa est et multorum periculosorum morborum; alius tenuior, qui corporibus bonam temperiem et firmitatem conciliat; alius siccior et fervidior. Sic et ventorum sunt differentiæ secundum tenuitatem, crassitiem, frigus, siccitatem, humiditatem, caliditatem. Itaque vates cum in inexhaustam tot tantorumque Dei beneficiorum abyssum incidisset commemorandam, quibus Dei potentia atque sapientia demonstratur, vidensque immensum se mare ingressum, resiluit hac cum exclamatione : Magnificentissima sunt tua, Domine, opera: sapienter omnia fecisti, sapientiaque omnia D Θεού δύναμις και σοφία δείκνυται, και ίδων το πέλεet animata et inanimata implevisti.

Tito successit in imperium frater eius Domitianus, idque tenuit annos 15, menses 11. Isque in templo Romæ est interfectus insidiis suæ uxoris. Neque patris hic neque fratris sectatus est mores, sed contra Tiberii ac Neronis scelera imitatus est. Cum se omni genere flagitiorum homicidiorumque et libidine in mares feminasque effusa polluisset, tandem homo a Deo alienus deum se ipsum appel-

πούς καὶ τρέφειν τὰ σώματα. Τί ἄν τις είποι τὰς ἐν ναυτιλία χρείας αὐτῶν, καὶ τοὺς καιροὺς οἶς τεταγμένως ἐφίστανται καὶ παραχωρούσιν άλλήλοις, χορεύοντες εν τῷ πελάγει καὶ [Ρ. 244] τοὺς πλωτήρας διαδιδάζοντες; Καὶ ό μὲν παρέπεμψεν, ὁ δὲ διεδέξατο. Καὶ ἐναντίας ὁδευόντων ὁδούς καὶ διακονούντων ή μάχη αύτων πάλιν τῷ βίω γίνεται χρήσιμος. Καὶ μυρία ἄν τις είποι των ἀνέμων ἔργα. 'Αλλ' όμω; πάντα ταύτα παραδραμών ό προφήτης καλ καταλιπών άναλέγεσθαι, αύτο μόνον την εύκολίαν της δημιουργίας παρέστησε. Το γάρ είπειν, Έκ θησαυρών αὐτών, οὐ τοῦτο δηλοῦντός ἐστιν, ὅτι θησαυροί τινές είτιν άνέμων, αλλά την εύχολίαν του έπιτάττοντος καί το ετοιμον της βουλης καί παρεσχευασμένον. "Ωσπερ γάρ ὁ ἔγων ἐν θησαυρώ μετὶ άδείας έξάγει πάντα, και ότε βούλεται πάλιν είσάγει, ούτως ό του παντός Δημιουργός πάντο εύχελως ἐποίησε καὶ τῆ φύσει παρέδωκεν. Είδες καὶ πόση ἐν άέρι διαφορά, καθάπερ καλ έν πυρί καλ έν ύδατι πολλαί έναλλαγαί. Και γάρ του υδατος το μέν έστι πηγαίον, τὸ δὲ θαλάττιον, τὸ δὲ ἀέριον, τὸ δὲ ἐν νε. φέλαις, τὸ δὲ ὑπερουράνιον, τὸ δὲ ὑπεράνω τῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ ὑπόγειον, ἀφ' οδ καὶ τὰ θερμά ὕδατα έν διαφόροις τόποις ανάγονται, διά του ύπογείου πυρός θερμανθέντα παραδόξως. Καὶ τοῦ πυρός τὸ μέν έττιν εν ήλίω, τὸ δὲ εν σελήνη, τὸ δὲ εν άστραπαίς, τὸ δὲ ἐναέριον, τὸ δὲ ἀπὸ ξύλων, τὸ περὶ ήμας και το λυγναίου, το δε άπο γης (και γάρ έπι πολλαχού το τοιούτο άπο γης άναδιδόμενον ίδειν, ώσπερ αί πηγαλ των ὑδάτων), τὸ δὲ ἐν λίθοις παρατριδομένοις, τὸ δὲ ἐν κόμαις δένδρων καὶ αὐτών παρατριδομένων, τὸ δὲ ἐν κεραυνοῖς ἐκ τοῦ αἰθέρος. τὸ δὲ ἐξ ὑδάτων καὶ ὑέλων διαυγεστάτων καὶ καθαρωτάτων εξάλλεσθαι πέφυχεν. Ούτω δε και εν άξοι πάλιν ό μέν έστι παχύτερος ό περί ήμας καί φθοροποιός καὶ νόσων ποικίλων ἐπικινδύνων αίτιος, ὁ δὲ λεπτότερος καλ σωμάτων εύχρασίας καλ εύρωστίας πρόξενος, ό δε αύότερος και πυρωδέστερος, "Ωσπερ και των άνέμων πολλαι διαφοραί · ό μεν γάρ έστι λεπτότερος ό δὲ παχύτερος, ό μὲν ψυχοότερος, ό δὲ ξηρότερος, ὁ μὲν ὑγρότερος ὁ δὲ θερμότερος. "Οθεν ούν ό προφήτης έμπεσών είς την άδυσσον των εύεργετημάτων τούτων καὶ τῶν τοιούτων, ἐν οἶς ἡ τοῦ γος άχανες, άπεπήδησε μέγα βοήσας. 'Ω; εμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε · πάντα ἐν σοφία ἐποίησα;, καὶ συσίας ενέπλησας τά τε εμψυχα και τά άψυχα.

Μετά δὲ Τίτον ἐδασίλευσε Δομετιανὸς ὁ ἀδελφὸς αύτου έτη ιε μήνας ια, και έσφάγη έν τῷ ναῷ Ῥώμης κατ' ἐπιδουλὴν τῆς ἐαυτοῦ γυναικός. Διάδοχος γάρ γενόμενος τοῦ άδελφοῦ οὐ τὴν πατρικήν τε καὶ άδελφικήν έζήλωσεν άριστοπολιτείαν (50), άλλά την τοῦ Τιδερίου καὶ Νέρωνος ἀνοπεργίαν ἐκ διαμέτρου. Και δή πανείδος κακίας έπελθών, μιαιφονίας τε και γυναιχομανίας άμα καὶ ἀνδρομανίας ἀνάπλεως γε-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(50) Æquam imperii legem et laudatam in administranda republica solertiam, patius quam privatos mores, hie inspice. Goan.

Κάντεύθεν έχθιστον άπασι και ἀπόδλητον διὰ τὸ φονικόν τε και θηριώδες της μιαράς γνώμης έαυτον ό τάλας ἀποφήνας, εἰκότως μάλα τὰ ἐπίχειρα τῆς οίχείας δυσμενείας χομισάμενος (51) αίσχίστω μόρω του μυσαρόν και βέδηλον καταστρέφει βίον, ώς εξεηται. Ούτος τὰς γενέσεις τῶν πρώτων τῆς Ῥώμης έρευνων, ούκ όλίγους εύρίσκων έν δυνάμει Εσεσθαι άνήρει διά προφάσεως. Οδτος διέταξεν έν ταζς πόλεσιν άμπέλους μή φυτεύειν. Ούτος τούς άπο γένους Δαβίδ και Χριστού άναιρεζοθαι προσέταξεν · εδεδίει γλο την παρουσίαν του Κυρίου ώς και 'Πρώδης ό παιδοκτόνος. Του κηρύγματος δέ ήδη δύναμιν λαμδάνοντος ήγαγον συγγενείς του Κυρίου πρός Δομετιανόν. Οθς και έπηρώτησεν εί έκ Δαδίδ και Χριστοῦ είσι. Καὶ ὑμολόγησαν. Καὶ πόσων, ἔφη, χρημάτων χυριεύετε ; Έννέα, φασί, δηναρίων οἱ πάντες, καὶ πλέθρων γῆς ὁλίγων, ἐξ ὧν τοὺς φόρους ἀναφέρομεν. Και τάς χείρας σχληράς έχ της έργασίας ἐπεδείχνυον. 'Ο δὲ, Καὶ ὁποία τίς ἐστιν ή τοῦ Χριστοῦ βασιλεία, καλ πότε φανησομένη; "Ως ού κοσμική οιδέ ἐπίγειος, ἔφασαν, ἐπουράνιος δὲ καὶ ἐπὶ συντελεία των αιώνων εν δόξη έργομένη χρίναι ζώντας καί νεκρούς. Έρ' οίς αὐτός τούτων καταφρονήσας έλευθέρους μέν αύτους άφείναι έχέλευσε, τον δέ τῆς Έχχλησίας διωγμόν καταπαύσαι. Ούτος ὁ Δομετιανός Νερούαν τινά ύπεύθυνον έχέλευσε ζώντα βληθήναι είς πύρ. Των δε άστρονόμων είπόντων ύπο χυνός τούτον άναλωθήσεσθαι, εύθύς δετός κατενεχθείς πολύς την πυρχαϊάν έσδεσε, και δεδεμένον έτι τω γείρε χύνες ἀφεθέντες τοῦτον χατέφαγον. Λάργιος δὲ άστρονόμος είπεν είς δυιν τῷ Δομετιανῷ τεθνήξεσθαι ήμέρα τήδε. 'Ο δε έχέλευσεν αύτον φυλαχθήναι έν δεσμοίς, ώς αν της ήμέρας διελθούσης τη Επαύριον άναιρήση. 'Αλλά σφαγέντος αύτου ύπο Στεφάνου άπελευθέρου αύτοῦ, ἀπελύθη ἀβλαβής. Οὖτος 'Απολλώνιον τον Τυανέα άπέχειρε καλ δέσμιον είς δικαστήριον ήγαγε. Τότε φασί και το πολυθρύλητον έπος έχει ο τον 'Απολλώνιον είπειν'

Ού μάν με πτανεεις, έπει ού τοι μόρσιμός είμι(52)

καλ άφαντον γενέσθαι παραχρημα, κατ' αύτην δέ την ώραν εύρεθηναι είς Ποτιόλους ήμερων τριών διάστημα. "Ος εύρων έχεισε τον μαθητήν αύτου Δά- η μαντα άνήγγειλεν αύτῷ τὰ κατ' αύτὸν, καθά Φιλόστρατος Ιστορεί. Καὶ τῷ μετὰ Δομετιανὸν μέλλοντι βασιλεύσαι Νερούα την τελευτήν γράμμασιν οίχείοις προεσήμανεν. Έφ' ου Τιμόθεος ὁ ἀπόστολος καὶ Όνήσιμος έμαρτύρησαν, καὶ Κλήμης ὑπὲρ Χριστοῦ άναιρείται, καὶ Ἰωάννης εὐαγγελιστής ἐν Πάτμω τή νήσω ώς ύπεύθυνος έξορίζεται.

'Ο [P. 246] δὲ 'Απολλώνιος ἀπὸ 'Ρώμης ελθών είς τὸ Βυζάντιον, καὶ παρακληθείς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων,

ντιενος, ξαυτίνο άθεος τελευταίον άπεθέωσε. [P. 243] A lavit. Indequé cum se ob truculentiam, immanitatem ac flagitiosa consilia omnibus invisum et contemptum reddidisset, miser meritas domesticis inimicitiis pænas dedit, 430 turpissimaque morte sceleratam clausit vitam. Is principum Romæ virorum indagans nativitates, cum non paucis promitti magnam potentiam deprehenderet, eos captata occasione sustulit. Edixit per urbes ne quis vites plantaret, Idem genere Davidum et Christum attingentes conquiri jussit, exemplo Herodis infanticidæ sibi a Christi adventu metuens. Mandatum ejus ministri exsecuti adduxerunt Christi cognatos ad imperatorem. li interrogati a Domitiano an a Davido et Christo genus ducerent, ita esse fassi sunt. Quantæ ergo, inquit Domitianus, vestræ sunt facultates? Responderunt universis esse novem denarios et pauca agri jugera, unde tributum solvant; simul et manus, quæ callos duxerant opere faciundo, ostenderunt. Tum imperator: Et quodnam est Christi regnum, ac quando appetet? Responderunt non esse mundanum neque terrenum, sed cœleste, et Christum in fine mundi id initurum, ubi de vivis sit et mortuis judicaturus. Ob hæc imperator istis hominibus spretis, libertate donavit eos, et a prosequendis Christianis desisti jussit. Is Domitianus Nervam quemdam rel capitalis damnatum vivum in ignem conjici jussiz. Astrologis autem prædicentibus eum a cane laniatum iri, statim largus imber obortus rogum exstinxit, et immissi Nervæ adhuc manus ligato canes eum devoraverunt. Largius vero astrologus in faciem Domitiano dixit eum die quam nominabat moriturum. Domitianus eum servari in vinculis jussit, et ea die exacta 431 postridie necandum. Sed imperatore, uti prædixerat, occiso, fuit a Stephano liberto illius, sine nova dimissus. Is Domitianus Apollonium Tyaneum tonsum vinctumque ad tribunal adduxit. Quo tempore ferunt id fuisse ab Apollonio dictum quod omnium deinde sermone est celebratum,

Me non interimes; non hoc tibi fata dederunt,

simulque subito conspectui hominum subductum fuisse, inventumque eadem hora Puteolis, tridui a Roma itinere, discipulo suo Damidi ibidem reperto, quid secum fuisset actum exposuisse, Auctor Philostratus. Hic Apollonius Nervæ, qui fuerat Domitiano successurus, exitum propriis litteris prædixit. Domitiano imperante doctrinam Christianam Timotheus apostolus et Onesimus suo supplicio confirmarunt; itemque Clemens, et Joannes evangelista damnatus in insulam Patmon est deportatus.

Cæterum Apollonius Roma Byzantium profectus rogatu civium ea urbe multitudinem anguium ac

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(51) Ad verbum : promerita jam oliminnatæ sibi ferocitatis pramia reportavit. Goan.

(52) Versus est de initio Iliadis Homericae libri xxii, quo Apollo Achillem a se insequendo dehortatur. De Apollonio exstat justum Philostrati opus, et næc fabula est in l. vm. Damidem quoque, non . Damantem legi debere satis ex eo, Suida aliisque constat. XvL.

G!

2

K

12

T

μ

0

Equorum etiam in conventibus principum confuse ferocientium intemperiem refrenavit. Idem ab eo Antiochiæ, cum eo venisset, efflagitatum est. Cum enim Antiochenses a scorpiis et culicibus divexarentur, æreum ipse scorpium conflavit, supraque eum in terra depositum parva erecta columna nopulo jussit ut calamos gestarent, perque urbem circuirent, et calamos concutientes inclamarent, Vacet urbs culicibus. 432 Eo modo et scorpii et culices ea ex urbe profligati sunt. Cum autem peteretur ab eo ut terræ motus quibus affligebantur averteret, ingemiscens in tabulis ita scripsit: Væ tibi, misera urbs, quoniam terræ motibus multis incendiisque prosterneris, teque Orontes ad ripas suas deflebit. De hoc magnus Anastasius B Theopolis episcopus ita scribit : Quibusdam in locis ad hunc usque diem Apollonii opera stant et suam habent efficacitatem, alia quadrupedibus ac volucribus damnosis avertendis, alia ad inordinatos amnium excursus inhibendos, alia aliis rebus quæ hominibus detrimentum afferent arcendis. Neque eo tantum vivo dæmones per ipsum tot ac talia egerunt, sed ipso etiam mortuo ad monimentum ejus perseveraverunt, atque ipsius nomine miracula quædam ediderunt ad decipiendum miseros homines, qui facile hujusmodi rebus se a diabolo in fraudem induci patiuntur. Quid enim dicam de Manethonis magicis operibus ? qui tantus fuit istarum imposturarum artifex, ut semper palam Apollonium irriserit ut non perfecta hujus doctrinæ peritia instructum: Oportebat enim, aiebat, eum, sicuti ego soleo, solis verbis perficere quæ vellet, uon operum effectionibus ad ea uti. Hæc autem omnia Dei permissu et oæmonum eflicacitate tiunt, ut hujusmodi rebus vera nostra exploretur fides, firmane ea sit et fixa Dominoque 433 adhærens, neque ab eo se avelli sinens præstigiis istis ac diabolicis prodigiis, quæ ministerio servorum improbitatis eduntur. Quippe etiam Dei prætexentes nomen nonnulli vaticinati sunt, ut Balaamus, Saulus et Caiaphas. Alii malos genios abegerunt, ut Judas et filii Scevæ. Ita gratia divina etiam per indignos aliquando operatur ut aliis benefaciat. Nam Balaamus neque recte vivebat neque D vera erat fide præditus: et tamen Dei gratia per eum egit propter -aliorum utilitatem. Fuit et Pharao malus: atque huic tamen futura indicavit. Et impiissimo Nabuchodonosori nihilominus ea præmonstrata sunt quæ multis post essent eventura ætatibus. Unde constat multos etiam veræ adversos religioni sub Christi nominis præscriptione alio artificio miracula edere ad decipiendos imperitos. Qualis fuit Simon Magus et Menander ac post cos alii corum similes. Itaque præclare dictum est: neque decipi miraculis convenit, nedum nuda pollicitatione, sed exploranda est veritas corum quæ dicuntur. Ex fructibus enim corum dudicabitis ipsos, ait Dominus

scorpiorum expulit, ne cui porro homini nocerent. A έποίησε ταύτα, συγαδεύσας το πίπθος των δωεργο καὶ σκορπίων έκ τῆς πόλεως, ώστε μη άδικείσθα: ύπ' αὐτῶν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τῶν ἔππων τὴν ατα. ξίαν γαλινώσας έν ταίς συνελεύσεσι των άργόντων. 'Ωσαύτως και είς 'Αντιόγειαν παραγενόμενος δυσωπηθείς έποίησε. Τυραγγουμένων γάρ των 'Αντιογέων ύπό των σχορπίων και κωνώπων, ποιήσας γαλκόν σχορπίου και γώσας αύτου έν τη γη και μικούν έπιστήσας ἐπάνω χίονα, βαστάζειν προσέταξε χαλάμους τω λαώ, και περιεργομένους έν τη πόλει κράζειν, τους καλάμους Επισείοντας, 'Ακώνωπα τή πόλει. Καὶ ούτως έξηφανίσθησαν έχ της πόλεως οί τε σχορπίοι καὶ οἱ κώνωπες. Αἰτηθεὶς δὲ καὶ περὶ των έπιχειμένων αύτη σεισμών, στενάξας έγραψεν εν διπτύγω ταύτα. Οὐαί σοι, τάλαινα πόλις, ότι σεισμοίσι πολλοίς καλ πυρσοίς κατενεγθήση. Κλαύσεται δέ σε καὶ ὁ παρ' αίγιαλοῖς 'Ορόντης. Περὶ οδ μέντοι καὶ ὁ μέγα; 'Αναστάσιος Θεουπόλεώ; φησιν' 'Απολλωνίου δὲ μέχρι νῦν Εν τισι τόποις ἐνεργοῦσι τὰ άποτελέσματα Ιστάμενα, τὰ μὲν εἰς ἀποτροπήν ζώων τετραπόδων κάλ πετεινών βλάπτειν δυναμένων άνθρώπους, τὰ δὲ εἰς ἐποχὴν ρευμάτων ποταμοῦ άτάκτως φερομένου, και άλλα είς έτερα έπι φθορά καὶ βλάδη ἀνθρώπων ὑπάργοντα ἀποτρόπαια ἴστανται. Καὶ οὐ μόνον ἐν τῆ ζωῆ αὐτοῦ ταῦτα καὶ τὰ τοιαύτα είργάσαντο οιδαίμονες δι' αύτου, άλλά γε καί μετά την τελευτήν αύτου παραμένοντε; τώ μνήματι αὐτοῦ σημείά τινα ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπετέλεσαν πρός ἀπάτην των έλεεινων ἀνθρώπων, των βαδίως ύποκλεπτομένων είς τὰ τοιαύτα ύπὸ τοῦ διαδόλου. Τί ἄν τις είποι περί των κατά Μανέθωνα μαγικών έργων; ο; τοιούτος άκρος γέγονε τη μαγική άπάτη ώστε άελ έσχωπτε προδήλως τον 'Απολλώνιον ώς μή άχριδή την κατ' αύτους φιλοσοφικήν έμπειρίαν έσγηχότα. "Εδει γάρ αύτον, φησίν, ώσπερ έγω, λόγω μόνω ποιείν άπερ εξούλετο, καλ μή άποτελέσμασιν ἐπιτρέπειν τὰ παρ' αὐτοῦ πραττόμενα. Ταύτα δὲ πάντα συγχωρήσει τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργεία δαιμόνων γίνονται πρός τό διά των τοιούτων πραγμάτων δοχιμάζεσθαι την ήμετέραν όρθόδοξον πίστιν, εί έδραία έστι και παγία προσμένουσα τώ Κυρίω, και μή υποσυρομένη υπό του έγθρου διά των φαντασιωδών τεράτων καί σατανικών έργων τών πραττομένων ύπο των δούλων και ύπηρετών τῆς κακίας. Οὐ μὴν δὲ άλλά καὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου προεφήτευσάν τινες, ώς Βαλαάμ Σαυλός και Καϊάφας, καλ δαιμόνια πάλιν έξέδαλον, ώς Ἰούδας καλ οι υίοι Σκεύα. Ούκουν και είς αναξίους ή χάρις ένεργεί πολλάκις, εν' έτέρους εύεργετήση. Καλ γάρ Βαλαάμ, άμφοτέρων άλλότριος ήν, βίου άρίστου καλ πίστεως · άλλ' όμως ενήργησεν είς αύτον ή χάρις διά την έτέρων οἰχονομίαν. Καὶ [Ρ. 247] Φαραώ τοιούτος ήν, άλλά κάκείνω τὰ μέλλοντα προέδειξε. Καὶ ὁ Ναδουχοδονόσορ παρανομώτατος, άλλά γε καὶ τούτφ τὰ μετά πολλάς ὕστερον ἐσόμενα γενεάς ἀπεκάλυψεν. "Οθεν δήλον ότι πολλοί και των έναντίον έγόντων φρόνημα έπὶ τῷ προσχήματι τοῦ Χριστού τεράστια ποιούσιν έτέρα τέχνη τινί πρός ἀπάτην άνθρώπων άπειροχάλων, οίος έγένετο Σίμων ο μάγος καὶ Μένανδρος μετ' ἐκεῖνον καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, δι' οῦς εἰκότως ἔφη μη θαύμασιν ἀπατάσθαι προσήχειν μητε μήν επαγγελία ψιλή, δοχιμάζειν δε των λεγομένων την άλήθειαν. Έχ των χαρπών γ

φησίν ὁ Κύριος, αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς, Νέρουας εδασίλευσεν έτος έν, μήνας δ', ήμερας θ , Α σώφρων ων καὶ ἐπιεικής, Έχ Παιονίας δὲ ἀγγελία ἐπινικίων ἐλθοῦσα παρά Τραΐανοῦ, ἀνελθών ἐν τῷ Καπιτωλίω και λιδανωτόν ἐπιθύσας, στὰς ἐπὶ βήματος, μεγάλα βοών της τε βουλής καλ του δήμου τών 'Ρωμαίων παρόντων έφη. 'Αγαθή τύχη Νέρουα; Τραϊανδυ υίοποιούμαι. Ούτος άπηγόρευσε του έχτέμνειν τινών τὰ αἰδοῖα ἐν 'Ρώμη. Νόσφ δὲ τελευτά. Ούτος ὁ Νέρουας άνεχαλέσατο τον Θεολόγον Τωάννην έχ της έξορίας, και άπέλυσεν οίχεζν έν Έφέσω, μόνον τότε περιόντα τω βίω έχ των ιβ' μαθητών. δ; συγγραψάμενος το κατ' αύτον Εύαγγέλιον έν ε!ρήνη άνεπαύσατο. Περί οδ και ὁ πολυζστωρ Εὐσέ-6:ος έν τη έχχλησιαστική Ίστορία φησί. Θωμάς δέ την Παρθίαν είληγεν, Ίωάννης δὲ την 'Ασίαν, πρός ήν και διατρίψας έτελεύτησεν έν Έφέσω. Και πάλιν 'Επὶ τούτοις ούν καὶ Ίωάννης ὁ εὐαγγελιστής έν Έφέσω της 'Ασίας τελευτά, καλ θάπτεται πρός των αύτόθι πιστών. 'Ομοίως δέ και Φίλιππος ό έκ των έπτά διακόνων έν Ίεραπόλει τελειούται, καλ θάπτεται μετά των θυγατέρων αύτου. Περί ων καί Πολυχράτης ό της εν Έφεσω παροικίας επίσκοπος. Ούτχτορι τω έπισχόπω 'Ρώμης γράσων, ούτως φησί. Καὶ γάρ κατά την 'Ασίαν μεγάλα στοιγεία κεκοίμηνται, άτινα καλ άναστήσονται τη έσχάτη ήμέρα τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου, Ἰωάννης ὁ ἐπιστήθιος Χριστού, δε και το πέταλον πεφορηκώς (53-54) και διδάσκαλος εν Έφεσω γενόμενος κεκοίμηται, καλ Φίλιππος ὁ ἐχ τῶν ἐπτὰ διαχόνων ἐν Ἱεραπόλει τελευτά. Ούτός έστιν ό και τον εύνούχον βαπτίσας και ς τον Σίμωνα κατηγήσας. Ού μην δὲ άλλά καὶ ὁ θεῖος Ίππόλυτος 'Ρώμης περί του θείου χηρύγματος καί της τελειώσεως των αποστόλων διεξιών έφη. Ιωάννης ό όδελφὸς Ἰακώδου κηρύσσων ἐν τῆ ᾿Ασία τὸν λόγον εξωρίσθη εν Πάτμω τη νήσω επί Δομετιανού του βασιλέως 'Ρωμαίων, κάκείθεν πάλιν είς "Εφεσον έκ της έξορίας άνακληθείς ύπο Νέρουα, και το κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον συγγραψάμενος, ἔνθα καὶ τὴν ἀποχάλυψιν θεασάμενος, ετελεύτησεν έτων έχατον εξ.

Nerva imperavit annum unum, menses 4, dies 9, homo-temperans et æquus. Hic, cum ei ex Pannonia nuntius de victoria Trajani esset allatus. in Capitolium progressus, thure incenso, inde conscenso suggesto, præsente S.P.O.R. alta voce : Quod felix, inquit, faustumque 434 sit, ego Nerva Trajanum mihi filium adopto. Vetuit Nerva ne quis Romæ castraretur. Morbo periit. Idem Joannem Theologum ab exsilio revocavit, permisitque ut Ephesi habitaret, cum is tum solus de 12 discipulis in vivis superesset. Is Joannes Evangelio suo conscripto pacate decessit. De eo narrat Eusebius in Historia ecclesiastica: Thomas autem Parthiam sortitus est, Joannes Asiam, in qua etiam Ephesi vitam finiit. Et rursus : Eo tempore etiam Joannes evangelista Ephesi Asiæ urbe moritur et a Christianis eius loci sepelitur. Similiter et Philippus, unus de septem diaconis, Hierapoli defunctus cum filiabus sepelitur. De his Polycrates, Ephesinæ parœciæ episcopus, ita scribit ad Victorem episcopum Romanum : Nam et in Asia sepulta sunt magna elementa, quæ ultimo adventus Domini die resurgent: Joannes, qui in pectore Christi accubuerat, qui et pileum gessit et Ephesi docuit, ibi est humatus; et Philippus, septem diaconorum unus, Hierapoli vita functus est. Is est qui eunuchum baptizavit, et Simoni principia religionis tradidit. Sed et divus Hippolytus Romæ episcopus præconium divini verbi et apostolorum obitus enarrans ita ait: Joannes Jacobi frater, cum in Asia verbum Dei propagaret, imperante Romæ Domitiano in Patmum insulam est deportatus. 435 Indea Nerva revocatus Ephesum, conscripto Evangelio et patefactione quam conspexerat, vita excessit, annos natus centum et sex. Reliquiæ ejus requisitæ, inventæ non sunt. At magni Gregorii frater Cæsarius Cpoli de iis interrogatus ita respondit : Ipse Joannes sub finem Evangelii cam rem explicavit his verbis : Ita fatus Jesus Petro ait, Sequere me. Petrus autem conversus cernit discipulum, qui a Christo diligebatur, sequentem, et inquit : Domine,

XYLANDRI ET G

GOARI NOTÆ.

(53-54) Atque sic etiam legitur apud Eusebium, D unde hæc Cedrenum descripsisse apparet. Quid autem sit πέταλον φέρειν, nondum satis scio, nisi quod laneum pileum insigne doctoris fuisse ex Suidæ collectaneis utcunque suspicor, qui honoris et auctoritatis causa a primario Ecclesiæ doctore gestaretur, quales olim flaminum apices. Xvl. — Ut doctorem, doctoris quoque ornatum insignibus, ac πέταλον laneum pileum flaminum more gestasse censuit Xylander. Sic aurum lana compensat, et sancto Spiritu afflatum apostolum et præcipuum Ecclesiæ doctorem flaminum honore donat. At non potius antiqui sacerdotii dignitatem aliquo titulo exæquatam novique majesta em assumpto quodam ejus insigni manifestatam voluit Apostolus, cum πέralov bracteam laminamve auream fronti prætulit appensam? Hieronymus de Eccles. Script. in Polycrate: Ἰωάννης, ος έπὶ τὸ στήθος του Κυρίου άνεγλίθη καὶ Ιερεύς αύτοῦ γέγονε, χρυσοῦν πέταλον έν

ού το λείψανον [Ρ. 248] ζητηθέν ούχ εύρέθη. Ὁ δὲ

του μεγάλου Γρηγορίου άδελοδς Καισάριος (55)

τῷ μετώπω βαστάζων μάρτης καὶ διδάσκαλος ἐν Ἐφέσω ἐκοιμήθη. De Jacobo Domini fratre narrat simile Epiphanius Hæres. Lxxvm: Ούτος ὁ Ἰάκω-6ος καὶ πέταλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐφόρεσε. Ejns interpres: Jacobus iste bracteam in capite gessit. Goan.

(55) Idem Suidas et alii. Quod in Graco sequitur, ξπισε...., nescio legere: fortassis est ξπί σενάτου, in senatu. Fuisse hunc Cæsarium magistrum aulæ Theodosii primi, est apud Nicephorum xti, 44. Id valde dissentit ab eo quod Gregorius Nyssenus in Vita Nazianzeni habet, Cæsarium Constantio imperante e vivis excessisse. Xvi.—Exstantem in vetustis editis Cedreni exemplaribus notam, du abus litteris σε' conjunctam, conjicio indicare σεχρέτου, vel, ut Xylander opinatur, σενάτου, vel demque, ni ε obsisteret, συν-6δου. Eligat sibi placitam, vel certiorem proferat alius conjecturam. Goar.

quid iste? respondit Jesus : Si velim hune manere A έπισε.... εν Κωνσταντινουπόλει ερωτηθείς περί τούusque ad adventum meum, quid hoc ad te? Quoniam ergo piscantes eos offendens Petro soli jussit sequi, isque Joannem volens comitem habere, quæsivit ex Domino quid iste esset acturus, Dominus respondens Joannem piscationi immoraturum, dixit : Si eum volo manere hic et piscari, dum huc revertar, quid tua refert? et ipse Joannes falsam eorum suspicionem optime corrigit his verbis: Non dixerat Dominus hunc non esse moriturum. Etenim apostoli sæpenumero interrogationes et responsiones Christi non assecuti sunt, ideoque ignoratio eis est a Magistro et stupiditas objecta, donec Spiritus sanctus venit eosque omni veritate instituit, sicuti Dominus promiserat. Quodsi quis contentiose et temere sacras illas voces arripiens intempestive ex 436 iis colligere velit Joannem in hac vita al posteriorem Christi adventum annuntiandum Enochi et Elize exemplo permansisse, is sciat Joannem in patefactione solos istos duos sub persona Christi d'cere testes sibi futuros. Producam inquit, duos meos testes Enochum et Eliam, lique saccos amicti vaticinabuntur dies 1260 89. Hi sunt duæ oleæ et duæ lucernæ. Ignis ex eorum ore egredietur et hostes eorum devorabit. Cumque testimonium suum totum dixerint, bestia quæ ex abysso ascendit bellum eis faciet, vincetque eos et interficiet, et cadavera eorum in platea urbis jacebunt dies 3 s. insepulta, ubi et Dominus eorum crucifixus est. Frustra igitur nugantur quidam Joannem adhuc C in corpore vivere, revera ignorantes quid dicant et qua de re contendant, de suo illud commentum andacter profecto et confidenter proferentes, non ex sacris habentes interpretibus.

τελέσωσε την μαρτυρίαν αὐτῶν, ποιήσει τὸ ἀναδαΐνον θηρίον ἐκ τῆς ἀδύσσου πόλεμον μετ' αὐτῶν, καί νικήσει καί άποκτείνει αύτους, καί τά πτώματα αύτων έπι της πλατείας της μεγάλης πόλεως Εσονται ημέρας τρείς ημισυ άταφα, όπου καλό Κύριος αύτων έσταυρώθη. Μάτην ούν παραληρούσε τινες. φάσκοντες αύτον ζήν έτι εν σαρκί, και μή νοούντες μήτε α λέγουσι τῷ ὅντι μήτε περί τίνων διαδε-Gαιούνται, οίχοθεν τούτο καὶ οὐκ. Εκτινων ἱερῶν ἐξηγητῶν ριψοκινδύνως τε καὶ τολμηρῶς ὅντως τε. בוסעשעלעבעסנ.

Post Nervam Trajanus imperavit annos 19, menses 6, dies 15. Fuit iste malis infestus et justitiæ amans. Aliquando strictum ensem in omnium procerum conspectu præfecto tradidit, ita inquiens : Accipe hune gladium, eoque, si recte impero, pro me, si male, contra me utitor. A Nerva ob virtutem est ad imperium evectus, quod vir bellicosissimus Romæ et ubique terrarum rem sæpius præclare gessisset. Cum quidam amicorum esset apud eum delatus, quod ipsi insidias fecisset, isque suis 437 manibus sibi oculos eruisset mentumque rasisset, itaque excecatus esset ad eum adductus, Trajanus magno amici casu dolore percepto urbi a se conditæ Trajanopoli eum præfecit, eoque able-Latum ad mortem usque omni cultu fovit. Idem edixit ne Christiani conquirerentur, oblati autem punirentur. Sub eo Simoni Mago Menander Sama-

του ούτως ἀπεκρίνατο λέγων. Αύτος Ἰωάννης έν τω κατ' αύτον Εύαγγελίω πρός τω τέλει διεσάτησε τούτο φάσχων Καὶ τούτο είπων ὁ Ἰησούς λέγει αὐτώ (τουτέστι τῷ Πέτρω). 'Αχολούθει μοι. Έπιστραφείς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητήν ὂν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς άχολουθούντα, χαί φησι · Κύριε, οδτος δὲ τί; Καί λέγει αύτῷ ὁ Ἰησοῦς. Έὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἔως ξοχωμαι, τί πρός σέ; Έπει οδν άλιεύοντας αύτους κατείληφε, τῷ Πέτρω μόνω προσέταξεν Επεσθαι αὐτῷ. 'Ο δὲ καὶ τὸν Ἰωάννην συμπορεύεσθαι βουλό. μενος έφη Κύριε, ούτος δέτί; "Ον θεσπίσας ό Ίησοῦς προσμένειν ἐπὶ τῆς ἀλιείας φησίν. Έὰν αὐτὸν θέλω μένειν ένταθθα καλ άλιεύειν έως αν ύποστρέψας Ερχωμαι πάλιν ώδε, τί πρός σέ; ώστε οδν άριστα διορθούμενος την έσφαλμένην αὐτῶν ὑπόνοιαν, εἰκότως έφη, και ούκ είπεν αύτῷ ό Ίησοῦς ὅτ: ούκ ἀποθνήσκει. Καὶ γάρ ἐν πολλοῖς πολλάκις ἐσφάλλοντο πρός τάς πεύσεις Χριστού και τάς άποκρίσεις, και ήχουον, 'Ασύνετοι και βραδείς τη καρδία, έως έλθον το Πνεύμα τὸ ἄγιον ἀδήγησεν αὐτοὺς εἰς πάσαν τὴν άλήθειαν κατά τον του Κυρίου λόγον. Εί δέ τις έριστικώς και προπετώς ἀποκρινόμενος τὰς ἱερὰς ταύτας φωνάς και μαρτυρίας άκαίρως δήθεν συλλογιζόμενος είπη. Πρός το καταγγείλαι την δευτέραν Χριστού παρουσίαν κατελείφθη ζών έν σαρκί μετά Ένων καὶ Ἡλία, ἀκουέτω ὅτι περ μόνους διὰ τῆς άποχαλύψεως αύτος ούτος έχείνους έχ προσώπου λέγει Κυρίου τους δύο μάρτυρας γενήσεσθαι, Ένωχ. καὶ Ἡλίαν, τοιάδε φάσκων : Καὶ δώσω τοῖς δυσί μάρτυσί μου, καλ προφητεύσουσιν ήμέρας ,ασξ', περιδεδλημένοι σάκκους. Οδτοί είσιν αί δύο έλαζαι καί αί δύο λυγνίαι. Πῦρ ἐκπορεύεται τοῦ στόματος. αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. Καὶ ὅταν

Μετά δε Νέρουαν εδασίλευσε Τραΐανός έτη εθ', μήνας ς', ημέρας ιε'. Ούτος ήν μισοπόνηρος καί φιλοδίκαιος. Γυμνώσας γάρ ποτε ξίφος ενώπιον των έν τέλει πάντων έδωκε τῷ ἐπάρχῳ, εἰπών · Δέξαι τούτο · καὶ εί μέν καλώς άρχω, ὑπέρ έμου, εί δὲ μή, κατ' έμου αὐτῷ χρῆσαι. Προεχειοίσθη δὲ ὑπὸ Νέρουα διά την άρετην αύτου ώς πολεμικώτατος και πολλά χατορθώματα έν 'Ρώμη [Ρ. 249] καλ πανταχού γής πεποιηχώς. Φίλου δέ τινος αύτου ποτε διαδληθέντος ώς ἐπιδούλου, καὶ τούς τε ὀφθαλμούς ἐκκεντηθέντος ύπό των ίδίων χειρών και το γένειον αποκειραμένου, έπει τυφιός πρός Τραΐανου είσήχθη, πολιά λυπηθείς έπὶ τῷ αὐτοῦ φίλω, πόλιν ຖον ἔχτισεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αύτοῦ την νῦν Τραϊανούπολιν, τοῦτον κατοικτείρας ώς δεσπότην της πόλεως έχείσε απέστειλεν είναι, έως της αύτου τελευτης θεραπείαν αύτου πάδαν ποιησάμενος. Ούτος προσέταξε το Χριστιανόν φύλον

¹⁰ Apoc. x1, 5.

μή ἐκζητείσθαι , ἐμπεσὸν δὲ κολάζεσθαι. Ἐπὶ A riensis magus atque præstigiator successit, qui αύτου Σίμωνα τον μάγον Μένανδρος διεδέξατο, γόης καὶ ἀπατεών, Σαμαρεύς τὸ γένος, ἐαυτὸν Χριστλν όνομάζων. Ήν δέ και Κήρινθος αίρεσιάρχης τότε καί Νικόλαος, είς των έπτά διακόνων, οί αίρεσιάργαι καὶ έχθροὶ τῆς άληθείας. Ἐπὶ τούτου ἐμαρτύρησεν δ άγιος Ίγνάτιος ὁ θεοφόρος καὶ Συμεών ὁ τοῦ Κλεόπα. Θνήσκει δὲ Τραϊανός 'Αδριανόν τον γαμδρόν αύτου προχειρισάμενος βασιλέα.

'Adoravos Athros Ebacileucev Etn x8'. "Hv 62 "Αφρος το γένος, φιλολόγος, ἐπιτήδειος Εν τε τῷ πεζώ λόγω και τῷ ἐμμέτρω, συγγενής και υίοπεποιημένος τῷ Τραϊανῷ. Οὕτος ἐν Μυσία θηράσας ώχοδόμησε πόλιν, καὶ μετωνόμασεν αὐτὴν 'Αδριανοῦ Θήρα; (56) έν τοίς μιτάτοις (57). 'Ωταύτως καὶ έτέραν πόλιν έν Θράχη, προσαγορεύσας αύτην 'Αδριανούπολιν, και ναὸν ἐν Κυζίκω. 'Ερ' οδ στασιασάντων των Ίουδαίων καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν οἰχοδομήσαι βουληθέντων, δργίζεται κατ' αὐτῶν σφόδρα, καὶ πολέμου γενομένου μεταξύ άνείλεν έξ αύτων έν ήμέρα μια μυριάδας νη'. Καὶ τὰ μέν παλαιά λείψανα τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ κατερειπώσας κτίζει νέαν Ίερουσαλήμ, ήν δή και Αίλίαν προσηγόρευσε. Καὶ στήσας τὸ ἐαυτοῦ εἴδωλον ἐν τῷ ναφ, οίκειν "Ελληνας έν τη πόλει προσέταξε. Σημεΐον δὲ γέγονε τῆς ἀλώσεως αύτοῦ ὡς τὸ τοῦ Σολομώντος σημείου αὐτόματου διαλυθήναι. Σίμηλου δέ τινα έν τε φρονήσει και έπιεικεία και άρεταις πολλαίς κεκοσμημένον πάνυ έτίμα, και έν μεγάλη άρχη κατέστησεν αύτόν · άλλ' ἐπ' όλίγον τῆς άρχῆς ς χρατήσας ἀπέστη αὐτῆς, καὶ ἐν ἀγρῷ ἐπτὰ ἔτη διατρίψας ετελεύτησεν, επιγραφήναι προστάξας εν τῷ μνημείω αύτου. Σίμηλος ένταυθα κατάκειται βιώσας μέν έτη.., ζήσας δὲ ἐπτά (58). Οδτος 'Αδρ:ανός χρέων όφειλάς των όπ' αύτον πόλεων και πολιτών τῷ δημοσίῳ λόγω ἀνηχούσας ἀπέχοψε (59), καύσας τούς χάρτας. Νίχαιάν τε και Νικομήδειαν σεισμώ πτωθείσας άνεχτήσατο. Έπὶ τούτου Ἰουστίνος δ φιλόσοφος κατά πασών αίρέσεων ήνδρίζετο · ώς γάο φησι Κλήμης ὁ Στρωματεύς, ἐπὶ ᾿Αδριανοῦ ὑπῆρχον αίρεσιώται, έχθροι της των Χριστιανών πίστεως. [Ρ. 250] Σατορνίνος, Βασιλείδης και Καρποκράτης. Θυήσκει δὲ Αδριανός βία τῆς νόσου, κράζων "Ω Ζεῦ, πόσον χαχόν έστιν επιθυμούντά τινα άποθανείν χαλ

seipsum Christum nominavit. Fuit et Cerinthus eo tempore et Nicolaus, unus ex septem diaconis, principes sectarum et hostes veritatis. Sub eodem Ignatius, divino instinctu præditus vir, supplicio affectus est, et Symeon Cleopæ filius. Trajanus moriens Adriano genero sub imperium reliquit.

Ælius Adrianus imperavit annos viginti quatuor, genere Afer, homo eruditus, qui et prosa oratione et carmine scribendo valeret. Fuit Trajano affinis, ab eoque est adoptatus. Cum in Mysia venaretur, urbem condidit, eamque Adriani Theras, id est venationem in mitatis appellavit; aliam quoque in Thracia nomine Adrianopolin, et fanum Cyzici. Sub eo rebellantes Judzei Hierosolymæ templum relicere aggressi sunt. Quare vehementi ira correptus Adrianus eis bellum intulit, unaque die 550 millia interfecit. Urbis quoque et templi reliquias omnes complanavit, et novam condidit urbem ibi, cui Æliæ nomen indidit; inque 438 templo sua statua posita, urbem Græcos habitare jussit. Excidium hoc urbis portendit sponte sua disjectum Solomonis monimentum. Plurimo honore affecit Adrianus Simelum quemdam prudentia, aquitate multisque virtutibus ornatum virum, eumque ad magnam evexit potentiam. Sed Simelus non din gesto imperio rus se contulit, ibique septennium privatus cum vixisset, mortuus est, cum quidem jussisset suo sepulcro hæc inscribi: Simelus hic est situs, qui annos ætatis adeptus multos nonnisi septem annos vixit. Idem Adrianus cum audivisset rationes, quantum et urbes et cives ærario deberent, omnia ista debita, jussis cremari chartis, condonavit. Nicæam et Nicomediam terræ motu dejectas refecit. Eo imperante Justinus philosophus fortiter omnibus se haresibus opposuit. Nam ut Clemens tradit, qui a scriptorum suorum materiae varietate Stromateus usurpatur, hæretici eo tempore fidei Christianæ infensi erant, Saturninus, Basilides et Carpocrates. Morbus Adrianum necavit, cum præ vi ejus exclamasset : O Jupiter, quam miserum est expetere mortem neque voti sieri comμή τυγχάνειν Τελευτών δε προχειρίζεται 'Αντω- D potem! Moriens Antoninum sibi suffecit. Trajana

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(56) Confundit hanc auctor non ignotus cum Thracica Adrianopoli. At Mysiæ, non Thraciæ urbs est, et a Cuspiniano ex Dione et Suetonio Adriani

Venatica septa nuncupatur. Goar. (57) Hoc quid sit, non facile dixerim. Apud Xiphilinum ex Dione urbs simpliciter 'Αδριανού Θή-ρχι dicitur, quod Venatica Adriani septa conver-tit Merula. Eodem modo Zonaras habet. Spartianus: Oppidum Adrianotheras in quodam loco, quod illic et feliciter esset venatus et ursam occidisset, aliquando constituit. Quid si μετάτοις meiatis significare debuit, ut Adriani venationem certis metis ac finibus urbis inclusam designet ? XvL. Mitata, seu Latinius mavis, metata, castrorum loca interpretor, in quibus staret vel longiore profectione suscepta paululum quiesceret exercitus. Hinc metatores, de quibus Vegetius II, 7. Goan. (58) Xiphiliaum, et vero id quod perspicue verum erat, secutus hic sum. Nam illud βιώσες μέν ετη ζ' est ab aliquo positum qui elegantiam in-scriptionis non intellexit. Fuit scribendum βιώσας μέν έτη πολλά, vel, ut habet Xiphilinus, τόσα. Nam vitam otio et tranquillitate carentem, cum injucunda fuisset, vitæ nomine non dignabatur; ac ζήν, vivere, pro suaviter et jucunde vivere demum poni satis notum est vel ex epigrammate de horis diurnis, in quo est vicere post illas littera Zeta jubet. XYL.

(59) Ubi Cedrenus refert Adrianum urbibus atque civibus debita dimisisse, in margine assignatum est: Τοῦτο καὶ ὁ ἐμὸς βασιλεὺς Τσάκιος άμα τῆ ἀναφόήσει ἐποίησεν. Χχι.

か ůn.

ò

Tũ

È.v

16

Yà

Ba

73

TU

xp

V3.

776

M

Tu

16

Ey

ai

scriptam ad senatum, qua eum filium et successorem declararet.

Antoninus imperavit annos 24, adoptatus ab Adriano. Hic primus imperatorum Pius est cognominatus ob omnis generis virtutes, quibus 439 erat præditus. Scribit Clemens ejus tempore Romæ nobiles fuisse sectarum principes Valentinum, Cerdonem et Marcionem, et apud Phryges Tatianum et Bardesanem, ac Priscillam et Maximillam falsas vates. Fuit tune in admiratione etiam Galenus medicus. Et erat quidam Bardesanes, natione Syrus, disputator subtilissimus ac doctus homo, cujus de fato orationem Antoninus miratus est. Marcio Polycarpum Smyrnæ episcopum obviam sibi B factum interrogavit : Agnoscisne nos, egregie Polycarpe? Respondit Polycarpus: Agnosco te, Satanæ primogenitum. Moriens Antoninus imperium genero suo M. Antonino mandavit. Sub eo Polycarpus, Joannis evangelistæ discipulus, et Justinus philosophus, ac Dionysius Corinthi episcopus, ob divime veritatis professionem supplicio sunt affecti.

M. Antoninus imperavit annos 19 : de his cum Vero genero suo annos 10, menses 9. Is cum adversus Germanos ac Sarmatas bellum gereret, exercitusque siti pressus periclitaretur, Melitenæ legionis milites, qui Christiani erant, a Deo contentis precibus impetraverunt ut fulmine hostium exercitus feriretur imberque Romanas copias recrearet. Quam rem imperator valde admiratus, edicto Christianis honores detulit, legionique Fulminatricis cognomentum indidit. Ejus imperio quidam Hebræus per solitudinem iter cum Christianis faciens, cum in gravem 440 morbum delapso jam vitæ discrimen impenderet, Christianos per Dei nomen obtestatus est uti se baptizarent. Cum vero neque aqua ad manum esset neque sacerdos Christianus, vestibus hominem nudarunt, et ipsorum quidam manibus arenam haustam tertium ejus capiti infudit, tertium dicens : Baptizatur Theodorus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Atque ille Hebræus simul atque ita baptizatus est, confestim morbo suo prorsus est liberatus. Postquam Alexandream pervenerunt, res ea Dionysio papæ D ad dijudicandum exposita est. Is hominem denuo

enim mortuo, epistolam finxerat tanquam ab ipso A νίνον (60) · τελευτήσαντο; γάρ Τραΐανου, ἐπλάσατο ἐπιστολήν ὡς δήθεν παρ' αὐτοῦ γραφείσαν πρός την βουλήν, Ενθα υίδν και διάδοχον της βασιλείας ώνόμασεν.

'Αντωνίνος ὁ Εὐσεθής ἐβασίλευσεν ἔτη κό , υίοποιηθείς τῷ 'Αδριανῷ, καὶ πρῶτος αὐτοκράτωρ Είσεθής ἐπεκλήθη· πάσαν γάρ άρετην ἐπεκτήσατο. Ως φησι δὲ Κλήμης, ὅτι ἐπὶ αὐτοῦ Οὐαλεντίνος, καὶ Κέρδων, και Μαρκίων εν Ρώμη αίρεσιάρχαι έγνωρίζοντο, καὶ Τατιανός, καὶ Βαρδισάνης (61), καὶ Πρισχίλλα χαί Μαξιμίλλα αί ψευδοπροφήτιδες, τῶν χατά Φρύγας έγνωρίζοντο. Καὶ Γαληνός ὁ Ιατρός τότε έθαυμάζετο. Και Βαρδισάνης δέ τις Σύρος διαλεκτικώτατος καὶ σοφὸς ήν, ώστε θαυμάζεσθαι αὐτοῦ πρός του 'Αντωνίνου τὸν κατά εἰμαρμένης λόγον. Πολύκαρπος δε επίσκοπος Σμύρνης είς δψιν ελθών Μαρχίωνι ήχουσεν 'Επιγινώσκεις ήμας, ὁ καλὲ Πολύκαρπε; Ὁ δέ Ἐπιγινώτκω σε, ἔψη, τὸν πρωτότοχον του Σατανά. Θνήσκει δε 'Αντωνίνος προδαλόμενος είς βασιλέα Μάρχον 'Αντωνίνον τον ίδιον γαμδρόν. Έπὶ τούτου Πολύκαρπος ὁ μαθητή; Ἰωάν. νου τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καὶ Διονύσιος ό ἐπίσχοπος Κορίνθου ἐμαρτύρησαν.

Μάρχος 'Αντωνίνος εδασίλευσεν έτη ιθ', μετά μέν Σεδήρου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ ἔτη ι' καὶ μῆνας θ' (62). Πολεμούντος δε Γερμανούς και Σαρμάτας, δίψει της στρατιάς πιεζομένης και διά τοῦτο κινδυνευούσης, τους έπὶ τῆς Μελιτηνῆς οὕτω καλουμένης λεγεώνος, Χριστιανούς Εντας, δι' εύχης έχτενούς πρός τὸν Θεόν γενομένης τους μέν πολεμίους χεραυνώ βληθηναι, δμέρω δὲ τους 'Ρωμαίους παραμυθήσασθαι. "Οπερ σφοδρώς καταπλήξαν του βασιλέα, γράφει τιμάν Χριστιανούς, την δέ λεγεώνα Κεραυνοδόλον προσαγορεύσαι. Έπὶ τούτου Εδραϊός τις συνοδοιπορών Χριστιανοίς κατά την έρημον και άρφωστία συσχεθείς βαρυτάτη, κινδυνεύειν ήδη μέλλων, παρεχάλει τούς Χριστιανούς ένορχων είς τη του Θεού δνομα βαπτίσαι αὐτόν. "Υδατος δὲ μὴ δντος μήτε ξερέως των Χριστιανών αποδυσάντων αύτον, εξς έξ αύτων πλήσας τάς χείρας ψάμμου έχ τρίτου έπέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, τρίτον λέγων · « Βαπτίζεται Θεόδωρος είς τὸ δνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υίοῦ, κοῖ τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Καὶ παραχρημα ἀνερβίδσθη ό ἄνθρωπος, τελείαν ἀπαλλαγήν τῆς νόσου εὐράμενος. Έλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν 'Αλεξανδρεία, καὶ συζητήσεως παρά του πάπα Διονυσίου [Ρ. 251] γενο-

XYLANDRI ET GOABI NOTÆ.

(60) Hæc neque de Antonino accipi possunt neque omnino huc pertinent, sed ad Adrianum, qui fictis a Platina Augusta litteris Trajano adoptatus fuit. Constat hoc ex Xiphilino, Spartiano, Zonara atque aliis. XYL.

61) Perspicue falso hic Bardesanis nomen inculcatur, hominis, ut aliud nibil dicam, Syri. Legendum apud Phryges Priscillam, etc. De Bardesane vide Euseb. fine bri quarti Histor Eccles. de Cataphrygon hæresi, Montani et falsarum vatum Priscillæ ac Maximillæ, idem v, 16 et alias. XYL.

(62) In margine have stabant : Έπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἀντονένου τοῦτο γενέσθαι ὁ σοφώτατος γράφει θεμίστιος, άλλως δέ και ούχ ούτως. Apologiae

Justini martyris secundæ subjuncta est en de re ipsius Antonini epistola: sed utrius ea sit, Piine an Philosophi, ambigi potest. Ex Orosio vii, 15, satis patet sub Philosopho eam rem gestam, itemque ex Eusebii narrationum ordine, et quod fratrem alterius Antonini (nimirum Veri) Marcum ait bellum Germanicum gessisse et Christianis precantibus aqua potitum (v, 5). Sed et Melito apud eumdem paulo ante Adriani nepotem appellat, iv. 26. Xiphilinus quoque et Zonaras ex Dione Philosophi imperio rem narrant. Julius item Capitolinus et Germanicum Marcomannicumque bella ab hoc gesta diserte indicat, et eum fulmen contra hostium machinamentum aquamque suis siti laborantibus elicuisse precibus memerat. Xvi.,

μένης περί τούτου, πάλιν έδαπτίσθη δι' δδατος · τον Λ aqua baptizarı jussit ; atque cum qui arena illum δὲ προδαπτίσαντα αὐτὸν διά τῆς ψάμμου, ἄξιον ύπάργοντα, διάκονον έχειροτονήσατο. Καλ είκότω; ό γάρ μέγας Γρηγόριος ἀπαρίθμησιν ποιησάμενος των βαπτισμών ούτως φησίν. Έδάπτισε Μωϋσής έν δδατι, καί πρό τούτου έν νεφέλη και θαλάσση. έβάπτισε καὶ Ἰωάννης, ούκέτι μὲν Ἰουδαϊκῶς · ού γάρ εν ύδατι μόνον, άλλά και είς μετάνοιαν (65). Βαπτίζει καὶ Ἰησούς, ἀλλ' ἐν πνεύματι · τούτο ἡ τελειότης · οίδα και τέταρτον βάπτισμα, τὸ διά μαρτυρίου και αξματος. Οίδα και πέμπτον, τὸ τῶν δαχρύων. Ούχουν διά το μηδέτερον τούτων είναι δικαίως ού παρεδέχθη (61). Έπὶ τούτου καὶ Όππιαν'ς την 'Αλιευτικήν συνεγράψατο. Ούτος ό Μάρκος πάνσοφος ήν καὶ ἐνάρετος, καὶ την 'Ρώμην ἐκ πολέμων διασωτάμενος ήγαπήθη σφόδρα ύπό των πολιτων. Απέθανε δέ φαρμακευθείς ύπο Κομόδου τοῦ έδίου υίου. Την δὲ μνήμην τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἡ βουλή Εχουσα μετά την αύτου τελευτήν χρυσφ ανδριάντι αύτον έτίμησε.

Κόμοδος υίδς Μάρχου εδασίλευσε έτη ιβ', μηνας 0'. Ούτος είχε τρίχας ξανθάς, είχασμένας χρυσώ. "Ην δέ φιλοχύνηγος καὶ μοιχικώτατος πάνυ, δν καί φασιν έν μιὰ ήμέρα δώδεκα λέοντας φονεύσαι. Γέγονε δέ και ποδαλγός και κατωδαρής. Συνέδη δέ πολλά κακά παθείν την 'Ρώμην έν ταίς ημέραις αύτου · λιμού γάρ γενομένου δισγίλιοι έν μια ήμέρα έτελεύτησαν. 'Αφρικανός δέ φησιν ό χρονογράφος ότι έπὶ τούτου Κλήμης ὁ Στρωματεύς ἐν Άλεξανδρεία εγνωρίζετο. Κλήμεντος δε φοιτητής 'Ωριγένης κ έγένετο. Άλλά καὶ Μοντανός αἰρεσιάρχης τότε ήν, δ, έαυτὸν Παράκλητον έλεγεν εἶναι. Οὖτος ὁ Κόμοδος του έν Τόδφ κολοσσού την κεφαλήν άφελών τη έαυτοῦ στήλη προσέπηξε. Τοῦτον Νάρκισσός τις τῶν ο κείων αύτου έν λουτρώ ἀπέπνιξε.

Περτίναξ έδασίλευσεν ήμέρας πζ', μήτε την γυναίκα μήτε τὰ τέκνα εἰς τὸ παλάτιον εἰσαγαγών, άλλ' έασας παρά τῷ πάππιο διαιτάσθαι. Έπὶ τούτου, ώς φησιν Εύσέδιος, ήν ὁ Σύμμαχος, είς των έρμηνευτών τῆς τῶν Ἑδραίων Γραφῆς, Ἐδιωναίος την αξρεσιν. 'Αλλά καλ Πορφύριος ό φιλόσοφος ό κατά Χριστιανών γράψας, και 'Αφρικανός ὁ χρονογράφος. Έπλ τούτου Λεωνίδης ό του χαχόφουνος 'Ωριγένους πατήρ εμαρτύρησεν. Οὖτος Περτίναξ έσφάγη ύπὸ τῶν στρατιωτῶν.

Ίουλιανός Δίδιος εδασίλευσεν ήμέρσς ξς'. Δίδιος δὲ ἐπεκλήθη διὰ τὸ ὑπὸ δώρων λαδείν την βασιλείαν. Φαυλότατος δὲ ἦν τοῖς τρόποις, καὶ τοῖς ἔργοις ἀνοσιουργός και χρημάτων έραστής τος διά το αίσχρως βιούν καλ άπανθρώπως ύπό τῆς βουλῆς θανάτω καταψηφισθείς έσφάγη.

Σεβήρος [Ρ. 252] εβασίλευσεν έτη ιζ', υήνας η'.

baptizaverat, diaconum ut eo munere dignum delegit. Neque hoc injuria. Magnus enim Gregorius baptismorum genera sic enumerat. Baptizavit Moses aqua, atque ante in nube et mari; baptizavit et Joannes, non jam Judaico more neque sola aqua, verum ad resipiscentiam. Baptizat et Jesus, sed spiritu : ea est perfectio. Novi et quartum baptismum, qui bt cum ob veritatis confessionem sanguis funditur. Novi et quintum per lacrymas. Ergo quia nibil horum fuit, juste non est receptus. M. Antonino imperante Oppianus opus suum de Piscibus composuit. Marcus iste admodum fuit sapiens ac virtutibus ornatus, reque Romana multis bellis conservata charissimus civibus fuit. Veneno est necatus a filio suo Commodo. 441 Senatus memoria virtutis ejus mortuo statuam auream honoris causa posuit.

Commodus Marci filius annos imperavit 12, menses 9. Fulvos is crines habuit, auro similes, Erat studiosus venationis et in feris oppugnandis admodum strenuus : ferunt eum una die duodecim leones necasse. Laborabat autem ex pedidus, et inferiores partes habebat graves. Multa eo imperante adversa Romæ evenerunt. Et inter alia tanta fuit pestis ut una die duo millia hominum perierint. Africanus in Annalibus auctor est sub hoc Clementem Stromateum Alexandriæ floruisse, quem audivit Origenes. Fuit tunc etiam Montanus hæreticus primarius, qui se Paracletum esse jactabat. Commolus caput colossi Rhodii sublatum suæ statuæ imposnit. Narcissus eum, unus ex domesticis, in balneo strangulavit.

Pertinax imperavit dies 87. Is neque uxorem neque liberos in palatium introduxit, sed apud avum reliquit. Sub hoc Eusebins ait fuisse Symmachum, unum ex interpretibus Hebraicarum Litterarum, secta Ebionaum. Fuit tum et Porphyrius philosophus, qui contra Christianos scripsit, et Africanus Annalium conditor. Tunc et Leonides, væcordis Origenis pater, religionis Christianæ causa supplicium pertulit. Pertinax a militibus est

442 Julianus Didius imperator fuit dies 66. Didii cognomentum habuit quod dandis muneribus imperium comparasset. Moribus erat pravissimis, flagitiosissimus et avarus. Itaque ob turpem et inhumanam vitam a senatu mortis damnatus est et jugulatus.

Severus imperavit annos 17, menses 8. Severus

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(63) Hæreticus ad resipiscentiam interpretatur, orthodoxus ad pænitentiam. Goan.

(64) Narratio de eo qui arena baptizatus fuit, ex Nicephori fine tomi tertii est. Sed hac verba, e 190 quia nihil, etc., quid sibi velint, nescio. XVL. Se ipsum itaque non intelligit. Planus est tamen

verborum sensus. Ergo quia nihil horum fuit arenæ baptismus, ut qui ad figurativum Moysi, pænitentialem Joannis, saeramentalem Christi, san-guineum martyrum revocari nequiret, juste non est receptus, qui susceperat illum Ilebræus. Goar.

22%

200

73

Où

€ó

20

TS

85

xa

μο

po

X

ai

έp

ò

57

Ų.

VE

6

7

Latinis est qui Græcis hæreticus. Is in Britannia A Σεδήρος: (65) δε δ αίρετικός λέγεται. Οδτος την έν bello victor murum in ea insula a mari uno ad alterum mare perduxit per mille stadia. Byzantium cep't, ejusque muros dejecit. Byzantium septem habuit turres, quorum initium a Thracica parte, finis ad mare aquilonare. Si quis ad aliquam reliquarum turrium accederet, in reliquis id non sentiebatur. Si autem in prima turri clamorem sustulisset aut lapidem movisset, is sonus eo etiam tacente ad alteram turrim perferebatur, indeque ad tertiam et reliquas. Is et Zeuxippum balneum Byzantiis condidit, ac circum inchoavit : sed et venationem eis ac theatrum ædificavit. Sub hoc Paulus Samosatenus Artemonis errorem renovavit. Severus bellis vacans ex morbo decessit, relictis tribus filiis.

Sub hoc floruit Origenes, qui cum Alexandreæ esset, magnum studium rebus sacris impendit. Neque tantum Christianis magnæ fuit utilitati, sed et non paucos juvit hæreticos : nam ab ipso fidei doctrinam 443 accipientes veritatis studio sese dabant. Inter quos præcipuus fuit Ambrosius, vir illustris ac litterarum studiis addictus; qui operam dans ut in notitiam Origenis perveniret, a Valentini et Marcionis secta descivit, cum satis explorasset divinam hominis doctrinam. Plurimi quoque philosophorum qui Christum non agnoscebant, ad eum commeantes plurimum ex eo ad suas artes adjumenti perceperunt. Magni enim ab iis fiebat, cum geometricam, arithmeticam et alias quæ ad eruditionem faciunt scientias eos doceret. Qua re non pauci Græcorum philosophorum ejus, ut magistri sui, in suis scriptis honestam faciunt mentionem. Fuit Origenes jam inde a tenera ætate ingenio acri et ad indagandum proclivi; ac puerum etiamnum, cum de sacræ Scripturæ sensu ut abstrusiore inquireret, pater increpando monuerat ne sua ætate sublimiora quæreret; seque ipsum beatum judicaverat, cui talis proles obtigisset. Ad castitatem et continentiam ita a puero sese assuefecit ut ei quatuor soli oboli ad victum quotidianum sufficerent. Eumque is morem multos per annos tenuit, solo et storea indormiens, somnoque noctis non ma- p ρας άρχεισθαι. Και μέντοι και έν πολλοίς έτεσι τούτο gnam partem decidens, majorem meditandis divinis oraculis impendens. His intentus, inedia, vigiliis et nuditate ita se maceravit, ac vigorem corporis adco attrivit, ut plane viderctur exaruisse.

Βρεττανία νικήσας πόλεμον άπο θαλάσσης είς θάλασσαν περιετείχισε την νήσον σταδίοις χιλίοις. Ούτος τὸ Βυζάντιον παραλαδών τὰ τείχη αὐτοῦ καθείλεν. Είγε δὲ τὸ Βυζάντιον πύργους ἐπτά, ἐχ τῶν Θρακικών πυλών άρχομένους και επί την άρκτώση θάλασσαν καθήκοντας. Καλ τούτων εί τις εν έτέρω πύργω προσήλθεν, οὐδεμία αἴσθησις τοῖς ἄλλοις έγίνετο· εί δὲ ἐν τῷ πρώτῳ πύργῳ ἀνεβόησεν ή λίθον εσάλευσεν, αύτός τε ήχει και σιωπήσας τῷ δευτέρφ μετεδίδου της ήχης, και ούτος τῷ τρίτφ, καὶ έξης όμοίως. Ούτος καὶ τὸ Ζεύξιππον λουτρόν έχτισε Βυζαντίοις, χαλ τὸ πρώτον χτίσμα τῷ ἰπποδρόμω παρέδωκε, και κυνήγιον (66), και θέατρον αύτοις κατεσκεύασεν. Έπι τούτου Παύλος δ Σαμοσατεύς την 'Αρτέμωνος αξρεσιν άνενεώσατο. Οδτος ό Σεδήρος εν πολέμοις σχολάζων νόσφ τελευτά, καταλιπών παϊδας τρείς.

Έπὶ τούτου ήχμαζεν 'Ωριγένης, ὅστις εἰς 'Αλεξάνδρειαν ων μεγίστην είς του θεΐου λόγου σπουδήν κατεβάλλετο ού μόνον γάρ τοίς πιστοίς πρόξενος ώφελείας μεγάλης έγένετο, άλλά και των αίρετικών ούκ όλίγοις. ὑπ' αὐτοῦ γάρ τὰ ὑγιῆ τῆς πίστεως παραλαμβάνοντες δόγματα ζηλωταί της άληθείας έγίνοντο. Έξ ων ύπηργε διαφερόντως 'Αμβρόσιος, άνηρ ἐπίσημος καὶ φιλολόγο;, ος είς γνώσιν τοῦ άνδρλς άφικέσθαι σπουδάσας άπέστη τῆς Οὐαλεντίνου καὶ Μαρκίωνος αἰρέσοως, πεῖραν τῆς ἐνθέου αύτου παιδείας άρχουσαν χτησάμενος. Πλείστοι δί καὶ τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων πρός αὐτὸν φοιτῶντες μεγίστην και αύτοι πρός τά οίκετα μαθήματα την ώρελειαν έχαρπούντο · καί γάρ παρ' αὐτοῖς μέγας ένομίζετο, παραδιδούς γεωμετρίαν και άριθμητικήν καί τάλλα προπαιδεύματα. Διόπερ ούχ όλίγοι των παρ' "Ελλησι φιλοσόφων μαρτυρούσιν αύτον, μνήμην έν τοίς ίδίοις ποιούμενοι συγγράμμασιν ώς διδασχάλου. Καὶ γάρ εὐφυής παιδόθεν ὑπῆρχε σφόδρα καὶ ζητητικός άγαν. "Ον έν τη παιδική ήλικία το της θείας Γραφής βούλημα πυνθανόμενον ώς βαθύτερον ή διανοούμενον επέπληττεν ο πατήρ, μηδέν ύπερ την ήλικίαν περαιτέρω ζητείν : ος και της εύτεκνίας έαυτὸν ἐμαχάριζεν. 'Αγνείαν δὲ καὶ ἐγκράτειαν τοσαύτην ἐχ νέου τοῦ σώματος ήσχησεν, ὡς ὁδολοῖς τέσσαρσι καὶ μόνοις πρὸς διατροφήν ἐκάστης ἡμέποιών διετέλει, και επ' εδάφους και ψιάθω καθεύδων και όλίγον καιρόν της νυκτός άναπαυόμενος τόν πλείονα είς την μελέτην των Ιερών λογίων διήνυεν, έν τούτοις ἐπεχτεινόμενος. Έπί τε ἀσιτία καὶ άγρυ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(65) Severus qui sit idem quod hæreticus ignoro. Credo autem hæc a sciolo fuisse ascripta, qui Severum hæretieum nosset; de quo Cedrenus postea dicet in Aureliano .- XIL. Nihil hic cum Xylandro a sciolo quovis existimo corruptum. Severus enim Latinis cum trucem, rigidum, vindicem, etc , sonet, poterit quoque pro exiliali, pernicioso, et, ut loquitur Apuleius, peremptorio sumi, quem Græca vox αξρετικός (et si mavis ἀναιρετικός) refert. Goar. (66) (Κυνήγιον) renatum apud auctorem inter-

pretabere in Antonino. Hic et sparsim, non ut plerique cynegium, sed arenam, locum certamini cum bestiis subeundo (ad occidentalem urbis regionem adhue hodie χυνηγός audit) deputatum, ad quod illæ ibidem in caveis et foveis publicis sumptibus alebantur: ἐν ῷ, seribit Suidas, ἐρρεπτοῦντο οι βιοθάνατοι sive βιαιοθάνατοι. In quo nominatiores sceleratos necnon ex contemptu nobilissimos leges quandoque capite multatos. Goan.

εδάμασε την άχμην του σώματος ώς δράσθαι παντελώς αύτον άπεσκληκέναι οίνου γάρ και έλαίου καί των λοιπών άπεχόμενος άνατροπήν [P. 255] του θώραχος μεγίστην ὑπέμεινεν. "Ενθεν γέ τοι διαεόητος γενόμενος ώς διαπρέπων Εργφ και λόγφ, πολλούς "Ελληνας την είδωλομανίαν βδελύττεσθαι πείσας μαρτυρίου στέφανον άναδήσασθαι παρεσκεύασε. Πολλής εὖν φήμης περὶ αὐτοῦ τρεχούσης καὶ πολλών μακρόθεν πρός αύτον συρδυέντων, ού μόνον "Ελληνας φιλοσόφους καλ αίρετικούς ελλογίμους πρός εὐσέδειαν είλχυσεν, άλλά καὶ τοὺς ὄντας Χριστιανούς μάλλον στοιχειώσας ἐπεδεδαίωσεν. "Ον ό προλεχθείς 'Αμδρόσιος Ικετεύσας πολλά καί παραδιασάμενος εν Καισαρεία, και ταχυγράφους μέν αύτῷ παραστήσας ἐπτὰ πλείους δὲ καλλιγράφους, Β έρμηνεύσαι τὰς θείας Γραφάς αὐτὸν πεποίηκε. Καλ ό μέν την δέουσαν χρείαν αύτῷ παρείχεν, ὁ δὲ ἐπὶ σχολής γενόμενος ύπηγόρευσε τοίς ταχυγράφοις, καλ οί βιδλιογράφοι σύν γυναιξίν ξήραφον, καλλιγραφείν έξησχημένοι. Πάσάν τε θείαν Γραφήν ήρμήνευσεν έπὶ έτη τη'. Λέγεται δὲ ὅτι ἐξακισχελίας βί-**6λους συνέταξε. Τοσούτον γάρ ζήλον είς την εξήγησιν** των θείων λόγων ὁ ᾿Αμβρόσιος ἐπεδείχνυτο, ώστε την πολλην αύτου σπουδην 'Ωριγένης μαρτυρών γράφει πρός τινα λέγων · 'Ο ίερδς καὶ Θεῷ γνησίως άνακείμενος 'Αμερόσιος πολλά προσαγορεύει σε. όστις νομίζων με φιλόπονον είναι καὶ πάνυ διψάν τοῦ θείου λόγου, ήλεγξε τῆ ίδία φιλοπονία τῷ πρὸς τὰ άγια μαθήματα έρωτι. "Οθεν έπλ τοσούτόν με παρελήλυθεν ώστε χινδυνεύειν άπαυδάν πρός τάς αύτοῦ προτάσεις. Ούτε γάρ δειπνήσαι έστιν ήμεν αντιβάλλουσιν, ούτε δειπνήσασιν έξεστι περιπατήσαι καλ διαναπαύσαι τὰ σώματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς καιροῖς έχείνοις φιλολογείν και άχριδούν τά άντίγραφα άναγκαζόμεθα. Οδτε μην όλην έπὶ θεραπεία τοῦ σώματος τήν νύχτα έξεστιν ήμεν χοιμάσθαι, έπε πολύ της έσπέρας τῆς φιλολογίας παρατεινούσης. Ἐῶ δὲ λέγειν καὶ τὰ ἔο θεν μέχρι τῆς θ', ἔσθ' ὅτε καὶ δεκάτης ώρας. πάντες γάρ οἱ θέλοντες φιλοπονείν τοὺς χαιροὺς έχε:νους τη έξετάσει των θείων λογίων και ταϊς άναγνώσεσιν άνατιθέασι. Πάσαν τοίνον έρμηνεύσας την θείαν Γραφήν έτελεύτησεν έτων ξθ'. Περί οδ καλ ό μέγας Έπιφάνιος εν τοις Παναρίοις λέγει • Του μεν 'Αμδροσίου τὰ πρὸς τροφήν αὐτῷ τε καὶ τοῖς όξυ- D γράφοις και τοίς ύπηρετούτιν έξαρχούντος, γάρτας τε και τάλλα των άναλωμάτων, του δε 'Ωριγένους έν τε άγρυπνίαις και πολιτείαις ύπερδαλλούσαις και σχολή μεγίστη τὸν περί τῆς Γραφής διανύοντος κάματον, καὶ πάσαν τὴν καλουμένην τῶν Ἐξαπλῶν πραγματείαν και των λοιπων ό άνηρ μετά καμάτου πεφιλοτίμηται. Ού μόνον γάρ τάς ἐπισήμους ἐχδόσεις κατά ταύτον συνήγαγεν, άλλά και πέμπτην και έκτην κατά τους χρόνους τούτους έν Ίεριχω παρατοχών εν τινι πίθω, ταύτας συνέταξεν. [Ρ. 254] Έπὶ ταύτον ούν πάσας συναγαγών, διελών δέ καὶ άντιπαραθείς άλλήλων μετά αύτης της Εδραίων σημειώσεως τὰ τῶν λεγομένων Έξαπλῶν ἀντιγράτων εὐφυῶς μάλα καὶ ἐπιστημόνως ἐκ πολυπειρίας κατεπχεύασεν.

πωία καὶ γυμινότητι έαυτον πιέζων τοσούτον κατ- A Vino, oleo reliquisque id genus abstinens, pectoris maximam subversionem pertulit. His rebus 444 vitæ doctrinæque eximium nomen consecutus, effecit ut multi Græei falsorum deorum cultum abominantes coronam fuso in veritatis testimonium sanguine mererentur. liaque ingenti ejus præstantiæ fama late divulgata, multisque ad eum ex remotis locis confluentibus, non tantum Græcos philosophos et hæreticos præcipuos ad veram religionem traduxit, sed et ipsos Christianos magis solida doctrina confirmavit. Ab hoc Ambrosius, quem diximus, Cæsareæ multis precibus ac tantum non vi obtinuit, adhibitis ei septem celeribus scriptoribus, ac pluribus qui eleganter scriberent, ut sacram Scripturam interpretaretur. Origeni Ambrosius necessaria omnia suppeditavit, isque per otium versionem celeribus scriptoribus dictavit : librarii autem et mulieres, scite scribere scientes, ic plura exinde exemplaria transcribebant. Absolvit eam versionem annis 18. Fertur porro librorum sex millia conscripsisse Origenes. Tantum autem fuit ac tam ardens Ambrosii hujus studium enarrationis sacrarum Litterarum, ut Origenes ei quadam in epistola bujusmodi ferat testimonium : Sanctis D. oque sincere deditus Ambrosius multam tibi S. D. Is cum me existimet laborum tolerantem esse et sacræ Scripturæ cognoscendæ avidum, suo laborum studio et amore sacras res discendi id exploravit. Tanto autem me post se reliquit intervallo, ut periculum sit ne de solvendis quotquot is mihi proponit quæstionibus desperare cogar. Neque cœnare nos exemplarium inter se collatio sinit, 445 neque a cœna ambulare aut corpus quiete relaxare datur, sed illo etiam tempore litteris vacare et emendare exemplaria cogimur. Neque vero corporis reficiendi causa totam nobis noctem dormire conceditur, labore in multam noctem se extendente : ne dicam de matutinis laboribus, qui ad nonam, nonnunquam vero decimam horam porriguntur. Quicunque enim volunt occupationibus istis inservire, tempora ista examinandis divinis oraculis et lectioni impendunt. Origenes ergo cum universam sacram Scripturam esset interpretatus, mortuus est annos natus 69. De hoc magnus Epiphanius in Panariis sic scribit : Suppeditavit Ambrosius alimenta et ipsi, et scriptoribus, et ministris, aliosque sumptus liberaliter fecit. Origenes autem vigiliis ac industria incredibilibus opus divince Scripturæ elaboravit; ac que appellantur Hexapla, et reliqua omnia magno labore confecit. Non enim tantum insignes istas editiones collegit, sed et quintam et sextam Jerichunte in dolio tum inventas adjecit; omnibusque in unum compositis dispositisque, ita ut ordine inter se omnia sibi Hebraicoque ctiam quem addebat textui responderent, Hexapla ista scite admodum atque docte pro sua peritia concinnavit.

च्मा

B:6

TO

THE

THE

305

TOR

τάτ

TOO

xal

àπ

xa

267

μα

Six

500

ma

XL

τij

Yà

Too

δω

àE

φo

El

χa

vŋ

φE

Ac

ÀÓ

7

D

EX

M

'0

To

Èx

xo xo

åı

ai

σi

Si

Non tamen gloria ejus viri ad finem usque illi- A bata permansit. Nam illa tam multiplicis peritiæ efficacitas ad extremum gravissimo eum casu affliait; multisque offendiculo fuit et exitii auctor. Dum enim nihil de 446 sacris Litteris inexplicatum vult relinquere, se ipsum in peccatum introduxit verbaque lethalia scripsit. Nam ab eo et Arius ansam sui erroris mutuatus est, et reliqui deinceps, qui Filium Patri similem ejusdemque substantiae negant, et alii. Principio enim Origenes ausus est hec verba ponere: Unigenitus Filius Patrem videre non potest, neque Filium Spiritus sanctus, neque angeli Spiritum sanctum, neque homines angelos. Negat etiam Filium de natura Patris esse, sed asserit eum creatum esse, ac quod Filius dicatur, id dono accepisse. Docet etiam animam hominis homine prius existere, diabolos in pristinum statum restitutum iri ac finem fore supplicio; aliaque præterea impie tradit. In quodvis autem volumen Origenes multa congessit. In quibus ubi certis cum hominibus colloquitur aut præfando de moribus, de naturis animantium et ratione carentium disputat, medium tenens sæpenumero eleganter disserit. Ubi autem de fide decreta condit, ibi quovis alio absurdior est. Videtur autem etiam vitam quæ in domando corpore occupatur amplexus, et ad eam rem aliquid excegitasse. Nam quidam aiunt, eum sibi nervum præcidisse, ne sibi a voluptate negotium exhiberetur, alii eum genitalia imposito medicamento exsiccasse; alii alia ei ascribunt, quale C et hoc, quod herbam invenerit qua memoriam acueret. Fertur Christi gratia multa esse perpessus, quippe homo doctus et in Ecclesia educatus. Sed cum apud magistratus per calumniam traductus esset, diabolicis 447 artibus inventum est quomodo circumventus a recto detrudi posset. Subornaverunt enim quemdam virum turpem, Æthiopem, qui ejus corpore, si sacrificare abnuisset, ad obscenam abuteretur libidinem. Eam turpitudinem hujus machinationis non ferens Origenes, cum esset ei soluta optio, in hanc vocem erupit, velle se sacrificare. Statimque ei thus in manus est injectum, quod ille in rogum aræ immisit. Eapropter a judicibus a martyrii dignitate repulsus Ecclesiaque ejectus, cum dedecus hoc non ferret, Alexandria relicta in Judæam se contulit. Cum autem Hierosolyma pervenisset, sacerdotum ab eo collegium ut homine docto alque interprete flagitavit, uti aliquid pro concione diceret : erat enim presbyter. Itaque cum admodum urgerent

'Αλλ' ούχ εἰς τέλος ἄσθεστον αὐτοῦ τὸ κλέος δεέμεινε. Συμβέδηκε γάρ αὐτῷ τὸ τῆς πολυπειρίας δρα. στήριον πτώμα έξαίσιον, καὶ μέντοι σκάνδαλον πολλοίς και άπωλείας πρόξενος γέγονε. Βουλόμενος γάο μηδέν έάσαι των θείων Γραφών άνεξήγητον, είς έπαγωγήν έαυτον περιέδαλεν άμαρτίας καλ θανάσεμα έξηγήσατο βήματα. Έξ αὐτοῦ γὰρ καὶ "Αρειος τὰ: άφορμάς είληφε και οι καθεξής άνδμοιοί τε και άνόσιοι (67) καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. Φάσκει γάρ οὐτος τολμήσας κατά την άρχην ότι ό μονογενής Υίδς δράι τὸν Πατέρα οὐ δύναται, οὕτε τὸν Υίλν τὸ Πνεῦμα τὸ άγιον, ούτε οἱ άγγελοι τὸ Πνεύμα, ούτε οἱ άνθρωποι τούς άγγέλους. Καὶ ἐχ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς οὐ θέλει είναι τον Υίον, άλλά κτίσμα, και κατά γάριν Υίον λέγεσθαι, την δε άνθρωπίνην ψυχήν προϋπάο γειν, καὶ τῶν δαιμόνων την είς τὸ άργαῖον άποκατάστασιν, και τέλος τῆς κολάσεως, και τὰ έξῆς τῶν βλασφημιών αύτου. Πολλήν γούν πεποίηκε σύνταξιν είς έκάστην Γραφήν, καὶ όσα μέν ἐν προσομιλίαις και διά προσιμίων είς ήθη τε και είς φύσεις ζέων τε καὶ ἀλόγων είρηκε μέσος φερόμενος, πολλάκις γαριέντως διηγήσατο όσα δε περί πίστεως έδογμάτισε, των πάντων άτοπώτερος εθρίσκεται. "Εδιξ: δὲ καὶ ἀσκητικὸν βίον ἐπανηρῆσθαι (68), καὶ κατά τό σωμάτιον έπινενοημέναι τι, οί μέν ότι νεύρον άποτετμηχέναι διά τὸ μὴ τῆ ήδονῆ παρενογλείσθα:, οί δὲ φάρμακον ἐπιτεθήναι τοῖς μορίοις εἶπον παρ' αύτου και ἀποξηράναι. ¡"Αλλοι δε άλλα είς αύτον άναφέρουσιν, ώς ότι καλ βοτάνην λατρικήν εύρε μνήμης ένεχα. Ούτος πολλά λέγεται πεπονθέναι ύπερ Χριστού, λόγιος ων σφόδρα και έν τη Έκκλησία άνατεθραμμένος. Φθόνω δε διαδληθείς πρός του; της έξουσίας άρχοντας, κακομηχανία διαδολικής έπινοίας είς αίσχρότερου άνδρα φασίν έπινοηθήναι παρά των της κακίας έργατων τούτον υπολαθείν. Αίθίοπα γάρ αὐτῷ παρεσχεύασαν εἰς παράχρησιν τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὁ δὲ μὴ φέρων τὴν τοταύτην βδελυράν ἐπίνοιαν ἔρόηξε φωνήν άμφοτέρων αὐτῷ προτεθέντων πραγμάτων. Έπει δε τουτο καθωμολόγησε θύσαι, βαλόντες έπλ χείρα αὐτοῦ λίβανον, είς την του βωμού πυράν καθήκε, και ούτω του μαρτυρίου άπό των χρινάντων άπεθλήθη και τζε Έχχλησίας εξώσθη. Την 'Αλεξάνδρειαν δε λιπών διά τό δνειδος την 'Ιουδαίαν χατέλαθεν. [Ρ. 255] 'Ανελθών δε είς Ίεροσόλυμα ώς έξηγητής και λόγιος προετρέπετο από του Ιερατίου έπὶ τῆς Έχχλησίας εἰπείν πρεσδύτερος γάρ προϋπήρχε. Καὶ πολλά κατάναγχασθείς ύπο των Ιερέων, άναστάς και τούτο μόνον τὸ όπτὸν εἰπών. Τῷ δὲ άμαρτωλῷ εἴπεν ὁ Θεός. Ίνα τί ου έκδιηγή τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(67) 'Aνόστοι impios, hæreticos significat: ego perspicuitati servire nolui, et fieri potest ut ἀνομοούστοι Cedrenus seripserit. Xyl.— At qui scripsisset, si necdum a Xylandro conficta vox erat? Certius dixero fieri potuisse ut scripserit, ἄντσοι vel ἀνίστοι, qua: voces, tum apud antiquos tum apud neoteros Orientales, inæqualitate affectos et ductos refert, ut nimirum iidem essent ἀνίστοι qui et ἀνόμιοι. Goan.

(68) Έπανήρατο, ἐπειράτο, είλετο. Ἐπανηρημένος, προηρημένος, θέλων. Suidas. Ascetica vita est quæ corpus domare assurscit et soli pietati vacare. Ei exercitationi monachi studebant, indeque ascetæ dicebantur quasi exercitatores. Cæterum hæc omnia apud Suidam aliquanto etiam quam hic plenius et integrius legintur in ὑριγένης, quem seculus sum suis locis. Vide etiam Nicephorum v, 32 et 35. Xyı.

Βιθλίον ἐκάθισε μετά κλαυθμού καὶ δακρύων, πάντων όμου συγκλαιόντων αύτφ. Είσί δὲ καὶ ἔτερα τὰ περί αὐτοῦ λεγόμενά τε καὶ ἀδόμενα διὰ τὸ πλῆθος της γνώσεως αύτου και συντάξεως των βιδλίων. έθεν καὶ συντακτικός ώνομάσθη διὰ τὸ πολλά πεποιηκέναι βιβλία, μή ἀκούων, ώς ξοικε, του σοφωτάτου Σολομώντος λέγοντος, Υίξ, φύλασσε του μή ποιείν βιδλία πολλά, και μή σπεύδε έπι στόματί σου, καὶ καρδία σου μή ταχυνάτω τοῦ ἐξενεγκεῖν λόγον άπό προσώπου του Θεού, ότι ὁ Θεός ἐν ούρανῷ ἄνω καὶ σὸ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω. Διὰ τοῦτο ἔστωσαν οί λόγοι σου όλίγοι - είσι γάρ λόγοι πολλοί πληθύνοντες ματαιότητος. Καὶ μή γίνου δίκαιος πολύ · Εστι γάρ δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαιοσύνη αὐτοῦ. Καὶ μή σοφίζου περισσά, μή ποτε άσεδήσης. Ταύτας τοίνυν Β παραγραψάμενος τὰς ἱερὰς παραινέσεις καὶ παραγχωνισάμενος, ούδὲ τοῦ θεσπεσίου προσέσχε Παύλου τή έννοία τε καὶ συνέσει έν τοῖς συντάγμασιν. 'Ο γάρ τρισμακάριος Παύλος έν παρασκευή λόγων παντοδαπών βραχυτάτας ἐπιστολάς τῆ γραφή παραδέδωχε, χαίτοι μυρία χαι ἀπόρφητα λέγειν έχων, ἄτε τὰ μέγρις οὐρανοῦ τρίτου θεωρήματα ἐπιφθάσας, έπ' αύτον δὲ τὸν θεοπρεπή παράδεισον άναρπασθείς καί των έχεισε άνεχφράστων δημάτων άχουσαι άξιωθείς. Καλ μέντοι ούδ' οί λοιπολ τοῦ Χριστοῦ φοιτηταί, δώδεχα μέν ἀπόστολοι, οἱ δὲ μαθηταί καί άλλοι πρός τούτοις μυρίοι, ούχ άπειροι λόγων έτύγγανον και όμως ούν έξ άπάντων των του Κυρίου διατριδών τὰ ὑπομνήματα Ματθαίος ἡμίν καὶ Ἰωάννης καταλελοίπασιν, οθς και ἐπάναγκες ἐπὶ τὸ γράφειν έλθεζν κατέχει λόγος, ώσπερ και Μάρκον και Λουκάν υστερον. Διὸ δή φησιν ό μέγας Μάξιμος 'Ο λόγος συγγραφόμενος ή πρός την έαυτου ύπόμνησιν συγγράφεται, ή προς ώφέλειαν έτέρων, ή και άμφω, ή πρός βλάδην τινών, ή πρός ἀπόδειξιν, ή έξ άνάγκης.

Μετά δε Σεδήρον εδασίλευσεν 'Αντωνίνος υίδς Σεδήρου και Γέτας ὁ άδελφὸς αὐτοῦ μῆνας δύο. Και σφάξας τὸν ίδιον ἀδελφὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς μητρὸς έμονάρχησεν έτη ς'. Σεραπίων δέ τις μαθηματικός έλεγεν ώς τεθνήξεται ούχ είς μαχράν 'Αντωνίνος χαλ Μαχρίνος αὐτὸν διαδέξεται, καὶ ἔδειξεν αὐτὸν τῷ δικτύλφ παρεστώτα [Ρ. 256] μετά τῆς συγκλήτου. Ο δὲ ὑπὸ θυμοῦ, μάλλον δὲ ὑπὸ τῆς τύχης, οὐ συν- D ήκε τὸ πρόσωπον Μακρίνου, άλλ' ἔτερον τὸν πλησίον ἐκέλευσεν ἀποκτανθήναι. 'Ο δὲ Μακρίνος ἐσπούδασε τὸν 'Αντωνίνον προκαταλαδείν ον ἀπό τοῦ ἔππου κατελθόντα εν κυνηγίω είς απόπατον, εκατόνταρχον άποστείλας τούτον τῷ ξίφει άνείλεν, είπων πρός αύτόν · Τς σύ τὸν ἀδελφὸν ἀπέσφαξας, οὕτως χάγώ σέ. Έπὶ τούτου πρώτος ἐπίσχοπος κατέστη Βυζαντίου Φιλάδελφος, έτη τρία πρώην γάρ προέστατο της Έχχλησία; έτη η' πρεσδύτερός τις.

Μετά 'Αντωνίνον εδασίλευσε Μαχρίνος, ος ήν τὸ

την διαθήκην μου διά στόματό; σου; Πτύξας τό A pontifices, surrexit atque hoc modo dictum pronuntiavit. Peccatori autem dicit Dominus : Cur tu enarras mea jura, et meum testamentum in ore habes "? Statimque clauso libro consedit ejulans atque lacrymans, omnibus qui aderant hominis miseratione una flentibus. Sunt et multa alia quie de co dicuntur atque cantantur, de eruditione ejus et librorum compositione; a quorum multitudine syntacticus, quasi compositor, dictus fuit. Apparet eum non paruisse Solomonis dicto, ita præcipientis, Fili, cave ne multos libros facias. Neque festina loqui, neque properet animus tuus coram Deo verba facere. Nom Deus in cœlo supra est, inque infra in terra. Itaque sermones tui sint pauci : eorum enim multitudine augetnr vanitas. 448 Neque sis nimium justus : aliquando enim justum sua perdit justitia. Neque nimium sape, ne quando ad impietatem prolaharis 61. Enimvero has ille sacras admonitiones aspernatus, neque divini Pauli sapientiam in scribendo seculus est. Paulus enim in tanto omnis generis sermonum apparatu brevissimas epistolas scriptas reliquit, cum quidem infinita et arcana posset litteris tradere, ut qui usque al tertii cœli spectacula elatus inque ipsum divinum paradisum abreptus, ibique ineffabilia verba audire dignatus esset. Quin et reliqui Christi auditores. duodecim numero apostoli et septuaginta discipuli, ac præter hos innumeri alii, quanquam non indiserti essent, tamen ex tanta turba Matthæus tantum et Joannes commentarios de vita et dictis atque factis Christi scripserunt, necessitate, ut fertur, ad scribendum compulsi, sicuti et postea temporis Marcus atque Lucas. Ideo magnus ille Maximus sic ait : Qui libros scribit, facit hoc aut sibi commentarium parandi causa, aut utilitatis aliorum gratia, aut utriusque ergo, aut ad nocendum aliis, aut ostentandi studio, aut coactus.

> Post Severum filii ejus Antoninus et Geta imperaverunt menses 2. Severus deinde, cum fratrem in sinu matris necasset, solus imperium gessit annos 6. Quidam vero mathematicus, Serapion nomine, prædixit Antoninum non multo post periturum, eique Macrinum successurum, 449 quem etiam cum senatoribus astantem digito demonstravit. Sed Antoninus præ ira, aut potius fortunæ nutu, Macrinum non cognovit, aliumque ipsi astantem pro eo jussit necari. Macrinus vero operam dedit ut Antonini conatum anteverteret; et eum, cum in venatione ventris exonerandi causa de equo descenderet, immisso centurione occidit, dicente : Sicuti tu fratrem, ita ego te neco. Eo tempore primus Byzantii episcopus constitutus est Philadelphus, et annos 3 præfuit : ante enim per octennium Ecclesiæ præfuit quidam presbyter.

Antonino successit Macrinus, patria Maurus

xal

προ

8 E

λυσ

Εŝγ

THO

Kun

GXO

N

M

fex

δç

xxi

αὐτ

Ern 002

B

B

air

Σa6

M

A

601

xal

TIPX

dni

ψx:

μέρ

OUX

XUT

opy

Opi

37,5

GEL

GUY

άπε

Thu

àtá

6)

Aid

suff ls : llos

nis,

Is | Phi

1 xal

A

Cappadox, et imperavit annos 8. Quidam vero Α γένος Μαῦρος Καππαδόκης (69), Ετη η'. Εὐτυγιανός εξ Eutychianus Avitum tanquam Antonini filium adulterinum arripuit, eumque diademate ornatum imperatorem appellavit; ac, militibus pecunia conciliatis, pugnam cum Macrino conseruit. Macrinus victus in fuga una cum filio occisus est.

Avitus sive Pseudantoninus (falsus Antoninus), quem alii Aurelium Antoninum Heliogabalum nominant, regnavit annos 5, menses 9, dies 4. Fuit is circumcisus, et porcina carne non vescebatur; simulacrum colebat quod appellabat Heliogabalum. Adeo suit esseminatus et libidinibus obscenis deditus, ut Hierocli quoque liberto nupserit. Et ait Dio postu'asse Avitum a medico ut se utero secto utrique sexui aptum arte 450 efficeret. Hic propter Β ίατρλν ήντιδόλει διφυή αύτον δι' έντομής έμπροimpuritatem ac flagitiosam vitam jugulatus male malus periit.

Alexander Mamææ filius fratre Aviti genitus, imperavit annos 13, menses 8. Tanta sub eo Romæ fuit fames ut etiam humanis vescerentur carnibus. Is cum in Persas expeditione facta magno prælio victus esset, contemptus a suis et cum matre occisus est. Fuit ea Christianæ religionis, et Origenem Antiocheæ degentem ad se vocavit, ut ex eo Christianæ sidei mysteria disceret. Eo tempore Narcissus Hierosolymorum episcopus, cum interbaptizandum oleum unctionis sacræ defecisset, aquam crateri imponi jussit, camque Deum precando in oleum transmutavit.

Imperavit deinde Maximinus annos 6. Fuerat initio pastor, inde miles, et post sub Alexandro tribunus militum, ob fortitudinem ac prudentiam imperio est a senatu populoque Romano præfectus. Odio autem Alexandri, qui multos Christianos secum honorifice habuerat, gravem Christianorum vexationem instituit. Deditque dignas impietatis pænas, a Maximo et Balbino per fraudem interfe-

Maximus Balbinus et Gordianus menses 2; et in-

τις παραλαδών τον 'Αδίτον ώς 'Αντωνίνου υίδν δυτα μοίχειον περιέθηκε διάδημα καλ αὐτοκράτορα άνηγόρευσε, καὶ δούς χρυσίον τοῖς στρατιώταις ἀντῆρε, καί συνέδαλε πόλεμον μετά Μακρίνου. Καὶ ήττηθείς Μακρίνος έφυγε και άπεσφάγη μετά του υίου αύτου.

'Αδίτος ήτοι Ψευδαντωνίνος (οἱ δὲ Αὐρήλιον 'Αντωνίνον Ήλιογάδαλον τοῦτον λέγουσιν) έδασίλευσεν έτη γ' μήνας θ' ήμέρας δ'. Οδτος περιτετμημένος ήν και χοιρείου ού μετελάμδανεν, είχε δε και είδιολον, όπερ ώνόμασεν Ήλιογάδαλον. Γυναιχώδης εξ ων τοσούτος ήν πρός το της ασελγείας πάθος διαχείμενος, ώστε και τον Ίεροκλέα Εννομον αύτο ανδρα ποιήσαι. "Ως δέ φησι Δίων, ότι "Αδίτος τίν σθίας τη τέχνη ποιήσαι. "Ος διά τάς άκαθαρείας καλ μιαρίας καλ άκολασίας αὐτοῦ ἐσφάγη, κακῶς τὸ ζην ἀπορρήξας.

'Αλέξανδρος ὁ Μαμαίας υίδς, Εξάδελφος 'Αδίτου, έδασίλευσεν έτη ιγ' μήνας η'. Έπὶ αύτοῦ γέγονι λιμός εν Ρώμη ώστε και κρεών αύτους άνθρωπίνων άψασθαι. Ούτος έχστρατεύσας χατά Περσών ήττήθη κατά κράτος, καὶ καταφρονηθείς σφάττεται μετά τῆς μητρός αὐτοῦ · ήτις καὶ Χριστιανή ἐτύγχανε, και τον 'Πριγένην εν 'Αντιοχεία διατρίδοντα μετεπέμψατο πρός έαυτην, διδαχθήναι τό κατά Χριστόν μυστήριον θέλουσα. Έφ' οδ Νάρχισσος ἐπίσχοπος Ίεροσολύμων, εν τῷ βαπτίζειν ελαίου τοῦ χρίσματος λείψαντος, ἐχέλευσεν ύδωρ ἐν τῷ χρατηρι βληθήναι, και ούτως προσευξάμενος είς Ελαιον μετέδαλε.

Μαξιμίνος έδασίλευσεν έτη ς'. Ούτος ποιμήν ών πρότερον, είθ' ούτως στρατιώτης γεγονώς και μετά ταύτα στρατηγός 'Αλεξάνδρου, δι' άνδρείαν σώματο; καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλης προεχειρίσθη βασιλεύς. "Ος έχθει τῷ πρὸς 'Αλέξανδρον πολλούς Χριστιανούς έχοντα καὶ τιμώντα διωγμόν ήγειρε [Ρ. 257] μέγαν κατά Χριστιανών. Έπάξιον δὲ τῆς αὐτοῦ ἀνοσιουργοῦ γνώμης τὸ τέλος εύρατο, σφαγείς δολίως παρά Μαξίμου καί Βαλ6ίνου.

Μάξιμος Βαλείνος (70) και Γορδιανός μήνας δύο,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

est Zonaras, legitur Maurum fuisse ex Sicilia Cæ-sarea; quod quid sit, non video. Certe si Maurus fuit, neque Cappadox esse potuit neque Siculus, Ex Mauritania Cæsariensi fuisse probabile est. XVI. (70) Qui a Maximino ad Philippum usque fue-

runt imperio Romano potiti, admodum obscure et confuse hic recensentur. Cum autem in manibus sint Herodianus, Capitolinus, Zonaras, alii, malo lectorem ad eos remittere quam hue transcribere ista. Pro Pupliano (p. 451 v. 5) ex historia restitui Pupienum. Sed quid sibi iste Junior (ib. v. 2) velit, non conjicio. Protectorum quidem, ut dignitatis, mentio apud Ammianum est creberrima. Inter protectores domesticos se quoque sub Constantio fuisse indicat l. xv, et ex ejusdem 1. xxx apparet fuisse gradum ad tribunitiam dignitatem proximum; apud Nostrum προτίχτωρες dicuntur. Is Jovianum quoque sub Constantio fuisse protectorem ait. Apid

(69) Apud Xiphilinum ex Dione, quem et secutus D Marcellinum eumdem scholarum quoque palatinorem mentio non rara. Satisque liquere puto scholarum nomen lezionibus, quæ perpetuo stipendio alebantur, tributum fuisse; quarum præfectus do-mestici appellatione identidem deinde afficitur, nonnunquam etiam έξηγούμενος των σχολών dicitur. - Candidatos agmen militare recenset Marcellinus l. xxv et xxxi. Ac eosdem pari fere casu Juliano et Valenti violenta morte perituris militantes. Protectores quoque memorat idem 1, xxiv, nec non et Scholares; quos omnes imperatoris stipalo-res et satellites suisse ostendit quam erudite Henricus Valesius in annotationibus. Eosdem plerisque locis σπαθαροχανδιδάτους vocat jus Græco-Romanum. Goan.

Marcum autem, qui post Gordianum lectus fuit, triennium imperasse (ib. v. 16) falsissimum est, cum vel ex Zonara constet eum nondum accepto imperio exstinctum suisse. Ei Severus Hostilianus

προεγεγόνει Καΐσαρ παρά Μαξιμίνου. Φίλιππο; δέ δ Επαρχος τον σίτον διαχομισθήναι τῷ στρατῷ ἐχώλυσεν. Ούτος δὲ ἡν πατήρ τῆς ἀγίας μάρτυρος Εύγενείας. Έπὶ τούτου ήν ὁ ἄγιος Βαδύλας ἐπίσκοπος 'Αντιογείας, και οί άγιοι Λαυρέντιος και Κυπριανός έμαρτύρησαν, και Εύγένιος γέγονεν έπίσκοπος Βυζαντίου έτη κε'.

Μετά Βαλόζνον εδασίλευσε Πουπλιανό; μήνας β', καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμφ.

Μετά δε τούτον εδασίλευσεν Ίουνίωρ μήνας τρείς, δς πρώτος εποίησε κανδιδάτους και πρωτίκτωρας, κπί το τάγμα των σχολαρίων συστησάμενος έκάλεσεν αύτο Τουν:ώρων είς το ίδιον δνομα.

Μετά τούτον έδασίλευσε Γορδιανός ὁ υίδ; αύτου Β έτη δ'. Καὶ ἐν πολέμφ συμπεσών τῷ ἔππφ καὶ θλασθείς του μηρου άπέθανε.

Μετά δὲ Γορδιανόν ἐδασίλευσεν Οὐνίωρος, υἰὸς αύτου, έτη δύο, καὶ ύδεριάσας ἀπέθανεν. 'Εφ' οδ Σαδέλλιος ὁ αίρεσιάρχης εγωρίζετο.

Μετά τούτον Μάρχος έτη γ'.

Μετά δὲ Μάρχον 'Ιουστιλιανός ἔτη δύο ' καὶ φλεδοτομηθείς. εν τῷ καθεύδειν εξεχύθη τὸ αἶμα αὐτοῦ, καί λειποθυμήσας ἀπέθανε.

Μετά τούτον έδασίλευσε Φίλιππος Ετη ζ', ός ύπήρχε τής των Χριστιανών πίστεως σπουδαστής, συνέσει και επιεικεία κεκοσμημένος. 'Ωρμάτο δέ άπὸ Βόστρας (71) τῆς Εὐρώπης, ἔνθα καὶ πόλιν φκοδόμησεν, όνομάσας αύτην Φιλιππούπολιν. Ούτος σπονδάς είρηνικάς έποίει μετά Σαπώρου βασιλέως C Περσών, δ; εθαυμάζετο επί μεγέθει σώματο; (72) . μέχρι γάρ ἐκείνου τοῦ χρόνου τηλικοῦτος ἄνθρωπος ούχ ώς θη. 'Ανηρέθη δὲ ἄμα τῷ υἰῷ ὑπὲρ Χριστιανῶν κατά Δεκίου άγωνιζόμενος.

Ούαλεριανός έτος έν · καὶ ἐσφάγη ὑπὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἐφ' οδ ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰχουμένην τοῦ Θεοῦ δργήν μεγάλην έκπεμψαντος λοιμώδης νόσος το άνθρώπινον γένος διέφθειρεν. 'Από γάρ της γης καί της θαλάσσης άτμοί τινες άνήεσαν, και πρός τούτοις άνεμοι και αύραι των ποταμών και λιμνών άνιμήσεις απέπνεον, ώς νομίζειν νεκρών ίχωρας είναι τάς δρόσους. Συνεχείς ούν έχ τούτου λοιμοί την γην συνείχου και βαρέα και άνίατα νοσήματα, και άπειρου και άναρίθμητου γενισθαι των άνθρώπων τὸν δλεθρον, ώστε τοὺς πλείονας τῶν τεθνεώτων άτάφους ύπολιμπάνεσθαι.

[Ρ. 258] Μετά δὲ Οὐαλεριανὸν ἐδασίλευσε Γάλλος καὶ Βουλουσιανός έτη β' μῆνας η'. Καὶ ἐπεκράτει ό λοιμός εν ταίς ήμεραις εκείναις, κινηθείς άπο Αίθιοπίας μέχρι της Δύσεως, ώς μηδεμίαν πόλιν

και ἀπεσφάγη ὑπὸ στρατιωτῶν. Ὁ δὲ Γορδιανός A terfectus est a militibus. Gordianus autem jam ante fuerat a Maximino Cæsar appellatus. Philippus autem præfectus alimenta in castra deferri probibuit : is 451 fuit pater sanctæ martyris Eugeniæ. Ea tempestate episcopus Antiocheæ fuit sanctus Babylas, et sancti Laurentins ac Cyprianus pro veritate supplicium pertulerunt. Et Eugenius episcopatum Byzantinum accepit, ac gessit annos 25.

> Post Balbinum imperavit Pupienus menses 2. Occisus est in bello.

> Post hunc Junior menses 3. Is primus instituit candidatos et protectores et ordinem scholariorum, quem Juniorum a se pominavit.

Post hunc filius eius Gordianus imperavit annos 4. In bello cum equo corruens, fracto femore

Successit ei filius Uniorus; qui cum biennium imperasset, aqua intercute necatus est. Sub co Sabellius hæreseos auctor innotuit.

Post Uniorum Marcus imperavit annos 3.

Post hunc Hostilianus biennium. Is cum venam incidisset, in somnis ea rursum aperta sanguis effusus atque ita exanimatus ipse est.

Post hunc Philippus imperavit annos 7. Is Christianæ religionis fuit studiosus, prudentia et æquitate insigni. Ortus fuit Bostris Europæ urbe; ubi et urbem condidit, a se Philippopolin dictam. Pactum icit cum Sapore Persarum rege. Is ob corporis magnitudinem admirationi 452 fuit, cum in eum usque diem tantus homo visus non fuisset. Interfectus est Philippus una cum filio, contra Decium pro Christianis propugnans.

Valerianus imperavit annum, estque a populo suo occisus. Sub eo ira Dei pestis universo terrarum orbi immissa humanum genus attrivit. Nam et a terra et a mari vapores exhalabant, ventique præterea et auræ a fluviis atque a paludibus udi vapores spirabant, rosque saniei mortuorum similis apparebat. Itaque continens ubique pestilentia morbique graves et insanabiles innumeram hominum multitudinem absumpserunt, adeo ut pleraque cadavera inhumata jacuerint.

Post Valerianum Gallus et Volusianns imperaverunt annos 2, menses 8. Eo tempore pestis invaluit, ab Æthiopia in occiduam usque terræ partem propagata : neque ulla fuit urbs ejus expers,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

sufficitur, cujus imperium eadem fuit conditione. s a Cedreni librario Justilianus, a Zonare recte llostilianus dicitur. Certe pro έτη, ήμέρας, pro annis, dies legendum puto. Quod supra est (ib. v. 1.)
Is fuit pater sanctæ martyris Eugeniæ, quale sit, ex
Philippo Zonaræ disces. Xyl.
(71) Βόστρων est apud Zonaram; et Arabem
hune fuisse ac Bostra Arabiæ urbem, reliqui tra-

dunt. Et quidem Ammianus Marcellinus, scriptor diligentissimus, Bostram Armeniæ ingentem atque munitam urbem commemorat, 1. xiv. Xvi..

(72) Ambiguum, de Saporene an de Philippo in-telligi debeat. Zonaras de Sapore exponit. Valerianus autem huc non pertinet. Sed vel Zonaras hic lectorem explicabit. Xv.,

xal

ענוד

moin

mol

Acto

pas

Love

Bion

μέχ

GTO

mal

p:01

8: 6

An

906

ETT

Oáv

ait

xal

xal

ápa

MOO

tos

xat

0

tox

την

LEY

TOTE

THE

Tat

6000

'WY

8:63

Gib:

Swy

vov

lat

Má

toù

as:

àno

GLA

K

multæ etiam bis ea lue infestatæ. Obrinuit annos 15. Α μείναι τούτου άμοιρον. Πολλάκις δε και δι; τής Copit autumno, et desiit sub ortum caniculæ. Propagabatur morbus iste etiam vestimentis, soloque aceo aspectu, neque fuit domus in qua nemo esset mortuus. Alii metu contagionis cadavera relinquebant insepulta. Pii autem ægrotos secure curantes luem sibi asciscebant, cumque lis aut post eos ipsi quoque moriebantur. Eo tempore Scythæ, trajecto Istro, omnem Occidentem Italiamque 453 totam incursionibus deprædati sunt, et Asiam occupave. runt, solis Ilio et Cyzico urbibus exceptis. Volusianus Galli filius erat. Gallus a sua uxore dormiens jugulatus est : Volusianum milites trucidaverunt.

Decius imperavit biennium. Is multos sanctos supplicio affecit ac neci tradidit. Sub eo beatus Cyprianus et beata Justina, tum Ephesi septem pueri magnaque sanctorum multitudo ob veræ religionis professionem necati sunt. Is edixit ne Romæ mulieres Christianæ caput velarent, sperans ea turpitudine, sicuti putabatur, ad falsam religionem pertrahi eas posse. Verum eæ maluerunt nudo capite prodire. Inde est quod in hunc usque diem Christianæ perfecte mulieres nudo incedant capite, Judææ autem et ethnicæ tecto. Sub Decio Babylas Antiochiæ, Flavianus Romæ, Alexander Hierosolymæ, Dionysiusque Alexandriæ episcopi veritati divinæ testimonium toleranda nece tulerunt. Et Novatus presbyter ab Ecclesia defecit, cos qui in persecutione diis immolassent, pænitentiam agentes non recipiens. Tunc et Elcesæus hæreseos princeps innotuit. Decius Galli artibus est a Scythis una cum filio in palude suffocatus, corporaque corum inventa non sunt. Ita suæ sævitiæ pænas dedit.

454 Æmilianus annum unum imperavit, estque a militibus in palatio occisus.

Valerianus et Gallienus imperarunt annos 15. Ilic Valerianus cum Sapori Persæ bellum intulisset, ab eo captus est apud Cæsaream, viginti millia hominum in exercitu ducens ; estque ei pellis detracta, atque ita periit. Filius autem ejus Gallie- D δὲ υίδς αὐτοῦ Γαλλιῆνος μετά τοῦτον πρῶτος Ιππικά nus ei succedens primus equitum turmas instituit, cum hactenus Romani milites fere pedites fuissent. Interfectus est a militibus apud Mediolanum, Sub hoc floruit mirificus Gregorius, et innotuerunt Artemon atque Synepon hæresium auctores.

Claudius imperavitannos 2. Is avus fuit Constantini ejus qui sanctum Constantinum Magnum filium reliquit. Sub hoc Scythæ in Europam effusi multas urbes, inque his etiam Athenas vastarunt. Athenis

πόλεως ἐπήρχετο. Έχράτει δὲ Ετη ιε', ἀργόμενος άπο φθινοπώρου και λήγων τη του Κυνός Επιτολή. Μετεδίδοτο δὲ ή νόσος αῦτη ἀπό τε εἰμάτων καὶ ψιλή; θέας. Οὐ γάρ ἡν οἰκία ἐν ή τεθνηκώς οὐκ ήν. Και οι μεν φόδω του μή μεταλαδείν της νόσου άτάφους είων τους τεθνηχότας, οι εύσεθέστεροι δε άπαραφυλάκτως τους νοσούντας θεραπεύοντες εξ έαυτούς την νόσον έπεσπώντο, και σύν έκείνοις ή μετ' έχείνους τον βίον μετήλλαττον. Έπι τούτου οί Σχύθαι τον Ίστρον περάσαντες πάσαν την Δύσιν και Ίταλίαν, 'Ανατολήν τε καὶ 'Ασίαν ἐπόρθησαν καὶ παρέλαδον, δίγα μόνης Ίλίου καὶ Κυζίκου. ΤΗν δὲ Βουλουσιανός υίδς Γάλλου. Καὶ ὁ μὲν Γάλλος ἐσφάγι καθεύδων ύπό της ίδίας γυναικός, ό δὲ Βουλουσιανές Β ύπὸ στρατιωτών.

Δέκιος εδασίλευσεν έτη β'. Οδτος πολλούς άγίους έτιμωρήσατο καλ θανάτω παρέδωκε. Καλ ό άγως Kumpiavos xal f ayla loustiva emaptionsav, xal οί ἐν Ἐφέσφ ἐπτὰ παίδες, καὶ πλήθος ἀγίων πολύ. Ούτος έθέσπισεν έν 'Ρώμη τὸς Χριστιανάς γυναίκης μή έξείναι κατακαλύπτεσθαι την κεφαλήν, ο όμενες διά της νομιζομένης αίσχύνης ταύτης είς είδωλολοτρείαν έλκυσαι. Αί δε μάλλον άκατακάλυπτοι πρήεσαν, δίξαν ήγούμεναι την ύπερ Χριστού δοχούση άτιμίαν παρά τοῖς άνθρώποις · ὅθεν ἄχρι τοῦ νῦνοί μεν άχριδεί; Χριστιανών γυναίκες άκατακάλυποι προέρχονται, αί δὲ Ἰουδαίαι καὶ ἄπιστοι κατακιλύπτονται. 'Εφ' οδ και Βαδύλας 'Αντιογείας, και Φλαδιανός 'Ρώμης, καὶ 'Αλέξανδρος 'Ιεροσολύμων, καὶ Διονύσιος 'Αλεξανδρείας εμαρτύρησαν. Καὶ Νοβάτος πρεσδύτερο; ων τῆς Έκκλησίας ἀπέστη, ξ τούς ἐπιθύσαντας ἐν διωγμῷ μετανοοῦντας οὐκ ἐδίγετο. Έπὶ τούτου Έλκεσαΐος αίρεσιάρχης έγνωρίζετο. Άνηρέθη δὲ Δέχιος ὑπὸ Σχυθῶν ὑποθήχεις Γάλλου εν τέλματι ἀποπνιγείς μετά τοῦ ίδίου υίου, ώς μηδέ τα σώματα αὐτῶν εὐρεθῆναι, άξιον τῆς θηριωδίας αὐτών τὸν θάνατον εὐράμενοι.

Αξμιλιανός εδασίλευσεν έτος έν, και εσφάγη έν το παλατίω ύπο των στρατιωτών.

Οὐαλεριανός και Γαλλιῆνος έτη ιε'. Οὖτος ὁ Οὐαλεριανές πόλεμον μετά Σαπώρου τοῦ Πέρσου ποιήσα; καὶ δοριάλωτος γεγονώς εν Καισαρεία, Εχων μυριάδας β', ύπο Σαπώρου έχδαρείς έτελεύτησεν. "θ τάγματα κατέστησε · πεζοί γάρ κατά το πολύ οί στρατιώται των 'Ρωμαίων Οπήρχον. Έσφάγη δε καὶ αὐτὸς ὑπὸ στρατιωτών [Ρ. 259] πλησίον Μεδιολάνων. Έπι τούτου ήχμαζε Γρηγόριος ό θαυματουργός (75) και οί αίρεσιάρχαι 'Αρτέμων και Συνέπων έγνωρίζοντο.

Κλαύδιος έδασίλευσεν έτη δύο. Ούτος πάππος γέτ γονε Κωνσταντίνου του πατρός Κωνσταντίνου του άγίου και μεγάλου. Έπι τούτου οι Σκύθαι περάσαντες και τάς πόλεις πορθήσαντες, παραλαδόντες

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(73) Neocæsariensis episcopus. Vide Nicephorum vi, 17. Que de Manete sequentur, sunt etiam in

Suidæ collectaneis; quæ secuti sumus, ubi rectius nostro codice habere judicavimus. XvL.

καὶ ἡδούλοντο καῦσαι, εἰ μή τις ἐξ αὐτῶν κρεῖττον των άλλων κατά πολύ φρονών έχώλυσεν αύτούς, είπών, δτι περί ταύτα οί Ρωμαΐοι σχολάζοντες των πολέμων άμελουσιν. Ούτος Αύρηλιανόν είς την βασιλείαν προαγαγών τελευτά.

Κυντιλιανός άδελφός Κλαυδίου έδασίλευσεν ήμέρας ζ'. Έπειδή γάρ έγνω Αύρηλιανόν ἐπιδῆναι μέλλοντα τη 'Ρωμαίων άρχη, έαυτον ὑπεζάγει τοῦ βίου, την φλέδα τμηθείς της χειρός ὑπό τινος Ιατρού, μέχρις οδ λειποψυχήσας ἀπέθανεν.

Αύρηλιανός εδασίλευσεν έτη ς', άνηρέθη δε ύπο στοατιωτών μεταξύ 'Ηρακλείας καλ Βυζαντίου, έν τῷ καλουμένω Καινώ φρουρίω, όπερ έγγωρίως Κενοφλώριον λέγεται. Είχε γαριώτακουστήν Αύρηλιανός τινα, δ; ανέφερεν αὐτῷ πάντα τὰ γινόμενα καὶ λεγόμενα. Β "Απειληθείς ούν ποτε πάρ' αὐτοῦ διά τινα altlav καί φοδηθείς έμιμήσατο την γείρα του βασιλέως, καί έγγράφως ποιησαμένου δνομασίας δυναστών ώς έπλ θάνατον άγθησομένων, ούτοι φοξηθέντες άνείλον αύτόν. Έπλ τούτου ό άγιος Χαρίτων ώμολόγησε, καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεύς του θρόνου 'Αντιοχείας χαθαιρείται. 'Ερ' οδ Μάνης ὁ μιαρός και τρισκατάρατος άνεφύη , Χριστον έαυτον καλ Πνεύμα άγιον μορφαζόμενος, καί έκ πάσης αίρέσεως είτι κακόν έρανιζόμενος, έχ Περτίδος είς την 'Ρωμαίων γήν κατά Θεοῦ συγχώρησιν εἰσέφρησεν.

Ούτος ούν ὁ μεμηνώς Μάνης, ὁ καὶ Σκυθιανός λεγόμενος, Βραχμάνης ήν τὸ γένος, διδάσκαλον δὲ έσγε Βούδαν τον πρώτιν χαλούμενον Τερέδινθον, δς παιδευθείς ύπο Σχυθιανού τὰ Έλλήνων δοξάζοντος την Έμπεδοκλέους ηγάπησεν αξοεσίν, δύο άρχας λέγοντος άντικειμένας άλλήλαις, είσελθών δὲ ἐν Περσίδι έχ παρθένου έχυτον έφασκε γεγεννήσθαι καλ έν τοίς δρεσιν άνατραφηναι. Καλ συγγραψάμενος βιβλία τέσσαρα το μεν επωνόμασε των μυστηρίων, το δε το Εύαγγέλιον, τὸ δὲ τῶν Θησαυρῶν, τὸ δὲ τῶν Κεφαλαίων. Καὶ ὁ μὲν Βούδας ὁ καὶ Τερέβενθος ὑπὸ πνεύματος άχαθάρτου συντριδείς άπώλετο, γυνή δέ τις παρ' ή κατέλυσε και κατετέθη, τὰ χρήματα και τάς βεδήλους βίδλους χληρονομήσασα [P. 260] ώνείται παιδάριον έτων έπτὰ τοῦνομα Κούδρ: κον, δυ καλ διδάξασα γράμματα, καὶ ἐλευθερώσασα κληρονόμον των έαυτης πάντων καθίστησιν. 'Ο 68 λιδών τά D βιβλία του Βούδα καλ τὰ χρήματα διήρχετο τὴν Περσίδα, Μάνην ἐαυτὸν ὀνομάζων καὶ τῆς πλάνης τοῦ Βούδα συνίστωρ γενόμενος, καὶ τὰ βιδλία πονήματα ίδια έλεγεν είναι. "Ον ό βασιλεύς Περσών έξέδειρε ζώντα ώ; θανάτου γενόμενον τῷ υἰῷ αὐτοῦ πρόξενον· τοῦ γάρ βασιλιχοῦ παιδός νοσοῦντος καὶ πολλῆς Ιατρικής ἐπιμελείας ἀπολαύοντος, ἐπηγγείλατο Μάνης χωρίς Ιατρείας άναστήσαι τούτον, και ούτω τούς Ιατρούς ἀποστήσας έθανάτωσε τον παίδα άμελεία και τερατολογία, και ύπερ τούτου μισθον έπάξιον είχότως χομίζεται την έχδοραν τοῦ παναθλίου αύτοῦ σώματος. 'Ο τοίνυν ἐμδρόντητος οὕτος Μάνης ἀποδαλλόμενος την Παλαιάν Δ: αθήκην, και την κτίσιν πάταν καλ την του άνθρώπου κατασκευήν ούκ

δὶ καὶ τὰς ᾿Αθήνας, συνήγαγον πάντα τὰ βιδλία, A captis omnes libros in unum congesserunt, ut cos comburerent. Sed ab boe eos consilio quidam reliquis longe prudentior detraxit, quod diceret Romanos libris deditos bellicam rem neglecturos. Mortuus est, successore Aureliano sibi designato.

> Quintilianus Claudii frater imperium dies 7 tenuit. Qui, cum audiret Aurelianum ad occupandum imperium adventare, se ipsum vita privavit, vena brachii a medico secari jussa, neque inhibito sanguine, ut ex animi deliquio moreretur.

> 455 Aurelianus imperavit annos sex. Necatus est a militibus inter Heracleam et Byzantium, in loco qui Novum castrum, ipsorum lingua Kenophlorium dicitur. Habebat Aurelianus auscultatorem quemdam, qui omnia ad ipsum deferebat quæ sierent aut dicerentur. Is sibi metuens ab imperatore, nescio qua de causa minis ab eo sibi intentatis, manum ejus imitatus schedam conscripsit, qua primores neci destinarentur : ac primores illa lecta, ut suum periculum effugerent, imperatorem occiderunt. Sub hoc beatus Chariton confessus est, Paulusque Samosatenus episcopatu Antiocheno dejectus. Eodem imperante impurus ille et detestabilis Mancs exstitit, qui sibi Christi et spiritus sancti speciem sumebat, atque ex hæresibus omnibus mali aliquid corradens Dei permissu ex Perside in Romanorum ditionem irrepsit.

Manes ille vesanus, qui et Scythianus appellaba. tur, Brachman erat natione. Præceptorem autem habuit Rudam, qui olim Terebinthi nomen gesserat: hic Græcas opiniones amplexus, Empedoclis decreta sectatus est, qui duo contraria principia statuerat. In Persidem Budas cum venisset, de virgine se natum et in montibus educatum dixit. Scripsit libros quatuor; quorum tituli sunt de mysteriis, Evangelium, Thesaurorum, Capitum. Atque is quidem Budas Terebiuthus ab impuro genio 456 contritus periit. Mulier autem quædam, cujus utebatur hospitio, et apud quam sua deponebat, impios istos libros hareditario consecuta puerulum septennem emit, nomine Cubricum, quem litteras docuit, libertateque donatum beredem omnium suarum rerum instituit. Is ergo Cubricus libros Budæ pecuniamque nactus Persidem peragravit, Manetem sese nominans ac Budæ errorem spargens, libros ejus a se elaboratos jactabat. Hunc rex Persarum vivum excoriari jussit, quod filio ejus mortem a tulisset. Cum enim regis filius ægrotaret et a medicis multa industria curaretur, Manes pollicitus est se eum sanitati absque medicina restituturum, itaque submotis medicis incuria et nugis suis puerum necavit. Ideoque diguam mercedem tulit, detracta miscro corpori cute. Enimyero vecors ille Manes vetus testamentum repudiat, mundique et hominis creationem impie calumniatur, a Deo non bono factam, quod interitui sit et mutationi obnoxia. Novum utpote boni Dei admittit. Christum non re vera, sed opinantibus tantum hominibus apparuisse, ac

spectrum fuisse affirmat. Ad hac sceleratas quasdam A άγαθοῦ τινος Θεοῦ γεγονέναι βλασφημών, ὑπὸ φθ>occultationes, nocturna sacra et illicitos concubitus atque infanda flagitia usurpavit. Fatum, migrationes animarum in alia corpora, multaque alia professus est, Græcorumque pravas et vanas opiniones tueri Deo adversus invisusque ille 457 docuit. De eo sic Theodorus Raithensis presbyter. Manes, inquit, tenebrarum luci adversarum inventor, imo figmentum potestatis tenebrarum, imaginatus est atque somniavit Christum nudo simulacro et specie humana corporis vacua apparuisse, visumque modo ea agere propter nos atque pati, quæ scripta sunt, cum revera nihil eorum fieret, sed is impostura atque opinione homines lactaret, inter quos versari putatus sit. Ea de causa duas Christi natuvas negat, solam ei deitatem concedens.

απερ έδρα και πέπονθε καθ' ήμας, μηδέν δε τούτων άληθεία και πράγματι υπάρξαι, άλλά δοκήσει μαλλον καλ ἀπάτη ἀποδουκολείν τους ἀνθρώπους, οίς καὶ συνανεστράφθαι νενόμισται. Διὰ τοῦτο καὶ φύσεις δύο παραιτείται λέγων έπὶ τοῦ Κυρίου, άλλὰ μίαν τὴν τῆς θεότητος.

Fuit autem coætaneus hujus Manetis Paulus quidam patria Samosalenus, episcopus Antiochiae magnæ. Is Christum nudum fuisse hominem impie asseruit, leque eo verbum Dei ita inhabitavisse ut in quovis alio prophetarum. Inde duas naturas a se invicem divisas nullaqué omnino copula unitas in Christo fuisse statuit, ut alius fuerit Christus, aliud verbum in eo inhabitans. Hæ primum igitur duæ sunt enatie hæreses, quæ duas et unam naturam Christo, non quomodo oportuit, sed male et impie ascribunt ; alteraque earum deitati Christi, altera C σιν καί τά; δύο κοκδς καί δυσφήμιος έπι Χριστώ humanitate derogat.

Postea temporis Apolinarius quidam exstitit, episcopus Laodiceæ Syriæ, novarum auctor vanitatum. Cum enim Ariani corpus Christi 458 prorsus inanimum dicant, ille a Christo carnem anima vitali animatam fuisse assumptam perhibuit, sed qui mentem nostram minime asciverit. Nihil quippe ei corpori opus fuisse humana mente, cum a deitate in id illapsa gubernarctur. Ac ne potuisse quidem recipi in id corpus aliam intelligendi facultatem præter divinam. His positis contendit unam fuisse verbi et carnis assumptæ naturam, quippe ad hominis constitutionem cum caro non sufficeret, n neque hominis nomen mereretur.

Post hos prodiit quidam Theodorus Mopsu Hestiæ, quæ urbs est Ciliciæ, antistes. Is plane Apolinario adversus intrepide Christum contumeliis non levibus ausus est afficere, fuisse eum vulgarem neque nobis potiorem natura hominem dicens; profecisse autem eum, iisque profectibus gratiam Dei adeptum Deum fuisse nominatum; inque Jordane cum in primis in nomen Patris Filii et Spiritus sancti baptizaretur, dono spiritus sancti fuisse dignatum. Ob ejus porro excellentem virtutem Verbum Dei in ipso arbitrio suo inhabitasse, eumque divina dignitate impertivisse, atque adorandum post mortem redegisse. Hæc et alia id genus multa ille ράν και άλλοίωσιν ούσαν, την Νέαν ώς άγαθου δήθεν προσίεται Θεού, και κατά φαντασίαν και δόκηση τον Χριστόν πεφυχέναι τερατεύεται. Καὶ πρός τού. τοις χαταδύσεις τινάς έναγείς καλ νυχτερινάς τελετάς καί παρανόμους έπιτηδεύσας μίξεις και άρρητοποιίας, και είρμαρμένας και μετενσωματώσεις και άλλα πλείονα φλυαρήσας και διδάξας τά των Ελλήνων πονηρά και μάταια δόγματα κρατύνε:ν έσπούδακεν ό θεομισής και θεήλατος. Περί ού φησι καὶ Θεόδωρος πρεσδύτερος ὁ τῆς 'Ραϊθού · Μάνης ὁ τοῦ ἀντιθέτου σχότους ἐφευρετής, μάλλον δὲ τῆς έξουσίας του σκότους ανάπλασμα, φαντασία ψιλή καί σχήματι διακένω σώματος άνθρωπείου πεφανερῶσθαι τὸν Κύριον ἐφαντάσθη καὶ ἀνείρωξεν, ὥστι φησί και πάσχειν μέν δοκείν αύτον και πράττειν

Παῦλος δέ τις τῷ Μάνεντι τούτι σύγχρονος γεγονώς, τὸ γένος μὲν Σαμοσατεύς, 'Αντιοχείας δὲ τῆς μεγάλης πρόεδρος, ψιλόν άνθρωπον είναι τον Χριστον έδυσφήμησεν. "Ωσπερ δέ είς έχαστον των προφητών, ούτω και έν αύτῷ γεγενῆσθαι τού Θεού Λόγου την οίκησεν. "Ενθεν δέ καὶ δύο φύσεις διηρημένως έχούσας και άκοινωνήτους πρός έαυτάς είναι παντάπασιν έν Χριστώ, ώς άλλου αύτου δυτος του Χριστού καλ άλλου του κατοικούντος έν αύτῷ Θεού Λόγου. Αδται μέν ούν αί πρώται φυαί του μίαν φύλέγεσθαι, τὸ μέν ἐπ' ἀναιρέσει τῆς θεότητο;, τὸ δι της άνθρωπίτητος.

[P. 261] Έν δέ τοις έξης χρόνοις 'Απολινάριός τις έψύη, πρόεδρος Λαοδικείας της Συρίας, ματαιογροσύνης ετέρας είσηγησάμενος. Των γάρ 'Αρειανών άψυγον πάντη λεγόντων την του Κυρίου σάρχα, αδτὸς ἔφη ὅτι σάρχα μὲν ἐψυχωμένην ψυχή ζωτική άνέλαδεν ὁ Κύριος, νοῦν δὲ τὸν ἡμέτερον οὐ προσήχατο · μηδέ γάρ δεηθήναι την σάρχα φησίν έχείνην άνθρωπείου νοὸς ήγεμονευομένην όπο του αυτήν ένδεδυχότος Θεού Λόγου . άλλά μηδέ χωρείν αύτην άλλην νοεράν δύναμιν παρά την θείαν. Ταυτα ύποθέμενος διατείνεται μίαν είναι την φύσιν του Λόγου και της σαρχώσεως, ώς άτε της σαρχός άτελους ούσης είς το είναι άνθρωπον, και διά τουτο μή άξιον φησιν δυομάζεσθαι.

Μεθ' ών άναφαίνεται τις Θεόδιορος, της Μόψου έστίας, πόλεως εν τη Κιλικία, την ήγεμονίαν λαχών, καί έχ διαμέτρου τῷ 'Απολιναρίῳ φερόμενος υδρεις ού τάς τυχούσας τολμηρά ψυχή και άφόδφ καρδή καταχέει του Δεσπότου Χριστού, άνθρωπον ένα των καθ' ήμας και κοινόν άποκαλών, και έκ προκοπής λαδόντα την χάριν του Θεού Θεον ονομάζεσθαι, καί έχ του έν Ἰορδάνη βαπτίσματος άξιωθηναι της του άγίου Πνεύματο; δωρεάς, εν πρώτοις είς δνομα Πατρός, και Υίου, και άγίου Πνεύματος, βαπτισθέντα, τόν δὲ θεὸν Λόγον διὰ τήν ὑπερδάλλουσαν ἀρετήν αὐτοῦ κατ' εὐδοκίαν ἐαυτοῦ κατοικήσαντα μεταδοῦναι τῆς θείκης άξίας αύτῷ καὶ προσκυνήσεως ἐσύστερον

M ἀπὸ TIVO Xpt xxt μέν TÉW £ 770 Κύρ λαιο Neo क्त्य xal Tilá:

T

μοίρ

Hove avez

die

λέγω

501

μετ

2010

2807

242

200

Evis τώδη LÉYW σωλί ούρα tx y 00.00 dia t E 'Avt

> TE X Eşa pasio Out 2 805 λιανό έπίσι THE 8

χομέν pack πάση VOOUV Tapl μάχο page

YOUTO

כשעי פ

τοιαύτα δυσφημήσας δύο φύσεις Ιδιοπεριορίστως έδογμάτισεν έπι Χριστού, σχέσει τινί και μόνον άλλήλαις ώχειωμένας. Δευτέρα και αυτη βλάστησις του μίαν φύσιν καλ δύο φύσεις εν Χριστώ μή κατά τὸν όρθὸν λόγον όμολογείσθαι.

Μετά δὲ τούτους γέγονέ τις ὀνόματι Νεστόριος, άπο Γερμανικείας τῆς Συρίας, τοῦ Ορόνου Κωνσταντινουπόλεως δραξάμενος, όμοίως τη σωνή των έν Χριστῷ δύο φύσεων καταφρόνως ἀπεχρήσατο, Παύλφ καὶ Θεοδώρφ τοῖς ἐαυτοῦ προγόνοις ἐπόμενος. Υἰὸς μέν γάρ ήν του Κίλικος, ἀπόγονος δὲ τοῦ Σαμοσατέως, και διά τουτο πρός την άγιαν Παρθένου άπονδον ήρατο πόλεμον, έξαριούμενος τον έπυτου Κύριον καλ άτιμάζων την έαυτου Δέσποιναν ὁ δείλαιος δούλος και άναισχυντος. Ούτος ούν ό δεινός Νεστόριος, προστάτης γεγονώς τῆς Τουδαϊκῆς ταύτης αἰρέσεως, άλλον είναι παρ' έσυτῷ τὸν Χριστὸν και άλλον του Θεού Λόγον κατά την πατρικήν αύτού πλάνην έδογμάτισε.

Τῆς δὲ κατὰ Μάνεντα καὶ 'Απολινάριον ἀντιθέτου μοίρας τρίτος πάλιν ύπασπιστής Εύτυχής, ήγούμενος μοναστηρίου Κωνσταντινουπόλεως, ανεδείχθη · δς μή άνεχόμενος όμοούσιον ήμιν καί [Ρ. 262] όμοφυή την σάρχα του Κυρίου διομολογείν άπηρνείτο, σώζεσθαι λέγων έν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις μετά τῆς τούτων ένώσεως τε καὶ συμφυίας. Ού μην δὲ άλλά καὶ τερατώδη τινά και άλλόκοτα παρέπλαττεν, εξ ούρανοῦ λέγων κατενηνέχθαι τὸ σώμα τοῦ Κυρίου, καὶ τὸς διά σωλήνος τής Παρθένου παραδραμείν τον Θεόν Λόγον, ούρανόθεν τουτον ένδεδυμένου, ένα δόξη γεγενήσθαι Ε έκ γυναικός καίπερ μή γεγεννημένος. Μανιγαίος ούτος ὁ λόγος, καὶ πεφαντασμένος πολλώ μάλλον έχείνου. Μίαν φύσιν καὶ ούτος διεστραμμένη καρδία τον Χριστον επρέσδευεν.

Είτα Σεδήρός τις λεγόμενος, άρπάσας του θρόνου 'Αντιοχείας, την κατά Μάνεντα αδθις 'Απολινάριόν τε καὶ Εὐτυχέα διεκδικείν αίρεσιν ἐπειράτο, κυκών όση δύναμις αύτῷ τὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰρήνην. Έξελαθείς δὲ τῆς 'Αντιοχείας ὁ στασιώδης καὶ ταραξίας τη 'Αλεξανδρέων χουφότητι λαίλαπος καλ θυέλλης δίχην ενέσχηψεν, ενθα και ετέρας καταιγίδος άντιπνευσάσης αύτῷ τε και τῷ λαῷ συνέχεε πάντας και έθορύδησε. Διεσκέδασε γάρ αὐτοὺς Ἰουλιανός τις χαλούμενος, 'Αλιχαρνασσού μέν τῆς 'Ασίας ἐπίσχοπος, τῆς δὲ Εὐτυχιανῆς κακοδοξίας προστά- D της εύθυμότατος. Σεδήρου γάρ μίαν φύσιν είναι λέγοντο; τον Χριστον και την έν Χριστώ διαφοράν δεχομένου, Ίουλιανοῦ δὲ μίαν μὲν κατά τὸν Σεδηρον φάσχοντος φύσιν, άναιρούντος δέ την διαφοράν, αίτιοι πάσης ταραχής καὶ ζάλης γεγόνασιν οἱ ἀνόσιοι, μή νοούντες, κατά τὸ δή λεγόμενον, μήτε α λέγουσι μήτε περί τίνων διαδεβαιούνται. Οἶτινες πρός ήμας διαμάχονται λαμδάνοντας είς παράδειγμα της θείας ένωσεως τον έχ ψυχής και σώματος άνθρωπον, καί φασιν. Ούχοῦν τρείς δμολογείτε φύσεις. 'Αλλ' ίστωσαν οἱ άμαθεῖς καὶ ἀπαίδευτοι, ὅταν δύο φύσεις λέ-

μετά την τελείωσιν. Ταύτα και έτερ' άττα πολλά A imple asserens tradidit in Christo duas naturas, quarum utraque per se et seorsim circumscripta sit, respectu tantum quodam inter se conjunctas. Hoc alterum est germen unam naturam et duas naturas in Christo, non ut veritas postulat, confi-

459 Successit bis quidam Nestorius, a Germanicia Syriæ ad solium Cpolitanum occupandum profectus. Is quoque vocabulis duarum in Christo naturarum perverse est abusus, Paulum et Theodorum majores suos imitatus. Erat enim Cilicis istius filius, auctoremque stirpis Samosatenum habebat, ideoque bellum implacabile contra Diram virginem gessit, malus servus atque impudens, qui et Dominum suum distiteretur et Dominam contumelia afficeret. Is ergo perniciosos Nestorius ducem se Judaicæ hæresi præbuit, alium per se esse Christum, aliumque rursus Verbum Dei, errorem avitum sequendo statuens.

Jam Manetis atque Apolinarii adversis partibus tertius propugnator exstitit Eutyches, monasterii Cpolitani princeps. Is carnem Christi ejusdem fuisse cum nostra naturæ atque substantiæ confiter. non sustinuit; negavitque in Christo duas permanere naturas post earum unionem atque concretionem. Quin et ipaudita alia atque monstrosa confinxit, corpus Christi ex cœlo delapsum aiens, coque in cœlis indutum Verbum Dei per Virginem veluti per canalem transivisse, uti natus ex muliere videretur, cum non nasceretur tamen. Manichæi ista est opinio, et quidem Manetis etiam deliriis absurdior. Is quoque igitur perverso corde unicam Christi naturam asseruit.

460 Postea Severus quidam, arrepto Antiocheæ episcopatu, rursus Manetis Apolinarii et Entychetis errores desendere intendit, quantumque in ipso fuit virium, id paci Ecclesiæ conturbandæ impendit. Antiochia autem pulsus homo seditiosus et rebus turbandis intentus, instar procellæ atque turbinis Alexandrinorum levitati incubuit. Ubi cum ex adversa parte contra eum vehemens ventus tempestatem concitasset, ingenti tumultu totus populus confusus fuit. Disturbavit enim eum Julianus quidam, Halicarnassi Asiæ urbis episcopus, animosissimus Eutychianæ falsitatis propugnator. Nam cum Severus unam in Christo naturam esse diceret ac differentiam agnosceret, Julianus itidem unam naturam affirmabat, sed differentiam negabat. Ita impii illi ingenti turbæ atque tempestati causam præbuerunt, vere ignorantes, ut ait Apostolus, et quid dicerent et quibus de rebus contenderent ... Pugnant contra nos, cum pro divinæ unitionis exemplo hominis ex anima et corpore constitutionem usurpamus, aiuntque nos tres in Christo naturas statuere. Scire autem debebant ignari isti

atque indocti homines, nos cum de duabus loqui- Α γωμεν ήμεῖς, ού Θεοῦ καὶ σαρκός, οῦτε μὴν Θεοῦ mur naturis, non loqui de Deo et corpore, neque de Deo et anima, sed de Deo et homine. Neque enim proprie hominis natura id appellatur quod humanænaturæ parsest. Quippe tam corpus quam anima partes sunt hominis; atque ipsæ partes rursus in alias suas partes dividuntur, repetitis etiam deinceps divisionibus in alias minores. Ita partes Christi distinctæ sunt divina atque humana natura : anima autem et 461 corpus aliæ sunt partes, partis nimirum. Porro partes partium hominis, quod ad animam attinet, sunt substantia ratione priedita et qualitas corporis expers. Et animæ aliud est quod imperat, alind quod iraseitur, aliud quod appetit, et quod intelligit, cogitat, meminit atque consulit, itemque quod appetit et attrahit, tum quod defendit, diversa sunt, hisque rursus divisis alia emergunt. Neque in præsentia quærimus, partesne ista sint animi an vero facultates. Corpus quoque dividitur in partes, quarum aliæ partibus idem nomen et eamdem speciem servantibus constant, aliæ dissimilibus, ut primum in caput manus pedes, hæc deinde in ossa nervos carnem, hæc rursus in quatuor elementa, et ea demum in materiam ac formam. Multa porro alia philosophantur medici de facultatibus naturalibus, quarym aliam tractricem aliam alteratricem aliam expultricem dicunt. Multa etiam de sensibus, de imaginandi facultate, de vitali ac per instrumenta sua didito spiritu, qui viente diversum statuunt. Quemadmodum igitur ad ista simul universa commemoranda sufficit nominare vel carnem vel corpus hominis, ita mentione animæ ratione præditæ facta, satis etiam intelliguntur ejus partes, in quas dividitur et ex quibus constat. Verum isti non ut hominem omnibus numeris absolutum pronuntient, sed ut Christum calumnientur eumque a nostra natura alienum faciant, ut vel ne assumpsisse quidem initio nostram naturam credatur, vel id integrum non servasse quod a nobis acceperat, propterea hujusmodi 4 2 captiosis utuntur ratiocinationibus, exemplumque propositum mala fide pervertentes inextricabilibus et exitum non habentibus sese insinua-

De his et eorum similibus impiis 'erroribus ita scribit Theodoretus. Sunt quidem, inquit, nonnulli etiam nomine Christiani, qui palam veritatem D oppugnant. Horum alii id quod genitum non est, in tria partiuntur, in bonum, malum et justum. Alii duo nunquam nata principia depingunt, invicem quam maxime contraria. Alii, qui se impiis istis opinionibus adversari profitentur, aliam impietatis viam ingrediuntur : unigenitum enim Dei Verbum cum fateantur esse Filium, tanquam factum creaturis annumerant, inque earum ordinem conditorem redigunt. Sanctum quoque Spiritum impio sermone divina exterminant natura. Alii alio a recto itinere divertentes, dum vestigiis antegressorum insistere detrectant, longe a veritate aberraverunt. Eorum nonnulli Christi in carne dispensationem pro nobis factam prorsus infitian.

verunt labyrinthis.

καί ψυχής, άλλά Θεού και άνθρώπου. Οὐδε γάρ έστι χυρίως άνθρώπου φύσις ή του μέρους φύσις. Μέρη μέν γάρ άνθρώπου ψυχή καὶ σώμα, μέρη δὲ τῶν μερών αί περί αύτά διαιρέσεις τε και ὑποδιαιρέ... σεις. Καλ μέρη μέν Χριστού ἀσύγχυτα θεότης καλ άνθρωπότης, ψυχή δὲ καὶ σῶμα άλλα μέρη τοῦ μέρους. Μέρη μέν των μερών του άνθρώπου έπι μέν ψυχής ούσία λογική καὶ ποιότης άσώματος, ών τὸ μέν ήγεμονικόν, τό δὲ θυμικόν, τό δὲ ἐπιθυμητικόν. Τούτων τό μεν έννοηματικόν διανοητικόν μνημονευτικόν τε καί βουλευτικόν, το δε δρεκτικόν τε καί έλχτικόν, το δέ άμυντικόν. Καλ πολλά έτερα τούτοις ύποδιαιρούνται. Άφείσθω τὰ νῦν ζητείν πότερον [P. 263] ώς μέρη ταῦτα είσλν έν τη ψυχη ή ώς δυνάμεις. Ἡ δὲ τοῦ σώματος πάλιν διαίρεσις γίνεται είς όμοιομερή, και τούτων έτι είς κεφαλήν και χείρας και πόδας, και ταύτα είς όστέα και νεύρα και σάρχα, καὶ ταῦτα εἰς τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ ταῦτα είς ύλην και είδος. Πολλά δε και έτερα φιλοσοφούσιν Ιατρών παίδες περί φυσικών δυνάμεων, ών την μέν έλκτικήν, την δε άλλοιωτικήν, την δε άποκριτικήν δνομάζουσι, πολλά δε και περί αισθήσεως και φαντασίας και του συνέχοντης το ζώον ζωτικού και όργανικού πνεύματος, έτέρου παρά το λογικόν, ώς φασιν, ὑπάρχοντος. "Πστε τοίνυν ἀπόχρη πρὸς τὸ παραστήσαι ταύτα πάντα [διά] τὸ σάρχα εἰπεῖν ή σώμα άνθρώπου, και ἀπόχρη πάλιν διά τῆς λογικῆς ψυχής το είς α διαιρείται μέρη δηλώσαί τε καί παanimalis vitam conservat, quem ab intellectui ser- C ραστήσαι τὰ έξ ὧν συνέστηκεν έν οίς γνωρίζεται. Οἱ δὲ, οὐχ ἴνα τὸν ἄνθρωπον τέλειον ἀποφήνωσιν, άλλ' ΐνα τὸν Κύριον συχοφαντήσωσι καὶ τῆς ἡμετέρας αὐτὸν άλλοτριώσωσι φύσεως, καὶ ἢ μἡ προσειληφότα την άργην το ημέτερον ή μη φυλάξαντα σώον όπερ έσχε παρ' ήμων, ταύτα καί τά τοιαύτα σοφιζόμενοι, καί περί το παράδειγμα κακουργούντες, είς άφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους καταπεπτώκασι λαδυρίν-Bous.

> 'Αμέλει γέ τοι καί Θεοδώρητος έφη περί τούτων χαί των τοιούτων άνοσίων ούτως. Είσι μέντοι γέ τινες οί και Χριστιανών μέν προσηγορίαν έχουσιν, άντικρυς δὲ τοῖς τῆς άληθείας δόγμασι πολεμούσιν. Οι μέν γάρ το άγέννητον είς τρία τέμνουσι, και το μέν καλούσιν άγαθον, το δέ κακόν, το δέ δίκαιον. ΟΙ δὲ δύο ἀρχὰς ἀγεννήτους ζωγραφούσι, τῷ λόγψ άλλήλαις έναντίας έχ διαμέτρου. "Αλλοι δὲ τοῖς μέν άσεδέσι τούτοις πολεμείν ἐπαγγέλλονται δόγμασιν, έτέραν δε δυσσεβείας επινοούσιν όδόν τον γάρ του Θεού μονογενή Λόγον δμολογούντες Υίδν ώς ποίημα τή κτίσει συναριθμούσι, και τον Κτίστην Ιστώσι μετά τῆς κτίσεως, καὶ τὸ ἄγιον Πνεῦμα τῷ δυσσεδεί λόγω της θείας έξορίζουσι φύσεως. "Αλλοι δε άλλως την εύθεταν όδον άπολέσαντες και τοίς των προωδευκότων ίχνεσιν άκολουθήσαι μή βουληθέντες πόρβω που της άληθείας εγένοντο, και οί μεν την ύπερ

Tou. Sou Hat ထုပ်ဒ T GUY ύπ' Tal, àné П

YZG

άνε

Gitte

ou:

xal

VOC

505

The

סמעו

MEN

8 ±3

Oixe

àve

xhv

δύο

είνα

&v0

YEV 'Ov παί προ άρο δÈ, Eps VOT TOU

xal TOÙ Hat Ex Etn

σαν TUG pòs Mυ ÈV

παρ

VOU

SILS rui

ήμων γεγενημένην οίκονομίαν παντελώς άπηρνή- A tur. Quidam Verbum in carnem venisse fatentur li σαντο, οἱ δὲ ὁμολογοῦσι μὲν ἐνανθρωπῆσαι τὸν Θεὸν Λόγον, σώμα δὲ μόνον ἀνειληφέναι, οἱ δὲ ἔμψυγον μέν καλούσι την ληφθείσαν σάρκα, ού μην λογικήν δέ και νοεράν εν ταύτη γεγενήσθαι ψυχήν, ίσως τήν οίχείαν ἄνοιαν τούτου τεχμήριον ἔχοντες. Ἡμεῖς δὲ άνθρώπου ψυχήν ούδεμίαν ίσμεν ετέραν ή την λογικήν και άθάνατον. [Ρ. 264] Και άλλοι μέν πάλιν είς δύο τον ένα Χριστόν διατέμνουσι, καὶ ἔτερον μέν είναι διατεινόμενοι τὸν ἐχ Παρθένου τεχθέντα τελείως άνθρωπον, έτερον δέ τον έχ Θεού Πατρός Λόγον, καί τὸν μέν ὡς ἄνθρωπον ἰδία τιθέντες καὶ ἀνὰ μέρος, τον δε ώς Θεον φύσει τε και άληθεία Θεον δνομάζουσιν. "Αλλοι δέ παρατετράφθαι φασί τον έχ Θεού Πατρός Λόγον είς όστέων και νεύρων και σαρκός φύσιν, ταθτα πάντα δυσσεδώς δογματίζοντες.

Τάκιτος εδασίλευσεν έτη β'. Ούτος Μαξιμίνον συγγενη αύτου έπέστησε τη 'Ασσυρία, ον διά της οπ' αὐτοῦ γενομένης ἀδικίας ἀνελόντες οἱ στρατιώται, είτα φοδηθέντες μή εκδικήση αὐτὸν ὁ Τάκιτος, ἀπέχτειναν καὶ αὐτὸν ὑποθήκη Φλωριανοῦ.

Πρόδος καλ Φλωριανός εδασίλευσαν έτη δύο μηνας δ΄. Ούτος δ Πρόδος παράφρονα ξαυτόν ποιήσας άνείλε του Φλωριανόν. Έπι αὐτοῦ βροχής γεγονυίας σίτος μεμιγμένος τῷ ύδατι πολύς κατηνέχθη, ὄν συναγαγόντες σωρούς μεγάλους εποίησαν. 'Ωσαύτως καί ψεκάδας άργύρου κατενεχθηναί φασι. Βικτωρίνος δὲ φίλος τοῦ Πρόδου ήτησε φίλον αὐτοῦ ἄρχοντα γενέσθαι είς Βρεττανίαν· ὁ δὲ ἀπελθών ἀντῆρεν. 'Ονειδιζόμενος δε ό Βικτωρίνος δι' αὐτὸν ἀπεστάλη παύσων την άνταρσίαν. Προσποιησάμενος δε άπδ προσώπου φεύγειν τοῦ βασιλέως, ὡς φίλος τοῦ ἀντάραντος ἀπεδέχθη καλ ἀνείλεν αὐτόν. Υποστρέψας δέ, ώς έξήει του πλοίου, λύσας την έαυτου ζώνην Ερδιψεν είς την θάλασσαν καλ είσηλθε λυσίζωνος είς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ ὡργίσθη, δοχῶν ὑφ' ἐτέρου αὐτὸν τοῦτο πεπονθέναι. Βικτωρίνος δὲ ἔφη ὑφ' ἐαυτοῦ τούτο γενέσθαι, αίτησάμενος μηχέτι άρξαι πράγματος. Άρχη γάρ πάσα, έφη, μετά χινδύνων χαι χλιμαχτήρων (74). 'Ο δὲ καὶ ἡσυχίαν αὐτῷ ἐχαρίσατο και δωρεάς πολλάς παρέσχεν. 'Απέκτεινε δε πάντας τούς ἀποκτείναντας Τάκιτον καὶ Αὐρηλιανόν, ἐν τῆ Πειρίνθω έπι έστίασιν αύτον καλέσας. 'Ανηρέθη δέ και αὐτός.

Κάρος και Καρίνος και Νουμεριανός εδασίλευσαν D έτη β'. Ούτος ὁ Κάρος τὴν Περσίδα καὶ Κτησιφώντα παρέλαδεν, τέταρτον τούτο πεπονθυίας, ὑπό Τραΐανου, ύπο Βήρου και Σεδήρου και Κάρου. Τελευτήσαντος δε Κάρου ύπο λοιμικής, και Νουμεριανού τυφλωθέντος, άνείλεν αύτὸν "Απρος ὁ αὐτοῦ πενθερός, και εδασίλευσε Νουμεριανός δούξ τυγχάνων Μυσίας, Έπὶ αὐτοῦ ἐμαρτύρησεν ὁ ἄγιος Βαδύλας έν 'Αντιοχεία. Τοῦτον άνείλε Διοχλητιανός.

Διοχλητιανός εδασίλευσεν έτη χβ', τῷ γένει Δαλ-

quidem, sed ab eo tantum corpus fuisse assumptum contendunt. Sunt qui carnem eam animatam fuisse concedant, sed animam mente præditam fuisse negent, suæ fortasse amentiæ argumento adducti. Nos vero nullam aliam hominis novimus animam quam ratione præditam et immortalem. Rursus alii unicum Christum in duos dissecant, contenduntque alium esse eum qui perfecte 463 homo natus est ex Virgine, alium Verbum Dei Patris. Atque illum quidem, utpote hominem, seorsim collocant, hunc natura Deum et Filium nominant. Alii Verbum in naturam ossium, nervorum et carnis commutatum affirmant; quæ omnes opiniones sunt

Tacitus imperavit annos 2. Is Maximinam cognatum suum Assyriæ præfecit. Quem, quod injuste multa ageret, milites trucidaverunt; metuentesque ne eam cædem Tacitus ulcisceretur, ipsum quoque Floriani suasu interfecerunt.

Probus et Florianus imperarunt, annos 2 et trientem. Probus simulata insania Florianum interfecit. Sub eo pluvia decidit in qua frumenti multum fuit aquæ permistum, magnique ejus congesti sunt acervi. Ferunt etiam guttas argenti pluisse. Victorinus porro amicus Probi apud eum pro suo quodam amico intercessit, ut is in Britanniam præfectus mitteretur. Missus contra imperatorem seditionem movit. Victorino ea rebellio probro data, missusque est ad eam sedandam. Simulans ergo se ab imperatore profugisse, receptus amici loco est a rebellionis auctore, eumque interfecit. Reversus inde, cum exiret navi, zonam suam solvit ac in mare abjecit, et sine cinctu ad imperatorem ingressus est. Imperator ab alio ita eum fuisse tractatum suspicans iratus est. Victorinus autem se ultro boc fecisse dixit, rogavitque ne ulli posthac rei 464 præficeretur, quod omnia imperia periculosa et certæ perniciei obnoxia esset expertus. Imperator et otium ei concessit et magnis muneribus donavit. Omnes etiam Taciti atque Aureliani percussores negavit, Perinthi ad convivium invitatum. Ipse quoque interfectus est.

Carus et Carinus et Numerianus imperaverunt annos 2. Carus Persidem et Ctesiphontem cepit, quartum tum captam : nam eam urbem et Trajanus occupavit et Verus et Severus et Carus. Caro peste sublato, Numerianum oculis captum socer ejus, Aper nomine, interfecit. Et imperavit Numerianus dux Mysiæ. Sub eo beatus Babylas Antiochiæ martyr est factus. Numerianum Diocletianus interfecit.

Diocletianus imperavit annos 22, Dalmata. Is

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(74) Κλιμακτήρας interpretor rerum dubios casus, quæ ut nonnunquam consistere et augeri, ita et frequentius in ruinam præcipites agi consueverunt; metaphora a revoluto septenorum annorum

circulo, in quo, ut unius in alind temperamenti, sic et vitæ solito sæpius fuit in mortem mutatio, GOAR.

uoul

Boul

πάντ

דניקצ

ofat.

lxéts

Kat

VECTV

Osla

σμα 72

αὐτί

'Hp

Expl

ÈTÀ

07 i

δπδ

τελ

Tris

xxi

äxe

£6

च्मा

din:

pt:

5W

E

ווע

by

VO

VO

Ti

TÌ

T

×

6

imperio potitus Maximianum Herculeum, generum A μάτης. Περιγενόμενος δὲ τῶν πραγμάτων προδέλsuum et amicum, Cæsarem declaravit. His imperantibus ingens Christianorum persecutio fuit. Nam per regiones atque urbes jusserunt Christi templa destrui, sacras quæ penes ipsos essent Scripturas combari, et qui Christiani deprehenderentur, vi ad divinum dæmonibus præstandum cultum adigi. Ea de causa multi coronam sacri certaminis sunt adepti. Quorum de numero sunt Petrus Alexandrize, et Anthimus Nicomediæ episcopi, et Procopins atque Georgius inclyti martyres. Tunc etiam innotuit Sabbatius, is qui hæresin quatuordecimanorum confirmavit. Eodem tempore sacra quædam 465 mulier atque admiratione digna, pulchritudine formæ insigni, et quæ virginitatem servasset, comprehensa ac multis tyrannorum ut B demonibus sacrificaret tormentis frustra tentata, militi cuidam ad concubitum dedita est, ea conditione ut si eum non admitteret, capite plecteretur. Tantis illa inclusa angustiis Anthimum Nicomediensem, qui nondum supplicio fuerat deditus, utrum horum optaret in consilium adhibuit. Atque is, ut erat vir re vera bonus et dispensator verbi Dei fidelis atque prudens, ita ci respondit : Filia, præclarum ac divinum est castitatis conservandæ officiam : præstat tamen ei fidei præceptum, quod est bonorum a pietate proficiscentium fundamentum. Noli ergo deteriora præstantioribus anteponere. Sicut enim in periculo aliquis constitutus vestem potius suam scindi quam corpus velit, ita C. in tentationibus quoque animæ a contaminatione servandæ causa corpus expedit libidini hominum exponere, potius quam ejus generositas prodatur. His illa auditis mente anxia abiit, quia utrumque bonum expetebat. Divina tamen benignitas virginitatem ejus hoc pacto conservavit. Inclusa in domo cum milite rogavit eum ut sibi parceret, dignam recepturus mercedem. Se enim esse medicam, ipsique medicamentum præbituram quod mortis foret amuletum : nam eo inunctum in bellis fore invulnerabilem. Utque ejus rei periculum facere posset, 466 rogavit ut sibi ejus medicamenti conficiendi potestatem faceret. Id cum miles admodum lætus permisisset, illa ceram oleo permilitem omni robore ferire jussit, vim medicamenti experturum. Ita miles valido gladii ictu illato venerandum caput statim amputavit; atque illa victa adversariorum malitia, martyrii coronam castitatis corona auxit.

Eodem modo alia quædam puella, virgo formosissima et virginitatis servandæ studiosa, delata quod in deos contumeliosa fuisset, cum capta et flagris cæsa non cederet hostium impietati, in lupanar est tradita, lenonique cibum ei suppeditanti mandatum ut ab ea quotidie tres nummos

λεται Μαξιμιανόν Έρχούλιον, γαμβρόν και φίλον αύτου όντα · ύφ' ών μέγας διωγμό; κατά Χριστια. νων [Ρ. 265] ἐχινήθη. Προσέταξαν γάρ κατά πόλιν καί κατά χώραν τάς μέν Χριστού έκκλησίας καταστρέφεσθαι καὶ τὰς θείας αὐτῶν Γραφάς καταχαίεσθαι, τους δε Χριστιανούς εύρισχομένους άναγκάζεσθαι θύειν τοῖς δαίμοσι. Διὸ καὶ πολλοί τὸν τῆς ἀθλήσεως ἀνεδήσαντο στέφανον, ἐξ ὧν εἰσι Πέτρος 'Αλεξανδρείας και "Ανθιμος Νικομηδείας καί Προκόπιος καί Γεώργιος οἱ ἀοίδιμοι μάρτυρες. Καὶ Σαββάτιος ὁ τὴν αἴρεσιν τῶν τεσσαρεσχαιδε. κατιτών (75) κρατύνας έγνωρίζετο, καλ γυνή τις lepά καὶ θαυμασία, του βίου άειπάρθενος καὶ ώραία, πάνυ συσγεθείσα και πολλαίς μηγαναίς θύσα: των τυράννων αὐτην άναγχαζόντων μη ήττηθείσα. Προσέταξαν εκδοθήναι στρατιώτη πρός αίσχράν μίξιν, και μηδε ούτως πειθομένην ὑποδαλέσθαι κεφαλική τιμιορία. Και περιστατηθείσα λίαν έδείτο του Άνθίμου Νιχομηδείας, μήπω τελειωθέντος διά μαρτυρίου, συμδουλεύσαι αύτη τί αν αίρήσοιτο. 'Ο δέ χρηστός δυτως άνηρ και οίκονόμος και πιστώς έν κρίσει τὰ λόγια Κυρίου ταμιευόμενός φησι, Καλδν μέν, ὧ τέχνον, τὸ κατόρθωμα τῆς άγνείας καὶ θεοπρεπές, μείζων δέ ή της πίστεως έντολή, χρηπίς ούσα των καλών της εύσεδείας. Μή ούν προκρίνης των κρειττόνων τὰ δεύτερα. "Ωσπερ γάρ ἐν περιστάσει τινά γενόμενον αίρετώτερον έστιν ύπερ τοῦ σώματος διαρπαγήναι το Ιμάτιον, εύτως μαλλόν έστιν έν τοίς πειρασμοίς άσπιλον τηρήσαντα τήν ψυχήν προδούναι την σάρχα τοίς παντοίως ένυδρίζειν εθέλουσιν ή άπολέσαι τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν. Η δε τούτου άχούσασα άπήει ταλαντευομένη τον νούν, ώς δύο καλών άντιποιουμένη. 'Αλλ' ή θεία χάρις ταύτης διεφυλάξατο την παρθενίαν τρόπω τοιφόε. 'Ως γάρ έφ' ένδς οίχου συνεχλείσθη, λέγει τω στρατιώτη · « Μηδέν άτοπον πράξης είς έμε, άνθρωπε, καὶ παρέξω σοι μισθόν ἐπάξιον δώσω γάρ σοι φάρμαχου, ούσα φαρμαχίς, άθανασίας πρόξενου, ῷ χριόμενος ἄτριυτος μενείς ἐν τοῖς πολέμοις. Καὶ εί βούλη πούτου λαδείν πείραν, Επίτρεψόν με σχευάσαι αύτό. Του όξ μετά πολλής χαράς ξπιτρέψαντος, λαδούσα κηρόν ή μακαρία και έλαίω συμμίξασα, και μαλάξασα καλ τον έαυτης αύχένα περιχρίσασα, λέγει miscuit atque subegit, colloque suo ea re inuncto D αὐτῷ, Πάταξον, ὡς δύνη. Ὁ δὲ μετὰ δυνάμεως κατενέγχας το ξίφος ἀπέτεμενεύθέως τηντιμίαν αὐτης χεφαλήν. Καὶ ούτω νιχήσασα τῶν δυσμενῶν τὴν χαχουργίαν διπλούν τον στέφανον τον του μαρτυρίου καί της άγνείας άνεδήσατο.

> 'Ωταύτως δέ τις καὶ άλλη γυνή εὐπρεπεστάτη, κόρη ούσα καί [Ρ. 266] παρθενίαν άσκούσα, διεδλήθη ώς τους θεούς ενυβρίζουσα. ήν συλλαδόμενοι καί μαστιγώσαντες μή υπείχουσαν τή τούτων δυσσεδεία παρέδωκαν είς πορνείον, εντειλάμενοι τψ ταύτην νέμοντι χομίζειν ύπερ αύτης ημερήσιον

βουλομένοις · και πολλών πρός αύτην είσπηδώντων, πάντας ἀπεχρούετο, προφασιζομένη έλχο; έχειν έπλ χρυπτού τόπου καὶ τούτου την ἀπαλλαγήν ἐκδέξασθαι. Ούτως ούν τούτους ἀποδουχολούσα τον Θεόν Ικέτευεν άσπιλον την παρθενίαν αὐτης διαφυλάξαι. Και δη ὑπήχουσεν αὐτῆς ὁ Θεός. Και Ερχεταί τις νεανίσκος περιφανής και λίαν εύσεδής έσπέρας βαθείας πρός τον πορνοδοσχόν, και δίδωσεν αύτο νομίσματα πέντε, λέγων "Εασόν μοι ταύτην την χόρην τά Ιμάτια αὐτοῦ, καὶ περικαλύψας τὴν κεφαλήν αύτης εξέπεμψεν αύτην άφθορον και άνέπαφον. "Ημέρας δὲ γενομένης καὶ τοῦ δράματος γνωσθέντος έχρίθη ό νεανίας άναιρεθήναι, καὶ τούτου γενομένου θη όπερ των φίλων αύτου.

ύπο των άσεδων, μετά πολλάς ποινάς και μάστιγας τελευταΐου πονηράν ἐπενόησαν ἐπίνοιαν εἰς φθοράν της σωφροσύνης του δικαίου. Έν τινι γάρ κήπω κλίνην στρώσαντες καλ τον άγιον έν αύτη δεσμήσαντες ἐπαφῆκαν αὐτῷ γύναιον ἄσεμνον, ὡς ἄν μἡ δυνάμενος τάς έχ ταύτης μηχανάς διαφυγείν καλ άκων είς την πονηράν καθελκυσθήναι πράξιν. Τής δέ τούτω περιπλεχομένης και καταφιλούσης αύτον, την έαυτου γλώσσαν άποτεμών τοις όδουσε προσέπτυσεν είς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, κάκ τούτου ἐαυτῷ μέν πόνους και άλγηδόνας άντι ήδονων έπεισήγαγεν. έχείνην δὲ σφόδρα χατέπληξε χαὶ ἀηδίας ἐνέπλησε τῷ ἐεύματι τοῦ αἴματος. "Απερ ἀκούσαντες οἰ Έλληνες έθαύμαζον την των μοναζόντων σωφροσύνην και ακρίδειαν.

Ήττηθέντες ούν οἱ δυσσεδεζς τύραννοι Διοκλητιανός και Μαξιμιανός τῷ πλήθει τῶν ἀναιρουμένων, δίγμα εξέθεντο ώστε τούς εύρισχομένους Χριστιανούς εξορύττεσθαι τον δεξιον των οφθολμών, ού μόνον διά το όδυνηρον, άλλα και διά το άτιμον και πρόδηλον και της των 'Ρωμαίων πολιτείας άλλότριον.

Τῷ ζ ἔτει αὐτῶν τὴν Βούσιριν καὶ τὴν Κοπτόν, πόλεις εν Θήδαις τῆς Αίγύπτου, ἀποστατησάσας τῆς τῶν 'Ρωμαίων ἀρχῆς εἰς ἔδαφος κατέσκαψαν. Τῷ θ' ἔτει ὡς ἐν στήλη ἐνέγραψαν οἱ δυσσεδεῖς καθ' ήμῶν, ὡς πάντων ἀναιρεθέντων Χριστιανῶν πάσης εύθηνίας και εύκρασίας ή 'Ρωμαίων πολιτεία πλησθήσεται, καθώς ύπελάμβανον οἱ ἀλάστορες. διό και λιμός και λοιμός και αύχμος, και πάν έτιουν έστι κακόν είπεϊν, τούς άνθρώπους μετηλθε, [Ρ. 267] καί τινος ετέρου νοσήματος μοίρα. "Ελκος δὲ ἡν φερωνύμως τοῦ πυρώδους ἄνθραχος λεγόμενον, καθ' όλον μέν έρπον τὸ σῶμα, σφαλερούς δὲ τοίς πεπουθόσιν ένεποίει χινδύνους. Ού μην δε άλλά καί κατά των όφθαλμων έξαιρέτως έπὶ πλείστον γενόμενον μυρίους όσους άνδρας άμα γυναιξί καί παισί πηρούς ἀπειργάσατο. Καὶ σύν τούτοις προσεπανίσταται τῷ τυράννω ὁ πρὸς 'Αρμενίους πόλεμος, άθρόως ύφ' ένα και τον αύτον καιρον συρβεύ-

νομίσματα τρία. "Ος έχδοτον αὐτην Εστησε τοί; A exigeret. Ab eo prostitula omnes ad se ingressos avertit, ulcus sibi esse secreto loco mentiens, utque ejus sanationem exspectarent orans. His ita deceptis, Deum precata est ut suam virginitatem impollutam sibi servaret. Estque ab eo sui voti compos facta : nam alta nocte adolescens quidam illustris atque admodum pius ad lenonem accessit, eique dedit quinque nummos, ut ad puellam hanc admitteretur ... vestes ejus, capiteque velato intactam dimisit. Facta luce res deprehensa est, et adolescens morte multatus. Isque eo facto implevit divinum oraculum illud : Majorem charitatem nemo potest præstare quam ut vitam pro amicis impendat "3.

ἐπλήρωσε το Κυριακον λόγιον το φάσκον. Μείζονα ταύτης άγάπην ούδεις έχει, ΐνα τις την ψυχήν αύτοῦ

Όμοίως και έτέρου μονάζοντος κατασχεθέντος Β \$ 467 Alius monachus ab impiis correptus, cum multis cruciatibus atque flagellis non esset victus, tandem ad castitatem ejus vitiandam hoc est a malis initum consilium. Lectum in quodam horto sternunt, eique sanctum istum hominem illigant; immittuntque ei impudicam mulierem, ut cum ejus tentationes subterfugere non posset, ita invitus quoque ad obscenam rem pertraheretur. ls ergo, cum amplexa eum mulier deoscularetur, linguam suam dentibus præcisam in faciem mulieris exspuit. Quo facto et dolores sibi loco voluptatis intulit, eamque vehementer perterrefecit, sanguinisque fluxio plurimum attulit molestiæ. Græci porro his auditis monachorum continentiam et persectionem admirari.

> Victi autem impii tyranni Diocletianus et Maximianus multitudine pecatorum, edixerunt ut Christianus si quis esset inventus, ei oculus dexter erueretur; quod supplicium non modo propter dolorem, sed et propter conspicuam ignominiam inusitatumque Romanis moribus panne genus, grave fore arbitrabantur.

Septimo imperii sui anno Busirin et Coptum, quæ urbes Ægypti sunt et ad Thebas pertinent, quod eæ a Romano imperio defecissent, solo æquaverunt. Nono auno in statua ediderunt, omnibus Christianis interfectis, Romanum imperium rebus prosperis affluxurum. Secus autem 468 evenit quam furiis istis visum fuit. Nam et fames et pestis et siccitas homines infestavit; ac ulcera quos carbunculos vocant, per totum serpentia corpus periculosos morbos afferebant, præsertim autem oculis ut plurimum occupatis, multa virorum, mulierum puerorumque millia mutilaverunt. Simul et bellum Armenium tyranno incidit. Tot tantaque simul mala eodem tempore ingruentia impiam adversus Deum audacemque ejus jactantiam refutaverunt, cum is eo quod simulacris divinum cultum exhiberet Christianosque oppugnaret, nullum corum, nedum simul

omnia, sibi metuendum secure putavisset. Hæc A σαντα τῆς τοῦ δυσσεδοῦς θρασύτητος τὴν κατά τοῦ. ergo confertim irruerunt, principiumque simul exitii tyranno appetiit. Atque is quidem cum suis legionibus bello Armenio incumbebat, reliquos artem ei subditas urbes inhabitantes graviter fames juxtaque pestis affligebant; ac innumeri per urbes, plures etiam per agros et pagos peribant, et prope universi cum alimentorum defectu tum peste exstinguebantur. Quippe alii gramine vescentes corporis habitum vitiabant, itaque se perdebant; alii macie consumpti, umbris mortuorum assimiles hinc inde delinquente animo oberrabant, titubantesque in plateis concidebant. Inde nuda cadavera complures dies sepulturæ expertia sparsim jacebant ac spectaculum cernentibus miserabile exhibebant, quædam etiam a canibus diripiebantur. Cæterum 469 pestis omnes domos depopulabatur. Neque multo post ipsi tyranni dignam impietatis suæ mercedem tulerunt, veluti arrhabonem accipientes eorum suppliciorum quibus erant post mortem afficiendi. Nam Diocletianus, cum se imperio abdicavisset, gravissimum in morbum incidit, cujus doloribus vehementibus totum corpus affligebatur, viscera inflammatione acerrima corrumpebantur, caroque universa ceræ in morem colliquabatur. Quin et luminibus miser captus atque mutilatus est. Exinde miserabiliter putredine absumptus ex faucibus multitudinem verminm ipsa cum lingua, que computruerat, ejecit; atque' adeo in sepulcris confectorum cadaverum fetore C έγχατα διεφθείροντο ύπο τῆς σφοδροτάτης φλογώnihilo melius fetuit. Inter hæc ille spirans atque gemens mortem invocabat, atque extremo spiritu hæc verba edidit : Væ miserabili mihi et digno qui lugeatur : quam justas meorum in Christianos impiorum conatuum pœnas pendo! Hæc scelesto illi postea temporis evenerunt.

πείση. Τοσαύτην οδν δυσωδίαν εξέπεμπεν ώς ούδεν των εν τάφοις διαλυθέντων νεχρών διαφέρειν. Ο δε τύραννος εν τούτοις εμπνέων στενάξας θάνατον επεκαλείτο, και τά τελευταία πνέων έφη · Οί μοι τῷ έλεεινῷ και θρήνων άξίφ, ὁποίαν τῶν εἰς Χριστια νούς μοι τετολμημένων ἀσεδειῶν ἀξίαν ὑπέχω τὴν τιμωρίαν! Καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον συμδέδηκε τῷ

Nono autem et decimo sui imperii anno Constantium, qui a pallore faciei Chlori cognomem tulit, et Maximianum Galerium Cæsares creaverunt Diocletianus et Maximianus ; iisque persuaserunt ut dimissis quas 470 habebant uxoribus filias ipsorum ducerent. Theodoram duxit Constantius, Valeriam Galerius Diocletiani filiam.

Decimo anno cum Alexandria et Ægyptus duce Achille rebellassent, impetu Romanorum magna est edita strages.

Undecimo anno terribibilem in Christianos persecutionem excitarunt multaque sunt millia martyrum facta. Fuit is annus mundi 5787. Tunc ait Eusebius Adanctum magistrum fuisse religionis

[P. 268] To be 0' xal i' eter the Bagilelas autou Κωνστάντιον τον λεγόμενον Χλωρον διά την ώχρότητα του προσώπου αύτου και Μαξιμιανδν Γαλλέριον Καίσαρας Εποίησαν, πείσαντες τὰς ίδιας αὐτῶν καταλιπόντας γαμετάς τάς αὐτῶν είληφέναι θυγατέρας. Θεοδώρα ήν του Κωνσταντίου και Βαλλερία ή του Γαλλερίου ήτοι του Διοκλητιανού θυγάτηρ.

Θεού μεγαλαυγίαν, ότι δή της περί τὰ είδωλα σπου-

δής αύτου και τής καθ' ήμων ένεκα πολιορκίας μή

λιμόν μηδέ λοιμόν μήτε μήν πόλεμον έπλ τον αύτου

συμδήναι χαιρόν ένηδρύνετο. Ταύτα δή οδν άμα

καί κατά ταυτόν ἐπηλθον, καί της κατ' αὐτόν κατα-

στροφή; περιειλήφει τὰ προοίμια. Αὐτός μέν ούν

τλν πρός 'Αρμενίους πόλεμον άμα τοῖς αὐτοῦ στρα-

τοπέδοις κατεπονείτο, τους δε λοιπούς των τάς ύπ'

αύτὸν πόλεις καὶ χώρας οἰκούντων δεινώς ὁ λιμός

άμα καὶ ὁ λοιμός κατέτρυχε, καὶ μυρίοι μὲν ἐτύγχανον

οί κατά πόλεις θνήκοντες, πλείους δὲ οί κατ' άγρους

καὶ κώμας, ἀπάντων σχεδόν τροφής ἐνδεία καὶ λοιμώ-

δει νόσω διεφθαρμένων. Καλ γάρ οί μεν χόρτον διαμα-

σώμενοι και την έξιν λυμαινόμενοι διώλλυντο, οί δέ

άπεσκληκότες ώσπερ είδωλα νεκρά, ώδε κάκείσε

ψυχοβραγούντες ενσειδμενοί τε και περιολισθαίνον-

τες, χατέπιπτον έν ταίς πλατείαις. "Οθεν νεχρά

σώματα καλ γυμνά, έφ' ήμέραις πλείοσιν άταφα

διεβόιμμένα, θέαν οίχτράν καὶ έλεεινην παρείχου τοίς όρωσιν, ήδη γέ τοι καλ χυνών τινες έγένοντο

βορά. Ούγ ήχιστα δέ καὶ ὁ λοιμός πάντας οξκους

έπενέμετο. Μετ' οὐ πολύ δε και αὐτοι οι τύραννοι

άξια της δυσσεδείας αύτων τὰ ἐπίγειρα ἐχομίσαν-

το, οίονει άρξαδώνα των μελλόντων αύτους μετά

θάνατον διαδέξασθαι τιμωριών έντεύθεν χομιζόμε-

νοι. Νόσω γάρ δεινοτάτη ὁ Διοκλητιανός μετά την

άπόθεσιν της βασιλείας περιπεσών άλγηδόσιν Ισχυ-

ραίς την σάρχα πάσαν διελυμαίνετο, και τὰ μέν

σεως, ή δε σάρξ πάσα κηρού δίκην διετήκετο. Καλ

σύν τούτοις έχτυφλούται και πηρός δ δείλαιος άπο-

καθίσταται. Κάντεῦθεν έλεεινῶς διαφθειρόμενος καλ δεινώς κατασηπόμενος σχωλήκων πλήθος έκ τοῦ

φάρυγγος άνέφερε σύν τη γλώσση αὐτοῦ κατασα-

Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τῆς 'Αλεξανδρείας σὺν τῆ Αἰγύπτω ύπο 'Αχιλλέως ἀποστατησάσης, τή προσδολή των 'Ρωμαίων πλείστοι άνηρέθησαν.

Τῷ ια' ἔτει φρικτὸν διωγμὸν κατά Χριστιανῶν έγείραντες πολλάς μυριάδας μάρτυρας έποίησαν. Τοῦτο έτος ἡν τοῦ χόσμου εψπζ. Καί φησιν Ευσέδιος ότι "Αδαγχτος (76) μάγιστρος έμαρτύρησε.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(76) Lego "Aδαυχτον, quæ est Eusebii vm, 71, littera v vitio librarii extrita et Latina, ideoque Italo non male conveniens; quales sunt Honorati, Consentii, Innocentii, aliorum. Quod autem de

ejus uxore et filiabus refert, id Eusebius capite se quenti nequaquam his tribuit, sed aliis apud Antiochenam hoc modo stupro elapsis. Porro quid dignitatis sit magister, ex Eusebii de Adaucto The , ענטע, Eppey θμοῦ Tq BOET έχράι To ¿Bale

To

202

idlw8

513

tà a mpd; Eywy A ox lex TE 20 60v έπω ποιη चमुंड ya;

1=1

דממד

K

TO5, 900 चन्ने व giu 605 עכד 200 Tal

> fy: pate X06 ple Ma na

MEN

all X TEN XO Y ne

Ge li νων, διά το μη διαφθαρήναι την σωφροσύνην έαυτάς ξόδιθαν κατά του ποταμού. Ζητητέον ούν εί άριθμούνται είς μάρτυρας.

Τω ιΒ' έτει Μαξιμιανός ὁ Έρχούλιος Γαλλίας καλ Βρεττανίας, Κωνστάντιος δε 'Αλανίας καὶ 'Αφρικής έχράτησαν.

Τῷ ιγ' ἔτει τοὺς ἐν στρατεία Χριστιανοὺς ἐξ-

Τῷ ιζ' ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανός κατά Ναρσέως του των Περσών βασιλέως έχδραμών τούτον μέν έδίωξε, την δε γυναϊκα αύτου άφελόμενος και πάντα τά αύτου, καὶ σφαγήν μεγάλην ποιήσας, ὑπέστρεψε πρός Διοκλητιανόν, και βαλάντια πεπληρωμένα έχων λίθων τιμίων και μαργαριτών, αφ' ών πρώτος Δ οχλητιανός έσθητι και δποδήμασι λίθοις τιμίοις καί γρυσώ κεκοσμημένοις έγρήσατο, προσκυνείσθαί τε έαυτον παρά το έξ άρχης έθος έκέλευσε καί θρία μ-6ον ἐπετέλεσεν. ὑνομάιθη δὲ θρίαμδος ἀπὸ τῶν έπων των είς τον Διόνυσον. Ορίασιν γάρ την των ποιητών μανίαν λέγουσιν · ή άπο του θρία, τὰ φύλλα της συχής άναχειμένης τῷ Διονύσῷ. Τότε καὶ ὁ μέγας Σίλδεστρος τῆς 'Ρωμαίων 'Εχχλησίας ἐχράτει בהל אףסטיסט; אח'.

Κωνσταντίνου δὲ τοῦ υίοῦ Κωνσταντίου ἐν τῆ 'Ανατολή και Παλαιστίνη μετά του Γαλλερίου τυγχάνοντος, ώς αύτον ό Γαλλέριος έώρα τὰ Χριστιανών φρονού τα συνέσει τε ψυχής και φώμη σώματος και τή περί την παίδευσεν εύφυτα προκόπτοντα, μαντευσάμενός τε τούτον καταλύτην Εσεσθαι τῆς τυραννί- C 60ς καὶ τῶν δογμάτων αὐτοῦ, δόλω θανατῶσαι τοῦτον ἐσκέψατο. Θεία δὲ προμηθεία φυγή την σωτηρίαν πορίζεται και πρός του ίδιον πατέρα διασώζεται, πολλά σύν αύτῷ τῷ σώσαντι εύχαριστῶν Χριστῷ.

Τῷ τη' ἔτει Διοκλητιανού Θεοτέκνω γόητι πειθόμενος ό Γαλλέριος διωγμόν κατά των Χριστιανών ήγειρεν. Ούτος ὁ Θεότεκνος ὑποθήκη [Ρ. 269] Μαξιμιανού τὰ ἐπὶ Χριστού δῆθεν παρά Πιλάτου πραχθέντα πλασάμενος, ύπομνήματα πάσης βλασφημίας ανάπλεα κατά πόλιν και κώμην Εσταλκε, Μαξιμιανού προστάξαντος τοίς γραμματοδιδασκάλοις

Τής δέ γυναικός αύτου και των θυγατέρων ζητουμέ- A causa supplicio affectum, uxorem autem ejus et duas filias, cum quærerentur, ne pudicitia ipsarum violaretur, sese in amnem abjecisse. Quæstio igitur est, sintne eæ martyribus annumerandæ.

Duodecimo anno Maximianus Herculeus Galliam et Britanniam, Constantius Alaniam et Africam

Decimo tertio anno Christianos milites exaucto-

Decimo septimo Galerius Maximianus excursione contra Narsen Persarum regem facta eoque in fugam acto uxorem ejus omniaque bona cepit, magnaque cæde peracta ad Diocletianum rediit, afferens etiam loculos lapidum pretiosorum et uniorum plenos: Exinde veste ac calceis auro gemmisque ornatis Diocletianus uti copit, seque contra pristinum morem adorari jussit, ac triumphavit. Triumpho nomen est a carminibus 471 quibus Bacchus celebratur : thriasin enim furorem poeticum vocant. Vel a thriis, hoc est foliis ficus, Baecho sacræ. Tunc etiam magnus Silvester Romanæ Ecclesiæ per annos 28 præfuit.

Galerius porro Constantinum Chlori filium secum in Oriente et Palæstina degentem Christianis favere intelligens, eumque prudentia, robore ac doctrina augeri subinde animadvertens, præsagiensque ab eo tyrannidem suam et impiam superstitionem abolitum iri, dolo necare instituit. Divina autem providentia factum est ut is fuga sibi consuleret salvusque ad patrem perveniret, Christo salutis suæ auctori cum eo magnas agens gratias.

Anno decimo octavo Galerius Theolecni præstigiatoris suasione in Christianos persecutionem excitavit. Is Theotecnus jussu Maximiani rem a Christo apud Pilatum gestam composuit, commentariosque suos omnis generis impiorum maledictorum plenos per omnes urbes alque pagos circummisit, Maximiano ludorum magistris præci-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

magistri vel aulæ vel equitum in aulis sunt. Et prædivites fuisse cos magistros historia Xyluntæ in Leone Ronomacho docet. Quod ad quæstionem attinet, August. 1, 26, de Civit. Dei, ait se nihil audere de iis temere pronuntiare quæ harum similes exitus habuerunt. Sed ista aliorum sunt. Xvl. — Eusebius de hec præclaro martyre vin, 23: ΑΥ. — Eusebus de noc practaro martyre vin, 25: "Ρωμαϊκής άξιας ἐπειλημμένος, "Αδαυκτος δνομα, γένος τῶν παρ' Ιταλοίς ἐπισήμων, διὰ πάσης προ-ελθών ἀνήρ τῆς παρὰ βασιλεύσι τιμής, δς καὶ τὰς καθόλου διοικήσεις της παρ' αὐτοίς καλουμένης μα-γιστρότητός τε καὶ καθολικότητος. Quidam Roma-norum dignitatum summis politus, Adauctus nomine, genus ab Italis nobilissimum ducens, vir per omnes honorum, qui ab impp. sunt gradus provectus, ita ut magisterii ab ipsis vocati, et generalis administra-tionis principatum obtinuerit. Græca ex animi proposito juxta Christophorsoni versionem non exhibui, qua ultima verba reddidit magistri officiorum et quæstoris generalis munera integre et incorrupte

parratione et ex aliis colligere licet. Hodie quoque D exsecutus, magisterii siquidem præfecturam, magistri officiorum dignitatem indicasse ratus, de quæ-store generali tacui, ceu de munere ob officiorum magistro diverso, quorum utramque in ea qua tunc erat imperium amplitudine et mole solus unus gerere nequiret; nec καθολικότης, άπο τῆς μαγιστρότητος sejungenda, quas particula conjunctiva voluit Eusebius esse connexas; ita ut Adaucti ma-gisterium generale esset, et in plures (ut a magistris rei privatæ dignoscendum) extenderetur : ac non palatinis tantum et principis ministris, ait Pancirollus in Notitiam imperii Orientalis c. LXII, necnon scholis palatii arma tractantibus, sed et fabricis et limitaneis ducibus et comitibus imperaret. Hæc fuse de magistro, cujus dignitate plures ornatos recenset Cedrenus : viginti quatuor suæ legationis tempore ex visu numeravit Luitprandus, prout testatum reliquit l. vi. c. ult., cunctique ut dignitate, ita summa auctoritate, tabentis imperii sæculis sunt potiti. Goar.

piente ut cos pueris proponerent, quo nostra A ταύτα τους παΐδας ἐκδιδάσκειν, ώς αν διαγελώτο τὸ religio derideretur.

Decimo nono edixerunt imperatores ut templa Christianorum solo æquarentur, libri sacri comburerentur, Christianique aut simulacris sacrificarent aut tormentis intolerabilibus enecarentur.

472 Anno vicesimo Diocletianus et Herculeus vecordia impulsi una die imperio se abdicarunt, suo loco imperium Orientis Galerio Diocletiani genero, Occidentis Constantio Herculei genero mandantes. Ac Diocletianus quidem cum privatus annos duodecim vixisset, lingua ei et faucibus putrefactis, cum magnam vim vermium ejecisset, exstinctus est. Herculeus imperium recuperare aggressus, cadente ad irritum conatu, suspendio B vitam finiit. Galerius a vermibus corrosus obiit.

Constantius autem cum vir esset optimus atque piissimus, iisdem artibus filium Constantinum imbuit. Nunquam fuerat socius consilii de vexandis Christianis, sed et suos subditos aperte ac libere nostram religionem colere passus est. Mortuus est in Britannia, cam imperasset biennium, Cæsar fuisset annos 13. Ex Helena, prima sua uxore, genuit Constantinum, qui Magnus est cognominatus, apud urbem Daciæ, eumque Romæ coram universo populo suo loco imperatorem designavit, cum superessent etiam reliqui ejus filii, Constantius, inquam, pater Juliani, ac Gallus, qui et Dalmata, junioris Dalmatæ pater. Habebat etiam filiam Constantiam, quæ Licinii uxor fuit, nata Herculii filia Theodora. Ipse pater magni filia Claudii imperatoris natus fuit.

Constantinus Magnus statura fuit mediocri, latus humeros, cervice crassa; unde et cervicosum nominabant. Ruber fuit, capillo non denso 473 neque crispo; barba rara, et faciem paucis locis tegente; naso aliquantum incurvo, oculis leoninis, gratiosus, ac vultu serenissimo. Litteras mediocriter tenuit, continentia ad frenandas ventris cupiditates perfectissima ornatus; qua etiam usus multos corporis evitavit morbos, cujus non saluefferebat.

Galerius ergo Maximianus in Italiam reversus Cæsares duos creavit, Maximianum filium suum, qui Orientem regeret (sub quo etiam, qui cum magno erant Basilio Patres, propter ejus persecu-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(77) In descriptione formæ Constantini Magni est eum fuisse dictum Τραχηλάν, quod cervicosum transtuli. Apud Aurelium Victorem est Traculam fuisse cognominatum, sed aliam ob causam. Xyr. Apage a lam præclaró colendoque principe cervi-cosi, quam hic comminiscitur Xylander, infamem vocem. Et qui os humerosque deo similis Conκαθ' ήμᾶς μυστήριον.

Τῷ ιθ' ἔτει πρόσταγμα ἐδόθη βασιλικόν, τὰς έχχλησίας του Χριστού έδαφίζεσθαι και τάς θείτς βίδλους κατακαίεσθαι, καλ πάντα Χριστιανόν ή θύειν τοίς ειδώλοις ή εν βασάνοις άνυποστάτοις άποθνή-GXELV.

Τῷ κ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Διοκλητιανός καί Μαξιμιανός δ Έρχούλιος έξ άπονοίας έν μια ήμέρα την βασιλείαν ἀπέθεντο, καταστήσαντες άντ' αὐτῶν βασιλείς τῆς μὲν Έψας Γαλλέριον Μαξιμιανόν, τὸν Διοκλητιανού γαμδρόν, των Έσπερίων δὲ Κωνστάντιον τον Έρχουλίου γαμβρόν. Καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ίδιωτεύσας έτη ιβ' τῆς γλώσσης αὐτοῦ σαπείσης μετά του φάρυγγος και πλήθος σχωλήκων άναδρασάσης τὸ πνευμα ἀπέρρηξεν, ὁ δὲ Έρχούλιος την βασιλείαν άναλαδέσθαι βουληθέλς καλ μή ἐπιτυχών άπήγξατο. 'Ο δὲ Γαλλέριος σχωληχόδρωτος γεγονώς

'Ο δὲ Κωνστάντιος λίαν άγαθὸς ὢν καὶ εὐσεθής καί τὸν υίὸν Κωνσταντίνον όμοίως ἐπαίδευσε, καί τῷ καθ' ἡμῶν διωγμῷ ο ὑδαμῶς ἐκοινώνησεν, ἀλλά καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν χριστιανίζειν ἀδεῶς καὶ ἀκωλύτως ἐπέτρεπε. Τελευτά δὲ ἐν Βρεττανίαις, βασιλεύσας έτη δύο. Καΐσαρ δὲ ἢν έτη ιγ'. "Ος ἐγέννησεν έξ Έλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός Κωνσταντίνον τον μέγαν καὶ ἄγιον, περὶ τὴν τῆς Δακίας πόλιν. ου και άναγορεύει άντ' αὐτοῦ βασιλέα ἐν Ῥώμη ἐπ' δψεσι παντός του λαού, περιόντων και των λοιπών C αὐτοῦ παίδων, Κωνσταντίου, φημί, τοῦ πατρὸς Ίουλιανού και Γάλλου του και Δαλμάτου · μεθ' ὧν και θυγατέρα είχε Κωνσταντίαν την Λικιννίου γαμετήν, έχ θεοδώρας τῆς θυγατρός Έρχουλίου γεννηθείσαν. Ούτος δὲ ὁ Κωνστάντιος ὁ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου πατήρ θυγατριδούς ήν Κλαυδίου του βασιλέω:.

"Ην δὲ τῆ ἰδέα ὁ Μέγας Κωνσταντίνος μεσῆλιξ (77), εὐρύτερος τοὺς ώμους καὶ παχὺς τὸν αὐχένα, δθεν και Τραχηλάν αύτον έπωνόμαζου, την γροιάν έρυθρός, την τρίγα της χεφαλής οὐ δασείαν οὐδὲ ούλην έχων, την δέ του γενείου ψιλήν πως καλ πρός τό μηδέ φύειν πολλαχού του προσώπου, την ρίνα έπίγρυπον, το δε δμμα παραπλήσιον λέοντι, χαρίεις καί φαιδρότατος, παιδείας μετασγών μετρίας. Τό δὲ έγχρατεύς περί τὰς ἐπιθυμίας τῆς γιστρός είς bris constitutio lepram minabatur et prava multa D άχρον κεκοσμημένος, εν τούτω τάς πολλάς διαφεύγειν τοῦ σώματος νόσους, ούχ ύγιῶς αὐτοῦ διακειμένου, ἀπειλούντός τε λώδην και φύοντος πλείστα μοχθηρά.

> [Ρ. 270] Γαλλέριος τοίνυν Μαξιμιανός ἐπὶ Ίταλίαν έλθων έχειροτόνησε Καίσαρας δύο, Μαξιμιανόν μέν τον ίδιον υίδν κατά την 'Εψαν, έφ' οδ και οί πρίς πατρός τῷ μεγάλψ Βασιλείψ πατέρες διά τὸν αύτοῦ

> stantinus Τραχηλάς, ceu lata erectaque cervice (corporeæ fortiudinis et ingenii animi signis) conspicuus, communi verborum copia laudem potius suæ celsitudini imparem accipiat, quam uno solo minus feliciter adinvento injuriam et offensam patiatur. Goar.

μιανο Kρ βασιλ xat I θείας pes 0 λέριο τώ Γ xoul θέντι eig T xal έγχυ

> παγο To

517

rwis

SE GF

otpa'

μαίο MENO xal SELQ! xaxd θυγο xal "U0E VOV ! TOV πάλε Kwy Mas οῦν èх מסדו έφίο χθέι σχεδ ÈV T ol T Mas YWY πάν GTE Kω αὐτ

1 Kω 74 πι mi Eiç

XTI

Σεβήρον δέ κατά την Ίταλίαν. Οἱ δὲ ἐν Ῥώμη στρατιώται άνηγόρευσαν Μαξέντιον τον υίον Μαξιμιανού του Έρχουλίου βασιλέα.

Κρατήσας ούν ὁ θειότατος καὶ χριστιανικώτατος βασιλεύς Κωνσταντίνος εδασίλευσε Γαλλιών (78) και Βρεττανίας. Τῷ πρώτῳ οὖν αὐτοῦ ἔτει, τῆς δὲ θείας σαρχώσεως σια, του δέ χόσμου εψιζ' τέσσαρες ούτοι συνεδασίλευον αύτῷ, Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος, σύν δυσί Καίσαρσι Σεδήρω και Μαξιμιανώ το Γαλλερίου υίφ και Μαξεντίφ τῷ υίῷ τοῦ Έρχουλίου, εν 'Ρώμη ύπο των στρατιωτών άναγορευθέντι βασιλεί. Ούτοι άλλήλους Εσπευδον ύπερδάλλειν είς του κατά Χριστιανών πόλεμου, πάση τε κακία καί θηλυμανία συζώντες άνατομαίς βρεφών τών έγχυμονουσών γυναιχών έν μαντείαις έχρώντο, άρ- Β παγαίς τε καὶ φόνοις, καὶ όσα τοιαύτα.

Τοῦ δὲ Σεδήρου τελευτήσαντος Λικίνιον οί 'Ρωμαΐοι Καίσαρα άνηγόρευσαν, Κωνσταντίνω χαριζόμενοι γαμδρώ αὐτοῦ έντι εἰς ἀδελφὴν Κωνσταντίαν, καλ ύποχρινόμενον ψευδώς την καθ' ήμας εὐσέδειαν. Μαξέντιος δὲ πάνδεινα τοῖς 'Ρωμαίοις ἐποίει χαχά τάς τε γάρ ούσίας αύτων χαί γυναίχας καί θυγατέρας ήρπαζε, και αὐτούς πολυτρόπως ἀνήρει, και άμετρα τοίς δαίμοσιν έξακολουθών έπετέλει. "Οθεν και πρεσδείαν οί "Ρωμαΐοι πρός Κωνσταντίνον ποιησάμενοι κατά του δυσσεδούς Μαξεντίου τουτον διήγειραν. 'Ο δὲ Μαξέντιος τὸν παραφρέοντα τῆ πόλει ποταμόν ναυσί γεφυρώσας κατά του μεγάλου Κωνσταντίνου άντιπαρετάξατο. 'Ο δὲ δεδιώς τὰς τοῦ Μαξεντίου γοητείας εν πολλή άγωνία ήν. Φαίνεται ούν αύτῷ ἐν ἔχτη ὥρατῆς ἡμέρας ὁ τίμιος σταυρὸς, έχ φωτός χατεσχευασμένην έχων έπιγραφήν δι' άστέρων. Έν τούτω νίχα. Έν όράματι δὲ τῆς νυχτός ἐφίσταται αὐτῷ ὁ Κύριος, λέγων · Χρῆσαι τῷ δειχθέντι σοι σημείω, και νίκα. Τότε σταυρόν χρυσούν σχεδιάσας, δε έστι μέχρι καὶ νῦν, ἐκέλευσε προάγειν έν τῷ πολέμφ · καὶ συμδολής γενομένης ήττήθησαν οί περί Μαξέντιον, και του πλήθους αναιρουμένου Μαξέντιος σύν τοις λοιποίς τη γεφύρα επέδη φεύγων, ήτις θεία δυνάμει διαρραγείσα έν τῷ ποταμῷ πάντας κατεπόντισεν. Οἱ ἐὲ Ῥωμαῖοι λυτρωθέντες τῆς τοῦ πονηροῦ Μαξεντίου τυραννίδος, τἡν πόλιν στεφανώσαντες, είσεδέξαντο μετά χαράς τὸν νικητήν Κωνσταντίνον σύν τῷ νικοποιῷ σταυρῷ, σωτήρα D cant. αύτον άνευφημούντες.

[Ρ. 271] Τῷ ζ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ Μέγας Κωνσταντίνος τής Ρώμης χρατήσας πρό πάντων τά λείψανα των άγιων μαρτύρων τη όσία ταφή παρέδωκε, και τους εν εξορίαις άνεκαλέσατο. Και ύπο Σιλθέστρου του όσιωτάτου πάπα 'Ρώμης βαπτίζεται καὶ τῆς λώδης ἐξελευθεροῦται τρόπφ τοιῷδε. Είς 'Ρώμην είσελθών μετά τήν χατά Μαξεντίου νίκην ζητεί Ιατρούς θεραπευθήναι της νόσου. Και

διωγμόν είς έρήμους μακρύναντες έφυγαδεύθησαν, 4 tionem in solitudines longe fugere coacti sunt), et Severum, qui Italize imperaret. Milites autem Rome Maxentium Maximiani Herculei filium imperatorem constituerunt.

Constantinus ergo magnus, imperator piissimus, imperium Galliæ ac Britanniæ obtinuit. Primo ejus anno, qui fuit a natali Christi 291, ab exordio mundi 5797, habuit in imperio quatuor collegas, Galerium, hujus filium Maximianum, et Severum, Cæsares hos duos, et Maxentium Herculei filium, Romæ a militibus imperatorem designatum. Hi certatim Christianos persequentes vitam per omne scelus ac libidinem habebant; 474 gravidarum quoque fetus exsecabant, lisque ad divinationem utebantur, rapinis, cædibus aliisque flagitiis dediti.

Mortuo Severo Romani Licinium Cæsarem creant in gratiam Constantini, cujus sororem Constantiam uxorem is habebat, falsoque simulabat se Christianum. At Maxentii atroces erant in Romanos injuriæ, facultates, uxores filiasque eorum rapientis, varieque ipsos trucidantis, dæmonibusque ad quævis flagitia obeunda obtemperantis. Ideo Romani Constantinum missis legatis adversus Maxentium evocaverunt. Maxentius fluvium qui Romam prætersluit, ponte ex navibus confecto junxit, castraque castris Constantini opposuit. Contantino præstigias Maxentii metuenti, ideoque gravi sollicitudine detento, sexta dici hora venerabilis crux ex luce apparuit cum inscriptione ex stellis factal: In hoc vince. Noctu quoque ei Dominus apparuit adstans, promittensque ei, si demonstrato uteretur signo, victoriam. Itaque Constantinus auream crucem, quæ etiamnum exstat, tumultuario opere confectam præferri in pugnam jussit ; eaque commissa victus est Maxentii exercitus, ac plerique occisi. Ipse cum reliquis fugiens Maxentius cum in pontem venisset, is divina vi ruptus universos in fluvium dejecit atque submersit. Romani tyrannide scelerati Maxentii liberati urbem coronis ornant, victoremque 475 Constantinum læti in eam recipiunt, una cum cruce victoriæ datrice, servatoremque eum faustis acclamationibus prædi-

Septimo imperii sui anno Magnus Constantinus Roma potitus nihil antiquius habuit quam reliquias sanctorum martyrum honeste sepelire et exsules revocare. Tunc etiam a Silvestro sanctissimo Romæ papa baptizatus lepraque hoc pacto liberatus est. Cum victo Maxentio Romam intrasset, medicos ad se convocat qui morbum depellerent. Ecce autem Judæi quidam imperatorem accedunt, qui lavacrum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

- (78) Hoc secum felicis ominis Galliarum regnum portendit, ut sibi et Ecclesiæ datus e cœlo rex, sicut inter sideles principes primas obtinet, ita et
- Christianissimi nomen assequeretur, unusque sacerrimus et divinissimus præ cæteris proclamaretur. GOAR.

xal

EGV

דשו

τέρ

al

xal

ψυγ

μια

xat

xax

Yal

μηδ

àva 5130

πέτ

τύρ

πάο

την

Tpd

àno deú'

TE :

είδι

Tac

πρὸ

the

tho £701

200

ota 'Pu

GTU

Pu

xal

τήν

lov

δφε

ξφη

γάρ

GOU

MED

On

Hán

προ

Lau

TWY

λεύς

σθα

ήμε

L

7

lactentium puerorum sanguine impleri in eaque A δή Ἰουδαίοί τινες έρχονται λέγοντες ὅτι κολυμβήθραν ablui juberent, ita lepra liberandum. Conducuntur itaque ejus rei causa infantes cum matribus; quarum ejulatus, crinium evulsiones, aliaque qualia intimus dolor hominibus exprimit, quid referre attinet? Sane Constantinus ista videns ipse quoque illacrymavit, dixitque : Præstat me solum male mori quam istos infantes, præsertim incerto rei exitu. Simulque his dictis matres benigne donatas indemnes dimisit. Mox per insomnium vidit duos magnos illos apostolos Petrum et Paulum, a quibus monebatur uti urbis episcopum Silvestrum requireret: ab hoc ei lavacrum demonstratum iri. quod et animæ et corporis mala posset eluere. Redit ergo Silvester Romam, qua ob ingravescentes persecutiones exsulaverat, et Constantinum Christianæ religionis doctrina imbuit, atque baptizat. Qui cum de sacro adscenderet lavacro, illico corpore ejus quædam squamas piscium similitudine attingentia 476 deciderunt, fuitque purgatus, et totus ita mundus ut solet mundus esse infans recens natus. Id cum videret populus, ingens multitudo baptizata est, atque etiam Crispus Constantini filius.

Qui autem dicunt Constantinum morte demum appropinquante ab Eusebio Nicomediæ episcopo Ariano fuisse Nicomediæ baptizatum, errant, Dicunt ab eo baptismum dilatum, quod speraret se in Jordane baptizatum iri. Quid vero obstabat cur non jam tum in Jordane baptizaretur, cum et Galerium in Oriente debellaret et denuo in Persiam proficisceretur? Jam quod eum nonnulli spurium calumniantur, extremæ est improbitatis, cum ejus stirps imperatoria fuerit etiam ante Diocletianum. Pater enim magni Constantini fuit Constantius, filia Claudii imperatoris natus : is ex prima sua uxore Helena Constantinum sustulit, veluti indicatum a nobis fuit.

Baptizato Constantino Deus per beatum Silvestrum magna edidit miracula; de quibus omnibus unicum commemorabo. Ad fundamenta Capitolii Roma, descensu graduum 365, inferne habitabat draco quidam, cui Græci quotidie rem sacram saciebant. Absque enim hoc esset, subito irruens multos lædebat. Eo Silvester descendit, et inventa D exigua 477 cella, quæ æreis apta erat foribus, has obdens in nomine Jesu Christi draconem interfecit.

Nonum annum imperante Constantino, Metrophanes iv episcopus Byzantii creatus est. Hæc cum in Oriente Maximianus Galerius audivisset, bellum adversus Christianos movit. Decimo anno sui imperil, Constantinus Magnus et Licinius Cæsar contra Galerium arma paraverunt. Et Constantinus fuso exercitu Galerii, universos occidit. Ipse Galerius projecto diademate, cum paucis fidissimis fuga elapsus, a pago ad pagum discurrit, sacerdotesque simulacrorum, mystas, vales et ariolos ut

χρή ποιήσαι άφ' αίματος ύπομαζίων βρεφών και έν αύτη λουσάμενον καθαρισθήναι. Συνάγονται οδν τά βρέφη μετά των μητέρων. Καὶ τί δεί λέγειν του: των μητέρων όδυρμούς και τάς των τριχών έκκοπάς καὶ τάλλα όσα τοῖς ἐχ ψυχῆς όδυνωμένοις ἐστί; Ταύτα ίδων έχεινος και σύνδακρυς γενόμενος είπε . Καλόν έστι μάλλον έμε μόνον χαχῷ μόρφ ἀποθανείν ή ταύτα τὰ βρέφη. 'Αλλά καὶ τίς οίδεν τὸ τέλος όποζον; Ταύτα είπων και τάς μητέρας δώροις φιλοφρονησάμενος απέλυσεν έν είρηνη. Ταύτη τοι καλ κατ' δναρ όρα τους δύο μεγάλους αποστόλους Πέτρον και Παύλον προτρεπομένους αύτον Σίλδεστρον ζητήσαι του επίσκοπου τής πόλεως. Καὶ αὐτὸς ύποδείξει σοι χολυμδήθραν δι' ής της τε ψυγής τά: νόσους και του σώματος θεραπευθήση. Έρχεται ούν δ Σίλδεστρος διά τους ἐπιχειμένους διωγμούς ἐν φυγαδεία τελών, και βαπτίζει κατηγήσας τούτος. Εύθυς εύν ἀπό τῆς θείας χολυμδήθρας ἀνεργομένου τοῦ Κωνσταντίνου ἐξέπεσον ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ ώσει λεπίδες, και έκαθαρίσθη, και γέγονεν όλον όγιες ώς παιδαρίου μιχρού. Τούτο Ιδόντες οΙ λαολ έδαπτίσθησαν άπειροι, και Κρίσπος δ υίδς Κωνσταντίνου.

Οἱ δὲ λέγοντες ἐν Νιχομηδεία κατά τὸν αὐτοῦ θάνατον βαπτισθήναι ύπο Εύσεδίου του Νιχομηδεία; τοῦ ᾿Αρειανοῦ ψεύδονται. Φασί γάρ ἀναδάλλεσθαι αύτον το βάπτισμα διά το έλπίζειν αύτον έν τῷ Τορδάνη βαπτισθήναι. Τί γάρ ήν αὐτῷ καὶ ἐμποδών, τὸν Γαλλέριον ἐν τἢ 'Ανατολή καταπολεμοῦντι καὶ είς Περσίαν πάλιν έχ δευτέρου είσελθόντι, μή ἀπελθείν και βαπτισθήναι έν τῷ Ἰορδάνη; 'Αλλά και τὸ ώς νόθον διαδάλλειν αὐτὸν πάσης χαχίας ἐστίν. Ἡ γάρ γενεά αὐτοῦ βασιλική ὑπῆρχε καὶ πρό Διοκλητιανού. Και γάρ ό πατήρ αὐτοῦ Κωνστάντιος θυγατριδούς ήν Κλαυδίου του βασιλέως, και έκ τής Ελένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός ἔσχε τὸν Μέγαν Κωνσταντίνου, χαθώς λέλεχται.

Τούτου ούν βαπτισθέντος μεγάλα θαυμάσια ἐποίησεν ό Θεός διά του έν άγίοις Σιλδέστρου. Πάντα δέ παρείς εν μόνον φράσω. Έν τῷ Καπιτωλίω Ρώμης, βαθμούς έχοντι τριακοσίους έξηκονταπέντε, έν τή καταδύσει των βαθμών και των θεμελίων δράκων ώχει [Ρ. 272] παμμεγέθης, ῷ ἐθυσίαζον καθ' ἡμέραν Έλληνες. Εί δ' οδ, άλλά έξαίφνης επιπίπτων πολλούς έλυμαίνετο. Έχεισε Σίλδεστρος καταδάς, κε! οίχισχον μιχρόν έχοντα πύλας χαλχάς εύρων ού ήν ό δράκων κλείσας τές θύρας τη έπικλήσει Ίησου Χριστού τούτον ἀπέχτεινε.

Τῷ θ' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, Μητροφάνης ἐπίσκοπος Βυζαντίου δ' γέγονε. Ταῦτα τοίνυν ό τῆς Έφας Μαξιμιανός ὁ Γαλλέριος ἀχούσας τον κατά Χριστιανών άνηκε πόλεμον. Έν τῷ ι' Ετει της βασιλεία; αὐτοῦ ὁ Μέγας Κωνσταντίνες σύν Λιχινίψ Καίσαρι χατά τοῦ Γαλλερίου άθροίζει πόλεμον, καλ τούτον τρεψάμενος πάντας κατασφάττει. Αύτος δὲ ὁ Γαλλέριος τὸ διάδημα βίψας καὶ μετ' όλίγων εύνουστάτων διαδράς άπο κώμης είς κώμην φχετο, και τους Ιερείς των είδωλων κεί μύστας

ξεν. Έν δὲ τῷ ια' ἔτει μέλλοντος χρατηθήναι τοῦ Μαξιμιανού ύπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, προλαδούσο θεία όργη κατέλαδεν αὐτόν · φλόξ γάρ ἀπό τῶν σπλάγγνων αὐτοῦ καὶ μελῶν ἀναφθεῖσα ἀμφοτέρους τοὺς όφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐχπηδῆσαι πεποίηχεν, αὶ δὲ σάρχες αὐτοῦ σαπείσαι τῶν ὀστέων ἐξέπεσον, χαὶ ούτω διατεθείς την θεομάχον αὐτοῦ ἀπέρρηξε ψυχήν. Τῷ αὐτῷ δὲ τρόπω καὶ Μαξιμίνος ὁ τοῦ μιαρού μιαρώτατος υίδς, μυρία όσα καὶ άρρητα κατά των Χριστιανών ἐπινοήσας, ἀναριθμήτοις κακοίς ύπεθλήθη, καὶ νόσοις παρά φύσιν καὶ πληγαίς έξαισίαις ποινηλατούμενος έξέψυξε.

Τῷ ιβ' ἔτει Λικίνιον διαθήκας ἀπαιτήσας τοῦ μηδέν κατά Χριστιανών πράττειν κακόν, βασιλέα άναγορεύει και άφορίσας μοϊραν της 'Ρωμαίων γης δίδωσιν. Έντεῦθεν ὁ κατά Χριστιανών χάριτι Θεοῦ πέπαυται διωγμός. Έπὶ τούτου τοῦ Λικινίου έμαρτύρησεν ό άγιος Θεόδωρος.

Τῷ ιδ' ἔτει μονοχράτωρ ὁ Μέγας Κωνσταντίνος πάσης τῆς 'Ρωμαίων Υῆς γενόμενος πᾶσαν αὐτοῦ την έννοιαν είς θείας φροντίδας μετηγαγεν, έχχλησίας άνεγείρων και φιλοτίμως ταύτας πλουτίζων. Γράφει δε και πρώτον νόμον, τούς των ειδώλων ναούς άποδίδοσθαι τοίς τῷ Χριστῷ ἀφιερωμένοις ναοίς . δεύτερον, Χριστιανούς μόνους στρατεύεσθαι έθνων τε και στρατοπέδων άρχειν, τους δὲ ἐπιμένοντας τῆ είδωλολατρεία χεφαλικώς τιμωρείσθαι τρίτον, τάς πασχαλίας δύο εδδομάδας άπράκτους τελείν, τήν τε πρό τοῦ Πάσχα καὶ τὴν μετ' αὐτήν. Τὰ δὲ τῶν πηχῶν C της αναδάσεως του Νείλου εν τη εχχλησία ενομοθέτησεν άναφέρεσθαι, και ούκ έν τῷ Σαράπιδι, ὡς είθιστο τοίς "Ελλησιν. 'Αλλά δέον έστι περί της του άγίου Σιλθέστρου διαλέξεως όλίγα τινά είπείν.

[Ρ. 273] Τῷ δ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεδεστάτου και Μεγάλου Κωνσταντίνου διάλεξις γέγονεν έν 'Ρώμη Χριστιανών και 'Ιουδαίων. Και τών μέν Χριστιανών ὁ μέγας ήγειτο Σίλδεστρος πάπας ών τῆς Ρώμης, Ἰουδαίων δὲ σὺν ἄλλοις πλείστοις νομομαθέσι και Ζαμβρής ὁ μάγος, Έβραίος και γόης, ἐν ῷ πάσαν την πεποίθησιν είχον οι Ίουδαίοι. Λέγουσι τοίνυν Ίουδαΐοι Έχλέξασθε δώδεχα Χριστιανούς, οἴτινες όφείλουσι διχαιολογηθήναι ήμίν. 'Ο δέ άγιος Σίλδεστρος έφη. Ήμεζς είς την τοῦ Θεοῦ δύναμιν ἀφορώμεν. Είς γάρ έστιν ψ λέγομεν 'Ανάστα ό Θεός, δίχασον τηνδίχην D σου. "Οσον γάρ τῆς τῶν ἀνθρώπων βοηθείας ὑστερούμεθα, τοσούτον τή του Θεού δυνάμει στηριζόμεθα. Πρός ταῦτα 'Αδιάθαρ 'Ιουδαΐος ἔφη · Τοῦτο τὸ ρητὸν ό ήμέτερος έφη προφήτης. Καὶ ό ἄγιος Σίλδεστρος• Πάντα σήμερον ένταῦθα έχ τῶν ὑμετέρων βίδλων προσενεγχείν έχομεν χαθ' ύμῶν αὐτῶν τότε γάρ λαμπρά γίνεται νίκη, όταν το έξ έναντίας μέρος τή των οίχείων διδασχαλιών αύθεντία ήττηθή. "Ο βασιλεύς έφη. Αυτη δικαία ή κρίσις, έν ή καταναγκάζεται έχαστος τή της ίδιας θρησκείας αύθεντία ήττασθαι. 'Αδιάθαρ είπε. Του παντοχράτορος Θεού, τού ήμετέρου, λέγω, ίδίω στόματι λέγοντος, "ίδετε, ίδετε,

καὶ προφήτας καὶ μάντεις ὡς ἀπατεῶνας κατέσφα- A impostores trucidavit. Undecimo anno, cum jam Constantinus Maximianum esset in suam potestatem redacturus, Dei ira imperatoris conatum corripiendo isto antevertit. Flamma enim ex intestinis Gallerii et membris exorta, utrumque ei oculum elisit : carnesque ab ossibus deciderunt. Sic ille affectus Deo adversantem animam egit. Eodemque modo Maximinus, scelerosi hujus sceleratissimus filius, qui infinita et ineffabilia contra Christianos excogitaverat, innumeris pœnis subjectus, morbisque innaturalibus et inauditis miseriis excarnificatus obiit.

> Duodecimo anno Licinium, cum is pacto icto stipulatus esset, nihil se contra Christianos tentaturum, imperatorem declaravit, partemque ei Romani imperii attribuit. Tunc Dei beneficio vexatio Christianorum 478 finita est. Sub hoe Licinio beatus Theodorus martyr passus est supplicium.

> Anno decimo quarto Constantinus, cum ad ipsum unum omnis imperii potestas devenisset, omnes suas cogitationes ad sacras res convertit, templa exstruxit ac magnifice ditavit. Tulit etiam leges. Prima fuit, ut fana simulacris consecrata Christo dedicatis templis addicerentur. Secunda : soli Christiani militent, nationibusque et exercitibus imperent. Qui in cultu falsorum deorum perseverat, capite plectatur. Tertia : per duas septimanas, quarum altera antecedit, altera sequitur Pascha, feriæ sunto. Mensuram quoque cubitorum ascensionis Nili, jussit in templum referri, non (ut solebant Græci facere) in fano Scrapidis. Verum hoc loco oportet pauca quædam de sancti Silvestri colloquio inserere.

Annus erat quartus imperii Constantini Magni, cum Romæ inter Christianos et Judæos colloquium fuit. Christianorum causam agebat Silvester ille magnus, papa Romanus, Judæorum, inter plurimos alios legis peritos Zambres rem tuebatur magus. Ebræus impostor, in quo Judæi omnem spem stam reposuerant. Judæi : Eligite duodecim Christianos. quos apud nos oportet causam dicere. Silvester: Nos de potentia Dei pendemus. Unus enim est. quem sie compellamus. Surge, Deus, et causam tuam assere. Quanto enim magis nobis humani auxilii deest, 479 tanto plus in divino auxilio fiduciæ reponimus. Ad hæc Abiathar Judæus : Hæc inquit, verba sunt nostri vatis. Subjecit Silvester: Nos hodie omnia quæ adversus vos proponemus, ex vestris libris statuimus proferre. Tunc enim illustris est victoria, cum adversa pars suæ ipsorum doctrinæ auctoritate vincitur. Imperator pronuntiavit justum id esse judicium cum alterutra pars suæ quam profitetur religionis auctoritate cogitur se victam ostendere. Abiathar : Suo ore dixit omnipotens noster Deus : Videte, videte. Ego sum Deus, neque alius est præter me Deus 4. Quomodo

TO

OT.

"E

ůμ

×p

ma

λέ

GOI

oi ·

μη

One

φη'

6,

dos

029

OTO

περ

dain

XXX

Auv

χθηι

xal

xal

78 Ps

ergo Christiani aiunt tres esse adorandos, Pa- A ότι έγω είμι θεδς, και ούκ έστι πλην έμου, πως trem in quem et nos confidimus, l'ilium quem majores nostri in crucem egerunt, ac tertium Spiritum sanctum? Ergo necesse est ut cum illi iubeant tres adorari, hunc offendant qui se unicum esse Deum dixit. Silvester : Nos unicum Deum et colimus et profitemur. Neque tamen ita desertam censemus deitatem ut non habeat Filium quo gaudeat. Jam Filium ejus hunc esse dicimus, de quo vates vester ait Verbo Domini cuelos esse fundatos, omnemque corum vim spiritu oris ejus 63. flunc Filium appellamus, quem apud vatem vestrum Pater sic alloquitur: Tu es Filius meus, ego te hodie genui 60. Atqui Deus cum temporis expers sit, quippe eo præstantior, hodiernum auf crastinum in se nihil habet. Quo conficitur et Filium et Pa- B trem quoque, sine 480 principio esse. Ad quem enim dixit, Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram "? Nam si dixisset Faciam hominem ad imaginem et similitudinem meam, poterat videri unitatem suam innuere. Cum autem dixit : Secundum nostram imaginem, perspicue Filium eumque sibi æqualem indicat. Nihil enim se majus accipere potest, cum magnitudinis incrementum non admittat; ac ne minus quidem aliquid asciscit. Rabi Jonas : Humanæ ratiocinationi non est adhibenda fides. Qualem enim consulit ea Deum credi, qui et Pater dicatur et Filius et Spiritus? Silvester: Cum in sacris Litteris legis de Patre suum Filium compellante . Filius meus es tu 68. Et alibi : Is me Patrem suum invocabit 69, tunc evidens tibi fiet quod dicimus, neque suspicaberis nos de sacra Trinitate aliquid novi dicere. De Spiritu autem sancto, rursum audi vatem tuum inter precandum sic dicentem, Spiritum tuum sanctum ne auferas a me 70. Et alibi : Spiritu oris ejus omnis illorum vis *1. Loquitur autem de potestatibus cœlestibus. Constantinus Augustus dixit : Miror Judæorum impudentiam, qui multis modis ex universa sua Scriptura convicti, tamen adhuc contra veritatem aliquid volunt conquirere. Proinde quia de Patre, Filio, et Spiritu sancto satisfactum est, proferant, si qua habent, alia. Godolias Judæus: Nos, inquit, de eo loquimur, qui natus fuit, qui, ut in ejus 481 Evangeliis describitur, statura et sapientia crevit; D κτέα, προσφερέσθωσαν. Γοδολίας Ίουδαΐος εἶπεν qui a diabolo tentatus, postea temporis a suo proditus discipulo, traditus, captus, illusus, flagellatus, felle mistum acetum potatus, spinis coronatus, andatus, vestibus suis sorte divisis, ipse cruci fixus, mortuus et sepultus est. Silvester : Hodie demonstrabimus bæc a vatibus de Christo omnia esse prædicta ac præscripta. De nativitate Christi Isaias. Ecce Virgo uterum feret, et filium pariet, cujus nomen dicetur Emmanuel 73. Quod autem inter homines fuerit versaturus, audi Baruchum vaticinantem. Hic est Deus noster, neque alius re-

αὐτοὶ λέγουσι τρεί; ὁφείλειν προσχυνείσθαι, Πατέρα, οντινα και ήμεις πεπιστεύκαμεν, Υίον, ον οί πατέρες ήμων έσταύρωσαν, τρίτον Πνεύμα το άγιον: Τρείς οὖν προσκυνοῦντες τούτω τῷ εἰρηκότι ἕνα μόνον είναι Θεόν έξ άνάγχης προσχρούουσιν. 'Ο άγιος Σίλδεστρος έφη. Ήμεις ένα θεόν σέδομεν καλ όμολογούμεν. 'Αλλ' ούχ ούτως έρημον αύτου την θεότητά φαμεν ώστε μή έχειν άγαλλίασιν Υίου. Υίδν δέ αύτοῦ τούτον λέγομεν περί οδ ό ύμέτερος προφήτης είπε. Τῷ λόγω Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πάσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Υίὸν δὲ ἐχεῖνον λέγομεν πρὸς ὅν διὰ τοῦ ὑμετέρου προφήτου ο Πατήρ βοάλέγων. Υίος μου εί σύ. έγω σήμερον γεγέννηκά σε. Θεός δὲ χθές καὶ σήμερον, ούχ έχει τέλος, ἐπειδή ὑπέργρονός ἐστιν. "Αναργος ούν ύπάρχει · άναρχος άρα και ό Ηστήρ. Έπει τίνι είπι. Ποιήσωμεν άνθρωπον κατ' είκονα και καθ' όμοίωσιν ήμετέραν; Είγαρ είρηκε, Ποιήσω άνθ ρωπον κατ' είκόνα καί καθ' όμοίωσιν έμην, εδόκει αν το της μονότητος αύτου σημαίνειν. Τὸ δὲ, Κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ήμετέραν, σαφώς και τον Υίον και την Ισότητα ἐσήμανεν. Ού γάρ μεζόν τι προσλαδείν δύναται, ἐπειδή ήλιχίας αθξησιν ούχ οίδεν· ελάττωσιν πάλιν ού δέχεται. Ίωνας ραδίς είπεν · 'Ανθρωπίνω [P. 274] λογισμώ ούχ έστι δεχτέα ή πίστις. Ποΐον γάρ Θεόν συμβου. λεύει ούτος πιστευθήναι, ον και Πατέρα, και Υίδν, καλ Πνεύμα άγιον όμολογεί; "Ο άγιος Σίλδεστρος έφη. "Όταν άναγνώς έν ταῖς Βίδλοις περί μέν τοῦ Πατρός, C τνίκα λέγει περί τοῦ ίδίου Υίοῦ. Υίός μου εί σύ, όμοίως δὲ καὶ ἐν ἐτέρψ τόπφ, Αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, Πατήρ μου εί σύ, τότε είση σαφώς το λεγόμενον, και ούδεν ξένον περί της άγιας Τριάδος ὑπολάδης λέξειν ήμας. Περί δὲ τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἄχουε πάλιν του προφήτου σου λέγοντος και εύχομένου. Τδ Πνευμά σου τὸ ἄγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ πάλεν ὁ αὐτός. Καὶ τῷ πνεύματε τοῦ στόματος αὐτοῦ πάσα ή δύναμις αὐτῶν, τουτέστι τῶν οὐρανίων δυνάμεων. Κωνσταντίνος Αύγουστος είπε Θαυμάζω των Ίουδαίων τὸ ἀναίσχυντον · ἀπὸ πασῶν γὰρ τῶν οίχείων Γραφών πολυτρόπως ήττώμενοι άχμήν θέλουσί τινα κατά τῆς άληθείας ἐπιζητείν. "Οθεν έπει περι του Πατρός, και του Υίου, και του άγιου Πνεύματος το ίχανον γέγονεν, εί τι έτερά είσι δει-Ήμεζς περί ἐχείνου λέγομεν τοῦ τεχθέντος, τοῦ ἐν τοις Εύαγγελίοις αὐτοῦ ἀναγεγραμμένου ηὐξηκένοι τε ήλικία και σοφία, και πειρασθέντος παρά του διαδόλου, μετά δὲ ταῦτα πραθέντος παρά τοῦ οἰχείου μαθητού, παραδοθέντος, χρατηθέντος, εμπαιχθέντος, φραγελωθέντος, χολήν σύν δξει ποτισθέντος, άκάνθαις στεφανωθέντος και γυμνωθέντος, και τής αὐτοῦ ἐσθῆτος ἐν κλήρφ δοθείσης ἐπὶ σταυροῦ παγέντος, ἀποθανόντος και ταφέντος. 'Ο άγιος Σίλδεστρος έφη. Ταύτα πάντα ώς προχηρύχθέντα έγράφη περί του Χριστού παρά των προφητών, σήμερο

Parameter Car.

67 Gen. 1, 26. es Psal. xxxII, 6. 68 Psa. n, 7. 68 Psal. 11, 7. 60 Psal. Lxxxviii, 27. 11 Psal. xxxii, 6. 11 Isa, vii, 14.

γεννήσεως προείρηκεν ούτως. Ἰδού ή Παρθένος έν scientiæ, et eam tradidit Jacobo filio suo et Israelo γαστρί έξει, και τέξεται Υίον, και καλέσουσε το δνομα αύτου Έμμανουήλ. "Οτι δε και άνθρώποις μένο ὑπ' αὐτοῦ. Μετά ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ώφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη.

"Οτι δέ και πειρασθήσεται ύπο του διαδόλου και νικήσει αὐτὸν, Ζαχαρίας ὁ προφήτης λέγει Είδον Ίησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν ἐστῶτα, καὶ ὁ διάβολος είστήχει έχ δεξιών αὐτοῦ τοῦ ἀντιχεῖσθαι αὐτῷ. Καὶ είπε πρός αὐτὸν, Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος, διάδολε. "Οτι δὲ καὶ κρατηθήσεται ή σοφία διὰ Σολομῶντος λέγει · Είπον έν έαυτοίς οἱ ἀσεβείς · Δήσωμεν τὸν δίχαιον, ότι δύσχρηστος ήμεν έστιν. "Ότι δὲ καὶ παρά μαθητού προδοθήσεται, λέγει ό ψαλμφδός 'Ο έσθίων Β άρτους μου έμεγάλυνεν έπ' έμε [Ρ. 275] πτερνισμόν. "Οτι δὲ καὶ ἐκδοθήσεται καὶ τὰ Ιμάτια αὐτοῦ έν κλήρω δοθήσεται, προείρηκεν ο αὐτὸς προφήτης λέγων. Διεμερίσαντο τὰ ἰμάτιά μου ἐν ἐαυτοῖς, καὶ έπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔδαλον κλῆρον. "Ότι δὲ καὶ παρλ ψευδομαρτύρων κατηγορηθήσεται, δ αὐτὸς προφήτης είπεν 'Επανέστησάν μοι μάρτυρες άδικοι. Ότι δὲ καὶ ἀκάνθαις στεφανωθήσεται, προείρηκεν 'Ιερεμίας λέγων' 'Αχάνθαις των έαυτου πταισμάτων δ λαδς οδτος περιεστοίχισε με. "Οτι δε και γολήν τραφήσεται και δξος ποτισθήσεται, ὁ προφήτης Δαδίδ λέγει · "Εδωχαν είς το βρωμά μου χολήν, και εί; τήν δίψαν μου ἐπότισάν με δξος. "Οτι δὲ ἐμπαιχθήσεται, Ίερεμίας λέγει · Είς έμπαιγμόν έγενόμην τῷ λαῷ τούτω. "Οτι δε και τοίς δεσμοίς αύτων δεθήσεται και σταυρωθήσεται ἐπὶξύλου παρά τῶν Ἰουδαίων, λέγει ὁ "Εσδρας "Εδήσατέ με ούχ ώς πατέρα τον φυσάμενον ύμας έχ γης Αιγύπτου. Κράζοντες έπι του βήματος του κριτού έταπεινώσατέ με, κρεμασθήναι έπὶ τοῦ ξύλου παρεδώκατέ με. "Οτι δὲ καὶ ταφήσεται, Ἱερεμίας λέγει Έν τη ταφή αὐτοῦ ζωοποιηθήσονται οἱ νεκροί. Έν γάρ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε ὁ Δεσπότης ἡμῶν Ίησούς εν τῷ τιμίω αὐτοῦ πάθει παρέδωκε τὸ πνεῦμα, οί τάφοι ηνεώχθησαν, και πολλά σώματα των κεκοιμημένων άγίων ηγέρθη, ό ήλως ἐσχοτίσθη, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη, καὶ σεισμός μέγας κατά πάσαν την οίχουμένην εγένετο. Ταῦτα πάντα εί δυνηθης 53, ω Ίουδαϊε, μη είναι παρά των ύμετέρων προφητών προχηρυχθέντα, ώς ψεύστην ενίχησάς με. Εί D δ' άληθῶς παρ' ἐχείνων προφητευθέντα είσι, τοῖς σοῖ; όφείλεις πεισθήναι προφήταις και τον ημέτερον Χριστον άχων και μή βουλόμενος προσκυνήσαι. Κωνσταντίνος Αύγουστος είπεν · Εί ταῦτα ταίς δμετέραις περιέχεται βίδλοις, περισσώς άντιλέγετε, ώ 'Ιουδαίοι, των παθημάτων ένεχεν του Χριστου, άπερ κατά τάξιν προλεχθέντα έν τῷ Χριστῷ ἐπληρώθη. Αύναν Ίουδαίος λέγει "Οφείλεις δείξαι ήμίν τὸ τεχθηναι αύτον και κρατηθήναι και ύδρισθήναι καί έμπαιχθήναι καί σταυρωθήναι καί τεθνάναι καί ταφή παραδεδόσθαι. 'Ο άγιος Σίλδεστρος έφη .

ἐπιδείξομεν. "Hoataς γάρ περί τῆς τοῦ Χριστοῦ A spectu ejus reputabitur 13. Hic invenit omnem viam dilecto sibi. Post bæc in terris visus est interque homines versatus.

συναναστραφήσεται, άχουε του προφήτου Ίερεμίου · Οδτος ο Θεός ήμων · ου λογισθήσεται έτερος πρός αύτόν. Έξευρε πάσαν όδον ἐπιστήμης, καὶ ἔδωκεν αύτὴν Ἰακώδ τῷ παιδὶ αύτοῦ καὶ Ἰσραήλ τῷ ἡγαπη

> Ouod autem fuerit a diabolo tentandus et eum superaturus, Zacharias vates ita prædicit : Vidi Jesum sacerdotem magnum stantem, astabatque ad ejus dexteram diabolus, ut ipsum tentaret. Dixitque ei Jesus : Diabole, Dominus te increpet 75. Comprehensum iri sapientia verbis Solomonis ostendit : Dixerunt inter se impli, Vinciamus justum, quia nobis est incommodus 18. Prodendum a discipulo suo, prædixit Psalmorum auctor; Is qui meo vescitur pane, calcem mihi impegit 76. Idem vatici natus est vestibus Christum 482 spoliandum easque sorte divisum iri : Diviserunt, inquit, vestes meas, et sorte amiculum meum duxerunt 77. Accusatum iri a falsis testibus idem vates demonstravit: Insurrexerunt, inquit, contra me testes injusti 78. Spinis coronandum Jeremias prædixit his verbis: Populus hic spinis suorum peccatorum me circumdedit 10. Quod autem fel pro cibo et acetum pro potu ei exhibendum aliquando esset, Davidus hoc oraculo præmonuit : Fel in cibum meum immiserunt, sitientique acetum bibendum obtulerunt 80. Ludibrio habitum iri Jeremias rursum indicat : Ludibrium, inquit, factus sum buic populo "1. Quod Judæi eum vincturi et in ligneam crucem acturi essent, Esdras prædixit : Ligastis me non ut Patrem, qui vos ex Ægypto liberasset; clamore ad tribunal judicis oppugnastis me, oppressistis meac tradidistis in ligno suspendendum. Sepulturam quoque ejus Jeremias prædixit cum inquit : Is sepelietur, ea res mortuis vitam reddet. Quo enim tempore Dominus noster Christus pretiosa sua in passione exspiravit, eo sepulcra sunt aperta, multique mortuorum sanctorum revixerunt; sol obtenebratus est, velum templi seissum, magnusque per totum orbem terræ motus fuit. Hæc omnia, Judæe, si negare potes, a vestris fuisse pradicta vatibus, mendacii sane me conviceris. Sin ea vere sunt ipsorum oracula, tuis 483 debes credere vatibus et nostrum Christum vel invitus adorare. Constantinus : Si hæc vestris continentur libris, supervacaneum est, o Judzei, vos contradicere iis Christi perpessionibus, quas ordine vates ei eventuras prædixerunt, eorumque oracula Christus implevit. Aunan Judzus ait : Debebas nostris demonstrare de Christo prædictum fuisse, eum nasciturum, captum, contumeliose tractatum et illusum crucique affixum, moriturum, sepulturæque traditum iri. Silvester : Oportet ergo me omnes Scripturas exponere. Prius tamen fatere te eas amplecti verasque judicare. Aunan : Vatum

⁷³ Baruch III, 56, 57. 75 Zachar. III, 1, 2. 75 Psal. xxvii, 2. 75 Jerem.ix, 2. 89 Psal. xxvii, 22. 81 Thren. III, 14. * Psal. AL, 10. 17 Psal. xx1, 19.

ô

ŏ

×

M

8

m

μ

pi

TO

K

WE

 Σ_0

ai

ou

×

oracula esse vera, nemo negat. Sed tu ad alios Α Οὐχοῦν ἀνάγκη ἐστὶ πάσας σοι τὰς Γραφάς ἐκθέtrahis que de aliis sunt prædicta. Silvester: tu igitur alium profer, cui fel pro cibo, acetum pro potu sit exhibitum; qui spinis coronatus, crucifixus ac sepultus revixerit. Judao aliquandiu silente, Constantinus ait : Si alium Aunan demonstrare non potest, sciat se citra omnem dubitationem superatum esse. Doeg Judæus inquit : Optime imperator, Silvester pollicitus est se justam editurum causam ob quam Christus nasci, a diabolo tentari et supplicium perpeti debuerit. Ad hæc Silvester: Quoniam quidem oracula vatum vera esse fassi estis, confitebimini utique virginem gravidam esse factam, partuque Emmanuelem, quod nomen sonat Deus nobiscum, edidisse. Tacentibus quomodo Deus primum hominem ex luto 484 formaverit, qui homo serpentis consilio obsecutus paradiso ejectus mortique est addictus. Jam ergo mihi, Judæe, responde, terra ex qua fuit effictus Adamus, corruptioni fuitne exempta an subjecta? Cusech respondit fuisse exemptam. Silvester: Recte dixisti. Nam et virgo fuit terra ista, cum nondum spinis ac tribulis eam divina detestatio exposuisset, neque in ea ullum humanum corpus fuisset sepultum. Ideo necesse erat novum Adamum ex Maria Virgine nasci, ut hic serpentem, qui primum hominem tentando vicerat, vicissim vinceret jejunando, sicuti Adamus cibo capto succubuerat. Victor ergo diaboli paradisum nobis restituit vitæque æternæ portas aperuit. Tum Judæus: Non modo cur natus esset Christus, sed etiam cur ludibrio habitus, proditus, supplicio affectus et mortuus, causam postulatus, pauca quædam de nativitate ejus docuisti.

γεννήσεως του ύμετέρου Χριστού, άλλά και περί τῆς ἐμπαίξεως αὐτοῦ και προδοσίας και πάθους και θανάτου έρωτηθείς, περί μόνης τῆς γεννήσεως ἐδίδαξας όλίγα τινά.

Oportet autem de singulis te rationem reddere. Silvester: De quonam dixit magnus ille Isaias ista, Ecce Virgo concipiet, et pariet Filium quem Emmanuelem nominabunt? Is antequam patrem aut matrem vocare discat, Damascum in suam rediget potestatem et Samariam diripiet ac regem Assyriæ vincet 83. Balaami præterea hoc est vaticinium. Sidus ex Jacobo orietur, homoque de et Sethi filios incursionibus lædat imperiumque in multas gentes occupet 83. His vaticiniis 485 denuntiatum est eum hominem futurum. Quod autem omnium rerum Dominus futurus esset, rursum his verbis vates prædixerunt : Ecce Dominus insidet nebulæ levi, suoque in Ægyptum adventu manu factos eorum deos concutiet 84. Item, Ecce Dominus Deus noster veniet, nosque eripiet. Tunc aperientur oculi cæcorum auresque surdorum, et claudus cervi instar saltabit, balbique diserte loquentur 88. Hoc sane oraculum Deum in terris ambulaturum

σθα:, όθεν πρώτον όμολόγησον σάς είναι τάς Γραφάς και άληθείς ὑπάργειν. Αὐνᾶν εἶπε. Τὰ παρά των προφητών λεχθέντα άληθη είναι πάντες όμολογούσιν. 'Αλλά σὺ τὰ πρὸς ἄλλους εἰρημένα ἄλλους πεπονθέναι φής. 'Ο άγιος Σίλδεστρος είπεν · Ούχουν δίδως άλλον τινά ποτε γολήν τραφέντα και δξος ποτισθέντα καὶ ἀκάνθαις στεφανωθέντα καὶ σταυρωθέντα και ταφέντα και άναστάντα; Και ἐπὶ πολὸ σιωπώντος αύτου, Κωνσταντίνος Αύγουστος Εφη. ΕΙ άλλον ἐπιδεῖξαι Αὐνάν οὐ δύναται, γινωσκέτω ἐαυτὸν φανερώς ήττημένον. [Ρ. 276] Δωήχ Τουδαΐος λέγει. Βασιλεύ πράτιστε, Σίλδεστρος έπηγγείλατο δικαίας έρειν αίτίας περί του γεννηθήναι αύτον και πειρασθηναι δπό του διαβόλου και παθείν. 'Ο άγιος Σίλ-Judæis addidit : Omnino in sacris Litteris legistis, Β δεστρος έφη· Έπειδή τοίνυν άληθη τά προφητευθέντα είρήκατε, όμολογήσατε ότι ή Παρθένος συνέλαδε καλ έτεκε τὸν Ἐμμανυηλ, ὁ ἐστι, Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Σιωπώντων δέ των Ἰουδαίων, ό άγιος είπε. Πάντως γινώσκετε έν ταίς θείαις Γραφαίς ότιπερ έκ πηλού ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν πρώτον ἄνθρωπον, ός τῆ συμβουλία του δφεως έξεβλήθη του παραδείσου καί θανάτω περιπέπτωχεν. Οὐχοῦν εἰπέ μοι, δ Ἰουδαίε, 4 γη άφ' ής επλάσθη ό 'Αδάμ, άφθαρτος ήν ή φθαρτή. Κουσήχ είπεν "Αφθαρτος. Σίλδεστρος είπε Καλώς είπας. άφθαρτος γάρ ήν και παρθένος διά το μήτε κατάραν αὐτὴν εἰληφέναι ἀκανθῶν καὶ τριδόλων, μήτε δὲ ταφὴν σώματος ἀνθρωπίνου ἐσχηχέναι. Τοίνυν έχρην και έκ της Παρθένου Μαρίας τον νέον 'Αδάμ γεννηθήναι, ος ώφειλε τον νικητήν του πρώτου άνθρώπου, τον πειράζοντα δφιν, νικήσαι. Καλ έπειδή τον 'Αδάμ διά βρώσεως ένίχησε, διά νηστείας ήττήθη. 'Ο γουν νικήσας τον διάδολον τον παράδεισον ήμιν ἀπέδωχε και τῆς αιωνίου ζωῆς τὰς πύλας ήνέψξε. Καὶ ὁ Ἰουδαΐος εἶπεν. Οὐ μόνον περί τῆς

'Ανάγκη ουν έστι περί πάντων απολογήσασθαι. 'Ο άγιος Σίλδεστρος έφη · Περί τίνος ὁ μέγας 'Ησαίας Εφη, Ίδου ή Παρθένος εν γαστρί έξει και τέξεται Υίον, και καλέσουσι το δνομα αύτου Έμμανουήλ, δ έστι, Μεθ' ήμων ό Θεός; Καλ, Πρίν ή γνώναι το παιδίον χαλείν πατέρα ή μητέρα, λήψεται δύναμιν Δαμασχού και τὰ σχύλα Σαμαρείας, ἔναντι βασιλέως 'Ασσυρίων, Καὶ ὁ Βαλαάμ · 'Ανατελεῖ ἄστρον ἐξ 'Ια-Israele enascetur, qui principes Moabicos conterat D κώδ, και αναστήσεται ανθρωπος έξ Ίσραήλ, και θραύσει τους άρχηγους Μωάδ, και προνομεύσει τους υίους Σήθ, και κατακυριεύσει έθνων πολλών. "Οτι μέν οὖν ἄνθρωπος φανήσεται, διά τούτων προχαταγγέλλεται ότι δε Κύριος πάντων, προσημαίνουσι πάλιν οί προφήται φάσχοντες · Ίδου Κύριος χάθηται έπι νεφέλης χούφης, και ήξει είς Αίγυπτον, και σεισθήσονται τά χειροποίητα Αίγύπτου. Καί, Ίδου Κύριος ό Θεός ήμων ήξει και σώσει ήμας, και τότε άνοιγήσονται, όφθαλμοί τυφλών, καὶ ὧτα κωφών άνοιγήσονται, και άλεϊται ώς Ελαφος ό χωλός, και τρανή έσται γλώσσα μογιλάλων. Ἡ μέν ούν προγρόνον της παρουσίας γνωρίζει τότε γάρ ταῦτα πεπλήρωνται άπερούδε ποτε γεγόνασιν έν τῷ Ἰσραήλ πρότερον, [Ρ. 277] Περί δὲ τοῦ πάθους αὐτοῦ πάλιν φησίν "Ανθρωπος έν πληγή ων και είδως φέρειν μαλακίαν ήτιμάσθη καὶ ούκ έλογίσθη. Οὐτος τὰς άμαρτίας ήμων φέρει καί περί ήμων όδυνάται. Καί ήμεζς έλογισάμεθα αύτον είναι έν πόνω και έν πληγή και έν κακώσει αύτος δε ετραυματίσθη διά τάς άμαρτίας ήμων και μεμαλάκηται διά τάς άνομίας ήμων. Παιδεία είρηνης ήμων επ' αὐτῷ. Τῷ μώλωπι αὐτοῦ ήμεζς ἰάθημεν. Καὶ ὅτι αἴρεται ἀπδ της γης ή ζωή αὐτοῦ. Τὴν δὲ γενεάν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; Και ό Μωϋσῆς · "Οψεσθε την ζωήν όμων κρεμαμένην ἀπέναντι των όφθαλμων όμων, καλ ού μή πιστεύσητε. Καὶ Δαδίδ έχ προσώπου τοῦ Χριστοῦ λέγει. "Ωρυξαν γειράς μου καλ πόδας μου, καιδιεμερίσαντο τὰ Ιμάτιά μου ἐαυτοῖς, καὶ τὰ ἐξῆς. "Οτι δὲ καί των έθνων έλπις ήν, ὁ μέν Ίακωδ είπεν. Ούκ έχλείψει άρχων έξ Ἰούδα καὶ ἡγούμενος έχ μηρών αύτου, έως αν έλθη φ άπόκειται, και αύτος προσδοκία έθνων. 'Ο δὲ 'Ησαίας Εφη · Καὶ Εσται ή δίζα τοῦ Ίεσσαί και ὁ άνιστάμενος ἄργειν έθνων ἐπ' αὐτῷ έθνη ελπιούσι. Καὶ ταῦτα μεν όλίγα πρός ἀπόδειξιν των γενομένων, πάσα δὲ ἡ Γραφή πέπλησται διελέγγουσα την ύμετέραν άπιστίαν. Τίς γάρ ποτε των έν ταίς θείαις Γραφαίς Ιστορουμένων δικαίων και προφητών άγίων έχ Παρθένου μόνης έσγε την γέννησιν: Τίνος δὲ τῆς γεννήσεως προέδραμεν ἀστήρ ἐν ούρανοίς, και τον γεννηθέντα διεσήμανε τη οίχουμένη; C Τίς δὲ βασιλεύς, πρίν Ισχύσαι καλείν πατέρα ή μητέρα, έδασίλευσε καὶ τρόπαια κατά τῶν ἐγθρῶν ε!ληφε; Τίς ούν άρα γέγονε βασιλεύς έν Ίσραήλ έφ' ον τά έθνη πάντα την έλπίδα τέθεινται, καὶ ούγὶ μάλλον αὐτῷ ἡναντιοῦντο πανταχόθεν; "Εω; γάρ συνίστατο Ίερουσαλήμ, πόλεμος άσπονδος ήν αύτοξς, καὶ διεμάχοντο πρός τον Ίσραἡλ 'Ασσύριοι μεν θλίδοντες, Αlγύπτιοι δε διώχοντες, πολεμούντες. "H ούχλ ό μέν Δαδίδ τοῖς Μωαβίταις ἐπολέμει καὶ ἐπολεμεῖτο. ό δὲ Ἰωσίας τοὺς πλησίον παρεφυλάττετο; Καὶ μέντοι καὶ Έζεκιας εδειλία την άλαζονείαν του Σεναγηρείμ. καὶ τῷ μὲν Ἰησοῦ οἱ ᾿Αμοβραίοι ἡναντιοῦντο, τῷ δὲ Μωϋσή ό 'Αμαλήκ άντεστρατεύετο, και δντως άσπονδον ήν τῷ Ίσρσήλ πρὸς τὰ ἔθνη τὸ τῆς φιλίας, ὡ; μέχρι νύν μαρτυρούσι τὰ γράμματα. Καὶ οἱ γραμματεί; ἀποχριθέντες είπον. Ούχ άρνούμεθα ώς ταῦτα μέν πάντα γέγραπται, προσδοχώμεν δε τον μηδέπω παραγενόμενον Θεόν Λόγον. 'Ο δε Σίλδεστρος Εφη. Καὶ πῶς οὐκ ἡκούσατε τοῦ Δανιἡλ ποολέγοντος φανερώς [Ρ. 278] και τον καιρόν και την θείαν του Σωτήρος επιδημίαν; Φησί γάρ ό προσδιαλεγόμενος αὐτῷ ἄγγελος. Έδδομήχοντα ἐδδομάδες συνετμήθησαν έπι του λαόν σου και έπι την πόλιν την άγιαν τοῦ συντελεσθήναι άμαρτίαν και του εξιλάσασθαι άδικίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι άμαρτίαν καὶ τοῦ ἀπαλεῖψαι άδικίαν, και του άγαγεϊν δικαιοσύνην αλώνιον καί του σφραγίσαι δρασιν καί του χρίσαι "Αγιον

φητεία Θεον Επιδημείν λέγει, τα δε σημεία και του A ostendit, simulque certa signa temporis quo Christus adventurus esset indicat. Tum enim ea inrpleta sunt, quæ ante in Israelo nunquam facta fuerant. De ærumnis porro ejus ita dicitur : Homo plagis subjectus et miserias ferendi peritus ignominia affectus est ac pro nihilo habitus. Is peccata nostra portavit, nostrique causa in doloribus fuit. Ac nos quidem existimavimus eum laboribus, verberibus ac miseriis subjectum: sauciatus fuit peecatorum nostrorum causa, et propter delicta nostra ægrotavit. Castigatus est, ut nobis pacem pareret, ejusque vibicibus nos sumus sanati. Aufertur a terra ejus vita : sed quis genus eius enarrabit 86 ? Moses quoque ait : Videbitis vitam vestram suspensam ante oculos vestros, et fidem non habebitis er. Davidus porro in Christi persona sic loquitur: Perfoderunt manus meas et pedes meos, vestesque meas inter se diviserunt, etc. Præterea in eo fuisse gentibus spem repositam, Jacobus his verbis testatur ** : Nunquam deerit princeps Juda ortus, et ductor ex semore ejus egressus, 486 antequam is veniat cui reposita omnia sunt : in eo spem ponent gentes ". Isajas quoque: Exsistet radix Jessæ, et surget qui nationibus imperabit : in eo spem ponent gentes 89. Hæc pauca ad eorum quæ facta sunt demonstrationem protulisse sufficiat. Porro autem tota Scriptura plena est demonstrationum vestra Infidelitatis. Quis enim unquam eorum sanctorum aut vatum, qui sacris Litteris celebrantur, ex sola Virgine natus perhibetur? cujus natales præcessit in cœlo stella, quæ mundo genitum indicaret ? quis vestrorum regum, antequam parentes nominatim appellare posset, regnavit et de hostibus tropæa statuit? Quis denique rex fuit Israelicus, in quo spem suam gentes collocarent? Imo autem omnes nationes undiquaque vestram gentem bellis infestarunt, nunquam desinentibus quamdiu Hierososolyma stetit. Israelum enim assiduo Assyrii oppresserunt, Ægyptii aliique populi bellis vexarunt. Nonne et Davidus Moabitas bello petiit, vicissimque ab eis est bello impetitus ? nonne Josias vicinos metuit? nonne Sennacheribi jactantiam Ezechias extimuit? Nonne et adversum Josuam Amorræi, et Amalecus contra Mosem adversa signa tulerunt? adeo nulla unquam in hunc usque diem pax inter Israelum et gentes potuit componi ; quod doceri potest ex commentariis. Tum respondentes scribæ dixerunt : Non inficiamur ista omnia esse scripta, exspectamus autem Verbum Dei, quod nondum in carnem venit. Silvester dixit : Et quomodo non audivistis 487 Danielum diserte tempus designantem, quo in terras Servator adventurus esset? sic enim ei dicit angelus, qui cum ipso colloquebatur : Decisæ sunt populo tuo urbique sanctæ 7f septimanæ quibus peccatum perficiatur et delicta expientur, obsigneturque peccatum, et iniquitas

gnetur visio, et Sanctus sanctorum ungatur. Cognoscesque et intelliges ab eo tempore quo decretum edetur de Hierosolymis instaurandis, usque ad ducem unctum, effluere septimanas 7 et septimanas 62 . Cætera quidem quæ sacris consignata sunt Litteris, fortassis causabimini alio esse implenda tempore. His autem quid habetis quod opponatis? cum et ungens nominatur, et is qui ungitur non homo sed Sanctus sanctorum appelletur. Ad ejusdem usque adventum Hierosolyma stetit. Postquam advenit, neque vatem ex eo ullum Judæi habuerunt neque visiones eis apparuerunt. Sone pridem et Davidus fuit unctus et Solomon et Ezechias, sed iis vivis et urbs stetit atque sacer locus, et vates oracula ediderunt. Tum uncti illi sancti quidem homines, non tamen sancti sanctorum sunt appellati. Vates autem et visiones quando desiit habere Israelus quam nunc. adventu vatis et Sancti sanctorum Christi? Id vero apprime evidens signum atque indicium est adventus Verbi Dei, quod neque Hierosolyma hodie stant, neque vates inter Judæos ullus ullave visio exstat. 488 Quod quidem erat consentaneum. Cum enim jam exhibitum esset id quod indicabatur ac vaticiniis prædicebatur, signis et vatibus quorsum porro usus erat ? Ideo vaticinati sunt illi tantisper, dum venit is quem adfore prædicebant, omniumque abolevit peccata.

Jam quis fuit ille princeps qui e Bethlehema exiit, C qui Israelum gubernavit, cujus exitus ab initio fuit, ab ipsa æternitate, cujus nomen sole antiquius est et nativitas inenarrabilis? hæc enim Scriptura ei attribuit. Sanctorum guidem omnium ortum scimus memoriæ proditum, principumque Israelicorum omnium exstant et natales et obitus, monimentis litterarum consignati. Porro memiwisse debes, Judæe, me hoc dixisse, Filium Dei totum non fuisse perpessionibus subjectum, sed hominem cujus ei substantia citra naturarum confusionem in utero beatæ Virginis Mariæ unita fuit. Quem Deus Abrahamo promittens ita fuerat fatus : In semine tuo omnes populi beabuntur 91. Davidoque similiter promisit : Fructus ventris tui collocabo in solio tuo 91. Hunc nos tentatum D dicimus, ut diabolum, a quo tentabatur, victum captivumque redigeret. Passum dicimus, ut omnia adversa subjiceret; mortuum, ut eum dejiceret qui mortis potentiam habebat. Judæus autem dixit; Ergo Dei duo sunt filii, unus quem beata Virgo pepcrit, alter quem omnipotens Deus genuit? Silvester : Unus est Filius, Christus. Sicut enim vere Filius Dei invisibilis, ita est etiam Filius hominis visibilis. Qui enim perfectus erat Deus, 489 perfectus homo immutabiliter factus est, ut persectæ salutis auctor hominibus sieret. Judæus : Et quomodo fieri potest uti patiatur assumptus homo sine eo qui ipsum assumpsit? Silve-

deleatur, ac æterna justitia introducatur: obsi- Α άγίων. Και γνώση και συνήσεις, από εξόδου λόγου του άποχριθήναι καλ του οίχοδομήσαι 'Ιερουσαλήμ έως Χριστού ήγουμένου εδδομάδες ζ' και εδδομάδες ξβ'. Καὶ πρὸς μὲν τοῖς ἄλλοις ίσως προφασιζόμενοι είς μέλλοντα χρόνον αναβάλλεσθε τα γεγραμμένα. τί δὲ πρός ταῦτα λέγειν ή όλως άντωπήσαι δύνασθε, όπου γε και ό χρίων δηλούται και ό χριόμενος ούκ ἄνθρωπος άλλ' "Αγιος άγίων καταγγέλλεται, καὶ ἔως της παρουσίας αὐτοῦ Ἱερουσαλημ συνίστατο, καὶ λοιπόν άπας προφήτης πέπαυται καλ όρασις έν τῷ Ίσραήλ; Έχρίσθη μέντοι πάλαι Δαδίδ και Σολομών και Έζεκίας, άλλ' Ίερουσαλήμ και ό τόπος συνειστήχει και προφήται προεφήτευου. "Αλλως δὲ και αύτοι οι χρισθέντες άγιοι άνθρωποι και ούχ άγιοι άγίων εκλήθησαν. Πότε δε και προφήτης επαύσανο καί όρασις άπό του Ίσραήλ, εί μή νύν, ότε ό προφητευόμενος και ό "Αγιος άγίων δ Χριστός παρεγένετο : Σημείον ούν δντως μέγα πρόδηλον και γνώρισμα τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τῆς αὐτοῦ παρουσίας τὸ μηκέτι την Ίερουσαλημ έστάναι μήτε προφήτην ένεργηθήναι μήτε δρασιν αποχαλύπτεσθαι τούτοις. Καλ είχότως ελθόντος γάρ του σημαινομένου και προφητευομένου, τίς ή χρεία των σημαινόντων και προφητευόντων; Διά γάρ τουτο προεφήτευον, έως οδ έλθη ό προφητευόμενος καλ λυτρούμενος τάς άμαρτίας πάντων.

Ποίος τοίνυν ήγούμενος εξήλθεν έχ Βηθλεέμ κα! τὸν Ίσραἡλ ἐποίμανεν, οδ ἡ ἔξοδος ἀπ' ἀρχῆς ἀφ' ήμερων αίωνος, πρό του ήλίου διαμένει τό δνομα αύτου, και άνεκδιήγητος ή γενεά αύτου, καθώς γέγραπται; Των γάρ άγίων πάντων έσμεν την γενεάν ίστορουμένην, και των αρξάντων του Ίσραήλ παριστώσαν την γένεσιν και τον θάνατον. Μεμνησθαι ούν όφείλεις, ω Ίουδαίε, είρηχέναι με τον Υίον του Θεοῦ πάθει τὸ σύνολον μὴ ὁποπίπτοντα ἀλλά τὸν ένωθέντα αὐτῷ ἄνθρωπον καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτως έχ τῆς άγίας Παρθένου Μαρίας, δν ἐπηγγείλατο ό Θεός τῷ 'Αδραάμ λέγων, 'Εν τῷ σπέρματί σου εύλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τῷ Δαδιδ όμοίως λέγων. Έχ καρπού τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπί του θρόνου σου. Τούτον πειρασθήναί φαμεν, ένα τὸν πειράζοντα αὐτὸν νικήσας διάδολον αίγμαλωτίση, πεπουθέναι [Ρ. 279] δὲ, Γνα πάντα τὰ πάθη ύποτάξη, τεθνάναι δὲ, ἵνα τὸ κράτος τοῦ θανάτου καταλύση. 'Ο Ἰουδαΐος εἶπεν · Ούχοῦν δύο εἰσὶν υίοι του Θεού, είς μεν ό έχ της Παρθένου τεχθείς, έτερος δὲ ὂν παντοχράτωρ Θεὸς ἐγέννησε; Ὁ ἄγιος Σίλδεστρος είπεν · Υίδς είς έστιν ο Χριστός. "Ωσπερ γάρ άληθως έστι Θεού Υίδς άδρατος, ούτως έστι καί Υίος ανθρώπου δρατός τέλειος γάρ ων Θεός, τέλειος άνθρωπος ατρέπτως έγένετο, ίνα τελείαν σωτηρίαν τοίς άνθρώποις παράσχη. 'Ο Τουδαίος είπε · Καὶ πῶς έγχωρεί το ληφθέντα άνθρωπον πάσχειν χωρίς τοῦ άναλαβόντος αὐτόν; 'Ο άγιος Σίλβεστρος είπεν · Ούχουν υποδείγματί τινι όφείλεις διδαχθήναι, ενα γνώς

περιπίπτει τη ύδρει, ή δὲ ἐτέρα ταύτην διαφεύγει. Καὶ ὁ Ἑδραίος έφη · 'Αδύνατόν ἐστι πείσαί με ἐν ἐνὶ δύο είναι τινα, και άμα μέν κατέχεσθαι άμα δέ πάσγειν, καὶ εν τούτων την δόριν ὑπομένειν. 'Ο άγιος Σίλδεστρος είπεν. "Αχουε, ω 'Εδραίε. Δυνατόν έστι τὸ δένδρον έχος ἐν ἐαυτῷ τὴν ἀκτίνα τοῦ ἡλίου τιμηθήναι; θάρφα λέγει Δυνατόν έστιν. 'Ο άγιος Σελδεστρος έφη · Δείζον ήμεν την άποκοπείσαν τοῦ ήλίου άχτίνα εν το τέμνεσθαι αύτό. Του δε Θάρδα σιωπώντος, ό άγιος Σίλθεστρος έφη. Ούχ όρας ότι την πληγήν του τέμνοντος σιδήρου ή άκτις πρώτη ύποδέχεται, πρίν ή το ξύλον ὑποδέξασθαι; ή δὲ λαμπηδών καίτοι έκει ούσα ούτε τμηθήναι ούτε διακοπηναι δύναται. Ούτως τοίνυν καὶ ή θεότης άχώριστος του Έμμανουήλ ούσα παθείν ή τμηθήναι ούχ ἡδύνατο. Τούτο δὲ ὑπέπεσε τῷ πάθει δ καθάτερ το ξύλον και δεθήναι και κρατηθήναι ήδύγατο. Διά γάρ τούτο κατηξίωσεν ὁ Κύριος ἀπολαδέσθαι σάρχα έννουν καλ έμψυγον έχ του ήμετέρου φυράματος, ζνα χοινωνούς ήμας θείας άπεργάσηται φύσεως καὶ ένώση έαυτῷ τὴν ἡμετέραν φύσιν. Ένωσιν δὲ λέγω άσύγχυτον καὶ ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ ήν μόνος αὐτός ἐπίσταται. 'Αποχριθείς δὲ Σιμεών είπεν : Εί περί του όμετέρου Χριστού οἱ ημέτεροι προφήται προεφήτευσαν, τάς αλτίας τής τοσαύτης ύδρεως, του έμπαιγμού, του πάθους και του θανάτου διασάφησον, ενα τούτον είναι τον έπηγγελμένον Χριστόν και ήμεις άμα ύμιν δμολογήσωμεν. 'Ο άγιος Σίλδεστρος έφη. Έξ άρχης του αίωνος, C άφ' οὖ ὁ ἄνθρωπος ἐχ τοῦ παραδείσου φθόνφ διαδόλου έξεδλήθη καὶ θανάτψ κατεδικάσθη, έκ τοῦ φυράματος πάσης άνθρωπότητος 'Αδραάμ άγιος και πιστός εύρεθείς τούτου του ἐπαγγέλματος ήξιώθη παρά Θεού, τού έν τῷ σπέρματι αὐτοῦ εὐλογηθήσεσθαι πάντα τὰ ἔθνη. Έκλεγεὶς ούν διὰ τὴν τῆς πίστεως άξίαν εγέννησε του Ίσαάκ, και Ίσαάκ εγέννησε τὸν Ἰαχώ6. Καὶ οῦτως ἄμεμπτοι εὐρέθησαν ὥστε τὸν παντοχράτορα Θεὸν ἐνδιαθέτφ ἀξία βούλεσθαι τὸ ίδιον δνομα έν [Ρ. 280] τούτοις ονομάζεσθαι, λέγοντα. Έγω είμι ὁ Θεὸς 'Αδραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ίσαὰκ, καὶ ὁ Θεός Ίαχώδο τοῦτό μοι δνομα αιώνιον είς γενεάς γενεών. 'Ανεφύησαν ούν αίτίαι, ας νύν μαχρόν αν είη καταλέγειν, ώστε τους υίους 'Αδραάμ κατελθείν έν γη Αιγύπτω όπο την βασιλείαν Φαραώ. 'Αλλά μεμνημένος τῆς ἐαυτοῦ ἐπαγγελίας ὁ Θεὸς ἐξήγαγεν αύτους έκείθεν έν χειρί κραταιά και έν βραγίονι ύψηλφ, καθώς πάντες ίστε. "Υστερον δε έκ σπέρματος 'Αδραάμ, τὸ κατά σάρκα, ἐτέγθη ὁ υίὸς τοῦ θεού, έχ της άγίας Παρθένου, ίνα ήμεις άναγεννηθώμεν έν γαστρός τής παρθένου Έκκλησίας. Έπειράσθη, ΐνα ήμεις λυτρωθώμεν. Έπράθη, ΐνα ήμας έξαγοράση. Έταπείνωσεν έαυτον, ίνα ήμας άνυψώση. Έχρατήθη παρά άνθρώπων, ίνα ήμας έλευθερώση τής των δαιμόνων αίχμαλωσίας. "Εσχατον εν τῷ ξύλφ τοῦ σταυροῦ έθυσιάσθη, Γνα την τοῦ παντός χόσμου άμαρτίαν άπαλείψη. 'Ανεστη, ίνα ήμεν ζωήν

ότι δύο κατά ταυτόν ήνωμένων φύσεων ή μέν μία A ster: Exemplo igitur doceri debes duabus naturisunione constrictis alteram supplicio subjici, altera id effugiente. Hebræus dixit : Persuaderi mihi nullo modo potest, in uno esse duo quædam, quibus simul constrictis atque aliquid patientibus alterum tantummodo male tractetur. Silvester : Audi, Hebræe. Potestne arbor scindi, in quam solis radii incidunt? Tharras ait, Potest. Silvester: Ostende mihi ubi radius solis abscissus sit, dum arbor secaretur? silente Tharra hæc addidit; Nonne vides ictum seindentis ferri primum a radio excipi, antequam is ictus ad lignum pertingat? Et tamen fulgor qui ibi est, neque secari neque scindi potest. Sie et Deitas cum ab Emmanuele divelli non possit, pati tamen aut scindi nequit. Id modo perpessionibus sit obnoxium, quod instar ligni istius comprehendi et vinciri potest. Idcirco enim dignatus est Deus humanum corpus anima et mente præditum assumere de nostra massa, ut nos divinæ naturæ faciat participes secumque nostram uniat naturam. Unitionem autem dico confusionis et mutationis expertem ipsique soli cognitam. Respondit Simeon: Si de vestro Christo nostri vates cecinerunt, causas mihi aperias 490 velim cur is tot injuriis affici illudi cruciari ac mori debuerit, ut eum esse istum qui promissus est, nos quoque vobiscum confiteri possimus. Silvester : Ab exordio mundi, ex quo invidia diaboli circumventus homo paradiso ejectus mortique addictus fuit, ex tota humani generis massa Abrahamum sanctum et sidelem repertum Deus ista promissione dignatus est, fore ut ejus semen omnibus populis beatitatem conciliaret. Is ergo ob fidei dignitatem electus Isaacum genuit, Isaacus Jacobum. Ita autem inculpatos sese illi gesserunt, ut cum Deus omnipotens nominis sui dignitatem expresse testatam vellet facere, eorum se Deum esse dixerit, Ego, inquiens, sum Deus Abrahami, Deus Isaaci, ac Deus Jacobi. Hoc est nomen meum sempiternum per omnes ætates 33. Causæ proinde exstiterunt, quas hic commemorare prolixum sit, propter quas posteri Abrahami in Ægyptum devenerunt regnoque Pharaonis subditi fuerunt. Sed suorum memor promissorum Dens inde eos eduxit manu valida exsertoque brachio, sicuti omnes nostis. Postea temporis ex Abrahami semine Christus, quod ad carnem attinet, natus est de beata Virgine, uti nos de novo virgo Ecclesia gigneret. Tentatus est, ut nos liberaremur; venditus, ut nos redimeret ; se ipsum demisit, ut nos attolleret; captus est ab hominibus, ut nos a dæmonum captivitate liberares denique in ligno erucis pro victima oblatus est, ut totius mundi peccata expiaret. 491 In vitam e mortuis rediit, ut nobis vitam largiretur. In cœlum ascendit, ut nos secum eveheret. Sedet nunc ad dexteram Patris. ut sidelibus precantibus annuat. Veniet autem im

SE

Yà

Otto

VE:

8:0

03

XT

15

tu

9)

a

20

2

60

È

X.

×

2:

Z

Č1

K

6

fine mundi judicatum vivos et mortuos, ac cuique A παράσχη. 'Ανέδη είς οδρανούς, ένα ήμας συνυψώση, dignam suis factis mercedem redditurus. Κάθηται νῦν ἐχ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς, ἔνα ταῖς Ἐκκλησίαις των πιστών έπινεύη. Έλεύσεται δὲ ἐπὶ συντελεία των αἰώνων κρίναι ζώντας καὶ νεκρούς καὶ ἀποδούναι ἐκάστω κατά τὰ ἔργα αὐτού.

Cum disseruisset prolixe Silvester, Christique res ex sacris Litteris accuratissime demonstrasset, Judæique admodum superarentur, quidam corum, Zambres nomine, reliquos Judaos ita est affatus: Si Silvestri sermones admittitis, necesse est vos leges majorum vestrorum deserere, vanumque hominem sequi, quem illi morte multarunt. Verum mihi imperator obsequatur, jubeatque ferum taurum adduci, ut bac ego die coram ostendam quanta vis sit nomini Dei nostri. Non enim verbis sed factis veritatem demonstrabo. Silvester imperatorem hortatus ut taurum talem juberet adduci, interim Zambrem interrogat cur taurum requirat. Zambres: Quia nomen nostri Dei nulla creatura audire potest quin moriatur, volo ejus vim in hoc tauro aperte monstrare. Silvester: Quomodo ergo illud nomen tu didicisti ? Ex aliquone id audisti aut legisti? Zambres: Neque charta neque lapis neque lignum ejus nominis est capax. Ego autem cum jejunassem, in argenteam pelvim novam immissa aqua id addidici. His dictis simul etiam taurum multi viri undique funibus vinctum 492 attraxerunt, ferissimum ac prægrandem. Ibi Silvestrum subsannans Zambres, Nunc, ait, verbis tuis corum-Dei tui, pronuntia agendum id ad aures tauri hujus, atque ita veritatem tuæ religionis imperatori proba. Sin vero, ipse pronuntiabo; omnesque statim ad me accurrent fidemque mihi habebunt. Et Zambres, Judæis ac reliquis exhortantibus, nomen ad aures tauri protulit; atque illico taurus magno mugitu edito, oculis elisis exspiravit. Hic Judæis exsultantibus ae contra Silvestrum multa jactantibus, Christianis autem gravi dolore oborto, Silvester imperatorem rogavit ut silentium turbæ imperaret. Quo facto ipse sublimi stans loco, Audite, inquit, proceres atque principes, populique omnes verba mea attentis percipite auribus. Prædico Dominum universi mundi Jesum Christum, restituit, manus aridas sanavit, claudos in integrum reposuit statum, leprosos purgavit, luxatos artus firmavit, mortuos in vitam reduxit. Unde liquido est demonstratum nomen illud, quod ad necandum taurum Zambres invocavit, diaboli esse. Si enim mortno vitam reddere non potest, utique vitæ et salutis hostis est, qui vivum necare, mortuum autem vivisicare nequit. Tum Zambres tunican suam disrumpens, Optime, inquit, imperator

Έπὶ πολύ ούν διαλεχθέντος του άγίου Σιλδέστρου. καὶ σύν πολλή άκριδεία άποδεικνύντος έκ των θείων Γραφών τὰ περί τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἰουδαίων μεγάλως ήττηθέντων, έφη τις εξ αὐτῶν δνόμα: Ζαμβρής πρός τους λοιπούς Τουδαίους. Εί Σιλ6έ στρου λόγοις προσέχετε, άνάγχη τούς πατρώους νόμους καταλιπείν και άκολουθείν άνθρώπω ματαίω, ον οί πατέρες ήμων κατεδίκασαν. 'Αλλ' άκουσάτω μου ό βασιλεύς, και ένεχθήτω ταύρος άγριος, ώστε με δείξαι σήμερον ένώπιον αύτου την δύναμιν του ονόματος του Θεού ήμων ούδε γάρ διά ρημάτων, άλλά διά πραγμάτων βούλομαι δείχνυσθαι την άλήθειαν. 'Ο δὲ Σίλδρεστρος παρακαλέσας τοιούτον ένεχθήναι ταύρον, ήρώτησεν έν τῷ μεταξύ τὸν Ζαμβρήν Τίνος ένεχεν επιζητείς του ταύρου; Καί φησιν Έπειδή τὸ δνομα του ήμετέρου Θεού ούδεμία κτιστή φύσις άχούσασα ζήσετα:, βούλομαι διά τοῦ ταύρου την Ισχύν αποδείξαι σαφώς. Πρός δν ό Σιλδεστρος έφη. Καὶ σύ ποίψ τρόπψ τὸ δνομα τοῦτο μεμάθηκας; "Αρα παρά τινος ἀχούσας ή ἀναγνούς; 'Ο δὲ εἶπεν" θύτε χάρτης ούτε λίθος ούτε ξύλον θποδέξασθαι τδ δνομα (79) τουτο δύναται έγω δε νηστεύσας καλ είς άργυραν λεχάνην χαινήν ύδωρ εμδαλών τούτο μεμάθηκα. Τούτων ούν λεγομένων ήχθη και ό ταυque argumentis finis advenit. Si confidis in nomine C ρος ύπο πολλών ανδρών έλκομενος, δεδεμένος πάντοθεν σχοινίοις, άγριώτατος και μέγας ὑπάρχων. Καὶ ὁ Ζαμδρῆς ἐπιτωθάζων τῷ Σιλθέστρῳ ἔφη· Νῦν τά ρήματα καὶ αὶ ὑποθέσεις τῶν ρημάτων σου τέλος [Ρ. 281] έξουσιν. Εί μεν ούν θαρφείς είς το δνομα του Θεού σου, είπε τούτο κατά την άκοην τού ταύρου, καὶ δειχθήση Παντοκράτορι θρησκεύων εί δ' ούν, λέξω έγω, και πάντες τη έμη προσδραμούσι πίστει. Των όὲ Ἰουδαίων καὶ των άλλων παρορμησάντων είπειν του Ζαμβρην το δνομα ύπο την άχοην του ταύρου, και τούτου εἰπόντος, εὐθὺς ὁ ταῦρος μυχησάμενος μέγα των όφθαλμων αύτου έξελθόντων εξέψυξεν. 'Ανασκιρτώντων ούν τῶν Τουδαίων καὶ μεγαλαυγούντων κατά Σιλβέστρου, καὶ τῶν Χριστιανῶν λυπουμένων σφόδρα, κελεῦσαι τῷ λαῷ ἡσυχάσαι qui cæcis visum, surdis auditum, mutis loquelam D παρακαλεί ὁ Σίλδεστρος τον βασιλέα. Καὶ τούτου γενομένου και έφ' ύψηλου τόπου στάς ὁ μακάριος Σί) ιδεστρος έφη · 'Αχούσατέ μου, άρχοντες και δυνά. σται, και ένωτίσασθε, λαοί άπαντες, τὰ ρήματά μου. Έγω τον Δεσπότην και Κύριον παντός του κόσμου Ίησοῦν Χριστόν χηρύττω, τον παρασχόντα τυφλοίς άνάδλεψιν και κωφοίς ακούειν, αλάλοις χαρισάμενον λαλείν, χείρας ξηράς Ιασάμενον, χωλοίς Ιασιν δωρησάμενον, λεπρούς χαθαρίσαντα, παραλύτους σφίγξαντα καὶ νεκρούς έγειραντα. "Όθεν φανερώς άπο-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(79) Ipsi Græci fabulosæ Judæorum traditioni adhærent, ubi composita Tryphonis nomine oraione pronuntiant adversus insecta quæque agros devastantia : 'Ορχίζω ύμᾶς χατά τοῦ μεγάλου δνόματος του έπί τῆς πέτρας ἐπιγραφέντος, καὶ μή βαστασάσης άλλὰ διαρραγείσης ώσει κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός. GOAR.

του άποκτείναι τον ταύρου, του διαδόλου έστίν. Εί γάρ θανόντα άναστῆσαι οὐ δύναται έστιν άρα ζωῆς καὶ σωτηρίας έχθρος ό ζώντα μέν άποκτείναι δυνηθείς, νεχρόν δε ζωοποιήσαι μη Ισχύων. Τότε ὁ Ζαμβρής διαβρήξας τον έαυτου χιτώνα έφη. Δέσποτα έπιεικέστατε, βασιλευ αἰώνιε, Σίλδεστρον δν λέγεις, Νικήσαι ούδελς ήδυνήθη, έγω έν τῷ παντοχράτορι Θεῷ ἐνίκησα. Δίκαιον οδν έστι μή έπλ πολύ δοθήναι αὐτῷ έξουσίαν του λαλείν. Ξένα γάρ έφευρίσκων άει καί έναντία του Θεού λαλών ού παύεται, και τή αύτου φλυαρία επιδαρύς γίνεται τή όμων βασιλεία. Πρός δν δ Αυγουστος έφη. Το του παντοχράτορος Θεού δνομα και επίκλησις πρώτιστα πάντων ζωής και σωτηρίας πρόνοιαν παρέχεται. "Ωσαύτως και σύ εί του Θεού εξ, άνάστησον τον ταύρον, και πιστεύσομέν σε ἀπὸ Θεοῦ ἔγειν τὴν νίχην. Εί δὲ τοῦτο οὐ δύνη πιιήσαι, φανερά σου της υποχρίσεως γοητεία διά δαιμόνων πεπράχθαι. Πρός δν καλ ό άγιος Σίλδεστρος Εφη. Αχουε, ω Τουδαίε, από των σων Γραφών την άλήθειαν. Έν τῷ Δευτερονομίφ αὐτός ὁ Θεός λέγει. * Ίδετε, ίδετε, ότι έγώ είμι, καλούκ έστι Θεός πλήν έμου. Έγω αποκτενώ και ζην ποιήσω, πατάξω κάγω Ιάσομαι. > Εύκαίρως ουν έπικληθείς άποκτείνει, καὶ εὐκαίρως πάλιν ζωοποιεί. Ἐπικάλεσαι οὖν αὐτὸν έπὶ τὴν ἄλλην ἀκοὴν τοῦ ταύρου, καὶ ἐἀν αὐτὸν ἐγείρης, πιστεύσομεν πάντες, χαθώς σύ φής. Τότε δ Ζαμβρής λέγει. Ούχ εἴπόν σοι, ἐπιειχέστατε βασιλεῦ, ότι εν λόγοις Σίλδεστρον ούδεις δύναται νικήσαι; Κέλευσον ούν αύτον μή ρήμασιν άλλ' Εργοις Επιδείξαί C τι ήμίν. [Ρ. 282] 'Ο άγιος Σίλδεστρος έφη ; Θέλεις ούν, & Τουδαίε, εγώ τη επικλήσει του Δεσπότου μου Ίησοῦ Χριστοῦ ἐγείρω τὸν ταῦρον; Ζαμδρῆς λέγει · Τούτο οὐ ποιείς, εί και πτεροίς πετασθής. 'Ο βασιλεύς είπε. Θαυμάζω την άναισχυντίαν σου, Ζαμδρή. Συ είπας, σχολαζέτωσαν οι λόγοι και έργοις άγωνιζέσθω. Ούτος δε ύπισχνείται ποιήσαι όπερ σύ λέγεις παντελώς είναι άδύνατον. "Ωστε δίχαιόν έστιν όμολογήσαί σε τούτον είναι Θεόν άληθή τον νεχρούς άναστήσαι δυνάμενον, έχεζνον δέ πλάνον και διάδολον τον άποκτείναντα και ζωοποιήσαι μή δυνάμενον. Τότε ὁ Ζαμβρῆς ώμοσε λέγων 'Εὰν Σίλδεστρος του νεκρου ταυρου άναστήση, πάντες του Ίουδαϊκου χαταλείψαντες νόμον πρός την των Χριστιανών αὐτομολήσομεν πίστιν. 'Ο δὲ μαχάριος Σίλδεστρος έχτείνας έπὶ πολύ τὰς χεῖρας είς τὸν οὐρανὸν, καὶ μετά δακρύων εύχην ποιήσας, πρός τον ταῦρον ἀπελθών είπε φωνή μεγάλη. Έγω, Δέσποτά μου Ίησοῦ Χριστέ, το πανάγιον δνομά σου έπιχαλούμαι έπλ πάντων, Γνα μάθη ὁ λαὸς οὖτο; ὅτι διαδόλου μὲν δνομα έφόνευσε τον ταυρον, του δε ζωοποιού και φανερωτάτου σου δνόματος επικλήσει εζωοποιήθη. Καὶ πλησιάσας τῷ ταύρω λέγει μετά πραυγής μεγάλης Έν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὄν οἱ παράνομοι Ίουδαίοι έσταύρωσαν έπλ Ποντίου Πιλάτου, άνάστηθι μετά σεμνότητος. Καὶ παρευθύς ὁ ταῦρος όλον έαυτον χινήσας άνέστη. Καὶ λύσας αὐτοῦ τά

δείχνυται ότι τοῦτο τὸ δνομα δ ἐπεκαλέσατο ὁ Ζαμβρῆς A atque 493 æterne, Silvestrum, quem a nemine vinci potuisse dicebas, ego Dei omnipotentis auxilio vici. Justum ergo est non permitti ei multa loquendi longum spatium. Semper enim inaudita comminiscens, Deo adversa dicendi finem nullum facit, suaque loquacitate imperio tuo molestus est. Et Augustus respondit : Nomen omnipotentis Dei ejusque invocatio omnium vitæ et saluti consulit. Itaque tu etiam, siquidem a Deo es, taurum in vitam revoca : tum credemus te divinitus victoriam consecutum. Quod si hoc præstare nequeas, in promptu est diabolicis præstigiis te usum fuisse. Sed et Silvester: Audi, inquit, Judæe, veritatem ex tuis libris propositam. In Deuteronomio Deus fatur: « Videte, videte, quod ego sum, et extra me non Deus. Ego interficiam et vitæ reddam, ego feriam idemque sanabo . . Itaque tempestive invocatus necat, tempestive invocatus rursus in vitam restituit. Proinde in alteram aurem tauri nomen Dei inclama; et si is revixerit, fidem verbis tuis adhibebimus. Zambres: Nonne dixi, optime imperator, verbis Silvestrum a nemine vinci posse? Jube igitur eum non verbis sed facto aliquo sua comprobare nobis. Silvester: Vis ergo, Judæe, ut ego invocando nomine Domini mei Jesu Christi taurum excitem? Zambres: Id non efficies, ne si alis quidem subvoles. Imperator: Tuam, o Zambres, 494 impudentiam miror. Petiisti ut verbis omissis certamen factorum instituatur, Jam Silvester promittit id se facturum, quod tu fieri non posse contendis. Par est ergo te confiteri hunc esse verum Deum, qui mortuos in vitam reducere valet, hunc autem impostorem esse et diabolum, qui necat et vitam reddere non potest. Tum Zambres juravit : Siquidem Silvester taurum excitabit a morte, universi Judaica lege deserta Christianam amplectemur fidem. At beatus Silvester, manibus aliquamdiu in cœlum intentis, et cum lacrymis precatus, ad taurum adit, magnaque voce ait. Ego, Domine mi Jesu Christe, coram omnibus sanctissimum tuum nomen invoco, ut universi intelligant taurum hunc a diabolo necatum, invocato tuo vivificio et illustrissimo nomine in vitam reductum esse. Simul propius taurum assistens alta voce inclamavit. In nomine Jesu Christi, quem impii Judæi opera Pontii Pilati in crucem egerunt, surge cum majestate. Illico taurus totum corpus commovens surrexit. Quem Silvester vinculis solutum abire unde venerat et inter eundum neminem lædere jussit. Hoc tam ingens miraculum Judwi cernentes, eoque perculsi, statim se ad pedes beati Silvestri universi abjecerunt, ac sanctum baptismum eum flagitaverunt. Ipsa quoque felicissima regina Helena ad pedes Silvestri accidit, locumque sibi pænitentiæ 495 concedi petiit. Eo facto vehementer gavisus est imperator Christi amans beatissimaque Augusta et totus populus, universi-

Sh >

Sod

XXT

ouç.

Pu

xtle

προ

TWV

TEP

xal

Kai

VIO

1 xpi

רשו

sing.

MET

7.60

p:0

OEC

pier

ήττ

πά

HE

lei

ya

Toi

èπ

0E

Th

00

vle

Th

Et

Ex

K

K

òπ

di

ri

m

el

g si ei

G

7

que per duas horas vociferati sunt : Magnus est A δεσμά ὁ άγιος Σίλδεστρος ἀπέλυσεν αὐτὸν, λέγων-Deus Christianorum. Ita ab omnibus admirabilis est prædicatus Christianorum Deus hujusque minister beatus Silvester. Eadem hora suis precibus sanctus papa multos a dæmonum vexatione liberavit; multique alii morbi sanati sunt vi Domini nostri Jesu Christi, magnifice per suos agentis sanctos. Baptizata autem Judaica multitudine magnum fuit Romæ et in tota vicinia gau-

τὸ πλήθος τοῦ λαοῦ, ὥστε ἐπὶ ὤρας δύο κράζειν ἄπαντας Μέγας ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν. Καὶ οὕτως ἐθαυμαστώθη ύπο πάντων όθεδς των Χριστιανών και ό τούτου θεράπων άγιος Σίλδεστρος. Έν αύτή τή ώρα πολλο! δαιμονώντες έθεραπεύθησαν δι' εύγών του άγίου πάπα, και άλλα δε πάθη πολλά και νόσοι έκαθαρίσθησαν τή δυνάμει του Κυρίου ήμων Ίησου Χριστού του ένδοξαζομένου έν τοις άγίοις αὐτου. Του δε πλήθους των Ιουδαίων βαπτισθέντος μεγάλη χαρά γέγονεν εν πάση τη 'Ρώμη και τη περιχώρφ αὐτης.

Anno imperii Constantini 14 et 15 Licinius B pactorum oblitus, persecutionem adversus Christianos molitus est. Quem per litteras officii monens Constantinus, ut a malitia desisteret non persuasit.

Annis 16, 17 et 18 res contra impium Arium gesta est, conciliumque sacrum primum ex toto terrarum orbe collectorum, quæ œcumenica nominant Græci, Nicææ, a 318 sanctis ac Dei spiritu plenis Patribus celebratum, Arium ejusque sectatores proscripsit. Tunc imperator etiam eos qui Judæorum more Pascha celebrabant, operasanctissimi Cordubæ episcopi inhibuit; et Constantem filium suum Cæsarem designatum in Gallias misit. Ipse isto tempore recordatus sibi quondam prope Romam in somnis a Domino man- C datum uti eo loco, quem ipse ei esset indicaturus, 496 Dei Genitrici urbem conderet, dum regiones istas et loca contemplatur, Thessalonicam venit. Quo loco delectatus, biennium ibi commoratus, urbem magnificis templis, balneis et aquæductibus exornavit. Sed, peste ingruente, eam relinquens, inde Chalcedonem Bithyniæ urbem se contulit; camque solo prostratam a Persis inveniens instaurare aggressus est. Statim autem aquilæ lapides fabris ereptos ad urbem Byzantium projecerunt. Id cum sæpenumero fieret omniumque animos suspensos teneret, quidam regiorum ministrorum, Euphratas nomine, explicavit rem, nempe Deum ibi velle urbem suæ Matri condi. Imperator statim trajecit eo; cumque locum inspexisset et probasset, Euphratam operi præficit, magnis copiis opibusque instructum. Ipse in Persas proficiscitur. Ibi cum in hostium manus devenisset, divina providentia procurante eas effugit, ac ad Byzantium

Πορεύου όθεν ήλθες, μηδένα κατά την όδον άδικήσας. "Οπερ μέγα θαυμα Ίουδαίοι θεασάμενοι καὶ σφόδρα καταπλαγέντες αὐτίκα προσέπεσον είς τοὺς πόδης του άγίου Σιλδέστρου πάντες, αἰτούμενοι τὸ άγιον βάπτισμα. 'Αλλά καὶ αὐτή ή μακαριωτάτη βαπίλισσα Έλένη προσπεσούσα τοίς ποσί του άγίου Σιλδέστρου παρεκαλείτο τόπον αὐτή μετανοίας παρασχεθήναι. Καὶ τούτου γενομένου έχάρη μεγάλως ὅ τε φιλόχριστος βασιλεύς καλ ή μακαριωτάτη Αύγουστα καλ πάν

Τῷ ιδ' καὶ ιε' ἔτει Λικίνιος ἡρξατο κατά Χριστιανων διωγμόν χινείν, λήθην λαδών των προγεγονότων συνθηχών. Τούτον διά γραμμάτων νουθετών δ Μέγας Κωνσταντίνος άποστηναι της χαχίας ούχ Επεισε.

[P. 283] Τῷ ις' καὶ ιζ' καὶ ιη' ἔτει τὰ κατὰ 'Αρείου του δυσσεδούς ἐπράχθη, καὶ ἡ ἐν Νικαία πρώτη ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν τριακοσίων δεκαοκτώ άγίων θεοφόρων Πατέρων έγένετο, ήτις τον "Αρειον χαί τούς όμόφρονας αύτοῦ άνεθεμάτισεν. Έν τούτφ καί τους Ἰουδαϊκώς το Πάσχα ἐορτάζοντας διὰ τοῦ όσιωτάτου ἐπισκόπου Κοδρούδης (80) ἐπέστρεψε · και Κώνσταντα τον υιον αύτου προδαλόμενος Καίσαρα είς Γαλλίας ἀπέστειλεν. Έν ταύταις ταίς ήμέραις είς μνήμην Ερχεται του γενομένου πλησίον 'Ρώμης ύπὸ τοῦ Κυρίου πρός αὐτὸν χατά τοὺς υπνους προστάγματος, όπερ ήν λέγοντος οἰχοδομήσαι τη Θεοτόχφ πόλιν (81) έν φ τόπφ αὐτὸς ὑποδείξω σοι. Καὶ δή τὰ κατά χώραν καὶ τόπους έρευνῶν τῆ Θεσσαλονίκη ἐπιδαίνει, καὶ τῷ τόπῳ ἀρεσθείς δυσί χρόνοις έχει διατρίδει. Ναούς τε θαυμασίους καὶ λουτρά καὶ ὑδάτων εἰσαγωγάς κατασκευασάμενος, ώς είδε λοιμόν έπιγενόμενον, ταύτην μέν χαταλιμπάνει, ἐπὶ δὲ τὴν Βιθυνών Χαλκηδόνα Ερχεται, όπὸ τῶν Περσῶν ἐξηδαφισμένην εὐρῶν ἀνοιχοδομείν ήρξατο. Καὶ εὐθέως ἀετοὶ τοὺς τῶν τεχνιτῶν λίθους άρπάζοντες τῷ Βυζαντίψ προσέρριπτον. Τούτου δὲ πολλάχις γενομένου ὑπὸ πάντων διαπορουμένου, είς των ύπηρετουμένων τῷ βασιλεί Εύφρατάς λεγόμενος διεσάφησεν ώς έχει φίλον έστι τῷ θεῷ τῆ Μητρί αὐτοῦ κτισθῆναι πόλιν. Εὐθέως οὐν διαπεράσας, και τον τόπον κατιδών και άποδεξάμενος, τὸν Εύφραταν ἐπιστάτην τοῦ Εργου καταλιμπάνει μετά βαρείας δυνάμεως και πλούτου πολλού. Καὶ αὐτὸς βασιλεύς κατά Περσών ἀποδημεῖ. "Ενθα

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(80) Scribe, Kopsousng. Loquitur de Osio Cordubæ episcopo, viro magnæ isto tempore ctoritatis, ut ex Eusebio et reliquis scriptoribus ecclesiasticis notum est. Vide hac de re Socra-1·m 1, 7 et 9, Sozom. , 16, Theodoritum 1. Χτι. - Κορδούδης. Theophanes quoque vice Κορδού-6ης, juxta receptum a Græcis modernis litteras transponendi morem. Sic χραδίαν et άμύγλαδα loco napôlav et apúybada pronuntiant et scribunt.

(81) Hinc ut Deiparæ dicata Θεοτόχου πόλις gnandoque, sicut et Κωνσταντινούπολις legitur. Ιτα Menæum 2 Maii, cujus anniversario die redeunte per totum Orientem celebrantur encænia, quorum historiam festi ejusdem Synaxarien exhibet, et Zonaras commemorat in Constantino, GOAR.

δή και κρατηθείς θεού προνοία τας τουτων άποδε- A reversus est. Enphratas can alibus subterraneis δοάσχει γείρας και πρό; το Βυζάντιον επαναστρέφει. Ο μέντοι Εύφρατας τούς χανάλους ύπονόμους κατασκευάσας καὶ πάσας πηγάς ὑδάτων ἀναστομώσας των τειγών ήρξατο · καὶ πάλιν οἱ Πέρσαι κατά Ρωμανίας. 'Ο δέ βασιλεύς τῷ Εὐφρατά περί ναοῦ χτίσεως προστάξας αύτος και περί ένοικήσεως προσέθηκε. Καὶ τοὺς δακτυλίους ἐκάστου τῶν πρώτων άρχόντων άναλαδόμενος, οίχους δειμάμενος περιφανείς τάς γυναίχας αύτων μετά των παίδων καλ πάντων των ύπ' αύτους είς την βασιλίδα άνηγαγεν. Ό δε βασιλεύς πάλιν επί, Πέρεας έκστρατεύει. Καὶ τούτους τροπωσάμενος πάλιν ὑπέστρεψε.

Τῷ ιθ' ἔτει ὁ Μέγας Κωνσταντίνος θεωρών Λιχίνιον μανικώτερον κατά των Χριστιανών τῷ διωγμῷ Β χρώμενον καὶ ἐπιδουλήν κατά τοῦ εὐεργέτου μελετώντα, όπλίζεται κατ' αὐτοῦ διὰ ξηράς καὶ θαλάστης. "Ενδεκα δε και όκτω μησί (82) του πολέμου μεταξύ Κωνσταντίνου και Λικινίου Ιπαμένου, ώς πόλεμος κατά την Βιθυνίαν έκροτήθη, ζων δ άλιτήρ:ος συλλαμβάνεται έν Χρυσοπόλει, [P. 284] και είς Θεσσαλονίκην έκπέμπεται φρουρείσθαι, πρότερον μέντοι έν γε τη Φιλίππου πόλει πολεμήσας καλ ήττηθείς. 'Ως δὲ ἐν Θεσσαλονίκη ἐπέμφθη καὶ πάλιν έχείσε νεωτερίζειν ξμελλε βαρβάρους μισθούμενος, τούτον διά ξίφους άποτμηθηναι (85) δ βασιλεύς κελεύει και ούτω λοιπόν τελείας ἀπήλαυσε γαλήνης τὰ πράγματα. Τότε καθιστά Κωνσταντίνος τούς ίδίους παΐδας Καίσαρας, και Κυριακάς πρός έπιστροφήν των έθνων κατά τόπους είς τιμήν του C θεού ποιεί.

Τῷ κ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Κωνσταντίνου πληρωθείσης της πόλεως έθεματίσθη (84) ύπδ Οὐάλεντος ἀστρονόμου, ἐν τῆ η' ἡμέρα τῶν ἐγχαινίων αὐτῆς, ἐχ προστάξεως τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, μηνί Μαίφ ια', ημέρα β', ινδίκτω γ' (85), έτει από κτίσεως κόσμου εωλη'. Περιέχει δε τό όλον συμπέρασμα έτη χίς. Τούτφ τῷ έτει καί Κρίσπος ὁ υίὸς Κωνσταντίνου Χριστιανός έκοιμήθη. Καὶ Ελένη ή μήτηρ του βασιλέω; στεφθείσα δι' όπτασίας είς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπέρχεται, καὶ τοὺς

paratis omnes fontes obstruxit murosque compit moliri. Rursus Persis in Romaniam impressionem facientibus, imperator Euphratæ de templi structura demandato negotio ipse etiam de frequentanda hominibus urbe curam gessit. Nam domibus magnificis exstructis annulos primarii enjusque viri recepit, eorumque uxores, liberos ac totas familias 497 in regiam urbem traduxit. Ipse rursus in Persas expeditionem fecit, lisque pulsis rediit.

Anno sui imperii 19 Constantinus, Licinium videns Christianos insanius vexare ac sibi quoque benefactori suo insidiari, contra eum terra mari que bellum paravit. Id bellum cum durasset annum atque octo menses, tandemque in Bithyniam delatum esset, ibi flagitiosus ille Licinius in urbe Chrysopoli captus Thessalonicamque in custodiam datus est. Et quidem prius Philippis, ac deinde Adrianopoli rebellarat victusque fuerat. Verum ut Thessalonicæ etiam Barbaros mercede conducere novasque res eum moliri Constantinus sensit, gladio ei caput amputari jussit. Ita demum perfecte omnia fuerunt pacata. Tunc Constantinus suos filios Cæsares designat, et ad convertendos ad Christianam religionem populos passim in honorem Dei templa ponit.

Annovicesimo imperii Constantini urbs absoluta, ejusque thema jussu imperatoris a Valente astronomo descriptum est, octavo feriarum dedicationis die, qui fuit Maii undecimus, septimanæ secundus, indictione tertia, anno a mundi origine 5838. Continet autem tota complexio annos 696. Eo anno Crispus Constantini filius, Christianus vita decessit. Et Helena mater imperatoris insemnio admonita Hierosolymam proficiscitur; ibique sacris locis detectis venerandam crucem

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(82) Sane ex historia hujus belli liquet fuisse diuturnum. Quot autem confectum mensibus fuerit, non satis apparet. In Græco undecim et octo p mensibus durasse dicitur, numero satis insolenti, nisi forte primum undecim mensibus belligeratum, et post, rupto fædere, rebellio facta et octo men-

sibus oppressa sit. XYL.
(83) Αποτμηθήναι, nimirum την κεφαλήν, si quidem verbum recte habet : nam occisum fuisse simpliciter tradunt reliqui. Κυριακάς verti templa, suppleto nomine olκίας. Nostrum kirchen inde esse deductum multo est probabilius quam ab ecclesia. — Χγι. Intellige olκίας, a Latinis dominica vocatas; quæ κυριακά quoque in neutro scribuntur.

(84) Θέμα juxta modernorum usum explicamus legionem, provinciam, ædificium, positionem. Hinc quoque stellarum errantium sicut et fixarum ordo, colorum situs, siderum mansiones, ut aiunt, et eorumdem ad sese respectus θέμα, Zonaræ θε-μάτιον nuncupatur, quod alii trito sermone vo-cant horoscopium; cujus si tibi figuram composneris, θεματίζειν Cedreni verbo diceris,

(85) Quod in codice mee ante γ' signum est, co signo notari indictionem (ἐπινέμισαν) deprehendi ex Justiniani anno undecimo, ubi agitur de magni templi instauratione, et Zonaras perspicne indictionem pro loc signo habet. Quod et aliis locis observabit attenus lector. Porro autem ad verbum omnia reddidi, ne quis temeritatis me accusaret. Apud Zonaram est, annos 696 deraturam Cpo-lim prædixisse Valentein, idque ex themate seu positu'siderum in natali urbis eum indicasse. Hinc verba Nostri potes intelligere. Quod de morte Crispi dicitur, menda non videtur vacare. Constat ex historicis eum falso a noverca Fausta delatum crimine, quasi pudicitiam ejus tentasset, capite damanatum fuisse. Et quid sibi velit στεφθείσα δι' όπτασίας, non satis liquet. Vide Nicephor. vut, 29. Et quod obscure ac concise Noster de Armeniis et Taridate refert intalligas av acidem. Teridate resert, intelliges ex eodem c. xxxv. De Persis idem prolixe cap. sequenti, ubi Usthazanes dicitur qui nostro Ούθαξάδ. Xyr.

T

πρώ

tin'

τοπο

Mnt

Spel

prov.

ανδρ

fex

oùx

τοῖς

άνας

Kth

app

Nex

à wid

olxo

000

25

μέσ

MIX Eox

ממו

φω νή

TP 25

).a

618

È X

×a

to

VO

φ

Èx

ÀE

498 omniaque restituit, et templa iis locis ædi- Α άγίους τόπους φανερώσασα καλ τον τίμιον σταυρόν ficavit ac splendide exornavit. Eo tempore Constantinus ædem S. Sophiæ, id est Sapientiæ, et S. Irenæ, id est Pacis, et SS. Apostolorum, tum beatorum Mocii, et Agathonici, et copiarum præfecti in Anaplo et Sosthenio exstruxit; ubi etiam miraculose audivit divinarum vocum omina atque vidit. Jussit etiam Græcorum simulacris dedicata fana destrui, eorumque reditus templis Christianorum a se ædificatis addixit. Hoc imperatore multi populi Christianam religionem amplexi sunt, Celtarum et Gallorum occidentalium, tum Indi interiores Iberesque et Armenii, Teridate ejus rei principe. Tunc enim Gregorius magnus, Armeniæ magnæ episcopus, ex terribili isto lacu eductus ad regem Teridatem accessit, et universa Armenia in Christi fidem concessit; nec non Persæ, Simeone episcopo eos docente. Sed et Uthaxadus eunuchus, Saporis Persarum regis pædagogus, ob Christianæ religionis confessionem capitali est affectus supplicio.

Constantinus porro, cum ei philosophi Græciexprobrarent quod religionem innovasset, quemdam philosophorum ad disputandum de fide cum Alexandro episcopo produxit. Erat is Alexander homo divinus, cæterum indoctus. Is cum philosophum videret garrientem, Impero, inquit, tibi in nomine Jesu Christi, veri Dei, ut sileas neque C loquaris. Adhuc 499 ea Alexandro dicente philosophus obmutuit verbumque facere nequivit. Ea tempestate in Campania urbes 43 terræ motu prostratæ sunt; tantusque fuit solis defectus ut meridie stellæ viderentur. Et in Melitena omnis generis angues exstiterunt, qui se invicem pugnando necaverunt, ex iisque gravis ea in regione est obortus fetor. Judæos quoque rursum tumultuantes, ac templum ædificare conantes, Constantinus ultus est, atque dispersit.

Beata autem Helena Hierosolymis domum reversa, cum filio multa de Christiana pietate mandasset, vitam finiit anno ætatis 80; sepultaque est in templo Apostolorum. Beata ista mulier omnibus ornata virtutibus, Christi imitatione etiam animi D Πάσαις τοίνυν ή μαχαρία άρεταϊς χεχοσμημένη είχε demissione usa est cum erga omnes homines tum maxime eos qui solitariam vitam agunt. Nam virgines cogens et in toris collocans, ipsa eis ancillæ in morem ministrabat, cibos apponens et pocula porrigens manibusque earum aquam affundens. Ita et inclytum suum filium instituebat, uti fastu vacaret virtutique exacte laudabili studeret, Dominoque cum metu et tremore serviret. Atque is matris præceptis accurate parens centuplum protulit fructum.

εύροῦσα πάντα άνέστησε, καὶ ναούς οἰκοδομήσασα έν αὐτοίς περιφανώς τούτους ἐκαλλώπισεν. Έν τούτοις τοίς καιροίς τον ναον της 'Αγίας Σοφίας, κα! της 'Αγίας Ειρήνης, και των 'Αγίων 'Αποστόλων, και τοῦ 'Αγίου Μωχίου, καὶ τοῦ 'Αγίου 'Αγαθονίκου, καὶ τοῦ ἀργιστρατήγου (86) ἐντῷ ᾿Ανάπλω καὶ Σωσθενίφ, Ενθα και θείας όμφας θαυμαστώς ήχουσέ τε και έθεάσατο ό φιλόχριστος βασιλεύς, ψχοδόμησε. Τούς δὲ τῶν Ἑλλήνων είδωλιχούς ναούς προσέταξε καταλύεσθαι καλ έκκλησίας οἰκοδομεῖσθαι, καλ τάς τούτων προσόδους αύταις δωρείσθαι. Έπὶ τούτου του βασιλέως πολλά των έθνων τον Χριστιανισμόν προσεδέξαντο, ἀπό τε Κελτών και Γαλατών τών έσπερίων · άλλά και Ίνδοι οι ἐνδοτέρω, Ίδηρές τε καὶ 'Αρμένιοι άρχην έχ Τηριδάτου λαβόντες. Τότε γάρ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ τῆς μεγάλης 'Αρμενίας ἐν του φοδερού λάκκου έκείνου έκδέδληται καί κατά τον βασιλέα Τηριδάτην γίνεται, και ή πάσα 'Αρμενία είς την του Χριστού πίστιν μετατίθεται. Καί Πέρσαι όμοίως έπὶ Σιμεών έπισκόπου. 'Αλλά καί Ούθαξάδ εύνοῦχος παιδαγωγός Σαπώρου έμαρτύρη-

Ούτος ὁ μέγας βασιλεύς ὑπὸ φιλοσόφων Ελλήνωνδνειδιζόμενος ώς νεωτερίζων την θρησκείαν, ενα των φιλοσόφων αὐτῶν παρέστησε διαλεγθηναι 'Αλεξάνδρφ τῷ ἐπισχόπῳ περί τῆς πίστεως. 'Ο δὲ 'Αλέξανδρος θείος μεν ήν άνηρ, λόγων δε άπειρος. 'Ως ούν είδε τὸν φιλόσοφον γλωσσαλγούντα, έφη· Έπιτάττω σοι έν δνόματι Ίησου Χριστού του άληθινού Θεού ήμων σιωπάν καί μή φθέγγεσθαι Καί άμα τῷ λόγῳ ἐφιμώθη καί γέγονεν άλαλος. Τότε [Ρ. 285] σεισμός γέγονε τηλικούτος έν Καμπανία ώς ιγ' πόλεις πεσείν, και ήλίου έκλειψις τοιαύτη ώς άστέρας φανήναι έν ήμέρα. Τότε καλ δφεων παντοΐον γένος έπὶ τὴν Μελιτηνήν φανήναι · οί καὶ μαχεσάμενοι κατέκτειναν έαυτούς, ώς καί την χώραν ἐποζέσαι. Καὶ Ἰουδαίους περὶ τὴν οἰχοδομὴν τοῦ ναοῦ πάλιν :στασιάζοντας Κωνσταντίνος ὁ Μέγας τιμωρησάμενος διεσχόρπισεν.

Ή δὲ μαχαρία Ελένη ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπανελθούσα, και πολλά τῷ υἰῷ αὐτῆς και βασιλεί περί τῆς είς Χριστον πίστεως έντειλαμένη, έτελεύτησεν έτων π', καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων. καί την χριστομίμητον ταπεινοφροσύνην πρός πάντας μέν, έξαιρέτως δε πρός τους μονάζοντας. Συνάγουτα γάρ παρθένους και έπι στιδάδων κατακλίνουσα αὐτή δι' ἐαυτῆς καθυπούργει, δψα παρατιθείσα καὶ κύλικας δρέγουσα καὶ ὕδωρ ταῖς χερσίν αὐτῶν ἐπιχέουσα, θεραπαίνης Εργον επλήρου. Ουτω δε και τον άειμνηστον υίδν αὐτῆς ἐξεπαίδευσεν ἄτυφον ἔχειν φρόνημα, άρετης και πολιτείας άκριδους επιμελείσθαι, δουλεύειν δὲ τῷ Κυρίφ μετὰ φόδου καὶ τρόμου : δς φυλάττων άχριδώς τὰς αὐτῆς ἐντολὰς ἐχαρποφόρει ἐχατονταπλασίως.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(86) Xylander copiarum præfecti vertit. Quarum? Rectius dixisset, cælestis militiæ principis, id est Michaelis archangeli. Antiquam exinde erga beatos spiritus devotionem collige. GOAR.

Τω κ' έτει γέγονεν ή άγία και οἰκουμενική Α ποώτη σύνοδος εν Νιχαία, συνελθόντων των άγίων τιη' Πατέρων. "Ης ηγούντο Σιλδέστρου πάπα 'Ρώμης τοποτηρηταί, Βίτων και Βικεντίων πρεσδύτεροι, Μητροφάνης του Βυζαντίου, 'Αλέξανδρος 'Αλεξανδρείας, Εύστάθιος 'Αντιοχείας, Μαχάριος Ίεροσολύμων, κατά 'Αρείου πρεσδυτέρου γεγονότος 'Αλεξανδοείας. βλασφημούντος τον Θεόν Λόγον ατίσμα καὶ ἐτεροούσιον τοῦ Πατρός, καὶ ὅτι ἦν ποτε ὅτε ούχ ήν δοξάζοντος. "Ον χαθελούσα άνεθεμάτισε σύν τοις όμόφροσιν αὐτοῦ, τὸν δὲ Υίὸν όμοούσιον καὶ συνάναρχον (87) τῷ Πατρί καὶ Θεὸν άληθινον καὶ Κτίστην πάντων έδογμάτισε. Μετά γούν τό συναθροισθήναι πάντας τους ρηθέντας τιη' Πατέρας εν Νιχαία δημοσίοις δχήμασιν, άφίχετο καὶ ὁ βασιλεύς έφιέμενος ίδεζν την πληθύν των άρχιερέων. Και δή οίχον μέγιστον εν τοίς βασιλείοις χατασχευάσας θρόνους πολλούς έν αὐτῷ τεθῆναι προσέταξε, καὶ ούτως είσελθείν τους άρχιερείς ἐπέτρεψεν. Έσχατος δε σύν όλίγοις είσελθών και αύτός, και στάς έν τω μέσω, προετρέψατο πάντας καθίσαι. Είτα θρόνου μιχρού τεθέντος χελευσθείς όπ' αύτων εχάθισεν έσχατος πάντων · τοσαύτη τις εύλάδεια καλ αίδως των ανδρών κατείχε τον βασιλέα. Και οί μεν τοίς άνθεσι των έγχωμίων την χεφαλήν αύτου στεφανώσαντες την περί τά θεία [Ρ. 286] σπουδήν εύλογίαις ημείψαντο · ό δε τους περί της όμονοίας και συμφωνίας προσαγαγών λόγους πολλούς μέν έφιλοφρονήσατο και λόγοις και δώροις, πολλάς δε στιδάδας προστάξας εύτρεπισθηναι έπι το αύτο πάντας σ έστίασε, τούς μέν άξιολογωτέρους όμοτραπέζους λαδών, τους δε λοιπούς είς τὰς άλλας τραπέζας διείλε. Θεασάμενος δέ τινας τους δεξιούς δφθαλμούς έχχεχομμένους, χαι μαθών ώς ύπο Διοχλητιανού καί Μαξιμιανού διά την είς Χριστόν όμολογίαν τούτο πεπόνθασι, τὰ χείλη τοῖς τραύμασι προσενήνοχε κατασπαζόμενος, έλκύσειν έκείθεν εύλογίαν τῷ φιλήματι πιστεύων ο οδτως ήν ό θαυμάσιος άνηρ έχεινος εύλαδεία και πίστει και μετριοφροσύνη λελαμπρυσμένος. Τη δὲ ἐπαύριον ἐπίσκοποι πάντες και ό βασιλεύς είς ένα τόπον συνελθόντες καλούσι τον "Αρειον σύν τοις όμοφροσιν αύτοῦ είς την σύνοδον, ἐπιτρέποντες αὐτῷ συστῆναι τοῖς οἰκείοις δόγμασιν. Ήν δὲ τὰ δόγματα τοῦ ἀσεδοῦς καὶ τρισκαταράτου ότε Θεός Πατήρ ούκ ήν. Ούκ άελ ήν ό τοῦ Θεοῦ Λόγος, άλλ' έξ ούχ δντων γέγονεν ' ὁ γάρ ὢν Θεὸς τὸν μή δυτα ἐχ τοῦ μή δυτος πεποίηκε. Διὸ ἡν ποτε ότε ούχ ήν · κτίσμα γάρ έστι και ποίημα ό Γίός. Cots δε δμοιός έστιν ο Υίος τῷ Πατρί κατ' οὐσίαν. Ούτε δή άληθινός και φύσει του Πατρός Λόγος έστιν, ούτε άληθινή σοφία αὐτοῦ έστιν . άλλ' είς μέν των ποιημάτων και γεννητός έστι, καταχρηστικώς δὲ λέγεται Λόγος καὶ σοφία, γενόμενος καὶ αθτός τῷ ἰδίψ τοῦ Θεοῦ Λόγψ καὶ ἐν τῷ Θεῷ σοφία,

Anno Constantini vicesimo sanctum primumque ocumenicum concilium Nicæe actum fuit, congregatis eo 318 sanctis Patribus. Præfuerunt ei Silvestri Romani papæ locum tenentes Viton et Vincentius 500 presbyteri, Metrophanes Byzantii, Alexander Alexandriæ, Eustathius Antiochiæ, Macarius Hierosolymæ episcopi. Actum contra Arium, qui Alexandreæ presbyter fuerat, impieque pronuntiabat Verbum Dei creaturam neque eiusdem cum Patre essentiæ esse, ac fuisse tempus quo Verbum non fuerit. Eum concilium cum sectatoribus ejus proscribens, decrevit Filium esse ejusdem cum Patre essentiæ, similiterque principio carere, et esse verum Deum atque omnium Conditorem. Cum Nicæam 318 isti Patres publicis vehiculis pervenissent, eodem etiam imperator se contulit, cupiens videre eam summorum pontificum multitudinem. Domum in regia amplissimam positis soliis adornari inque eam Patres convenire jussit. Ipse cum paucis postremus intravit, inque medio astitit, ac considere Patres mandavit, jussuque eorum posita sella ultimus omnium sedit : tantum imperator Patribus reverentiæ ac honoris deferebat. Ac Patres quidem floribus laudationum caput imperatoris coronantes, faustis comprecationibus studium ejus rerum sacrum compensaverunt. Imperator, habita oratione, qua eos ad concordiam et unanimitatem, exhortaretur, multos ipsorum verbis ac muneribus prosecutus, multos toros parari jussit, omnesque ad unum convivium vocavit, ita ut præstantiores suæ mensæ adhiberet, reliquos in cæteras mensas distribueret. Videns autem quibusdam oculum dextrum esse erutum, accipiensque 501 id eos a Diocletiano et Maximiano passos quod Christum essent confessi, cicatrices corum labiis admotis deosculatus est, sperans osculis inde se felicitatem hausturum : tantum fuit in isto imperatore fidei, observantiæ erga sanctos et modestiæ. Postridie episcopi universi et imperator in unum locum collecti Arium ad se vocant in concilium cum suis sectatoribus, eique suas opiniones asserendi potestatem faciunt. Hæc autem erant impii atque exsecrandi Arii decreta. Deus non semper fuit Pater, sed fuit cum Deus non esset Pater. Non semper 'Apelou ταῦτα. Οὐχ ἀεὶ ὁ Θεὸς Πατήρ ήν, ἀλλ' ήν D fuit Verbum Dei, sed ex eo quod nihil erat, creatum est : Deus enim qui erat, is Deum qui non erat, ex nihilo creavit. Aliquandoigitur Verbum non fuit: nam Filius creatura est, et res effecta. Neque vero quod ad essentiam attinet, Filius Patri similis est; neque genuinum et naturæ ejusdem cum Patre Verbum est, neque vera ejus sapientia. Sed Verbum est de numero creaturarum genitum : improprie autem Verbum et sapientia dicitur, cum ipsum quoque conditum sit a proprio Dei Verbo et sapientia quæ in Deo est, qua a Deo omnia et Ver-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ, P is Saper O District on the

(87) An ita Filius, sicut Pater avapyos, non ita, sed Filius quoque avapyos, quia licet principium

originis, non temporis tamen aut creationis agnoscit. Gregorius Theologus. GOAR.

adversus vim vorbe valuere

TO

už

N

mutabile est ac naturæ alterabilis, sicuti omnia ratione prædita; alienumque est Verbum a Dei substantia, ab eague distinctum. Neque videre potest Patrem Filius, neque perfecte et præcise cum cognoscere neque videre potest. Nam suam ipsius quoque substantiam non novit, quomodo sit Filius. Propter nos enim factus est, ut Deus 502 nos ipsius tanquam instrumenti opera crearet, neque omnino exstitisset nisi Deus nos facere voluisset. Interrogatus etiam Arius a quodam, possetne Verbum mutari, quomodo diabolus est mutatus, non veritus est affirmare posse id mutari : esse enim mutabilis naturæ utpote genitum et creatum.

Cæterum miraculum eo in concilio factum jure B prætermitti silentio non potest. Novitate decreti imperatoris moti convenerant ad concilium philosophi oratoresque artis disserendi peritissimi. Inter eos quidam erat Græcus in omnium admiratione, et ad cujus disputationes magna hominum accurreret multitudo. Neque enim eum confutare valebant episcopi, cum et facillime quibusvis objectionibus occurreret, et argute dissolveret proposita, instarque anguillæ comprehendi nequiret, sed cum maxime videretur constrictus, elaberetur ac validius instaret adversario : tanta in eo erat ingenii vis, verborumque copia et volubilitas linguæ. Deus tamen tunc ostendit regnum suum non verbis sed potestate niti. Quidam enim de sanctis, nomine C Spyridon, episcopus Trimithuntius, simplicissimo ingenio ac disserendi rudis, petiti sibi cum philosopho isto disputandi locum concedi; nihilque moratus Patres, qui ejus ruditatem et simplicitatem scientes prohibebant, aggressus eum : In nomine, inquit, Jesu Christi, audi, philosophe, veritatis deereta. Unicus est Deus, qui 503 cœlum et terram creavit, et hominem ex terra finxit, et reliqua omnia tam quæ visum fugiunt quam quæ in oculos incurrent, Verbo Spirituque suo condidit. Hujus Verbum nos scimus Filium Dei esse, ideoque adoramus, credentes nostræ salutis causa eum postremo tempore ex Virgine natum, supplicio, morte alque in vitam reditu suo humanum genus liberasse; eumdeinque speramus rediturum, justeque univer- D sos judicaturum. Credisne hæc, philosophe? Ille vero, veluti si nunquam disputare didicisset, muti instar obticuit, hoc unum fatus : Mihi quoque ita res habere videtur. Tum senex Spyridon : Ergo, inquit, surge, et me ad templum sequere, ibi tesseram fidei hujus accepturus. Philosophus autem versus ad discipulos suos : Audite, ait : Quandiu res verbis agebatur, dicta dictis opposui, arteque disserendi objecta refutavi. Postquam autem pro verbis vis quædam ex ore hujus senis exivit, nihil adversus vim verba valuere : non enim potest homo resistere Deo. Itaque si quis vestrum ita potest intelligere uti ego, is in Christum credat, mecunque senem hunc sequatur, cujus ore Deus

bum quoque ipsum facta sunt. Ideo Verbum etiam A έν ή και τά πάντα και αὐτόν πεποίηκεν δ Θεός. Διὸ και τρεπτός έστι και άλλοιωτός την φύσιν, ώς και πάντα τὰ λογικά. Ξένος τε καὶ άλλότριος καὶ ἀπεσχοινισμένος έστιν ο Λόγος της Θεού ούσίας, και άόρατος ὁ Πατήρ τῷ Υίῷ. Οὅτε γάρ τελέως καὶ άχριδως γινώσκει ὁ Λόγος τὸν Πατέρα, οὕτε τελείω; αύτον όραν δύναται. Και γάρ έαυτου την ούσίαν ούχ οίδεν ώς Υίδς έστι δι' ήμας γάρ πεποίηται, ίνα ήμας δι' αύτου ώς δι' όργάνου κτίση ό Θεός · καὶ ούκ αν υπέστη, εί μη ήμα; ήθέλησεν ό Θεός ποιήσαι. Ήρώτησεν ούν τις αὐτούς εί δύναται ό τοῦ Θεοῦ Λόγος τραπήναι, ώς ετράπη ὁ διάδολος · καὶ ούκ έφοδήθησαν είπειν, ότι Ναί, δύναται τραπήναι · τρεπτής γάρ έστι φύσεως, γεννητός και κτιστός ύπάρχων.

'Αλλά τὸ κατά την σύνοδον γεγονός θαύμα ού δίχαιον σιωπή παραπέμψαι. Πρός γάρ το παράδοξοι του βασιλικού διατάγματος καὶ φιλόσοφοι καὶ δήτορες έν τη συνόδω παρήσαν, διαλεκτικής έμπειρότατοι · ἐν οἶς ὑπῆρχέ τις Ελλην παρά πάντων αύτὸς θαυμαζόμενος, ώστε μεγάλην ακρόασιν έκ τῆς συμβολής γενέσθαι πλήθους έπισυντρέχοντος. Ούδὶ γάρ ο οίοί τε ήσαν οι έπίσχοποι τον φιλόσοφόν τε χαλ ρήτορα περιτρέψαι τέως διαλεγόμενον, [Ρ. 287] ότι πάσι τοίς ἐπαγομένοις ράστα προσεφέρετο, ἐπιλύων εύφυως τὰ προτεινόμενα καὶ δίκην ἐγχέλυος ἀκατάσχετος εύρισχόμενος. Έν οίς γάρ εδόχει συνέγεσθαι, διολισθαίνων έπιχρατεστέρως άντεφέρετο τη των νοημάτων δεινότητι και βημάτων εύγλωττία τε και στωμυλία. 'Αλλ' ενα δείξη ὁ Θεός ὅτι ούχ ἐν λόγω ή βασιλεία του Θεού, άλλ' έν δυνάμει, άνθρωπός τις έχ των άγίων όνόματι Σπυρίδων, ἐπίσχοπος Τριμιθούντων, άπλούστατος δὲ την φύσιν καὶ ιδιώτης τὸν λόγον, αίτεϊται χώραν αύτῷ δοθηναι διαλέξεως πρός τον φιλόσοφον. Θ! δε Πατέρες το άπλουν τε και ίδιωτικόν του άνδρος εξδότες έχώλυον αὐτόν. Του δέ μή άνεχομένου, πρόσεισι τῷ ἀνδρί καί φησιν. Έν ονόματι του Ίησου Χριστού, άχουσον, & φιλόσοφε, τά της άληθείας δόγματα. Θεός είς έστιν, ό τὸν ούρανον και την γην ποιήσας, ό και άνθρωπον έχ γής διαπλάσας, και τά όρατά πάντα και άδρατα τώ Λόγψ αὐτοῦ καὶ τῷ Πνεύματι συστησάμενος. Τοῦτον τον Λόγον ήμεζς Υίον Θεου είδοτες προσχυνούμεν, πιστεύοντες διά την ημετέραν σωτηρίαν επ' έσχάτων έχ της Παρθένου τεχθήναι, και διά σταυρού κα! θανάτου καλ άναστάσεως ήλευθερωκέναι το γένο; των άνθρώπων . δν και έλπίζομεν έλθόντα πάλιν κρίναι πάντας εν δικαιοσύνη. Πιστεύεις τούτοις, φιλόσοφε; 'Ο δέ, ώς άν τις μηδέποτε πείραν λόγων έχων είς άντίθεσιν, άπηνεώθη, καλ ώς κωφός καλ άλαλος άποσιωπήσας τουτο μόνον έφθέγξατο, ότι Κάμοι ταυτα ούτως έχειν δοχεί. Και ό γέρων φησίν Ούχουν άναστάς άχολούθει μοι πρός την έχχλησίαν, χαί λήψη το σημείου της πίστεως ταύτης. 'Ο δί φιλόσοφος, έπιστραφείς λέγει τοίς μαθηταίς αύτού, 'Αχούσατε, ὧ ἄνδρες ' Έως ὅτε λόγων ἐποιούμην σπουδήν, λόγους λόγοις άντετίθουν και τά προτεινόμενα τέχνη του λέγειν ανέτρεπον. "Ότε δὲ άντὶ λόγων δύναμίς τις εξήλθεν έχ του στόματος τουδε

povtoc.

του γέροντος, ουα Γσχυσαν οι λόγοι τη συνάμει άντι- A est locutus. Hoe modo philosophus Christianam τάξισθαι · οὐδὲ γάρ οἶός τέ ἐστιν ἄνθρωπος ἀντιpietatem amplexus se a sene isto victum gavisus στηναι θεώ. Διά τοι τούτο εί τις ύμων δύναται συν- est. ιέναι ώς πάγω, πιστεύσει είς του Χριστου, και άπολουθείτω σύν έμοι τῷ γέρουτι τούτω, ἐν ὁ ἐλάλησεν ο Θεός. Τούτφι ούν τῷ τρόπφι γενόμενος ο φιλόσοφος Χριστιανός έχαιρεν ήττηθείς ὑπὸ τοῦ γέ-

Παρήν δὲ τηνικαύτα καὶ ὁ θεῖος Παφνούτιος καὶ τερατουργός και όμολογητής, οδ τον δεξιον όφθαλμον Μαξιμιανός Εξώρυξεν. "Ος της συνόδου χανονίσαι (88) θελούσης ώστε κληρικόν μή συνέρχεσθαι γυναικί πρός γάμον, ώς βαρόν του λόγον άνέτρεψε, καὶ μόνοις ἐπισκόποις ἐτύπωσε τοῦτο παραφυλάττεσθαι.

Μετά γουν πολλήν τής σκέψεως άκρίδειαν Εδοξε πάσιν όμου δείν ορίσασθαι το ομοούσιον επί της όρθοδόξου πίστεως, τουτέστι τῆς αύτῆς οὐσίας καὶ φύσεως τῷ Πατρί xal τὸν Υίὸν ὁμολογεῖν. "Ην [P.288] δή και κατά κράτος και συμφώνως εδεδαίωσαν, παρέξ 'Αρείου τοῦ ἀσεδοῦς καὶ ἐτέρων ἔξ ὁμοφρόνων αὐτῷ, οὺς ἀναθεματισθέντας ὑπὸ τῶν θείων τιη Πατέρων ό βασιλεύς εξώρισε.

Μετά δὲ ταῦτα φιλαπεγθήμονες ἄνδρες χατά τινων έπισχόπων έγγράφους ἐπέδωχαν τῷ βασιλεί κατηγορίας. 'Ο δὲ ταύτας δεξάμενος καὶ δεσμήσας καὶ τῷ δακτυλίφ σημηνάμενος ἐκέλευσε φυλάττεσθαι. Είτα πρός είρηνην αὐτούς καὶ ὁμόνοιαν συμδιδάσας ταύτας ενώπιον πάντων κατέκαυσεν, δρχω πληροφορήσας αύτους μηδέν άναγνώναι των έν αύτοις γεγραμμένων. Ούδε γάρ έφη χρήναι τὰ πλημμελήματα των Ιερέων δηλα γενέσθαι τοῖς πολλοῖς, ΐνα C μή- σκανδάλου πρόφασιν έντεῦθεν λαμβάνοντες άδεως άμαρτάνωσιν. Έγω δὲ εί αὐτόπτης έγενόμην ἐπισκόπου γάμον άλλότριον διορύττοντος, συνεκάλυψα αν τη πορφυρίδι μου ταύτη το παρανόμως γινόμενον, ώς αν μή βλάψειε τοὺς θεωμένους τῶν δρωμένων ή δψις. Οδτω τοίνον τοὺς μέν εδ λέγοντας άναχηρύττων, τους δε άντιλέγοντας παρακλητικώς είς δμόνοιαν έλαύνων, τοὺς πάντας όμογνώμονας και όμοδόξους τοίς άμφισδητουμένοις άπασι κατεστησε. Καὶ οῦτω παραινέσας πάντας, καὶ πολλής τιμής τε και δωρεάς άξιώσας, Εκαστον παρηγγύησε καταλαβείν την ιδίαν ποιμνην. Έτύπωσε δε και το άγιον Πάσχα ἐορτάζειν ἡμᾶς κατά τὴν νῦν κρατοῦσαν συνήθειαν· τινές γάρ των πρώην κατά την ιδ' τῆς σελήνης ἐώρταζον.

Μετά δέ τενα χρόνον ύπο της θυγατρός αύτου Κωνσταντίας παρακληθείς άνηκε του "Αρειον άπο της εξορίας ώς δήθεν μετανοήσαντα. Οδ παραγενομένου, καὶ ἐρωτηθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέω; εἰ στοιχεί τοίς δροις καὶ τη ἐκθέσει της ἐν Νικαία συνόδου, παρευθύ κατέθετο πιστεύειν ούτως. 'Ο δὲ θαυμάσας έρχου ἐπήνεγχε μή φρονείν ἐναντία τή συνόδφ καί τούτο ποιήσας απέλυσεν αύτον είρηκώς αύτῷ. Εί μέν όρθή σού έστιν ή πίστις, καλώς ώμοσας. εί δέ άσεθης και διεστραμμένη, κρίναι Κύριος ο Θεός τά

Interfuit ei concilio etiam divinus Paphnutius. mirificus homo et confessor, cui Maximianus dextrum ernerat oculum. Is, cum vellet concilium 504 decernere ut clerici nuptiis abstinerent, eam sententium ut duram refutavit, auctorque fuit ut colibatus solis injungeretur episco-

Re accuratissime examinata, ea fuit omnium sententia, veram fidem statuere Filium consubstantialem, hoc est ejusdem cum Patre essentiæ atque naturæ. Eam sententiam sirmiter omnes atque uno ore approbarunt, excepto impio Ario et sex aliis cum eo sentientibus. Quos a divinis 318 Patribus prescriptes imperator exsulare jussil.

Secundum bæc, cum inimicitiarum serendarum studiosi homines scriptas contra episcopos quosdam accusationes imperatori tradidissent, is eas acceptas colligavit suoque appulo obsignatas asservari jussit. Postea discordiis pacificatione sua sublatis, eas accusationes in conspectu omnium cremavit, juramento fidem faciens nihil se in iis scriptum legisse. Non enim, dicebat, debent sacerdotum delicta multitudini exponi, ne homines inde offensæ sumpta occasione sine metu peccent. Ego si meis oculis viderem ab episcopo adulterium committi, vel purpura mea vellem flagitium obtegere, ne ejus conspectus alios læderet. Ita tum imperator eos qui recte sentirent victores prædicans, veritati repugnantes placide ad consentiendum adhortans effecit uti universi de rebus controversis idem sentirent. Atque ita collandatos omnes honoribus 505 ac donis prosecutus ad suum singulos gregem redire jussit. Constituit etiam ut sacrum Pascha en, quo nunc receptum est, modo celebraretur : ante enim quidam 14 luna id age-

Aliquanto post tempore, suasu Constantiz filize suæ, Arium ab exsilio domum redire passus est. resipuisse eum putans. Arius reversus ab imperatore est interrogatus anne decreto et expositioni concilii Nicæni staret. Statimque hoc ille affirmavit. Quod admiratus imperator juramento adactum, non dissentire ab eo concilio, dimisit, ita fatus: Siquidem recta est fides tua, bene jurasti : sin impia et perversa, celeriter in te Deus statuat. Proinde Constantinus a magno eliam Athanasio postulavit

indicinal procipates deach Pane

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

ABBUREYESS & Distant (88) Canone edito statuere. Padnutii dicto, cui velut fabulæ alii, Cedrenus ut historia verissimæ perhibet testimonium. Goar.

colve

usb.

pint

opo;

POS

me pl

HUGT

λωνα

lwth

yETO!

μένο

ivay

TOU !

290

χρόν

LXVOI

winou

29 62

βασι

3 176

चत्र ।

Tpiá

עשד

xatà

σθην

Takel

wy t

Debs

πόρρ

υπάσ

μιου

Kal

2013

Exal

च्मेंद्र

13600

TOELO

STET

φεν.

βούλι

. "0

xxxx

dxpl

EGIN

θρησ

Ev T

προλ

TOUT

π pot

tou.

ממבה

mou,

EN O

P

recusaret quippe Arii perversitatem perspiciens, fidem adhibens Arianorum calumniis, quibus Athanasium impetebant, episcopatu ejecit. Neque id mirum fuit. Sæpe enim etiam divini homines, calumnias piis intentatas re non explorata admittentes, a vero aberraverunt piosque injuriis ac damnis affecerunt. Quomodo etiam divinus homo Davidus a servo Siba deceptus, qui falso Memphibosthum dominum suum deserebat quasi is Absalomi partibus se addixisset, facultates domino injuste eripuit servoque mancipavit. Quare oportet magna cum attentione animi atque deliberatione 506 crimina explorare, neque temere accusatoribus credere, utcunque ii fide digni habeantur. In quam sententiam Nicodemus quoque injustos Judwos B graviter objurgat, inquiens, Numnam leges vestræ aliquem indicta causa et non explorata re damnant ** ? Nimirum et profani philosophi idem perspicue docent, ita præcipientes : Si causam controversia disceptat, suspendatur. Si judicium, probationes explorentur. Si questiones, id quod æguum est præscribatur, terminus definiatur, scripta rata sint; quæ scita sunt, ea facto impleantur. Ita omnis tollatur contentio, rursusque amicitia obtineat. Tum in apostolicis constitutionibus divinum Verbum sic mandat : Judex esto vacuus personarum reputationis, qui neque divitem revereatur aut aduletur æquo amplius, neque pauperi parcat. Scriptum est enim : Non respicies ad potentis di- C gnitatem, neque miseraberis pauperem in judicio. Dei enim judicium juste justitiam persequetur; neque justo quidquam injustum probabitur. Non ergo leviter credendum est quibusvis criminationibus re non explorata. Fieri enim potest ut odio aut invidia aliquis impulsus fratrem falso criminetur, sicut Susannam duo senes et Josephum Ægyptia mulier. Tu ergo, homo Dei, hujusmodi ne prompte admiseris, ne insontem occidas et interficias justum, neque donis te ad necandum corrumpi sinas : nam munera excecant oculos justorum, et justi sermonibus 507 officiunt. Si ergo nullam cujusquam personæ rationem habentes judicia obitis, deprehendetis eum qui falso crimine proximum malo afficietis, quod ille alteri molitus frit; malitiosumque tolletis e medio, qui quantum in ipso fuit, auribus judicis occupatis fratrem necavit. Scriptum est enim : Qui sanguinem fuderit, eum proprio sanguine luat. Neque omnino unius hominum testimonium contra alium, utcunque fide digui, pro certo habendum est. Duorum enim, inquit Dominus, aut trium testium ore quævis res confirmanda est. Quod si ergo difficile est id quod justum sit invenire, adhuc difficilius inventum tueri, nemo judicium præcipitare debet. Tunc autem recte fines justitiæ servantur, cum causæ judicium,

ut eum veluti qui resipuisset reciperet; et cum id A κατά σε θάττον. Ταύτη τοι και τον μέγαν 'Αθανάσιον είς χοινωνίαν αύτον δέξασθαι παρεχελεύσατο ώς άτε μετανοήσαντα. Του δὲ μή καταδεγομένου, γινώσχοντος αχριδώς την 'Αρείου δυστροπίαν, έξορίζει του θρόνου τὸν ἄγιον, πιστεύσας και τὰς κατ' αύτου γενομένας ύπο των 'Αρειανών λοιδορίας. Καλ ού θαύμα πολλάκις γάρ και θείοι άνδρες κατά τινων εύσεδων διαδολήν άχρίτως παραδεξάμενοι παρ. ετράπησαν της άληθείας και τούς εύσεδείς παρέδλαψάν τε καὶ παρελύπησαν, ώσπερ οδν καὶ ὁ θεσπέσιος Δαδίδ έξαπατηθείς ύπο του οίκέτου Σιδά, κατά τοῦ δεσπότου Μεμφιδοσθέ ψευδηγοροῦντος ώς ότι τά του τυράννου 'Αδεσαλώμ φρονεί, τούτον παρέδλαψε καλ των ίδίων άποστερήσας. [Ρ. 289] τῷ οἰκέτη προσεκλήρωσεν. "Οθεν χρή μετά πολλής ακριδείας τε καί σκέψεως έρευναν τάς κατηγορίας, και μή ώς Ετυγε πιστεύειν τοίς κατηγορούσι, κάν άγαν ώσιν άξιόπιστοι. Διὸ δὴ καὶ Νικόδημος πρὸς τοὺς παρανόμους 'Ιουδαίους χαταφοριχώς τε καλ έντρεπτιχώς έφη. Μή ὁ νόμος ὑμῶν χρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐἀν μή άχούση παρ' αύτου πρώτον και γνώ τί ποιεί; 'Αμέλει γέ τοι και οι των έξω σοφοί τουτο προδήλως ύπεμφαίνοντες ούτω φασίν. Εί μεν άμφιδήτησις χρίνει, άναρτάσθω, εί δὲ χρίσις, τοὺς ἐλέγγους βασανιζέτω, εί δὲ βάσανος, τὸ δέον ὁριζέτω ' ὁ δὲ όρος γεγράφθω, τὰ δὲ γεγραμμένα χυρούσθω, τά δὲ χυρωθέντα βεδαιούσθω τοῖς Εργοις, καὶ πάσα άψιμαχία οίχέσθω, καὶ πάλιν φιλία χορευέτω. Και έν ταις αποστολικαίς διατάξεσιν ό θείος Λόγος ούτως φησίν . Έστω δὲ ὁ χριτής ἀπροσωπόληπτος, μήτε πλούσιον έντρεπόμενος ή κολακεύων παρά το προσήκον, μήτε πένητος φειδόμενος. Ού λήψη γάρ, φησί, πρόσωπον δυνάστου, και πένητα ούκ έλεήσεις έν κρίσει. "Ότι του Θεού ή πρίσις δικαίως το δίκαιον διώξεται, και ούκ άρέση τῷ διχαίω οὐδὲν ἄδιχον. "Οθεν οὐ δεί πιστεύειν ώς έτυχε τοίς χατηγορούσιν άχρίτως καί άδασανίστως. Έγχωρεί γάρ τινας και διά ζήλον ή φθόνον κατά τινος άδελφοῦ ένστησασθαι ψευδηγορίαν, ώς οἱ δύο πρεσδύτεροι κατά Σωσάννης καὶ ή Αίγυπτία ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ. Σὸ οῦν ὡς Θεοῦ ἄνθρωπος τὰ τοιαύτα μὴ προγείρως παραδέγου, και μὴ άνέλης του άθωου, και μή αποκτείνης του δίκαιου, ούδε λήψη δώρα ψυχήν πατάξαι: τὰ γὰρ δώρα έχτυsuum oppugnavit; eumque calumniæ convictum eo D φλούσιν όφθαλμούς σοφών και λυμαίνονται ρήματα δίκαια. Εί ούν απροσωπολήπτως κρίνετε, έπιγνώσεσθε του κατηγορούντα κατά του πλησίον αύτου μαρτυρίαν ψευδή· και άποδείξαντες αύτον συχοφάντην, ποιήσατε αύτῷ καθ' ον τρόπον ἐπονηρεύσατο ποιήσαι τῷ πλησίον, καὶ ἐξαρείτε τὸν πονηρὸν ἐχ μέσου όμων. "Οσον γάρ ἐπ' αὐτῷ, ἐφόνευσε τὸν άδελφὸν, προχάταλαδών τά ὧτα τοῦ χριτοῦ. Γέγρα. πται γάρ. 'Ο έχχέων αίμα άνθρώπου, άντι τοῦ αίμα τος έχείνου έχχυθήσεται το αίμα αυτού. 'Αλλά μηδέ είς παραδεχέσθω μαρτυρών κατά τινος, κάν λίαν ή άξιόπιστος. Έπὶ στόματος γάρ δύο ή τριῶν μαρτύρων πάν ρήμα βεδαιωθήσεται, είπεν ὁ Κύριος. Εί

φθειρειν έργωδέστερον έπειδαν εύρεθη, ού δεί έπιρρίπτειν έαυτόν τινα τῷ χρίνειν. Τότε γοῦν όρθῶς δρος της δικαιοσύνης σώζεται, όταν τη μέν αίτια ή κρίσις, τη δε κρίσε: θ ελεγχος, τῷ δε ελέγχοι φος ή πρός ποιότητα του άμαρτήματος την τιμωρίαν δρίζουσα.

[Ρ. 290] Ίστέον τοίνυν ώς έν τη Παλαιά Διαθήκη περί της άγίας και δμοουσίου και ζωοποιού Τριάδος μυστικώς ή διδασκαλία έγκατέσπαρται, ώς καλ Φίλωνα καίτοι γε Τουδαΐον άνδρα ύπάρχοντα καί ζηλωτήν, δι' ών καταλέλοιπε συγγραμμάτων, άπομάγεσθαι τή οίχεία θρησκεία. Βασανίζων γάρ το είρημένον, Έν εἰχόνι Θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον, ήναγκάσθη ύπο της άληθείας καλ έξεδιάσθη και τον του Θεού Λόγον θεολογήσαι. Τί γάρ εί καὶ δεύτερον τὸν συναίδιον Λόγον τῷ Πατρί καὶ ἀριθμοῦ καὶ χρόνων άνώτερον δντα καλεί, της άληθείας μή έφ- [ιχνούμενος; "Όμως Εννοιαν Εσχε καὶ ἐτέρου προσώπου. Ούχ ένταῦθα δὴ μόνον ἔπαθε τοῦτο, άλλά χαλ τό Θεός καὶ τὸ Κύριος έρμηνεύσαι πειρώμενος τῆς βασιλικωτάτης Τριάδος Εννοιαν Εσχε. Φάσκων γάρ δτι είς έστιν ο Θεός, ού πρός του άριθμου κατέδραμε της μονάδος, άλλά πρός το μυστήριον της άγίας Τριάδος τὸ τῶν μὲν πάντη διαιρετῶν ἐνικώτερον, των δε δντως μοναδικών άφθονώτερον. Καλ ούτω κατά κράτος είλεν αὐτοῦ την ψυχήν ὡς ἀναγκασθήναι διαρφήδην τούτο φάναι καλ έν γράμμασι καταλείψαι. Δύο μέν γάρ είπε τάς τοῦ ὅντος δυνάμεις, ών ή μέν ποιητική και εύεργετική φύσει καλείται Θεός, ή δὲ βασιλική καὶ τιμωρητική Κύριος οὐ πόρρω βαίνων του φήσαντος . Χριστός Θεού δύναμις καλ Θεού σοφία · δύναμις ούκ άνυπόστατος, άλλ' έν- C υπάστατος, καὶ παντοδύναμος, καὶ ὑποστάσεως δημιουργός, και Ισοσθενής έκείνου οδ δύναμίς έστι. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Φίλων περί Θεοῦ θεάματος, οδ είδε Μωϋσής εν τη βάτφ, εχφράζων έφη Θέαμα ἐκπληκτικώτατον. Είτα όρξι μετ' όλίγον κατά μέσον τῆς φλογός μορφήν τινα περιχαλλεστάτην, ἐμφερῆ ούδενὶ τῶν ὁρατῶν, θεοειδέστατον ἄγαλμα, φῶς αὐγοειδέστερον τοῦ πυρός ἀπαστράπτουσαν ήν ἐάν τις ύπετόπησεν είκονα του δύτος είναι, καλώς ὑπείληφεν. Ει δέτις περί της είκονος ακριδώς μαθείν βούλεται, ἀχουέτω Παύλου λέγοντος περί του Υίου. ε "Ος έστιν είχων τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου. > Οὐχοῦν κάκείνος θεολογίας όρθοδόξου άπτεται. Μή γάρ την άκρίδειαν ζήτει παρά τοῦ δυνηθέντος όλως διά σύνεσιν είλικρινή κατοπτεύσαι την άλήθειαν και τη ίδία θρησκεία ἀπομάχεσθαι. 'Αλλ' έκείνο έννδει, ότι είς εν πρόσωπον ού συνέχλεισε την θεολογίαν, ώς οί άπαίδευτοι και κακόσγολοι των Ίουδαίων καθηγηταί προλήψει τινί κατεχόμενοι δογματίζουσιν. Ούκ έκ τούτων δὲ μόνων πληκτικωτάτων δντων είς ταύτην προήχθη, ώς γε ήγουμαι, την έννοιαν, άλλά και έκ του · « Ποιήσωμεν άνθρωπον κατ' είκόνα ήμετέραν καλ καθ' όμοίωσιν . καὶ ἐκ τοῦ, « "Εδρεξε Κύριος πῦρ παρά Κυρίου · , και έχ του, « Είπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίφ μου, Κάθου ἐχ δεξιῶν μου, > καὶ ἐχ [Ρ. 291] τοῦ ε "Ότι έν σοι ὁ Θεός, και σύ εί ὁ Θεός. > Τούς γάρ λέγοντας

σοίνων τὸ μὲν εὐρεῖν τὸ δίχαιον ἔργον, τὸ δὲ μἡ δια- A judicio probationes, probationibus sententia, flagitii qualitati respondentem pænam infligens succedit.

Sciendum porro est etiam in Veteri Testamento de sacra consubstantiali et vivifica Trinitate doctrinam arcane dispersam esse, idque adeo ut Philo etiam, tametsi Judæus et Judaicæ religionis studiosissimus, in suis tamen commentariis quos posteritati reliquit suam ipsius religionem oppugnet. Expendens enim illud dictum, Ad imaginem Dei hominem condidi, vi veritatis eo est compulsus ut non potuerit non etiam Verbum Dei asserere. Quid enim refert, quod in eo veritatem non est assecutus, dum Verbum Patre numero et tempore posterius scribit ? 508 Saltem in alterius personæ notitiam pervenit. Neque illud ipsum tantummodo movit, sed et vocabuta Deus ac Dominus interpretari conatus regiissimam Trimtatem agnovit. Cum enim dixisset unum esso Deum, non ad unitatis numerum, sed ad sancti ternionis confugit mysterium; qui ad unitatis naturam propins accedit quam ea quæ omnino dividi possunt, et uberior tamen est quam quæ prorsus sunt solitaria. Tanta autem vi animum ejus ista sententia occupavit, ut eam palam profiteri ac scriptam quoque relinquere coactus fuerit. Duas enim ait esse ejus quod est facultates, quarum altera effectrix et benefica natura Deus appelletur, altera regia et ultrix Dominus. Quod ejus dictum non procul abest ab eo quod in Scriptura Christus Dei potentia et sapientia Dei dicitur, potentia scilicet seu facultas non carens substantia, sed substantialis, omnipotens ac substantiarum effectrix, ejusdemque cum eo potentiæ cujus est facultas. Rursus idem Philo spectaculum explicans quod in rubo Moses vidit, ita loquitur: Spectaculum vidit quam maxime terribile. Cerni: paulo post in medio flammæ quamdam pulcherrimam formam, nullius visibilis rei similem, simulacrum divinæ speciei admodum conforme, lucem nimirum quæ ipsa flamma splendidius effulgebat ; quam si quis imaginem ejus qui est arbitretur, is recte judicaverit. Qua de imagine si quis exacte vult cognoscere, is audiat Paulum sic de Filio loquentem : Qui est invisibilis Dei imago 56. > Neque 509 vero Philo veracis theologiæ decreta assecutus est : neque est cur ab eo tantam perfectionem requiras, ut putes eum sincera intelligentia perspicere veritatem potuisse et suam religionem abjicere. Sed hoc considera, quod disputationem de Deo non ad unicam astrinxit personam, sicut indocti ac male feriati Judæorum magistri faciunt, a majoribus per manus traditam opinionem sectantes. Neque hæc ego tantum, quanquam plurimum habeant momenti, censeo Philoni causam ita sentiendi præbuisse, sed etiam bæc : « Faciamus hominem ad imaginem et si-

¹⁴ Coloss. 1, 15.

X

μ

0

p

ă

A

μ

ce

ni

TO

Ba

άμ

ŧπ

Y

TU

militudinem nostram 97;) item : Pluit Dominus ignem A ott μυριάχις έστιν άγιος ὁ Θεός, και τό "Αγιος. a Domino 98;) et : (Dixit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis ";) et : (Quoniam in te Deus est, et tu es Deus. , Eos enim qui dicunt Deum infinitis modis esse sanctum, audentque in alium quam de Trinitate sensum interpretari illud : « Sanctus, sanctus, sanctus Dominus 1;) eos hæc dicta aperte refellunt; Quæsiv! faciem tuam, faciem tuam, Domine, requiram : ne avertas faciem tuam a me 1. > Nisi enim auctor his verbis mystice sanctam Trinitatem indicasset, merito supervacaneorum verborum inculcationis damnari posset. Neque in hoc tantum (arbitror enim apertius adbuc dictum aliquod proferendum), sed et in hoc : « Sacrificium laudis Domino exhibe, ac vota tua Altissimo persolve, invoca me tempore ærumnarum tuarum, et ernam te, 510 ac prædicabis me 3. > Nam si hic Trinitas non aperte prædicaretur, ita luerat dicendum, Sacrificium laudis Domino exbibe, ac vota tua Altissimo persolve; et invoca eum cum premeris, et eruet te, ac prædicabis eum. Sed non hoc modo, verum ita

ut retuli vates locutus est. Perspicue enim his et aliis multis locis Vetus Testamentum exprimit se imperium non uni personæ attribuere, sed tribus substantiis, quarum unica sit natura et eadem essentia, ut Judæorum de unica persona non sanam sententiam traduceret. Atque Judæos quidem Sahellius videtur secutus, nisi forte dum multitudinem deorum Græcanicam exagitat, nimium æqualitati Filii ac Patris intentus ad opinionem de unica persona prolapsus fuit. Græcorum sectatores deprehensum est fuisse Arium et Eunomium, qui ex discrimine personarum diversas essentias absurde intulerunt. Quodsi quis roget cur non ab initio statim hæc manifesto fuerint indicata, responderim, ils qui scienter audirent, demonstrationem istam atque doctrinam fuisse apprime perspicuam, ut ctiam sapienti visum fuit Philoni. Quod autem ista obscurius promulgata sunt, cogitandum est vatibus, cum Judæis ad multitudinem deorum statuendam proclivibus leges præscriberent, non consultum visum fuisse differentiam personarum commemorare, ne ii diversasetiam naturas personarum opinantes ad falsam religionem desciscerent, sed potius ab initio statim edocti unum esse mundi Dominum, paulatim deinde de personis doctrina instruerentur, quæ ipsa ad unitatem naturæ redit. Ita quæ unitatis numero de Deo dicuntur, unitatem naturæ confirmant : quæ cum numerum 511 excedunt, proprietates personarum in una essentia comprehensarum indicant. Diversas enim in Deitate naturas statuere Græcum est, unicam personam Judaicum : cæterum sanctam et unam essentia Trinitatem diducere in tres personas hasque in unam naturam recolligere, rectissimum est et vera sententia. Ilis in summa addo, rerum naturam excedentium demonstrationes naturales non posse ubique dari. Nam tametsi Verbum Dei vera caro factum est, non tamen nudus

άγιος, άγιος Κύριος παρερμηνεύσαι τολμώντας, λαμπρως ελέγχει το « Έζεζήτησα το πρόσωπόν σου. τὸ πρόσωπόν σου, Κύριε, ζητήσω, μή ἀποστρέψης τὸ πρόσωπόν σου άπ' έμου. • Εί μη γάρ την άγίαν άμ εκήρυττε μυστικώς Τριάδα ό φράσας, περιττολογίας δίχαιος αν εξη απαιτηθήναι δίχην. Ου μόνον δὲ ἐν τούτω (χρήναι γάρ οίμαι έπὶ σαφέστερον όρμηση: ρητον), άλλά καὶ ἐν τῷ, ι Θύσον τῷ Θεῷ θυσίας αἰνέσεως, και ἀπόδος τω Υψίστω τάς εύγάς σου, και έπι χάλεσαί με εν ήμερα θλίψεως σου, και εξελούμαί σε καὶ δοξάσεις με. > Εί μη γάρ η Τριάς ένταῦθα σαφως έχηρύττετο, έδει ρηθήναι. Θύσον τῷ Θεώ θυσίαν αίνέσεως, και ἀπόδος τῷ "Υψίστω τὰς εὐγάς σου, καὶ ἐπικάλεσαι πύτον ἐν ἡμέρα θλίψειώς σου, καὶ ἐξελεῖταί σε, καὶ δοξάσεις αὐτόν. Καὶ οῦτω μέν ούχ ἐρρήθη, εξρηται δὲ ὡς εξρηται.

Σαφώς γάρ διά τούτων και δι' άλλων πολλών ή Παλαιά Διαθήκη κηρύττει ότι ούν ένδς προσώπου σημαίνει δεσποτείαν, άλλά τριών μέν ύποστάσεων μιάς δὲ οὐσίας, ίνα καὶ Ἰουδαίων στηλιτεύση τὴν ὡς έφ' ένδς προσώπου ούχ ύγιη έννοιαν. Οίς καί Σαδέλλιος ήχολούθησεν. "Ισως δέ έχ της άγαν τοῦ Υίου πρός τον Πατέρα Ισότητος είς το μίαν οπόστα. σιν δογματίσαι νευρωθείς, την πολυθείαν Έλληνων έξωστράκισεν, ών "Αρειος και Εὐνόμιος ἐάλωσαι είναι φοιτηταί, την των υποστάσεων διαφοράν είς την ούσίαν παραλόγως έλκύσαντες. Εί δέ τις φαίη, μή σαφώς καὶ διαρδήδην ἐξ ἀργῆς ταῦτα κεκήρυκται, φαίην ότι μάλιστα τοίς συνετώς άκούουσι λαμπρά έστιν αθτη και ἀπόδειξις και διδασκαλία, ώς και τῷ σοφῷ ἔδοξε Φίλωνι. Εί δὲ και συνεσκιασμένως έρρέθη, έχεινο λογίζεσθαι χρή, ότι Ίουδαίοις τοίς είς πολυθείαν βέπουσι νομοθετούντες ούχ έδοχίμασαν διαφοράν προσώπων είσαγαγείν, ίνα μή διάφορον φύσιν έν ταζ; ύποστάσεσιν είναι δογματίσαντες είς είδωλολατρίαν έλχυσθώσιν, άλλά της μοναρχίας έξ άρχης μαθόντες μάθημα κατά μικρόν τό των ύποστάσεων άναδιδαγθώσι δόγμα, το πάλιν είς ένδτητα φύσεως άνατρέχου, ώς είναι τὰ μὲν ένιχῶς λεγόμενα της ταυτότητος της φύσεως παραστατικά, τά δὲ ὑπερδαίνοντα τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν τῆς τῶν ὑποστάσεων ίδιότητος της είς μίαν ούσίαν συναγομένης. Το μέν γάρ διαφόρους φύσεις ύποτίθεσθαι Έλληνικόν, το δὲ ἐν πρόσωπον ήγουν μίαν ὑπόστασιν Ίουδαϊχόν το δε πλατύνοντας είς την άγιαν χαι όμοούσιον Τριάδα τὰς ὑποστάσεις εἰς μίαν οὐσίαν [Ρ. 292] συνάγειν, δρθότατόν έστι και άληθινον το δόγμα. Κεφάλαιον δε έπι τοις λεγομένοις, ούκ έστι φυσικάς άποδείξεις κατά πάντα παραστήσαι των ύπερ φύσιν πραγμάτων. Εί γάρ και σάρξ άληθης ὁ λόγος έγένετο, άλλ' ου ψιλός ἄνθρωπος ὁ Χριστός ἐνανθρωπήσας, μάλλον δὲ Θεὸς ἐξ ἐχατέρων τῶν φύσεων είς ύπάρχει Υίδς Θεού Θεός ύπερούσιος, εί και διαβήτ-

καί του Υίου συγκρίνοντες, έτεροούσιον του Υίον του Πατρός καὶ ἀνόμοιον δογματίζοντες. Οὐ γάρ Ισασιν, ώς ξοικεν, ότι μεζον καλ Ελαττον έπλ των όμοουσίων ζητείται και ερίνεται, ώς άνθρωπος άνθρώπου μείζων και βούς βοδς και Ιππος Ιππου, και άπαξαπλώς ό κανών της συγκρίσεως τοίς όμογενέσιν άρμόζει. 'Ο τοίνυν τά του Θεού τολμηρώς περιεργαζόμενος, καὶ μείζονα λέγων του Υίου τον Πατέρα, την σύγκρισιν ώς όμοούσιον προσίεται, κάν μη βούληται: έτεροούσια γάρ άλλήλοις συγχρίνεσθαι ού δύναται, ούτε λέγεται μείζων άνθρωπος βολς ή μείζων άνθρωπος χαμήλου ή μείζων άνθρωπος Ιγθύος. Τά μέντοι γε τον ένικον άριθμον οπερδαίνοντα έν τή θεία Γραφή της των υποστάσεων διαφοράς είσι παραστατικά, τὰ δὲ ἐνικῶς ἐξενηνεγμένα τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως. Τὰ μὲν γὰρ εἴρηται, ἴνα Σαδέλλιος καί Τουδαίοι έπιστομισθώσι, τὰ δὲ, ἴνα "Αρειος καί Εὐνόμιος καὶ "Ελληνες στηλιτευθώσεν. Οἱ γάρ πλατύνοντες μέν είς την άγίαν Τριάδα τον των ίδιοτήτων άριθμόν, συστέλλοντες δὲ εἰς μίαν οὐσίαν, όρθότατα δογματίζουσι καλ ταίς των ούρανίων χρησμών Επονται διδασχαλίαις, μήτε είς πολυθείαν διά την της φύσεως διαφοράν έχπίπτοντες, μήτε είς Ιουδαίσμον διά την του ένδς προσώπου σύστασιν όλισθαίνοντες. Πως δὲ οὐκ ἐρυθριῶσι κτίσματι προσκυνούντες καὶ ταίς ξαυτών μαχόμενοι ψήφοις; 'Απαγορεύοντες γάρ τὸ μὴ τῆ χτίσει προσχυνείν ὡς Ελληνικόν, αὐτοὶ τούτο δρώντες έαυτούς λανθάνουσι. Χρή δε και τούτο είδέναι, ώς ού τὰ αὐτὰ ὀνόματα πάντως καὶ τὰ αὐτὰ μηνύει πράγματα, ούτε ή όμωνυμία συνωνυμίαν έχ C παντός τρόπου έμφαίνει. Έπὶ μέν γάρ του Υίου χυρίως λέγεται ή γέννησις, έπι δε των χτισμάτων καταχρηστικώς, επ' έκείνου μέν της άληθείας Ένεκεν καὶ τῆς δμοουσιότητος, ἐπὶ δὲ τούτων τιμῆς γάριν και υίοθεσίας. Βουληθείς γάρ άπεκύησεν ήμας λόγω άληθείας. Μή τοίνυν ή όμωνυμία την όμοτιμίαν ένταύθα τικτέτω, μηδέ τὰ καταχρηστικώς είρημένα χυρίως λεχθήναι νομιζέσθω, έπει και τον θυμόν και την όργην και τάλλα πάντα τὰ τή θεία μή πρέποντα φύσει καταχρηστικώ; λελεγμένα, ούκ άν τις εύφρονών χυρίως πεφράσθαι [P. 293] φαίη. Δήλον γάρ έστιν ότι έχάστω χωρίω καλ έκάστη λέξει ή προσήχουσα και άρμόζουσα διασάφησις προσαγομένη την άλήθειαν ώδίνει.

nientem et quadrantem interpretationem adhibitam veritatem parturire.

Εἰπάτωσαν δέ γε και οἱ εἰς τὸ ἄγιον Πνευμα βλασ- D φημούντες και της θείας ούσίας αύτο χωρίζοντες, πως ό Θεός και Σωτήρ ήμων ένανθρωπήσας παρέδωκε συμπληρωτικόν είναι τῆς άγίας Τριάδος τὸ πανάγιον Πνεύμα, καὶ ἐν τἢ ἐπικλήσει τοῦ θείου βαπτίσματος σύν Πατρί και Υίφ ώς έλευθερούν των άμαρτημάτων τους άνθρώπους άριθμούμενον. Καλ έπὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης τὸ σώμα ίδικὸν τῆς τοῦ Υίου σαρχώσεως άποφαίνου, πώς αν είη ποιητού ή κτιστού ή τής δουλικής φύσεως, άλλ' οὐ τής δεσποτικής καλ δημιουργού καλ βασιλίδος ούσίας συγγενές καλ όμοούσιον τὸ άγιον Πνεύμα; Εί γὰρ δούλον, μή

γυυντικ οί το μεζον και Ελαττον επί του Πατρός A homo fuit Christus in carne degens, sed potius Deus ex utraque natura unus exstitit Filius Dei Dens, natura rerum creatarum superior, vel si rumpantur qui Patrem cum Filio ratione majoris et minoris comparantes diversæ substantiæ a Patre Filium eique dissimilem statuunt. Quos apparet non animadvertisse, quod majus et minus tantum in bis quæruntur et judicantur quæ ejusdem sunt naturæ, ut home homine major itemque bove bos et equus equo dicitur ; omninoque regula ea comparandi in iis locum habet quæ sunt ejusdem generis. Qui ergo audaci curiositate Deum Patrem Filin majorem dicit, is invitus etiam eamdem naturam utriusque admittit. Que enim natura differunt, ca comparari non possant; neque homo bove, camelo aut pisce major dicitur. Sane que in sacris Litteris de Deo supra singularem numerum dicuntur, ea ad personarum discrimina monstranda faciunt : singulari numero effata unitatem naturæ docent. Atque illa 512 quidem, ut Sabellio et Judzis ora obturari possent, dicta sunt; bæc, ut Arius, Eunomius, et Græci notarentur. Qui vero sanctam Trinitatem in personarum ternarium extendunt, ita ut has in unam compingant naturam, ii rectissime sentiunt, colestiumque auctoritatem oraculorum segnuntur, ac neque ad multitudinem deorum statuendam diversitate naturarum conficta adiguntur, nenne unius personæ commento in Judaismum prolabuntur. Quomodo autem non erubescunt hæretici, creaturam adorantes sibique ipsis refragantes ? cum enim vetent creaturam adorare, Græcanicum quippe, ipsi imprudentes idem committunt. Id quoque sciendum est, non semper iisdem vocabulis easdem res significari, neque statim codem modo notari ca quæ communi vocabulo indicantur. Nam proprie dicitur Filium esse genitum : de creatura idem inproprie dixeris. Filio enim tribuitur boc veritatis causa, et quia ejusdem est cum Patre natura, creaturis autem honoris et adoptionis gratia. Sua enim voluntate motus genuit nos, verbo veritaris. Non igitur nominis communitas bic eamdem dignitatem utrimque afferre, aut quod improprie dicitur. proprie usurpatum putetur, quando excandescentiam etiam et iram et alia divinæ naturæ nequaquam convenientia nemo sanus Deo proprie ascribi censebit, cum abusu vocabulorum ei ascribantur. Constat enim 513 cuivis loco et vocabulo conve-

> Jam qui de sancto Spiritu impie loquuntur enmque divina natura exterminant, respondeant quomodo Servator noster Dens in humano curpore obversans sanctum illum Spiritum voluerit complementum esse Trinitatis, atque in baptismo una cum Patre et Filio, ut qui homines a percatis liberet, numerari atque invocari. Et in mystica cœna, cum Spiritus sanctus corpus inçainati Verbi dicatur formasse, quomodo possit factus esse aut creatus, aut servilis conditionis, non imperatricis naturæ, quæ omnes res efficit atque gubernat ? Si enim servili est statu, non debet annumerari Domi-

nn : si creatura, non debet cum Creatore poni. A συναριθμείσθω τῷ Κυρίφ· εί κτιστέν , μή συναρι-Gerte autem unitus ei est et annumeratur, si quidem rectum est Christo harum accuratissimo doctori fidem adhibere, firmiter et constanter divinam naturam enarranti. Tametsi Spiritus impugnatores sibi co sapientiores videntur, rerumque sibi cœlestium majorem quam in Deo sit cognitionem arrogant, sive ca potius temeraria est et impia garrulitas. Quodsi Danielus angelo conspecto pulchritudinem ejus et magnitudinem miratus pronus in faciem procubuit, attonitus inusitato spectaculo, quidnam excusationis afferent, qui audacter se Patri, Filio ac Spiritui sancto ingerunt, ineffabilemque naturam verbis trutinare atque explicare conantur? Cæterum sacræ Litteræ temporis expertem, æternum, 514 nullo medio interceptum, omnique ratione et intellectu superiorem Filii a Patre progressum genituram vocant, non ut accidens aliquod designent, sed ut unitatem naturæ exprimant. Revera enim quæ gignuntur et quæ gignunt, ejusdem sunt inter se naturæ. Ac ne tu accidens aliquod imagineris, Filius Verbum seu ratio dicitur; ne Patre posteriorem putares, scriptum est: (In principio erat Verbum.) Additur respectus ad Patrem : c Et Verbum erat apud Deum. Subjicitur dignitas: « Et Verbum erat Deus. > Vocabulum Filii consubstantialitatem; Verbi, vacuitatem perpessionum; in principio fuisse, æternitatem cum Patre ei communem; apud Patrem fuisse, necessitudinem; Deum esse, dignitatem ejus indicat. Quibus consideratis, ac de singulis ea quæ C non conveniunt neque decent amolientes, ut de Filio, posteriorem, de Verbo, propria substantia carens, ita quidem Filium æternum Deum ejusdem cum Patre substantiæ, bouum, et qui extra tempus a Patre progressus sit, agnoscemus ac venerabimur.

Mortuo Antiochiæ episcopo sanctissimo Eustathio Flavianus magnus subrogatur. Iis temporibus Messalianorum hæresis initium habuit; qui et Euchitæ a precibus, et ab instinctu numinis Euthusiastæ, ac præterea Lampetiani atque Bogomili nominantur. Principes sectæ fuerunt Adelphius, Dadoa, Saba et Simeon. De hac secta Flavianus multos 515 monachos congregavit ; cumque ii se in ea esse hæresi negarent, ita eos coarguit. Quemdam magni inter ipsos nominis senem seorsim abductum astute sic compellavit: Nos, o senex, qui diutius viximus, accuratius etiam humanam cognovimus naturam, et adversariorum dæmonum machinas præclare comperimus : tum experientia didicimus gratiam Spiritus suppeditari. Isti autem adolescentes nihil horum perfecte habentes cognitum paulo spiritualiores sermones audire non sustinent. Edissere ergo mihi, quomodo dicitis adversum spiritum vestris precibus atque exercitatione depelli sanctique Spiritus gratiam introduci ? His verbis senex demulsus occultum ac animis lethale venenum emne evomuit. Nullam, inquit, a haptismo utilitatem censemus conferri : solam seriam precationem facere ad dæmonem qui in homine inhabitat ejusque substantiæ unitus est, abigendum.

θμείσθω τῷ Κτίστη · ήνωται γὰρ καὶ συνηρίθμηται, ἐπειδή τῷ ἀχριδεῖ τῶν τοιούτων δογματιστή Χριστῷ πείθεσθαι προσήκει, βεδαίως καὶ ἀσφαλός τά περί της οίχείας ούσίας διδάσχοντι, εί και τοί: πνευματομάχοις δοχεί, σοφωτέρους είναι καὶ τὰ ούράνια πλέον είδέναι Θεού χομπάζοντας ή μάλλον τολμηρώς τε καὶ δυσσεδώς έητορεύοντας. Εἰ οῦν ὁ θείος Δανιήλ άγγελον θεασάμενος καὶ θαυμάσας τὸ κάλλος καλ τὸ μέγεθος τοῦ ὀφθέντος πρηνής Επεσεν, έκπλαγείς πρός το παράδοξον της θέας, ποίαν έξουσιν ἀπολογίαν οἱ Πατρί καὶ Υίῷ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι μεσιτεύειν τολμώντες καλ την άρβητον φύσιν λόγοις ζυγοστατείν έπιγειρούντες καλ φυσιολογούντες: Τήν τοίνυν άχρονον καλ άτδιον καλ άμεσίτευτον καλ παντός λόγου καὶ νοῦ κρείττονα πρόοδον τοῦ Υίοῦ ἀπὸ τοῦ Πατρός γέννησεν καλούσεν αι Γραφαί ούχ ένα πάθος ύπογράψωσιν, άλλ' ίνα το όμοούσιον ύποδείξωσιν όμοούσια γάρ τῷ ὅντι τὰ τιχτόμενα τοῖς τίχτουσιν. "Ινα δὲ μὴ φαντασίαν πάθους ἐπιχομίση, Λόγον προσαγορεύουσιν. "Ινα μή νεώτερος ἐπινοηθή, « Έν άρχη ήν ό Λόγος, , φασίν. Είτα και την πρός τον Πατέρα σχέσιν χηρύττοντες, « Καὶ ὁ Λόγος ήν πρός τὸν Θεόν. > Είτα και την άξιαν, « Και Θεός ην ό Λόγος. > Έχ μεν τοῦ Υίοῦ τὸ όμοούσιον, έχ δὲ τοῦ Λόγου τὸ άπαθές, και έχ μέν του έν άρχη είναι τὸ συναίδιον, έχ δὲ τοῦ πρός τὸν Πατέρα είναι την πρός αὐτὸν οίκειότητα, διά δὲ τοῦ Θεὸν είναι την άξίαν αὐτοῦ καταμαθόντες, και εξ έκάστου ονόματος το μη έφορμούν και άπρεπες άποπεμψάμενοι, οίον άπο μεν του Υίου τὸ νεώτερον, ἀπὸ δὲ τοῦ Λόγου τὸ ἀνυπόστατον, Θεὸν άτδιον, όμοούσιον καὶ άγαθὸν καὶ άγρόνως ἐκ τοῦ Πατρός προελθόντα είδείημέν τε καλ προσκυνήσαιμεν.

[Ρ. 294] Μετά θάνατον Εύσταθίου τοῦ άγιωτάτου έπισκόπου 'Αντιοχείας Φλαδιανός ὁ μέγας προχειρίζεται. Τούτοις τοις χρόνοις άνεφύη και ή των Μασαλιανών αξρεσις εξτ' οδν Εύχιτών και Ένθουσιαστών και Λαμπετιανών και Βογομίλων (πολυώνυμος γάρ έστιν αυτη) ἀπὸ 'Αδελφιοῦ καὶ Δαδώη καὶ Σάδα και Συμεώνος των αίρεσιαρχών. 'Αφ' ών δ μέγας Φλαδιανός μοναχούς συναθροίσας πολλούς, καί την αξρεσιν έξαρνουμένους τόνδε τον τρόπον διήλεγξεν. Έπίσημον γάρ τινα παρ' αὐτοῖς γέροντα παραλαδών κατ' ίδιαν έφη πρός αύτον μετά πανουργίας. Ήμεζς μέν, ὁ πρεσδύτα, τὸν πλείω βεδιωκότες βίον ακριδέστερον και την άνθρωπείαν εμάθομεν φύσιν και τά των άντιπάλων δαιμόνων έγνωμεν εδ μάλα μηχανήματα, πείρα δε και την της χάριτος εδιδάχθημεν χορηγίαν. Ούτοι δε νέοι δντες, καὶ τούτων άκριδως ούδεν επιστάμενοι, πνευματιχωτέρων λόγων άχουσαι ού φέρουσιν. Ούχουν, είπέ μοι, πώς φατε καὶ τὸ ἐναντίον πνεῦμα ὑποχωρείν καὶ τοῦ παναγίου Πνεύματος την χάριν ἐπιφοιτάν διά τῆς ὑμετέρας εὐχῆς καὶ ἐπιτηδεύσεως; 'Ο δὲ τοίς λόγοις τούτοις καταθελχθείς εξήμεσεν άπαντα τον κεκρυμμένον ίδν και ψυχοφθόρον, και φησιν. Ούδεμίαν μέν έχ του βαπτίσματος ίσμεν ώφέλειαν τοις άξιουμένοις έγγίνεσθαι, μόνην δέ την σπουδαίαν

561 εύχην ελαύν τοῦ π TWV ! र्ग्ड है opati φανερ χινήσ tà XE δείσθ μήτε VOUV σεως. o tou τημά च्मेण द ylas : Φλαδ πρός xwv . xal o χείλη **Jata**1 Tys.

> [P. Κωνσ Περσ πλείο θηναι μαίω αίτία ποιησ Βραχ vev a λοετρ Οζτος μίους xal n κομό δέδωχ αύτῷ ρεθην δεξάμ ρήνη. βασιλ ξθνεσ YOUSV Φασί patt : περιε YELiw σας ἐ άξίας Eλέν tŵ v

> > παρα

שטע ה

ελαύνειν. "Ελχει γάρ ξχαστον των τιχτομένων έχ του προπάτορος ώσπερ την φύσιν, ούτω δη καλ την των δαιμόνων δουλείαν, ών ύπο της σπουδαίας εὐγης έλαυνομένων Επιφοιτά λοιπόν το άγιον Πνεύμα όρατως και αίσθητως, και την οίκειαν παρουσίαν φανερώτατα σημαίνου, το μέν σώμα της έμπαθούς κινήσεως έλευθερούται παντελώς, ή δε ψυχή της έπλ τά χείρω ροπής τέλεον ἀπαλλάττεται, ὡς μηκέτι δείσθαι λοιπόν μήτε νηστείας πιεζούσης το σώμα μήτε διδασκαλίας χαλινούσης την ψυχήν και τον νούν ἀπὸ πάσης ἐνεργείας πονηρᾶς καὶ ἐνθυμήσεως. Ού μόνον δὲ τῶν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος δ τοιούτος ἀπαλλάττεται αίσχίστων παθών καλ σκιρτημάτων, άλλά και τὰ μέλλοντα σαφώς προλέγει και την άγίαν Τριάδα δφθαλμοφανώς θεωρεί και θεολογίας και θείων μυστηρίων άξιούται. Οϋτως ὁ θείος Φλαδιανός την δαιμονιώδη ζαϊρεσιν ανορύξας έφη πρός τον δυσσεδέστατον γέροντα. Πεπαλαιωμένε καχων ήμερων, ήλεγξέ σε το σον μιαρώτατον στόμα, και ούκ έγω, και τα σά διεφθαρμένα, και ακάθαρτα γείλη καταμαρτυρούσί σου. Φανερωθείσης δέ της σατανικής και βδελυράς απάτης και αιρέσεως ταύτης, της μέν Συρίας εξηλάθησαν, είς δε την Παμφυλίαν άνεχώρησαν καὶ ταύτην τῆς λώδης ἐπλήρωσαν, νῦν δὲ σχεδὸν είπεῖν καὶ τὴν πλείονα δύσιν.

[Ρ. 295] Τῷ κα' ἔτει τῆς βασιλείας του μεγάλου Κωνσταντίνου διαβάλλουσι Σαπώρην τον βασιλέα Περσών κατά Χριστιανών, και γίνεται διωγμός ώς πλείους των δεκαοκτώ χιλιάδων ύπ' αύτου άναιρε- C θηναι. Ή δὲ αἰτία τῆς διαλύσεως τῆς μεταξύ 'Ρωμαίων καὶ Περσών γενομένης εἰρήνης γέγονε δι' αίτίαν τοιαύτην Μητρόδωρός τις Περσογενής προσποιησάμενος φιλοσοφείν άπηλθεν έν Ίνδία και τούς Βραχμάνας, και χρησάμενος έγκρατεία πολλή γέγονεν αὐτοῖς σεδαστός. Εἰργάζετο δὲ ὑδρομύλους καὶ λοετρά, μέχρι τότε μή γνωριζόμενα παρ' αὐτοίς. Ούτος εν τοίς άδύτοις ώς εύσεδής είσιων λίθους τιμίους και μαργαρίτας πολλούς ύφείλετο. "Ελαδε δέ και παρά του βασιλέως των Ίνδων, ώστε τῷ βασιλεί δώρα χομίσαι · και ἐπανελθών είς τὸ Βυζάντιον δέδωκε ταύτα ώς ίδια τῷ βασιλεί. Θαυμάζοντι δὲ αύτῷ ἔφη καὶ ἄλλα διὰ γῆς προπέμψαι, άλλ' ἀφαιρεθήναι ύπο Περσών. Γράφει ούν αποτόμως Κωνσταντίνος πρός Σαπώρην, άποσταλήναι αύτά, και D δεξάμενος ούκ άνταπέστειλε. Διά τοῦτο ελύθη ή είρήνη. Έχ τούτων ούν τῶν λίθων ἔργον ποιήσας ό βασιλεύς ἀπέστειλε τοίς πέραν τοῦ Δαννουβίου έθνεσιν, επιγράψας τῷ μείζονι τὸ δῶρον ὅπερ γέγονεν αύτοις όλέθρου αίτιον διά την επιγραφήν. Φασί δὲ αὐτὸν πρῶτον πάντων τῶν βασιλέων διαδήματι χρήσασθαι καλ μαργαρίταις καλ άλλοις λίθοις περιεργότερον χοσμηθήναι. 'Αλλά καὶ πτύχας Εύαγγελίων χρυσάς διά μαργάρων και λίθων κατασκευάσας εν τη Μεγάλη Έχχλησία προσήγαγε, θαύματος άξίας. Έν τούτω τῷ χρόνω καὶ ἡ άγία καὶ μακαρία Ελένη πρός Κύριον έχδημεί, έτων ούσα π', και έν

είχην τον ένοιχον και συνουσιωμένον δαίμονα έξ- A Etenim quivis homo a progenitore ut naturam. ita et dæmonum servitutem trahit; quibus dæmonibus proba precatione profligatis, tum sanctus ingruit Spiritus, ita quidem ut et videri ille et sentiri possit. Nam manifestissime adventum suum indicans, corpus motu qui ab animi perturbationibus proficiscitur prorsus liberat, animæ autem momentum ad deteriora omne eximit, ut porro neque jejunio opus sit quo corpus subigatur, neque doctrina animam frenante mentemque ab omni mala actione ac cogitatione inhibente. Neque vero 516 homo animi modo et corporis solvitur turpissimis affectibus atque petulantia, sed et futura perspicue prædicit, sanctam Trinitatem oculis suis cernit, rerum divinarum cognitione et sacrorum mysteriorum donatur. Flavianus vero cum hoc pacto diabolicam istam hæresin eruisset, ita est impiissimum senem allocutus; Confecte malis diebus, arguit te impurissimum os tuum, non ego? testimoniumque adversus te tulerunt perdita tua et immunda labia. Porro diabolica illa hæresi detecta scelestoque errore, ejus professores Syria expulsi in Pamphyliam abiverunt, eamque lue ista impleverunt, quæ nunc majorem quoque Occidentis partem occupavit.

> Annum vicesimum primum imperante Constantino, Sapores Persarum rex, calumniis contra Christianos exasperatus, graviter eos persecutus est, et supra 18 millia eorum interfecit. Causa pacis inter Romanos et Persas ruptæ hæc fuit : Metrodorus quidam Persa sub prætextu philosophandi in Indiam se ad Brachmanes contulit, magnaque usus continentia venerabilis est eis factus. Molas quoque aquaticas et lavacra exstruxit, ipsis hactenus ignotas res. Is Metrodorus quod pii hominis existimationem sibi parasset, in penetralia sacrarii ingressus multos lapides pretiosos et margaritas sustulit : accepit etiam a rege Indiæ quæ dono imperatori ferret. Inde Byzantium reversus tanquam 517 de suo ea regi obtulit; mirantique alia quoque terra se attulisse dixit, sed ea sibi a Persis adempta. Itaque Constantinus severe Sapori scribit, mitti sibi ea postulans, et accepta non remisit. Ideo par dissiluit. His ex lapidibus opus confecit imperator, misitque populis trans Danubium colentibus munere ei qui cæteris præstaret inscripto. Quæ inscriptio Barbaris exitiosa fuit. Ferunt eum primum omnium imperatorum diademate usum margaritisque et gemmis superbius fuisse ornatum. Quin et aurea Evangeliorum volumina unionibus et pretiosis lapidibus ornata confecit, inque Magno Templo posuit, digna admiratione. Eo tempore etiam sancta atque beata Helena ad Dominum commigravit, annos nata 80, ac prima omnium est in templo Apostolorum sepulta. Ante obitum multa de pietate filio præceperat.

τῷ ναῷ τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων θάπτεται πρώτη, πολλά τῷ ἰδίφ υἰῷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεδείας παραγγείλασα.

Móv

Elá

T

xat

Auxi

V05

μηδ

παρ

5XQ

xal

Ev !

αύτ

GTG

EV.

Gta

TLOV

ata

हरें

έσχ

Ocio

70v

Èx '

air

h à

Exp

18'

Ilp

TEP

Kω

άφι

Èπε

美斯

ξσχ

άνα

TIO

στά

èπi

YVE

lige

Val

I

T

Anno 22 Constantinus facta in Germanos, Sauromatas et Gothos expeditione crucis vi magnam reportavit victoriam, easque gentes in servitutem egit. Drepanam quoque apud Nicomediam in honorem Luciani, qui ibi capitali supplicio veritati testimonium perhibuerat, condidit, et a matre Helenopolin appellavit.

Annis 25, 24 et 25 Antiochiæ templum octangulum ædificari cæptum est. Constantinus Danubio trajecto ponte eum lapideo instravit, Scythas subegit. Forum quoque condidit cum binis amplis rostris; coque 518 in foro columnam Roma allatam posuit, uno solido lapide constantem, qui totus erat purpureus; atque eam æreis cingulis cinxit inscriptis. In ejus autem summo statuam sibi collocavit cum hac inscriptione: constantinus. Splenduit solis instar, opus fuit Phidiæ, Athenis adductum. Ad basin columnæ posuit septem corbes ac duodecim sportas Christi Dei nostri miraculis insignes. Ministerio etiam sancti martyris Artemii reliquias sanctorum apostolorum Lucæ, Timothei et Andreæ in urbem attulit.

26 et 27 annis simulacris corumque fanis evertendis operam dedit, reditus corum Ecclesiis Dei transcripsit. Tunc et basilica Nicomediæ de cœlo tacta couflagravit.

Anno 28 impius Arius ficta resipiscentia ac fallacibus sermonibus post suam damnationem aures placidissimi imperatoris demulsit; sumptisque C duobus libris, alterum qui perversam ipsius opinionem continens ipsius manu scriptus erat, occulte secum habuit, alterum aliena manu scriptum de sententia Nicæi concilii imperatori tradidit, juravitque se ita sentire de religione quemadmodum sua manu scripsisset. Hac fraude imperatorem ita decepit, ut Arium jusserit sine mora ab Alexandro pontifice summo in ecclesiam recipi. Verum Alexander anxius, 519 ut par erat, animi totam noctem ad Dominum precibus fusis Arium pessumdedit. Nam Arius eum postridie magno eum fastu et ostentatione ad ecclesiam procederet, cum in foro non procul a curia abesset, ventre stimulante ad latrinam abiit, ibique ab angelo ictus intestina in latrinam egit atque exanimatus est.

αὐτὸν τοῖς ἐχεῖσε ἀφεδρῶσιν ἀποχεχωρηχὸς ἀγγελιχή χατασπάται χειρί, τής τε χοιλίας αὐτοῦ καὶ τῶν σπλάγχνων σὸν τῆ ψυχή βαγέντων καὶ εἰς ἀφεδρῶνας καταδληθέντων.

Eodem anno fames magna fuit in Oriente; quam penuriam imperator sublevavit multo frumento Τῷ κβ΄ ἔτει Κωνσταντίνος ὁ εὐσεδέστατος, κατὰ Γερμανῶν καὶ Σαυροματῶν καὶ Γότθων υτρατεύσας, νίκην ήρατο κραταιὰνδιὰ τῆς τοῦ σταυροῦ δυνάμεως, καὶ τοῦτους εἰς ἐσχάτην ήγαγε δουλείαν. Καὶ Δρεπανᾶν τὸν ἐν Νικομηδεία ἐπικτίσας εἰς τιμήν Λουκιανοῦ τοῦ ἐκεἴσε μαρτυρήσαντος Ἑλενούπολιν διὰ τὴν μητέρα ἐκάλεσεν.

Τώ κγ' και δ' και ε' έτει τὸ ἐν 'Αντιοχεία ἀκτάγωνον Κυριακόν ήρξατο οἰκοδομεῖσθαι. Καὶ αὐτός τὸν Δάνουδιν περάσας γέφυραν ἐν αὐτῷ λιθίνην πεποίηκε, καὶ τοὺς Σκύθας ὑπέταξε, καὶ τὸν φόρον (89) έχτισε μετά γε των δύο μεγάλων έμδόλων (90), χαί έν αὐτῷ τῷ φόρῳ χίονα μονόλιθον χαὶ δλοπόρφυρον Εστησεν, έχ 'Ρώμης άγαγών, έχδήσας αὐτὸν διὰ γαλχῶν ζωνῶν γεγραμμένων. Ίδρύσατο δὲ ἐπάνω αὐτοῦ άνδριάντα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, ἐν ῷ γέγραπται. [Ρ. 296] κ Κωνσταντίνος. "Ελαμψεν ήλίου δίκην, δς ήν έργον μέν Φειδίου, ήχθη δὲ ἐξ 'Αθηνών. > Καὶ τάς έπτά σπυρίδας και τούς ιβ' κοφίνους, έν οίς Χριστός ό Θεός ήμων έθαυματούργησεν, ύπό την βάσιν του χίονος έθετο. Καὶ τὰ λείψανα δὲ τῶν ἀγίων ἀποστόλων Λουκά και Τιμοθέου και 'Ανδρέου διά τοῦ άγίου μάρτυρος 'Αρτεμίου έν τη πόλει εἰσήγαγε.

Τῷ κς' καὶ κζ' ἔτει αὐτοῦ τὴν κατὰ τῶν εἰδώλων καὶ τῶν ναῶν αὐτῶν κατάλυσιν ἐπέτεινε, τὰς δὲ εἰσόδους αὐτῶν ταῖς Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ἐκύρωσε. Τότε καὶ ἡ ἐν Νικομηδεία βασιλική πυρὶ θείω ἐφλέχθη.

Τῷ κη' έτει αύτοῦ ὁ δυσσεδής "Αρειος ἐπιπλάστφ μετανοία και λόγοις άπατηλοίς μετά την καθαίρεσιν αύτου καταγοητεύσας τὰς ἀκολς τοῦ γαληνοτάτου βασιλέως, και δύο βιδλία λαδών, το μεν εν την έαυτοῦ διεστραμμένην περιέχον δόξαν ταϊς ίδιαις χερσί γράψας εν χρυφή κατείχε, το δε έτερον δι' άλλοτρίας χειρός όμοφώνως τη έν Νιχαία έχτεθείση πίστει γεγραφώς, και τούτο έπιδούς τω βασιλεί, και διομνύμενος ή μην ούτως πιστεύειν ώσπερ δή και έγραψεν, ούτω συνήρπασε τη αύτου δολιότητι του βασιλέα ώστε κελεύσαι τούτον άνυπερθέτως ύπὸ 'Αλεξάνδρου του άρχιερέως είς χοινωνίαν έπὶ τῆς ἐχχλησίας προσδεχθήναι. 'Αγωνιάσας τοίνυν, ώς είκος, ὁ άρχιερεύς, καὶ δι' όλης τῆς νυκτός δεηθείς τοῦ Θεοῦ, εύχης έργον αύτον έποιήσατο. Τή γάρ έξης ὁ άνόσιος μετά φαντασίας και γαυριάματος είς την εκκλησίαν προερχόμενος, ἐπειδή ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τοῦ λεγομένου σενάτου (91) εγένετο, της γαστρός νυξάσης

Τῷ κη' ἔτει λιμός μέγας ἐγένετο ἐν τῆ 'Ανατολῆ' ὁ δὲ βασιλεὺς σίτον πολὺν ἀποστείλας τοῦτον ἡμόλυνε.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(89) Simocatta: φορος περίλαρπρος χώρος της πόλεως. Etiam appellatione a Latina deducta gaudet. Goan.

(90) Hinc inde forum stipabant ξηδολοι. Sunt autem secundum Allatium porticus variis asseribus conjunctis et tegulis superimpositis ad caloris incommoda et imbres repentinos arcendos, umbrarum etiam et deambulationis gratia ædificatæ, sic dictæ ab ξηδάλλω, quod ad eas et per eas ingressus pateat. Asconius provolantia tabulata vocat. Belle,

si tamen addideris ἐμδόλου, a Constantino lapidibus exstructos, columnis marmoreis fultos et opere concamerato tectos, jucundissimum ambulantibus spectaculum, sicut et amplissimum in eos se recipientibus spatium præbuisse. Goan.

(91) Ut nova veterem Romam imitaretur, ad fori maximi latus curia in utraque constituta erat. Hæc Σινάτον vel Σενάτον Cpol. dicebatur, quod Zonaras ἐν τῷ Σενάτω καλούμενον μέγιστον οίχου scribit, Goau.

ελάμδανε. Σεισμού δε εν Κύπρω γενομένου Σαλαμίν ή πόλις κατέπεσε και Ικανόν πληθος διέφθειρε.

Τῷ κθ' Ετει Δαλμάτιος Καζσαρ άνηγορεύθη. Καλόκαιρος δέ έν Κύπρω τυραννήσας έν Ταρσώ της Κιλικίας όπο Δαλματίου ζών κατακαίεται.

Τῷ λγ' τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ μέγας Κωνσταντίνος τελευτά. Κινήσας γάρ κατά Περσών άπο Νίκομηδείας εν τοις Πυθίοις αυτομάτοις θερμοίς (92) παραγίνεται. Και κακωθείς, ἐκεῖθέν τε δι' Έλενουπόλεως εν τῷ χάρακι ελθών, πυρετοῦ λάβρου κατασχόντος αύτον ετελεύτησεν, μετάθ' έτος τοῦ οἰχισμοῦ καὶ ἐγκαινισμοῦ Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ἀπετέθη έν λάρνακι πορφυρά ήτοι 'Ρωμαίφ, [Ρ. 297] αὐτός τε και ή μήτηρ αύτου Έλένη πρό δώδεκα έτων της αύτου τελευτής άποθανούσα καὶ ή γυνή αύτου Φαυ- Β στα, θυγάτηρ Μαξιμιανού, του Έρχουλίου, χαταλείψας ev Basilela theis vious, Kwystartion xal Kwyσταντίνου και Κώνσταντα, διορισάμενος Κωνστάντιον μέν έχειν τὰ Θράκης καὶ Έψας μέρη, Κωνσταντίνου δὲ τὰ πρὸς 'Ωχεανὸν ἐσπέρια, Κώνσταντα δε Κρήτην, 'Αφρικήν και το Ίλλυρικόν. Δόξα δε κατέσχε τελευτήσαι μέν τον μέγαν Κωνσταντίνον φαρμάχω δηλητηρίω έπιδουλή των άδελφων, διό καί αύτὸν τοῦτο δι' αύτογράφου ἐπισκῆψαι τῷ παιδὶ, ἐκδικήσαί τε καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀνελόντας αὐτὸν θείους · λαδόντα δε την τοιαύτην γραφήν Εύσέδιον τον Νικομηδείας Επίσκοπον αποδούναι Κωνσταντίω έχ τῆς Έψας άρτι παραγενομένω, ἔνθεν τε γενέσθαι αύτον και έπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. Το δέ α τούτους άναιρεθηναι (93), έπεί τοι άλόγιστος σαφώς ή άθρόα πάντων αύτων άνα ρεσις τούτω έδόκει, δέον Εχρινε μή άνευ λόγου τούτο ποιήσαι. Έτελεύτησε δέ ό μέγας Κωνσταντίνος εύσεδῶς βασιλεύσας ἔτη λβ' καὶ μῆνας ι', ζήσας τὰ πάντα ἔτη ξε'.

Κωνστάντιος εδασίλευσεν έτη κό, Κώνστας έτη ιζ'. Κωνσταντίνος δὲ ταχύ τετελεύτηκε τρόπω τοιώδε. Πρός τον άδελφον Κωνστάντιον (94) χοινωσόμενος ήει περί τινων μετά πολλής ισχύος και δυνάμεως, δ τον Κωνστάντιον είσηγεν! είς έχπληξιν μή τι νεωτερίσων άφιχνήται είς αὐτόν · καὶ πονηρῶν συμδουλῶν ξπιτυχών και πρός πόλεμον έρεθιζόντων αύτον έξηλθε κατ' αὐτοῦ. Καὶ συρβαγέντο, πολέμου ἐν τοῖς έσχάτοις των φευγόντων εύρεθείς ὁ Κωνσταντίνος άναιρείται, τρίτος ών άδελφός, και γίνεται Κωνστάν. D τιος έγχρατής πάντων των Έσπερίων. Την δε Κωνστάντιος την του σώματος άναδρομην εύμήκης καλ ἐπίξανθος, χαροπός (95) την δψιν, εύμετάδολος την γνώμην, σώφρων τὰ πρὸς ἀφροδίσια, 'φίλοις συν-

Μόνη δὲ ἡ 'Αντιόχετα λς χιλιάδας σίτου κατ' Ετος A immisso. Sola Antiochia annuos modios 30000 accepit. Terræmotu perro Salamin urbs Cypri dejecta, multique mortales exstincti sunt.

Anno 29 Dalmatius Cæsar designatus est. Is Tarsi Ciliciæ Kalocærum, qui in Cyprotyrannidem gessera!, vivum combussit.

Anno sui imperii 33 Constantinus Magnus moritur. Facta in Persas expeditione a Nicomedia ad thermas Pythias pervenerat. Inde male affecto corpore per Helenopolin in castra cum venisset, vehementi febre correptus vitam cum morte commutavit, nouo post conditam dedicatamque Cpolin anno. Sepultus est in arca Porphyretica seu Romana, et mater ejus Helena eodem reposita, ac Fausta uxor, filia Maximiani Herculei, quæ duodecim annis ante mariti obitum decesserat. 520 Imperium tribus filiis reliquit, Constantio, Constantino et Constanti, ita divisum ut Constantius Thraciam et Orientem teneret, Constantinus quie Occidentis sunt ad Oceanum, Constans Cretam, Africam et Illyricum. Creditum fuit Constantinum a suis fratribus exhibito lethali veneno exstinctum fuisse; ideoque eum sua manu scriptis litteris mandasse filio ut a patruis sibi caveret eosque ulcisceretur; eas litteras Eusebium Nicomediae episcopum accepisse, et Constantio recens ex Oriente reverso tradidisse, indeque etiam Cpolitano episcopatu potitum. Visum autem fuit absurdum patruos istos simul universos velle occidere; ideoque decretum est rem caute agendam. Diem autem snum pie obiit Constantinus Magnus, cum imperasset annos triginta duos, menses decem, vixisset annos sexaginta quinque.

Constantius imperavit annos viginti quatuor, Constans annos septemdecim. Constantinus cito periit, idque hoc pacto: Accedebat ad fratrem Constantium, ut cum eo de re quadam communicaret, magnis comitatus copiis. Quod suspicionem Constantio movit, ne quid frater novi moliretur. Atque hic malis consultoribus usus ad pugnam exhortantibus, contra eum exercitum eduxit in aciem. Commissoque prælio Constantinus inter extremos in fuga comprehensus et interfectus est. Ita Constantius Occidente toto potitur. Statura fuit Constantius procera, 521 flavus, aspectu truci, animo inconstanti, rei venereze abstinens, comis erga amicos, in cibo continentiam adhibens, sub-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(92) Aquas nulla humana industria, sed naturæ sponte beneficioque ad balnea præparatas intel-

lige. GOAR. (93) Absque verbis τὸ δὲ τούτους ἀναιρεθη-ναι sensus integrior, si præmiseris άλλ' ἐπεὶ ἀλό-

715705. GOAR. (94) Falsum hoc est et contra historize fidem. Constanti enim absenti bellum inferens apud Aquieiam ab ejus exercitu cæsus periit Constantinus. Et sie paulo post recte legitur. XYL.

(95) Hic æque ac in Justiniano χαροπόν την δψιν aspectu trucem' reddidit interpres. Constat autem, ot moribus, ita corporis signis Justinianum summam mansuetudinem prætulisse. Rectlus itaque cum do. Baptista Porta in Physiogn. χαροπόν cæsiis oculis, quales sunt leonini, illustrem verto, quem eumdem περιφερή και εὐορθαλμον, volubilibus benignisque oculis conspicuum Suidas cum lexico Anonymo Bibl. Reg. interpretatur.

To

סבנסן

ήμέρ

τον ά

yDar

Kai

σίαν

τοῦ Ι

tà h

xato

σύν

avôp

τοῦ

άποί

ύπδ

παδ

λιμ:

πόλ

Ext

TOIT

'A9

1

P

Ko

tika

Φ01

TO

π6)

πλ

Ga

To

TE

YE

νά

ζε

õu

π

A

31 Ö

A

T

ditorum petitionibus et causis benignus : fructibus A αναστρεφόμενος, έγχρατή; τὰ πρίς τροφήν, εύμενής prorsus abstinebat, in contentionibus ducum semper decorum servabat, neminem ineruditum in senatum recipiebat, ipso et prosam orationem scribere et versus pangere didicerat. Unum ei vitium adfuit, pravæ de religione opiniones.

Anno Constantii imperii secundo Dalmatius Cæsar a militibus necatur, neque jubente id Constantio neque vetante. Erant etiam una interfecturi Gallum et Julianum filios Constantii ejus qui Contantino Magno frater fuit : sed Gallum morbus neci subtraxit, Julianum ætas, octo tantum annos natum. Constantius autem cum ante sententiam de Filio consubstantiali esset amplexus, post ab ca descivit, levitate ingenii ac fraude Ariani presbyteri et Fusebii ennuchorum principis et Eusebii Nicomediensis episcopi.

Tertio anno Constantinus cum in ditionem fratris Constantis advenisset, commissa pugna a militibus est interfectus, ut diximus. Constantius Orientis imperator Gallum et Julianum erudiendos tradidit in loco qui Macelium appellatur et non procul abest a Cæsarea Cappadociæ. Hi duo fratres lectores (Anagnostas vocant) fuerunt, intenderuntque templum sancto martyri Mamanti condere. Quæ autem pars 522 Juliano ædificanda obtigerat, ibi solum materiam non recepit. Julianus tonso capillo monasticam vitam se degere velle simulavit. Constantius et Constans legem tulerunt C ne quis Judans servum emeret : emptum publicari jusserunt ; si quis circumcidere servum ausus esset, gladio feriri et bona ejus publicari.

Annis quatuor et quinque Antiochia triduum magno terræ motu periclitata est.

Sexto anno Constantius de victis Assyriis triumphavit. Sapores Persarum rex Christianos est persecutus. Constans in Occidente Francos oppugnavit. Eo anno Didymus quidam, vir præclarus, oculis captus innotuit. Ad hunc magnus ille Antonius Alexandriæ accedens : Non est, ait, cur ob jacturam oculorum perturberis: tales enim amisisti oculos, quos etiam muscæ ac culices damno affi-. cere possunt. Gaude potius quod oculos habes qualibus angeli vident.

Septimo anno ingenti terræ motu Neocæsarea mari absorpta est, tantum episcopi sede et ecclesia superstitibus. Tunc etiam Paulus confessor episcopus Cpolitanus deligitur.

Octavo anno magno terræ motu Rhodus insula prostrata est.

πρός τάς αίτήσεις και κρίσεις των ύπηκόων οπωρῶν καθάπαξ ἀφέστηκεν. Έν δὲ ταῖς τῶν ἡγεμόνων φιλοτιμίαις το πρέπον άει διετήρει. Οὐδένα δὲ μή παιδείας μετέχοντα τη γερουσία κατέλεγεν, ώς και τὸ είρειν λόγον και μέτροις γράφειν ἐπίστασθα, ένὶ μόνφ νοσήματι τη κακοδοξία (96) ήττώμενος.

Τῷ β' ἔτει τῆς βασιλείας αύτοῦ Δαλμάτιος Καΐσαρ ύπό στρατιωτών άναιρείται, ού κελεύσαντος Κωνσταντίου, άλλ' ούδὲ χωλύσαντος την σφαγήν. "Εμελλον δὲ συναναιρεξυθαι Γάλλος καὶ Ἰουλιανός οἱ Κωνσταντίου του άδελφου του Μεγάλου Κωνσταντίνου παίδες. 'Αλλά τὸν μὲν Γάλλον' νόσος, τὸν δὲ 'Ιουλιανὸν ή νηπιότης διέσωσεν · όκταετής γάρ ήν. Κωνστάντιος δὲ πρότερον δεχόμενος τὸ όμοούσιον ὕστερον μετέθετο χουφότητι γνώμης και άπάτη [Ρ. 298] τοῦ Άρειανοῦ πρεσθυτέρου καὶ Εὐσεδίου τοῦ τῶν εύνούχων πρωτεύοντος και Εύσεδίου Νικομηδείας.

Τω γ΄ έτει Κωνσταντίνος ἐπελθών τοίς Κώνσταντος του ίδιου άδελφου μέρεσ:ν καὶ συμδαλών πόλεμον άνηρέθη ύπο των στρατιωτών, ώς προλέλεκται. Κωνστάντιος δε της Έφας βασιλεύων Γάλλον και Ίουλιανόν παιδευθήναι παρέδωκεν έν χώρα καλουμένη δή Μακελίω (97), πλησίον Καισαρείας Καππαδοχίας. Ούτοι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀναγνώσται γεγόνασι, καὶ ἐκκλησίαν κτίσαι τῷ άγίω μάρτυρι Μάμαντι προεθυμήθησαν. Έν ή δε μέρει κτίζειν Ίουλιανός έλαχε, τούτο ή γη ούκ εδέχετο. 'Αποκε:ράμενος δί τάς τρίχας μοναχικήν ἄσκησιν ὑπεκρίνατο. Κωνστάντιος δὲ καὶ Κώνστας ἐνομοθέτησαν Ἰουδαίον μή ώνείσθαι δούλον, έπει άφαιρεϊσθαι αύτον είς τον δημόσιον λόγον εί δὲ καὶ περιτεμείν τολμήσει δούλον, ξίφει τιμωρεϊσθαι καὶ τὴν τούτου δημεύεσθαι οὐσίαν.

Τῷ δ' καὶ ε' ἔτει 'Αντιόχεια ὑπὸ σεισμοῦ μεγάλου έπὶ τρισίν ημέραις ἐχινδύνευε.

Τῷ ς' ἔτε: Κωνστάντιος 'Ασσυρίους νικήσας έθριάμδευσε, Σαπώρης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺ; τούς Χριστιανούς έδίωκε, Κώνστας δὲ ἐν τῆ Δύσει Φράγγους ἐπόρθησε. Τούτω τῷ ἔτει Δίδυμός τις έλλόγιμος άνηρ άπο όμματων (98) εγνωρίζετο. Τούτω έντυχών δ μέγας 'Αντώνιος έν 'Αλεξανδρεία είπε πρός αὐτόν Μηδέν ταραττέτω σε ή ἀποδολή τῶν όμμάτων : τοιούτοι γάρ σε λείπουσιν δφθαλμοί ούς καί μυζαι και κώνωπες βλάψαι Ισχύουσι. Χαζρε δέ δτι έχεις όφθαλμούς οίς και άγγελοι βλέπουσι.

Τῷ ζ' ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου Νεοχαισάρεια ποντισθείτα κατεπτώθη πλήν τής ἐπισκοπής καί της εκκλησίας. Τότε και Παύλος ὁ όμολογητής χειροτονείται ἐπίσχοπος Κωνσταντινουπόλεως.

Τῷ η' ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου 'Ρόδος ή νησος κατέπεσε.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(96) Favit enim Arianæ impietati. Et recte in margine additur, ιδαί δτι τῷ πάντων ἐσχάτφ. De-plorat eum hoc uno vitio laborasse, quod omnium sit summum. XVL,

(97) Scriptura perversa. Ammianus non longe ab initio l. xv Marcelli fundum vocat : legerem ergo Μαρχελλίφ. Apud Sozomenum μαρχέλλφ

legitur, v, 2: sed in eo scriptore nomina propria

vitiari non est novum. XYL. (98) Non ab oculis, quorum lumen exstinctum erat, innotescebat Didymus, sed quod a videndo excessisset, ea phrasi qua ἀπὸ ὑπάτων, et ἀπὸ χραμματέων exconsul et exscriba nuncupatur. GOAR.

Τῷ θ' ἔτει Δυρράχιον πόλις τῆς Δαλματίας ὑπὸ Α σεισμού διεφθάρη, καὶ 'Ρώμη ἐν τρισίν ἐχινδύνευσεν ήμέραις σειομένη, της δὲ Καμπανίας ιβ' πόλεις διεφθάρησαν. Έλθων δὲ Κωνστάντιος εἰς τὸ Βυζάντιον Παύλον τον ἐπίσχοπον τοῦ θρόνου ἀπήλασε, καὶ τὸν ἀσεδέστατον Εὐσέδιον τὸν Νιχομηδείας εἰσήγαγε ληστρικώς καλ άθέσμως, τό των κακών καταγώγιον. Καὶ συντελεσθείσαν την του Θεού μεγάλου έχχλησίαν ὑπὸ Κωνσταντίου κατά την ἐνδιάθηκον ἐντολήν του Μεγάλου Κωνσταντίνου Εύσέδιος έγχαινίζει, χαλ τά λείψανα άπο 'Αντιοχείας χομίζει και έν αὐτῶ χατατίθησε του άγίου μάρτυρος Παμφίλου και των σὺν αὐτῷ, Θεοδούλου, Πορφυρίου καὶ Παύλου. 'Αλεξανδρείς δὲ Γρηγόριον ληστρικώς [Ρ. 299] ἐπιδάντα του θρόνου 'Αλεξανδρείας και τον μέγαν 'Αθανάσιον ἀποδιώξαντα ἐπὶ ἔξ ἔτεσιν ἀνείλου. Καὶ χειροτονείται ύπὸ Άρειανῶν Γεώργιος άρειανὸς, τέρας τι Καππαδόχειον.

Τῷ ι' ἔτει Κωνστάντιος τὸν ἐν Σελευχεία τῆς Συρίας λιμένα πεποίηχεν, ὅρος ἐπὶ πολὺ διατεμών, καὶ τὴν πόλιν ἀνωχοδόμητε. Καὶ τὴν 'Αντάραδον ἐν Φοινίχη ἔχτισεν, ἢν Κωνσταντείαν ὧνόμασε. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἔχλειψις ἐγένετο ἡλίου, μηνὶ Δαισίω ς', ἡμέρας ὧρα τρίτη. Καὶ οἱ ἀπελαθέντες ὀρθόδοξοι ἐπίσχοποι ἄμα 'Αθανασίω τὴν 'Ρώμην χαταλαμδάνουσιν.

Τῷ δὲ ια ἔτει γράμμασιν Τουλίου τοῦ πάπα 'Ρώμης θαρρήσαντες τοὺς ἰδίους θρόνους κατέλαδον. Κωνστάντιος δὲ ἐν 'Αντιοχεία διάγων τούτους ἀπήλασεν ὑποδολῆ τῶν 'Αρειανῶν.

Τῷ ιβ' ἔτει σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν Βηρυτῷ τῆς ς Φοινίκης, ὡς τὸ πλεῖον τῆς πόλεως πεσεῖν.

Τῷ ιγ΄ ἔτει Σαπώρης Πέρσης την Νίσιδιν πόλιν ποικίλως παρακαθεσθείς, τόν τε ποταμόν κατά τῆς πόλεως κινήσας καὶ παντοίας μηχανάς ποιήσας ήττήθη, καὶ φεύγων εἰς τὴν οἰκείαν ὑπεχώρησε, τὸ πλείστον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπολέσας.

Τῷ ιδ' ἔτει Κωνστάντιος τον ἀνεψιον Γάλλον Καίσαρα ἀναγορεύσας καὶ Κωνστάντιον μετονομάσας ἐν τἢ 'Ανατολῆ ἀπέστειλεν.

Τῷ τε' ἔτει οἱ ἐν τἢ 'Ανατολἢ τῆς Παλαιστίνης 'Ιουδαίοι ἀντῆραν, καὶ πολλοὺς τῶν 'Ελλήνων ἐθνῶν τε καὶ Σαμαρειτῶν ἀνείλον. 'Αλλὰ καὶ αὐτοὶ παγγενεὶ ὑπὸ 'Ρωμαίων ἀνηρέθησαν, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν Διοκαισάρεια ἡφα νίσθη. Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ μέγας 'Αθανάσιος ὑπὸ Κωνσταντίου κατὰ τἡν Βρεττανίαν ἐξορί- Β ζεται, καὶ Φῆλιξ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται. Έν Μεδιολάνοις δὲ σύνοδος τῶν Πατέρων συναθροισθεῖσα πάλιν ἄπρακτος διαλύεται.

Τῷ τη' ἔτει Γάλλος τυραννίδα μελετήσας κτείνει Δομετιανὸν ἔπαρχον τῆς Ἐψας καὶ Μάγνον κοιαίστωρα, τὰ τῆς ἐπιδουλῆς Κωνσταντίω μηνύσαντα · ὅν μεταπεμψάμενος Κωνστάντιος περὶ Θαλαμῶνα τὴν νῆσον (99) ἀναιρεῖ. Τὸν δὲ τούτου ἀδελφὸν Ἰουλιανὸν ἐν φρουρὰ κατέσχεν. Εὐσεδία δὲ ἡ γαμετή τοῦ βασιλέως τοῦτον ἐξαιτησαμένη ἐν ᾿Αθήναις πέμπει.

Nono anno Dyrrachium Dalmatiæ urbs terræ motu periit. Ac Roma etiam per triduum periculose tremuit, duodecim Companiæ urbes perierunt. 523 Constantius ut Byzantium venit, episcopatum Pauli ademit, impijssimumque Eusebium (minime suo nomini respondentem) introduxit, latrocinio injusto malis asylum aperiens. Idem Eusebius magni Dei templum a Constantio absolutum, sicuti Constantinus testamento mandaverat, dedicavit; alque Antiochia allatas sanctorum Pamphili martyris et sociorum Theoduli, Porphyrii ac Pauli reliquias in eo deposuit. Alexandrini autem Gregorium, qui episcopatum latrocinio occupaverat, magnumque Athanasium per sexennium inde arcuerat, interfecerunt. In ejus locum subrogatur ab Arianis Georgius eorum sectæ, monstrum Cappadox.

Decimo anno Constantius portum Seleuciæ Syriæ construxit, montis magna parte excisa, urbemque refecit. Condidit etiam Antaradum in Phœnicia, et Constantiam nominavit. Eodem anno defectus solis fuit, sexta mensis Dæsii die, hora diei tertia. Et episcopi veram religionem tuentes, qui in exsilium acti erant, cum Athanasio Romam pervenerunt.

Undecimo anno iidem litteris Julii papæ Romani freti sua solia recuperaverunt. Constantius autem Antiochiæ degens instinctu Arianorum eos abegit.

Duodecimo anno terræ motus majorem Beryti (urbs est Phœniciæ) partem evertit.

524 Anno 15 Sapores Persa Nisibin urbem omnis generis oppugnatione tentavit; amnem quoque adversus urbem concitavit atque omnigenis machinis oppugnavit. Victus tamen maxima copiarum parte amissa domum recessit.

Anno 14 Constantius Gallum consobrinum suum Cæsarem designavit, nomine Constantii indito, et in Orientem misit.

Anno 15 Judæi in Palæstina rebellaverunt, multosque Græcos, Samaritas et alienigenas trucidaverunt. Mox ipsi a Romanis occidione occis. sunt, urbsque eorum Diocæsarea deleta. Eodem anno magnus Athanasius a Constantio in Britanniam deportatur, eique Felix substituitur. Mediolani quoque concilium Patrum congregatum re infecta solutum est.

Anno 18 Gallus tyrannidem affectans Domitianum Orientis præfectum necat et Magnum quastorem, qui insidias Constantio indicaverat. Constantius Gallum evocatum apud insulam Thalamonem interficit, Julianum fratrem ejus in custodia detinet. Quem Eusebia imperatoris uxor precibus liberatum Athenas mittit. Julianus permissu

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(99) Apud Sozomenum legitur Φλάδωνα νησον, 1v, 7. Apud hunc et reliqua fusius enarrantur. Marcellinus Gallum interfectum apud Potam Istriæ ait prope finem l. xiv. Xvr..

'lou'

ξύτη

Kal

gir

T. poo

UE T

liav

Thy

ναχέ

aut

YOUT

PONT

ELEY

ex o

XTL

pels

Oáp

Bug

àvo

èж '

YEL

Thy

vix

Bac

33

Yà

200 8 9

x'n

mè

πp

nà

×a

×a

Tie

On

TH

ð.

II

ζe

à

70

刊

9

Constantii Græciam peragrans priolos consulebat A Την Έλλάδα δε περιερχόμενος εφέσει της βασιλείας et fatidicos, an consecuturus foret id quod in animo habebat. Incidit autem in quemdam hominem impium, qui se talia prædicere profitebatur. Is eum in specum quamdam 525 superstitioni dedicatam impie abducit, impostoresque dæmones advocat, qui cum solita apparerent pompa, Julianus metu compulsus frontem crucis signo affecit; quo viso dæmones illico ex conspectu abierunt. Sed impostor fugæ cognita causa Julianum reprehendit, non fugisse, ut ipse putaret, sed abominatos crucem abilisse cos dicens. Itaque Julianum captivum decipiens initiavit impiis sacris eaque impietate implevit. Adeo autem miserrimum hominem cupiditas imperii pietate nudavit, ut divinum baplis num cruoribus abominandis elucrit.

Hand multo post imperium adeptus Julianus imp'issimus aperte jam inde atque impudenter pietati bellum fecit. Principio fontes, qui et intus et extra urbem erant, infandis sacrificiis polluit, ut quicunque aquæ fieret particeps, etiam flagitii ejus consors sieri cogeretur. Deinde, quæ in soro venum exponebantur, impietate ea implevit, cum et panes et carnes et fructus et olera et omnia quæ esui sunt, conspergerentur. Hæc videntes Christiani gemebant sane et deplorabant : tamen iis vescebantur, apostolicam tenentes legem, quæ jubet edere quidquid in macello venditur, neque conscientiæ causa discrimen-statuere. Flagitiosissimus iste Julianus Judæos quoque in Christianos armans, interrogavit cur non sacrificarent, cum lex eis id juberet. Cum responderent sua sacrificia Hierosolymæ templo circumscripta esse, Julianus confestim mandavit 526 ut id templum, quod ira ac decreto Dei erat dejectum, instaurarent. Quod mandatum Judzei magno cum gaudio audientes gentilibus suis per totum orbem significaverunt. Ita undique magnus Judeorum eo concursus, alacriter pecuniam et operam ad instaurationem templi conferentium. Sed et Julianus eis præfectos, famulos magnamque turbam hominum misit, nec non argenteos ligones et urnas. Posiquam fodere cœperunt impii Judæi, subito vehementes venti incubuerunt, qui eos dissiparunt; ac quæ porro ils progressi dicemus.

Cæterum Julianus in Persidem ingressus dæmonem in Occidentem misit, qui ei inde celeriter responsum perferret. Eum dæmonem quidam-monachus progressu per decem dies prohibuit, ita ut dæmon progredi non valens ad Julianum redie-

μάντεις επεζήτει και γρησμολόγους, εί τεύξεται του ποθουμένου. Καὶ δή περιτυγχάνει άνθρώπο δυσσεδεί ταύτα προλέγειν ύπισχνουμένω, ός τούτον είς τινα των είδωλιχών καταδύσεων καταγαγών τους άπατεωνας έχάλεσε δαίμονας. Έχείνων δε μετά της συνήθους φαντασίας επιφανέντων, ηνάγχασε τούτον ο φόδος έπιθείναι τῷ μετώπφ τοῦ σταυροῦ τὸ σημείον. όπερ ίδόντες άφανεξ; αὐτίκα γεγόνασι. Συνείς ούν ό γόης έχεινος της [Ρ. 300] φυγής την αίτιαν έπεπέμψατο τούτω λέγων. Ού φοδηθέντες, ώς σύ νομίζεις, άλλά βδελυξάμενοι τὸ παρά σου γενόμενον έχώρησαν. Οῦτω βουχολήσας τον αλχμάλωτον εμύησε τε καί του μύσους ένέπλησεν αξμασι γάρ μυσαροίς άπολουσάμενον το θείον βάπτισμα, ή της βασιλείας Β ἐπιθυμία τῆς εὐσεδείας ἐγύμνωσε τὸν τρισάθλιον.

Μετά μικρόν δὲ τῆς βασιλείας κρατήσας ὁ ἀσεδέστατος Ίουλιανός προφανώς λοιπόν καλ άναιδώς κατά της εὐσεδείας ώπλίζετο. Καὶ πρώτον μέν τάς έν τη πόλει και τάς έξωθεν πηγάς ταίς μυσαραίς θυσίαις Εμόλυνεν, όπως Εκαστος μεταλαμδάνων του νάματος μεταλαγχάνη και του μύσους. "Επειτα δέ καί τά κατά την άγοράν προκείμενα του μιάσματος ένεπίμπλη · περιεφφαίνοντο γάρ και άρτοι και κρέα καὶ όπῶρα: καὶ λάχανα καὶ τἄλλα ὅσα ἐδώδιμα. Ταῦτα οδν όρωντες οἱ Χριστιανοὶ ἔστενον μὲν καὶ ώλόλυζον ἐπὶ τοίς γινομένοις, μετελάμδανον δε όμως, αποστολιχώ νόμω πειθόμενοι τῶ φάσχοντι. Πάν τὸ ἐν μαχέλλω (1) πωλούμενον έσθίετε, μηδέν άναχρίνοντες διά τήν συνείδησιν. Ούτος ὁ παμμίαρος Ίουλιανός τους Ίουδαίους κατά Χριστιανών έξοπλίζων ήρετο τούτους. Διά τί θύειν τοῦ νόμου χελεύοντος οὐ θύετε; Τῶν δὲ τον έν Ίεροσολύμοις ναδν και την έκείσε περιγεγραμμένην λατρείαν προδαλλομένων, αύτίκα προσέταξεν ό θεομάχος άνεγείραι του κατ' όργην καί γνώμην θεού καταλυθέντα ναόν. Καὶ τούτο μετά πολλής γαράς άχούσαντες άπασι τὰ προστεταγμένα τοίς κατά την οίκουμένην όμοφύλοις εδήλωσαν. Καί οί μέν πανταχόθεν συνέτρεχου, χρήματα καί προθυμίαν είς την οιχοδομήν του ναού συνεισφέροντες. δ δὲ συναπέστειλεν αὐτοῖς καὶ ἄργοντας καὶ πολλήν ύπηρεσίαν καὶ συνδρομήν · σκαπάνας γάρ καὶ άμας (2) άργυρας Επεμψε τοῖς ἀντιθέοις Ἰουδαίοις. Καὶ ἐπεὶ ορύττειν ήρξαντο, εξαπίνης άνεμοι βίαιοι πνεύσαντες mala evenerint, ad tertium Juliani imperii annum D άθρόως απαντα διεσκόρπισαν. Καὶ τὰ λοιπά πεπόνθασι δεινά & έν τῷ τρίτψ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ άναγράψομαι.

Είσελθών δέ ὁ κατάρατος εν Περσίδι πέμπει δαίμονα πρός την δύσιν του ένεγκείν αὐτῷ ἐκείθεν άπόχρισιν διά τάχους. Έχωλύθη δὲ τῆς πρόσω πορείας δπό τινος μονάζοντος έπλ ημέρας δέχα. Καλ μή δυνάμενος ὁ δαίμων προδήναι πάλιν πρός τὸν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(1) In margine : Είς δὲ τὸ ἐχόμενον τοῦ ἀποστολικού όητου τί ξμελλες είπειν, σοφώτατε Κεδρηνέ; Λέγει γάρ παρακατιών δ μέγας Παύλος: Εί δέ τις ύμιν είπη δτι Τουτο είδωλόθυτον έστι, μη άψητε αύτου. Magna profecto quastio, et multum habens difficultatis. Vide August. Poplicolæ epist. 154. Xvl. (2) Unde vocem hanc verterit urnas, edisserat, potest, interpres : Græcis batillos sonat, ad egerendam terram instrumenta : sicut σχαπάναι, ad effodiendam. Goan.

δύτητος ήρώτησεν · ἀπεχρίθη δὲ αὐτῷ ὁ δαίμων. Καὶ εδράδυνα καὶ ἄπρακτος Εμεινα. Έκδεχόμενος γάρ Πούπλιόν τινα μονάζοντα, εξ πως παύσεται τῆς προσευγής, και μή παυσάμενος ήμέρας δέκα εκώλυσέ με ποιήσαι το θέλημά σου. Καλ τούτο άχούσας Ίουλιανός καὶ σφόδρα άγανακτήσας προσηπείλησε μετά την ύποστροφήν εξολοθρεύσαι το των [Ρ. 301] μοναχών γένος. "Οπερ μαθών τις των μεγιστάνων αὐτοῦ καὶ θαυμάσας, ἐπανελθών διένειμε τὰ ὑπάργοντα αὐτοῦ πάντα πένησι καὶ ἀπηλθε πρός τὸν γέροντα. Καὶ γενόμενος δόχιμος (3) μοναγός πάσιν έλεγε την Ισχύν των μοναζόντων, ην έλαδον κατά των σχοτεινομόρφων δαιμόνων.

Έν δὲ Κάραις, τῆ παρὰ τοῦ Κάρου τοῦ βασιλέως κτισθείση πόλει, την πρός Πέρσας ποιούμενος πο- Β ρείαν, είσελθών και Εν τινι καταδύσει θυσίας άκαθάρτους ἐπιτελέσας, κλείθρα καλ σήμαντρα ταίς θύραις ἐπέθηκε καὶ φύλακας ἐπέστησεν · ήνπερ ἀνοίξαντες μετά την ἐχείνου πτώσιν, εύρον γύναιον έχ των τριχών χρεμάμενον καλ έχτεταμένας έχον τάς γείρας, ής άνασχίσας ὁ ἄσπλαγχνος την γαστέρα την χατά Περσών δήπουθεν έγνω διά του ήπατος νίκην. Έν δὲ 'Αντιοχεία πολλά μὲν κιδώτια έν τοζς βασιλείοις χεφαλών άνθρώπων πεπληρωμένα, πολλά δὲ φρέατα νεχρών σωμάτων εύρον πεπλησμένα · καί γάρ μυρίας μέν γυναίχας έν γαστρί έγούσας άνατεμών και έν τοις έμβρύοις ήπατοσκοπούμενος, και πολλά παιδία χατασφάξας, ὑπὸ τὰ εἴδωλα χατώρυξεν ό φιλείδωλος Ίουλιανός. Πολλήν δέ και άλλην λογι- C κήν άγέλην έκ ποικίλων ήλικιών διαφόροις ὑπέβαλε θανάτοις ἐπ' ὀνόματι Ποσειδώνος καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων ό δαιμονιώδης καὶ θεομίσητος. Ού μην δὲ άλλά καὶ ἔππους λευκούς τε καὶ πυβρούς ἔθυε, τοὺς μέν τῷ ἡλίω τοὺς δὲ τῷ πυρί καὶ τοῖς ἀνέμοις. Καὶ πρός τούτοις κύνας και πιθήκους και κόρακας και παν σγεδόν έρπετων είδος και τετραπόδων θηρίων τε και των άλλων πτηνών και νηκτών ού διέλειπε χατασφάττων χαι τελετάς παντοίας ἐπινοῶν πλείους και χείρους των παρ' "Ελλησι νενομισμένων, πρός τό πάντας τούς πρό αὐτοῦ ἐλληνίσαντας ὑπεραχοντίσαι, διά τῶν τοιούτων οἰόμενος ὁ ἄθεος ἀποθεωθήναι και θεός νομισθήναι. 'Αλλά τά περί τούτου έν τή τάξει της αύτου θεοστυγούς βασιλείας ώς οδόν τε διά βραχέων λέξομεν. 'Ο δε λόγος πρός τά εξής βα- D attexamus prioribus. διζέτω.

Τοῦ Κωνσταντίου τῷ εθ' ἔτει, ἐν τῆ ἡμέρα τῆς Πεντηχοστής, εν Ίεροσολύμοις εφάνη το σημεΐον τοῦ ζωοποιού σταυρού έν ούρανώ, φωτοειδές, τεταμένον ἀπό τοῦ Γολγοθά, ἔνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, ἔως του δρους των Έλαιων, όθεν και άνελήφθη, κύκλω δέ τούτου στέφανος, ώς Γρίς το είδος Εχων. Τη αύτη δὲ ήμέρα και Κωνσταντίφ ώφθη, Κυρίλλου τότε Ίερο-. σολύμων ἐπισχυπούντος.

Touliandy unforcedry. 'O be thy airlay the Box- A rit. Juliano causam more sciscitante. Non modo. inquit dæmon, tarde, sed etiam re infecta redii. Exspectabam enim dum Publius quidam monachus precandi finem faceret. Qui cum decem dies continenter precaretur, non potui jussum tuum exsequi. Hoc audito Julianus, gravi indignatione concitus, minatus est se a reditu gentem monachorum deleturum. Hoc cum quidam procerum ejus inaudivisset, admiratione summa ductus post reditum suum omnia sua pauperibus distribuit, atque ad senem istum profectus præclarus monachus 527 evasit, omnibus prædicans monachorum vim ze potestatem qua adversus tenebriones dæmonas sunt præditi.

Porro Julianus Carris, quæ urbs est a Caro imperatore condita, iter in Persas faciens speluacam quamdam subiit, ibique scelestis sacris operatus fores seris occlusit ac consignavit, apposita custodia. Quibus foribus, eo interfecto, apertis, inventa est muliercula capillis suspensa, extentis manibus; cujus crudelis ille ventre dissecto victoriam scilicet de Persis suam ex jecinore didicerat. Antiochiæ autem in regia multæ arculæ inventæ sunt humanis capitibus plenæ multique putei cadaveribus oppleti. Nam et innumeras gravidas mulieres Julianus dissecuerat, ut fetuum jecinora contemplaretur, et multos infantes jugulatos ad bases simulacrorum defoderat, quibus impense erat deditus. Magnum quoque alium gregem ratione præditorum animantium, diversarum ætatum, variis mortis generibus sustulit, Neptuno eos et aliis dæmonibus, quorum se homo Deo invisus cultui addixerat, immolans. Quin et albis equis soli, rufis igni ac ventis sacrificavit. Nec non assidue canes, simias, corvos atque omne propemodum genus quadrupedum, avium natantiumque mactabat, omnisque modi sacra excogitabat, plura et deteriora his quæ apud Græcos recepta sunt. Ea enim re omnibus qui ante ipsum Græcam religionem sectati fuissent, palmam præripere studebat, 528 propterea se in deorum relatum iri homo a Deo alienus sperans. Verum ejus res nos ordine annorum, quibus imperavit, quam brevissime deinceps referemus : nunc reliqua

Annum Constantio imperante 19, die Pentecostæ, in cœlo signum vivificæ crucis apparuit, lucidum atque extentum a Golgotha, quo loco Christus in crucem sublatus fuit, usque ad montem Olearum, unde idem Christus in cœlum subiit. Cingebatur per orbem circulo arcus cœlestis simili. Eadem die etiam Constantio apparuit, Cyrillo Hierosolymæ tum episcopo.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(3) Δόκιμος cum de monachis dicitur, non is est qui jam ascetica vita probatus, virtutibus ef-fulget provectus, sed is proprie cujus vires pro-positum, animus probantur et ad virtutem informantur : uno verbo, non monachus præclarus juxta Xylandrum, sed, juxta tritum in monasteriis loquendi usum, novitius est. Goar.

Anno 21. mortuo impio Eusebio Cpolitano epi- A scope, Romam denuo ad Julium papam et Constantem imperatorem, Constantii fratrem, redierunt Athanasius et Paulus. Cum autem Cpoli Christiani Paulum episcopum designare vellent, Ariani contra Macedonium deligerent, conseruere manus factiones multique utrinque ceciderunt. Hermogenes quoque ductor exercitus, a Constantio ad exturbandum Paulum missus, a Christianis necatus inque mare abjectus fuit. Qua re cognita, Constantius Cpolim occupat, Paulum in exsilium agit : non tamen Macedonium eniscopatui præfecit. Post Roma Paulus veniens cum litteris Julii papæ, Thessalonicæ in exsilio esse jubetur. 529 Macedonius autem prædonis in morem invadit ecclesiam, cæsis viris 3150, atque ita Ariani ecclesiam occupant. Athanasius autem et Paulus Romam rursus se conferunt ad Constantem, eique omnem rem narrant. Constans indigne rem ferens fratrem per litteras jubet Paulo et Athanasio sua solia reddi. Sed cum Magnentius in Gallia occupata tyrannide Constantem pium interfecisset, Constantis id Antiochiæ resciens statim urbe Paulum ejicit et Cucusi exsulare jubet. Ibi is suo humerali ab Arianis strangulatur. Macedonius rursum sedem episcopalem occupat, Athanasius autem fuga sibi consulit. Constantius Julianum Galli fratrem custodia liberatum Cæsarem declarat, inque Galliam mittit, tradens ei in matrimonium sororem suam Helenam, quæ et Constantiæ nomen tulit. Constantio C. uxor fuit inclita Eusebia, cujus pulchritudinis fama orbem terræ pervagata est. Verum maritus mollior quam expediret, ac præterea morbosus, non potuit mulierem curare. Itaque flore ætatis naturæque vigore exardescens ea in matricis sævos cruciatus incidit, paulatimque contabescendo periit, nulla neque formæ neque ætatis neque imperii percepta utilitate.

Utcunque enim mulier reliqua omnia sustinet : Sed deficiente viro, vita quoque deficit.

έτελεύτησε, και ούτε του κάλλους ούτε της ηλικίας ούτε της βασιλείας ἀπώνατο:

530 Anno 22 Ariani Constantio persuaserunt ut quoque is vitam fuga servavit. Noctis hora tertia terræ motus Nicomediæ obortus magnam hominum multitudinem atque cum his episcopum Cecropium oppressit. Macedonius episcopatu Cpolitano potitus, corpus Constantini Magni ab Apostolorum templo ad Sancti Acacii fanum transferre aggressus est, præscriptione ea utens, quod templum Apostolorum corruisset. Populo autem obsistente magna exstitit cædes, ita ut sanguine et puteus testimonii et plateæ et aula opplerentur.

Τῷ κα' ἔτει τῆς βασιλεία; Κωνσταντίου, τελευτήσαντος Εύσεδίου τοῦ δυσσεδοῦς Κωνσταντινουπόλεως, χατήλθον είς 'Ρώμην πάλιν πρός Ιούλιον τον πάπαν καὶ Κώνσταντα τὸν τοῦ βασιλέως [Ρ. 302] Κωνσταντίου άδελφὸν 'Αθανάσιος καὶ Παῦλος. ΟΙ όρθόδοξοι τοίνυν Κωνσταντινουπόλεως Παύλον προδαλόμενοι, έπει οι 'Αρειανοί Μαχεδόνιον άντεχειροτόνησαν. συμβάλλουσιν άλλήλοις, και πολλοί άμφοτέρωθεν πίπτουσιν. Έρμογένης δὲ ὁ στρατηλάτης. παρά Κωνσταντίου πεμφθείς είς τὸ έξελάσαι Παύλον παρά των δρθοδόξων κτείνεται καλ είς την θάλασταν δίπτεται. Τούτο ὁ Κωνστάντιος μαθών καταλαμδάνει την Κωνσταντινούπολιν, και τον μέν Παύλον έξορίζει, ού μην δὲ ἐνθρονιάζει Μαχεδόνιον. "Υστερον δὲ παρά Ίουλίου 'Ρώμης μετά γραμμάτων ὁ Παυλος άνελθών εν Θεσσαλονίκη εξορίζεται, ό δε Μακεδόνιος τη Έχχλησία ληστρικώς ἐπιδαίνει, ἐφ' ῷ χαὶ ἀναιροῦνται άνδρες τρισχίλιοι έχατον πεντήχοντα · καὶ ούτω τῆς Έχκλησίας 'Αρειανοί χρατούσι, καὶ 'Αθανάσιος δὲ καὶ Παῦλος τὴν 'Ρώμην πάλιν καταλαμβάνουσιν. Οί και προσελθόντες τῷ Κώνσταντι πάντα διηγήσαντο. 'Ο δε έπι τούτοις άγανακτήσας γράφει τῷ ίδίω άδελφῷ λυπούμενος ἀποδοῦναι Παύλω καὶ 'Αθανασίω τους ίδίους θρόνους. Μαγνεντίου δέ έν Γαλλίαις τυραννήσαντος καὶ Κώνσταντα τὸν εὐσεδή άνελόντος, ἐπεὶ Κωνστάντιος ἐν 'Αντιοχεία ὢν τοῦτο έμαθε, παρευθύ τῆς πόλεως τὸν Παῦλον ἐξορίζει ἐν Κουχουσφ. Κάχει ύπο των 'Αρειανών τφ ίδιφ ώμοφόρω (4) ἀποπνίγεται, και Μακεδόνιος πάλιν τοῦ θρόνου ἐπιλαμδάνεται, ὁ δὲ 'Αθανάσιος πάλιν φυγή την σωτηρίαν πραγματεύεται. Ιουλιανόν δὲ τὸν ἀδελφὸν Γάλλου έχ τῆς φυλαχῆς ἐξαγαγών Καίσαρα προδάλλεται και είς Γαλλίας εκπέμπει, ζεύξας αυτφ πρός γάμον την ίδίαν άδελφην Έλένην την καί Κωνσταντίαν. Γαμετή δὲ Κωνσταντίου ήν Εὐσεβία ή περιώνυμος, ής το χάλλος είς πάσαν έξηλθε την γην. άλλ' ὁ ταύτης ἀνήρ μαλθαχώτερος ὑπάρχων τοῦ πρέποντος, έτι δέ και νοσηλευόμενος, ούκ ήδύνατο θεραπεύσαι την άνθρωπον, ή τῷ τῆς νεότητος άνθει και τῷ χάλλει τῆς φύσεως ὑπερζέουσα τῷ τῆς μητρομανίας περιέπεσε πάθει, φθίνουσα δὲ χατὰ μιχρόν

Τὰ μέν γὰρ ἄλλα δεύτερ ἀν πάσχοι γυνή, 'Ανδρὸς δ' ἀμωςτάνουσ' ἀμαρτάνει βίου.

Τῷ κβ' ἔτει οἱ 'Αρειανοὶ τὸν βασιλέα Κωνστάντιον capitale supplicium Athanasio decerneret. Sed tunc D κατά 'Αθανασίου παρέπεισαν ώς κεφαλικήν τιμωρίαν αύτου καταψηφίσασθαι · άλλά καὶ τότε φυγή ὁ άγιος τήν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο. Σεισμοῦ δὲ μεγάλου έν Νικομηδεία γενομένου περί ώραν νυκτερινήν τρίτην, την πόλιν κατέλαδε, και πλήθη πολλά διέφθειρε μετά τοῦ ἐπισκόπου Κεκροπίου. Μακεδόνιος τοίνον τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως χατέχων μετήγαγε τὸ σῶμα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τον άγιον 'Ακάκιον από τοῦ ναοῦ τῶν [Ρ. 503] 'Αγίων 'Αποστόλων, πτωσιν προφασιζόμενος τοῦ ναοῦ· τοῦ δὲ λαοῦ χωλύοντος φόνος γέγονε πολύς, ώστε πληρωθηναι

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(4) Humerale ad verbum reddidit interpres : tu fasciam honoris gratia, pontificum humeros am-bientem et extremis ante retroque pendulam, a Latinis pallium, archiepiscoporum insigne, dictam, intelliges. Ἐπωμίδα vocat auctor frequen-

EYXX olxod TOU 1 'Eqg TOAL Ti yeia. thy . हैंदे क AVT בע די xa: עמד

577

73 P αὐλή

uży.

xaxq EVEX

הום ד

Γαλλ βασι Περ Èv ! πολλ τότε 29 0 xtw πατ αύτο

σύμ

παρο

1

"/ ຍໍບໍ່ບໍ່ຮ Exx xal (5

vert

Chr Hic men τύρι initi in [7 Gra rete mor

(5 der. russ GOA bitu

assi

C. L iali αὐλὴν αἰμάτων. "Οπερ γνούς Κωνστάντιος τοῦτον μέν καθήρησε καὶ Εὐδόξιον ἀντικατέστησε, μείζονι χαχῷ μέγα χαχὸν ἀμειψάμενος. Οὖτος ὁ Εὐδόξιος ένεχαίνεσε τό δεύτερον του ναόν τῆς 'Αγίας Σοφίας διά τὸ μετά τὸν πρώτον ἀπαρτισμόν αὐτοῦ καὶ τὸν έγχαινισμόν τον δι' Εύσεδίου πάλιν πεσείν και αύθις οίχοδομηθήναι διά του αύτου Κωνσταντίου. Έπὶ τούτου τοῦ Εὐδοξίου τοῦ μαθητοῦ Εὐνομίου ὁ ἐν ἀγίοις Έφραλμ ὁ Σύρος ήν, μέγας εν έργω καλ λόγω, ος πολλά ώφέλιμα έγγράφως καταλέλοιπε.

Τῷ ΧΥ ἔτει τοῦ Κωνσταντίου Φλαδιανός ὁ Άντιογείας τους των ψαλλόντων γορούς διελών έχ διαδογής την Δαδιτικήν εδίδαξε πρώτος άδειν μελωδίαν. Μετά δέ τούτον Πέτρος ὁ Κναφεύς τυραννικώς τῷ θρόνω 'Αντιογείας επιδάς πρώτον επενόησε το μύρον (6) έν τῆ ἐχχλησία ἐπὶ παντός τοῦ λαοῦ ἀγιάζεσθαι, χαὶ τὴν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς ἀγίοις Θεοφανίοις (7) έπίκλησιν έν έσπέρα γίνεσθαι, καλ έν έκάστη εύχη την Θεοτόχον δνομάζεσθαι, και έπι πάση συνάξει το σύμδολον της πίστεως λέγεσθαι, πρότερον τη μεγάλη παρασκευή (8) καλ μόνον λεγόμενον.

Άχηχοώς τοίνυν Κωνστάντιος ότι Τουλιανός έν Γαλλίαις εν πολέμοις εύδοχιμήσας ύπο του στρατού βασιλεύς άνηγορεύθη, εν Αντιοχεία διάγων διά τον Περσικόν πόλεμον έξώρμησε κατ' αύτοῦ, καὶ ἐλθών έν Μόψου χρήναις τελευτά, μηνί Νοεμδρίω γ', πολλά τῆς ἐαυτοῦ ἀγνοίας καταγνούς. Ἐβαπτίσθη δὲ τότε ἐν 'Αντιοχεία ὑπὸ Εύζωτου τοῦ 'Αρειανοῦ. Οδ τό σώμα Ίοδιανός ὁ μετά ταῦτα βασιλεύς, προτίκτωρ (9) τότε ων, άποχομίσας άπέθετο πλησίον του πατρός αύτοῦ ἐν τῷ Ἡρώψ (10) μετὰ Εὐσεδίας τῆς αὐτοῦ πρώτης γυναικός.

"Αμα δὲ τῷ ἀναγορευθῆναι Ίουλιανὸν ἐν Γαλλίαις εὐθὺς ή τροῦλλα (11) τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Έχχλησίας, φουρνική ούσα, έπεσε, τόν τε άμδωνα καλ τάς σολέας εξ όνυχίτου λίθου δντα συνέτριψε καλ

(5) Το φρέαρ του μαρτυρίου puleum testimonii vertendum censuit interpres, erronee. Μαρτυρίον enim ecclesia est martyri dicata, ut habet Chrysostomus hom. 31 tom. V, statim sub initio. Hic quoque de Acacii martyris templo aperta fit mentio; ac insuper in !larciano ædes Euphemiæ μαρτύριον scribitur p. 303. GOAR.

(6) Sacrum chrisma intelligit ungendis baptismo initiatis institutum, cujus consecrationem de qua hie sermo, continet Euchologium. Coar.

(7) Baptismum non secus in Theophaniis quam in Paschate ac Pentecoste solemniter quondam Græci conferebant. Ejus aquam, veteri more retento, etiamnum hodie festi pervigilio consecrant, morisque institutionem Petro Fulloni Cedrenus assignat. Goar.

(8) In vigilia magna, reposuit dormitans Xylander, ubi magnam parasceven, passionis nimirum celebritatem non difficulter scribere potuisset.

(9) Cujus officium apud Meursium jejune descri-bitur, latissime apud Pancirollum in Notit imperii C. LXXXIX. Imperatoris latus stipabat, GOAR.

(10) Tumuli priorum imperatorum a Constantio ia limine Sanctorum Apostolorum positi howov sunt,

τὸ φρέαρ τοῦ μαρτυρίου (5) καὶ τὰς πλατείας καὶ τὴν A Constantius rei indicio accepto Macedonium deposuit, eique Eudoxium substituit, magnum malum majore commutans. Is Eudoxius denuo templum S. Sapientiæ dedicavit, quia post primam absolutionem ab Eusebio dedicatum corruisset essetque a Constantio eodem instauratum, Hujus Eudoxii, qui Eunomii suit discipulus, tempore S. Ephræmus Syrus fuit, vir magnus dictis factisque et qui multa utiliter conscripta reliquit.

> Anno 33 Constantii Flavianus Antiochiæ episcopus cantorum choros dividens primus instituit ut psalmi Davidici alternis cantarentur. Post hunc Petrus cognomento Cnapheus (id est fullo) per tyrannidem eo episcopatu occupato primus auctor fuit unguenti in ecclesia coram 531 universo populo consecrandi, ac ut in sacris Theophaniis aquarum consecratio vesperi fieret, ac ad singulas preces nominatim Dei Genitrix cieretur, et in cœnæ mysticæ celebratione quavis symbolum fidei recitaretur, cum id tantum in vigilia magna dice-

> Enimyero Constantius Julianum in Gallia bellis præclare gestis audiens abexercitu imperatorem appellatum, tunc belli Persici causa Antiochiæ degens, contra eum expeditionem suscepit. Sed cum ad Mopsucrenas (Mopsi scaturigines) venisset, ibi vitam finiit, tertio die Novembris cum suam ignorationem valde vituperasset. Baptizatus fuit tunc Antiochiæ ab Euzoio Ariano. Corpus ejus Jovianus, qui postea temporis ad imperium evectus, tunc protector fuit, sublatum deposuit in Heroo sacello juxta patris corpus et Eusebiæ prioris ejus uxoris.

Simul atque in Galliis Julianus est imperator salutatus, statim trulla sacri Magni Deo dedicati Templi, quæ fornicibus constabat, corruit, atque ambonem et soleas de lapide onychite confectas XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

heroum loca et heroicarum cinerum loculi, ev loiaζούση μέντοι στοξ in peculiari nimirum porticu a prælato Constantio constructa dispositi. Zonaras in Constantino versus finem. GOAR.

(11) Ne vel me impedirem vel alios, hæc ad verbum reddidi. Est enim oppido difficile hybridas voces, quas a Latinis Græci male assecuti et vitiantes suas secerunt, recte exprimere. Ex Evagrii 1v, 31 apparet trullam esse θόλον, id est rotundam fastigium. Arbor Persica de cujus miraculo inde refert, in margine δοδακινέα appellatur: quod obiter annotandum videbatur. Χτι. — Φουρνική, ἄμθωνα, σολέας hybridas voces asserit Xylander, et se aliosque in eis interpretandis impedire vere tur. An oppido, ut existimat, difficile interpretari τδ φουρνική, ecclesiam sive trullam fornicibus laquea-tam, vel, ut scribit Meursius, instar furni concame-ratam? φουρνον enim ita vocant Græci. Τον άμ-6ωνα suggestum altiorem, in ecclesiæ medio locatum, in quem ab oriente et occidente gradibus ascenditur, ex quo Dei serbum et legitur et enuntiatur; τλς σολέας gradus altari riciniores, in quibus sedem habent subdiaconi, et e quibus velut e solio regis Christi corpus in populum fidelem distribuitur. GOAR.

πρ

×Xo

ÈVO

Ont

σάι

Moi

VEN

hit

ווה

Ta

du,

τοὶ

Èχθ

pó.

xa

δρ

ŧφ

àl

to

GT

CE

TI

20

T

È

30

00

ti

7

postmodo vidisset, dixit : Jam templum habent Christiani. Sed ego ubi a Persico bello rediero, medium ejus feno reponendo, partes ab utroque latere stabulum equorum parabo, ut videam ubinam suam spem collocent.

Erat Julianus statura brevi, barbatus, capillo nigro, somni, luxuriæ, reique venereæ apprime abstinens, cæterum ambitiosissimus et impius. 532 Is ad se unum toto imperio delato impudens Græcam religionem usurpavit, sanguine sacrificiorum sacrum baptismum eluens, omniaque agens quibus dæmones coluntur. Oribasium medicum ac quæstorem Delphos misit, ut oraculum Apollinis instauraret. Is cum eo pervenisset opusque B inchoasset, tale a dæmone accepit oraculum :

Corruit artifici varie cortina labore Constructa: hoc regi redeuntes dicite restro. Nec casa nec Phæbi readens oracula laurus Ulla super, nullæ veniunt a fonte loquelæ : Exstincti laticesque profunda silentia servant.

Primo imperii Juliani anno, cum is ante mortem Constantii diadema sibi sumpsisset, statim ira Dei Romanorum ditioni immissa mala sunt. Tum impius iste, ut Constantium injustum ac legibus adversum fuisse ostenderet, justitiam præ se ferre ccepit, episcopos ab exsilio revocare, Eusebium regiorum eunuchorum principem utpote sontem necare, reliquos etiam eunuchos palatio ejicere ob dimissam ac repudiatam a se uxorem, sibi ab ejus fratre Constantio desponsatam, coquos etiam C dimittere, ut frugalius viveretur, et puerulos, quod unum multis sufficere diceret. Publico etiam cursu camelos, asinos et mulas ejicere, solisque equis ad ministeria uti concedere, avaritia impulsus, cui erat mancipatus. 533 Tunc in Oriente Græci sublatis animis statim Alexandriæ Georgium episcopum raptatum interfecerunt. Athanasius autem, qui diu apud virginem quamdam delituerat, in publicum progressus concilium convocavit, decretisque Nicienis confirmatis ecclesias recuperavit. Ariani autem Georgio sublato Lucium sibi præfecerunt, inque communi domo conventus egerunt. Græcæ autem religionis æmuli multos Nam Gazæ et Ascalone presbyteros, et qui virginitatem conservassent, interfeçerunt, eorumque viscera aperta hordeo impleverunt et porcis objecerunt. Phœnice Cyrilli diaconi necati jecur gustaverunt. Qui autem diaconum istum dissecuit et jecur ejus degustavit, is et linguam suam ipsius putredine confectam evomuit, et dentes amisit atque oculos, et diris tortus doloribus periit. Quid vero commemorem quæ isto tempore per urbes et agros a Græcis perpetrata suerint? Cum ea neque verbis possent neque scribendo unquam

in pulverem redegit. Id templum cum Julianus A είς χοῦν ἀπετέλεσε. Τοῦταν τὸν ναὸν ἱδών μετα τούτα Ίουλιανός είπεν . 'Ακμήν οί Χριστιανοί έχχλησίας έχουσεν. Έλν ὑποστρέψω άπὸ Περσών, τὸν μέν μέσον χορτοδολώνα, τὰ δὲ Ενθεν κάκεῖθεν μέρη στάδλους των εππων μου, ποιήσας αὐτοὺς ίδειν έχω που έλπίζουσιν.

"Ην δε Ίουλιανός το σώμα βραχύς, εύπώγων, μελανόθριξ, δπνου και τρυφής και άφροδισίων ότι μάλα έγχρατής, φιλοδοξότατός τε καὶ τῷ κατ' εὐσέδειαν τρόπω πονηρός. **υ**δτος μονοχράτωρ [P. 304] γενόμενο; άναιδώς έλληνιζεν, αίματι θυσιών τὸ άγιον βάπτισμα ἀποπλυνάμενος, και πάντα ποιών οίς οί δαίμονες θεραπεύονται. Πέμπει ούν 'Οριδάσιον τὸν lατρόν και κοιαίστωρα έν Δελφοίς άνεγείραι του valvτοῦ 'Απόλλωνος. 'Απελθών οὖν αὐτὸς καὶ τοῦ ἔργου άψάμενος λαμβάνει χρησμόν παρά τοῦ δαίμονος.

Εἴπατε τῷ βασιλεῖ · Χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐ lά. Οὐκέτι Φοίδος έχει καλύθαν, οὐ μάντιδα δάφνην, Οὐ παγάν λαλέουσαν. Απέσδετο και λάλον ὕδωρ.

Τῷ πρώτῳ τούτου ἔτει διάδημα περιθεμένου πρί τῆς τοῦ Κωνσταντίου τελευτῆς εύθὺς θεήλατοι όργαί την Ρωμαίων γην κατειλήφασι. Δείξαι ούν θέλων τον Κωνστάντιον άδιχον και παράνομον, ὑποχρινόμενος δικαιοσύνην ό άσεδης τούς έν έξορία επισκό. πους άνεχαλέσατο. Εὐσέδιον δὲ τὸν πρῶτον τῶν βασιλιχών εύνούχων άνείλεν ώς δήθεν άδιχον. Έδίωξε δέ καλ τούς λοιπούς εύνούχους τοῦ παλατίου διά τό άποδαλείν την γυναίχα, ην συνήψεν αὐτῷ Κωνστάντιος δ άδελφός αὐτῆς. Όμοίως καὶ μαγείρους διά τὸ λιτέν της διαίτης, και κουρίσκους (12) διά τὸ ένα πολλοίς άρχειν, ώς έλεγε. Του δε δημοσίου δρόμου τάς τε καμήλους και δνους και ήμιόνους εξέδαλε, μόνους ξππους συγχωρήσας ύπουργείν διά πολλήν φιλαργυρίαν, ής δούλος ήν: Τότε οἱ κατά 'Ανατολήν "Ελληνες ἐπαρθέντες εὐθὸς ἐν ᾿Αλεξανδρεία Γεώργιον τὸν ἐπίσχοπον σύροντες άνείλον. Τότε 'Αθανάσιος πρός τινα παρθένον πρυπτόμενος χρόνον πολύν έξελθών σύν οδον εχρότησε, και τά κατά Νίκαιαν χυρώσας δό γματα τὰς Έχκλησίας ἀπέλαδεν. Οἱ δὲ ᾿Αρειανοὶ μετά Γεώργιον Λούκιον προεγειρίσαντο έαυτοίς, καί έν οίχω κοινώ συνήγοντο. Οἱ δὲ "Ελληνες πολλούς Χριστιανούς άνεσταύρωσάν τε καὶ κατέσφαξαν. Κάὶ γάρ εν Γάζη και 'Ασκάλωνι πρεσδυτέρους και άει-Christianos in cruces sustulerunt atque jugularunt. D παρθένους αναιρούντες ανέπτυσσον τα σπλάγχνα αύτων και κριθής πληρούντες τοίς χοίροις παρέδαλλον. Έν δὲ Φοινίχη Κύριλλον διάχονον άνελόντες του ήπατος αύτου άπεγεύσαντο. Ο δε άνατεμών τον διάχονον καὶ τοῦ ήπατος αὐτοῦ ἀπογευσάμενος τήν μέν γλώσσαν σαπείσαν κατέρρευσε καλ τους όδόντας αύτου απέδαλε τούς τε όφθαλμούς έπηρώθη καί πικρώς βασανιζόμενος ετελεύτησε. Καὶ τί δεί λέγειν τὰ καθ' ἐκάστην πόλιν καὶ χώραν κατὰ τὸν χρόνον έχείνον ύπο των Ελλήνων γινόμενα; 'Υπερδαίνουσι γάρ και λόγου πάντα και γραφήν. Τότε και δ μέγας Βασίλειος της Καππαδοκών Έκκλησίας

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(12) Puerascit interpres, puerulos hanc vocem referre suspicatus, quæ tonsores diminutive significat. Paulus Diaconus in Juliano. Goar.

κλος και Μάξιμος οί φιλόσοφοι.

[P. 305] Τῷ δευτέρω ἔτει ὁ δυσσεδης Ίουλιανὸς ἐνομοθέτει μὴ μετέχειν Χριστιανούς Έλληνικών μαθημάτων. 'Απολινάριος δὲ τῆ θεία Γραφή δλη χρησάμενος, πάντων τε ποιητών τούς χαρακτήρας μιμούμενος, έγραψε παιδεύεσθαι παρά τῶν Χριστιανών. 'Ο δὲ παραδάτης τὰς τῶν Χριστιανῶν εὐποιίας μιμούμενος έχέλευσε ξένοις τε χαλ πτωχοίς τά πρός την χρείαν χορηγείσθαι, άπατών τους άπλουστέρους. Ταίς δὲ εἰχόσιν αὐτοῦ Δία καὶ "Αρεα καὶ Έρμην συγγράφεσθαι προσέταξε καὶ τοὺς λοιποὺς δαίμονας, τούς δὲ ἀναδαλλομένους τὴν τούτων προσχύνησεν ὡς έχθρούς βασιλικούς τιμωρείσθαι. Τῷ δὲ στρατῷ τὴν βόγαν (13) διανέμων πύρ ετίθει και λιδανωτόν, καὶ θυμιάν τους στρατιώτας ἡνάγχαζεν.

Έν Καισαρεία δε της Φιλίππου, τη νύν Παναίδι, ή ύπο του Χριστού θεραπευθείσα αίμόρρους άνδριάντα Εστησε τῷ Δεσπότη Χριστῷ, καὶ βοτάνη έφύετο ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ ἀνδριάντος πάσης νόσου άλεξητήριου. Τξ οδυ βοτάνη φθονήσας τον ανδριάντα κατάγει ὁ δείλαιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ξόανον Ἰουλιανοῦ ίστησι. Καὶ τὸν μὲν τοῦ Σωτῆρος ἀνδριάντα οἱ Χριστιανοί λαβόντες είς ἐχχλησίαν ἔθεντο, τὸν δὲ τοῦ Ίουλιανοῦ πῦρ κατελθὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνάὶω-

Έν ἐὲ Νιχοπόλει τῆς Παλαιστίνης τἢ Ἐμμαοῦς πηγή έστι παντοίων παθών άνθρώπων τε καί κτηνών ťασις· ἐν αὐτή γάρ φασι τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν τούς πόδας ἀπογίψασθαι έξ όδοιπορίας. Έν Έρμουπόλει τῆς Θηδαίδος δένδρον Ισταται περσέα · ταύτης φύλλον ή χάρφος εί λάδοι τις, πρός πάσαν νόσον έστιν ιάσιμος. όπερ δένδρον, φασί, κλιθέν προσεχύνει τῷ Χριστῷ, ἡνίχα πρὸς Αίγυπτον ἔφεῦγε, καί σκιάν αὐτῷ πεποίηκε. Καί τη μέν πηγή φθονήσας κατέχωσε, τὸ δὲ δένδρον ἔκοψεν. Οὖτος ὁ μιαρὸς την του Προδρόμου θήκην άνοίξας πυρί τά λείψανα παραδέδωκε καὶ τὴν κόνιν διελίκμησε.

Φασί δὲ ὅτι ἐν τῆ κατὰ τὴν Καισάρειαν τῆς Φιλίππου, εν τή άρχτιώα θέσει της φάραγγος, βίζαν γίνεσθαι φλογοειδή, ήν χαλούσι βατταρίτιν, έφ' ής περί την έσπέραν έξαστράπτον φως άπροσπέλαστον είναι καλ άπρόσιτον παρασκευάζει διά τὸ παραχρήμα τὸν έγγίζοντα ἀποθνήσκειν. Κυκλόθεν ίουν αύτης περι- D ορύξαντες χύνα δεσμούσιν έχ της ρίζης αυτής. "Ο κύων δε τοῖς αὐτοῦ δεσπόταις ἔπεσθαι ἰέμενος ἐπὶ πολύ -σύρων ανασπά την ρίζαν. Και αύτος μέν θνήσχει παραυτά, την ρίζαν δε περιάπτοντες τους δαιμονιζομένου; θεραπεύουσι. Καὶ ἐν τῆ Γαλιλαία δέ φασι πόλιν' είναι πάραλον· ταύτης άπὸ σταδίων δύο διαρρεί ποταμός. Ούτος έχει τόπον έν αὐτῷ νησοειδῆ, ώσει πηχῶν ἐκατὸν [Ρ. 506] τὸ περίμετρον, οὖ ἡ άργη ψάμμος διά των άνέμων έχφερομένη είς δελον εύθυς μεταποιείται · και ταύτης άφαιρουμένης πάλιν αύθις άναπληρούται

ποεσδύτερος ήν, και Λιδάνιος ὁ σοφιστής και Πρό- Α æquari. Fuit tum Basilius magnus Cappadoeiæ Ecclesiæ presbyter, et Libanius sophista, Proclus Maximusque philosophi claruerunt.

> Anno secundo Julianus lege data edixit ne Christiani Græcis disciplinis instituerentur. Quo tempore Apollinarius scribendi materiam sumens, saeram Scripturam atque omnes poetarum formas imitans ea composuit quæ Christiani discerent. Cæterum Julianus veræ religionis 534 desertor, Christianorum beneficentiam imitans, peregrinis et mendicis necessaria suppeditari jussit, simpliciores decipiens. Imaginibus suis Jovem, Martem et Mercurium reliquosque dæmones appingi jussit, de iis qui adorare ea distulissent, supplicium sumi tanquam hostibus imperatoris. Congiarium exercitui largiens ignem poni mandavit ac thus, ac adolere milites coegit.

Casareæ Philippi, quæ nunc Panais dicitur, mulier quam Christus profluvio sanguinis liberaverat, Domino Christo statuam posuerat, sub cujus basi herba enascebatur præsens quorumvis morborum remedium. Ejus herbæ invidia motus Julianus statuam eam deposuit, ac Juliani imaginem sculptam istius loco posuit. Christiani statuam Servatoris sublatam in templo collocaverunt: Juliani ignis de cœlo missus consumpsit.

Nicopoli Palæstinæ, quæ et Emmaus dicitur, fons erat omnis generis morbos hominum brutorumque sanans : eo enim fonte ferunt Christum ex itinere pedes abluisse. Hermopoli, quæ est urbs Thebaidis, Persica arbor fuit, cujus folium aut cortex cuivis morbo mederetur : cam ferunt arborem sese inclinasse et Christum adorasse in Ægyptum fugientem, eique umbram præbuisse. Eum fontem invidia stimulante Julianus ingesta materia obstruxit, arboremque illam excidit. 535 Idem aperto Præcursoris Christi monimento reliquias ejus cremavit cineresque dissipavit.

Aiunt in vallis quæ ad Cæsaream Philippi est septentrionali parte flammeam quamdam radicem nasci, Battaritidem nomine, a qua sub vesperam effulgens lumen inaccessam eam reddat : quodsi quid accedat, id statim moriatur. Circa eam radicem in orbem terram effodiunt, ac radici canem alligant, qui dum dominos suos sequi cupit, eam evellit atque ipse illico moritur. Cæterum ea radice appensa eos sanant qui a dæmonibus vexantur. In Galilæa etiam ferunt urbem quamdam esse maritimam, a qua stadiis duobus præterfluat amnis, in quo sit insula quædam ambitu cubitorum circiter centum, cujus alba arena ventis egesta statim in vitrum mutetur, atque arena sublata locus confestim alia expleatur.

GOARI NOTÆ. XYLANDRI ET

(13) Stipendia militum, vel imperatorum dona Kalendis Januariis, natalibus principum et urbium

regiarum, ut hie narrat Paulus Diaconus, eisdem exhibita. Ab erogando vox deducta. Goan.

Ebo

105

Ocio

bi.

àξε!

ÇW.

άπδ

λαμ

Xpt

HETO

kal

άνα

GXO.

νιζο

Sals

'AY

and

MEN

ποτο

YOU ! vixle

מטגץ

you!

60AT

tons

HEVO Bay :

των

tte pu

ŧπλή

avorp

HEVO

Xpis

αύτοί

taute

άποχ

έν K

φυρφ

*300t

Kúô

Aug

gyone

pelc

txelve

YOUV

(15

Juliano Chalcedonem transcunti atque in fano A Fortunæ sacrificanti Maris ejus loci episcopus in faciem convicia permulta fecit, desertorem appellans et furiam et gloriæ Dei alienum. Sed Julianus, ut qui philosophum præ se ferret, uno hoc dicto Marim ultus est, Abi, inquiens, miser, tuamque deplora cæcitatem cui Nazaræus, quem tu adoras, opem non tulit. Nam Maris suffusionem oculorum perpessus erat. Isque 536 respondit, Gratias ago Domino meo Christo, qui mihi hoc pacto prospexit ne impudentissimum tuum atque impiissimum videam vultum.

Idem Julianus Græcis instigantibus magnum Athanasium ecclesia expulit. Qui abiens Christianos super ipso flentes bono esse animo jussit : nu- B beculam enim hanc brevi transituram.

Degens Antiochiæ Julianus ac crebro in Daphna obambulans, Apollinisque simulacrum colens, quod ibi erat, opus Bryxidis statuarii admirandum, quod imitando æquare nemo potuerat, oraculum ab eo poscebat. Cum vero nibil responderetur, reliquias sancti martyris Babylæ, quæ in Daphna erant repositæ, in causa esse ratus transferri eas inde jussit. Quo facto, eadem nocte ignis confertim cœlo delatus ædem simulacromque combussit, ita ut ne vestigium quidem ejus superesset. Ea re impius ille perculsus, insidiisque Christianorum faaffecit, ita ut etiam aliquot de iis morerentur. Hoc autem tantummodo ex iis retulit responsi, neque Christianorum neque ullius omnino hominis opera, sed igne cœlitus delato ædem atque simulacrum conflagrasse. Propterea' iratus magnam Antiochiæ ædem reclusit omniaque templa deprædatus est. Missi autem 537 duo comites Felix et Julianus avunculus imperatoris, cum dicerent se putavisse quamdam facultatem rerum inspectricem esse, que ipsos impedivisset, subsannavit eos Julia-

Artemius porro dux Alexandriæ, qul imperium Constantio gerente magno ardore cultores falsorum numinum oppugnaverst, post multos cruciatus D propter fidem Christianam capite truncatus est, et bona ejus in publicum redacta. Similiter actum cum duobus presbyteris Eugenio et Macario.

Tertio sui imperii anno Julianus multos professos Christianam religionem suppliciis affecit. Judæos quoque templum suum instaurare jussit. Quod opus cum esset inchoatum, primum venti turbo calcem disjecit supra ducenta millia modiorum. Et cum Judæi denuo opus aggrederentur, ignis ex fundamentis erumpens eos combussit. Atque ita opus illud omissum est. Impius ille Julianus scripsit

Διεργόμενον δε τον Ίουλιανον την Χαλκηδόνος πόλιν, Μάρις ὁ ταύτης ἐπίσκοπος πολλάς ὕδρεις τῷ Τουλιανώ είς τὸν τῆς Τύχης ναὸν θύοντι κατά πρώσωπον ἐπήγαγε, παραδάτην ἀποχαλών καὶ ἀλάστορα καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης άλλότριον. 'Ο δὲ ἄτε φιλόσοφον προσποιούμενος ένὶ τὸν Μάριν ώνείδισε λόγω, "Απελθε, λέγων, ταλαίπωρε, και άποθρήνει την σαυτοῦ τύφλωσιν · οὐδὲ γὰρ ὁ Ναζωραΐος, ὂν σύ προσχυγεζς, του πάθους Ιάσατο. Την γάρ ὁ Μάρις ἐπίγυσιν πεπονθώς. 'Ο δέ φησι πρός τὸν Παραδάτην Εύγαριστῶ τῷ Δεσπότη μου Χριστῷ τοῦτό μοι προνοησαμένω, ΐνα μή τὸ ἀναιδέστατον καὶ ἀσεβέστατόν σου θεάσωμαι πρόσωπον.

Ούτος τὸν μέγαν 'Αθανάσιον τῆς 'Εχχλησίας ἐξελθείν έχέλευσε, των Έλλήνων αύτον παροξυνάντων. 'Ο δὲ ἐξερχόμενος θαρρείν είπε Χριστιανοίς τοίς ύπερ αὐτοῦ δαχρύουσι. Θαρσείτε, φησί, λαὸς τοῦ Χριστού · νεφύδριόν έστι, καὶ παρέρχεται.

Διάγων δὲ Ἰουλιανὸς ἐν ᾿Αντιοχεία, καὶ συνεχῶς έν Δάφνη άνιων και το του Απόλλωνος θεραπεύων εξόωλον (ήν γάρ έχεισε θαυμαστόν έργον Βρύξιδος άγαλματοποιού, δ μήτις άλλος ίσχυσεν έχμιμήσασθαι), παρ' αύτου γρησμόν έζητει, άλλ' ούδεμιας αποχρίσεως έτυγε. Νομίσας δὲ ὅτι διὰ τὰ ἐν τῆ Δάφνη ἀποκείμενα λείψανα του άγίου ἱερομάρτυρος (14) Βαδύλα ἀποσιωπά, ἐκέλευσεν ἄπαντα μετατεθήναι. Οδ γενομένου άθρόως πύρ έχ τοῦ οὐρανοῦ χατελθόν ἐχείνη τή γυχτί τόν τε ναδν χατέφλεξε χαί το του 'Απόλλωνος άγαλμα, ώστε μηδέ ίχνος αὐτοῦ φανήναι. ctum putans, sacerdotes torsit variisque suppliciis c Έχπλαγείς ούν έπλ τούτφ ὁ μιαρό;, καλ νομίσος χατ' ἐπιδουλὴν Χριστιανῶν γενέσθαι, ἐπ' ἐξέτασι» των Ιερέων έγώρει. Καὶ παντοίως τιμωρησάμενος ώστε καί τινας αὐτῶν ἀποθανεῖν, τοῦτο μόνον ήκουσε παρ' αὐτῶν, ὅτι οὕτε ὑπὸ Χριστιανῶν οῦθ' ὑπὸ ἄλλης άνθρωπίνης ἐπιδουλής, άλλ' ἐχ τοῦ οὐρανοῦ πῦρ κατελθόν ένέπρησε και τον ναόν και το άγαλμα. θυμωθείς ούν ό Παραδάτης και θεομάχος την μεγάλην ἐχχλησίαν 'Αντιοχείας ἀπέχλεισε καὶ πάντα τὰ ίερα ἐσύλησε. Των δὲ ἀποσταλέντων χομήτων Φήλιχος χαὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ θείου αὐτοῦ λεγόντων, ὅτι, Ένομίζομεν έποπτικήν τινα είναι δύναμιν την κωλύσασαν ήμας, ό μιαρός ἐπετώθαζεν.

'Αρτέμιος δὲ ὁ δοὺξ 'Αλεξανδρείας, ἐπειδήπερ ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίου ζήλον πολύν ένεδείξατο έν 'Αλεξανδρεία κατά των είδωλολατρούντων, έδημεύθη τήν κεφαλήν αποτμηθείς μετά πολλάς βασάνους ύπερ της είς Χριστόν πίστεως. Όμοίως δὲ καὶ δύο πρεσδύτεροι, Εύγένιος καὶ Μακάριος.

[Ρ. 307] Τῷ τρίτψ ἔτει τούτου πολλούς τιμωρησάμενος καὶ μάρτυρας ποιήσας, καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίωι ναὸν οἰχοδομηθῆναι προσέταξε. Καὶ τοῦ ἔργου ἐγχειρισθέντος, τὰ μὲν πρῶτα λαϊλαψ τήν τε ἄσδεστον έξεφόρησεν ύπερ μυριάδας είχοσι μοδίων ούσαν, των δὲ Ἰουδαίων ἔτι τῷ ἔργῳ ἐπιχειρούντων πῦρ ἐξελθὸν των θεμελίων τούτους κατέκαυσε, και ούτω του έργου ἐπαύσαντο. Οὕτος ὁ δυσσεθής καὶ τὴν τῶν θείων

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

τος 'Αλεξανδρείας και άλλοι φιλόχριστοι έπηνωρθώσαντο. Και πάσαν δή άλλην Γραφήν αύτός τε και οί δμοιοι αύτοῦ διέδαλον · ύπὸ δὲ τῶν ὁ θοδόξεων έξεδλέθησαν τὰ τούτων νοθεύματα.

Έπὶ τούτοις ώρθη ὁ θείος σταυρός ἐν τῷ οὐρανῷ φωτοειδώς χυχλούμενος ύπό στεφάνου φωτεινού, άπό του Γολγοθά έως του άγίου δρους των Έλαιων, λαμπρότερος μάλλον ή έπὶ Κωνσταντίου · αὐτομάτως δέ τοίς απλώμασι των θυσιαστηρίων και βίδλοις και άλλοις έσθήμασιν, άλλά και έν Ιματίοις ού μόνον Χοιστιανών, άλλά και Τουδαίων, έπεπόλαζε τό σημείον του σταυρού, ού μόνον έν Ίσροσολύμοις, άλλά xal by 'Avrioyeia xal rai; allais molesi xal by άναισγύντως ηπίστουν "Ιουδαΐοι και "Ελληνες, ευρισχον έν τοῖς Ιματίοις αὐτῶν. "Εν τισι δὲ καὶ ἐμελά- Β vicov. Touliavos os mavreiais nat Ouslais nat emuδαίς δαιμόνων και απάταις φραξάμενος, ώς φησιν Αγαθίας, κατά Περσών έστράτευσεν, ότε καί χρησμόν Ελαδεν έχοντα ούτως. Νύν μέν πάντες ώρμήθημεν θεοί, νίκης τρόπαια κομίσασθαι παρά θηρί ποταμφ. Των δε έγω ήγεμονεύσω θουρος πολεμόκλογος "Αρης. 'Εν δὲ τῷ εἰσιέναι αὐτὸν ἐπὶ Περσίδα, ἐν οίχια τινός γυναικός Χριστιανής εύρέθη ύδρίσκη ύδατος έπτωσα πλήρης, ήτις και άθρόως είς οίνον γλυκύν βράζοντα μετεβλήθη. Ίσως δε τούτο σύμδολον ώπται της έπὶ τὸ ήδιστον τῶν πραγμάτων μεταδολής διά την του τυράννου μετά μικρόν καταστροφήν. Στρατεύσας γάρ έπὶ Πέρσας έδελεάσθη ὑπό τινων αύτομόλων έμπρησαι τάς ναύς. Είτα δι' ς έρημίας και άνωμάλων γωρίων την πορείαν ποιούμενος έφ' ίκανὸν, πάντων ἀπολελοιπότων τῶν χρειωδών και των άναγκαίων, και πολλά ταλαιπωρησάντων των μετ' αύτου, ἐπειδή καιρός του πολέμου ἀφίκετο, περιερχόμενος άνά το στρατόπεδον και διατασσόμενος ξπλήγη δόρατι άφανῶς είς τὰ ὑποχόνδρια, ῶστε άνοιμῶξαι αὐτόν. Καὶ τῆ χειρὶ τοῦ αἴματος λαδόμενος Ερραίνεν είς τον άξρα, λέγων · Νενίκηκας, Χριστέ · χορέσθητι, Ναζωραίε. Καὶ ούτως την μιαράν αύτου ψυχήν ἀπέρβηξε, πολλά δυσφημήσας είς τους έαυτοῦ θεούς, ἀπατεῶνας καὶ πλάνους καὶ ψεύστας άποχαλών. Οδ [P. 308] το δύστηνον σώμα άπεχομίσθη έν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐτέθη ἐν λάρνακι πορφυρά χυλινδροειδεί, εν ο επέγραψεν (15) ελεγείον tobe.

Κύδτφ έπ' άργυς δεττι, απ' Ευφρήταο ροάων Περσίδος έχ γαίης, άτελευτήτω έπλ έργω Κιτήσας στρατιάς, τόδ' Ιουλιανός λάχε σήμα, Αμφότερον βασιλεύς τ' άγαθὸς πρατερός τ' [αλχμητής.

Του όλ μετ' αύτον βασιλεύσαντος άλουργίδα δπισθεν περιπατούντος άκουσίως πατήσαντος έν τῷ ἐπικλινῆ τινα κατιέναι τόπον, ἐπιστραφείς 'Ιουλιανό; και το συμβάν κρίνας αὐτον μετ' έπείνου της βασιλείας πρατήσειν, έφη : Είθε, καν γούν άνθρωπος.

Ευαγγελίων άνατουπήν έγραψεν · ήν ὁ μέγας Κύριλ- A etiam Evangeliorum depravationem; quæ magnus Cyrillus Alexandriæ episcopus aliique Christiani correxerunt. Omnes autem sacras Litteras Julianus ejusque similes corrupere; quorum adulterinam scripturam pii deleverunt.

Eo tempore in colo lucida crux apparuit, cincta

lucida corona, a Golgotha usque ad montem Olearum pertinens, splendidior quam sub Constantio. Porroautem crucis signum in altarium mappis, libris ac 538 vestimentis. Tum in vestibus non Christianorum modo, sed et Judæorum exstiterunt crucis signa, neque Hierosolymæ tantum, sed Antiocheæ etiam atque aliis in urbibus. Et quem impudenter negabant Judæi atque Græci, eum signatum in suis vestibus reperiebant. Cruces istae apud quosdam fuerunt nigræ. Interim Julianus vatic niis. sacrificiis, incantationibus dæmonum arque fallaciis munitus, ut ait Agathias, in Persas movet. Inter alia tale etiam oraculum ei redditum erat: Jam nunc ad Tigrin fluvium proficiscimur omnes Cælicolæ, et regi præclara tropæa paramus. Mars ipse ad pugnam superos ego duco Gradiens. Intrante eo Persidem situla aquæ plena in domo mulieris cujusdam Christianæ inventa est : ea agna subito in vinum suave ac ubertim fluens transiit. Quod videtur fuisse signum rerum in optimum statum'mutationis, paulo post, morte tyranni, eventuræ. Is cum in Persas expeditionem fecisset, transfugarum quorumdam suasu deceptus naves suas combussit, atque inde longo itinere per solitudines et iniqua loca facto omnibus necessariis rebus carere copit, magna exercitus miseria. Ut tempus pugnæ appetiit, dum aciem circuit atque instruit, hasta incerto auctore hypochondria vulneratur. Ibi ejulatum tollens sanguinem suum cava manu exceptum in aerem sparsit, dicens : Vicisti, Christe; satiare, 539 Nazarene. Alque ita scelestam suam animam exspiravit, cum prius deos suos multis maledictis proscidisset, impostores eos et mendaces dictitans. Cadaver ejus miserum Cpolim allatum, repositumque est in arca porphyretica cylindri forma, eique inscriptum tale carmen:

Incassum bello Persas aggressus inani Rex idem bonus et fortis bellator in armis Julianus, tumidis jacet hue Euphratis ab undis, Qua volvit Cydnus turgentem argenteus amnem, Advectus, tumuloque sub hoc post fata quiescit. Julianus, cum ejus aliquando purpuram declivi loco ambulantis Jovianus imprudens pede calcasset, conversus, conjiciensque eum sibi in imperio successurum, Esto, inquit, dummodo homo sit.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(13) Locus mutilus : Tarsi enim hoc epitaphium ei factum est, quod vel Cydni mentio docere possit, si Zonaræ non moveremur auctoritate. XIL.

Jovianus imperavit menses 9, dies 15. Erat A tribunus militum, homo mansuetissimus et verus Christianus. Ab universo exercitu imperator est dictus, quo loco Julianus periit. Fuit procero corpore, adeo ut nulla regia vestis ei convenerit. Post unicum conflictum pacem veluti divinitus conciti inclamaverunt et Romani et Persæ, et pax ad triginta annos est confirmata. Jovianus autem imperium recusavit, negans se imperare posse exercitui Græcam religionem amplexo. At milites vno ore clamorem sustulerunt : Christiani sumus, augustissime imperator. 540 Edicta ergo per totum Romanum imperium emisit, quibus ecclesias Dei restitui juberet, Christianosque exsulantes revocaret. Ab Athanasio etiam per litteras petiit ut is inculpatæ fidei doctrinam accurate sibi scripto consignaret. Quo facto majorem in modum est in fide Christiana confirmatus. Reversus Antiocheam multas areas in regia invenit capitibus humanis plenas multosque puteos cadaveribus humanis oppletos: quippe innumeras Julianus prægnantes mulieres dissecuerat, earumque fetuum jecinora inspexerat, multosque infantes jugulatos infra simulacra defoderat. Quin et albos ac rufos equos aliaque varia animantia soli, igni, ventis aliisque damonibus suis immolaverat. Itaque non est incredibile, quod fertur, terram ejus sepulti cadaver ejecisse, idque impurorum animalium ossibus permistum fuisse humatum, ea re demonstrante hominem et a diis et ab hominibus alienum fuisse. C Cæterum Jovianus Antiochea Cpolim proficiscens, cum Ancyram Galatiæ urbem attigisset, unius diei iter progressus Dadastana oppidum pervenit. Ibi cum obdormivisset in cellula recens incrustata, calce gravem vaporem edente, subito est suffocatus co vapore. Alii fungi venenati esu exstinctum aiunt. Uxor ejus fuit Charito, quæ eum imperatorem non vidit.

Valentinianus ab exercitu est_imperator dictus Nicææ, quæ est 541 urbs Bithyniæ. Imperavit annes 13. Ad imperium cum evexit, quod sub Juliano in exsilium actus fuerat ob confessionem erine, oculis pulchris et aliquantulum cæsiis. Itaque multi dicebant eum Davidi similem esse: nam et hunc Scriptura ait rufum fuisse et oculis pulchris præditum. Austeritati ejus laudem conciliavit justitia atque admirationem: non enim temere austeritatem adhibebat, sed primam semper justitiæ rationem ducebat, ab eaque se nullam rem dimovere patiebatur. Quie semel decrevisset, non

Ίοδιανλς έδασίλευσε μήνας θ', ήμέρας ιε'. Οδτος χιλίαρχος ήν, άνηρ πραότατος και δρθόδοξος Χριστιανός, ο; ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη εν ψ τόπω ο Παραδάτης άνηρέθη. ΤΗν εξ την ήλικίαν εύμήκης, ώστε μηδέ εν των βασιλικών Ιματίων άρμόζειν αύτφ. Μετά μίαν δε συμδολήν του πολέμου είρηνη ώς άπο Θεού συμφώνως άνεδοήθη ύπό τε 'Ρωμαίων και Περσών, και ώρίσθη έτη λ'. 'Ο δὲ παρητείτο τὴν βασιλείαν, λέγων μὴ δύνασθαι αὐτὸν Σρχειν στρατοῦ έλληνίσαντος. Πρός ὅν πάντες ὁμοφώνως εδόησαν Χριστιανοί έσμεν, αὐτοχράτωρ τρισαύγουστε. "Όθεν νόμους εξέπεμψεν είς πάσαν την ύπο 'Ρωμαίων γήν είς περιποίησιν των του Θεού Έχχλησιών, καὶ τοὺς ἐν ἐξορία Χριστιανοὺς ἀνέχαλέσατο, γράψας καὶ τῷ ἱερῷ Αθανασίῳ σημάναι αὐτῷ ἐγγράφως τῆς ἀμωμήτου πίστεως τὴν ἀχρίδειαν. ού γενομένου βεδαιότερος είς όρθοδοξίαν γέγονεν. Ούτος ὑποστρέψας ἐν 'Αντιοχεία πολλάς χιδωτούς έν τοίς βασιλείοις εύρε χεφαλών άνδρών πεπληρωμένας, πολλά δὲ φρέατα νεχρῶν σωμάτων ἀνθρωπίνων πλήρη και γάρ μυρίας μέν γυναϊκάς κατά γαστρός έχούσας άνατεμών ό Ίουλιανός έν τοίς αὐτῶν έμβρύοις ήπατοσχόπει, καὶ παιδία δή πολλά κατασφάττων ύπο τα είδωλα κατώρυττεν. Ού μόνον δέ, άλλά και εππους λευκούς και πυρρούς και ζώων είδη πολλά τῷ τε ήλίψ και πυρί και τοῖς ἀνέμοις καλ πάσιν αύτου τοίς δαιμονίοις ὁ ἐνάγιστος Εθυεν. "Οθεν ούδεν άπιστον και ταφέντα τούτον τῆς γῆς άναββίπτεσθαι. Διό καλ άκαθάρτων ζώων δστέοις συμμίξαντες αύτον χατέθαψαν, την πρός Θεόν καί άνθρώπους άλλοτρίωσιν αύτοῦ δειχνύντος τοῦ πράγματος. Έξ 'Αντιοχείας δὲ 'Ιοδιανός ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν όρμώμενος, έλθων εν Αγχύρα της Γαλατίας υπατος προήλθε. Φθάσας δὲ ἐν προαστείω Δαδαστανά έχοιμήθη έν οίχίσχω νεωστί χεχονιαμένω, της δὲ ἀσδέστου βαρύν ἀτμὸν ἀναδιδούσης αἰφνίδιον έτελεύτησεν, άποπνιγείς [Ρ. 309] ἀπό τῆς καύσεως. 'Ως δέ τινες γράφουσι, μύχητα πεφαρμαγμένου φαγών ἀπέθανεν. Τούτου γυνή Χαριτώ, ήτις οὐδέ βασιλέα αύτὸν έθεάσατο.

Ούαλεντινιανός άνηγορεύθη εν Νικαία της Βιθυνία; παρά του στρατού, ος εδασίλευσεν έτη ιγ', διά τδ εύδοχιμήσαι αύτον εν τή όμολογία ώς Χριστιανόν έπι Ίουλιανου και έξορισθηναι. Ήν δέ τῷ σώματι fidei Christianæ. Fuit corpore magno, ruber, rufo D εύμεγέθης, την χροιάν έρυθρός, την τρίχα της κεφαλής ἐπίξανθον ἔχων, τοὺς ὀφθαλμοὺς ώραίους, μιχρόν ἐπιγλαυχίζοντας, ὡς λέγειν πολλούς (16) παρόμοιον είναι τῷ Δαδιδ, καθώς φησιν ή Γραφή περί έχείνου · Καὶ αὐτὸς ήν πυρβάχης μετά χάλλους όφθαλμών. Οδ και το αύστηρον διά το δίκαιον έπηνείτο και έθαυμάζετο ου γάρ άνευ λόγου το αύστηρὸν ἐχέχτητο, ἀλλ' ἀεὶ τῷ διχαίῳ τὰ πρῶτα παρείνεν, ὑπ' οὐδενὸς ἐχ τούτου περιτρεπόμενος, οὐδὲ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(16) In margine : Τοιουτόν σε, τρισαύγουστε 'Ισάκιε, ό καθ' ήμας χρόνος έγνώρισε, καν έπι τοις άλλοις άγαθοίς προτερήμασιν έχεις το άπαράμιλλον. Loquitur nimirum de Isaacio Comneno, qui æqualis luit Henrici quarti, annis abhine circiter quin-

gentis. Quod adnotavi, ut cum satis constet verba hæc non ipsius esse Cedreni, sed librarii, apparent codicem exemplari ipso non multis annis suisse recentiorem. XYL.

ti

μετατιθέμενος εξ ων άπαξ εδουλεύσατο. Μετά δε το A mutabat. Ingressus Byzantium, cum eum nonnulli έΙσελθείν είς τὸ Βυζάντιον, ἐπεί τινες ἡξίουν συγχοινωνόν προσειληφέναι της βασιλείας, έφη · Λήψομαι ον αν εθέλω χοινωνόν. Πρός ον Δαγλάϊφος συγκλητικός ἀπεχρίνατο. Εί τους σους φιλείς, έχεις άδελφόν. εί δὲ τὴν πολιτείαν, σχόπησον ὅτῳ ἄν τὴν ἀλουργίδα περιδαλείς. 'Ο δε τη φύσει μάλλον πιστεύσας τον άδελφον Οὐάλεντα προσελάδετο, καὶ βασιλέα ποιήσας 'Ανατολικά μέρη αὐτῷ ἀπένειμεν, αὐτὸς δὲ κατέσγε τὰ Δυτικά.

Τῷ πρώτω ἔτει αὐτοῦ Οὐαλεντινιανός ὁ Αῦγουστος Γρατιανόν τὸν υίὸν αὐτοῦ ἀνηγόρευσε. Συνόδου δὲ ἐν Λαμψάχω γενομένης και τὰ τῶν 'Αρειανῶν ἀχυρωσάσης, έπει Οὐάλης ὁ δυσσεδής 'Αρειανός διάπυρος ήν, τὰ ἐν Λαμψάκφ πραχθέντα ἀνέτρεψε καὶ τοὺς συνελθόντας έχεισε έπισχόπους εξώρισεν, Εύδοξίω δὲ όμόφρονι ἀὐτοῦ τὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Έχχλησίας παρέδωχεν · οἱ δὲ ὁρθόδοξο: οὕτε ποιμένα οδτε έχκλησίαν είχου. Πρίν ή βασιλεύσαι Οὐαλευτινιανός, παρά Σαλουστίου τινός έχρηματίσθη · ό δέ ύπέσχετο μηδενός ἀποτεύξεσθαι ών έχείνος δέοιτο. Γενομένου δὲ βασιλέως καὶ ἀπαιτουμένου ὑπ' αὐτοῦ την έπαρχίαν, χρην έφη μή δείν την των έπαγγελιών φυλάττεσθαι πίστιν, όταν τουτο βλάδην φέρη τή πολιτεία. Τούτφ τῷ ἔτει ἐγεννήθη παιδίον νεκρὸν θηλυχὸν έξω τῆς πόλεως 'Αντιοχείας, έχον δύο χεφαλάς, διωρισμένας άπό του τραχήλου.

Τῷ δευτέρω έτει τῆς βασιλείας Οὐαλεντινιανοῦ Αιδέριος ἐπίσχοπος 'Ρώμης, 'Αθανάσιος 'Αλεξανδρείας, Μελέτιος 'Αντιοχείας, και ό Σαμοσάτων Ευσέδιος, της εξορίας άνακληθέντες, έν τῷ ὁρθῷ λόγω διέπρεπον. Των δὲ 'Αρειανών προζοτανται ἐν 'Αλεξανδρεία Λούκιος, 'Αντίοχος και Εύζώτος. Παυλίνος δὶ τοῦ ἐνὸς μέρους τῶν ὁρθοδόξων εἰς δύο διηρημένων, και του άλλου Μελέτιος προίσταντο.

Τῷ [Ρ. 310] τρίτω ἔτει Προχόπιος ἀντῆρεν, ἀνεψιός Ίουλιανού, και έπι Νακωλίας (17) έλθών και πλέίστω στρατώ φραξάμενος φόδον ένεποίησε τώ Οὐάλεντι. Καὶ τὸν κατά τῶν Ἐκκλησιῶν διωγμέν άνηκεν πρός βραχύ, Εως Προκόπιον προέδωκαν οί ίδιδι στράτηγοι "Αγγελος καὶ Γόμαρις. Καὶ τὸν μὲν Προκόπιον είς δύο καταδεθέντα δένδρα βιαίως κατεμερίσατο, τους δὲ αὐτὸν προδόντας ἔπρίσε κατά δίκαιον κρίμα του Θεού, ότι άναξίω εὐνόησαν. Τότε καὶ Χαλκηδόνο; τὰ ὑπολειφθέντα τείχη καθείλεν, D ὑπερασπιζομένων τῶν Χαλκηδονίων τοῦ Προκοπίου. ώνπερ καταλυομένων εύρέθη είς τὰ θεμέλια ἐπὶ αγαχών λελδαπήξρος Χουαπός ορτος.

Αλλ' ότε δή τύμφαι Ιερήν κατά ἄστυ χορείην Τερπόμεναι στήσονται έθστεφέας κατ' άγυιάς Καὶ τείχος Λουτροίσι πολύστονον ἔσσεται άλχαρ, Αἡ τότε μυρία φῦλα πολυσπερέων ἀνθρώπων, 'Αγρια, μαργαίνοντα, κακὴν ἐπιειμένα ἀλκὴν,

hortarentur ut collegam imperii ascisceret, respondit: Collegam assumam quem voluero. Daglaipho autem senatore dicente; Si tuos diligis, habes fratrem: sin rem publicam, vide cui purpuram circumponas, imperator naturæ plus fidens fratrem Valentem imperii consortem delegit, eique Orientem tribuit, ipse Occidentem tenuit.

Primo anno sui imperii Valentinianus Gratianum filium suum Cæsarem declaravit. Cumque concilium Lampsaci esset actum et Arii dogma improbasset, impius Valens, qui Arianus fervidissimus erat, acta concilii ejus rescidit, episcopos qui eo convenerant extorres egit, Cpolitanim episcopatum Eudoxio secum sentienti tribuit, Christianis tum et templis et pastore destitutis. Antequam imperator fieret Valentinianus, 542 a Sallustio quodam pecunia fuit adjutus, promisitque ei omnia. Imperator autem factus, cum ab eo provinciam postularet, respondit promissis non esse standum, ubi res ad detrimentum spectaret rei publicæ. Eo anno infans extra urbem Antiocheam natus est, sed vita carens, sexus feminei, habens duo capita a collo divisa

Anno imperii Valentiniani secundo Liberius Romæ, Athanasius Alexandriæ et Eusebius Samosatorum episcopi ab exsilio revocati veræ sidei doctrina claruerunt. Arianis Alexandriæ præfuerunt Lucius Antiochus et Euzoius. Christianis in duos greges divisis, alterum Paulinus, alterum Meletius rexit.

Tertio anno Procopius consobrinus Juliani seditionem movit, maximoque cum exercitu ad Nacoliam usque progressus Valenti terrorem incussit. Quæ res ejus contra Ecclesiam furores aliquantum repressit. Mox a suis ducibus Angelo et Gomare Procopius proditus fuit, et a Valente duabus arboribus alligatus violenter discerptus. Idem proditores serra dissecuit, divina cos vindicta insequente, quod homini indigno favissent. Chalcedonis quoque, quod cives Procopium tutati essent. 543 reliquos muros dejecit. Quibus prostratis ad fundamenta repertum est oraculum hoc tabulis inscriptum:

Cum sertis redimita sacræ per compita ducent Urbis lætitia Nymphæ exhortante choreas. Auxiliumque serent muri cum triste lavacris, Tum sævi vario populi sermone loquentes, Immensa turba, crudeli robore freii,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(17) Ith (Natolia) vocatur Asiæ pars quæ Propontide et Hellesponto ab Europa dirimitur, in qua est etiam Bithynia. Χγι. — Minorem Asiam perperam hic intelligi pu at Xylander, quæ Græcis 'Ανατολή, Turcis Anatolai, aliis Natolia corrupte dicitur. Errandi præbuit ansam prava vocum affinitas, quam sincerior emendabit, si vice Νατωλίας legatur Ναχωλίας. Ad eam enim Phrygiæ civitatem, ad Sangarim sitam, Procopius Valenti occurrit, ibidem que conseruerunt manus utriusque acies. Marcellinus xxvi: Valens castra promovit ad Phrygiam, et prope Nacoliam collatis manibus. et Vide Leunclavit Onomasticon v. Enagiol. Goan.

à

.1

33

ô To

X

Ė

×

60

E

8

PI

ô:

60

£:

20

4

x

Bo

è 7

200

μì

af.

oi.

7.

24

0

Da

70

23

V: fu

HS du

Az

Cimmerium armati transmittent protinus Istrum Vastabuntque agros Scythicos et Mysida terram. Post ubi Threiicios spes turbida tangere fines Jusserit, exitio mox consumentur atroci.

Omnia ea impleta sunt. Nam victo Procopio Valens reversus magnifico urbem aquæductu exornavit, quem Valentem appellavit, unde magna aquæ copia urbi fuit. Ac tunc præfectus urbis gaudium ejus beneficii causa obortum ut ostenderet, Nymphæum condidit in Tauro magnitudine urbis dignum, diemque festum egit, ac populum convivio excepit. Neque multo post barbaricæ gentes, ut in oraculo erat, in Thraciam effusæ ibique consumptæ sunt. Rursum Valens inde Ecclesiam infestat. Terræ motus tunc per totum orbem ingens fuit, magnum murum fuerint elatæ. Et nautæ 544 narraverunt, cum medium Adriaticum mare navigarent, naves ipsorum ad fundum desedisse moxque roversa aqua navigationem confecisse.

ωύτω πλεύσαι.

Quarto anno aquæductum exstruxit, cui Valentiniano nomen est. Valentinianum accessit mulier, Berenice nomine, conquerens suas facultates sibi esse a Rodano præposito ereptas. Imperator causa cognita mandavit ut mulieri sua redderentur. Cum autem præpositus non faceret imperata, rursus Valentinianum in Circo mulier compellavit ac de contumacia præpositi retulit. Eum imperator rogo jussit, mulierique ejus bona omnia adjudicavit.

Quinto anno Valens cum Eudoxio Græcorum causa Christianos acerbius quam ante persecutus est.

Sexto anno Christiani ad Valentem legatos miserunt, viros pontificiæ dignitatis 25. Quos ille omnes una cum navi jussit cremari, quæ usque ad Dacibyza perduravit.

Α "Ιστρου Κιμμερίοιο πόρον διαβάντα σύν αίχμη Καὶ Σκυθικήν όλεσει χώραν καὶ Μυσίδα γαίαν. Θρηϊκίης δ' επιδάντα συν έλπίσι μαινομένησιν Αύτου κεν βιότοιο τέλος και πότμον επίσποι.

Καὶ δή είχεν άπαντα ούτως. 'Ως δὲ μετά την νίχην Προκοπίου ἐπανηλθεν Οὐάλης, φιλοτιμε?ται τὴν πόλιν ύδάτων πλήθει, κατασκευασάμενος όλκον δν Ούάλεντα ώνόμασε. Καὶ ὁ τότε τῆς πόλεως ἔπαρχος τὴν έχ του γεγονότος τή πόλει χαράν ἐπιδειχνύς, νυμφαΐον κατασκευασάμενος έν τῷ Ταύρῳ (18) τῷ μεγέθει της πόλεως άξιον, Ιερομηνίαν ἐπετέλεσεν (19). εὐωχήσας ἄπαντα τὸν λαόν. Καὶ τούτοις οὐ μακράν τὰ ἐχ τῶν Βαρβάρων ἡχολούθησεν Εθνη, χαθώς τδ γράμμα έχρησμολόγησεν, ἐπιχυθέντων μέν τῆ Θραχών, μετά δὲ ταῦτα δαπανηθέντων περὶ αὐτήν. Καὶ adeo ut ad littus Alexandriæ subductæ naves supra Β πάλιν κατά τῶν Ἐκκλησιῶν Οὐάλης κινείται. Σεισμός δε γέγονε καθ' όλης της γης μέγας, ώς καλ έν 'Αλεξανδρεία πλοΐα προσωρμισμένα τῷ αἰγιαλῷ ἐπάνω γενέσθαι των μεγάλων τειχών. Ναυτικοί δέ τινες έξηγήσαντο ώς κατ' έκείνην την ώραν μέσον τιο 'Αδρία πελάγους πλεόντων είς τουδαφος καθίσαι τὰ πλοΐα, καὶ μετά βραχύ πάλιν έλθεῖν τὸ Οδωρ, καὶ

Τῷ δ' ἔτει τὸν ἀγωγὸν τοῦ ὕδατος οἰχοδομεί ὄν Ο ο αλεντινιανόν ωνόμασε. Τούτω τῷ Ο ο αλεντινιανῷ γυνή προσήλθε, Βερενίκη λεγομένη, λέγουσα ύπο 'Ροδανού πραιποσίτου διαρπαγήναι την ούσίαν ού: κρίνας ὁ βασιλεύς ἀποδοθήναι αὐτή τὰ ίδια προσέταξε. Του δὲ πραιποσίτου μή πειθομένου προσηλθεν ή γυνή τῷ βασιλεί ἐπὶ Ιπποδρομίου, καὶ τήν ἀπείθειαν έξείπε τῷ βαπιλεί. Κελεύει οὖν ὁ βασιλεύς in funda exstructo, ut erat vestitus, comburi C πυράν έν τη σφενδόνη άναφθηναι καί τον πραιπόσιτον (20) [P. 311] αὐτοῖς ἀμφίοις (21) ἐν αὐτῆ κατακαήναι, τή δὲ γυναικὶ τὴν ούσίαν αύτοῦ πάσαν άποδοθηναι.

> Τῷ ε' ἔτει Οὐαλεντινιανοῦ χείρονα διωγμόν Οὐάλης μετά Εύδοξίου τοῦ ἀσεδοῦς ὑπέρ τῶν Ἑλληνιστῶν πρός τους δρθοδόξους έποίησε.

Καὶ τῷ ς' ἔτει πρεσδείαν ἀπέστειλαν οἱ ὀρθόδοξοι πρός Οὐάλεντα, ἄνδρας ἱερατιχούς π' ούς πάντας σύν τῷ πλοίω ὑφαφθῆναι Οὐάλης ἐκέλευσε, καὶ πάντες σύν τη νη κατεφλέχθησαν, μέχρι Δακ: 6ύζων (22) του πλοίου διαρχέσαντος.

XYLANDRI ET COARI NOTÆ.

(18) Cum his prater historias Marcellini et alioditores Procepii Agelon et Gomarius, o magno, leguntur, vi, 8. Vide et Nicephori I. xi et Socratem I. 1v. O aculum de Chalcedone ex Zonara emendavi; quod etiam apud Socratem exstat, iv, 20. Nymphæum quid sit, disputat Cuspinianus in Valente, citatque locum Zonaræ qui idem est apud Cedrenum, et meo judicio diversum sentientes refellit. - XYL. Noupaiov domus publica celebrandis nuptiarum conviviis et ludis dicata. Auctor infra, Νυμφαΐον έν ήπερ οι γάμοι έγίνοντο των ούχ έχόντων ofxous. GOAR.

(19) Diem festum egit Xylander interpretatur. At quem? quo ritu? qua de causa? Paucis expedio. Nascentis anni celebritatem, sopilis et non ex-stinctis ob brevius justo Joviani imperium, imo jam renovatis et excitatis gentilium ritibus, captata ex Nymphæi et aquæductus jam absoluti occasione, ceu dedicationem utriusque vetusto more habiturus

et operibus perennitatem superstitiose precaturus, rum gentilium conferenda sunt quæ l. vi habet D amplo in populum distributo congiario, urbis præ-Ecclesiasticæ historiæ Sozomenus. Apud eum pro- fectus peregit. In sinistram hujuscemodi sententiam adducor pravo Valentis erga Christianam neligionem animo et libertate gentilibus ab eo concessa, qua, ut Theodoretus IV, 22 scribit, Έλληνικάς τελετάς έπετέλεσαν οἱ τῆ πλάνη δεδουλωévot. Eamdemque sugillat auctor inferius anno 7. Moveor etiamnum vocis lapounvias proprietate, qua nil Christianum sapimus, quam νουμηνία et κα-λάνδαις a concilio Trullano can. 62-et 65 proscriptis, suctoritatum non mediocri producta congerie, præponderare docet Stephanus; quam denique ce-lebratis Saturnalibus, antiquo ac proinde profano ritu peragi fatetur Herodianus. Την άρχην τοῦ μη-νὸς ἐρομηνίαν ἄγουσι τῷ τῶν Ἱταλῶν ἔθει. Goan. (20) Simocatta iv, 15: Εὐνοῦχον εἰς την βασιλικήν

δορυφορίαν συ ντεταγμέ νον χορυφαιότατον, δν πραιπόσιτον εξθιστο 'Ρωμαίοις άποχαλείν, εξέπεμψε. Goan.

(21) Vestibus nimirum officii insignibus. Goar. (22) Sozomenus vi, 14, legatos Nicon ediam ad

Έν δὲ τῷ ζ' ἔτει Οὐάλης ὁ μιαρός τοῖς "Ελλησιν Α άδειαν δέδωκε θυσίας και πανηγύρεις ἐπιτελείν. 'Ωσαύτως και Τουδαίους ετίμα. Μόνους δε τους όρθοδόξους και τὰ τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἡν δεινώς διώχων.

Τῷ η' ἔτε: Οὐαλεντινιανοῦ ἐν 'Αντιοχεία τῆς Συρίας έλθων Ουάλης πάνδεινα κακά τοῖς δρθοδόξοις ένεδείξατο, πολλούς μέν άνελών μαχαίρα, άλλους άποπνίξας είς τὸν παραββέοντα 'Ορόντην ποταμόν. 'Ωσαύτως δὲ καὶ ἐν Ἑδέσση πὸ πληθος τῶν ὁρθοδόξων συλλαδών έφόνευσε. Καί τις γυνή όρθόδοξος τὸ ίδιον τέχνον έλχουσα σπουδή έλεγε. Δεύρο, τέχνον, καιρ'ς μαρτυρίας. μαρτυρήσωμεν ύπερ τοῦ Χριστού. Τούτο τον Ούάλεντα ήσχυνε και το άλγος ἐχώλυσε, Θεοῦ δηλαδή τοῦτο οἰχονομήσαντος. 'Ομοίως καί εν Καππαδοκία τὰς εκκλησίας 'Αρειανοίς παραδούναι έσπούδασε, της έναντιώσεως δραξάμενος ής Εσγε παρά του μεγάλου Βασιλείου Ίουλιανός (23), πρεσδυτέρου τότε τυγχάνοντος τῆς Έχχλησίας Καισαρείας, καὶ Εὐσεδίου τοῦ ἐπισκόπου διεγείροντος είς ζηλον ορθοδοξίας.

Τῷ δὲ θ' ἔτει τοῦ πολυνάθλου 'Αθανασίου πρὸς Κύριον εχδημήσαντος, επισχοπήσαντος έτη μς', εν διωγμοίς δε και τοίς ύπερ εύσεδείας άγωσι, Πέτρος την επισχοπήν διεδέξατο, δν οί 'Αρειανοί απήλασαν. Τότε πολλοί των δρθοδόξων άθέω; ήχίσθησαν, πολλοί δὲ καὶ ἐν βασάνοις ἐτελειώθησαν. Τῷ δ' αὐτῷ έτει καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τῆς Καισαρέων ἐπεσχόπησεν Έχχλησίας, του Εύσεδίου εύσεδώς χοιμηθέντος.

Τῷ ι' ἔτει 'Αμδρόσιος μετά Εὐδόξιον τῆς Έχκλησίας Μεδιολανών ήγήσατο, Ούαλεντινιανού του βασιλέως έχεισε διάγοντος. Καὶ γάρ τὸν 'Αμδρόσιον έπί τῷ διαλύσαι τῶν ἀμφισδητουμένων αίρετικῶν τλς Εριδας ἀποσταλέντα, Ετι κατηχούμενον δντα, έξαιτησάμενος ό λαδς εδάπτισε και επίσκοπον Μεο-ολανών ἐποίησεν. "Οπερ ἀχούσας Οὐαλεντινιανός ό βασιλεύς, Χάρις σοι, έφη, ω Δέσποτα Θεέ παντοκράτωρ καί Σώτερ ημέτερε, ότι τζός το άνδρί έγω μέν σώματα, σὸ δὲ ψυχάς ἀνθρώπων ἐνεχείρισας, καὶ ταύτη τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίας ἀπέφηνας. Τῆς εξ Δύσεως πάσης Τριάδα [Ρ. 512] όμοούσιον πρεσθευούσης ήτήσαντο Ούαλεντινικών, και εποίησε σύνοδον έν τῷ Ἰλλυρικῷ (21), καὶ τὴν ἐν Νικαία πίστιν εχύρωσεν. "Ιδικτον δε Εγραψεν Ούαλεντινια- η νός τοίς εν 'Ασία και Φρυγία και πάσι τοίς έν τή Ανατολή ἐπισκόποις, ἐμμένειν τοῖς ὡρισμένοις παρά της συνόδου παρεγγυώμενος, χοινωνούς αύτου καί Ούάλεντα του άδελφου καὶ Γρατιανόν του υίου προσλαδόμενος εν τῷ ἰδίκτφ. Τότε καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος της Κωνσταντινουπόλεως Έχκλησίας προέστη, ταίς Βασιλείου και Μελετίου και των λοιπών τῆς εύσεδείας ύπερμάχων είσηγήσεσε. Καί εί μή φθά-

Valentem venisse scribit; navem eorum incensam fuisse, cum medium Astacii sinus navigarent, et usque ad Dacidam maritima Bithynia pagum per-durasse. Apud Suidam quoque in Οὐάλης μέχρι Δ2x:6ίζων. Apud Nicephorum legitur ita ut apud Sozomenum, XyL.

Septimo anno scelestus Valens Græcis licentiam dedit sacrificandi et festos dies agendi. Quin et Judæos in honore habuit. Solos Christianos et apostolicas Ecclesias graviter vexaba'.

545 Octavo Valentiniani anno Valens Antiochiam Syriæ veniens Christianis atrocia intulit, multos gladio trucidans, alios in profluente Oron'e mergens. Sic et Edessæ Christianos turmatim capiens necavit. Quo tempore quædam Christiana mulier suum filiolum propere trabens : Eamus, inquit, mea proles, tempus est veritalem sanguine nostro obsignandi : moriamur Christi causa. Hoc factum Valenti pudorem incussit et malum sedavit, Deo nimirum ita dirigente. Similiter etiam in Cappadocta ecclesias Arianis tradere studuit, arrepta controversiæ occasione, quæ intercesserat magno Basilio, tunc presbytero Casareae, cum Eusebio episcopo, qui ad æmulationem veræ religionis instigabat.

Nono anno, cum laboriosus ille Athanasius quadraginta annos episcopatu functus, multis persecutionibus propter Christum vexatus, ad Dominum commigrasset, Petrus in episcopatum est subrogatus. Hunc Ariani abegerunt, multique eo tempore Christiani impie sunt excruciati, multique inter torturas exspiraverunt. Eodem anno Basilius magnus Cæsareensis Ecclesiæ episcopatum adeptus est, Eusebio pie defuncto.

Decimo anno Ambrosius Mediolani in episcopatu Eudoxio successit, cum ihi degeret Valentinianus imperator. Quippe Ambrosium, cum is 546 missus esset ad rixas hæreticorum componendas, etiamnum cathechumenum, populus depoposcit, baptizatoque episcopatum Mediolanensem credidit. Id cum Valentiniano imperatori esset indicatum, Gratias, ait, tibi ago, Domine Deus omnipotens, quod cum ego huic viro corpora hominum commisissem, tu ei animas commendavisti, itaque meum suffragium approbasti. Cum autem totus Occidens Trinitatem consubstantialem profiteretur, Valentinianus rogatus concilium in Illyrico coegit, inque eo sidem Nicænam consirmavit. Edictum quoque misit ad Asia, Phrygiæ omnesque Orientis episcopos, quo mandabat ut starent concilii decretis, socios sibi eo in edicto ascribens Valentem fratrem et Gratianum filium suum. Tunc et Gregorius Theologus Cpolitanæ Ecclesiæ præfectus est. Basilio. Meletio ac reliquis qui pro vera religione propugnabant auctoribus. Quod nisi is mature urbem revocasset, utique totam Ariana et Eunomiana lues occupasset, cum jam tum omnia tem-GOARI NOTÆ.

XYLANDRI ET (23) In Græco locus est depravatus et Juliani nomen alienissimum a sententia inculcatum. Ego historiam secutus sum, quam habet Sozom. vi, 13, et Nicephorus xi, 18, Xvi.

(24) Sir a Vice

pla ea infecti obtinerent, excepto sanctæ martyris A σας την πόλιν άνεκαλέσατο, πάσα αν της 'Apslou Anastasiæ oratorio. Arianorum tunc suit episcopus Demophilus. Eodem tempore Gregorius Nyssenus et Petrus, fratres Basilii, claruerunt. Cæterum Valentinianus fratri Valenti pravas de rebus sacris opiniones exprobravit, neque ei postulanti auxilium adversus Gotthos misit, homini contra Deum pugnanti auxilium ferendum esse negans.

547 Anno sui Imperii 11 Valentinianus magnus hoc modo decessit. Sauromatæ ab ipso victi petendæ pacis causa legatos miserant. Quos cum ipse examinaret, responderunt se omnium esse primos atque potissimos, Imperator, cum isti dicerent se omnium præstantissimos in conspectum B ejus venisse, magna vi exclamavit : Male agitur cum Romano imperio, quod in Valentinianum desiit, cum Sauromatæ, tali homines conditione omniumque mortalium maxime miserabiles, adversus illud insurgunt. Qua ex contentione vocis et manuum plausu vena rupta, cum sanguinis plurimum ejecisset, in quodam Galliæ eastello vitam relignit.

Exinde Romani Valentem ejus fratrem Augustum salutant : is imperavit triennium. Eo imperante Gotthi trajecta Mæotide palude, præeunte cerva, in Thraciam venerunt, inque duas divisi partes bellum altera alteri fecerunt. Altera pars a Valente suppetias postulavit, promittens se Christo nomen daturam; iisque potiti, baptizati Arianam religionem sunt secuti, quam et Valens colebat. Postea urbem, violatis post baptismum pactis, adorti sunt: lisdem annis Massalianorum hæresis, quæ et Euchitarum et Enthusiastarum et Bogomilorum dicitur, orta est. Valens autem omnes ecclesias devastans Cæsaream venit, contra Basilium magnum 548 furore incitatus. Ac tum ea egit quæ Gregorius magnus in oratione Basilii funebri refert. Quo tempore etiam Gallus Valentis filius et Dominica Valentis uxor gravi morbo afflicti sunt. Ad hæc, cum in colloquio cum Valente habito quidam de coquis ejus, nomine Demosthenes, Basilium reprehendisset essetque barbarice locutus, ferunt Basilium dixisse : En vidimus etiam Demosthenem D illiteratum.

Tertio anno rursus Gotthi in Romanorum ditionem impressione facta provincias viginti plures

καὶ Εύνομίου λώδης ἐπληρώθη • πάσας γὰρ τὰς Έχχλησίας αύτολ κατείχου, πλήν του της άγίας μάρτυρος 'Αναστασίας. 'Επίσχοπος δὲ τῶν 'Αρεια. νών ήν Δημόφιλος. Γρηγόριος δὲ τότε ὁ Νύσσης καὶ Πέτρος, ἀδελφοὶ Βασιλείου, διέλαμπον. Οὐαλεντινιανός δὲ ώνείδισε Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν ὡς κακόδοξον, μή πέμψας αύτῷ βοήθειαν κατά τῶν Γότθων αίτουντι, άλλ' είπων · Ού θέμις Επαμύνειν άνδρι θεομάχω.

Τῷ ια έτει Οὐαλεντινιανός ὁ μέγας ἐτελεύτησε, βασιλεύσας έτη ια', τρόπω τοιώδε · Οί Σαυρομάται ύπ' αὐτοῦ ήττηθέντες πρέσδεις πρός αὐτὸν ἔπεμψαν αίτοῦντες εἰρήνην. Αὐτοῦ δὲ τούτους ἐρωτῶντος εί πάντες οί Σαυρομάται τοιούτοί είσιν άχρότατοι, και αὐτῶν εἰπόντων, ὅτι, Τούς κρείττονας πάντων ώδε έχεις καλ όρας, ανακράξας βιαίως έφη · Δεινά 'Ρωμαίων ή βασιλεία δπομένει είς Οὐαλεντινιανόν λήξασα, εί Σαυρομάται τοιούτοι όντες οίχτρότατοι 'Ρωμαίοις χατεξανίστανται. Έχ δὲ τῆς τάσεω; καὶ του χρότου των χειρών φλεδός ραγείσης και πλείστου αναδοθέντος αίματος, έν τινι φρουρίω Γαλλίας Ονήσχει.

Καὶ ἀναγορεύουσε "Ρωμαΐοι Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Αυγουστον, ος ἐχράτησεν ἔτη γ'. Ἐπὶ αὐτοῦ οί Γότθοι περάσαντες την Μαιώτιδα λίμνην έλάφου ήγησαμένης αὐτοῖς ήλθον εἰς τὴν Θράκην, καὶ δύο γεγονότες μέρη άλλήλοις έμάχοντο. Καὶ συμμαχίαν αλτήσαντες οί τοῦ ένδς μέρους παρά Οὐάλεντος έτυγον ὑποσχέσει τοῦ Χριστιανούς γενέσθαι. όθεν και βαπτισθέντες 'Αρειανοί ἀποκατέστησαν, καθώς ήν και θύάλης. Μετά τοῦτο οὖν ἐν Συρία τοῦ Οὐάλεντος διατρίδοντος, οἱ Σχύθαι περάπαντες κατά τῆς πόλεως εἰσέφρησαν, τὰς σπονδὰς μὴ φυλάξαντες. μετά τὸ βαπτισθηναι αύτούς. Τοῖς αὐτοῖς ἔτεσιν ή των Μασσαλιανών αίρεσις ήγουν Εύχιτων ή Ένθουσιαστών, των και Βογομίλων, ἐφύη. Οὐάλης δὲ πάσας τάς ἐχχλησίας πορθών ήχεν είς Καισάρειαν, [Ρ. 513] κατά τοῦ μεγάλου Βασιλείου μαινόμενος. "Επραξε δε οία και ό μέγας Γρηγόριος είς τον έπιτάφιον του μεγάλου Βασιλείου έλεξεν, ότε και Γαλάτης υίδς Οὐάλεντος καὶ ή σύμδιος Δομνίκα (25) νότιω χαλεπή έχειμάσθη. Πρός τούτοις Δημοσθένους τινός των όψοποιών Οὐάλεντος έν τη όμιλία τη πρός Ούάλεντα μεμφομένου Βασίλειον καλ βαρδαρίσαντος, είπειν τον διδάσκαλον. Ίδου έθεασάμεθα και Δημοσθένην άγράμματον.

Τῷ τρίτω έτει πάλιν έξηλθον οἱ Γότθοι εἰς τήν 'Ρωμαίων γήν και ήρήμωσαν πολλάς ἐπαρχίας,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(25) Zonaræ Domnina. Noster Δομνίκαν et alii Dominicam rectius appellant. Quod autem dieitur statura suisse Valens διμοραία, non sane scio quid intelligendum det. Δεμοιρού bessem signisicat. Et si ήλικίαν ætatem vertas (quod alienum loco videtur), cur 50 annorum ætas δίμοιρον vocetur, non satis apparet, nisi fortassis 75 anni justum hominis sunt ævum. Xyt. — Salebras in plano quærit hic Xylan-

der, et quam pro statura sumere deberet, atati vocem applicat in Observationibus. Sed nec allata verba sonant : fuit Valens statura mediocri : quin polius ita procera ut bessem videretur exæquare. Nec mirum : frater enim Valentinianus ήν τφ σώτ ματι εύμεγέθης, ac in pietate absimili parem ei potuit natura concedere corporis proceritatem, GOAR,

πάσαν τήν Έλλάδα, ὑπέρ τὰς εἴκοσιν ἐπαρχίας. "Εθεάθησαν δὲ ἐν τῷ ἀέρι ἄνδρες ἔνοπλοι, ἐσγημαατμένοι έν ταϊς νεφέλαις. Έγεννήθη δὲ ἐν 'Αντιογεία παιδίον έντελές μέν τὰ όλομερή, όφθαλμόν δέ έχον ένα έν μέσω του μετώπου, χείρας δε τέσσαρας καί πόδας τέσσαρας καί πώγωνα. Λιδάνιος δε ό σοφιστής και Ίάμβλιχος ὁ Πρόκλου διδάσκαλος ἐποίησαν την λεγομένην άλεκτορομαντείαν · γράψαντες γάρ τὰ κδ' γράμματα ἐπὶ κόνεως, καὶ ἐπιθέντες καθ' ξχαστον γράμμα χόχχον σίτου, ἀπέλυσαν ἀλέχτορα ἐπὶ τὰ γράμματα, καὶ ἔλαδεν ὁ ἀλέκτωρ τὸν ἐν τῷ θ κόκχον, Επειτα τον έν τῷ ε καὶ ο καὶ τον έν τῷ δ. Kal έγένετο ή τούτων μαντεία άμφίδολος τοιαύτα γάρ τὰ τῶν τοιούτων ἀπατηλά. Τοῦτο μαθών Οὐάλης πολλούς Θεοδοσίους και Θεοδότους και Θεοδώρους Β χαὶ τοὺς ὁμοίως ἐγχειμένους τοῖς γράμμασι τούτοις άπό των όνομάτων άναιτίως ἐκόλασεν. Ἰάμδλιχος δὲ φοδηθείς φάρμαχον πιών ἀπέθανε. Μαθών δὲ ἐν 'Αντιοχεία Οὐάλης περί των Γότθων ήλθεν είς Κωνσταντενούπολεν, "Υδριζον δέ αὐτὸν οἱ Βυζάντιοι ώς άνανδρον και φυγοπόλεμον. Έξερχομένου δε αύτοῦ πρὸς τὸν τῶν Γότθων πόλεμον, Ἱσαάχιός τις μοναχὸς τῶν μεγάλων χρατήσας τοῦ χαλινοῦ τοῦ εππου Ουάλεντος έφη πρός αυτόν. Που έξέρχη, βασιλευ, κατά Θεού στρατευόμενος καί Θεόν έχων άντίπαλον; Τούτον όργισθείς θύάλης φρουρά παρέδωκεν, ἀπειλήσας θάνατον εί ἐπανέλθοι. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτής, έθεάσατο κατ' όναρ άνδρα τινά λέγοντα αὐτῷ. Τάγος βάδιζε πρὸς Μίμαντα τὸν μέγαν, ἔνθα μόρος σε δεινός άρπάσει, τάλαν. Διυπνισθείς ούν C ήρώτα τίς έστι Μίμας * προσκαλεσάμενος δέ τινα τῶν σοφῶν ἐπυνθάνετο παρ' αὐτοῦ τίς ἐστι Μίμας. Ο δὲ ἔφη αὐτῷ. "Ορος ἐστὶ, δέσποτα, μέγιστον τῆς 'Ασίας, προσεγγίζον τῆ θαλάσση, πλησίον τῆς νήσου Χίου · ούτινος καὶ "Ομηρος μέμνηται, φάσκων έν 'Οδυσσεία' Παρ' ήνεμόεντα Μίμαντα. Καὶ ὁ βασιλεύς. Τίς έμοι χρεία πρός το του Μίμαντος όρος, ζνα έχει [Ρ. 314] τελευτήσω ἀπελθών; Τοῦτο πλάνη δαιμόνων, και είδώλων άπατηλών όνειρος. Και μετά μικρόν έξηλθε της Θράκης πολεμήσων τοί; Σκύθαις. Και συμδαλών αύτοις και ήττηθείς κατά κράτος φεύγει έν τινι χωρίω, καὶ εἰσελθών ἐν ἀχυρῶνι μετά των συνόντων έχρύπτετο. Των ούν Σχυθών πύρ έμδαλόντων άγνοίς των κεκρυμμένων, πάντες οί έν τῷ οἰχήματι προσπεφευγότες ἀπετεφρώθησαν, γεγονότες πυρ!καυστοι. "Υστερον δε μετά την των πολεμίων άναχώρησεν άναζητούντων τενών το σώμα του βασιλέως, ευρέθη έν ψ έχρυπτετο οικήματι τάφος άρχαίου τινός ἐπιγεγραμμένος οῦτως. Ένταῦθα κείται Μίμας Μακεδών στρατηγέτης. 'Ο δὲ θείος Ίσαάχιος έν τη φρουρά ων της δυσωδίας άντελάδετο τή της ψυχής καθαρότητι, καλ έφη. Ούτως ὁ άθλιος Οὐάλης ἄρτι κατακαίεται. "Όπερ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ἐπανελθόντων ἐδεδαιώθη. ΤΗν δὲ Οὐάλης τὴν ἡλικίαν διμοιραίαν έχων, αύθάδης τον τρόπον και ύπερήφανος και πρός αξμάτων χύσεις έτοιμότατος, έχων τάς φρένας άσυμπαθείς και παντός έλέους άλλοτρίας, αύστηρία του λογισμού σχοτιζόμενος καὶ πάσης

Σκυθίαν, Μυσίαν, Θράκην, Μακεδονίαν, 'Αχαΐαν και A depopulati sunt, Scythiam, Mysiam, Thraciam, Macedoniam, Achaiam, et universam Graciam. Visae sunt etiam in aere effigies virorum armatorum, in nubibus expressæ. Et Antiochiæ puer natus est omnibus membris constans, sed unicum oculum in frontis medio habens, manus quatuor totidemque pedes ac barbam. Tunc Libanius sophista et Jamblichus Procli magister galli gallinacei divinationem instituerunt. Scribentes enim in pulvere 24 elementa, ac cuivis granum frumenti imponentes, gallum iis immiserunt. Atque is granum de littera th, item de e, de o et de d abstulit, itaque ambiguam designationem reliquit, quemadmodum id genus res solent imposturarum esse plenæ. Valens autem re intellecta multos Theodosios, et Theodotos, et Theodoros, aliosque quorum nomina ab istis litteris inciperent, insontes suppliciis affecit. Jamblichus metuens sibi hausto veneno sibi mortem conscivit. Porro Valens Antiochiæ de Gotthis certior 549 factus Constantinopolin venit ; ibique eum cives ut esseminatum et bellifugam conviciis prosciderunt. Eumdem ad bellum contra Gotthos exeuntem Isaacius, unus magnorum monachorum, arrepto equi freno ita monuit : Quorsum vadis, imperator, contra Deum expeditionem faciens, eumque habens adversarium? Iratus Valens eum in custodiam tradidit, minatus se a reditu supplicium de ipso sumpturum. Ante suum interitum imperator per quietem vidit virum quemdam ita sibi dicentem :

> Celeriter ad magnum Mimantem miser abi, Te mortis atrox ibi corripiet exitus.

Somno solutus quæsivit quisnam esset ille Mimas, quemdamque doctum ad se vocatum percontatus est ea de re. Is respondit Mimantem esse maximum Asiæ montem, qui non procul insula Chio in mare procurrat, cujus et Homerus secerit mentionem in Ulyssea, his verbis: Ventosum pone Mimantem. Tum imperator: Quid, inquit, attinet me ad eum montem proficisci, ut ibi moriar ? Ilæc est dæmonum impostura et fallacium simulaerorum insomnium. Paulo post in Thraciam eduxit, ibique cum Scythis acie congressus, ingenti prælio victus, in quemdam pagum confugit; ingressusque cellam in qua paleæ repositæ erant, cum ils quos fugæ habebat comites, ibi sese abdidit. Scythis autem, qui occultatos ibi ignorabant, ignem domui isti injicientibus, quotquot ibi latebant, omnes cremati et in cineres redacti sunt. Postea digressis 550 hostibus cum quidam corpus imperatoris quærerent, repererunt in domo, in quam se abdiderat ille, sepulcrum antiqui cujusdam ita inscriptum : « Hie situs est Mimas Macedo ductor exercitus. > Divinus autem Isaacius in custodia detentus puritate animæ sensit setorem, dixitque : Ita miser Valens jam comburitur. Quod ejus dictum ab iis qui a fuga redibant confirmatum est. Fuit Valens statura mediocri, moribus contunacibus et superbis, et ad fundendum sanguinem promptissimo animo, ac

rationique sua auctoritate tenebras obducebat, διάπυρος. homo nullius disciplinæ particeps. Uxor ejus Dominica Arianam sectam fervidissime colebat.

Gratianus Valentiniani filius imperavit solus annos tres, et alios totidem Theodosio collega. Nam Byzantio missi ad Gratianum legati fuerant in Pannoniam, imperatorem urbi poscentes. Datus est ergo Theodosius Magnus, imperator declaratus. Is imperavit annos 17, menses 5, dies 4. Sub Gratiano tantus fuit terræ motus Alexandriæ, ut aqua maris procul se a littore subduxerit navesque in sicco destituerit. Ad quod inusitatum spectaculum cum magna hominum multitudo accurrisset, aqua subito magna vi rediit, et 50000 mortales submersit. Eodem tempore magna etiam pars Cretæ, Achaiæ, Bœotiæ, Epiri ac 551 Siciliæ periit, maris alluvione, cum quidem naves in montes sunt ejectæ ad centum usque a littore stadia.

Cæterum Maximianus quidam Britannus, cum se præterito nulloque honore affecto videret Theodosium a Gratiano imperii consortem assumptum, Britannos in Gratianum excitat, mittitque contra eum Andragathium. Andragathius lectica operta vectus rumorem spargit Gratiani uxorem ex Britannia ea advehi. Uxoris ergo amore Gratianus ad lecticam aggressus, cum eam aperuisset, Andragathium intus offendit, cujus jussu a militibus ad C hoc comparatis illico trucidatur. Gratianus tanta fuit jaculandi peritia, ut quidam dicerent ejus spicula esse mente prædita. Corpus ejus in imperatoria monimenta Theodosius retulit.

Frater autem Gratiani superstes, patris Valentiniani nomen gerens, episcopos ab exsilio revocat, suasque ils reddit ecclesias, profligatis Arianis. Qua in re est a Damaso Romano papa adjutus. Tunc et Theologus Gregorius majori cum libertate veritatem Cpoli docuit in oratorio sanctæ Anastasiæ, quod adhuc erat exiguum, decennium ibi et paulo amplius moratus. Ibi quoque inaudita miracula sunt edita a castissima Dei Genitrice. Duplex enim perhibetur ratio nominis templi sanctæ 552 Anastasiæ: una, quod ibi resurrexit veræ religio- D nis doctrina; altera a miraculo ibi edito. Fertur enim quandam mulierem de sublimi lapsam exspirasse et Christianorum publicis precibus in vitam revocatam. Id oratorium cum co tempore esset parvum, postea temporis pius imperator Marcianus ad eam molem extruxit qua nunc visi-

ab ab omni miseratione et humanitate alieno; A παιδείας άμετοχος. Γυνή δε τούτου Δομνίκα, 'Αρειανή

Γρατιανός ὁ υίὸς Οὐαλεντινιανού, αίρετικός (26). έδασίλευσε μόνος έτη γ', και μετά Θεοδοσίου έτερα γ' από γάρ του Βυζαντίου ἐπέμφθησαν πρέσδεις πρές Γρατιανόν εν Πανονία κατερχόμενον, δοθήναι αὐτοῖς βασιλέα, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ὁ μέγας Θεο δόσιος άναγορευθείς βασιλεύς, και έκράτησεν έτη ιζ', μήνας ε', ήμέρας δ'. Έπὶ Γρατιανού σεισμός έν 'Αλεξανδρεία γέγονεν έπὶ τοσούτον ώς έπὶ πολύ ύποχωρήσαι την θάλασσαν και τὰ πλοία ἐπὶ ξηράς έστάναι. Πλήθους δε πολλού επί τῷ παραδόξο ίθεάματι συνδεδραμηχότος, των υδάτων άθρόως έχδραμόντων πέντε μυριάδες άνθρώπων χατεποντίσθησαν. xal the Konthe of xal 'Ayatas xal Bountias 'Hasiρου τε και Σικελίας πλείστα μέρη άπολέσθαι, της θαλάσσης άνελθούσης και επικλυσάσης αύτά, ώς καί έπι των όρεων απορριφήναι πλοία άχρι σταδίων

Μαξιμιανός δέ τις Βρεττανός, ότι τον Θεοδόσιον ό Γρατιανός βασιλέα ἐποίησεν, αὐτοῦ μηδεμιάς τυχόντος τιμής, διήγειρε τούς έν Βρεττανία άντάραι Γρατιανώ. Καὶ ἀποστέλλει 'Ανδραγάθιον κατ' αὐτοῦ. Ο δε είσηλθεν εν φορείω καταστέγω, φημίζων την γυναίκα Γρατιανού είναι έκ Βρεττανίας έπανήκου ταν, ή; τη άγάπη Γρατιανός χρατηθείς τῷ φορείψ προσήλθε και άνακαλύψας βλέπει του 'Ανδραγάθιου, ός παραυτά διά στρατιώτων παρεσκευασμένων εντων έπὶ τούτου Γρατιανόν διεχειρίσατο. "0;] έπὶ τοσούτον [Ρ. 515] εύστόχως ἐτόξευεν ὡς λέγειν τινάς τὰ Γρατιανοῦ βέλη φρένας έχειν. Μετετέθη δὲ ὑπδ Θεοδοσίου είς τους βασιλικούς τάφους.

'Αδελφός δὲ Γρατιανοῦ όμώνυμος τῷ πατρί Ούαλεντινιανώ, έτι περιών, τούς έν έξορία έπισκόπους άνεχαλέσατο χαὶ τὰς Ιδίας ἐχκλησίας ἀπέδωχεν αὐτοίς, ἐκδιώξας τοὺς ᾿Αρειανοὺς, Δαμάσου τοῦ πάπα Ρώμης αὐτῷ συμπράττοντος. Τότε καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος παρρησιαστιχώτερον τον λόγον της άληθείας εδίδασχεν εν Κωνσταντινουπάλει είς το εύχτήριον της άγίας 'Αναστασίας Ετι μιχρόν τυγχάνον, δέκα χρόνους και μικρόν τι πρός έκεζσε πεποιηκώς. Ενθα και παράδοξα γίνεται θαύματα εξ εμφανεία; της παναχράντου Δεσποίνης ήμων της Θεοτόπου. Δισσώς γάρ λέγεται ή ἐπωνυμία τοῦ τῆς 'Αγίας 'Αναστασίας ναοῦ · 'Ανάστασις μὲν διὰ τὸ τὸν τῆς ὁρθοδοξίας λόγον εν ταύτη άναστηναι, 'Αναστασία δε διά τὸ συμβάν εἰς αὐτήν θαυματούργημα λέγεται γάρ γυναϊκά τινα άνωθεν πεσούσαν άποθανείν, γενομένης δέ χοινής εύχης ύπό των όρθοδόξων ταιίτην άναστηναι · μικρού δὲ δντος τότε του εύκτηρίου, ύστερον έπλ του όσίου Μαρκιανού ανοικοδομηθήναι καθώς όραται.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(26) Alperixo; initio Gratiani vox prorsus supervacanea veritafique adversa est. Et quod de Theodosio dicitur, falsum alii historici ostendunt. Ac qui eum curavit ipterfici, is ab aliis, non ut a nostro Maximianus, sed Maximus nominatur. Et sie etiam Noster habet anno Theodosii septimo,

דסטק ו ومور : Eog. O DETPO Dos: piva) של בלא Πλαχί TE TE Ev 0 tal út שב ל GTIVE Keivo אבנ דד έξελθε LEW T 'ALEE ດນະພ δρθόδι σχόντι Tῷ TAUTY δύο, 3 P. dyla

601

รพัง '

Ozi

th To Kupi 'Ava ματο λινάρ of lo àmò : च्मेण वं PHOTE GEWY EE A

865w

aln :

PHOE χτάρ à6á: συμέ (9

φθον

you !

pone pron anai cens

scul et di

Θεοδόσιος μέντοι βασιλεύς τῷ γένει μέν "Ιδηρ ήν Α των Εσπερίων, εύγενης δέ τις καὶ θαυμάσιος. περί τούς πολέμους. Ούτος εύθυ τούς εν Θράκη Βαρδάρους κατά κράτης ένίκησεν, εύσεθης ών και όρθόλοξος. Ούτος ήν την μέν άναδρομήν του σώματος σύμμετρος, άμεμπτος άπό ποδών έως κεφαλής, ύπέρυθρος τῷ προσώπω, ξανθήν έχων τήν τρίχα, τήν βίνα λεπτήν και επίγρυπον, χαρίεις την όμιλίαν, τον τρόπον όὲ χαριέστατος, ἔχων γυναϊκα ἀνόματι Πλαχίλλαν, έξ ής έσχεν 'Αρχάδιον καλ 'Ονώριον . ής τελευτησάσης Γάλλαν άβελφήν Γρατιανού έγημεν. Έν θεσσαλονίκη δὲ ών, νόσω περιπεσών, βαπτίζεται ύπο 'Ασχολίου του έπισκόπου. Καὶ νόμον ύπερ εων όρθοδόξων του όμοουσίου/έγραψεν, ον έν Κωνσταντινουπόλει ἀπέστειλεν. Έλθών δὲ καὶ αὐτὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει Δημοφίλω εδήλωσεν ή άποστη- Β ναι της 'Αρείου πλάνης ή ταχέως της 'Εχχλησίας έξελθείν. 'Ο δέ τὸ πλήθος τῶν 'Αρειανῶν συνάξα; Εξω της πόλεω; έχχλησίαζεν, έχων και Λούκιον τον 'Αλεξανδρείας ἐπίσχοπον 'Αρειανόν σύν αὐτῷ. Καὶ ούτω λοιπόν ὁ θείος Γρηγόριος, μεθ' ων αύτλς την όρθόδοξον πίστιν εφώτισε, τάς εκκλησίας πάσας παρέλαθε, τεσσαράκοντα έτη καλ μικρόν τι πρός κατααχόντων αύτὰς τῶν 'Αρειανῶν.

Τῷ ε΄ έτει Θεοδοσίου ἐν 'Αντιοχεία ἔτεκε γυνή ἐν ταυτώ παιδία τέσσαρα άρβενικά · ἐπέζησε δὲ μῆνας δύο, και ἀπέθανεν εν ἐπὶ ἐνὶ τὰ τέσσαρα.

[Ρ. 516] Τῷ ς' ἔτει ἡ μεγάλη καὶ οἰκουμενική άγία δευτέρα σύνοδος των έχατον πεντήχοντα όρθοδόξων έπισχόπων έν Κωνσταντινουπόλει συνηθροίσθη πρός βεδαίωσιν των έν Νιχαία δογματισθέντων C καί κατά Μακεδονίου τοῦ Πνευματομάγου · ὑπῆρχον δὲ Τιμόθεος 'Αλεξανδρείας, Μελέτιος 'Αντιοχείας, Κύριλλος Ίεροσολύμων, και Γρηγόριος ὁ Θεόλογος. Αναθεματίζεται δε Μαχεδόνιος χατά του άγίου Πνεύματος βλασφημών, και σύν αὐτῷ Σαθέλλιος και 'Απολινάριος, έτι δὲ "Αρειος καὶ Εὐσέδιος ὁ Νικομηδείας Εύζωτός τε και 'Ακάκιος, Θέογνις και Εύφρόνιος και οί λοιποί αίρετικοί. 'Απέχει δὲ ή δευτέρα σύνοδος άπό της πρώτης έτη ξ'. Γρηγορίω δέ τῷ Θεολόγω την έπισχοπην Κωνσταντινουπόλεως ή σύνοδος έχύρωσεν ώς πολλά χαμόντι και της λώδης των αίρέσεων την Έχχλησίαν έλευθερώσαντι. Τινάς δε των τξ Αίγύπτου μαθών ό μαχαριώτατος τῷ πράγματι φθονήσαντας, τον συντακτήριον επιδειξάμενος λόγον (27) έκουσίως του θρύνου της βασιλίδος ὑπεχώ- D ρησε, δύο γρόνους μόνον ταύτης ἐπισχοπισας. Nsκτάριον ο βασιλεύς και ή σύνοδος προχειρίζονται, άδάπτιστον έως τότε τυγχάνοντα. Προσέθηκε δὲ τῷ συμβόλφ και τήν θεολογίαν του Πνεύματος. Έξθετο

Theodosius imperator natione fuit Hispanus, nobilis et bello admirandus, pius et veræ religionis professor. Is statim Barbaros in Thraeia magno prælio superavit. Statura fuit medjocri, a calce ac verticem usque inculpata: subrufus faciem, fulvo capillo, naso tenui et incurvo, gratiosus in colloquio, moribus venustissimis. Uxorem habuit Placillam, quæ eum Arcadio et Honorio patrem fecit. Ea mortua Gallam duxit, Gratiani sororem. Thessalonicæ degens cum in morbum incidisset, baptizatus est ab Ascholio episcopo. Legemque tulit pro orthodoxis de Filio Patris consubstantiali, eamque Cpolin misit. Ipse quoque eo cum venisset, Demophilum aut ab errore Arii desistere aut mox Ecclesia decedere jussit. Demophilus multitudine Arianorum conducta conciones extra urbem habuit; eratque cum eo Lucius, Alexandria episcopus Arianus. Ita demum beatus Gregorius, et quos ille 553 veræ fidei doctrina illuminaverat, omnia templa receperunt, ob Arianis paulo amplius quadraginta annis occupata.

Quinto anno imperii Theodosiani quædam mulier Antiochiæ uno partu quatuor masculos edidit : supervixit menses duos. Infans unus post alium obiit.

Sexto anno magnum secundum sacrum œcumenicum concilium Cpoli celebratum est a 150 orthodoxis episcopis, ad confirmanda Nicæe synodi decreta ac contra Macedonium Spiritus sancti impugnatorem. Præfuerunt Timotheus Alexandriæ, Meletius Antiochiæ, Cyrillus Hierosolymorum episcopi, et Gregorius Theologus. Damnati sunt Macedonius, impie in Spiritum sanctum contumeliosus, cumque eo Sabellius, Apolinarius, Arius, Eusebius Nicomediæ episcopus, Euzoius, Acacius, Theognis, Euphronius et reliqui hæretici. Secunda synodus a prima abfuit annis sexaginta. Ea Gregorio Theologo episcopatum Cpolitanum decrevit ut qui multos labores pertulisset, Ecclesiamque hæreticorum labe expurgasset. Sed cum is videret quosdam Ægyptios rei invidia correptos, pronuntiata de constituenda concordia oratione, ultro se solio regiæ urbis abdicavit, cum biennium episcopatum ejus gessisset. Ejus in locum imperator et concilium Nectarium deligunt, nondum baptizatum. In concilium symbolo adjecit doctripam de Spiritu sancto; 554 et canones edidit, in quibus sedi Cpolitanze post solium Romanum primus locus assignatur. Tum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(27) Orationem titulum hunc præferentem com-ponendis episcoporum dissidiis a Gregorio Theologo pronuntiatam cum Xylandro plerique sutumani, quam Billius Observ. sacr. 1, 22 a motaxti ptov potius censet, qua nimirum alios valere quis jubet. Ejus conjectura Damasceni maxime, sive auctoris opusculi Quod mortui viventium beneficiis juventur, verbis fulcitur, quibus damnati a justis separati 0pgvely to ouvraxtholor, in ultima digressu lamentari, et de futuro in æternum dissidio conqueri, perhi-

bentur. Scribit quoque auctor inferius p. 235 ouvτακτήριον ἐκκληροῦν, pro eo quod est discessum votis conceptis Deo commendare. Lexicon anonymum: Συντακτήριοι λόγοι οἱ ἐν ξόδοις ἐπὶ τῶν ἀρχόντων ἀποχαιρετισμοί, οἶος καὶ ὁ τοῦ μεγάλου Πατρὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου συντακτήριος. Auctor Bardam Michaelis avunculum mari se commissurum refert συντακτήριον έκπληρωται, ante discessum videlicet nuncupatis rotis iter Deo commendasse. GOAR.

βοελύη

& Basi

εύθύς

क्क के

απάνθ

STAVE

mopla

ytyou

πόλιν

xal t

क्लंड

étper αὐτό

HYWO

EXTE

[P. 3

άκην

Trail

συνή

รผิง

Eloo

Forx

7500

GTE

Tioo

207

BEU

zpá

Bag

BUE

YELP

₹0 0

TOU

ånı

abs

λεὺ

Tax

Xp

ě p

731

His

lui

Ni

Ni

lis

fessoris Cpolin advecta sunt.

κεφαλή του Προδρόμου εν Κωνσταντινουπόλει ήχθη, καὶ τὸ σώμα του άγίου Παύλου του Όμολογητου. Anno 7 Theodosius Augustus Honorium, suum ex Placilla filium, consulem creavit, seque ad bel-

lum tyranno Maximo faciendum paravit.

Anno 8 Emmaunte Palæstinæ pago infans natus est ab umbilico sursum dissectus in duo pectora duoque capita, et utraque pars sensu erat prædita. Edente altera ant bibente, altera abstinebat; una dormiente, altera vigilabat; aliquando inter se colludebant, flebant simul, altera alteram percutiebant. Vixerunt annos duos, et altera mortua, quatriduo post altera decessit.

Sextum annum (a) imperante Theodosio Magno, secundum sacrum œcumenicum concilium Cpoli acium est a 150 Patribus, Damaso tum Romæ papa. Præfuerunt Timotheus Alexandriæ, Meletius Antiochiæ, Cyrillus Hierosolymæ episcopi, et Gregorius theologus. Res gesta contra Macedonium, qui fuerat episcopus Cpolitanus, adhuc superstitem. Is et Arii errorem sequebatur, et Spiritum sanctum negabat esse verum Deum, sed creaturam esse judicabat. Post exiguum tempus 555 Gregorius animadvertens quosdam Ægyptios dignitati suæ invidere, oratione de constituenda Ecclesia edita episcopatu se abdicavit, et ad suum in Cappadociam prædium rediit, ubi aliquantulum quiete refectus C tumultibusque variis subductus, ac rerum divinarum contemplationi majori otio deditus, senex vitæque satur decessit. Vir fuit spiritu omnisque cognitionis et contemplationis plenus. Cæterum sanctum concilium damnavit Macedonium, cumque eo Sabellium Afrum, qui unam tantum Trinitatis personam asserebat, et Apolinarium Laodicensem, qui Verbum in homine mentis vacuo habitasse tradebat, ac loco mentis animæ Verbum fuisse. Pronuntiavit autem concilium Spiritum sanctum esse Deum vivisicum, eiusdem cum Patre essentiæ ac cum Filio; addiditque symbolo de Spiritu sancto hæc verba : Dominum, vivificum, etc.

Eo tempore magnus ille Amphilochius ab impe D ratore contendit ut omnibus urbibus Arianos ejiceret. Sed cum rex id negaret ut cui crudelior illa petitio videretur, tacuit tum vir sapientissimus. Non multo post autem cum in regiam venisset, imperatorem, uti par erat, honorifice salutans, filium patri regio habitu astantem inhonoratum præteriit. Imperator id oblivione factum credere, hortarique Amphilochium ut filio quoque qui regi debetur salutandi honorem exhiberet. Amphilochius dicere privatam ei salutationem satis esse. Cum indignaretur 556 imperator et filio illatam contumeliam ad se spectare diceret, Amphilochius alta voce : Viden', inquit, imperator, te non ferre ignominiam filio tuo factam? proinde Deum quoque

etiam caput Joannis Baptistie et corpus Pauli Con- A & και κανόνας εν οίς τῷ θρόνω Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσδεία 'Ρώμης ἀπένειμε. Τότε καὶ ή

> Τῷ ζ΄ ἔτει τούτου Θεοδόσιος ὁ Αύγουστος 'Ονώριον υίδν αὐτοῦ τὸν ἐχ ΠλαχΩλης ὅπατον ἀνέδειξε χαὶ πολεμείν τῷ τυράννῳ Μαξίμῳ ηὐτρέπισε.

Τῷ η' ἔτει ἐν Παλαιστίνη, ἐν κώμη Ἐμμαοῦς λεγομένη, παιδίον έγεννήθη τέλειον άπὸ όμφαλου και άνω διηρημένον, δ είχε δύο στήθη, δύο κεφαλάς, και Εκαστον τάς αίσθήσεις είχε. Το έν ήσθιε και Επινε. τὸ δὲ ἔτερον οὐχί · τὸ ἐν ἐκάθευδε, καὶ τὸ ἔτερον έγρηγόρει. "Εστι δ' ότε και συνέπαιζον πρός άλληλα, και Εκλαιον άμφότερα, και Ετυπτον άλληλα. Εζησαν δὲ ἔτη δύο, καὶ τὸ μὲν ἔν ἀπέθανε, τὸ δὲ Β ετερον μετά τόσσαρας ήμέρας ετελεύτησεν.

Τῷ ς' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Θεοδοσίο γέγονεν ή εν Κωνσταντινουπόλει άγία και σίκουμε. νική δευτέρα σύνοδος των ρν' άγίων Πατέρων, έπ Δαμάσου πάπα 'Ρώμης, ής ήγουντο Τιμόθεος 'Αλεξανδρείας, Μελέτιος 'Αντιοχείας, Κύριλλος Ίεροσολύμων και Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, κατά Μακεδονίου γεγονότος ἐπισχόπου Κωνσταντινουπόλεως, ος ἔτι περιών ώσαύτως τῷ 'Αρείψ ἐδλασφήμει. 'Ομοίως δι και το Πνεύμα το άγιον μή είναι Θεον άληθινον, [Ρ. 317] άλλά κτίσμα και αύτο ύπελάμδανεν. 'Όλίγου δε καιρού παρωχηκότος μαθών δ θείος Γρηγόριός τινας των εξ Αίγύπτου τῷ λόγῳ αὐτοῦ φθονήσαντας, τον συντακτήριον επιδειξάμενος λόγον τής έπισχοπικής διοικήσεως ύπανεχώρησε. Καὶ πρό; τὸ έν Καππαδοχία κτήμα αύτου ἀπελθών, μικρόν τι ήσυχάσας εν αὐτῷ καὶ τῶν πολλῶν ἡρεμήσας θορύδων και εν μείζονι γενόμενος θεωρία του βίου ύπαλλάττει, πρεσδύτης και πλήρης ήμερων, των του Πνεύματος άπάσης γνώσεως και θεωρίας Εμπλεώς. Ἡ δὲ άγία σύνοδος Μαχεδόνιον άναθεματίζει, σύν αὐτῷ καὶ Σαβέλλιον τὸν Λίδυν ἐν πρόσωπον έπὶ τῆς ἀγίας Τριάδος δοξάζοντα, ἔτι δή και 'Απολινάριον τον Λαοδικέα λέγοντα τον ένανθρωπήσαντα Λόγον άνθρωπον είναι, άντι δε νοδς τον λόγον άρχειν τη ψυχή. Έχηρυξε δέ το Πνεύμα το άγων είναι ζωοποιόν και όμοού τιον τῷ Πατρί και τῷ Υἰῷ, προστεθειχυία είς τὸ άγιον σύμβολον περί τοῦ άγίου Πνεύματος το Κύριον, το ζωοποιον και τά έξης.

Τότε ὁ μέγας 'Αμφιλόχιος έδυσώπει τον βασιλέι έξελαθήναι τους 'Αρειανούς έχ πασών τών πόλεων. 'Ο δε άπηνεστέραν ύπολαδών την αίτησιν ούχ ύπήχουσε. Καὶ τότε μεν ό σοφώτατος 'Αμφιλόχιος εσίλύας, πετ, ος μογρ ος επιρέ ιων βααιγείων λειφίτε. νος του μέν βασιλέα ήσπάσατο ώς είκος, του εξ υίδυ αύτου σύν αύτῷ ἐστῶτα βασιλιχῶς ἀγέραστον κατέλιπε. Καὶ ὁ βασιλεύς νομίσας ἐπιλησθῆναι τὸν 'Αμφιλόγιον, άσπάσασθαι και τον υίον βασιλικώς προσέταξεν. 'Ο δε άποχρην έφη την παρ' αύτου προσενεχθείσαν αύτῷ ίδιωτικῶς τιμήν. "Ον δ βασι-גבטק צמאבהקשמק פוצבומי באביצי בושמו דאי דפט טוֹסט מדוμίαν. Καὶ ὁ ᾿Αμφιλόχιος ἐξεβόησεν ὑρὰς, ὡ βασιλεῦ, πῶς οὐ φέρεις την τοῦ υίοῦ ἀτιμίαν; Πίστευσω ούν και τον Θεόν τους τον Υίον αυτου βλασφημούντα;

βδελύττεσθαί τε και ἀποστρέφεσθαι. Τοῦτο ἀκούσας A credere debes aversari et odisse cos qui Filio ejus ό βασιλεύς και σφόδρα θαυμάσας νόμον Εγραψεν εύθύς τάς των αίρετικών συνάξεις κωλύοντα. Τούτω τῷ ἀγαθῷ φθονήσας ὁ μισόχαλος δαίμων ώμόν τι καὶ άπάνθρωπον παρεσκεύασε γενέσθαι. 'Από γάρ Κωνσταντινουπόλεως έπὶ 'Ρώμην ὁ βασιλεύς την όδοιπορίαν ποιούμενος έν Θεσσαλονίκη κατά πάροδον γέγονε, των δέ στρατιωτών αύτου ταραξάντων την πόλιν διά μιτάτα (28), ἐστασίασαν οἱ Θεσσαλονικείς, χαί τον μέν βασιλέα ύδρισαν, τινάς δὲ τῶν ἀρχόντων αύτου ελιθοδόλησαν. Ο βασιλεύς δε ταυτα μαθών καί την ρύμην του θυμού μη ένεγκών τῷ ἐπάρχο της πόλεως έχείνης την ψηφον της τιμωρίας έπέτρεψεν δς την τοιαύτην έξουσίαν είληφιος οία δη αὐτόνομος τύραννος ἄδικα ξίφη κατά πάντων ἐγύμνωσε, καὶ τοὺς ἀθώους μετά τῶν ὑπευθύνων κατέχτεινε χιλιάδας έπτά, ώς δέ τινες, πεντεχαίδεχα. [Ρ. 518] Ταύτην την συμφοράν ὁ μέγας 'Αμβρέσιος άκηκοως, Μεδιολάνων ἐπίσκοπος · πόλις δὲ τῆς Ίταλίας αυτη· είς ήν άφικομένου του βασιλέως καί συνήθως είς τον ναον βουληθέντος είσελθείν Εξωθεν των προθύρων συναντήσας ό άγιος εχώλυσε την είσοδον, λέγων αύτῷ μετὰ παρρησίας. Ούχ οίδας, ὡς έρικε, βασιλεύ, της είργασμένης παρανομίας το μέγεθος · οὐδε γάρ έα σε τῆς βασιλείας ίσως ἡ δυναστεία την άμαρτίαν έπιγνώναι . ύπο γάρ της άλουργίδος άπατώμενος άγνοεῖς τοῦ χαλυπτομένου σώματος την άσθένειαν. 'Αλλ' Ισθι, ώς φθαρτός ών και . βευστός, τοιουτόν σοι ύπάρχει καὶ τὸ τῆς δυναστείας κράτος. πικρόν όξ βατερον λόγον αποδώσεις τῷ Βασιλεί τῶν βασιλευόντων. Ποίοις οδν δφθαλμοίς C δύει τον του χοινού Δεσπότου ναόν; ποίοις δε ποσί τὸ δάπεδον ἐχεῖνο πατήσεις τὸ ἄγιον; Πῶς δὲ τὰς γείρας έχτενείς άποσταζούσας έτι των άδίχων φόνων τό αίμα; Πώς δὲ καὶ τοιαύταις ὑποδέξη γερσὶ τὸ άχραντον του Δεσπότου σώμα; Πώς δὲ καὶ τῷ στόματι προσοίσεις το τίμιον αίμα, τοσούτον διά τον τοῦ θυμοῦ λόγον ἐχχέαντι παράνομον αξμα; Λοιπόν άπιθι, καὶ μή πειρώ τοῖς δευτέροις την πρώτην αθξειν παρανομίαν, και δέχου τον δεσμόν, ή Θεός άνωθεν γίνεται σύμψηφος. Τούτοις ούν είξας ό βασιλεύς τοίς λόγοις ἐπανῆλθεν είς τὰ ἐκείσε βισίλεια, στένων καὶ δακρύων. Μηνών δὲ διελθόντων όκτώ, καὶ τοῦ βασιλέως, μή ἐξελθόντος άλλά σφοδρῶς μετανοούντος, χατέλαδεν ή του Κυρίου ήμων Ίησου Χριστού γενέθλιος έορτή. Καὶ θεασάμενος 'Ρουφίνος D δ μάγιστρος ότι ούδὲ τὴν συνήθη προέλευσιν βούλεται ποιήσαι ό βασιλεύς, λέγει αυτώ · Εί κελεύεις,

(28) Ai aitia; tivá; est apud Zonaram. Noster habet διά μιτάτα, quod quid sibi velit non assequor. Historia hæc est præter cæteros apud Theodoretum Hist. eccles. v. 17, apud Sozomenum vii, 24, Nicephorum xii, 40. Sed μιτάτα nullibi quadrant. Nisi certamen circense mitaton dixerit, a metis quibus id includeretur. XyL. — Ad metam hic allisus jacet Xylander, nescius decertationes aurigarum currus ad metam agitantium in Circensibus ludis vocari μιτάτα, easdemque Thessalonicensium seditioni ansam præbuisse, de qua Sozomenus vil, 25: Ἡν τῆς ἀμαρτίας πρόφασις τοιάδε Βωτερίχου του ήγουμένου των Ίλλυριών στρατιωτών ήνίο-

impie obtrectant. Hoc audito imperator valde miratus statim legem fert, qua conventus hæreticorum prohibentur. Huic bono diabolus, omnis boni osor, invidens sævi atque inhumani facinoris auctor fuit, Nam cum imperator Cpoli Romam proficiscens eo itinere Thessalonicam divertisset, militesque urbem quibusdam rebus conturbassent, Thessalonicenses seditione facta imperatorem injuriis affecerunt et quosdam ejus præfectos lapidibus obruerunt. Imperator re inaudita, iræ impetum non sustinens, præfecto urbis ejus facinus id vindicandum commisit. Is tantum potentiæ adeptus, ut erat legibus solutus tyrannus, injustos gladios contra cives Arinxit, insontesque una cum sontibus trucidavit, millia hominum 7 vel (ut alii tradunt) 45. Hanc cladem cum percepisset clarus ille Ambrosius, Mediolani (urbs ea est Italiæ) episcopus, imperatori, cum is Mediolanum venisset ac de more templum inire vellet, ante vestibulum obviam se dedit introituque prohibuit, libere dicens : Ignoras, ut apparet, imperator, perpetrati flagitii gravitatem; neque te fortassis imperii potestas sinit peccatum agnoscere. Nam a purpura deceptus corporis ea velati imbecillitatem nescis. Sic 557 habe : quemadmodum corpus tuum Auxum est atque caducum, tale etiam esse tui imperii robur, ac te paulo post factorum tuorum Regi regum rationem redditurum. Quibus vero oculis intueberis communis Domini templum? quibus pedibus sacrum illud solum calcabis ? quomodo manus intendes etiamnum injustarum istarum cædium sanguinem stillantes ? quomodo talibus manibus excipies inviolatum Domini corpus? quomodo venerandum sanguinem ori tuo admovebis, cujus sermone ab iræ furore profecto tantum sanguinis per nefas fudisti? Promde abi hinc, neque conare priori flagitio novum addere, vel vinculum patere, quod Deus superne comprobat. His verbis cedens imperator in regiam ejus urbis recessit, gemens atque plorans. Mensibus inde octo elapsis, et rege in publicum non prodeunte, sed pœnitentia sese afflictante, feriæ natalitiæ Domini appetierunt. Ibi Rufinus magister, videns ne de more quidem proditurum, ita affatur : Si vis, demine, accurram ad episcopum, eique persuadebo ut te vincule solvat. Novi, inquit imperator, Ambrosii præcisam justitiam. Tandem Rufinum multa locutum de re, ac pollicitum se solutionem impe-XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

χος τον οξυοχόον αξαχρώς ίδων, επείρασε, και συλλη-φθείς εν φρουρά ήν. Επισήμου δε Ιπποδρομίας επι-τελείσθαι μελλούσης, ως άναγκατον είς την άγωνίαν δ Θεσσαλονικέων δήμος έζητει άφίεσθαι ως δε ούκ ήγυεν, είς χαλεπήν κατέστη στάσιν. Fateor lamen a metationibus, quibus inter proficiscendum eastra morarentur, τὰ μιτάτα deduci. Legatur Pancirolus in Notitiam imperii c. Lxv; et auctor ipse in Adriano voce hae iterum utens nonnisi secundo sensu usurpat. Theophanes etiam scribit populum ad se-ditionem motum διά τὰ μετάτα τοῦ στρατοῦ, prouter castrorum metationes. Goan.

(:03

traturum, dimisit ; ac non multo post ipse lacta- Α δέσποτα, δραμούμαι και τον άργιερία πείσω λύσαί tus spe subsecutus hominem est. Ambrosius simul atque Rufinum conspexit : Æmularis, ait, canum impudentiam, Rufine, qui tam scelestæ 558 cædis socius ac suasor fuisti. Et quidem ego denno imperatorem foribus templi probibebo. Ilæc audita celeriter Rufinus imperatori nuntiavit. Imperator media jam via confecta nuntium accipiens, Adibo, inquit, meritasque perferam contumelias. Ut in templum venit, ab episcopo majorem in modum flagitavit ut se vinculis solveret. Ambrosius vero tyrannicum esse hunc adventum et imperatorem contra Deum furere dixit. Sed Theodosius gravi mæstitia ac dolore cordis compunctus, respondere non se sacris canonibus ferociter repugnandi causa adesse, sed liberationem vinculorum efflagitandi. Interrogatus ab episcopo quam post tantum facinus resipiscentiam demonstrasset, quibusve remediis sanatu difficilia ista vulnera procurasset. Tuum est, inquit, medicamenta docere atque temperare. meum imperata facere. Ibi demum Ambrosius ait : Quoniam in judicando iram es secutus, legem nunc pone que iræ decreta rescindat, ut sententiæ capitales et de publicatione bonorum perscriptæ suspendantur per triginta dies, dum recta ratione examinatæ dijudicentur. Cum legem eam statim dictaret Theodosius et sua manu subscriptam confirmaret, Ambrosius vinculo eum solvit passusque est in templum intrare. Theodosius ingressus pronus in pavimentum procubuit, aftaque voce clamavit : Anima mea solo affixa est : vivifica me, Domine, secundum verbum tuum . Manibus quoque crines capitis evellit, faciem feriit, terram lacrymis humectavit, 559 usque ad horam oblationis Deum deprecans. Tunc surgens et ad cancellos progressus cum intrare vellet, ab Ambrosio est prohibitus, ita monente: Scias, imperator, interiora solis sacerdotibus adire fas esse : a reliquis quibusvis ea adiri ant tangi religio est. Exi igitur, et inter alios asta. Purpura enim non pontifices facit, sed imperatores. Hoc quoque æquo animo tulit Theodosius; docuitque se non superbia adductum intrare voluisse; sed quia hunc morem Cpoli didicisset, egitque hujus quoque correctionis nomine gratias Ambrosio. fuerunt. Quin etiam Cpolin reversus, solemni sacrificio cum in sacra mensa munus suum obtulisset, statim exivit sacrario. Et cum a Nectario, qui tum patriarcha erat, causam facti rogaretur : Vix tandem, inquit, discrimen imperatoris et sacerdotis didici. Unicum enim Ambrosium novi, qui episcopi nomen merito suo gerat : tantum utilitatis confert objurgatio, ab homine virtute insigni pro-

or too begues. 'O be. Olda trw. orgl. thy 'Aufonσίου άχρίδειαν. Έπει δε πλείοπι λόγοις γρησάμε. νος ὁ 'Ρουφίνος πείθειν ὑπέσγετο, ἀπελθείν ἐχίλευσε. Τη έλπίδι δε βουχοληθείς ήχολούθησε χαι αύτδς μετ' όλίγου. Αύτίκα τοίνου ίδων του 'Ponφίνον 'Αμβρόσιος Εφη · Την χυνών άναίδειαν, ώ 'Ρουφίνε, ζηλοίς, τοσαύτης μιαιφονίας γενόμενος μέτοχός τε καὶ σύμβουλος. 'Αλλ' έγιο καὶ πάλιν αύτον χωλύσω των Ιερών ἐπιδήναι προθύρων. Ταύτο άχούσας 'Ρουφίνος εδήλωσε τώ βασιλεί ταγέως. 'Ο δὲ βασιλεύς κατά μέσην τοῦτο μαθών • 'Απέλθω. φησί, καὶ τὰς δικαίας δέξομαι παροινίας. Είτα παραγενόμενος είς την έχχλησίαν έδυσώπει τον άργιςρέα λυθήναι τοῦ δεσμοῦ. Καὶ ὁ μὲν τυραννικήν άπεχάλει την παρουσίαν, χαι κατά θεού μεμηνέναι. ό δὲ μετά σχυθρωπότητος καὶ πολλής κατανύξεως. Ού θρασυνόμενος, Εφη, κατά των άγίων κανόνων, άλλα λύσαί με των δεσμών άξιώσων έλήλυθα. Και ποίαν, [Ρ. 319] φησί, μετάνοιαν έδειξας μετά παρανομίαν τοσαύτην; ή ποίοις φαρμάχοις άξίως έθερά. πευσας τὰ δυσίατα τραύματα; Καὶ ὁ βασιλεύς * Σον έργον έστι τὸ δείξαι μέν και κεράσαι τὰ φάρμακα, έμον δὲ τὸ δέξασθαι. Τότε λοιπὸν 'Αμβρόσιος λέγει . Έπειδή τῷ θυμῷ τὸ δικάζειν ἐπιτρέπεις, γράψον νόμον τοῦ θυμοῦ τὰς ψήφους ἀργὰς ποιοῦντα, καί ημέρας λ' αί φονικαί τε και δημευτικαί μενέτωσαν. γνώσεις έν γράμμασι, την του όρθου λογισμού ἐχδεγόμεναι χρίσιν. "Ον εύθύς τοῦ βασιλέως χελεύσαντος γραφήναι καλ διά της οίκείας γειρό; βεβαιώσαντος, διέλυσε τον δεσμόν 'Αμδρόσιος καὶ είσελθείν αύτον έν τη έχχλησία επέτρεψεν. 'Ο όξ είσελθών, πρηνής ἐπ' ἐδάφους πεσών, ἐδόα μετά κραυγής · Έχολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχή μου · ζήσό» με κατά τον λόγον σου, Κύριε. Καὶ ταῖς χεροί τὰς τρίχας της κεφαλής έτιλλε, τὰς δψεις έτυπτε, καλ την γην τοίς δάχρυσιν Εδρεχε, και τον Θεον έδυαώπει άγρι της ώρας της μεταλήψεως. Τότε δὲ δεαναστάς και πλησίον των κιγκλίδων (29) έλθων, βουλόμενος είσελθείν, έκωλύθη παρά του Άμδροσίου, δηλώσαντος αὐτῷ • "Ισθι, ὧ βασιλεῦ, ὡς μόνοις τοίς Ιερεύσιν ὑπάρχουσι τὰ ἔνδον εἰσιτητὰ, τοί; δ' άλλοις πάσιν άδατά τε καὶ άψαυστα. "Εξιθι τοίνυν και τοις άλλοις κοινώνει της στάσεως . άλουργίς γάρ Tanta et imperator et episcopus virtute illustres D βασιλείς, ούχ lepeic ποιείν είωθεν. 'Ο δε και τούτα δεξάμενος άσμένως άντεδήλωσεν, ώς Ούχ αύθαδεία γρώμενος τούτο πεποίηκα, άλλ' έν Κωνσταντινουπόλει το έθος είναι τούτο μεμάθηκα. Χάριν δέ σοι όφείλω και τησόε της Ιατρείας. Τοσαύτη όη καί τηλιχαύτη διέλαμπον άρετή ο τε άρχιερεύς καί δ βασιλεύς. Έπανελθών δὲ ὁ βασιλεύς ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐορτῆς γενομένης, καὶ ἐν τἢ ἰερὰ τραπέζη τὰ δῶρα προσενεγχών εύθυς ἐξελήλυθεν. Νεχταρίου δὲ τοῦ τηνιχαῦτὰ πατριάρχου δεδηλωχότος μαθείν την αιτίαν, Μόγις, έφη, βασιλέως και Ιερέως διατοράν εδιδάγθην . 'Αμδρόσιον γέρ οίδα μόνου άξίως επίσχοπου καλούμενου. Τοσούτου όνίνησιν έλεγχος παρά άνδρος άρετή λάμποντος προτφερόμενος.

Psal. cxviii, 25

XYLANDRI ET GOARI NOTA.

(29) Juxta cancellos populum a sacris penetralibus arcentes, de quibus Allatius de templis, et nos auoque nonnulla circa Euchologium observavimus. Goar.

Eίχ helas ua, ti 05 và 4.12 7 EUEPYÉ vwv (3 μένων auth ? τροφές פושט ז Exutins vious ductor ăv:p. 1 Youas ivvoua דקש דה συνέδη νούνον Barilei BELXEV. TUEYXE TIME yalxhy HVEYXE MENO; 6 dostler איבעסי 'Avrió haeiler čέ YE & 66vtEG τραγιοί użv, o δρόσιο, asixov שלע אַס באש סנו XOUNTE: xal api סבוב שמ 'Alla xatà vi πίμπα διαιτώ שבעסב, **хабор**я xpòv y

es. Es

עסע, זה

ανδρός

xai Tü

tChicou

Elve 68 xai akiny dooputy o Basekebe done- A λείας . ή γάρ τούτου σύζυγος, ή Πλακίλλα δνομα, των θείων αύτον συνεχώς άνεμίμνησκε νόμων, θό γάρ ἐπῆρεν αὐτὴν τῆς βασιλείας ἡ δυναστεία, ά λά της εύεργεσίας το μέγεθος μείζον το περί τον εὐεργέτην εἰργάζετο φίλτρον. Των γάρ λελωδημένων (30) άδελφων και των άλλως το σώμα πεπτρωμένων παντοδαπήν ἐποιείτο φροντίδα, αὐτουργός αὐτή γινομένη καὶ δι' ἐαυτῆς ὁρέγουσα κύλικας καὶ τροφάς παρατιθείσα. Τούς γάρ ξενώνας των Έχκλησιών περινοστούσα ΙΡ. 3201 τούς κλινοπετείς δι'έπυτης έθεράπευσε · καὶ όσα οίκετών καὶ θεραπαινίδων ξογα νενόμισται, αυτή έξεπλήρου. Καὶ τω διόζυγι δέ και βασιλεί συνεχώς ἐπέλεγεν. 'Αεί σε, ώ άνερ, ποοσή κει λογίζεσθαι τίς μέν ήσθα, τίς δὲ γέγονας νύν. Κυθέρνησον ούν την βασιλείαν ταύτην έγγόμως, και ούτω θεραπεύσεις τον δεδωκέτα. Ταύτην την θαυμασίαν και δυτως άξιξπαινον βασίλισσαν συνέδη πρό του άνδρος άποδιώναι. Μετά τινα δὲ χρόνον ύπο των συνεχών πολέμων βιαζόμενος ό βασιλεύς είσφοράν τινα ξένην ταζο πόλεσιν έπιτέθειχεν. 'Η δὲ 'Αντιόγου πόλις τὸ χαινὸν τέλος ούχ ήνεγχεν · ός ων γάρ ὁ δημος τοὺς είσπραττομένους τιμωρουμένου; άρχην άταξίας ελάμδανε, και την γαλχήν είχόνα της πανευφήμου Πλαχίλλης χατήνεγκέ τε και πολύ της πόλεως έσυρε. Ταύτα πυθόμενος ό βασιλεύς και λίαν χαλεπήνας τά τε της πόλεως άφείλετο προνόμια και τη γειτνιαζούση πόλει την ήγεμονίαν δέδωκεν εξηλοτύπει γάρ ή Λαοδίκεια τήν 'Αντιόγειαν άνωθεν, Μετά δὲ ταῦτα καὶ ἐμπρήσειν ς ήπείλει καλ είς κώμην τὸ άστυ κατασκευάσαι. Οί δέ γε άργοντες καί τινας άνείλου, παρ' αὐτὸ συλλαδόντες τὸ τόλμημα, πρίν γνώναι τὸν βασιλέα την τραγωδίαν. Ταῦτα δὲ πάντα ὁ βασιλεύς προσέταττε μέν, ούχ έγίνετο δέ, τοῦ νόμου χωλύοντος όν 'Αμδρόσιο; ὁ μέγας τεθηναι παρήνεσεν. Έπειδη δὲ άρίχοντο οἱ τάς ἀπειλάς ἐχείνας χομίζοντες, ἐν δέει μέν ήσαν άπαντες τάς άπειλάς πεφρικότες, και συγή την σωτηρίαν επορίσαντο, οί δὲ ἐν τοῖ; ὅρεσιν είκούντες της άρετης άσκηται (πολλοί δε ήσαν ούτοι καί άριστοι) πολίας τάς παραινέσεις καλ παρακλήσεις τοίς έχ του βασιλέως άποσταλείσε προσήνεγχαν. 'Αλλά καὶ Μακεδόνιος ὁ θειότατος, οὐδὲν μέν τῶν κατά τον βίον επιστάμενος, και των θείων δε λογίων πάμπαν άπειρος ών, εν δε ταίς των όρων χορυφαίς D διαιτώμενος καλ νύκτα καλ ήμέραν του θεού δεόμενος, οὐ τοῦ βασιλέως την όργην χαταπλαγείς οῦτε דשׁי סדמובידשי דחי בונסטסומי, בי שבשש דש מסדבו יצνόμενος, της γλαμύδος θατέρου των αποσταλέντων λαδόμενος ἀποδήναι τοῦ ἔππου κελεύει. Οἱ δὲ μικρόν γερόντιον Ιδόντες, εύτελη βάκια περιδεδλημένον, πρώτα μέν έχαλέπηναν · έπειδή δέ τινες την τοῦ ανδρός εδήλωσαν άρετην, απέδησαν τε των ζππων και των έκείνου γονάτων επιλαδόμενοι συγγνώμην εζήτουν. 'Ο δε της θείας σοφίας εμφορηθείς τοιοίσδε

llabebat porro imperator aliam etiam opportunitatem : vxor enim Placilla assidue divinarum eum admonebat legum. Non ea ob imperii malestatem animo efferebatur, sed beneficil magnitudo facielat ut tanto impensius benefactorem diligeret. Christianos fratres qui morbis tractati 560 aut membris mutilati fuerant, ipsa omni studio curabat, calices els suis manibus porrigens et cibos apponens. Hospitales etiam Ecclesiarum domos invisens decumbentibus ministrabat, eaque obibat munera quæ servorum aut ancillarum habentur. Inculcabat identidem hæc marito suo : Semper te, mi vir, reputare convenit quis fueris et quid factus sis. Guberna ergo imperium hoc legitime : sie honorab s eum qui dedit. Hanc omni admiratione et lande dignam imperatricem contigit ante maritum ex vivis excedere. Aliquando post Theodosius continentibus bellis coactus est novum civitatibus tributum imperare. Antiochiæ cives eam exactionem non tulerunt ; cumque supplicio afficerentur qui dependere recusassent, tumultu excitato æream laudatissimæ Placillæ statuam dejecerunt et magnam per urbis partem raptaverunt. Hoc audito facinore imperator gravissima exarsit indignatione, et Antiochiam privilegiis suis spoliavit, principatumque Laodiceæ vicinæ jampridem æmulæ assignavit. Præter hæc incendium quoque urbi, et se eam in pagum mutaturum minatus est. Præfecti etiam quosdam in ipso deprehensos facinore interfecerant, priusquam tragædia imperatori exponeretur. Cæterum hæc omnia imperator mandavit quidem, non tamen persecit, lege upeditus quam monitu Am-brosii tulerat. Ut Antiochiam venerunt istarum minarum denuntiatores, sane earum metu poiversos 561 magnus terror invasit, et fuga salutem quæsiverunt. At monachi qui in montibus virtutem exercebant, qui iis locis erant et plurimi et optimi, missos ab imperatore multis verbis deprecati sunt. Quo tempore etiam divinissimus Macedonius, nullins earum quæ ad vitam hanc degendam faciunt artium gnarus, atque sacrarum etiam prorsus imperitus litterarum, solitus in verticibus montium degere ac Deum noctes diesque deprecari, nihil iram imperatoris metuers aut ejus legatorum potentiam, in mediam urbem se contulit, alterumque eorum chlamyde apprehensum equo descendere jussit. Legati homuncionem senem inspicientes, pannis vilibus obsitum, principio indignari : mox a quibusdam de virtute hominis certiores facti ab equis descenderunt, genuaque ejus tangentes veniam rogarunt. At Macedonius divina impletus sapientia, ita eos est affatus : Dicite, amici, meis hæe verbis imperatori : Non imperator tantum es, sed etiam homo : non itaque imperium modo, sed naturam quoque reputa. Quippe homo cum sis, in

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(50) Potes etiam vertere leprosos : nam λώδην aliquoties pro lepra κατ' έξοχην dicunt hi scripto-es. Exemplum habes de lepra Constantini Magni. XxL.

C

20

A

TH

OT

log

山川

tal

The

'A

xal

σμ

µ2

Ain

Kai

eiusdem naturæ participes imperium tenes. Jam A πρός αύτους έγρήσατο λόγοις · Είπα ε., & φίλοι & ... bominum natura ad imaginem et similitudinem Dei efficta est. Noli igitur tam crudeliter et immaniter imaginem Dei neci destinare : Opificem enim irritabis ejus imaginem vastando. Considera etiam te æreæ imaginis causa iratum hæc agere. Neque vero cuiquam sanæ mentis homini ignotum est quantum inanimæ huic præstet animata, 562 viva et ratione prædita imago. Ad hæc id quoque cum animo reputate, quod nobis facile est loco unicæ illius multas fabricari imagines, imperator vero ne pilum quidem ullius occisorum potest ullo modo efficere. Hæc verba præclari illi viri ad imperatorem detulerunt, flammamque iræ iis restinxerunt. Nam imperator loco minarum istarum purgationem scripsit iræque causam manifestavit, Non, inquiens, me delinquente, ideo tanta contumelia debuit post mortem offici mulier omni laude dignissima : in me potius debuit ira indignantium debacchari. Addidit etiam graviter se molesteque ferre quosdam a præfectis occisos esse. Hæc ego commenioravi, tum quia celeberrimi istius monachi libertas mihi silentio non videbatur juste posse præteriri, tum ut ostenderem utilitatem legis ejus quæ magno Ambrosio auctore lata fuit.

άνηρησθαι μαθών. Έγω δε ταυτα διεξηλθον, και του πανευφήμου μονάζοντος την παρρησίαν ούχ ήγησάμενο; δίχαιον παραδούναι λήθη, και τον νόμον έχεινον όνησιφόρον δειχνύς ον ό μέγας 'Αμβρόσιο; γραφήναι παρήνεσεν.

Thredosio imperante etiam venerandum caput Joannis, Christi Præcursoris ac Baptistæ, Constantinopolin allatum est, inventum quondam c apud quosdam monachos Macedonianos, qui Hierosolymis profecti in Cilicia degebant. Inde a Valente, cum esset ea de re a Mardonio eunucho admonitus. Constantinopolin jussum vehi, cum ad pagum cui Cosilai nomen est pervenisset vehiculum, porro progredi noluerunt mulæ, quantumvis flagellis 563 urgerentur. Atque ita tum co in pago caput repositum fuit, cum Deus tanto dono Valentem indignum judicaret. Theodosio autem hoc pietatis præmium largitus est, ut id Constantinopolin afferret inque fano Joannis Baptistæ depo-

Theodosius, Eugenio tyranno victo, cum adversa D valetudine premeretur, imperium inter filios Arcadium et Honorium divisit, ita ut major Constantinopolitanum imperium, alter Europæ sceptra gereret. Utrumque ad veram pietatem exhortatus est, monens ea et pacem servari et bella confici et nostes fundi et tropæa statui et victoriam parari. His et similibus præceptis cum filios successuros sibi instituisset, vivendi finem fecit, æterna et mnibus admiranda gloria post se relicta.

Έπὶ τούτου τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καὶ ή τιμία κεφαλή του τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ίωάν νου ήχθη εν Κωνσταντινουπόλει, εύρεθείσα μεν πρό τερον παρά τισι μοναχοίς της [Μαχεδονίου αἰρέσεως, οϊτινες έξ Τεροσολύμων είς Κιλικίαν έλθόντες διέτριδον. Μαρδονίου δὲ τοῦ εὐνούγου τοῦτο μαθόντος καί μηνύσαντος Οὐάλεντι, μετεκομίζετο έκ προστάξεως αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. 'Ως δὲ κατέλαδεν έν χώμη Κοσιλαού, ούχέτι μετήλθε το δχημα το τόπον, καίπερ πολλάς των ημιόνων μαστιγουμένων. Τότε μέν ουν άπενέθη ή άγία κεφαλή έν τη προέβηθείση χώμη, χρίνοντος του Θεού μή τοιούτου δώρου άξιωθηναι τον Οὐάλεντα. Θεοδόσιον δὲ τῆς εὐσεβείς άμειδόμενος ὁ Θεός μεταγαγείν αὐτήν τῷ βασιλεί συνεχώρησεν, ήν καλ έν τῷ τοῦ Προδρόμου ἀπέθετο ναφ.

την τελευτήν δέξασθαι παροινίαν, κατ' έμου δὲ ἐχρήν

Μετά δὲ τὴν κατάλυσιν τοῦ τυράννου Εὐγενίου άρρωστήσας ὁ βασιλεύς τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ ᾿Αρχαδίψ καί Όνωρίω την βασιλείαν διένειμε, και τῷ μέν πρεσδυτέρφ την οίχειαν έδωχεν ηγεμονίαν, τῷ νεω τέρφ δὲ τῆς Εὐρώπης τὰ σχηπτρα. "Εχείν δὲ τὴν είς Θεόν εὐσέδειαν άμφοτέρους παρήνεσε. Διά ταύτης γάρ, έφη, και ή είρηνη φυλάττεται, και πόλεμοι καταλύονται, και πολέμιοι τρέπονται, και τρόπαια άν-Ιστανται, καὶ νίκη βραβεύεται. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαυτά τοίς παισίν αύτου και διαδόχοις παραινέσας τον βίον ἀπέλιπεν, ἀείμνηστον κλέος και ἀξιάγαστον τοίς πάσι καταλίπών.

[Ρ. 322] "Οτι τά έν τοῖς νικαρίοις τοῦ νομίσμα-

In victoriatis nomismatis litteræ C. O. N. V. O.

δρες, τῷ βασιλεί. Οὐ βασιλεύς εξ μόνον άλλά καὶ άνθρωπος · μή τοίνυν μόνην όρα την βασιλείαν, άλλά καὶ την φύσιν λογίζου. "Ανθρωπος γάρ ων όμοφοων βασιλεύεις. Κατ' είχονα δε θείαν και όμοίωσιν ή των άνθρώπων [Ρ. 321] δεδημιούργηται φύαις. Μή τοίνυν ώμως ούτως και άπηνως του Θεού την είκόνα κατασφαγήναι κελεύσης. παροξύνης γάρ τον Δημιουργόν, την έχείνου χολάζων είχονα. Σχόπηδον γάρ ώς και σύ χαλκής ένεκα δυσχεραίνων είκόνος ταύτα ποιείς. "Οσον δὲ τῆς ἀψύχου διαφέρει ή ἔμ. ψυχός τε καί ζώσα και λογική, δήλον άπασι τοξ νούν έχουσι. Πρός δὲ τούτοις λογίσασθε κάκεῖνο, ὡς ήμιν μεν βάδιον άντι της μιας είχονος πολλάς δήμιουργήσαι γαλκάς, αὐτῷ δὲ πάμπαν ἀδύνατον μίαν γούν των άναιρεθέντων δημιουργήσαι τρίχα. Ταθέι άχούσαντες οί θαυμάσιοι ἄνδρες έχετνοι διεπόρθμευσαν τὰ εἰρημένα τῷ βασιλεί καὶ τὴν τοῦ θυμοῖ κατέσδεσαν φλόγα · καλ άντλ των άπειλων έκείνων ἀπολογίαν Εγραψε, και της δργης την αίτίαν εδήλωσεν. Ούχ έδει γάρ, φησίν, έμου πλημμελήσαντος, γυναίχα πάσης εύφημίας άξιωτάτην τοσαύτην μετά

τον θυμόν τους άγανακτούντας όπλίσαι. Προστέθεικε δε ώς άλύει και άνιαταί τινας υπό των άρχόντων

Kvu Aus Łχω EXE '02 Epyc

> x \$5 xal xal *(ya; μέσο

> > "0

ήδρα 3 104 Σ_i 中心ふ

Trad

(31 Qui a ornai allis numi aucto scrip (39)

(33 nume

τος (51) ὑποκείμενα 'Ρωμαϊκά γράμματα δηλούσι A hoc designant : Civitates Omnes Nostræ Veneraταύτα, τὸ Κ κιδιτάτες, τὸ Ο δμνις, τὸ Ν νόστραι, tioni Obediant. τ' Ο δδέδιαντ, το Β βενερατιόνι, τουτέστιν, ΑΙ πόλεις πάσαι τη ήμετέρα πειθαρχείτωσαν προσχυνήσει.

"Οτι ὁ εἰς τὰ Πιττάχια (32) χίων στήλην ἔγει Λέοντος (33) του τῆς Βηρίνης ἀνδρός.

"Ότι ἐν τῷ στρατηγίω (34) ἐστὶν ὁ τρίπους Ἐκάτης και ό μέγας Κωνσταντίνος Εφιππος, φέρων σταυρόν.

"Ότι τῆς χαλχῆς τὸν λαμπρὸν δόμον Αἰθέριος ζόρυσεν ὁ μηχανουργός καὶ σοφός 'Αναστάσιος βου-

"Οτι ἐπάνω τῆς τοῦ μιλίου (35) άψίδος (36) ἴστανται στήλαι δύο, του τε μεγάλου Κωνσταντίνου καλ της μητρός αίτου, μέσον έγουσαι σταυρόν, δπισθεν δὲ Τραΐαιὸς ἔφιππος, ἔχων σύνεγγυς τὸν Αίλιον η 'Αδριανόν Ιππότην.

"Ότι εν τοίς Λαύσου ήσαν ολκήματα παμποίκιλα καλ ξενοδοχετά τινα, όπου ή φιλόξενος (57) έχορήγει τὸ ὕδωρ, ἔνθα ἔσχε τὴν κλῆσιν (38). Ίστατο δὲ καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Λινδίας 'Αθηνᾶς τετράπηχο ἐκ λίθου σμαράγδου, Εργον Σχύλλιδος καλ Διποίνου των άγαλματουργών, όπερ ποτὸ δώρον ἔπεμψε Σέσωστρις Αίγύπτου τύραννος Κλεοδούλφ τῷ Λινδίφ τυράννω. Καὶ ή Κνιδία 'Αφροδίτη ἐκ λίθου λευκής, γυμνή, μόνην την αίδω τη γειρί περιστέλλουσα, Εργον του Κνιδίου Πραξιτέλους. Καὶ ή Σαμία "Ηρα, έργον Αυσίππου καὶ Βουπάλου τοῦ Χίου. Καὶ "Ερω; τόξον έχων, πτερωτός, Μυνδόθεν άφικόμενος. Καὶ ὁ Φειδίου έλεφάντινος Ζεύς, δυ Περικλής ανέθηκεν είς νεών έργον Λυσίππου, δπισθεν μέν φαλακρόν, έμπροσθεν εε χομών. Και μονοχέρωτες και τίγριδες και γύπες καί καμηλοπαρδάλεις ταυρελέφας τε καί Κένταυροι xai Havec.

"Ότι έν τη πρός άνατολην άψίδι τοῦ φόρου ὁ μέγας ίδρυται Κωνσταντίνος μετά της μητρός αὐτοῦ, μέσον έχοντες σταυρόν.

"Ότι έν τῷ φόρῳ ὁ πορφυροῦς χίων παρ' αὐτοῦ ήδρασται, καὶ ή στήλη αὐτοῦ ἐστιν, ἐν ή γεγραμμένοι είσι στίχοι τέσσαρες.

Σύ, Χριστέ κόσμου κοίρανος και Δεσπότης. Σοί τὖτ προσηὖξα ⁶¹ τήτδε σὴτ δούλητ πόλιτ Καὶ σκῆπτρα τάδε καὶ τὸ τῆς 'Ρώμης κράτος. Φύλαττε ταὐτητ σὧζέ τ' ἐκ πάσης βλάδης.

Υπόχεινται δε τῷ χίονι καὶ οἱ δώδεκα χόφινοι (39).

In Pittaciis columna statuam habet Leonis qui fuit Verinæ maritus.

In prætorio est tripos Hecatæ ac Constantinus magnus eques, crucem gestans.

Æreæ splendidam ædem Ætherius faber posuit et sapiens Anastasius senator.

564 oupra miliarii fornicem duz sunt stature, magni Constantini et matris ejus, et in barum medio crux. A tergo earum Trajanus eques, et juxta hunc Ælius Adrianus eques.

In Lausi erant domunculæ variæ et quædam hospitum receptacula, ubi hospitalis illa aquam suggerebat, unde habebat nomen. Stabat etiam simulacrum Minervæ Lindiæ ex lapide smaragdo, altnm cubitos quatuor, opus Scyllidis et Dipæni statuariorum ; quod olim donum misit Sesostris Alevptiorum tyrannus Cleobulo Lindi tyranno. Et Cnidia Venus ex albo lapide, nuda, pudenda manu tegens, opus Praxitelis Cnidii. Et Samia Juno, opus Lysippi et Bupali Chii. Et Cupido alatus, arcum tenens, Myndo allatus. Et Phidiæ eburneus Jupiter, quem Pericles in templo Olympico dedicarat. Et Occasionis simulacrum occipitio calvo, 'Ολυμπίων. Καὶ τὸ τὸν Χρόνον μιμούμενον άγαλμα, , sincipite crinito. Monoceroles etiam, et tigrides, et vultures, et camelopardi, taurelephantus, centauri, Panes.

> In fornice fori ad ortum solis spectante magni Constantini est statua, aliaque matris ejus, et in medio earum crux.

> In foro porphyretica columna ab illo est posita, statuaque ipsius est, cui sunt quatuor versus inscripti :

> 565 Tibi, Christe mundi Domine, rectorque optime, Urbem hanc tibi quæ serviat modo anbaidi, Et sceptra Romanamque omnem potentiam. Hæc tu malis desende semper ab omnibus.

> Subter eam jacent duodecim corbes. In septentrio-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(31) De nummis victoriatis Theodosii divinavi. D liare, a quo, sicut et Romano, ab urbe Cpol. incini aliquid rectius proferet, a me laudabitur. Et de piebant numerari miliaria. Leunclavius in Pandectis mamentis urbis nolui curiosius omnia persequi, Goar. Qui aliquid rectius proferet, a me laudabitur. Et de ornamentis urbis nolui curiosius omnia persequi, aliis intentus quam hisce parergis. XYL. — Aversa numismatum facies sunt νικάρια, aliis emblemata dicuntur. Eorum de quibus hic sermo, figuram auctor exprimit. Ante particulam ott subintellige scriptum in ms. margine σημείωσαι, quod se nus-quam exscripturum semel promisit Xylander. Goar.

(32) Locus urbis Regiæ. Goar. (33) Leonis Magni, qui Marciano successit. Goar. (34) Multa hic urbis loca statuis et vetustis monumentis ornata confuse percenset. Unus eorum στρατήγιον, quo se prætoriani milites recipiebant.

(35) Ad ædem S. Sophiæ est uiltov, aureum mi-

(36) Ædificium arcuatum, sive arcum marmoreum principis olim triumphantis memoriæ dica-

tum, & tita vocat. Goar. (37) Videtur loqui de Placilla Augusta, Theodosfi uxore, XxL.—Inædicula forsan ad Lausi plateam sita, ubi ad manum in tersis poculis cuilibet siti presso transeunti propinatur aqua, quod humanitatis opus religiosissime observant Turcæ, iis in urbibus ad quas magis conferta plebecula confluit. Goan.

(38) For assis rectius interpreteris, ubi convivia celebrabet. XXL.

(39) Christi panes multiplicantis miraculo illustres. Septem etiam sportas pari portento anon-

RAT

T:V

tika

Tà'

Tal

Jav

363

avt.

YEL

0

pio

1

YEV

èĉá

aù:

TIV.

Ozp

63 9

TOW

TWY

léu

Εύη

u:o

Kai

Opo

"An

3;

Ex

Ap

~20

630

Lou

6 55

chy

vou

pour

VIXT

έχα

ταπ

mén

τήν

vela

mal

fuit

ceri 01 4

E

tus incendit. Ibi porta est Dianæ Ephesinæ, munus Trajani. In ea sunt expressæ causæ belli Scythici, Gigantum pugna, fulmina Jovis, Neptunus tridentem gestans, Apollo arcu instructus. Infra Gigantes draconum in modum irruentes, manibus glebas in sublime jactantes, torvum tuentes. Ad fori porro plateam stant duæ statuæ. Una versus occasum Lindiæ Minervæ, casside armata et monstro Gorgoneo, circa collum anguibus complicatis. Sic enim imaginem ejus prisci referebant. Ortui opposita altera, Amphitrite est, cancri forfices habens super temporibus : Rhodo adducta fuit. πρός δε την άνατολην ή Αμφιτρίτη, χηλάς έχουσα καρχίνου επί των χροτάφων. "Ηχθη δε και αυτή άπλ Posou.

Constantinus posuit magnam crucem.

Quatuor pedibus suffultum opus, quod contentionem ventorum vocant, Theodosius Magnus ereait, pyramidis formam depingens et fictilibus animalibus exornans, germinibus, fruefibus atque malis punicis. Stant et nudi Amores, invicem sibi blande arridentes et infra transcuntibus 566 illudentes. Rursum alii adolescentes subsidentes æreis tubis ventos inflant; et imago cerea in sublimi volans acutos flatus ventorum denotat,

Tauri statuam posuit Magnus Theodosius, suas contra Scythas continentem pugnas et de iis statuta tropra. Habet intus viam sursum ferentem. Eques porro in bivio positus ipse est Magnus Theodosius dextram versus urbem intendens, ac C monstrans inscripta statuæ tropæa.

Bos æreus Pergamo fuit allatus. Caminus fuit, in qua ustus est Antipas sanctus martyr.

Amastriana autem dicuntur sive a quodam paupere qui Amastri oriundus in urbem paupertatis causa venit, ibique mortuus est, sive ab infamia loci ejus maxima, quod ibi malefici et homicidæ supplicio afficiuntur, turpissimam denominationem accepit propter Paphlagonum sceleratam vitam. Fuit aliquando ibi maximum templum Solis et Lunæ, in quo versus septentrionem ordine statuæ stabant : in medio autem sinus erat conchæ similis rotundæ, super quem Sol in albo curru, tum Luna nymphæ in morem coronata bigis vehebatur. Byzantis ista erant opera, Phidaliæ mariti. Inferne autem ad ædis fundamenta sedebat quidam sceptriger in solio, populumque jubebat magistratui parere. 567 Ibidem ad terram Jovis erat simulacrum ex albo lapide, quod videbatur in lecto sedere, opus Phidiæ.

nali parte fori curia est, quam Leo Verinæ mari- A Πρός δε τα βόρεια του φόρου έστι το σενατον, όπεο έχαύθη ὑπὸ Λέοντος του τῆς Βηρίνης, ἐν ῷ πύλη ἐστὶ της Έφεσίας 'Αρτέμιδος, Τραΐανοῦ δώρημα, της Σχυθων μάγης Εγουσα τὰς αίτίας την των Γιγάντων μάγην καὶ τούς κεραυνούς τοῦ Διός καὶ τὸν Ποσειδώνα σύν τη τριαίνη και τον 'Απόλλωνα τόξον έσκευασμένον, κάτω δὲ τοὺς γέγαντας ὡς δράκοντας ἐπεργομένους, γερσί βώλους βιπτούντας είς ύψος και βλοσυρόν είσορώντας. Ίστανται δὲ πρός την τοῦ φόρου πλατείαν άγάλματα δύο, πρός μέν δύσιν τό τῆς Λινδίας 'Αθηνάς, χράνος έχου και το Γοργόνειου τέρας και δρεις περί του [Ρ. 323] τράχηλου έμπεπλεγμένους (ούτως γάρ το είδωλον αύτης οι παλαιοί Ιστόρουν),

> "Ότι ὁ Κωνσταντίνος Εστησε τον μέγαν σταυpov (40).

"Ότι το τετρασκελές τέχνασμα, δ δήριν λέγουσι» άνέμων, ήγειρεν ό μέγας Θεοδόσιος, πυραμίδος σγήμα ζωγραφούν καὶ ζώσις πλαστοίς κεκοσμημένον βλαστοίς τε και καρποίς και ροίσκοις. Γυμνοί τε "Ερωτες Ιστανται προσγελώντες άλλήλοις ημέρως και τοί; κάτω περώσιν έμπαίζοντες. "Αλλοι δέ (41) έποκλάζοντες Εμπαλιν νέοι, σάλπιγξι γαλχαίς έμφυσώντες άνέμους. Χαλχούν δὲ βρέτας ὑψέθεν πετόμενον πνοά; λιγείας δειχνύει των ανέμων.

"Οτι τον του ταύρου κίονα Εστησεν ο μέγας Θεοδίσιος, τρόπαια καὶ μάγας έγοντα κατά Σκυθών καὶ βαρδάρων του αύτου. "Εχει δε ούτος ενδοθεν και όδον άνω φέρουσαν. Καὶ ὁ κατά τὸ ἄμφοδον δὲ ἐστώς Ιππότης, αύτός έστιν ό μέγας Θεοδόσιος, χείρα τείνων δεξιάν πρός την πόλιν, και δεικνύς τά έγγεγραμμένα τῷ στύλω τρόπαια.

"Ότι ό χαλχούς βούς έχ Περγάμου ήλθε, χάμινος δὲ ἦν ἐν ἦ πέφλεκται ὁ ἄγιος μάρτυς 'Αντίπας.

"Ότι τὰ 'Αμαστριανοῦ λέγεται είτε ἀπό τινος εύτελούς πατρίδα έχοντος την "Αμαστριν, ελθόντος τε xatà meviav èv to moder xaxel tedeuthoavto;, elts άπὸ ἐνεργούς τῆς τοῦ τόπου δυσφημίας, ὅτι πᾶς κακούργος καλ φονεύς αὐτόθι τιννύει δίκην, κλησιν έλαγεν αίσχίστην της Παφλαγόνων ένεκεν βδελυρίας. Η δέ ποτε ναλς μέγιστος αὐτόθι Ήλίου καὶ Σελήνης, ού πρός άρκτον κίονες στοιχηδόν είστήκεισαν, μέσον δι κόλπος σία κόγχης εύγύρου, υπερθεν δε αύτης "Ηλιο; έπὶ λευχού ἄρματος, ή δὲ αὖ Σελήνη νυμφιχώς ἐστεμμένη εφ' άρμαμάξης ήγετο. Βύζαντος έργα ταύτα, του Φειδαλείας ξυνευνέτου. Κάτω δὲ πρὸς θέμεθλα δόμου εκάθητό τις σκηπτούχος επί θρόνου, και λαοί; έκέλευσε τοις κρατούσιν δπείκειν. Αύτου δε πρός γήν ήν βρέτας Διός έχ λευχού λίθου, Εργον Φειδίου, ίζα. νον, τῷ δοχεῖν, ἐπὶ κλίνης.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

dam deservientes ibidem repositas narravit auctor anno Constantini xxiii et xxiv, ubi expressius columnam eamdem depingit. Goan.

(40) Ο μαι τον εν τοις άρτοπωλείοις, ascripsit li-brarius margini. Xyr.

(41) Senarii sunt in Græco, sed quales omnino

postrema ætas protulit; et paulo post alii sequentur de sole et luna. Et librarius adnotavit, τοῦτο νέν δ πολύς ἄνθρωπος ἀνεμοδοῦ χαλτί, vulgo sua miale anemodu, quasi ventorum viam dicas, vocari. Xyl. Απ. ανεμοδούλιον?

Ότι ὁ Ξηρόλοφος Εργον έστιν Αρκαδίου, δμοιον Α κατά πάντα τῷ ταύρφ.

*Οτι οἱ ἐλέφαντες οἱ ἐν τῆ Χρυσῆ πόρτη ὅμοιοἱ εἰσιν ών πάλαι Θεοδόσιος επιδάς είς την πόλιν είσfilasev.

Ο αύτος μέγας Θεοδόσιος ἐπεθύμησε καταλαδείν τά Ίεροσόλυμα, και περιδαλόμενος σχήμα ιδιωτικόν ηλθεν έν τη πύλη της άγιας 'Αναστασίας, και κρούσαντος ήνοιξέ τις ύπηρετών. Πάντων δὲ τῶν λύγνων σεεσθέντων, τῷ εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα αἰφνίδιον πάλιν άνηφθησαν ώς έν πανηγύρει. Ο δέ θυρωρός έχπλα γείς απήγαγεν αύτον πρός Ιωάννην τον άρχιερέα. 'Ο δὲ δι' εὐχῆς [Ρ. 324] ἐπέγνω αὐτὸν, καὶ ἐμακάρισεν ότι, βασιλεύς ών, έν τοιούτω σχήματι παρεγένετο προσχυνήσαι τούς άγίους τόπους.

Εύτος ό μέγας Θεοδόσιος πολεμών τῷ τυράννω Εύγενίφ, εύρων εύχτηριον έν τῷ δρει, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ έδάφους χλαίων και τον Θεόν Ικετεύων Επικουρήσαι αύτο. Και μιχρόν άφυπνώσας εξ άθυμίας όρα δύο τινάς έφ' ζηποις λευχοίς καθημένους, λέγοντας αὐτῷ θαρσείν και τον στρατόν διεγείρειν είς πόλεμον. Τών δὶ φανέντων ὁ μὲν Ελεγεν ἐαυτὸν Ἰωάννην, ὁ δὲ Φίλιππου τους αποστόλους. Ταύτην δε την δρασιν και είς των στρατιωτών ίδων απήγγειλε τω βασιλεί. Καὶ πολέμου συγχροτηθέντος προσερρύη ό στρατός του Εύγενίου τῷ βασιλεί. Προηγείτο δὲ ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Εύγενίου ή είχων του Ἡρακλέος, Θεοδοσίου δὲ ὁ τίμιος σταυρός. "Ετι δὲ ἔστησεν ὁ βασιλεύς Θεοδόσιος καί του κίουα του ταύρου. Κτίζει δέ και πόλιν έν C Θράκη, Θεοδοσιόπολιν όνομάσας, την πρίν λεγομένην "Απρων άπὸ τοῦ κτίσαντης αὐτὴν κατ' ἀρχὴν "Απρου, δ; ήν πενθερός Καρίνου (42), ό; και άνείλεν αὐτόν. "Εχτισε δὲ καὶ ἐτέραν πόλιν ἐπ'όνόματι τοῦ υίοῦ αὐτοῦ, 'Αρχαδιόπολιν, τὸ πρίν Βεργούλιον λεγομένην.

Εύγενίου τυραννήσαντος άντιγράφει και 'Αρδάσεστος δ άπδ Γαλατίας σύν αὐτῷ τυραννήσαι. 'Αχούσας δὲ ἐν Ῥώμη ὁ μικρὸς Οὐαλεντινιανὸς, ὁ τοῦ μεγάλου Οὐαλεντινιανοῦ παίς, άγγόνη ἐγρήσατο. "Εσπευσε δὲ ὁ μέγας Θεοδόσιος εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ. Ἐξιών δὲ κατά του τυράννου Εύγενίου ούκ ίδίς Ισχύι έθάρδησεν, Ιωάννου δέ τινος Αίγυπτίου μοναγού μεγάλου την ράδδον άντι δόρατος, την επωμίδα δε άντι χράρούται ζώντα και τούς σύν αύτῷ ἀνείλε. Μετὰ δὲ τἡν νίχην τούτου είσελθών εν Ρώμη πλείστον τη πόλει έχαρίσατο, καί τά έν τοίς μαγκιπείοις (43) των καταπιπτόντων ζώων άχρι γήρως τοίς μύλωτι συγκλειομένων και άλήθειν κατεπειγομένων περιείλε, και τήν των μοιχευομένων γυναικών ύδριν, την έν πορνείαις διά χώδωνος έλεγχομένην, περ:έχοψε.

Τῷ ια ἔτει νικήσας Μάξιμον τὸν τύραννον ἀνείλε καὶ 'Ανδραγάθιον τὸν στρατηγόν αὐτοῦ ὡς φονεύσαντα Xerolophus Arcadii opus est, tauro per omnia

Elephanti ad Auream portam similes sunt corum quibus olim in urbem invectus fuit Theodosius.

Llem magnus Theodosius Hierosolyma intrare cupiens eo habitu privati hominis se contulit, venitque ad portam sauctæ Anastasiæ. Eam cum pulsasset, famulus quidam aperuit. Cum vero omnes lucernæ essent exstinciæ, imperatoris introitu universæ accensæ subito sunt, ut in solemnitate. Janitor autem attonitus miraculo eum ad Joannem pontificem maximum adduxit. Qui eum ut agnosceret. Deum precando est consecutus. R beatunque prædicavit : qui cum esset imperator, tali habitu venisset adoratum sacra loca,

ldem Theodosius bellum gerens contra Eugenium tyrannum, in monte oratorium cum invenisset, in pavimentum sese prostravit ac lacrymans Deum opem poposcit. Inde cum præ animi ægritudine paululum obdormivisset, vidit in somnis duos quo-dam allis equis insidentes, a quibus jubebatur bono esse animo et exercitum ad puguam excitare. Eorum alter se Joannem, alter Philippum apostolos nominabant. Idem cuidam militum visum apparuit, isque rem imperatori exposuit. Commissa autem pugna exercitus Eugenii ad Theodosium transiit. Anteibat 568 Eugenii exercitum imago Herculis, Theodosii veneranda crux. Constituit porro Theodosius columnam tauri. Et in Thracia vrbem condidit quam a se Theodosiopolin nominavit, cum apte Apron diceretur ab auctore suo Apro, socero Carini et sui generi interfectore. Aliam quoque urbem condidit, ac de fili nomine Arcadiopolin dixit, cum ante appellaretur Bergulium.

Cum Eugenius tyrannidem invasisset, Arbogastus etiam Gallus socium se ejus tyrannidi præbuit. Id cum Romæ percepisset Valentinianns junior, Valentiniani magni filius, suspendio sese vita eduxit. Ad quem ulciscendum Theodosius expeditionem movens non est propriis viribus confisus : sed Joannis cujusdam Ægyptii magni monachi baculum pro hasta, encullam pro galea usurνους δπλισάμενος, κατά κράτος τον άλιτήριον χει- pans, Eugenium, cæso ejus comitatu, vivum in potestatem redegit. A victoria profectus Romam plurima in urbem benesicia contulit, abolevitque consuctudinem qua mancipia in loco bestiarum percuntium in pistrina delebantur et molere usque ad senectutem cogebantur, itemque eam qua adulterarum mulierum scortationes nolæ tinnitu publicabaptur.

> Undecimo anno Maximum tyrannum necavitet ejus copiarum ducem Andragathium, utpote interfecto-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(42) Imo Numeriani, qui hujus frater, Cari filius fuit, gener Apri : omnes historici. Sed et quæ sequentur ita obscura sunt, ut si rem non acu tetigerim, saltem veniam videar meritus. Xv.

(43) Suidas : άρτοπωλείον το μαγχιπείου εν το βολαρτοι γίνονται. Non mancipium, sed pistoris offi-

cina, pistrinum est payxinclos. Ex quo minus fidelem sic restitues versionem : abolevitque consuetu-dinem, qua in publicum pistrinum fortuito delapsa ant casu occurrentia animalia molas agere ad eenectutem usque cogebantur. Goan.

rem Gratiani. Ut Romam venit, 569 Honorium A Γρατιανόν. Έλθων δέ εἰς "Ρώμην ἔστεψεν "Ονώριον τόν filium suum coronatum imperio inauguravit. Inde Constantinopolin reversus, postulante Alexandriæ episcopo Theophilo, omnia falsorum numinum fana dejici et simulacra conflari ac in pauperum usus erogari curavit. Quo tempore etiam Marcellus Apameæ (Syriæ urbs est) episcopus Græcanica templa demoliens a Græcis est necatus, Gæterum templo Serapidis Alexandriæ destructo sacræ litterarum notæ inventæ sunt crucis forma. Eas cum vidissent Græcæ religionis homines, fidem Christianam amplexi sunt, dicentes hieroglyphico sensu crucem designare vitam supervenientem. Hunc Serapin alii Jovem esse perhibent, alii Nilum, ideo quod modium habet in capite et cubitum. Alii Apin quemdam aiunt hominem divitem fuisse B in Ægypto, qui urgente same Alexandrinis de suo suppeditaverit: ei defuncto fanum fuisse et statuam positam, ejusque bovem publice nutritum ac domini sui nomine affectum. Id fuisse symbolum agricolæ: sed et viri ejus nomen in Gorasin, statuz in Serapin mutaverunt. In templo hujus Serapidis statua fuit ingens atque terribilis, diversa ex materia constans et duabus manibus duos templi muros attingens. Intra hanc aliud fanum, simulacrum, et statua ænea, non magna. Hujus capiti infixerant ferrum, et e regione supra in tecti laquearibus lapidem magnetem ; itaque 570 effererant ut statua in aere videretur suspensa, neque terram tangens neque tectum.

Inter idolum et indalma hoc interesse noveris, quod idolum nullius est rei in natura exstantis signum, indalma autem alicujus similitudo atque effigies rei. Idolum est, ut verbi gratia Sphinges, Centauri, vultu canino aut capitibus bovillis præditi : ea enim nusquam sunt. Simulacra autem sunt ut solis, ut lunæ, ut astrorum, ut hominum, ferarum, repentium, et aliorum id genus.

Nota Chaldwos ignem, ut quo omnes res consumantur, pro Deo coluisse, et omnes Græcorum deos refutasse. Hi cum ad Canopi etiam sacerdotem pervenissent, is tali usus est astu. Situlam fictilem in statuæ formam apparavit, quam tenuibus foraminibus cera oppletis pertusam aqua im- D plevit, inductoque colore et statuæ capite artificiose imposito igni admovit, itaque vim ignis refellit, paulatim aquæ deffuxu exstincti.

Anno sui imperii 15 et 16 Theodosius legem tufit, ne qua mulier ad diaconissæ munus reciperetur nisi annum 60 egressa. Eodem anno moritur Placilla Theodosii uxor, pia et parperum studiosa, quæ suis manibus ægrotis atque male affecto corpore hominibus ministrabat. Hujus statuam confregerunt Antiocheni ob exactionem imperatoris; qua 571 de re Joannes Chrysostomus, eo tem. pore Antiochiæ presbyter, mirandas edidit orationes, statuarum titulo. Tunc etiam ideireo Thes.

υίδυ αὐτοῦ βασιλέα, καὶ ἀνηλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Καὶ τοῦ 'Αλεξανδρείας Θεοφίλου αίτησαμένου τὰ ερὰ πάντα τῶν Ἑλλήνων καθηρέθησαν καὶ τὰ εξδωλα έχωνεύθησαν καί είς χρείας πενήτων έδόθη. Τότε καὶ Μάρκελλος ὁ ἐπίσκοπος ᾿Απαμείας τῆς Συρίας ναούς Έλληνικούς καταστρέφων ύπό Έλλήνων άναιρείται. Του δὲ ναού του Σαράπιδος ἐν 'Αλεξανδρεία λυομένου Ιερογλυφικά γράμματα εύρέθη σταυροῦ τύπον ἐπέχοντα, ἄπερ οἱ ἐξ Ἑλλήνων θεασάμενοι έπίστευσαν, λέγοντες σημαίνειν τον σταυρόν κατά την των Ιερογλυφικών [Ρ. 325] γραμμάτων έννοιαν ζωήν ἐπερχομένην. Τούτον τον Σάραπιν οί μέν τον Δία είναι λέγουσιν, οἱ δὲ τὸν Νείλον διὰ τὸ τὸν μόδιον έχειν έν τη κεφαλή και του πήχυν. Οι δε Απίν τινα άνθρωπον εξπορον εν Αίγύπτω γεγονέναι, ός εν καιρώ λιμού έχ των ίδίων ἐπήρχεσεν 'Αλεξανδρεύσιν, ὁ καί τελευτώντι ναόν καί στήλην άνέστησαν . καί βούς αύτου έτρέφετο, δν καί "Απιν έκάλουν όμωνύμως τῷ δεσπότη. Σύμδολον ούτος ήν του γεωργού. Μετωνόμασαν δε τον άνθρωπον εχείνου και Γόρασιν, και Σάραπιν την στήλην. Έν τῷ ναῷ γοῦν τούτου ἄγαλμα μέγα καὶ φοδερὸν οἶον ἐχ διαφόρου κατεσχευασμένον ύλης Ιστατο, ώς έχατέραις χερσίν έχατέρων έχεσθαι τῶν τοίγων. Ένδον δὲ τούτου τοῦ μεγίστου ἀγάλματος άλλος ναός και είδωλον και ξόανον άπηώρητο χαλχούν, οὐ μέγα δέ. Τούτου τῆ χεφαλή σίδηρον ἐνείραντες, τοίς φατνώμασι δὲ τῆς στέγης ἄνωθεν μαγνητιν λίθον κατά κάθετον ενθέμενοι, μετέωρον τοῦτον τοῦ άέρος άφηκαν όράσθαι κρεμάμενον, καλ ούτε γής, οδτ' αύτης της στέγης έφαπτόμενον.

Ίστέον ότι το μέν είδωλον ούδεμίαν υπόστασιν Εχει, τὸ δ' Ινδαλμά τινός έστιν όμοιωμα καὶ ἀπεικόνισμα. Καὶ εἴδωλον μεν Σφίγγες, Κένταυροι χυνοπρόσωπα καὶ βουκέφαλοι ήγουν τὰ μὴ ὑφεστῶτα, ὁμοιώματα δὲ τῶν ὑφεστώτων εἰχάσματα, οἶον ἡλίου, σελήνης, άστρων, άνθρώπων, θηρίων, έρπετων καλ των τυύτοις παραπλησίων.

Ίστέον ότι Χαλδαίοι το πύρ ώς πάντων άναιρετικὸν σέδονται, καὶ πάντας τοὺς Ελλήνων θεοὺς κατέδραμον. Προσήλθον δέ και τῷ Κάνωπος Ιερεί, και αύτος μηχανάται τι τοιούτον. Είς τύπον άγάλματος ύδρίαν όστρακίνην κατασκευάσας τρήσεις υπέθηκε λεπτάς, άς χηρῷ φραξάμενος καὶ χρώματι καλλύνας, παλαιού άγάλματος άποτεμών χεφαλήν και έφαρμόσας τῷ σχεύει εὐφυῶς, χαὶ τῷ πυρὶ προσαγαγών ήλεγξεν αὐτοῦ την Ισχύν, κατά μικρύν διά τοῦ ὕδατος ἀποσδεσθέντος.

Τῷ ιε' καὶ ις' ἔτει αὐτοῦ Θεοδόσιος νόμον γράφει γυναίχα είς διαχόνισσαν μή προδαίνειν, εί μή ύπερδή τά ξ' έτη. Τῷ αὐτῷ ἔτει Πλακίλλα ή γαμετή Θεοδοσίου έχοιμήθη, εύσεθής ούσα και φιλόπτωγος, οίκείαις χερσί λωδοίς και νοσούσιν ύπηρετούσα. Ταύτης τὸν ἀνδριάντα κατέαξαν οἱ 'Αντιοχείς διὰ τὰ ἐπιτεθέντα δημόσια παρά τοῦ βασιλέως τελείν αὐτούς. Τότε καὶ Ίωάννης ὁ Χρυσόστομος, πρεσδύτερος ών 'Αντιοχείας, λόγους περ! τούτου θαυμαστούς έξέθετο, οθς ανδριάντα; επέγραψε. Τότε και ή εν Θεσσαλο

δοσ 1 xat DEO Min Yny ESA TOU Eáv .1 ol t 'Ov 2015 งผิง έσχι ταύ Osoi Ma τήν μέγ

62

VIX

Yiv

7 8

COD . στεφ Èxóg προχ TOLV Ti m tut : 00 x Xpio aywy

oas

ölly

oulé

64:0

λαοῦ

fatt. καιδι Basil πωσι al yà όητο

σίου 105 h E

ήγυρ

νίχη σφαγή των ιε' χιλιάδων του λαού ύπο Θεοδοσίου A splenicæ Theodosius 15 hominum millia interfecit. γίνεται, καὶ τὰ παρά τοῦ άγίου 'Αμδροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων είς αύτον βασιλέα πραγθέντα. Λιδ και νόμον εκτίθεται τοις καταδικαζομένοις θανάτω ή δημεύσει προθεσμίαν λ' ήμερων είς διάσχεψιν δί-Soufar.

Τῷ [Ρ. 326] δὲ αὐτῷ ἔτει τοῦ ποταμοῦ Νείλου κατά τὸ Εθος μή ἀναδάντος Εχαιρον οἱ "Ελληνες, λέγοντες αίτιον είναι τούτου το χωλυθήναι θύειν τοίς θεοίς αὐτῶν. "Οπερ μαθών ὁ εὐσεδής βασιλεὺς εἶπε. Μή γένοιτό ποτε ποταμόν θυσίαις χαίροντα έπὶ τήν γην πλημμυρήσαι. Ο δέ Θεός τούτο άποδεξάμενος εύλόγησε την άνάδασεν του ποταμού, ώστε άπαντας τους κατ' Αίγυπτον φοδηθήναι μή και αυτήν την 'Αλεξάνδρειαν κατακλύση ή πλημμύρα του δόατος.

Έν Μεδιολάνω ὁπάρχοντος τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου Β οί έχ Κωνσταντινουπόλεως Ἰουδαίοι, έχ προστάξεω; "Ονωράτου ἐπάρχου, συναγωγήν ἐν τοῖς Χαλχοπράτοις πολλών ταλάντων είργάσαντο. Των δε Χριστιανῶν δυσφημούντων κατά τοῦ ἐπάρχου, αὐτὸς οὐ προσέσγεν · ήν γάρ "Ελλην. Πύρ ούν εμδαλόντες νυχτός ταύτην κατέκαυσαν. Γράφει τούτο ὁ ἔπαρχος πρός Θεοδότιον, έγκαλών τοίς πολίταις · ὁ δὲ ὁρίζει ζημίαν ὑποστῆναι τοὺς τοῦτο δράσαντας καὶ κτισθῆναι την συναγωγήν. Προσφεύγουσιν οί πολίται πρός τον μέγαν Αμδρόσιον. 'Ο δέ της έορτης των Χριστού γενεθλίων ένστάσης καλ του βασιλέως εξσοδον ποιήσασθαι μέλλοντος, δημηγορεί ὁ μέγας 'Αμδρόσιος όλίγα (44) μεν περί της εορτής, τὰ πλείω δε τοῦ βασιλέως καθαπτόμενος σφοδρώς, φάσκων ούτως ώς έκ ς προσώπου τοῦ Θεοῦ. Οὐχ ἐγώ σε ποιμένα ὅντα προδάτων εξόπισθεν των λοχευομένων Ελαδον, και του λαού μου ποιμένα καὶ βασιλέα κατέστησα; Ούκ έγώ σου την χεφαλήν αύχμῶσαν καὶ φθειριῶσαν χρυσῷ στεφάνω κατεκαλλώπισα καὶ ταινία χρυσοπορφύρω έχόσμησα; Καὶ ΐνα τί τοὺς σφαγέας τοῦ υίοῦ μου προχρίτους άγεις και τον έμον λαόν κατατρύχεις, ποινηλατών την κληρονομίαν μου; Καὶ ὁ βασιλεύς. Τί ποιείς, ἐπίσχοπε; Τὴν ἐορτὴν χαταλιπών ὅλην ἐπ' έμε την δημηγορίαν εξήρτησας; Καὶ ὁ ᾿Αμβρόσιος: Ού κατά σοῦ, βασιλεῦ, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ. Τί γάρ ἔσται Χριστιανοίς άλλο δεινότερον, ένα καλ Τουδαίων συναγωγάς άπαρτίζωσι ; Καὶ ὁ βασιλεύς. Καὶ δίχαιόν έστιν ίνα δ έαν δίξη δήμω ατάκτω έπλ βασιλική πόλει κατεργάζηται; Καὶ ὁ ᾿Αμβρόσιος · Καὶ τοῦτο δί- D καιόν έστι, βασιλέων θεοσεδέστατε, ίν' έπλ πόλεως βασιλευούσης Ίουδαΐοι βλασφήμους ώδας άναπέμπωσι; Μή τούτφ στοιχήσης, βασιλέων πανάριστε . αί γάρ έχείνων εύχαι βλασφημίαι και δέρεις και άρ. όητολογίαι τυγχάνουσι. Καὶ ταῦτα λέγοντος 'Αμδροσίου άφηχεν ὁ βασιλεύς τὸ ἐπιτίμιον, νόμον ἐχθέμενος μή έχειν Ιουδαίους εν Βυζαντίω συναγωγήν μήτε τολμάν δημοσία προσεύχεσθαι.

Έν τούτοις ή τε των 'Ολυμπιάδων άπέσδη πινήγυρις, ήτις κατά [Ρ. 327] τετραετή χρόνον έπετελείτο.

et Ambrosius Mediolani episcopus ea cum imperatore egit quæ retulimus. Quibus motus imperator legem tulit quæ recognoscendæ sententiæ causa damnato mortis aut publicationis 30 dierum dilationem concedebat.

Eo ipso anno, cum Nilus pro more non exundasset, Græci læti banc dixerunt esse causam, quod diis suis sacrificare interdictum ipsis esset. Theodosius eorum sermone cognito : Absit, ait, ut fluvius sacrificiis gaudens terram irriget. Deus autem id ejus responsum ita probavit ut Nilum exundare jusserit adeo ut universi Ægyptii in metum venerint, ne ipsam quoque Alexandriam eluvio ista perderet.

Dum Mediolani degit Theodosius, Interim Judzei qui Cpoli vivebant, mandato Honorati præfecti, multis talentis constantem in Chalcoprato ædificant synagogam. Præfectus a Christianis ejus rei causa objurgatus, utpote Græcæ religionis sectator, animum eis non advertit. Itaque ii noctu eam igne injecto cremant. Præfectus eo de facto ad imperatorem scribit, cives accusans, impetratque ut is jubeat mucltari cives et refici synagogam. Cives opem Ambrosii implorant. Is cum 572 natalitimm Christi festum tempus advenisset, rege templum ingresso, pauca quædam de ea solemnitate concionatus majorem orationis partem acriter increpando imperatorem insumpsit, ita in Dei persona eum compellans : Nonne te ego'de pastore ovium, insidiantibus ereptum, populi mei pastorem ac imperatorem constitui? Nonne caput tuum sanalore et pediculis deforme aurea corona redimivi ac tænia auro purpuraque insigni exornavi? Quare igitur Filii mei interfectores primas tuo judicio tenent partes? Quare populum meum et bæreditatem meam multis atteris? Ad hac imperator : Quid agis, inquit, episcope, qui solemnitatis omissa materia totam in me dirigis orationem? Non adversum te, inquit Ambrosius, sed pro te boc fit : quid enim gravius in Christianos potuit statui quam ut Judæorum synagogas reficiant? Tum Theodosius : Justumne ergo tibi videtur turbam hominum incompositam in regia urbe pro sua libidine agere? Respondit Ambrosius: Quid ? Justumne putas esse, piissime imperator, ut in urbe quæ arx est imperii, Judæi in Deum contumeliosa carmina decantent? Ne hac via ingrediare, optime princeps. Judæorum enim vota in Deum maledicta sunt et contumeliæ atque infandæ exsecrationes. His Ambrosii motus verbis imperator Christianis multam remisit, legemque tulit ne Judæi Byzantii synagogam haberent neve in publico preces facerent.

573 Tum Olympiorum desiit festivitas, quarti cujusque anni exitu solita celebrari, instituta eo

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(44) In margine: "Οντως ελάλησεν έναντίου βασιλέων, και σύκ ήσχύνετο. Alludit ad Psal. cxviii.

all aleged the state Sed quod de indictionis sequitur etymo, est ridiculum. XIL.

LE

oia

MAN

παι

EXE

210

XELE

λίθο

ύπό

VES

CXO:

Xcon

Oty

HEW

VEL.

бері

YELL

14:1

OÉVE

Twi

ύπερ

ύπερ

auti

YEVÓ

στόμ

δογμ

xal .

Alyú

στόμι

σχόπ

Balou

סטע מ

maker

μου.

άρχή

THE !

alpes

TUOUV

xatà

rpovi

(45 rata,

Zena

To

K

, δον

imperium Theodosii perducta. Cœperuntque numerari indictiones, quarum principium in 15 annum imperii Augusti. Nomen habet indictio ab Actiaca victoria, et est Actium promontorium Nicopolis, urbis in Epiro sitæ; quod eo tempore Augustus ibi devictis Antonio et Cleopatra solus rerum summam obtinuit.

Enimyero Theodosius principio sui imperii Roma abduxerat magnum illum Arsenium, cum de ejus rerum humanarum divinarumque peritia inaudivisset; eique suos filios Arcadium et Honorium sacris litteris instituendos commendaverat, ac Cædam nocte invocans vocem audivit ita præcipientem : Arseni, fuge homines, et salvus eris.

Idem Theodosius templa fictitiorum deorum, quæ tantum occludi Constantinus magnus jusserat, omnia funditus evertit. Mediolani ex morbo decessit sexagenarius, postquam imperasset annos 16, duobus filiis relictis, quorum majorem Arcadium Orienti præfecit, Honorium, cum Placidia, Occidenti. Ac Honorius quidem Ravennæ regiam suam 574 constituit, Placidia autem Gratiani filia Romæ, Patris corpus Arcadius Cpolin detulit atque in sano apostolorum deposuit. Episcopatum tenuit Nectarius, anno mundi 5888, incarnationis divimæ 394.

Arcadius Theodosii Magni filius imperavit annos 14. Is quinto imperii sui anno Rostra magna e regione prætorii exstruxit. Fuit Arcadius corpore admodum deformi, niger, statura parva, id unum præclarum habens quod bene scribebat, ita ab Arsenio edoctus. Sub eo reliquiæ beati Joannis Baptistæ Alexandriam transpositæ sunt. Etiam peculiarem numerum Cpoli instituit, quos Arcadianos appellavit.

Sextum Arcadio annum imperante, Chrysostomus Cpolis episcopus deligitur; enjus facundiæ etiam Libanius testimonium tulit. Interrogatus namque ab auditoribus quemnam suo loco scholæ præficeret, Joannem respondit se præpositurum ei fuisse, nisi hunc surripuissent Christiani. Eodem anno Theodosium juniorem Eudoxia Augusta Arcadio pepcrit, quem de sancto lavacro Joannes Chrysostomus suscepit.

Anno octavo Gainas tyrannidem contra Arcadium occupavit, multaque mala Byzantio intulit. Qui cum ultro citroque dato juramento Chalcedone ad Sanctam Euphemiam pacem icisset, eo violato in urbem ingressus, direptiones et alia mala perpetravit. Inde ad Thraciæ Cherronesum 575 profectus, ratibus confectis ad urbes Orientis cursum insti-

tempore, quo Manasses Juda rex fuit, et usque ad A "Ηρξατο δέ ή τοιαύτη πανήγυρις ότε Μανασσής των 'Ιουδαίων έδασίλευσε, καὶ έφυλάττετο έως τῆς άργης αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου. Καὶ ἡρξαντο άριθμείσθαι αὶ Ινδικτοι, ἀρξάμεναι ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος εν έτει εε' της άρχης αὐτοῦ. Καλεῖται δὲ Ινδικτιών, τουτέστιν Ινακτιών, ή περί το "Ακτιο" νίκη. "Ακτιον δέ έστιν ακρωτήριον Νικοπόλεως της Ήπείρου, Ενθα μαχεσάμενος Αύγουστος τόν τε 'Αντώνιον καὶ Κλεοπάτραν ἐνίκησε, μόναρχος ἀναδειχθείς τῷ τότε χρόνω.

'Ο ούν μέγας Θεοδόσιος ήγαγεν άπο 'Ρώμης εν άρχη της βασιλείας αὐτοῦ τὸν μέγαν 'Αρσένιον, ἀχούσας περί της σοφίας αύτου και θεϊκής γνώσειος, και τούτω Αρχάδιον και 'Ονώριον τούς υίούς αύτου δέδωκε, παιδεύεσθαι ύπ' αύτου τὰ Ιερά γράμματα · εν sarum patrem constituerat. Is Arsenius Deum qua- Β και βασιλεοπάτορα πεποίηκεν. Οδτος εν νυκτί δεόμενος του Θεού ήκουσε φωνής λεγούσης αύτω. 'Αρσένιε, φεύγε τούς άνθρώπους, καὶ σώζη.

> Ούτος δ Θεοδόσιος τους είδωλιχούς ναούς, ούς δ μέγας Κωνσταντίνος αλεισθήναι μόνον προσέταξε, πάντας έως εδάφους χατέλυσεν. Έν Μεδιολάνω δε άρρωστήσας έχοιμήθη έν Κυρίφ, ὑπάρχων ἐτῶν ξ΄, βασιλεύσας έτη ις', καταλείψας τους δύο υίους αὐτου, 'Αρχάδιον μεν τον πρεσδύτερον της 'Εφας. "Ονώριον δὲ τῶν Έσπερίων σύν Πλακιδία. Καὶ ὁ μὲν "Ονώριος έσχε τὰ βασίλεια εἰς "Ράδενναν, Πλακιδία δὶ ἡ θυγάτηρ Γρατιανοῦ ἐν τῆ Ῥώμη. Μετήνεγκε δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει 'Αρχάδιος. θείς έν τῷ ναῷ τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων. Τὴν δὲ τῆς άρχιερωσύνης καθέδραν κατείχε Νεκτάριος, κόσμου έτει εωπή, της θείας σαρχώσεως τιδ.

> Αρχάδιος ὁ υξὸς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου εδασίλευσεν έτη ιδ. Ούτος έν τῷ ε' έτει τὸν μέγαν έμδολον άντιχρό του πραιτωρίου Εχτισεν. "Ην δὲ 'Αρχάδιος την θέσιν του σώματος είδεχθέστατος, μέλα; τήν χροιάν, την ήλικίαν φαυλότατος, εν μόνον έχων πλεονέχτημα το χαλώς γράφειν, ο παρά του μεγάλου 'Αρσενίου έξεπαιδεύθη. Έπὶ τούτου μετετέθη τά λείψανα τοῦ άγίου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστού Ἰωάννου εν Αλεξανδρεία. Ποιεί δε και Εδιον άριθμόν εν Κωνσταντινουπόλει, οθς εκάλεσεν 'Αρχαδικούς.

Τῷ ς' τούτου ἐνιαυτῷ χειροτονεῖται ὁ Χρυσόστο-D μος εν Κωνσταντινουπόλει, ζ και Λιδάνιος έμαρτύρησε. Πυθομένων γάρ των αὐτοῦ φοιτητών τίνα ἀντ' αύτοῦ προίστησι τῷ διδασχαλείῳ, Ἰωάννην, ἔφη, εἰ μή έσυλήθη ύπο των Χριστιανών. Τῷ δ' αὐτῷ έτει γεννάται 'Αρχαδίψ υίὸς ἐξ Εὐδοξίας τῆς Αὐγούστης, Θεοδόσιος ό μιχρός, δυ άνεδέξατο Ίωάννης ό Χρυσόστομος έν τῷ ἀγίω βαπτίσματι.

Τῷ η' ἔτει Γαϊνάς τυραννεί κατά 'Αρκαδίου, καί πολλά κακά τῷ Βυζαντίψ ἐπεδείξατο. "Ορχους δὲ λαδών και δούς έν τη άγία [Ρ. 528] Εύφημία τη έν Χαλκηδόνι, τούτους παρέδη, και είσελθών εν τή πόλει έχώρησε πρός άρπαγάς και έτέρας άτοπιας. Είτα εξελθών είς την Χερρόνησον Θράκης και σχεδίας ποιήσας, πρός τάς ανατολικάς πόλεις χωρεί. Νολέμου δὲ πολλοῦ συβραγέντος κατά τε γην καὶ θά- A tuit. Sed terra marique commissis pugnis, peril λασσαν άπώλετο σύν τοίς ξαυτού στρατεύμασι. cum suo exercitu.

Τοῦ δὲ Χρυσοστόμου τὰ τῆς δρθοδόξου Έχχλησίας ιθύνοντος προσηλθεν αύτῷ τις τῆς τῶν Μαχεδονιανών αίρέσεως μετανοήσας. Παραινέσας δέ καλ τή ίδια γαμετή επιστρέψαι και μετανοήσαι και κοινωνήσαι, μόλις ώς δήθεν Επεισεν. ή δε δούσα τή παιδίσκη κοινωνίαν των Μακεδονιανών έκέλευσεν έχειν μεθ' έαυτής. Καὶ δή προσελθούσα τῷ Χρυσοστόμω, και δεξαμένη την άγίαν κοινωνίαν έχ των γειρών αύτου, υποχρίθεισα ταύτης μεταλαμβάνειν δέδωκε τή παιδίσκη, και την των Μακεδονιανών λαδούσα προσάγει τῷ στόματι, καὶ εὐρίσκει αὐτήν λίθον γεγονυίαν. Φρίξασα ούν προσπίπτει τῷ ἀγίο ύπότρομος, έξαγορεύουσα το τόλμημα και είλικρινώς προσεργομένη τή έχχλησία.

Κύριλλος δε ό άγιώτατος 'Αλεξανδρείας άρχιεπίσχοπος άνεψιὸς ήν Θεοφίλου κατά σάρκα. "Εως δέ γρόνων τινών και αύτος προλήψει (45) δουλεύων ώς άνθρωπος, καὶ τῷ Θεοφίλω ὡς θείω ἐπακολουθῶν, πονηρά κατά του Χρυσοστόμου έφρόνει τε καλ έφθέγγετο · έπειδή δὲ ζήλος ήν, εί καὶ μή κατ' ἐπίγνωσιν, ού φθόνος δε ούδ' Ενστασις διαδολική το μαχόμενον, διά τουτο άξιος διορθώσεως έχρίθη ἀποχαλύψει τινὶ μυστική, ἐν ή ἐδόκει εὐρεθήναι ἔν τινι φοδερώ και περικαλλεί τόπω, έν φ πλήθη άγίων άγγέλων παρειστήχεσαν τη Θεομήτορι, σύνεγγυς δέ ταίτης του μέγαν Χρυσόστομου. "Ενθα δέ πειραθέντα Κύριλλον πλησιάσαι εξωθείσθαι προστάξει του Ίωάγνου, την μητέρα δὲ τοῦ Κυρίου πρεσδεύουσαν ύπερ αύτοῦ καὶ παραδεχθηναι άξιοῦσαν, ώς ούκ δλίγα ύπερ της δόξης αύτης πεποιηχότος είς το Θεοτόχον αύτην όνομάζεσθαι. Είς ξαυτόν δε ό ίερος Κύριλλος γενόμενος χατέγνω μέν έαυτου, τοίς δέ του Χρυσοστόμου επόμενος πάσι καλ δώδεκα κεφάλαια εξέθετο δογματικά και Νεστορίω έπεμψεν το Κωνσταντινουπόλει. "Ον έχείνος καταφρονήσας την κατ' αύτου τρίτην σύνοδον γενέσθαι παρεσκεύασεν. 'Αρσένιος δὲ ὁ μέγας τῶν τοῦ χόσμου πάντων χαταφρονήσας καλ του κόσμου άναχωρήσας την θείαν φιλοσοφίαν έν Αίγύπτω μετήρχετο έν μοναδικώ σχήματι.

Τῷ ι' ἔτει 'Αρχαδίου ἡ πρώτη ἐξ ρία τοῦ Χρυσοστόμου γέγονεν, αφ' ής υποστρέφει έξήκοντα έπισχόπων συνελθόντων και άχυρα πάντα τὰ κατά τοῦ σύν αὐτῷ ποιησάντων διχαίως. Τῷ δὲ ια' καὶ ιβ' έτει πάλιν τὰ κατά τῆς ἐπιδουλῆς αύξει τοῦ Χρυσοστόμου. Έν δὲ τῷ ιγ', ὅτε καὶ τὸν λόγον ἐποίησεν οὖ ἡ άργή • Πάλιν Ἡρωδιάς μαίνεται, » τότε ἔχθρα τελεία τής βασιλίσσης κατ' αύτου γίνεται, και πάλιν καθαίρεσις και έξορία είς Κούκουσον, έκετθεν είς Πιτυούντα · καὶ γενόμενος εν Κομάνοις τῆς 'Αρμενίας κατά πάροδον έτελειώθη έν Κυρίω. "Αξιαν δέ έστι μεγρόν ἐπαναλαδείν τῷ λόγω περί τοῦ ἀγίου Πατρός ἡμῶν

Cum orthodoxæ Ecclesiæ præesset Chrysostomus, accessit ad eum quidam qui a Macedoniana secta in viam redierat, et uxorem quoque ad idem operose exhortatus, impetrasse ab ea videbatur ut ipsa quoque ad veram secum Ecclesiam rediret ae sacramentum communicaret. Hæc particulam Macedonianam ancillæ dat, jubetque secum asservare; et ad Chrysostomum aggressa, cum sacram particulam de manibus ejus accepisset, fingens ea se vesci ancillæ eam porrigit, Macedonianamque ab ea repetens, cum banc ori admoveret, sensit in lapidem mutatam. Exhorrescens ergo tremebunda se ad pedes sancti episcopi abjicit, facinus suum confitens, ac tum vere ad Ecclesiam se conferens.

Cyrillus autem, sanctissimus Alexandriæ archiepiscopus, consobrinus erat Theophili; et alignandiu præsumptioni serviens ut homo, ac Theophilum avunculum sequens, de Chrysostomo male et sentiebat et loquebatur. Quia autem fervens hoc erat studium pugnandi, non a notitia veri, neque tamen ab invidia aut diabolica pervicacia ortum, dignus est habitus qui in viam revocaretur mystica quadam patefactione. Imaginatus enim est Cyrillus se esse quodam terribili ac pulcherrimo in 576 loco, ubi multitudo angelorum Genitrici Dei astaret, propeque eam Chrysostomus. Se, cum accedere conaretur, ab eo repelli : Matrem autem Dei intercedere pro se, et poscere ut admittatur, quia non parum propter ipsam laboris pertulisset, dum nomen Dei Genitricis vindicaret. Postquam ad se rediit Cyrillus, sui ipsius pœnitentia ductus in omnibus Chrysostomum exinde est secutus. Edidit etiam duodecim capitula, decreta Ecclesize continentia, misitque Nestorio Cpolin. Que is contemnens causa fuit ut tertia contra ipsum synodus conscriberetur. Magnus autem ille Arsenius, mundo contempto atque relicto, divinam philosophiam in Ægypto coluit habitu monachi.

Decimo Arcadii anno Chrysostomus primum est relegatus, revocatusque deinde, cum 60 episcopi convenissent justoque judicio rescidissent qua θείου Ἰωάννου περά του Θεοφίλου και [P. 329] των D contra eum Theophilus cum sua factione egerat. Annis 11 et 12 rursus Chrysostomo insidiæ majorem in modum tenduntur. Anno 13, cum orationem composuisset cujus initium : Rursum Herodias furit, o odium imperatricis in enm prorsus exarsit, rursumque episcopatu dejectus relegatur primo-Cucusum, inde Pityuntem. Cumque obiter Comana Armeniæ oppidum pervenisset, ad Dominum ex hac vita commigravit. 577 De hoc sancto Patre nostro et orbis terrarum illuminatore videtur operæ pre-

XYLANDRIET GOARI NOTÆ.

(45) Id est opinioni non ratione certa et explorata, sed ob auctoritatem receptæ consuetudinis valenti. Sie usurpavit etiam Justinus martyr ad Zenam, et Noster supra. Theophilus autem bie

fuit Alexandriæ episcopus. Nicephorus xm. 4. Sozomenus I. vin, qui liber cum hisce historiis est legendus. XYL.

used at extent to mean andored the text

å:

σf

ÇS

360

eh

TO

Èπ

TO

चते!

च्मे

vi

TW

tog

TOU

de t

XXT

XOT

dia

ביעה

rati

XOL

YEP

[P.

(v) 0

éxvo

260 €

xal

poù;

METO

men!

45 6

τούτι

JUYX

xal d

TLYC: Aid

diac ! είρησ

₹5 H'

γουσο

TXEUG

équyi

ev th

sti studiosis non videbitur a re alienum esse.

Is ergo annum ætatis agens duodevigesimum, deserens magistrum suum Libanium sophistam, a Meletio Antiochiæ sauctissimo episcopo baptizatus, ad lectoris munus designatus est. Ibi cum triennium ecclesiæ adfuisset, ad monachorum quemdam præfectum secessit, nomine Carterium; apudque cum quadriennium moratus monachus sub eo fait. institutusque est sacris Litteris et accurata vitæ solitariæ degendæ ratione. Postea quietis cupiditate ductus in speluncam abiit, inque ea bienninm solus exegit. Quo toto biennio cum neque noctu neque interdiu recubuisset, enecavit renes et partes infra ventrem sitas, frigore eas perdente. Porro non contentus sibi ipsi profuisse, rursum divina providentia hoc ad multorum salutem procurante ad ecclesiam rediit. Meletius tunc eum diaconum creat. Comque altari triennium inserviisset et jam eins in docendo virius innotuisset, a Flaviano episcopo presbyter constituitur. Inde in Antiochena Ecclesia quadriennium versatus vitæ suæ virtutibus eam exornavit. Erat summa continentia et tolerantia exercitatione, pervigil et quietis studiosissimus ac temperantiæ æmulatione in dicendo liber : alioquin irritabilis, fræ quam puderi obsequentior, 578 immodica dicendi libertate ntebatur adversus interpellantes. In docendo utilissimus habebatur, in colloquiis arrogans videbatur et contemptor hominum iis qui eum non norant. Itaque etiam ad episco- C. patum evectus majori supercilio adversum subditos utebatur, ad salutem et correctionem singulorum gestus ac orationes immutans. Nemo igitur hunc arrogantiæ damnabit nisi adulator; neque mediocri animo fuisse credet, qui ipse adulator sit et parvi animi. Verum ita habendum est, eum statum hunc tenuisse, qui liberum decet. Magnanimum enim esse convenit, non superbum; fortem, non temerarium; æquanimum, non abjecti animi; moderatum, non humilitatis simulatorem, liberalem, non servilem. Quemadmodum et ipse Chrysostomus dicit: Propterea varium esse oportel pastorem atque doctorem. Varium dico, non subdolum; neque adulatorem aut insultatorem, sed plenum magnæ libertatis; qui et concedere utiliter possit, D ubi rei argumentum id requiret, et tam lenem se quam austerum præbere. Neque enim omnes eodem modo sunt tractandi subditi, quando neque medici ad omnes morbos codem utuntur remedio, neque gubernatori unica est ventis resistendi ratio. Considera ergo qualem oporteat hunc esse, qui tantam sustinere tempestatem debeat tantumque æstum atque tot fluctus, ut omnibus omnia flat, quo omnes lucretur. Oportet enim hunc esse gravem, fastus expertem, terribilem, 579 placidum,

tium paucula altius repetere, quod fortassis hone- A καὶ ωωστήρος τής οίκουαένης "Ιωάνγου τοῦ Χρυσοστό. μου ίσως γάρ τοις φιλοχάλοις οὐ δόξειε τοῦτο πάρεργον.

'θχτωχαιδέχατον άγων της ήλιχίας Ετος, χαταλι πών τον διδάσχαλον αύτου Λιβάνιον την σοριστήν, ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου 'Αντιογείας Μελετίου βαπτισθείς γειροτονείται άναγνώστης. Καί παραμείνας τη έχχλησία έτη τρία άνεχώρησε, και άπηλθε πρός τινα μοναγόν και ήγούμενον Καρτέριον τούνομα, καὶ αὐτῷ προσμείνας έτη τέσσαρα γίνεται ὑπ' αύτου μοναγός. Και τάς θείας Γραφάς ύπ' αύτου παιδευθείς και της μοναγικής πολιτείας την άχριθειαν, γρόνον τινά άνεχώρησεν έν σπηλαίω μόνος έτη δύο, ποθών την ήσυχίαν. Μή άναπεσών δε τον διετή γρόνον, μη νύχτωρ, μη μεθ' ήμέραν, νεχρούται τά ύπογάστρια, πληγείς άπό του χρύους τά; περί τους νεφρούς δυνάμεις. Μή ἐπαρχῶν δὲ ἐαυτῷ γρησιμεύειν πάλιν καταλαμβάνει την έκκλησίαν έκ θείας προμηθείας είς πολλών σωτηρίαν. Έντευθεν γειροτονείται διάχονος ὑπό τοῦ θέίου Μελετίου, ὑπηρετήσας τῷ θυσιαστηρίῳ τρία έτη. "Ηδη δὶ τῆς διδασχαλικής αὐτοῦ άρετης διαλαμπούσης πρεσδύτερος γειροτονείται διά Φλαδιανού του έπισκόπου, καλ τέσσαρα έτη διαπρέψας εν τη έχχλησία 'Αντιοχείας άποσεμνύνει το έχεισε ιερατείον τη του βίου άρετη. "Ην γάρ άσκητής ἄκρως καὶ πολυάγρυπνος καὶ φιλήσυγος λίαν και διά ζηλον σωφροσύνης εύπαρδησίαστος καλ άκρόχολος, καλ θυμώ μάλλον ή αίδοί έχαρίζετο, έλευθεροστομία τε πρός τους έντυγχάνοντας άμέτρως έχέχρητο. Καὶ ἐν μὲν τῷ διδάσχειν πολύς ήν πρός ώφέλειαν, έν δὲ ταίς συντυγίαις άλαζονικός (46) τις καλ ύπερόπτης ένομίζετο τοίς αὐτὸν άγνοοῦσι. Διδ καλέπ! την έπισκοπην προβληθείς μείζονι δφρύτ κατά των ύπηκόων ἐκέχρητο, πρός διόρθωσιν έκάστου και σωτηρίαν και τούς τρόπους και τούς λόγους μεταλλάττων. Ού τοίνυν, εί μή τις είη χόλαξ, τοῦτον άλαζόνα είναι νομίζει οὐδ' αὐ πάλιν, εί κόλαξ είη καί άγεννής, τούτον μετριόφρανα καλέσει, άλλά τον έν προσηχούση τάξει τοίς έλευθέροις πρεπούση ξαυτόν φυλάττοντα. Μεγαλόψυχον γάρ είναι προσήκει, ούχ ύπερήφανον, άνδρείον, ού θρασύν, [Ρ. 330] ἐπιειχή, ού δουλοπρεπή, μετριόφρονα, ού ταπεινοφροσύνην δποκρινόμενον, έλευθέριον, ούκ άνδραποδώδη, ώσπερ δή και αύτος ούτος δ Χρυσόστομος λέγει. Διά τούτο ποιχίλον είναι δεί τον ποιμένα και διδάσκαλον. Ποικίλον δε λέγω, ούχ υπουλον ούδε κόλακα και ύβριστην, άλλά πολλης έλευθερίας και παρόησίας άνάμεστον, είδότα και συγκατιέναι χρησίμως, όταν ή των πραγμάτων υπόθεσις απαιτή τούτο, και χρηστέν είναι όμου και αυστηρόν. Ου γάρ ένι τρόπφ χρησθαι τοξς άργομένοις απασιδέον, έπεὶ μηδὲ ίατρών παισίν ένὶ φαρμάχω πάσι τοῖς χάμνουσι προσφέρεσθαι καλόν, μιδέ κυθερνήταις μίαν όδον είδέναι τῆς πρὸς τὰ πνεύματα μάχης. ούν οποϊόν τινα είναι χρή τον μελλοντα πρός χειμώνα τοσούτον ανθέξειν και τοιπύτην ζάλην και

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(46) In margine, θυμός δικαίου κρείσσων ή τιμή zaxou. Senarius est, indicans præstare ut succenseat tibi probus quam ut malus te honoret. Item :

Αληθευτικός γάρ ήν τὰ πολλά, ότι και οτόμα σοφού λαλήσει άλήθειαν. Veritatem enim colebat, juxto illud: Os sopientis loquetur veritatem. XYL. τοσαύτα κύματα, πρός τὸ γενέσθαι τοῖς πάσι τὰ A imperio utentem , communicautem, corruptelas πάντα, ενα πάντας κερδήση. Και γάρ σεμνόν είναι δεί του τοιούτον και άτυφον, και φοδερον και προσηνή, και άρχοντικόν και κοινωνικόν, και άδέκαστον καί θεραπευτικόν, καί ταπεινόν και δοούλωτον, καί φαιδρόν και ήμερον, ένα πρός ταύτα εὐκόλως μάγεσθαι δύνηται. Ούχουν δεί τον ενάρετον καλ εχέφρονα φεύγειν το κολακεύειν και κολακεύεσθαι, και μήτε άλαζονικόν είναι μήτε κόλακα, άλλ' άμφοτέρων των κακών τούτων κολάζειν την άμετρίαν, καλ έλεύθερον είναι, μήτε είς αὐθάδειαν ἀποχλίνοντα μήτε είς δουλοπρέπειαν καταπίπτοντα. Πρός μέν γάρ χρηστούς ταπεινόν ὑπάρχειν χρή, πρός δὲ θρασείς ὕψηλον, έπείπερ οί μεν άρετην είναι την έπιείχειαν ηγούνται, οί δὲ ἀνδρίαν τὴν θρασύτητα. Κάκείνοις μέν την ταπεινοφροσύνην δέον προσφέρειν, τούτοις δέ την ανδρίαν σδεννύουσαν αὐτῶν την ἀπὸ τῆς θρασύτητος δόξαν, ίνα τους μεν ώφελήση, των δε ταπεινώση το φρόνημα. "Όπερ ούν και ο μέγας Βασίλειος δηλών έφη το του σοφωτάτου Σολομώντος. Καιρός. τῷ παντί πράγματι, είδέναι γρή ὅτι καὶ ταπεινότητος και έξουσίας, και ελέγχου και παρακλήσεως, και φειδούς και παρόησίας, και χρηστότητος και άποτομίας, και άπαξαπλώς καιρός έστι παντός πράγματος ίδιος, ώστε ποτέ μέν τὰ τῆς ταπεινότητος δειχνύειν και μιμεζοθαι έν ταπεινώσει τά παιδία κατά την Κυριακήν φωνήν, ποτέ δὲ τῆ ἐξουσία κεχρησθαι, ην έδωκεν δ Κύριος είς οίκοδομήν και ούκ είς χαθαίρεσιν, όταν ή γρεία ἐπιζητή την παρόησίαν, καλ έν καιρώ μέν παρακλήσεως το χρηστόν σ ένδείχνυσθαι, έν χαιρφ δέ άποτομίας τον ζήλον έμσαίνειν, και έφ' έκάστου των άλλων όμοίως του έκκριτου καλδίκαιον λογισμόν άποφέρεσθαι: λογισμοί γάρ δικαίων κρίματα. Καὶ δή καὶ ὁ θεοφόρος Ίσίδωρος καὶ τοῦ μακαρίου φοιτητής ποτὰ λέγει · Τὸν [Ρ. 331] άρχοντα καὶ ἀγαθὸν είναι δεί καὶ φοδερὸν, ίν οί μεν εδ βιούντες θαρφοίεν, οί δε άμαρτάνοντες έχνοῖεν. Θάτερον γάρ θατέρου χωρίς άναρχία μάλλόν έστιν ή άρχή. Εί μεν γάρ πάντες ήσαν εύπειθείς και φιλάρετοι, άγαθότητος έδει μόνης, εί δὶ φιλαμαρτήμονες, φόδου. Έπειδή δε άγαθούς και πονηρούς άνάγκη έν τοῖς άρχομένοις εἶναι, άμφότερα μεταχειριστέον τῷ ἄρχοντι καὶ προϊσταμένω, ἴν' ή μέν άγαθότης στηρίζη τούς άγαθούς καλ σώφρονας. δ έξ φόδος προαναστέλλη των κακίστων τὰ πταί- D σματα. Ταύτα τοίνυν, ώς ξοιχεν, άγνοούντες και τά τούτων όμοια μή καλώς ἐπιστάμενοι διακρίναι καλ συγκρίναι οι έγθροι του θεσπεσίου Ίωάννου άλόγως και άνοήτως εμίσουν αύτον και διέδαλλον ώς τραγύν τινα καλ δργίλου.

Διό δή και κατά γυναικών ό 'Ιωάννης ἐπ' ἐκκλησίας λόγον ἐπεδείξατο, ὄν οἱ δυσμενεῖς κατ' Εὐδοξίας είρησθαι θρυλήσαντες ταύτη τον λόγον είσηγαγον. Ή δέ πρός 'Αρχάδιον καὶ δεινώς πεπουθέναι λέγουσα κατά Ίωάννου τούτον παρώτρυνε. Παρασχευάζει δὲ μετασταληναι Θεόφιλον ώς πρόδηλον έχθρον του Ίωάννου δπάρχοντα · ός παραγενόμενος έν τη Δρυί, τη νύν Ρουφινιαναίς, την κατά Ιωάννου

respuentem, demerendi gparum, humilem, animi nequaquam obnoxii, hilarem ac mansuetum, ut contra ista pugnare expedite possit. Ergo qui virtute præditus est ac cordatus, is cavere debet ne vel adulari se sinat vel alios aduletur; et neque arrogans esse neque adulator, sed medium intra utrumque vitium servare libertate retenta, ita ut neque ad insolentiam declinet neque serviles mores admittat. Quippe erga bonos submissum, erga feroces elatum se gerat opus est, cum illi æquitatem pro virtute, hi ferociam pro fortitudine habeant. ldeo illis tractandis adhibenda est animi quædam demissio, his autem fortitudo, quæ corum feroces spiritus reprimat, quo et illis prosit et animos horum dejiciat. Idem Basilius Magnus indicans, Salomonis verbis monet in omni re suam esse vel humilitatis, vel elationis, vel objurgationis vel consolationis, vel indulgentiæ vel severitatis, vel lenitatis vel austeritatis, et in summa cujusvis rei suam opportunitatem. Itaque nonnunquam ntendum est demissione animi, puerulgrumque imitanda humilitas, sieut Dominus monuit !" aliquando potestate utendum est quam Dominus concessit, ad ædificandum, non ad demoliendum, cum libertate opus est. Ita et ubi consolationem tempus requiret, benignitas exercenda, et severitatem occasione postulante, serium pietatis studium demonstrandum 580 est : similiterque cæteris omnibus re accurate et juste considerata utendum est. Nam cogitationes justorum judicia sunt. Sed et divinus Isidorus, qui aliquando discipulus fuit Chrysostomi, Principem, inquit et benignum esse oportet et terribilem, ut qui recte vivunt. rebus fidant, et qui mali sunt, delinquere metuant. Nam si horum alterutrum absit, non imperium est, sed confusio. Si enim omnes obedientes essent ac virtuti dediti, soli locus fuisset benignitati : si omnes vitiosi, solo terrore opus erat. Quia autem necesse est subditorum alios esse bonos, alios malos, oportet principem utraque re instructum esse, ut et benignitate sua bonos ac modestos confirmet, et a peccando mali deterreantur. Hæc, ut apparet, et horum similia ignorantes et recte discernere ac inter se comparare nescientes, inimici Joannis Chrysostomi absurde et inepte eum odio habuerunt, ac calumniati sunt tanquam asperum et iracundum.

Oratione in mulieres invectus pro sacra concione fuerat Chrysostomus. Fam æmuli vulgantes esse in Eudoxiam institutam, rem ad ipsam detulerunt; atque ea apud maritum Arcadium questa gravibus se affectam injuriis eum in Chrysostomum exasperavit, deditque operam ut Theophilus accerseretur, manifestus Chrysostomi hostis. Is cum advenisset, in Quercu, qui locus nunc Rufinianæ dici.

Ax TO

xal d

83 - W

άπάτ

uiso

TION

2015

0

φησί

TPAY

TOV 1

antep

TOV &

ζουσ

douo

עטע י

λάτρ

nal c

TON !

брит 'AXX

€8 6

ou put

を与り入

GEV.

thu .

o145

tota

γόρο

Elph

206.

BOTE

xax

BIXE

την

OUN

thy

tat,

toth

ayu

είχο

xln

BELE

M

tur, contra Joannem însidias comparat. Populus A ἐπιδουλήν κατειργάσατο. "Όπερ γνούς ὁ λαός στάπιν re cognita magnum concitavit tumultum, 581 non concedens ut Joannes urbe pelleretur. Cæterum Eudoxia lamentis populi flexa misso Brisone eunucho Joannem Præneto revocat; qua re territi Theophilus et ejus conspirationis populares fuga salutem quæsiverunt. Lx autem episcopi inventi sunt qui convenirent et acta in Quercu rescinderent Joannique episcopatum justis sententiis adjudicarent. Novorum inde odiorum atque irarum materiam præbuerunt argentea Eudoxiæ statua et vinea viduæ, Rursusque orationem habuit Chrysostomus, cujus initium : « Rursum Herodias furit.» Inde qui ab ipsius stabant partibus episcopi, prævidentes fore ut relegaretur, ad eum convenerunt, multoque cum fetu dixerunt : Cogimur, domine, qui ecclesias obtinemus, participes fieri decreti adversum te, eique subscribere. Respondit Joannes : Estote participes, ne discerpatis Ecclesiam. Subscribere autem nolite: nullius enim mihi rei sum conscius, qua meruerim episcopatu delici. Discipulos habuit qui episcopi fuerunt, Proclum et Palladium et Brisonem et Theodoretum; qui monachi, Marcom, Nilum et Isidorum Pelusiotam. Interim Epiphanius magnus Cypri episcopus Hebdomum venit, ac contra Joannis sententiam cœtus egit ac suffragia accepit. Cui cum Joannes cedere vellet, hortareturque eum ut ad se in episcopales ædes commigraret, Epiphanius renuit, præoccupatus Theophili calumniis. Proinde Chrysostomus, C cum episcopatum 582 annos quinque et bessem gessisset, in Cucusum est relegatus, atque inde post triennium et duos menses Pityuntem ; cumque obiter Comana venisset, mortuus est ibi in magnis calamitatibus, annos natus quinquaginta duos. At papa Romanus Innocentius, Joannis in exsilio morte percepta, in hanc sententiam ad Arcadium scripsit: Vox sanguinis fratris mei Joannis contra te, imperator, Deum appellat, quomodo olim Abeli justi sanguis adversus Cainum fratricidam. Dabis autem omnino pœnas, qui injustam adversus Ecclesiam Dei persecutionem molitus es et contra ejus sacerdotes, expulistique solio episcopatus sui injuste et indicta causa deturbatum magnum orbis

μεγάλην έποίησε, μή συγχωρών αύτον έχδληθήναι της πόλεως. Έπικαμφθείσα δὲ Εὐδοξία τοις έδυρμοις τοῦ λσοῦ, πέμψασα Βρίσωνα τὸν εὐνοῦχον ἀπό Πραινέτου τον Ίωάννην είσηγαγεν, ώς Θεόφιλον καί τούς σύν αὐτῷ φοδηθέντας φυγή τὴν σωτηρίαν πορίσασθαι. Έξήχοντα δὲ ἐπίσχοποι εὐρεθέντες συνήλθου, καὶ ἄχυρα τὰ ἐν τῆ Δρυί (47) πραγθέντα απαντα ψηφισάμενοι Ίωάννη την επισχοπήν δικαίω; έχύρωσαν. Έπει δε αύθις συνέδη τά κατά την άργυράν στήλην τῆς Εὐδοξίας καὶ τὸν τῆς χήρας ἀμπελώνα, πάλιν μίσος και πάλιν όργη, πάλιν έχθρα και λόγου ἐπίδειξις, οδ ή ἀρχή · « Πάλιν Ἡρωδιάς μαίνεται.. Κάντεῦθενίοι τοῦ μέρους αὐτοῦ ἐπίσχοποι την εξορίαν αὐτῷ μέλλειν Εσεσθαι βλέποντες, συναθροισθέντες πρός αύτον μετά πολλών δακρύων έλεγον . Έπάναγκες ήμεν, δ δέσποτα, έστι, τὰς ἐχκλησίας χατέχοντας, άναγχασθήναι και χοινωνήσαι και ύπογράψαι. 'Ο δὲ μακάριος πρὸς αὐτούς Κοινωνήσατε μέν, ένα μή σχίσητε την Ένκλησίαν, μή όπογράψητε δέ · ούδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα ἄξιον καθαιρέσεως. Είχε δὲ μαθητάς ἐπισκόπους μὲν Πρόκλον καί Παλλάδιον καί Βρίσωνα καί Θεοδώρητον. άσχητάς δε Μάρκον και Νείλον και Ίσίδωρον τον Πηλουσιώτην. 'Ο δὲ μέγας [Ρ. 332] Ἐπιφάνιος Κύπρου εν τῷ "Εδδόμφ (48) ελθών χειροτυνίας καὶ συνάξεις παρά την Ίωάννου γνώμην ἐποίησε. Καλ του Ίωάννου τούτφ συγχωρήσαι θελήσαντος, καλ προτρεψαμένου αὐτὸν συμβήναι αὐτῷ εἰς τὴν ἐπισχοπικήν καταγωγήν, ούχ είλετο τούτο ποιήσαι Επιφάνιος · ταίς γάρ ύπο Θεοφίλου διαδολαί; προκατείληπτο. Ο γουν ἀοίδιμος Τωάννης ἐπισκοπεύσας έτη πέντε και ήμισυ έξωρίσθη είς Κουκουσόν · κάxelden hera gid i, xal hunat b, herenexquic ele. Πιτυούντα, και γενόμενος κατά πάροδον εν Κομάνοις (49) έτελεύτησεν έν πολλή θλίψει τε καί κακώσει, ύπάρχων έτων πεντηχονταδύο. 'Ο δέ γε πάπας 'Ρώμης Ίννοχέντιος άχούσας την έν έξορία τελευτήν αὐτοῦ γράφει πρός 'Αρχάδιον τοιάδε. Φωνή αξματο; του άδελφου μου Ιωάννου βοά πρός τον Θεόν κατά σού, βασιλεύ, ως ποτε "Αδελ τού δικαίου κατά τού άδελφοκτόνου Καίν. Καὶ πάντως ἐκδικηθήσεται παντοίψ τρόπφ, δτι διωγμόν άδικον κατά τῆς Έκκλησίας του Θεού καλ των Ιερέων αύτου συνεστήσω, καλ εξέωσας terrarum illuminatorem ac doctorem, unaque cum D τον μέγαν τῆς οίκουμένης φωστήρά τε καὶ διδάσκαλον

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(47) Chalcedonis erat suburbium. Sozom. viii, 17. Ex eodem et Niceph. xIII, 16, Prænetum scripsi, cum codex habeat Πραινέτου · fuit Bithyniæ emporium. Sed et sub finem Leonis Iconomachi rursus Pranetum scriptum est in Nostro. Xyl. — Urbis CP, non Chalcedonis, ut comminiscitur Xylander, suburbium : Rufinianum enim palatium CP. fuisse produnt historiæ. Chrysostomus ipse ep. 1 ad Innocentium de Theophilo quam pluribus conqueritur, quod magnam divinoque cultui deditam urbem CP. ingressus, juxta præscriptum clericis morem, ad ecclesiam non se contulisset, sed ejus prætercursis vestibulis e navi egressus confestim extra arbem se proripuisset eum in locum quo deinde in Joannem nefariam tulit sententiam. Sacrum morem illum quo episcopus civitatem ingressus ad eccle-

siam primo se conferret, a se sororem Macrinam afflicta valetudine jactatam invisente observatum refert Nyssenus in ejus Vita, ex quo Theophili exscendentis e navi et ad Rufinianum extra urbem, ut Chrysostomo strueret insidias, recta contendentis improbitas manifestatur. Goan.

(48) Hebdomum autem, cujus mentio haud multo post infertur, fuisse suburbium Cpolis ex Cedreni ipsius multis locis observatum est, ne alios scriptores allegem. Itaque ut proprium retinui, noa converti. Xvr. "Εθδομον locus septimo ab urbe lapide dissitus. Goan.

(49) Comana Armeniæ urbs est, Sozomeno fine l. vin ac Nicephoro xiii, 57. Quod adnotandum duxi, ut Zonaræ loco mutilato succurrerem. Sacrates ad Euxinum pontum collocat vi, 21. XvL.

έχ του θρόνου της έπισχοπης αυτού παρανόμως τε Α καί ακρίτως, συνδιώξας αύτῷ καί τον Χριστόν. Ή δὲ νέα Δαλιλά Εὐδοξία, κατά μικρόν τῷ ξυρῷ τῆς άπάτης ξυρήσασά σε, χατάραν επήγαγεν έαυτή καί μίσος, Ενδικόν τε καλ άνεξάλειπτον δεσμεύσασα φορτίον άμαρτημάτων δυσδάστακτον, και προσθείσα τοίς πρώην αὐτης δεινοίς καὶ πολλοίς άμαρτήμασιν. 'Ο δε μέγας 'Ισίδωρος πρός τενα γράφων ούτως φτσίν 'Ερωτάς την περί τον θεσπέσιον Ίωάννην τραγωδίαν, άλλά φράσαι ταύτην άπορω νική γάρ τὸν νοῦν ἡ μέθη τοῦ πράγματος. Μιχρά δὲ μάνθανε. άπερ ή Αίγυπτος ήγνόησε, Μωϋσέα μεν παραιτουμένη. τὸν δὲ Φαραω οίχειουμένη, τούς ταπεινούς μαστίζουσα καλ τους κοπουμένους θλίδουσα, πόλεις οίκοδομούσα και τους μισθούς ἀποστερούσα. Και μέχρι νῦν τούτοις ἐμμελετῶσα, τὸν χρυσομανή καὶ χρυσολάτρην προδαλομένη Θεόφιλον τέσσαρσι συνεργοίς καί συναποστάταις όχυρωθέντα, τον δντως θεοφιλή καί θεολόγον κατεπολέμησεν άνθρωπον, την περί τον έμον δμώνυμον (50) άπέχθειαν και δυσμένειαν δρμητήριον της οίχείας εύρηχότα σχληρότητος. 'Αλλ' ό μεν οίχος Δαδίδ χραταιούται και προεύεται. δ δε οίκος Σαούλ άσθενεί και καταισχύνεται και συμποδίζεται, καθώς δράς, εί και της ζάλης ύπεξήλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ στεφανέτης καὶ νικηφόρος, καὶ πρὸς την άνω γαλήνην μετεχώρη-

Υποστρέφοντος δε Επιφανίου έν Κύπρω, και την έαυτου τελευτήν παρά Θεού μεμαθηκότος πλησιάζουσαν, λέγεται είρηκέναι τοίς αύτον παραπέμπουσι · Σπεύδω έγω, σπεύδω, ἀφίημι δὲ [Ρ. 333] δμίν τὰ βασίλεια, την πόλιν και την ὑπόκρισιν. "Ος C γε και Ίωάννου την έν έξορία τελευτήν και νίκην έδήλωσεν, και Ίωάννης όμοίως Έπιφανίφ την έν τῶ πλοίω κοίμησιν, ἐκ θείας ἐπιπνοίας ταῦτα προμυηθέντες οί μαχάριοι, ζνα μή τις Εχθραν Εχειν αύτους κατ' άλλήλων ὑποτοπάτειεν. Οὐ γάρ ἄν οἱ το:οῦτοι θεηγόροι και θεοφιλείς άνθρωποι και διδάσκαλοι και του είρηνοποιού Χριστού μαθηταί γνήσιοι, τού φάσχοντος. Έν τούτω γνώσονται πάντες ότι μαθηταί μού έστε, έὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων, ἔχθραν καὶ κακίαν έχοντες ετελεύτησαν. "Απαγε · εί γάρ καί μιχρύν σχάνδαλον το προφόηθεν γέγονε μεταξύ, την άνθρωπίνην άσθένειαν ελέγγον προς όλίγον, άλλ' ούν γε θάττον είς την χορυφήν των άρετων ήχθησαν την αγάπην, περί ής λέγει Παύλος ο απόστολος. *Π άγάπη μαχροθυμεί, χρηστεύεται, ού παροξύνεται, ού λογίζεται το χαχόν χαι ότι 'Ο Θεός άγάπη έστι, και ό μένων εν τή άγάπη εν τῷ Θεῷ μένει.

Μετά δὲ τὴν Τωάννου τελευτὴν ἐπίσχοπός τις άγιος, 'Αδελφιός δνομα αύτῷ, Ελεγεν ότι Λύπην είγον άφόρητον, διότι ὁ τοιούτος άνηρ, ὁ τῆς οίχουμένης διδάσχαλος, ὁ τοῖς λόγοις εὐφράνας την Έχκλησίαν του Θεού, έξω του θρόνου αύτου έχοιμήθη. Έδεόμην ούν του Θεού μετά πολλών δακρύων ενα δείξη μοι αύτον, έν ποία καταστάσει έστι, και εί

eo Christum abegisti. Nova autem ista Dalila Endoxia, quæ te paulatim novacula imposturæ rasit, diris se ipsam exsecrationibus subjecit atque odio justo et sempiterno. La fascem peccatorum gestatu difficillimam colligavit, eumque pristinis suis gravibus ac plurimis peccatis superaddidit. Magnus autem Isidorus cuidam scribens (49°) : Quæris, in quit, tragædiam beati Chrysostomi? Atqui eam verbis explicare non possum; ebrietas enim facti mentem superat. Audi tamen pauca Ægyptiæ ignorationis sacinora. Mosen repudiavit, Pharaonem adscivit : humiles flagellat, et labore attritos affigit; urbes exstruit, mercede defraudat ; atque in hune usque diem his studiis intenta Theophilum 583 auri insano amore atque cultu occupatum produxit, quatuor sociis Angitii atque desertionis stipatum, horumque opera vere Deo charum et ejus insignem cognitione virum debellavit; qui arcem suæ duritiei invenit odium ac malevolentiam adversus milfi cognominem. Verum enimvero domus Davidica confirmatur et crescit, Sauli autem infirmatur et pudefit atque impeditur, ut vides, tametsi homo Dei tempestati ei subductus est et coronatus cœlestem adiit tranquillitatem.

Epiphanius in Cyprum reversus, cum a Deo esset monitus sibi finem vitæ instare, fertur iis qui ipsum comitati fuerant dixisse : Festino ego, festino. Relinguo autem vobis imperium et urbem et fabulæ actionem. Simul etiam iis Joannis in exsilio victoriosam mortem exposuit; et similiter Joannes Epiphanio in navi finem vitæ indicavit, divino afflatu beati de iis præmoniti, ne quis eos inimicitiam inter se exercuisse putaret. Absit enim ut Dei priecones atque cultores isti atque populi doctores, pacificique Servatoris discipuli genuini, qui dixerat: Hoc indicio universi intelligent vos esse meos discipulos, si invicem dilexeritis 444, odium ant malevolentiam usque ad finem vitæ conservaverint. Nam tametsi exigua quædam iis offensa intervenit, humanæ imbecillitatis argumentum, tamen mox ad charitatem, virtutum fastigium, sese retulerunt, de qua apostolus Paulus dicit : Charitas ad 5134 iram tarda est, benigna est, non irritatur, non reputat malum . Item: Deus est charitas : qui in charitate permanet, is in Deo permanet .

Mortuo Chrysostomo sanctus quidam episcopus, nomine Adelphius, cum ut quidem ipse refert, incredibilem dolorem ex eo cepisset quod tantus vir, orbis terrarum doctor ac qui suis sermonibus Ecclesiam Dei exhilaraverat, extra suum episcopatum obiisset, multo cum fletu a Deo postulavit ut cum sibi ostenderet, quo statu esset et utrum inter

^{4&}quot; Joan. xiii, 35. 1 Cor. xiii, 4 seqq. 1 Joan. v. 4, 7.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

^{(49&#}x27;) Lib. I, epist. 152.

⁽⁵⁰⁾ Isidori verba hæc non intelligo. Xvi.

patriarchas relatus. Tum aliquando extra se raptus A μετά τῶν πατριαοχῶν ἐτάγη. Ἐπὶ πολύν οῦν γρόνον virum vidit insigni pulchritudine, qui dextra manu apprehensum abduxitin locum quemdam splendidum ac majestatis plenum, ibique ei doctores Ecclesiæ ostendit. Ego autem, inquit Adelphius, circumferebam oculos meos, sicubi cernerem desideratum a me Chrysostomum. Verum ille omnibus mihi singulatim demonstratis nominibusque indicatis, rursus me manu correptum eduxit. Ego eum sequebar mæstus, quod sanctum Chrysostomum inter Patres non vidissem. Egredientem me janitor inhibuit, dicens neminem qui buc intrasset, tristem egredi. Respondi hanc mihi tristitiæ causam esse, quod charissimum mihi Joannem Cpolitanum episcopum inter reliquos Ecclesiæ doctores non vidissem. Tum ille : Joannemne, ait, dicis pænitentem ? Affirmanti : Homo, inquit, in carne adhuc degens videre 585 eum nequit : astat enim iste solio Dominico. Sic ergo beatissimus Joannes, infinitis ærumnis atque laboribus defunctus, cœlestem adiit felicitatem. Vixit annos 52; exsulante eo populus templum urbis incendit. Alii igne ab ara egresso conflagrasse dicunt. Multi Joannis causa pericula adiverunt. Chrysostomo succedit Arsacius,

έξορία αὐτοῦ την ἐκκλησίαν ὁ λαὸς τῆς πόλεως ἐνέπρησεν. Ώς δὲ άλλοι φασίν, ξότι [P. 334] πῦρ ἐξελθου έχ τοῦ θυσιαστηρίου πάντα κατέκαυσε. Καὶ πολλοὶ ὑπὲρ Ἰωάννου ἐχινδύνευσαν. Διαδέχεται δὲ

τὸν Χρυσόστομον 'Αρσάχιος (51). Eodem anno Eudoxia etiam moritur, uxor Arcadii multorumque ei malorum causa, mulier barba: a et ferox. Habuit ex ea liberos Pulcheriam, Falcillam, Arcadiam et Marinam, quæ cælibes longo vixerunt C tempore, præterea Theodosium ultimum, qui post patrem imperium excepit. Elapsis annis triginta quinque Chrysostomi corpus Comanis in urbem reportatum est, justam adhibente diligentiam Procio Cpolis episcopo.

Κομάνων, δικαία χρησαμένου σπουδή Πρόκλου του τής Κωνσταντινουπόλεως έπισκόπου.

Eudoxia autem, sicuti commemoravi, non multo post mortua est, cum supervixisset Joanni tres solum menses. Nam cum uterum ferret jamque partui esset vicina, fetus in vtero exstinctus est; ac cum eum vellet eniti, id frustra fuit, totosque dies quatuor mortuus fetus in utero retentus computruit, atque uteri quoque abscessum effecit. Cum neque exiret fetus et dolorum finis non esset, qui- D dam ei litteras magicas 586 superposuit ; qua re et statim ejecit mortuum fetum et simul animam miserrima efflavit.

Anno 14 Roma terra septem diebus mugiit. Mortuus est etiam Arcadius, anno ætatis 31, imperavit annos 26. Filio suo Theodosio tutorem constituit regem Persarum Isdigerdem, honorariumque ci destinavit 1000 argenti libras. Priestantissimos

τούτο εύγόμενος έν μια γίνομαι έν έχστάσει χαί θεωρῶ ἄνδρα τινὰ πάνυ εὐειδή, χρατήσαντά με τῆς δεξιάς χειρός, ός άπαγαγών με είς τόπον λαμπρίν καὶ ὑπερένδοξον ἐδείκνυέ μοι τοὺς τῆς Ἐκκλησίος διδασκάλους. Έγω δέ, φησί, περιεσκόπουν ίδεζν δν χαταθυμίως είχον, τὸν μέγαν Ίωάννην, τὸν ἐμέν άγαπητόν. Ὁ; οδν έδειξέ μοι πάντας καὶ ἐκάστου τό δνομα είπε, χρατήσας με πάλιν της γειρός εξήγαγέ με έξω. Έγω δὲ λελυπημένος ἡχολούθουν αὐτώ, μή έωραχώς μετά των Πατέρων τον έν άγίοις Ίωάννην. 'Ως οδν εξηρχόμην, ὁ έφεστώς τῆ θύρα ἐπισχών με λέγει μοι. Ούδελς είσερχόμενος ώδε λυπούμενος ένθεν εξέρχεται. Τότε λέγω αὐτῷ • Αὔτη μοί έστι λύπη, ότι τον προσφιλέστατόν μοι Ίωάννην τον ἐπίσχοπον Κωνσταντινουπόλεως ούχ ἐώραχα μετά των άλλων τῆς Έκκλησίας διδασκάλων. 'Ο δὲ πάλιν λέγει μος. Ίωάννην τὸν τῆς μετανοίας λέγεις; Λέγω αύτω · Ναί. 'Ο δὲ ἀποχριθεὶς λέγει μοι, "Ανθρωπος באבניסט בע סמבאל שט ולבני סט לטעמדמו . באבנ אמף המפוσταται όπου ό θρόνος ό Δεσποτικός έστιν. Ούτως ό τρισμαχάριστος Ιωάννης μετά μυρίους χόπους καλ πόνους τον βίον διανύσας πρός την ούράνιον μετέστη μαχαριότητα, ζήσας έτη νβ' τὰ πάντα. Έν δὲ τૅૅ̄̄̄

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει τελευτά καὶ ἡ Εὐδοξία, ἥτις συνήφθη πρός γάμον τῷ βασιλεί 'Αρκαδίω καὶ πολλῶν χαχών αὐτῷ πρόξενος ἐγεγόνει, βάρδαρος οὐσα γυνή καὶ θρασυκάρδιος. Παϊδας δὲ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς Πουλχερίαν, είτα Φαλκίλλαν 'Αρκαδίαν τε και Μαρίναν, αί άπείρατοι γάμων κατά τους χρόνους άπεβίωσαν : και σύν αύταις γεννά Θεοδόσιον υστατον, ος και διεδέξατο την του πατρός βασιλείαν. Μετά παραδρομήν δὲ λε' ἐτῶν ἐπανήχθη ὁ μέγας Χρυσόστομος ἀπὸ

Ἡ δὲ Εὐδοξία οὐχ εἰς μαχράν τετελευτήχει, χαθώς λέλεκται, τρείς καὶ μόνους αὐτῷ ἐπιδιώσασα μῆνας. Έγχύου γάρ ούσης αὐτης και πρός αὐτό τὸ τεχείν ήδη έπειγομένης τέθνηκετό βρέφος έντη γαστρί αὐτής, και άρξαμένης ώδίνειν ούκ ήρχετο το βρέφος πρός τοχετόν, άλλ' έμενεν ένδον νενεχρωμένον έπί δλας ήμέρας τέσσαρας. Τούτου τοίνυν σαπέντος ἀπέστη λαὶ ή γαστήρ, και διέξοδος του έμβρύου και των πόνων λύσις ο ίχ ήν. 'Ανθρώπου δέ τινος ἐπιθέντος αὐτή γραμμάτιον γεγοητευμένον εύθέως εξήμβλωσε, καλ σύν τη ἀποδολή τοῦ ἐμβρύου συναπέρἐηξε καὶ τὴν ξαυτής ψυχήν ή τριτάλαινα.

Τῷ ιδ' ἔτει ἐν "Ρώμη ἐμυκήθη ἡ γῆ ἐπὶ ἡμέρας έπτά. Τελευτά δὲ καὶ 'Αρκάδιος, βιούς μὲν ἔτη λα', βασιλεύσας δε κς' · δς καλ διετάξατο των Περσών βασιλέα Ισδιγέρδην χήδεσθαι τοῦ παιδός Θεοδοσίου καλ λαμβάνειν πρεσβείον χρυσίου λίτρας (52) έχ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(51) Mao' olov olog est in margine. Et quidem Sozomenus minime malum fuisse refert, nisi quod aliena peccata eum infamem fecerunt. Vide viii, 25. Sed hoc ipsum quod hic in margine est, Simeonis cujusdam est, ut legere potes apud Nicephorum xm,

(52) Auri libra, scribit Budæus De Ass. I. v, non minus aureis solidis centum æstimari potest. Se-

Po! σῶμ μεσ 8: Ed GAT Evol gat. àve: 'Pu mai ύπὲ lex t6a 505 00 30 à ha μέσ

€37

ator

200:

mail.

.

0

com

PL

MET

TOE

:wv

olor HEL ral toù Tat lev GOT mpd làs

> MEN 37 ήγο

ast

dio

hon las 62 2 TIPE Pu lw

plu

lib

ατοντάδα; δέχα. Έν δὲ τῆ αὐτοῦ τελευτῆ πάντας A autem snorum moriturus necari jussit, quod corum τούς κατ' αύτον δυτας άρίστους προαπέκτεινε διά τδ μείζου είναι το έχείνων φρόνημα, έν οίς ήν καλ 'Ρουφίνος ὁ παρ' αὐτῷ μέγα δυνάμενος. Έτέθη δὲ σώμα αύτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων, ἐν τῆ μεσημβρινή στοά, ένθα καλ ή γυνή αύτου Εύδοξία.

'Ο τοίνον Ίσδιγέρδης την 'Αρχαδίου διαθήκην δεξάμενος Θεοδοσίω την βασιλείαν εξρηνικώς διεσώσατο. Καὶ 'Αντίοχόν τενα θαυμαστόν καὶ λογεώτατον άνδρα ἐπίτροπον καὶ παιδαγωγόν ἀποστείλας, γράφει τη συγκλήτω 'Ρωμαίων φυλάττειν το παιδίον άνεπιδούλευτον, ΐνα μή πόλεμον ἄσπονδον κατά 'Ρωμαίων άνακινήση. Καὶ ήν εἰρήνη μεταξύ 'Ρωμαίων και Περσών μάλιστα του 'Αντιόχου πολλά ύπερ Χριστιανών γράφοντο. Καλ ούτω, επλατύνθη Β καί έν Περσίδι ό Χριστιανισμός.

Θεοδόσιος ό μικρός βασιλεύς "Ρωμαίων όρθόδοξος έθασίλευσεν έτη μβ' μήνας β', · οδ αὐτοκρατορήσαντος Πουλχερία ή τούτου άδελφή, παρθένος ιθ' έτων ούτα, την βασιλείαν καλώς διώκει, ήτις Θεοδόσιον τον άδελφὸν είς την χατά Θεόν εὐσέδειαν έξεπαίδευσε [Ρ 355] καὶ εἰς τάλλα ιπαντα. Ἡν δὲ τῷ σώματι μέσος του εύμήχους, δμματα έν χύχλο των βλεφάρων μείζονα έχων, μέλανά τε καὶ όξυ βλέποντα. 'Ρίς λεπτή και όρθή. Μελίθριξ, πάσης παιδείας μετασγών, και αύτης άστρονομίας, Ιππεύειν τε και τοξεύειν άσχηθείς πέραν του μετρίου, και πολλάς των έν χεροί τεχνων δεξιότητι φύσεως άναμαξάμενος, οίον γραφικήν και πλαστικήν και έτέρας πλείστας, μειλίχιος τον τρόπον καλ είσάγαν επιεικής. "Οθεν C καί διαττ' καί πολλά των κοινών διαπεσείν τή πρός τούς εύνούχους κρατηθέντα αίδοί. Έπει γάρ τοῦ πατρός έχπεσών παρά Ίσδιγέρδου Άντιδχου σταλέντος ώς χηδεστοῦ ἐθήτευεν, είτα Εὐτρόπιον ἡγήσατο χύριον, μετ' αὐτὸν Λαῦσον καὶ Καλαπόδιον, καὶ πρός τούτοις Χρυσάφιος αύτον κατεδουλώσατο. Πολλάς δὲ ἐχχλησίας καὶ πτωχεῖα ξενῶνά; τε καὶ μοναστήρια ή Πουλχερία καταστήσασα πάσι τὰς άρμοδίους προσόδους βασιλικώς ἀπένειμεν. 'Ο δὲ Σωζόμενός φησιν ότι και θείας έμφανίας ήξιούτο.

Τώ β' έτει 'Αττικός Επίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ίουδαζόν τινα παράλυτον νουθετήσας, πείσας τε καί βαπτίσας, ύγιη έκ της κολυμδήθρας έξ-אומינו.

Τῷ γ' ἔτει 'Ονωρίου τῆς 'Ρώμης βασιλεύοντος ήτοι των έσπερίων, δυτος αύτου έν 'Ραδέννη, Θεοδοσίου δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐσφάγη Στελέγων δ λαμπρότατος έν 'Ραδέννη και άλλοι δυνάσται. 'Ην δέ πενθερός 'Ονωρίου και των όλων της βασιλείας πραγμάτων προϊστάμενος. Παρελήφθη δε και ή Ρώμη ὑπὸ 'Αλαρίγου τοῦ Γότθου, τοῦ τῶν Οὐανδίλων εξάρχοντος, ή τοσαύτη και τηλικαύτη και παντί τῷ χόσμῳ περιδόητος, διαφυγούσα μέν τὸ τοιούτον

essent altiores spiritus. Inter hos fuit etiam Rufinus, qui plurimum apud imperatorem potuerat. Sepultus est in templo Apostolorum, in porticu meridiana, cum Endoxia uxore.

Isdigerdes, Arcadii testamento approbato. Theodosio imperium pacatum conservavit, misitque ei procuratorem et pædagogum Antiochum, virum præclarum et doctissimum. Scripsit etiam ad senatum Romanum uti puerum ab insidiis tutum præstarent, alioqui se Romanis bellum implacabile illaturum. Ita pax inter Romanos atque Persas tum fuit, præcipue Antiocho multa pro Christianis scribente. Atque hoc modo etiam in Persidem Christia nismus est propagatus.

Theodosius minor, recte de religione sentiens, imperium in Romanos tenuit annos 42, menses 2. Initio imperium præclare administravit soror ejus Pulcheria, virgo ætate annorum 19. Eaque fratrem cum religione Christiana tum aliis rebus instituit. Fuit hic Theodosius statura 587 mediocri, oculis palpebras superantibus, nigris et acute videntibus, naso tenui et recto, flavo crine. Gnarus fuit omnium disciplinarum, atque etiam astronomiæ; equitandi ac jaculandi supra modum peritus. Multas etiam artes dexteritate naturæ addidicerat, earum quæ manibus tractantur, ut est pingendi, fingendi, aliasque complures. Moribus fuit comibus admodumque facilis. Itaque culpatur ut qui ob verecundiam cunuchis subditus haud parum de re publica diminui passus sit. Primo enim patre orbatus Antiocho. ab Isdigerda tutoris loco misso servivit; inde sub Eutropio domino; post Lausus Calapodius Chrysaphiusque eo pro mancipio abusi sunt. Pulcheria vero multa templa, pauperum multa et peregrinorum hospitia ac monasteria etiam instituit, omniaque sufficientibus reditibus regia magnificentia ditavit. Sozomenus perhibet eam etiam divina visione dignatam fuisse.

Secundum Theodosio minore imperante annum, Atticus Cpolis episcopus Judæum quemdam Juxatione membrorum affectum, cum persuadendo ad Christianam religionem perduxisset, baptizatum a se sanum lavacro eduxit.

Tertio anno Cpoli degente Theodosio cum Honorius Roma imperium tenens et Occidentis Ravennae ageret. Stilico vir illustrissimus ibidem cæsus est, socer Honorii ac totius imperii rebus præfectus, 588 cumque eo etiam alii præcipui viri. Eodem tempore capta est Roma ab Alaricho Gotho, Vandalorum duce, urbs tanta et toto mundo celeberrima, ac quæ infinito prope tempore istam calamitatem evitaverat; anni enim tum ab ejus exordio præter-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

pinaginta duobus pendere testatur Lexici juridici auctor. Decidente imperio decem solummodo numerabatur. Ubi namque Paulus Diaconus scribit decem libras, voulouata exatóv ponit Theophanes. Ultimis

temporibus octo tantum æstimata est juxta Blastarem c. vii. του Τ στοιχείου ή παρ' ήμων νοιιζο-μένη λίτρα νομίσματα έχει όχτω. Auri porro, non argenti vocabulum in textu egendum est. Goar.

TIE

lok

YET

σμ

von

OT:

àvs

To

Πa

GX8

TIO

Th

μου

σίοι

6:a

lon

ota

àôsì

τῷ

trak

NOE

60ã

παρ

πρά

DEOG

DON !

γούο

क्ते व

THE !

σιλεί

TH A

λa;

TOUT

προσ

tras

àmex

λύπη

(5

(50

alter

inter GOAR

pomi

cat.

suis

SABY

majoribus fuerat tentata bellis : tunc autem capta est, sicuti in fatis fuerat, ob imperantium stoliditatem. Sunt qui tradant Scipionem Africanum, cum muros Carthaginis dejiceret, illacrymantem de Roma pronuntiavisse Homericum versum istum 7:

Equatura solo sacram lux appetet urbem.

Id tune impletum est; tantaque urbs, quæ summam obtimierat potestatem et omnium rerum copia abundaverat totumque prope orbem terrarum subegerat, tunc subito vastata. Accidit hoc excidium Romæ die vicesima sexta mensis Augusti, indictione nona, anno ab exordio mundi 5965. Ejus rei fama cum esset Ravennam perlata, quidam plorans ac quiritans Honorio dixit : Domine, Roma Alarichus Vandalorum dux potitus est. Honorius dolore correptus, complosis manibus : Hactenus, inquit, ea hic fuit : quomodo ergo in Gothorum manus pervenit ? Tum alter ingemiscens : Non, ait, loquor de ave, sed de urbe. Ibi Honorius : Perculisti, inquit, animum meum : nam de ave putabam te loqui. Habebat enim Honorius avem qua delectabatur, quam Romæ nomine affecerat : ingens stoliditatis,589 ne dicam insaniæ hominis argumentum. Neque est quod mireris talem hominem imperium tenuisse, cum alii quoque Romæ imperaverint quorum facinora et insanæ cupiditates auditum offendunt : considera enim Nerones, Avitos, Galbas, Othones et si qui alii bujus farinæ fuerunt.

Capta Roma, Honorius ex aqua intercute moritur, cum vixisset annos quadraginta, imperasset triginta unum, vitæ suæ relicta infami et illandabili memoria. Morte ejus Cpolin annuntiata tumultuatum tota urbe est per dies sex. Quo tempore Honorius decessit, Theodosius annum agebat ætatis vicesimum quartum, imperii decimum septimum. Ejus autem pædagogus Antiochus, id quod in comædia est, Turbabat omnia fulgurans et intonans. Itaque imperium prope nuclum fuit, omniaque latronum plena.

Anno quinto Judæi Alexandriæ Christianos pessime tractaverunt. Cum enim tesseræ loco comnoctu per præcones exclamari curaverunt ecclesiam esse incensam, et Chrictianos ad restinguendum incendium concurrentes interfecerunt. Re comperta magistratus Christiani Judæos Alexandria expulerunt, eorumque bona publicaverunt. Eodem anno beata Pulcheria toti rerum summæ præfuit, submoto Persa Antiocho. Eodem anno Magi in 590 Perside

ierant 1160. Atque interea quidem temporis multo A είς ἄπειρον είπεῖν τὸν αίῶνα · χίλια γὰρ καὶ ἐκατὸν εξήχοντα έτη παρωχήχει, έν οίς αυτήν πειραθήναι πολλών μειζόνων συνέδη πολεμίων. Νυνί δε άλούσης τῷ πεπρωμένω διὰ τῆς τῶν χρατούντων εὐηθείας. είγε και έστιν είπείν τι παρά τούτο γενέσθαι. Ο! δὲ Σχηπίωνα τὸν 'Αφρικανὸν ἐπικληθέντα φασίν, ὁπηνίχα καθήρει τὰ τῆς Καρθαγένης τείχη, ἐπιδακρύσαντα είπειν έπι τη 'Ρώμη το 'Ομηρικον έπος έκεινο.

> "Εσσεται ήμαρ όταν ποτ' όλώλη "Ιλιος Ιρή. Τούτο γούν είς πέρας ήχθη, και ή τοσαύτη το κράτος, και πάντα τὰ μέγιστα εὐπορήσασα και πάσαν ώς είπειν δουλωσαμένη την οίχουμένην, χαθάπαξ ήρήμωτο 'Ρώμη. "Επαθε δέ την τοιαύτην άλωσιν μηνί Αύγούστω κς', ἱνδίκτω θ', ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ε δξε'. 'Αχουσθέντος δὲ τούτου ἐν 'Ραβέννη ἀπήγγειλέ τις τῷ 'Ονωρίω δαχρυβόοῶν καὶ ποτνιώμενος . * Ω δέσποτα, ἐάλω 'Ρώμη ὁπὸ 'Αλαρίχου τοῦ τῶν Οὐανδίλων Ερχοντος. [Ρ. 336] 'Ο δὲ συσπασθείς καὶ τω γείρε προτήσας έφη. "Πόε ήν έως άρτι, και πώς παρελήφθη ύπο των Γότθων; 'Ο δε στενάξας είπεν. Ού την δρνιν λέγω, δέσποτα, άλλά την πόλιν. 'Ο δὲ άντέφη · Έξέστησάς με, άνθρωπε · έγω ενόμιζων ότι την δρνιθα λέγεις. Είχε γάρ άλεκτορίδα έφ' ή ηγάλλετο, ήνπερ έχάλει 'Ρώμην ' τοσούτον περιήν αὐτῷ τὸ τῆς ἀδελτηρίας, ἔνα μἡ λέγω ἀνοίας τεκμήριον. Καὶ οὐ θαυμοστὸν εἰ τοιοῦτος ὢν ἐδασίλευεν, έπει και άλλοι τινές προηγήσαντο 'Ρώμης, ών τάς πράξεις και τάς αλόγους όρμας αμήχανου ακοή παραδέξασθαι · τούς Νέρωνας καὶ τούς 'Αδίτους μοι νόει κα! Γάλδας (53) καὶ "Οθωνας, καὶ εἴ τις άλλος έστὶ τούτων ἐσμός.

> Μετά την άλωσιν 'Ρώμης τελευτά 'Ονώριος ύδεριάσας, βιώσας έτη μ', βασιλεύσας δε λα', μνήμην λιπών τῷ βίψ δυσκλεά καὶ ἄσεμνον. Δηλωθείσης δὲ της αύτου τελευτης εν Κωνσταντινουπόλει έσείσθη πάσα ή πόλις ήμέρας ς'. Θεοδόσιος δε κατά τον καιρόν της 'Ονωρίου τελευτης ήγε της ήλικίας έτος κόι της δε βασιλείας ιζ. 'Ο δε τούτου τροφεύς 'Αντίογος, κατά την κωμωδίαν (54), "Ηστραπτεν, εδρόντα, συνεχύχα τὰ πράγματα. Έγγὸς τοίνυν ἀναρχία; χαι ληστών πλήρη τά πάντα.

Τω ε' έτει Ἰουδαίοι έν 'Αλεξανδρεία πολλά κακά Χριστιανοίς ἐπεδείξαντο. Συνθέμενοι γάρ πρός άλposuissent annuli de palmæ fronde gestationem. D λήλους γνώρισμα φορείν δακτύλιον ἀπό φοίνικος, τή νυχτί βοάν παρεσχεύασαν χήρυχας ότι ή έχχλησία άνεπρήσθη, των δὲ Χριστιανών συνδραμόντων τούτους οί Τουδαίοι χατέσφαξαν. Φωραθέντος ούν του δράματος οί Χριστιανοί άρχοντες τούτους της 'Αλεξανδρείας εξήλασαν και τάς ύποστάσεις αὐτῶν εδήμευσαν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἡ μακαρία Πουλχερία τελείως των πραγμάτων έχράτει, του Πέρσου 'Αν-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁷ Iliad. v.

⁽⁵⁵⁾ Galbam cur sceleratis annumeraret, non video quam justam habuerit causam. Γάλλας est in codice, et vicinius non habebam quam Talbaç.

⁽⁵⁴⁾ Apud Aristophanem de Pericle. Quod sequi-

tur in Eudociæ historia de Paulino magistro, observatum est ex Zonara, Ammiano aliisque scriptoribus, magisterium aulicæ potestatis ac dignitalis primariæ nomen esse. Xvl.

τιόγου ἐκποδών γεγονότος. Τούτφ τῷ ἐνιαυτῷ πολ- A multos Christianos martyrio affecerunt, et magnum λοί έν Περσίδι Χριστιανοί όπο των μάγων μάρτυρες γεγόνασι. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει πάλιν ἀπὸ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἀνεκαινίσθη ἡ Μεγάλη ἐκκλησία.

Τώ ζ' έτει 'Ιουδαίοι είς τον "Ιμμον πεδίον Χριστιανὸν παίδα συλλαβόντες, ὡς παίζοντες δήθεν καὶ τὸν σταυρον διασύροντες, τούτον εχρέμασαν επί ξύλου, άνελόντες βασάνοις. Τοῦτο γνούς ὁ βασιλεύς τοὺς Τουδαίους πρεπόντως έχόλασε.

Τω ιδ' έτει λιμός γέγονεν έν Πόντω, ώστε τους Παφλαγόνας εὐνουγίσαντας τὰ ίδια τέχνα πιπράσχειν. Τούτω τω έτει έτελεύτησεν έν 'Αθήναι: Λέοντιος δ φιλόσοφος, δε έγραψεν έν τη διαθήκη αὐτοῦ. Την μέν ούσίαν μου πάσαν καταλιμπάνω τοίς υίοίς μου. 'Αθηναίδι δὲ τῆ ἐμῆ θυγατρὶ ἀφίω δοθήναι γρυσίου νομίσματα έχατόν · άρχεί γάρ αὐτῆ ή τύγη αὐτης. Ταύτην την 'Αθηναίδα έξ 'Αθηνών είσαχθείσαν θεασαμένη ή Πουλγερία κάλλει [P. 337] σώματος διαπρέπουσαν και συνέσει ψυχής καλλυνομένην και λόγψ κεκοσμημένην, πρός τον άρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως 'Αττικόν αποστείλασα εδάπτισεν, Εύδοχίαν μετονομάσασα * ήντινα καὶ τῷ ταύτης άδελφώ και βασιλεί συνέζευξεν είς γυναίκα. Τούτω τῷ ἔτει ἀττικὸς ὁ ἐπίσχοπος Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου τὸ ὅνομα ἐν τοῖς ἰεροῖς διπτύχοις (55) συνέταξε. Τελευτά δὲ 'Αττικός ὁ πατριάρχης, καὶ χειροτονείται Σισίνιος.

'Αλλά τοσαύτη και τηλικαύτη ούση τή Ευδοκία λοξδν ό φθόνος εμβαλών δμμα τοιούτον κατειργάσατο δρά να ἐσύστερον. Παυλινός τις μάγιστρος ήγαπατο παρά τῆς Εὐδοκίας ὡς ὢν λογιώτατος καὶ ὑραιότατος, φ τινι συχνώς τε και ίδίως συνετύγχανεν ώς συμπράξαντι τοῖς γάμοις αὐτῆς. Τῆ οὖν ἡμέρα τῶν ἀγίων θεοφανιών εν τη μεγάλη εκκλησία απιόντος του βασιλέως προσήγαγέ τις αὐτῷ ἐξ 'Ασίας πένης μῆλον (56) μέγα καὶ ὑπερφυλς, ὅπερ ἀπέστειλε τἢ Αὐγούστη, δεδωχώς τῷ πένητι νομίσματα έχατόν. Αύτη δε νοσούντι τότε Παυλίνω απέστειλεν, αρραδώνα τῆς αὐτοῦ τελευτῆς. 'Ο δὲ Παυλίνος ἀγνοῶν μετά δύο ημέρας ἀπέστειλεν αύτο τῷ βασιλεί. 'Ο δὲ βασιλεύς τούτο γνωρίσας έχρυψε, και είσελθών λέγει τή Αυγούστη. Που έστι το μήλον όπερ σοι απέστειλα ; Ἡ δὲ είπεν • Ἐφαγον αὐτό. Καὶ πάλιν ώρχωσεν αύτην την σωτηρίαν αύτου, λέγων Μή τινι τούτο πέπομφας; Ἡ δὲ πάλιν εἶπε φαγείν αὐτὸ, προσθείσα και την σωτηρίαν του βασιλέως. Τότε είς δργήν χινηθείς όβασιλεύς χελεύει το μήλον είσεν- η εχθήναι, τὸν δὲ Παυλίνον ἀποστείλας τῆ νυχτὶ ἐχείνη ἀπεχεφάλισεν. "Εχτοτε δὲ γέγονε μεταξύ αὐτῶν λύπη κα! ἀπομερισμός. Γνούσα δὲ τοῦτο ἡ Αύγου-

templum ab incendio refectum est.

Septime anno Judei in campo Immo Christianum puerum captum, ludibrii ac crucis deridendæ causa excarnificatum, de ligno suspenderunt. Quos imperator, re patefacta, dignis ultus est suppliciis.

Anno 14 fames fuit in Ponto tanta ut Paphlagones'suos filios castraverint itaque vendiderint. Eodem anno mortuus est Athenis Leontius philosophus. Is testamento suo omnes facultates filiis legavit, Athenaidi filize tantum aureos 100, addita hac causa : Sua ei sufficiet fortuna. Hanc Athenadem Athenis Cpolin adductam cum videret Pulcheria et forma corporis præstare et ingenio esse egregio atque facundia ornatam, ad archiepiscopum urbis Atticum missam baptizavit, Endocizque nomen fecit, imperatorique fratri suo nuptum tradidit. Eodem anno Atticus episcopus Joannis Chrysostomi nomen in sacras tabulas retulit. Attico patriarcha mortuo, subrogatur Sisinnius,

Enimvero Eudociæ, talis actam præclaræ feminæ, facinus invidiæ hujusmodi actionem intentavit. Paulinus quidam magister eruditione ac elegantiæ causa ab Eudocia diligebatur ; solebatque cum co 591 crebro et seorsim colloqui, ut a quo esset in nuptiis contrahendis adjuta. Accidit autem ut solemni divinæ apparitionis die imperatori ad magnum templum eunti pauper quidam ex Asia pomum inusitatæ magnitudinis offerret; quem is 100 numis donavit, ac pomum Eudociæ Augustæ misit. Ea ægrotanti Paulino transmisit, eoque illum munerc imprudens exitio obstrinxit. Paulinus rei ignarus biduo post pomum illud imperatori mittit. Qui cum id agnosceret, eo occultato ingressus ad Augustam rogare ubi esset malum el a se missum. Se id edisse dicenti juramentum per salutem imperatoris deferre, quo id nemini abs se missum ea confirmaret. Cum eo modo jurato eo persisteret, id se comedisse, iratus imperator malum afferri, Paulino vero ea ipsa nocte accito caput amputari jubet. Inde imperatoris adversus Augustam simultas ac abstinentia. Et Eudocia, causa intellecta, injuriæ pudore mota, profectionem in sacra loca instituit ac Illero-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(55) Tabulæ geminæ, e quarum una vivorum, ex altera mortuorum ecclesiæ communicantium nomina inter missarum solemnia leguntur. δίπτυχα sunt. GOAR

(56) Quod ad pomum attinet ab Eudocia Paulino dono datum, apud Nicephorum xiv, 23, legitur non pomum, sed ovis. Et sane μήλον utrumque signifi-cat. Natratio tamen Cedreniana maxime omnibus suis circumstantiis magis de malo quam de ove videtur esse. Quod apud Nicephorum legitur, Eudociam marito respondisse domi suæ munus ipsius Saaviter pasci, si ita est in Græco, omnino de ove

accipiendum videtur. Quomodo Græea ibi habeant, nescio. Certe Zonaras itidem ut noster habet, nesco. Certe Zonaras Ituem ut noster habet, respondisse Eudociam se τὸ μῆλον comedisse: Quod de ove responsum quis credat? Et apud Nicephorum post c. 49 hoc ipsum μῆλον ἐριδος appellatur, ut est in margine annotatum; et ab Eride fuisse pomum in nuptiis Pelei propositum, notum est. Atque ab ove ad pomum ambiguitatis occasiones de le propositum produmente de la prod lusisse auctorem non valde videtur probabile. De eo monendum lectorem duxi, ne me ullo consilio a Nicephoro Latino diversum scripsisse putet. XvL.

Ting

èta

£60

55

Ilp

Oso

67

'A

TEP

Tóx

XIT

Fou

фоб

δομ

'Pa

SLEC

dyt

ptz

Aút

Kúg

αὐτί

doni

τού

To

ox'

चमेड

"H;

πάπ

TEP

μήε

xal.

Loyo

Lusz

tově

Evw(

reyd

όδου

w;

àve 0

σδύτ

Xpu

600 g

άνθρ

(3

(5

larib

Lane

(pute

solymæ moritur. Sepulta est in æde divi Stephani. A στα, καλ αίσχυνθείσα ώς δδρίσθη, εξώρμησεν είς Moriens juravit se falso nullaque sua culpa suspectam Paulini causa fuisse. Sunt qui scribant implevisse eam oraculum hoc : Benefac, Domine, in bona voluntate tua (Græci Eudociam habent) tuæ Sioni, et Hierosolymæ muri instaurentur 8. Nam post Helenam Constantini Magni matrem ea plurimum beneficii Hierosolymis præstitit.

592 Anno undevicesimo reliquiæ Zachariæ vatis, ac principis martyrum Stephani et Laurentii depositæ sunt. Tunc primum memoria Joannis Chrycostomi solemniter celebrata est.

Vicesimo anno Theodosius imitatione Pulcheriæ multum pecuniæ misit ad archiepiscopum Hierosomylitanum egenis distribuendæ; ac crucem auream lapidibus pretiosis exornatam, quæ in Cranio figeretur. Archiepiscopus vicissim ei dono misit reliquias dextræ manus Stephani primi martyris. Eie cum essent Chalcedonem prolatæ, ea ipsa nocte Pulcheria S. Stephanum vidit sibi dicentem : En impetrasti quod precibus petebas, et ego Chalcedonem veni. Itaque ea assumpto fratre obviam sacris reliquiis istis profecta est, lisque in palatium illatis magnificum templum beato Stephano condidit, inque eo reliquias deposuit.

Anno 21 Theodosius magna pietate ductus, cum Persas devicisset, tamen, habita ratione Christianorum in Perside viventium, paci studuit, eamque missis legatis confirmavit. Ea res Christianorum persecutiones sedavit.

Anno 22 Sisinnius patriarcha moritur.

Anno 23 ei succedit Nestorius, Germanicensis patria. Simul atque ille solio consedit, ejus se mala fides et opinionum perversitas exseruit. 593 Nam orationem de fide suo syncello tradidit, jubens eam publice in templo pronuntiare, in qua hæc continebantur : Nemo Mariam appellet Dei Genitricem : fuit enim Maria homo : atqui non potest Deum homo parere. Hanc vocem primus reprehen- D dit Eusebius quidam Augustæ scholasticus. Itaque multi Byzantiorum turbati sunt. Nestorius autem

τούς άγίους τόπους, καὶ τελευτά ἐν Ἱεροσολύμοις. καὶ θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ "Αγίου Στεφάνου. "Εν δὲ τῷ τελευτάν αὐτὴν ἐπωμόσατο μὴ συνειδέναι τῆ κατ' αὐτῆς κατηγορία ἔνεκεν Παυλίνου. Γράφουσι δέ τινες πληρωθήναι Επ' αὐτή τό · 'Αγάθυνον, Κύριε, έν τῆ εὐδοχία σου τὴν Σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω τά τείχη Ίερουσαλήμ διά τὸ πολλά άγαθά ἐν Ἱεροσολύμοις αύτην πεποιηχέναι μετά Έλένην την τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μητέρα.

Τῷ ιθ' ἔτει τοῦ προφήτου Ζαχαρίου τὰ λείψανα καὶ τοῦ ἀγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ Λαυρεντίου άπετέθησαν. Τότε ποώτως και ή μνήμη του μεγάλου Χρυσοστόμου ἐπετελέσθη.

Τῷ κ' ἔτει Θεοδόσιος κατά μίμησεν τῆς μακαρία; Πουλχερίας πολλά χρήματα τῷ άρχιεπισκόπω 'Ιεροσολύμων ἀπέστειλεν είς διάδοσιν των χρείαν έχόντων, και σταυρόν γρυσούν διάλιθον πρό; τό παγήναι εν τῷ Κρανίφ. 'Ο δε άρχιεπίσχοπος άντίδωρον ἀπέστειλε λείψανα τῆς δεξιᾶς γειρός τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου. [Ρ. 338] Τούτου δὲ εἰς Χαλκηδόνα φθάσαντος, θεωρεί ή μαχαρία Πουλγερία τη αύτη νυχτί τον άγιον Στέφανον λέγοντα. Ίδου ή προσευχή σου είσηχούσθη και ή αίτησίς σου γέγονε, και ήλθον είς Χαλκηδόνα. Ἡ δὲ ἀναστάσα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς λαδούτα ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ ἀγίου λειψάνου. Καλ ταῦτα είς τὸ παλάτιον είσαγαγούσα κτίζει οίχον Ενδοξον τῷ πρωτομάρτυρι, κάκει τὰ ἄγια χατατίθεται λείψανα.

Τῷ κα' τούτου Ετει άγαθότητι πολλή κινούμενος Θεοδόσιος, καίπερ νικήσας κατά κράτος τους Πέρσας, εἰρήνην ἀσπάζεται φειδοί τῶν κατοικούντω Χριστιανών έν Περσίδι, και αποστέλλει πρεσδευτάς. Καὶ ταύτης γενομένης ὁ κατά τῶν Χριστιανῶν ἐπαύσατο διωγμός.

Τῷ κβ' ἔτει Σισίνιος ὁ πατριάρχης ἐτελεύτησε.

Τῷ δὲ ΧΥ μετά τὴν τούτου τελευτήν Νεστόριος τὴν ξπισχοπήν διαδέχεται Κωνσταντινουπόλεως, Γερμανιχεύς τῷ γένει. Καὶ ἄμα τῷ θρόνψ ἐπέδη, παραυτίχα καλή αύτου κακοπιστία καλ τδέντοζο δόγμασι διεστραμμένον φρόνημα εδείχνυτο. Όμιλίαν γάρ περί πίστεως ἐκδέδωκε τῷ ἐαυτοῦ συγγκέλω (57), κελεύσας ταύτην έπ' έχχλησίας χηρύξαι, έχουσαν ούτως Θεοτόχον την Μαρίαν καλείτω μηδείς · Μαρία γάρ άνθρωπος ήν, καλ ύπο άνθρώπου τον Θεόν τεχθηναι άδύνατον. Ταύτης έπελάδετο πρώτον της φωνής Εύσέδιος τις σχολαστικός

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(57) Is fuit, nisi fallor, Anastasius presbyter, cujus mox mentio fit. Quid sit syncellus, prima adnotatione docui. Hæc autem historia in codice satis est confusa et concisa. Utiliter leges juxta Socratem vii, 32 et deinceps, ac Evagrii l. 1. XvL .- Ut de syncello, potioribus in alium locum dilatis, nihil hic temere obtrudatur, vocem σύγχελλος dignitatis et honoris, non officii notam esse commoneo; eumque hoc titulo patriarchas insignivisse, quem privati convictus sodalem, animi sui conscium, in negotiis consiliatorem, spiritus directorem, a confessionibus patrem, ac ideo larium eorumdem consortem et concellaneum (xelliov enim, ut jam leges, cella est) in contubernium admitterent, Hinc Nestorii syncel-

lus iste Anastasius presbyter ab Evagrio vi, 2, et lantor ejus acerrimus, eidem ad episcopatum proficiscenti comes adjunctus enarratur; et ut syncellus deinceps, Socrate vii, 32, teste, συνήν αὐτῷ Άνα-στάσιος πρεσθύτερος, ἄμα αὐτῷ ἐχ τῆς Άντιοχείας σταλείς. Τοῦτον διὰ τιμῆς είχε πολλῆς, καὶ ἐν τοῖς πράγμασι συμβούλῳ ἐχρῆτο. Quæ alibi de syncello se animadvertisse monet Xylauder superflua sunt et loco incongrua. Qua namque ratione patriarchæ fuisset successor designatus, qui non successit, quique non a patriarcha, sed ab imperatore throni pontificii hæres solebat tunc temporis enuntiari?

^{*} Psal. L, 20.

της βασιλίσσης (58). "Οθεν πολλοί των Βυζαντίων A orationem eam confirmare studens, ubique impuέταράχθησαν. 'Ο δὲ Νεστόριος τὸν λόγον χυρώσαι σπεύδων πανταγού την έαυτου μιαράν φλυυρίαν έξέδαλε, ψιλον άνθρωπον λέγων τον Κύριον. Έν μια δὲ Κυριακή προκαθεζομένου Νεστορίου προτραπείς Πρόκλος (59) του έξηγή κασθαι είπεν όμιλίαν είς την Θεοτόκον, ής ή άρχή. Παρθενική πανήγυρις σήμερον, άδελφοί. Τότε μισητός έγένετο παρά πάσιν ὁ δυσσεδής Νεστόριος διά τύφον και κακοπιστίαν. Είχε γάρ 'Αναστάσιόν τινα πρεσδύτερον 'Αντιογέα, δν σπόδρα περιεποιείτο ώς ομόφρονα άνδρα και τολμηρότατα έπ' έχχλησίας βλασφημούντα την άειπαρθένον Θεοτόχον. Τούτου δὲ Εὐσέδιος ὁ τοῦ Δορυλάου πρώτον κατείπεν. Ούτως δε διαπραττόμενος πολλούς θορύδους ήγειρε καὶ ταραγάς. Τω δ' αὐτω έτει καὶ τὸ φοδερόν θαύμα των άγίων έπτά παίδων των έν Έφέσω γέγονεν, άναστάντων αὐτῶν διὰ έχατὸν ἐ6δομήχοντα χρόνων.

Τῷ κδ' Κύριλλος 'Αλεξανδρείας και Κελεστίνος 'Ρώμης γράφουσι Νεστορίω ἀποσχέσθαι μέν των διεστραμμένων δογμάτων καλ της δρθης πίστεως άντέχεσθαι, εί δέ μή, μή είναι αύτον χοινωνιχόν ίερέι. 'Αλλά και άλλοι τινές όμοίως αὐτῷ Εγραψαν. Αύτος δὲ ὁ Νεστόριος, γνοὺς ὅτι οὐχ ἀνέχονται παρασιωπήσαι, παρεσχεύασε τον βασιλέα γράψαι πρός Κύριλλον σάχραν (60) δειμάτων, και [P. 339] δοχών αύτον έχ τούτου χτυπείν μάλλον διήγειρε. Καὶ γράφει τω βασιλεί και ταίς τούτου άδελφαίς περί τε τῆς όρθης πίστεως και της Νεστορίου κακοδοξίας, αίτούμενος άμα καὶ σύνοδον οἰκουμενικὴν γενέσθαι C είς τὸ γυμνασθήναι κανονικώς τὰ κατά Νεστόριον. Τῷ κε' τοίνυν ἐνιαυτῷ τῆς Θεοδοσίου βασιλείας ἡ ἐν Έφέσω άγία και οίκουμενική τρίτη σύνοδος των σλ' Πατέρων συνηθροίσθη, χρόνον άγουσα άπο μέν τῆς δευτέρας μα', ἀπό δὲ ατίσεως κόσμου εδιε'. Ής ήρχον Κύριλλος 'Αλεξανδρείας, ο; Κελεστίνου πάπα 'Ρώμης τὸν τόπον διείπε, καὶ Τουβενάλιος Ίεροσολύμων, λέγοντος του καταράτου Νεστορίου μή είναι θεοτόχον την Θεοτόχον, άλλά Χριστοτόχον, και δύο υίους ἐπὶ τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μυθολογούντος και δύο ύποστάσεις, και άλλον μέν είναι τον Λόγον τον έχ του Πατρός γεννηθέντα, Ετερον δέ τὸν ἐχ Μαρίας τεχθέντα ἄνθρωπον, κατά σχέσιν δὲ ένωθέντα τον Θεόν Λόγον, καλ όμωνύμως καλ αύτον λεγόμενον Υίόν. Τούτον προσκληθέντα παρά τῆς συν- D όδου καί μή άπαντήσαντα έκκλησιαστικώς καθελούσα ώς μή θελήσαντα τοίς όρθοίς δόγμασι συνθέσθαι άνεθεμάτισεν · καλ έχειροτονήθη Μαξιμιανός πρεσδύτερος της αυτης Μεγάλης έχχλησίας. Μίαν δὲ τοῦ Χριστού και Θεού ήμων καθ' ένωσιν ὑπόστασιν και δύο φύσεις σαφως έδογμάτισε, τον αύτον είναι Θεόν καλ ανθρωπον, και την άγιαν Μαρίαν κυρίως και άληθώς Θεοτόχον. Ίωάννης δὲ ὁ Αντιοχείας ἐπίσχοπος

ram suam loquacitatem profudit, Christum nudum hominem dictitans. Quodam Dominico die cum Nestorius præsideret, Proclus ad exponendum excitatus orationem habuit de Dei Genitrice, cujus initium : Hodie, fratres, conventus agitur de Virgine. Ex eo invisus esse omnibus impius Nestorius ob fastum et malam fidem. Habebat enim Anastasium quemdam presbyterum Antiochenum, quem valde sibi conciliabat ut secum sentientem audacissimeque in ecclesia Virgini Dei Genitrici obtrectantem. Hunc primus oppugnavit sermone Eusebius Dorilai episcopus. Sic autem tractatus multas turbas dedit. Eodem anno Ephesi illud terribile miraculum accidit septem puerorum, qui de somno. annis postquam obdormivissent centum septuaginta, surrexerunt.

Anno 24 Cyrillus Alexandriæ et Celestinus Romæ episcopi Nestorium per litteras hortantur ut, omissis perversis opinionibus, veram 594 fidem amplectatur : alioqui non fore eum in cœtu sacerdotum. Scripserunt alii quoque ad eum in eamdem sententiam, Nestorius, intelligens eos nequaquam tacituros, imperatori persuadet ut ad Cyrillum scribat sacram epistolam, eaque eum deterreat. Qua re cum se Cyrillum putaret posse percellere, magis etiam excitavit. Seripsit enim tum Cyrillus ad imperatorem et sorores de vera fide et Nestorii falsis opinionibus, simulque œcumenicum concilium petiit colligi, in quo causa Nestorii canonice discuti posset. Itaque vicesimo quinto anno Theodosii imperii sancta et œcumenica tertia synodus Patrum 230 Ephesi coiit, anno post primam 41, anno mundi 5915, Præfuerunt Cyrillus Alexandriæ episcopus, locum Celestini papæ Romani tenens, et Juvenalis Hierosolymorum episcopus. Negabat detestabilis Nestorius Mariam esse Dei Genitricem, sed Christi, ac duos de unico Christo filios Dei fingebat, duasque in Christo personas, diversam Verbi ex Deo Patre nati, aliam hominis de Maria nati; respecto autem quodam unitum huic Verbum, hominemque communitate vocabuli etiam Filium usurpari. Hunc, cum a concilio vocatus non comparuissel, ecclesiasticis censuris proscripserunt, ut qui assentiri veræ sidei recusaret. Ejusque in locum delectus est Maximianus, Magnæ Ecclesiæ presbyter. Idem concilium pronuntiavit unione naturarum in Christo unicam esse personam, duas naturas; eumdem esse 595 Deum et hominem; Mariam proprie et vere esse Dei Genitricem Joannes autem Antiochiæ episcopus, cum ad concilium Nestorio jam damnato venisset, ascitis

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(38) Rhetor Nicephoro xIV, 32. XYL. - E scholaribus, Augustæ domus custodibus, unus. De scholis I aneirollus ad Notitiam imperii c. LXIII. GOAR.

(59) Cyzici fuit episcopus, et Byzantii honoris (puto) causa orationem sacram ad populum habuit,

præside Nestorio. Vide Nicephor. Idem de Eusebio Dorylæi episcopo, xiv, 47, et Evagrius 1, 9. XiL. (60) Sic aliquoties vocantur edicta imperator im de rebus ecclesiasticis. In ecclesiasticis historiis divales sacras nominari cas observavi. Xvi.,

M

×

a

el

λi

0

0

08

Ti

po

à

El

π

μ

Do

X

773

πο

ay

aù

ati

THE

Lou

GUN

n à

YEV

They

Oau

xlo

200

pns

μης

Eis

. 000

Kw

1

D

episcopis qui secum venerant, in quibus fuit etiam A μετά την Νεστορίου καθαίρεσιν καταλαμβάνει, και Theodoritus Tyri et Ibas Edessæ episcopi, Cyrillum et Meinnonem Ephesi episcopum condemnat, quod eos autumaret contra canones Ecclesiæ synodum instituisse. Cyrillus cum suis eorum acta ut illegitima et absurda reprehendunt. Ita tum ab Ephesino concilio discrepantes abierunt Orientales et Ægyptii. Sed postmodo eos imperator in concordiam redegit, effecitque ut Orientales quoque Enhesi factæ veræ fidei expositioni consentirent ac damnationi Nestorii, epistolam ea de re scriptam ad Alexandrinos per Paulum Emesæ episcopum mittentes. Nestorius autem Oasim est relegatus, aut ot alii tradunt, in Thassum. Ibi eum divina vindicta arripuit : nam putrefactio omnia ejus membra invasit, maxime linguam ejus scelestam: qua Arii exemplo punitus, quantum potuit clamavit : Hactenus nobis persuasum non est Mariam esse Dei Genitricem.

ούχ ἐπείσθημεν την Μαρίαν Θεοτίχον όμολογησαι.

Imperator porro venatum egressus clam suis omnibus longa via ad monachum quemdam venit in cellula sedentem, prope suburbium Cpolis. 596 Agnovit senex imperatorem, sed tamen veluti unum de militibus accepit. Cum autem imperator a via et æstu esset defatigatus, monachus panes humectavit acetumque et oleum apposuit. Edit imperator, et aquam bibit. Et monacho: Nostine me, Pater? inquit. Monacho respondente : Deus te tum surrexit monachus, et ei supplicavit. Tum imperator: Beati ac felicissimi profecto vos monachi estis, curarum bujus mundi vacui. Vere tibi affirmo, Pater, nunquam me in meo palatio tanta cum voluptate cibum ac potum sumpsisse. Interim multitudo supervenit. Cumque imperator monachum in conspectu omnium veneratus ejus precibus universos commendasset, discessit salvis rebus, et ab eo tempore monachum istum in honore habuit. Verum is fuga se subduxit et in Ægyplum rediit.

Eo tempore ctiam magnus ille Symeon, qui a fugiens, columnam conscendit. Cum enim ad eum multi venirent pelliceasque ejus vestes nemo non tangere cuperet, columnam conscendit. Principio quidem eam sex cubitorum sieri jussit, inde ad duodecim, post ad viginti duo, denique ad triginta sex cubitos educi. Ejus stationem existimo a divina providentia suisse ignoratam, quæ ignavioribus usui foret. Sicut Deus et Isaiam nudum ac sine calceis 597 incedere jussit, et Jeremiam subligaculo lumbos succinctum vaticinari, aliquando etiam

λυπηθείς ότι χωρίς αὐτοῦ καθηρέθη Νεστόριος, παραλαδών του; συνελθόντας αὐτῷ ἐπισχόπους, ἐν οίς ήν και Θεοδώρητος Τύρου επίσκοπος και "Ιδα; Έδέσσης, καθαίρεσιν ύπαγορεύει του έν άγίοις Κυρίλλου και Μέμνονος του Έφεσίων έπισκόπου ώς παρά του κανόνα της Έκκλησίας ποιησάντιον την συνοδον. Οἱ δὲ περὶ Κυριλλον μέμφονται ὡς ἄθεσμα καὶ άτοπα τὰ παρ' αὐτῶν γενόμενα · καὶ οὕτως ἀπό τῆς Έφεσίων διαφερόμενοι άλλήλοις διέστησαν οί τε ά .ατολικοί και οι Αίγύπτιοι. Μετάδὲ ταῦτα σπουδή τοῦ βασιλέω; ήνώθησαν, συμφωνήσαντες καλ οί άνατολικοί τη έκτεθείση εν Έφεσφ όρθοδόξφ πίστει καί τή κατά Νεστορίου καθαιρέσει, Εγγραφον επιστολήν τοίς 'Αλεξανδρεύσι διά Παύλου του έπισκόπου Έμέσης ἀποστείλαντες. Νεστόριος δὲ ἐξωρίσθη εἰς "Θασιν (61), ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἐν τῆ Θάσσφ, ἐν ἦ καί καταλαμβάνει αύτον ή θεία δίκη, σηπεδόνος των μελών πάντων άψαμένης, μάλιστα δέ και της μιαράς αύτου γλώττης, ή περιπεσών διεφθάρη ώ, 6 χατάρατος Αρειος, υποφωνών ώς ήδύνατο ότι τέω;

'Ο βασιλεύς δέ χυνηγήσαι έξελθών, τούς σύν αύτω πάντας διαλαθών, ήλθε διά μακράς όδου πρός τινα μοναχόν εν χελλίω χαθεζόμενον [P. 340] πλησίον των προαστείων Κωνσταντινουπόλεως · ον ό γέρων επέγνω μέν , εδέξατο δε ώς ενα των στρατιωτών, Τοῦ δὲ βασιλέως ἐχ τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ καύσωνες όλιγωρήσαντος εδρεξεν άρτους 6 γέρων, και βαλών δξος καί Ελαιον Εφαγενό βασιλεύς καί Επιεν ύδωρ. Καί φησιν ό βασιλεύς. Οίδας τίς είμι, Πάτερ; 'Ο δέ μενιnovit, Ego, infert, sum Theodosius imperator. Statim C χός είπεν' 'Ο Θεός οίδε σε. Καλ ὁ βισιλεύς έση 'Εγώ είμι Θεοδόσιος ὁ βασιλεύς. Καὶ άναστάς εύθυς ὁ γέρων προσεχύνησεν αὐτῷ. Είπεν οὖν ὁ βασιλεύς. Μαχάριοι καὶ τρισμακάριοί έστε δντως ύμεζς οἱ μοναγοί, και άμεριμνοι του κόσμου. "Επ' άληθείας λέγω σοι, Πάτερ, ότι εν τῷ παλατίφ έγεννήθην, καὶ οὐδέποτε μετ' ήδονων άπήλαυσα βρώσεως και πόσεως καθώς σήμερον. Τοῦ δὲ λαοῦ φθάσαντος, καὶ ἐνώπιον πάντων άξιοπρεπώς τιμήσαντος του γέροντα, καλ πάντας άξιωθηναι της εύχης αύτου κελεύσαντος του βασιλέως, άνεχώρησεν είς την όδον αὐτοῦ μετ' εἰρήνης. Καὶ ήρξατο ἀπό τότε τιμάν αύτον ὁ βασιλεύς. Ο δε γέρων άναστάς έφυγε και πάλιν άπηλθεν είς. Alyuntov.

Έν τοίς χρόνοις τούτοις και ὁ μέγας Συμεών ὁ columna Stylites nominatur, gloriam hominum D Στυλίτης ἐπέδη τῷ κίονι, την δόξαν τῶν ἀνθρώπων φεύγων · πολλοί γάρ είς αύτον άφιχνούμενοι ήθελον πάντες ψαύειν των δερματίνων έχείνου ένδυμάτων. Καὶ πρώτου μεν έξ πήχεων έχελευσε γενέσθαι τον κίονα, είτα δώδεκα, και μετά ταύτα είκοσι δύο, νῦν δὲ τριαχονταέξ. "Ην οὐχ ἄνευ τῆς θείας οἰχονομίας ύπολαμβάνω γενέσθαι την στάσιν, ώφελείας Ένεχεν των ραθυμοτέρων, ώσπερ και τον Ήσαταν γυμνόν καλ άνυπόδετον βαδίσαι προσέταξε, καλ του Ίερεμίαν περίζωμα τή όσφύι περιθείναι και ούτω προφητεύειν, και άλλοτε κλοιούς ξυλίνους και σιδηρούς

περιδαλείν τῷ τραχήλφ, καὶ τῷ 'Πτηέ γυναίκα πόρ- A numellis ligneis ac terreis collum circumdare. Ει νην λαδείν και πάλιν άγαπησαι πονηράν γυναϊκα και μοιγαλίδα, και τον Έζεκιηλ έπι του δεξιού πλευρού ημέρας μ' καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ρν' κατακλιθηναι, καί αύθις διορύξει τον τοίχον και φυγείν, και αίγμαλωσίαν έαυτῷ διαγράψαι, καὶ άλλοτε δὲ ξίφος είς άχμην παραθήξαι και ξύρασθαι τούτω την κεφαλήνχαι τετραχή τάς τρίχας διελείν. Και ίνα μή πάντα λέγω, γίνεσθαι τούτων ξκαστον προσέταττεν ό των λόγων πρύτανις τοὺς λόγω μή πειθομένους τῷ τῆς θεωρίας παραδόξω συλλέγων. Το γάρ καινόν τοῦ θεάματος ένέχυρον άξιόχρεων γίνεται του διδάγματος. Καθάπερ γάρ είς λυχνίαν τεθείς ό φανότατος ούτος λύγνος, ὁ μέγας δηλαδή Συμεών, ήλίου δίκην πάντοθεν τὰς ἀχτίνας ἐξέπεμψε, καὶ ἡν ίδειν "Ιδηpag xal 'Appevious xal Hépoas xal 'Ispanlitas όσημέραι άφικνουμένους και του θείου βαπτίσματος άπολαύοντας. Τοσαύτην ούν την χάριν δ θαυμάσιος είς [Ρ. 341] πάντα τὰ έθνη ἐξέπεμψεν ώστε τὰ τῶν πατρώων θεών είδωλα πρό του κίονος έκείνου του θείου άγοντας συντρίδειν, την δε καθαράν και άμώμητον ήμων των Χριστιανών πίστιν ύπό του μεγάλου Συμεώνος έχπαιδεύεσθαι, διά πολλών θαυμάτων χαι μεγίστων τεραστίων τούτους ένάγων είς την του Χριστοῦ πολιτείαν. Είχότως οδν έλεγεν ὁ Κύριος · 'Ο πιστεύων είς έμε, τὰ έργα ά έγω ποιώ κάκεῖνος ποιήσει, και μείζονα τούτων ποιήσει · ός τή του άγίου Πνεύματος αίγλη καταλαμπόμενος και πανταγού τὰς τῆς γάριτος ἀχτίνας ἐχπέμπων κατά τὸν διαφανή των σωμάτων άκτίνος αύτοίς έμπεσούσης αύτά τε γίνεται περιλαμπή και έτέραν αύγην άποστίλδει, ούτως αι πνευματοφόροι ψυχαι έλλαμφθείσαι παρά του Πνεύματος αύταί τε αποτελούνται πνευματικαί και είς ετέρους την χάριν έξαποστέλλουτιν. Έντευθεν μελλόντων πρόγνωσις, μυστηρίων σύνεσις, κεκρυμμένων κατάληψις, χαρισμάτων διανομή, το ούράνιον πολίτευμα, ή μετ' άγγελων χορεια» ή άτελεύτητος εὐφροσύνη, ή ἐν Θεῷ διαμονή, ή πρός Θεὸν όμοίωσις, τὸ ἀκρότατον τῶν ὀρεκτῶν, Θεὸν

γενέσθαι κατά γάριν. Μετά τινα δὲ χαιρὸν ὁ θεῖος Δανιήλ ὁ ἐν τῷ 'Ανάπλω (62), θεασάμενος τον μέγαν Συμεώνην και θείου ζήλου πλησθείς την καρδίαν, έλθων έν τῷ 'Ανάπλω ἐπέδη καὶ αὐτὸς τῷ στύλω, πολλών καὶ μεγίστων θαυμάτων αύτουργός γενόμενος, διήρχεσε δε έν τῷ χίονι ἄχρι τοῦ τετάρτου έτους τοῦ βασιλέως Λέοντος D τοῦ Μεγάλου, καὶ οὕτως πρός Κύριον ἐξεδήμησε πλήρης άγαθων έργων.

Τώ κς' έτει παρεγένετο Οὐαλεντινιανός ἀπό 'Ρώμης έν Κωνσταντινουπόλει, καὶ έγημε γυναϊκά την θυγατέρα Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως Εὐδοξίαν, την έξ Ευδοχίας γεννηθείσαν αυτώ, και πάλιν έπανήλθεν έν 'Ρώμη. Κύρος Επαρχος της πόλεως, άνηρ σοφώιατος και έκανος, καταλύσας το χερσαΐου τείχος Κωνσταντινουπόλεως και προσθείς άλλα διαστήματα

Oseæ mandavit ut meretricem uxorem duceret, ac pravam et adulteram uxorem amaret : Ezechielo ut in dextro latere quadraginta dies, in sinistro centum quinquaginta recumberet, rursumque ut perfoderet murum ac fugeret, sibique ipsi captivitatem describeret; aliasque gladium acuere coque caput radere, et crines quadrifariam dividere. Ac ne omnia referam, gubernator orationis hæc omnia fieri jussit, ut qui non parerent orationi, ii saltem inusitato spectaculo allicerentur, cujus novitas sufficiens est doctrinæ pignus. Ita Symeon ille magnus veluti lumen splendidissimum in candelabro positum solis instar radios suos in omnes partes emittebat; licebatque videre Iberos, Armenios, Persas et Ismaelitas quotidie venientes ac sacro baptismo potientes. Tantum porro gratiæ in varias regiones beatus ille propagabat, ut deorum paternorum simulaera ad columnam ejus adducta confregerint, et ab eo puram inculpatamque fidem Christianam edocti sint. Nam eos multis miraculis eo perducebat. Recte itaque habet Christi dictum : Qui in me credit, mea quoque opera, et iis majora præstabit . Is ergo Symeon fulgore 598 sancti Spiritus illustratus undiquaque suos ejecit radios, quomodo Basilius loquitur his verbis, Quemadmodum splendida et perspicua corpora radiis incidentibus et ipsa illustrentur et novum edunt a se splendorem, sic et Spiritui recipiendo aptæ animæ, μέγαν Βασίλειον. Φησί γάρ· "Ωσπερ τά λαμπρά καί C a Spiritu illuminate, cum ipsæ fiunt spirituales, tum gratiam ejus cum aliis communicant. Inde futurorum præsagia, intellectus mysteriorum, occultorum comprehensio, donorum distributio, vita cœlestis, choreæ cum angelis, infinitum gaudium, in Deo permansio, cum Deo similitudo, perfectio appetitus, fieri Deum quod ad gratiam.

> Aliquanto post tempore divinus Danielus in Anaplo cum vidisset magnum Symeonem, divina æmulatione instigatus ipse quoque columnam conscendit, multaque et maxima edidit miracula. Perman sit in columna usque ad quartum annum Leonis Magni; atque ita ad Dominum emigravit, bonis operibus abunde præstitis.

Anno vicesimo sexto Valentinianus Roma Cpolin venit, duxitque uxorem filiam Theodosii imperatoris Eudoxiam, ex Eudocia ipsi natam, rediitque Romam. Cyrus urbis præfectus, homo sapientissimus atque industrius, terrestrem Cpolis murum demolitus est; aliisque duobus intervallis 599 additis, alium murumintra sexagesimum diem exstru-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

Doan. 1v, 12.

⁽⁶²⁾ CP. loco ita vocato. Goar. - 'Ανάπλους interpres Nicephori transitum vertit, xv, 22. Apparet fuisse suburbium Cpoleos. XYL.

=

ai

Ai

al

П Ta

lu

le

πò

λιο

πα

άπ

in

840

ger

auc

orti

lati

xxr

reo

Circo sedente exclamavit : Constantinus condidit; Cyrus instauravit. Eapropter in invidiam venit, et Græcis rebus studere per calumniam dictus, publicatis ejus bonis, raso capite Smyrnæ episco-

Cum in Persas expeditionem fecisset Procopius, Persa ei hanc conditionem tulit uti pars utraque unum daret, quibus singulari pugna congressis, victi pars pacta pacis ad annos quinquaginta acciperet. Procopius delegit ad hoc Areobindum comitem sœderatorum. Is laqueo Persam irretivit et ab equo dejectum necavit. Ex eo inter Romanos et Persas pax ad annos quinquaginta composita fuit. tore accipitur et ad consulatura evehitur.

Anno 28 ruina theatri Alexandrini viros 572 oppressit. Maximiano vita functo sanctissimus Proclus episcopus Cpolis deligitur; isque reliquias Chrysostomi reportavit, annum tricesimum imperante Theodosio, inque templo Apostolorum deposuit. Proclo Ecclesiæ antistite, Cpolin graves terræ moaus concusserunt per anni trientem, adeo ut oppidani metu periculi extra urbem in campo vixerint. Cum autem Proclus ibi una cum clero et populo in supplicationibus ad Deum perseveraret, 600 subito adolescens omnibus cernentibus in aerem est sprreptus, audivitque divinam vocem sibi mandantem, ut episcopo renuntiaret et populo, ut in pu- C blicis deprecationibus sic orent : Sancte Deus, sancte fortis, sancte immortalis, miserere nostri, neque aliud quidquam addant. Ita statim cantante populo terræ motus desiit. Eo miraculo admodum perculsi Theodosics ac Pulcheria edixerunt ut sacra cantio per totum orbem terrarum sic cancretur.

Anno 35 Paneade advectæ sunt reliquiæ vatis Isaiæ, et in divi Laurentii templo repositæ.

Anno 36 Theodosius Antiochum præpositum et patricium, suumque bajulum, papam fecit, facultatibus quoque ejus publicatis, quod is contra im- p πάπαν (65) ἐποίησε, δημεύσας καὶ τὸν οίκον αὐτου

xit. Cujus operis ad pulchritudinem et festinatam A δύο, εΙκοδυμεί ἔτερον τείχος δι' ήμερων ἐξήκοντα · absolutionem obstupescens populus imperatore in δθεν καὶ ὁ δημος ἐκπληττόμενος ἐπὶ τῷ τάγει καὶ τῷ κάλλει της του τείχους κτίσεως ανεβόησε καθεζομένου του βασιλέως εν τῷ Ιππικῷ. Κωνσταντίνος έχτισε, Κύρος άνενέωσε. Διά τούτο φθονηθείς δια δάλλεται ώς Έλληνόφρων, και δημευθείς και άποκαρείς χειροτονείται έν Σμύρνη ἐπίσχοπος.

Κατά Περσών στρατηγούντος Προκοπίου, δηλούται αύτῷ παράτοῦ Πέρσου, ὅτι, Δώσωμεν μονομάγους, και οίος αν ήττηθή, διδότω το μέρος αύτου πάκτα έπὶ χρόνους πεντήχοντα. Δίδωσινούν ὁ στρατηγό: Προκόπιος 'Αρεόδινδον κόμητα των φοιδεράτων (65). δ; σώχιστρον χατέχων του Πέρσην ἐσώχισε καὶ χατενεγκών έχ του ίππου ἀπέχτεινε. Καὶ γέγονε πάχτα είρήνης μεταξύ 'Ρωμαίων καί [Ρ. 342] Περσών. Areobindus urbem ingressus honorifice ab impera- Β Είσελθών δε 'Αρεόδινδος εν τή πόλει και μεγάλα ύπο τοῦ βασιλέως ἀποδεχθείς προήχθη ὅπατος.

> Τῷ κη΄ Ετει σύμπτωσις ἐγένετο ἐν τῷ θεάτριο 'Αλεξανδρείας, και ἀπέθανον ἄνδρες φοβ'. Τελευτήσαντος Μαξιμιανού Πρόκλος ὁ άγιώτατος ἐπίσκοπο; Κωνσταντινουπόλεως προχειρίζεται, ός το του Χρυσοστόμου λείψανον άναχομίζει τῷ λ' έτει τῆς βασιλεία; Θεοδοσίου, και είς τον των 'Αγίων 'Αποστόλων άποτίθησι ναόν. Έπλ τούτου σεισμοί μεγάλοι γεγόνασιν εν Κωνσταντινουπόλει εν μησί τέσσαρσιν, ώστε φοδηθέντας τους εν Βυζαντίψ έξω της πόλεως έν τῷ λεγομένψ κάμπψ διατρίδειν. Τοῦ γοῦν είρημένου πατριάρχου μετά του κλήρου και του λαού ταίς λιταίς έχείσε προσχαρτερούντος, περί ώραν τρίτην, άφνω πάντων δρώντων ήρπάγη νεανίας είς τον άξρα και ήκουσε θείας φωνής παρεγγυώσης αύτῷ ἀναγγείλαι τῷ ἐπισκόπφ καὶ τῷ λαῷ λιτανεύειν ούτω, καὶ λέγειν "Αγιος ὁ Θεὸς, ἄγιος Ισχυρός, ἄγιος άθάνατος, έλέησον ήμας · καί μηδέν έτερον προστιθέναι. Καὶ εὐθέως τοῦτο ψάλλοντος τοῦ λαοῦ ἔστη ὁ σεισμός. "Οθεν ό βασιλεύς Θεοδόσιος καλ ή μακαρία Πουλχερία, ὑπεραγασθέντες τῷ θαύματι, ἐθέσπισαν κατά πάσαν οίχουμένην ούτω ψάλλεσθαι τον θείον υμνον.

Τῷ λε' ἔτει ἡνέχθη ἀπὸ Πανεάδος τὸ λείψανον τοῦ προφήτου 'Hoalou, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ 'Αγίου Λαυρεντίου.

Τῷ λς' ἔτει Θεοδόσιος ὁ βασιλεύς 'Αντίογου πραιπόσιτον και πατρίκιον, τον βαΐουλον αὐτοῦ (64),

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(65) Φοιδεράτοι ήγουν ὑπόσπονδοι, scribit Harmenopulus I. IV, tit. 12. De quibus Rigaltius in Glossario Tactico, et Jordanus De rebus Germ. Dum famosissimar Constantinus suo nomine conderet civitatem, Gothorum interfuit operatio, qui sadere inito cum imperatore quadraginta suorum millia illi in solatia contra gentes varias obtulere. Quorum num rus et millia usque ad præsens nominantur in re publica, id est sæderati. Ac quoad propositum spectat, quo de Theodosio fit sermo, subdit inferius : Cunctus exercitus in servitio Theodosii imperatoris perdurans, Romano se imperio subdens cum milite velut unum corpus effecit, milliaque ista dudum sub Constantino principe fæderatorum renovata, et ipsi dicti sunt forderati. Goan.

(64) Fortassis ita notatur is cujus operæ omnia

imperator commisisset, der das, fac totum, ware. Xvl. - Batoulog &; xaleitat enit ponos, rocaint procurator, inquit Gregoras IV, 9. Moschopulus autem παιδαγωγίς και παιδοτρίδης ὁ λεγόμενος βαΐου-λος. Auctor de hoc codem Antiocho fol. 334: 'Αντίογόν τινα θαυμαστόν και λογιώτατον άνδρα ἐπίτροπον καὶ παιδαγωγὸν ἀποστείλας. Leunelavius: « Magnus bajulus imperatoris qui moderator est et arbiter consiliorum ipsius et actionum, aut etiam tutor ejus in minore ætate constituti. > Goar.

(65) Papa hic clericum significat, ain Pfaffen; quomodo Augustinus et alii in epistolis persæpe utuntur. Zonaras diserte scribit clericum factum fuisse Euphemiani apud Chalcedonem collegii. Quæ sequentur narrationes, male sunt affectæ in Græco. Xvi. - Alius manas, et alius nands : hie πος αύτου. Διο και νόμον εξέθετο μή εξσέρχεσθαι είς πατρικίου άξιαν εύνούχου. Ούτος ὁ Θεοδόσιος εύμετάγωγος ήν σφόδρα, πειθόμενος τοις ὑποδάλλουσιν αύτω οίχείοις, ως πολλάχις καλ γάρτους (66) μή άναγινώσκων ὑπέγραφεν. "Όπερ μαθούσα Πουλχερία ή αὐτοῦ ἀδελφή, και πολλάκις νουθετήσασα, ἐπεὶ ούκ Επειθε, σοφώς ύπηλθεν αύτον, και δωρεάν δηθεν αίτει ή δ' ήν πρός δουλείαν έχγωρούσα Εύδοκίαν την αύτοῦ γαμετήν. Προσήνεκτο τοίνυν ὁ τοῦτο διαταττόμενος χάρτης καὶ παρά τοῦ βασιλέως ὑπεσημαίνετο. Μετά δὲ τοῦτο ἀναγνωσθέντος αὐτοῦ δεινώς όπο της Πουλγερίας ώνειδίσθη, καλ έκτοτε άκρίδειαν των τοιούτων έποίει. Επί τούτου του βασιλέως έχ των Γότθων γέγονεν έθνη τέσσαρα, Γότθοι, Υπόγοτθοι (67), Γήπεδες και Ουάνδηλοι. Έξ ων "Αδαρις (68) ήρξατο διαπεράν έν τη "Ρωμαίων Ti.

Τώ λθ' έτει Κύριλλος 'Αλεξανδρείας και Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως εὐσεδως ἐχριμήθησαν. Καὶ τὸν μέν Πρόκλου Φλαδιανός [P. 345] πρεσδύτερος καλ σκευοφύλαξ (69) Μεγάλης Έκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο, Κύριλλον δε Διόσχορος ὁ δυσσεθής, μηδ' όλως ων διδασκαλικός, άχρετος δέ και άνήμερος, έξαιρέτως δέ έν τοίς συγγενέσι Κυρίλλου γενόμενος αίρετικός γάρ ήν, εξ άπαλων δυύχων τά 'Ωριγένους φρονών,

Τῷ μα' ἔτει ἡ ληστρική καὶ παράνομος συνηθροίσθη σύνοδος, τοῦ χριθήναι τὰ περί Φλαδιανοῦ καί Εύτυχους, ύπο Διοσχόρου του δυσσεδούς, κατά παρ- C αίνεσεν Χρυσαφίου εύνούχου το ἐπίκλην Ζουμνά (70), την του βασιλέως άπλότητα παραπείσαντος.

Τῷ ἐπιόντι δὲ καιρῷ, ήγουν τῷ μβ', γνοὺς ὁ Θεοδόστος ώς ήπάτηται παρά Χρυσαφίου, πρώτον μέν αύτον εξορίζει είς τινα νήσον, τη Ευδοχία δε καλ Αύγούστη έπιφέρεται σφοδρώς, πάντων τών χαχών αίτίαν αύτην ἀποχαλών ώς και Πουλχερίαν τών βασιλείων ἀποδιώξασαν, άμα δὲ καὶ τὰ κατά τὸν Παυλίνον όνειδίζων αύτη, ύπερ του μήλου άποθανόντα. Ἡ δὲ ἀπογνοῦσα παρεκάλεσεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπολυθήναι αύτήν ο καλ γέγονε, λαδούσης μεθ' έαυτής Σεδήρον τον πρεσδύτερον και διάκονον Ίωάννην. Μαθών δὲ ὁ βασιλεύς ὅτι οὖτοι καὶ ἐν τῆ πόλει πρός αὐτήν ἐσύχναζον, ἀποστείλας ἀπεκεφά- D λισεν αὐτούς · την δὲ ἀγίαν Πουλχερίαν μετά πολλής παρακλήσεως εισήγαγεν είς τὰ βασίλεια · ήτις εύθύς άποστείλασα είς "Εφεσον ήγαγε το λείψανον του άγίου Φλαδιανού. Τότε και την των Χαλκοπρατίων έκκλησίαν τη Θεοτόκφ άνήγειρε, συναγωγήν Ίου-

ώς κατεπαιρομένου του βασιλέως καλ καταφρονούν. A peratorem per contemptum se extulisset. Itaque etiam legem tulit ne quis ennuchus dignitate patricii ornaretur. Fuit imperator iste nimis quam mobilis, adeoque proclivis ad obsequendum familiaribus aliquid suadentibus, ut sæpe etiam schedis non lectis subscriberet. Quod cum animadverteret soror ejus Pulcheria, et sæpe castigando nihil proficeret, callide eum adorta est. Nam sub prætextu petendi muneris, sibi in servitutem tradi Eudociam fratris uxorem per litteras petebat. Eas ad se allatas imperator sigillo confirmavit. Postea iis lectis acriter est a Pulcheria objurgatus, atque inde talibus in rebus accurationem adhibuit. 601 Eo imperante Gotthi in quatuor gentes divisi sunt, in Gothos, Hypogothos, Gepidas et Vandalos. Ex quibus Abaris cœpit Romanam ditionem peragrari.

> Anno 39 Cyrillus Alexandriæ et Proclus Cpolis episcopi pie vita defuncti sunt. Ac Proclo quidem successit Flavianus presbyter Magnæque Ædis Cpolitanæ vasorum custos, Cyrillo autem Dioscorus impius, ad docendum nequaquam aptus, sed inutilis et efferus, præcipue unus de Cyrilli inimicis: nam a teneris jam inde unguiculis Origenicas hæreses imbiberat.

Anno 41 latrociniis infamis atque legibus adversa illa synodus collecta est ad controversiam Flaviani atque Eutychetis disceptandam a Dioscoro impio, hortatu Chrysaphii (is alio nomine Zumnas appellabatur) eunuchi, qui hoc persuadendo imperatoris simplicitati imposverat.

Anno proxime insecuto, qui fuit 42, Theodosius se a Chrysaphio deceptum sentiens eum in quamdam insulam relegat, Eudociam quoque Augustam graviter objurgat, omnium malorum eam causam et ab ea Pulcheriam aula fuisse pulsam dicens; simul et Paulinum exprobrans ei, quem pomi causa necatum fuisse demonstravimus. Eudocia, rei indignitatem non ferens, petiit ut Hierosolyma sibi abire liceret; quo impetrato, eo se contulit, comite Severe presbytero et diacono Joanne. 602 Imperator cognito illos etiam in urbe frequenter ad ipsam commeasse, missis carnificibus capita corum amputari jussit. Sanctam autem Pulcheriam multis verbis consolatus in aulam reduxit. Ea statim Ephesum misit qui sancti Flaviani cadaver afferrent. Tunc et Chalcopratiorum ædem Dei Genitrici ædificavit, cum is locus ante Judæorum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

sacerdos vel clericus privatus, in sæculo tamen degens; ille, papa, Romanus pontifex. De illo nuper auctor fol. 359: Κύριλλος 'Αλεξανδρείας. δ; Κελε-στίνου πάπα 'Ρώμης του τόπου διείπε. De hoc Allatius, necnon Codinus. Choniates etiam του ποτέ ό παπάς; Theophanes : ὁ Κύρος προσφυγών τη 'Exκλησία εγένετο παπάς. Goan

(66) Communius tamen dicitur γάρτη; : a quo, reor, vetus Gallicum vocabulum charte et chartre.

'Aπό του χωρώ deducit Lexicon anonymum Bibl Regiæ. Goar. (67) Forte Visigothos. X11.

(68) Inde Avares, ut Serbi pro Servis, et alia. Xvi..

(69) Nicephori interpres habet custodem sucrorum donariorum, xiv, 47. Xxi...
(70) In eclogis Theodori Anagnostæ, principio statim, Tzumas dicitur interfectus a Pulcheria. Xvz.

ò

où

Ti

πά

TW

64

Lw

Çaı

tà

TOT

hat

τŋ

Έπ

Post aliqued temporis imperator equitatum egressus, equo collapso afflictus inque lectica domum relatus, sorori Pulcheriæ ad se vocatæ indicavit debere sibi Marcianum succedere : hoc epim sibi a Joanne Theologo Ephesi agenti significatum. Accersito etiam Marciano dixit : Ab Aspare et senatu mihi demonstratum est te imperium a meo obitu occepturum. Biduo post imperator vitam cum morte commutavit. Corpus ejus in fano Apostolorum reconditum fuit. Uxorem habuit Eudociam, filiam Leontii philosophi, Atheniensem.

Cæterum sapiens illa et præclara Pulcheria, nondum fratris vulgata morte, Marcianum senem B iam, virum temperantia ac gravitate insigni et rebus gerendis aptissimum, ad se vocat, ostenditque, quoniam decesserit imperator, se ipsum virtutis -causa unum de omni senatorum numero delegisse. quem imperatorem sibi ascisceret, ea conditione ut fidem daret virginitatem suam, quam Deo consecrasset, se intactam servaturum. 603 Cum hoe stipularetur Marcianus, est a Pulcheria, vocatis ad hoc ab ea Anatolio patriarcha et senatu, imperator declaratus. Fuit Marcianus venerabilis vir. moribus sanctis, in facie ruborem gratia temperatum habens, magnanimus, avaritiæ vacuus, temperans, religiosus et de fide recte sentiens, miseratione peccantium præditus, cæterum profanarum litte- C rarum atque disciplinarum imperitus. Is statim omnes qui relegati fuerant revocavit, Pulcheria autem invisissimum illum eunuchum Chrysaphium Jordani tradidit, Joannis filio, quem ille dolo necaverat. Atque Jordanes vicem ei rependit.

Olim Marcianus cum gregarius miles in suo ordine ex Græcia ad bellum Persicum iret, in Lycla in morbum incidit; relictusque in urbe Sydemis aliqua ibi mora facta duobus quibusdam fratribus Julio et Tatiano societate junctus fuit, ab iisque domum ipsorum susceptus et recreatus. Cum una aliquando tres hi venatum profecti essent, dum fessi meridiarent, Tatianus, qui reliquis maturins somnum excussisset, animadvertit Marcianum in aere librari, quæ expansis alis hominem obumbraret. Id cernens excitat fratrem, hocque spectaculum ei ostendit. Diu uterque hoc ostentum admirati tandem Marcianum excitant, scitanturque quidnam muneris ab 804 eo exspectare ipsos juberet, si quando imperio potiretur. Marcianus se non eum esse cui tale aliquid contingere posset dicere. Cum eadem verba repeterent : Si, inquit, divinitus hoc mihi eveniat, patricios vos meos fa-

fuisset synagoga. Flaviano in episcopatum succes. Α δαίων πρότερον οδσαν. Της δε έχχλησίας μετά Φλαδιανόν 'Ανατόλιος ἐπεσχόπευσε.

> Μετά δέ τινα γρόνον Εξηλθεν ὁ βασιλεύς Ιππασθήναι · καλ συμπεσόντος αύτω του Ιππου πληγείς είσηλ-Dev by lextialy hou popely, xal xalegae the abelσην Πουλγερίαν είπεν αύτη διά Μαρχιανόν τον μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντα · Τοῦτο γάρ μοι, φησίν, Ίωάννης δ Θεολόγος ἀπεκάλυψεν, ἐν Ἐφέσω μοι δντι. Καὶ μεταστειλάμενος Μαρχιανόν είπεν αὐτῷ ἐπὶ "Ασπαρος και της συγκλήτου" 'Εδείνθη μοι ότι σε δεί γενέσθαι βασιλέα μετ' έμέ. Καὶ μεθ' ἡμέρας δύο έτελεύτησε, και τίθεται το σώμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων, Γυνή δὲ τούτου Εύδοχία, θυγάτηρ Λεοντίου φιλοσόφου ΕΕ 'Αθηνών.

Ή δὲ σοφή καὶ ἀγαθή Πουλγερία μήπω τῆς τοῦ άδελφού τελευτής γνωσθείσης μεταστειλαμένη τον Μαρχιανδν, άνδρα έν σωφροσύνη και σεμνότητι διαπρέποντα, γέροντα όντα και Ικανώτατον, λέγει ποδε αὐτόν 'Επειδή ὁ βασιλεύς ἐτελεύτησεν, ἐγώ δέ σε [P. 344] εξελεξάμην εξ δλης της συγκλήτου ώς ένάρετον, δός μοι λόγον ότι φυλάττεις την παρθενίαν. ήν τῷ Θεῷ ἀνεθέμην, καὶ ἀναγορεύω σε βασιλέα. Αύτου δέ συνθεμένου τούτο, μεταστέλλεται τον πατριάργην (71) 'Ανατόλιον και την σύγκλητον, και άναγορεύει αὐτὸν βασιλέα. Την δε Μαρχιανίς αίδέσιμος τον τρόπου, Ιεροπρεπής, έρύθημα έπι του προσώπου φέρων κεκραμένον χάριτι, μεγαλόψυχος, φιλαργυρίας ύπέρτερος, σώφρων και περί το Θείον εύλαθης, και όρθόδοξος, περί τους άμαρτάνοντας συμπαθής, άπειρος δὲ παιδείας τῆς Εξωθεν. Εύθὺς ούν τους έν έξορία πάντας άνεκαλέσατο. ή δε μαχαρία Πουλγερία τον παμμίσητον Χρυσάφιον τον εύνούχον Ἰορδάνη ἐχδέδωχε τῷ υἰῷ Ἰωάννου, ός καὶ άνείλεν αύτον διά το αύτον άνελείν τον τούτου πατέρα δόλω.

Στρατιώτης τοίνυν λιτός ων πρό τούτου Μαρχιανός μετά του ίδιου νουμέρου (72) από της Έλλάδος κατά Περσών άπήει, και γενόμενος εν Λυκία άβφωστία περιέπεσε. Καλ καταλειφθείς εν πόλει Συδήμων κάκείσε γρονοτριδήσας προσκολίζται δύο τισίν άδελφοίς, Τουλίω και Τατιανώ, οίτινες είς τον ίδιον οίχον λαδόντες αὐτὸν διανέπαυσαν. Είς θήραν δὲ ἐξελθόντες έλαδον αύτον μεθ' ξαυτών. Κοπιάσαντες δέ περί μεσημβρίαν έχοιμήθησαν. Προεξυπνισθείς δε ό solo jacere aquilamque ingentem super cum in D Τατιανός θεωρεί τον Μαρκιανόν είς τον ήλιον κοιμώμενον, και άειδν παμμεγέστατον έπ' αύτον έλθόντα καί τά; έαυτοῦ πτέρυγας διαπετάσαντα σκιάν ἐπ' αύτον περιποιησάμενον. Καὶ τούτο θεασάμενος έγείρει τον έαυτου άδελφον, και το θεαθέν ύποδείκνυσι. Καὶ ἐπὶ πολύ θαυμάζοντες ἐξυπνίζουσι τὸν Μαρχιανον, και λέγουσιν αύτω. Έλν βασιλεύσης, τί ήμιν χαρίζη; 'Ο δὲ, Τίς είμι ἐγώ, ΐνα τοῦτο γένηται είς έμέ; Ο! δὲ ἐλ δευτέρου τὸν αὐτὸν λόγον εἶπον. Λέγει ό Μαρκιανός. Έλν τοῦτο ἐκ Θεοῦ γένηται, πιτέρα;

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(71) Marcianus primus principum Christianorum a pontifice imperii suscepit insignia. Goar.

(72) Nil numero pro militum cohorte accepto Latinis communius. Ab his vox ad Græcos translata. Mutuo repudiato numerum Græci ex penu sibi pro-

pria dixerunt άριθμόν, de quo supra. Œcumenius in Act. xv : Σπετρά δέ έστιν δ χαλούμεν νύν νούμε-ρον. Quid vero σπετραι? Suidas · πλήθη στρατευμάτων, φάλαγγες, νούμερα. Goar.

διάζε άνακησύξω. Τότε διδέασιν αύτω σ' voulguara. A ciam. Tune illi eum 200 nummis donant, jubentque λέγοντες. Πορεύου έν τη πόλει, και μέμνησο ήμων ότε ὁ Θεὸς ὑψώσει σε. Χρόνου δὲ διελθόντος όλίγου και Θεοδοσίου τελευτήσαντος, βασιλεύς άνεδείχθη. ώς προέφημεν, και ύπομνησθείς της έν Λυκία εὐεργεσίας, Τατιανόν και Ιούλιον μεταπεμφάμενος πατέρας αὐτοὺς ἀνεχήρυξε, καὶ τὸν μέν Τατιανὸν ξπαρχον ἐποίησε τῆς πόλεως, τῷ δὲ Ἰουλίω τὴν τῶν Λυχίων ένεγείρισεν άργην, "Υπό Γιζερίγου δὲ πάλιν είς 'Αφρικήν κρατηθείς, έτι στρατιώτη δντι τούτο αὐτῷ ἐξεγένετο . ὅθεν ὁ Γιζέριγος ὅρχψ αὐτὸν ήσφαλίσατο ότι εί βασιλεύσει, μή πολεμήσαί ποτε Ούανδήλοις, και άπολύει αὐτόν. Τοίνυν και ή μακαρία Πουλγερία μεθ' ἐτέρων πολλών ἐχχλησιών έξαιρέτως του εν Βλαγέρναις ναθν ώχοδόμησε καλ Μαρχιανού.

[P. 345] Τῷ β' αὐτοῦ ἔτει ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἀγία τε- Β τάρτη σύνοδος γέγονεν ύπο Πατέρων γλ', έν τῷ μαρτυρίω της πανευφήμου Εύφημία; κατά Εύτυχούς και Διοσκόρου και Νεστορίου των ματαίων, λεγόντων μήτε την σάρχα του Κυρίου δμοούσιον ήμεν είναι, άλλ' έχ δύο μέν φύσεων την ξνωσιν λέγεσθαι, μίαν δὲ φύσιν ἀποτελεσθηναι μετά την Ενωσιν, καὶ ώ; ἐν φαντασία την σάρχα φορέσαι τον Κύριον μυθολογούντων και τή θεότητι πάθος ἀπονεμόντων, Ήγουντο έξ τῆς συνόδου Λέοντος πάπα Ῥώμης τοποτηρηταί Πασγάσιος και Λουκίνσιος επίσκοποι και Βονιφάκιος πρεσδύτερος, 'Ανατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Ίουδενάλης Ίεροσολύμων, Καθαιρούνται τοίνυν ol alpeτικοί και εξορίζονται έν Γάγγρα, χειροτονείται δέ Προτέριο; ἐπίσκοπος 'Αλεξανδρείας άντι Διοσκόρου. 'Η δὲ ἀγία σύνοδος ἐξεφώνησε τέλειον Θεὸν καὶ τέ- C λειον ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν ἐνδύο φύσεσ:ν, ἀσυγχύτως, όδιαιρέτως, τον Κύριον ήμων και Θεον Ίησουν Χριστόν. Δύο δὲ εἰρήκασι φύσεις τῷ λόγῳ τῆ; διαφοράς, ού τῷ λόγφ τῆς διαιρέσεως. Τήν τε τοῦ Ρώμης πάπα Λέοντος επιστολήν πρός Φλαδιανόν γραφείσαν ώ; στήλην όρθοδοξίας έδέξαντο. Έπιχυρούσι δέ και την Νεστορίου καθαίρεσιν. Έδέξαντο δε Θεοδώρητον και "Ιδαν ώς άναθεματίσαντας Νεστόριον.

Τῷ γ' ἔτει ἡ μαχαρία καὶ εὐσεδή; Πουλγερία έχοιμήθη εν Χριστῷ παρθένος καὶ μή διαφθαρείσα, πάντα τὰ ἐαυτῆ; πτωχοίς διανείματα,

Τῷ δ' Ετει Οὐαλεντινιανός ὁ τῆς Ῥώμης βασιλεύς η των μεν όρθων της Έχκλησίας δογμάτων άντελαμβάνετο, πολλή δὲ τή παρανομία ἐν τή ἐαυτοῦ διαίτη έκέγρητο · εύπρεπεστάτη γάρ γυναικί Εὐδοξία συζών, θυγατρί Θεοδοσίου του βασιλέως, άλλοτρίαις έπιμονιωδώς έχέχρητο. 'Ωμίλει δέ συνεχώς και τοίς τά περίεργα πράττουσι · διό καλ οίκτίστω παραδίδοται θανάτω. Μαξίμου γάρ του έπι Θεοδοσίου του Μεγάλου τυραννήσαντος Εχγονός καλ όμιώνυμος, έν τοίς κατά 'Ρώμην πατρικίοις τελών, Ενδον του παλατίου γενόμενος τον Ούαλεντινιανόν άπέσφαξε καί τή Εὐδοξία συνεγένετο και τής βασιλείας ἐκράτησε. δι' ών γάρ τις άμαρτάνει, δι' αὐτών καὶ παιδεύεται. Έπὶ τούτοις ή Εύδοξία άγθομένη μεταπέμπεται τὸν

ad urbem reverti, suique memorem esse, ubi Deus eum evexerit. Ergo Marcianus non ita multo post Theodosio defuncto imperator creatus, accepti in Lycia beneficii memor, Tatianum et Julium evocatos ad se patricios salutat, Tatianumque urbis, Julium Lyciæ præfectum constituit. Simile aquilæ ostentum Marciano etiampum militi evenit, cum in Africa apud Gizerichum captivus teneretur, Itaque Cizerichus eum dimisit juratum, si imperator fieret, bellum Vandalis non illaturum. Porro Pulcheria, præter multa alia templa, præcipue ædem in Blachernis condidit ac Dei Genitrici consecravit, cum nuper Marcianus imperium inivisset.

TH Deotóxus avatébeixev by doyn the Basilelac

Annum eo secundum imperante Chalcedone quarta sancta synodus acta est, in æde nobilissimæ martyris Euphemiæ, collectis Patribus 630, contra Eutychen, Dioscorum et Nestorium, vanos homines, qui carnem Christi negabant ejusdem cum nostra esse naturæ, affirmabantque unitas quidem duas in Christo naturas, unitione autem perfecta ad unicam deinde naturam fuisse redactas. Dominumque carnem non revera, sed tantummodo specie quadam apparente circumtulisse. fidem deitatem passam dicebant. Præfuerunt concilio Leonis papæ Romani vicarii 605 Paschasius et Lucinsius episcopi, ac Bonifacius presbyter, ac Anatolius Cpolitanus, Juvenalis Hierosolymæus episcopl. llæretici damnati et Gangram sunt relegati, inque locum Dioscori episcopus Alexandriae creatus Proterius. Pronuntiavit sacra ista synodus Dominum ac Deum nostrum Jesum Christum perfectum esse Deum et perfectum hominem, eumdem duabus naturis constantem, sine ulla vel confusione vel divisione; duas autem in eo naturas esse ratione non divisionis, sed discriminis. Epistolam quoque Leonis papæ Romani ad Flavianum, ut columen rectæ fidei, approbaverunt. Nestorii quoque damnationem ratam habuerunt, Theodorito et Iba receptis, qui eum damnaverant.

Tertio anno, imperii Marciani Pulcheria, inviolata virgo, omnes suas facultates pauperibus elargita, vitæ pensum absolvit.

Quarto anno, Valentinianus Occidentis imperator, tametsi veram religionem amplecteretur, vitam tamen egit flagitiosam. Cum enim formosissimam haberet uxorem Eudoxiam, filiam Theodosil imperatoris, nihilominus sceleste alienis mulieribus abutebatur: erat quoque ei assidua cum curiosas artes tractantibus consuetudo. Itaque etiam miserrima morte periit. Maximus enim, nepos ejus Maximi qui Theodosii Magni zetate tyrannidem invaserat, Romæ patricia dignitate degens in palatium pervenit, Valentinianum necavit, Eudoxiam stupravit, imperioque 606 potitus est : solent enim flagitia et iis inflictæ pænæ ejusdem esse generis. At Eudoxia graviter cam ferens

79

É

04

È I

èπ

po

έX

52

Con

βα

iniuriam. Gizerichum ex Africa Romam evocat, Α Γιζέριγον έξ 'Αφρικής είς 'Ρώμην, παρακαλέπαπα rogans ut se Maximi tyrannide liberaret. Cum Gizerichus magna cum classe ad Romam advenisset. Maximus in fuga a suis trucidatur : Barbarus tertio a fuga Maximi die Romam nemine obsistente intrat. Hic impositis in naves omnibus urbis opibus atque donariis, sacra etiam supellectile, quæ solido auro et lapidibus pretiosis constabat, et vasis Hebraicis quæ Titus Hierosolymis attulerat, abducta etiam imperatrice Eudoxia et ejus liberis, in Africam rediit. Ita secundo capta est Roma, prius ab Alarico occupata. Gizerichus Eudoxiam Honoricho filiorum suorum natu maximo copulavit : Placidiam Olybrio patricio desponsatam audiens cum matre Eudoxía asservavit. Majorinus cognita Maximi cade Romanum imperium occepit Β τῷ πρωτοτόχω υἰῷ αὐτοῦ συνέζευξε· τὴν δὲ Πλαχιδίαν ac biennium tenuit. Post cum Avitus annos totidem, inde Severus triennium. Post hunc imperator Romæ nullus fuit, sed Recimerus rem publicam administravit, dux militiæ et magna armatus potentia. In Oriente autem omnia fuerunt pacata, adeo quidem ut ea aurea ætas diceretur. Tunc etiam Symeon monachus in columna stans, vita, doctrina et miraculis floruit.

λόγω και θαύμασι διέπρεπε. 607 Quinto anno tres magni lapides de cœlo in Thraciam deciderunt. Mortua est etiam Jerusa-

lemæ Eudocia Theodosii uxor, multa ecclesiæ legata relinquens ; juravitque moriens insontem se

esse criminis de Paulino sibi impacti.

Septimo anno moritur Marcianus, et in ade Sanctorum Apostolorum sepelitur. Uxor ejus fuit Pulcheria nomine tenus: non enim cum ea concubuit. Episcopatum Cpolitanum gerebat Anatolius, Attici successor, Annus is fuit a mundi origine 5950, ab incarnatione Verbi 456.

Marciano successit Leo Magnus, veræ religionis tenax. Imperavit annos septemdecim. Erat corpore gracili, barba rara, prudentia ornatus, litterarum et disciplinarum rudis. Uxorem habuit Verinam Basilisci sororem. Dicebatur Macellus, quod Asparem et Ardaburium tanquam Arianos necasset: nam a mactando id cognomen Latinis ducitur. Petebat sibi consentientem urbis præfectum constitui Aspar ab imperatore. Imperator cum se id facturum annuisset invitus, noctu quemdam senatorem celeriter ad se venire jussit, eumque

λυτρωθήναι της του Μαξίμου τυραννίδος. Γιζερίγου δὲ στόλω μεγάλω ἐχπλεύσαντος εἰς Ῥώμην, Μάξιμος φυγή έγρήσατο, οί δε συνόντες αύτω άνείλον αύτόν. 'Ο δὲ Γιζέριγος μηδενός αὐτῷ ἀντιστάντος [P. 346] εἰσῆλθεν εἰς 'Ρώμην τῆ τρίτη ἡμέρα τῆς συγής Μαξίμου · και λαδών πάντα τὰ γρήματα, και τά τῆς πόλεως άναθήματα εἰς τὰ πλοία ἐμβαλών, έν οίς ήσαν κειμήλια όλόγουσα καλ διάλιθα έκκλησιαστικά καὶ σκεύη Έβραϊκά, ἄπερ ὁ Οὐεσπασιανοῦ Τίτος έξ Ίεροσολύμων άφείλετο, σύν τούτοις λαδών την Ευδοξίαν την βασιλίδα και τά τέκνα αύτης, είξ 'Αφρικήν ἀπέπλευσεν. "Εως ώδε δευτέρα άλωσις 'Ρώμης της μεγάλης, πρώτη μέν ύπὸ 'Αλαρίγου, δευτέρα δὲ ὑπὸ Γιζερίγου. Καὶ την μὲν Εὐδοξίαν , Ονορίγω άνδοα έγειν μαθών 'Ολύδοιον τον πατρίχιον μετά ττς μητρός ἐφύλαξεν Εὐδοξίας. Μαθών δὲ τὸν Μαξίμου θάνατον Μαιωρίνος εδασίλευσε 'Ρώμης έτη β', καλ μετ' αύτον "Αδιτος έτη β', καὶ μετά τούτον Σεδήρις έτη γ'. Καὶ μετ' αὐτὸν οὐκέτι βασιλεύς ἐν 'Ρώμη, άλλά [©]Ρεκίμερες διώκει τὰ πράγματα στρατηγῶν καὶ μεγάλην περικείμενος δύναμιν. Κατά δὲ ττν Εψαν πάσης γαλήνης μετείγον άπαντα, ώς χρυσούς τούς χρόνους τούτους λέγεσθαι. Τότε καλ Συμεών ό της μάνδρας (75) έστως έπλ κίονος βίω καλ

> Τῷ ε' ἔτει λίθοι τρεῖς παμμεγέθεις ἐχ τοῦ οὐρανοῦ έν τη Θράκη Επεσον. Καὶ Εὐδοκία (74) ή τοῦ Θεοδοσίου γυνή ἐν Ἱεροσολύμοις τελευτά, πολλά καταλει. ψασα ταίς ἐχχλησίαις, χαὶ ἐν τῷ τελευτάν αὐτήν έπωμόσατο μή συνειδέναι τή κατ' αύτης κατηγορία Ένεχεν Παυλίνου.

> Τῷ δὲ ζ' ἔτει Μαρχιανδ; ὁ βασιλεύς τελευτά, καλ έτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρώω τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων. Γυνή δε τούτου Πουλγερία δνόματι μόνον . ού γάρ συνεγένετο αὐτή. Την δὲ τῆς ἀργιερωσύνης άρχὴν διείπεν. 'Ανατόλιος, 'Αττικόν διαδεξάμενος, κόσμου έτος εθν', της θείας σαρκώσεως έτος υνς'.

Μετά δὲ Μαρχιανὸν ἐδασίλευσε Λέων ὁ Μέγας, όρθόδοξος, έτη ιζ'. Ήν δὲ κάτισχνος μὲν τὸ σῶμα, δπόσπανος την γενειάδα, φρονήσει κεκοσμημένος, παιδείας και μαθημάτων έκτός. Τούτου γυνή Βηρίνη άδελφή Βασιλίσκου. Μαχέλλης δε ελέγετο διά τδ ἀποκτείναι "Ασπαρα καὶ 'Αρδαδούριον ώ; 'Αρειανούς δντας μάχελ γάρ Ρωμαϊστί ὁ σφαγεύς λέγεται. "Ασπαρ δε ήτήσατο τλν βασιλέα έγκαταστήσαι τή πόλει έπαρχον όμόδοξον αὐτοῦ καὶ όμόφρονα, δ κατένευσε μέν ὁ βασιλεύς ποιήσαι, μή βουλόμενος δέ έννύχιον δεδήλωκέ τινι των συγκλητικών παραγενέ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ

(73) Tres Simeones, eosdemque tres stylitas fuisse in senioris hujus Vitam editis notis comnuisse in senioris hajus vitam editis notis commonstrat Rosweidius : unum πρεσδύτερον καλ άρχιμανδρίτην, alium εν θαυμαστώ δρει, editissimo monte sic dicto, vixisse narrat. Hie, qui omnium primus, της μάνδρας, ex monasterio in quo juveniem aliquam egit ætatem, ab auctore εν Ανάπλω columnam conscendisse scribitur frequentius.

(74) Eudoxiæ nomen hie pro Eudocia situm est, zuæ confusio est alibi quoque obvia. Et quod mox

dicitur Anatolius successisse Attico, aperte est mendosum : nam Chrysostomo Arsacius, deinceps Atticus, Sisinnius, Nestorius, Maximianus, Proculus, Flavianus, Anatolius successerunt. Post mentio fit Timothei Æluri. In margine est thebalwas try ἐπωνυμίαν τοῖς ἔργοις ὁ τρισκατάρατος. Significat autem adurus caium, ut vulgo vocamus ; et artes ejus animalis nota sunt atque ingenium. De incendio Cpolitano confer Evagrii u, 15. In Eclogis Theodori legitur Θωμά των 'Αμαντίου. Χτι.

προεβάλετο. "Ασπαρ δὲ τοῦτο ίδων παρ' ἐλπίδα ἐχράεησε του ξματίου του βασιλέως, καί φησι πολε αύτόν Βασιλεύ, τον ταύτην την άλουργίδα περιδεδλημένον [Ρ. 347] ου γρή διαψεύδεσθαι. Καί φησιν ό Barileúc . 'Allà uhy moconnei to Barilet uh oneiκειν τινί ή ύποχεζοθαι, και μάλλον όταν του κοινού άσύμφορον ή.

Τω α' έτει τούτου σεισμός έγένετο έν 'Αντιοχεία ώς σγεδόν πάσαν την πόλιν καταπεσείν. Οδτος δ βασιλεύς Θράξ ήν τῷ γένει, τριδούνος την άξίαν. "Εστέφθη δὲ ὑπὸ 'Ανατολίου πατριάργου.

Πασών δὲ τῶν τῆς οἰχουμένης Ἐχχλησιών τὴν έν Χαλχηδόνι σύνοδον άποδεξαμένων, ό μιαρός Τιμόθεος δ Επίχλην Αξλουρος την 'Αλεξανδρέων πόλιν ετάρασσε. Μαγγανεία γάρ χρησάμενος νυκτός εν τοίς κελλίοις των μοναχών περιήρχετο, ἐπ' δνόματι ναλών ξχαστον, των δὲ ἀποχρινομένων Ελεγεν. Έγω άγγελός είμι, και άπεστάλην είπεζν πάσιν άποστήναι της χοινωνίας Προτερίου και των έν Χαλκηδόνι. Τιμόθεον δέ τον ΑΓλουρον επίσκοπον προγειρίσασθαι 'Αλεξανδρείας. Πλήθος δὲ ἀτάχτων ἀνδρῶν ώνησάμενος τυραννικώς του θρόνου 'Αλεξανδρείας έχράτησε . καλ καθηρημένος ών όπο δύο καθηρημένων γειροτονείται, γειροτονίας τε ἐπισχόπων ἐποίει ἀγειροτόνητος ών, και βαπτίσματα έπετέλει πρεσδύτερος μή ου, και μετά λύττης τινός άσγέτου την άγιαν τετάρτην σύνοδον δδρίζε. Καὶ τὸν μαχάριον Προτέριον διδόντα τόπον τη δργη τῷ μεγάλφ Σαδδάτφ κατασφάττει μεθ' έτέρων έξ των σύν αὐτω · καί C κατά πάσαν την πόλιν σύραντες τό σώμα αύτου πυρί κατέκαυσαν. Τούτφ τῷ ἔτει ἡνέχθη τὸ λείψανον της άγίας μάρτυρος 'Αναστασίας άπό του Σιρμίου, και κατετέθη έν τω ναώ αύτης έν τοις Δομνίνου

Τῷ β' ἔτει Λέων ὁ βασιλεύς μαθών τὸν ἄδιχον θάνατον Προτερίου και την Αιλούρου άθεσμον προαγωγήν, πέμψας τούς χοινωνήσαντας τῷ Προτερίου θυνάτω έγλωσσοτόμησε. Τιμοθέω δὲ τῷ ἀνιέρω οὐκ έπεξηλθε, την έπ' αύτῷ χρίσιν ἐπισχόποις καταλιπών. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ζήνων 'Αριάδνη μίγνυται πρός γάμον, τη Λέοντος Ουγατρί.

Το γ' έτει γράμματα πρός τούς έκάστης έπαργίας ἐπισκόπους ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς, γράψαι αὐτῷ τὴν οίχειαν γνώμην Εκαστον, εί τοίς εν Χαλκηδόνι όρι- D σθείσιν άρέσχοιντο, καὶ περὶ τῆς τοῦ Λίλούρου χειροτονίας τι λέγοιεν. Έν οίς και τῷ ἀγίφ Συμεώνι τῷ Στυλίτη καὶ άλλοις Πατράσι θαυματουργοίς καὶ λσίοις διαμαρτυρόμενος, ώς τῷ Θεῷ τῶν ὅλων παρέχειν την χρίσιν των άμφισδητουμένων ποιούντας. Οί δὲ παμψηφὶ δμοφρόνως χυρούσι μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι άγίαν σύνοδον είναι, και τον ύπ' αύτῆς ἐκτεθέντα ορον αποδέχονται, Τιμοθέου δε συμφώνως καταψηφίζονται ώς φονέως καὶ αίρετικοῦ δν καὶ ἐξώρισεν ὁ βασιλεύς είς Γάγγραν. Κάπει δε συναγωγάς άρξάμενος ποιείν έξορίζεται έν Χερσώνι. Τιμόθεος δέ άλλος δ έπίκλην Λευκός και Σαλοφακίολος, δρθόδοξος [Ρ. 348] καὶ άγαθὸς ἀνήρ ὑπάρχων, ὑπὸ πάντων φιλούμενος χειροτονείται 'Αλεξανδρείας επίσχοπος.

σθαι τάγιον. Του δὲ παραγενομένου, Επαργον αυτόν Α præfectum urbis constituit. Aspar, cui hoc præter spem snam accidisset, veste apprehenso Leoni ait: Imperator, tali purpura amictum non deces mentiri. Respondit imperator : 608 Sane hoc quoque imperatorem decet, nemini cedere aut subditum esse, maxime ubi id cum reipublicæ incommodo fieret.

> Primo buius anno Antiochiæ terræ motus fuit, qui totam pene urbem prostravit. Leo Thrax genere fuit, tribunitia dignitate. Coronavit eum Anatolius patriarcha.

> Cum autem omnes totius orbis Ecclesiæ concilio Chalcedonensi astipularentur, unus scelerosus homo Alexandriam conturbavit Timotheus, cognomento Elurus. Is magicis imposturis utens cellulas monachorum obivit noctu, nominatim quemque vocans. Oui cum responderent, ita dixit : Ego sum angelus, in boc missus ut omnes jubeam abstinere societate Proterii et Chalcedonensium rerum, Timotheo autem Æluro episcopatum Alexandrinum tradere. Porro cum catervam hominum turbulentorum mercede parasset, per tyrannidem solio episcopali potitus est. Ita qui damnatus erat, a duobus damnatis deligitar, ipseque suffragiis non creatus creandi episcopi jus aliis tribuit, baptizatque, cum presbyter non esset. Idem rabie quadam effreni sacrum concilium quartum contumeliis affecit, et Proterium iræ divinæ locum cedentem cumque eo sex alios magno Sabbato interfecit. Cuius corpus factiosi per totam urbem raptatum combusserunt. Illo anno allatæ sunt Sirmio reliquiæ divæ martyris Anastasiæ, inque ejus templo depositæ, quod est apud rostra Domnini.

609 Secundo anno Leo imperator cognita injusta Proterii cæde Ælurique iniqua designatione, misit qui Proterii cædis consciis linguas exscinderent. Elurum non puniit, judicio ejus episcopis reservato. Eodem anno nuptiæ fuerunt Zenonis et Ariaduæ Leonis filiæ.

Tertio anno imperator scribit ad omnium provinciarum episcopos, petitque ut suam quisque de Chalcedonensi concilio et Timothei ad episcopatum progressu sententiam perscribant. Scribit inter alios etiam ad Symeonem Stylitam aliosque mirificos et sanctos Patres, obtestans ut ita de controversis rebus judicium facerent, ut qui Deo rationem essent reddituri. Illi vero uno omnes suffragio et sensu Chalcedonense concilium probant, Timotheum homicidii ac hæreseos condemnant. Eum imperator Gangram relegavit. Sed cum ibi quoque conventus agere cœpisset, Chersonem deportatur. Alius autem Timotheus, cognomento Albus et Salophaciolus, vir bonns et de religione recte sentiens omnibusque charus, Alexandrinus episcopus creatur.

Quarto anno Symeon Stylites moritur, primus A islius vitæ generis inventor.

Quinto anno incendium Cpoli fuit, a navali ortum et progressum 610 usque ad ædem beati Thomæ Amantum. Marcianus autem procurator Magni Templi, cum fanum sanctæ Anastaseos nuper exstruxisset, hoc ab incendio servavit, cum Evangelio et sussitu adhibitis, ad tegulas ascendisset Deumque lacrymis placasset. Nam id incendium admodum invaluit, ad ortum a navali profectum usque ad fanum Joannis Mendici, quod est ad occasum, ab austro media urbe, a Lausi usque ad Taurum omnia depascens. Præcipua et reliquis præstantiora quæ eo incendio perierunt, sunt B curia maxima in foro Constantini, æreis imaginibus et porphyretico lapide ornata, in qua et delecti consultare solebant, et imperator intrabat ubi consularem vestem sumpsisset; item Nympheum, e regione hujus curiæ situm, in quo fiebant nuptiæ eorum qui domibus carebant; item alia in Tauro curia, delectis senatoribus et imperatori accommodata, cum ii eo convenirent de rebus gerendis consultatum, imperator in veste consulari præsideret. Imposita fuit 12 variis columnis de Trojano lapide, altis pedes 25 : eæ ab austri et septentrionis parte sustinebant ædificium, ad ortum et occasum fornicibus suffultum. Fuit longitudine pedum 240, latitudine 84. Templa quoque absumpta sunt deo rum Tetrapylo 611 vicinum, alterum in foro Tauri. Quin et alia multa ignis vastavit, ut porticus, rostra, fora, domos, a mari usque ad mare, nsque ad ædem sanctorum martyrum Sergii et Bacchi.

νατο τὸ πῦρ, οἶον στοὰς ἐμδόλων, ἀγορὰς καὶ οἰκήσεις ἀπὸ θαλάσσης ἔως θαλάσσης, ἄχρι τοῦ ναοῦ τῶν 'Αγίων μαρτύρων Σεργίου και Βάκχου.

Sexto anno pictori cuidam aggresso Christum forma Jovis pingere manus exaruit. Eum facinus confessum Gennadius precibus suis sanavit. Quidam historici Christo attribuunt raros et crispos crines. Is Gennadius noctu ad altare spectrum dæmonis vidit; quem cum increpasset, audivit vociserantem nunc se ei viventi cedere, post ipsius clericum quemdam fani S. Eleutherii male viventem cum sæpe objurgasset, neque tamen inflectere posset, rem ad S. Eleutherium detulit, eum in suo templo cujusdam ministri ejus opera sic alloquens; Dive martyr Eleutheri, aut corrige clericum tuum, aut exscinde. Illico clericus exspiravit, Eodem anno Studius templum Joannis Baptistæ condidit, mona-

Τῷ δ' ἔτει ὁ τῆς μάνδρας Στυλίτης μέγας Συμεών έχοιμήθη, πρώτος καταδείξας την τοιαύτην άσκη-

Τῷ ε' ἔτει γέγονεν ἐμπρησμός ἐν Κωνσταντινουπόλει. άρξάμενος άπὸ τοῦ νεωρίου καὶ φθάσας έως τοῦ 'Αγίου θωμά των 'Αμάντων. Μαρχιανός δὲ ὁ οἰχονόμος τῆς Μεγάλης Έχχλησίας, του ναου χτίσας τῆς Αγίας Αναστάσεως, Ετι νέον δντα τοῦτον τοῦ ἐμπρησμοῦ διεσώσατο, άνελθών είς το περάμιον μετά Εύαγγελίου καί θυμιατού, καί τον Θεόν δάκρυσιν έξιλεωσάμενος. Σφόδρα γάρ έχράτει ὁ έμπρησμός ούτος κατά μέν γάρ ανατολάς από τοῦ νεωρίου ἐπεχτεινόμενος μέχρι τοῦ Αγίου Ἰωάννου τοῦ Πτωχοῦ πρός δύσιν, ἐπὶ δὲ μεσημερίας έν τη μέση της πόλεως άπο των Λαύσου μέχρι τοῦ Ταύρου πάντα κατελυμήνατο. Περιφανή δέ και των άλλων διαφέροντα το πύρ κατανάλωσεν έν μέν τῷ Κωνσταντίνου φόρφ οίχον μέγιστον σενάτου καλούμενον, έκ χαλκών είκόνων καί πορφυρών λίθων διακεκοσμημένον, εν ώπερ και ol λογάδες εδουλεύοντο και δ βασιλεύς είσηει, ήνίκα ύπατικήν έλαδε στολήν, και το νυμφαΐον το τούδε τοῦ οίχου κείμενον ἀντικρὸ, ἐν ῷπερ οἱ γάμοι ἐγίνοντο τῶν οὐχ ἐγόντων οἶχους · ἐν δὲ τῷ Ταύρφ οίχον και αύτον τοι; λογάσι και τῷ βασιλεί ἐπιτήδειον, τοίς μέν είς το συνιέναι και περί των πρακτέων διασχοπείν, τῷ δὲ ἐν τἢ ὑπάτψ προχαθημένο βουλή, εν δυοχαίδεχα ποιχίλοις χίσσιν έχ Τρωϊκής λίθου, πέντε καλ εξκοσι ποδών έχουσιν ύψος, φέρουσι δέ την στέγην Εχ τε νοτίου και βορείου maxima, omnis generis lapidibus exornata, alte- C πλευρού σύν τοίς παρ' έκάτερα κατά τό άνατολικόν καί δυτικόν ψαλίσιν, ού το μέν μήκος σμ' ποδών το δὲ πλάτος πδ' ἦν · καὶ τῶν ἱερῶν δὲ οἶκοι μέγιστοι δύο, διακεκοσμημένοι παντοίοις λίθοις, ών ό μέν του τετραπύλου ου πόροω ετύγχανεν ών, ὁ δὲ τῆ τοῦ Ταύρου ἐνέχειτο ἀγορά. Καὶ άλλα πολλά κατελυμή-

Τω ς' Ετει ζωγράφου τινός τον Σωτήρα γράψαι τολμήσαντος καθ' όμοιότητα του Διὸς εξηράνθη ή χείρ ον εξαγορεύσαντα δι' εύχης Ιάσατο Γεννάδιος. Φασί δέ τινες των Ιστορικών ότι το ούλον και όλιγότριχου σχήμα έπι του Σωτήρος οίχειότερου έστιν. Ούτος ὁ Γεννάδιος τῆ νυχτὶ ἐν τῷ θυσιαστηρίω είδε φάντασμα δαιμονίου, ο και επιτιμήσας ήκουσεν mortem utique templo potiturum. Idem Gennadius D αὐτοῦ χράζοντος ώς αὐτοῦ μὲν ζώντος ἐνδίδωσ., μετά δὲ θάνατον αὐτοῦ χρατήσει πάντως της Έχχλησίας. Ούτος ὁ Γεννάδιος κληρικώ (75) της έκκλησίας του 'Αγίου 'Ελευθερίου άτάχτω δντι πολλάχις ένουθέτει. Έπει δε αὐτὸν χάμψαι οὐκ Ισχυσε, δηλοί τῷ άγίφ Έλευθερίφ, εν τῷ ναῷ εἰπῶν διά [Ρ. 319] τινος των ύπηρετουμένων αὐτῷ. "Αγιε μάρτυρ Έλευθέριε, ή διόρθωσαι τον κληρικόν σου, ή Εκκοψον αὐτόν. Καὶ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(75) Clerici nomen apud Græcos non adipiscitur quivis clero cooptatus, sed is tantum qui dignita-tem vel officium in Ecclesia obtinet. Hinc percipis qui sint patriarchæ clerici, illi nempe qui circa illum aliquo defunguntur officio, a quo monachus omnis excluditur, cumque licet clero annumerent Græci doctiores, clericum tamen nusquam esse vel nuncupari concedunt. Goar.

Tw VETO 'lEP μετι Èv T xal T στύλ TOOT T

665

εύθί

Sug otoi

αὐτί

αύτι

Πέτ

रवे र

XXI

'Avt

GTOI

Ozo

xsta.

dvu:

πωμ

lapu

πηδ

IEX

T

άγχι 1000 valç לקינום xal

ωσπ

TEGG T

frx

Exék

'Ave nis,

T

รผิง

Sic (7 bus cant διος τον ναδν Εκτισε του 'Αγίου Ίωάννου του Βαπτι- est insomnes, dicuntur. στου, καὶ μοναχούς ἐκ τῆς μονῆς τῶν ᾿Ακοιμήτων ἐν αὐτῷ χατέστησε.

Τῷ ζ' ἔτει Λέων ὁ βασιλεύς Ζήνωνα τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ στρατηγὸν τῆς Ἐψας ἀπάσης (76) πεποίηκε. Πέτρος δὲ Κναφεύς ἀχολουθῶν Ζήνωνι, πρεσδύτερος ών τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ Βάσσης τῆς μάρτυρος καὶ τά του Απολιναρίου φρονών, μυρίους θορύδους ήγειρε κατά τῆς πίστεως, και άναθεματίζει τοὺς μή λέγοντας τον Θεον σταυρωθήναι. Και σχίσας τον λαδν 'Αντιοχείας προστίθησιν έν τῷ τρισαγίῳ ύμνφ τὸ, 'Ο σταυρωθείς δι' ήμας. όπερ έως σήμερον παρά τοίς Θεοπασχίταις έχράτησε. Μαρτυρίου δε του 'Αντιοχείας τῷ θρόνψ ἀποταξαμένου, καὶ λέγοντος. Κλήρψ Β άνυποτάκτω και λαφ άπειθεί και Έκκλησία βερυπωμένη ἀποτάσσομαι, φυλάττων έμαυτφ τὸ τῆς Ιερωσύνης άξίωμα, Πέτρος ὁ Κναφεύς τω θρόνω έπιπηδά. Την δὲ κατ' αὐτοῦ ἐξορίαν ἀκούσας φεύγει, καί Ίουλιανδς ἐπίσκοπος Αντιοχείας προχειρίζεται. Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ ὅσιος Γεράσιμος ἐν ταῖς τοῦ Ἰορδάνου δχθαις άρεταζς καλ τέρασι περιδόητος έγένετο. Καὶ ἄφιξις τοῦ ἀναχωρητοῦ Κυριακοῦ ἐν Ίεροσολύμοις, ός έζησεν έτη ρζ'. Τῷ δ' αὐτῷ έτει μετετέθη ὁ προφήτης Έλισσαΐος ἐν 'Αλεξανδρεία, έν τη μονή Παύλου τοῦ λεπροῦ · λεπρόν γάρ ἰάσατο και λεπρον εποίησε και είς του λεπρού ετέθη.

Τῷ η' ἔτει Δανιήλ ὁ Στυλίτης ἐν τῷ 'Ανάπλφ τῷ ς στύλω ἐπέδη, καὶ "Ανθιμος καὶ Τιμοκίης οἱ τῶν τροπαρίων (77) ποιηταί έγνωρίζοντο.

Τῷ θ' ἔτει σημείον ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ νεφέλη ωσπερ σάλπιγγος έκτύπωμα έχουσα, έπὶ ἡμέρας τεσσαράχοντα, χαθ' έσπέραν.

Τω ι' έτει Ίσοχάσιος ὁ χοιαίστωρ 'Αντίοχείας, ὁ καί φιλόσοφος, διεδλήθη τῷ βασιλεί ὡς "Ελλην · καί έκέλευσεν έξετασθηναι αύτον παρά τῷ ἐπάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως. 'Αχθέντος δε αὐτοῦ δεδεμένου όπισθάγχωνα έφη πρός αύτὸν Ποσαίος ὁ ἔπαρχος. Όρᾶς, Ίσοκάσιε, εν ποίφ σχήματι καθέστηκας; 'Ο δε είπεν-'Ορώ, και ού ξενίζομαι' άνθρωπος γάρ ων άνθρωπίναις περιέπεσον συμφοραίς. 'Αλλά δίχασον έπ' έμοί, ώς εδίκαζες σύν έμοι. Ταύτα άκούσας ὁ δήμος εὐφήμησε τὸν βασιλέα καὶ μαθών ὁ βασιλεύς ἐγάρη . D και άπέλυσεν αύτον είς την ίδιαν χώραν.

Τῷ ιβ' Ετει Λέων ὁ βασιλεύς κατά Γιζερίγου τοῦ των "Αφρων χρατούντος και πολλά των 'Ρωμαίων

εὐθύς ἐτελεύτησεν ὁ κληρικός, Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Στού- A chosque in eo collocavit corum qui Accemeti, hoc

Septimo anno Zenonem generum suum Leo toti Orienti præposuit. Fuit in comitatu Zenonis Petrus quidam Cnapheus (id est fullo), presbyter templi Bassæ sanctæ martyris, quod est Chalcedone. Is quia Apollinarii errores sequebatur, infinitas contra fidem turbas excitavit, 612 damnans eos qui negant Deum fuisse crucifixum. Et dissidio in plebe Antiochena facto, sanctissimo hymno hæc inseruit : Qui propter nos crucifixus est; quod hodieque apud Theopaschitas obtinet. Cum autem Martyrius Antiochiæ episcopus se ita abdicaret : Servata mihi sacerdotii dignitate, clerum inobedientem, populum contumacem et Ecclesiam sordibus infectam res suas habere jnbeo, Petrus ille Gnapheus episcopatum arripuit. Mox se exsilio damnatum audiens profugit; et Julianus episcopatul Antiochiæ præficitur. Eodem anno sanctus Gerasimus ad ripas Jordanis virtutibus ac miraculis in magna fuit fama. Tunc et Cyriacus anachoreta (ita vocant eos qui se ex hominum consuetudine in solitudines subducunt) Hierosolyma venit, Is vixit annos 107. Eodem anno vates Elissæus est Alexandriam ? translatus, in mansionem Pauli leprosi. Ita qui leprosum sanaverat, lepram incusserat alteri, in leprosi domo depositus est.

Octavo anno Danielus Stylita in Anaplo columnam conscendit. Et Anthimus ac Timocles tropariorum poetæ innotuerunt.

Nono anno prodigium in cœlo per dies 40 sub vesperam visum est, nubes in tubæ speciem formata.

Decimo anno Isocasius quæster Antiochiæ, idemque philosophus, delatus est apud imperatorem, quod Græcam religionem teneret. Is 613 eum examinari jussit apud præfectum urbis Cpolis. Cum ergo manibus post tergum revinctis adduceretur, ita eum præfectus urbis Posæus allocutus est : Videsne, Isocasi, quo habitu adstes? Respondit ille : Video, neque miror : homo enim in humanam devenit calamitatem. Tu vero ita mihi jus dicito, sieut me collega solebas dicere. Hæc audiens populus imperatorem collaudat; isque re cognita, lætus eum domum remittit.

Duodecimo anno contra Gizerichum, qui Africam obtinebat et ab exitu Marciani Romanos

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(76) Qui senescente imperio δομέστιχος τῆς 'Ανατολής, των Ανατολικών, των Έφων, των θεμάτων τής 'Aνατολής, ab auctore vocabitur, idem est qui Lati nis, si bene conjicio, præfectus prætorio Orientis dicitur. Vide Pancirollum in Not. imp. Goan.

(77) Id est sacrorum hymnorum sive carminum. Sie infra. Xvl. - Diversa diversis affecta nominibus Græcis cantillant in ecclesiis hymnorum genera, e quibus quamplura vocant τροπάρια, παρά τοῦ τρέπεσθαι, ad instar nimirum aliorum, velut sui cantus exemplarium, vertenda, sive ut aptius di-

cam, occinenda: modulos vocavi in Euchologio, ut cam, occinenda: modulos vocavi in Euchologio, ut ad aliorum modum metris compositos et modulondos. Carminibus quidem iisque elegantibus primitus edebantur: deinceps vero servato syllabarum numero et quantitate neglecta, pressa, rudis et austera τῶν τροπαρίων compositio evasit, cujus nihilominus auctores poctarum insigni nominie nusquam se professi sunt exauctoratos. De tropariis et eorum poetis Allatius et Arcudius pluribus discernerum tous. seruerunt. Goar.

אבודנקן דב ביס

χήν τέ

εξομένο

GOEN a

σθεν, δ

देत्री रठव

sour !

Μεγάλο

άδελφή

μεγάλο

ion, Ba

Meyáh

xal or

'Αριάδ

alpetu

Ent ?

THE ETE

θράχη

γμασι

vai; à

Ζήνωι

peuv,

Lwype

באע צ

μνησί

Apis

xleiq

MMAD

ישעעון

χατά

lioxo

Máp:

ז שולד

xatà

DEVE

ρότα Xah

225

νην BiGA

รอบ ו עוד

The

ral

600

0:00

mod

चम्द

चम्;

äll

τω

'E:

90

ter

Zhu

Atw

majorem in modum deprædatus etal, magnam A μετά θάνατον Μαρχιανού [P. 350] ληζσαμένου στόλον classem emisit, collectis 1115 navibus, viris in singulas 100. In eam impensa sunt aurei sexcenties quinquagies mille, argentei nummi septingenties mille demptis quæ ex arario sumpta et a Roma suppeditata sunt. Ea tamen tanta classis re infecta ne semisse quidem militum superstite, rediit, ductoris ob imprudentiam: is enim ostendit recte cum sensisse, qui dixit exercitum cervorum duce leone, præstare exercitui leonum quem cervus ducat. Eodem anno Asparis filius patricius Cæsar a Leone creatur ac Alexandriam mittitur, quia Asparem ab secta abduxerat et sibi benevolum reddiderst.

Decimo quinto anno beatus Euthymius in Chri- B sto obdormivit, cum vixisset annos 97.

614 Annis sexdecim et septemdecim bellum contra Gizerichum varia fortuna gestum fuit.

Anno 17 rex Zenonis et suæ filiæ Ariadnæ filium Leonem Cæsarem declarat. Tunc etiam vestis Deiparæ virginis Hierosolymis fuit allata, inventa apud quamdam religiosissimam Hebraicam mulierem virginem. Et reliquiæ S. Anastasiæ Nicomedia allatæ inque ejus fano repositæ sunt. Eo tempore Romulus quidam Augustulus imperator Italiæ fit, annis 1060 post conditam a Romulo Romam. Itaque Occidentis imperium, quod a Romulo primum initium habuit, tanto post tempore in alio Romulo desiit.

τους ἐπαύσατο χρόνους.

Cum Leo junior esset Cæsar creatus et equestre C spectaculum ederetur, hora diei sexta profundæ tenebræ urbem texerunt, et sub nivis specie cinere unmenso pluit, nubibus quasi igne canderent apparentibus, ita ut nemo non putaret igne pluere. Cinis ad palmi altitudinem jacuit. Porro cum Leo

μέγαν έξαπέστειλε, ,αριγ' πλοΐα συναθροίσας, Έγοντος ἐκάστου ἀνὰ ἄνδρας ἐκατόν. Ἐν οἶς κατεκενώθη χρυσίου ρ' ρ' ξέ (78) καλ άργύρου ρ' ρ' ο', παρέξ των έχ του ταμιείου και των της έσπερίας 'Ρώμης διδομένων. Καὶ ὁ τοσοῦτος στόλος ἄπρακτος διὰ τὴν τού στρατηγούντος χαχοδουλίαν ὑπέστρεψεν, οὐδὲ τούς ήμίσεις των στρατιωτών σώους διαφυλάξας. Εδειξε γάρτην γνώμην άληθη του είπόντος, ότι χρείσσόν έστι στρατόπεδον ελάφων ήγουμένου λέοντος ή στρατόπεδον λεόντων ήγουμένου έλάφου. Τῷ δ' αὐτῷ Ετει καὶ ὁ "Λοπαρος (79) υίδς πατρίκιος ων Καϊσαρ παρά του Λέοντος γίνεται, και εν 'Αλεξανδρεία πέμπεται διά τὸ έλχυσαι τὸν "Ασπαρα έχ τῆς 'Αρειανικής δόξης και εύνοείν ποιήσαι τῷ βασιλεί.

Τῷ ιε' ἔτει ὁ ὅσιος Εὐθύμιος ἐν Χριστῷ ἐχοιμήθη, ζήσας έτη ५ζ".

Τῷ ις καὶ ιζ έτει τὰ τοῦ Γιζερίγου πολέμου δίλο έπ' άλλω συνέδαινε.

Τῷ ιζ' Λέων ὁ βασιλεύς Λέοντα τὸν Ζήνωνος υίδν καὶ 'Αριάδνης τῆς Ιδίας θυγατρός, ἐαυτοῦ δὲ ἔγγονον, στέψας βασιλέα (80) άνηγόρευσε. Τότε καί ή έσθης της υπεραγίας Θεοτόχου έξ Ίεροσολύμων ήχθη, εύρεθείσα παρά τινι εύλαδεστάτη γυναικ! Έδραίψ παρθένες. Καὶ τὰ λείψανα τῆς ἀγίας 'Αναστασίας άπο Νιχομηδείας ανεχομίσθη, και έτέθη έν τῷ ναῷ αὐτῆς (81). Έν τούτφ τῷ καιρῷ Τωμύλος τις ἐπίκλην Αύγουστάλιος (82) αὐτοκράτωρ τῆς ἐν Ίταλία βατιλείας καθίσταται, μετά χίλια όγδοήκοντα έτη 'Ρωμύλου βασιλέως του την 'Ρώμην ατίσαντος. Σημειωτέον δὲ ὡς ἀπὸ Ῥωμίλου ἡ τῆς Ἐσπέρας ἀχμίσασα βασιλεία πάλιν ὑπὸ Ῥωμύλου ἐπὶ τοσού-

> 'Αναγορευθέντος τοίνυν του μικρού Λέοντο:, Ιππιχου άγομένου ώρα ς' της ημέρας σχότος βαθύ έχάλυψε την πόλιν, άθρόον δὲ ἐν είδει νιφετοῦ ὕσθη χόνις, πεπυρακτωμένων των νεφών προφανέντων, ώς νομίζειν πάντας ότι πύρ βρέχει · καί έπί παλαιστην ετέθη ή χόνις. Του δε βασιλέως Λέοντος ρευ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(78) Duplicatum ρρ positum est pro nota centenarii, fuitque vertendum auri centenarios 65, et argenti centenarios 70. Id cum ipsa re deprehendi, tum ex repetitione hujus notæ infra in Michaelo Paphlagone, de avaritia Theophanis metropolitæ D Thessalonicei; ubi idem cum libra fuisse apparet. D Neque est ignotum libram etiam minam fuisse. Re-petitur postea Zoæ post Calaphatis mortem im-perio, ubi memorantur centenaria 53, πεντήκοντα τρία diserte. Apud Procopium est Leonem in shoc bellum millia trecenta erogasse, l. 111 de bello Van-dalico, apud Nicephorum xv, 27 mille et ducenta centenaria auri pondera. Hæc quam inter se et cum Cedreno consentiant, ignoro. Quodsi horum scriptorum alterutrum Græce licuisset audire, fieri poterat ut facilius divinarem. Xv... — Duo p', linea trausversa adacta simul eum accentu utrique superposito, p' p', ex notis Græcorum arithmeticis putat Kylander significare xevrqváptov, ab ipso millenis aureis, juxta Joannis Kahl computum, æstimatum. Erudite quidem. At ubi 65 tantum auri centenaria enumerat, argenti vero 70, videat quam parva sit summa, quæ et exercitui centum millia haminum supriradi et oxbarcitui centum millia hominum superanti et exhauriendis regiis

zerariis satis sit. Theophanes ad 1300 centenaria ciare scribit ascendisse, cui consentit Procopius ab ipso Xylandro citatus, nec ab utriusque computo nisi 100 centenariis distat Nicephorus: unde mihi liquet Xylandrum 1225 centenariis vero numero aberrasse, vel male notas arithmeticas legisse.

(79) Quod de Asparis filio sequitur, male congruit cum aliorum historicorum narratione et Zonara Nicephoroque in primis, videturque prorsus esse aliquid ex mutilatis versibus consutum. Euthymius monachus fuit, de quo hic loqui Cedrenum constat

ex Nicephoro xiv, 52. Xvi. (80) Ex quo forsan profluxit mos, ut quos posteri principes collegas imperii crearent, cosdem quoque manu propria coronarent. Videndus Codinus

c. xvII. Goar.

(81) Triplici de causa templum hoc Anastasiae nomen prætulit : unam hic auctor refert, duas alias fol. 315 memoratas reperies. Goan.

(82) Quod Augustulum scripsi pro Augustalio, auctores correctiores secutus feci, ut et pro Berenica Verinam. Avl.

ματισμόν γαστρός ύποστάντος καλ δεινοίς κέντροις A imperator profluvio ventris laboraret, otque intus τά ενδον ελαυνομένου, ήλεγξε το πάθος την Ιατριχήν τέχνην εν χινδύνοις άπρακτον υπάρχειν. Καθεζομένου γάρ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀμίδος, κῶν τε ὅπισθεν αὐτοῦ ἦν τὸ ἐχ τοῦ πυρός φῶς κᾶν τε ἔμπροσθεν, διά τῆς γαστρός καὶ τοῦ νώτου ἐφαίνετο. Καὶ έπὶ τοσούτον κατισχνωθείς έτελεύτησε, καὶ ἐτέθη τὸ σώμα αύτοῦ ἐν λάρνακι πρασίνω ἐν τῷ ἡρώω τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Γυνή δε τούτου Βηρίνη, άδελφή Βασιλίσκου, ός τοῦ κατά Γιζερίγου σταλέντος μεγάλου στόλου έξπργε.

Λέων ὁ Ζήνωνος υίδς καὶ 'Αριάδνης, νήπιος ἔτι ών, βασιλεύς προγειρίζεται παρά του πάππου αύτου Μεγάλου Λέοντος · δς εδασίλευσεν [P. 351] έτος εν. χαὶ στέψας τὸν ίδιον πατέρα Ζήνωνα, Βηρίνης και 'Αριάδνης συναραμένων αὐτῷ, ἐτελεύτησε.

Ζήνων 'Ρωμαίων βασιλεύς έτη κζ' μήνας δ' (83), αίρετικός τῆς συγχυτικῆς αίρέσεως τῶν 'Ακεφάλων. Έπὶ τούτου ἐχτίσθη τὸ Άμμώριον. Τούτου τῷ πρώτφ έτει εν προσιμίοις Μεσοποταμέαν μέν Σαρακηνοί, Θράκην δὲ κατέδραμον Οὐννοι, σφόδρα τὸῖς πράγμασι χαχώς λυμαινομένου του βασιλέως, χαὶ ήδοναίς άτόποις και πράγμασι σχολάζοντος. Την γάρ δ Ζήνων της χαχίστης χαι είδεγθοῦς γενεάς τῶν Ἰσαύρων, δασύς τε και είδεχθέστατος, ώσπερ "Ελληνες ζωγραφούσι τον Πάνα τραγοσκελή και δασύκνημον, την χροιάν μέλας, την ηλικίαν ασύμβλητος, δργίλος. μνησίκακος και φθόνου μεστός. Γυνή δε τούτου 'Αριάδνη. Βασιλίσκος δὲ ὁ Βηρίνης ἀδελφὸς, ἐν Ἡρακλεία διατρίδων τῆς Θράκης, ἐστασίασε κατὰ Ζή- ς νωνος . δν φοδηθείς ὁ Ζήνων σύν 'Αριάδνη τη ίδία γυναικί και χρήμασιν Ικανοίς φεύγει είς Ίσαυρίαν κατά τι φρούριον όχυρον Ούδαρα καλούμενον. Βασιλίσκος δέ εν τῷ κάμπφ ἀνηγορεύθη βασιλεύς, Μάρχον τε τὸν υίὸν Καίσαρα ἐποίησε, καὶ Ζηνωδίαν τήν έαυτου γαμετήν Λόγουσταν Εστεψε, και εύθέως χατά τῆς πίστεως παρετάξατο. Τούτου δὲ ἀναγορευθέντος ό συμδάς έμπρησμός κατά την πόλιν τό άνθηρότατον μέρος διέφθειρεν εν γάρ τῷ μέσῳ τῶν Χαλχοπρατίων ἀρξάμενος αὐτάς τε ἀνάλωσεν ἄμφω τάς στοάς και τὰ προσεχή πάντα, τήν τε καλουμένην βασιλικήν, έν ή ἀπέκειτο βιδλιοθήκη Εχουσα βίδλους μυριάδας δώδεκα, μεθ' ων βιδλίων και τδ τοῦ δράκοντος ἔτερον ποδῶν ἐκατὸν εἴκοσιν; ἐν ῷ Ίλιάς και ή 'Οδύσσεια, χρυσέοις γράμμασι, μετά καί της Ιστορίας της των ήρώων πράξεως. Συνέφθειρε δὲ καὶ τῆς μέσης τῶν παλατίων ἐκατέρωθεν στοᾶς καὶ τῶν Λαύσου τὰ κάλλιστα ἀναθήματα. πολλά γάρ των άρχαίων άγαλμάτων αὐτόθι ἐνίδρυτο, της Αφροδίτης της έν Κνίδω το περιδόητον, και το τής Σαμίας "Ηρας, και το τής Λινδίας 'Αθηνάς έξ άλλης ύλης, ήν "Αμασις ὁ τῶν Αίγυπτίων βασιλεύς τῷ σοφῷ Κλεοδούλω ἀπέστειλε, καὶ ἄλλα μυρία. Επέδραμε δὲ τὸ πῦρ καὶ μέχρι τοῦ καλουμένου φόρου τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Διά τοι ταῦτα

atrocibus compungeretur cruciatibus, morbus iste demonstravit artis medicæ nullam esse in periculis efficacitatem. Quoties enim in matulam desidebat, sive ante sive post eum ignis esset, is per ventrem ejus et dorsum pellucebat. Adeoque extreme attenuatus vivendi finem fecit. Corpus 615 ejus in viridi area repositum est in monumento Constantini Magni, Uxorem habuit Verinam, sororem Basilisci, qui magnæ classis adversus Gizerichum missæ dux fuit.

Leo Zenonis et Ariadnæ filius imperator ab avo suo Leone Magno est creatus, cum adhuc puer esset. Imperavit annum unum, impositoque diademate patri suo Zenoni, Verina et Ariadna adjuvantibus, vita defunctus est.

Zeno imperavit annos 27, menses 4. Fuit in hæresi corum quos Acephalos vocant, quæ naturas in Christo confundit. Sub hoc conditum est Ammorium. Hujus primo anno, ipsis imperii ejus principiis, in Mesopotamiam Saraceni, in Thraciam Hunni incursiones fecerunt, cum pessime rempublicam imperator ille corrumperet voluptatibusque et rebus absurdis esset deditus. Fuit Zeno natus pessima et insigniter deformi Isaurorum gente, hirsutus et forma turpissima, qualem Græci Panem pingunt hircipedem et crassis suris, niger, statura inconcinna, iracundus, injuriarum tenax, invidentissimus. Uxor ei fuit Ariadna. Interim Basiliscus Verinæ frater, Ileracleæ, quæ est Thraciæ urbs, contra Zenonem seditionem movet. Ejus metu Zeno cum uxore et magnis opibus ad Isauros fugit, in castellum munitum cui nomeu Ubara. Basiliscus in campo imperator salutatus Marcum filium Cæsarem 616 appellat, et Zenodiam uxorem suam Augustæ corona exornat ; ac statim veræ religioni bellum facit. Hoc imperatore creato incendium florentissimam urbis partem absumpsit. Ortum enim a mediis Chalcopratiis cum utramque porticum, tum contigua omnia et basilicam devoravit, in qua fuit bibliotheca librorum millia 120 continens; inter quos libros fuit etiam draconis intestinum, pedes 120 longum, cui Homeri poemata Ilias et Ulyssea anreis litteris fuerant ην γεγραμμένα τὰ τοῦ 'Ομήρου ποιήματα, ή τε B inscripta, cum historia rerum ab heroibus gestarum. Perdidit una etiam mediæ in palatiis domns utramque porticum, et in Lauso pulcherrima donaria. Ibi enim multa antiquorum simulacrorum erant posita, ut statua illa nobilis Cnidiæ Veneris, itemque Samiæ Junonis, et alia ex materia Lindiæ Minervæ, quam Amasis Ægyptiorum rex sapienti Cleobulo miserat, aliaque infinita. Excurrit ignis etiam usque ad forum Constantini Magni, Eapropter in odio universorum civium suit Basiliscus, incendiumque et eversio urbis cognominatus: nam alludebant ad basilisci serpentis nomen et

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(83) Quod Zeno dicitur imperium per annos 27 tenuisse, verum non est, sed pro x scribendum ιζ', 17, non 27. Testes historici, et nominatim Evagrius, III, 29. XYL.

naturam. Scribit Igitur ad Zenonem senatus, A μισείσθαι τον Βασιλίσκον συνέξη παρά πάσης της isque Illo, Isauris et Lycaonibus assumptis, aliisque ad novarum rerum molitionem propensis, regio cum exercitu ad urbem accedit, rursusque tyrannidem (quis enim dicat imperium?) 617 invadit. Confugerat in fanum quoddam Basiliscus : inde eum Zeno, juramentis se plurimis atque maxime terribilibus obligans, educit; inque Cucusum Cappadociæ oppidum relegat, ibique cum uxore et liberis in unam turrim conclusum fame enecat. Idem Zeno Timotheum Ælurum revocavit, et Pefrum Cnapheum, qui inter insomnes monachos delituerat, aliosque item hostes Chalcedonensis concilii, qui libero ore veritatem insectabantur. Elurus Alexandrinos turbulentos, qui Byzantii tum peregrinabantur, cum ascivisset, a palatio ad templum asino vectus, cum ad Octagonum pervenisset, lapsus pedem fregit ac cum dedecore est reversus. Eum Basiliscus adhuc rerum compos cum typis Alexandriam miserat ut Chalcedonense concilium impugnaret. Quem ingredientem Alexandriam videntes sectatores ejus interrogarunt: Numnam, o papa, tris hostibus bucceas præbuisti? Respondit ille: Omnino eis cibum ita porrexi. Petrum quoque Cnapheum Antiochiam eodem consilio ablegaverat. At Salophaciolus Timotheus Alexandriæ episcopus his auditis recessit ad monasteria Canopica suæ disciplinæ. Cnapheus simulatque potitus est episcopatu, damnationibus et tumultibus operam navavit. Inde cædes atque tur- C bæ exsistere, propterea quod Cnapheus sanctissimo carmini adjecisset : Qui crucifixus est pro nobis. Caterum Basiliscus generali edicto concilium Chalcedonense rejecerat. Quod idem cum juberet facere Acacium Cpolitanum episcopum, tota urbs cum mulieribus 618 et liberis in templum adversus Basiliscum convenerunt idque prohibnerunt. Acacius autem nigris vestibus sumptis solium et altare deseruit. Quo tempore etiam magnus ille Danielus, fervido Dei studio impulsus, a columna descendit Acacique et populi concionibus adfuit. κίψ τε καλ τῷ λαῷ συνεκκλησίαζε.

Tertio anno Zeno Cnapheum, quia is Basilisco D studebat, opera synodi Orientalis dejicit inque Pityos relegat, isque clam ad sanctum Theodorum in Euchaitis confugit. Interim Ælurus moritur,

πόλεω;, έμπρησμόν ἀποκαλούντων αύτον και της Basilelac apavious o vao Basilismos to Onolov xal δ έμπρησμός Ισόψηφα τυγγάνουσι. Γράφει τοίγυν ή σύγχλητος πρός Ζήνωνα, και προσλαδών έχεῖνος Τλλόν τε και τους Ισαύρους και Λυκάονας και άλλους όσοι ποδε τάς χαινοτομίας ἐπτόηνται ἐπάνεισιν έπι το Βυζάντιου μετά γειρός βασιλικής, και πάλιν της τυραννίδος [Ρ. 352] ἐπιλαμβάνεται (οὐ γάρ λέγω βασιλείας), και τον Βασιλίσκον έξαγαγών της έχχλησίας ή πρό τούτου προσπέφευγε, μετά μυρίους δρχους φριχωδεστάτους έξορίζει έν Κουχουσώ της Καππαδοχίας, ἀποχλείσας δὲ εἰς ενα πύργον σύν γυναικί και τέχνοις λιμώ διαφθείρει. Τιμόθεόν τε τον Αίλουρον άνεχαλέσατο, χαι Πέτρον τον Κναφέα χρυπτόμενον εν τη μονή των 'Αχοιμήτων, και δσοι άλλοι έγθροί της άγίας έν Χαλχηδόνι συνόδου έπαβρησιάζοντο κατά της άληθείας. "Ο δε Αίλουρος συναγαγών ἀτάκτους 'Αλεξανδρείς ἐνδημούντας τῷ Bučavtíw, ex tou malatiou mode the expladian ήλθεν ἐποχούμενος δνον, καὶ την Όκτάγωνον καταλαδών πτωθείς συνετρίδη τον πόδα, και μετ' αισχύνης άντέστρεψε. Τοῦτον ὁ Βασιλίσχος ἔτι [αὐτοχράτωρ] ὢν μετά τύπων (84) είς 'Αλεξάνδρειαν κατά τῆς συνόδου εξέπεμψεν. "Ον ίδόντες είσερχόμενον εν 'Αλεξανδρεία οί σπουδασταί ήρώτων 'Εψώμισας τούς έχθρούς σου, πάπα (85); 'Ο δὲ, Ναὶ οδτως ἐψώμισα, ἀπεκρίθη. Καὶ Πέτρον δὲ τὸν Κναφέα εἰς "Αντιόχειαν, καὶ ἀμφοτέρους κατά της άληθείας ἀπέστειλεν ἐνισχύσας. "Ο δὲ Σαλοφακίολος Τιμόθεος ἐπίσκοπος 'Αλεξανδρείας τούτο άχούσας ύπεγώρησεν ένζτοζς μοναστηρίοις του Κανώπου, ων έγεγόνει και της ασκήσεως. Πέτρος δὲ ὁ Κναφεύς καταλαδών τὸν θρόνον εἰς ἀναθέματα καί ταραγάς εξώρμησεν. "Οθεν φόνοι καί ταραγαί διά την προσθήχην του Τρισαγίου γεγόνασιν αίτος γάρ προστέθεικε τὸ, 'Ο σταυρωθείς δι' ήμας. Βασιλίσχος δὲ τύπω γενιχῷ την ἐν Χαλχηδόνι σύνοδον ἐξ. έδαλεν, 'Αχάκιον τον Κωνσταντινουπόλεω; κελεύσας τό αὐτό ποιείν. 'Αλλ' ή πόλις άπασα σύν γυναιξί καί τέχνοις είς την έχχλησίαν κατά Βασιλίσκου έλθόντες τούτον ἐχώλυσαν. 'Αχάχιος δὲ μελανειμονήσας τὸν θρόνον καλ το θυσιαστήριον κατέλιπε. Καλ Δανιήλ δὲ ὁ μέγας δι' ἔνθεον ζήλον ΄ άποδὰς τοῦ στύλου 'Ακα-

> Τω γ έτει Πέτρον τον Κναφέα, διά το συνδραμείν Βασιλίσιω, ψήφω της άνατολικής συνόδου καθαιρεί Ζήνων και είς Πιτυούς έξορίζει. 'Ο δε λαθών προσφεύγει τῷ ἀγίφ Θεοδώρω ἐν Εύχαΐταις. Τιμόθεος

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(84) Id est edicto universali, quod nimirum ad omnes pertineret. Τύπον γενικόν Theodorus Ana-gnosta in hac ipsa historia vocat. Sæpe admodum hoc vocabulo utitur Cedrenus, et τυπούν pro edicere usurpat aliquoties. Nicephorus, ut in margine versionis adnotatum deprehendi, ἐγχυκλίους συλλαδάς, quarum et exemplum refert xv, 5. Postea generale edictum appellavi. Vocat et Evagrius circulares epistolas ἐγχυκλίους ἐπιστολάς, cujus librum tertium consule. XYL.

(85) Πάπα nomen, quamvis cuilibet sacerdoti absque delectu Græci soleant affigere, τοῦ πάπα nihilo:ninus nonnisi Romano et Alexandrino ponti-

ficibus attribuunt : ac ne testes petamus extrancos, sie p. 421, 435 et alibi passim Romæ antistitem in auctore scriptum legimus. Alexandrinum quoque sie dictum civitatis illius incolarum Timotheo Æluro præsens facta compellatio demonstrat : 'Elioμισας τους έχθρούς σου, πάπα. Ostendunt et qua-cunque ab Alexandrina sede prodeunt diplomatum tituli; ex quo Cœlestinus ad Cyrillum, ut locum suum in Ephesina synodo teneret, scripsit. Έξ οδ λόγος, scribit Nicephorus xιν, 34, και το της μέτρας έπίθεμα είληφέναι και την του πάπα προσηγορίαν λαδείν και της οίκουμένης κριτήν όνομάζεσθαι. GOAR.

673 8 43 Hitoo The d POTOVS ηρημι HONAY क्लंद हैन Ealoo To xlnsic toápor θμητο φήρου ix vit διάστη πολύν דט דסו Ev Ko £ 1 10 Yeapor προφά xal tou νούπολ iv to τη Δάφ To I

λων Πέ σχόπου νουπόλ Πέτρον To t 'A 6 ú bu hasand GOUGEN To u Thy E

TIXO, Ö ôlas συ Touc & hazi xe Tois. To xal 'Ax dvacath ב בחף ב

To u à zé Baye ἐπίχλην τυράννο

(86) tini in fe globus, lumnæ g intelliga

(87) P (88) L officio X

Hétpos o Morros elodretat, duho xaxoupros xal της άληθείας έχθρος, ος προχαθηρημένος ήδη γειροτονείται ύπο ένδς ἐπισκόπου, καὶ τούτου καθηρημένου. Τούτω κατά Θεού ζηλον έπελθόντες οί μοναγοί, λς' μόνας ήμέρας ληστρικώς χρατήσαντι. της έπισχοπης άπελαύνουσι, και Τιμόθεον πάλιν τον Σαλουαχίολον άποχαθιστώσιν άξίως τω θρόνω.

Τω δ΄ έτει έγένετο σεισμός φοδερός έν Κωνσταντινουπόλει, μηνί Σεπτεμδρίω κε', και έπεσον έχnaslat mollal nat olulat nat Eusodot [P. 353] Ews έδάφους, κατεγώσθη δὲ πληθος ἀνθρώπων ἀναρίθαητον. Επεσε δε και ή σφαίρα του άνδριάντος του φέρου (86), και ή στήλη του Μεγάλου Θεοδοσίου ή είς τεν χίονα του Ταύρου (87), και τά έσω τείγη περί διάστημα Ικανόν. Και έκράτει δ σεισμός γρόνον Β πολύν, ώστε την πόλιν ἐποζέσαι. Τούτω τω γρόνω τὸ τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Βαρνάδα λείψανον εὐρέθη έν Κύπρφ, ύπο δένδρον κερασέαν Ιστάμενον, Εγον έπὶ τοῦ στήθους τὸ κατὰ Ματθαίον Εὐαγγέλιον Ιδιόγραφού αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάδα, Έξ ਜε προφάσεως Εκτοτε γέγονε μητρόπολις ή Κύπρος, καὶ τοῦ μή τελεῖν ὁπὸ 'Αντιόχειαν άλλ' ὑπὸ Κωνσταντινούπολιν. Τὸ δὲ τοιούτον Εύαγγέλιον Ζήνων ἀπέθετο έν τω παλατίω, έν τω ναώ του 'Αγίου Στεφάνου έν τη Δάσνη.

Το ιβ' έτει Φηλιξ έν το ναφ των 'Αγίων 'Αποστόλων Πέτρου και Παύλου σύνοδον ποιήσας δύο έπισκόπους καὶ Εκδικον (88) Επεμψεν εν Κωνσταντινουπόλει, γράψας Ζήνωνι και 'Ακακίφ εκδαλείν ς Πέτρον τὸν Μογγὸν ὡς αἰρετικὸν τῆς 'Αλεξανδρείας.

Τώ ιγ έτει, των άπο 'Ρώμης χρατηθέντων έν 'Αδύδω γνώμη ζήνωνος καὶ 'Ακακίου καὶ τῶν γραμμάτων άφαιρεθέντων και έν φρουρά βληθέντων, ήπείλησε Ζήνων τούτους άνελείν, εί μη χοινωνήσουσιν 'Ακακίω καὶ Πέτρω τῷ Μογγῷ.

Τῷ τε' ἔτει Ζήνων τῆ βουλῆ 'Ακακίου τοὺς κατά την Έψαν ἐπισκόπους ἐδιάζετο ὑπογράψαι τῷ Ένωτικώ, όπερ αύτος 'Ακάκιος ἐποίησεν ἐξὶ ίδίας καρδίας συντάξας, και κοινωνήσαι Πέτρφ τῷ Μογγῷ. Τούς δέ της Τώμης άποχρισιαρίους παρέπεισε γρήμασι κοινωνήσει 'Ακακίω παρά τὰ ἐνταλθέντα αὐτοίς. Τούτο μαθών ὁ Φηλιξ χαθήρε τούτους, γράψας και 'Ακακίω καθαίρεσιν · ήνπερ δεξάμενος 'Ακάκιος άναισθήτως περί αυτήν είχε, και το ένομα Φήλικος D έξηρε των διπτύ ων.

Τῷ ις' ἔτει Πέτρος ὁ Μογγὸς ἐν 'Αλεξανδρεία άπέθανε, καὶ 'Αθανάσιος άντ' αὐτοῦ ἐχειροτονήθη ό ἐπίκλην Κηλήτης. Ζήνων δὲ δ βασελεύς άνεθελς τῶν τυράννων εξέδαλε της Έκκλησίας 'Αντιοχείας Κα-

δὲ ὁ ΑΓλουρος ἐν τούτοις θνήσκει. 'Αντ' αὐτοῦ δὲ A eique sufficitur Petrus Mongus, home malefleus et veritatis bostis; qui jam ante damuatus ab uno episcopo, eo quoque damnato delectus est. Hunc Deo instigante aggressi monachi triginta sex dies episcopatu latrocinii in morem functum dejiclunt. eamque dignitatem legitime reddunt Timotheo Salophaciolo.

> Quarto anno terribilis fuit terræ motus Cpoli die 25 Sept. Corruerunt multa templa, domus rostraque funditus, et obruta est immensa hominum multi. tudo. Cecidit etiam globus columnæ fori, et statua Theodosii Magni, quæ columnæ Tauri imposita erat, murique interioris satis longa pars. Duravit diu ille terræ motus, adeo ut fetor quoque urbem occuparit. Ea tempestate reliquiæ beati apostoli Parnabæ inventæ sunt in Cypro. Jacebat cadaver id sub arbore ceraso, Evangelium quod 619 S. Matthæus composuerat, in pectore gestans, manu Barnabre descriptum. Ea occasione Cyprus metropolis facta est, ut jam non amplius sub Antiochia censerctur, sed soli Cpoli subesset, ld Evangelium Zeno reposuit in palatio, in æde Sancti Stephan! in Daphna.

Anno duodecimo Felix concilio in æde Petri et Pauli apostolorum habito duos episcopos et exsecutorem Cpolin mittit, Zenonem et Acacium per litteras jubens Mongum, utpote hæreticum, Alexandria exigere.

Anno 13 Zenonis et Acacii jussu Romani legati Abydi sunt comprehensi, litteræ interceptæ, insi in custodiam dati; minatusque eis Zeno mortem est, nisi cum Mongo et Acacio communionem

Anno 13 Acacii suasu Zeno orientales episcopos coegit subscribere Henotico (id scriptum, sie a concordia instituenda dictum, Acacius ex animi sui sententia condiderat) et communicare cum Petro Mongo. Pecunia quoque data Roma missos legatos eo perduxit ut contra mandata sua cum Acacio communicarent. Felix ubi rem comperit, lis suam ademit dignitatem, Acacium quoque per litteras ad eum scriptas ordine dejiciens. Quas acceptas Acacius pro nibilo habuit, Felicisque nomen ex albo sustulit.

Anno 16 Petrus ille Mongus Alexandriæ moritur, eique Athanasius 620 cognomento Celetes subrogatur. Zeno autem a tyrannis otium adeptus Antiochena Ecclesia exturbat Calandionem, inquo

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(86) Globus ille nimirum quem statua Constantini in fore erecta manu gerebat, non vero columnæ globus, ut perperam Xylander; nisi vocabulo columnæ statuam in columna porphyretica positam intelligat, de qua jam auctor fol. 265. Goan.

87) Platea civitatis ita dicta. GOAR.

88) Longe est ab exsequendo Latini interpretis officio Xylander, qui non defensorem sed exsecutorem

vertit excixov. Quid exsequeretur, edicat. Defensor certe causis pauperum et Ecclesiarum vacabat, cujus tiinlum gessit Sebastianus martyr. Emmdem, imo plures, et super onnes primatem Ecclesia Græca inter officiales, de quibus Codinus, recenset. De iis concilium Carthaginense apud Balsamonem can. 78. Goar.

76v

άνδρι

ειδότ

YOUTO

μέλλι

zon z

τάσας

θάναι

στομι

Oasin relegat, episcopatum Petro Cnapheo reddit. Α λανδίωνα και εξώρισεν είς "Οασιν (89), Πέτρον δε Is Antiochiam reversus multa mala facinora fecit, damnationibus concilii novis, ejectionibus inculpatorum episcoporum, substitutionibus et delectibus illegitimis, aliisque id genus. Nam jam ante adjecerat sanctissimo hymno: Christe rex, crucifixe pro nobis. Post reditum autem abstulit hæc, Christe rex. Et Xenaias quidam Satanæ servus docebat non esse recipiendas Christi et sanctorum imagines. Erat natione Persa, conditione servus. Hic cum sub Calandione profugisset a suo domino, pagos qui sunt circa Antiochiam a fide avocabat; cumque nondum esset baptizatus, tamen clericum se esse dicebat. Hunc Calandio profligaverat : sed Cnapheus Hierapolitano episcopatui præfecit ac Philoxenum nominavit. Cumque postea intellexisset B eum non esse baptizatum, sufficere ei designationem loco baptismatis affirmavit. Cæterum Euthymius, qui de religione rectissimam tuebatur sententiam, Anastasium Silentiarium, qui postea temporis imperium male gessit, Ecclesia ejecit ut hæreticum et Eutychi consentientem.

Anno 17 Zeno Marianum, sapientissimum comitem, et qui arcana quædam præsciret ac imperatori indicaret, interrogavit quisnam sibi in imperio esset successurus. Respondit ille : Imperium et uxorem tuam 621 accipiet quidam de Silentiariis, me autem injuste occides. Horum utrumque suo tempore exitus comprobavit. Eodem anno Petrus Cnapheus vita decedit, inque ejus locum episcopus Antiochiæ creatur Palladius, presbyter templi sanctæ martyrum principis Theelæ, quod erat Seleuciæ. Suffragatores habuit Joannem Cpolitanum et Anastasium, cujus modo meminimus.

Enimvero elatus fastu Zeno, aut (ut rectius loquar) atræ potius bilis morbo et furiis actus, ad bonorum publicationes et injustas cædes animum adjecit. Nam proximo cuique crimen intentabat, eumque qua jure qua injuria de medio tollebat. Miseranda præ cæteris atque in primis inhumana cædes fuit illi magistri, qui et vitam ejus servarat

τον Κναφέα κατέστησεν έν αὐτῆ, ος έλθων είς 'Αντιόχειαν πολλά κακά ἐποίησεν, ἀναθεματισμούς τε πάλιν της συνόδου και έκδολάς έπισκόπων άνεπιλήπτων άντεισαγωγάς τε καλ χειροτονίας άθέσμους καί τὰ τούτοις όμοια. Πρότερον δὲ προσέθηκε τῷ Τρισαγίω (90) • Χριστέ βασιλεύ, ὁ σταυρωθείς δι' ήμας. Υστερον δὲ ἐλθών περιείλε τὸ, Χριστὲ βασιλεῦ. Ξεναίας δὲ ὁ δοῦλος τοῦ Σατανά την Δεσποτικήν είκόνα και των άγίων εδίδασκε μη δέγεσθαι. Πέρσης γάρ ήν τῷ γένει, δοῦλος δὲ τὴν τύχην. 'Αποφυγών δὲ τοῦ ἐδίου [Ρ. 354] δεσπότου ἐπὶ Καλανδίωνος τὰς περί 'Αντιθγειαν χώμας άνεστάτου άπό τῆς πίστεως. . 'Αδάπτιστος δὲ ὢν κληρικόν ἐαυτόν είναι Ελεγε. Τούτον Καλανδίων άπήλασε, Πέτρος δὲ ὁ Κναφεύς ἐπίσχοπον Ἱεραπόλεως χειροτονήσας μετωνόμασε Φιλόξενον. Μαθών δὲ ὕστερον ἀδάπτιστον είναι, ἀρχείν αὐτῷ τὴν γειροτονίαν άντὶ βαπτίσματος Εφησεν. Εύθύμιος (91) δὲ ὁ ὁρθοδοξότατος 'Αναστάσιον τὸν Σιλεντιάριον, τον κακώς μετά ταύτα βασιλεύσαντα, της Έκκλησίας εδίωκεν ώς αίρετικον και όμόφρονα

Τῷ ιζ' ἔτει Ζήνων ήρετο Μαριανόν τὸν σοφώτατον κόμητα · ήν γάρ μυστικά τινα είδως, ά καὶ προέλεγεν αὐτῷ. Φησὶ γάρ ' Τίς μετ' ἐμὲ βασιλεύσει; 'Ο δὲ είπεν ότι, Καὶ τὴν βασιλείαν σου καὶ τὴν γυναϊκά σου διαδέξεταί τις από Σιλεντιαρίων, έμε δε άδίχως άποκτενείς. Και άμφότερα εν καιροίς τοίς ίδίοις γεγόνασι. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Πέτρος ὁ Κναφεὺ; τέθνηκε, και άντ' αὐτοῦ Παλλάδιος, πρεσδύτερος τῆς έν Σελευχεία έχχλησίας τῆς 'Αγίας πρωτομάρτυρος Θέκλης, προεδλήθη ἐπίσκοπος 'Αντιοχείας. Συνεψηφίσθη εξ τούτω και Ίωάννης ὁ Κωνσταντίνου [πόλεως] καί 'Αναστάσιος, ὁ κακῶς βασιλεύσας, Σιλεντιάριος.

'Ο μέντοι Ζήνων έπαρθείς ύψηλοφροσύνη πρός δημεύσεις και φόνους αδίκους χωρεί, και πάντα άνθρωπον αlτιώμενος διά της clasouv altíaς άνήρει. Τό δ' άληθές είπεῖν, ὑπό μελαγχολίας καὶ δαιμονίω κρατούμενος į άνείλεν οίκτρώς καλ άπανθρώπως "Ιλλον τον μάγιστρον, δι' ου και την ζωήν σχεδών Εσχε καί της βασιλείας εκράτησεν. 'Αναιρεί δε καί

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(89) Magnam videlicet, juxta Abydon sitam, ste- D cent. Sed quid Græce habeant, seire expediret. rilem, incultam et inhabitatam, in quam delinquen- Alii, meo judicio, non inepte scribam aulicum, hoc tes deportabantur. Plura Pancirollus c. 140. Goan.

(90) Oratio est, qua nil frequentius in ore Græcorum: "Αγιος ὁ Θεὸς, ἄγιος ἰσχυρὸς, ἄγιος ἀὐάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Ante cujus ultima verba hæc alia Petri Gnaphæi sequaces voluerunt inserta: ὁ σταυρουθείς δι' ἡμᾶς. Hic porro hymnus non sanctissimus utcunque, juxta Xylandrum, sed ter sanctus, ob ter sanctus vocem repetitam, in Ecclesia Græca nuncupatur. Goan.

(91) Euphemius legendum, ex Nicephoro, Zonara, Theodoro, Suida, Evagrio, tametsi infra in Anastasio rursum ita legatur. Cæterum silentiarium fuisse non magnæ dignitatis officium, initio Anastasii monet Zonaras. Cuspinianus quietis ministrum versit, et esse putat quem jurisconsulti virum clarissimum sacri palatii nuncupent. Et sic apud Pro-copium 1. ii Belli Persici legitur Adolium Armenium fuisse imperatoris in palatio ad ea quæ sunt quietis ministrum, quod munus Romani silentiarium vo-

Alii, meo judicio, non inepte scribam aulicum, hoc est eum suisse putant qui nunc secretarins dicitur. Rectius σιλεντιάριος scribi puto quam σιλεντά-ριος. Certe in Leone leonomache σιλέντιον ποιείν decretum scribere significat, ubi Leonis cum Ger-niano acta referuntur. Xvi. — Silentiariorum schola inter imperatoris stipatores spectatissima, cui adlectus fuit Anastasius. Evagrius Hist. eccl.m, 59: 'Αναστασίω τον στέφανον περιτίθησιν ούπω μεν ήχοντι είς γερουσίαν, εν δε τη λεγομένη των σιλεντιαρίων σχολή χαταλεγομένω. Isti Græcis sunt ήσυχοποιοί, qui ad imperatoris latera silentium et quietem indicunt, juxta Agathiam, επιστάται τζε άμφι τον βασιλέα σιγής. Inter clarissimos a Dorotheo numerantur: eorum enim, ut ait, laumpà στρατιά, quamvis Anastasium hunc των χαμαιζήλων άξιωμάτων, infimæ dignitatis, Zonaras scribat; qui nimirum inter aulicos præcterus, longe tamen ab ambienda purpura positus suisse videretur. Goar.

αύτοῦ ta me αύτοι שט ש γούστ MENG Tà õp xai '/ Τοιού EV TE 70 OE σφοδρ περιδ έφέρε ἀοράτ VIG. T זקה סו σινδόν Epasa rospan μνήμο por. T por pri άνοιξά άνοιγή τούς β हार्थ कर προφιλ 'Ανασι μνημά τον Ζή Ούννου 'Ορύξο θέντες

> (92)Qui ve devora λήγια Γ rum, c licere s sed call (93)

επύ έδ τραπέν

להה פאק

τον θαυμαστόν και περι ποίησιν έπων άξιόλογον A et eum ad imperium evexerat. Interfecit etiam άνδρα Πελάγιον τον πατρίκιον, έλευθεροστομείν είδότα, ώς φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ φανερώς ἐλέγχοντα τὰς ἀθεμίτους Ζήνωνος πράξεις δς ἐν τῷ μέλλειν άδίχως τελευτάν τοιάσδε φωνάς ήφίει πρός τον των όλων θεόν, είς ουρανόν τάς γεζρας άναπετάσας: Αί, θεὲ δικαιότατε, έμοι μὲν ἐπάγεται βίαιος θάνατος, διότι τὰς πολλάς βίας Ζήνωνος έλευθεροστομών ανέστελλον, κα! ότι τον ηλίθιον άδελφου αύτου ού συνεχώρουν βασιλέα γενέσθαι · σύ δε. Δέσποτα παντοδύναμε, φ μέλει τὰ τοῦ δικαίου, θάττον αύτοζς τῆς μιαιφονίας ἀπαιτήσεις τὰς εὐθύνας. Τούτου φέρεται Ίστορία δι' έπων γεγραμμένη άπο Αύγούστου Καίταρος. Τούτου πόνημα και τά καλούμενα 'Ομηρόκεντρα και άλλα μυρία θαύματος άξια. Τὰ όμοια δὲ πέπονθε, καὶ Ζώσιμος ὁ Γαζαΐος ἐήτωρ καί 'Αρκάδιος ὁ Επαργος καὶ άλλοι των Επισήμων. Τοιούτου γάρ και τοσούτου γεγονότος του Ζήνωνος έν τε φόνοις καλ άθεμίτοις πράξεσιν, ούκ ημέλησε τὸ Θείον εἰς τὴν τούτου [Ρ. 355] ἀναίρεσιν, ἀλλά σφοδραίς και άδιαγνώστοις όδύναις παν τό σώμα περιδαλόν βιαίως του ζην άπεστέρησε. Λόγος δὲ έφέρετο ότι έχ τινος θείας δυνάμεως έχαρατομήθη ἀοράτως, μόνης τῆς δέρεως τῷ τραχήλφ συνημμέντς. Της ούν γαμετής αύτου και των θαλαμηπόλων της οίχείας άσφαλείας προνοουμένων, είαταν τον νεχρόν χείμενον γυμνόν έπὶ σανίδος, καὶ μόλις άμφὶ τὸν δρθρον τῶν οὐ προσηχόντων τις ἔρριψεν αὐτῷ σινδόνα. Μετά δὲ τὸ κατατεθηναι αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ ξφασαν οι σωματοφύλαχες οι έν τῷ τάφῳ τεταγμένοι γοεράν φωνήν έπὶ δύο νύκτας ἀποδίδοσθαι έκ τοῦ μνήματος αὐτοῦ· Ἐλεήσατε, ἐλεήσατε, καὶ ἀνοίξατέ μοι. Των δε εἰπόντων, ὅτι "Αλλος βασιλεύει, ἔφη • Οὐδέν μοι μέλει * είς μοναστήριον ἀπαγάγετέ με. Των δὲ μή άνοιξάντων, λέγεται μετά τινα χρόνον το μνημείον άνοιγήναι, καὶ εύρεθήναι αὐτὸν ὑπὸ πείνης φαγόντα τούς βραγίονας αὐτοῦ καὶ τὰ καλίγια (92) & ἐφόρει, διά τὸ συγνῶς τῷ κατόχψ νοσήματι κρατείσθαι, καὶ προφιλιωθήναι έτι ζώντος αὐτοῦ τὴν 'Αριάδνην τῷ 'Αναστασίω, όθεν και οι φύλακες των βασιλικών μνημάτων τη παραγγελία αύτης πρός τό μη άνοιγηναι τὸν Ζήνωνα ἐτυπώθησαν ἔκτοτε (93).

Έν αὐτοίς δὲ τοίς χρόνοις Περόζης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς πάλιν έπιστρατεύσας έπλ τούς λευχούς Ούννους τούς Νεφθαλίτας (94) ἀπώλετο πανστρατί. Β "Ορύξαντες γάρ τάφρον βαθείαν και καλάμους έπιθέντες και γην επιχώσαντες έμειναν ένδον, όλίγους δὲ ὑπαντῆσαι τούτοις ἀφέντες, καὶ αδθι; εἰς φυγήν τραπέντες καλ τὰ στενὰ διαδάντες, ὰ σφίσι γνώριμα ύπηρχον. Οι δε Πέρσαι μηδέν δεινόν ύποπτεύσαντες

Pelagium patricium, virum præclarum et carminis scriptione insignem, quod is pro sua prudentia et justitia libertatem dicendi sibi sumens, Zenonis nefaria facinora palam incessebat. Moriturus manibus in cœlum intentis Deum omnium rerum gubernatorem sic est precatus : O justissime Deus, mihi quidem injusta bex infertur, propterea quod libero ore Zenonis multa facinora violenta repressi. et quod fatuum ejus fratrem nolui Cæsarem designari. Tu autem , Domine omnipotens , qui justitiæ rationem habes, quam primum scelerata eorum homicidia punito. Exstat Historia ab eo 622 scripta versibus, ab Angusto Casare orsa. Homerocentra etiam composuit, aliaque plurima laude digna. Zeno autem Zosimum præterea interfecit, rhetorem Gazæum, et Arcadium præfectum, aliosque illustres viros. Neque vero tot cædibus ac sceleribus non imposuit pænas divina vindicta, sed eum vehementibus atque incognitis doloribus toto corpore excruciatum violenta morte sustulit. Fertur fama ei a quadam divina potestate ita fuisse caput abscissum, ut ea res conspectum hominum fugeret solaque cute caput cum cervicibus jungeretur. Itaque uxorem et cubicularios propriæ saluti consulentes mortuum in assere jacentem reliquisse : diluculo tandem quemdam nulla eum necessitudine attingentium sindonem cadaveri injecisse. Satellites porro qui ad sepulcrum, in quo repositus fuit, custodiendum erant collocati, retulerunt se per duas noctes lamentabilem vocem audivisse ex sepulcro elatam : Miseremini , et aperite mihi. Cum dicerent alium jam imperare, Nibil, inquit, curo : in monasterium me abducite. Sed cum illi non aperirent, ferunt aliquanto post monimentum fuisse reclusum inventumque in eo Zenonem, qui præ fame suos ipse lacertos manderet et caligas, quas gestabat, quia crebro comitiali corripiebatur morbo, et ipso adbuc vivente Ariadna Anastasium amabat. Itaque ea mandaverat custodibus regii sepulcri ne aperirent.

623 Eodem tempore Perozes Persarum rex, cum denuo expeditionem adversus albos llunnos, qui vocantur Nephthalitæ, suscepisset, cum toto exercitu periit. Nam Hunni cum profundam fossam egissent eamque calamis constravissent, superne terra injecta, intra eam sese continuerunt, paucis emissis qui hosti occurrerent ac mox fuga facta per augustias sibi notas evaderent. Persæ ergo

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(92) Allusum putat Xylander ad caligas Latinas. Qui vero linum, lanam aut sericum corrosisset et devorasset Zeno? Facilius certe calceos, quos vox χα-λήγια refert. Dubium omne tollit Euchologium, ubi religionis candidatum habitum monachi suscepturum, cui ritui præsens olim adfui, jubet a se ab-jicere τὰ ἐν ποσί καλίγια (ita scribit), non caligis, sed calceis pedes nuda: e. Goan. (95) Reddidit Xylander mutile et ignare. Re-

pono, unde et ejus jussu, ne recluderetur Zeno, regiorum sepulcrorum custodes fuerunt instituti. GOAR.

(94) Quæ autecedunt, mutila judicans asterisco notavi. Ili autem Hunni Persarum vicini, a Procopio l. 1 Belli Persici Enthalitæ vocantur, ut qui-dem in Volaterrani legifur versione. Nam etiam apud Nicephorum sunt Nephthalitæ, xv1, 36, et apud Suidam ex Josepho gens ad Orientem habitans commemo: atur. XYL.

insidiis non animadversis eos insecuti universi A άχρατῶς τούτους ἐδίωχον, καὶ πάντες ὁμοῦ σὺν τῷ cum rege Peroza et filis ejus in voraginem istam incidentes perierunt. Perozes eo in periculo con stitutus unionem, quem gestabat ingentem ac candidissimum et maximi pretii, a dextra aure detractum abjecit, ne quis eum post se gestarct aut ipsum regem agnosceret : erat enim spectatu dignissimus. Hoc modo Perozes cum exercitu interiit. Barbari exinde biennium Persas tributarios habuerunt. Eo exacto Persæ superstites Cabadem Perozæ filium regem constituunt.

De unione, quo is pacto inventus fuerit, talem reperimus historiam. In sinu Persico, qui a Rubro mari versus Aquilonem est situs, uniones aluntur a pectinibus, quos Zambaces vocant. Horum pectinum quidam inventus est intra se alens unio. B nem ingentem ac splendidissimum; qui cum auctus mensuram usitatam excessisset radiosque splendoris sui fulguris in morem ejacularetur, canis quidam marinus eum splendorem adamavit 624 et pulchritudinem perpetuo assectari cœpit; et quocunque undæ pectinis concham ferebant, eo canis quoque perniciosi cujusdam dæmonis impulsu bacchabatur. Id prodigium piscator quidam animadvertens statuit pectinem machina quadam deprædari : verum canis non concessit, sed raptum pectinem in profundum aquæ abduxit. Proinde regi Persarum de pulchritudine margaritæ piscator refert, isque ei viros adjungit, qui in eo capiendo ipsi adsint. Cum ad mare profecti per aliquot dies c præstolati essent, contigit ut canis aliquantisper secederet. Tum piscator statim sese in aquam injecit, et ad fundum delatus pectinem cum unione arripuit, sursumque enatavit, exserta manu qua unionem tenebat, quem et statim ii qui aderant ei eripuerunt. Priusquam vero in lembum piscator evadere posset, supervenit canis miserumque devoravit. Unio ad regem allatus est; qui ejus spectaculo delectatus, piscatoris filios magnis donis affecit. Eum unionem ut redimeret Justinianus Magnus, 100 auri libras Barbaris misit. Verum ii recusarunt vendere, asservantes eum in signum Persicæ stoliditatis.

τον φυλάττοντες. Cabades autem Perozis ultimus filius regno D potitus imperio violentius uti cœpit, lege etiam lata, quæ uxores omnibus juberet esse communes. Itaque Persæ ei regnum ademerunt, ipsumque vinctum in carcerem, qui Letha (id est oblivio) dicitur, conjecerunt ; ac fratrem ejus 625 Balbam regem creaverunt. Uxor autem cum Cabadi in carcere degenti ministraret, cam (erat enim formosissima) amare præfectus carceris cœpit. Id ubi intellexit Cabades, uxori suasit ut morem illi gereret, si qua fortassis ipse ratione ex carcere posset evadere. Quæ cum sui corporis potestatem præfecto carceris fecisset, postmodo nemine prohibente ad maritum commeavit elque inserviit

Περόζη και τοίς αὐτοῦ παισίν είς τὸ βάραθρον συμπεσόντες ἀπώλοντο. Ὁ δὲ Περόζης αΙσθόμενος τοῦ δεινού, τον μάργαρον ον είχε λευκότατον και μέγαν, είς ύπερδολήν ύπέρτιμον, έξ ώτος του δεξιού άφελόμενος Ερβιψεν, ίνα μή τις οπίσω αύτοῦ τοῦτον φορυίη ή γνώριμος γένηται ώς βασιλεύς, έπεὶ άξιοθέατος ύπερφυώς ήν. Καλ οδτω Περόζης διεφθάρη σύν πάση τη στρατιά. ΤΗρξαν δε Περσών οι βάρδαροι χρόνους δύο είς φόρου άπαγωγήν. Και πάλιν οί ύπολειφθέντες Καβάδην τον τούτου υίον είχον βασιλέα.

Περί δὲ τοῦ μαργαρίτου, πῶς καὶ ποίω τρόπω εὐρέθη, τοιαύτην εῦρομεν Ιστορίαν. Έν τῷ Περσικῶ κόλπφ τῷ πρὸς βορράν κειμένφ τῆς Έρυθράς θαλάσσης τρέφονται μαργαρίται ύπο κτενών, ούς τινες ζάμδακας δνομάζουσι. Τούτων τῶν κτενῶν εὐρέθη τρέφων εν έαυτῷ κτείς είς μαργαρίτην ὑπερφυῆ καί λαμπρότατον. Αύξηθέντος δε τούτου καί παρά τὸ μέτρον γεγονότος αὐγάς τε δίκην ἀστραπῆς ἀκτινοδολούντος και διαπέμποντος, ηράσθη κύων θαλάττιος [Ρ. 356] της αύγης του μαργαρίτου, και της αὐτοῦ ὑραιότητο; οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ' ὅπου δ' ἄν ἦτε τδ βεύμα το Ελυτρον του κτενός, έκει και τον κύνα δαίμων τις άλιτήριος έξεβάχχευεν. 'Αλιεύς ούν τις τὸ ξένον τοῦτο θεασάμενος τέρας ἐδοχίμασε διά τινος μηγανής άποσυλήσαι τον κτένα. 'Αλλ' ό κύων ούκ έγεδίδου · άρπάζων γάρ αὐτὸν ἐπὶ τὸ βάθος ἐνῆγε. Καταμηνύει τοιγαρούν ὁ άλιεὺς τῷ βασιλεί τῶν Περσών το του μαργάρου κάλλος · ο δε δίδωσιν αὐτῷ άνδρας τους έπι την άγραν του μαργάρου συμπράξοντας. Έλθόντες ούν έπὶ την θάλασσαν καί τινας ημέρας έγχαρτερήσαντες, έτυχε τον χύνα μιχρόν ύποχωρήσαι. Εύθυς ούν ὁ άλιευς δισκεύσας αυτόν έν τη θαλάσση και καταδύς έν το βάθει εδράξατο του κτενός και τον μαργαρίτην άνήγαγε, και εύθέως άναδραμών ύψωσε την χείρα, και όπο των συνόντων ήρπάγη ὁ μάργαρος. Πρίν δὲ φθάσαι είσελθείν αύτον εν τη λέμδφ, φθάσας ο χύων διέσπασε και κατερόφησε τον ταλαίπωρου. Ο δέ μάργαρος άπεχομίσθη τῷ βασιλεί, ός καὶ ήσθείς τῷ τούτου θεάματι τους παίδας του άλιδως μεγάλαις ημείψατο δωρεαίς. Τούτον τον μαργαρίτην βουληθείς ώνήσασθαι Τουστινιανός ὁ Μέγας χρυσίου λίτρας έχατὸν ἀπέστειλε πρός τους βαρδάρους · άλλ' ούτοι ού κατένευσαν, μνημόσυνον τής Περσικής ἀπονοίας του-

> Καθάδης δὲ ὁ τοῦ Περόζου ὕστατος υίδς, τῆς βασιλείας δραξάμενος, επί το βιαιότερον τῆ άρχη έχρατο καί κοινάς τάς γυναίκας ένομοθέτησεν Εγειν. "Οθεν οί Πέρσαι τούτον της άρχης ἀπήλασαν και δήσαντες είς φυλαχήν την λεγομένην Αήθην ενέβαλου, τον δέ άδελφον αύτου Βάλδην βασιλέα ἐποίησαν. Ἡ δὲ γυνή Καδάδου διηχόνει αύτῷ ἐν τῆ φυλαχή. 'Ο δὲ της είρατης άρχων ήρξατο έραν της γυναικός εύπρεπεστάτης οδσης. 'Ο δε Καδάδης παρεκάλει την γυναίχα ένδουναι τῷ ἀνθρώπω, εί πως δυνηθή έχουγείν του φρουρίου. Τούτου δὲ γενομένου ἀχωλύτως ή γυνή πρός Καβάδην είσιούσα τούτον έθεράπευσε. Φίλος δὲ Καδάδη ἀνόματι Σεσώσης ἐδήλου τῷ Καδάδη διά της γυναικός ώς εππους και ανδρας έμπα-

000 65 xa! XXT L xal Σιλι pa: yla AY

XOG.

HIV.

παρ

dale

dE to

F3

02

έπ

aù

έξε

Σεc

0

els

Πέ

Beag diaw tàt That Yapa THOSE 'Αρε 'ApE

THE B

VOUTE

To

TOUS, Tour λαδόν 8mps 'Ω; ψέῶν tiggas mollà διαδιδ τελείω μένου

tpdy; anelei εημόσι RUVEV ह महर

(95)nt fider in con ρασμεύο, έχω εν τινι χωρίφ. 'Ο δε Καδάδης νυκτός A Erat omicus Cabadi Sesoses quidam. Is Cabadi ἐπιλαδούσης πείθει την γυναίχα την ἐσθητα αὐτης αύτο άλλάξασθαι, και έξελθείν μέν αύτον, έκείνην 62 εν τη φυλακή καθέζεσθαι. Και ούτω Καβάδης έξελθών τοῦ δεσμωτηρίου και ίππω έπιδάς σύν τῷ Σεσώση πρός Ούννους τους Νεφθαλίτας άφίχετο. Ο δε τούτων βασιλεύς την θυγατέρα αύτου δίδωσιν είς γυναίχα αὐτώ, καὶ στράτευμα δούς πολύ ἐπί Πέρσας εξέπεμψεν. Είσδαλών δε είς Περσίδα εν ούδενὶ πόνψ τῆς βασιλείας ἐχράτησε, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐχτυφλώσας εἰς φυλαχήν ἐνέδαλε. Τἡν δε βασιλείαν άσφαλώς διεφύλαξεν (ήν γάρ άγχίνους καί δραστήριος), και έκράτει μετά τάυτα έτη ια', καταλύσας τους νόμους πάντας ους προεξέθετο.

[P. 357] Μετά την Ζήνωνος τελευτήν ή βασίλ:σσα καὶ ή σύγκλητος καὶ τὸ στράτευμα 'Αναστάσιον τὸν Β Σιλεντιάριον άναγορεύουσι βασιλέα, της των 'Ακεφάλων ήτοι Συγχυτικών έντα αίρέσεως. Ήν δὲ τῷ σώματι μήκιστος, τούς όρθαλμούς έχων χαροπούς καλ γλαυχούς μετρίως, φαλαχρός ήρέμα και πολιός. "Αγει δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὴν μοναρχίαν Οὐρβίκιος εὐνοῦχος, τότε μεγίστην παρά της βασιλείας έχων δύναμιν. Μετά δὲ τὴν ἀγαγόρευσιν ἀπαιτείται ὁμολογίαν παρά Εύθυμίου (95) του πατριάρχου πρός το μή σαλευσαί τι της Έχχλησίας και της πίστεως, άνάξιον αύτον άποκαλών της των Χριστιανών βασιλείας. Βιαζομένης δε αὐτὸν 'Αριάδνης και της συγκλήτου δίδωσιν αύτου τὸ Ιδιόχειρον τῷ πατριάρχη, κυρούν τά της εν Χαλκηδόνι συνόδου ύπερ της πίστεω; δόγματα, καὶ ούτω στεφθείς 'Αριάδνην άγεται είς γάμον, ούπω πρότερον γαμετή συνοιχήσας. Έχρά- C τησε δὲ ἔτη κζ' μήνας δ'. Έπὶ τούτου Μανιχαΐοι καὶ 'Αρειανοί έχαιρον, Μανιχαίοι μέν ώς μητρός του βασιλέως ζηλωτρίας ούση; και προσφιλούς αὐτός, Αρειανοί δὲ ὡς Κλέαρχον τὸν θεῖον αὐτοῦ, ἀδελφὸν τής κακόφρονος μητρός αύτου, όμόδοξον έχοντες.

Τούτου τῷ πρώτω ἔτει Εὐθύμιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, συναγαγών τους ένδημούντας έπισχόπους, την έν Χαλκηδόνι άγίαν σύνοδον έκύρωσε. Τούτου του 'Αναστασίου το της βασιλείας σχήμα λαδόντος εν τῷ τοῦ Ιπποδρόμου καθίσματι ἄπας ὁ δημος ώς έξ ένδς στόματος εύθυδόλως έδόησεν. 'Ως εξησας, ούτω και βασίλευσον, δέσποτα. Πρ ώδων γάρ άλεχτρυόνων είς έχχλησίαν φοιτών άχρι τῆς ἀπολύσεως ἔστατο ἐξιλεούμενος τὸ θεΐον, νηστεύων πολλά και τά προσόντα αὐτῷ πένησι και πτωχοῖς διαδιδούς. Ούτος τους δηλάτορας έχ της πόλεως τελείως εξέχοψεν. 'Αφηκε δε και το τέλος του λεγομένου χρυσαργύρου. 'Ο δὲ χρυσάργυρος τοιοῦτον τι πράγμα ήν · πάς πενόμενος και προσαιτών και πάσα πόρνη και ἀπολελυμένη και πάς δούλος και άπελεύθερος συνεισφοράν έποιούντο κοινήν πρός τδ δημόσιον ύπερ ούρου και κοπρίας κτηνών τε και צטעשט לשט פֿע מעףפון; אמן הלובסו פומדףופלעדטושי אמן ό μεν δυθριοπος νόρισμα άργυρουν συνεισέφερεν,

per uxorem ejus significat habere se equos virosque paratos quodam in loco. Tum Cabades, nocte facta, uxori persuadet ut secum vestes mutet; itaque ea suo loco relicta, carcerem exit, equoque conscenso cum Sesose ad Hunnos Nephthalitas pervenit Horum rex Cabadem sibi generum facit, magnoque instructum exercitu in Persiam mittit. Eam ingressus Cabades nullo pegotio regnum recuperat, fratrem oculis erutis in carcerem includit, ac posthac (erat enim prompto ingenio et strenuus) regnum tuto servat per annos 11, abrogatis quas ante tuleral legibus omnibus.

Mortuo Zenone, Augusta, senatus et exercitus Anastasio Silentiario imperium deferunt, Fuit is in hæresi Acephalorum sive Synchyticarum, procerissimo corpore, oculis trucibus ac mediocriter cæsiis, calvaster ac 626 canus. Ad imperium eum promovit Urbicius eunuchus, qui tum apud imperatricem plurimum poterat. Cum designatus esset, Euthymius patriarcha ab eo exegit ut, cautione data, affirmaret se nihil in rebus ecclesiasticis et fide labefactaturum, indignum eum dicens qui Christianis imperaret. Compulsus tandem ab Ariadna et senatu sua manu seriptam schedam patriarchæ tradit, qua profitetur se Chalcedonensis concilii de fide decreta rata habere. Ita demum coronatus Ariadnam uxorem ducit, cum hactenua vixisset cælebs. Imperavit annos 27, menses 4. Sub ejus imperio Manichæis et Arianis animi creverunt, Manichæis, quod mater imperatoris ipsorum sectre studeret atque amica esset, Arianis, quod Clearchus imperatoris avunculus secum sentirel.

Primo ejus auno Euthymius Cpolis episcopus, collectis qui tum in urbe degebant episcopis, synodum Chalcedonensem confirmavit. Cum Anastasius, imperatorio habitu sumpto, in circo sederet, universus populus veluti uno ore directe inclamavit : Sicut vixisti, ita etiam impera, domine. Quippe ante galli cantum templum adire solebat, ibique dum concio dimitteretur, astabat Deum placans. Frequenter jejunabat, et sun pauperihus et mendicis erogabat. Idem delatores funditus ex urbe excidit. Abolevit etiam tributum quod Chrysargyrum dicebatur, quasi 627 aurargentum dicas. Id tale fuit. Quivis mendicus, quævis meretrix, quævis repudiata, quivis servus, quivis libertus, ærario aliquid pendebant, atque etiam de mulo, de fimo, de jumentis et canibus in urbe et rure degentibus. Homo, sive mas esset sive femina, nummum argenteum pendebat : tantumdem equus, bos et mulus; asinus autem et canis obolos sex,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(95) Ex quo postmodum imperatores et principes nt fidem publicent et scripto sacramentoque firment, in consuctudine posucrant. Scripto vero sidem professus est Zeno, cum deinceps repetierit et v facta receperit, p. 358. Vide p. 405. Goan.

6

7

È:

T

10

To

TE

Úπ

πό

GO

ועוד

ħχ

vòv

Bac

1

TOTAL

Hol

चेत्र है

TIVE

3105

TWV

ψας

GLG T

REGO'S

μάχο

TOTO

νιαία

חשם פ

Aú0 1

op Boo

LEXT

GTOU.

λόγων

tov Ei

τησαμ

λαττό

OT TOTO

HENON

glav x

δημόσι mal Ed

To

et erat cum in agris tum in urbe magnus ejulatus, A όμοίως και ή γυνη, έππος δε και ήμίονος και βρώς cum id tributum absque ulla miseratione exigeretur. Itaque imperator, cum ea de re legatos ad eum misissent monachi flierosolymitani, et Timotheus Gazzus vir sapientissimus tragædiam ea de re finxisset, excidit ista. Atque eo sane tempore illustrem suam fecit liberalitatem, quod tributam illud quadriennale, quod magna cum omnium pernicie ingentem talentorum corradebat numerum, et Chrysargyrum appellabatur, sustulit, tabulasque ejns tributi descriptionem continentes in circo omnes coram toto populo concremavit. Ac rem publicam quidem ille tanta magnificentia emendabat, Sed in rebus ecclesiasticis idem asperum se atque inverecundum præbuit : quippe anno imperii sui secundo vi suam obligationem ab Euthymio repetiit.

Quinto anno tyrannos opera Joannis Scethis domuit. Euthymio quoque episcopo, sibi religionis causa adverso, bæc nuntiavit : Magnæ tuæ precationes amicos tuos fuligine consperserunt. Eumdem episcopatu 628 dejectum relegavit, episcopatui Macedonium præfecit. Hic in gratiam imperatoris Henoticum Zenonis subscriptione sua approbavit.

Anno 8 Macedonius de sententia Anastasii unire conatus est monasteria regiæ urbis, divulsa ab unione propter Henoticum Zenonis; et coactis qui in urbe tum peregrinabantur episcopis, Chalcedonensis concilii decreta scripto rata se habere C δογματισθέντα έγγράφω; έδεδαίωσε. Θευδέριχο; δέ confirmavit. Theodoricus porro Afer cum ministrum haberet sibi percharum et rectæ religionis professorem, cum is in domini gratiam a fide ad Arianismum se transtulisset, caput homini amputavit, quod dicerct eum qui Deo fidem non servasset, non facile sibi sidelem fore.

Annis 10 et 11 rursum Saraceni in Phæniciam ct Syriam, et Bulgari in Illyricum et Thraciam incursiones fecerunt.

Anno 12 Anastasius cum Aretha pacem componit; atque exinde in tota Palæstina, Arabia et Phœnicia alta pax ac tranquillitas fuit. Cum Neocæsareæ immineret terræ motus, miles quidam iter faciens duos contra se ire milites vidit, aliumque a tergo clamantem : Abstinete domo in qua est arca D Cregorii. Eo terræ motu cum major urbis pars esset prostrata, ædes Sancti Gregorii incolumis

Anno 13 Cabades Persarum rex, facta expeditione, Amida urbem oppugnat.

τὸ αὐτὸ συνεισέφερον, ἔνος δὲ καὶ κύων φόλλεις (96) έξ. Καὶ ἦν όδυρμός πολύς έν τε χώρα καὶ πόλει τούτων είσπραττομένων άσυμπαθώς. Πρέσδεις τοίνυν δεξάμενος ό βασιλεύς ύπο των έν Ίεροσολύμοις μοναχών, καὶ Τιμοθέου τοῦ Γαζαίου ἀνδρὸς τὰ πάντα σοφού τραγφδίαν ποιήσαντος ύπερ του τοιούτου, ταῦτα ἐξέχοψε. Κατά δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ περίδλεπτον φιλοτιμίαν της πολυταλάντου και πανώλου είσφοράς του καλουμένου τετραετηρικού χρυσαργύρου κατέλυσεν ὁ βασιλεὸς , [P. 358] καὶ πυρί έν τῷ Ιπποδρόμφι εναντίον πάντων κατέκαυσε τὰ της τοιάσδε συντελείας χατάγραφα. Καὶ τὰ μέν πολιτικά φιλοτίμως ούτως έπηνωρθούτο, είς δὲ τὰ είς τήν του θείου δόξαν συντείνοντα δριμύς και άδυσώπητος γέγονε · τῷ γὰρ δευτέρῳ ἔτει αὐτοῦ μετὰ βίας την όμολογίαν αύτου παρά Εύθυμίου Ελαδε.

Τῷ ε' ἔτει τοὺ; τυράννους διὰ Ἰωάννου τοῦ Σχήθους (97) παρέλαδεν. Εύθυμίω δὲ τῷ ἐπισκόπω, έχθρῷ αὐτοῦ ὅντι διὰ τὴν πίστιν, ἐδήλωσεν. Αἱ εὐχαί σου αί μεγάλαι τούς φίλους σου ήσδόλωσαν. Τούτόν τε καθαίρει και είς έξορίαν παραπέμπει. Μακεδόνιον δὲ προγειρίζεται ἐπίσχοπον Κωνσταντινουπόλεως. 'Ο δὲ χαχῶς πεισθείς τῷ 'Αναστασίῳ ὑπέγραψε τῷ ἐνωτικῷ Ζήνωνος.

Τῷ η' ἔτει Μακεδόνιος γνώμη τοῦ βασιλέως ἐνῶσαι τὰ μοναστήρια τῆς βασιλίδος Εσπευδεν, ἀποσγισθέντα διά τὸ ένωτικόν Ζήνωνος. Καὶ τοὺς ἐνδημοῦντας έπισχόπους συναγαγών τὰ ἐν Χαλχηδόνι χαλῶς ό "Αφρος διάχονον έχων όρθόδοξον, πάνυ άγαπώμενεν ύπ' αὐτοῦ, μεταθέμενον δὲ εἰς ἀρειανισμόν χαριζόμενον Θευδερίχω άρειανίζοντι, άπέτεμε ξίφει, ε!πών Εί τῷ Θεῷ τὴν πίστιν οὐκ ἐφύλαξας, ἐμοὶ πῶς φυλάξεις;

Τῷ ι' καὶ ια' Ετει γέγονε πάλιν Σαρακηνών έπιδρομή έν τε Φοινίκη και Συρία, και οι Βούλγαροι τῷ Τλλυρικῷ καὶ τῆ Θράκη ἐπιτρέχουσι.

Τῷ ιβ' έτει σπένδεται πρός 'Αρέθαν (98) 'Αναστάστος, και λοιπόν πάσα ή Παλαιστίνη και 'Αραδία και Φοινίκη πολλής γαλήνης και είρηνης απήλαυον. Έν Νεοκαισαρεία όξ μέλλοντος γίνεσθαι σεισμού στρατιώτης όδεύων είδε δύο στρατιώτας έπ' αύτον ίόντας, καὶ δπισθεν άλλον κράξαντα Φυλάξατε τὸν οίχον ἐν ῷ ἡ θήχη Γρηγορίου ἐστί. Γενομένου δὲ του σεισμού τ) πλείστον μέρος της πόλεως έπτώθη, πλήν του ναού του άγίου Γρηγορίου.

Τῷ τρισχαιδεχάτω Ετει Καδάδης ὁ Περσών βασιλεύς έχστρατεύσας "Αμιδα την πόλιν πορθεί."

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(96) Folles. Hujus monetæ meminerunt etiam alii auctores, Suidas docet follem esse obolum. I-lem testatur Timotheum Gazzeum grammaticum istius tributi causa in Anastasium edidisse tragœdam, in Τιμόθεος. Χτι. — [Vide Fabroti Glossarium infra.

97) Scythæ legitur apud Evagrium, 111, 35, et in Eclosis I. n Theodori anaguostæ. Loquitur autem de Longino Zenonis fratre, ejusque socio Theo-doro, qui Isauris concitatis rebellabant; quanquam Zonaras Longinum hunc a Zenonis fratre diversum Jacit. XYL.

(98) Aretham puto ducem Persicum dici, qui Nicephoro est Zarethos, xvi, 55. Amida urbs est Mesopotamiæ. De bello hoc Persico Procopius l. 1 copiose. XYL.

(99) quente De qui (1) (autòve êxsî êt

(2) P

Τῷ ιδ' ἔτει πολλοί πόλεμοι μετά Καδάδη γεγόνασι. Α Τούτω τω έτει ίππιχου γενομένου αταξία γέγονε των δύο μερών (99), καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐξάμφοτέρων . ev of xal o vide rou Basilews, ov elyev and mallaκής. Σφόδρα ούν λυπηθείς ὁ βασιλεύς πολλούς έτιμωρήσατο. Τούτω τῷ έτει ἐχώνευσε πολλά χαλχουργήματα έξ ων έστησεν ό Μέγας Κωνσταντίνος, χοί έποίησε την ίδιαν στήλην, καλ έστησεν είς κίονα του Ταύρου ή γάρ πρώτη έστωσα [Ρ. 359] Θεοδοσίου του Μεγάλου έπεσεν από του σεισμού και συνετρίδη. Τότε και άνηρ τις χειμευτής, έκ των της χείμης τεχνών εύφυης ών ταίς άπόταις δφθαλμοπλανήσαι, ύπεδείχνυεν άργυροπράταις και έτέροις χείρας και πόδας ανδριάντων και έτερα είδη χρυσά, λέγων θησαυρόν εδρηχέναι, και πολλούς άπατήσας είς πενίαν ήνεγχε. Φήμης ούν περί αὐτού γενομένης χρατηθείς Β ήχθη τῷ 'Αναστασίφ. 'Ο δέ προσήνεγκεν αύτῷ χαλιο κώσε κο . κωτισεκόση φιο κοταθόγο που μι γερών ο βασιλεύς έφη. Όντως σύ, εί και πάντας ἡπάτησας, έμε ούκ άπατήσεις. Και εξώρισεν αύτον είς τι φρούριον (1), Ενθα καλ τελευτά.

Τῷ ις' ἔτει ἀνεθεί; τῶν πολέμων Μακεδόνιον του πατριάργην διαστρέψαι της δρθης πίστεως Εσπευδε. Πολλοί δὲ τῶν ἐπισκόπων 'Αναστασίω γαριζόμενοι τή εν Χαλκιδόνι συνόδω αντέπιπτον. Μανιχαΐον δέ τινα ζωγράφον Συροπέρσην από Κυζίκου 'Αναστάσιος ήγαγεν έν σχήματι πρεσδυτέρου, δς άλλότρια των έκκλησιαστικών άγίων είκόνων έτόλμησε γράψας καλ φασματώδη έν τῷ παλατίω γνώμη τοῦ βασιλέως, χαίροντι τοῖ; Μανιχαϊκοῖς · δθεν καὶ στά- C σις του λαού γέγονε μεγάλη. 'Ασχόλιον δέ τινα ό Μαπεδόνιος (2) έν έχθρα φονική σπασάμενον κατ' αύτοῦ μάχαιραν έξ ύποδολής των έχθραινόντων αύτής, τοσούτον άπέσχε του μνησικακήσαι ώστε καλ μηνιαίας αύτῷ ἀννώνας προσέταξε λαδείν · πράος γάρ ηνό άνηρ. Τοῦτο δὲ πρώην καλείς ἱεροσυλίαν ἔπραξε. Δύο τινών άμφισδητούντων έπισχόπων περί πίστεως, όρθοδόξου καλ 'Αρειανού, καλ τού μέν 'Αρειανού διαλεχτιχού δντος, του δε δρθοδόξου εύσεδους και πιστου, ο ορθόδοξος προύτεινεν ώστε άφεμένους των λόγων είς πῦρ εἰσελθεῖν, καὶ οῦτω δειχθήναι τον εύσεδέστερον. Του δε 'Αρειανού τούτο παραιτησαμένου αύτδς είσηλθε, και έν μέσω του πυρδς ίστάμενος διελέγετο πάσιν, άδλαδής ύπο του Θεού φυλαττόμενος.

Τῷ ιζ' ἔτει ἐτείχισε τὸ Δαράς, χωρίον δν τῆς Μεσοποταμίας μέγα καὶ όχυρὸν, μέσον τῶν ὅρων κείμενον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν. Καιἐποίησεν ἐκκλησίαν καὶ ὡρεῖα καὶ κινστέρνας καὶ ἐμδόλους καὶ δύο δημόσια λοετρά, ὀνομάσας αὐτὴν ἀναστασιούπολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῆ δίκαια πόλεως.

629 Anno 14 crebro bellum est cum Cabade gestum. Eodem anno cum ederetur equestre certamen, tumultuantibus partibus multi utrinque sunt intérfecti, interque eos imperatoris ex pellice filius. Cujus dolore percitus Imperator multos supplicio affecit. Eodem anno multa ærea Constantini Magni opera conflavit, suamque statuam in le confecit et in columna Tauri constituit : nam quæ prius ibi posita fuerat Theodosii Magni, ea terrae motu dejecta et comminuta suit. Tunc etiam vir quidam ex eorum numero qui chymicam artem profitentur, callidus oculos hominum impostura præstringere, argentariis aliisque obtulit manus pedesque statuarum et alia aurea, dicens se thesaurum reperisse; multosque ita deceptos ad pauperlatem redegit. Fama vulgata, captus et ad Anastasium adductus frenum equi ex solido auro conflatum ac margaritis consertum obtulit. Sed imperator freno accepto: Ut omnes, inquit, fefelleris, me profecto non decipies. Statimque hominem in castellum quoddam relegavit, in quo is periit.

Anno 16 bellis exoneratus, conatus est Macedonium episcopum a recta fide avertere. Multi tum episcopi in gratiam Anastasii Chalcedonense concilium impugnaverunt. Adduxit etiam Anastasius Cyzico pictorem quemdam Syropersam, habitu presbyteri, qui in regia jussu imperatoris 630 (nata is Manichaicis nugis delectabatur) quædam monstrosa et ab imaginibus ecclesiasticis aliena pingeret. Ob id magna populi est coorta seditio. Cæterum Macedonius tantum abfuit ut Ascholii injuriam persequeretur, a quo stricto gladio fuerat inimicorum suorum instincto petitus, ut menstruam ei porro annonam constituerit. Erat enim vir mansuetus. Atque eodem recens modo sacrilegum tractaverat. Duobus episcopis de side altercantibus, orthodoxo & Ariano, cum hic disserendi facultate polleret, ille pietate et fide fretus bane Ariano conditionem tulit ut omissa disputatione in ignem sese darent, itaque uter ipsorum pietate præstaret, notum sieret. Recusante Ariano ipse intravit iguem, et stans in medio ejus verba ad multitudinem fecit, Deo ipsum incolumem conservante.

Anno 17 Anastasius Daras, castrum Mesopotamize magnum atque validum, în finibus Romani ac Persici imperii muniit; exstruxitque ibi templum et horrea et cisternas et rostra ac duo publica balnea. Loco urbis privilegia dedit, et eam Anastasiopolin nominavit.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(99) Prasinorum videlicet et Venetorum Trequenter in Circensibus certaminibus digladiantium. De quibus alibi. Goar.

(1) Quale sic explicat Theophanes: "Ος εξώρισεν αυτόν είς την Πέτραν το φρούριον τῆς 'Ασίας, και έχει ἐτελεύτησε. Goan.

(2) Percussorem Macedonii non Ascholium, sed

Eucholium lego în Eclogis Theodori, Εὐχόλιον. Et pro ἐεροσυλίαν ibidem rectius ἐεροσύλους. De Anastasiopoli, a Nisibi stadiis 98 disaita, Procopius loco citato. Quid ὁρεῖα sint, Suidas videtur docere, cum ταμιεῖον interpretatur; et Græce iu Pandectis pro horreo ponitur. Alioquin putassem ἐρδεῖα scribendum, odea. XIL.

Anno 20 Deuterius episcopus Arianorum quem- A dam nomine Barbarum baptizans, ausus est contra institutum Domini sic dicere : Baptizatur Barbarus in nomen Patris per Filium in Spiritu sancto. Ad quæ verba statim exsiccatum est baptismi lavacrum. Et Barbarus territus fugit, 631 miraculumque omnibus exposuit. His annis hæretici cum Anastasio Macedonium episcopum orthodoxum Cpolis adorti sunt, estque hic ab imperatore relegatus Euchaita; et pro eo substitutus flagitiosus ille Timotheus, qui Litroboles et Celon cognominatur.

Anno 22 imperator et Timotheus iste multa mala iis intulerunt qui pro Macedonio et Chalcedonensi concilio propugnabant. Et Anastasius, ita persuasus a Severo qui ab hæresi Acephalorum erat, volens sanctissimo carmini apponere hæc verba : Qui crucifixus es pro nobis, logothetam et præfectum urbis jussit conscenso suggesto ea proclamare. Ob hoc factum populus, seditione excitata, alium imperatorem poscere, ipsum contumeliis et conviciis exagitare, multas domos incendere; monachum in mansione S. Philippi, prope cisternam 8. Mocii, inclusum, quod imperatori is charus erat, necare, capiteque ejus hastæ præfixo clamare: - Hic est amicus hosti sanctæ Trinitatis ; - et mopacham, quam imperator maximi faciebat, jugulare; cadaver utrumque raptare et in Studii mansione cremare. His perterritus imperator hæresin aliquantisper desiit. Eodem anno, cum Alamundarus Sa- C racenorum princeps Dei providentia baptizatus ab orthodoxis esset, impius Severus duos ad eum mittit episcopos, qui eum labe suæ hæreseos inficerent. Quos ille admirabili 632 commento refutavit. Dixit enim ils eo ipso die sibi litteras de morte Michaeli angelorum principis esse allatas. Cumque responderent nullo eum modo potuisse mori : Quomodo autem, ait, nudus Deus potnit crucifigi, quod vos affirmatis, si Christus non constitit ex duabus naturis, cum ne angelus quidem moriatur? Ita cum dedecore Severiani illi discesserunt. Cabades autem quosdam in Perside Christianos uneis gladiis cum concidisset, ii nihilo secius postmodo obambulaverunt.

Anno 23 Vitalianus occupata universa Thracia. Scythia et Mysia, ducens secum Humorum et Bulgarorum agmen, multas urbes et Cyrillum quoque

Τῷ κ' Ετει Δευτέριος ὁ ἐπίσχοπος τῶν 'Αρειανῶν, βαπτίζων τινά Βάρξαρον λεγόμενον, παρά την Δεσποτικήν παράδοσιν ετόλμησεν είπειν, Βαπτίζεται Bapbapos (3) els brona Harpos, bi Ylou, en aring Πνεύματι. Καὶ εὐθύς ἐξηράνθη ή χολυμδήθρα, ὁ δξ Βάρδάρος Εμφοδός γενόμενος έφυγε καλ πάσιν εγνώρισε το θαυμά. Έν τούτοις τοίς Ετεσιν ή των αίρ:τιχών μετά 'Αναστασίου του βασιλέως κατά Μακεδονίου του δρθοδόξου Κωνσταντινουπόλεως έπισκόπου Ενστασις [P. 300] γέγονεν . όφ' οδ καλ εξορίζετα: Μακεδόνιος είς Εύχάττα, και είσάγεται δ άλιτήριος Τιμόθεος ὁ λεγόμειος Λιτροβόλης και Κήλων.

Τῷ κβ' ἔτει 'Αναστάσιος ὁ παράνομος βασιλείς και Τιμόθεος ό άνίερος επίσκοπος Κωνσταντινου. πόλεως πολλά κακά τοις ύπερ του θαυμασίου Μακεδονίου και της συνόδου άγωνιζομένοις ενεδείξαντο. Βουληθείς δε ό 'Αναστάσιος προσθείναι είς το τρισάγιον το 'Ο σταυρωθείς δι' ήμας, πειθόμενος Σεδήρφ τῷ 'Ακεφάλω, του λογοθέτην καὶ τον Επαρχον εν τῷ άμβωνι άνεδίδασε τοῦτο ἐχφωνήσαι. Διὸ γέγονε δημοτική στάσις άλλεν βασιλέα ἐπιδοωμένων. Έμπρήσαντές τε πολλούς σίχους, και τον βασιλέα δδρίσαντες, ήλθον είς την μονήν (4) του άγίου Φιλίππου, πλησίον της κινστέρνης του άγίου Μωκίου, Ενθα ήν Εγκλειστος φίλος του βασιλέως · και τούτον φονεύσαντες ώς ύπο του βασιλέως άγαπώμενον, την κεφαλήν αύτου έπι δόρατος άναρτήσαντες Εχραζον Οδτός έστιν ό φίλος του έχθρου της άγίας Τριάδος. 'Αλλά xal yuvalka Eyxleistov, els fiv mollifiv mistiv elyev ό βασιλεύς, άνελόντες έσυραν άμφοτέρους καλ έν τη μονή των Στουδίου Εκαυσαν. Έπι τούτο:ς ό β2σιλεύς φοδηθείς έπαύσατο πρός βραγύ της αίρέσεως. Τῷ αὐτῷ ἔτει 'Αλαμουνδάρου τοῦ φυλάρχου τῶν Σαραχηνών βαπτισθέντος Θεού προνοία παρά των δρθοδόξων, Σεδήρος ὁ δυσσεδής δύο ἐπισχόπους ἔπεμψε τῆς λώδης αὐτοῦ μεταδοῦναι τῷ ἀνδρί. Οθς θαυμαστώς ήλεγξε δραματουργία τοιαύτη. Έφη γάρ πρός αὐτούς. Γράμματα, φησίν, ἐδεξάμην σήμερον ότι Μιγαήλ ὁ άργάγγελος τέθνηκε. Των δὲ εἰπόντων άδύνατον είναι, τούτο έφη πρός αὐτούς. Καὶ πῶς Θεός γυμνό; Εσταυρώθη καθ' ήμας και απέθανεν, εί μή δύο φύσεων ήν Χριστός, είπερ μηδέ άγγελος άπο-Ονήσκει; Καλ ούτω μετ' αλοχύνης ανεχώρησαν οί του Ιεθήρου επίσχοποι. Καβάδης δέ τινας των έν D Περσίδι Χριστιανών ήγχυλοχόπησεν (5), ο? μετά ταύτα περιεπάτησαν.

Τῷ χγ' Ετει Βιταλιανός παραλαδών πάσαν τήν Θράκην και Σκυθίαν και Μυσίαν, έγων μεθ' έαυτου πλήθος Οδννων και Βουλγάρων, παρέλαδε και ποι-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(5) Apud Nicephorum legitur Barbam, xvi. 35. Euchaita urbs est ad Pontum, ut ex sequentibus patet, XYL.

(4) Mansione ad verbum dixi, quæ vulgo monasteria aut claustra dicuntur, unde monachi Eyzketστοι. Aliendi in margine μονή est, quod in textu νχός, templum. De Studio et ejus æde vide et Suidam. Xvi.. — De inclusis monachis vide Balsamo-nem incan. 41 Trullanum. Goar. (5) Apud Nicephorum est, cos exsectis linguis adhuc locutos, xvi, 36. Xvi.. — Correctius inter-

pretor : Cabades antem quosdam in Perside Christianos cum aculeis lacerasset, illi nihilo secius postmodum ambulaveruat. Vox enim χόπτω alteri in compositione juncta nusquam, recentiori Græcæ locutionis modo, scissionem, sed actionis repetitæ frequentiam indicat. Sie βαδδοχοπῶ fustibus sæpius cædo, σφυροχοπῶ maileo iterum atque iterum tundo. Unde ἀγχυλοχοπῶ uncis scorpionibus aculeis factam in cruribus pedibusque lacerationem potius quam gladiis conscissionem significare censendum est. Goan.

και ήλθε πραιδεύων έως Βυζαντίου. 'Αναστάσιος δέ άπογνούς πέμπει πρός είρηνην, όμνύων σύν τη συγκλήτω τους εξορισθέντας ανακαλείσθαι και Maxsδόνιον και Φλαβιανόν ἀπολαβείν τοὺς ίδίους θρόνους, καλ σύνοδον γενέσθαι έν Ήρακλεία, έργομένου καλ του Ρώμης. Βεβαιωσάντων δὲ πάντων ταυτα γενέσθαι, ό Βιταλιανός ἀπηλθεν είς τὰ ίδια γενομένης είρήνης. Έλθόντων δὲ ἐπισκόπων ἐν Ἡρακλεία ώσεὶ διακοσίων εκ διαφόρων τόπων, δ άσεδης βασιλεύς παραδές τάς συνθήχας μετά και Τιμοθέου έπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τούτους ένέπαιξαν, καλ άνεχώρησαν ἄπρακτοι.

[Ρ. 361] Τῷ κό ἔτει ὁ Βιταλιανός ἀγανακτήσας xatà 'Avagtacioù bià thy Emiopxiav mollà xaxà τεία ἐπεδείχνυτο, ἀρπάζων και ἀφοπλίζων, και τέλος πρός ύδριν Εκαστον στρατιώτην μιας φόλλεως πιπράσχων.

Τῷ κε' ἔτει Ούννοι οἱ λεγόμενοι Σαθήρ, τὰς Κασπίας πύλας περάσαντες, την 'Αρμενίαν εξέδραμον, Καππαδοχίαν τε και Γαλατίαν και Πόντον λητζόμενοι, ώς καί τὰ Εὐχάῖτα μικρού παραστήσασθαι · δθεν καί φυγών ο ίερος Μακεδόνιος σχεδόν κινδυνεύων είς Γάγγραν διεσώθη. Όπερ μαθών 'Αναστάσιος πικρώς αὐτὸν ἐκεί προσέταξεν φυλάττεσθαι, πέμψας, ώς φασω, και τον αναιρήσοντα αυτόν. Τελειωθείς δὲ ἐν Γάγγραις κατετέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου μάρτυρος Καλλινίκου, πολλάς Ιάσεις ἐπιτελῶν. Μέλλοντός δὲ αὐτοῦ ἐντῷ τάφω τίθεσθαι, ἄρας τὴν δεξιὰν χείρα κατεσφραγίσατο τῷ 'σταυρῷ, καὶ οῦτως κατ- G ετέθη. Και Θεοδώρω δέ τινι των συνόντων είπεν έν όράματι Έχλαδου, και ἄπελθε, και ἐπανάγνωθι 'Αναστασίω λέγων' Έγω μέν απέρχομαι πρός τους πατέρας μου, ών την πίστιν τετήρηκα, οὐ παύσομαι δὶ όγλῶν τὸν Δεσπότην μου, ἄχρις οδ ἔλθης καὶ είς δίκην είσελθωμεν. Τούτφ τῷ έτει 'Αλεξανδρείς πλείστοι, άνδρες και γυναίκες και παιδία, δεινώς πληγέντες ύπο δαιμόνων άθρόως ύλάκτουν. Καθ' ύπνους δέ τις εξδέ τινα φοδερον λέγοντα ότι διά τους άναθεματισμούς τῆς συνόδου ταύτης πάσχουσι. Τῷ δ' αύτῷ ἔτει 'Αριάδνη ή βασιλίς ἐτελεύτησεν. Έπίσχοπον δέ τινα του Οἰνιάνδου λεγόμενου ἀχούσας ό μιαρός 'Αναστάσιος ώς εύφυως διαλέγεται και πάντας ἐπιστομίζει τοὺς τῷ δάγματι αὐτοῦ προσιν 1) έχοντας, προσχαλεσάμενος έφη. Γενού της έμης μοίρας, θαυμασμώτατε, και παν όπερ αίτήσεις παρ' ήμων λήψη τάχιστα. 'Ο όλ πρός αύτόν Συ μάλλον της όρθοδόξου μοίρας γενού, και μη τη δόξη των άσεδων Σεβήρου και Εύτυχούς και Διοσκόρου έπόμενος κληρονομήσης το πύρ το αλώνιον. Και ταύτα είπων έδράξατο της χλαμύδος του βασιλέως, λέγων Τουτο το Ιμάτιον ούδαμως είς άδου συγκαταθήσεταί σοι, Βασιλεύ, άλλά μόνη ή θεοσέδεια καλ άρετων κτήσις. "Αφες την Έχχλησίαν, ήν ὁ Χριστός διὰ τοῦ ίδίου αξματος έξηγόρασεν. 'Αμαθής εί και άσυλλόγιστος. Οὐδέν τῶν εῆς Ἐκκλησίας δογμάτων ἀκριδώς ἐπίστασαι, άλλ' ή πλάναις και βωμολοχίαις μορμολύττη τους άφρονας. "Αρχού, βασιλεύς ών, είς το σον άξίωμα, καλ τούς

λάς πόλεις και Κύριλλον του στρατηγόν Θράκης, A Thracise przefectum cepit, ac przedando Cpolin usque processit. Tum Anastasius, rebus suis deploratis, pacem per legatos petit, juraos una cum senatu se relegatos revocaturum, Macedonio ac Flaviano suos episcopatus redditurum, concilium Heraclese acturum evocato etiam papa Romano. Cum in has conditiones esset ab omnibus consensum, Vitalianus, pace facta, domum rediit. Sed eum circiter 200 episcopi ex diversis partibus Heracleam convenissent, imperator impius, violatis pactis, adjutore Timotheo Cpolitano episcopo, iis Illusit; atque ii, re nulla confecta, discesserunt.

Anno 24 Vitalianus Anastasio ob perjurium iratus exercitus ejus et rem publicam multis damnis τοίς στρατοπέβοις 'Avacraciou καί τή λοιπή πολι- B affecit : nam et prædabetur et milites captes 633 exarmabat, tandemque contumeliæ causa singulis obolis eos divendebat.

> Anno 25 Hunni, qui appellantur Saberi, Caspis portis egressi Armeniam, Cappadociam, Galatiam et Pontum incursionibus yexarunt; parumque abfuit quin Euchaita etiam in suam potestatem redigerent. Macedonius quidem jam periculo proximus inde profugit et Gangram pervenit. Anastasius de hoc certior factus jussit eum rigide ibi custodiri, misso etiam (ita aiunt) percussore. Sed Macedo-nius Gangræ mortuus in æde martyris Callinici humatus est, multosque a morte sua morbis liberavit. Cum jam esset in sepulcro condendus, antequam id fleret, sublata dextra manu crucis signo sepulcrum obsignavit. Idem Theodoro cuidam snorum familiarium per visionem dixit : Excipe hæc, et abi, atque Anastasio recita, dicens : Ego quidem Macedonius abeo ad patres meos, in quorum fide perstiti : interim tamen semper Dominum interpellabo, dum tu quoque venias et causa nostra disceptetur. Eodem anno Alexandrize viri plurimi, itemque mulieres et pueri, graviter a dæmonibus verberati assidue latrabant. În somnis autem-cuidam terribilis quidam apparuit, dicens civibus bæc ob damnationes in concilio editas accidere. Eodem anno decessit Ariadna Augusta, Impurus autem Anastasius episcopum quemdam (Eniandum audiens disertum admodum esse, et qui ora 634 omnibus sententiæ de passo Deo assertoribus obturaret, eum ad se vocatum hortatus est ut ad snam factionem descisceret, pollicens eum quidquid petiisset illico accepturum. Cui episcopus : Tu, Inquit, potius ad orthodoxos transi, ne, dum opiniones impiorum hominum Sevoi, Entychis et Dioscori amplecteris, æterno igni addicaris; simulque apprehendens imperatoris chlamydem : Hæc, ait, vestis nequaquam te post mortem sequetur, o imperator : sed sola comitabitur te pietas ac virtutum habitus. Missam fac Ecclesiam, quam Christus suo redemit sanguine. Indoctus es et ratiocinandi ignarus, neque ullum Ecclesiæ decretum perfecte intelligis : tantum imposturis et scurrilibus calumniis fatuos

antistites Ecclesiæ vexare noli. Ad hæc imperator pudore suffusus obmutuit. Pauperrimus autem cum esset ille episcopus, ne obolum quidem ab imperatore voluit accipere : adeo liber erat et solius in Deum fidel ac pietatis rationem habens.

Castrum est in Persarum atque Indorum confinio, nomine Tzudader, in quo multum pecuniæ, margaritarum et lapidum pretiosorum repositum a dæmonibus asservabatur. Cabades, ea re percepta, castrum occupare est annixus, cumque ei a dæmonibus obsisteretur, omnibus et Magorum et mox Judæorum tentatis artibus impos propositi fuit. Ergo cum ei persuasum esset Christianorum ad Deum precibus eo se potiri 635 posse, hoc a quodam episcopo Christianorum in Perside agen- B tium contendit. Is synaxi coacta, cum divinis mysteriis communicasset, ad locum accedens dæmonas ibi morantes exegit, castrumque Cabadæ nullo tabore occupandum tradidit. Quo miraculo Cabades attonitus primum in concessu locum episcopo tribuit, quem hactenus Manichai et Judai tennerant : liberam quoque potestatem fecit iis qui baptizari vellent.

Anastasius vero paulo ante quam moreretur, delatis ad ipsum insidiarum sibi factarum indiciis multos corripi alque interfici jussit, In captis fuerunt etiam Justinus et Justinianus. Quos cum necare statuisset, terribilis quidam ei in somnis astitit, ita dicens : Tibi quidem, o imperator, permis- C sum est reliquos insidiatores tollere : a Justino autem et Justiniano maleficium omne abstine. Nam non licebit te eis, utcunque velis, male facere. Cumque Anastasius diceret eos reos esse læsæ imperatoriæ majestatis, respondit ille esse cos vasa consilio providentiæ divinæ exsequendo apta, et ntrumque suo tempore Deo operam navaturum. Atque hos quidem duos Anastasius crimine absolvit: insomnium vero suo tempore exitus comprobavit. Uterque enim eorum post Anastasii mortem imperio functus est.

Anno 27 apparuit Anastasio per insomnium vir terribilis, codicem gestans; quem is cum aperuisset et namen imperatoris in eo invenisset, 636 annos 14 deleo, Simulque eos expunxit. Somno solutus Anastasius insomnium id Amantio præposito ad se vocato exposuit. Atque is : Ego etiam, inquit, imaginatus sum, cum astarem majestati ture, venisse magnum porcum, qui me veste arreplum in terram prostraverit atque devoraverit. Deinde Proclus insomniorum conjector advenit, propuntiavitque utrumque paulo post vita defuncturum. Sed Anastasius, cum graculo edoctus esset igne sibi pereundum fore, cisternam in palatio quæ Frigida dicitur, multis meatibus aperuit, quorum cuique cadus appositus esset, conans hoc pacto oraculum irritum reddere. Verum id abs re fuit : fulmine enim divinitus est ictus. Cadaver ejus

terres. Satis tibi sit dignitatis, quod imperator es: Α των εχχλησιών προστάτας μή χδλαζε 'Ο εξ χατησχύνθη και ξμεινεν άφωνος. 'Ο δέ γε σοφός έπίσκοπος πενέστατος ών ούκ ήθέλησε παρά του βασιλέως λαβείν εως όβολου · ούτως ήν ελεύθερος καλ μόνης της είς Θεὸν πίστεως και εύσεδείας περιποιούμενος.

[Ρ. 562] Μεταξύ Ίνδων καὶ Περσών κάστρου έστιν όνομαζόμενον Τζουδάδερ, εν ψ πολλά χρήματα καί μαργαρίται και λίθοι τίμιοι άποκείμενοι ήσαν καί ύπ' δαιμόνων έφυλάττοντο. Τοῦτο Καδάδης μαθών έζήτει λαδείν. Καὶ ὑπὸ τῶν δαιμόνων χωλυόμενος κενεί την των παρ' αύτου μάγων πάσαν ἐπίνοιαν, ξπειτα καί των Τουδαίων, και του σκοπου άποτυγχάνει. Πεισθείς δε διά της πρός του Θεον εύχης των Χριστιανών τούτου χυριεύσαι, Επίσχοπόν τινα Χριστιανόν άπο των έν Περσίδι περί τούτου παρεκάλεσεν, δς σύναξιν επιτελέσας και των θείων μυστηρίων μεταλαδών, προσελθών τῷ τόπφ τοὺς ἐχείσε δαίμονας έξεδίωξε και τῷ Καδάδη τὸ κάστρον ἀπόνως παρέδωχεν. Έν τούτω Καβάδης χαταπλαγείς πρωτοχαθεδρία τον Επίσχοπον Ετίμησεν, Εως τότε Μανιχαίων καλ Τουδαίων προκαθεζομένων, καλ άδειαν παρέσχε τοίς βουλομένοις βαπτίζεσθαι.

Πρό μιχρού δὲ τῆς τελευτῆς 'Αναστασίου, ἐπιδουλῆς αύτῷ μηνυθείσης, συνέσχε πολλούς καὶ ἀπώλεσεν έν οίς και 'Ιουστίνος ήν και 'Ιουστινιανός. Μέλλων ούν έξαφανίζειν τους άνδρας, παρέστη αύτῷ τις κατ δναρ. φοδερός λέγων. Τους μέν λοιπούς των σων έπιδούλων, ὧ βασιλεύ, συνεχωρήθη σοι άφανίσαι, Ἰουστίνον δὲ καλ Ιουστινιανόν μηδαμώς άδιχήσης · ούδὲ γάρ θέλων δυνήση. Του δε φήσαντος ότι καθοσιώσει είσιν ύποδεδλημένοι βασιλική, έφη πρός αὐτόν. Σκεύη είσλ γωρητικά της του Θεού βουλής τε και προνοίας, και μέλλουσιν ύπουργήσαι τῷ Θεῷ ἔχαστος ἐν τοῖς καιροίς αὐτῶν. Καὶ δἡ ἀφῆχεν αὐτοῖς ἀμφοτέροις 'Αναστάσιος τὸ τῆς καθοσιώσεως Εγκλημα. Συνέδη εὸ πάντα γενέσθαι καθώς ό φανείς άπεφθέγξατο · μετά γάρ την τελευτήν 'Αναστασίου και άμφότεροι κατά καιρούς αὐτῶν ἐδασίλευσαν,

Τω κζ'έτει 'Αναστάσιος είδεν εν όράματι άνδραφοδερόν βαστάζοντα χώδικα, δν άναπτύξας, καλ εδρών τλ δνομα αύτοῦ τοῦ βασιλέως, εἶπεν αὐτῷ. 'Ιδοὺ διὰ τὴν ait illi: Ecce ob perversitatem fidei tuæ de vita tua p κοκοπιστίαν σου άπαλείφω τεσσαρεσκαίδεκα έτη, καί άπήλειψεν αὐτά. Διυπνισθείς δὲπροσεκαλέσατο 'Αμάντιον τον πραιπόσιτον, καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ ὅραμα. 'Ο δὲ είπεν ότι Κάγω έθεασάμην ότι παρισταμένου τῷ χράτει σου χοίρος μέγας έλθων και δραξάμενός μου της χλαίνης κατέβραξέ με είς την γην και ανάλωσεν. Έλθόντος δὲ τοῦ ὀνειροχρίτου Πρόκλου, ήχουσαν ὅτι και άμφότεροι μετ' ού πολύ τελειούσθε. Έπει δὲ χεχρημάτιστο διά πυρός αύτον την άμειλικτον αύτου ψυχήν απορρήξαι, την έν τῷ παλατίψ κινστέρναν την λεγομένην Ψυχράν είς πολλά στόμια διανοίξας και κάδδους εν έκάστω [Ρ. 363] παραθείς έσπευδε την τοιαύτην πεεί αύτου προφητείαν ψευδη άποδείξαι. 'Αλλ' έματαιώθη διά κενής ὁ δείλαιος • καλ γάρ θείω σχηπτώ χεραυνωθείς έμβρόντητος γέγονεν,

is

στόλων, εν λάρνακι 'Ακυντιανή (6), μετά 'Αριάδνης τής γυναικός αὐτοῦ προτελευτησάσης. Οὖτος λέγεται καύσαι καλ τὰ βιδλία τοῦ χρυσαργύρου,

Ίουστίνος ὁ μέγας βασιλεύς "Ρωμαίων έτη θ'. θύτος ήν εύσεθής άνηρ, πρεσθύτης και πολύπειρος, άπό στρατιωτών άρξάμενος και έως τῆς συγκλήτου προχόψας, Ίλλυριός τῷ γένει οἱ δὲ Θράχα τοῦτον λέγουσιν είναι. Ήν δὲ τῷ σώματι μεσηλίξ, εὐρὸς τούς ώμους καὶ τὰ στέρνα, πολιός : ἐπήνθει δὲ τῷ προσώπω αὐτοῦ ἔρευθος βλοσυρῷ ὅντι καὶ πλατεῖ. υύτος πάσιν άριστος εδείχθη, ζηλωτής τής όρθοδόξου πίστεως και έν τοις πολέμοις μεγάλως εύδοκιμων. Σύμδιον δε έχων Λουππικίαν έστεψεν (7) Αύγούσταν, ήν οί δημοι (8) έστεφανωμένην Εύφημίαν έκάλεσαν. Τούτφ τῷ Ἰουστίνφ Εὐλάλιός τις, ἀπὸ πλου- Β σίων γενόμενος πένης, εν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἀποδιῶναι Εγραψεν ενδιαθήκως κληρονόμον Ίουστίνον, παρακελευσάμενος ώστε τὰς τρεζς αὐτοῦ θυγατέρας μικράς καταλειφθείσας άναθρέψαι και έκπροικίσαι του βασιλέα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ χρέα ἀποδοῦναι τοῖς χρεωστουμένοις, καλ τὰ γραμματεία ἀναββύσασθαι . άπερ βασιλικώς πάντα Ίουστίνος ἐπλήρωσε, καταπλήξας έν τούτω πάντα άνθρωπον τον άχούσαντα. Βιταλιανός δε ό προρφηθείς σφόδρα ψχειώθη τῷ βασιλεί, όρθόδοξος δὲ ὧν Σεδηρον ήτήσατο χαθαιρεθήναι. "Οπερ μαθών έχείνος φεύγει σύν "Ιουλιανώ τῷ Αλικαρνασού · καὶ εἰς Αίγυπτον ἀπελθόντες καὶ τον περί φθαρτού και άφθάρτου (9) λόγον κινήσαντες ταύτην ετάραξαν, Διοσχόρου επισχοπούντος C. Αλεξανδρείας. Έπισχόπων δε από 'Ρώμης ελθόντων δι 'Ορμίσδου ἐπισκόπου 'Ρώμης τῆ Βιταλιανοῦ σπουδή, έτι ζώντος Ίωάννου τοῦ Καππαδόχου έπισχόπου Κωνσταντινουπόλεως, την άγιαν εν Χαλκηδόνι τετάρτην σύνοδον πρός ταίς άλλαις τριοί συνδίοι; τοίς διπτύγοις συνέταξε. Σεδήρου δε του δυσσεδους έχποδών γεγονότος Παύλος έχειροτονήθη έπίσχοπος 'Αντιοχείας, ὁ ξενοδόχος τῶν Εὐδούλου. 'Ο δὲ βασιλεύς Ξεναίαν τον και Φιλόξενον, επίσκοπον Ίεραπόλεως, Μανιχαιόφρονα όντα, καὶ Πέτρον 'Απαμεία; εξώρισε σύν πάσι τοί; μετέχουσι τῆς λώδης αύτων, 'Αμάντιον δε τον πραιπόσιτον μετά καί άλλων τινών τυραννίδα μελετήσαντας άνείλεν. 'Ανεκαλέσατο δε και πάντας τους άδίκως υπό 'Αναστασίου εξορισθέντας.

IP. 364 To 6' auto Erer Epavn asthp ev th Ανατολή χουήτης, ός είχεν άχτίνας έχπεμπούσας έπὶ τὰ κάτω αύγάς, δυ Ελεγου πωγωνίαν είναι · είχε όξ άπτίνα δρώσαν έπλ δύσιν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐδημοχράτει τὸ Βένετον μέρο; (10), ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι

Ετέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τω ναῷ τῶν Άγίων 'Απο- A in fano apostolorum depositum est, in cista Aquintiana, juxta Ariadnæ uxoris corpus, quæ ante ipsum e vivis excesserat. Is Anastasius fertur chrysargyri tributi tabulas combussisse.

> Justinus magnus imperator Romanorum fuit annos 9, vir pius, senex ac multiplici peritia præditus. A militari ordine usque ad senatoriam dignitatem pervenerat. Patria fuit Illyricus, quanquam alii Thracem fuisse affirmant. Corporis statura fuit mediocri, latis humeris et pectore canus, facie truci ac lata et rubore infecta. Optimum se omnibus demonstravit, cum et orthodoxæ fidei studeret et bello magnam 637 gloriam pararet. Conjugem suam Luppiciam diademate ornatam Augustam creavit; quam coronatam populus Euphemiam mutato nomine appellavit. Hunc Justinum Eulalius quidam, de divite pauper factus, moriturus hæ. redem testamento nominavit; jussitque tribus suis filiabus, quas parvulas relinquebat, educationem eum ac dotem præbere, omnia sua debita creditoribus persolvere, et ab iis syngraphas suas redimere. Quæ omnia Justinus regia munificentia perfecit, magna omnium qui rei famam percipiebant admiratione. Usus est Justinus admodum familiariter Vitaliano, qui, ut erat orthodoxus, apud imperatorem instabat uti Severus dejiceretur. At Severus hoc sentiens cum Juliano Halicarnassi episcopo aufugit; delatique in Ægyptum disputatione de interitus experte et interitui obnoxio prolata turbas ibi dederunt. Erat tum Alexandriæ episcopus Dioscorus. Cum vero Roma ab Hormisda missi episcopi Cpolin venissent, Vitaliani studio effectum est ut sacrum concilium Chalcedone habitum reliquis tribus in ecclesiasticos commentarios ascriberetur, Joanne Cappadoce episcopatum Cpolitanum adhuc gerente. Severo amoto Paulus electus est ad episcopatum Antiochiæ gerendum, qui prius Eubuliano xenodochio præfuerat. Justinus porro Xenaiam, qui et Philoxenus dicitur, episcopum Hieropolis Manicharorum opiniones sectantem, et Petrum Apameze episcopum omnesque corum sectatores relegavit. Amantium præpositum aliosque nonnullos ob affectatam 638 tyrannidem necavit. Revocavit etiam omnes quos Anastasius injuste extorres egerat.

Eodem anno cometa in Oriente visus est, radios deorsum emittens, quem Græci pogoniam a barbæ similitudine appellant. Habebat autem radium versus occasum. Eodem anno pars Veneta potestatem populi per omnes urbes obtinebat tumultua-

XYLANDRI ET GOARI NOTAL.

(6) Ex Acyntiano marmore flavo, ex Acyntio monte ad Chalcedonis littus delato. Λάρναχα vero interpretor capsam et tumulum, non cistam. Constantinus in porphyretico, id est rubro, hic in flavo, Justinus in Prœconesiaco, id est albo, Tiberius in prasino marmore suere repositi. Goas.

(7) Justinus uxorem celebri pompa coronasse primus legitur. Coronationis ritum babes apud Codinum c. xvii, et in Euchologio nostro Goar.

(8) Numero multitudinis non populum gregatim, (8) Numero multitudinis non populium gregatim, sed varias populi factiones partesque in ludis, pompis, conventibus publicis sibi invicem pro varia coloribus quibus se ornabant in varia quoque studia nonnunquam abeuntes, significat. De quibus nonnihil supra et infra copiosius. Goan.

(9) Vide Niceph. xvin, 45. Xv...

(10) Hoc est, pars Veneta sapra reliquas fres eminebat potestate, et Prasinam sibi semper amu-

ejus mali origo fuit. Neque tantum obviam factos sibi Prasinos jugulabant, sed et cos qui in domibus occultabantur, cum magistratus non essent coercendo pares. Hæc acta sunt usque ad sextum Justini

Anno tertio spi imperii Justinus, facta pace, cum Cabade Persarum rege, rebus ecclesiasticis constituendis animum intendit.

Anno 4 Dyrrachium et Corinthus divinitus calamitate sunt affectæ; quas Justious egregia libera-

Anno 5 Tzathus Lazorum rex cum a Persico reguo defecisset, Byzantjum venit, petiitque Christiapus fieri et a Justino Lazorum rex salutari. Justinus id læto animo fecit, eumque filium suum B appellavit, nobilemque Romanam uxorem dedit. Quam ille lætus in suam abduxit regionem, multis donis affectus. Cabades autem, re comperta, cum Justino expostulare, eumque durante mutua amicitia et pace hostiliter agere, 639 qui Persarum imperio subjectos sibi ascisceret. Contra Justinus excusare non se quemquam Persis subditum avertisse: venisse ad se Tzathum, ut liberatus impura Græcorum superstitione, implis sacrificiis ac fallaciis dæmonum, Christianus fieret verumque agnosceret Deum. Eum se baptizatum domum suam dimisisse. Verum hæc res novis inter Romanos ac Persas inimicitiis ansam præbuit. Hoc anno S. Arctas in urbe Negra est ab Homeritis occisus; et has bello adortus Elesbaan Æthiopum rex vicit.

πόλει έπράχθη ύπό των Όμηριτων (11), και ό πόλεμος Έλεσδαάν του βασιλέως των Αίθιόπων πρός τούς 'Ομηρίτας, και ή νίκη αύτου.

Anno 6, Cabades Persarum rex Manichæos in suis finibus trucidavit. Justinus autem sacris edictis in omnia loca dimissis eos qui tumultuarentur necari mandavit eorumque bona publicari; populique agitatores compescuit, multis eorum male mulctatis. Augustali quoque corona Theodoram uxorem suam ornavit, quam mortya Euphemia duxerat. Secundum porro consulem et patricium Orienti præfecit ob Persas et Sararenorum excursiones. Is Manichæos graviter est persecutus, multosque corum suppliciis affecit.

XYLANDRI ET GOARI NOTAL

lam vi, rapinis, tumultu, eædibus devastabat. Venetam vocat partem veneto, id est eæruleo, colore a Prasina viridi conspicua dignoscendam. Duarum partium residuarum hæc albis, altera roseis insignibus utebatur. Factiones, ut nuper diximus, singulæ audiebant, et ex aurigantium euruli certamine et de pernicitate cursus decertaatium stu-diis inter se discrepantibus conflabantur. Ex op-positis vero ludorum æmulationibus graviora per civitatem dissidia enascebantur, quæ cives ad arma, seditiones et nelanda quæque lacinora impellebant. Exempla suggeret auctor Justiniani anno 22, p. 375, 55 p. 387, Mauricii ultimo p. 403; Simocatta plerisque Historiæ suæ locis. p. 403; Simocatta plerisque Historiæ suæ locis.
Δήμαργοι erant corum capita et duces, quos
propria voce tribunos vocares, δημοτεύοντε;

baturque et multas cædes edebat. Ab Antiochia A ταραχάς έμποιούντες καί φόνους πολλούς. Τίλθε δέ τὸ κακὸν τῆς ἀταξίας ἀπὸ 'Αντιοχείας. Καὶ οὐ μόνον τους άπαντωντας πρασίνους Εσφαζον, άλλά καλ τούς κατ' οίκου κρυπτεμένους, μή δυναμένων των άρχόντων ποιήσαι έκδίκησιν. Ταύτα ἐπράττετο ἔως בּבְצִינִמְטִדְשֵׁץ 'Jouativau.

Τῷ γ' ἔτει Ἰουστίνος μετά Καδάδη τοῦ τῶν Περσείν βασιλέως είρηνην ποιήσας τὰ περί της πίστεως διορθούν έσπούδαζε.

Τῷ δ΄ Ετει τὸ Δυρβάχιον ὑπὸ θεομηνίας Επαθε, καὶ ή τῆς Έλλάδος Κόρινθος · ἀς μεγάλως ἀνενεώσατο ό βασιλεύς και έφιλοτιμήσατο.

Τῷ ε' ἔτει Τζάθος ὁ τῶν Λαζῶν βασιλεὺς ἀποστατήσας της των Περσών βασιλείας ήλθε πρός Ίουστίνον είς το Βυζάντιον, και παρεκάλεσε γενέσθαι Χριστιανόν και ύπ' αύτοῦ άναγορευθήναι βασιλέα των Ααζών. "Ο και μετά χαράς ἐποίησε, και υίδν άνηγόρευσε, καὶ γυναϊκα εύγενη 'Ρωμαίαν δέδωχεν, ήν και εις την ιδίαν χώραν άπεκόμισε μετά γαράς, και δώρα ελαβε πολλά. Γνούς δε τοῦτο Καβάδης δηλοί Ίουστίνφ ότι φιλίας και είρηνης μεταξύ ήμων ούσης τὰ έχθρων πράττεις καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν έξουσίαν των Περσών όντας προσλαμβάνη. 'Ο δὲ βασιλεύς άντιδηλοί αύτῷ . Ήμεζς τινά τῶν ὑποκειμένων τή βασιλεία σου ού προσελαδόμεθα. 'Ο δὲ Τζάθος προσήλθεν ήμιν δυσθήναι του :μυσαρού ελληνισμού χαί των άσεδων θυσιών χαί της των δαιμόνων πλάνης, και γενέσθαι Χριστιανός, και τον άληθη έπιγνώναι Θεόν. Τοῦτον ήμεζς βαπτίσαντες ἀπελύσαμεν είς την Ιδίαν χώραν. "Εκτοτε λοιπόν πάλιν γέγονε έχθρα μεταξύ Ρωμαίων και Περσών. Τούτφ τῷ ἔτει καὶ τὰ κατά τὸν ἄγιον 'Αρέθαν ἐν Νεγρά τῆ

Τῷ ς' ἔτει Καδάδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς τοὺς ύπο την ένορίαν αύτου Μανιγαίους κατέσφαξεν. Ίουστίνος δὲ σάχρα πανταχοῦ πέμψας τοὺς ποιούντας άταξίαν άναιρείσθαι προσέταξε και τά ύπάρχοντα αύτων δημεύεσθαι, καλ τούς δημίους είρηνευσε πολλούς χαχώσας. "Εστεψε δὲ Θεοδώραν την γυναίχα αὐτοῦ Αὐγοῦσταν, τῆς Εὐφημίας ήδη τελευτησάσης. Τὸν δὲ Σεχούνδον Επατον πατρίχεον καὶ στρατηγόν 'Ανατολής ἐποίησε διὰ τοὺς Πέρσας καὶ τὰς τῶν Σαραχηνών επιδρομάς, δς διωγμόν μέγαν εποιήσατο χατά Μανιγαίων και έτιμωρήσατο πολλούς.

singuli cuique parti addicti et adscripti. V. memoratus Simocatta vin, 7. Hinc, quos in Justiniani anno 51 p. 386 vocat auctor χοσμικάς δημοχρα-τίας, unius in alteram partem, non CP. modo, sed et alibi passim, generales conflictus; et verbum δημοτεύεν, quod est. populum per tribus et partes recensere ac deinde cæteræ militiæ annumerare. Videndus omnino Balsamon in can. 24 Trullanum. Goar.

(11) De Homeritis videndus Niceph. vm, 35 et xvii, 32, qui historiam Arethæ atque Elesbaanis fusius habet descriptam xvii, 6. Sed populi agitatores verti, qui sunt oficio : puto loqui eum de factione Veneta. De Homeritis etiam Procopius I. 1 belli Persici: Noster infra, ubi de Mahometo.

[P. 365] Τφ ζ' έτει 'Ανάζαρδος μητρόπολις Β' της Α Κιλικίας επτώθη ύπο σεισμού φοδερωτάτου. Τῷ δ' αύτῷ ἔτει κατεποντίσθη Εδεσσα, πόλις μεγάλη καὶ περιδόητος, διά του υξατος του μέσον αυτής διερχομένου Σχίρτου (12) ποταμού, ος πλημμυρήσας δίκην θαλάσσης τοὺς οίκους σύν τοῖς οίκοῦσι σύρων ἐπόντισε. Λόγος δέ έστιν ότι και άλλοτε τούτο γέγονε. Μετά δὲ τὸ παύσαι τὰ ύδατα εύρέθη πλάξ λιθίνη έν τή δχθη του ποταμού, γεγραμμένη Ιερογλυφικοίς γράμμασιν ούτως · Εχίρτος ποταμός σχιρτήσει χαχά σχιρτήματα πολίταις. Πολλά δὲ παρέσγεν ὁ βασιλεύς Ίουστίνος είς άνανέωσιν άμφοτέραις ταίς πόλεσι. Τῷδ' αὐτῷ ἔτει ἐφάνη γυνή τις ἐκ τῆς Κιλικίας γιγαντογενής, ὑπερέχουσα τή ήλικία πάντα άνθρωπον τέλειον πήχυν ένα, και πλατεία σφόδρα. Γυρεύουσα 62 τὰς πόλεις ἐλάμδανε κατὰ ἐργαστήριον φόλλιν μίαν. Τότε και άστηρ έφάνη έν ούρανῷ ἐπάνω τῆς χαλκής πύλης του παλατίου, φαίνων έπι ήμέρας και νύχτας κς'. Τέγονε δε καὶ σεισμός φοδερώτατος, ὑφ' ού τη μέν Κωνσταντινουπόλει έν διαφόροις τόποις, τή δε 'Αντιοχεία συμφορά άνεκδιήγητος προεμηνύθη. Τή γάρ τετάρτη του 'Οκτωδρίου μηνός τὰ προοίμια της του θεού όργης επηλθεν αυτή δι' έμπρησμών καὶ σεισμών, δς έμπρησμός μέσον της πόλεως εγένετο, καὶ ἐκράτησε ἐπὶ ἡμέρας ς'. Καὶ ἐκάησαν οἶκοι πολhol, xal anddavov haol nollol, xal objete Eyum noθεν το πύρ ανάπτεται · τοσούτον γάρ ή όργη τού Θεού ἐπηλθεν ἐπ' αὐτη ώστε πτωθηναι σγεδόν πάσαν την πόλιν και τάφον των οίκητόρων γενέσθαι. Τινάς δε καταχωσθέντας και έτι ζώντας ύπο την γην πύρ C έξελθον έχ της γης κατέφλεξε. Και έτερον πύρ έχ του άέρος ώς σπινθήρες κατήργετο καί κατέκαιεν ώσπερ άστραπή τους εύρισχομένους. Έσείετο δε ή ץה בה' בשמשטע לעם.

Τῷ θ' έτει τοῦ σεισμοῦ ἐπικρατοῦντος Εὐφράσιος δ έπίσκοπος 'Αντιοχείας ύπό τοῦ σεισμοῦ κατεχώσθη nal antibave, nal ma; olnos nal exxlusia natinese, και το κάλλος της πόλεως ήφανίσθη · ού γάρ γέγονε τοιαύτη θεομηνία εν άλλη πόλει εν πάσαις ταίς γενεαζς. Πολλάς μέν ούν άνδρων καλ γυναικών μυριά. δας, πολλάς δε παίδων και νεογνών εν λόφου τάξει ή των κατενεγθέντων οἰκοδομημάτων ύλη καλύπτουσα ..., καὶ τέλος τοῦτο την οῦτως όνομαστοτάτην καὶ εθγαριν Ελαδε πόλιν, ήνπερ επί όχταχοσίους ένιαυ-Εκτισεν, επί τη προσηγορία τοῦ πατρός αὐτοῦ 'Αντιόχειαν ἐκάλεσεν. 'Αγγελθέντος δὲ τοῦ πάθους ὁ μὲν βασιλεύς μεγάλως ήλγησε την ψυχήν, και ρίψας το διάδημα και την πορφύραν επένθει έν σάκκψ και σποδφ ημέρας πολλάς, και έν τη έορτη δέ λιτώς είσηλθεν είς την εκκλησίαν, [Ρ. 366] μή καταδεξάμενος φορέσαι σήμαντρον βασιλικόν το οίονούν. 'Αλλά καί πάντες οἱ ἐν τῆ πόλει φαιὰν στολήν ἐνδυσάμενοι πανδημεί είς το προ της πόλεως πεδίον έπτα ση-

Septimo anno Anazarbus, secunda Ciliciæ metropolis, terræ motu sævissimo prostrata. Eodem anno Edessa, magna atque celebris urbs, diluvio Scirti amnis, qui per eam decurrit, afflicta est. Maris enim instar 640 ille exundans domos una cum inhabitantibus abripuit atque submersit. Alias quoque idem accidisse fertur. Sane diluvio finito in ripa amnis inventa est lapidea tabula, inque eam inscripta hæc hieroglyphicis litteris, Scirtus amnis saltabit malo civium : nam amnis nomen Græco sermone ad saltationem alludit. Justinus multum utrique urbi ad instaurationem contulit. Eodem anno visa est quædam Cilissa mulier, gigantum generis, cujusvis perfecti viri staturam cubito excedens, admodumque lata. Ea circum urbes proficiscens ex officina quavis follem (monetæ genus hoc est) accipiebat. Stella quoque tum in cœlo apparuit, supra æream palatii portam, continuas dies noctesque viginti sex fulgens. Terræ motus quoque apprime horrendus fuit, qui et Cpolin diversis locis læsit et Antiochiæ ineffabilem calamitatem denuntiavit. Quarto enim die Octobris principia iræ divinæ urbem eam corripuerunt, terræ motus atque incendium. Id media urbe exortum duravit dies sex multasque domos et homines absumpsit; neque scire quisquam potuit unde ejus fuisset initium. Tum Dei ira ita urbem concussit ut pene tota corruerit ac civium sepulcrum facta sit. Quosdam obrutos terra, et adhue viventes, ignis ex terra exiens cremavit. Alius ignis ex aere instar scintillarum decidit, et quos attigisset, fulminis in morem combussit. Annum ille terræ motus duravit.

Anno nono, terræ motu obtinente, Euphrasius Antiochiæ episcopus 641 eo obrutus obiit, omnesque ædes et templa corruerunt, urbisque decor periit. Ab omni hominum memoria non exstitit tanta iræ Dei in urbem aliquam grassatio. Multa virorum, mulierum, puerorum et infantum millia collis instar coacervata prostratarum demorum materies operiebat. Hunc exitum habuit urbs nobilissima atque elegantissima, quæ ab ortu svo, cum cam Seleucus primus condidit ac de patris nomine τούς συστάσαν έξ οδπερ αύτην Σέλιυχο; ὁ πρῶτος D Antio hiam appellar t, ad 800 annos steterat. Annuntiata hac clade imperator gravissime indoluit; abjectisque diademate et purpura, sacco indutus et cinere conspersus per multos dies luxit; ac festo etiam die vili habitu templum iniit, nullum imperii signum gestare sustinens. Sed et qui in urbe erant universi, pullati per septem dies in campum qui ad septimum lapidem ab urbe distat supplicandi causa jejuni exiverunt. Misit imperator ad repurgandam Antiochiæ aream et instaurationem

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(12) Apud Nicephorum xvii, 3, in margine hexameter Græcus est ascriptus : Σχίρτος σχιρτήσει τε κακέν σκίρτημα πολίταις. Ego pro τε scriberem τε, nisi forte de multis versibus bic unus est, quo copulæ sit locus : Affliget miseros Seirti zallatio cires. XVL.

ejus urbis, cui rei impense studebat, auri centena- Α μείοι; ἀπέχου (13) ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέραις ἐλιτάνευον νηrios 50 et opifices. Sub eodem institutæ sunt feriæ quæ Hypapantæ dicuntur, prius non habitæ. Sed et Pompeiopolis Mysiæ urbs rupta, ejusque dimidium una cum habitatoribus terra absorptum est, heminesque infra terram delati misericordiam suorum implorant. Decima quarta die mensis Aprilis, ipsis Paschalibus feriis, Justinus morbo correptus Justinianum sororis suæ 642 filium collegam imperii ascivit ac coronavit, cumque eo quatuor menses imperavit. Augusto mense, ea ipsa quinta indictione, mortuus est piissimus Justinus : corpus ejus in arca prasina repositum est in mansione Augustæ, juxta uxorem Euphemiam; ubi etiam stolæ apostolorum inventæ sunt. Erat tum patriartiochiæ episcopatui communibus suffragiis deligitur Euphræmius Amidenus, Orientis comes, vir divino animi fervore adversus divulsos ab Ecclesia præ-

αύτοῦ, ὄστις ζηλον θείον κατά τῶν ἀποσχιστῶν είχεν.

Anno mundi 6021, ab incarnatione Dei 526, Justinianus Magnus imperium Romanum solus gerere cœpit. Imperavit annos 38, menses 7, dies 13. Fuit statura corporis aliquantulum mediocrem excedente, ruber, vultu truci et versatili, capite non nihil glabro. Anno atatis 45 rerum potitus est; cumque sine collega imperare cœpisset, munus consulare edidit quantum nemo ante ipsum. Persecutionem Græcæ religionis et omnium hæresinm vitiatos deprehenderet, honis eorum publicandis et suppliciis irrogandis magnum aliis terrorem incussit, lege etiam lata ut nemo nisi orthodoxus rem publicam gereret. ſemplo Sergii et Bacchi sanctorum, ea quæ a palatio sunt versus mare; et proxime templo apostolorum suam propriam 643 domum omnesque suas pristinas opes adjecit, atque ita ex his duobus templis monasterium illustrium virorum redegit.

Eodem anno rex Persarum Tzatho bellum ob initam cum Romanis societatem intulit. Huic Tzatho Justinianus auxiliares mittit copias, ducibus Belisario Keryco et Petro; qui cum in bello gerendo mutua invidia transversi agerentur, a

στεύοντες. Ο δέ βασιλεύς ἀπέστειλεν είς έχχοισμόν καὶ άνακαινισμόν τῆς πόλεως γρυσίου κεντηνάρια πεντήχοντα καὶ ἄνδρας μηχανικούς, καὶ ήν αὐτῷ. σπουδή του την πεσούσαν πόλιν 'Αντιόγειαν άνακαινίσαι. Έπὶ αὐτοῦ δὲ ἐτυπώθη ἐορτάζειν ήμας καὶ τὴν έορτην της Υπαπαντης (13*) της μέχρι τότε μη έορ. ταζομένης. 'Αλλά και ή Πομπητούπολις της Μυσίας διαρβαγείσα μέσον κατεπόθη μετά των οἰκητόρων, καὶ ἔκραζον ὑπὸ τὴν γῆν ὅντες οἱ ἄνθρωποι τὸ Ἑλεήσατε. Τη δε ιδ' του 'Απριλλίου μηνός, τη έορτη του Η σχα, άσθενήσας Ίουστίνος προεχειρίσατο είς βασιλέα Ίουστινιανου του ίδιου άνεψιου, καλ Εστεψεν αύτον, και συνεδασίλευσεν αύτῷ μῆνας δ'. Αὐγούστω δέ μηνί της αύτης ε' Ινδιχτιώνος έτελεύτησεν ό εύcha Cpolis Joannes. In locum autem Euphrasii An- Β σεθής Ἰουστίνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονή της Αύγούστης, εν λάρνακι πρασίνη, μετά και της γυναικές αύτου Εύφημίας, έν φ και αι στολαί των άγίων άποστόλων εύρέθησαν. Τον δέ της άρχιερωσύνης θρόνον διείπεν Ίωάννης. Του δὲ Εύφρασίου ἐπισκόπου 'Αντιοχείας τελευτήσαντος, Εύφραίμιος ὁ 'Αμίδας (14), κόμης 'Ανατολής ών, χειροτονείται ἀντ

Κόσμου έτος ζκα', της θείας σαρκώσεως φκζ' Ίουστινιανός ὁ Μέγας βασιλεύς 'Ρωμαίων έτη λη' μηνας ζ' ήμέρας ιγ'. Ούτος την τοῦ σώματος άναδρομήν είχε βραχύ μείζονα τοῦ μέσου, έρυθρός την χροιάν, χαροπόν (15) και εύπερίστροφον βλέπων, και την κεφαλήν πρός κόμης κάλλος μικρόν έψιλωμένην. Βασιλεύει δὲ ἐτῶν με'. Καὶ μονοκρατορήσας δέδωκεν ύπατείαν (16) όσην οὐδεὶς βασιλέων δέδωχε. Καὶ διωγμόν κατά Έλλήνων και πάσης αιρέσεως έκίνησεν. instituit. Cumque multos procerum labe Ariana C Εύρων δε πολλούς των εν τέλει νοσούντας την των 'Αρειανιτών αιρεσιν, δημεύσας τε και τιμωρησάμενος φόδον πολύν είργάσατο, θεσπίσας μόνους όρθοδόξους πολιτεύεσθαι. Καλ τον ναον δε των άγιων Σεργίου καὶ Βάκχου (17) ἐχόμενα τοῦ Παλατίου πρός θάλασσαν...., και σύνεγγυς τούτου ναόν των Αγίων Αποστόλων, ίδιον αὐτοῦ οἶχον προϋπάρχοντα, καὶ πάσαν αύτοῦ τὴν πρώην ὕπαρξιν τοίς δυσί τούτοις άφιερώσας ναοίς μοναστήριον περιφανών άνδρών (18) άπεχλήρωσε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ βασιλεύς Περσῶν ἐπολέμει Τζάθω. ώ; προσρυέντι 'Ρωμαίοις. Πέμπει ούν αύτῷ 'Ιουστινιανὸς βοήθειαν, στρατόν και στρατηγούς τρείς, Βελισάριον, Κήρυχον και Πέτρον, [367] οί και κατά φθόνον άλλήλων πολεμήσαντες ήττήθησαν. Λυπηθείς ούν ό

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(13') Ynanarryc · quod pimirum quasi in occursum prodiretur Christo in templo dedicando. Est enim solemnitas quam usitate Purifi cationis dicimus. Quod primo ex Martini Poloni Chronicis didici, qui tamen pestis causa institutam dicit sub Justiniano Magno; quod idem est apud Nicephorum xvii, 28. Et consentit, quod Sigeber-tus perhibuit id fuisse anno a Christi natalibus 542, quo sane tempore Justinus decesserat, vel ipso Cedreno teste. Meminit Paulus Diaconus I. xvi Rer. Rom. Mansionem Augustæ credo intelligi monasterium a Pulcheria conditum. Xvt.

(14) Fuisse Orientis præfectum (quod hie xouns

(15) Planities illa a septimo lapide quo distat, di - D dicitur, comes) satis liquet ex Evagrio IV, 6, et Ni-tur "Εδδομος. De qua supra. Goan. cephoro xvii, 3. Xvi.

(15) Truci vultu exposuit Xylander, a quo sensu longe vox abest, de oculis tantum interpretanda, cæstis et volubilibus oculis spectabilem Justinianum commendans. Goar.

(16) Epulum putavi, aut missilia dona in populum de more conjecta, vel ludos. Vide infra. XIL.

(7) Locus mutitus, ut mirum non sit si non optime divinaverim. Tamen Procop. orat. 1 de structuris Justiniani videtur non repugnare a nostra versione. XYL.

(18) In quo.1 nobiles illustresque viri se reciperent. GOAR.

βασιλεύς αύτους μέν διεδέξατο, απέστειλε δε Πέτρον A Persis victi sunt. Hoc ægre ferens Justinianus, reτον νοτάριον αὐτοῦ στρατηλάτην (19). Καὶ συμδαλών μετά τῶν Λαζῶν τοῖς Πέρσαις ἐνίκησε καὶ πολλούς dvelle.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσερρύη τοῖς 'Ρωμαίοις ὁ βασιλεύς των Έλούρων (20) Γρέτης λεγόμενος, καὶ έλθων εν Κωνσταντινουπόλει μετά του λαού αύτου ήτήσατο τον βασιλέα, καὶ ἐγένετο Χριστιανός μετά τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ καὶ συγγενῶν, καὶ ἀπῆλθε μετά χαράς είς τὰ ίδια, ἐπαγγειλάμενος συμμαγείν 'Ρωμαίοις έφ' οίς αν δεηθώσιν αύτου.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προβάλλεται ὁ βασιλεύς στρατηλάτην Αρμενίας Τζίταν δνόματι, ἄνδρα πολεμικόν καλ Ικανώτατον ού γάρ είχεν ή 'Αρμενία (21) στρατηλάτην, άλλά δούκας και κόμητας. Αύτος δέ έστρά- Β τευσεν 'Αρμενίων πλήθος. Δέδωχε δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ 'Ανατολής στρατόν, χιλιάδας τέσσαρας, και γέγονε μεγάλη φυλακή και βοήθεια 'Ρωμαίων. "Εζευξε δέ αὐτῷ καὶ γυναϊκα, τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης, ονόματι Κομιτώ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσερφώη τοῖς Ῥωμαίοις γυνή τις έχ των Ούννων των λεγομένων Σαδήρ (22), βάρδαρος, δνόματι Βαρήζ, χήρα, έχουσα μεθ' έαυτης Ούννων χιλιάδας έχατον, ήτις χατεδυνάστευε των Ούννικών μερών μετά την του ίδιου άνδρός Μαλάχ άποδολήν. Αυτή τους προτραπέντας παρά Καδάδου τοῦ βασιλέως Περσών δύο όῆγας ἀπὸ ἄλλου ἔθνους Ούννων ένδοτέρων, Στύρακα και Γλώην, τοῦ συμμαρας αύτης έπι τά Περσικά μετά χιλιάδων είκοσιν έχράτησε, και του λαόν πάντα κατέκοψε. Και του μέν Στύρακα δέσμιον τῷ βασιλεί ἐν Κωνσταντινουπόλει έπεμψεν, ὁ δὲ Γλώης ἐν τῷ πολέμφ ἐσφάγη. Γέγονε δὲ αύτη σύμμαχος ικαὶ εἰρηνική τῷ βασιλεί Τουστινιανώ.

Τω δ' αὐτω έτει καὶ ὁ πλησίον Βοσπόρου (23) βήξ τῶν Οῦννων, Γορδάς λεγόμενος, προσερβύη τῷ βασιλεί και έγένετο Χριστιανός. Και πολλά δούς αὐτῷ ό βασιλεύς ἀπέστειλεν είς την Ιδίαν χώραν, ὑποσχομένε φυλάττειν τὰ 'Ρωμαϊκά και την Βοσπόρου πόλιν, ήτις ούτως ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ τελείν Ρωμαίοις κατ' έτος άντι χρημάτων βόας, άπαιτείν δε τάς συντελείας των βοών. 'Απελθών δε είς την ιδίαν χώραν διηγήσατο τῷ ἰδίω ἀδελφῷ τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην καὶ φιλοτιμίαν, καὶ ὅτι Χριστιανὸς γέγονε, συνέτοιvocatis illis, Petrum notarium ad exercitum dunendum misit; isque Lazorum auxilio Persas adortus prælio victoriam multis hostium cæsis obtinuit.

Eodem anno ad Romanos se contulit Herulorum rex Gretas; Cpolinque profectus cum suo populo, ab imperatore obtinuit ut Christianus fleret cum suis consiliariis et cognatis; eaque re confecta, lætus domum rediit, pollicitus se Romanis, quacunque in re vellent, auxilio futurum.

Eodem anno imperator Tzitam Armeniæ præficit, virum bellicosum et rebus gerendis aptum. Hactenus Armenia sine præfectis fuerat, duces tantum et comites habuerat. Sed hic eum principem Armeniorum fecit. Adjunxit etiam imperator ei exercitum quatuor millium ex Oriente; fuitque hoc magno præsidio Romanis. Nuptum quoque ei tradidit sororem Theodoræ Augustæ, nomine Co-

644 Eodem anno conjunxit se Romanis vidua quædam mulier, de ea Hunnorum natione qui Saberi dicuntur : nomen ei fuit Bareza. Habebat secum Hunnorum 100000, et præerat Hunnicæ ditioni post mortem mariti Malachi, Elicnerat rex Persarum dues alies Hunnorum interiorum regulos, Styracem et Gloem, ut sibi ii contra Romanos suppetias ferrent. Sed Bareza, cum ii per ipsius reχῆσαι αὐτῷ κατά 'Ρωμαίων, περιόντας διά τῆς χώ- c gionem 29 millia in Persidem ducerent, exercitum eorum delevit, ac Gloe in pugna occiso, Styracem vinctum imperatori Cpolin transmisit. Ipsa pacem et societatem cum Justiniano conservavit.

> Eodem anno Gordas, etiam regulus Hunnorum Bosporo vicinorum Romanis sese adjunxit et factus est Christianus; cumque fidem dedisset se Romanis rebus addictum fore urbemque Bospori custoditurum et boum tributum exacturum (nam urbi Bospori inde nomen est, quod incolæ Romanis loco pecuniæ quotannis boves dabant), magnifice ab imperatore donatus domumque dimissus est. Reversus domum fratri suo imperatoris humanitatem liberalitatemque, et se Christianum factum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ

Pancirollus abunde in Notitiam Imperii. Goan.

(20) Hos emendatius llerulos vocari scias quam Erulos. Et apud Evagrium ἔρουλοι, citato etiam ad partem Procopio, vocantur, 1v, 20. Quod itidem est apud Niceph. xvii, 45. Itaque ausus sum scriptionem pravam Zonaræ, etiam insessam, elidere, tametsi varie corrupta sciam gentium nomina. Sed hinc emendatio nulla speranda, ut puto.

(21) Pancirollus, c. 131 : Justinianus, subactis finitimis Barbaris, magnam et interiorem Armeniam dictam novam provinciam creavit, l. ult. c. de Offic. Magist, militum, quam Zetæ magistro militum (Tζl-

(19) Magistrum militum vocat Rigaltius, de quo D meniam, quæ interior dicebatur, et gentes, Antisenam in qua est martyropolis, Belabitenam, et primam et secundam Armeniam, et Pontum Polemoniaeum Procopio, vocantur, 1v, 20. Quod ilidem ces enim et comites magistro militum subjicieban-tur. Pancirollus, idem c. 139, Goar. (22) Hi versus Danaprim et Danastrini fluvios

siti, Chersonæ viciniores ex Constantino De admin.

imp. agnoscuntur. Goan. (23) Bosporus hie non Thracieus, sed Mæoticus est, cujus accolæ Patzinacæ; de quibus et illo Bosporo Constantinus De adm. imp., c. 42.

×

X

T

6

×

G

esse exposuit; atque idem omnia Hunnorum si- Α ψε δε πάντα τα των Ουννων ενδάλματα και εχώνευσεν. mulacra confregit et conflavit. Eam ob rem Hunni irati, cumque his Moageras ejus frater, Gordam necaverunt et regnum Moageræ tradiderunt, ac Bosporum profecti tribunum Dalmatiæ et milites interfecerunt. Quod ubi Justinianus cognovit, 645 Joannem consularem patricii Rufini filium cum magnis Scytharum auxiliis eo misit, ac Godilam terrestri itinere ab Ulissipoli ad Cadurium copiarum præsectum. Harum adventus sama territi Ilunni dilapsi sunt, parque Bosporo reddita, tutoque ei Romani imperaverunt.

Justinianus porro omnia hæreticorum templa Christianis attribuit, Arianorum exocionitarum exceptis. Constitutionem quoque edidit de episcopis, dispensatoribus, pupillorum alumnis et peregrinorum hospitibus. Ea sanxit ne jus legandi aut heredibus tradendi haberent, præter hæc quæ in suis facultatibus habuerant antequam officio isti præficerentur : qua hora officium iniissent, ab ea non liceret legare quæ lucrati essent, sed ea omnia sacræ ædi hereditario jure obtingerent. Absolvit etiam cisternam quæ erat in medio aulæ basilicæ Wli, eamque majorem reddidit. Dagisthei quoque balneum perfecit, ab Anastasio inchoatum.

Anno secundo Isaias Rhodi et Alexander Diospolis Thraciæ episcopi aliique multi deprehensi sunt masculorum corruptores. Horum aliis veretrum amputari jussit imperator, aliis calamos acutos in meatus genitalium inseri, eosque nudos in forum quasi in triumpho produci. Fuerunt et civium ac senatorum multi et pontificum summorum non pauci in eadem culpa ; qui castrati, et publice nudi in forum producti miserabiliter 646 perierunt, suoque exemplo reliquos pudicitiam colere docuerunt. Tulit Justinianus acres leges contra impudicos et veleres omnes leges renovatas in unum volumen redegit, quod Novellas Constitutiones inscri-

Eodem anno, die penultima Novembris, hora diei 3, rursum ira Dei Antiochiam afflixit, biennio post superiorem cladem. Exstitit enim terræ motus ingens, totamque duravit boram cum terribili cœli mugitu. La concussione omnia qua ædificata fuerant, solo aquata sunt, et muri, atque adeo ista n quoque tum ædificia corruerunt, quæ priore terræ motu non ceciderant. Denique quidquid et imperafuerat ornamenti conciliatum, tunc periit. Obruta sunt ruinis hominum millia 4 et 870 : reliqui in alias urbes confugerunt. Fuit ctiam gravissima tem-

Έπὶ τούτω χολώσαντες οἱ Ούννοι μετά καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Μοαγέρα ἐφόνευσαν αὐτὸν, καὶ ἐποίησαν ρηγα τον Μοαγέραν. [368] Έλθόντες δὲ εἰς Βόσπορον απέχτεινων τον τριδούνον Δαλματίας και τους στρατιώτας. Ταῦτα ἀχούσας ὁ βασιλεύς τὸν ἀπὸ ὑπάτων Ίωάννην τον υίδν του πατρικίου Ρουφίνου ἀπέστειλε μετά βοηθείας Σχυθικής πολλής και Γοδίλαν διά γης άπο 'Οδησσού πόλεως, και Βαδύριον στρατηγόν. Και ακούσαντες οἱ Οδννοι άφανεῖς γεγόνασι, και γέγουεν είρηνη εν Βοσπόρω, και εκράτησαν αὐτῶν οἱ 'Ρωμαίοι ἀφόδως.

'Ο δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πάσας τὰς ἐχκλησίας των αίρετικών δέδωκε τοις δρθοδόξοις, χωρίς των έξωχιονιτών (24) 'Αρειανών. Τύπον δὲ δέδωχε περὶ των ἐπισχόπων καὶ οἰκονόμων καὶ ὁρφανοτρόφων καί ξενοδόχων, ώστε μή κληρονομείσθαι εί μή ά πρό του γενέσθαι είχον έν τη ίδια υποστάσει, είς ταυτα ίνα δ:ατίθενται, άφ' ής δὲ ώρας προεχειρίσθησαν, μή Εχειν άδειαν είς α χερδήσοιεν διατίθεσθαι, άλλα τά αύτων πάντα τον εύαγη οίχον κληρονομείν. Πληροί δε και το μέσαυλον της βασιλικής "Ιλλου κινστέρνης, ήν και μεγάλην έποίησε (25), και το λουτρόν του Δαγιστέως, δ ήρξατο ατίζειν 'Αναστάσιος.

Τω β' έτει 'Ησαΐας δ 'Ρόδου ἐπίσκοπος καλ 'Αλέξανδρος Διοσπόλεως της Θράκης και Ετεροι πολλοί κατεσχέθησαν άρβενοφθόροι. Καλ τούς μεν έκαυλοκόπησε, τοίς δε καλάμους όξεις εμβάλλεσθαι είς τούς πόρους των αίδοίων προσέταξε, και γυμνούς κατά την άγοραν θριαμδευθήναι. Υπήρχον δέ και των πολιτών και συγκλητικών πολλοί και των άρχιερέων ούχ όλίγοι, οι έχτμηθέντες και δημευθέντες κατά την άγοράν γυμνοί οίκτρως έτελεύτησαν. Καί γενομένου φόδου μεγάλου οί λοιποί έσωφρονίσθησαν. Νόμους τε σφοδρούς κατά των άσελγαινόντων έξέθετο, τούς δὲ παλαιούς νόμους πάντας άνενέωσε, ποιήσας μονάδιδλον, ο και Νεαράς διατάξεις εκάλεσε.

Τῷ δ' φύτῷ έτει, μηνί Νουμβρίψ κθ', ώρα τρίτη της ημέρας, Επαθεν όπο θεομηνίας πάλιν 'Αντιόχεια ή μεγάλη μετά δύο έτη του πρώην παθείν αὐτήν. Έγένετο γάρ σεισμός μέγας επί ώραν μίαν καί βρυγμός έχ τοῦ οὐρανοῦ φοδερός, χαὶ ἔπεσον πάντα τά χτισθέντα έως εδάφους και τά τείχη. Και έχ των μή πεσόντων παλαιών κτισμάτων έν τῷ πρώτφ σεισμώ κατηνέχθησαν νύν. Καὶ πάσα ή γενομένη toria liberalitate et privatim civium sumptibus urbi _ εὐπρέπεια ἐν τῆ πόλει ἔχ τε τῶν τοῦ βασιλέως φιλοτιμιών, και ών εξ ίδιων οι πολίται ψχοδόμησαν, πάντα κατέπεσον. 'Απέθανον δὲ ἐν τἢ πτώσει ταύτῃ και γιλιάδες τέσσαρες λαού και ωο άνδρες. Οί δέ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(24) Eşomovitöv non assequor. Conjicio cum Arianis fortassis templa extra urbem et quasi privates conventus permisisse. Sane infra in Nicephero Generali mentio sit cujusdam improbi eremitæ Nicolai, qui in Exocionio degens impicta-tem imperatoris juverit. Έξω κιόνιον, columnam quæ extra sit, aut columellam, ad verbum notat. Xvi. — Extra urbem regiam ad columnam έξω χιόνιον dietam, a qua vicini εξωχιονιται, Ariani ecclesiam retinere permissi morabantur. Auctor infra p. 552. Goar.

(25) Πληροῖ — ἐποίησε. Verita: textus fidelior

hæc versio quadrat., Absolvit etiam aream regiæ Illi cisternæ (supernam) eamque majorem reddidit. Vixit autem Illus sub Leone et Zenone magister militum.

μεθ' ήμων, στήτε. Καὶ τούτου [Ρ. 369] γενομένου έστη ή όργη του Θεού. Και πάλιν ο βασιλεύς και ή Λύγουστα πολλά έδωρήσαντο χρήματά είς άνακαινισμον της 'Αντιόχου πόλεως, και μετωνόματαν αυτήν Θεούπολιν.

Τούτω τω έτει Σαμαρίται και 'Ιουδαίοι έν Παλαιστίνη βασιλέα τινά Τουλιανόν έστεψαν, και κατά Χριστιανών δπλα χινήσαντες άρπαγάς και φόνους κα! έμπρησμούς είργάσαντο · εθς ό Θεός παρέδωκεν είς χείρας Ἰουστίνιανοῦ, καὶ πάντας ἀφανίσας τὸν Τουλιανόν ἀπεχεφάλισε. Καὶ μετά τον διωγμόν των Ελλήνων και πάσης αιρέσεως, και μετά το τεθήναι δόγμα έλληνίζοντας μή πολιτεύεσθαι ή αίρετικούς, εί μή μόνους τους δοθοδόξους Χριστιανούς, προθεσμίαν δίδωσε τοίς τοιούτοις είς έπιστροφήν τριών μηνών.

Τῷ δ' Ετει ἐφάνη χομήτης μέγας και φοδερίς, είς τὸ δυτικόν μέρος πέμπων ἐπὶ τὰ ἄνω τὰς ἐαυτοῦ άκτίνας, δυ έλεγου λαμπαδίαν καὶ έμεινε λάμπων

έπὶ ήμέρις είχοσι. Τῷ ε΄ ἔτει γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ λεγομένου Νίχα (26), και Εστεψαν οι των δήμων βασιλέα Υπάτιον τον συγγενη 'Αναστασίου τοῦ βασιλέως. Έχαύθη δὲ πολύ μέρος τῆς πόλεως, ή τε Μεγάλη Ἐκκλησία καί τὰ χαρτῷα αὐτῆς δικαιώματα καί ή πρόσοδος C πάσα, ή τε 'Αγία Είρηνη (27) και οί ξενώνες, ό τε του Σαμψών καὶ ὁ Εὐδούλου, μετά τῶν ἀρρίωστων, καὶ τὸ προσκήνιον τῆς βασιλικῆς (28) καὶ τὸ Αύγουσταΐον (29), και ή χαλκόστεγος του παλατίου, ή Εκτοτε καὶ νῦν χαλκῆ προσαγορεύεται διὰ τὸ ἐκ χαλκῶν κεράμων κεχρυσωμένων έστεγάσθαι αὐτήν. Έκάησαν δε και οι δύο εμδολοι μέχρι του φόρου. 'Ο δε λαός και τον βασιλέα 'Ιουστινιανόν άναθεματίζοντες έφύδριζον. "Ητις άνταρσία έπαύθη διά Βελισαρίου κα! Μούνδου και Ναρσή, άνελόντων λε' χιλιάδας και αύτον Υπάτιον. Τότε δη ένεπρήσθη και το οκτάγωνον και το λοετρόν του Σεβήρου το λεγόμενον Ζεύξιππος, εν ψ ποικίλη τις ήν θεωρία και λαμπρότης τεχνών, των τε μαρμάρων και λίθων και ψηφίδων καὶ εἰκόνων διὰ χαλκοῦ πεποιημένων τῶν ἀπ' αἰῶνος D άνδρων έργα, μόνον τῷ μἡ παρείναι αὐταῖς ψυχάς των ές οδς εγένοντο. Είστήκει τοιγαρούν μετά των έξαιρέτων και νουν ύπερδαινόντων τούτων και "Ομη-

σιοθέντες έφυγον είς τὰς άλλας πόλεις. Γέγονε δε Λ pestas, adeo ut universi sine enteris supplicatum καί χειμών μέγας καί βαρύτατος, ώς λιτανεύειν sint progressi cum crebris ejulatibus. Tunc galdam πάντας άνυποδέτους μετ' όδυρμῶν πυχνών. Ἐφάνη pie Deum colens homo visione admonitus est ut δέ τινι θεοσέδει άνθρώπω εν όράματι είπειν πάσεν omnibus præciperet, nti superioribus domorum ίνα ἐπιγράψωσιν εί; τὰ ὑπέρθυρα αὐτών Χριστὸ; suarum postibus inscriberent, Christus nobiscum, state. Hoe facto ira Dei resedit. Rursum quoque es imperator et Augusta multum pecuniæ largiti sunt ad instanrationem Antiochiæ, eique non en Theopolis indiderunt.

> Eodem anno Samaritani et Judæl in Palestina quemdam Julianum regia corona ornatum sibi præfecerunt : armisque contra Christianos 647 sumptis rapinas et incendia ediderunt. Hos Justinianus a Deo sibi in manus traditos occisione delevit, Julianoque caput amputavit. Inde Græcæ religionis et aliarum hæresium sectatores perseculus est; et lege lata ne quis Græcæ religionis aut hæreticus rem publicam gereret, sed Christiani tantum, illis trimestre tempus ad resipiscendum præscripsit.

Anno quarto cometa magnus et terribilis in partem occiduam spectans radiosque suos sursum emittens, quem a facis figura lampadiam vocant, fulsit per dies 20.

Quinto anno seditio fuit, cui a tessera nomen est Nica, id est, Vince. Populus enim diademate insignibat Hypatium Anastasii imperatoris cognatum, Conflagravit tune magna urbis pars, Magnum Templum, et chartæ ejus privilegiorum ac redituum, tum Sancta Pax, et hospitia peregrinorum a Sainsone et Eubulo condità cum ipsis infirmis, prosceniumque regiæ, et Augustæum, et palatii chalcosteges pars ; quæ ex eo hodieque ærea dicitur, quod tegulis æreis et inauratis erat tecta. Bina quoque rostra combusta sunt usque ad forum. Populus autem exsecrabatur Justinianum et contumeliis afficiebat. Compescuerunt eam seditionem Belisarius Mundus et Narses, interfectis cum ipso Hypatio millibus hominum 35. Tunc et Octagonum incendio est absumptum, et 648 balneum Severi quod Zeuxippi nomen gessit, in quo varium inerat spectaculum artiumque splendor. Quippe ibi fuerant omnis ætatis opera ex marmore, saxis, lapidibus. opere tessellato, el æreæ imagines; quibus hoe unum deerat quod animæ non inerant eorum quos eæ reserebant. Inter præcipua illa et ingenium superantia opera stabat el Homerus, qualis fuerat,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(26) Ex corruptis et obscuris Theophanis verbis series rei colligitur. Ad Circenses Indos quandoque profecto Justiniano, inter cæteras acclamationes populus etiam του βίχας in vincas Latine, Græce νέχα, apprecatus est; confestinque gravaminum sibi illatorum Calepodium quemdam reum postula-vit ad pœnam. Ex Prasinorum autem et Venetorum sibi jugiter adversis vocibus non modico tumultu exorto, al τῶν δήμων factiones de quibus superius, Hypatium imperatorem exclamarunt, qui nihilo secius cum plurimis perduellibus Belisarii, Mundi et Narsetis armis in illa seditione misere exstinctus est. Goan.

(27) Clarius Sancia Irenes templum, Goan.

(27) Clarius Sancta Trenes templum. Goan.

(28) Suggestum elevatius atrio exteriori regime donus. Vocat Simocatta τ, 1; προαδλον περιφανές και περίδοξον προσκήνων. Goan.

(29) Simocatta 1, 10, scribit esse ανάκτορον èν του μεγάλο θαλάμο το πρός τη ρεγίστη των βασελείων πύλη. Αύγουσταίος δ' άρα ούτο, κατονομάζεται. E regione erat columna, et columna statua Justiniani superposita, de qua hic evasdem anno 16. Coast 16. GOAR.

B

P

20

curis de universo, nasus ad reliquas partes proportione æquali, oculi palpebris affixi, ita ut cæci formam præ se ferrent, qualem eum fuisse fama fert. Supra tunicam palliolo erat amictus, et ad basin infra pedes ejus lorum quoddam æneum erat subjectum. Erant porro æneæ columnæ omnium sapientia, poesi, arte dicendi, ac fortitudine clarorum virorum. Cum his periit etiam domus quæ luminarium nocturnorum dicitur, utpote fastigium habens ligneum; in quo opes erant eorum qui sericorum pretiosorumque et auro intextorum vestimentorum exercebant mercaturam. Denique omnis urbis decor, qui superiori incendio superfuerat, tunc interiit. B Eodem anno magnus fuit stellarum discursus, ita ut omnes perterrerentur ac dicerent : Ecce stellæ cadunt : nescimus quid sit futurum.

πτουσι · τί άρα έσται ούχ οίδαμεν.

649 Annis 6 et 7 Belisarius bellum in Africa gessit, quod Procopius Cæsariensis octo libris conscripsit. Subegit Carthaginem et alios multos populos; Gilimerumque, cum is in montem Numidiæ Pappuam confugisset, obsidione circumvenit, relictoque ad eam Phara, Cpolin rediit. Gilimer, cum in hibernis miserrime viveret, a Phara per litteras petit ut sibi mittat panem, spongiam et citharam. Nam apud Maurusios neque vinum neque oleum neque frumentum colitur : bordeum tantum et oly- C ras clixa instar pecorum edunt. Pharæ animo pendente, tabellarius ostendit Gilimerum cupere panem videre ac gustare, spongia autem ad abstergendas uti lacrimas, citharam requirere ad decantandas suas miserias. Hæc cum audivisset Pharas, gravi dolore motus ac humanæ fortunæ ludibria subsan nans, omnia illa ei misit. Rursus imperator Belisarium ducem mittit cum exercitu ingenti et classe magna et anri vi ad debellandum Vandalos et subigendam Africam. Isque calliditate, prudentia et fortitudine præclaris usus, Africam subegit, Gilimerumque in potestatem suam redactum cum magitis opibus Cpolin abdoxit. Triumphavit in Circo, et consulatum gessit in urbe. Adeo autem acceptus fuit Justiniano, ut is percusso nummo in altera D parte se, in altera parte Belisarium armatum affinxerit, cum inscriptione hae: Belisarius Romanorum decus. Enimvero invidia, ut solet rebus prosperrime

cogitabundus, manibus consertis infra pectus, barba Α ρος, δωρίος ήν, συνάγων τον νούν, τω γείρε συζεύξας sine cultu demissa : capilli capitis æquales, rari ab ύπο τὰ στέρνα. Καὶ πώγων αὐτοῦ ἀπλῶς καθείτο, utraque sincipitis parte, facies præ senio hirsuta ac θρίξ τε έπὶ τῆς χεφαλῆς δμοία ἐν τοῖς ἐχατέρωθεν του βρέγματος άραιουμένη, τετριχωμένω δέ τω προσώπω γήρατι καὶ ταῖς ὑπέρ τοῦ παντός φροντίσι όις μέν ήν μετρίως έχουσα πρός άπαντα, διμιατα δὲ συνημμένα τοῖν βλεφάροιν, οἶον καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος έχει, τυφλόν έμφαίνοντα. 'Ανεβέβλητο δέ καί τριδώνιον έπλ χιτώνι, καλ [Ρ. 370] δσον είς βάσιν : ίμας τις γαλχούς τοίς ποσίν ὑπέχειτο. Στηλαι δὲ ήσαν έχ χαλχού πεποιημέναι των σοςων άπάντων των ύψηλων και ποιητών και ρητόριου, και όσοι έπ' άνδρία έγένοντο διαδόητοι. "Ωχετο τοίνυν σύν τούτοις καὶ ὁ ἐχ τῶν φώτων τῶν κατὰ τὰς ἐσπέρας λαμπτήρων έπικαλούμενος οίκος, άτε τον δροφον και αύτος έχ ξύλων έχων, έν φ αί περιουσίαι των έμπορευομένων τά τε σηρικά και πολυτελή και γρυσόπαστα. Και πάν το κάλλος της πόλεως, όπερ ύπο του πρώην μεγάλου έμπρησμού κατελείφθη, ἀπώλετο. Τῷ αὐτῷ Ετει γέγονεν άστέρων δρόμος πολύς, ώστε πάντας έκπλήττεσθαι και λέγειν ότι, Ίδου οι άστέρες πί-

> Τῷ ς' καὶ ζ' ἔτει τὰ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα κατά Λιδόην έγένοντο, άτινα Προκόπιος ὁ Καισαρεύς έν η' βιδλίοις συνεγράψατο. Ούτος την Καρχηδόνα χρατήσας καὶ άλλα Εθνη πολλά, τὸν δὲ Γελίμερα φυγόντα είς Νουμιδίας το δρος Παππούαν περιεστοίχισε. Καταλιπών τε τον Φαράν είς πολιορχίαν έχείνου είσηλθεν εν Κωνσταντινουπόλει. 'Ο δε Γιλίμερ έλεεινώς χειμαζόμενος γράφει τῷ Φαράν, άξιῶν πεμφθήναί οἱ άρτον καὶ σπόγγον καὶ κιθάραν · παρ* έχείνοις γάρ τοίς Μαυρουσίοις ούτε οίνος ούτε Ελαιον ούτε σίτος γεωργείται, άλλά χριθάς και όλύρας ώς άλογα ζώα έφθά σιτίζονται. 'Ο δέ Φαράς διηπόρει περί το των, έως ό την έπιστολήν χομίσας έφη ότι άρτον μέν επιθυμεί γεύσασθαι και ίδείν, τον σπόγγον δέ διά τὸ τὰ δάκρυα ἀπομάττεσθαι, τὴν δὲ κιθάραν, δπως τάς συμφοράς αύτου έχτραγφδοίη. Ταυτα Φαράς ἀχούσας, περιαλγήσας τε και την ἀνθρωπίνην τύχην έχμυχτηρίσας, πάντα έξέπεμψε. Πάλιν δε έξαπέστε: λεν ό βασιλεύς του Βελισάριου στρατηγόν μετά πλήθου; άναριθμήτου και πλοίων και γρυσού πολλοῦ καταπολεμήσαι Οὐανδήλους κα! 'Αφρικήν έκπορθήσαι ο; άγχινοία καὶ φρονήσει καὶ άνδρία πάντα ληϊσάμενις, και Γιλίμερ έγκρατη ποιησάμενος, άνήγαγεν έν τη πόλει μετά πλούτου πολλοῦ καὶ ἐθριάμδευσεν εν τῷ ἐππικῷ, ὑπατείαν ποιήσας (30) ἐν τῆ πόλει, ώστε Ίουστινιανόν ἀποδεξάμενον έν μέν τῷ ένὶ μέρει τοῦ νομίσματος ξαυτόν έγχαράξαι, έν δξ τῷ ἐτέρφ Βελισάριον Ενοπλον, καὶ ἐπιγράψαι. Βελι-

XYLANDRI LT COARI NOTÆ.

(30) Supra annotavi onatslav pro munere quod consul populo daret poni, principio Justiniani ὑπατείαν διδόναι. Verum id hic locum quomodo habeat aut non habeat intelliges. Zonaras de hac re ita : Beatεάριος δε και ύπατείας ήξίωτο. Apud Procopium, qui Gilimericum hoc negotium libro Belli Vandalici priore descripsit, ita legitur, Volaterrano inter-prete: « Paulo post Belisario decretus triumphus more antiquorum. Nam consul factus est, curuli sella humeris captivorum invectus argentea, zonas aureas aliasque e spoliis Vandalorum divitias populo dispersit, quanquam rem novam facere visus. XYL. - Consulatum gessit in urbe, expressit Xylander; unde et male agit interpretem. Ad auctoris mentem : militibus donativum, populo congiarium distribuit, vel velusto consulum more pecuniam in populum sparsit. Nam de nummis ejus victoriatis. Dots Tougtiviavov, etc. Goar.

έν μεγάλη εύδαιμονία είωθε ποιείν, ώδινε και ές Βελισάριον. Διαβληθείς γάρ μετέστη της άρχης καί της δόξης, και Σολομών άντ' αὐτοῦ στρατηγός ἐπέμφθη, ός τὰ κτηθέντα Βελισαρίω φυλάξαι μή δυνηθείς τοίς Ούανδήλοις πάντων παρεχώρησεν. Έφέρετο δέ τις λόγος έχ παλαιού παρ' αύτοίς, ότι το τρίτον διώξει το πρότερον και πάλιν το δεύτερον διώξει το τρίτον · Γιζέριχος γάρ πρώτος τὸν [Ρ. 371] Βονιφάχιον έτρέψατο, υστερον δὲ πάλιν Βελισάριος Γιλίμερα. Έν τούτω τῷ χρόνω ὁ ήλιος, ώσπερ ή σε ίήνη, χωρίς άκτίνων την αίγλην ἐστύγναζεν ἄτ αντα τὸν τοίς ανθρώποις ἐπέλιπε.

Τούτου τῷ β' ἔτει ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελίων Ἰου- Β στινιανός την του Θεού Μεγάλην Έκκλησίαν είς κάλλος και μέγεθος ύπερ το πρότερον, παραδούς και τροπάριον (32) αὐτή ὑπ' αὐτοῦ μελισθέν ψάλλεσθαι: 'Ο μονογενής Υίδς και Λόγος του Θεού. Έποίησε δέ κα! το ώρολόγιον του μιλίου.

Τῷ η΄ ἔτει ὁ τῶν Ἱδήρων βασιλεύς Ζαδαναρζός πρός Τουστινιανόν του βασιλέα ήλθεν εν Κωνσταντινουπόλει μετά τῆς γυναικός καὶ τῶν συγκλητικῶν αύτου, αίτουμενος σύμμαχος 'Ρωμαίων και φίλος γνήσιος γενέσθαι. 'Ο δὲ βασιλεύς τοῦτο ἀποδεξάμενο; πολλά αὐτῷ τε καὶ τῆ συγκλήτω αὐτοῦ ἐφιλοτιμήσατο. Καὶ ἡ Αύγούστα δὲ τῆ γυναικὶ αύτοῦ κόσμια παν:οία διά μαργαριτών έχαρίσατο, και ἀπέλυσεν αύτους εν είρηνη εί; την ίδιαν βασιλείαν.

Τῷ ι' ἔτει 'Αγαπητὸς ὁ ἐπίσκοπος 'Ρώμης σύνοδον εν Καινσταντινουπόλει εκρότησε κατά του δυσσεδους Σεβήρου καὶ Ἰουλιανού του ᾿Αλικαρνασέως και των λοιπών θεοπασχιτών εν οίς και "Ανθιμος έπίσχοπος Κωνσταντινουπόλεως όμόφρων αυτών καθηρέθη, ἐπισκοπήσας μετά Ἐπιφάνιον μῆνας δέκο. Χειροτονείται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Μηνᾶς πρεσδύτερος καὶ ξενοδόγος των Σαμψών (33) ύπὸ 'Αγαπητοῦ πάπα 'Ρώμης. Τελευτά δὲ ὁ 'Ρώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει, και γειροτονείται άντ' αύτου Σίλδεστρος, ζήσας χρόνον ένα (34).

Τῷ ια' ἔτει γέγονε τὰ ἐγκαίνια τῆ; Μεγάλης Έχ-

σαριος ή δίζα των 'Ρωμαίων. 'Αλλ' σία φθόνος (51) A succedentibus insidiari, 650 Belisarium quoque ita adorta est, utis per calumniam delatus et magistratu et honore sit exutus. Missus ejus loco Solomon ea quæ Belisarius paraverat tueri non valuit, sed omnia Vandalis concessit. Apud cos antiquitus hoc ferebatur proverbium : tertius secundum, rursusque secundus Tertium persequetur. Primus enim Gizerichus Bonifacium Iuderat, postea Belisarius Gilimerum. Toto anno eo sol lunæ instar sine radiis lucem tristem præbuit, plerumque defectum patienti similis. Lodemque anno neque bella neque mors hominum intermisit.

ένιαυτον, έπλ πλείστον δε έκλείποντι εφκει. Έν τούτην τῷ χρόνφ ούτε πόλεμος ούτε θάνατος επιφερόμενες

Annosecundo Justinianus ex fundamentis instauravit Magnum Dei Templum, idque majus ac pulchrius priore effecit. Carmen quoque a se compositum cantandum tradidit, Unigenitus filius et Verbum Dei. Fecit etiam horologium in milliario.

Octavo anno rex Iberorum Zahanarzus Cpolin ad Justinianum venit cum uxore et consiliariis suis. petens se inter socios amicosque Romanorum genuinos referri. Imperator eum receptum magnis donis affecit, nec non et consiliarios ejus : sed et Augusta reginæ omnis generis mundum muliebrem ex margaritis confectum donavit. Atque ita pacifice domum sunt dimissi.

651 Anno decimo Agapetus Romæ episcopus Cpolin consilium convocavit contra impium Severum et Julianum Halicarnassensem aliosque Theopaschitas ; inter quos etiam Anthimo episcopo Cpolitano, ut cum ipsis sentienti, adempta dignitas est, cum eam post Epiphanium menses decem tenuisset. Suffectus ei est Menas presbyter et bospitii peregrinorum Samsonici præfectus a papa Romæ Agapeto. Eo papa Cpoli moriente subrogatur Silvester, qui vixit annum unum.

Undecimo anno Magnum Templum dedicatum est;

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(31) Non meleganter in margine est ascriptum: Τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ἦν τῶν ἀνθρώπων ὁ ὅλεθρος. D
'Ανάγκη τοίνον ἐστὶ καὶ μέχρι τέλους παρέπεσθαι
τοῦτον καθάπερ σκιὰν τῷ ἀνθρωπείψ γένει. Χιι.

(32) Τροπάριον. Id totum annotatum est apud Nicephorum xvn, 28. XvL. — In Arianæ hæresis odium, ad laudem Verbi Dei incarnati hymnum hujusmodi, tum alio tempore, tum in missa statim sub initio, persolutis duobus primis antiphonis occinendum Justinianus edidit. 'Ο μονογενής Υίὸς ατιπεπαιιπ Justinianus edidit. Ό μονογενής Υίδς και Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀθάνατος ὑπάρχων, και καταδεξάμενος διά τὴν ἡμιτέραν σωτηρίαν σακρωθήναι
έκ τὴς ἀγίας Θεοτόκου και 'Αειπαρθένου Μαρίας,
άτρέπτως ἐνανθρωπήσας, καὶ σταυρωθείς Θεὸς ἡμῶν,
δάνατον θανάτψ πατήσας, είς τῆς ἀγίας Τριάδος,
συνδοξαζόμενος τῷ Πατρί καὶ τῷ ἀγίω Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ είς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Goan.

(33) Eo quod ad S. Sampsonis ecclesiam a Con-stantino exstructam domus hospitalis esset, cujus Menas præfecturam agens vagis pauperibus excipiendis intendebat. Goar.

(34) Ilune Silvestrum alii, qui pontifices Roma-nos descripserunt, Silverium nominant; qui cum successisset Agapeto, ab Antonina, Belisarii usore, Jussu Theodoræ Augustæ, que eum ob Anthimum Theopaschitam ab Agapeto dejectum oderat, falso crimine Romæ prodendæ circumventus, pontificatu spoliatus et in Pontiam relegatus est, cum papa anno paulo amplius fuisset. Paulus Diaconus L. xvi, Marianus Scotus, Martinus Polonus. Miror Nicephorum Agapeto successorem facere Agathonem, quem ejus interpres Bonifacium cur putet, non statis intelligo. Silverio suffectus fuit Vigilius; quod ipsum quoque ex Procapio Nicephorus refert xvii, 13, et Agathoni successisse Silverium scribit xvii, 26. Scribit autem Procapius I. 1 Belli cotthici non longa fine Silverium cural de Cotthici non longa fine silverium cu Gotthici non longe a line, Silverium, quod ad Got-thos defecturus esset, a Belisario in Græciam trans-missum, elque Vigitium substitutum fuisse. Vide et Novell. 42. Xv...

patriarcha imperature et populo. A die quo conflagraverat, usque ad dedicationem, clapsi sunt anni 5, menses 11, dies 10. Nam anno ab origine mundi 6008, indictione 15, 23 die Februarii mensis, hora prima diel, instaurationem Magni Templi aggressus est Justinianus.

Anno duodecimo Bulgari in Mysiam eruperunt, agroque vastato milites interfecerunt. Hoe cum inaudivisset Acumus Hunnus Hyrici rex, contra eos com copiis egressus Romanorum se exercitui conjunxit, magnamque Bulgarorum stragem edidit. Victorem inde securum alii Bulgari adorti sunt ma-652 potiti in suam reversi sunt ditionem. Eodem anno Chosroes Antiochiam magnam, Apameam aliasque urbes cepit.

Anno. 13 Romanis se conjunxit Mundus Gepida natione, filius Giesmi, regulus Sirmii. Quem imperator humanissime cum filio eius tractatum Illyricoque præfectum dimisit. Ei in Illyticum venienti multitudo Bulgarorum occurrit, quos ille devicit, melioremqué captivorum partem Cpolin misit ; qui ab imperatore per Armeniam Lazicam et alias regiones sunt dispersi. Exinde alta pax in Thracia fuit, cum porro Hunni Danubium transire-non

λοιποίζ έθνεσι κατέσπειρεν. Έχτοτε βαθεία εξρήνη έν τη Θράκη γέγονε, μηκέτι τολμώντων των Ούννιον περάσαι τὸν Δάνουδιν.

Anno 14 Chosroes Persarum rex quartam in C Romanorum ditionem impressionem fecit; cumque in Comagenem pervenisset, Palæstinam et Hierosolymam petere statuit. Justinianus eo cognito Belisarium et Occidente tum reversum contra cum mittit. Is publice dispositis equis usus magna celeritate ad Euphrati vicinam regionem pervenit. Ibi cum intellexisset Orientis custodes atque præfectos in urbibus in quas conlugerant se continere, et ab iis moneretur custodiendæ Hierapoli operam daret, per litteras eos acriter objurgavit : non rectum esse uni urbi tuendæ intentum pati ut hostes impune in Romanam ditionem grassentur urbesque imperii vastent. Per virtutem interire præstabilius esse n 653 quam turpiter absque pugnæ periculo servari: non enim hoc rocte salutem, sed proditionem : ppellari merito posse. Nulla ergo mora interposita

exivitque processio a templo Sanctæ Anastasiæ cum A αλησίας, και έξηλθεν ή λιτή (55) άπο της 'Αγία; 'Αναστάσεως μετά του πατριάρχου και του βασιλέως σύν τῷ λαῷ. 'Από δὲ τῆς ἡμέρας τῆς καύσεως αὐτῆς μέχρι των έγκαινίων έτη ε' μήνες ια' καλ ήμέραι ι' παρηλθον : έν γάρτω ! ,ςη' έτει άπο κτίσεως κόσμου (36), Ινδιωτιώνος ιε', τη κγ' του Φεδρουαρίου μηνός, ώρα πρώτη της ήμέρας, την της Μεγάλης Έκκλησίας άνοικοδομήν ήρξατο ποιείν Ίουστινια-

Τώ ιβ' έτει έξηλθον οι Βούλγαροι είς την Μυσίαν καὶ ἡφάνισαν τὰς χώρας, κὰὶ τοὺς στρατιώτας αὐτων ἀπέχτειναν. 'Ακούσας δὲ ὁ τοῦ 'Ιλλυρικοῦ βασιλεύς 'Αχούμ ὁ Οδυνος ἐξηλθε κατ' αὐτῶν, καὶ μιγείς τοις 'Ρωμαίοις έχοψε τους Βουλγάρους είς πλήθος. Είτα ώς ἀπὸ νίκης άμεριμνήσαντας αὐτούς ghaque cœde affecerunt, capitibusque et ipso Acumo Β εύρίσχουσιν άλλοι Βούλγαροι, και σφάζουσι λαόν πολύν, και τάς κεφαλάς και τον Ακούμ εκράτησαν, και ἐπέστρεψαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει παρέλαδεν ὁ Χοσρόης 'Αντιόχειαν τὴν μεγάλην και 'Απάμειαν και έτέρας πόλεις.

> [Ρ. 572] Τῷ τρισκαιδεκάτω έτει προσερβύη 'Ρωμαίοις Μοῦνδος έχ γένους των Γηπέδων, υίδς Γιεσμού , έηξ του Σιρμίου · και πολλά αύτον φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεύς καλ τον υίον αὐτοῦ, ποιήσας τε αύτον στρατηλάτην του 'Πλυρικού (37). ἀπέλυσεν αὐτόν. Καὶ ἐν τῷ παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς τὸ Ίλλυρικὸν ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ πλῆθος Βουλγάρων. Καὶ τούτους παντελώς έχνιχήσας την χρείττονα -ίχμαλωτίαν είς Κωνσταντινούπολιν άποστέλλει · οθς & Basileus eis 'Appenian nal eis Aasinhu nal en

Τῷ ιδ' ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τετάρτην είσδολην είς την Ρωμαίων γην εποιήσατο. Έλθων δὲ είς την Κομαγηνών χώραν κατά Παλαιστίνης καὶ Ίεροσολύμων διενοείτο χωρείν. Ίουστινιανός δέ, τούτο μαθών, Βελισάριον αύθις έκ των 'Εσπερίων έληλυθότα κατ' αὐτοῦ ἔπεμψεν. 'Ο δὲ ἔπποις δημοσίοι; έπιδάς τάγει πολλώ είς την Εύφρατησίαν (38) άφίκετο. 'Ακούσας δε τούς της 'Ανατολής φύλακας και τούς στρατηγούς έν ταίς πόλεσι καταφυγόντας είναι, καί αύτον έπλ παραφυλακήν προσκαλουμένων Ίεραπόλεως, λίαν τούτους ὁ Βελισάριος κατεμέμψατο, καλ γράφει οὐ δίχαιον είναι μίαν πόλιν φυλάττειν καλ τους έχθρους άφιέναι επί την των 'Ρωμαίων χώραν μετά άδιχίας βαδίζειν χαι τάς τής βασιλείας πόλεις λυμαίνεσθαι. Εύ γάρ ίστε ότι το μετ' άρετης άπολωλέναι του σεσώσθαι άμαγητι δυσκλείος άμεινον. ού γάρ αν σωτηρίας τούτο κληθείη, άλλά προδοσία

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(35) Usus sum trito vocabulo processio, quo no tatur caterva eorum qui pontifices in solemnitate aut publica supplicatione subsequentur; leta est in Græco. X11. — Εξηλθεν λιτη ματο τη in æde 'Αναστάσεως. Postremus et præcipius in æde 'Αναστάσεως. in ca depositio. Has, præviis dedicationis cæremo-niis jam absolutis, ex vicina ecclesia, solemni processus ordine in recens consecratam inferent Græci. In dedicando itaque Sanctæ Sophiæ templo et Sanctæ Anastasiæ, de quo superius, processio-

nis pompa cum reliquiis profecta est. Goan.

(36) In numero annorum forte cum Zonara legendum ς μ' pιο ς η', quadraginta, non octo anni supra 6000. XIL.

(37) Non præfectum, sed magistrum militum in Illyrico. GOAR.

(58) Hoc est Commagenem. Sic Procopius bae ipsa in Historia I. it Belti Persici : Posiquam in Commagenorum regionem, quam Euphratesiam ro-cant, Chosroes pervenit, etc., quod, et ipsum sensum secutus, ante pro thooytwo legi thoov. Xvi.

ρίον, οδ δή συλλέξας τὸ στράτευμα όλον, ώς αν δ Θεός θέλη, έλπίδα Εγω τούς πολεμίους έργάζεσθαι. Καὶ τούτου γενομένου ὁ Χοσρόης τὸ ἐξαίωνης τῆς του Βελισορίου παρουσίας άκούσας έξέστη, καλ πρόσω μέν έλαύνειν ούχ έγνω, 'Αδανδάζην δέ του γραμματέα, ἄνδρα συσετόν, πρός Βελισάριον Επεμψε, τόν τε στρατηγόν κατασκεψόμενον καί το στρατόπεδον, και τῷ λόγῳ δήθεν μεμψόμενον ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεύς τους πρέσδεις έν Περσίδι ούκ Επεμψε την είρηνην πρυτανεύσοντας. 'Ο δε Βελισάριος, μαθών τους πρέσδεις ήχειν, αύτος μεν έξακισχιλίους έπιλεξάμενος άνδρας εύμήχεις τε καὶ τῷ σώματι καλούς άποθεν του στρατοπέδου κυνηγήσων εξήει, Διογένην δὲ τὸν δορυφόρον καὶ 'Αδούλιον ἄνδρα 'Αρμένιον τον ποταμόν διαδήναι σύν Ιππεύσι χιλίοις Β έχέλευσεν ώς ψηλαφήσοντας την τοῦ ποταμοῦ διάδασιν. Βελισάριος δε έπει τον πρεσδευτήν έγγυς έρχόμενον έγνω, τον παπυλεώνα ἐπήξατο ἐν χωρίω έρήμω, παραδηλών [Ρ. 375] ότι οὐδεμιξ παρασχευή ένταύθα ήχει τοίς τε στρατιώταις έπέταξε της μέν καλύδης έφ' έκάτερα είναι, Θράκάς τε και Ίλλυριούς, Γότθους τε καὶ Έλούρους, μεθ' ούς Οὐανδήλους τε και Μαυρουσίους, μή είς το πεδίον έπι πλείστον ώς διακονούντας Ιστασθαι, οὐδ' εἰς ἔνα τόπον, άλλά βαδίζειν είλισσομένους ώς χυνηγετούντας, χαλ παρέργως τῷ δοχείν τὸν Χοτρόου πρεσδευτήν βλέπειν. Διεζωσμένοι τε εδάδιζον και φαιδροί τὰ πρόσωπα, πελέχεις τε καὶ μοναύλους βαστάζοντες. Ό δὲ 'Αδανδάζης εἰς δψιν Βελισαρίφ ελθών λυπείσθαι τον Χοσρόην Εφασκεν, ότι δή καθά συνέθετο ούκ έπεμψε 'Ιουστινιανός πρέσδεις πρός είρηνην, καί ἡνάγκασε Χοσρόην κατά 'Ρωμαίων στρατεύσασθαι. Βελισάριος δὲ ἀντ' οὐδενὸς τούτους τοὺς λόγους έποιείτο, τον Χοσρόην λέγων αίτιον είναι του πολέμευ εί γάρ είρηνης έφίετο, ούκ αν είς την 'Ρωμαίων γην άφικόμενος ταύτην έζήτει, άλλ' είς την ίδίαν χώραν μένων τοὺς πρέσδεις έξεδέχετο. Καλ ταύτα είπων τον πρεσδευτήν άπεπέμψατο. Ο δέ πρός Χοσρόην άφικόμενος έφη στρατηγόν έωρακέναι Βελισάριον συνετόν καὶ ανδρείον ὑπεράγαν, στρατιώτας δὲ οίους αὐτὸς άλλους οὐπώποτ' είδον, ὧν την εύχοσμίαν έθαύμασα. Καί συνεδούλευσε Χοσρόην μή συμπλέχεσθαι είς μάχην μετ' αύτου, όπως μή ήττηθέντος αὐτοῦ τὸ πᾶν διαπέση τῆς τῶν Περσῶν η βασιλείας, εν τη 'Ρωμαίων ὑπάρχοντος καὶ φυγής τόπον μή έχοντος. Καὶ τὸ νικάν αὐτὸν οὐ μέγα. στρατηγόν γάρ 'Ρωμαίων νικήσειεν. 'Ο δε Χοσρόης τή τούτου παραινέσει πεισθείς άναστρέφειν εύθύς έπὶ τὰ ίδια διενοείτο ἐφοδείτο γὰρ τὴν διάδασιν του ποταμού ποιήσασθαι ώς των 'Ρωμαίων ταύτην κατεγόντων. Καὶ πρὸς Βελισάριον πέμπει παρακαλών τους τον ποταμόν διαδάντας άναστείλαι, καί τούτω την πάροξον άχωλύτως παρέξειν. Βελισάριος δὲ πρὸς αὐτὸν εὐθὺς πρέσδεις ἐπεμψε, καὶ τοῦτον τῆς άναχωρήσεως έπήνεσε, και πρέσδεις έκ του βασιλέως συντόμως ήχειν διεδεδαιούτο, όπως την εἰρήνην βραδεύσωσεν. ήξίου δὲ Χοσρόης Βελισάριον διὰ τῆς των 'Ρωμαίων γης την πάροδον ποιήσασθαι άχινδύ-

δικαίως. Ήκετε ούν τάχιστα είς Εύρωπον τὸ χω- A ad Europum castellum ad se convenirent. Ibi se exercitum totum collecturum, et Deo confidere hostilms se incommodaturum. His ita factis, Chosroes subito Belisarii adventu audito territus est ; ac ulterius procedendi consilio repudiato Abandazem scribam, hominem prudentem, ad Belisarium mittit, qui ducem et exercitum specularetur sub prætextu legationis expostulatum missæ, ideo quod Justinianus legatos pacis sanciendæ causa in Persidem non misisset. Belisarius cognito legatos adventare, sex millia virorum statura et forma corporis præstantium delegit, cumque his procul a castris veluti venatum processit. Diogenem porro stipatorem et Adulium Armenium cum mille equis amnem transire jussit, qui se vadum ejus explorare simularent. Belisarius ut appropinquare legatum vidit, papilionem in solitudine fixit, significanz nullo cum apparatu eo se venisse; militibusque præcepit ut ab utraque tentorii parte essent Thraces et Illyrii, Gothi et Heruli, Vandali et Maurusii, neque in campum protinus veluti ad ministeria descenderent, neque confertim, sed vagarentur hinc inde velut otiosi, atque venantium speciem 654 legato exhiberent. Cincti incedebant, hilari vultu, gestabantque secures et calamos. Abandazes ut in conspectum Belisarii venit, indignari Chosroem ostendit, quod Justinianus neglecto pacto legatos de pace non misisset, ipsumque ita ad inferendum Romanis bellum adegisset. Belisarius contra nihili hanc orationem ducere, in Chosroem belli culpam conferre, qui si paci studuisset, domi potius suæ legatos opperiri quam in Romanorum ditionem irrumpendo eam quærere debuerit. Atque hoc responso legatum dimisit. Is ad Chosroem reversus refert visum sibi Belisarium, ducem prudentia ac fortitudine singulari; milites quoque mirabili decore vidisse et compositione. Suasitque regi ne cum co acie congrederetur, ne victus in Romanorum ditione, cum fugæ locus non esset, regnum Persicum everteret, præsertim cum etiam victoria de duce Romano non sit valde gloriosa futura. Ilujus monitu persuasus Chosroes statim ad sua redire cogitavit. Metuebat autem transire fluvium, cujus vadum Romani tenebant. Mittit ergo ad Belisarium, postulans ut eos qui amnem transierant revocaret sibique tutum discessum pararet. Vicissim Belisarios missis legatis ejus discessum collaudare, ac affirmare mox ab imperatore legatos adfore, qui pacem componant. Quod 655 autem Chosroes petebat ut sibi per Romanorum ditionem in suam tutum reditum præstaret, Belisarius obsidem ejus rei gratia Joannem Edessenum, virum illustrissimum, mittit. Ob bæc Romani laudes Belisarii valde prædicarunt, majorem eo facto gloriam consecutum quam cum Gilimerum beffo pactum et Vittigem duos reges Cpolin perduxit. Ac feit revera memoratu et laude dignum illud facinus, quod cum Romani et universi metu capti in munitiones se abdidissent, et Chosroes in medio

Romanæ ditionis cum magno exerci'u esset, unus A νως ' δ δε Ίωάννην τον Έδεσηνον, άνδρα περιφανέnegotio infecto discederet.

τε και επαίνου άξιον το γενόμενον · περοδημένων γάρ των 'Ρωμαίων και εν τοίς όχυρώμασι κρυπτομένων πάντων, Χοσρόου όὲ σύν στρατῷ μεγάλῳ ἐν μέσῳ γεγονότος τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἄνδρα ένα εν τῷ ὀξεί δρόμο ἐκ Βυζαντίου ήκοντα ἀπεναντίας τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως στρατοπεδεύσασθαι, Χοσρόην δὲ ἐχ τοῦ ἀπροσδοχήτου τῆ τούτου σοφία ἐξαπατηθέντα ἄπρακτον εἰς τὰ οἰχεῖα ὑποχωρῆ-

Eodem anno cum Timotheus episcopus Alexandriæ diem suum obiisset, Severus impius Antiochiæ adulter et Julianus Halicarnassensis, qui Alexandriam profugerant, in disputatione de corruptibili et B incorruptibili ad dissensionem, cum uterque a veritate esset alienus, prolapsi sunt. Itaque alterius pars Gainam, alterius Theodosium episcopum Alexandriæ delegit. Et episcopatum Gainas annum, Theodosius biennium tenuit. Hos Justinianus Byzantium evocatos separavit, et Paulum quemdam, qui orthodoxus videbatur, præfecit ei episcopatui. Qui cum mentionem 656 impii Severi fecisset, episcopatu est dejectus ob iram imperatoris, ac Hierosolymis deinde vixit. Eo anno Cpoli magnus fuit terræ motus, corrueruntque eo templa et domus, maximeque murus ad Auream portam, et lancea statuæ in foro, ac dextra manus statuæ in Xe-

Anno 15 Adadus Axumitarum rex bellum illaturus Damiano Hebræorum regi, quod is Christianos negotiatores interfecisset, vovit se Christianum fore, si Homeritas vicisset; et quidem commisso bello vicit eos, auxiliante Deo, vivumque regem eorum Damianum in potestatem redegit, potitusque est regno et regia. Itaque Deo gratias agens mittit ad Justinianum, ab eoque episcopos et clericos sibi mitti petit. Ita tota regio fidem Christianam amplexa est, baptizatique sunt et Christiani facti.

Anno 16 die Septembris 6, prima septimanæ, septima indictione, magnus fuit per totum orbem terræ motus, ac corruit dimidium Cyzici. Absoluta D est etiam magna columna que vocatur Augustio; eique imposita Justiniani statua equestris, sinistra manu tenens pomum rotundum, quo indicatur erhis imperium penes ipsum esse : dextram autem intendebat, perinde ac si Persas jubere subsistere et Romanorum ditionem non inire. Jam æs omne quod circa columnam erat, tegulæ erant auratæ, 657 introitum palatii Constantini Magni integentes, qui etiamnum æreus dicitur. Columna autem Augustio dicitur.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(39) Auxumitarum Indorum est apud Nicephorum xvn, 32, et Domnus Homeritarum, princeps Indorum, pro Damiano rege Hebræorum. XxL. - Azu-

vir celeri cursu Byzantio advectus opponere στατον, όμηρον τῷ Χοσρόη ἀπέστειλε πρό; τὸ άκινcastra regi Persarum ausus est, suaque sapientia δύνως παρελθείν αὐτὸν τὴν τῶν 'Ρωμαίων χώραν. effecit ut Chosroes re inopinata deceptus domum Ol δε 'Ρωμαΐοι Βελισάριον εν εύφημίαις είχον μάλλον ενευδοχιμήσαντα εν τούτφ τῷ ἔργῳ ἢ ὅτε Γιλίμερα δορυάλωτον και Ούϊττίγην του; δύα βασιλείς είς το Βυζάντιον ήγαγεν. "Ην γάρ ώς άληθώς λόγου

[Ρ. 374] Τῷ δ αὐτῷ ἔτει Τιμοθέου ἐπισκόπου

'Αλεξανδρείας τελευτήσαντος, Σεδήρος ὁ δυσσεδής 'Αντιοχείας μοιχός καὶ 'Ιουλιανός 'Αλικαρνασεύς ἐν 'Αλεξανδρεία φυγόντες, περί φθαρτού και άφθάρτου διενεχθέντες, κατ' άλληλων γεγόνασιν ώς άληθείας δυτες άλλότριοι. Καὶ οἱ μὲν Θεοδόσιον, οἱ δὲ Γαϊνάν προβάλλονται εἰς ἐπίσχοπον 'Αλεξανδρεία:. Καὶ Γαϊνάς μεν εχράτησε της επισχοπής ενιαυτόν, ό δὲ Θεοδόσιος δύο. Τούτου, δὲ Ἰουστινιανός ήγαγεν είς το Βυζάντιον, και ἀπ' άλλήλων εχώρισε. Παύλον δέ τινα δοχούντα είναι όρθόδοξον ἐπίσκοπον 'Αλεξανόρειας προεδάλετο · ός την μνήμην Σεδήρου τοῦ άνιερού ποιήσας έξεδλήθη της έπισχοπής δι' όργην του βασιλέως, και άπελθών διέτριδεν είς Ίεροσόλυμα. Τούτφ τῷ έτει σεισμός ἐγένετο μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι καὶ οἶκοι καὶ τό τείγος μάλιστα τό κατά την Χρυσήν πόρταν, καί ή λόγχη του ανδριάντος του φόρου, και ή δεξιά χειρ C τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ξηρολόφου.

Τῷ τε' ἔτει 'Αδὰδ ὁ τῶν 'Αξουμιτῶν (39) βαπιλεύς, βουλόμενος πολεμήσαι μετά Δαμιανού του βασιλέως των Έδραίων διά τὸ ἀποχτείναι τὸν Δαμιανόν τοὺς Χριστιανούς πραγματευτάς, ηύξατο, ώς Έλν νικήσω τον 'Ομηρίτην, ίνα γένωμαι Χριστιανός. Καὶ τοῦ π.λέμου χροτηθέντος τή τοῦ Θεοῦ συνεργεία ενίχησε τούς Έδραίους, και Ελαδε ζώντα αίγμαλωτον τον Δαμιανόν τὸν βασιλέα αὐτῶν καὶ τὴν χώραν καὶ τὰ βασίλεια αὐτῶν. Καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, πέμπει πρός του βασιλέα Ιουστινιανόν ώς αποστείλη αὐτοίς έπισκόπους και κληρικούς. Και έπίστευσε πάσα ή χώρα και έδαπτίσθη, και έγένοντο Χριστιανοί.

Τῷ ις έτει, μηνί Σεπτεμβρίως, ημέρα α, ίνδ.**χτιώνι ζ', γέγονε σεισμός μέγας είς όλον τον χό**σμον, και επτώθη το ήμισυ της Κυζίκου. Έπληρώθη δέ και ό χαλχούς κίων ό μέγας ό Αύγουστίων, και άνηνέχθη ή στήλη του "Ιουστινιανού Εφιππος, χρατού τα τή μέν άριστερά χειρί μήλον σφαιροειδές ώς τής γής ἀπάσης αύτοῦ χυριεύσαντος, την δεξιάν δὲ ἀνατεταμένην έχουσα καλ οίονελ Πέρσαις διακελευομένην' Στήτε, και της 'Ρωμαίων γης μή επιδήτε. 'Ο δε περι αύτον τον κίονα χαλκός άπας κέραμος ήν διάχρυσος, την είσιδον του παλατίου Κωνσταντίνου του μεγάλου βασιλέως ἐπιχαλύπτων, ήτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν Χαλκή προσαγορεύεται. Ούτο; δέ έστιν ο κίων ο λεγόμενος Αύγουστίων.

mitenses vocat Paulus Diaconus I. xvi. De istis Homeritis Procopius De bello Pers. 1. Goan.

Τῷ ιζ' ἔτει ἀνεφάνη τις χαλκεὺς 'Ανδρέας ὀνόματι, Α ἔχων μεθ' ἐαυτοῦ κύνα ξανθόν καὶ τυφλόν, δς ἐποίει τέρατα. Παρεστῶτος γὰρ αὐτῷ δχλου, λάθρα τοῦ κυνὸς ἐκομίζετο τὰ τῶν ἐστῶτων δακτυλίδια, χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ σιδηρᾶ, καὶ ἔτίθη εἰς τοδόαφος περισκέπων αὐτὰ χώματι, καὶ ἐπέτρεπε τὸν κύνα, καὶ [P. 375] ἐλάμδανε καὶ ἐδίδου ἐκάστῳ τὸ Ιδιον. 'Ομοίως καὶ διαφόρων βασιλέων νομίσματα μιγνύμενα ἀπεδίδου κατ' δνομα. 'Αλλά καὶ τῶν παρεστώτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀπεδείκνυε τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας καὶ πόρνους καὶ μοιχούς καὶ ἐλεἡμονας καὶ κνιπούς πάντας μετὰ ἀληθείας ἐδείκνυεν. 'Οθεν ἔλεγον τὸν κύνα πνεῦμα Πύθωνος ἔχειν.

Τῷ τη' ἔτει ἐπανέστη ἡ θάλασσα τἢ Θράχη ἐπὶ μίλια δ', καὶ ἐκάλυψεν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέρη 'Οδησοῦ καὶ Διονυσιούπολιν καὶ τὸ 'Αφροδίσιον, καὶ πολλοὶ Β ἐπνίγησαν ἐν τοῖς ὕδασι ' καὶ πάλιν τῷ τοῦ Θεοῦ προστάγματι ἀποκατέστη ἡ θάλασσα εἰς τοὺς ἰδίους

Τῷ ιθ' ἔτει γέγονε λεῖψις σίτου καὶ οίνου, καὶ χειμών πολύς ἐντῷ Βυζαντίφ, καὶ διαστρορή τοῦ ἀγίου Πάσχα, καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀπόκρεων μηνὶ Φεδρουαρίφ δ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἐτέραν ἐδδομάδα παραθείναι κρέας, καὶ πάντων τῶν κρεωπώλων προσαλόντων, οὐδεὶς ἡγόρασεν οὐδὲ ἡσθιον. Τὸ δὲ Πάσχα γέγονε κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα, καὶ εὐρέθη ὁ λαὸς νηστεύσας ἐδδομάδα περισσήν.

Τῷ κ' έτει παρελήφθη ἡ 'Ρώμη ὑπὸ τῶν Γότθων, ὁ δὲ πάπας Βιγίλιος ἀνήλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, τῷ Εαδδάτῳ τῆς Πεντηχοστῆς, ἰππιχοῦ γένομένου γέγονε μάχη τῶν δύο μερῶν, καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς ἀνείλε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.

Τῷ κα' ἔτει γεγόνασι σεισμοί φοδεροί και βρεχαί μεγάλαι. Μηνί Ἰουλίφ ια' ἐκοιμήθη ἡ βασιλίς Θεοδώρα εὐσεδῶς.

Τῷ κβ΄ ἔτει γεγόνασι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ὑπὲρ φύσιν, ὡστε πολλοὺς καθεὐδοντας ὑπὸ τῶν ἀστραπῶν βλαδῆναι. Τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ γέγονε πάλιν συμδολὴ ἔξ ἀμφοτέρων τῶν τοῦ δήμου μερῶν, καὶ ἔμπρησμός, δς ἡφάνισε τὰ ἐντυχόντα ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ
τετραπύλου ἔως τῆς ἔκκλησίας, καὶ ἔγένετο φόνος
πολύς. Καὶ προκένσου (40) γενομένου ἐν τῷ Ἑδδόμφ ἀπώλεσαν οἱ βεστιαρῖται τὸ στέμμα τοῦ βασι- D
λέως. Καὶ μετὰ μῆνας η΄ εὐρέθη, ὅπου καὶ ἔν μαργαριτάριον, καὶ ἡ λίθος αὐτοῦ πάσα.

Τῷ κγ΄ έτει ἀχθέντος ἐππιχοῦ πρεσδευτὴς Ἰνδῶν ἡλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει φέρων ἐλέφαντα, ὀς ἐξελθῶν νυχτὸς ἀπὸ τοῦ στάδλου πολλοὺς ἐφόνευσε καὶ ἄλλους ἐχύλλωσε. Τῷ δὲ ᾿Απριλλίῳ μηνὶ ἰππιχοῦ γενομένου συμδολὴ τῶν δήμων πάλιν ἐγένετο, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον, καὶ οἶκοι καὶ ἐργαστήρια διηρπάγησαν. Τῷ δὲ Ἰουνίῳ μηνὶ κη΄ γέγονε τὰ ἐγ-

Anno 17 quidam æris faber exstitit, Andreas nomine. Is canem habebat fulvum ac cæcum, qui prodigia edebat. Adstante enim turba, faber clam cane astantium annulos aureos, argenteos ac ferreos accipiebat, inque solo deponebat, et ingesta materia tegebat: inde canis jussus unicuilibet suum reddebat. Sic etiam diversorum imperatorum numismata permista singulatim discernebat. Quin etiam turba virorum et mulierum astante, de ea gravidas, scortatores, adulteros, misericordes, sordidosque sine falsitate demonstrabat. Itaque dicebant eum Pythonis spiritu præditum esse.

Anno 18 mare Thraciam eluvione operuit usque ad quatuor milliaria, tectis aqua Odesso, Dionysio-B poli et Aphrodisio. Multique sunt aquis suffocati. Indè Dei jussu aqua in suum rediit locum.

Anno 19 vini et frumenti fuit penuria, et acris hiems Byzantii, ac sancti Paschatis perversio. Cœpitque populus abstinere carnibus, die Februarii 4. Imperator autem jussit altera septimana carnes proponi; quæ cum in omnibus prostarent macellis, nemo tamen emit aut gustavit. 658 Cumque juxta edictum imperatoris celebraretur Pascha, deprehensum est populum una amplius quam debebat jejunasse septimana.

Anno 20 Romam Gotthi ceperunt. Vigilius autem papa Cpolin se contulit. Eodem anno Sabbato Pentecostæ, equestri commisso certamine serio pugnatum est inter partes, et imperator suis missis multos corum occidit.

Anno 21 concussiones exstiterunt terribiles et imbres magni, 11 Julii Theodora Augusta pie defuncta est.

Anno 22 tonitrua et fulgura supra modum naturalem fuerunt, adeo ut multi in somnis a fulguribus læsi sint. Julio mense rursus duæ populi partes conflixerunt, incendioque abolita sunt ædificia abæreo tetrapylo usque ad templum, magnaque cædes facta. Cumque procensus in hebdomo fieret, vestiarii coronam imperatoris amiserunt. Post menses 8 inventa ca est alicubi cum uno parvo unione et omnibus gemmis.

Anno 25, cum equestre certamen ageretur, legatus Indus Cpolin venit, adduxique secum elephantum; qui nocti stabulo egressus multos occi dit aliosque mutilavit. Mense Aprili commisso equestri certamine rursum cives inter se depugna verunt, multique sunt cæsi, domusque et 659 tabernæ direptæ. xxvin die Junii dedicatum esttem-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(40) Credo publicum fuisse conventum, quo ad populum prodiret imperator. Sic et infra in Justino Curopalata. Χτι. — Πρόπευσος processus sive processio est, λιτή etiam dieta. De vocabulo Meur-

sius crudite. Aliam porro processionem hujusmodi solemnem ad Hebdomum, id est septimum lapidem, habitam Justini anno 9 legimus. Goan. Timothei apostolorum depositæ.

Anno 24 missus est Narses cubicularius Romam ad debellandum Gothos. Nam post receptam Romain a Belisario Gothi denuo rebellarant urbemque occuparant, Nona Julii die terribilis motus terræ fuit per universam Palæstinam, Arabiam, Mesopotamiam, Syriam et Phæniciam, qui multis'urbibus damna intulit permultosque mortales perdidit. In urbe quæ Botryos (hoc est uvæ) dicitur, magna pars montis qui mari adjacet, nomine Lithoprosopos, avulsa in mare decidit magnumque effecit portum, multis magnis navibus recipiendis idoneum, cum ante urbs ea portu caruisset. Mare quoque in altum recessit ad mille passus, rursum- B que Dei jussu refluxit. Augusto mense nuntius Roma de victoria Narsetis allatus est, nempe Romanos, rege Totila occiso, Romam recepisse. έσφαξαν οι 'Ρωμαΐοι τον ρήγα Τώτιλαν και Ελαδον την 'Ρώμην.

Anno 25 Cpoli actum fuit sacrum quintum ecumenicum concilium, 165 Patribus collectis sub Vigilio sanctissimo Romæ papa, qui libello veram fidem asseruit. Præfuerunt Eutychius Cpokis, Apollinarius Alexandriæ, Domnus Antiochiæ episcopi, et vicarius Hierosolymitani. Res acta contra impium Severum Acephalum: Abest boc oncilium a quarto 660 annis 111. Acta etiam res st contra vecordem Origenem et eos qui impias jus opiniones sectabantur; quorum fuit Didymus æcus et Evagrius, qui dudum soruerant ac capiula sua ediderant. In his Græcarum opinionum C ansa arrepta, quibus animarum in alia atque alia corpora transitus fingitur, nugabantur animas corporibus tempore esse priores, finem suppliciis fore, non iisdem nos resurrecturos corporibus, dæmonas in integrum restitutum iri; paradisi vocabulo aliud notari, neque sensilem paradisum fuisse a Deo conditum, neque Adamum carneum fuisse effictum. Hæ opiniones cum aliquandiu fere latuissent, tandem in multitudinem eruperunt multosque ecclesiasticos vitiarunt. Itaque tunc damnatæ et proscriptæ sunt. Theodorum quoque Mopsuestiæ episcopum, præceptorem Nestorii ejus qui Judaicis erroribus germana sensit, et Ibæ epistolam damnaverunt, et quædam Theodoriti Cyri episcopi opuscula, conscripta adversus duodecim capitula beati Cyrilli.

'Litterarum porro Justiniani ad concilium hæe est sententia : De Origene et iis qui ab ejus sunt secta operam dedimus, justum esse intelligentes ut sanctam Dei apostolicamque Ecclesiam a turbis securam præstemus, utque ea quæ quocunque modo

plum Apostolorum, reliquiæque Andreæ, Lucæ et A καίνια του ναου των Αγίων Αποστόλων καὶ ή κατάθεσις των άγίων λειψάνων 'Ανδρέου, Λουχά, χαλ Τιμοθέου των άποστόλων.

> Τῷ κδ' ἔτει ἐπέμφθη Ναρσής ὁ κουδικουλάριος είς 'Ρώμην πολεμήσαι [Ρ. 376] τοις Γότθοις. μετά γάρ το χρατήσαι αύτην Βελισάριον, πάλιν έπανέστησαν οἱ Γότθοι καὶ ἐκράτησαν αὐτήν. Τή δέ θ' του Τουλίου μηνός έγένετο σεισμός φοθερό; έν πάση τη Παλαιστίνη, και 'Αραδία, και Μεσοποταμία, nal Lupia, nal Poiving, nal Enabou molei; mollal, nal ἀπέθανον ἀνθρώπων πλήθη πολλά. Έν δὲ τῆ πόλει Βότρυος ἀπεσπάσθη έχ τοῦ παραχειμένου τῆ θαλάσση δρους του λεγομένου Λιθοπροσώπου μέρος πολύ, καλ ελσήχθη ελ; την θάλασσαν, και άπετέλεσε λιμένα μέγαν, ώς εἰσέρχεσθαι εν αὐτῷ πλοία πολλά παμμεγέθη · πρό γάρ τούτου ούχ είχε λιμένα. "Εφυγε δέ ή θάλασσα είς το πέλαγος μίλιον εν, και πάλιν τή του Θεού κελεύσει άποκατέστη. Τῷ Αὐγούστω μηνί ήλθον επινίκια από 'Ρώμης του Ναρσή, ώς ότι

> Τῷ κε' έτει της βασιλείας Ἰουστινιανοῦ γέγονεν ή άγία και οίκουμενική ε' σύνοδος των ρξε' άγίων Πατέρων εν Κωνσταντινουπόλει, επί Βιγιλίου του άγιωτάτου πάπα Ρώμης, διά λιδέλλου την δρθήν πίστιν τηρούντος · ής ήγούντο Εύτύγιος Κωνσταντινουπόλεως, 'Απολινάριος 'Αλεξανδρείας και Δόμνος Αντιοχείας, τοποτηρητής δὲ Εὐτύχιος Ίεροσολύμων (41), κατά Σεβήρου του 'Ακεφάλου και δυσσεδούς. 'Απέχει δὲ τῆς δ' συνόδου έτη ρβ'. 'Αλλά καί κατά του παράφρονος Πριγένους καὶ των τά έχείνου ἀσεδή δόγματα διαδεξαμένων, Διδύμου του ἀπὸ όμμάτων (42) καὶ Εὐαγρίου, τῶν πάλαι ἀκμασάντων, και των έκτεθέντων παρ' αὐτοῖς κεφαλαίων, έν οίς έληρφδουν προϋπάρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων έξ Έλληνικών όρμώμενοι δογμάτων την μετεμψύχωσιν δοξαζόντων, τέλος τε τῆς χολάσεως, χαὶ τά σώματα ήμων μή άνίστασθαι τὰ αὐτά ἐν τῆ ἀναστάσει, και την των δαιμόνων είς το άρχαΐον άποκατάστασιν, τον δε παράδεισον άλληγορούντων, καλ μή γεγενήσθαι μήτε είναι υπό του Θεού αίσθητόν, μήτε έν σαρχί πλασθήναι του 'Αδάμ. "Ατινα δόγματα έως χρόνου το πλέον εχρύπτετο, είς πλήθος δὲ ἐπιδιδόντα καὶ πολλούς τῆς Έκκλησίας λυμαινόμενα τηνικαύτα στηλιτευθέντα άνεθεματίσθησαν. "Ετι δέ και κατά Θεοδώρου του Μοψουεστίας", διδασχάλου γεγονότος του Νεστορίου του Ιουδαιόφρονος, ανεθεμάτισαν μετά της λεγομένης 162 έπιστολής καί τινων συγγραμμάτων Θεοδωρήτου του ἐπισκόπου Κύρου, συγγραφέντων κατά των ιβ' κεφαλαίων του μαχαρίου Κυρίλλου.

> Τὸ δὲ γράμμα τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς την άγίαν σύνοδον περιέχει ούτως Περί μέν ούν Πριγένους και των όμοφρόνων αύτου σπουδή γέγονεν ήμίν, και έστιν άτάραχου την άγίαν του Θεού καλ ἀποστολικήν Έκκλησίαν διαφυλάττεσθαι δίκαιον,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(41) Entychii nomen inculcatum omisi, Locus est suspectus ob vocem τοποτηρηταί δέ. Eustochius eo tempore fuit episcopus Hierosolymorum.

Vide Evagrium IV, 38; Niceph. xvn, 27. Xvl. (42) Vide Nicephorum IV, 17. XVL.

πίστει έναντία κατακρίνεσθαι. Έπει τοίνυν διέγνωσται ήμεν ώς τινες εν Τεροσολύμοις είσι μοναχοί δήπουθεν Πυθαγόρα και Πλάτωνι και Ώριγένει τῷ 'Αδαμαντίω και τη τούτων δυσσεδεία και πλάνη κατακολουθούντες καλ διδάσκοντες, δείν ώήθημεν φροντίδα και ζήτησιν ποιήσασθαι περί τούτων, ίνα μή τέλεον διά τῆς Έλληνικῆς καὶ Μανιγαϊκῆς άπάτης αὐτῶν πολλούς ἀπολέσωσι. Λέγουσι γάρ, ίνα έχ των πολλών όλίγα μνημονεύσωμεν, ότι νόες ήσαν δίγα παντός άριθμοῦ τε καὶ ὀνόματος, ὡς ἐνάδα πάντων είναι των λογικών τή ταυτότητι τής ούσίας και ένεργείας και τή δυνάμει τη πρός του Θεόν Λόγον ένώσει τε καὶ γνώσει. Καὶ ὡς κόρον αὐτῶν λαμδανόντων της θείας άγάπης καί θεωρίας, κατά άναλογίαν της έπι το χείρον έκάστου τροπης λεπτομε- Β ρέστερα ή και παχύτερα σώματα άμφιάσασθαι και ονόματα κληρώσασθαι, κάντεύθεν τὰς οὐρανίους καλ λειτουργικάς ὑποστηναι δυνάμεις. 'Αλλά μην καί ήλιον και σελήνην και τους άστέρας, και αυτά τῆς αύτης των λογικών ένάδος δντα, έκ της έπὶ τὰ χείρω τροπής τούτο γεγονέναι όπερ είσί. Τὰ δὲ ἐπὶ πλείου της θείας ἀποψυγέντα λογικά ψυχάς όνομασθήναι καὶ σώμασι πιχυτέροις τοῖς καθ' ἡμᾶς έμδληθήναι. Τά δὲ ἐπὶ τὸ ἄχρον τῆς χαχίας ἐληλαχότα ψυγροίς και ζοφεροίς ένδεθήναι σώμασι, και δαίμονας όνομασθήναι γενόμενα. Καὶ ότι εξ άγγελιχής μέν χαταστάσεως ψυχιχή γίνεται χατάστασις, έχ δὲ τῆς ψυχικῆς δαιμονιώδης τε καὶ ἀνθρωπίνη. "Ενα δέ μόνον νοῦν έχ πάσης τῆς ἐνάδος τῶν λογιχῶν άκλόνητον μείναι και άκίνητον της θείας άγάπης C καί θεωρίας, ός καί Χριστός βασιλεύς καί άνθρωπος γεγονέναι. Καὶ ότι παντελής έστι των σωμάτων άναίρεσις, αὐτοῦ τοῦ Κυρίου πρώτου ἀποτιθεμένου τό ίδιον σώμα και των λοιπών άπάντων. Και ότι άναχομίζονται πάλιν άπαντες είς την αύτην ένάδα καὶ γίνονται νόες, καθά καὶ ἐν ή προϋπάρξει ἐτύγχανον, ἀποχαθισταμένου δηλονότι καλ αύτοῦ τοῦ διαδόλου και των λοιπών δαιμόνων είς την αύτην ένάδα, και των ασεδών και αθέων ανθρώπων μετά των θείων καὶ θεοφόρων ανδρών καὶ τῶν οὐρανίων δυνάμεων, και την αύτην εξόντων ενωσιν πρός του Θεόν όποίαν έχει καὶ ὁ Χριστός, καθώς καὶ προϋπήρχεν, ώς μηδεμίαν είναι διαφοράν τῷ Χριστῷ πρός τά λοιπά λογικά παντελώς, ούτε τη ούσία, ούτε τη γνώσει, ούτε τη δυνάμει, ούτε τη ένεργεία. 'Ο γάρ τοι Πυθαγόρας άρχην των πάντων έφησεν είναι την μονάδα · καλ πάλιν Πυθαγόρας καλ Πλάτων δημόν τινα ψυχών άσωμάτων είπόντες, καλ τάς άμαρτάδι τινί περιπεσούσας τιμωρίας χάριν εί; σώματα [1. 378] καταπέμπεσθαι λέγουσιν. "Οθενό Πλάτων δέμας τὸ σῶμα καὶ σῆμα ἐκάλεσεν, ὡς οἰονεὶ τῆς ψυχῆς έν τούτφ δεδεμένης και τεθαμμένης. Είτα περί τῆς έ τομένης χρίσεως καλ άνταποδόσεως των ψυχών αὐθίς φησιν. Η μέν παιδεραστήσαντος και κακώ; βιώσαντος μετά φιλοσοφίας ψυχή τρίτη περιόδω τη χιλιετεί έάται χολασθήναι, καλ ούτω πτερωθείσα τῷ χιλιοστῷ έτει ἐκδάλλεται καὶ ἀπέργεται αἱ δὲ ἄλλαι ὁπόταν τόνδε τον βίον τελέσωσεν, αί μεν είς τὰ ὑπὸ γῆνδικαιω-

καί τὰ [P. 577] ὁπωσούν ἀναφυόμενα τῆ ὁρθοδόξφ A adversa rectæ fidei 681 enascuntur condemnen. tur. Cum ergo compertum habeamus esse Hierosolymis quosdam monachos nimirum, qui Pythagoræ, Platonis, Origenisque Adamantii impios errores sectentur atque doceant, existimavimus curam et inquisitionem de iis adhibendam, ne ii ad extremum Græcanicis et Manichaicis suis imposturis multes perdant. Nam ut de multis pauca commemoremus, mentes aiunt fuisse innumeras et nominis expertes, omniaque ratione prædita unum esse idemque substantia et efficacia, facultateque ad Deum Verbum et cognitione omnia unita. Has mentes, cum amoris ac contemplationis Dei satietas eas cepisset pro eo ut quævis magis minusve in deterius desciverat, vel crassiora vel tenuiora corpora indui atque nomina sortiri, atque inde cœlestibus et administris facultatibus esse subjeetas. Ipsum adeo solem, lunam et stellas, cum ipsaquoque in rationali ista unitate essent, mutatione in deterius facta id cœpisse esse quod sunt. Easvero mentes in quibus Dei amor magis etiam refrixit, animas factas, et crassioribus qualia nostra sunt corporibus immitti. Quæ vero ad extremum perversitatis venerint, eas frigidis ac caliginosis inseri corporibus, quos dæmonas vocant. Ex angelico proinde statu animalem, ex animali dæmonicum fieri et humanum. De tota autem unitate mentium unam duntaxat perstitisse immotam, neque ab amore et 662 contemplatione Dei passam se abduci : eam esse Christum, qui Deus et homo fuerit. Affirmant etiam corpora prorsus interire, ipsumque primo Dominum corpus suum abjecisse, et id omnes homines facere; rursumque omnes in unitatem redire ac mentes fieri, sicut ab initio fuerant; ipsum videlicet etiam diabolum et reliquos damones, impiosque homines in eamdem cum sanctis et divinis hominibus ac cœlestibus facultatibus unitatem restitutum, eodemque quo ipse Christus modo cum Deo unitum iri, sicut et principio uniti fuerant. Atque adeo Christum plane nihil a reliquis ratione præditis differre, neque substantia neque cognitione neque facultate neque efficacitate. Sane Pythagoras principium omnium rerum esse unitatem pronuntiavit. Idemque et Plato docuerunt, esse quamdam gentem animarum corporis expertium, quæ si quid delinquant, pænæ loco in corpora demittantur. Quamobrem Plato corpus soma, quasi sema, id est monimentum, et demos, id est vinculum appellavit, in eo animam quasi sepultam alligari indicans. Idem de futuro judicio et præmiis ac pœnis animarum sie scribit : Philosophi anima, quæ masculorum amore et Augitiis se polluit, tres millenarias circuitiones pænas luit, inaque millesimo anno alata ejicitur et abit. Reliquæ hac vita defunctæ, aliæ ad tribunalia infra terram deferuntur, pænas ibi daturæ dieta causa, aliæ in colestem quemdam locum sublevatæ a 663 justitia pro vitæ meritis beatitate fruuntur. Est autem in

promptu hujus sententiæ absurditatem perspicere. Α τήρια έλθουσαι δίχην άμα και λόγον τίσουσιν, αί δε Quis enim eum docuit millenarias istas annorum conversiones, et quod 1000 annis elapsis quævis anima ad suum perveniat locum? Nam quæ in medio sunt horum, de his ne libidinosissimos quidem decuit ita pronuntiare, nedum tantum philosophum. Quippe eos qui vitam perfectissimis functi officiis egerunt, cum intemperantibus et masculorum amatoribus composuit, eademque ntrosque manere dixit. Pythagoras ergo, Plato, Plotinus aliique horum tribules, immortalitatem animæ uno consensu ascribentes, eas corporibus priores affirmant, et esse quamdam animarum gentem, ac eas quæ peccant ideo in corpora delabi, pigrorumque animas abire in asinos, rapacium in lupos, dolosorum in vulpes, mulierum amore furentium în equos. Sed Ecclesia divinis astipulans Scripturis animam una cum corpore condi affirmat, neque alterum altero prius esse, ut vecordi visum est Origeni. Propter has igitur malas et perniciosas opiniones, aut deliria potius, vos hortamur, o sanctissimi Patres, ut in unum collecti subjectam expositionem et singula ejus capita examinetis, damnetisque una cum Origene omnes qui idem sentiunt aut quocunque tempore sentient.

μετά τοῦ δυσσεδοῦς 'Ωριγένους καὶ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων ἢ φρονησόντων εἰς τέλος.

664 Patres, his acceptis litteris, omnibusque perpensis, exclamaverunt : Damnamus hæc omnia, et omnes qui ita sentiunt aut sentient.

Similiter etiam de Theodoro Mopsuestiæ episcopo et reliquis ita habent imperatoris litteræ : Majores nostri veræ fidei cultores, qui ante nos imperium pie administraverunt, operam dederunt ut quovis tempore enascentes hæreses conciliis sanctissimorum pontificum exscinderent, veræque tidei puro præconio vulgato sanctam Dei Ecclesiam pacatam eonservarent. Ideo Constantinus Magnus, Ario impie assirmante Filium non esse ejusdem cum Deo Patre substantiæ, sed ex nihilo conditum, Nicæam 318 Patres convocavit, atque ipse concilio ei interfuit; ubi Ario damnato et proscripto veræ tidei confirmandæ intentus fuit, quam divini illi Patres professi sunt et quæ hodieque cantatur, Filium ejusdem esse cum Deo Patre essentiæ, non ex nihilo creatum. Ac Theodosius deinde major, Macedonio deitatem Spiritus sancti negante, et Apollinario discipulo ejus Verbi in natura humana administrationem calumniante, et affirmante Verbum mentem bumanam sibi non sociasse, verum carni unitum fuisse rationis experte anima præditæ, Cpolin Patres 150 convocavit, ipsoque præsente cum dicti hæretici una cum suis 665 impiis opinionibus et sectatoribus damnati communioneque Ecclesiæ exclusi essent, curam adhibuit ut veræ fidei doetrina prædicaretur. Sed et Theodosius minor, cum impins Nestorius diceret alium Deum esse Dei Verbum, alium Christum, ac Verbum

είς οὐράνιον τινα τόπον χουφισθείσαι ὑπὸ τῆς δίχης διάξουσιν άξίως, καθώς εδίωσαν. Οδ την ότοπίαν του λόγου καταμαθείν ράδιον τίς γάρ αυτόν εδίδαξε τάς των έτων περιόδους και γιλιάδας; και ότι γιλίων διεληλυθότων έτων, τότε των ψυχών έχάστη είς τὸν ίδιον ἀπέρχεται χώρον; Τὰ δὲ μεταξύ τούτων ούδε τοις άγαν άσελγεστάτοις ήρμοττε λέγειν, μήτοι γε φιλοσόφω τοιούτω · τοίς γάρ την άχραιφνή πολιτείαν κατωρθωκόσι τους ακολάστους και παιδεράστας συνέζευξε, και τούτους κάκείνους των αύτων έφησεν άπολαύσεσθαι. Πυθαγόρας τοίνυν, καλ Πλάτων, καλ Πλωτίνος, καλ οί της έχεινων συμμορίας, άθανάτους είναι τάς ψυχάς συνομολογήσαντες προϋπάργειν ταύτας έφησαν των σωμάτων, και δημον είναι ψυχών, και τάς πλημμελούσας είς σώματα καταπίπτειν, ώς έφην, και τούς μέν πικρούς είς πονηρούς, τους δὲ άρπακτικούς εἰς λύκους, τοὺς δὲ δολερούς είς άλώπεχας, τους δὲ θηλυμανείς είς ἴππους. Ἡ δὲ Έκκλησία τοξς θείοις ἐπομένη λόγοις φάσκει τήν ψυχήν συνδημιουργηθηναι τῷ σώματι, καὶ οὐ τὸ μέν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον, κατά την 'Ωριγένους φρενοδλάβειαν. Διά ταῦτα γοῦν τὰ πονηρά καὶ δλέθρια δόγματα, μάλλον δὲ ληρήματα, προτρέπομεν τους όσιωτάτους ύμας είς εν συνηγμένους έπιμελώς έντυχείν τη υποτεταγμένη έχθέσει, και έκαστον των αυτού κεφαλαίων κατακρίναι τε και άναθεματίσαι

"Απερ δή λοιπον ή σύνοδος άχούσασα, χαὶ πάντα βασανίσαντες οἱ θεῖοι Πατέρες ἐξεδόησαν . 'Αναθεματίζομεν όλοις τούτοις μετά πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων ή φρονησόντων μέχρι τέλους.

'Ωσαύτως δε και περί Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίος και των λοιπών ούτω πάλιν φησίν δ βασιλικός τύπος. Σπουδή γέγονε τοις δρθοδόξοις και εύσεδως προδεδασιλευχόσι τοῖς ήμετέροις πατράσι τὰς χατά χαιρον αναφυομένας αίρέσεις διά συνόδων όσιωτάτων Ιερέων εκκόπτειν, και της δρθης πίστεως καθαρώς χηρυττομένης έν είρηνη την άγίαν του Θεού Exκλησίαν διαφυλάττειν. Διόπερ και Κωνσταντίνος δ Μέγας 'Αρείου βλασφημούντος και [P. 379] λέγοντος μή είναι τον Υίον όμοούσιον τῷ Θεῷ καί Πατρί, άλλά κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ δντων γεγονέναὶ, συναγαγών ἐν Νικαία τούς τιη' Πατέρας και αύτος έκει παραγενόμενος, και του 'Αρείου καταδικασθέντος και άναθεματισθέντος, έσπούδασε την ορθόδοξον χρατύναι πίστιν, δι' ής δμολογήσαντες οι θείοι Πατέρες όμοούσιον είναι τον Υίον τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, άλλά μή χτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὅντων γεγονέναι, μέχρι νῦν άδεται. Καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ πρεσδύτερος Μακεδονίου άρνουμένου την θεότητα του άγίου Πνεύματος, καί Απολιναρίου του μαθητού αύτου βλασφημούντος είς την οίχονομίαν του Θεού Λόγου, και φάσχοντο; νοῦν ἀνθρώπινον μη είληφέναι τον τοῦ Θεοῦ Λόγον άλλά σαρχί ένωθηναι ψυχήν άλογον έχούση, συναγαγών εν Κωνσταντινουπόλει τούς ρν' Πατέρας καί μετασχών και αύτος της συνόδου, και των είρημένων καθαιρεθέντων καλ άναθεματισθέντων αξρετικών μετά και των άσεδων αύτων δογμάτων και όμοφρόνων, παρεσκεύασε την όρθόδοξον πίστιν κηρύττε-

30 at. Καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ νέος τοῦ ἀσεδοῦς Νεστορίου A quidem natura esse Filium Dei, Christum tantum λέγοντος άλλον είναι του Θεον Λόγον και άλλον τον Χριστόν, και του μέν φύσει Υίον του Θεού και Πατρός, τον δε χάριτι Υίον άσεδως είσάγοντος, και την άγίαν Μαρίαν είναι Θεοτόχον άρνουμένου, συναγαγών την προτέραν εν Έφεσω των διακοσίων άγίων Πατέρων σύνοδον και ἀποστείλας ἄρχοντας ὀφείλοντας παρείναι τή συνόδω, προσέταξε καλ τον Νεστόριον παραγενέσθαι και κρίσιν έπ' αύτον γενέσθαι, και δή γενομένης άχριδους έξετάσεως χατεδίχασαν Νεστόριον καὶ ἀνεθεμάτισαν σύν τοῖ; ὁμόφροσιν αὐτοῦ. Τούτων δε ούτω προελθόντων, επαναστάντες Κυρίλλω τῷ πανοσιωτάτω οἱ τῆς ἐξαγίστου Νεστορίου μερίδος έσπούδασαν τό γε έπ' αύτοζε άνατρέψαι τέν κατά Νεστορίου γεγενημένην κρίσιν. 'Αλλ' ούν γε Θεοδόσιος ὁ βαπιλεύς ἀντιλαμδανόμενος τῶν δντως δρθών κατά Νεστορίου και των πονηρών αύτου δογμάτων χριθέντων, παρεσχεύασε χρατείν γενναίως την έπ' αὐτῷ γεγενημένην κρίσιν. Καὶ γάρ πρός τούτοις και άλλα τινά κατά του θείου Κυρίλλου πρός τὸν βασιλέα καταφλυαρησάντων, γράφει πρὸς τὸν βασιλέα Κύριλλος τοιαύτα · Έπειδήπερ ἐπυθόμην, ὧ εὐσεδέστατε βασιλεῦ, τῶν φιλολογεῖν εἰωθότων τινὰς άγρίων σφηκών δίκην πε βομβείν και μοχθηρούς έρεύγεσθαι κατ' έμοῦ λόγους, ώς έξ ούρανοῦ κατακομισθέν και ούκ έκ τῆς ἀγίας Παρθένου λέγοντος τό θείον σώμα Χριστού, και μέντοι και δύο Υίους κατά Νεστόριον όμολογείν ήμας κατεφλυάρησαν, δεί. ψήθημεν όλίγα περί τούτου πρός αὐτοὺς είπεῖν ούτως. Ο ανόήτοι και μόνον είδότες συκοφαντείν, С πως είς τούτο παρήχθητε γνώμης και τοσαύτην νενοσήκατε μανίαν; "Εδει γάρ σαφῶς έννοείν δτι σχεδόν άπας ήμιν ό ύπερ της πίστεως άγων συγκεκρότητο διαδεδαιουμένοις [Ρ. 380] δτι Θεοτόκος έστλν ή άγία Μαρία. 'Αλλ' ἐπείπερ ἐξ οὐρανοῦ καὶ οὐκ ἐξ αύτης γεγεννήσθαι το θείον σώμα του Χριστου λέγομεν, ώς φασε, πώς αν νοοίτο Θεοτόχος; Τίνα γάρ όλως τέτοκεν, εί μή έστιν άληθες ότι γεγέννηκε χατά σάρχα τον Έμμανουήλ; Γελάσθωσαν τοίνυν οί ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τὰ κατ' ἐμοῦ πεφλυαρηκότες. Οὐ γάρ ψεύδεται λέγων ὁ μακάριος 'Ησαίας" Ίδου ή Παρθένος εν γαστρί έξει και τέξεται Υίον, καὶ καλέσουσι τὸ δνομα αύτοῦ Έμμανουήλ, ὁ ἐστι, Μεθ' ήμων ό Θεός. 'Αληθεύει δὲ πάντως καὶ ό άρχάγγελος Γαδριήλ πρός την Παρθένον είπων . Μή φοδού, Μαριάμ : εύρες γάρ χάριν παρά τῷ Θεῷ, καὶ ίδου συλλήψη έν γαστρί, και τέξη Υίον, και καλέσεις τό δνομα αύτου Ίησουν · αύτός γάρ σώσει τον λαόν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. "Όταν δὲ λέγωμεν άνωθεν έξ ούρανοῦ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ούχ ώς άνωθεν έξ ούρανοῦ κατενεχθείσης της άγίας αὐτοῦ σαρχός ταῦτά φαμεν, άλλ' ὡς ἐπόμενοι τῷ ἰερῷ Παύλψ φάσκοντι. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐχ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Μεμνήμεθα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου λέγοντος * Οὐδεὶς ἀναδέδηκεν είς τον ούρανον, εί μή ό έκ τοῦ ούρανοῦ καταβάς, ό Υίὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καίτοι γεγέννηται

ex gratia impie autumaret, negaretque beatam Mariam esse Dei genitricem, priorem sanctam Ephesinam synodum 200 Patrum convocavit, missis qui ei interessent præfectis, citato etiam ad dicendam causam Nestorio. Re diligentissime cognita, Nestorius et ejus sectatores damnati sunt. Re hoc modo procedente, contra sanctissimum Cyrillum insurrexerunt qui erant a parte detestabilis Nestorii, conatique sunt (quantum in ipsiserat) rescindere sententiam que erat in Nestorium lata. Ibi Theodosius defendens orthodoxos contra-Nestorii factionem, damnationem ipsius et impiarum opinionum quas asserebat ratam haberi curavit. Nam cum Nestoriani præterea etiam alia quædam crimina Cyrillo apud imperatorem nugaciter impingerent, ad eum Cyrillus in hanc sententiam scripsit: Postquam mihi, piissime imperator, renuntiatum est, quosdam garrulos instar vesparum ferarum susurris suis aures tuas personare, et maledicta in me eructare, nugantes me asserere Christi divinum corpus cœlo delatum et non de sancta Virgine assumptum, itemque duos Filios de sententia Nestorii consiteri, existimavi debere me-666 adversus ipsos pauca in hanc sententiam dicere. O fatui et nullius rei nisi calumniandi. gnari, quomodo in hane devenistis sententiam. tantumque insaniæ concepistis? Omnino enim oportebat hoc vos perspicue sentire, totam hanc nostram de fide disputationem inde ortam quod nos Mariam Deiparam esse contendimus. Atqui si, ut illi dicunt, nos corpus Christi divinum ecelitus venisse, non ex ipsa natum dicimus, qui ea possit deipara dici? Quem enim tandem peparit, si boc verum non est, quod secundum earnem pepererit Emmanuelum? Rideantur ergo qui hæc et talia de me blaterant. Non enim mentitur Isaias, cum ita vaticinatur : Ecce Virgo concipiet, et pariet Filium, et ei nomen facient Emmanuelo 10; quod est, Nobiscum Deus. Et hand dubie verum dixit Gabrielus, angelorum princeps, Mariam ita yuens : Ne metuas tibi, Maria: nam gratiam apul nisti. Ecce gravida eris, et paries Filium, eique nomen Jesu impones, quia populum iste summ peccatis solvet11. Cum antem Dominum nostrum Jesum Christum dicimus desuper de cœlo venisse, non eo sensu id dicimus quasi putemus eum sanclam suam carnem de cœlo detulisse: sed sequimur S. Paulum, qui ita ait : Primus bomo ex terra putvereus, secundus, Dominus e cœlo 18. Recordamur etiam ipsum Dominum dixisse : Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit inde, Filius hominis 13. At vero quod ad carnem attinet, Satus est, sicut diximus, ex 667 beata Virgine. Sed Quoniam Verbum Dei cœlo degressum se ipsum exinanivia formam servi assumendo, filiusque hominis appellatus est, cum quidem idem permaneret qui antes

fuerat fest enim immutabilis et nulli alterationi A κατά σάρκα, ώς εξορται, έκ της άγίας Παρθένου. obnoxiæ naturæ), cum jam unus intelligeretur esse cum propria carne, dicitur de cœlo venisse. Et nominatur etiam homo de cœlo profectus, cum sit perfectus Deus idemque perfectus homo, intelligiturque una esse persona. Unus enim est Dominus Jesus Christus, tametsi naturarum discrimen non ignoretur, ex quibus ineffabilem illam dicimus factam unitionem.

ώπω νοούμενος. Είς γάρ Κύριος Ίησους Χριστός, κάν των φύσεων διαφορά μή άγνοηται, έξ ων την ἀπόβοητον Ενωσίν φαμεν πεπράχθαι.

Fatentur itaque Verbum, Dei Filium, Deum esse perfectum, et perfectum hominem corpore et anima ratione prædita constantem; quod ad deitatem attinet, genitum a Patre ante sæcula, ultimis autem temporibus eumdem nostrum et salutis nostræ causa natum ex Maria Virgine, quod ad humanam spectat naturam; eumdemque et essent æ cum Patre ejusdem ratione deitatis, et ejusdem nobiscum essentiæ ratione humanitatis. Duarum enim naturarum facta est unio. Inde est quod unum Christum, unum Filium, unum Dominum confitemur. Atque hujus inconfusæ unionis consideratione fatemur etiam sanctam Virginem vere fuisse Deiparam, ideo quod Deus Verbum carnem induit et homo factus est, inque ipsa conceptione sibi univit templum, quod ex ipsa assumebat. Si placet exempli loco assumamus nostrum ipsorum compositionem, quatenus homines sumus. Condemus duas naturas, aliam corporis, aliam anima, hominem vero, ex utriusque unitione facta, unum. Neque compositio ex duabus naturis efficit ut pro uno homine duos cogitemus : sed unum (ut dixi) intelligimus hominem, ex anima et corpore compositum. Si enim boc tollamus, ex duabus et differentibus naturis unum et indivulsum Christum ab unitione exstitisse, dicent adversarii : Si una natura totius Christi est, quomodo potuit humanam naturam induere, aut quam carnem sibi propriam asciscere? Eos autem qui dicunt contemperationem, confusionem aut mistionem naturarum Verbi Dei cum carne factam, palam iis ora obturare tua pietas dignetur. Post hæc Cyrillo mortuo, exstitit Eutyches. Hic non exiguam populi partem sibi adjunxit, Nestorii opiniones probans dicensque carnem Christi non ejusdem cum nostra esse naturæ. Et quidem rursus non multo post diabolica manu prævalente aliud Ephesi concilium latronum, nequaquam sanctum, cogitur, misso ad id etiam Flaviano Constantinopolitano episcopo, cum penes Dioscorum Alexandriæ episcopum summa rerum ibi esset. Flavianus veritatem tuens in co concilio occiditur, et priori synodo Ephesiæ auctoritas abrogatur, subscribentibus posteriori huic quibusdam episcopis vi latronum eo compulsis, inter quos fuit etiam Basilius Seleuciæ episcopus. Inde cum publice docerentur Nestorii, Dioscori et

Έπειδή δὲ ὁ ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ χαταφριτήσας Θεὸς Λόγος χεκένωχεν έαυτὸν μορφήν δούλου λαδών, χαλ κεγρημάτικεν άνθρώπου υίδς μετά του μείναι δ ήν, τουτέστι Θεός (άτρεπτος γάρ και άναλλοίωτος κατά φύσιν έστιν), ώς είς ήδη νοούμενος μετά της ίδιας σαρχός έξ ούρανοῦ λέγεται χατελθείν. 'Ωνόμασται δέ καλ άνθρωπος έξ ούρανοῦ, τέλειος ων εν θεότητι καλ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ ὡς ἐν ἐνὶ προσ-

Τοιγαρούν δμολογούμεν τον μονογενή Υίδν του Θεού Λόγον Θεόν τέλειον και άνθρωπον τέλειον, έχ ψυχής λογικής και σώματος, πρό αιώνων μέν έκ τοῦ Πατρός γεννηθέντα κατά την θεότητα, ἐπ' ἐσγάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν έχ Μαρίας τῆς παρθένου κατά τἡν άνθρωπότητα, όμοούσιον τῷ Πατρί τὸν αὐτὸν κατά την θεότητα καλ όμοούσιον ημίν κατά την άνθρωπότητα. Δύο γάρ φύσεων Ένωσις γέγονεν : δθεν ένα Χριστόν, Ένα Υίὸν, Ένα Κύριον όμολογούμεν. Κατά ταύτην οδν την της άσυγχύτου ένώσεως έννοιαν όμολογούμεν και την άγιαν Παρθένον άληθώς Θεοτόχον, διά τὸ τὸν Θεὸν Λόγον σαρχωθηναι καὶ ἐνανθρωπήσαι και έξ αύτης συλλήψεως ένώσαι αύτῷ τὸν έξ αὐτῆς ληφθέντα [Ρ. 381] ναόν. Καὶ εἰ δοχεῖ, δεξώμεθα είς παράδειγμα την καθ' ήμας αὐτοὺς σύνθεσιν, καθ' ήν έσμεν άνθρωποι. Συντεθείμεθα γάρ έχ ψυγής και σώματος, και όρωμεν φύσεις δύο, stamus nimirum anima et 668 corpore. Ας νί- ς επέραν μεν τοῦ σώματος, επέραν δε τῆς ψυχῆς. Άλλ' είς έξ άμφοιν καθ' ένωσιν άνθρωπος, και ούχι τὸ έκ δύο φύσεων συντεθείσθαι δύο άνθρώπους τον ένα νοείσθαι παρασχευάζει, άλλ' ένα τὸν ἄνθρωπον χατά σύνθεσιν, ώς έφην, την έχψυχης καὶ σώματος. Έλν γάρ άνέλωμεν τὸ ὅτι ἐχ δύο καὶ διαφόρων φύσεων ὁ είς και μόνος έστι Χριστός, άδιάσπαστος ων μετά την Ένωσιν, έρουσιν οί δι' έναντίας. Εί μία φύσις τὸ όλον, πως ένηνθρώπησεν, ή ποίαν ίδιαν έποιήσατο σάρκα; Τούς δὲ λέγοντας ὅτι κράσις, ἢ σύγγυσις, ἢ φυρμός εγένετο του Θεού Λόγου πρός την σάρκα, καταξιωσάτω σου ή θεοσέδεια προδήλως έπιστομίζειν. Μετά δὲ ταῦτα Κυρίλλου τελευτήσαντος ἐπιφύεται μοναχός τις και άρχιμανδρίτης Εύτυχής όνομαζόμενος, και άποσπα κατόπιν αύτου μέρος ούκ monachus quidam et claustri princeps, nomen D όλίγον τοῦ λαοῦ, χυρών τὰ Νεστορίου καὶ τὸ αὐτοῦ πονηρόν δόγμα, φάσκων μη είναι την σάρκα τοῦ Κυρίου ήμεν όμοούσιον. Καὶ δή πάλιν μετ' όλίγον διαδολικής Ισγυσάσης γειρός έτέρα σύνοδος έν Έφέσω ληστρική και ούχ όσία γίνεται, παραπεμφθέντος έχεζσε χαι Φλαδιανού Κωνσταντινουπόλεως, την πάσαν έξουσίαν Διοσκόρου 'Αλεξανδρείας έχοντος . και φονεύεται μέν Φλαδιανός ὁ θείος, ὑπερμαχών της όρθοδόξου πίστεως, άνατρέπεται δὲ ἡ ἐν Ἐφέσφ πρώτη σύνοδος, ὑπογραψάντων φονική βία τινῶν έπισκόπων, έξ ων ύπηρχε Βασίλειος ὁ Σελευκείας. Κάντεῦθεν τῶν τοῦ Νεστορίου, καὶ Διοσκόρου, καὶ Εύτυγους δημοσιευομένων πονηρών δογμάτων, καλ πολλής ταραχής γινομένης μάλιστα έν τή Ανατολή, φονεύεται Προτέριο; ό μέγας Ιερεύς καλ έτερο:

πλείστοι. Τούτων ούν ούτως έγόντων άνίσταται A Eutychis perniciosæ opiniones, magnique θεόθεν Μαρχιανός ὁ βασιλεύς, καὶ συναγαγών ἐν Χαλκηδόνι την των γλ' Πατέρων σύνοδον, παρόντων Διοσχόρου καὶ Εὐτυγοῦς, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς πορευθείς, καταδικάζονται μέν Διότκορος, καὶ Εὐτυγής, και Νεστόριος, και πάλιν άναθεματίζονται. Θεοδώontov 62, xal "Idav, xal Bagiletov Seleuxelac &64ξαντο χαθυπογράψαντας. Καὶ τῆς ληστριχῆς συνόδου άνατραπείσης καλ άναθεματισθείσης, είς μίαν συμφωνίαν ήγαγον πάντας οἱ θεῖοι Πατέρες. Τούτων δὲ τῶν τεσσάρων συνόδων οὕτω γενομένων καὶ ἐπιδεδαιωθεισών καλ κοατουσών έν τη τοῦ Θεοῦ Έκκλησία, οί τὰ Νεστορίου φρονούντες ἐσπούδασαν αύθις τήν αίρεσιν αύτων χρατύναι... της Θεοδώρου τοῦ Μοψου: στίας ἀφοριτής, πολλώ χείρονα τοῦ μαθητού αὐτού Νεστορίου [Ρ. 382] βλασφημήσαντος. "Οθεν τοίνυν καλ ήμεζς ἀκολουθούντες τοίς ήμετέροις πατράσι, και βουλόμενοι την όρθην πίστιν άλώδητον διαφυλάττεσθαι, προτρέπομεν καλ τούτου τὰς βλασφημίας διεξετάσαντας κατ' αὐτοῦ και των όμοφρόνων αύτου άποφήνασθαι. Πρός γάρ ταίς άλλαι; άναριθμήτοις αύτου δυσφημίαις είς Χριστόν τον Θεόν ήμων γενομέναις, άλλον είναι τον Θεόν Λόγον και άλλον του Χριστου, ύπο των τῆς ψυχής παθών και των της σαρκός επιθυμιών ένογλούμενον, και των γειρόνων κατά μικρόν άφιστάμενον πρός τὰ κρείττονα τῆ προκοπῆ τῶν ἔργων έληλυθέναι, και τή άρίστη πολιτεία γενόμενον άμωμον, καὶ ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον ἐν ὀνόματι Πατρὸς. και Υίου, και άγιου Πνεύματος βαπτισθήναι, και C διά του βαπτίσματος την χάριν του άγίου Πνεύματος ellnoévas, xal uloberlas heimobas, xal xab' buolwσιν βασιλικής είκόνος είς πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Λόγου τὸν Χριστὸν προσχυνείσθαι, καὶ μετά την άνάστασιν άτρεπτον ταίς έγνοίαις και άναμάρτητον γέγενησθαι. Καὶ πρὸς τούτοις εἶπε τοιαύτην γεγενῆσθαι την ένωσιν του Θεού Λόγου πρός τον Χριστον οποίαν δ 'Απόστολος έφη περί του άνδρος και της γυναικός. Εσονται οί δύο είς σάρκα μίαν. Έτι δὲ προτρέπομαι ύμας έξετάσαι και τά κακώς γραφέντα παρά θεοδωρήτου και Ίδα κατά τῆς ἐν Ἐφέσω πρώτης άγίας συνόδου, καὶ όμοίως τὰ κατ' αὐτοῦ ἀποφήνασθαι.

Καὶ ταῦτα πάλιν ώσαὐτως οἱ θεῖοι Πατέρες ποδόνι θεία σύνοδος Θεοδωρήτου καὶ "Ιδα πολλά καταδοήσασα ούχ άλλως αὐτούς ἐδέξατο, εί μή πρότερον άνεθεμάτισαν τὰ ίδια πονηρά συγγράμματα, καὶ Θεόδωρον, και Νεστόριον. Ήμεις δε κατακρίνομεν και άναθεματίζομεν πρός τοίς άλλοις άπασιν αίρετικοίς, τοίς κατακριθείσι και άναθεματισθείσιν ύπδ των είρημένων άγίων τεσσάρων συνόδων, και Θεόδωρον γενόμενον έπίσκοπον Μοψουεστίας και τά δυσσεδή συγγράμματα αὐτοῦ, καὶ μέντοι καὶ τὰ κακώς παρά Θεοδωρήτου συγγραφέντα κατά τε της όρθης πίστεως καλ των δώδεκα κεφαλαίων του έν άγίοις Κυρίλλου και της έν Έφέσω πρώτης Ιεράς συνόδου, και όσα ύπερ συνηγορίας Θεοδώρου και Νεστορίου αὐτῷ γέγραπται. Πρὸς τούτοις άναθε-

præertim in Oriente exsisterent tumultus, occisi sunt Proterius episcopus et alii plurimi. Eo rerum statu divina providentia Marcianum imperatorem creat. Is interfuit a se coacto Chalcedone 630 Patrum concilio, præsentibus etiam Dioscoro et Entychete. Ibi rursus damnantur Dioscorus, Eutyches et Nestorius, approbantur Theodoritus, Ibas et Basilius Seleuciæ episcopus, cum tandem priori concilio subscripsissent. Ita abolitis prædatoriæ synodi actis et damnatis, concordia a sanctis Patribus inter omnes conciliata est. His quatuor conciliis sic actis et auctoritate roboratis, eamque in Ecclesia Dei obtinentibus, Nestoriani denuo conati sunt suam hæresim confirmare opera Theodori Mopsuestiæ episcopi, qui magistrum suum Nestorium impie de rebus sacris loquendo superabat. Proinde nos vestigiis majorum nostrorum insistentes cupientesque veram fidem integram conservare, hortamur vos ut hujus quoque scelerata mendacia examinantes de eo et sectatoribus ipsius statuatis. Nam præter innumera alia quæ impie in Christum Deum nostrum maledicta evomuit, id quoque protulit, alium esse Deum Verbum, alium Christum, qui animi perturbationibus et carnis cupiditatibus molestiam ipsi exhibentibus paulatim a deterioribus desistens factorum profectu in melius evaserit, inculpataque optimæ vitæ ratione 670 usus sit; qui, ut nudus homo, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti baptizatus, per baptismum gratiam Spiritus sancti consecutus, adoptione sit dignatus; et ad similitudinem regiæ imaginis Christus in persona Verbi Dei adoratus, post resufrectionem animo constanti et peccatorum vacuo fuerit. Præterea pronuntiavit eam fuisse Verbi cum Christo unitionem, quæ est ab Apostolo dicta viri cum muliere : Et erunt duo in una carne. Ad hæc vos hortor ut etiam examinetis quæ a Theodorito et Iba male scripta sunt contra prius Ephesinum sanctum concilium, contraque eos eodem modo sententiam feratis.

Patres his rursum accurate consideratis responλυπραγμονήσαντες ἀπεκρίθησαν. Ἡ μέν ἐν Χαλκη- D derunt : Chalcedonense sacrum concilium Theodoritum et Ibam graviter verbis insectatum non alia conditione in gratiam recepit, quam ut prius sua damnarent mala scripta et Theodorum ac Nestorium. Nos antem præter reliquos omnes hæreticos a dictis quatuor sanctis conciliis damnatos atque Ecclesia exclusos, damnamus etiam atque proscribimus Theodorum qui fuit Mopsuestiæ episcopus, ejusque impios libros, necnon ea quæ Theodoritus male scripsit contra veram fidem et duodecim sancti Cyrilli capita ac primam sanctam Ephesinam synodum, et pro defensione Theodori ac Nestorii. Præterea damnamus etiam impiam epistolam quam 671 Iba fertur scripsisse ad Marin Persam, quæ negat Verbum Dei ex sancta Virgine Deipara Maria in-

him pro harretico traducit; ac primam quidem Ephesinam sacram synodum reprehendit, ut qua, incognita causa, Nestorium damnaverit, duodecim autem capitula sancti Cyrilli conspuit, Nestorio et Theodoro eorumque impiis scriptis et opinionibus patrocinatur. Quapropter effrencs hæreticorum istorum linguas impiissimaque scripta, ipsosque ad extremum in falsis suis opinionibus ac malitia perseverantes, optimo jure patri mendaciorum diabolo annumerantes dicemus : Vadite in lumine ignis vestri, et in flamma quam concepistis.

άθυροστόμους γλώσσας και τάς τούτων άσεδεστάτας συγγραφάς, αύτούς τε τους αίρετικούς τους μέχρι συναριθμούντες, έρουμεν · Πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῆ φλογὶ ἡ ἐξεκαύσατε.

Ea tempestate Constantinopoli dives quidam cum B ægrotaret et mortem timeret, 30 libras argenti in pauperes erogavit. Restitutus autem præter spem suam bonæ valetudini, fraude diaboli eo est inductus ut facti ejus ipsum pæniteret, hocque cuidam fideli ac diviti suo amico aperiret. Monet iste hominem ne huic malæ assentiatur cogitationi, Deumque irritet, qui eum propter istam largitionem miseratus sanitate donaverit : alioqui fore ut subita morte nondum mutato facto pereat. Cum non moveretur ille, sed magis magisquel quiritaretur, amicus: Quando, inquit, salutare consilium non admittis, alind tibi subjiciam. Poscenti hoc, 672 vere misericors ille : Agedum, ait, in templum abi, et non te, verum me istam in pauperes elargitum fuisse pecuniam dicito. Ipse tibi statim 30 illas libras reddam. Consentiens infelix ille ad templum abiit, auroque accepto ita uti alter præceperat locutus est; inde egrediens ad ipsam templi portam mortuus concidit. Clericis ad rei novitatem stupentibus omnibusque aliis qui tum forte aderant, Jubentibus alterum pecuniam recipere suam, ille non obtemperavit, sed omnem inter egenos divisit, quod diceret Deum non pati sannas. Promissa enim Deo non tantum pecuniam, sed verba etiam voluntatemque obligant; et quidquid homo Deo pollicitus fuerit, id præstare opus habet, virgo virginitatem, continens continentiam, qui in matrimonio vivunt, pudicitiam mutuumque amorem nem et justitiam et fortitudinem.

πρός άλλήλους τιμήν και άγάπην, και τέλος πάντας την είς Θεόν πίστιν, και εύλάδειαν, και δικαιοσύνην, xa! avopiav.

Alexandriæ porro talis res accidit. Episcopus quidam admodum religiosus vicinum habebat quemdam philosophum, Evagrium nomine, Græcæ superstitioni addictum, qui in schola sodalis episcopo fuerat. Hunc episcopus a vesano falsorum numinum cultu ad fidem Christianam traducere cupiens identidem provocabat, cumque eo disputabat. Sed philosophus neque concedebat et magis magisque veræ religioni infensus reddebatur. Quodam die fertur episcopum in hæc verba allocutus : 673 Profecto, episcope, præter alia et hoc mihi

carnatum hominem esse factum, et divum Cyril- A ματίζομεν καὶ την άσεδη ἐπιστολήν την λεγομένην παρά "Ιδα γεγράφθαι πρός Μάριν πόν Πέρσην, τήν άρνουμένην τον Θεόν Λόγον έχ τῆς άγιας Παρθένου της Θεοτόχου Μαρίας σαρχωθέντα άνθρωπον γεγενησθαι, καί τον θεσπέσιον Κύριλλον ώς αίρετικόν διαδάλλουσαν, και μεμφομένην μέν την έν Έφέσω πρώτην άγίαν σύνοδον ώς χωρίς κρίσεως και ζητήσεως τον Νεστόριον χαθελούσαν, και τὰ ιβ' χεφάλαια του μαχαρίου Κυρίλλου διαπτύουσαν, ἐκδικούσαν δὲ Νεστόριον και Θεόδωρον και τὰ θεοστυγή αὐτῶν συγγράμματά τε καὶ δόγματα. Διὸ [Ρ. 383] δή τοίνυν τάς μέν των αίρετιχων τούτων και πάντων

τέλους εμμείναντας τη οίχεία κακοδοξία και πονηρία, μετά πατρός του ψεύδους είκότως διαδόλου

Έν τούτοις τοίς έτεσι πλούσιός τις έν Κωνσταντινουπόλει νοσήσας και τον θάνατον δειλιάσας έδωκε τοίς πένησι χρυσίου λίτρας τριάκοντα. Καί παρά προσδοχίαν ύγιάνας και μεταμεληθείς έχ διαδολικής ἀπάτης θαρρεί τοῦτο γνησίω και πλουσίω φίλω αὐτοῦ. 'Ο δὲ λέγει αὐτῷ. Μηδιμῶς, ὧ ἄνθρωπε, παραδέξη τον πονηρόν τούτον λογισμόν, και λυπήσεις Θεόν τον ελεήσαντά σε και άναστήσαντα διά την έλεημοσύνην σου, και έπάξει σοι θάνατον αίφνίδιον, και ἀπέλθης ἀμετανόητος. Τοῦ δὲ μἡ πειθομένου, άλλά και μάλλον ἀποδυσπετούντος, ἔφη πρός αύτον ο φίλος • Έπει συμβουλεύοντός μου τὰ προς σωτηρίαν ού καταδέχη, είπω σοι έτέραν βουλήν. Ό δέ φησι, Ποίαν ταύτην; Καὶ ὁ άληθης ἐλεήμων άπεχρίνατο. Δεύρο είς την έχχλησίαν, καὶ είπέ. Ούχ είμι έγω, Κύριε, ό ποιήσας την έλεημοσύνην έχε:νην, άλλ' οὐτός ἐστι, καὶ παρέξω σοι τὰς τριάκοντα λίτρας εύθέως. 'Ο δὲ ταλαίπωρος ἐχεῖνος ἄνθρωπος συνθέμενος τούτο και πρός την εκκλησίαν άπελθών, τό χρυσίον έν χερσί λαδών και τον λόγον είπων, έν τῷ ἐξέρχεσθαι αὐτὸν πεσών παρά τὴν πύλην τῆς έχχλησίας ἀπέθανε. Των χληριχών δὲ ἐχπλαγέντων καὶ πάντων των εύρεθέντων, προετρέποντο τὸν κύ ριον των νομισμάτων λαδείν αὐτά. 'Ο δὲ οὐχ ἐπείσθη, άλλά τοῖς πτωχοῖς ταῦτα διένειμεν εἰπών • 'Ο Θεός ού μυχτηρίζεται. Ή γάρ πρός του Θεόν ξπαγγελία ού μόνον άχρι χρημάτων άλλά και μέχρι λόγου φθάνει καὶ προαιρέσεως. 'Ανάγκη τοίνυν άποδιδόναι πάντις τὰ ἐπηγγελμένα πρός Θεόν, την μέν et honorem, denique omnes fidem Deo et religio- D πιρθένον την παρθενίαν, την δε εγχρατή την έγχράτειαν, τους έν γάμφ την σωφροσύνην και την

> Καὶ ἐν 'Αλεξανδρεία δὲ ἐγένετό τι τοιοῦτον. 'Επίσχοπός τις εύλαθής πάνυ πλησίον έχων τινά φιλόσοφον Εύάγριον καλούμενον, έταϊρον μέν αύτου γενόμενου έν τοίς παιδευτηρίοις, "Ελληνα δέ την θρησκείαν, ον δ επίσκοπος μεταθείναι βουλόμενος έκ της είδωλομανίας πρός την του Χριστού πίστιν συνεχώς προσεκαλείτο και διελέγετο. Του δὲ μή πειθομένου, άλλά και σφοδρώς δυσχεραίνοντος, είπειν λέγεται ἐν μιά πρός τὸν ἐπίσχοπον · "Οντως, χύριε ἐπίσκοπε, [Ρ. 381] καὶ τοῦτο μετά πάντων ἀπαρέσχει μοι, ο λέγετε οἱ Χριστιανοὶ, ὅτι συντέλεια τοῦ

χόσμου γίνεται, και των σωμάτων ανάστασις, και A improbatur, quod mundi finem fore vos Christiani άνταπίδοσις των βεδιωμένων, και ότι δ έλεων πτωγὸν Θεῷ δανείζει καὶ ἐκατονταπλασίονα μετά ζωής αίωνίου ἀπολήψεται. Και τοῦ ἐπισχόπου διαδεδαιουμένου μηδέν ψεύδος ή χλεύην έν τοίς των Χριστιανών είναι δόγμασιν, άνεχώρησεν Εύάγριος πολλήν έχων συζήτησιν εν έαυτώ. Μετά δέ τινα γρόνον, Θεού συνεργούντος τη του ἐπισκόπου διδασκαλία, πιστεύσας ό φιλόσοφος έδαπτίσθη · ός αύτίκα παρασχών τῷ ἐπισκόπφ χρυσίου λίτρας τριακοσίας (ήν γάρ πλούσιος σφόδρα) λέγει. Δέζαι ταύτα, δι έπίσκοπε. καί διαδούς πτωχοίς ποίησον μοι Ιδιόγειρον ότι λήψομαι αύτά παρά του Θεού. Του δέ ταυτα δεξαμένου προθύμως και το γράμμα ποιήσαντος, διεδόθη παρ' αὐτοῦ τοῖς πένησι πάντα. Ἐπιζήσας οδν χρόνους τινάς ὁ φιλόσοφος ἐν εὐσεδεία καὶ άρεταῖς με- Β γάλαις, παρήγγειλε τοίς έαυτου τέχνοις τελευτών ένθείναι τον χάρτην έν τῆ χειρί αὐτοῦ καὶ οὕτω ταφήναι. Καὶ τούτου γενομένου, μετά τρίτην ήμέραν ἐπιφαίνεται κατ' δναρ ὁ φιλόσοφος τῷ ἐπισκόπψ λέγων 'Ελθέ είς του τάφου μου, δι ἐπίσκοπε, καλ λάδε το ιδιόχειρόν σου · ἀπέλαδον γάρ το χρέος έχατονταπλάσιον, και οὐδένα έχω λόγον πρός σέ, άλλά πρός τελείαν πληροφορίαν σου ίδιογείρως έν αὐτῶ καθυπέγραψα. Του δὲ ἐπισκόπου πρωί μεταστειλαμένου τοὺς υίοὺς τοῦ φιλοσόφου, καὶ μαθόντος παρ' αὐτῶν ὡς συνετάφη αὐτῷ τὸ ἰδιόχειρον, ἀπέρχεται μετά των κληρικών της πόλεως, και άνοιξαντες του τά ρον εύρίσκουσι τὸν φιλόσοφον καθήμενον καλ τήν χείρα μετά του γράμματος προτείνοντα. Των δέ κληρικών πειρωμένων λαδείν του χάρτην ούδενί τούτον έδωχε. Τού δὲ ἐπισχόπου τὴν χεῖρα ἀπλώσαντος παραχρημα τον χάρτην ἐπιδούς ἀνέπεσε πάλιν. ονπερ άνοίξας έπι πάντων, εύρε νεωστι ύπογεγραμμένον τή γειρί του φιλοσόφου ούτως. Έγω Εύάγριος φιλόσοφός σοι τῷ όσιωτάτψ ἐπισκόπψ χυρίψ μου Συνεσίω χαίρειν. "Ισθι, Πάτερ, ώς Ελαδον το χρέος έχατονταπλάσιον, καὶ οὐδένα πρὸς σὲ λόγον ἔχω περί τούτου. Πάντων ούν των ακουσάντων καταπλαγέντων σφόδρα, και έπι πολύ κραζόντων τὸ, Κύριε έλέησον (43), εχέλευσεν ό επίσκοπος το του φιλοσόφου Ιδιόχειρον τηρείσθαι έν τῷ σχευοφυλαχίω.

Τῷ κζ ἔτει, μηνὶ Αὐγούστω ιε', γέγονε σεισμός μέγας, ώς πεσείν πολλούς οίκους και εκκλησίας και λοετρά και τά τείγη μάλιστα της Χρυσης πόρτης . D και πολλοί ἀπέθανον. Ούτος ὁ σεισμός παγκόσμιος γέγονεν, ώστε πάσαν την οἰχουμένην σχεδὸν πτωθήναι, και την θάλασσαν άναββιχάναι μίλια δύο, και πολλά πλοία ἀπολέσθαι [Ρ. 385] ἐν τῆ τοῦ ὕδατος άναχαιτίσει. Καὶ ἐν μὲν τἢ ᾿Αραδία, καὶ Παλαιστίνη, και Μεσοποταμία, και 'Αντιοχεία κατεπτώθησαν πόλεις πολλαί και κώμαι, και συνελήφθησαν άνθρώπων πλήθη και άλόγων, πέπτωκε δε και της Νιχομηδείας μέρος πολύ, και ἐπεκράτησεν ὁ σεισμός ημέρας μ'. Γίνεται δὲ ή μνήμη τοῦ σεισμοῦ τούτου κατ' έτος εν τῷ Κάμπφ λιτανεύοντος τοῦ λαοῦ.

dicitis, corpora resurrectura de mortuis et pro acta vita cuique mercedem redditum iri. Tum qui pauperi misericordia motus largiatur, eum sua apud Deum in favore ponere, recepturumque centuplum cum vita æterna. Episcopo nihil vanitatis aut ludibrii inesse Christianæ doctrinæ summopere affirmante, ita discessit Evagrius ut qui animi valde dubius esset. Aliquanto post tempore, Deo episcopi doctrinam adjuvante, credidit et baptizatus est; ntque erat prædives, attulit ad episcopum 300 auri libras, quas ille pauperibus distribueret, data sibi cautione manu propria scripta Deum ista redditurum. Episcopus pecuniam accepit, eamque data syngrapha inter egenos divisit. Philosophus autem aliquot adhuc annos cum pie vixisset magnaque virtutum opera edidisset, moriturus suis liberis præcepit ut sibi in manum insererent syngrapham istam atque sic sepelirent. His ita factis tertio post die episcopo in somnis visus est Evagrius, ita alloquens : Accede ad sepulerum menm, episcope, et recipe syngrapham tuam. Redditum est enim mihi debiti centuplum, neque habeo quod a te exigam. Sed et quo plenius tibi caveretur, manu mea subscripsi. Diluculo episcopus philosophi filios ad se vocavit, cumque ex ils rescivisset chirographum cum Evagrio fuisse sepultum, cum clero urbis ad 674 sepulcrum accessit. Quo sperto invenerunt philosophum sedentem, manumque cum c charta protendentem. Quam cum vellent elerici eximere, nemini eorum concessit : episcopo antem manum explicante eam statim dimisit, ac recubuit. Epicopus charta in conspectu omnium aperta, invenit recens manu philosophi subscriptum ita: Evagrius philosophus sanctissimo episcopo domino meo Synesio salutem. Scias, Pater, me centuplum debiti recepisse, neque eo nomine habere quod abs te exigam. Hoc audito, cum omneg vehementer attoniti aliquandiu vociferati essent : Miserere, Domine, jussit episcopus, philosophi manu scriptam schedam in armario asservari.

Anno vicesimo septimo, mensis Augusti die decimo quinto, magnus fuit terræ motus, qui multas domos, multa templa et balnea dejecit, et maxime muros ad Auream portam, multosque mortales perdidit. Per totum mundum ista concussio damna dedit, et mare ad duo milliaria æstus resorpsit, inque eo multæ sunt naves confractæ. In Arabia, Palæstina, Mesopotamiaque et Antiochia urbes multæ pagique sunt prostrati, obrutaque hominum et brutorum multitudo. Corruit etiam Nicomediæ magna pars. Obtinuit motus iste dies quadraginta. Quotannis ejus memoria celebratur, populo in Campo supplicante.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(43) Vox a Græcis non adeo misericordiæ exquirendæ quam insoliti casus admirandi gratia vulgo pronuntiata. Goan.

Anno vicesimo octavo, mense Julio, in conjun- A ctione montis magnus fuit terræ motus ; 675 et die 19 tonitrua et fulgura terribilia, ventusque Africus vehemens, quo deturbata est crux quæ stabat intra portam Auream.

Anno vicesimo nono Judæi et Samaritani mota seditione Cæsareæ, Palæstinæ urbe, multos Christianos interfecerunt et eorum bona diripuerunt. Quos imperator ministerio Adamantii suppliciis affecit, capitibus truncavit, relegavit universosque e medio sustulit.

Anno tricesimo ignis in cœlo apparuit lanceæ forma, ab aquilone usque ad occasum.

Anno tricesimo primo rursum varii fuerunt terræ motus, quibus læsi sunt muri Constantinopolis orientalis et occidentalis, multaque templa et domus solo æquatæ sunt, et suburbia, et Regium, adeo ut non possent agnosci. Etiam aliis in urbibus tanti terræ motus quantos eo sæculo nemo fuisse recordabatur, concutiebaturque terra noctes diesque continuas decem. Ideo mœstus imperator ad Natalitia et Theophania sine corona prodiit. Solemnia etiam duodecim dierum non egit, sed quod illis fuerat impendendum, pauperibus elargitus est. Mense Februario mortui sunt plurimi homines, præsertim juvenes, Cpoli, adeo ut cadavera per triduum insepulta jacuerint, ad ea efferenda non sufficientibus sandapilis templorum 676 et sacrarum ædium. Ideo imperator alias mille confecit ; cumque ne hæ quidem satis essent, plurimos C currus jussit apparari, jumentaque innumera dedit ad eam rem. Peste autem se intendente pleraque cadavera in littus projecta ad sextum diem inhumata jacuerunt, quod vivi iis sepeliendis non sufficerent, neque naves iis transvehendis. Sæviit illa pestis menses duos Julium et Augustum. Fuerunt etiam tonitrua et fulgura terribilia admodum, quibus multi conflagrarunt.

βρονταί και άστραπαί μεγάλαι και φοδεραί σφόδρα, ώστε πολλούς ύπ' αύτων κατακαήναι.

Anno tricesimo primo rursum lues lethalis grassata est, maxime in pueros, bubonibus eos necans. Duravit menses quatuor, neque minorem quam prior

Το κη έτει, μηνὶ Ἰουλίω, ἐν τῆ συνάξει τοῦ δρους γέγονε σεισμός μέγας. Καὶ τῆ ιθ' ἐγένοντο βρονταί και άστραπαί φοδεραί και άνεμος λίψ μέγας, ώς πεσείν τον σταυρόν τον ιστάμενον Εσωθεν της Χρυσής πόρτης.

Τῷ κθ' ἔτει ἐστασίαταν οἱ Ἰουδαίοι καὶ Σαμαρείται έν Καισαρεία τῆς Παλαιστίνης, καὶ πολλούς Χριστιανούς άνείλου, και την υπόστασιν αυτών διήρπασαν ους ὁ βασιλεύς δι' 'Αδάμαντος ἐφούλκισε (44) και άπεκεφάλισε, και άλλους έξώρισε, πάντας δὲ ἡφάνισε.

Τῷ λ' ἔτει ἐφάνη πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς λόγχη, άπὸ ἄρχτου ἔως δυσμῶν.

Καὶ τῷ λα' ἔτει ἐγένοντο πάλιν σεισμοὶ διάφοροι, ώστε παθείν τὰ δύο τείχη Κωνσταντινουπόλεως, τδ άνατολικόν και τό δυτικόν, και πολλαι έκκλησίαι και οίχοι έως εδάφους κατέπεσον, άλλά μην και τά προάστεια και το βήγιον, ώστε μή γνωρίζεσθαι. Και έν άλλαις δέ πόλεσιν έγένετο ὁ σεισμός ούτος, οίον ούχ έμνημόνευσεν άνθρωπος έν ταζς γενέαζς έχείναις. Καὶ ἐσείετο ἡ γῆ μετά φιλανίας (45) ἐν νυχτί καὶ ήμέρα επί ήμέρας δέχα. Διό και λυπούμενος ό βασιλεύς είς τὰ Γενέθλια και Θεοφάνια γωρίς στέμματος προηλθε, και τά εξ εθους κλητόρια (46) του δωδεκαημέρου ούχ επείησεν, άλλά τὰς εξόδους αὐτῶν δέδωχε τοίς πτωχοίς. Τῷ δὲ Φεδρουαρίω μηνί γέγονε θνησις άνθρώπων, και μάλιστα των νέων, εν Κωνσταντινουπόλει, ώστε μένειν άτάφους τούς άποθνήσχοντας έπι ήμέρας τρείς διά το μή έξαρχείν τούς κραββάτους των έχχλησιών και των εύαγων οίχων πρός το έχφέρειν τους τελευτώντας. "Οθεν ποιήσας δ βασιλεύς έτερα χραββάτια χίλια, καὶ μηδ' ούτως εξαρχούντων, άμάξας προσέταξε πλείστας εύτρεπ:σθήναι, και άλογα δέδωκε μυρία πρός το έκφέρειν τούς νεχρούς. Έπιτεινομένης δε της θνήσεως Ερβιπτον τούς πλείονας είς του αίγιαλου, καὶ ξμενου άταφοι έως ήμέρας εξ διά το μή έπαρχείν τοίς ζώσι θάπτειν τους τεθνεώτας, μήτε δε τά πλοία εξαρχείν είς τὸ διαπερᾶν αὐτούς. Έχράτει ούν ή θνήσις αὕτη μῆνας δύο, Ἰούλιον καὶ Αὕγουστον. Έγένοντο εὲ

> Τω λα' έτει έπεγένετο αύθις θανατικόν, και μάλισπα τοίς παιδίοις, άπο βουδωνικού πάθους, μήνας δ'. Καὶ οὐχ ήττον διέφθειρε τοῦ προτέρου θανατιχοῦ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

Yuxalç. Zonaras habet eos interfectos fuisse. Fortassis de ficis suspensos crederem, nisi Ficus esse suburbii Cpolitani nomen ex ejus Leontio didicissem XyL .- Non suppliciis quibuscunque, ut nutans

interpres, sed suspendio furcave peremit. Goar.
(45) Μετά φιλανίας hand dubie mendosum est, nt et pleraque quæ sequuntur difficillima interpretatu, tum quia mendis non vacant, tum quia barbaris et semilatinis vocibus intermistis perspicui-

tate carent, ut et paulo ante. XYL. (46) Κτητόρια quid sint, nescio sane. Apparet fuisse festos dies, inito imperio sive alteri rei destinatos, qui magno sumptu agerentur. Neque memini aliquid de iis alihi legisse. Χνι. - Κτητόρια του δωδεχαημέρου, conviria latitiæque indicia per duodecim dies à Christo nato celebranda. Kantopia judi-

(14) Nescio quid sit hoc, nisi fortassis sub fur- D cat Meursius legendum, cui assentior Pauli Diaconi cam mittere. Sic infra in Pogonato έφούλχισεν έν auctoritate ductus : prandia, quæ ex more fiunt in decem et novem accubitis cessare fecit. Theophanes primum coista vocaverat; eademque Luitprandus vi, 3 lusius describit; Est domus juxta Hippodro-mum, aquilonem versus, miræ et altitudinis et pulchritudinis, quæ Deca ennea cubita vocatur. Quod nomen non ab re, sed ex apparentibus causis sorti:a est : Jéxa enim Græce, Latine decem, evvéa novem, cubita a cubando inclinata vel curvata possumus dicere. Hoc autem ideo quonium quidem novemdecim mensæ in ea quæ secundum carnem est Domini Jesu Christi Nativitate apponuntur; in quibus imperator pariter et convivæ non sedendo, nt cæteris diebus, sed recumbendo epulantur; quibus in diebus non argenteis, sed tantum aureis vasis ministra-tur, etc. Videndus Leunclavius V. Conocluc. in Onomast. GOAR.

δή 'Αντιοχεία πάλιν γέγονε σεισμός μέγας. Μετά δὲ χρόνον τινά γέγονεν άστέρων δρόμος άφ' έσπέρας έως πρωί, ώστε πάντας ύπερεχπλήττεσθαι και λέγειν ότι πίπτουσιν οἱ ἀστέρες. Γεγόνασι δὲ κοσμικαὶ δημοχρατίαι (47) και φόνοι πολλοί και πόλεμοι, και νόσοι, καὶ θάνατοι τοῖς άνθρώποις οὐκ ἐπέλιπον. Έν δὲ Αντιοχεία μετά τὸ γενέσθαι τὸν σεισμὸν γέγονε βρυγμός έχ τοῦ ούρανοῦ φοδερώτατος, και πολλοί έχ του φόδου ἀπέθανον.

Τῷ δὲ λβ' ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ φιλοκαλουμένου των τρούλου (48) της Μεγάλης Έκκλησίας (ήν γάρ διεβρηγμένος έχ των επιγενομένων άλλεπαλλήλων σεισμών), έπεσε το άνατολικόν μέρος της προϋποστολής του άγίου θυσιαστηρίου, και συνέτριψε τὸ χιδώριον (49) καὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν καί τον άμδωνα. Συνιδών ούν δ βασιλεύς ήγειρεν άλλους πινσούς και ἐδέξατο τον τρούλον, και ούτως έχτισθη ύψωθείς πλέον είχοσι ποδών είς ύψος του πρώτου κτίσματος. Έποίησε δὲ καὶ τοὺς έξω τοῦ ναού (50) κατέναντι των έσω πινσών (51) τέσσαρας χοχλίας (52), οθς άπο γής φυτεύσας μέχρι του τρούλου ανεδίδασεν, Ερεισμα τούτους των αψίδων (53) κατεργασάμενος. Τότε ποιεί και την άγιαν τράπεζαν, έργον άμίμητον · άπό τε γάρ χρυσού, καλ άργύρου, καὶ λίθου παντοίου, καὶ ξύλου, καὶ μετάλλου, καὶ είδους άλλου, όσα τε γη φέρει και θάλασσα, και πας ό χόσμο;, έχ πάντων συνάξας τὰ μέν χρείττονα καί τιμιώτερα πλείονα, τὰ δὲ ἐλάττω ἐνδεέστερα, τὰ τηκτά τήξας τὰ ξηρά ἐπέδαλε, καὶ οδτως εἰς τύπον ς επιγέας άνεπλήρωσεν αύτην, όθεν και ποικίλη φαινομένη θάμδος παρέχει τοίς είς αὐτην ἀτενίζουσιν, ἐπιγράψας γύρωθεν ταῦτα. Τὰ σὰ ἐχ τῶν σῶν σοι προσφέρομεν οἱ δοῦλοί σου, Χριστέ, Ἰουστινιανός

πασαν την πόλιν και τά πόροω ταύτης. [P 386] 'Εν A stragem in urbe et remotis etiam locis edidit. Antiochia rursum terræ motu est concussa. Aliquanto post stellarum discursus fuit a vespera usque ad auroram, ita at omnes perterriti dicerent stellas decidere. Fuerunt etiam passim in mundo populi seditiones, cædes, bella, morbique et mortes homines non faciebant missos. Antiochiæ post terræ motum stridor cæli horrendus supra modum exstitit, cujus metu multi exstincti sunt.

> Anno tricesimo secundo trulla magni templi continentibus terræ motibus perrupta concidit, et pars orientalis fornicis sanctæ aræ, contrivitque ciborium et sacram mensam et suggestum. Id videns imperator alia pinnacula erexit, quibus trullam exciperet. Itaque instaurata est, viginti pedes altior 677 quam fuerat ante. Eduxit etiam a solo usque ad trullam quatuor cochleas, in exteriore templi parte, e regione internorum pinnaculorum, quæ cochleæ fulcirent fornicem. Sacram quoque mensam tum fecit, opus imitatione nulla æquandum, Constabat auro, argento, omnis generis lapidibus, lignis, metallis, omnibusque rebus quas terra fert et mare et totus mundus. Ex omni materia pretiosiora plura, viliora pauciora collegerat; liquatisque iis quæ fluunt, sicca illis immiserat, atque ita formam mensæ absolverat. Itaque varium illud opus contuentibus stuporem injiciebat. In orbem hanc habuit inscriptionem : Tua de tuis tibi offerimus servi tui, Christe, Justinianus et Theodora: ea tu propitius accipe, Fili Dei Verbum, qui nostri causa carnem assumpsisti et cruci affixus fuisti; ac nos in recta tui fide conserva; et quam nobis commisisti rempublicam, eam ad

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(47) Puto eum vocare, cum populus contra ma-gistratum insurgit. Notum est dictum ejus qui democratiam suadenti respondit, domi suæ eum debere eam instituere, si eam formam vere probet. XYL .- Partium et factionum, de quibus supra, sese mutuo incursantium et tumultuantium cades. GOAR

(48) Forte, cum Justinianus in eo esset ut trullum reficeret. Xvi.— Absoluto jam atque picturis, exelaturis et opere tesselato perfecte exornato trullo, que interpres om sit. In voce τρούλος alii à geminant, GOAR.

(49) Trullus quatuor columnis ad altaris angulos (27) Truinus quatuor columnis ad altaris angulos sitis fultus, illudque tegens et ambiens, quales plerumque veteres ecclesiæ Romanæ adhuc servant, κιδώριον est. Germanus in Mystagogia, Codinus de templo S. Sophiæ, et nos ex eis plura circa Græcarum ecclesiarum descriptionem. Goar. (50) Reliqua etiam reliqui, ne mihi et aliis nullo fructu essem molestus. Πίνσους pinnacula verti. Apud Suidam est, πισός καὶ πινοός, πεσός δὲ παρὰ Πεοκνετίς. Εκ Ζοπατα sane liquet. cum magnum

Προχοπίω. Ex Zonara sane liquet, cum magnum templum ab imperatore esset jam absolutum (huc respicit vox φιλοχαλουμένου), casum huuc evenisse. XYL.

(51) A pisis et leguminibus ridicule lectores arcet Meursius, ubi pro voce πινσός pinsum et pi-sum reponit. Insulse quoque pinnacula reddidit Xylander, quæ sustentacula sunt, pilæ nimirum et

stelæ quadræ grandiores concameratum tectum suffulcientes. Casui non absimili impediendo in S. domo Lauretana, quam reparando ilii qui Cpoli obtigit, curam adhibitam describit Turselinus Lauretanæ historiæ 1. m. c. 7 : Basilicæ testudo (trulretana historia 1. ili. c. 1: Bastica testudo (tril-lus) stubat octo latericiis innixa pilis. Attamen sive superstructorum parietum altitudine, sivenimio im-positi plumbi pondere degravante, succumbere oneri el rimas agere repente capit, novo cella ornamento cellaque cui imminebat sadam ruinam minitans (sacra cella sub tholo, ubi CP. ciborium eique supposi-tum altare erectum erat, locata est). Hine quibusdam interjectis: confestim de communi sententia (Sangallus architectus cum Nerucio) pilas tanto oneri impares intentiore cura munire ac firmare aggreditur. Igitur validis trabibus testudinem proti-nus fulcit, et circum effossis strenne fundamentis pilas impigre convestit quadrato tapide, firmatque quatuor inter alternas pilas arcubus minoribus exstructis, qui superimposito oneri forent satis. Uno verbo auctor noster ήγειρεν άλλους πινσούς και εδέξατο τον τρούλον. Goar.

(52) Gradus rotundi per gyrum in altum tenden-tes, quorum exterior structura pilas interiores com-munichat et trullum subfulciebat, Goan,

(55) Quatuor nimirum arcuum quatuor pilas si-mul connectentium et concamerato tholo sive trullo, ad eum excipiendum, suppositorum. Goan. tuam gloriam auge ac tuere, intercedente sancta A και Θεοδώρα, & εύμενῶς πρόσδεξαι, Yiè και Λόγε Deipara Virgine Maria. του Θεού, ό σαρχωθείς ύπερ ήμων, και σταυρωθείς ύπερ ήμων, και ήμας εν τη δρθοδόξω πίστει σου διατήρησον, και την πολιτείαν ήν ήμεν επίστευσας, είς την ιδίαν σου δόξαν αύξησον και φύλαξον πρεσδείαις της άγίας Θεοτόκου και 'Αειπαρθένου Μα-

plas.

Eodem anno Hunni, qui et Slavini dicuntur, Thraciam infestaverunt, multosque captivos abduxerunt, multos occiderunt, capto etiam præfecto eius provinciæ. Cumque partes quasdam muri Anastasiani terræ motibus prostratas invenissent, ingressi sunt, et in polestalem suam omnia redegerunt usque ad Dripeam et Nymphas et Chiti pagum. 678 Eo cognito, imperator multos de civibus ad Longum murum misit. Ibi commissa pugna multi Romanorum ceciderunt. Belisarium ergo B Justinianus contra Hunnos mittit. Is equis civium sumptis, armata multitudine venit ad Chiti pagum; fossaque acta, quotquot Barbarorum cepit, eos necavit. Jussit etiam arbores cædi et post exercitum suum eas trahi : ita ventus magnum pulverem excitatum supra Hunnos evexit, qui putantes magnos adesse exercitus, usque Arcadiopolin profugerunt. Jubet ergo imperator naves bipuppes parari, iisque in Danubio contra Hunnos uti. Quod ubi resciverunt Barbari, missis legatis petiverunt ut sibi tuto reditus per id flumen concederetur. Misit ergo imperator Justinum curopalatam, sorore sua natum, qui eos traduceret.

Anno 33 pontem in Sangario flumine condit, quinque fornicibus. Prius ligneo ponte constratus fuerat. Condit etiam templum Deiparæ in fonte.

Anno 34, cum ob dolorem capitis Justinianus in Το λδ' έτει έφημίσθη εν τη πόλει ότι ὁ βασιλεύς

Τω δ' αὐτω έτει ἐπανέστησαν οἱ Ούννοι (54) οἰ καί Σθλαδίνοι τη Θράκη, και ήχμαλώτευσαν καί ξφόνευσαν πολλούς, έχράτησαν δὲ καὶ τὸν στρατηλάτην και τον στρατηγόν. Εύρόντες δὲ και τοῦ 'Αναστασιακού τείχους (55) τόπους πεπτωκότας έκ των σεισμών είσηλθον και ήγμαλώτευσαν έως Δριπείας καὶ Νυμφων καὶ Χίτου κώμης. Τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεύς εδημότευσε πολλούς, και Επεμψεν είς το μακρόν τείγος. Καλ συγκρούσαντες πόλεμον πολλολ των 'Ρωμαίων ἀπέθανον. 'Απέστειλε δε ό βασιλεύς κατ' αὐτῶν τὸν Βελισάριον, ός λαδών τοὺς ἔππους τῶν πολιτών και έξοπλίσας λαδν ήλθεν είς Χίτου κώμην, καὶ ποιήσας φοσσάτον (56) όσους [Ρ. 387] ἐκράτησεν εξ αύτων απέχτεινεν. Έχελευσε δε χοπηναι δένδρα καὶ σύρεσθαι όπίσω τοῦ ἐξερκέτου αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο έχ τοῦ ἀνέμου χονιορτός μέγας, καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν ἐπάνω τῶν Οῦννων. Οἱ δὲ νομίσαντες πλήθη πολλά είναι Εφυγον έως 'Αρχαδιουπόλεως. Κελεύει ούν ὁ βασιλεύς γενέσθαι πλοΐα δίπρυμνα (57) καί άπελθείν είς τὸν Δάνουδιν καὶ πολεμήται αὐτοίς. "Όπερ γνόντες οι Βάρδαροι παρεχάλεσαν διά πρεσδευτοῦ ἀχίνδυνον παραχωρήσαι αύτοῖς τὴν τοῦ ποταμού διάδασιν. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς Τουστίνον τον άνεψιον αύτου τον χουροπαλάτην (58) διαδι-

Τῷ λγ' Ετει κτίζει την γέφυραν τοῦ Σαγγάρεως (59) ποταμού, την λεγομένην πενταγέφυρον, διά καμερῶν (60) πέντε, ξυλίνην πρότερον ούσαν. Κτίζει δὲ καί τον εν τη πηγή ναον της ύπεραγίας Θεοτό-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(54) Hunnos Cotriguros vocat Agathias, quos sub Zaberga duce in Europam irrupisse refert

(55) Is ipse mox Longus murus dicitur. Fuit autem exstructus ab Anastasio Dicoro imperatore. Ejus descriptionem qui volet, petat ex Anastasio Silentiario Suidæ et ex Nicephori xvi, 39. Xvl. Ad Barbarorum excursus reprimendos ab Anastasio exstructi ad Cherronesi isthmum. Agathias citatus : D In hoc isthmo porrectior inædificatus est murus, in utrumque mare productus. Μακρον τείχος sparsim in hac historia vocatur. Goar.

(56) Nihil minus est quam fossam agere, juxta Xylandrum, sed copias cogere, castra ponere. Φοσσάτον est στρατός, ut Glossæ Græco-Barbaræ do cent; dicitur quoque de castris vallo munitis. Goan.

(57) Actuarias naves multiplici remigio, et ipsas amphiproras, scribit Agathias. Actuariæ sunt quæ remis aguntur, amphiproræ, quæ utrinque proram habent, sicut et δίπρυμναι, quæ utrinque puppim; quæ quandoque sine temone sunt, et non versæ hine inde agi possunt. Amphiproras hujusmodi Zonaras accurate describit in Constantino : Illoia δ' ήσαν τὰ μὲν πλείστα μονήρη, ἔστι δ' ὰ καὶ δί-κροτα. Καί τισιν αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς πρώρας καὶ ἐκ πρύμνης πηδάλια ήσκητο, καὶ κυδερνήτας ναὐτας τε διπλούς εἰχον, ὅπως καὶ ἐπεὶ πλέωσι καὶ ἀναχω-

ρῶσι, μὴ ἀναστρεφόμενοι, καὶ τοὺς ἐναντίους ἐν τῷ πρόσπλω καὶ τῷ ἀπόπλῳ αὐτῶν σφάλωτι. Goar.
(58) Vox composita. Est autem dignitatis appellatio, quod vel ex Zunara discas. Evagrius initio lib. V eam interpretatur, cum Justino dicit fulsse aulæ custodiam, hoc est palatii curam, commissam, quo munere fungentem Romani curopalatam vocant. Sic et Nicephorus xvII, 33. Sed et Iberiæ curopa-lates alibi memoratur. XvI. — A suscepta cura palatii, ut loquitur Cassiodorus in Var. et Marcellinus l. xxvi et xxxi. Quia curat palatium, Latinis cura palatii dicitur. Goar.

(59) Sarum vocat Procopius 1. v De Ædif. Justiniani, orat. 5, eumque ex Armeniæ montibus sua narratione deducit. Agoreos illi nomen imponit Paulus Diaconus, ac breviter de illo : Cæpit imperator, inquit, ædificare pontem Agoreos fluminis, convertens eumdem amnem in alium alveum, voluitque arcus mirabiles quinque, et secit eum meabilem, cum antea ligneus suerit. Alii Zacarim vocant, ad quem Nacolia Phrygiæ civitas sita est. Zacarim hodie dicunt Turcæ ex Leunclavio. Goar.

(60) Ea vox curvum et flexum notat; poeta : Hirtæ camaris sub cornibus aures. XYL.

Kauápa vel aliis xauépa fornix est, arcus, tholus concameratus. GOAR.

Καί ήν ταραχή και άρπαγαι είς τε τάς προδολάς (61) καί τὰ μαγκιπεία. Καὶ περί ώραν θ' προσέταξε τῷ έπάρχω, καὶ ἀνηψε φῶτα εἰς ὅλην τὴν πόλιν, ὅτι ύγίανεν ὁ βασιλεύς, καὶ συνεστάλη τὰ τῆς ταραχῆς. Τω Δεχεμδρίω μηνί γέγονεν έμπρησμός μέγας από τε των Σοφιών καὶ έως των Πρόδου. Γέγονε καὶ θανατήριον μέγα εν Κιλικία και 'Αναζάρδω και 'Αντιοχεία τη μεγάλη, και σεισμοί. Συνέδαλλον δέ κατ' άλλήλων οι ορθόδοξοι και Σεδηριανοί, και πολλοί φόνοι γεγόνασι. Καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεύς τοὺς άτάχτους ἐχόλασε.

Τῷ λε' γέγονεν έμπρησμός ἐσπέρας βαθείας ἐν τοῖς Καισαρίου έως της 'Ομφακεράς, και έκαύθη πάντα τλ έργαστήρια καὶ οἱ πυλεώνες τοῦ Βοός. Ίππικοῦ δε άγομένου γέγονε δημοτική ταραχή, και επήλθον εί Πράσινοι τοῖς Βενέτοις, καὶ πολλούς φόνους πεποιήχασιν ους χρατήσας ο βασιλεύς πολλαίς βασάvoic Explage.

Τώ λς' έτει γέγονε πάλιν στάσις δημοτική εν τοίς πιττακίοις, καλ πολλούς αὐτῶν ὁ βασιλεύς ἐτιμωρήσατο. Γέγονε δε άδροχία και λείψις ϋδατος. Τότε ἐπινίκια ἡλθον ἀπὸ 'Ρώμης, ὡς Ναρσής ὁ πατρίκιος δύο πόλεις όγυράς των Γότθων παρέλαδε, Βιρίαν καὶ Βρίγκας (62). Ἐπιδουλης δὲ μελετηθείσης ὑπεδλήθη ψευδώς παρά των κρατηθέντων και Βελισάριος, καὶ ώρίσθη καθέζεσθαι ἐν τῷ οἴκψ αὐτοῦ έπρόττος. Καὶ τῆ ιθ' τοῦ Ἰουλίου άθῶος φανεὶς πάλιν τά άφαιρεθέντα αὐτοῦ ἀπέλαδε.

Τῷ λζ' ἔτει γέγονεν ἐμπρησμός, καὶ ἐκαύθη τε- Ο λείως ὁ ξενών των Σαμψών και τὰ Εμπροσθεν τοῦ Τούφου οἰχήματα καὶ τὸ μεσαύλιον (63) τῆς Μεγάλης έχχλησίας το λεγόμενον Γαρσονοστάσιον (64) καί τά δύο άσχητήρια τὰ πλησίον τῆς Αγίας Εἰρήνης, καὶ τὸ μέρος τοῦ νάρθηχος αὐτῆς.

[388] Τῷ λη' ἔτει τε) ευτά Βελισάριος ὁ πατρίχιος έν-Βυζαντίφ. Τούτφ τῷ ἔτει Εὐτύχιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καθηρέθη και εξωρίσθη έν 'Αμασία ὑπὸ Ίουστινιανοῦ, καὶ γέγονεν ἀντ' αὐτοῦ Ίωάννης ἀπό σχολαστικών. Είς δὲ τὰ τέλη αὐτοῦ "Ιουστινιανός το περί φθαρτού και άφθάρτου κινήσας δόγμα, καὶ ίδικτον πανταχοῦ καταπέμψας, άλλότριος της εύσεδείας Θεού έτελεύτησε, βασιλεύσας έτη λη', μήνας ζ', ήμέρας ιγ'. Καὶ γίνεται τούτου διάδοχος δ άνεψιὸς αύτοῦ Ἰουστίνος ὁ χουροπαλάτης. Ἡ δὲ D europalates sorore Justiniani natus, mortua jam Αύγουστα θεοδώρα προετελεύτησεν.

έτελεύτησε διά το κεφαλαλγείν και μηθένα θεωρείν. A conspectum populi non prodiret, diditus est in urbe rumor de morte ejus. Itaque tumultuatum est, direptæque tabernæ et mancipia. Circa horam nonam præfectus mandato imperatoris lumina per totam urbem succendit, quibus imperatorem salvum esse indicabatur. Ea res tumultum sedavit. Mense Decembri magnum fuit incendium, a Sophiæ usque ad Probi. Fuit et 679 magna pestis in Cilicia et Anazarbi et Antiochiæ magnæ, et terræ motus. Depugnaverunt etiam inter se orthodoxi et Severiani, et multæ sunt cædes factæ. Imperator autem ministris missis turbatores puniit.

Anno 55 magnum alta vespera fuit incendium in Cæsario, quod grassatum est usque ad Omphaceram. Officine omnes conflagrarunt, et vestibula Bovis, Certamine porro equestri commisso Prasini Venetos adorti sunt per tumultum populi, multas. que ediderunt cædes; quarum auctores imperator multis suppliciis affecit.

Anno 36 rursum populi seditio fuit in Pittaciis. Ejus causa multos imperator puniit. Cum autem din non pluisset, aquæ penuria ingruit. Victoriæ tum nuntius Roma allatus, Narsetem patricium duas munitas urbes de Gothis recepisse, Viriam et Brincas. Insidiis autem factis, et earum comprehensis avctoribus, falso ab iis delatum est Belisarii quoque nomen, isque jussus domi se continere. Qui 19 Julii innocentia sua detecta, in publicum prodiit et sua recuperavit.

Anno 37 incendio conflagravit hospitalis domus Samsonia, et quæ sunt ante Rufum ædificia, ac media aula magni templi, quæ Garsonostasium dicitur, item duo asceteria propinqua Sanctæ Paci, parsque narthecis ejus.

GRO Anno 58 moritur Belisarius patricius Byzantii. Eodem anno Justinianus Eutychium patriarcham Cpolitanum sua spoliatum dignitate Amaseam relegat; eique sufficitur Joannes scholasticus. Ad extremum Justininianus opinionem de corruptibili et incorruptibili in medium protulit, edictoque ea de re circummisso alienus a vera religione vita excessit, cum imperasset annos triginta octo, menses septem, dies tredecim. Successit ei Justinus ante Theodora Augusta.

XYLANDRIET GOARI NOTÆ.

(61) Fortassis scribendum προπωλάς. XVL. Maγκιπεία longe esse a mancipio significando jam superius insinuatum est. Pistrinum enim est, sive p mis venum expositi officina. Il poboli vero officina quidem est, sed ca quamerces exponuntur, nil tamen in ea sit operis. Έργαστήριον tandem artificum est, qua industria humana opus quodcunque potest elaborari. Auctor infra ultimo Justiniani anno. GOAL

(62) Nomina vitiosa. Et difficile conjectu quid sit restituendum. Res gestæ Narsetis contra Got-thos sunt apud Procopium libre ultimo Belli Gotthici. XyL.

(63) Allusionem, non sensum notat Xylander circa

(65) Allusionem, non sensum notat Xylander circa μεσαλλον, quod aream, atrium, patentem sub dio locum menibus tomen clausum indigitat; de quo jam superius. Hic vero tectum aliquod ædificium, et media in area locatum subindicat. Goar. (64) Ad vocem Γαρσονοστάσιον οdnotatum est in margine: Έμοὶ δοκεῖ παιδοστάσιον γαρτζούνου γὰρ παρὰ Λατίνοις τὸ παιδίον. Cæterum hæc γοι Latina non est, sed Francica hodieque est. Xyl.—Scribit idem Theophanes; verbumque est ex Italico Græcoque conflatum, et est pedissequorum statio, le parvis des garçons ou laquais. Goar.

Justinus patria Thrax, orthodoxus, imperavit A annos tredecim. Statura fuit justa, latus, grandis, subcæsius, subfulvus, rara barba, meticulosus, ad iram proclivis. Paulo post factus est elatior animi, stolidus, pleraque nullo consilio agens, condendi studiosus, magnificus in donando. Uxor ejus fuit Sophia. Coronatus est ab Joanne scholastico patriarcha. Cum autem pius esset, templa a Justiniano condita exornavit, ut magnum Apostolorum, et reliqua, donariis et instrumentis ea redituque instruens largo. Misit etiam Photinum abbatem, Belisarii privignum, cum plena potestate pacem in Ecclesiis Ægypti et Alexandriæ conciliandi. Justinus hie cum crebro ægrotaret ac vertigine vexaretur neque in publicum prodire posset, potentes quidam, quia ad imperatorem querelæ de iis af- B ferri non possent, nemini parcentes omnium facultates 681 diripuerunt. Cum vero imperator aliquando se recollegisset atque ad templum prodiisset, ii qui injuria fuerant affecti, misericordiam ipsius magna voce imploraverunt. Omnibus ergo in curiam convocatis, Justinus : Existimabam, inquit, vos omnes pietatem colere, vestrisque contentos nemini egenorum injuriam inferre. At vos et Deo et imperio nostro adversa patratis facinora, Hortor ergo vos ut pauperibus sua ultro reddatis, ne vestra ipsorum bona amittatis. Potentes his auditis, tamen consuetudine ducti, deteriora etiam prioribus adjecerunt : acris enim res est consuetudo, quæ etiam altera natura judicatur. Itaque cum imperator rursus ad procensum prodiret, plures eum invocabant. Rursus igitur in progressu convocato senatu dicit: Si me a Deo putatis imperatorem factum, ejus auxilio imperare, parete justis meis mandatis et injuria afficere pauperes desinite : solis namque piscibus moris est ut validior et major devoret minorem. Quod si meis præceptis non parere, sed in rapiendo aliena vestris obsequi vultis enpiditatibus, alium vobis vestro arbitratu deligite imperatorem: ego enim contumacibus, injustis ac aliena involantibus imperare nolo. Ibi quidam procerum, libertate dicendi sumpta, ita imperatorem alloquitur: Constitue me coram omnibus præfecium urbis, mandaque ne cujusquam rationem potiorem justitia habeam, utque mihi te de rebus D necessariis monituro semper aditus pateat: recipio in me effecturum me intra mensem, ne ulla sit vel 682 illata in urbe vel accepta injuria. Quodsi quis proferet culpam quam ego mihi indicatam non puniverim, capite me plecti jubeo. Pergratum hoc imperatori fuit, eumque præfectum urbis constituit. Is ergo cum mane pro tribunali sederet, et quædam vidua quereretur se a magistro quodam omnibus suis facultatibus spoliatam, mittit eam cum sigillo ad magistrum illum, jubetque eum ad

Ιουστίνος δ δρθόδ ξος, δ Θράξ, εδασίλευσεν έτη ιγ'. Ούτος ήν τη ίδέα εύηλιξ, πλατύς, εύογκος, ύπόγλαυκος, ὑπόξανθος, σπανίζων την γενειάδα, δειλός. όξύθυμος. μετ' όλίγον δέ μεγαλόψυχος, άπονενοημένος, ἀσύμδουλος τὰ πλείω φιλοχτίστης, μεγαλόδωρος. Τούτου γυνή Σοφία. Έστέφθη δὲ ὑπὸ Ἰωάννου πατριάργου του άπο σγολαστικών. Εύσεθης δὲ ών έπεχόσμησε τάς έχχλησίας τάς χτισθείσας δπό Τουστινιανού, τήν τε Μεγάλην έχχλησίαν, τούς 'Αγίους 'Αποστόλους, και τάς λοιπάς, γαρισάμενος αύταις κειμήλια και Επιπλα (65) και πάσαν πρόσοδον. Άπέστειλε δὲ τὸν ἀδδᾶν Φωτεινὸν τὸν πρόγονον Βελισαρίου, δούς αὐτῷ πάσαν ἐξουτίαν τοῦ είρηνεύσαι τλς Έχχλησίας Αίγύπτου και 'Αλεξανδρείας. Ούτος ό Ἰουστίνος συνεχώς νοσηλευόμενος καί σκοτοδινιών και μή δυνάμενος προέρχεσθαι, έπεί τινες κατά των δυναστών έγκαλείν ούκ είχον, οί δυνάσται τινός μή φειδόμενοι τὰ πάντων διήρπαζον. Εί ποτε ίσχυσε προελθείν είς την έχχλησίαν, τούτω ἐπεδόων οἱ ἀδιχούμενοι ἐλέους τυχεῖν. Πάντας τοίνυν έπὶ συγκλήτου προσκαλεσάμενος έφη. Έγιο μέν φμην απαντας ύμας εύσεδείς είναι και άρχείσθαι τοίς ίδίοις, καὶ μηδένα των πτωγών άδικείν · ύμείς δὲ τάναντία τοῦ Θεοῦ πράττετε καὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας. 'Αλλά παραχαλώ ύμας, τά των πτωχών άπόδοτε έχόντες, μήπως και τα ύμων απολέσητε. Οἱ δὲ τούτο ακούσαντες χείρονα μάλλον ή πρότερον Επραττον, ύπο συνηθείας έλχομενοι · δεινόν γάρ ή συνήθεια, ώστε και δευτέρα φύσις λελόγισται. Αύθις δέ τοῦ βασιλέως ἐπὶ πρόχενσον προϊόντος πλείονες ἐπεδόων. Ο δὲ πάλιν ἐν τῆ προελεύσει τὴν σύγκλητον προσχαλεσάμενος έφη. Εί μέν έχ Θεού με χαι έν Θεφ βασιλείαν έχειν ο εσθε, τά παρ' εμού δικαίως λεγόμενα πράττετε καὶ τοῦ ἀδικείν τοὺς πτωγοὺς παύσασθε · μόνοις γάρ ίχθύσι τοῦτο νενόμισται, τδ τον δυνατώτερον και μείζονα κατεσθίειν τον έλάσσονα. Εί δὲ τοῖς ἐμοῖς προστάγμασιν [Ρ. 389] ούχ δπείκετε, άλλά ταίς ίδίαις ἐπιθυμίαις άλισκόμενοι πλεονεκτείτε, προχειρίσασθε Ετερον ον αν βούλησθε ύμιν βασιλέα. έγω γάρ άπειθων και άδίκων και πλεονεχτών βασιλεύειν ού δύναμαι. Είς δέ τις των έν τέλει παρφησιασάμενός φησι τῷ βασιλεί. Προχειρισάτω με ή βασιλεία σου ἐνώπιον πάντων ἔπαρχόν, καλ διορισάτω μηδενός φείδεσθαι τοῦ δικαίου ένεκα, συγγωρείτω δέ με εἰσέργεσθαι πρός σε ἀχωλύτως τοῦ τά άνήκοντα ὑπομιμνήσκειν τὸ κράτος σου καὶ βεδαιώ μέχρι τριάχοντα ήμερών μή εύρίσχεσθαι τόν άδικουντα ή άδικούμενον. Εί δέ τις ύπομνήσει περί τινος ύποθέσεως ής ήχουσα, έγω και ούκ έξεδίκησα, κεφαλικώς τιμωρηθήσομαι. Τούτο τού βασιλέως άσμένως άποδεξαμένου, προεχειρίσθη έπαρχος. "Εωθεν δὲ ἐπὶ τῷ ἐπαρχικῷ βήματι προχαθίσαντος, καί τινος αὐτῷ γυναικὸς χήρας προσελθούσης καὶ φησάσης ώς μάγιστρός τις χαθήρπασεν αύτης την ούσίαι ἄπασον, ἀπέστειλεν αὐτήν μετά σφραγίδος εἰπείν τῷ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(65) Επιπλα, aulwa, stragulæ, vela proprie sunt pepla, non instrumenta, ut corrupte interpres Goas,

δὲ ἀπελθούσης καὶ μάλλον τυφθείσης, ενα τῶν αὐτοῦ χουρσώρων ό έπαργος πρός τον μάγιστρον έπεμψε. κάχεῖνον παραλογισάμενος ἀπεπέμψατο. Τοῦ δὲ ἐπάργου ἐν τῷ ἐππικῷ τὸν μάγιστρον ἐκδεχομένου, αύτου τε του μαγίστρου κληθέντος είς την βασιλικήν έστίασιν, ήλθε και ό Επαρχος πρός του βασιλέα, καί φησι πρός αὐτόν · Εί μεν ά προσέταξάς μοι, & βασελεύ, φυλάττεις, του μή φείδεσθαι των τούς πτωχούς άδιχούντων, γνωθί με τελειούντα την έμην ύπόσγεσεν. Εί δὲ μεταμελόμενος φίλους μαλλον σεαυτώ ποιείς καλ συνεστιάς, γνώθι κάμε παραιτούμενον. Καὶ ὁ βασιλεύς · Εὶ ἐγώ είμι ὁ ἀδικών, έξανάστησόν με του θρόνου. 'Ο δὲ αὐτίκα τὸν μάγιστρον βιαίως άρας έν τη λεγομένη Χαλκή παρεγένετο, και ακριδολογησάμενος τὰ παρ' άμφοτέρων Β λεγόμενα, και γνούς ώς οὐ μικρώς ἡδικήθη παρ' αύτοῦ ή γυνή, τύψας αὐτὸν, καὶ την κεφαλήν κείρας, καί γυμνόν δυφ έπικαθίσας διά μέσης της πόλεως έθριάμδευσε, δούς τη γυναικί πάσαν την περιουσίαν έχείνου. Καὶ έχ τούτου πάντες ἐσωφρονίσθησαν καὶ πρός άλλήλους πολυτρόπως είρηνευσαν, ώς μέγρι λ' ήμερων μή εύρισκεσθαι έγκαλούντα ή έγκαλούμενον. Καὶ ὁ ἔπαρχος ἔφη τῷ βασιλεί · Νῦν, δέσποτα, ὅπερ δπεσχόμην ετελείωσα. Τοῦ δὲ βασιλέως προελθόντος, ώ; ούδεις ήν δ έγκαλων, ύποστρέψας πατρίκιον αύτον εποίησε και υπαρχον αύτον μέχρι τέλους τῆς . ζωής αύτου.

Έπι της βασιλείας τούτου Όρμισδας επίσχοπος Ρώμης καταλαδών την Κωνσταντινούπολιν, άμα πλείστοις επισκόποις, τους άνθισταμένους τη συνόδω Χαλκηδόνος καθήρεν Σεδήρου του Αντιοχείας [P. 390] και Φιλόξενον, βεδαιώσαντες την αύτην σύνοδον, και περι των δύο φύσεων του Χριστού τά Κυρίλλου 'Αλεξανδρείας προσθέντες βήματα. 'Ο στατήρ ό νοητός, το νόμισμα το βασιλικόν, ό έν ένότητι άπλους γαρακτήρ Χριστός έαυτον ύπερ πάντων προσκεκόμικεν είς άπάντων ζωῆς άντίλυτρον. Δύο δὲ φύσεις λέγοντες την διαφοράν σημαίνομεν της σαρκός και του Λόγου διά το ασύγχυτον. Ἡ γάρ σύγκρασις άφανισμόν των δύο φύσεων άπεργάζεται. ή δέ άρρητος ένωσις όμολογουμένη καλ άσυγχύτους φυλάττει τὰς φύσεις, καὶ ένα ἀποτελεῖ ἐξ ἀμφοῖν όφθέντα Χριστόν, Θεόν όμου τε και ἄνθρωπον γενόμε- D hibuit; idemque et Deus est et homo. νον τον αὐτόν.

Τῷ β' ἔτει Αἰθέριος καὶ Αύδιος καὶ οἱ σὺν αὐτοίς ίατροι ἐπεδούλευσαν τῷ βασιλεί, και γνωσθέντες ἀπέθανον ξίφει.

Τῷ γ' ἔτει μεταστειλαμένη Σοφία ἡ Αὐγούστα πάντας τούς χρεωστούντας ἀπέδωκε τοίς κεχρεώστημένοις πάντα τὰ ὀφειλόμενα, ἀντιστραφέντων τῶν ένεχύρων τοις ίδίοις αὐθένταις.

Τῷ δ΄ ἔτει κτίζει τὸ παλάτιον τῶν Σοφιανῶν εἰς δνομα τῆς γυναικός αὐτοῦ Σοφίας.

Τῷ ε' ἔτει ατίζει τὴν μονὴν τῆς Πρίγαηπος, προάστειον αύτην οδισαν.

Τῷ ς' Ετει Ναρσής ὁ άγαπητὸς τοῦ βασιλέως Εχτισε την οίκιαν Ναρσού και την μονήν των καθαρών.

PATROL. GR. CXXI.

μαγίστρω παραγενέσθαι δικαιολογηθησόμενον. Τῆς A dicendam causam venire. Cum cam magister verberibus male multatam remisisset, mittit præfectus ad eum de cursoribus suis unum : hunc quoque is verbis delusum dimisit. Interim dum præfectus in Circo sedet magistrumque opperitur, hic ad convivium ab imperatore vocatur. Eodem se præfectus quoque confert, alfque imperatori : Si in eo, imperator, persistis, quod mihi mandasti, ne cui corum qui pauperes concutiunt parcam, scito me promissis meis satisfacturum. Sin eos tu pænitentia ductus amicos potius habes et conviviis adhibes, scias me quoque detrectare ea quæ in me recepi. Imperatore respondente uti seipsum potins solio detraheret, si sontem talis criminis sciret, præfectus illico magistrum vi abripuit, et in curiam quæ Erea dicitur cum eo abilt. Ibi diligenter utriusque sermone considerato, cum haud levibus injuriis ab eo affectam mulierem comperisset, verberibus impositis homini caput rasit, asinoque nudum impositum per mediam urbem veluti in triumpho duxit, et omnes ejus opes mulieri addixit. Hoc exemplum reliquos ita in viam redegit, ut ubique 683 summa in pace viveretur, atque intra 50 diem neque actor ullus esset neque reus injuriarum. Tum præfectus imperatori significat se promissa implevisse; et imperator in publicum progressus, cum nulla querela audiretur, reversus patricia dignitate eum ornat et per omnem vitam præ ectum urbis esse jubet.

Justino imperante, Hormisdas Romæ episcopus Cpolin cum plurimis episcopis profectus adversarios Chalcedonensis concilii damnat, Severum Antiochensem et Philoxenum; ratumque esse jubent illud concilium, ac de duabus in Christo naturis hæc Cyrilli Alexandreæ episcopi addunt verba: Stater qui mente intelligitur, nomisma regium, simplex in unitate character, Christus selpsum pro omnibus obtelit, at vitam omnium redimeret. Cum autem duas naturas dicimus, differentiam significamus carnis et Dei Verbi, quia illa confusa non sunt. Etenim commistio utriusque natura abolitionem secum traheret. Sed ineffabilis illa quam confitemur unitio, neque naturas confundit, et ex duabus unum Christum conficit, qui'se ex-

Anno secundo Ætherius et Audius, medicique qui illis aderant, insidiati sunt imperatoris vitæ, et re detecta gladio interempti.

Tertio anno Sophia Augusta, accitis omnibus qui ære alieno obstricti 684 erant, debita eorum creditoribus persolvit et pignora suis dominis reddidit.

Quarto anno Justinus condit palatium Sophianorum, de nomine Sophiæ conjugis suæ.

Quinto anno ædificat mansionem Principis feminæ in suburbio.

Sexto anno Narses charissimus imperatori domum Nars tis exstruxit et Catharorum mansionem,

24

Et Justinus inaudiens Augustum suum sobrinum A 'Αχούσας δὲ Τουστίνος δτι δ ἀγεψιδς αὐτοῦ Αδγουducem Alexandreæ sibi insidias moliri, missis ministris, capite truncavit.

Septimo anno Justinus cœpit condere ædem Apostolorum Petri et Pauli, in loco qui a pupillis educandis Orphanotropheum dicitur. Addidit et templo quod est in Blachernis duos fornices, effecitque ut crucis formam referret. Eodem anno pugna inter Persas et Romanos ad Sargathum commissa, victoria fuit penes Romanos.

Nono anno Avares ad Danubium venerunt ac vicerunt Romanos. Et Artabanus Persa, in Romanorum ditionem facta incursione, multos captivos abduxit, captoque etiam Daras castro domum rediit. Justinus nuntio tantæ cladis accepto animo abalienatus est, petiitque ab Hormisda uti pacem componeret, quæ et in annum pacta est. Constitutum 685 sub eo est ut psalmus Tuæ cænæ mysticæ magna feria quinta caneretur. Allata quoque tunc est imago nulla manu effecta Camulianis pago Cappadociæ, et veneranda ligna ab Apamea urbe Syriæ secundæ. Institutum etiam est ut hymnus Cherubicus cantaretur.

Anno 10 Justinus Tiberium comitem excubitorum adoptavit ac Cæsarem creavit, imperiique collegam ascivit. Laborabat Justinus obstructione pedum, ac plerumque decumbebat.

Undecimo anno imperator exstruxit duos ma- C gnos aquæductus, alterum Valentis, alterum Adranem nomine, atque istis operibus magnam aquæ copiam urbi suppeditavit. Ædificavit etiam palatia in portu Juliani, ipsumque portum repurgavit; duasque in medio ejus collocavit statuas, alteram suam, alteram uxoris Sophiæ. Portum quoque ipsum Sophiam denominavit. Eodem etiam ædificavit templum principis ducum, cui ab Adda quodam ibi morato nomen est.

Anno 12 obiit Joannes episcopus Cpolitanus. Eum. episcopatum anno 13 recepit Eutyches. XYLANDRI ET

(66) Simocatta 1, 3 : Οδννοι δὲ οδτοι προσοιχοῦν-"Ιστρφ, απιστότατον Εθνος και απληστότα-TEG TO IST

(67) Hunc Zonaras Ardamanem nominat, Eva. D grius I. v. Adaarmanem. XYL.

(68) Rege Persarum Zonaræ : nam Evagrius hunc quoque Chosroen facit. XYL.

(69) Sic vocat feriam quintam, seu diem Jovis malis, quæ proxime est ante Pascha, celebris institutione sacrosanctæ cœnæ, der hoch oder grünen Donnerstag. Sie et Zonaras in posteriore imperio Constantini Leonis filii. XYL.

(70) Modulus est in Basilii missa, communionis

tempore cantandus. GOAR.

(71) Quam imaginem dicat, ignoro, nisi quis putet de linteo impressa a Christo et ad Abgarum Edessenum missa sui imagine accipiendum. XYL.

(72) Decantatur quotidie inter sacros liturgicos hymnos, cum a mensa propositionis dieta ad altare, solemni processu, sacra dona, id est, panis et vinum, deferuntur. Arcudous opere de Concordia utriusque Ecclesiæ, Euchologium in notis ad Chryστος, δ; ήν δούξ 'Αλεξανδρεία: συσχευήν μελετά κατά του βασιλέως, πέμψας αύτον άπεκεφάλισε.

Τῷ ζ' έτει ἡρξατο 'Ιουστίνος ατίζειν τὸν ναὸν τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου έν τω Όρφανοτροφείω. Προσέθηκε δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνών τὰς δύο ἀψίδας, καὶ ἐποίησεν αὐτὴν σταυρωτήν. Τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονε πόλεμος περί τὸ Σάργαθον μετά Περσών και 'Ρωμαίων, και ενίκησαν oi Pwpaiot.

Τῷ θ' ἔτει ἡλθον οἱ "Αδαρες (66) εἰς τὸν Δάνουδιν, καὶ ἐνίκησαν τοὺς 'Ρωμαίους. Καὶ ὁ Πέρσης 'Αρταβάν (67) εξήλασε κατά των 'Ρωμαίων, και πολλήν αίγμαλωσίαν λαδών ὁπέστρεψεν είς τήν ίδίαν χώραν, παραλαδών και το Δάρας. Τοῦτο μαθών Ίουστίνος τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς νόσψ παραφόρω περιβάλλεται και σπονδάς ποιήσαι αιτείτοι τον 'Ορμίσδαν (68), δστις καλ ένιαυσιαίας εποίησεν. Έπὶ τούτου ἐτυπώθη ψάλλεσθαι τῆ μεγάλη ε' (69) . Τοῦ δείπτου σοῦ τοῦ μυστιχοῦ (70). Ἡλθε δὲ καὶ ή άγειροποίητος (71) άπο των Καμουλιανών, χώμης της Καππαδοχίας, και τά τίμια ξύλα άπο πόλεως 'Απαμείας της δευτέρας Συρίας. Έτυπώθη δὲ ψάλλεσθαι καὶ ὁ Χερουδικὸς ϋμνος (72).

Τῷ ι' ἔτει 'Ιουστίνος ὁ βασιλεὺς Τιδέριον τὸν κόμητα των έξχουδιτόρων [Ρ. 391 | υίοποιησάμενος (73) Καίσαρα άνηγόρευσε καὶ συγκάθεδρον αύτοῦ ἐποίησεν. Την δὲ ὁ βασιλεὺς στυφόμενος τοὺς πόδας (74) χαί το πλείον χαταχείμενος.

Τῷ ια' Ετει Εχτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν ἀγωγίν τοῦ Οὐάλεντος καὶ τὸν ἔτερον άγωγὸν τὸν λεγόμενον 'Αδράνην, και έχορήγησε τη πόλει δαψίλειαν δδατος. Κτίζει ούν καὶ τὰ παλάτια τὰ ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι. Αποχαθαίρει δε και αύτον τον λιμένα και στήλας δύο εν μέσω αὐτοῦ ἴστησι, τήν τε έαυτοῦ καὶ τῆς γυναικός αύτου Σοφίας, μετονομάσας και τον λιμένα Σοφίας. Έποιχοδομεί δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου (75), ος Εχ τινος "Αδδα έχεῖσε χατοιχούντος προσηγορεύετο.

Τῷ ιβ' έτει ἐτελεύτησεν Ἰωάννης ὁ ἐπίσχοπο; Κωνσταντινουπόλεως. Τφ ιγ έτει Εύτυχής (76) GOARI NOTÆ.

sostomi liturgiam. GOAR.

(75) Ad fores palatii excubabant illi et aditum observabant. Glossæ Basilicorum: εξκουδίτωρες των παρεξόδων του παλατίου ὑπάρχοντες φύλαχες. Simocatta quasi Cedreni scholiastes futurus, m, 11, de Tiberio nostro scribit : Ἰουστίνος Τιδέριον υίοθε-Τίβετίο ποκιτο κετιμή: πουστίνος τενεμόν ποιησάσία χοσμήσας, χαι τής βασιλείας χοινωνόν ποιησάμενος άνηγόρευσε Καίσαρα. Ήγεμών δὲ ἐτύγχανεν
ών τῶν τοῦ βασιλέως σωματοφυλάχων χαι ὑπασπιστών, ον χόμητα εξχουδιτώρων τη συνήθει φωνή έθος Ρωμαίοις χαλείν. Isque idem forsan est quem post memoratos excubitores domesticorum comitem excubitorem nomine recenset Marcellinus l. xx. GOAR.

(74) Zonaras eum ex pedibus laborasse ait. XYL. (75) Ignorat Xylander cælestis matitiæ principis Michaelis nomen, et pueriliter principem ducum ap-

pellat. Goan.

(76) Eulychius legendum ex Zonara et Nicephoro xvii, 36; et post paulo Cedrenus ita babet.

άπέλαδε τον θρόνον Κωνσταντινουπόλεως. 'Ο δε A Imperator autem cum afflicta valetudine utcunque βασιλεύς ασθενήσας και μικρόν ανεθείς προσεκαλέσατο τόν τε άρχιερέα και την σύγκλητον και πάντας, καὶ ἀγαγών τὸν Καίσαρα Τιδέριον παρουσία πάντων προεδάλετο αὐτὸν βασιλέα, εἰπών. Ὁ Θεὸς άγαθόν σε ποιήσας αύτος, ούκ έγω, το σχημα της βασιλείας σοι δίδωσι. Τίμησον αύτδ, ζνα τιμηθής ύπ' αύτου. Μή έπιχαίρη; αξμασι, μή χοινώνει φόνοις. Μή κακόν άντι κακού άποδώσης. Μή μηνιής τινί, ώς κάγω κάγω γάρ μηνιών Επταισα, καὶ σφαλείς άπέλαδον κατά τάς άνομίας μου . άλλά δικάσομαι έν τῷ Θεῷ τοῖς ὑποδάλλουσί μοι ταῦτα. Μη ἐπαρθής έπὶ τιμή τζε βασιλείας σου. Οδτως έχε τοὺς πάντας ώς έαυτόν. Γνώθι τίς ής και τίς εί νύν. Μή ύπερήφανος ής τοις όμοφύλοις, και ούχ άμάρτης. Οίδας τίς huny xat tis sine vuy, the bavator in dobahuois όρων. Πάντες οδτοι οἱ παριστάμενοι δοῦλοί εἰσι καὶ τέχνα σου. Τῷ στρατῷ πρόσεχε. 'Ανάνδρους και άπυνέτους μή προχειρίζου. Μή σε πεισάτωσαν ότι και οί πρό σοῦ οῦτως διεγένοντο. Ταῦτα παρεγγυώ σοι κα! παραινώ ἀφ' ὧν Επαθον. Περιουσίας οἱ Εχοντες ἀπολαυέτωσαν αύτων χρησίμως. Τοίς μή έχουσί σε προετίμησα. Την μητέρα σου, τήν ποτέ σου δέσποιναν γενομένην, σέδου καλ τίμα · δούλος γάρ ήσθα πρότερον, νῦν δὲ γενοῦ υίδς αὐτῆς. Ταῦτα είπόντος του βασιλέως, και του Καίσαρο; εν τοί; ποσίν αὐτοῦ πεσόντος (77), έφη ὁ βασιλεύς. Εἰ θέλεις, είμι, εί οὐ θέλεις, οὐ ζω. 'Ο Θεός ὁ τὸν οὐρανὸν και την γην ποιήσας, εμβάλη είς την χαρδίαν σου καί άλλα, α ἐπελαθόμην είπειν σοι. Τῆς νόσου δὲ τῷ C. βασιλεί βαρέως ἐπιχειμένης μετ' οὐ πολύ ἐτελεύτησε. Καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρῷφ Ἰουστινιανοῦ, έν λάρνακε Προικοννησίω (78) μετά Σοφίας τῆς γυναικός αὐτοῦ.

Έπὶ [Ρ. 392] τούτου τοῦ εὐσεδεστάτου Ἰουστίνου Ίουδαϊός τις εν τη πόλει δελοψός παιδίον εκέκτητο μονογενές, δ παρέδωκε μανθάνειν γράμματα πλησίον τῆς Μεγάλης Έχχλησίας, ῆς ὁ σχευοφύλαξ Έχων λείψανα πολλά τῆς άγίας τραπέζης δέδωκε τοίς παισί πρός τὸ δαπανήσαι αὐτά. Μεθ' ὧν συνηλθε καλ τὸ Τουδαϊκόν παιδίον - όπερ ἀπολυθέν, πρός τους γονείς αύτου άπηλθε. Καί φησιν ό πατήρ αὐτοῦ · "Ινα τί ἐδράδυνας, τέχνον; 'Ο δὲ παῖς ἀπλην Έχχλησίαν Εφαγον χάγω, πάτερ. 'Ο δε δόλιος έχείνος θήρ σφόδρα μανείς, μετά τὸ άριστῆσαι λαδών το παιδίον και άπελθών είς το έργαστήριον αύτου ερβιψεν αυτό είς την κάμινον και κλείσας την θύραν άνεχώρησεν. Ἡ δὲ γυνή αὐτοῦ τὴν κατά τοῦ παιδός μανίαν του άνδρός . αύτης είδυια, άπελθουσα έν τῷ ἐργαστηρίω καὶ διὰ τῆς ὁπῆς παρακύψασα ήχουσε της φωνής του παιδός και είσελθούσα εύρε

se collegisset, patriarcham senatum et populum convocavit; productoque in conspectum omnium Tiberio Cæsare imperium ei commisit, hujusmodi oratione habita : Deus, qui te bonum fecit, is, non ego, hoc te ornat habitu. Hunc habitum reverenter habe, ut ab ipso 686 bonore afficiaris. Noli gaudere fuso sanguine, neque homicidiorum particeps esto. Malum malo rependere noli, neque gravius cuiquam succensere; id quod ego cum fecissem, erravi ac peccatorum menrum accepi mercedem, quanquam Deus mei causa ulciscetur eos qui ista mihi suaserunt. Ne superbias ob imperii tui majestatem. Omnes eodem quo te loco habe. Cogita quis fueris et quis nunc sis. Noli superbe contra gentiles tuos efferri, ne pecces. Scis qui fuerim et quis nunc sim, mortem ante oculos habens. Omnes hi qui circumstant, servi tui sunt et tui filii. Exercitus curam gere. Molles et imprudentes ne præficias. Neque eo tibi persuadeant, quod priores te imperatores tales fuisse dicent. Hæc tibi præcipio, meoque edoctus malo hortor ut iis stes. Qui locupletes sunt, opibus utiliter fruantur. Prætuli te iis qui non habent, Matrem tuam, quæ domina aliquando tua fuit, cole ac reverere : servus enim ante, nunc flius ejus factus es. Hæc locutus imperator, cum ad pedes ejus se prostravisset Cæsar, addidit : Si vis. sum : Si non vis, non vivam. Deus qui cœlum et terram condidit, in cor tuum indat alia etiam, quæ tibi dicere oblitus sum. Caterum imperator morbo ingravescente haud multo post vitam conclusit. Corpus ejus in heroo Justiniani depositum est, in arca Proconnesia; juxtaque Sophia, uxor ejus.

Hoc Justino imperante quidam in urbe vitrorum conflator Judæus 687 unicum habuit filiolum. quem in scholam magno templo vicinam litterarum discendarum causa mittere solebat. Ejus templi ædituus cum haberet multas sacræ cænæ reliquias, pueris illas consumendas dabat. lis forte tum adfuit Judæus, quem dixi, puerulus. Hic dimissus cum domum rediisset, a patre causam tardioris domum reditionis postulatus respondit se cum εκρίθη Μετά των Χριστιανών παιδίων είς την Μεγά- D Christianorum pueris in magno templo cibum sumpsisse. At Judæus pater, dolosa illa bestia. ingenti furore percitus, a prandio puerum in officinam abducit inque caminum abjicit, ac opertis foribus recedit. Uxor autem, quæ mariti in filiolum furorem cognitum haberet, ad officinam cum accessisset, per rimam introspiciens pueri vocem exaudivit. Et ingressa invenit eum in furno integrum nihil ab igne passum. Qui a matre eductus, cum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(77) Adoptatos ad pedes adoptantium procidere docet ritus euchologicus. Præstat id Justino rius, et Sophiam Justini uxorem non jam δέσποιvav, imperatricem, sed matrem sibi commendatam agnoscit. Refert idem Simocatta lococitato; ipsum-

que patriarcham adoptionis vota ex Euchologio legisse narrat, ad cujus preces etiam astantes bene sint apprecati. Goar.

(78) Lapidis albi a Strabone l. xiii laudati, e Præconneso Propontidos insula eruti. Goal.

interrogaretur quonam pacto illæsus a flammis A τὸν παίδα καθήμενον έσωθεν τῆς καμίνου ἀκατάmansisset, respondit venisse quamdam purpura amietam feminam, quæ et ignem exstinxerit et ipsum securo animo esse jusserit. Ad hanc narrationem stupore perculsa mater cum filio Menam patriarcham accessit, reque parrata Christianam se sieri cupere dixit. Menas rem ad imperatorem detulit. Is patrem quoque pueri acciri jussit. Cumque Judæum re examinata multis adhortationibus ad Christianæ religioni dandum nomen frustra esset hortatus, in crucem agi eum jussit, ut qui 688 suo ipsius filio necem intulisset. Patriarcha mulierem et puerum baptizavit, illam monacham, bunc lectorem fecit.

δὲ γυναίχα καὶ τὸ παιδίον βαπτίσας ὁ πατριάρχης τὴν μέν ἐποίησεν ἀσκήτριαν, τὸ δὲ παιδίον ἀναγνώ-

Anne mundi 6071, a natali Christi 571, Romanum B imperium suscepit Tiberius orthodoxus, tenuitque annos 4. Fuit justa corporis statura, decoro pectore et oculis, lisque aliquantulum cæsiis, cæsarie et barba fulva, albus, et florida facie. Bonus suit, et animo insigniter magno. Huic ascendenti de circo partes acclamaverunt Videainus, videamus Augustam Romanorum. Quibus imperator respondit templum quod e regione est situm publici balnei Diegistei, idem cum Augusta. habere nomen. Proinde partes faustis acclamationibus Anastasiæ Augustæ multos vitæ annos sunt comprecati. Sophiæ animum, Justini viduæ, ea res perculit. Ignorabat enim Tiberio esse uxorem, atque ideo demeruerat hominem, Justino persuanupturam atque Augustam mansuram. Eam Tiberius deduxit in palatium Sophiæ, addito cubiculario et aliis ministris qui eam servarent atque inservirent. Ipse eam non secus atque matrem omni officii genere coluit. Cum autem natalitium equestre certamen ageretur, partesque gestarent stolas imbricatas, succo narium purpuræ infectas chlamydesque imperatoriæ assimiles, prohibuit earum usum, ne pecunia intempestive prodigeretur, definiitque ut ornas tantummodo duorum digitorum 689 latitudine ornatus causa gestarent.

φλεχτον. "Ον έξαγαγούσα ήρώτα αὐτὸν πῶς ἀχατάφλεκτος διέμεινεν · ό δὲ ἀπεκρίνετο · Γυνή πορφυροφορούσα ήλθε και την φλόγα κατέσδεσε, λέγουδά μοι. Μή φοδού, παιδίον. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ταῦτα ἀχούσασα καὶ καταπλαγείσα ἀπηλθε σύν τῷ υἰῷ πρὸς του πατριάρχην Μηναν, και πάντα άναγγείλασα παρεχάλει Χριστιανή γενέσθαι. 'Ο δὲ πρὸς τὸν βασιλέι άπήγαγε, και ἐκέλευσεν ὁ βασιλεύς παραστήναι και τον πατέρα του παιδίου, και μετά την έξέτασιν παρεχάλει τὸν Εδραΐον ὁ βασιλεύς γενέσθαι Χριστιανόν. Καὶ πολλά παραινέσας αὐτὸν ούχ Επεισεν. "Όθεν και προσέταξεν αύτον άνασχολοπισθήναι ώς φονέα γενόμενον του ίδίου παιδίου. Την

Κόσμου Ετος ,ςοα', τής θείας σαρχώσεως Ετος φοζ', 'Ρωμαίων βασιλεύς όρθόδοξος Τιδέριος Ετη δ'. Την δὲ τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν τέλειος, εύστηθος, εύόμματός τε καὶ όλίγον ὑπόγλαυκος, ξανθήν έχων την τρίχα της κεφαλής και το γένειον, λευχός την χροιάν και το πρόσωπον άνθηρος, άγαθος και μεγαλόψυχος είς ὑπερβολήν. Τούτου ἀνελθόντος έν τῷ Ιππιχῷ ἀνέχραξαν τὰ μέρη · "Ιδωμεν, Ιδωμεν την Αύγουσταν 'Ρωμαίων. 'Ο δε εδήλωσεν (79) · Ή άντιχρύ τοῦ δημοσίου λουτροῦ Διηγιστέως εχχλησία όμωνυμός έστι τη Αύγούστη. Εύφήμησαν ούν τά μέρη · 'Αναστασίας Αύγούστης πολλά τά έτη. 'Η δὲ Σοφία ή του Ίουστίνου γυνή ἐπλήγη τἡν ψυχήν · οὐ γάρ ήδει έχειν αύτον γυναϊκα, και διά τοῦτο προσεφιλιώθη αὐτῷ ὑπὸ Ἰουστίνου, πείσασα αῦτὸν dens ut eum imperio præficeret, sperans se ei C προδαλέσθαι είς βασιλέα Τιδέριον, βουλομένη γήμαι αύτον [Ρ. 593] και μεΐναι Αύγουστα. Ταύτην δέ κατήγαγε Τιδέριος είς το παλάτιον των Σοφιών, χελεύσας χουδιχουλάριον χαλ έτέρους τινάς είναι είς ύπηρεσίαν αύτης καλ διατηρείν αύτην. Έτίμα δὲ αύτην ίσα μητρί, ποιών πάσαν θεραπείαν αύτης. Γενεθλίου δὲ Ιππιχοῦ ἀγομένου, καὶ τῶν μερῶν φορούντων στολάς σωληνωτάς (80) άπο βλαττίου (81) όξέος (82) και χλαμύδας παραπλησίας του βασιλιχου, έπαυσε ταύτας φορείν διά τὸ μὴ εἰς άχαιρους χρείας δαπανάσθαι τὰ χρήματα, όρισας διδακτυλίους δρνας (83) εν ταίς στολαίς αὐτῶν κόσμου χάριν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

commune Anastasiæ nomen. De templo jam plura nos cum auctore. Goar.

(80) Divinavi hic; et δρνας, quia non intelligam, reliqui. Xvi. — Hic se divinasse affirmat interpres: Unidni, cum et falsi siut vates? Nullus tamen hic divinationi vel deceptioni locus, cum σωληνωταὶ στολαί non sint aliæ nisi vestes multifido tæniolarum textillum ordine variegatæ, quæ sive directis canalicu-lis sive obliquis spiris distinctæ effulgeant, luxu-riam tamen, levitatem, profusionem aspectu suo prædicant. Σωλήν enim canalis et alveolus est, ex quo canaliculatum et alveolatum quodeunque opus σωληνωτόν rocant Graci, quod Galli cannele pronuntiant. GOAR.

81) Textum multitium est to Blation, vel serious quivis pannus : ubi enim in Nicetæ Choniatæ Alexii Comneni l. 111 una lectio habet aves των βλατίων,

(79) Quia templi illius et Augustæ unum erat D altera ponit πλήν των σερικών νημάτων. Unde nugæ sunt et nullius momenti commenta, quæ circa blatteum colorem, id est, roseum vel purpureum, et Græcum βλαττίον ex nominum allusione, velut e Delphico tripode, enuntiat sparsim Gretserus in Codinum, Goar.

(82) Nusquam acuti vel vividi, cum Gretsero citato, sed cum Græcis modernis violacei coloris vocem indicium esse dixeris; ac si velis attentius auctorem examinare, ejusmodi violacei decertan-tium in circensibus ludis chlamydes fuisse aflicmalis, quæ a purpura non omnino abessent, χλά-μυδα, nempe παραπλησίας τοῦ βασιλικοῦ : intellige χρώματος vel σχήματος. Goar. (85) Oras sive limbos duorum digitorum latitu-

dine. "Opva vero dicitur, quia vestis ora vel ornamentum sit; ac propterea locus in quo sistebant vel se exornabant in Circo decertaturi, ὀρνατούέχουσαν εξ αύτης και θυγατέρας δύο Χαριτώ και Κωνσταντίναν, έστεψεν αύτην Αύγούσταν, καὶ έρέιψεν ὑπατείαν (84) πολλήν. Τούτφ τῷ βασιλεί γέγονε θεία όμφη, άγγέλου κατ' δναρ εἰπόντος • Τάδε σοι λέγει το Τρισάγιον, • Οἱ τύραννοι τῆς βασιλείας έπὶ σῶν οὐ φοιτήσουσι χρόνον.

Τῷ β' ἔτει ἀπέστειλε πρέσδεις πρός τὸν βασιλέα Περσών κατά τὸ Εθος, μηνύων την άναγόρευσιν αύτοῦ · καὶ οὐ προσήκατο την εἰρήνην ὁ τῶν Περσων βασιλεύς. 'Ο δε Τιδέριος διασπείρας τους βασιλικούς θησαυρούς πολλά στρατόπεδα έποίησε, χειροτονήσας 'Ιουστινιανών τινα στρατηγόν 'Ανατολής, ος άναλαδών τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ Δαρὰς (85) παραγίνεται. Καὶ τῆς παρατάξεως γενομένης τῶν Περσῶν καί 'Ρωμαίων, είς λόγους ήλθον και πρός άλλήλους σπένδονται χρόνον τετραστη.

Τω γ΄ έτει, του των Περσών βασιλέως μέλλοντος τον πόλεμον αὐτουργείν, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός πρός τούς Πέρσας χωρεί. Καὶ τῆς κατασυστάδην μάχης γενομένης, βαθείας της των Ρωμαίων φάλαγγος ούσης ή των Περσών και Βαδυλωνίων τρέπεται πληθύς, καὶ ἀναιροῦνται πλήθη πολλά. Λαμ-6άνουσι δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὸ τῶν Περσῶν τοῦλδον (86), και το βασιλικόν σκηνοπήγιον, και πάσαν την ἀποσχευήν ἐπίδοξον ούσαν, καὶ τοὺς ἐλέφαντας, έξ ων τὰ ἐπίσημα πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσι. Τὴν αίσχύνην τοίνυν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς μὴ φέρων νομοθετεί μηχέτι βασιλέα Περσών είς πόλεμον έξέρχεσθαι. 'Ο δὲ 'Ρωμαϊκός στρατός ἐπετίθετο ταίς C. Περτικαίς συμφοραίς, και πρίς τα ενδότατα της Περσίδος έχώρησε, και πολίην αίχμαλωσίαν και άλωσιν έγ Περσίδι πεποίηκε, φθάσα; και μέσον της Υρχανικής θαλάσσης. Χειμώνος δε γενομένου, εν Περσίδι παρεγείμασε.

Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει Τιδέριος τὸ δημόσιον τῶν Βλαχερνών λουτρόν, άνανεοί δε και εκκλησίας πολλάς καὶ ξενώνας καὶ γηρωκομεία, κατακοσμεί δὲ και του χρυσοτρίκλινου τοῦ παλατίου. [Ρ. 394] Τότε κελεύει γράφεσθαι αύτον έν τοίς συμβολαίοις (87) Τιδέριου Κωνσταντίνου. Τῷ δ' ἔτει τελευτά Εύτύχιος ὁ πατριάργης, καὶ μετά Εξ ήμέρας γειροτονείται Ίωάννης διάχονος της Μεγάλης Έχκλησίας ό Νηστευτής. Ο δε βασιλεύς άγοράσας σώματα έθνικῶν κατέστησε στράτευμα είς δνομα ίδιον, άμφιά- D σας καλ καθοπλίσας αύτους χιλιάδας ιε', δεδωκώς αύτοις και στρατηγόν Μαυρίκιον τον κόμητα των

ριον dicitur apud Theophanem, ac imperatorem Philippicum εξέ το δρνατούριον των Πρασίνων refert adduxisse Ruffun quemdam; quem locum enudem ornatorium Prasinorum, ubi nimirum oris et limbis vestibus attextis sese adornabant, dicit Paulus diaconus; quem eumdem άρματώριον Cedrenum vo-casse contemplabimur. Goan.

(84) Intelligo monetam consularem : nam imperatores consulatum quoque gessisse et in titulis ratores consulatum quoque gessisse et in truns suis commemoraise notum est. Infra quoque in Phoca δπάτια pro donis missilibus et in populum sparsis ponitur, cum verbo ἀίπτειν. Χγι. (85) Mesopotamiæ urbem ab Anastasio conditam:

de qua in Anastasio. Goar.

φορείν. 'Αγαγών δε 'Αναστασίαν την γυναίκα αύτου, A Produxit etiam Anastasiam uxorem suam, ex que duas habebat filias, Charitonem ac Constantinam, eamque augustali corona exornavit, multumque nomisma in populum sparsit. Huic in sounds angelus prædixit nomine sanctæ Trinitatis tyrannos ipso imperante imperium non invasuros.

> Anno imperii sui secundo Tiberius legatos de more ad Persarum regem misit, nuntians se esse imperatorem creatum. Cæterum Persa pacem repudiavit. Tiberius ergo imperatoriis thesauris multos conduxit exercitus et Justinianum quem dam Orienti præfecit; qui cum exercitu ad Daras profectus est. Ubi cum adversæ jam acies coirent, colloquium de pace intervenit, eaque in quadriennium pacta fuit.

Tertio anno, cum rex Persarum ipse bellum gesturus esset, dux Romanarum copiarum Persis obviam contendit. Commissa autem cominus pugna, Romanorum phalanx ordinibus stipata Persarum et Babyloniorum aciem pepulit, magnamque eorum stragem edidit. Ceperunt Romani etiam Persarum tuldum et regis tentorium omniaque impedimenta magno æstimata elephantosque. Qua de præda ea quæ erant maxime insignia ad imperatorem miserunt. Sed Persorum rex dedecoris impatiens, 690 legem fert ne rex Persarum ullus posthae in bellum proficiscatur. Romanus veroexercitus rebus Persarum afflictis insultans in intimam usque Persidem pervenit, multosque ibi mortales, multa oppida in potestatem suam redegit, et usque ad medium maris Hyrcani perrexit; ac hieme facta, in Perside hiberna habuit.

Quarto anno Tiberius publicum in Brachernis balneum ædificat, instauratque multa templa, domos hospitales et senibus fovendis factas. Exornat etiam aureum palatii triclinium. Tunc etiam se in contractuum formulis scribi jussit Tiberium Constantinum. Eodem anno moritur Eutychius patriarcha, ac post sex dies in locum ejus suffectus est Joannes cognomento Jejunator, magni templi diaconus, Perro Tiberius emit barbarica mancipia ad millia quindecim, exque iis vestitis a se et armatis exercitum composuit, de suo nomine Tiberianum appellans; ducemque iis dedit Mauri-XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

> (86) Sic et infra. Credo fuisse signum aut vexillum præcipuum, sicut infra in Heraclio pro turma ponitur, ein fanen. Xyl. — Somniat hie circa tul-dum Xylander, et rexillum referre fingit, a quo semotum erat omne vexillum; ad conflictum siquisemotum era omne vexilium; ad connectum siquedem deserbatur vexilium, cum sarcinis, jumentis, impedimentis, pueris, quæ τούλδον significat, nullum aut supersluum. Suidas : Σαγμάρια τὸ παρ' ήμινλεγόμενον τούλδον, τὰ βαστάζοντα, αποσακευήν, καὶ την μετακομιδήν των ἐπιτηδείων. Goan.
>
> (87) Diplomatis et litteris correctius hic interpretadere quam cum Xylandro, contraetnum formulis.

cium comitem fæderatorum, eique legatum addidit A φοιδεράτων και ύποστράτηγον αύτου Ναρσήν, και Narsetem, ac contra Persas emisit. Commissa pugna Persæ victi pulsique sunt, et recepere Romani urbes et oppida ab iis Justiniano et Justino imperantibus occupata. Reversus Cpolin Mauricius ab imperatore est honorifice acceptus. Triumphavit etiam de Persis imperator, suis anspiciis a Mauricio victis; generumque hunc sibi ascivit, tradita filia sua Constantina. Germano duci alteram, nomine Charitonem, collocavit, 691 et utrumque Cæsarem designavit. Decima quarta die Augusti Tiberius cum cucurbitas serotinas vitiatas edisset, in tabero incidit. Moriturus ergo Joannem patriarcham, senatum et exercitus vocat, coramque ils Mauricio genero suo imperium tradit. Quod cum omnes faustis acclamationibus probas- B sent, reversus in lectum suum vitam cum morte commutavit. Imperavit annos tres, menses decem, dies octo. Sepultus est in heroo in arca Prasina.

Mauricius orthodoxus imperium Romanum gubernavit annos viginti, menses tres, dies duos. Statura fuit mediocri, robustus, albus, facie rotunda, subrufus, recalvaster, naso et barba mediocri : barbam Romano more tondebat. Patria Cappadox, jussit se in tabulis scribi Mauricium Tiberium. Coronatus est a patriarcha Joanne Jejunatore, ac paulo post nuptias habuit. Mense Aprili in foro incendia fuerunt, et ventorum procellæ, quibus multæ domus sunt perditæ. Decima Maii terræ motus fuit magnus et equestre certamen C actum. Avares autem, qui non multo ante Sirmium Europæ nobilem urbem occupaverant, missis legatis ab imperatore postulant ut 80 auri millibus, quæ a Romanis quotannis accipiebant, alia 20 adjicerentur. Imperator pacis studiosus consensit. Postulabant ut sibi ad spectaculum mitteretur elephantus Indaus et aurea culcitra. Quæ missa remiserunt, contempta culcitra. 692 Postulaveruntque alia adhuc 20 millia sibi addi. Quod cum recusaret imperator, Chaganus expeditione suscepta Sigidonem aliasque urbes subegit et Anchialum, minatus se ctiam Longum murum eversurum. Imperator ergo Elpidium patricium cum Commentiolo legatos ad Chaganum mittit; isque se pactis conventis staturum ac pacem servaturum pollicetur.

πάκτων συνθήκαις είρηνην άγειν καθωμολόγει.

Anno secundo imperator consul designatur magnasque urbi opes largitur. Idem sororem suam Gordiam Philippico in matrimonium dat, Orientique

άπέστειλεν αὐτούς κατά Περσών. Πολέμου δὲ κροτηθέντος νιχώσι 'Ρωμαΐοι κατά κράτος, καὶ ἀφείλοντο έχ των Περσών πόλεις τε και γώρας &; έπί Τουστινιανού καὶ Τουστίνου παρέλαδον. Έπανελθών δὲ Μαυρίκιος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδέχθη ὑπὸ του βασιλέως μεγάλως, και εθριάμβευσε Τιβέριος τάς νίχας Μαυριχίου, και προσελάβετο αὐτὸν γαμδρέν είς Κωνσταντίναν την έαυτοῦ θυγατέρα· όμοίως δὲ καὶ Γερμανῷ στρατηγῷ ἔζευξε τὴν θυγατέρα αύτου Χαριτώ, ποιήσας άμφοτέρους Καίσαρας. Τή δὲ ιδ' τοῦ Αὐγούστου μηνός φαγών συχάμινα (88) δύιμα άξιοθέατα νενοθευμένα φθίσει περιέπεσε. Καλ μέλλων τεθνάναι προσχαλείται τον πατριάρχην Ιωάννην και την σύγκλητον άμα τοίς στρατεύμασι, καὶ Μαυρίκιου του ίδιου γαμθρου βασιλέα άναγορεύει. Πάντων δὲ εύφημησάντων αὐτὸς ὑποστρέψας έν τη ίδία κλίνη (89) τέθνηκε, βασιλεύσας έτη γ' μήνας ι' ήμέρας η'. Καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ήρώω ἐν λάρ. νακι Πρασίνω.

Μαυρίκιος δρθόδοξος βασιλεύς 'Ρωμαίων εδασίλευσεν έτη κ' μηνας γ' ημέρα; β'. Ήν δέ τη ίδέα μεσηλίξ, εύσθενής, λευχόχρους, στρογγύλην έχων την δψιν, πυρράκης, άναφάλας, εδριν, εδπώγων, κειρόμενος το γένειον, καθά 'Ρωμαίοις Εθος έστίν. Ήν δὲ Καππαδόκης. Έκελευσε δὲ γράφεσθαι ἐν τοῖς συμβολαίοις · Μαυρίχιος [xal] Τιβέριος. Ἐστέφθη δὲ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ, καὶ μετ' όλίγον τον γάμον πεποίηκε. Τῷ δὲ ᾿Απριλλίω μηνί γεγόνασιν εν τῷ φόρῳ ἐμπρησμοί καὶ ἀνέμων καταιγίδες, και πολλάς οίκίας διώλεσαν. Και τή δεκάτη του Μαΐου γέγονε σεισμός μέγας και Ιππικόν έτελέσθη. Πρεσδεύουσι δὲ οἱ "Αδαρες πρός τὸν βασιλέα, οί πρό όλίγου το Σίρμιον χειρωσάμενοι, πόλιν της Ευρώπης επίσημον, και ήξίουν ταϊς όγδοήκοντα γιλιάσι του γρυσίου, &ς έτησίως έλάμδανον παρά Ρωμαίοις, προστεθήναι άλλας κ' και ό βασιλεύς είρήνης εφιέμενος τοῦτο κατεδέξατο. "Ητησαν δε καί έλέφαντα, ζώον Ίνδικον, έκπεμφθήναι αὐτοῖς πρός θέαν, καὶ κλίνην χρυσην · ὧν καὶ πεμφθέντων άμφότερα άντέστρεψαν, την κλίνην εύτελίσαντες. Ήτοῦντο δε πάλεν άλλας κ' πρός ταζς έκατόν. Τοῦ δε βασιλέως μή χαταδεξαμένου, [Ρ. 395] στρατεύσας ὁ Χαγάνο; την Σιγιδώνα πόλιν κατέστρεψε καὶ έτέρας πόλεις έχειρώσατο και την 'Αγχίαλον, ηπείλει δε και τά Ο Μαχρά τείχη καταστρέψαι. Ο δὲ βασιλεύς Ἐλπίδιον τὸν πατρίχιου σὺν Κομμεντιόλω πρέσδεις πρὸς τὸν Χαγάνον ἀπέστειλε, καὶ ὁ Βάρδαρος ἐπὶ ταὶς τῶν

> Τῷ β' Ετει υπατος δ βασιλεύς αναγορεύεται, καί πολλούς θησαυρούς τη πόλει δωρείται. Προδάλλεται δὲ Φιλιππικόν στρατηγόν τῆς Έψας, ποιήσας αὐτόν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(88) Hem! cucurbitale interpretis acumen cucurbitum legentis, ubi tantum mori fructus aliis colligere licet. GOAR

(89) Ad proprium lectum moriturus reversus est Tiberius, cum senatum, exercitum et patriarcham de nuncupando imperii successore Mauricio suit allocutus. Έπλ την υπαιθρον των βασιλείων αὐλην,

ήτις παρήνωται τη πολυστιβάδι των άνακτόρων οίκία, προαυλίω περιφανεί και περιδόξω τῷ προσκηνίω φοράδην ήχθη. Quæ Simocattæ i, i, verba minus proprie reddidit Pontanus. Πολυστιδάς enim ofxía pro ædificiorum et habitationum superstructa e coacervata congerie, non pro herbis et frondibu: thororum sumitur. Goanπικός τοίς Περσικοίς άθρόως ἐπεισπεσών καὶ πολλήν αίγμαλωσίαν λαδών είς την των Μήδων γώραν παρα βάλλει, και πολλά χωρία διαφθείρας είς Ρωμαγίαν (90) αύθις ὑπέστρεψε. Τοῦ δὲ Χαγάνου τὴν είρήνην άθετήσαντος και τῷ Μακρῷ τείχει ληϊζομένου, ώς προσεπέλασεν ο στρατηγός των Ρωμαίων Κομμεντίολος, τούτοις άθρόω; ἐπεισπεσών πολλά πλήθη άνείλε και τούτους ἀπήλασεν. Έλθων δε έν 'Αδριανουπόλει 'Ανδραγάστιφ περιπίπτει τῷ Σθλαδίνων στρατηγώ αίχμαλωσίαν έπιφερομένω . καὶ τούτω έπεισπεσών την αίγμαλωσίαν διέσωσε και νίκην με γάλην περιεδάλοτο. Τότε καί τινες "Ελληνες εν οίκφ τινός άριστώντες είς ύδρεις και άναθεματισμούς της ύπεραγίας Θεοτόχου προήχθησαν. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι παρ- Β αυτά πονηροίς πνεύμασι ληφθέντες δίχας ἀπετίννυον, ὁ δεσπότης δὲ τῆς οίχίας είδε κατ' δναρ ἐπιστάσαν αὐτῷ τὴν Θεοτόχον καὶ βεργίω (91) τὰ αὐτοῦ γόνατα περιχαράξασαν και μηδέ λόγου αὐτὸν άξιώσασαν. Ο δὲ εὐθύς ἔξυπνος τοῖς πόνοις γενόμενος εδρε τοὺς πόδας αὐτοῦ χεχομμένους, χάντεῦθεν λοιπον δημοσία φοράδην άγόμενος και προκείμενος την δικαιοκρισίαν εξωμολογείτο του Θεού και την της παναμώμου Θεοτόχου κατ' αὐτοῦ άγανάκτησιν.

Τῷ γ' ἔτει Φιλιππικός ἐπὶ τὴν Περσικήν ἔλθών, καταλαδών την 'Αρξάνην μεγάλην αίγμαλωσίαν έχράτησε, και δειλίαν έμποιεί τοίς Περσικοίς στρατεύμασι. Νοσήσας δέ του άνεψιον χειροτονεί καθηγείσθαι -του λαού, καί είς Κωνσταντινούπολιν νοσών παραγέγονε, Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ υίὸς, C imperatori slius est natus ac Theodosius nomiκαλ ώνόμασεν αύτον Θεοδόσιον.

Τῷ δ΄ ἔτει Φιλιππικός ἐξεληλυθώς τῆς πόλεως πρός Πέρσας όπλίζεται, και τούτοις συμβαλών νικά τὸν πόλεμον. Τῆ δ' ὑστεραία πάλιν ἀναλαδών Καρδαρίχας τὰς ἐαυτοῦ δυνάμεις πρός πόλεμον ὁπλίζεται, και δευτέρου πολέμου κροτηθέντος νικώτι πάλιν οί 'Ρωμαΐοι και άναιρούνται Πέρσαι πολλοί, χειρούνται δὲ καὶ ζώντες δισχίλιοι καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον πέμπονται. 'Ο δέ Καρδαρίγας προσέφυγεν είς το Δαρά: οί δὶ τοῦ κάστρου Πέρσαι μεθ' ὕδρεων [Ρ. 396] τοῦτον άπεπέμψαντο. Ο δέ Φιλιππικός τους γενομένους τραυματίας είς τὰς πόλεις παρέπεμψεν ἱατρεύεσθαι, καὶ Ἡράκλειον τὸν τοῦ Ἡρακλείου τοῦ αύτοχράτορος πατέρα, ὑποστράτηγον όντα, ἐπὶ κατασχοπήν των Βαρδάρων εξέπεμψεν. Αύτος δε είς την D Βοδυλώνα εἰσδάλλει, καὶ τὸ Χλόμαρον φρούριον παρακαθέζεται. 'Ο δὲ Καρδαρίχας στρατολογεί Ιδιώτας μεθ' ὑποζυγίων, καὶ δι' όχυρῶν τόπων ἐν ἀσελήνω νυχτί έπὶ τὰ νῶτα γίνεται τῶν Ῥωμαίων, μηδαμῶς θαρρών γείρας αὐτοίς ἐμδαλείν. 'Ρωμαίοι δὲ τῷ ἀχαίριμ φόδιμ διασχεδασθέντες διά δυσδιεξοδεύτων τόπων μεγάλοις χινδύνοις περιέπεσον. Πρωΐας δε γενομένης, τής συμφοράς άπηλλάττοντο, και τον στρατηγόν καταλαδόντες ύδρεσιν αισγίσταις τούτον Εδαλον. Οξ δε Πέρσαι ἐπίπλαστον νομίσαντες είναι την φυγήν διώ-

XYLANDRI ET

γαμβρόν είς Γορδίαν την ίδιαν άδελφην. 'Ο δε Φιλιπ- A eum præficit. Qui subito Persas magna vi adortus magna hominum præda parta in Mediam irrumpit, multisque ibi oppidis vastatis in Romaniam revertit. Cum autem Chaganus pace violata ad Longum murum prædando excurreret, Commentiolus dus Romani exercitus de improviso Barbaros adortus magna multitudine cæsa eos abegit. Inde cum ad -Adrianopolim venisset, in Andragastum incidit, Slavinorum ducem, qui prodam agebat. In hune facto impetu prædam recepit, insigni potitus victoria. Eo tempore Græci quidam in domo cujusdamprandentes eo prolapsi sunt ut in Virginem Deiparam convicia atque exsecrationes jacerent. Horum reliqui illico a malis correpti spiritibus pœnas dederunt. Dominus autem domus istins per insomnium vidit sibi 693 astare Deiparam, quæ allogni ipsum non dignata pedes ejus virgula veluti notisimpressis circumscripsit. Ille autem præ dolore statim evigilans pedes suos incisos invenit. Gestatus in publicum ibique expositus justum Dei judiciumet inculpatæ Virginis Deiparæ contra se indignationem professus est.

> Anno tertio Philippicus in Persiam expeditione facta Arxanam capit, magnaque potitur præda, et terrorem Persicis copiis incutit. Morbo inde correptus consobrinum suum exercitui præficit atque ipse Cpolin ægrotus revertitur. Eodem anno

Quarto anno Pilippicus urbe egressus armatum exercitum in Persas duxit, acieque congressus cosvicit. Postridie Cardarichas denuo instructo exercitu alteram pugnam commisit, rursusque penes Romanos victoria fuit; et multi Persæ occisi, capti bis mille, et Bysantium missi. Cardarichas ad Daras confugit, et a castris per eos qui præsidii loco id castrum tenebant, per ludibrium est repulsus. Philippicus saucios per urbes dimittit, ut corpora curarent; legatumque Heraclium, cujus filius Heraclius postea imperator fuit, ad explorandas res Barbarorum emittit. Ipse in Babyloniam impressione facta Chlomarum castellum obsidet. 694 Cardarichas autem collecta tironum mane et jumentis, noctu cum luna sileret, per loca natura munita co pervenit ut a tergo esset Romanorum, quibuscum conserere manum nequaquam audebat. Romani locorum imperviorum iniquitate et intempestivo terrore in summum periculum devenerunt. E quo tamen luce facta facile evaseruut, arreptumque ducem atrocissimis contume. liis exagitarunt. Persæ autem fugam eam simulari putantes non sunt ausi insequi. At Heraclius... transmisso Tigri, quæcunque Mediæ erant nobiliora-GOARI NOTÆ.

Virga viminea, λύγω a Theocriti scholiaste vocata 2 Βεργίοις ήτοι λύγοις δήσαι. GOAR.

⁽⁹⁰⁾ In ditionem Romanorum, els tà Populier

⁽⁹¹⁾ Apud Nic. xviu, 37, legitur vimine. XvL. -

oppida, ea incendit, atque lta ad Philippicum est A ξαι ούκ ετόλμησαν. Ἡράκλειος δε διαπεράσας τον magna cum præda reversus. Rursum inde ad Martyropolim commisso inter Persas ac Romanos prælio, vicerunt Romani. Cecidit eo in prælio Baruzas Persarum dux, captaque sunt tria millia, ac Persici exercitus ductores. Mille tantum de Persicis copiis homines clade evitata non absque periculis in Persidem redierunt. Romani ad imperatorem prædam mittunt Persicam, omnesque captivos una cum bandis. Mauricius porro Cariana rostra in Blachernis condit, inque eo omnem suam a pueritia usque ad imperatoriam dignitatem vitæ historiam depingit. Absolvit etiam publicum ibi balneum. Et constituit ut publica deprecatio, sive intercessio dicitur, in Parasceva a Blachernis ad Chalcopratia duceretur.

ήν (95) εν Βλαγέρναις τελετοθαι και έν τοις Χαλκοπρατείοις πληρούσθαι

Anno sexto, Longobardi bellum Romanis intulerunt, et Maurusii in 695 Africa magnos tumultus excitarunt. In Perside locus custodiæ destinatus est, nomen Lethæ ab oblivione habens, in eo Persarum rex multos de variis populis captos incluserat, una cum iis quos in castello Daras ceperat. Hi de salute sua desperabundi custodes adorti sunt, lisque cæsis Bysantium pervenerunt, suntque ab imperatore magno cum gaudio recepti. Ac rursum Commentiolus in Persidem ingressus victor multa spolia Byzantium misit,

Anno septimo, Chosroes, cum adversus eum Baramus insurgeret, coactus est ad Romanos con- C. fugere; et impetrato ab imperatore auxilio Baramum occidit Persidemque obtinuit. Metuens autem sibi ab insidiis, mille Romanos præsidii loco dari a Mauricio sibi petiit. Quod ipsum quoque imperator concessit, itaque Chosroes fassus est regnum Persis heneficio Romanorum concessum.

Anno octavo, in Paschate Theodosium Mauricii filium Joannes patriarcha Cpolitanus coronat, annos natum 4 s. Eodem anno Mauricius ædem 40 Sanctorum absolvit, a Tiberio inchoatam. Cumque in Oriente alta esset pax, exercitus in Thraciam transtulit.

Nono anno, cum imperator copias in Occidentem educeret, ab omnibus vetitus est bello operam D impendere. Daonii mulier infantem peperit oculis, palpebris, manibus pedibusque carentem: ad coxas autem 696 cauda piscis testa intecti enata erat. Eodem die canis quoque sex pedes habens et caput leoninum natus ac valde magnus factus est.

Τίγρην, όσα τῆς Μηδικῆς γώρας ἦσαν ἐπίσημα γωρία παρεδίδου πυρί, και ούτως πρός Φιλιππικόν άνέστρεψε μετά σχύλων πολλών. Καὶ γίνεται πάλιν κατά την Μαρτυρούπολιν (92) Περσικός μετά 'Ρωμαίων πόλεμος, και κρατούσι 'Ρωμαΐοι, και άναιρείται ό τῶν Περσῶν στρατηγὸς Βαρουζᾶς, συλλαμδάνονται δε και ζώντες τρισχίλιοι και οι των Περσικών ταγμάτων ταξίαρχοι. Χίλιοι δὲ μόνοι τὸν ἀριθμὸν έσώθησαν, οί και μετά κινδύνων έπι την Περσίδα άνέστρεψαν. Οἱ δὲ Τωμαΐοι πέμπουσι πρός τὸν βασιλέα τὰ Περσικά λάφυρα καὶ τοὺς ζωγρηθέντας ἄπαντας σύν τοξς βάνδοις (93). "Ο δὲ Μαυρίχιος Εχτισε τον Καριανόν Εμδολον εν Βλαχέρναις, γράψας εν αύτῷ διὰ ζωγραφίας τὰς ἐαυτοῦ πράξεις τὰς ἐχ παι-Β δόθεν μέχρι της αύτου βασιλείας. 'Ανεπλήρωσε δέ καὶ τὸ ἐν ἀὐτῷ δημόσιον λουτρόν. Τυποῖ δὲ καὶ τὴν λιτὴν καλουμένην πρεσδείαν (94) κατὰ παρασκευ-

Τῷ ς' ἔτει οἱ Λογγίδαρδοι πόλεμον ήραντο κατά 'Ρωμαίων, και τά των Μαυρουσίων έθνη κατά την Αφρικήν μεγάλας ταραγάς ἐποιήσαντο. Έν δὲ τξ Περσίδι φυλακή υπάργει ή λεγομένη Λήθη, εν ή πολλούς ό τῶν Περσῶν βασιλεύς ἀπὸ διαφόρων ἐθνῶν έν ταύτη κατέκλεισε σύν τοῖς αίγμαλώτοις τῆς πόλεως Δαράς. Οδτοι οδν ἀπογνόντες ἐαυτῶν ἐπανίστανται κατά των φυλασσόντων αὐτούς ους καὶ άνελόντες είς το Βυζάντιον ήχασι, και ὑπεδέξατο αὐτοὺς ό βασιλεύς μετά χαράς μεγάλης. Καὶ πάλιν Κομμεντίολος είς του κατά των Περσών πόλεμον γωρεί, καλ νικήσας πολλά λάφυρα έν Βυζαντίω πέμπει.

Τῷ ζ' ἔτει, Βαράμ κατά Χοσρόου γενόμενος τουτον τοίς 'Ρωμαίοις προσρυήναι ήνάγχασεν . Ε δούς ό βασιλεύς συμμαγίαν τόν τε Βαράμ ἀπέχτεινε καλ την Περσίδα εχράτησε. Δεδοιχώς δε [Ρ. 397] την δολοφονίαν, ζητεί Μαυρίκιον είς φυλακήν αὐτοῦ χιλίους 'Ρωμαίους. 'Ο δὲ βασιλεύς ποιεί καὶ τοῦτο, ώς λέγειν του Χοσρόην ότι 'Ρωμαΐοι Πέρσαις την βασιλείαν γαρίζονται.

Τῷ η' ἔτει, τὸ Πάσχα Θεοδόσιος υίὸς Μαυρικίου στέφεται ὑπὸ Ἰωάννου πατριάργου Κωνσταντινουπόλεως, γρόνων ὑπάρχων τεσσάρων ήμισυ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Μαυρίκιος τὸν ναὸν τῶν 'Αγίων Τεσσαράχοντα, δν άπηρξατο Τιδέριος, άνεπληρωσε, και της 'Ανατολής εἰρήνην βαθείαν ἐχούσης τὰς δυνάμεις των στρατευμάτων επί την Θράκην διεδίδασε.

Τῷ θ' ἔτει, τοῦ βασιλέως μετά τῶν στρατευμάτων έπὶ τὴν Δύσιν έξερχομένου, ἐκωλύετο παρά πάντων ύπουργήσαι τῷ πολέμω. Έν δὲ τῷ Δαονίω (96) ἔτεκε γυνή παιδίον μήτε όφθαλμούς μήτε βλέφαρα μήτε χετρας μήτε πόδας έχων, πρός δὲ τῷ Ισχίφ ίχθύος ούρὰ προσφυώς ὑπῆρχεν αὐτῷ ὀστραχόδερμος. Τἤ αὐτή ήμέρα καὶ κύων ἐξάπους, κεφαλήν ἔχων λεον-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

92) Armeniæ urbem quadraginta militum martyrio illustrem. GOAR.

(95) Vexillis, puto militaribus, quæ nobis baner dicuntur. Suidas in Βάνδον : Ούτω καλούσι 'Ρωμαΐοι

σημείον τό εν πολέμφ. Χτι. (94) Litania nimirum hie λυτή πρεσδεία dicitur, et Suida quoque λιτή est παράκλησις. Eam ergo videtur

litaniam instituisse, que fieret ab uno fano ad alterum, caterva populi et pontificum procedente. Supra λητή legebatur, minus recte. λιταί notum est vocabulum vel ex Homero, quid denotet. Xv... (95) Parascevis singulis, sextis dictis feriis.

GOAR.

(96) Thraciæ loco. Goan.

τώδη, γεννηθείς έγένετο μέγας σφόδρα. Τή αὐτή A Eodem die equus etlam imperatoris, qui aureis ήμέρα και ό εππος του βασιλέως, ό τον γρυσούν περιχείμενος κόσμον, άθρόως διερβάγη πεσών. Τούτοις πάσιν οἰωνισάμενος ὁ βασιλεύς περίλυπος ήν. Μαθών δὲ ὅτι πρέσδεις εἰς τὸ Βυζάντιον Περσών τε καί Φράγγων παρεγένοντο, ὑπέστρεψεν είς τὰ βασί-

'Από των Ίστορικών του Σιμοκάτου (97) λόγος Χοσρόου βασιλέως Περσών πρός Ιωάννην στρατηγόν 'Ρωμαίων, ἀποσχώψαντα είς αύτον ότε ἀπεστάλη παρά του Μαυρικίου είς βοήθειαν αὐτοῦ. Εί μή περ άπὸ τοῦ καιροῦ ἐτυραννούμεθα, οὐκ ἀν ἐθάρὸησας, στρατηγέ, τὸν μέγαν εν άνθρώποις βασιλέα βάλλειν τοίς σχώμμασιν, Έπει δε τοίς παρούσι μέγα φρονείς, άχούση τί δήτα τοίς θεοίς ἐσύστερον μεμελέτηται. 'Αντικαταρρεύσει, εδ ίσθι, είς τοὺς 'Ρωμαίους ὑμᾶς δεινά, έξετε δὲ τὸ Βαδυλώνιον φύλον τῆς 'Ρωμαΐκῆς πολιτείας κρατούν τριττήν χυχλοφορικήν εδδομάδα έτων. Μετά δὲ τοῦτο πεμπταίαν ἐδδομάδα ἐνιαυτών "Ρωμαίοι Πέρσας δουλαγωγήσετε. Τούτων δη διηνυσμένων την άνέσπερον ημέραν ένδημείν τοίς άνθρώποις, καὶ τἡν προσδοκωμένην λήξεν ἀποδαίνειν τοῦ κράτους, ότε τὰ τῆς φθοράς παραδίδοται λύσει καὶ τά τῆς χρείττονος διαγωγῆς πολιτεύεται.

Τῷ ι' ἔτει, τοῦ Χαγάνου ἐπελθόντος κατά τὸ Σίρμιον, ὁ βασιλεύς στρατηγόν Εύρώπης τον Πρίσκον γειροτονεί. 'Ο δὲ Πρίσχος Σαλβανιανὸν ὑποστράτηγον ποιήσας προτρέχειν εκέλευσε, και κατά των Βαρβάρων χωρήσαντες συγχροτούσι πόλεμον καλ νικώσι Ρωμαΐοι. 'Ο δὲ Χαγάνος τοῦτο ἀχηχοὼς, ἀναλαδών C τάς δυνάμεις έχώρει πρός πόλεμον, και είς 'Αγγίαλον ελθών ταύτην κατέκαυσεν. [P. 398] Είτα είς τδ Δριζίν περά. 'Ο δὲ Πρίσκος, μή θέλων θεωρείν τά πλήθη των Βαρδάρων, είς Τζουρουλόν είσελθών ήσφαλίσατο. 'Ο δὲ Βάρδαρος τὸν Πρίσκον πολιορκείν ἐπεχείρει. Ταύτα δὲ ἀχηχοὼς Μαυρίχιος διηπόρει τί δράσει · εὐδουλία δὲ καταστρατηγεί τῆς ἀπείρου δυνάμεως, καὶ ένα τῶν ἐξκουδιτώρων μεγάλαις δωρεαίς και ύποσχέσεσι πείθει έχοντι περιπεσείν τοίς Βαρδάροις, και δίδωσιν αὐτῷ πρὸς Πρίσκον γραφήν περιέγουσαν τάδε · Τῷ ἐνδοξοτάτω στρατηγῷ Πρίσχω. Την άλιτηρίαν των Βαρβάρων έγγείρησιν μή δειλιάσης · πρός γάρ ἀπώλειαν αύτων τοῦτο γέγονε. Γίνωσκε γάρ ότι μετά πολλής αισγύνης έγει ὁ Χαγά-Ρωμαίων χώραν. Διά τοῦτο καρτερησάτω ή σή ἐνδοξότης ἐν τἢ Τζουρουλῷ περιρέμδουσα αὐτούς. Πέμπω γάρ διά θαλάσσης πλοία, και αίχμαλωτίζομαι τάς φαμιλίας αὐτῶν, καὶ ἀναγκάζεται μετ' αίσχύνης και ζημίας είς τὰ ίδια ὑποστρέψαι. 'Ο δε Χαγάνος κρατήσας τὰ γράμματα καὶ ἀναγνούς γίνεται περιδεής, και συνθήκας πρός του Πρίσκου διαθέμενος και είρηνεύσας επι δώροις όλίγοις και άναξιολόγοις είς την έαυτοῦ ἐπανέζευξε γῆν μετά φυγῆς xparaids.

phaleris erat ornatus, concidit subito atque ruptus est. Hæc omnia imperator ominis loco ducens animi angebatur; et cognito legatos Persarum ac Francorum Byzantium appulisse, in regiam rediit.

Sequitur ex Historiis Simocati oratio Chosroæ Persarum regis ad Joannem ducem Romanorum, qui missus ei opitulatum a Mauricio imperatore sannas in regem jecerat. Nisi, inquit, ipsa temporis ratio in nos tyrannidem exerceret, nunquam profecto tu, o dux, auderes magnum inter homines regem subsannare. Nuncquia præsens rerum status te superbum reddit, audi quid de futuro dii statuerint. Sic habe, calamitates in vos Romanos redundabunt, ac per tres circulares septennales annorum conversiones Babylonica gens Romanæ reipublicæ dominabitur. Inde per quinque annorum septenarios Romani Persas servitio premetis. His circumactis dies vesperæ expers hominibus illucescet exspectatumque regnum inibit: tune interitus nulla erit memoria, et vita melioriribus institutis agetur.

Anno decimo, cum Chaganus apud Sirmium irrueret, imperator 697 præfectum Europæ Priscum creat. Is Salvanianum legatum sibi asciscit, eumque præire jubet. Barbaros ergo aggressi conserta pugna eos vincunt. Chaganus re cognita copiis collectis ad bellum proficiscitur. Cumque Anchialum venisset, urbem eam incendit : inde Drizinem trajicit. Priscus vero multitudini Barbarorum occurrendum non ratus Tzurulum petiit, ibique loci opportunitate se tutatus est. Quem mox Chaganus obsedit. Id cum Mauricius intellexisset, quid faceret dubius, calliditate vim infiniti exercitus hoc pacto eludit. Excubitorum quemdam magnis et muneribus et pollicitationibus eo permovet, uti cum litteris, quas ipse ad Priscum dabat, dedita opera in Barbarorum manus se conjiceret. Litterarum hæc erat sententia : Prisco duci glorio. sissimo S. Formidare sceleratum Barbarorum conatum noli, ipsis exitio suo staturum: magno enim suo cum dedecore Chaganus in terram sibi a Roνος ὑποστρέψαι είς τὴν ἀφιερωθείσαν αὐτῷ παρά D manis concessam revertetur. Tua ergo præstantia eos otioso animo sustineat in Tznrulo. Ego enim per mare missis navigiis eorum familias captivas abduco, ut cum dedecore et damno suo domum redire opus habeat. Chaganus cum in litteras incidisset easque legisset, in magnum venit metum; ac paucis quibusdam et nullius pretii donis acceptis, pace composita domum versus fugam quantum potuit fecit.

XVIANDRI ET COARI NOTÆ.

(97) Σιμοκάττου apud Suidam duplici τ, estque cognomentum Theophylacti sophistæ. Cæterum hæc

Chosroæ prædictie lucidier fere est apud Zonaram et Nicephorum ; xvm, 27. XxL.

Anno undecimo, Priscus rem contra Slavinos A præclare gessit, magna 698 Barbarorum edita strage. Eodem anno Paulus imperatoris pater mortuus est Cpoli; et Anastasia Augusta, socrus Mauricii, uxor Tiberii, sepulta est juxta virum.

Anno 12, Priscus rursus Danubium occupat, Slavinorum agros populatur, magnamque imperatori prædam mittit, atque ab eo in hostico hiemare jubetur. Eodem anno Philippicus Chrysopoli mansionem Deiparæ condit, et palatium ad imperatorem ejusque liberos excipiendum. Piscinam quoque et hortos facit, et Cpoli domum ædificat, quæ ab eo Philippici domus dicitur.

Anno 13, Byzantii in suburbio monstra sunt nata, infans quadrupes et alius biceps. Ferunt hæc nihil boni portendere urbibus in quibus nascuntur. Imperatori Prisco munus ducendarum copiarum abrogat, idque fratri suo Petro demandat.

Hie, anno 14, Slavinos adortus est, qui captivos ex Romanorum ditione abigebant. Il captivis necatis fugæ se dederunt; et Romani paucis eorum captis ad sua redierunt. Hoc anno imperator solarium Magnauræ rotundum fecit, et in media aula suam collocavit statuam. Atque ibi armamentarium constituit. Condidit etiam in loco qui Erii dicitur domum in qua senes morbosi alerentur, quod vivarium sumptuosum 699 dicitur, eo quod a Slavinis crematum id fuerat, quod ligno erat tectum. Multos ei suppeditavit sumptus ad sustentandos morbis confectos fratres.

Anno 15, imperator Petrum, quod ejus culpa exercitus a Slavinis esset deletus, loco movet, rursusque Priscum cum imperio in Thraciam mittit.

Anno 16, Petrus imperatoris frater ædem Deiparæ Areobindicam condidit, et Cyriacus, qui Joanni Jejunatori successit, Diaconissæ.

Anno 17, contractis suis copiis Chaganus in Dalmatiam profectus Balbam et vicinas circum 40 urbes occupat ac diripit. Qua de re certior factus Priscus Gunduem exploratum mittit. Is cum in Barbaros incidisset per fauces iter facientes, duos ex ils vino obrutos capit; ex lisque discit Chaga-

Τῷ :α' ἔτει, Πρίσχος μεγάλως ἐπὶ τοῖς Σθλαδίνοις ἡνδραγάθησε καὶ φόνον πολύν τῶν Βαρδάρων εἰργάσατο. Τῷ αὐτῷ ἔτει Παῦλος ὁ τοῦ βασιλέως πατὴρ ἐτελεύτησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ 'Αναστασία Αὐγοῦστα ἡ πενθερὰ Μαυρικίου, γυνἡ δὲ Τιδερίου, καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

Τῷ ιβ' ἔτει, τοῦ Πρίσκου πάλιν τὸν "Ιστρον καταλαδόντος καὶ τὰ Σθλαδίνων ἔθνη πραιδεύσαντος καὶ
πολλὴν αἰχμαλωσίαν τῷ βασιλεῖ πέμψαντος, γράφει
αὐτῷ ἐκεῖσε παραχειμάσαι. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Φιλιππικὸς κτίζει τὴν ἐν Χρυσουπόλει μονὴν τῆς παναχράντου Θεοτόκου καὶ τὰ παλάτια πρὸς τὸ ὑποδέχεσθαι τὸν βασιλέα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ποιήσας καὶ
ἰχθυοτροφείον καὶ παραδείσους. Καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἔκτισε τὸν οἶκον τὸν λεγόμενον τοῦ ΦιΒ λιππικοῦ.

Τῷ ιγ΄ ἔτει, εἰς τὰ τοῦ Βυζαντίου προάστεια τίκτονται τέρατα, παιδίον τετράπουν καὶ ἄλλο δικόρυφον λέγεται δὲ μἡ σημαίνειν ἀγαθὰ ταῖς πόλεσιν ἐν αἰς γίνονται ταῦτα. Καὶ ὁ βασιλεὺς Πρίσκον τῆς στρατηγίας ἀποπαύει, Πέτρον δὲ τὸν ἐαυτοῦ ἀδελφὸν στρατηγὸν τῆς δυνάμεως Ῥωμαίων ποιεί.

Τῷ ιδ ἔτει, Πέτρος ὁ στρατηγός τοὺς Σθλαδίνους ἐπιφερομένους Ῥωμαϊκὴν αἰχμαλωσίαν τρέπει, καὶ οἱ Βάρδαροι τὴν αἰχμαλωσίαν ἀποσφάξαντες ἔφυγον· δλίγους δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κρατήσαντες ἐπὶ τὰ Ῥωμαῖκὰ ὑπέστρεψαν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν στρογγύλον ἡλιακὸν τῆς Μαγναύρας (98), στήσας ἐν τῷ μεσαυλίῳ τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἀπέθηκεν ἐκεῖ τὸ ἀρμαμέντον (99). [P. 599] "Εκτισε δὲ καὶ τὸ λωδῶν (1) γηροκομεῖον εἰς τὰ Ἡρίου, τὸ λεγόμενον τοῦ ζωτικοῦ ἐγχόρηγον (2), διὰ τὸ ὑπὸ τῶν Σθλαδίνων καῆναι ξυλόστεγον δν, καὶ πολλὰ ἐν αὐτῷ ἐχορήγησε πρὸς θεραπείαν τῶν λωδῶν ἀδελφῶν.

Τῷ ιε' ἔτει Πέτρος χαχῶς ὑπὸ τῶν Σθλαδίνων τὸ στράτευμα ἀφανίσας διαδέχεται ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ πάλιν Πρίσκος στρατηγὸς Θράχης ἀποστέλλεται.

Τῷ ις' έτει Πέτρος ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου ἔκτισε τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ ᾿Αρεοδίνδου. Ὁμοίως καὶ Κυριακὸς ὁ πατριάρχης τὰ Διακονίσσης (3), διάδοχος γενόμενος Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.

Τῷιζ΄ ἔτει συναθροίσας ὁ Χαγάνος τὰς περὶ αὐτὸν ἔυνάμεις ἐπὶ τὴν Δαλματίαν ἐχώρησε, καὶ καταλαδῶν τὴν Βάλδην καὶ τὰς περὶ αὐτὴν τεσσαράκοντα πόλεις ταὐτας ἐπόρθησεν. 'Ο δὲ Πρίσκος ταῦτα μαδῶν Γουνδούην ἐπὶ κατασκοπἢ τῶν πραττομένων ἀπέστειλεν ' δς καταλαδῶν τοὺς Βαρδάρους διὰ δυσ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(98) Luitprandus, vi, 2: Est Cpoli domus palatio contigua miræ magnitudinis ac pulchritudinis, quæ a Græcis, p loco \(\lambda\) posito, Magnaura, quasi magna mura, pro aula, dicitur, Goan.

aura, pro aula, dicitur. Goan.
(99) Άρμαμέντον δημοσίων ὅπλων locus, Justinia-

nus, Nov. 85. GOAR.

(1) Λωδήν pro lepra sæpe Noster sumit, ut in Constantino etiam annotavimus. Itaque vertere

possis leprosos senes et fratres. Verum ergo in his omnibus, quod essent obscura, verbum verbo extulit, ut peritiorihus conjectandi esset materia. Xyı. — Repone leprosorum. Goar.

(2) Sumptuum ad vitam necessariorum penum. Goan.

(3) Areobindi et Diaconissæ templorum meminit et Niceph., xyın, 42. Xyı. αὐτῶν τῷ οἴνω κεκαρωμένους, οἴ καὶ ἔφασαν δισχιλίοις όπλίταις την αίχμαλωσίαν του Χαγάνου παραδεδωκέναι και πρός τά οίκεζα άποστείλαι. Ταύτα ό Γουνδούης μεμαθηχώς κρύπτεται έν μικρά φάραγγι, καὶ ἐωθινὸς ἐπὶ τὰ νῶτα τούτων γενόμενος γίας μαθών είς την έαυτου έπανέζευξε γώραν, και ό Πρίσκος ύπέστρεψεν είς τὰ ίδια.

Καὶ τῷ τη' ἔτει λαδών τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὴν Σιγιδώνα παραγίνεται. 'Ο δὲ Χαγάνος συναθροίσας τὴν έαυτου δύναμεν άφνω τη Μυσία έφίσταται. Της δέ ξορτής τοῦ Πάσχα χαταλαδούσης ἀμφότεροι μετ' είρήνης ήσύχασαν . καὶ τῆς ἐορτῆς πληρωθείσης διαγωρίζονται άπο των 'Ρωμαίων οι Βάρβαροι, και ποικίλου διωγμού εξ άλληλων των μερών γενομένου πλήθος 'Ρωμαίων το μέν κατασφάττεται, το δε αίχμαλωτίζεται. Τότε δή ὁ Χαγάνος κατά Μαυρικίου ώς αίτίου της σφαγης του λαού καταδοών είπε διδόναι τούς αίγμαλώτους άνά νομίσματος, καὶ πάλιν δύο τοῦ νομίσματος, καὶ πάλιν ἀνὰ κεράτια δ' (4). 'Ο δὲ Μαυρίχιος οὐδὲ οὕτως τούτους ἡθέλησεν ἀγοράσαι. "Όθεν θυμωθείς ὁ Χαγάνος πάντας ἀπέχτεινεν. "Ήσαν δε γιλιάδες ιβ', ανεδιδάζετο δε ή τιμή αύτων άνα μιλιαρισίων δύο βθλγ (5). Και ούτως ποιήσας δ Χαγάνος είς τὰ ίδια ὑπέστρεψε, ν' γιλιάδας ταίς ' Ρωμαίων σπονδαίς έπιθείς. 'Ο δε στρατός Επεμψε κατά Κομμεντιόλου ώς προδοσίαν έν τῷ πολέμω ποιήσαντος, εν οίς ήν και Φωκάς, δς διαλεγόμενος τῷ βασιλεί βριαρώς τούτω ἀντέλεγεν ἐν τῷ σελεντίω (6). Καί τις των πατρικίων τούτον [P. 400] ερδά- C πισε καὶ τὸν πώγωνα ἐξέτιλεν, ὁ δὲ βασιλεύς τοῦτον απρακτον απέλυσεν. Έκ τούτου και ή του βασιλέως έπιδουλή άρχην ελάμδανε. Κατά τούτον τον γρόνον έν τη Αίγύπτω Μηνά του ἐπάργου ἐν τω Νείλω ποταμῷ (7) μετὰ τοῦ λαοῦ πορευομένου, ἐν τόπφ τῷ ἐπιλεγομένω Δέλτα, ήλιου ἀνίσχοντος ζῶα ἀνθρωπόμορφα εν τῷ ποταμῷ ἐφάνησαν, ἀνήρ τε καὶ γυνή· και ό μεν άνηρ εύστολος, εύστερνος, καταπληκτικός την δψιν, ξανθός την κόμην, μιξοπόλιος, καλ μέχρι τῆς ἀσφύος ἐγύμνου τὴν φύσιν, τὰ δὲ λοιπά μέρη του σώματος το ύδωρ εχάλυπτε. Τούτον ο Επαργος δρχοις Εδαλλε μή χαταλύσαι την θεωρίαν, πρίν απαντας έμφορηθηναι της παραδόξου ταύτης δράσεως. Ή δὲ γυνή τούς τε μασθούς είχε καὶ τήν δύιν λείαν και κόμην βαθείαν. Και μέχρις ώρας θ' D πας ὁ λαὸς ἐθαύμασεν, ὁρῶν τὰ ζῶα ταῦτα, καὶ τῆ θ' ἔδυσαν ἐν τῷ ποταμῷ. Καὶ ίδοὺ καὶ κροκοδείλων

δάτων χωρίων βαδίζοντας, περιτυγχάνει δύο έξ A num bis mille armatis prædam domum abducendam commisisse. Eo cognito in angusta quadam se abdit convalle, ac mane a tergo eos adortus universos interficit, prædamque ad Priscum adducit. Chaganus frustratum se successu sentiens domum abiit. Idem et Priscus fecit.

άθρόως πάντας άνείλε και την αιχμαλωσίαν πρός τον Πρίσκον ήγαγεν. Ὁ δὲ Χαγάνος τὰ τῆς ἀποτυ-

Anno 18, Priscus copias ad Sigidonem ducit. Chaganus vero suo 700 exercitu collecto repente in Mysiam irruit. Solemnitas Paschatis interveniens effecit ut utrinque pacati quiescerent. Ea finita induciæ quoque dissiluerunt. Cumque multis sese mutuo cladibus affecissent, tandem exercitus Romanus partim cæsus, reliqui capti sunt. Tum Chaganus in Mauricium cædis populi culpam conferens, paratum se ait captivos accepto in singula capita nummo, rursusque binos uno nummo, denique singulos quatuor ceratiis acceptis dimittere. Cum ne sic quidem eos redimere vellet Mauricius, iratus Chaganus omnes occidit. Fuere autem duodecim millia. Æstimabantur, supputatis in singulos duobus milliarisiis, 2933. Chaganus interfectis, ut dixi, captivis Romanorumque tributo adjectis insuper quinquaginta millibus, domum rediit. Exercitus porro misit qui Commentiolum proditionis accusarent. Ac fuit inter legatos etiam Phocas, qui in cœtu verbis imperatori duriter se opposuit. Quidam vero patriciorum depalmavit Phocam, et barbam ei evellit; atque eum imperator re infecta dimisit. Hoc initium fuit insidiarum adversus imperatorem. Eodem tempore, cum in Ægypto Menas præfectus in Nilo amne iter faceret cum popula in loco qui Delta dicitur, sole oriente in flumine visa sunt animalia specie hominis, mas et femina. Mas erat bene compositus, pectore amplo, terribili aspectu, fulvo crine intermistis canis, usque ad lumbos nudus, cæteras partes aqua tegente. 701 Hunc præfectus adjuravit ne prius ex conspectu discederet quam omnes eo se tam raro exsaturassent spectaculo. Mulier et mammas habebat et levem faciem ac dimissos crines. Usque ad nonam horam populus cum admiratione animalia ea spectavit. Hora nona fluvium ea subierunt. Ecce autem, crocodilorum multitudo apparuit. Crocodilus animal est terrestre juxtaque aquaticum, vasto corpore. Dorsum ejus saxum nigrum colore refert,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(4) Κεράτια τέσσαρα sunt numismatis sextans. Numisma enim 24 ceratiis, 12 vero miliarisiis æsti-Scholiastes Basilic. Eclog. xxiii. Χρή γινώσχειν δει το εν κεράτιον φόλλεις είοι δώδεκα ήτοι μιλιαρισίου το ήμισυ. Τὰ οῦν δώδεκα κεράτιά είσιν, νομίσματος ήμισυ. τὸ γοῦν ἀκέραιον νόμισμα Εχει μιλιαρίσια τὸ, χεράτια κὸ. Goan. matur : unde xspátiov miliarisii medium, folles 12,

(5) Hunclocum prorsus non intelligo, quod neque de nummo satis constat quid valuerit, neque de notis ε' ε' θ' λ' δ'. Miliarisium numismatis decimam piriem facere anuotavit Suidas : sed id rem non explicat. Videre potes infra linem Leonis Iconomachi. Xv.

machi. Xvi..

(6) Concilium, cælus, judicium; consultatio est σελέντιον sive σιλέντιον. Auctor in Leone Isauro: Σιλέντιον κατά τῶν άγθων εἰκόνων. Latine quoque silentium pronuntiavit Paulus Diaconus in eodem Leone: Silentium contra sanctas ac renerabiles celebravit iconas. Zonaras Leonem alterum, philosophum, ita morbo iliaco detentum narrat ως μηδί δυνηθήναι διαλεχθήναι τῆ συγκλήτω περί νηστείας τὴν συνήθη διάλεξιν, γ καλείται σιλέντιον. Goar.

(1) Quæ sequitur de viso in Nilo amne monstro, desumpta videntur ex Niceph, xviii. 36. Xvi..

desumpta videntur ex Niceph. xvin, 36. Xvi.

venter est albus; pedes habet quatuor, caudam A πληθος άνεφάνη. Ό δε χροχόδειλος θηρίου έστεν όμου magnam atque asperam : quippe ea finis est spinæ dorsi unico osse constantis, ac superne in modum dentium serræ incisa. Ferit autem cauda et vulnerat. Caput humeris contiguum est, iisque æquatur, et capitis formam tenet, quamdiu non hiat : ubi hiat, totum caput oris loco est et usque ad humeros panditur. Alind animalculum est nomine hydris, quod et bylus dicitur, forma canina, Ea hydris luto sese obvolvens, in crocodili dormientis (eam enim opportunitatem captat : crocodilus enim hiat, cum somnum capit) os insilit, et corroso ejus ventre, itaque bestia enecata, per anum exit.

καὶ ταύτην διαβρήσσουσα ἐξέρχεται διὰ τῆς ἔδρας ἀπονεκρούσα αὐτόν.

Anno 19, die Paschatis, Sophia Augusta uxor Justini et Constantina uxor Mauricii pretiosam admodum coronam confecerunt ac imperatori obtulerunt. Quam cum spectasset imperator, in magnum templum detulit, ibique supra sacram mensam Deo dedicans suspendit. Pace 702 autem cum Barbaris confusa, rursum Chaganus fines Romanorum intravit, et quatuor suis filiis exercitus tribuit, quibus transitum Istri custodirent. Sed Romani ratibus confectis fluvium transmiserunt ; prælioque congressus cum Chagani filiis Priscus, quod ab aurora ad vesperam usque duravit, quatuor Barbarorum millia occidit, 300 suorum desideratis. Postridie ejus diei rursus 8 millia Barbarorum interfecit. Tertia die Romani de superiore loco in Barbaros irruerunt, eosque fusos in paludem compulerunt, multosque ibi suffocarunt, inter c quos fuere Chagani etiam filii, Illustri victoria tum potitis Romanis, rursum Chaganus magno contracto exercitu adversus eos proficiscitur; quem Priscus congressus pugna fudit, illustrioremque priore victoriam reportavit. Idem Priscus quatuor millia instruxit, ac Tissum amnem transire jussit, tentoria Barbarorum speculatum. Barbari tum eorum quæ gesta erant ignari festos dies agebant ac compotabant. Itaque eos inopinantes adorti Romani ingenti clade affecerunt : cæsis enim 30 millibus Gepidarum aliorumque Barbarorum, magna cum præda ad Priscum sunt reversi. Chaganus denuo reparatis copiis, ad Istrum cum accederet, pugna victus est, Barbarique in fluvio submersi, et cum his magna Slavinorum multitudo. Vivi in po- D testatem Romanorum venerunt 3200 Avares, Barbari 703 2000. Chaganus cum legatos repetundorum captivorum causa misisset, Mauricius nondum accepto tam illustris victoriæ nuntio reddi eos jussit.

φας μέν ,γο΄, Βαρδάρους δὲ β΄. Ὁ δὲ Χαγάνος πρέσδεις πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέστειλεν, ἀναλαδέσθαι τοὺς ζωγρηθέντας βουλόμενος. 'Ο δὲ Μαυρίχιος μήπω μαθών τὴν περιφανή τῶν Ῥωμαίων νίκην, γράφει τῷ Πρίσκω άποδούναι τῷ Χαγάνω τοὺς Βαρδάρους καὶ μόνους.

Eodem anno, monachus quidam, cujus vitæ

καὶ ίγθυς μέγας, ἀμφίδιος δέ. Καὶ ἡ μέν γροιά τοῦ νώτου αύτου πέτρα ξοικε μελαίνη, ή δὲ γαστήρ λευχή, πόδες δὲ δ΄, καὶ οὐρὰ μεγάλη καὶ τραχεῖα: της ράχεως γάρ έστιν ένδς όστέου τελευτή. Έντέτμηται δὲ ἄνωθεν ὡς αἱ τῶν πριόνων ἀχμαὶ, καὶ τύπτει έν ταυτώ και τραυματίζει. Ή κεφαλή δε προσηρμοσμένη τοίς ωμοις και έξισουμένη και έφ' όσον μέν ού κέχηνε, θηρίου κεφαλή έστιν, έπαν δε χάνη. δλη γίνεται στόμα μέχρι των ώμων ποιούσα το χάσμα. Ζώον δέ έστι μικρον ή δάρις, ήτις και ύλλος λέγεται, χυνός έχουσα μορφήν. Αυτη είς πηλόν χυλισαμένη, ἐπιτηροῦσά τε τὸν χροχόδειλον χαθεύδοντα, είσπηδή διά του στόματος αύτου (κεχηνώς γάρ ο κροκόδειλος καθεύδει) είς την γαστέρα τούτου χωρούσα Τῷ ιθ' ἔτει, τοῦ ἀγίου Πάσχα, Σοφία Αύγοῦστα

ή γυνή Ίουστίνου, άμα Κωνσταντίνα τή γυνα:χί Μαυρικίου, στέμμα κατασκευάσασαι ύπέρτιμον τω βασιλεί προσήγαγον. 'Ο δε βασιλεύς τούτο θεασάμενος, ἀπελθών εν τη Μεγάλη Έχχλησία τῷ Θεῷ τούτο προσήγαγε, πρεμάσας έπάνω της άγίας τραπέζης. Αυθείσης δὶ τῆς πρός τοὺς Βαρδάρους εἰρήνης, πάλιν ὁ Χαγάνος ἐπὶ τὰ 'Ρωμαϊκά χωρεί. Τοῖς δὲ τέσσαρσιν αὐτοῦ υἰοῖς παραδούς ἐτέρας δυνάμεις παρέστησε φρουρείν τὰς διαδάσεις του "Ιστρου. Οί δε 'Ρωμαΐοι σχεδίας ποιήσαντες τον ποταμόν διεπίρασαν · καὶ μετά των υίων του Χαγάνου συμδαλών ό Πρίσχος ἀπό πρωί Εως ἐσπέρας, τριαχοσίων 'Ρωμαίων άναιρεθέντων, τέσσαρας χιλιάδας των Βαρδάρων ώλεσε, και τη έπιούση πάλιν όκτω χιλιάδας τῶν Βαρδάρων ἀνείλε. Τῆ δὲ τρίτη ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων οί Ρωμαΐοι πρός τούς [Ρ. 401] Βαρδάρους έχώρησαν, και τούτους τρέψαντες έπι τὰ ύδατα τῆς λίμνης ήλασαν, πολλούς έξ αὐτών ἀποπνίξαντες, ἐν οίς και οι του Χαγάνου παίδες άπεπνίγησαν, και γίκην οι 'Ρωμαΐοι περιφανή άνεδήσαντο. 'Ο δέ Χαγάνος πάλιν συναθροίσας δυνάμεις πολλάς, κατά 'Ρωμαίων ήλθε. Πολέμου δε χροτηθέντος τρέπονται οί Βάρδαροι και νίκην ποιούνται Ρωμαίοι πασών έπισημοτέραν. 'Ο δὲ Πρίσκος τέσσαρας χιλιάδας συντάξας του Τίσσου ποταμόν περάσαι έκέλευσεν είς το κατασκοπήσαι τά των Βαρδάρων σκηνώματα. Οἱ δὲ Βάρδαροι, μηδέν των γεγονότων έγνωκότες, έορτάζοντες έσυμποσίαζου. Τούτοις οί 'Ρωμαίοι άπροόπτως ξπεισπεσόντες μέγιστον φόνον είργάσαντο · τριάχοντα γάρ χιλιάδας Γηπέδων και ετέρων Βαρδάρων άπέχτειναν, χαι πλείστηναίγμαλωσίαν λαβάντες πρός τὸν Πρίσκον ὑπέστρεψαν. 'Ο δὲ Χαγάνος πάλιν δυνάμεις άθροίσας έπι τον "Ιστρον παραγίνεται, και συμβαλόντες πάλεμον ήττωνται οί Βάρδαροι καί είς του ποταμόν αποπνίγονται. Συναπόλλυνται δε τούτοις και Σθλαθίνων πλήθη. Ζώντας δὲ ἐκράτησαν "Αδα-

Τῷ αὐτῷ ἔτει, μοναχός τις ἐν ἀσκήσει διαλάμπων, exercitatio illustris erat, strictum gladium tenens σπάθην (8) γυμνήν πρατών, από του φόρου μέχρι XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽⁸⁾ Isidorus, xviii, 6 : framea, gladius ex utraque parte aentus quam vulgo spatham vocant, psa est rhomphæa. GOAR.

της Χαλκής ξιφή σης διαδραμών του αυτοκράτορα τοις A a foro usque ad Eneam portam procurrit, omnibus πασιν έν φόνω μαχαίρας τεθνήξεσθαι προηγόρευσεν. "Ομοίως και Ήρωδιανός Μαυρικίω είς το φανέρου προσανήγγειλε τὰ τούτω συμδησόμενα. Τότε και οί δημοι άνδρα παρόμοιον τῷ Μαυρικίῳ Μαῦρον, περιδαλόντες σάγον και στέφανον πλέξαντες άπο σκορόδων καὶ τῆ αὐτοῦ περιθέντες κεφαλή, δνο τε τοῦτον έπικαθίσαντες Επαιζον, Εύρηκε, λέγοντες, την δαμάλην άπαλήν, και ώς το καινόν άλεκτόριον πεπήδηκεν αύτην, και εποίησε παιδία ώς τὰ ξυλοχώδωνα (9). "Αγιέ μου, άγιε, δὸς αὐτῷ κατὰ κρανίου, ΐνα μή ύπερα!ρηται · κάγώ σοι του μέγαν βούν προσαγάγω είς εύχην. Τοιαύτα μέν τὰ παρά τοῦ δήμου. Καὶ οὐ περιττώς ὑπεμνηματίσθη, άλλ' ἐν' εἰδώμεν ὡς ἐπειδάν τις παροξύνη τον δεσπότην, τοίς αύτου παίγνιον γίνεται συνδούλοις.

Το είχοστο έτει, Θεοδόσιον τον υίδν αὐτόῦ συνήψε πρός γάμον τη θυγατρί Γερμανού του πατριχίου. Τῷ αὐτῷ ἔτει Μαυρίχιος ἐν αὐτῷ γενόμενος, καὶ ἐννοήσας ὅτι οὐδὲν τὸν Θεὸν λανθάνει, άλλὰ πᾶσιν άποδίδωσι κατά ξργα αύτων, και ἐπιλογισάμενος τδ σφάλμα δ έποίησεν είς την αίχμαλωσίαν, μή έξαγοράσας αὐτήν, συμφέρειν έχρινεν αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ τούτφ ἀπολαδείν την άμαρτίαν [Ρ. 402] και μη έν τω μέλλοντι. Καὶ ποιήσας δεήσεις έγγράφους άπέπειλε πρός πάντα πατριάργην και μοναγόν είς πάντα τὰ μογαστήρια καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἴνα αίτήσωνται του Θεον ένταύθα και μή έκει τούτον κολασθήναι. Έσκανδαλίζετο δε και είς Φιλιππικόν τον γαμερον αύτου, ώς το φι έχειν είς χρηματισμόν ο τὸν τοῦτον ἀναιρήσοντα, καίτοι διαφόρως αὐτῷ Φιλιππιχού όμνυμένου μή έχειν έξ αύτου φόδον τινά. Ηάντων ούν περί τούτου εύχομένων, είδεν δ Μαυρίκιος εν μια νυκτι ώς είς την χαλκήν πύλην του παλατίου Ιστάμενον ξαυτόν ξμπροσθεν της είκόνος του Σωτήρος, και λαδν πολύν σύν αύτῷ τῶν αίχμαλώτων έγχαλούντων. Καί φωνή γέγονεν έχ τοῦ άγίου χαρακτήρος λέγουσα. Δότε Μαυρίκιον. Καὶ οἰ δήθεν ύπηρέται χρατήσαντες αύτον παρέστησαν έν τῷ πορφυρῷ ὁμφαλίω (10) τῷ ἐκεῖσε. Καί φησι πρὸς αὐτὸν ἡ θεία φωνή. Ποῦ θέλεις ἀποδώσω σοι; "Ωδε, ή έν τῷ μέλλοντι αίῶνι; 'Ο δὲ ἔφη · Φιλάνθρωπε Δέσποτα, δικαιοκρίτα, ώδε μάλλον, καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι. Καλ εύθέως έχέλευσεν έχδοθηναι αύτόν τε καὶ τὴν γυναϊκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν D συγγένειαν Φωχά τῷ στρατιώτη. Διυπνισθείς ούν ἀπέστειλεν εύθυς τὸν παραχοιμώμενον αύτου άγαγείν Φιλιππικόν. ός αύτη τη ώρφ ίδων τον παραχοιμώμενον και της έαυτου ζωής άπογνούς ήτήσατο ποινω ήσαι (11), καὶ ούτως ἀπήει πρός τὸν βασιλέα,

XYLANDRI ET

(9) Fatue omnino et imperite lusisset in Mauricium populus, si utcunque, juxta Xylandri seusum, eum nolarum lignearum ins ar filios suscepisse effu-tivisset. Συλοχώδωνον itaque, cujus vice Theophanes ξυλοχούχουδον scribit, cum nil aliud sit præter igneum crepitaculum vel globulus ligneus concavus et undequaque perforatus, in quo nuclei vel tintinnabula includuntur, ut perstrepero ejus sonitu recreentur pueri, et populus ad lud crorum istiusmodi

prædicens imperatorem gladie occisum iri. Sed et Herodianus Mauricio palam, que psi eventura essent, denuntiavit. Tunc etiam populus Maurom quemdam, hominem Mauricii similem, sago indutum coronaque ex aliis conserta redimitum, in asinum imposuit, ac per joeum et lasciviam acclamavit : Invenit buculam teneram, et sicut novus gallulus insiliit in eam, ac procreavit liberos instar lignearum nolarum. Sancte mi, sancte, feri ejus caput, ne superbins efferatur : tum ego tibi voti rens bovem offeram. Hæc populus. Quæ non otiose retuli, sed ut intelligamus, ubi quis dominum irritavit, eum ludibrio haberi ab his qui eadem cum ipso conditione serviunt.

Anno 20, Mauricius filio suo Theodosio Germani patricii filiam despondit. Eodemque anno in se descendens, ac memoria repetens Deum nihil clam esse, eumque pro meritis cuique suis bona aut mala tribuere, 704 tum secum eogitans quam graviter abs se peccatum esset quo tempore captivos redimere noluit, præstare existimavit uti in hoc potius quam in futuro sæculo pœnas Deo Jependeret. Itaque deprecationes litteris consignatas ad omnes patriarches et monachos, in omnia monasteria, etiam Hierosolyma misit, ut a Dee peterent ut ipsi non in altero sed in hoe seenlo pænas imponeret. Quin et in Philippieum impegit, sororis suæ maritum, ab eo cædem sibi parari suspicans ex vaticinio quodam, quod percussoris nomen a littera pu ordiri monebat, cum quidem Philippicus insidias omnibus modis ejuraret. Cæterum Mauricius, cum pro eo preces passim serent, quadam nocte in somnis imaginatus est se astare coram imagine Servatoris, in porta palatii ærea, multamque secum turbam captivorum ipsum accusantium : tum vocem de sacra imagine exiisse: quæ Mauricium sisti juberet. Ita se a ministris correptum, inque porphyretico ibi umbilico constitutum a divina voce interrogatum fuisse, ubinam sibi rependi vellet. Se autem dixisse : Domine humanissime, judex juste, hie malo quam in altera vita. Statimque mandatum fuisse ut cum uxore sua et liberis totaque familia Phocæ militi dedatur. Experrectus statim accubitorem suum misit qui Philippicum adduceret. Qui desperata ob id vita prius communionem sacram expetiit, eaque percepta ad imperatorem abilt, uxorem relinquens, quæ 705 saccum induta et cinere conspersa ejulabat.

GOARI NOTÆ.

instar Mauricii filios se tenere proclamet. Summum in eus patremque Mauricium manifestat contemptum corumque mortem ludum, gemitus hudicrum strepitum sese habiturum minatur. Koóxouðov porro nucleus est et globulus, ξυλοχούχουδον lignum streperis hujusmodi globulis plenum. Annon Xylander vir ligneus et puerorum Eulokobouvov ? Goan.
(10) Signo rotundo in areæ medio fixo. Goan.
(11) Non dissimulabo me hic secutum esso

Ut ad imperatorem venit, se ad pedes ejus provol- , καταλιπών την γυναίκα έπι σάκκου και σποδού vit. Sed imperator, accubitore exire foras jusso. ad Philippici pedes accidit, inquiens : Ignosce mihi, frater, atroces, quas tibi intuli, injurias. Suspicabar te vitæ meæ insidiari : sed nunc te insontem esse cognovi. Hortor autem ut dicas mihi, si quem Phocam militem in exercitu nosti. Novi, ait ille, quemdam, qui pridem ab exercitu missus cum tua majestate jurgavit. Ac quærenti quo is esset ingenio, respondit hominem esse timidum ac ferocem. Tum imperator : Si, inquit, timidus est, homicida est. Narravitque Philippico insomnium. Vides ergo, ait ille, domine, Deum nulla littera excidere. Ea nocte in cœlo visus est cometa, qui a gladii forma Xiphias dicitur. Postridie magistrianus, quem ad hoc ablegaverat Mauricius, venit, a sanctis hoc responsum R ferens : Probat Deus resipiscentiam tuam, et animam salute donat, teque cum tota familia inter sanctos reponit : sed imperium cum dedecore et periculis amittes. His auditis Mauricius Deum magnopere prædicavit. Cæterum Petrum, qui exercitum ductabat, missis litteris cum juberet Istro trajecto in hostico milites in hibernis habere, multitudo ea re cognita seditionem movit; et Phocam centurionem in scutum sublatum ducem exercitus creavit, atque faustis acclamationibus salutavit. Quod ubi sensit Petrus, Byzantium elapsus certiorem 706 de ea re imperatorem fecit. Ergo Mauricius media nocte habitu privati celocem conscendit cum uxore et liberis, ac urbe profugit; atque orta tempestate ægre ad sanctum Autonomum C salvus delatus est. Eademque nocte eum articulorum dolor et podagra corripuere. Prasini vero in Regium egressi magnis gratulationibus tyrannum Phocam honoraverunt, persuaseruntque ut in Hebdomum veniret. Eo patriarcha Cyriacus cum senatu exiverunt. Et patriarcha ab eo sponsionem exegit, qua confessionem veræ sidei stabiliret, assirmaretque se Ecclesiam a turbis immunem conservaturum. Ita ergo Phocas in Joannis Baptistæ æde imperator renuntiatur, hominique malo et

θρηνούσαν. Έλθων δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἔπεσεν ἐπὶ τοίς ποσίν αύτου, 'Ο δὲ βασιλεύς ἐξελθεῖν ἐχέλευσε την παρακοιμώμενον, και αύτος έπεσεν είς τούς πόδας Φιλιππικού, λέγων · Συγχώρησόν μοι, άδελφέ, ότι ήμαρτόν σοι πολλά. Σε γάρ υπενόουν τη ζωή μου έπιδουλεύσαι · άλλά νύν έγνων άθωον είναι. Παρακαλώ ούν σε είπειν μοι εί γινώσκει; έν τοίς τάγμασι Φωχάν τινά στρατιώτην. 'Ο δέ Φιλιππικός έφη · "Ενα γινώσκω, δς πρό καιρού πεμφθείς έκ του στρατού άντέλεγε τω κράτει σου. Καὶ ὁ βασιλεύς έφη. Ποίας έστι γνώμης; 'Ο δε έφη · Δειλός και θρασύς. Καὶ ὁ βασιλεύς έφη · Εὶ δειλός, καὶ φονεύς. Καὶ διηγήσατο ό βασιλεύς τὸ ἐνύπνιον. 'Ο δὲ εἶπε · "Ιδε, δέσποτα, πώς ού λείπει του Θεου γράμμα. Τή δε νυχτί έχείνη έφάνη άστηρ χομήτης έν τῷ οὐρανῷ ὁ λεγόμενος ξιφίας. Καὶ τῆ ἐπιούση ἡμέρα ἔφθασεν ὁ άποσταλείς μαγιστριανός (12), φέρων άπόχρισιν έχ των άγίων, ότι, 'Ο μέν Θεός δεξάμενος την μετάνοιάν σου σώζει την ψυχήν σου και μετά των αγίων κατατάττει σε πανοικί, της δε βασιλείας μετά άτιμίας καί κινδύνων ἐκπίπτεις. Ταῦτα ἀκούσας Μαυρίκιος μεγάλως τον Θεον εδόξαζε. Το δε Πέτρω στρατηγώ δυτι γράφει Μαυρίχιος του Ίστρου διαπεράσαι καλ [Ρ. 403] εν ξένη χώρα τον λαόν παραγειμάσαι. "Οπερ άχουσαν το πλήθος έστασίασε, και προδάλλονται Εξαργον (13) Φωκάν τὸν κένταργον, και ἐπὶ ἀσπίδι τούτον ύψώσαντες εύφήμησαν έξαρχον. Τούτο ό Πέτρος άχηχοὼς εἰς τὸ Βυζάντιον φεύγει χαὶ πάντα άναγγέλλει τῷ βασιλεί. 'Ο δὲ Μαυρίχιος μεσούσης νυχτός ιδιωτικήν περιδαλόμενος έσθητα, είς δρόμωνα (14) είσελθών μετά τῆς γυναικός καὶ τῶν τέχνων αὐτοῦ ἀποδιδράσχει. Λαίλαπος δὲ γεγονυίας μόλις διασώζεται είς τον άγιον Αὐτόνομον. Έν ταύτη δέ τη νυκτί άρθρίτις και ποδάγρα επιπίπτει αύτο. Οι δὲ Πράσινοι ἐξελθόντες εἰς τὸ Ῥήγιον (15) μεγάλαις εύφημίαις έτίμων του τύραννου Φωχάν, χαλ πείθουσιν αύτον εν τῷ Έδδόμῳ παραγενέσθαι. Έξέρχονται ούν ο τε πατριάρχης Κυριακός και ή σύγκλητος πρός αύτον, και άπαιτεί αύτον ό πατριάρχης όμολογίαν της δρθοδόξου πίστεως και του ατάραχον

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

'nihil præter conjecturam, neque aliud tum ad animum accidisse. Si cui non satisfacio, excogitet p aliquid commodius. Sane postea Theodosius qu'>que Mauricii filius cum ad supplicium jussu Phoca traheretur, παρεχάλεσε πρότερον μεταλαδείν τῶν θείων μυστηρίων. Χτι. Timet Xylander hominis de vita desperati et Eucharistiam postulantis pietatem fateri in suis notis. Goan

pietatem fateri in suis notis. Goar.

(12) Hie alias μαγιστεριανός dictus, et apud Theophonem πρωτοχούρσωρ, in glossis Basilicorum vocatur μανδάτωρει ήμεροδρόμος. Lexicon anonymum hibl. Regue: 'Πμεροδρόμος όξλιος καὶ ὁ πεζοδρόμος λέγονται, καὶ οἱ ταῖς βασιλικαῖς διατάξεσι ταχύτατα διακονούμενοι διὰ τὸν βορέαν. Leo Constit. 3: Μανδάτωρες δέ είσιν οἱ τὰ μανδάτα ἀπὸ τῶν ἀρχόντων πρὸς τοὺς στρατιώτας ὀξέως διακομίζοντες. Hinc eus experlos, vigiles, variarum linguagum gastos. eos expertos, vigiles, variarum linguarum gnaros expetit Mauricius, addit quoque voce sonora dotatos, ad jussa quæque publice efferenda; unde inter Justinianum et factiones mandator ut utriusque partis interpres et mediator eloquitur apud Theo-

phanem: hic vero missus est, et responsa sert ad imperatorem, Auctor iterum in Justiniano Rino-Imeto statim sub initio. Goar.

(15) Similibus verhis prius fuerat usus Simo-ca: la viii, 7: Τὰ πλήθη ἔξαρχον τὸν ἐκατόνταρχον Φωκάν προεστήσαντο. Quia nondum imperii nomien vel insignia ei detulerant, sed, ut fit in tumultu, caput et ductorem, data imperii potiundi spe, sibi præposuerant. Goar.

(14) Δρόμον, sicut et infra usurpatur hoc vocabulum, navis est cursui, hoc est celerrimæ navigationi, apta : est enim δρόμος cursus, tales fuisse quas Latini celoces appellant, ex Nonio Marcello et iis quæ adducit scriptorum locis apparet, suf-fragante etiam primæ syllabæ quantitate. Vide ad hanc historiam quæ habet Nicephorus xviii, 40.

(15) Pήγιον, Thraciæ urbs in Propontide, Hebdomo ad meridiem inferior, in qua Leo Philosophus pontem ædificayit, de qua Constantinus De admin. imp., c. 51. GOAR.

συλάξαι την Έχχλησίαν, και άναγορεύεται το κα- A tyranno sceptrum committitur, et calamitas patrice κόν, και κύριος των σκήπτρων ό τύραννος προγειρίζεται, και κρατεί της εὐδαίμονος ή συμφορά, και λαμβάνει την εναρξιν τὰ μεγάλα τῶν 'Ρωμαίων ἀτυγήματα, καὶ ἀναγορεύεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ Προδρόμου, καὶ μετά δύο ήμέρας ἐπὶ βασιλικής ἀμάξης καθεζόμενος είς τὰ βασίλεια είσέρχεται. Τῆ δὲ ε' ἡμέρα Λεοντώ την ξαυτού γυναϊκα ξστεψεν Αύγουσταν. Είς δὲ τὸ Ιππικὸν ἀνελθόντος τοῦ τυράννου, καὶ στάσεως γενομένης περί προτιμήσεως τόπου τοίς μέρεσιν, έχραξαν οἱ δημοι. Ο Μαυρίχιος οὐχ ἀπέθανεν, ἀλλά ζή · έρωτηθήτω. Ὁ δὲ άλάστωρ χινείται πρός τὸν φόνον Μαυρικίου, και ἀποστείλας ήγαγε του τοιούτον είς τον Εύτροπίου λιμένα · καλ προαναιρούνται οἱ τούτου πέντε άρβενες παίδες ἐπ' δψεσιν αὐτοῦ. 'Ο δὲ Μαυρίχιος φιλοσοφών τῷ δυστυχήματι συνεχώς ἐπεφθέγ- Β YETO Alxaios el. Kúpie, xal bixaiai al xpireis cou. Γίνεται τοίνυν των παίδων δ θάνατος του πατρός έπιτάφιον, επιδειξαμένου την άρετην εν τῷ μεγέθει της συμφοράς · της γάρ τιθήνης αύτου κλεψάσης Ενα των βασιλικών παίδων και το έαυτης επιδούσης είς σφαγήν, ὁ Μαυρίκιος οὐ κατεδέξατο, άλλά τὸ ίδιον έπεζήτησε. Φασί δέ τινες ότι τούτου σφαγέντος γάλα σύν τῷ αἴματι ἔρόευσεν, ὡς πάντας τοὺς ὁρῶντας θρηνήσαι δεινώς. Ούτω μέν ούν δ βασιλεύς νόμων φύσεως ύψηλότερος γεγονώς καλ αύτός ύπαλλάττει τὸν βίον. Τούτων δὲ τὰς χεφαλάς ἐν τῷ χάμπῳ τοῦ τριδουναλίου (16) Ερριψαν. Μετά δὲ τὸ ἐποζέσαι αύτας, ώρισε τοίς θέλουσι λαδείν αύτας · άς καὶ τοίς σώμασιν αύτων προσέμιξαν οί φιλόγριστοι, θάψαντες έν τῷ ναῷ τοῦ 'Αγίου Μάμαντος, πλησίον τῆς Ξυλο- C κέρχου πόρτης (17). Ἐπέγραψαν δὲ τῷ τάφῳ αὐτῶν έλεγείον τόδε .

[P. 404] "Αδ" έγω ή τριτάλαιτα, και άμφοτέρων Τιθερίου θυγάτηρ Μαυρικίου τε δάμαρ, Ή πολύπαις βασίλεια, καὶ ἡ δείξασα λοχείην, ΄ Ως ἀγαθὸν τελέθει καὶ πολυκοιρανίη, Κείμαι σύν τεκέεσσι και ήμετέρφ παρακοίτη Δήμου ἀτασθαλίη και ματίη στρατιῆς. Τῆς Έκἀδης ἔτλην πολύ χείρονα, τῆς

κάστης, Al al της Νιόδης ξμπνοός είμι γέχυς. Nal ral τον γενέταν· τί μάτην τὰ νεογνὰ žateirar,

Ανθρώπων κακίης μηδέν έπιστάμενα 'Ημετέροις πετάλοισι κατάσκιος οὐκέτι 'Ρώμη'

'Ρίζα γὰρ ἐκκλάσθη Θρηϊκίοις ἀνέροις. 'Ο δὲ Φιλιππικός ἀποκειράμενος καὶ ἱερωσύνην λαδών, έν Χρυσουπόλει διατελών ήσύχως έτελεύτησεν.

Έξ έχείνου ούν τοῦ χαιροῦ οὐ διέλιπε τὴν 'Ρωμανίαν δυστυχήματα ποικίλα καὶ ἐξαίπια. 'Ο γάρ των Περσων βασιλεύς Χοσρόης την είρηνην διέλυσε, και οι "Αδαρες την Θράκην διώλεσαν, και άμφω τά στρατόπεδα των 'Ρωμαίων διεφθάρησαν, ώστε όπηνίχα Ἡράχλειος εδασίλευσε καὶ εξέτασιν εποιήσατο είς ἀχρίδειαν τοῦ ὁπλιτικοῦ, ἐχ πάσης τῆς πληθύος

XYLANDRI ET

(16) Eo nempe urbis campo, quo exstructum erat palatium dictum Tribunalium novemdecim accubitorum. GOAR

felix imperium occupat; quod initium fuit magnorum, quibus res Romana attrita est, malorum. Biduo post Phocas curru imperiali in regiam advectus est, ac quinta die Leontonem uxorem suam corona imposita Augustam nuncupavit. Cum autem tyrannus in Circo esset, ac de loci prærogativa inter partes contenderetur, populus in tumultu vociferatus est : Interrogetur Mauricius : non enim mortuus est, sed vivit. Eo Phocas ad cædem Mauricii excitatus, missis famulis, eum ad portum Eutropii adduci jubet. Primo quinque filii masculi patre Mauricio intuente necati sunt. Qui in calamitate ista veram adhibens philosophiam, identidem verba hæc repetebat : Justus es, Domine, et judicia tua justa sunt. Ita ergo Mauricius epitaphii loco habuit liberorum 707 cædem. In tanta autem calamitate virtutem suam exseruit : cum enim nutrix unum de regiis pueris suffurata sunm pro eo jugulandum exhiberet, non est hoc passus Mauricius, sed suum promi jussit. Ac ferunt quidam eo jugulato puero cruori mistum lac effluxisse de vulnere, quæ res luctum omnibus gravem attulerit. Tandem ipse quoque Mauricius, cum lege natura superiorem se gessisset, occisus est. Capita eorum in campum juxta tribunal abjecta, cum jam fæterent, tolli Phocas permisit, si quis eam rem curaret. Christiani ergo ea cum truncis humarunt in fano Sancti Mamantis, prope portam Xylocercam. Sepulcro inscripserunt hanc elegiam:

Induperatorum nimis heu miseranda duorum,

Uxor Mauricii, filia Tiberii, Quæ demonstravi numerosa splendida prole Esse etlam multos utiliter dominos. Hic nunc cum natis sita sum miseroque marito, Stultitia populi, militis et rabie. Deteriora tuli Cisseide sive Jocasta:

Sum Niobæ spirans (proh dolor!) effigies. Sons fuerit genitor : quid natos cadere frustra,

Humanæ fraudis nescia corda, juvat ? 708 Nonjam, Roma, meis quæras sub frondibus

Nam stirpem turbo diffidit Odrysius.

Philippicus tonso capillo sacerdotium iniit Chrysopoli, ibique vitam ad finem usque quietam duxit.

Enimyero ab interitu Mauricii res Romana continentibus atque atrocibus est afficta calamitatibus. Nam et rex Persarum Chosroes pacem rupit, et Avares Thraciam pessumdederunt, et uterque Romanorum exercitus periit. Ac usque adeo milites, qui Phocam ad tyrannidem evexerant, sub en sunt consumpti, ut cum Heraclius imperator creatus GOARI NOTÆ.

(17) Ad imam sinus partem versus occidentem est Ξυλόχερχος porta, a palis in ejus fundamento fixis sic dicta. (Leunclavius.) Coas. militum multitudine quos a Mauricio conscriptos Phocas acceperat, tantum duo superfuerint.

Phocas imperium occepit anno mundi 6095, a Christo nato 595, et tenuit per octennium, factus de centurione imperator. Statura fuit mediocri, deformis, terribilis aspectu, rubente capillo, superciliis cocuntibus, mento raso, cicatrice in mala notatus. quie ipso frascente denigrabatur ; vinosus, mulierosus, sanguinarius, rigidus, in dicendo ferox, a miseratione alienus, moribus feris, hereticus. Uxor ejus Leonto iisdem fuit moribus prædita. Illius atate omnis generis mala in humanum genus quasi exundarunt. Nam et hominum bestiarumque mortua est 709 immensa multitudo ; et terra B fruges negante fames, tum gravissimæ pestes obortæ sunt : hiemesque fuerunt adeo sævæ ut congelaverit mare ac pisces perierint. Cum Phocas circenses ludos edidisset, ac sub vesperam vino se ingurgitasset, et tardius rediret, clamavit populus : Exorire, Phoca, Cumque non statim ad spectaculum procederet, vociferati sunt : Rursus vinum bibisti, rursus mentem amisisti? Ob quod convicium insania correptus multis membra præcidit, multos necavit. Populo autem ignem in prætorium injiciente, profugerunt omnes vincti. Idem Phocas armamentarium exstruxit Magnauræ propinquum, statua supra id collecata.

Fama obtinet Theodosium Mauricii filium ad Chosroen legatum, missis a Phoca ministris Nicare captum jussumque necari, cum ad locum cui nomen est Leucactæ pervenisset. Theodosium porro petivisse ut priusquam necaretur, givinis impertiri posset mysteriis. Quod postquam impetraverit, actis Deo gratiis lapidem a terra sustulisse, eoque ter pectus suum percussisse, ita orantem : Domine Jesu Christe, tu scis me nulli hominum injuriam fecisse. Nunc ergo mihi eveniat ut tua jubet potentia. Hæc fato caput fuisse amputatum. Alii eum a patre cum litteris ad Chosroen Persarum regem missum intercidisse aiunt.

710 Porro Alexandreæ calligraphus quidam, vir pius, cum ab excubiis nocturnis domum rediret,

accuratam militum recensionem ageret, de universa A της εύρεθείσης τω Μαυρικίω έπι της τυραγνίδος Φωχα ούχ εύρε περαιτέρω δύο άνδρων ούτως οί τὸν τήραυνου προστησάμενοι ἐπὶ αὐτοῦ ἀνηλώ-

> Κόσμου έτος, ςμέ, της θειας σαρχώσεως φιε, Φωκάς δ τύραννος εδασίλευσεν έτη η. Ούτος κεντηρίων ήτοι κένταρχος, την του σώματος άναδρομέν μέσος, δύσμορφος, έχπληχτιχήν έγων την δύιν, την τρίγα πυδδίζουσαν, σύνοφούς τε καὶ τὸ γένειον κειρόμενος, έγων ούλην έπὶ της παρειάς αὐτοῦ, ήτις έν τῷ θυμοῦσθαι αὐτὸν ἐμελαίνετο, οἰνοδαρής, αίμοχαρής και πρός γυναίκας έπτοημένος, βριαρός καί θρασύς εν τῷ φθέγγεσθαι, άσυμπαθής καί θηριώδης του τρόπου και αίρετικός. Τούτου γυνή Λεοντώ δμότροπος αὐτώ. Έν ταζ ἡμέραις αὐτοῦ πάντα ἐπερίσσευσε τοῖς ἀνθρώποις τὰ κακὰ, θνῆσις άνθρώπων και κτηνών πολλή και άναρίθμητος, appolar the rie, xal limb xal lorgol yalenwtator, καί γειμώνες τηλικούτοι ώς παγήναι την θάλασσαν καὶ τεθνάναι τοὺς ἰχθύας. Ποιήσαντος δὲ αὐτοῦ ίππικόν, καὶ τῆ ἐσπέρα πολλῷ τῷ οἴνῳ χρησαμένου και βοαδεύσαντης άνελθείν, Εχραξεν δ δήμος. 'Ανάτειλον (18), Φωχά. Μη έξεργομένου δε αύτοῦ τάγιον πρός την θέαν, έφη ὁ δημος · Πάλιν τον οίνον Επιες, πάλιν του νούν ἀπώλεσας; Έφ' οξς μανείς πολλούς ήκρωτηρίασε και πολλούς [Ρ. 403] έφόνευσε. Τοῦ δγλου δὲ πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον βαλόντος, ἔφυγον πάντες οἱ δέσμιοι. 'Ο δὲ αὐτὸς Φωκᾶς κτίζει άρμαμέντον το πλησίον της Μαγναύρας, στήσας τήν στήλην ἐπάνω αὐτοῦ.

Θεοδόσιον δε τον του Μαυρικίου υίον, ώς λόγος προς Χοσρόην αποσταλέντα, αποστείλας δ Φωκάς κατέλαδεν έν Νικαία, και έν τω Λευκάκτη έλθόντα ἐκέλευσεν ἀναιρεθηναι · ος καὶ παρεκάλεσε πρότερον μεταλαδείν των θείων μυστηρίων (19), είθ' ούτως άναιρεθήναι. 'Ως δὲ μετέλαδεν, εύγαριστήσας τῷ Θεῷ Ελαδε λίθον ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τύψας τρίτον είς το στήθος αὐτοῦ ηύξατο λέγων · Κύρις Ίησοῦ Χριστέ, σὸ ἐπίστασαι ὅτι οὐκ ἡδίκησα ἄνθριοπον έπὶ τῆς γῆς. Νῦν ὡς κελεύει τὸ κράτος σου, γενέσθω έπ' έμοί. Καὶ ταῦτα εἰπῶν ἀπετμήθη. Οἰ δέ φασιν ότι ούτος ὁ Θεοδόσιος άποσταλείς παρά τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μαυρικίου πρὸς Χοσρόην τὸν βασιλέα Περσών μετά γραμμάτων άφανής γέ-D YOVEV.

Έν 'Αλεξανδρεία καλλιγράφος (20) εύλαθής, έκ παννυχίδος (21) οίχαδε πορευόμενος μεσούσης νυ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(18) Progredere. Sic apud Cicer. 1 De Nat. deor: Cum sabito a lava Roscius exoritur. XyL.

(19) Solem meridie quærit Xylander, et an hæc

verba communionem sacram indicent nutat. Goar. (20) Si non sit proprium, pictorem significat. Paulo aliter historiam refert Niceph., xviii, 41, et in margine Nostri ascriptum est per genios in aere versantes (ἐναερίων πνευμάτων) fuisse ista Alexandreæ nuntiata. XYL. Nec proprium nomen est, nec pictorem, ut Xylander innuit, significat. Simocatta exponit, vin, 13: "Ανδρα τινά τῶν είς χάλλος γραφόντων, δυ εν συνθέσει φωνής χαλλιγράφον όνομάζει τὰ πλήθη. De tachygraphis

et calligraphis Origenis historiæ ecclesiasticæ. Illi notarii erant, et ut celeriter, ita minus belle ; hi tardius, at elegantissime pingebant, litterasque coloribus et auro distinguebant ; ac propterea xousoγράφους dictos nonnunquam reperies. Goan.

(21) Convivio autem etiam sacro nocturno licebat vertere. XyL. - Non a quibuscunque excubiis, sed quas cum amicis nocturnus conviva peregisset domum repetebat calligraphus. Simocatta, qui quem morem memorat Alexandrinorum; ut natis maribus diem septimum solemnem agentes, noctem, quam longa est, luxu et convivio traducant. De eo Euchologium post baptismatis officium. Goar.

χτλε: ἀχούςι ἐχ τῶν βωμῶν (22) τῶν ἀνδριάντων A media nocte, audivit simulacra ab aftaribus dicenλεγόντων άναιρεθηναι Μαυρίκιον καὶ τὰ τέκνα αύτου, και πάντα τλ έν Βυζάντίω πραγθέντα συμπτώματα. Πρωΐας δὲ ἐπανελθών τῷ Αὐγουσταλίω (23) διηγήσατο. 'Ο δὲ παρήγγειλεν αὐτῷ σιωπησαι, σημειωσάμενος δε την ημέραν άπεκαραδόκει τέν Εχδασιν. ήτις μετά θ' ήμέρας ήχούσθη.

Τῷ β' ἔτει προσήλθε Φωχά; ἐν ταῖ; ἐορταῖς, ριψας ύπατείαν πολλήν. Χοσρόης δὲ ὁ βασιλεύς τῶν Περσών δύναμιν πολλήν κατά Ρωμαίων έξαπέστειλε. Τοῦ δὲ Γερμανοῦ πληγέντος ἐν τῷ πολέμφ, ήττωνται 'Ρωμαΐοι, τη ι' δὲ ήμέρα τελευτά Γερμανός. 'Ο δὲ Φωχᾶς τῷ Χαγάνω τὸ πάκτον ἐπαυξήσας (24), νομίζων ήρεμεῖν τοὺς Βαρδάρους, τὰς δυνάμεις άπό της Ευρώπης έλων επι Πέρσσς απέστειλεν ύπο Ναρσή στρατηγώ · συμβαλών δὲ τοις Πέρσαι; ήτταται και πλήθος απόλλυσι πολύ. Τούτο Φωκάς ἀχούσας Δομεντζίολαν τον ἀδελφον χουροπαλάτην ποιήσας χειροτονεί στρατηγόν.

Τω γ' έτει, πολλάς των 'Ρωμαίων πόλεις οί Πέρσαι ἡφάνισαν. 'Ο δὲ Δομεντζίολας λόγον δούς τῷ Ναρσή, καὶ ὅρχοις πολλοῖς πείσας αὐτὸν μηδεμίαν άδιχίαν παρά του Φωχά υπομένειν, απέλυσεν αύτον πρός Φωκάν. 'Ο δε Φωκάς μή φυλάξας τούς όρχους τούτον πυρί κατέχαυσεν. Έν λύπη οδν μεγάλη γεγόνασιν οι 'Ρωμαΐοι, ότι φόδον μέγαν είχεν είς Πέρσας ὁ Ναρσής, ώστε τὰ τέχνα αὐτών διά του Ναρσή έχφοδείν.

Τῷ δ' ἔτει ἡ Αὐγοῦστα Κωνσταντίνα σύν ταίς προσφεύγει. Πέμπει ούν ὁ Φωκᾶς ἐξελθεῖν τὰ γώναια. 'Ο δὲ πατριάρχης Κυριακός τοῦτο οὐκ ἐπένευσεν, όρχοις δε βεδαιώθεις ύπο του Φωκά έν μο αστηρίω έγκλείει. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει οἱ Πέρσαι παρέλαδον το Δαράς και πάσαν την Μεσοποταμίαν και Συρίαν, αίχμαλωσίαν λαβόντες ής ούκ ήν άριθμός. Του πατριάρχου Κυριαχού τελευτήσαντος, γειροτονείται θωμάς διάχονος και σακελλάριος (25) της Μεγάλης Έχχλησίας.

Τω ε΄ έτει πολλούς φίλους του Μαυρικίου ὁ τύραννος άπέχτεινε καλ πυρλ παρέδωκε, την δὲ Κωνσταντίναν σύν ταϊς τρισί θυγατράσιν αύτης έν τῷ μό-Αφ (26) Εύτροπίου, ένθα και Μαυρίκιος άνηρέθη. ξίφει ἀπέτεμε, και άλλους μεν των ενδόξων του παλατίου πολλούς, των δε κατωτέρω άναρ:θμήτους. D Τῷ δ' αὐτῷ χρόνι οἱ Πέρσαι τὸν Εὐφράτην διαδάντες πάσαν την Συρίαν και Παλαιστίνην και Φοινίκην ήχμαλώτευσαν.

Τῷ ς' ἔτει Κρίσπος (27) ὁ πατρίχιος μὴ φέρων

tia Mauricium cum liberis esse trucidatum, et quie præterea Byzantii contigerant. Id is summe mane Augustali narravit. Oni cum silentio cem tegere jussit, annotatoque die exitum exspectavit, estane de co die post nono certior factus.

Secundo anno, Phocas ad solemne festum progressus in publicum magnam pecuniam in populum sparsit. Chosroes autem magnas copias adversus Romanos misit, et Germano in pugna vulnerato victi sunt Romani. Undecima post die moritur Germanus, Phocas vero tributo, anod Chagano pendebat, aliquid addidit, sperans ita Barbarum quicturum; copiasque suas ex Europa in Persas misit, Narsete duce. Is prælio cum Persis congressus victus est, ingenti cum suorum clade. Phocas nuntio rei ejus accepto Domentziólam fratrem curopalatem creat et exercitui præficit.

Anno tertio, Persæ multas Romanorum urbes deleverunt. Domentziolas autem Narseti orațione ac præstito juramento persuasit ut ad Phocam is proficisceretur, promittens eum nulla ab imperatore injuria affectum iri. Sed Phocas Narsetem juramento violato vivum combussit. Magnum hoc Romanis attulit dolorem : nam ita formidolosus 711 fuerat Persis Narses, ut pueros ii quoque suos nominando Narsete terrerent.

Anno quarto, Constantina Augusta cum tribus τρισί θυγατράσιν [P. 406] αὐτῆς εἰς τὴν ἐχχλησίαν C suis filiabus in templum profugit. Eo mittit Phocas qui evecent mulieres. Sed Cyriacus patriarcha id non est passus : juramento tamen a Phoca accepto eas in monasterium includit. Eodem anno Persæ Daras ceperunt et totam Mesopotamiam atque Syriam depopulati sunt, innumerabili præda abacts. Vita functo patriarcha Cyriaco, subrogatur publicis suffragiis Thomas diaconus et sacellarius Magni Templi.

> Anno quinto. Phocas multos Mauricii amicos necavit et cremavit. Constantinam cum tribus filiabus in portu Eutropii, ubi et Mauricius fuerat occisus, capitibus truncavit; multos quoque insignes viros de palatio, et inferioris ordinis innumeros interfecit. Eodem tempore Persæ Euphratem transgressi ex universa Syria, Palæstina et Phœnicia prædas captivosque abduxerunt.

Anno sexto, Crispus patricius, injustas cædes

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(22) Interpres : ab altaribus. Inepte : non enim in altaribus, ut ab iis loquerentur, erant simulacra. Sed nee cuilibet simulacro suum erat altare. Repono ex basibus suis. βωμός enim ut altare ita et simulacri basim, eo quod altaris exhibet figuram, significat. Suffragatur Simocatta. Goar.

23) Augustalem puto ab Augusto missum urbis præfectum intelligi. Xvi

(24) Aucto tributo: Non enim modo pacta et conventa, sed et tributum pactamque tributi pendendı gratia pecuniam πάχτον indicat. Auctor in Phoca anno 4: 'Ορίσει και λαμδάνειν πάκτα. Goan.
(25) Sacellæ præpositus et ecclesiæ ærario Goan.

(26) Non in portu ipso, sed ad portum; hoc est in aggere portum, ubi nimis aperta sua ejus ostia, circumambiente, et fluctus ventosque violentius ir-

rumpentes retundente. Goan.
(27) Priscus Zonaræ, Nicephoro, aliis, quanquam
generum Phocæ Crispum Zonaras in Heraclio vocat, ut quidem legitur. XvL.

PATROL. GR. CXXI.

bit ad Heraclium patricium, Africa præsidem, hortaturque ut suum filium Heraclium et Nicetam patricium 712 Gregoræ filium, ejus legatum, mittat adversus Phocam tyrannum. Audiebat enim hos rebellionem n.oliri.

Anno septimo, Persæ duce Cardaricha expeditionem fecere, occuparuntque Armeniam et Cappadociam, Romanumque exercitum fuderunt : potiti sunt etiam Galatia et Paphlagonia, et ad Chalcedonem usque progressi sunt, omnia populando. Interim Persis foris grassantibus, Phoeas rei publicæ domì graviora intulit damna.

Anno octavo, Hebræi qui Antiochiæ degebant, seditionem adversus Christianes moverunt, interfeceruntque Anastasium magnum patriarcham ejus urbis, pudendis ejus in os ipsius etiam insertis, ac cum eo multos cives trucidaverunt. Ibi Phocas Bonosum Orientis comitem, Copanam exercitus ductorem creat, eosque contra Judæos mittit. Ii magnam Ju 'æorum cædem eo delati ediderunt, multis membra extrema amputarunt et eos urbe expulerunt. Interim Heraclius cum magna et armata classe Cpolin appellit, secum ferens etiam Servatoris nostri imaginem nullo manus ministerio factam. In portu Sophiæ navali prælio commisso inter Heraclium et Phocam, flagitiosus Phocas superatus in regiam confugit. Tum Photinus quidam, cujus uxori Phocas stuprum intulerat, in regiam cum c militibus irrumpit, Phocam ignominiose solio dejicit, imperatoria veste spoliat, nigraque circumdatum veste et numellis 713 inclusum contemptim ad Heraclium deducit. Qui ut primum conspexit Phocam : Miser, inquit, itane rem publicam gubernasti? At deploratus Phocas respondit: Tuum est rectius cam gerere. Illico autem Heraclius jubel manus et pedes, mox humeros et pudenda amputari, tandem et caput. Trunci quod reliquum fuit. milites in foro Bovis combusserunt. Adjuvit Heraclii conatum etiam Crispus, gener Phocæ, quem imperio potitus Heraelius Cappadociæ præsidem fecit. Sed cum Crispus ibi seditionem moveret, Heraclius eum in senatum produxit; manuque tenens chartam in qua indicia Crispi insidiarum in Heraclium D erant scripta, ea caput Crispi pulsavit, dicens:

aliaque Phoce facinora intueri non sustinens, seri. Α όρβο τους άδίκους φόνους και τά δεινό τά ύπο του Φωκά γινόμενα, γράφει πρός 'Πράκλειον τὸν πατρίκιον καὶ στρατηγόν 'Αφρικής (28), δπως ἀποστείλη 'Πράκλειον του υίδν αύτοῦ καὶ Νικήτην του υίδν Γρηγορά πατρίκιου, του ύποστράτηγου αύτου, όπως Ελθωσι κατά του τυράννου. ήκους γάρ κατ' αύτου μελετωμένην παρ' αὐτῶν ἀνταρτίαν.

Το ζ' έτει, οἱ Πέρσαι ἐξηλθον σύν τῷ Καρδαρίγα καὶ παρέλαθου 'Αρμενίαν καὶ Καππαδοκίαν, ἔτρεψαν δέ καὶ τους 'Ρωμαίους. Παρέλαδον δέ καὶ τήν Γαλατίαν και Παφλαγονίαν, και ήλθου μέχρι Χαλχηδόνος λυμαινόμενοι άφειδώς πάσαν ήλικίαν. Κ. Ε οί μέν Πέρσαι έξω της πόλεως έτυράννουν, δ εξ Φωχάς ενδον χείρονα αύτων εποίει.

Τῷ η' ἔτει, αὐτοῦ ἀταχτήσαντες οἱ 'Αντιοχείς Έξραΐοι στάσιν ἐποίησαν κατά Χριστιανών, καὶ άποσφάττουσιν 'Αναστάσιον τον μέγαν πατριάρχην 'Αντιοχείας, βαλόντες την φύσεν αύτοῦ ἐν τῷ στόματι αύτου. Σύν αύτο και πολλούς των 'Αντιοχέων κατέσφαξαν. 'Ο δὲ Φωκᾶς Βόνοσον κόμητα 'Ανατολής (29) και Κοπανάν στρατηλάτην ποιήσας ἀπέστειλεν αύτους κατ' αύτων · οίς ἐπελθόντες πολλούς ξφόνευσαν και ήκρωτηρίασαν και της πόλεως έξώρισαν. 'Ο δὲ Ἡράκλειος, πλοΐα πολλά ἐξ ᾿Αφρικῆς έξοπλίσας καλ στρατόν, την Κωνσταντινούπολιν κατέλαδεν, επιφερόμενος και την άχειροπδίητον είκόνα (50) τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ πολέμου συρβαγέντος είς τον λιμένα τζε Σοφίας (31) μεταξύ Φωκά και Ήρακλείου, ήττηθείς ό άλιτήριος Εφυγεν είς τὰ βασίλεια. Φωτεινός δέ τις ύπο Φωκά εἰς τὴν σύζυγον ἀδικηθείς, εἰσελθών μετά στρατιωτών [Ρ. 407] είς τὰ βασίλεια, ἀτίμως του θρόνου τουτον άναστήσας και της βασιλικής έσθητας άπογυμνώσας, καὶ μέλανα ἐνδύσας καὶ κλοιά περιθείς, άτιμον πρός Πράκλειον άπήγαγεν. "Ον θεασάμενος είπεν · Ούτως, άθλιε, την πολιτείαν δ.ώχησας; 'Ο δε άπεγνωσμένο; ων έφη. Συ κάλλιον έχεις διοικήσαι. Καὶ παρευθύ κελεύει Ἡράκλειος πρώτον μέν τάς χείρας καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκκοπῆνα., είθ' ούτως πούς ώμους και τά αίδοία, Επειτα τήν κεφαλήν. Τὸ δὲ καταλειφθέν σώμα αὐτοῦ οἱ στρατιώται λαβύντες έν τή του Βούς άγορα εκαυσαν. Συνέπραττε δε τούτοις και Κρίσπος ό γαμθρός του Φωκά, δν και στρατηγόν Καππαδοκίας 'Ηράκλειος βασιλεύσας ἐποίησεν · ἐχείσε δὲ ἀνταρσίαν μελετήσαντα ήγαγεν έπὶ συγκλήτου, καὶ τὰ πρὸς 'Πρά-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(28) Steathyov hie præfectum interpretor. Cum enim Africa a vicariis primo gobernata anno 459 in potestatem Vandalorum transiisset, iis demum post 95 annos profligatis a Justiniano, vicario abohto, proprium præsectum ab imperatore accipiebat, cui substitutus ὑποστράτηγος hic memoratus is potest esse qui prius fregebat, vicarius. Pancirolus in Notitia Imp. Occid. GOAR.

(29) Comes Orientis sub sua dispositione Orientis provincias a Marcellino et Imperii Notitia relatas habebat, Dignitatem ejus militarem statuit Ambresius ep. 29 ad Theodosium, civilem Valesius in Marcellini l. xxiv. Cni Zosimus ab ipso relatus inclinat, et apprime favet auctor civilia negotia ab co pertractata et Antiochensium Hebræorum seditionem ab codem pænis inflictis coercitam enarrans. Goar.

(50) Quam non Edessenam postmodum inventam, sed Camulianensem vel etiam miraculose expressum aut ad prototypum non manufactum a pictore efficiam ac ideo άχειροποίητον quoque dictam seribit Gretserus Opusc. De Imag. non manu factis e. xv. De illa quoque Damascenus Studites in Thesauro. GOAR.

(31) Portus CP. capacissimi pars est ex parte Galate, Zopia a Justino de uxoris nomine nuncu-pata. Vide auctorem Justini anno 2 Goar.

έν τη χειρί, προύσας Κρίσπον την πεφαλήν μετά τού γάρτου, έφη Ταλαίπωρε; γαμβρόν ούκ έποίησας · φίλον άληθώς πώς ποιήσεις; Ποιεί ούν αύτὸν χληρικόν, καὶ ἐν τῆ μονή τῆ τῆς χώρας περιορίζει, κόκει τελευτά. Μοναγός δέ τις άγιος επί των ήμερών του Φωκά πρός του Θεόν διαδικαζόμενος έλεγε · Κύριε, διά τί τοιούτον παράνομον βασιλέα δέδωκας τοις Χριστιανοίς; Καὶ ήλθεν αὐτῷ φωνή άοράτως * "Οτι χείρονα τούτου ούχ εύρον πρός την καχίαν των νύν κατοικούντων έν τή πόλει.

Κόσμου έτος ,ςργ', της θείας σαρχώσεως χθ', "Πράκλειος βασιλεύς "Ρωμαίων έδασίλευσεν έτη λα', στεφθείς υπό Σεργίου πατριάρχου έν τῷ εύχτηρίω τοῦ άγίου Στεφάνου (32) ἐν τῷ παλατίω. έστέρθη δὲ άμα αὐτῷ καὶ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ Φ. δία ή καὶ Εὐδοκία μετονομασθείσα Αὐγούστα. Ούτος ὁ Ἡράκλειος ην την ήλικίαν μεσηλιξ, εὐσθενής, εύστερνος, εὐόφθαλμος, όλίγον ὑπόγλαυχος, ξανθός την τρίχα, λευκής την χροιάν, έχων τον πώγωνα πλατύν καὶ πρός μῆκος ἐκκρεμῆ. Όπηνίκα δέ πρός τὸ τῆς βασιλείας ήλθεν άξίωμα, εύθέως έχειρατο την χόμην και το γένειον τω βασιλικώ σχήματι (55). Τούτφ τῷ ἔτει παρέλαδον οἱ Πέρσαι την Απάμειαν Συρίας και "Εδεσαν, και ήλθον έως 'Αντιοχείας · οί δε 'Ρωμαΐοι πολεμήσαντες αὐτοίς ήττήθησαν, καὶ διωλέσθη πᾶς ὁ λαὸς τῶν Ῥωμαίων πλήν όλίγων.

Τῷ β' ἔτει 'Ηρακλείου παρέλαδον οἱ Πέρσαι Καισάρειαν της Καππαδοχίας, και πολλάς μυριάδας С έν αὐτή ἡχμαλώτευσαν. Παραλαδών Ἡράκλειος, καθά εξρηται, τὰ τῆς πολιτείας τῶν 'Ρωμαίων πράγματα παραλελυμένα εύρε · τήν τε γάρ Εύρώπην οί "Αδαρες ήρημωσαν, και την 'Ασίαν οι Πέρσαι πάσαν κατέστρεψαν και πόλεις ήχμαλώτευσαν. Και ταύτα ούτος θεώμενος εν απορία ήν, τί δράσει διαλογιζόμενος. Τούτω [Ρ. 408] τῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεί υίδς ἀπό Εὐδοχίας, Ἡράχλειος ὁ μιχρός, ὁ νέος Κωνσταντίνος, μηνὶ Μαΐω τρίτη. Τῶ αὐτῷ Ετει, έτελεύτησεν Εύδοχία ή Αύγούστα.

Τῷ γ' ἔτει, ἐστέφθη Ἐπιφανία (34) ἡ θυγάτηρ "Ηρακλείου καλ 'Ηράκλειος ὁ υίδς αὐτοῦ ὁ νέος Κωνσταντίνος ύπο Σεργίου πατριάρχου. Τῷ δ' αὐτῷ έτει ἐπεστράτευσαν Σαρακηνοί κατά Συρίας, καί λυμηνάμενοι γωρία Ικανά ὑπέστρεψαν.

Τῷ δ΄ ἔτει, παρέλαδον οἱ Πέρσαι την Δαμασκέν καὶ ήχμαλώτευσαν αὐτήν. 'Ο δὲ Ἡράκλειος πρεσβείαν πρός Χοσρόην ἀπέστειλε, φήσας αὐτῷ παύσασθαι τοῦ ἐχχέειν αίματα ἀνθρώπων ἀνηλεῶς, καὶ όρίσαι καὶ λαμδάνειν πάκτα. 'Ο δὲ οὐδένα λόγον τούτων έποιήσατο. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἡράκλειος έγημε Μαρτίναν, και άνηγόρευσεν αὐτήν Αὐγοῦσταν. στέψαντος αὐτην Σεργίου (35) τοῦ πατριάρχου.

XYLANDRI ET

(52) Sacrum illud oratorium translatis S. Ste-phani reliquiis condidit Theodosius. Goar.

(53) Morem illud antiquum præcessor Mauricius removare studuit. Auctor ejus Vitre anno 1. GOAR.

(34) Prima hæc ex impp. filiabus ob Au-

αλειον γενόμενα έγγραφα αὐτοῦ κατέχων ὁ βασιλεὺς A Miser, qui ne socero quidem fidem præstiteris, quidfaceres amico? Clericum ergo eum redigit ac solum vertere jubet, isque in exsilio mortuus est. Porro quidam sanctus monachus, Phoca imperante, Deum ad disceptationem provocans, quæsivit cur tam impium Christianis imposuisset imperatorem, audivitque vocem, cum quidem neminem videret, sibi dicentem deteriorem alium inveniri potuisse nullum, ac hoc meruisse Cpolitanorum flagitia.

> Anno mundi 6103, Christi incarnati 609, Heraclius imperator factus est Romanorum, imperiumque gessit per annos 31. Coronatus est in oratorio Stephani, quod est in palatio, a Sergio patriarcha, simuletiam desponsatæ ei Fabiæ, cujus in Eudociam mutatum nomen est, corona 714 et titulo Augustalis indita. Fuit Heraclius statura mediocri, robu stus, firmo pectore, oculis elegantibus ac nonnihil cæsiis, fulvo crine, albus, barba lata atque prolixa. Sed imperator factus extemplo comam totondit ac mentum rasit, qui est imperatorum habitus. Eu anno Persæ occupaverunt Apameam Syriæ et Edessam, et usque ad Antiochiam pervenerunt. Romani autem pugna cum iis congressi sunt, ac paucis demptis occidione cæsi.

> Anno Heraclii secundo, Persæ ceperunt Cæsaream Cappadociæ, multaque hominum millia captiva inde abduxerunt. Enimvero adeptus imperium Romanua Heraclius res Romanas, ut diximus, labefactatas offendit, cum et Europam Avores vastassent et Asiam Persæ subegissent, in servitulem redactis urbibus. Qui eum status rerum consilii inopem incertumque animi reddidit. Iloc anno Eudocia imperatori filium peperit, Heraclium minorem, qui et Constantinus junior dicitur, tertia die Maii. Eodemque anno, Eudocia Augusta decessit,

> Anno tertio, Sergius patriarcha Epiphaniam filiam et Heraclium filium Heraclii coronavit. Eodem anno Saraceni in Syriam cum exercitu profecti magno regioni damno dato domum reverterunt.

> Quarto anno, Persæ Damascum ceperunt et incolas in servitutem 715 redegerunt. Heraclius autem missis legatis Chosroem hortatus est ut finem faceret crudeliter sanguinis hominum fundendi, secumque pactum iceret. Sed id Chosroes pro nihilo duxit. Eo ipso anno, Heraclius Martinam duxit Augustamque salutavit, coronatam a Sergio patriarcha.

GOARI NOTÆ.

gustie matris mortem Augusta suit coronata.

(35) Non ab ipso modo imperatore, ut a Justine primo factitatum narrat auctor, sed a patriarcha quoque coronabatur Augusta. Goan.

Quinto anno, Persæ Jordane occupato Palæsti- A nam et urbem sanctam vi expugnarunt, et in urbe per Judæos interfecerunt ad 90, ut fertur, hominum millia. Judæi enim quisque pro suis facultatibus Christianos a Persis emerunt atque necaverunt. Zacharias patriarcha Hierosolymitanus et veneranda crucis ligna cum ingenti præda ae captivorum numero in Persidem sunt abducta. Eodem anno Martina Heraclio alium Constantinum peperit, qui in Biachernis est a Sergio patriarcha baptizatus.

Sexto anno, Persæ universam Ægyptum, Alexandriam, Africamque, et omnia ad Æthiopiam usque occupaverunt, ac plurimis abductis captivis, ingenti cum præda et pecunia domum redierunt, relictis qui Carthaginem frustra a se tentatam obsiderent. B

Septimo anno, Constantinus Heraclius consul fuit, Cæsaremque fecit fratrem suum Constantinum minorem, Heraclii et Martinæ filium.

716 Octavo anno, rursus Heraclius legatis in Persidem ad Chosroem missis pacem petiit. Chosroes denuo eos repulit, negans se Romanis velle parcere, nisi crucifixum difliteantur, quem ipsi Deum esse dicant, et nisi adorent solem.

Nono anno, Avares in Thraciam cum exercitu venerunt. Mittit ergo Heraclius pacem petitum; cumque eam se compositurum Chaganus promitteret, ei extra Longum usque murum occurrit cum magno imperatorio comitatu, magnisque et multis donis Chaganum ad pacem fide ultro citroque data firmandam hortatus est. Sed Barbarus pactis ac juramento conculcatis subito hostilem impetum in Heraclium dedit, ita ut re inopinata is perculsus fuga in urbem se receperit. Chaganus impedimentis imperatoris, et quos potuit, hominibus aliquot captis, multa Thraciæ oppida spe pacis ab eo ostensæ, nihil tale exspectantia, deprædatus domum abiit

Anno decimo, iterum Heraclius ad eum legatos mittit, per quos et contra fœdus ab eo facta reprehendit et denuo ad pacem hortatur. Nam bellum Persicum animo agitans ejus causa cum Chagano peupiebat pacem habere. Barbarus humanitatem Heraclii reveritus promisit se facta mutare, atque postmodo pacem culturum. Ita legati imperatoris 717 cum pacta firmassent, pace composita, domum profecti sunt, eo anno etiam Persæ Ancyram Galatiæ urbem expugnaverunt.

Anno 11, Heraclius divino Christianos defendendi ardore animi incitatus, constituta, ut putabat, cum Avaribus pace, exercitus ex Europa in Asiam transtulit, cogitavitque, Deo adjuvante conatum suum, in Persidem ducere.

Anno 12, qui fuit ab initio mundi 6131, tertia mensis Septembris, septimanæ quinta die, Stephanus Alexandrinus Saracenis ex astris petita diviΤῷ ε' ἔτει, παρέλαδον οἱ Πέρται τὸν Ἰορδάνην, καὶ τὴν Παλαιστίνην, καὶ τὴν ἀγίαν πόλιν πολέμη, καὶ ἀπέκτειναν ἐν αὐτῆ διὰ χειρῶν τῶν Ἰουδαίων, ῶς φασί τινες, μυριάδας θ' αὐτοὶ γὰρ ἀνούμενοι τοὺς Χριστιανοὺς, καθ' ἔκαστος ηὐπόρει, ἀπέκτεινον αὐτοὺς. Ζαχαραίαν δὲ τὸν πατριάρχην Ἰεροσολύμων καὶ τὰ τίμια ξύλα λαδόντες σὺν αἰχμαλωσία πολλῆ ἐν Περσίδι ἀπήγαγον. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ ἀπὸ Μαρτίνας Κωνσταντίνος ἔτερος, καὶ ἐδάπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

Τῷ ς' ἔτει, παρέλαδον οἱ Πέρσαι πάσαν τὴν Αίγυπτον, καὶ 'Αλεξάνδρειαν, καὶ Λιδύην, καὶ ἔως Αἰθιοπίας, καὶ λαδόντες αἰχμαλωσίαν πολλὴν καὶ λάφυρα καὶ χρήματα ὑπέστρεψαν. Τὴν δὲ Καρχηδόνα μὴ δυνηθέντες παραλαδείν, πολιορκητάς ἐάσαντες, ἀνεχώρησαν.

Τῷ ζ΄ ἔτει, ὑπάτευσε Κωνσταντίνος Ἡράκλειος, καὶ προεδάλετο Καίσαρα Κωνσταντίνον τὸν μικρὸν Ιδιον ἀδελφὸν, τὸν ἔξ Ἡρακλείου καὶ Μαρτίνας γεννηθέντα.

Τῷ η' ἔτει πάλιν Ἡράκλειος ἀπέστειλεν ἐν Περσίδι πρέσδεις πρὸς Χοσρόην, αἰτούμενος εἰρήνην. Ὁ δὲ Χοσρόης καὶ πάλιν αὐτὸν ἀπεπέμψατο, εἰπὼν ὅτι Οὐ φείσομαι ὑμῶν, ἔως ἀν ἀρνήσησθε τὸν ἐσταυρωμένον, ὄν λέγετε Θεὸν είναι, καὶ προσκυνήσητε τῷ ἡλίω.

Τῷ θ' ἔτει, ἐστράτευσαν οι "Αδαρες κατὰ τῆς Θράκης. 'Αποστείλας δὲ Ἡράκλειος ἡτείτο εἰρήνην καὶ συνθεμένου τοῦ Χαγάνου ταύτην ποιείν, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἔξω τοῦ Μακροῦ τείχους μετὰ πολλῆς δορυφορίας βασιλικῆς καὶ δώρων πολλῶν μεγάλων ὑποδέξασθαι τὸν Χαγάνον καὶ λαδείν τὰ πιστὰ παρ αὐτοῦ. 'Ο δὲ Βάρδαρος [Ρ. 409] τάς τε συνθήκας ἀθετήσας καὶ τοὺς ὅρκους ἄφνω τυραννικῶς κατὰ τοῦ βασιλέως ἐχώρησεν. 'Εκπλαγείς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀπροσδοκήτῳ ἐψὰς ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψε. Λαδών δὲ ὁ Βάρδαρος τῆν τε βασιλικὴν ἀποσκευὴν καὶ ὅσους ἡδυνήθη καταλαδείν ὑπέστριψε, πολλὰ χωρία τῆς Θράκης ληϊσάμενος ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτως ἀπατῆσαι τῆ ἐλπίδι τῆς εἰρήνης.

Τῷ ι' ἔτει Ἡράχλειος πρὸς Χαγάνον πρέσδεις ἀπίστειλεν ἔνεκα περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγονότων ἀθέσμων, καὶ πάλιν πρὸς εἰρήνην προετρέπετο ' ἔπιστρατεῦσαι γὰρ διανοούμενος κατὰ Περσίδος εἰρηνεὐειν μετὰ τοῦ Χαγάνου ἡθελεν, ὁς καὶ αἰδεσθεὶς τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην μετανοεῖν ἐπηγγέλλετο καὶ ἀγάπην ποιεῖν καὶ στοιχήσαντες πάκτα ὑπέστρεψαν οἱ πρέσδεις μετ' εἰρήνης. Τούτφ τῷ ἔτει παρέλαδον οἱ Πέρσαι πολέμφ 'Αγκύραν Γαλατίας.

Τῷ ια' ἔτει, Ἡράκλειος ζήλον θεῖον ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀναλαδῶν, μετὰ τῶν ᾿Αδάρων εἰρηνεύσας, ὡς ἐνόμιζε, μετήνεγκε τὰ στρατεύματα τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν ᾿Ασίαν, καὶ διενοεῖτο τῆ τοῦ Θεοῦ συνεργία κατὰ Περσίδος χωρεῖν.

Τῷ ιβ' ἔτει, ήγουν τῷ ς ρλα' ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μηνὶ Σεπτεμδρίῳ γ', ἡμέρα ε', ἐγένετο θεμάτιον τῶν Σα ακηνῶν παρὰ Στεφάνου 'Αλεξανδρέως τούτοις

κανονίσαντος κρατήσαι έν ίσχύει μέν έτη τθ', έν δέ A nandi ratione vaticinatus est fore corum potentiam συστροφή και άκαταστασία και συμφορά έτερα έτη νς', ώς είναι την διακράτησιν αύτων άπασαν εύτυγούσαν καὶ δυστυγούσαν έτη τξε', ἐν τῷ Ε' ἐνιαυτῷ (56), καθά φησι καὶ ὁ προφήτης Ἡσατας. Τάδε λέγει Κύριος. "Ετι ένιαυτός ώς ένιαυτός μισθωτού, καὶ ἐκλείψει ἡ δόξα Κηδάρ, καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν τοξευμάτων υίων Κηδάρ των Ισχυρών έσται όλίγον. Λείπει ούν εως της (37)..., έλν άρα καλώς έθεμάτισεν ό άστρονόμος Στέφανος · άλλ' ώς οίμαι λεπτόν παγύ έλαθεν έχεινον. Χρή δὲ είδέναι ὅτι ὁ Κήδάρ δεύτερος υίδς του Ίσμαἡλ ήν. Τούτω τω έτει τελέσας ό βασιλεύς 'Ηράκλειος την ξορτήν του Πάσχα, εύθέως τή δευτέρα έσπέρα έχίνησε κατά Περσίδος, λαδών άπό των εύαγων οίχων και έχχλησιών γρήματα έν δανείω (ἀπορίαν γὰρ είχε τὸ παλάτιον καὶ ταῦτα έχάραξε νομίσματα καλ μιλιαρίσια), καταλιπών τον ίδιον υίδν σύν τῷ πατριάρχη Σεργίω ἐν Κωνσταντινουπόλε: διοικείν τὰ πράγματα, σύν Βόνω (38) τῷ πατρικίω, άνδολ έχέφρονε καλ τά πάντα συνετώ καλ πεπειραμένω, "Εγραψε δέ και πρός του Χαγάνου παρακλήσεις του έπικουρείν τὰ τῶν "Ρωμαίων πράγματα ώ: [Ρ. 410] φιλίαν σπεισάμενον πρός αύτον. καλ ἐπίτροπον τοῦ Ιδίου υίοῦ τοῦτον ἐνόμασεν. 'Ο Χοσρόης δὲ Σάην τὸν ἡγεμόνα μετὰ πολλῆς δυνάμεως χατά 'Ρωμαίων αποστείλας πάσαν την 'Ανατολήν ήφάνεσεν. Έλθων δέ έν Χαλκηδόνε Ικανόν γρόνον παρεκάθισεν. "Ος τὸν Ἡράκλειον μεθ' ὑποκρίσεως προσκαλεσάμενος τὰ πρὸς εἰρήνην ὡμίλησεν · ὁ δὲ τοῖς δολίοις λόγοις πιστεύσας αὐτοῦ ἐχπέμπει σὺν αὐτῷ πρέσδεις κ μεγιστάνας πρός Χοσρόην ο΄, ούς παραλαδών ατίμους καί δεσμίους άπηγαγεν εν Περσίδι. 'Ο δε Χοσρόης τον μέν Σάην ώς τον Ἡράκλειον ιδόντα καὶ μή συλλαβόντα έχδαρήναι έχέλευσε, τους δὲ πρέσδεις ἐν φρουραίς και κακουγίαις κατεδίκασεν · ύπέρ ων άθυμία και θλίψις πολλή κατέσγε τον βασιλέα. Είτα πάλιν Χοσρόης ἀπέστειλεν ἔτερον ἄργοντα κατά 'Ρωμαίων, δνόματι Σάρδαρον, δς μετά πλείστης δυνάμεως ήλθε πρός την 'Ασίαν, την 'Ρωμανίαν ληϊζόμενος. 'Ο δέ βασιλεύς βουλόμενος πρός Περσίδα χωρείν τάδε πρός τλν πατριάρχην έφη. Είς χείρας του Θεού, και της Θεομητέρος, και σου άφίημι την πόλιν ταύτην και τον υίον μου. Και είσελθών είς την Μεγάλην Έχχλησίαν, μέλανα ὑποδήματα περι-Θεέ, καὶ Κύριε Ίησιο Χριστέ, μή παραδώς ήμας είς δνειδος τοίς έχθροίς σου διά τὰς άμαρτίας ήμῶν, άλλ' έπιδλέψας έλέησου, και την κατά των έγθρων σου νίκην δὸς ήμιν, όπως μή καυχήσονται οἱ ἀλάστορες κατά της σής κληρονομίας επαιρόμενοι. "Ον έδων Γεώργιος ὁ Πισσίδης μετά τοιαύτης ταπεινώσεως. έφη. "Ο βασιλεύ, μελεμδαφές πέδιλον είλίξας πόδα, βάζαις έρυθρον Περσικών έξ αίμάτων. Λαδών δί

ac dominationem validam per annos 309, inde alios 56 eam turbis, tumultibus ac calamitatibus vexatum iri. Rerum itaque eos potituros annos in universum utraque fortuna 365. In anno 60, sicut et vates Isaias prænuntiat : Hoc fatur Dominus : annorum summa erit, quanta est anno mercenarii. Tum gloria Cedaris interibit, exiguæque erunt reliquiæ jaculationum filiis Cedaris robustis 13. Desunt ergo usque ad ... siquidem astrologus ille Stephanus thema legitime constituit. Quanquam mea fert opinio aberrasse eum scrupulo valde magno. Noris autem Cedarem secundum esse Ismaeli filium, Hoc anno Heraclius solemnitate Paschatis peracta, statim postridie sub vesperam adversus Persas movit. Sumpsit ad eam expeditionem de domibus religiosis et templis mutuam pecuniam, fisco imperatoris inopia tum laborante; et ex ea cudit monetam 718 et miliarisia. Ad urbem filium suum cum Sergio patriarcha reliquit rebus gubernandis, addito Bono patricio, viro cordato variagne prudentia et usu rerum instructo. Chaganum quoque per litteras hortatus est ad opitulandum rebus Romanis, ut cum quo societatem firmasset, eumque filit sui tutorem appellavit. Interim Saes a Chosroe cum magno exercitu contra Romanos missus universum Orientem vastat; cumque ad Chalcedonem usque pervenisset, ibi aliquandiu assedit. Idem Heraclium simulata pacificationis spe ad colloquium de pactis invitavit. Et imperator Sais fallacibus verbis deceptus mittit cum eo 70 de proceribus suis legatos ad Chosroem, quos Saes vinctos cum contumelia in Persidem abduxit. Sed Chosroes Sai, quod Heraclium vidisset neque cepisset, cutem detrahi, legatos Romanos in custodiam darimaleque tractari jussit. Alium deinde adversus Romanos ducem emittit, nomine Sarbarum. Qui maximis cum copiis Asiam ingressus Romanorum ditiones deprædatus est. Cæterum Heraclius in-Persidem iturus ita compellat patriarcham : Inmanibus Dei, Deiparæ et tuis relinquo urbem hanc et filium meum. Inde magnum templum ingressus, atratus calceos, pronus procubuit, itaque est precatus: Domine Deus, et Jesu Christe, ne nos propδαλόμενος και πρηγής πεσών ηδέατο οδτως. Δέσποτα η ter peccata nostra hostibus tuis irridendos præbeas : sed intuere 719 in nos ac miserere nostrum, ac victoriam de hostibus tuis concede, ne glorientur scelerati et tuæ insultent hæreditati, Hunc ita animo demisso orantem videns Georgius Pissidensis ita allocutus est :

Nigrum imperator nunc indute calceum, Rubelacies, tinctum cruore Persico. Inde Heraclius in manus sumpta Christi imagine,

13 Isa. XXII 16.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(36) Locus mutilus et divinatoris egens. Xv. (57) Librarius in margine ascripsit : Zntntéov έως πότε, ότι ούδε είς το άντίγραφον έχειτό τι הבף ל דחשלים XYL.

(38) Sic est et apud Zonaram; et in margie nostri colicis pro Boloso crat annotatum Bono. Xvi.

quam sine manuum opera effictam supra retulimus, A μετά χείρας την θεανδρικήν άχειροποίητον μορφήν Euxinum mare adversus Persas navigavit, asciscens Turcorum et aliarum nationum auxiliares copias. In itinere ex Romanis provinciis copias contraxit, novo etiam scripto exercitu. Hunc ad pugnam exercuit, in duas divisum acies, mandatoque ut incruento congrederentur prælio, clamorem militarem ac preanas et strepitum ederent; eoque animos eorum excitavit, ut ne pugnæ tempore rem insolentem exhorrescerent, sed hostes andacter et quasi ludum agentes aggrederentur. Ipse venerandam illam Christi imaginem manibus tenens certamina princeps obibat, fide data multitudini promittens se ipsis ad mortem usque in pugna adfuturum, eosque instar liberorum tutaturum : volebat enim imperium potius favore quam metu suorum B stabiliri. Cum autem in exercitu reperiret omnia metus, dissensionum confusionisque plena, eum in multas ante partes dissipatum compendio 720 in unum collegit, correctisque militum animis fiduciam auxit, et in Barbaros inflammavit, bortatus ut injustitia repudiata pietatem colerent. Ut Armeniæ fines intravit, occurrere sibi intellexit turmam equitum Persarum, quibus animus erat subito ipsum adoriri. Sed Romani qui in primo erant agmine, cum in hos incidissent, multis cæsis ducem eorum vinctum ad Heraclium adduxerunt. Ingruente hieme in Ponticam regionem defixit Heraclius; cumque eum ibi hiematurum Persæ opinarentur, clam ipsis reversus in Persidem irruit, Hoc auditum Barbarorum animos dejecit. Et eorum ductor, eum Romanorum avertendorum causa in Ciliciam duxisset, rebus suis metuens, necesse habuit Romanos a tergo subsequi. Cumque statuisset nocte quadam obscural furtim hostes lædere, accidit forte ut luna ea nocte emergeret. itaque Romanos aggredi non ausus montes occupat; atque inde degressus levia committit prælia, in quibus omnibus Romana res suit superior. Animos exercitui auxit imperatoris alacritas, qui au dacter in primam aciem prosiliebat ac pro suis propugnabat. Justa deinde conserta pugna victores Romani Persicum exercitum deleverunt, tantum paucis quibusdam fuga elapsis, omnibusque ho-Deo et imperatori gratias egerunt. Cæterum Heraclius 721 exercitu cum duce in Armeniam in hiberna dimisso Byzantium rediit.

μαίοι, καὶ πάσαν την άποσκευήν αὐτων λαμβάνουσι, σφάζουσι δὲ άπαν το Περσικόν πλήθος, όλίγων τισύν τῷ στρατηγῷ καταλιπών εἰς 'Αρμενίαν παραγειμάσαι, αὐτὸς εἰς τὸ Βυζάντιον ὑπέστρεψε.

του Κυρίου καὶ Θεου ήμιον, κατά Περτών έστράτευσε μετά πλοίων διά του Ευξείνου πόντου, προσλαδόμενος είς συμμαγίαν πλήθη Τούρχων (39) καλ άλλων έθνων. 'Απάρας τοίνυν της βασιλίδος ποδς Περσίδα χωρεί, και διά των 'Ρωμαϊκών θεμάτων (40) διερχόμενος συνέλεγε στρατόπεδα, προστιθείς αὐτοίς καλ νέον στρατόν, οθς καλ γυμνάζων τὰ πολεμικά Εργα έξεπαίδευσε. Διχή γάρ διελών τάς παρατάξεις σύν βοή πρός άλλήλους άναιμωτί ποιείν έχέλευε, κραυγάζειν το πολεμικόν και παιάνας και άλαλαγμόν. Καὶ διέγερσιν Εγειντούτους ἐδίδασχεν, ίνα κάν έν πολέμω εύρισχωνται, μή ξενίζωνται, άλλά θαρρούντες ώς εἰς παίγνιον κατά τῶν Περσῶν χωρῶσιν. 'Ο δε βασιλεύς την σεδασμίαν είχονα της θεανδρικής μορφής του Κυρίου ήμων Ίησου Χριστού έν ταίς χεροί κατέχων ἀπήρξατο των ἀγώνων, πιστά δούς τῷ λαῷ ὡς σὺν αὐτοῖς μέχρι θανάτου ἀγωνίσεται καὶ ώς τέκνα οίκεζα τούτους περιθάλψει εδούλετο γάρ την έξουσίαν ού φόδω, όσον [Ρ. 411] έν πόθω έχειν. Εύρων δὲ τὸυ στρατὸν εἰς φόδον πολύν καλ διγόνοιαν άταξίαν τε καλ άκοσμίαν, καλ είς πολλά μέρη διεσπαρμένον, συντόμως πάντας είς εν συνήγαγε, καὶ νουθετήσος πολλά τούτων τὸ φρόνημα άνέστησε καὶ κατά τῶν Βαρδάρων ὅπλισε, παραγγείλας άδικίας μεν άπέγεσθαι, εὐσεδείας δὲ ἀντέγεσθαι. Παραγενόμενος δε εν τοίς μέρεσι της 'Αρμενίας προτρέγειν πλήθος Ιππέων Περσιχών ήχουσε πρός τῷ ἐπιπεσείν ἄφνω τῷ βασιλεί Τωμαίων. Οί δέ προτρέχοντες πάλιν 'Ρωμαΐοι τούτοις συναντή. σαντες τόν τε στρατηγόν αύτων δεσμώτην ήγαγον πρός 'Ηράκλειον καὶ πολλούς αὐτῶν ἀνεῖλον. 'Επεὶ δε χειμών κατέλαδεν, αποκλίνας ο βασιλεύς πρός τὸ τοῦ Πόντου αλίμα ἔδοξε τοῖς Βαρβάροις ἐν τούτιμ παραγειμάζειν. Λαθών δὲ τοὺς Πέρσας καὶ ἐπιστραφείς είς την Περσίδα είσθάλλει. Τοῦτο μαθόντες οἱ Βάρ-6apor είς άθυμίαν ήλθον. 'Ο δε στρατηγός αύτων έργεται έν Κιλικία, ὅπως ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξελθών τούτους περιτρέψη. Φοδηθείς δε πάλιν ήναγκάσθη άκολουθείν δπίσω του 'Ρωμαίων στρατού, κλέψαι τον πόλεμον μεριμνών διά νυχτός άφεγγούς. Ἡ δὲ σελήνη ὑπέστη (41) κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα ἐκ τοῦ συμβεβηκότος. Κάκ τούτου δειλιών τῷ βασιλεί προσδαλείν τὰ δρη καταλαμδάνει. Έχειθεν δε χατερχόμενος λάθρα συμπλοstium impedimentis potiti sunt. Ob hæc Romani D κάς μερικάς έποιείτο, και έν παντι οί 'Ρωμαίοι έπρώτευον · καλ θάρσος Ελαθεν ό στρατός, τὸν βασιλέα όρων προπηδώντα εὐτόλμως καὶ προπολεμούντα. Καὶ δὴ συμβολῆς χαρτεράς γενομένης νιχώσι Τω-

νῶν διαδράντων. "Οθεν οί 'Ρωμαΐο: τῷ Θεῷ καὶ τῷ βισιλεῖ ηὐχαρίστουν. 'Ο δὲ βισιλεὺς τὸν στρατὸν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(39) Hie primo Turci nomen legitur in auctore, de quibus jam p. 341 : Τοῦρχοι τῆς Ἑώας, οῦς καὶ Χαζάρους ὀνομάζουσιν. Goan.

(40) Thematos nomen hucusque auctori innominatum, antiquis quo nune capitur sensu, ignotum. Significat autem primo legionem alicui pro-vinciæ vel genti impositam. Constantinus Themat. Orient.: Πρώτο καὶ κατ' ἀρχάς τάγματά τινα και λεγεώνες υπήρχον άναγεγραμμένα κατ' έθ-

vos. Ipsæ vero provinciæ temporis processu 0:para sunt vocatæ, ac ne longius testimonia petamus, scribit nic auctor : διά τῶν Ῥωματκῶν θεμάτων διερχόμενος. Plura Rigaltius et Meursius.

(41) Quod scripsi lunam emersisse, unistn erat in Græco; sed conjecturam ex circumstantus feci. XxL.

5

1)

5

Τώ ιγ' έτει ἀπάρας της βασιλευούσης κατά τάχος Α είς 'Αρμενίαν άφίχετο. Χοσρόης δὲ ἀπέστειλε τὸν Σαρδαραζάν σὸν τῶ ἐαυτοῦ στρατῷ κατὰ Τωμανίας. Ἡράκλειος δὲ Χοσρόη ἐξήλου εἰρήνην ποιῆσαι · δ δὲ λόγον οὐδένα τούτου ἐποιήσατο. Καὶ δ βασιλεύς εἰσέδαλεν εἰς τὴν Περσίδα. "Όπερ μαθών Χοσρόης τὸν Σαρδαραζαν ὑποστρέψαι ἐκέλευσε. Καὶ έπισυνάξας πάντα τὰ Περσικά στρατεύματα παραδίδωσιν αύτά τω Σαΐν δς κατά τάγος ένωθεις τω Σαρδαραζά, γωρούσι κατά του βασιλέως. Ο δε λόγοις παραινετικοίς τον λαόν διεγείρας έν τή ένδοτέρα Περσίδι χωρεί, πυρί άφανίζων τὰς πόλεις και τὰς κώμας. 'Ακούσας δὲ ἐν Γαζακῷ (42)..... ἔρμα κατ' αὐτοῦ. Καὶ προπέμψας τινάς τῶν ὑπ' αὐτὶν Σαρακηνούς προτρέγειν, συναντώσε τη του Χοσρόου βίγλα (13), καὶ [Ρ. 412] τούτων τοὺς μέν ἀνελόντες, τούς δε χρατήσαντες σύν τῷ στρατηγῷ αὐτῶν τῷ βισιλεί προσήγαγον. Τοῦτο μαθών Χοσρόης φυγή έχρήσατο. 'Ο δέ βασιλεύς καταδιώξας τούς μέν πολεμιστάς άνείλε, τους δε φεύγοντας διεσχέδασε. Καλ καταλαδών την Γαζακόν πόλεν, έν ή ύπηρχεν ό ναός του Πυρός, και τά χρήματα Κροίσου του Λυδών βασιλέως, και ή πλάνη των άνθράκων, και είσελθών έν αύτη εύρε το μυσαρόν είδωλον του Χοσρόου, τό τε έχτύπωμα αύτου έν τη του παλατίου σφαιροειδεί στέγη ώς εν ούρανο καθήμενον, και περί τοῦτο ήλιον, καί σελήνην, και άστρα, οίς ὁ δεισιδαίμων ώς θεοίς έλάτρευε, καλ άγγέλους αὐτῷ σκηπτροφόρους περιέστησεν. Έχετθέν τε σταγόνας στάζειν ώς ύετους καλ ήγους ώς βρεντάς έξηχείσθαι ό θεομάχος ταίς μη- ε γαναίς ἐπετεχνάσατο. Ταῦτα γοῦν πάντα πυρὶ ἀναλώσας, καὶ τὸν τοῦ Πυρός ναὸν κατακαύσας καὶ πάσαν την πόλιν, συντόμω; κατεδίωκεν όπίσω Χοσρόου έν τοίς στενοίς των Μήδων χωρίοις, έν οίς καλ πολλάς πόλεις καὶ γώρας ἐπόρθησε. Συμδούλιον δὲ ποιήσας του παραγειμάται, άγνίζει τον λαδν έπλ ήμέρα; τρείς, και ἀνοίξας τὰ τοῦ Θεοῦ ἄγραντα Ευαγγέλια (44) εύρεν ἐπιτρέποντα ἐν "Αλδανία παράγειμάσαι. Έν δὲ τῷ μεταξύ τῆς όδοῦ ἔχων σύν αύτῷ πολλήν αίχμαλωσίαν Περσικήν, ώσεὶ πεντήχοντα χιλιάδας, τούτους τή συμπαθεί αυτού ψυχή έλεήσας (45) των δεσμών Ελυσε.

Τῷ ιδ' ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς Σαρδαραζάν άλλον στρατηγόν έξοπλίσας μετά λαού πρός Σαρδαραγκάν άπέστειλεν, ώς ένωθέντας άμφοτέρους πολεμήσαι 'Ρωμαίοις. Τούτο γνούς ὁ βα- D σιλεύς Εσπευσε συμβαλείν πόλεμον μετά! Σαρβαραγκά πρό του ένωθηναι αύτον τῷ Σαρδαραζά, καὶ πολλάς έχδρομάς κατ' αύτοῦ ποιησάμενος είς δειλίαν αὐτὸν ἐνέδαλεν. "Οπισθεν δὲ ἀμφοτέρους ἐάσας κατά Χοσρόου μετά σπουδής ήλαυνεν. Αύτομολούσε δὲ δύο

Anno decimo tertio in Armeniam se contulit. Cum vero Chosroes Sarbarazam cum copiis in Romaniam emitteret, et ab Heraclio ad pacem componendam provocatus contemptim legates audivisset, Heraclius in Persidem irrumpit. Quo cognito Chosroes Sarbarazam revocat, contractosque quotquot habebat Persicos exercitus Saino tradit; isque statim se cum Sarbaraza conjunxit, atque una ambo adversus imperatorem duxerunt. Sed Heraclius animos militum oratione exhortatus in Persidem interiorem perrexit, urbes et oppida incendio perdens. Cumque inaudivisset Chosroen Gazaci esse, contra eum contendens quosdam Saracenorum, quos secum ducebat præcurrere jussit; qui in Chosroæ excubitores inciderunt, bostesque partim interfecerunt, alios cum duce captos ad imperatorem adduxere. Chosroes ea re percepta fugam fecit. Heraclius persequens bellatores interficit, fugientes dissipat, urbemque Gazacum capit. Ea in urbe fuit fanum Solis, thesaurus Crœsi Lydorum regis, et impostura carbonum. Ingressus autem in eam abominandum offendit Chosroæ simulacrum et effigiem ejus in globi formam, referente palatii tholo tanquam in cœle sedentem. Circum erant sol, 722 luna et astra. quibus ille superstitiosus tanquam diis serviebat, circumstantibus sibi angelis sceptrigeris. Machinas porro impius paraverat, quæ ex eo loco guttas pluviæ instar emitterent sonitumque tonitrus æmulum ederent. Hæc omnia ipsamque Ignis ædem et totam urbem combussit Heraclius; propereque Chosroem per angustias Mediæ insecutus multas urbes et multos agros vastavit. Deinde cum de hibernis deliberaret, triduo exercitum fustrat, apertisque postca inviolatis Dei Evangeliis invenit sibi mandari ut in Albania biemet. In itinere perro captivos Persas, quos secum ducebat ad quinquaginta millia, ut erat homo animo misericordi, ductus miseratione vinculis solvit.

Anno decimo quarto Chosroes Persarum rex Sarbarazam alium ducem copiis instruit, mittitque ad Sarbaraneam, ut conjunctis viribus ii bellum contra Romanos gerant. Quod ut rescivit imperator, cum Sarbaranca prælio congredi studuit, ante-

quam se ei Sarbarazas conjungeret. Itaque eum crebris impressionibus exterruit. Porro utroque post se relicto Chosroem festinanter insecutus est. Tum duo Romani ad Persas transfugientes iis

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(42) Locus est mutilatus. XTL.

(13) βίγλα vox Latina Græco more posita. Sie sæpe apud Nicetam. XYL, Blyda excubiæ militares. Έπισχοπήν vocavit Simocatia II, 9, exitoratum scilicet, et secretam latentemque hostium disquisitionem, Cedrenus in Mauricio κατασκοπήν.

(44) Nimirum ut inde sortes captaret. Divinandi hoc genus superstitiosum et impium, quod et

D. Augustinus memorat atque improbat, epistolæ 119, ad Januarium. Sic profani Virgilian is

Adriano Spartiani et alia alibi. Χτι.
(45) In margine: 'Ο δὲ ἐμὸς βασιλεὺς Ἰσάκιος ὁ "Αγγελος, καὶ οὺς ἐπ' αὐτοφώρω εὐρε καῦ ἐαυτοῦ, καὶ ἐφιλοτιμήσατο καὶ ἀξιωμάτων ὑψει ὑπεκες

ps616232v. XIL.

persuadent Romanis fugæ causam esse metum. Α των 'Ρωμαίων πρός τους Πέρσας, και πείθουσιν Simul et rumor affertur Sain Persarum ducem novo cum exercitu advenire, suis auxilio missum. His cognitis Sarbarancas et Sarbarazas in 723 id incubuerunt, ut cum Heraclio confligerent prius quam Sais superveniens ad sese victoriæ laudem transferret. Fidem quoque transfugarum sermoni habentes ad Heraclium accesserunt, et in propinquo castra posuerunt, in animo habentes prima luce manum conserere. Heraclius autem motis sub vesperam castris per totam noctem iter fecit, proculque ab hostibus in campum virentem progressus ibi castra posuit. Quem Barbari præ metu fugisse rati confuso agmine persecuti sunt. Heraclius autem lis occurrit, pugnaque commissa divinitus adjutus eos sudit, insecutusque per convalles B magnam stragem hostium edidit. Durante adhuc eo certamine, Sainus quoque suo cum exercitu supervenit : sed et hunc fudit Heraclius. Multaque cæde hostium facta palantes reliquos in fuga dissipavit, capto etiam tuldo hostium.

Inde Sarbarazas cum Saino conjungit se, cumque reliquos Barbaros collegissent, denuo adoriri Heraclium statuunt. Verum is per aspera et transitus difficiles habentia loca ad Hunnorum regionem contendit, insequentibus a tergo Barbaris, cum quidem Lazi et Abasgi formidine correpti desertis Romanis domuin discesserunt. Quo facto delectatus Sainus audacter cum suis in Heraclinm ivit. Im- C perator autem animos snorum tali oratione excitavit : Nolite, fratres, hostium multitudine terreri : unus enim nostrum, Deo ita volente, mille viros fugabit. Immolemus 724 nos Deo fratrum nostrorum salute, coronasque martyrum adipiscamur, ut posteritas nos laudet. Ilis aliisque pluribus cohortatus suos læto vultu aciem instruit. Constiterunt adversæ acies exiguo interjecto spatio, et usque ad vesperam conflictu abstinuerunt. Vespera ingruente, imperator in itinere perrexit, rursum Barbaris a tergo sequentibus. Qui cum mutata profectione antevertere conarentur, inciderunt in palustria loca, indeque exire rursus coacti sunt. Imperator regio Persis subesset, multi ex ea ad Sarbarazam profecti copias ejus auxerunt : sed hieme appetente domum quisque suam discesserunt. Eo comperto Heraclius noctu statuit hostes aggredi. Itaque delectos equites robore præstantissimos et militum tortissimos præcedere jubet, ipse cum reliquis subsequitur. Ita Romani festinantes castellum Albanorum hora noctis nona occupant. Quibus cum Persæ, adventu eornm cognito, occurrerent, occi-

αύτους ότι έχ δειλίας φεύγουσιν οί 'Ρωμαΐοι. 'Hills δὲ αὐτοῖς καὶ φήμη τὸν Σαΐν στρατηγὸν Περσῶν καταλαμβάνειν μεθ' έτέρου στρατεύματος εἰς βοήθειαν. Τούτο μαθόντες Σαρδαραγκάς τε καὶ Σαρδαραζάς ήγωνίσαντο συμβαλείν πόλεμον Ἡρακλείω πρό του φθάσαι του Σαΐν, και την νίκην ἐπ' αὐτούς μετενεγκείν. Πιστεύσαντες δὲ καὶ τοῖς αὐτομόλοις έχώρησαν κατά Ήρακλείου. Καὶ πλησιάσαντες αὐτώ κατεσκήνωσαν, βουλόμενοι άμα πρωί συμβαλείν. 'Ο δὲ 'Πράκλειος ἀπάρας ἀφ' ἐσπέρας ὥδευσε δι' ὅλης τῆς νυχτός, μαχράν τε γενόμενος ἀπ' αὐτῶν, εὐρῶν πεδίον χλοηφόρον, ηπλήμευσε (46). Νομίσαντες δὲ οί Βάρδαροι αύτον έχ δειλίας φεύγειν αχόσμως έδίωχον αύτος δὲ ὑπαντιάσας αὐτοῖς ἐχρότησε πόλεμον, και τή του Θεού συνεργία τρέπει τους Βαρδάρους, χαὶ τούτους [Ρ. 413] διὰ τῶν φαράγγων διώξας πλήθη πολλά άνείλεν. Έν τῷ μεταξύ δὲ τῶν άγωνων δντων έφθασε και ὁ Σαΐν σύν τῷ ἐαυτοῦ στρατώ. Συμδαλών δέ και μετ' αὐτοῦ ὁ βασιλεύς, και τούτον τρέψας πολλούς άνείλε και τούς λοιπούς διέσπειρε φεύγοντας, παρέλαδε δε και το τουλδον αύ-TWV.

'Ο δε Σαρδαραζάς ενωθείς τω Σαίν επισυνήξε τούς ὑπολειφθέντας Βαρδάρους, καὶ πάλιν διενοούντο κατά του βασιλέως χωρείν. 'Ο δὲ Ἡράκλειος ἐπὶ την των Ούννων χώραν καὶ ταῖς τούτων δυσχωρίαις ήλαυνεν έν τόποις τραχέσι καλ δυσδάτοις. Οἱ δὲ Βάρδαροι όπίδω αὐτοῦ ἡχολούθουν. Οἱ μέντοι Λαζοί άμα τοῖς 'Αδασγοῖς δειλιάσαντες ἀπέσπασαν ἐαυτούς της των Ρωμαίων συμμαγίας και οίκαδε άνεχώρησαν. 1'Ο δὲ Σαὶν ήσθεὶς ἐπὶ τούτῳ θυμῷ πολλῷ σύν τοίς Βαρδάροις εχώρει κατά 'Ηρακλείου. 'Ο δε βασιλεύς λόγοις του στρατου άναπτερώσας παρήνει λέγων. Τὸ πληθος ὑμᾶς, ἀδελφοί, μή ταραττέτω Θεοῦ γάρ θέλοντος, εξς διώξει χιλίους. Θύσωμενούν τῷ Θεῷ έαυτούς ύπερ της των άδελφων ήμων σωτηρίας. Λάδωμεν στέφη μαρτύρων, ίνα ὁ μέλλων ήμας έπαινέση χρόνος. Τούτοις και άλλοις πλείοσι παραθαββύνας τον στρατόν φαιδρώ τώ προσώπω έξαρτύει τον πόλεμον. Καὶ στάντες ἐπ' άλλήλοις ἀπὸ μικροῦ διαστήματος εωθεν μέχρις έσπέρας άλλήλοις ού συνέδαλον. Έσπέρας δὲ χαταλαδούσης ὁ βασιλεύς τῆς όδοιπορίας είχετο, και οι Βάρδαροι πάλιν όπίσω αύautem cum juxta Persarmeniam duceret, eaque η του ήχολούθουν. Έναλλάζαντες δε την έδον, προλαδείν τούτον βουλόμενοι, έμπίπτουσιν είς τόπον τελματώδη, καὶ ἡναγκάσθησαν ἐξελθεῖν. Ὁ δὲ βασιλεύς την γην Περσαρμενίας παρέτρεχε. Της γης δε έχείνης ύπό των Περσών χρατουμένης πολλοί συνέτρεχον τῷ Σαρδαραζά, καὶ ηύξεῖτο ὁ λαὸς αὐτοῦ. γειρώνος δὲ ἐπιγενομένου ἐσχορπίσθη ἔχαστος εἰς τὸν ίδιον τόπον. Τοῦτο μαθών ὁ βασιλεὺς διενοείτο έν νυχτί χλέψαι τον πόλεμον. Και έπιλεξάμενος εππους εύσθενείς, και του στρατού τους ανδρειστέ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(46) Castra posuit. Hanc esse hujus vocis significationem, ex frequente ejus usu apud nostrum deprehendi, rei notitia barbarum vocabulum explicante. Xvi. — Έπλήκευσεν. Castra applivocabulum

cuit, admovit, posuit, fixit. Ita Paulus Diaconus. Verbum a Latina lingua traductum est to andixaiw, castra meter. Goan.

Βαρδάρου, αὐτὸς δὲ σύν τοῖς ἐτέροις ὁπίσω τούτων είπετο. Σπεύσαντες δε κατέλαδον χωρίον 'Αλδανών ώρα θ' της γυκτός. Των δὲ Περσών γνόντων την Εροδον και δρμησάντων κατ' αύτων, οι 'Ρωμαΐοι τούτους πάντας άνείλου, πάρεξ ένδς, τό του λόγου, πυρφόρου, δς καὶ τῷ Βαρδάρῳ ἐμήνυσεν. Ο δὲ Βάρδαρος γυμνός και άνυπόδετος Ιππφ έπιδάς φυγή την σωτηρίαν επορίζετο. Τούτου τάς γυναίκας καί πάν τὸ Περσικόν ἄνθος, ἄργοντάς τε καὶ σατράπας καί στρατιώτας ἐπιλέκτους καταλαδών ἀνελθόντας έπὶ τῶν δωμάτων καὶ πόλεμον κροτούντας, διὰ πυοδς καθείλε, και οδς μέν Εκτεινέν, οδς δε πυρι άνάλωσεν, ούς δὲ αἰγμαλώτους Ελαβεν · όλίγοι δὲ πάνυ τὸ ξαυτού στρατόπεδον μετά γαράς εν εκείνοις τοίς τόποις παρεγείμασε.

Τω ιε' έτει, δ βασιλεύς 'Ηράκλειος μετά τοῦ στρα- Β τοπέδου αύτου την των Σύρων όδον την έπι τφ Ταύρφ ὑπερδάς, ἐν ἐπτὰ ἡμέραις κόπφ πολλφ καταλαμδάνει τον Τίγριν ποταμόν, είτα την Μαρτυρόπολιν και την "Αμιδαν" και διαναπαύονται ό τε στρατό; καὶ ἡ αίγμαλωσία. Έντεῦθεν γράμματα πρός τὸ Βυζάντιον εξαπέστειλεν δ βασιλεύς, και τά καθ' έαυτον πάντα εδήλωσε, και χαράν τη πόλει ένεποίησεν. 'Ο δὲ Σαρδαραζάς ἐπηλθε κατ' αὐτοῦ. Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς Γλην στρατιωτῶν ἀπέστειλε φυλάττειν τάς πρός αύτον άγούσας κλεισούρας, και αύτος τάς πρός Ανατολήν έχδραμών διεξόδους άντιπρόσωπος ήει τοίς Βαρδάροις, καὶ περάσας τὸν Νυμφίον ποταμον κατέλαδε τον Ευφράτην, εν ή ή πλεκτή γέφυρα έχ σχοινίων και έρίων ήν, ήν ο Σαρδαραζάς λύσας έπι την έτέραν γην πάσαν μετήγαγε. Παραδραμών C δὲ ὁ βασιλεύς τὸν ποταμέν εύρε πόρον, καὶ ἀκινδύνως τούτον επέρασε παραδόξως τῷ Μαρτίφ μηνί. Καὶ καταλαδών τὰ Σαμόσατα, πάλιν τον Ταύρον διαδάς είς Γερμανίκειαν άφίκετο, και περάσας την "Αδαναν ήλθεν είς τὸν Ταῦρον ποταμόν. 'Ο δὲ Σαρδαραζᾶς την γέφυραν πάλιν έχτείνας τον Εύφράτην επέρασε καὶ ἡχολούθει ὁπίσω αὐτοῦ. 'Ο δὲ βασιλεύς περάσας τὸν Σάρον διανέπαυσε τὸν στρατόν. Καταλαμβάνει δέ και ό Βάρδαρος είς τὸ ἀντίπεραν μέρος. Εύρων δέ τον ποταμόν και την γέφυραν και τα έν αύτῷ προπύργια κρατηθέντα ύπο των 'Ρωμαίων ήπλήκευσεν. Οι δε 'Ρωμαΐοι άτάκτως έκτρέγοντες διά της γεφύρας πολύν φόνον ἐποιούντο Περσών • οίς ὁ βασιλεύς παρήνει μή έχτρέχειν άτάκτως, μήπως η γένωνται τοίς έναντίοις όδός. Οἱ δ' ούχ ἐπείθοντο, καὶ μετ' οὐ πολύ δίκην ἔτισαν τῆς παρακοῆς, τοῦ Βαρδάρου ένέδρας κατ' αὐτῶν ποιησαμένου. Οὺς ὁ βασιλεὺς ἐωρακώς άναιρουμένους συνεπημύνατο. 'Ανήρ δέ τις γιγαντιαίος μέσον τῆς γεφύρας τῷ βασιλεί συναντήσας προσέδαλεν. ον και πατάξας ο βασιλεύς έν τῷ ρείθρω ξρβιψεν. Ου πεσόντος, οί Βάρδαροι είς φυγήν έτράπησαν, καὶ τῷ στενωπῷ τῆς γεφύρας εἰς τὸν ποταμόν ερδιπτούντο. "Αλλοι δε ξίφεσιν άνηρούντο, τοῦ βασιλέως μετ' όλίγων τινών γενναίως άπομαγομένου ύπερ άνθρωπον, ώς και του Σαρδαραζάν

ρους διελών, προάγειν τους μεν εκέλευσε κατά του A dione a Romanis casi sunt, solo, ut proverbio dici solet, facigero superstite, qui cladem Barbaro indicavit. Barbarus nudus et sine calceis equo insiluit, sugaque sibi consuluit. Hujus uxores et Persicum florem omnem, principesque et satrapas et delectos milites, cum super tecta domorum 725 confugisse ac defensionem moliri videret, igne conjecto depulit, aliosque interfecit, quosdam cremavit, reliquos cepit, perpaucis fuga elapsis. Potitus est etiam armis Barbari, aureo scuto et gladio et hasta ac cingulo aureo gemmato et calceis. Inde in eos duxit qui per agros dispersi erant; eosque insecutus multos occidit, multos cepit. Exin contractis hilari animo copiis ibi hiemavit. φυγόντες εσώθησαν. "Ελαδε δε και τά δπλα [Ρ. 414] τοῦ Βαρδάρου, τήν τε χρυσήν άσπίδα, και μάχαιραν, καὶ δόρυ, καὶ τὴν χρυσῆν καὶ διάλιθον ζώνην, καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ λαδών γωρεί κατὰ τῶν διεππαρμένων εν τοζ χωρίοις, ους και διώξας πολλούς έκτεινε και δεσμίους Ελαδεν. Είτα επισυνάξας

> Anno 15, Heraclius cum exercitu, itinere quod per Taurum montem in Syriam ducit superato, septimo die post exhaustum magnum laborem ad Tigrim fluvium pervenit. Inde per Martyropolin et Amidam urbes itinere facto exercitum et captivos quiete refecit. Indeque litteras de rebus suis Byzantium misit, quæ magnum in urbe gaudium excitaverunt. Sarbarazas porro adversus eum tendebat. Ideo Heraclius misso militum agmine claustra, quibus ad eum iter erat, servare jubet; et ipse per exitus profectus qui versus Orientem sunt, adversum se Barbaris fert. Tum Nymphio amne trajecto ad Euphraten pervenit. Erat is ponte ex funibus et lana contexto instratus; quem Sarbarazas solutum in alteram partem totum transtulit. Cæterum Heraclius vadum fluminis reperit, dum ad ripam ejus decurrit: itaque præter omnium opinionem Euphraten transit mense Martio. Inde occupatis Samosatis rursum Taurum 726 transit et Germaniciam pervenit, Adanaque peragrata ad Taurum amnem accedit. Interim Sarbarazas rursum, ponte extento, Euphraten trajicit Romanosque insequitur. Imperator Saro transmisso exercitum quiete relaxat. Venit et Barbarus ad alteram fluminis partem, cumque cerneret amnem, pontem et propugnacula in eo a Romanis occupata, castra posuit. Romani porro incomposito agmine per pontem excurrentes multos Persas interfecerunt, nequidquam imperatore monente ne ita nullo ordine evagarentur atque insidiis se hostium exponerent. Itaque non multo post a Persis per insidias circumventi pænas suæ contumaciæ ac temeritatis dederunt. Ipse tunc imperator suis in periculo constitutis opem tulit, ac quemdam gigantiformem in medio pontis secum congressum feriit inque profluentem deturbavit. Cujus casu reliqui etiam Barbari territi cum fugam facerent, obsistente pontis angustia, alii in amnem dejecti, alii gladiis interfecti sunt. Imperator eo tempore paucis quibusdam stipatus pugnam obiit, fortitudine quam pro hominis natura majore, adeo

cuidam Magaritæ dixerit: Videsne, o Cosma, Carsarem? Agnoscebatur autem insignibus imperatoriis. Quanta is audacia prælium subsistit, solusque contra tantam multitudinem certat ? Nox superveniens prælium 727 diremit. Barbarus autem sibi metuens retro abiit. Imperator porro suos ad Sebasteam adducit, ac trajecto Haly flumine, ibi hiemat. At Chosroes insania percitus donaria omnium ecclesiarum quæ sub Persis erant abstulit; utque Heraclio ægre faceret, Christianos omnes ad societatem Nestorianæ religionis redegit,

Anno decimo sexto, Chosroes novum conscribit exercitum de peregrinis, civibus et servis, omnique hominum sorte. Ex his delectos Saino ducendos mandat, additis de Sarbari exercitu 50 millibus, quos et Chrysolochas nominat, quasi aureum agmen, eumque adversus Heraclium mittit. Sarbarum cum reliquis copiis ad Cpolin proficisci jubet. ut initis pactis cum Hunnis occidentalibus, qui et Avares nominantur, ac Slavinis et Gepidis, urbem obsidere atque oppugnare curet. His perceptis Heraclius in tres partes suum exercitum dividit. Harum unam urbi præsidio mittit, alteram Theodoro fratre suo duce adversus Sainum rem gerere jubet : ipse cum tertia Lazorum ditionem petit Turcorumque orientalium, quos et Chazaros appellant, auxilia ambit. Sainus cum recenti suo exercitu in Theodorum Heraclii fratrem incidens C ad pugnam se parat. Qua conserta impetratum est Dei auxilium Deiparæ intercessione, ita ut grando inopinata in Barbaros deferretur multosque eorum 728 feriret, cum interim omnis tempestatis expers esset Romanus exercitus. Fusi eo prælio sunt a Romanis Persæ, magnaque clade affecti. Chosroes ea de causa gravem in Sainum iram concepit; atque hic præ mærore in morbum incidit, eoque est exanimatus. In cadaver Chosroes variis contumeliis desæviit. Cæterum Chazari, perruptis Caspiis portis, in Persidem impressionem faciunt, in Audroegæ regionem, duce Zebeelo, qui dignitate erat a Chagano proximus. Quacunque eos impetus tulit, Persas captivos abducunt, pagos urbesque incendunt. His Heraclius ex Lazis movens occurrit, estque cum suo exercitu peramice et hilariter a Zebeelo salutatus; qui filium suum belli socium imperatori relinquens domum versus abiit. Imperator his auctus auxiliis in Chosroem contendit. Interim Sarbarus Chalcedonem adoritur. Et Ava-

quidem at Sarbarazas admiratione perculsus A εκπλαγήναι καλ πρός τινα Μαγαρίτην είπειν(47). "Γράς τὸν Καίσαρα, ὧ Κοσμά, πῶς θρασὸς πρὸς τὴν μάχην ίσταται και πρός τοσούτον πλήθος μόνος άγωνίζεται; Έχ γάρ των βασιλικών [Ρ. 415] παρασήμων έγνωρίζετο. Καταλαδούσης δὲ τῆς ἐσπέρας ἀπ' άλλήλων διέστησαν, και ό Βάρδαρος φοδηθείς διά της νυχτός είς τούπίσω ύπέστρεψεν, ὁ δὲ βασιλεύς μετά τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρός Σεβάστειαν ώρμησε, καὶ τὸν "Αλυν περάσας έχει παρεχείμασεν. "Ο δε Χοσρόης μανείς Ελαδε τά χειμήλια πασών τών ύπο Πέρσας έκκλησιών, καλ ήνάγκαζε τούς Χριστιανούς κοινωνήσαι τη του Νεστορίου θρησκεία (48), πρός τδ πλήξαι τον βασιλέα.

Τῷ ις' ἔτει, ὁ Χοσρόης νέαν ἐποιήσατο στρατιάν άπό τε ξένων και πολιτών και οίκετών και παντός γένους. Καὶ ἐχ τούτων ἐχλεξάμενος καὶ τῷ Σαΐν παραδούς στρατηγώ, άλλας τε ν' χιλιάδας έχ τῆς φάλαγγος του Σαρβάρου τούτοις συνήψεν, ούς καί Χρυσολόχας ωνόμασε, και κατά του βασιλέως άπέστειλε. Τὸν δὲ Σάρδαρον σύν τοῖς λοιποῖς αύτοῦ στρατεύμασι κατά Κωνσταντινουπόλεως Επεμψεν, όπως τοίς έχ Δύσεως Ούννοις, ούς και "Αδαρας καλούσι, μετά και Σθλαβίνων και Γηπέδων συμφωνήτας χατά τῆς πόλεως γωρήσωσι και ταύτην πολιορχήσωσι. Γνούς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεύς τὸν ἐαυτοῦ στρατόν είς τρείς διαιρέσεις έγώρισε, καὶ τούς μέν ἔπεμψεν είς φυλαχήν της πόλεως, τούς δέ παραδούς Θεοδώρω τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ κατά τοῦ Σαΐν πολεμεῖν ἐκέλευσε. Τὸ όὲ τρίτον μέρος αὐτὸς λαδών ἐπὶ Λαζικήν ἐχώ ρει, καί τούς Τούρχους της Έψας, ούς και Χαζάρους όνομάζουσιν, είς συμμαγίαν έχάλει. Ο δε Σαίν σύν τω νεολέχτω στρατώ τον του βασιλέως άδελφον Θεόδωρον καταλαδών πρός πόλεμον ώπλίσατο. Του δέ Θεού διά πρεσδειών της Θεοτόχου συνεργήσαντος, πολέμου χροτηθέντος χάλαζα παραδόξως κατά των Βαρδάρων κατηνέχθη και πολλούς αὐτῶν ἐπάταξεν, ή εξ των 'Ρωμαίων παράταξις γαλήνης απήλαυσε. Τρέπουσι δὲ 'Ρωμαΐοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀναιρούσι πλήθη πολλά. "Οπερ μαθών ὁ Χοσρόης ὁργίζεται κατά του Σαΐν, ός έκ πολλής άθυμίας νόσφ περιπεσών τελευτά. Τούτου τον νεχρόν Χοσρόης πολλαίς αίχίαις ὑπέδαλεν. Οἱ δὲ Χάζαροι διαρρήξαντες τὰς Κασπίας πύλας τη Περσίδι εἰσδάλλουσιν ἐν τη χώρα του 'Ανδροηγά σύν τῷ στρατηγῷ αὐτῷν Ζεδεήλ, δευτέρω δυτι του Χαγάνου τη άξία και εν οίς αν τόποις διέδαινον, τούς τε Πέρσας ήχμαλώτευον και τίς χώμας και πόλεις πυρί παρεδίδουν. 'Ο δέ βασιλεύς ἀπάρας ἀπὸ Λαζικής τούτοις συνήντησεν. 'Ο δὲ Zεδεήλ μετά πολλής άγάπης και χαράς ήσπάσατο τλν βασιλέα και τους σύν αυτώ. Προσήνεγκε δε και τον

XYLANDRI E'I GOARI NOTÆ.

(47) Quem moderni Græci àpvómistov vocant, is est qui abnegata fide fœdo gentilitatis ritu sese inquinavit et polluit. Μαγαρίζω namque est, inquino, contamino, sordibus impleo. et metaphorice legem violo et turpi desertione Christianam religionem fædo. Therphanes . Έχωλυσεν Ούμαρ οίνον άπο των πόλεων, καὶ μαγαρίζειν τους Χριστιανούς, ήνάγxatev. Paulus Diaconus uno verbo complexus est. apostatare. Hine payapitas qui fidem ab-

negavit; quam vocem ad eum quoque qui profano vetitoque cibo se polluit Ecclesia Græça ex-tendit. Goab.

(48) Persam Nestoriano errori socium atque patronum suisse equidem non credet qui vel qua ante dicta sunt de ejus superstitione recordetur. Sed tamen infra in anno Heraclii 19 scribit noster Edessæ Ecclesiam sub Chosroa fuisse a Nestorianis occupatam. Xvi.

S

v

υ δν αύτου τῷ βασιλεί πρός συμμαγίαν, και αύτος A res ex Thracia effusi Cpolin obsident, machinis ad ύπέστρεψεν είς την ίδιαν χώραν. Λαδών δὲ τούτους ό βασιλεύς κατά Χοσρόου έχώρει. 'Ο δέ Σάρδαρος τή Χαλκηδόνι προσδαλών, άλλά και οι "Αδαρες έκ της Θράχης τη πόλει πλησιάσαντες, ταύτην έλειν έδούλοντο, μηχανάς κατ' [Ρ. 416] αύτης ποιήσαντες. Πλήθός τε άπειρον και άριθμού κρείττον έκ του Ιστρου ένέγκαντες σκαφών γλυπτών (49) του κόλπου του Κέρατος (50) ἐπλήρωσαν. Δέκα δὲ ἡμέρας τῆ πόλει παραταξάμενοι διά τε γης και θαλάσσης τη τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ συνεργία καὶ τῆ τῆς ἀχράντου Θεοτόχου καὶ 'Αειπαρθένου πρεσδεία ήττήθησαν, καὶ πλήθη πολλά ἀποδαλόντες έν τε γή και θαλάσση μετά μεγάλης αίτχύνης ὑπέστρεψαν. Τοιοῦτον γάρ συνέδη αὐτοῖς : εἶδον οἱ Βάρδαροι, πρωίας οὕσης καὶ του ήλίου άνατέλλοντος, άπο της πόρτης των Βλα- Β χερνών έξελθούσαν γυναίκα περιφανή, μετά καλ εύνούγων τινών. Υπολαδόντες δέ την βασίλισσαν είναι τήν του Ἡρακλείου γυναϊκα, καὶ πρός τὸν ἄργοντα αύτων έξέργεσθαι είρηνης ένεκα διά το μη είναι τον βασιλέα εν τη πόλει, πάροδον αθτή εποίησαν, ενα καλ λα'ς Ετερος έξελθων υποχείριος αυτοξς γένηται. Είτα ώ; είδον αύτην την του φοσσάτου περιοχην έξελθουσαν καὶ μὴ ἀπελθούσαν πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, διώχουσιν δπισθεν αύτης · καὶ ώς δηθεν ἐπλησίασαν αὐτή κατά τόπον της λεγομένης Παλαιάς πέτρας (51), αύτη μέν και οί σύν αύτη άφαντοι γεγόνασιν, αύτοι δὲ άλλήλοις συμπλακέντες θορύδου μεστόν ποιούσι τὸ πλήθος καὶ άλλήλους κατασφάζουσιν έως ἐσπέρας. Πρωίας δε γενομένης την αιτίαν ζητήσας ό άρχων αὐτῶν, ἐπεὶ τὸ πλεῖον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐμφυλίως ἀνα- C evertens. λωθέν εθρεν, ύποστρέφει μετ' αἰσχύνης εἰς τὰ ίδια. Οἱ δὲ τοῦ πλοίμου καὶ αὐτοὶ τούτους ἰδόντες ὑποχωρήσαντας εύθέως άνεχώρησαν ους κατά τον Εύξεινον πόντον ζάλη καταλαδούσα δλίγους τινάς άπελ-

Τῷ ιζ' ἔτει εἰσδαλών ἐν Περσίδι ὁ Ἡράχλειος σύν τοίς Τούρχοις άπροσδοχήτως διά τον χειμώνα είς Εχστασιν ενέδαλε του Χοσρόην. Οι δε Τούρκοι τόν τε χειμώνα όρωντες καὶ τὰς συνεχεῖς ἐκδρομὰς τῶν Περσών, τῷ τε βασιλεί μἡ φέροντες συγχοπιάν, ήρξαντο κατ' όλίγον ὑποδρέειν, καὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν. (1) δὲ βασιλεύς διελάλησε τῷ λαφ αύτου, λέγων · Γνώτε, άδελφοί, ὅτι οὐδείς ἡμίν συμμαχήσαι θέλει, άλλ' ή μόνος ό Θεός και ή τούτον τεχούσα άυπόρως Θεοτόχος. Τυύτο δε γίνεται όπως סבּנֹוֹחְ בֹּע לְעוֹע אַמוֹ המֹכוּ דסטֹדסובָ דֹלְע בַּמטדסט בּטעםστείαν, καταπέμψας ήμεν την αύτου βοήθειαν. Ό D δὲ Χοσρότς ἐπισυνάξας πάντα τὰ στρατεύματα αὐτού προβάλλεται αύτοίς στρατηγόν 'Ραζάστην, άνδρα πολεμικώτατον καὶ ἀνδρεῖον, καὶ κατὰ Ἡρακλείου πέμπει. Ο δε βασιλεύς τάς τε πόλεις και κώμας

oppugnandum aptatis; accitaque innumera sculptarum navium ex Istro multitudine sinum qui in Cornu erat iis opplent. Cum autem per decem dies terra marique urbem oppugnassent, vi et auxilio Dei ac inviolatæ Virginis Deiparæ intercessione victi, amissis terra manique ingenti numero suis, magno cum dedecore discesserunt. Tale enim eis quidpiam usu venit. Viderunt Barbari 729 prima luce, cum sol oriretur, mulierem quanidam illu strem ennuchis comitatam porta Blachernarum exeuntem. Quam cum opinarentur Heraclii uxorem esse, et ad suum principem ob mariti absentiam ire pacis petendæ causa, transitum ei concesserunt, subsequentem ex urbe hominum turbam ipsi adorturi. Ut vero fossæ ambitum egressam non ire ad principem viderunt, insecuti sunt usque anud locum cui Veteris saxi nomen est : ibi cum fere jam essent assecuti, illa cum suis ex oculis ct conspectu eorum evanuit. Ipsi autem tumultu concitato inter se congressi ad vesperam usque mutno strages ediderunt. Mane insequentis diei dux causam inquirens, quod majorem suorum partem intestino conflictu periisse videret, turpiter domum rediit. Statim quoque classis ab obsidione recessit; quam domum revertentem in Euxino mari oborta tempestas ita afflixit ut perpanci ad snos redierint. Sarbarus, tametsi hæc ei molesta acciderant, tamen obsidionem Chalcedonis non solvit, sed hiemavit ibi, populans transmarina et urbes

μετέστη, άλλ' αύτου εχείματε, πραιδεύων τὰ περατικά μέρη και άφανίζων τὰς πόλεις αὐτών. Anno decimo septimo, hieme in Persidem Heraclius cum Turcis ingressus improviso Chosroem perterruit, Sed Turci hiemem ac crebras Persarum excursiones ægre ferentes, neque tolerandis ærumnis socios 730 se imperatori præbere sustinentes, paulatim ex castris dilabi, tandemque universi desertis Romanis domum reverti cœperunt. Tum imperator suos ita est allocutus: Videtis, fratres, neminem nobis adesse velle præter unum Denm et quæ eum sine semine peperit Virginem. Ideo fit ut cœlitus nobis misso auxilio in nobis ac omnibus istis suam demonstret potentiam. Chosroes omnibus suis exercitibus contractis præsicit Razasten, virum bellicosissimum ac insigni fortitudine, eumque adversus Heraclium mittit. Heraclius pagis urhibusque Persidis igne evastatis, et Persis, quos

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

θείν είς τὰ ίδια ἀφίησιν. 'Ο δὲ Σάρδαρος ἐπὶ τούτοις ἀχθεσθείς διμως την Χαλκηδόνα παρακαθήμενος οὐ

(13) Naviculæ fluviatiles uno ligno excavato tumultuario pra paratæ, μονόξυλα dietæ, σκαφαί γλυπτεί, exsculpatæ nimirum et scalpello rudiori trunco efformate. Auctor de fisdem sexcentis in locis, ubi de Russis et Patzinacis mentionem agit. Usum earum, et qua ratione per terram trahi vel hominum humeris soleant transportari, enarrat fuisssime Constantinus De admin. imp. c.

vm, de Patzinacarum έν μονοξύλοις navigatione.

50) Portum Cpolitanum. Goar.

(51) Exinde illue loci fiebat secundum aptiquum typum processio, eujus ritum et preces exhibet Euchologium recens editum. Petra illa prægraadis est, versus portam Adrianopolis nomine dictam.

cepisset, gladio interfectis, Octobri mense Chamai- Α Περσίδος ἐπυρπόλει, καὶ τοὺς κρατουμένους Πέρσας tha regionem occupat, ibique 7 dierum quiete. exercitum reficit. Insequebatur a tergo Razastes. sed, quod Romani alimenta omnia absumebant, fame urgebatur, eaque multa ipsius inmenta peribant. Prima Decembris die Heraclius Zaba flumine trajecto haud procul Ninive castrametatur: eodemque Razastes supervenit. Tum imperator Boanem exercitus ducem cum delectis militibus paucis emittit, Is in bandum Persicum incidens, reliquis occisis, 26 captos ad Heraclium adducit. afferens una caput comitis eorum et eius pugionem ex solido auro, ac Razastæ armigerum, Hic indicat Heraclio decrevisse Razastem prælio congredi, ac tria armatorum millia ei a Chosroe missa, nondum tamen 731 advenisse. His cognitis imperator tuldum præmittit, atque ipse subsequitur; nactusque locum opportunum statuit pugnam committere, priusquam ad Razastem tria ista millia accederent. Ita ante alios omnes prosiliens ductori cuidam Persarum vasto homini occurrit, eumque Dei et Deiparæ auxilio deiicit : tum alium ac porro tertium, qui ei hasta labium sauciarat. Ita tum acri prælio conserto, Razastes, ac qui cum eo erant ductores, prope omnes ceciderunt, majorque exercitus eorum pars. De Romanis ceciderunt quinquaginta, ex quibus decem mortui sunt, Duravit pugna a prima luce usque ad vesperam, ac neutri loco cesserunt. Nox ea quieta fuit. Sed circa horam noctis octavam Persæ suis rebus diffidentes evulsum vallum in montis asperi pedem transtulerunt. Romani invento Razastæ cadavere clypeum ejus totum aureum, tum loricam et brachiorum integumenta ac sellam, omnia ex solido auro confecta, abstulerunt, necnon scaramangium ejus. Multi etiam Persæ vivi in potestatem hostium venerunt. Imperator postquam suorum militum saimos oratione confirmavit, in Chosroen ducit, nti hunc terrore objecto eo adigat ut is ab obsidione Byzantii Sarbarum revocet. Transgressus ergo parvi Zabæ pontes in ædibus Jesdemonis divertit, ibique Christi Natalem celebravit. Hinc ad aliud Chosroæ palatium venit, quod Rusa dicebatur, idque evertit. Inde aliud occupat palatium, les struthiones tres, capreæ quingentæ, apri cen-

άνείλεν εν φομφαία. [Ρ. 417] Τῷ 'Οχτωδρίω δὲ μηνί κατέλαδεν είς την χώραν Χαμαΐθα, και διανέπαυσε τὸν λαὸν ἐβδομάδα μίαν. Ὁ 'Ραζάστης δὲ ἐλθών ήχολούθει δπισθεν, και των 'Ρωμαίων άναλισκόντων τάς τροφάς δπισθεν αύτος πεινών ήχολούθει, ώς πολλά των άλόγων αύτου διαφθαρήναι. 'Ο δέ Βοσι. λεύς τη πρώτη του Δεχεμδρίου μηνός διαδάς τον Ζαβάν ποταμέν πλησίον της πόλεως Νινευί κατεσκήνωσε. Κατέλαδε δέ και δ 'Ραζάστης. 'Ο δε βασιλεύς άποστέλλει Βοάνην του στρατηλάτην μετ' ἐπιλέκτων στρατιωτών όλίγων. 'Ο δὲ εὖρε βάνδον (52) τών Περσών, έξ ών κς' κρατήσας ήνεγκε πρός τον βασιλέα, τούς άλλους φονεύσας. "Ηνεγχε δέ χαι την χεφαλήν του χόμητος αὐτῶν χαὶ τὸ σπαθίον αὐτοῦ όλόχρυσον καὶ τὸν σπαθάριον τοῦ "Ραζάστου, δε καὶ είπε τῷ βασιλεί, ὅτι 'Ωρισμένος ἐστίν ὁ 'Ραζάστης πολεμήσαί σοι, και τρισγιλίους ώπλισμένους άπέστειλεν αὐτῷ Χοσρόης, άλλ' άχμην ούχ ξοθασαν. Ταύτα μαθών δ βασιλεύς προαπέστειλε τὸ τούλδον ξμπροσθεν καὶ αὐτὸς ἐπηκολούθει. Εὐρών δὲ τόπον ἐπιτήδειον ἡθέλησε συμβαλείν πόλεμον μετά Ταζάστου πρό του ένωθηναι τοίς τρισγιλίοις. Καὶ προπηδήσας πάντων ό βασιλεύς ἄργοντι μεγάλω των Περσῶν συναντά, καὶ τῆ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ τῆς Θεοτόχου χαταδάλλει τούτον, Είτα χαλ δεύτερον όμοίως καὶ τρίτον, όστις Εδωκε τῷ βασιλεί μετὰ δόρατος είς τὸ γείλος. Μάγης οὖν χροτηθείσης σφοδράς πίπτει δ 'Ραζάστης και οἱ ἄργοντες αὐτοῦ σγεδὸν πάντες και τὸ πλείστον τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. "Επεσον δὲ 'Ρωμαίοι πεντήχοντα, έξ ων δέκα ἀπέθανον. "Ιστατο δὲ ὁ πόλεμος άπο πρωίας Εως ώρας ένδεκάτης, και τροπή ούχ εγένετο. Και την μεν νύχτα ήσύγασαν, περι ωραν δὲ η' τῆς νυχτός λαδόντες οἱ Πέρσαι τὸ φοσσάτον αύτων ἡπλήκευσαν είς πόδας δρους τραγεινού. Εμφοδοι. Οί 'Ρωμαίοι δὲ εὐρόντες τὸν τοῦ 'Ραζάστου νεκρόν έλαδον το σκουτάριον αὐτοῦ όλόχρυσον καὶ τὸ λωρίον (53) και τὰ βραχιόνια (54) αὐτοῦ και τὴν σέλλαν, πάντα όλόγρυσα καὶ τὸ σκαραμάγγιον (55) αὐτου. Καπεσγέθησαν δε και ζώντες πολλοί. 'Ο δε βασιλεύς θαρσοποιήσας του στρατόν κατά Χοσρόου ήλαυνεν, όπως τούτον έχφοθήσας πείση αποστείλαι πρός Σάμδαρον άναγωρήσαι του Βυζαντίου. Διαπεράσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβά nomine 732 Beclamum. In eo erat circus et alti. D χατεςχήνωσεν είς τοὺς οίχους τοῦ Ἱεσδεμὸν, ἐορτάσας εν αύτοις την Χριστού γέννησιν. Έχειθεν δέ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(52) Bávoov significare vexillum facile est Simocattam legenti agnoscere, 111, 6. Sic Paulus Diaconus Latine vocat. Addit Rigaltius etiam τάγμα bande, troupe indicare. Assentiar, si modo co-hortem vel agmeu illud intelligat, quo sub uno bando sive vexillo, unde nomen accepit, militat, une compagnie GOAR.

(53) Nusquam lorica est, sed, balteus, ex quo scutum vel ensis pendet, lorum. Germanus in My-

stagogia GOAR. (54) Trito magis verbo legit Theophanes βραχιό.

11

λια, quæ sunt ad brachia, armillæ. At sationes brachiorum indumenta Xylandri. Goar.

(55) Scaramangium quid sit, cognosci posse puto ex iis qui linguam Græcam corruptam callent. Audio ca lingua editam esse Iliadem Homeri, quam ntinam nancisci possem. Utinam vero lexicon eins linguæ edatur, quo posteriorum temporum notitia apertior fieret. Χτι.. (τὸ σχαραμάγγιον] Achmes c. 131 interpretatur χαδδάδιν. Est autem χαδδάδιν sive xabbádiov tunica exterior, stricta quidem et corpori adharens, at brevior et globis ante pectus juncta, nec sago militari omnino absincilis est Goar. — Vide Indicem nostrum ad Constantinum Porphyrogenitam De carimoniis, tem. CXII. Ent.

n

20

35

v

3

v

Χοσρόου λεγόμενον 'Ρούσα, και τούτο κατέστρεψεν. Εξ έχείνου δὲ εἰς Ετερον χατέλαδε παλάτιον τὸ λεγόμενον Βεκλάμ, έν δ και Ιπποδρόμιον ήν και στρουθιώνες τρείς σιτευτοί και δορκάδες φ' και σύαγροι ρ', πρόδατα δέ, και γοίροι, και βόες ών ούκ ήν άριθμός. Καὶ [Ρ. 418] πάντα δέδωχε τω λαώ, Τινές δὲ των συνόν ων τοίς Πέρσαις 'Αρμενίων προσήλθον τῷ βασιλεί λέγοντες ότι ὁ Χοσρόης μετά των έλεφάντων και τοῦ ίδίου στρατού πλησίον του παλατίου αύτου Δυσταγέρδη κατεσκήνωσεν, ἐκδεγόμενος συναγθηναι πάντα τον στρατόν αύτου του πολεμήσαι σοι. Και εύθέως πυρπολήσας πάντα δ βασιλεύς Εργεται πλησίον του παλατίου αύτοῦ Δυσταγέρδη, ἐν ῷ καὶ εὖρε βάνδα 'Ρωμαίων, άπερ εν διαφόροις γρόνοις Ελαδον οἱ Πέρσαι, και είδη τινά, οίον άλόην πολλήν και ξύλα με- Β γάλα άλδης (56), μέταξάν (57) τε καλ πέπερι, καλ καρδάσια (58) καμίσια ύπερ άριθμον, σάγαρ, καί 'Αλεξανδοηνοί και άπο άλλων έθνων πλήθος πολύ.

Έποίησε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνταῦθα τὴν ἐορτὴν τῶν άγίων Θεοφανίων (61), χαταστρέφων τά τοῦ Χοσρόου παλάτια ύπέρτιμα και θαυμαστά και έκπλήξεω; γέμοντα έως έδάφους, ενα μάθη, φησίν, ὁ Χοσρόης οίον πόνον είγον οι 'Ρωμαΐοι των πόλεων αὐτων πυρπολουμένων ύπ' αύτου. 'Ο δὲ Χοσρόης πρό του καταλαδείν τον βασιλέα είς Δυσταγέρδην τρυπήσας το τείχος της πόλεως εξηλθεν άγνοούντων πάντων μετά των γυναιχών καὶ των τέχνων αύτου. Καὶ ὁ μὴ δυνάμενος ποιήσαι είς όδον μίλια πέντε την ήμέραν ἀπηλθε φεύγων κε, και διελθών την Κτησιφώντα πέραν του Τίγριδος ποταμού είς τι φρούριον είσηλθε μετά τῆς γυναικός καὶ τῶν τριῶν θυγατέρων αὐτοῦ. Τινές δέ των Περσών διέδαλον τον Σάρδαρον πρός Χοσοόην ώς τὰ 'Ρωμαίων φρονούντα, Καὶ ἀποστέλλει σπαθάριον αύτοῦ πρὸς Καρδαρίγαν τὸν συστράττγον τοῦ Σαρδάρου εἰς Χαλκηδόνα, ενα τὸν Σάρδαρον άποκτείνη και τον λαδυ άναλαδόμενος σπεύση είς Πεοσίδα. 'Ο δέ τὰ γράμματα χομίζων συλλαμδάνεται περί την Γαλατίαν ύπό των 'Ρωμαίων, οδτινές είς τὸ Βυζάντιον αὐτὸν ἀπήγαγον πρὸς τὸν υίὸν τοῦ βασιλέω: 'Ο δὲ παραχρημα μεταπέμπεται Σάρδαρου, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ τὴν πρὸς καρδαρίχαν (62)

διελθών ὁ βασιλεύς κατέλαδεν έτερον παλάτιον του A tum, multitudo innumera ovium, porcorumet boum. Hæc omnia populo dedit. Quidam vero Armenii, qui cum Persis degebant, ad Heraclium se conferunt, nuntiantque Chosroem cum elephantis copiisque suis commorari apud palatium suum, nomine Dystagerdam, pugnamque differre dum reliquos milites contrahat. Imperator ergo igni omnia statim vastans ad palatium Dystagerdam accedit. In co invenit banda Romanorum, quæ diversis temporibus Persæ ceperant : tum varias rerum species, ut aloen et magna aloes ligna, nec non metaxam, piper, carbasinas camisias innumeras, saccarum, gingiber, argentum, vestes holosericas, pelliceam vestem stragulam, tapetes acupictos, magna copia. Hæc omnia, quia ob pondus crant molesta futura, igne cremaverunt. Confugerunt etiam ad Heraclium multi captivi Edesseni, A'exandrini, aliarumque nationum ingens multitudo. ζιγγίδερ και άσημον (59), όλοσηρικά τε Ιμάτια, νακοτάπητά (60) τε και τάπητας άπο βελόνης, πλήθος πολύ. Ταύτα διά το βάρος κατέκαυσαν. Προσέφυγον δε τῷ βασιλεί πολλοί αίγμάλωτοι. Έδεσηνοί και

> Ibi Theophania festum diem egit. Palatia autem Chosroæ pretiosissima, admirabilia, et rerum stuporem incutientium plena funditus diruit, ut doceret (sic enim aiebat) Chosroem, quantum doloris Romani percepissent ipso corum urbes incendente. At vero Chosroes, antequam Dystagerdam Heraclius pervenisset, omnibus insciis perforato urbis muro cum uxoribus et liberis exiverat. 733 Et qui uno die quinque millia passuum iter facere nequiverat, tunc fuga viginti quinque millia confecit; cumque transivisset Ctesiphontem et ultra Tigrim fluvium pervenisset, in castellum quoddam se cum uxore et tribus filiabus suis abdidit. Cum autem quidam Persie Chosroæ per calumniam significarent Sarbarum rebus Romanis studere, rex satellitem suum ad collegam ejus Cardaricham mittit, qui tum apud Chalcedonem erat, eique mandat ut Sarbarum occidat exercituque recepto in Persidem contendat tabellarius iste in finibus Galatiæ a Romanis interceptus fuit, et Byzantium ad imperatoris filium abductus. Is Sarbaro confestim accito litteras ad cardaricham scriptas demonstrat. Sarbarus re certo cognita cum im-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

dicta . Ubi enim Dioscoridis codex Græcus περί άγαλλόχου, marginis annotatio το νῦν ξυλαλόη scri-bit. Addit Matthiolus optimum e Calecut emporio Lusitanos advehere, quod igni succensum

suavissimum perflet odorem Goar.

(57) Metaxa genus est panni serici. Vide quæ annotavit Langus in Nicephori xvii, 32. Xvi.—Mérugar, fila serici sive sericum infectum, non pan-

num ex eo textum significat. Goan.

(58) Curbasinas camisias interpretatur Xylander. Feliciter. lis tamen lineas subtiliores bombycinasque, ad nitorem delicias et ostentationem ab Orientalibus gestari consuctas, velim hic intellectas.

(59) Asemum quid sit nescio, nisi forte argentum non signatum seu (ut Maro loquitur) infectum

(56) Συλαλόη vulgo, medicis autem Agallochon D significat. XYL. - Argentum nullo adbue charactere

cusum et signatum. Goan

(60) Νάχος quidem cellus refert, at non ideo να-χοτέπητα restis stragula est, ut conjicit Xylander, sed aulæum vel tapes e serico vel lana cillosus, ta-pes Persicus] vel Armeniacus vulgo vocatus, cu-jus villi vellus quodammodo referunt. Goan. (61) Theophania sunt id quod hodie Epiphaniam vocant. der heiligen drey Kænig tag, sie dieta, quod Christo baptizato et Pater se audiendum et Spiri-lus sanctus in columbæ specie cercendum præhum-

tus sanctus in columbæ specie cernendum præbue-rit. Dastagerdum et Dystagerdum et Dystagerda idem sunt. XYL.

(62) Καρδαρήγαν legit Theophanes, scribitque: Καρδαρήγας ούχ έστι χύριον δνομα, άλλ' άξία μεγάλη παρά Πέρσαις τοῦ τῶν Περσῶν στρατηγοῦ.

peratoris filio et patriarcha pacem componit ; lit- Λ ἐπιστολήν. 'Ο δὲ πληροφορηθείς ποιεί συνθήκας terisque Chosroæ adulteratis, alios quadringentos satrapas principes ac tribunos militum inscribit, quasi eos secum interfici rex jussisset. Tum toto exercitu et Cardaricha convocatis epistolam recitat, Cardarichamque interrogavit hocne sibi agendum putaret. Principes eam ob rem ira perciti Chosroæ regnum abrogant, et cum imperatore pacem faciunt, ea conditione uti absque maleficio domum discedant. Heraclio autem per litteras pacificationem requirenti, eam Chosroes cum denegaret, odia sui populi in se concitavit. Rursum inde subditorum suorum exercitum cogit, eumque jubet se cum Razastis copiis conjungere 734 et ad Narbam amnem consistere, ac pontem, simul ac Heraclius transiisset, rescindere. Heraclius his intellectis ad Siazur (loci nomen id est) redit, urbesque et totam regionem incendio vastat. Ibi se ei conjungit Gundufundus, qui sub Sarbaro tribunus militum fuerat, cum aliis multis, et indicat Chosroem statuisse Merdasam filiorum suorum minimum regno inaugurare : Siroen natu maximum id concedere nolle, se aliosque viginti duos confites et magnam hominum multitudinem sibi adjunxisse, et Chosroæ exitium moliri ; quem si possint interficere, pergratum ipsis fore : sin vero, universos ad Romanos defecturos. Hæc Heraclius cum probasset, hominem comiter tractatum ad Siroen remisit, eique nuntiavit ut apertiscareeribus Romanos educat eosque armatos in Chosroem ducat. Siroes ita uti monitus erat egit, patremque suum Chosroem patricidam adortus cepit, numellaque imposita in tenebrosum carcerem includit, paneque exiguo et aqua præbitis fame enecat. Satrapæ quoque omnes a Siroe acciti faciem Chosroæ conspuerunt. Filios et liberos ejus, ipso inspiciente. Siroes omnes jugulavit, atque ipsum quinto decimo post die sagittis confecit. Inde missis ad Heraclium litteris de interitu scelerati Chosroæ nuntiat, perpetuam pacem cum eo componit, et captivos, quotquot in Perside erant, omnes reddit, una cum patriarcha Zacharia et venerandis lignis, quæ Sarbarazas Hierosolymis abstulerat.

735 Anno 48 Heraclius, pace inter Romanos et D Persas facta, fratrem suum Theodorum cum litteris et Persis, quos captivos habuerat, ad Siroen mittit, regem Persarum, postulans ut Persæ, qui Edessæ et in Palæstina aliisque erant urbibus, fide publica per Romanorum ditionem domum reverterentur. Hie mysticum aliquid considerare par est. Quemadn:odum namque Deus sex dierum spatio omnibus rebus conditis septima quievit, ita Heraclius sexennio debellata Perside septimum annum pacatum egit, lætusque Cpolin rediit. Occurrit ei populus cum Constantino Cæsare, Ilera-

μετά του υίου του βασιλέως και του πατριάρχου, καὶ φαλσεύσας τὴν ἐπιστολὴν Χοσρόου ἐντίθησι σύν αύτῷ καὶ ἄλλους τετρακοσίους σατράπας καὶ ἄργοντας καὶ χελιάρχους ἀποκτάναι. Συναθροίσας ούν άπαντας καὶ τὸν καρδαρίχαν, καὶ ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολήν, έφη τῷ καρδαρίχα · Συνορές τοῦτο ποιξισαι; Οι δε άρχοντες θυμού πλησθέντες τον Χοσρόην άπεχήρυττον, πρός δέ του βασιλέα συνθήχας εποίησαν είρηνικάς, ίνα [Ρ. 419] μηδέν λυμηνάμενοι έπὶ τά ίδια ἀπέλθωτιν. 'Ο δὲ Ἡράκλειος ἔγραψε τῷ Χοσρόη περί εἰρήνης · ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο, καὶ διὰ τοῦτο ὁ λαός εμίσησε του Χοσρόηυ. "Ος πάλιν εστράτευσε τούς άνθρώπους των άρχόντων αύτου, και άπέστε:λεν ένωθηναι τῷ στρατῷ τοῦ 'Ραζάστου καὶ στηναι είς τὸν Ναρδά ποταμόν, καὶ ἄμα τῷ περάσαι τὸν βασιλέα κόψωσι τὰς γεφύρας. "Οπερ μαθών ὁ βασιλευς ανέρχεται είς το Σιαζούρ, και έμπιπρά πάσαν την χώραν καὶ τὰς πίλεις. Προσερφύη δὲ αὐτῷ Γουνδουφούνδος ὁ χιλίαρχος Σαρβάρου καὶ άλλοι πολλοί. οί και είπον τῷ βασιλεί, ὅτι Ὁ Χοσρόης μέλλει στέψαι τὸν ὕστατον υἰὸν αὐτοῦ Μερδασάν, καὶ γνοὺς τοῦτο ὁ πρώτος υίδς αὐτοῦ Σιρόης οὐ κατεδέξατο, άλλά προσλαδόμενος έμε και άλλους κβ' κόμητας και πίξθος λαού, εί μεν δυνηθώμεν άποκτείναι Χοσρόην, γάρις, εί δ' οθ, πάντες προσρυώμεν τη βασιλεία σου. Ταῦτα ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ φιλοτιμησάμενος αύτον πάλιν πρός Σιμόην ἀπέστειλε, δηλώσας αύτῷ άνοιξαι τάς φυλακάς καλ τούς 'Ρωμαίους έξαγαγείν καὶ δούναι αὐτοῖς ὅπλα καὶ οὕτω κατά Χοσρόου κινῆσαι. 'Ο δε Σιρόης ούτω ποιήσας επηλθε τῷ πατροκτόνω πατρί Χοσρόη (63), καί κρατήσας αύτον καί κλοιά περιθείς είς σκοτεινόν κατέκλεισε, καλ άρτον δλίγον καὶ ὕδωρ διδούς αὐτῷ ἐλιμαγγόνησεν αὐτόν. 'Απέστελλε δὲ πάντας τοὺς σατράπας, καὶ ἐνέπτυον είς το πρόσωπον αύτου. Τούς δὲ υίοὺς αὐτοῦ καὶ τὰ λοιπά τέχνα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ χατέσφαξε. Μεθ' ημέρας δε ιε' και αύτον τόξοις άνειλε. Τότε γράφει Σιρόης πρός Ἡράκλειον την τοῦ μιαροῦ Χοσρόου άναίρεσιν, καλ είρήνην άειπαγή πρός αύτον ποιησάμενος πάντας τους εν Περσίδι αίγμαλώτους ἀπέδωχεν αύτῷ σὺν τῷ πατριάρχη Ζαχαρία καὶ τοῖς τιμίοις ξύλοις τοίς εξ Ίεροσολύμων ληφθείσιν ύπο Σαρδα-

Τῷ ιη' Ετει, ε!ρήνης γενομένης μεταξύ 'Ρωμαίων καί Περσών, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς Θεόδωρον τὸν άδελφδν αύτου μετά γραμμάτων Σιρόη τῷ βασιλεί Περσών και άνθρώπων αύτου, όπως τους εν Έδεση καὶ Παλαιστίνη καὶ ταῖς λοιπαῖ; πόλεσι Πέρσας μετ' είρήνης άποστρέψωσιν έν Περσίδι και άδλαδώς παρέλθωσε την των 'Ρωμαίων γην. Μυστικόν δέ τε ένταύθα θεωρείται την γάρ κτίσιν πάσαν δ Θεό; έν Εξ ήμέραις εποίησε και τη ζ' άνεπαίσατο, και δ βασιλεύς εν εξ έτεσι την Περσίδα καταπολεμήσας τψ ζ' είρήνευσε, και μετά χαράς την Κωνστανεινούπολιν καταλαμβάνει. 'Ο δε λαός της πόλεως, μετά του

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(65) Nam Hormisda patre capto et in vinculis necato regnum obtinuisse seftur. Xyl.

του πατριάρχου Σεργίου, μετά κλάδων [P. 420] έλαιων καὶ λαμπάδοιν τοῦτον ὑποδεξάμενοι εὐχαριστοῦντες τῷ Θ:ῷ εἰς τὰ βασίλεια εἰσήγαγον.

Το εθ' έτει άμα έαρι άπάρα; ὁ βασιλεύς τῆς βασιλίζος έπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπορεύθη, καὶ ἀπήγαγε τὰ τίμια και ζωοποιά ξύλα, και ἀποδούς τῷ Θεῷ τὴν εύγαριστίαν αποκατέστησε τον πατριάρχην Ζαχαρίαν. 'Απήλασε δὲ πάντας τους 'Εδραίους τῆς άγίας πόλεως, δρίσας μή έγειν αύτους έξουσίαν ἀπό τριών μελίων πλησιάζειν. Την "Εδεσαν δέ καταλαδών άποδέδωχε την εχκλησίαν τοξς δρθοδόξοις, ύπο Νεστοριανών κατεγομένην άπο Χοσρόου. Έλθων οδν εί; Ίεράπολιν ήχουσεν ότι Σιρόης τέθνηκεν ό των Περσών βασιλεύς, και έκράτησεν 'Αδεσήρ ὁ τούτου υίδς μη- Β νας ζ', δυ και άναιρεί Βαραζάς βασιλεύσας μήνας η'. Τούτον δε άνελόντες οἱ Πέρσαι την θυγατέρα Χοσρόου Βοράμ συνιστώσι βασιλίδα, ήτις καλ έκράτησε μήνας ζ' καὶ διαδέγεται παρά 'Ορμίσδα, Τούτου ὑπό Σαρακηνών διωχθέντος γίνεται ή βασιλεία των Περσών ύπό τους "Αραδας μέχρι της σέμερον.

Το κ' έτει, δυτος 'Ηρακλείου έν Ίεραπόλει, Εργεται πρός αύτον 'Αθανάσιος ό πατριάργης των 'Ιακωδιτών (64), δεινός άνηρ και κακούργος τη τών Σύρων έμφύτω πανουργία, και κινεί πρός τον βασιλέα λόγους περί πίστεως, και ύπισχνείται αύτώ 'Πράκλειος, εί την εν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποδέξεται, πατριάρχην αὐτὸν ποιήσαι 'Αντιοχείας. 'Ο δὲ ὑποκριθείς εδέξατο την σύνοδον, δυολογήσας τὰς δύο έν Χριστῷ ήνωμένας φύσεις τρώτησε τε τὸν βασιλέα C περί της ένεργείας και των θελημάτων, πώς δεί ταύτας λέγειν εν Χριστώ, διπλάς ή μοναδικάς. 'Ο δε βασιλεύς γράφει πρός Σέργιον τον Κωνσταντινουπόλεως, προσκαλείται δέ και Κύρον τον Φάσιδος (65), Μονοθελήταις άμφοτέροις ούσι, καλ εύρεν αύτους δμόφρονας 'Αθανασίου. Γράφει ούν πρός Ίωάννην τον πάπαν 'Ρώμης άμφοτέρων την γνώμην ' ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Γεωργίου δὲ τοῦ 'Αλεξανδρείας τελευτήσαντος Κύρος ἐπίσχοπος 'Αλεξανδρείας γίνεται, καὶ ἐνωθεὶς Θεοδώρφ τῷ ἐπισκόπφ Φαράν (66), έποίησαν την ύδροδαφή (67) έχείνην ένωσιν, μίαν καλ αύτολ γράψαντες εν Χριστώ φυσικήν ενέργειαν. Έν τούτοις δντων των πραγμάτων Σωφρόνιος χειροτονείται έπίσκοπος Ίεροσολύμων καὶ συναθροίσας τους υπ' αυτόν έπισκόπους το μονοθέλητον δόγμα η άνεθεμάτισε, καὶ συνοδικώ; Σεργίω τῷ Κωνσταντινου πόλεως καὶ 'Ιωάννη τῷ 'Ρώμης ἀπέστειλεν. 'Ακούσας δὲ ταῦτα Ἡράκλειος ἡσχύνθη, καὶ καταλῦσαι μέν τά οίχεζα ούκ ήθέλησε, και πάλιν τον όνειδισμόν

βαπιλέως Κωνσταντίνου του υίου του 'Πρακλείου και A clii filio, et patriarcha Sergio, frondes oleagineas gestans et faces, gratiisque Deo actis exceptum in regiam deduxit.

> Anno 19 vere incunte Heraclius Hierosolyma Cooli proficiscitur, et avehit venerabilia ac vivifica crucis ligna; votisque Deo persolutis patriarcham Zachariam restituit. Omnes porro Hebræos ea urbe exigit, edicto ne iis intra tertium milliare accedere liceret. Edessa etiam recepta ecclesiam orthodoxis reddit, quam a Chosroa Nestoriani tennerant. Ut Hierapolin venit, nuntium de Siroæ Persarum regis morte accipit. Successit huic Adeser filius, et regnavit menses septem. Eum interfecit Barrazas, regnumque menses octo tenuit. Hunc Persæ necaverunt, et regnum filiæ Chrosrois Baramæ tradiderunt, quod ea gessit 736 menses septem. Successit ei Hormisdas; quo a Saracenis pulso Persicum regnum Arabibus subjectum est, inque hune usone diem ita manet.

> Anno vigesimo, cum degeret Hierapoli Heraclius, venit ad eum Athanasius Jacobitarum patriarcha, homo callidus et ut sunt Syri omnes natura ad ma'a facinora versutia instructus. Is cum imperatore de fide colloquitur, eique imperator promittit se eum, modo Chalcedonensis concilii decreta apprebet, Antiochie episcopum creaturum. Athanasius id simulat, ac fatetur duas in Christo esse unitas naturas. Simul Heraclio quæstionem proponit de actionibus et voluntatibus, utrum eæ duplices in Christo an vero simplices dicendæ sint. Ea de re imperator ad Sergium Cpolitanum et Cyrum Phasidis episcopum scribit. Quorum cum uterque a secta Monothelitarum esset, hoc est, corum qui unicam Christo voluntatem assignant, invenit cos idem cum Athanasio sentire. Quorum sententiam cum ad Joannem papam Romanum perscriberet, est hæc ab eo improbata. Interim Georgio Alexandriæ episcopo mortuo Cyrus sufficitur. Hie in societatem ascito Theodoro Pharaneo episcopo unitionem illam aqua submergendam constituit, unicam Christo naturalem actionem decernens. Hoc rerum statu Sophronius Hierosolymorum episcopus deligitur. Hic convocatis episcopis, quibus præerat, decretum Monothelitarum condemnat; actaque concilii sui ad Sergium Cpolis et 737 Joannem Romæ episcopos mittit. His auditis Heraclius pudore affectus, cum neque sua rescin-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(64) Qui Jacobi Syri cujusdam monachi sequaces, ac Eutychis et Dioscoridis in plerisque asseche. Lege vero annum 20, non 25, ut annorum series non interturbetur. Goar.

(65) Phaselidis habet Paulus Diacon. l. xviii, ut in 7 centuria historiæ Ecclesiasticæ novæ citatur. Est autem Phaselis Pamphyliæ urbs maritima, Lyciæ propinqua. Et hane lectionem præfero, quanquam Phasidis etiam Zonaras habeat. Xv.. To-

to spatio a Phaside Lazorum Colchidos urbe et finvio ad Phaselim Pamphyliæ aberrat Xylander in

(66) Urbs est inter Ægyptumet Arabiam media. GOAR.

(67) Aqua submergendam fortasse diluta et inepta ac futilis. XxL .- Correctius leniteritinctam ; futilem et sucatam rectins dixeris quam agua submer-

dere vellet et exprobrationes non sustineret, edicto A μή φέρων εκτίθεται τδικτον (68) [P. 421] περιέχου sancit ne vel unicam vel duas in Christo actiones quisquam confiteatur. Sergio mortuo, Pyrrhus episcopatui Cpolitano præficitur. Et Joannes papa Romanus synodo congregata Monothelitarum hæresin detestatur. Idem factum in Africa Byzaca Numidia Mauritania. Joanni papæ Romæ mortuo Theodorus subrogatur. Cpolitano autem episcopatui Paulus præponitur, ipse quoque hæreticus. Sub Theodoro illo Romæ actæ sunt causæ Pyrrhi et S. Maximi, discipulorum ejus, et Martini, sanctissimi papæ Romæ, qui Joanni successit et Chersonem fuit relegatus. Hujus successor Agatho Monothelitas damnat. Enimyero ad hunc modum Ecclesia et ab regibus et ab impiis sacrorum antistitibus conturbata, erexit se Amalecus solitudinis cultor, feriens nos qui populus Christi sumus. Prima clades tunc accidit Romani exercitus ad Gabithanem et Jermuchamum, sanguinisque effusio injusta. Deinde Palæstini Cæsareenses et Hierosolymitani capti sunt. Post Ægypti subsecutum excidium, ac deinceps mediterranea, insular, omnisque Romana ditio in potestatem hostium venerunt. Additur his Romani exercitus ac classis in Phænicia interitus, omniumque Christianorum populorum et 738 locorum evastationes. Quarum finis nullus fuit, donec Ecclesiæ persecutor infelici morte affectus est, occisus in Sicilia in balneo Daphnes. Εχχλησίας διώχτης (73) εν Σιχελία χαχῶς ἀνηρέθη εν τῷ βαλανείω τῆς Δάφνης.

Anno 21 exstinctus est Moamedus Sarracenorum dux, qui se vatem falso perhibuerat, mandata rei summa cognato suo Abubachari. Cæterum Ilebræi, in errorem abducti ii, cum primum ille exstitit, existimarunt esse eum Messiam, quem ipsi exspectabant, adeo quidem ut decem numero viri inter eos primarii ad Moamedum se contulerint, desertaque Mosis, cui se videndum Dens præbuerat, religione ipsius amplexi superstitiosam impietatem, usque ad cædem ejus ipsi adhæserint. Verum hi videntes eum carne cameli vesci, senserunt non esse id quod opinati fuerant. Res ipsa postulare videtur ut de origine ejus dicam.

Moamedus, qui et Muchumeti nomen gerit, genere ac tribu Ismaelita fuit, ad Ismaelum Abrahami filium genus referens. Nam ab omnibus illis

μήτε μίαν μήτε δύο ένεργείας όμολογείν έν Χριστώ. Μετά δὲ τελευτήν Σεργίου Πύδδος τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο. Ίωάννης δε δ Ρώμης ξπίσχοπος σύνοδον άθροίσας την των Μονοθελητών αίρεσιν άνεθεμάτισεν. Όμοίως καὶ έν 'Αφρική, καὶ Βυζάχη, καὶ Νουμιδία, καὶ Μαυριτανία. Ἰωάννου δὲ τοῦ 'Ρώμης χοιμηθέντος Θεόδωρος χειροτονείται πάπας άντ' αύτου. Έν Κωνσταντινουπόλει δὲ Παυλος γειροτονείται, καλ αύτος αίρετικός. Έπ! αύτου Θεοδώρου τοῦ πάπα 'Ρώμης τὰ κατὰ Πύρδον ἐν 'Ρώμη γενόμενα, καὶ τὸν ἄγιον Μάξιμον (69), καὶ τούς μαθητάς αὐτοῦ, καὶ Μαρτίνον (70) τὸν άγιώτατον πάπαν 'Ρώμης, του μετά Ίωάννην γενόμενον καὶ ἐν Χερσώνι ἐξορισθέντα, ἐπράγθησαν. Τοῦτον Αγάθων διαδεξάμενος το μονοθέλητον αποχηρύττει. Ούτω τότε ύπό τε των βασιλέων και των δυσσεδών Ιερέων τῆς Έχχλησίας ταραττομένης, ἀνέστη ὁ ἐρημικός 'Αμαλήκ (71) τύπτων ήμας τον του Χριστού λαόν, και γίνεται πρώτη πτώσις του 'Ρωμαϊκού στρατού ή κατά του Γαδιθάν και Ίερμουχάμ (72), και ή άθεσμος αίματεκχυσία, μεθ' ήν ή Παλαιστ:νων, καί Καισαρέων, καὶ Ἱεροσολυμιτών ἄλωσις, είτα ό Αίγύπτιος όλεθρος, καὶ καθεξής ή των μεσογείων. καί νήσων, και πάσης 'Ρωμανίας αίχμαλωσία, και ή έν Φοινίκη του 'Ρωμαϊκού στρατού και στόλου άπώλεια, καλ πάντων των Χριστιανών λαών καλ τόπων έρημώσεις, αίτινες ούχ έπαύσαντο άγοις αν ό της

Τῷ κα' έτει ἀπεδίω Μωάμεδ ὁ τῶν Σαρακηνῶν άρχηγός ψευδοπροφήτης, προχειρισάμενος 'Αδουδάχαρ τον συγγενή αὐτοῦ. ΟΙ δὲ πεπλανημένοι Έδραῖοι έν άργη της παρουσίας αὐτοῦ ἐνόμισαν αὐτὸν είναι τον παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστον, ὡ; καί τινα; τον άριθμον δέχα προύχοντας αύτων προσελθείν αύτῷ, ἀφείναί τε τὴν τοῦ θεόπτου Μωσέως καὶ δέξασθαι την αύτου θρησκείαν, και σύν αύτῷ διάγειν μέχρι της σφαγής αὐτοῦ. Θεωρήσαντες δὲ αὐτὸν έσθίοντα άπό χαμήλου Εγνωσαν ότι ούχ Εστιν αύτός ον ενόμισαν. 'Αναγκαίον δε είπειν περί τῆς τούτου YEVED :.

Ούτος ὁ Μωάμεδ ὁ καὶ Μουγούμετ ἐξ Ἰσμαἡλ ἡν τούτου την φυλην κατάγων, υίου 'Αδραάμ. Νίζαρος γάρ ό του Ίσμαἡλ ἀπόγονος παρά πάντων αὐτῶν princeps creatus fuit Nizarus, unus de Ismaeli p ἀναγορεύεται. Οὕτος οὖν γεννά υἰοὺς δύο, Μούδα-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(68) In margine δόγμα επί δόγματι άδογμάτιστον. Credo hoc voluit, edictum ineptum ineptæ sententiæ tuendæ causa factum fuisse. Sed et hæc sunt ibidem annotata : "Ορα ὅπως ὁ ἀνδρικώτατος ούτος βασιλεύς τοίς αίρετιχοίς περιέπιπτεν, ούχ οί-δα δὲ εί χαὶ αύτοθελώς. Χει.

(69) S. Maximus abbas fuit in Africa, quem, et ejus duos discipulos, quod Monetheletis se oppo-nerent, Constans Heraclii N. imperator necavit, ut ex Zonara etiam liquet, et Noster ad annum ejus 16 non dissimulavit. Locus est confusus. Alii (Diaco. nus l. xviii et xix) Theodorum Cpoleos faciunt epi-scopum. Xvi. — Particula καί his verbis τους μαbyta; præposita, historiæ veritas ac auctoris sen-

sus habetur legitimus. Pyrrhus enim et Maximus Theodori Romani pontificis non fuere discipuli: sed sub Theodoro quæ circa Pyrrhum et Maximum necnon Maximi discipulos acta sunt, contigere. GOAR

(70) Historiæ inversus ordo, ut summatim plurima propronantur. Goar.

(71) Mahometus.

(72) Gabithana et Jermochtia clades paulo inferins commemorantur. Xvi. - Γαδιθάν Syriæ urbem. De prælio ad cam commisso inferius Heraclii an. 24. Legit auctor an. 25, Tepuoxodv, ac Syriæ fluvium esse commonstrat. Goan

(73) Is fuit Constans Heraclii nepos. XTL.

ρον και 'Pablay. 'Ο δε Μούδαρος τίκτει Κούσαρον A posteris. Is duos procreavit filios Mudarum et καί Καΐτον και θεμίνην και 'Ασσαδόν και άλλους τινές ἀνωνύμους [Ρ. 422] οι την Μαδιάμ και την Ερημον κληρωσάμενοι έκτηνοτρόφουν έν σκηναίς κατοιχούντες · είσι δὲ και οι ένδότεροι αὐτῶν ἐχ τῆς φυλές του Ίεχταν, οι λεγόμενο: "Αμανίται, τουτέστιν "Ομηρίται, οξ καὶ ξιιποροι. Απόρου δε όντος του Μωάμεδ, είσηλθε πρό; τινα γυναίκα πλουσίαν συγγενίδα αύτου, δνόματι Χαδιχά, μισθωτός έπὶ τῷ καμηλεύειν και πραγματεύεσθαι. Κατ' όλίγον δέ παρόησιασάμενος ύπεισηλθε τη γυναικί χήρα οδση, κ. Ι Ελαδεν αυτήν γυναίχα. Έργόμενος δε έν Παλαιστίνη συνανεστρέφετο 'Ιουδαίοις και Χριστιανοίς, καὶ έθήρα έξ αὐτών τινα Γραφικά. Έπεὶ δὲ δωιμονιών ήν, ενόσησε όλ και επιληψίαν, εθεράπευε την γυναίκα λυπουμένην σφόδρα ότι ήν εύγενής και ότι Β συνήφθη τοιούτω άπόρω και δαιμονιώντι, λέγων. Αγγέλου όπτασίαν λεγομένου Γαδριήλ θεωρώ καλ πίπτω. Αύτη δε έχουσα μοναχόν διά κακοπιθτίαν έξοριστον έχείσε δυτα, φίλον αυτής, άνήγγειλεν αυτώ πάντα καὶ τὸ δνομα τοῦ ἀγγέλου · κάκεῖνος θέλων πληροφορήσαι αύτην είπεν, δτι 'Αληθώς λέγει · ούτος γάρ άγγελος πέμπεται πρός πάντα προφήτην. Καλ αύτη πιστεύσασα τῷ λόγφ τοῦ ψευδαββά ἐχήρυξε καὶ άλλαις γυναιξίν όμοφύλοις αὐτής, καὶ οῦτως ἐκ γυναιχών ξλθεν είς άνδρας. Καὶ πρώτον 'Αδουδάγαρ διάδογον κατέλιπε. Καὶ ἐκράτησεν ἡ αἴρεσις αὐτοῦ τά μέρη του Αιθρίδου Έως του έσχάτου πολέμου, πρώην μέν χρυπτώς έτη δέχα, καὶ διὰ πολέμου όμοίως δέκα, και φανερώς θ'. Ούτος ό θεομισής και έμβρόντητος περιτυχών Έβραίοις και 'Αρειανοίς καί Νεστοριανοίς, και πάντοθεν έρανισάμενος, έξ "Ιουδαίων μέν μοναρχίαν, έξ "Αρειανών δε Λόγον καλ Πνεύμα κτιστά, άπο δὲ Νεστοριανών άνθρωπολατρείαν, έαυτώ θρησκείαν περιποιείται, καλ προφάσει θεογνωσίας είσποιησάμενος το Εθνος εδίδαξεν αὐτούς περιτέμνεσθαι και άνδρας και γυναϊκας και ένα μόνον προσχυνείν Θεόν, τὸν δὲ Χριστόν τιμαν ὡς Λόγον Θεού, ούγ ώς Υίὸν δὲ, ἀλλ' ὡς ἐχ Πνεύματος ἀγίου γεγενημένον · λόγον δὲ καὶ πνεύμα προφορικόν καὶ είς άέρα γεόμενον ὑπονοείν, ούκ ἐνυπόστατα οὐδὲ τῷ Γεννήτορι όμοούσια · την δέ άγίαν Παρθένον Μαρίαν μή λέγειν Θεοτόχον, άλλά την 'Ααρών και Μωσέως άδελφήν μηδε βαπτίζεσθαι, μηδε σαδδατίζειν, μήτε feminæ circumciderentur, 740 ut unum tantum δε τοις νομικοίς ή εύαγγελικοίς έθεσιν έπακολουθείν, D Deum adorarent, ut Christum venerarentur, non άλλά βδελύττεσθαι τον στι υρόν, καὶ τὴν σκιὰν ἐσταυρωσθαι του Χριστού όμολογείν. Παρηγγυήσατο δέ αύτοις και των καθόλου άπηγορευμένων τῷ νόμω [Ρ. 423] μετέχειν, πλην χρεών χοιρείων, οίνφ δέ παντάπασι μή χρησθαι. Τοιούτον τι μυθευσάμενος έπυτόν φησι κλειδούχον γεγενήσθαι του παραδείσου, καί κατά την ημέραν της κρίσεως, μετά το παραστηναι τον Μωσέα σύν τοις Ίσραηλίταις και ώς παραδάτας του νόμου τή κολάσει του πυρός παραδοθήναι, αύθις Ίησούν παραστήναι [καί] άρνησάμενον Εμπροσθεν Θεού ότι ούχ είπεν έαυτον είναι Υίον Θεού, τους δε Χριστιανούς, ώς τοιούτον τολμήσαντας προστρίψαι τῷ Χριστῷ δνομα καὶ Θεὸν αὐτὸν καί Υίον Θεού και Λόγον σεσαρχωμένον και σταυ-

Rabiam. Mudaro geniti sunt Cusarus, Caitus, Themines, Asiadonus aliique aliqui, quorum nomina non exstant. Iis cum sorte obtigisset Madianicum sofum et solitudo, in tabernaculis vitam toleraptes pecuariæ rei studuerunt. Interiores iis ex Jectani tribu sunt, qui Amanitæ appellantur, quod valet Homeritas, et negotiatores. Moamedus autem cum esset pauper, mercede operam suam locavit cuidam suæ gentili muljeri locupleti, nomine Chaida, ut camelos 739 pasceret eaque re lucrum quæreret. Paulatim autem liberiore eins utens consuctudine, ut erat vidua, se in gratiam ejus insinuavit, uxoremque adeo eam duxit. Proscetus porro in Palæstinam inter Judæos ac Christianos versatus est, et quædam de sacris Litteris venatus. Cum autem et dæmone exagitaretur et comitiali morbo laboraret, uxorem suam, quæ gravem ex eo capiebat dolorem, quod nobilis ipsa egeno et dæmonis vexationibus obnoxio homini nupsisset, ita demulsit, quod diceret se ad conspectum angeli Gabrieli sibi apparentis concidere. Erat amicus ei mulieri monachus quidam, qui ob falsam fidem relegatus ibi vivebat. Huic mulier totam rem aperit, angeli etiam nomine prolato. Is autem monachus, uti opinionem eam prorsus in animo mulieris confirmaret, vere Moamedum hæc dicere ait : eum enim angelum ad quemvis vatem mitti. Mulier fidem verbis impostoris illius monachi habens aliis suis gentilibus mulieribus fabulam narravit : ab his porro ad viros ea emanavit. Primum successorem Moamedus reliquit Abubacharem. Obtinuitque ea hæresis in partibus Æthribi usque ad bellum postremum, primo decennium occulte, alind inde bello, et sperte novem annos. Invisus ille Deo ac vesanus Moamedus, Hebræorum, Arianorum et Nestorianorum utens consuetudine, atque undique aliquid stipis corradens, a Judæis sumpta de uno Deo doctrina, ab Arianis Verbo et Spiritu creatis, a Nestorianis cultu divino hominibus exhibendo, novam sibi religionem confinxit. ac sub prætextu cognitionis divinæ populi animis sibi devinctis auctor iis fuit, ut cum mares tum quasi Filium, sed tantum pro Verbo Dei nato ex Spiritu sancto; ut verbum et spiritum quod profertur et in aerem effunditur opinarentur, non quæ in divina subsisterent essentia aut ejusdem cum Genitore essent naturæ; ne beatam Mariam dicerent Dei Genitricem, sed sororem Mos's et Aaronis; ne baptizarentur aut Sabbatum agerent, neque legis Evangeliive instituta tenerent, sed crucem abominarentur, umbramque Christi in crucem actam faterentur. Quin et omnium corum usum iis concessit, quibus lex interdicit, excepta porci carne. Vino prorsus abstincre jussit. Porro autem fabulam talem commentus est. Sibi ait clayes paradisi commissas fuisse. Die judicii, post-

quam Moses cum Israelitis ad tribunal astitit, et ii Α ρωθέντα δογματίσαντας, τη τοῦ πυρός γεέννη παραut qui legem violassent flammæ supplicii addicti fuerunt, rursum Jesum se stitisse, ac coram Deo negasse unquam se nomen Filii Dei sibi arrogasse. Ideo Christianos, qui talem Christo titulum imponere ausi suissent, eumque Deum, Dei Filium et Verbum incarnatum ac crucifixum pronuntiassent, in geennam ignis deditos. Secondum hæc se a Deo vocetum fuisse admodum pium et laudatum, qui toti genti pietatis auctor esset, ideoque claves paradisi sibi mandatas. Postquam paradisum aperuisset, secum intrasse septuaginta millia bominum, 741 qui eo pergere valuissent. Reliquos judicatum iri. Jam justos voluptate extra ullam controversiam frui: quos vero deprehensum sit peccasse, eos ad colla sua pittaciis alligatis in B paradisum intrare, vocarique libertos Dei ac Muchumeti. Præterea nugatur in paradiso tres esse paradisos, unum mellis, alium lactis, vini tertium; et iis impleri licere. Una esse mulieres, ac comas ornare, et corpora voluptatibus dedita colere. Judæos et Christianos ligna ad ignem fovendum factos esse. Relictos Samaritas, ut fimum ex paradiso egerant, ne fetor in eo exsistat. Quemvis, qualem vitam egerit in opibus, pauperie aut infamia, sic et isthie habere. Ad hæc prodigiose nugatus est omnis et boni et mali Deum esse auctorem. Latrones, veneficos aliosque vetiti facinoris convictos a Deo ad lioc certo consilio destinatos fuisse, ut sic morerentur.

Miretur sane aliquis tantam Deo repugnantis atque vani hominis imposturam, quæ tanto tempore duravit, aut extremam potius ac belluinam eorum dementiam, qui in hunc usque diem ejus fallaci's mancipati sunt, ac pro divina eam et valida re ducunt. Excæcati enim et fatui homines veram, sacram ac divinitus traditam fidem caligantibus animi oculis prætereunt, falso autem nomine insignităm religionem commentaque 742 præstigiatoris istius amplectuntur miseri atque stupidi. Ac verum quidem Deum, quem lex et vates divini perspicue prædicaverunt eique fidem habuerunt, illi repudiant atque improbant : Deo autem adversum, insanum, palamque a furiis exagitatum et earum instinctu loquentem vesani atque rabicsi p cum gaudio amplectuntur. Quie enim a Deo inspirata Scriptura de impio et vecorde Muchumeto aliquid præcepit? aut quis divinorum vatum eum pietatis doctorem fore prædixit? Respondeant mihi isti omnis sacræ inspirationis et initiationis exsortes, cur, cum omnes jam inde ab Adamo usque ad Christi adventum vates non inviti agnoscant, interim Christum Deum, de quo illi perspicue vaticinati sunt, abnegent, pessimum autem illum ét vitiosum hominem, cujus nulla prorsus ab iis facta est mentio, pro sacræ religionis initiatore præstantissimoque verissimæ fidei magistro existiment, ac tanquam benefactori divinos honores deferant, impii ipsi atque infandi. Examinent

δοθήναι. Είτα έαυτόν φησιν ύπο του Θεού κεκλήσθαι μάλα θεοσεδή, ώς του παντός αύτον Εθνους αίτιον θεοσεδείας ὑπάρξαντα ἐπαινεῖσθαι, καὶ τούτου χάριν κλειδούγον του παραδείσου γεγενήσθαι. Kal γε μετά τὸ ὑπ' αὐτοῦ τὸν παράδεισον ἀνεωχθῆναι συνεισελθεί» αὐτῷ ἐδδομήχοντα γιλιάδας τοὺς δυναμένους ἐφορμῆσαι πρός τούτο. Τοὺς δὲ λοιποὺς χριθήσεσθαι φάσχει, ' και τους μέν δικαίους άναμφιβόλως της τρυφής άπολαύσαι, τούς δὲ εύρισχομένους άμαρτωλούς πιττά. κια έν τοις τραχήλοις περιέχοντας δεδεμένα είς τον παράδεισον αύτους είσελθείν, και τούτους όνομάζεσθαι άπελευθέρους του Θεού και του Μουγούμετ. Είναι δέ τρείς παραδείσους έν τῷ παραδείσφ φλυαρεί, ενα μέλιτος και έτερον γάλακτος και έτερον οίνου, πρός το μετ' έξουσίας έμπιπλάσθαι αὐτών. Τά; δέ γυναίχας αὐτοίς συνείναι και φιλοχαλείν τάς κόμας αύτων και θεραπεύειν τὰ φιλήδονα σώματα. Τούς δὲ Ἰουδαίους καὶ Χριστιανούς ξύλα τοῦ πυρό; γενομένους, ὑπολειφθηναι τοὺς Σαμαρείτας λέγων πρός τό έχφέρειν την χόπρον αὐτῶν έχ τοῦ παραδείσου, όπως μή ἐποζέση ὁ παράδεισος. "Εκαστον δὲ, ώς αν εδίω, είτ' εν πλούτω ή πενία και άδοξία, τέν αύτὸν κάκεῖσε διάγειν τρόπον. Οὖτος οὖν ὁ θεοστυγές καί παμμίαρος παντός άγαθου και κακού τον Θείν αίτιον ύπάρχειν έτερατολόγησε * καὶ τοὺς ληστάς καὶ φαρμαχούς και τούς άλλαις άπηγορευμέναις πράξεσιν άλόντας, ούτως φλυαρεί ὁ άθεος, Εγραψεν αύτις ό Θεός, και προώρισεν άποθανείν αὐτούς.

Θαυμάσειε δ' ἄν τις την τοσαύτην καλ τηλικαύτην διαρχή ἀπάτην τοῦ θεομάχου καὶ ματαιόφρονος, μάλλον δὲ ἐσχάτην παράνοιαν καὶ κτηνωδίαν τῶν μέχρι νῦν τἢ τούτου πλάνη δεδουλωμένων καὶ ὡς ίσχυράν και θείαν άφρόνως ταύτην ήγουμένων. Πρός γάρ την έντως άληθή τε καί Ιεράν καί θεοδράδευτον πίστιν έναργως αποτυφλώττουσιν οί έσχοτισμένοι και άσύνετοι, πρός δε την ψευδώνυμον λατρείαν και πλαστολογίαν του φένακος προσέχουσιν οί δείλαιοι καὶ βαρυκάρδιοι. Τον γάρ δντως δντα θεόν, τον διά νόμου και προφητών εκδήλως κηρυττόμενόν τε και πιστευόμενον άπωθούμενοι και καταψηφιζόμενοι, τον άντίθεον και μεμηνότα και φανερῶς [Ρ. 424] ὑπὸ τῶν Ἐρινύων ἐνεργούμενον καὶ φθεγγόμενον οί κακόφρονες και λυσσώδεις έρασμίως καλγεγηθότως προσίενται. Ποία γάρ θεόπνευστος Γραφή περί του δυσσεδούς και παραπαίοντος Μουγούμετ προδιεστείλατο; ή ποίος θεσπέσιο; αύτον προφήτης ώς διδάσκαλον εύσεδείας προανήγγειλέν; Ούχουν εΙπάτωσαν οΙ άμετογοι πάσης Ιερά; ξπιπνοίας και μυήσεως, πως τούς από . Αδάμ και μέχρι της Χριστού παρουσίας προφήτας ασμένως δήθεν αποδεχόμενοι του μέν ύπ' αύτων διαρρήδην προαναφωνούμενον Χριστόν τόν Θεόν άρνοῦνται. τον δε κάκιστον και μογθηρόν και μηδε το σύνολον ύπ' αύτων μνημονευόμενον ώς θεομύστην καλ έξοχώτατον και άληθεστάτης πίστεως διδάσκαλον άποδέχουται καὶ ώς εὐεργέτην ἐκθειάζουσιν οἱ ἀνόσιοι καί δυσώνυμοι. Άνακρινέτωσαν δὲ οἱ ἀδιάκρι12

am

OV

VI

É

77

ñ-

1, 1

0-

by

t.

ľ-

1

v

τοι και μαγιώδεις και τὰ ὑπ' αὐτοῦ μανιωδώς και A furiosi isti ne rerum discrimina confundentes δυσσεδώς ρηθέντα ληρήματα, και λεγέτωσαν ποίαν συμφωνίαν έχουσι τὰ θεοπαράδοτα Λόγια. Ὁ μὲν γὰρ θείος λόγος άναφανδόν διδάσκει τον Θεόν υπάρχειν άναίτιον παγτός κακού καὶ τὸν ἄνθριοπον αὐτεξούσιον פוֹעמו דחָק בּמעדסט סשדקף בון מתשאבומן. ל פֿב דףוםάθλιος και τρισκατάρατος και του θεού και των άνθρώπων άσπονδος έγθρος, έχ σκαιοτέρου και λαοπλάνου δαίμονος ένηγούμενος και ένεργούμενος, παντός άγαθου και πονηρού τον Θεόν αίτιον τολμηρως ἀποφθέγγεται, καὶ παν ὅπερ αν ἐπέλθη τῷ άνθρώπω, κάν έξ έπηρείας του πονηρού κάν έξ οίχείας ραθυμίας και άδιακρισίας, της θείας τούτο τυγχάνειν προνοίας δ άλιτήριος αποφαίνεται. Καί δ μέν περιφρονείν πλούτου και ταπεινοφρονείν και τον ενήδονον βίου αποσείεσθαι και μή αποδούναι κα- Β χὸν ἀντὶ χαχοῦ παρακελεύεται, ὁ δὲ πλουτείν καὶ ύψηλοφρονείν και πάσαν ήδουήν έχ περιουσίας άσπάζεσθαι και άντεπεξιέναι σφόδρα τοις άντιπίπτουσιν ώς ψυχικόν σωτήριον και του παραδείσου πρόξενον, 'Αλλ' ω της απονοίας και παραπληξίας και χλεύης του γόητος και παλαμναίου, και της παραφροσύνης και άπωλείας των παρ' αὐτοῦ δεινώς έξανδραποδισθέντων καὶ μέχρι νῶν παρασυρομένων καί απατωμένων! Οὐδὲ γάρ συνιούσιν οἱ άγαν μοχθηροί και θηριώδεις και λίαν ασύνετοι είς οίον γαλεπόν γάος και Σατανικήν Χάρυβδιν κατεποντίσθησαν και τέλεον κατεπόθησαν, και είς οἴους άφύκτους καλ άδιεξοδεύτους λαθυρίνθυος καλ δυσβάτους άτραπούς καὶ ψυχοφθόρους φενακισθέντες έλεεινώς ρ εξεχυλίσθησαν και συνεσχέθησαν ύποφθαρέντες είς τέλος. Διό και θαυμάζειν λίαν Επεισί μοι την τοσαύτην άλογίαν και άναισθησίαν αὐτῶν, καίπερ οἰομένων έντρεγεστάτους έαυτούς είναι και λογιωτάτους, πως οὐ κατανοούτι τῆς κενῆς ἀπάτης [Ρ. 425] αὐτων τον δλισθον. "Εδει γάρ, έδει τούς δντως άφρονας καὶ βοσκηματώδεις ἐπιγνῶναι τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως αύτων πρόδηλον και μυσαρόν βρόχου, ότιπερ διά βρώσεως και πόσεως εν μετουσία τυγγάνοντες άφθαρτοι καθόλου και άθάνατοι διαμένουσι. Και πότε καί που λοιπόν την αποκαραδοκουμένην ζωήν αλώνιον και άκήρατον τοίς πιστοίς κατά τὰς θείας Γραφάς οἱ θνητοί καὶ ψυχή καὶ σώματι τεύξονται; Καί πρός τούτω Ιστωσαν οι αλόγιστοι και τάλανες ώς ούδέπω μέχρι και τήμερον της παλαιάς αύτων D και άθέου πλάνης άπηλλάγησαν, άλλ' εν προσχήματι θεοσεδείας είδωλολατρούσι λεληθότως, καλ τον έγχεχρυμμένον τη θρησχεία αὐτῶν δόλον τοῦ άργεκάκου δαίμονος ούδ' δλως οί άνούστατοι και άπόπληετοι έπιγινώσκουσι. Πάλαι μέν γάρ είδωλολατροῦντες καί τη παρ' "Ελλησιν 'Αφροδίτη λεγομένη, τουτέστι τη ήδονή, προσκυνούντες, και τον άστέρα ταύτης την Εωσφόρον είναι μυθολογούσιν, ήν δή καί Κουδάρ τη έαυτών κακεμφάτω γλώσση έπονομάσαντες, όπερ έστι μεγάλη, διέμειναν έως άρτι την 'Αφροδίτην θεὸν ὀνομάζοντες. Ίνα δὲ μη δόξωμέν τισι ψευδολογείν, σαφηνίσωμεν το μέγα αὐτῶν μυστήριον. "Εχει δὲ ή λέξις τῆς μυσαράς αὐτῶν καλ παμπεδήλου προσευχής ούτως. 'Αλλά 'Αλλά θόλ

impia et rabiosa illius deliria, et explicent qui cum sacris oraculis ea conveniant. Nam sacræ Litteræ docent Deum nullius esse mali causam, hominem sua voluntate sibl vel salutem parare vel exitium. At miserrimus ille omnibusque modis detestandus et implacabilis Dei hominumque bostis Muchumetus, a pravissimo et multitudinis decipiendæ artifice dæmone inspiratus 743 atque agitatus, omnis et boni et mali auctorem Deum audacter pronuntiat; atque omnia, quæcunque homini eveniunt vel diaboli frande vel sua ipsius socordia atque imprudentia, divinæ providentiæ jussu evenire flagitiose asserit. Eædem sacræ Litteræ contemnere opes, demisso esse animo, voluptariam vitam fugere, neque pro malo malum reddere jubent. Ille divitiis studere, superbire, abunde omnes expetere voluptates, omnique constn ulcisci adversarios præcipit, salutaria bæc animæ. et paradiso immittere docens. O dementiam atque vecordiam et ludibria scelestissimi impostoris! o stultitiam atque exitium corum quos ille in miseram servitutem egit, et in bunc usque diem a vero abducit atque decipit! Neque enim perversissimi isti ac bruti et stolidissimi homines intelligunt in quam grave chaos ac quam in satanicam Charybdin demersi atque omnino absorpti sint, in quam inexplicabiles et exitum nullum habentes labyrinthos difficilesque et ad exitium anime ducentes calles per fraudem inducti volutentur misere, et ad extremain perniciem detineantur. Atque mili sane subit mirari tantam eorum stultitiam atque stuporem; qui cum se callidissimos esse atque ingeniosissimos putent, lubricitatem tamen vann imposturæ illius non animadvertunt. Oportebat enim omnino staltos cos et belluinos homines saltem apertam illam et abominandam de resurrectione fallaciam perspicere, 744 qua decepti existimant se interitus expertem vitam atque immortalem inter pocula et convivia acturos. Ubi autem et quando æterna et incorrupta vita, quam sacris Litteris promissam pii certa spe exspectant, isti et corpore et anima mortales adipiscentur? Hoc quoque fatui illi atque miseri sciant, quod etiamnum vetere suo et impio errore liberati non sunt. sed sub religionis prætextu falsa colunt numina, ac in ea abditum dæmonis omnium malorum auctoris dolum præ nimia dementia ac stupore nullo modo animadvertunt. Cum enim antiquitus falsa superstitione seducti Venerem Græcorum, id est voluptatem, divinis honoribus coluerint, stellamque ejus Luciferum esse fabulati sint, quam etiam a magnitudine Kubar sua inepta lingua appellaverunt, in hunc usque diem Veneri nomen Dei tribuunt. Quod ne cui videamur fingere, explicabimus magnum eorum mysterium. Verba obscenæ egrum et profanissimæ precationis bæc sunt : Alla Alla Ua Kubar Alla. Alla, si interpreteris, est Deus Deus. Un major. Kubar magna, sive lung el

Venus, Ita ergo habet: Deus Deus major et magna, A Koubao 'Alla. Kal to mey 'Alla counveverat d nimirum Venus Deus : atque hoc Alla in fine adjectum indicat : quæ omnja proprietate sui sermonis occultata pronuntiant. Sed oratio nostra, missos faciens porcinos istos et belluinos homines, qui præter voluptatem et otium nihil sciunt ac sine sensu laborant, historiæ relignum pertexat. τως νοσούντας, πρός τὰ έξης της Ιστορίας χωρείτω.

745 Postquam Muchumetus ille dirus mortem obiit, media die visus est cometa, quem a trabis forma Graci Dociten nominant, Arabum prænuntions imperium. Duravit dies triginta, a meridie ad septentrionem pertingens. Habuit gladii formam,

Anno vigesimo quarto moritur Abubachar, cum p ameras (id imperii nomen est) fuisset annos duos s. Succedit ei Umarus. Hic Bostram aliasque urbes cepit et usque ad Gabitham progressus est. Cum hoc prælio commisso Theodorus Heraclii frater victus ad imperatorem Edessæ tum agentem venit. Imperator copiis Boanem ejus loco præficit. Theodorum porro sacellarium cum exercitu Romano adversus Arabes mittit. Ei, cum ad Emesam venisset, occurrit ameras cum multitudine Sarracenorum, castraque locat ad Bardanisium fluvium, Itaque Heraclius, rebus desperatis, Syriam deserit: sublatisque Ilierosolymis venerabilibus lignis, Constantinopolin abit. Boanem autem a Damasco Emesam divertere jubet, et Theodorum sacellarium cum exercitu quadraginta millium. Hi Arabes C. ah Emesa Damascum usque persequuntur.

Anno vigesimo quinto Sarraceni multitudine Arabum stipati bellum inferunt, factaque pugna Romanos vincunt. Porro milites Baanis seditione meta. Heraclio imperium abrogant, Baanemque imperatorem designant. Interim sacellario cum suis recedente, Sarraceni licentiam nacti, bellum Baani 746 faciunt, eumque vincunt. Nam Romani, cum vehemens auster iis esset adversus, ita ut præ multitudine pulveris hostes cernere nequirent, magna cum clade fusi, se ipsos in fuga in amnis Jermochthæ angustias præcipitarunt : atque hoc modo illa quadraginta millia perierunt. Sarraceni autem Damasco insuper potiti sunt ac Phomicia, ibique habitare cœperunt. In Ægyptum quoque D facta expeditione, eam occupaverunt, ibique sedes posuere.

Anno vigesimo sexto Umarus, in Palæstinam cum infesto exercitu ingressus, sacram urbem certis conditionibus in potestatem accepit, Sophronio tum patriarchæ munere fungente. Ut in eam pervenit, vestem ex camelorum pilis contextam indutus atque sordidatus, satanicamque simulationem adhibens, templum Judæorum a Solomone exstructum quæsivit, ut in eo suæ sacrilegæ superstitionis domicilium constitueret, Hunc videns Sophronius, ait: Profecto hocest abominandum illud vastationis argumentum, stans in loco sancto! multoque cum fletu rem Christianam lamentatus

Θεός ό Θεός, τὸ δὲ Οὐάμεῖζον, τὸ δὲ Κουδάρ μεγάλη ήτοι σελήνη και 'Aspodlen. "Οπερ έστιν ούτως. 'Ο θεός ό θεός μείζων και ή μεγάλη, είτ' ούν 'Αφροδίτη, Θεός. Καλ τούτο σαφηνίζει ή ἐπαγωγή τοῦ τελευταίου 'Αλλά." Απερ άπαντα έπιχεχρυμμένως τη ίδιότητι της έσυτων γλώττης λαλούσιν. 'Αλλά τούς μέν γοιρώδεις καὶ τελματώδεις καὶ μηδέν πλέον τῆς ἡδονῆς καὶ βαστώνης εἰδότας ἀφέμενος ὁ λόγος, ὡς ἀνεπαισθή-

> ¶ Μετά δέ γε τον θάνατον τοῦ θεηλάτου Μουγούμετ έφάνη κατά μεσημερίαν άστηρ ο λεγόμενο: Δοχίτης, προμηνύων την των 'Αράδων έπιχράτειαν. "Εμείνε δε έπι ήμέρας τριάκοντα, διατείνων άπδ μεσημορίας έως άρχτου. Την δε ξισοειδής.

Τώ κδ έτει 'Αδουδάγαρ τελευτά, άμηρεύσας έτη δύο ήμισυ, και άντ' αύτου κρατεί Ούμαρος, ός παρέλαδε Βόστραν την πόλιν και άλλας πολλάς, και ήλθε μέχρι του Γαδιθά. Τούτω συμδαλών Θεόδωρος ό του Ήρακλείου άδελφός και ήττηθείς πρός τόν βασιλέα Ερχεται εν Έδέση. 'Ο δε βασιλεύς προχειρίζεται έτερον στρατηγόν Βοάνην, τον δέ σαχελλάριον Θεόδωρον μετά 'Ρωμαϊκής δυνάμεως πέμπει χατά 'Αράδων. Παραγενόμενος δὲ εἰς Εμεσαν συναντά πλήθος Σαραχηνών χαι τον άμηραν αὐτών, καί είς τον [Ρ. 426] Βαρδανίσιον ποταμόν παραφοσσατεύει. Πράκλειος δε άπελπίσας καταλιμπάνει την Συρίαν, και άρας τὰ τίμια ξύλα ἀπό Ἱεροσολύμων έπὶ Κωνσταντινούπολιν ἀπήει. Βοάνην δὲ ἀπὸ Δαμασχού είς "Εμεσαν στρέφει, καὶ Θεόδωρον σακελλάριον έγοντα στρατόν γιλιάδας μ'. Καλ διώχουσι τούς 'Αραδας άπὸ 'Εμέσης Έως Δαμασχού.

Τῷ κε' έτει ἐπιστρατεύουσιν οί Σαρακηνοί μετά πλήθους 'Αράδων, και συμδολής γενομένης ήττωνται 'Ρωμαΐοι. Στασιάσαντες δὲ οἱ περὶ Βαάνην 'Ηράκλειον ἀποκηρύττουσι καλ Βαάνην ἀναγορεύουσιν βασιλέα. Έν τούτοις ὑπογωρούσιν οἱ περὶ τὸν σακελλάριον, και οι Σαρακηνοί ευρόντες άδειαν συμβάλλουσι μετά Βαάνους πόλεμον καλ ήττωσιν αύτόν . άνέμου γάρ πνεύσαντος βιαίου νότου χατά Τωμαίων, και μή δυναμένων τους έγθρους άντωπήσοι διά τον πολύν κονιορτόν, δεινώς τρέπονται, καὶ βίπτοντες έαυτούς είς τούς στενωπούς του ποταμού Ίερμοχθά διεφθάρησαν αὶ τεσσαράχοντα χιλιάδες. Παρέλαδον δε και την Δαμασκόν και τάς γώρας της Φοινίκης, και οἰκίζονται έκει. Είτα στρατεύονται κατ' Αίγύπτου, καὶ λαδόντες καὶ αὐτὴν κατοικούσιν έν αὐτή.

Τώ κς' έτει, στρατεύει Ούμαρος κατά Παλαιστίνης, και παραλαμβάνει λόγοις την άγίαν πόλιν Σωφρονίου πατριάρχου δυτος. Είσελθων δε Ούμαρος είς την άγίαν πόλιν τριχίνοις έχ καμήλου ένδύμασιν ήμφιεσμένος εφφυπωμένοις ύπόχρισίν τε Σατανιχήν ένδειχνύμενος, τον ναόν έζήτει των Ίουδαίων, δν ώχοδόμησε Σολομών, προσχυνητήριον ποιήσαι της αύτου βλασφημίας. Τούτον ίδων Σωφρόνιος Εση. « Έπ' άληθεία; τουτό έστι το βδέλυγμα της έρημώσεως, έστως έν τόπω άγίω! , πολλοίς τε δάκουσι τού: Χριστιανούς άπωδύρετο. Παρεκάλεσεν ούν αύτον λαβείν σινδόνα και ένδύσασθαι · ό δὲ ούλ

Ανέσγετο. Μόγις ουν επείσθη, και πλυνθέντων των A est. Hortatus itaque eum est, ut sindone se inαὐτοῦ πάλιν ἀπέστρεψε τὰ τοῦ πατριάργου. Έν τούτοις ἀπεδίω Σωφρόνιος, πολλά κατά 'Ηρακλείου καί των όμοφρόνων αύτου Σεργίου και Πύρξου των Μονοθελητών άγωνισάμενος. Τούτω τω έτει άπολύει Οδμαρος τον Ίαδ είς Συρίαν, και ὑπέταξε πάσαν τοίς Lapannyote.

Mapl 85 ye the dylar yhe & beomedioc Eleys Medστέ πολε τὸν Ἰσοαήλ. Ἰδοῦ Κύριος ὁ Θεός σου είσafer os ele ynvayatho xal mollho, he yeluaboor obaτων και πηγαι άδύσσου έκπορευδικέναι διά των πεδιάδων και των όρεων. Γή πυρού και κριθής, διαπεhor nal dunat nat foral nat polvines. Ay syalon nat πεγιτος. Αμ εφ. Ανος πεις μισχείας άξλη τον άδιος σου · γή ής οι λίθοι σίδηρος, και έχ των δρέων αὐτης μεταλλεύσεις γαλχόν γη δέουσα [P. 127] γάλα καὶ μέλι · Υῆ ήν Κύριος ὁ Θεός σου ἐπισκοπεῖ, ήτις εύλογημένη έστι και καρποφέρος ύπερ πάσαν την γήν, και τω παραδείσω του Θεού παρεικαζομένη. Προσμαρτυρεί δε τούτοις και δ σοφώτατος 'Αριστοτέλης λέγων Και γάρ πολυάνθρωπός έστιν ή γή της ἐπαγγελίας, καὶ παντοίοις καρποίς εὐθηνούσα, άμπέλων τε καὶ ἀκροδρύων καὶ φοινίκων πληθος ἄπλετον, καί κτήνη πάμπολλα και διάφορα, και δαθιλής ή τούτων νομή δι' όλου του χρόνου γίνεται διά την πολλήν εύχρασίαν της γης και πιότητα · πολύ δέ πλήθος και των άρωμάτων και λίθων πολυτελών καί χρυσού παρακομιζομένου διά των 'Αράδων. "Ωσαύτως ούν καὶ Τώσηπος Εφη· Πάμφορος γάρούσα C δι' εύχρατον άέρα και πολλήν πιότητα χειμώνος ώρα ἐκφέρει κάρυα καὶ ἐν καύματι φοίνικας, καὶ πλείστον γεωργεί έλαιου. Καὶ σταφυλήν μέν καὶ σύκα διά μηνών δέχα ἐσθίουσιν οἱ ἐχεῖσε, τοὺς δὲ λοιποὺς χαρπούς δίς του ένιαυτου τρυγώσι. Το δε μέγεθος των βοτρύων της σταφυλής έχείνης εδήλωσεν ή Γραφή λέγουσα περί των κατασκόπων ων άπέστειλε Μωῦσῆς, ὅτι ἦλθον ἔως φάραγγος βότρυος, καὶ κόψαντες έχείθεν κλήμα και βότρυν σταφυλής έναήραν αὐτὸν ἐπ' ἀναφορεῦσιν · ἐν ξύλω γὰρ ἐσχηματισμένω πλαγίως μέσον χρεμασθείς, καὶ ἐπ' ώμων δύο ἀνδρῶν βασταζόμενος, πάσιν ἐδήλου τῆς ἀγίας της έχείνης την εύχαρπίαν. Δι' ής 'Αλέξανδρος ό μέγας διαπορευδμενος, και ξύλα καρποφόρα, έν οίς καί πήγανον θεασάμενος το ύψος και πλάτος έφάμιλλον συκής, έθαύμασε σφόδρα της γης έκείνης την εὐχαρπίαν τε καὶ πιότητα. 'Αλλά μήν καὶ ὁποδάλσαμον γεωργεί πλείστον, και έτερα πολλά δυσπόριστα καὶ ἀνθρώποις ἐπέραστα. Κάντεύθεν τοίνυν, ώς έξαίρετον και διαφέρουσαν άσυγκρίτως πάσης της γης, είκότως εδωχέν αυτήν δ Θεός τῷ ήγαπημένω καὶ πρωτοτόκω υίω αὐτοῦ εἰς κληρονομίαν τε καὶ ἀπόλουσιν. Εἰσήγαγε γάρ αὐτοὺς, φησίν, εἰς δρος ἀγιάσματος αὐτοῦ, δρος τοῦτο ὁ ἐκτίσοτο ἡ δεξιά αύτου. Τοιγαρούν έν τη άγία ταύτη καί μακαρία γή και άγαθή της έπαγγελίας πολυμερώς και πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς Λόγος τοῖς προφήταις

dueret : verum is renuit. Vir tandem assensus, lotis suis vestibus, patriarchæ suas reddidit. Ea tempestate diem suum obiit Sophronius, cum diu multumque adversus Heraclium, et cum eo sentientes Sergium ac Pyrrhum monotheletas decertasset. Hoc anno Umarus Jadum in Syriam minit, totamque in Sarracenorum potestatem redigit.

747 Cæterum de terra sancta Moses ita 1sraelitis est vaticinatus : Ecce Dominus Deus tuus introducet te in regionem bonam et amplam, cujus aquæ torrentes et fontes abyssi exeunt ex planitiebus et montibus : terram tritico et hordeo abundantem, vitibus, ficubus, malis punicis, palmis : terram oleo et melle affluentem, in qua pane tuo absque penuria vescaris : terram cui pro lapidibus est ferrum, et cujus ex montibus æs effodias : terram lacte et melle manantem : terram quam Dominus Deus tuus procurat, cui divinitus prosperitas est collata, ut fertilitate omnes alias terras superet, ac paradiso Dei sit assimilis. Suffragatur his etiam sapientissimus Aristoteles his verbis : Nam terra promissionis et hominum et omnium frugum copia abundat. Immensa ibi multitudo vitium, glandium et palmarum : tum omnis generis pecus, omnique anni tempore pascua iis abunde suppeditantia, propter optimam soli temperiem atque pinguedinem : magna etiam ibi multitudo aromatum, lapidum pretiosorum aurique ex Arabia importatorum. In hunc modum et Josephus ait : Fecundissima enim cum sit ea regio, ob aerem bene temperatum, ac multam pinguedinem, hieme nuces profert, æstu dactylos, et plurimum ibi olei colitur. Qui ibi vivunt, decem integros menses uvis ac ficubus vescuntur : reliquarum frugum toto anno est collectura. Jam magnitudinem botrorum vitis istius Scriptara indicans, de a Mose missis 748 exploratum narrat cos usque ad vallem uvarum pervenisse, ibique palmitem cum unica uva resectum vecti impositum portasse : quippe de ligno figurato medius suspensus ille racemus, ac duorum virorum humeris gestatus, ubertatem sacræ istius terræ omnibus demonstravit. Per hanc iter faciens Alexander, arboresque videns frugiferas, atque inter alia rutam altitudine ac amplitudine ficui æmulam, vehementer soli illius fertilitatem atque pinguedinem est admiratus. Præterea plurimus ibi opobalsami est ex cultura proventus, aliorumque multorum quæ paratu difficilia, hominibus sunt charissima. Hanc itaque terram, ut eximiam et cui conferri nulla alia mereatur, convenienter Deus dilecto suo atque primogenito filio hæreditatis loco possidendam fruendamque dedit. Introduxit enim eos, înquit Scriptura, iu eum montem quem dextra ipsius condiderat 15. Itaque ergo in sancta hac et beata bonaque terra promissionis multifariam ac variis

modis olim Dens Verbum vatibus sese videndum A δραθείς, θεοπρεπώς τε τά; θεορανίας ποιησάμενος, exhibuit, suzque essentiz convenienter apparitiones Dei operatus, ita dixit : Ego apparitiones multiplicavi, et inter manus vatum initiatus sum 18. Idem ad extremum carnem gestans, inter homines perspicue est versatus, id quoque oraculum implens: Mater Sion, dicet homo, et homo in ea natus est. Inse Altissimus fundamenta eius locavit 36. Eadem in regione salutare obiit supplicium, coque toti mundo salutem paravit. Ipse adeo Dominus Hierosolyma cor 749 terræ appellavit, cum diceret : Sicut enim Jonas in ventre ceti fuit tres dies totidemque noctes, sic et Filius hominis in ventre terræ tantumdem temporis morabitur 17. Inde et divus Chrysostomus hæc verba explicans. Ex Sione decor venustatis ejus, ita scribit : Nam et B vetere durante fœdere inde decus Dei sese exseruit, ut ara, ut penetrale sacrarium omnesque cæremoniæ et antiquæ legis administratio, tum multitudo sacerdotum, sacrificium, solida hostia, sacra carmina, cantiones psalmorum. Quin et futura quæcunque essent, inde perscripta sunt oraculis. At postquam promissorum veritas exhiberi copit, cjus quoque rei initia ibi fuerunt. Inde crux effulsit, inde innumera illa pulcherrima facinora. Ideireo et de posteriore Christi legum latione magnus ille Isaias sic fatur: Ex Sione lex prodibit, ct sermo Dei ex Hierosolymis, ac judicium inter gentes feret is. Sionis enim nomine ibi totam intelligit regionem ac ei adjacentem Judææ primariam o urbem. Inde, veluti carceribus ad cursum idonei atque parati quidam equi, in universum orbem emissi sunt apostoli : inde miracula cœperunt édere. Ibi salutaris perpessio, resurrectio et in cœlum assumptio fuerunt, ibi exordia et principium nostræ salutis ; ibi cæptum est arcanam doctrinam promulgare; ibi primum patefactus est Pater, et innotuit unigenitus Filius, tantaque Spiiltus sancti gratia donata ; ibi de 750 incorporeis rebus exercuerunt disputationem, ac promissiones de donis, facultatibus et futuris bonis ; quæ omnia venustates Dei appellat. Pulchritudo enim Dei et venustas, bonitas ejus est et humanitas et erga universos beneficentia. Ibi igitur et Adami Taturum conventum sanctorum, sibi secundum advenienti occursurum, præmonstrans, Ubi, inquit, cadaver, ibi congregabuntur aquilæ. In hune modum etiam magnus Athanasius de supplicio Christi loquitur : Idcirco, ait, non alibi supplicium subit Christus, neque alio in loco in crucem agitur, quam in loco Cranii, ubi doctores Hebræorum Adami sepulcrum esse dicunt, affirmantes ibi cum, postquam eum exsecratus est Deus, humatum fuisse. Propterea loci proprietatem miror. Oportebat nimirum Dominum, cum is renovare primum hominem vellet, ibi mortem obire. Et quoniam

Ελεγεν 'Εγώ δράσεις επλήθυνα και έν χερσί προφητων έμυήθην.! 'Επ' έσγάτων δέ σποχοφόρος ώρθη καί τοις ανθρώποις συνανεστράφη, πληρώσας καί τδ, Μήτηρ Σιών, έρει άνθρωπος, και άνθρωπος έγεννήθη έν αὐτή, και αὐτὸς έθεμελίωσεν αὐτήν ὁ "Υψιστος. Έν ή και το σωτήριον ύπομείνας πάθος την παγκόσμιον είργάσατο σωτηρίαν. Αύτος γάρ ὁ Κύριος καρδίαν της γης έκάλεσε την "Ιερουσαλήμι. "Ωσπερ [P. 428] γάρ ἡν Ἰωνᾶς ἐν τὰ χοιλία τοῦ κήτους ἡμέρας τρείς και τρείς νύκτας, ούτως έσται και ό λ'ίδς του άνθρώπου εν τη κοιλία της γης τρείς ημέρας και τρείς νύχτας. "Όθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τὸ φάσκον όητον, Έκ Σιων ή εὐπρέπεια τῆς ωραιότητος αὐτοῦ, φησί Και γάρ ἐπὶ τῆς παλαιάς ἐχείθεν γέγονεν ή του Θέου ευπρέπεια, οίον δ βωμός, τὰ "Α .α των άγίων, ή λατρεία πάσα και ή πολιτεία της παλαιάς νομοθεσίας, και Ιερέων πλήθος και θυσία και δλοχαύτωσις και υμνοι Ιεροί και ψαλμωδία: και πάντα τὰ ἐκείθεν, καὶ τὰ μέλλοντα προδιεγέγραπτο. Επειδή δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια παραγέγονεν, ἐκείθεν τὴν άργην Ελαβεν, έχετθεν ό σταυρός Ελαμψεν, έχετθεν τά μυρία κατορθώματα. Διά δή τουτο και περί της του Χριστού δευτέρας νομοθεσίας ὁ μέγας Ήσατας λέγει Έχ Σιών εξελεύσεται νόμος, χαι λόγος Κυρίου έξ Τερουσαλήμ, και κρινεί άνα μέσον των έθνων, Σιών γάρ ένταδθα δλόκληρον λέγει το χωρίον και την παρακειμένην αὐτῷ μητρόπολιν τῶν Ἰουδαίων. Ἐκείθεν τοίνου, ώσπερ εκ βαλδιδός τίνος εδδρομοι και εύσταλεί; Innot, els the olxoupenne anasav ol anostolos efεπέμφθησαν, έχείθεν τα σημεία ποιείν ήρξαντο : έχεί γέγουε το σωτήριον πάθος και ή ανάστασις και ή ἀνάληψις, ἐκεῖ τὰ προοίμια καὶ ἡ ἀρχή τῆς ήμετέρας σωτηρίας. Έκει τὰ ἀπόρφητα δόγματα κηρύττεςθαι την Αργήν Ελαδεν. Έχει πρώτον άπεχαλύφθη Πατήρ και έγνωρίσθη μονογενής Γίλς και έδόθη τοσαύτη Πνεύματος άγίου γάρις. Καί τον περί των άσωμάτων λόγον έχει εγύμναζον, και δωρεών και δυνάμεων και των μελλόντων άγαθων τάς ἐπογγελίας, άπερ άπαντα ώραιδεητας του Θεού λέγει · κάλλη γάρ Θεού και ώραιότης ή άγαθότης και φιλανθρωπία και ή είς πάντας εὐεργεσία. Έχει τοίνου καὶ τὸ πτώμα καί πταίσμα του 'Αδάμ θεραπεύσας, και την ταχίστην, ώσπερ και ὑπόπτερον, τῶν ἀγίων συνέλευσιν casum correxit, et celerrimum ac quasi cum volatu D και ὑπάντησιν έν τη δευτέρα αὐτοῦ παρουσία προυπεμφαίνων, Ελεγεν. "Οπουτό πτώμα, έχει συναγθήσονται οί δετοί. 'Ωσαύτως δέ και ό μέγας 'Αθανάσιος είς τὸ πάθος του Χριστού λέγει · Διόπερ ούν άλλαχόσε πάσχει Χριστός ούτε μήν είς άλλον σταυρούται τόπον ή είς του Κρανίου τόπον, εν ή δή των Έδραίων οι διδάσχαλοί φασι του Αδάμ είναι τον τάφον · έχει γάρ αὐτὸν μετά την κατάραν τεθά; θαι διαδεδαιούνται. Διά τουτο θαυμάζω του τόπου την οίκειότητα. Έδει γάρ τον Κύριον άνανεωσαι θέλοντα τον πρώτον άνθρωπον, εν έχεινω παθείν τῷ τόπφ. Καὶ ἐπειδή ήχουσεν 'Αδάμ. Γη εί καὶ είς γτιν άπλεύση, ταύτη [P. 42"] πάλιν έχει τέθειται, ίνα έν φ

90

oc.

η-

On

8. θŋ

6.

Y-

0

e

τόπο την κατάραν Ελαδεν, έχει και την λύσιν ταύ- A dictum est Adamo Terra es, et in terram redibis, the Stental.

"Όντι δὲ τῷ βασιλεί 'Ηρακλείω ἐν τῆ 'Ανατολῆ έγεννήθη αὐτῷ υίὸς ὁ Δαδίδ. Τῆ αὐτῆ ἡμέρα ἐτένθη καί Κωνσταντίνφ τῷ υἰῷ Ἡρακλείου Ἡράκλειος, δ; εδαπτίσθη ύπο Σεργίου του πατριάρχου. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπανέστησαν οἱ Πέρσαι κατ' ἀλλήλων, χαι πολλοι διεφθάρησαν. Τότε ὁ βασιλεύς τῶν Ἰνδῶν πέμπει συγχάρια τῷ βασιλεί, μαργαρίτας και λίθους τιμίους πολλούς. Ήν δὲ ὁ Μωάμεδ προτελευτήσας, δς έστησε τέσσαρας άμπράδας πολεμείν τοίς ἐΕ'Αράδων γενομένοις Χριστιανοίς. Καὶ ήλθον πατέναντι Θεοδώρου χουδιχουλαρίου, και συμδαλόντες πόλεμον άναιρούνται οἱ τρεῖς ἀμηράδες καὶ πλήθος πολὸ ἐξ αὐτῶν. Έξηλθε δὲ καὶ ὁ είς ἀμηράς ὁ Χάλεδος, ὄν λέγουσιν μάχαιραν του Θεού. Ήσαν δέ τινες των πλησίον 'Αράδων λαμδάνοντες παρά τῷ βασιλεί Ρωμαίων δόγαν (74) πρός τὸ φυλάττειν τὰ στόμια της έρημου. Έν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἐλθόντες οὐκ Ελαδον την ρόγαν, άλλ' εδιώχθησαν. Λυπηθέντες δε άπηλθον πρός τους όμοφύλους, και ώδήγησαν αύτους έπὶ την χώραν Γάζης, στόμιον ούσαν της ἐρήμου κατά το Σίναιον δρος, πλουσίαν σφόδρα. Οί και παρέλαδον την "Ηραν και πάσαν την χώραν Γάζης. 'Ελθών δὲ Σέργιος ἀπὸ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης σύν όλίγοις στρατιώταις χτείνεται πρώτος σύν τῷ στρατῷ. Οι δὲ λαβόντες αιχμαλωσίαν πολλήν ὑπέστρεψαν.

Τῷ κζ' ἔτει ἡλθεν Ἰώαννης ὁ Κατζάς, ἐπίτροπος 'Οσροηνής, πρός Ίὰδ είς Χαλκηδόνα, καὶ ἐστοίχησε διδόναι αὐτῷ δέχα μυριάδας νομισμάτων πρός τό μή περάσαι του Εύφράτην μήτε είρηνικώς μήτε πολεμικώς. Ἡράκλειος δὲ τοῦτο μαθών ὡς ἄνευ εἰδήσεως αὐτοῦ τοῦτο πεποίηχε, τοῦτον ἐξώρισε καλ άντ' αύτοῦ Πτολεμαΐον στρατηγόν Επεμψε.

Τω κη έτει παρέλαδον οι "Αραδες την 'Αντιδγειαν, και ἐπέμφθη Μαδίας ὑπὸ Οὐμάρου στρατηγός και άμηρας πάσης της ύπο τους Σαρακηνούς γώρας ἀπὸ Αίγύπτου Εως Εύρράτου.

Τῷ κθ' ἔτει παραλαμβάνει 'Ιὰδ τὴν Εδεσαν λόγοις. και πολλούς εν ταύτη απώλεσε. Και οδτως παρέλαβεν 'Ιάδ πάσαν την Μεσοποταμίαν,

Τῷ δὲ λ' έτει ἐπεστράτευσαν οί Σαρακηνοί κατά Περσίδος, και νικήσαντες πάντας τους Πέρσας ύπέταξαν. 'Ορμίσδας δὲ ὁ βασιλεύς τῶν Περσῶν φυγή χρησάμενος έπι τους ένδοτέρω Πέρσας καταibi is reconditus fuit, ut quo in loco damnationis sententiam percepit, co et absolutionem adipiscore-

Heraclio in Oriente degenti filius nascitur Davidus. Eademque die Constantino Heraclii filio nascitur Heraclius, quem Sergius patriarcha baptizavit. Eodem anno Persæ, inter sese mota seditione, magnam sibi ipsis cladem intulerunt. Tum temporis Indorum rex munera gratulationis ergo imperatori misit, uniones et gemmas multas. Decesserat jam 751 tum Moamedus, constitutis quatuor ameradis, qui Arabibus Christianam religionem complectentibus bellum facerent. Hi adversus Theodorum cubicularium profecti cumque eo prelio congressi sunt. Sed eo in prælio tres amerades magnaque cum his multitudo occubuerunt. Exivit etiam reliquus ameras. Chalebus nomine, qui gladius Dei appellabatur. Erant quidam vicini Arabes, qui ab imperatore Romano stipendium tuendarum solitudinis faucium causa accipere solebant. Hoc cum isti id temporis petitum venissent, repulsam passi ejectique sunt. Ouod indigne ferentes gentilibus se suis conjunxerunt, eisque ad Gazzam regionem duces itineris se præbuerunt, quæ aditum tenet in solitudinem juxta Sinæum montem, estque admodum dives. Hoc modo ab iis Era omnisque Gazæ ditio capta est. Sergius autem Cæsarea Palæstinæ veniens cum exigua militum manu, primus ipse cum exercitu interficitur. Barbari magna præda potiti discedunt.

Anno 27 venit Joannes cognomento Catzas, Osroenæ præfectus, Chalcedonem ad Jadum, eique centum millia pumismatum daturum se promisit eo pacto ne is vel belli vel pacis gratia Euphraten transeat. Heraclius vero, ubi id Catzam se inscio pepigisse intellexit, hominem relegavit, ejusque loco exercitui Ptolemæum præ-

Anno 28 Arabes Antiochiam ceperunt. Missus quoque ab Umaro 752 est Mavias ductor et ameras omnis quæ Sarracenis suberat regionis ab Ægypto usque ad Euphraten.

Anno 29 Jadus Edessam colloquio, Constantiam την δέ Κωνστάντειαν πολέμφ, όμοίως και το Δαράς, D vi capit, itemque Daras, in quo multos interfecit. Atque sic Jadus totam subegit Mesopota-

Anno 30 Saraceni Persidi bellum intulerunt, victosque Persas omnes sibi subjugarunt. Hormisdas Persarum rex fuga ad interiores Persas evasit. Sarraceni Chosroæ filias captivas cum omni

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(74) Ex Choniata didici huc esse quod Gracci puσθόν dicunt. Ac multo clarius ex nostro in Leone Iconomacho sub finem, ubi verbum est ρογεύεςθαι. Et non procul a fine Nicephori ἀπὸ γενιχών Sara-ceni stipendia militum intercipiunt, centenariorum 13 rogam. Ac in Constantino Leonis filio pôya exponitur συνήθης διανομή τῶν στρατευμάτων. Et in fine Romani Argyri βόγας συγκλητικῶν refertur διανομή. Denique Suidas etiam βόγαν interpretatur βασιλέων εὐσέδειαν καὶ φιλοτιμίαν. Paulo ante συγχάρια conjeci παρὰ τὸ συγχάρια dicta, glückwünschung, munera gratulatoria. ΧΥL.

¹⁹ Gen. 111, 19.

regia supellectili ad Umarum abduxerunt. Eo ipso A φεύγει. Oi δε Σαραπνοί αίγμαλώτους τάς του tempore Umarus censum egit per omnes suas ditiones, hominum, pecoris et stirpium,

Anno 31 Heraclius, die 11 Martii ex hydrope moritur, cum imperasset annos 30, menses 10. Hic ab Athanasio Jacobitarum et Sergio Syro Cpolis patriarchis seductus, ad hæresim Monotheletarum devolutus fuit. Postea in aquæ intercutis morbum delapsus qui et necavit eum, atroces pænas dedit. Adeo cnim malum increvit, ut lotium redditurus inferiori ventri tabulam imponere opus habuerit, eo quod veretrum ipsius inversum urinam sursum versus faciem emitteret. Hoc erat argumentum B flagitii, quod perpetravit juncta sibi incestissimis nuptiis consobrina sua Martina. Corpus ejus in arcam repositum per 4 dies 753 sine tegmine mansit. Una sepulta est etiam aurea corona, sicque tectus fuit.

Post eum filius ipsius Constantinus imperium gessit per menses 4. Corpore fuit languido, quotidie propemodum ægrotans. Is a quibusdam admonitus coronam, qua regno inauguratus fuerat, cum patre esse sepultam, Callinico cubiculario mandat uti eam sibi afferat. Abit Ille, et sepulcro recluso cadaver Heraclii aquæ instar dissipatum reperit, coronamque capiti adhærescentem. Eam cum crinibus revellit mæstus atque lamentans, et Constantino affert. Is solvi ac æstimari jubet co- C ronam, et æstimata est libris septuaginta. Constantinum bune Martina noverca et Pyrrhus patriarcha veneno necaverunt, cadaverque ejus in fano Beatorum Apostolorum repositum est. Uxorem habuit Anastasiam, quæ post mortem juxta maritum est condita.

Imperium deinde Heraclonas cum matre Martina tenuit menses 6. Is ad templum Sanctæ Sophiæ protulit coronam, quam Constantinus ex sepulcro patris abstulerat. Legatum quoque Constantini fratris militibus viritim tria nomismata distribuit. Hoc anno Mabias Cæsaream Palæstinæ occupat, septem annos oppugnatam; ac in ea septem Romanorum millia interficit. Eodem anno senafus Heraclonam cum matre sua 754 et Valentino de- D jicit, et Martinam exsecta lingua, Heraclonam naso mutilatum extorres agit : Constantem Constantini filium Heraclii nepotem imperio præficiunt. Tenuit hoc annos 27. Cæterum Heraclonas non est imperatoria sepultura affectus, sed regno ejectus; privatamque agens vitam, cum matre Martina humatus est in dominico monasterio. Pyrrho etiam profligato patriarcha Cpolis creatur Paulus presbyter et dispensator, qui episcopatum gessit annos 12.

Χοσρόου θυγατέρας [Ρ. 430] αμα τη βασιλική άποσκευή άγουσι πρός Ούμαρον. Τῷ δ' αὐτῷ γρόνὸ ποιεί άναγραφήν Οθμαρος πάσης της ύπ' αύτον οίκουμένης, των τε άνθρ ίπων καί κτηνών καί φυτών.

> Τω λα' έτει τελευτά 'Ηράχλειος βασιλεύς ύδεριάσας, μηνί Μαρτίω ια', βασιλεύσας έτη λ', μήνας ι'. Ούτος ύπο 'Αθανασίου πατριάργου των Ίαχωδιτών και Σεργίου του Σύρου Κωνσταντινουπόλεως άπατηθείς είς την αξρεσίν των Μονοθελήτων έξεχυλίσθης και δή μετά ταύτα νόσω περιπεσών όδερική. δι' ής και τέθνηκε, δεινώς έτιμωρείτο έπι τοσούτου γάρ το πάθος ἐπεκτάθη, ὡς ἡνίκα ἀπουρείν Εμελλε, σανίδα τίθεσθαι κατά του ήτρου διά το στρέφεσθαι τὸ αίδοιον αὐτοῦ καὶ κατά τοῦ προσώπου τὸ οὖρον άναπέμπειν. "Ελεγγος δέ ήν τούτο της έαυτού παρανομίας Ενεχεν του είς την ίδιαν ανεψιάν Μαρτίναν παρανομωτάτου γάμου. Έτέθη δὲ τδ σωμα αύτου εν λάρνακι, και ξμεινεν άσκεπες ήμερας δ'. Συνετάφη δε αυτώ και στέμμα χρυσούν και ούτως έσχεπάσθη.

Μετά τούτον βασιλεύει Κωνστάντίνος δ' υίδς αὐτοῦ μῆνας δ'. Την δὲ ἀσθενής τὸ σῶμα, κάθ έκάστην, ώς είπειν, νοσηλευόμενος. Τούτω τινές λέγουσιν, ότι Τὸ στέμμα, ἐν ῷ ἐστέφθης, σὸν τῷ πατρί σου έτάφη. Και έχέλευσε Καλλινίκω χουδιχουλαρίω χομίσαι αὐτό. 'Απελθών ούν και άνοίξας εδρε τὸ σῶμα διαλυθέν ώσει ὅδωρ, τὸ δὲ στέμμά συμπαγέν τη κεφαλή. Και ανέσπασεν αὐτό σύν τή κόμη, πενθών και δδυρόμενος, και άπηγαγε τούτο τω Κωνσταντίνω. 'Ο δὲ ἐχελευσε τοῦτο παραλυθήναι καί τιμηθήναι. δ καί διετιμήθη λίτρας ο'. Τελευτά δὲ Κωνσταντίνος φαρμαχευθείς ὑπὸ Μαρτίνης της αύτου μητρυιάς και Πύρβου πατριάρχου · και τίθεται τὸ σώμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρώω τῶν Αγίων Αποστόλων. Γυνή δε τούτου 'Αναστασία, ήτις μετά τελευτήν συνετάφη τω ιδίω άνδρί.

Βασιλεύει δε Ἡρακλωνᾶς σύν μητρί Μαρτίνη unvac c'. Obtoc mooshyayev ele thu 'Aylav Loplav τὸ στέμμα ὅπερ ἀφείλετο Κωνσταντίνος ἐχ τοῦ μνημείου του πατρός αύτου, δούς και έκάστω στρατευομένω λεγάτον, νομίσματα τρία, ύπερ Κωνστανείνου άδελφοῦ αὐτοῦ. Τούτφ τῷ ἔτει παραλαμδάνει Μαδίας Καισάρειαν της Παλαιστίνης μετά έπτά έτη τῆς πολιορχίας αὐτῆς, καὶ κτείνει ἐν ἀὐτῆ 'Ρωμαίων χιλιάδας έπτά. Τούτω τῷ ἔτει ἀπώσατο ή σύγκλητος Ήρακλωναν άμα Μαρτίνη τη μητρί αὐτοῦ καὶ Βαλεντίνω, καὶ γλωσσοκοπήσαντες Μαρτίναν και ρινοκοπήσαντες Ήρακλωνάν εξώρισαν άμφοτέρους. Καὶ ἀνεδίδασαν Κώνσταντα τὸν υίὸν Κωνσταντίνου, Εγγονον Ἡρακλείου, ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, ος έχράτησεν [Ρ. 431] έτη κζ. 'Ο δὲ Ἡράκλωνος ούχ ἐτάφη βασιλικώς, άλλά διωχθείς ἐχ τῆς βασιλείας και ιδιωτεύων έτάφη έν τῷ μοναστηρίω σύν τη μητρί Μορτίνα. Πύρφου δὶ ἐχδληθέντος γειροτονείται πατριάρχη; Κωνσταντινουπόλεω; Παύλο; πρεσδύτερος καλ οίκονόμος, ἐπισκοπήσας ἔτη ιβ' (75).

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(75) Idem est apud Zonaram in Constante Ileraclii N. In Chronologia Nicephori archiepiscopi

Cpolitani legitur anni 2 d. 26. Eam Græcam ipse non vidi : Latine edita est, versa a Germanice Κόσμου έτος,ς ρλό, της θείας σαρχώσεως έτος χμ'. Α 'Ρωμαίων βασιλεύς Κώνστας ὁ υἰὸς Κωνσταντίνου υἰοῦ Ἡραχλείου, αἰρετιχὸς, ἔτη χζ'. "Ος παραχλητιχοῖς λόγοις πρὸς τὴν σύγχλητον ἐχρήσατο, ἐπαινέσας αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ μίσους Ἡραχλωνᾶ χαὶ Μαρτίνης ὡς φονέων γεγονότων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, χαὶ δωρεαῖς φιλοτιμησάμενος ἀπέλυσε.

Τῷ β' ἔτε: ἤρξατο Οῦμαρος οἰχοδομεῖν τὸν ναὸν Ἰερουσαλῆμ, κὰὶ οὐχ ἴστατο τὸ κτίσμα. Πυθομένου δὲ τὴν αἰτίαν εἶπον οἱ Ἰουδαίοι, καὶ κατἤγαγον τὸν ὅταυρὸν τὸν ὅντα ἐπάνω τοῦ ναοῦ τοῦ ὅρους τῶν ὙΕλαιῶν, καὶ οὕτως συνέστη αὐτῶν ἡ οἰχοδομή. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πολλοὺς σταυροὺς κατἤγαγον δἱ κισόγριστοι.

Τω γ έτει γέγονεν Εχλειφις ήλίου.

Τῷ ς' ἔτει γέγονεν ἄνεμος βίαιος, καὶ πολλά Β δένδρα παμμεγέθη ἔπεσον, καὶ στύλους ἔρριψε.

Τῷ ζ΄ Ετει ἐπεστράτευσε Μαδίας εἰς Κύπρον, Εχων σχάφη ,αψ', και παρέλαδε Κωνστάντειαν και πάσαν την νήσον.

Τῷ η' ἔτει Μαδίας τὴν "Αραδον σφοδρῶς πολεμήσας ταύτην λόγω παρέλαδε καὶ ἀπετείχισε καὶ
ἐνέπρησε, καὶ τὴν νῆσον ἄοικον ἐποίησεν ἔως τοῦ
νῦν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἐν "Ρώμη σύνοδος ὑπὸ
Μερτίνου κατά τῶν Μονοθελητῶν.

Τῷ τα' ἔτει κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατηνέχθη.

Τῷ ιβ' Μαδίας καταλαδών τὴν 'Ρόδον καθεῖλε τὸν κολοσσὸν μετὰ ,ατξε' ἔτη τῆς αὐτοῦ ἰδρύσεως '

ῦν ἀνησάμενος ἔμπορος ἐννακόσια καμῆλια ἐφόρ
τωσε τὸν χαλκόν. Καὶ γάρ οἱ 'Ρόδιοι θαλασσοκρα- C

τήσαντες ἀνέστησαν ἀνδριάντα χαλκοῦν τῷ 'Ηλίιρ τηχῶν π', ὡς λέγει τὸ ἐν αὐτῷ ἐπίγραμμα'

Τόν εν Ρόδφ κολοσσόν όκτάκις δέκα Αάχης εποίησε πήχεων ο Λίνδιος. "Ον διά το μέγεθος εκάλεσαν κολοσσόν, άφ' οδ καλ αύτοι Κολοσσαείς (76) ώνομάσθησαν.

Τῷ ιγ έτει Μαβίας ἐξόπλισίν ἐν Τριπόλει έποίησε μεγάλων πλοίων του άνελθεζν κατά Κωνσταντινουπόλεως. Τούτο θεασάμενοι δύο άδελφοί φιλόγριστοι, υίοι βυχινάτορος, ζήλω θείω τρωθέντες [Ρ. 432] έπὶ τὸ δεσμωτήριον παρεγένοντο, καὶ τάς πύλας διαρφήξαντες και τους δεσμίους λύσαντες τον άμηραν Τριπόλεως άπέχτειναν και τους σύν αὐτῷ, καὶ τὴν ἀποσκευὴν πάσαν ἐμπρήσαντες ἐπὶ 'Ρωμανίαν ἀπέπλευσαν. Καὶ ὁ μὲι Μαδίας στρα- D τεύει Καισάρειαν της Καππαδοχίας, 'Αδουλαούαρ δι άρχηγον κατέστησε των πλοίων . Ος παραγενόμενος είς τον Φοίνικα της Λυκίας, Ένθα ήν ό βασιλεύς μετά του 'Ρωμαϊχού στόλου, ναυμαγεί μετ' αύτου. Τή ούν πρό του πολέμου ἐσπέρα θεωρεί κατ' όναρ ό βασιλεύς ότι ήν εν Θεσσαλονίκη. Διυπνισθείς δε διηγήσατο τω δνειροχρίτη. 'Ο δε Εφη· 'Ω βασιλεύ, είθε μή δπνωσας τη νυκτί ταύτη, μήτε διειρον έθεάσω! το γάρ είναι σε έν Θεσσαλογίκη.

Anno mundi 6134, anno divinze Incarnationis 640, Constans Romanorum imperium adeptus est, idque gessit annos 27, Constantini filius, Heraclii nepos hæreticus. Is senatum oratione blanda compellavit, collaudans eos ob insectationem Heraclonæ et Martinæ, a quibus patrem suum interfectum dicebat; liberaliterque donatos dimisit.

Anno hujus altero Umarus ædificare templum Hierosolymitanum cæpit; cumque ædificia non consisterent, Judæi causam rogati eam exposuerunt, ac crucem quæ templo montis Olearum imposita erat deposuerunt. Ita demum ædificia firmata sunt. Atque hæc res Christi osoribus occasionem præbuit multas cruces deturbandi.

Anno tertio defectus solis fuit.

Anno sexto ingens ventus multas prægrandes arbores ac columnas dejecit.

755 Anno 7 Mabias in Cyprum expeditionem fecit, navibus 1700, occupavit Constantiam et to-tam insulam.

Anno 8 Mabias Aradum post acrem oppugnationem pacto cepit, murisque dejectis incendit, fecit-que ut insula in hunc usque diem habitatoribus careat. Eo ipso anno Romæ Martinus concilium egit contra Monotheletas.

Anno Il pulvis de cœlo est delatus.

Anno 12 Mabias Rhodo potitus colossum evertit, anno postquam is positus fuerat 1385. Quem cum quidam mercator emisset, ære illo 900 camelos oneravit. Etenim Rhodii maris imperium obtinentes æream Soli statuam posuerunt, altam cobitos 80, quod inscriptio ejus docet:

Qui stat Rhodi colossus, octies decem Fecit Laches hunc altum cubitos Lindius.

A magnitudine ei Colossi nomen indiderunt; et ab

Anno 13 Mabias apud Tripolim magnas instruxit haves, Cpolin petiturus. Id cernentes duo Christiani fratres, buccinatoris filii, divino animi fervore exagitati ad carcerem accurrerunt, effractisque foribus, et qui captivi erant liberatis, ameram Tripolitanum et eos qui ipsi aderant occiderunt; universoque apparatu cremato in Roma-niam navigio abiverunt. 756 Porro Mabias Casaream Cappadocim bello petens classi præficit Abulavarem. Is ad Phænicem Lycia cum appulisset, ubi imperator cum Romana classe erat, navali pugna cum eo congreditur. Quæ eam pugnam proxime antecessit vespera, en imperator per somnum imaginatus fuerat se esse Thessalonicæ; idque insomnium conjectori proposuerat. Atque bic. Utinam, ait, o imperator, hac nocte neque dormivisses, neque insomnium tibi esset oblatum! Quod enim tibi visus es apud Thessalonicam esse, id

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

eximio ornamento et bonarum litterarum columine Camerario, quem honoris causa nomino. XYL.

(76) Errorem sequitur a geographicarum rerum et nominum ignoratione propagatum, de quo alias. **:t Colassenses paulo post, ubi de Paulicianorum

hæresi dicit, cum Asianis numerantur. Xvi. — Non Rhodii modo, sed et Choniatæ Phrygii, qui et Passalenses, sunt Colossenses; quod adnotasse debuerat Xylander, ne impingeret. Goar. significat Thes allo nicam : Alteri cede victoriam. Α θές άλλω την νίκην, κρίνεται. Πρός τον έχθρον σου Proinde ad hostes victoria inclinat. Atque ita quidem evenit. Eo enim prælio victi sunt Romani. eorumque sanguis mari permistus. Imperator tum alium quemdam suis vestibus induit. Insiliens autem in navim is cujus paulo ante mentionem fecimus buccinatoris filius, abreptum imperatorem in aliud navigium transfert, præterque hominum opinionem servat. Ipse imperatoriæ navi insistens, fortissime pugnando, multis dejectis, tandem ipse quoque cadit. Imperator vix ægre salutis compos cum dedecore Cpolin redit.

Circa hoc tempus exstitit Constantinus quidam, qui et Silvani nomen usurpabat, Paulicianorum sectæ princeps. Ejus hæreseos hæc est historia: Manichæi Paulicianorum nomen sibi sumpserunt a Paulo quodam Samosateno, Manichææ cujusdam mulieris Callinices nomine filio. Ea cum haberet duos filios, Paulum scilicet et alium Joannem, 757 Manichæa eos hæresi instituit, Samosatisque in Armeniam emisit, uti ibi eam hæresim promulgarent. Id quod ii fecerunt in vico quodam PhanarrϾ. Exinde vico Episparidis, sectatoribus Paulicianorum nomen factum fuit. Hi longo post hunc Paulum tempore magistrum habuerunt alium, Constantinum illum qui cognomentum Silvani gessit. Hunc principem suarum dectrinarum agnoscunt, non Paulum. Hic enim lis opiniones quas sectantur, absque scripto per traditiones exhibuit, Evangelium quidem ex traditione, Apostolum autem C scripto. Tradidit autem ita ut nihil a Scriptura differrent apud nos recepta, sed singula capita ad suam detorsit hæresin. Nam et hanc ipsis legem posuit, ne præter Evangelium et Apostolum ulfum alium librum legerent. Secundum post Constantinum illum Silvanum alium habuerunt præceptorem, Simeonem nomine, sed qui se Timotheum vocaret. Quartum Josephum, qui sibi Epaphroditi appellationem imposuit. Ab boc Zachariam, quem tamen veluti mercenarium et non verum pastorem quidam ipsorum repudiant. Sextum Baanem, cognomento Sordidum. Septimum Sergium, qui Tychicum sese denominavit. Ac Manetem quidem, Paulum, Jeannem, et alios quicunque ipsis proponantur, libenter Simeonem qui Titi, Genesium qui Timothei, Josephum qui Epaphroditi, Baanem Sordidum, et Sergium qui Tychici titulo se insignibat, nequaquam damnant, quippe eos pro suis agnoscentes magistris : sed eos loco apostolorum Christi habent. Nominant sex Ecclesias in sua confessione, Macedoniam, quæ est castrum coloniæ, Cibosam, quam

ή νίκη τρέπεται. Καὶ δή τοῦτο καὶ ἀπέδη · συμδαλόντες γάρ πόλεμον ήττωνται 'Ρωμαΐοι, κοί συγκιρνάται ή θάλασσα τῷ αῖματι τῶν 'Ρωμαίων. Ένδύει δὲ ὁ βασιλεύς άλλον την ἐσθητα αὐτοῦ, καὶ είσπηδήσας ὁ προλεχθείς υίδς τοῦ βυχινάτορος (77) τον βασιλέα άφαρπάζει και είς Ετερον σκάφος μεταβάλλει και παραδόξως διασώζει. Αύτος δὲ ἐπιστάς τή βασιλική νητ πολλούς άνετλεν ό γενναιότατος, δστερον δε άναιρεϊται και αύτός. 'Ο δε βασιλεύς μόλις διασωθείς ύπέστρεψε μετ' αίσχύνης εν Κωνσταντινουπόλει.

Έφ' ὧν χρόνων καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Παυλικιάνων άνεφάνη Κωνσταντίνος, ό και Σιλουανόν αύτον δνομάτας. "Εστι δὲ ή αίρεσις αὐτῶν οὕτως · Παυλικιάνοι, οί και Μανιχαΐοι. Μετωνομάσθησαν δέ άντι Μανιχαίων Παυλικιάνοι άπο Παύλου τινός Σαμοσατέως, υίου γυναικός Μανιχαίας Καλλινίκης τοδνομα, ήτις δύο υίους έσγε, τούτον τον Παύλον καὶ Ἰωάννην. Τούτους ούν την Μανιχαϊκήν αξρεσιν διδάξασα έχ του Σαμοσάτου είς 'Αρμενιαχούς χήρυκας της αίρέσεως αύτούς ἀπέστειλεν · οίτινες έλθόντες είς χώμην τινά της Φαναβδοίας έχεισε την έαυτων αίρεσιν ένέσπειραν. Έκτοτε ούν ή μέν χώμη μετωνομάσθη Επίσπαρις, οί δὲ μαθηταί αὐτῶν Παυλικιάνοι ἐκλήθησαν. Οὕτοι μετά γρόνους προλλούς της διαδοχής τούδε του Παύλου Ετερον Εσγον διδάσχαλον Κωνσταντίνου χαλούμενου, του πορρηθέντα Σιλδανόν. Τούτον έχουσιν άρχηγον τῶν διδασκαλιῶν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ τὸν Παῦλον. Οὕτος γάρ αὐτοῖς παρέδωκε τὰς αἰρέσεις αὐτοῦ ἀγράφως χατά παράδοσεν, το Εύαγγέλιον μέν χατά παράδοσιν, τον δε 'Απόστολον εγγράφως, άπαράλλακτα μέν τή Γραφή και τοις λόγοις ώς και τά παρ' ήμιν δυτα παραδούς, διαστρέψας δὲ Εκαστον κεφάλαιον πρός τάς έαυτοῦ αιρέσεις, νομοθετήσας αὐτοίς και τούτο, μή δείν έτέραν βίδλον οίανοῦν άναγινώσκειν εί μή το Εύαγγέλιον και τον Απόστολου. Μετά [Ρ. 433] δὲ Κωνσταντίνον καὶ Σιλδανόν δεύτερον ἔσγον διδάσχαλον Συμεώνα (78) χαλούμενον, μετονομάσαντα δὲ ἐπυτὸν Τιμόθεον. Τέταρτον δὲ Ίωσήφ μετονομάσαντα έαυτον Έπαφρόδιτον, και μετά τούτον Ζαχαρίαν. 'Αλλά τούτον ώς μισθωτόν και ούκ άληθη ποιμένα ἀποδάλλονται ένιοι εξ αὐτῶν. "Εκτον τον Βαάνην τον ii damnant : Constantinum autem, 758 Silvanum, D ρυπαρόν, και Εδδομον του Σέργιου του και Τυχικόν ξαυτόν μετονομάσαντα. Μάνεντα τοίνυν καὶ Παυλον και Ίωάννην, και άλλους οδς έάν τις είπη αὐτοῖς, προθύμως άναθεματίζουσι · Κωνσταντίνον δὲ τὸν και Σιλδανόν έπικληθέντα, και Συμεώνα του και Τίτον, και Γενέσιον τον και Τιμόθεον, και Ίωσήφ του και Έπαφρόδιτου, και Βαάνην του ρυπαρίν και Σέργιον και Τυχικόν ώς διδασκάλους αὐτῶν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ

(77) Buxivov ant βούκινον, buccina, est corneum et recurvum instrumentum, vento in bellis inflandum. Differt a tuba, quæ monor est, et Leoni Const. 7 dicitur μιχρον βούχινον buccina vero juxta Nicetam in Manuele Co meno ἐπιμήχης αὐλών est, ac ideo μαχρόν ώσει βούχινα scripsit 1. 6. Hine σάλπιγγα sive τούδαν a buccina sapius distinctam legas, quamvis Leo citatus etiam banc cum illa confundat, cum ait signum fieri to toiba ην νῦν λέγουσι βούχινον. GOAR.

(78) Locus est mutilus, et et ex sequentibus tiquet, sic legendum : Simeonem nomine, sed qui se Titum nuncupari vellet. Post huuc Genesium, qui tamen se Timotheum, etc. XIL.

28

TOU

for

w.

al

7)

a-

àş

5,

ùc

v-

52

15

v

S

ώσπερ άποστόλους Χριστού. Λέγουσι δε και Εξ Έχχλησίας έν τῆ όμολογία αὐτῶν, τὴν Μαχεδονίαν, ήτις έστι Κάστρον χολωνείας, την Κίδωσαν, ήν έμαθήτευσε Κωνσταντίνος ὁ καὶ Σιλδανὸ; καὶ Συμεών ό και Τίτος, την 'Αχαίαν, ήτις έστι κώμη Σαμοσάτου, την Μάναλιν, ην έμαθήτευσε Γενέσιος ό καὶ Τιμόθεος, την τῶν Φιλιππησίων, τοὺς μαθητάς λέγοντες Ίωσήφ του και Έπαφροδίτου και Ζαγαρίου του μισθωτού ποιμένος παρ' αὐτῶν λεγομένου, την των Λαοδικέων, λέγουσι δε Κυνογωρίτας. Την μέντοι των Έφεσίων, τους έν Μόψου έστία και την των Κολοτσαέων λέγουσιν ώς Σέργιος ό και Τυχικός άνεθεμάτισε. Τούτους ούν τούς έπτα διδασχάλους αὐτῶν καὶ τὰς ἔξ Ἐκκλησίας ἔγουσιν ἐντίμως · οθς καὶ σέδονται. Πάντας δὶ τοὺς λοιποὺς, οὖς ἐἀν είπη τις αὐτοίς, καὶ ἀναθεματίζουσι καὶ ἀποδάλλονται. "Εχουσι δέ πρώτην αξρεσιν την των Μανιγ τίων, δύο άρχας όμολογούντες ώς κάκείνοι. Λέγουσι δὲ ούτοι, ὅτι "Εν ἐστι μόνον τὸ διαγωρίζον ήμᾶς ἐκ των 'Ρωμαίων, ότι ήμεζς μέν Ετερον Θεόν λέγομεν οπάρχειν τον Πατέρα τον Επουράνιον, 5ς έν τούτω τῷ κόσμω ούκ έχει έξουσίαν, άλλ' έν τῷ μέλλοντι, έτερον δε θεδν τον χόσμου ποιητήν, δστις έχει τούδε τού παρόντος την έξουσίαν οι δέ Ρωμαίοι, φασίν, ένα και τον αύτλο Θεόν ομολογούσιν είναι και Πατέρα τὸν αὐτὸν ἐπουράνιον καὶ τοῦ κόσμου παντὸς ποιητήν. Καλούσι δε έαυτούς μεν Χριστιανούς, ήμας δε Ρωμαίους. Λέγουσι δὲ πρός τοὺς άγνοοῦντας αὐτοὺς προθύμως Πιστεύομεν είς Πατέρα και Υίον και ς άγιον Πνευμα, τὸν ἐπουράνιον Πατέρα · καλάνάθεμα, φισί, τῷ μή οθτως πιστεύοντι, μεμελετημένως λίαν την ξαυτών χαχίαν μεθοδεύοντες. Ού γρρ προστιθέασιν, ότε λέγουσι τον Πατέρα τον έπουράνιον, ότι Τον μόνον άληθινον Θεόν του ποιήσαντα του δύρανδυ και την γην και πάντα τά έν αύτοίς. Χρή δέ τον προσδιαλεγόμενον ορθόδοξον αίτεζν τον Μανιχαΐον του είπειν το σύμδολον [P. 434] της πίστεως, τὸ, Πιστεύω ενα Θεόν, Πατέρα παντοχράτορα, ποιητήν ούρανοῦ καὶ γῆς, όρατῶν τε πάθτων καὶ ἀπράτων, καὶ τὰ έξης. "Επειτα δὲ βλασφημούσι μέν είς την παναγίαν Θεοτόκον άμετρα εάν δέ βιασθώσι παρ' ήμων όμολογήσαι αύτην, άλληγορικώς λέγουσι · Πιστεύω είς την άγιαν Θεοτόκου, έν ή

Βλασφημούσι δε και είς τά θεία μυστήρια τής D άγίας χοινωνίας του τιμίου σώματος καλ αϊματος του Κυρίου ημών Ίησου Χριστού, λέγοντες ότι τά βήματα αὐτοῦ ὁ Κύριος διδούς τοίς ἀποστόλοις Ελεγε. Λάβετε, φάγετε και πίετε, ούκ άρτον και οίνον . και ού χρή, φησί, προσάγεσθαι άρτον και οίνον. Βλασφημούσι δέ καί είς τον τίμιον σταυρόν, λέγοντις ότι σταυρός ό Χριστός έστιν, ού χρη δέ προσκυνεζοθαι το ξύλον ώς κεκατηραμένου δργανου. Τούς έξ προφήτας και λοιπούς άγίους ἀποδάλλονται. Έτι δὲ τὸν ἄγιον Πέτρου, τὸν μέγαν πρωταπόστονου, πλέον πάντων και δυσφημούσι και άποστρέφονται. έξ αύτων μηδένα τινά έν μέρει των σωζομένων

ούδαμῶς ἀναθεματίζουσιν, ἀλλ' ἔγουσιν αὐτοὺς A docuit Constantinus, Silvanus el Simeon Tetus, Achaiam, qui est vicus Samosatorum, Manalin, quam instituit Genesius Timotheus, Philippensem, dicentes in ea esse discipulos Josephi Epaphroditi et Zachariæ, quem ipsi mercenarium pastorem appellant, Laodicensem, quos Cynochoritas vocant, quasi a canum regione. Sed Ephesiam, eam qua est Mopsuestiæ, et Colossensem a Sergio Tychico damnatas dicunt. Hos ergo septem ipsorum doctos res et sex Ecclesias in honore habent ac venerantur, reliquos omnes, quoscunque ipsis nomines, damnant atque respuunt. Servant primam Manichæorum bæresin, duo principia cum ipsis affirmantes. Unum tantum esse aiunt, quod ipsos a Romana Ecclesia disjungat : se enim sentire alium esse Deum Patrem cœlestem, qui in hoc mundo nihil habeat potestatis, babeat autem in futuro, alium Deum mundi conditorem, cui in præsentem mundum jus sit, Romanos autem profiteri esse unum Deum, eumdemque Patrem cœlestem et universi factorem. 759 Se Christianos, nos Romanos appellant. lis quibus ignoti sunt, alacriter dicunt credere se in Patrem, Filium et Spiritum sanctum, cœlestem Patrem; exsecranturque adeo eum qui non hoc modo credat. Sed nimis meditate suam malitiam consectantur. Cum enim Patrem cœlestem nomipant, non addunt : Solum verum Deum, Conditorem cœli et terræ atque omnium quæ in ils sunt. Enimvero Christianus cum Manicheo disputans postulare ab eo debet ut symbolum fidei recitet hoc : Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, qui fecit cœlum et terram, omnia quæ et videntur et visu non deprehenduntur, et cætera. Deinde immodarata maledicendi impietate sanctissimæ Deiparæ obtrectant. Cumque a nobis coguntur cam fateri, verbis aliud significantibus dicunt : Credo in sanctissimam Deiparam, in quam intravit et ex qua exivit Dominus. His verbis occulte notant Hierosolymorum urbem supernam, in quam præcursor nostri causa intravit Christus, ut ait Apostolus. Neque vere appellant beatam Mariam Deiparam, neque Dominum ex ea carnem assumpsisse.

είσηλθε και εξηλθεν ό Κύριος. Λέγουσι δε την άνω Ίερουσαλήμ, εν ή πρόδρομος ύπερ ήμων είσήλθε Χριστός, ααθώς φητιν 'Απόστολος, και οὐ λέγουσι κάτι άλήθειαν την άγίαν Μαρίαν Θεοτόκου, ούδι έξ αύτης σαρχωθέντα του Κύριου.

Impie quoque ae divinis mysteriis sanctæ communionis pretiosi corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi garriunt, dicentes Dominum verba sua apostolis dedisse, enque jussisse accipere, edere atque bibere, non panem et vinum, quæ quidem etiam adhibenda negant. Quin et venerandæ cruci scelerate detrabunt, 760 Christum esse crucem dicentes, neque adbrandum esse lignum, exsecrationibus deditum instrumentum. Vates quoque divinos et reliquos sanctos explodunt, Beatum Petrum, magnum illum apostolorum principem, gravius reliquis omnibus et infamant et prorsus a se rejiciunt, negantes cum in ullam

Balutis partem venire. Concilia sua Ecclesiam ca- A sivat lépovtes. Kallolinty Exxlogiay the sauton tholicam nominant in suis ad nos allegoriis : inter se enim a precibus ea proseuchas appellant. Pro baptismo habent verba Evangelii, quia Dominus dixerit se esse aguam " vivam. Omnia hæc atque etiam plura, ubi deprehensi tenentur, aliud tecte significantibus verbis (id enim voco allegoriam) involvunt. Oportet autem attente et distincte de singulis contra eos disputare. Nam et mentiri iis in promptu est, ita ferentibus ipsorum legibus, et cum alias semper, tum præcipue ubi urgentur, mendacio interposito elabuntur, affirmantes quidquid imperetur. Neque ob tale mendacium in aliqua apud suos sunt culpa, quia nimirum hoc fecit Manes. Is enim dixit non se inhumanum esse instar Christi, dicentis se vicissim eos abnegaturum a quibus fuisset negatus *1 : se eos qui ipsum coram hominibus diffessi fuissent eoque mendacio sibi salutem quæsivissent, tanquam non diffessos cum gaudio recipere, revocationemque et mendacium non magis culpare quam si ipsum professi fuissent. Similiter tamen seniores et sacerdotes refiquos nostrates aversantur. Suos peregrinationis 761 sum socios vocant et notarios; hique a cæteris nulla prorsus re, non habitu, non victus ratione, non reliquo vitæ apparatu different. Omnia Evangelii et Apostoli dicta habent perversa et nostris sententiis contraria, ab ipsis ita composita ut qui suis ea erroribus accommodarent. Nam quomodo ea scripta sunt atque sonant, ita apud a ipsos habentur, nihil prorsus a nostris deflexa: sed sententias pervertunt, sicut alibi copiose est a me de tota hac re dictum. Nostrum Evangelium adorant ubi occasio tulit, dicentes non in cruce esse Christi verba, sed in libro, ideogne hunc a se adorari. Quidam ex ipsis cum morbis doloribusve premuntur, crucem sibi imponunt; eamdemque recepta sanitate confringunt, in ignem abjiciunt ac cremant, aut etiam conculcant. Sunt inter eos qui infantes suos a nostris presbyteris baptizari curent. Alii in nostram orthodoxorum Ecclesiam cum veniunt, occulte communicant, ut eo facilius simplicioribus imponant. Hujusmodi artibus ac simu'ationibus ii utentes, interim absque ullo discrivacant, promiscue utrumque sexum lascivia sua sædantes, quando nonnulli de corum corpore tantum parentibus, et quidem propriis, abstinendum

Anno 16 imperator in Slavinos expeditionem fecit, multisque captis et imperio suo subactis do-

συνέδρια, πρός ήμας έν τη άλληγορία αὐτων λέγονσες · πρός έσυτούς γάρ έχείνοι προσευχάς σύτά λέγουσι. Βάπτισμα δε τὰ βήματα τοῦ Εὐαγγελίου, καθώς φησιν ὁ Κύριος · Έγω είμι τὸ δόωρ τὸ ζων. Ταύτα πάντα, καί πλείω τούτων, ότε φωραθώσιν, άλληγορούδιν. 'Αλλά χρή νουνεχώς και διωρισμένως αὐτοῖς εἰς πάντα διαλέγεσθαι. Καὶ γάρ καὶ τὸ ψεύδος προγείρως Εγουσιν ώς νόμον οίχεζον, πάντοτε μέν, μάλιστα δε όταν βιασθώσι, διαψευδόμενοι καί λέγοντες καθώς έαν προσταχθώσιν ή προτραπώσι, άνέγκλητοι δντες παρ' ἐαυτοῖς. Οὕτως γάρ ὁ Μάνης αύτοις παρέδωκεν, ότι θύκ είμι έγω άσπλαγγνος, φησίν, ως δ Χριστός δ είπων: "Οστις με άρνήσεται. άρνήσομαι αὐτὸν κάγώ. 'Αλλ' ἐγώ λέγω, Τοῦ άρνουμένου με ξαπροσθεν των άνθρώπων και τω ψεύδει την οίχειαν σωτηρίαν ποριζομένου, ώς μη άρνουμένου, μετά χαράς δέχομαι και την άνάκλησιν και τὸ ψεύδος ὡς τὴν πρὸς ἐμὲ ὁμολογίαν ἀνευθύνως. "Ομοίως μέντοι καλ τούς πρεσδυτέρους καλ λοιπούς lepsis των παρ' ήμιν αποβάλλονται. Έχεινοι δέ καl τούς ίερεζε αύτούς συνεχδήμους λέγουσι καί νοταρίους, άδιαφόρους πάσεν αύτοις δντας και τοίς σγήμασι καλ ταζς διαίταις καλ πάση τή [P. 435] τοῦ λοιπού βίου κατασκευή. "Εχουσι δὲ πάντα τὰ τού Εύαγγελίου και του 'Αποστόλου όητά διάστροφα, πρός τὰ παρ' ἡμῖν ὅντα ἐναντία, παρ' αὐτῶν δὲ συντεθέντα ώς δήθεν άρμόζοντα ταίς , οίχείαις αύτων αίρέσεσιν. 'Ως γάρ είρηται τη Γραφή και τοίς λόγοις, ούτως είτιν ώς και τά παρ' ήμιν ἀπαράλλακτα, τά δὲ νοήματα διαστρέφουσι, καθώς ἐν τοῖς διά πλάτος (79) μοι λέλεκται περί τούτων σαφέστερον. Προσχυνούσι δέ τὸ παρ' ήμίν Εὐαγγέλιου, ότε τύχη, ούκ έν τῷ σταυρῷ, άλλ' έν τῷ βιδλίω, λέγοντες, ότι Λόγοι του Χριστού είσι καλ διά τούτο αύτοις προσχυνούμεν. Έν άσθενεία δὲ καὶ πόνφι τινές έξ αύτων ότε περιπέσωσι, τον σταυρον έπιτιθέασιν έαυτοίς· καὶ θγιείας τυγχάνοντες πάλιν αύτον συγκλώσι καί είς πύρ βάλλουσι καί καίουσιν η καταπατούσιν αύτόν. Τινές δέ έξ αύτων τὰ παιδία! ξαυτών βαπτίζουσιν ύπο τών ήμετέρων πρεσδυτέρων. "Ετεροι δε είσερχόμενοι έν τη ημετέρα έχχλησία των δρθοδόξων λεληθότως μεταλαμδάνουσι (80) πρός πλείονα εξαπάτησιν των απλουστάmine et metu omnis generis libidini et obscænitati D ρων. Ταξς τοιαύταις μεθοδείαις και ύποκρίσεσι χρώμενοι, πάση ακολασία και μιασμῷ ἐκατέρας άνθρώπων φύσεως άδιαφόρως και άδεως χρώνται. Τινές δε εξ αύτων πρός τους γονείς και μόνον έαυτων διαφέρεσθαι λέγουσι.

Τῷ ις' έτει ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεύς κατά Σκλαδίνων (81), και πολλούς αίγμαλωτίσας ὑπέστρεψεν.

20 Joan. 1v, 10. 11 Matth. x, 33.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(79) Credo eum innuere librum aliquem theologicum a se conscriptum; qui fortassis non magna cum rerum jactura intercidit. Quid si fuit δογματική πανοπλία, armatura (puto) contra pravas opiniones de rebus sacris, quæ supra, ubi de Mahometi deliriis narrat, in margine citatur, ita quidem,

ut plura iis quæ ibi referantur in illa sis inventurus. XYL.

(80) Accedunt ad mensam dominicam, XvL. (81) Supra in Justiniani anno 31 Sthlavini scribuntur, et deinde aliquoties. XYL.

à

,

1

την έαυτου χαχοδοξίαν μετενεγχείν, την τε γλώσσαν και την χείρα αὐτοῦ ἀπέχοψε. Και τὸν ἄγιον Μαρτίνον πάπαν 'Ρώμης έξώρισε διά τὸ έλέγγεσθαι ὑπ' αὐτων τό μογοθέλητον αύτου δόγμα.

Τώ ιζ' έτει Μαδίας ὁ τῶν 'Αράδων άρχηγὸς μετά ταύτα Επρέσδευε περί είρηνης πρός Κώνσταντα διά την είς αὐτὸν γενομένην ὑπὸ τῶν Αράδων ἀνταρσίαν, καὶ ίνα τελώσιν ὑπέρ τῆς τοιαύτης εἰρήνης τοίς Ῥωpaiois of "Apases xa" huépav voulopara xilia xal ίππον καὶ δούλον. 'Ο δὲ ούκ ἐπείσθη.

Τω τη' έτει άνείλε Κώνστας ὁ βασιλεύς Θεοδόσιον τὸν ίδιον ἀδελφόν · σχανδαλιζόμενος γάρ εἰς αὐτὸν Εχειρε πρότερον αύτον διά Παύλου πατριάργου διάκονον, ός και μετέδωκε τῷ βασιλεί τῶν ἀχράντων μυστηρίων εν άγίω ποτηρίω. "Ος μετά την τελευτήν αύτου καθ' δπνους συχνώς έφαίνετο αύτῷ, διακόνου φορών στολήν, και έπιδιδούς ποτήριον αίματος Ελεγε. Πίε, ὁ ἀδελφέ. "Όθεν ἐχχακήσας ὁ ἄθυμος ταῦτα ὁρῷν έσκέψατο κατελθείν εν Σικελία. Καταλιπών ούν εν τή πίλει τήν τε γυναίκα καλ τούς τρείς υίους, καλ είσελθών είς ένα των δρομώνων και άναχωρών, στραφείς ένέπτυσε τή βασιλευούση πόλει, και ούτως ἀπέπλει. 'Αλλ' ούδε [Ρ. 436] εν Σιχελία διατρίδουτι απέπτη δ δυειρος απ' αὐτοῦ. Καταλαδών δὲ Συράχουσαν πόλιν της Σιχελίας διέτριδεν έν αύτη, βουλόμενος έν Ρώμη την βατιλείαν μεταστήσαι διά το μισηθήναι αύτον ύπο των Βυζαντίων ώς Μονοθελήτην και κακόδοξον. Πέμπει ούν άγαγείν την γυναίκα καὶ τούς υίους αὐ- C του · οἱ δὲ Βυζάντιοι οὐχ ἀπέλυσαν αὐτούς.

Τῷ κς' ἔτει ἀπέλυσε Μαδίας τον υίον αὐτοῦ Έζηδ μετά Βαρδάρων πολλών κατά Τωμαίων · καὶ έλθόντες είς Χαλχηδόνα ήγμαλώτευσαν πολλούς. Παρέλαθον δε και το 'Αμώριον της Φρυγίας, και άφέντες είς φυλαχήν αύτου γιλιάδας πέντε άνδρας ένόπλους άνέχαμψαν είς Συρίαν. Χειμώνος δέ γενομένου πέμπει ό βατιλεύς τον κουδικουλάριον 'Ανδρέαν. Καὶ πολλής ούση; γιόνος εν νυχτί χαταλαμβάνει, χαί διά ξύλων άνέρχεται έπὶ τὸ τείχος, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ 'Αμώριον, και κτείνει τάς πέντε χιλιάδας των Αράδων ώς μή ὑπολειφθήναι ἔνα ἐξ αὐτῶν.

Τῷ κζ' ἔτει ἐδολοφονήθη ὁ βασιλεύς Κώνστας ἐν Δάφνη. Συνεισήλθε γάρ τις αὐτῷ 'Ανδρέας, καὶ ὡς ήρξατο σμήχετθαι ό βασιλεύς, δέδωκεν αύτον μετά του κάδδου κατά της κορυφης και άπέκτεινε. Τον δέ θάνατον αύτου αύθημερον ήχουσαν έν τή πόλει, φωνης έχ του άέρος ένεχθείσης. Καὶ προδάλλονται οί Συραχούσιοι Μιζίζιον 'Αρμένιον βασιλέα, βιασάμενοι αύτον, δυτα λίαν εύπρεπή και ώραιστατον. 'Ακούσας δε Κωνσταντίνος την του πατρός αποδίωσιν μετά πλείστης ναυστολίας καταλαμβάνει την Εικελίαν, καί Μιζίζιον άναιρεί σύν τῷ φονεί τοῦ ίδίου πατρός. Καὶ καταστήσας τὰ Έσπέρια ἐπὶ Κωνσταντινούπολίν Εργεται, ἀποχομίσες και του νεκρου τοῦ ίδιου πατρός. Καὶ τοῦτον μέν έν τῷ ναῷ τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων μετά Κωνσταντίνου τοῦ πατρός αὐτοῦ κατατθησιν,

Ούτο; ὁ Κώνστας μή δυνηθείς τον άγιον Μάξιμον είς A mum rediit. Idem Constans sancto Maximo, com eum ad pravæ sententiæ societatem perducere nequiret, linguam 762 et manum abscidit; ac sanctum Martinum Romæ episcopum relegavit, Causa indignationis in utrumque fuit improbata Monotheletarum, cui ipse favebat, sententia.

Anno 17 Mabias Arabum princeps suorum seditione compulsus, de pace incunda ad Constantem misit, ejus pacis nomine in singulos dies ab Arabibus mille nummos depensum iri promittens, et equum et servum, Verum id Constans non admisit.

Anno 18 Constans germanum suum fratrem Theodosium interfecit, cum quidem ante offensus ab eo opera Pauli patriarchæ tonsum diaconi munere affecisset, ab eoque ipse sancto pocula sacrosanctis mysteriis impertitus fuisset. Is ergo Theodosius a morte sua Constanti crebro per quietem visus est, habitu diaconi, poculum sanguine plenum porrigens atque dicens; Bibe, frater, Ejus visi acerbitate victus infelix Imperator statuit in Siciliam abire. Itaque in urbe relinquens uxorem et tres filios celocem conscendit; cumque solvisset, conversus retro urbem imperii sedem conspuit, Sed ne in Sicilia quidem insomnium illud vexare Constantem desiit. Syracusas sibi delegit, ubi vitam ageret. Statuit imperium Romam transferre, cum invisus Byzantiis esset ob Monotheleiarum hæresin aliasque pravas de religione sententias, Misit ergo 763 qui uxorem et liberos abducerent : sed hanc cum liberis Byzantii detinue-

Anno 26 Mabias filium syum Izedum cum magnis barbarorum copiis adversus Romanos misit. Hi cum venissent Chalcedonem, multos captivos abduxerunt. Potiti etiam sunt Amorio Phrygiæ urbe ; ibique pro præsidio relictis 600 armatis viris in Syriam redierunt. Hieme facta imperator Andream cubicularium mittit, cum nix plurima jaceret. Is noctu per ligna in murum evadit Amorii, urbemque occupans occidione præsidium interficit, ne uno quidem de 600 istis superstite.

Anno 27 imperator Constans Syracusis in bat-Συραχούση της Σικελίας, εν τῷ βαλανείω δ λέγεται D neo, cui Daphne nomen, interficitur dolo. Quidam enim Andreas balneum una ingressus imperatorem, dum is se tergere incipit, cado graviter capiti inflicto necat. De morte Constantis, ea ipsa qua exstinctus est die, in urbe cognitum est voce ex aere delata. Syracusani Mizizium Armenium ımperatorem creant, invitum quidem et per vim. Fuit is home longe præstantissimus forma. Constantinus morte patris sui cognita cum maxima classe Siciliam occupat, Mizizium et patris una percussorem interficit, rebusque Occidentis constitutis Byzantium redit, allato secum patris cadavere; atque boc in fano Apostolorum juxta patrem ejus condidit. 764 Ipse Romanum imperium tenet. collegis Tiberio et Heraclio fratribus. Justinianum'

pite truncavit bic, et Germanum ferocius se gerentem eviravit, cui Georgius in patriarchæ dignationem successit.

Constantinus Constantis filius cognomento Pogonatus, quod a barba est ductum, veræ religionis professor, imperavit annos 17. Anno imperii ejus primo Saraceni bello Africæ illato 80 hominum millia captivos abduxerunt. Qui vero orientalium populorum principes erant, ii Chrysopolin venientes dicebant, quia in Trinitatem crederent, idee se duobus fratribus Pogonato adjunctis tres velle habere imperatores. Ea res Constantinum perturbavit, cum solus ipse coronatus fuisset, neque frairum ejus Tiberii et Heraclii ulla esset dignitas. Missis igitur ministris primores eorum comprehendit, ac in Sycis (Ficus dixeris, suburbium est Byzantii) supplicio affecit : ea res reliquos terruit, fique fugam fecerunt. Fratribus porro nasos præcidit.

Anno secundo hiemis vehementia multos homines et bruta animalia interemit.

Anno 4 iris in cœlo talis apparuit ut vulgo diceretur finis mundi instare. Sarraceni autem magna instructa classe in Ciliciam delati Smyrnæ biemaverunt.

Anno 5 illa Dei adversariorum classis ad fines Thraciæ appulit, occupato quod ab Hebdomo est usque ad Cyclobium spatio. Singulis 765 diebus pugnatum esta diluculo usque ad vesperam, ab Aureæ portæbrachiolio usque ad Cyclobium, ab Aprili us- C. que ad Septembrem mensem. Inde barbari revertentes Cyzicum occupaverunt, atque ibi hiemarunt : et vere rursum Christianis bellum fecerunt. Hoc modo septem annos se gessere. Tandem Dei et Deiparæ auxilio nostros juvante, magna suorum multitudine amissa, ingenti cum dedecore domum discesserunt. Et classis ista cum ad Sylæum trajiceret, hiberno æstu et procellis afflicta tota periit. Porro autem Suphianus, Aphi filius, cum Floro Petrona et Cypriano (hi Romanas copias ducebant) pugnam commisit, in qua triginta Arabum millia occubuerunt. Eo tempore Callinicus architectus ab Heliopoli Ægypti urbe cum ad Romanos transfugisset, ignem maritimum paravit, eoque accensas barbarorum apud Cyzicum naves una cum hominibus D δων σχάφη κατέπρησεν εν Κυζίκω, σύμψυγα καταdemersit. Hic est ergo ignis maritimi inventor. Ab

patricium sancti Germani patriarchæ patrem ca- Α αὐτὸς δὲ βασιλεύει Ρωμαίων μετά Τιδερίου καὶ Ήραxλείου των ίδιων άδελφων. 'Απέτεμε δέ και Τουστινιανδύ τον πατρίκιον, τον πατέρα του άγθου Γερμανού του πατριάργου. Τον δὲ Γερμανόν τραγύτερον έντα εύνούγισε · τον δε της πατριαργείας θρόνον Γεώργιος

> Κωνσταντίνος δ υίδς Κώνσταντος δ Πωγωνάτος (κ2). δρθόδοξος, έδασίλευσεν έτη ιζ'. Τούτου τῷ α' έτει ἐπεπράτευσαν Σαρακηνοί την Αφρικήν, και ήχμαλώτευσαν χιλιάδας π'. ΟΙ δε του θέματος των 'Ανατολικῶν ήλθον ἐν Χρυσοπόλει λέγοντες, ὅτι Εἰς Τριάδα πιστεύομεν, τούς τρείς στέψωμεν. Έταράγθη δὲ Κωνσταντίνος · μόνος γάρ αύτος ήν έστεμμένος, οί δὲ άδελφοί αύτου Τιδέριος και Ἡράκλειος οὐδεμίαν είγον άξίαν. Καὶ ἀποστείλας ἐχράτησε [Ρ. 437] τοὺς πρώτους αύτων, και έφούλκισεν (83) έν Συκαίς · οί δε λοιποί Εφυγον. 'Ο δε βασιλεύς τους άδελφους έρβινοχόπησε.

Τῷ β' ἔτει γειμών εγένετο μέγας ὡς ἀποθανείν πολλούς άνθρώπους καλ θηρία.

Τῷ δ΄ ἔτει ἐφάνη Ιρις ἐν τῷ οὐρανῷ τοιαύτη ιὑ; λέγειν πάντας ότι συντέλειά έστιν. ΟΙ δὲ Σαρακηνοί μέγαν στόλον έξαρτήσαντες, και παραπλεύσαντες είς Κιλικίαν, παρεχείμασαν είς Σμύρνην.

Τῷ δὲ ε' ἔτει, τῶν θεομάγων στόλος ἐλθών προσώρμησεν εν τοις Θρακώοις μέρεσιν άπό τε του Έδδόμου μέχρι του Κυκλοβίου (84), και κατά πάσαν ήμέραν πόλεμος έχροτείτο από πρωί έως έσπέρας, άπό του βραγιολίου τῆς Χρυσῆς πόρτης (85) ἔως του Κυκλοβίου, από μηνός 'Απριλλίου είς Σεπτέμβριον. Καὶ ὑποστρέψαντες ἐν Κυζίκω ταύτην παραλαμδάνουσι, και χειμάζουσιν έκετ. Και κατά ξαρ όμοίως ἐπολέμουν μετά τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ ἐπτὰ ἔτη. Τῆ βοηθεία δε του Θεού και της Θεοτόκου πληθός πολύ ἀποδαλόντες μετ' αἰσχύνης μεγάλης ὑπέστρεψαν. Έxπορίζων (86) δὲ ὁ τοιοῦτος στόλος ἐπι τὰ μέρη τοῦ Συλαίου, ὑπὸ χειμερίου ζάλης και καταιγίδος συντριδελς όλοχλήρως ώλετο. Σουφίαν δε ό υίδς του "Αφ συνέδαλε πόλεμον μετά Φλώρου και Πετρωνά και Κυπριανού έχόντων δύναμιν 'Ρωμαϊκήν, και κτείνονται Αραδες χιλιάδες λ'. Τότε Καλλίνικος άρχιτέκτων άπο Ήλίου πόλεως τῆς Αἰγύπτου προσφυγών τοῖς Ῥωμαίοις, πύρ θαλάσσιον κατασκευάσας τὰ τῶν 'Αράποντίσας αύτά. Αύτὸς ούν έστιν ό τὸ θαλάσσιον πύρ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ,

(82) A promissa barba, quam e Sicilia redux Cpolitanis ostentavit, cum ex urbe digressuro primo

lanugo circa genas exoriretur. Goan.
(83) Furca suspendioque damnavit, mutato p in à pro έφούρχισεν · non in suburbio, ut Xylander, verum ut Strato l. yn, έπλ τον ύπο τή συχή χαλούμενον λιμένα, in Syces portu, qui nunc Galatæ.

(84) Septem itaque millibus passuum, ab Hebilomo ui est septimus ab urbe lapis, ad Cyclobium portus CP locum, extendebatur navium Saracenicarum

ordo, GOAR.

(85) Est Aurea porta versus Blachernas in imo

(86) ΕΝ Αυγεί ροτια γετεις Βιασμέτιας in ino sinu τοῦ χέρατος, sinus CP. Βραχιόλιον est flexus ipsius sinus, Κυκλόδιον ejusdem sinus fauces, sive CP. extrema pars versus llellespontum. Goar. (86) Zonaras, γενομένου τοῦ στόλου κατὰ τὸ Σύλαιον. Verbum ἐκπορίζειν hoc modo usurpatum alibi non observavi. Pro Sylæo Melanchthon Matara habet. Verbum company sinus para habet. Verbum company sinus sinus para habet. Verbum company sinus sinus para habet. Verbum company sinus sinu leam habet. Xvi. - Sylwim secundæ Pamphyliæ urbs. Goan.

a.

1.

211

a

20

),

R-

1

SÈ

re

al

8

τοῦ νυνί τὸ πῦρ ἐντέχνως κατασκευάζοντος. Έν ταύταις ταίς ημέραις ήν και ό φρονιμώτατος άνθρωπος Ίωάννης ὁ Πιτζικαύδης.

To n' xal o' Eret elogalou of Mapoatrat ele tov Λίδανον, καὶ ἐχράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὅρους ἔως της άγίας πόλεως, και έχειρώσαντο τάς του Λιβάνου περιωπάς. Και πολλοι δούλοι και αίγμάλωτοι και αύτόχθονες πρός αύτους έχώρησαν, ώστε δι' όλίγου χρόνου είς πολλάς χιλιάδας γενέσθαι. Ταύτα μαθών ό Μαδίας και οι σύν αὐτῷ ἐφοδήθησαν, και συλλογισάμενοι ώς το των Ρωμαίων βασίλειον ύπο Θεού φρουρείται, πέμπουσι πρέσδεις πρός του αύτοχράτορα Κωνσταντίνου ύπλο είρηνης. 'Ο δὲ ἀποστέλλει τὸν Πιτζικαύδην, καὶ ποιεί έγγράφως είρηνην μετά τῶν Σαρίκηνων, έτησίως παρέχειν αύτους πρός τους 'Ριο- Β μαίους χρυσίου χιλιάδας ι' (87) καὶ ἄνδρας αίγμαλώτους ρ' καὶ εππους εύγενεις ν' έπὶ γρόνοις λ'. Ταῦτα μαθόντες οἱ τὰ Ἐσπέρια οἰχοῦντες δῶρα στείλαντες [P. 438] τῷ βασιλεί εἰρήνην ήτησαν · οίς είξας ὁ βασιλεύς εχύρωσε ταύτην, και γέγονε άμεριμνία μεγάλη έν τε τη 'Ανατολή και τη Δύσει.

Τω ι' έτει οἱ Βούλγαροι ἐπηλθον τη Θράκη, καὶ του βασιλέως κατ' αύτων στρατεύσαντος ήττωνται "Ρωμαίοι και πολλοί πίπτουσι. Βουλόμενος δε δ βασιλεύς έχειν είρηνην μετά πάντων στοιχεί πάκτα, και ύπογωρεί είς αισχύνην τὰ τῶν Χριστιανῶν τῆ τούτου άδελτηρία.

Ή δε άγια και οικουμενική ς' σύνοδος γέγονεν έν ρων, έν τῷ ιγ' έτει τῆς βασ:λείας Κωνσταντίνου τοῦ πατρός 'Ιουστινιανού · ής ήγούντο τοποτηρηταί 'Αγάθωνος πάπα 'Ρώμης Θεόδωρος και Γεώργιος πρεσδύτεροι και Ίωάννης διάκονος, άρχιεπίσκοπος Κωνσταντινου πόλεως Γεώργιος, Θεοφάνης Αντιοχείας, ύπ' αύτης χειροτονηθείς της συνόδου διά τὸ τὸν προηγησάμενον Μακάριον καθαιρεθήναι τότε ώς άντενεχθέντα τοῖς ὑπ' αὐτῆς ὁρθοδόξως δογματιζομένοις. Τής δὲ διοιχήσεως 'Αλεξανδρείας Πέτρος μοναχός (88), της δέ των Ίεροσολύμων ούδεις διά τό τους θρόνους γηρεύειν πατριαρχών κατασχεθέντας τηνικαύτα ύπδ Σιρακηνών. Συνηθροίσθησαν δε κατά Θεοδώρου του της Φαράν Επισκόπου, Όνωρίου 'Ρώμης, Κύρου 'Αλεξανδρείας, Σεργίου δέ και Πύρρου και Παύλου και Πέτρου ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως γεγονότων, בנו 62 אמן אמדם דשט משממנטנסמטדשש דקט מוףבסנט דפטτων, Μαχαρίου του δνομασθέντος 'Αντιοχείας προέδρου, Στεφάνου μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ Πολυχρονίου (89) του νηπιόφρονος γέροντος, λεγόντων έν θέλημα καλ

έφευρών. Έχ τούτου κατάγεται ή γενεί του Λαμπρού A hoc genus ducit Lamprus, is qui hodieque ignem artificiose struit. Tunc etiam vixit prudentissimus homo, Joannes Pitzicauda.

> Annis octavo et nono Mardaitæ Libanum ingressi occupaverunt quidquid a Mauro monte est usque ad sacram urbem, et speculas etiam Libani obtinuere. Multi ad eos se contulerunt servi, captivi atque indigenæ, adeo ut exiguo tempore ad multa excreverint millia. Hæc 766 Maviam et qui cum eo erant terruerunt, ita quidem ut cogitantes Romanum imperium divino præsidio defendi legatos ad Constantinum pacis petendæ causa miserint. ls Pitzicaudam ad Saracenos mittit, perqué eum pacem cum eis componit ac tabulis consignat, ea conditione ut per annos triginta quotannis Sarraceni Romanis penderent auri millia 10, servos 100, equos generosos 50. Hæc ubi perceperunt ii qui Occasum incolebant, missis ad imperatorem donis pacem petiveruut. Quam is eorum concedens petitioni sanxit. Ita et in Oriente et in Occidente magna fuit quies.

Anno decimo Bulgari Thraciam invaserunt. Cumque adversum eos imperator duxisset, Romani victi sunt, multique desiderati. Cum iis imperator pactum icit, omnia cupiens habere pacata; ejusque stoliditate res Christiana dedecus acce-

Anno Constantini nujus, qui filiom habuit Ju-Κωνσταντινουπόλει, συνελθόντων σπθ' άγίων Πατέ- C stinianum, supra decimum tertio, sexta sancta et universalis synodus Cpoli fuit, collectis eo 289 sanctis Patribus. Principes fuerunt Agathonis papæ Romani locum tenentes, Theodorus ac Georgius presbyteri et Joannes diaconus, tum Georgius Cpolitanus et Theophanes Antiochiæ archiepiscopi. hic ipsius tum concilii suffragiis delectus, moto dignitate Macario, quod ejus se sanæ religioni congruentibus decretis opponeret. Gubernabat tum Alexandrinam 767 Ecclesiam Petrus monachus, Hierosolymorum nemo, soliis patriarcharum sessore tum vacantibus, quod erant a Sarracenis occupata. Coactum fuit hoc concilium contra Theodorum Pharanis, Honorium Romæ, Cyrum Alexandriæ episcopos, et Sergium, Pyrrhum, Paulum ac Petrum, qui Cpolitanæ Ecclesiæ suerant episcopi , itemque adversus cos qui horum bæresin renovabant, quorum fuit Macarius nomine Antiochiæ præses, Stephanus ejus discipulus, et Polychronius puerili fatuitate senex. Affirmabant hi

XYLANDRI ET GOABI NOTÆ,

(87) Zonaras habet tria. Notæ numerorum i' pro P affines habent figuras. Servos quoque habet tan-

tum 8, XYL. (88) Verbum in Græco deficit; et vero Zonaras diserte scribit Alexandriam tunc archiepiscopo caruisse, a Saracenis, ut et Hierosolyma, occupa-tam. Sed in Actis hujus synodi, quæ et citantur centuria Historiæ Ecclesiasticæ novæ septima,

exstat Petrum presbyterum et monachum locum tenuisse archiepiscopi Alexandrini. Xvi. (89) Nomen monachi, qui mentitus visionem divinam, hæresim suam ut defenderet, mortuum sese in vitam revocaturam scheda suæ professionis imposita jactavit; et cum ad rem ventum esset, turniter sese dedit, negne tamen ab errore destitic se dedit, neque tamen ab errore destitit: Acta Synodi, XYL.

unicam Jesu Christi esse cum voluntatem tum A μίαν ένέργειαν ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, agendi vim. Quos synodus damnans, pronuntiavit duas naturales voluntates totidemque naturales agendi facultates in uno Domino nostro Jesu Christo demonstrari. Similiter de sacris Domini nostri in carne administrationis symbolis ita statuit : In quibusdam venerandarum imaginum picturis agnus exprimitur, digito Præcursoris monstratus; qui et pro exemplari gratiæ acceptus est, præmonstrans per legem nobis verum Agnum Christum, Itaque vetera simulacra et umbras, uti veritatis tesseras ac propositas multo ante effigies, traditas Ecclesiæ amplectentes, his tamen præferimus gratiam atque veritatem, quam ut legis impletionem accepimus. Proinde ut perfectum sit id quod etiam in colorum porro loco veteris agni humana Christi, qui Agnus mundi peccata sustulit, effigies in 768 imaginibus ponatur, ex ipsa humilitate altitudinem Verbi intelligentes, tum ad rei in carne a Domino gestæ supplicique ab eo tolerati et salutaris mortis et liberati per hanc mundi memoriam ut quasi manu ducamur.

Tenendum est etiam alias fuisse certis in locis synodos, quarum decreta habemus, tametsi eæ in numero sex istorum conciliorum non exstant. Tale fuit quod Ancyræ actum est, item Neocæsareæ, Gangris, Antiochiæ, Laodiceæ, Sardicæ, Carthagine. Hæc enim coacta sunt ob quæstiones cer- c tis locis obortas, neque jussu imperatorum, neque iis præsentibus : quin etiam horum quædam habita sunt priusquam Christiani exsisterent imperatores. Caterum illæ œcumenicæ fuerunt, sie dietæ, quia jussu imperatorum summi pontifices, quotquot per imperium Romanum erant, convocarentur, et quia in quavis earum, præsertim vero sex istis, de fide fuit quæsitum suffragiisque actum et definitiones seu decreta edita. Prima etenim cum definivisset Filium Patri esse æqualem essentia, simul etiam in sanctum Spiritum credi jussit. Secunda Spiritum ejusdem cum Patre et Filio naturæ esse perspicue decernens, eumdem juxta adorari voluit. Tertia Dominum nostrum Jesum Chistum perfecta cum divina tum humana præditum natura pronuntians, unum D et non duos Filios esse statuit. Quarta prædictas sententias 769 ratas jubens, expresse mandavit in Filio duas naturas absque confusione et divulsione credi. Quinta eadem hæc confirmans, Christum secundum utramque naturam voluntate et efficacitate præditum agnosci præcepit. Sexta omnium conciliorum decreta recensens atque approbans, ipsa quoque Christum perfectum et Deum et hominem esse professa est. Porro a primo concilio usque ad secundum anni fluxerunt 56, a secundo concilio ad tertium 50, a tertio ad quartum 30, a quarto ad quintum 102, a quinto ad sextum 129, a sexto ad septimum 122.

Ea tempestate, cum quidam solus, cane comi-

Οθς άναθεματίσασα έξεφώνησε δύο θελήματα φυσικά ήγουν θελήσεις καὶ δύο φυσικάς ένεργείας έπὶ τοῦ ένδς δείχνυσθαι Χριστού του Θεού ήμων. 'Ωσαύτως και περί των ιερών της Χριστού του Θεού ήμων οίκονομίας συμβόλων εξέθετο ούτως. Έν τισι των σεπτων είκόνων γραφαίς άμνδ; δακτύλω του Προδρόμου δειχνύμενος έγχαράττεται · ός και είς τύπον παρελήφθη της γάριτος, τὸν άληθινὸν ἡμίν διὰ νόμου πορῦπεμφαίνων 'Αμνόν Χριστόν τον Θεόν ήμων. Τούς σύν παλαιούς τύπους και σκηνάς ώς της άληθείας σύμδολά τε και προγαράγματα τη Έκκλησία παραδεδομένους κατασπαζόμενοι την χάριν προτιμώμεν καλ τήν άλήθειαν, ώς [439] πλήρωμα νόμου ταύτην ύποδ:ξάμενοι. 'Ως αν ούν το τέλειον κάν ταις χρωματουργίαις picturis omnium conspectui exponitur, statuimus ut B èν ταῖς ἀπάντων δψεσιν ὑπογράφηται, τὸν τοῦ αίροντος την άμαρτίαν τοῦ κόσμου 'Αμνοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ήμων κατά το άνθρώπινον χαρακτήρα και έν ταίς είκόσιν άπό του νύν άντι του πελαιού άμνου άναστηλουσθαι δρίζομεν, δι' αύτου το της ταπεινώσεως υψό; του Θεού Λόγου κατανοούντες, και πρό; μνήμην τής έν σαρχί πολιτείας του τε πάθους αὐτου χαί του σωτηρίου θανάτου γειραγωγούμενοι και της έντεύθεν γινομένης τῷ κόσμω ἀπολυτρώσεως.

Ίστέον δὲ ὡς καὶ ἔτεραι γεγόνασι τόποι καὶ σύνοδοι, και κανόνας τούτων κατέγομεν, εί και μή κυρίως καὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν ἔξ ἀριθμοῦνται συνόδων · ή έν Άγχύρα, ή έν Νεοχαισαρεία, ή έν Γάγγραις, ή έν Αντιοχεία, ή έν Λαοδιχεία, ή έν Σαρδική, ή έν Καρταγένη. ΑΙ μέν γάρ τοπικών ζητήσεων ένεκα συνέστη ταν, μήτε βασιλέων συνεδρευσάντων αύταις μήτε προσταξάντων, τινών δὲ αὐτών καὶ πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν Χριστιανῶν βασιλέων γεγενημένων. Α! δξ οίχουμενικαί γεγόνασιν. Έκλήθησαν δξ οίχουμενιχαλ, διότι έχ χελεύσεων βασιλιχών οι χατά πάσαν την Ρωμαίων πολιτείαν άρχιερείς μετεχλήθησαν, καὶ ότι ἐν ἐκάστη, καὶ μάλιστα τῶν ἔξ τούτων συνόδων, περί πίστεως ή ζήτησις γέγονε καί ψήφος ήτοι όρος δογματικός έξενήνεκτο. Ή μέν γάρ πρώτη όρίσασα όμοούσιον τῷ Πατρὶ τὸν Υίὸν, παρηγγύησε καὶ είς το Πνεύμα το άγιον πιστεύειν . ή δε δευτέρα όμοούσιον του Πατρός και του Υίου το Πνεύμα όρίσασα τρανώς συμπροσχυνείσθαι έθέσπισεν . ή δὲ τρίτη τέ λειον έν θεότητι και τέλειον έν ανθρωπότητι τον Κύ. ριον ήμων Ίησοῦν Χριστόν όρίσασα, ένα καὶ οὐ δύο Υίους έδογμάτισεν • ή δὲ τετάρτη τὰ προλεχθέντα κυρώσασα, δύο φύσεις έν αὐτῷ γνωρίζεσθαι ἀσυγχύτω; και άδιαιρέτως τρανώς διηγόρευσεν ή δε πέμπτη ταύτα βεβαιώσασα, χαθ' έχατέραν φύσιν θελητικόν και ένεργητικόν αύτον είναι τε και γνωρίζεσθαι σαφως απέφηνεν . ή δε έχτη τα των όλων συνόδων επεξ. ελθούσα και βεδαιώσασα, τέλειον και αύτή τον Κύριον ήμων Ίησουν Χριστόν έν θεότητι και έν άνθρωπότητι Εξεφώνησεν. 'Από γοῦν τῆς α' συνόδου Εως της δευτέρας έτη νς', άπο της β' έως της γ' έτη ν', वेमले रहेड मू हिंधड़ रहेड हैं हैरह भें, वेमले रहेड हैं हैं धड़ रहेड है हैरह ρβ', ἀπὸ τῆς ε' ἔω; τῆς ς' ἔτη ρχθ', καὶ ἀπὸ τῆς ς' ἔως της ζ' έτη ρχβ'.

Έν τούτοις τοίς γρόνοις άνθρώπω τινί όδεύοντι

μόνω κύων ήκολούθει. Αηστής δε ενίδιος τον άνθρω- A tante, iter faceret, est a latrone, quales itinera πον ἀποκτείνας ἀπέδρασε, τοῦ χυνός μείναντος ἐν τῷ τόπο καὶ φυλάσσοντος τὸ σῶμα τοῦ δεσπότου αὐτου. "Ετερος δέ τις ἄνθρωπος κατά συγκυρίαν άνά την όδον έκείνην διερχόμενος, το σώμα ίδων νεκρον έββιμμένον και σπλαγχνισθείς, όρύξας έθαψεν αύτό έν τή γή. Τοῦτο ίδων ὁ χύων καὶ ἀποδεξάμενος ἡχολούθει τῷ θάψαντι, εὐνοῖχὴν δουλείαν ἀποπληρῶν. ΤΗν δὲ τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ἀνθρώπου κάπηλος, πάντας [Ρ. 440] δέ τους είσιόντας και εξιόντας Εσαινέν ο κύων. Χρόνου δὲ παρφχηκότος συνέδη και τὸν φονέα εἰσελθεῖν τοῦ πιείν είς τὸ καπηλείον, ὄν ἐπιγνοὺς ὁ κύων ὑλάκτει καλ έπεπήδα είς το πρόσωπον αύτου. Τούτο δὲ πολλάκις γινόμενον είς ὁποψίαν πολλούς θείφ κινήματι Hyays, xal συσγεθείς είς κρίσιν παρεδόθη, και τδ πραχθέν όμολογήσας μετά πάσης άληθείας άνηρέθη, της θείας δίκης άμυναμένης αὐτόν.

Τῷ ια' ἔτει, τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος διαπεράσαν τὸν Δάνουδιν, καὶ ἀποχωρισθέν τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ, έσκήνωσεν εν Βάρναις εν τισι όχμαζς καὶ δρεσι. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος σύν ναυσί καὶ στρατώ, καὶ δή καὶ ἐπελθόντος κατ' αὐτῶν, οἱ Βούλγαροι τοῦτο άθοόως θεασάμενοι, την έαυτών άπεγνωκότες σωτηρίαν, είς τι όχύρωμα καταφεύγουσι καλ έαυτούς άσραλίζονται. Των δὲ 'Ρωμαίων μὴ δυναμένων συνάψαι πόλεμον διά τε τὰ πάλματα (90) και τήν τοῦ τόπου δυσγωρίαν εθρασύνθη το μιαρον Εθνος. Συνέδη δέ. . . καί του βασιλέα φεύγειν διαφημίσαντες φυγή έχρήσαντο μηδενός διώχοντος. Όπερ θεασάμενοι οί Βούλγαροι έδίωξαν δπισθεν αὐτῶν καὶ πολλούς ἀνείλον. Καὶ έχτοτε διαπεράσαντες πάντες καὶ θρασυνθέντες και έμπλατυνθέντες την Ρωμαϊκήν χώραν ήχμαλώτιζον. "Οθεν και άναγκασθείς ὁ βασιλεύς είρηνευσε μετ' αὐτῶν, ὡς λέλεκται. Ἡρεμήσας δὲ ἐκ πάντων ήνωτε τάς Έχκλησίας, και την προλεχθείσαν άγίαν έχτην σύνοδον συναθροίσας εν Κωνσταντινουπόλει την των Μονοθελητών αξρεσιν άνεθεμάτισε.

Τω δε ιγ' έτει άπώσατο τους άδελφους αύτου της βασιλείας, και μένις εδασίλευσε σύν Ίουστινιανώ το υίω αύτου.

Τῷ ιζ έτει ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεθής Κωνσταντίνος, κρατήσας έτη ιζ', και έδασίλευσεν Ίουστινιανός ό υίλς αύτου.

Ίουστινιανδε ό υίδε του Πωγωνάτου, ό δινότμητος. έδασίλευσεν έτη ι'. Ούτος ήν άνθρωπος άκάθεκτος η την όρμην και ασυλλόγιστος έν παντί πράγματι.

Τούτφ τῷ ἔτει (91) ἀποστέλλει 'Αδιμέλεχ πρός αύτον βεβαιώσαι την είρηνην και έστοιχήθη ενα παύση ὁ βασιλεὺς τὸ τῶν Μαρδαϊτῶν (92) τάγμα ἐχ του Λιδάνου και χωλύση τας επιδρομάς αύτου, και παρέχη καθ' έκάστην ήμέραν νομίσματα χίλια καλ

solent insidere, interfectus. Latrone fuga se subducente, canis eo in loco permansit domini cadaver custodiens. Forte alius quidam ea pergens supervenit, cadaverque projectum cernens, motus misericordia, tellure effessa sepeliit. Canis id officium pergratum habuit, seque ultro homini comitem ac servum adjunxit. Erat autem is homo conditione caupo, et solebat canis lis qui cauponam intrarent exirentque adulari. Post aliquantum temporis is etiam latro, cujus meminimus, in eam cauponam bibendi causa intravit. Quem canis agnoscens allatravit, inque ejus faciem insiluit. Hoc sæpius factum Dei instinctu apud multos suspicionem excitavit; comprehensusque latro et coram judice B constitutus, cum facinus uti erat ab eo perpetratum confiteretur, divince vindictæ pænas dedit.

Anno 11 Bulgari, Danubio trajecto, a suis popularibus separati, in Barnis habitaverunt, in saltibus quibusdam et montibus. Contra hos imperator classem exercitumque duxit. Sed Bulgari primo Romanorum impetu sua salute desperata in munitionem quamdam recesserunt, ibique se in tuto collocarunt; cumque eos adoriri Romani ob iniquitatem locorum non possent, ferociores facti sunt. Accidit autem... et sparso rumore imperatorem fugisse, nemine urgente fugam fecerunt. Hoc animadvertentes Bulgari a tergo eos insecuti sunt, multosque occiderunt. Inde aucta fiducia universi in Romanas provincias effusi magnas prædas egerunt. Itaque imperator coactus est cum iis pacem, uti diximus, componere. Pacatis rebus omnibus Ecclesiarum concordiam constituit, dictumque sacrum sextum concilium Cpolin cogens Monotheletarum hæresin damnavit.

Anno 13 fratres suos imperio detrusit, solusque cum filio suo Justiniano imperavit.

Anno 17 mortuus est Constantinus Pins, cum 17 annos imperasset. Successit ei filius Justinia-

771 Justinianus Pogonati filius, is qui a præciso naso deinde Rinotmetus fuit cognominatus, imperavit annos decem. Homo fuit impotens animi, nulliusque ulla in re consilii.

Primo ejus anno Abimelechus ad eum nuntios mittit confirmandæ pacis causa; convenitque ut imperator Mardaitarum agmen coerceret Libano ejusque impressiones compesceret, coque nomine Arabes Romanis (93) penderent in singulos

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(30) Πάλματα quid sint, nescio. Et post συν-έδη deest aliquid. Σγι. — Πάλματα, salebræ, scopulorum asperitas. Goan.

(91) Nota numeri omissa; sed actum hoc luisse primo anno, ex sequentibus liquet. — Caterum Abimelechus hie Arabum fuit princeps, Maniæ successor. XyL.

(92) Mardaitæ sunt a lege Saracenica apostatæ, ipsis Saracenis infensissimi. Nominis cum llebræorum Maranis communis est radix. (Leunclavins.)

(93) Hoc in Græco mutilum est. Sed ex Zonara

dies nummos 1000, equum et servum. Imperator A έππον καὶ δούλου. Καὶ Επεμψεν ὁ βασιλεύς του μα-Paulum Magistrianum ad Abimelechum mittit pacti confirmandi gratia; idque scripto et testibus est comprehensum. Proinde imperator misso legato duodecim millia Mardaitarum revocat. Quo quidem facto Romanam potentiam accidit. Quidquid epim bodie Arabes tenent a Mopsuestia usque ad quartam Armeniam, id omne infirmum erat cultoribusque vacuum ob incursiones Mardaitarum. Quibus repressis ingentia damna Arabes Romano imperio in hunc usque diem intulerunt. Enimyero Justinianus annos non totos sexdecim natus inconsulte rem gerebat.

Anno 2 profectus in Armeniam recepit Mardaitas in Libano degentes, aheneum murum destruens. Pacem quoque cum Bulgaris factam confudit, formam a patre conscriptam perturbans, et eques res exercitus in Thraciam traduxit.

Anno 3 Justinianus expeditionem in Slavinos et Bulgaros suscepit. 772 Atque hos quidem obviam sibi factos cum pepulisset, excursione ad Thessalonicam usque facta, multas Slavinorum multitudines partim ad se deficientes partim bello superatas subegit, inque Opsicianam regionem deportavit. In reditu autem a Bulgaris intra fauces angustiarum interceptus, multis suorum amissis, ægre evasit.

Anno 5 Arabia omni bello liberata est, omnibus ab Abimelecho subjugatis.

Anno 6 Justinianus stolide fædus cum Abimelecho pactum confud t. Nam et in Cyprinam insulam nulla ductus ratione volebat coloniam deducere; et nomisma ab Abimelecho missum, quia inusitate erat signatum, respuit.

Anno 7 ex Slavinis, quos ab eo deportatos fuisse diximus, novum exercitum 50 millium conscripsit, quem nomine populi peculiaris affecit. His fretus Arabicum fœdus rupit, et cum his et equestribus copiis juxta mare Sebastopolin profectus est. Arabes inviti, tamen pacem iufringere Justiniani temeritate et injuria coacti, armis sumptis denuo ad eum accesserunt, obtestantes Deumque ultorem hujus facinoris invocantes. Cumque impetabulis pacis de conto suspensis Romanis se obvios dederunt, duce Moamedo. Victi 773 sunt primo predio. Cæterum Moamedus Slavinorum duci

γιστριανόν Παύλον πρός 'Αδιμέλεχ άσφαλίσασθαι τλ στοιχηθέντα, καὶ γεγόνασιν έγγραφα ἐμμάρτυρα. Πέμψας ούν ὁ βασιλεύς άνελάβετο τούς Μαρδαίτας χιλιάδας ιβ', την 'Ρωμαϊκήν δυναστείαν άκρωτηριάσας · πάσαι γάρ αὶ νῦν οἰχούμεναι παρά τῶν 'Αράδων, ἀπὸ Μοψουεστίας ἔως τετάρτης 'Αρμενίας, ἀνίσχυροι και ανοίκητοι ετύγχανον διάτην Εφοδον [P. 411] των Μαρδαϊτών, ών παρασταλέντων πάνδεινα χαχά πέπονθεν ή 'Ρωμαίων ὑπὸ τῶν 'Αράδων μέγρι τοῦ νῦν. Νεώτερος γάρ ὢν Τουστινιανός, ὡς ἐτῶν ις', άδούλως τά κατ' αύτον διώκει.

To B' Eter Elbov & Bagilebs els 'Appevlav Edigato τούς εν τῷ Λιβάνῳ Μαρδαΐτας, χάλχειον τεῖχος (91) διαλύσας. Παρέλυσε δὲ καὶ τὴν μετά τῶν Βουλγάρων είρηνην, διαταράξας τους του πατρός αυτου τύπους. καί διαδιδάζει έπὶ τὴν Θράκην τὰ καδαλλαρικά θέματα (95).

Τῷ γ' ἔτει, ἐπεστράτευσεν Ἰουστινιανός κατά Σθλαβίνων και Βουλγάρων. Και τούς μεν Βουλγάρους προσηπαντηχότας ώθησε, μέχρι δὲ Θεσσαλονίκης ἐχδραμών πολλά πλήθη των Σθλαδίνων τά μέν προσρυ. έντα τὰ δὲ πολέμω παρέλαδε καὶ είς τὰ τοῦ 'Οὐικίου (96) κατώκισε μέρη. Έν δὲ τῷ ὑποστρέψαι αὐτὸν ώδοστατήθη ύπο των Βουλγάρων έν τῷ στενῷ τῆς κλεισούρας (97), καὶ μόλις ήδυνήθη παρελθείν, πολλούς των οίχείων ἀποδαλών.

Τώ ε' έτει άπηλλάγη παντός πολέμου ή των 'Ας ράδων άρχη, πάντας ὑποτάξαντος τοῦ ᾿Αδιμέλεγ.

Τῷ ς' ἔτει τὴν πρὸς 'Αδιμέλεχ εἰρήνην Ίουστινιανός έξ άνοίας Ελυσε · και γάρ την Κυπρίνων νήσον (98) άλόγως μετοικίσαι έσπούδασε, και τό σταλέν χάραγμα παρά 'Αδιμέλεχ νεοφανές δν ού προσeligato.

Τῷ ζ ἔτει Τουστινιανός ἐπελέξατο ἐχ τῶν μετοιχισθέντων ὑπ' αὐτοῦ Σθλαδίνων καλ ἐστράτευσε χιλιάδας λ', ους έπωνόμασε λαδν περιούσιον. Τούτοις θαρόήτας λύει την 'Αράδων συμφωνίαν' παραλαδών γάρ τὸν περιούσιον λαδυ καὶ τὰ καδαλλαρικά θέματα έπορεύθη εν Σεδαστοπόλει (19) τη παρά θάλασσαν. Των δε 'Αράδων μή βουλομένων λύειν την είρηνην, άλλά τη βασιλική αίτία και προπετεία τούτο πράζαι άναγχαζομένων, όπλισθέντες χαλ αύτολ παρεγένοντο rator audire ista nollet pugnamque acceleraret, D' πάλιν τῷ βασιλεί, μαρτυρόμενοι καὶ τὸν Θεὸν ἐκδικιτην τούτων προχαλούμενοι. Του δε βασιλέως μηδε άχοη δέξασθαι ταύτα άνατχομένου, άλλά πρός μάχην μάλλον κατεπείγοντος, τον της είρηνης Εγγραφον χαρ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(94) Mardaitarum agmen, quo velut æneo muro objecto Saracenorum irruptiones reprimebantur. GOAR.

(95) Sie Blondus et Diaconus. Xvi.

(96) Quandoque obsequium, frequentius provin-ciam et agmen militum refert vox obixiov. Legionem significat, ubi tum apud auctorem tum Theophanem, τους του "Οψικίου, κόμητα "Οψικίου et similia leges. Provinciam Asiæ, Bithyniam nimirum, designat in Leone Philosopho: Ἡγάγετο δὲ χόρην εχ τοῦ Ὁψιχίου. In Romano Lecupeno: Περιενόστει τὸ 'Οψίχιον. In Zoe: Έν τοίς του 'Οψιχίου χτήμασιν αύτου. GOAR.

(97) Suidas κλεισούραι · ούτω καλούνται τά όχυρώματα των διαδάσεων τη πατρίω των 'Ρωμαίων φωνή. Clusas vocant Francorum annales. Loci quoque præfectura κλεισούρα est. Constantinus De admin. imp.: Kai ėyėvsto ulsisoupa. Præfectus

ipse κλεισουριάρχης. Goan.
(98) Haud seio an Cyprum. Xyr.
(99) Ponti Cappadocii urbe, de qua Ptolemæus v, 6. GOAR.

v

S

.

t-S

V

1.

.

21

0

την έπ' φλαμουλίου (1) πρεμάσαντες καὶ προάγοντες A pharetram nomismate refertam misit, multisque χατά των 'Ρωμαίων ώρμησαν, Μωάμεδ στρατηγόν έγοντες. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡττήθησαν "Αραδες, ὁ δὲ Μωάμεδ τῷ στρατηγῷ τῶν Σθλάδων (1') χούχουρον (2) γέμοντα νομισμάτων πέμψας, καλ πολλαίς ὑποσχέσεσι τούτον ἀπατήσας, πείθει προσφυγείν αθτώ μετά είχοσι γιλιάδων Σθλάδων, και ούτω 'Ρωμαίοις την πρός Νιχομήδειαν Λευκάκτη.

Τῷ η' ἔτει, Σαββάτιος (3) ὁ ᾿Αρμένιος μαθών την των Γωμαίων ήτταν, την 'Αρμενίαν παρέδωκε τείς "Αραψίν. Υπετάγη δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ ἔσω Περσίς ἡ λεγομένη Χοροσάν.

[P. 442] Τῷ θ' ἔτει γέγονεν ἔχλειψις ἡλίου ὡς ἀστέρας φανήναι. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπεστράτευσε Μωάμεδ R τη 'Ρωμαίων τη, έχων μεθ' έαυτοῦ τοὺς πρόσφυγα; Σθλάδους ώς έμπείρους της χώρας, και πολλούς ήχμαλώτευσεν. Τουστινιανός δέ των ατισμάτων έπιμελούμενος χτίζει το Ἰουστινιανού λεγόμενον τριχλίνιον και τά του παλατίου περιτειγίσματα. Έπέστησε δε τούτοις Στέφανον τον Πέρσην, σακελλάριον δυτα καί πρωτευνούγον, χύριον καί έξουσιαστήν (4), λίαν δντα αίμοδόρον και άπηνη, και άνηλεως έτυπτε τούς έργολάδους και έλιθοδόλει. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀποδημήσαντος και την μητέρα αὐτοῦ 'Αναστασίαν την Αύγουσταν δι' άδηνων (5) έμαστίγωσεν. Όμοίως δὲ και ὁ ἀδδάς Θεόδοτος (6) ὅ ποτε Εγκλειστος, γενικός λογοθέτης κατασταθείς, πολλούς των εμφανών άρχόντων άναιτίως έτιμωρείτο και δημεύσει ύπέδαλλε καί σχοινίοις κρεμών κατά κεφαλής άχύροις έκάπνι- C ζεν. 'Αλλά και ό επαρχος βασιλική κελεύσει πλείστους έναποκλείστους έποίει. Ταύτα πάντα ηδξησε τὸ πρὸς τὸν βασιλέα μῖσος τοῦ λάοῦ. Πλησίον δὲ τοῦ παλατίου βουλόμενος βάθρα των Βενέτων καὶ φιάλην (7) κτίσαι είς το τελείσθαι έκει το σαξιμοδέ-

inducto promissionibus persuasit uti ad se cum Slavinorum viginti millibus transfugeret. Quo facto Romani victi pulsique sunt. Ob hoc Justinianus, quidquid Slavinorum reliquum fuit, una cum mulieribus et liberis interfecit in Leucacta Nico-

τροπήν περιεποιήσατο. "Οθεν Τουστινιανός το τούτων έγχατάλειμμα άνείλε σύν γυναιξί και τέκνοις έν τῷ

Anno 8 Sabbatius Armenius cognita Romanorum clade Arabibus Armeniam tradidit. Subdita etiam iis est interior Persis, cui nomen Choro-

Anno 9 tantus fuit solis defectus ut astra visa fuerint. Eodem anno Moamedus Romanorum ditionem bello petiit, comitatus transfugis Slavinis nt regionum peritis, multosque mortales abduxit. Justinianus vero ædificiis intentus condit triclinium ab ipso denominatum et mœnia palatii. Operi huic præfecit Stephanium Persam cum plena potestate, sacellarium et eunuchorum principem, hominem nimis quam sanguinarium et crudelem, qui absque ulla misericordia operarios verberabat atque lapidabat. Atque adeo imperatore perægre profecto matrem ejus Anastasiam Augustam loris flagellavit. Itidem et Theodotus monachus, pridem in claustro vitam degens, tum generalis logotbeta constitutus, multos procerum nulla ipsorum culpa supplicis affecit, bona eorum publicavit, 77% funibusque ita suspensos ut capita deorsum verterent palearum fumo vexavit. Sed et urbis præfectus plurimos mandato imperatoris in carcerem compegit. Quibus omnibus odia populi in imperatorem creverunt. Erat vicina palatio ædes Deiparæ Virginis, Metropolitana dicta: eam demoliri Justinianus

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(1) Zonaras δόρατ:. Apud Nicetam significat σημαίαν. Hastile ergo vexilli fuit, et pro signo militeri fæderis litteras Arabes gestarunt. Χγι. — Φλαμουλίου. In ipso conto, unde flamula, præliantium signum sive rexillum dependebat. De flamula plurima Rigaltius. GOAR.

(1') Σλαβίνων lege hic et infra.

(2) Apud Nicetam hoc pro γωρυτός positum est. Inde nostrum Teutonicum köcher; aut potius hoc a nostro desumptum. XYL

(3) Sabbis patricius, et Cerasa est apud Diaco- D

(4) Qui infra in Basilio et Constantino Romani FF. dicetur Έπείχτης, qui præest operis, et eas

urget, GOAR.

(5) Habenis puto. Apud Suidam est μάστιγας αὐτή ἐν δχήματι ὡς οἱ γραμματισταὶ παισίν ἐπιδίμενος. Χνι. — Scaticis, quales sunt equorum habenae. Meursius de illis docte verbo ἀδίναι vel ἀδή-Val. GOAR.

(6) Sie et supra de monacho qui Mahometis Gabriefum suo testimonio comprobavit. Et alias etiam. De generali logotheta supra adnot. 1. XYL.

(7) Phialam puto dicere eum, quod alias est amphitheatrum, in quo sedens populus ludos spe-ctaret. Suidas non videtur abludere in ἀμφίθετος φιάλη. Diacon. I. xix ait phialam ideo exstructam, ut ibi populus imperatorem exciperet; quod huic sentent a non repugnat. Nam σαξιμοδέξιον quid sit,

sciunt (opinor) barbari. XxL. — Illyolor de rov malatiov. Ex regiæ CP. descriptione, penetrala obvii primum muri porta, amplissimum atrium fidelissimo satellitio munitum popularibus turbis pervium et concessum occurrisse liquet. Ihi Ve-netæ parti, cui propensius affecti erant imperatores ob rebelliones a Prasina ceu potentiore sæpius excitatas, Justinianus hic sedes lapideas, quibus sese redeuntem vel egressurum (austiz acclamatio-nibus exceptura consisteret, exstruere moliebatur. Vicini nibilominus templi religione deterritus, ne se populi querelis objiceret, patriarchæ Callinici vota cœptis auxiliari expetiit. Ille non dejiciendis sed dedicandis templis cum preces ab Ecclesia statutas primo respondisset, mox imperatoris au-ctoritate victos, vim factam et assensum violenter extortum novo Dei præconio adinvento manife extortum novo Dei præconio adinvento mantesta-vit apertius. Βάθρα porro τῶν Βενέτων lapidem sedes erant Venetæ factioni parandæ, et, ut loquitur Paulus Diaconus, bases populi construendæ, ut illic imperatorem susciperent. Nam et ibidem vet juxta constitisse Prasinos, colligo ex Leone Grammatico in Theophilo scribente, τὰς ἀναδάθρας ἔνθα οἰ δημοι ἔχταχται. Alium nibilo secius locum a Prasinis Venetos delegisse Simocatta, ubi de coron tione Leontiæ Phocæ tyranni uxoris, scribit vin, 2. The guillyr. Machina, qua e status marmoreis-metallicis fistulis vel apertis tubis profunditur, spargitur, in altum evibratur, ac tum oculorum cu-

lecoque ejus gradus Venetorum et phialam ædificare A ξιμον (8), έπεὶ ναὸς ήν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου volchat, ut ibi saximodeximum ageretur. Ideo a Callinico patriarcha postulabat ut ejus ædis destruendæ causa Deum is oraret. Respondit patriarcha votum sibi esse,, quod templi erigendi causa faceret : nullum dejiciendi gratia receptum esse. Sed vi adactus tandem lacrymabundus ita ait : Gloria Deo, qui omnia perfert, nunc et semper et in æternum. His auditis destructa est ædes et phiala condita. Templum nomine Metropolitanum imperator in Petrino fecit.

Decimo anno Moamedus in quartam Armeniam exercitum duxit, multisque abductis domum rediit. Eodem anno Justinianus imperio pulsus est hoc pacto: Mandavit Stephano patricio et Rusio duci ut noctu populum Cpolitanum necarent, cædis initio a patriarchis facto. Sub hoc ipsum tempus Leontius patricius, qui cum dux Orientalium fuisset, re bello præclare gesta per calumniam delatus trienniumque in carcere detentus erat, subito evocatus inde fuit ac dux Græciæ factus, jussusque suis in tres celoces impositis eo ipso die nrbe evehi. Ea nocte in 775 Sophiæ portu tempus navigandi præstolans cum amicis suis negotia sua componebat. Inter eos qui ipsum vere amabant, summa vaticinabantur ipsi, Paulus præsertim monachus claustri Callistratici, astronomiæ peritus, et Gregorius Cappadox claustri Floriani princeps. Ouibus cum diceret Leontius captivo sibi imperium ab ipsis promitti, vitæque dubio ac mortem singulis horis exspectanti, ii gnaviter cum rem aggredi jusserunt jam nunc implendam. Ergo Leontius suis armatis secum sumptis tacite ad practorium venit, pulsatisque foribus simulant eo imperatorem venire, ut de quibusdam qui ibi erant statueret. Cum præfecto id indicatum esset, actutum prodiit, portasque cum aperuisset, est a Leontio vinctus. Tum Leontius carceribus reclusis milites diu in iis detentos eduxit atque armavit, cumque iis in forum prodiit, vociferans : Quicunone Christiani sunt, ad ædem Sanctæ Sophiæ præsto sint. Dimisit etiam qui idem per omnes regiones proclamarent. Turbata multitudo confestim

των μητροπολιτών, άπήει Καλλίνικου του πατριάςγην ποιήσαι εύγην, ένα καταλύση την τοιαύτην έχχλησίαν. 'Ο δὲ πατριάργης Ελεγεν ὅτι Εὐγήν έπὶ συστάσει ἐχχλησίας ἔγομεν, ἐπὶ δὲ χαταλύσει ού παρελάδομεν. Βιασθείς δὲ είπεν ὁ πατριάργης μετά δαχρύων τ Δόξα τῷ Θεῷ τῷ ἀνεγομένω πάντα νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. > Τούτο ακούσαντες κατέλυσαν την έκκλησίαν καλ ἐποίησαν την φιάλην. Εποίησε δὲ εἰς τὸ Πετρίν έχχλησίαν (9), ήν έλεγε των Μητροπολιτών.

Τω ι' έτει έπεστράτευσε Μωάμεδ την τετάρτην 'Αρμενίαν, και αίγμαλωτεύσας πολλούς ἀνέστρεψεν. Έν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς ἐξεβλήθη της βασιλείας τρόπω τοιώδε · Έχελευσε Στεφάνω πατρικίω και στρατηγώ τω 'Ρουσίω νυκτός άποκτείναι τον δημον Κωνσταντινουπόλέως, άρξασθαι δὲ ἀπὸ τῶν πατριαρχῶν. Λεόντιος δὲ πατρίχιος καὶ στρατηγός των 'Ανατολικών (10) γενόμενος, έν πολέμω εύδοχιμήσας και κατηγορηθείς, έν φρουρά κατεκλείσθη έπλ τριετή γρόνου. Έξάπινα δὲ ἀνακληθείς στρατηγός Ελλάδος προεβλήθη, έχελεύσθη δὲ ἐμβληθήναι δρόμωνας καὶ αὐθημερὸν άποχινήσαι τής πόλεως. Ταύτη δὲ τῆ νυχτὶ ἐν τῷ των Σοφιών λιμένι πρός το έχπλωτσαι προσορμίσας συνετάσσετο τοίς φίλοις αύτου. Έν οίς κα! οί γνησίως αύτον φιλούντες χρησμφδίαν αύτῷ ἐδίδουν, ο τε Παύλος μοναχός και άστρονόμος των [Ρ. 443] Καλλιστράτων (11), και Γρηγόριος Καππαδόκης ό κλεισουριάρχης μοναγός και ήγούμενος τῶν Φλώρου. Λέγει οῦν ὁ Λεόντιος πρὸς αὐτούς . "Υμείς διεδεδαιούσθέ με έν τη φυλακή περί βασιλείας, καὶ νῦν ἡ ζωή μου ἐν κακοῖς τελειοῦται . ναθ' ώραν γάρ του θάνατόν μου ἐκδέγομαι. ΟΙ δὲ εἶπου · Σὸ μὴ ἀχνήσης, καὶ τοῦτο ίδοὺ πληρούται. Καὶ λαδών ὁ Λεόντιος τοὺς ἀνθρώπους αύτου μετά άρμάτων (12) άνηλθον είς τὸ πραιτώριεν μετά σιγής, και κρούσαντες την πύλην προεφασίσαντο του βασιλέα παραγενέσθαι έπὶ τῷ διοικήσαί τινας των έχεισε δυτων. Μηνυθέντος δέ του έπάργου και συντόμως ελθόντος και άνοιξαντος, εύθύς δεσμείται ύπο Λεοντίου. 'Ανοίξας δε δ Λεόντιος τάς φυλακάς τους αποκεκλεισμένους χρόνοις πολλοίς

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

pidine satiata ad concurrentis populi sublevandam D modeximo tectos aureis stragulis equos ostentabant itim et exstinguendos ardores servatur et ultro liberaliter aqua exhibetur, qualn est, quasi phiala, lymphis exhibendis vas idoneum. Hujusmodi phialis ædes publicæ, templa, nec non palatia semper abundare exquisiverunt; de quibus Euchologica et doctissimus Allatius. GOAR.

(8) At qui celebrabatur istud σαξιμοδέξιμον, nt ρεπείε and locus ecclesiæ foret necessarius? Vocabulum obscurum et difficile paucis enodat Leo Grammaticus in Theophilo: Φιαλην (forsam φτάλιν) εν φ γίνεται τὸ σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἔππων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμάτων. Partes itaque in circo decertalurae, vel præcedentem imperatorem (facta toties in historicis decantata προελεύσει sive προόδω, hoc est cum solemni pompa processu) comitaturæ in Saxiet eo digressæ capessebant viam. Locus forsan ita dictus, quod esset είσαξις δήμων δεξομένων, partium populi imperatorem excepturarum introductio. Goan.

(9) Ad destructam compensandam. Hetplov sæ-

pius in hoc opere nuncupatur. Goar.
(10) Στρατηγός των 'Ανατολικών, comes Orientis est, de quo Notitia Imperii. Στρατηγός της Ελλάδος proconsul Achaiæ est sive Græciæ, Illyriei præfecto quondam subjectus. Notitia Imperii, et in eam Pancirollus c. 103. Goar.
(11) Meminit Zonaras in Philip. Xvi.

(12) Non video quam buc commodi fuerint cur-rus. Forte ἄρμων, ut multa Latine. Sed et infra in Monomacho in Catalini Patzinacæ bistoria ἄρματα pro armis diserte ponuntur, neque id se-mel. Xvt. στρατιώτας έλυσε και ωπλισε, και σύν αύτοις εις A mi lavaerno Magne Ecclesie coivit : pres name τον φόρον κράζων έξηλθεν . "Οσοι Χριστιανοί, είς της πόλεως θορυδηθέν απουδή είς τλν λουτήρα (13) The Meyalne Exxlusiae guynbosison, xal o maτριάργης τούτοις συνών ἐφώνει Αυτη ή ήμέρα ην έποίησεν δ Κύριος. Τὸ δὲ πληθος ήραν φωνήν. Ανασχαφή (14) τὰ δστᾶ Τουστινιανού. Καὶ ούτως έν τω Ιπποδρόμω εξέδραμε πάς δ λαός. Ήμέρας δε γενομένης εξάγουσε του "Ιουστινιανόν είς το Ιπποδρόμιον διά της σφενδίνης, καλ δινοκοπήσαντες αύτον εξώρισαν εν Χερσώνι. Θεόδοτον δε τον μοναγόν και Στέφανου του σακελλάριου σγοίνοις έκ ποδών δήσαντες σύρουσι διά της λεωφόρου, και

Κόσμου έτος ερπη', της Χριστού παρουσίας Β έτος χιδ', Λεόντιος βασιλεύς "Ρωμαίων έτη γ'. Τούτου τῷ α' ἔτει πάντοθεν εἰρηνικῶς διετέλεσε.

της πατριαργίας θρόνον διείπε Καλλίνικος.

Τώ β' έτει ἐπεστράτευσεν 'Αλιδί (16) την 'Ρώμην, καί πολλούς αίγμαλωτίσας υπέστρεψεν. Έστασίασε δέ και Σέργιος ό πατριάρχης της Λαζικής (17). καί ταύτην τοίς "Αραψιν ύπέταξε.

Τῷ γ' ἔτει ἐπεστράτευσαν οἱ "Αραδες τὴν 'Αφρικήν, καὶ ταύτην παρέλαδον. 'Ο δὲ Λεόντιος ἀποστίλλει του πατρίχιου 'Ιωάννην Ιχανόν δυτα μετά πάντων των 'Ρωμαϊκών πλοίμων, ός τους έχθρους τρέψας εδίωξε και άπαντα της Αφρικής τὰ κάστρα ήλευθέρωσε. Καὶ καταλιπών ταξατίωνα (18) ίδιον το βατιλεί ταύτα έδήλωσε, και έκει έγείμασεν. 'Ο δὲ πρωτοσύμδουλος (19) τῶν 'Αράδων τοῦτο C μαθών, πολλώ πλείω και δυνατώτερον του πρώτου στόλον άποστείλας του 'Ιωάννην έχδιώχει, καλ έχεί φοσσατικώς απληκεύει (20). 'Ο δέ στρατός είς σύστασιν έλθων 'Αψέμαρον άναγορεύουσι βασιλέα, δρουγγάριον (21) των Κιδυρβαιωτών δυτα καλ έκείσε

una pontifex summus hunc esse diem illum a Domino shy 'Aylay Eoglay : xal mendag xab' exactor de- factum " clamarit. Et populus sublato clamore γεώνα, την αύτην φωνήν ανέχραζον. Τὸ δὲ πλέθος vociferabatur : Refodiantur ossa Justiniani. Hoc modo universus populus in circo discurrebat. Prima luce Justinianum per Fundam in circum producunt, pasoque truncatum Chersonam relegant. Theodotum 776 vero monachum et Stephanum sacellarium, funibus ad pedes alligatis, per viam publicam ad Boyem pertractos comburunt. Atque ita faustis acclamationibus Leontium imperatorem salutant. Callinico solium patriarchie occupante.

είς του Βουνόν (15) καταγαγόντες κατακαίουσι, Καὶ ούτως Λεόντιου βασιλέα εύφημούσι. Του δὶ Anno mundi 6188, ab adventu Christi 694 Leon-

tius imperator Romanorum factus imperavit annos 3. Primo ejus anno cuncta ubique parata fuerunt.

Anno secundo Alidis in Romanam ditionem fecit impressionem, multisque abductis captivis retro abiit. Sergius quoque patricius Lazicæ defecit, ac Lazicam Arabibus tradidit.

Anno tertio Arabes expeditione facta Africam ceperunt. Eo Leontius Joannem patricium virum strenuum mittit cum universa Romanorum classe; qui, fusis pulsisque hostibus, omnia Africæ castra cepit, relictoque suo ibi legato, de re gesta imperatorem certiorem fecit atque in Africa ipse hiemavit. At Arabum princeps (qui protosymbulus, quasi consul vel concilii princeps ab iis usurpatur) re cognita, multo majore ac quam fuerat prior validio. re classe missa Joannem inde profligat, castraque fossa munita locat. At Romanorum exercitus, mota seditione, Apsimarum imperatorem creat, drungarium Cibyrrhæotarum, statimque Tiberium nominat.

99 Psal. cxvii, 24.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(13) Baptisterium Magnæ Ecclesiæ, alias λουτρόν,

κολυμδήθρα, βαπτιστήρ dictum. Goan. (14) Obscurum quid sibi hoc velit. Ego tamen arbitror his verbis significari Justiniano huic Rhinotmeto abrogari imperium, neque volui mutare quidquam, tametsi prope constet mendum subesse, et non satis pateat quid sit viventis ossa refodi. Certe sic infra est in eodem iterum imperante, bisque positum, ἀνέσχαψαν τὸν Ἰουστινανόν, abrogarunt ei imperium. Quod credo factum ita esse, ut statuæ imperatori positæ simul everterentur. Idem est in Artem. et in Calaphate. Et hie paulo post nomen άνασχαφής ponitur pro abrogatione imperii. Xx.

(15) Bouvóv pro βούν mendose habet codex, quod vel ex Zonara liquet. Meminit bujus fori sæpe supra etiam Noster. Vide Zonar. in fine Phocæ. Xv.. — Βουνόν, Montem. locum Cpolis ita vocatum. Taurum scribit Paulus Diaconus, Xylander Bovem, sed ignare : quamvis Bouvov in neutro modernis carnem bubulam sonet. Goan.

(16) Diaconus Senatidus. Pro Υώμην baud dubie legendum Υωμανίαν, vel saltem hoc per illud intelligendum, ut post in Apsimaro. Pro nzτριάρχης πατρίπιος ex eodem seribe. Xvi. (17) Colchidis regionis. Goan.

(18) Ταξατίωνα χαταλιπών quid sit, nondum didici. Xyl. — Taxationem jureconsulti interpretantur: sed alia est bic vocis interpretatio, inquit Meursius. Certe, subdit ille, Xylander non satis bene legatum: debuerat potius præsidium ponere, tuendo nimirum ipsi Joanni concessum ταξατίωνα ίδιον. Sic apud Const. De admin. imp.: Κρατοῦντος τοῦ ᾿Αδιμέλες ἐπεστράτευσαν οἱ Ἅραδες τἢ Ἅφρικἢ, καὶ ταύτην παρέλαδον, καὶ ἐκ τοῦ οἰκείου στρατοῦ ταξατίωνα ἐν ταύτη κατέστησαν. Goan.

(19) Apud Zonaram protososymbulus legitur,

vitiose puto. XTL.

(20) Interpretor : juxta militiæ leges exercitum

viresque omnes admovet. Goan.

(21) Drungarius est tribunus militum, ut ex Eliano et libello De Officiis Palatii Wolfius annotavit. Vide Turnebum etiam, xxiv, 25 Adver. Ci-byratæ in Cilicia sunt. Xxi. — Δρουγγάριον τών Κιδυφραιωτών. Erant in exercitu Romanorum navales turmæ sient et terrestres, proprio provin-ciarum nomine dictæ. Nominatissima fnit Cibyrræotarum a Cibyrra sive Cibyra Cariæ urbe

At in urbe lues bubonum grassata quatuor men- Α ὑπάρχοντα, Τιδέριον [P. 444] αὐτὸν μετονομάσας. sium 777 spatio magnam vim hominum sustulit. Apsimarus interim cum sua classe ad Sycas seu Ficus appellit; et in urbem per proditionem admissus Leontium, præciso naso, in Dalmatæ monasterio asservari jubet, amicosque ejus publicatis eorum bonis relegat. Tum germanum suum fratrem Heraclium omnibus pedestribus equestribusque copiis præficit solum ut rei gerendæ maxime idoneum, mittitque ut partes Cappadociæ et claustra percurrat, ac quid hostis moliatur observet.

θεμάτων προδαλόμενος, έπὶ τὰ μέρη Καππαδοχίας καὶ τῶν κλεισουρῶν διατρέχειν καὶ τὴν κατ' έγθρων ποιείσθαι φροντίδα ἀπέστειλεν.

Apsimarus, qui et Tiberius, imperavit annos 7. B Primo ejus anno Abderachman, mota seditione in Perside, regnum in ea Chagano ejecto obti-

Anno secundo pestis fuit. Et Moamedus cum Arabum copiis bellum Abderachmani facit. Cumque ingressus Persidem esset, cum Chagano se conjungit. Eo bello Abderachman cæsus et Persis Chagano restituta est. Romani autem Syriam ad Samosata usque pervagati, vicinasque regiones populati, ad millia, ut fertur, ducenta Arabum interlecerunt; spoliisque et præda amplissimis potiti magno sui metu excitato reverterunt.

Tertio anno Abdelas Romanos bello adortus, C Autarado frustra oppugnata, re infecta abiit, et Mopsuestiam condidit, imposuitque ei præsi-

778 Anno 4 Baanes, cognomine Heptadæmon a septem dæmonibus, quartam Armeniam Arabibus tradidit. Apsimarus Philippicum patricium Nicepi ori filium relegavit, quod is ex insomnio (aiebat enim per quietem se imaginatum caput suum ab aquila obumbrari) imperium sibi speraret.

Quinto anno principes Armeniæ, concitata adversus Sarracenos seditione, ijs interfectis, ab Apsimaro missis legatis auxilium petunt. Sed Moamedus facta expeditione, multis cæsis, Armeniam rursum Sarracenis subdit, proceresque Armemios omnes uno in loco vivos cremat. Eodem anno Azar decem millia ducens Ciliciam invadit. Quem adortus imperatoris frater Heraclius majorem ho-

Έν δὲ τῆ πόλει ἡ τοῦ βουδῶνος λύμη ἐνέσκηψε, καὶ ἐν τέσσαρσι μησίν ἀπώλετο πλήθος πολύ. Καταλαμβάνει δὲ 'Αψίμαρος άμα τῷ συνόντι αὐτῷ στόλω, καί προσώρμησεν εν Συκαίς (22), και προδοσίας γενομένης είσηλθεν είς την πόλιν. Και τον μέν Λεόντιου ρ:νοχοπήσας έν τη του Δαλμάτου μονή φυλάστεσθαι προσέταξε, τούς δὲ φίλους αὐτοῦ δημεύσα; εξώρισεν. Ἡράκλειόν τε τὸν γνήσιον αύτου άδελφὸν, ώς λίαν έχανώτατον, μονοστράτηγον (23) πάντων των έξω καβαλλαρικών (24)

'Αψίμαρο; ὁ καὶ Τιθέριος ἔτη ζ'. Τούτου τῷ α' ἔπει έστασίασεν 'Αδδεραχμάν έν Περσίδι, και έχυρίευσεν αύτης, και έδίωξε τον Χαγάνον άπ' αύτης.

Το β' Ετει, γέγονε θανατικόν μέγα. Καὶ ἐπεστράτευσε Μωάμεδ σύν τῷ πλήθει τῶν 'Αράδων κατά : του 'Αδδεραγμάν. Καλ χαταλαδών την Περσίδα ένουται το Χαγάνω, και πολεμήσαντες τω 'Αδδεραγμάν κτείνουσιν αὐτὸν, καὶ πάλιν τῷ Χαγάνῳ τὴν Περσικήν άρχην έκχειρίζουσιν. Οἱ δὲ "Ρωμαΐοι κατέδραμον Συρίας Εως Σαμοσάτου, και προνομεύσαντες την πέριξ χώραν ἀπέκτειναν, ώς φασι, χιλιάδας διαχοσίας 'Αράδων, πλείστά τε σχύλα και αίχμαλωσίαν πολλήν λαδόντες ὑπέστρεψαν, φόδον μέγαν ἐμποιήσαντές αὐτοίς.

Τω γ' Ετει ἐπεστράτευσεν 'Αδδελάς (25) κατά 'Ρώμης, καὶ πολιορκήσας 'Αντάραδον καὶ μηδέν. άνύσας ὑπέστρεψε, καὶ ὑκοδόμει την Μοψουεστίαν, καὶ Εθετο έν αὐτῆ φυλακήν.

Τῷ δ΄ ἔτει Βαάνης ὁ Ἐπταδαίμων τὴν τετάρτην 'Αρμενίαν τοῖς 'Αραψιν ὑπέταξεν. 'Αψίμαρος δὲ Φιλιππικόν τον υίον Νικηφόρου πατρίκιου εξώρισεν ώς όνειροπολούμενον βασιλεύσαι · έφασκε γάρ έωρακέναι κατ' δναρ ότι ή κεφαλή αύτου έσκιάζετο ύπο άετου.

Τῷ ε' ἔτει ἐστασίασαν οἱ ἄρχοντες 'Αρμενίας κατά των Σαρακηνών, και τους εν Αρμενία Σαραχηνούς ἀπέχτειναν. Καὶ αύθις πρός 'Αψίμαρον πέμπουσι και 'Ρωμαίους είς την αύτων χώραν φέρουσιν. 'Ο δὲ Μωάμεδ ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν πολλούς κτείνει, και την 'Αρμενίαν Σαρακηνοίς ύποτάσσει, τοὺς δὲ μεγιστάνας τῶν ᾿Αρμενίων ζωοκού- ١ στους εν ενί τόπω εποίησε. Τούτω τω έτει επεστρά-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

magna Straboni I. xin vocata, cui præfectus ôpouyγάριος dietus imperabat. Δρούγγος autem totius classis erat pars tertia vel quarta, δρουγγάριος hujusmodi militum globi ductor. Hine sicut δρούγγος scribit Mauricius I. 1 Strategicorum μέρος έστι, τὸ ἐχ τριῶν συγχειμένων ἄθροισμα, drungarios totidem fuisse sequitur. Leo in Naumachicis οἱ τῶν πλώτμοι στρατηγοί δρουγγάριοι άλλων θεμάτων ἐχαλοῦντό ποτε τοῖς ἄνω χρόνοις. Theophanes στόλων τῶν Κιδυρφαιωτῶν memorat in Copronymo. Goar. (22) In loco Galata nunc dicto, de quo Ste-

phanus : Sycw, inquit, est civitas e regione note Romæ. Idem habet Socrates 11, 30. Goan.

(23) Hie drungario opponitur, qui solus aciei

imperat. Goar. (24) Ex Zonara videtur legendum, quod secutus

sum, τῶν πεζῶν καὶ καθαλλ. Χγι.
(25) Legitur et 'Αθδερᾶς. Sed illud prætuli, cum Diaconus hune vocet Abdallam Saracenorum ducem, l. 20. Sed quod ibi legitur Tarentum obsedisse, perspicue est mendosum, legendumque ut Noster recte habet, et apud hunc et apud alios Antaradum, quæ insula est inter Cyprum sita et Syriam. Sed et reliqua Noster plenius, utiliter cum aliis comparandus. XvL.

καὶ περιτυχών αὐτοῖς Ἡράκλειος ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τους πλείονας ἀπέχτεινε, τους δε λοιπους δε-

σμίους τῷ βασιλεί ἐξαπέστειλε.

Τῷ ς' ἔτει "Αζιδας ὁ τοῦ Χουνέϊ ἐπεστράτευε τὴν Κιλικίαν, και πολιορκήσας το Σίσιον κάστρον κατέδαλεν. δν έπιφθάσας δ του βασιλέως άδελφδς καλ πολεμήσας κτείνει δώδεκα χιλιάδας 'Αράδων. Του Ιουστινιανού δε εν Χερσώνι διάγοντος και λέγοντος πάλιν [Ρ. 445] ξαυτόν βασιλεύειν, οΙ των έχεισε οἰχήτορες τον έχ του βασιλέως χίνδυνον φοδηθέντες έδουλεύσαντο τούτον άνελείν ή τῷ βασιλεί παραπέμψαι. Αύτος δε τουτο διεγνωκώς ήδυνήθη έχφυγείν, καλ είς τὸ Δαράς έλθων ήτήσατο τον των Χαζάρων (26) Χαγάνον ίδείν. Καὶ ός ἐδέξατο αὐτὸν μετά τιμῆς, καὶ εξέδοτο αύτῷ εἰς γυναίκα Θεοδώραν την άδελ- Β φήν αύτου. Καὶ μετ' όλίγον χρόνον προτροπή του Χαγάνου κατηλθεν είς Φαναγουρίαν (27), κάκεί διέτριδε μετά Θεοδώρας. Ταύτα άχούσας 'Αψίμαρος πέμπει πρός του Χαγάνου ὑποσχόμενος αὐτῷ δῶρα πολλά, εί τον Ίουστινιανόν ζώντα αύτω παραπέμψει, ή κάν την κεφαλήν αύτου. Είξαντος δέ του Χαγάνου, παραφυλακήν αύτῷ δήθεν ἔπεμψε διά τὸ μἡ ὑπὸ τῶν όμοφύλων έπιδουλευθήναι, έντειλάμενος τοίς αὐτοῦ εν' όταν δηλωθή αὐτοξς, ἀνέλωσιν Τουστινιανόν. Τούτων δε δι' οίχετου του Χαγάνου τη Θεοδώρα μηνυθέντων και τῷ Ἰουστινιανῷ γνωσθέντων, προσχαλεσάμενος τούς έχ Χαγάνου φύλαχας τούτους εφόνευσεν. Εύθέως δε άποστέλλει Θεοδώραν είς Χαζαρίαν. 'Από δὲ Φαναγουρίας αὐτός δραπετεύσας ς εις τὸ στόμιον κατήλθε, καὶ πλοίψ ἐπιδάς ἔρχεται μέχρι Συμβόλου, πλησίον Χερσώνος, και άποστειλας έν αύτῷ χρυπτῶς ἀναλαμβάνεται Βασβαχούριον καλ τον άδελφον αύτου και τον Στέφανον και τον Μητρόπαυλον · καὶ σύν αὐτοῖς ἀποπλεύσας διέδη τὸν φάρον Χερσώνος και τά Νεκρόπυλα το στόμιον τε του Δάναπρι και του Δάναστρι. Και κλύδωνος γεγονότος άπέγνωσαν πάντες την έαυτων σωτηρίαν. Μυάκης δὲ ὁ οίκειακός αὐτοῦ ἄνθρωπος ἔφη αὐτῷ • Ἰδοὺ ἀποθνήσκομεν, δέσποτα. Τάξαι τῷ Θεῷ περί τῆς σωτηρίας σου, ζνα, έὰν ὁ Θεὸ; ἀποδώσει σοι την βασιλείαν σου, μηδέν άμύνη τῷ ἐχθρῷ σου. 'Ο δὲ ἀποχριθεὶς αὐτῷ λέγει έν θυμώ. Έλν φείσωμαί τινος έξ αὐτῶν, ὁ Θεός ένταύθά με καταποντίση. Καὶ εἰσελθών εἰς τὸν Δάνουδιν ποταμόν άποστέλλει Στέφανον πρός Τέρδελιν D τον άρχοντα Βουλγαρίας ἐπὶ τῷ δοῦναι αὐτῷ σύναρσιν, όπως χρατήση τῆς προγονιχῆς αὐτοῦ βασιλείας, ύποσγόμενος δώρα πολλά και την εαυτού θυγατέρα είς γυναϊχα. Αύτοῦ δὲ πάντα ποιεῖν μεθ' δρχων ύποσγομένου, συγχ:νεί πάντα τον λαόν των Βουλγάρων καί Σθλάδων, και όπλισθέντες έπι την βασιλίδα έργονται άμα τῷ Ἰουστινιανῷ. Ἡπλήκευσαν δὲ εἰς την Χαρσίου πόρταν και έως των Βλαγερνών. Και έπί τρισίν ήμέραις προσλαλών τοίς έν τή πόλει

τευσεν 'Αζάρ την Κιλικιαν μετά χιλιάδων δέκα, A stium partem credit, reliquos vinetos imperatori

Anno sexto Azidas Chunei filius Ciliciae bellum infert, castrumque Sisium expugnatum evertit. Hune assecutus Heraclius, et pugua congressus, duodecim millia Arabum occidit. Interim Justinianus Chersone degens cum se imperium recepturum diceret, oppidani sibi ab imperatore eo nomine metuentes vel interficere illum vel imperatori mittere statuerunt. Quo animadverso Justinianus fuga sibi consuluit ; cumque Daras pervenisset, Chagani Chazarorum reguli congressum petiit. Is 779 eum honorifice excepit, data in matrimonium sorore sna Theodora; pauloque post persuasit ut cum Theodora Phanagoræam se conferret ibique degeret. Quod Apsimarus ut cognovit, mittit ad Chaganum qui magnis pollicitationibus ei persuaderent ut vel vivum Justinianum vel caput cæsi sibi mitteret. Assensit Chaganus, misitque custodes, uti simulabat, Justiniano, qui eum a popularibus suis tutum præstarent. Mandaverat autem iis ut Justinianum, quo tempore id juberet, interficerent. Hæc cum famulus Chagani Theodoræ aperuisset, Justinianus ab ea certior factus custodes a Chagano missos ad sé vocat atque interficit, statimque Theodoram in Chazariam remittit. Ipse Phanagoræa profugiens ad fauces, atque inde conscenso navigio ad Symbolum venit prope Chersonem. Atque eo clam missis ministris Basbaeurium et fratrem eins Stephanumque et Metropaulum ad se evocavit. Cum his abnavigans speculam Chersonensem, Necropyla et ostia Danaprium atque Danastrium evasit. Orta autem tempestate, cum de salute sua omnes desperassent, Myaces Justinianum, cujus erat domesticus, ita compellat: Cernis, domine, mortem nobis impendere. Vove itaque Deo te, si Deus tibi restituat imperium, inimici injurias non ulturum. Respondit Justinianus irato animo : Hic me Deus submergat, si ulli inimicorum parsurus sum. Proinde ingressus Danubium, Stephano ad Terbelin Bulgarorum 780 principem misso auxilium ab eo ad recuperandum avitum imperium flagitat, eoque nomine cum multa dona, tum filiam suam se ei nuptum traditurum pollicetur. Terbelis omnia se facturum juravit, omnemque Bulgarorum et Slavorum multitudinem armavit. Cum his Justinianus ad Cpolin venit, ac castra a Charsii porta ad Blachernas usque posuit. Triduum cum oppidanis habite colloquio, cum magis magisque contumeliis afficeretur, paucis stipatus Romanis, per aquæductum in orbem evasit, coque perfosso mox in palatio Blachernensi tentorium posuit. Eo cognito. Apsimarus cum magna

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(26) Chazari populi sunt juxta Danubium et Patzinacas, quorum princeps chaganus et pech appellatur. Constantinus De admin. imp. c. xLiv. O γέο Χαγάνος έχεινος και πέχ Χαζαρίας. Goan.

(27) Φαγουρίαν male legebatur, et melior lectio supra scripta est. Urbs est ad Bosporum Cimmerium. Xn.

vi pecuniæ Appolioniadem profugit. Justinianus A μάλλον ύδρίζετο. 'Ο δὲ Ἰουστινιανός μετ' όλίγων ita imperium recuperavit, patriarcha urbis Callinico. ἸΟ καὶ δορυδον ἀνσσαφής βαλών πρὸς βραχὺ ἐσκήνωτιο.

σεν εν τῷ παλατίφ Βλαχερνῶν. "Όπερ μαθῶν 'Αψίμαρος φυγάς εἰς 'Απολλωνιάδα (28) ἀφίκετο, ἄγων μεθ' ἐαυτοῦ χρήματα πάμπολλα. Ἰουστινιανός δὲ ἀπέλαδε τὴν βασιλείαν. Τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης

θρόνον κατείγε Καλλίνικος.

Justinianus, recepto imperio, poutus est per annos 6. Is Terbelim donis multis ac regia supellectile et parte ditionis Romanæ, ea cui nunc Zagoria nomen est, remuneratus pacifice dimisit. Apsimarus autem Apolloniade ex fuga ad Justinianum retrabitur. itemque ex Thracia Heraclius, cum aliis quibusdam principibus. Hos omnes in muro supplicio affecit. Dimissis etiam per mediterranea ministris amplius trecentis reperios corum socios omnes necavit. Apsimarum vero et Leontium vinctos per urbem in p pompa duxit; lique ludis Circensibus vincti ad pedes imperatoris projecti sunt. Quorum cum hic cervices calcaret, 781 tantisper dum primum baium mitteretur, acclamavit populus : Super aspidem et basiliscum ambulabis, ac reliqua. Inde eos in Cynegium missos capite truncari jussit. Callinico patriarchæ oculos eruit, eumque ita Romam relegavit. Patriarcham vero Cpolis constituit Cyrum, qui in Amastridis insula monachus fuerat, quod hic sibi recuperationem imperii prædixisset. Innumeram porro cum civium tum militum multitudinem interfecit; quamobrem magnus omnes payor invasit. Misit etiam classem ad revocandam e Chazaria uxorem ; de qua multæ naves una cum vectoribus perierunt. Quod cum intellexisset Chaganus, hæc C ad eum mandare : Fatue, nonne duabus tribusve navibus missis uxorem tuam repetere poteras, tantæque multitudinis exitio carere? Num hanc quoque bello te recipere putas? En et filius tibi natus est. Mitte qui eos traducant. Misit ergo Jus'inianus adductum Theodoram et filium ejus Tiberium, atque utrique coronam imposuit.

Anno tertio Justinianus pacem quæ erat inter Romanos, ac Bulgaros rupit; trajectisque ini Thraciam equestribus copiis, classe etiam armata, in Terbelim profectus est, occupata Anchialo. Bulgari autem cum Romanos castra incaute locasse nulloque ordine sparsim vagari cernerant, impetu facto magnam cædem ediderunt, multosque, ca-D

[Ρ. 446] Ίουστινιανός τὸ δεύτερον έτη ς'. Παραλαδών την βασιλείαν, δώρα πολλά δούς τω Τέρδελι καί βασιλικά σκεύη και γώραν της 'Ρωμαίων γης χόψας τὰ νῦν λεγόμενα Ζαγόρια, ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν είρηνη. 'Αθίμαρος δὲ φυγών είς 'Απολλωνιάδα συλλαμδάνεται καὶ πρὸς Ἰουστινιανὸν ἄγεται, ὢσαύτως δὲ καὶ Ἡράκλειος ἀπὸ Θράκης μετά τινων ἐτέρων άργόντων καὶ ἐν τῷ τείγει πάντας ἐφούλκισεν (29). 'Αποστείλας δὲ καὶ εἰς τὰ μεσόγεια πάντα, πλείους έξ αὐτῶν εὐρῶν ἔως τριαχοσίων, πάντας ἀπέχτεινε. Τὸν δὲ 'Αψίμαρον καὶ τὸν Λεόντιον πομπεύσας δεδεμένους έν τη πόλει, Ιππιχού γενομένου ήγαγον δεδεμένους καὶ Ερφιψαν είς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Πατήσαντος δέ είς τοὺς τραγήλους αὐτῶν ἄγρις ἀπολύσεως του πρώτου βαίου (30) ἐπεδόα ὁ δημος. Ἐπὶ άσπίδα και βασιλίσκου ἐπιδήση, και τὰ ἐξῆς. Καλ άποστείλας αύτους έν τω Κυνηγίω άπεχεφάλισε. Καλλίνιχον δὲ τὸν πατριάργην ἐχτυφλώσας ἐν τῆ 'Ρώμη εξώρισεν. Έν Κωνσταντινουπόλει δε Κύρον τὸν ἐν τῇ νήσω 'Αμάστριδι ἔγκλειστον, ὡς προσημάναντα αὐτῷ τὴν τῆς δευτέρας βασιλείας ἀποχατάστασιν, πατριάρχην προεδάλετο. 'Αναρίθμητον δέ πλήθο; έχ τε του πολιτιχού και του στρατιωτιχού καταλόγου ἀπώλεσεν. Έντεῦθεν φόδος μέγας συνείγε πάντας. 'Απέστειλε δὲ στόλον πρὸς τὸ ἀγαγείν τἡν γυναϊκα αύτοῦ ἀπὸ Χαζαρίας, καὶ πολλά σύμψυχα ἀπώλοντο. 'Αχούσας δὲ τοῦτο Χαγάνος δηλοί αὐτῷ ' * Ω άνόητε, ούχ ήν διά δύο ή τριών πλοίων λαβείν σου την γυναίκα, και μή άπολέσαι τοσούτον πλήθος; "Η δοκείς ότι και ταύτην πολέμω λαμβάνεις; Ίδου έτέγθη σοι καὶ υίὸς, καὶ ἀπόστειλον λαβείν αὐτούς. Καὶ ἀποστείλας ήγαγε την Θεοδώραν καὶ Τιδέρτον τὸν υίὸν αὐτοῦ, καὶ ἔστεψεν αὐτούς.

Τῷ γ' ἔτει Ἰουστινιανὸς τὴν μεταξύ Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων εἰρήνην διέστρεψε, καὶ διαπεράσας τὰ καδαλλαρικὰ θέματα εἰς τὴν Θράκην, ἐξοπλίσας καὶ στόλον, κατὰ τοῦ Τέρδελι ἐχώρησε, καταλαδών τὴν Ἁγχίαλον. Καὶ ἀφυλάκτως τοῦ στρατοῦ ἀπληκεύταντος, ὡς εἶδον αὐτὸν οἱ Βούλγαροι ἀσυντάκτως διασκορπιζόμενον, ἐπιρρίψαντες πολλὴν αἰχμαλωσίαν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(28) Urbem in Parnasso juxta Delphos. (Stephanus.) Goar.

(29) Apud Zonaram ἐν ξύλοις παρὰ τοῦ τείχεσιν ἀπηώρησε. Quo ex loco conjicere datur, φουλχίζειν esse in crucem agere aut in furcam: id est,

quod de ligno suspendere, hencken. Xv..
(30) Bata esse ramos, vel ex D. Joan. Evang.
e. xu notum est. Puto significari primam partem
ludorum, et ad singulas decursiones certantium
signum ramo datum fuisse. Xv.. — Finis et dimissio cujuscunque operis, et maxime celebritatis
ἀπόλυσις est: βατον autem hic laurea est, victori
certaminis data. Ad completum igitur primum usque
certamen Leontii et Apsimari colli pedibus calca-

bat Justinianus. Indignum porro, qui purpuram tulerant, tulerunt deinde supplicium in Circo, in quo non adeo dilata ignominia, needum editis spectaculis, multatos quondam servos legimus apud Livium l. 11: Servum quidam paterfamilias, nondum commisso spectaculo, sub furca cæsum medio egerat Circo. Apud Ciceronem De dicin. 1: Servus per Circum cum virgis cæderetur. Apud Lactanitum, 7: Autronius Maximus diverberatum sub furca medio Circo ad supplicium egerat. Ad βατον red o. Lexicon anonymum bibl. Regiæ vocabillum π, t-σητον exponit τὸ ὑπὲρ τιμῆς διδόμενον quod hono is causu datur βραδείον. Sane πρῶτον βατον non lou e ab eo distat. Gorn.

8:6

Ywy

Shev.

vw-

YWY

שועונ

pa-

ikai

Yns

24

ul-

:wc

Vers.

9).

שני

JE.

.

ov

1-

T'E

A

ŧ.

ñ

130

καὶ φόνον ἐποίησαν. 'Ο δὲ Ἰουστινιανός σύν δλίγοις A ptives abduxerunt. Justinianus cum pancis quiτισίν έν τω κάστρω καταφυγών έπὶ τρισίν ἡμέραις άπέχλεισε τὰς θύρας. Θεασάμενος δὲ τὴν τῶν Βουλγάρων ἐπιμονὴν, τοὺς ἔππους αὐτοῦ νευροχοπήσας, διά της νυχτός τοίς πλοίοις έπιδάς λαθραίως έσυγε καί μετ' αίσγύνης έν τη πόλει παρεγένετο. Ίουστινιανός δε επιμνησθείς την κατ' αύτου των Χερσωνι των και Βοσποριανών και λοιπών επιδουλήν, πάσαν ναύν άπο μικρού έως μεγάλης άπέστειλε, προστάξας πάντας τους οίχουντας εν έχείνοις τοίς τόποις ξίφει ölolosogat IP. 447] xal undéva Zwoyovigat. Oi 62 πεμιθέντες καταλαδόντες, και μηδενός αυτοίς άντιστάντος, πάντας τῷ ξίφει ἀνείλον, τῶν μικρῶν νηπίων μόνον φεισάμενοι ώς πρός δουλείαν περιποιηθέντων. Καὶ τοὺς μὲν πρωτεύοντας Χερσώνος μβ' δυτας φαμιλικώς (51) πρός του βασιλέα έξαπέστειλαν, έτέρους δὲ ἐπτὰ ξυλίναις σούδλαις προσαναρτήσαντις έπι πυρός ώπτησαν, και άλλους τη θαλάσση έναπερδιφαν. Μαθών δε ταυτα "Ιουστινιανός επί τη των νηπίων σωτηρία εμάνη. Του δε στόλου πρός την πόλιν άναπλέοντος το πλοίον έχινδύνευσεν. Ήριθμήθησαν δὲ οἱ ἀποθανόντες, καὶ εὐρέθησαν χιλιάδες ογ'. Του δε 'Ιουστινιανού, μαλλον έπι τούτω γαροποιηθέντος, πάλιν έτερον έχπέμπει στόλον, άροτριαν απαντα καὶ ἐκδαφίζειν (31') κελεύσας, καὶ κατασφάζειν άπαντας έως ούροῦντα πρός τοίχον. Ταῦτα άχούσαντες οἱ τῶν χάστρων ἐχείνων ἐχυτοὺς χατησφαλίσαντο, καὶ πρὸς Χαγάνονείς Χαζαρίαν ἔπεμψαν στείλαι λαόν είς φυλακήν αὐτών. Καταλαδόντων δέ των του Τουστινιανού έχείνοι τάς μέν χεφαλάς (32) ς αὐτῶν χρατήσαντες ἔσωθεν τῶν κάστρων ἀπέκτειναν οί Χερσωνίται, τὸν δὲ λοιπὸν λαὸν αὐτῶν τοῖ; Χαζάροις παρέδωχαν. Οἱ δὲ τῆς Χερσώνος καὶ τῶν λοιπών κάστρων του μέν Ίουστινιανου άνέσκαψαν, τον δε έχεζοε εξόριστον Βαρδάνην τον και Φιλιππικὸν βασιλέα εὐφήμησαν. Ταῦτα μαθών Ἰουστινιανὸς Ετερον στόλον άπέστειλε μετά τειγομαγικών έργαλείων και κριών. Και ώς τους κρείττονας πύργους Χερσώνος κατέδαλον, άναφανέντες οἱ Χάζαροι τούτους ἐχώλυσαν τοῦ ἐγχειρήματος, ὁ Βαρδάνης δὲ έχουγών πρός τον Χαγάνον Φχετο. 'Απράκτου δέ γεγονότος του στόλου, και πρός Ιουστινιανόν μή τολμώντος ανακάμψαι διά τὸ ἀπάνθρωπον ἐκείνου καὶ ώμον, του μέν Τουστινιανού ανέσκαψαν, του δέ Βαρδάνην βατιλέα εὐφήμησαν, τὸν δὲ Χαγάνον ἡτή- D σαντο δοθήναι αὐτοῖς τοῦτον. Τοῦ δὲ Χαγάνου ἀπαιτήσαντος αύτους λόγον του μή προδοθήναι ύπ' αύτων χαί του χομίσασθαι χατά άνδρα νόμισμα έν, αύτοί παραχρημα ταυτα δόντες παρέλαδον Βαρδάνην τὸν καὶ Φιλιππικόν βασιλέα. Έν δὲ τῷ χρονίζειν τὸν στόλον καὶ άναφοράν μή έρχεσθαι έστοχάσατο Ίουστινιανός την αίτίαν, και λαδών σύν αύτῷ τοὺς τοῦ 'Οψικίου και μέρος Θρακησίων άνηλθεν έως Σινώπης.

busdam in castrum evasit, ibique triduum objectis portis se continuit. Sed Bulgaros obsidendi causa perseverare 782 videns, equorum suorum pervis incisis, noctu navigia conscendit, furtimque elapsus cum dedecore domum rediit. Secundum hæc mevaoria recolens insidias sibi a Chersonensibus Bosporanis aliisque paratas, adversum eos naves suas a minima ad maximam omnes misit, mandato ut quicunque ea loca habitarent, universi gladio trucidarentur, neque vitæ cujusquam parceretur. Missi eo hoc perfecerunt, nemine ipsis resistente : solum infantium cæde abstinuerunt, quippe in servitatem mancipandis. Principes Chersonensium, viros, numero 42, addita custodia ad imperatorem miserunt, alios septem ligneis sublicis in altum suspensos igni assarunt, alios in mare abiecerunt. His cognitis Justinianus ob servatos infantes insaniit. Cum in reditu classis jam Byzantio appropinquaret, periclitata est. Mortuorum numerus initus, repertusque millium 73, Id gaudium Justiniani auxit. Misitque aliam classem, quæ omnia solo æquaret solumque aratro proscinderet, interficeretque omnes usque ad mingentem in parietem. Quod cum intellexissent qui castra ista obtinebant, muniverunt sese, missisque in Chazariam ad Chaganum legatis præsidium sibi ab eo dari flagitarunt. Cum appulisset Justiniani classis, primores corum nacti intra castra Chersonenses trucidarunt, 783 reliquam multitudinem Chazaris tradiderunt. Proinde qui Chersonem et reliqua castra tenebant, Justiniano imperium abrogant, et Philippicum, cui et Bardanes nomen fuit, imperatorem faustis acclamationibus designant. Justinianus boc percepto aliam classem mittit, arietibus aliisque ad oppugnationes facientibus machinis instructam. Cujus milites cum jam potiores Chersonis turres prostravissent, supervenientibus Chazaris sunt repressi. Bardanes Juga ad Chaganum evasit. Sed et classiarii re infecta cum ad Justinianum redire non auderent, nota ipsis hominis immani crudelitate, Justiniano imperium abrogant, Bardanem imperatorem nominant, eumque a Chagano reposcunt. Qui cum postularet sibi de non prodendo ab ipsis Philippico caveri, et a singulis unum nomisma pendi, milites pecunia statim depensa Bardanem Philippicum recepere imperatoremque salutarunt. At Justinianus moræ classis causam conjiciens, cum militibus Opsicianis ac parte Thracensium Sinopem usque ascendit; cernensque classem cursum versus Cpolin intendisse, rugitu leonino edito ipse quoque urbem petiit; cumque eam præocupasset jam Philippicus, Damatrya se

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(51) Φαμιλιχώς, cum famulis, puto. Sic et Cuspin. f. 199. Σούδλαι forte sunt sublicæ. XVL. — Σούδλας verva vel palos aptius quam sublicas inter-pretabere. Hesychius quasi scholiastes: Σχόλοψιν ε τκολόπιζον όξύνοντες ξύλον διὰ βάχεως καὶ τοῦ νώ-ώς δπτησιν' τοῦς γὰρ παλαιοὺς κακουργοῦντας ἀντου, χαθάπερ τοὺς όπτωμένους ίχθῦς ἐπὶ ἐδελίσχων. GOAR.

(51*) Rectius ἐδαφίζειν. (52) Valde dubito de hujus loci sententia. Ksşalás capitaneos, ut loquitur, intellexi. XxL.

contalit. Philippieus confestim Eliam populo stipa. Α καὶ βλέπει τον στόλον έπὶ την πόλιν έρχομενον. Καὶ tum in Justinianum, et Maurum patricium contra Tiberium emittit. Hic apud Blachernas in Tiberium incidit, veneranda ligna crucis et sacram mensam amplexum. Extra gradus astabat Anastasia, Justiniani 784 mater, multis verbis a cæde Tiberii dehortans. Supervenit antem Joannes. vique a gradibus avulsum Chazaricæ mulieris filium Tiberium ad vestibulum portæ Callinici extraxit, ibique instar pecudis faucibus præcisis necavit. Elias, ut in colloquium cum militibus Justiniani venit, eos promissa securitate ad sese perduxit, desertumque ab omnibus Justinianum iracunde collo apprehendit, et gladio, quem femori alligatum gestabat, caput amputavit, hocque ad Philippicum, isque Romam usque misit.

πρός ξαυτόν είλχυσε. Μόνου δὲ ὑπολειφθέντος Ἰουστινιανοῦ, ἐν θυμῷ δραξάμενος τοῦ τραχήλου αὐτοῦ Ήλία: τῷ παραμτρίφ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐξέτεμε καὶ πρὸς Φιλιππικὸν ἀπέστειλεν. Αὐτὸς δὲ ἄχρι "Ρώμης ταύτην έξέπεμθεν.

Cæterum is de quo ante diximus Callistraticus monachus, hæreticus et astronomus, cum Philippico imperium vaticinio promitteret, hoc quoque ab eo stipulatus fuerat, ut eo politus sextam synodum, quippe prave actam, aboleret: ita imperium ei diuturnum validumque fore. Juravit hoc se facturum Philippicus, et imperio potitus, uti jussus fuerat ab impostore monacho, falso episcoporum indicto concilio, sanctam et universalem sextam synodum irritam pronuntiavit. Quo tempore vanus homo etiam est excacatus. Cyro quoque patriarcha exturbato, Joannem suæ impietatis ς μύστην καὶ συναιρετικόν προεβάλετο. socium ei solio præfecit.

Fuit hie Philippicus, cognomento Bardanes, in colloquio facundus atque prudens habitus, sed in actionibus suis absque gravitate et industria ulla versans ; turpiterque vivens extremam sibi infamiam paravit. 785 Insania quadam contra sacrum sextum concilium incitatus in id incubuit, ut omnia eius sacra decreta aboleret, nactus ad hoc secum sentientes cum Joannem istum a se patriarcham creatum, tum alios quosdam, qui et detestati scripto istam synodum sunt. Eodem tempore Bulgari, duce Philea, occulte per fauces ingressi usque ad auream urbis portam incursionem fecerunt. Numerus occisorum ab iis et captorum-

Anno secundo placuit Bardani cum nonnullis civium prandere. Cæterum sabbato Pentecostes Philippicum meridiantem Ruffus Opsicianorum præfectus, cum Thracibus quos secum ducebat,

βρύξας ὡς λέων καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ὥρμησε. Τοῦ δὲ Φιλιππιχοῦ προλαδόντος καὶ την πόλιν χρατήσαντος, αὐτός είς τὸν Δαματρύα (33) ἀνηλθεν. "Ο δὲ Φιλιππικός εὐθὸς ἀποστέλλει τὸν Ἡλίαν μετά λαού κατά Ίουστινιανού, Μαύρον έξ τον πατρίκιον κατά Τιβερίου. "Ος έν Βλαγέρναις πορευθείς εδρε Τιθέριον χρατούντα τὰ τίμια ξύλα καὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, έξωθεν δὲ τοῦ βήματος 'Αναστασίαν τὴν του [P. 448] πατρός αὐτοῦ μητέρα, ήτις πολλά ἐδυσώπει αὐτὸν μη ἀνελείν Τιβέριον. Έν τούτοις Ἰωάννης ελθών βία άφαρπάζει του βήματος τον άπο τῆς Χαζάρας Τιδέριον, και έν τῷ τῆς Καλλινίκου παραπορτίω (34) έχδαλών δίχην προβάτου έλαρυγγοτό. μησεν. 'Ο δὲ Ἡλίας εἰς λόγους ἐλθών τῶ μετά τοῦ Β Ίουστινιανού στρατῷ καὶ λόγον ἀπαθεία; δοὺς αὐτῷ

'Ο δὲ προλεγθείς μοναγός, ὁ αίρετικός καὶ άστρονόμος των Καλλιστράτων, πρό του βασιλεύσαι Φιλιππικόν έγρησιιοδότει αὐτῷ λέγων 'Επεί ή έκτη σύνοδος κακώς εγένετο, εάν βασιλεύσης, βίψον αύτην, καί γενέσθαι σοι ένει ή βασιλεία πολυγρόνιος καί χραταιά. 'Ο δὲ συνέθετο μεθ' δρχου τούτο ποιήσαι. Βασιλεύσας δὲ ἐποίησε ψευδοσύνοδον ἐπισκόπων κατά τον λόγον του ψευδαββά, και ξόδιψε την άγίαν και οίχουμενικήν έχτην σύνοδον. Καὶ τῷ αὐτῷ χρόνο έτυφλώθη ὁ μάταιος. Κύρον δὲ τὸν πατριάρχην έξωθήσας τῆς Έχχλησίας, Ἰωάννην τὸν αὐτοῦ συμ-

Ουτος ὁ Φιλιππικός ὁ καὶ Βαρδάνης ἐν μὲν ταῖς διαλαλιαίς αύτου λόγιος και έγέφρων έλογίζετο, έν δέ ταίς πράξεσιν αύτου άσέμνως και άνικάνως και αίσγρῶς τὸν βίον αὐτοῦ διατελῶν πάντη ἀδόχιμος έδείχνυτο. Έμμανῶς γάρ χινηθείς κατά τῆς άγίας ς' συνόδου άνατρέπειν Εσπευδε τὰ ὑπ' αὐτῆς δογματισθέντα θεία δόγματα. Εύρε γάρ δμόφρονος αύτου αύτόν τε τὸν Ἰωάννην, ὂν ἐποίησε πατριάργην, καὶ άλλους όμόφρονας αύτου, και έγγράφως άνεθεμάτισαν αὐτήν. Τῷ δ' αὐτῷ γρόνῳ οἱ Βούλγαροι διὰ τοῦ Φιλέα (35) λάθρα τῷ στενψ ἐπιρρίψαντες ἔως τῆς Χρυσής πόρτης διέδραμον. Τον δε άριθμον των σφαγεντων και αίγμαλωτισθέντων, ύπερ άριθμον όντα, major est quam efferri ut possit. Ipsi illæsi domum p λέγειν ούχ έγομεν. Αύτοι δε άδλαδείς είς την χώραν αύτων ύπέστρεψαν.

> Τῷ β΄ ἔτει Εδοξε τῷ Φιλιππικῷ μετά τινων πολιτων άριστησαι. Έν δὲ τῷ σαββάτω τῆς Πεντηχοστῆς μεσημβριάζων, εξάπινα διά της χρυσης πόρτης είσελθών 'Ρούφος πρωτοστράτηγος του 'Οψικίου, μεθ'

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(33) Bithyniæ urbem; de qua iterum auctor in

Monomacho, p. 645. Goan.
(34) Παραπύλιον scripsit auctor p. 145, posticum videlicet. sive minorem ad majoris alterius latus portum. Sic παρεχχλήσιον est minor ecclesia sive capella ad majorem sita, παραλαύριον minus monasterium juxta majus, et ab eo dependens. GOAR.

(35) Aut per Phileam, ut loci sit nomen : nihil enim habeo certum. Certe Suidas loci meminit hoc nomine: ubi autem locorum sit non habetur. XYL. — Locum, non hominem hic interpretari ipsa dictionis constructio postulat : est autem ad latus urbis regiæ oppidum, inter ipsam et Ponti Euxini fauces medium. Goar.

ων είγεν εν τη θράκη, και είσδραμών είς το παλά- A subito per Auream portam irrumpens inque palaτιον ήρπασε τον Φιλιππικόν και ήγαγεν είς το άρματώριον (36) των Πρασίνων, και ετύφλωσεν αύτον μηδενός γνόντος. Τη δέ έπαύριον, ήγουν τη Κυριακή της Πεντηκοστής, συναγθέντος του λαού έν τη Μεγάλη Έχχλησία έστέφθη Αρτέμιος ὁ πρωτοασηχρήτις (57), μετονομασθείς 'Αναστάσιος, ύπδ 'Ιωάννου πατριάργου αξρετιχοῦ (38), ἔτη β'.

'Αρτέμιος ὁ καὶ 'Αναστάσιος ἔτη Β'. Οὕτος λογιώτατος ων [Ρ. 449] προεδάλετο στρατηγόν Ιχανώτατον είς τὰ χαδαλλαρικά, Λέοντα τὸν Ίσαυρὸν, καὶ ἔτερον λογιώτατον είς τὰ πολιτικά, κάκ τούτου εν άδείς διετέλει. Ούτος Θεόδωρον και Γεώργιον τους πατριχίους έχτυφλώσας είς θεσσαλογίχην εξώρισε. Των δὲ 'Αράδων ὁπλιζομένων κατά 'Ρωμανίας διά τε γής και θαλάσσης, άπηγγέλη τῷ βασιλεί κατά τῆς πόλεως τούτους παραγίνεσθαι. 'Ο δὲ ἡρξατο χτίζειν δρόμωνας και διήρεις, και τά παράλια τείγη άναχαινίζειν χαι τά γερσαία, χαι γεννημάτων τά ώρεια έπλήρωσες. Έπλ τούτου Γερμανός έχ μητροπόλεως Κυζίχου μετατίθεται είς Κωνσταντινούπολιν, καλ κιτατώριον (39) μεταθεσίμου έκπεφώνηται Ψήσω καὶ δοχιμασία τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἡ θεία χάρις (40) ή πάντοτε τὰ ἀσθενή θεραπεύουσα καὶ τά έλλείποντα άναπληρούσα μετατίθησι Γερμανόν τον οσιώτατον πρόεδρον της Κυζικηνών μητροπόλεως είς ἀργιεπίσχοπον ταύτης τής θεοφυλάχτου καλ βασιλίδος πόλεως επί 'Αρτεμίου βασιλέως. Μαθών δὲ ὁ βάσιλεὺς ὅτι στόλος ἐξῆλθε Σαρακηνικὸς πρὸς λον εξαπέστειλε πρός το χαύσαι την τοιαύτην ξυλήν. Έλθόντος δὲ τοῦ στόλου ἐν τῇ 'Ρόδφ, ἐστασίασε, λαί του μέν βασιλέα άνέσχαψαν, του δε στρατηγόν αὐτὸν Ἰωάννην ρομφαία άνείλον, καὶ εὐθέως κατά της βατιλίδος ανέπλευσαν. Έλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τω 'Ατραμυτίω, εύρον έχεισε Θεοδόσιον διοιχητήν εύτεδη και άπράγμονα, και άνηγόρευσαν αύτον βασιλέα. "Όπερ μαθών 'Αρτέμιος, την πόλιν όχυρώσας έν Νικαία τη πόλει κατέφυγεν. 'Ο δὲ τῆς πόλεως στόλος καὶ ὁ τοῦ Θεοδοσίου μέχρι μηνῶν ἔξ άλλήλοις χατεπολέμουν. 'Ο δὲ Θεοδόσιος διαδάς ἐπὶ τὰ Θρακώα μέρη εν δίλω βαρεί την πόλιν καταλαμδάνει, καὶ τοὺς ἐν τῷ τείχει τῶν Βλαχερνῶν φύλακας δώροις διαφθείρας την είσοδον Εσγε. Την δε πόλιν οί πλώτμοι πραιδεύσαντες μεγίστηνε!ργάσαντο άλωσιν, 1) μηδενός φεισάμενοι. Τον δέ πατριάρχην Γερμανόν καί τους άρχοντας 'Αρτεμίου συλλαδόμενοι έν Νικαία

tium procurrens, abripuit, inque armamentarium Prasinorum producto oculos nemine sciente effodit. Postridie, nempe ipsa Pentecostes Dominica die, populo in magnum templum collecto, ab Joanne patriarcha hæretico inauguratus est r gno Artemius princeps secretariorum, et Anasiasii nomen ei

Artemins Anastasius imperavit annos 2. Is erat homo doctissimus. Equestribus copiis præfecit Leonem Isaurum, præstantissimum virum. Sed et alium rebus civilibus hominem aptissimum præposuit. Itaque securus porro vixit. Idem Theodorum et Georgium patricios oculis 786 spoliatos Thessalonicam deportavit. Cum Arabes terra marique Romanis bellum facecant, nuntiareturque eos urbem petituros, celucia biremesque condere instituit, muros maritimos terrestresque refecit, et frugibus correa implevit. Sub hoc e metropoli Cyzico Cpolin tra islatus est Germanus: editumque decretum sanctissimorum consensu episcoporum, quo id permittebatur, in hanc sententiam divina gratia, quæ ubique infirma sanat et mutila integrat, transfert Germanum sanctissimum Cyzicenæ metropolis ad archiepiscopatum imperatricis atque a Deo custoditæ urbis. Res gesta Artemio imperante. Porro Artemius cum intellexisset, Sarracenos lignorum secandorum causa classem in Phæniciam adduxisse, classem τὸ χόψαι ξύλα εἰς τὸν Φοίνικα (41), ἐξαρτύσας στό- c emisit quæ ligna ista combureret. Verum ea eum Rhodum attigisset, classiarii, seditione coorta, imperium Artemio abrogant, Joannem ducem suum ferro trucidant, rectaque Byzantium versus navigant. Adramytium vero delati inveniunt ibi Theodosium quemdam procuratorem, pium hominem et a rebus gerendis alienum : eum imperatorem creant. Artemius certior hac de re factus, urbe munita, Nicæam profugit. Per sex menses inter classem Cpolitanam et Theodosianam certamen fuit. Theodosius tandem in Thraciæ partes digressus cum magnis copiis urbem aggreditur, corruptisque murorum ad Blachernas 787 custodibus in eam intrat. Classiarii eam diripuerunt, neminique parcentes ingentem prædam abstulerunt. Germanum deiude patrici im et præsectos Artemii comprehensos ad Nicæam adduzerunt. Quo viso Artemius securitate promissa monachi habitum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(36) Neque satis scio quid armatorium sit, an ab armis, an ab άρμα. Læve scriptum reperi. XIL. -Oratorium Prasinorum scribit Paulus Diaconus; aptius δρυατούριον Theophanes, locum videlicet in circo, quo vestibus et armis Prasini decertaturi se adornabant. άρματώριον a sumendis ibidem armis vocat Cedrenus. Goar.

(37) Paulus Diacouus interpretatur primum a secretis. Codinus in Orig. Cpolit. Emigrologoágov amanuensem institutum refert. Idem rursum ei juris dicendi potestatem supremam assignat de Off. c. 5 : τὸ τοῦ πρωτασηχρητις (sie enim seri-bit) ὑπηρέτημα δήλον καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος: πρώτος γάρ τῶν σεκρέτων λέγεται (alia lectio apud Moursium habet τῶν κριτῶν). "Εστι δὲ ὅτε συγκρίνουσι μετ' αὐτοῦ βασιλικῷ ὁρισμῷ καὶ ἔτε-

οροι ἐντιμότεροι τούτου. Goan.
(38) Lego genitivo casu αἰρετικοῦ : nam Zonaras satis ostendit pium fuisse, et alii. Xvi.

(59) Κοιτατώριον, tabella, e qua pontificis insti-tutio a consecrante legitur. (Euchologium.) Goar.

(40) Verba que instituendo, eadem in aliam sedem transferendo pontifici apud Græcos deserviunt. (Ibidem.) GOAR.

(41) Sie Zonaras, in Phæniciam. XYL.

nuptum se daturum suam spoponderat.

ζόμενον 'Αρτάδασδον 'Αρμένιον στρατηγόν τῶν 'Αρμενιαχῶν, ῷ καὶ δοῦναι συνέθετο τὴν Ιδίαν Ου-

Theodosius imperium Romanum tenuit annos 2. Eo imperante Masalmas Sarracenorum princeps Romanorum ditioni bellum intulit. Cumque ad Amorium pervenisset, Leoni Isauro in hanc scripsit sententiam : Ad te pertinet Romanum imperium : veni, et de pace colloquemur. Misit ergo ad cum legatos Leo pacemque composuit; et imperator salutatus maximo cum exercitu ad Nicomediam venit; ibique Theodosii filium offendens, pugna congressus, hunc cum omni imperatoris supellectile B ac palatii proceribus in suam potestatem redegit. Inde Chrysopolin venit. Theodosius autem ab eo sibi securitatem stipulatus imperio cessit, factusque est una cum filio clericus. Fuit hie etiam auri scriptor. Mortuus est Ephesi, et infra terram conditus in fano sancti Philippi. 788 Inscripsit suo sepulcro : Sanitas. Quidam incolarum aiunt eum miracula edidisse.

Porro Masalmas Pergamum adortus cepit. Nam oppidani magi cujusdam instinctu prægnantem mulierem dissecuerant, fætuque in cacabo elixato, quotquot militare vellent, in exsecrando hoc sacrificio manicas dextrarum suarum intinxerant. Eapropter justo Dei judicio hostibus sunt tra- C diti.

Anno mundi 6209, incarnationis divinæ 703 Leo Isaurus, qui et Conon et ob dejectas imagines Iconomachus cognominatur, imperium iniit, tenattque annos 24. Paucis antequam imperare Leo cœpit annis, Hebræi quidam Laodicea Phœniciæ oriundi Izethum Arabum principem adiverunt, promittentes ei 40 annos duraturum in Arabas imperium, si venerandas et in templis Christianorum honore cultas imagines per omnem suam ditionem destrueret. Persuasum hoc est fatuo Izetho, et decretum universale contra venerandas imagines composuit. Sed favore Dei et deprerationibus Deiparæ omniumque divorum effectum est ut celeri morte præventus (ante exitum quippe anni divina eum vindicta attigit) id per suam ditionem non diwitteret. Filius regno potitus Hebræos dimissos ut impostores necare voluit; quod illi sentientes profugi in Isauriam deflexerunt. Ibi cum se ad fontem quemdam refrigerarent, 789 supervenit Leo, adolescentulus etiamnum, formosus

induit et Thessalonicam est deportatus. Cæterum Α ἀπήγαγον. Ους θεασάμενος 'Αρτέμιος, λόγον τε Leo Isaurus Orientalium dux, pro Artemio pro- ἀπαθείας λαδών, τὸ μοναδικόν περιεδάλετο σχήμε, pu nans, Theodosio non parnit, socium habens και είς Θεσσαλονίκην έξορίζεται. Λέων δε ό "Ισαυρος Arialiasdum Armenium ducem, cui et filiam των 'Ανατολικών στρατηγός (42) ων, 'Αρτεμένο ύπερμαχών ούχ ύπετάγη Θεοδοσίω, έχων συναγωνι-

> Θεοδόσιος βασιλεύς 'Ρωμαίων έτη β', ἐφ' οδ Μασαλμάς ὁ τῶν Σαραχηνῶν ἀρχηγὸς ἐπεστράτευσε κατά 'Ρωμαίων. Καὶ πρός τὰ μέρη τοῦ 'Αμωρίου γενόμενος γράφει πρός Λέοντα των 'Ανατολικών στρατηγόν. Ἡ βασιλεία των Ῥωμαίων σοι ἀρμόζει, Έλθε ούν [Ρ. 450] και λαλή τομεν τά πρός είρηνην. 'Ο δὲ πρὸ; αὐτὸν ἀποστείλας ὑπάτους καὶ λόγους είρηνης ποιησάμενος, και ώς βασιλεύς φημισθείς, έπὶ τὴν Νιχομήδειαν Ερχεται μετά πλείστου στρατού. Έν ή τῷ τοῦ Θεοδοσίου υἰῷ περιτυχών ἐν πολέμφ καί χειρωσάμενος μετά της βασιλικής ύπηρεσίας (43) πάσης και των έν τέλει του παλατίου, καταλαμβάνει την Χρυσόπολιν. 'Ο δὲ Θεοδόσιος λόγους ἀπαθεία; παρ' αὐτοῦ λαδών παρεχώρησεν αὐτῷ τῆς βασιλείας, κληρικός σύν τῷ υἰῷ γενόμενος. Οὖτος ήν καὶ χρυσογράφος (44). Τελευτά δὲ ἐν Ἐφέσφ, καὶ τίθεται έν τῷ ναῷ τοῦ 'Αγίου Φιλίππου ὑπὸ Υῆν, γράφει δὲ έν τῷ τάφῳ αὐτοῦ. Υγεία. Λέγουσι δέ τινες τῶν έντοπίων θαυματουργείν αύτόν.

> Έλθων δὲ Μασαλμάς ἐν Περγάμω ταύτην παρέλαδεν · είσηγήσεσι γάρ τινος μάγου ενέγκαντες οί τῆς πόλεως ἔγχυον γυναίχα ταύτην ἀνέτεμον, καὶ τό βρέφος εν χαχάδω εψήσαντες είς την τοιαύτην θεοδδέλυχτον θυσίαν πάντες οἱ πολεμεῖν βουλόμενοι τά μανίκια τῆς δεξιάς χειρ'ς αὐτῶν Εδαψαν. Κάντεῦθεν δικαία του Θεού κρίσει τοῖς έχθροῖς παρεδό-

Κόσμου έτος ,ςσθ', τής θείας σαρχώσεως ψή, Λέων ὁ καὶ Κόνων, ὁ "Ισαυρος καὶ εἰκονομάχος, έδασίλευσεν έτη κδ'. Πρό δλίγων τινών χρόνων τής βασιλείας Λέοντος 'Εδραΐοί τινες έχ Λαοδιχείας τῆς Φοινίκης ήλθον πρός Ίζηθ του άρχηγου 'Αράδων, έπαγγελλόμενοι αὐτῷ ἔτη μ' χρατήσαι τῆς 'Αράδων άρχης, εί τάς εν ταίς εχχλησίαις των Χριστιανών τιμωμένας σεπτάς είχονας εν πάση τη άρχη αύτου χαταλύσει. Τούτοις πεισθείς ὁ άνόητος Ίζηθ δόγμα χαθολιχόν έψηφίσατο χατά των άγίων χαι σεπτών είκόνων. 'Αλλά χάριτι Χριστού και ταις προσδείαις της πανάγνου Θεοτόχου και πάντων των άγίων συντόμως τεθνηχώς ού διαπέμψαι αύτο ήδυνήθη είς την έπιχράτειαν αύτου ούπω γάρ διηλθεν ένιαυτός, και ή θεία δίκη μετήλθεν αὐτόν. Οδ ὁ υίὸς τὴν ήγεμονίαν δεξάμενος ώς ψευδομάντεις αὐτούς ἐδουλήθη άποκτείναι. "Οπερ μαθόντες ανέκαμψαν εν τοίς 'Ισαυριχοίς μέρεσιν. Είς πηγήν δέ τινα άναψυχόντων αύτων, ίδου ούτος ὁ Λέων νεανίσχος έτι ων, χαλός τῷ είδει καὶ εύμήκης τῷ σώματι, βάναυσος τήν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽⁴²⁾ Nuper στρατηγός είς τὰ καδαλλαρικά dietus, primo σπαθάριος δ σωματοφύλας έστίν.

⁽⁴³⁾ Zonaras amogusuff. Goan.

⁽⁴⁴⁾ Ad verbum hæc obscura. Zonaras quidem vectigalium publicorum exactorem ante imperium fuisse ait. Sed hic credo allud notari. XYL.

OV TE

ברקטב

eutou

rwvi-

Mz-

EDUS

plou

KON

δζει.

עקע.

Yous

leis,

TOU.

έμω

AVE:

ia:

aş,

pu-

Tat

95

wy

10-

of

eat.

ηv

100

ě-

6

τέγνην και έξ αθτής την ζωήν ποριζόμενος, και έκ A ac procero corpore, qui se sordida arte alebat, του ύποζυγίου τον φόρτον περιελόμενος έχάθισε χαί αύτος έπι τη πηγή ώς άριστήσων. Είτα οι των λγγαστριμύθων μύσται του κατάρξαι τῆς Τωμαϊκής Βασιλείας των σκήπτρων τούτω προλέγουσι. Του δέ Λέοντος αναδαλλομένου, πληροφορείται ύπ' αύτων. Οί και αιτούσιν δρχον, εί είς πέρας Ελθη τούτο, όπερ αν αιτήσωνται ποιήσειν. [Ρ. 451] Πλησιάζοντος δὲ ἐχείσε ναοῦ τοῦ ἀγίου Θεοδώρου δμνυσιν αὐτοῖς. Υποχωρησάντων ούν άμφοτέρων, ύπο Σισινίου πατρικίου στρατολογείται ὁ Λέων. Καὶ ἐν όλίγω ὑπὸ 'Ιουστίνου του 'Ρινοτμήτου σπαθάριος (45) γενόμενος είς τὰ Εσπέρια πέμπεται, καὶ νικήσας ὑπὸ Θεοδοσίου στρατηγός 'Ανατολής γίνεται, και τής βασιλείας

κρατεί τω προειρημένω τρόπω.

Τῷ β' ἔτει κατέλαδε Σουλεζμάν μετά στόλου καὶ άμηράδων, καὶ διεπέρασεν ἐξ ᾿Αδύδου ἐν τῆ Θράκη. Ού τελευτήσαντο; άμηρεύει Ούμαρος. Χειμώνος δέ βαρυτάτου γενομένου έν τη Θράκη, ώς έπὶ ημέρας έχατον μή φανήναι γήν έχ τής χρυσταλλωθείσης γιόνος, πλήθος Ιππων τε και καμήλων και λοιπών ζώων των έχθρων τεθνήχασι. Τῷ δὲ ἐαρινῷ χαιρῷ χατέλαδε Σουφιάμ μετά του εν Αίγύπτω κτισθέντος στόλου, καὶ προσώρμισεν εἰς τὸν τοῦ Καλοῦ Άγροῦ λιμένα. Μετ' ού πολύ καὶ Ίζηθ μεθ' ἐτέρου στόλου κτισθέντος έν 'Αφρική καλ αύτὸς προσώρμισεν είς τὸν Σάτυρον καὶ τὸν Βρύαντα καὶ ἔως Κάρτου λιμένος. Οἱ μέντοι τῶν δύο τούτων στόλων Αἰγύπτιοι καθ' έαυτούς βουλευσάμενοι νυκτός είσηλθον έν τή πόλει του βασιλέα εύφημούντες (46), ώστε άπο της Ίερείας μέχρι τῆς πόλεως (47) όλόξυλου φαίνεσθαί C την θάλασσαν. "Εχαστος δὲ τῶν τοιούτων στόλων στρατόν είχεν άναριθμητον και πλοία και όπλα άριθμώ μή ὑποδαλλόμενα. Καὶ ταῦτα πάντα διά τῆς βοηθείας του ευσπλάγχνου Θεού και των πρεσδειών της Θεοτόκου κατά τλυ τόπου τὰ μεν εδυθίσθησαν ύπο ανέμων, τα δέ ένεπρήσθησαν, και πάντες μετά των πλοίων αύτων άρδην άπώλοντο, πολεμούντε; την πόλιν έπὶ έτη δύο. Πάλιν δὲ τοῦ Μερδασά σύν τω στρατώ αύτου άπο των πυλών έως Νικαίας καί Νινομηδείας άνατρέχοντος, οἱ ἐν τῷ Λίδα καὶ τῷ Σότωνι δίκην Μαρδαϊτών κουπτόμενοι 'Ρωμαΐοι έξαίφνης τούτους επιββίπτοντες καλ πολύν φόνον καθ' ἐκάστην ποιούντες ἀπεδίωξαν. "Αλλως τε καί λιμοῦ αὐτοὺς χαταλαθόντος σφοδροῦ πάντα τὰ θνήσχοντα ζώα κατήσθιον. Φασί δὲ ὅτι ἀνθρώπους τεθνεώτας και την έαυτών κόπρον σύν βίζαις βοτανων τεθρυμμέναις έψοντες ήσθιον. Ένέσχηψε δέ αὐτοίς και λοιμική νόσος, και άναρίθμητα πλήθη έξ αύτων ώλεσε. Συνήψαν δὲ πρός αὐτούς και οἱ Βούλγαροι πόλεμον, και κατέσφαξαν χιλιάδας είκοσιδύο

et prandendi gratia fonti ipse quoque assidens jumentum onere levat. Huic illi genio vaticinium suggerente prædicunt fore ut Romanorum imperio potiatur, negantique prorsus fidem rei faciunt. Interim juramento eum adigunt, si hunc eventum res ejus habuerint, facturum quod ab eo ipsi postulaturi essent. Juravit eis boc ad fanum beati Theodori, quod erat in proximo. Digressis iis Leo a Sisinnio patricio in exercitum asciscitur, neque multo post a Justiniano Rinotmeto spatharius factus, potitus victoria, a Theodosio deinde Orientis dux creatus, imperium quo diximus modo conse-

Anno secundo Solyman cum exercitu et præfectis ab Abydo in Thraciam est profectus. Eo mortuo ameras (is summæ rei præest) successit Umarus. Cum antem vehementissima esset in Thracia hiems, ita ut præ nive in glaciem durata per centum dies terra videri nequiret, magna hostilium equorum, camelorum aliorumque animalium multitudo interiit. Verno tempore Suphiamus cum parata in Ægypto classe ad portum appulit, qui Boni Agri dicitur. Paulo post Izethus cum alia classe in Africa collecta Satyrum, Bryantem et loca quæ sunt usque ad Carti portum occupavit. Ægyptii autem qui in utraque classe erant. 790 seorsim inito consilio, noctu ad urbem accesserunt, imperatorem faustis clamoribus compellantes, adeo ut mare ab Hierea usque ad urbem totum ligneum videreinr. Utraque classis exercitum vehebat innumerabilem, navesque et arma quorum summa iniri non posset. Atque hæc omnia auxilio misericordis Dei et intercessione Deiparæ eodem loco partim demersa sunt a ventis partim incensa; omnesque cum suis navibus protinus perierunt, cum biennium urbem oppugnassent. Rursus Merdasane cum suis copiis a Pylis Nicæam usque et Nicomediam incursionibus grassante, Romani qui in Liba et Sophone Mardaitarum erant in morem absconditi, subito eos invadentes magnaque quotidie clade afficientes proffigarunt. Arabibus præter læc tanta etiam fames incubuit, ut omnia viventia animalia devorarint. Sunt qui hominum quoque cadavera suaque ipsorum stercora cum radicibus herbarum tritis elixa vorasse dicunt. Pestis quoque ees corripuit et multitudinem innumeram perdidit. Ad hæc Bulgari bello moto, Arabum 22 millia interfecerent. Multæ porro aliæ calamitates iis evenerunt, ut satis ipsa experientia

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

45) Hic non armigerum, sed dignitatem aliam ordinemque militarem, significari apparet. Nam et protospathariorum exstat mentio sæpe iterata, et Sergius, qui contra Leonem Isaurum in Sicilia seditionem movit, protospatharius dicitur infra. Et in Michaelo Balbo duo protospatharii sunt, Photinus ac Damianus, aliique alibi. Ameras seu Amerades videntur dici, quos Vuaschas nunc usur-

pant, præfecti. Xv..

(46) Locus obscurus. Ex Pauli Diaconi l. xxi colligitur quid sibi velit. Is enim scribit Ægyptias classes cum frumento transfugisse Cpolin. Videtur aliquid deesse. Xv..

(47) A Propontidos supra urbem faucibus, Ίερόν Straboni I. vii et ἰερὸν στόμα dictis, sex milliarium spatio ad ipsam usque urbem, Goan.

testata sit urbis hujus Deum et dominam Deiparam A 'Αράδων. Καὶ ἄλλα πολλά συνέδη αὐτοῖς δεινά, ώς custodes esse, neque a Deo deseri, qui ipsum vere invocant, etsi aliquantulum ob peccata nostra castigamur.

Hoc anno Sergius spathariorum princeps ac Siciliæ præfectus, 791 audito urbem a Sarracenis obsideri, de suorum clientum numero Basilium quemdam civem, Onomaguli filium, mutato ejus in Tiberium nomine, imperatorem creat; qui consilia Sergii secutus magistratus et præfectos a se constituit. Hoc ubi imperator cognovit, Paulum domesticum suum cum copiis mittit. Is cum Siciliam attigisset populoque imperatoris mandata ex scripto recitasset, hoc consecutus est ut sta- B tim imperium Leoni faustis acclamationibus confirmaretur, Basilius autem Onomagulus cum suis vincti ipsi dederentur ; quorum ille abscidit capita, eaque imperatori misit. Sergius, securitate promissa, ad Paulum concessit. Ita Occidens pacatus. At naves Arabum, quæ cum Umaro ad obsidionem urbis remanserant, 15 Augusti die magno cum dedecore domum discedere conata, immisso divinitus turbine partim ad Proconnesum partim ad Apostrophos et reliqua littora submersæ sun!. Superstites cum in mare Ægeum pervenissent, ignea grando immissa ebullire mare fecit; ac pice liquata solis quinque navibus in Syriam perlatis, reliquæ omnes cum vectoribus perierunt, potentiam Dei nostri testatæ.

Anno Leonis primo magnus in Syria fuit terræ motus. Umarus autem Christianos Mahometicam inspictatem amplecti jussit, et parentes decreto immunitate tributorum donavit, qui non obedirent, eos trucidavit, multosque ita martyres fecit. Lege quoque lata Christianos testimonii 792 contra Sarracenos dictione prohibuit. Leonem quoque imperatorem per litteras ad Mahometicam superstitionem colendam hortatus est.

Tertio anno Leoni impiissimus filius ac Antichristi præcursor natus est Constantinus Caballinus. Die Octobris vicesima sexta Maria uxor L onis in triclinio Augustali coronata est, votisque apud vestibulum sacræ aræ factis ad magnum baptisterium transiit. Ibi cum a Germano patriarcha Constantinus paterni regni ac malitiæ

έπιγνώναι τη πείρα του Θεον κάι την Δέσποιναν Θεοτόχον φρουρούς είναι ταύτης της πόλεως · χαί ούχ Εστιν έγχατάλειψις τελεία Θεού έν τοίς έν άλη. θεία Επιχαλουμένοις αύτον, εί χαι πρός βραχύ παιδευόμεθα διά τὰς άμαρτίας ήμῶν.

Τούτω τῷ ἔτει Σέργιος πρωτοσπαθάριος (48) και στρατηγός Σιχελίας, άχούσας ότι οἱ Σαρακηνοὶ παραχαθέζονται την πόλιν, Εστεψεν ίδιο βασιλέα έχ των άνθρώπων αύτου Βασίλειον πολίτην, [P. 452] τω υίδν 'Ονομαγούλου (49), μετονομάσας αὐτὸν Τιθέριον. Έποίησε δὲ προδολάς καὶ ιδίους ἄργοντας (50) μετά βουλαίς Σεργίου. 'Ο δὲ βασιλεύς ταῦτα ἀχούσις άποστέλλει Παύλον τον οίχεῖον αύτου μετά δυνάμεως, δς καταλαδών την Σικελίαν και τάς βασιλικάς προστάξεις ύπαναγνούς τῷ λαῷ, εύθὺς τὸν μὲν Λέοντα βασιλέα εὐφήμησαν, Βασίλειον δὲ τὸν 'Ονομάγουλον καί τους σύν αὐτῷ δεσμίους τῷ Παύλω παραδεδώκασιν, οθς καρατομήσας τάς κεφαλάς αύτων τώ βασιλεί Εξαπέστειλεν. 'Ο δε Σέργιος λόγους ἀπαθείας λαδών έξηλθε πρός του Παύλου, και ούτως είρηνευσαν τὰ 'Εσπέρια. Τὰ δὲ ἐναπομείναντα πλοῖα τῶν Αράδων και Ούμάρου τη ιε' του Αύγούστου μηνός μετ' αἰσχύνης πολλης άνακάμψαι βουληθέντα, λαίλοψ έχ Θεού ένσχήψας τὰ μέν έν Προιχοννήσω, τὰ δὲ έν τοίς 'Αποστρόφοις (51) και ταίς λοιπαίς άκταίς κατεπόντισε. Τοίς δὲ περιλειφθείσιν έν τῷ Αίγαίω πελάγει γάλαζα πυρίνη ένσχήψασα άναδράσαι την θάλασσαν πεποίηκε. Και της πίσσης λυθείσης αυτανδρα άπώλοντο, μόνων πέντε είς Συρίαν διασωθέντων, την τοῦ Θεού ήμων δυναστείαν ἀπαγγέλλοντα.

Τούτου τῷ α' ἔτει σεισμός μέγας ἐγένετο ἐν Συρία. Ήνάγκασε δὲ Ούμαρος τοὺς Χριστιανοὺ; μαγαρίζειν, χαὶ τοὺς μὲν πειθομένους αὐτῷ ἀτελεῖς ἐποίει, τούς δέ μή πειθομένους άνήρει. όθεν και πολλούς μάρτυρας ἀπειργάσατο. Έθέσπισε δε και Χριστιανών κατά Σαρακηνών μή μαρτυρείν. "Εγραψε όξ κα! πρός του βασιλέα Λέοντα του μαγαρίσαι (52) xal αὐτόν.

Τῷ γ' Ετει ἐτέγθη τῷ βασιλεί Λέοντι υίδο δυσσεδέστατος καλ του 'Αντιχρίστου πρόδρομος, Κωνσταντίνος ὁ Καβαλλίνος (53). Τῆ δὲ κε' τοῦ 'Οκτωδρίου μηνός ἐστέφθη Μαρία ή γυνή Λέοντος ἐν τῷ τριχλίνω του Αύγουστέως (54), και εύξαμένη πρό της είσόδου του άγίου θυσιαστηρίου μετηλθεν είς τὸν μέγαν βαπτιστήρα (55), και βαπτίσαντος έκείσε

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(48) Codinus De off. curiæ Const. c. 5 : Τὸ παλαιδύ πρωτο; των σπαθαρίων παραμονών. Ensem imperatori accingebat. Goar.

(49) Asini genum habentis. Ita vulgaris fert dictio.

GOAR

(50) Supra, sub finem Justiniani, pro voce πρε-δολά; suspicabar προπωλά; legendum. Sed si ex hoe loco conjecturam sumere velimus, προδοlàs a Cedreno pro magistratibus scriptum fuisse, locus ille fortassis ita fuerit accipiendus, ut intel-ligantur per tumultum non mancipia modo, sed t procerum res familiares direptionem passæ.

(51) Proprium alienjus promontorii ant littoris

puto esse, ab avertendo vel reflectendo dietum-XIL. - Non montem aut promontorium, sed flexnosos et retortos sinus hæc indicant. Goan

(52) Ex Paulo Diacono et quidem re ipsa vocem hanc intellexi. XYL

(53) Quem alii Copronymum vocant a sordibus in baptisterium excretis. XYL.

(54) Triclinium hoe, ubi Mauricii et Constantine nuptias refert celebratas, depingit Simocatta x,1. Abyoustakiov vocat Euchologium in coronatione imperatricis. Goan.

(55) Respecta minoris. De utroque Euchologium.

λ, ως

οιναν

· xal

àln-

Tai-

| xal

ma-

a èx

Toy

DLOV.

tras

ione

εως,

205-

בדעם

voke

·00-

20)

lac

-נושע

- ño

vàs:

ladi

óv-

YEL

TEV

u)

coŭ

n-

Et.

3.

βασιλείας διάδοχον Κωνσταντίνον, δεινόν και δυσώδες έχ νηπιότητος αύτου προεσημάνατο τεχμήριον · καλ γάρ άφώδευσεν έν τη άγία χολυμδήθρα, ώς είπείν τον πατριάρχην προφητικώς ότι μέγιστον χακόν Χριστιανοίς και τη Έκκλησία δι' αὐτοῦ γενήσεται. Τούτον άνεδέξαντο (56) οἱ προύχοντες τῶν θεμάτων καί της συγκλήτου. Τω δ' αύτω έτει Νικήτας ό Συλινίτης γράφει πρός 'Αρτέμιον εν Θεσσαλονίκη ἀπελθείν πρός Τέρδελιν τοῦ ἀναλαβέσθαι συμμαχίαν Βουλγαρικήν καὶ έλθεῖν κατά Λέοντος. Τοῦ δὲ ἀπελθόντος, δίδωσιν αύτῷ στρατὸν ὁ Τέρδελις καὶ πεντήχοντα χεντηνάρια χρυσίου. Έρχεται γούν πρό; Κωνσταντινούπολιν ό 'Αρτέμιος. Μή δεξαμένης δέ αύτον της πόλεως, οἱ Βούλγαροι τοῦτον τῷ Λέοντι παραδεδώκασι και φιλοφρονηθέντες παρ' αύτου Β [Ρ. 453] ὑπέστρεψαν. 'Ο δὲ βασιλεύς τὸν 'Αρτέμιον σύν τῷ Ξυλινίτη ἀνείλε, δημεύσας τὴν Ξυλινίτου ούσίαν · μάγιστρος γάρ ὢν πλούσιος πάνυ ὑπῆρχε. Σύν αύτοις άπεκεφάλισε και του άρχιεπίσκοπου έλδινοτόμησε καλ έξώρισε.

Τῷ ὁ' ἔτει, τῆ ἡμέρα τοῦ Πάσχα, ἐστέφθη Κωνσταντίνος ὁ Καδαλλίνος ὑπὸ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτου έν τω τριδουναλίω (57), ὑπό του 'Αγίου Γερμανού. Τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει ἀπεδίω Ούμαρος, ἀμηρεύσας τῶν Αράδων έτη δύο μήνας δ. Καλ άμηρεύει Ίζήδ: Τυραννεί δε και εν Περσίδι άλλος Ίζηδ Μουαλαδι, καὶ συναπηλθον αὐτῷ πολλοί τῆς Περσίδος. 'Ο δὲ Ίζηδ άνείλεν αύτον καλ την Περσίδα ὑπέταξεν.

Τῷ ε΄ ἔτει ἐφάνη τις Σύρος ψευδόγριστος, καὶ C έπλάνησε τοὺς Έδραίους λέγων έαυτον είναι Χριστόν τὸν Υἰὸν τοῦ Θεοῦ.

Τῷς' ἔτει ἡνάγχασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς 'Εδραίους καὶ τους Μοντανούς βαπτίζεσθαι. Οἱ δὲ Ἑδραίοι άπροπιρέτως βαπτιζόμενοι ἀπελούοντο τὸ βάπτισμα, και έσθίοντες μετελάμδανον των άγίων μυστηρίων. Οί δὲ Μοντανοί διαμαντεύσαντες ἐαυτούς, θεωρήσαντες ήμέραν, εισήλθον είς τους ώρισμένους οίχους τῆς πλάνης αὐτῶν καὶ κατέκαυσαν ἐαυτούς.

Τῷ ζ΄ ἔτει ἡλθον, χαθώς προείρηται, εί μάντεις οί γρησμοδοτήσαντες τῷ Λέοντι την βασιλείαν, καλ άπαιτούσι παρ' αύτού την ύπόσχεσιν ήγουν την των άγίων είχόνων χαθαίρεσιν, ὑποσχόμενοι τῷ ἀσεδεί ποιήσαντι ούτως βιώσειν χρόνους έχατόν. Τούτοις πεισθείς ὁ ἀλάστωρ πολλών κακών αίτιος γέγονεν ήμιν τοίς Χριστιανοίς. Εύρων γάρ τινας όμοφρονούντας αύτῷ καὶ τὸν Νακωλείας ἐπίσκοπον, οὐ μικρῶς την πίστιν έλυμήνατο.

Ίστόρηται δὲ ὅτι ἔθος ἦν τὸν ἔῆγα Φραγγίας κατὰ γένος άρχειν, και μηδέν διοικείν πλήν δτι άλόγως έσθίειν καὶ πίνειν, κατά δέ τὸν Μάτον μηνα προκαθ-

Γερμανού του πατριάργου του της κακίας αύτου καί A hæres baptizaretur, ipsa in sua infantia dirum ac fædum futuræ vitæ indicium edidit, oleto in sacrum lavacrum emisso. Itaque vaticinatus est patriarcha magna Christianis et Ecclesiæ mala eum daturum. Susceperunt eum ordinum et senatus principes. Eodem anno Niceta Xylinites Artemium Thessalonicæ degentem per litteras hortatur ut ad Terbelin se conferat, auxilioque Bulgarico instructus contra Leonem tendat. Venienti Terbelis exercitum et quinquaginta auri centenarios dedit. Cum his Artemius ad Cpolin est profectus. Sed eum cum cives non reciperent, Bulgari Leoni tradiderunt, amiceque tractati domum abierunt. Leo Artemium Xylinitamque interfecit, publicatis etiam Xylinitæ bonis : fuerat enim, utpote magister, prædives. Cum his archiepiscopum quoque 793 Thessalonicenum et alios permultos capitibus truncavit, pluribus nasos amputavit, et solum exsilii causa vertere jussit.

Ososadoving nat addoug malistous, malionas 62

Quarto anno, festo Paschatis die, Constantinum Caballinum Leonis patris jussu S. Germanus pro tribunali coronavit. Eodem anno vita defunctus est Umarus, cum Arabum ameras fuisset per annos 2 menses 4; successit ei Izedus. Sed et alius Izedus in Perside tyrannidem occupavit, cognomine Mualabis, atque huic multi ex Perside se conjunxere. Verum Izedus eum interfecit Persidemque subegit.

Quinto anno exstitit quidam Syrus, falso Christum sese jactans esse, Filium Dei, Hebræosque

Anno sexto imperator Hebræos ac Montanos ail baptismum adegit. Atque Hebræi quidem contra animi sui sententiam baptizati abluerunt baptismum, ciboque ante percepto sacrorum mysteriorum participes se secerunt. Montani autem sibi invicem vaticinati constituta die domos errori suo destinatas intrarunt, ac sese combusserunt.

Anno septimo vates isti, quos supra dictum est Leoni imperium prædixisse, venerunt, promissamque sibi ab eo sacrarum imaginum subversionem postularunt, pollicentes ei, si satisfecisset, vitam 100 annorum. His scelerosus iste fidem adhibens multa nobis Christianis mala 794 paravit; nactus enim quosdam secum sentientes, interque hos episcopum Nacoliæ, religionem hand leviter pol-

Memoriæ proditum est, regem Franciæ consuetudine sic obtinente, regnum per stirpem a majoriribus suis ad se delatum gerere, nulli alii neg tio

COARI NOTÆ. XYLANDRI ET

(56) Nempe ex baptismo. Ordinum principes dixi θεμάτων προύχοντας, quia et infra θέματα Arta-basdum pro Copronymo imperatorem creasse di-cuntur. Poni ur vox ea etiam pro exercitibus, ut duces intelligere liceat. Xv..

(31) Interpres pro tribunali. Errat vocis ad Lati-

allusione male ductus; Tribunalium enim palatium erat augustissimum. Favet et Cedrenum explicat Himerius: Έντο παλατίω τω τριδουνα-λίω Εδδοχίας γυναιχός θεοδοσίου του έχγόνου Θεοδο-σίου. Dicebatur idem novemdecim Accubitorum, do quo p. 307. GOAR.

Eumdem Maio mense in conspectu totius gentis præsidere, gentemque adorare, et vicissim ab ca adorari, atque ultro tum de more citroque dari dona. Præfectum domus sive aulæ regis rerumque gentis ejus omnium curam gerere. Oni ea stirpe prognati erant, cristati dicebantur, quod Græce dicitur trichorachati, quia instar porcorum ex spina dorsi enascentes pilos haberent.

Anno nono Leo impins cœpit de sacris imaginibus evertendis mentionem facere. Quo cognito, Gregorius Romæ papa tributo Italiæ et Romæ eum prohibuit, missa etiam decretali epistola monens non esse imperatoris de fide statuere aut vetera Ecclesiae decreta a sanctis Patribus facta convellere. Eodem anno etiam torrens in urbem Edes- B sam exundans multos interemit.

Anno decimo Masalmas Cæsaream Cappadociæ expugnavit. Pestis quoque in Svria fuit. Æstate ejus anni inter Theram et Therasiam insulas per aliquot dies ex profundo maris sursum se extulit caligo, quasi 795 ab ardente fornace surgens; qua paulatim densata inque lapidem concreta, igniti incendii vi totus et locus et aer igneum aspectum prætulerunt. Et ob crassitiem terreæ materiæ magni pumices lapidum instar per totam Asiam minorem, Lesbum, Abydumque et maritimam Macedoniam disjecti sunt, ita ut universa facies ejus maris pumicibus in summo jacentibus tecta fuerit. In medio ignis hujus insula in terram constipata Hieræque insulæ aggesta est; que ante nunquam fuit, sed quomodo olim Thera et Therasia eroperunt, ita et isthæc ætate Deo adversi Leonis. Cæterum Leo quantam in se Dei iram concitasset reputans, impudentius venerandis imaginibus bellum movit. Quare populus regiæ urbis vehementi dolore percitus cum ipsum Leonem statuit invadere, tum multos ipsius domesticos trucidavit, atque eos etiam qui impositam magnæ æreæ portæ imaginem Domini abstulerant. Quo factum est ut multi pro pietate propugnantes suppliciis afficerentur, alii membris mutilati, alii flagellis, exsiliis et multis puniti; utque pia scholarum doctrina cessaret. Nam apud regiam D cisternam palatium erat venerabile, in quo juxta antiquam formam ocumenicus magister sedebat, duodecim habens discipulos eruditione et vita graves. li cum omnem dicendi scientiam celeritate et amplitudine ingenii percepissent, ecclesiasticam divinarum rerum sapientiam acri studio tractabant :

intentum quam brutæ voracitati atque poculis. Α έξεσθαι έπλ παντίς του έθιους, καλ προσκυνείν αυτοίς και άντιπροσκυνείτθαι ύπ' αύτων, δωροφορείσθαί τε κατά συνήθειαν καλ άντιδιδόναι αύτοζς, Εχειν δὲ πρόοιχον (58) γνώμην αύτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους εἰς τό διοικείν πάντα τὰ πράγματα. Έλέγοντο δὲ οί ἐκ του γένους έχείνου χαταγόμενοι χριστάτοι, δ έρμηνεύεται τριγοραχάτοι · είγον γάρ κατά τή; βάχεως αύτων τρίχας έχφυομένας ώς χοίροι.

> Τῷ θ' Ετει ἡρξατο ὁ δυσσεδής Λέων τὸν κατά τῆς των άγίων είχονων καθαιρέσεως λόγον ποιείσθαι. Γρηγόριος δὲ ὁ πάπας 'Ρώμης τοῦτο μαθών τοὺς φόρους της Τταλίας και Υώμης έκώλυσε, γράφος καὶ πρός Λέοντα ἐπιστολήν δογματικήν, μή δείν βασιλέα λόγον περί πίστεω; ποιείσθαι καί καινοτομείν τά άργαία [Ρ. 454] δύγματα της Έχκλητίας τά όπο των άγίων Πατέρων δογματισθέντα. Τῷ δ' αὐτῷ έτει και ό γείμαρδος (59) πλημμυρήσας είστλθεν είς Έδεσαν, και την πόλιν και πολλούς ήφάνισε.

Τῷ ι' έτει ἐπεστράτευσε Μασαλμάς τὴν Καισάρειαν Καππαδοκίας και παρέλαδεν αύτην. Γέγονε δε και θανατικόν είς Συρίαν. Έν αὐτῷ τῷ Ετει, ῶρα θέρους, άτμλς χαμίνου πυρός άνέδρασεν άνά μέσον θήρας καλ θηρασίας τών νήσων έχ του βυθού της θαλάσσης επί ήμερας τινάς, καί κατά βραγύ παγυνομένης και απολιθουμένης τη πυρώδει έκκαύσει όλος ό τόπος καὶ ὁ άἡρ πυροφανής ἐδείκνυτο. Τῆ δὲ παχύτητι της γεώδους ούσίας πετροχισσήρους μεγάλους ώς λίθους τινάς άναπέμψαι καθ' όλης της μικράς 'Ασίας και Λέσδου και 'Αδύδου και της πρίς θάλασσαν Μαχεδονίας, ώς άπαν τὸ πρόσωπον της θαλάσσης ταύτης πισσήρων έπιπολαζόντων γέμειν. Μέσον δέ του τηλιχούτου πυρός νήσος άπογεωθείσα τή λεγομένη λερά νήσω συνήφθη, μήπω τὸ πρίν οδσα, άλλ' ώς αί προβόηθείται Θήρα τε καί θηρατία ποτέ έξεδράσθησαν, ούτω και αθτη νών έπι των γρόνων του θεομάχου Λέοντος. "Ος την κατ' αύτου θείαν όργην ύπερ αύτου λογισάμενος άναιδέστερον κατά των άγίων σεπτών είκόνων ήγειρε πόλεμον. Οἱ μέντοι κατά την βασιλίδα πόλιν δγίοι σφόδρα λυπούμενοι αὐτῷ τε Εμελλον ἐπελθεῖν καὶ πολλούς βασιλικούς άνθρώπους άνείλου, τούς τε καθελόντας την έπλ τής μεγάλης χαλκής πύλης του Κυρίου είκόνα, ώς πολλούς ύπερ της εύσεδείας τιμωρηθήναι μελίου τε έχχοπαίς και μάστιξι και έξορίαις και ζημίσις ύπο-6ληθήναι, σδεσθήναι τε των παιδευτηρίων τήν εύσεδή διδασχαλίαν. Πρός γάρ τή λεγομένη βασιλική χινστέρνη παλάτιον ήν σεμνόν, ἐν ῷ κατὰ τύπον άργαίον οίκουμενικός (60) έκάθητο διδάσκαλος, έχων μαθητά; λόγω καλ βίω σεμνούς τον άριθμον δώδεκα. Οδτοι πάσαν λογικήν έπιστήμην τάχει τε καί μεγέ-

XYLANDRI ET SOARI NOTÆ.

(58) Domus regiæ majorem apud Gregorium Turoneusem, apud Paulum Amilium magistrum mi litum dictum reperies; cui parem non officio sed nomine Greci habaerunt ραίκτωρα. Rectorem domus vocat Luitprandus c. ult. Hist. GOAR.

(59) Vel sit proprium, Chimarus. Torrentes antem sua exundatione non parvis ant male ædificatis pagis, sed urbibus quoque minime contemnendis magnas clades inferre vel Basilea docere potest. Δογματικήν papæ epistolam ad verbum decretalem verti. Xvi

(60) Ocenmenicum magistrum dictum puto, quasi cujus doctrina totus terrarum orbis illustraretur, aut cujus per omnem Christianitatem vigeret auctoritas, XvL.

στικήν μετήεσαν θεοσοφίαν. Εν τής γνώμης χωρίς ού θεμιτόν τι ποιείν εδόκει ούδε τοίς βασιλεύσιν αὐτοίς. Τούτους ό Κόνων συχνώς προσκαλούμενος έπείραζε πείσαι τη αύτου αιρέσει. Καταθέσθαι δέ μή καταδεγομένους άλλ' άντιπίπτοντας άτίμως κατακλεισθήναι διεκελεύσατο έκείσε, διά δε τής νυκτός πύρ χυχλόθεν ύφάψας αύταίς έστίαις καί βίδλοι; molhai; xal xahaiç xal σχεύεσιν ίεροίς ὁ μιαρό; κατέκαυσεν. Έντευθεν στασιάζουσι κατ' αὐτού μεyáln vaupagia supowohsavese Elladinel es nal el των Κυκλάδων νήσων, οί και προσπελάσαντες τῷ δ δυσσεδής, κατά τῆς εὐσεδείας τον διωγμόν ἐπιτείνων.

Τω (P. 455) δ' αὐτῷ ἔτει, κατά τῆς Βιθυνῶν Νιπροδραμών και άπαρασκεύαστον κυκλώσας την πόλιν, καὶ Μαδίας ἐπακολουθών ἐν άλλαις ἀκτώ ήμισυ μυριάσιν · οί μετά πολλήν πολιορχίαν και καθαίρε-סני עבףוצחי דשי דבוצשי, פני פחדמסומן דשי פני מטדה τ:μωμένων άγίων Πατέρων αίσχυνθέντες, άπρακτοι ύπεχώρησαν. Κωνσταντίνος δέ τις στράτωρ (61) του 'Αρταδάσδου, Ιδών είκονα της Θεοτόκου έστώσαν, λαδών λίθου Ερριψε κατ' αύτης καλ συνέτριψεν αύτην καί πεσούσαν κατεπάτησε. Θεωρεί ούν έν δράματι παρεστώσαν αὐτῷ τὴν Δέσποιναν καὶ λέγουσαν αὐτῷ. θίδας ποίον πράγμα γενναίον είργάσω είς έμέ; "Οντως κατά της ξαυτού κεφαλής τούτο έποίησας. Τή δὶ ἐπαύριον προσδαλόντων τῶν Σαρακηνῶν τῷ τείχει και πολέμου κροτηθέντος, δράμων είς το τείγος ό ταλαίπωρος βάλλεται τῷ ἐκ τοῦ μαγγανικοῦ λίθω (62), ός συνέτριψεν αὐτοῦ τὴν κιφαλήν και τὸ πρόσωπον, άξιον της αὐτοῦ δυσσεβείας χομισάμενος τὸ άνταπόδομα.

'Ο μέντοι βασιλεύ; Λέων ού μόνον περί την σχε- C τικήν των σεπτών είκονων ο δυσσεθής έσφαλλετο -προσχύνησιν, άλλά και περί των πρεσδειών της πανάγνου Θεοτόχου και πάντων των άγίων . και τά λείψανα δὲ τῶν ἀγίων ὁ παμμίαρος, ὡς οἱ διδίσκαλοι αύτου "Αραδες, εδδελύττετο. Έχ τουδε τοίνυν του γρόνου άναιδώς τῷ μαχαρίῳ Ερρμανῷ προσετρίδετο, δν και μεταστειλάμενος ήρξατο λόγους τινάς χινείν μεθ' ὁπουλίας και καταγινώσκειν πάντων των πρό αὐτοῦ βασιλέων καὶ Ιερέων ὡς εἰδωλολατρησάντων έν τη προσχυνήσει των άγίων είμονων. 'Ο δὲ μέγας ἔφη Γερμανός ' Αχουσον, βασιλεύ. Τοῦ Κυρίου ήμων Ίησοῦ Χριστού διά σαριάς ἐπιφανέντος πάσα είδωλολατρία έπποδών γέγονε καλ πάν άγαλμα είδωλικόν ήφάνισται και εξωστράκισται, ώς φησιν ό προφήτης Ζαχαρίας, ότι, Λέγει Κύριος Σαδαώθ. Έξολοθρεύσω τὰ όνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οθαέτι αθτών έσται μυτία. Πλήν τήν καθαίρεσιν τών ερών είχόνων αχούομεν μέλλειν Εσεσθαι, άλλ' ούχ int eng one Bartheiag. Tou ob Burrauevou einelv int noiac, fon 6 driog . Ent Kovervog. 'O 62 amorpi-Bels Epi. "Outes eye elu: touto yap bor: tò Ba-

θει φύστως μετερχόμενοι ούχ ήκιστα την έκκλησια- A absque horum consilio 798 quidquam agi, ipsis quoque imperatoribus nefas putabatur. Hos Conon ad se vocans identidem in suam hæresin pertrahere satagebat : recusantes autem et sese opponentes ignominiose in sua illa schola concludi jussit, noctuque igne circumdatos cum domo librisque multis et pretiosis ac sacra supellectile combussit. Ob id magna classe coacta Græci, et qui Evelades insulas tenebant, bellum ei faciunt. Sed Byzantio jam propinquantium artificioso igni naves una cum ipsis succensæ perierunt. Porro autem impius Leo pietatem impensius persequi perrexit.

Βυζαντίο ήττωνται, έμπρησθέντων αύτων έντλς νηών τῷ σκευαστῷ πυρί. Αξξει δὲ τὴν κακίαν Λέων

Eodem anno, Amer eum 15 millibus levis armaκαίας παρατάττεται 'Αμερ εν χιλιάσι ιε' μονοζώνων p ture militibus excursionem faciens, Nicaam Bithyniæ improviso obsidet. Cui se adjungit Mabias, cum 85 millibus subsecutus. Verum bi diu urbe oppugnata, murorumque partibus dejectis, apparitione sanctorum qui ibi coluntur Patrum deterriti re infecta turpiter discesserunt. Quidam Constantinus, Artabasdi strator, imaginem Deiparæ stantem cernens, correpto lapide petiit dejectamque conculcavit. Cui Domina per visionem astitit, obnuntiavitque præclari hujus in ipsam facinoris suo eum capite pœnas daturum. Postridie itaque Saracénis murum oppugnantibus, et certamine 797 commisso, miser in murum accurrens, tormenti lapide caput faciemque contritus, dignam suz impietatis mercedem tulit.

Enimyero imperator Leo non tantum in errore de venerandarum imaginum debita adoratione versatus est, sed etiam de Deiparze omniumque sanctorum intercessionibus impie sensit, sanctorumque reliquias more Arabum suorum praceptorum abominatus est. Ab eo itaque tempore impudenter beato Germano infensus fuit. Vocavit quoque eum ad se, illatoque subdole sermone, damnare comit omnes qui se antecessissent imperatores ai pontifices, quod ii imaginibus sacris adorandis, cultum soli Deo debitum, impie alio transtulissent. Ad hee maguus ille Germanus : Avdi, inquit, imperator. Christo in carne exhibito, omnis profanorum simulacrorum cultus abolitus, omnisque impia imago sublata est et explosa. Quomodo Zacharias vates prædixit, Sic alt, dicens, Dominus exercituum: Exscindam e terra namina simulacrorum, neque ulla in posterum erit eorum memo ria 33. Gælerum sacras quoque imagines audivimus obolitum iri, non tomen te imperante. Et coactus ab imperatore, eum nominare, quo rerum potiente boc esset futurum : Cononem, dixit. Tum Leo :

[&]quot; Zach, xni, 2.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽⁶¹⁾ Innosbuoc, qui equorum curam gerit, equiso.

⁽⁶²⁾ Apparet machinam sic vocare, que magnum PATROL. GR. CXXI.

lapidem funibus contenta torqueret. Mangonem vocat Paulus Diaconus, I. xx1, propead verbum boc, ut pleraque, referens. XxL.

Omnino, inquit, is ego sum. Conon enim est meum A πτιστικόν μου. Καὶ ὁ μέγας Γερμανός ὁπολαδών nomen, mihi in baptismo inditum. Quem sermonem Germanus excipiens : Absit, ait, domine, ut hoc tam invisum Deo facinus te imperante 798 perpetretur. Sed tyrannus Deo adversus, auditis his verbis graviter indignatus, leoninum rugiit : Germanumque simulacricolam appellans, suaque manu alapam infligens, regia exturbavit. Facto deinde contra sacras imagines edicto, Germanum rursum accersit, persuasurum ei se sperans ut subscriberet. At Germanus neguaquam vel adulationi vel minis tyranni concessit : imo autem pactorum eum ante acceptum imperium initorum admonuit, in quibus is Deo fideiussore ascito promiserat nihil se verorum decretorum labefactaturum. Sed tantum absuit ut cœpti miserum Leonem B puderet, ut præterea in hoc incubuerit ut Germanum suis in verbis caperet, atque ita non ut confessorem, sed ut seditiosum, solio detruderet. Eam ad rem adjutorem nactus est Anastasium Germani syncellum, quem successionis in patriarchæ munus spe allexerat. Hunc beatus ille non ignorans esse alterum Iscariotam, sapienter de proditione commonuit. Aliquando Germani in regiam euntis stolæ oram Anastasius calcavit. Cui Germanus : Noli festinare : Diippus te manet. Quindecim post annis Constantinus Ecclesiæ persecutor, inter Artabasdum generum suum aliosque suos hostes, hunc quoque Anastasium plagis in circo multatum et facie retrorsum versa equo impositum ac nudum per Diippum jussit pro spectaculo duci, quod sibi derogato imperio Artabasdo diadema detulisset. Atque sic impletum est Germani vaticinium. Proinde Byzantii desensor veræ religionis fuit 799 divinus iste Germanus, quotidie adversus Leonem feræ cognominem ut feram bestiam ejusque stipatores depugnans; Romæ autem Gregorius, apostolicus vir et Petri apostolorum corvohæi assessor, qui ob divinas suas lucubrationes Dialogi cognomen adeptus est. Is a Leone ob ejus impietatem defecit, et pacto cum Francis icto tributa Leoni denegavit, Anastasium ac socios

έφη Μή γένοιτο, δέσποτα, έπὶ της σης βασιλείας πραχθήναι το θεοστυγές τούτο κακόν. 'Ο δὲ θεομάγος τύραννος τοῦτο ἀχούσας, σφόδρα γαλεπήνας καλ λεόντειον βρύξας, είδωλολάτρην τε άποχαλέσας καὶ ταίς ίδίαις χερσί ραπίσας των βασιλείων έξελαύνει. Σιλέντιόν τε ποιήσας κατά των άγίων είκόνων προσκαλείται πάλιν τον άγιον Γερμανον, οίδμενος πείται αύτον ύπογράψαι. 'Ο δε ούδ' όλως είξε τη θωπεία η τή ἀπειλή του τυράννου. [Ρ. 456 | Μάλλον μέν ούν άνέμνησεν αύτον ό μακάριος των πρό της αύτοκρατορίας συνθηχών, όπως αύτον Θεόν έγγυητην δέδωκε μή παρασαλεύσαί τι των τής άληθείας δογμάτων. 'Αλλ' ούδ' ούτως ήσχύνθη ὁ ἄθλιος · μάλλον δὲ καὶ ήγωνίζετο, εί που αὐτὸν ἐν λόγοις συλλήψεται, ἴν' ὡς φατριαστήν (63) και ούν ώς δμολογητήν καθέλη του θρόνου. Εύρεν ούν είς τούτο σύμμαχον Άναστάσεον σύγχελλον (64) τοῦ ἀγίου, συνταξάμενος αὐτὸν τοῦ θρόνου διάδοχον έσεσθαι. "Ον ό μακάριος ούκ άγνοῦν, ώς άλλον. Ίσκαριώτην, σοφώς τὰ περί προδοσίας άνεμίμνησκε. Καί ποτε είσερχομένου πρός τά βασίλεια, ἐπάτησεν ὁ 'Αναστάσιος 'τὰ ὁπίσθια τῆς στολής του άγίου · πρός δν ό όσιος Εφη. Μή σπεύδε · τδ Δίιππον (65) εκδέχεταί σε. Μετά δε έτη τε Κωνσταντίνος ὁ διώχτης μετά τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ 'Αρταβάσδου σύν άλλοις έχθροις αύτοῦ τοῦτον τύψας έν τῷ Ιπποδρόμω, διά του Διίππου γυμνόν έπ' δνου καθίσας έξ άντιστρόφου ἐπόμπευσε διὰ τὸ ἀνασχάψαι μέν τὸν βασιλέα Κωνσταντίνου, στέψαι δὲ τὸν 'Αρτάδασδον' χάντευθεν ή πρόρφησις απέδη του όσιωτάτου Γερμανου. Έν μεν ούν τῷ Βυζαντίῳ πρόμαχος τῶν ὑπέρ εύσεδείας δογμάτων ὁ Ιερός ούτος και θεσπέσιος ήχμαζε Γερμανός, θηριομαγών (66) xaθ' ἐκάστην πρός του φερώνυμου Λέοντα και τούς αύτοῦ συνασπιστάς · εν δε τη πρεσδυτέρα 'Ρώμη Γρηγόριος άποστολικός άνηρ και Πέτρου τοῦ κορυφαίου σύνθρονος, δ; διά τὰ ὑπ' αὐτοῦ γινόμενα θεῖα πονήματα Διάλογος ἐχλήθη (67). Ούτος ὁ ἄγιος διὰ τὰς ἀνοσιουργίας Λέοντος άφηνίασε, και πρός του Φράγγου σπουδήν είρηνικήν ποιησάμενος τούς τε φόρους έκώλυσε καί. 'Αναστάσιον καλ τοὺς σύν αὐτῷ ἀνεθεμάτισε. Τὸν δὲ βασιλέα δι' ἐπιστολών αὐτοῦ πολλών πολλοίς ἐγνω-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

sum conjecturam. Xvi.,

(64) Xylandri de syncello scripta suarum adnotationum prima præsenti loco congruunt. Presbyteris enim quibusdam in contubernii vitæ familjaritatisque consortium a patriarcha receptis nonnun-quam, co vita functo, patriarchæ dignitas deferedator; ac processu temporis non officio, quod fin-git Xylander, sed syncelli concellaneire bonore et nomine patriarche successor designatus, ornaba-tur. Logendus hic auctor in Michaele Theophili dillo whi de Januar Attendenda quogne Theophili tur. Logendus hie auctor in Michaele Theophili filio, nhi de Janne. Attendenda quoque Theophanis verba: 'Ο Λέων έχων έν τούτω σύμμαχον και συμμέτοχον 'Αναστάσιον μαθητήν και σύγκελλον αὐτού, συνταξάμενος αὐτῷ, ὡς της ἀσεδείας ὁμόφρονι, και τοῦ θρόνου μοιχὸν και διάδοχον γενέσθαι. Unde et Stephanus Basihi filius cum Photio educatus, et syncelli dignitate promotus, nullo discrimine in ejus locum est subrogatus. Auctor infra in Leone

(67) Parpido esse aliquid tribus aut curiæ simile, D statim sub initio, necnon inferius, ubi Euthymium cum aliunde, tum ex Suida apparet. Ego secutus Nicolai quoque syncellum in patriarcham postmo-Nicolai quoque syncellum in patriarcham postmo-dum provectum narrat. Ac denique disertis idem verbis hoc aliquando positum in more, ut syncellus esset qui deinde patriarcha, explicat in Constan-tino Monomacho p. 775. Goar. (65) Diippus videtur fuisse appendix circi. Zo-

naras habet διέππιον. Apparet locum significari equestribus decursionibus destinatum. Χτι. — Circi stadium, quo bigæ quadrigæve excurrunt. Duppim reddidit Paulus Diaconus, sed mendese. GOAR

(66) Alludit ad id quod Paulus de se comme-morat, Il Corinth. xt. Xvi. — Ad Leonis ferocis imperatoris nomen, non ad Pauli verba, ut scripturit Xylander, auctor alludit. Goan.

(67) Ab auctoris sententia recedunt nonnulli, qui Gregorium Magnum, nominis hujus primum, Acadorov ob scriptos ab eo dialogos vocitatum, seribunt. GUAR.

15

d

ıì.

١.

-

it

V

-

i.

1

ũ

Δαμασχῷ Ἰωάννης μοναχός καὶ πρεσδύτερος, ὁ Χρυσορβίας (68) ό του Μανσούρ, δέρμηνεύεται Λέντραδος, δνπερ ό δυσσεδής Μανζήρ Τουδαϊκώ φρονήματι μετωνόμασεν. Οδτος δ όσιος Ίωάννης καλ μελφόδο (69) ώνομάσθη μετά Κοσμά έπισκόπω του Μαΐουμά καλ Θεοφάνους άδελφοῦ Θεοδώρου τῶν γραπτῶν (70), διὰ τὸ αὐτούς μελφόησαι τὰ ἐν ταῖς ἐχκλησίαις τῶν Χριστιανών τετυπωμένα ψάλλεσθαι. ήν γάρ ὁ άγιος Ίωάννης εύτος τῷ τε βίψ καὶ τῷ λόγῳ διδάσκαλος άριστος, πάσης γνώσεως θείας τε καλ άνθρωπίνης ξμπεπλησμένος. 'Αλλά Γερμανόν μέν ώς ὑπ' αὐτὸν δντα ό Λέων ἐχδάλλει τοῦ θρόνου, ός τὸ ώμόφορον έν τη άγία τραπέζη της Μεγάλης Έχκλησίας θείς άπετάξατο τη ἱερωσύνη καὶ ὑπεχώρησεν. "Ο δὲ θεομάχος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ 'Αναστάσιον τὸν προλε- Β χθέντα σύγχελλον, συνθέμενον τή άσεδει αύτου βουλή και αιρέσει. 'Ο δε όσιος Γερμανός [Ρ. 457] εξερχόμενος μεθ' έτέρων διδασκαλικών λόγων έφη. Έάν είμι εγώ Ίωνᾶς, βάλλετέ με είς την θάλασσαν · χωρίς γάρ οίχουμενικής συνόδου καινοτομήσαι πίστιν, ω βασιλεύ, άδυνατω. Καὶ ἀπελθών ἐν τῷ γονιχῷ αύτοῦ οίχω τοῦ Πλατανίου ἡσύχοσεν, ἀρχιερεύσα; έτη ιδ' μήνας ε' ήμέρας ζ'.

Τῷ ιδ έτει, ἐπεστράτευσε Μάσαλμας τή 'Ρωμανία, και ελθών είς Καππαδοκίαν παρέλαδε δόλφ το Χαρσιανόν κάστρον.

Τῷ ις' Ετει Λέων ὁ βασιλεύς την θυγατέρα γαγά- C νου τοῦ τῶν Σχυθῶν δυνάστου τῷ υἰῷ Κωνσταντίνω Ινυμφεύσατο, ποιήσας αύτην Χριστιανήν και όνομάσας Είρηνην · ήτις έχμαθούσα τὰ ίερὰ Γράμματα διέπρεψεν έν εύσεδεία, την των άθέων δυσσέδειαν έλέγχουσα. Ο δέ βασιλεύς έμείνετο κατά του πάπα καί τῆς ἀποστάσεως 'Ρώμης καί Ίταλία;, καί έξοπλίσας στόλον μέγαν ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν. Ἡσγύνθη δε ό μάταιος ναυαγήσαντος τοῦ στόλου είς το 'Αδριατιχόν πέλαγος. Έχμανείς οδν έπλ τούτφ πλέον ό θεομάχος φόρους κεφαλικώς τῷ τρίτψ μέρει Σικελίας καὶ Καλαδρίας τοῦ λαοῦ ἐπέθηκε. Τὰ δὲ λεγόμενα πατριμώνια των έν 'Ρώμη ναων των άγίων και κορυφαίων ἀποστόλων Εκπαλαι τελούμενα, ι τάλαντα τρία ήμισυ, τῷ δημοσίῳ λόγφ τελείσθαι προσέταξεν, η

σμένων άριδήλως ελέγχει. Έν δε τη κατά Συρίαν A anathemate feriit, imperatoremque multis epistolis et a multis lectis manifesto redarguit. Damasci Syriæ fuit Joannes monachus et presbyter, Chrysorrhoas cognomento, Mansuris filius, quod Græce sonat Lentrabum, quem impius Judaico sensu Manzerem appellavit. Hic S. Joannes, una cum Cosma Majumensi episcopo et Theophane fratre Theodori Graptorum episcopi, melodi sive cantores sunt agnominati, eo quod melodiis comprehendissent eas cantilenas quæ in ecclesiis Christianorum canuntur, prout ab eis compositæ formatæque sunt. Erat enim S. hic Joannes et vita et oratione magister optimus, omni divina humanaque cognitione repletus. Sed Germanum quidem Leo ut suæ potestati subditum patriarche solio dejecit. Isque humerale in sacra mensa Magni Templi deponens resignavit munus suum atque discessit. Impiusque Leo ei suffecit Anastasium syncellum impio ipsius consilio et horresi consentientem. Digrediens vero Germanus inter alia ad docendum composita verba hoc quoque dixit : Si ego sum Jonas, 800 projicite me in mare : nam extra universalem synodum novi aliquid de fide statuere nequeo, o imperator. Ac digressus Platanii in domo sua gentilitia quietus vixit, cum gessisset summum pontificatum annos 14, menses 5, dies 7.

> Anno 11 Masalmas in Romanam ditionem bello illato, cum in Cappadociam venisset, Charsianum castrum fraude cepit.

Anno 16 Leo filiam Chagani Scytharum principis filio suo Constantino nuptui dedit, cum Christianam eam fecisset Irenamque nominasset. Ea sacris Litteris studiose cognitis illustris pietate fuit, refutavitque a Deo alienorum impietatem. Imperator autem contra Papam Romæque et Italiæ defectionem sæviens, contra eos ingentem classem armavit atque emisit. Sed turpiter se dedit vanus homo, classe in Adriatico mari naufragio amissa, Inde furore percitus majore homo adversus Deum pugnans, tertiæ Siculi ac Calabri populi parti tributum in singula hominum capita imposuit. Patrimonia quoque templorum Romæ principibus apo stolis consecratorum, que pecunia quotannis antiquitus pendebatur talentorum trium semis, in

XYLANDRI ÉT GOARI NOTÆ.

(68) Auro fluens, hoc est aureum orationis flumen fundens; quam laudem Aristoteli tribuit Ci-cero. Diaconus Chrysaoram minus apte videtur vocare, aureo euse armatum : tametsi ob acrem idolorum desensionem videri queat hoc titulo cohone-status. Lentrabus autem quid Græcis significet, non magis video quam quid Manzur. De quo ali-quid poterat conjici, si λέντραδος Græcum esset. Manzer sortusse est Mamzer πιος, quod et in sacris Litteris et in Aramea lingua spurium significat ; atque ea vox est in Hispano idiomate retenta. Mansuris sitium credo dici. In actis Cpolitanz synodi est suisse Manzurem ignominize causa a Patribus ibi dictum. Xrt. — Paulus Diaconus : et pro Mansur, quod ejus avitum nomen est, quodque redemptus

al callenge anything as interpretatur, sensu Judaico, novumque ecclesia magistrum, Manseron (spurium expone) mutato nomine vocitabat. Chrysorrhous sucris viris dicitur. de nomine fluvii Damascum patriam præterfluentis.

(69) Hymnorum ecclesiasticorum ancter apud

(70) Proprium putavi; et Graptensem episcopum feci, valde dubius. Sed res non magna. — Xv... Nil magnum equidem et momento dignum Xylandrum errasse; et tituli inscriptorum vice, ob iamba utriusque fratris ab implo Theophilo fronthus inscriptos. Theodorum Graptorum episcopum pro ingeni captu instituisse. De dira dia inscriptorum utrius in Theophilo fronthus auctor in Theophile. Goan,

grarium publicum conferri jussit. Et mandavit in- A εποπτεύειν τε και άναγράφεσθαι τά τικτόμενα βοέφη spiei atque describi infantes qui nascebantur, ut census iste de singulis capitibus (Cephaletionem vocant) exigi posset.

Annis 18, 19 et 21, Suleiman Isami filius factis in Asiam incursionibus multos captivus abduxit. Fuit inter hos etiam Pergamenus 201 quidam, qui se dicebat Tiberium esse Justiniani filium. Hunc Isamus in bonorem filli sui, utque terrorem imperatoribus obliceret, regio in honore habuit exercitui priefecit, utque ab omnibus videri posset, Hierosolyma eum ac per totam Syriam misit.

Idem Suleiman anno 25 imperii Leonis exercitum 90 millium in Romanos duxit; captisque multis et oppidis et hominibus, ferreo etiam castro (id enim est Siderocastrum) vastato, illæsus rediit do-

Anno 24 ab Hieracitis tabernie sunt incensie. multique corum supplicio affecti. Die Octobris 26. quie D. Demetrio sacra est, feria 4, hora 8, terræ motus ingens atque terribilis Cpoli fuit, qui templa, monasteria, domosque multas prostravit, multosque homines. Corruit etiam Arcadii statua in Xerolopho et aliæ multæ, atque muri etiam terrestres urbis, et in Tirracia urbes atque castella, nec non Nicæa. Nicomedia et Prænetus, quin et mare quibusdam in locis a limitibus suis refugit. Obtinuit terræ motus iste menses 11. Imperator ruina murorum cognita cives ita est allocutus : Vos muris urbis reficiundis cum non sitis pares, nos quæstoribus nostris negotium dedimus ut ultra constitutum tributum in singula nomismata accipiant miliarisium unum, idque in ærarium nostrum conferant, ex quo nos muros condamus. Exinde obtinuit ut dicerata seu bina ceratia quæstoribus solverentur. Ceratia autem appellantur 12 folles sive nummi, sic dicti a Numa Romæ 802 rege, qui primus obolos sua ipsius effigie signavit, ideoque nummos de suo nomine nuncupavit. Idem et officium quoddam constituit, quod quidam ipsius famulorum gerens ab unoquovis corum qui a palatio stipendium sumebant, accipiehat folles 12 ceu unum ceratium. ltaque et ceration dicebatur. Faciebat hoc ad ineundum numerum corum quibus stipendia dabantur : neque enim eo tempore census Romæ agebatur. Vixit is Numa eo tempore quo primum Israelus captivus abductus fuit, annis a mundo create 4780.

Lee Isaurus, qui et Conon, imperium gessit annos 21, menses 2, dies 25. Mortuus est ex intestinorum morbo, anima cum corpore pereunte. Infelix ποδς τὸ ἀπαιτείσθαι τὸν λεγόμενον χεφαλητίωνα,

To in', xal ib', xal xa' Eret Loulefudy & ulde Ίσὰμ τὴν ᾿Ασίαν καταδραμών πολλούς αἰγμαλώτους έποίησεν. Ήγμαλώτευσε δέ καί τινα Περγαμηνόν, δς έλεγεν έαυτον Τιδέριον είναι υίλο Τουστινιανού. Τούτον Ίσαμ είς τιμήν του ίδίου παιδός και των βασιλέων έχφόδησιν μετά τιμής βασιλιχής χαί στρατευμάτων είχεν · δν έκπέμπει είς Ίερουσαλήμ και είς όλην την Συρίαν ποδο θέαν πάντων.

Τω κγ΄ έτει έπεστράτευσε Σουλείμαν κατά Τωμαίων, έγων μυριάδας L'. Και πολλήν άλωσιν και αίγμαλωσίαν ποιησάμενος, πορθήσας και το Σιδηρόχαστρον, άδλαδης δπέστρεψε.

Τω κδ' έτει έκαυθησαν αι άγοραι δπό των Ίεραχιτών (71), και πολλοί έξ αὐτών έφουλκίσθησαν. Τή χς' του 'Οχτωδρίου μηνός, του άγίου Δημητρίου, ήμέρα δ' ώρα η', σεισμός μέγας γέγονε και φοδερός έν Κωνσταντινουπάλει, και ἐπτώθησαν ἐκκλησίαι καί μοναστήρια καί οίκοι, καί λαός πολύς ἀπέθανεν. "Επεσε δε και ή στήλη 'Αρχαδίου εν τῷ Ξηρολόφω (72) καί άλλαι πολλαί, και τά χερσαΐα τῆς πόλεως τείχη. και πόλεις και γωρία εν τη Θράκη , η [Ρ. 458] τε Νίκαια και Νικομήδεια και Πραίνετος. 'Απέφυγε δέ και ή θάλασσα των ιδίων δρων έν τισι τόποις. Έκράτει δέ και ό σεισμός μήνας ια'. Ίδων δε ό βασιλεύς τά τείχη της πόλεως πτωθέντα, διελάλησε (73) λέγων. ότι, 'Υμείς οἱ τῆς πόλεως άδυνατείτε τὰ τείγη κτίζειν. άλλά προσετάξαμεν τοῖς διοιχηταῖς (74) τῶν θεμάτων άπαιτείν είς του πανόνα κατά νόμισμα μιλιασίσιον έν, και λαμβάνει αύτο ή βασιλεία, και κτίζει αὐτά. Κάντεῦθεν ἀπεκράτησεν ἡ συνήθεια παρέχειν τά δικέρατα τοίς διοικητάζε. Κεράτια δὲ αί εθ' φόλλεις ώνομάσθησαν, ήτοι νούμμοι άπό Νουμά βασιλέως 'Ρώμης, ός και πρώτος τους όδολους τη ίδια είχονι έχάραξε και νούμμους αὐτούς κατά τὸ ίδιον δνομα έχάλεσεν. Ούτος και όφφίκιον έτύπωσεν, όπεο είς των άνθρώπων αύτου Εχων ελάμδανεν εξ εχάστου των από του παλατίου φογευομένων φόλλεις ιβ' ήτοι κεράτιον Εν. Διο και ελέγετο ο κεράτιον. Τουτο δέ ήν ώς έν τύπφ ψήφου των ρογευομένων από του παλατίου · ούπω γάρ τότε ἀπογραφαί κατά Ρώμην ήσαν. Έν δὲ τῆ πρώτη αίχμαλωσία τοῦ Ίσραήλ ούτος ο Νουμάς έγένετο, έν τῷ δψπ έτει τῆς κόσμου melozmę.

Έδασίλευσεν ούν Λέων ὁ καὶ Κόνων, ὁ Ίσαυρος, έτη κό μήνας β' ήμέρας κε'. [Kal Ονήσκει σύν τῷ σωματική και του ψυχικου θάνατου, υδοφ δυσεντε-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(71) Hieracitæ qui suerint, nondum scio. Novi ea tempestate in Italia yuvaxxoté anxaç suisse. Sed hi nihil huc. Xxx. — To Tepov sauces Propontidos, a quibus sieracitæ. Goar.

(72) Columna est qualis Trajana vel Antoniniana Rome, ex uno solo lapide, ac ideo incolis posó-zerpa vocata, e cujus radicibus gradus cochlearis per medium ad ejus summa ascendit. Σηρολόφος quasi moles arida voestur. Pluribus de illa Suidas

et Codinus in Orig. CP. Goam; (73) Acadalsiv non est civés alloqui, verum edi-

(74) Qui a singulis ordinibus tributum exigerent.

(Kávovoc vox hodieque pro constituta pecunia usurpatur volgo, que annua solvatur. Xvp. — Tributum capitatim edicto posito pendendum, Goan,

de

ue

ν.

ũ.

v

٧.

21

d

έν τω ναώ των 'Αγίων 'Αποστόλων. 'Όσα δέ και οία κατά Χριστιανών συνέδησαν έν ταζς ήμέραις τούτου του δυσσεδεστάτου και άπανθρώπου Λέοντος, περί τε την δρθόδοξον ημών πίστιν και περί τάς τών πολιτικών διοικήσεις αίσγροῦ κέρδους καὶ φιλαργυρίας έπινοία; κατά τε παντός κόσμου και των Χοιστιανών, σεισμοί και λιμοί και λοιμοί και έθνων έπαναστάσεις καί θάνατοι, άπορω μνημονεύσαι υπερδαίνουσι γάρ πάντα νούν καὶ λόγον καὶ διάνοιαν. "Αξιον δὲ λοιπόν έφεξής και του δυσσεδεστάτου και παναθλίου παιδός αύτοῦ τὰς ἀθεμίτους διεξελθείν πράξεις ἀνοσιουργοτέρας και θεριμσήτους οδσας.

[P. 429] Κόσμου έτος σολο, της θείας σαρχώσεως έτος ψλθ', Κωνσταντίνος ὁ Καδαλλίνος Είχονομάγος έδασίλευσεν έτη λε', έχ δεινοτάτου λέοντος φανείς ποικιλότροπος πάρδαλις καλ έκ σπέρματος δφεως άσπλς καὶ δφις πετόμενος. Οδτος την πατρώαν βασιλείαν TE XAL SUSSESSIAN BIAGE Educyor EX DEON TRETON SI-(στατο και της θεομήτορος και πάντων των άνίων. κάντευθεν λοιπόν μαγείαις καλ άσελγείαις καλ δαιμόνων ἐπικλήσεσι και σπλάγγνων άνατομαζς και άλλοις πονηροίς επιτηδεύμασι χυνηγεσίαις τε καλ ίπποδρομίαις σχολάζων δργανον ἐπιτήδειον τοῦ 'Αντιγρίστου γέγονεν, ώς καὶ θεσμόν καθολικόν ἐκθέσθαι, μή λέγεσθαί τινα (75) το παράπαν άγιον, άλλλ καὶ τὰ λείψαντα τούτων εύρισκόμενα διαπτύεσθαι. καί μηδέ πρεσδείαν αὐτων έξαιτείν · ι Οὐδέν γάρ. Ελεγεν, Ισχύουσι, > προσθείς ὁ παμμίαρος · Μηδέ την της Μαρίας ἐπιχαλείσθω τις πρεσδείαν · οὐ γάρ ς Ρύναταί τι. κλλά μηδέ Θεοτόνον αύτην ενομάζεσθαι. Λαδών γάρ έν γειρί πληρες γρυσίου βαλάντιον καλ ὑποδείξας αὐτό πάσιν, ήρετο τίνος άξιόν έστι των δέ, ι Πολλού, » εἰπόντων, κενώσας πάλιν τό χρυσίον ήρετο τίνος έστιν άξιον, και λέγουσιν. · Ούδενός. › - · Ούτως, έφη, καὶ ή Μαρία, έως μέν είχε του Χριστον έν αύτη, τετιμημένη ήν, άφ' οδ δὲ τοῦτον ἀπέτεχεν, οὐδὲν τῶν λοιπῶν γυναιχῶν διενήνογε. > Φείσαι ήμων, Κύριε (76). Έχ τούτου ού μιχρά τις άθυμία τοὺς Χριστιανοὺς χατέλαδεν, ώστε παρά πάντων [Ρ. 460] μισηθήναι καὶ 'Αρταδάσδω χουροπαλάτη καὶ γαμβρῷ ἐπ' ἀδελφή αὐτοῦ προστεθηναι.

Έξελθών δὲ ὁ Κωνσταντίνος ἐν τοῖς τοῦ Ὁψικίου μέρετι κατά των 'Αράδων δπεδλέπετο κακώσαι Αρτάδασδον, δντα έν τῷ Δορυλαίω. Ο δὲ τοῦτο γνούς κινεί κατ' φύτου, και τον μέν πατρίκιον Βίσηρον, τον συμμύστην Κωνσταντίνου, ρομφαία άνείλεν, ό όδ Κοπρώνυμος φοδηθείς, δπιδάς παριππίου (77),

plas βληθείς : και τίθεται το δύστηνον αύτου σώμα A ejus cadaver reconditum est in fano Apostolorum. Subterfugit animus commemorare quæ et quales adverse res Christianis evenerint imperio Impiissimi atque inhumanissimi bujus Leonis, quantum et rectæ fidei offecerit, et fædi lucri studio atque avaritia excogitatis contra totum orbem et Christianos fraudibus, reipublicæ administrationem detriverit, tum quid terræ motuum, famis, pestilentiæ, rebellionum ac cladium contigerit. Nam neque satis cogitari ista nec explicari possunt. Par esse videtue ut porco implissimi ac miserrimi ejus filii nefaria acta, sceleratiora illa et Deo invisa, re-

803 Anno mundi 6256, qui ab incarnatione divina fuit 759, potitus imperio Constantinus Caballinus Iconomachus, præfuit ei annos 35. Is ex s evissimo leone versutissima pardalis, et ex semine serpentis aspis et anguis volans, ut primum in patrium regnum et impietatem successit, long etiam a Deo, Deipara omnibusque sanctis se abalienavit; ac deinceps veneficiis, libidinibus, damonum invocationibus, viscerum exsectionibus aliisque malis studiis tum venationibus et ludis circensibus deditus, idoneum se Antichristo instrumentum præbuit. Atque adeo universali edicto vetnit ne quis in universum Domini servorum sancti titulo cohonestaretur : quin imo conspui corum inventas reliquias jussit, prohibuitque corum intercessionem postulari : quod eos nihil posse diceret. Atque addidit scelestus Mariæ quoque Virginis intercessionem non esse implorandam : nibil enim eam præstare posse. Quin et Deiparam hanc noluit appellari. Sumptis enim in manus auro plenis loculis, ac præsentibus 20% demonstratis, sciscitatus est quanti cos putarent esse pretii. Cum responsum esset « Magni, » evacuato auro rursum interrogavit quanti loculos æstimarent. Cumque responsum esset, « Nihili, » — « Ita, inquit, Maria quoque dum Christum gestavit utero, in honore fuit ; postquam eum peperit, nihilo reliquis mulieribus præstantior est. , Parce nobis, Domine. Hæc Christianos in gravem conjecerunt mærorem; omnesque eum exosi Astabasdo europalatæ (sororem is Copronymi matrimonio habebat) sese ad-

Interea Constantinus adversus Arabes in reginnem Opsicianam profectus, de Artabasdo, qui tum Dorylæi degebat, opprimendo occasiones circumspicit. Qua re cognita Artabasdus arma contra Constantinum sumit, et patricium Biserum, ejus sacrorum socium, ferro obtruncat. Copronymus

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽⁷⁵⁾ Hunc locum ex Suida restitui. XYL.

⁽⁷⁶⁾ Cedreni immanem blasphemiam abominan-tis verba. Sed in margine ascriptum: Έὰν δέ τις μύρον πολύτιμον είς άλάδαστρον ἐμδάλη, γοιρω-δέστατε, είτα κενώση αὐτό, οὐ πάλιν ἡ εὐωδία τοῦ μύρου τῷ ἀγγείῳ προσμένει ; ΧΥL. (77) Quid sit παρέππιον, non satis novi. Credo

fuisse rhedam aut vehiculum cursui idoneum, quod aliquis eques comitaretur. Quid si veredus ita appellatur ? Xv. .- Pancirolus de cursu publico : Con cessa evectione unus aut alter equus permitti cense-batur: cum vero tertius veredus indulgebatur, par-hippus aut paraveredus dicebatur. Est itaque parip-pus cursus publici equus. Goan.

perterritus equo Amorium profugit, Longinumque A φεύγει είς τὸ 'Αμώριον.' Δεξιούται δε Λογγίνον Orientalium ducem magnis demeritus pollicitationikus per eum in tuto fuit. Hinc calamitosissima subditorum bella, utroque imperatore creato. Artabasdus urbem ingressus statim ubique per eam sacras reposuit imagines, eumque ordines imperatorem salutarunt. Caterum Anastasius, qui falso titulum patriarchæ gerebat, manutenens veneranda atque vivifica crucis ligna, eum qui iis affixus fuerat juravit ad populum, Copronymum imperatorem bæc sibi verba dixisse : (Quem Maria peperit Christum, hunc tu Filium Dei ne censueris, neque quidquam præter hominem : ita 805 enim eum Maria peperit ut et me mater mea Maria. > Hoc audito populus Constantino imperium abrogavit.

Anno ejus imperii secundo Isamus Arabum princeps moritur. Hic, cum sanctissima Antiochiæ Ecclesia per quadraginta annos patriarcha caruisset, Arabibus constitui aliquem vetantibus, cum haberet charum sibi Syrum quemdam monachum, nomine Stephanum, pium hominem sed rusticum, Antiochensibus significavit, siquidem cupiant sibi patriarcham concedi, ut id muneris huic Stephano committant. li divinitus hoc fieri rati Stephanum Theopolis throni patriarcham elegerunt, Hoc anno et Constantinus et Artabasdus per legatos auxilia ab Isamo petierunt. Magna quoque siccitas fuit et multi terræ motus variis locis; adeoque et montes in solitudine Saba inter se coiverunt, et pagus terra absorptus est. Eodem anno Cosmas Alexan - C driæ patriarcha cum civibus ab errore Monotheletarum ad veram religionem transivit. Eodem anno signum in cœlo visum est. Validus autem Petro sanctissimo Damasci metropolitæ, quod is Arabum et Manichæorum errores argueret, linguam præcidit, et in Arabiam Felicem relegavit; ubi cum Christo testimonium perhibnisset ac clara voce liturgiam cecinisset, supplicio affectus obiit. Hoc anno civilia fuere bella, qualia non ante ab origine mundi.

Anno tertio versus Boream apparuit signum, ac cælitus in quædam 806 loca pulvis delatus est. Terra quoque ad Caspias portas motu tremefacta. Ft Validus ab Arabibus necatus, cum eorum princeps unum fuisset annum. Ei successit Izidus Leipsus. Eo anno Constantinus per Abydum trajicit, et apud terrestrem Cpolis murum castra ponit, excurrens etiam usque ad Auream portam, ut se multitudini ostentaret. Artabasdus autem urbe egressus prælio commisso victus fususque est. Cumque Copronymus navium esset potitus, fames ingens in urbe exstitit, ita ut modius hordei ad 12

στρατηγόν των 'Ανατολιχών μεγάλαις ὑποσχέσεσι, καὶ σώζεται παρ' αὐτοῦ. Έντεῦθεν μάγαι δεινόταται τοίς ύπηχόοις, έχατέρων βασιλέων άναγορευομένων. Είσηλθε δὲ 'Αρτάδασδος ἐν 'τῆ πόλει, καὶ παρευθύ κατά πάσαν αύτην τὰς ἐεράς ἀνεστήλωσεν είκόνας, άνηγορεύθη δέ παρά τῶν θεμάτων βασιλεύς. 'Αναστάσιος δε ό ψευδώνυμος πατριάργης, χρατήσις τά τίμια και ζωοποιά ξύλα, ώμοσε τῷ λαῷ, ὅτιε Μά τον προσηλωθέντα έν αύτοις, ούτως μοι είπε Κωνσταντίνος ὁ βασιλεύς, ότι Μή λογίση Υίον Θεου είναι δυ έτεχε Μαρία, του λεγόμενου Χριστου, άλλά ψιλου ανθρωπον · ή γάρ Μαρία ούτως αύτον έτεχεν ώς και έμε ή μήτηρ μου Mapla. > Kal τοῦτο ἀχούσαντες οί λαοί ἀνέσχαψαν αὐτόν.

Τῶ β' ἔτει τέθνηχεν Ἰσὰμ ὁ τῶν ᾿Αράδων ἀρχηγός. Οδτος την άγιωτάτην Έκκλησίαν 'Αντιοχείας έπὶ τεσσαράχοντα χρόνους χηρεύουσαν, χωλυόντων των 'Αράδων πατριάρχην γενέσθαι έν αύτη, έχων τινά προσφιλή μοναχόν Σύρον δνόματι Στέφανου, άγροικον, εύλαδη δὲ μόνον, καὶ είπερ θέλοιεν συγγωρηθήναι αύτοις πατριάργην έγειν, ψηφίσασθαι αύτον τον Στέφανον. Θεόθεν τούτο νομίσαντες γίνεσθαι γειροτονούσιν αύτον έν τῷ θρόνω Θεουπόλεως (78). Τούτω τῷ ἔτει ἀπέστειλε Κωνσταντίνος ποδς Ίσάμ, ώσαύτως καὶ 'Αρτάβασδος, συμμαγίαν αίτουντες άμφότεροι. Γέγονε δε άδροχία πολλή και σεισμοί κατά τόπους, ώς ένωθηναι δρη πρός άλληλα κατά την έρημου Σαδά, και κώμην ύπο γην καταποθήναι. Το δ' αυτώ έτει Κοσμάς ὁ πατριάργης 'Αλεξανδρείας ώρθοδόξησε σύν τη πόλει αύτου έχ της των Μονοθελητών κακοδοξίας. Τούτω τω έτει έφάνη σημείον έν τῷ οὐρανῷ (79). Θύαλλο (80) δὲ Πέτρον τὸν ἀγιώτατον μητροπολίτην τοῦ Δαμασχοῦ, ὡς ελέγγοντα την των 'Αράδων και Μανιχαίων κακόνοιαν, έγλωσσοτόμησε και έξώρισεν είς την Ευδαίμονα 'Αραδίαν, ένθα και τελειούται μαρτυρήσας ύπερ Χριστού και τρανώς εκφωνήσας την θείαν λειτουργίαν. Τούτφ τῷ ἔτει γεγόνασιν ἐμφύλιοι πόλεμοι οίοι ούχ έγένοντο άπλ καταδολής κόσμου.

ΙΡ. 461 Τω γ' έτει κατά Βορράν έφάνη σημείον, και κόνις κατηλθεν είς τόπους. Γέγονε δε και σεισμές είς τάς Κασπίας πύλας · και άνηρέθη Ούαλίδ ύπο των 'Αράδων, άρξας έτος α', και κρατεί της άρχής Τζιδ ό Λειψός. Τούτφ τῷ ἔτει ὁ Κωνσταντίνος περά διά της 'Αδύδου, και τῷ χερσαίφ τείχει τῆς πόλεως παρεκάθισε, διέδραμε δὲ καὶ ἔως της Χρυσης πόρτης, ἐπιδειχνύων ἐαυτὸν τοῖς δχλοις. 'Ο δὲ 'Αρτάδασδος ἐξελθών τῆς πόλεως καὶ συμβαλών πόλεμον ήττήθη κατά κράτος. Του δὲ Κοπρωνύμου τά πλοία πρατήσαντος έγένετο λιμός ίσχυρός έν τη πόλει, ώστε πραθήναι τον μόδιον της χριθής

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(79) Nimirum crucis, qualis Magno Constantino apparuerat. XvL.

⁽⁷⁸⁾ Hoc est cognomentum magnæ Antiochiæ et apud Nostrum et alios. Xvi. — Cur Antiochia Θεούolic, scripsit auctor anno Justiniani 2. Guar.

⁽⁸⁰⁾ Hali hic vocatur a Diacono l. xxn et aliis, princeps Saracenorum. Et Izidus Gizid, qui ali-quanto post Βάχταγμο; legitur, is Βαχτάγγιο; est apud Zenaram. Xvi.

ov

st,

a-

0-

fr

EV

re

là

10-

bv

rl.

al

sic voulouata 18' και τὰ λοιπὰ όμοίως. Τοῦ δε λαοῦ A nomismata venderetur, eademque esset relique θνήσχοντος και ἀπολλυμένου ἡναγκάσθη 'Αρτάδασδος ἀπολύειν αύτον και εξέργεσθαι άπο της πόλεως. Νιχήτας δὲ ὁ υίὸς 'Αρταδάσδου ἐπισυνάξας λαὸν ίχανὸν ήλθεν ἔως Χρυσουπόλεως (81). Καὶ περάσας ό Κοπρώνυμος εδίωξεν αύτον και καταλαδών έγειρώσατο. Καὶ τοῦτον πεδήσας, ελθών διὰ τοῦ τείχους, τω πατοί ἐπεδείχνυσεν . "Αφνω δὲ παραταξάμενος διά του γερσαίου τείγους την πόλιν παρέλαδε, καὶ χειρωσάμενος 'Αρτάδασδον καὶ τοὺς σὺν αὐτῶ, τούτον μέν σύν τοίς δυσίν αύτου υίοίς ετύφλωσε, τόν δὲ Βάκταγμον γειροκοπήσας ἐν τῷ Κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισε, πολλούς δέ καλ άλλους των προύγόντων άνείλε, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσεν. Ἱππικὸν δὲ ποιήσας εἰσήγαγε τὸν ᾿Αρτάδασδον σὺν ἦοῖς υἰοῖς αύτου καλ τοίς φίλοις δεδεμένοις άμα 'Αναστασίψ τῷ ψευδωνύμω πατριάρχη τυφθέντι δημοσίως καλ έπλ δνω άντιστρόφως καθεζομένω. Τοίς δὲ σὺν αὐτῷ έλθουσιν εξωτικοίς εκέλευσεν είσεργεσθαι είς τούς οίχους και διαρπάζειν τάς ούσίας των πολιτών. Τον δὲ ψευδώνυμον πατριάρχην ὡς ὁμόφρονα αὐτοῦ, ἐχφοδήσας καὶ δουλώσας, πάλεν ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Ιερωσύνης ἀποκατέστησε.

Τω δ΄ έτει ἐφάνη χομήτης μέγας χατά την Συρίαν, και Μαρουάμ τῶν ᾿Αράδων ἐκράτησε, και παρακλήσει των έν τη Εψα Χριστιανών συνεχώρησε γειροτονηθήναι Θεοφύλακτον πρεσδύτερον Έδεσηνον πατριάρχην 'Αντιοχείας, κοιμηθέντος Στεφάνου. Καὶ τοῦτον γράμμασι καθολικώς τιμάσθαι παρά των 'Αράδων προσέταξε.

Τῷ ε' ἔτει άδειαν εὐρών ὁ Κοπρώνυμος ἐν τἦ 'Ανατολή ώς των 'Αράδων πρός άλλήλους μαχομένων, Γερμανίκειαν (82) παραλαμβάνει καὶ ἐπιστρατεύει Δουλιγία (83) και 'Ασσυρία. Προσελάβετο δέ καί τούς πρός μητρός συγγενείς, καί εν Βυζαντίω μετώχισε, σύν αὐτοίς δὲ καὶ πολλούς Σύρους Μονοφυσίτας. Γέγονε δε άπο τ' Αύγούστου έως ιε' σκότος δμιχλώδες.

[P.462] Τως έτει έγένετο σεισμός μέγας έν Παλαιστίνη και έν τῷ Τορδάνη και έν πάση τῆ Συρία, μηνί Ίανουαρίφ είς την ιη', ώρα δ', και άναριθμητοι μυριάδες τεθνήχασιν, έχχλησίαι τε καλ μοναστήρια πεπτώχασι, χαὶ μάλιστα χατά την Ερημον της άγίας πόλεως. Τω αύτω έτε λοιμώδης θάνατος άπο Σικελίας καὶ Καλαδρίας άρξάμενος οδόν τι πύρ έπινε- D μόμενον επί την Μονεμδασίαν και Ελλάδα και τάς παρακειμένας νήσους ήλθε δι' όλης της ιδ' ίνδικτιώνος. Τή δὲ ιε ήρξαντο ἐν τή βασιλίδι πόλει αίφνης άρράτως γίνεσθαι έν τε τοίς των άνθρώπων Ιματίοις καλέν τοίς των 'έχκλησιών ἐπίπλοις (84) σταυρία έλαιώδη πλείστα. Έγένετο ούν έντευθεν τοίς άνθρώ-

annonce caritas. Moriente ergo et percunte populo, coactus est Artabasdus eo dimisso Cpoli excedere. Sed filius ejus Nicetas collecto non pænitendo exercitu usque ad Chrysopolin pervenit. Et Copronymus suis copiis trajectis eum profligavit, inque fuga cepit et compedibus vinctum ad murum aggressus patri ostendit. Subitoque a terrestri muro adortus urbem cepit. Ita Artabasdo in suam potestatem redacto, et iis qui eum comitabantur, ipsi duobusque ejus filis oculos effodit: Bactazmum. manibus prius amputatis, in Cynegio capite truncavit. Multos quoque proceres e vita sustulit et eorum bona publicavit. Inde equestres ludos edens, Artabasdum filiosque et amicos ejus vinctos introduci jussit, una cum Anastasio, qui se falso pro patriarcha gerebat, et tune publice verberatus asino prepostere impositus sedebat. Extrancis quos 807 secum adduxerat, mandavit ut domos civium diriperent. Sed patriarcham illum sui erroris sectatorem, territum atque subactum, rursum in pristino solio collocavit.

Anno 4 in Syria magnus cometa appareit, et Maruamus in Arabes imperium cepit. Hic Christianorum qui per Orientem sunt cohortationibus persuasus, concessit ut Theophylactus Edessenus presbyter Antiochize designaretur patriarcha, mortuo tum Stephano, eumque publico edicto jussit ab Arabibus in honore haberi.

Anno 5 Copronymus nactus occasionem rei in Oriente gerendæ, inter Arabes civili vigente bello, Germaniciam recipit, exercitumque ad Dulichiam et in Assyriam ducit. Matris quoque suz cognatos sibi adsciscit, et Byzantium cos transfert, multosque cum his Syros, Christo unicam affingentes naturam, qui dicuntur Monophysitæ. A 10 usque ad 15 diem Augusti tenebræ fuerunt caliginosæ.

Anno sexto magnus fuit in Palæstina terræ motus. et ad Jordanem perque universam Syriam, die mensis Januarii 18, hora 4, innumeraque hominum perierunt millia, corruerunt templa et monasteria, maxime per solitudinem urbis sanctæ. Eodem anno pestis, ab Sicilia et Calabria sumpto initio, veluti ignis proxima corripiens Monembasiam usque et in Græciam sese propagavit insulasque circumjacentes. Per totam 808 indictionem 14 et initio 15 Cpoli subito et visu non observante exsistere in hominum vestibus et in ecclesiæ suppellectile plurimæ cruces, quasi ex oleo factæ, cæperunt, Quo signo quid portenderetur, cum homines non

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽⁸¹⁾ Chrysopolis, urbs Asiæ trans Propontidem, e regione Cpoleos, Scutari nunc Turcis dieta, perperam a quibusdam cum Chalcedone confunditur. GOAR.

⁽⁸²⁾ Γερμανίκειαν, Syriæ urbem. (Ptolem.) GOAR. (83) Doulegia altera Syrice urbs est, Doliche

Ptolemæo dicta. Goar.

⁽⁸⁴⁾ Επίπλοις, peplis et volis sacris. Simeon Thes-sal. de templo lερόν Επιπλον της άγιας τραπέζης vocat altaris indumentum, id est mappam.

assequerentur, in magnum morrorem aique sollici- Α ποις λύπη και άθυμία πολλή τή του τοιούτου σηaudinen: inciderunt. Sed et varia mala Dei ira immissa populum confertim absumebant, non in urbe modo, sed in universa vicinia. Visa quoque hominibus oblata sunt, ita ut multi hominum mente abalienati putarent se eum peregrinis quibusdam et terribili vultu præditis hominibus iter facere. qui occurrentes sibi tanquam amicos compellarent atque cum lis colloquerentur; ac cum annotassent quæ ab iis dicebantur, tum demum narraverunt, cum ea jam exitus comprobasset. Videbant antem eos in ædes intrare, aliosque, intus suspendere, alios gladio ferire. Eventus pleraque ab ipsis dicta vera ostendit. Verno tempore primæ indictionis malum magis sese intendit, prorsusque exarsit æstate, adeo ut et totæ domus concluderentur, et B deessent qui cadavera humarent, neque etiam satis esset grabatornm ad ea efferenda, sed jumenta ad hoc et vehicula adhiberentur, atque illa in propugnaculis, suburbiis, cisternis siccatis ac lacubus sepelirentur; quibus impletis vineze quoque et horti effossi vix obtegendis cadaveribus suffecerint. Interim Copronymus, omnibus propter ipsius impietatem familiis evastatis, omnes oppidanorum facultates 809 corrasit inque palatium congessit. Agarenorum quoque ea tempestate classis ad Cyprum appulit. Erat ibi Romana etiam classis, cujus ductor portus faucibus occupatis subito adortus bostes occidione delevit, tribus tantum dimissis qui indicium perferrent.

καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος κρατήσας, ἄρδην ἀπώλεσε πάντας, τρεῖς μόνους ἐλευθερώσας διὰ τὸ μή-

Anno Constantini nono Maruamus a Mauropho- C ris, qui et Chrysaronitæ, invaditur, gravissimaque commissa pugna occiditur. Die vicesima quinta Januarii mensis Constantino ex Chazara Irena tilius nascitur, cui Leoni nomen fecit. Eodem tempere in Syria gravis terræ motus terribiles edidit ruinas, quibusdam urbibus prorsus, quibusdam ad mediam partem prostratis, nonnullis etiam a montanis in subjectas planities cum muris et ædificiis absque ullo damno trajectis usque ad sex milliaria. Porro in Mesopotamia terra in longum ad duo millia passuum rupta est, exque ejus imo terra albissima atque arenosa egesta, de cujus medio animal muli forma ascendit, humana voce loquens et prædicens populum quemdam e solitudine in Arabas incursionem facturum : quod et sic D

Anno sequenti, quartæ indictionis ipso Pentecostæ festo die, Caballinus filium suum Leonem imperio inauguravit, coronam ei imponente Anastasio, talso patriarcha et socio impietatis ejus.

810 Anno 10 diem suum obiit Theophylactus, sanctissimus Antiochiæ patriarcha.

μείου άπορέα. Έγένετο δὲ καὶ θεομηνία ποικίλων παθών, άφειδώς τους λαούς όλοθρεύουσα, ού μόνον τούς έν τη πόλει, άλλά και πάση τη περιχώρω. Έγενοντο όξ και φαντασίαι, ώς πολλούς των άνθρώπων έν έχστάσει γινομένους νομίζειν ξένοις τισί καί βριαροίς προσώποις συνοδεύειν, καὶ τοὺς ἀπαντώντας αὐτοῖς ὡς ὅξθεν φίλους προσαγορεύοντας καὶ διαλεγομένους. Σημειούμενοι δὲ τὰ παρ' αύτων λαλούμενα έσχατον έξηγούντο γινόμενα. Έώρων δὲ τοὺς αύτους είς οίκους είσερχομένους, και τους μέν του οίχου πρεμώντας, τους δέ ξίφει τιτρώσκοντας. Συνέδαινε δε τά πλείστα των παρ' αύτων λεγομένων γίνεσθαι ούτως καθώς ήδου. Τῷ δὲ ἐαρινῷ καιρῷ τῆς πρώτης Ινδιατιώνος Επέτεινε μειζόνως. Το δε θερινο έξεχαύθη είσάπαξ, ώστε και όλοχλήρους οίχους κλεισθήναι παντελώς, και μή είναι τοὺς ὀφείλοντας θάπτειν τούς νεκρούς, ώστε μή έξαρκείν τούς κραδδάτους είς την τούτων έκκομιδην, άλλά και διά άλόγων και διά άμαξων έκφέρειν τούς τεθνεώτας, xal to tolk mpotery/spass xal mpoastelors xal xivστέρναις ανύδροις καλ λάκκοις θάπτεσθαι αύτους, ών πληρωθέντων τους άμπελώνας και κήπους διέσκαπτον, εκαί μόλις τούτους εσχυσαν έπικαλύψαι. Παντός δε οίχου διαφθαρέντος διά την ασέδειαν του Κοπρωνύμου, πάντα του πλούτου των οίχητόρων τῆς πόλεως είσχομίσας εν τῷ παλατίφ ἀπέθετο. Κατέλαδε δε και ό των Άγαρηνων στόλος από Άλεξανδρείας είς Κύπρον, ένθα ήν ό 'Ρωμαϊκός στόλος · έπιπεσών δὲ αὐτῷ ὁ τῶν 'Ρωμαίων στρατηγός,

Τῷ θ' ἔτει χαταδιώχεται Μαρουάμ ὑπὸ τῶν Μαυροφόρων των λεγομένων Χρυσαρωνιτών (85), καί βαρυτάτου πολέμου χροτηθέντος χτείνεται. Τή δὲ κε' του Ίανουαρίου μηνός γεννάται τῷ ἀσεδεί Κωνσταντίνω υίδς έχ της Χαζάρας Είρήνης, δν επωνόμασαν Λέοντα. [Ρ. 463] Τῷ αὐτῷ γρόνω γέγονε σεισμός έν Συρία και μεγάλη και φοδερά πτωτις, όθεν αι μέν των πόλεων όλοχλήρως ήφανίσθησαν, αί δε μέσως. "Ετεραι από των δρεινών είς τα υποχείμενα πεδία σύν τοίς τείχεσι και τοίς οίκημασιν όλόκληροι σώαι μετέστησαν ώς άπο μιλίων εξ. Έν Μεσοποταμία δὲ εἰς μῆχος μίλια δύο ἐρράγη ἡ γῆ, καὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ αὐτῆς ἀνήχθη γῆ λευκοτάτη καὶ ἀμμώδης, ῆς έχ μέσου άνηλθε ζώον μουλιχόν άσπιλον, λαλούν άνθρωπίνη φωνή, προμηνύον έθνους ἐπιδρομήν ἐχ της ερήμου κατά των 'Αράδων ' δ και γέγονε.

Τῷ δὲ ἐπομένω γρόνω τῆς δ΄ ἰνδιχτιώνος τῆ ἐορτῆ της Πεντηχοστής, Εστεψεν ό δυσσεθής Καβαλλίνος τὸν υἰὸν αὐτοῦ Λέοντα εἰς βασιλέα διὰ 'Αναστασίου του ψευδωνύμου πατριάρχου καλ σύμφρονος αύτου.

Τω ι' έτει έχοιμήθη Θεοφύλακτος δ άγιωτατος πατριάρχης 'Αντιοχείας.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(85) Chorosanitas Diaconus vocat l. xxii, populum orientalis Persidis. XxL.

Τῷ ια ἐτει Κωνσταντίνος τὴν Θεοδοσιούπολιν παρ Α ἐλαδεν ἄμα τῷ Μελιτηνῷ, αἰχμαλωτίσας πάντας τοὺς ἐκεῖσε. Καὶ προφάσει τοῦ θανατικνῦ προσλα-δόμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ 'Αρμενίους καὶ Σύρους αἰρετικοὺς εἰς τε τὸ Βυζάντιον μετψκιες καὶ τὴν Θράκην · οἰ μέχρι τοῦ νῦν τὴν αἰρεσιν τοῦ τυράννου διακρατοῦσιν. 'Υφ' ὧν καὶ ἐπλατύνθη ἡ αἰρεσις τῶν Παυλικιανῶν.

Τῷ ιβ΄ ἔτει ὁ δυσσεδής ᾿Αναστάσιος, ὁ ἀνίερος, τέθνηκε σὰν τῆ ψυχἢ καὶ τῷ σύματι οἰκτίστω πάθει τῷ λεγομένω χορδάψω, κόπρον διὰ στόματος ἐμέσας, ἀξίαν τίσας δίκην ὑπέρ τε τῆς κατὰ Θεοῦ καὶ τοῦ διδασκάλου (86) τόλμης.

Τώ εγ' έτει Κωνσταντίνος ὁ δυσσεθής κατά των άγίων και σεπτών είκονων παράνομον συνέδριον Β τλη' ἐπισκόπων συνέλεξεν ἐν τῷ τῆς Συρίας παλατίω (87), ων έξηργε Θεοδόπιος ὁ μίδς Αψιμάρου ὁ Έφέσου και Παστηλάς ὁ Πέργης. Οί καθ' έαυτους τά δόξαντα δογματίσαντες, μηδενός παρόντος έχ των καθολικών θρόνων (Τώμης, σημί, καί 'Alegavopsias xal 'Autroyelas xal 'Isposoliumu). καί άπο τ' του Φεδρουαρίου μηνός άρξάμενοι διήρκεσαν έως η' Αύγούστου της αύτης ένδιχτιώνος. Καθ' ήν εν Βλαχέρναις ελθάντες οἱ τῆς Θεοτόχου πολέμιοι, άνηλθε και Κωνσταντίνος ό Καδαλλίνος εν τῷ άμθωνι, κρατῶν Κωνσταντίνου μοναχόν, επίσκοπον γενόμενου του Σολαίου · καλ έπευξάμενος έφη μεγάλη τή φωνή · « Κωνσταντίνου οίχουμενικού πατριάργου πολλά τά έτη. > Καί μετά ταύτα άνήλθον άμφότεροι έν τῷ φόρῳ, καὶ C έξεφώνησαν την αύτων κακόδοξον αϊρεσιν ένώπιον παντός του λαού, άναθεματίσαντες [P. 464] τόν άγιώτατον Γερμανόν και Γεώργιον τον Κύπρου και Ίωάννην τον Δαμασκηνόν, ἄνδρας άγίους και αίδεσίμους διδασκάλους. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐζήτησαν οί Βούλγαροι πάκτα διά τὰ κτισθέντα κάστρα, καὶ τοῦ βασιλέως ατιμάσαντος τον αποκρισιάριον (88) αύτων έξηλθον έως των μακρών τειγών, και πολλήν αίγμαλωσίαν ποιήσαντες ὑπέστρεψαν ἀδλαβείς.

Τῷ ιθ' ἔτει ὁ βασιλεὺς ἔπεστράτευσε κατά Βουλγάρων, καὶ ἐλθών εἰς τὴν κλείσουραν Βερεγάδαν, πολλοὺς ἀπολέσας, ὑπέστρεψε μετ' αἰσχύνης.

Τῷ κ' ἔτει δοκίτης ἀστὴρ ἐφάνη κατὰ τἡν ἔψαν, λαμπρότατος, ἐπὶ ἡμέρας ι', καὶ αὐθις πρὸς δύσιν ἡμέρας κα'.

Τῷ κα΄ ἔτει 'Ανδρέαν τὸν ἀσίδιμον μοναχὸν, τὸν λεγόμενον Καλυδίτην, ἐν Βλαχέρναις ἐλέγχοντα αὐτοῦ τὴν ἀσίδειαν ἀπέκτεινε διὰ μαστίγων ὁ Κοπρώνυμος.

Τῷ κγ' ἔτει γέγονε ψύχος μέγα καὶ πικρότατον κατὰ την βασιλίδα καὶ την άνατολην καὶ άρκτον καὶ δύσιν, ὥστε την ἀρκτώαν τοῦ Πόντου παραλίαν ἐπὶ ἐκατὸν μίλια τὸ πέλαγος ἀπολιθωθήναι καὶ ἔπὶ λ' πήχεις τὸ πάθος παγήναι · οὕπερ χιονισθέντος

Anno 11 Constantinus Theodosiopolin et Melitenam recepit, captis quotquot ibi erant omnibus; ususque pestis præscriptione cognates suos Armenios et Syros hæreticos ad se receptos Byzantii et in Thracia collocavit; qui in hunc usque diem in hæresi tyranni persistunt. Ab iisdem et Pauliciana hæresis est propagata.

Anno 12 impius et profanus ille pontifex Anastasius anima cum corpore pereunte mortuus est, ex miserrimo morbo qui chordapsus dicitur, stercus per os egerens, dignasque dedit pænas suarum in Deum et præceptoram injuriarum.

Anno 13 Constantinus impium 538 episcoporum concilium adversus sacras imagines coegit in palatio Syriæ. Principes erant Theodosius Apsimari filius Ephesi et Pastelas Pergæ episcopi. Hi suas sententias propria auctoritate ratas esse jubentes, nemine a catholicis solijs (Romam dico, Alexandriam, Antiochiam et, Hierosolyma) prasente, a decima Februarii usque ad octavam Augusti diem ejusdem anni synodum continuarunt. La die cum in Blachernense fanum convenissent Deiparæ illi adversarii, conscendit ambonem Caballinus, Constantinum monachum tenens, qui Sylai fuerat episcopus ; precatusque magna voce : 4 Multi 811 sint, inquit, anni vite Constantino weumenico patriarchæ. . His gestis imperator cum novo patriarcha in forum est progressus, ac coram universo populo pravam suam hæresin proclamaverunt, anathemate ferientes sanctissimum Germanum, Georgium Cypri episcopum et Joannem Damascenum, viros sanctos et venerabiles doctores. Hoc ipso anno Bulgari propter quædam castra exstructa postulant nova pacta. Cumque eorum legatum Constantinus ignominiose tractasset, excursione usque ad Longum morum facta, ingenti præda potiti, incolumes domum redeunt.

Anno 19 imperator expeditionem in Bulgaros fecit. Cumque ad angustias usque quibus Beregaba nomen, venisset, multis suorum amissis domum cum dedecore revertit.

Anno 20 cometa, qui a trabis forma Gracis docites dicitur, fulgentissimus apparuit per 10 dies D in parte orientali, rursusque occasum versus alios 21.

Anno 91 Copronymus Andream cognomento Calybiten, celebrem in Blacherois monachum, flagris interfecit, quod is insitus impietatem reprehendisset.

Anno 25 ingens fuit et sævissimum frigus Cpoli, ac versus ortum, septentrionem et occasum. Id mare septentrionale a terra ad 100 usque milliaria in lapidem redegit, crassitie 50 cubitorum. Et nive glaciei superfusa aucta est crassities aliis 20 cubi-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽⁸⁶⁾ Germanum puto, cujns fuit syncellus. Xvi... (87) Locus fuit haud dubie Cpoli. Acta fujus concilii, quod vii Cpolitanum dicitur, palatio Hieria

legunt. XvL.

⁽⁸⁸⁾ Latinis quoque vox hæc familiaris pro legato, placita responsave binc inde ferente. Goan.

tis. Itaque mare protinus terræ 812 æquale fuit, Α ηδέβθη επί άλλας κ' πήχεις, ώστε συμμορφωθήναι pedestrique itineri hominum, ferarum ac domesticorum animalium glacies locum dedit, a Zachia usque ad Danubium et Cupham fluvium ac Danastrin et Danaprin et Necropyla reliquumque littus usque ad Mesembriam et Mæsiam. Februario mense glacies ista Dei jussu in plurima montium similia frusta discessit, quæ ventorum vi ad Hierum (fanum Latine) delata inde per angustias ad urbem devenerunt, littusque omne ad Propontidem usque et Abydum et insulas obtexerunt, Erant iis immixta ferarum et cicurum animalium cadavera. Licebat veluti in terra pedibus iter facere a Sophianis usque ad urbem et a Chrysopoli usque ad divi Mamantis et Galatas. Unum de his frustis allisum arcis scalæ eam confregit. Aliud muro allisum vehementer eum concussit, sentientibus tremorem iis etiam qui intus habitabant. Inde in tres ruptum partes urbem cinxit, a Manganis usque ad Bosporium, altitudine muros superans. Martio mense confertim stellæ de cœlo ceciderunt, ita ut vulgo diceretur finis mundi appetiisse; siecitasque fuit ingens, qua et fontes et flumina exaruerunt. Quæ impius ille cernens atque inaudiens, non sensit a Deo has immitti plagas ipsius a profanis conatibus avertendi gratia. Quin imo vocatum ad se patriarcham interrogavit : « Ecquid mali nobis inde erit, si pro Deipara Christiparam dicamus? > 813 Patriarcha imperatorem amplexus : « Miserere, ait, domine, neque hoc in animum tuum venire patiaris. Nonne enim vides quibus damnationibus et anathematibus infamis ab universa Ecclesia sit factus Nestorius? . Tum Constantinus discendi causa se quæsivisse ait, mandatque ne hunc sermonem ulli hominum aperiat. Neque multo post dignam a se constituto patriarchæ mercedem rependit, ut paulo inferius ostendemus.

Anno 24 Constantinus pace cum Pagano Bulgarorum principe facta subito est ab urbe cum exercitu profectus; claustrisque custodibus ob pacem nimirum istam fraudulentam vacuis inventis, in Bulgariam Tumtzam usque progressus, tuguriis in την θάλασσαν τη ξηρά, και πεζοπορείσθαι υπερθεν του χρύους παρά τε άνθρώπων καὶ ζώων ήμέρων τε χαὶ άγρίων τὸ πέλαγος, ἀπό τε Ζιχχίας (89) μέχρι Δανούδεως και του Κούφη ποταμού του Δανάστρεώς τε και Δανάπρεως και των Νεκροπύλων και της λοιπής άχτης μέχρι Μεσημδρίας και Μηδείας. Τῷ δὲ Φεδρουαρίω μηνί του τοιούτου πάγου κατά κέλευσιν θεού είς πλείστα δρεοφανή τμήματα διαιρεθέντος, χαί τη των ανέμων βία έπι το Ίερον χατενεχθέντος, διά του στενού έπὶ την πόλιν έφθασεν, καὶ μέχρι της Προποντίδος και των νήσων και 'Αδύδου πάσαν την παραλίαν επλήρωσαν, εν οίς υπήρχε και ζώα άγριά τε και ήμερα τεθνεώτα. Πάς δε ό βουλόμενος άπο Σοφιανών έως της πόλεως και άπο Χρυσουπόλεως έως του 'Αγίου Μάμαντος και των Γαλατών (90) άχωλύτως ώς έπὶ ξηράς εδάδιζον. "Εν δὲ εξ αὐτῶν προσφάξαν τη της ακροπόλεως σκάλα (91) συνέτριψεν αὐτήν. "Ετερον δὲ τῷ τείχει προσραγὲν τοῦτο μεγάλως εδόνησεν, ώς και τους Ενδοθεν οίκουντας συμμετασχείν του σάλου. Είς τρία δε ραγέν έζωσε την πόλιν άπο των Μαγγάνων έως του Βοσπορίου, ούτινος το ύψος ύπερείχε της πόλεως. Τφ δέ Μαρτίω μηνί άστέρες άθρόως έχ του ούρανου έπιπτον, ώς λέγειν πάντας συντέλειαν είναι. Αύχμός τε πολύς γέγονεν ώς ξηρανθήναι πηγάς και ποταμούς. [Ρ. 465] "Ατινα βλέπων καὶ ἀκούων ὁ ἀνόσιος ούκ ήσθάνετο μάστιγας είναι του Θεού πρός επιστροφήν των βεδήλων αὐτοῦ καὶ αἰσχίστων πράξεων, άλλ' άγαγών μάλλον τον πατριάρχην λέγει αύτώ • • Τί ήμας βλάπτει, έὰν λέγωμεν την Θεοτόκον Χριστοτόχον; , 'Ο δὲ περιπτυξάμενος αὐτὸν λέγει · ι Έλέησον, δέσποτα, μηδέ είς Εννοιάν σου Ελθη ούτος δ λόγος. Ούχ δράς όσα στηλιτεύεται καλ άναθεματίζεται Νεστόριος ύπο πάσης τῆς Έχχλησίας; > Καλ ό βασιλεύς, « Έγω μαθείν θέλων ήρώτησα, φησίν, έως ίδε σου έστω ό λόγος. • Ού πολύ τό έν μέσμ, καὶ άξια είς του γειροτονηθέντα ὑπ' αὐτοῦ πατριάργην διεπράξατο, άτινα μετ' όλίγον έρουμεν.

Τῷ κδ' Ετει ἀγάπην δήθεν ποιήσας μετά Παγάνου του χυρίου Βουλγάρων, έξαίφνης έξελθών της πόλεως καὶ ἀφυλάκτους εὐρών τὰς κλεισούρας διὰ τὴν άπατηλήν είρήνην, είσηλθεν είς Βουλγαρίαν Εως Τούμτζας (92), και βαλών πύρ είς τὰς αὐλάς

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(89) Apparet fluvii nomen esse Zuxylaz. Et multo D hoc emendatius legi puto quam Lyciam in Diacono hanc ipsam historiam totidem prope verbis referente l. xxii. Cæterum ex hoc loco lector in permultorum propriorum nominum notitiam pervenire potest, quibus loca Cpoli vicina notantur, et quæ in his historiis passim occurrunt. Idem pro Cupha habet Euphram. Danastris et Danapris mentio su-pra facta est in Rhinotmeto: non procul Euxino Ponto fuisse inde liquet. Masiam ex Diacono vicis-sim sumpsi, cum meus habeat Mediam, Myōlaç.

(90) Galata urbs nominatissima ex adverso portus CP. ex cujus parte erant palatia Sophiana, et ab iis gelu mari compacto, sicut ex opposita Asia Chryscpoli, transitus facilis erat, usque ad D. Mamantis in CP. intimo cornu situm. Goan.

(91) Exála climacem quidem et gradus quoscunque nonnunquam significat : hic autem a scalæ sensu deturbanda est dictio, et navali seu ei portus loco ad quem e navibus merces efferuntur et descendunt nautæ afligenda. "Όρμον proprie vocat Mo-schopulus, τὸ μέρος τοῦ λιμένος, εἰς δ ἐλκόμεναι αί νῆες δέδενται, δ οἱ κοινοὶ σκάλαν λέγουσι. De scalis maritimis CP. pluribus Pancirollus opusc. de 14 urbis ejusdem regionibus. Goar

(92) Zitas habet Diaconns, et hæc paulo fusius refert. Ubi quod legitur misso igne in cohortes, mendum est : quid enim est ignem cohortibus inicere? potest autem corrigi, si pro cohortibus egas cortes: nam Noster adda; vocat, nos tuguria. Stephanum monachum véov vocat, quod epithetum

apud alios abest. XTL.

EV

22

1.

33

is

Sè

V

î,

36

V

à; εδρε, μετά φόδου ὑπέστρεψε, μηδέν γενναΐον A quæ incidebat incensis, metuens sibi domum

Τῷ κε' ἔτει ἐκμανής γενόμενος ὁ δυσσεδής βασιλεύς κατά παντός φοδουμένου τον Θεόν, Στέφανου τὸν νέον αἰδέσιμον δντα τοῖς πάσι διά τὸ ἐν ἀρεταίς ποικίλαις έκλάμπειν (έξηκοντα γάρ χρόνους ἐποίησεν έν τῷ βουνῷ τοῦ ἀγίου Αύξεντίου ἔγκλειστος) ποικίλως τιμωρησάμενος ἀπέκτεινε. Πολλών δέ άργόντων καλ στρατιωτών διαβληθέντων προσχυνείν τάς είχονας διαφόροις τιμωρίαις τούτου; άνάλωσεν. "Ορχον δέ χαθολιχον πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν δυτας άπήτησεν, είκονι μη προσκυνήσαί τινι. Μεθ' ών και Κωνσταντίνον τον ψευδώνυμον πατριάρχην επί άμδωνος άνελθείν και ύψώσαντα τά τίμια ξύλα όμόσαι πεποίηκεν ώς ούκ έστι των προσκυνούντων τάς είκόνας · και τούτον παραυτά στεφανίτην (95) άντι μοναχού Επεισε γενέσθαι και κρεών μεταλαμδάνειν καλ κιθαρφδών (94) άνέχεσθαι έν τη βασιλική τραπέζη (95). 'Αλλ' ούκ είς μακράν ή δίκη τούτον ταίς του μιαιφόνου γεροί παραδέδωκε. Μαθών γάρ ὁ άλάστωρ ὅτι ὁ πατριάρχης πολλούς λπληροφόρησεν είπειν του βασιλέα προς αύτου, ότι θύχ έστι θεός ὁ Χριστός, και διά τοῦτο οὐδὲ τὴν μητέρα αὐτοῦ έχω Θεοτόχον, ἐξεμάνη κατ' αὐτοῦ ώς τὸ μυστήριον αὐτοῦ θριαμδεύσαντος. Καὶ ἐπιθεὶς αύτῷ πολλάς πληγάς εθριάμδευσεν έν τῷ ἐπποδρόμφι έμπτυόμενον καὶ συρόμενον. Είτα ἀσφαλισάμενος (96) αὐτὸν ἀποστέλλει πρός αὐτὸν πατριχίους, καί φησι · « Τί λέγεις άρτι περί της πίστεως ήμων και τῆς συνόδου ης ἐποιήσαμεν; > 'O δὲ ματαιωθείς C ratoris religione ac synodo ab ipso celebrata senταίς φρεσίν, οιόμενος αύτον πάλιν έξευμενίσαola:, [P. 466] anoxpitele eine . Kalie tnoinga: την σύνοδον, και καλώς πιστεύεις. > Οἱ δὲ ἐπιγελάσαντες είπον πρός αὐτόν · « Ήμεζς τοῦτο μόνον ήθέλομεν άχουσαι παρά του μιαρού σου στόματος. '> καί παραχρήμα έξαγαγόντες αύτον άπεκεφάλισαν, καί το σώμα αύτου ξρριψαν είς το πέλαγος, ένθα πρώτου ὑπήρχευ ὁ τῆς 'Αγίας Πελαγίας (97) ναὸς, δν ό θεομισής χαταχλύσας χαλ τάφον χαταδίχων ποιήσας εκάλεσε το Πελάγιον. 'Αντιχειροτονεί δε πατριάρχην Νικήταν εύνουχον καλ Σθλάδον. 'Ωσαύτως δε και Πέτρον του Ιερου και του θεοφόρου.

rediit, nullo præclaro facinore edito.

Anno 25 insania contra omnes Deum timentes percitus, Stephanum juniorem, omnibus ob illustres virtutes cultum (sexaginta enim annos inclusus claustro, quod est in colle sancti Auxentii, exegerat), varie excruciatum necat. Multos etiam procerum atque militum suppliciis diversis sustulit, delatos quod imaginibus supplicassent. Exegitque al omnibus suo imperio subjectis juramentum, que confirmarent nulli se imagini supplicatures. Quos inter fecit etiam ut Constantinus falso patriarcha dictus suggestum conscenderet, elevatisque venerandis crucis lignis adoratorem imaginum sese esse jurejurando interposito diffiteretur. Statimque 814 huic persuasit at pro monacho stephanita fieret, carne vesceretur, inque regla mensa fidicines audire sustineret. Sed non multo post divina vindicta hunc in manus cruenti homicidæ tradidit, Etenim Constantinus, certior factus patriarcham multis hominibus pro certo persuasisse imperatorem sibi dixisse, se Christum pro Deo et proinde Matrem ejus pro Deipara nequaquam habere, furore adversus eum, ut qui secretum ipsius publicatum traduxisset, incensus est. Itaque multis verberibus multatum in triumpho per circum duci curavit, consputum atque raptatum. Inde cum eum in custodiam dedisset, mittit ad eum patricios, qui scitarentur quidnam adhuc de impetiret. At vanus animi ille, sperans hoc pacto se imperatorem placaturum, respondit, recte eum instituenda synodo egisse, recteque de tide sentire. Qui missi erant, irridentes hominem, hocque unum se ex impuro ipsius ore voluisse audire dicentes, statim eductum capite truncaverunt, cadaverque in Pelagium projecerunt. Fanum fuerat sanctæ Pelagiæ: id Constantinus demolitus sepulturæ capitis damnatorum destinarat Pelagioque nomen fecerat. In ejus locum imperator patriarcham designat Nicetam ennuchum, genere Slavnn. Petrum quoque sanctum virum, et divino

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(93) Hoc quid sit, nescio. XYL. tio monachali vitæ remisso uxorem ducere suasit. Abhorruerunt Theophanes, Paulus Diaconus, auctor et alii a tam fœdo scelere palam evulgando, nec nisi metaphora, conjugiisque honestioribus insignibus velatum, edicere decreverunt. Nam cum sine coronis sponsalia Græci non celebrent, idem est apud cos coronari et nuptias contrahere, nuptiæ siquidem ipsæ στεφάνωμα vocantur; earumque et coronationis sponsorum ritum perspicuum videre est in recenti Euchologio. Coronatus ergo pro monacho cum processit patriarcha, sponsaliorum jugo se subdere commonstravit, jejuniorumque rigor simul illi relaxatus est, nec ulla fuit amplius vo-luptas a qua sibi duceret abstinendum. Confirmat expositionem allatam tetrum imperatoris, de quo memorat auctor, facinus : nam et monachorum ha-bitum sive studium ignominiose traduxit, et publicæ confumeliæ in circo exposuit, jubens unumquemque corum manu ducentem mulierculam in medium pro-

- Hoc est, nun- D dire. Lachonodraco impietatis æmulus ad ejus nujacet, qui mihi et imperatori vult obsequi, is ornatum sæcularem inducat hacque ipsa hora uxorem ducat.

(94) Quod ad citharædos attinet, alii habent, eos ut adhiberet suæ mensæ imperator permisisse patriarcham. Sed quomodo ego verti, ita videntur postulare verba; et sententia est mellor. Non enim crediderim imperatoribus usu musices interdi-ctum fuisse: sed monacho fidicines, ut luxu-riam provocantes scilicet, non erant audiendi. X VI.

(95) Exauctorationis Cyrilli, nuper CP. patriar-chæ, causa crimen e multis fuit unum, quod vetito carnium esu patriarchium spayapioev inquinaverat.

(96) Non dissimile illud Lucæ Act. xv1: τους πόδας αὐτῶν ἡσφαλίσατο είς τὸξύλον. Xv1.. (97) Marem hunc facit Zonaras. Xv1..

Spiritu præditum Stephanum monachum Auxen- A Ersogwov rov rou Adesvelou usra moddag alklag tianum, post multos contumeliesos cruciatus necatos trabi et in Pelagium abiici iussit : multosque etiam alios principes vicos ae monachos 815 sacrarum imaginum causa erudeliter e vita sustalit. Monachorum quoque habitum traduxit et contumelize in circo exposuit, inbens unumquemque eorum manu ducentem mulierculam in medium prodire; atque ita ii ab omnibus consputi et ignominia affecti sunt. Expeditionem quoque in Bulgaros fecit terra marique, missis ad Anchialum chelandiis (navigii hoc est nomen) 2600. Que, paucis demptis, omnia aquilonis flatu sunt submersa; et inse cum dedecore in urbem rediit. Quin et reliquias sanctæ atque laudatis-Dei gratia incolumis Lemnum appulit, ac deinde Constantino et Irena piis imperantibus digna cum veneratione in suum est reducta templum, quod ii repurgatum denue dedicarunt, cum Copronymus, sacrorum aut suæ potius ipsius animæ hostis, ex co armamentum et locum simo deponendo secisset. Idem præfectos ejusdem secum sententiæ atque malitiæ idoneos administros constituit. Michaelum Melissenum Orientis ducem, et Michaelum Lachanodraconem Thraciæ, et Manetem, cujus nomen perversitatem indicat, bucellarium. De his Lachanodraco magistrum imitatus, omnes monachos monachasque qui in Thracensi erant præfectura Ephesum conducit, itaque alloquitur : « Oui imperatori et mihi obedire vult, stolam is induat, hacque ipsa hora uxorem ducat : qui recusaverit, is erutis oculis Cyprum deportabitur. > Et rem illico RIG exsequitur. Itaque multi eo die exstiterunt martyres. Idem omnia monasteria, omnem sacram supellectilem, libros, animalia omnemque prorsus habitum eorum divendit, et pretium imperatori tradidit; libros etiam Patrum et religuias sanctorum quotquot reperit, cremavit, unaque eos penes quos ista invenerat ut impios. Varios necis modos adhibuit, quorumdam capita pice et oleo illita incendit. Quod si quis usquam nomen Deiparæ invocans aut pie vivens aut juramenti religionem servans reperiretur, is tanquam imperatoris hostis supplicio afficiebatur. Ita factum ut in n tota ipsius provincia pust exiguum tempus nullus omnino esset monachus. Imperator ubi hoc resci-

> XYLANDRI ET COARI NOTÆ.

(98) Zonaras triremes habet, et apud Mesembriam naufragium passas scribit. XxL. - Navigium minus, inter scaphaset lintres a Paulo Diacopo numeratum. Omnes naves, ait in Justiniano, dromones videlicet, trieres, scaphas, chimæras et lintres usque ad chelandia collegit. Goan.

(99) Manetis hæretici nomen merito infame est; quod in hoc quasi omen fuisse perversitatis innuit Cedrenus tom. 3 fol. 96. Diaconus 1. 21 Manetis Cybiorensium sub hujus patre ducis meminit.

XYL.

(1) Quid officii sit τὸ βουκελλάριον, ignoro. Et sane bicloci potius nomen videtur. Et in Romano Argyro monasterium nominatur Mantineum,

φονεύσας είς τλ πέλαγος συρέντας διφήναι προσέταξε. Πολλούς δέ και έτέρους άργοντας και μοναγούς διά τὰς Ιεράς εΙκόνας δεινώ θανάτω παρέδωκεν. Estaliteuse of xal atluage to grana two movaγων, έπλ Ιπποδρόμου παρακελευσάμενος ένα έκαστον άδδαν γειροχρατούντα γυναίχα παρέργεσθαι μέσον του λαού, οξς ένέπτυον και δδριζον πάντες. Έστράτευσε δέ κατά Βουλγάρων πείξ το και πλωίστι, και ἀπέστειλεν ἐπὶ 'Αγγίαλον γελάνδια (98) .8γ', Βοδόδ δὲ πνεύσαντος ἀπώλοντο πάντα πλήν όλίγων, ὑπέστρεψε δὰ ἐν τῆ πόλει ἀδόξως. 'Αλλά καλ το τίμιον λείψανου της άγίας και πανευφήμου Εθφημίας έδύθισε σύν τη λάρνακι, όπερ Θεού γάριτι έν τή νήσω τη Λήμνω εὐπλοήσαν ἐγένετο, καὶ πάλιν ἐπὶ simæ Euphemiæ enm eista in mare abjecit; que Β Κωνσταντίνου και Είρηνης των εύσεδων βασιλέων μετά της πρεπούσης τιμής έπανηλθεν έν τω τεμένει αύτης, όπερ ό των έχχλησιών δυθρός, μάλλον δέ της έσυτου ψυγής, άρμάμεντον καλ κοπροθέσιον έποίησεν, αύτοι δε άνακαθάραντες πάλιν καθιέρωσαν. Ούτος ὁ δυσσεθής προεθάλλετο στρατηγούς δμόφρονας αύτῷ καλ τῆς κακίας αὐτοῦ ἐπαξίους ἐργάτας Μιχαήλ μέν τον Μελισηνόν στρατηγόν των 'Ανατολικών. Μιγαήλ δὲ τὸν Λαγανοδράκοντα εἰς τὴν Θράκην και Μάνην (99) του της κακίας επώνυμον είς το βουπελλάριον (1). Μιμησάμενος τοίνυν ο Λαγανοδράκων τον διδάσκαλου αύτου πάντα μοναγόν καὶ μοναστήριον τους ύπο το θέμα των Θρακησίων δυτας συνήξεν είς "Εφεσον, καί φησι πρός αὐτούς " ε Ο βουλόμενος τῷ βασιλεί καὶ ἡμίν πειθαργείν ένδυσάσθω στολήν, και λαβέτω γυναίκα τη ώρχ ταύτη. Οἱ δὲ τοῦτο μή ποιοῦντες τυφλούμενοι εἰς Κύπρον έξορισθήσονται. > Καὶ άμα τῷ λόγῳ τὸ Εργόν εξετελείτο, και πολλοί μάρτυρες τή ήμέρα έχείνη άνεδείγθησαν. Οδτος πάντα τά μοναστήρια πέπραχε και πάντα τὰ Ιερά σκεύη και βιδλία και ζωα και πάσας τὰς ὑποστάσεις αὐτών, και τὰς τιμάς τούτων είσεκόμισε τῷ βασιλεί. "Θσα δὲ εὖρε Πατερικά βιελία ή λείψανα άγίων, κατέκαυσε, καλ αύτους τους αυτά έχοντας ώ; άσεδούντας έχολαζε και ποικίλως άνήρει, [Ρ. 467] και πίσση και ελαίω τάς πεφαλάς αὐτῶν ἐπιχρίων ὑφῆπτε πυρί. Εί που δέ τις εύρέθη το της Θεοτόχου δνομα έπιδοιύμενος η εύλαδεία συζών ή δραους αἰδούμενος, ώς έχθρὸς του βασιλέως ετιμωρείτο. "Ωστε έν όλφ τῷ ὑπ' αύτον θέματι μη ευρίσκεσθαί τινα έν όλίγω συνέδη μοναχόν. "Ο μαθών ό μισάνθρινπος βασιλεύς έγρα-

> situm in Buccellario. Et hiatus in Buccellariis terræ motum subsecums in Michaele Paphlagone refertur. Cum his confer quæ habet Suidas, ac Turneb. 24, 16 Advers., ubi Buccellarium officii nomen fuisse docelur. Buccellariurum præfecti mentio, præter Nostrum, est etiam apud Zonaram in Irena, tom. 5 f. 46. Xvi. — Regionem vocabulum indigitare nullus negaverit. Ea est Galatia et Gallogræcia, juxta Suidam : Βουκελλάριοι ol Έλληνογαλάται, καλ ή τον Βουκελλαρίων χώρα ή Γαλογραικία. Plura de Buccellariis eruditetractat Rigaltius, sed quæ sensum allatum dictioni tribuendum non everiant, Goan.

lac

03-

m-

EV.

ves

rov

4

fact

åã

R-

σv

ac

rñ

mì.

w

et

0.

v.

۸.

ic

ν

04

they covapistar abru, ou, Eupor se avona xara the A vit, per lineras ei gratias egit, affirmans se eum καρδίαν μου, δς ποιείς πάντα τὰ θελήματά μου. Toutov utungausvot xal of lornol ta opota diεπράττοντο. 'Ο δὲ Κοπρώνυμος τὰ εἰς δόξαν Θεού και καταφυγήν των σωζομένων μοναστήρια τοίς טעלשפספוע מטרסט פרסמדופידמוב בפונסטע, אבו דל שפעםγικόν τάγμα έξαφανίσαι έσπούδαζε. Τώ αύτώ έτει Νικήτας ὁ ψευδώνυμος πατριάργης τὰς ἐν τῷ μικρῷ σεκρέτω του πατριαργείου είκονας (2) διά ψηφίδων οδοας έξεσε, και τάς λοιπάς είκονας τάς έν όλω τω πατριαργείω.

Τω κη' έτει έστεψε την αύτου γυναϊκα Εύδοκίαν τρίτην ούσαν Αύγουσταν, και τους δύο αύτου υίους Χριστοφόρον και Νικηφόρον ἐποίησε Καίσαρας, τοῦ πατριάρχου ποιήσαντος εύχην (3).

To xo' Eres evevero xarallayh ele Lupiav (4), άνθρωπος πρός άνθρωπου. Τούτιρ τῷ ἔτει ἡλθεν Είσηνη έξ 'Αθηνών, καὶ ἐστέφθη (5) ἐν τῷ 'Αγέφ Στευάνω ποὸς γάμον Λέοντι βασιλεί τῷ υἰῷ τοῦ Κοποωνόμου.

To all Eret elonales o Dadah ele Pojuno, xal ελαδεν αίγααλώτους σ'. Τούτω συναντήσαντες ol Μοψουεστείς των μέν 'Αράδων γιλίους ἀπέχτειναν, την δὲ αίγμαλωσίαν Ελαδον.

Τω λγ΄ έτει έχίνησε Κωνσταντίνος στόλον κατά Βουλγάρων, και ποιήσας είρηνην ὑπέστρεψε. Και τῶν Βουλγάρων δώδεκα γιλιάδας πεμπόντων είς Βερζητίαν (6), ἀκούσας ὁ βασιλεύς καὶ ἐξελθών εἰς την λεγομένην Λιθοσωραίαν, ἐπέπεσεν αὐτοίς, καὶ πάντας άνελων ὑπέστρεψεν είς την πόλιν. Τοῦτον τον πόλεμον ώνόμασεν εύγενη, ώς μηδενός σφαγέντος Χριστιανού. 'Ο δὲ τῆς Βουλγαρίας χύριος Έλέριγος, γνούς ότι έχ των σίχείων αύτου προδίδοται, γράφει TW Barthet . Boulty Eyes tou puyers xal elbers πρό; σέ · πέμψον ούν μοι λόγον άπαθείας, και τίνας Evers whous was the baddhow abtols wat ourbodμωσί μοι. > 'Ο δε κούφος ων και άνόητος συνυπήγθη τη άπάτη του Βουλγάρου, και γράφει αύτφ, κάκείνος μαθών πάντας ἀπώλεσεν. Όπερ ὁ Κοπρώνυμος άχουσας την γενειάδα (7) αύτου έξέτιλε.

Τώ λε' έτει έχστρατεύει Κωνσταντίνος χατά Βουλγάρων, και θεηλάτω όργη κατά των σκελών άνθρακωθείς (8) και πορετώ λάθρω και διακαεί

deprehendisse hominem ex animi shi sententia suzque per omnia voluntati satisfacientem. Hune imitati etiam religii codem modo egerunt. Copronymus monasteria, muz ob honorem Dei et refugium sahitem consecuturorum conflita fuerant. suis suam amplectentibus sententiam militibus tradidit, utque monachicum ordinem exscinderet operam dedit. Eodem anno Niceta titulo tenus patriarcha imagines quæ in parvo domus patriarchæ secreto erant lapillis ornatæ rasit, aliasque etiam omnes per totam patriarchæ domum.

Anno 28 Constantinus Eudociam, tertiam suam conjugem, Augustam coronavit, filiosque suos Christophorum et Nicephorum Cæsares fecit patriarcha votum faciente.

\$17 Anno 29 permutatio hominum in Syriam facta est, singulis pro singulis datis. Hoe anno Irene Athenis venit, et in æde S. Stephani (9) coronata Leoni imperatori matrimonio est iuncta. primo natu Copronymi filio.

Anno 32 Phadalus in Romanorum ditionem impressione facta 500 homines captivos abducit. Huic Mopsuestienses obviam profecti, 1000 Arabibus occisis, prædam potiuntur.

Anno 53 Constantinus cum expeditionem fecisset in Bulgaros, composita pace rediit. Com autem Bulgari 12 millia in Berzetiam mitterent, cognita re Lithosoream contendit, Ibique cos obruit; et universis occisis in urbem est reversus. Hoc bellum nobile appellavit, quod eo nullus Christianus periisset. Cæterum Elerichus Bulgarorum princeps, a suis familiaribus prodi se intelligens, in hanc sententiam Constantino scribite: « Constitui profugere et me ad te recipere. Itaque mihi omnia tuta fore litteris missis confirma; ac significa quos hie habeas amicos, et corum fidei me credens una cum ipsis ad te perveniam. Hae fraude Bulgari vanus ac stolidus iste circumventus nomina amicorum perscribit; quos Elerichus omnes perdidit. Ea re nuntiata Copronymus barbam sibimet evellit.

Anno 35 in Bulgaros cum suscepisset expeditionem, irato Deo carbunculi pedes ejus invase. runt, ac febris præteres vehemens eum et 818

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

mas (ψηφίδας hoc intelligo) quibus ea fuerant or-natą. Xv..

(3) Nullum officium, nullum dignitalem oratio-ne non premissa ancipium Graci : creando Casari idonea, de qua hic sermo, habetur in Euchologio recens cuso versus linem. Goan.

(4) Quod de permutatione Syriaca refertur, ob-brevitatem est obscurum. Constat tamén Syris de-lectatum fuisse Copronyaum, ut fortassis quos-dam es Syria in Thranium accivert, allis in corum

ofa missis. XVI. (8) Mutile interpres coronald, qualis copilarum contrahendarum causa coronatam scribere debuis-set, horato siquidem coronis imperatrices oranban-tur, semel ut tori, secundo ut imperit consortes.

(2) Quod de loolis în domo patriarchie sequitur, D Secundas coronas numeravit anctor plerisque locis; ad cerbum reddidi. Credo cum sustalisse gem-Simocatta 1, 19. GOAR.

(6) Diaconus habet Beritium, et pro Lithosarma Lithsorium. Apparet nostra esse emendatiora. Idem pro Elericho habet Telericum. Xv... (7) Adversa furtuna muliores capillos, visi barbam etiam hodie sibi detrahunt Orientales. Goan.

etiam hodie sibi detrahunt Orientales. Goan.

(B) Bubonez igniti extumuerunt et exarserunt în ejus inguinibus. Ita proprie reddendus auctor juxta Theophanis scripta. Goan.

(9) Vel potius corona sacra, ἐν τῷ ἀγίω στεσάνο. Quác autem sit illa corona sacra, incertum. Fuit quadam a Mauricio dedicata, quam suo malo Leo hujus filius sibi sumpsit, nescro an ea ad hujusmodi alfoquin usus adhibita. Xτz. — In palatii oratorio. Goan.

ardentissima corripuit. Quare lectica ab Arca- A συσγεθείς κατά την 'Αρκαδιούπολιν ὑπέστρεψεν diopoli reportatus Selybriam, indeque navigio usque ad castellum Strongylum vectus, ibi et anime et corporis mortem obiit, vociferans atque dicens vivum se inexstinguibili igni traditum esse propter Mariam Deiparam, jubensque eam exinde honorari ac celebrari ut vere Deiparam. Moriens suamque ultimam voluntatem testatam faciens hæc pronuntiavit : « Incolume esto magnum templum, divina Sophia: incolumis esto ædes sanctissimæ Deiparæ in Blachernis : incolume esto fanum ejusdem in Chalcopratiis; incolumis esto ædes Sanctorum Apostolorum; incolumis esto urbs et senatus; incolumis esto, fili mi imperator, atque tu etiam, o Theophanes, cui magnum meum arcanum credidi. > Finito luctu, imperator Leo ex Theophane quesivit quodnam esset grande illud patris secretum, ipsi soli cognitum. Respondit is : c Fortasse patrem tuum eius rei pænituit, quam pos occulte egimus; ideoque me allocutus est. 500 enim centenarios defodimus quodam in loco in usum fratrum tuorum Cæsarum et nobilissimorum. Leo omne illud famulis missis abstulit, nihilque fratribus religuum feeit, Corpus Copronymi sepultum in æde Sanctorum Apostolorum, imperante Michaelo Theophili filio inde jussu hortatuque Cæsaris amotum et in foro Amastriano crematum est. Archiepiscopatum Cpolis gesserunt Anastasins et post hunc Constantinus, is cui caput tandem fuit amputatum, atque ab eo Niceta, hæretici C

819 Leo Copronymi ex Chazara filius imperavit annos 5. Primo imperii anno Tellerigus Longobardorum rex ad eum Cpolin confugit; quem is susceptum muneribus sibi devinxit. Visus est aliquandiu pictatem colere, Deiparæque et monachorum esse amicus; itaque etiam primis temporibus metropolitanas ecclesias monachis credidit. Postulante exercitu filium suum Constantinum co-

Anno 2 Pellerigus Bulgarorum princeps ad Leonem coufugit, ab eoque patricius creatur, tradente etiam sororis uxoris suæ filiam ei in matrimonium; susceptusque ab eo ex sacro lavacro magnopere charus honoratusque ei habetur.

Anno 3 Romanus exercitus ad Germaniciani profectus multitudinem magnam Syrorum Jacobitarum captivos abduxit; quos imperator in Thracia collocavit.

Anno 5 Nicetas e Slavo patriarchæ dignitatem adeptus eunuchus moritur. Subrogatur ei venerabilis Paulus anagnosta Cyprius. Media Jejuniorum

tyxhlvios. [P. 468] Kat thow to Enluggia xal διαπλωϊσάμενος μέγρι του Στρογγύλου καστέλλου θνήσχει ψυγή και σώματι, βρών και λέγων ότι ζών πυρί ἀσδέστω παρεδόθη διά την Θεοτόκον Μαρίαν. 'Αλλ' άπό του νυν τιμάσθω καὶ άνυμνείσθω ώς Θεοτόχος άληθής οδσα, Τελευτών δε και διατυπούμενος Ελεξε τάδε · « Σώζου (10) ὁ ναὸς ὁ μέγας ή 'Αγία Σοφία · σώζου ὁ ναὸς τῆς παναγίας Θεοτόκου των Βλαγερνών · σώζου ὁ ναὸς τῆς Θεοτόχου ἐν τοῖς Χαλχοπρατίοις (11) σώζου δ ναδς των 'Αγίων 'Αποστόλων · σώζου πόλις καὶ σύγκλητο; · σώζου, υίέ μου βασιλεύ · σώζου καὶ σύ, Θεόφανες, τὸ μέγα μου μυστήριον. > Μετά γούν τὸ παρελθείν τὸ πένθος λέγει πρός Θεοφάνην ό βασιλεύς . « Τί έστι το μέγα μυστήριον του πατρό; μου, δ σύ μόνος γινώσχεις; > 'Ο δὲ είπε · « Τάγα ἐν μεταμέλω γέγονεν ὁ πατέο σου, και διά τουτο πρός έμε έφθέγξατο, Ινα φανερώσω άπερ μυστικώς έποιήσαμεν ο γάρ κεντηνάρια έγώσαμεν είς τινα τόπου, λόγω των άδελφων σου, των Καισάρων καλ νωδελισσίμων (12). > Καλ άποστείλας Λέων Ελαδε πάντα, μηδέν αύτοις καταλιπών. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ τεθέν ἐν τῷ ναῷ τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων, εν ταζε ήμεραις Μιγαήλ υίου Θεοφίλου βουλή και παραινέσει του Καίσαρος άπαχθεν εν τη άγορα του 'Αμαστριανού έχαύθη. Τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατείχεν 'Αναστάσιος, και μετά τοῦτον Κωνσταντίνος ὁ άποκεφαλισθείς, και τρίτος Νικήτας, πάντες αίρετικοί.

Λέων ό έχ της Χαζάρας υίδς αὐτοῦ ἐδασίλευσεν ETH E'. Toutou to a' êtel moodépure Tellépiros à των Λογγηδάρδων (13) δήξ τῷ βασιλεί ἐν τῆ πόλει. ον προσδεξάμενος εξευμενίσατο δώροις. "Εδοξε ελ πρός όλίγον ό βασιλεύς εύσεδείν φίλος τε είναι της Θεοτόχου και των μοναχών οθεν και έν τοίς πρώτοις χρόνοις μοναχούς προεδάλλετο μητροπολίτας (14). Στέφει δὲ Κωνσταντίνον τὸν υίὸν αὐτοῦ τῆ αίτήσει του στρατού.

Τω β' έτει προσέφυγε Πελλέριγος ὁ χύριος των Βουλγάρων τῷ βασιλεί. Καὶ ποιήσας αὐτὸν πατρίκιον ζεύγνυσι τή της γυναικός αύτου Είρηνης Εξαδέλφη, και δεξάμενος αύτον άπο της άγιας κολυμ-D 6ήθρας μεγάλω; καὶ ἡγάπησε καὶ ἐδόξασε.

Τῷ γ έτει ὁ στρατός τῶν Ῥωμαίων εἰς Γερμανίχειαν απελθών ήχμαλώτευσε Σύρους Ίακωβίτας πλήθος πολύ · οθς ένψαισεν ο βασιλεύς είς την θράκην.

Τῷ ε' έτει τέθνημε Νικήτας πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ο από Εθλάδων εύνουχος, καλ προγειρίζεται Παύλος ὁ τίμιος ἀναγνώστης Κύπριος.

XYLANDRI ET

- (10) Correctius reddo vale quam incolumis esto.
- (11) Ubi ærea quæque suppellex venum expone-batur. Goan.
- (12) Nobilissimorum titulo exornabantur qui Casarem natu majorem filium sequebantur. Demp-sterus in Antiquitatibus Romanis. Goan.

GOARI NOTÆ.

- (13) Falsum esse hoc puto, et inculcatum a Bulgaro, de quo sequitur : longe alio enim loco tum fuit res Longobardica quam ut Byzantil opem hisplorarent. Χνι. Infra, anno 2, Πελλέριγος. Εριτ.
- (14) Ab antiquo monachos in pontifices evel-und Graci, alios rarissime. Goan.

in

i.

c

Τή δὲ μέση ἐδδομάδι τῶν Νηστειῶν εὕοεν ἐν τῷ A septimana imperator duas imagines reperit in προσκεφαλαίω Είρηνης της γυναικός αὐτοῦ εἰκόνας δύο, άς θεωρήσας και άνακρίνας εξίρεν ότι ό παπίας τοῦ παλατίου (15) είσεχόμισεν αύτάς καί τίνες άλλοι των ποιμικησίων (16) - ΙΡ. 469] οδς βασάνοις πλείσταις και τιμωρίαις καθυπέδαλε. Την δε γυναίκα αύτου Εξρήνην σφοδρώς έπιπλήξας έξουδένωσεν είπων . Ούτως ωμοσας τω πατρί μου τω βασιλεί έπλ των φρικτών και άγράντων της πίστεως μυστηρίων; > ΙΑύτη δὲ διισγυρίσατο μη ἐωρακέναι αὐτάς. Αὐτὸς ούν ἀπώσατο αύτην, μη έγνωκώς αύτην έτι. Λιθομανής δὲ λίαν ὑπάρχων ἡράσθη τοῦ στέμματος τῆς Μεγάλης Έχχλησίας, όπερ ήν Ήραχλείου · καλ λαδών ἐφόρεσεν αὐτό καὶ προηλθεν. Υποστραφέντος δὲ ἀπηνθραχώθη δεινώς ή χεφαλή αὐτοῦ, χαὶ σφογήν ἀπέβόηξε, τῆς Ιεροσυλίας χομισάμενος τὰ έπίγειρα.

Κόσμου έτος ζαογ', της θείας σαρχώσεως ψοθ'. Κωνσταντίνος σύν τή μητρί αύτου Ειρήνη όρθόδοξοι έδασίλευσαν έτη ι'. Τούτω τω έτει ή εύσεδεστάτη Είρηνη άμα τῷ υἰῷ Κωνσταντίνω θεόθεν παραδό-Εως την βασιλείαν έγγειρίζεται. Μετά δέ μ' ήμέρας τινές της συγκλήτου ήθέλησαν προδαλέσθαι Νικηφόρον τον άπο Καισάρων είς βασιλέα · ούς κρατήσασα ή βασιλίς έτυψε και έξώρισε. Τους δὲ ἀνδραδέλφους αύτης Καίσαρας καλ νωδελισσίμους δντας ἀποχείρασα Ιερατεύσαι και μεταδούναι τῷ λαῷ πεποίηχε τη έφρτη της Χριστού Γεννήσεως έν ή καί προελθούσα σύν τω υίω δεκαετεί ὑπάργοντι προσήνεγκε τη έκκλησία το ύπο του άνδρος αύτης άρθεν στέμμα, ἐπικαλλωπίσασα διά μαργάρων, Τῷ αὐτῷ χρόνω οἱ "Αραδες μετά 'Ρωμαίων συμδαλόντες ήττωνται. "Αρχεται δὲ ή εὐσέδεια καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεού πλατύνεσθαι, και πάν άγαθον σωτηριώδες έφαν ερούτο. Τότε και της πανευφήμου μάρτυρος Εύσημίας το λείψανου, όπερ αένναου μύρου βλύζου διετέλει, από της Λήμνου ή θεοφιλής Είρηνη έχδμισε, καὶ τὸν πλησίον τοῦ ἐπποδρόμου ναὸν αὐτῆς περιχαθάρασα έχει αὐτὸ κατέθετο. Ταῦτα δὲ γέγονεν, ώς αν θαυμαστωθή ό θεός, ούχ εν δυνάμει άνδρων καί συνέσεως περιουσία, άλλ' έν άσθενεία γυναικός μετά παιδός δρφανού χαθαιρούσης την άμετρον κατ' αύτου και των θεραπόντων αύτου δυσσέδειαν. η Τούτω τῷ ἔτει ἐν τοῖς μακροῖς τείχεσι τῆς Θράκης άνθρωπός τις δρύσσων εύρε λάρνακα; καλ ταύτην άποχαθάρας και άποσκεπάσας εδρεν άνδρα κείμενον μέγαν καὶ γράμματα έγκεκολαμμένα έν τή λάρνακι περιέχοντα · « Χριστός μέλλει γεννάσθαι έχ Παρθένου, και πιστεύω είς αὐτόν. Έπι δε Κωνσταντίνου και Είρηνης πάλιν, ώ ήλιε, δφει με. >

pulvinari uxoris suæ frenes; quas cum diligenter esset contemplatus, inquisitione facta deprebendit eas a papia palatino aliisque nonnullis primiceriorum fuisse illatos, quos et cruciatibus suppliciisque gravissimis addixit. In uxorem quoque Irenam acriter est invectus, camque nauci esse dixit, 820 caux suo patri imperatori horribilibus atque intemeratis fidei mysteriis prolatis diversum plane jurasset. > Constanter asseverantem a se eas non visas repulit, neque postea rem cum ipsa babuit. Cum autem insano pretiosorum lapidum amore ageretur, coronam quoque Heraclii in magna æde dedicatam adamavit, ablatamque gestavit in publicum progressus. Inde domum reδροτάτω πυρετώ συνεγόμενος κακήν κακώς την du- B versi caput carbunculis graviter est affectum. vehementissimaque eum invasit febris; itaque malam animam infeliciter exhalavit, præmium sacrilegii iustum consecutus.

Anno mundi 6273, incarnati Verbi 779, Constantinus et mater eius Irene orthodoxi imperium iniverunt, idque decennium gesserunt, divinitus ac præter hominum opinionem summæ rerum præfecti. Post dies 40 nonnulli senatorum consilia iniverunt de evehendo ad imperium Nicephoro Cæsare: sed eos imperatrix captos verberibus multatos relegavit. Mariti sui fratres Cæsares et nobilissimos raso capite in ordinem sacerdotum redegit, qui natalitio Christi festo sacris populum impertirent. Quo die ipsa quoque cum filio 10 annos nato progressa ecclesia obtulit a marito suo sublatam coronam, margaritis a se ornatam, Eodem tempore Arabes cum Romanis prælio congressi vincuntur. Incipit autem et pietas et verbum Dei amplificari, omniaque salutaria bona sese proferre. Tunc et Euphemiæ laudatissimæ martyris reliquias, 821 perenne unquentum sine intermissione stillantes, a Lemno Irena retulit, inque fano quod circo est propinguum, expurgato deposuit. Hæc, ut admiratio Dei excitaretur, gesta sunt. non potentia virorum neque prudentiz abundantia, sed imbecillitate mulieris, que cum puero patre orbo immodicam in Deum et ejus famulos impietatem repressit. Eodem anno apud longos Thraciz muros fodiens quidam in cistam incidi; qua purgata et reclusa invenit intus recumbentem virum magnum, litterasque cistæ insculptas, quæ hanc sententiam comprehendehant : « Christus e Virgine nascetur, inque eum ego credo. Constantino et Irena imperantibus, sol, me rursus videbis.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(15) Primus inter palatinos sacerdotes erat papias, et custos palatii, cui tum ex religione tum ex auctoritate facile fuerat imperatrici sacras ima-gines subministrare. De papia commodius alibi.

(16) Primicerios istos ecclesiasticos autumo. palatinos, quos religionis fideique sensus

non ita proxime tangebat. De his imperii No titia, de illis Codinus c. 1 et Euchologium d Offic. Ecclesia CP. Lexicum anonymum bibl. Regias πριμικήριου uno verbo exponit προτοταξώτην, ordinis cujuslibet primum. Hi quos ecclesiasticos autumo, primi cantorum in choro re sebantur. Goan.

Anno 2 Irena ad Garelum Francorum regem mis- A sis legatis filiam ejus nomine Erythro Constantino filio suo in matrimonium postulavit, pactisque conventis et jurejurando firmatis. Elisæus empachus et notarius abud Carolum remansit, ut puellam Græcis litteris ac sermone et moribus Romani imperii institueret.

Anno 3 Irene pace cum Arabibus facta Stauracium patricium et logothetam contra Slavinos mittit: qui et omnes eos imperio Irenæ subegit, atque ei magnam ex Peloponneso prædam multaque spolia attulit.

832 Anno 4 Paulus sanctissimus patriarcha morbo affectus solio relicto caput rasit, seque in B monasterium Flori abdidit. Imperatrix tristis eum convenit, causam facti quærens. Cui Paulus: (Utinam vero, inquit, solio pontificali nunquam insedissem, Ecclesia Dei per tyrannidem oppressa atque ab aliis catholicis soliis avulsa anathemateque notata. Quod nisi œcumenica instituitur synodes et hactenus errata corrigentur, nella est vobis salus. . Quærenti ulterius Irenæ cur ergo patriarcha designatus subscripserit se imagines non adoraturum : (Hoc insum est, ait, auod lugeo, et ad pænitentiam confugio, Deum depreeans ne me velut puntificem puniat, qui bucusque targerim metugge furoris vestri veritatis præconio abstinuerim. His ita actis ille vitam com c merte feliciter commutavit. Exinde libere ab omnibus verba de sacris imaginibus fieri.

Anno 5 Irene senatu populoque convocatis sententiam de novo patriarcha creando regavit. Ab empibus sibi id munus delatum Tarasius secretarius recusavit, populorum et Ecclesiarum causatus dissensionem, conciliumque cogi postulans. Quod cum annuissent imperatrix et populus, ita demum sanctus Pater nester Tarasius patriarcha Cpolitanus declarator, 25 die Decembris, indictione 8. Missisque Romam de concilio litteris et fidei suze confessione, est ab Adriano papa approbatus.

823 Anno 6, cum esset concilium indictum in ædem Apostolorum, eedem convenerunt etism Satanæ administri, gladiisque armati intraverunt. One perterriti alteri inde re infecta discessere. Anno 7 aperta est Nicea catholica. Nona Septembris, quæ dies fuit septimanæ prima, hora quinta, maximus solis defectus fuit.

Anno 8 septimum œcumenicum coneilium Ni-

To B' Ever anisterles Elonon nobe Kappulov the βήγα Φραγγίας, [P. 470] καὶ ένυμφεύσατο την θυγατέρα αύτοῦ Έρυθρω λεγομένην Κωνσταντίνω τω υίω αύτης. Και γενομένων συμφώνων και δραων κατeletoon 'Elisacios o edvouvos xal voránios ele to διδάξαι αύτην τά τε των Γραιχών γράμματα χαί την γλώσσαν, και παιδεύσαι αύτην τά ήθη της 'Ρωnator Barileias.

Τῷ γ' έτει είρηνεύσασα Είρηνη μετά τῶν 'Αράδων άποστέλλει Σταυράκιον πατρίκιον και λογοθέτην κατά των Σθλαθίνων · δε και κατελθών ύπέταξε πάντας και ύποφόρους ἐποίησε τῆς βασιλίδος. Έλθων δὲ ἐν Πελοποννήσω και πολλήν αίγμαλωσίαν και λάσυσα λαδών ήγαγε τη βασιλίδι.

Τῷ δ΄ ἔτει Παύλος ὁ ὅσιος καὶ ἀγιώτατος πατριάργης άσθενήσας κατέλιπε του θρόνου και έν τή μονή των Φλώρου άπεκάρη. "Εργεται ούν πρός αθτὸν βασίλισσα λυπουμένη, καί φησι · « Τί τοῦτο έποίησας; , 'Ο δὲ μετά θρήνων Εφη · « Είθε μηδὲ ἐκάθισα ἐν τῷ τῆς ἱερωσύνης θρόνω, τῆς Ἐκκλησίας του Θεού τυραννουμένης και έσχισμένης έχ των λοιπών καθολικών θρόνων και άναθεματιζομένης. Καὶ ἐὰν μὴ σύνοδος γένηται οἰχουμενική καὶ τὰ ἐν μέσφ σφάλματα διορθωθή, ούχ έγετε σωτηρίαν. » 'H be elnevadew . . Kat Iva ti dneypadac ev to γειροτονείσθαί σε του μή προσχυνείν είχονας; ι "υ δὲ ἔφη · • Καὶ διά τοῦτο θρηνῶ καὶ πρὸς μετάνοιαν χαταφεύγω, δεόμενος του Θεού ίνα μή ώς θερέα με πολάση, σεγήσαντα έως τοῦ νῦν καὶ μή κηρύξαντα την άλήθειαν τῷ φόδφ τῆς μανίας ὑμῶν. > Έν τούτοις έποιμήθη εν εξρήνη. "Επτοτε οδν ήρξατο λαλείσθαι ὁ περί των άγίων είχόνων λόγος παρόησία ύπο πάντων.

Tip & Erst Guvayayouga & Barthle Elphyn nagav the σύγκλητον και του λαον εξήτει τίς γενήσεται πάτριάρχης, και πάντες έξεφώνησαν Ταράσιον τον מסח אף קונה. "Ο δε παρητείτο, την των λαων και των έχχλησιών προδαλλόμενος διγοστασίαν, χαι σύνοδον έξαιτων γενέσθαι. Της δε βασιλίσσης και του λαού τούτο κατανευσάντων, τή κε' του Δεκεμδρίου μηνός της η' Ινδιατιώνος (17) γειροτονείται ό δοιος Πατήρ ήμων Ταράσιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Και αποστείλας εν 'Ρώμη τα συνοδικά και τον λίδελλον της πίστεως αθτών ἀπεδέχθη παρά του D πάπα 'Αδριανού.

Τῷς' ἔτει, συνόδου χηρυχθείσης ἐν τῷ ναῷ τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων, συνήθροισθησαν και οι δπηρέται του διαβόλου, και μετά ξιφών είσελθόντων σύν αύτο έταραγθησάν και υπέστρεψαν.

To t' Ever hvolyon ev Nixala & xabolixá (18). Τή δὲ θ' τοῦ Σεπτεμδρίου, ήμέρα α' ώρα ε' Εχλειψις reyover Allou meriota.

Το δε η' έτει, παρελθόντων από της ς' συν-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(17) Indictione 8. Ita signum illud hic interpretor, de quo supra : nam Diaconus annum proxi-mum, quo synodus Byzantii tentata fuit, indictio-nem novam videtur liquido vocare, I. xxiii. De armatis autem eam turbantibus locus est in Nostro

de management to the second

mutilus. Xvi..
(18) Templum puto dici, in qued conveniretur at synodum celebrandam. In templo Sophia id factum acta ejus docent. XxL.

ίδου γούνων ρχβ' [P. 471] γέγονεν εν Νικαία οι A care fuit, elapsis ad id a sexto annis centum viκουμενική ζ' σύνοδος, και άπελαθεν ή καθολική Έχχλησία διά Ταρασίου του άγιωτάτου πατριάρτου τὸν ἀργαίον κόσμον αὐτῆς, συνελθόντων Πατέρων έν Νικαία το δεύτερον τν', οι τάς είκονας σύν τῷ σταυρῷ διορίσαντες προσχυνεῖσθαι, οὐδὲν χαινὸν δογματίσεντες άλλά τα των άγίων και μακαρίων Πατέρων δόγματα άσάλευτα φυλάττεσθαι, καὶ τήν νέαν αίρεσιν άποχηρύξαντες, τούς τρείς ψευδωνύμους πατριάρχας άνεθεμάτισαν, 'Αναστάσιον, σημί, και Κωνσταντίνον και τον Νικήταν εὐνούγον. "Υπ-. έγραψε δέ και ό βασιλεύς και ή μήτηρ αὐτοῦ ἐν τῷ τόμφ, και ειρήνευσεν ή του Θεού Έκκλησία, εί και δ έχθρδς τὰ ξαυτοῦ ζιζάνια εν τοῖς ίδίοις έργάταις σπείρειν οὐ παύεται. 'Αλλ' ή τοῦ Θεοῦ 'Εχχλησία τῆ αὐτοῦ γάριτι πάντως πολεμουμένη νικά.

Τῷ θ' ἔτει λύσασα ἡ βασιλίς Εἰρήνη τὴν πρὸς τοὺς Β Φράγγους συναλλαγήν ήγαγε κόρην έκ των 'Αρμενιαχών άπο 'Αμγείας , ονόματι Μαρίναν , χαί Εζευξεν αύτην Κωνσταντίνω τω υίω αύτης μη θέλοντι, καλ ἐποίησε τοὺς γάμους.

Τῷ ι' ἔτει γέγονε σεισμός φοδερώτατος. Φθόνω δέ τινες φερόμενοι των προσφιλών Είρηνης, καὶ βουλόμενοι ούτοι τὰ πράγματα διοικείν, συνέδαλον τὴν μητέρα κατά τοῦ υἰοῦ, πείσαντες αὐτὴν, ὡς Οὐκ ἔστιν ώρισμένον παρά Θεφ χρατήσαι τὸν υἰόν σου · σή γάρ έστιν ή βασιλεία. Αύτη δὲ, ὡς ἄτε γυνή, ἐξαπατηθείσα, στέργουσα δε και το φίλαργον, εδεδαιώθη τώ νοδούτως είναι. 'Ο γουν βασιλεύς είχοσαετής ών καί δωμαλεώτατος πάνυ και έκανδς έν τοίς πολέμοις έλυπείτο μηδενός έξουσιάζων και έμελέτα κατά της μητρός αύτου. 'Η δέ τουτο μαθούσα παρά του Σταυραχίου, τούς μεν οίχείους άνθρώπους αὐτοῦ πάντας τύθασα έξώρισε, τὸν δὲ μάγιστρον καὶ Θεόδωρον πατρίχιον τὸν Καμουλιανόν καὶ ἐτέρους τῶν ἐν τέλει ἐξώρισεν έν Καϊστορία. Τον δε υίδν αὐτῆς πολλά λοιδορήσασα ἀπρόϊτον ἐποίησεν ἐφ' ἡμέρας ἰκανάς. Πάντα δὲ τον στρατόν και πάντας τους εν τέλει ομόσαι πεποίηκεν, ότι "Ειως οδ ζής, οὐ καταδεξόμεθα τὸν υἰόν σου χρατήσαι. 'Αρμενιαχοί δὲ μόνοι τοῦτο οὐ χατεδέξαντο, άλλά Κωνσταντίνον καλ Ειρήνην ώς έξ άρχης εύφήμουν, του διαδόλου την τοιαύτην επιορχίαν καλ ἄρνησιν ὑποδάλλοντος τοῖς ἀνθρώποις. Συναγθέντες δέ οἱ θεματιχοὶ ἐν τῷ ᾿Ατρώς πάντες κοινή γνώμη εξήτησαν Κωνσταντίνου βασιλέα. Φοδηθείσα δὲ ή αύτοι μέν την μητέρα τούτου άπεχήρυξαν, τον δέ Κωνσταντίνον αὐτοκράτορα εὐφήμησαν. Εἰσελθών δὲ ό βασιλεύς εν τη πόλει πάντας τούς οίχειαχούς τοῦ πατρός (19) αὐτοῦ, ἀλλά καὶ τὸν Σταυρ (κιον δείρας καὶ κουρεύσας εξώρισε, [Ρ. 472] την δε μητέρα αύτου μετά της άπαθείας αύτης έχάθισεν έν τῷ παλατίω των Έλευθερίου, ο αύτη ψχοδόμησεν, εν φ τά πλείστα γρήματα κατέκρυψεν. Έγένετο δὲ έμπρησμός, καὶ ἐκαύθη ὅ τε τρίκλινος τοῦ πατριαργείου, ὁ λεγόμενος θωμαίτης, και αι ύποκάτω αύτου καμάραι, ένθα απέχειτο τα σχέδη πάσης Γραφής, & ήρμήginti duobus. Tuneque Tarasii sanctissimi patriarchæ opera pristinum suum ornatum recepit. Convenerunt eo Patres 350, qui imagines cum cruce adorandas statuerunt, nibil ii novum decernentes, sed sanctorum Patrum decreta immota relinqui jubentes. lidem, nova bæresi damnata, anothemate detestati sunt tres istos falso patriarchas habitos, Anastasium, Constantinum et Nicetam. Subscripserunt Actis concilii imperator materque ejus. Juxta pax tum Ecclesiæ Dei fuit, tametsi inimicus per suos ministros zizania sua serere non cesset. Vincit tamen semper Dei Ecclesia eius favore.

Anno 9 imperatrix pacto cum Francis rescisso ex Armenia ab Amnea puellam nomine Marinam duxit Alioque suo Constantine, licet invite, copulavit, et nuptias confecit.

Anno 10 terræ motus fuit oppide terribilis. Interim quidam de amicis Irenæ invidia ducti, et ut sibi rerum administrationem vindicarent, 834 matrem cum filio committunt, persuadentes Irenæ imperium ipsius proprium esse, neque id flio a Deo destinatum. Quo dolo illa, utpote mulier, decenta, cupiditate cliam imperandi alio uin urgente, ita rem habere apud animum suum pro certo statuit. At imperator annum jam agens vigesimum, viribusque valentissimus et ad bella idoneus, nullius se rei potestatem habere indigne ferebat, et contra matrem suam jam quædam machinabatur. Quod cum ex Stauracio intellexisset Irene, domesticos filii onnes verberibus multatos relegavit; magistrum et Theodorum patricium Camulianum aliosque proceres Quæstoriam deportavit. Filium quoque acriter conviciis insectata complures dies in publicum prodire vetuit. Juramento quoque exercitum et senatum obstrinxit, eos ipsa vivente filio imperium non delaturos. Soli Armeniaci milites id recusarunt, Constantinum et Irenam, sicut ab initio imperatores salutantes, quod et relique legiones sunt æmulatæ, diabolo hæc perjuria et abnegationes hominibus suggerente. Omnes igitur legiones in Εἰρήνη τὸ ὄρμημα τοῦ λαοῦ, ἀπέλυσεν αὐτόν. Καὶ p Atroam congregate uno consensu Constantinum imperatorem requisiverunt. Itaque metuens multitudinis impetum Irena, filium dimisit ; quem illi statim faustis acclamationibus imperatorem salutarunt, abrogato Irenæ imperio. Constantinus imperator in urbem intrans omnes patris sui domesticos atque ipsum Stauracium verberatos atque rasos deportavit ; matrem in 825 palatio Elentherfi, quod ipsa exstruxerat, securitate data collocavit. quo et plurimum ca auri abdidit. Incendium queque triclinium patriarchæ domus, quod Thomaites appellabatur, et ei subjectas cameras absumpsit,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(19) Mallem matris. Atroa et Quæstoria qui loci sint, videndam. Xrt. PATROL. GR. CXXI.

uhi reposite erant schedæ universæ Scripturæ, Α νευσεν δ άγιος Ίωάννης δ Χρυσόστομος. Καὶ διήλquibus eam sanctus Joannes Chrysostomus fuerat interpretatus : grassatumque est usque ad miliarium et quæstorium, omnibus quæ in medio erant exustis. Imperator porro expeditione in Bulgaros facta victor rediit. Tarsum quoque magno cum exercitu adversus Arabas profectus multis captis reversus est. Matri vero, ejus desperatione et multorum summorum virorum intercessione motus, imperatoriam dignitatem reddidit, camque ut ab initio imperatricem salutari jussit; cui mandato soli Armeniaci refragati sunt, et Alexium Mosolem depoposcerunt. Quem hac de causa, ac quia cum quidam ferebant imperio potiturum, Constantinus verperatum ac rasum in custodiam dedit.

Anno 2 in Bulgaros exercitum ducens Cardamae B corna domino occurrit; amissoque militum maguo numero et multis ducibus ipsaque etiam cohorte et omnibus impedimentis atque equis, ægre fuga in urbem elapsus est. Eodem mense calumniis quorumdam adductus exivit in ædem Sancti Mamantis, ibique Nicephorum et Christophorum patruos suos excecat. Alium Christophorum, Nicetam, Anthimum et Endocimum linguis 826 excisis mutilat ; Alexio quoque Mosolæ oculos eruit. Neque dju borum ultionem Dei justitia distulit. Post quinquennium enim eodem mense ac die ipse etiam Constantinus oculis privatus est. Armeniacis bel o subactis, de corum ducibus pœnas sumpsit, nigris notis faciei cujusque impressis, quæ erant : « Armeniacus insidiator; > eosdemque in Siciliam et C alias insulas relegavit. Deinde cum in Marinam conjugem suam concepisset odium ob sinistras quasdam de ea suspiciones, matris instinctu, quæ imperii cupida filium invisum subditis reddere volebal, eam in monasterium detrusit, et Theodotam, matris suæ cubiculariam, illicitis sibi nuptiis copulans coronavit. Cumque Tarasius patriarcha se opponeret, minatus ei est se, nisi hanc rem perficeret, profanorum simulacrorum fana aperturum, Itaque territus patriarcha concessit, ad multos dicens imperatorem nequaquam placide moriturum. Per quatriduum nuptias egit imperator in sancti Mamantis palatio. Cæterum hujus conjugii causa communione patriarchæ sese abstinuerunt Studiani collegii princeps atque alii, quos imperator varie vexavit, defensante cos frena.

σιλεύς ή δὲ μήτηρ αύτοῦ ὑπερησπίζετο αὐτῶν.

Anno 6 Cardames Bulgarorum princeps Constanting ita scripsit : « Aut persolve mibi quod pactum est, aut usque ad Aureum portam veniam. . Re-

θεν ή φλόξ έως του μιλίου και του κοιαιστωρείου πανταγόσε ἐπινεμομένη, ἔως οδ πάντα κατέκαυσεν. 'Ο δὲ βασιλεύς ἐξηλθε κατά Βουλγάρων, καὶ τούτους νικήσας ὑπέστρεψεν. 'Ωσαύτως καὶ ἐν Ταρσώ μετά στοατού πολλού ἀπῆλθε κατά 'Αράδων, καὶ αίγμαλωτίσας πολλούς ύπέστρεψε. Παρακληθείς δε δ βασιλεύς ύπο της ίδίας μητρός και πολλών των έν τέλει αδθις άναγορεύει αύτην, και εύφημεζοθαί (20) ώς έξ άργης διεχελεύσατο. Πάντων δὲ πειθαργούντων μόνοι οἱ 'Αρμενιαχοὶ στασιάζουσι, χαὶ ἐπιζητούσιν 'Αλέξιον τὸν Μωσηλέ. Τοῦτον οῦν καὶ διὰ ταύτην the Chingry, xal dia to levery tiede we ueller Baσιλεύειν, δείρας καλ κουρεύσας έφυλάκισε.

Τώ β ετει έπιστρατεύει κατά Βουλγάρων, καλ συναντήσας Καρδάμη τω χυρίω Βουλγάρων, πλήθος λαού καλ άργόντων άποδαλών καλ την κόρτην (21) xal misay the uncupylar xal tobe immove, mohie αὐτὸς διαφυγών εἰσῆλθεν ἐν τῆ πόλει. Τῷ δ' αὐτῷ μηνί έχ συχοφαντίας τινών έξελθών ο βασιλεύς έν τω 'Αγίω Μάμαντι έχτυφλοί Νιχηφόρον και Χριστοφόρον τούς θείους αύτου, υίους Κωνσταντίνου του πάππου αὐτου. Χριστοφόρον δὲ ἄλλον καὶ Νικήταν, "Ανθιμον καὶ Εὐδόκιμον ἐγλωσσοκόπησε, καὶ 'Αλέ-Ειου του Μωσηλέ ετύωλωσεν. 'Αλλ' ούχ είς μαχούν ή του Θεού δίκη άνεκδικήτους αυτού; είασε - μετά γάρ ε' έτη το αύτο μηνί και τη αύτη ή μέρα τυφλούται ό αύτὸ: Κωνσταντίνος. Υποτάξας δὲ καὶ τοὺς 'Αρμενιαχούς πολέμω, τούς άργοντας αύτων έποινάλισεν, ἐπιγράψας είς τὸ πρόσωπον αὐτῶν μέλανι χεντητώ · ε 'Αρμενιακός επίδουλος · ο ούς καλ εξώρισεν Ev to Dixelia nal tais lloinai; vhoois. Michous & ό βασιλεύς την έαυτου γυναίκα Μαρίναν υποδολή της έαυτου μητρός, έφιεμένης της άρχης, πρός τὸ μισηθήναι αύτον (έσχε γάρ ό βασιλεύς πονηράς ύπολήψεις κατά τῆς Μαρίνης) πείθει αὐτὴν γενέσθαι μοναγήν. "Εστεψε δέ Θεοδότην κουδικουλαρίαν της μητρός αὐτοῦ, ή καὶ ἐμνηστεύθη παρανόμως. Έπὶ τούτοις του πατριάρχου Ταρασίου άντιπίπτοντος δηλοί αὐτῷ Κωνσταντίνος · ε Εί μή τοῦτο γένηται, τούς ναούς των είδωλων άνοίγω. " θθεν ό πατριάρχης φοδηθελ; είασεν αύτον, είπων πρός πολλούς ότι οὐ καταλύσει τον βίον εἰρηνικώς. [Ρ. 475] Καλ εποίησε του γάμου αύτου ό βασιλεύ; έν τῷ παλατίω του 'Αγίου Μάμαντος ήμέρας δ'. 'Απέσχισαν δέ του πατριάργου τής χοινωνίας ό του Στουδίου ήγούμενος καὶ λοιποί διά τὸν παράνομον γάμον τοῦ βασιλέως. Εἰς οῦς καὶ πολλάς θλίψεις εἰργάζετο ὁ βασι-

> Τω ς' έτει Καρδάμης ό χύριος Βουλγάρων έγραψε το βασιλεί - "Η τέλεσον μοι πάκτα, ή έρχομαι δως της Χρυσής πόρτης. . 'Ο δε βασιλεύς απέστειλεν

NOT AND LEGICAL MARIE CONTROL OF ANY LANDRI ET GOARI NOTAL.

(20) Ut multos annos ei apprecarentur tum in popularibus tum in ecclesiasticis conventibus, ac nomen ejus ubique cum filii imperatoris nomine celebraretur. Goar.

(21) Kópeny cohortem esse ex aliis locis didici, ut in Nicephoro de Bard mio. Credo ergo prætoriam

hic aut aliam noplem notari. Xvi. - The adorne. Errat, abi frequenter alludit interpres, et xopτην putat esse cohortem. Corrigit errorem Codinus de Offic. Cur. CP. scribens είς την του βασιλέως σχηνήν, ήτις χόρτη δνομάζεται. Tentorium itaque, non cohors imperatoris est xopty. GOAR.

αὐτῷ (22) εἰπὰν, ὅτι ε Οἶα δή πρέπει σοι πάκτα A scripsit imperator : « Quod deenit, ex pacto tibi άπέστειλα. Γέρων δὲ εἶ, καὶ οὐ θέλω κοπωθήναί σε εως των ώδε, άλλ' ένω ξονομαι ποδς σέ, xaleί τι χοίνει ό Θεός. > Συναθροίσας δε ό βασιλεύς λαδν έξηλθε κατ' αύτοῦ καὶ ἐδίωξεν αύτὸν ἔως εἰς τὰ ίδια.

Τώ ζ' έτει ἐξηλθεν ὁ βασιλεύς σύν τη μητοί αύτοῦ έν τη Προύση (23) θερμήσαι, και μεθ' ήμέρας όλίγας έτέγθη τῷ βασιλεί υίὸς, ὄν ἐπωνόμασε Αέοντα. "Οπερ μαθών ὁ βασιλεύς καταλιμπάνει την μητέρα αύτου σύν τή βασιλική πάση τάξει καὶ τοῖς ἄργουσι, καὶ ὑποστρέφει δρομαίος ἐπὶ τὴν πόλιν. Εὐρούσα δὲ ἄδειαν ή τούτου μήτηρ πάντας ὑποσύρει τοὺς των ταγμάτων άργοντας πρός το καθελείν τον υίον αύτης και μονοκρατορήσαι. Και δή παραγενόμενον έν τῷ παλατίψ, τῆς μητρὸς αὐτοῦ μἡ παρούσης. ἀπέκλεισαν αὐτὸν οἱ μεγιστάνες ἐκ συμδουλής τῆς μητρός αύτου, έν τη Πορφύρα (24) έν ή έγεννήθη, και έκτυφλούσιν αύτον δεινώς και άνιάτως ποδς το τεθνάναι τη γνώμη της μητρός αύτου. Έσκοτίσθη δε ό ήλιος τότε επί ήμέρας ιζ', και ούκ εδωκε τάς άχτινας αύτου, ώς πάντας λέγειν ότι διά την του βασιλέως τύφλωσιν τοῦτο έγένετο τοιοῦτον γάρ σχότος εγένετο ώστε και τά πλοία πλανάσθαι. 'Αλλ' όρα και τά του θεού άνεξερεύνητα κρίματα · μετά γάρ ε' έτη τῷ αὐτῷ μηνὶ καὶ τῆ αὐτῆ ἡμέρα ἐν ἤ άπετύολωσε τούς θείους αύτου, τυρλούται κάλ αύτός. Έχράτησε δὶ Εἰρήνη ή μήτηρ αὐτοῦ μόνη Ετη ε'. Έστασίασαν δὲ οἱ ἀνδράδελφοι αὐτῆς, οὖς καὶ εξώρισεν εν 'Αθήναις' οι κάκεισε βουλευσάμενοι περί βασιλείας παρά των έντοπιων άνηρέθησαν, και C ήφανίσθη τὸ τοῦ μιαροῦ Κοπρωνύμου ἄπαν γένος (25). Τη δὲ δευτέρα τοῦ ἀγίου Πάσχα ἀπελθοῦσα ή βασίλισσα έπὶ τῆ κατά τύπον γενομένη προελεύσει είς τούς 'Αγίους 'Αποστόλους, δείλης προηλθεύ έν όγήματι γρυσώ, έπογουμένη τέσσαρτιν ζηποις, χρατουμένη ύπο πατρικίων, βίψασα ύπατείαν έν τή μέση πολλήν.

Τω γ΄ έτει Σταυράκιος τυραννίδα έμελέτησεν, όπερ μαθούσα ή βασιλίς έθέσπισε μή προσπελάζειν τινά Σταυρακίω · ό δὲ τῆ λύπη καταπονηθείς, αίμα έχ τοῦ πνεύμονος ἀναγαγών, τέθνηκε.

[P. 474] Τῷ δ' Ετει ἡ εὐσεδής Εἰρήνη τοῖς Βυζαντίοις τούς πολιτικούς έγαρίσατο φόρους, τής δὲ 'Αδύδου καὶ τοῦ Ἱεροῦ τὰκομμέρκια (26) ἐκούφισε.

Τῷ ε΄ ἔτει στάσιν κατὰ τῆς βασιλείας οἱ 'Ανατολικοι έμελέτησαν. "Εφθασαν δὲ ἀπὸ Καρούλου τοῦ στεφθέντος βασιλέως Ρώμης παρά Λέοντος τοῦ πάπα άποχρισιάριοι πρός την εύσεδεστάτην Είρή-

(22) Zonaras habet, Constantinum pro tributo stercus jumentorum Bulgaro misisse. Xvi.

(23) Asiæ civitate non longe a Nicomedia. Goar. (24) Porphyra locus est in palatio puerperiis imperatorum, maxime Constantinorum, celebris; qui cognomen ab eo duxerunt, ut vocentur Porphyrogeniti. Xv. .- Unde Porphyrogenitus. Luitprandus 1, 2: Porphyrogenitum autem non in purpura, sed in domo que Porphyra dicitur natum appello. Constantinus enim domum istam adificari jussit, eni Porphyra nomen imposuit, voluitque successuram nobilitatis suæ sobolem istic in lucem prodire, quamisi. Senex 827 es : ideo te fatigari noló bue usque proficiscendo, sed ipse ad te veniam. Dens decernet : > contractoque exercitu in eum duxit. profligatumque in suam usque ditionem est per-

Anno 7 imperator cum matre Prusam ad thermas ivit. Cumque ei post paucos dies filius nasceretur, cui Leoni nomen ipse fecit, allato nuntio matrem cum omni imperatorio relinguena comitatu. in urbem recurrit. Ibi Irene licentiam nacta omnesordinum principes corrumpit, at filio imperium abrogent seque solam imperare sigant, haque Constantinum absente matre in eius palatium venientem proceres in Porphyra, ubi natus fuerat, de sententia Irenes includunt, oculosque ei ita effodiunt ut nullus medicinæ locus superfuerit ac tantum non in corum manibus exspirarit. Sol tune per 17 dies obscuratus est, nullos emittens radios; et vulgo id ob excecationem imperatoris evenisse ferebant. Tantæ autem fuerunt tenebræ ut naves quoque a cursu suo aberraverint. Sed hic imperscrutabilia Dei indicia considera : nam post quinquennium ab eo die quo patruis oculos eruit, codem anni et mensis die ipse quoque oculis multatus est. Irena mater eins sola imperium tenuit annos 5. Cumque fratres mariti ejus seditionem moverent, ab ea sunt Athenas relegati, ibique, cum de occupando regno consilia agitarent, 828 ab incolis sunt interfecti. Sic Copronymi genus exstinctum est. Postridie sancti Paschatis Irena in processione, quæ ex statutis ecclesiasticis fit, in ædem Apostolorum ivit; atque sub vesperam in publicum aureo curru a quatuor equis provecta est, tenentibus currum patriciis, multumque pecuniæ in populum sparsit.

Anno 3 Stauracius tyrannidem est melitus; quod cum rescivisset Irena, omnibus ejus consuetudine interdixit. Isque mœrore oppressus sanguinem ex pulmonibus eructans periit.

Anno 4 pia Irene Byzantinis civile tributum remisit, Abydique et Hieri commercia sublevavit.

Anno 5 seditionem contra Irenam machinati sunt Orientales. Venerunt etiam a Carulo, quem Leo Romæ papa imposita corona imperio Romano inanguraverat, legati ad Irenam, eam Ca-XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

tenus qui suo ex stemmate nascerentur, luculenta hac appellatione Porphyrogenici appellarentur. Ilæc ille rerum Græcarum in sua legatione testis oculatus. GOAR.

(25) Copronymi genus exstinctum. Nam Leo con-stantini F. mortuus fuerat jain ante (Zonaras) Xvz. (26) Fauces Propontidos sunt infra, versus Ægæum mare; Sestos et Abydos, supra, versus Pontum Euximum, vo legóv, ex Thracise parie. His

in faucibus, ne Cpoli defraudetur, penditur vectiga qued ab Eirene minutum auctor memorat. Goal

rolo in usorem ambientes, ut sic Oriens cum Ocei- A νην, αιτούμενοι ζευγθήναι αύτην τω Καρούλω πρές dente uniretur. Et fuisset sane assensura, nisi Actius obstitisset, qui imperium suo fratri cogitabat parare. Imperatrix cætera omnia prudenter cordateque gessit, et que modo prorsus optandum foret. Hanc unam culpam sustinuit, quod miserrimum filium imperio et oculis spoliavit, divino alioqui sacrarum studio rerum et recta fide prædita. Sacrum enim concilium vii et venerationem imaginum 829 sacrarum ipsa confecit, multaque alia præclarissima facinora edidit. Berrhæam quoque apud Thessalonicam refecit, suoque de nomine Irenopolin dixit; et Anchialum instauravit. Sed eunuchorum turba, interque hos præcipui Stauracius et Leo cognomine Clocas, inter se dissidentes, imperium ei abrogaverunt, et loco ejus Nicepho-B rum in solio imperatorio collocarunt. Ita pessimorum eunuchorum consilia suos dominos atque benefactores pessumdant, ut recte Chrysaorius, maximi apud veteres vir nominis, summo cuidam viro dixerit : c Si habes eunuchum, occide eum : si non habes, eme et neca. > Irenam ergo imperio deturbat Nicephorus opera Leonis Clocæ, Nicetæ patricii et Sisinii fratrum, perjurorumque et dolosorum Triphylliorum, et Leonis patricii Tessaracontapechis (cognomento a 40 cubitis ducto), et Gregorii patricii qui et Muselaces, et aliorum quorumdam procerum. Hi quarta noctis hora ad Chalcem venientes (ea est ærea porta) custodibus astu persuadent missos se ab Augusta, ut Nicephorum imperatorem designent. Custodes mendacio huic fidem adhibentes, ipsi quoque Nicephorum imperatorem dicunt. Mirati sunt multi cur Deus passus sit eam, quæ pro vera religione martyris in morem decertavisset, tam tyrannice ab impio homine dejici. Quidam id ejus in filium sceleri imputarunt, alii alias obtrectarunt. Cæterum Nicephorus palatium Eleutherianum (ibi enim 830 tum degebat Irene) custodibus cinxit, maneque eam in palatium ductam inclusit, itaque in templum progressus est, uti coronaretur, Tarasio adhuc patriarcha. Populus autem et coronantem et coronatum tyrannum diris egit, hune seelestum appellans

Nicephorus patricius et generalis logotheta imperavit annos 8, dies 9. Postridie quam imperium occep't, quibusdam patriciis comitatus ad Irenam se contulit, quæ a custodibus adservabatur, honitatemque simulans bono eam animo esse jussit,

γάμον καὶ ἐνώσαι τὰ ἐώα καὶ τὰ ἐσπέρια. ਜτις ύπήχουσεν αν, εί μη 'Αέτιος έχώλυσε, το χράτος είς τον ίδιον άδελφὸν σφετεριζόμενος. Ἡ βασιλίς δὲ τὰ μέν άλλα φρονίμως καλ συνετώς διώκησε πράγματα καλ ώς αν τις εύξαιτο, μόνην δέ ταύτην (27) έσγεν αίτίαν, τήν Εχπτωσιν καὶ τύφλωσιν τοῦ δυστυχεστάτου υίοῦ αύτης, χαίτοι ζηλον θεζον έχουσα καλ πίστιν ορθόδοξον: Τήντε γάρ άγίαν εβδόμην σύνοδον και την των ίερων είχονων προσχύνησιν αύτη παρεσχεύασε, χαί πολλά αὐτῆς καὶ μυρία τὰ κατορθώματα. Αὕτη καὶ τὴν ἐν Θεσσαλονίκη Βέρφοιαν Εκτισεν, Εξοηνόπολιν μετονομάσασα. "Εκτισε δὲ καὶ τὴν 'Αγγίαλον. 'Αλλ' ὁ πολὺς τίψν εύνούχων εσμός και οι τούτων εξέχοντες, ό τε Σταυράχιος καὶ ὁ Λέων ὁ Κλόκας πρός ἀἰλήλους διαφερόμενοι, της βασιλείας ταύτην ἀπεγύμνωσαν, καὶ Νικηφόρον άντ' αὐτῆς ἐπὶ τῶν θρόνων βασιλέα χαθίδρυσαν. Ούτως αι των κακίστων εύνούχων βουλαι τους οίχείους δεσπότας και εὐεργέτας διαλυμαίνονται, ώστε Χρυσαόριον τον πάλαι θαυμασιώτατον είπεζν πρός τινα των μεγάλων, ότι ε Εί μεν έγεις εύνουγον, φόνευσον, εί δ' ούχ έχεις, άγόρασον καλ φόνευσον. > Έχδάλλει τοίνυν Ειρήνην ο Νικηφόρος σπουδή Λέοντος του Κλόκα και Νικήτα πατρικίου και Σισινίου των αὐταδέλφων καὶ των ἐπιόρχων καὶ δολερών Τριφυλλίων και Λέοντος πατρικίου του Τεσσαρακονταπήχους και Γρηγορίου πατρικίου του Μουσιλάκη και έτέρων τινών των έν τέλει · οίτινες έλθόντες έν τη Χαλκή ώρα τετάρτη της νυκτός, και τούς φύλακας εξαπατήσαντες, Επεισαν ότι παρά της Αύγούστης ἀπεστάλησαν άναγορεύσαι βασιλέα τον Νικηφόρον. Οἱ δὲ πιστεύσαντες τῷ τηλιχούτῳ ψεύσματι συνανηγόρευσαν και αύτοι βασελέα τον τύραννον. Πολλοί γούν έθαύμαζον πώς ὁ Θεὸς συνεχώρησε την ύπερ της όρθης πίστεως μαρτυριχώς έναθλήσασαν ύπδ άσεδους ούτω τυραννικώς έκδληθήναι. "Αλλοι την είς τον υίον αύτης άμαρτίαν προεβάλλοντο, και άλλοι άλλως έδυσφήμουν και κατεγόγγυζον. Φύλακας τοίνυν έν τῷ παλατίω τῶν Έλευθερίου περιστήσας (έχεζσε γάρ Ετυχε τυγχάνουσα ή βασιλίς) δρθρου άγαγών αύτην έν τῷ παλατίω ἀπέχλεισε, και ούτως προηλθεν έν τη έκκλησία έπι το στεφθήναι, Ταρασίου έτι τὸν θρόνον κατέχοντος. Οἱ δὲ δχλοι κατηρώντο και τον στέφοντα και τον στεφόμενον τύ-D ραννον, καὶ ἀπεκάλουν άλιτήριον.

[Ρ. 475] Νιχηφόρος πατρίχιος και γενικός λογοθέτης εδασίλευσεν έτη η ήμέρα; θ'. Τη επαύριον δε παραλαδών τινας των πατρικίων άνηλθε πρός τήν βασίλισσαν φρουρουμένην, και χρηστότητα ύποκριθείς παρηγόρει αὐτήν λέγων · « Πάσάν σου άνάπαυ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(27) Quasi vero atrocius hoc et magis nefarium alque impium excogitari quippiam potuerit. Itaque non inepte librarius: Ταλάντατε Κεδρηνέ, και τί τούτου χείρον; πρίον γάρ θηρίον έπιδουλεύει τοῖς Łαυτοῦ ἐγγόνοις; 4 Stultissime, inquit, Cedrene, quid hoe ipso sit deterius? , quæ enim vel fera suo insidiatur fetui? et rursus cum juste hoc factum ait Cedrenus in secundis Michaelis Balbi nuptiis, annotavit : (Qui hoc juste ais factum, sæve Gedrene?)

Πως λέγεις διχαίως, άγριε Κεδρηνέ; Idem ad Chrysaorii sententiam de eunuchis ascripsit : Eiles πάντες εποίουν κατά την σην παραίνεσιν, Χρυσαόριε, είς τους παμδεδήλους εύνούχους. Id est : « Uti-Chrysaori, omnes huic de tuo turpissimis ennuchis consilio paruissent . ! Stauracios oportuit esse duos, aut altero loco falsum esse nomen.

250

77.

dv

Èν

at

w.

ดบี

v.

UV

ž.

a.

ź-

ůν

6-

9-

) -

5

īv

ν,

u

v

1-

η

2

σιν ποιήσω, εί τους θησαυρούς σου καταμηνύσει; A promittens, si de thesauris suis certiorem ipsum μοι. , Ή δε συνετώ τω φρονήματι πρός του γθές μέν δουλον επίορχον, σήμερον δέπυραννον έφη ι Έγω μέν, ω άνθρωπε, Θεόν ήγουμαι τον ύψωσαντά με είς ταύτην την βασιλείαν, ταϊς δ' έμαϊς άμαρτίαις την καθαίρεσιν έμαυτής προσάπτω εν πάσι δέ τούτοις είη τὸ δνομα Κυρίου εὐλογημένου. Οὐ μην δὲ άγνοείς τάς κατά σου μηνυθείσας έπιδουλάς, αίς εί συνυπήχθην, άχωλύτως είχον τοῦ άνελείν σε. 'Αλλά τό μεν τοίς σοί; δραοις πειθομένη, το δε φειδομένη σου πάντα παρελογισάμην, τῷ Θεῷ ἀποδιδοῦσά σε, δι' ού βασιλείς βασιλεύουσι καὶ δυνάσται κατεξουσιάζουσι. Καὶ τὰ νῦν ὡς εὐσεδῆ σε καὶ ἐκ Θεοῦ προδληθέντα βασιλέα προσχυνώ, και αlτούμαι φείσασθαί μου της άσθενείας και συγγωρήσαι με είς τὸν ύπ' έμου κτισθέντα των Έλευθερίου οίκον, εξε ψυγ- Β αγωγίαν της άσυγκρίτου μου συμφοράς. • 'Ο δέ έφη · « Καὶ εί τούτο θέλεις σοι γενέσθαι δμοσόν μοι μή ἀποχρύψαι τι των θησαυρών, και πάτάν σου θεραπείαν ποιώ. > 'Η δὲ ώμοσεν αὐτῷ, ὑποδείξασα καὶ πλούτον πολύν. 'Ο δὲ τοῦ ποθουμένου τυχών παρευθό εξώρισεν αύτην έν τη Πριγκήπω (28), είς δ αὐτή ψχοδόμησε μοναστήριον. Ἰδών δὲ πάντας τοὺς έν τέλει λυπουμένους ἐπ' αὐτῆ διὰ τὴν ἀπληστίαν αὐτου, φοδηθείς μή ποτε οί λαοί μεμνημένοι των εύεργεσιών αύτης μέλλωσι' πάλιν αύτην άναγορεύειν, γειμώνος ἐπιχειμένου βαρυτάτου οὐχ ῷχτειρεν αὐτήν, άλλ' εξώρισεν είς Μιτυλήνην, φρουρείσθαι αύτην προστάξας. Τη δὲ θ' τοῦ Αύγούστου μηνός ἐχ λύπης καὶ άθυμίας ἐτελεύτησεν ἐν τῆ αὐτῆ Λέσδφ. Μετεχόμεσε δε το σώμα αὐτῆς ὁ βασιλεύς εν τή μονή της Πριγκήπου, ήν αὐτή ψχοδόμησε. Σφόδρα γάρ εὐσεδής καὶ φιλάρετος ούσα πολλά ξενοδοχεία καὶ γηρωχομεία και μοναστήρια κατεσκεύασε, και φόρων χουφισμούς και άλλα πλείστα κατωρθώσατο. Κωνσταντίνου δέ του υίου αύτης, φιλαργυρία μάλλου άγόμενος ή οίχτω, προσελάβετο συνέστιον αὐτῷ, οἰόμενος πλούτον έγχεχρυμμένον φανερώσαι αύτώ. 'Ο έξ ς ιλοφρονούμενος ύπ' αύτοῦ χουφότητι γνώμης ὑπέδειξεν αύτῷ τὸν ἐν τῷ ἡμιχυκλέῳ, ὁ νον λέγεται Σίγμα, θησαυρύν άνακτισθέντα δι' όρθομαρμαρώσεως (29). Καὶ τοῦτον ἀφελόμενος καὶ αὐτὸν όμοίως τῆ μητρὶ αύτου παρείδε. [Ρ. 476] Νικήταν τε τον Τριφύλλιον άξίως της έαυτου γνώμης άμειδόμενος, ώς συναγωνισθέντα αύτῷ εἰς τὸ κατασχεῖν τὴν βασιλείαν, φαςμάχψ άνείλεν, εδ γε τῆς άξίας άνταποδιδούς.

Βαρδάνιος δὲ τῆς 'Ανατολῆς στρατηγός ὧν ἐν ἐαυτῷ έφρόντιζε της βασιλείας επιλαθέσθαι. Την διατριθήν δέ έν τῷ Φιλομιλίω ποιούμενος μοναχῷ τινι τῶν προγνώσεως ήξιωμένων τὰ τῆς βουλῆς ἀναχοινοῦται, συνίστορα έγων Λέοντα τον 'Αρμένιον. 'Ακούσας δέ ούτος ὁ Βαρδάνιος παρά τοῦ μοναχοῦ τὴν τῆς αὐτοῦ

usus fuerat, preclare scilicet relata gratia, veneno sustulit.

redderet, de summa se ei quiete prospecturum. Illa autem prudente animo eum qui heri perjurus servos fuerat, hodie tyrannidem gerebat, sic affata est : « Heus tu, Deum ego agnosco fuisse qui me ad imperium hoc evexerit, me vero meis delictis meruisse, ut eo exciderem. In his omnibus laus sit divino nomini. Neque vero tu nescis delata ad me fuisse de tuis insidiis indicia, quibus si credidissem, nemine vetante interficere te poteram : sed partim juramentis tuis fidem adhibens, partim tibi parcens, ista omnia neglexi, Deo te relinquens, quo auctore reges regnant el principes dominantur. Nunc etiam tibi ut pio et a Deo ad imperium evecto imperatori supplico, pelens ul meze imbecillitatis rationem habens, patiaris me inhabitare domum Eleutherianam a me conditam, quo incomparabilem meam consoler calamitatem. Ad hæc Nicephorus respondit, quando ita cupiat, se per omnia ei liberalissime gratificaturum : 831 juraret modo nullum se thesaurum celaturam. Juravit Irena, et magnas ei opes commonstravit. Sed Nicephorus optatis potitus, statim cam relegavit in monasterium quod in Principis appellata insula ipsa condiderat. Cernens deinde insatiabilem suam avaritiam omnibus proceribus molestam esse, in metum venit ne populus aliquando Irenam, memoria acceptorum ab ca beneficiorum motus, ad imperium revocaret; ideirco eam absque omni miseratione Mitylenem relegavit, gravissima imminente tempestate. Atque ibi illa in Lesbo insula ex animi ægritudine decessit, 9 Augusti die. Corpus ejus imperator in monasterium Principis retulit, quod ab ea fuisse ædificatum ostendimus. Nam pro insigni pietate ac virtute sua multa pro recipiendis peregrinis et sovendis senibus ædilicia, multa monasteria condiderat, annonam quoque leviorem redegerat, aliaque multa præchara facta edilerat. Porro Nicephorus Constantinum Irenes filium, avaritia magis ductus quam misericordia, in suum contubernium recepit, spe thesaurorum ab eo percipiendi indicia : et quidem comiter ab eo tractatus Constantinus, ut erat futili ingenio, demonstravit ei thesaurum in Semicirculo (Sigma hodie vocant) abditum, sub erectis marmoribus constructo muro; quem nactus Nicephorus istum non secus ac matrem neglexit. Nicetam vero Triphyllium, cujus strenua opera in imperio acquirendo

> 832 Eo tempore Bardonins quidam Orientis dux, de imperio sibi vindicando cogitans, com degeret Philomelii, consilium suum monacho cuidam, quem futurorum præscientia Deus dignatus fuerat, operit, conscie rei Leone Armenio. Prædixit ei monachus, si imperium affectaret, et opibus

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(29) Arcus ædificii semicirculum et antiquum

σίγμα C refert, et junctis inter se marmoribus murus inconditum est Xylandri ædificium. Goan.

⁽²⁸⁾ Zonaram seculus sum, tametsi noster crebro ila appellat. Xyl. — Τη Πριγκήπω. Propontidos insula infra Cpolim, in Astaceno sinu. Goar.

suis et oculis spoliatum iri. Cum tristis discederet A περιουσίας άφαίρεσαν και των δοθαλμών την πηρω-Bardanius famulique equos adducerent, in hos intuitus monachus reverti ad se Bardanium inssit. sperantique aliquid se corum quæ cupichat auditurum, denuo præcepit ne de potiundo imperio quidquam cogitaret : nam sive id ultro sive aliter tentaturus esset, fore ut cum opibus oculos amittat: cæterum ex iis qui equos adduxissent, primum et secundum diademate potitures : tertium quoque imperatorem declaratum iri, sed statim periturum, minime consecutum quod cupiverat. Bardanius hoc responsum Leoni, Michaelo et Thomæ recitavit ; · Tu quidem, o Leo, inquiens, imperator, et Thomas imperator designatus, a Michaelo interficiemini, isque imperium tenebit : sic enim mibi monachus vaticinatus est. Non multo post tempore aliquot B exercitus crebris Nicephori exactionibus coacti ab imperatore desciverunt, Bardaniumque cognomento Turcum imperatorem crearunt, Qui tametsi metu periculi sibi denuntiati 833 recusaret, compulsus tamen et effugiendi facultate destitutus Chrysopolin venil, ibique salutatus est imperator. His factis. Leo et Michaelus ad Nicephorum se contulerunt : horum alter fæderatorum, alter comitis cohorti præsicitur. Thomas vero ut sidem domino suo servaret, nullum periculum reformidavit : mox autem Bardanius, ut erat Dei metuens, veritus ne civili bello causam præberet, missis clam ad Nicephorum nuntils impunitatem postulat, eaque impetrata per noctem navigio profugit, et in monasterium Hera- C. clii, quod est in Catabolio, delatus ibi monachus est factus. Populus, qui sub eo fuerat, domum discessit. At imperator missa celoce simulat se Bardanium Cpolin evocare; qui cum venisset in Protam insulam, ad monasterium quod ibi in suburbano construxerat, ex mente voluntateque imperatoris oculi ei a Lycaonibus quibusdam eruuntur. Et Nicephorus id factum sibi dolere simulans juramento omnibus confirmat se in culpa ejus non esse, cum ne alias quidem unquam verum jurasset.

άστειον ούσαν αύτου, έκτυφλούται ύπο Λυκαόνων τινών γνώμη του βασιλέως. [Ρ. 477] Διο έπι τη τοιαύτη ύποχρίσει δήθεν λυπηθείς, πάντας μεθ' όρχων επληροφόρησεν άναίτιον αύτον είναι του τοιούτου δράματος δ μηδέποτε εὐορχήσας.

Anno 2 Stauracium filium suum coronat, homi- D nem neque forma neque animo neque viribus nobilem. Eodem anno in Arabes exercitum duxit; victusque et propemodum ab hostibus captus (quidam enim ducum fortissimi ægre eum eripuerunt) cum dedecore domum rediit.

XYLANDRI ET

(30) Exercitus, quod provincias etiam alias designat. Sed Zonaras scribit Εωσ τάγματα, exercitus Orientis, eum creasse imperatorem. Xvl.

(31) Pro φοιδεράτων, quod nihil (puto) significat, φοίδεράτων ex conjectura legi, quanquam rursus in Leone Armenio φοιδεράτων legatur. Sed ibi Zonaras φοιδεράτων habet. XvL.

(32) Qui comes cortinariorum a Codino dicitur : ύπηρετούσι δε οί χορτινάριοι είς την του βασιλέω; σχηνήν. Et iterum : είσι και χορτινάριοι έχοντες και

σιν, εί τούτο κατατολμήσειεν ύποστήσεσθαι, μετά λύπης ύπέστρεψεν. 'Ως δὲ τοὺς ἔππους αὐτῷ προσεχόμισαν οί τούτω έξυπηρετούμενοι, τούτοις δ μοναγός ένατενίσας ύπονοστείν προσφωνεί του Βαρδάνιου. "Ο δέ προσδοχήσας τι των αθτώ χαταθυμίων μέλλειν είπειν τον μογαγόν, ήχουσε παρ' αύτοῦ τοῦ : « Μπδέν σοι πεφροντισμένον έστω περί της βασιλείας. Κάν τε γάρ έχοντί χάν τε μή, μή τοῦτο χατατολμήσεις. Εί τούτο δε πειραθής, των σων διμμάτων, ώς έφην, και της υπάρξεως υποστήση την άλλοτρίωσιν. ΟΙ δέ τους נהחסטב שסט אסינושמעדפר, דסטבשט א המשדמר אמל א אביτερος δισδηματοφορήσουσι, καλ ό τρίτος άναγορευθείς ταχέως ἀπολείται, μή τυχών ων έφιεται. > 'Ο τοίνυν Βαρδάνιος τὰ τοῦ λογισμοῦ αὐτῷ τε τῷ Λέοντι καί Μιχαήλ καί θωμά παρεδήλου, φάσκων τοιάδε. ε Σο μέν, ὧ Λέον, βασιλεύσας, καὶ ὁ θωμάς ἀναρόηθείς, παρά Μιγαήλ φονευθήσεσθε (ούτω γάρ ὁ μοναχάς εξείπε μοι), μόνου του Μιχαήλ διαφυλαγθησομένου εν τη βασιλεία. > Ού πολύ τὸ εν μέσω, καὶ των θεμάτων (30) πολλά καταναγκαζομένων διά τάς ἐπιτεθείσας αὐτοῖς ἀπαιτήσεις παρά Νικηφόρου άποσχιρτήσαντε; άνηγόρευσαν βασιλέα Βαρδάνιον, ῷ ἐπίκλην Τοῦρκος. "Ος γε δυσφορών ἐπὶ τούτω παρητείτο, μή δυνηθείς δε διαδράναι βιαζόμενος ύπ' αύτων κατήλθεν έν Χρυσουπόλει εύφημούμενο;. Τούτων δὲ γενομένων, Λέων καὶ Μιχαήλ τῷ βασιλεί προσερδύησαν, ων ο μέν της των φοιδεράτων (31), όδε της του κόμητος κόρτης (32) την άρχην έγχειρίζονται, Θωμάς δε μέγρι κινδύνων τῷ ίδίψ δεσπότη άφοσιοί τὰ τῆς πίστεως. Είτα τὸν του Θεού φόδον έν καρδία κεκτημένος δ Βαρδάνιος, καὶ δεδιώς μή πως δι' αύτον έμφύλιος γένηται πόλεμος, λάθρα πρός του βασιλέα έχπέμπει λόγους άποθείας ζητίων. καί λαδών ναυσιπόρος διέδρα νυκτός, καί ἀπελθών έν τω Καταβολίω (33) είς την του 'Ηρακλείου μονήν γέγονε μοναγός. 'Ο δὲ μετ' αὐτοῦ λαὸς οίχαδε όχετο. Σχηματισάμενος δ' ὁ βασιλεὸς άγαγείν τον Βαρδάνιου έν τη πόλει δρόμωνα έξαπέστειλε. Του δέ παραγενομένου έν τη Πρώτη (34) νήσω πρός την μονήν ήν αύτος κατεσκεύασε, προ-

Τῷ β΄ ἔτει ἔστεψε τὸν υίὸν αὐτοῦ Σταυράκιον, άποίητον (35) όντα τη τε ίδές και γνώμη και δώμη. Τούτιο τῷ ἔτει ἐξῆλθε κατὰ 'Αράδων, καὶ μετ' αίσχύνης ήττηθείς ὑπέστρεψε, παρά μιχρόν συσχε. θείς και αύτος, εί μή τινες των άρχόντων άνδρειότατοι τούτον μόλις περιεσώσαντο.

GOARI NOTÆ. ούτοι ένοχου, δς κόμης καλείται. Goan.

(53) Si non proprium, portum aut stationem navium denotare videtur. Xv.. - Ciliciæ urbs est. Anton. GOAR.

(34) Juxta urbem, Propontidos insula. Goan. (35) Ineptum, nullius pretii, ungemacht oder ungeschaffen, ut nos loquimur. Zonaras rem explicavit disertius. Xvi. - Futuum et inertem, qui ne quidquam agere aut moliri potest. Goan.

w.

10-

12

:61

0

ttv

žv.

22

E

a)

50

1-

O

e e

.

1

Τῷ γ' ἔτει εύρων μικράν ἄδειαν ἔκτισεν "Αγκυ- Α ραγ Γαλατίας καὶ την θήδαν καὶ την "Ανδρασόν.

Τῶ δ' ἔτει Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάργης Κωνσταντινουπόλεως άπεδίω ένδόξως, και έτάση έν τω όπ' αὐτοῦ ατισθέντι μοναστηρίω έν τῷ Στενῷ. Τῆ δ' της πρώτης έδδομάδος των Νηστειών και τη μεγάλη Κυριαχή έγειροτονήθη Νιχηφόρος δ άγιώτατος πατριάργης ἀπό ἀσηκρῆτις, ψήφω παντός λαοῦ καλ του βασιλέως και των Ιερέων. Πλάτων δε και Θεόδωρος ήγούμενος των Στουδίου ού συνηυδόκησαν τή γειροτονία Νικηφόρου, άλλά και σγίσμα εποίησαν. αίτίαν δήθεν εύλογον έγοντες το μή δείν από λαϊκών άθρόως είς ἐπίσχοπον ἀνατρέγειν· ους ὁ βασιλεύς της πόλεως άπελάσαι βουληθείς άνετράπη παρά τινων. Καλ ούχ ήν το πράγμα ξένον ούδε προσφάτως έπινοηθέν, άλλά καὶ πολλοί άλλοι άπό λαϊκών έπεσχόπησαν, άξίως τω Θεώ ιερατεύσαντες. Τούτω τω έτει 'Ααρών ὁ τῶν 'Αράδων άργηγὸς ἐπεστράτευσε κατά 'Ρωμανίας μετά γιλιάδων τ', και έλθων είς τά Τύανα ψχοδόμησεν οίχον της βλασφημίας αὐτοῦ. καί παρέλαδε κάστρα άπειρα. 'Απέστειλε δε κουρσον (36) Ε΄ γιλιάδας Εως 'Αγχύρας, και άφανίσας πάντα ὑπέστρεψεν. Έξηλθε δὲ καὶ ὁ Νικηφόρος ἐν άπογνώσει τὰ γενναία της ταλαιπωρίας ἐπιδειχνύμενος, και δή σκεθάμενος πέμπει ποδο αύτον είσήνην γενέσθαι, δηλώσας ούτως · «Ίνα τί ἐπιχαίρεις ταϊς άδικίαις καλ ταίς αξματεκγυσίαις, μή άρκούμενος είς τὰ ίδια, άλλὰ παραδαίνεις ὅρχους ἀρχαίους καὶ πατρώους; ποίος γάρ σοι προφήτης θείος ταῦτα ποιείν εζρηκεν ; Ούγι Μουγούμετ ὁ προφήτης σου παρήγγει- ς λεν ώς άδελφον Εγειν Χριστιανόν πάντα και λέγειν: Μή γάρ ὁ πάντων Θεός, ὁ Δημιουργός καὶ προνοητής άμφοτέρων, αξμασιν άνθρώπων άδίχως έχγυνομένοις χαίρει; Μή γένοιτο! "Η άργυρίου και γρυσίου και των λοιπών ύστερούμενος έξηλθες άδικήσαι τους μηδέν άδιχήσαντάς σε ; Καίτοι γε τὰ χάλλιστα καὶ ήμεν δυσπόριστα καλ ἐπέραστα κατακόρως ἔγεις. Εί δέ τινος των ήμετέρων ενδεής εί, αὐτίκα παρέξομεν φιλοστοργίας τρόπω. [Ρ. 478] Μή τοίνυν ώς άθάνατοι καί άθεοι κατ' άλλήλων στρατευώμεθα, καί τον έκ δαιμόνων κατ' άνθρώπων πόλεμον έκ φθόνου μιμώμεθα, γινώσχοντες ότι μιχρόν ύστερον τελευτήσομεν καί ποδο κοιτήν άδέκαστον άπελευσόμεθα, δο άποδώσει έχάστω κατά τὰ ξργα αὐτοῦ. > Ταῦτα τοῦ βασιλέως Νικηφόρου ἐπιστείλαντος μετά δώρων τι- D νών, ὁ "Αραψ ἀγαθυνθείς καὶ ἀνταποστείλας δώρα πλείστά τε καὶ θαυμάσια μετ' εἰρήνης ὑπέστρεψε, την Νικηφόρου σύνεσιν ὑπερθαυμάζων. Καὶ στοιχήσας κατ' έτος τελείσθαι αύτοίς νομίσματα γιλιάδας λ', και άνά τρία νομίσματα αὐτὸν τὸν βασιλέα και τὸν υίον αὐτοῦ, ἐν τάξει κεφαλητίωνος (37), καὶ μηδὲ τά παραληφθέντα ύπ' αὐτοῦ κάστρα κτισθήναι, ἀπήει. Τούτων δὲ ὑποστρεψάντων εὐθέως ὁ βασιλεὺς ἔχτισεν αύτά και κατωγύρωσεν. "Οπερ μαθών ό 'Ααρών ἀποστείλας πάλιν είλε την Θήδαν, καλ πέμψας στόλον είς Κύπρον τάς τε έχχλησίας χατέστρεψε καλ

834 Anno 3, aliquantulum otii nactus, Aney-

Anno 4 Tarasius sanctissimus Cpolis patriarcha honeste vitam clausit, sepultusque est in monaste. rio quod ipse exstruxerat in Angustiis. Quarta die primæ septimanæ Jejuniorum, et magna Dominica, Nicephorus secretarius creatur sanctissimus natriarcha, totius populi, imperatoris et sacerdotum suffragiis. Plato autem et Theodorus Studiani collegii præfectus eam electionem improbaverunt et discessionem fecerunt, probabili usi argumento, non debere scilicet subito aliquem de laico episcopum fieri. Quos imperator urbe ejecisset, nisi consilium eius quidam inflexissent. Sane id acque novum neque recens excogitatum fuit factum, cum multi etiam alii de laicis episcopi creati Deo convenienter se in eo muuere tractaverint, Hoc anno Aaron Arabum dux in Romanani ditionem trecenta millia duxit, comque Tyana pervenisset, ædem ibi suæ impietati posuit. Infinita castra cepit ; emisitque sexaginta millia, qui incursionibus Aucyram usque vagati sunt, evastatisque in quæ incideret omnibus, domum rediit. Eduxit suos etiam Nicephorus, desperatis jam rebus suam virtutem ostendens : initoque consilio, ad Arabem pacis impetrandæ causa litteras scripsit, quarum exemplum sequitur: Quorsum injustitia et cædibus gaudes, non contentus tuis, finesque veteres et paternos transis ? Quisnam divinus vates hæe te 835 agere jussit ? Nonne Muchumetus tuns vates omnem Christianum te pro fratre habere atque agnoscere jubet? An omnium opifex Deus, et utrorumque curam gerens, sanguine hominum injuste fuso delectatur ? Absit! An ideo exiisti domo, injuria affectum eos a quibus læsus pon es, quia auro, argento aliisve rebus indigeas? Atqui pretiosissima quæque et nobis magni æstimata paratuque difficilia abunde possides. Quodsi qua re nostra opus habes, statim nos eam tibi amanter præhebimus. Non ergo, perinde ac si immortales essemus nullique Deo subditi, inter nos depugnemus, malorum dæmonum bella adversus homines imitati, cum sciamus paulo post nos morituros, et coram judice, qui corrumpi se non patitur, comparituros, qui cuivis dignam suorum factorum mercedem reddet. His litteris, quibus et dona quædam erant adjecta, plaeatus Arabs plurima et mirabilia munera vicissim Nicephoro misit, admiratus ejus acumen, et pace facta discessit. Pactum autem suit ut Romani Arabibus quotannis triginta millia nomismatum penderent, et terna ipse imperator ejusque filius nomismata, loco census in capita, neve Romani castra ab Arabibus capta reficerent. Enimvero Arabibus digressis statim ea Nicephorus instauravit atque muniit. Quo cognito Aaron rursum misso exercitu Thebam cepit, missaque in Cyprum classe templa evertit cu

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽³⁶⁾ Koupsos, piraticum navale. Goar.

⁽³⁷⁾ Videatur auctor p. 457 anno Leonis Isauri 16. Goan.

Cyprios pepulit, magnaque parta præda pacem A τους Κυπρίους μετέστησε, και πολλήν άλωσεν ποιή-

836 Anno sexto Arabes cum classe Rhodum appulerunt, multisque captis hominibus castellum occupare nequiverunt. In reditu cum Myra venissent, conati sacram divi Nicolai cistam confringere, aliam prope sitam ejus loco comminuerunt. Statimque classem magna ventorum procella et maritimorum fluctuum impetus tonitruumque et fulgurum promiscua tempestas invasit', multasque naves contrivit, ita ut sancti viri potentiam multitudo intellexerit et præter spem exitium evitaverit.

Anno 7 Theodorus Studiani collegii præfectus ejusque frater Josephus Thessalonicæ archiepiscopus, cum Platone incluso et reliquis monachis, se a commercio beati patriarchæ Nicephori absciderunt propter Josephum dispensatorem, quod is contra leges Constantinum et Theodotam coronasset. Im. perator ea arrepta occasione, multis episcopis et primariis viris convocatis, effecit ut contra illos concilium haberetur ; quod eos et monasterio et urbe ejecit atque relegavit. Eodem anno cum ad Strymonem stipendia multitudini solverentur, Bulgari subito irruentes ea interceperunt, auri libras 1100, ducemque cum exercitu occiderunt, et rapto tuldo discesserunt. Eo ipso tempore Crumus Bulgarorum princeps Sardicam cepit et sex millia militum necavit. Nicephorus autem expeditione contra eum facta magnum et memorabile nihil egit. 837 Elapsos C quidem fuga duces veniam poscentes, ea non dignans, transfugere ad hostes coegit. Fuit inter eos Euthymius spatharius mechanicus. Orta contra se seditione, plerosque donis delinitos postmodo publicationibus bonorum et exsiliis ultus est. ldem ut exercitus deprimeret, quod non mali excogitavit adversus Christianos? Primo enim Christianos ex omnibus regionibus in Slaviniam coegit demigrare, et eorum habitationes divendidit ; quæ res nihil ab hostili captivitate abfuit, omnibus in summas angustias conjectis. Secundum maleficium, imperavit ut egeni militarent, iisque a vicinis arma et stipendia in singulos 18 nomismatum darentur, ac census

σας την είρηνην διέστρεψε.

Τῷ ς' ἔτει οἱ "Αραδες μετὰ στόλου τὴν 'Ρόδον κατέλαδον, και πολλούς αίγμαλωτίσαντες το φρούριον χρατήσαι ούχ ίσχυσαν. Έν δὲ τῷ ἐπανέρχεσθαι αὐτοὺς ἐλθόντες εἰς τὰ Μύρα, τὴν ἰερὰν τοῦ άγίου Νιχολάου λάρνακα πειραθέντες συντρίψαι, άλλην άντ' έχείνης πλησίον χειμένην συνέτριψαν · αὐτίχα τε πολλή ἀνέμων θύελλα καὶ θαλαττίων κυμάτων φορά βροντών τε καὶ άστραπών άνωμαλία τὸν στόλον κατέλαδεν, ώς ίκανά συντριδήναι σκάφη, αὐτόν τε τὸν λαὸν ἐπιγνῶναι τὴν τοῦ ἀγίου δύναμιν, καὶ παρ' έλπίδα την κάκωσιν έκφυγείν.

Τῷ ζ΄ ἔτει Θεόδωρος ὁ ἡγούμενος τῶν Στουδίου καί Ίωσηφ ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ άρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, άμα Πλάτωνι έγκλείστω καλ τοίς λοιποίς μοναχοίς, της κοινωνίας Νικηφόρου του άγιωτάτου πατριάρχου ἀπέσχισαν διὰ Ἰωσήφ τὸν οἰχονόμον ώς παρανόμως στεφανώσαντα Κωνσταντίνον καλ Θεοδότην (38). 'Ο δὲ βασιλευς ἀφορμῆς δραξάμενος, ἐπισκόπους πολλούς καὶ ήγουμένους ἀθροίσας, σύνοδον κατ' αύτου κροτηθήναι έκέλευσε, δι' ής έξεβλήθησαν της μονής και της πόλεως, έξορία παραπεμφθέντες. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει βάγας διδομένης τῷ λαῷ ἐν Στρυμόνι, ἐπιπεσόντες οἱ Βούλγαροι ταύτην άφείλοντο, χρυσίου λίτρας χιλίας έχατον, καί του στρατηγού άμα τῷ λαῷ κατέσφαξαυ, καί λαδόντες το τουλόον υπέστρεψαν. Τῷ αὐτῷ χρόνῳ Κρούμος ό των Βουλγάρων άρχηγός την Σαρδικίν παρέλαδε, και χιλιάδας ς' στρατιωτών κατέσφαξεν. 'Ο δὲ Νιχηφόρος δήθεν κατ' αὐτοῦ ἐξελθών ἀξιάλογον μέν ούδεν εποίησε, τοίς δε περισωθείσιν έχ τζε φυγής άρχουσιν αlτούσι λόγον σωτηρίας μή δούς τοίς έχθροίς προσφυγείν εδιάσατο, έν οίς ήν Ειθύμιος σπαθάριος μηχανικός. [Ρ. 479] Στάσεως δὲ ἐπ' αὐτῷ γινομένης, δώροις τοὺς πλείονας ὑποκλέψας υστερον εκάκωσε δημεύσεσι και εξορίαις καθυποδαλών. Σκεψάμενος δέ ταπεινώσαι τά στρατεύματα, ποίον δεινόν κατά Χριστιανών ούκ έπενόησε (39); Προσέταξε γάρ τους Χριστιανούς έχ παντός θέματος επί τὰς Σθλαδινίας μετοιχίζεσθαι, τάς δὲ τούτων στάσεις πιπράσχεσθαι . καὶ ἦν αίχμαλωσίας ούκ έλαττον τὸ πράγμα. Έν άμηγανία τούς

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

Nam neque Josephus economus neque Nicephorus patriarcha, sed hujus antecessor Tarasius patriarcha Theodotam a Constantino repudiata Marina ductam coronavit. Sed jam tum Platonem communione Tarasii abstinere cœpisse scribit, rursumque Nicephori subrogationem deinde improbasse, nimirum ambitione impulsum; quod Zonaras non dissimulat. Ergo imperator, qui ante ob dissidium cum Tarasio hunc Platonem sciret a Constantino in carcerem (quod annotavit idem) conjectum, tum quoque de eo cum sociis tandem ejiciendo per occasionem egit. Josephus autem œconomus quid ad cam rem conduxerit, non liquet. Xvl. - Proprie: quod is, adversante legum sacrarum jure, nuptialibus coronis impositis Constantinum et Theodotam conjugio copulasset. Non is ipse vero Nicephorus nuptiis interfuit aut benedixit, sed Josephus, aconomus ab auctore vocatus, a Theophane monasterii

(58) Ante bec verba haud dubie aliquid excidit. D Concaratæ monachus et abbas, qui jussu Tarasii vi a Constantino compulsi nuptialis benedictionis ritum est exsecutus Quem quia Nicephorus Tarasii successor et fautor protegeret ac ecclesiasticæ communionis socium faceret, Plato et Studitæ monachi, nefandæ illius copulæ perpetui adversarii, velut ecclesiastici juris violatorem habebant, nec ullum deinceps sacramenti consortium cum co vel cum Nicephoro retinere decreverunt. His attentis cuncta Xylandri diluuntur dubia, quidque in co conjugio Josephus præstiterit liquet. Modus porro loquendi de nuptiis sub coronationis voce iterum observandus. Goan.

(39) Paulo post, cum Cedrenus decem invectas imperio calamitates a Nicephoro memorat, libra-rius annotavit sub co quoque decem plagas Romanorum imperio immissas, respiciens nimirum ad Ægyptias: "Ορα καὶ ὑπὸ Νικηφόρου τη 'Ρωμανία ἐπενεχθεϊσαν δεκάπληγον. Χνι.

πάντας γεγονότας, δευτέραν σύν ταύτη κάκωσιν A præterea publicus eorum nomine penderetur. Id προσέταξε στρατεύεσθαι πτωχούς, και εξοπλίζεσθαι αύτους παρά των δμοχώρων, παρεχόντων άνλ τη' νομίσματα καὶ πρός τον δημόσιον άλληλεγγύως τὰ δημόσια αὐτῶν. Τρίτη κακόνοια ἐποπτεύεσθαι πάντας, καὶ ἀναδιδάζεσθαι τὰ τούτων δημόσια τέλη, παρέχοντας καὶ χαρτιατικού (40) ἔνεκα ἀνά κεράτια δύο. Τετάρτη πληγή, τους κουφισμούς πάντας άναδιδάζεσθαι προσέταξε. Πέμπτη συμφορά, τούς των εύαγων οίχων παροίχους, του τε όρφανοτροφείου, ξενώνων, γηρωχομείων, εχχλησιών, μοναστηρίων, βασιλικών, τὰ καπνικά (41) ἀπαιτείσθαι άπὸ τοῦ πρώτου έτους τῆς αὐτοῦ τυραννίδος, τὰ δὲ χρείττονα των χτημάτων είς την βασιλικήν χουρατωρείαν (42) αίρεσθαι, τὰ μέντοι τέλη φύτων ἐπιτίθεσθαι τοίς έναπομείνασιν είς τούς αὐτούς εὐαγείς οίχους, ώς διπλούσθαι πολλών τά τέλη, των οίκήσεων στενουμένων, και των χωρίων και εξοικείν. Εχτη τυραννίς, σχοπείσθαι παρά των στρατηγούντων τους άθρόως έχ της πτωχείας άνακτισθέντας, καί άπαιτείσθαι χρήματα ώς εύρετά; θησαυρών. Έδδόμη κάκωσις, τους πρό κ' χρόνων εύρηκότας καὶ μέχρι τῆς δεύρο πίθον ή σκεύος ότιοῦν καὶ αύτους έξαργυρίζεσθαι. 'Ογδόη άδικία, τους έκ πάππων ή προπάππων κληρονομήσαντας διαιρεθέντας έχ των αύτων χ' χρόνων έξαναδιδόναι τω δημοσίω, και τους ώνησαμένους έξω τζε 'Αδύδου σώματα οίχετικά άνά δύο νομίσματα τελέσαι προσέταξε, μάλιστα τούς κατά την Δωδεκάνησον (43). Έννάτη παράνοια, τούς τὰς παραθαλασσίους οί- κ χούντας, μάλιστα τῆς μιχράς 'Ασίας, ναυχλήρους, μηδέποτε γηπονικώς ζήσαντας, άκοντας ώνεισθαι έχ των χαθαρπαγέντων παρ' αύτοῦ χτημάτων, ώς αν έχτιμηθώσι παρ' αὐτών. Δεκάτη άθετα, τοὺς έν Κωνσταντινουπόλει έπισημους ναυκλήρους συναγαγών δέδωκεν έπλ τόκφ τετρακεράτου το νόμισμα άνά χρυσίου λίτρας δώδεκα, τελούντας και τά συνήθη χομμέρχια (44). Ταύτα έχ των πολλών ώς

Allelengyum vocabatur, quod alteri pro alteris tributi nomine sponsores essent. Tertio omnium bona inspici indeque censum in publicum exigi jussit, nomine chartiatici præterea exactis in singulos duobus ceratiis. Quarto omnes onerum relaxationes sustulit. Quinta calamitas, quod ab omnibus sacris ædibus, parœciis, pupillis educandis destinata domo, hospitalibus, ad senes fovendos factis ædibus, fumarium tributum exegit inde ab initio sui imperii. Meliora de eorum bonis in fiscum suum transferri jubebat : nihilominus tamen tributum de his pendendum iis imponebatur quæ reliquerat in iis ipsis sacris domibus, ut multis tributum duplicaretur, interim habitationibus ita exinanitis, ut inde emigrare 838 cogerentur. Sextum tyrannicum institutum, quod a prætoribus inspici res eorum jussit qui ex pauperie subito ad opes pervenissent, ab iisque, veluti qui thesauros invenissent, pecuniam postulari. Septimum, quod emunxit etiam hos pecunia qui a viginti retro annis ad præsens usque tempus dolium ant vas aliquod aliquando reperissent. Octavum, qui ab avis vel proavis hæreditatem percepissent, etsi ea divisa jam inde a 20 annis esset, eos pensionem in publicum conferre coegit. Utque ii qui extra Abydum mancipia emebant, de singulis duo nomismata solverent, maxime Dodocanesum (ita duodecim insularum civitas vocatur) incolentes. Nonum, naucleros maritima, præsertim minoris Asiæ, inhabitantes, et nunquam agriculturam expertos, invitos coegit emere prædia quæ aliis ipse eripuerat, indeque tributum solvere. Decimum, illustres Cpoli naucleros in unum conduxit, iisque duodecim cuique libras auri tradidit ea lege, ut in singula nomismata usuræ nomine quatuor ceratia solverent, cum nihilominus reliqua etiam vectigalia navigiorum ab iis penderentur. Hæc ex multis panca compendio annotavi, ex quibus ejus ad omne lucri

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(40) Chartiaticum quid sit, sane ignoro. Fortassis exactio fuit ad sustentationem scribarum et cancellariæ; ut vocant. XvL.

(41) Fumarium tributum. Rauchstener. Puto de singulis focis exactum fuisse, in quibus ignis fieret. Omnia bæc sane sunt obscura. Quod ad octavum D attinet, sic divino, voluisse eum ut quivis avi sui aut proavi modo censeretur, ac tantumdem atque ille solvisset tributi penderet, etiamsi eorum bona inter varios hæredes divisa singulis longe minorem censum reliquissent. Ex historia cerularii, decimam sui auri partem ademptis reliquis domum referente, si cum Zonara comparetur, videbitur aureus vel nomisma aureum decima libræ pars fuisse; quod fuit annotandum. Sed et in Joanne Tzimisca, ubi capnicum ab eo scribitur abolitum, animadvertere licet obolum fuisse argenteum, nomisma aureum. Περισπασμόν sollicitudinem verti; quod scilicet humanissimus imperator non ignorans curas cum opibus augeri, et locupletes in magna esse sollicitudine, cerularium istum voluerit molestia liberare,

privatum tam anxie possidendo auro. Xvl. (42) Την βασιλικήν κουρατωρείαν non ærarium vel fiscum quomodolibet, sed privatum principis

peculium ac dominium interpretor. Hujus præfertus ρεειτική αε αοπιτική interpretor. Πημα prefectus κουράτωρ, quem Harmenopolus λογοθέτην νοεαί, de quo Agathias I. ν : 'Ανατόλιον μόνον φθαρήναι ξυνέδη, άνδρα τή τε τῶν ὑπάτων ἀξία τετιμημένον, καὶ πρός γι τὸ φροντίδα τίθεσθαι καὶ ἐπιμέλειαν τῶν βασιλέως οίκων τε καὶ κτημάτων ἀρχὴν ε ληχότα. Κουράτωρας δὲ τούτους καλοῦσι 'Ρωμαΐοι. Ας πο ab auctore discedamus: ipse pinguiores agros et uberiores monasteriorum possessiones, tà xptitτονα των κτημάτων, in regiam suam curatoriam et dominium Nicephorum retulisse dilucide narrat. Memorat quoque Theophanes in Justiniano χουρά-τωρα τῶν χουρατωρειῶν, et in Mauricio 'Αριστό-δουλον χουράτωρα τῶν βασιλιχῶν οἴχων. Goab. (43) Ruit hic simulcum Xylandri versione duo-

decim insularum ficta civitas, si Awerxavr, con duodecim Cyclades insulas (quarum una erat præfectura et dispositio) interpreteris, quas Strabo quoque duodenario numero comprehendit, quibus et alias accessisse asseverat l. x. Goar.

(44) Commerciorum vectigalia, et tributa quævis pro mercium asportatione fisco pendenda. Auctor supra in Irene: 'Αδύδου καὶ τοῦ 'Ιεροῦ τὰ κομμέρx:a exouptre. Goar.

genus commentorum multiplex varietas cognosci A èν κεφαλαίφ μικρά μοι έστηλογράφηται, δηλούντα possit. Omisimus enim quas in regia urbe summi, medii et infimi loci atque conditionis hominibus intulit injurias, plures quam ut perscribi possint. Cujus generis sunt, quod divitum servos subornavit, qui falso suos dominos crimine accusarent, Jelatoribusque honorem habuit, calumnia circumventos argento multans. Quin et eo rapinarum processit ut quemdam 839 mellis ceræque institorem in foro degentem, qui suo labore sufficientes sibi opes paraverat, ad se vocatum jusserit manum capiti imperatoris imponere, itaque juratum edicere quantum possideret auri. Cumque is centum auri libras sibi esse fateretur, statim ut eas afferret mandavit. Quo facto, « Quorsum, inquit, tibi sollicitudine ista opus est? Prande mecum, centumque nomismatibus tecum domuni ablatis contentus esto.)

Anno 9 suis contra Christianos commentis magis magisque incubuit, impias opum inspectiones exercens, coemptiones injustas omnium animalium brutorum et pecorfs, publicationes bonorum et multas procerum, usuras de navigiis captatas, cum interim re fænebri aliis omnibus interdixisset, aliaque infinita mala excogitans, quæ cupientibus res gestas compendio cognoscere molestus sit futurus, si quis velit singulatim recensere. Fuit etiam summo studio deditus Manichæis ijs qui nunc Pauliciani et Athingani dicuntur, per Phrygiam et Lycaoniam degentibus et sibi vicinis (inde C enim ortus erat), oraculis eorum et sacrificiis gaudens. li ergo ipso imperante licentiam nacti suo more vivendi multos futilis ingenii homines nefariis suis opinionibus infecerunt. Fuit tum in exteriori columella Nicolaus quidam falso eremitæ nomine præditus, qui cum suis sociis veræ religioni et venerandis imaginibus impie obloquebatur. Eos imperator amplectens patriarcham aliosque pios vexabat. Itaque in 840 eum sæpe indignabundus patriarcha invehebatur. At Nicephorus magnum ex mutuis odiis percipiebat gaudium; utque erat divinorum eversor mandatorum, ludibrio habebat omnes proximum suum diligentes Christianos. Duces quoque exercituum jussit episcopis et clericis mancipiorum loco uti, pro sua auctoritate in ædibus episcopalibus et monasteriis divertere, eorumque rebus pro arbitrio abuti. Vituperabat eos qui ab omni ætate Deo aurea vel argentea vasa consecrassent, et res templorum sacras in profanos debere usus converti statuebat. Omnes ante ipsum imperatores ut gubernandi nescios culpabat, Providentiam in universum tollens, affirmansque neminem imperatore

τό πρός παν είδος πλεονεξίας αύτου πολυμήχανον. [Ρ. 480] Τὰ γὰρ κατά τὴν βασιλίδα τοῖς ἐν τέλει καί μέσοις και εύτελέσιι ένδειχθέντα δεινά παρ' αύτου πέρα συγγραφών δυτα παρελίπομεν, δπως τους πονηρούς των οίχετων χαθυπέδαλε συχοφαντείν τούς ξαυτών δεσπότας, όσοι δηλαδή έν εύπορία έτυχον, τούς μέν διαδάλλοντας τιμής άξιων, τούς δέ διαδαλλομένους έξαργυρίζων. "Ωστε καί τινα κηρουλάριον δυτα έν τῷ φόρῳ, ἀνενδεῆ τυγχάνοντα έχ πόνων ίδίων, μεταστειλάμενος ὁ παμφάγος φησί · « Θές την χεζρά σου έπι την κεφαλήν μου, καί δμοσον πόσος χρυσός σοί έστιν. > 'Ο δε λίτρας έχατον έξείπεν έχειν. 'Ο δε άγαγείν ταύτας κατ' αὐτην την ώραν έφη. ΤΩν ένεχθέντων φησίν ὁ ἐσχοτισμένος · « Σὸ τί χρείαν έχεις περισπασμού ; Συναρίστησόν μοι, καλ άρας νομίσματα έκατον πορεύου άρχούμενος αύτοίς.

Τῷ θ' ἔτει τὰς κατά Χριστιανών ἐπινοίας ἐπέτεινεν, ἐποψίας άθέους, ἐπαγορασμούς παντοίων άλόγων βοσχημάτων τε και καρπών, άδίκους δημεύσεις και ζημίας των έν τέλει, τοκισμούς έν πλοίοις ό πάσι νομοθετών το μή τοχίζειν, και άλλας μυρίας κακών επινοίας, ών ή κατά μέρος Ιστορία φορτική τοίς επιτετμημένως ζητούσι μανθάνειν τὰ πράγματα πέφυχε. Τών δὲ Μανιγαίων, τών νῦν Παυλιχιανών χα! 'Αθιγκάνων, των κατά Φρυγίαν καὶ Λυκαφνίαν άγχιγειτόνων αὐτῷ (ἐκείθεν γὰρ ἐγεγόνει) φίλος ήν διάπυρος, χρησμοίς και τελεταίς αὐτῶν ἐπιχαίρων. Ούτοι γώραν έλαδον έπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀφόδως πολιτεύεσθαι, και πολλοί τῶν κουφοτέρων ταις άθεμίτοις αὐτῶν διεφθάρησαν δόξαις. Έν δὲ τῷ Έξωχιονίφ (45) ψευδερημίτης ήν Νικόλαος τοδνομα δς σύν τοῖς σύν αὐτῷ κατά τοῦ ὁρθοῦ λόγου καὶ τῶν σεπτών εἰχόνων ἐδλασφήμουν. *Ων ἀντιποιούμενος ό βασιλεύς έλύπει τον άρχιερέα και πάντας τούς κατά Θεόν ζώντας. Πολλάκις γάρ κατ' αὐτοῦ έγκαλών ήγανακτήθη, τοίς ποὸς άλλήλους έγθραίνουσι σφίδρα συγχαίρων, και ἐπιτωθάζων παντί Χριστιανῷ φιλούντι τὸν πλησίον ὡς ἀνατροπεὺς τῶν θείων έντολών. Τούς στρατιώτιχούς άργοντας δουλ:χῶς χρῆσθαι τοῖς ἐπισχόποις καὶ κληρικοῖς ἐκέλευε, καταγομένους αύθεντικώς έν τοίς επισκοπείοις καί μοναστηρίοις, και καταχρήσθαι τά αὐτῶν. Τοὺς άπ' αίωνος άναθεμένους τῷ Θεῷ χρυσά ἡ άργυρά σχεύη έψεγε, χαι τά τῶν ἐχχλησιῶν ἱερά χοινοῦσθαι άξιον έδογμάτιζε. Τούς πρό αίτοῦ βασιλείς άπαντας ώς άκυδερνήτας εμέμφετο, καθόλου την Πρόνοιαν άναιρων, και μηδένα λέγων γίνεσθαι του χρατούντος δυνατώτερον, εί βούλοιτο ό χρατών έντρεχώς άρχειν. [Ρ. 481] Καὶ έματαιώθη έν τοίς διαλογισμοίς αὐτοῦ ὁ ἀνόητος καὶ θεομισής. Τῷ γάρ πρώτω σαββάτω των Νηστειών της δ' Ινδικτιώ.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(45) Supra conjecturam meam exposui. Sed et hoc suspicari licet, extra urbem in aliquo suburbio hunc, simulata a mundo discessione, in columna aliqua constitisse, quales supra Daniel Stylites

aliique sunt commemorati. În autographo έξω est sine accentu, ut quasi cohærere et coaluisse in unam vocem cum xiovio videatur. Quie sequuntur, prorsus sunt confusa. Xvi.

0

2

νος ύπαντήσαντες Σαρακηνοί είς τά Εύχάττα (46) A potentiorem esse, modo callide is imperaret. Sed Λέοντα στρατηγόν των 'Αρμενιακών σύν τη βόγα του θέματος, ταύτην άφείλοντο σύν πολλώ πλήθει λαού, κεντηνάρια ιγ' ούσαν. Έπλ τούτοις ούν δ νέος 'Αχαά6 μή παιδευθείς, ὁ Φαλάριδος καὶ Μίδου άπληστότερος κατά Βουλγάρων παρατάττεται άμα Σταυρακίω τω υίω αύτου. Και έξελθών της βατιλίδος έχέλευσε Νικήταν πατρίχιον καὶ γενικόν λογοθέτην (47) τὰ δημόσια τέλη τῶν ἐκκλησιῶν καί μοναστηρίων άναδιδάσαι, και όκτω έτων όπισθοτέλειαν τούς τῶν ἀρχόντων ἀπαιτηθήναι οἴχους. Καί ήν θρήνος μέγας έν τη πόλει. Έπι τούτοις έγχαλούμενος ύπλ Θεοδοσίου πατριχίου του Σαλιδαρά, του γνησίου αύτου θεράποντος, ότι « Πάντες καταδοώσιν ήμων, δέσποτα, καλ έν καιρφ πειρασμού πάντες ἐπιχαρήσονται τῆ πτώσει ἡμῶν, > ἔφη-πρὸς Β αύτόν ι Εί ὁ Θεὸς σκληρύνων έσκλήρυνε την καρδίαν μου ώς του Φαραώ, τί άγαθον έσται τοίς ύπὸ χεϊρά μου; Παρά Νικηφόρου, Θεοδόσιε, μή έχδέχου πλήν των όρωμένων σοι. • Έπισυνάξας δε τά στρατόπεδα Ανατολής και Δύσεως, και πολλούς πένητας ίδίοις όψωνίοις, σφενδόναις καλ βάβοις ώπλισμένους, βλασφημούντας άμα τοίς στρατεύμασιν, ήλασε κατά Βουλγαρίας. Κρούμος δὲ τὰ πλήθη φοδηθείς, δντων αὐτῶν ἐν Μαρκέλλη, ήτείτο είρηνην. 'Ο δε ταίς οίχείαις κακοδουλίαις καὶ ταῖς τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ συμδούλων διεκωλύθη. Εισέρχεται δὲ είς Βουλγαρίαν τἤ κ' τοῦ Τουλίου μηνός. Κυνός ήν επιτολή πανωλέθριος. Καὶ προλέγων την αύτοῦ πανωλεθρίαν συγνώς ἐπεφθέγγετο · « Τίς πορεύεται και άπατήσει του C 'Αχαάδ ; "Ότι κάν ὁ Θεός, κάν ὁ άντικείμενος, Ελκει με άχοντα. » Μετά γοῦν τὰς πρώτας συμδολάς δίξας κατευοδούσθαι, οὐ τῷ Θεῷ τὰ τῆς νίκης άλλά τή του Σταυρακίου εύτυχία έκήρυττε. Καὶ τοίς χωλύουσι την εξσοδον άρχουσιν ήπείλει. Πάσαν δὲ ήλικίαν, εω; και βρεφών αύτων, άνηλεώς φονεύεσθαι προσέταξε. Και τά των όμοφύλων (48) νεχρά σώματα άταφα εία, μόνης Επιμελούμενος τής των σχύλων συλλογής. Κλείθρα δέ και σφραγίδας τοίς ταμείοις (49) Κρούμου ἐπιθεὶς ὡς ίδια λοιπὸν ήσφαλίτατο. 'Ωτα γούν και Ετερα μέλη Χριστιανών ἀπέτεμεν άψαμένων των σχύλων και την λεγομένην αύλην του Κρούμου ενέπρησεν, έχείνου σφόδρα τεταπεινωμένως δηλούντος, ότι « Ίδου νενί- η χηχας · λάβε εί τί σοι άρεστόν έστι, και έξελθε έν είρηνη. , 'Ο δε της είρηνης έχθρος ταύτην ού προσήκατο. [Ρ. 482] 'Εφ' οίς χαλεπήνας ὁ Κρούμος τάς της χώρας είσδους και εξόδους περιέφραξεν δχυρώμασι ξυλίνοις. 'Ο δὲ Νιχηφόρος τοῦτο γνούς

stolidus ae Deo invisus bomo vanis suis eogitationibus deceptus est. Primo enim Jejuniorum subbato, quartæ indictionis, Saraceni ad Euchaita pervenerunt; adortique Leonem Armeniacorum ducem, qui tum militibus erat stipendia persoluturus, omnem pecuniam, centenaria nimirum 13, eripuerunt, baud exigna militum multitudine capta. His novus ille Achaabus nibil emendatus, Phalaridem et Midam inexpleta superans avaritia, cum Stauracio filio in Bulgaros se armat. Cumque urbe egrederetur, Nicetam patricium ac generalem logothetam jussit publicos census ecclesiarum et monasteriorum afferre, et in octo sequentes annos pensionem a procerum domibus exigi. Ea res magnas per urbem ejulationes excitavit. Hoe nomine reprehensus a 841 Theodosio patricio Salibara, fideli suo administro, monente omnium voces audiri de ipso conquerentium, ac fore ut ex rebus ipsius aliquando tristibus gaudium caperent : e Si, inquit, Deus meum cor Pharaonis in morem prorsus obduravit, quid boni erit subditis meis? Noli, Theodosi, alia a Nicephoro exspectare quam quæ vides. , Igitur collectis Orientis et Occidentis exercitibus, multisque pauperibus co adactis ut propriis stipendiis militarent, fundis ac baculis armati, his et legionibus ipsum devoventibus in Bulgariam contendit. Cum adhuc Marcellæ essent, Crumus a tanta sibi metuens multitudine pacem petiit : sed imperatore suis et secum sentientium pravis consiliis utente repulsam passus est. Pervenit ergo in Bulgariam Nicephorus 20 die Julii mensis, sub ortum caniculæ perniciosissimum. Sed et ipse suum et suorum exitium prædicens identidem hæc loquebatur : « Quis ibit et deciplet Achaabum? Sive me Deus, sive Satanas trahit, invitus trahor. > Primis congressibus victoria potitus, non Deo illam, sed Stauracii felicitati acceptam tulit, minatusque est proceribus, qui penetrare Bulgariam vetabant. Mandavit autem ut omnis ætatis homines ipsique etiam infantes trucidarentur: corporaque Bulgarorum inhumata relioquens, solis spoliis legendis intentus fuit. Crumi conclavia ut jam sua elaustris et sigillis munitt, et Christianis manubias contrectare ausis aures aliaque membra abscidit ; 842 aulam quoque Crumi incendit. Interim Crumus submisse admodum victum se esse fatebatur, rogabatque ut, acceptis quæ vellet, pacatus Bulgaria excederet. Sed Nicephorus pacem, cujus erat impatiens, non dedit. Itaque Grumus

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(46) Helenopolis antiquis dicta, demum Theodoropolis, a Joanne Zimisce ob corpus Theodori martyris in ea conditum reparata, Asiæ urbs est.

(47) Ex præsenti loco yevizov hunc loyobiτην pro eo quem cancellarium dicimus sumi non posse liquet. Quin potius τὰ δημόσια τέλη, quod hic exsequitur, ἀναδιδάσαι, et alia fisco obvenientia ἀπαιτήσαι, ad ærarii publici (γενιχού) præfectum spectat. Vide auctorem infra p. 568, Curepalatam ad calcis extrema. Goar.

(48) Corpora Bulgarorum. Quod si ad Christianos referas, sensus erit eum adeo spoliis colligendis fuisse intentum, ut ne suis quidem butunndis tempus dederit. Xxx.

(49) In quibus videlicet bona Crumi conderen-tur. Aula principis habitationem significat. Zonaras. XYL.

irritatus aditus exitusque suæ ditionis ligneis mu- A τοίς συνούσι τὰ τῆς ἀπωλείας προέλεγεν, ὅτι nitionibus occlusit. Et Nicephorus cladem præsakiens suis dixit : « Nemo nostrum perniciem evitabit, ne si volucres quidem fiamus. > Biduo post Barbarus populo collecto tentorium Nicephori aggressus est. Ibi Nicephorus miserabiliter obtruncatus est, omnesque cum eo duces et infinita militum multitudo, omnibusque impedimentis potiti sunt Bulgari. Caput Nicephori præcisum Crumus conto præfixit omnibusque demonstravit. Deinde os cranii nudatum argento inclusit, jussitque principes Bulgarorum ex eo bibere, atque insultare Nicephoro ut inexsatiabili et pacem detrectanti. Nullum tempus Christianis calamitosius boc Nicephori imperio fuit : adeo crudelissimos quoque suos antecessores inhumanitate superavit. Cujus si quis maleficia singulatim perscribere velit, neque tempus sufficiet et manus fatigabitur. Sed ex ipsa ora satis potest de texto judicari.

Gravissimum etiam vulnus accepit Stauracius In vertebram, ægreque ex pugna vivus evasit. Et cum Adrianopolim pervenisset, imperator etiam dictus. Et quia equo vehi non poterat, lectica est in urbem delatus; 843 atque ob vulnus in publicum prodire non valens in palatio decubuit. Statuerat Michaelum curopalatam, sororis suæ maritum, oculis privare, imperiumque uxori suæ Theophanoni relinquere. Sed Michaelus cognito consilio effecit ut ipse statim in Circo a senatu et exercitibus imperator declararetur, nimirum spe C omni jam de Stauracio abjecta. Iloc ut rescivit Stauracius, palatio egressus se et uxorem monastico babitu induit, inque monasterio Braca diem obiit, estque in Satyri monasterio sepultus. Patriarcha tum fuit sanctissimus Nicephorus.

Michaelus curopalates, cognomento Rancabes, gener Nicephori imperatoris, a senatu populoque delatum sibi imperium principio recusavit, imparem se tantæ rerum moli tractandæ causans, idque Leoni patricio, natione Armenio, Orientalium copiarum duci concedens, qui animosus vir strenuusque habebatur. Sed Leo renuit, quod indignum se imperatorio solio diceret, idque ad Michaelum per- D tinere. Quem cohortatus est ad suscipiendam rerum gubernationem, promittens, ac promissa gravissimis juramentis sanciens, famulum se ipsius per omnem vitam fidelissimumque et alacerrimum administrum fore. Ita Michaelus contra animi sui propositum imperii habenas tractandas suscepit. At Crumus Bulgarorum princeps, successibus elatus, cum videret suis quoque animos 844 recenti victoria auctos, incendiis et populationibus Occidentem vastabat. Huie bello occurrendum reprimendasque ejus quantum fieri posset incursiones Michaelus judicans, celeriter dimissis in omnes partes edictis exercitus colligit. Sed at Crumus de imperatoris expeditione certior factus, suos

καν πτερωτοί γενώμεθα, ούδείς έχφύγη τον δλεθρον. > Καὶ μεθ' ήμέρας δύο συναθροίσας λαδν ό Βάρδαρος ἐπῆλθε κατὰ τῆς τοῦ Νικηφόρου σκηνῆς. Καὶ τοῦτον ἀναιροῦσιν οἰχτρῶς καὶ πάντας τοὺς σύν αὐτῷ ἄρχαντας καὶ τοῦ λαοῦ πλήθη ἄπειρα, καί πάσαν την ἀποσκευήν ἀνελάδοντο. Την δὲ κεφαλήν του Νικηφόρου ὁ Κρούμος ἐκκόψας ἐπὶ ξύλου ανήρτησεν είς επίδειξιν πάντων, είθ' οδτως γυμνώσας το όστοῦν καὶ περιαργυρώσας πέριξ πίνειν είς αὐτὸ τοὺς Βουλγάρων ἄρχοντας ἐκέλευσεν, ἐγκαυχωμένους κατ' αὐτοῦ ὡς ἀπλήστου καὶ τὴν εἰρήνην μή θελήσαντος. Τούτου του Νιχηφόρου τῆς άρχης Χριστιανοί βαρύτερον ούδενί γρόνω ήτύγησαν. πάντας γάρ τους πρό αὐτοῦ ώμοτάτου; βασιλείς τῆ άπανθρωπία ύπερηχόντισεν ούτος, ούπερ εί κατά μέρος τις βουληθή διεξιέναι τά πονηρά έπιτηδεύματα, ό χρόνος ἐπιλείψει καὶ ή γείρ ἀτονήσει. Πλήν έκ τοῦ κρασπέδου τὸ υφασμα πρόδηλον.

Τιτρώσκεται δέ και Σταυράκιος δ υίδς αὐτοῦ χαιρίως χατά του σπονδύλου. Καὶ μόλις της μάχης έξηλθε ζων, και καταλαδών την 'Αδριανούπολιν άναγορεύεται. Καὶ μὴ δυνάμενος ἐποχεῖσθαι φορείψ την πόλιν κατέλαδεν. "Ος διά την πληγήν έν τῷ παλατίω χείμενος ἀπρόιτος ήν, έδούλετο δὲ τὸν χουροπαλάτην Μιχαήλ τον γαμδρόν αύτοῦ ἐχτυφλῶσαι, τη δε γαμετή Θεοφανοί την βασιλείαν καταλιπείν. Γνούς δε τούτο ό Μιχαήλ εξαίφνης άναγοβεύεται βασιλεύς εν τῷ Ιπποδρομίω παρά τῆς συγκλήτου καλ των ταγμάτων ώς ήδη άπεγνωσμένου του Σταυρακίου. "Οπερ μαθών Σταυράκιος του παλατίου έξελθών, τό μοναδικόν αὐτίκα σύν τή γυναικί αὐτου θεοφανοί περιθέμενος, είς τά Βραχά μονασριον έτελεύτησε, και έτάφη έν τῆ μονῆ τοῦ Σατύρου. Τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατείχεν ὁ ἀγιώτατος Νιχηφόρος.

Μιχαήλ δὲ ὁ κουροπαλάτης καὶ γαμβρός τοῦ βασιλέως Νικηφόρου, φ 'Ραγκαδέ ήν ή προσηγορία. έγχρατής των 'Ρωμαϊκών διά του δήμου και τής συγκλήτου αναδείκνυται σκήπτρων, απωθούμενος μέν την άρχην, και μη Ικανός είναι λέγων δγκον τοσούτων πραγμάτων προσαναζώσασθαι τῷ πατρικίφ δε Λέοντι τῷ εξ 'Αρμενίων, ἀνδρὶ θυμοειδεί δοχούντι καλ δραστηρίω και του στρατεύματος των 'Ανατολικών άρχοντι τηνικαύτα, παρεχώρει της έξουσίας, κάν έκεινος διδομένην λαθείν ούκ ήθέλησεν, άνάξιον έπυτον άποκαλών του βασιλικού θρόνου. Προύτρέπετο δε μάλλον τον Μιχαήλ ώς αύτῷ πρέπον άναδέξασθαι το κράτος, και αύτος ύπισχνείτο οίχέτης Εσεσθαι διά βίου και λειτουργός πιστότατός τε καλ δραστικώτατος, καλ δρχοις φρικωδεστάτοις ένεπέδου τάς ὑποσχέσεις. [Ρ. 483] Οῦτω δὲ τοῦ Μιγαήλ και παρά του οίκειου σκοπου τάς ήνίας άναδεξαμένου τῆς βασιλέίας, Κρούμου τε τοῦ Βουλγάρων άρχοντος ταϊς Εμπροσθεν εύτυχίαις έπαρθέντος, και των Βουλγάρων φρονηματισθέντων ταίς νίχαις, τὰ τῆς Δύσεως ἐπυρπόλουν τε καὶ ἐληζοντο. "Εδοξεν ούν τῷ βασιλεί Μιχαήλ ἐχστρατεύσαι και"

αὐτῶν καὶ καθ' δσον οἴόν τε ἐπισχεῖν καὶ ἀναχαιτίσαι A ex prædictionibus revocatos in unum conducit, τάς Βουλγαρικάς προνομάς. Ταχύ τε ούν διατάγματα ἐπέμποντο πανταγού καὶ ταγό τὰ στρατεύματα συνηθροίζοντο. Καὶ ὁ Κροῦμος δὲ τὴν τοῦ βασιλέως πυθόμενος χίνησιν, τον έαυτου λαον έχ της προνομής άνακαλεσάμενος καλ ύρ' εν συναθροίσας, στρατόπεδόν τε καρτερόν μάλα έπήξατο και ἐπιόντα προσέμενε τον βασιλέα. 'Ω; δέ και ούτος ἀφίκετο και παρεστρατοπέδευσε τῷ Κρούμῳ άγχοῦ που τῆς 'Αδριανουπόλεως αύλιζομένω, ακροβολισμοί μέν έγίνοντο συνεγείς καὶ όσον ἐν ἐκηδολίαις μάγη, καί ἐν πάσαις αὐταῖς ἐπικρατέστερα τὰ "Ρωμαίων έφαίνετο, ώς καὶ φυσηθέντας διὰ τοῦτο τοὺς στρατιώτας δρμάν και σφαδάζειν πρός άγγεμαγον και καθολικήν συμπλοκήν. Έπεχοντος δε του βασιλέως καλ διατρίδοντος, είτε διά δειλίαν, ώσπερ έλέγετο, είτε και καιρον ζητούντος τον επιτήδειον, είς άναισχυντίαν το πλήθος ετράπη, και κατεδόων είς πρόσωπον του βασιλέως, και εί μή εξάξει, ήπείλουν αύτοί τε διαρρήξαι του χάρακα καλ συρράξαι τοίς έναντίοις. Τούτοις κατακλασθείς τοίς λόγοις ό βασιλεύς άνοίγνυσί τε τάς πύλας του στρατοπέδου καλ πρός παράταξιν ίστατο. Τὸ δ' αύτὸ τοῦτο καὶ ὁ Κρούμος είργάσατο, και τον ξαυτού συντάξας λαδν ἀντίρροπος ἔστη τῷ βασιλεί. Πολλά δ' οδτός τε χάχεῖνος τὸν ἐμυτοῦ ἔχαστος παραχαλέσας λαὸν, χαὶ λόγου; ἐπαγωγούς καὶ παραινέσεις εἰπόντες παρακαλέσαι δυναμένας πρός άλκην, τέλος το πολεμικόν ταίς σάλπιγξι σημηνάμενοι άλλήλοις προσέρβαξαν. μίους, ήρωϊχώς τε και άνδρείως άγωνιζομένων, έδαπανάτο τὰ τῶν Βουλγάρων, και είς παντελή ἄν άπείδεν ύπαγωγήν (ήδη γάρ και αύτος ό Κρούμος ἀπέχαμεν ἀπανταχοῦ ἐξιππαζόμενος καὶ τὰ πονοῦντα των στρατευμάτων άναλαμβάνων), εί μη Λέων δ τῶν 'Ανατολικῶν στρατηγός τῆς βασιλείας ἐρῶν καὶ τὰ ὑπ' αὐτὸν διαφθείρας τάγματα, σὺν αὐτοῖς τὴν τάξιν ἀπολιπών φχετο φεύγων αίτίας χωρίς. Τοῦτο δέ και ό λοιπός στρατός κατιδών έξεπλάγη και τόν

regioni esset incursionesque Bulgarorum reprimeret. τόνον της άνδρίας έγαύνωσε. Και οί Βούλγαροι όσον οὐδέπω φυγείν ἐπίδοξοι ὅντες, ἀναθαρφήσαντες ἐπήλθον μετ' άλαλαγμοῦ τοις 'Ρωμαίοις καὶ παλίντροπον την νίκην εἰργάσαντο. Τῷ συμβάντι γάρ οί 'Ρωμαίοι καταδληθέντες τὰς ψυχάς τὴν τῶν Βουλγάρων ούκ ἐδέξαντο προσδολὴν, ἀλλ' εὐθύς πρὸς φυγὴν ἐτράπησαν. 'Απώλοντο μέν ούν καὶ τῶν στρατιωτῶν πολλοί, πίπτουσι δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν οὐκ όλίγοι, έν οίς καὶ Μιχαήλ μάγιστρος ὁ Λακανοδράσιος. [Ρ. 484] 'Ο δὲ βασιλεὺς μόλις μετά τινο; μέρους άθραύστου είς 'Αρχαδιούπολιν άνασιίζεται, έχειθέν τε την βασιλίδα χαταλαμδάνει, τον είρημένον Λέοντα μετά τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐν Θράκη καταλιπὼν, ώστε προσμένειν καὶ τὰ; λεηλασία; τῶν Βουλγάρων καὶ τάς ἐκδρομάς ἀνακόπτειν.

'Ο δέ καθ' έαυτον άρτι γενόμενος, ήν ώδινεν έν τῷ D κρυπτώ, είς φώς εξάγει άποστασίαν. Κοινωσάμενος γάρ τοίς αύτου θιασώταις, και καιρόν επιτήδειον είναι φήσας είς το πληρώσαι το σπουδαζόμενον, και δι' αύτων λόγους ύποσπείρας ἄπαντι τῷ στρατῷ ὡς τή άφελεία του βασιλέως καλ τή πρός τάς στρατηγικάς μελέτας άνασκησία τά τε Ρωμαϊκά ήφανίσθη πλήθη και ή παλαιά δόξα και εύκλεια φχετο των Τωμαίων, και ούτω διαφθείρας τούς στρατιώτας άρτι σποράδας έχ της τροπής έπανερχομένους πεζούς καί γυμνούς και μιγνυμένους τῷ σύν αὐτῷ στρατεύ. ματι, πείθει πρός άνταρσίαν ίδείν. Έχ μια; γάρ

castrisque egregie munitis adventum ejus præstolatur. Ut venit imperator, costraque Crumi castris opposuit hand procul Adrianopoli, levibus præliis subinde certatum est eminusque telis pugnatum. Quibus cum semper superior esset res Romana, inflati milites justum prælinm ardenter appetere atque postulare cœperunt. Cumque imperator sive metu, ut ferebatur, sive occasionem captans idoneam inhiberet moramque injiceret, ad impudentiam prolapsi, in faciem imperatorem importunis clamoribus objurgarunt, nisi educeret, castra se rupturos inque hostem impetum facturos minantes, lis minis fractus imperator, portis castrorum apertis, suos in aciem educit ordinesque instrui'. ldem et Crumus facit. Cum uterque multis suos ad fortitudinem esset exhortatus, tandem classicum 845 canit, et infestæ acies concurrent. Jamque Bulgarica res atterebatur et ad fugam protions spectabat, quod et Romani fortiter host s subsistebant atque heroica virtute pugnam obibant, et ipse jam Crumus undique circumequitando et ordines laborantes reficiendo defatigatus erat, cum Leo dux Orientalium, imperii cupidus, suos dictis corruptos ab acie reliqua avellit, nullaque urgente necessitate fugam facit. Hoe visum reliquorum animos perculit vigoremque fortitudinis retudit. Et Bulgari, qui jamjam in fugam se conjecturi videbantur, animis receptis ac clamore et strepitu Ευρώπτως δε των 'Ρωμαίων ύποστάντων τους πολε- C sublato in Romanos irruerunt. Ita victoria in alteram transiit partem. Nam Romani suorum discessione animos dejecti, impetum Bulgarorum non sustinuerunt, sed statim terga dederunt. Multi ibi milites et non pauci ductores ceciderunt. Imperator ægre cum parte exercitus integra Adrianopolia pervenit, atque inde Constantinopolin redilt, Leonem cum suis in Thracia relinquens, ut prasidio

> At Leo, digresso imperatore, quam diu occulte parturiverat, defectionem in lucem edidit. Re enim cum suis satellitibus communicata, 846 jamque tempus optatæ rei conficiendæ appetiisse inquiens, eorum opera rumorem per universum exercitum spargit, imperatoris simplicitate et bellicarum curarum imperitia Romanas copias deletas, veteremque gentis gloriam atque famam periisse. Hoc modo animis militum corruptis, qui ex fuga sparsim pedites nudique revertebantur, eos suis permiscuit, persuasitque ut a Michaelo desciscerent. Ergo milites uno omnes impetu tentorium Leonis

ch gere, turpes et impudentes de imperatore ser- A όρμης την σχηνήν τούτου περιστοιχήσαντες λόγου; mones jactare, timidum eum et esseminatum appellare, qui sua fatuitate Romanos perdidisset exercitus pristinamque imperii gloriam obscurasset, contra Leonem palam faustis acclamationibus imperatorem Romanorum salutare. Simulanter tergiversantem et imperium detrectantem Michaelus Amorio orinndus, cognomento Balbus, dux et ipse eujusdam Romanæ legionis, stricto gladio, jussisque idem facere cæteris sociis, minatus est se interlecturum, nisi volens imperium susciperet. Ita ergo Lee diadema sumit et imperator Romanorum declaratur. Antequam hæc ita gererentur, redeunti ex fuga Michaelo imperatori jamque Cpoli proximo Joannes Exabulius occurrens, cladem forti animo ut ferret hortatus est ; simulque perconta- B tus quem copiis præsectum reliquisset, et 847 imperatore dicente, curam eam se commisisse Leoni Orientalium duci, viro prudentissimo animoque erga se amico, Exabulius, « Videris, inquit, mihi, o imperator, admodum falli judicio de istius hominis voluntate. > Enimyero nondum regiam Michaelus intraverat, cum ei annuntiatur Leonem imperatorem esse declaratum. Qua fama perterritum, et quid agendum foret deliberantem, hortati quidam sunt ut omni conatu imperium retineret, tyrannoque pro virili se opponeret. Verum Michaelus, ut erat ingenio pacis studioso, conjicere se in discrimen tantæ rei nolens, acriter eos reprehendit, a quibus ad civiles cædes committendas instigaretur; et suorum quemdam intimorum ad Leonem cum diademate, purpura ac calceis coccine's (hae imperii sunt insignia) misit, imperio se ci cedere indicans, quod vel vitam amittere potius censeret quam guttulam unam Christiani sanguinis fusam cernere, jubensque eum sine ullo metu aut dubitatione venire et regiam occupare. At Procepia imperatoris uxor contra niti, impioriendumque imperio dicere; cumque maritum a proposito non deduceret, rem omni indignitate indigniorem assirmare, si tyranni uxor imperatorio modiolo se indutura esset, quam et Barcam nomini illudens appellabat; itaque meditari quid de suis rebus statueret. 848 Interim Leo tyrannus per Auream portam ingressus, exercitu, populo senatu- p que faustis acclamationibus prosequente, ad adem Joannis Baptistæ Studianam pervenit, indeque stipatus in regiam invadit. Cum autem in aureo triclinio votum pro selici introitu reddere Deo

μέν άπρεπείς και άναισχύντους άπερβίπτουν είς βισιλέα, δειλόν αύτον άποχαλούντες και άνανδρον και εξ άφελείας τά τε 'Ρωμαϊκά άπολλύντα στρατεύματα και το κλέος και την δόξαν άχρειούντα της βασιλείας, αύτον δὲ ἀναφανδὸν εὐφήμουν καὶ βασιλέα 'Ρωμαίων ἐχήρυττον. Θρυπτομένου δὲ τούτου καὶ την άρχην αποσεισμένου, Μιχαήλ ό έξ 'Αμωρίου ό Τραυλός, τάγματός τινος καὶ αὐτὸς 'Ρωμαϊκού ἐξηγούμενος, τὸ ξίφος σπασάμενος, τοῦτο δὲ καὶ ἄλλοις τοίς του έργου μετόχοις ποιείν επιτρέψας, άναιρήσειν ήπείλει, εί μή έχουσίως προσδέξοιτο την άργην. Καὶ ούτος μέν ούτως διάδημά τε περιτίθεται καλ βασιλεύς 'Ρωμαίων άναγορεύεται. Πρίν ή δε ταύτα γενέσθαι, έχ της τροπής έπανήχοντι τω βασιλεί Μιχαήλ καλίγενομένω της βασιλίδος άγχιστα Ιωάννης ο Έξαδούλιος συναντήσας αὐτῷ τό τε ἀτύχημα εύγενως φέρειν και μεγαλοψύχως παρήνει, καί έπυνθάνετο τίνα εξη καταλιπών του στρατεύματος έξηγούμενον. Ο δέ Λέοντα είπε, τον στρατηγόν των 'Ανατολιχών, ἄνδρα τε άγχινούστατον καλ εύνουν τή βασιλεία. "Οπερ άπούσας ὁ Έξαδούλιος, τ Φαίνη μοι, ω βασιλεύ, έφη, πολύ διαμαρτάνειν της του άνδρός διανοίας. > Καὶ ὁ μὲν είπε ταῦτα, οδπω δὲ ὁ βασιλεύς έφθη τοίς βασιλείοις επιδήναι, και ή του Λέοντος ανάβοησις κατηγγέλλετο. Διαταραγθέντος δε τοῦ αύτοκράτορος πρός την άκοην και σκοπουμένου τό ποιητέον, τινές μέν παρήνουν πάσι τρόποις έχεσθαι της άρχης και τῷ τυράννω ώς άνυστον άντικαθίστασθαι · ούτος δὲ είρηνικός τις ἄνθρωπος ών, καὶ πράγμασιν έαυτον επιρρίψαι μή θέλων άδηλον έχουσιν αποτέλεσμα, τοις μέν ούτω λέγουσιν έπετίμα, μή έρεθίζειν αύτον πρός έμφύλιον χωρήσαι μιαιφονίαν, [P. 485] τινά δὲ τῶν οἰκειοτάτων ἐξέπεμψε πρὸ; τὸν Λέοντα, τὰ τῆς βασιλείας ἐπαγόμενον σύμδολα. τό διάδημα, την άλουργίδα και τά κοκκοδαφή πέδιλα, αύτὸς μέν ὑπισχνούμενος παραχωρήσαι τούτω τοῦ θρόνου, και βέλτιον είναι κρίνων και αύτην προήχασθαι την ζωήν ή χεομένην ίδειν βανίδα μιχράν αίματος Χριστιανικού, αύτον δε πάσαν άποθέμενον πτοίαν και δισταγμόν έλθεζν και παραλήψεσθαι τά βασίλεια. Προχοπία δὲ ἡ βασιλίς άντιπράττουσα τοί; δρωμένοις, και καλόν έντάφιον την βασιλείαν λέγουσα είναι, έπει μή Επείθεν, Εσχατον Απείπουσα λόγον ότι δεινόν και πέρα δεινού είπερ ή του τυράννου σύζυγος περιδάλοιτο τον βασιλικόν μοδίολον (50), ξπισχώψασα καὶ πρός τὸ ταύτης δνομα καὶ Βάρκαν (51) αύτην ονομάσασα, εσχέπτετο πώς αν διάθοιτο τά κατ' αύτην. Κα! οἱ μὲν περὶ τὸν βασιλέα ἐν τούτοι;

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(50) Mundum imperatricis apparet fuisse. Xrt. - Modiolum muliebris ejusdemque regiæ vestis genus esse, ut indubium textus ipse manifestat; cujus forma, si bene sim assecutus ex veteribus imperatricum figuris, sacco vírili imperatorio non fuit absimile. Distentum enim erat undequaque indumentum; et absque sinibus rigidum, circa lumbos astrictum, ad pedes nonnihil amplius, et formæ pene deformis. De manicis ita laxis ut terram usque defluerent taceo : satis quippe est invenustum illud qualecunque vocasse modiolum, ad

modioli vasis potorii ad summum elati, ut Vitruvius loquitur, et rursus ad imum revertentis imitationem compositum. An quia modimperator vocaretur, qui leges convivis inter pocula diceret, ac propterea Græce imperatrices modiotum sibi vindicare decreverint, mihi incompertum est. Alii mitram exponunt : at cum περιδάλλειν, non de capite sed de corpore efferatur, ab allata de veste sententia non discedo. Goan.

(51) Jocum autem in nomine Barce non Intelligo, quo uxorem Leonis notarit. Xvl. - Quibus scom-

ήσαν, ὁ δὲ τύραννος διὰ τῆς Χρυσῆς πόρτης εύφη- A vellet, vestem qua forte indutus erat deponens. μούμενος ύπό τε του στρατού και του δήμου και τῆς συγκλήτου ήλθεν είς τον έν τοις Στουδίου του Προδρόμου ναδν, κάκείθεν δορυφορούμενος κατέλαδε τά βασίλεια. Μέλλων δὲ ἐπιδατήριον εὐχὴν (52) ἐν τῷ χρυσφ τρικλίνω ἀποδούναι τῷ Θεῷ, ἐκδυσάμενος ξν έτυχε φορών έσθητα παρέσχετο τῷ τῶν ἐπποκόμων στρατεύοντι Μιχαήλ. Τούτου δὲ αὐτήν ἐξ αὐτῆς άμφιασαμένου, οίωνδς Εδοξε το γεγονός τοίς θεασα-

μένοις ως μετά Λέοντα τῆς βασιλείας αὐτὸς ἐπιδήσεται. Ἐτέραν δἔ μεταλαδόντος ἐσθῆτα τοῦ βασιλέως χαι άπιόντος είς τον έν τῷ παλατίω νεών, δπισθεν ὁ Μιχαήλ (53) ἐπόμενος και ἀπροσέκτως βαίγων καί προπετώς το άκρον της βασιλικής έσθητος έπάτησε· τουτο κακόν οίωνον ο Λέων ήγήσατο, καί

νεωτερισρέν έσεσθαι έξ αύτου χαθυπώπτευσεν.

Είσελθόντος δὲ ὅμως τοῦ τυράννου εἰς τὰ βασίλεια καί την ἀπραγμόνως διδομένην αὐτῷ βασιλείαν μετά πραγμάτων και ταραχής ού μικράς κατεσχηκότος, Μιχαήλό βασιλεύς και ή σύνευνος Προκοπία σύν τοίς σφετέροις παισίν είς τον τῆς Θεοτόχου ναὸν ος Φάρος κατονομάζεται προσφυγόντες Ικέται γίνονται. Οδς έχειθεν ἀποσπάσας ὁ τύραννος ἀπ' άλλήλων διέστησε, καί Μιχαήλ μέν ύπερόριον έν τῷ κατά τὴν νῆσον Πρώτην μοναστηρίω έποιήσατο, έν ῷ τὴν κοσμικὴν οποθέμενος τρίχα του λοιπου της ζωής διήνυσε χρόνον, Θεοφύλακτον δε τον πρεσδύτερον των τούτου υίων έχτεμών συνάμα τη μητρί και τοις άδελφοίς έξορία παρέπεμψεν. Ο παρέλχον δε Ισως Ιστορήσαι και όπω; τω βασιλεί Μιγαήλ προδεδήλωται ή της Βασιλείας ἀποδολή.

Παιδίσκη τις ήν οἰχογενής τῷ Μιχαήλ · αύτη κατά τίς σεληνιακάς συνόδους πάθει μανίας ήλίσκετο. Όπότε γουν άλώη τῷ πάθει, εἰς τόπον ἐρχομένη έν ῷ βοῦς τε καὶ λέων ίδρυνται λίθινοι (κάκ τούτων έχει την προσηγορίαν ό τόπος, Βουκολέων όνομαζόμενος) εδόα γεγωνοτέρα φωνή πρός τον βασιλέα · « Κάτελθε, κάτελθε, ὑποχώρει τῶν [Ρ. 486] ἀλλοτρίων. Τοῦτο πολλάχις γινόμενον θάμδος ένεποίει τῷ βασιλεί, καί είς φροντίδας ού τάς τυχούσας ενέδαλε. Διό καί χοινολογείται περί του πράγματος των συνήθων τινί και οίχείων Θεοδότω τῷ υίῷ Μιχαήλ πατρικίου τοῦ Μελισσηνού, δν δή και Κασσιτηράν κατωνόμαζού, καὶ διάπειραν Εσπευσε των λεγομένων λαβείν. 'Ο δὲ γνώμην δίδωσε τοιάνδε, εν' ἐπειδάν κάτοχον τῆ μανία γένηται το χοράσιον χατασχεθή, χαι διερωτηθή tive apost xousa i olxia tou maiatiou est, xai όποιον είη τούτιο το γνώρισμα. Έγένετο τούτο, του Θεοδότου τη πράξει ύπηρετούντος. Καὶ τὸ τή κατοχή κατάσχετον γύναιον έρωτηθέν την τε κλησιν έμφαίνει προστίθησε τε άπελθείν κατά την ακοδπολέν, εν ή συναντήσειε δυσίν ανδράσεν, ων ο το ήμιονο ξπογος ἐπιδήσεται πάντως τῆς βασιλείας. Ἡ μέν οδν είπε,

Ingresso in regiam Leone, sibique placide oblatum imperium non sine negotiis et magno tumultu occupante, Michaelus Rancabes cum uxore Procopia et liberis in fanum Deiparæ, quod Pharus dicitur, supplicandi causa se contulerunt. Quos indo avulsos Leo sejunxit, ac Michaelum quidem in Protæ insulæ monasterium deportavit, ubi is coma rasa, huic sæento valedicens, reliquum vitæ exegit; Theophylactum autem natu majorem ejus filium castratum cum matre et fratribus relegavit. 349 Fortassis supervacaneum non fuerit narrare quo pacto Rancabæ imperii amissio fuerit prædi-

Michaelo equisonum præfecto tradidit ; qui et illico

eam induit. Quod qui viderunt, omen esse gerendi

post Leonem Michaelo imperii censuerunt. El cum

Leo alia veste amictus in templum Palatinum per-

geret, sequens a tergo idem Michaelus, dum in-

cautius et temere graditur, oram imperatoriæ ve-

stis calcavit. Quod pro sinistro omine Leo accepit,

novas hunc aliquando res moliturum præsagiens.

Habebat vernam quamdam puellam, que sub lunæ cum sole coitu furore perciebatur. Quo modo affecta ad locum cui Bucoleoni a bove 850 et leone saxeis ibi dedicatis nomen est, se conferens, contenta voce ad imperatorem clamabat : e Descende, descende, cede alienis. Hoc sepenamero factum imperatori metum sollicitudinemque hand mediocrem injecit. ltaque rem cum familiari ac domestico suo quodam Theodoto Michaeli filio patricii Melisseni. cui et Cassitera cognomentum fuit, communicat, cupiens eorum quæ prædicebantur periculum facere. Is 851 consulit ut puella, furore jam corripiente, comprehendatur, interrogeturque ad quemnam domus palatina pertineat, quibusque is notis agnosci queat. Iloc consilium ipsius Theodoti opera imperator est exsecutus. Ergo puella cum fureret comprehensa et interrogata Leonem nominatim indicavit ejusque notas et formam descripsit. Quin et præteren Theodotum descendere ab arce jussit: του Λέοντος και τον χαρακτήρα και την μορφήν, p ibi ei duos viros obviam fintaros, quorum alter mulo insidens omnino sit imperio potiturus. Theodotus ad indicatum sibi locum ivit rei explorandæ cansa, hominemque ibi iis quos

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

matis Leonis uxorem impeteret Procopia imperatrix, non exponit auctor : lantum circa nomen ejus multis lusisse innuit. Nec difficili negotio ; illinamque proprium cum barca (navigii genus intellige) nomen erat commune. Goar.

(52) Scribit Xylander rotum pro felici in urbem introitu, quam pro suscepto imperio et regio throno conscenso fecit patriarcha Nicephorus precem. In malam pariem de eo qui rem alienam occupat, potest et in bonam sumi. Sie taibattoia ouac, qui naves conscensuri sacrificabant, dicebantur. Leo vero, ita Paulus Diaconus, scripterat Nice-phoro de fide sua, petens etiam ut cum oratione et mulu ejus imperium sumeret. Goan.

without a there is The

de que auctor p. 735 D et nos illa

(55) Is est Michael Balbus, XvL.

minime falsum prædicere. Neque tamen imperatori rem aperuit, sed nugari mulicrculam vanaque cius verba nullum veritatis vestigium continere dixit. Ipse Leonem manu apprehensum in ædem divi Pauli apud orphanotropheum (sic vocatur domus pupillis fovendis destinata) deducit, dataque et accepta fide, puellæ historia dissimulata, divina quadam patefactione se certo cognovisse ait Leonem Romanorum imperatorem hand dubie fore; petitque ut hanc prædictionem eventu comprobante, se hujus tam lætæ rei nuntium remuneraturum is polliceatur. Stipulatur Leo, siguidem exitus his verbis sit responsurus, Theodotum a se nihil frustra petiturum. Atque ita quidem inter hos tum pactum

Cæterum bellum inter Romanos et Bulgaros, quo cladem passos nostros imperante 852 Rancaba demonstravimus, cum aliis de causis conflatum fuerat, tum eam vel præcipuam habuit quam referemus. Bulgarica quædam gens, paternis sedibus relictis, in ditionem Romanam immigraverat, ac concedente imperatore Rancaba, hinc inde sedes posuerat. Sed et Romanorum quidam superioribus bellis a Bulgaris capti ruptis vinculis domum redierant. Eos universos Crumus Bulgarorum princeps dedi sibi postulaverat. Et sane quidam Romanorum dedendos judicaverant, in eamque sententiam et cesserant : perfugarum enim deditione se barbaricis prædationibus liberatum iri sperabant. Alii autem cam sententiam improbaverant, quorum princeps Nicephorus patriarcha et Theoctistus magister, sua ætate virtute et prudentia præstantissimus, aliique non pauci. Nam hi Deo committendam suam salutem judicabant, neque transfugarum deditione Barbarorum placandam superbiam, omnipotenti auxilio Dei posthabito. Proinde Crumo repulsam passo bellum id exarsit, quo ingens Romanorum accidit clades, aliud aimirum Deo jam tum aliquid præmoliente.

At Leo imperio potitus Thomam, urum ex tribus iis quos Bardanio adfuisse narravimus, cum D is Philomelii monachum consuleret, juvenem 853 acris animi, turmæ ordinis fæderatorum præficit; Michaelum vero Balbum, hunc quoque ex iis tribus unum, cujus filium ex sacro lavacro susceperat, patricium creat et comitem scholæ excubitorum facit, reliquasque imperii res pro suo arbitrio constituit. Interea Bulgari recenti adhuc de Romanis victoria inflati in Thraciam incursiones faciebant, et obvia quæque deprædando populandoque vastabant. Visum ergo est imperatori legatos pacis componenda: causa ad Bulgarum mittere:

puella docuerat ex notis agnovit, camque sensit A καὶ Θεόδοτος ἡκριδώσατο εἰς τὸν εἰρημένον ἀπελθών τόπον, τὸν ἄνδρα τε χατεφώρασεν ἐχ τῶν γνωρισμάτων, και κατ' ούδεν διαψεύδεσθαι Εγνω την άνθρωπον. Τῷ μὲν οὖν βασιλεῖ ἀπήγγειλε τῶν ἐγνωσμένων ούδεν, κενολογίαν δε τά της γυναικός εκάλει έήματα καὶ φλυαρίαν μηδέν ίγνος φέρουσαν άληθείας. Τὸν Λέοντα δὲ λαδών τῆς γειρὸς, καὶ εἰς τὸν ναὶν είσελθών Παύλου τοῦ Αποστόλου κατά τὸ δρφανοτροφείον, και πίστεις δούς αὐτῷ και λαδών, ἀνακαλύπτει τά Εχφορά, την μέν άλήθειαν αποχαλύψας, είπων δ' έχ θείας άποχαλύψεως πεπληροφορήσθαι ώς της 'Ρωμαίων ήγεμονίας πάντως ὁ Λέων γενήσεται έγχρατής. Έχδεδηχυίας δε της προβρήσεως έζήτει μή ἄμισθον αὐτῷ γενέσθαι τὸ εὐαγγέλιον. Καλ ό Λέων, εί ό λόγος είς Εργον έχδαίη, ὑπέσχετο ὧν δέοιτο μή άτυχήσειν αὐτόν. 'Αλλά ταῦτα μέν συνετίθετο ούτως.

Συνέδη δὲ καὶ δι' άλλας μέν αίτίας 'Ρωμαίοις τε καί Βουλγάροις αναβριπισθήναι τον προβρηθέντα πόλεμον, ούχ ήκιστα δὲ καὶ διὰ τὴν ἐηθήσεσθαι μέλλουσαν. Βούλγαροί τινες εξ ήθων αναστάντες των πατρώων την 'Ρωμαίων καταλαμβάνουσι παγγενεί, καί παρά του βασιλέως προσδεγθέντες Μιγαήλ έν διαφόροις έγκατοικίζονται χώραις. Καί τινες δέ Ρωμαΐοι των έν τοῖς προηγησαμένοις αίχμαλωτισθέντων πολέμοις τά δεσμά διαβρήξαντες είς τάς έαυτων ἐπαντικον πατρέδας. Τούτους ἀπαντας ὁ τῶν Βουλγά. ρων άρχηρος Κρούμος έχδοθηναί οἱ ἀπήτει. Τισὶ μέν ούν των 'Ρωμαίων επαινετή εδόκει ή Εκδοσις, ήτινι imperator et magni aliquot nominis monachi con- ς και ό βασιλεύς και τινες άξιδλογοι συγκατετίθεντο μοναχοί. ζωντο γάρ διά τῆς τῶν προσφύγων ἐκδό. σειος της Βαρδαρικής απαλλαγήσεσθαι λεηλασίας. Τινές δ' άπηρέσκοντο πρός την γνώμην, [Ρ. 487] ών χορυφαίος ετύγχανε Νιχηφόρος ὁ πατριάρχης καί ό μάγιστρος Θεόκτιστος έπ' άρετή και συνέσει πρωτεύων τῷ τότε, καὶ ἄλλοι δὲ οὐκ όλίγοι, ἐφεῖναι λέγοντες τά καθ' έαυτούς τῷ Θεῷ, καὶ μὴ διά προσφύγων έχδόσεως την του Θεού παραλιπόντας παναλχή βοήθειαν την του Βαρδάρου έξευμενίζεσθαι άλαζονείαν. Μηδαμώς δὲ συμδάσης τῆς τοιαύτης ἐπιτάσεως τοῦ Κρούμου, ό προλεχθείς ανερφιπίσθη πόλεμος, και ή τροπή και όπολύς φθόρος των Ρωμαίων έπηκοιεύθησεν, άλλο τι τοῦ Θεοῦ, ὡς ἔοιχε, προοιχονομοῦντος.

> Τέως δὲ τὴν βασίλειον ἀρχὴν περιζωσάμενος ὁ Λέων θωμάν μέν, ένα των τριών δυτα ούς ὁ λόγος Ιστόρησε φθάσας συνείναι τω Βαρδανίω όπηνίχα πρός του μουαχέν εν τῷ Φιλομιλίψ εφοίτησεν, ἄνδρα νέον καλ δρμητίαν τουρμάρχην άνέδειξε του φοιδεράτων (54) τάγματος, Μιχαήλ δὲ τὸν Τραυλόν, χαλαύτιν ένα των τριών όντα, οδ τον υίον έχ της άγίας άνεδέξατο χολυμδήθρας, πατρίχιον άνείπε και χόμητα τής των έξχουδίτων σχολής, και τάλλα διεπόνει τής βασιλείας καθώσπερ ήν αὐτῷ βουλητόν. Οἱ Βούλγαροι δὲ πλέον τη πρό μικροῦ τῶν Ῥωμαίων ήττη ἐκφυσηθέντες την θράχην κατέτρεχον και τά έν ποσίν εδήουν και ελητζοντο. Έδοξεν ούν τῷ βασιλεί πρεσδείαν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(54) Φοιδεράτου legendum aliqui putant : retineo φοιδεράτου, de agmine dictum a fæderatis diverso; de quo auctor p. 755 D et nos ibidem. Goar.

στείλαι και λόγους κινήσαι πτρί εἰρήνης. Του δέ A sed eo ferociente ac pacem superbe recusante, Βουλγάρου φρυαξαμένου και την είρηνην παρωσαμένου, εδέησε μάχης εξ άνάγκης τῷ βασιλεί. Καί γούν καλ συναθροισθέντων των στρατευμάτων μάγη συνέστη χρατερά, και πάλιν ήττήθη τὰ Ρωμαϊκά στρατεύματα, Των δὲ Βουλγάρων τῆ διώξει ἐπικειμένων, ὁ βασιλεύς εν τινι ὑπερδεξίω τόπω έστως μετά της περί αύτι , έταιρείας κατεσκόπει τά δρώμενα. Καλ κατανοήσας ώς ἀσύντακτοι καλ πάσαν τάξιν ἀπολείποντες οἱ Βούλγαροι ἐπιδιώκουσι τοὺς φεύγοντας, παρακαλέσας τούς άμφ' αύτον καὶ άνδρας άγαθούς γενέσθαι καθικετεύσας καὶ μή τῶν 'Ρωμαίων εδκλειαν περιιδείν χωρούσαν είς το μηδέν, έπιτίθεται δαγδαίως αύτοζς. Καλ τώ παραδόξω της έπιθέσεως τρεψάμενος τους παρατυγόντας, και τδ λοιπόν τών Βουλγάρων στράτευμα τῷ αἰφνιδίω κατέπληξε καὶ ταραγής καὶ φόδου ἐνέπλησε, καὶ ἀλκής ούδελς εμέμνητο. Τούτων Επεσόν μεν έν τη προσδολή πολλοί, και αύτος ό των όλων άρχητος, εί και ταχέως ύπο των οίκείων έππιρ κέλητι άναχθείς δρασμφ την σωτηρίαν επραγματεύσατο, εάλωσαν δε καλ των πεσόντων πολλώ πλείους. Τούτο τὸ Εργον τὰ λίδα καταλαδών των έν χερσίν είχετο πραγμάτων.

"Αρτι δὲ καὶ εἰς μνήμην ἐλθών τοῦ κατά τὸ Φιλομίλιον μοναγού, έγνω δώροις και άναθήμασιν αύτὸν τῆς ἐπ' αὐτῷ προφητείας ἀμείψασθαι. [Ρ. 488] Έξαπέστειλε γούν τινα τών πιστοτάτων, άναθήματα είς αὐτὸν χομίζοντα καὶ ἔπιπλα καὶ σκεύη άργυρα και γρύσεα και είδη εύώδη των είς ήμας έξ Ίνδίας χομιζομένων. 'Αλλ' έχετνος μέν ὁ μονα- C χὸς έτυχε προαποθανείν, κατέστη δὲ τῆ κέλλη (55) αὐτοῦ διάδοχος μοναχός τις άλλος, την κλησιν Σαδδάτιος, της άθέου των είχονομάχων αίρέσεως άνάπλεως ών, Ές τούτον ὁ παρά βασιλέως πεμφθείς άφικόμενος τά τε ἀπεσταλμένα τῷ αὐτοῦ καθηγητή παρά βασιλέως δώρα δέξασθαι παρηγγύα, και γράμμασι καλ εύχαζς του πέμψαντα ζάνταμεί ψασθα:. 'Ο δέ τὰ μέν ἀπεσταλμένα λαδείν ούχ ἡθέλησεν, αύτον δε όπισθόρμητον άπιέναι παρεπελεύσατο, άνάξιον είναι λέγων και τον βασιλέα της άλουργίδος ώς ειδώλοις προστετηχότα και τοις λόγοις επόμενον ΕΙρήνης της βασιλίδος και Ταρασίου τοῦ πατριάρχου. ών την μέν παρδώ και θυάδα την Ειρήνην, του δέ έν πατριάρχαις ἀοίδιμον Ταράξιον κατωνόμαζεν ό παμμίαρος. Ήπείλει δέ και ταχείαν έκπτωτιν D τής βασιλείας τῷ βασιλεί καὶ τοῦ βίου καταστροφήν, εί μή θάττον τοῖς αὐτοῦ λόγοις πεισθείς τὰ; θείας καταστρέψειε στηλογραφίας. Δεξάμενος δε τά γράμματα ό αὐτοκράτωρ, και παρά του άγγέλου δέ μαθών όσα τε ό μοναγός είπε και όσα αὐτὸ; ήκουσε, καί ταραγής ανάπλεως γεγονώς, Θεόδοτον μετεπέμψατο τον Μελισσηνόν και περί τοῦ σκέμματος άνεχοινούτο τὰ ποιητέα. 'Ο δὲ καὶ πάλαι τἢ τοιαύτη αίρέσει κατεσχημένος, και καιρόν ζητών παρρη-

coactus est bello decernere. Commisso autem grandi prælio, cum denuo Romani exercitus vincerentur Bulgarique iis persequendis se darent, Leo cum suo sodalitio eminenti loco stans animadverti; Bulgaros ordinibus suis solutis effuse persecutioni se dedisse. Ibi tum cohortatus suos, obtestatusque ut fortes et strenuos se præberent neque Romanorum gloriam ad nihilum redigi paterentur, magno cum impetu hostes adoritur; et obvios improvisa impressione pellens, subita re Bulgarorum omnem exercitum perterret, eamque trepidationem inter eas excitat ut virtus omnis animis corum abierit. Ceciderunt eo in prælio complures Bulgari, atque ipse etiam imperator : sed is celeriter a suis in equum liberum impositus fuga salutem consecutus est. Multo plures capti sunt quam 854 interfecti. floc præclarum facinus Bulgarorum insolentians depressit, et animos Romanorum demissos atque prostratos confirmavit et erexit. Imperator amplissimo cum triumpho et spoliis in urbem reversus ad alia negotia animum adjecit.

μεν των Βουλγάρων εταπείνωσε φρονήματα, τὰ δε των "Ρωμαϊχών κεκυφότα και πρός γην νεύνντα άναθαρόησαι πεποίηχεν. 'Ο δε βασιλεύς μετά λαμπρών τών τροπαίων και λείας δτι πολλής την βασι-

> Quo tempore etiam monachi Philomeliensis recordans, vaticinationem ejus de se constituit muneribus atque donariis compensare. Mittit ergo suorum. quemdam fidelissimum qui ad eum deferret donaria, supellectilem, vasa argentea et aurea ac species odoratas, quales ad nos ex India afferuntur. Verum is monachus jam tuni vitam cum morte commutarat, successeratque ei Sabbatius quidam totus impiæ imaginiperdarum hæresi immersus. Ad eum cum venisset legatus imperatoris, hortatus est ut munera præceptori suo missa acciperet, litterisque et precibus imperatorem remuneraretur. At Sabbatius munera respuere, ipsum retro abise jubere, adeoque imperatorem dignatione ista indignum dicere, imaginum cultui deditum et Irenæ imperatricis Tarasilque patriarchæ statutis obtemperantem. Irenam impurissimus homo pardalim et baccham, Tarasium vero nobilem in patriarcharum numero, Taraxium quasi turbatorem, denominabat. Celerem quoque imperii et vitre amissionem 855 Leoni minari, nisi quamprimum sibi parens sacras dejiceret imagines. Imperator ils litteris acceptis, cum ex legato intellexisset quæ ex monacho audivisset, animo majorem in modum perturbato Theodotum Melissenum ad se vocat, cumque eo quid agendum sit deliberat. At vero Theodotus jampridem hæresi ista infectus, occasionemque palam impietatem profitendi præ hoc consilii dat imperatori, in Dagistansi/ monasterio degere monachum quemdam mirabilia edentem facinora: cum hoc rem communicandam, ejus-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(55) Cellæ Græcorum monachorum sunt tuguria sibi invicem juncta, circa mediam aream, in cujus iterum meditullio est ecclesia. Demortui itaque alterius cellam hic occupabat. Goan.

que sententiæ obtemperandum. Hæc cum Leone A σιάσαιθαι την ἀσέδειαν, ὑποτίθησι τῷ βασιλεί τοιlocatus statim ab hoc ad monachum eum se confert, indicatque imperatorem vili habitu ad ipsum proxima nocte venturum, et de religione consulturum aliisque gravissimis negotiis. Proinde meminisset ei præsentem imperii vitæque amissionem denuntiare, nisi ultro Leonis Isauri imperatoris decretum amplectens idola (sic sacras imagines appellabat) divinis ædibus exturbaret : sin hoc fecisset, fore dominationem vitamque ejus diuturnam atque felicem. Hoc modo subornato monacho, et quæ cum imperatore loqui deberet instructo, abiit. Paulo post noctu imperatorem vili habitu velatum ad monachum adducit. Ibi 856 jam inito colloquio, monachus proxime ad imperatorem assistens, veluti qui divino instinctu impera- B toriam majestatem adesse sentiret : Non recte, inquit, abs te factum est, imperator, quod nos privati habitu decepisti, intus occultans tuam personam. Sed quanquam tu hoc agis, nos tamen gratia divini Spiritus non diutius est passa a te falli. Hoc ut audiit imperator, seque frustra conatum vili habitu imperatoriam dignitatem celare putavit, animum perculsus est, ut par erat istius machinationis ignarum; monachumque divinum hominem esse fassus, imperata ab eo obedienter et sine mora se facturum promittit, atque ita venerabilium imaginum ab eo mandatam dejectionem suo suffragio probat. Principio deinde cogitavit quo pacto promissa occulte impleret, ne c quam ea res in Ecclesia excitaret seditionem. Sed post publice quoque decretum ea de re proposuit, proceribus et ecclesiasticis partim ultro partim contra animorum suorum sententiam obtemperantibus. Magnum quoque et inter patriarchas celebrem Nicephorum cogere voluit ut edicto ei subscriberet, nulloque modo parentem Proconnesum relegavit. Multo ante is Leonis perversitatem præsenserat, ab eoque res Ecclesiæ agitatum turbatumque iri. Nam quo tempore diadema capiti ejus imposuit, visus 857 sibi suerat spinis ac tribulis manum compungi, idque omen eorum quæ postea eventura essent malorum interpretatus fuerat. Cum autem Proconnesum abduceretur, Theophanes confessor, monasterii magni Agri præfectus, eum navigio præ- D tervehi divino instinctu sentiens, cum in parte prædii quadam ipse ageret, suffitu et cereis prosecutus est. Sed et Nicephorus intentis manibus vicissim Theophanem salutavit, flexisque genibus summe veneratus benedixit, cum quidem neuter alterum videret, sed acie spiritus mutuo sese cernentes dignum invicem honorem exhibuerunt. Et cum quidam una navigantium quæreret quemnam ita manibus in sublime elevatis salutaret, e Sanctissimum, respondit, Theophanem consessorem et Agri præpositum, qui nos facibus et suffitu excepit. Neque multo post exitus veramNicephori prædictionem ostendit. Nam mox cum multis aliis Theophanes quoque Ecclesia ejectus infinitisque vexatus modis confessionis

άνδε τινά συμβουλήν. Μοναχόν τινα φήσας είναι έργων παραδόξων δημιουργόν, τάς οίχήσεις ποιούμενον άνλ τὸν Δαγιστέα, « Τούτφ δεί, φησί, προσαναθέσθαι τὴν πράξιν, καὶ ὅπερ ἀν ἐκεῖνος ὑπόθοιτο, τούτο δεί και ποιήσαι. > Και ταύτα μέν είπε πρός τὸν βασιλέα, ἐχείθεν δὲ ἐξελθών ἄπεισι ταχέως πρὸς τον μονάζοντα, καί φησι πρός αύτον, ώς « Τη επισύση γυκτί έλεύσεταί σοι ό βασιλεύς έν εύτελεί τη περιδολή, έρωτήσων περί της πίστεως καὶ άλλων άναγ. καιοτάτων πραγμάτων. Σὸ δὲ άλλὰ μέμνησο ταχείάν τε τοῦ βίου καταστροφήν καὶ τῆς βασιλείας ξχητωσιν ἀπειλήσαι αὐτῷ, εί μή ἐχών γε αίροῖτο τῷ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ ἐξ Ἱσαυρίας προστεθηναι δόγματι και τά είδωλα των θείων σηκών έξορίσαι (τάς θείας είχόνας ούτω καλέσας), ἐπαγγείλασθαί τε του είρημένου βίου γενομένω ζωής τε μακράν βιοτήν καί της βασιλείας χυδέρνησιν εύτυχη τε καί πολυχρόνιον. > Ούτω παιδαγωγήσας του μουαχόυ, καί & μέλλει λέγειν ες βασιλέα παιδεύσας, επάνεισι. Μετά μιχρον δέ και τον βασιλέα νυκτός έν ταπεινώ τώ σχήματι προσλαδόμενος έρχεται πρός τον μοναχόν, καλ της διαλέξεως ήδη λαμδανούσης άρχην έγχιστα τον βασιλέα παραστησάμενος ο μοναχός ώς τάχα προεγνωχώς έχ θείας έπιπνοίας το βασιλιχόν άξίωμα · « Ούχ εύλογα, έφη, ποιείς, ὧβασιλεύ, [Ρ. 489' παραλογιζόμενος ήμας τη ίδιωτική άμπεχόνη, καλ τον ένδον αύτης χρυπτόμενον ἐπικαλύπτων βασιλέα. 'Αλλ' εί και σύ μεν ούτως, άλλ' ή του θείου Πνεύ. ματος χάρις ήμας ούχ είασεν έπλ πλέον ούτω χατασοφίζεσθαι ύπο σού. > Τούτο ώς ήχουσεν ο βασιλεύς, καλ ώς ούκ ελαθεν έν εύτελεί προσχήματι τὸ βασιλικόν κρύπτων άξίωμα, κατεπλάγη τε, ώς ήν είκός. τον το σχαιώρημα άγνοοῦντα, καὶ τόν τε μοναχόν ώ; θείον ἄνδρα έγνώρισε, και τὰ προσταττόμενα παρ αύτοῦ εὐπειθῷς καὶ μετά ταχύτητος ποιήσειν ἐπήγγελτο, και των σεδασμίων είκονων επιψηφίζει καθ αίρεσιν. Καλ πρότερον μέν έν τῷ λεληθότι διεσκοπείτο πως αν αύτων έχτελεσθή το σπούδασμα, και μή τις στάσις άνεγερθή περί την Έχχλησίαν Επει: α καί είς τούμφανές το δόγμα έξήνεγκε, καί των έν τέλει και των τῆς Ἐκκλησίας οι μεν εκόντες οι δε άχοντες ὑπέχυπτον τῷ προστάγματι. Ἡναγχάζετυ δὲ καὶ ὁ μέγας ἐν πατριάρχαις ἀοίδιμος Νικηφόρος έν τῷ τῆς καθαιρέσεως τῶν ἀγίων εἰκόνων ὑποσημήνασθαι τόμφ· ον μηδαμώς πειθαρχήσαντα · ύπερόριον άνα την Προικόνησον τίθησι, πάλαι προαισθόμενον την του Λέοντος σχαιοτροπίαν, και ώς χυχήσει ούτος και συνταράξει τὰ τῆς Έκκλησίας. "Εδοξε γάρ τῷ μαχαρίτη Νιχηφόρφ, όπηνίχα τὸ διάδημα περιετίθει τη του Λέοντος χεφαλή, ακάνθαις καλ τριδόλοις την χείρα περιπαρήναι . καλ τούτο σύμδολον και οίωνδυ έθετο των μετά ταυτα συμβεδη. κότων κακών. 'Απαγομένω δέ τῷ μεγάλω πρός της ύπερορίαν ὁ όμολογητής Θεοφάνης ὁ τῆς του Μεγά λου 'Αγρού μονής καθηγούμενος, αίσθόμενος έξ έπιπνοίας θεϊκής την διέλευσιν τούτου, κατ' άγρος τινα ενδιατρίδων, θυμιάμασι και κηροίς προύπεμπεν αύτον μετά της νηδς διιόντα. Αύτος τε ό πατριάρ

χειρών καὶ εὐλογίαις αὐτὸν κατησπάζετο, μὴ θεώ- cham porro videre, ne ejus vel hac in parte falleret μενος μή θεώμενον, άλλά τοῖς πνευματιχοῖς όφθαλμοίς άλλήλους Ιδόντες, και το προσήκου έκαστος pale indigne conscendit ipso Resurrectionis Dominiέχάστω ἀπονέμοντες σέδας. Των συμπλεόντων δέ τινος είρηκότος τῷ πατριάρχη, « Πρὸς τίνα, ὧ δέσποτα, τάς χείρας αίρων είς ύψος τον άσπασμον έποίου; ι- (Πρός τὸν όσιώτατον, ἔφη, καὶ όμολογητην Θεοφάνην, τον καθηγητήν του 'Αγρού, λαμπάσε

έδημοσίευε.

Λέων δὲ ὁ βασιλεύς τῆ τε προηγησαμένη κατά Β Βουλγάρων νίκη εξωγκωμένος, και κατά των 'Αράδων δὲ μιχρῷ πρότερον εὐτυχήσας, ἀχατάσχετος ήν το φρόνημα και πρός το σκληρον απένευε και ωμότερον : ἀπαραίτητός τε γάρ την δργήν έγεγόνει, χαὶ τῶν ἀμορτημάτων νολαστής αὐστηρότατος, τοί; τε έντυγχάνειν έθελουσιν άνέντευχτος καλ δισξύμδουλος, ἐπί τε μιχροίς άμαρτήμασι μεγάλας έπισέρων τὰς καταδίκας, ὧν μὲν γείρας ἀφαιρούμενος ων δὲ πόδας ων δέ τινα ἔτερα των χαιριωτάτων μελων, άπερ ἀποτέμνεσθαι ἀποφαινόμενος ἀνάτην, λεωφόρον άναχρεμαννύειν έχέλευσεν είς χατάπληξιν τάχα τῶν ὁρώντων καὶ δέος. Έκ τούτου μισητός χατέστη τῷ ὑπὸ χεῖρα παντί. Πλέον δ' ἐπέτεινε τὸ μίσος τὰ μετὰ ταῦτα · οὐ μόνον γὰρ κατὰ τῶν όμοτίμων την φύσιν άνθρώπων έπηρτο καὶ ήγρι- C αίνετο, άλλά και κατ' αὐτῆς ἐκορυδαντία τῆς εύσεδους πίστεως και του Θεού. "Οργανον δ' έπιτήδειον πρός τουτο έσχεν άνδρα τινά διαδόητον έπλ πανουργία, του τάγματος των έν τῷ παλατίω ψαλλόντων την άρχην έχοντα, έξωθεν μέν ἱεροπρεπή φαινόμενον καλ θεοσεδή, ξυδοθεν δὲ ὡς ἐν βαθεῖ χωδίω τον λύχον ἐπικαλύπτοντα. Οὕτος ὁ βέδηλος καιρόν ἐπιτήδειον εύρηκώς, καθ' δν είς ἐπήκοον έν τη Έχχλησία είωθεν ή του μεγαλοφωνοτάτου Πταΐου άναγινώσκεσθαι προφητεία ή λέγουσα, • Τίνι ώμοιώσατε Κύριον; καὶ τίνι ώμοιώσατε αὐτόν; Μή εἰχόνα ἐποίησε τέχτων, ή χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον περιεχρύσωσεν αὐτήν, ή όμοιώματι κατεσκεύασεν αὐτήν; » καὶ τὰ λοιπά τῆς D προφητείας · παραστάς ούν πρός ούς λέγει τῷ βασιλεί · ε Σύνες τοίς λεγομένοις, ώ βασιλεύ, καὶ μή λάθη σε τὸ ἀληθές, καὶ τοιαύτης έχου λατρείας όποίαν σοι δποτίθησιν ό προφήτης. > Τοιαύτα είπων ένέσταξε τη διανοία του βασιλέως πλείονα ίδυ της αιρέσεως, ώς ήν πρότερον μετά φειδούς και ένδοιααίχίαις και συμφοραίς παρεδίδοντο.

Καίπερ δὲ ούτως έχων δυσσεδείας καὶ παρανο-

χης προσχυνήσεσιν έσχάταις εδεξιούτο και έκτάσει A coronam reportavit; neque ei datum est patriarvaticinium. Relegato Nicephorosolium archiepiscocæ die Theodotus Melissenus, quem et Cassiteran dictum supra monuimus. Is eo evectus, et imperatoris potentiam 858 sibi habens adjumento, non jam in tenebris et angulis sed palam et pleno

ore imaginiperdarum promulgavit bæresim. καὶ θυμιάμασιν ήμᾶς δεξιούμενον. > Μετ' ου πολύ δὲ καὶ ή τοῦ πατριάρχου ἐξέδη εἰς ἔργον πρόβρησις. μετά πολλών γάρ και άλλων έν ου μακρώ της Έκκλησίας άφορισθείς και πολλαίς και άπείροις χαχώσεσιν ύποδληθείς τον της όμολογίας άνεδήσατο στέφανον, μηχέτι θεάσασθαι τοῦ λοιποῦ τον πατριάρχην άξιωθείς, ενα μηδ' έν τούτω διαπέση ή του πατριάρχου πρόβρησις. Υπερορία δε του πατριάργου παραπεμφθέντος, ώς εξπομεν, άνεισιν άναξίως είς τον της άρχιερωσύνης θρόνον, κατ' αυτήν την της 'Αναστάσεως του Κυρίου ημέραν, Θεόδοτος ὁ Μελισσηνός, δν και Κασσιτηράν προσαγορεύεσθαι ὁ λόγος φθάσας παρέστησε. [Ρ. 490] Καὶ τοῦ θρόνου ἐπιδάς, ἔχων δὲ συνεπαρήγουσαν καὶ την βασιλικήν έξουσίαν, ούχ εν σχότει καλ γωνίαις έτι, άλλ' εν ύπαίθρω καλ παρρησία την αίρεσιν των Είκονομάχων

> At Leonis impetus animi prorsus erant effrenes, recenti de Bulgaris victoria ac paulo ante re contra Arabes feliciter gesta inflati. Itaque durior jam esse et ad crudelitatem prolabi, iras implacabiles gerere, et delicta severissime punire; congredi aut consulere volentibus difficilem se præbere; pro parvis delictis graves imponere pœnas; manus nonnullis, aliis pedes, aliis alia corporis præstantiora membra amputari eaque in via regia suspendi jubere, quo terrorem videntibus metumque incuteret. Ob hæc nulli non subditorum invisus, iis quæ subsecuta sunt facinoribus odia in se auxit. Non enim contra homines tantum ejusdem secum naturæ et dignitatis efferebatur atque sæviebat, sed adversus ipsam etiam pictatem Deumque furebat. Ad bæe nactus est aptissimum instrumentum virum quemdam nobilis versutize, cohorti corum qui in palatio psallerent præfectum; qui præ se sanctimoniam ferens atque pietatem intus sub densa lana lupum abditum gestabat. Impurus iste tempus adeptus opportunum, quo ad aures Ecclesiæ usurpatum est recitari magniloquentissimi Isaiæ vaticinium : « Cui assimilabitis Dominum ? 859 num opifex effigiem faciet, aut aurifaber conflato auro eam fitteget?) etc., tunc ergo ille imperatori astans in aurem : «Animalverte, inquit, hæc verba, ut ne te lateat veritas : amplectere hanc religionem. quam tibi vates dictat. . His dictis væsano imperatori acrius bæresis venenum instillavit, ita ut is quam prius religionem parce ac dubitanter prædicari mandaverat, jam aperte impudenterque omnes amplecti jusserit, ni facerent, gravissima minatus mala. Quotquot ergo mollitia victi tunc veritatem prodiderunt, iis omnia tuta erant. Qui sutem impiissimo mandato non parerent, in gravissimos cruciatus ac calamitates deveniebant.

σμού χηρύττειν ήπείγετο λατρείαν, ταύτην άναχεχαλυμμένω προσώπω καὶ άναιδώς, είπείν πλέον μετά άπειλων και κινδύνων αιρείσθαι ήνάγκαζεν. "Οσοι μέν ούν μαλακιζόμενοι προύδίδοσαν τήν άλήθειαν, εν άδείαις ήσαν οι μη πειθαρχούντες δε τῷ αὐτοῦ δυσσεδεστάτω προστάνματι άνηχέστοις

At enim Leo, quanquam hujusmodi impietate

atque injustitia fædus, vigilantissimus tamen in re A μίας, άλλά γε πρός την των δημοσίων πραγμάτων publica corrigenda fuit, nihilque omnino rerum necessariarum atque utilium incuratum reliquit. Ac fertur eo mortuo Nicephorum natriarcham dixisse rempublicam Romanam impio quantumvis. magno certe præside orbatam. Præter vigilem accuratamque reipublicæ gubernationem summa fuit in eo in flagitiosos severitas; cujus rei exemplum referam. Exeuntem aliquando palatio accessit quidam, querens suam sibi uxorem a senatore quodam raptam, idque facinus se ad urbis præfecium detulisse, neque tamen suum jus consecutum. 860 Leo statim mandavit ut redeunti sibi sisterentur actor, reus tam atrocis flagitii, et urbis præfectus. Quo facto actorem proponere suam que exposuisset, reus convictus probationibus, cum nullum infitiandi criminis locum inveniret, scelus professus est. Et præfectus causam interrogatus cur flagitium digna pæna ultus non esset, inops excusationis obmutuit. Hunc ergo imperator statim munere suo exuit, et adulterum ex legibus puniendum dedidit. Plerumque responsa dabat in Lausiaco sedens triclinio. Duces exercituum, milites magistratusque legit optimum quemque et a munerum captura alienissimum, pecuniæ contemptor ipse summus. Studuit etiam vocis elegantia, quanquam natura ad eam rem ineptus et a musica concinnitate alienus. Solebatque ipse cantum auspicari, cum in Dei laudationibus psalmi cantarentur, maxime cum natalitio Christi festo canones psallebantur: tunc enim grandiore ac agresti voce carmen intonabat, Risumque auditoribus movit, cum septimam odam inciperet, in cujus tractu est hoe, « Sprevere summi cuncta amore principis, » cum ipse metum RG1 Dei abiiceret et diabolorum in partes concederet venerandis imis imaginibus tollendis. Atque hoc modo res imperatoris habebant.

είκονων άρνησεως. Και τὰ μέν τοῦ βασιλέως εν τούτοις. At Michaelus Amoriensis cum semper ad ulte- D riora ac majora pergeret, majestatis accusatus, cum se difficulter admodum purgasset, ab imperatore missus est ut disciplina ordinum exercitus: institueret. Fuit is homo non cæteris modo vitiis

depravatus, sed et linguam habuit effrenem, arcana cordis identidem effutiens et quod in buccam

άντίληψιν άγρυπνότατος ήν, ώς μηδέν τι των δεόντων και δυησιφόρων έαν άτημέλητον. Φασί γέ τοι μετά του έχείνου θάνατον Νιχηφόρον είπειν του πατριάργην ώς ή πολιτεία 'Ρωμαίων άρα, εί και δυσσεδή, άλλά γε μέγαν προστάτην άπώλεσε. Πρός τῷ ἐπιμελῶς δὲ καὶ ἀγρύπνως τὰ δημόσια διοικείν, καὶ τοῖς ἀδικοῦσι λίαν ἐπαγθέστατο; ἢν. [P. 491] Έξιοντι γουν ποτε του παλατίου το βασιλεί προσήει τις έγχαλων ώς τὸ αύτοῦ γύναιον δοπαγείη ύπό τινος των συγκλητικών · (Έμολ δέ, φησί, καί τω επάργω της πόλεως περί! τούτου έγκαλέσαντι ούδεμία έπηκολούθησεν έκδίκησις. > 'Ο γοῦν βασιλεύς τον του άνδρος λόγον ένωτισθείς εύθέως προσέταξεν ώς παρασταίη ἐπανιόντι αὐτῷ εἰς eausam jussit. Qui cum rem ab initio ad finem us- Β πρόσωπον δ έγκαλούμενος συγκλητικός. "Ηξη δὲ καὶ ἐπαναζευγνύντος τοῦ βασιλέως παρέστησαν ένώπιον αὐτοῦ ὅ τε παθών καὶ τὴν ἐκδίκησιν ἐκζητων και ό το εξάγιστον δράσας ξογον και αύτος ό ἔπαργος, καὶ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος λέγειν τῷ δεομένω ά πεπόνθει, ό μεν διεξήει τά άπ' άργης άγρι τέλους, ὁ δ' Ενογος τῷ ἐγκλήματι, ἐπειδή μή οίός τε ήν τους ελέγχους διαδιδράσκειν ταίς άποδείξεσι πάντοθεν συνειλημμένος, ώμολόγησε τδ άνοσιούργημα. Έρομένου δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τὸν έπαργον διά τί μη πρέπουσαν έπενέγχοι τω άτοπήματι την εχδίχησιν, έπει και ούτος ένεδς έγεγόνει πρός την ἀπολογίαν, τούτον μέν μετέστησε της άργης, τον δε μοιγόν ταίς του νόμου παραδέδωκε τιμωρίαις. Έχρημάτιζε δέ τά πλείω και έν τῷ Λαυσιαχώ καθήμενος τρικλίνω, προεδάλλετό τε στρατηγούς καὶ στρατιώτας καὶ ἄργοντας τῶν άξιολογωτάτων και άδωροτάτων, χρημάτων ύπερόπτης ων και αύτος ακριδέστατος. Έφιλοτιμείτο δε και περί την έαυτου φωνήν, ευρυθμός τις είναι βουλόμενος, εί και μή την φύσιν συνάδουσαν είχεν. άρουθμος γάρ ήν και πρός τά έν άρμονία μέλη άνεπιτήδειος. Είώθε: γάρ κάν ταίς ψαλμιώδίαις εξάρχειν των αίνων, και μαλλον ότε εν τή του Χριστού Γεννήσει οί της εορτής κανόνες εψάλλοντο

έξηρχε γάρ των ψόων τορωτέρα και άγρια σωνή, και ότε της ζ' ψόης κατήρχετο του είρμου (56) του λέγοντος: «Τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθψ. » "Ο δή καὶ γέλωτα ώφλίσκανε παρά τοῖς ἀκούουσι, τὸν τοῦ Θεοῦ φόδον ἐκφαυλίσας καὶ τῆ τῶν δαιμόνων μερίδι προσθέμενος διὰ τῆς τῶν πανσέπτων

Μιχαήλ δὲ δ ἐξ 'Αμωρίου ἀεὶ τοῖς ἔμπροσθεν έπεχτεινόμενος, έπι το μείζον προδαίνων, διαδολήν ξσχε καθοσιώσεως (57). δς ταύτην εί και δυσχερώς, όμως άποσεισάμενος έχπέμπεται παρά βασιλέως τακτικά διδάσκειν του ύπο γείρα λαόν. Ήν δὲ ό Μιγαήλ ού ταϊς άλλαις πάσαις κακίαις ἐπιρόεπὸς μόνον, άλλ' ένόσει και γλώσσης άκολασίαν, και τα

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(56) Habetur tractus ille iambis compositus in officio Laudum matutinarum, die Natalitiis Christi consecrato. De elpuou significatione ecclesiasticorum rititum expositores Arcudius, Allatius, Euchologium. Goar.

57) Quod vocabulum ex aliis locis permultis didici sive majestatis sive etiam structarum imperatori insidiarum crimen notare. Et quod de uxoris nuptiis sequitur minatum Balbum, obscurum est

vel ob ambiguitatem του αύτου. Fortassis statu't Theodosiam Leone cæso ducere. Quod de lingua morbo dicit, alludit ad Tantalum Crestis Euripidei. Mox ubi scribitur quomodo Theodosia Balbum supplicio jam imminenti eripuerit, in margine est annotatum: "Όρα πῶς οὐ λείπει μέθοδος τὸν Θεός, ὅτε βούλεται συντηρείν τινα. Est sane exemplum hoc memorabile παοαδόξου σωτηρίας. XIL.

Έλάλει γάρ παν το παριστάμενον είς τούμφανές, άπερβίπτει δὲ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως λόγους οίχ εθπρεπείς, άπειλών αθτώ τε χαθαίρεσιν της βασιλείας και τη αύτου συζύνω γάμον έπισείων άνόσιον. "Απερ ὁ βασιλεύε πυνθανόμενος πρώτον μέν εύμηγάνως έπειράτο παραπροσποιούμενος την γνώσιν, άποστήσαι τούτον της άθυρογλωσσίας καλ των κακών βουλευμάτων βουλόμενος. [P. 492] "Ηδει γάρ αθτόν αξογίστη νόσω άχολάστω γλώσση δουλεύοντα. 'Ως δέ καὶ παραινέσεσι καὶ ἀπειλαίς όπη παρείχοι γρώμενος εύθυς μέν έξαρνούμενον εύρισκε τὰ λεγόμενα, ἀδείας δὲ πάλιν τετυγηκότα των κατά σχοπόν μη άφιστάμενον, Επαφίησιν αύτω σχοπούς και ώτακουστάς λεληθότως, οίτινες πολλάχις έν εύωγίαις και μέθαις μετακινούμενον των φρενών ύπο του οίνου καταλαβόντες και τοίς προτέροις μάλα προθύμως ἐπιτιθέμενον κατάδηλον ποιούσι τω βασιλεί. Έγένετο δὲ προσθήκη πίστεως των διαδαλλομένων τω Μιγαήλ και δ Έξαδούλιος, avho openhone xal συνήθης τω βασιλεί, ούχ άγνωστος δε και τω Μιγαήλ. Ούτος πολλάκις Επισγείν αύτον της άθυροστομίας επιγειρήσας, καλ πάραινέσας σιγάν, και μή ούτως άκα!ρως παρδησιάζεσθαι καί είς προύπτον έαυτον συνωθείν κίνδυνον παρακαλέσας, έπειδή μή έπειθε, δήλα πάντα τὰ κατ' αύτον τίθησι τῷ βασιλεί. Καὶ δή πρό μιᾶς ἡμέρας τής κατά σάρχα Χριστού του Θεού ήμων γεννήσεως δεξάμενος τὰς μηνύσεις ὁ βασιλεύς ἐπὶ βήματός τε έν τοίς άσηκρητείοις (58) έκάθισε, και άκριδής ς έξεταστής τών μηνυθέντων έγίνετο. 'Αλίσκεται τοίνυν τυραννίδος ὁ Μιγαήλ, αὐτὸς καταθέσθαι ὑπὸ της έναργείας των έλέγχων άναγχασθείς · καὶ ψηφος έχφέρεται κατ' αὐτοῦ πυρί καταστρέψαι την ζωήν, έμβληθέντος έν τη καμίνω του έν τῷ παλατίω λουτρού, είναι δε και αύτον θεωρόν τον βασιλέα τού δράματος. "Ηγετο μέν ούν την έπὶ θάνατον δεσμώτης, είπετο δε χαι ό βασιλεύς θεατής είναι όριγνώμενος του δρωμένου. Έν όσω δὲ τὸ μεταξύ παρήμειδον διάστημα, ή βασιλίς Θεοδοσία, τὸ τοῦ 'Αρταδήρ θυγάτριον, μαθούσα το μέλλον πραγθήναι έξεισι μετά σπουδής ὅτι πολλής τοῦ θαλάμου, παράδακχόν τι καὶ μανικόν κινουμένη, τον βασιλέα τε καταλα-6ούσα άλάστορά τε καὶ θεομάγον ἀπεκάλει οίς οὐδὲ την θείαν ημέραν άγει διά φειδούς, τού θείου D μέλλων σώματος μετασχείν, και της δρμης διεκώλυεν. Οδτος δέ τω Θεώ μή προσχρούσαι δεδοιχώς, τὸ μέν παραγρημα παλίντροπον αὐτῷ τὴν σωτηρίαν έδράδευσε, σίδηρον δέ τοίς ποσί περιθείς του Μιχαήλ, και τῆς κλειδός ἐαυτῷ τἡν φρουράν ἐπιτρέψας, τῷ παπία τὴν αὐτοῦ φυλακὴν ἀνατίθησε. Πρός δέ την σύζυγον έπιστραφείς έφη · « Έγω μέν, ω γύναι, ταίς σαίς βακγείαις πεισθείς εποίησα ως έχέλευσας • σύ δὲ ούχ εἰς μαχράν ἐπόψει, καὶ τὰ της έμης νηδύος βλαστήματα, τὰ ἀποδησόμενα, εί

ενδον της καρδίας εκφαυλίζειν δυναμενος μυστήρια. A veniret proferens. Ita et de imperatore quædam parum honeste dixerat, minans ei imperii privationem et uxori illicitas nuntias. Ea cum essent ad se allata, imperator principio statuit arte cum a maledicentia ac pravis consiliis detrahere (norat enim eum turpissimo linguæ immoderatæ morbo laborare), dissimulata corum que in se crant dicta notitia. Cum autem interminatus ususque admonitionibus deprehenderet eum in præsentia maledicta infitiari, rursusque nactum licentiam ab incopto non desistere, submittit occulte auscultatores, qui observarent hominem. Ii cum notassent eum sæpenumero in conviviis atque inter pocula vino mente alienata magno conatu propositum suum persequi, rem imperatori 862 exponunt. Plurimum delatoribus Michaeli fidei conciliavit Exabullus, homo prudens regique familiaris ipsique Michaelo non ignotus. Ouem is cum sæpe ab immodica dicendi licentia esset dehortatus, monuissetque ut taceret neque tam intempestiva libertate oris in præsens periculum se conjiceret, eum non persuaderet, omnia ejus studia imperatori deelaravit. Pridie itange natalitiorum Christi imperator perceptis indiciis in archivo pro tribunali considet ipse de lis inquisiturus. Ibi Michaelus re accurate explorata affectatæ tyrannidis reus peragitur, ipse etiam confiteri scelus ob probationum perspicuitatem coactus: ferturque in eum sententia, ut in caminum lavacri, quod est in palatio, vivus conjectus cremetur, inspiciente imperatore. Cum jam vinctus ad supplicium duceretur, idque imperator coram cernere gestiret, interim dum spatium quo ad locum pænæ venitur perambularent, imperatrix Theodosia, Arsaberi filiola illa, quid agendum esset cognito, celeriter thalamo exit, bacchæ cujusdam instar motu furioso sese agens, imperatoremque apprehensum flagitiosum ac Deo adversantem appellat, qui ne sacræ quidem dici parceret, Dominicum corpus percepturus. Ita imperatoris impetum ea inhibuit, ut metuens ne Deum offenderet, in præsentia salute RGA Michaelum donarit, compedibus modo ferreis inclusum; quarum clave sibi retenta, hominem papie custodieudum mandavit. Ad uxorem vero conversus : « Feci, inquit, quod jussisti, mulier, tuis persuasus bacchationibus; sed tu mox cernes, et proles nostra, quid eventurum sit, etiam si me hodie a peccato abstinuisti. > Atque hoc quidem ille, quanquam a fatidica inspiratione alienissimus, vere vaticinatus est. Fertur et oraculum jam olim accepisse, quo monebatur esse in fatis ut natalitio Christi festo cum imperio vitam amittat. Fuit boc oraculum Sibyllinum, inscriptum libro cuidam bibliothecæ imperatoriæ, quo non oracula modo continebantur sed et figuræ imperatorum coloribus

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(58) In palatio augustiore, juri dicundo designato, ad Hippodromum exstructo. Πρός τον ἱππόδρομον κατά τὰ ἀσηκρητεῖα. Έχεῖσε γὰρ τότε τὸ των άσηχρητις ήν καταγώγιον. Successu temporis, ut hine liquet, alio translatum fuit. Goan.

expictæ. In eo libro depicta erat fera leo, cui A καὶ σήμερόν με τοῦ άμαρτήματος ἡλευθέρωσας. superne in dorso littera y ad ventrem usque erat inscripta: et a tergo vir quidam accurrens leonem hasta per ipsam litteram configebat. Cumque id oraculum obscurum videretur, solus eo tempore quæstor interpretabatur, Leonem dicens olim imperatorem fore, qui ipso Christi Natali mala morte esset interiturus. Neque minus Leonem perterrebat matri eius oblata visio. Ea enim dormiens videre sibi visa fuerat se, cum in ædem sacram Deiparæ Blachernensem crebro commearet, virgini cuidam occurrere albatis viris stipatæ; porro ædem RGA se videre sanguine repletam, et virginem istam cuidam albatorum mandare ut ollam sanguine impleret matrique Leonis bibendum porrigeret; se autem multorum annorum viduitatem B prætendere, cujus gratia neque carnes neque quidquam sanguine præditum gustasset, ideoque olla etiam hac abstineret. Tum virginem iratam dicere, « Qui ergo filius tuus non desinit se multo cruore opplere, eoque me et Filium Deum meum irritare? Alque ab eo tempore mater visionem istam tragice referens, non destiterat Leonem hortari ut imaginiperdarum hæresi obsisteret. Perturbabat et alia haud modice visio. Nam per quietem visus sibi fuerat audire Tarasium patriarcham nobilem illum, qui jamdudum vitam cum merte commutaverat, Michaelum quemdam nominatim exhortari atque impellere ut in Leonem impetum faceret letalique ictu sterneret, Exagitabat etiam monachi apud Philomelium prædictio, et vestis suæ a Michaelo indutæ recordatio, quam rem supra exposuimus. His omnibus terroribus actus imperator metu concutiebatur atque animo fluctuabat, eamque noctem insomnem exigens sapientius quam sibi commodius consilium iniit. Nam perrupta qua ad papiam ibatur portula, domum ejus intravit, speculatum quid ibi gereretur. Ingresso domum eam spectaculum oblatum est, quod eum haud vulgariter perterruit. Vidit namque damnatum alto ac magnifice admodum exstructo toro jacere, papia in nudo pavimento recumbente. 865 Curiosiusque aggressus, ut deprehenderet num Michaelus, quod solent anxii et in vitæ discrimine constituti, somnum ancipitem ac D curis plenum, an contra securum atque suavem duceret, sensit eum profundo sopori deditum, adeo ut ne contrectando quidem eum potuerit excitare. Hoc tam insperato spectaculo ira acrius incensa discessit, per etium non Michaelo tantum sed ipsi quoque papiæ exitium structurus. Neque hæc res papiam fefellit, quod quidam Michaeli excubitorum ex puniceis cothurnis imperatorem agnoverat, ipsique quid actum esset perspicue indicaverat. Itaque papias cum suis, animo gravissime perturbati, ac prope extra se rapti, de periculo effugiendo deliberant. Jamque illucescebat, cum Michaelus hoe consilii capit. Simulat se opera Theoctisti, quem postea ad caniclei dignitatem evexit, quas-

Ούτω το μέλλου, εί και πόροω προφητικής Τυ ἐπιπνοίας, άληθῶς ἀπεφοίδασε, Λέγουσι δ' ὅτι καὶ γρησμός ήν άνωθεν αύτω δεδομένος ώς χατά την ήμέραν της Χριστού του Θεού ήμων κατά σάρκα γεννήσεως πέπρωται αὐτῷ τήν τε βασιλιχήν εὐδαιμονίαν ἀποδαλείν, προσαπολέσαι δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν. [Ρ. 493] Σιδυλλιακός δὲ ήν ὁ γρησμός, Εν τινι βίδλω της βασιλικής βιδλιοθήκης έγγεγραμμένος, ού γρησμούς μόνον άπλως έγούση, άλλά και μορφάκαὶ σγήματα τῶν βασιλέων διὰ γρωμάτων. ΤΗν ούν θηρίον μεμορφωμένον ὁ λέων ἐν τῷ βιδλίω, ἄνωθεν δὲ τῆς αὐτοῦ ράγεως ἐπεγέγραπτο τὸ γἴ στοιγεῖον μέγρι καλ αὐτῆς τῆς γαστρός, κατόπιν δέ τις ἀνἡρ ξπιθέων δόρατι χαιρίαν ξδίδου πληγήν τω θηρίω διά μέσου τοῦ γῖ. 'Ασάφειαν δ' ὑποφαίνοντος τοῦ γρησμού, μόνος ό τηνιχαύτα χοιαίστωρ αύτον διετράνου. Λέοντα μέλλειν φήσας τινά βασιλέα κατ' αὐτήν τήν ημέραν της του Χριστού Γεννήσεως θανάτω όλεθρίω παραδοθήναι. Υπέθραπτε δὲ οὐδὲν ήττον τὸν βασιλέα καλ έξεδειμάτου και ή της οίκείας μητρός δύις. "Εδοξε γάρ αΰτη κατά τὸν ἐν Βλαγέρναις θεῖον ναὸν τῆς Θεοτόχου φοιτώσα συνεγώς χόρη τινὶ συναντάν λευγείμοσιν άνδράσι δορυφορουμένη, έιδρα δέ καί τὸν θεῖον ναὸν αξματος πεπλησμένον. Προστάξαι δὲ την θεαθείσαν χόρην ένλ των λευγειμόνων άνδρων χύτραν τινά πλήσαντι αίματος τη μητρί του Λέοντος επιδούναι πιείν · αύτης δε πολυετή χηρείαν προδαλλομένης, δι' ήν μήτε χρεών μήτε τινός των έναίμων γεύσασθαι, και διά τοῦτο μηδέ ταύτης τής γύτρας άψασθαι, «Καὶ πῶς, ἔψησεν ἡ χόρη μετά θυμού, οὐ παύεται ὁ σὸς υίὸς πολλών ἐμπιπλών αίμάτων έμε και τον έμον παροργίζων Υίον και Θεόν: > Πολλά τε Εχτοτε τον έαυτης εξελιπάρει υίον της των Είχονομάγων έχστηναι αίρέσεως, την δύιν έχτραγωδήσασα. Καὶ έτέρα δέ τις δψις οὐ μιχρώς συνετάρασσε · Ταράσιος γάρ ὁ ἀοίδιμος πατριάρχης, πάλαι του βίου μετηλλαχώς, Μιχαήλ τινα εδόχει καλείν έξ ονόματος έν όνείροις, επιπηδήσαι προτρεπόμενος τῷ Λέοντι καὶ καιρίαν πλήξαι αὐτέν. Έστρόδει δὲ αὐτὸν καὶ ἡ τοῦ κατά τὸ Φιλομίλιον μοναγού πρόβοησις και ή της έσθητος μεταμφίασις, ήν ό Μιχαήλ ἐποιήσατο, ώς που φθάσαντες Ιστορήσαμεν. Οίς άπασι δειματούμενος ὁ βασιλεύς ἐπάλλετό τε τῷ δέει καὶ τὴν ψυχὴν ἐκυμαίνετο. Διὸ καὶ άγρυπνος διετέλει παρ' όλην την νύκτα. Σοφώτερα τοίνυν ή βασιλιχώτερα βουλευσάμενος, την έπὶ τὸν ποπίαν φέρουσαν πυλίδα διαβρήξας κατεσκόπει τά Ενδον. Είσελθών δὲ είς τι δωμάτιον θέαμα όρα είς Εχπληξιν ού την τυγούσαν άγον αύτόν · είδε γάρ τον μέν χατάχριτον έπι στιδάδος ύψηλης πάνυ μεγαλοπρεπῶς ἀνακείμενον, τὸν δὲ παπίανὲπὶ ξηροῦ κατακλινόμενον του εδάφους. Περιεργότερον δε προσελθών έπεσχόπει τὸν Μιχαήλ, εἰ ὅπερ φιλεῖ ἐν τοῖς χυμαινομένοις και την ζωήν άμφιδολον έχουσι γίνεσθαι, ἐπιπόλαιόν τινα καὶ ἐμμέριμνον ὑπνώττει ὅπνον ἢ τούναντίον αφρόντιδα και ήδύν. [Ρ. 494] 'Ως δ' εύρεν άνέτως ὑπνοῦντα (καὶ γὰρ οὐδ' ἐπαφώμενος αὐ. τον διυπνίσαι (σχυσεν), είς μείζονα άνήφθη θυμάν

948

IC. 1

ħν

val

Thy

pxz

Sai-

עולד

TIVE

vos.

φά;

otiv

Dev

Toy

vho

Sid

-חים

ou,

עודי

iw

éa.

ec.

uhu

In

63

עה

N-

αν

iv

ns.

12

by

Ly

5

23

τοις παρ' ελπίδα τούτοις θεάμασι, και άπήει κατά A dam animæ suæ mendas quibusdam religiosis σγολήν, δεινόν ούχ αύτω μόνον, άλλά και τω παπία εὐσείων. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ βασιλεύς. Ούχ Ελαθε δὲ ταύτα τοὺς περί τὸν παπίαν, άλλά τις τῶν προχρίτων του Μιγαήλ έχ των φοινιχών φωρασάμενος εμβάδων άπηγγειλε πάντα σαφώς. Οξε έχπαθεζε και μιχρού δείν έχφρονες οί περί τον παπίαν γενόμενοι έσχέπτοντο πως αν τον χίνδυνον διαφύγοιεν. Υπέλαμπεν άρτι ήμέρα, και σκέπτεται σκήψιν τοιάνδε ὁ Μιγαήλ, ώς ψυγικάς τινας κηλίδας βούλεταί τινι των θεοφίλων έξαγορεύσαι διά Θεοκτίστου, δν μετά ταύτα τώ του χανικλείου τετίμηκεν άξιώματι (50). Έπετέτραπτο γούν τούτο γενέσθαι παρά βασιλέως. 'Ο δέ Μιγαήλ άδείας λαβόμενος λέγει πρός τὸν Θεόχτιστον, καιρός, ω Θεόχτιστε, τοίς συνωμόταις έπαπειλήσχι, ώς εί μη τάχιον σπεύσουσιν έξελέσθαι του χιν- Β δύνου ήμας, πάντα τὰ τῆς πράξεως ἀνακαλύψαι τῷ βασιλεί. > Καὶ τοῦ Θεοχτίστου ὡ; ἐχελεύσθη ποιήσαντος, είς άγωνίαν ού την τυγούσαν ένέπεσον οί συνίστορες, και διεσκοπούντο πώς αν αυτοί τε σωθείεν και τον όσον οὐδέπω θανείν κινδυνεύσαντα διασώσαιεν. 'Ράπτουσιν ούν βουλήν ήτις αὐτούς τε έρδύσατο καὶ τῷ Μιγαἡλ πρὸς τῆ βασιλεία καὶ τὴν ζωήν έχαρίσατο, "Εθος έπεκράτει τότε, μή, ώσπερ νῦν, ἔνδον τῶν βασιλείων, ἔχτοτε λαδόν τὴν ἀργὴν, μένειν τούς τη εχχλησία του παλατίου ψάλλοντας κληρικούς, άλλά τοῖς ίδίοις οἴκοις, περὶ δὲ τρίτην φυλακήν της νυκτός (60) άγείρεσθαι κατά την 'Ελεφαντίνην, κάκείθεν άπιέναι πρός την έκκλησίαν καλ τῷ Θεῷ τὰς ἐωθινὰς ἀποδιδόναι εύχάς. Τούτοις οί κ συνωμόται έγχαταμιχθέντες τότε, ύπο μάλης έγγειρίδια έχοντες, συνεισήεσαν, καὶ έν τινι σκοτεινώ τῆς έχχλησίας λοχήσαντες τόπω το σύνθημα έξεδέγοντο. 'Ως δ' ό υμνος διεπεραίνετο, ήδη δε παρήν και ό βασιλεύς, και της ύμνφδίας έξηρχεν, ώς έθος, « Τῷ παντάνακτος έξεφαύλισαν πόθω » (είγε γάρ, ώς είπομεν, τορωτέραν φωνήν), τότε δή είσπηδήσαντες άθρόον οί συνωμόται έχ μέν τῆς πρώτης ἡμάρτανον προσδολής, πρός τον του κλήρου έξαργον άποπλανηθέντες, είτε παρόμοιον δυτα τῷ βασιλεί κατά τἡν σωματικήν εμφέρειαν, είτε τη περί την κεφαλήν όμοία περιδολή. ήν γάρ ή ώρα χρυμώδης τε καλ γειμέριος, καὶ διὰ τοῦτο ἐν περιδλήμασι πάντες διεκαρτέρουν στεγανωτέροις, πίλοις τάς κεφαλάς όξυτάτοις περιχαλύπτοντες. 'Αλλ' ὁ μέν τοῦ χλήρου καθηγεμών τον κίνδυνον άπεώσατο, τον πίλον της κεφαλής άφελων και τή φαλάκρα την σωτηρίαν

hominibus velle aperire. Cumque id imperator permisisset, licentiam nactus Theoctisto indicat tempus poscere ut sociis conjurationis minetur, nisi insum celerrime discrimini eriperent, se totam rem imperatori enuntiaturum. Hoc mandatum exsequente Theoctisto, conspirationis populares non mediocris incessit sollicitudo, anxieque consultaverunt auomodo et suam et Michaeli jam in extremo de vita sua periculo versantis saluteno conservarent. Tandem consilium componitur, quod et ipsos incolumes reddidit et Michaelo cum vita imperium 866 paravit. Mos tunc erat pon is qui nunc tenetur, ab illo tempore receptus, ut qui in Palatino templo psallunt clerici, in regia habitent: sed quisque domi suæ degens circa tertiam noctis vigiliam ad portam Elephantinam seu eburneam conveniebant, indeque in templum progressi Deo matutina vota nuncupabant. Iis tum conjurati se permiscentes, pugionibus subter alas occultatis, una intrabant, abditique in obscuro templi loco tesseram exspectabant. Hymno absoluto, venit etiam imperator, ac pro more suo voce grandiere intonavit carmen: « Sprevere summi cuncta amore principis. > Tum conjurati confertim impetum dederunt, qui eos initio per errorem in cleri magistrum tulit, sive quod is corpore imperatori adsimilis erat, sive quod caput simili veste velaverat: erat enim tempore eo magnum gelu, ideoque quivis caput suum densiore pileo tectum non denudabat. Sed is quidem pileo capiti detracto, ostensa calvitie, periculo se subtraxit. Imperator insidias sentiens in penetrale altaris se subduxit, dereptaque thuribuli catena, aut ut alii perhibent, diva cruce, ictus percussorum excepit. Verum ij non singuli sed facto cuneo irruentes, alius capiti. ventri alius, alius alii corporis 867 parti plagas intentabant. Leo aliquandiu cruce se defendit, ictibus gladiorum repulsis, donec feræ instar undiquaque impetitus succubnit. Tandem quemdam immani corpore gigantis similem inferre ictum cernens, per inhabitantem fanum illud gratiam juratum obsecratus est ut sibi parceret. Fuit nobilis iste Crambonitarum stirpe oriundus; ac dicens non juramentorum esse boc, sed cædis tempus, gravi ictu manum Leonis clavicula abscidit, simulque cornu crucis. Tandem vulneribus victo

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(59) Κανικλείου άξιωμα quid sit, nescio. Fit mentio etiam apud Nicetam in Manuelo Comneno. XYL. — De caniclei præfecto post Meursium Gretse-rus plurima tum in comm. Codini, tum in Addendis, nil tamen quod caniclei nomen vel officium ex ponat. Utrumque breviter essequor. Κανίον expli-cant Glossæ Græcobarbaræ ἀλάδαστρον, φωκάδιον, μυροθήκην, vas unguentis condendis ex alabastro vel pretioso fictili metallove confectum: κλέος autem cum gloriam sonet, xxvixletov erit vasorum hu-jusmodi nobilissimum. Illudque erat, quo rubeus liquor sive cinnabaris imperatori chrysobulla scri-pturo servabatur et proferebatur. Vasisque hujusmodi custos erat ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου. Dictis suggerit auctoritatem Nicetas in Manuele Comneno 1, 4, ubi cum Stypio natum quemdam Theodorum εἰς τὴν τοῦ κανικλείου μεγαλοπρεπῆ προδιδαζόμενον τιμήν asseruisset, Joannem Hagiotheodoriten ideo invidia motum subdit ejusdem Manuelis 3, 4: Ἐκ τοῦ τῷ Ετυπειώτη δοθῆναι δοχεῖον ἐρυθροδάνου διάλιθον κρύσεον καὶ τοῖς δρκοις τοῦτον ἐπιστατῆσαι. Goan. Emistathoai. Goan.

(60) Auctor paulo infra: ώρα ήν ὡς δεκάτη τῆς νοκτός, a principio noctis horarum et vigillarum. quarum tertia circa decimam terminatur, ducto numero, Goar.

9:

x

4

èx.

0a

Èx

Ex

XO

63

10

60

et ad terram subsidenti quidam caput amputavit. Α πραγματευσόμενος · δ δὲ βασιλεύς συναισθόμενος Hunc finem vitæ sortitus est Leo, mense Decembri, hora noctis prope decima, cum imperium annos 7, menses 5 gessisset, et majori quam ullus antecessorum crudelitate atque impietate usus diligentiam in re publica procuranda inque rebus bellicis fortitudinem suam obscurasset. Aiunt vocem quoque cœlitus statim editam, quæ lætum de ejus morte nuntium multis patefecerit ac navicularios quosdam qui eam audivissent, notato tempore et nocte ca, ratiocinando eam veracem deprehendisse. Interfecti Leonis cadaver percussores crudeliter per spolia in circum traxerunt, omnis metus vacui, quod suis armis regiam undiquaque cinxissent. Aula quoque Augustam ejecerunt cum quatuor filiis ejus, Sabbatio, qui imperator 868 designatus Constantini B nomen susceperat, Basilio, Gregorio et Theodosio; quos omnes in lembum impositos in Protam insulam avexerunt. Ibi omnes castrati sunt, et Theodosius vita defunctus una cum patre est sepultus.

χοινοίς επιμέλειαν και την έν χεροί γενναιότητα άπημαύρωσε. Λέγεται δε και φωνή ο ούρανόθεν κα-

At Michaelus papiæ custodia liberatus, ita ut C pedes adhue in ferreis habebat compedibus inclusos (earum enim claves in sinu Leonis asservabantur), imperatorio solio consedit, estque ab omnibus qui tum in palatio aderant imperator salutatus atque adoratus. Sub meridiem vero fama jam undiquaque dissipata, malleo per vim diffissis compedibus, neque manibus ablutis, neque Dei metu in animum suum inducto, neque ulla alia re quam decebat fieri peracta, ad magnum Sanctæ Sapientiæ templum prodiit, cupiens manu patriarchæ coronari et ab universo populo imperator salutari, solis sidens conjurationis sociis et Leonis percussoribus. Utriusque hic miretur aliquis perveisitatem : Leonis, quod adeo nullum habuit sui defensorem de tot tantisque assentatoribus, qui tum D omnes reptantium bestiarum in morem in foramina se sua abdiderant; Michaeli vero impudentiam, qui in ædem intraret non ut homicida aliquis aut carnifex sanguine pollutis manibus, sed veluti victor

της επιδουλής είς τὰ άδυτα τοῦ θυσιαστηρίου είσέδυ, καὶ τὴν τοῦ θυμιατηρίου σειράν διαρπάσας, ή, ως τινες λέγουσι, θείον σταυρέν, τάς βολάς των πληττόντων εδέχετο. [Ρ. 495] 'Αλλ' οἱ συνωμόται άθρόοι καὶ οὐ καθ' ἔνα ἐπιδραμόντες, ὁ μὲν κατά της κεφαίης, άλλο; κατά ετών σπλάγγνων κα! άλλος άλλαγόθι του σώματος κατετίτρωσκον. Καὶ γρόνον μέν τινα άντέσχε, τῷ θείω σταυρῷ τάς τῶν ξιφῶν όρμὰς ἀποχρουόμενος πάντοθεν δ' ώς θηρίον βαλλόμενος και πρός τλς τρώσεις άποχαμών, τελευταΐον ένα τινά γιγαντιαΐον έπιφέροντα ίδων την πληγήν, δραφ της τῷ ναῷ ένοιχούσης κατεδέσμει γάριτος καλ φείσασθαι έξελιπάρει · τῆς τῶν Κραμδωνιτῶν οὖτος ὁ γεννάδας ώρμητο γενεάς. 'Αλλ' δ γε, ι Ούχ δρχων, είπών, άλλά φόνων καιρός, ι παίει κατά της γειρός διανταίαν πληγήν, ώς μή μόνον τής κλειδός ταύτην άποτεμείν, άλλά και το κέρας συναποτεμείν τοῦ σταυρού. 'Αποτέμνει δέ τις αύτου και την κεφαλήν.

ήδη καταπεπονημένου ταζε πληγαζε και όκλάσαντος. Τοιούτω μέν βίου τέλει ό Λέων έχρήσατο, κατά τὸν Δεκέμδριον μήνα, ώρα ήν ώς δεκάτη της νυκτός, ἐπ' ἔτη βασιλεύσας ζ' καλ μήνας ε', ώμότατος, ε'περ τις άλλος, γεγονώς, και των πρό αύτου πάντων ό άσεδέστατος, οίς την τε προσούσαν αύτω εν τοίς ταρβαγήναι εύθυς την αύτου κατάλυσιν εύαγγελιζομένην πολλοίς. ής καί τινες άκηκοότες ναυτίλοι, τὸν καιρόν τε και την νύκτα καταγραψάμενοι, έκ του μετά ταυτα συμπεράσματος ευρον ουσαν άληθινήν. Άνηρημένου δὲ τοῦ Λέοντος, οἱ ἀνηρηκότες σύροντες τὸν τούτου νεκρὸν ἀνηλεῶς διὰ τῶν Σκύλων (61) είς του Ιππόδρομου έξήγαγου, παντός αυτοίς περιηρημένου φόδου διά το την βασίλειον αύλην δπλοις οίκείοις πάντοθεν περιφραχθήναι. Κατέσπασαν δε των βασιλείων καλ την αύτου γαμετήν σύν τοίς τέσσαρσι τέχνοις αὐτῆς. Σαββάτιον τὸν μετονομασθέντα κατά την ἀνάρξησιν Κωνσταντίνον, Βασίλειόν τε καὶ Γρηγόριον άμα Θεοδοσίω τους και άκατίω ενθέντες πρός την Πρώτην νήσον άπήγαγον, κάκείσε των πάντων έχτμηθέντων συνέδη τον Θεοδόσιον την έαυτοῦ χαταλύσαι ζωήν καλ ταφής τῷ ίδίψ χεχοινωνηχέναι πατρί.

'Ο δὲ Μιγαήλ τῆς ἐχ τοῦ παπία φρουράς ἀνεθείς. Ετι τούς πόδας εν σιδηροπέδαις έχων κατισχημένους διά το την κλείν των σιδήρων έν τῷ κόλπω τοῦ Λέοντος φυλάττεσθαι, ούτως ώς είχε μετά των σιδήρων ξπί τὸν βασίλειον ἐκάθισε θρόνον, καὶ παρά πάντων των τέως δυτων έν τῷ παλατίω άναγορευθείς προσεχυνήθη. "Ηδη δέ μεσούσης ήμέρας, πανταχόῦ τῆς φήμης διαδραμούσης, των δεσμών Ολασθέντων ύπδ σφύρας βιαίως, ού γείρας ἀπονιψάμενος, ού τὸν τοῦ Θεού φόδον έπὶ νούν είληφώς, ούχ άλλο ούδὲν τῶν δεόντων πράξας, πρός του μέγαν της 'Αγίας Σοφίας. ναδν προελήλυθε, χειρί του πατριάρχου στεφθήναι βουλόμενος, και γλιχόμενος και της πανδήμου τυχείν άναββήσεως, έχείνοις μόνοις τοίς τον φόνον έξηνυχόσι συνωμόταις θαρρών. [Ρ. 496] "Ενθα καί τις θαυμάσειεν άμφοτέρων το χαχόγνωμον, του μέν άπελθόντος, όπως οὐδένα ἔσχε τὸν βοηθοῦντα ἐχ τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων κολάκων, έρπετῶν δίκην άπάντων καταδεδυκότων είς χηραμούς, του δέ μετ' Exervoy to avaide; xal avaigguvtou, of ele the ex-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(61) Διά σχύλων suspectum. Nomen est loci proprium, et verti non debuit. Infra, ubi describitur in Michaelo Theophili filio Theoctisti interitus, eadem vox reperitur. Xyı. — Præsenti vocabulo nusquam spolia cum Xylandro intelliges, sed custodiæ carcerisque publici locum, quo majoris infamiæ causa trucidati Leonis cadaver ignominiose tractum fuit. Auctor infra p. 545 Theoctistum jamjam neci tradendum eo ductum et asservalum narrat : Ἡγετο μὲν οῦν πρὸ; τὰ σχῦλα, φρουρά τέως παραδοθησόμενος. GOAR.

めいと言うでもかんできるでかれてい

μένας έχων τάς χείρας, άλλ' ώσπερ τις άθλοφόρος καί γικητής, έτλ τῷ γεγονότι γαννύμενος, ἐμφύλιον έχγέας αίμα ούχ ἐπὶ τοῦ τυγόντος τόπου, άλλ' ἐν τῷ θείω θυσιαστηρίω, ένθα τὸ Δεσποτικόν καθ' ήμέραν έχγέεται των ήμετέρων ένεχα λύτρων άμαρτιών.

Τούτον τον Μιχαήλ ήνεγκε μέν ή κατά την άνω Φουγίαν πόλις 'Αμώριον, ούτω καλουμένη, έν ή Ίουδαίων και 'Αθιγγάνων και έτέρων ἀσεδών πλήθος έχπαλα: των χρόνων έγκατοικίζεται. Καί τις δὲ αἴρεσις έχ της άλληλων χοινωνίας και διηνεχούς όμιλίας καινόν έγουσα εδν τρόπον καὶ άλλόκοτα δόγματα ἐπιφύεται, ής καλ αύτος μέτοχος ήν, πατροπαράδοτον θρησχείαν ἀποπληρών. Αυτη του μέν θείου λουτρού και σωτηριώδους τούς τελουμένους μεταλαγγάνειν άνίησι, τάλλα δὲ πάντα σώζει, φυλάττουσα τὸν νόμον τὸν Μω- Β σαϊκόν πλήν της περιτομής. Είχε δὲ διδάσκαλον δ Μιχαήλ και οίον Εξαρχον, ὑπ' αὐτοῦ μεμυσταγωγημένος, Έδραζόν τινα ή Έδραζδα κατά τὸν ἐαυτοῦ οἶκον, ού μόνον τὰ ψυχικά (62), άλλά δή καὶ τὰς κατ' οἶκον οίχονομίας αύτον έχπαιδεύοντα. Υφ' οδ προληφθείς ούδεν απέραιον Εσωζεν, άλλ' ήν απιστίας τις σύνοδος, τά τε Χριστιανών παραχαράξας, τά Τουδαίων χιδδηλεύσας και τάλλα παρανοθεύσας, και τοιούτος τήν πίστιν γενόμενος, ποικίλος τε καλ πολύμορφος, δποίά φασι τὰ ἐν Λιδύη γίνεσθαι θηρία διὰ τὴν τοῦ δόπτος ενδειαν συναγόμενα καὶ άλληλοις επιμιγνύμενα. 'Ως δή και είς την βασίλειον άνηχθη άρχην, έσεμνύνετό τε καὶ ώραζζετο [ή] τῷ διαδήματι καὶ τή άλουργίδι, λόγον δε και μάθησιν ώς τὰ αὐτοῦ ἀνατρέ- C ποντα καλ δυνάμενα μεταδιδάσκειν τὰ κρείττονα ἀπεδάλλετο καὶ ἡτίμαζεν. Έτιμα δὲ τὰ οίκεῖα διαφερόντως τὰ δὲ ἦν, συῶν μὲν τῶν ἀρτιτόχων προλέγειν ὅσοι τε έσονται εύτραφείς και σωμάτων μεγέθους ούχ άμοιρήσουσι, καλ όσοι τοίς έναντίοις περισγεθήσονται, καί Ιππων μέν έγγος έστάναι των λακτιζόντων είδέναι, ενους δε τούς λακτίζοντας ώς πορρωτάτω έχτρέπεσθαι εύφυως. Ήμιόνων τε χριτής άριστος ήν, καὶ τούτων όσοι μέν πρός φόρτον ἐπιτήδειοί είσι διαχρίνειν, όσοι δὲ τοὺς ἐπιδάτας εὐφόρως φέρειν δύνανται, καλ μή τινι πτοία περιδεείς γινόμενοι έκτραχηλίζοιεν. Ού μήν άλλά και τούς εππους όφθαλμών μόνον χρίνων ἐπιδολαῖς, όσοι τε πρὸς δρόμον εύτονοι καὶ ταχεῖς καὶ όσοι πρὸς πόλεμον τὸ καρτερικόν διασώζουσι · [P. 497] προδάτων τε καί D les essent futuri; item de ovium et boum secunβοών εὐτοχίας, καὶ τὴν τοῦ γάλακτος ὅσαι δαψίλειαν έχ φύσεως Ελαχον των τε άρτιγενών γεννημάτων είδέναι διακρίνειν ποΐον όποίας έστι μητρός. Καὶ τά μέν της πρώτης ήλικίας, είπειν δέ και της τελευταίας, ταύτα δή τὰ μαθήματα καὶ σεμνολογήματα. ώς δὲ ήχμαζεν ήδη, τὸν πένητα βίον διαθλών καὶ χαρτερών, έσπευδε τούτον πάση άποτρίψασθαι μηχανή. Καί ποτε τῷ ἐαυτοῦ παραστάς στρατηγῷ έαυτον ύπέφαινε, τή της γλώττης τραυλότητι τον άρχοντα έκκαλούμενος. Τῶν δὲ ᾿Αθιγγάνων τις, γνωστός ὑπάρχων τῷ στρατηγῷ, αὐτόν τε τοῦτον

αλησίαν είσηει ούχ ώς τις φονεύς καλ δήμιος ήμαγ- A 869 ac qui palmam meruisset, eo facinore superbiens, cum quidem civilem sanguinem non quovis loco fudisset, sed ad sacram aram, ubi quotidie Dominicus sanguis pro peccatis nostris expiandis funditur.

> Fuit hic Michaelus Amorii natus, superioris Phrygiæ urbe; in qua ab antiquis temporibus Judæorum, Athinganorum aliorumque impiorum multitudo habitabat; et quædam ibi hæresis ex istorum diuturna atque continenti inter se conflata consueludine enata erat, nova prorsus et inusitatis constans opinionibus; a qua et ipse erat imperator, traditæ a majoribus superstitioni inhærens. Eá hæresis suos ad divinum ac salutare baptismi lavacrum admittit quidem, in reliquis autem omnibus, dempta circumcisione, Mosaicam legem tenet. Erat Michaelo præceptor, qui eum iis sacris initiaverat, et quasi præfectus, Hebræus quidam (sive is femina potius Hebraica fuit), quem domi fovebat, ab coque non ad religionem modo. sed et ad rem demesticam pertinentibus rebus instituebatur. Ab eo præoccupatus nihil integrum servayerat, sed erat pravæ religionis in eo quasi colluvio quædam, cum et Christianæ fidei decreta adulteraret et Judaicam religionem spuriis opinionibus pollueret. Fuitque omnino, quod ad pietatis professionem attinet, talis in eo varietas et confusio, qualis fertur Libycarum esse bestiarum natura, quæ ex diversis animalibus ob aquæ defectum congressis nascuntur. Is ergo potitus imperio nulla re alia quam diademate et purpura se ostentavit, 870 omni doctrina et disciplina ignominiose repudiata, quod inde sua everti et se melius aliquid doceri posse metueret. Sua vero maximi ducebat, quæ erant prædicere porcorum recens natorum qui præclare adulturi essent aut contra, posse equis calcitrantibus prope assistere, asinos calcitrantes arte quam longissime vitare; de mulis optime judicare, et discernere qui oneribus aut qui sessori commodissime ferendo apti forent, ut nullo pavore consternati eum excuterent; equos solo intuitu dignoscere, qui ad cursum robusti et celeres vel bellica fortitudine mobiditate ac lactis abundantia et de recenti fetu judicare, cujus quivis matris esset. Hæc ejus fuerunt prima ætate studia, quibus et postremis suis sese jactavit temporibus. Cum autem paupere vita toleranda adolevisset, omni conatu nixus est ea sese liberare; et aliquando suum tribunum adiit, balba, ut erat, voce eum idcirco compellans. Ibi Athinganus quidam notus tribuno assirmavit paulo post hunc Michaelum et quemdam alium illustrem fore, ac imperio ipso Romanorum potiturum. Ad quam prædictionem tribunus animo ita incaluit ut qui

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(62) Non ad religionem solum, sed universim ad animam pertinent. Goar.

futurum jam quasi in speculo ante oculos cerne- A τον Μιχαήλ καί τινα έτερον περιδοήτους έσεσθαι ret; et 871 occasionem nequaquam repudiandam ratus, quam non facile rursus esset consecuturus, e vestigio aliis omnibus qui et generis splendore et dignitatibus florebant postpositis, hos viros convivio adhibuit, ac vigente compotatione filias adducens iis in matrimonium despondit, ad novam quidem et inopinatam rem principio stupentes, assentientes tamen et paciscentes nuptias, ut qui non hominis, sed Dei hoc esse opus puta-

ξένω μέν και παραδόξω τοῦ πράγματος έν εκστάσει πρότερον γενομένους, ἀποδεχομένους δὲ ὅμως καὶ συγκατατιθεμένους, καλ θεού Εργον το τοιούτον, ούκ άνθρώπου όμολογούντας.

Enimyero Michaelus Athingani istius vocem ita auribus hausit, ut qui eam divinæ prædictionis monachi nempe apud Philomblium vaticinio, quod supra retulimus, eo audacius ac ferocius cædem Leoni molitus est. Male se gesserat adversus primum suum benefactorem Bardanium : pejus se gessit adversus secundum, Leonem inquam, qui etiam filium Michaeli ex sacro lavacro susceperat. Quamvis autem Leonem atrocissima nece sustulit, portionem tamen quamdam ad vitæ sustentationem siliis ejus et uxori ex publicatis ipsius bonis atque possessionibus decidit, pueros quoque de suis aliquot eis donans, quorum uterentur ministerio. Uxorem namque Leonis in monasterium quod dominorum dicitur inclusit, filios mares in 872 Prota insula. Qui cum ibi castrarenautem, qui alio nomine Basilius dicitur, vocis usu ab exsectione virilium privatus, ejus restitutionem cum Deum flagitavit, tum Gregorium theologiæ nomine illustrem, cujus ibi forte quædam erat statua. Exaudiit eum sanctus ille, visaque est ei imago sacra mane jubens ceram quam porrigebat legere. Ac Basilius sidem dicto habens, ingressus fanum, clara purissimaque voce recitavit hæc: Rursum, Jesus meus. Voce itaque |recepta traditam a patre sibi impietatem abominatus, gratum se erga sacras imagines præbuit.

Verum hæc aliquanto post evenerunt. Cæterum D ad Michaelum imperio ita potitum, resque suo arbitratu constituentem Nicephorus nobilis patriarcha epistolam mittit, petens ea sacrarum imaginum instaurationem et pietatis revocationem. Respondet Michaelus se neque ullum decretorum de side convellere statuisse, neque etiam quidquam eorum quæ tradita jam et confessa haberentur damnaturum

μετ' ού πολύ διηγόρευε, και βασιλείας αύτης έπιτυγείν ούκ εν μακρώ τώ χρόνω. Τούτοις ὁ στρατηγός την ψυγήν έκθερμανθείς, και το μέλλον ώσπερ ένοπτριζόμενος, ούχ έγνω βραδυτήτι παρώσασθαι τον καιρόν, οδ πάλιν τυχείν οὐ βάδιον. Τράπεζα οῦν παραγρημα, και τους άλλους πάντας καταλιπών τους και γένει και άξιώμασι διαφανεστέρους, τούτους δή τούς ἄνδρας είς ἐστίασιν συγκαλεί, καὶ τοῦ πότου ἀκμάζοντος τὰς θυγατέρας άγων ἐδίδου τοῖς ξένοις δ στρατηγός, και νυμφίους έγειν καθωμολόγει, τω

'Αλλά ταῦτα μεν επράττετο οῦτως ' την δε τοῦ όηθέντος 'Αθιγγάνου (63) φωνήν ώς τινα θείαν πρόβloco reputaret. Altero deinde omine confirmatus, R όησιν ενηχηθείς ὁ Μιχαήλ, δεύτερον δ' οἰωνὸν είληφώς καὶ την κατά τὸ Φιλομίλιον τοῦ μοναχοῦ προαγόρευσιν, ώς ήδη φθάσαντες εξπομεν, τῷ τοῦ Λέοντος φόνω Ιταμώτερον επέθετο καὶ θρασύτερον, καχός μέν περί τον πρώτον εύεργέτην φανείς, έχείνον δή του είρημένου Βαρδάνιου, κακίων δὲ περί του δεύτερου, φημί δή του Λέοντα, ος και του υίου αύτου έκ του θείου βαπτίσματος υίοθετησάμενος ήν (64). "Όμως δὲ καὶ τὸν Λέοντα, οἰκτίστω θανάτω κατεργασάμενος ἀπόμοιράντινα χορηγίας τοῖς τοῦ Λέοντος έναποτάττει παισί και τη τούτων μητρί έκ των δημευθέντων κτημάτων αύτου, και τινας των έαυτου παίδων πρός ύπηρεσίαν αύτοις δωρησάμενος, χαί την μέν του Λέοντος γαμετήν είς την ούτω λεγομένην των Δεσποτών μονήν ένασφαλίζει χελεύσας, tur, Theodosius in fata concessit, Constantinus C τους άρβενας δε των παίδων εν τη Πρώτη νήσφ, ώς εξρηται. 'Ων κατ' αὐτην εὐνουχισθέντων Θεοδόσιος μέν άπεδίω, Κωνσταντίνος δ' δ μετονομασθείς Βασίλειος άφωνία μετά τον εύνουγισμόν χατασγεθείς έδε το μέν του Θεού την έαυτου λυθήναι φωνήν, έδεῖτο δὲ καὶ τοῦ ἐν θεολογία περιωνύμου Γρηγορίου, ἐχεῖσέ που ἀνεστηλωμένου τυγχάνοντος [Ρ. 498]. Υπήχουσεν ούν της αύτου δεήσεως ό άγιος, καί ώράθη τῷ Κωνσταντίνω φάσχων ὁ θεῖος τύπος κατά τον δρθρον τουτονί του χηρόν λαδών άνάγνωθι. > 'Ο δὲ πιστεύσας τοῖς λεγομένοις, εἰσελθών ἀνέγνω λαμπρά και καθαρωτάτη φωνή, τὸ ε Πάλιν Ίησους ό έμός. > Τῆς φωνῆς δὲ λυθείσης αὐτοῦ τήν τε πατροπαράδοτον εβδελύξατο άνοιαν, και περί τάς θείας είχόνας την εύγνωμοσύνην μετέθετο.

'Αλλά ταῦτα μὲν ὕστερον · ήδη δὲ τὴν αὐτοκράτορα του Μιχαήλ ἐπανελομένου ἀρχήν καὶ τὰ κατ' αύτην ώς εξούλετο διοιχούντος, επιστολήν ό ἀρίδιμος Νιχηφόρος ό πατριάρχης έχπέμπει, παρακαλών άπολαδείν τον άσπασμον τὰς θείας είχονας καὶ ἀνάαλησιν γενέσθαι της εύσεδείας. 'Αλλ' ό Μιχαήλ άπεχρίνατο μήτε τι χαχουργήσων έλθειν των περ! πίστεως έχτεθειμένων, μήτε μήν των ήδη παραδοθέν-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(63) 'Αθιγγάνους παλαμοσχόποις, λεχανομάντεσι. νεφοδιώχταις, γυτευταίς annumerat Balsamon in canonem 61 Trullanum; et in 65 οἰωνοσχόποις, γνώστσις και έγγαστριμύθοις, quasi profanis vatici-niis et superstitiosis divinationibus deditos. Serpentes in sinu gestare, futura prædicere et plurima nugari refert, quæ ne scriptis quidem tradantur digna sunt. GOAR.

(64) Susceperat e baptismo et adoptarat. Secundum omisit Xylander, cujus ecclesiasticum ritum habet Euchologium. Goar.

956

50at

-עדו

76;

Au-

TON

oa-

xal

oùs

124.

5 0

70

fex

cou

p-

7-

00-

9V-

a-

ov

dv

oũ

).

0-

05

iv

ũ

ù

)-

.

ς

των καὶ ἀνομολογηθέντων καταδρομήν τινα έργάζε- A vel mutaturum : quivis secure id sequeretur atσθαι καλ καθαίρεσιν. « Έκαστος ούν, φησί, τὸ δοκούν αύτῷ ποιείτω καὶ ἐφετὸν, ἀπαθής πόνων καὶ ἄγευστος λύπης διατελών. » Πληνού μέχρι τέλους ταύτην έτήρησε την προαίρεσεν ό μηδέ την άρχην άληθης Χριστιανός γεγονώς · άλλ' όσον τὰ τῆς βασιλείας αὐτῷ ἐχρατύνετο, τοσούτον κακοδαίμονι φύσει καὶ ώμοτάτη τὸν κατά τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν ὁμοφύλων (65) άνεβρίπιζε πόλεμον, νῦν μέν τοὺς μοναγούς διαπτύων καὶ παντοίοις περιδάλλων δεινοίς, καὶ ποιναίς έξευρίσκων ποινάς, νῦν δὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς έγκλείων φρουραίς και ύπερορίους τιθείς. Έντεῦθεν και Μεθόδιον τον μετά βραχύ πατριαρχικού θρόνου άξιωθέντα καὶ Εὐθύμιον τὸν τηνικαῦτα τῶν Σάρδεων προεδρεύοντα, τῷ αὐτοῦ θελήματι μὴ ὑπείχοντας μηδέ την των θείων είχονων έξαρνουμένους Β τιμήν, της πόλεως έξωθεί, και τὸν μέν θείον Μεθόδιον φυλακή παραδίδωσι κατά την νήσον του 'Ακρίτου (66), τὸν δὲ μακαρίτην Εὐθύμιον διὰ Θεοφίλου τοῦ οίχείου υίου θανάτω παραδίδωσε, βουνεύροις τυπτόμενον άφειδώς. "Οσον δέ την Χριστού κληρονομίαν ἐπίεζε, τοσούτον τοὺς Ἰουδαίους ἀνέτους φόρων καὶ έλευθέρους ετίθει, άγαπωμένους καλ στεργομένους αύτῷ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφερόντως. Προϋδάλλετο δ' ώσπερ τι προχέντημα και άργέτυπον τοῦ οίκείου β ου πρός μίμησιν τον του Κοπρωνύμου βίον, καλ τουτον μιμείσθαι είς άκρον έσπούδαζε. Διό καὶ πρός την άκρόπολιν έφθασε της άσεδείας, άρτι μέν Σάδδατον νηστεύειν νομοθετών (67), άρτι δε κατά των θείων προφητών την γλώτταν έξακονών, άρτι δε την μέλλουσαν άνάστασιν άθετων καὶ τὰ ἐκείθεν ἐπηγγελμένα άγαθά διασύρων, διάδολόν τε μή είναι όλως ίσχυριζόμενος άτε μηδ' ύπο Μοισέως τούτου παραδε-.δομένου. Πορνείαν δε κατησπάζετο, καλ τον επλ πάσι δείν δμνύναι Θεόν ένομοθέτει (68), και τον Ιούδαν άχολάστω γλώσση τάττων μετά των σωζομένων. Τήν [Ρ. 499] ἐορτὴν τοῦ σωτηρίου Πάσγα κακῶς καὶ παρά καιρόν χλευάζων τιμάσθαι, και ώς Έλληνικήν τάχα παίδευσιν διαπτύων την ήμετέραν και θείαν παίδευσιν τοσούτον αποστρεφόμενος ώς μηδέ τούς νέους παιδοτριδείσθαί που συγχωρείν, ίνα μήτε τή αύτου άλογία άντιστηναί τις έχη ποτέ και διελέγξαι, μήτε πάλιν τῷ τάχει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τἤ της γλώττης ρύμη φερόμενος διά της παιδεύσεως τά δευτερεία τούτον φέρειν καταναγκάσειε. Τοσούτον γάρ ήργει πρός την μίζιν των γραμμάτων έκεί.

τοῦ οἰχείου στοιγεῖα ὀνόματος. 'Αλλά ταύτα μέν παρείσθω ώς καὶ άλλοις έκανῶς D έστηλιτευμένα, ή δ' ίστορία έχέσθω τῶν ἐφεξῆς. Κατά γάρ του χαιρου τούτου ο έμφύλιος πόλεμος άργην είληφως έξ Ανατολής παντοίων ένέπλησε την

οίχουμένην χαχών, φθόρον δὲ πολύν τῶν ἀνθρώπων καί παρά τούτο όλιγανδρίαν είργάσατο. Θωμάς ήν

que ageret quod sibi probaretur atque liceret. Non tamen in hoc proposito perseveravit, quippe qui ne initio quidem verus fuit Christianus. Sed quamdiu imperium tenuit, bellum 873 Christianis et gentilibus eorum animo malo atque crudelissimo movit, modo monachos despuens, eosque varie affligens, aliaque in eos super alia statuens supplicia, modo alios pios in carceres conjiciens extorresve agens. Inter hos Methodium, qui non multo post ad solium patriarchæ evectus est, ac Euthymium, eo tempore Sardium præsulem, quod suæ voluntati non obsequerentur neque sacris imaginibus deberi honorem diffiterentur, urbe ejecit. Et Methodium quidem in insula Acritæ in custodiam dedit, beatum vero Euthymium opera filii ejus Theophili flagris necavit. Quantum vero Christi patrimonio incommodi dabat, tantum tributi immunitatis et libertatis donationibus Judæos sublevabat, sibi supra omnes homines dilectos. Exempli loco quod imitaretur ac pro stimulo quasi haberet, vitam Copronymi sibi proposuit, summoque cam studio æmulatus ad summum impietatis perrexit. Itaque modo Sabbati jejunium præcipere, modo linguam contra divinos vates acuere, modo futuram resurrectionem infitiari et bona quæ ex ea nobis promittuntur deridere, modo diabolum ullum esse negare, quod nihil de eo Moses tradiderit. Idem et scortationes magni fecit, et de Deo qui supra omnia est jurando legem tulit, et inter beatos Judam effreni lingua numeravit. 874 Quin et Pascha male et intempestive a nobis festum celebrari dixit, et omnino nostram rerum sacrarum institutionem ut Græcanicam est detestatus. Litteraturam quoque adeo est aversatus ut ne pueros quidem ea permiserit erudiri, ne vel væsaniæ ipsius coarguendæ atque refellendæ instrumenta alii inde pararent, vel disciplina adjuti, cum oculorum ac linguæ velocitate in legendo uterentur, ipsi palmam ejus rei præriperent. Adeo enim in litteris componendis tardus erat et syllabis conficiendis, ut librum alius facilius perlegeret quam ipse sui nominis elementa recenseret.

Sed his omissis quæ in ejus opprobrium sunt ab aliis satis copiose exposita, historiam pertexamus ac bellum civile narremus, quod eo tempore in Oriente exortum, omnis generis mala orbi terrarum intulit, magnaque mortalium internecione edita hominum penuriam effecit. Princeps ejus

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

νος καὶ τὴν τῶν συλλαδῶν ἀνάγνωσιν, ὡς ῥάον ἄν τις διῆλθε βιδλίον ἢ αὐτὸς τῇ βραδυτῆτι τοῦ νοῦ τὰ

(65) Gentilibus eorum, vel suis gentilibus : nam de Judæis intelligi non posse, ex sequentibus liquet. XYL.

(66) In Propontide, juxta Protem dictam. GOAR. (67) Sabbato jejunare nefas Græci ducunt ex canonum apostolorum nomine evulgatorum 66. Coar-(68) Hoc ita intelligo, noluisse eum Christum in formula juramenti et sanctos nominari, sed Judaico more Creatorem mundi voluisse, illo circumscripto,

dam hune obscuris majoribus ortum atque pauperibus ferunt, lisque barbaris; diuque in paupertate vixisse, victum labore manuum suarum parantem, ponnunguam etiam servilibus ministeriis. Deinde patria relicta eum Cpolin venisse, ibique famuli loco a quodam senatorii ordinis assumptum eo libidinis ae fæditatis progressum, ut beri quoque lectum polluere ausus 875 fuerit. Qua re detecta, cum ignominiam non ferret ac pænas præterea talia facinora aggressis constitutas metueret, ad Agarenos perfugisse; quibus cum se satis probasset continentibusque act onibus per longum tempus fidem confirmasset (annos enim 25 apud eos exegit, sancta Christianorum ejurata religione Moamedicam detestabilem impietatem amplexus), ab iis bellicæ cuidam phalangi præfectum ac contra Christianos missum fuisse, pollicitum se Romanum imperium in illorum potestatem redacturum. Ac ne Romani fraudem struenti ut alienigenæ et diversam religionem colenti fidem non haberent, Constantinum sese eum nominasse, Irenes filium, quem ob ingenii morumque perversitatem et malitiam mater jampridem oculis imperioque orbaverat morsque jam tum vivis exemerat. Ilæc prior est et multis credita narratio. Alii hunc Thomam eum affirmant qui quondam in familia Bardanii fuerit, ac de 876 quo mouachus Philomelii sit vaticinatus, et quem Leo imperator fæderatorum cohorti præpo- C sperit. Eum ergo Thomam, cum interfectum a Michaelo Leonem cognovisset, partim ut benefactorem ulcisceretur, partim ut suum animum exsatiaret (nam ab adolescentia usque ei cum Michaelo inimicitiæ intercesserant), simul et monachi istius de eo prædictionis metuentem exitum, arma contra Michaelum sumpsisse. Primo Orientales copias, apud quas degebat, concitavit, exercitumque minime imbellem aut exiguum, sed grandem fortemque collegit, omnibus qui quocunque modo arma ferre possent ad militiam vocatis. Ilorum alii vi coacti castra Thomæ sequebantur, alii benevolentia erga eum ducti, nonnulli spe prædæ, quidam etiam odio in Michaelum. Is enim omnibus invicus erat ob morum perversitatem, et quod se ducem Athin- D ganæ sectæ præbebat, nec non propter linguæ balbutiem et mollitiem. Nam Thomas tametsi alterum pedem habebat mutilum ac genere barbarus erat, tamen ob canitiem venerabilis, aditu et in congressu facilis atque civilis, quæ gratissima sunt mi-Iltari multitudini, neque quoquam corporis fortitudine posterior habebatur. Is ergo Oriente occupato,

fuit Thomas, de quo duplex fertur sermo. Qui- Α τῆς ἀποστάσεως Εξαργός, περί οδ διττοί φέρονται λόγοι, ών ό μεν εξς δρμάσθαι τοῦτόν φησιν έξ άσήμων γονέων και πενιγρών και το γένος βαρδάρων, έπί πολύ δὲ πενία συζήν, διά τῆς τῶν γειρῶν ἐργασίας τὰ πρός τὸ ζην ποριζόμενον, ἐνίστε δέ καὶ θητεύονται είτα την ένεγχούσαν ἀπολιπόντα καὶ πρός την μεγαλόπολιν ταύτην πεφοιτηχότα, καί τινι των συγκλητικών είς ύπηρεσίαν προσληφθέντα, ές τοσούτον ἀχολασίας εληλαχέναι χαλ ὕδρεως ώς χαλ αὐτήν κατατολμήσαι την δεσποτικήν καθυδρίσαι εύνήν. Καὶ ἐπεὶ ἐφωράθη, μὴ οἶός τε ὢν τὰ ὀνείδη φέρειν, δεδοικώς δὲ καὶ τὰς ἐπηρτημένας ποινάς τοῖς τῶν τοιούτων τολμηταίε, φυγάς πρός τους 'Αγαρηνούς γίνεται και τούτοις πίστιν Ικανήν δεδωκώς έκ τε τοῦ καταλλήλαις γράσθαι πράξεσι καλ έκ τοῦ χρόνου βεδαιώσαι τὰ Εργα (Ετος γάρ πέμπτον και είκοστον διηνύσθη τούτω έν τή πρός έχείνους διατριδή) χαί έχ του την Ιεράν των Χριστιανών άπομόσασθαι θρησκείαν και τη του έπαράτου προστεθήναι Μωάμεδ, πολεμικής τινος φάλαγγος άποδείκνυται άργηγός καί κατά Χριστιανών έκπέμπεται, την των 'Ρωμαίων βασιλείαν ύπο την αύτων θείναι γείρα καθυποσγόμενος. Καὶ ΐνα μή τινα ώς άλλόφυλος καὶ άλλόπιστος έμποδισμόν έγη άπιστούμενος ύπό 'Ρωμαίων (69), Κωνσταντίνον έαυτον έπεφημιζεν είναι τὸν τῆς Εἰρήνης υίὸν, ὅν ἡ μήτηρ διὰ τὸ κακόνουν και το του τρόπου υπουλον και κακόηθες πάλαι μετά της βασιλείας και των όφθαλμων άπεστέρησε, τηνιχαύτα δέ καλ τον βίον ετύγγανε καταστρέψας. Καὶ ὁ μὲν πρώτος καὶ πολύς οῦτως ἔγειν περί της τοιαύτης ύποθέσεως πιστεύεται λόγος. άτερος δε τούτον είναι φησι τον θωμάν τον τώ Βαρδανίω πάλαι συνόντα, περί ου και ό έν τῷ Φιλομιλίω μοναγός την πρόβόησιν άπεφοίδασε, [P. 500] παρά του βασιλέως δὲ Λέοντος άναγθέντα εἰς τὴν άρχὴν τοῦ τῶν φυιδεράτων τάγματος. "Ος ἐπεὶ μεμαθήχοι του Λέοντα ύπο του Μιχαήλ άνηρησθαι, έχδιχών τάγα τὸν εὐεργέτην, δμοῦ δὲ καὶ θυμὸν ίδιον έμπιπλάς (έτύγχανε γάρ πως έξ ήλιχιωτών. διαφερόμενος πρός του Μιγαήλ), άμα δε και τές περί αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ Φιλομιλίφ μοναχοῦ προβρήσεις φοδούμενος, χείρα εναντίαν χινεί, του των άνατολιχών άρξάμενος θέματος, όπη δή και διέτρ: 6ε, δύναμιν ούκ άγεννη τινα καλ μικράν, άλλά βαρείαν και ανδρώδη συνηθροικώς, πάντα τον οπλον το οίονούν κινείν δυνάμενον Επεσθαί οι καταναγκάσας, δν μέν βία, ον δέ φιλία τη πρός αύτον, ον δέ και έλπίδι διαρπαγής λαφύρων, ον δέ και τῷ πρός τον Μιχσήλ μίσει ετύγγανε γάρ ούτος ύπο πάντων διά σκαιοτροπίαν μισούμενος, καὶ διὰ τὸ τῆ ὅτῶν ᾿Αθιγγάνων θιασώτην είναι αιρέσεως, και διά την της γλώττης τραυλότητα, και δι' ανανδρίαν και μαλακίαν

(69) Verba fraudem struenti in interpretatione de meo addidi connectendæ historiæ causa. Videtur enim, si modo nibil excidit et narratio integra est, Thomas hoc egisse, ut a Romanis summæ rerum præfectus exercitus eorum aut urbes et p ovincias Agarenis proderet. Xvl. — Falso Xylander, imperiumque Romanum ipsis, id est, Agarenis,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ. subjecturum. Quibus enim deinceps Romanus imperaret, aut quo commodo ductus se Saracenis subjiceret? Verius reponendum, post proditos Sa-racenis Romanos fines tyrannum Saracenorum proprium principatum ipsis solummodo subjectum relicturum promisisse, ne quam in posterum a Romanis molestiam paterentur. Goar.

りずしくことであるがころとなかから

συμπεισθέντων αύτῷ συστρατεύεσθαι. 'Ο Θωμάς A publicorum tributorum exactoribus in suam redaγάρ εί και τον έτερον των ποδών είγε πεπηρωμένον καὶ τὸ γένος βάρδαρος ἡν, άλλ' οὖν τῆ γε πολιά αίδέσιμος ετύγγανεν ών και το εύπροσήγορον και άστεζον είνεν, άπερ φιλεί ό στρατιώτης λαός, άλλά χαί των κατά γενναιότητα σώματος ου τινος έφαίγετο δεύτερος. Ούτος τοίνυν ό θωμάς πάσαν την "Εω παραλαδών, και τους των δημοσίων πράκτορας φόρων ύσ' έαυτον ποιησάμενος, και μεγαλοφροσύνη καὶ ἐπιδόσει ἄκρα χρησάμενος, πολύς ἐκ μικροῦ γέγονε καὶ ἐξ ἀσθενοῦς ἰσχυρός τοὺς μὲν γὰρ ἦγε πειθοί και φιλία, δπόσοις ό των καινών πραγμάτων και του φιλοπλουτείν έρως ένην, τούς δε ανάγκη και βία ύπηγετο, όσοις δή τά των εμφυλίων στάσεων χαχά έμισε το. Έντε ῦθεν οἱ έμφύλιοι ἀναβόηγνύμενοι πόλεμοι, και οίδν τινες ποταμού καταδράκται φερόμενοι, ούχ δδασιν, άλλ' αξμασι την Υην κατέχλυζον. Πάσα μέν ούν ή 'Ασία πορθουμένη και ληίζομένη έδυσθανάτα, των έν αὐτῆ πέλεων των μέν προστιθεμένων τῷ θωμά διά τὸν φόδον, τῶν δ' δσαι τά πιστά τω χρατούντι έτήρουν λεηλατουμένων καλ άνδραποδιζομένων. Καὶ τὰ μὲν τῆς 'Ασίας ἄπαντα δπήχος γέγονε τω άποστάτη, έξηρημένου του θέματος του 'Οψικίου (τούτου γάρ στρατηγών ο Κατάκηλας διετήρησεν άχρι τέλους τῷ βασιλεί εδνοιαν), Ετι δὲ χαί του των 'Αρμενιαχών' χαί τούτου γάρ στρατηγός ων ό Όλδιανός εύνοιαν έτήρησε τῷ βασιλεί. Οἶστισιν άπονέμων άμοιδάς ὁ βασιλεύς τὸ είς τὸ βασιλικών ταμιείον είσαγόμενον δημόσιον τέλος, δ καπνικόν χαλείν εἰώθασιν, ἐδωρήσατο. Μανθάνουσι δὲ τοῖς ς 'Αγαρηνοίς την εμφύλιον στάσιν γαίρειν έπήει καί σχιρτάν χαιρού γάρ λαδόμενοι πάσαν νήσον καλ γώραν κατέτρεγον άδεως. [Ρ. 501] Δείσας ούγο Θωμας ώς μή πτοηθέντες οἱ σὸν αὐτῷ στρατιῶται τήν των 'Αγαρηνών έφοδον, λείαν, ώς είρηται, ποιουμένων πάντα τὰ ἐν ποσὶ καὶ αἰχμαλωτιζόντων τὰ προστυγόντα, χαταλιπόντες αὐτὸν οἰχήσονται, δέον έγνώκει τέως άναγαιτίσαι την αύτων όρμην δι' έπιφανείας αὐτοῦ, καὶ τῷ πλήθει τῶν ἐπομένων δυνάμεων έχπληξαί τε και πρός είρηνην αὐτούς έχκαλέσασθαι. "Ο καὶ συνέδη άρτι γάρ τοίς Σαρακηνοίς την "Εω ληϊζομένοις αιφνίδιος επιφανείς εξέπληξε,.. καὶ εἰς λόγους ἐλθών ἐσπείσατο, ὑποσχόμενος προδούναι τούτοις τὰ 'Ρωμαίων όρια, και την αύτων αύτοις ύπογείριον θέσθαι άρχήν. 'Απαλλαγείς δέ του D άπὸ τούτων δέους βασιλέα έαυτον άνείπε καὶ διάδημα τῆ χεφαλῆ περιέθετο, καὶ αὐτοκράτωρ ἐν 'Αντιογεία άναγορεύεται παρά του τηνικαύτα την έκείσε ποιμαίνοντος Έχχλησίαν Ἰώδ. Χεξρα δὲ πολλήν αὐτός τε συλλέγει και παρά των 'Αγαρηνών λαμδάνει, ού μόνον δὲ τῶν προσοίκων ἡμῖν, ἀλλά καὶ τῶν ἐκ της περαίας Αίγυπτίων, Ίνδων, Περσών, Άσσυρίων, 'Αρμενίων, Χαλδαίων, 'Ιδήρων, Ζιχχών (70) και Καδήρων (71). Τούτοις απασι κατοχυρωθείς και ξαυτόν

ctis potestatem, animi magnitudine 877-et rebus secundissimis usus, magnus de parvo deque imbecillo potens factus est, alios favore sibi et persuadendo adjungens, quos rerum novarum et opum cupiditas ei conciliabat, alios vi subigens, quibus civilium bellorum mala exosa erant. Eo initio eivilia bella erupere et quasi fluminis præcipites decursus ruentia, non aqua sed sanguine terras inundaverunt. Tota Asia vastationibus ac deprædationibus misere affligebatur, urbibus afiis Thomæ se ob metum adjungentibus, aliis anod fidem imperatori servarent direptis atque in servitutem actis. Potitus est auctor rebellionis tota Asia, solis Opsicianis et Armeniacis demptis, quorum his Olbianus, illis Catacelas præfecti ad extremum usque in fide imperatoris perseveraverunt, Ideoque imperator referendæ gratiæ causa publicum vectigal, quod fumarium dicitur et in æraçium principis inferri solebat, iis dono dedit, Interim Agareni belle civili Romanorum cognito gaudio exsultare. eamque occasionem suam facere, et omnes regiones secure incursionibus infestare, obvia quæque deprædari et capere. Itaque metuens Thomas ne a suis metu impetus Agarenorum territis desereretur. reprimere eos, iisque cum 878 tantis suis copiis superveniendo terrere adque pacem componendam adigere intendit. Atque id consilium successit: subito enim superveniens Agarenis Orientem populantibus eos terruit, habitoque colloquio pacem penigit, pollicitus se fines Romanorum ipsis proditurum imperiumque Romanum ipsis subjecturum. Proinde metu Agarenorum liberatus imperatoris nomen sibi arrogavit, diadema suo capiti imposuit, estque Antiochiæ ab ejus temporis pastore Ecclesiæ Antiochenæ Jobo imperator declaratus. Manum porro militum validam cum ipse coegit tum ab Agarenis accepit, non ex nostris modo vicinis collectam, sed etiam ex remotioribus, Ægyptiis, Indis, Persis, Assyriis, Armeniis, Chaldais, Iberis, Zichis, Cabiris. His omnibus munitus atque stipatus optimum factum existimavit eum in filium adoptatum imperii socium adjutoremque asciscere et nomen mutare. Inde profectus totum ferebat agebatque Orientem. Imperator his cognitis, se quoque ad resistendum bello paravit, copiasque nequaquam certamini pares cum duce emisit; quas congressus prælio Thomas penitus dissipavit, parte occisa, parte in fugam conjecta. Post hæc licentiam nactus suas validius confirmavit, naves ad pugnam aliasque frumento et equis vehendis aptas construens. Quin et imperatoriam 879 classem in suam potestatem redegit, omnesque naves ad Lesbum congregavit. Deinde cum octoginta hominum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(70) Inter Sarmatas Asiaticos Ziyyouç numerat Ptolemæus Geogr. 5, 9. Russis, Chasaris et Patzi-nacibus Chersonesiis vicinos locat Constantinus c. 6, eosque Ziyous vocat. Goan.

(71) Hos Scythis adjungit Stephanus ex senten-tia Eudoxi. Cabaros vocat Constantinus c. 59 et 40

millibus Abydum petiit, inde trajecturus, in itinere A περιφράξας άριστον ενόμισεν είναι και βοηθόν και omnia populatus, inque cinerem redactis non humilibus modo et captu facilibus, sed et loco optimo sitis ac expugnatu difficillimis castris. Erat quoddam castellum munitum loci natura, quod imperatori fidem servabat. Ad hoc capiendum adoptivus ille filius Thomæ a patre missus, dum audacius et nullo suorum instructo ordine equitat, hostibus nudum castellum opinatus, in insidias Olbiani delapsus atroces temeritatis pænas dedit. Nam caput ejus præsectum Olbianus ad imperatorem, isque ad Thomam ferociter ac superbe invadentem misit. Thomas filii capite accepto nihil de ferocia diminuens, a loco cui llorcosium (a juramentis, ut videtur) nomen est in Thraciam trajicit, nocte ad hoc usus, qua luna ob suum cum sole coitum non lucet. Verum ea res Michaelo curæ fuerat: utque ejus adventum præveniret, urbes refecerat, milites confirmaverat, et loca infirmiora muniverat. Quanquam nullum ejus diligentiæ fructum cepit. Simul enim atque ad urbem rediit et in Thraciam Thomas appulit, universi ab imperatore ad Thomam defecerunt, parati cum eo Cpolin oppugnatum prosicisci. Imperator, quantum eius fieri potuit, exercitum copiasque, 880 ut videbatur, non contemnendas conduxit; easque ducibus Catacela et Olbiano factis tyranno obviam misit. Res quoque maritimas summo conatu procuravit. Sed instar torrentis alto monte decurrentis irruens tyrannus Thomas terra marique exercitus imperatoris pro-C fligavit, tantumque ei terrorem incussit, ut is ferream catenam ab arce ad oppositum oppidulum extenderit, ut interiore hostem mari arceret. Vivebat tum Seyri, quæ una Cycladum insularum est, dux quidam, Leonis imperatoris consobrinus, eo relegatus a Michaelo, quod ei cædem Leonis sæpius libere in faciem exprobrasset. Hunc in societatem suam adscitum Thomas duodecim millibus terrestrium copiarum præficit. Classem quoque adornat, aliumque ei ducem præficit. Utrumque ad tentandam Cpolin mittit quasi præcursores, ex re fore judicans, si urbs simul terra marique oppugnaretur. Cum et terrestres et navales copia simul ad Blachernensem portum pervenissent, perrupta ferrea ista catena urbs undique oppugnari D cæpta est. Supervenit paulo post etiam Thomas. Quamvis autem urbem undique strenue oppugnaret, nihil tamen memorabile effectum est, iis qui intus erant fortiter propugnantibus et machinas 881 oppugnatorias repellentibus. Speraverat enim Thomas sibi, simul atque ad urbem accessisset, a civibus odio Michaeli portas reseratum iri; itaque et Gregorium præmiserat, uti retulimus, ipseque cum omnibus copiis et adoptitio filio suo Anastasio, qui recens vita monastica deserta ad profanam desciverat, subsecutus fuerat.

συνεργόν της άργης προσλαδέσθαι, την τε ξαυτού κλήσιν άλλάξασθαι και υίον είσποιήσασθαι (72). Exeiden coundels anagan ectou xal encodes the 'Ανατολήν. 'Α δή ὁ βασιλεύων άχηχοώς καὶ αὐτὸς πρός άντιπαράταξιν ηὐτρεπίσθη. Καὶ στρατιάν καὶ στρατηγόνούχ άξιόμαγον πρός αύτον άποστέλλει, ήτινι συβραγείς ὁ θωμάς ἄρδην ἡφάνισε, μέρος μέν της δυνάμεως άνελων, τὸ δ' άλλο τρεψάμενος είς συγήν. Καὶ λοιπὸν ἀδείας τυγών διετίθετο τὰ καθ' έαυτὸν χραταιότερον, ναῦς ἐξαρτύων πολεμικάς καὶ έτέρας σιταγωγούς και ίππαγωγούς. Γίνεται δέ και του βασιλικού στόλου κύριος, και πρός την Λέσδον απαν άθροίζει το ναυτικόν. Αὐτος δὲ όκτὰ μυριάδως άργων στρατού έπὶ "Αδυδον ή κει ώς έκείθεν εἰς τὴν περαίαν διαδησόμενος, πάντα τὰ ἐν παρόδω καταδραμών, καὶ σποδόν ποιήσας οὐ τὰ ταπεινά καὶ εὐγείρωτα καὶ εὐάλωτα, άλλά καὶ τὰ ἐπικαιρότατα χαὶ δυσάλωτα. "Ην δέ τι γωρίον έρυμνον την είς τον βασιλέα πίστιν τηρούν, και έπ' αὐτῷ τον είσποίητον έχπέμπει υίον ο δε θρασέως Ιππαζόμενος και άτάκτως τω οξεσθαι γυμνόν άντιπάλων εξναι τδ γωρίον λόγω δή τινι περιπίπτει του 'Ολδιανού, καλ την χεφαλήν αποτμηθείς έμαθε μη θρασύνεσθαι. Τὴν μὲν χεφαλὴν τοῦ δειλαίου ἐχείνου ἔπεμψε τῷ βασιλεί ὁ 'Ολδιανός, ούτος δὲ πάλιν Θωμά τῷ ἐχείνου πατρί μετά βρυάγματος βαίνοντι καί μεγαλαυχουμένω. "Ηνπερ ούτος δεξάμενος, και κατά μηδέν του φρονήματος ύπενδούς, πρός την Θράχην άπδ τοῦ γωρίου ὁ χαλοῦσιν 'Ορχώσιον περαιοῦται, νύχτα χατατηρήσας συνοδικήν. [P. 502] "Εμελε δὲ περί τούτου τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ, καὶ τὴν ἐκείνου προλαδών περαίωσιν αύτος τάς τε πόλεις άνελάμδανε καλ τούς στρατιώτας έστήριζε και τά άσθενή των γωρίων ιδχύρου, κάν μηδέν έκ της τοιαύτης σπουδής άπώνατο, άμα τη έκείνου πρός την πόλιν ύποστροφή χαὶ τῆ τοῦ θωμά περαιώσει πάντων τὴν ἐχείνου πίστιν ἀπαρνησαμένων καὶ προσκεγωρηκότων τῷ άποστάτη κα! μετ' αὐτοῦ στρατεύεσθαι κατά τῆς βασιλίδος προθυμουμένων. 'Ο δέ βασιλεύς κατά τδ έγχωρούν στρατόν άγηοχώς καὶ δύναμιν τῷ δοκείν άξιόλογον συστησάμενος, στρατηγούς τε έπιστήσας αὐτή τόν τε ὀηθέντα Κατάχηλαν καὶ τὸν 'Ολδιανὸν, έπαφίησι κατά του τυράννου. Έπεμελείτο δε καί των κατά θάλασσαν, ώς άνυστον ήν. "Ωσπερ δέ τις γείμαρρος έξ ύψηλων όρέων ό τύραννος ἐπελθών τήν τε κατά χέρσον δύναμιν και την κατά θάλασσαν διεσχέδασε, και τοσαύτην ενέθηκε πτοίαν τῷ βασιλεί ώς και σιδηράν άλυσιν άπο της άκροπόλεως είς τὸ χαταντιχρὸ πολίγνιον ἀποτείναι, τὴν ἔσωθεν άδατον τηρούσαν βάλασσαν. ΤΗν δέ τις στρατηγός ύπερόριος εν Σχύρω τη νήσω (μία δε αυτη των Κυχλάδων), άδελφιδούς μέν τυγχάνων Λέοντος τού βασιλέως, τούτου δὲ ἀναιρεθέντος παρρησιασάμενος πολλάχες και του Μεχαήλ είς πρόσωπου δυειδίσας διά του φόνου, και διά τούτο την υπερορίαν κατα-

GOARI NOTÆ. XYLANDRI ET

(72) Quemnam? et quidem mox rursum mentio fit hujus adoptati filii. Sed ne Zonaras quidem eum nominat. Id quidem ait, Balbum sibi Constantini nomen sumpsisse. XYL.

χριθείς. Τουτον προσεταιρισάμενος ό θωμάς στρα- A Ut vero nihil exspectationi ejus consentaneum τεύματός τινος κατά γην ώσει γιλιάδων δέκα άναδείχνυσι στρατηγόν και τὸν κατά θάλατταν δὲ στόλον εύτρεπισάμενος και έτερον αύτω έπιστήσας στρατηγόν, οξόν τινας προδρόμους εξέπεμψε κατά της βασιλίδος, διά τε γής καλ θαλάσσης ώφέλιμον είναι χρίνας ποιείσθαι τάς προσδολάς. Οδ γενομένου, καὶ κατά ταυτὸν ἀναφανέντων των τε ναυτικών χαὶ πεζιχών δυνάμεων έν τω πρός Βλαγέρναις χόλπω, άντισχείν όλως μή δυνηθείσης, ώς είρηται, της έχτεταμένης σιδηράς άλύσεως, προσδολαί τοίς τείγεσι πανταγόθεν έγίνοντα. Έπηλθε δέ μετ' όλίγον καί ὁ θωμάς, καὶ ἐνεργὸς πάντοθεν ἐγίνετο ἡ πολιορχία. Ούδεν δε δ τι και λόγου άξιον επράττετο, των ένδον εύρώστως άμυνομένων καὶ τὰς έλεπόλεις έχκρουομένων. "Ωετο μέν γάρ ὁ Θωμάς άμα τε Β ἐπιφανήναι τή βασιλίδι καὶ άμα τοὺς πολίτας ἀναπετάσαι αύτῷ τὰς πύλας διὰ τὸ πρὸς τὸν Μιχαἡλ μίσος, καὶ διὰ τοῦτο τόν τε Γρηγόριον (73), ὡς είπομεν, πρότερον Επεμψε, και αύτος πανσυδί μετά χαὶ τοῦ υίοθετηθέντος αὐτῶ 'Αναστασίου, ἄρτι τὸν μοναγικόν άρνησαμένου βίον και πρός τον κοσμικόν άποχλίναντος, χατόπιν έπηχολούθησεν ώς δὲ οὐδὲν των κατ' έλπίδας αύτῷ ἀπήντησεν, άλλά καὶ ὕδρεσι μάλλον ὑπὸ τῶν ἔνδον ἐπλύνετο, τότε μὲν παρεμδολήν έν τοῖς Παυλίνου, Ενθα τὸ τῶν θαυματουργῶν 'Αναργύρων (74) τέμενος Τόρυται, [P. 503] δχυράν ἐπήξατο, λαδν δὲ πεπομφώς ἄγρι τοῦ Εὐξείνου πόντου καλ του Ίερου άπεπειράτο των πολιγνίων, εξ πως αύτά προσαγάγοι καὶ μή τινα κατά νώτου έχοι έχθρόν. Ταῦτα δὲ καταστησάμενος, καί τινας ήμέ- C ρας είς παρασχευήν δούς έαυτῷ, ὡς ἔχ τινος ἀπόπτου κατείδε τον μέν Μιγαήλ το πολεμικόν σημείον ἐπὶ τοῦ στέγους τοῦ τῆς Θεοτόχου τοῦ ἐν Βλαγέρναις πεπηγότα ναού, κάκείθεν την κατά των έναντίων Ισγύν εξαιτούμενόν τε και προσλαμβάνοντα, τὸν ύξον δε αύτου Θεόφιλον πάντα τον της πόλεως περίδολον μετά τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν τάγματος περιχυχλούντα, τό τε ζωοποιόν του σταυρού ξύλον ἐπιφερόμενον καὶ την ἐσθῆτα τῆς πανάγνου Θεοτόχου (75), είς πολλήν των πραγμάτων ενέπιπτε δυσελπιστίαν και παντοίος ταίς γνώμαις έγίνετο. Ούχ έγων δ' δ τι καὶ πράξειεν, άλλως τε δέ καὶ δγλω τοσούτω θαρρών το όλον διά μάγης χριθήναι ήπείγετο. "Οθεν τη έξης άμα φωτί σημάνας η τὸ ἐνυάλιον τοὺς ἄνδρας ἐξῆγε. Καὶ τῶ μὲν υίῶ τὸν κατά τὸ χερσαΐον τείχος ἐπέτρεψε πόλεμον, αύτὸς δὲ τὸ πολύ τῆς δυνάμεως ἔχων καὶ τὰς χαρτεράς έλεπόλεις καὶ μηγανάς κατά τοὺς τῶν Βλαγερνών πύργους ἐποιείτο τὴν προσδολήν, κλίμακάς τε προσφέρων τοίς τείχεσιν άναλόγους τω ύψει, και άλλαγου μέν γελώνας, άλλαγου δὲ χριούς τοξεύμασι δὲ χαὶ πετροδόλοις πανταχόθεν

evenit, sed contumeliis quoque est ab oppidanis affectus, ibi tum castra in loco qui Paulini dicitur. ubi mirificorum Anargyrorum templum est, admodum muniit, misitque exercitum ad mare usque Euxinum et ad Hierum, oppidula ad defectionem sollicitans ne quem a tergo hostem relinqueret. His ita constitutis, dum apparatui aliquot dies impendit, ex specula quadam videt Michaelum in tecto ædis Deiparæ Blachernensis signum belli defigere. indeque vires contra hostem deposcere atque exspectare, filium autem ejus Theophilum tota urbis mœnia circumire cum patriarcha et sacro ordine. eosque secum circumferre lignum crucis, et intaciae Deiparæ vestem. Iloc spes ejus de summa rerum valde labefactavit, variisque distractus cogitationibus et consilii incertus, tandem multitudini suorum confisus pugna decernere statuit. Itaque postridie prima luce classicum canere jubet, 882 suos castris educit. filio terrestris muri oppugnationem demandat : ipse cum majori copiarum parte validioribusque machinis et tormentis turres Blachernenses aggreditur, scalas muris altitudine æquales applicans, alibi testudines, alibi arietes adhibens, tormentisque saxa jactantibus undique utens. Denique omni arte ac conatu nititur oppidanos perterrere urbemque capere. Reliquos etiammuros navalibus copiis cingit, igne et missilibus terrens. Neque tamen quidquam tanta vi atque apparatu consecutus est. Classem enim illico ventus adversus dissipavit, aliaque alio navigiá disjecit, tempestate vehementi oborta, terra quoque oppidanis fortiter pugnantibus machinasque ei inutiles redigentibus. Itaque omni spe ad irritum recidente receptui canit. Et qui in urbe erant, oppugnatione soluta animos receperunt; tantumque eis accessit fortitudinis, ut quibusdam etiam portulis apertis eruperint manumque cum Thomæ militibus conserverint. Ex eo statuit Thomas ex Thracia discedere, quod frigidior ea est per hiemem regio, exercitumque in hiberna per regiones calidiores dispergere. Quam sententiam exsecutus incunte vere rursus terra marique Cpolin oppugnare intendit. Neque 883 vero Michaelum qualem antea, sed jam et terrestri collecto exercitu instructum et nova classe invenit. Rursus ergo eamdem quam prius urbis partem aggreditur apud sinum Blachernensem, dataque irruendi tessera omni vi muros machinis adductis concutere tentat. Dum hæc geruntur, Michaelus cum quibusdam Thomæ militibus colloquendi opportunitatem nactus oblivionem injuriarum multaque beneficia promittit, si ad se transirent sanguinisque civilis pollutione abstine-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(73) Is Leonis, iste Scyri exsulans consobrinus videtur fuisse. Sic enim verto άδελφιδούν, vocem varie de cognatis usurpatam. Paulo post hæc opinio perspicue confirmatur. Xvr.

(74) Plures a Græcis coluntur 'Avapyupot me-

dici a mercede capienda alieni, Nominatissimi sunt Cosmas et Damianus, quorum templum èv τοῖ; τοῦ Haulivou. GOAR.

(75) De qua auctor Leonis anno 17. Goab.

rent. Verum hoc frustra fuit, ferocioribus etiam A χρώμενος ήπείγετο παντοίος φαίνόμενος καταπλήξαι ista petitione factis illis, et quod metu hostium liberati essent, Thomæ eo fidelioribus. Hoc itaque desperato conatu Michaelus multis verbis suos cohortatur ut se fortiter gerant neque scelerato tyranno libertatem prodant : tum subito multis portis effundens suos hostem nihil tale exspectantem aderitur, subitoque impetu perterritum magna clade afficit, adversosque fundit, ac victoriam præclaram reportat. Sed et classis Thomæ infortunium habuit. Cum enim imperatoriæ triremes proveherentur. jamque pugnæ conserendæ tempus esset, hostium naves metu quodam et tumultu consternatæ retro ad terram profugerunt. Classiarii pars ad imperatorem abierunt, pars terra in sua castra profugerunt. Sic absque labore classis Thomæ distributa 884 est. Id videns Gregorius Leonis consobrinus, Thomamque intelligens exiguæ auctoritatis esse, suspicansque paulo post plus etiam ei existimationis decessurum, re opera cujusdam monachi de collegio Studii cum imperatore communicata, cum parte sui exercitus a reliquis se avellit, ha ut eum jam Thomas a tergo haberet. Hoc et hominis perterrendi et imperatoris placandi et uxorem liberosque (nam a Michaelo captivi detinebantur ex quo iste ad Thomam desciverat) servandi studio faciebant. Sed neque res adhuc erat imperatori audita, et Thomas metuens ne subito magna fieret Gregorii auctoritas, simulque ut suis metum injiceret, castra ab urbe non dimovit, veritus ne hostis se a tergo sequeretur: milites quantos ad debellandum Gregorium suffecturos judicabat, assumens in hunc duxit, prælioque fusum et in fuga comprehensum necavit. Inde celeriter ad relictos ad obsidendam urbem exercitus reversus litteras in omnes partes dimittit, quibus falso jactabat se victoria potitum fuisse: classemque quæ apud Græciam erat, statim ad se vocat veluti rem mari continuo gesturus. Atque hæc quidem, quod rectum cursum tenuisset, absque mora ad locum qui Beridi dicitur appulit. Constabat navibus pugnæ frumentoque vehendo aptis 350. At imperatoriæ classis 885 præfecti cognito hujus adventu, noctu hostiles naves in statione adorti, subito impetu classiariis perterritis, multas cum iosis vectoribus ceperunt, quasdam artificioso igni combusserunt, paucis admodum periculo ereptis, quæ celeri fuga ad portum Blachernensem avectæ ibi se cum terrestribus copiis conjunxerunt. Hoc modo res mari gesta. At terra continenter levia prælia fiebant, modo Michaelo modo filio ejus Theophilo cum Catacela et Olbiano adversus bostem suos educente. Horum præliorum varia fuit in utramque partem fortuna. Justa autem pugna decertatum nunquam est, quod imperator cum hoste, cujus multo erant numerosiores copiæ, congredi acie non audebat. Hoc rerum statu Mortagon Bulgarorum rex fama, quæ totum orbem terrarum pervaserat, Romanorum imperatorem muris inclusum obsideri, excitus, clam ad Michae-

μέν τούς πολίτας, χρατήσαι δέ της πόλεως, περιστοιχίσας και τά λοιπά τείχη τή ναυτική δυνάμει, πυρί τε καὶ τοξεύμασιν έκφοδων. 'Αλλ' ούδὲν των είς δνησιν φερόντων αὐτῷ ή τοσαύτη δύναμις καὶ φαντασία κατεπράξατο. Το μέν γάρ ναυτικόν εύθύς τις ἐπιπνεύσας ἐναντίος ἄνεμος διέλυσέ τε καὶ άλλην άλλη διασπαρήναι έποίησε των σχαφών άτε καλ χειμώνο; έξαισίου ὑπάρχοντος κατά δὲ τὴν ἤπειρον γενναίως των από της πόλεως άγωνιζομένων και άχρήστους αὐτῷ ποιούντων τὰς μηχανάς, διαπορηθείς τοίς πάσιν ἀνέζευξε, καὶ ή πολιορχουμένη πόλις άνεθάρσησε, καὶ τοσούτον άνδρικώτερον έπετίθετο τοίς τοῦ ἀποστάτου ὡς καί τινας τῶν ἔνδον πυλίδας ἀνοιγνύντας της πόλεως έξιέναι καλ τοίς πολεμίοις συμπλέχεσθαι. Έγνω ούν ὁ ἀποστάτης, διὰ τὸ τῆς Θράκης χειμέριον έπὶ παραχειμασίαν τραπήναι καὶ τὸν λαδν σχεδάσαι εν άλεεινοτέροις χωρίοις. "Ο δή καλ ποιήσας, ώς ήδη το έαρ επέλαμπεν, άμφοτέρωθεν αδθις κατά γην τε καὶ θάλασσαν Εκρινε προσδάλλειν τή Κωνσταντίνου. 'Αλλ' ήδη και τον Μιχαήλ ούχ ώς το πρότερον, άρτι δὲ στρατιωτικήν τινα δύναμιν εδρισκε συλλεξάμενον καλ έτέραν κατά θάλασσανναυτικήν. Κατ' έκεῖνο γοῦν πάλιν ήει τὸ μέρο; οπλισάμενος ή και πρότερον, τον κόλπον των Βλαχερνών, και σύνθημα δούς το πολεμικόν ένεργος ήν τάς μηχανάς προσάγων και τά τείχη κατασείειν πειρώμενος. [Ρ. 504] Έν δ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, είς λόγους ὁ Μιχαήλ ήλθέ τισι τῶν στρατευομένων τῷ ἀποστάτη, ἀμνηστίαν τε κακῶν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενος και καθυπισχνούμενος δώσειν άγαθά πολλά, εί μόνον δή μετατάξαιντο και αίμασιν έμφυλίοις ἀπόσχοιντο χραίνεσθαι. Έπέραινε δὲ οὐδὲν, ἀλλά θαρβαλεωτέρους, ότι δή και παρακαλοίντο, τούς άχούοντας ἐποίει, χαὶ τῆς ἐχ τοῦ φόδου συστάσεως λελυμένους και βεδαιοτέρους τῷ ἀποστάτη είργάσατο. Τῆς τοιαύτης δὲ πείρας ἀπεγνωχώς, καὶ πολλά τούς σύν αύτῷ παραχαλέσας ἄνδρας άγαθούς γενέσθαι καλ μή προέσθαι άλάστορι τυράννιο την έλευθερίαν, άφνω έχ πολλών πυλίδων έξελθών άπροσδοχήτως επιτίθεται τοῖς εναντίοις καὶ τῷ παραδόξψ χαταπληξάμενος τούς άντιτεταγμένους έτρέψατο, φθόρον έκανδι έργασάμενος και νέκην λαμπράν ένεγκάμενος. Καὶ τὰ ναυτικά δὲ κακῶς ἡνέχθη τοῦ άποστάτου. ώς γάρ αί βασιλικαί τριήρεις άνήγοντο καί ήδη συμπλέκεσθαι Εμελλον, δείμασί τισι καί θορύδοις περικτυπηθέντος τοῦ ἐναντίου στόλου πρύμναν αι νῆες [έχρούσαντο και πρός την χέρσον κατήγοντο, και οι μέν των ανδρών πύτομόλουν πρός βασιλέα, οἱ δὲ πρὸς τὸ οἰχεῖον στρατόπεδον τὸ χατά γην άπεδίδρασκον. Καὶ ούτω μέν άπονητὶ διελύθη του τυράννου τὸ ναυτικόν. "Οθεν καὶ Γρηγόριος, ὁ του βασιλέως άδελφιδούς Λέοντος, συνεωραχώς εύκαταφρόνητον όντα τον Θωμάν (ύπετόπαζε δε καί προϊόντος του χρόνου γενησόμενον έπλ πλέον), διά τινος μοναχού των άπο της μονής των Στουδίου κοινολογησάμενος τῷ βασιλεί, μοῖράν τινα τοῦ ὑφ' έαυτον τάγματος είληφως ρήξιν έννοεί και κατά νώτου γίνεται τῷ τυράννω, όμοῦ μὲν τοῦτον ἐκδε:-

ματών, έμου δε και τον βασιλέα εξιλασκόμενος. A lum mittit, eigue ultro pollicetur se auxilium supόμου δέ καλ γυναικί καλ τέκνοις (έτυχον γάρ καθ. ειργμένοι τούτου τῷ θωμά προσγωρήσαντος) σωτηρίαν πραγματευόμενος. 'Αλλ' ούτε ὁ βασιλεύς έφθασε διακούσαι, και όθωμας το μή πολύν εξαίφνης τούτον γενέσθαι κατοβρώδων, καλ φόδον τοί; έαυτού έμποιήσαι βουλόμενος, την μέν στρατοπεδείαν της πόλεως ού μετεχίνησε, το μή διωχθήναι έξόπισθεν δεδοικώς, ότους δε ήδει άξιομάχους είναι της πρός τὸν Γρηγόρ:ον συμπλοχής παραλαδών στρατιώτας έξήει πρός αύτον, και μάχη τρεψάμενος φεύγοντα καταλαδών άναιρεί. Και αύθις διά ταγέων πρός τάς προσεδρευσύσας τη πόλει δυνάμεις επάνεισι, καί γράμματιν επιστέλλων άπανταγού επεφήμιζεν ώς είη νενικτικώς, όπερ ούκ ήν, και όπερ είγε κατά την Ελλάδα ναυτικόν ταχέω; έκέλευεν άναχθηναι Β ώς αξθις των κατά θάλατταν άνθεξόμενος πραγμάτων. Καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν εὐθυπλοῆσαν ταχέως άνάγεται καὶ τῷ χωρίῳ προσορμίζεται τῶν Βηρίδου, ἐκ ν' κοί τ' συνιστάμενον πλοίων πολεμικών τε καί σ:ταγωγών [P. 505] οἱ δὲ τοῦ βασιλιχοῦ στόλου κατάρχοντες την τούτων έπεγνωχότες έλευσιν νυχτός έπιτίθενται ναυλοχούσι τοίς έναντίοις, καὶ τῷ αἰφνιδίφ χαταπληξάμενοι πολλάς μέν αὐτάνδρους Εσχον των νηών, τινάς δε και τῷ σκευαστῷ πυρπολούσι πυρί, όλίγων παντελώς έξω γενομένων του πάθους καί πρός τον κόλπον των Βλαγερνών κατάραι έπειγομένων, ώς αν είεν ήνωμέναι τη κατά γην στρατιά δ δή και γέγονε. Και τὰ μέν κατά θάλασσαν τούτον είχε τον τρόπον. κατά γην δε άκροδολισμών συνεχών γινομένων, νύν μέν τοῦ Μιχαήλ, νῦν δὲ τοῦ υξού αύτου Θεοφίλου έπεξιόντο; τοίς άποστάταις μετά του 'Ολδιανού και του Κατακήλα, ποτέ μέν τά τοῦ βασιλέως ἐπικρατέστερα ήν, ποτὰ δὲ τὰ τοῦ άποστάτου, ού μην άγωνές τινες λαμπροί και νεανικοί έχ παρατάξεως συνέστησαν, άτε δή πολίῷ τοῦ βασιλέως έλαττουμένου τῷ πλήθει καὶ μὴ πρός τὴν τοῦ τυράννου δύναμιν άντιτάττεσθαι δυναμένου. Έν τούτοις δντων αύτων, Μορτάγων ό των Βουλγάρων βασιλεύς (καλ γάρ Εφθασεν ή φήμη πληρώσαι την οίχουμένην ώς ό βασιλεύς των 'Ρωμαίων συγκλεισθείς τειχήρης έστι και πολιορκείται) λάθρα τινά πεπομφώς ώς αύτον έξαποστείλαι βοήθειαν αύτομάτφ ἐπηγγέλλετο γνώμη καὶ συμμαχίαν. 'Ο δὲ ρων πλήθος είτε και χρημάτων φειδόμενος (ἐτύγγανε γάρ των πώποτε βασιλέων σμικρολογώτατος), την μέν γνώμην του Βουλγάρου ήξίου ἀποδοχής, την δέ βοήθειαν παρητείτο. 'Αλλ' ο γε Μορτάγων χαίρων μέν και άλλω; πολέμοις και τάς έκ τούτων λείας καρπούσθαι φιλών, και τάς πρός του βασιλέα δέ τριακοντούτεις σπονδάς παρά τοῦ προδεδασιλευκότος Λέοντος γεγενημένας επιδεδαιώσαι και Ισχυροτέρας ποιήσαι ζητών, την κατά του τυράννου στρατιάν ηύτρέπισε, καὶ δὴ τῶν Ῥωμαίων ὅρον ἔντοσθε γεγονώ; κατά τὸν Κηδούκτου χώρον οὕτω καλούμενον τήν παρεμδολήν ἐπήξατο. Ἡχούετο δὲ, καὶ λαθείν ταύτα τὸν ἀποστάτην ούχ ήν. Καὶ ἐδονήθη μέν, ὡς είχος, και τάς φρένας κατέκτυπήθη, εν έαυτώ δ'

petiasque missurum. Imperator, sive quod re vera civiles miseraretur multitudines, sive pecunia parcens (neque enim eo alius imperator sordidior fuit), laudata Bulgari voluntate subsidium recusavit. Sed Mortagon, ut qui alioqui bellis prædis que per ea part's ganderet, et fœdus tricennale 886 cum Leone Armenio pactum confirmare cuperet, nihilominus contra Thomam expeditionem suscepit; cumque in fines Romanorum pervenisset, ad locum cui Cedoctus nomen, castra posuit. Ibi Thomas, quem Bulgarorum adventus minime fefellerat, graviter, ut par erat, animo perturbatus, ut se ex æstuatione collegit, arma suos sumere jubet. Cumque videret se imbecillum victuque facilem fore, siquidem in duas partes suas copias diduxisset (nam et ad Cpolin oppugnandam nonnisi numerosissimus et magnæ virtutis exercitus requirebatur, co magis quod jam imperator hand contemnendum et eni in faciem hosti resistere posset exercitum paraverat, et contra Bulgarorum copias nonnisi magno validoque cum exercitu pugnari poterat), potius existimat ab urbe in Bulgaros ducere, quibus se parem esse putabat. Itaque apud Cedoctum instructa acie cum iis congreditur. Verum eo in prœlio magna cum suorum strage superatur, iis qui fuga salutem paraverant in locum quemdam accessus habentem difficiles congregatis, et quid futurum esset speculantibus. Bulgarus captivis et spoliis amplissimis abductis domum redit, elatus superbiensque victoria. Sed classis, quam ad obsidionem 887 reliquerat Thomas, suorum audita clade tota ad imperatorem defecit. At Thomam dæmones, puto, quos belli istius socios habebat, et regni quod adhuc somniabat potiundi cupiditas eo vecordiæ adegerunt, ut undique attritus, deque amplissimis rebus in angustias compulsus, tamen ab obsidione non desisteret. Tandem frustra se laborare sentiens, in campum quemdam cui Diabasis nomen, onines suas copias traducit, aliquet multis ab urbe stadiis dissitum, sed excursionibus aptum et ob aquarum affluentiam idoneum, ibique castra locat; a que inde factis excursionibus omnem suburbiorum elegantiam corrumpit, non, ut Μιχαήλ, είτε τη αληθεία το των ομοφύλων oixτεί- D ante, in conspectum corum qui in urbe erant suos educens. Hoc ubi intellexit imperator, egregium exercitum comparat, eique Catacelam et Otbianum duces præponit; ipseque scholas quæ vigilias in palatio obeunt, sodalitatesque assumens, contra Thomam ducit, rem collatis signis decreturus. Fortiter eum Thomas sustinuit. Cumque, ut apparet, arte vincere hostes studeret, primo congressu terga suos dare, rursusque persequentibus hostibus sese adversos objicere inopinataque conversione in fugam conjicere jubet. Hoc quidem ille præcipiebat : sed non erat futurum ut ei boc consilium succederet. Milites enim ejus, qui ipsius 888 causa diu jam uxoribus liberisque suis caruerant, manusque gentilium sanguine contaminave-

rant, simul et temporis mora confecti (jam enim A δμως πάλιν γενδμενός την έχυτου στοατιάν Εξώπλεtriennium exactum erat) et exitu carentem conainm se suscepisse sentientes, qui insaniæ atque capiditati unius viri servicent, præceptum illud divinitus oblati commodi loco ducentes, ut primum tubæ cecinerunt classicum aciesque congressæ sunt, non fingentes, ut erant jussi, fugam, effuse nullaque cum convenientia ordines solverunt ac dissipati sunt; atque ita pauci modo, mox complures ad imperatorem transfugerunt. Thomas cum paucis quibusdam Adrianopolin salvus pervenit : et ficticius ille ejus filius Anastasius ex fuga castellum Bizvie occupavit. Hos evestigio subsecutus imperator primo obsidere Thomam decrevit. Quam ad obsidionem non machinas, non tormenta adhibuit, cum quod belli civilis damna cuperet devitare. tum quod Adrianopoli vicinos Seythas nolebat instrumentorum quibus urbes oppugnantur notitiam consequi; sed fame ac penuria rerum ad vitam necessariarum statuens eum in suam potestatem redigere, vallo ac fossa circumventam urbem acriter obsedit. Thomas primo omnes qui per ætatem bello idonei non crant et omne animal inutile urbe expulit Deinde ingravescente fame ac salute desperata, qui cum ipso crant, per portulam quamdam furtim elapsi, 889 nonnulli etiam noctu per funes de muro demissi, alii imperatori sese dediderunt, alii Bizyam ad Anastasium filium naturalem profugerunt. Tandem cum obsessi omnia victu apta consumpsissent, jamque ad inusitatos cibos c et usque ad putrefactorum coriorum esum necessitas perpulisset, occulte cum Michaelo collocuti, pactique delictorum veniam, Thomam in compedibus imperatori tradiderunt. Is morem qui jampridem imperatoribus placuerat receptusque consuetudine erat, primo omnium servans, porrectum in pavimento jacere jussit, cervicemque ejus pedibus suis calcavit; tum pedibus manibusque mutilatum et asino impositum spectaculi loco per castra circumduci jussit, nihil aliud vociferantem quam : 4 Miserere mei, qui verus es rex! > Cumque rex percontaretur an ex aulicis quoque conscios quosdam suæ seditionis et socios habuisset, fuerat haud dubie multos delaturus, nisi Joannes Exabulius patricius monuisset imperatorem non convenire, f) sed prorsus rationi repugnare, inimicis fidem habere amicos accusantibus. Qua ille voce multis miserorum civium amicorumque imperatoris suppliciis ansas præcidit. Thomas lentis confectus suppliciis tandem animani exhalavit, medio Octobri mense, homo qui initio quidem magna conatus animosusque et propositi strenuus persecutor, in progressu multo se ipso deterior minimeque 890 respondens exspectationi de se conceptæ visus est. Quos Bizyam pervenisse diximus, ii quoque periculi metu sententiam mutarunt; et accepto de

ζεν. Έπει δε είς δύο μεριζόμενος εδόκει παντελώς άτθενής τε είναι και εύγείρωτος (ή τε γάρ βασιλίς των πόλεων ούχ εὐαριθμήτου, άλλά πλείστου καλ άξιολόγου στρατού έδέετο πολιορχουμένη, ήδη καί του βασιλέως συνειλογότος δυνάμεις ούχ άγεννείς καί κατά πρόσωπον Ιστασθαι δυναμένας, και ή των Βουλγάρων δὲ δύναμις οὐ μικοᾶς τινος, πολλής δὲ καί ού της τυχούσης εδέετο άντιπαρατάξεως), ώς αν μη είς δύο τινά διαιρούμενος εύγείρωτος γένηται. άπαίρει μέν της πόλεως, πρός του Βούλγαρου δέ άξιόμαγον χρίνας έαυτον χατά τον είρημένον άντιπαρατάσσεται τόπου, [P. 506] Καλ δήτα συμβολής γενομένης ήτταται κατά κράτος ὁ τύραννος, καὶ φόνος γίνεται πολύς των περί αύτόν: οί δὲ περισωθέντες φυγή την σωτηρίαν πορίζονται, και εν τινι χώρω δυσδάτω συναχθέντες το μέλλον έσκόπουν. Ο δὲ τῶν Βουλγάρων ἀργηγὸς τά τε σώματα, ὧν έγένετο χύριος, και λείαν πολλήν προσλαδόμενος πρός την οίχείαν υπέστρεψε γώραν, τη νίκη έπαιρόμενός τε και γαυριών. Το δε καταλειφθέν ναυτικόν έν τη πολιορκία της πόλεως, πυθόμενον την ήτταν του άποστάτου, προσκεχώρηκεν άπαν τω βασιλεί. 'Ο δ' άποστάτης είς τούτο άφιχτο μανίας παρά των συμμαχούντων αύτω, ώς ξοικέν, δαιμόνων, και την της βασιλείας είσετι ώνειροπόλει κατάσγεσιν, ότι πάντοθεν συντριβόμενος κά μικοδο έκ μεγάλου γινόμενος έτι προσελιπάρει τη πολιορχία. 'Ω; δ' έγνιώχει μάτην πονών, άρα; παντί τῷ στρατῷ εἴς τι πεδίον Διάδασιν κατονομαζόμενον, σταδίους άπέγον τῆς πόλεως Ικανούς, εὐφυῶς ἔγον πρός τε νομάς καὶ ὑδάτων ὑπορβοάς. στρατοπεδείαν επήξατο, κάκείθεν ποιούμενος προνουάς των της πόλεως προαστείων τάς άγλατας άπέχειρεν. Ένεφανίζετο δὲ τοῖς κατά την πόλιν ώς τὸ πρότερον οὐδαμῶς. Τοῦτο δὲ συνείς ὁ Μιχαἡί, άξιολογον συστησάμενος στράτευμα καί στρατηγούς ἐπιστήσας αὐτῷ τὸν Κατάχηλαν καὶ τὸν 'Ολδιανὸν, αύτός τε τάς φυλαττούσας έν τῷ παλατίω σγολάς είληφώς και τάς έταιρείας (76), Εξεισι κατά του τυράννου, διά σταδαίας μάγης χρίναι τὸ πᾶν βουληθείς. "Ενθα δή και ό τύραννος κατεστρατοπεδευμένος εύρώστως ύπεδέξατο του βασιλέα, καλ συμπλοχής γενομένης καταστρατηγήσαι τάγα τούς άντιπάλους βουλόμενος ὁ θωμάς άμα τη συμβολή νώτα δούναι τοις περί αύτον προσέταξεν, είτα των έναντίων είς διωγμόν τραπέντων έχ παλινδιώξεως έπιστραφήναι τούτους και τῷ παραδόξψ τρέψασθαι της ύποστροφης. Καὶ ην μέν αὐτῷ τοιαύτη παραγγελία, ούκ ξμελλε δε άρα είς έργον εκδήναι τά μεμελετημένα. Οι γάρ σύν αύτῷ στρατιώται πολύν χρόνον γυναικών και τέκνων στερόμενοι δι' αύτον και τάς γείρας γραίνοντες όμογνίοις αίμασιν, άμα δέ και τῷ χρόνιο πεπιεσμένοι (τρίτον γάρ έξηνύετο έτος, και ανηνύτοις έδδαουν έπιχειρείν άνδρός ένδς άπονοία καὶ ἐπιθυμία δουλεύοντες), τδ

κελευσθέν ως ξουαιόν τι λαβόντες, της σάλπαντος A Thomæ calamitate nuntio, imitati Adrianopol.tasτρησάτης το ένυάλιον και είς γείρας συμπλοκής των ταγμάτων ελθόντων, ού δοχήσει την τουπήν, ώς παρηγγέλθησαν, ἐποιούντο, άλλ' ἀτάκτως καὶ κόσμου γωρίς την τάξιν διαλελυκότες έσχεδάννοντο. Καί ούτως νύν μεν δλίγοι, αύθις δε πλείους τω βασιλεί προσγωρούσιν. 'Ο δε θωμάς σύν δλίγοις τισίν είς 'Αδριανούπολιν περισώζεται. 'Ο δὲ τούτου παράγραπτο: και νόθος υίδε (77) 'Αναστάσιος τὸ τῆς Βιζύης φεύγων κατέσγε φρούριου. [P. 507] 'Ο δὲ

Anastasium manus pedesque vinctum imperatori attulerunt. Isque eodem quo pater modo tractatus violenta morte periit. Tyrannis sublatis, Parium et Heraclea maritimæ urbes Thraciæ adhuc iis faventes resistebant imperatori, cum odio eius, tum quod sacras reponere imagines nolebat. Ac Parium quidem captum est, muris terræ motu coorto prostratis. Heraclea autem a partibus quibus ad mare special, expugnata est.

βατιλεύς έχ ποδός τούτοις έπόμενος πρώτον έγνω πολιορχείν τον θωμάν. "Οθεν έπάγει αὐτῷ πολιορχίαν. οὐ διὰ μηγανών καὶ έλεπόλεων σπουδάζων αὐτὸν καθελείν, ἄμα μέν τὸν ἐμφύλιον εὐλαδούμενος πόλεμον, άμα δὲ καὶ τοὺς προσοικοῦντας τῆ ᾿Αδριανουπόλει Σκύθας μὴ ἐθέλων των πολιορκητιχῶν δργάνων πείραν λαθείν, άλλὰ λιμῷ καὶ ἀνάγκη τῶν ἐπιτηδείων ἐπειγόμενος τὸν ἀντίπαλον παραστήσασθαι · καὶ δή παρακαθίσας την 'Αοριανούπολιν καὶ χάρακι καὶ σταυρώμασι στεφανώσες ένεργες έπολιόρχει. 'Ο δε θωμάς πρώτον μεν πάσαν άχρηστον ήλικίαν και πάν ζώον άνεπιτήδειον της πόλεως έξωθεί, Επειτα, ώς ήδη ήχμαζεν ο λιμός και σωτηρίας έλπις ούδαμού, οί μεν των συνόντων αύτω λάθρα διά τινων πυλίδων κλέπτοντες την έξέλευσιν, οἱ δὲ διὰ τῶν τειχῶν καθιμώμενοι νύκτωρ φέροντες ἐσυτούς τῶ βασιλεί παρεδίδοσαν, άλλοι δὰ πρὸς τὸν τοῦ ἀποστάτου νόθον υίλν 'Αναστάσιον εἰς τὸ Βιζύης πτολίεθρον ἀπεδίδρασχον. Έπελ δὲ τοῖς πολιορχουμένοις ήδη τὰ ἀναγχεία κατεδήδοτο, ήψαντο δὲ καί τινων άήθων βρωμάτων, έγώρει δε ή άνάγκη και μέγρι των σεσημμένων σκυτών και των καττυμάτων, καλ τούτοις άναγκαζόμενοι ἐσιτούντο, λάθρα προς λόγους ἐλθόντες τῷ Μιχαήλ, καλ τῶν ἡμαρτημένων συγγώρη τιν έξαιτήσαντες καὶ λαδόντες, τον θωμάν πεδήτην προσάγουσι τῷ ἐγθρῷ. 'Ο δὲ τὸ δόξαν πάλαι τοις βασιλεύσι και είς συνήθειαν ήδη έλθον πρώτον τελέσας, και επ' έδάφους άπλώσας αύτον και τοίς ποσί τον αύγένα τούτου πατήσας, άκρωτηριάζει ποδών αύτον και γειρών, δνω τε έπικαθίσας θεατρίζει διά του στριτοπέδου, ούδεν άλλο επιδοώμενον άλλ' ή, ι 'Ελέησόν με, άληθώς βασ:λευ ! > Έρομένου δε του βασιλέως εί τινες των αυτώ συνόντων και έτεροι είεν τα αυτού φρονούντες, τάχα αν κατείπε πολίων, εί μή ὁ πατρίκιος Ἰωάννης ὁ Ἐξαδούλιος, « Οὐ δέον, Εφη, ὧ βασιλεύ, άλλά καὶ λίαν άλόγιστον, έγθροίς πιστεύειν κατά των φίλων, > καλ τούτω τῷ λόγω διέλυσε τὰς κατά τῶν ταλαιπώρων πολιτών και φίλων αύτου μελλούσας έγειρεσθαι τιμωρίας. Και ό άποστάτης δε κατέλυσε τον βίον, ἀπορρήξας τὸ πνευμα ταις κατά μικρόν ποιναίς, μεσούντος Όκτωδρίου μηνός, κατά μέν τὰς ἀργάς μεγαλεπήδολος δοχών γενέσθαι και τολμηρός και του προτεθέντος έξεργαστικός, προδαίνων δε έπι τά έμπροσθεν πολύ καταδεέστερος έαυτου φανείς και της των έκτις προσδοκίας. Και οι έκ Βιζύης δι του φρουρίου ετέρας ταγέως εγένοντο γνώμης, τον επηρτημένον ύφορώμενοι χίνδυνον . άμα γάρ τῷ πυθέοθαι τά κατά του Θωμάν άτυχήματα, τά δμοια πεποιηκότες καί του 'Αναστάσιου συσγόντες δεδεμένου γείρας και πόδας προσήνεγκαν τῷ βασιλεί. [Ρ. 508] Πέπονθε δε και ούτος τὰ παραπλήσια τώ πατρί, και τον βίον βιαίως μετήλλαξε. Και των τυράννων δε καθαιρεθέντων αι παράλιοι της θράκης πόλεις, τό τε Πάριον και ή Ἡράκλεία, Ετι τά του τυράννου φρονούσαι άντείχου, μίσει τε τώ πρίς Μεγαήλ και διά το μή θέλειν τούτον τάς θείας άναστηλώσαι είκονας. Και το μεν Πάριον εάλω τοῦ τείχους καταδληθέντος ἀπό τινος γενομένου σεισμού, ή δ' Ἡρόκλεια ἐκυριεύθη ἀπό τῶν τῆς θαλάσσης I ditagor matter has μερών.

και ούτως δ βασιλεύς τροπαιοφόρος εκ των κατά Thracia triumphans in urbem rediit. In socios au-Θράχην Εργεται πόλεων, οὐδὲν ἔτερο: κατά των tem defectionis Thomæ et captos bello nibil aliud εδέξαντο τὰς άθωούσας αὐτοὺς βασιλικάς συλλαδάς καί τὰ πεμφθέντα άξιώματα (καὶ άμφω γάρ μαγίστρω πεποίηχεν ὁ βασιλεύς), ὑποφθαρέντων τῶν corruptis castellorum præsidiis, cum ad consueta ενδον, ως εξήλθον ούτοι πρός τάς συνήθεις διαρπα- latrociuia exivissent, portis castellorum objectis γάς, έκλείσθησαν των φρουρίων αι πύλαι αύτοις,

Καὶ τὰ μὲν κατὰ θωμαν τοιούτον ἔσχε τὸ τέλος, Β Hic rerum Thomæ finis fuit, et Michaelus ex συναποστατησάντων τῷ θωμά ἐννοήσας καὶ τῷ statuit quam quod asinis eos impositos ludis Cirπολέμω άλόντων, άλλ' Ιπποδρομίας γενομένης δνοις censibus circumduci solumque exsilii causa vertera ξποχουμένους περιαχθηναι και εξορές παραδοθηναι. jussit. Supererant adhuc defectionis istius quasi *Εμεινε δὲ ζώπυρον τῆς ἀποστασίας τὸ φρούριον ή fomites duo castella, Cabala et Saniana; quorum Καθάλα και ή Σανίανα, ών την μέν ό Χοιρέσς κατ- alterum Chæreas, alterum Gazarenus tenebat, iisque είγε, τὸ δ' ὁ Γαζαρηνός, ἐξ ων δρικόμενοι ληστείας ex arcibus prædationes ac latrocinia exercebant. ἐποιούντο καὶ προνομάς. 'Αλλά καὶ ούτοι ώς ούκ Sed hi quoque cum impunitatis pacta ab imperatore missa, oblatamque dignitatem (nam utrumque magistrum 891 imperator creabat) respuerent, exclusi, cumque in Syriam fuga contenderent, a

lta demum defectio omnino exstincta. Neque vero malorum impetus hoc cardine cessaturus erat : sed cum duæ continentes, Europam dico atque Asiam, veluti caput et cauda, divinitus castigarentur, tametsi id non intelligerent, ira Dei eis cædes, incendia, terræ motus, latrocinia, civiles turbas, urbium insperata excidia, signa in cœlo et in aere immittente, tandem miseras quoque insulas, veluti medicum corporis, ne ul'a ejus pars plagis careret, invaserunt. Sed nimirum corrigi non poterant, qui Dei hominis formam adorandam negarent. Quo tem pore novas res moliri Thomas cœpit, fama rei in omnes partes divulgata, Agareni, qui occiduum Iberiæ sinum accolunt Oceano finitimi, quos et Hispanos nominant, aucti hominum multitudine, suamque terram parum fertilem atque opulentam sentientes ideoque ipsis alendis non sufficere, principem suum Apochapsum (ipsi sua lingua amermumnem dicunt), accesserunt, utque colonia deduceretur poposcere, quia et ob multitudinem anguste habitarent et rebus necessariis destituerentur. 892 Princeps, cui is sermo pergratus erat, lougas confestim naves paravit, easque instructas, consilio suo etiamnum celato, prædatum ad insulas Orientis, que nostre erant ditionis, emisit, simul et rem subditis gratam facturus, quorum cupidita. tem alienis opibus satiaret, et exploraturus, essetne set deducere coloniam. Navigatione inito vere suscepta, multis appulsus insulis neminem sibi resistentem invenit : omnes enim præsidio orbatæ erant, quod classis tota iis custodiendis destinata Thomam tunc adjuvabat. Ingentem itaque prædam ex omnibus quas attigit insulis retulit. Hoc modo et in Cretam venit; quam cum prædatus populatusque esset pro virili, insulæ perspecta bonitate atque amænitate, suis hoc unum dicens : (En terram lacte ac melle fluentem, , navibus omnis generis præda oneratis domum repetiit. Finita deinde hieme ac vere ineunte naves quadraginta oneravit viris bellicosis; observatoque secundo vento, reliquas insulas fere absque maleficio prætervehens, ad Cretam appulit, castraque ad promontorium cui Cha- D κινς άγαθων των έπ' οίκον νόστων έμέμνητο. 'Ως δ' ό rax nomen imposuit. Cum autem neminem neque in excensione, neque dum suos deduceret hosteminveniret, 893 castris communitis eos qui ad excursionem apti erant emisit : ipse cum reliquis, cum isti ad decem jam aut undecim stadia abiissent et ventus invaluisset, naves ad unum omnes injecto

præfectis limitum comprehensi inque crucem acti A καὶ φεύγοντες προς Συρέαν όπο των τὰς άκρας διεπόντων στρατηγών κατασχεθέντες άνεσκολοπίσθησαν.

Καὶ οῦτω μὲν τὰ τῆς ἀποστασίας ἀπέσδη τέλεον καί φχετο, ούκ έμελλε δὲ άχρι τούτων στήσεσθαι ή φορά των κακών, άλλά των δύο ἡπείρων, 'Ασίας, φαμέν, και Εύρώπης, έν θυμῷ Κυρίου οἶόν τινος κεφαλής και ούρας, εί και μή συνίεσαν, παιδευθεισών φίνοις, έμπρησμοίς, σεισμοίς, άρπαγαίς, έμφυλίοις καταδρομαίς, πόλεων άνελπίστοις μεταναστάσεσι, σημείοις εξ ούρανού, σημείοις εξ άέρος, τέλος καί ταζς ταλαιπώροις νήσοις, οδόν τινα μέσην, εν' όλοσώματος είη ή πληγή, ἐπέδραμε τὰ δεινά. Άλλ ούχ ήν παιδευθήναι τους την θεάνθρωπον έξηρνημένου; μορφήν προσχυνείν. "Αρτι γάρ του κατά τον θωμάν άρξαντος νεωτερισμού, έπεὶ ταύτα ήχούετο πανταχου, οί του έσπέριου κόλπου της Ίδηρίας οίκουντες 'Αγαρηνοί, πρόσχωροι τῷ 'Ωχεανῷ δντες (Ίσπάνους τούτους χατονομάζουσιν), είς εὐανδρίαν έληλαχότες, καὶ ἡν ῷκουν γῆν λυπράν ούσαν καὶ μετρίως εὐδαί» μονα όρωντες και διά τουτο τρέφειν μή δυναμένην αύτους, προσελθόντες τῷ ἐαυτῶν ἄρχοντι ᾿Απόχαψ (άμερμουμνήν (78) οίδε τούτον ή έγχώριος γλώσσα καλείν) ἀποικίαν καὶ γῆς μεταγάστασιν ἀπήτουν γενέσθαι αὐτοῖς πλήθει τε στενοχωρουμένοις καὶ τῶν ἀναγκαίων σπανίζουσιν. [Ρ. 509] 'Ο δὲ ἀσπασίως τον λόγον δεξάμενος, πλοία εύθέως έπισχευάσας μαχρά καὶ δύναμιν τούτοι; ἐξ αὐτῶν ἐμδιδάσας, έπὶ ληστείαν τέως, λανθάνουσαν έχων την έννοιαν, των πρός τή εω κειμένων νήσων καλ ήμετέρων aliqua ferax insula, in quam commode suorum pos- c ετράπετο, όμου μεν το τοίς υπικόοις δρεκτον έκπληρών καλ έχ των άλλοτρίων αύτους χορεννύς, όμου δὲ καὶ μετασκεψόμενος εί τίς ἐστιν εύφορος τῶν νήσων καλ πρός μετυικίαν ἐπιτηδεία αὐτοῖς. Ποιησάμενος δὲ τὸν ἀπόπλουν ἔαρος ὥρα, καὶ πολλάς έπιων των νήσων, οδδένα ευρισκε τον άντιπαραταττόμενον · έχήρευον γάρ πάσαι βοηθείας, τοῦ είωθότος φυλάττειν στόλου παντός συστρατευομένου τῷ θωμά. Διό και μεγάλας ώφελείας έχ πασών, αίς και προσώρμιζεν, έχαρπούτο. Ήχε δέ ποτε καὶ εἰς Κρήτην, και ταύτην καταδραμών και άνδραποδισάμενος ώ; ἐνῆν, καὶ τὴν τῆς νήσου καταμαθών άρετην και χάριν, τουτο Εφη πρός τους ύπηκόους. « Ίδου γη ρέουσα γάλα και μέλι. » Και τότε μέν Εφη πλέον ούδεν, παντοίων δε τον στόλον έμπεπληγειμών ὑπέληγε καὶ τὸ ἔαρ ἐπέλιμπε, τεσσαράκοντα ναύς πληρώτας άνδρων μαχίμων και οδριον άνεμον ἐπιτηρήσας πρὸς Κρήτην ἀπέπλει, τὰς ἄλλας τῶν νήσων παρατρέχων έπιειχώς. Καταλαδών δε την νήσον τῷ ἀχρωτηρίψ τῷ λεγομένψ Χάρακι προσορμίζεται. 'Ως δ' οὐδὲν αὐτῷ οὕτε κατά τὴν ἀπόδασιν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(78) Leunclavius Onomastico 2: Emir Mumini, inquit, dominus est carimoniarum aut princeps sacrorum inter Saracenos. A Gracis Amermumnes scribitur in corum historiis. Idem alibi : Amermunnes, Gracerum in historiis ausopoogung, factum est en Fred et Munini; quorum illud dominum riend ze vrincipem hoc ritus sive carimonias

sive cultus et Opponsia;. Nam proximi secundum Haliphas ita nominabantur, velut principes sacrorum aut reges sacrorum, more Romano. Jovins interpretatur optime credentium in religione principes : sed potius dicere debuit, rectæ religionis aut ophobo-Eing aut virorum sacrorum principes. Goan.

ν.

נים

ή

05

15

1

.

v

いっていいってい

ούτε κατά την καταγωγήν έφάνη πολέμιον, παρεμ- A igni combussit. Quo subito incendii spectacuio Γολήν πηξάμενος όχυράν, τοὺς μὲν ἐπιτηδείους εἰς προνομήν έξαπέστειλεν, αύτος δέ τους λοιπούς έχων άρτι δή τοῦ πνεύματος ἐπακμάζοντος, κάκείνων πορρωτέρω σταδίων δέκα ή και ιε' γενομένων, πύρ έμβαλών ταίς ναυσί τὰς πάσας κατέφλεξε, φεισάμενος τὸ παράπαν οὐδεμιᾶς. 'Ο δὲ στρατὸς (καὶ γὰρ έπαλινόστουν εύθέως έχδειματωθέντες, τῷ πάραδόξω του θεαθέντος πράγματος καταπλαγέντες) την αίτίαν έπυνθάνοντο καί είς λόγους ήλθον νεωτερικούς. Έπει δε ήχουον α πάλαι ώδινον, ώς «Αύτοί τε τούτων ύμεζς αίτιοι, άποικίαν ζητούντες και γην άγαθήν, έμοι δε ταύτης ούδετέρα νενόμισται χρείττων, είς ταύτην ήλθον την όδον, τὰ ύμιν τε θυμήρη πράττων καὶ έμαυτὸν τῆς ἐξ ὑμῶν ἀπαλλάττων ὀγλήσεως. > 'Ως δέ και γυναικών και παίδων έμέμνηντο, • Καί Β γυναίκες, έφη ὁ Απόχαψ, ώδε, ἡμέτεραι αίγμάλωτοι, και παίδες μετά μικρον έξ αύτων. > Τούτοις τοίς λόγοις κατασιγασθέντες, καὶ ἀποδοχής ἄξια χρίναντες τὰ λεγόμενα, τάφρον μὲν ήγειραν πρώτον βαθείαν, καλ χάρακας έν ταύτη καταπήξαντες, ένθα και νύν λαδών την επωνυμίαν ο τόπος σώζει την προσηγορίαν, Χάνδαξ (79) όνομαζόμενος, έκείσε διενυχτέρευου. Χρόνος ούκ έρρύη πολύς, και τά πραττόμενα ή φήμη του βασιλέα εδίδασκε. Καὶ δς τῷ πρωτοσπαθαρίῳ Φωτεινῷ (80) τῶν 'Ανατολικῶν στρατηγούντι τά της Κρήτης άπαντα άνατίθησιν. [Ρ. 510] Οδτος έχετσε παραγενόμενος καὶ τὰ πάντα καταμαθών τον βασιλέα άνεδίδασκε τὰ πραττόμενα, καὶ δύναμιν ήξίου πέμπειν την έκείθεν ἀποσοδήσουσαν τους έχθρούς. Δαμιανόν γούν τινα όντα κίμητα του βασιλικού Ιπποστασίου (81) και πρωτοσπαθάριον μετά πολλής δυνάμεως και παρασκευής δ βασιλεύς ἀπέστειλεν είς βοήθειαν του στρατηγού Φωτεινού, οί και ένωθέντες κατά των Άγαρηνων ωπλίζοντο. Είς οὐδὲν δὲ χρήσιμον αὐτοῖς τὸ τέλος ένεπεράνθη · αὐτός τε γάρ ὁ Δαμιανός κατά την πρώτην προσδολήν καιρίαν πληγείς και θανών και τοίς λοιποίς τροπής γέγονεν αίτιος, και ὁ Φωτεινός μόλις εν δρόμωνι διασώζεται και τῷ βασιλεί τῶν πραχθέντων αὐτάγγελος γίνεται. 'Αλλ' οὖτος μέν, έπει διά τιμής ήγετο τῷ βασιλεί πάντως, τήν τῆς Σιχελίας στρατηγίαν αύθις της Κρήτης άλλάσσεται.

perterritus exercitus cum illico ad castra rediisset, causamque crematæ classis ferocius etiam postularet, dux respondit ea nunc peracta quæ ipsi din ardenter desiderassent: ipsos huic rei causam præbuisse, qui coloniam in locum felicem duci flagitassent : se, quia meliorem alium nullum sciret, huc duxisse, ut et ipsorum voluntati satisfaceret et interpellationibus sese ipsorum exoneraret. Cumque uxorum et liberorum inferrent mentionem, respondit Apochapsus in promptu esse captivas mulieres, quibus pro uxoribus uterentur, ac paulo post liberos tollerent. His illi verbis sedati, et approbatione digna rati, altam egerunt fossam, ibique vallum jecerunt, unde adhuc loco Chandax nomen servatur, atque iis in castris pernoctarunt. Brevi admodum tempore sama rei certiorem secit imperatorem, qui Photino protospathario orientalis exercitus duci summam rei ad Cretam pertinentis commisit. Hic eo profectus omnique re cognita imperatorem edocuit, copiasque ad profigandos ex insula hostes petiit. 894 Imperator ergo Damianum sui equilis comitem ac protospatharium magnis cum copiis atque graudi apparatu suppetias Photino mittit, iique conjunctis viribus contra Agarenos se armant. Sed nihil est profectum, quod cum Damianus primo in congressu letali vulnere accepto periisset, reliqui eam fugæ causam habuerunt; et Photinus ægre celoce evasit ad imperatorem, eique cladis nuntium attulit. Quem imperator, quod summo apud se esset in honore, pro Creta Siciliæ præsecit. Saracenos autem, adhue inter curas ac turbas versantes, monachus quidam ex insulæ montibus degressus docuit errare, si hoc loco tuto se consedisse crederent; simulque eis Chandacem demonstravit, opportunum locum ad quasvis commoditates. Ibi illi urbem condiderunt veluti totius insulæ arcem, ex eaque in totam insulam incursiones fecerunt, ac vicinas etiam, actis in servitutem incolls, urbibusque Cretæ una dempta captis omnibus. Tum temporis etiam Cyrillus Gortynis episcopus martyrii coronam supplicio est consecutus, quod Christum diffiteri noluisset.

τοίς δε Σαρακηνοίς (82) εν ταραχή και μερίμνη δι- D Hoc modo Creta in servitutem devenit. άγουσιν έτι μοναχός τις έχ των όρέων της νήσου επικαταδάς άμαρτάνειν έφησεν, εί άσφαλως οδοθται έξειν Ιδρυθέντες εν τῷδε τῷ τόπῳ, καὶ ἄμα λέγων τὸν Χάνδακα τούτοις ὑπέδειξε, δεξιὸν τόπον καὶ εύφυξί πρός πάσαν εύεττρείαν. Έν τούτω πόλιν εδρύσαντες καλ ολόν τινα πάσης άκρόπολιν τῆς νήσου. και έκ ταύτης δρμώμενοι την όλην κατέτρεχον νήσον και τάς λοιπάς. Έδουλώσαντο δε τους αὐτόχθονας και τάς έν τη Κρήτη πόλεις πλην μιάς. Τότε δη και ό Κύριλλος ό Γορτύνης πρόεδρος στέφει τελειούται μαρτυρικώ, μή θελήσας άρνήσασθαι του Χρισσόν. Καὶ Κρήτη μὲν ἐάλω τοῦτον τον τρόπον.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(79) Idem modernis Græcis yavôáxiov, et correctius χάνδαξ, ac χάραξ antiquis, scilicet fossa, vallum, unde universie insulæ Candiæ nomen deinceps est inditum. GOAR.

(80) Locus erat mutilus. Supplevimus ex Scylitze. GOAR.

(81) Hune nullo negotio comitem stabuli, ut veteres Franci loquebantur, intelligere possumus,

quem posteriorem Græci zovisstallov , nostri constabulum et constabularium vocaverunt. Goan.

(82) Promiscue, ut et alii, Agarenos Saracenosque ponit. Quod autem de Chandace præcessit et sequitur, omnino inter se pugnat; nisi in media historia aliquid excidit, aut in nominibus erratum est. Qui enim jubeantur castra in Chandace ponere, ubi ea jam ante jacebant? XxL.

Ceterum imperator Michaelus bellis civilibus A Των έμφυλίων δε πολέμων απαλλαγείς ὁ βασιλείς effrenibus animi ferebatur impetibus. Proinde amplecti, occulte cum principibus senatus rem composuit, ut; ii sibi alterius uxoris ducende auctores essent, ac nisi pateretur persuaderi sibi, vim minarentur, hoc honesto utentes prætextu, non convenire ut, ipsis imperatori subditis, uxores eorum domina atque imperatrice careant. Ita ergofictis eorum sermonibus ad extremum cessit. Ac primum quidem subditos manu sua ipsi se obligare mandavit, futuram imperatoris uxorem, et quos esset ea editura liberos, summo in honore al ipsis habitum iri, ita ut eam ipso mortuo imperatricem, de filiis unum imperatorem agnoscant. Adeo non in hoc modo ævo, sed post mortem quoque suam se imperaturum existimabat. Deinde commentitiis istis senatus precibus persuasus scilicet uxorem ducit jampridem desponsam Christo, et monastieum amplexam vitæ genus, inque principis dicto monasterio id a pueritia exercentem, nomine Euphrosynam. Ferebatur ea filia esse Constantini imperatoris, ejus quem mater Irena sua propter scelera juste oculis spoliaverat,

Aliam quoque classem Michaelus contra Saracenos Cretam obtinentes emisit, duce Cratero Cibyr-Reotarum præfecto. Is cum septuaginta suis et omnibus refignarum insularum biremibus ferox admodum 896 Cretam applienit; inciditque in Agarenos nequaquam pugnam subterfugientes, sed fortiter admodum eam subsistentes. A prima luce usque ad meridiem acerrime utrinque fuit dimicatum, neutra parte inclinata, sed utrisque animose perdurantibus. Jam vergente ad vesperam die. superati demum Cretenses fugam fecerunt. Horum multi in pugna occisi sunt, plures abjectis armis capti. Eademque die videtur urbs quoque corum capi potnisse, nisi nox ingruens obstitisset. Atque ea quidem nox Romanis exitiosa fuit. Namque ut victores, et qui superstites paucos postridie nullo negotio se in suam potestatem redacturos speraagerent, potationibus et luxuriæ sese dederunt, neque excubiarum, neque ullius salutaris rei curam habentes, de solo somno ac quiete et socordia facile omnia evertente cogitantes. Ergo Cretenses, qui excubitorum inopia ipsi vigilum munere fungebantur, Romana castra vino somnoque capta deprehendentes media nocte magno cum strepitu irruerunt, inque ebrios incidentes, universos ne nuntio quidem, ut proverbio dicitur, superstite interfecerunt. Solus dux Craterus mercatorio usus navigio saluti suze consuluit. Quem cum Saracenorum dux diu multumque et inter cadavera et inter captivos quæsitum non inveniret, ac fuga elapsum perciperet, misit qui 897 eum perse-

liberatus non Deo, sed suæ prudentiæ atque soler- Μιχαήλ οὐ τῷ Θεῷ τὴν νίκην ἐπέγραψεν, άλλὰ τῆ tiæ victoriam imputavit. Itaque et fastu turgens έαυτοῦ φρονήσει και στρατηγία · διο και ύπο φρονήματος φυσηθείς ακάθεκτος ήν την όρμην. Της γαμεnxore mortua, 895 simulans se vitam viduam της ούν τελευτησάτης αύτου ύπεποιείτο μέν τον άζυγα βίου, λάθρα δὲ πρὸς τοὺς προύχοντας τῆς συγκλήτου πέμπων ανέπεισε παρ' αὐτών παρακαλείσθαι έτέρα συζευγθήναι γυναικί, εί μη πεισθείη όὲ, καὶ βίαν ἐπενεγκεῖν ἀπειλούντων, πρόφασιν όξθεν εύσγημον προτεινομένων, ώς οὐ δέον αὐτούς μέν ύπο βασιλεί τάττεσθαι, τὰς δὲ αὐτῶν γυναίκας δεσποίνης στερείσθαι καὶ βασιλίδος. Έπέπειστο ούν όψέ ποτε διά των επιπλόστων λόγων, και πρώτα μέν άπήτει γειρόγραφα τους ύπηχόους εύνοίας, ώς αύτην τε την έτομένην αὐτῷ γυναίχα καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς τεχθησόμενα μετά τὸν αὐτοῦ θάνατον ὑπερδαλλόντω; τιμήσουσι, και μετ' έκεζνον βασιλέας έχοιεν κάκείνην δέσποιναν. Οῦτως οὐ τοῦ κατ' ἐκείνον, ἀλλά καὶ του μετ' αύτον ώετο χρατήσειν αίωνος. Είτα καί ταίς μετά τέχνης αίτήσεσι πείθεται της συγκλήτου, [Ρ. 511] και ήγάγετο πρός γάμου γυναϊκά τινα πάλαι νυμφευθείσαν Χριστώ και του μοναδικόν άσπασαμένην βίον κάν τῷ ἐν τῆ Πριγκήπφ μοναστηρίφ μονάζουσαν έχ παιδός. Εύφροσύνη ταύτης ή κλήσις, πατρός δε λέγεται είναι Κωνσταντίνου του βασιλέως, ον ή μήτηρ Είρηνη δικαίως διά τάς σφετέρας άτετύφλωσεν άκολασίας. Καὶ ταῦτα μενέπράττετο τήδε.

Ο δὲ Μιχαήλ ἔτερον στόλον ἐκπέμπει κατά τῶν έν Κρήτη Σαρακηνών, στρατηγόν έπιστήσας αύτοις Κρατερόν τὸν τῶν Κιθυββαιωτῶν διέποντα τὴν άργήν · δς έδδημήκοντα διήρεις τὰς ὑφ' ἐαυτὸν λαθών καί τός έκ των άλλων νήσων άπάσας, έν τή Κρήτη γενόμενος μετά μεγίστου φρυάγματος οὐδὲ τούς 'Αγαρηνούς ύποκλενομένους ευρεν, άλλά κα! αύτους γενναίως ύποστάντας τὸν κίνδυνον. Συμπλοκής δε γενομένης, ήδη του ήλίου τάς άχρωρείας αύγάζοντος άχρι μεσούσης ήμέρας, οὐδέτερον μέρος ἀπέκλινεν, άλλά γενναίως άγτέγοντες ἐκαρτέρουν. "Αρτι δε της ήμέρας κλινούσης πουήσαντες οί Κρητες ενέδωχαν είς φυγήν, και πολλοί μεν αύτων έν το πολέμιο απέθανον, πλείονες δὲ τὰ ὅπλα ρίψαντες ήγμαλωτίσθησαν. Τάχα δ' αν ξάλω καὶ ή πόλις αύθημερον, εί μη νύξ έπιγενομένη άνέτρεψε τέλεον τά πράγματα. 'Ρωμαΐοι μέν γάρ ώς ήδη τάχα νενικήrent, perinde ac si non in hostico, sed domi sua: D κότες, και πάντας αύριον εν βραχεί βραχείς δντας έλπίσαντες συλλαβείν, ώς έν οίχεία, άλλ' ούχ έν άλλοτρία διάγοντες, πρός πότους καὶ τρυφάς έξεδάκχευον, μήτε τινός φυλακής, μήτ '[άλλης σωτηρίας φροντίσαντες, υπνου δὲ μόνου καὶ τῆς πάντα βαδίως άνατρεπούσης άναπαύλης τε καὶ ραστώνης. "Οθεν περί μέσας νύχτας οἱ Κρῆτες, ἐπειδή τῶν ἐαυτῶν φυλάχων ώ; εν ἀπορία άγρυπνούντες οίνω καὶ ϋπνω τούς της 'Ρωμαϊκής παρεμβολής έμανθανον κατεχομένους, αύθωρον έπιπεσόντες μετ' άλαλαγμοῦ καὶ μέθη κατεσχημένους εὐρόντες ἄπαντας ἄρδην ἀπώλεσαν, ώς μηδ' άγγελον, τοῦτο δή το τοῦ λόγου, περιλειφθήναι. Μόνος δ' ὁ στρατηγός έμποριχοῦ τίνος πλοίου ἐπιδάς την σωτηρίαν έαυτῷ έμνηστεύετο. 'Ως δὲ πολλά ζητήσας ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς τοῦτον ούχ εῦρισχεν οδτ' έν τοίς πεσούσιν οδτ' έν τοίς αγγμαλώ- A querentur. Atque bi eum in Co insula assecuti in τοις, ξμαθε δ' ότι φυγάς ώγετο, τους καταδιώξοντας crucem actum e vivis sustulerunt. Secundum hæc ξπεμψεν • οί και καταλαδόντες αύτον έν Κῷ τῆ νήσω ξύλφ κρεμάσαντες ἀπέκτειναν. Μετά δὲ ταῦτα ἀνήρ τις πολεμικός καὶ φρονήσεως καὶ άγχινοίας ού: άμοιρο:, τὸ ἐπώνυμον 'Ορύφας, στρατόν τινα προσ τάξει άθροίσας βασιλική, τὸν τεσσαρακοντάριον τότε καλούμενον έκ του διανεμηθήναι αύτοις άνά τεσσαράκοντα χρυσίνους, τάς τε άλλας νήσους ἐπιών άνήρει τους προνομεύοντας [Ρ. 512] 'Αγαρηνούς, άτχέτου δρμής άνεχαίτισε. Καὶ ταῦτα μέν συνηνέχθη τῆδε.

Κατά δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Εὐφήμιός τις ἀνὴρ κατά Σιχελίαν λαού τινος έξηγούμενος, έρασθείς παρθένου τινός το μοναδικόν έκ παιδός άναλαδούτης σχήμο, η tenera ætate monastico habitu velata vivebat, cum περὶ πολλού ἐποιεῖτο τὸν οἰχεῖον ἔρωτα ἐχπληρώσαι, των νόμων ούδε φροντίζων όλως, άλλ' ώς είς παράδειγμα μόνον άποδλέπων του βασιλέα, τοιούτου τι τολμήσαντα καὶ αὐτόν. 'Αρπάζει γοῦν την παρθένου του άσκητηρίου και πρός ξαυτόν άκουσαν άγει. Ταύτης ούν οἱ ἀδελφοὶ προσίασι τῷ Μιχαἡλ, τὰ τοῦ δράματος διηγούμενοι · ό δὲ κελεύει τῷ στρατηγῷ, εἰ ούτως καταλάδοι έγουσαν την άλήθειαν, την βίνα τοῦ τετολμηκότος Εύφημίου άποτεμείν. "Οπερ μαθών ό Εύφήμιος, συνωμότας λαδών τούς τε ύπο την αύτοῦ χείρα καί τινας των συντουρμαρχών (85), τον στραττγον έπὶ τούτω παραγενόμενον άπελαύνει καὶ πολο τὸν τῆς ᾿Αφρικῆς ἀποδιδράσκει ἡγούμενον, πάσάν τήν Σιχελίαν όπ' έκείνον ποιήσαι καθυπισχνούμενος καὶ διδόναι φόρους αὐτῷ πολλούς, εἰ μό ου άναγο C imperator Romanorum declaretur, omnem ipsi ρευθείη 'Ρωμαίων βασιλεύς. Δεξάμενος ούν τον λόγον ὁ άμηρᾶς άναγορεύει τοῦτον βασιλέα 'Ρωμαίων καί χείρα δίδωσι πολλήν, καί της Σικελίας γίνεται έγκρατής, παρ' αύτοῦ τούτου λαδών αύτήν. Πλην ό μέν Εύφήμιος ού πολύν χρόνον τοῦ βασιλικοῦ ἀπολαύσας άξιώματος άφαιρείται την κεφαλήν, της οίκείας ἀποστασίας καὶ παρανομίας τοῦτον λαδών τὸν μισθόν. "Αξιον δέ και τον τρόπον είπειν της αύτου άναιρέσεως. 'Ως γάρ εν σχήματι βασιλικώ περιήτι την Σικελίαν άνευφημούμενος, άπηςι κατά Συράκουσαν. "Αποθεν δε γενόμενος της έαυτου τάξεως καλ των δορυφόρων, καὶ όσον ἀπὸ τόξου βολῆς τῆ πόλει προσεγγίσας, ώμίλει τοῖς πολίταις καὶ πρὸς ἐαυτὸν λόγοις την έχείνων έφείλ κετο εύνοιαν. Μεμονωμένον δὲ τοῦτον ἰδόντες ἀδελφοὶ δύο Συρακούσιοι, πρὸς ἐαυτούς βουλευσάμενοι καλ σύμπνοοι γενόμενοι και τὸ ἐν φρονήσαντες προσέρχονται τούτω είρωνικώς τε καί τωθαστικώς, ώς βασιλεί τάχα την προσήκουσαν τιμήν άπονέμοντες. 'Ο δε Εύφήμιος μή συνείς τον δόλον, την παρ' αὐτῶν ἀναγόρευσιν καὶ τὸν ἀσπασμὸν προσδεξάμενος, προσεχάλει τούτους μετά φιλοφροσύνης ώς και αὐτὸς τὸν οἰκεῖον ἀσπασμὸν ἀποδώσων. Καὶ δή κλίνας την κεφαλήν και τὸ οτόμα προσερείσας τῷ στόματι θατέρου τῶν ἀδελφῶν, θριξι μέν

bellicosus quidam vir, prudentiæque et sagacitatis non expers, cognomento Oryphas, jussu regis exercitum colligit, qui tum quadragenarius appellabatur, quod quadraginta aurei singulis pendebantur. Is et alias obiens insulas Agarenas prædatum excurrentes interfecit, partim insidiis locatis, partim prælio congressus, et Cretensium immodicam ferociam repressit atque inhibuit.

τοίς μέν λόχους επάγων, τοίς δε φανερώς πολεμών, και τους Κρήτας συνέστειλε και τής πολλής και

Hoc ipso tempore Euphemius quidam turmæ cujusdam dux amore correptus virginis, quæ a nihil antiquius haberet quam amorem suum exsaflare, neque leges quidquam curaret, sed in solius imperatoris exemplum intucretur, qui et ipse simile facinus perpetraverat, rapit ex monasterio virginem ac invitam ad se traducit. Hujus virginis fratres ad imperatorem se conferent ac factum narrant, Et imperator præfecto Siciliæ mandat ut Euphemio, signidem hos verum crimen detalisse comperiret, nasum amputet. Hoc sentiens Eupliemius, adscitis in conjurationem iis quibus præerat aliisque aliarum turmarum ductoribus, præfectum supplicium imponendi causa ad se venientem repellit, atque ad Africe ameram 898 sive præfectum transfugit, promittitque se, modo ab ipso Siciliam subjecturum ac grande tributum soluturum. Accipit conditionem ameras, et Euphemium magno exercitu instruit, imperatoris Romani titulo insignitum, ejusque opera Sicilia potitur. Verum hic Euphemius imperatoriæ dignationis perbrevem fructum percepit, truncatus capite, quam dignam sui sceleris et defectionis mercedem retulit. Et sane operæ pretium videtur referre quo modo fuerit interfectus. Cum obiret Siciliam imperatorio habitu, ut ab omnibus imperator salutaretur, Syracusas quoque petiit: ubi cum a suis stipatoribus longius provolasset, et ad urbem tanto quantum sagitta areu emissa conficit spatio accessisset, cum oppidanis colloquens corumque benevolentiam oratione sua captans, duo Syracusani fratres solum et a suis amotum videntes de co interficiendo conspirant. Itaque simulato studio et adulatorio gestu ad hominem accedint, atque ut imperatorem debito honore afficiunt. Euphemius, qui, corum. dolum non intelligeret, gratam corum imperatorii: nominis delationem atque salutationem habens, comiter ad se eos vocat, dignis modis resalutaturus. Ergo cum capite inclinato alterum oscularetur, ab eo crinibus arripitue 899 ac valide

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(83) Toupua agmen est tribus ordinibus, sagittariorum videlicet, peltastarum et lanceariorum, constans: hi ad centum, isti ad trecentorum, alii ad quingentorum numerum ascendebant, quibus

τουρμάρχης exercitus duci subjectus præerat. Hæc pauca e pluribus a Rigaltio docte collectis-GOAR.

oft. Mis et a go ill a profesio ar

tatis pænas luit Euphemius.

Agareni porro non Siciliam ex co tantum, sed et Calabriam et plerasque Italiæ partes occupaverunt, omnia incursionibus ac populationibus infestantes. Michaelus vero cum imperium annos 9, menses 8 gessisset, ex dysenteria mortuus est, cum sua in Deum impietate, inque rebus gerendis perversitate Romano imperio tot tantaque intulisset mala. quæ commemoravimus. Defecit sub co etiam tota Dalmatia. Et ferebatur de eo antiquum oraculum in hane sententiam :

Hec initium malorum telluri accidet, Rerum potietur cum Babylonius draco, Linguæ impeditæ, et auri cupientissimus.

Cadaver eins repositum est in magno Justiniani sacello, ad fanum Aj ostolorum, in cista viridi

Huic mortuo filius ejus Theophilus jam virili ælate successit, mense Octobri, indictionis 8. Is præ se ferebat justitiæ ferventissimum studium et egum civilium accuratam custodiam, cum re ipsa illa simularet, ut ab insidiis se tutum præstaret, neque ulli contra se aliquid moliendi 900 ansam præberet. Principio imperii sui omnes, a quibus pater ipsius in Leone interficiendo imperioque occupando fuerat adjutus, perdere statuens, edicto proposito universos qui ah imperatore honores aut beneficia haberent cujuscunque modi, ad Magnauram, quod et a quinque turribus Pentapyrgium dieitur, convenire jussit. Qui cum ad dictum locum frequentes confluxissent, dissimulata animi sævitia, leni ac placida voce: « Volnit, » inquit, « pater meus beatæ memoriæ eos qui auxilium ipsi tulerant ac pro imperio propugnaverant, magnis honoribus atque donis remunerari: sed morte præventus, ne ingratus erga bene meritos videretur, me successorem suum ejus debiti solutorem reliquit. Proinde amici paterni, secedentes ex multitudine, nobis sese ostendant, ut eis dignam mercedem rependamus. . Hae oratione decepti miseri, quotquot At Theophilus præda intra casses inclusa urbis præfectum civiles exsequi leges jussit, a Jam nunc > inquiens, e præfecte, judicandi potestatem Deo et me tibi mandantibus, dignam his mercedem factorum persolve, qui non tantum humano sanguine manus contaminarunt, sed et unctum Dei intra sacrarium interfecerunt. Atque hæc fatus primam istam admirabilem 901 concionem dimisit. Miseri vero illi a præfecto arrepti homicidarum more suppliciis sunt affecti. Novercam quoque suam Theophilus aula pulsam in monasterium

tenetur, alter el caput amputat. Has suæ improbi- A κατέγεται ίσγυρω; παρά τούτου, πρό; δε του έτέρου των άδελφων την χεφαλήν άποτέμνεται. Καὶ ούτος μέν ταύτην έτισε δίχην τῆς οἰχείας ἀπθνοίας.

Οἱ δὲ ᾿Αγαρηνοὶ οὐ τῆς Σικελίας μόνον Εκτοτε, άλλά και [P. 513] Καλαδρίας και των πλειόνων τής Ίταλίας ἐγένοντο ἐγχρατεῖς, πάντα χατατρέχοντε; και διαπορθούντες. 'Ο Μιχαήλ δὲ ἐπὶ μῆνας η' και έτη θ' τῆς βασιλείας γενόμενος έγχρατής, δυσεντερίας άλους άρδωστήματι καταστρέφει τον βίον, τοσούτων παραίτιος τη πολιτεία 'Ρωμαίων γενόμενος κακών δι' ήν είχεν άσέδειαν πρός Θεόν καὶ πρός τὰ πράγματα μοχθηρίαν, όσων προλαδών έπεμνήσθη ό λόγος. 'Απεστάτησε δὲ ἐπ' αὐτοῦ καὶ πάσα ἡ Δαλματία. Έφέρετο δὲ καὶ χρησμός παλαιός περί αὐτοῦ, Exms outwe.

'Αρχή κακών δέ προσπεσείται τῆ χθονί, "Όταν κατάρξη της Βαθυλώνος δράκων, Δύσγλωττος ούτος και φιλόχρυσος λίαν.

Έτάφη δὲ ὁ τούτου νεκρὸς ἐν τῷ κατὰ τοὺς 'Αγίους Αποστόλους μεγάλω ήρώω Τουστινιανού, εν λάρνακι πρασίνω Θετταλική.

Μετά δὲ τὸν τοῦ Μιγαήλ θάνατον ὁ υίδς αὐτοῦ Θεόφιλος, άνδρὸς ήδη ήλικίαν έχων, διεδέξατο την πατρώαν άρχην, κατά του 'Οκτώβριου μήνα της η' Ινδικτιώνος, λόγφ μέν της δικαιοσύνης έμπυρος έραστής χαλείσθαι βουλόμενος νόμων τε φύλαξ πολιτιχών άχριδής, τή δ' άληθεία έξωθεν έαυτον των έπιδουλευόντων διατηρών, ώς αν μή τις κατ' αύτου νεανικόν τολμήσειε, ταύτα ύπεκρίνετο. Εύθυς ούν έκ προο:μίων τούς τῷ πατρὶ αὐτοῦ συναραμένους εἰς τὸν τοῦ Λέοντος θάνατον έγνω πάντας όλέθρω δούναι καλ άπωλεία. "Όθεν έξέθετο δόγμα τους των βασιλιχών άπαντας ἀπολαύοντας φιλοτιμιών, προσέτι δὲ καί βασιλικής τιμής μετασχόντας της οίασούν, κατά την Μαγναύραν ήτοι το Πενταπύργιον (84) συναθροισθήναι. 'Ως δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ πάντες ἡθροίσθησαν ώς έχέλευσεν, ώς έν σχότω τέως την της ψυχης χρύψας θηριωδίαν, πρασία και ήρεμαία φωνή έρη πρός τούς συνειλεγμένους . . Έδούλετο μέν και δι' έπιθυμίας είγε, ω λαδς και κλήρος έμος, δ έμος μακαρίτης πατήρ τους άντιλαδομένους και της βασιλείας. ύπερμαχήσαντας πολλών μέν τιμών, πολλών δέ τούτους άγαθων και έτέρων καταξιώσαι γερών, καταχθείς δ' ύπο του χρεών έμε τον της βασιλείας διάδο-Leonis eædem adjuverant, se ipsos indicaverunt. D χον, ένα μή άχάριστος δόξη τοίς εὐεργέταις, όφειλέτην κατέλιπε. Διδ έκαστος χωρισθείς του πλήθους δειχνύτω έαυτον ήμεν έμφανή, ενα γνόντες τούς φίλους άξίως ύμας άμενβαίμεθα. > Τούτοις τοίς λόγοι; παρακλαπέντες οἱ δείλαιοι καὶ συλαγωγηθέντες τὸν νοῦν, ἔχαστος τῷν ὄσο: τῷ φόνῳ συνήργησαν τοῦ Λέοντος ξαυτόν παρεγύμνου. Εύθὸς ούν ὁ Θεόφιλος, έντὸς σαγήνης έχων την θήραν, έγχελεύεται τῷ ξπάρχψ τοίς πολιτιχοίς χρήσασθαι νόμοις, ούτως είπων . Αγε δή, ω Επαρχε, έχ Θεού και της ήμων γαληνότητος το κρίνειν λαδών, τούτοις άξιας των έργων άπόδος τάς άμοιθάς, ούχ ότι τάς χείρας έμίαναν αξματι άνθρωπίνω, άλλ' ότι καὶ χριστόν Κυρίου A redire coegit, in quo primum religioni devota ξάμενος διέλυσε τον θαυμαστον έχεινον και πρώτον tum, quo senatum Michaelus obligaverat.

πρός του Μιχαήλ Εποιήσατο. Καί ταύτα μέν έν προοιμίω τω Θεοφίλω, τά δ' έξης ούκ ἐπαίνων ἀνάξια · ἀντιποιούμενος γὰρ τῆς δικαιοσύνης άπασιν ήν τοί; πονηροίς φοδερός, τοίς δέ άγαθοίς θαυμαστός, τοίς μέν ότι μισοπόνηρός τε καλ δίκαιος εδόκει, τοῖς δ' ὅτι ἐμβριθής τε καὶ αὐστηρός. Ούκ ήν δὲ πάντως αύτδν πάντων τῶν κακῶν καθαρεύειν. Είχετο μέν γάρ της έπι Θεόν πίστεως, είγετο χων αιρέσεως, και τον εύσεδη και πανάγιον εκάκου λαίν, παρά πάντα του τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνου ήρεμήσαι μή συγχωρήσας. "Οθεν οδό έν πολέμοις εύτύχησέ ποτε, άελ δὲ ήττητο καλ οὐ κατά βασιλέα ύπέστρεφεν. Έχόμενος δ' ούν της δικαιοσύνης καλ της πρός Χριστόν και την αύτου Μητέρα, ώς φετο, πίστεως και προθυμίας, άπηςι έκάστης εδδομάδος έφιππος διά της λεωφόρου έπὶ τὸν ἐν Βλαγέρναις τής Θεομήτορος θείον ναλν, ύπό των δορυφόρων παραπεμπόμενος. 'Απήει δὲ πᾶσι μὲν, προηγουμένως δὲ τοῖς ἀδιχουμένοις διδούς ἐαυτὸν, ὡς ἄω ἔχοιεν τὰ αύτων έκτραγωδείν άδικήματα καί μή παρά τινων χωλύοιντο άδίχων ύφορωμένων την έξ αύτοῦ τιμωρίαν, είθ' ίνα καὶ κατά την άγοράν διερχόμενος θεατής γένοιτο των ώνίων. Ἡρώτα ούν περὶ ἐχάστου C των πιπρασχομένων, πόσου πωλείται, γινόμενος κατά την άγοράν. Ἡρώτα δὲ οὐ παρέργως, οὐδ' ἐν ένλ είδει, άλλ' έπί τε τοί; βρωτοίς καλ τοίς ποτοίς καί τοις είς θάλψιν επιτηδείοις άμφιάσμασι καί πάσιν άπλως τοίς κατά την άγοράν προκειμένοις. Καί διά πάντων πολλήν έπεδείχνυτο σπουδήν καλ έπεμέλειαν πρός τά κοινά, νον μέν έν κριτηρίοις, νον δέ, ώς εξρηται, κατά τάς προόδους της εδδομάδος. Καί ποτε δέ και ψυχαγωγίας χάριν προχύπτων άπό των πρό; θάλασσαν τοῦ παλατίου τειχῶν ἐθεάσατο ναῦν τινά μυριοφόρον έξουρίας πλέουσαν άναπεπταμένοις δή τοίς Ιστίοις, μεγέθει τε άνυπέρδλητον και άπαράμιλλον χάλλει. ήν θεασάμενος είς θάμδος ενέπιπτεν. 'Ηρώτα δ' όμως τίνος τε ή όλκας είη και ό τι η φέροι των άγωγίωων. 'Ως δέ της Αύγούστης είναι έμάνθανε, τότε μέν έφησύχασε καὶ παρέπεμψε τον καιρού άγρι καί ή; είωθεν ήμέρας άπιέναι πρός του έν Βλαχέρναις θείον ναόν. 'Ως δ' ήδη παρήν ή χυρία και ό τοῦ πλοίου όρμος όηλος έγεγόνει τῷ βασιλεί πυθομένω παρά τινος, της είς αὐτὸ φερούσης όδοῦ είχετο, καί πλησιάσας έστη παρά την πρύμναν, καί τούς παρόντας ήρώτα πολλάχις ότου τις έχει χρείαν των άγωγίμων, σίτου τυχόν ή οίνου ή άλλου τινός είδους. [Ρ. 515] 'Ως δὲ πολλάκις ἐρωτηθέντες ἄπαξ ἀπεκρίθησαν και μόλις μηδενός λείπεσθαι τούς ύπο της σης προμηθουμένους δεσποτείας καλ βασιλείας, ε 'Αλλ' ούχ έστε δη, έφη ὁ βασιλεύ; ε ότι με ύπο θεού βασιλέα γεγενημένον ή Αυγούστά μου καλ σύμδιος ναύκληρον άπειργάσατο ; • Προσέθετο εξ μετά πικρίας και τούτο · ι Τίς ποτε βασιλία Τωμαίων ή την αύτού

άνείλου ένδου θυσιαστηρίου. » [P. 514] Ταύτα φθεγ- comam detonderat. Nihilque huic profuit juramen-

σύλλογον, οἱ δ' άθλιοι ἐχεῖνοι συλληφθέντες παρά τοῦ ἐπάρχου ποιναῖς χαθυπεδλήθησαν ἀνδροφόνων.) Ο δέ θεόφιλος και την αύτου μητρυιάν άπελάσας των βασιλείων είς το μοναστήριον ήνάγκασεν άπελθείν, έν ο τό πρώτον την ποσμικήν ἀπέθετο τρίχα, μηδέν ώφελησάντων των δραων οθς ή σύγκλητος

Hæc Theophili principia. Ouæ secuta sunt laudem non merentur. Sane justitiam colens omnibus malis metui bonisque admirationi erat; bis, quod eum bonum ac malis infestum : illis, quod gravem austerumque judicarent. Sed non potuit omnibus carere vitiis. Nam tametsi veram amplecteretur religionem, magis tamen a patre ad se devolutæ δὶ πλέον τῆς πατροπαραδότου μιαράς τῶν Είκονομά- p impuræ imaginiperdarum hæresi deditus erat, piosque omni sui imperii tempore exercuit maleficiis, nullam iis quietem permittens. Itaque et in bello nunquam vicit, sed semper succubuit ac domum non convenienter imperatoriæ dignitati rediit. Justitiam ergo colens et, ut putabat, erga Christum ejusque Matrem pietatem, singulis septimanis per viam publicam satellitibus stipatus ad Blachernense Deiparæ fanum equitabat; interque equitandum omnibus maxime injuriis affectis vacabat, ut ii suas querelas proponere possent, neque ab sontibus et pænams metuentibus impedirentur. Simul et per forum equitans res venales 902 inspiciebat, ac de pretio interrogabat, neque obiter hoc, aut una tantum aliqua re, sed de iis quæ esui sunt ac potui, de vestibus fovendo corpori aptis, et in universum omnibus quæ in foro prostabant mercibus. Omnibus autem in rebus magnam in curanda re publica diligentiam ostendit, non in his in publicum modo septimanatim progressibus, sed etiam in judiciis. Aliquando animi causa prospiciens de muro palatii qui est versus mare, navim onerariam vidit plenis velis ac secundo vento appellere, mole ac magnitudine parem nullam sibi habentem. Eam cum admiratione contemplatus, cujusnam esset et quid rerum adveheret interrogavit. Cum cam Augustæ esse didicisset, acquievit in præsentia, et diem exspectavit quo ad Blachernensem ædem iturus erat. Cumque ea appetiisset, deduci se ad navis ejus stationem jussit, puppique assistens eos qui aderant aliquoties percontatus est, cibone aliquis ipsorum aut vino aut ulla alia re destitueretur. Cum sepe interrogati vix tandem responderent, ita sibi imperatoris solertia prospectum esse ut nulfius rei sentiant penuriam, « Nescitis vero, ait, quod me divinitus 903 imperatorem factum uxor mea et Augusta nauclerum reddidit ? > addiditque indignanter. . Fuitne ulla unquam Augusta, quæ maritum suum mercatorem viderit ? > Hæc fatus confestim homines nave egredi jussit, nulla re exportata, navemque comburi ipsis cum velis et omnibus mercibus Acriter autem Augustam objurgavit, minatus ei exitium, si porro aliquid tale fecisset.

γαμετήν έμπορον έθεάσατο; » Ταύτα δε είπων εκέλευσεν αύθωρου μόνους εξελθείν τους ανθρώπους, την δε ναῦν έχείνην παραδούναι πυρί αὐτοῖς ἱστίοις και τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἀγωγίμοις. Περιέδαλε δε και την δέσποιναν δόρεσι, και της ζωής εξάγαγειν ήπείλησεν εί φωραθείη έκτοτε τοιούτόν τι ποιούσα.

NomenAugustæ fuit Theodora, patria Pophlagonia: Α "Ωρμητο δ' ή βασιλίς Θεοδώρα έν τῆς χώρας τῶν parentes Marinus vir non ignobilis, et Theoctista cognomento Florina, pie uterque educatus, neque divinarum imaginum venerationem diffitens, sed ar lentissimo eam colens studio. Coronata Theodora, mater quoque ejus Theoctista zostæ et patriciæ dignitate ornata est. Ea domum habuit proximam Gastriis. Et filias Theodoræ ad se crebro invitans (quinque erant numero, Thecla, Anna, Anastasia, Pulcheria et Maria) ac variis muneribus, quibus demulceri is sexus solet, blandiens, seorsim exhortata est ut supra suum sexum saperent, animosque viriles et materna fortuna dignos sumerent, abominatæque patris hæresin sacras amplecterentur imagines. Simul et ex cista quadam depromptas eas in manus 904 puellis dedit, facieique et labiis admovit, ut earum amorem excitaret. Hoc cum illa identidem ageret, ut desiderium cultus venerabilium imaginum in neptibus accenderet, non fefellit Theophilum. Nam is aliquando cum filias interrogaret quidnam ab avia donorum accepissent, aut quid scitum egissent, reliquis interrogationem ejus veluti ansam constanter declinantibus, Pulcheria tenellie ætatis simplicitate ducta, quam blande tractatæ essent ac quam variis fructibus donatæ exponens, imaginum quoque adorationem prodidit, aviæ in cista multas esse puppas dicens, quas ipsarum capitibus et vultibus ea post oscula applicuerit. Ob bæc furore percitus imperator durins tamen in socrum statuere nihil c ausus est, reverentia uxoris et multo magis ipsius Theoctistæ libertate impeditus (nam generum ea palam insectabatur, reprehendebatque propter quotidianas confessorum vexationes hæresimque. et serre sola universorum in eum odia patesaciebat) : tantum filiabus aviæ aditu in posterum inter-

έχθειαν), εχώλυς δε μόνον την πρός την Θεοκτίστην των θυγατέρων αύτου άριξιν.

Similis casus Augustæ obtigit. Alebatur in aula homuncio fatuus et Homerici Thersitæ persimilis

Παφλαγόνων, γεννήτορας αύχοῦσα Μαρίνον οὐκ ἄσημον άνδρα και μητέρα Θερκτίστην την ούτω Φλωρίναν χατονομαζομένην, άμφοτέρους εὐσεδεία έντεθραμμένους καλ την των σεπτών ελκόνων προσκύνησιν ούχ έξαρνουμένους ώς οί κατ' έκεἴνο πάντες χαιρού, άσπαζομένους δέ χαι ένστερνιζομένους ύπερφυώς. Διαδήματι δε της Θεοδώρας καταστεφθείση; καλ ή ταύτης μήτηρ Θεοκτίστη ζωστή τε καλ πατρικία (85) τετίμητο. Αυτή δ' ούν ή Θεοκτίστη κατά τέν ξαυτής οίχον Εγγιστα διαχείμενον των Γαστρίων, τάς της Θεοδώρας μεταχαλουμένη παίδας (πέντε δὲ ήσαν τὸν ἀρ:θμὸν, ἢ τε Θέχλα, "Αννα, 'Αναστασία, Πουλχερία τε καὶ Μαρία) άλλαις τε δωρεαίς αίζι ὑποσύρεσθαι το θήλυ πέφυχεν έδεξιούτο, χαι ίδία παραλαμδάνουσα μή μαλαχίζεσθαι μηδέ μένειν θηλείας, όπερ ήσαν, έξελιπάρει, ανδρίζεσθαι δέ και της μητρώας θηλής άξια διανοείσθαι καλ πρέποντα, την πατρώαν μέν αξρεσιν μυσαττομένας, κατασπαζομένας δὲ τάς των άγίων είχόνων μορφός. Καὶ άμα ταύτας είς χεζρας εμβάλλουσα (έφύλαττε δε εν τινι χιδωτίω) τῷ τε προσώπω και τοίς γείλεσιν αύτων έπιτιθεμένη ήγίαζε, και πρός το έκείνων άνηρέθιζε φίλτρον. Τοῦτο ούν ένδελεχώς ποιούσα, καλ ταίς έγγόνοις τον περί τάς θείας εἰχόνας πόθον ἀνάπτουσα οὐκ ἔλαθε τὸν Θεόφ:λον πυνθανόμενον ο τι τε αύταζς παρά τῆς μάμμης ξεδώρηται καὶ ὅ τι χάριτος ἐξείργασται ἄξιον. Αί μέν ούν άλλαι τὰς τούτου πεύσεις, σταθηρών έχουσαι φρόνημα, ώσπερ τινάς λαβάς έββωμένως παρέτρεχον. ή δὲ Πουλχερία κατά την ηλικίαν νηπιάζουσα τάς τε φιλοφροσύνας κατέλεγε καλ το πλήθος των όπωρων, προσετίθει δὲ καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύγησεν, ούτω δὲ ἀπαλά φρονούσα καὶ λέγουσα, ώς νινία πολλά είη αὐτή κατά το κιδώτιον, καὶ ταῦτα τή χεφαλή χαι τοίς προσώποις ήμων επιτίθησι μετά τά φιλήματα. Ταύτα τὸν βασιλέα εἰς μανίαν διήγειρε, πράξαι δέ τι των δραστικωτέρων είς αὐτὴν έχωλύε.

το, τή τε πρός την γυναίχα αίδοι και εύλαδείς και πλέον ή εκέχρητο παρρησία ειργόμενο; (και γάρ ήν άριδήλως ἐπισχώπτουσα τοῦτον καὶ διελέγχουσα ἐπί τε τοῖς καθ' ἡμέραν τῶν ὁμολογητῶν ὁιωγμοῖς καὶ τή δηλωθείση αίρέσει, [Ρ. 516] καὶ μόνη μικρού φανεράν ποιούσα την πρός αύτον των άπάντων άπ-

Τούτοις παραπλήσια συμβέβηκε και τη βασελίδι Πεοδώρα. Έτρέφετο παρά τοις βασιλείοις ανδράριον

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

- nomine augetur Theoctista Theodoræ mater. Ambierunt enim etiam feminæ sublimiorum et viris solummodo concessarum appellationes dignitatum, quidni et insignia, quæ nullam anguerunt in viris jurisdictionem, solam indicarent sublimitatem et honorem? patriciatus autem dignitas jurisdictione, qua solitaria est, vacat, gloriæ fere supremus est gradus, ad quem proinde feminas sibi conjunctiores potnerunt imperatores evehere, necnon patriciatus virilis insignibus exornare, cingalo nimirum. Hujus conjecturæ Cassiodorus auctorem se prodit Var. 6, 2. Cujus verba sunt : Hinc est quod patriciatus
 - (85) Supra zostes sive cinctæ privilegio et patriciæ D honor ipse cinctus est, cum vacaret, nihil jurisd ctionis habens et judicantis cingulum non deponens : morte quippe non exstinguitur honor hujusmodi. Subdit propterea : ornatus individuus, cingulum fidele, quod nescit ante deserere quam de mundo exire ; unique tantum cedit (coronæ) fulgori, quem interdum etiam a nobis constat assumi. Ita formula ex principis persona. Ex quibus quam vicinus fuerit imperatorio Theoetistæ ceu socrui delatus honor non difficile est colligere. Secundam zostem leges p. 580, tertiam p. 501. Ζώνης ὑπεροχήν, sient et ob crimen ἀφαίρεσιν, memorat liber Leonis et Constantini AA. tit. vii, tom, Il, Juris GR. GOAR.

100

SACINORS.

παρακεκομμένον (86) και τῷ 'Ομηρικῷ Θερσίτη A Denderis nomine, impeditæ linguæ, 905 risus παρόμοιον, Δένδερις (87) δνομα τούτω, άσημά τε φθεγγόμενον και γέλωτα κινούν και θυμηδίας Ενεκεν τοίς βασιλείοις ενδιαιτώμενου. Τούτο γούν είσπηδησάν ποτε κατά τὸν τῆς Αὐγούστης κοιτωνίσκου θείας είχόνας κατέλαδεν αύτην περιπτυσσομένην. Ταύτας ίδων ούτος ὁ παραπαίων τί τε είσιν επυνθάνετο, καὶ πλησιέστερον ελθών κατεμάνθανεν. ή δε βασιλίς, ι Τά καλά μου, Εστσεν άγροικικώς, νινία (88). καλ όγαπω ταυτα πολλά. > Είστιατο τηνικάυτα δ βασιλιύς, και δή πρός αύτου διαδάντα του αίσχρου τούτον Δένδεριν ήρετο όποι ποτέ ετύγγανεν ών . ὁ δὲ παρά την μάνναν (89) Εφησεν είναι, την δέσποιναν ούτω χαλών Θεοδώραν, και θεάσασθαι αύτην καλά νινία του προσκεφαλαίου εξαίρουσαν. Συνήκεν ούν δ βασιλεύς, και πλήρης δογής γενόμενος εξανέστη τε Β της τραπέζης και πρός αύτην άπηλθεν εύθύς, άλλαις τε πολλαίς ύδρεσι πλύνων και είδωλολάτριν άκολάστω γλώστη ἀποχαλών · καὶ ἄμα διεξήει τοὺς λόγους τοῦ μυσαρού. Ἡ δὲ τέως μὲν τὸν θυμὸν καταστορεννύσα του βασιλέως, «Καχώς υπείληφας, Ελεγεν, ω βασιλεύ · ούχ ώς ὑπώπτευσας έχει καὶ ἡ ἀλήθεια. Τῷ δὲ κατόπτρω μου ήμην ένατενίζουσα μετά των θεραπαινίδων, και τὰς τικτομένας ιδών ὁ Δένδερις έκ τούτου μορφάς έλθων άπηγγειλεν άφρόνως τά μηνυθέντα. • Καὶ τὸν μὲν τοῦ βασιλέως θυμόν τοΙσδε κατεπράθνε τοίς λόγοις, του Δένδεριν δε παιδεία καθυπέδαλε πρεπούση, πείσασα μή ποτε λέγειν περί των νινίων τινί. Διο τῆς δεσποίνης κατεπαιρόμενός

ποτε ο Θεόφιλος ήρωτα τον Δένδεριν εί πάλιν άρα τὰ καλά νινία ή μάννα ήτπάζετο · δ δε τοίς γείλεσιν έπιθείς την δεξιάν, « Σίγα, σίγα περί των νινίων, αντέφησεν, ω βασιλεύ. » Και ταύτα μέν συνεχύρησε

Στρατιώτου δέ τινος χεζρά τε νεανικήν καί ζππον C έχοντος δεξιόν, ό στρατηγός ύφ' δν ούτος έτέλει, Ερωτι κατασχεθελς του εππου ύφ οδ πολλάκις δ άνθρωπος έχ πολέμου έρρύσθη, έζήτει τούτον, χαθυπισχνούμενος δώσειν πολλά. Άπαναινομένου δέ έχείνου καὶ βίαν προσήγε. Μηδ' ούτω δὲ πείθων ἀποδοθήναί οί τὸν ἔππον, ἀνανδρίας ἔγχλημα προσάψας εἰς βασιλέα μετεχίνησε τούτον ής μετήει στρατείας. Έγένετο ζήτησις παρά Θεοφίλου περί ίππου άχροφυούς, καί διατάγματα ἐπέμποντο πανταχοῦ τοιόνδε ἴππον εύρεθηναι και πεμφθηναι αύτώ. Τούτο δραξάμενος άφορμής ό στρατηγός άφαιρείται καί άκοντι τόν του άνδρός εππον, [P. 517] και πρός βασιλέα ώς οίκετον έχπέμπει χτήμα. Χρείας δὲ γενομένης ἐν πολέμω πλειόνων στρατιωτών, και του βασιλέως κελεύσαντος άπαξαπλώς πάντα στρατεύεσθαι τον δπλα κινείν D δυνάμενον, έστρατεύσατο καὶ ὁ βηθεὶς στρατιώτης. τροπής δε γενομένης έπεσε μή έχων εππον τον σώσαι

excitator, ac in regiam joci causa adhibitus. Is aliquando subito in cubiculum Augustæ intrans deprehendit eam sacras amplectentem imagines, easque videns quidnam rei esset quæsivit, propiusque accedens percepit. Augusta subrustice respondit suas pulchras puppas esse, valde sibi amatas. Erat tum in convivio imperator, et turpem istum Denderim ad se inde venientem interrogabat ubi fuisset. Respondit is apud manam (sic appellabat Augustam) se fuisse, vidisseque eam ex pulvinari pulchras puppas depromentem. Intellecta re imperator iræ plenus de mensa surrexit, statimque uxorem adiit, multisque ingestis conviciis eam imaginicolam effreni lingua nominavit, simul Denderidis indicium exponens. Sed Theodora ut mariti iram sedaret in præsentia, falso id eum suspicatum esse dixit, et rem secus habere quam ipse putasset: se cum ancillis in speculo sese contuitam, ac Denderin imagines in eo conspicatum stulte indicium de visis puppis attulisse. His illis verbis cum demitigasset virum, Denderim dignis modis castigavit, docuitque in posterum nibil de puppis loqui. Ideoque aliquando imperatrice accedente, Theophilus eum cum interrogaret anne domina rursum 906 pulchras suas puppas am plexaretur, Denderis manu dextra labiis imposita Tace, inquit, o imperator, de puppis. hac ita

Porro miles quidam mann promptus equum habuit egregium, qui ipsum sæpe ex prælio incolumem extulerat. Hojus' equi amore captus dux sub quo is militabat, cum neque poilicitationibus neque minis impetraret, hominem timiditatis accusatum apiid imperatorem exauctorat. Cum autem Theophilus equum insigni virtute cuperet habere, et missis in omnes partes mandatis talem sibi quæri atque afferri juberet, eam nactus occasionem dux iste militi ei equum invito adimit et tanquam suum imperatori mittit. Post cum necessitas bellica plures milites requireret, mandatoque imperatoris omnes qui arma ferre possent in exercitum affegerentur, ille etiam miles arma sumpsit, et in prælio fusis suis, quod equum a quo servari consueverat non haberet, occubuit, uxore et liberts relictis. Vidua amissi mariti desiderio accensa, et quod necessaria pu-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(86) Ut factus, ita et tote corpore truncus, nanus, Alque etiam excisus virilibus, eunuchus. Alias quantumvis fatuus in mulierum contubernium non fuisset admissus. Goar.

(87) Turcica dictio; hominemque, ut aiunt Græci, τρεμουλιάρην, humeris et capite subsilientem et tremulum refert. GOAR.

(88) Ex hoc loco facile est Cuspiniani locum

emendare, quem χαλάμου legisse apud Zonaram puto δφέν, cum μου sit pronomen encl ticum; et quid calaminina sint, merito quæratur, atque (ut puto) non immerito etiam quid thalami esse possint nimia. Multa sunt talia apud Cuspinianum, quæ ex nostro et Zonara façile suæ restituantur integritati, XYL.

(89) Matrem, vulgaris idiomatis vocabulo. GOAR.

pillis suppeditare nequibat, justitie imperato- Α δύναματον αύτόν. "Επεσε δε γυναϊκα καταλελοιπώς ris fama instigante Cpolin venit, Theophilumque ad templum Blachernense equitautem de more conspicata mariti sui equo vehi, concitato cursu aggressa frenum equi apprehendit, suum hune esse vociferans, et non 907 alium, sed ipsum imperatorem cædi mariti sui causam præbuisse. Perterritus imperator manere eam jubet dum in palatium ipse rediret; ac reversus statim ad se vocat, ac de re tota accuratius inquirit. Quam cum ea a crincipio ad finem usque recitaret, illico etiam dux iste sistitur, et muliere jussu imperatoris occultata de equo acriter interrogatur; quem cum asseveraret suum fuisse neque raptu paratum, producitur extra velum mulier, reum de vi peraadstitit; tandemque ad se reversus supplex pedibus imperatoris sese advolvit, lacrymans ac peccatum confitens. Ergo imperator ejus facultates viduæ ejusque liberis quasi jure hæreditario ex æquo addicit, ipsumque dignitate spoliatum exsilio perpetuo damnat. Adeo infensus erat et iis qui injuste opes parare intenderent.

τάς άρπαγάς και τους έξ άδικίας πλουτείν έθέλοντας.

Ædificiis quoque hic imperator operam dedit, C murosque urbis summo studio refecit, humilioribus dejectis et exstructis altioribus, qui ab hostibus conscendi non'possent; qui etiamnum stant, nomine ejus inscripto. Quin et meretrices quibusdam cellulis exturbavit, domumque 908 eam totam expurgatam xenonem (hoc est ædes peregrinis excipiendis destinatas) fecit, a se denominatum, insigni amplitudine atque pulchritudine. Nunc est monasterium muliebre. Ex eo liquet quam fuerit scortationi inimicus. Fertur sane semel dissolutius tum viventem, ancillæ pulchritudine, quæ erat imperatricis pedissequa, deceptum, cum ea rem habuisse: sed agnito mox delicto, cum videret ob id Theodoram in summo esse mærore, culpam confessum manibus ad Deum sublatis jurasse, nonnisi hac vice lapsum se esse, veniamque ejus ab uxore petiisse. Palatia etiam filiabus suis condidit, ca regione quæ Cariani dicitur; quorum tempore subrutorum nostra etiamuum ætate exstant reliquiæ. 909 Bryantis quoque palatium ædificavit, ad similitudinem Saracenicarum ædium.

Atque nis quidem in rebus magnifici nomen admirationemque meruit Theophilus. Sed in eos qui cultum divinis imaginibus præstarent, nimis durum se atque, inhumanum præbuit, omnes qui ante ipsum lucre tyrannos crudelitate vincere contendens. Nam Michaelus 910 pater ejus edixerat ne ulli pictæ imagini, ubicunque ca esset, nonien

καί τέχνα. ήτις το φιλοδίχαιον του βασιλέως άχούσασα, εχκαιομένη δε και τῷ τοῦ ἀνδρὸς φίλτρω, και τοίς τέχνοις ἐπιγορηγείν ἀτονούσα τὰ ἀναγχαία, τὴν βασιλίδα καταλαμβάνει. Καλ τον Θεόφιλον καθ' ήν ήμέραν είθιστο άπιέναι πρός τον έν Βλαχέρναις θείον ναὸν, Εποχον τῷ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἔππῳ κατιδοῦσα δρόμω πολλώ τον γαλινόν κατέγει του ἔππου, οίκεῖον είναι τούτον λέγουσα, καὶ μή άλλον τινά αίτιον άλλ αύτον ύπάρχειν τον βασιλέα της του άνδρος αύτης. σφαγής. Έχπλαγείς ούν ὁ βασιλεύς τέως μέν αὐτήν προσμένειν διωρίσατο άγρι της έπλ τὰ ἀνάκτορα έπανόδου αύτου, ξόη δὲ ἐπαναδραμών εύθέως αὐτήν παρεστήσατο, και διεπυνθάνετο σαφέστερόν τι περί τῶν λεγομένων μαθεῖν. 'Αναλαδοῦσα δὲ ἡ γυνἡ τὰ ctura. Qua is conspecta diriguit et aliquandiu mutus B ἀπ' ἀρχης ἄχρι τέλους ἀναδιδάσκει τὸν βασιλέα. Παρεστήσατο γουν εύθέως τον στρατηγόν, καὶ ζήτησιν ποιείται περί του έππου νεανικήν, της γυναικός τέως προστάξει βασιλική κρυπτομένης. Ένισταμένου δέ του στρατηγού οίκειον είναι τον ίππον και μή έξ άρπαγής κτηθέντα αὐτῷ, ἐξάγει παραχρήμα τοῦ παραπετάσματος την γυναίχα, έλεγγον άψευδέστατον καλ κατήγορου των λεγομένων. "Ην ό στρατηγός θεατάμενος άπεπάγη καλ Επί πολύν χρόνον ἴστατο ένεδς: μόλις δ' οδι είς έαυτλη γενόμενος τῶν ποδῶν ἄπτεται τοῦ βασιλέως μετά κλαυθμοῦ, καὶ Ικέτης έλεεινλς γίνεται, τὴν άμαρτάδα ἐξαγορεύσας. Τί οδν ό βασιλεύς; Τὴν μὲν γυναίκα μετά τῶν παίδων ἀδελφούς ἐξ ἴσου καὶ κληρονόμους τῆς ἐκείνου δείκνυσιν ὑποστάσεως, αὐτὸν δὲ τῆς ἀρχῆς παραλύει καὶ ὑπερορία διηνεκεῖ δίδωσιν. Οὕτω φιλαπεχθήμων ῆν πρὸς

> Ένέχειτο δὲ καὶ ταῖς οἰκοδομαῖς ὁ αὐτὸς βασιλεύς. καλ των τειχών της πόλεως μεγίστην ένεδείξατο έπιμέλειαν, τὰ γθαμαλώτερα χαταστρέψας καὶ ἀνυψώσας και άδατα πεποιηκώς τοίς έχθροίς. ά και νύν έστανται, την έχείνου προσηγορίαν έν γράμμασεν έγοντα. Ού μην άλλά και πόρνας ἀπελάσας έξ οίκημάτων τινών, και καθάρας όλον έκείνον του χώρου ξενώνα πεποίηχε την έχείνου προσηγορίαν φέροντα. χάλλει τε χάλλιστον χαλ μέγιστον χατεσχεύασεν, όπερ έστιν άρτι γυναικείου μοναστήριου. Οῦτω; έχεῖνος είχε πρός την πορνείαν. Πίην ότι γέ φασιν αύτον κάλλει ποτέ θεραπαινίδος άλόντα, ύπηρετούσης τη βασιλίδι, συμφθαρήναι αύτη, ραθύμως τότε βιούντα. Έπει δε ήσθετο ώλισθηκώς, έγνω δε και τήν Θεοδώραν όλην γενομένην του πάθους καί κατηφιώσαν, [Ρ. 518] φασίν έξειπείν ἐπομνύμενον καί τάς χείρας αίροντα πρός θεόν ή μήν τότε μόνον δ:ελισθήσαι, και συγγνώμην αίτειν παρά της έαυτου γυναικός. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ἀνάκτορα ταῖς ἐπυτοῦ θυγατράσι παρά τὸν οῦτω καλούμενον χῶρον τὰ Καριανού, ώς καὶ ἐς ἡμᾶς τῷ χρόνῳ κατεργασθέντων λείψανα περισώζονται. Έκτισε δε δ βασιλεύς και τά του Βούαντος ανάκτορα, πρός την των Σαρακηνικών οίχημάτων όμοίωσιν χατασχευάσας αὐτά.

Καὶ περί μέν τὰ τοιαύτα ἐδόκει τε καὶ ἐνομίζετο μεγαλοπρεπής ὁ Θεόφιλος καὶ θαυμαστός, περὶ δὲ τούς τάς θείας και άχράντους προσκυνούντας είκόνας λίαν βαρύς τις καλ αύστηρὸς καλ πάντας τοὺς πρὸ αύτου τυράννους ώμότητι παρελάσαι φιλονεικών. Οί μέν γάρ προλαδόντες Λέων τε ήσαν και Κωνσταντίνος ο Κοπρώνυμος και Μιχαήλ ο τούτου πατήρ δ

Τραυλός. 'Ο μεν εθέσπισε μή τινι των γεγραμμένων A sancius imprimeretur, quod id nulli rei præterquam είκόνων, κάν που γραφόμεναι τύχοιεν, την, "Αγιος, ςωνήν έγγαράττεσθαι, ώς ούκ άλλω τινί της τοιαύτης άρμοζούσης φωνής ή μόνφ τῷ Θείφ, ούχ εύστόχφ βαλών τω νοί · της γάρ, θεός, φωνής τοίς άνθρώποις μεταδιδούς ό Θεός, έψηλοτέρας οδοης παρά τὸ, "Αγιος, ποδορημα, ταπεινοτέρας ούσης τής, "Αγιος, κατά πολύ, ούκ αν τούτους άποστερήσειε. Πλήν τούτο μέν ούτος εθέσπισεν, ό πρό αὐτοῦ δὲ Λέων καὶ ὁ υίδς αὐτοῦ Κωνσταντίνος τὸ μηδὲ προσχυνείσθαι όλως αὐτάς, θεόρελος δὲ τὸ μηδὲ γρώμασι ταύτας μορφούσθαι. γαμαίζηλον γάρ το πρός τά τοιαύτα έπτοησθαι, μόνην δέ σχοπείν την άλήθειαν. Καθηρούντο μέν ούν έντεύθεν κατά πάσαν την ξεκλησίαν αί θείαι μορφαί, θηρία δέ και δρνιθες άντι τούτων άνεστηλούντο, την τούτου θηριώδη καλ ανδραποδώδη άνοιαν έξελέγγοντα. Έντευθεν βεθήλοις χερσί τὰ ἄγια καὶ ἰερά κειμήλια έπὶ τῆς ἀγοράς ἐβριπτούντο καὶ ἐφυδρίζοντο. Έντεῦθεν τὰ τῶν κακούργων ἐπληροῦτο δεσμωτήρια των διά τιμής άγόντων τάς θείας μορφάς. μοναζόντων, επισκόπων, ποιμαινομένων, και των γραφόντων αύτάς. Πλήρη δὲ καὶ τὰ δρη καὶ τὰ σπήλαια των ώς κακούργων λίμω άναιρεθέντων καί δίψει. 'Αδάτους γάρ τηρείσθαι τάς πόλεις τοίς μοναγοίς έγχελευσάμενος, χαὶ πάντα τρόπον αύτούς άπελαύνεσθαι θεσπίσας, μάλλον δὲ μηδὲ κατά χώραν όρασθαι τολμάν, είργάσατο τὰ μοναστήρια καὶ ήσυχαστήρια περιφανή πολυάνδρια, των Ιερών άνδρων προδούναι την άρετην και το Ιερον Ενδυμα μή βουλομένων, λιμφ δε και κακουχίαις προα:ρουμένων την C ζωήν καταστρέφειν, ενίων δε περιδολής κατολιγωρούντων (90), καὶ παρά τοῦτο ἀπολλυμένων. Πολλοί δέ και των ραθυμότερον διαζώντων τον άνετον και έκλελυμένον ήσπάσαντο βίον, υμνων θείων καὶ φδών καὶ αύτοῦ τοῦ σχήματος [Ρ. 519] ἀφειδήσαντες. καί γάρ ούδε τούτους τελείσθαι τούς συλλόγους ό τ ραννος συνεχώρησεν, οι πολλάκις και μόνοι δύνανται τηρείν και οίον γαλινός τις είναι τοίς πρίς τά πάθη άλέγως κατολισθαίνουσι. Πλήν ού παντάπασι των άνθρώπων ούδε τότε το παρέησιαστικόν τε και έλευθέριον άπεφοίτησεν · άλλά τινε; των θερμοτέρων, πολλοί μέν καί καθ' ξκαστον, τινέ; δέ καί κατασυστάδην, ωσπερ οί της των 'Αδραμιτών δρμώμενοι μονής μοναχεί, μετά παβρησία; όφθέντες σύτῷ λογικώς έχ τε των τοξς άγίοις Παιράσιν ήμων είρη- D μένων, Διονυσίω τῷ μεγάλω, Ίεροθέω καὶ Είρηναίφ, ἀπεδείχνυσαν ώ; ού χθές και πρώην ή τῶν μοναγών πολιτεία τε έφεθρηταί και κατάστασις, παλαιά δέ τις καὶ ἀρχέγονος. Οὐ μὴν δὲ άλλά καὶ τά των θείων είχονων μορφώματα άπεδείχνυον σύντροφά τε τοίς άποστόλοις και όμοδίαιτα, είγε Λουκάς μέν ο θείος απόστολος την της Θεοτόκου μορφήν άνετύπωτεν, αύτης δὲ Χριστός ὁ Δεσπότης ήμων καὶ Θεδ; την έαυτοῦ ἐπί τινος δθόνης ἀπομαξάμενο; άχειρότευκτον ήμεν καταλέλοιπεν. Ούτοι γούν οί θειότατοι ἄνδρες την τοῦ τυράννου ἄνοιαν ἐξελέγξαν-

soli Deo congruere putabat, errore quidem opinionis. Cum enim Deus nomen Deus, multo quam vox Saucius sit augustius, homini tamen tribuat, quomodo id quod multo vilius est denegaret ? Leo autem et filius ejus Copronymus omni earum adoratione prorsus interdixerant. Theophilus autem ne pingi quidem eas coloribus concessit, abjecti dicens animi esse talium rerum admirationem, ipsamque solam spectandam esse veritatem. Itaque divinæ imagines omnibus in templis dejiciebantur, earumque loco bestiarum et avium simulacra figebantur, belluinam et servilem Theophili arguentia vesaniam. Ex eo sacrosancta donaria in foro impuris manibus jactabantur atque ignominiose tractabantur; ac sontibus debiti carceres iis implebantur, qui divinas imagines colebant, monachis, episcopis, subditis, earumque pictoribus; mentes quoque et speluncæ iis replebantur qui flagitiosorum loco fame ac siti necabantur. Edixerat enim Theophilus ne monachis ullam urbem intrare liceret, jusseratque omni modo eos arceri, alque adeo non tutum erat ils conspici ea in regione. 911 Quin et monasteria atque otii sacri causa conditas ædes profanis hominibus frequentabat. Interimpii homines, qui prodere virtutem sacrumque vestitum pollent, fame ac cruciatibus mori malebant. Nonnulli neglecto habitu peribant : multi etiam, quibus minus erat virtutis studium, hymnis ac cantionibus sacris ipsoque etiam vestitu dimissis, lilleræ ac solutæ vitæ sese dederunt. Nam hos quoque cœtus imperator dissipavit, qui soli ail refrenandas cupiditates hominum faciebant. Neque tamen eo tempore prorsus dicendi libertas ex hominibus sublata fuit, sed quidam animo calidiores, vel singuli vel etiam facto agmine, principem reprehenderunt. Horum præcipui suere Abramitæ monachi, qui libere in conspectum ejus progressi ex sanctorum patrum dictis, magni videlicet Dionysii, Ilierothei et Irenæi, demonstrarunt non nuper vivendi rationem institutionemque monasticam exstitisse, sed perantiquam esse, sed et sacras imagines il sis fuisse apostolis familiares, quando et Lucas divinus apostolus Deiparæ formam depinxerit, et Christus Dominus Deusque noster linteo impressam sui effigiem nuflo manus ministerio elaboratam nobis reliquerit. Noc modo divinissimi isti viri cum ty: anni 912 inscitiam atque savitiam redarguissent, ob summam dicendi libertatem multos cru-ciatus atque tormenta passi, urbe etiam in exsilium relegati sunt. Qui cum ad fanum Joannis Baptistæ, quod Terribile cognomento dicitur estque in Euxine ponto situm, pervenissent, flagellorum plagis prorsus confecti in cælitum cætom abierunt. Eorum cadavera insepulta in solum projecta diu admodum integra manserunt, donec pii quidam ea humave-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(90) Locus est obscurus. Cæterum Hierotheus, cujus mentis paul. post fit, sodalis fuit Dionysii Areopagitæ; de quo videre potes Nicephorum II,

sunt. Germana his sunt facinora monachi cujusdam 'am ad sacerdotium provecti. Is divino mentis ardore excitus in faciem tyranno restitit, et cum alia multa disseruit, tum illud Pauli (Gal. 1) dictum protulit : cepistis evangelium vobis tradit. Sed hunc quoque multis verberibus multatum imperator, cum in colloquio constantiorem videret, ad Jannem, suum quondam præceptorem ac magistrum, misit, mandato ut iis monachum dialecticis demonstrationibus a proposito diduceret. Istum quoque Jannem præclarus iste certator non dialecticis aut sophisticis ratiocinationibus, sed apostolicis evangelicisque idictis pisce magis mutum redegit. Ac tum denuo multis affectus verberibus solum vertere jussus est. B Post vero cum magno Ignatio aliquandiu conversatas ac de subsecuturis vaticinatus imperatoribus 913 (nam et dono prascientiæ futurorum Deus eum dignatus fuerat) ad Dominum commigra-

δείξεσι τούτον πείσαι έγκελευσάμενος. 'Αλλά καὶ τούτον ο γενναίος άγωνιστής οὐ σοφιπτικαίς καὶ διαλεκτικαίς άποδείξεσιν, άποστολικοίς δε και εθαγγελικοίς βήμασιν άφωνότερον Ιχθύων άπέδειξε. Και τότε μέν ούχ όλίγας πάλιν λαδών έξοστραχίζεται, υστερου δέ τῷ μεγάλφ συστάς Ίγνατίφ χαλ χρόνον τινά συνδιατρίψας αὐτῷ καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἀναδιδάξας βαπιλέων (ἡν γὰρ καὶ προορατικοῦ ἡξιωμένος χαρίσματος), πρός Κύριον εξεδήμησε.

Enimyero Theophilus animo in imagines infensissimo statuit omnes pictores e medio tollere, vitam non aliter servaturos quam si ca conspuerent et ut profana humi conculcarent, Inter alios captus ea de causa fuit etiam Lazarus monachus, eo tempo: e ob artem pingendi nobilis. Atque hunc C primum imperator blandis verbis subigere intendit: post ubi hominem adulando capi nequire sensit, ad vim sibi familiarem conversus, tormentis ita excarnificatum ut vita excessurus putaretur in carcerem conjecit. Cumque eum ægritudine sublevatum denuo sacras formas pingere audiret, laminas ferreas ignitas palmis ejus applicari jussit, quæ carnes eatenus depastæ sunt, dum victus malo semianimus jacuit. Tum, quia eum posteris servare volebat divina clementia, tyrannus animam eam jam agere audiens, deprecationibus uxoris atque hujus latimorum motus eum ex carcere dimisit. Ita is deinde in fano Prodromi, quod Terribile dicitur, occultatus imaginem Prodromi, utcunque saucio p ταΐα πνείν εμάνθανεν, ixestais της δεσποίνης καί corpore, depinxit tamen; quæ diu duravit morbosque 914 sanavit. Et post mortem Theophili vera religione rursum effulgente imaginem Jesu Christi Dei et hominis, quod est in calce, suis manibus condidit. Idem ornatus a Theodora preclarissima imperatrice ut marito suo ignosceret veniamque a Deo impetraret, Non est, ait, o Augusta, Deus ita injustus, ut nostræ dilectionis et ipsius causa tole-

runt, et codem quo Christi martyres honore dignati A τις καί την θηριωδίαν τω συόδρα παρόησιασθήνας έχχαλεσάμενοι μετά πολλάς αίχίας τε χαί βασάνους της πόλεω; εξωρίσθησαν, του δε του Προδρόμου ναὸν τὸν οὖτω καλούμενον τοῦ φοδεροῦ κάν τῷ Εὐξείνω διαχείμενον πόντω χαταλαδόντες, χαι ταϊς έχ Exsecrabilis esto, quicunque alind ab eo quod ac- των μαστίγων πληγαίς τελείως καταπονηθέντες, της άνω λήξεως ήξιώθησαν. "Ον καὶ τὰ τίμια σώματα άταφα έββιμμένα είς τοδδαφος σώα έπι πλείστον διετηρήθησαν χρόνον, μέχρι ότου πιστοί τίνες άναλαδόντες ταύτα έχήδευσαν καὶ καταλλήλως έτίμησαν τοίς ύπερ Χριστού του Θεού μαρτυρήμασιν. Έςάμιλλα τούτοις και άδελφά και τις μοναχός έτερος έπεδείξατο, πρός άργην Ιερωσύνης άρτι άναδραμών. ζήλου γάρ θείου πλησθείς κατά πρόσωπον έστη τού τυράννου, και άλλα μέν διεξιών ούκ όλίγα, και τό του άποστόλου δὲ Παύλου βητόν, τοῦτο δή τὸ φάσκον. ε Εί τις ύμιν εύαγγελίζεται παρ' ο παρελάδετε, άνάθεμα έστω. • 'Αλλά καὶ τούτω πληγάς ἐπιθείς ούκ όλίγας, έπειδή σταθηρότερος Εδοξεν έν τη διαλέξει, πρός του Ίαννην έξαποστέλλει, χαθηγητήν του τυράννου γεγονότα καλ διδάσκαλον, διαλεκτικαί; άπο-

> [P. 520] Ταίς δὲ θείαις εἰχόσιν ὁ τύραννος ἀπεγθανόμενος Εσπευδε πάντας ζωγράφους έξ άνθρώπων άφανίσαι, ή τὸ ζήν αἰρουμένους ἐμπτύειν τε ταύταις καὶ ώς βέδηλά τινα ἐπ' ἐδάφους καταπατείν. Πρός τοίς άλλοις δε συγκατεσχέθη και ό μοναχός Λάζαρος, περιδόητος τηνικαύτα κατά την ζωγραφικήν ύπάρχων τέχνην. Καὶ πρώτα μέν ὁ θ ομάχος θωπείαις αύτον έπειράτο ύποποιείσθαι · ώς δε χρείττονα τούτον έώρα χολαχείας άπάσης, πρός την σύντροφον άπείδε βίαν, καὶ τοσούτον αὐτὸν ταῖς βασάνοις κατήκισεν ώς μηδέ περιγενέσθαι έχ τούτων νομίζεσθαι. Καί ούτως έχοντα πονήρω; τού σώματος δεσμωτηρίω καθείργνυσεν. Έπει δε επύθετο ώς άναββαίσας αύθε; άναστηλοί τὰς θείας μορφάς, ἐχέλευσε πέταλα σδηρά άπανθρακωθέντα ταίς παλάμαις αὐτοῦ έπιτεθήναι. Έδόσκετο ούν τὸ πύρ τὰς σάρκας, άχρι ποτέ άπαγορεύσας ὁ άθλητής Εχειτο ήμιθανής. 'Αλλ' έδει τούτον ύπό της θείας χάριτος διατηρείσθαι καί τοίς υστέρον Εναυσμα, όθεν ό τύραννος επειδή τά τελευτινων άλλων γνησιωτάτων αύτη άπολύεται της είρκτής, και πολς του ναόν του άγιου Προδρόμου τον ούτω χαλούμενον του φοδερού έναπεχρύδη, χαλ ούτως ώς είχε πληγών είκόνα διετύπωσε του Προδρόμου μέχρι πολλού διασωζομένην καὶ Ιάσεις έπιτελούσαν. Καλ ταύτα μέν τότε, μετά δὲ τἡν τού τυράννου κατάλυτιν της δρθοδόξου πίστεως άναλαμψάσης την έν τη Χαλκή (91) είκονα του θεανθρώπου

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(91) Duplex Chaice Cpon a portis æreis dicta, una palatii, altera fori : hæc fuit ecclesia ad forum ex Zonara in Monomacho, illa palatii ingressus. Utrique Salvatoris imago ad excitandam populi palatinorumque devotionem superpieta fuit. Goan.

Cæterum impurus tyrannus cum sentiret Theo-

phanem confessorem et fratrem ejus Theodorum

aliis sapientia multum antecellere, ad Lausiacom

triclinium se sistere eos jussit, publice de religione

disputaturos, Atque ibi, «Agedum, inquit, exsecrabi

les, quibusnam sacrarum litterarum sententiis per-

suasi, idola (sie sacras imagines animo et ore im-

potenti vocabat) adoratis, multitudinemque homi-

num imperitorum eo adducitis ut idem faciant? »

Sed et impudentissima voce alia quædam impie

contra sacram Christi imaginem effutivit. Ad bæc beati illi dixerunt: «Utinam obturetur os, quod inique

Deo obloquitur. Sed Theophilus aliquandin occul-

tata leonina vulpinam pellem præ se tulit, ac ora-

cula divorum vatum et testimonia sibi proferri

postulavit imaginum venerationem concedentia. Et

cum Theophanes locum ex Esaiæ vaticiniis addu-

ceret, 915 respondit Theophilus eum locum non

ita habere, simulque suum librum explicavit. Ibi

Theophanes vociferari non hone modo librum, sed

omnes quotquot in manus Theophili pervenissent,

corruptos esse, postulare ut ex patriarchæ biblio-

theca Thomaitica codex (simulque demonstrabat

quo is loco esset repositus) afferretur, dictorum

veritatis indagandie causa. Celerrime eo missus

quidam codicem attulit, quem sponte sua revolvens

imperator studiose a proposito aberravit, verecun-

dia ductus, et locum de quo agehatur transiliens

alibi quæsivit. Cum autem Theophanes intento

digito eum doceret, si tres paginas revolvisset, fore

ut in locum quæsitum incideret, imperator liberta-

tem reprehensionis non ferens, et veritatis con-

scius, patientiam eo usque servatam abjecit feram-

que patefecit. Indignam enim esse rem dicens

imperatori a talibus hominibus illudi, abduci eos

in hortum Lauciaci interiorem jussit, ferulisque

usque ad 200 ictus gravissime concidit. Quin et

frontibus corum barbarico more notis impressis

inscribi jussit ineptos hos a se compositos iam-

いのでは、いっているというないと言えているという。これであれる。

Τησού Χριστού ο!κιίαις χερσίν άνεστήλωσεν. Οδτος A ratarum ærumnarum oldiviscatur, iisve Theophili δ μακάριος Λάζαρος παρακαλούμενος ύπο τῆς θαυ- odium et nimium furorem præferat.
μαστής Θεοδώρας τῆς βασιλίδος συγγνώμην δούναί τε καὶ αἰτήσασθαι τῷ ταύτης ἀνδρὶ, ε Ούκ ἄδικος ὁ Θεὸς (92), ἔφη, ὡ βασιλισσα, ἐπιλαθέσθαι τῆς ἡμῶν ἀγάπης καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν κόπων, ἐκείνου δὲ τὸ μίσος καὶ τὴν ὑπερδάλλουσαν μανίαν προτιμήσαι.

'Αλλά ταύτα μέν ύστερον · ὁ δὲ μιαρός τύραννος τιν όμολογητήν Θεοφάνην και Θεόδωρον τον αύτοῦ άδελφον, επί σοφία διαφέροντας ίδων των πολλών, κατά του του Λαυσιακού τρίκλινον παρεστήσατοίδημοσία διαλεξομένους περί της πίστεως. Καί, ι "Αγε δή, φησίν, όμεξς, ω κατάρατοι, τίσι πειθόμενοι δήσεσι της Γραφής τὰ είδωλα » (τὰς ἀγίας εἰκόνας άχολάστο γνώμη καὶ γλώσση καλῶν ούτω) (προσκυνείτε, και τους πολλούς και μή άκεραίους ούτω ποιείν άναπείθετε; > Προσετίθη δέ και άλλ' άττα βλάσφημα καὶ άπηγη κατά της άγίας είκόνος Χριστού του Θεού ήμων άναιδεστέρα φωνή. Οι δέ μαχάριοι, ε Έμφραγθείη τὸ στόμα, εἶπον, τὸ λαλούν κατά του θεού άνομίαν. , 'Ο δε κρύπτει μεν τέως την λεοντήν, την δε άλωπεκήν ύποκρίνεται, και χρήσεις προφητικάς άπήτει και μαρτυρίας τάς είκονας έπιτρεπούσας ι προσχυνείσθαι. [P. 521] Θατέρου δὲ των άδελφων του μαχαρίτου Θεοφάνους βήσίν τινα έχ της του Ήσαΐου προφέροντος προφητείας, ούκ έχειν ούτω ταύτην άντέλεγεν ό Θεόφιλος, καλ άμα την έαυτου βίδλον άνελίττων εδείχνυ τάχα τους λόγους πιστούς. 'Ως δὲ νενοθεῦσθαι ὑπ' αὐτοῦ οὐ μόνον δὴ ταύτην δ άγιος έπεδόα, άλλά και πάσας τάς όσαι είς την αύτοῦ ελθούσαι έτυχον χείρα, εκείνην έλεγε προτιθείς ίέναι πρός αὐτὸν την βίδλον την κατά την πατριαργικήν εν τω θωμαζτη κατά τήνδε την θέσιν χειμένην βιδλιοθήχεν είς πίστιν των λεγομένων. Επεί γουν τις απέσταλτο και θάττον ή λόγος ήγαγε τὸ βιβλίον, ἐχῶν μὲν ἀνελίττων ὁ βασιλεὺς ἡμάρτανε τού βιελίου, και αισχυνόμενος ύπερεπήδα μέν την ζητουμένην φράσιν, εν άλλοις δε και άλλοις εποιείτο την ζήτησιν. 'Ως δ' ύπὸ του μακαρίτου Θεοφάνους άνεδιδάσκετο δακτυλοδεικτούντος, ώς « Επὶ τρία φύλλα διαδιδάσας τὸ ζητούμενον χαταλάδης, > τότε δη μή φέρων τους της παρόησίας ελέγγους, συνειδώς δέ και την άληθειαν Εχουσαν ούτως, τὸ έως τότε άποββίψας μαχρόθυμον και τον θήρα άνακαλύψας, « Ού δίχαιον, έφησε, βασιλέα ύπο τοιούτων ανδρών ένυδρίζεσθαι, > xσὶ λοιπὸν προσέταξε τῷ τοῦ Λαυσιαχου μεσοχηπίω αυτούς άπαχθέντας φαθδισθήναι φά- D hos:

έδων φοραίς βαρυτάταις άχρι των διακοσίων, καὶ τοίς μετώποις αὐτών ἐπιγραφήναι βαρδαρικώς ἐγκεντηθέντας ούς συντέθεικε λήρους ἰάμδους. Είσὶ δὲ ούτοι

Πάττων ποθούντων προστρέχειν πρός την [πόλιν "Οπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες

Έστησαν είς σύστασιν τῆς οἰzουμένης, 'Ορθησαν οὖτοι τῷ σεδασμίῳ τόπῳ Σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης. 'Έκεῖσε πολλὰ λοιπόν ἐξ ἀπιστίας Cunctis ad urbem accurrere affectantibus,

Castissimos in qua Dei Verbum pedes 916 Fixit, generi salutem ut humaño daret, Apparuere et isti venerando in loco, Superstitiosi erroris vasa pessima. Et inde multa postquam perfidi Deo

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(92) Videtur monachus alludere ad Apostoli dietum in Epistola ad Hebræos c. 6, idque ad se accommodare. Prodromus D. Joannis Baptistæ epitheton est, quod is Christi præcursor fuit. Quem autem locum Esaiæ confessores isti, quos mox Co-

drenus prædicat, ad confirmandum simulaerorum usum cultumque produxerint, saue conjicere non potui. Eos quidem videntur iambi Theophili indicare, prius Hierosolymis quoque exsulare jussos Byzantium venisse. XxL.

Facinora natravissent turpia impie, Ut desertores vertere jussi sunt solum; Fugaque in urbem hanc delati, imperii capat, Non aestitere ab impia vecordia. Compuncti igitur. facinorosi relut, notis, Ex urbe damuati pelluntur hac quoque.

His ita statim peractis, isti quidem confessionis et constantiæ reportaverunt coronam, suntque inscriptis frontibus istis versibus in exsilium acti. Ac ferox imperator, omnibusque miserior miseris, ab omnibus judicatus est impie Deo obtrectare, pios persequi, et quotquot unquam perverse de rebus sacris senserunt, corum superare perversitatem.

Ante hos etiam sanctus Methodius in quamdam insulam relegatus, vivus cum duobus latronibus in sepulcrum inclusus fuerat, in coque a piscatore cidissent Theophanes ac Theodorus, et Methodii rerum quis esset status ex co cognovissent, per eumdem in hanc sententiam scribunt ad eum :

Oui virus inter vivos esse desiit, 917 Vitamque protet mortius, terram incolens, Fromes ei scribunique inscripti litteris.

Rescripsit Methodius opera ejusdem piscatoris:

Quorum libris inscripta sunt cælestibus Nomina, piaque frontes compuncta notis, Hos qui sepultus ante funns est suum, Vinctos salutat, et ipse vinculis gravis.

Throphilus præterea beatum quoque Michaelum, ecclesiæ quæ est in sancta urbe syncellum, una cam multis aliis monachis in carcerem compegit, c. dicturna miseria eos se subacturum sperans.

His ergo in pios facinoribus eum qui verus Deus propter nos humanam naturam induit, contumelia affecit, genuinos ejus famulos non exiguo tempore circumscribens, sed per omnem vitam suam eos vexans ac extremis affligens malis. Impendit quoque cantilenis operam, hymnos quosdam et carmina componens ac canere ea jubens. De quibus est : (Benedicite) quarti toni, quod ex (Audi filia) octavi toni translatum a se atque concinnatum in Ecclesia Dei clara voce cani mandavit. Ac ferunt eum carminis amore illectum, in solemnibus ad magnam ædem conventibus, ne manus quidem ad cantum artificiosam agitationem detrectasse, 918 clerumque musicæ exercendæ causa centum D libris argenti donasse. Quidam ejus ingenii fetum etiam carmen quo festo Palmarum die cantatur ferunt, cujus initium : c Exite gentes, exite populi. >

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(93) Verto, sacri quoque poetæ nomen ambivit; μελφδοί namque, Græcis sunt non qui cantui, sed sacræ poesi vacant, quales fuerunt Cosmas, Majumensis, Damascenus, Timocles Theophanes et alii. GOAR.

(94) Versus, proprie: genus carminum in ecclesia concinendorum. Goak.

(95) Intelligo eum manus agitatione cantum rexisse, mensuramque, ut vocant, præscripsisse, ut ad manus motum tempora carminis quod canebaΠράξαντες αλογρά δεινά δυσσεδο ερόνως. Έκείθεν ηλάθησαν ώς αποστάται. Πρός την πόλιν δέ του κράτους πεσευγύτες Ούχ έξαφηχαν τὰς ἀθέσμους μωρίας. "Οθεν γραφέντες ώς κικοίργοι την θέαν Κατακρίνονται και διώκενται πάλιν.

Τούτου δε θάττον γενομένου έχεινοι μέν τλν της όμολογίας καλ καρτερίας άνεδήσαντο στέφανου, ούτο; δε ό σοδαρός και πάντων άθλίων άθλιώτερος πάσιν άνεδείγθη και βλάσφημος διώκτης και των πώποτε χαχοδόξων χαχοδοξότερος.

Μετά το γραφήναι τοίνυν τὰς δψεις οἱ όμολογηταὶ είς ὑπερορίαν ἐστάλησαν. Πρό τούτων δὲ καὶ ὁ ἄγιο; Μεθόδιος είς τινα νήσον έν τάφω χαθείργθη ζών, άμα δυσίν άνδροφόνοις, εν ή τάφω διά τινος ετρέφετο άλιέως. "Ον δή άλιέα εύρόντες οἱ άγιοι Θεοφάνης quodam mutichatur; in quem piscatorem cum în- Β καί θείδωρος, και τά κατ' αὐτὸν πυθόμενοι δια τοῦ τοιούτου άλιέως γράφουσι τῷ [522] μεγάλω Μεθοδίω

> Τῷ ζώντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρφ, Natorti the The sal satourti ter solor, Γραπτοί γράφουσι δέσμιοι τῷ δεσμίφ.

Πρός ούς καὶ αὐτὸς ἀντέγραψε διὰ τοῦ αὐτοῦ άλιέως

Τούς ταις βίδλοισιν ούςανων κλησιράφους Καί πρός μέτωπα σωφρόνως έστιγμένους Προσείπεν ο ζώθαπτος ώς συνδεσμίους.

Πρός τούτοις δὲ καὶ τον μακαρίτην Μιχαήλ, τὸν σύγκελλου της κατά την άγίαν πόλιν Έκκλησίας, σύν έτέροις πολλοίς άσκηταίς τη φυλακή καθείρξε, τή πολυχοονίω κακώσει ύπάξαι τούτους καραδοκών.

Καὶ τὰ μέν κατὰ τῶν ἀγίων τοιαῦτα αὐτῷ νεανιεύματα, και ούτως τον δι' ήμας δφθέντα ανθρωπον Θεόν δυτα άληθινου, ύθριζε, και τούς αὐτοῦ άληθινούς θεράποντας ού βραχεί χρόνιο καλ περιωρισμένω κατά πάντα δὲ τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον έκάκου και άντκέστοις καθυπέδαλλε συμφοραίς. Equiotiquetto de xat quelebd; eivat (95, did xat υμνους ποιών τινας και στιχηρά (94) μελίζων άδεσθαι προετρέπετο · μεθ' ων καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ήχου, «Εύλογείτε, » έκ τοῦ κατά την η' ώδην, «"Ακουε, Κέρη, , μεθαρμοσάμενος, καλ φυθμόν έτερον παρασχών, εν τη του Θεού έχχλησία είς επέχοον άδεσθαι διωρίσατο. Φέρεται δέ καί τις λόγος ώς έρωτι του μέλους βαλλόμενος κατά την Μεγάλην Έκκλησίαν έν φαιδρά πανηγώρει ού παρητήσατο τό χειρονομείν (95). δούς τῷ κλήρι ὑπέρ τούτου χρυσίου λίτρας ἐκατόν. Καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατά τὴν Βαῖοφόρου, τὸ, « Έξέλθετε, έθνη (96), έξελθετε, καὶ λαοί, » τῆς ἐκείνου φασίν είναι τόχον ψυχής.

tur responderent. Ita Horatius vult virgines Apollinem et Dianam Sapphico carmine celebrare, ip-o præeunte, 4 od. 6 : Lesbium servate pedem, meigne pollicis ictum. To στιχηρόν carmen est. Βαΐοςόpov festum (ut vocant) Palmarum. Librarius adscripsit oox ofuat, non putare se hunc esse auctorem. XYL.

(96) De his consulendum Græcorum Triodiou. GOAR.

のかにおいかに言うないのとなっていました。まれんかり

Έπει δε και τάς περι την κεφαλήν τρίχας όλιγας Α εκ φύσεως είχεν, άναφάλας τις ων, θέσπισμα εξέθετο πανταχού εν χρῷ τὰς τρίχας άποκείρειν και μή τινα 'Ρωμαΐον έντα περαιτέρω ταύτας τοῦ τραχήλου φέρεσθαι συγχωρείν, τὸν δὲ τὸ δόγμα παρορώντα πολλαίς αἰκίζεσθαι μάστιξι, τὴν τῶν προγόνων 'Ρωμαίων ἀρετήν ἐπανάγειν βρενθυόμενος.

Πέντε δὲ θυγατέρων ὑπάργων πατήρ, ὡς προλαδών δ λόγος ἀπέφηνε, και άρφενος Ερημος γονής. την πασών έσγάτην Μαρίαν ύπερδαλλόντως άγαπωμένην αὐτῷ δείν ῷἡθη συζεῦξαι ἀνδρί. 'Ο νυμφίος δὲ ἡν τῆς τῶν Κρηνιτῶν (97) γενεάς, γώρος τῶν 'Αρμενίων, 'Αλέξιος τούνομα, Μωσηλέ την έπωνυμίαν, τῷ είδει ὑραῖος, ἀχμάζων τὴν ἡλιχίαν. Πρῶτα μέν τή των πατρικίων καὶ ἀνθυπάτων τιμήσας άξία, είτα καλ μάγιστρον καλ υστερον Καίσαρα, στρατεύματά τε δούς αύτῷ Ιχανά πρός την Λογγιδαρδίαν εξέπεμψε χρείας κατεπειγούσης τινός. Καὶ ὁ μὲν ἀπήει καλώς τά κατ' αὐτήν ἐξανύων, καὶ ὡς ἐδόκει τῷ βασιλεί. [Ρ. 523] Διο και ήκμαζε μέν ο πρός αύτον πόθος, συνήχμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος, καὶ διέδαλλον αὐτὸν ὡς τῆς βασιλείας ἐπιθυμούντα, προστιθέντες ώς δήποτε τὸ α τοῦ θ (98) κατακυριεῦσαι. *Απερ δή πυνθανόμενος ὁ Καϊσαρ, καὶ τοῦ φθόνου ώσπερ άχροώμενος, πολλά του βασιλέως έδέετο συγγωρηθήναι αύτον πρός του μονήρη μετατάξασθαι βίον. 'Αλλά τούτο μέν ὁ βασιλεύς ούχ ἐπέτρεψε, τὴν χηρείαν της θυγατρός εύλαδούμενος, και ό Καϊσαο ξμενεν έφ' ήσυχίας τοῖς δημοσίοις ένασχολούμενος. 'Ως δ' ἀπετέχθη τῷ βασιλεί ὁ Μιγαήλ καὶ ἡ τοῦ Καίσαρος γαμετή Μαρία του βίου μετήλλαξε, ταύτην μέν ούτως έτζαησεν ώς τον νεχρόν αύτης έν λάρνακι θείναι περιηργυρωμένη, και άσυλίαν δούναι τῷ τάφω τοις έφ' οίοις δήποτε έγκλημασιν άλουσιν άνθρώποις. Τὸν δὲ 'Αλέξιον λάθρα μεταταξάμενον καὶ τὸ μοναγικλυ άμφιεσάμενου σχήμα, έπει μή έπειθε τούτο αποδαλείν, μόλις έασαι, δεδωχώς αύτῷ είς ενδιαίτημα τό τε κατά Χρυσούπολιν βασιλικόν μοναστήριον, έτι δὲ καὶ τὸ τοῦ Βρύσεως καὶ τὸ κατά τἡν Έλαίαν. Έχεινος δε τῷ χατά την Χρυσούπολιν όντι ἐνδιαιτώμενος, ἐπεί ποτε περιπάτου ἐδεήθη καὶ κατά τον 'Ανθεμίου λεγόμενον τόπον εγένετο, είλετο τουτον διά βασιλική; προστάξεως εξωνήσασθαι · εν ψ καί ,μοναστήριον κατασκευάσας πολυτελές, τον βίον D έχλιμπάνων ετέθη έχεζσε, σύν αύτῷ δὲ χαὶ ό τούτου άδελφός θεοδύσιος ές πατρικίους τελέσας, πολλά γνωρίσματα της αύτου άρίστης βιοτής έν τῷ μοναστηρίω χαταλιπών.

Τοῦ δὲ ἀρχηγοῦ τῶν ᾿Αράδων Ἰμπραὴλ κατὰ Ὑμμαίων ἐκστρατεύσαντος καὶ ὁ Θεόφιλος ἀντιφιλοτιμούμενος ἔξεισιν, ἀπαν δέος ἀποδαλών. Εὶ γάρ τι καὶ προσῆν, ἀλλ' ἡ τῶν συνόντων αὐτῷ ἀνδρῶν κατὰ πολέμους πεῖρα καὶ γενναιότης ὡς πορρωτάτω τοῦτο ἐτίθει. Θεόφοδος οἱ ἀνδρες ἦσαν καὶ Μανουήλ.

Quia vero a natura paucos capítis capillos babebat, et erat recalvaster, ideo edicto edito jussit crines ab omnibus tonderi neque ab ullo Romano ultra collum demissos gestari; sanxitque edictum gravi flagrorum supplicio, priscorum Romanorum virtutem revocare studens.

Cumque haberet, ut supra memoravimus, quinque filias, et mascula prole careret, ex ils minimam natu et impensins sibi reliquis dilectam, nomine Mariam, statuit viro nuptum tradere. Maritum ei delegit Alexium cognomento Moselem, Armenium gente, ex Crenitarum natione, forma elegantem ac florentem ætate. Huic patricii primum, deinde proconsulis honorem contulit, deinde magistrum ac tandem Cæsarem fecit, exercituque copioso instructum in Longobardiam misit, rebus ita poscentibus. Eo profectus Alexius rem præclare gessit et ex sententia soceri. Quo factum est ut crescente eius desiderio simul invidia quoque augesceret; criminabanturque eum nonnulli ut imperii cupidum. Addebantque, 919 fore ut a in ти imperium aliquando occuparet. Cæsar ubi ea ad ipsum sunt allata, vocesque æmulorum audivit, multis ab imperatore contendit precibus ut sibi permitteret ad vitam monasticam transire, Sed Theophilus filiamimarito viduare non sustinens, id denegavit. Proinde Alexius suum statum tennit, tutusque et securus rempublicam gessit. At postquam imperatori filius Michaelus natus est, et Caesaris uxor diem suum obiit, Theophilus tantum filiæ defunctæ honoris detulit, ut cadaver in arca argento obducta reposuerit et cujuscunque flagitii reis sepulcrum ejus asylum constituerit. Alexium vero clam vitam habitumque monasticum amplexum cum ab instituto suadendo non deduceret, ægre missum fecit, eique dono dedit regium quod erat Chrysopoli monasterium, Brysei quoque, et quod erat ad Elæam, in quibus vitam degeret. Alexius in Chrysopolitano vixit. Cumque aliquando deambulandi gratia ad locum venisset qui Anthemii dicitur, imperatoris mandato impetrato eum emit, sumptuosumque ibi condidit monasterium; in quo post mortem sepultus est, et cum ipso frater ejus Theodosius, qui patriciam dignitatem consecutus multa optimæ suæ vitæ documenta eo in monasterio reliquerat.

Cum autem Impraelus Arabum dux expeditiones contra Romanos 920 suscepisset, Theophilus quoque adversus eum copias suas eduxit, omni metu abjecto. Nam etsi aliquid timoris subesset, eum tamen facile profligabat comitum operatoris virtus ac peritia, Theophobi, inquam, et Manueli.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(97) Apud Zonaram per t legitur Kptvttov, Crinitarum seu Crinitorum. Xvl.

(98) Alexius in Theophilum. Xvi.

Quorum ejus fortitudo ipsis quoque hostibus nota A 'Αλλ' ό μέν Μανουήλ δήλος ήν έπ' άνδρία και αύτεις erat, cum is sub Lone Orientalibus copiis præfectus et Michaeli Rangabæ equisonum princeps fuisset, quem protostratorem Græci nominant. De Theophobo etiam dicendum, quomodo Persica oriundus familia in notitiam pervenerit imperatoris ejusque sororem matrimonio sibi junxerit. Quidam regia Persarum stirpe natus aliquando Cpolin legatus venit : is non legitimo conjugio, sed occulto coitu Theophobum genuit, atque discessit. Quia vero lex apud Persas inviolabilis est, ne quis in eos regnum occupet nisi regia progenie ortus, cum continentibus bellis regium genus ab Agarenis pulsum defecisset, Persæ hunc Theophobum Cpoli abilucere regemque suum facere cupientes, ejus causa aliquoties ad Theophilum legatos miserant, pacta simul pacis offerentes. Neque tamen persuaserant imperatori ut Theophobum ipsis dederet, sed eum potius patricii dignitate ornatum sorori suæ matrimonio copulavit, lege 921 cliam lata quæ Persis conjugiorum cum Romanis licentiam concederet, Cumque multos ea ratione Persas sibi conciliasset cosque dignitatibus cohonestasset, in codices militiæ eorum nomina retulit, legionemque nomine Persicam conscripsit, eamque cum Romanis legionibus in bellam contra Agarenos proficisci jussit. His ergo duobus fretus Theophilus, Manuelo atque Theophobo, in Agarenos duxit. Cum prope hostem 922 perventum esset, re in deliberationem vocata, Manuelus censuit indignum esse imperatorem Romanorum acie congredi cum amerinumna: unum aliquem cum parte ducum et exercitus ei debere occurrere. Theophobus vero ipsum imperatorem pugnæ interesse voluit, suasitque ut cum peditatu hostes per noctem adoriretur, equitibus, ubi necessitas postulasset, opem laturis. Multi nocturnum bellum suaderi ab eo dicebant, ut Romanorum gloriain suam faceret; ideoque improbato ejus consilio, imperator aperto Marte interdiu statuit cum hoste confligere. Cæterum Impraelus aniermumna, arrogantia ductus an imperatoris metu incertum, cum parte exercitus sui discessit, relicto cum octoginta millibus ad pugnam Abuzachare quodam suorum ducum. Com- D misso prælio, cum utrinque multi cecidissent, tandem cohortes (scholas ipsi vocabant) una cum domestico (officii hoc nomen est) inclinatæ cesserunt Agarenis. Imperator cum cohorte prætoria et duobus Persarum millibus ac Theophobo in collein quemdam evasit ; quem Agareni cinxerunt, et usque ad vesperam acriter est dimicatum, iis

τοίς έναντίοις, τοῦ στρατοῦ τῶν 'Ανατολιχῶν χατάρξας έπὶ τοῦ Λέοντος, καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Μιγαἡλ ίπποχόμων ό πρώτος γενόμενος · πρωτοστράτορα τουτόν φατι. Δηλώσει δέ και του Θεόφοδον ο λόγος, δθεν. τε καὶ ὅπως ἐκ Περσών καταγόμενος τῷ βασιλεί γέγονε γνώριμος και την άδελφην αύτου είς γάμον ήρμόσατο. Είς πρεσθείαν τίς ποτε των έχ βασιλικής σειράς Περσών άφικόμενος είς την Κωνσταντινούπολιν, ούχ έχ νομίμου συναφείας έχ λαθραίας δέ χαλ χρυφίας τούτον αποτεχών απεδήμησεν. Έπει δε νόμος άπαράδατος τοίς Πέρσαις έστλ μή τινα τῆς αὐτων άρχης έγκρατη γενέσθαι μή της βασιλικής δντα σειράς, έξέλιπον δὲ ἐχ τῶν συνεχῶν πολέμων ὑπδ των 'Αγαρηνών έλαθέντες οΙ της βασιλικής σειράς, τούτον τὸν Θεόφοδον πολλάκις όρμησαντες οἱ Πέρσαι άναλαβέσθαι άπο Κωνσταντινουπόλεως του βασιλευσαι έπ' αὐτοίς, [Ρ. 524] καὶ πρεσδείαν διάφορον ποιήσαντες πρός Θεόφιλου, καὶ εΙρηνικάς σπονδάς ύποσχόμενοι δι' αύτοῦ γενέσθαι, ούχ Επεισαν τὸν Θεόφιλου τούτον εχδούναι, άλλά μάλλον διά τούτο άνάγει αύτον ο Θεόφιλος είς την των πατρικίων τιμήν και τη έαυτου άδελφη συνοικίζει, έκαστόν τε των Περσών νομοθετεί κατ' έπιγαμίαν συνάπτεσθαι τοίς 'Ρωμαίοις. Πολλούς δέ έχ τούτων έμπρέπειν τοίς βασιλικοίς άξιώμασι πεποιηκώς κώδιξι στρατιωτιχοίς άναγράφεται, τάγμα Περσιχόν τούτου; όνμάσας, καὶ τοῖς κατά τῶν Άγαρηνῶν ἐξιοῦσι Ῥωμαίοις συναριθμείσθαι προσέταξε. Τούτοις τοίνου τοίς δυσί θαρόήσας Θεόφιλος, τῷ τε Μανουήλ καί τῷ Θεοφόδφ, Εξεισι κατά τῶν Άγαρηνῶν. Έγγις δε γενομένων άλλήλοις των στρατευμάτων εδέησε βουλής. Καὶ ὁ μέν Μανουήλ οὐ δίχαιον έλεγε βασιλέα 'Ρωμαίων πρός άμερμουμνην πολεμείν, άλλά τινα μέρος λαδόντα των στρατηγών έξιέναι χατά πρόσωπον των έχθρων · ό Θεόφοδος δέ και αύτον έπί παρατάξεως είναι τον βασιλέα εδούλετο, και νύκτι ρ επιθήσεσθαι τοίς έχθροίς μετά του πεζιχού συνεβούλευε, συνεπιθήσεσθαι δὲ, ότε δεήσει, καὶ τὸ ἱππικόν. 'Αλλ' ούκ ξπεισε τον βασιλέα, πολλών εἰπόντων σφε τερίζεσθαι τον Θεόφοβον την των 'Ρωμαίων δόξαν και διά τούτο βούλεσθαι έν νυκτί πολεμείν. "Εδοξεν ούν είς τούμφανές μεθ' ήμέραν συρβάξαι τον πόλεμον. 'Ο μέν ουν άμερμουμνής Ίμπραήλ, είτε άλλως καταλαζονευόμενος, είτε όἡ καὶ τὸν βασιλέα κατούρωδήσας, μέρος της στρατιάς αύτου λαδών άνεχώρησεν, Άδουζάχαρ δέ τινα των έαυτου στρατηγών πρός του κατά βασιλέως πόλεμου μετά μυριάδων όχτω εξαπέστειλεν. Έγγισάντων δε των στρατευμάτων και συμπλοκής γενομένης και πολλών έκατέρωθεν πιπτόντων, τέλος Εχλιναν αί σχολαί μετά του δομεστίχου (99) και προς ύπαγωγήν εκινήθησαν. Ό

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(99) Com plures lidemque varii posterioribus szeculis apud Grzecos fueriut domestici, quis eorum kie intelligatur dubium est. Nam quamvis vox δομέστιχος idem indicarit primævo tempore quod o!xeiaxós, ad familiam vel quasi ad familiam spectans, deinceps tamen ad præpositum ducem et cujusvis ordinis primum significandum traductam testis est

Joannes Citri episcopus in Juris Græco-Romani volumine : 'H του δομεστίχου προσηγορία κατά Λατίνους τον εξάρχοντα, τον προηγούμενον, τον επιστά-την δηλοί. Hine in ecclesia chori dextri domesticus ac pariter sinistri, necnon alii: et quod militiam attinet, orientalium thematum, sicut et occidentalium, scholarum item domestici, ac tandem supre-

ていませんがいたとう切るとなったいかっていましていません

βασιλεύς δὲ μετά τῆς βασιλικῆς φάλαγγος καὶ δύο A capere imperatorem Romanorum conantibus, Roγιλιάδων Περσών, προσόντος αύτοις και του Θεοφόδου, ἐπίτινα βουνδν άνεισι, περιστοιχισάντων τουτον των Σαράκηνών. Καὶ άχρι μὲν ἐσπέρας πολύς ήν ὁ περὶ αὐτῶν πόλεμος, τῶν μὲν ἐλπεζόντων αίγμάλωτον τούτον λαδείν, των δε άμυνομένων και μή προδούναι τον βασιλέα άνεγομένων, Διο νυκτός έπιγενομένης κατεσοφίσατο τους Σαρακηνούς ὁ Θεόφοδος, τοίς στρατεώταις έγχελευσάμενος χρότοις τεχαί άλαλαγμοίς χρήσθαι κιννύραις τε καί χορδαίς (1) καί σαλπίγγων φωναίς ώς τάχα βοηθείας έτέρας προσγινομένης αύτοζς. Τούτο γάρ δή καλ υποτοπάσαντες οί Σαρακηνοί μίλια έξ ύπεχώρησαν είς τουπίσω, κύκλωσιν κατοβρωδήσαντες. "Οθεν άδείας τυχόντες μικρά; οί περί τον βατιλέα φυγή χρησάμενοι την σωτηρίαν έπραγματεύσαντο καλ πρός το διαπεφευγές Β στρατόπεδον διεσώθησαν. [Ρ. 525] Μεμφάμενος ούν τό προδεδωκός στράτευμα μόνον ό βασιλεύς, ούδεν δὲ πλέον άχαρι πράξας, χάρισι καὶ διαφερούσαις τιμαζς τους περί του Θεόφοδου έγέραιρευ. "Οθεν οί Πέρται πλείονα τον πόθον πρός τον Θεόφοδον άνηπ:ον, καὶ μόνοι μετ' αὐτοῦ τὸν κατά τῶν 'Αγαρηνῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον καθικέτευον, καὶ τρέπεσθαι

Τῷ δ' ἐπιόντι ἐνιαυτῷ ἔξεισι πάλιν ὁ βασιλεὺς μετά των δυνάμεων, και κατά το Χαρσιανόν συμπλακεί; τοίς 'Αγαρηνοίς τρέπεται τούτους και ούκ όλίγους χειρούται, αίχμαλώτους χατασχών άχρι των είχοσιπέντε χιλιάδων, και μετά νίκης λαμπράς ξπάνεισι πρός την βασιλεύουσαν. Έληφθη δέ τις σχολών δομεστίχω καλ έμαρτυρείτο παρ' αύτου ώς είη τε δεξιός περί την Ιππασίαν και ώς εν τῷ ἰππάζεσθαι δυσί δόρασι γρώμενος έντέχνως άγαν καί εύφυως καταδάλλει τους έναντίους. Έπει δε έδει έν τη Ιπποδρομία του της νίκης θρίαμδου έκτελείν τον δομέστεχον, προηγείτο δὲ ούτος του θριάμδου, θεασάμενος ὁ βασιλεύς αύτον και τοις έπαίνοις κλαπεὶ, ζππου τε ἐπιδηναι ἐκέλευσε, καὶ δόρατα λαβόντα δύο την άριστείαν και εύφυταν άπάση τη πόλει ένδείξασθαι. Τούτου δὲ γενομένου καὶ τοῖς ἀπειροτέροις τέρψιν παρέχοντος τη δράσει, Θεόδωρος ό την έπωνυμίαν Κρατερός, ό και μετά βραχύ της των

manis contra pro imperatore fortiter propugnantibus. Nocte facta Theophobus Saracenos arte delusit, militibus 923 mandato ut streperent atque conclamarent, sonitumque cithararum et chordarum tubarumque ederent, veluti adventante ipsis aliunde subsidio. Et Saraceni hoc ipsum fieri suspicantes, ne ab hostibus circumdarentur, ad sex millia passuum recesserunt. Imperator cum suis periculo aliquantum sublevati fuga salutem quæsivere, atque ad exercitum qui fugam e prælio fecerat pervenerunt. Quem imperator verbis modo ob proditionem castigavit, neque in quemquam durius quidquam statuit : Theophobo autem summam gratiam honoremque habuit. Auxit hoc desiderium hominis in Persarum animis, supplicesque ab imperatore contenderunt ut sibi seorsim duce Theophobo bellum in Agarenos mandaret, certam polliciti victoriam. Quorum verbis delinitus imperator neminem præter Theophobum eis præesse voluit.

τούτους διεδεδαιούντο τον βασιλέα. Διο καλ τεξς λόγοις αύτων κατακηλούμενος ὁ βασιλεύς οὐδένα άλλον αύτοξς άλλά του Θεόφοδου ήγεμονεύειν έδούλετο.

Anno sequenti Theophilus rursum copias in Saracenos eduxit, cum lisque apud Charsianum congressus eos fudit, et ad viginti quinque millia captivos abduxit, domumque illustri potitus victoria rediit. Inter captivos Saracenos quidam fuit manu promptus et manuum agilitate celebris αλχμάλωτος των Σαρακηνών κατά χειρά τε γενναίο; doinestico scholarum notus ejusque testimonio και χειρών εύφυτα όνομαστός, δε γνωστός ήν τῷ των C commendatus, 924 quod et eques proclarus esset et inter equitandum duabus utens hastis scite admodum adversarios dejiceret. Cum ergo domesticus in circo triumphum victoriæ ejus agere jussus ante reliquos hominem istum duceret, imperator laudationibus ejus inductus equum conscendere duabusque acceptis hastis artis suæ ac præstantiæ specimen coram universis edere eum jussit. Id cum fieret et imperitiores spectaculo delectarentur, Theodorus cognomento Craterus. is qui nen multo post sanctorum quadraginta duo martyrum cohortis princeps est factus, propius regi astans subsannare Agarenum istum et affirmare nihil ab eo forte aut terribile agi. Imperator

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

mus omnium μέγας δομέστιχος, apud Codinum de Offic. Cur. Const. c. 1 et seqq. ad propositum. Pro Orientalium Occidentalium ve thematum præfecto &oμεστίχου vocem in præsenti ab auctore usurpatam non asseret, qui scholas universas cum unico hoc domestico in conflictu cessisse observaverit. Exponenta itaque vel de magno domestico, totius exercitus sub imperatore duce, vel de solarum prætorianarum scholarum præfecto, δομέστιχος των σχοhwy penes Codinum vocato, cujus, nt asserit ipse c. 5, n. 42, par ferme fuerat ac magni domestici potestas, cum hic toti exercitui imperaret, ilie Romanas solum satellitum scholas duceret, φοιδερά-του; autem, exteros nimirum belli socios, comes

άγίων τεσσαρακονταδύο μαρτύρων φάλαγγος άρχ-

fæderatorum, qualis hie Persarum ductor Theo phobus, sub sua dispositione, ut cum imperii No-litia loquar, teneret. Vide infra Theophilum [æde-ratos Persas eorumque agmina Romanis ducibus suspicione in Theophobum enata subjicientem.

(1) Minores citharas sinu quidem exiguo, verum protenso manubrio, simul tribus aut quinque chor-dis instructas, asperum et a militari non alienum emittentes sonum, quales etiamnum hodie, forsan a Græcis olim acceptas, in castris animos exhila-raturi Turez pulsant, xopáás hie vocari existimo

ægre id ferre, Craterumque effeminatum et evira- Α ηγός (2) γεγονώς, πλησίον τώ βασιλεί παρεστώς έξtum increpare, qui tale præstare ipse nihil posset. Contra Craterus duabus hastis se nescire uti: neque enim hoc didicisse, quod his nugis in bello nihil opus foret; se Dei auxilio fretum unica hasta istum equo deturbaturum. Imperator his verbis irritatus per suum ipsius caput jurare, Cratero se vitam erepturum, nisi impleret facto quod verbis jactasset. Et Theodorus statim conscenso equo hastaque sumpta cum Saraceno manum conseruit, citoque eum equo præcipitem dejecit. Pudore quidem affectus est imperator, ab eunucho dejectum cernens Saracenum : 925 tamen et virtutem hominis veneratus et suos reveritus amice compellatum Craterum vestibus honoris causa donavit.

σθείς του άνδρος λόγω τε έφιλοφρονήτατο, και στολάς και περιδολάς, την πολιτείαν αιδούμενος, έδω.

ρήσατο αύτω. Vere inito, Theophilus rursus contractis copiis in Saracenos movet, revocato ab exsilio sibique adjuncto sancto Methodio. Solebat hoc in bellis factitare, sive quo ejus sapientia in multis obscuris atque intricatis rebus explicandis uteretur, sive id cavens, ne rebellionem is se absente aliquam concitaret ob sacrarum imaginum amolitionem. Nam civium qui erant præcipui atque erga Deum pii, magno in honore habebant Methodium : itaque eum post se relinquere imperatori consultum non videbatur. Enimvero tum commissa pugna Ismaelitica res superior fuit, imperatorque circumventus C pene in manus hostium venit. Id Manuelus sentiens, dux exercitus, animis suorum oratione recollectis, quod indignissimam rem fore judicaret si Romanus imperator ab hoste caperetur, audacter discrimen adiit. Cumque ad imperatorem perrupisset fatigatum jam et de salute desperantem, tamen causantem fuga se suos prodere nolle, hortatus est uti se sequeretur præeuntem iterque aperientem. Postquam ipsum erumpentem imperator e vestigio subsecutus 926 non est, denno, et cum ne sic quidem Theophilus sequeretur, tertium reversus, mortem ei nisi comitaretur minatus, vix tandem præsenti periculo eripuit. Ideo honoribus eum donisque dignis imperator remuneratus est, benefactorem ac servatorem fassus. D Cæterum invidiæ tanta vis fuit ut per calumniam de majestate accusato Manuelo summum creaverit periculum. Quod is sentiens, et certior factus a fidelissimo quodam, qui aliquando ipsi serviverat, tunc autem imperatori erat a poculis, fore ut oculis ab hoc privaretur, defectionem conatus est transiitque ad Agarenos. Magnus etiam apud bos fuit ac summis honoribus affectus. Nam magno instructum exercitu Agareni miserunt contra vicinos suos hostes, qui vocantur Cermatæ. Manue-

εμυχτήριζε τον 'Αγαρηνόν, μηδέν ανδρείον φάσχων μηδέ καταπληκτικόν ένδεικνύμενον. "Ο καί χαλεπήνας ό βασιλεύς · 'Αλλά σύ, ὧ θηλυδρία καὶ ἄνανδρε, δύνασαί τι τοιούτον έργάσασθαι; Υπολαδών δὲ δ Κρατερός: « Δύο μέν, βασιλεύ, μή μαθών ούδὲ μεταχειρίσασθαι δόρατα δύναμαι · ούδὲ γάρ ἐν πολέμιο τοιαύτης φλυαρίας χρεία · ένὶ δὲ χρησάμενος τίν είς Θεόν πεποίθησιν έχω βεδαίαν ώς χρημνίσω τε τούτον και του έππου καταδαλώ. > Έπι τῷ λόγω δὲ θυμωθείς ό βασιλεύς ή μην έφησε κατά της έαυτου κεφαλής τον όρχον έπαγαγών, θανάτω παραδούνοι τὸν Κρατερὸν, εί μή τοὺς λόγους εἰς ἔργον ἀγάγοι. Αναδάς ούν εύθυς τον εππον ο Θεόδωρος και δίρυ λαδών συνεπλέχετο τῷ Σαρακηνῷ, καὶ ἐν οὐ μακρῷ ${f B}$ τ $\tilde \omega$ χρόν ω τοῦ ἴππου αὐτὸν χατεχρήμνισεν. Ἡσχύνθη μέν ούν ο βασιλεύς καταδεδλημένον έδων τον Σαρακηνόν ύπ' ανδρός εύνούχου, όμως την άρετην αίδε_

> [Ρ. 526] "Ηδη δὲ τοῦ ἔαρος ὑπολάμποντος δύναμιν πάλιν ήθροιχώς ὁ Θεόφιλος Εξεισι χατά των Σαρακηνών, και τον όσιον Μεθόδιον έκ της ύπερορίας άναχαλεσάμενος είχε μεθ' έαυτοῦ, είθισμένον αὐτῷ έν τοὶς πολέμοις τοῦτο ποιείν, είτε τοῦ ἀσαφῆ ἔνεκα καλ πολλοίς άγνωστα διαλύειν διά της ένυπαρχούσης αύτῷ σοφίας, είτε καὶ ἐπαναστάσεις φυλαττόμενος παρ' αύτου τινας παθείν διά τον κατά των θείων καλ σεπτών είκόνων πόλεμον · ού μικρώς γάρ ἐσέδετο τον άνδρα το της πόλεως Εχχριτον και φιλόθεον. Διά τοι τούτο και κατόπιν έαν αύτον ούκ έφαίνετο συμφέρον τῷ βασιλεί. Τέως δ' όμως συμπεσόντων άλλήλοις των στρατευμάτων, και των Ίσμαηλιτών ύπερτερούντων, χύχλωσιν ύπέστη ὁ βασιλεύς καὶ ήδη άλώτιμος ήν. "Ο δή και μαθών Μανουήλ ό τοῦ στρατού έξηγούμενος, καλ δεινέν ήγησάμενος δορυάλωτον βασιλέα 'Ρωμαίων Ιδείν, τούς περί αύτον άναθαβρύνας είσήει μετά θάρσους τον χίνδυνον. 'Ως δ' εύρε χαμόντα τὸν βασιλέα χαι την σωτηρίαν άπεγνωχότα, προφασιζόμενον δε μή βούλεσθαι τον λαόν φεύγοντα χαταλιπείν . "Αγε δή, φησίν, ω βασιλευ, έπου μοι προπορευομένω και την όδόν σοι εύρύνοντι. , 'Ως δ' ό Μανουήλ έξήτι, ό βασιλεύς δὲ κατεπτηχώς ούχ είπετο, πάλιν έκ δευτέρου ύποστρέψαι ήναγκάσθη. 'Ως δὲ καὶ πάλιν ήστόχησε, τὸ τρίτον επιστραφείς θάνατον ήπείλησεν εί μή Εποιτο, καὶ ούτως όψε καὶ μόλις του κινδύνου διέσωσε. Διὸ τιμαίς τούτον άνταξίοις έδεξιώσατο καλ δωρεαίς έθεράπευσεν, εὐεργέτην καὶ σωτήρα ἀποκαλών. 'Αλλ' ό φθόνος έσγυσε κατά του τοιούτου άνδρός, και είς καθοσίωσιν έκ λοιδορίας κατεγκλήθη. "Οθεν καλ κίνδυνον ού μιχρόν έαυτῷ ἐνηργημένον κατανοήσας, και διά τινος των πιστοτάτων πληροφορηθείς, δούλου μέν γεγονότος αὐτοῦ οἰνοχοοῦντος δὲ τότε τῷ βασιλεί Θεοφίλω, ώς μέλλοι τούτον αποτυφλούν, ἀποστασίαν τολμά και πρός 'Αγαρηνούς μετατίθεται, μέγας καί παρ' αὐτοῖς όφθεί; καὶ μεγίσταις τι-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(2) Alio nomine τουρμάρχης de quo Rigaltius. Hoc autem 42 martyrum agmen ex Armeniis erat. GOAR.

μαίς γεραιρόμενος. Στρατόν τε γάρ ένεπιστεύθη A lus alios quam Romanos qui captivi in carceribus πολύν, και κατά των γειτονούντων έχθρων, οί ούτω δή Κερμάται χαλούνται, ἐπέμφθη. "Ος μηδένα ἔτερον ἔπεσθαί οἱ θελήσας, άλλ' ή μόνον τοὺς ἐν φυλακαί; καθειργμένους 'Ρωμαίους αύτῷ συστρατεύεσθαι, νίκας μεγίστας και καλλίστος ήνέγκατο, ώς και αύτό τὸ λεγόμενον Χωροσάν ἐκπολιορκήσαι. Οὐ γάρ μόνον το κατ' άνδρίαν διαφέρον εξέπληξε τοὺς έναντίους, άλλά καὶ ή τῆς διαλέκτου παραλλαγή καὶ ή των σχημάτων μεταδολή καὶ ή τοῦ πολέμου παράδύξο; έξαλλαγή είς δειλίαν ού την τυχούσαν συνήλατε τους πολεμίους. Καὶ ού κατά τῶν ἐχθρῶν μόνον ούτως ώφθη γενναίος, άλλά και κατά θηρίων άγρίων πημαινομένων την γώραν ηνδρίσατο. Καλ μεγάλων αίτιος αύτοις καλών γεγονώς αύτω τε ήγαπήθη διαφερόντως τῷ ἄργοντι τῶν Σαρακηνῶν καὶ τή γερουσία αὐτών. [Ρ. 527] Ταῦτα μανθάνων δ Θεόφιλος, ώς είχος ήν, ήνιατο, και πάντα λίθον έχινει ώς άν τον άνδρα μεταχαλέσοιτο. Διό χαι σταυρόν και χρυσόδουλλον διά τενος άγύρτου μοναχού έχπέμπει (3) τῷ Μανουήλ, ἐκκαλούμενος ἐπαναστρέψαι καί πάσαν άμνηστίαν κακών αύτῷ χαριζόμενος δι' αύτων. "Α δή χομίσας δ είληφως είς χείρας λαθών τίθησι τοῦ Μανουήλ. Καὶ δεξάμενος ούτος, καὶ οἰονεὶ την ψυχήν έχκαυθείς, ήδη δέ και πιστευσάμενος έχ των προτέρων έργων, μηνύει τῷ άργοντι τῶν Σαρικηνών ώς πόθον τρέφει καὶ κατά 'Ρωμαίων στρατεύσαι καὶ τούς έγθρούς άμύνασθαι οί κατείπον αύτου πρός τον βασιλέα, την Καππαδοχίαν οίχουντας. Συνεκπεμφθήναι δὲ αὐτῷ ἡξίου καὶ τὸν τούτου C. υίδυ είς πλείονα της δπονοίας άναίρεσιν. Κατένευσε τοίς αίτηθείσιν ό Ίσματλ (4), και δίδωσιν αύτῷ τοῦ έχστρατεύειν άδειαν. 'Ως δὲ ἡγγισε τοῖς 'Ρωμαίων όρίοις, δήλα ποιεί τά κατ' αύτον τῷ τῆς Καππαδοκίας στρατηγώ και την έσαύθις ές 'Ρωμανίαν έπάνοδον, και άμα εδίδασκεν ώς δεί κατά τον δείνα τόπον λόγον καὶ ἐνέδραν γενέσθαι, "Ιν' ὅταν ἐκεῖσε, φησί, γένωμαι, τους μέν Σαραχηνών προδρόμους έπ' άλλον τινά τόπον έξελαύνειν ποιήσω, αύτος δέ πρός τά 'Ρωμαίων ήθη άναδραμούμαι. "Ο καὶ γέγονεν. 'Ως γάρ κατά τὸ σύνθημα τῷ ὁρισθέντι ἐπλησίαζον τόπιρ, πολλά του του Ίσματλ υίδυ κατασπασάμενος · Σὸ μὲν ὑγιἡς, ἔφη, ἄπιθι, τέχνον, πρὸς τον σον πατέρα εγώ δε άπελεύσομαι προς τον έμον βασιλέα και χύριον. > Διασωθείς δ' έχείθεν πρός D την βασιλεύουσαν έντυγγάνει τῷ βασιλεί κατά τὸν ἐν Βλαχέρναις της Θεοτόκου ναόν, και μάγιστρος παρ' αύτου τιμάται και σύντεκνος (5) Εκτοτε χρηματίζει

delinebantur, ducere noluit : horum exercitu composito magnas illustresque reportavit victorias, et ipsum quoque Chorozanem (castelli hoc nomen) expugnavit. Non enim insigni tantum fortitudine sua terrorem bostibus intulit, sed et sermonis novitate ac habitus et belli formæ inopinata mutatione non in parvum eos metum conjiciebat. Neque adversum hostes modo strenue se gessit, sed et contra feras regionem eam evastantes. Et ob multa bona quæ 927 ab eo accepere Saraceni, summe charus principi eorum ac proceribus fuit. Hæc Theophilus cum cognosceret, gravem, ut par erat, molestiam sensit; utque Manuelum ad se reduceret, nihil intentatum reliquit. Tandem opera cujusdam monachi, quales hine inde per varias regiones vagari solent, crucem ei mittit. et litteras, ad revertendum cohortans, oblivionemque omnium offensarum promittens. Mannelus iis sibi occulte redditis, animo accenso, cum jam fidem suam Saracenorum principi suis factis probasset, significat ei cupere se contra Romanos expeditionem suscipere et inimicos suos, a quibus apud imperatorem delatus fuisset, ulcisei, Cappadociam habitantes. Filinm quoque principis secum mitti petit, quo magis institutum celaret. Assensit ejus petitioni princeps Ismaelus. Manuelus finibus Romanæ ditionis appropinquans præsectum Cappadociæ de suis rebus edocet; simulque certo loco eum insidias collocare jubet, ut ipse, cum eo pervenisset, præcursoribus Saracenorum alio dimissis in Romanorum ditionem ingredi possit. Ergo ubi ad eum locum pervenit qui constitutus erat, filium Ismaeli prolixe salutatum salvum redire ad suum patrem jubet, se ad imperatorem dominumque 928 suum reverti indicans. Salvus inde Constantinopolin pervenit, imperatoremque in Blachernensi templo accedit, ab coque magistri honore afficitur es compater ipsius appellatur. Hoc modo Manucli res acta. Interim vita defuncto Theodoto Melisseno, quem supra ostendimus Cassiteram cognomento dictum, qui aliquandiu patriarcha Constantinopolis fuerat, Jannes pædagogus Theophili succedit, sacerdotium istud impietatis sue atque perfidiæ præmium adeptus.

cem? quo fine? Tacet. Mysterium evulgo. Litteris secretiora revelantibus ac pollicita sive pacta addito juramento firmantibus solebant quondam in sacramenti testimonium crucem præfigere. Ponta-nus ex Phranzis Græco textu : Vocatur in conspecium imperatoris Cpolitani, qui mecum ex Iberia legatus advenerat; et imperator manu sua eo vidente tres cruces cinnabari in fronte bullæ ad confirmatio.

(3) Crucem et mittit, ait Xylander. At quam cru-

tres cruces cinhabari in fronte batte da compinante mem pro consuctudine exprimit, bullamque auream in manus legato tradit. Leo Grammaticus: δ βασιλεύς καὶ δ Βασίλειος τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυροὺς δρκιρ βεδαιούντες. Similem, vagi et mendici monachi opera Theophilus usus, ne religionis

XYLANDRIET GOARI NOTÆ. deesset species, ail Manuelem misit, ut sacris s ve χρυσοδούλλφ fides amplior adderetur. Hinc σταυροπάτας sacramenti hujusmodi violatores vocant mo-derni Græci, qui crucem conculcant, hoc est, jura-mentum ea primum in charta tabulis exarata fir-matum intemeratum servare non verentur. His affinia eruditissimus de Marca in patriis Annalibus.

(4) Nescio an proprium sit hoc, an vero Ismae-litam significet, ut gentilitium. Mox rursum ita

(5) Compater. Ex sententia et Zonara boc di-dici; qui scribit Michaelum Theophili F. a reduce Manuelo fuisse ex baptismo susceptum. (Gerutter.)

αύτῷ. Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ Μανουήλ ἔσχεν οὕτως. Θεοδότου δὲ τοῦ Μελισσηνοῦ, ὄν καὶ Κασσιτηράν προσαγορεύεσθαι ὁ λόγος εγνώρισεν άνωθεν, εφ' έχανον τον της Κωνσταντινουπόλεως θρόνον κατεσχηχότος, άρτι δε χαταλύσαντος τον βίον, ό του Θεοφίλου παιδαγωγός Ίαννης τον έχείνου διαδέχεται θρόνου, άθλου την Ιερωσύνην λαβων άπιστίας και άσεβείας.

Porro Theophilus imperator accurate de suis A successoribus inquirens, mulierculam quamdam bello de Saracenis captam et vaticinandi gnaram accivit, ac de iis quæ volebat interrogavit, præcipne vaticinari eam jubens qui ab ipso essent imperio potituri. Ista ergo muliercula, sive divino instinctu sive dæmonica efficacitate mota: « Tibi quidem » mit, r o imperator, Glius tuus succedet, matre imperii socia. Post eum vero genus Martinaciorum per multos annos imperium tenebit. Vix have dixerat illa, cum illico Theophilus Martinacem quanquam sibi dilectum, capite raso monachum facit, domumque ejus in monasterium redigit. Præter hoc alia quoque futura sunt ab illa muliere prædicta, 929 nimirum patriarcham Jannem suo B patriarchatu exutum, sacrisque imaginibus suum cultum venerationemque redditum iri. Quare vehementi dolore concitus Theophilus sæpenumero Augusiam et Theoctistum dromi. logothetam hortatus est ac juramentis sibi religiosissimis devinxit, ne se mortuo Jannem patriarchatu dimoverent, neve idolorum (sic venerandas appellabat imagines) paterentur reduci cultum. Neque muliercula tantummodo vaticinata erat, sed et Jannes divinatione per pelvim usus successores imperatori perspicué demonstravit. Præter imperatorem aliis quoque ad interrogata respondit muliercula ista. quomodo et Constantino, cujus tum summa erat filiis facultatibus privarentur habitumque clericorum induerent; quod etiam evenit Basilio imperante. Et Georgio militiæ præfecto ostendit cum in funda circi interiturum; atque eo loco is, Basilio

Ζητούντι δὲ τῷ βασιλεί Θεοφίλω ἐπιστατικῶς πεοί τούτων οίτενες ἄρξουσε μετ' αὐτὸν, γύναιόν τε ληφθέν έχ των 'Αγαρηνών χατά τινα των προηγησαμένων πολέμων, εύφυως έχον περί τὰς τοιαύτας προβρήσεις, παρέστη τῷ βασιλεί. Ήρετο οὖν ὁ βασιλεὺς ὰ δὴ καὶ ἐδούλετο, καὶ τίνων μακράν ἔσεσθαι τὴν διαδοχήν τῆς βασιλείας άνειπεῖν προσέταττε. Τοῦτο δὲ τό γύναιον, είτε εξ ένθουσιασμού, είτε καὶ έκ δαιμονικής ένεργείας κινούμενον, Σου μέν, έφη, ώ βασιλεύ, διάδοχος έσται δ σδς υίδς συνάμα τη ίδία μητρί, μετά δε τούτον το των Μαρτινακίων γένος διαρχέσει έπὶ πολύ τῆ βασιλεία. 'Ο δὲ άμα τῷ λόγφ τον Μαρτινάχην, καίτοι στεργόμενον αὐτῷ, ἀπέχειρε μοναγόν, και τον αύτοῦ οίχον χαταγώγιον άπέδειξε μοναστών. [Ρ. 528] Οὐ τοῦτο δὲ μόνον τὸ ἀηθὲν γύναιον, άλλά καὶ άλλα πολλά τῶν μελλόντων προεθέσπισε · τόν τε γάρ πατριάργην (6) Ίαννην έχπεσείσθαι του πατριαρχικού θρόνου προήγγειλε, καλ τάς σεπτάς είχονας την προσήχουσαν τιμήν και προσχύνησιν δέξεσθαι. Έφ' οξς περιώδυνος γενόμενος δ Θεόφιλος παρεχάλει πολλάχις την δέσποιναν χαὶ τὸν του δρέμου λογοθέτην (7) Θεόκτιστον, καλ δρκοις κατεδέσμει φρικωδεστάτοις μετά τον έαυτου θάνατον μήτε τον Ίαννην (8) μεταστήσιι του πατριαρχείου μήτε την προσχύνησιν των ειδώλων ίδειν άνασχέσθαι. Ού τὸ γύναιον δὲ μόνον προεφήτευε ταῦτα, άλλά καὶ Ίαννης διά λεκανομαντείας καθαρώς άπέδειξεν αὐτῷ τὸν μέλλοντα την άρχην διαδέξα τθαι. Οὐ apud Triphyllios potentia, sore prædixit ut is cum c τῷ βασιλεί δὲ μόνφ τὸ γύναιον τὰς πεύσεις διέλυσεν, άλλά καὶ Κωνσταντίνω τῷ κατά τοὺς Τριφυλλίους μέγα δυναμένφ τῷ τότε τά συμδησόμενα διετράνωσεν, αὐτόν τε καὶ τοὺς υίοὺς μέλλειν εἰπὸν ὑπάρξεώς τε στερηθήναι και τό των κληρικών άμφιάσασθαι

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ,

Xvl. - Qua ratione scripsit Zonaras: Ex τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος του του βασιλέως υίον Μιχαήλ έδέ-Earo. Hine illi cum patre Theophilo compatris comnume nomen. Goar.

(6) Ceu perditorum et perduellium ducem φα-τοιάρχην Ίαννήν censuit auctor vocandum. Xy-linder, Iconomachi factus patronus, πατριάρχην

legit et religiose colit. Goan.

(7) Logotheta est cancellarius, ut vocamus, aut libellorum magister sive archivi præfectus. Pro 806μου legerent, si liceret, δόμου, ut intelligeres domesticum imperatoris atque intimum secretarium. Nolui tamen ex conjectura mutare, præsertim cum sie rursum legatur initio Michaeli Theophili F. et alibi frequenter, et Wolfins citet ex libro de Officiis palatii id munus jam tum, cum ille liber scriptus fuit, ignotum fuisse. Interim non dissimulabo Himerium, qui sub Leone Basilii F. (quem et philosophum nominant) rem contra Agarenos præclare gessit, a Nostro protoasecretis, a Zonara dromi logothetam dici. Dissenserintne scriptores, an duo trace nomina idem officium notent, non est meum pronuntiare. Certe Zonaras hunc Theoctistum canielii præfectum (tov ent tov xavixlefou) vocat, in fine

hujus Theophili; et Noster, nbi Theoctisti logothetæ mortem refert, eo sublato Bardam caniclei dignitatem in se transtulisse ait. Xrt. - Intelligunt moderni quidam Græci Turcis edocti consuctudinibus, quas a suis majoribus acceptas putant, de bellici ærarii præfecto, vel de eo qui imperatoris iter conficientis censeret expensas et necessariis providendis numeraret pecunias. At quia Codini tempore, quo nec bella nec itinera ab imperatoribus suscipienda desierant, antiquatum erat hujusmodi logothetæ ministerium, de eo potius qui Hippo-dromi, et ut contracte loquebantur, Dromi spectaculorum rationes tenebat, quique referente Turnebo Dromi procurator in antiquis inscriptionibus legitur, vel qui cursus publici expensis providebat, cujus proinde officium imminuto undequaque imperio nullius erat utilitatis, quam de quocunque alio intelligendos censebitur. Coan.

(8) Υποχοριστικώς vice Ίωάννου. Ita Indust in nominibus etiamnum hodie Græci, ut Mariæ nomen novem modis efferant: Μαρίσ, Μαρού, Μαρούλα, Μαρουλού, Μαριετού, Μαριετούλα. Ματερνέτα, Λου.

λού, Λούλα. Goan.

αγήμα δ και γέγονε μετά ταυτα, του Βασιλείου την A imperante, capite est truncatus, cum delectionis άρχην διιθύνοντος. Προείπε δὲ καὶ Γεωργίω τῷ esset accusatus. στρατιωτικώ τον κατειληφότα αύτον θάνατον εν τη σφενδόνη (9) του επποδρομίου εκείσε γάρ μετέπειτα

"Ηδη δὲ τοῦ ἦρος διαλάμποντος οί τε 'Αγαρηνοί καὶ Θεόφιλος κατ' άλλήλων εξώρμησαν, άλλήλους δε πτοηθέντες ὑπέστρεψαν ἄπρακτοι. Υποστρέψας δὲ ά Θεόφιλος πρεσδείαν εδέξατο του Χαγάνου Χαζαρίας, εξαιτουμένου κτισθήναι το Μάρκελ όνομαζόμενον φρούριον τούτο γάρ εδόχει Ερυμα χαρτερόν είναι της των Πατζινακών έφόδου, διείργον αύτους πρός τά μέση του Τανάϊδος ποταμού. Οδ ύπακούσας τή αίτήσει δ βασιλεύς έξαπέστειλέ τινα Πετρωνάν, καλ την τούτων αίτησιν είς πέρας ήγαγεν. Ούτος ύποστρέψας γνώμην έδεδώκε: τῷ βασιλεί ὡς οὐκ άλλως άρξει της Χερσώνος βεδαίως ή στρατηγόν προχειριζόμενος ίδιον · μέχρι γάρ ἐχείνου τοῦ χρόνου οὐδείς των ημετέρων άρξων έχείνων έστέλλετο, άλλ' έγχώριος τις πρωτεύων την προσηγορίαν τὰ τῆς πόλεως ήν διοικών, Προσδεξάμενος ούν την αύτου συμδουλήν ό βασιλεύς ούχ άλλον άλλ' έχείνον αύτον έξαπέστειλε στρατηγόν τής χώρας, διατάγματα πέμψας τῷ τότε πρωτεύοντι καὶ τοῖς άλλοις αὐτόχθοσι δυνατοίς ὑπείχειν αὐτῷ ἀνενδοιάστως. Έχτοτε οὖν ἐχρά-

τησε στρατηγού; είς Χερσώνα πέμπεσθαι. Τῷ δ' ἐπιόντι ἐνιαυτῷ τῆς ἐαρινῆς ἐπιστάσης ῷρας ξξεισι κατά των 'Αγαρηνών ό Θεόφιλος μετά δυνάμεως και χειρός πολίης. Πρόεισι δε πορφωτέρω της Σιρίας, κείρων όμου την γην και πορθών και πάν τδ προστυχόν λητζόμενος. Πόλεις τε γάρ πολέμου γόμφ κατέσχε δύο και ήνδραποδίσατο, και αύτην δέ την λεγομένην [Ρ. 529] Σωζόπετραν έξεπολιόρκησε, C πατρίδι τυγχάνουσαν τοῦ άμερμουμνη · ὑπὲρ ής πολλά κατεδεήθη διά γραμμάτων ούτος, φείσασθαι έκλιπαρήσας τῆς έχυτοῦ πατρίδος, εί καὶ μή προσέσχε τοίς γραφομένοις ό βασιλεύς. Καὶ ταῦτα διοικησάμενος επάνεισι πρός την βασιλεύουσαν ό Θεόφιλος, τον Θεόφοδον κατόπιν λιπών έφ' ῷ τε διαθέσθαι τά τοῦ στρατοῦ καλῶς καὶ διά τάχους πρός αὐτὸν έπαναδραμείν. 'Αλλ' οἱ Πέρσαι διὰ τὴν τῶν σφῶν σιτηρεσίων (10) ύστέρησιν δντες περιαλγείς έν Σινώπη συσχόντες τον Θεόφοδον βασιλέα και άκοντα άνεχήρυξαν, πολλά λιπαρούντα και ποτνιώμενον άποσχέσθαι τῆς τοιαύτης όρμῆς, καὶ ἐπαπειλοῦντα δεινά πείσεσθαι τούτους όσον οδπω χάριν του τοιούτου τολμήματος. 'Ως δ' ού προσείχον αύτῷ άλλ' όλη γνώμη καλ προαιρέσει του έγχειρήματος είχοντο, λάθρα τὰ τελεσθέντα γνωρίζει τῷ βασιλεί, καὶ ἐνόρκως πληροφορεί ώς ούκ αύτος, οἱ Πέρσαι δὲ τῶν τολμηθέντων αίτιοι. Και τότε μεν την εκείνου προαίρεσεν ό βασιλεύς ἀποδέγεται, καὶ πρὸς τὰ βασίλεια αύτον είσκαλεί, την προτέρον εύκληρίαν άποδιδούς, συγγνώμην δὲ ἄπασι τοῖς Πέρσαις δίδωσι καὶ χαχών άμνηστίαν. Οθς καλ πεισθέντας ταίς ύπο-

του Βασιλείου βασιλεύοντος, αποστασίας έγκληματι περιπισών απετμήθη. Vere incunte, Agareni et Theophilus ad bellum inter se gerendum facta expeditione alter alterius metu domum, nulla re gesta, redierunt. Reversus Theophilus legatos a Chagano Chazariæ regulo accepit, petente 930 ut castellum cui nomen Marcel conderetur: ea enim videbatur valida fore munitio ad Patzinaçarum incursiones prohibendas, quos versus Tanain fluvium arceret. Horum postulatis acquiescens Theophilus Petronam quemdam misit, et quod isti petierant confecit. Petronas reversus imperatorem monuit non posse eum Chersonem tuto in sua potestate retinere, nisi eo peculiarem mittat præfectum. Nam ad id usque lemporis nemo nostrorum eo missus fuerat, sed indigena aliquis nomine primagii civitatem gubernarat. Imperator approbato hoc consilio ipsi Petronæ provinciam hanc committit, mittitgue eum eo cum mandatis ad primarium reliquosque indigenas proceres, Petronæ eos dicto sine tergiversatione audientes esse jubentibus. Ex eo obtinuit ut

præfecti Chersonam mittantur. Sequentis anni vere appetente, Theophilus magnis cum copiis adversus Agarenos profectus vastando ac deprædando obvia quæque longe est in Syriam progressus, duabus etiam urbibus expugnatis, hominibusque inde captivis abductis. Expugnavit ipsam quoque Sozopetram, amermumnæ patriam, frustra illo per litteras multum deprecato ut suæ patriæ parceret. His gestis imperator Cpolin redit, relicto Theophobo, 931 qui exercitus rebus constitutis quam primum et ipse eo recurreret. Caterum Persæ iniquissime ferentes tardius sibi solvi stipendia, Sinopæ comprehensum Theophobum imperatoris titulo afficiunt, reluctantem sane multisque verbis ac querelis eos ab instituto dehortantem, minantemque eos propter id haud multo post graves pœnas daturos. Quod cum frustra se facere videret, ipsis toto animo omnique conatu propositum urgentibus, occulte rem imperatori significat, jurejurando confirmans non se, verum Persas facinoris hujus auctores esse. Ac tum quidem Theophilus voluntatem Theophobi approbavit, et in aulam revocato pristinam dignitatem restituit. Persis quoque delicti gratiam fecit et injuriarum oblivionem promisit. Qui cum fidem pollicitis habentes Sinopa discederent, dividere cos statuit, ne tanta multitudo (nam summa corum ad triginta millia surgebat) simul degeret : utilique consilio bins in singulas provincias millia divisit, qui sub carum præfectis essent. Hæc res

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(9) Funda, σρενδόνη, locus est in Circo, cujus et albii apud Nostrum et Zonaram mentio. Xvi. (10) Notum est ita apud historicos militum sti-

pendia vocari, quod maxima corum in victu para essel. XII..

πρδ

xat

xat

29 2

περ Ma

πω

Tiw

00;

διά

συ_μ

yvi

dye

Tw

Tà

παί

Bac

EĘa

TE

ory

ηνέ

pàs

βελ

[P.

TE

Sop

VIL

You

oko

Ear

£8

TI

Eye

πε

dir ere has

po

suo loco nobis exponenda.

οίχειον χαιρόν.

Cæterum amermumnas excidio patriæ animum ingenti dolore saucius, undique ex Babylonia, Phœnicia, Palæstina, Cœlesyria, ulterioreque etiam 932 Africa copias conduxit, militibus mandato ut quivis scuto suo Amorium Inscriberet. Quo innuebat se Amorium aggredi velle. Apud Tarsum omnes ejus copiæ convenerunt. Theophilus quoque exitinere abest ab Amorio. Fuere tum multi qui suaderent imperatori ut Saracenorum majori quam quæ inhiberi possit vi ruentium impetum declinaret, incolasque Amorii alio transferret. Sed id infame ac parum virile ratus Theophilus, præclarumque ac forte statuens urbem communire et strenui ducis consilia servare, Actium patricium Orientalium ducem cum manu ad profligandos hostes idonea mittit. Multitudini quoque præficit eos qui paulo post martyres facti sunt, Theodorum Craterum, Theophilum, Babutzicum et reliquos, qui non modo tunc missi exercitus, sed et cohortis quadraginta duorum martyrum fuerunt principes. Saracenorum vero princeps postquam Tarusus sit deliberat, divinatque non recta ad Amorium esse pergendum, sed mittendum cum parte exercitus filium, qui exercitum Romanum tentet. Sic enim ratiocinabatur, si quidem filius imperatorem 933 vicisset, patrem quoque haud dubia potiturum victoria: si res secus caderet, præstaret quietem. Mittit ergo filium suum, et cum eo ameram qui eo tempore Melitenam gubernabat, et Turcorum ad decem millia, omnemque Armeniorum exercitum, et ducem ducum. Atque hic castra ad Dazymenum posuit. Contra hunc profectus Theophilus, exercitu ex Persis occidentalibus orientalibusque composito eoque nequaquam contemnendo, ut ad locum venit cui nomen Anzin, statuit ante conflictum multitudinem adversario. D rum contemplari. Itaque a Manuelo scholarum domestico in sublimissimam eductus speculam. indeque hostiles contuitus copias, eas suis esse

et Persas suspectos fecit, et non multo post Theo- A σχέσεσι καὶ τῆς Σινώπης ἀποδημήσαντας Εγνω δείν phobo necem attulit. Accessit tamen alia causa, ὁ βασιλεύς διαστήσαι και μή τοσούτον πλήθος όμου διάγειν. Καὶ ἐπείπερ εἰς τρεῖς μυριάδα; τὸ πᾶν έχορυσούτο των Περσών πλήθος, καλώς σκεψάμενο; έκάστω θέματι χιλιάδας έξαπέστειλε δύο, υπά χείρα τελείν προστάξας τοις εν αὐτῷ στρατηγούσιν. Αύτη ἡ αίτία ὑπόπτους τε τοὺς Πέρσας ἐποίησε, καὶ μετ' ού πολύ τον Θεόφοδον έξήγαγε της ζωής. Έγένετο δέ τις καὶ δευτέρα αίτία, ήν όλόγος δηλώσει κατά τον

'Ο δ' άμερμουμνής τοσούτον ετρώθη την ψυγήν έπὶ τῆ καταλύσει τῆς ἐκπορθηθείσης πατρίδος αὐτου, ώς πανταχού θεσπίσαι πάσαν ήλικίαν Εκ τε Βαδυλωνίας, και Φοινίκης, και Παλαιστίνης, και Κοίλης Συρίας, έτι δε και της πορρωτέρω Λιδύης άθροίζεσθαι. Πάντα δὲ τὸν στρατευόμενον σύν αὐτῷ γράφειν 'πὶ τῆς οίχείας ἀσπίδος, 'Αμώριον, ἐκέλευpeditione facta ad Dorylæum pervenit, quod tridui B σε, την κατ' αύτοῦ δρμην αίνιττόμενος. Συνήχθη γοῦν αύτῷ πῖς ὁ στρατὸς ἀνὰ τὴν Ταρσόν. Ἐπεξήει δὲ καὶ ὁ Θεόφιλος κατά τὸ Δορύλαιον, τριῶν ημερῶν όδον 'Αμωρίου ἀπέγον. Πολλών ούν συμβουλευόντων μετοικίσαι τον έν 'Αμωρίω οίκουντα λαόν και ύπενδούναι τη άσχέτω φορά των Σαρακηνών, τούτο μέν άδοξον εδόκει τῷ Θεοφίλω καὶ άνανδρον, καλὸν δε καὶ πρός άνδρίαν εύοδον το μάλλον έποχυρώσαι αύτο καλ στρατηγού γενναίου διασώσαι βουλή. Έξαπέστει)ε γούν 'Αέτιον τον πατρίχιον και των 'Ανατολικών στρατηγόν, δούς αύτῷ καὶ χεῖρα άρκοῦσαν εἰς ἀποτροπήν των έχθρων. Έδίδου δὲ καὶ ήγεμόνας του λαού τούς μετά βραχύ μαρτυρήσαντας, Θεόδωρον τον Κρατερον, και Θεόφιλον, και τον Βουδούτζικον, καλ τούς λοιπούς, [P. 530] οίτινες ού μόνον τοῦ πεμsum toto cum exercitu venit, cum suis quid facto Β φθέντος τότε λαού, άλλά και της φάλαγγος των μβ' μαρτύρων (11) γεγόνασιν άρχηγοί. "Ως δε κατά την Ταρσόν ἐπέστη μετά παντός τοῦ λαοῦ ὁ τῶν Σαραχηνών ήγεμών, βουλευσάμενος μετά των συνόντων αὐτῷ καὶ μαντευσάμενος (12) δέον ἔκρινε μή εὐθέως χωρείν πρός 'Αμώριον, αποπειράσαι δὲ πρότερον τής του βασιλέως δυνάμεως διά του υίου αύτου, μέρος λαβόντος του στρατού, τουτο λογισάμενος, ώς εί περιγένηται του βασιλέως ούτος, έψεται πάντως ή νίκη και τῷ πατρί εί δὲ μή, βέλτιον ήσυγάζειν. Ταύτα βουλευσάμενός τε και κρίνας έξέπεμψε τον υίον, λαδόντα μεθ' έαυτου καὶ άμεραμ τον τηνικαύτα διέποντα την Μελιτηνήν, καλ Τούρκους ώσει χιλιάδας δέκα, και πάσαν την έξ 'Αρμινίων στρατιάν και τον άρχοντα των άρχοντων (13) · ός κατά τον λεγόμενον Δαζύμηνον (14) γενόμενος παρεμδολήν ἐπήξατο. ᾿Απήει γοῦν καὶ ὁ Θεόφιλος κατ' αὐτοῦ, στρατόπεδον ἐπαγόμενος οὐκ άγεννές, έχ τε Περσών και των Δυτικών και των

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(11) Zonaras : Οἱ τὸν τοῦ μαρτυρίου δρόμον ἐξ-ἡνυσαν παρὰ τοὶ: 'Αγαρηνοί: τεσσαράχοντα δύο πάντες τυγχάνοντες. Festum eorum ab utraque Ecclesia 6 Martii celebratur. Goar.

(12) Fortassis innuit eum non modo consultasse

cum suis de regerenda, sed etiam hariolis et divina-tionibus usum, quibus impii solebant. Xyr. (13) Summum prætorem. Sed quis ille aut quo inter Saracenos ordine ac officio fuisset, hic non exprimitur, XII. — Appellatur, inquit Lennclavius Cnowast. 2, a Græcis ille, quem Turci Beglerbeg in regno suo nominant ceu dominum dominorum, qui

v delicet alios sub se magistratus ac præsides tam civiles quam castrenses habet. Is autem Saracenus erat et Saraceno majori militabat, cujus nomen et filii gloria memoratur inferius p. 612. Inclinant in hanc sententiam Greca Turcicaque edocti. Quibus in provincils vero princeps bic potestatem exer-cuerit, adhuc incognitum manet. Goan.

(14) Memorat Strabo l. xII Daximonitidos felicis agrum in Ponto juxta Thermodontem fluvium, a quo Saracenicæ profectionis locus et loci nomen ab auctore scriptum non absonat. Goan.

πρός ανίσχοντα ήλιον συνιστάμενον. Γενόμενος δε A numerosiores conjecit, monente interim Manuelo κατά τὸν οδτω λεγόμενον χώρον 'Ανζίν ἐπεθύμει κατασκοπεύσαι πρό του πολέμου καλ της προσδολής τό των έναντίων άθροισμα. Είς τινα δὲ ὑψηλοτάτην περιωπήν ύπο του δομεστίχου των σχολών άναχθείς Μανουήλ κατεσκόπει το πλήθος των έναντίων, καί πως έχ στοχασμού βαρύτερον έδόχει τὸ τῶν ἐναντίων πλήθος. 'Αλλ' ὁ Μανουήλ. Μή πρός τὸ πλήθος, ὧ βασιλεύ, ἀπόδλεπε, πρὸς δὲ τὸν τῶν δοράτων διάθρει καλαμώνα (15) των άμφοτέρων. Έπεὶ δὲ Ισγυρότερος εδόχει ὁ τῶν ἐναντίων στρατός, εδουλεύετο όπως αν αύτοζς ἐπίθηται μετά δόλου. 'Ο μέν ούν Μανουήλ άμα το Θεοφόδω νυχτός ἐπιθέσθαι τούτοις παρήνει, οι δ' άλλοι των στρατηγών ήμέρας την συμδολήν γενέσθαι προέτρεπον, οίς επέπειστο και ό βασιλεύς. Ταύτης δὲ ἐπικρατεστέρας γενομένης τῆς γνώμης, ώς ήδη ήμέρα ἐπέλαμπε, μάχη συρβήγνυται φοδερά. Καὶ τῶν βασιλιχῶν ταγμάτων εὐθύμως άγωνιζομένων οι Ίσμαηλίται ενέκλιναν είς φυγήν. Των δὲ Τούρχων ἐπιμόνω; χρωμένων τῆ τοξεία καὶ τὸ καταδιώχον των 'Ρωμαίων άνακεκρουκότων, παλίντροπον συνέδη γενέσθαι την μάχην · μή δυνάμενοι γάρ οἱ 'Ρωμαΐοι τὰ τῶν Τούρχων φέρειν τοξεύματα τῷ βάλλεσθαι χαρτερῶς, νῶτα δόντες τὸν βασιλέα κατέλιπον. Οὐ μὴν καὶ οἱ τῶν ταγμάτων Εξαργοι ούδ' οἱ Πέρσαι τοῦτο ἡνέσχοντο δράσαι, άλλά περιστάντες τον βασιλέα εθρώστως σώζειν ήπείγοντο. Και κάν άπωλοντο πανδημει οι περι τον βασιλέα, εί μή νύξ ἐπῆλθε καὶ βραγύς ἐξ ούρανοῦ κατηνέχθη ύετος και τάς μέν νευράς των τόξων χαλα- σ ράς είργάσατο, τοίς δὲ Ῥωμαίοις ἄνεσιν τὴν ἐχ τῶν βελών περιεποίησε καί σωτηρίας ένέδωκεν άφορμάς. [Ρ. 531] Βαθείας δὲ νυκτὸς γενομένης, ὡς ἡσχόλητο περί τὰς φυλακάς ὁ Μανουήλ, γλώττη πως ήσθετο των Σαρακηνών τους Πέρσας τοις Σαρακηνοίς σπενδομένους και το στράτευμα των 'Ρωμαίων προδούναι καλ πρός την ένεγκαμένην παλινδρομήσαι. Δήλα γούν εύθυς ταύτα ποιεί τῷ βασιλεί, και σώζειν έαυτον μετά των λογάδων ήξίου, και μή περιμένειν την άλωσεν. Του δέ βασιλέως, ε Καὶ πῶς τοῦτο ἔσεται, έπερωτήσαντος, των δι' έμε προσμεινάντων άπολομένων (16); > ύπολαδών ὁ Μανουήλ · Σοι μόνον έστω, βασιλεύ, έφη, το σώζεσθαι έχ θεού, ούτοι δέ ταγέω; τὰ κατ κύτου; διοικήσουσιν. 'Οψέ γοῦν

ne multitudinem sed hastarum utriusque partis segetem consideraret. Postquam hostium exercitum robustiorem suo judicavit Theophilus, deliberatum est quomodo eum dolo aggredi posset. Id cum noctu faciendum Manuelus ac Theophobus censerent, reliqui duces interdiu confligendum suasere, quibus et imperator assensit. Hac ergo sententia prælata, prima luce prælium acerrimum est inituin. Quo in prælio cum imperatoriæ cohortes fortiter pugnarent, Ismaelici fugæ se dederunt. Turcis 934 autem assiduo sagittarum usu instantibus Romanosque ab insecutione hostium repellentibus, mutata est pugnæ fortuna. Nam Romanæ legiones vim Turcicarum sagittarum non sustinentes, descrto imperatore, fugerunt, ducibus legionum et Persis nihil in se tale admittentibus, sed imperatorem cingentibus ac pro eo summa vi decertantibus. Et quidem tunc imperator cum suis occidione cæsus fuisset, nisi et nox ingruisset et pluvia exigua delata nervos archum Turcorum relaxasset : quo factum ut Romani sagittarum liberati metu, salutis parandie occasionem haberent. Concubia nocte Manuelus dum excubias obit, Persas cum Saracenis ipsorum lingua sentit colloqui, paciscique cum iis de prodendo Romanorum exercitu et repetenda patria. Id statim aperit imperatori, eumque hortatur ut cum delectis foga sibi consulat, ne in hostium perveniat manus. Et respondenti imperatori fieri hoc vix posse, præsertim perituris qui nunc sui causa secum mansissent: Tibi modo, inquit Deus salutem concedat : reliqui mox rebus suis consulent. Imperatori sub ipsum demum diluculum fuga elapso et ad Chiliocomum perlato, milites quos ordinibus desertis terga dedisse commemoravimus occurrerunt, fassique se vita dignos non esse, qui imperatorem in pugna prodidissent, 935 jam ferrum in se ipsos stringebant, cum imperator spectaculo illo animum perculsus, se divinitus servatum, proinde ipsos quoque salvos fore dixit. Cæterum hæc Persarum cum Saracenis collocutio inimicis Theophobi eique mortem machinantibus secunda fuit et opportuna ad calumniandum occasio.

κατά το περίορθρον του βασιλέως φυγή χρησαμένου καλ πρός το λεγόμενον Χιλιόκωμον (17) διασωθέντος, οί λειποτάκται ύπήντων αύτῷ, καὶ ἀναξίους ἐαυτούς ἔφασκον τῆς ζωῆς βασιλέα ἐν πολέμψ καταπροέντας, και άμα τοίς έαυτων έγυμνούντο ξίφεσιν. 'Αλλ' ό Θεόφιλος τῷ Θεάματι τρωθείς τὴν ψυχήν · Εί έγω, φησί, σέσωσμαι έχ θεου, σωθήσεσθε χαι ύμεζς. > Αυτή ή των Περσών πρός τους έξ "Αγαρ κοινολογία τοις Θεοφόδου έχθροις και θάνατον αύτου ψηφιζομένοις δευτέρα τις γέγονεν αίτία και άφορμη εθχαιρος είς διαδολήν.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

περιεχτιχών (cujus est άμπελών, δαφνών, vinetum, lauretum et similia) culmetum collective, multitudinem hastarum, quia multis in segete culmis erectis stantibus similis quodammodo est acies hastis armata, cum eæ rectie tenentur; unde etiam poetas comparationem duxisse novimus. Manuelus ergo videtur monuisse imperatorem fortassis non tot milites aut pugnam obituros esse in tanta multitudine. XYL. - Kalaudva, locum calamis con-

(15) Καλαμώνα enim mihi videtur dixisse forma D situm, arundinetum, cui mellus quam maturze Xylandri segeti conferta hastarum copia potest similis videri. Goar.

(16) Convenientius interpretor: cum jam perterint qui mei gratia sortiter in acie constiterunt. Nisi legere malueris ἀπολέσθαι, et reddere: qui mei gratia usque ad integram internecionem conflictum sustincre paralos se exhibuerint. Goan.

(17) Reponit Strabo Χιλιόχωμον πεδίον in Ponto, et penultimæ notæ confirmat conjecturam. Goan.

lo lev

T 100

tas xo

σαρσι

town .

דסטק ז

elvan

συλλο

Hlwx

ύποση

& OEÓ

HEVO;

ρον π SUCEY

cywy

500 '

とくかっ

πρός

GLOV,

ETIX

άποσ

αύτη

י עולד xal.

चम्द May

.8 % Laur

YELL

85v0

thy Tous

TWV

PHI

παρ

mèv वे मह

ύπὶ

mai

745

Ba

8ia

293

Ève

ga

At amermumnas suorum cognita victoria nibil Α Τφ δ' ἀμερμουμνή ἀκηκούτι την νίκην έδοξε μή jam cunctari, sed Amorium petere statuit. Collecto igitur suo exercitu, et filio ut idem faceret monito, iter iniit; cumque copias conjunxissent, castris vallo munitis Amorium profunda fossa circumvenit omnique vi oppugnare cœpit, Turcis continenter sagittas jaculantibus, et Saracenis machinas ad oppugnandum factas admoventibus, Romanis autem qui intus erant, animose urbem defendentibus machinasque prompte amolientibus. Durante ita obsidione, nullamque intercapedinem oppugnandi faciente hoste, interim Theophilus ægre ex fuga elapsus Dorylæum pervenit, ibique exitum opperitur Et animum amermumnæ tentandum sibi ratus legatos cum muneribus pretiosis multisque pollicitationibus mittit, petens ut obsidionem solvat. lique ut in castra Saracenorum pervenerunt et in conspectum amermumnæ venerunt, ea que imperator mandaverat expouent. 936 verum is ira ob excidinm patriæ implacabili ardens, imperatori timiditatem exprobrare, legationem deridere ac pro ludibrio habere, legatos in vinculis detinere, et finem rei præstolari, oppugnationem porro impensius urgere, divisoque in multas partes exercitu per vices urbem adoriri, sperare fore ut subinde aliis aliisque recentibus et integris viribus oppugnationi subcuntibus, qui intus erant, laboribus defatigati sese dedant. Sed oppidani fortiter se tuebantur, peque oppugnatio. bus quidquam efficiebatur. Omninoque capta urbs c non fuisset, nisi proditio cujusdam Amoriensis intercessisset. Is Baditzes nomine, muneribus corruptus, ejurata ob contentionem quamdam Christiana religione, eo prolapsus est temeritatis et patriam proderet, et occulte cum Saracenis collocutus monuit ut ab ea parte urbem oppugnarent, qua facilius in muros evadi posse norat. Expugnata urbe quantæ cædes editæ sint et quot eaptivi facti, dicendo exprimi non potest. Nam Saraceni irati quod durante obsidione multos suorum Illustres amisissent, nulla eorum in quos Incidebant miseratione moti, viros obtruncabant, mulieres eum infantibus et pueris rapiebant, pulcherrima quæque ædificia incendebant. Denique urbs Orientalium puleherrima exiguo temporis D spatio ita 937 periit ut nihil præter rudera esset reliquum. Captivi abducebantur cohortium ductores Callistus, Constantinus, Theodorns Craterus, patricii, cumque his alți plurimi, præturis bellicis aliisque summis dignitatibus illustres.

έν στρατηγίαις διαφανών, μεγίστοις έμπρέποντες άξιώ ιασιν.

Capto ad hunc modum Amorio, princeps Saracenorum veluti insultans rebus gestis inque iis superhe comessans, legatos imperatoris omnia inspicere jussos quæ acta essent, cladis nuntios ad dominum remittit. Quos ille rursus ad amermumnam misit, petens sibi captos in urbis expugnatione

μέλλειν άλλ' άπιέναι πρός το 'Αμώριον. 'Αγείρας ούν τό οίχειον στράτευμα, και τῷ υίῷ δὲ ἐπιστείλας παραπλησίως ποιείν, είχετο της όδου. Ένωθέντων οθν των στρατευμάτων χάραξ τε επήγνυτο όχυρος, καλ ή πόλις τάφρω βαθεία έστεφανούτο, και ή πολιορχία ξμπρακτος καλ ένεργός έγίνετο, των μέν Τούρκων έπιμόνοις καλ συνεχέσι χρωμένων τοξεύμασι, τών δὲ Σαρακηνών τὰς ἐλεπόλεις προσαγόντων τοῖ; τείχετι, των δ' ένδον του τείχους έναπειλημμένων 'Ρωμαίων εύψύχως και ήρωϊκώς άγωνιζομένων και τά τής πολιορχίας αποχρουομένων εύπετως δργανα. Η μέν ούν πολιορχία της πόλεως έχ διαδοχής ένηργείτο και συνεχής ήν και άδιάκοπος, Θεόφιλος δε έκ της τροπής μόλις διαφυγών και πρός το Δορύλαιον γενόμενος έχείσε προσεχαρτέρει την έκδασιν έκδεχόμενος. 'Απεπειράτο δε της του άμερμουμνή γνώμης, εί πως δυνηθείη μεταστήσαι τούτον της πολιορχίας. Έκπέμπονται οδν πρεσθευταί μετά δώρων τιμίων καὶ ὑποσχέσεων οὐκ ὁλίγων τοῦτον ἐκδυσωπήσοντες, οί δή και το στρατόπεδον καταλαδόντες των Σαρακηνών και είς δψιν ελθόντες τῷ ἄρχοντι τὰ παρά τοῦ βασιλέως μηνυθέντα παρίστων. Ὁ δὲ θυμῷ κατεχόμενος ασχέτω διά την της πατρίδος άλωσιν τον μέν βασιλέα της δειλίας κατεκερτόμει, έξουθένει δέ καλ την πρεσδείαν και έκωμφδει, και τους πρεσδευτάς έν δεσμοίς κατείγε, περιμένων την της πράξεως έκδασιν. Την δὲ πολιορχίαν ἐπὶ πλέον ἐπέτεινεν, είς πολλά μέρη διελών τον στρατόν και έκ διαδοχής τάς πρισδολάς ποιούμενος, [P. 532] ίνα τῷ πλήθει καλ τή ακμαιότητι των υπαλλαττομένων αποκαμόντες οί ένδον και πρός τους πόνους άπειρηκότες ενδώσουσι. Καρτερώς δέ και των Ενδον άμυνομένων άπρακτοι αί έπεχειρήσεις της πολιοραίας έγίνοντο. Κάν διέφυγεν ή πόλις την άλωσιν, εί μή τις των είσω δώροις ύποκλαπείς και την των Χριστιανών έξομοσάμενος πίστιν διά τινα φιλονειχίαν, είς τοσούτον χίνδυνον όλισθήσας, προδυσία προύδωκετην πατρίδα · Βαδίτζης δνομα τῷ ἀνδρί. Οδτος γὰρ λάθρα τοῖς Σαρακηνοῖς έντυχών, και ένθα το τείχος εὐέφοδον ήν, ποιείσθαι τάς προσδολάς ὑποθέμενος, αίτιος έγεγόνει του τήν πόλιν άλωναι. ΤΗς δή πολέμου νόμφ ληφθείσης, ποίος ίκανδς λόγος έξειπείν το πλήθος των άναιρεθέντων καὶ τῶν αἰχμαλωτισθέντων; Θυμῷ γὰρ βαλλόμενοι οί Σαρακηνοί διά το πολλούς των έπιφανών κατά του καιρόν της πολιορχία; άναιρεθήναι, ούδένα οίχτον των προστυχόντων ελάμδανον, άλλ' άνηρούντο μέν άνδρες, ήγοντο δε γυναίκες σύν μειρακίοις και νεανίσκοις, έπυρπολούντο τὰ κάλλιστα των οἰκημάτων, ναλ έν οὐ μακρῷ τῷ χρόνῳ ἡ τῶν έῷων πόλεων διαπρεπιστέρα εκλελειμμένον εδείκνυτο ερείπιον. "Ηγοντο δε ζωγρίαι και οί των στρατευμάτων εξάρχοντες, Κάλλιστός τε και Κωνσταντίνος και Θεόδωρος ὁ Κρατερός οἱ πατρίκιοι, και άλλοι πλείστοι των

Ούτω δε χειρωθείσης της πόλεως τους πρέσδεις δ των Σαρακήνων άρχηγός των πραχθέντων εκαστον έπεσχοπήσαι έγχελευσάμενος, ώσπερ τις έντρυφών καί ένευωγούμενος τοίς πραγθείσιν, αὐταγγέλους της συμφοράς έχπέμπει τῷ βασιλεί. Ου; πάλιν έχείνος πρός του άμερμουμνην έξαπέστειλεν, άποδοθή-

ναί οι ζητών τούς τε ληφθέντας διαφανείς άνδρας εν A illustres viros sibique genere propinquos et reliquos τή πολιορχία και τούς κατά γένος αύτῷ προσήκοντας καί τούς λοιπούς αίχμαλώτους, είκοσιν έπι τέσσαρσι χεντηναρίους δώσειν ύπισχνούμενος ύπερ λύτρων αύτων. 'Ο δε την πρεσδείαν δεξάμενος πάλιν τούς πρέσδεις μεθ' ύδρεως ἀπέπεμψεν, ἀνόητος ἀν είναι είπων εί χέλια κεντηνάρια καταναλώσας έπί συλλογή τοῦ οἰχείου στρατοῦ τοσούτων ἀποδώσει τοὺς ήλωκότας κεντηναρίων. 'Απράκτων δὲ τῶν πρέσδεων ύποστρεψάντων τη απληστία της συμφοράς πληγείς δ Θεόφιλος, πάσάν τε βρώσιν και πόσιν αποστρεφόμενος καὶ σχεδόν ἀπόσιτος γεγονώς, καὶ μηδέν ἔτερον προσιέμενος ή τὸ ἐχ χιόνος ἀποθλιδόμενον δόωρ, δυσεντερίας ξάλω νοσήματι. 'Αλλά καίπερ ούτως εχων πονήρως ούχ ήρέμει, οίδε μετρίως έφερε την του 'Αμωρίου γαταστροφήν, άλλά καιρόν και τρόπον Β έζήτει πῶς ἄν ἀμύναιτο τὸν ἐγθρόν. Διὸ καὶ στέλλει πρός του έξιγα Φραγγίας (18) του πατρίκιου Θεοδόσιον, έχ τοῦ τῶν Βουδουτζίχων χαταγόμενον γένους, έπιχουρίαν τε έξαιτών πεμφθήναι, [P. 533] καλ άποστείλαι δύναμιν άξιόμαγον καλ κακώσαι μέρη τινά της Λιδύης τῷ άμερμουμνή διαφέροντα. 'Αλλ' αύτη μεν ή πρεσδεία άπρακτος έμεινε, του Θεοδοσίου την ζωήν καθ' όδον καταστρέψαντος · ὁ Θεόφιλος δὲ και ταύτης διεκπεσών της έλπίδος έπι πλέον τε ύπο τής νόσου σφιγγόμενος άνεισι κλινήρης πρός την Μαγναύραν, έν ή τήν τε σύγκλητον έκκλησιάσας καλ ό λοιπόν έμφανές μέρος της πόλεως (19) τὰ καθ' έαυτον εξετραγώδει και ώλοφύρετο, και τούς συνειλεγμένους έζήτει την είς αύτον άπομνημονεύειν εύνοιαν έν τῷ πίστιν καὶ εὐμένειαν τηρήσαι πρός τε την αύτου σύζυγον και τον παίδα, και διαφυλάττειν τούτοις την βασιλείαν άνεπιδούλευτον. Έπικλασθέντων δε των συνηθροισμένων τοξ έλεεινοζ τούτοις βήμασι του βασιλέως όδυρμός ήρθη καλ χωχυτός παρά πάντων και πάντες θεοκλυτούντες ηδχοντο μέν τῷ βασιλεί ὑγείαν τε καὶ ζωήν, εί δ', ὅπερ ἀπευχτόν ήν αὐτοῖς, θάνατος, Ελεγον, ἐπαχολουθήσει, ύπερ της αύτου γαμετης σφών δε δεσποίνης και τών παίδων ύπισχνούντο καλ αύτάς, εί δεήσοι, προέσθαι τάς ψυχάς και τηρήσαι τούτοις την βασιλείαν άδιαλώδητον. Καὶ οἱ μὲν κατεπηγγείλαντο ταῦτα, ὁ δὲ βασιλεύς Θεόφιλος ύπο της νόσου τελείως ταχείς χαλ μικρόν έπιδιούς το κοινόν άνεπλήρωσεν δφλημα, έπλ Έπει δε, ώς φθάσας ό λόγος εδήλωσε, χώραν έσχον οί διαδάλλοντες τον Θεόφοδον από των είρημένων al- jubente Theophobo vitam eripnisse.

captivos reddi, promittensque pro eorum redemptione 24 centenaria. Hos quoque ignominiose remisit barbarus, stolidum se fore fatus, si captos tot centenariis redderet, cum ipse mille centenaria in comparandas copias impendisset. Legatis re infecta domum reversis, Theophilus mole calamitatis oppressus omnem pene cibum ac potum aversatus, tantumque aquam ex pive expressam admittens, in dysenteriam incidit. Sed tamen quanquam ita afflictum Amorii excidium quiescere nequaquam passum est; quod ægerrime ferens occasionem modumque ulciscendi hostem 938 circumspiciebat. Ea de causa Theodosium patricium, Bubutzica stirpe natum, ad regem Franciæ ablegat, auxiliarias ab eo copias validas petens, hortansque ut is partes Libyæ ad amermumnam pertinentes infestet. Sed hæc quoque legatio irrita fuit, mortuo in itinere Theodosio. Theophilus hac quoque spe lapsus, ingravescente insuper morbo, in lectica se ad Magnaurum deportari jubet : endemque convocato senata et parte civitatis nobiliore, suarum rerum miseram conditionem tragice deplorat, retunique hortatur ut memores suæ in ipsum benevolentiæ fidem uxori suæ porro filioque servent, lisque imperium ab insidiis tutum præstent. Miserabili imperatoris oratione fractis concionis animis ejulatum universi sustulerunt, a Deoque omnes salutem ac vitam imperatori flagitarunt, simul polliciti, si quid ei humanitus accideret, quod ipsi quidem abominarentur, se tum pro uxore ejus, domina sua, et liberis ipsam quoque, si ita res postularet, vitam impensuros, iisque imperium incofume conservaturos. Secundum hæc Theophilus morbo plane consumptus paulo post debitum naturæ persolvit, cum imperium annos 12 et menses 3 gessisset. Cum autem ob prædictas causas locus esset 939 Theophobum apud imperatorem criminantibus, Theophilus vitæ finem instare sibi sentiens Theophobum in carcerem obscurissimum compegit, qui est juxta Bucoleontem. Jamque moribundus caput ejus amputari sibique afferri jussit. Manibusque crines ejus tangens hæe ultima verba extulit : Exinde neque ego Theophilus sum δίδοκα έτεσι και μησί τρισί την βασιλείαν ιθύνας. D neque to es Theophobus. Quidam tamen Orypham drungarium vigiliæ ferunt sua sponte et nemine

τιών, ώς έγνω δ Θεόφιλο, το τέλος της αύτου βιοτής, εν δεσμωτηρίφ τίθησι τον Θεόφοδον ζορωδεστάτφ κατά τὸν Βουχολέοντα. Καὶ ήδη τοῦ τέλους έγγίζοντος προσέταξεν άποτεμείν τούτου την χεφαλήν και αὐτῷ ξυεγκείν. "Ηνπερ δεξάμενος, και ταίς γερσί των τριχών έπαφώμενος, έσχατον είπε λόγον, ώς, 'Απ' τοῦ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(18) Occidentis imperatores regesve, præter Bulgarorum principem vicinum et infensum, βασιλέα; vocare semper abhorruerunt Græci, ρήγας solutare contenti ; unde hæc ad Ludovicum Pium imperatorem πρός βήγα, non βασιλέα Φραγγίας missa legatio. Eaque forsan est de qua vita et actus Ludovici illius Anonymo auctore scribunt anno 833 : Compendii consistenti legatio imperatoris CP., Marcus archiepiscopus Ephesi et protospatharius imperatoris, ad patrem (Ludovicum) missa occurrit; munera sibi data obtulit (Lotharius), patri missa sub raxit. Quam ille licet ad patrem missam ad so tamen venientem suscepit, audivit, et tragædiam re-portantem pene inauditam remisit. Goan.

(19) Principes populi, factionum δημάρχους, patriarcham et cleri præcipus, quos in pari casu convocasse Mauricium describit Simocatia statim

sub historiæ initio. Goan.

1025 μένος TEOVE

milo;

els th

olosu

ούδὲν

¿woo!

xal to

τριχο

च्येत

vódos

άρρω

vócei

τό πο

τρόπ

Eixóv

χομέ

olxs

πατ

λόγο

avog

πλη

'EY

Èud

Tu à

TOL

150

tax

xal

PW

267

me:

Ko

07

XE

TO!

×o

θε

in

M

N

30

.

τεθέασε την του Θεοφόδου σφαγήν, αύθαιρέτως αύτην έργασαμένω μηδενός κελεύσαντος.

Mortuo Theophilo filius ejas Michaelus sceptrum A imperii tulit, consorte matre Theodora. Habuit autem tutores atque moderatores quos ei pater testamento præfecerat, Manuelum magistrum et scholarum domesticum, ac Theoctistum patricium et dromi logothetam. Hi statim a morte Theophili în circum progressi, vocato eodem ad concionem populo, verba mortui recens imperatoris commemoraverunt, ejusque benevolentiæ commonesecerunt, ac multis blandis et ad animos conciliandos aptis verbis civium favorem novo imperatori paraverunt, promittentium se vel sanguinem suum pro ejus salute profusoros, et dicta sua confestim juramentis confirmantium. Theodora itaque cum filio summa rerum potita, imperio confirmato, nihil antiquius habuit quam ab initio 940 statim, quod pli homines hortabantur, de Imaginiperdarum bæresi deliberare, quæ ab imperio Leonis Armenii ad mortem usque Theophili per Romanam se propagaverat ditionem. Ad eam exstirpandam Theoctisuis quoque se socium præbuit, Manuelo aliquan. a in nutante. Neque vero aperte quisquam rem aggredi audebat, cum major pars senatus et concilii atque ipse etiam patriarcha hæresi ei essent dediti. Solus hoc ausus est Manuelus, divina excitatus vi. Cum enim de negotio isto aliquandiu, ut diximus, anceps hæsitasset, tandem ut sero id susciperet, hane habuit causam. Inciderat in gravissimum morbum, adeo quidem ut omni medicorum arte cessere quidam pii monachi ex Studii monasterio, quibus nuntiatum fuerat esse mortuum; cumque ad lectum aggressi vivere adhuc et spirare sensissent, lætum ei de vita servanda pristinaque sanitate recuperanda nuntium prædicaverunt. Cum autem initio diffideret, tamen instantibus divinis istis hominibus, prohibentibusque ipsum dubitare de dono Dei et gloria ipsis patefacta, paululum se ex morbo colligens tenni ac imbecilla voce : Quomodo, inquit, divini Patres, hoc mihi contingat, cujus et animæ facultates defecerunt et corpus omnino confectum 941 exaruit, ita ut totus exsiccatus solis reliquis ossibus jaceam, eoque tantum a cadavere differam, quod spiritum duco? qua

νου ουτε εγώ Θεόφιλος, ουτε το Θεόφοδος. Τινές δε τω 'Ορύφα δρουγγαρίω (20) της βίγλας τυγχάνοντι άνα-

Καταστρέψαντος δέ του Θεοφίλου την ζωήν, δ παίς αύτου Μιχαήλ τὰ σχήπτρα τῆς βασιλείας ἀναδέγεται σύν τη μητρί Θεοδώρα, ἐπιτρόπους ἔχων καὶ φυθμιστάς οθς αὐτῷ ἐνδιαθήχως ἐπέστησεν ὁ πατήρ, τόν τε μάγιστρον Μανουήλ καὶ δομέστικον χρηματίσαντα των σχολών, και τον πατρίκιον Θεόκτιστον και λογοθέτην του δρόμου. Ο παραχρημα του θανείν τον Θεόφιλον εξελθόντες είς τον Ιππόδρομον, κάκείσε τον δημον έχχλησιάσαντες, λόγους τε διηλθού της πρός αὐτοὺς εὐνοίας ἀναμιμνήσχοντες τοῦ τελευτήσαντος Basiléws, xal émaywyd molld xal belxthoia lékavτες την των άχουδντων εύμένειαν έπεσπάσαντο, τδ έαυτων ύποσχομένων έχχέαι αξμα ύπερ της σωτηρίας του βασιλέως Μιχαήλ. Καὶ δρχοις εύθυς ένεπέδουν τους λόγους. [Ρ. 534] Έγκρατους δὲ τῆς βασιλείας σύν τῷ υἰῷ γενομένης τῆς Θεοδώρας, εὐθὺς καί έκ προοιμίων ύποθήκαις άνδρων εύσεδων τά της α ρέσεως άνεσχοπείτο των Είχονομάγων, άπο της βασιλείας Λέοντος του έξ 'Αρμενίων και μέγρι της τελευτής Θεοφίλου την ύπο 'Ρωμαίους διανεμομένης. Συνεπετίθετο δε τή καθαιρέσει ταύτης και ό Θεόκτιστος. 'Ο δε Μανουήλ επί τινα χαιρόν όχλάζων ήν, ούδεις δε παρόησιάζεσθαι ετόλμα, είς τούμφανες ένεγκείν λόγον περί τῆς ταύτης καταστροφής, τοῦ πλείστου μέρους τής συγκλήτου και τής συνόδου (21) καὶ αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου τῆ α!ρέσει κατεσγημένων. Μόνος δε τουτο ετόλμησε χινηθείς εχ θείας ενεργείας ό Μανουήλ. Πρότερον μεν γάρ, ώς εξρηται, ενδοιάζων ήν περί την των σεπτών είχονων προσχύνησιν, defatigata jam de vita ejus desperaretur. Eum ac- ς υστερον δε ταύτην ήσπάσατο έχ τοιαύτης altiac. Νόσω κατεσχέθη γαλεπωτάτη, και ἀπέγνωστο αύτω ή ζωή, πάσης Ιατρικής τέχνης άποκαμούσης. ΤΗλθον ούν τινες είς αύτον, άχηχοότες τούτον τεθνάναι, εύλαδείς μοναγοί από της του Στουδίου μονής προσεγγίσαντες δε τη κλίνη, και γνόντες αύτον έτι ζην τε και έμπνείν, εύαγγελίζονται ζωήν αύτῷ και ἀνάβ. ρωσιν καλ πρός την Εμπροσθεν ύγιειαν αποκατάστασιν. 'Ο δε πρότερον μέν διηπίστει ' όμως ενισταμένων των θείων ανδρών, και μή ενδοιάζειν λεγόντων πρός την δωρεάν και δόξαν του Θεού την άποκαλυφθείσαν αύτοις, μικρόν άνενεγκών τῆς νόσου ούτως φησί πρός αὐτοὺς λεπτῷ καὶ ἀδρανεῖ τῷ ἄσθματι. Καὶ πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ὧ θεῖοι Πατέρες; Αί ψυχικαί δυνάμεις απολελοίπασι, το σώμα τέλεον έξησergo spe adducar ut credam me vires recepturum D θένηκε και κατέσκληκεν. Έγω δε κείμαι τεταριζευ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(20) Apovyyápios, præsectus drungi, βίγλα, vigiliæ, excubiæ, hostium explorationes, ques puriore vocabulo επισκοπήν el κατασκοπήν vocat Simocatta plerisque locis. Qui hostes itaque exploratum ibat, excubias in exercitu ponebat et stantibus in excuexcubias in exercitu ponebat et stantibus in excubiis præficiebatur, erat τῆς βίγλας δρουγγάριος. De illo Codinus habet: Πρό του πεζευσαι τὸ φοσσάτον ἀπεργάμενος ὁ τῆς βίγλας μέγας δρουγγάριος αθίστησι τὸ λεγόμενον ἡμεροδίγλιον, ὡς παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίχου προσετάχθη. Ita diurnas: mox nocturnas describit vigilias: Πρός δὲ τοὺς ἀὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς νυκτὸς βιγλήσοντας ἀπερχόμενος οὐτος ὁ μέγα, δρουγγάριος, πρὸ τῆς τοῦ δειλινοῦ ὥρας, λέγει οὖτως · Αρχοντες, ἐτοιμάσθητε, δειπνήσατε, καὶ δότε τροφήν τοῖς ἔπποις. · Καὶ ὅταν ὁ τεταγμένος καὶ πρέπων τῆς βίγλης ἔλθη καιρὸς, ἐκδάλλει αὐτοὺς τοῦ στρατοπέδου. Leunclavius: Drungarius tribunus militum, Italis, Gallis, Germanis etiam colonello. Græcis χιλίσρχος, a Grungo, inquit, baculo et regi-minis insigui. Goan.

(21) Paulo post rursus sic ponitur. Ego ordinem ecclesiasticum eo vocabulo intelligi arbitror. XvL. Ecclesiastici ac senatorii ordinis proceres intelligit. Vulgo namque præsules Cpoli reperti simul cum ejusdem ecclesiæ clero vocati σύνοδον dicuntur componere. Goar.

μένος καὶ σκ: λετός, ἐν οὐδενὶ διαφέρων ἐτέρω των A ac pristing valetudini restitutum iri? Responτεθνηκότων ή μόνω τω άναπνείν. Τίς ούν έλπις ή πιίος λόγος Εσεται ό πείσων με άναβρωσθήναι καλ είς την προτέραν εὐεξίαν ἐλθεῖν: Υπολαδόντες ούν οί όσιώτατοι έφησαν πρός αὐτόν • Πάντα δυνατά καὶ ούδεν άδυνατεί το Θεώ. Εί γούν σπουδάσεις άναρδωσθείς την των Εlχονομάγων άποσδέσαι πυρχαϊάν καί τὰς Ιεράς είκόνας κατά τους παλαιούς καὶ πατριχούς θεσμούς άναστηλώσαι, εὐαγγελιζόμεθά σοι την ζωήν. Είπον καὶ ὑπεχώρησαν. Καὶ εὐθὸς ή τε νόσος ερράτσε και αι φυσικαί ενέργειαι άκωλύτως ἐπετελούντο, καὶ ἐν βραχεῖ τῷ χρόνῳ τελείαν τοῦ άρρωστήματος έσχήκει άπαλλαγήν. 'Ράων δὲ τῆς νόσου γενόμενος, εξιππασάμενος εύθυς άπεισι πρός τὸ παλάτιον καὶ εἴσεισι πρὸς τὴν βασιλίδα, καὶ πάντα τρόπον αὐτήν παρεχίνει τὰς θείας ἀναστηλώσαι ! είκόνας, πάλαι και αύτην άφορμης δράξασθαι γλιχομένην, διά παντός έρεθιζομένην καὶ παρά τῆς οίχείας μητρός είς τοῦτο καὶ τῶν μητραδέλφων τῶν πατρικίων. "Ομως δὲ ἀντέπιπτεν ἡ Θεοδώρα τοῖς λόγοις του Μανουήλ, [P. 535] είτε τους πρ'ς του ἄνδρα δρχους εξλαδουμένη, είτε, ώς έφαμεν, και τὸ πληθος δεδοιχυία των τη αίρέσει χατειλημμένων. Έγχειμένου δὲ τοῦ Μανουήλ ἔφη ἡ Θεοδώρα, ὡς, Ὁ έμος, ὁ μάγιστρε, ἀνήρ τε και βασιλεύς ἀκριδείας ήν έραστής, και ούδεν άπερισκέπτως Επραξε πώποτε, και τούτο το δόγμα, εί μή άπηγορευμένον ήν τοίς ἱεροίς νόμοις καὶ ταίς άγίαις Γραφαίς, οὐκ ἄν έξώσε της Έχκλησίας. Ταύτα δὲ ἐκείνης εἰπούσης, ταχείαν ήπείλησεν αύτη καταστροφήν της ζωής και ς της βασιλείας Εχπτωσιν, και ούχ αύτη μόνον, άλλλ καὶ τῷ ταύτης υἰῷ, εἰ μὴ τὸν θεῖον κόσμον τῶν lsρών είχόνων ἀποδοίη ταῖς 'Εχχλησίαις. Τούτου τοῖς λόγοις είτε ἐκδειματωθείσα, είτε καὶ ἄλλως ἀρεσκομένη, ώς εξπομεν, ή βασιλίς όλη του έργου γίνεται. Καὶ εύθὺς ἀγείρεσθαι ἐν τοῖς σχηνώμασι τοῦ Θεοχτίστου προσέταττε πάντας τους έπι συνέσει και λόγω χεχοσμημένους έχ τε της συνόδου και της συγκλήτου, και λόγους κινείν και προδάλλεσθάι περι όρθοδοξίας. Πάντων δέ, ώς έπος είπειν, συναθροισθέντων και λόγων πολλών φυέντων, και μαρτυριών άπο τῆς θείας Γραφής παραχθεισών ούχ όλίγων, τὸ εὐσεδές ύπερίσγυσε μέρο; καλ δόγμα γέγονε τὰς θείας παραχρήμα άναστηλούσθαι είκόνας, των άρχιερέων καί μοναχών και συγκλητικών, όσοι τῷ πάθει κατείγοντο D πρότερον, των πλειόνων το κρεζττον μεταμαθόντων και μεταστοιγειωθέντων πρός την άλήθειαν, δσοις δὲ δευσοποιά καθίκετο ή τῆς εὐσεδείας βαφή καὶ άμεταθέτως είχου, άπεληλαμένων της πόλεως καλ ύπερορίαις παραπεμφθέντων. Καθηρέθη δέ και ό δυσσεθής φατριάρχης (22) Ίαννῆς, καὶ τοῦ άρχιερατινού θρόνου άπηλάθη δι' άποστολής άξιολόγων άνδρών τών είς φυλαχήν τεταγμένων τοῦ παλατίου. Οίς πρότερον μέν κατελθείν ούκ ἐπείθετο, οὐδ- ἐκών γε αύτοις της εχχλησίας εχστήναι διεδεδαιούτο . ώς δ' ούτοι ύποστρέψαντες πρός την πέμψασαν βασιλίδα

dere monachi Deum nihil non posse a quod si ergo sanitate recepta operam sit daturus ut incendium ab Imaginiperdis excitatum restinguat sacrasque imagines secundum vetera majorum decreta restituat, se ei vitam certo promittere. Atque hæc fati discesserunt. Statim vero et morbus remisit, et naturales facultates omni impedimento sunt liberatæ, brevique temporis spatio infirmitate prorsus est solutus Manuelus. Sic ergo allevato corpore statim equo ad palatium it, ingressusque ad imperatricem eam summopere ad reponendas sacras. imagines exhortatur. Ea vero jampridem occasionem hujus rei agendæ quærebat, subinde instigata a matre sua et avunculis patriciis. Nihilominus tamen verbis Manueli Theodora tum se opposuit, sive juramenti marito præstiti religione, sive multitudinem, cujus mentionem fecimus, haresis istius studiosorum reformidans. Et instante Manuelo: Meus, inquit, o magister, maritus imperator accurationem amavit, nihilque unquam nisi re probe deliberata egit. Itaque decretum quoque de colendis imaginibus non fuerat Ecclesia ejecturus, nisi id legibus litterisque 949 sacris scivisset damnari. Hæc locutæ Manuelus præsentem imperii vitæque finem, eademque filio minatus est, nisi divinum ornatum sacrarum imaginum Ecclesiis redderet. Quibus verbis Theodora sive perterrita sive alias, ut diximus, delectata, tota isti negotio sese dedit. Statim itaque in tabernacula Theoctisti omnes convenire jubet, qui de senatoribus vel concilio sapientia erant ac doctrina ornati, eosque de vera religione in medium consulere. Ibi omnibus, quantum ejus sieri potuit, congregatis, cum varii essent sermones habiti et non pauca sacræ Scripturæ testimonia producta, piæ partis sententia obtinuit, decretamque de sacris imaginibus statim reponendis factum. Eo in conventu principes sacerdotum, monachi ac senatorii viri, ante hæresi vitiati, majoris partis sententia docti veritatem errore damnato amplexi sunt. Abrogatum etiam est patriarchæ munus Janni, missique præstantes viri, quibus palatii custodia erat demandata, qui cum solio deturbarent. Jannes primo cessurum se aut omnino Ecclesia exiturum denegavit summa contentione. Quam ejus contumaciam cura, quos missos 943 ad eura diximus, Augustæ indicassent, statim Bardas patricius mittitur, quæsitum ex eo an ob professionem veræ religionis patriarchæ loco cedere detrectaret. Sed Jannes, homo versutus et ut quisquam alius fraudis calumniæve suendæ gnarus, ventrem suum dorsumque et nates plumbo compungit, ut a quibuscam flagris cæsus videretur; vociferansque ita se ab lis qui missi fuerant tractatum, tantum sibi temporis concedi flagitat donec vibices elverentur.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(92) Φατριάρχης recte legitur, non πατριάρχης. Goan.

play

ELYE .

63 GU

ניסד

άνδρι quida

σφύρ

Ta: è

केहे यह

πρὸς

XEYE

làs.

Xpo:

& Ba

Exel

(nv

iva

Lore

TOLO

èxé.

lox

200

yax

XEQ

Mps

μό

Buc

To

ST

piò

8ve

OU

(C)

R

ti

80

6

X

Bardas autem vigiliæ drungarius, a quo se ita cæ- Α γνώριμα τεθείκασι τά τῆς ἀπειθείας, ὁ πατρίκιος sum Jannes dicebat, impostura detecta, concitus, reluctantem etiam domo patriarchali ejicit. In ejus locum imperatrix sanctum ac divinum Methodium introducit, qui adhuc confessionis suæ et ob eam tolerati supplicii notas in carne sua gestabat, omnibus piis sacerdotibus, laicis ac monachis, et iis etiam qui in montibus exercebantur, summo cum gaudio ejus designationem approbantibus, ac confertim in urbem venientibus, unoque ore heresim Imaginiperdarum damnantibus æterno anathemate. floc præclarum facinus inclyta Theodora et filius initio imperii sui ediderunt. Impins vero Jannes 944 monasterio inclusus cuidam, cum in quadam ejus parte suffixam imaginem Christi Dei, Deiparæ et archangelorum cerneret, diaconum suum eo B ascendere et venerabilium imaginum oculos erucre jubet, dicens eas facultate videndi non esse preditas. Hoc ut rescivit pia Augusta, divino animi fervore incensa ipsius effodi oculos jubet. Verum intercessione quorumdam effectum est ne id fieret. Missis tamen satellitibus Theodora ducentis flagrorum ictibus eum multavit.

έν προοιμίοι; τῆ ἀοιδίμφ Θεοδώρα καὶ τῷ ταύτης υἰῷ κατεπράχθη τὰ κατορθώματα · δ δὶ ἀνίερο; Ίαννῆς εν μοναστηρίω τινί κατειρχθείς, καὶ έν τινι μέρει τούτου άνεστηλωμένην θεασάμενος είκόνα Χριστού του Θεού και της Θεομήτορος και των άρχαγγέλων, τῷ ἐαυτοῦ διακόνφ προσέταξεν ἀναδάντι των σεδασμίων είχονων άνορύξαι τοὺς όφθαλμοὺς, είπων μη έχειν αύτοὺς την τοῦ όρον δύναμιν. "Ως οῦν ἐπύθετο ταύτα ή εύσεδης δέσποινα, ζήλφ θείφ έκπυρωθείσα τους αυτού προσέταξε διορυχθήναι όφθαλμούς. 'Αλλά τούτο μέν ούκ έγένετο μεσιτευσάντων τινών, δορυφόρους δ' έκπέμψασα μάστιξιν αύτον κατηκίσατο λώρων biaxoolwv (23).

Natus fuit Jannes iste Cpoli, stirpe Morocharza- C niorum. Et jam ad senectam ætatem accedens in præstantissimorum martyrum Sergii et Bacchi princeps fuit monasterio, ibi in Ecclesia veluti coluber quidam in antro delitescens. Paulatim deinde progressus ad altiora fecit, per omnem vitam Imaginiperdarum hæresi impense deditus, præstigiarum studiosus et divinationum per pelvim. Charissimus fuit Michaelo Balbo, sive ob hæresis societatem, sive ob doctrinæ opinionem, et præceptor Theophilo ejus filio datus. Theophilus imperio accopto primum ei syncelli dignitatem contulit, deinde patriarcham creavit Cpolis. Solitus fuit ei - pe'vis vaticinio et præstigiis futura prædicere. Etenim aliquando 945 cum infida atque sæva quædam gens tribus ductoribus usa Romanam ditionem D infestaret, eaque res Theophilum, uti par erat, sollicitum teneret, Jannes eum dimissa animi ægritudine optime de rebus sperare jusserat, modo ipsius consilio parere vellet. Consilium tale erat : Inter æreas statuas, quæ erant in euripo circi,

θάττον έχπέμπεται Βάρδας, ὁ τῆς δεσποίνης ἀδελφὸς, του χάριν πευσόμενος μή τη δρθοδόξω πίστει του πατριαρχείου ούκ άπανίσταται. 'Ο δὲ Ίαννης πανούργος ων και συκοφαντίας βάψαι είπερ τις είδως, μολίδοψ καταστίξας την έαυτου γαστέρα, και τά νώτα, καλ τούς γλουτούς ώς δοκείν μαστιχθηναι παρά τινων, και παρά των πεμφθέντων ταύτα παθείν κεκραγώς βαρδαρικώς έπιθεμένων αύτῷ, καὶ μάλλον παρά Κωνσταντίνου τοῦ δρουγγαρίου τῆς βίγλας, ήντιδόλει συγχωρηθήναι πρός μιχρόν, έστ' αν άφανισθείεν αύτου τὰ στίγματα. - Καὶ ὁ μὲν Ἰαννής ταύτα όδὲ Βάρδας τοῦ σχαιωρήματος ἀπελεγχθέντο; είς θυμόν κινηθείς και άκοντα τούτον του πατριαρχείου κατάγει. Οδ καταχθέντος ή δέσποινα άντεισήγαγε τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον Μεθόδιον, ἔτι τῆς ὁμολογίας καὶ της μαρτυρίας εν τή σαρκί τὰ στίγματα περιφέροντα, άπάντων των εύσεδων ξερέων, λαϊχών τε χαί μοναχών, [Ρ. 536] άλλά και των έν τοίς δρεσιν άσχουμένων μετά πολλής της περιχαρείας άποδεξαμένων την προδολήν, και άθρόον την βασιλίδα καταλαδόντων και όμοφώνως αίωνίψ άναθέματι παραδεδωχότων την αϊρεσιν των Είχονομάχων. Ταυτα μέν

"Ηνεγκε δε τον Ίαννην τούτον ή μεγαλοπολις (24) αύτη και πασών προκαθημένη των πόλεων (25), της των Μωροχαρζανίων καταγόμενον γενεάς. 'Αψάμενον δέ ήδη και γεροντικής ήλικίας ή μονή των κολλινίκων μαρτύρων Σεργίου και Βάκγου (26) ώππιρ τινά δράχοντα έν έχχλησία φωλεύσαντα είχεν ήγούμενον έν αύτη, έν δὲ ταῖς κατά μικρόν γενόμενον άναδάσεσι τή τε των Είχονομάχων άθέφ αίρέσει ίσχορώς προστετηχότα, και γοητείαις προσανέχοντα, και λεχανομαντείαις διά βίου παντός, διαφερόντως άγαπηθέντα τῷ πατρί Θεοφίλου Μιχαήλ τῷ τραυλῷ, είτε τῷ χοινωνείν τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως, είτε καὶ τῷ λογιότητι χτήσασθαι δόξαν, του Θεοφίλου δε διδάσχαλον γεγονότα. Καὶ ἐπεὶ ούτος τὰς τῆς βασιλείας χατέσχεν ήνίας, σύγχελλον μέν τούτον τιμά πρώτον, είθ' Βστερον και πατριάργην άποκαθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινάς διά λεχανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. Κατέτρεχέ ποτε τά 'Ρωμαίων έθνος άπιστον και σκληρόν (27), ύρ' ήγεμόσι τρισί στρατηγούμενον . και ώς είκος έπί τούτω του Θεοφίλου άγιωμένου, άποθέσθαι την άθυ-

XYLANDRI ET GOABI NOTÆ.

(23) Taurearum hic erat supremus numerus, quem jam habes in superioribus recensitum. Goan.

(24) Μεγαλόπολις ob amplitudinem dicebatur Constantini urbs; Θεούπολις Antiochia ob id quod contigit Justiniani tempore miraculum, de quo ejusdem anno 2; 'Αγιόπολις Hierusalem Christi ejusdem anno 2; 'Ay nece consecrata. Goar

(25) Librarius hic ascripsit, quod recte multis

aliis locis, ac rectius multo quam hic, annotasset, Cedrenum scribendi nimirum materia destitutum hec narrare: Ούχ είχες, ώς ξοιχε, τί γράφειν,

ρόμωρε Κερδηνέ. ΧΥΙ. (26) Justiniani hoc erat ædificium, de quo statim sub initio imperii ejus. Goar.

(27) Abares existimo, quos pariter 1, 3 τος avit Si-mocatta à πιστότατον έθνος και ἀπληστότατον. Goal.

μίαν ὁ Ἰαννής παρεκάλει και θάρσους πληρωθήναι, A statua quædam exstare ferebatur triceps. Tres ergo είγε μόνον τή αύτου συμδουλή πειθαρχήσειεν. Ή δέ συμδουλή τοιαύτη ήν. Έν τοίς είς τον εύριπιν του Ιππιχού Ισταμένοις χαλκοίς ανδριάσι καί τις άνδριάς Ιστασθαι έλέγετο τρισί διατυπούμενος πεφαλαίς. Προστάττει τοίνον δ Ίαννης ισαρίθμους σφύρας χαλχευθήναι ταίς πεφαλαίς, ανδράσι τε ταύτας έγχειρισθήναι κατά χείρα γενναίοις, κατά τινα δὲ τεταγμένην ώραν νυκτερινήν ἄμα αὐτῷ γενέσθαι πρός του είρημένου άνδριάντα, και ήνίκα τούτοις χελεύσειε, παίειν ίσχυρώς ταίς σφύραις τάς χεφαλάς, μέχρις αν κατενεχθείεν είς γην ώς έξ ένδς χρούματός τε καλ πλήξεως. Ήσθελς ούν τοις λόγοις δ βασιλεύς ούτω γενέσθαι προσέταζε. Καλ γενομένων έχεζος των άνδρων άμα τῷ Ίαν ἢ πόρφω νυχτών (ήν δ' ὁ Ἰαννής μετά λαϊχού του [P. 537] σχήματος, ίνα μή κατάφωρος γένηται), τούς στοιχειωτικούς λόγους (28) έπειπών καλ την ένουσαν δύναμιν έν τῷ τοιούτω ανδριάντι αφελόμενος, παίειν τους ανδρας έκέλευς νεανικώς τε και Ισχυρώς. Και οι μεν δύο Ισχυροτάταις χρησάμενοι ταίς καταφοραίς τάς δύο τού ανδριάντος απέκοψαν κεφαλάς, ό τρίτος δὲ μα-

λακωτέραν ποιήσας την πληγήν μικρόν μέν κατέκλινεν, ού μήν και όλην του σώματος απέτεμε την τως τὸ Εθνος ήσθενηκὸς οἴκαδε ἀπενόστησε. Καὶ τὰ μὲν τῆς γοητείας οὕτως.

Τῷ δὲ γόητι τούτψ 'Ιαννή ἀδελφὸς ἥν σαρχικὸς, δυομα τῷ ἀνδρὶ Αρσαδήρ, τὴν τύχην πατρίκιος. Τούτω προάστειον ήν κατά το εύώνυμον μέρος τοῦ -Στενου, έγγιστα τής μονής του 'Αγίου Φωκά, οίχοδο- c monasterium, ædificiis sumptuosis instructum, μάς έχου πολυτελείς, στοάς τε και βαλανεία και διατριδάς άλλας έπιτερπείς. Έχεισε δὲ ὁ γόης συχνάς ποιών τάς χαταγωγάς, ὑπόγαιόν τι χατασχευάσας ενδιαίτημα και τῷ Τροφωνίου παρόμοιον, δπισθεν δὲ πυλίδας δημιουργήσας εἴσω τοὺς θέλοντας παραπέμπειν, τους βουλομένους έδέγετο εν εκείνω τῷ πονηρῷ ἐργαστηρίφ, καὶ νῦν μὲν ἐταμιεύοντο θαλαμηπολούμεναι (29) μονάζουσαί τε καὶ άλλως γυναίχες τῷ κάλλει διαπρεπείς, αίς συνεφθείρετο, νῦν δέ ήπατοσχοπίαι, και λεκανομαντείαι, και γοητείαι καί νεκυομαντείαι ένηργούντο, δι' ών πολλάκις συνεργεία δαιμόνων τινά τών μελλόντων προέλεγεν. 'Αλλά τούτο το κτημα έλθον ύστερον είς τον παρακοιμώμενον είς έδαφος καταστρέφεται, και είς μονην κατεσκευάσθη επ' δνόματι Φωκά του μεγαλομάρ- D TUPOS.

Καθαιρέσει δὲ, ὡς εἴπομεν, οὖτος καὶ οἱ τούτου μέτογοι χαθυποδληθέντες ούδ' ούτως ήσυγίαν ήγον. άλλά χατά των άγίων έτι ένεανιεύοντο είχονων χαί πονηρά κατά των εύσεδων έμελέτων. Συκοραντίαν γάρ βάψαντες κατά του μεγάλου Μεθοδίου έπειρώντο διαδάλλειν τον άνεπίληπτον και ούτω τον ορθόδοξον

malleos æreos fabricari jubebat Jannes, cosque tradi viris manu validis, qui constituta noctis hora secum ad statuam illam accederent, lisque, com ipse mandasset, capita fortiter ferirent, dum ea veluti uno ictu atque impulsu in terram delicerent. Gratum hoc consilium imperatori fuit, jussitque ita fieri. Ergo magna jam parte noctis exacta cum viris istis Jannes, qui ne agnosceretur, profano babitu se induerat, ad statuam venit, magicoque carmine recitato, iisque robore quod inerat statuæ adempto, viros omni vi percutere capita statuæ jubet. Eorum duo validissimis ictibus duo capita statuæ decusserunt : tertius remissius aliquanto feriens inclinavit quidem, non tamen a corpore totum avellit caput. Eodem modo cum gentis ejus ducibus actum fuit : nam seditione coorta, atque ea in pugnam intestinam evadente, 946 duo de ducibus ecciderunt, tertins vulnus accepit, sed non lethale. Nihilominus tamen rei gerendæ eo facto inutili, gens ea viribus suis destituta domum

κεφαλήν. Οίς δή παραπλησίως και τά κατά τους ήγεμόνας του Εθνους έπηκολούθησε στάσεως γάρ τινος κραταιάς επεισπεσούσης τῷ γένει, ταύτη δε και μάχης εμφυλίου επακολουθησάσης, οί δύο τῶν ήγεμόνων πίπτουσιν, επλήγη δε και ό τρίτος, ου μήν γε καιρίως, ήργησε δ' όμως έκ της πληγής, και ου-

Fuit buic Janni frater carnalis, nomine Arsaverus, patricius ordine. Is suburbanum habuit ad Steni sinistram partem, proxime Sancti Phoræ porticibus, balneis aliisque ad amænitatem paratis operibus. Ibi Jannes crebro solens diversari subterraneum quoddam domicilium Trophoniano ass simile fecit, in epius postico fores erant ad intromittendos homines. In istam sceleratam officinam modo monachas alianque insignes forma mulieres condebat, cumque iis rem habebat; modo jecinorum inspectiones, divinationes per pelvim, præstigiasque alias et mortuorum evocationes exercebat ac sæpenumero dæmonibus adjuvantibus futura aliqua prædicebat. Hoc suburbanum postea temporis imperatoris cubicularius nactus solo æquavit, monasteriumque ibi a magno martyre Phoca denominatum condidit.

Cælerum Jannes hoc quo dixi pacto, ejusque socii eadem ratione dejecti, non se tamen continuerunt quin et contra sacras imagines aliquid adhuc molirentur et piis insidias struerent. Quo modo etiam integerrimum, 947 Methodium calumnia circumvenire et veræ religiouis cultoribus

but treatment pand artehorstated

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(28) Etocystov moderna lingua Græci vocant secretam naturæ in hominibus ad quamcunque rem propensionem et aptitudinem. Frequentius pro larvis ac spectris noctu apparentibus ac domos infestantibus, ac demum pro malis geniis, magorum strigumque magistris, usurpant. Unde στοιχειωτικοί λόγοι verba sunt ad hujusmodi dæmones convocandos. Goan.

(29) Virgines et nuplæ nobiliores in secretioribus thalamis custoditæ. Goan.

Th

Siá

Sm

GX

άπ

σio

[P.

xal

Ka

πα

€Đi

×2

TO

all

Ró

μα

to

TP

Ho

To

xa

TU

Vp

Vp

×a

Sa

64

Sil

an

άγ

Tp xa

20

TO

M

lierem quamdam (mater ea fuit Metrophanis, qui postea Smyrnæ præsul factus est) multo auro pollicitationibusque corruptam subornant, quæ Augustæ et imperatoris tutoribus diceret a Methodio se esse stupratam. Statim ergo terribile judicium ex civilibus et sacratis hominibus cogitur concilium. Astant pii, mœstitiæ ac doloris pleni : non absunt impii, dedecus haud exiguum ea actione conciliatum iri piorum cœtui sperantes. Prodeunt calumniatores animis inflati, quod crimen id in promptu habere probationes fiderent, producta in medium muliercula, quæ composito judicibus rem narraret. Judices et præcipue Manuelus, tristivultu assident, indigne ferentes unius hominis culpa cœtum piorum in periculum ludibrii venire. Quæ omnia sentiens Methodius, ut et spes impiorum et piorum ægritudinem aboleret neque ecclesiæ lapis offensionis esset, nihil multitudinem reveritus homo omni reverentia atque honore dignissimus, in conspectu omnium pudenda nudavit, quæ nemo non videbat morbo quodam emarcuisse omnique naturali vi esse privata. Pudore hoc factum opplevit calumniatores et malis gaudentes, pios autem lætitia : 948 qui ingenti cum gaudio Methodium cingentes salutabant atque amplectebantur, neque habebant quo modo voluptati suæ satisfacerent. Et quidam de notioribus placide aggressus ex eo quæsivit quonam modo virilia ejus narravit. Se, cum Romæ degeret, missus eo ad papam ob intentata Nicephoro sanctissimo patriarchæ crimina, vexatum fuisse a carnis studioso malo genio, sine intermissione dies noctesque ipsum titillante et rei Venereæ appetitum excitante. liaque se ardentem ea cupiditate, ac tantum non ei succumbentem, Petro apostolorum principi sese dedere statuisse, multisque ab eo precibus contendisse uti se libidine ista liberaret. Hunc noctu astitisse, ac virilia sua manu dextra tangentem combussisse, simulque dixisse nihil esse quod in posterum sibi ab ista metueret voluptatis concupiscentia. Se ob vehementem dolorem somno excussum talem repertum fuisse qualem ipsi vidissent. intolerabilem hanc fraudem indicans statuit mulierculam quæstionibus adhibere, ut quæ fuisset doli nectendi ratio intelligeret. Statim ergo gladius stringitur, virgæ igni candentes afferuntur, carnificesque parati astant : quibus infelix ea territa rei veritatem 949 palam fatetur, quo pacto structæ insidiæ, utque auro et pollicitationibus corrupta et decepta fuerit, qui commenti auctores: denique totam fabulam refert, additque domi suæ aurum in sacculo repertum iri quadam in arcula frumenti plena. Et missus eo satellitum

dolorem afferre conati sunt. Res ea ita acta. Mu- Α λυπήσαι λαόν. Χρυσίου - γάρ πολλοῦ ὑποφθείρα ντές τινα γυναίχα καὶ ὑποσχέσεσιν, εὶ μόνον τούτοις συμφήσειε (μήτηρ δε το γύναιον ήν Μητροφάνους του μετέπειτα Σμύρνης προεδρεύσαντος), πείθουσι κατειπείν του άγίου πρός τε την δέσποιναν και τους έπιτρόπους του βασιλέως ώς είη αυτή πεπλησιαχώς. Βημα γούν εύθέως φρίκης μεστον έχ πολιτικών καλ ἱερῶν ἀνδρῶν συγκροτούμενον. Παρῆσαν οἱ εὐσεδεῖς κατηφείας και λύπης πεπληρωμένοι, ούκ άπησαν οί άσεδεζς μώμον έχ της πράξεως ού τὸν τυχόντα [P. 538] προστριδήναι τη των δοθοδίξων Έχχλησία οίόμενοι. Παρήσαν οί συχοφάνται μέγα φρονούντες ώς τάχα τῆς κατηγορίας πρόχειρον ἐχούσης τὸν έλεγγον. Παρήγον είς μέσον τὸ γύναιον, καὶ & ἐδιδάχθη τοίς δικάζουσιν έθριάμδευεν (30). Έσκυθρωπαζον οἱ δικασταὶ, καὶ τῶν ἄλλων πλέον ὁ μάγιστρος Μανουήλ, εί δι' ένδς άνθρώπου χινδυνεύσει το των όρθοδόξων πλήρωμα γέλως γενέσθαι τοίς άντιθέτοις. Τούτων πάντων έπαισθόμενος ὁ ίερὸς Μεθόδιος, καὶ τούς μεν άσεδείς των έλπίδων μεταστήσαι βουλόμενος, του; δ' εύσεδείς ἀπαλλάξαι τῆς κατεχούσης βαρυθυμίας καὶ τῆ Έκκλησία μη λίθος γενέσθαι προσχόμματος, μηδέν τον δχλον υποστειλάμενος. ἀποσεισάμενος την ἀναδολήν ἐπ' δψει πάντων των θεωμένων άπογυμνοί τὰ αίδοία ὁ πάσης αίδους καί τιμής δντως άξιος. Καὶ ἐφάνη τοῖς πάσι τοῦτα μεμαρασμένα άπό τινος νόσου καὶ τῆς φυσικῆς παντάπασιν ένεργείας άμοιρα. Αίσχύνης τὸ πράγμα τοὺς γαιρεκάκους ενέπλησε καλ τούς συκοφάντας, εύφροita emarcuissent. Cui is rem totam a principio c σύνης δ' ότι πολλής και θυμηδίας τους εύσεδείς. Και περιλαδόντες αύτον μεθ' ύπερδαλλούσης περιχαρείας κατησπάζοντο, περιεπλέκοντο, ούκ είχον όπως τῷ πλήθει χρήσωνται της χαράς. Καί τις των γνησιωτέρων προσελθών ήρέμα έπηρώτα τον πατριάργην, τον τρόπον μαθείν έθέλων του μαρασμού των μορίων. 'Αναλαδών δὲ ούτος διηγείτο άνωθεν καὶ ἐξ άρχης, δτιπερ Έν Ρώμη πεμφθείς πρός του πάπαν διά τάς κατά Νικηφόρου τοῦ άγιωτάτου πατριάργου άνεγερθείσας έπαγωγάς, κάκείσε διάγων, ήνωχλήθην ύπό του φιλοσάρχου δαίμονος, ός ούχ ενέλιπε νύχτωρ καί μεθ' ήμέραν γαργαρίζων καί μίξεώς μοι σαρχιχῆς άναχινῶν Ερωτας. Αναφλεγόμενος δὲ τῷ πάθει, ώ; ήδη και ήττώμενο;, έγνων Πέτρω τω κορυφαίω: των ἀποστόλων ἀναθέσθαι ἐμαυτόν, καὶ τοῦτον lizec cum ita narrasset patriarcha, Manuelus D εξελιπάρουν απαλλάξαι με της σωματικής ταύτης όρέξεως. Καὶ τὸν ἐπιστάντα νυκτὸς ἄψασθαι τξ δεξιά χειρί των αίδοίων και καταπρήσαι, ἐπειπόντα του λοιπού μή πτοείσθαι την φιλήδονον δρεξιν. Διυπνισθείς δε μετά σφοδράς άλγηδόνος ευρέθην έγων ώς έθεάσασθε. Ταυτα του πατριάργου εΙπόντος, ούχ ἀνάσχετον ὁ Μανουήλ νομίσας τὸ τύρευμα Εγνω έξετάσει δοθήναι το γύναιον έφ' φ διασαφήσαι την μηγανοβραφίαν. Σίφος τε ούν εύθύς τούτω έπανετείνετο και βάβδοι ἐχομίζοντο ἡχανθωμέναι, και οί δήμιοι παρειστήκεισαν εύτρεπείς. Οίς έκδειματωθείσα ή δύστηνος τίθησιν έχπυστον την άλήθειαν,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(30) Manifeste impudens muliercula in omnium auditu criminis infamiam evulgabat. Lexicon anonymum bibl. Reg. : Θριαμδεύω, κατάξηλον ποιώ.

την μηχανήν όπως ξόλάψη, την άπάτην ην ήπατήθη A quidam aurum statim attulit, detectaque res tota διά τε της δόσεως του χρυσίου και των πολλών ύποσγέσεων, τὰ πράξαντα πρόσωπα καὶ τὴν ὅλην σχευωρίαν του δράματος. Προσετίθει δ' ότι καλ εί άπέλθοι τις είς την ταύτης οίχίαν, εδρήσει το χρυσίον εν βαλαντίω εν τινι χιδωτίω σίτου πεπληρωμένω. [Ρ. 539] Εύθύς οδν ἀποστέλλεταί τις των δορυφόρων, καί το χρυσίον ήχθη, και ήλέγχθη το δραματούργημα. Καί καν οί συκοφάνται ταίς προσηκούσαις ποιναίς παρεδόθησαν, εί μη άνεξικάκως ὁ πατριάρχης άφεθήναι τούτοις το Εγκλημα έξητήσατο, τον οίκείον δεσπότην μιμούμενος, τούτο μόνον είς έχτισιν λαδών

κόσμον, την των σεπτών είκονων άναστήλωσεν. Ταύτην της όρθοδοξίας την ἐορτην ἄγουσά ποτε ή Β μακαρίτις βασίλισσα Θεοδώρα το πλήρωμα είστία τής Έχελησίας (32) είς το έν τή τοποθεσία των Καριανού (33) ἀνάκτορον. Ἡριθμούντο τοῖς ἐστιάτορσι καὶ Θεοφάνης καὶ ὁ τούτου ὁμαίμων Θεόδωρος οί γραπτοί. Της εύωγίας δὲ παρακμάζούσης καὶ τῶν τραγημάτων, πλακούντων δηλαδή και πεμμάτων, παρατιθεμένων, συνεχώς ή βασίλισσα είς τὰ τῶν Πατέρων ένατενίζουσα πρόσωπα και τὰ ένεστιγμένα τοίς προσώποις αύτων καταμανθάνουσα γράμματα στεναγμούς ήφίει και δάκρυα. Είς δε των Πατέρων καταφωράσας τουτο την αίτίαν ήρετο της είς αύτους συχνής άτενίσεως. Τής δὲ εἰπούσης, « Τὴν καρτερίαν υμών θαυμάζω, όπως εγχολαφθήναι τοίς προσώποις ύμων τοσαύτα ύπεμείνατε γράμματα, ταλανίζω δὲ καὶ την τοῦ ταῦτα δράσαντος εἰς ὑμᾶς ἀπήνειαν, > δπολαδών δ μαχαρίτης Θεοφάνης, « Υπέρ ταύτης, δ δέσποινα, της γραφής, είπεν, έν τῷ τοῦ Θεοῦ άδεκάστω βήματι δικασόμεθα σύν τῷ ἀνδρί σου καὶ βασιλεί. • Έπλήγη σύν τῷ λόγφ τὴν παρδίαν ή δέσποινα, και μετά δακρύων έφη πρός τον άγιον . « Καὶ αυτη ἐστὶνή ὑπόσχεσις ὑμῶν καὶ αὶ δι' ἐγγρά-

est. Dedissentque dignas facinoris sui pænas ca lumniatores, nisi patriarcha, qua erat patientia, unam hanc ultionem petiisset, at quotannis solemni orthodoxorum conventu sibi liceret a sanctissimo templo Delparæ Blachernensi ad Sanctæ-Sophiæ templum prælucentibus facibus ire et in ipsorum aures detestationem obnuntiare. Quod et per omnem eorum vitam factitatum est. Hoc medo Imaginiperdarum hæresis eversa, et Ecclesia orthodoxorum sua ornamenta, nimirum sacrarem imaginum restitutionem recepit.

καλ τιρωρίαν, τὸ ἀνὰ πᾶν ἔτος κατὰ τὴν τῆς ὀρθοδοξίας πανήγυριν (31) αὐτὸς μὲν μετὰ λαμπάδων ἀπὸ του εν Βλαχέρναις τῆς παναχράντου ναού πρὸς τὸν θεῖον τῆς 'Αγίας Σοφίας ἀφιχνεῖσθαι ναὸν, αὐτοὸς δὲ οίπείοις ενηχείσθαι ώσι τὸ ἀνάθεμα. "Ο και μέχρι τῆς αὐτῶν ἐταμιεύθη ζωῆς. Και ή μεν τῶν Είκονομάχων αίρεσις τοιούτον έσχε τον τρόπον της καταλύσεως, ή δε των δρθοδόξων Έκκλησία τον οίκεδον άπέλαδε

> Qua de re festum agens diem Augusta Theodora. in palatio quod est in Cariani regione cœtum ecclesiasticum convivio excepit. Fuere in convivarum numero Théophanes quoque et ejus frater Theodorus, quos a notis faciei impressis Graptos vocant. Vergente jam ad finem convivio. 950 cum placentæ et bellaria apponerentur, Augusta crebro horum frontes intuens, et quæ iis inscripta erant legens, ingemiscobat ac lacrimabatur. Quod alter corum Patrum sentiens causam tam crebri obtutus ab ea quæsivit. Cumque respondisset mirari sese eorum patientiam quod tam multas sibi insculpi litteras sustinuissent, miserarique ejus in igsos odium impotens a quo hæc essent passi, Theophanes: (Hujus, inquit, scripturæ causam adversus imperatorem maritum tuum Deo incorrupto judice disceptabimus. Hoc dictum Theodorae animum non mediocriter perculit, ploransque ad Theophanem ait : (flæc ergo est vestra promissio et scripta obligatio, qui non tantum non ignoscitis. sed etiam in jus vocare vultis ? Eam patriarcha et pontificum cœtus ut consolaretur ac gravi dolore

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(51) Celebri clericorum et populi conventu agitur quotannis prima Quadragesimæ Dominica ὀρθοδοξίας solemnitas, restitutis imaginibus, sub Michaele Theophili filio et Theodora, a Methodio religiosis-simo patriarcha pri aum instituta; in qua diris devoventur hæretici cuncti, maxime sacris imagi-nibus infensi, eorum nominibus subjuncto confestim anathemate pronuntiatis, justisque Deo optimo maximo pro hæresi quacunque profligata persolutis gratiis. Rem gestam paulo aliter ab auctore narrat anonymus bibl. Reg. : Εμήυνησε (Θεοδώρα) τῷ άγιωτάτω πατριάρχη Μεθοδίω τοῦ δηλοποιήσαι καὶ ἐπισυνάξαι πάντα άνθρωπον ὀρθόδοξον, ἀπό τε μητροπολιτών άρχιεπισκόπων ήγουμένων, κληρικών καὶ κοσμικών, ώ; αν παραγένωνται έν τῆ Μεγάλη του Θεού εχχλησία μετά τιμίων σταυρών και άγίων ειχόνων τη πρώτη Κυριαχή των άγίων Νηστειών. Και του ιων πάντων ούτως γενομένων, και άναριθμήτου πλήθους συναχθέντος εν τή του Θεού Μεγάλη έκκλησία, παραγίνεται δε και αύτος ο βασιλεύς Μιχαήλ μετά της άγίας και όρθοδόξου αύτου μητρός και πάτης της συγκλήτου, άνά κηρόν βασιλικόν είς εκαστος αύτων βαστάζων. Και ένωθέντες τῷ άγιωτάτφ πατριάρχη, και όμοῦ μετά λιτης ἀπάραντες

ἀπό τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου, μετὰ τῶν ἀγίων εἰκόνων καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ τοῦ ἀγίου Εὐαγγελίου, κατῆλθον λιτανεύοντες μέχρι τῶν βασλικῶν πυλῶν τῶν λεγομένων Κτεναρίων. Καὶ ϋὴ καὶ ἐκτενοῦς εὐ-χῆς γενομένων καὶ μετὰ κατανύξεως κιὶ δακρύων πολλῶν καὶ στεναγμῶν τὸ, Κύριε, ἐλέησον εἰπόντων, ὑπέστρεψαν ἐν τῷ ἀγίω ναῷ μετὰ χαρᾶς πολλῆς καὶ λαμπρότητος, τὴν θείαν καὶ μυστικὴν λειτουργίαν ἐκτελέσοντες. Καὶ οῦτως ἀνεστηλώθης αν αἰ αγιαι καὶ σεπταὶ εἰκόνες ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ναῷ τοῦ τιμάσθαι καὶ σέσεσθαι καὶ προσκυνείσθαι ὑπὸ πάντιμάσθαι καὶ σέδεσθαι καὶ προσκυνείσθαι ὑπὸ πάν-των τῶν πιστῶν. Οἱ οὐν εὐσεδοῦς κρατοῦντες μετὰ τοῦ σεδασμίου καὶ ἀγιωτάτου πατριάρχου Μεθοδίου καὶ τῶν σύν αὐτῷ μητροπολιτῶν καὶ ὅσίων ἀσκητῶν τὸ τηνικαῦτα ἐθέσπισαν τοῦ ἔορτάζειν τὴν ἀγίαν καὶ σεδασμίαν έορτην ταύτην έτησίως λαμπρώς έν τη του Θεού Μεγάλη εκκλησία τη πρώτη Κυριακη των άγίων Νηστειών, ήτις και μέχρι της δεύρο έορτάζεται. GOAK

(32) Omnes pontificum, elericorum et monachorum

(33) Ubi filiæ Theodoræ habitabant et palatium exstruxerat Mauricins. Goar.

78

ui

λá

δη

65

11)

6=

26

ät

ME

Sè.

18

στ

56

TÑ

gx

esi

שני

£3

σx

ăp

toi

xa

DE

πρ

Yw

τà

die

vot

To

tap

levare.. sargens statim dixit: (Nostra quidem pro- A σων δμολογία: , ώς μη μόνον ού συγκεγωρηχένα: missa et pacta firma et immota manent, hujus vero contemptui valedicere expedit. Atque sic dolor Augustæ mitigatus est. Sub hoc tempus hæresis quedam Zilicum nomine exorta simul cum principe suo Zilice, qui a secretis dignitate erat, exstincta et dissipata est, ipso et sectatoribus ad veram religionem conversis sacroque unguento delibutis et perfectis. Is fuit rerum urbanarum

τούνομα, εν τοι; ασηχρήταις τελούντι, απέσθη και διεβρύηκεν, αύτου τε και των επομένων αύτῷ μετενεγθέντων είς θεοσέβειαν καὶ τῷ θείω μύρω γρισθέντων τε καὶ τελειωθέντων. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τἐν πόλιν ἐφέρετο τῆδε.

951 Bogoris porro Bulgarorum dux, mulierem audiens, ferocia sumpta, nuntiis ad Theodoram missis minatus est se rupto fædere bellum illaturum. Theodora animo nequaquam muliebri aut abiecto respondit se bellum defensuram Deique nutu victorià potituram; quanquam eam, vel si ipsa, quod futurum non sit, succubuerit, suam futuram, non viro sed muliere a Bogoride victa. Hoe responso perturbatus barbarus quietem prætulit bello et antiqua fædera renovavit. Rursum deinde utrinque missi legati, Theodora Theodosium cui cognomen Cupharas repetente, virum præclarum ac rei publicæ utilem, qui tum in Bulgaria captivus degebat, Bogoride sororem suam, quæ quadam excursione jampridem capta in aula imperatoris asservabatur. Hæc ibi Christianæ religionis C άδελφης, κατά τινα προνομήν ληφθείσης και τοίς doctrina et litteris imbuta, postquam domum est remissa, nunquam cessavit fratri Christianam fidem prædicare et semina pietatis in animo ejus jacere, initiati jam ante etiam a Cuphara. Sed Bogoris facta permutatione, redditoque Augustæ Cuphara et recepta sorore, tametsi rebus sacris institutus atque initiatus esset, tamen falsam suam religionem non deseruit. Verum postquam pestis vehemens Bulgariam infestavit, neque ullum 952 mali remedium fuit efficax, ibi tum Bogoris Deum Christianorum, cujus religioni a Cuphara et sorore esset initiatus, in auxilium vocavit, utque idem facerent toti genti mandavit. Liberatique lue, veram fidem amplexi lavacroque regenerationis politi sunt. Principi nomen Michaeli de nomine D των Χριστιανών ὁ ἄρχων εἰς βοήθειαν ἐπεκαλείτο imperatoris inditum a patriarcha, qui eo ad baptizandum eum missus fuit.

έθνος ποιείν παρεσκεύασεν άπαν. Και τυχόντες άπαλλαγής, ούτω δη πρός θεοσέδειαν μετατίθεντοι καὶ τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας κάταξιοῦνται, Μιχαήλ κατονομασθέντος τοῦ ἄρχοντος κατά τὸ δνομα τοῦ βασιλέως τῶν 'Ρωμαίων παρὰ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλέντος ἀρχιερέως καὶ τοῦ Θείου μεταδεδωχότος λουτρού.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(54) Locus obscurissimus. Ego sic intelligo: Stipulatos fuisse pontifices et scriptis confirmasse, et salutem imperatori Theophilo impetraturos et veniam peccatorum suis ad Deum precibus ; quod et fecisse cos Zonaras scribit. Eorum ergo promisso-rum ipsos admonet Augusta. Et respondent se iis staturos, etsi Theophanes parum hoc curans minetur se suas injurias Deo judice prosecuturum. Zi-

licum hæresis videtur chrisma contempsisse, quantum ex hac narratiuncula datur colligere; et usus sum voce persicere, quod in Græco est τελειος-σθα:, et sacramentis ii ascribunt. Xyl. — De Zilicibus his et quibuscunque aliis hæreticis chrismate reconciliandis Euchologium notis illustratum theologice tractat. Goan.

άλλά καὶ πρὸς άγωνας καλείν ;) 'Ανακαλούμενος δὲ ταύτην ό πατριάργης καὶ ὁ λοιπός τῶν ἀργιερέων έσμός, καὶ τὸ πολύ τῆς λύπης ἐπικουφίζοντες. άναστάντες εύθὸς Εφησαν « Αἱ μὲν ἡμέτεραι, ὧ βασιλίς, όμολογίαι τε καί συνθήκαι άδιάπτωτοι καί άμεταχίνητοι, τούτου δέ την δλιγωρίαν (34) έαν χαίρειν καλόν. > Ούτω μέν κατεπραθνθη της δεσποίνης τὸ άλγος · άνεφύη δέ τις τηνιχαῦτα α ρεσις ή τῶν Ζιλίχων λεγομένη, ήτις ἄμα τῶ ἀργηγῶ Ζίλιχι

Βόγορις δὲ ὁ Βουλγάρων άρχηγός, γυναΐχα άρχειν sum tenero puero imperium Romanum tenere R Ρωμαίων άχηχοως μετά παιδός άπαλου, είς θράσος ήρετο · δθεν καί τινας άγγέλους άπέστειλε πρίς την βασιλίδα, άπειλων λύειν τὰς συνθήχας καλ είσδολήν ποιείσθαι κατά 'Ρωμαίων. [P. 540] 'Η δὲ βασιλίς μηδέν άγεννές μηδέ γυναιχείον έννοήσασα. καὶ ἐμὲ εύρήσεις, μηνώει, ἀντιστρατεύουσαν, Θεού δὲ νεύσει καὶ κατισχύουσαν. Εἰ δ', ὅπερ ούκ ένι, ὑπιρέξεις αὐτὸς, καὶ οῦτως ἡ νίκη ἐμή · γυναϊκά γάρ έση, άλλ' ούκ άνδρα νενικηκώς. > Οίς ὁ βάρδαρος διαταραγθείς ήσυγίαν ήσπάσατο και τὰς προηγησαμένας άνενέου σπονδάς. Διεπρεσδεύσαντο δὲ άλλήλοις πάλιν ή τε βασιλίς και ὁ ἄργων, ή μέν περί τινος Θεοδοσίου τοῦ ἐπίκλην Κουφαρά, ἀξιολόγου άνδρὸς καὶ χρησίμου τῷ πολιτεύματι, αίχμαλώτου δντος εν Βουλγαρία, ὁ δὲ περὶ τῆς οἰχείας βασιλείοις διατριδούσης. Αύτη γάρ πρό πολλού άχθεϊσα αίχμάλωτος, τὰ Χριστιανών τε μυηθείσα καί γραμμάτων μετασχούσα κατά τον τῆς αίγμαλωσίας χαιρόν, άρτι τε της αίγμαλωσίας άπολυθείσα, ού διέλιπε πρός τον άδελφον τὰ Χριστιανών έκθειάζουσα καὶ τῆ αὐτοῦ καρδία πίστεως καταδάλλουσα σπέρματα, προμυηθέντος ήδη παρά του Κουφαρά τά θεία μυστήρια. Τοῦ άλλαγίου δὲ γενομένου καλ της γυναικός άποδοθείσης τῷ ἀδελφῷ, ἀντιδοθέντος δὲ τῆ δεσποίνη τοῦ Κουφαρά, εί καὶ προενήχητο ό ἄρχων καὶ προετελέσθη τὰ θεῖα, ἀλλ' ἔτι τὴν αὐτὴν έφύλαττε άπιστίαν, της οίχείας θρησχείας έξηρτημένος. Λιμού δὲ σφοδρού τὴν γώραν τῶν Βουλγάρων κατεσχηκότος, καὶ πάσης βοηθείας άργούσης, τὸν Θεόν τὸν ὑπὸ τοῦ Κουφαρά καὶ τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς αὐτῷ μυσταγωγηθέντα. Τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ τὸ

6.0 ποι Lxz

> τοῦ äll άνή δαπ

ânu ÈVE àmo

Συνέδη δε και ετεροντι το όδηγησαν και βεβαεώσαν Α Aliud quoque evenit, quod eum ad pietatem τον ἄργοντα πρός εὐσέδειαν. 'Απλήστως οὕτος ἔγων πολε τλ χυνηγέσια, και βουλόμενος τούτοις εντρυφάν μή μόνον ότε πολε θήραν έξίοι, άλλά καλ ζτε σγολάζοι, διά ζωγραφίας έντρυφαν τοίς τοιούτοις, οίχον δημιουργήσας νέον Μεθόδιόν τινα μοναγόν 'Ρωμαΐον τὸ γένος. ζωγράφον την τέχνην, ἐκέλευσεν ἰστορίας πληρώσαι τὸ οίχημα. "Ωσπερ δὲ ὑπό τινος ἐπιπνοίας θείας όδηγούμενος ούκ ἐπέσκηψε όητως όποῖα δή καὶ τίνα των ζώων έξιστορήσοι, άλλ' έχέλευε γράφειν άττα καὶ βούλοιτο, φοδερά μέντοι είναι τὰ γραφόμενα καὶ ποδ: ἔκπληξιν καὶ δέος τῶν θεωμένων. 'Ο δέ, μηδέν έτερον είδως φριχωδέστερον της δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, ταύτην έχει καθυπέγραψεν. Τοων δε ό άργων ένθεν μεν των δικαίων τον γορίν στεφανούμενον, έχειθεν δέ τον των άμαρτωλών χολα- Β ζόμενον, και παρά του ζωγράφου συνείς τον νούν της ζωγραφίας, εύθύς τε την δίχειαν εξόμνυται θρησχείαν, και κατηγηθείς, ώς εξπομεν, [P. 541] παρά του θείου έπισχόπου τὰ θεῖά μυστήρια άωρὶ τῶν νυχτών του θείου μεταλαμβάνει βαπτίσματος. Οί δέ του έθνους άργοντες και το κοινόν την της θρησχείας έγνωχότες μεταδολήν χατεξανίστανται του άργοντος καλ άνελεϊν έσπούδαζον. Τούτους δ' έκε νος μετά των περί αύτον όλίγων δντων τρεψάμενος, τοῦ σταυρικοῦ τύπου προηγουμένου, τῷ παραδόξω καταπλαγέντας Χριστιανίσαι πεποίηκε. Μεταβλήθέντος δε παντός του έθνους ποδο θεοσέδειαν, γράσει πρός την δέσποιναν εξαιτών δοθηναί οι γην, στενογωρουμένων των ύπ' αύτον, ύπισγνούμενο; ένοποιήσαι τά έθνη και είρήνην εργάσασθαι άτδιόν τε και C άμετάβλητον. Ἡ δὲ βασιλίς Ιλαρώς λίαν την Ικετείαν την από της καλουμένης Σιδηράς, όριον τότε τυγχά- guit.

νουσαν 'Ρωμαίων τε καί Βουλγάρων, άχρι της Δεδελτού, ήν οι Βούλγαροι Ζαγοράν (35) κατωνόμασαν. Τούτον ούν τόν τρόπον ή πάσα Βουλγαρία μετερόυθμίσθη πρός θεοσέδειαν, καὶ ή Δύσις εξρήνης καθαρωτάτης ἀπέλαυσε. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν 'Εσπέραν αίθρία είχε, καὶ σταθηρά εὐσέδεια ἐπολιτεύετο.

'Αγαλλομένη δέ ή βασιλίς έπὶ τῷ γεγονότι καί τοῦ Δοῦκα 'Ανδρόνικος καλ ὁ Σούδαλις) μή μετρίως άνήρτων, τους δὲ ξίφει παρεδίδοσαν, άλλους δὲ άλλαις κακῶν ἰδέαις παρέπεμπον, καὶ ποικίλοις καὶ παντοδαποίς χολάσεων τρόποις ώς δέχα μυριάδας άνδρών άπώλεσαν καὶ τὰς ὑπάρξεις αὐτῶν ἐδημοσίευσαν, ὡς έντεύθεν το λοιπόν έπαναγκασθέν πλήθος πρός ἀποστασίαν ἀπιδείν. Ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἀποστασίας γέγονε τούτον τον τρόπον. Έστρατήγει των Ανατολικών

duxit in eague confirmavit, Supra modum venationibus delectabatur, quibus cupiens non tantum cum venatum exiret perfrui, sed etiam in otio, novam domum ædificavit, et monachum Methodium Roma oriundum pingendique artificem, historiis eam totam exornare jussit. Divinoque justinetu factum est ut non diceret nominatim que animalia depingi vellet, sed pingere suo arbitratu, modo terribilis esset pictura, juberet. - Monachus secundum Christi adventum depinxit, quod nihil eo terribilius sciret. Princeps ab hac parte videns justorum cœtum expressum, ab altera impiorum supplicia perpetientium; edoctusque a pictore quid sibi ista vellent, illico 953 suam ejuravit superstitionem; institutusque, ut diximus, a sancto episcopo divinis arcanis, intempesta nocte baptizatus est. Contra eum proceres Bulgarorum ac populus insurrexerunt, et interficere conati sunt. Ouos ille parva suorum manu, crucis signo prælato. fudit, reque inopinata territos ad fidem Christi perduxit. Tota gente Bulgarica Christianam religionem amplexa, per litteras Augustam orat ut suis locorum angustia pressis aliquid terræ largiatur, populos se uniturum pacemque æternam facturum promittens. Quam petitionem bilariter admodum Theodora accepit, deditone Bulgaris quidquid soli a Ferrea (loci nomen est, limes en tempore ditionum Romanæ ac Bulgaricæ) usque ad Debeltum est, quod tum crat desertum. Eam ters ram Bulgari Zagoram denominaverunt. Hoe mode universa Bulgaria pietati se dedit, et in Occiπροτήματο, και δέδωκεν έρημον ούσαν τηνικαύτα dente tranquillissima pax fuit veraque religio vi-

Quo successu gaudens seque oblectans Theodora, τερπομένη, και οίον επαυξήσαι το καλόν απουδά- tantumque bonum veluti augere eupiens. Maniζουσα, τοὺς κατά την 'Ανατολήν Μανιχαίους, οὺς δή chæos, qui per Orientem sunt et vulgo Pauliciani a καί Παυλικιάνους άπό των αίρεσιαρχων ή κοινολεξία principibus hæresis usurpantur, aut ad pietatem οίδε καλείν, μεταγαγείν έσπούδασε πρός θεοσέδειαν, rtraducere, aut si hanc amplecti detrectarent, η, εί μη τούτο, εξάραι τελέως και ἀπ' ἀνθρώπων exstirpare et ex hominum numero tollere instituit. ποιήσαι. "Ο δή και πολλών συμφορών την οίχουμέ- Quæ res magnis orbem terrarum calamitatibus νην ενέπλητεν. Οι γάρ επί τῷ πράξαι το πρόσταγμα 954 implevit. Nam qui ad eam rem agendam missi ἐκπεμφθέντες (ὁ τοῦ ᾿Αργυροῦ δὲ ἦν Λέων καὶ ὁ D fuerum, Leo Argyri et Andronicus Ducæ filius ac Sudalis, non moderate sed crudeliter negotium agάλλ' άγρίως τῷ ἐπιτάγματι χρώμενοι τοὺς μεν ξύλοις gressi, Manichæorum alios in cruces agebant, alios gladiis cædebant, alios aliis, quorum innumera adhibebant genera, suppliciis tollebant e medio. Centum hominum millia ea ratione interfecerunt, publicatis eorum bonis. Itaque reliqua multitudo necessitate ita urgente ad defectionem spectavit. Ejus tale fuit initium. Theodoto Melisseno Orientalium præfecto inserviebat Carbeas quidam, protomandatoris

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(35) Mysiam inferiorem ad Ikemum montem, cujus tractus ab incolis ctiam Zagoria vocatur. Ile n habet Zonaras. GOAR.

visset patrem suum in palum actum idque facinus iniquissime ferret, profugus cum 5 millibus ejusdem secum religionis ad Amerem venit Melitenæ ameram, atque ab hoc ad amermumnem. Ab hoc honorifice acceptus, dataque et accepta fide, paulo post Romanorum ditionem invadit, et urbes condit, quarum nomina Argaunum et Amara; cumque cæ hominum multitudine auctæ essent, sensim eo confluentibus Manichæis qui se ob metum occultaverant, duabus urbibus tertia addita est, Tephrica nomine. His ex urbibus erumpentes, et se cum amera Melitenæ Amere et Alimo Tarsi præfecto conjungentes, nullam Romanorum ditionem incursionibus ac 955 populationibus vexandi intermissionem fecerunt. Sed Alimus in quamdam B Armeniorum regionem profectus cum suo exercitu ibi periit. Et Amer civili bello implicatus, rebellante ei collega, qui Scleri, id est Duri, appellabatur, tantum cum suis habuit aliquandiu negotii, ut externo bello vacare nequiret. Postquam autem adversario superato otium nactus fuit, quietis alioquin homo impatiens cum Carbea se conjunxit, omnesque copias in Romanos duxit. Contra hunc expeditionem fecit Petronas Augustæ frater, domestici scholarum munus gerens, quod ad fratrem ejus natu majorem Bardam pertinebat, sed a Petrona administrabatur, cum Bardas imperatoris tutelæ intentus ei præesse nequiret. Is ergo Petroet Carbeam gessit. Quomodo manus cum hoste contulerit, quidque egerit, suo loco dicemus.

πρεσδυτέρω αύτου άδελφῷ προσήκουσαν Βάρρα, ἔργω δὲ παρ' αὐτοῦ διοικουμένην τῷ μἡ ἐκεῖνον σχολάζειν, άλλά περί την έπιτροπην του βασιλέως προσέχειν τον νούν. Οδτος τοίνυν ο Πετρωνάς στρατηγός τυγχάνων των Θρακησίων (38) άντιπαρατάττεται κατά τε "Αμερ καλ του Καρδέα. "Οπως δε συνεπλάχη και οία Εδρασε, κατά του οίκειου τόπου ή ιστορία δηλώσει.

Interea Michaelum jam ex ephebis egressum et ad virilem ætatem accedentem cupiditas incessit rerum sua ipsius industria gerendarum, maxime ad hoc instigante Barda avunculu ipsius et curatore. Is enim imperandi amore flagrans in eam solum rem omne studium collocabat. 956 Res paulo altius repetenda est, ut lectori planior fiat. Intervenerat aliquid discordiæ Manuelo cum logotheta Theoctisto, qui et ipsi imperatoris erant tutores inque aula degebant. Ex ea Manuelus cum majestatis crimen incurrisset, invidiam metuens statuit extra palatium vitam agere et continentibus congressibus atque administrationibus rerum se abstinere. Domum itaque suam se confert, quæ crat ad Asparis cisternam: quam postea in religiosæ domus formam redegit, pulveremque ibi deposuit. Inde quoties res postularet, ad tractanda

officium gerens, Manichæus secta. Is cum inaudi- A Θεόδοτος ὁ Μελισσηνός , ὑπηρέτει δὲ τούτψ τἡν τοῦ πρωτομανδάτορος (36) πληρών άρχην άνήρ τις την κλησιν Καρδέας, τη πίστει των Μανιγαίων κατάσχετος. Ούτος τὸν ἐαυτοῦ πατέρα ἀνεσχολοπίσθαι μαθών, και πέρα δεινού τὸ πραχθέν ήγησάμενος. φυγάς μετά και έτέρων όμοπίστων πεντακισχιλίων πρός "Αμερα (37) παραγίνεται τὸν τῆς Μελιτηνῆς άμηραν, κάκείθεν πρός τον άμερμουμνήν. Παρ' έχείνου δέ μετά πολλής ἀποδεχθέντες τιμής, καί λόγους ἀσφαλείας και δόντες και λαβόντες, εξέργονται μετ' ού πολύ κατά της των 'Ρωμαίων γης, πόλεις τε ήρξαντο ατίζειν την 'Αργαούν λεγομένην καί την "Αμαραν. Και έπει πρός πολυανδρίαν έπεδίδοσαν άελ συρβεόντων των διά τον φόδον άποχεχρυμμένων Μανιχαίων, προσέθεσαν ταζς δυσί ταύταις πόλεσι και τρίτην, ήν Τεφρικήν κατωνόμασαν. [P. 542] Έξ ών όρμώμενοι καὶ τῷ τῆς Μελιτηνῆς άμηρά συμμιγνύμενοι "Αμερι και 'Αλείμ τῷ τῆς Ταρσού, ούκ έληγον ἀφειδώς την Ρωμαίων κατατρέχοντες καὶ λυμαινόμενοι γην. 'Αλλ' ὁ μέν 'Αλείμ Εν τινι των 'Αρμενίων χώρα μετά του οίχείου στρατου άπελθών τον βίον κατέλυσε σύν παντί τῷ αὐτῷ έπομένω στρατεύματι. Καὶ ὁ "Αμερ δὲ πρὸς ἐμφύλιον έμπεσων στάσιν τοῦ συνάρχοντος αὐτῷ ἐπαναστάντος (ὁ τοῦ Σχληροῦ οὕτος ἐλέγετο) πρὸς τοὺς οίχείους είχε του νούν και έτέροις πολεμείν ούκ ηύχαίρει, μέχρις αν τον άντίπαλον χαταγωνισάμενος άδείας έτυχε. Τότε γάρ εκεχειρίαν λαδών, και άλλως ούχ είδως ήρεμείν, τῷ Καρθέα τε ήνωτο και κατά nas Thracensium ductor bellum contra Amerem C 'Ρωμαίων έξεισι παμπληθεί. 'Αντιστρατεύει δέ κατ' αύτων ό της βασιλίδος άδελφός Πετρωνάς, την του δομεστίχου τῶν σχολῶν ἀρχὴν διοικῶν, λόγφ μὲν τῷ

> Ο βασιλεύς δε Μιχαήλ ήδη την παιδικήν παραμείψας και της ανδρικής απτόμενο; ηλικίας ίμείρετο των πραγμάτων δι' έαυτοῦ ἀντέχεσθαι, παραθηγόμενος είς τουτο παρά του έπιτρόπου και θείου Βάρδα τοῦ τῆς βασιλίδος ἀδελφοῦ · οὖτος γὰρ ἔρωτα περικαῆ της βασιλείας έσχηχώς ούδεν άλλο έπραγματεύετο άλλ' ή τὰ πρός τὸ σπουδαζόμενον συμδαλλόμενα. 'Αλλ' ίνα σαφέστερον τον λόγον τοίς έντυγγάνουσι θήσωμεν, Ιπορφωτέρω τούτον αγάγωμεν. Έγένετο δή τῷ Μανουήλ πρός του λογοθέτην Θεόκτιστου, κα! αύτοις έπιτρόποις ούσι του βασιλέως και είς τά άνάκτορα διαιτωμένοις, διαφορά τις, ή καθοσιώσεως έγκληματι ίδπέδαλε τον Μανουήλ . όπερ ούτος εύλαδούμενος, δεδιώς δε και τον φθόνον, ώήθη έξω δείν του παλατίου γενέσθαι και των συνεχών άποστηναι όμιλιών τε καλ διοικήσεων. Κάτεισι γούν είς τον οίκον αύτου, ίδρυμένον κατά την κινστέρναν την "Ασπαρος,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ,

(36) Magistrianorum et præconum præfecti, de que supra. GOAR.

(37) Αμερ proprium nomen, άμηρας Sarace-cicædignitatis, id est ducis: άμερμουμνής est sacro-

rum principis non proprium sed appellativum. Goan.
(38) Inferior scholarum domestico dux, qui partem tantum exercitus regeret, id est Thracicum thema. GOAR.

δυ καὶ εἰς σεμνείον ὕστερον μετεσκεύασε καὶ τὸν A negotia ibat. At Bardas, qui Manuelum opera χούν έχείσε κατέθετο (39). Έχείθεν έκάστοτε άφ- Theoctisti sie summovisset, nactus occasionem, ιχνούμενος χοινωνός έγίνετο των διοιχήσεων. 'Αποσεισάμενος δε ό Βάρδας τον Μανουήλ ού δι' αὐτοῦ, άλλά διά του Θεοχτίστου, Εσπευδε χαιρού δραξάμενος άνύσαι το σπουδαζόμενον. Έμπόδιον δ' έγειν τον Θεόχτιστον είχότως οίόμενος, Εσπευδε και αὐτὸν ποιήσασθαι έκποδών, το πλέον δ' ότι ώνείδιζεν αύτον διά την πρός την οίχείαν νύμφην λαθραίαν όμιλίαν. 'Ο δέ τρόπος της έγγειρήσεως είληφε τοιαύτην άρχήν 'Υπήρχε τῷ βασιλεί Μιχαήλ παιδαγωγός ανάγωγός τε και πονηρός τούτον των βασιλικών άξιωμάτων άνωτέρω άναγαγείν ήξίου ό βασίλευς, [Ρ. 543] και είς μείζονα στήσαι τιμήν την τε μητέρα παρεχάλει και τον Θεόκτιστον. Θύκ έπειθε δὲ τὸν Θεόκτιστον, « Ἐπαξίως, λέγοντα, ἀλλ' οὐκ άναξίως τὰ τῆς βασιλείας χρή διοικείσθαι. • Τοῦτον ούν τὸν παιδαγωγόν δργανον ὁ Βάρδα; λαδών πονηρόν ούχ ἐπαύετο ζιζάνιά τινα κατά τοῦ Θεοκτίστου τῆ του βασιλέως ένσπείρειν ψυχή, νύν μέν λέγων, ώς θύ καλώς οίκονομείται τὰ κοινά, νῦν δὲ, ὡς Βούλεται τὴν μητέρα σου άνδρι συναρμόσαι ή μίαν των σων άδελφων, και τους σους έξορυξαι όφθαλμους, και της βασιλείας έξεωσαι. Ταύτα δέ πυχνώς ένηχών προσετίθει ώς συνετωτάτης δεί και ταχίστης βουλής. 'Ως δέ πολλάκις περί του αύτου συνήρχοντο πράγματος καί σκέψεις προύτίθεσαν, έγνωσαν τελευταίον τον Βείχτιστον ποιήσασθαι έχποδών. Έδέδοχτο ταύτα, κάλ πέρας έτυπώθη τοιούτον δοθήναι τοίς βουλευθείσιν, έν τῷ μέλλειν πρός τὸν Λαυσιακόν ἐξέργεσθαι ς τὸν Θεόχτιστον μετά την τῶν ἀναφορῶν διοίχησιν (40) έπαχολουθήσαι μιχρόν τον βασιλέα, χαλ τούτο μόνον άνακραγείν . . "Αρατε αὐτόν. » 'Ως οὖν ὁ Θεόκτιστος προέχυπτεν έξιων τό τε δοθέν σύνθημα έγνω, φυγή την σωτηρίαν πραγματεύσασθαι ψήθη. Η φυγή δὲ γέγονεν αύτῷ πρὸς τὸν ἱππόδρομον κατά τὰ ἀσηκρητεία (41) · έχείσε γάρ τότε τοίς άσηχρήταις ήν καταγώγιον. 'Αλλ' ύπὸ πολλών ὁ εἶς συλληφθείς μένειν κατηναγκάζετο, σπασαμένου τοῦ Βάρδα ξίφος καλ παίσειν έπαπειλούντος τον κωλύσειν ή βοηθήσειν ἐπιχειρήσοντα. "Ηγετο μέν ούν πρός τὰ Σκύλα, φρουρά τέως παραδοθησόμενος, μέχρις αν τά κατ' αύτον ἀποφήνωνται. Τέλος μη συμφέρον είναι κρίναντες αύτοις τὸ ζην αύτὸν δέει της Αύγούστης, έχπέμπουσί τινα των της έταιρείας (42) γυμνόν έπισείσαι το ξίφος αυτώ. Ούτος ξιφέρη τον άνθρω-

propositum suum perficere nititur. Cumque sibi impedimento esse Theoctistum putaret, hunc quoque amoliri intendit, maxime quod cum nuru propria incestam consuetudinem is sibi objiciebat. Hominem adoriendi hanc arripuit causam. Pædagogus erat imperatori malus et intractabilis. Eum cum vellet imperator summis in aula honoribus atque dignitatibus ornare, mater et Theoctistus monebant imperii munera pro meritis et non in indignos esse conferenda. Ergo bunc pædagogum suæ nequitiæ instrumentum nactus Bardas, non destitit in animum imperatoris pravas de Theoctisto inserere opiniones, modo significans rem 957 publicam non recte administrari, modo hunc velle matrem aut unam sororum imperatoris nuptum dare et imperatorem oculis imperioque spoliare. Atque his vocibus aures imperatoris crebro personans, addebat opus esse celerrimo callidissimoque consilio. Cum sæpenumero de hac re conventum deliberatumque esset, tandem statutum est tollendum esse e medio Theoctistum; itaque compositum negorium, ut cum ad Lausiacum exiturus esset Theoclistus acia referendi gratia, pone imperator sequens hoc tantum vociferaretur, . Tollite hunc. . Theoctistus exiens et aliquantulum progressus, ut cognovit signum datum, fuga salutem parare conatus versus Circum ad curiam (ibi enim tunc secretariis erat domus) cursu contendit. Sed unus a multis comprehensus manere coactus est, Barda stricto gladio icturum se minante, si quis obstare aut desendere hominen: tentaret. Ad Seyla ergo ductus est, in custodia tantisper asservandus dum de ipso ferretur sententia. Tandem cum non videretur ex usu ut diutius viveret, ne quid Augusta moliretur, quemdam ex sodalitate mittunt qui gladio hominem obtruncet. Theoctistus 958 stricto ense hunc in se ira cernens evitandi ictus causa scamnum quoddam subiit : sed periit ventre ita vulnerato ut intestina effunderentur. Hujus interitu cognito Manuelus statim in aulam venit; ferturque ad Bardam quasi divino surore concitus dixisse:

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

ibi sepeliri, XYL. ctistus Theodoræ erat indicaturus. Sic et Zonaras, quanquam ἀναφορά fortassis aliquid aliud potest significare, reditus nimirum publicos; quorum diligentem gessisse curam, et fei publicæ utilem, Theodoram, ex eodem liquet. Sed prius præfero, quia de Bardæ interitu cum agitur postea, eadem vox sic usurpata est. XvL. — Acta referendi gratia vertit Xylander. Quænam acta? non explicat. Deinde profecturo quidem ad palatium Lausiacum Theoctisto logothetæ mors erat parata : verum usta την διοίχησιν post administratum jam munus, non quasi in futurum actu in Lausiaco relaturus adhuc forct. Satius dixero Theoctistum hunc ut logothe-

(59) Credo ita intelligendum, voluisse Manuelum D tam ærarium administrasse, atque ideo coram imperatore vel ejus consilio περὶ τῆς τῶν ἀναφο(40) Quæ in senatu aut alias acta essent, Theoistus Theodoræ erat indicaturus. Sic et Zonaras, illisque recte administrandis disserere debuisse; quo peracto, μετά την διοίκησιν των άναφ quo peracio, μετά την διοικησίν των αναφορών, administrato munere, in Lausiacum profecturus crat; quo in itinere mors parabatur. 'Αναφορών autem hic lego άπδ τοῦ άναφορά. Alia enim dictio ἀνάφορον, ejusque plurale ἀναφορών nullum sensum potest componere. Vide auctorem, p. 555. Goar.

(41) Ubi secretarii conveniebant. Xv...

(42) Forte ex suis, qui in necem Theoctisti conspirasset. Alioquin etaspelas sunt sodalitates, idest certus militum seu stipaiorum aulicorum cœtus, quarum mentio non infrequens. Xvl. — Xylander, ex sodalitate; ego ex confæderatis imp. militantibus. Coan.

K

0:

21

8

8

È Ĕ

πον ἐπιόντα ἰδων ὑπέδυ σκάμνον τινά την πληγήν βουλόμενος ἐκφυγείν άλλά καιρίαν κατά γαστέρα πληγείς των έγχάτων έχχυθέντων αύτῷ παρεδόθη θανάτω. Καὶ ὁ μὲν Θεόχτιστος άνηρέθη τοῦτον τὸν τρόπον, την δε άναίρεσιν αὐτοῦ πυθόμενος ὁ Μανουήλ εύθὸς ήχε πρός τὰ βασίλεια, καὶ ώσπερ ἐνθουσιάσας είπειν λέγεται πρός του Βάρδαν.

Semel ense districto in Theoclisti necem, Quotidianis accingere porro cædibus.

A morte Theoctisti Bardas caniclei dignitatem in se transtulit. Theodora autem, facinore cognito, passis crinibus per regiam discurrit eamque ejulatu implevit, filium et fratrem conviciis dirisque agens similemque eis interitum imprecans. Qui cum ejus non ferrent convicia, Barda'interim suum institutum urgente, de ca quoque tollenda cogitarunt, ut deinde libere ac nemine obstante pro suo omnia agere possent arbitrio. Quod cum deprehendisset Theodora, ut erat mulier sagax, resistendum non rata, quod exdes et sanguinis susionem formidaret, statuit divitiarum in regiam congestarum summam senatui exponere, ut et filii profusionibus obstaret et suam administrationem prædicaret. Vocato ergo in con- B eionem senatu, coram clara voce, « Auri » inquit, P. C. centenaria mille ac 90, argenti ad ter mille in ærario imperatorio reposita sunt, partim a marito meo, partim post ejus obitum a me congesta. Multæ 959 quoque præterea et variæ opes. Id coram vobis in præsentia jacto, ut ne facile fides meo filio imperatori vestro habeatur, si post meum e regia discessum dicat me regiam inopem reliquisse. > Simul et quæstores ærarii adesse jussit, qui verba ipsius vera esse testati sunt. Proinde salutato senatu, omni se functione et administratione abdicavit palatioque excessit.

υίλς καλ ὑμέτερος βασιλεὺς ὡς ἐνδεῆ καταλέλοιπα τὰ βασίλεια πλούτου, μή εὐχερῶς πιστεύηται. › Καλ ξαμένη, Εξεισι του παλατίου.

res a fatuo Michaelo sunt prodactæ. Cum enim aurigationibus impensissime delectaretur, neque agere equos in Circo ipse recusaret, eorum qui secum ludere ac certare isto ludicro solebant, filiis e sacro baptismate suscipiendis fiscum exhauriebat, centum octoginta aut ad minimum quinquaginta largiendo singulis libras. Himerium quemdam (quasi mansuetum diceres : nam contrario sensu id nominis ei ob vultus feritatem factum fuit) patricii dignitate a se ornatum, qui adulando illum qui Tiberio affuit Himerium vinceret, et ad convivia scurrilibus gestibus turpibusque verbis luderet, impudenterque audiente imperatore et convivis pederet, ita ut ventris crepitu etiam cereum exstingueret, auri libris centum donavit. Et Cheilæ, uni D δε του βασιλέως και των συνδείπνων, ώς και κπρόν de sociis suarum aurigationum, filium ex baptismo

Σίφος γυμνώσας είς θεοχτίστου σόνον. "Οπλίζε σαυτόν είς σφαγάς καθ' ήμέραν.

Μετά δὲ τὴν τοῦ Θεοχτίστου σφαγὴν ὁ Βάρδας την του κανικλείου τιμήν είς έαυτον άνελάμδανεν. Ή βασιλίς δὲ Θεοδώρα ὡς ήσθετο τῶν πεπραγμένων, λυσίκομός τις έθει και όδυρμών ἐπλήρου τά βασίλεια, άμφοτέρους τε τόν τε υίδν καὶ τον άδελφὶν λόγοις όνειδιστικοίς και άραϊς ύπέδαλλε και τοιούτον θάνατον ύποσγείν κατηράτο. Οἱ δὲ τοὺς ὁνειδισμοὺς ταύτης μή φέροντες, άμα δὲ καὶ ὁ Βάρδας τῶν κατά σχοπόν έγόμενος, έγνωσαν καὶ ταύτην ποιήσασθαι έκποδών και λοιπόν άδεως και άνεμποδίστως τό δοχούν διαπράττεσθαι. "Οπερ έχείνη χαταφωράσασα (καὶ γὰρ ἡν ἰδεῖν καὶ στογάσασθαι δυνατή) άντιπράττειν μέν ούχ φετο δείν, [Ρ. 544] φόνους χαί γύσεις αίμάτων έχφεύγουσα, τον δ' έναποχείμενον τοις άναχτόροις πλούτον έχρινε τη συγκλήτω ποιήσασθα: φανερόν, τοῦ τε υίοῦ την άκρατη δαπάνην χωλύουσα και την ίδιαν οίκονομίαν κηρύττουσα. Την σύγκλητον ούν έκκλησιάσασα και είς έπήχοον στάσα τοιούτους ἀπέδοτο λόγους. « Χίλια μέν, ω πατέρες, πρός τοις εννενήχοντα τω βασιλιχώ ταμιείω χρυσοῦ έναπόχεινται χεντηνάρια, άργύρου δὲ ώσει τριῶν γιλιάδων, ὧν τὰ μὲν ὁ ἐμὸς ἀνὴρ έπορίσατο, τά δ' αύτή μετά τὸν ἐκείνου συνέλεξα θάνατον, άλλος τε πλούτος πολύς και ποικίλος. Διά τούτο δε τούτον έχπομπεύω δμίν, ίν' εί μετά την έμην ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων κάθοδον ὁ ἐμὸς ἔχη λέγειν

άμα λέγουσα τοὺς τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμίας παρίστη (43) καὶ συγκατανεύοντας εἶγε πρὸς τὰ λεγόμενα. Καὶ ή μέν βασιλίς άσπασμόν δοῦσα τῆ συγκλήτω, καὶ πάση ἐνεργεία καὶ διοικήσει ἀποτα-

Sed opes regize tot tantæque in nullius momenti C 'O δε των βασιλείων πλούτος τοσουτος ων καί τηλιχούτος είς ούδεμίαν έγώρησεν δνησιν τή άπονοία του Μιχαήλ. Ταίς γάρ των εππων άμελλαις, ε? πέρ τις Ετερος, αγαλλόμενος και ήνιοχείν έκείσε αύτὸς ού παραιτούμενος, τῶν συμπαιζόντων αὐτῷ καί συνηνιοχούντων καί συναμιλλωμένων έκ τοῦ θείου υίοθετούμενος τὰ τέχνα βαπτίσματος τὸν βασιλικόν κατεκένου πλούτον, έκατον δγδοήκοντα καί τουλάχιστον πεντήχοντα τῷ χαθεχάστῳ παρεχόμενος λίτρας. Καί ποτέ τινι άνδρί ον πατρίχιον ετιμήσατο (Τμέριος ούτος έχαλεῖτο, διά την τοῦ προσώπου αύτου ούτω καλούμενος κατά άντίφρασιν άγριότητα), χολαχεία μέν ύπερδάλλοντι τον έπι Τιδερίου Ίμέριου, βωμολογούντι δε κατά την τράπεζαν καλ αίσχρολογούντι καλ άγαιδώς άποπέρδοντι, άκούοντος άποσβεννύει τῷ ψόφω, χρυσίου δέδωκε λίτρας ρ'.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(45) Hine insuper confirmo λογοθέτην esse supremum præfectum ærarii. Theoctisto namque eo munere fungente occiso, ut quid Theodora quæstores istos adesse juberet nisi ut quam, memorato priefecto e vivis sublato, non poterat populus et

senatus habere notitiam ærarii a filio Michaele in sumptus inutiles dilapidandi, ipsa per quæstores, subjectos ærarii custodes ac ad manum administros, aliunde fidem faceret? Goan.

Kal Χειλάδε του συνηνιοχούντος αυτώ τον υίδν έκ του A suscipiens curi libras totidem dono dedit. Ita ille θείου βαπτίσματος άναδεξάμενος έδωρήσατο γρυσίου λίτρες ρ'. Ουτως έχεινος είς οὐδεν δέον τὰ δημόσια κατεδαπάνα τε καλ άνήλισκεν. Έπελ δε έντος όλίγου ταξς τοιαύταις άθέσμοις πράξεσι τὸν τοσούτον κατεδαπάνησε πλούτον, ήλθε δὲ ὁ τῆς διανομῆς τῶν βασιλικῶν δωρεών καιρός και γρημάτων πόρος ούκ ήν, τήν τε χρυσην έχείνην και πολυθρύλητον πλάτανον και τούς δύο χρυσούς λέοντας καλ τούς δύο γρύπας, χρυσούς καί αὐτούς σφυρηλάτους δντας, καί τὰ δλόχρυσα δργανα καί έτερα έργα, δι' ων ή 'Ρωμαίων έθαυμάζετο βασιλεία, όλχην Εχοντα διαχοσίων ούχ Ελαττον χεντηναρίων, χωνεύσας χαράξαι δέδωχεν έν τῷ βαπιλικῷ ταμιείφ. Παραπλησίως δὲ ἐποίησε κατ έν στολαίς βασιλικαίς, ών αι μέν ήσαν όλόχρυσος αι δε χρυσοθφαντοι, δεδωχώς τῷ είδιχῷ ὥστε καὶ ταύτας γωνεύσαι (44). Ούχ Εφθασαν δέ γωνευθήναι, κάχείνος έξ άνθρώπων εγένετο, [P. 545] και Βασίλειος την άρχηνδιεδέξατο καλ ταύτας άνεκαλέσατο, έκ τοσούτου πλούτου μηδέν εύρηχώς πλέον άλλ' ή χρυσίου μέν χεντηνάρια τρία, μιλιαρισίων δέ σαχχία έννέα - &

"Εθος δ' έχούσης τῆς βασιλίδος Θεοδώρας ἀπιέναι πρός τον εν Βλαγέρναις της Θεοτόχου θείον ναόν, άμα μέν προσχυνήσεως χάριν, άμα δέ καὶ λουτρού μετά των έαυτης θυγατέρων, έπεί ποτε έγνω αυτήν έχείσε φοιτήσασαν ό βασιλεύς και ό ταύτης όμαίμων Βάρδας, Πετρωνάν ἐχπέμψαντες, δν αύτῆς άδελφδν είναι ἄνωθεν ὁ λόγος ἐγνώρισεν, ἀποκείρουσε μοναχήν σύν ταζς θυγατράσε, και έν τοζς κατά C τά Καριανού άνακτόροις τέως περιορίζουσιν, άφελόμενοι καὶ δν είχον αι πάσαι πλούτον, ιδιωτικώς ζην άλλ' ού βασιλικώς ἐπιτάξαντες. 'Αλλ' ή μέν Θεοδώρα μετ' ού πολύ των τήδε μεθίσταται . ής τὸν νεχρόν μετά ταῦτα βασιλεύσας ὁ Βασίλειος, καὶ τὰς αύτης θυγατέρας, πρός τό της Μάμμης εξαπέστειλε μοναστήριον ενδιαιτάσθαι, δ Γάστρια χατονομάζεται. Ήσαν δὲ τῆ τοιαύτη βασιλίδι ἄρρενες μὲν άδελφοί δύο, δ τε μηχανοβράφος ούτος Βάρδας καί ό Πετρωνάς, άδελφαι δε τρείς, Σοφία, Μαρία και Είρήνη, ών ή μέν Σοφία Κωνσταντίνω συνήφθη τώ Βαδουτζίκω, είς μαγίστρους τελούντι, Είρήνη δέ Σεργίφ πατρικίφ, άδελφῷ τυγγάνοντι Φωτίου τοῦ μετά ταύτα πατριάρχου, και ή Μαρία 'Αρσαθήρ μαγίστρω, άνδρι γενναίω και έν τοι; τότε καιροίς διαπρέποντι, αι πάσει καλαλ καλ άγαθαλ τλς δίρεις καλ βιρετής ελάσσσαι πρός άκρώρειαν. Καλ ή μέν θεοδώρα θανούσα τοιαύτην άπολέλοιπε την γενεάν.

Ή πάσα δὲ τῶν χοινῶν πραγμάτων διοίχησις εἰς D μόνον έξεχυλίσθη του Βάρδαν, ἐστέργετό τε διαφερόντως παρά του βασιλέως. "Ενθεν και την του κουροπαλάτου άναλαμβάνει τιμήν, άθλον τάχα τῆς χαθαιρέσεως της αύτου άδελφης. "Εχρινε γουν άμα τῷ βασιλεί καὶ κατά τῶν Ἱσμαηλιτῶν ἐκστρατεῦσαι καί του της Μελιτηνης άμηρεύοντος "Αμερ, άρτι είς

pecuniam 960 publicam dilapidabat. Cumque brevi temporis spatio per nesas tantas opes prodegisset, ac dies imperatoris donationibus destinates appetiisset, et pecuniæ parandæ ratio deficeret, famosam illam auream platanum duosque aureos leones ac vultures, et ipsos ex auro malleis ductos, aliamque solido ex auro factam supellectilem, operaque cætera ob quæ Romani imperatoris in admiratione erat regia, conflari et ex iis cusam pecuniam in ærarium suum inferri jussit. Appendebant haud minus 200 centenariis. Eodem modo vestibus usus est imperatoriis, quarum aliæ totæ aureæ, aliæ auro intertextæ erant. Nam et has conflandas dedit ; quod ne fieret, morte præventus est, ut eas Basilius imperii successor recuperarit. Hic quidem rerum potitus ex tantis divitiis nibil reliqui invenit præter auri centenarios tres et miliarisiorum sacculos novem ; quibus in senatum allatis deploravit inopiam, et unde publici defectus exsarciri possent deliberare jussit.

καί δημοσιεύσες επί της συγκλήτου άπωδύρετο την άπορίαν καί το πόθεν αν έκπληρωθείεν αι δημόσιοι χρείαι. Præter hæc, cum Theodora consuevisset ad fanum Deiparæ Blachernense itare, partim precandi causa partim ut cum filiabus suis lavaret, quodam tempore eo ipsam se contulisse animadvertentes imperator et Bardas, hujus avunculus, Petronam, quem ipsum quoque fratrem fuisse Theodoræ supra ostendimus, mittunt, qui eam et filias detonsis S61crinibus monachas faciat. Ita illæ in posterum in Cariani palatium relegatæ, omnibusque quas possidebant opibus spoliatæ, non regio, sed privatorum vitæ genere usæ sunt. Neque multo post Theodora e vivis discessit. Ejus cadaver Basilius imperator et filias ejus in aviæ monasterium trans tulit, quod Gastria nominabatur. Habuit Theodora fratres duos, insidiosum hunc Bardam nimirum et Petronam, sorores tres, Sophiam, Mariam et Irenem. Ex his Sophia nupsit Constantino Babutzico, qui magistri honorem adeptus est; Irena uxor Sergii patricii fuit, fratris Photii ejus qui postmodo patriarcha est factus; Mariam duxit Arsaber magister, vir præclarus eoque tempore illustris. Omnes fuere forma eleganti et summa virtute præditæ. Et hanc quidem moriens Theodora progeniem reliquit.

> Sublata Theodora, iis quos diximus fratribus et sororibus superstitibus, omnis administratio rerum ad unicum Bardam devoluta est; quem adeo imperator dilexit ut curopalatæ eum affecerit dignitate, præmium scilicet ob summotam sororem ei hoc largiens. Succrescente jamprimum imperatori lanugine, Bardas cum ee expeditionem in Ismaelicos et

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(44) Forte sic : dedit cas privatis hominibus, qui cum eas gestare ipsis permissum aut decorum non esset, de iis conflandis auroque in usus suos vertendo cogitarunt, ut to ibixo sit pro ibictaic.

Quid si είδιχῷ forte scripsit? et monetæ percussor, qui formani auro imprimeret, sie appellatur? sed nescio. Xvi. - Privato arario. Goan.

λεγό

ταχό

EGA.

Sel

alxi

\$ 100

pap xali

frx

vos

on!

YUE

au

200

10

μě

E

80

v

È:

Amerem Melitanæ præfeetum suscipit. Postquam in A ανδρας τελούντι ες αγενείων. 'Ως δ' ούν της των hosticum progressi ad Samosata pervenerunt, urbem earum quæ juxta Euphratem 962 sunt opibus ac robore insignem, eam obsidione cingunt. Cumque Sarraceni metum simulantes se intus continerent neque in muros exsilirent, quasi Romanorum vires formidantes, exercitus imperatoris secure et sine custodia degere incipit. Tertio obsidionis die (erat is dominicus et feria prima) cum incruentum sacrificium perageretur, essentque divinis communicaturi mysteriis Romani, Sarraceni portis passis armati sese effundunt et undique Romanos adoriuntur. Qui inopinato hostium impetu perterriti illico fugæ se dederunt. Ipse Michaelus vix in equum evasit ægreque servatus est : omnia ipsius et exercitus impedimenta ab hoste capta, præcipua fuit co conflictu virtus Carben Manichmorum ducis, qui non modo multos militum obscuros dejecit, sed et haud pauciores centum de illustribus ducibus atque turmarum præfectis vivos cepit; qui deinde numerato redemptionis pretio dimissi sunt. Solus Seon dux copiarum in custodia exspiravit.

Biennio elapso, rursum Amer coacto triginta millibus haud minore exercitu, in Romanorum ingressus est ditionem. Michaelus, ut cladem prius acceptam victoria compensaret, collutis Thracum et Macedonum ad quadraginta quinque millibus ei obviam it. Sed Amer eo cognito, 963 per difficilia loca compendioso facto itinere, subito eum Invadit, copiasque hostiles fundit inque fugam conjicit. Venisset tunc in hostium potestatem Michaelus, nisi Manuelus scholarum domesticus phalange perrupta eum eripuisset,

reliquis omnibus ut quisque poterat fuga dispersis.

δυνηθείς, διασπαρέντων.

Iterum biennio ab hac pugna exacto, Amer quadraginta millium exercitum educit, inque Romanas provincias impressione facta simul et Armeniam et maritima populatur atque vastat. Quo quidem tempore imitatum eum ferunt Xerxis factum, qui mare flagris cædi jusserat, quod ulterios sibi cum voluptate progrediendi facultatem ademisset. Hæc graviter ferens Michaelus Petronam avunculum suum, qui tum Thracensibus præerat, cum Romanis exercitibus omni vi contra eum pro- D ficisci jubet. Degebat tum apud Ephesum Petronas. Cumque litteris acceptis in maximam incidisset sollicitudinem, illico ad montem Latram eques it, Joannemque monachum celebrem virtute ibi degentem de re consulit. Atque is extemplo ei respondit ; · Proficiscere, fili, contra Sarracenos: Deum enim ductorem habebis. > Hujus armatus votis Petronas exercitum ad Lalacæonem (loci hoc est nomen) ducit, et undiquaque 964 positis insidils Amerem ad pugnam provocat. Qui feræ instar indagine cinctus deque exitu anxius, de regionis locique in quo castra posuerat et fluvii præterlabentis nomine

έναντίων ἐπέδησαν γῆς καὶ κατά τὰ Σαμόσατα ἐγένοντο (πόλις δὲ τὰ Σαμόσατα τῶν παρευφρατείων, δυνάμει τε βρίθουσα καὶ Ισχύῖ), ταύτην ἐπεχείρουν πολιορχείν. Έμποιησαμένων δὲ τῶν Σαραχηνῶν δειλίαν καὶ συγκεκλεικότων αὐτούς ενδον, καὶ μτδενός έχπηδώντος του τείχους τάχα διά δειλίαν τής βασιλικής δυνάμεως, άμελως και άφυλάκτως οί 'Ρωμαΐοι διήγον. Κατά δὲ τὴν τρίτην τῆς ἐφεδρείας ήμέραν (ή Κυρία δὲ ήν καὶ πρώτη τῶν ήμερῶν) τῆς άναιμάχτου θυσίας ἐπιτελουμένης, ἐν ἢ τῶν θείων ξμελλον μετασχείν μυστηρίων, τὰς πύλας οί Σαρακηνοί διαπετάσαντες καί μεθ' ὅπλων ἐκπεπηδηκότε; πάντοθεν ἐπετίθεντο τοῖς 'Ρωμαίοις. [P. 546] Οἱ δὲ τῷ ἀδοχήτω χαταπλαγέντες τῆς ἐπιθέσεως εὐθὺς πρός φυγήν ώρμησαν. "Ενθα και Μιχαήλ ὁ βασιλεύς μόλις που τον εππον άναδάς έργωδως διεσώθη, της άποσκευής πάσης του βασιλέως και των στρατιωτών ληφθείσης παρά των πολεμίων, του των Μανιγαίων έξηγουμένου Καρδέα μάλλον των άλλων άριστεύσαντος, καὶ καταδαλόντος οὐ μόνον πολλούς τῶν άφανών της στρατιάς, άλλά και ζωγρίας λαδόντος ούχ δλίγους των έπιφανών, στρατηγούς καὶ τουρμάρχας ούχ ελάττους των έχατον, ών οι μέν άλλοι λύτρα δόντες ἀπελύθησαν, μόνος δὲ Σηὼν ὁ στρατηγὸς τῆ φυλακῆ ἐναπέψυξε.

Χρόνων δε δύο παραδραμόντων πάλιν δ "Αμερ στρατόν έπαγόμενος, ούχ Ελαττον τρισμυρίων, έκστρατεύει κατά 'Ρωμαίων, 'Ο Μιχαήλ δέ την προτέραν ήτταν άνακαλέσασθαι βουλόμενος, στρατόν καὶ αὐτὸς συναγηοχώς ἔκ τε Θρακῶν καὶ Μακεδόνων περί τὰς τέσσαρας ήμισυ μυριάδας, έξειτι κατ' αύτου. "Όπερ μαθών "Αμερ, διά τινων χωρίων δυσχώρων ἐπιτόμων δὲ τὴν πορείαν ποιησάμενος καὶ αίφνίδιον προσπεσών, ετρέψατο κατά κράτος του βασιλέα καὶ πρὸς φυγήν ἡνάγκασεν ἀπιδεῖν. Μικροῦ δ' αν και ήλω αίχμάλωτος, εί μη Μανουήλ ό δομέστικός των σχολών την φάλαγγα διακόψας αύτον διεσώσατο, των άλλων πάντων, ώσπερ έτυχεν έκαστο-

> Δεύτερος πάλιν μετά τον πόλεμον τούτον διηλθεν ένιαυτός, και πάλιν ό "Αμερ μετά τεσσαράκοντα γιλιάδων έχστρατεύσας είσδολήν έποιήσατο χατά 'Ρωμαίων, όμου μέν και την 'Αρμενιακήν, όμου δέ και την πρός θάλασσαν έκπορθών και δηούμενος, ότε φασίν αὐτὸν παραπλησίως τῷ Ξέρξη πάθος παθείν, μάστιξι χελεύσαντος παίειν την θάλασσαν, ότι μή περαιτέρω προήκατο τούτον χωρείν. 'Εφ' οίς άσχάλλων ὁ Μιχαήλ, καὶ πάλιν αὐτὸς ἀντιστρατεῦσαι πρός αύτον μή τολμών, τον της ξαυτού μητρός άδελφὸν Πετρωνάν, τῶν Θρακησίων διέποντα τὴν άρχην, τὰς Τωμαϊκάς δυνάμεις ἐκέλευσε λαβείν καὶ παντί σθένει χωρείν κατ' αὐτοῦ. Έτυχε δ' ούτος διατρίδων τότε κατά την Έφεσον. Δεξάμενος δέ τά γράμματα είς άγωνίαν έμπίπτει μεγίστην. Εύθύς ούν έξιππασάμενος άπεισιν εν τῷ δρει τῷ Λάτρει πρός του έχεισε άσχούμενου μοναχου Ίωάννην, ἐπ' άρετή όντα τῷ τότε διαδόητον, καὶ περὶ τοῦ πράγματος επυνθάνετο. Ο δε μηδαμώς εμβραδύνας πρός την ερώτησιν, « "Απίθι, τέχνον, » έφη, « κατά των Σαρακηνών · Θεόν γάρ έξεις προπορευόμενον. • Τούτου καθοπλισθελς ταϊς εύχαις άπεισι κατά του

audiret regioni Lalacæonis, loco Ptosontis, amni

Gyris nomen esse, statim male sibi ipsi ominatus

prædicit ipsis verbis copiarum cladem, easque in

gyrum inclusum iri a Romanis, denuntiari. Suos

tamen monet uti ne desperent, sed fortiter se ad

postridie futuram pugnam parent. Ut illuxit, undi-

que se inclusum ac nullibi exitum patere sentiens,

co ire decrevit ubi Petronam stationem tenere vide-

bat, hostesque magno cum plausu et clamore in-

vadit. Sed conatum suum irritum esse cernens

paululum se recipit; rursumque inde impetum

facit, effugiendi captans occasionem. Tertium boe

frustra conatus et in extremo constitutus discri-

mine, postquam undique ex insidiis sese proripere

videt Romanos ab austrinis et septentrionalibus

locis, rebusque suis consuli nullo modo posse

intelligit, desperata salute in adversos hostes ve-

hementi cum impetu irruit, ibique et ipse sternitur

et exercitus ejus occidione perit. Filius cum parte

copiarum populatum missus 965 nuntio cladis

accepto statim Melitenam fuga petit. Sed hune

quoque et exercitum ejus Charsianis angustiis

præfectus insecutus in potestatem redigit ac Petro-

næ tradit. Tam illustri de Amere victoria potitus

Petronas Cpolin rediit, adducto secum qui eam prædixerat monacho, divinam ejus virtutem prædi-

cans, imperatorique et Bardæ summopere commen-

dans. Jam tum Manuelus ex morbo interierat.

λεγόμενον Λαλακαίωνα (45) τόπον, και λόχους παν- A quentiam e captivis Romanis interrogat. Cumque ταχόθεν ἐπέστησε, καὶ πρὸς συμπλοκήν ἐξεκαλεῖτο τὸν "Αμερ. Πάντοθεν ούν ώς θηρίον περικλεισθείς ὁ "Αμερ, καὶ περὶ τοῦ τέλους άγωνιῶν, τῶν αίχμαλώτων τινά 'Ρωμαίων προσκαλεσάμενος έπονθάνετο τήν τε της χώρας προσωνυμίαν και τοῦ τόπου εν δ ετυχεν εστρατοπεδευκώς, και του παραβρέοντος ποταμού. 'Ως δὲ τὴν μὲν χώραν Λαλακαίωνα ήκουσε λέγεσθαι, τον δε τόπον Πτώσοντα (46) καὶ Γύρην τὸν ποταμόν, [Ρ. 547] εύθὸς κακὸς οίωνδς έαυτῷ γενόμενος έξεφοίδασε λαοῦ τε κάκωσιν σημαίνειν καὶ πτώσιν τὰ δνόματα, καὶ ὡς 'Ανάγκη γυρισθήναι (17) ήμας ύπο 'Ρωμαίων. 'Αλλ' όμως μή άποχνητέον, φησίν, άλλά διεγερτέον και πρός τον αύριον γενησόμενον πόλεμον άνδριστέον, Εφη πρός τούς παρόντας. Ἡμέρας δὲ ἄρτι διαλαμπούσης, Β έπει πάντοθεν συγκεκλείσθαι έγνω και άνεπιγείρητος ήν ή Εξοδος, συμφέρον Εχρινε κατ' έχεινο τὸ μέρος χωρείν όπου τον Πετρωνάν είδε φυλάττοντα. Και δή κρότω και βοή τοίς πολεμίοις προσέβδαξαν. Έπει δε άνηνύτοις Εγνω επιχειρών, μικρόν συσταλείς αύθις σύν βύμη ἐπεδάρει μετά δυνάμεως, ἀπόδρασιν έαυτῷ μηχανώμενος. Πάλιν δὲ ἀποτυχών και τρις τούτον έπιχειρήσας του τρόπου είς άμηχανίαν ενέπιπτεν. 'Ως δε πάντοθεν άναφανέντας καί έχπηδώντας είδε τους 'Ρωμαίους έχ τε μεσημέριας καὶ τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν, καὶ ἄφυκτα κατενόησε τά περί αὐτὸν είναι, τότε δή την σωτηρίαν ἀπογνούς έμπίπτει τοίς κατά μέτωπον άθρόως μετά σφοδράς. προσδολής. "Ενθα καιρίαν πληγείς αὐτός τε πίπτει, καλ των αύτου διασώζεται ούδε εξς. Πυθόμενος δε C causa creatur, pauloque post vita decedit.

την ήτταν ότούτου υίδς, είς προνομάς μετά μέρους άποσταλείς τοῦ στρατοῦ, είθυς πρός Μελιτηνήν άπεδίδρασκεν. 'Allà 'και τοῦτον ὁ τοῦ Χαρσιανοῦ καταδιώξες κλεισουράρχης χειρούται μετά τοῦ στρατεύματος καλ τῷ στρατηγῷ δίδωσι Νετρωνά. 'Ο δὲ Πετρωνάς τοιοῦτον κατά τοῦ "Αμερ στήσας τρόπαιον τὴν βασιλίδα καταλαμδάνει, ἐπαγόμενος καὶ τὸν τὴν νίκην αὐτῷ προθεσπίσαντα μοναχὸν, τήν τε ἀρετην ἐχθειάζων αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ Βάρδαν τὸν οἰχεῖον ἀδελφὸν ἐξυμνῶν τοῦτον καὶ μεγαλύνων. Τιμάται γούν δομέστικος των σχολών, μετά μικρόν δέ-και άπεδίω. Έτελεύτησε δέ πρό τούτοι και δ Μανουήλ, νόσφ δή τινι πρατηθείς.

τάς έχ βασιλέως ήμειδε συνεχώς τιμάς, άνήει δέ χαλ είς την Καίσαρος δόξαν τε και τιμήν, του Μιχαήλ μηδενός ετέρου φροντίζοντος των πολιτιχών άλλ' ή θεάτρων και Ιππων αμίλλης. Και τό δή χείριστον, ούκ ήγάπα θεατής είναι μόνον, άλλά και αύτος ήνιοχείν και παίγνιον τοίς πάσι προκείσθαι και γέλως. Καὶ ὁ μὲν ἐν τούτοις ἡν, ὁ Βάρδας δὲ διείπε τὰ πολιτικά καὶ τῆς βασιλείας κατεστοχάζετο ὡς αὐτήν εύχαίρως παραληψόμενος. Έπεμελήθη δέ και της έξω σοφίας (ήν γάρ έχ πολλού χρόνου παραβρυείτα καί πρός τό μηδέν όλως χωρήσασα τή των κρατούντων άγροικία καλ άμαθία) διατριδάς έκάστη των

Μονωθείς δε ὁ Βάρδας ήγε καὶ Εφερε πάντα, καὶ

Itaque Petronas scholarum domesticus honoris At Bardas solus superstes omnia exinde agere ac ferre, honores imperatorios subinde in alios atque alios transferre, adeoque Cæsaris quoque dignitatem sibi sumere. Michaelus interea nullam rei publicæ curam gerere, theatris modo et equestribus vacare certaminibus, quodque erat deterrimum, non tantum ea spectare, sed et ipse equos n agere omnibusque subsannandum se et ridendum exhibere. Interim Bardas negotia publica procurabat, imperiumque animo sibi destinabat, quod suo tempore adipisceretur. Idem profanas quoque litteras, quæ imperatorum barbarie atque inscitia jam a multis annis prorsus obsoleverant et evanuerant, recreavit, singulis scientiis certo loco suas

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(45) Vicina sunt Militenæ et Armeniæ loca hic enumerata, Goar.

έπ:στημών άφορίσας, των μέν άλλων όπη περ έτυχε,

της δ' έπλ πασών έπόχου φιλοσοφίας κατ' αύτά τλ

(46) Ex Zonara pro πιώσοντα legi πτώσοντα. Id:m habet Λαλαχαώνα, Lalacaonem. Videtur in hoc allusisse ad lady et kalsiv. XIL.

(47) Quadrat huic loco modernus hujus vocis usus, quo non modo in gyrum includere, sed et in fugam vertere, retro amandare, et his similla significat. Goa

scholas attribuens, supremæ autem omnium philo-

VOVE

เร็ก เ

1,0

στή

Toa

διαγ

29 1

cxo

700

àno

ναι

YÉT

δw

九百

xa

818

GI

τα

71

δp

TO

sophiæ ad ipsam regiam in Magnaura. Itaque ex Α βασίλεια ἐν τῆ Μαγναύρα κάὶ οῦτως ἐξ ἐκείνου eo rursum florere scientiæ cæperunt, tametsi præstantissimum 966 hoc et celeberrimum factum vitiis Bardæ eluendis non suffecit. Philosophiam docebat magnus ille philosophus Leo consobrinus Januis patriarchæ. Hic Leo episcopus cum esset Thessalonicæ, Imaginiperdis submotis ipse quoque munere suo privatus cum in otio degeret, huic fuit negotio adhibitus. Verum ante in imperatoris Theophili notitiam hoc modo pervenerat. Cum omnis scientiarum generis persecta cognitione non haberet sibi parem, vili quodam in domicilio quibus quisque vellet artibus homines instituebat. Aliquanto tempore, cum multi in scientiis progressus haud pœnitendos fecissent, forte juvenis quidam apud eum summam nactus B geometriæ peritiam scriba fit cujusdam ducis, cumque eo in bellum profectus, fusis suorum copiis, vivus in hostium potestatem pervenit, et Sarraceno cuidam illustri in servitutem deditur. Ismae-I tarum eo tempore princeps Mamumus cum aliis Græcis disciplinis vacabat, tum præcipue geometriæ erat deditus. Accidit aliquando ut ejus, de quo diximus, juvenis dominus de camermumnæ in mathemata et geometriam studio mentionem faceret. Ibi cupere se eum ipsiusque doctores audire mentionem juvenis ait, et quam adhiberent rebus geometricis diligentiam explorare. Mamumus hoc cognito juvenem lætus 967 admodum ad se vocat, et an cognitam haberet eam disciplinam quærit, et aienti sidem derogat, eo tempore nemi- C nem præter suos magistros geometriæ gnarum esse contendens. Juvenis cupere se eorum scientiam examinare cum diceret, statim ii præsto suerunt, figurasque trium et quatuor angulorum descripse runt, et in medium canones principiorum geometrie adduxerunt, nomina figurarum exponentes, nulla interim reddita causa aut prolata demonstratione. Eos cum animo elatos jactare sese ob descriptionem figurarum videret juvenis, «In omni, inquit, ratione atque re causam continens demonstratio principem obtinet locuis. Qua vos omissa, cum esse rem tantummodo Mcatis, præcipua ignorantes videmini mihi non leviter errare. Hærentibus iis et ut causas pse demonstraret petentibus, cur quævis figura hoc nomen hanc delineationem haberet, ordine ostendit. li ad rei intelligentiam deducti hominem porro admirati interrogant, aliosne etiam tales Byzantium haberet. Et cum, responderet plurimos, ac se discipulorum minimum, non ex magistrorum esse numero, Mamumus rursum de doctore quærit, quis ille et an adhuc viveret. Respondet Leonem esse in vivis adhuc, inopem et 968 nu'lli alii rei quam scientiis deditum. Statim ergo ad hunc litteras in hanc sententiam Mamumus scribit : « Ex fructu arborem, ex discipulo magistrum agnovimus. Ergo tu, qui tanta rerum instructus scientia ignotus tuis civibus sapientiæ

άνηδάσχειν αί ἐπιστῆμαι ἡρξαντο. Τοῦτο τὸ ἔργον. κάλλιστον καὶ περιδόητον δυ ούκ έσχυσεν ἀποπλύναι τάς ἐνούσας ἄλλας τῷ Βάρδα κηλίδας. Τῆς μὲν οῦν φιλοσοφίας έξηγεῖτο Λέων ἐχεῖνος ὁ μέγας τε καλ çιλόσοφος, ἀνεψιὸς ὧν Ταννῆ τοῦ πατριάρχου, ὅς καί του θρόνου έλαχε τῆς [Ρ. 548] Θεσσαλουίκης, άρτι δὲ τῶν Εἰχονομάχων χαθαιρεθέντων συγχαθηρέθη και αύτος, και σγολάζων είς ταύτην προεδιδάζετο την σχολήν. Έγένετο δὲ πρότερον γνώριμος Θεορίλω τῷ βασιλεί τοῦτον τὸν τρόπον. Πάσας γὰρ κατορθώσας τὰς ἐπιστήμας ὡς οὐδὲ μίαν ἔτερος, ἐν εύτελεί τινι καταλύματι διάγων τους βουλομένους έμυσταγώγει όποιαν έχαστος βούλοιτο. 'Ως δ' ήδη γρόνος παρετείνετο καὶ πολλοί κατά τὰς ἐπιστήμας προέκοπτον, συνέδη τινά νεανίαν της γεωμετρικής ἐπιστήμης εἰς ἄχρον ἐληλαχότα ὑπογραφέα γενέσθαι τινός στρατηγού. Οδ γενομένου κατά τινα πόλεμον είπετο καὶ αύτὸς, καὶ τροπῆς γενομένης ζωγρείται καί τινι των επιφανών είς δουλείαν έκδίδοται. 'Ο δὲ κατὰ τόνδε τὸν καιρὸν τῶν Ἱσμαηλιτῶν κατάρχων Μαμούμ άλλοις το μαθήμασιν Ελληνιχοίς σχολάζων και δή και γεωμετρίας διαφερόντως έξεχόμενος ήν. Λόγου δέ ποτε χινηθέντος παρά τοῦ τὸν νεανίαν έχοντος δεσπότου περὶ τῆς εἰς τὰ μαθήματα σπουδής του άμερμουμνή και τής περί την γεωμετρίαν επιμελείας, «'Ακούσαι τούτου, » είπεν ό νεανίας, ε έπιθυμῶ καὶ τῶν αὐτοῦ διδασκάλων, καὶ ήν έχουσι περί την γεωμετρίαν κατανοήσαι σπουδήν. > "Εμαθε τούτο ό Μαμούμ, και μετά περιχαρείας είσκαλείται του νέου πολλής, και παραγενόμενου έπυνθάνετο εί γνώσιν έχει της τριαύτης δυνάμεως. Συγκαταθεμένου δ' ἐκείνου ἡπίστει ὁ βάρδαρος, καὶ διετείνετο μηδένα έτερον είναι πλήν των έχείνου διδασκάλων της γεωμετρικής επιστήμης είδημονα κατά την τότε ημέραν. Ίμείρεσθαι δὲ φήσαντος τοῦ νεανίσκου των αύτου διδασκάλων πείραν λαβείν, θάττον ή λόγος ούτοι παρίστανται, καλ διεχαράττοντο σχήματα τρίγωνα καὶ τετράγωνα, καὶ κανόνες είς μέσον προύτίθεντο του στοιχειωτού, τό μέν, ότι τό σχημα τόδε τήνδε φέρει την κλησιν και τόδε τήνδε, διδάσχοντες, αίτίαν δὲ χαὶ λόγον χαὶ τὸ διότι άπεδίδοσαν οὐδαμῶς. 'Ως οὖν ἐώρα γαυρουμένους αὐτοὺς ὁ νεανίας καὶ μέγα φρονοῦντας ἐπὶ τἢ τῶν σχημάτων καταγραφή, ε Έπλ παντός λόγου, ω ούτοι, δ νεανίας έφη, και πράγματος το διότι το κύγος έχει · όμεζς δε την υπαρξιν μόνην λέγοντες, τους δε λόγους παρατρέχοντες ούχ ήχιστά μοι διαμαρτάνειν δοχείτε, τὸ χυριώτερον άγνοοῦντες. • Τῶν δὲ διαπορησάντων και τάς αιτίας τούτων διευκρινείν και διδάσχειν παρακαλούντων, έπει διερμηνεύοντα καί σαφηνίζοντα ταύτας ευρισχον, ώς τόδε μεν διά τόδε, τόδε δὲ διὰ τόδε τὴν εἰρημένην κλησίν τε καὶ γραφήν έχει, καὶ άμα ὁ νοῦς αὐτῶν διηνοίγετο καὶ των λεγομένων συνίεσαν, θάμβει λοιπόν συσχεθέντες, εί και άλλους έχει τοιούτους το Βυζάντιον έπηρώτων. Είρηκότος δε τούτου πλείστους εν αύτῷ είναι, καί ξαυτόν τον ξογατον των μαθητών άλλ' ου των διδασκόντων, περί του διδασκάλου πάλιν διεπυνθά-

νοντο, τίς τε είη και εί περίεστιν. 'Ο δε όστις τε A fructum non fers, ne dedigneris ad nos venire tuaque είη ἀπεχρίνατο, καί ώς έτι περίεστιν ἀκτήμονα βίον λιων και μηδέ τισιν άλλοις άλλ' ή μόναις ταίς έπιστήμαις προσηλωμένον έχων τον [Ρ. 549] νούν. Γράμματα γουν εύθυς ὁ Μαμούμ (48) πρὸς ἐχεῖνον διαγαράττει, τόνδε τον νουν έγοντα" ι "Εκ του καρπου τὸ δένδρον καὶ ἐχ τοῦ μαθητοῦ Εγνωμεν τὸν διδάκαλον. Έπεὶ γοῦν τηλικοῦτος ὢν περὶ τὴν τῶν δντων επιστήμην άγνωστος εί τοίς συμπολίταις, της γνώσεως και σοφίας καρπόν μή δρεπόμενος, μή άπαξιώσης έλθεζν πρός ήμας καλ της σης μεταδούναι σοφίας. Έρχομένω γάρ σοι αδχένα ύποκλινεί γένος άπαν το των Σαρακηνών, και πλούτου και δωρεών άξιωθήση ών οὐδ' είς πώποτε τών άνθρώπων ήξίωται. > Ταύτα τὰ γράμματα δούς τῷ νεανίσκο καλ δώροις φιλοφρονησάμενος έκπέμπει πρός τον διδάσκαλον. 'Ο δε διασωθείς πρός την βασιλεύουσαν καὶ ζώντα τὸν φιλόσοφον εύρηκώς ἐπιδίδωσι ταύτα τὰ γράμματα. Ὁ δὲ οὐκ ἀκίνδυνον είναι λογισάμενος εί γραφήν ἀπό των έχθρων δέξοιτο είδήσεως άνευ βασιλικής, πρόσεισι τῷ λογοθέτη τοῦ δρόμου (Θεόχτιστος ούτος ήν, ὁ παρά τοῦ Βάρδα μετά ταύτα άναιρεθείς) και διηγείται δπως τε άφίκετο πρός αδτόν ὁ αίχμάλωτος μαθητής, καὶ ὅπως γράμμα αὐτῷ προσκεκόμικεν ἐκ τοῦ ἀμερμουμνῆ, καὶ άμα την γραφην έχδαλών είς χείρας δίδωσιν. Αυτη ή αίτία τῷ φιλοσόφω Λέοντι πρὸς τὸν βασιλέα γνῶσις γίνεται και οίκείωσις, και ὁ λεχθείς μαθητής την του Λέοντος συφίαν έττ χρυπτομένην έδη μοσίευκαί πλουτίζει και δημοσία διδάσκειν προτρέπεται, κατοικητήριον άφορίσας αύτῷ τὸν θεῖον ναὸν τῶν Τεσσαράχοντα χαλλινίκων Μαρτύρων, 'Ο δέ Μαμούμ άπογνούς την του φιλοσόφου άφιξιν άπορίας έχθέμενος γεωμετρικών και άστρονομικών ζητημάτων καί τινων άλλων μαθημάτων έχπέμπει, τάς λύσεις σαφηνισθήναι οι έξαιτησάμενος. 'Ως δ' έκάστην ό Λέων ζήτησιν διελύσατο άρμοδίως, προσέθετο δέ καταπλήξεως χάριν καί τινα τών μελλόντων σημεία προγνωστικά, και τούτφ έξέπεμψε, τότε δή επι χείρας λαδόντα τον άμερμουμνην τρωθήναι τῷ τούτου έρωτι, μέγα τε άναχραγείν τον άνδρα της σοφίας ύπεραγάμενον. Εύθύς ούν πρεσδείαν πρός τον Θεόφιλον καλ γράμματα τοιαύτα έχοντα την διάνοιαν

nos doctrina impertire. Venienti enim tibi tota Sarraceniea natio cervicem submittet, iisque divitiis et donis cumulaberis quibus nemo unquam hominum. . Has litteras juveni liberaliter donato dat Leoni tradendas. Isque Byzantium incolumis perlatus, cum Leonem adhuc vivum reperisset, ei litteras reddit. Leo periculosum sentiens litteras ab hoste accipere, nesciente id imperatore, Theoctistum logothetam dromi, quem deinde a Barda interfectum docuimus, accedit, et narrat quomodo discipulus suus captivus redierit litterasque sibi ab amermumna attulerit ; simulque eas exhibet. Hoc modo Leonis in occulto versantem doctrinam discipulus in lucem produxit, atque hac occasiona imperatori innotuit ac familiaris est factus Leo. Statim enim is eum accivit, ditatumque publice docere jussit, gymnasii in usum ei concedens ædem Quadraginta Martyrum. Sed Mamumus Leonis ad se adventu desperato, geometricas 969 aliquot astronomicas que et aliarum scientiarum quæstiones ad eum mittit, solutionem earum poscens. Quas com Leo recte omnes discussisset, et admirationis excitandæ gratia simul quædam futura prædicendi signa adscripsisset, Mamumus litteris istis acceptis animum desiderio ejus sauciatus fertur magna voce exclamasse, admiratione tantæ ejus viri doctrinæ. Statim ergo ad Theophilum legatos mittit, cum litteris hæc significantibus : « Statueram, quod σε' προσκαλείται γάρ ὡς τάχος αὐτὸν ὁ βασιλεὸς C est gennini amici officium, ipse ad te venire : sed cum a Deo mihi commissum imperium populusque mihl subditus, cujus summa est potestas, id non concedant, peto ut virum quem philosophia aliisque scientiis celebrem babes, ad me mittas, ut exiguum tempus mecum degens sua me doctrina, cujus amore flagro, impertiat. Neque ob religionis et gentis diversitatem hoc differas, sed quod bonis amicis debetur, quamprimum præstes. Pro boc officio tibi auri centenaria 400 reddemus, pacemque et sœdus perenne componemus. , Has litteras cum accepisset Theophilus, absurdom ratus barbaris prodere scientias, ob quas Romana gens in admiratione esset, petitioni huic non annuit :-Leonem vero majori porro in honore habet ac

έχπέμπει « Έδουλόμην μεν αύτος άφικέσθαι σοι, D Thessalonica 970 episcopum creat, opera Jameis ξογον γνησίου φίλου αποπληρών επεί δε ή άνακει- patriarchæ, cujus illum fuisse cognatum docuimus. μένη μοι άρχη έχ θεού και ό ύπο την χειρά μου τελών πλείστος κατεξουσίας λαός τοῦτο οὐ συγχωρεί, ου έχεις έπι φιλοσοφία και ταϊς λοιπαίς έπιστήμαις διαδόητου άνδρα, βραχύν τινα χρόνον αίτω έξαποστείλαί μοι, τῆς αύτοῦ ἐπιστήμης μεταδώσοντά μοι ἐχναιομένω καὶ ταύτης ἐρωτικῶς ἔχοντι. Μή ἀναδολή δὲ διὰ τὸ σέδας καὶ την τοῦ γένους ἀλλοτριότητα ἔσοιτο, ἀλλὰ μαλλον ὅτι τοιούτοις ἀξιοί φίλοις ἐπιεικέσι τε και χρηστοίς, πέρας το τάχος λαβέτω ή αίτησις. Χάρις δέ σοι ύπερ τούτου καταβληθήσεται χρυσίου μέν έχατον κεντηνάρια, είρηνη δέ και σπονδαι άτελεύτητοι και άτδιοι. • Δεξάμενος δὲ τὰ γράμματα ὁ Θεόφιλος, ἄτοπον χρίνας εί τὴν τῶν ὅντων γνῶσιν, δι' ἡν τὸ 'Ρωμαίων γένος θαυμάζεται, [P. 550] Εκδοτον ποιήσει τοίς έθνεσι, πρὸς τὰ αἰτηθέντα καὶ άξιωθέντα οὐκ ἐπένευσε - τὸν δὲ Λέοντα διά μείζονος ήγε τιμής και της Θεσσαλονίκης προχειρίζεται πρόεδρον , τον πατριάρχην άνα-

πείσας Ίαννην χειροτονήσαι τουτον, καὶ αὐτῷ, ὡς ήδη εἔπομεν, κατά γένος ψκειωμένον.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(48) Is idem qui dignitatis nomine amermumnis modo vocatus est. Coar,

Ach

Mef

È TA

πόλ

HEV

THE

àmo

μον

TYE

TAL.

άπο

THE

Βάρ

gia

υπο

àme

ώμ

Oso

àmo

nE6

xáx

xxl

xal

äll

"01

GEG

चम्द

àv

σοφ

YOU

xal

MON

YEV

μέν

Tla:

117

16

WX

TH

τής

πρ

VEU

&XX

He

xa)

xal

וחד

יחי

)al

1

Leonem Thessalonicenses summopere sunt ve- A nerati, doctrinæ ergo et in rebus mathematicis solertiæ: præcipuam autem, cur ita admirarentur hominem, causam hanc habuerunt : Sterilis et infrugifera eo tempore erat tellus, quique Thessalonicam et circumjacentia loca incolebant, fame premebantur; erantque in eo omnes periculo, ne aut patrium solum vertere aut penuria confici oporteret. Leo consolatus eos capto tempore, quod ei siderum certorum ortus atque emicatio indicabant, terram eos conserere jussit. Quo facto tante fertilitatis auctor fuit, ut ejus messis fructus ad multos annos suffecerint.

Litteris et poetis Leo, ut ipse ferebat, initiatus R fuit Byzantii. Rhetoricam, philosophiam, arithmeticam, et religuas scientias in Andro insula didicit. Ibi versatus cum Michaelo Psello, præstante viro, ab eoque principiis tantum et quibusdam præceptis occasionibusque discendi instructus, neque tantum quantum desiderabat adeptus, monasteria pervagatus est, librosque in iis repositos perquirens atque scrutans studioseque meditans ad tantæ doctrinæ fastigium evasit. Abunde ergo eruditionis 971 consecutus Cpolin rediit ; et qui opera ipsius uti vellent, eos bonis artibus instituit. Verum hæc multo ante. Cæterum Imaginiperdarum hæresi profligata et ejus sectatoribus dejectis, interque cos Janne etiam patriarcha, Leo quoque deturbatus episcopatu fuit, eumque Bardas, ut C retulimus, deinde scholæ philosophicæ præfecit. Idem Sergium Leonis discipulum, patrem hujus de quo verba fecimus juvenis, geometrico gymnasio, et Theodegium, itidem ejus familiarem, arithmetico astronomicoque ludo præposuit. Large iis sumptus suppeditavit; utque erat studiosus bonarum artium, sæpe ipse quoque scholam frequentavit, alacritatem discentium suo exemplo confirmans. Hoc pacto bonas litteras prorsus ante exstinctas, ita ut ne vestigium quidem earum aut scintilla exstaret, brevi temporis spatio ad magnam evexit amplitudinem.

Idem Bardas Cæsar factus crebro judicia quæ in D Circo agebantur visitabat, effectique ut leges reflorescerent, cum harum quoque temporum vitio accurata obsolevisset tractatio. Hæc tot tantaque Bardæ ornamenta nimia imperii cupiditas, veluti nævus quidam et innata macula, fædavit atque obscuravit, ac præterea turbæ quas Ecclesiæ dedit; quibus factum est ut pro gloria infamiam reportaret. Etenim beatissimo Methodio, cum quatuor

Τούτον οἱ Θεσσαλονικεῖς μετά τὴν γειροτονίαν ύπερδαλλόντως ετίμησαν διά την ενούσαν αύτώ σοφίαν και την περι πάντα τὰ μαθήματα ἀκρίδειαν, έξαιρέτως δε έθαύμασαν άπο τήσδε της αίτίας. "Αγονος ήν ή γη καὶ ἄκαρπος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, και λιμός ήγχε τους είκουντας Θεσσαλονίκην και τά πέριξ αύτης, και πάντες ή μετανάσται γενέσθαι της πατρίδος ή λιμφ και ένδεία των άναγκαίων διαφθαρήσεσθαι ήλπιζον. 'Ο δὲ Λέων τὴν ἀπορίαν τούτων παραμυθούμενος χαιρόν τινα, ον ή των άστρων ύπετίθη τούτω ἐπιτολή τε καὶ φάσις, παραδηλώσας αύτοις, και κατά τούτον τη γη καταδαλείν έπιτρέψας τὰ σπέρματα, τοσαύτης γέγονεν εύφορίας αίτιος ώς έπι πολλούς έπαρχέσαι χρόνους τοίς έγχωρίοις

τούς δρεφθέντας χαρπούς.

Τά μέν ούν γραμματικά Ελεγεν ό Λέων καὶ ποιη τικά μυηθήναι κατά την βασιλίδα, όητορικήν δέ καί φιλοσοφίαν και άριθμών άναλήψεις και τάς τών λοιπών έπιστημών έφόδους κατά την νήσον "Ανδρον γενόμενος. Έχεισε γάρ σπουδαίω τινί έντυγων άνδρί Μιγαήλ τω Ψελλώ, και τάς άρχάς μόνον καί τινας λόγους καὶ ἀφορμάς λαδών παρ' αὐτοῦ, ἐπεὶ μή όσον εδούλετο εύρισκε, περιενόστει τὰ μοναστήρια, καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς ἀποχειμένας βίδλους ἀνερευνῶν τε καλ ποριζόμενος καλ σπουδαίως έχμελετών πρό; τὸ τῆς τοσαύτης γνώσεως ὕψος ἀνεδιδάσθη. Εἰς κόρον δὲ τῶν μαθημάτων μετεσγηκώς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν αύθις ὑπέστρεψε, τὰ σπέρματα τῶν ἐπιστημών ταζε τών βου)ομένων διανοίαις καταδαλλόμενος. 'Αλλά ταύτα μέν πρότερον' τῆς δὲ τῶν Είχογομάγων αιρέσεως καταβληθείσης και των ταύτης έγομένων χαθαιρεθέντων, χαθαιρεθέντος δέ καλ Ίαννη του πατριάργου, συγκαθηρέθη καὶ ούτος, δν ό Βάρδας, ώς ήδη φθάσαντες εξπομεν, της φιλοσόφου σχολής προστάτην ἀπέδειξε, καί τιναι Σέργιον, φοιτητήν αύτου γενόμενον (πατήρ ούτος του άνωθεν είρημένου νεανίσχου) του τής γεωμετρίας διαιτητηρίου, και Θεοδήγιον, συνήθη και αύτον τούτου ύπάρχοντα, άριθμητικής καὶ άστρονομίας, δαψιλείς αύτοις τάς χορηγίας έπιμετρών. Πολλάκις δέ καλ έπιφοιτών έχ φιλομαθείας, και τών διδασχομένων τάς προθυμίας επιβρωννύς, διά βραχέων είς αύξησιν την γνώσιν άνηγαγεν, άπεσδηχυίαν τελέως προ τοῦ καὶ μηδ' έχνος όλως δεικνύσαν ή ζώπυρον.

'η δ' αὐτὸς Βάρδας καὶ Καϊσαρ γενόμενος συνεχώς έφοίτα τοις του Ιπποδρόμου δικαστηρίοις (49), χαί τοὺς νόμους ἀνηδάν αἴτιος γέγονε, τοῦ χρόνου καὶ τὴν περὶ αὐτούς ἀκρίδειαν συγκαλύψαντος. [Ρ. 551] 'Αλλά τοσαύτα καὶ τηλικαύτα τῶν καλῶν τού Βάρδα πλεονεκτημάτων ό της φιλοπρωτίας ξρως, οξά τις έγγενης μολυσμός και σπίλος άκρατος ων, ήμαύρωσε και ήφάνισε, και ήν κατά της Έκκλησίας άνήγειρε στάσιν, χυχήσας αύτην καλ ταράξας.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(49) Ibidem fuisse ἀσηκρήτεια superius ex auctore p. 543 legimus. Σεχρέτου autem sive, ut cum Euse. bio vii, 30 loquar, Σεχρήτου nomine non secretariorum, ut vertit interpres, curiam, quin potius ipsorum judicum, censendam existimo. Et ut alia missa faciam, satis sit Nicetæ in Alexio Manuelis

filio testimonium: τὸ τοῦ Θεοδώρου περικαλλές οίκημα, ἐπάρχου ὅντος τῆς πόλεως καὶ τὸ τῶν οἰκειακών διέποντος σέκρετον, τῷ δικαιοδοτικῷ τε θρόνω ἐμπρέποντος. Basilius etiam infra renovat, τὸν ἐππόδρομον, τόπον δικαστών. GOAR.

Διδ άντί τῆς κρείττονος δίξης τὰ εναντία ἡνέγκατο. A duntaxat annos Cpolitani patriarchatus 972 so-Μεθοδίου γάρ του τρισολδίου τον βίον μετηλλανότος. έπι τέσσαρας γρόνους μόνον τον της Κωνσταντινουπόλεως οιαχίσαντος θρόνου, Ίγνάτιος ὁ Νιχηφόρου μέν του βασιλέως θυγατριδούς, υίδς δὲ Μιγατλ του της βασιλείας έχπεπτωχότος, μετά το της βασιλείας άποπεσείν και τά παιδογόνα άφαιρεθήναι μόρια μοναγός γεγονώς και της μονής του Σατύρου καθηγεμών (50), πρός τὸν πατριαργικόν θρόνον ἀνάγεται, Ούτος τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῆ τῆς γυναικὸς ἀναιτίω ἀποδολή, τη δὲ τῆς οἰχείας νύμφης περιπλοχή (51) της έχχλησίας άπειργεν, έπει μή των θείων ημέλει χανόνων. "Ον έπει πολλά λιτανεύων χαι δυσωπών ό Βάρδας συγγωρήσεως άξιωθήναι ούχ ήδυνήθη, άλλων άπογνούς πρός άμυναν διανίσταται, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐκδάλλει, καὶ μετά πολλάς κακώσεις καὶ άν- Β υποίστους τελευταΐον τῶ τοῦ Κοπρωνύμου τάφω ἀποκλείει, ἐπιστήσας αὐτῷ φύλακας δεινούς τε καὶ ώμοτάτους. 'Απεδίω δ' αν δ Ιερώτατος ούτος άνηρ άπό της πολυωδύνου ταύτης χαχώσεως, εί μή τις θεοσεδής ἄνθρωπος κατά τινας γρείας των φρουρών άποδημούντων εξηγέ τε τοῦ τάφου καὶ ἐπιμελείας ήξίου της προσηχούσης. "Ον μετά πολλήν όσην την κάκωσιν θπερόριον εν Μιτυλήνη ποιεί. "Επαθον δε καί άλλοι πολλοί των έπισκόπων τά παραπλήσιά τε καί γείρω, ότι μη ηρέσχοντο τοίς γινομένοις, μηδ' άλλον δέξασθαι διαδοώμενοι, κάν εί τι γένηται. "Όμως δ' ὑπενδόντες οἱ μὲν ἀπειλαίς οἱ δὲ ὑποσγέσεσιν είχουσι τῷ τοῦ Βάρδα θελήματι, τῆς ἀρετης και δόξης Ερωτα χρημάτων και λειποταξία ... άνταλλαξάμενοι. 'Ο δὲ Βάρδας Φώτιον, ἄνδρα ἐπὶ σοφία γνώριμον, πρωτασηχρήτην τηνιχαύτα ύπάρχοντα, προγειρίζεται πατριάργην. Έπει δε παρήσαν καί τοποτηρηταί του πάπα 'Ρώμης κατά των Είκονομάχων σταλέντες, πείθουσι καλ αύτους της έαυτων γενέσθαι θελήσεως. Διο και εν τῷ τῶν θείων 'Αποστόλων τεμένει συνέδριον ήθροικότες δεδημοσιευ-

Τὰ δὲ ἐντὸς Εὐξείνου καὶ πᾶσαν τὴν αὐτοῦ παραλίαν ὁ των 'Ρώς ἐπόρθει καὶ κατέτρεγε στόλος (ἔθνος δὲ οἱ 'Ρώς Σχυθικόν, περὶ τὸν ἀρκτῷον Ταῦρον κατωχημένον, ανήμερον τε καί άγριον), και αύτη δὲ τη βασιλίδι δεινόν Απέσειε χίνδυνον · οί μετ' ού πολύ τής θείας πειραθέντες δργής οίχαδε ύπενόστησαν. πρεσδεία τε αύτων την βασιλίδα καταλαμδάνει, [Ρ. 552] τοῦ θείου μεταλαχεῖν βαπτίσματος λιτανεύουσα, δ και γέγονε. Και της Κρήτης δε στόλος άλλος νῦν μέν τὰς Κυκλάδας ἐδήου, νῦν δὲ ἄγρι Προιχοννήσου την παράλιον απασαν. Έγένοντο δὲ και κλόνοι γής φρικωδέστατοι. Είς δὲ ὁ μέγιστος, καθ' ήν ήμέραν ή του Κυρίου άνάληψις ἐορτάζεται την γην κατασείσας, τό τε κατά τὸ Έξωκιόνιον πρός γην ήδάφισε τείχος, και ναούς εύπρεπείς και οίκους λαμπρούς και την κατά την Χρυσήν πύλην της πό-

τίας του Βάρδα νεανιεύματα.

lium tenuisset, vita defuncto, Ignatius Nicephori filia natus, Michaeli Rangabæ filius, qui imperii spe adempta insuper castratus fuerat monachusque et monasterif Satyri princeps, patriarcha creatus fult. Is Bardam, quod hic uxorem sine causa repudiasset cumque sua nuru rem haberet, sacrorum canonum minime negligens Ecclesia arcet. Bardas cum multis deprecationibus veniam non impetraret, desperatis alijs remediis ad vindictam se confert, Ignatium ecclesia ejicit, variisque et intolerabilibus modis vexatum tandem in Copronymi sepulchrum includit, custodibus additis sævissimis. Et mortuus fuisset ibi homo divinissimus ex acerbissimo cruciatu, nisi pius quidam, custodibus suæ necessitatis causa alio digressis, eum sepulchro eduxisset et debita cura refecisset. Post multam vexationem tandem Ignatium Mitvlenam Bardas relegat. Multi quoque tum alii episcopi eodem modo sunt tractati aut etiam deterius, quod acta non probarent, neque ullum alium, quocunque modo res caderet, patriarcham se admissurum asseverarent. Quidam tamen partim minis cedentes partim pollicitationibus inducti Bardæ voluntati obsecuti sunt, virtutis ac gloriæ amorem pecunia et desertione permutantes. Bardas ergo Photium, celebrem sapientia virum et secretariorum eo tempore principem, patriarcham creat. Cumque ades sent Romani 973 papæ vicarii, adversus Imaginiperdas missi, hos quoque isti in suam pertrahunt sententiam, coneilioque in ædem Apostolorum congregato Ignatium ab exsilie evocatum publicata sententia damnant. Hæc sunt facinora quæ Bardas imperii obtinendi cupiditate impulsus edi-

Interim quidquid est intra Euxinum pontum maritimarum regionum. Rossica incursionibus vexabat atque vastabat classis. Rossi gens est Scythica, ad septentrionalem incolens Taurum, fera atque immanis. Hi cum ipsa Cpolin in grave conjecissent periculum, paulo post Dei iram experti domum reversi sunt, legatisque in urbem missis divinum baptismum efflagitarunt impetraruntque. Alia porro Cretensis classis modo Cycladas modo maritimam ad Proconnesum usque infestavit regionem. Terræ motus quoque ea tempestate apprime horrendi suerunt. Horum unus maximus die Christi in cœlum Assumptionis festo accidit, qui solo concusso murum qui est ad Exocionium prostravit, templaque pulchra et domos splendidas et Victoriam ad Auream urbis portam collocatam subvertit, et quæ in Deutero ad

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

μένη χαθαιρέσει χαθυποδάλλουσι τον Ίγνάτιον της εξορίας μεταπεμψάμενοι. Ταυτα μέν τὰ της φιλοπρω-

(51) Et sic supra quoque, ubi de summovendo

Theoctisto Bardas dicitur cogitasse. Filium habu't Bardas Antigonum domesticum scholarum. Xv...

⁽⁵⁰⁾ Improprie princeps, proprie superior et præ-

xal

Tat &

pios

βασι

รพิง

αύτλ

xaxi

SVOT

O TO

TETE

Expe

TWV

μέτ

τοῦ

7.07

xal

žx .

άπο

TOV

προ

vix

xal

. "1

olx!

àst

7

Mu

dvt

ini

àφ

πε

πε

EUT

SI

Th

2017

77

08

isp

6a

Tà

20

EV

200

νũ

50

K

philosophus prædikit aperte designari obitum ejus qui ab imperatore esset potentia proximus. Quin et fluvii fontesque exaruerunt per id tempus, aliaque passim multa portenta exstiterunt. De quibus omnibus cum inaudivisset imperator, totus equestribus certaminibus 974 incumbebat ad fanum Divi martyris Mamantis, quod in Steno erat exstructum. Operæ pretium autem est id quoque ejus decretum silentio non præterire, quod ipsius stoliditatem et superiorum imperatorum industriam demonstrat.

Hi Sarracenorum in Romanas ditiones volentes nequaquam ignorari incursiones, ne ex improviso irruentes ii regiones evastarent, incolis in pagis et agris deprehensis, castellum quoddam Tarso vici- B missimum excelsissimo et natura munitissimo in colle ædificaverant, Lulum nomine, in quo collocati custodes, ubi Saracenos incursionem moliri sentiebant, igne succenso signum dabant. Quo igne conspecto'il qui in Argæo colle excubabant idem faciebant. Eos excipiebant qui in Isamo colle, post hos qui ad Ægialum, et secundum hos qui apud Mamantem, inde qui in Circo, atque ab his qui ad Mocillum, denique post hos qui in Divi Auxentii colle stationem habebant, igne edito excubitoribus magni palatii incursionem hostium significabant. Hoc ignium ordine sese insequentium indicio et imperator momento temporis de hostium conatu se claudebant et impetum hostium evitabant. Hac obtinente consuetudine accidit aliquando ut, dum Michaelus equis ad fanum Mamantis agendis sese parabat, ignis a pharo ederetur. Quem ut vidit imperator, timens ne aurigatio sua non 975 spectaretur diligenter, animis spectatorum adverso indicio perculsis, in tantum venit metum quantus in periculo de vita constitutos invadere posset : tantum abfuit ut cum in theatro sese ostentandi puderet. Atque adeo, ne quo adversarum rerum indicio animi hominum ad spectandum fierent languidiores, ignem ex speculis urbi vicinis in posterum edi vetuit.

Rursus (oportet enim vecordiam ejus magis illustrare) cum alio tempore in curru consedisset jamque equi essent carceribus emittendi (erat ipse venetum habitum indutus, prasinum logotheta dromi Constantinus, album Cheilas, et ruseum Crasas), nuntius allatus fuit Amerem Melitenæ ameram graviter populari Asiam, jamque ad Malagina per-

Divæ Annæ stabant, pagias decussit. Cu us casu Leo A λεως ίδρυμένην νίκην (52) και τάς εν τῷ Δευτέρω (53) κατά την άγίαν "Ανναν παγίας Ισταμένας κατέσεισεν, ής την πτώσιν ό φιλόσοφος Λέων προσημαίνειν άνείπε φανερώς την του μετά βασιλέα δυνάστου καταστροφήν. Έγένοντο δὲ καὶ ποταμών άφάνειαι καλ πηγών, καλ άλλ' άττα παθήματα κατά πάσαν χώραν. "Α πάντα κατενωτισάμενος ὁ βασιλεύς όλος είχετο των ίππικων άγώνων κατά τον έν Στενώ άνεγηγερμένον ναὸν τοῦ άγίου μάρτυρος Μάμαντος. "Αξιον δε και τόδε μή παραλιπείν το λόγιον παραστατικόν τυγχάνον της τε τουτουί του βασιλέως άδελτηρίας και της των προηγησαμένων έπιμελείας.

Τάς τῶν Σαρακηνῶν κατά τῆς τῶν 'Ρωμαίων χώρας έπιδρομάς οι πάλαι βασιλείς διαδήλους ποιείν έθέλοντες, ίνα μή αἰφνίδιοι εἰσπίπτωσιν ἐχπορθούντες τάς χώρας και έν ταϊς κώμαις και τοίς άγροις τούς ένοιχούντας χαταλαμβάνοντες, φρούριον τι τή Ταρσῷ ἀγχίθυρον ἐπί τινος ὑψηλοτάτου λόφου καὶ έρυμνοῦ έδομήσαντο. Λοῦλον τῷ φρουρίῳ τὸ ὅνομα. Οί ἐν τούτω τοίνυν φρουροί τῆς ἐκδρομῆς λαμβάνοντες αξιθησιν πυρσόν άνηπτον, ον βλέποντες οί έν τῷ 'Αργαίω κατοικούντες βουνῷ δίλον ἀνῆπτον, καὶ αδ οί κατά τον "Ισαμον βουνόν. Τουτόν τε πάλιν όρωντες οί χατά του Αίγιαλου Εχαιου Ετερου, χαί αύθις οί κατά του λεγόμενου Μάμαντα. Είτα τούτου ό Κίρχος διαδεχόμενος, και τούτον πάλιν ό Μόκιλλος, ἐχεῖνον δ' αὐθις ὁ τοῦ ἀγίου Λύξεντίου βιυν'ς τοίς εν τῷ μεγάλφ παλατίω επί τοῦτο ἀφωρισμένοις (54) διαιταρίοις δήλην ετίθει την προνομήν. Καλ certior reddebatur, et rustici nuntio perceptô muris C ούτως κατά διαδοχήν πυρσεύοντες γνώσεν εν άκαρεί παρείχου τῷ βασιλεί, καὶ οἱ τῶν χωρῶν κάτ ι ι ι πυνθανόμενοι τειχήρεις έγίνοντο και τάς ειδρομάς διεδίδρασχον. Τοιαύτης δέ συνηθείας χρατούσης, συνέδη ποτέ του Μιχαήλ κατά τὸν του μάρτυρος Μάμαντος ναόν μέλλοντος ήνιοχήσαι τον έχ του φάς ρου άναφθήναι πυρσόν . δν ούτος θεασάμενος είς τοσούτον ενέπεσε φόδον, δέει του μή παροφθήναι τήν αὐτοῦ ἡνιοχείαν ὑπό τῶν θεατῶν διὰ τὴν ἀπαίσιον άγγελίαν, είς όσον άλλος τις ήλθε χινδυνεύων ύπερ ψυχής · ούτως έχείνος θεατριζόμενος ούχ ήσχύνετο. "Ινα δὲ μή τι τῶν προσπιπτόντων ἀνιαρῶν δηλούμενον μαλαχωτέρους ποιήση τούς [Ρ. 553] θεατάς προσέταξε μηχέτι ένεργείν τους τῆ βασιλίδι γειτο-D νούντας πυρσούς.

"Αλλοτε πάλιν (δεί γάρ ἐχφαντιχωτέραν θέτθαι την τοῦ ἀνδρὸς παράνοιαν) ἐφ' ἄρματος αὐτοῦ ἰσταμένου και της υσπληγος μελλούσης αιρεσθαι (Ενεδίδυτο δὲ τὸ βένετον (55), καὶ πράσινος ἦν ό λογοθέτης του δρόμου Κωνσταντίνος, λευχός δέ δ Χειλάς, καί ρούσιος ὁ Κρασάς) άγγελία πεφοίτηκεν ώς "Αμερ δ της Μελιτηνής άμηρας δεινώς λεηλατεί την 'Ασίαν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(52) In eadem porta labores Herculis sculpti usque hodie visuntur. (Leunclavius.) Goan

(53) Δεύτερον loci nomen est, ut et Hebdomum. Secundum verteres, ut et Stenum, quod mox sequitur, Angustias, nisi Græcum proprium retinere. estaret. Πάγιαι forte sunt πήγματα. ΧΥL. Obelisci et pyramides ad Deuteron erectæ. Lexicon

The Courter gorgest will ms. bibl. Reg., Πάγοι αl έξοχαι των όρων και των πετρών. GOAR.

(54) Excubias perpetuas agentibus. Goan.

(55) En tibi quatuor factionum ludis in equestribus colores, cæruleus, viridis, albus, et roseus, quos aliis nominibus Simocatta, Zonaras et alii vocant ηεράνεον, χλοάζον, πορφυρούν και άσπρον. Goan.

και ήδη πρός τοι, γιαλαγίνοις έστι και προσδοκών- A venisse, et imminere magnum malum. Eum nun-ρίος (56) ἀπελθών μετά κατηφείας ἀπήγγειλε τῷ βασιλεί, καὶ ἄμα ἐπὶ χείρας ἔχων τὰ τοῦ δομεστίκου των σχολών γράμματα έπεδίδου. 'Ο δὲ βλοσυρόν είς αύτον ένιδων και τιτανώδες, και πως ετόλμησας, δ κακή κεφαλή, έφη, κατά τον άναγκαζον άγωνα τουτονί περί τοιούτων μοι διαλέγεσθαι, ούδεν άλλο σπουδάζοντι ή μή τὸν μέσον εὐωνύμων ίδεῖν παρατετραμμένον, ύπερ ού μοι πας ό άγων; , Τοιούτος ήν Εχφορος και τον λογισμόν παρακεκινημένος.

Καὶ ούχὶ τούτφ μέν τῷ πόθφ ἢ πάθει ἡλίσκετο, των δὲ άλλων των άπρεπεστέρων άπείγετο, άλλά τὸ μέτριον τάχα άμέτρως ήθος μεταδιώχων εξέπιπτε τοῦ πρόσηχοντος καὶ τῆς βασιλικῆς ἀξίας ἀξίου. Καί χάλπην ἐπὶ χεῖρας ἔχοντι (ἔτυχε δὲ τὸν ταύτης παίδα έκ του θείου λουτρού υίοθετησάμενος), του ζππου άποδάς τούς μέν συγκλητικούς, όσοι τούτω παρείποντο, κατά τὰ ἐκείσε ἀνάκτορα ἐξαπέστειλεν, & δὲ προσηταιρίσατο καὶ παρέτρεψεν ἀκόλαστα καὶ πορνικά άνδράρια παραλαδών άπήει μετά της γυναικός, καί την κάλπην των έκείνης χειρών άφείλετο, καί, ε "Αγε δήτα, ώ γύναι, είπε , θαρρούσα δέξαι με εν τή οίχία σου, ψωμού (57) πιτυρώδους έφεσιν έχοντα καί άσδεστοτύρου (58). > 'Ω; δ' άπεπάγη πρός τον λόγον ή γυνή μηδενός εύπορούσα των πρός ύποδοχήν, ό Μιχαήλ θάττον ή λόγος σινδόνα λαδών, ήν ήνεγχε τό γύναιον έχ τοῦ βαλανείου έτι διάδροχον ούταν, άντι της υπηρετούσης τη τραπέζη όθόνης ήπλου έπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τὴν κλείδα τὴν τῆς γυναικὸς άφελών αύτος ήν βασιλεύς έστιάτωρ, μάγειρος, τραπεζοποιός, δαιτυμών. Συνδειπνήσας δέ τη γυναικί πεζός και βάδην πρός τὰ ἀνάκτορα ἀπήει, πολλής εὐηθείας καταγινώσκων καὶ τύφου τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων κοσμιότητος άντιποιουμένων. Ταυτ' ούν την πάντων δικαίως ύπεκίνει όργήν.

Καὶ τὸ δὴ χείοιστον ἡ τῶν παρεπομένων αὐτῷ κιναίδων φατρία και πρός πάσαν αισχρουργίαν έπιτιδείων, ους έχείνος διά τιμής και αίδους άγων, τά θεία διαπαίζων τε καί [Ρ. 554] εξορχούμενος, εερατικάς στολάς χρυσούφεις ένεδίδυσκε καλ έπωμίδας, καὶ ἀσχημόνως ἡνάγκαζε καὶ ἀνάγνως τελείν τά θεξά τε καὶ πανάγια, τὸν ἔξαρχον τούτων (Γρύλλος αὐτῷ ὄνομα) πατριάρχην ἀποχαλῶν, τοὺς δὲ C λοιπούς δώδεκα μητροπολίτας. Έτίθει δέ καὶ έαυτὸν ένα των θυηπόλων, και της Κολωνείας ώνομάζετο πρόεδρος (59). Έπει δε ἄδειν (αὐτούς έχρην και τελείν τὰ μυστήρια, διὰ χιθάρας τὰς ὑδὰς ἐξεπλήρουν, νου μέν ήρέμα πως και λιγυρώς έπηχουντες, νῦν δὲ διαπρυσίως, ὥσπερ ἐν ταῖς ἰεραῖς λειτουρ-

(56) Υπογραμματέων πρώτος, ut loquitur Da ascenus subdiaconus. Goar.

(57) Ab hae voce panem usitatum dwut Græci nuncupant. Jus Xylander, sed insulse. Goar.

(58) Caseum non exstinctum ad verbum sonat : quid rei sit, malo alios judicare, id quidem apparet, caseum rudem et minimi pretii fuisse. Xvi. Coagulum calci dilutæ densiori simile, unde audit assestotupov. Caseum non exstinctum explicat Xy-

tium protonolarius mœstus imperatori indicat, simul litteras domestici scholarum exhibens. Tum imperator torvo eum et titanico intuitus vultu, · Quomodo, inquit, ausus es, sceleste, mihi tam necessario certamine occupato istis de rebus interturbare, cum in hoc unum incumberem ut eum qui medium tenet, in lævam partem avertam, de quo mihi totum hoc certamen est?, Tanta fuit ejus dementia.

Neque vero hoc tantum vitio laborans ab aliis indecoris rebus abstinuit, sed præterea immoderate modestiam sectans et imperatoris personæ 976 conveniente gravitate excidit. Occurrit aliποτε γυναίω συναντήσας έκ βαλανείου έπανιόντι καί B quando mulierculæ cujus filium ex sacro susceperat lavacro, a balneo redeunti et situlam manibus gestanti. Ibi equo descendens senatoriæ dignitatis viros qui comitabantur, ad palatium abire jubet. Ipse cum impuris et libidinosis homuncionibus quos sibi asciverat, mulierculam secutus situlam e manibus ejus aufert, et, e Bono, ait, animo sis, o mulier, meque domo tua accipe, qui furfuraceum jus appeto et asbestotyrum. . Cum ad hæc verba diriguisset muliercula, ut cui ad convivium nihil esset parati, Michaelus dicto citius sindonem, quam e balneo adhuc madentem illa ferebat, mappæ loco in solo stravit, ereptaque mulieri clave imperator ipse convivatoris, coqui, mensam ponentis et structoris munus obivit. Peracto eo convivio, pedes lento incessu palatium repetiit, magnæ stoliditatis et fastus damnans priores imperatores, qui elegantiæ studuissent. Hæc igitur omnia eum invisum faciebant, contraque seipsum omnibus merito indignationem movebat.

παντα μιτητόν έποίει του ανδρα, και κατ' αύτοῦ

Facinus vero deterrimum, quod cœtum habelat secum cinædorum et ad omnem turpitudinem paratorum hominum; quos in honore ille habens, ut rebus sacris illuderet, vestibus eos sacerdotalibus auro intextis amiciebat, atque humeralibus, 977 cogebatque turpiter et impure sacras actiones æmulari ; principem ejus cœtus Gryllum patriarchæ nomine ornabat, reliquos duodecim metropolitarum : se ipsum quoque unum pontificum et coloniæ præsidem appellabat. Cum cantandum erat peragendissacrificiis, citharam adhibebant, modo sensim eam tangentes ut subtilem ederet vocem, modo ut magnum sonitum exhiberet, sicut in sacrificiis sacerdotes contenta voce cantant. Aurea etiam et bac-XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

> lander: an illi quandoque arsit coagulum? Utinam proverbium perciperet. Όστις ἐχάην εἰς τὸ όξυνόγα-λον, φυσά καὶ τὸ κουρκοῦτι, Pultem exsufflat, qui coagulo adustus est: in planis errans salebrosa

> non permearet, uno verbo, saperet. Goan. (59) Ad patriam Cologiam Asiæ urbem, 68 locum inter episcopatus apud Codinum nunc tenentem, alludebat Gryllus, Goar.

106 TOU

vad

TOV

TOU

òhu

LEU

efti

סטע

HE

LEY

έσχ

θέμ

Xũ

TOU

άμ

401

TOU

ET;

po;

oa p

èξέ

vw

oag

XOU

VOG

Σu

OUT

φp

TOU

EPT

VOU

àvo

pò

opi

μή

Xa

TOU

xiv

πλ

El

πά

Ph

PEI

IS

pre

è Ę:

CF

implebant et communicantibus impertiebant, hoc modo impolluta deridentes mysteria. Hic cœtus aliquando beato patriarchæ obviam est factus, cum is supplicationis causa cum clericorum pompa procederet. Quem ut conspexit Gryllus, audacter admodum et impudenter absque ulla cunctatione, exemplum suum reliquis sequentibus, veste diducta pulsare citharam contentius cœpit et sanctis hominibus obscene convicia sacere.

Michaelus porro matrem suam Theodoram adbuc in palatio degentem aliquando ad se vocavit, quasi fausta ei precaturo Ignatio patriarcha, quem adesse finxerat. Ut ergo sanctissima mulier venit et reli- B giose in solum se prostravit, vota pro se concipi petens, ut quæ nibil sinistri suspicaretur, cum impurus Gryllus eatenus barbam occultasset, Gryllus 978 surgens crepitum ventris emisit et quædam ore suo digna blateravit. Theodora facinus hoc ægerrime ferens, detestata filium, vaticinataque est eum divinam indignationem brevi sensurum. Sed fieri non poterat ut semel'a recta via aversus corrigeretur. Itaque et celerrime periit, atque ante ipsum Barda, hocque prior Thooctistus caniclei dignitate ornatus, qui indulgebant ipsi, et cum tutores ipsius essent, a pravis eum abstrahere studiis nolebant. Quomodo perierit Theoctistus, supra est expositum. Interitum Bardæjantecesserunt signa, cometarum nempe exortus et absurda insomnia. Namque is per quietem sibi imaginatus fuit se cum Michaelo ad solemnem quamdam festivitatem in Magnum Templum ire; quo cum jam appropinquassent, quosdam præire albis amictos vestibus, et se ab iis deduci ad cancellos tritunalis, ibique se nihil videre aliud quam solio patriarchæ residentem senem quemdam, quem ipse putaret Petrum esse apostolorum coryphæum; ad pedes ejus volutari Ignatium, et injuriarum suarum ultionem flagitare. Porro Petrum quidam adstantium ensem tradere, et mandare ut Theorgistum (sic appellasse eum Cæsarem, quasi divinæ iræ obnoxium) inter eos qui a sinistris stant collocet, eoque ense membratim concidat, Asebotecnum autem (hoc nomine eum imperatorem notasse ut impium filium) inter 979 dextros constituat quidem, sed simile tamen supplicium denuntiet. Comprobaveritne exitus hoc insomnium, sequentia ostendent.

μετά ταύτα.

Moliebatur Bardas una cum Michaelo expeditio-

cata gemmis vasa habebant : ca aceto et sinapi A γίαις ol lepel; τὰς ἐκτωνήσεις (60) ποιούσε τῶν Ιερών. Είχον δὲ καὶ σκεύη διάχρυσα καὶ διάλιθα, ταύτα δὲ πληρούντες δξους τε καὶ σινήπεως τοις μεταλαμδάνουσι μετεδίδοσαν, των άχράντων ούτω καταπαίζοντες μυστηρίων. Τούτον τον μιαρον θίασον συνέδη ποτέ τῷ μαχαρίτη συναντήσαι χατά την δόδν πατριάρχη, μετά του Ιερατικού κλήρου και της λιτής διερχομένω. "Ον Ιδών ὁ Γρύλλος Ιταμώς άγαν, καὶ άνερυθριάσεως μηδέν ύποστειλάμενος, φελόνην άναστείλας (61) μετά των αύτου συμμυστ σεύτονωτέροις έχρητο τοίς χρούμασι, καλ τούς εύαγείς έχείνους λοιδορίαις και άναιδέσιν έδαλλε όημασιν.

'Ο τοιούτος αίσχιστος βασιλεύς και Θεοδώραν την έαυτου μητέρα έτι τοίς άνακτόροις ούσαν μετεκαλέσατό ποτε, εύλογηθησομένην τάχα παρά του πατριάρχου, πλασάμενος τούτον είναι τον μαχαρίτην Ίγνάτιον. 'Ω; οὖν ἐξήει μετ' εὐλαδείας ή σεμνοτάτη γυνή και Ερριψεν έαυτην είς το Εδαφος εξαιτουμένη εύχην, μηδέν όλως ύποτοπήσασα, του μιαρού Γρύλλου την γενειάδα τέως χρύπτοντος, άναστάς ὁ Γρύλλος ἀπέπερδε καλ ρήματά τινα άπεῖπε τοῦ οἰκείου στόματος άξια. Ἡ δὲ ἐπὶ τῷ γεγονότι δεινοπαθήσασα άραις Εδαλλε τον υίον, και της του Θεού προνοίας έχπεσείν άπεφοίδασε προφητικώς τούτον ούχ είς μαχράν. 'Αλλ' ούχ ήν τον άπαξ παρατραπέντα τῆς εύθείας όδου βελτιωθήναι. "Όθεν καὶ ταχυτάτη κατειλήφει τούτον καταστροφή, και πρό αύτου μέν τον Βάρδαν, και πρό έχείνου τον χανιχλείου Θεόχτιστον, τους χαριζομένους αυτώ και μή των πονηρών άνακόπτειν έθελήσαντας διδαγμάτων ώς έπιτρόπους. Και δπως μέν ο Θεόκτιστος ώλετο, προλαδών ο λόγος έδήλωσε, σημεία δὲ τὸν δλεθρον δηλούντα του Βάρδα προηγήσατο τάδε · ἐπιτολαὶ κομητών, δψεις όνειράτων άλλόκοτοι. Έδοξε γάρ καθ' ϋπνους ούτος πρός την Μεγάλην έχχλησίαν μετά του Μιχαήλ ἀπελθεῖν ὡς τάχα πανηγύρεως οδσης. 'Ως οὖν ἀφέχοντο καὶ προσωτέρω ἐγίνοντο τοῦ θείου ναοῦ, ὁρᾶν έδόχει λευκοφόρους τινάς προηγουμένους, οΐτινες έδηγούντες αύτον άγουσι πρός τάς χιγχλίδας του θυσιαστηρίου (62), και βλέπει μεν άλλο ούδεν, περί δε τον θρόνον του πατριάρχου καθήμενον τινα γηραιόν (Πέτρον είχασε τούτον είναι τὸν χορυφαίον τῶν ἀποστόλων), ού πρός τοίς ποσίν ό μαχαρίτης έχυλινδείτο Ίγνάτιος, ἐχδίχησιν ἐξαιτῶν ὧν ἐπεπόνθει ζεινών. [Ρ. 555] Τον δὲ ἐνὶ τῶν παρεστώτων μάχαιραν δούναι καλ είπεζν Ταύτη τον θεόργιστον (ούτω τον Καίσαρα κατονομάσαντα) τη των εύωνύμων χώρα έγχαταστήσας μεληδόν διάτεμνε, τον δε άσεβότεχνον (διά του τοιούτου προσρήματος τον βασιλέα δηλοποιήσαντα) χατάλεγε μέν τοις δεξιοίς, την δ' όμοιαν δίκην άπεκδέχεσθαι πρόσειπε. Καὶ ό μὲν δνειρος οὐτος εἰ δὲ καὶ ἀπέδη τὰ θεαθέντα, δηλώσει τὰ

"Αρτι κατά τῶν Κρητῶν ὁ Βάρδας πανδημεί μετά

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(60) Orationibus, quas collectas vocamus, submissa voce perlectis, conclusiones sonora modulataque voce a sacerdote prolatæ sunt expuntoeic.

(61) Obscura mihi. XvL. - Casulam sacerdotalem

totum hominem ambientem in brachia retorquens.

(62) Septum cancellatum, sive rete ligneum poonlum a sacrario dirimens, sunt xtyxlibe; του θυσιαστηρίου. (Allatius.) GOAR.

του Μιχαήλ καθωπλίζετο, και πρός τον της Θεοτόκου A nem cum omnibus copiis in Cretenses. Itaque ad ναόν των 'Οδηγών φοιτήσας είσηει μετά λαμπάδων τὸν συνταχτήριον ἐχπληρῶν (63). 'Δις οῦν τοῖς ἀδύτοις προσήγγισεν, άφνω των αύτου ώμων ή γλαμύς όλισθήσασα αίσθέσθαι τούτον δεινοτέρων δεινών παρεσχεύασε. Καὶ αύτος δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ μέλλειν ἀπαίρειν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἴτ' ἀφ' ἐαυτοῦ είτε και άλλως ύπο του μέλλοντος ελαυνόμενος, συναγαγών είς ταυτό τους φίλους και συμποσιάσας μεμνησθαί τε της αύτου παρήνει φιλίας καλ λεγάτα, ώς του βίου ήδη έξω γινόμενος, παρέσχετο. 'Ως οδν κατά τῆς Κρήτης ἐξήεσαν καὶ τῷ θέματι των Θρακησίων επέδησαν, και κατά τινα Χώρον (64) τόπον ούτω λεγόμενον οι τούτω ύπηρετούντες προκαταλαβόντες τάς σχηνάς κατεπήγνυον άμελλη χρώμενοι και σπουδή, ενταύθα που, είτε δή Β κατά πρόνοιαν είτε και άλλως κατ' άγνοιαν, την μέν του βασιλέως έπλ πεδινού γωρίου αθλαίαν έπήξαντο, είς τινα δε λόφον οπερανεστημότα την του Καίσαρος ανεπέτασαν. "Οπερ ώς Ερμαιον λαδόντες οἱ τῷ Μιχαήλ προσκείμενοι και προσπολεμούντες τῷ Καίσαρι χατητιώντο το γεγονός και τάς κατ' έκείνου εξέχαιον συμβουλάς: Υπέθραττε δ' όμως αύτους καλ νωθροτέρους εποίει πρός την έγχειρησιν ή του Καίσαρος χραταιοτέρα ίσχύς την τε γάρ του δομεστίκου των σχολών άρχην ό τούτου είχεν υίὸς 'Αντίγονος, και οι λοιποί στρατηγοί αὐτῷ ἐπειθάρχουν, καὶ Συμβάτιος ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, γαμβρός ἐπὶ τῆ θυγατρί αὐτοῦ τυγχάνων, ἀναντιβρήτως τὰ ἐχείνου φρονείν επιστεύετο. 'Αλλ' έλαθεν ο Συμθάτιος ύπο του βασιλέως κλαπείς και τον φόνον του πενθερου έργασάμενος αύτος, καὶ ούκ άλλος, σύνθημα του φόνου εὐτρεπισθείς. "Αρτι γάρ έξήει τάς άναφοράς άναγνούς, και τὸ σημεΐον ἐδίδου τοῦ φόνου, σταυρόν είς τὸ ἐαυτοῦ πρόσωπον ἐγγαράξας. 'Ανεδάλλοντο δ' ,όμως οί συνωμόται, την έταιρείαν παρισταμένην όρωντες του Καίσαρος. "Οπερ ό Μιχαήλ εύλαδηθείς, μή πως κατάφωρος γενόμενος καθ' έαυτοῦ τὴν μάχαιραν επισπάσηται, διά πιστού τινος έθαρσοποίει τούς άνδρας ταζε θαρογέσεσι. Καλ παρήλθεν αν τον χίνδυνον καὶ παρεκρούσατο ὁ Καΐσαρ τῷ δέει καταπλησσομένων και κατεπτηχότων των συνωμοτών, εί μή Βασίλειος ό μετά ταύτα [P. 556] βασιλεύς, παρακοιμώμενος (65) ων, διανέστη πρός την έγγείσυνωμότας και πρός την πράξιν επιρωννύει. Σιφήρεις ούν τους άνδρας ίδων ὁ Βάρδας ἐπιόντας άθρόως

Deiparæ fanum quod Hodegon dicebatur, quod eam sibi itineris ductricem votis solerent conciliare, accessit, et facibus prælucentibus intravit, ut se supque Deiparæ commendaret. Cum ergo jam ad penetralia templi perrexisset, subito chlamys de humeris ipsius prolapsa malorum ei maximorum præsagium dedit. Idem Bardas pridie quam urbe erat discessurus, sive ultro sive futuræ rei urgente fato, amicis in unum conductis legata distribuit, veluti qui jam vita excederet. Inita ergo expeditione, ut in Thracensium provinciam perventum est ad locum quemdam cui Choro nomen, ministri Bardæ reliquis priores, dum" certatim festinant, tabernaculum Cæsaris sive dedita opera sive imprudentes in edito quodam colle figunt, tentorio ipsius imperatoris in planitie expanso. Hoe foctom ii qui Michaelum contra Bardam coneitare solebant. ut optimo casu oblatam commoditatem arripientes, calumniabantur, & consilia contra eum inita ut exsequeretur imperator instigabant. Cæsaris tamen potentia ingens inimicos turbabat et 980 ad audendum facinus segniores reddebat. Quippe et filius ejus domestici scholarum gerens munus Antigonus reliquos exercituum duces sibi habebat obsequentes; et Symbatius dromi logotheta Bardæ gener hand dubic ab ipsius stare partibus credebatur. Nam ignorabant eum a Michaelo Bardæ fortim sublatum adeo socero necem moliri, ut nemini alteri quam ipsi tessera facinoris sit credita. Proinde Symbatius simul et acta retulit, et faciem suam cruce signans inferendæ Bardæ cædis signum dedit. Cum autem conjurationis socii cunctarentur, quia sectatores Bardæ coram adstare videbant, Michaelus metuens ne illis tergiversantibus re detecta in se gladii stringerentur, wisso suorum fidelium quodam, pollicitationibus eos confirmavit. Nihilominus tamen evasisset Cæsar, adeo conjuratos metus deterruerat a facinore, nisi Basilius imperatoris eui successit deinde, cubicularius ad id peragendum se proripuisset, suosque cobortatus esset ut abjecto metu propositum exsequerentur, Bardas cum eos strictis gladiis in se ruere cerneret mortemque sibi impendere, ad imperatoris pedes ρησιν · ούτος γάρ ἀποβρίψαι τε πείθει το δέος τους D se abjicit. Unde abstractum ii membratim concidunt, et genitalia ejus conto præfixa per ludibrium ostentant. Ortum ex co tumultum ingentem, qui

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(63) Zonaras τη θεομήτορι συνταξόμενος, clarius. Sed supra D. Gregorius Theologus perhibetur oratione syntacteria habita discessisse ab Ecclesiæ gubernatione; quæ videtur de Ecclesiæ concordia et incolumitate constituenda fuisse. XYL.

(64) Χωρον idem fere significat quod locus, τό-πος. Sed tamen hoc non tam visum fuit accipere

pro proprio quam illud. XYL.

(65) ls est qui superioribus sæculis χόμης των Exoublimo dicebatur, cujus nempe nomine Græco reddito Romana ejus appellatio destitit in curia CP. Hujus vices ad tuendum palatium tutandamque rem privatam Luitprandus esse dicit III, 7. At non

id exsequeretur nisi perpetuns palatii foret excubitor vel excubitorum præcipuus. An vero ut cubitor, sic quoque cubicularius asserendus cur Xylandro? non censeo. Cubicularii etenim postre mis sæculis semper eunuchi, Basilius **xpanorum pavo; vir integer exstitit. Ille in penetralibus, fiic af fores stabat. Illi denique xottwoltat, xoubixxoula piou vel alio quovis nomine dicti; hujus nomen n simile sonat. Ouin potius ei subdili excubitore simile sonat. Quin potius ei subditi excubitores ut variam appellationem sic diversum munus nacti ostenduntur inferius p. 367, quia dicuntur π202-χοίται et πποαχοιμωμένου olxetor, familiares addicti, uno verbo sub ejus dispositione. Goar.

bat, Constantinus biglæ drungarius subito magna cum 981 manu superveniens compescuit, imperatoremque faustis acclamationibus prosecutus, jure interfectum Bardam affirmavit. Hoc pacto Barda sublato imperator omissa Cretensi expeditione Byzantium rediit.

φανείς διέλυσεν, εύφημίαις τε βίλλων τον βασιλέα καλ δικαίως άποθανείν τον Βάρδαν διαδεδαιούμενος. Καὶ ὁ μὲν Βάρδας οῦτως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ οῦτω ἡ κατά Κρητῶν ἐκστρατεία ἐλέλυτο, τοῦ βασιλέως πρός το Βυζάντιον ὑποστρέψαντος.

Atque hoe facinus Basilium ad imperatorium fastigium evexit. Nam Michaelus cum prole careret et solus rempublicam gerere nou valeret, eum adoptavit magistri ornatum dignitate, et paulo post in Magno Templo diadema ei imposuit. Basilius quam longissime ab odiosis et infandis istis studiis abducere, imprudens gravi eum contra se inflammavit odio. Michaelus enim reprehensiones non ferens de eo interficiendo consilia iniit, ut suæ voluntatis impedimento. Et Basilicino cuidam imperatoriæ celocis remigi in medium producto purpuram diademaque circumdedit, manuque sua ad senatum educens, hanc habuit orationem : « Jampridem, amici, decreveram hunc potius virum ad imperii honorem summum evehere quam Basilium. Sunt enim in co

Primum corona forma digna regia, Deinde cognatum diadema est huic viro; Suntque omnia dignitati convenientia. >

982 Hoc factum atque hæc oratio principium fuit interitus Michaeli. Accessit buc aliud quiddam: Mero sese cum obruisset Michaelus aliquando, per ebrietatem multa absurda præcepit, nempe ut quibusdam aures, aliis nares, nonnullis capita amputarentur. Quæ ne fierent, Basilius obstitit, non tam de aliis quam de se ipso sollicitus. Michaelus postquam hunc sibi obstare sensit, atroces struit insidias, subornato qui hastam feræ simulans feriendæ causa se mittere, in Basilium deligeret. Eæque detectæ sunt, cum is quem subornatum diximus fuisse, jam moriturus rem efferret. Ac misit sane hastam, sed a Basilio aberravit. Ergo Basilius ex insidiis servatus agere quam pati potius duxit. Estque Michaelus in palatio ad Divi Mamantis interfectus, anno ab origine mundi 6376, hora noctis tertia. Imperavit cum matre annos quatuordecim, solus undecim. Quanquam autem vitam egit dissolutam, non tamen prorsus ninil laudabile gessit. Obtulit enim Magno Templo poculum, quod disco-

ipoun quoque imperatorem in periculum conjicie- Λ έγνωκέ τε τον θάνατον καλ προς τούς πόδας ερφιψε του βασιλέως ξαυτόν. 'Αλλ' άποσπωσι τούτον έχειθεν καὶ μεληδόν κατατέμνουσιν, είτα κονέῷ τὰ παιδογόνα αύτου έπαιωρήσαντες μόρια παραδειγματιζουσιν. Ήρθη δὲ θόρυδος πολύς καὶ το βασιλεί χίνδυνον έπισείων, δν ό της βίγλας δρουγγάριος Κωνσταντίνος μετά πολλών είς μέσον άθρόως έπι

Τούτο τὸ Εργον είς βασίλειον ύψος ανήγαγε τὸν Βασίλειον. Φυσικής γάρ ἀπορῶν γονής ὁ Μιχαήλ, καί τά κοινά διεξάγειν ούγ οίός τε ων, εΙσποιείται τε αὐτὸν εἰς υίὸν τῆ τῶν μαγίστρων άξία τιμήσας, καὶ διάδημα μετά μικρὸν αὐτῷ περιτίθησι tantum adeptus potestatis, imperatorem conatus Β κατά την Μεγάλην Έκκλησίαν γενόμενος. Εγκρατής δ' ούτος της άρχης γεγονώς άπεπειράτο τον βασιλέα ώς πορφωτάτω απάγειν των μισητων Εργιον και επιρόήτων. "Ελαθε δε διά τοῦτο

έαυτῷ χαθοπλίζων τὸν φθόνον. Μή φέρων γάρ τοὺς έλέγχους ό Μιχαήλ, και τον Βασίλειον έκποδών ποιήσαι διανοούμενος ώς των αύτου θελημάτων έμποδιστήν, Βασιλικίνον τινα τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος (66) έρέτην ὑπάρχοντα εἰς μέσον ἀγαγών τὴν πορφύραν τε ἐνδύει καὶ τὸ διάδημα περιτίθησι καὶ πρὸς τὴν σύγκλητον εξάγει της χειρός έχων αύτον, και εξαγαγών τοιούτων τινών βημάτων άπηρξατο · Πάλαι μέν έδει τουτονί τον άνδρα, ώ φίλοι, είς τον περίδλεπτον χόσμον της βασιλείας άναγαγείν ή τὸν Βασίλειον. Πρόσεστι γάδ αὐτω

Πρώτον μέν ειδος άξιεν τυραννίδος. Τὸ δεύτερον δὲ (67) συμφυές πέλει στέφος. Απαντα δ' άρμόζουσι πρός την άξίαν.

Αθτη ήπράξις και ό λόγος 'ούτος άρχη γέγονε της αὐτοῦ καταλύσεως. Ἐπισυνέδη οἱ τι καὶ ἄλλο. Άκρατοποτών γάρ ο Μιχαήλ και μεθυσκόμενος κατά τον της μέθης καιρόν πολλά και άτοπα προσέταττε πράττεσθαι, του μέν άφαιρείσθαι τὰ ὧτα, άλλου την βίνα, και την κεφαλήν έτέρου · ἐκώλυε δὲ ταῦτα γίνεσθαι ό Βασίλειος, οὐ τοσοῦτον περί τῶν ἄλλων δσον περί έαυτοῦ δεδοιχώς. 'Ως ούν έγνω ὁ Μιχαήλ έμπόδιον αὐτὸν έχων, μεγάλην κατ' αὐτοῦ συρβάπτει ἐπιδουλήν. Ἡ δὲ ἡν ὑποτίθησί τινι λόγγην έπαφείναι λόγφ μέν κατά του θηρίου, έργφ δέ κατά του Βασιλείου. Καλ τούτο δήλον γέγονε του κελευσθέντος έν τφ μέλλειν αποθνήσκειν έξαγορεύσαντος. [Ρ. 557] 'Αφήχε μέν ούν ούτος την λόγγην, διήμαρτε δέ, και σέσωστο δ Βασίλειος. Και σωθείς δράσαι τι μάλλον έσπούδασεν ή παθείν και σφάττεται ό Μιγαήλ κατά τὰ ἀνάκτορα τοῦ 'Αγίου Μάμαντος, εν έτει τῷ ςτος, ώρα γ΄ τῆς νυχτός. άρξας μετά της μητρός μέν έτη ιδ', ια' δε μοναρχήσας. 'Αλλά και ούτως εκμελώς και άναγώγως βιώprinciples a sixt magner

XYLANDRI ET

GOARI NOTÆ.

(66) Ad Basilium hunc usque dromonibus vix utebantur imperatores, sed Agrariis. De utrisque Con-stantinus de Admin. Imp. toto c. 51 fusissime; Cassiodorus quoque Var. I. v, 16. Goar. (67) Senarius primus Euripidis est, medius inte-ger, si legas και δεύτερονδέ. Videtur autem adu. ere ad nomen Basilicini. Alioqui non video qui ex imperatoria credamus fuisse remigem familia. Avi-

σ οποτήριον(68) γάρ προσήνεγκε τη Μεγάλη Έκκλησία, και πολυκάνδηλα (69) τὰ πρώην λίαν ὑπερελά-Bavta.

'Αναιρεθέντος δ', ώς εξπομεν, του Μιγαήλ, τδ της βασιλείας άνεδήσατο κράτος ὁ Βασίλειο. "Όστις δὲ οὖτος ἦν * καὶ ὅθεν ὥρμητο , κάκ ποίας αἰτίας είς την βασίλειον άνήει περιωπήν έχ ταπεινής καλ άλαμπους δρμώμενος τύγης, άνωθεν διαλαδών δ λόγος διατρανώσει. "Ηνεγκε τοίνυν ή των Μακεδόνων γώρα αύτον, είλχε δὲ τὸ γένος ἐξ ᾿Αρμενίων, ἐχ πάνυ λαμπράς χαταγόμενος της των Αρσαχιδών σειράς, έξ ής μόνης νόμος ήν βασιλεύεσθαι Πάρθοις και Μήδος καλ 'Αρμενίοις διά το κλέος του ποώτου 'Αρσάκου του άναχτησαμένου τοῖς Πάρθοις τὴν βασιλείαν ὑπὸ Περσών έσφετερισμένην. Καὶ συνέδη μέχρι πολλού τους του Αρσάχου ἀπογόνους βασιλεύειν τῶν εἰρημένων ἐθνών. "Εσχατος δὲ τῆς βασιλείας ἐχπεσών 'Αρτάδας νος τῆς προγονικῆς, καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Κλιένης, φυγάδες είς τὸ Βυζάντιον παραγίσονται. Λέων ό μέγας τότε την των 'Ρωμαίων ίθυνε βασιλείαν. Οδτος ούν τους άνδρας υποδεξάμενος και άξιοπρεπώ; τιμήσας οίχησιν την προσήχουσαν έν τη βασιλίδι ἀπένειμεν. "Όπερ μαθών ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς γράμμασιν αὐτούς μετεκαλείτο, εἰς τὴν πατρώαν ύπισγνούμενος ήγεμονίαν έγκαταστήσαι. Δεξαμένων δ' έχείνων τὰ γράμματα καὶ περὶ τοῦ πρακτέου διασχοπουμένων, μηνύεται διά τινος τῶν ὑπηρετουμένων αύτοις πάντα τῷ βασιλεί, καὶ ὅτι οἱ πλανῆται οδτοι και ἐπήλυδες τῶν ἐπισημοτέρων εἰσί. Και είςτινα ς πολίχνην της Μακεδονίας Νίκην όνομαζομένην μετά γυναιχών καὶ τέχνων αὐτοὺς κατοικίζει. Εἶτα πάλιν της Περσών βασιλείας ύπο των Σαρακηνών ανατραπείσης, τὰ παραπλήσια καὶ ὁ τηνικαῦτα ἀμερμουμνής διεπράξατο, καλ γράμμασι μετεκαλείτο τούς έν Μαχεδονία των 'Αρσαχιδών άπογόνους. Φωραθέντος δὲ καὶ τούτου τοῦ δράματος Ἡρακλείφ τῷ βασιλεῖ, καί ότι ούχ εὐνοία τῆ πρὸς αὐτούς ἡ μετάκλησις γίνεται, άλλ' ώστε δι' αὐτῶν τὸ τῶν 'Αρμενίων καλ Πάρθων γένος ὑπήχοον γγενέσθαι, εἰς Φιλίππους αύτου; (μία δὲ αύτη τῶν Μαχεδονικῶν πόλεων)μετοιχίζει, είτα πάλιν έχειθεν είς Αδριανούπολιν. Εύθέτου δε του τόπου φανέντος τοις ξένοις, είς πλήθος κατέστησαν, ἀσύγγυτον τὸ γένος φυλάσσοντες. Χρόνοις δὲ ὕστερον, ἡνίχα Κωνσταντίνος σὺν Εἰρήνη τῆ μητρί έδασίλευσεν, άνήρ τις Μαΐκτης τουνομα, είς τὸ τῶν Αρσακιδῶν ἀναφέρων γένος, κατά τινα χρείαν είσηει είς την βασιλεύουσαν, [P. 558] ός άνδρὶ περιτυγχάνει τυχαίως όμογενεί Λέοντι τοδνομα, καλ είς όμιλίαν αὐτῷ καταστάς όλος τῆς τούτου φιλίας έγένετο. 'Ως δὲ χατενόησε καὶ αὐτὸν τοῦ τῶν 'Αρσαχιδών αξματος είναι, εν 'Αδριανουπόλει οίχουντα,

σας ού παντάπασιν ήμοίρησε των Επαινετών: δι- A poterium dicitur, et polycandela plurimo præstanrecepere Cramos Bulgarorum pripirps, near a Remarks street, seems of the give, surgers

berg exercis Alriangerics Interfecto Michaelo, Basilius imperium occepit. Is unde sumpto initio quaque usus occasione ex humili et obscuro loco ad culmen imperii ascenderit, altius repetita re est explicandum. Fuit Ba silius patria 983 Macedo, natione Armenius, ex illustri Arsacidarum stirpe, ex qua unica leges sinebant Parthorum, Medorum Armeniorumque reges deligi, ob gloriam primi Arsacis, qui Parthis regnum a Persis surreptum recuperaverat. Diu admodum hujus Arsacis progenies dietis gentibus imperavit. Ultimus Artabamis ejusque frater Clienes, avito exturbati regno, Byzantium exsules per venerunt, Leone magno tum Romanorum imperium gerente. Is viros istos excepit, honoribusque dignis afficiens habitationem in urbe iis convenientem assignavit. Persarum rex cognita hac re missis Mteris eos revocavit, restituturum se in paternum reanum promittens. Dum hi, litteris iis acceptis quid facto usus sit deliberant, quidam ipsorum famulus totum negotium exponit, ostendens errones hos atque advenas esse ex illustrissimis hominibus. Itaque Leo eos eum uxoribus et liberis Nicam (oppidum est hoc Macedoniæ) transfert. Rursum postea Persarum regno a Sarracenis everso, ejus temporis amermumnes itidem litteris Arsacidas in Macedonia degentes revocavit. Ouod cum Heraclius tum imperator deprehendisset, intelligeretque eum non benevolentia impulsum ipsos accersere, sed quod speraret corum opera se Armenios 984 posse et Parthos sibi subjicere, Philippos (urbs et hæc est Macedoniæ) eos transportat, atque inde Adrianopolin. Qui locus cum ipsis opportunus videretur, auxerunt ibi se, genus suum secretum ab aliis servantes. Aliquanto post tempore, Constantino cum matre Irena imperium gerente, Arsacides quidam nomine Maictes necessitatis sum causa Cpolin venit, inciditque in gentilem suam Leonem, et arctissimam cum eo amicitiam contraxit. Qui cum ipsum Adrianopoli quidem habitare, genus autem ab Arsacidis trabere intelligeret. alienum solum patriæ ob viri præstantiam prætulit, unamque ex ejus fil abus uxorem duxit. Hoc ex conjugio natus est Basilii pater, viribus et corporis habitu præstans; cui nobilis quædam matrona, quæ a magno Constantino natales suos trahere credebatur, filiam suam longe formosissimam nuptum tradidit. His parentibus natus Basilius, antequam nasceretur, multa habuit potiundi impe-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(68) Quale poculum sit discopoterium, non as-sequor certo. Quid sit discus, alibi est explicatum. El polycandela suspicor esse corruptam ex semilatina vocem, ut sint πολυκάνδηλα candelabra multas recipientia candelas. Qua conjectura facile patiar firmius aliquid monstrari. XvL .- Discus reponendo pani eucharistico, et caliz vino consecrato reciniendo, sunt διαχοποτήριον. Goan.

cipiendo, sunt δισκοποτήριον. Goan. (69) Ex pluribus auctoribus in Euchologio adductis repono πολυκάνδηλα. Funale variis lychnis ornatum, e laqueari ecclesiæ pendens ac luminibus eam totam illustrans. Goan,

-

2

μ

VE

Ti

T

ti

8:

Th

TO

Xo

07

Oa

64

rii signa, estque liberaliter educatus. Ouo autem A προχρίνει της ίδίας την άλλοτρίαν διά την του άνδρος tempore Crumus Bulgarorum princeps, victoriis quas a Romanis reportaverat inflatus, magno collecto exercitu Adrianopolin obsedit, tractaque eliquandiu obsidione, cum ob res secundas insuperabilis videretur neque quisquam se ei opponere auderet, eam necessariis rebus deficientibus 985 deditione cepit, omnesque in ea qui erant urbe, inter ques etiam Manuelus fuit episcopus, in Bulgariam deportavit, Basilii queque parentes cum Basilio adhuc lactente eo commigrarunt. Ibi et inclytus ille episcopus et Basilii parentes et reliqua cum episcopo turba fidem in Christum sinceram conservantes, Bulgarorum multos ad veram religionem, quod ante id tempus nunquam fuerat factum, traduserunt, passimque per Bulgariam R Christianæ doctrinæ semina jecerunt, Crumo vita defuncto successit Chrytagon, longe antecessore crudelior. Hic animadvertens Bulgaricam gentem paulatim ad Christianismum desciscere, inflammato ob eam rem animo, Manuelum et præcipuos ejus socios ad se vocat; ac primum mansueta oratione suadet ut Christianam fidem deserant, post, cum eos neque pollicitationibus neque minis flecti sentiret. acerbe excruciatos interficit. Hoc modo Manuelus multique sub eo itlustres alique sanguine juncti sua morte veræ religioni testimonium tulerunt, Tandem reliquis captivis Deus in patriam redeundi occasionem paravit. Nam princeps Bulgarorum sæpius cladem passus, cum jam 986 Romanorum viribus resistere nequiret, pacem bello prætulit C eaptivosque dimisit. Quos cum congregatos jamque in patriam iter ingressuros contemplaretur, Basilium tunc ex pueritia adolescentiam ingressum videt, eleganti vultu præditum et suaviter subridentem atque circumsaltantem. Eum ad se vocat, manibusque apprehendit et osculatur, pomumque raræ magnitudinis donat, quod adolescentulus simplici audacia genibus principis innitens accepit, morum minime fucata simplicitate indolis suce ingenuitatem demonstrans. Itaque et miraculo attonitus fuit princeps, et subditi clanculum indignati sunt, tali adolescenti domum redeundi potestatem concedi. Sed tamen, Deo propitio, captivi omnes Romani incolumes domum dimissi abierunt, interque hos etiam Basilii parentes, charissimum D secum ducentes filium suum.

γάρων ἄρχων, ταϊς κατά 'Ρωμαίων νίκαις πεφυσημένος, μέγα στρατόπεδον άγείρας επολιόρχει την 'Αδριανούπολιν, μηδενός γείρα άντάραι τούτω τολμώντος άνυποστάτω τυγγάνοντι διά τὰς προηγησαμένας εὐτυχίας, χρόνον τῆ πόλει περικαθίσας ἐφ' Γκανδν ώμολόγει ταύτην διά την των άναγκαίων Ενδειαν παραστήσασθαι, πάντας τε τους έν αυτή, οίς ήριθμεῖτο καὶ ὁ τῆς πόλεως άρχιερεὺς Μανουήλ, εἰς Βουλγαρίαν μετέστησε. Συνέδη μετά των άλλων καί τούς του Βασιλείου γεννήτορας, ὁπομάζιον αὐτὸν Ετι φέροντας, είς την Βουλγάρων ἀπαγθήναι γην. Ένθα αύτός τε ό κλεινός άρχιερεύς καλ ολ τοῦ Βασιλείου γεννήτορες και το σύν τῷ ἀρχιερεί πληθος ἀνόθευτον τήν είς Χριστόν πίστιν διατηρήσαντες πολλούς των Βουλγάρων πρός την όρθόδοξον πίστιν μετήγαγον, μήπω του Εθνους μετηγμένου πρός θεοσέδειαν, και πολλαγού τῆς Βουλγαρικῆς γῆς Χριστιανικῆ; διδασκαλίας κατεβέβληντο σπέρματα. 'Αλλά Κρούμος μεν έφθη καταλύσασθαι την ζωήν, Κρυτάγων δὲ ὁ τούτου διάδογος πολλώ τον άπελθόντα νικών είς θηριωδίαν, αύτο το γινόμενον ούκ άγνοήσας, και ότι το των Βουλγάρων γένος ήρέμα ποδς Χριστιανισμόν μεταφέρεται, θυμού πλήρης καθίσταται, καλ τόν τε θείον άρχιερέα Μανουήλ καὶ τους εξοχωτάτους των περί αύτον μετά θυμού παραστησάμενος πρώτον μέν ήπίως μεταστήσαι έπειρατο και όμαλώς της δοθοδόξου καὶ άμωμήτου των Χριστιανών πίστεως, ἐπεὶ δέ χρείττους αύτους χατενόησε και ύποσγέσεων και ἀπειλών, μετά πολλάς αίχιας τῷ διὰ μαρτυρίου παρέδωκε θανάτω. Και Μανουήλ μέν δ κλεινός άρχιερεύς ούτω τῷ διά μαρτυρίου τέλει συνάμα τοῖς ὑπ' αύτον έμφανέσι την έαυτοῦ ἐπισφραγίζει ζωήν, καλ πολλούς των χαθ' α μα συνέδη προσηχόντων μαρτυρικής εύκλεία, άξιωθήναι έπει δε έδει ποτέ καθόδου τυχείν τους υπολελειμμένους αίχμαλώτους, ανωθεν του Θεού την έξοδον αὐτοίς πραγματευομένου, ότων Βουλγάρων άρχηγός πολλάκις θραυσθείς και μή δυνάμενος έπι πλέον πρός τὰς 'Ρωμαϊκά; δυνάμεις άντικαθίστα-

άρετην, και το πρός αύτον άσπασάμενος κήδος μίαν

των αὐτοῦ θυγατέρων ἡγάγετο. ἐξ ων ὁ τοῦ Ιστο-

ρουμένου προηλθε πατήρ, δώμη τε διαφέρων και τή

λοιπή του σώματος θέσει · δν γυνή τις εύγενής, της

τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ώς φασι, καταγομένη

σειράς, γαμβρόν έπὶ τη ίδια άγεται θυγατοί λίαν

εύπρεπεστάτη, Εξ ής ετένθη Βασίλειος, πολλά ποδ

της γεννήσεως φέρων τὰ της βασιλείας σύμβολα, Έχ

των τοιού:ων γεννητόρων προαγθελς ὁ Βασίλειος

έλευθερίω; άνήγετο. Έπει δὲ Κρούμος ὁ τῶν Βουλ-

σθαι είρηνην άντι της μάχης ἀσπάζεται και απολύει της αίχμαλωσίας τον λαόν. Αρτι δε συναλιζομένων των αίχμαλώτων, [Ρ. 559] και μελλόντων ήδη πρός τὰ πάτρια ήθη παλινοστείν, και δ άρχων θεωρός έγένετο των ατγμαλώτων, και τον παίδα κατιδών Βασίλειου ήδη την παιδικήν παραλλάσσοντα ήλικίαν και τή; εφήδου άπτόμενου πρός έαυτου μετεκαλείτο, έλευθέριου ίδων ένορωντα και χαρίεν υπογελώντα και περισκαίροντα, καλέγγυς παραστάντα ταίς χερτίν ήθέλησε κατασχείν και άσπάσασθαι και μήλον ύπερουές το μέγεθος αυτή παρασχείν όπερ ούτος άκάκως πάνυ και θαβραλέως τοίς του άρχοντος έπερειδόμενος γόνασι διδόμενον ύπεδέξατο, εν τῷ ἀπλάστω ήθει καλ ἀπεριέργω την ἐαυτοῦ εὐγένειαν ἐνδεικνύμενος, ώς εκπλαγήναι μεν τον άρχοντα, άγανακτείν δε λεληθότως τους υπ' αυτόν, εί τοιούτος ών ο νέος συγχωροίτο οίχοι παλινοστείν, 'Αλλ' άπελύθη όμως εύμενεία Θεού ό αίχμάλωτος των 'Ρωμαίων λα'ς άπαθής, συνεξήλθου όλ οί του Βασιλείου γονείς, τον φίλτατον ξαυτών παίδα προσεπαγόμενοι.

Multa feruntur indicia futuri imperii Basilio

Φασί δέ και πολλά σημεία συνενεγθη ναι τούτω,

τνώριμον χαθιστώντα του άνδρα, ώ; είς την βασίλειου A fuisse, que omittenda noble sunt, ne longius a άναγθείη περιωπήν. 'Αλλί τα μέν άλλα παριτέον τῷ λόγφ ὡς παρολκήν ἐμποιούντα · δ δ' οὐ θέμις παραδούναι σιγή, τούτο και διηγήσομαι. Θέρους ήν άχμη, χαι οι τον παίδα γεγεννηχότες ἐξῆλθον είς τὸν ίδιον άγρον, τους θεριστάς πρός το έργον έντείνοντες. Καὶ ούτοι μέν ήσαν πρός τούτοις, τὸ δὲ παιδίον Ινα μή ύπο του θάλπους καταφλέγοιτο του ήλίου, σχηνήν τινα σχεδιάσαντες έχ τοῦ συνδέσμου τῶν άσταγύων έν ταύτη τούτον χοιμηθησόμενον έθεντο, άμα μέν της του ήλίου θέρμης τλν χαύσωνα άδλαδώς διελθείν μηγανώμενοι, άμα δε και ώς ἀπερικόπως ύπνώττη, μή ύπό τινος έξωθεν ένογλούμενος, 'Αλλ' έχεζνοι μέν την στιδάδα, ώς ό χαιρός εδίδου, σχεδιάσαντες και τον παίδα κατακοιμήσαντες ωγοντο πρός το Εργον· του ήλίου δὲ τὰς ἀχτί- Β νας ἐπαφιέντος τῷ παιδί καὶ οὐ μικρῶς τούτῳ παρενοχλούντος, άετὸς ἐπικαταπτάς ἡπλωμέναις ταίς πτέρυξι το παιδίον έσχίαζεν. 'Αρθείσης δε παρά των Ιδόντων φωνής, μή τι και πάθοι παρά του ζώου εύλαδηθέντων, ή μήτηρ εύθυς πρός τον παίδα δραμούσα, ώς εξρε τούτον ήδέως χαθεύδοντα, ίδουσα δὲ καὶ τὸν ἀετὸν τῷ παιδίω σκιὰν ταῖς πτέρυξι περιποιούμενον καί μηδέ πρός την ταύτης έχπλαγέντα ἐπέλευσιν, άλλ' ώσπερ καὶ γάριν ἀπαιτων προλαδόντων τὰ γενόμενα υστερον.

Έτρέφετο τοίνυν διά πάσης ἐπιμελείας ὁ παῖς ὑπὸ C μόνοις τοίς φύσασιν . [P. 560] hon δε αύτοῦ την τῶν νεανίσκων παραμείψαντος ήλικίαν μετήλλαξε μέν δ πατήρ του βίου, γηρεία δὲ περί την μητέρα και όρφανία περί τουτονί του νεανίαν και έντεύθεν άνίαι και θλίψεις άπεφύοντο. Έπέρρει δέχαι φροντίδων έσμός. της περί του οίχου επιμελείας και της μητρικής προνοίας και των άδελφων άρτι έφ' έαυτον έξημμένης. Έπείπερ ή γεωργία μικρά τις έπικουρία έδόκει αὐτῷ καὶ συνεργός πρός τὸν βίου, βουλεύεται πρός την Βασιλεύουσαν είσελθείν κάντεύθεν έαυτῷ τε καὶ τοῖ; φιλτάτοις έπαξίως πορίζεσθαι τὰ δίοντα. Καὶ τούτον μέν είγεν ὁ πρός την βασιλούουσαν έρως, άνθείλκε δέ καί κατείγεν ή μήτηρ, μή συγχωρούσα ποιήσαι τό βουλευόμενον, άλλά προσμένειν παρακαλούσα καί γηροτροφείν, άπελθούσαν δὲ παραπέμψαι ταῖς ἐαυ- D του γερσί, και ούτω πορείαν στείλασθαι την αυτώ καταθύμιον. 'Αλλά και ούτως αύτην έχουσαν δυσαποσπάστως αί βιωτικαί φροντίδες άναπείθουσιν άπολύσαι. "Αρας ούν έχ Μακεδονίας την βασιλίδα καταλαμδάνει · καλ το μεταξό διανύσας διάστημα, καλ κατά τάς Χρυσάς πύλας της βασιλίδης γενόμενος, καὶ δι' αύτων είσελθων ήδη πρός έσπέραν της ήμέρας οδσης, έν τη του άγίου μάρτυρος Διομήδους μονή, κατά τά έν τοίς προαυλίοις βάθρα πρό του πυλώνος, κατάκοπος ών, άτημελώς ώς έτυχεν επιβόθψας έαυτον άνεπαύετο. Περί πρώτην δε φυλακήντης νυκτός δυαρ

proposito abducamur. Unum tamen præterire nequaquam convenit. Messis tempore parentes ejus cum in agrum exissent, ut messorum operas urgerent. Basilium, ne solis æstu læderetur, sub umbraculo quodam ex manipulis subito constructo reposuerunt, ut 987 simul et a radiorum solis fervore tutus esset et sine molestia dormiret, nulla re interturbante: insigue ad opus sopite puero discesserunt. Cum vero sol radios ei immitteret et non parvam afferret molestiam, aquila eo devolavit et passis alis puerum obumbravit, Quod cum vidissent alii, et præ metn ne quid aquila puero mali faceret exclamassent, accurrit mater, vidensque puerum suaviter dormire et aquilam ei umbram alis suis priebere, neque ipsius adventu absterreri, sed quasi gratiam reposcere, in præsentia divinatione nulla ad animum accidente, lapide a terra sublato aquilam abegit, quæ paululum avolans digressa matre statim rediit, et ut ante Basilium obumbravit. Rursom ergo exclamatur a spectantibus, materque accurrens aquilam lapide a puero abigit, eaque ipsa digressa redit. Hoc aliquoties facto, tandem divinum hoc esse signum mater cognovit et ex præteritis futura collegit.

τούντος αυτήν, κατά μεν το πρόχειρον ούκ είς νούν Εδαλλε το θεοπρόπιον, άλλ' ώς είχε λίθου από τῆς γής λαδούσα τὸν ἀετὸν ἀπεδίωκε. Καὶ ούτος μὲν μικρόν ἀπέπτη, της δὲ γυναικός πρὸς τὸν ἄνδρα ὑπο στρεψάσης πάλεν παρήν δ άετδς κατά τδ πρότερον σχήμα ήπλωμέναις ταζς πτέρυξι τδ παιδίον επισκιάζων. Καὶ πάλιν ήρτο φωνή παρά τῶν θεατῶν διωλύγιος, καὶ ή μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ λίθφ πά λιν ό άετος άποσοδούμενος, και ή της μητρός πρός τους έργαζομένους ύποστροφή. "Ος δι και τρίς κα πολλάκις τουτο έγένετο, μόλις ποτέ συναίσθησιν του θείου λαμδάνει συμδόλου, καλ τεκμηριούται διλ

> Accurate a parentibus educatus Bastlius, cum jam ex ephebis excessisset, patrem amisit. Ita orbus ille patre, matre vidua, varie afflictari 988 cœpit ac de re familiari sollicitus esse, quanquam in eam curam mater quoque et fratres incumbebant. Cumque in agricultura ad sustentandam vitam non satis esse præsidii putaret, statuit Cpolin proficisci ibique sibi et suis ad vitam necessaria parare. Hoc ejus studium impediebat mater, manere secum-et avum enutrire jubeus, et se mortuam suis manibus efferre, atque ita demum proficisci quo vellet. Victa tamen hæc ejus retinepdi cupiditas est necessitate victus tolerandi. Dimissus Basilius ex Macedonia Byzantium venit; et per Auream ingressus pertam die jam ad vesperam inclinata, in sancti martyris Diomedis vestibulo sub gradus portæ propinques, ut erat fessus abitinere, non refecto corpore sese abjecit ac quieti dedit. Ibi circa primam ejus noctis vigiliam monasterii principi sanetus Diomedes in soumis assistit. jubens ad portam egredi Basiliumque nomine vocare seeumque in monasterium adductum enrare : hunc enim divinitus imperatorem designatum ejus monasterii instauratorem amplificatoremque fore. Monachus visum hoc inane ratus nihilque moratus somno se rursum dat. Cum autem denuo 989 idem insomnium oblatum ipsum, ut erat

GIA

pur

105

ξόμ

च्या व

83 :

'Eq

HON

min min

obt

avé

την

ànd

GIV.

προ

Èγέ

xal

oth

πολ

θεα

vie

עקע

πέν

βασ

Thu

Oso

OIL

0.00

前色

ETY

LEU

πάι

πρί

में म

Ya)

GUV

0

ριφ

Sun

µE1

ठेडे -

ser fra

for

San

segnis atque somniculosus, non excitasset, videt A τῷ τῆς μονῆς ἡγουμένῳ ὁ μάρτυς ἐφίσταται Διομήδης, ad se tertium venire martyrem, non ut prius placide ista jubentem, sed graviter minas adhibentem, ac nisi mandata perageret, flagra intentantem. Ita demum monachus per metum sopore ignaviaque excussis portæ assistit, Basiliumque, ut erat divinitus jussus, vocat. Qui statim respondit, c En adsum, Domine : quid mandas servo tuo? Monachus eum in monasterium introducit, humanissime tractat, omni cura reficit. Stipulatus deinde arcanum eum sibi occultum servaturum neque evulgaturum, martyris vaticinium exponit, et obtestatur ut exitu hoc comprobante sui atque monasterii velit meminisse. Cum Basilius hæc ut se longe superiora aversaretur, idque potius a dominum sibi conciliaret, perlibenter hanc ei ille navavit operam, et Basilium Theophilo-(erat is Michaeli imperatoris et Bardæ Cæsaris cognatus, atque ob staturæ humilitatem Theophilitzes diminuto vocabulo appellabatur), qui isto monasterio familiariter utebatur, commendavit. Solebat hic Theophilitzes semper generosos, forma eleganti et fortitudine præstantes sibi quærere 990 famulos, eosque sericis vestibus alioque habitu exornare. His insertum Basilium, cum videret animi corporisque fortitudine reliquis admodum antecellere, protostratorem eum creat. Et Basilius semper ad superiora tendens in dies sui amorem in animo domini auxit, suique admirationem virtutibus suis excitavit : nam et manu erat promptus et animosus atque ad quævis mandata exsequenda celer ac

κίας θεοφιλίτζην εκάλουν, τούτω συνέστησε του Βασίλειου άει σπουδήν έχοντι γεθναίους και εὐειδείς και έπ' άνδρία διαδοήτους κεκτήσθαι περί αὐτὸν ὑπηρέτας * τοιούτους γάρ προσλαμβάνων Σηρικαίς τε εὐθύς έχόσμει έρθησι και τη άλλη καταστολή διαπρεπώς κατελάμπρυνε. Τούτοις έγκαταλεγέντα τον Βασίλειον και κατά πολύ προύχειν των άλλων δοκούντα κατά την σωματικήν φώμην και ψυχικήν ανδρίαν πρωτοστράτωρα τούτον προδάλλεται. 'Λεί δε τοίς εμπροσθεν επεκτεινόμενος ήμεραν έξ ήμέρας έπὶ πλέον ήγαπατο παρά του Θεοφίλου, καὶ έπὶ τοῖς οίκείοις προτερήμασιν έθαυμάζετο. ήν γάρ κατά τε χείρα γενναίος καλ κατά ψυχήν θαββαλέος και πρός πάν το κελευόμενον όξύς τε καὶ ἐπιτήδειος.

Interim mater ejus, quomodo iter filio successisset et quem laborum finem sortitus esset, scire desiderans, dum animi angitur, insomnis imaginatur videre se in aula sua magnam plantam cupresso assimilem, aureo trunco, ramis aureis, D totam denique auro nitentem, et super hac suum Basilium considere. Ut evigilavit, insomnium hoc mulieri cuidam religiosæ proponit. Ea bono ipsam animo jubet esse filii causa, conjiciensque insomnii vim, eum Romanorum imperatorem fore pronuntiat. Ex eomater Basilii, hoc futuræ filii felicitatis argumento prioribus addito, sollicita pro eo esse desiit animique læta optimas spes aluit.

Forte per id tempus Basilii dominus Theophilus In Peloponnesum 991 reipublicæ causa mittitur, una etiam Basilio proficiscente ac sua ministeria

κελεύων έξελθείν είς τον της μονής πυλώνα και όνομαστί καλέσαι Βασίλειον, καὶ τὸν ὑπακούσαντα εἰσαγαγείν είς το μοναστήριον και επιμελείας άξιώσαι . κεχρισμένον γάρ είναι τοῦτον βασιλέα παρά Θεοῦ, καὶ αὐτὸν μέλλειν εἰς ἀνοιχοδομήν καὶ αὕξησιν τῆς παρούσης γενέσθαι μονής. 'Ο δε καθηγούμενος φάντασμα το θεαθέν είναι υπολογισάμενος έν ουδενί λόγω τὰ λαληθέντα ἐποιήσατο, ἀλλὰ πάλιν ἐαυτὸν τῷ υπνω έπεδεδώχει. Τὰ όμοια δὲ πάλιν ἐχ δευτέρου θεασάμενος, έπει μή άνέφερε, νωθής τις ων και ύπνώδης, έχ τρίτου βλέπει τλν μάρτυρα οὐχέθ' ἡσύχως και πράως παρακελευόμενον, άλλά και λίαν σφοδρώς ἀπειλούντα καὶ μάστιγας τῷ δοκεῖν ἐπιφέροντά, εί μη θάττον ύπηρετήσει τοίς λεγομένοις. nionacho postularet ut aliquem illustrium virorum B Τότε δ' ούν ξμφοδος διυπνισθείς και τον δκνον έκτιναξάμενος τῷ πυλῶνι ἐφίσταται, καὶ κατά τὸ θείον πρόσταγμα έχάλει Βασίλειε. Καὶ ος εὐθύς Τδού έγω, χύριε τί προστάσσεις τῷ δούλφ σου; Είσω δὲ αὐτὸν της μονής είσαγαγών δεούσης τε θεραπείας και έπιμελείας ήξίωσε και πάσης μετέδωκε φιλοφροσύνης. Είτ' έχεμυθείν άσφαλισάμενος και μή έκπυστον πρός τινα θέσθαι, άλλά παρ' έαυτῷ φυλάττειν τὸ μυστήριον παρεγγυήσας, την του μάρτυρος αὐτῷ ἐφανέρωσε πρόρρησιν, και μετά την Εκδασιν των πραγμάτων έαυτου τε και της μονής μεμνήσθαι έδυσώπει. [Ρ. 561] Τοῦ δὲ ὡς ὑπὲρ ἐαυτὸν τὸ πρᾶγμα ἀποσειομένου, καὶ μάλλον άξιούντος τον ήγούμενον είσοιχισθηναί τινι των εμφανεστέρων είς δουλείαν, άσπασίως έχυτον είς τούτον εκδέδωκεν ό ήγούμενος, και επεί συνήθως είχε πρός την τοιαύτην μονήν ό του βασιλέως Μιχαήλ και του Βάρδα του Καίσαρος συγγενής Θεόφιλος, ον ὑποχοριζόμφνοι διά το μιχρον της ήλι-

> Καί δ μέν Βασίλειος ήν έν τούτοις, ή δε μήτηρ αύτου εγλίγετο μαθείν πως αύτω τά κατά την όδον Εσγε καὶ ποία τις αύτον παύλα των πόνων ἐδέξατο. Δυσθυμούσα δέ καὶ ἀσχάλλουσα ὀρά καθ' ὕπνους μέγα φυτόν χυπαρίσσφ προσέοιχός, ένδον τῆς αὐλῆς αὐτής ἐστηχὸς, χρυσοῖς πυχαζόμενον φύλλοις καλ χρυσούς τους χλάδους και το στέλεχος έχου, οδ έφύπερθεν ό ταύτης υίὸς Βασίλειος έχαθέζετο. Διυπνιοθείσα δε διηγείται τὸ δραμά τινι των εὐλαδών γυναικών · ή δε εύθυμείν τε επέτρεπεν επί τῷ υίῷ, καί το όραθεν επικρίνουσα βασιλέα Ρωμαίων γενέσθαι τὸν υἰὸν αὐτῆς ἀπεφαίνετο. Τοῖς προτέροις οὖν και τούτο προσλαδούσα λοιπόν ή μήτηρ ούκετι το άπο τοῦδε περί αὐτοῦ ἐδυσφόρει, άλλ' ἔχα:ρε καί χρηστάς έπὶ τῷ υίῷ ἔτρεφε τὰς ἐλπίδας.

> Συνέδη δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Θεόφιλον τὸν τοῦ Βασιλείου χύριον δημοσίων χάριν πραγμάτων άποσταλήναι είς Πελοπόννησον. Είπετο τούτω καὶ ό Βα-

σιλειος, την άφωρισμένην αυτώ υπηρεσίαν άποπλη- A obeunte. Cum in Achaiam ventum esset, Theophiρών. Έλθόντων δὲ εἰς 'Αχαταν εἰσήει μὲν ὁ Θεόφιλος είς τον του πρωτοχλήτου 'Ανδρέου ναθν προσευξόμενος, ού συνεισήλθε δ' αὐτώ καλ ὁ Βασίλειος τότε, τή οίχεια διακονία, ώς ξοιχεν, άπασγοληθείς. Υστερον δέ και αύτος τῷ ἀποστόλφ ἀποπληρῶν τὰ καθήκοντα, χαιρού δραξάμενος, είσεισι μόνος είς του ναόν. Έφήδρευε δέ τις τῷ θείω τεμένει τοῦ ἀποστόλου μοναχός άρετης άντιποιούμενος διά βίου. Όδτος τον μέν Θεόφιλον είσελθόντα μετά τοσαύτης δορυφορίας ούτε ύπεδέξατο ούτε άναστάς κατησπάσατο ούτε τινός ήξίωσε μιχράς γουν προσρήσεως, υστερον δέ τοῦ Βασιλείου εἰσερχομένου, ὡς εἰρηται, μόνου ὑπεξανέστη τε ώς τινι των κρειττόνων, [P. 562] καί την εξ έθους τοίς βασιλεύσι πρέπουσαν προσήνεγκεν εδφημίαν. "Οπερ των έχεισε παρατυγόντων ίδόντες τινές τῆ κατά τούς τόπους ἐκείνους πρωτευούση κατά τε τρόπον και εύγένειαν γυναικί, ή Δανιηλίς άπο του ταύτης άνδρος ώνομάζετο, άπαγγέλλουσιν. Έχείνη δὲ τὸ διοπτικόν τοῦ μοναχοῦ, μηδ' ὅτι προορατικού χαρίσματος ήξίωται άγνοούσα, ούκ έγένετο περί το λεχθέν άμελής, άλλ' άμα τε ήχουσε καί προσκαλεσαμένη του μουαγόυ ουειδιστικά πρός αύτον διεξήει βήματα, « Τοσούτος χρόνος, λέγουσα, πάτερ πνευματικέ, έξ ού σοι γνώριμος έγω καθέστηχα, καὶ οἶδάς με κατά τὸν τόπον ἐν πάσι τῶν πολλών διαφέρουσαν, και ούδέποτε ούτε έπηγέρθης θεασάμενός με ούτε έπηύξω μοι · άλλ' ούδέ τῷ ἔμῷ υίψ οδτε έγγόνω την τοιαύτην ἀπένειμας φιλοφροσύ. νην. Καὶ πῶς νῦν ἄνθρωπον εὐτελη καὶ ξένον καὶ ς πένητα διανύοντα βίον ίδων ύπεξανέστης καὶ ώς βασιλέα ετίμησας ;- Ούχ ώς ενα των τυχόντων είδον τον άνδρα εγώ, άντέφησεν ο μοναγός, άλλ' ώς έχ Θεού βασιλέα 'Ρωμαίων ύπο Χριστού προχεχειρισιένον ίδων εξανέστην και επευφήμησα · τοίς γάρ οπό Θεού τετιμημένοις όφειλομένη πάντως έστι και ή έξ άνθρώπων τιμή. .

'Ο μέν οδυ Θεόφιλος τά προστεταγμένα άνύσας είχετο πάλιν τῆς ἐπὶ τὴν βασιλίδα όδοῦ, ὁ δὲ Βασίλειος άσθενεία συσχεθείς σώματος αύτόθι καταλιμπάνεται · ἐπιμελείας δὲ τῆς προσηχούσης τυχών πρός την άνοδον ητοιμάζετο. "Ον μετακαλεσαμένη ή προβόηθείσα γυνή Δανιήλις δώροις αύτον και μεγάλοις δεξιούται χαρίσμασι, μηδέν έτερον επιζητήσασα παρ' αὐτοῦ ή πνευματικής ἀδελφότητος (70) συνδέσμω συνδεθήναι πρός Ίωάννην τον ταύτης υξόν. 'Ο δέ πρός το έαυτου άποδλέπων εύτελές και το περιφανές της γυναικός ώς ύπερ αύτον μαλλον οδσαν διωθείτο την έντευξιν πλείονα δε παράκλησιν δεξάμενος έχληροί του ταύτης σχοπόν. Έχπληρωθείσης δε τη γυναικί της εφέσεως, έδοξεν αύτη μη επικρύπτειν το βούλημα του Θεού, αλλά δημοσιεύειν καλ

lus precandi gratia templum Divi Andreze, qui primus ad apostoli functionem est vocatus, intral, Basilio tum non comitante, quod is nintirum suorum negotiorum causa abesse cogebatur. Post, Basilius quoque opportunitatem nactus solus in idem fanum se confert, apostolo debitum exhibiturus cultum. Præsidebat tum ei fano monachus quidam, virtuti per omnem vitam deditus. Hie cum ante ingressum tanto cum satellitum comitatu Theophilum neque excepisset neque assurgens salutasset neque omnino vel mínimo alloquio dignatus esset, tunc Basilio intranti soli etassurrexit ut magistratui, et quomodo imperatores salutari mosest eum salutavit. Hoc cum vidissent nonuulli qui forte ibi aderant, mulieri quæ iis locis virtute et generis nobilitate principem tenebat dignitatem, a marito suo Danielis dicta, narrant. Ea perspicaciam monachi donumque in eo vaticinandi divinum non ignorans, nuntium eum nequaquam neglexit : sed ill co monacho ad se vocato exprobravit quod sibiquam, ut pater spiritualis, tanto tempore notam haberet omnibusque hominibus iis in locis longe præstare sciret, nunquam vel assurrexisset conspectæ, neque votis prosecutus esset, ac ne filio quidem suo aut nepoti eum unquam habuisset honorem, nunc autem homini pauperi, peregrino et 992 vitam degenti inopem assurrexisset, et tanquam imperatorem honorasset. « Alqui ego, respondit monachus, eum non ut communis conditionis aliquem vidi, sed ut a Deo destinatum imperio Romanorum gerendo et ad hoc a Christo delectum intuitus assurrexi, eique gratulatus sum. Omnino enim ab hominibus honor iis debetur, quos honore Deus dignatus est. >

Cæterum Theophilus confectis mandatis Cpolin reverti instituit, relicto ibi Basilio, cujus iter incommoda valetudo impediebat. Qui cum diligenter curato corpore sanitatem recepisset, et se jam ad reditum pararet, a Danielide evocatus et amplis bonis affectus est, nihil ab ipso requirente quam ut cum Joanne (hunc ea filium habebat) spiritualem fratris necessitatem contraheret. Quod cum ille et sue tenuitatis conscius et illustrem mulieris statum considerans ut se altiorem rem detrectaret, tandem pluribus ejus adhortationibus cedens perfecit. Danielis impetrato quod volebat, statuit consilium Dei non occultare, sed quomodosibi magnifica ejus voluntas denuntiata et patefacta erat, ita detegere Basilio. Seorsim itaque ei Scito.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(70) Ad instar adoptionis qua quis alterius adscribitur filius, άδελφοποίησιν, qua sibi alienum fraterno amore deinceps prosequendum, utriusque fortunæ participem, consiliorum ac subsidii auctorem, perpetuo amicitize nexu devinciunt, excogita-Gra ci. Hæc tamen ut antiquis legibus ignota, familiis nocua, pravorum consiliorum origo ac nesandorum sacinorum adjutrix, posteris Ecclesia necnon imperii legibus proscripta fuit et damnata: Antiquum tamen ejus in Ecclesia celebrandæ ritum Euchologium asservat; damnationis Jus- Græcoromanum, Blastares, aliique Gracorum jurecon-sulti manifestum proferunt testimonium. Goan.

OU

20

67

×

μ 7:

ai

.

1

collocaturum, orbemque terrarum in tuam potestatem daturum. Hoc meum vaticinium ubi implebitur, nihil abs te aliud peto 993 quam ut mihi meisque liberis benevolus sis atque clemens. Promisit Basilius se, exitu hoc vaticinium comprobante, operam daturum ut eam totius istius regionis dominam faciat. Et consalutata Danielide Cpolin ad herum suum rediit. In Macedonia porro prædia multa emit ea pecunia quam ibi acquisivisset, effectique ut suis omnium rerum suppeditaret copia. Ipseautem cum domino suo versabatur, eique inserviebat.

ωνησάμενος [P. 565] είς Μαχεδονίαν χτήσεις ίχανας χατάστησεν έπὶ εὐπορίας άπαντας τοὺς προσήχοντας δαψιλούς, συνήν δ' δμως και διηκόνει το κυρίω αὐτού.

Quodam die Antigonus scholarum princeps , B Cæsaris Bardæ filius, sumptuoso convivio apparato, primo loco patrem suum invitavit, isque secum multos alios de cognatis, amicis ac familiaribus adduxit; aderantque ei etiam Bulgari amici, qui tum forte Byzantii degebant. Neque aberat Theophilus Basilii dominus, ut ipse quoque cognatus Cæsaris. Inter pocula de athleta quodam suo se jactabant, quem secum habebant, robore corporis superbum; arroganterque gloriabantur neminem esse qui cum eo manus conferre auderet. Medio convivio Theophilus ad Cæsarem : Si tuæ, inquit, majestati placet, famulum habeo, qui cum glorioso isto Bulgaro decertet. Magnum enim dedecus Romanis fuerit istum invictum nem Cæsare et adolescentem (is erat Basilius) produci jubente, Constantinus patricius, Thomæ logothetæ pater, qui magnopere favebat Basilio, nimirum et ipse Armeniæ stirpis, locum in quo luctaturi erant humidum cernens, metuensque ne ob eius lubricitatem Basilius caderet, pulvere ac scobe quæ serra scissis lignis fit ingesta locum contexit. Ita Bulgaro congressus Basilius pueruli eum instar compressit, constrictumque veluti manipulum herbæ aut globum lanæ facillime sublimem arripuit ét super mensam abjecit, magnoque Romanos gaudio affecit, pudore Bulgaris oborto. Ab eo die fama Basilii sese per urbem diffudit, coepitque in ore et admiratione omnium esse.

Βασίλειος, καὶ ώσπερ τι παιδίου νεογνὸν πιέσας καὶ περισφίγξας αὐτὸν, ώσπερ κνά δεσμόν χόρτου 🐧 πόχον έρίου χούφως οὕτω χαὶ βαδίως μετεωρίσας ἐπάνω τῆς τραπέζης ἀπέβριψε. Τοῦτο γενόμενον γαράς μεν τους 'Ρωμαίους, αισχύνης δε τους Βουλγάρους ενέπλησεν. 'Απ' εκείνης δε τῆς, ἡμέρας ἐπὶ πλέον ή τοῦ Βασιλείου ήπλοῦτο φήμη ἀνά την βασιλεύουσαν, καὶ τοῖς ἀπάντων διεφέρετο στόμασι περίδλεπτος ήδη καθεστηκώς.

Sed et aliud quippiam usu venit, quod gloriam D hominis auxit. Erat imperatori Michaelo equus infrenis et contumax, cæteroqui statura, velocitate et pulchritudine omnes qui unquam admirationem meruerant superans. Is semel vinculis solutus aut alioqui dimissus, difficillime et non sine maximo equisonum labore capi atque teneri poterat. Huic insidens imperator venatum exit; cumque calamo leporem tetigisset, ab 995 equo desilit ut eum

Inquit, fill. Deum te in sublimi imperii specula A gaysod tilisvat ta usyaksta too Osoo, otc otos tpoποις προλεγόμενα και δηλοποιούμενα. Τδία ποίνυν παραστησαμένη τον Βασίλειον, « Ίσθι, έφη, ὧτέχνον, ώς δ θεός σε έπὶ μεγάλης μέλλει τιθέναι τῆς σχοπιάς και κύριον ἀποδεικνύειν πάσης της γης. Είς έργον ούν εχδάσης της εμής προβρήσεως ούδεν αίτω έτερον παρά σου, άλλ' ή το μόνον άγαπασθαι καλ έλεεζοθαι έμέ τε και τους εξ έμου. > 'Ο δέ, εί δοίη τελεσθηναι Θεός τὰ μηνυόμενα, χυρίαν αὐτην ἀποφηναι xatemnyellato masns, el olóv te, exelvne the yhs. Καὶ ούτως ἀσπασάμενος την γυναϊκα ἀνήει πρός την βασιλεύουσαν και τον έαυτου κύριον. 'Από δέ των έντεύθεν αύτῷ προσγενομένων χρημάτων έξ-

Έν τινι δὲ τῶν ἡμερῶν 'Αντίγονος ὁ τῶν σχολῶν άφηγούμενος, ὁ τοῦ Καίσαρος Βάρδα υίδς, ἐστίασιν πολυτελή κατασκευασάμενος δαιτυμόνα είγε τά πρώτα των άνακειμένων τον έαυτοῦ πατέρα Βάρδαν τὸν Καίσαρα, ός πολλούς και άλλους τῶν συγγενῶν χαι φίλων χαι συνήθων παραλαδών πρός την εύωχίαν άπήει συμπαρήσαν δ' αύτῷ καὶ Βούλγαροι συνήθεις καὶ φίλοι, οῦτω παρατυχόν τῆ βασιλίδι ἐνδιατρίδοντες. Ούχ ἀπῆν δὲ τῆς πανδαισίας οὐδὲ ὁ Θεόφιλος δ τοῦ Βασιλείου χύριος, οἶα συγγενής καὶ αὐτὸς τοῦ Καίσαρος .: Τοῦ δὲ πότου προϊόντος καὶ ἀκμαζούσης τῆς εύωγίας, έπει έτυγον οι Βούλγαροι έχοντές τινα μεθ' δαυτών άνδρα άθλητικόν και έπ' ίσχύι σεμνυνόμενον σώματος, ἐδόχουν ἐπ' αὐτῷ μέγα φρονείν καὶ ἡλαζονεύοντο καὶ μηδένα είναι τὸν είς γείρας αὐτοῦ συμπε-994 in Bulgariam reverti. Probante sermo- ζ σεῖν δυνάμενον ἐμεγαλαύγουν. Λέγει γοῦν περὶ μέσας τραπέζας δ Θεόφιλος πρός του Καίσαρα, ώς «Εί άρέσχει τη ση έξουσία, έστι τις των ύπηρετούντων μοι δυνάμενος συμπλαχήναι τῷ περιδοήτφ τούτφ Βουλγάρω μέγα γάρ δνειδος 'Ρωμαίοις, εί ούτως άχαταγώνιστος ούτος έν Βουλγαρία παραγένηται... 'Αποδεδαμένου δὲ τὸν λόγον τοῦ Καίσαρος, καὶ προστάξαντος είς μέσον άγεσθαι τον νεανίσχον, ο πατρίχιος Κωνσταντίνος ὁ θωμά τοῦ λογοθέτου πατήρ, σφόδρα φιλίως πρός του Βασίλειου διακείμενος άτε καλ αύτος έξ 'Αρμενίων την του γένους έλχων σειράν, χάθυγρον ίδων του τόπον εν ώπερ Εμελλον οι παλαισταί συμπλακήναι, και δείσας του έκ της θγρότητος δλισθού, χόνιν και πρίσμα από ξύλων επιδραίνει τω έδάφει. Οδ γενομένου συμπλακείς τῷ Βουλγάρψ δ

> Συνέδη δὲ καὶ ἄλλο τι τὸ ἐπὶ πλέον δόξης ἐξάραν αὐτόν "Ιππος ήν παρά τῷ βασιλεί Μιχαήλ σχληραύγην τε καὶ δυσήνιος, ήλικία μεν καὶ κάλλει καὶ τάγει καλ ώραιότητι είδους τούς πώποτε θαυμαζομένους ύπερδαλλόμενος, ός εί έτυχε λυθείς των δεσμών η άλλως πως άφεθείς, λίαν ήν δυσχερής είς χείρας αδθις έλθεξν και πολλά πράγματα πρός το κατασχείν παρείγε τοίς Ιπποκόμοις. Τούτον ἐπικαθήμενος τὸν έππου δ βασιλεύς πρός θέραν Εξέρει, και κατευστο-

χήσας λαγωού τη βάδδω (71) του Ιππου καθήλατο A necaret. Equus sessoris vacuus proripit se saltuque πρός το σφάξαι τον λαγωών. "Αφετος δὲ ὁ ἔππος καταληφθείς ἀπεσχίρτα και ἀπεπήδα και πολλών συνδραμόντων Ιπποκόμων τε και άργόντων και των λοιπών των περί του βασιλέα, ούχ ήν τινι δυνατόν κατασχείν τον ίππον, ώστε θυμωθέντα τον βασιλέα κελεύσαι [P. 564] εί κρατηθείη, διακοπήναι τούς δπισθίους αὐτοῦ τῶν ποδῶν. Παρητεῖτο δὲ ὁ Καῖσαρ, καί έδειτο του βασιλέως μη διά μίαν κακίαν τοσαύτην άρετην Ιππου μάτην παραπολέσθαι. Καὶ οἱ μὲν ήσαν έν διαλογισμοίς τοιούτοις, ὁ δὲ Βασίλειος παραδραμών τῷ χυρίω αὐτοῦ, ε Εί περιδράμω τὸν βασιλικόν ζππον, έφη, και άπό του έμου έκτιναγθείς Επογος αὐτῷ γένωμαι, ἄρά γε διὰ τὴν βασιλικήν ἐφεστρίδα (72) και τον κοκκοδαφή γαλινόν άγανακτήσει δ βασιλεύς κατ' έμου; , Του δέ ποδς ούς ύπομνή- Β σαντος τον βασιλέα, κάκείνου κελεύσαντος τοῦτο γενέσθαι, εύφυως ὁ Βασίλειος τὸν ἐαυτοῦ παρελάσας ໃππον, και τῷ τοῦ βασιλέως κατά παράλληλον εξισώσας γραμμήν, ήλατό τε εύθέως και πρός τον βασιλικόν ἀπεπήδησεν ζηπον, μέγα θαύμα ένεις τοίς παρατυγούσι καὶ θεωμένοις. Θαυμάσας δὲ καὶ ὁ βασιλεύς την μετ' άνδρίας εύφυταν αύτου και σύνεσιν. εδθέως άποσπάσας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Θεοφιλίτζη ἐν τοῖς έαυτου προσέταξε στράτορσιν (73). Ήγάπα δὲ διαφερόντως αὐτὸν, καὶ ταζς κατά μικρὸν προόδοις εἰς την του πρωτοστράτωρος τάξιν άνηγαγε. Κυνηγεσίας δέ ποτε γενομένης τῷ βασιλεί κατά τὸ Φιλοπάτιον προεπορεύετο τούτου ὁ πρωτοστράτωρ Εφιππος: έπιφερόμενος έπὶ ζώνης καὶ τὸ βασιλικὸν βαρδούκιον. Θορύδου δέ καλ βοής γενομένης ύπο του πλή- C θους λύχος της ύλης εξέθορε παμμεγέθης. Όρμήσας δὲ κατόπιν αὐτοῦ ὁ Βασίλειος ἔρφιψε κατ' αὐτοῦ τὸ βασιλικόν βαρδούκιον (74), καὶ τυχών τοῦ θηρίου κατά το μέσον της κεφαλής ταύτην εδιχοτόμησεν. "Οπισθεν δε του βασιλέως κατά το σύνηθες επόμενος ό Καΐσαρ, και τό γεγονός θεασάμενος, είπειν λέγεται πρός τινα των συνήθων έν μυστηρίω (Τούτον, δ τάν, ήγουμαι τον άνθρωπον δλεθρον γενήσεσθαι

aufugit. Multisque concurrentibus equisonibus, nec non proceribus et reliquis qui erant in comitatu imperatoris, nemo fuit qui capere eum posset. Itaque animo effervescente imperator jubet cius. ubi comprehensus foret, posteriores pedes dissecari. Casare debortante et precante ne temere tantæ virtutis equus ob unum peccatum perderetur. His ita inter se colloquentibus. Basilius ad dominum suum accurrens : Si, inquit, meo equo vectus imperatoris equum cursu assequerer, et a meo delapsus in eum insilirem, numnam succenseret mihi imperator paludamenti regii et purpurati fræni !gratia? In aurem hoc imperatori insusurrat Theophilus, itaque is fieri jubet. Et Basilius solerter suo equo imperatoris equum assecutas a suo desilit inque imperatoris equum evadit, magua omnium qui spectabant cum admiratione. Atque imperator etiam ejus cum fortitudine prudentiam miratus, a Theophilitze avulsum inter suos stratores recepit, summoque amore prosecutus ac paulatim evehens protostratorem deinde constituit, Cum autem aliquando imperator apud Philopatium venaretur, et ante eum eques iret protostrator ferens in balteo barducium imperatoris, tumultu que et clamore a 996 turba edito lupus ingens e'silva procurrisset, Basilius eum insecutus imperatorio barducio petiit, arque eo caput ejus medium dissecuit. Equitabat post imperatorem de more Cæsar, qui cum boc vidisset, ad familiarium suorum quemdam occulte dixisse fertur : Heus tu, existimo nostram familiam ab hoc homine exstirpatam iri. Idem perhibent Bardæ prædixisse Leonem philosophum, qui Basilium signis quibusdam describens, nominans etiam et digito demonstrans, dixerit universæ imperatoris familiæ exitio futurum. Ex eo Cæsar semper Basilio insidias struxit, irritis conatibus : difficillimum quippe est id rescindere quod divina semel statuit providentia.

άρδην της ήμων γενεάς. > Φασί δ' ότι και Λέων αὐτῷ τοῦτο προεθέσπισεν ὁ φιλόσοφος, όνομαστί τ'ν άνδρα χαλέσας και σημεία ύποφήνας τινά και τῷ δακτύλῳ δείξας, και τοῦτον ἔσεσθαι προειπών τῆς συμπάσης όμων γενεάς τον δλεθρον. Ένήδρευσεν ούν άελ ό Καΐσαρ, ήνυε 52 ούδέν · άχυρωσαι γάρ παγχάλεπον

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(71) Sagitta, puto, aut spiculo missili. Sane apud D Latings poetas calamum quoque pro sagitta poni observatum est, nimirum quod ex calamis fierent sagittæ. Virgilius :

Cum Daphnidis arcum. Fregisti et calamos.

Horatius-

Calami spicula Gnosii. XYL.

ήν όπερ άπαξ τη Προνοία γενέσθαι έδόχει.

(72) Ob religionem erga regia quæque, vel ne pur-puræ insidens tyrannidis affectatæ alris opinionem,

sibi periculum induceret. Goar. (75) Ίπποχόμοις, equisonibus. Πι πρωτοστράτορα præfectum habehant, των Ιπποχόμων πρώτον, no n nt sub eo vilibus obsequiis equos curarent, sed ut stabulorum nobiliorem præfecturam gererent, et imperatori, si forsan eques iret, obsequerentur. De qu'bus Codinus. Goan.

(74) Quid sit βαρδούχιον, barducium, Incertus sum. Credo fuisse balistam aut aliquod teli vel jaculi genus, ΧΥL. — Βαρδούχιον securiculam interpretatur Meursius. Quo argumento? Quia ad zonam appenditur, quia projici potest, et feræ caput disse-care. Divinat, et nihil ad rem depromit. Diu ante me torsi antequam vocabuli hujus significatum exquirere possem, scribit Leunclavius Onomastico guerere possem, scribit Leunciavius Onomastico secundo. Ait vero ibidem: Bardac urceus, lagena figlini operis, aquæ gestandæ facta. Qui Barducium imperatoris gerit, intelligitur iller qui lagenam aqua plenam gestabat eques ad usum imperatoris. Retinuerunt et Turci hoe officium: nam inter jutenes illos tres qui sultano sunt intini cubicularii, unas est kinplar, qui polus sultani curan gerit et semper aquam pro sultano secum vehit eques in lagena, sicut olim da colebat etiam pro imperatore Græco in bar-ducio vehi. Goan.

eldo

xal .

Bápi

TOTS

παρ

QUG:

gilé

opá

xal

nla

VICKO

An

THU

Bac

Bul

tal

άνο

6at

Bà

STI

926

coi

Tai

XX

चो

ay Bu

to

Łx

TH

λέ

T

77

of

20

"A

Rursus cum imperator venandi causa in Arma- A mentum trajecisset, et a venatione cum matre cœnaret Theodora aliisque necessariis quibusdam, intro vocavit etiam prostostratorem. In quem Theodora cum crebro oculos defixisset contemplandi hominis causa et accuratius omnia perspiciendi, quasdamque in eo notas et signa deprehendisset, subito oborta vertigine exanimata est et in terram corruit. Ibi turbato imperatore et iis qui aderant, statim aqua allata est et unguenta odorata, quibus Theodoram conspergentes recrearent. Ægre animo recepto et 997 caligine discussa, interrogata a filio quænam hujus casus causa fuisset, vix tandem ad sese reversa ita respondit : Quem tu, fili, Basilium nominas, is est nostræ gentis exitium. Conspexi enim in eo notam olim a tuo patre mihi præmonstratam; eaque visa vertigine correpta humi concidi. Imperator matrem partim sermone partim juramentis a metu revocavit, animumque ejns æstuantem sedavit, asseverans Basilium hunc virum esse generosum, robore insuperabili animique virtute incomparabili, cæterum imperatori ejusque familiæ apprime benevolum ac fidissimum. Hoc modo tum Basilius fortunæ injuriam evitavit. Erat eo tempore imperatoris cubicularius Scytha genere, eunuchus, nomine Damianus, patricia dignitate denatus. Is acta imperatoris-ut parum convenientia culpabat, præsertim vero Bardæ Cæsaris. Quo factum est ut imperator, homo nimium alioquin hebes adque rerum curam suscipiendam ignavus, C tandem irritatus quædam Bardæ acta rescinderet atque corrigeret. Ouod non ferens Cæsar, occulte Damianum adortus, multisque calumniis et fucatis criminibus imperatoris animum ita ab eo alienavit ut cubicularii munus ei abrogaverit. Submoto Damiano aliquamdiu 998 officium cubicularii vacavit : Cæsare autem ejusque sociis modo hunc modo alium ei præficere conantibus, Dei providentia occulte res suo arbitrio gubernans omnem calliditatem ac versutiam irritam fecit. Aliquanto enim post, Imperator Basilium cubicularium creat, patricia etiam dignitate ornans; uxoremque ei copulat formæ pulchritudine ac pudicitia omnibus æqualibus præstantem, filiam prudentia et nobilitate inclytissimam Ingeris, stirpis Martinaciæ. Hoc D facto, et amore imperatoris in Basilium subinde crescente, videns ista Bardas, invidiaque stimulatus et de futuris sollicitus, sæpe ad eos quorum hortatibus motus Damianum submoverat dicebat : Vestris ego pravis consiliis obsecutus vulpem ejeci, inque ejus locum induxi leonem, qui nos omnes simul laniabit.

Περάσαντος δέ ποτε τοῦ βασιλέως χυνηγεσίου γάριν είς τὸ 'Αρμαμέντον, και μετά την χυνηγεσίαν εὐωχουμένου συνάμα τη μητρί Θεοδώρα καί τισι των συγγενών και οίκειστάτων, είσεκλήθη ό πρωτοστράτωρ του βασιλέως χελεύσαντος. Πρός δν ή βασιλίς πυχνότερον ένητένιζε, χατανοούσα και παρεπισχοπούσα τὰ κατ' αὐτόν. Ἐπιγνούσα δέ τι γνώρισμα καί σημείον έν αὐτῷ, εὐθέως Ιλίγγω κατασχεθείσα και λειποθυμία βληθείσα είς γην κατέπεσε. Θορυδηθέντος δε του βασιλέως επί τούτω και των περί του βασιλέα, ύδωρ τε εύθύς έχομίζετο και μύρα των εύωδων, οίς επιβραίνοντες την δέσποιναν άνεχαλούντο του πτώματος. Μόλις δ' ούν είς ξαυτήν έλθουσα και του σκότους άνενεγκούσα, [Ρ. 565] ώς ήρωτάτο παρά του υίου και βασιλέως έκ ποίας αίτίας επενεχθείη αὐτή τουτί το πάθος, μόλις έφ' έαυτης γενομένη τάδε πρός τον υίδν άπεχρίνατο . "Ον. ὧ τέχνον, τούτον λέγεις Βασίλειον, ὁ τῆς ἡμετέρας έστιν άφανισμός γενεάς. είδον γάρ έν αύτῷ σημείον πάλαι μοι παρά του σου έξηγηθεν πατρός, πρός όπερ Οιγγιάσασα είς γην κατώλισθον. • 'Ο δὲ βασιλεύς τούτο μέν λόγοις άποτρεπτικοίς, τούτο δέ και πληροφορίαις ένωμότοις άπηγε την μητέρα του δέους. είς τὸ χαθεστώς ἐπανάγων χαὶ παραμυθούμενος, ι Τον άνθρωπον τούτον, λέγων, Ισθι, ὧ δέσποινα καὶ μῆτερ ἐμὴ, ἄνδρα μὲν είναι γενναίον, ρώμη τε άνυπόστατον καὶ ψυχῆς εὐγενεία ἀσύγκριτον, πιστόν δε τά είς ήμας και εύνουν και κατ' ούδεν ήμιν καχονούστατον. > Καὶ τότε μὲν τῆς τοιαύτης τύχης έπήρειαν ούτω παρέδραμεν ό Βασίλειος. Δαμιανού δε του παρακοιμωμένου, ός εύνουχός τε ήν και Σκύθης και τη των πατρικίων άξία τετίμητο, τά πραττόμενα παρά του βασιλέως χαχίζοντος ώς ου χατά τὸ δέον τελούμενα, έξαιρέτως δὲ τὰ παρά τοῦ θείου αύτου Βάρδα του Καίσαρος, άνηρεθίσθη ποτέ πρός ἐπιστροφήν ὁ βασιλεύς, λίαν ἀμβλύς καὶ νωχελής πρός άντίληψιν πραγμάτων ύπάρχων, και ένίας τῶν τοῦ Καίσαρος πράξεων ἀνέτρεπε τάχα καὶ διωρθούτο. "Όπερ μή φέρων ο Καΐσαρ λαθρηδόν κατά τού Δαμιανού συσχευάζεται και πολλαίς διαδολαίς κατ' αύτου πρός του βασιλέα χρησάμενος, και πιθανώς σοφισάμενος τάς κατηγορίας, ίσχυσε μεταστήσαι τον βασιλέα της περί τον Δαμιανόν εύνοίας, ώς καί διαδέξασθαι δυνηθήναι της οίχείας άξίας αὐτόν. Έξωσθέντος ούν έχείνου έχήρευε λοιπόν έπὶ χρόνον τινά τό τοῦ παραχοιμωμένου λειτούργημα· τοῦ Καίσαρος δέ και της περι αύτον φατρίας άλλον και άλλον είς τούτο προδιδαζόντων, ή του Θεού πρόνοια, ἀοράτως ώς αὐτῆ βουλητὸν τὰ πράγματα διεξάγουσα, πάσαν φρόνησιν καλ πανουργίαν ἀπέδειξεν ἄπρακτον. Μετά γρόνον γάρ τινα προδάλλεται παρακοιμώμενον δ βασιλεύς του Βασίλειου, τιμήσας αύτου και πατρι-

χιότητε, καὶ γυναικὶ συζεύξας εὐπρεπεία τε σώματος καὶ κάλλει καὶ σωφροσύνη πασῶν πρωτευούση τῶν κατ αὐτήν αὖτη δὲ ἡν θυγάτηρ τοῦ παρὰ πάντων ἐπὶ φρονήσει καὶ εὐγενεία διαδοήτου Τγγερος, τοῦ γένους καταγομένου τῶν Μαρτινακίων. Τοὐτου δὲ γενομένου, καὶ προσθήκην τῆς πρὸς τὸν Βασίλειον τοῦ βασιλέως ἀγάπης ἐπιδιδούσης ἀεὶ, όρῶν ὁ Καῖσαρ, καὶ τῷ φθόνψ δακνόμενος καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ὀρὸωδῶν, ἐλεγε πολλάκις τρὸς τοὺς αὐτὸν ἀναπείσαντας ἀποσκευάσασθαι τὸν Δαμιανὸν, ὅτι Ταῖς κακοδουλίαις ὑμῶν πιθήσας ἐγὼ, ἐξώσας ἀλώπεκα, λέοντα ἀντεισήγαγον, Τνα πάντας ἡμᾶς ἀθρόως λαφύξηται.

"Αρτι δὲ τοῦ βασιλέως Μιχαήλ κατά Κρητῶν ἐξ- Α ελάσαντος μετά Βάρδα Καίσαρος του θείου αύτου, και σοδαρώτερον άπτομένου των πραγμάτων του Βάρδα και κατά μικρον άνιώντο; τον βασιλέα και τοίς περί αὐτὸν ὑπονοίας ἀφορμήν διδόντος, ἐπεὶ ἐν τοίς Κήποις εγένοντο (τόπος δε οι Κήποι κατά την παράλιον, [Ρ. 566] Ενθα πρός την θάλασσαν εΙσδολάς ποιείται ο Μαίανδρος ποταμό;), ένταθοα δή τής συσκευής και μελέτης γενομένης τοίς περί του βασιλέα, ໃνα μή καταταχηθέντες πάθωσι μάλλον ή δράσωσιν, ἐπισπεύσαντες ἀναιρούσι τὸν Βάρδαν, καθώς άνωθεν ό λόγος διαρφήδην εδήλωσε, περιπλακέντα τοις του βασιλέω; ποσί. Πρώτην ήγε τηνικαύτα μήν ὁ 'Απρίλλιος τῆς ιδ' ἐπινεμήσεως. Αποκτανθέντος ούν τοῦ Βάρδα εύθὺς ὁ βασιλεὺς τήν τε στρατοπεδείαν καταλύει και νόστου πρός την βασιλεύουσαν μέμνηται. Έπανελθών δε πρός τό Βυζάντιον, επείπερ οίχειας ημοίρει γονής, είσποιείταί τε του Βασίλειου και είς την των μαγίστρων άναδιδάζει τιμήν. "Ο μή φέρων ύπο φθόνου ο Συμβάτιος ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, ὁ τοῦ Καίσαρος Βάρδα γαμθρός, προφασισάμενος το μη δύνασθαι ζην έπι της βασιλίδος την των Θρακησίων έξαιτεί στρατηγίαν, και δή και λαμβάνει. 'Ολίγου δέ καιρού παρελθόντος και της βασιλείας επισφαλώς κυδερνωμένης, άτε του βασιλέως πρός άλλοις, άλλ' ού ταίς των πραγμάτων διοικήσεσι τον νούν έγοντος, καλ του θανάτου δὲ του Βάρδα καθαρώς ἐλέγξαντος τήν αὐτοῦ οὐθένειαν καὶ ἀφέλειαν (ἐκείνου γὰρ ἐπαγρυπνούντος ώς χοινωνού των πραγμάτων, καὶ τῆς C διοιχήσεως χαθ' όσον οξόν τε άντεγομένου, τη τούτου έπιμελεία και στουδή ή που βισιλέως ουθένεια έχαλύπτετο έπει δ' έχείνος άπεσφάγη και ή πάσα της βασιλείας φροντίς είς μόνον περιέστη τον βασιλέα, τότε δή καθαρώς το αύτου άνεπιτήδειον καλ ποδς τάς πολιτικάς πράξεις άναπεπτωκός έξηλέγγετο), έγίνοντο παρά του κοινού συνέχεις διαγογγυσμοί κατά του βασιλέως, και ούθ' ή σύγκλητος ούτε τὸ πολίτευμα τοῖς πραττομένοις ἡρέσκοντο. καὶ αὐτὸ δὴ τὸ στράτευμα ἀνασεσοδημένον καὶ κεκινημένον ετύγχανεν. "Ατινα διά των οίκειοτάτων δ βασιλεύς ένωτιζόμενος, καὶ τὴν ἐαυτοῦ κατανοῶν πρός τάς χοσμικάς επιχειρήσεις άδεξιότητα, άμα όξ και ἐπανάστασιν εὐλαδηθείς, κοινώνον ἔγνω τῶν πραγμάτων προσλαδέσθαι και τῆς ἀρχῆς. Και ἐπεὶ D πρό όλίγου, ώς ἄνωθεν εἴπομεν, υἰοποιησάμενος ἦν τον Βασίλειον, ήδει δε αύτον και άνδρία και συνέσει περιτίθησι στέφανον, έχτην πρός είχοσιν άγοντος του Μαΐου μηνός τῆς ιδ ἐπινεμήσεως.

Τούτο μαθών ὁ Συμδάτιος μετρίως οὐχ ἡνεγχεν, άλλά συνεργόν είληφώς και τον πατρίκιον Πηγάνην (στρατηγέτης δὲ οὖτος τοῦ 'Οψικίου ἐτύγχανε) πρὸς άπόστασιν είδον. Μιχαήλ μέν εύφημούντες τον βασιλέα, [Ρ. 567] ώς αν έχ τούτου τὰ πλήθη ἐπάγοιντο και μή δοκοίεν χείρας άξρειν κατά του αύτοκράτορος, δυσφημούντες δέ του Βασίλειον και μυρίαις

Postquam deinde Michaelus cum Barda avunculo expeditionem suscepit, et Bardas insolentius res tractare copit, paulatimque imperatorem offendens sinistris de se suspicionibus ansam præbuit, ut Cepos ventum est (Cepi, Latine Kortos dixeris, loci nomen est maritimi, ubi Mænder fluvius in mare illabitur), imperator cum suis iniit consilia, ne a Barda præventi opprimerentur; et re composita atque maturata 999 Bardas pedes imperatoris amplexus trucidatus est; quæ res supra a nobis exposita. Actum hoc die prima Aprilis, indictione 14. Interfecto Barda, imperator expeditione omissa statim Byzantium rediit; et ed reversus, cum prole careret, Basilium ad magisterii dignitatem evectum adoptavit. Quod cum non ferret præ invidia Symlatius dromi logotheta, Bardle gener, prætendens se Cpoli vivere non posse, petiit impetravitque ut Thracensibus præficeretur. Paulum effluxit temporis, cum satis patuit imperium periculose gubernari, quippe Michaelo aliis quam reipublicae gerendæ negotiis intento, ejusque futilitate ac stultitia a Bardæ interitu palam innotescente. Etenim Barda, ut qui imperatoris collega esset, pro re publica excubante ac pro virili ejus administrationi intento, industria hojus atque diligentia Ignaviam Michaeli occultarat. Sublato Barda, et omni imperii procuratione in unicum incumbente Michaelum, perspicue apparuit quanris esset homo ad rem publicam tractandam ineptus atque segnis, Haque subditorum crebræ erant de imperatore querelæ, et neque senatui neque civibus acta probabantur, ipsique etiam exercitus ferociebant atque exagitabantur. Quæ 1000 omnia Michaelus .cum a familiarissimis sibi nuntiata percepisset, sentiens quam ipse esset ad tanti imperii gubernationem parum idoneus, simulque sibi a seditione metuens, collegam statuit sibi adsciscere. Et quia paulo ante, ut diximus, Basilium adoptaverat, sciebatque eum reliquis fortitudine et prudentia anteire, et posse implere quod sibi ad rempublicam temperandam dexteritatis deerat, maxime autem suprema potestate eo ipsum impellente, imperatoriis cum honoribus, insignibus atque opibus exornat, progressus hujus rei causa publice in nobile divinte Sapientiæ fanum, ac Basilio coronam regiam imponit ipso sanctæ l'entecostes festo die, qui fuit dies Maii vigesima sexta, indictione decima quarta.

των πολλών διαφέροντα καλ έκανδν άναπληρούν το έν τή κυδερνήσει του κοσμικού σκάφους ύστέρημα, τὸ πλέον δὲ καὶ ὑπερτάτης δυνάμεως ἐναγούσης εἰς τοῦτο αύτὸν, καὶ βασιλείας τιμή καὶ δέξη καὶ χρίσματι κατακοσμεί του Βκσίλειου, κατά την Ιεράν και άγιαν ημέραν της Πεντηκοστής, εν τῷ περιωνύμω της του Θεού Σοφίας ναῷ, δημοσίαν πρόςδον ποιησάμενος, καὶ τὸν βασίλειον τῷ Βασιλείω

Hoc ubi rescivit Symbatius, inique tulit, nactus. que socium facinoris Peganem patricium, Opsicii præfectum, rebellionem est molitus. Michaelum ii imperatorem faustis vocibus prohabant, ut multitudinem sibi conciliarent, neque viderentur contra suum imperatorem manus tollere, Basilium autem improbabant ac infinitis proscindebant conviciis.

OTO

txi

δη

Si

έv

δη

EY

XX

YT

ۇن

34

λE

20

Hæc æstate agebantur. Sed ut hiems iniit, dissipa- A πλύνοντες ύδρεσε. Καὶ ταῦτα μεν ἐπράττετο θέρουςta est hæc coitio, ducibus sceleris fuga sibi salutem quærentibus. Symbatius Latum saxum 1001 (id est Asiæ castellum excelsum et munitissimum) intravit, Peganes Cotyæium obtinuit. Uterque paulo post expugnatus in vinculis est ad imperatorem perductus. Oculi iis effossi, Symbatio dextra amputata, nasus Pegani, et relegati sunt.

δάτιος, την ρίνα δὲ ὁ Πηγάνης ἀποτμηθείς, ἐξορίαις παραπέμπονται.

Omnibus Romano imperio subditis grata fuit Basilii designatio, cupientibus eum virum videre ad clavum reipublicæ sedentem, qui privati fortunam expertus non ignoraret quomodo humiles a potentibus tractarentur. Præterea molestum erat Michaeli imperium, dissoluti nimium, nullique rei quam comessationibus et crapulæ dediti atque aurigationibus scurrisque et aliis istis decantatis nugis, quarum supra obiter mentionem fecimus. Idem ærarium cum effusis in cinœdos, sambucistrias, saltatrices aliamque impurorum bominum catervam largitionibus exhausisset et in arctum rem Romanam coegisset, deinde inopia premente cum quo se verteret non haberet, injustas parandæ qua necessitatibus suis mederetur pecuniæ rationes excogitavit, manusque impias rebus nihil ad se pertinentibus intulit. Quin et cum cœtu nesariorum atque obscœnorum cinædorum rebus sacris illudebat, nullumque erat adeo infandum 1002 scelus quod is cym suis asseclis verbis reque non perpe- C traret. A quibus cum eum avertere studeret Basilius remque sæpius tentasset, non modo nihil effecit, sed et contra se Michaelum irritavit estque ab eo insidiis petitus, ut supra docuimus. Itaque continentibus imperatoris contra se machinationibus perterritus prævertese maleficium statuit tandem, reque cum quibusdam suis necessariis, epgnatis ac excubitoribus palatii composita, illym in palatio Divi Mamantis interfecit.

βασιλέα εν τοίς παλατίος του 'Αγίου μεγάλου μάρτυρος Μάμαντος. Hunc finem Michaeli mollis ac dissoluta vita habuit. Eo sublato, statim Basilius primum a conimperatoriis et omni exercitu atque urbana multitudine imperator est declaratus. Ut primum occepit imperium, senatu ac magistratibus advocatis ærarium imperatoris aperuit, inque eo de tanta pecuniæ copia nihil reliquum invenit præter tria, ut diximus, centeparia. Quærens autem expensarum tabulas, et eas penes quemdam senem eunuchum reperiens, ubi de prehendit quorsum ea pecunia esset data, optimatibus rem deliberandam proposuit. Qui cum una sententia decrevissent debere 1003 eos qui pecuniam malis rationibus accepissent, eam ærario restituere, ipse mitigata sententia dimidium reddi jussit. Hoc modo trecenta auri centenaria ærario recuperata sunt. Inter recipien-

χειμών δ' Επιστάς τάς συστάσεις τούτων διέλυσε, των άρχηγών της άπονοίας φυγή την σωτηρίαν πραγματευσαμένων. 'Ο μέν οδν Συμδάτιος την Πλατείαν πέτραν (φρούριον δὲ τοῦτο ἐρυμνὸν καὶ δυσάλωτον κατά την 'Ασίαν διακείμενον) ἐπεισέρχεται, Α δὲ Πηγάνης κατέσχε τὸ Κοτυάειον. 'Αλλά μετά μικρόν καταπολεμηθέντες δέσμιοι πρός αύτον άναφέρονται του βασιλέα οί και τους όφθαλμους πηρωθέντες, και προσέτι τούτων την μέν δεξιάν ο Συμ-

Πάντες δ' ηὐφράνθησαν ἐπὶ τῆ ἀναβόήσει τοῦ Βασιλείου οί της 'Ρωμαίων βασιλείας ὑπήχοοι, γλιγόμενοι άνδρα θεάσασθαι έπὶ τῶν οἰάκων τῆς βασιλείας καθήμενον ίδιωτικής τε τύχης πεπειραμένον καί μή R άγνοούντα οἶα πάσχουσιν ὑπὸ τῶν δυνατωτέρων οἰ ταπεινότεροι. Έλύπει γάρ αύτους και ή του βασιλέως Μιχαήλ άρχη λίαν ύγρα καλ εκδεδιητημένη ύπάρχουσα, και μηδέν άλλο έργον έχουσα άλλ' ή κώμους και μέθας, και εύθηνούσαν ίπποδρομίαν και γελωτοποιούς και τάς άλλας τάς παρεξηυλημένας των πράξεων, ών ώς εν παρόδφ μνείαν άνωθεν ὁ λόγος διὰ βραχέων έθετο, τοὺς βασιλιχούς θησαυρούς κιναίδοις και σαμδυκιστρίαις και δρχηστρίσι και άκολάστων όλων πληθύζο δικράνοις όλοις άποχενούντος. 'Αφ' ών τὰ μέν 'Ρωμαίων έστενοχωρείτο πράγματα, αὐτὸς δὲ στενοχωρούμενος ὑπὸ της ενδείας, και μή έχων δ τι και δράσειεν, άδίκους πόρους έπενοείτο είς θεραπείαν τάγα της χρείας, nal yelpas avosious enéballe rols nata undév öles αὐτώ προσήχουσι. Κατέπαιζε δὲ καὶ τῶν θείων μετά πικρών και φαεγλών φυροδιληπο. και οιρεν μλ άρφητούργημα ο μή δι' αύτοῦ καὶ τῶν άλλως παρατρεφομένων αὐτῷ καὶ ἐλέγετο καὶ ἐπράττετο. 'Αποτρέπειν δε των τοιούτων άθεμίτων Εργων τούτον Βουλόμενος ὁ Βασίλειος πολλάχις πειραθείς ού μόνον ούχ έτχυσε, μάλλον μέν οδν και πρός όργην άνηρέθισε, και μελετάν κατ' αύτοῦ σκαιά και άτοπα άνεχίνησε, χαθώς εν τοις έμπρουθεν είρηται. Ταις δε κατ' αύτου συνεγέσιν ἐπιδουλαίς καὶ μελέταις έχδειματωθείς ό Βασίλειος δράσαί τι μάλλον πρό του παθείν ήγωνίσατο, ούχουν και παρασκευασάμενος μετά τινων οίχείων τε και συγγενών και των παρακοίτων έν τοις βασιλείοις στρατιωτών άναιρεί τον

Και-Μιχαήλ μέν οδτω βιούς άνειμένως και με θακώς τοιούτον και το τέλος εδέξατο, άναγορεύεται jurationis socijs, deinde a senatu et cohortibus η δε μόναρχος εύθυς ὁ Βασίλειος παρά τε τῶν συνωμοτών πρώτον, είτα και της συγκλήτου βουλής χαὶ τῶν βασιλιχῶν ταγμάτων χαὶ παντός τοῦ στρατεύματος και της πληθύος της [Ρ. 568] άστικης. "Αμα δὲ τῷ παρελθείν ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν, προσκαλεσάμενος αύτίκα την γερουσίαν και τούς έν άξιώμασι προύχοντας, τον βασιλικόν ήνέψξε θησαυρόν, καὶ οὐδὲν ἔτερον ἐκ τοσούτου τῶν χρημάτων πλήθους εύρέθη εί μή, ώς και πρόσθεν είρηται, τρία μόνα χεντηνάρια. Ζητήσας ούν ὁ βασιλεύς την της εξόδου άπογραφήν, και ταύτην εύρων παρά τινι γέροντι εὐνούχω, καὶ μαθών ὅπη ταῦτα ἐχώρησε, βουλήν περί τούτου προύθετο τοίς αρίστοις. Ψήφου δέ παρά πάντων δοθείσης έχείνους τούς χαχώς ταύτα λαδόντας άντιστρέψαι τὰ ληφθέντα πρός τὸ δημόσιον, ο βασιλεύς του άγαν υπενδιδούς τὰ ήμίση ων έχα- A dum, plurimum pecuniæ in multitudinem divisit, στος Ελαδεν άντιστρέψαι πρός το βασιλικόν ταμιείον ξχέλευσε, χαι ούτως άπό των τοιούτων συνήγθη τω δημοσίω χρυσίου χεντηνάρια τριαχόσια. Έποιήσατο δὲ καὶ πρόοδον ὁ βασιλεύς δημοσίαν ἐπὶ τὸν μέγαν της του Θεού Λόγου Σοφίας ναὸν, και χρήματα πολλά έν τῷ ὑποστρέφειν τῷ πλήθει διένειμεν, οὐχ ἐχ τῶν δημοσίων, άλλ' έχ των ίδια διαφερόντων αύτω προσεγένετο γὰρ αὐτῷ πληθος χρημάτων ἀπροσδόχητον καί ἀπό θησαυρών κεκρυμμένων άναφανέντων τῆς γής. Ευρέθη δε καλ εν τῷ είδικῷ (75) χρυσίον ούκ ταύτα μέν ύστερον.

Αρτι δέ της άρχης έπιδάς δ Βασίλειος πρώτον Β μέν έπι τάς άρχας άδωροτάτους λεγομένους προύδάλλετο καὶ μαρτυρουμένους τὰς ίδίας χείρας καθαράς παντοίου διαφυλάττειν λήμματος, είθ' ούτως δικαιοσύνης έπεμελείτο, καλ Ισονομίαν έμπολιτεύεσθαι . τοίς άρχομένοις καὶ τὸ μή καταδυναστεύεσθαι ύπὸ των πλουσίων τους πενεστέρους επραγματεύσατο. Πανταχού δὲ διατάγματα ἐξετίθει τέλεον ἐξαρθήναι την άδικίαν όρίζοντα. Δικαστάς τε Εταξε, σιτηρεσίοις καί φιλοτιμίαις παντοδαπαίς αύτους μεγαλύνας, καί τάξας διημερεύειν και τάς διενέζεις διαλύειν των φιλονειχούντων, τόπους άφορίσας αύτοις έπιτηδείους, τήν τε Μαγναύραν και του καλούμενον Ίππόδρομον καί την λεγομένην Χαλκήν, χρόνφ μογήσασαν καί όσον ούδέπω πεσείν χινδυνεύουσαν επισχευάσας χαλ καινουργήσας. "Εταξε δὲ καὶ τροφήν τοῖς πενεστέροις των τάς δίχας έχόντων, ίνα μή ὑπὸ ἐνδείας πιεζόμενοι ταίς δίχαις άπαγορεύοιεν. Έπεδίδου δέ και έχυτον είς το τοιούτον μέρος, όπηνίκα των στρατειών έτυχεν άγων σχολήν και του χρηματίζειν ταίς άπανταχόθεν πρεσδείαις, και είς το λεγόμενον γενικόν (77) κατιών τούς είσπραττομένους έσκόπει

non de publico sed de suo : insperata enim ei pecuniæ copia obtigit ex occultis etiam thesauris e terra emergentibus. Quin et in Eidico auri hand parum inventum est, collectum a Michaelo: nempe nobilis ista platanus, duo solide aurei grypes, duo ex auro ducti leones, totum aureum instromentum, et vasa mensæ aurea varia, ac impes ratorize vestes. Quibus is pro sua libidine cum esset abusurus, morte præventus est istaque ad Basilium devenerunt. Sed bæc postea acta sunt.

δλίγον, δπερ δ΄ προδεδασιλευχώς Μιχαήλ συνέλεξε, την θρυλουμένην έχείνην πλάτανον γωνεύσας και τους δύο όλυχρύσους γρύπας και τούς δύο σφυρηλάτους λέοντας και το όλόχρυσον δργανον (76) και έτερα των έπί της τραπέζης χρυσωμάτων έργα διάφορα, και βασιλικάς και Αύγουστικάς στολάς, οίσπερ έμελλεν άποχρήσασθαι πρός τὰ αὐτῷ καταθύμια, φθάσαν δὲ τὸ χρεών εἰς Βασίλειον ταῦτα διεδιδάσθη. 'Αλλά

> Cæterum Basilius principio sui imperii, magistratus commisit iis qui a capiundis muneribus perhiberentur quam maxime alieni, et quos testatum esset manus omnis capturæ puras habere. Deinde operam dedit ut justitia vigeret, et æquo jure inter se viverent subditi, neque a divitibus inopes opprimerentur, propositis passim decretis quibus injustitia exterminabatur. Judices quoque constituit, amplisque stipendiis et honoribus auxit, jussos per diem sedere pro tribunali et litigantium causas 1004 dijudicare. Ad eam rem loca iis designavit commoda, Magnauram, Circum et Chalcen (Æream portam), quam temporis culpa laborantem ruinamque minantem ad hoc instauravit atque adornavit. Alimenta etiam pauperioribus quibus judicio erat disceptandum ordinavit, ne inopia coacti vadimonia desererent. Ipse etiam his rebus operam dedit, quoties a bello et audiendis legatis vacaret; et descendens ad Genicum, ubi reipnblicæ nomine vectigalia et tributa accipiuntur, prospexit ne ab ullo quidquam injuste exigeretur, et injuriam passis opitulabatur. Ferunt eum, cum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(75) Locum videtur hæc vox significare, fortasse in quem suum quasi peculium quoddam imperator reconderet. Xv.. — Legit Curopalates είδικῷ, auctor superiore p. 544 ἰδικῷ. Ex quibus conjecturam non levem decerpo είδικῷ reponendum; et pro privato, regio tamen ærario sumendum, in quo non adeo servatur quam cudit ir et signatur moneta. Nil communius quam ærarium publicum et commune, quo publica vectigalia, ut modo narraturus est auctor, exiguntur et communes omnium redituum redduntur rationes, γενιχόν vocari. Eist-χόν igitur γενιχώ respondeat oportet, sicut generi species et privatum communi. At leve est, inquis, aramen, ubi auctoritas vel ex historia locus deficit. Urrumque dicto facturus fidem depremo. Leon et Constantinus AA suis in legibus t. II Juris Græcoromani insertis ærarii ministros instructuri, præcipuos memorant tit. 7, quastorem, τὸν ἐνδοξότατον χόμητα τῶν θείων εἰσοδίων, gloriosissimum comitem sacrarum largitionum, qui logotheta est τοῦ γενι-χοῦ, qui mox adjungunt τὸν ἐνδοζότατον χόμητα τῶν θείων εἰδιχῶν, gloriosissimum comitem sacrarum privatarum, eum de quo in præsenti quæstio movetur. Solidas ex auro machinas, arbores, ani-

malia, variam supellectilem repererat reconditam malia, variam supellectilem repererat reconditan in thesauris profusus Michael: nummos ex ea conflaturus χαράξαι δέδωχεν τῷ βασιλιχῷ ταμιείω. Παραπλησίως δὲ ἐποίησεν, inquit auctor p. 558, καὶ ἐν ταἰς στολαίς βασιλιχαῖς, ών αὶ μὲν ἦσαν δλόχρυσοι, αὶ δὲ χρυσοῦφαίντοι, δεδωχώς τῷ Ιδιχῷ (lego correctius εἰδιχῷ) ώστε καὶ ταύτας χωνεύσαι. tul? nisi de quo nuper diserat δέδωχε τῷ βασιλιχῷ ταμιείῳ, μι vocabulum παραπλησίως sensum eumedem consequatur. Non fuere tamen signata, caque Basiconsequatur. Non fuere tamen signata, eaque Basilius imperium adeptus reperit. Uni ? ἐν εἰδίξφ scribit Cedrenus, vel ut superius èv ίδικφ. Curopalates èv είδικφ. Uno verbo in privato ærario vel conflatorio, quo principis είδος species et eulius monetæ imprimitur. Pancis Zonaras : Δέδωκεν είς τὸ κοπηναι νόμισμα δι' αὐτῶν, ἄτινα ἐκείνου φθαρέντος ἔτει σωζόμενα ὁ μετ' αὐτὸν βασιλεύσας Βασίλευς δίλινομίστος Επε avexouisato. GOAR.

(70) Instrumentum musicum puto, ein Orgel oder Instrument. De Genico annotatum est principio

(77) Το λεγόμενον γενικόν, locus in quo τά δημόσια τέλη είσπράττονται. GOAR.

aliguando ad Diatribam (loci nomen est, in quo A παρά τοῦ δημοσίου (78), μή πού τις άδίχως εἰσποάτindicia exercebantur) descendisset neminemque inveniret conquerentem, suspicatum esse arceri a certis hominibus eos qui ipsum compellare cuperent, et satellites per urbem dimisisse quæsitum, si qui essent imperatoris auxilio indigentes. Quibus reversis ac neminem se reperisse dicentibus, eum præ gaudio lacrymas emisisse egisseque Deo gratias.

Animadvertens porro occasionem maleficii pravis hominibus eo dari quod numeri, quibus verbi gratia semissis, sextans, uncia et similia designantur, per notas recepta antiquitus consuetudine scriberentur, loco TOO5 notarum litteris uti jussit, quas etiam rustici legere possent; et de suo B sumptus in chartas litteras atque scribas ipse suppeditavit.

Res etiam ecclesiasticas correxit, pontificatu exturbans, auctoritate ad hoc congregati concilii, Photlum, qui in eum se ingesserat; ac tantisper vacare jussit, dum Deus euni reduceret qui legitime patriarcha fuisset creatus. Reduxitque in locum Photii Ignatium a Barda injuste pulsum; ita que Ecclesiis Dei tranquillitatem restituit.

Sed et civiles leges videns multum habere confusionis atque obscuritatis, operam dedit ut iis convenientem faceret medicinam. Itaque abrogare inutiles, iisque amputatis multitudinem bonarum expurgare intendit. Sed mors ejus hoc institutum intercepit, res a filio deinde perfecta est.

Anno primo imperii Basilii insidiæ ipsi sunt factæ, Georgio et Symbatio patriciis auctoribus. Qui re detecta sceleris convicti oculis privati sunt : reliqua conjuratorum multitudo in pompa ludibrii causa circumducta inque exsilium acta est. Basilius, ut insidias amoliretur, 1006 Constantinum ac Leonem, ac tertio sui imperil anno Alexandrum quoque, filios suos, diademate insignit : natu minorem reliquis Stephanum ecclesiasticorum collegio ascribit. Et quatuor suas filias monasterio D Sanctæ Euphemiæ martyris consecrat.

pol.

Ad hunc modum rebns domesticis satis, ut videbatur, commode constitutis, expeditionem etiam in Romani imperii hostes suscipere statuit. Cumque deprehenderet numerum militum a Michaelo imminutum, quod is stipendia accidisset, cohortes tironibus allectis implevit, et in Barbaros duxit.

τοιτο, και ούτως τοίς άδιχουμένοις [P. 569] ἐπήμυνε. Λέγεται δ' ότι κατελθόντος αύτου είς την είρημένιν διατριθήν (79), ώς ούδελς έτυγεν έγχαλών, όποτοπάσας εξργεσθαι ἀπό τινων τῆς εἰς αὐτὸν εἰσόδου τούς δεομένους, απέστειλέ τινας των δρουφόρων κατά πολλά μέρη τῆς πόλεως ζητήσοντα; εἴ τις ἔστι βοηθείας δεόμενος. 'Ως δ' ἐπανηλθον ἐχεῖνοι μηδένα μηδαμώς εύρηκέναι λέγοντες, μεθ' ήδονης τε άπέσταξε δάκρυον και θεφ την εύγαριστίαν απέδωκεν.

'Ορών δέ ότι Εστι τις τοίς πονηροίς είς το άδιχείν άφορμη διά το σύντομον άπο των έν τοις άριθμοίς μορίων, του ήμίσεος, φημί, και έκτου και δωδεκάτου χαὶ τῶν τοιούτων, γρωμένων τοῖς παλαιοῖς σημείοις των γραφέων, ηθέλησε και την τοιαύτην των άδικείν έλομένων περιελείν άφορμην, και διωρίσατο γράμμασι λιτοίς, & καλ τοίς άγροίκοις άναγινώσκεσθαι βάδιον, τὰ τοιαύτα γράφεσθαι σημεία, οίχοθεν χ:ταδαλών και την των γαρτίων δαπάνην και την των γραμμάτων καλ την των γραφέων.

Έπιστροφήν δ' έποιήσατο καλ των έκκλησιαστιχων πραγμάτων, έχδαλών μέν της άργιερωσύνης μετά συνόδου συναθροισθείσης τὸν ἐπεισπηδήσαντα τή άργή Φώτιον, σχολάζειν χελεύσας έως αν τέν δικαίως ταγθέντα πρός αύτον μεταστήση Θεός, άντεισαγαγών δέ τὸν κακώς καὶ παρανόμως ἐκδληθέντα παρά τοῦ Βάρδα Ίγνάτιον. Καὶ οῦτω γαληνιάν τὰς του Θεού Έχκλησίας παρεσκεύασεν,

'Αλλά και τους πολιτικούς νόμους πολλήν άσάφειαν καὶ σύγγυσιν Εγοντας ίδιὸν, καὶ τούτους κατά τὸ προσήχον προσφόρως ἐπανασώσας θαι ἔσπευσε, καί την μέν των άνηρημένων άγρηστίαν περιελείν, των δε χυρίων άνακαθάραι το πλήθος. Ούκ έσγε δε καιρόν προκαταληφθείς θανάτω. "Ηρξάτο δὲ τοῦ ἔργου καὶ ἐξεπλήρωσε Λέων ὁ υίὸς αὐτοῦ μετά ταῦτα.

Κατά το πρώτον έτος της βασιλείας του Βασιλείου ἐπιδουλή καὶ συσκευή τις ἐγένετο κατ' αὐτοῦ, ἐξαρχόντων τῆς μελέτης Γεωργίου και Συμβατίου των πατρικίων. Φωραθέντο; δὲ τοῦ κακουργήματος, προφανών δὲ γενομένων καὶ τῶν ἐλέγχων, οὕτοι μὲν ξχχόπτονται τους οφθαλμούς ώς α τιοι πρωτουργοί τῆς συμβουλής, τὸ δὲ λοιπὸν ἄπαν πλήθος τῶν συνωμοτων πομπευθέντες έξωρίσθησαν. 'Ανακόπτων δέ τάς έπιδουλάς των βασιλειώντων, στέφει Κωνσταγτίνον και Λέοντα τους οίκείους αὐτοῦ υίούς. Τῷ δὲ τρίτψ έτει της μοναρχίας αναγορεύει και 'Αλέξανδρον τον

υίον. Τον δὲ νεώτερον πάντων Στέφανον ἱεροῖ καὶ τῆ τοῦ Θεοῦ καταλέγει Ἐκκλησία. Ἐπεὶ δὲ καὶ τέσσαρες ήσαν αύτῷ θυγατέρες, ἐν τῷ θείφ σεμνείφ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εύφημίας καὶ ταύτας καθιε-

> Οδτω δ' ώς έδόχει εδ διαθείς τὰ οίχεζα, καὶ κατά ών αντιτασσομένων τη 'Ρωμανία Εσπευσεν έχστρατεύσαι. Καλ δή τούς στρατιωτικούς καταλόγους έλαττωθέντας παρά του πρώην βεδασιλευχότος Μιχαήλ έχ του διαχοπήναι τὰς ρόγας [Ρ. 570] αὐτῶν καί τὰ σιτηρέσια, διὰ νέων συλλογής ἀναπληρώσας

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(78) A publico exactore. Goan.
(79) Nullum bic nomen proprium proprie loquenti Xylandro: judicii locum absque judicio

notal, in ficta Diatriba. Planus auctoris sensus. Ad locum memoratum, yevixov nimirum, de quo illi sermo crat. Goar.

τάς φάλαγγας κατά των Βαρδάρων έστράτευσε, και A Prima expedițio ad Tephricam urbem fuit, cui πρότερον μέν κατά τῆς Τεφρικής (80), ής ὁ Χουσόγειο ήγειτο, έπ' άνδρία καλ συνέσει διαφέρειν δοχών καί σφόδρα τὰ 'Ρωμαίων κατατρέχων και ληζόμενος. Κατά τούτου και της πόλεως έσκτρατεύει ὁ βασιλεύς. Τοῦ δὲ μη ὑποστάντος την ἐπέλευτιν, ἀλλ' είσω τειγών γενομένου, χαταδοαμών την όπ' αύτον άπασαν χώρον ὁ βασιλεύς και ληϊσάμενος, και πρός αὐτῷ τῷ τείγει τῆς Τεφρικής ἔθετο τὴν παρεμδολὴν, διά προσεδρείας μαχράς έλειν τὸ έρυμα οίηθείς. Έπει δε κατενόησε πάντοθεν κατωγυρωμένον αυτό. και άνέλπιστον ήν άλωθήναι πολιορχία (ήδη γάρ και πάντα τὰ ἐν τἢ γώρα ἀναγχαῖα κατεδήδοτο), ἔλυσε τήν πολιορχίαν, τά πλησιάζοντα τή Τεφρική φρούέχείθεν έπανήει μετά λαμπρών των τροπαίων τε καλ λαφύρων.

Αητζομένης δὲ τῆς περὶ τὴν Τεφρικήν χώρας Β άπάσης και έκπορθουμένης, ή γειτονούσα ταύτη πόλις των Ίσμαηλιτών ή Ταύρας ή έπωνυμία, όμαιγμίαν έγουσα και κοινοπραγίαν μετά της Τεφρικής. δροωδήσασα τον χίνδυνον, πρέσδεις πέμψασα είρήνης ήξίου τυχείν και ταίς συμμαχίσιν έγγραφηναι 'Ρωμαίων · και δή έτυγε του βασιλέως μετά προσηνείας δεξαμένου την πρεσδείαν. Προσερδύη δε και δ Κουρτέριος, γένος ων 'Αρμένιος, δς κατείχε την Λόκαναν και τάς έσχατιάς των 'Ρωμαίων συνεγώς ξπόρθει καλ κατεστρέφετο, ξαυτόν παραδούς τῷ βασιλεί και την πόλιν και τον ύπείκοντα αυτώ λαόν. Έν δ δε ταυτα επράττετο, λαδν δ βασιλεύς κατά Σαμοσάτων και της λεγομένης Ζαπέτρας ἐπιλέκτων πολεμιστών έχπέμψας εὐτύχησεν, έξ ἐφόδου τὰ στενά του στρατού διελθόντος αύτη τε τη πόλει C εξαίφνης επεισπεσόντος κατεσχέθη τε γάρ ή πόλις τῷ ἀπροσδοχήτω, καὶ λαὸς ἀπεσφάγη πολύς, καὶ αίγμαλωσία έλήφθη άπειρος, και δέσμιοι 'Ρωμαίοι γρονίων δεσμών ήλευθερώθησαν. Καταδραμών δέ καλ πυρπολήσας ό πεμφθείς λαός τά συμπαρακείμενα της γώρας και τὰ Σαμόσατα έξεπόρθησε, και όμοία ρύμη περαιωθείς του Εύφράτην και πάσαν την περαίαν αίχμαλωτίσας, και πολλήν συλλέξας αίγμλωσίαν καὶ λάφυρα, ὑπέστρεψεν ἀσινής πρός τὸν αὐτοκράτορα, πρός τῷ 'Ατζαρνούκ ποταμῷ τὴν παρ-

εμδολήν Εγοντα. Έντεῦθεν ἄρας ὁ βασιλεύς μετά παντός τοῦ στρατοῦ την ἐπὶ Μελιτηνήν ἄγουσαν ὥδευε. Προσπελάσας δὲ τῶ Εὐφράτη, καὶ ῶρα θέρους πελαγίζοντα τοῦτον εύρων καὶ παντελώς άδατον, γεφυρώσας τὸν ποταμόν διεπέρασε. Και πολλά τῆς χώρας λυμηνάμενος και καταστρεψάμενος, έλων δε και το φρούριον ο 'Ραψά- D χιον λέγεται, μέρος δὲ τοῦ στρατοῦ τῆ μεταξὸ 'Αρσίνου τε καὶ Εὐφράτου χώρα ἐκπέμψας καταδραμεῖν προσέταξεν, οὶ πάσαν αὐτὴν ἀπτέρω τάχει διαδραμόντες, τό τε λεγόμενον Καρχίνιον και το Γλασχών [Ρ. 571] καὶ τό "Αμαν καὶ τὸ Μουρής καὶ τὸ "Αδοηλα είλον και έξεπόρθησαν. Αύτος δε τή Μελιτηνή προσδαλών εύανδρούση τότε και πληθύτ Βαρδάρων γεγανωμένη, έπεὶ τοῖς τείχεσιν ἐπλησίασε, βαρδαρικάς ὑπεδέξατο φάλαγγα; μετά φρυαγμάτων καί

Chrysochir præerat, homo landatæ fortitudinis atone calliditatis, qui rem Romanam crebris vexabat grassationibus. Is cum Romanos adventantes non subsisteret, sed muris clausus se contineret, Basilius omnem ipsius ditionem porulatus Tephricam obsedit, diuturna obsidione se ca politurum opinans. Sed ut eam sensit undique communitam. et spes obsidione potiundi evanuit, omnibus alimentis quæ in ea fuerant regione jam absumptis, obsidio soluto vicina Tephricæ castella vi expugnavit, 1007 Abaram, Coptum, Spatham aliaque multa; atque exercitum inde abduxit amplis partis spoliis atque tropieis.

ρια έκπορθήσας, την "Αδαραν, τον Κοπτον, την Σπάθην και άλλα πολλά. 'Αγείρας δέ τον στρατόν

Evastata quæ est circum Tephricam regione, Tauras vicina Ismaelicorum urbs, confæderata cum Tephrica, periculum metuens, pacem a Basilio missis legatis fœdusque cum Romanis petiit. Eos imperator comiter acceptos voti fecit compotes. Adjunxit se imperatori et Curterius genere Armenius, qui Locanam urbem tenebat et fines Romanos crebris incursionibus infestarat. Is et se et urbem et subditum sibi populum imperatori dedidit. Interim Basilius selectorum militum manum ad Zapetram et Samosata mittit prospero plane conatu: nam ii per angustias primo aditu penetrantes urbem de improviso ceperunt, magnaque peracta cæde immensam abstulerunt prædam: Romanique multi vinculis, in quibus diu captivi detenti fuerant, tum soluti sunt. Locis circumjacentibus incendio vastatis ac Samosatis pessumdatis, exercitus eodem impetu Euphratem transivit; et ulteriorem populatus regionem, multis 1008 captivis abductis et parata maxima præda, incolumis ad imperatorem rediit, qui tunc ad flumen Atzarnucum castra habebat.

Inde Basilius cum omnibus coniis versus Melitenam movit; cumque ad Euphratem pervenisset, tunc (erat enim æstas) stagnantem et invium omnino, eum ponte constratum transivit, magnamque ejus regionis partem vastavit, capto etiam Rapsacio castello. Inde partem exercitus mittit quæ inter Arsinem et Euphratem sita popularetur; qui eam regionem incredibili celeritate pervagati Carcinium, Glaschonem, Amanem, Murecem et Abdela exciderunt. Porro Melitenam ingressus, quæ tunc Barbarorum fortinm copia florebat, ut appropinguavit muris, barbaricas cohortes habuit obvias, serociter et sublato cum clamore incedentes. Cum quibus audacter congressus, ipse in prima acie constitutus, hostes repulit; idemque a reliquis

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(80) Urbs fire et que cunque in sequentibus loca memorata sunt Cilicum versus Armeniam et Armeniæ minoris loca. Goar.

factum, et Barbari ad urbem usque cæsi atque A άλαλαγμών άπαντώσας αὐτῷ, οἶς νεανιχῶς συμμίfugientes acti, ita ut solum quod interjacet cadaveribus fuerit oppletum, multique vivi in potestatem Romanorum venerint, et reliqui turpiter sese mœnibus clauserint. Statuit ergo Basilius eam urbem machinis adhibitis oppugnare. Sed cum et turribus munitam eam cerueret et propugnatoribus abundare, atque e perfugis cognosceret maxima 1009 ea rerum necessariarum copia instructam, ita ut a diuturna obsidione ei nihil esset periculi, motis castris inde ad Manichæorum ditionem duxit. Eo in itinere omnia quacunque iret incendio in cineres redegit, interque hæc Argauthum, Cutacium, Stephanicum et Arachacum castella. His rebus gestis Cpolin suos reduxit, et milites quorum eo bello virtus præclara fuisset, honoratos dimisit. B Ipse ad urbem reversus, cum in Thraciam traje cisset, ab Hebdomo publice per Auream portam intravit, splendidissimumque duxit triumphum, universo populo victorile gratulantibus vocibus faustisque acclamationibus prosequente usque ad ædem Sapientiæ, quæ ejusdem est cum Deo essentiæ. Ibi actis Deo gratiis, ab Ignatio patriarcha coronis redimitus in regiam rediit; cumque se paululum cum uxore et liberis oblectasset, rursum se ad rempublicam gubernandam contulit.

στηρίους ἀποδούς ύμνους, παρά Ίγνατίου τε τοῦ πατριάργου ταινιωθείς στεφάνοις (81), ἐπανῆχεν εἰς τά βασίλεια, μικρόν τε συνησθείς τή γυναικί και τοίς σεων.

Anno qui hunc proxime subsecutus est, cum Ma- C. nichæi duce Chrysochire magno cum exercitu in Romanorum ditionem impressionem fecissent eamque deprædarentur, imperator de more contra hunc mittit scholarum principem. Is universum secum ducens Romanum exercitum, cum de summa rerum prælio decertare non auderet aliquandin intervallo interposito hostem insequitur, et obstat ne hinc inde excurrere ac 1010 palando per loca dispergi auderet. Sed ubi Barbarus quædam agens, partim propositi impos domum redire intendit ac copiosa cum præda iter illud inivit, domesticus scholarum duobus ducibus, quorum unus Charsianis alter Armeniacis præerat, præcipit ut cum iis quas ducebant cohortibus Chrysochirem usque ad Bathyr-Romanos agros ac fines emittat militem, sibi id significent, sin ab eo loco recta domum versus proficiscatur, ipso omisso ad se revertantur. Suh vesperam cum ad dictum locum (nomen est loco ab altis inditum crepidinibus) Barbari in radice montis consedissent, inter milites Romanorum, qui superiores montis partes occupaverant, de virtutis præstantia certamen incidit, utroque exercitu sibi primas fortitudinis arrogante, Augescente contentione, et utroque exercitu ad majorem pro-

ξας και πρώτος της φάλαγγος προϊστάμενος τους άντιτεταγμένους έτρέψατο, είθ' οί λοιποί τους άλλους. καὶ μέχρι τοῦ ἄστεως ἀναιροῦντες ἐδίωχον, ὡς καταστρωθήναι το μεταξύ ξόαφος και πληρωθήναι νεκρών, άλωναι δὲ καὶ ζώντας ούκ ελίγους, τούς δὲ λοιπούς άγεννῶ; είσω τειχῶν συγκλεισθήναι. Έδουλήθη μέν ούν ὁ βασιλεύς έλεπόλεσι καὶ μηχαναί; άποπειράσθαι του χωρίου. ώς δὲ ἐώρα τὴν πόλιν εύπυργον και πλήθει των άπο του τείχους άμυνομένων βρίθουσαν, ἐπύθετο δὲ καὶ παρά τῶν αὐτομόλων άφθονίαν έχειν πολλήν των έπιτηδείων και μή δεδιέναι γρονίαν πολιορχίαν, άρας έντεῦθεν τῆ Μανιχαίων προσδάλλει γή, και πάντα τὰ ἐν ποσίν ἐκτεφρώσας, τὸ 'Αργαούθ λεγόμενον φρούριον καὶ τὸ Κουταχίου και τό Στεφάνου και τό Άραραγ έμπρήσας κατέσκαψεν. Έκετθεν άγείρας τον στρατόν τῆς έπὶ τὴν βασιλεύουσαν είχετο. Καὶ τοὺς μὲν ἀριστεύσαντας των στρατιωτών τιμήσας ἀπέλυσεν · αὐτὸς δὲ την βασιλίδα χατασγών χαι περαιωθείς είς Θράχην, έχ του Έδδόμου την δημοσίαν ποιησάμενος πρόοδον, διά της Χρυσής πόρτης είσελθών καὶ θρίαμδον καταγαγών μεγαλοπρεπέστατον, τοῦ δήμου παντός ἐπι-νικίοις φωναίς καὶ εὐφημίαις αὐτον μεγαλύνοντος άχρι του ναού τής του Θεού έ Οποστάτου Σοφίας έγένετο. Έχεισε δέ γενόμενος και τῷ Θεῷ εύχαρι-

τέχνοις των πολιτιχών αύθις είχετο διοιχή-

Τῷ δ' ἐπιόντι χρόνω τοῦ τῶν Μανιχαίων ἐξηγουμένου Χρυσόχειρος είς την των 'Ρωμαίων εμβαλόντος βαρεί στρατῷ καὶ ταύτην ληίζομένου, ἀποστέλλει κατ' αύτοῦ συνήθως ὁ βασιλεύς τὸν τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον. Ούτος δέ, πάντα τον Ρωμαϊκόν στρατόν συμπαρειληφώς, ἐπειδή σταδαία μάχη χρίναι τὸ παν έδειλία, παρείπετο τέως αὐτῷ ἀπό τινος διαστήματος, και τάς μερικάς άνείργε καταδρομάς, και οδ συνεχώρει κατά της χώρας άδεως διασκίδνασθαι. 'Ω; ούν τὰ μὲν δρῶν τὰ δὲ ἀπρακτῶν, ὁ Βάρδαρος ήδη και της πρός τὰ οίκοι ἐπανόδου ἐμέμνητο και μετά λείας συχνής ὑπέστρεψεν, ὁ δομέστιχος τῶν σχολών δύο τών στρατηγών άφώρισε, τόν τε τοῦ Χαρσιανού (82) και τον των 'Αρμενιακών, μετά της περί αὐτὸν δυνάμεως Εχαστον συμπαρομαρτείν τῷ rhyacem pone sequantur, et si quidem is inde in D Χρυσόχειρι άχρι τοῦ λεγομένου Βαθυβρύακος, κάκειθεν εί μέν έπαφήσει, φησί, κατά τῶν Ῥωμαϊκῶν δρίων στρατόν, δήλα θέσθαι αὐτῷ τὰ περὶ τούτου, [P. 572] εί δὲ οίχαδε άμεταστρεπτὶ βαδίσειεν, ἐάσαντας τούτον αύθις έπανελθείν πρός αύτόν. Έσπέρας ούν χαταλαδούσης, χαὶ τοῦ βαρδαριχοῦ στρατεύματος γεγονότος κατά τον Βαθυρρύακα αύλισαμένου τε χατά την του δρους ύπώρειαν, των δε είρημένων στρατηγών κατασχόντων τὰ τούτου μετεωρότερα καλ τό μέλλον ἀποσχοπούντων, ἐμπίπτει τις ἔρις περί πρωτείων και αμιλλα τοίς των δύο θεμάτων στρατιώ-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(81) Semel suscipiens imperium, et secundo quan doque triumphans, coronabatur imperator. Primæ coronationis insigne στέμμα est Codino, alterius

hujus τροπαιουχία eidem c. vi. Ita Georgius Coresius in Epistolis, Goar.

(82) Cappadociæ loci. Goan.

τὰ τῆς ἀνδρίας ἀρμόζειν πρωτεία, Εμπαλιν δὲ ἐαυσοίς οἱ 'Αρμενιακοί. 'Ως οδν ἐπὶ πλείστον ἐχώρει τὰ της φιλονεικίας καὶ πρός τὸ μεγάλαυχον ἐκάτερα έρβεπε των ταγμάτων, ένταύθα δη λέγεται παρά τινος λεχθήναι του των 'Αρμενιακών συστήματος, ώς "Ινα τ! μάτην, δ συστρατιώται, άπρεπώς θρασυνόμεθα, έξου τοίς Εργοις άναμφισδήτητου άρετην έπιδείξασθαι; θί πολέμιοι γάρ ού μακράν, καὶ έξεστιν ἐπὶ των έργων φανήναι τους άριστείς. Τους τοιούτους τοίνυν λόγους διενωτισθέντες οί στρατηγοί και την πρός ἀνδρίαν όρμην χατανοήσαντες τοῦ λαοῦ, χαταμαθόντες δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου βοήθειαν, ὅτι ἐξ ύπερδεξίων μέλλουσιν έπιτίθεσθαι τοίς πολεμίοις έν χοίλω χειμένοις τόπω, διγή διαιρούσι την δύναμιν. Καὶ τὸ μὲν ἔχχριτον ταύτης ἄχρις ἐξαχοσίων μετ' Β αύτων γε των στρατηγών προσδαλείν έχριθη τῷ τῶν βαρδάρων στρατῷ · τὸ δὲ λοιπὸν καὶ εὐαρίθμητον τῆς 'Ρωμαϊκῆς στρατιάς εἰς δόκησιν πλήθους αὐτοῦ που σχευάσαντες πρός τὰ μετέωρα ἔστησαν, σύνθημα δύντες ϊν' όταν ούτοι προσβάλωσι τοις έχθροις, κάκεινοι σύν άλαλαγμῷ μεγίστι καὶ σάλπιγξιν ἐκπληκτικήν βοήν αναβρήξωσι, συνεπηγούντων και των όρέων, και ούτως όφανώς διλ της νυκτός τη. στρατοπεδεία των έγθρων πλησιάζωσι. Καλ τοιούτου δοθέντος συνθήματος, οδπω του ήλίου τὰς ἀχρωρείας αὐγάζοντος, βοή στιδαρά παιανίσαντες καὶ τὸ Σταυρλς νενίκηκε, συμβοήσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἐχθροῖς, συνεπαλαλαζόντων άπό του δρους και των λοιπών. Εύθυς ούν οι Βάρδαροι τῷ ἀνελπίστω καταπλαγέντες, ο και μήτε συστηναι μήτε το έπιον πληθος όσον έστι λαβόντες χαιρόν ίδειν, μήτ' άλλο τι σωτήριον έαυτοίς έκ τοῦ παραχρημα βουλεύσασθαι, ώρμησαν πρός φυγήν. Των ούν διωχόντων 'Ρωμαίων και τούς μή συνόντας ἐπιδοωμένων στρατηγούς καὶ τὰ τάγματα καὶ τὸν τῶν σχολῶν ἀφηγούμενον, καθάπερ αὐτοῖς συνετέταχτο, χαί των φευγόντων είς πλείονα συνελαυνομένων φόδον και ταραγήν, συνέδη μέγρι μιλίων

Τότε δή και ό άναιδής Χρυσόχειρ σύν όλίγοις φεύγων των μετ' αύτον, έπει καταδιώκειν έγνω 'Ρωμαϊόν τινα Πουλάδην την προσηγορίαν, δν αίχμάλωτον έλαδέ ποτε κατά την Τεφρικήν και διά άστεισμόν και χάριτα συνήθη είχε και γνώριμον, θεασάμενος αύτὸν καὶ γνωρίσας, [Ρ. 573] ἐπιστραφείς, Τί σοι, φησίν, δ άθλιε Πουλάδη, διεπραξάμην κακόν, ότι με ούτω χαταδιώχεις μανιωδώς έπιθυμών άνελείν; 'Ο δέ D συντόμως ὑπολαδών, Τῶν εὐεργεσιῶν σου, πάτρων (83), την άμοιδην, έφη, αποδούναι σοι κατά την παρούσαν ήμέραν πεποιθώς είμι τῷ Θεῷ. Ὁ μὲν ούν προήει οἶά τις ἐμδρόντητος καὶ βεδλαμμένος τὰς φρένας, ὁ δὲ ἐφείπετο μετ' εὐτολμίας νεανικής. Τάφρω δὲ βαθεία ὁ διωχόμενος ἐντυχών, καὶ ὑπερπηδήσαι ταύτην του εππον μή συγχωρών, βάλλεται κατόπιν παρά του Πουλάδου φθάσαντος κοντώ κατά

ταις · οί μὲν γὰρ τοῦ Χαρσιανοῦ ἐαυτοῖς ἐνίσταντο Α Jebente jactantiam, quendam ex Armeniacis ferunt divisse : Ouorsum attinet, commilitones, tam indecenter ferocire? cum liceat factis virtutem testatam reddere, hostibus in proximo versantibus, reque ipsa detur demonstrare qui virtute sint primi. Ea verba cum ad aures ducum pervenissent, et alacritatem militum ad puguam intelligerent, nec nonipsius loci opportunitatem sentirent'sibi ad victoriam momentum 1011 hand leve afferre, quod e sublimi loco in hostes erant impetum daturi, qui in valle castra habebant, exercitum omnem in duas dividunt partes, ita ut selecti ad sexcentos milites cum ipsis ductoribus in hostem irruerent, reliqui numero non multi in sublimi starent, simulata multitudine; itaque rem componunt, ut eum illi hostem adorirentur, illico hi maximo cum plausu et tubis canentibus terribilem ederent vociferationem, reboantibus simul montibus. His ita compositis, occulte per noctem, antequam sol summa montium illustraret, ad castra hostium perveniunt, magnaque voce pæanem cantantes, et Vicit crux conclamantes, aggrediuntur hostem, simul reliquis de monte militarem conclamationem edentibus. At Barbari subito re insperata perterreri, et neque inter se coire, neque contemplande ir uentium hostium multitudinis tempus habere, neque omnino quicquam salutare ex tempore consulere posse, sed fugæ se dare. Eos Romani insequi, et absentes simul legiones carumque duces accersere, cumque his domesticum scholarum, sieuti fuerat præceptum. Aucto fugientium pavore ac tumultu, Romani eos usque ad tricesimum milliare insequentur, spatium intermedium innumeris hostium cadaveribus consternentes.

τριάχοντα γενέσθαι την δίωξιν καλ τον μεταξύ χώρον άπείροις καταστρωθήναι νεκροίς. Tunc etiam impudens ille Chrysochir, cum pancis suorum fugiens, cum instare sibi videret Pula. dem quemdam e Romanis, quem ipse olim, 1012 in bello apud Tephricam ceperat notumque et familiarem habuerat, agnoscens hominem et ad eum conversus, Quid, ait, miser Pulades, mali tibi feci, quod me tam furiose persequeris, interficere cupiens? Cui breviter Pulades, Deo, inquit, confido. hac die me tibi pro tuis meritis gratiam relaturum. Pergit exinde Chrysochir attonitus ac vecors, audacter insequente Pulade, donec ad altam fossam perventum est. Eam cum transilire equum Chrysochir non pateretur, conto latus a Pulade propere ictus doloris impatientia ab equo delabitur. Aderat quidam Diaconitzes nomine. Is statim a suo desiliens equo Chrysochirem curandum suscipit, ca-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(83) Non assequebar quid sibi illud πάτρων vellet, parentes vel majores, quod vix quadrat, cum ab ipso Chrysochire captus dicatur Pulades, an patronum significaret, itaque eum σαρκάζων appelloret. Itaque omisi. Xvr. — Chrysocheiris elim captivus Pulades recte vocat eum πάτρωνα : hac namque voce ex Italica patrone deducta dominos etiam hodie compellant Orientales captivi. Alias Hesychius: Πάτρωνες οι πρώτοι των άξιωθέντων τη; 'Γωμαίων πολιτείας. Goan.

putque suis genibus imponens, casum hunc deplorat. Α της πλευράς. Και ό μεν εύθέως περιώνες το moribundo caput amputant : Diaconitzem et reliquos vinciunt interque captivos statuunt. Statim rei feliciter gestæ nuntius ad imperatorem una cum capité Chrysochiris mittitur. Atque hoc ita interfecto, simul omnis Tephricæ vigor atque robur elanguit. Hunc ergo finem habuit Tephricana res. et ad summam elata gloriam Manichæorum multitudo unius horæ spatio in fumum abiit.

ούν του Χρυσόγειρος συναπεμαράνθη πάσα ή άνθουσα της Τεφρικής εύανδρία. Καὶ τὰ μὲν κατά την Τεφρικήν τοιούτον έσχε το τέλος, και εν ώρα μια ή επί μείζον δόξης άρθείσα ύψος των Μανιγαίων πληθύς ώσει καπνός διελύθη.

1013 Cæterum Ignatio patriarcha vita defuncto, B imperator Photio episcopatum reddidit. Eo tempore ad imperatorem relatum est de insidiis ipsi a conjuratis quibusdam structis, principe facinoris patricio Romano, cui cognomen Curcuas. Index unus eorum fuit qui conspiraverant. Comprebensi insidiatores, effossi Curcuæ oculi: reliqui verberati et tonsi relegati sunt. Idem imperator etiam Lulum castellum a Saracenis occupatum recepit. Et Meluus castellum se ei dedidit, eumque pro domino suo agnovit. Manichæorum porro metropolin Cameiam ipse excidit.

Veris initio, Basilius, assumpto filio suo Constantino natu maximo, expeditionem in Syriam suscepit; occupataque Cæsarea, quæ ad Argæum est C prima Cappadoziæ urbs, stativa ibi habuit, cohortesque ordinum disciplina exercuit. Aliquam deinde partem exercitus speculatum emisit, ipse subse. quens. Quos speculatum missos dixi, ii per solitudines summa celeritate profecti Xylocastrum et Phyrocastrum castella evastarunt, incolasque captivos abduxerunt. Qua re perterriti qui Phalacrum castellum tenebant, ultro se Romanis dediderunt. At Ambronis filius Ababdeles, Anazarbi ameras, quamdiu procul abfuit Basilius, barbarice 1014 ferociens, ubi is appropinquavit, Melitenorum turmæ se immiscuit, cumque ea fugiendo saluti suæ consuluit. Basilius Casamanem, Carbanem, Ardalam et Eremosycæam excidit. Atque tum ad eum confugit Simas ille Tali filius, qui Tauri montis angustias insidens in Romanorum fines solitus erat grassari. Secundum hæc imperator Onopnicten fluvium et Sardum trajecit cum exercitu, pervenitque ad Cucussum, et, saltibus ibi repurgatis, invia loca itineribus commoda redegit, et quæ ibi erant insidiis apta loca in potestatem suam recepit. Inde ad Callipolin et Padaseam profectus, cum in transitu difficilia quædam incidisset præcipitia, suos consolatus pedes lento gressu

Interim Puladem alii socii asseguuntur, et ab άλγηματι κατερδύη του έππου, των δὲ σύν σύτω τω equis desilientes Chrysochiri jam deficienti alque (Διαχονίτζης τούτω ήν τὸ ἐπώνυμον) τοῦ ἔππον ἐξίτας έαυτον ἐπιμελείας ἡξίου τον πεσόντα, τοῖς τε οἰπεδιες γόνασι την έχείνου χεφαλήν έπιθείς χαι το συμβάν όδυρόμενος. Έν τοσούτω δὲ προσγίνονται τω Πουλάδη και έτεροι, και καθαλλόμενοι έκ των έππων την του Χρυσόγειρος αποτέμνουσι χεφαλήν ήδη θανατώντος καὶ ἐκλιμπάνοντος. Δεσμούσι δὲ καὶ τὸν Διακονίτζην και τοις άλλοις αίγμαλώτοις συγκαταλέγουσιν. Εύθύς ούν εύαγγέλια πρός τον βασιλέα έχπέμπονται. μεθ' ών ήν καὶ ή του Χρυσόγειρος κεφαλή. Πεσόντος

> Ίγνατίου δὲ τοῦ πατριάργου τὴν παρούσαν μεταλ-. λαξαμένου ζωήν, ἀπέδωκεν αύθις την Έκκλησίαν Φωτίω ὁ βασιλεύς. Κατά τοῦτον τὸν καιρὸν ἐπιδουλή μηνύεται τῷ βασιλεί παρά τίνος τῶν συνωμοτῶν, ξξαργον έγουσα τὸν πατρίκιον 'Ρωμανὸν τὸν Κουρχούαν. Καὶ δὴ συλληφθέντων τῶν ἐπιδουλευσάντων ό μεν Κουρχούας έπηρώθη τους δφθαλμούς, οί δε λοιποι τυφθέντες και καρέντες εξωρίσθησαν. 'Ο αδτός, βασιλεύς και το Λούλον (84) φρούριον ύπο Σαρακηνων κατεγόμενον άνεκτήσατο. Προσέθετο δὲ αὐτώ και το Μελούος, και δεσπότην τον βασιλέα άνηγόρευεν. Έξεπόρθησε δέ και την των Μανιγαίων μητρόπολιν την Κάμειαν δι' ξαυτού.

"Εαρος δὲ ἡδη λάμποντος, τὸν πρεσδύτερον τῶν υίων είληφως Κωνσταντίνου έχστρατεύει χατά Συρίας. Καὶ τὴν πρὸς τῷ ᾿Αργαίω (85) Καισάρειαν τήν πρώτην χαταλαδών των Καππαδοχών, έχεισέ τε αύλισάμενος, την μέν άλλην πληθύν τακτικαί; έξεπόνει μελέταις, μοζραν δέ τοῦ στρατοῦ ἀποτεμών κατόπτας έξέπεμψεν. Αύτδς δὲ κατόπιν ἐφείπετο. Οἰ δὲ προόπται καὶ πρόδρομοι τὰς ἐρήμους δξέως διάδραμόντες φρούριον το λεγόμενον Ξυλόκαστρον καί τὸ ἔτερον τὸ χαλούμενον Φυρόχαστρον ἐξεπόρθηταν, καλ τούς ενοίκους τούτων ήνδραποδίσαντο. "Εφ' οξς καταπλαγέντες οί τὸ τοῦ Φαλακροῦ λεγόμενον κάστρον είχουντες έχουσίως προσεχώρησαν τοίς 'Ρωμαίοις. 'Ο δὲ τοῦ "Αμβρωνος υίδς 'Απάβδελε, ὁ τῆς 'Αναδάρζης άμηρας, εως μεν μακράν άπείγεν ό βασιλεύς, [P. 574] βαρδαριχώς έθρασύνετο, έπει δέ ήγγιζε, τῷ τῶν Μελιτηνῶν στίφει συμμίξας φυγή την μετ' αύτου σωτηρίαν επραγματεύσατο. 'Ο δε βασιλεύς την τε Κασάμαν έξεπόρθησε και την Καρτάν την 'Αρδαλάν τε και την Έρημοσυκέαν, όπηνίχα καὶ Σίμας ἐχεῖνος ὁ τοῦ Ταἡλ, τὰς δυσγωρίας κατέχων του Ταύρου και εξ εφόδου τάς των Ρωμαίων λυμαινόμενος έσγατιάς, πρός τον βασιλέα κατέφυγε. Μετά ταύτα τον 'Ονοπνίχτην λεγόμενον ποταμόν καλ τον Σάρδον διαπεράσας ο βασιλεύς μετά του στρατού ήλθεν είς Κουχουσόν, και τάς έκει λόγμας άποκαθάρας και την άδατον εὐπόρευτον πεποιηκώς των έν-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ,

(84) Castellum munitissimum Tarso vicinum, de cujus situ et commodis auctor superius p. 552. GOAR.

(85) Ptolemaus v, 6 . "Ορη άξιόλογα διέζωκε την Καππαδοκίαν, τό τε "Αργεον. Goan.

ταθοι λόγων εκράτησε. Πρός δε την Καλλίπολιν και A ante exercitum ivit; superatisque Tauri angustiis, Παδασίαν φθάσας, δυσδάτοις δὲ περιτυχών καὶ ἀποκρήμνοις όδοξς, τούς ύπο γεζρα παραμυθούμενος πεζή και βάδην αύτος προεπορεύετο του στρατού. Υπερδάς δὲ τὰ στενά τοῦ Ταύρου τῆ Γερμανικεία προσβάλλει. Έπελ δὲ τὸ ἀνθιστάμενον ἄπαν τοίς τείγεσι συνεκλείετο, και ούδεις έτδλμα πρός γείρας έλθεζν, τὰ πρό τῆς πόλεως κάλλη κείρας καὶ πυρί παραδούς ποδς 'Αδάπαν (86) παρεγένετο την πόλιν. Καὶ τῶν ταύτης δὲ ἐποίχων μὴ τολμώντων ἐν τοῖς ύπαίθροις διαγωνίζεσθαι, άλλ' εΐσω συνελαθέντων τειγών, τὰ ἔξω της πόλεως λητσάμενος και ἀποτεφρώσας, έχπολιορχήσας δέ και το πολίγνιον ο Γέροντα έκάλουν, και διαρπάσαι έφεις τοίς στρατιώταις, τελευταίον αύτοις προσβάλλει τοις τείγεσι, και παντοδαπάς προσέφερε μηγανάς, και ένεργός ήν έν τή πολιορχία, έλπίδας ού μιχράς έγων αΙρήσειν την πόλιν διά τὸ τῆς περί αὐτὸν δυνάμεως βάρος. Εὐρώστους δὲ τοὺς ἔνδον εὐρῶν καὶ άδεῶς τὰ προσπίπτοντα φέροντας, άνοχήν τῷ πολέμω δοὺς ἐπυνθάνετο των ένδον έω' ότω πεποιθότες, της πατρίδος αὐτών ήδη μελλούσης παραλαμβάνεσθαι, όλίγον αὐτοῦ λόγεν ποιούμενοι φαίνονται · πρός δυ άπεχρίνατό τις τῶν γεραιτέρων πληροφορίαν ἐσχηκέναι Οὺχ ὑπὸ σοῦ πολιορχηθήναι νου την πόλιν, άλλ' ύφ' έτέρου τινός πεπρωμένον είναι ταύτην ληφθήναι κατά γένος σοι προσήχοντος (Κωνσταντίνος τούτω τὸ δνομα), καὶ διά τούτο μή καταπλήττεσθαι τοίς προσπίπτουσι. Τοῦ δὲ τὸν υίδν ἐπιδείξαντος καὶ ὡς Κωνσταντίνος καλείται εἰπόντος, οὐ τοῦτον ὁ ἐξηγούμενος ἔλεγεν είναι τὸν Κωνσταντίνον ος αὐτῶν μέλλει ποιήσαι τὴν πόλιν άνάστατον, άλλον δέ τινα μετά γρόνον συγνόν καὶ τῶν ἀπογόνων τῶν σῶν. 'Εφ' οἶς ὁ βασιλεὺς ὁργισθείς, και Εργοις εξελέγξαι βουληθείς ψεύδος την πρόβόησιν, συντονώτερον ήπτετο της πολιορχίας. 'Ω; δὲ πάντων πονούντων μὴ προδαίνουσαν έώρα τὴν σπουδήν, ἐπεγένετο δὲ κρύος ἀμήχανον, τοὺς ἐν ύπαίθρω σφοδρώς λυμαινόμενον, έλυσε την πολιορχίαν. [Ρ. 575] Έν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸ πολύ τῶν αίγμαλώτων διά το βάρος ξίφει κελεύσα; άποφορτίζεσθάι, τῆς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἴχετο, πολὸ δέος τοίς έχ τῆς Αγαρ καταλιπών. Προσδοχήσας δὲ ἐπιθήσεσθαι αύτοις κατά τὰ στενά, λόγους εν τοις έπικαίροις άφεις πολλούς των έλλογώντων έζώγρησε. Πρός ἄπερ 'Αδδελομέλερ ό τοῦ τόπου κατάρχων η άπειρηχώς, πρέσδεις έχπέμψας άδείας και είρηνης έδεξτο τυχείν · οδ την δέησιν δεξάμενος ό βασιλεύς σύμμαγον αύτον το άπο τοῦδε ἔσχε κατά τῶν ὁμοφύλων έθελοντήν. Έχειθεν τον Άργαιον διελθών, πρός Καισάρειαν γενόμενος έχ τε Κολωνείας και Μεσοποτομίας ἐπινικίους ἀγγελίας ἐδέξατο, κομισθέντων αὐτῷ λαφέρων καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν Κουρτῶν (87)

ad Germaniciam accessit. Cumque hostes intra muros se continerent, nemoque manum conferre auderet, suburbiis direptis atque incensis, ad urbem Adapam venit. Cumque hic etiam oppidant mænibus se tuerentur, quæ extra urbem erant deprædatus incendit; oppidulum cui nomen Geron expugnavit, militibusque diripiendum tradidit, Tandemque adhibitis machinis muros Adapæ aggressus oppugnationem undique acrem instituit: nam suarum copiarum robur in spem eum haud exiguam urbis potiundæ adducebat. Cum autem 1015 videret obsessos fortiter et impavide oppugnationem ferre, factis indutiis eos percontatus est cuinam rei fidentes, patriæ imminente exitio, tam securis essent animis. Respondit quidam de senioribus certos se esse urbem non ab inso in præsentia, sed ab alio quodam genus ad ipsum referente, nomine Constantino, expugnatum iri; itaque se non terreri hac oppugnatione. Cumque Basilius filium iis suum demonstrasset, atque bunc Constantinum vocari dixisset, non hunc esse illum Constantinum collocutor iste respondit, urbis hujus eversorem, sed alium quemdam fore multo post tempore, ex posteritate Basilii, Ira commotus ob hæc imperator, falsumque esse hoc vaticinium re ipsa ostendere cupiens, majori quam antea vi oppugnationi incubuit: sed cum, defatigantibus se omnibus, nihil effici videret, simulque gelu ingens obortum sub dio versantes affligeret, obsidionem solvit domumque versus suos abduxit. Inter revertendum multitudinem captivorum, quod oneri erat, ferro obtruncari jussit, Itaque, levato exercitu. iter ad urbem institutum prosecutus est, magno Agarenis terrore incusso. Quos cum insidias sibi in angustiis structuros præsagiisset, suis militibus ad opportuna loca dimissis, insidiatorum multos vivos cepit. Quibus rebus Abdelomeleri, qui iis locis præerat, animus ita est fractus ut missis legatis veniam pacemque petiverit. Assensitque imperator, et hunc deinde spontaneum 1016contra ejus gentiles socium habuit. Inde per Argæum profectus ad Cæsaream venit, ibique et ex Colon's et ex Mesopotamia nuntios rei feliciter gestæ accepit. allatis simul spoliis ac multis captivis Curtis atque Saracenis, quos omnes gladio occidi jussit : nam exercitus jam ante spoliis onustus erat Syriacis atque Tephricanis, et nolebat imperator captivorum inutilem secum trahere catervam. Ut ad Medæum pervenit, præmia iis quorum virtus in bello fuerat eximia divisit; militibusque hiematum dimissis, ipse expedito cum comitatu Constantinopolin

XYLANDRIET GOARI NOTA.

86) Apud Zonaram est Adata. Sed rursus Noster Addpam vocat in Constantino Leonis F., ubi eam expugnatam a Barda Phoca refert. Paulo ante pro 'Αναβάρζης legi 'Αναζάρδης, quæ est Dioscoridis medici patria, urbs Ciliciæ nota, etiam alias facta ipsius in re simili mentione motus. XYL.

(87) Forte Cretibus : nam Cretam quoque Agare -

nos tum tenuisse liquet. Nisi si quid est aliud : nam Turci, quod ad elemenia, magis huc quadra-rent, quam quod ad rem. Xvi. — Κουρτῶν. Curti versus Coloniam et Mesopotamiam populi, exinde parta victoria in Cappadociam abducti, longe positi Cretensibus, quos hic ob exilem et jejunam allusionem comminiscitur Xylander, Goan,

triarcha accepit, et populus ei cantilenis gratulatus est.

Tephrica hoc modo abolita, Tarsensium vires florere ac invalescere coperunt, rursumque ab his Romanorum fines graviter infestari. Contra hos Andreas Scytha sæpenúmero rem fortiter gessit, multosque corum qui prædatum excurrebant interfecit aut cepit; itaque cum imperator patricia dignitate cohonestatum scholis præfecit. Atque Andreas nactus majorem jam potestatem, viribusque auctus, justis præliis aliquoties cum Melitenis ac B Tarsensibus congressus victoriam reportavit. Misit aliquando Tarsi ameras superbas ad Andream litteras, plenas contumeliarum impiarum. Interalia scripserat : Experiar an tibi sit commodaturus Marie Filius ejusque Mater, ubi meas copias adversus te 1017 eduxero. Eam epistolam Andreas imagini Deiparæ suspendit, ita fatus : Verbi ac Dei Genitrix, tuque Deus ejus Fili, vide ut conviciatus est et quam insolenter infremuit jactabundus ille barbarus contra te et peculiarem tuum populum. Statim deinde exercitum suum ad Tarsum duxit. Cumque ad locum cui Podando nomen est venisset, in adversos hostes incidit, pugnaque conserta, ingentem eorum stragem edidit, in primis ipso etiam amera interfecto, paucisque fuga Tarsum elapsis. Ibi tum suos humavit, et cadaveribus hostium in unum congestis acervum magnum tumulum ac columnam excitavit ad victoria memoriam : atque ad sua reversus multis cum captivis et ampla præda, imperatorem per litteras de re gesta certiorem reddidit. Hie suum tenuit morem invidia; inventique maligni homines, qui Andream apud Basilium criminarentur, facile ei fuisse dicentes Tarso potiri, nisi ob ignaviam cunctando occasionem perdidisset. Atque his calumniis crebro inculcatis persuasum est imperatori ut imperium abrogaret Andreæ. In ejus locum suffecit Stypeiotam, statim se Tarsum occupaturum aliaque multa ferociter jactantem. Is ergo Stypeiota D confestim exercitum ad Tarsum ducit, nulla prorsus imperatoria calliditate, nullo usus consilio; cumque Tarso appropinquasset, castra co loco qui Chrysobulum dicitur ponit, neque 1018 fossa satis ea neque excubiis muniens. Cujus incuriam cum observassent Tarsenses, per noctem eum adoriumur, tali commento usi. Quia accepta ab Andrea clade ad exiguum redacti numerum pugnæ sustinendæ pares non erant, multis conductis equis ab eorum caudis sicca coria suspendunt, simulque cos ad varias castrorum Romanorum partes dimittunt : ipsi a tergo eorum, tubis ac tympanis sonitum edentes, strictis cum gladiis in media castra in iliunt. Orta proinde in exercitu Romano trepidatione, et per tumultum viris equisque in se

rediit. ibique de more victoriæ coronam a pa- A τε καί Σαρακηνών, οδι άπαντας το ξίφει άπεσκευάσατο . ήν γάρ προκαταπεπλησμένον το στράτευμα λαφύρων άπό τε Συρίας και Τεφρικής, και ούκ έδούλετο καλ τούτους έχειν δύσχρηστον παρακολούθημα. Έν Μηδαίω δε γενόμενος, καλ τιμάς διανείμας τοίς άριστεύσι, και πρός παραγειμασίαν έκπέμψας, αύτος εύζωνος πρός την βασιλεύουσαν Ευθασε, και κατά τὸ είωθὸς διά τοῦ πατριάρχου τὸν τῆς νίκης ἐδέξατο στέφανον καὶ παρά τοῦ πλήθους τὰς ἐπινικίους ἀδάς.

"Ηδη δε της Τεφρικής απομαρανθείσης ή των Ταρσιτών Ισγύς θάλλειν καὶ αὐξάνεσθαι ήργετο, καὶ πάλιν ἀπό τούτων αί των 'Ρωμαϊκών όρίων ἐσγατιαὶ δεινώς ἐπιέζοντο. Καθ' ὧν 'Ανδρέας ἐχεῖνος ὁ στρατηλάτης ό ἐχ Σχυθῶν πολλάχις ἡνδρίσατο, χαὶ πολλούς των είς προνομήν έχτρεγόντων άνήρει καί αίγμαλώτους ελάμδανεν· ον ό βασιλεύς πατριχιότητί τε ετίμησε και είς την άργην των σγολών προδιδάζει. Τότε δή μάλλον ό 'Ανδρέας ἀπό μείζονος έξουσίας τε καὶ δυνάμεως ἐμφανέσι μάχαις πολλάκις πρός τε τους άπο Μελιτηνής και τους άπο Ταρσού παρετάξατο καλ νενίκηκε. Καί ποτε μετά φρυάγματος γράμματα πέμψαντος τῷ Ανδρέα τοῦ ἀμηρεύοντος της Ταρσού, βλασφημίας ανάπλεα, δηλούντα, ώς "Ιδω εί σε ό τῆς Μαρίας ώφελήσει Υίὸς καὶ ή τοῦτον τεχούσα, όταν έξέλθω χατά σου μετά τῆς περί ἐμὲ δυνάμεως, τὸ λοίδορον γραμμάτιον ούτος δεξάμενος τη είχονι της Θεομήτορος ἀπεκρέμασεν, είπών "Ιδε, δ Μήτερ του Λόγου τε και Θεού, και σύ ὁ ταύτης Υίό; τε καί Θεό;, οία ώνείδισε καί έφρυάξατο κατά σού χαί του σου περιουσίου λαού ὁ βάρδαρος ούτος χαί άλαζών. Ταῦτα δὲ εἰπών, ἄρας τὰς Ῥωμαῖκὰς δυνάμεις ἐπήει κατά Ταρσού. Καὶ δή κατά το Ποδανδίν γενόμενος κάκει τοις έναντίοις συμμίξας τρέπεται σόνω πολλώ το των βαρθάρων πλήθος, πρότερον αὐτοῦ πεσόντος τοῦ ἀμηρά. ὁλίγοι δέ τινες μόγις πρός Ταρσόν άποσώζονται. Θάψας δὲ τοὺς οίχείους, καὶ τους πολεμίους είς Ενα χώρον [Ρ. 576] συναγαγών, χαὶ μέγαν ποιησάμενος χολωνόν είς στήλην χαὶ τοίς μετέπειτα, πρός τὰ οίχεῖα ὑπέστρεψε μετὰ λαφύρων και αίγμαλωσίας πολλής. "Εγραψε δε και τῷ βασιλεί δηλοποιήσας την νίκην. Οία δὲ φιλεί ποιείν ὁ φθόνος, διαδάλλουσιν οί πονηροί τον άνδρα πρός βασιλέα, και βάδιόν οἱ κατασχεῖν λέγοντε; την Ταρσόν, ό δὲ μελλήσει καὶ ραθυμία προήκατο τὸν καιρόν. 'Υφ' ών πολλάκις λεγομένων άναπεισθείς & βασιλεύς παραλύει της άργης τον άνδρα, και άντ' έχείνου προβάλλεται τον Στυπειώτην λεγόμενον, τήν τε Ταρσόν έξελεῖν ὑπισχνούμενον καὶ άλλα πολλά φρυαττόμενον. "Ος αὐτίκα παραλαδών τὰς δυνάμεις ήγε κατά Ταρσού, μηδέν στρατηγικόν έννοήσας μηδέ εὐδουλίας ἐπάξιον. Πλησίον δὲ γενόμενος τῆς Ταρσεῦ αὐλίζεται κατά τινα τόπον ός Χρυσόδουλλον λέγεται, μήτε τάφρον άξιδλογον μήτε στρατοπεδείαν όχυράν προστησάμενος: "Ον χατανοήσαντες οἱ Ταρσείς άμ:λώς διαχείμενον επιτίθενται τούτω νυχτός στρατηγήματι χρησάμενοι τοφύτω. 'Ολιγανδρούντες γάροί τοιούτοι έχ τῆς πρὸς 'Ανδρέαν ήττης καὶ μὴ δντες άξιόμαχοι πρός παράταξιν, έππους συναγαγόντις συχνούς και βύρσας ξηράς εξάψαντες άπο των ίππείων ούρων, ὑφ' ἐν παράγγελμα κατά πολλά τοῦ Τωμαϊκού στρατοπέδου έπαφιασι μέρη, δπισθεν έξ αύτολ ταίς σάλπιγξι καί τοίς τυμπάνοις επιδουπήσαντις μέσον του γάραχος γυμγοίς τοίς είφεσιν είσεπή- A confuse incidentibus, factum est ut Barbari vinceδησαν. Ταραγής ούν συμπεσούσης τω των 'Ρωμαίων στρατεύματι, καὶ δειλία συνταραγθέντων όμου καὶ των άνδρων και των εππων και άλλήλοις περιπιπτόντων, συνέδη τούς Βαρβάρους χρατήσαι καὶ φόνον άπειοον ἀπεργάσασθαι των 'Ρωμαίων, των πλείστων σείς και την 'Ρωμαϊκήν ίσχυν κατακόψαντες βαρδαρικοίς άλαλαγμοίς έπαιάνιζον.

Καὶ τὰ μέν πρὸς ἀνίσγοντα ήλιον οὕτως είνει τὰ δὲ πρός ἐσπέραν ἄπεισι λέξων ὁ λόγος. Καὶ τούτων γλο, όμοίως τοις λοιποίς, έπλ πλέον αμεληθέντων έπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μιγαήλ, καὶ πάσης σγεδον con th Basilela Populov dvhier Italiac, xal tov πλείστων της Σιχελίας ύπο της των Καρχηδονίων δυνάμεως καταπολεμηθείσης και ύποφόρου τοίς Βαρδάροις γενομένης, έτι δέ και των έν Παννονία και B Δαλματία και των ἐπέχεινα τούτων διακειμένων Σχυθών, Χρωβάτων (88), σημί, και Σέρδων και Ζαγλούδων, Τερδουνιωτών τε κα! Καναλιτών κα! Διοκλητιανών και 'Ρεντανών, της ανέκαθεν 'Ρωμαίων έπιχρατείας άφηνιασάντων καλ αύτονόμων καθεστηχότων, συνεπέθεντο μετά του χαιρού και οί άπδ Καργηδόνος 'Αγαρηνοί. Καὶ ἄργοντας ἐπιστήσαντες τόν τε Σολδάνον και Σάβαν και τον Καλφούς, έμπειρία πολεμική διαφέρειν μεμαρτυρημένους των όμοφύλων, [Ρ. 577] Εξ καὶ τριάκοντα πλοίων πολεμικών χατά Δαλματίας στόλον ἀπέστειλαν, ὑφ' οδ διάφοροι πόλεις ξάλωσαν Δαλματών, οίον ή τε Βούταμα, ή 'Ρώσα και τὰ κάτω Δεκάταρα. Προχωρούντων δὲ κατά νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς 'Αγαρηνοῖς, ήλθον C ærumnis diu toleratis tandem in extremo essent και ύπο την του όλου έθνους μητρόπολιν ή 'Ραούσιον λέγεται, καὶ ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρκουν πολύν, έχθύμως των ένδον άγωνιζομένων. Έπελ δὲ χρόνον ταλαιπωρούμενοι οί 'Ραούσιοι είς τάς έσγάτας συνηλαύνοντο άπορίας, πέμπουσι πρέσδεις ές βασιλέα ύπο της ανάγκης στενοχωρούμενοι, έπαμύναι παραχαλούντες τοίς χινδυνεύουσιν ύποχειρίοις γενέσθαι των άρνητων του Χριστού. Μήπω δὲ τῶν πρέσδεων άφιχομένων Μιγαήλ μεν ὁ βασιλεύς θνήσχει, καταλαμδάνουσι δέ τον Βασίλειον οἱ πρεσδευταί. *Ων έπιμελώς άκροασάμενος καλ όλος του πάθους γενόμενος, στόλον έξαρτυσάμενος νεών έχατον και άνδρα τούτοις Επιστήσας Εμπειρία καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα του πατρίκιου Νικήταν και δρουγγάριον των πλωτμων (89) τον την επωνυμίαν 'Ωορύφαν, κατά των πολεμίων έκπέμπευ. Οἱ δὲ τῆ πολιορκία του 'Ραουσίου προσμένοντες 'Αγαρηνοί διά τινων αύτομόλων μαθόντες την πρός τον βασιλέα των Ραουσίων πρεσδείαν, άπεγνωκότες δέ καλ την σύντομον άλωσιν, τούτο δέ καλ την έκ βασιλέως φοδηθέντες άφίξεσθαι μέλλουσαν βοήθειαν, λύουσι την πολιορχίαν, κατά δὲ τὴν Ἰταλίαν, ἢ νῦν Λαγγοδαρδία (90)

rent immensamque Romanorum cædem peragerent, plerisque a suis inglorie obtritis atque suffocatis. Tarsenses hac inopinata potiti victoria, et conciso Romano exercitu, barbarica conclamatione et strepitu pæanem cecinerunt.

δυσχλεώς συμπατουμέγων και συμπνιγομένων ύφ' έαυτών. Οδτω δε παραδόξως κρατήσαντες οι Τορ-

Hie tum status rerum in Oriente fuit. Nune res in Occidente ut habuerint, exponemus. Cum has quoque, perinde ac cætera omnia, Michaelus imperator peglexisset, omnis prope quæ ad Romanum pertinebat imperium Italia et pleræque Siciliæ partes a Carthaginensibus debellatæ et tributariæ Barbaris factæ erant. Ad hæc Scythæ, qui in Pannonia, Dalmatia ulterioribusque degebant regionibus, Chrobatæ inquam, 1019 Servi, Zachlubi, Terbuniotæ, Canalitæ, Djocletiani atque Reutani Romani imperii, cui antiquitus suberant, jugo excusso in libertatem sese asseruerant. Quos capia occasione adorti Carthaginenses Agareni, creatisque ducibus Soldano, Saba et Calphuso, qui inter gentiles peritiæ bellicæ primas absque controversia tenebant, classe armata navium 36 emissa, multas Dalmatiæ urbes ceperunt, inque his Butamam, Rosam et Decataram inferiorem. Ha prospere succedentibus rebus Agareni Ragusium quoque totius gentis caput aggressi longo tempore obsederunt, fortiter urbem desendentibus qui intus erant. Hi cum constituti discrimine, necessitate urgente legatos ad imperatorem mittunt, petentes sibi subveniri, ne in potestatem hostium Christum diffitentium redigantur. Antequam legati venirent, jam Michaeli obitu imperium Romanum Basilius occupaverat. Is legatos attente audivit, totusque corum miseratione concitus, classem 100 navium comparat, eamque, duce Niceta patricio et drungario rei navalis, cognomine Orypha, peritia ac prudentia singulari viro, in Barbaros emittit. Agareni, quos in obsidenda urbe perseverasse diximus, cum ex transfugis cognovissent Ragusinorum ad imperatorem legatos 1020 ivisse; de urbe cito expugnanda desperantes et auxilia missurum ei imperatorem metuentes, obsidionem solvunt, et ad ltalize eam partem quæ Longobardia hodie dicitur navigantes, Barin castrum occupant, ibique consident. Inde paulatim proxima quæque aggressi et potiti, universam Longobardiam, et aliquando quidquid ad ipsam usque Romam olim gloriosissi-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(88) Eos esse credo qui Crabatæ dicuntur, unde Croatia sive Crabatia. Paulo infra hi Scythæ omnes Salvini dicuntur. 'Ραούσιον est Ragusium, effam Zonaræ. Χγι. — Χρωβάτων φημί και Σέρδων de singulis hisce populis ac corum a Romanis. Defertiene longam historiam texit Constantinus imperator toto de Admin. Imp. commentario. Goar.

(89) Leo in Naumach. : Katà thy suolway του βaσιλικού πλωξμου και οι των άλλων θεμάτων πλώξμοι στρατηγοί δρουγγάριοι έχαλοῦντό ποτε τοξε άνω χρόνοις. Goan. (90) Ex quo Ravennæ morati sunt ac in Longo-

ώνόμασται, δίαπεράσαντες το κάστρον τῆς Βάρεω;

mam interest regionis, obtinuerunt.

bardia principatum exercuerunt Orientis imperatores, alium quemcunque locum in Italia sibi ieliέξεπόρθησαν και αύτόθι κατασκηνώσαντες, και τοίς έγγίζουσι καθ' έκάστην έπιτιθέμενοι και άεί τι προσλαμβάνοντες, πάσαν την Λαγγοδαρδίαν άγρι καλ αύτης της ποτε μεγαλοδόξου 'Ρώμης έκράτησαν

supra nominavimus gentes, cum vidissent quomodo, missis a Romano imperatore auxiliis, res in Dalmatia acta esset, missis ad eum legatis petunt rursus sub jugum Romanæ potestatis se recipi. Quorum honestam judicans petitionem Basilius humaniter assensit. Ita istæ gentes omnes sub imperium Romanum redierunt, ijsque præfecti ex ipsarum corpore dati. Cum autem 'qui Ragusium obsederant Agareni adhuc per Italiam discursarent. eamque continentibus damnis attererent, Basilius de iis profligandis cogitans, sentiensque classem Oryphæ ad hoc conficiendum non satis habere virium, per legatos a Dolicho Francia rege et a papa Romano contendit ut sibi in exscindendis impiis hostibus auxilia præbeant. Slavinis quoque B istis, quas paulo ante commemoravimus, gentibus præcipit, 1021 ac Ragusinis, ut institutum suum juvent. floc modo conjunctis viribus ingens est contractus exercitus; cumque classis Romanæ præfectus peritia rei bellicæ polleret, mox capta est Baris. Soldanum, et qui sub eo militabant Agarenos, Franciæ rex captivos secum abduxit. Ilune exitum prima Basilii in Occidentem expedition habuit.

Soldanus autem a rege Franciæ Capuam captivus abductus toto biennio nunquam ridere visus est. liaque rex ei qui effusum Soldano risum concilasset, aureum munus promisit. Cum autem quidam regi narraret vidisse se Soldanum ridentem, testemque rei produxisset, vocavit ad se rex Soldanum, causamque mutationis quæsivit. Ibi Soldanus, Currum, inquit, contemplabar ejusque rotas, ut carum aliæ partes in imum aliæ in summum obverterentur; atque hanc ego incertæ inconstantisque hominum felicitatis imaginem sentiens risi, cumque in mentem mihi veniret quam instabili nos de re superbiremus, tum simul etiam hoc sieri posse judicans, ut quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad

At Chrobati Servi reliquæque Scythicæ quas Α Το δε γενόμενον εν Δαλματία παρά της 'Ρωμαϊκής έπικουρίας και τὰ προμνημονευθέντα γένη των Σκυθών θεασάμενα, οί τε Χρωβάτοι και Σέρβοι και οί λοιποί, πρέσδεις πολς βασιλέα στέλλουσιν άξιούντες ζεύγλη της 'Ρωμαϊκής έξουσίας ύπεισελθείν. ών ώς εύλόγου της δεήσεως έπαχούσας ό βασιλεύς φιλανθρώπως αύτούς προσεδέξατο, και πάντες τη 'Ρωμαϊκή ἐπανήλθον άργή, δεξάμενοι ἄργοντας των οίκείων καὶ όμοφύλων. Των δὲ περικαθημένων 'Αγαρηνών τὸ 'Ραούσιον έτι περί τὴν 'Ιταλίαν διατρεγόντων καὶ συνεγώς κατατριδόντων αὐτήν, φροντίζων δ βασιλεύς όπως τούτους άποσχευάτηται, έπει έγίνωσκε μή άξιόμαγον είναι τον μετά του 'Ωορύφα στόλον, πρός Δολίχον (91) τον όῆγα Φραγγίας καὶ τόν πάπαν 'Ρώμης διαπρεσδεύεται, συνεπιχουρήσαι ταίς έπυτου δυνάμεσιν έξαιτών καλ μετά τούτων κατά των άθέων συμπαρατάξασθαι, και τάς δλίγω πρόσθεν μνημονευθείσας γώρας των Σθλαδηνών κελεύσας συνεπιλαδέσθαι τοῦ ἔργου καὶ τοὺς τοῦ Ραουσίου οίχήτορας. Ων όμου πάντων γεγενημένων καλ μεγάλης άθροισθείσης δυνάμεως, [578] έπει και ό Ρωμαίων ναύαρχος έμπειρία στρατηγική έκεκόσμητο, θάττον ή Βάρις άλίσχεται, Τὸν δὲ Σολδάνον καὶ τος ὑπ' αὐτον λαον των 'Αγαρηνών ο άρχων Φραγγίας (92) άναλαδόμενος αίχμαλώτους ἐπ' οίκον ἀπήγαγε. Καὶ ή μέν κατά την Εσπέρος πρώτη στρατεία τῶ Βασιλείψ τοιούτον πέρας εδέξατο,

'Ο δὲ Σολδάνος αἰχμάλωτος, ὡς εἴρηται, παρά τοῦ όηγες ληφθείς και έν Καπύη άγθεις, έπι διετίαν όλην ένδιατρίψας οὐδέποτε παρά τινος ώφθη γελών. 'Ο δέ δήξ τῷ κατάφωρον αὐτὸν γελῶντὰ πεποιηκότι χρυσίου δόσιν κατεπηγγείλατο. Προσήγγειλεν ούν τές ποτε τῷ ἐηγὶ γελῶντα τὸν Σολδάνον θεάσασθαι, καὶ τούτου παρείγετο μάρτυρας. "Ον καλέσας ὁ ἐἡξ τὴν μεταδολήν του γέλωτος ἐπυνθάνετο. Ὁ δὲ, « "Αμαξαν, φησί, κατιδών καὶ τοὺς ταύτης κατανοήσας τροχούς, πως ό μεν ταπείνος αίρεται ό δε μετέωρο; ταπεινούται, καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαδών τῆς ἀσταθμήτου καὶ άδεδαίου των άνθρώπων εύδαιμονίας, έγέλασα, άμα μεν ένθυμηθείς πως έφ' ούτως άδεδαίω πράγματι έπαιρόμεθα, άμα δέ καὶ ούκ άδύνατον οίηθείς τό και έμε, ώσπερ έκ μετεώρου γεγονότα ταπεινόν,

XYLANDRIET GOARI NOTÆ.

ctum Calabriam scilicet, Campaniam et Apuliam D mense Januario, circa Epiphaniam, Basilii Gracosive magnam Græciam, cujus Barium hic memorata civitas est, Λογγιδαρδίαν nominaverunt. Constanti-

nus de Admin. c. xxvn. Goar.

(91) Nolui mutare Δολίχου · corruptum est ex Αολοίχου aut simili : nam historiæ docent Ludovicum secundum tune Occidentis imperatorem fuisse. Quem Noster, qui suis amplius vellet tribui, regem modo Franciæ, sicut et Carolum Magnum supra, vocat, hujus avum, Χγι. — Φράγγους a Francis sibi mage notis quoscunque Latinos vocant Græci; eoque maxime tempore quo vix a Francis distinguerentur Germani, Ludovicum secundum Germaniæ regem, Lotharii successorem, facile fuit auctori ήγα Φραγγίας celebrare. De legatione porro Basihi Chronicon a Pithoro editum : Dicto anno (873)

rum imperatoris legati cum muneribus et epistolis ad Ludovicum regem Ratisbonam venerunt, atque ei inter cætera xenia crystallum miræ magnitudinis, auro gemmisque pretiosis ornatum, cum parte non modica salutiferæ crucis obtulerunt, qui honorifice suscepti et congrua responsione accepta revierunt ad sug. GOAR.

(92) Ludovicus junctis armis cum fratre Lothario Capuam, Beneventum, deinde Barium Saracenis eripuit. Seodas quoque eorum princeps captus ac-cum suis a Ludovico trucidatus refertur a Leone Ostiensi 1, 37 et 38. Apud quem de quovis principe Saracenorum fortunæ ludibria irridente altum silentium. Veritatem historiæ require p. 142.

GOAR.

ούτως και έκ του χαμερπούς ενδέχεται πάλιν άρθη- A prius attollar fastigium. His auditis rex de suc ναι πρός το μέγεθες. . Τούτου άκούσας ο όηξ και έννοιαν των οίχείων λαδών, συνετόν τε τον άνδρα λογισάμενος διά τε την προηγησαμένην άρχην καὶ τὸ γ ρας και το εύτυγίας τε άμα και δυστυγίας πειραθήναι, παβόησίας τε μετεδίδου αὐτῷ καὶ συνδιαιτήσεως. "Ο δε δόλιος ών και πανούργος μηγανήν βάπτει κατά του δηγός, ήτις τον μέν όηγα της Καπύης εδίωξεν, έαυτω δὲ τὴν ποὸς τὰ οίχεῖα ὑποστροφὴν ἐγαρίσατο. Είδως γάρ ὁ τοιούτος ώς αλ δύο Ίταλικαλ πόλεις αύται, ή τε Καπύη καὶ ή Βενεδενδός, ού πρό πολλού προσκτηθείσαι τω δηγί βεδαίαν ου φυλάττουσι την πόδο αύτον πίστιν, άλλ' άει την έλευθερίαν φαντάζονται, ούκ άγνοων δὲ ὅτι καὶ διὰ φροντίδος έστι τω ρηγί ή τούτων βεδαία και άσφαλής κατάσχεσις, πρόσεισι τω όηγι και φησιν ι 'Ορών σε διά παντός, δ βασιλεύ, μεριμνώντα καί φροντίζοντα πώς αν άσφαλώς καθέξεις τὰς Ίταλικὰς ταύτας πόλεις, ἔογομαι προσοίσων βουλήν, "Ισθι ούν, ώ γενναιότατε, ώς ούχ άλλως σοι άμετάπτωτος ή των πόλεων τούτων κατάσχεσις Εσεται, εί μή τους προύγοντας τούτων είς τά ήθη μετοιχίσεις των Φράγγων · φύσει γάρ τὸ άχου · σίως δουλούμενον άντέχεται της έλευθερίας, και καιρού λαδόμενον έχρήσσει τὸ σπουδαζόμενον, > Τούτοις ήσθείς τοίς λόγοις ὁ όἡξ, καὶ λυσιτελείν αὐτῷ οίηθείς, έγνώχει οδτω ποιείν. Κλοιοί τοίνον έχαλχεύοντο καί δεσμά λεληθότως ώς έπί τιρι γρεία τάγα κατεπειγούση. Οῦτω δὲ τὸν ρῆγα εὐμηγάνως ὁ Σολδάνος ά δραποδίσας πρόσεισι τοίς έξάργοις των πολιτών (καὶ γάρ δή καὶ τούτοις συνήθης ἐγένετο [Ρ. 579] καί συνεχώς όμιλων διετέλει) καί φησι πρός αύτούς « `Απόροητόν τι έξενεγχείν βούλομαι πρός ύμας, δέδοικα δὲ μὴ ἔκπυστον γενόμενον ἐμοί τε δλεθρον κα! ύμιν χίνδυνον προξενήση.) Των δὲ διομοσαμένων έχεμυθήσειν και άνέκφορον τηρήσαι το λαληθέν, τον έηγα έςη βούλεσθαι πάντας όμας πρός την έαυτου χώραν της Φραγγίας σιδηροδεσμίους έχπέμψαι, ώς ούκ άλλως ούσης αὐτῷ ἀσφαλοῦς τῆς τῶν ὑμετέρων διαχρατήσεως πόλεων. Των δε ενδοιαζόντων και μή πιστά τὰ λεγόμενα ήγουμένων, ζητούντων δὲ σαφεστέραν των λεγομένων κατάληψιν, λαδόμενός τινος των άργόντων άπηλθεν είς τους γαλχείς, και διερευνπιθαι παρεχελεύετο τίνα τὰ μετ' ἐπιτάσεως χαλχευόμενα έπει δε μάθοι ότι άλύσεις είσι και πέδαι, έπανελθών πληροφορίαν εδίδου τοῖς ἄρχουσιν εὐνοῖχῶς η τον άνδρα λαλείν, και τὰ λαλούμενα άληθη τυγγάνειν καλ ταϊς ήμων σωτήρια πόλεσι. Πληροφορηθέντες ούν οί άργοντες καὶ σύνεδροι τῶν ἐηθεισῶν πόλεων τρόπον εζήτουν δπως τον όηγα άμύνωνται. Καὶ δή πρός χυνηγέσιον έξελθόντος ποτέ άποχλείουσι κατ' αύτοῦ τάς πύλας καὶ οὐκέτι συγχωρούσιν αὐτῷ τὴν εἴσοδον. 'Ο δὲ μηδὲν ἐχ τοῦ παραγρῆμα δυνάμενος διαπράξασθαι ποδς την έαυτου ύπενόστησε χώραν. Πρόσεισι ρόν τοίς άρχουτιν ὁ Σολδάνος την χάριν της μηνύσευς άπαιτων • ή δὲ ຖν τὸ άπολυθηναι καὶ ἐλευθερίως συγχωρηθήναι άπελθείν είς την ξαυτού πατρίδα. 'Απρλυθείς ούν, ώς τάχα εὐεργετήσας, καὶ εἰς Καρχτόδνα γενόμενος και την ίδιαν άνακτησάμενος άργήν, έχστρατεύει κατά Καπύης και της Βενεδενδού.

quoque statu cogitans. Soldanumque et ob gestum ante imperium et ob senectutem ac utriusque fortunæ peritiam virum judicans 1022 sapientem. libere postmodo secum congredi ac versari permisit. At Soldanus, homo vafer et versutus, dolum regi tendit, quo eum Capua expulit sibique ad suos reditum confecit. Duas Italiæ urbes, Capuam ac Beneventum, sciebat nnper a rege subactas in fide eius constanter non permanere, sed adhuc libertatem somniare : neque ignorabat de iis certo tutoque retinendis regem esse sollicitum. Ergo regem compellans, Video, inquit, te assiduo meditari et curam impendere quomodo has duas urbes certo retineas in tua potestate. Ea de re consilium affero. Scias itaque non aliter tibi firmum in eas fore imperium quam si earum principes in Franciam deportes. Natura enim ita comparatum est ut qui inviti serviunt, ii libertatem affectent, et quod cupiunt, ad id obtinendum capto tempore erumpant. Hunc sermonem rex gratum habuit, esseque hoc in rem suam ratus statuit exsequi. Itaque jam occulte compedes æreæ parabantur et vincula, veluti ad usus alios quosdam requirerentur. At Soldanus hoc commento regem ludificatus, principes civium (naus horum quoque familiaritatem ac crebram consuetudinem sibi paraverat) aggressus habere se arcanum ostendit, quod ipsis indicet, nisi metuendum sibi sit ne ii eo evulgato indici exitium, sibi periculum 1023 creaturi essent. Ut jurejurando interposito taciturnitatem promisere, constituisse omnino regem significat ipsos in vinculis ferreis in Franciam transmittere, quod judicaret se aliter in urbes ipsorum stabile imperium habere non posse. Dubitantibus et filem dictis non adhibentibus, sed certius eorum argumentum quærentibus, quemdam principum Soldanus ad fabros duxit, jussitque interrogare quidnam tanta operis contentione fabricarentur. Qui cum didicisset catenas et pedicas parari, ad suos reversus fidem eis fecit, Soldani verba a benevolentia erga ipsos profecta vera esse ac patriæ ipsorum salutaria. Exinde principes istarum urbium rem ita habero persuasi, de ratione qua ulciscerentur regem cogitant; egressumque aliquando venatum portis occlusis reditu arcent, isque cum in præsentia nihil agere posset, urbibus iis exclusus tum in Franciam rediit. Soldanus autem principes adit, ab iisque mercedem indicii postulat; quæ erat ut liber in patriam redire sineretur. Id pro hoc beneficio consecutus muneris, Carthaginem reversus, ac imperio pristino recepto, expeditionem contra Capuam ac Beneventum suscipit, urbesque eas validis circumpositis castris omni vi oppugnat. Pressi obsidione oppidani ad regem legatos mittunt, veniam delicti petentes auxiliumque 1024 implorantes. Quos ille contumeliose dimisit, gaudio sibi fore ipsorum exitium respondens. Legatis re infecta reversis, obsessi quo se verterent non habentes, op-

63

20

pugnandoque in summas redacti difficultates, le- A καλ χάρακα πήξας δχυρόν ένεργως επολιδρικει τάς ut succurrat sibi flagitant. Assentit imperator; statimque legatum remittit, qui suos bono animo esse juberet, nuntiaretque mox adfutura satis valida auxilia, quæ ipsos discrimini eriperent. Is legatus in reditu ab hostibus est captus. Eique Soldanus ad se adducto, Optio tibi , inquit , datur : delige quod est melius. Si salvus esse vis magnisque affici donis, dic iis qui te miserant, omnibus audientibus, denegasse imperatorem Romanum iis auxilia : sin verum renuntiabis, illico peribis. Promittit legatus se facturum quod jusserat ameras; et cum ad sagittæ ictus spatium ad mænia acces. sissent, primos urbis prodire postulat. Qui utpræsto fuerunt, sic eos compellat : Tametsi mihi, B o patres, certa mors impendet gladiusque ad jugulum est, non tamen celabo veritatem, et rogo ut uxori liberisque meis gratiam referatis. Ego, domini, quanquam nunc in manibus hostium 1025 sum, legationem meam confeci, et mox aderit a Romano missum imperatore auxilium. Itaque state fortiter : venit enim qui ut non me, vos saltem eripiet. Hæc fatum illico ministri Soldani gladiis in exigna frusta disciderunt. Soldanus autem metuens sibi ab imperatoris, quoniam eum missurum cognoverat, exercitu soluta obsidione domum rediit. Capitæ et Benevento exinde societas ac fœdus cum Romano imperatore fuit.

άπο τοῦδε διετέλεσαν φίλαι καλ σύμμαχοι καθεστώσαι 'Ρωμαίοις.

Circa hoc tempus Esman Tarsi ameras, superiore C inflatus victoria, maximas naves triginta, quales Saraceni cumparia vocant, adornavit, iisque urbem Euripum petiit. Sed quia hoc præviderat imperator, Græciæ præfectus Æneiates hujus jussu, qua: tum urbis præsidio sufficeret, populum ex universa Græcia introduxit, murosque convenienter munivit, balistis et saxa torquentibus machinis adornatis, omninoque nihil eorum quæ ad oppugnationem profligandam faciunt neglexit. Ut Tarsensium classis appulit, et mucis appropinquans crebris telorum 1026 conjectibus repeliere eos qui muros tuebantur intendit, ibi, qui Euripi in præsidio erant, animi robore impleti, machinis saxa jaculantibus et balistis atque arcubus lapidibusque identidem multos Barbarorum dejecerint ; ventoque secundo observato, suas triremes in bostem immiserunt, multasque hostium naves Græco igni combusserunt. Ob quæ animo æstuans Esman, gnarus interim multos pecuniæ cupiditate mortem con-

gato ad Basilium Romanorum imperatorem misso πόλεις. Στενοχωρούμενοι δε ύπο πολιορχίας οἱ πολίται διαπρεσδεύονται πρός τον όηγα, συγγνώμην τε της άμαρτάδος αίτουντες και συμμαγίαν ζητούντες. 'Αλλά μεθ' δδρεως άποπέμπονται, ἐπιχαίρειν εἰπόντος τη άπωλεία αὐτῶν. 'Απράκτων δὲ τῶν πρεσθευτων ἐπαναστρεψάντων διαπορούμενοι καὶ μἡ ἔγοντες ό τι και δράσειαν, δεινώς δε πιεζόμενοι και ταίς τῆς πολιορχίας ανάγχαις, στέλλουσιν άγγελον ποδς Βασίλειον τον βασιλέα 'Ρωμαίων, βοήθειαν έξαιτούμενοι. Ούτος δὲ τὴν πρεσδείαν δεξάμενος θάττον ἐκπέμπει τον πρεσδευτήν, θαρρείν παρεγγυήσοντα ώς μετά μικρόν ήξει τε αύτοις άποχρώσα βοήθεια καὶ τῆς άνάγκης αὐτούς ἐξελεῖται. Υποστρέψας ούν ὁ πρεσδευτής αίχμάλωτος έγένετο τοις έχθροις. Εν καί παραστησάμενος ὁ Σολδάνος, « Δυοίν, έφη, προχειμένοιν όδοιν Εξεστί σοι την ώφελιμωτέραν έλέσθαι. Εί μέν γάρ θέλεις την ξαυτού σωτηρίαν δωρεών τε τυχείν και χαρίτων πολλών, λάλησον πρός τους πέμψαντας έν έπηχόω, ώς άπείρηται τῷ βασιλεί Ρωμαίων ή πρός ύμας συμμαχία, και σωθήση των δ' άληθινων ἐπαγγελιών ἐχομένω σοι ἔψεται ταχύτατος θάνατος. > Τοῦ δ' άγγελιαφόρου συνθεμένου τὸ θέλημα ποιήσαι του άμηρα, έπει ώς άπο τόξου βολής τῷ τείχει προσήγγισαν, τούς πρώτους ό πρεσδευτής παραγενέσθαι τῆς πόλεως ἐξητήσατο. [Ρ. 580] Καὶ δή παραγενομένων, τοιούτων πρός αύτους ήρξατο λόγων: ι Εί καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος, ὧ πατέρες, καὶ τὸ ξίφος ἐν τῆ σφαγῆ, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀπο-

κρύψομαι την άλήθειαν. Αίτω δε άποδουναί μοι την χάριν είς τὰ έμὰ έκγονα καὶ την σύνευνον. Έγω γάμ, ω κύριοί μου, εί και ταις των πολεμίων κατέχομαι χεροίν, άλλά γε την πρεσδείαν μου έξεπλήρωσα, και συντόμως προσδέγεσθε την έχ του βασιλέως των 'Ρωμαίων βοήθειαν. Διο στήτε γενναίως ' Εργεται γάμ δ βυόμενος ύμας, εί και μή έμε. : Οδτος μεν ούν τοσαύτα και τοιαύτα είπων εύθεως ύπο των ύπηρετων τοῦ Σολδάνου τοῖς ξίφεσεν εἰς μικρά μέρη καὶ μόρια κατετμήθη · ὁ Σολδάνος δὲ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως ἐλευσομένην βοήθειαν όρρωδήσας έλυσε την πολιορχίαν και οίκαδε ύπεχώρησεν. ΑΙ δε είρημέναι πόλεις το

Κατά τούτον τον χρόνον και Έσμαν ὁ τῆς Ταρσού άμηρας, τη προηγησαμένη έπαιρόμενος νίκη, τριάκοντα πλοία (93) μέγιστα έξαρτυσάμενος (κουμπάρια ταύτα καλείν εἰώθασιν οἱ Σαρακηνοὶ) τῆ πόλει ἐπιτίθεται του Ευρίπου. Προγνόντος δε τούτο του βαείλέως, ὁ στρατηγὸς τῆς Έλλάδος (ὁ Οίνειάτης οὖτος ήν) κελεύσει βασιλική του Ικανου είς φυλακήν της πόλεως λαδν άπό πάσης Έλλάδος εΙσήγαγε καὶ τοῖς τείχεσι την προσήχουσαν παρασχευήν προσηνέγκατα, πετροδόλα τε δργανα καὶ τοξοδόλα τεκτηνάμενος, καὶ άπλῷ λόγῳ μηδὲν τῶν δυναμένων ἀποσοδεῖν πολιορκίαν άμυντηρίων άπολιπών. Έπει δε κατέλαδε και ό τῶν Ταρσέων στόλος, καὶ τοῖς τείχεσεν ξόη προσήγγιζε, και βιλών άφέσει συχνών άναστέλλειν ήγωνίζετο του; ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνομένους, θυμοῦ καὶ manu mittendis ita pro urbe propugnaveruni, ut D προθυμίας πλήρεις οί του Ευρίπου γενόμενοι τοίς πετροδόλοις των όργάνων καὶ τοῖς καταπελτικοῖς βέλεσι καλ τοίς τόξοις καλ τοίς έκ των χειρών λίθοις άπο των τειχών γενναίως ήμύνοντο, καλ συχνούς των Βαρδάρων καθ' ἐκάστην ἀνήλισκον. Ἐπιτηρή αντες δέ και πνεύμα έπίφορον έπαφείκασι τάς ξαυτών τρι-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

ήρεις ταϊς έναντίαις, και πολλάς τῷ ύγρῷ πυρί κατ- A temnere, ante vallum aspidem magnam auro pleενέπρησαν. Πρίς άπερ άμηχανών ὁ βάρδαρο;, καὶ είδως ώς έφεσις καλ έρως χρημάτων πολλούς παρασχευάζει χαταφρονείν του θανάτου, άσπίδα μεγάλην πόδ του χάραχος θείς και χρυσίου ταύτην πεπλήρωκώς τούτο γέρας έγη δώσειν, μετά καλ παρθένων έπιλέχτων αίχμαλωτίδων έχατον, τῷ πρώτως ἐπιδάντι του τείχους και τοις όμοφύλοις την γέκην βραδεύσαντι. Όπερ οἱ ἐχ τῆς πόλεως θεασάμενοι, εὐθύς τε την νούν των πραττομένων κατανοήσαντες, παρακλητιχοίς τε λόγοις και διεγερτικοίς πρός άλκην έαυτούς παραθαββύναντες, καὶ ὑφ' ἐν σύνθημα τὰς πύλας τῆς πόλεως άνοίξαντες, άνδρείως κατά τῶν Βαρδάρων έξωρμησαν. [Ρ. 581] Και κατά την πρώτην συμβολήν καιρίαν δεξαμένου τοῦ άμηρα πληγήν καὶ πεσύντος, καὶ πολλών άλλων σύν αὐτῷ ἀναιρεθέντων, οἱ λοιποὶ ἐτράπησαν πρὸς φυγήν. Ἐπικειμένων δὲ τῶν διωχόντων μέχρι τῶν ὑπολοίπων νεῶν χατεσφάττοντο, χαὶ φόνος ἐγένετο τῶν Βαρδάρων πολύς · οἰ δὲ περιλειφθέντες δλίγας πληρώσαντες των νεών μετ' αισχύνης άπέφυγον πρός τὰ ίδια. Καὶ ὁ μὲν ἐχ τῆς Ταρσοῦ στόλος τοιούτον έσχε το πέρας.

στόλος. Σαήλ γάρ του 'Απόχαψ άρχηγού τῆς Κρήτης ύπάρχοντος, Φώτιός τις άνηρ πολεμιστής καὶ δραστήριος παρ' αὐτοῦ κατά 'Ρωμαίων ἐστέλλετο μετά ἐπτά καί είκοσι κουμπαρίων, &ς δή γαλέας κατονομάζειν εἰώθασιν, ος εξορμήσας έκ Κρήτης τὰς έν τῷ Αίγαίο νήσους και τάς παραλίους κατεληίζετο, και μέχρι της εν Έλλησπόντω Προικοννήσου κατέλαδε, τά παρατυγόντα άνδραποδιζόμενός τε και διαφθείρων. Τούτφ συναντήσας μετά του 'Ρωμαϊχού στόλου δ πατρίχιος Νικήτας καλ δρουγγάριος πλωτιων ό 'Ωορύφας, καὶ τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ στόλου κατάρχειν λαγών, περί το στόμιον του Αίγαίου παρά την Καρδίαν, καί μάχην καρτεράν συστησάμενος, εύθύς τὰ μὲν εἴκρσι των Κρητικών σκαφών τῷ ύγρῷ πυρὶ συγκατέφλεξε, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς Βαρδάρους μάχαιρα καὶ πῦρ καὶ Ο ύδωρ διεμερίσαντο · όσα δὲ τὸν ἐχ τῆς ναυμαχίας καὶ τλν έχ της θαλάσσης διέφυγον χίνδυνον, φυγή την σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο. 'Αλλά καίπερ οδτω δεινῶς θραυσθέντες οἱ Κρῆτες οὐκ ἡγάπησαν ἡρεμεῖν, άλλά πάλιν των κατά θάλασσαν άντείχουτο πραγμάτων, και ληστρίδας έξαρτυσάμενοι ναύς την Πελοπόννησον καὶ τὰς κάτωθεν αὐτῆς νήσους ἐλύπουν, τὸν ἄνωθεν βηθέντα Φώτιον ναύαρχον ἔχοντες. Ἐξορμά καὶ κατά τούτων ὁ τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ στόλου ἐξηγούμενος Νικήτας πατρίκιος δ 'Ωορύφας, ἐπιφόρω δὲ καὶ αίσίω χρησάμενος πνεύμετι δι' όλίγων ήμερών καταλαμβάνει την Πελοπόννησον και τῷ λιμένι προσίσχει των Κεγχρεών. Μαθών δε ότι τὰ των έχθρών σκάφη τὰ δυτικώτερα μέρη Πελοποννήσου ληίζεται, D Μοθώνην καὶ Πύλον καὶ Πάτρας καὶ τὰ προσεχή Κορίνθω χωρία, βουλήν βουλεύεται συνετήν και σοφήν. Ίλιγγιάσας γάρ περιοδεύσαι την Πελοπόννησον διά τε Ταινάρου και Μαλέου και χιλίων μιλίων μήκος τηνάλλως άναμετρήσασθαι καὶ τοῦ προσήκοντος ύστερήσαι καιρού, ώς είχιν, εύθυς έν νύκτι διά του κατά Κάρινθον Ισθμού, πολυχειρία χρησάμενος, πρός την έχειθεν θάλασσαν κατά το ξηρον διαθιδάζει τὰς ναύς. Έμδιδάσας δὲ τὸν λαὸν ἐν αὐταῖς ἔργου είχετο. Καὶ ούτω μηδέν πεπυσμένοις περί αύτου τοξε πολεμίοις

nam ponit, atque hanc et centum captivarum virginum lectissimas præmii loco se el daturum promittit, qui in murum primus evasisset suisque victoriæ auctor fuisset. Id cum viderent oppidani, ac statim quis scopus huius rei esset sentirent, ad fortitudinem sese mutuo cohortati tessera data omnes portas aperuerunt et in Barbaros acrem impetum dederunt. Primo concursu ameras lethali accepto vulnere cecidit, multique cum en occisi sunt : reliqui in fugam conversi instantibus Romanis usque ad reliquas naves ingenti cum clade suorum contenderunt. Superstites Barbarorum paucis navibus impletis cum dedecore domum versus aufugerunt. Hoc infortunium Tarsensis habuit classis.

Έτερος δε πάλιν από της Κρήτης αντηγείρετο B 1027 Alia porro a Creta erupit classis. Etenim Saelus Apochapsi filius, Crette dominus, Photium bellicosum atque strenuum hominem cum vigint1 septem cumpariis, quas et galeas nominant, adversus Romanos misit. Qui insulas in Ægæo mari sitas et maritima deprædans usque ad Proconnesum in Hellespontum perrexit, obvia quæque evastans. Huic cum Romana classe Nicetas Oryphas patricius et rei navalis drungarius ac classis præfectus occurrens in faucibus maris Ægæi apud Cardiam, aeri prælio commisso, statim viginti Cretenses naves Græco igni combussit; classiarios partim ferrum partim ignis aut aqua abolevit, reliquæ naves fuga salutem quæsiverunt. Hoc tam gravi accepto vulnere, Cretenses quiescere tamen adhuc non sustinuerunt, sed rursum maritimas res tentarunt, ac Photio eodem duce prædatoriis navigiis Peloponnesum et inferiores ea insulas infestarunt. Adversum hos Oryphas cum classe profectus, secundo vento commodum propellente, paucis diebus ad Peloponnesum appulit in Cenchreensem portum. Cognito autem hostes suis navibus versus occasumsitas Peloponnesi partes 1028 populari, Methonani, Pylum, Patras et contigua Corintho loca, sapiens consilium cepit. Abhorrens enim a circumnaviganda per Tænarum et Maleam Peloponneso, ac incassum mille conficere milliaria, itaque occasionem rei gerendæ perdere nolens, ea ipsa qua primum applicuit nocte per Corinthiacum Isthmum, operarum usus multitudine, naves per continentem in alterius lateris mare transportavit, impositisque classiariis statim rei gerendæ incubuit; hostesque, ad quos fama ipsius nondum pervenerat, subito adortus, eo ipso iis in metum ac trepidationem conjectis, coire eos et de vi propulsanda cogitare non est passus, sed effecit ut extemplo fugæ se darent. Ergo aliis hostilium navium incensis, aliis demersis, Barbarisque aut ferro trucidatis aut in profundum depressis, occiso ctiam navium ductore, coegit reliquos hinc inde per insulas diffugere. Quos ipse postea opera

suo indagatos atque captos variis supplicits affecit. Α αιρνίδιου επιτίθεται, και τῷ παρ' ἐλπίδα; δέει συγ-Quibusdam cutim omnem detraxit maxime baptismum Christi diffidentibus, quod baptismum se illis diceret nihil proprium adimere; aliis lora ab occipitio ad talos usque magno ipsorum cum dolore evellit; alios funibus in sublime tractos in lebetes bulliente pice repletos demisit; alios aliis cruciatuum formis torsit. Atque hoc 1029 pacto effecit ut ad invadendam Romanorum ditionem timidiores atque segniores essent Agareni.

κ ι δενηροτέρους εποίησε μή κατά της Ρωμαϊκής επικρατείας εκστρατείας εκπέμπειν.

Cæterum alia Barbarorum classis veluti procella B quædam ab Occidente in Romanum imperium impegit. Nam Africæ princeps inusitata magnitudine navibus sexaginta confectis, grassando multosque captivos abducendo usque ad Cephaleniam et Zacyntum insulas progressus est. Ideirco statim Nasar, qui post Nicetam navalibus præerat copiis, cum valida triremium aliarumque navium velocium classe emittititur; isque ad festinationem navigationis secundo adjutus vento, parvo temporis spatio Methonam pervenit. Ne autem quam primum hostes adoriretur, hanc habuit causam. Haud pauci sociorum navalium periculum formidantes paulatim sese subduxerant; quam ob rem Nasar navibus suis remige vacuis non putans expedire pugnam, missis qui celeriter ad imperatorem venirent, casum hunc exponit. Imperator dicto citius desertores istos conquisivit, ac reliquorum terrendorum causa simulavit se eos suppliciis afficere. Triginta quippe de captivis qui in prætorio asservabantur Saracenis, belem fuligine oblitos in circum produci ibique flagris ignominiose cæsos in Peloponnesum emitti, tanquam ii fugæ auctores reliquis 1030 fuissent, atque istic unde profugissent interfici jussit. Ergo desertorum loco in palos suffixis in Peloponneso triginta istis Saracenis, Romanos classiarios omnes ingens metus incessit; omnique mollitie excussa ultro ducem orabant ut se in hostes duceret. Proinde Nasar classiariorum lecto ex militibus Peloponneauxilium ascito, ad rem gerendam se parat. Jam elati animis Saraceni ob dessationem antegressam Romanis summam timiditatem imputabant, ipsique secure e navibus suis egressi proxima quæque deprædabantur, cum subito classis Romanæ dux eos consecutus nihil tale exspectantes per noctem dato signo invadit. Ita neque cocundi neque resistendi tempus concessum Barbaris, lique ingloria nece perierunt, navibus ipsorum una cum vectoribus

γέας καί συνταράξας αύτων τούς λογισμούς ούδὲ συστήναι καὶ άλκης μνησθήναι συνεγώρησεν, άλλ' εὐθύς ίδειν πρός φυγήν. Τάς μέν ούν πυρπολήσας, τάς δέ καταποντώσας των πολεμίων νεών, [Ρ. 582] και των Βαρδάρων τους μέν άνελων τω ξίφει, τους δε υποδρυχίους τῷ βυθῷ ποιησάμενος, καὶ τὸν τῶν νεῶν ἀρχηγόν άνελών, τούς λοιπούς διασχεδασθήναι κατά την νήσον ήνάγχασεν. Αύτὸς δὲ σαγηνεύων ὕστερον καὶ ζωγρών διαφόροις τιμωρίαις ύπέδαλε, τούς μέν την

της σαρχός δοράν άφαιρούμενος, και μάλλον τους άρνησαμένους το βάπτισμα (94) του Χριστού, τουτο παρ' αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι λέγων καὶ οὐδὲν Ιδιον, ἐκ δὲ τῶν ἰμάντας ἀπὸ τοῦ Ινίου ἄχρι τῶν σφυρῶν μετ' όδύ. νης εξέλχων, άλλους σχοίνοις αίωρων, είτα πρό; λέθητας πίσσης χαχλαζούσης μεστούς χαθιμών, χαλ άλλους παντοίαις άλλαις κακών καθυποδάλλων ίδέαις. Καὶ ταῦτα διαπραξάμενος δέος εἰς αὐτοὺς ἐνέδαλε,

Καὶ άλλη δὲ δύχαμις ναυτική ώσπερ τις λαϊλαψ άπὸ τῆς Εσπέρα ή καταιγίς κατά τῆς 'Ρωμανίας ἐπήλασεν · ό γὰρ τῆς Αφρικῆς ἡγεμών παμμεγέθεις ναῦς ἐξήχοντα τὸν ἀριθμὸν χατασχευασάμενος χατά της Ρωμαϊκής έπικρατείας εξώρμησε, και τά νεταξύ ληϊζόμενος και πολλά σώματα λαμδάνων αίγμάλωτα άχρι Κεφαληνίας και Ζακύνθου άφίκετο των νήσων. Εύθὺς ούν ὁ μετά τὸν Νικήταν τῶν ναυτικῶν κατάρχων δυνάμεων (Νάσαρ δὲ οδτος ἦν) μετά δυνάμεως έχπέμπεται άδρας τριήρων και άλλων νεών ταχυναυτουσών. Σύντομον δε τον έχπλουν ποιησάμενος ούτος, και ούρίω χρησάμενος πνεύματι, δι' όλίγου χρόνου την Μεθώνην κατέλαδε. Θάττον δὲ ἐπιθέσθαι τοίς πολεμίοις διεχωλύθη άπό της τοιαύτης αίτίας. των γάρ έρετων ούχ όλίγοι πρός τον χίνουνον άποδειλιάσαντες κατ όλίγους λαθραίως ἀπέφευγον. ΤΩν τή λειποταξία το προσήχον τάχος άφηρέθη ό στρατηγός ού γάρ έχρινε δέον έμφρόνως χεχενωμένων αύτου των σχαφών έπελθείν τοίς έχθροίς. Μηνύει δέ τὸ συμβάν ταχυδρομία τῷ βασιλεί. 'Ο δὲ καὶ λόγου θάττον τούς λειποτάκτας έζώγρησε και ποινήν είς έχφόδησιν τῶν λοιπῶν τῷ δοχεῖν ἐπιτίθησι, χελεύσας νυχτός ἄνδρας τριάχοντα τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ποαιτωρίω κατεγομένων Σαρακηνών άφελέσθαι, τούτων τε άσδόλη τὰ πρόσωπα άλλοιῶσαι, κὰν τῷ ἐπποδρόμω τε άγαγείν, διά μαστίγων τε έπεξελθείν καλ άτίμως έχπεμφθήναι είς Πελοπόννησον ώς τάχα πρωτουργούς της φυγης, κάκεισε άναιρεθηναι όθεν όλ και πεφεύγασιν. "Ο δή και γέγονε, και άνεσκολοπίsiacis supplemento, et qui ibi erat præfecto in p σθησαν οί λ' Σαρακηνοί ὡς δήθεν οἱ λειποτάκται. Καὶ φόδος έγένετο μέγας είς πάντα τον 'Ρωμαϊκόν στόλου, και πάσαν μαλακίαν ἀπέθεντο και τρυφήν, και άγειν ταχέως πρός τούς πολεμίους παρεχάλουν τον ήγεμόνα. [Ρ. 583] Έν τούτοις δὲ καὶ αὐτὸς τὸ λεῖπον της στρατείας άπό των έχ Πελοποννήσου στρατιωτών άναπληρώσας, καλ τον στρατηγόν του τόπου συνεργόν προσλαδόμενος, πρός ἐπίθεσιν εὐτρεπίζεται. Τῶν δὲ Σαρακηνών κατωφρυωμένων ήδη καί πολλήν δειλίαν καταγνόντων του Ρωμαϊκού στόλου διά την πρόσθεν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(94) Divinavi, verbis etiam obscuris interpretan-dis. Credo, quia baptismo ejurato fuissent Saraceni facti et recutiti, cum hoc voluisse dicere, cutim ipsorum propriam non esse sed religioni consecratam. Altero supra versu xatà vñoov verti per insulas : novdum enim erat recepta Creta. Nasar apud Zonaram vocatur Narsas. XvL.

άργίαν, καὶ ἐπ' ἀδείας πολλής ἐξερχομένων ἀπὸ τῶν A combustis. Quæ supererant naves, eas Nasar quasi οίχείων νεών και τὰ προσπίπτοντα ληϊζομένων, έξαί- donarium Deo offert, Methonææ dedicans ecclesiæ. φνης πλησίον αύτων έφάνη ὁ των Ῥωμαίων ναύαρ- Imperator eum collaudatum pergere jubet. Alacri χος, και σύνθημα δους επιτίθεται τοις πολεμίοις ergo ob partam victoriam exercitu in Siciliam traάπροδπτως έν τη νυκτί. Και μήτε συστήναι μήτε jicit Nasar, et quæ ibi Carthaginensibus erant stiπρός άλκην τραπήναι σχόντες καιρόν άκλεως άπεσφάττοντο, και αί νηςς πυρί μετά των επιδατών παρεδίδοντο. Τάς δὲ ληφθείσας άσινεζς ώσπερ άνάθεμά τι δ στράτηγος Νάσαρ δίδωσι τῷ Θεῷ, τῆ κατὰ quidem copia ut libra olei tum obolo venderetur.

Μεθώνην εκκλησία αύτας αποχαρισάμενος. "Ον επί τοίς πεπραγμένοις επαινέσας ο βασιλεύς προσωτέρω χωρείν έχελεύετο. Έπι τοίς προτέροις ούν προτερήμασι προθύμου τού στρατού τυγγάνοντος, διαπεραιούται πρός Σιχελίαν, και τάς ένταυθα πόλεις, όσαι τοίς Καρχηδονίοις ύπηρχον ύπόφοροι, επιών επόρθει καὶ κατεστρέφετο, καὶ φορτηγών νεών παμπόλλων ἐκράτησεν, ὧν ὁ φόρτος ἄλλα τε ἤν πολλά τών τιμιωτέρων καὶ δή καὶ Ελαιον δαψιλές. Ές τοσούτον δέ φασιν εύωνον τότε γενέσθαι το Ελαιον ώστε εδολού την λίτραν πιπράσχεσθαι.

τὸς στόλος, καὶ ταῖς ἐκεῖσε Ιππικαῖς Ῥωμαϊκαῖς δυνάμεσιν ένωθείς, ών Προχόπιος ήγείτο ὁ τοῦ βασιλέως πρωτοδεστιάριος (95) και Λέων πατρίκιος ὁ Θρακών χ. Ι Μακεδόνων άρχηγέτης, δν άπο Στυπείου ἐκάλουν, άξιέπαινα έργα είργάσατο · τόν τε γάρ έξ 'Αφρικής πάλιν έξελθόντα στόλον έν τη νήσφ ταϊς Στήλαις συγχυρήσας χατεπολέμησε, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν 'Αγαρηνών κατεχόμενα φρούρια έν τε Καλαδρία καλ Λαγγοδαρδία πλην όλίγων της βαρδαρικής χειρός ήλευθέρωσε και τη 'Ρωμαϊκή έξουσία έπανεσώσατο. Καὶ ὁ μὲν Νάσαρ καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ 'Ρωμαϊκός στόλος τοιούτων τροπαίων ηύμοίρησεν έχ Θεού, και μετά πολλών λαφύρων και νικητικών στεφάνων έπανήλθε πρός τὰ βασίλεια αὶ δὲ κατὰ Λαγγοδαρδίαν πεζικαι δυνάμεις οὐ πάντη την βάσκανον διέφυγον νέ- C μεσιν, άλλ' έργα μέν άνδρικά και λαμπρά διεπράξαντο, έξ Εριδος δέ καὶ φιλονεικίας κατ' αύτὸν συμπεσούσης τον άγωνα άπολωλέναι συνέδη τον μείζονα στρατηγόν. Τοῦ γάρ Λέοντος κατά τι διενεχθέντος πρός τὸν Προκόπιον, καὶ πρό τοῦ διαλλαγήναι συμβολής γενομένης πρό; τους έχθρούς, συνέδη τον μεν άπο Στυπείου μετά των Θραχών και Μακεδόνων κατά τδ δεξιόν μέρος άγωνιζόμενον πρατείν των έχθρων καλ πολύν φόνον έργάζεσθαι των Σαρακηνών, κατά θάτερον δὲ τὸν Προχόπιον [Ρ. 584] ἀντιταττόμενον μετά των Σθλαβίνων και δυτικών ύπο των έναντίων πιέζεσθαι. Μή πεμφθείσης δέ παρά του στρατηγού βοηθείας τῷ πονοῦντι διὰ τὴν προηγησαμένην φιλονεικίαν, ενέκλινε πρός τροπίον το κατά τον Προκό- η πιον μέρος, καλ αύτὸς ἐκεῖγος ἀπεσράγη ἡρωῖκῶς άγωνισάμενος και κατ' αύτου του άγωνα πεσών. 'Ο δε Λέων θέλων τι καί ετερον απεργάσασθαι λαμπρόν και το έκ της έριδος συσκιάσαι συμβάν άτύχημα, τὸ οίχεῖον στράτευμα λαδών, καὶ τούς διασωθέντας έκ τῆς τροπῆς τῶν ταττομένων ὑπὸ τὸν Προχόπιον συμπαραλαδών, τὸ Τάραντον χάστρον Ετι παρά των 'Αγαρηνών κατεχόμενον έξεπολιόρκησε καὶ πάντα τὸν ἐν αὐτῷ λαὸν ἡνδραποδίσατο, ἐξ ὧν τό τε στρατιωτικόν ώφέλησεν άποχρώντως καλ τῷ Αασιλεί προσήγαγε λάφυρα. 'Αλλ' ούα εξιλέωσεν εν

Περαιωθείς δε και προς τὰ τῆς Ἰταλίας μέρη δ αὐ- Β Eadem classis etiam ad Italiæ fines transvecta cum equestribus Romanorum copiis se conjunxit, quas Procopius ducebat, imperatoris protovestiarius, et Leo patricius, Thraciæ ac Macedoniæ præfectus, quem a Stypeo vocabant, et laude dignas res gessit. Nam et classem ex Africa aursum progressam ad insulam cui Stelæ (id est columnæ) nomen devicit; et quæ in Calabria ac Longibardia ab Agarenis tenebantur castella, paucis demptis, omnia e Barbarorum manibus eripuit Romanæque ditioni restituit. Proinde Nasar, et quæ cum eð erat Romana classis, tot victoriis divino favore potiti, amplis cum spoliis et victoriæ coronis ad imperatorem redierunt. At quæ in Longibardia erant terrestres copiæ, invidiam fortunæ, prospera quæque carpere solitæ, non effugerunt. Etenim rebus præclare gestis, orta sub ipsius prælii tempus inter duces contentione, corum dignitate prior periit. Inciderat Leoni aliquid cnm Procopio discordia. Nondum autem redintegrata borum gratia pugnæ cum hostibus committendæ se obtulit occasio. Ea in pugna Leo cum Thracibus et Macedonibus dextram aciei tenens partem Saracenos fudit, magnamque eorum stragem fecit. Ab 1032 altera autem parte Procopium Slavinos et Occidentales ducentem, hostes cum premerent neque ei a Leone discordiæ tenace subsidium mitteretur, evenit ut is inclinata suorum acie fortiter pugnans caderet. Leo ut præclaro facinore illatam ob dissidium cladem obliteraret, cum suo exercitu, iis etiam qui ex Procopianis militibus cladem evaserant ad se receptis, Tarentum castrum, quod Agareni adhuc tenebant, expugnavit, captis qui in eo erant omnibus ; quo facto et milites præda hand parum juvit et spolia ad imperatorem attulit. Neque tamen imperatorem ea res placavit, sed is whi cognovit causam Procopii interitus, Leonem dignitate sua exutum in Cotyleium, ubi habitare solebat, relegavit., Exinde Baianus, qui Leonis equisonum princeps erat, alique nonnulli olim Leonis famuli, actionem de majestate Leoni intendunt. Quad cum

pendiariæ urbes, populatur atque vastat. Multas

etiam naves onerarias capit, quæ cum alias pretio-

sas 1031 ferebant merces, tum oleum, tanta

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(95) Rei vestiarie præ reliquis hie præerat. Meursius de illo clare, docte, fuse v. Broridgue. GOAR.

20

62

π

41

ľ

u

μ

X:

20

1

interficient : metuentesque sibi ab irato hujust facinoris causa imperatore, assumpto patre fugam in Syriam moliuntur. Imperator de re, hac certior factus præfectum sodalitatis cum quibusdam militibus mittit, celeriter insequi et comprehendere cos jubens. Hi mihil morati in Cappadocia cos assequentur, 1033 in Syriam properantes. Cumque eos progressu prohiberent atque ii vi resisterent, ad manus ventum, et inter dimicandum filii Leonis ceciderunt. Leo captus et ad imperatorem perductus est. De eo legibus actum, damnatoque alter oculorum effossus et altera manuum amputata: in Mesembriam relegatus ibi consenuit.

νουσεν αύτους εν Καππαδοχία συντόνως την έπ! Συρίαν ελαύνοντας. Μέλλοντες δε χωλύσαι τούτους προσωτέρω χωρείν εύρον άνθισταμένους, και συμπλοκής γενομένης οί μεν δύο παίδες αύτου μαχόμενοι πίπτουσιν, αύτος δε ζωγρίας ληφθείς ήχθη πρός βασιλέα και τοίς νόμοις εξεδόθη. Καταψηφισθείς ούν έξεκόπη τον ένα των ορθαλμών, άφηρέθη δε και την μίαν των γειρών, και το λοιπόν εν Μεσημδρία εξόριστος χατεγήρασεν.

Dum imperatoris duces ea quæ retulimus in B Occidente gerunt, interim qui ad meridiem incolunt Arabes otio deditum imperatorem putantes animum recipiunt, iterumque rem mari gerere statuuntaltaque confectis apud Ægypti, Phœniciæ et Syriæ maritimas urbes navibus expeditionem adversus Romanos parant, exploratoribus primo missis, ex quibus cognoscerent quo loco res imperatoris essent. Neque hoc institutum eorum fefellit Basilium, sed omnia quæ in Syria gererentur comperit. Et ipse classem magnaur fabricatus ad urbem detinuit, futuris intentus. Interim ne classiarii nihil agendo deteriores ficrent, quando, ut ait poeta, inane nil boni producit otium, in exædificando quod tunc pone imperatoriam aulam substruebatur de nomine Jesu Christi templum, itemque cœlestis militiæ ducum principis et Eliæ Thesbitæ fanis absolvendis eorum opera usus est, paratorum, ubi primum montibus 1034 sese emitteret Syriaca classis, navibus conscensis ad eum debellandum avehi. At Saracenorum explorator cum Cpolin omniaque parata invenisset, reversus ad suos quæ viderat retulit ; lique ab instituto deterriti quieverunt.

εδών, έπανελθών πρός τους πέμψαντας όσα είδεν ἀπήγγειλεν. Οι δὲ καζαπτήξαντες τὴν ήσυχίαν ἡγά-

Cæterum Carthaginenses acceptis cladibus facti timidiores, cum nullis implicatum negotiis imperatorem percepissent, metuentes ne subito classis Romana in ipsorum emitteretur ditionem, multas naves fabricati, sub initium veris, cum ab imperatore nihil tale sieri sentirent, rati eum aliis hostibus impediri, Siciliam classe petiverunt, obsessisque Byracusis, quæ circum erant populati sunt. Ea de

rescivissent Bardas et Davidus, hujus filli, Baianum A τούτοις τον βισιλία, άλλά μαθών την αίτίαν της τού Προκοπίου σφαγής της τε άργης τούτον παρέλυσι καὶ ἐξόριστον εἰς τὸ Κοτυάειον, ἔνθα τὴν οξκησιν είνε, παρέπευψε, Βαϊάνου δε του πρώτου των έπποκόμων (86) αὐτοῦ καί τινων άλλων των έξυπησετησαμένων αὐτῷ γραφὴν χαθοσιώσεως ἐνστησαμένων κατ' αύτου, μαθόντες τούτο Βάρδας και Δαβίδ οί παίδες αύτου τον μέν Βαϊάνον άναιρούσι, φοδηθέντες δε την έχ βασιλέως όργην διά το τόλμημα, άνειληφόδις και του σφών πατέρα, ώρμησαν πρός Συρίαν φυγείν. "Όπερ πυθόμενος ὁ βασιλεύς ἀπέστειλε τὸν τῆς ἐταιρείας ἄργοντα (97) μετά καί τινων στρατιωτών, έντειλάμενος χαταταγήσαι χαί χατασγείν αὐτούς. Οἱ δὰ καὶ ἐπισπεύσαντες καταλαμβά-

> Έν ο δε ούτω κατά την Έσπερανδιά των στρατηγών τω βασιλεί κατεπράττετο, οί έκ μεσημβρίας "Αραδες σχολάζειν του βασιλέα νομίσαντες άνεθάρσησαν καὶ πάλιν τῶν κατὰ θάλατταν ἄπτεσθαι πραγμάτων διέγνωσαν. Ναύς ούν τεχτηνάμενοι χατά τε την Αίγυπτον και τάς έν Φοινίκη και Συρία παραλίους πόλεις, κατά 'Ρωμαίων έκστρατεύειν διενοούντο, σχοπούς πέμψαντες πρότερον έφ' ή μαθείν πῶς ἔχει τὰ βασιλέως. 'Αλλ' οὐδ' άλαοσκοπίην είγεν (98) ὁ βασιλεύς, άλλά πάντα διέγνωστο αὐτῷ τὰ ἐν Συρία πραττόμενα. Ναυπηγήσας οὖν καὶ αὐτὸς στόλον ἀξιόμαγον συνείγεν ἐν τῆ βασιλίδι καὶ τὸ μέλλον ἐκαραδόκει. [Ρ. 585] "Ινα δὲ μἡ ἀργὸς ύπάργων ό στόλος ἄταχτος γίνοιτο (τίχτει γάρ χατά τον ποιητήν ούδεν έσθλον είχαία σχολή), έν τη άνοικοδομή του κατά την βασίλειον αύλην. έγειρομένου τότε ναού εἰς ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστού του Θεού και των άργιστρατήγων (99) και Ήλίου του Θεσθίτου διωρίσατο αύτους ύπουργείν, έτοίμους όντας, εν όταν ύπερχύψη των όρίων Συρίας ό στόλος, έμπαρασχεύους αὐτοὺς ἀποσταλῆναι πρός την έχείνων άντιπαράταξιν. Καὶ ὁ μέν βασιλεύς ψχονομήσατο ούτως · ὁ δὲ τῶν Σαρακήνῶν σχοπὸς καταλαδών την βασιλίδα και πάντα εύτρεπη κατ-

Καρχηδόνιοι δέ πάλιν διά τάς προηγησαμένας ήττος δεδιότες, την ήσυχίον του βασιλέως μαθόντες, και πτοηθέντες μή πως αξφνίδιον 'Ρωμαϊκός στόλος κατά τής αύτων έκπεμφθή χώρας, ναύς έκανάς έτεχτήναντο. Ήρος δ' ἐπιλάμποντος ὡς οὐδεμίαν δύναμιν έχ βασιλέως πεμφθείσαν έμανθανον, ύποτοπήσαντες πρός άλλους άτχολον είναι του βασιλέα έχστρατεύουσε κατά Σικελίας, και δή πρός την πόλεν

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

⁽⁹⁶⁾ Qui πρωτοστράτωρ, de quo alibi. Goar. (97) Έταιρείας άρχοντα uno vocabulo έταιριαρxov vocat Codinus, consuderatorum ducem de quo jam abunde superius. Goan.

⁽⁹⁸⁾ In margine τυφλοσχοπιήν, Est autem Heme-

ricum, Iliad. K de Apolline et alibi. XVL.

⁽⁹⁹⁾ Michaelis et Gabrielis cœlestis exercitus ducum, a Græcis simul præcipua veneratione cultorum. Goar

καὶ τά έκτὸς ἐδήουν τῆς γώρας καὶ ἐληίζοντο. Τοῦ δὲ στρατηγού τῆς Σικελίας δήλα ταύτα θέντος τῶ βασιλεί, εύθέως ή προευτρεπισθείσα ναυτική δύναμις κάν τη κτίσει του ναού προσεδρεύουσα πρός Σιχελίαν έχπέμπεται, 'Αδριαύδυ του πατρίχιου Εγουσα ναύαργον. δ; τῆς βασιλίδος ἀπάρα;, μη εύθυπλοών δέ, μόλις χατηλθεν είς Πελοπόννησον, χατά δὲ τὴν Μονεμδασίαν ἐν τῷ χαλουμένω λιμένι τοῦ Ίέρακος προσορμίσας ἐπίφορον προσεδέγετο πνεύμα. Έπὶ πολύ δὲ γρονοτριβούντος αὐτοῦ κατά τὸν είρημένον λιμένα, και μή βουλομένου κατά τάς νηνεμίας είρεσίαις χρησθαι μηδέ πρός έναντίον παραβάλλεσθαι χύμα, των 'Αγαρηνών σφοδρότερου έπικειμένων τη πολιορχία συνέδη την πόλιν άλωναι

Τοῦ δὲ συμβάντος αξσθησιν Ελαβεν ὁ 'Αδριανός Β τούτον τον τρόπον Τόπος έστι κατά την Πελοπόννησον "Ελος προσαγορευόμενος, διά τὸ συνηρεφές της έχεζσε ύλης ταύτην λαγών την προσωνυμίαν. Έν τούτω τὸ τῶν Ῥωμαίων ηὐλίζετο ναυτικόν. Μιὰ γούν των νυκτών των έκείσε κατοικούντων δαιμόνων πρός άλλήλους διαλεγομένων ήπουσαν οί νομείς ώς ξάλω την γθές ημέραν Συράκουσα και κατέσκαπται. Έξ έτέρου δὲ πρὸς ἔτερον διαπορθμευομένου τοῦ λόγου, ἔφθασε καὶ πρὸς ᾿Αδριανὸν τὸ διήγημα. [Ρ. 586] 'Ο δὲ τοὺς ποιμένας μεταχαλεσάμενος καὶ πολυπραγμονήσας εδρε τά ακουσθέντα τοίς έκείνων ἐπιδεδαιούμενα λόγοις. Βουληθείς δὲ καὶ αὐτήκοος γενέσθαι, μετά των ποιμένων έν τω τόπω γενόμενος καί δι' αὐτῶν ἐρώτησιν τοῖς δαίμοσι προσαγηργώς ηχουσεν ώς ήδη έάλω Συράχουσα. 'Αδημονία δε καί C λύπη ληφθείς πάλιν ανέφερε και παρεμυθείτοι έαυτον, μή χρήναι πιστεύειν χρίνων λόγοις δαιμόνων άπατηλοίς. Έσημειώσατο δὲ τέως τὴν ἡμέραν. Καὶ μετά δεχάτην ήχον αὐτάγγελοι τῶν φυγάδων τὸ γεγονός ἀτύχημα διηγούμενοι. 'Αρ' ών πληροφορηθείς ό 'Αδριανός εύθυς άνεζεύγνυ, και την βασιλίδα ταγέως μετά του στόλου καταλαμβάνει, και τη Μεγάλη έχχλησία Ιχέτης προσέφυγεν. 'Αλλ' οὐδὲν αὐτὸν εἰς παντελή ἀποφυγήν ωνησεν ή καταφυγή · έκειθεν γάρ άποσπασθείς έξωρίσθη.

'Αποστέλλεται δὲ Στέφανο, ὁ τὴν προσηγορίαν Μαξέντιος ὁ Καππαδόχης, μετά τε Θρακών και Μακεδόνων και Καππαδοκών ἐπιλέκτων, στρατηγός Λαγγοδαρδίας. Καὶ ταύτην καταλαδών καὶ δι' άνανδρίαν και τρυφήν μηδέν άξιον λόγου διαπραξάμενος παραλύεται τῆς ἀρχῆς. 'Αποστέλλεται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Νιχηφόρος ὁ κατά τὸν Φωκάν προσαγορευόμενος, άνηρ γενναζός τε καλ δραστήριος. Έπηγετο δὲ μεθ' ξαυτοῦ δύναμίν τε Ιχανήν καὶ τάγμα Μανιχαίων, Εξαρχον έχον τον Χρυσόχειρον Διακονίτζην (1). Καταλαδών ούν τον τόπον καὶ ταῖς μετά τοῦ Στεφάνου

έχι Συρικούσας προσσχόντες ταύτην επολιόρχουν, A re imperator a præfecto Siciliæ certior factus, quamquam classiarii tum essent templo ædificando occupati, tamen eos duce Adriano patricio in Siciliam mittit. 4s cum rectum cursum non tenuisset, ægre ad portum qui Hierax dicitur, Monembasize in Peloponneso vicinus, naves applicuit, ibique secundum ventum præstolatus est. Dumque tempus ibi terit, nolens vento non spirante navigare aut contrariis se credere fluctibus, interim Agareni oppugnationi instantes Syracusis poliuntur: m2gnaque cæde edita, 1035 et qui supererant captivis abductis, urbem diruunt ac fana eius incendio perdunt. Ita urbs ea, hactenus fama celebris, et quæ multa Barbarorum profligaverat bella, exiguo temporis spatio fundiths periit.

καὶ τῶν ἐν αὐτῆ φόνον γενέσθαι πολύν, τοὺς δὲ λοιποὺς αἰγμαλωτισθῆναι, κατασκαφῆναι δὲ καὶ τὴν πόλιν, καί τους έν αυτή πυρποληθήναι θείους ναούς, περιδόητον καί λαμπράν μέγρι τουδε γενομένην καί πολλούς βαρδαρικούς άποσεισαμένην πολέμους, εν άκαρει δε γρόνφ πάσαν άποδεδληκυίαν την εύκλειαν,

Excidium Syracusanum Adrianus boc modo cognovit. Locus est in Peloponneso, ab opacitate silvæ, qua est consitus, llelos appellatus. Eo loco Romanæ tum naves in statione erant, Ouadam nocte pastores audivere dæmonum ibi degentium vocem inter se colloquentium et pridie captas excisasque Syracusas narrantium. Is sermo ab aliis ad alios pervagatus tandem etiam ad Adrianum pertigit. Isque ad se vocatis pastoribus et examinatis deprehendit rumorem ad se perlatum ipsorum verbis confirmari. Utque suis etiam auribus sidem rei probaret, perductus ad eum locum a pastoribus, dæmonesque corum opera percontatus, captas jam esse Syracusas audivit. Quam ex eo indicio animi contraxerat agritudinem, co leniebat ac sese consolabatur quod fallacium dæmonum verbis fidem non adhibendam sentiret. Diem tamen ab iis indicatum annotavit. Decimo post die, qui e Syracusarum exitio fuga evaserant, nuntii ejus calamitatis venerunt. Adrianus nihil jam dubitans ea de re statim cum classe Cpolim rediit, supplexque in 1036 Magnum Templum confugit. Neque tamen omnino eum ca supplicatio liberavit, sed avulsus templo solum exsilii causa vertere coaclus est.

Missus deinde ad gubernandam Longibardiam Stephanus cognomento Maxentius Cappadox, cum delecto Thracum, Macedonum ac Cappadocum exercitu, cum in provinciam venisset ac ob ignaviam et luxum nullum faceret operæ pretium, imperio exutus est. Ejus loco Nicephorus missus, cognomine Phocas, homo generosus el strenuus, cum idoneis copiis et cohorte Manichæorum, quam Chrysochiris Diaconitzes ducebat. Is provincia occupata, cum sibi exercitus Stephani conjunxisset, multas de Sarracenis reportavit victorias. Primo

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(1) Credo filium Chrysochiris fuisse, ejus qui supra ostenditur interfectus. Alioqui famulum si-

gnificat vox, forma orminutiva, a diacono, ut Theophilitzes pro Theophilo. Xv..

à

Amantiam, Tropas et sanctam Severinam cepit, aliisque multis præliis ac dimicationibus superavit hostem. Hæ fere sunt res imperante Basilio bello gestæ.

λείου γεγονότα πολεμικά έργα τοιαύτα καὶ τοσαύτα.

Basilius porro celeberrimum in martyrum numero Diomedem pretiosissimis ac splendidis donariis et prædiis amplos habentibus reditus locupletavit atque exornavit, Filium quoque Danielidis, quem sibi spiritualem fratrem fecerat, protospatharii dignitate summaque potestate auxit. 1037 Danielidem etiam anum ad se vocavit. Hæc cum equo vehi nequiret, in lectica recubuit, eamque 300 juvenibus robustis alternis vicibus gestan-Jam mandavit, Hac ratione Coolin perlata, cum de more in Magnaura convivium esset, ad imperatorem honorifice introducta munera magnifica obtulit; quæ singula recensere ineptum fuerit. Excepta ab imperatore ut studium ejus merebatur, et quandiu ipsa volebat in urbe morata, domum inde rediit. Mortuo etiam Basilio, et ejus filio Leone imperium adepto, rursus Cpolin similibus cum donis venit; cumque imperatori gratulata esset eumque bæredem instituisset, domum reversa paulo post vitam cum morte commutavit.

και πάλιν είσελθείν είς την βασιλίδα · τοῦ γάρ Βασιλείου ἀποθανόντος και την άρχην τοῦ υίοῦ αὐτοῦ Λέοντος διαδεξαμένου είσηλθε πάλιν ή γραύς μεθ' όμοίων των δώρων, και τούτον άσπασαμένη και κληρονόμον της ύπαρξεως γράψασα, κατελθούσα είς τά ίδια μετά μικρόν έτελεύτησεν. Άλλά ταῦτα μέν δστερον.

Idem Basilius multa templa terræ motibus supe- C riorum temporum rupta ae concussa refecit, quædam etiam prorsus prostrata instauravit, aliis ornamenta et elegantiam addidit. Primum templi sapientiæ Dei occidentalem fornicem magnum atque sublimem, ruptum multis in locis ac ruinam minantem, peritia fabrorum munivit ac stabiliit. Inque eo collocavit imaginem Deiparæ, Infantem in ulnis tenentis, et a latere 1038 altero Petrum, ab altero Paulum, apostolorum coryphæos. Deinde reliqua etiam murorum rupta aut ruinosa integravit. Cumque reditus ecclesiastici essent attenuati, et periculum esset ne penuria olei sacræ lucernæ exstinguerentur, amplissimi prædii cui Mancia nomen donatione et lucernis prospexit, stipendia constituit. Apostolorum præterea fanum, quod pristinam pulchritudinem amiserat, fulcris et collapsarum partium refectione firmans redegit ædem, ut ait poeta, vigentem. Repovavit etiam Deiparæ quæ ad Fontem erat ædem, quæ antiqua elegantia exciderat. Aliud Deiparæ templum, cui Sigma nomen, terræ motu prostratum ex 1039 fundamentis refecit, stabileque et priore pulchrins

enim prelio congressus cos fudit. Deinde urbes A δυνάμεσιν ένωθείς πολλά και άξιέπαινα κατά των Σποακηνών έστήσατο τρόπαια: πρώτον μέν γάρ άντιταξάμενος έτρέψατο τους έχθρους, έχειρώσατο δὲ μετά ταῦτα καὶ τὴν πόλιν 'Αμαντίαν καὶ τὰς Toomas xal the arian Esonologe, xal mayar; allars πολλαίς και άντιπαρατάξεσε κατηγωνίσατο τους άντιπάλους. Και τά μεν έν τοις καιροίς του Βασι-

> 'Ο δέ τλν μέγιστον εν μάρτυσι Διομήδην (2) κειμηλίοις πολυτιμοτάτοις και άναθήμασι λαμπροίς λαμποώς κατεκόσμησε και κτημάτων Επιδόσει εύπροσόδων έφιλοτιμήσατο καλ παντοίως ύπερησε καλ κατεπλούτισε. Καὶ τῆς Δανιηλίδος τὸν υίδν, εν ἀδελφότητος συνδέσμφ πνευματικής φχειώσατο, τω των ποωτοσπαθαρίων (3) ετίμησεν άξιώματι καλ παδόησίας μεγίστης μετέδωκε. Καλ Δανιηλίδα την γραύν πρός έαυτον μετεστείλατο, ήτις έπει μή οία τε ήν ίππω Επογος γενέσθαι, έπι σχίμποδος έαυτην άνακλίνασα καὶ τριακοσίους τῶν οἰκετῶν ἀπολέξασα νέους καὶ Ισγυρούς, βασταζομένη της πορείας είγετο άμοιδαδόν αΙρόντων τον σχίμποδα. Καταλαδούσα δὲ την βασιλίδα των πόλεων, δοχής γενομένης ώς έθος έν τη Μαγναύρα, είσηχθη πρός βασιλέα έντίμως, είσαγαγούσα και δώρα πολυτελή. ὧν Εκαστον διεξιέναι άπειροχαλίας γραφήν (Ρ. 587) παρεισάγει. 'Αποδεχθείσα δὲ ἀναλόγως τῆς προθυμίας, καὶ ἐνδιατρίψασα τη βασιλίδι έφ' όσον αύτη φίλον ήν, πρός την οίχειαν γώραν άνθυπενόστησε. Συνέδη δ' αύτην

Βασίλειος δε ό βασιλεύς και των θείων ναων πολλούς ύπό των προηγησαμένων αλόνων διαβραγέντας τε και κατασεισθέντας, τινάς δὲ και τελέως καταδληθέντας έπιμελείας ήξίωσε, τους μέν έχ καινής άναστήσας, τοίς δὲ τὴν ἀσθένειαν ἐπιβρίώσας, τοίς δέ κάλλος και ώραιότητα χαρισάμενος. Πρώτον μέν γάρ της του Θεού μεγάλης έχχλησίας Σοφίας την πρός δύσιν άψίδα την μεγάλην τε καλ μετάρσιον είς πολλά διαβραγείσαν και πεσείν κινδυνεύουσαν, έμπειρία τεγνιτών περισφίγξας, άσφαλή καλ μόνιμον ἀπειργάσατο εν ή και την της Θεομήτορος εἰκόνα βρέφος ήγχαλισμένην άνιστόρησε, και Πέτρον και Παύλον τους χορυφαίους των ἀποστόλων παρ' έχάτερα άνεστήλωσε. Καὶ τὰ λοιπά δὲ ρήγματα καὶ τὰ σαθρώματα των τοίγων έπηνωρθώσατο. Παρεμυθήet ejus e reditibus liberaliora cantoribus templi p σατο δε και τάς προσόδους ελαττωθείσας, ενόεια έλαίου των Ιερών λύχνων αποσδεσθηναι χινδυνευόντων, δωρεά μεγίστου κτήματος ο προσαγορεύεται Μαντία, τείς τε λύχνοις το φως ασδεστον έχορήγησε και τοις υμνοπόλοις του θείου ναού δαψιλέστερον χορηγείσθαι εποίησε τὰ όψώνια εκ τῆς προοάδου του κτήματος. Και του θείου δε των αποστόλων ναδν της προτέρας εύπρεπεία, διαπεσόντα έρείσμασι και ταίς των πεπονηκότων βοηθείαις κατοχυρώσας

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

qui præest, πρωτοσπαθάριος, qui etiam imperatorem esse accingebat. Goan.

⁽²⁾ Cujus templum εξώπορτα. extra urbem fuisse ostendit Euchologium. GOAR.

⁽³⁾ Σπαθάριοι satellites sunt, at spitha armati :

phani martyrum principis, quæ in Aurelianis con-

dita humi procubuerat. Baptistæ fana duo, quo-

rum hoc in Strobelo-illud in Macedonianis, alte-

rum majore sui parte reparavit, alterum e funda-

mentis substruxit. Itidemque Philippi apostoli, et

quæ ab bac versus occasum solis sita erat. Lucæ

evangelistæ ædem, gravem passas ruipam, nec

non templum magnum Mocii martyris, eiusque

penetrale solo æquatum, fracta etiam sacra mensa,

e parietinis excitavit. Restituit et pristinæ nul-

chritudini refectam ex collapsa ædem Andreæ

apostoli ante alios vocati, istis vicinam; item

sancti Romani et sanctæ Annæ in Deutero, et ma-

gni martyris Demetrii, martyris Æmiliani in Rabdo.

de antiquis novas redegit. Restituit et sancti Na-

zarii ædem collapsam; et in porticibus domini

templum resurrectionis Christi, et Anastasiæ mar-

tyris refectum ornavit fastigio, quod ligneum

ante-fuerat, lapideo. Platonis inclyti martyris fa-

num, quod corruerat, erexit; vicinumque huic

fanum nobili victoria insignium martyrum Hesperi

et Zow condidit. Ruinæ, quæ imminebat, subtraxit

Acacii quoque 1040 martyris ædem in Hepta-

scalo (Septigradium verteres), et Eliæ vatis fanum

in Petrio splendide restituit. Instauravit et templa palatina Servatori Christo, Michaelo angelorum

principi et Eliz vati dedicata et Deiparze : ac N co-

lai inter proceres ecclesiasticos celeberrimi, quod

Novam nominant ecclesiam, insuperabili pulchri-

tudine exornavit, reditibus ad lucernas et neces-

sitates eorum qui laudes divinas persolverent sufficientibus ditatam. De qua quid attinet prolixe

narrare, cum ipsum opus pulchritudinem suam et

sumptuum in id impensorum demonstret magnitu-

dinem ? Multa alia etiam delubra in palatio condi-

dit, de nomine Eliæ vatis, Clementis martyris, Jesu

Servatoris, Pauli apostoli, principis exercituum

cœlestium, quorum in declaranda venustate vel

poetica deficeret magniloquentia.

θηκε νεών ήδώοντα (4) κατά την ποιησιν. Και τον A exstruxit. Hoc modo etiam instauravit ædem Steέν τη Πηγή δὲ (5) τῆς Θεοτόχου ναδν τὸ άργαῖον ἀποδαλόντα κάλλος ἀνενεώσατο. Καὶ τὸν ἔτερον δὲ της Θευτόχου ναδν, ός τδ Σίγμα χατονομάζεται, τέλεον ύπο σεισμού καταπεσόντα, έχ βάθρων άνωχοδόμησε καὶ έδραζον καὶ ώραιότατον ή πρότερον άπειργάσατο και τον έν Αυρηλιαναίς Στεφόνου του πρωτομάρτυρος άγρις έδάφους καταπεσόντα έκ θεμελίων άνηγειρε. Καὶ τούς δύο δὲ τοῦ Βαπτιστοῦ σηχούς έν τε τη Στροδήλω και Μακεδονιαναίς, τον μέν έχ βάθρων άνηγειρε, τοῦ δὲ τὸ πλεῖστον άνωχοδόμησε. Καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου δὲ Φιλίππου, καὶ τὸν πρός έσπέραν αὐτοῦ χείμενον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουχά, πτώμα πεσόντας δεινόν, έχ βάθρων άνέχτισεν. Έπεποιήσατο δε καί το μέγα τέμενος Μωκίου του μάρτυρος, και το άδυτον τούτου καταβληθέν Β άχοι γης, ώς και την Ιεράν κατεάξαι τράπεζαν, έπιμελείας ήξίωσε και του πτώματος ήγειρε. Και τὸν πλησιάζοντα δὲ τούτω 'Ανδρέου τοῦ πρωτοχλήτου ναδν πεσόντα είς τὸ άργαῖον κάλλος ἀνήγειρε. [P. 588] Καὶ τὸν τοῦ ἀγίου "Ρωμανοῦ καὶ τὸν τῆς γίας "Αννας εν τῷ Δευτέρω καὶ τὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου και τον του μάρτυρος Αίμιλιανου τὸν ἐν τη 'Ράδοω ἐχ παλαιών νέους εἰργάσατο. Έπὶ τούτοις καὶ τὸν τοῦ ἀγίου Ναζαρίου καταπεσόντα ἀνέστησε. Κάν τοίς ἐμδόλοις τοῦ Δομνίνου τὸν τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως καὶ 'Αναστασίας τῆς μάρτυρος περιχαλλή ναδν Επισχευάσας Ελάμπρυνε, λιθίνην άντι ξυλίνης την δροφήν έργασάμενος. Και Πλάτωνος του μεγάλου έν μάρτυσι πεσόντα άνέστησε, καλ τον έγγίζοντα τούτφ των καλλινίκων C μαρτύρων ναδν Έσπέρου τε και Ζωής έπεποιήσατο Καὶ τὸν τοῦ μάρτυρος 'Αχαχίου ἐν τῷ 'Επτασχάλψ πτώσιν απειλούντα έπισχευάσας του πτώματος ήρπασε. Πάραπλησίως και του του προφήτου Ήλίου χατά τὸ Πετρίον άνεχτήσατο λαμπρώς. 'Ανήγειρε δὲ καὶ ἐκ καινῆς ἐν ταῖς βασιλείοις αὐλαῖς εἰς ὄνομα του Δεσπότου Σωτήρος Χριστού και του πρώτου των άγγέλων Μιχαήλ καὶ Ἡλίου τοῦ προφήτου. "Ετι δὲ καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ Νικολάου τοῦ περιωνύμου

έν Ιεράρχαις τον περιχαλλή τουτονί ναόν, ον Νέαν έχχλησίαν χατονομάζουσιν, είς εύπρέπειαν και κάλλος καὶ ὡραιότητα μηδενὶ ἐτέρῳ ὑπερθολὴν ἡ σύγκρισιν καταλιμπάνοντα, προσόδους τε ἔταξεν ἰκανὰς εἴς τε φωταγωγίαν καὶ χρείαν τῶν δοξολογούντων. Καὶ τί δεῖ διεξιόντα ἐπὶ πλέον μηκύνειν; αὐτὸ τὸ ἔργον τος, θεωμένοις παρίστησι την οίχείαν χαλλονήν χαι πολυτέλειαν. Και άλλους δε πολλούς θείους ναοίς έντος του παλατίου έδομήσατο, είς δνομα ήλίου του προφήτου καλ του μάρτυρος Κλήμεντος καλ του Σωτήρος Χριστού καλ του άποστόλου Πέτρου καλ του άρχιστρατήγου, ών την ώραιότητα παραστήσασθαι ποιητική αν ήτόνησε μεγαληγορία.

είποι, βασιλείων βασίλεια ταῦτα δὲ ἀριθμεῖσθαι ούκ άναγκαΐον. "Εργον δέ τούτου τοῦ βασιλέως καλ ό λεγόμενος οίχος τὰ Μάγγανα καὶ ὁ ἔτερος ὁ νέος

Πολλά δὲ κάν τοῖς βασιλείοις ἀνέστησεν, ὡς ἄν τις D Multa etiam in Palatio pro imperatoribus vere regia ædificia condidit; quæ omnia enumerare nihil attinet. Opus Basilii est etiam donus quæ Manganorum nomen gerit, et alia quæ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(4) Sane est scribendum ήδώωντα. Qui error me monet ut pro νεών sentiam fortassis νέον, ut est apud poetam, scripsisse Cedrenum, aliquos suspicaturos. Ego tamen allusisse modo eum ad locum Homeri suspicor, neque voluisse templum adolescen-tis nomine afficere. Sed νεών (hoc est ναόν) finitima appellatione dixisse : res est non magni momenti, et elegantia non usquequaque elegans. Allusit autem

ad Phænicis verba Iliad. ιχ : Οὐδ' εἴ κέν μοι ὑποσταίη Θεός αύτὸς Γήρας ἀποξύσας θήσειν νέον ηδώωντα. Quod propter imperitiores annotato.

(5) Proprium puto, vel κατ' ἐξοχήν. Paulo post plurali numero ἐν πηγείς ad fontes verti. Δοξολογούντας raulo post verti doctores, conjecturam seculus, quod iis non minus quam cantoribus probabile sit aucta aut facta stipendia. XTL.

u d h a

Neva appellatur. Has, ut qui nollet publicos reditus A καλούμενος · ους άπο τοιαύτης κατεσκεύασε προα:in usus privatos vertere, ædificavit; et reditus eis ex agriculturæ emolumentis constituit idoneos, unde imperatorio 1041 convivio oro se, et iis qui toto anni decursu invitarentur, sufficientes et juste parti sumptus suppeditarent. Condidit etiam palatium ad Fontes, et id quod in Eriis erat decoravit, cisterna repurgata, quam Heraclius imperator terra ingesta complanatam in hortum arboribus ac oleribus plantandis mutaverat, ut et cisternam eam quæ est ad Magnauram, et quæ inter triclinium Justinianeum ac Lausiacum. Etenim prædictus Heraclius imperator, cum ei Stephanus philosophus examinato siderum qualis fuerat ipso nascente positu prædixisset aguam interitum ipsi allataram, cisternas terra congesta oppleverat, Itaque Basilius cisternam in Eriis repurgavit, locoque horti receptaculum aquæ copiosæ ac pellucidæ confecit. Et in foro ædificavit templum pulcherrimum Deiparæ sacrum, ut ibi negotiatores domum precibus faciundis aptam haberent, cum eo loco ob negotiationes commorarentur. Sancti Phocæ fanum in Steno adornavit, monastariumque redegit, constitutis pro iis qui in eo religiosam exercerent vitam sufficientibus reditibus. Renovavit etiam magnum sancti Michaeli in Sosthenio templum, quod antea temporis corruerat, et ad eam qua hodie visitur elegantiam perduxit.

πεσόνει, και είς το φαινόμενον πάλλος μετήγαγε. Multos etiam Judæorum munerum pollicitationi- C. bus atque exhibitionibus 1042 et donis ad baptismum allexit. Bulgarorum gentem, quæ recens Christianam pietatem amplexa erat, missis piis monachis et sacerdotibus virtute insignibus in fide confirmavit. Rossos pactis compositis ad salutaris baptismi communitatem pertraxit, lisque pontificum principem misit. Operæ pretium est hoc loco miraculum referre, quod co missus pontifex edidit. Princeps ejus gentis ac proceres et universus populus falsa religione adhuc detenti, cum deliberarent eane retinenda an vero Christianæ fidei accedendum esset, ad se missum pontificem in concilium advocant; eumque princeps interrogat quidnam rei esset quod profiteretur et ipsos docturus esset. Profert episcopus sacrum divini evangelii C librum, et quædam miracula exponit a Deo, dum is in humana natura terras obit, edita. Ibi Rossus negare se aut suos psi fidem ullo modo babituros, nisi aliquid horum, præsertim servatorum in flagranti camino trium puerorum, simile vidissent. Ad hæc pontifex, fidens veraci ejus sermoni qui suis dixeral fore ut quidquid propter ipsum postulassent impelrarent, et qui ipsi fidem haberet, ipsins quoque opera iisque majora editurum, Tametsi, inquit, Deum tentare fas non est, tamen si ex animo statuistis ad Deum vos conferre, postulate 1043 quod vultis, et is omnino id præstabit propter tidem vestram, quanquam nos minimi sumus

ρέσεως. Μή βουλόμενος γάρ τὰ δημόσια πράγματα είς οίχείας καταναλίσκειν χρείας τούς τοιούτους άνωχοδόμησεν οίχους, και προσόδους έχ γεωργίας ἀπέταξεν αύτοις Ικανάς, ἀφ' ὧν ή βασιλική πανδαισία αύτου τε και των άνα παν έτος ύπ' αύτου κεκλημένων άρθονον και δικαίαν την γορηγίαν Εμελλεν Εγειν άει. Έδομήσατο δε και τά έν Πηγαίς παλάτια, και τὰ ἐν τοῖς Ἡρίοις ἐκαλλωπίσατο, ἀνακαθάρας καὶ την απογεωθείσαν χινστέρναν, ην Ἡράχλειος δ βατιλεύς προσχώσας παράδεισον φυτών και λαγά ων είργάσατο. "Όπερ ἐποίησε καὶ ἐν ταῖς ούσαις ἐντ'ς του παλατίου, τή τε πρό της Μαγναύρας και τή μεταξύ Τουστινιανού του τρικλινίου καλ του Λαυσιακού. 'Ο γάρ είρημένος βασιλεύς 'Ηράχλειος παρλ Στεφάνου του φιλοσόφου μαθών, [Ρ. 589] την γένεσιν αύτοῦ πολυπραγμονήσαντος, ώς ἐξ ὕδατος αύτὸν δεί τελευτάν, τάς των χινστερνών, ώς είρηται, προσχώσεις είργάσατο. Τὰ ἐν τοῖς Ἡρίοις οὖν ἀποχαθάρας βασίλεια είς τὸ άρχαῖον σχημα άνήγαγε, καὶ άντι παραδείσου δογείον άπειργάσατο δδατος άφθόνου καλ διειδούς. Έδείματο δὶ κάν τῶ φόρω ναὸν περιχαλλέστατον ἐπ' ἐνόματι τῆς Θεοτόχου, ὡς ἀν έχοιεν αύτον οί πραγματευόμενοι οίχον προσευχής. όπότε ταζς πραγματείαις έμδραδύνωσι. Καὶ τὸν τοῦ άγίου Φωχά δὲ ναὸν ἐν τῷ Στενῷ ἐπισχευάσας χαὶ καλλωπίσας οίκητήριον μοναγών άπετέλεσε, τάξας προσόδους Ιχανάς εξς διάρχειαν των έν αὐτῷ ἀσχουμένων. 'Ανεχαίνισε δὲ καὶ τὸν μέγαν τοῦ άρχιστρατήγου ναὸν τὸν ἐν τῷ Σωσθενίῳ ήδη προκατα-

> Πολλούς δέ και των Ιουδαίων δωρεών έπαγγελίαις καλ δόσεσι καλ δώρων άνταλλαγαίς του θείου κατηξίωσε βαπτίσματος. Καὶ τὸ τῶν Βουλγάρων δὲ γένος άρτιπαγές δυ πρός θεοσέδειαν μουαχών άποστολή εύλαδων και Ιερέων άρετή κεκοσμημένων έδεδαίωσε πρός την πίστιν. Καὶ τοῖς 'Ρώς δὲ συμδάσεις θέμενος έν μετογή γενέσθαι του σωτηρίου βαπτίσματος αίτιος γέγονε, πεμφθέντος αὐτοίς καὶ άργιερέως. 'Αλλ' άξιον διηγήσασθαι καὶ τὸ γεγονὸς θαυμά παρά του άρχιερέως του πεμφθέντος έχεισε. "Ετι γάρ τη δεισιδαιμονία κατεγόμενος αὐτός τε ό άρχων καὶ οἱ μεγιστάνες αὐτοῦ καὶ τὸ ἄπαν Εθνος, κατασκοπούμενοι περί τε της πρώην αὐτῶν θρησχείας χαι της των Χριστιανών πίστεως, είσχαλούσιτὸν ἄρτι πρὸς αὐτοὺς φοιτήσαντα ἀρχιερέα · ὂν ὁ ἄργων ἐπηρώτα τίνα τὰ παρ' αὐτοῦ χαταγγελλόμενα καλ αὐτοῖς διδάσκεσθαι μέλλοντα. Τοῦ δὲ τὴν ἱεράν του θείου Ευαγγελίου προτείναντος βίβλον, καί τινα θαύματα έξηγουμένου των ύπο του Θεού έν τη άνθρωπίνη ἐπιδημία τερατουργηθέντων, « Εί μή τι των όμοίων τὸ πλήθος, έφη, των 'Ρώς καὶ ήμεζς θεασόμεθα, και μάλιστα όπιζον λέγεις εν τη καμίνω των τριών παίδων γενέσθαι, ούχ άν σοι βαδίως πι-, στεύσωμεν. > 'Ο δε τῷ ἀψευδεί πιστεύσας λόγφ του) είπόντος, ότι ε "Ο αν αιτήσητα εν τῷ ὀνόματί μου, λήψεσθε, και ό πιστεύων είς έμε τα έργα α έγω ποιώ χάχεζνος ποιήσει, χαὶ μείζονα τούτων ποιήσει, εξφη πρός αύτούς · « Είχαι μή έξεστιν έχπειράζειν Κύριον τον Θεόν, όμως εί έχ ψυχής διεγνώχατε προσελθείν

τῷ Θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ βούλεσθε, καλ ποιήσει τοῦτο A et indigni, li confestim postularunt ut codex Evanπάντως διά την πίστιν ύμων ό Θεός, καν ήμεζς έσμεν έλάνιστοι καλ άνάξιοι. • Οί δ' εύθέως ἡτήσαντο την τοῦ θείου Εὐαγγελίου πυχτίδα ἐν τῆ παρ' αὐτῶν άναφθείση διφήναι πυρχαϊά, και εί άδλαδής αυτή τη οηθείη, προσελθείν και αύτους τῷ παρ' αύτου κπουσσομένω Θεώ. "Εδοξε δή ταύτα, [P. 590] xal τοῦ ἰερέως πρές Θεὸν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς όφθαλμούς ἐπάραντος καὶ, ι Δόξασόν σου τὸ ἄγιον δνομσ, Ίησου Χριστέ, ὁ Θεός ήμων, ι εἰπόντος, ἐν ὀφθαλμοίς. τοῦ ξθνους τουτουί ἐρόίφη είς την κάμενον ή τοῦ . άγίου Εὐαγγελίου βίθλος. Έφ' ώρας δὲ ἰχανὰς τῆς χαμίνου έχχατομένης, είτα και τέλεον μαρανθείσης, εύρέθη τὸ ἱερὸν πυχτίον ἀπαθές καὶ ἀλώδητον διαμείναι, μηδεμίαν ύπὸ τοῦ πυρὸς δεξάμενον λύμην.

"Οπερ ίδόντες οι Βάοδαροι, και τω μεγέθει καταπλαγέντες του θαύματος, άνενδοιάστως προς το βάπτισμα ηὐτομόλουν.

Κατά τούτον του γρόνον Κωνσταντίνος ὁ πρεσδύ- Β τερος των του βασιλέως υίων τον βίον έξέλιπε νόσω πυρετική, πένθος αμύθητον καταλιπών τῷ πατρί. Αλλά τοῦτο μέν ὁ βασιλεύς πράως Κνεγκε, παρεμυθήσατο δε την σύζυγον και τὰ τέκνα. Έναγόμενος δέ παρά των προϊσταμένων του δημοσίου ὁ βασιλεύς έπόπτας είς τὰ θέματα έχπέμθαι, ώς αν δυναμένων έκ τούτου των δημοσίων συντελειών Επιζούναι, προσποιησάμενος ἀποδέγεσθαι την ὑπόμνησιν, ἐκλέξασθαι καὶ εὐτρεπίσαι προσέταξε καὶ αὐτῷ προσαγαγείν τους μέλλοντας το τοιούτον έργον επιτελέσαι χαλώς. Έπιλεξάμενος δὲ ὁ γενικός (6) οῦς ἐδόχει διαχονήσαι πρός το τοιούτον Εργού όρθως, και τάς των έκλεγέντων προσηγορίας προσαγαγών, πολλής ένομίσθη μέμψεως άξιος, εί τοιούτους οίοιτο λειτουργούς Επεσθαι άξίους πρός τό τοιούτον λειτούργημα. Του δε μή έγειν χρείττονας ανθυπενεγχόντος έν όλω τῷ πολιτεύματι, ὑπολαδών ὁ βασιλεύς · « Τὸ τζς προχειμένης διαχονία; έργον τοιούτον παρ' έμοι κρίνεται ώστε, είπερ οδόν τε ήν, αύτον έμε πρός την τούτου διοίκησιν έξελθείν. Έπει δε τουτό έστι καὶ ἀπρεπές καὶ ἀδύνατον, ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῖς δυσί της πολιτείας μαγίστροις (7), οι και χρόνω κα! πείρα και ταίς πολλαίς έν τῷ μακρῷ βίω τῶν πολι. τιχών άρχων διοιχήσεσιν, εν αίς εξητάσθησαν, αχίεδηλον και καθαρόν της άρετης έξενηνόχασι το δοκίμιον, τὰς ἐλπίδας σαλεύω, καὶ τὴν διακονίαν ὑπὸ τούτων άνυσθηναι δεόντως θαρρώ. 'Απελθών ούν αύτος σύ, φησίν, απαγγειλου αύτοῖς το τῆς διαχονίας ελθείν έπευδοχώ και αὐτός. , 'Ως δ' άκούσαντες οἱ άνδρες ήλθον είς ξεπληξιν, και το γήρας ανθ' ίκετηρίας προύδάλλοντο καλ τούς προηγησαμένους ύπερ του πολιτεύματος κόπους, καλ παρενεχθήναι έξ αύτων

gelii in rogum quem succenderat mitteretur, promittentes sel eo incolumi manente. Deo quem ipse prædicaret nomen daturos. Accepta hæc conditio; et portifice manus oculosque ad Deum attollente. Jesumque obsecrante ut is sancti sui nominis gloriam ante oculos hujus gentis assereret. conjicitur in caminum liber evangelicus: cumque caminus per multas horas arsisset, tandemque materia consumpta exstinctus esset, liber in columis illæsusque omnino reperitur. Coius miraculi magnitudine perculsi Barbari, omni dubitatione abjecta, ad baptismum confugerunt.

Eo maxime tempore Constantinus, filiorum Basilii natu maximus, febri absumptus est, ineffabilem patri luctum relinguens. Hunc tamen casum imperator moderate tulit, uxoremque etiam et liberos consolatus est. Interim reipublicæ proceres imperatori suadent ut in provincias inspectores emittat. quod hoc dicerent ad incrementum redituum publici ærarii facturum. Imperator probare se hanc sententiam simulans, deligi ad hoc munus homines aptos jubet et ad se adduci. Ibi cum generalis 1044 delegisset quos eam rem recte administraturos putabat, et corum nomina ad imperatorem attulisset, h magnam apud eum reprehensionem incurrit, quod tales homines tanto negotio idoneos judicassct. Meliores se in tota civitate non invenire causanti, imperator, « Tantum, inquit, hoc munus existimo esse, ut si ita liceret, me ipsum ad id obeundum proficisci debere putem. Quod quia indecorum est, neque fieri potest, necesse babeo spem meam despondere duobus reipublicæ magistris, qui tempore et usu rerum multisque in longa vita gestis magistratibus fidei suæ integritatem et virtutem probarunt, Nam ab his negotium recte confectum iri fido. Tu ergo abi, ait, et iis rationes hujus administrationis meamque voluntatem expone. Si volunt ad eam obeundam exire, mihi hoc probatur. . Magistri hoc nuntio perterriti supplices deprecantur, ætatis suæ et laborum pro re publica jam ante exhaustorum innitentes excusationi; είδος και το θέλημα το εμόν. Και βουλομένων εξ. D petuntque ut boc ministerium aliis imponatur. Generalis re infecta ad imperatorem redit, eorumque excusationes exponit. Ad ea Basilius, « Quando, ait, tieri non potest ut ego exeam, et hoc munus illustrissimi recusant obire magistri, inspectorum

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(6) Intellige λογοθέτην GOAR.

(7) Plerisque magistri nomine passim in hac historia insignitis, aut officiorum vel militiæ, etc.. ubi vox occurrit, veniat intelligendus, potest oriri discrimen. At sane cum 24 posterioribus seculis hac dignitate conspicuos fuisse referat Luitprandus alibi memoratus, πολιτείας μαγίστρους ab auctore vocatos, regii consistorii et secretioris consilii assessores conjiciendos semper sum ratus. Cui

conjectura non placebit, is, si potest, auctoris verba in alium sensum retorquebit, sicut hæc alia Constantini de Admin. Imp , c. 51 : Λέων ό βασιλεύς φιλοτιμότερόν πως πρός τούς μαγίστρους καὶ πατρικίους καὶ οίχείους συγκλητικούς διακείμενος, quihus dignitatem communem et rempublicam suis consiliis juvantem, qualis erat patricia et senatoria, magisteriam fuisse manifestat. Goar.

huju m di con titutionem ego omitti volo : præstat A την τοιαύτην ύπηρεσίαν έκέτευσαν, υπέστρεψεν quippe aliquos lucrum injustum 1045 ex publico præcipere, quam male metuere multam quæ eos opprimat aliquam. . Hoc modo factum est ut subditi Romano imperio provinciales, quandiu ei Basilius præfuit, verbo quidem non sint ad æqualitatem census adacti, re ipsa autem liberi et ab exactionil us immunes manserint.

καὶ ἀδιάπρακτος ὁ ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἄπας των όλων θεμάτων λαός.

Enimyero vita functo, uti retulimus, Constantino, tum amor et spes omnis in Leonem, qui huic natu proximus fuerat Basilii filius devoluta atrocia ipsi odia pepererunt, quæ res planius est narrando explicanda. Erat quidam monachus, idemque sa- R cerdos, corum e numero quibus impensius imperator favebat plurimumque fidebat, nomine Sanda. barenus. Is quanquam imperatori charus esset, tamen apud alios in mala erat existimatione, et ideirco a Leone illo sæpe traducebatur ut impostor ac præstigiator, qui imperatorem a sanis consiliis ad nugas et inutiles cogitationes averteret. Momordit boc animum monachi, utque de ultione cogitaret impulit. Eapropter simulata erga Leonem benevolentia aliquando in hane sententiam eum compellat: « Cum jam, o Cæsar, adoleveris patrique sis dilectus, qui fit quod cum eo venatum exiens neque ensem neque cultrum tecum fers, quem patri eo ad feras indigenti porrigas; aut si, quod sæpe usu venit, habeas quo patris inimicos ulciscare? > Leo dolum non sentiens, neque suspicatus quorsum hoc commentum pertineret, consilium admittit; et persuaderi sibi patitur ut in ocrea cultrum secum efferat. Sandabarenus insidias sibi succedere intelligens, imperatorem convenit, indicatque vitæ ejus a filio insidias tendi. Si id non credat, venatum egressus ocreas Leoni detrahi jubeat : invento tum cultro intellecturum se recte monere. Hæc monachus, Statim Basilius venationem indicere, cum solito comitatu exire, cumque ad certum locum esset ventum, simulare sibi opus cultro esse, eumque vehementius exposcere. Ibi Leo, qui nihil de suspicione a patre concepta præscivisset, simpliciter præbere. Confestim ergo Sandabareni præmonitio pro vera haberi, Leonis excusationes inanes judicari. Reversus domum imperator filium infenso animo ornamentis imperatoriis spoliatum in quoddam palatii conclave, cui Margarites nomen, includit, ibique detinet; ac nisi patriarcha et scuatus prohibuissent, etiam oculos ei (nam ad hoc a Sandabareno instigabatur) effossurus fuerat. Multum

άπροκτος ὁ πεμφθείς, καὶ τῷ βασιλεί τὰ παρ' ἐκείνων λαληθέντα άπήγγειλεν. "Απερ άχούσας, « Είτδ έμε έξελθείν δοκεί είναι άδύνατον, παραιτούνται δε τήν λειτουργίαν οἱ λαμπρότατοι μάγιστροι, οὐδένα έχων του πράγματο; διοιχητήν άξιόχρεων χαταλειφθήναι τούτο άνεπίσκεπτον [Ρ. 594] βούλομαι. Κρείττον γάρ, φησί, παρακερδαίνειν τινάς άπό των

τοῦ δημοσίου μη καλῶς, η κακῶς ὑποπτεύειν ζημίαν τινάς συντρίδουσαν αὐτούς καὶ συμπνίγουσαν. > Καὶ διά τούτο παρλ πάντα τὸν τῆς αὐτοχρατορίας αὐτοῦ χρόνον ἔμεινεν ἀνεξίσωτος (8) ή φάναι μαϊλον ἐλεύθερος

Τοῦ πρεσδυτέρου δὲ τῶν υίῶν τοῦ βασιλέως, Κωνσταντίνου, ώς εξπομεν, τον βίον μετημειφότος, καὶ του φίλτρου και των ελπίδων επι τον δεύτερον υίδν Λέοντα μεταπεσόντων, δεινός δ΄ φθόνος όπλίζεται κατ' αύτοῦ · καὶ ὅπως, τὰ ἐπόμενα δηλώσει τρανότερον. Μοναχός ήν τις των πάνο φιλουμένων καλ πιστευομένων Βασιλείω τῷ βασιλεί, ην δε και ίερευς. ον Σανδαδαρηνὸν κατωνόμαζον : ος εί και παρά τοῦ βασιλέως έστέργετο, άλλ' ούχ είχε παρά τοίς άλλοις δόξαν χρηστήν, και διά τοῦτο και πολλάκις παρά Λέοντος του υίου του βασιλέως διεχωμιώδε το ώς άπατεών και γόης και τον βασιλέα των καθηκόντων έξίγων λογισμών και είς & μή δεί παρασύρων. Υφ' ών δαχνόμενος έχεῖνος την ψυχήν, χαι άνταμύνασθαι σπεύδων τον λυπούντα, φιλίαν ύποκρίνεται πρός του Λέουτα, καί ποτέ φησι πρός αὐτόν. ι "Ινα τί, ὧ βασιλεῦ, νεανίας ξόη ὢν καὶ παρά τῷ πατρί σου φιλούμενος, μή έπιφέρη βομφαίαν ή μάχαιραν, όταν κατ' άγροὺς συνιππάζη σου τῷ πατρὶ, clandestinis insidiis 1046 petatur, in promptu C Iva καὶ αὐτῷ, εἰ κατὰ θηρίου σχή χρείαν, ἐπ:διδῷς, καὶ εἴ τι λαθραϊόν πολλάκις κατ' αὐτοῦ ἐπιδούλευμα γένηται, μή ἄνοπλο; εύρεθης, άλλ' έχης τι μεθ' ότου δυνήση τους πατριχούς έχθρούς άνταμύνασθαι; , Ούχ ύπειδόμενος δε του δόλου ό Λέων, ούδε συννοήσας την μηχανήν, δέχεται την συμβουλήν, και μάχα:ραν έντος του υποδήματος έπιφέρεσθαι πείθεται. Γνούς δὲ ὁ Σανδαδαρηνὸς εἰς ἔργον χωρήσασαν τὴν ἐαυτοῦ σχευωρίαν, πρόσεισι τῷ βασιλεί καί φησι · «Γνωστόν σοι έστω, ὧ βασιλεῦ, ὡς ἐπιδουλεύει τῆ ζωῆ σου ὁ σός τυίος · καί εί άπιστεί:, όταν κατά θήραν έξίης, κέλευσον περιαιρεθήναι τά πέδιλα τών ποδών αύτου, καὶ εἰ εὐρεθείη ξίφος ἐπιφερόμενος, ἔσται πάντως ἡ έμη συμβουλή συμφέρουσα. • Έλέχθη ταῦτα, εξοδος κατηγγέλθη βασιλική, συνεξήλθεν άπαν το είωθος, cultrum quem secum ferebat depromere ac patri D έξεισι καὶ Λέων ό του βασιλέως υίος. Καὶ κατά τινα τόπου γενόμενος ὁ βασιλεύς προσποιείται χρείαν έχειν μαχαίρας, και έπεζήτει ταύτην μετ' έπιτάσεως. Μηδέν οδν των ύπονοουμένων τῷ πατρὶ προειδώς ὁ υίος, άπονήρως έφελχυσάμενος ήν έπεφέρετο μάχαιραν επιδίδωσι τῷ πατρί. Τούτου γενομένου αί μέν του Σανδαδαρηνού προσαγγελίαι εύθύς έπιστεύοντο, αί δε παρά του Λέοντος απολογίαι μάταιοι καί κεναί. Υποστρέψας ούν ὁ βασιλεύς είς τὰ βασί-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(S) Έξισωτής Suidæ Græcisque modernis est censor et exactor; juxta Blastarem is qui terras et agros inter vicinos possessores ex æquo dividit, quique tributi principi pendendi, perpensis uniuscujusque divitiis et possessionibus, mensu-

ram præfigit. Peræquatorem vectigalium in urbe regia vocat Cassiodorus, Var. I. vi, form. 6. Aveşiσωτος vero nulli hujusmodi subjectus est exactori vel peræquatori. Goar.

λεια πρό; δργήν κατά του υίου διανίσταται, καί έν A ex eo lapsum est temporis, donec 1047 tandem τινι των βασιλείων οίκων, [P. 592] ός μαργαρίτης κατονομάζεται, έμφρουρον τούτον πεποίηκεν, άφαιρείται δε και τά της βασιλείας παράσημα. Διηρεθίζετο δέ παρά του Σανδαβαρηνού και τους λύχνους ἀποσδέσαι των όφθαλμων αύτου. 'Αλλά τούτο μέν έχωλύθη ποιήσαι ύπό του πατριάρχου καὶ τῆς συγκλήτου βουλής, της είρχτης δέ όμως είγεν έντός. Χρόνου δὲ παραδραμόντος συχνού, καὶ πολλάκις τῆς συγκλήτου βουληθείσης διαπρεσδεύσασθαι περί τούτου καί κατ' άλλην και άλλην αίτίαν άλλως και άλλως χωλυομένης, πρόφασις δίδοται εύλογος, έξ ής ώδηγήθησαν είς το καταλύσαι τὰ σπουδαζόμενα. Ζώον ήν τι πτηνόν έν κλωδώ κατά τά βασίλεια αίωρούμενον πρός θέαν καὶ τέρψιν τῶν θεωμένων καὶ άχουδντων (ψιτταχός δνομα το ζώφ), μιμηλόν καί Β πολύφωνον · όπερ είτε πρός τινων διδαχθέν είτ' άλλως πως έξ αὐτομάτου πολλάχις ΑΙ, αΙ, χύριε Λέον, > έφθέγγετο. Εύωχίας δέ ποτε τελουμένης το βασιλεί καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ δρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ προβρηθέν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες τῆς εὐωχίας έπαύσαντο καὶ ἐπὶ συννοίας ἐκάθηντο · οἶσπέρ προσσχών ὁ βασιλεύς την αίτίαν της ἀποχής τωλ βρωμάτων ἐπήρετο. Οἱ δὲ δαχρύων ὑποπλησθέντες τοὺ; όφθαλμούς, « Τίνα, ω δέσποτα, είπον, βρώσιν φαγούμεθα, ούτως ύπο της φωνής του άλόγου τούτου όνειδιζόμενοι, δοχούντες ήμεζς λογικοί τε και φιλοδέσποτοι; ότι αὐτὸ μέν τὸ άλογον ζώον τὸν οίκεῖον του μηδέν άδιχήσαντος έλάδομεν δεσπότου. Εί μέν γάρ άδιχων έλέγχεται καί κατά του πατρός εύτρε-

λύπη τραφείσης κόμης περιαιρεί, και την προτέραν της βασιλείας τιμήν άποδίδωσιν.

Ού πολύ τὸ ἐν μέσφ, καὶ διαββοίας νόσφ άλίσκεται, καί κατά μικρόν τή τοιαύτη τηκεδόνι κατεμαραίνετο. Διαθείς δ' ώς έδόκει τὰ τῆς βασιλείας, καὶ τον κληρο όμον και διάδοχον γνώριμον ποιησάμενος τον βίον άπέλιπε, συμδασιλεύσας μέν τῷ πρὸ αὐτοῦ Μιγαήλ γρόνον ένα, έτέρους δὲ ἐννέα καὶ δέκα γρόνους περί την άθτοκράτορα της βασιλείας διαπρέψας άρχήν. Διαδέχεται δε την όλην της εξουσίας άρχην Λέων ὁ καθ' ήλικίαν πρώτος των περιάντων υίων.

[Ρ. 593] Λέων δὲ τῶν ὅλων γενόμενος χύριος, τῶν άλλων των συμδαλλομένων τῷ πολιτεύματι όλίγα ή τὸ παράπαν μή φροντίσας, τῷ θυμῷ δὲ σφαδάζων καὶ τὴν παρὰ τοῦ Σανδαδαρηνοῦ κατ' αὐτοῦ συστάσαν σχευωρίαν εναυλον έχων, εύθύς διαναστήναι έχρινε πρός εκδίκησιν, προκαταστησάμενος εύλογοφανείς αίτίας, ώς αν δόξειε τὰ πραττόμενα μετ' εύλόγου πράττεσθαι άφορμής, και τα έμπόδια έχ μέσου περιελών. Είδως γάρ ώς ούκ αν τι δυνηθείη φαύλον ενδείξασθα: κατά του Σανδαδαρηνού, Φωτίου τον πατριαρχικόν ιθύνοντος θρόνον. (Προστήσεσθαι γάρ αὐτοῦ γενναιότερον καὶ ἀντιλήψεσθαι ὑπετόπασε,

senatu sæpenumero pro Leone intercedere conato, allisque atque allis de causis impedito, tandem propositi exsequendi talis sese obtulit opportunitas. In palatio avis quædam humanæ vocis aliarumque imitatrix, nomine psittacus, in cavea suspensa degebat, ut spectatores atque auditores oblectaret. Ea avis sive fortuito sive ita a quodam docta, vociserari solebat : Heu heu, domine Leo. Quodam tempore cum ad convivium imperator senatores præcipuos vocasset, eamque vocem avis sæpiuscule ederet, mæstitia oborta convivæ cibo potuque omisso cogitabundi assederunt. Cumque id animadvertens imperator causam rei perquireret, ii oculos lacrymis oppleti, « Qui, inquiunt, imperator, cibum capiamus, voce bestiæ hujus objurgati nos qui rationis compotes et dominorum studiosi credimur ? Bruta hæc avis domini sui nomen invocat : nos luxui dediti insontem oblivioni mandamus. Etenim si insidiarum patri structarum convincitur Leo, omnes nos nostris eum manibus necare parati sumus, neque sanguis ejus nobis saturandis sufficiet. Sin crimina ei intentata non demonstrantur, quousque tandem calumniatrix lingua eum opprimet? > His verbis demitigatus imperator bono animo esse in præsentia eos jubet, seque rem curæ habiturum promittit. 1048 Ac non magno post temporis intervallo, ad naturam reversus, Leonem carcere eductum in conspectum suum admittit, vestem luguάνακαλείται δεσπότην, ήμεζε δε τρυφώντες λήθην C brem demit, comæ superflua, quæ per luctum creverant, auferri jubet, dignitatemque Gæsaris pristinam reddit.

πίσας την δεξιάν, αυτόχειρες ήμεζς τούτου γενησόμεθα πάντες, του αξματος αυτου μή λαμβάνοντες χόρον εί δ' έφ' οίς ένεκλήθη διαφεύγει τὸν έλεγχον, μέχρι τίνος ή συχοφάντις γλώσσα κατ' αὐτοῦ δυναμοῦται; > Μαλαχθείς ούν τοις τοιούτοις λόγοις ό βασιλεύς τότε μέν καθεσθήναι τούτοις προσέταξε, σκοπήσα: δ' αὐτός περί του πράγματος έπηγγείλατο · μετ' ού πολύ δέ πρός την φύσιν έπανελθών έξάγει τε φρουρά, και είς εψιν άγει τον υίον, και την πένθιμον άμείδει στολήν, και το περιττον τής έν τη

> Haud multo post Basilius in alvi profluvium in . cidit; eoque morbo paulatim contabescens, cum res imperii pro suo arbitrio constituisset hæredemque et successorem suum declarasset, diem obiit. Imperavit cum Michaelo annum unum, solus unumdeviginti annos imperium præclare gessit. Successit ei Leo, filiorum superstitum maximus natu.

Leo summa rerum ad se devoluta, initio cæterorum quæ ad rem publicam pertinebant aut exiguam aut nullam curam gessit, sed præ ira tumultuans insidiasque in se Sandabareni recenti memoria animo obversans statim ad exigendas de eo pænas se accinxit, causas in speciem honestas ac probabiles prætexens, ut quæ agebantur emnia ratione recta sieri putarentur, et impedimenta amoliens. Primo omnium de submovendo Photio patriarcha cogitatum, quod hoc pontificatum summ obtinente sentiret Sandabareno se male facere non posse, quem a Photio acriter defensum

いこので、「たるのできる。

et contra vim propugnatum iri noverat. (Etenim A και μή συγχωρήσαι τυραγγικόν τι παθείν και γάρ 1049 id quoque jactabatur, Photium in eo fuisse ut suorum cognatorum quemdam ad imperium eveheret: cumque id se perficere nisi sublato Leone nequire judicaret, Sandabareno idem sentienti in parandis istis jusidiis socium se præbuisse.) Ergo imperator Andream magistrum, exercituum docem, cum Joanne Hagiopolita magistro et dromi logotheta mittit in Magnam Ecclesiam, jubetque eos de suggesto ad aures multitudinis ex scripto recitare crimina Photii, eumque in Harmonianorum monasterium relegare. E vestigio in ejus locum Leo fratrem suum Stephanum syncellum ingerit; quem, quia tom episcopus Heracleæ in vivis non erat. Theophanes præses designavit. barenum Theodorum (is enim ejus urbis Ecclesiæ gubernacula tenebat) ad se adducerent.

εξρημένην Έκκλησίαν πηδαλιουγούντα είσαγαγείν ώς αύτον προσέταξεν.

Dum bæc geruntur, interim Andrea exercituum præfecto allisque senatoriis viris multis Chrysopolin ad Philippici monasterium missis cum cœtu sacerdotum, cereis, facibus atque aromatibus, cadaver Michaelis imperatoris trucidati sepulchro educi, in area cupressina poni, imperatorioque splendore velatum Constantinopolin afferri jussit. ka cum canto 1050 et hymnis exceptum, itaque usque ad ædem Apostolorum deductum est, comi-c tantibus pompam etiam fratribus imperatoris, Alexandro patriarcha et Stephano. Estque repositum in marmorea arca.

Idem Leo Stylianum Zautzam magistrum ac logothetam dromi-creavit, cujus cum filia jam tum consuctudinem habebat, vivente etiamnum legitima uxore Augusta Theophanone; quæ etsi videbat inaudiebatque quid rei gereretur, nunquam tamen æmulatione ob violatam lecti fidem exarsit.

Eo ipso tempore Agareni urbem quæ ad Charsianum erat sublimem ceperunt, incolasque omnes captivos abduxerunt. Incendium quoque in urbis parte meridionali, loco cui Ferreze nomen, cum alia absumpsit, tum apostoli Thomæ templum D νον μέρος τῆς πόλεως, ἐν τῆ λεγομένη Σιδηρά. Έργον

δή και εφέρετο λόγος ώς αύτος ὁ Φώτιος οίχείω συγγενεί μνηστευόμενος την βασιλείαν και τω Σανδαδαρηνώ κοινολογησάμενος, και δόξαν άμφοϊν μή άλλως έπιτυγείν του έφετου εί μη ό Λέων έχποδών γένοιτο, την προειρημένην ξόβαψαν κατ' αὐτοῦ συχοφαντίαν.) Τούτον ούν έγνω πρώτον μεταχινήσαι τού θρόνου, καὶ ταγέως ἐκπέμψας τὸν μάγιστρον 'Ανδρέαν τὸν στρατηλάτην, ἄμα τῷ μαγίστρω Ἰωάννη καὶ γεγονότι λογοθέτη τοῦ δρόμου τῷ Αγιοπόλίτη (9), κατά την Μεγάλην Έκκλησίαν άνελθείν έν τῷ ἄμδωνι τῆς ἐκκλησίας προσέταξε, καὶ τὰς τοῦ πατριάργου Φωτίου αίτίας πάντων είς ἐπήχοον άναγνόντας του θρόνου τούτον καταγαγείν κάν τη των Αρμονιανών (10) περιορίσαι μονή. Κατά πόδας δέ Celeriter eliam Euchaltam misit, qui inde Sanda- Β Στέφανον (11) σύγχελλον, τον έαυτου άδελφον, ο βασιλεύς πατριάργην προβάλλεται, ότι μη τοίς ζώσιν ένηριθμείτο δ' Ήρακλείας, ύπο Θεοφάνους γειροτονηθέντα του πρωτοθρόνου. Πέμψας δὲ διὰ ταχέων εἰς τὴν Εὐχάζταν, τὸν Σανδαδαρηνὸν Θεόδωρον τὴν

> Έν ῷ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, τὸν στρατηλάτην 'Ανδρέαν και άλλους συγκλητικούς πολλούς είς το έν Χρυσουπόλει του Φιλιππιχού μοναστήριον έχπέμψας μετά κλήρου και κηρών και λαμπάδων και άρωμάτων έξαγαγείν του τάφου τον άναιρεθέντα βασιλέα Μιχαήλ διωρίσατο, εν χυπαρισσίνη τε λάρναχι χαταθείναι, και έντιμως και βασιλικώς περιστέιλαντας έν τη πόλει είσαγαγείν, χάχείθεν μετά ώδων χαί υμνων άγρι του ναού των 'Αγίων 'Αποστόλων προπέμψαι, ἐπομένων ἐχεῖσε χαὶ τῶν τοῦ βασιλέως ἀδελφων 'Αλεξάνδρου και Στεφάνου τοῦ πατριάργου, και έν λάρνακι θείναι μαρμαρίνη. δ καλ έγένετο.

Προεβάλλετο δέ και Στυλιανόν του Ζαουτζάν μάγιστρον και λογοθέτην του δρόμου. ήδη γάρ ήρξατο πλησιάζειν τη αύτου θυγατρί, ζώσης έτι της χατά νόμον συνεζευγμένης αὐτῷ γυναικός τῆς Αὐγούστης Θεοφανούς, άχουούσης και βλεπούσης τά γινόμενα, καὶ μηδαμώς τῷ τῆς ζηλοςυπίας πάθει άναφλεχθείφσης ποτέ.

[Ρ. 594] Κατά πόδα; δὲ παρελήφθη παρά τῶν 'Αγαρηνών και ή κατά το Χαρσιανόν διακειμένη. πόλις ή ύψηλή, και ήγμαλωτίσθη άπας ό έν ταύτη λαός. Έγένετο δὲ καὶ ἐμπρησμὸς κατά τὸ μεσημόρ:-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(9) Apud hunc et similes scriptores sieut regia urbs Cpolis loco, ita et pro Ilierosolymis sæpe urbs sancta κατά περίφρασιν ponitur, quod animad-vertas facile. Aique probabile est de Hagiopolita

intelligendum Hierosolymæum. Xvl.
(10) Zonaras non Άρμονιανῶν, ut Noster, sed Αρμενιανῶν habet, Armenianorum. Ex hoc loco apparet jus designandi ac suffragiis eligendi pa-triarchæ Cpolitani fuisse penes Heracleæ episco-pum. Præses est πρωτόθρονος, principem in consessu locum habens, quales (puto) nostri decani. XYL.

(11) Hallucinatur Xylander sive interpres sive scholiastes; bifariam errans emendatur, ut interpres hoc pacto : E restigio in ejus locum Leo fra-

trem snum Stephanum patriarcham designat ac promovet, quem quia tum episcopus Heracleæ non numerabatur inter vivos, Theophanes Cæsareie primatialis antiquæ vel præcellentioris sedis antistes, ac ideo primas inter alios obtinens, ordinavit et consecravit. Scholiastæ errorem veritas refellit, quæ imperatori patriarcham designandi jus ubique attribuit, reservata Heracleensi episcopo, quod ei primitus fuisset subjecta Constantinopolis sedes, eum consecrandi auctoritate, in cujus locum eo mortuo Cæsariensis diœcesis πρωτόθρονο; ad hoc munus suffectus est. Qui enim antiquitus ante patriarchatum erectum έξαρχοι erant et primates, li nunc πρωτό-Opovot. GOAB.

θωμά, δν τεφρωθέντα και αιθάλην γενόμενον ό βασιλεύς αύθις πολυτελώς άνεχαίνισεν.

Εισήγθη δέ και ό Σανδαδαρηνός είς την πόλιν, και ύ-έθεντο τῷ βασιλεί 'Ανδρέας ὁ στρατηλάτης καὶ Στέφανος μάγιστρος, οἱ πολλά παρά τοῦ Σανδαδαοπνού ποδε Βασίλειον τον βασιλέα διαδληθέντες, έξετάσαι τὰ τῆς γενομένης κατ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. γραφής. Διεδεδαιούντο δε και δυνατόν είναι έξελεγγθηναι ώς βουλόμενοι Φώτιός τε ό πατριάργης καλ αύτος ὁ Σανδαβαρηνός τινά των του Φωτίου συγγενών είς την βασιλείαν άναγαγείν το μελετηθέν όπεχρίναντο δράμα. Πεμφθέντες ούν τίνες πρός βασιλέως άγαγείν τόν τε Φώτιον καὶ τὸν Σανδαδαρηνὸν ἐν τοῖς παλατίοις των Πηγών έχελεύσθησαν. Ίζία μέντοι ώριστο φρουρείσθαι έκατερον. Έξετασταί δε καί Β διαγγώφονες των κατ' αύτων κινουμένων αύτός, τε ό στρατηλάτης ἐπέμφθη, Ανδρέας χαιζό μάγιστρος Στέφανος, καὶ ὁ μάγιστρος ὁ 'Αγιοπολίτης, καὶ Κρατερλς, καλ Γούδερ, οΙ πατρίκιοι, 'Αγαγόντες ούν τὸν πατριάργην Φώτιον και έντίμως έπι θρόνου καθ-(σαντες, και αύτοι καθεσθέντες, την εξέτασεν έποιούντο. Καί φησιν ό στρατηλάτης πρός τον πατριάρχην (Τνωρίζεις, δ δέσποτα, τὸν μοναγόν Θεόδωρον; > 'Ο δέ, ε Μοναγούς οξόα Θεοδώρους πολλούς : ποζον λέγεις: Τοῦ δὲ 'Ανδρέου προσθεμένου την τοῦ Σανδαδαρηνού προσηγορίαν, ὁ πατριάργης, « Γινώσχω, έφη, τὸν ἄνδρα, ἐπίσχοπον τῶν Εύχαττων ύπάργοντα. > Ένεγθέντος δὲ καὶ τοῦ Σανδαδαρηνού, φησί πρός αὐτὸν ὁ Ανδρέας · ('Ο βασιλεύς σοι δηλοί · Ποῦ είσι τὰ γρήματα καὶ τὰ πράγματα τῆς βασιλείας μου ; • 'Ο δὲ ὑπολαδιών · « Παρ' ἐχείνοις οἶς δίδωκε ταύτα ό κατά την ημέραν βασιλεύς. Έπει δέ νῦν ζητεί ταῦτα ὁ ἄρτι χρατών, έξουσίαν έχει καί ζητείν ταύτα καί λαμβάνειν. > Καί δ 'Ανδρέας . ε Είπε τέως, σύ τίνα εδουλεύου βασιλέα ποιήσαι, τώ πατρί του βασιλέως υποτιθείς του οίκείου παιόδο έξορύζαι τούς όφθαλμούς; σὸν συγγενή ή τοῦ πατριάρχου; , 'Ο δὲ ἐξώμνυτο μηδὲν ὧν κατηγορείτο εξόξναι. Καί φησινό μάγιστρος Στέφανος · ε Είτα, ω πολύτροπε καὶ μηχανοβράφε, πῶς ἐμήνυσας περί τούτου τῷ βασιλεί ἐξελέγξειν τὸν πατριάρχην; > Καὶ δς, ώς ήχουσε τούτου του λόγου, εύθέως επιλαμδά. νεται τῶν τοῦ πατριάρχου ποδῶν, ε 'Ορκίζω σε, δέσποτα, κατά του Θεου, λέγων, πρότερον με καθαιρή- D ii arripiant et ut malesicum puniant. Nam mihi αχι, καλ τότε γυμνόν εερωσύνης παραλαδέτωσαν καλ χολαζέτωσαν ώς κακούργον. [P. 595] Ούδεν γάρ το:ούτον σύνοιδα έμαυτῷ, ούτε τῷ βασιλεί έμήνυσα. • 'Ο δὲ πατριάρχης ἀναλαμβάνων αὐτὸν καὶ τῶν ποδών άνιστών, φησί · « Μά την έμην σωτηρίαν, χύριε Θεόδωρε, άργιεπίσχοπος εί και έν τῷ νῦν αίωνι και έν τω μέλλοντι. , Θυμωθείς δε 'Ανδρέας δ στρατηλάτης . καὶ ούκ ἐμήνυσας δι' ἐμοῦ τῷ βασιλεί, ἀπατεών και γόης, τὸν πατριάρχην περί τούτου ἐλέγξαι; > 'Ο δὲ πάλιν ἀπηρνείτο περί τούτου μηδὲν εἰδέναι. Υποττρεψάντων δε των αρχόντων και τα λαληθέντα γνώριμα θεμένων τῷ βασιλεί, αὐτὸς τῷ θυμῷ φλεγμαίνων, και πλέον διά το μή κατά του πατριάργου εθλογον αίτίαν εύρειν, άποστείλας εμάστιξε τον

εξ τούτου γέγους και ό ναός του 'Aγίου άποστόλου A in cinerem ac favillam redexit; quod magno deinde impendio imperator instauravit.

> Interim Sandabareno Constantinopolin adducto, Andreas exercituum dux et Stephanus magister, quos Sandabarenus apud Basilium multis calumniis gravarat, Leoni suadent ut de crimine ipsi intentato inquisitionem instituat; affirmantque fieri posse ut certis demonstretur indiciis quo pacto Photius patriarcha et Sandabarenus, ut quemdam Photii cognatum ad 1051 imperium eveherent, fabulam istam commenti fuerint. Mittuntur ergo ab imperatore qui Photium et Sandabarenum in palatium ad Fontes adducant : uterque scorsim in custodia habetur. Inquisitores et cognitores criminum quæ objiciebantur deliguntur, ille idem Andreas, Stephanus, et Bagiopolita, magistri, Crateruet Guber, patricii. Hi patriarcham Photium producunt et in solio honorifice collocant, et ipsi juxta assidentes examen instituunt. Ibi Andreas ad Photium : (Nostin', domine nonachum Theodorum? > Respondente Photio multos se monachos Theodoros nosse, et de quo interrogaretur nescire, nomen Sandabareni addidit Andreas; et Photius bunc sibi notum esse fatetur, episcopum Euchaitanum, Adducitur etiam Sandabarenus. Huic Andreas : « Ouzrit, inquit, ex te imperator ubi pecuniæ et res imperii sui sint ? > Respondet: « In corum manibus, quibus imperator hodie imperium gerens mandavit, habetque potestatem, si ita vult, eas quærendi et recipiendi. Andreas porro : (Dic, ait, quis grat iste quem imperatorem facere voluisti, quo tempore Basilio auctor fuisti ut filio suo nunc imperanti oculos erveret? Tibine fuit sanguine propinquus an patriarchæ? > Sandabareno jurante nihil se sibi eorum quæ subjicerentur esse conscium, Stepanus, Quomodo 1052 ergo, ait, versule veterator, de hac re indicium ad imperatorem detulisti, convicturum te patriarcham dicens? > Hæc verba simulatque audivit Sandabarenus, patriarchæ pedes amplexus, e Obtestor te, inquit, domine, per Deum, ut mihi sacerdotalem prins adimas dignitatem, atque tum exauctoratum me ego nullius talis rei sum conscius, neque imperatori quidquam indicavi. > Eum patriarcha a pedibus suis attollens, inquit : « Per salutem meam, domine Theodore, et in hoc et in futuro saculo archiepiscopus es. , Ad hæc Andreas ira concitus, e Hem, ait, impostor atque præstigiator, annon per me imperatori significasti te patriarcham velle convincere? > Theodorus rursum intitias ire, et quidquam tale sibi cognitum negare. Imperator, cum ad eum reversi inquisitores, quid responsum esset retulissent, ira ardens, maxime quod probabilem causam Photii male tractandi non inveniret, Sandabarenum flagris atrociter eædi jussit, eoque facto Athenas eum relegavit.

Missisque post eum ministris, oculis spolia- Λ Σανδαδαρηνδίν απιβώ; 🗪 εν 'Αθήναι; εξώρισε, καλ tum in Orientem deportavit. Longo autem post tempore eum revocavit, et alimenta ei ex Nova Ecclesia decrevit. Mortuusque est Theodorus post Leonis obitum, Zoa ejus uxore et Constantino filio imperantibus.

Annum secundum imperante Leone, Angæo Longobardiæ dux, 1053 regis Franciæ gener, cognita Basilii morte, a societate Romanorum descivit, sibique totam ditionem vindicavit. Contra eum Leo Constantinum patricium, mensæ præfectum, cum Occidentalibus mittit copiis. Commissa pugna-Constantinus succubuit, vixque cadem ipse evasit, exercitu suo occidione deleto.

Sub idem tempus sol hora diei sexta ita defecit ut stellæ viderentur. Exstitere etiam vehementes ventorum flatus, fulgura, tonitrua terribilia et ardentia fulmina, quibus septem viri in gradibus sancti Constantini in foro icti perierunt. Tune etiam Samus a Sarracenis obsessa est, Incluso simul etiam prætore ejus, Constantino patricio, cognomine Paspala. At imperator Zoes amore impulsus Zautzam ejus patrem, nova dignitate excogitata, imperatoris patrem appellat. Nam Zoe ista cum facile omnium ca atate mulierum forma esset præstantissima, nupserat patricio Theodoro Guniazitzæ : sed cum maritus ejus per dolum C veneno necatus esset, imperator eam ctiam superstite adhuc ejus uxore in concubinatu habuit, ut jam supra dictum fuit.

κατόπιν άποστείλα; ετύφλωσε και κατά την "Εω μετεθηκεν. 'Ανεκαλέσατο δέ τουτον μετά χρόνων πολλών περολεήν, και σιτήσεις τούτι άφωρισεν άπό της Νέας Έχκλησίας (12). Έτελεύτησε δε μετά θάνατον Λέοντος, ἐπὶ Ζώῆς τῆς αὐτοῦ γυναικός καὶ Κωνσταντίνου τοῦ υίοῦ αὐτοῦ βασελευόντων.

Τῷ δευτέρω έτει τῆς βασιλείας Λέοντος, 'Αγγαίων (13), ὁ Λαγγοδαρδίας δούξ, γαμβρός δὲ τοῦ βηγός Φραγγίας, του θάνατου πυθόμενος Βασιλείου του βασιλέως απέττη της πρός Ρωμαίου; φιλίας χαί πάσαν την χώραν ύφ' έαυτον έποιήσατο. Τούτο γνούς έ βασιλεύς του πατρίχιου Κωνσταντίνου, του έπὶ τῆς τραπέζης (14), μετά τῶν Δυτικῶν ἐκπέμιπει. κατ' αύτου θεμάτων. Συμβολής δε γενομένης οί περί Β του Κωνσταντίνου ήττήθησαν και κατεκόπησαν, μόγις έχείνου περισωθέντος.

Κατά τούτον τον καιρόν εγένετο καλ ήλίου Εκλε:ψις περί ώραν έχτην της ήμέρας, ώστε και άστέρας φανήναι, άνέμων τε βιαία πνοή και άστραπαι και βρονταί φριχώδεις καὶ σχηπτοί χαυσώδεις, ὑφ' ὧν καλ άνδρες έπτά έν τοῖς άναβάθμοις τοῦ άγίου Κωνσταντίνου έν τῷ φόρῷ ἐχεραυνώθησαν. Έπολιορχήθη δέ καὶ ὑπὸ Σαρακηνών ή Σάμος, συμπαραληφθέντος και του στρατηγούντος εν αύτη Κωνσταντίνου πατρικίου του Πασπαλό. 'Ο δε βασιλεύς τῷ πρός Ζωήν την θυγατέρα του Ζαουτζά φίλτρω νικώμενος τιμά τον ταύτης πατέρα βασελεςπάτορα (15), αύτος το άξεωμα καινουργήσας μή πρότερον δν. Ή γάρ Ζωή μέγιστου έπι κάλλει και εύπρεπεία τῷ τότε διαλάμπουσα συνέζευκτο μέν άνδρι Θεοδώρω πατρικίω τω Γουνιαζίτζη, έκείνου δὲ δολοφονηθέντας φαρμάκω επαλλακεύετο τῷ βασιλεί καὶ ζώσης, ὡς בוֹפְקדמו, דֹקְּכְ מֹטִׁדְסָטֹּ ץְטִעְמוֹצִסֹּכְ.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(12) A patre Basilio in palatio in houorem D. Nicolai exstructæ et ubertim dotatæ, de qua p. 588.

(13) Hagio Zonaræ; sed profecto qui per id tempus Francorum fuerunt reges, quod ego invenire possim, talem generum non habuerunt, et amplius inquirendum censeo. Hæc sane in Caroli Crassi imperium incidunt, paulo ante gesta quam eo mor-tuo Berengarius Ticini ex duce Fori Julii contra Arnulphum imperatorem Romanorum rex Italiæ est creatus. Forte Hugo hic dux Longobardiæ dictus D frit. Sed nihil habeo comperti, nisi si is est Ilugo ille Lotharii regis Lotharingiae ex pellice Vualdrada filii Lotharii imperatoris N. quem constat ex historiis eo ipso tempore quo Leo non ita pridem imperator Cpoli-tanus factus est. Go lefrido Frisiæ regi sororis suæ marito auctore n fuisse rebellionis contra Carolum Crassum imperatorem. Cæterum id notum est, Cpolitano imperio subjectos a nostro hie et alibi Romanos dici, neque eum imperatores Germanos pro imperatoribus aut Romanis agnoscere. De qua re et supra monui, et nisi hoc observetur, multa absurde accipi oportet, ut (verbi gratia) quæ in primo anno Nicephori Phocæ de Lalis opera Romanorum (sie vocat Cpolitanos) liberatis, etc. XvL. — 'Αγγαίων ὁ Λογγιδαρδίας δούξ. Bene quadrant hie Constantini De Admin.imp. c. 27 verba: 'Ιστίον δτι έν τοί; παλαιοί; χρόνοις κατεκρατείτο ή πάσα έξουσία τῆς 'Ιταλίας, ἢ τε Νεάπολις καὶ Καπύη καὶ

Βενεβενδός τό τε Σαλέρνον και ή 'Αμάλφη και ή l'atτη και πάσα ή Λογουδαρδία (sic scribit ille) παρά τῶν Ρωμαίων δηλονότι. Hæc itaque Longobardia non Insubrum, sed Campanorum et Apulorum fuit regio, de qua alibi, cujus dux iste Angæon privatus princeps. Etenim nonnisi ævo sequente a Normannis tota Italia Græci penitus suerunt ejecti. Гоцboos etiam non generum modo, sed affinem quemcunque ex parte uxoris significat. Goar.

(14) Tres imperatoris mensæ proxime serviisse manifestat Codinus c. 7, n. 21, quorum hic, δ ἐπὶ της τραπέζης, tertius est. Παρίσταται πρώτος ούτος δή ὁ μέγας δομέστικος έγγυς τῷ βασιλεῖ, μετά τοῦ-τον ὁ τῆς τραπέζης δομέστικος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Stat magnus domesticus proximus imperatori (honoris gratia) post eum domesticus mensæ (cibos divisurus), post istum præfectus mensæ (cosdem mensæ appositurus). N. 33 : Το δέ γε παναγιάριον ό επί της τραπέζης λαδών επάνω τίθησι της τραπέζης. Hoc dapiferi officio Russorum dux, si fidem mereatur Nicephorus Gregoras I. vii, a Constantino fuit ornatus. GOAR.

(15) Nomen illud dudum Julio et Tatiano bene-volis sibi fratribus imposuerat Marcianus : 'Εὰν τούτο έχ θεού γένηται πατέρας ύμᾶς άναχηρύξω. Ει paulo infra: Τατιανόν και Ἰούλιον μεταπεμψάμενος πατέρας αὐτούς ἀνεχήρυξε. Verum benevolentiæ gratitud nisque erga fratres, non muneris et d'gnitatis illis, velut Zautze, fuit appellatio. Goan.

Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει Στέφανος ὁ τοῦ βασιλέως, ἀδελ- Α Anno insequenti Stephanus Imperatoris frater φός και πατριάρχης άπέλιπε την ζωήν, και προεχειρίσθη 'Αντώνιος άντ' αὐτοῦ πατριάρχης, ὁ τὴν έπωνυμίαν Καυλέας. Και τά μέν κατά την πέλιν έφ ρετο ούτως, Συμεών δ' ότων Βουλγάρων άργων τάς [P. 596] πρός 'Ρωμαίους σπονδάς διαλύσασθαι σπεύδων πρόφασιν εύρε τοιαύτην. Δούλος ήν εύνούγος τῷ βασιλεοπάτορι Μουσικός καλούμενος. Ούτος συμφιλιωθείς ανδράσιν έμπορικοίς και φιλοκερδέσι, βουλόμενος περδαίνειν αύτούς, τη πρός του Ζαουτζάν χρησάμενος παρόησία τάς έχ Βουλγαρίας είσαγομένας πραγματείας είς την πόλιν εύθέως μετέστησεν είς Θεσσαλονίκην, και τους είρημένους έμπόρους τελώνας έχεισε κατέστησεν, οίτινες κακώς διετίθεσαν τούς τὰς πραγματείας μετιόντας Βουλγάρους, βαρέα είσπραττόμενοι τελωνήματα. Των δέ Βουλγάρων άναγγειλάντων ταύτα τῷ Συμεών, καὶ τούτου δήλα τῷ βασιλεί καταστήσαντος, επεί τή πρός του Ζαουτζάν συμπαθεία νικώμενος πάντα ώς ληρον ήγήσατο καλ οίδεμιας ήξίωσεν επιστροφής, μανείς δ Συμεών, καί άλλως, ώς είρηται, πρόφασιν εύπρόσωπον ζητων, αίρει κατά 'Ρωμαίων τὰ ὅπλα. "Όπερ ἀκούσας ο βασιλεύς και αυτός ανθοπλίζεται, και Προκόπιου του Κρηνίτην την του στρατηλάτου μετιέντα λειτουργίαν λαφ πολλφ και άρχουσι καθοπλίσας, δούς τε αὐτῷ καὶ Κουρτίκιον τὸν 'Αρμένιον, ἐκπέμπει κατά του Συμεών. Συρραγέντων δ' έν Μακεδονία των στρατευμάτων ήττωνται 'Ρωμαίοι, και κατασφάττονται αὐτός τε ὁ Κρηνίτης καὶ ὁ Κουρτίκιος Αρμένιος καὶ ἄλλοι πολλοί, τῶν κατασχεθέντων ἀπὸ της έταιρείας του βασιλέως του Συμεών αποτεμόντος τάς όινας και είς την πόλιν έκπεπομφότος πρός αισχύντην Ρωμαίων. Τῷ τοιούτῳ δὲ πάθει καὶ τῷ προπηλαχίσμος του Συμεών περιαλγής γενόμενος δ βασιλεύς Νικήταν πατρίκιον του την έπωνυμίαν Σκληρον διά τοῦ "Ιστρου προς Τούρκους τοὺς Οδγγρους χαλουμένους (16) ἀπέστειλεν, ἐφ' ὧ περαιώσασθαι τον ποταμόν και την Βουλγαρίαν τον ένόντα τρόπον λυμήνα τότι. 'Ο δέ τοις Τούρκοις συμμίξας καὶ πείσας κατά των Βουλγάρων όπλα κινείν, όμή. ρους τε λαδών, είς βασιλέα ὑπέστρεψεν. 'Αλλά δή καὶ αύτὸς ὁ βασιλεύς διά τε γῆς καὶ θαλάττης έγνώκει Βουλγάροις πολεμείν. Διά μέν οδν θαλάσσης Εύστάθιον έχπέμπτε τον παπρίχιον και δρουγγάριον, διά δὲ γῆς τὸν πατρίχιον Νιχηφόρον την Φωκάν, D προδαλόμενος αὐτὸν μετά τὸν 'Ανδρέου θανατον δομέστικον των σχολών. "Ον μέχρι Βουλγαρίας άφικομένων ό βασιλεύς έτι την είρηνην στέργων τον χοιαίστωρα (17) Κωνσταντινάκιον (18) έκπέμπει πρός Συμεών • δν ούτος κατασχών τίθησιν έν φρουρά, δολίως πρός αύτον άφικέσθαι νομίσας. 'Ασχολουμένου

moritur. Patriarcha in ejus locum creatur Antonins cognomento Cauleas. Hic erat urbanarum 1054 rerum status. At Simeon, Bulgarorum princeps, fæderis Romani confundendi cupidus, hanc arripuit ansam : Erat cumpchus Zautzæ nomine Musicus. 1s societate cum mercatoribus ac lucro intentis hominibus inita, rem cupiens facere, usus ad hoc libertate quæ ei apud Zautzam erat, negotiationes quas Cpoli habere solebant Bulgari, subito Thessalonicam transfert, mercatoresque istos ibi publicanos facit. li cum Bulgarorum. negotiatores vexarent, ab iisque iniqua exigerent vectigalia, Simeon a suis monitus ea de re apud Leohem queritur; et cum victus in Zautzam favore imperator pro nugis boc negotium haberet neque ulla dignaretur cura, irritatus, alioquin occasionem pacis rumpende honestam quærens, arma adversus Romanos capit. Leo ubi hoc rescivit, ipse quoque ad bellum se parat; et Procopium Crenitam, cui tune munus ducendorum exercituum impositum erat, magnis cum copiis et ductoribus, aldito etiam Curticio Armenio, contra Bulgaros mittit. In Macedonia adversie acies concurrerunt, victique Romani et occisi sunt, interque hos Crenites ctiam ac Curticius. Quos de exercitu Romano cepit Simeon, eos ludibríi causa naribus mutilatos in urbem remisit. 1055 Hac clade et contumelia Leo in summum animi conjectus dolorem, Niceram patricium cognomento Sclerum (id est, durum) per Istrum ad Turcos sive Ungros mittit, ab disque petil ut flumine trajecto Bulgariam pro virili infestent. Niceta cum Turcis congressus iis nt arma in Bulgaros moverent persuadet, obsidibusque acceptis ad imperatorem redit. Nec non imperator quoque bellum terra marique contra Bulgaros suscipit, classi præfecto Eustathio patricio et drungario, terrestribus copiis Nicephoro Phocæ patricio commissis, quem Andrea mortuo domesticum scholarum fecerat. Hie eum jam Bulgaris appropinquasset, Leo adhue pacis cupidus Constantinacium quæstorem ad Simeonem niittit. Quem harbarus dolose ad se legatum putans in custodiam datum detinuit. Dum ad Phocæ exercitum profligandum se parat Simeon, interim Turci fluvio transmisso universam Bulgariam populantur. Quod ubi annuntiatum est Simeoni, omisso Phoca in Turcos contendit; qui et ipsi cum Bulgaris prælium committere cupidi Istrum transcunt, cosque pugna congressos devincunt. Simeon ægre Dorostolum, quod et Drista nominatur, fuga elapsus

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(16) Quorum h. l. mentio fit Ungrorum (nam sie perspicue appellantur, ut et a Zonara, quamvis alii Ugros legant), ii haud dubie sunt qui hodie Ungari - Turcos hic cum Ungaris condieuntur, Xvi. fundat interpres, quos auctor particula conjunctiva xal prodit diversos. Eos autem intellige Scythas Chazaris vicinos, quorum contribules Monomacho

regnante Persiam sibi subjecerunt. Auctor de Misfuse, nec non Constantinus de Admin, Imp. c. 38.

(17) De eo, prout ultimis temporibus officium admini trabat, Jus GR. parte 2 latissime. Coar.

ひましのが、たる小でい

(18) Constantini ὑποχοριστικόν, quod Latinis Constantinulus. Goan.

est. Turci victoria politi ab imperatore petunt ut A δέ περί το στράτευμα το περί του Φωκάν του Συ-Bulgaros a se captos emat. Annuit imperator. 1056 eivesque suos emptum mittit. Simeon fractus per drungarium Eustathium pacem ab imperatore petit. Is eam concedens Leonem cognomine Cherosphactam (occisorem porci id significat) ad conditiones pacis dandas accipiendasque mittit, Phocam scholarum domesticum et drungarium cum copiis domum redire jubet. Simeon ad se venientem Chærosphacten ne alloquio quidem dignatus in carcerem conjicit. Inde magno cum exercitu in Turces facta expedițione, cum ob subitam insperatamque rem auxilia eis mittere imperator non posset, in fugam eos pellit, eorumque regionem omnem deprædatur. Eam ob victoriam ferociens ad imperatorem scribit, se pacem p ποιήσασθαι έξαπέστειλε τάς σπονδάς, και δ δομέnon facturum nisi receptis captivis Bulgaris. Id quoque admittente imperatore, venit cum Chœrosphacta Theodorus quidam Simeonis familiaris, et captivos omnes dimissos domum abducit,

σας. Έκστρατεύσας δὲ βαρεί στρατῷ κατά τῶν Τούρκων, μὴ δυνηθέντος τοῦ βασιλέως διὰ τὸ αίφ-

Circa hoc tempus Nicephorum Phocam domesticum, imperatori percarum, Zautzas generum suum facere studuit; et recusantem, quod metueret ne eo facto imperatoris indignationem incurreret, iratus conficto erimine sua functione detrusit, eique suffecit Catacalon Abidelam magistrum. Nicephorus cum non diu in otio vixisset, mox Thracensibus 1057 præficitur. Omnibus quos gessit magistratibus præclara edidit facinora, multaque de Agarenis statuit et aliis gentibus tropæa; et provectissima ælate mertaus est, duobus relictis filiis. Barda et Leone.

Cæterum imperator Simeonem, quod is pacificationem abnueret, prorsus debellandum delendumque ratus, evocatis o rientalibus exercitibus ac cohortibus, adornatis etiam occidentalibus aliaque baud exigua multitudine, eos contra Bulgaros mittit duce Catacalone et comite huic addito Theodosio patricio protovestiario. Ili Simeoni obviam profecto occurrunt apud Bulgarophytum (plantam Bulgarian), et pugna commissa vincuntur magna suorum cum clade, ipso etiam protovestiario turpiter amisso. Deinde cum imperator una cum Zoa in prædio ageret quod Damiani vocatur, et domesticus quibusdam aliis conspirantibus ei insidias strueret, Zoe murmura conjuratorum inaudivit. Statimque Leo excitatus conscenso navigio a Fontibus in palatium trajecit. Ac Joannem quidem vigiliæ drungarium, quod ab eo indiligenter esset custoditus, loco movit; Zautzam vero aliquandiu aversatus est, donec eos 1058 Leo magister cognomine Theodotaces, utrique amicus, in gra-I'am reposuit.

μεών, οἱ Τοῦρχοι περαιωθέντες τὸν ποταμὸν πάσαν την Βουλγαρίαν έλητσαντο. "Όπερ ώς ηγγέλθη τω Συμεών, τὸν Φωκάν ἀφείς κατά των Τούρχων ἐτράπετο. Γλιγόμενοι δέ και αύτοι συμπλακήναι Βουλγάροις, περαιωθέντες τον "Ιστρον τούτοις προσδάλλουσι καλ νικώσι κατά κράτος, μόλις του Συμεών έν Δοροστόλω σωθέντος, δ και Δρίστα καλείται. [Ρ. 597] Νικήσαντες ούν οἱ Τούρκοι ήτήσαντο τὸν βασιλέα τους κατασγεθέντας ύπ' αύτων αίγμαλώτους ώνήσασθαι · πρός δ καὶ καταγεύσας τούς πολίτας έξαπέστειλεν είς πην τούτων έξώνησιν. Θραυσθείς ούν ὁ Συμεών διὰ τοῦ δρουγγαρίου Εύσταθίου τὸν Basiléa luéteue me où the elonone . mode ho ûneileo ό βασιλεύς, και του Χοιροσφάκτην Λέοντα έπι τω στικος των σγολών ὁ Φωκάς καὶ ὁ δρουγγάριος ύποστρέψαι μετά τοῦ λαοῦ ἐχελεύσθησαν. 'Ο δὲ Συμεών άπελθόντα πρός αὐτόν δν Χοιροσφάκτην Λέοντα εν είρχτη κατέσγε, μηδε λόγου αύτον άξιώ-

νίδιον τε και απροσδόκητον βοήθειαν αὐτοῖς παρασχεῖν, αὐτούς τε ἐτρέψατο και την χώραν πάσαν κατέδραμε. Γαυριών 6' έπὶ τῆ νίκη καὶ φρυαττόμενος ἔγραψε πρός του βασιλέα μὴ πρότερος ποιήσαι είρηνην πρίν αν ἀπολήψεσθαι τοὺς αίχμαλώτους Βουλγάρους. Έπένευσε δὲ πρὸς τοῦτο ὁ βασιλεύς. Ήλθεν ούν μετά του Χοιροσφάκτου Θεόδωρός τις οίκεῖος ων τω Συμεών, καὶ παρειλήφει πάντας.

> Έξόχως δὲ τὸν δομέστιχον Νιχηφόρον τὸν Φωχάν ύπο του βασιλέως άγαπώμενον ο βασιλεοπάτωο Ζαουτζάς γαμδρὸν ἐσπούδαζε ποιῆσαι. 'Απαναινομένου δὲ πρὸς τοῦτο καὶ όργην ὑποπτεύοντος ἐκ βασιλέως, θυμωθείς ὁ Ζαουτζάς και αίτίαν κατ' αύτοῦ βάψας παρέλυσε τούτον της άργης, προδαλόμενος άντ' αὐτοῦ Καταχαλών μάγιστρον τὸν Αδίδηλαν, 'Επ' όλίγον δε σχολάσας ό Νικηφόρος στρατηγός των Θρακησίων προβάλλεται. 'Αριστείας δέ πολλάς εν πάσαις ταϊς αὐτοῦ ἀργαῖς διαπραξάμενος, χαι πολλά κατά των 'Αγαρηνών και άλλων έθνων στήσας τρόπαια, τελευτά του βίου έν γήρα βαθεί, δύο παίδας καταλιπών Βάρδαν καὶ Λέοντα.

> 'Ο δὲ βασιλεύς, μὴ θελήσαντος τοῦ Συμεών τὰς σπονδάς έχπληρώσαι, έγνω δείν αὐτόν χαταπολεμήσαι καὶ τελείω άφανισμώ παραδούναι. Διορισάμενος τοίνυν πάντα περαιωθήναι τὰ τῆς 'Ανατολής τάγματά τε και θέματα, παρασκευάσα; δε και τά Δυτικά και άλλον ούκ όλίγου λαόν, έκπέμπει κατά τοῦ Ευμεών, Εξαρχον αὐτοῖς ἐπιστήσας καὶ ἡγεμόνα τὸν δομέστικον τῶν σγολῶν Κατακαλῶν, συνεπόμενον έγοντα και τον πατρίκιον Θεοδόσιον και πριυτοδεστιάριον. Έρχομένω τοίνυν το Συμεών συναντώσι κατά το Βουλγαρόφυγον, και πολέμου κροτηθέντος τρέπονται 'Ρωμαΐοι, και πολύς έγένετο φθόρος, άπώλετο δε και αύτος ό πρωτοδεστιάριος, αίσχρως τοῦ δομεστίχου μετ' όλίγωλ τινών ἐν τῷ Βουλγαροφύγω περισωθέντος. 'Απελθόντος δε του βαπιλέως έν τοῖς λεγομένοις άγροῖς τοῦ Δαμιανοῦ μετά Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαουτζά, καὶ δόξαν αὐτῷ μεῖναι ἐκεῖ, ἐπιδουλήν συνεστήσαντο κατ' αύτοῦ ὁ τοῦ Ζασυτζά υίδς Λέων, Χριστοφόρος ὁ Τζάντζης καί τινες άλλοι. Τής δὲ Ζωής τὸν θόρυδον ἐνωτισθείσης ὁ βασιλεύς δωπνίσθη, [P. 598] και εύθυς έν πλοίω είτελθών

そのもでのかれるからか

がこうしのが、ドネル・リー・

άπό των Πηγών διεπέρασε κατά τὰ βασίλεια. Καὶ Ἰωάννην μὲν τὸν τῆς βίγλας δρουγγάριον διεδέξατο ώ; ἐάθυμον τάχα περὶ τὴν ἐαυτοῦ φυλαχὴν, τὸν δὲ Ζαουτζᾶν ἀπεστρέφετο μέχρι τινὸς, ἔως οῦ Λέων ὁ μάγιστρο, ῷ Θεοδοτάκη, τὸ ἐπώνυμον, χίλος ὢν ἀμφοῖν, τούτους κατήλλαξε.

Τῆς δὲ Αὐγούστης Θεοφανοῦς τελευτησάσης στέφει Α Λέων ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαουτζά, καὶ εὐλογεῖται παρά τινος κληρικοῦ τοῦ παλατίου. Καὶ ὁ μὲν εὐθὺς καθηρέθη, ἡ δὲ μετά τὴν ἀναγόρευσιν ἔτος ἐν καὶ μῆνας ὀκτὼ ζήσασα ἐτελεύτησε. Αάρνακος δὲ ἐτοιμαζομένης ὥστε τὸ ταὐτης ἀποτεθῆναι σῶμα, γράμματα εὐρέθησον ἐν αὐτῆ ἐγκεκολαμμένα οὐτωσὶ δἰεξιόντα: « Θυγάτηρ Βαδυλῶνος (19)

ή ταλαίπωρος. > Βασίλειος δὲ ὁ ἐπείκτης (20) τοῦ βασιλέως, ἀνεθιδε ών του Ζαουτζά, μελετών κατά του βασιλέως τὸ ἀπόρόητον ἐχοινώσατο Σαμωνά χουδιχουλαρίω τω έξ 'Αγαρηνών, πίστεις λαδών ώς ανέχφορον διαφυλάξει το μυστήριον, Δόντος δε πίστεις, εξέφηνεν αύτῷ πάντα τὰ βουλευόμενα. 'Ο δὲ εὐθέως ἐξιππασάμενος άπεισι πρός του βασιλέα, και ιδία παραλα- Β έων αύτον, « Θέλω τί σοι είπειν, ω βασιλεύ, όπερ έμοι μέν όηθεν αχίνδυνον, σοι δέ σιωπηθεν θάνατον προζενεί. > Καλ διηλθε πάσαν την του Βασιλείου Επιδουλήν, Του δε βασιλέως διαπιστούντος, δ Σαμωνάς πληροφορήσαι τούτον βουλόμενος δύο τινάς των οίχειοτάτων έξαποστείλαι πρός την αύτου οίχιαν ήτήσατο, άξιώσας εν άποκρύφω στήναι τούτους όπηνίκα ό Βασίλειος άφίκηται πρός αὐτόν, κάπειδύν ούτος παραγένηται καὶ όμιλῶσιν άλλήλοις, τὰ λεγόμενα παρ' άμφοιν άπογράφεσθαι. 'Εδέξατο τον λόγον τόξως ὁ βασιλεύς, και πέμπει Χριστοφόρον τον πρωτοδεστιάριον και Χαλοκυρόν ένα των ξαυτού προχοίτων (21), οίπερ εν τη καταγωγή γενόμενοι τοῦ Σαμωνά κάκείσε κρυδέντες προσέμενον τδ μέλλου. 'Απατηθέντος δὲ τοῦ Βασιλείου και παραγενομένου πρός του Σαμωνάν, της διαλέξειος τε γώραν λαμβανούσης, έχφανιζομένων δε και ζτών ἀπορβήτων αὐτῷ, οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως πεμφθέντες τλ λεγόμενα άπεγράφοντο, και τελευταίον έχείνους άριστώντας καταλιπόντες κρυφίως τε ὑπεξελθόντες άπηλθον πρός βασιλέα τὰ γραφέντα χομίζοντες.

Mortua Theophanone Augusta Leo imperator augustalem coronam Zoæ Zautzæ filiæ imponit, prospera comprecante quodam clerico palatino, Clericus statim suo loco dejectus est. Zoe post designationem nonnisi annum cum besse supervixit. Cumque ad ejus cadaver reponendum arca pararetur, litteræ ei incisæ sunt, hanc sententiam notantes: « Filia Babylonis infelix. »

Porro Basilius imperatoris epeicta, consobrinus Zautzæ, cum cædem machinaretur imperatori. arcanum suum Samonæ exposuit cubiculario. origine Agareno, prius tamen ab eo taciturnitatem stipulatus. Samonas statim equo ad imperatorem profectus, seorsim monet habere se aliquid quod ipsi indicare velit, et quod sine suo periculo dicere. sed nonnisi ipsius exitio reticere possit. Simulque totam insidiarum rationem exponit : utque Imperatori, fidem narrationi deroganti, omnem eximeret dubitationem, duos imperator, quos intimos haberet, rogat ad se mittere, qui sub id tempus que Basilius ipsum esset conventurus, in occulto delitescentes colloquium quod erat secum habiturus stylo exciperent 1059 atque annotarent. Probat hunc sermonem imperator, mittitque Christophorum protovestiarium et unum de excubitoribus Calocyrum. Hi in Samonæ domicilium cum venissent, abditi exitum operiuntur. Basilius in fraudem actus ad Samonam venit, et colloquii data opportunitate omnia sua arcana effutit. Quie ii quos imperator miserat litteris mandaides, demum lis in prandio hærentibus occulte sese subducunt, et scripta offerunt. His lectis imperator illico Basilium in Macedoniam amandat, veluti Zoze amitze snæ e vivis egressæ ibi justa exhibiturum, et opera Stypeiotæ drungarium vigiliæ detinet : sodalitatis etiam præfectum Nicolaum urbe, occultato consi-

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(19) Imprecatio ex psalmo, ut videtur, cxxxvi

desumpta. XvL. (20) Hoc vocabuli quid significaret, non assequebar, quanquam, si conjicere libeat, putarem esse παρά D τὸ ἐπείγειν, fortassis operarum exactorem. Nam ab urgendo quidem dicitur; sed quos homines aut quas res urserit, sciant alii. Zonaras πήκτην scripsit. Quid autem est πήχτης? Fabrum vix puto. Hic meam conjecturam exponam libere in re nullius aut non magni, ut apparet, momenti. Πηκτίς instrumentum est sive multarum chordarum sive alias varium concentum edens; quod non tam ex lexicis didici, quibus non temere credo, quam ex Piat. 3 πολιτειών. Verba sunt: Τριγώνων άρα καὶ πηχτίδων και πάντων όργάνων όσα πολύχορδα και πολυαρμόνια δημιουργούς ού θρέψομεν. Jam ea fuit Cedreni et hujus farinæ scriptornm liceatia dicam an audacia, ut citharædum aut musicum facile illis fuerit πήχτην nominare. Ejus vitii (non enim est nisi vitium) exempla subinde iis legendis deprehendes Quid si ergo is πήχτης musicus fuit, at-que adeo ille ipse musicus eunuchus (cui nomen Musici facile ab arte potuit fieri, si quidem Copro-

nymo leonomacho et aliis potuit imperatoribus et aliis præterea summis viris ab aliqua actione imponi, aut vero καλείσθαι pro cognominari poni ab bomine nibil minus quam proprietatis studioso) qui occasionem Bulgarico bello sua avaritia pratuit, fretus gratis in qua apud hune Zautzani fuit; quod eo erat facilius, si cum generis propinquitate attigisset. Hace ideo libuit annotare, quod scio hac diligentia adhibita doctos viros sæpe magnis bonorum scriptorum vulneribus medicinam fecisse. Interum nibil mutavi, ut si quis sciat Epicia quid sit, dicere pessit eo liberius. Hoc addo, cognomentum epictæ infra poni Christifero Androuici filio in Basilio Romani filio de Duro oppresso. De Samonæ et omnium calumniatorum privilegio hic neque quæri volo, neque exemplis productis rem qualis sit explicare. Xvi...— 'Eπείχτης qui alio nomine εξουσιαστής, de quo auctor p. 442 et nos ibidem. Zonaras scribit πήχτης, Leo επήχτης, uterque mendose. Goar.

(21) Παραποιμωμένων του ποιτώνος, socri cubiculi custodum, scribit Codinus. Goan. lio, emittit. Atque his peractis Basilium e Macedo- Α 'Αναγνούς δέ ταυτα τον μέν Βασίλειον παραυτίκα nia revocatum inquisitioni subdit, convictum per mediam urbem in triumpho ducit, Athenasque relegat. Inde universo senatu convocato, quæ erant a Samona ipsi delata indicia exponit, Eumque senatores laudant, et summo dignum honore pronuntiant. Et Samonam Leo statim protospatharii munere decorat, sibique familiarem adsciscit.

βασιλεύς παραυτίκα τη του πρωτοσπαθαρίου τουτον άξιοι τιμή, και οίκειον αύτου κατεστήσατο.

Mortuo patriarcha Antonio Nicolaus sufficitur mysticus, qui sapientia alios et prudentia anteire credebatur. Porro imperator cum statutis praceptas invitationes peragere non posset, Augusta mortua, Annam 1060 filiam Zoes neptem Zautza coronat. Puellam quoque ex Opsicio ducit, nomine Eudociam, forma sipgulari, cui et ipsi augustalem imposuit coronam. Sed hæc in partu una cum fætu periit. In honorem primæ suæ uxoris Theophanus pulcherrimum de ejus nomine templum Leo, vicinum ædi Sanctorum Apostolorum, ædificavit. Ibidem aliud quoque fanum condidit, Divo Lazaro sacrum, inque eo Lazari et Mariæ Magdaleræ reliquias Epheso allatas reposuit. Enimyero classiariis his molitionibus occupatis, interim Agarenorum classis Tauronomium Siciliæ expugnant magna cum Romanorum cæde, et Lemno potiti magnam multitudinem captivorum abdu-

dhives.

Mos erat ut die Pentecostæ, sacro pompa ad C ædem S. Mocii deduceretur. In ea etiam Leo imperator cum esset, jam ingressuro ei et sacris foribus succedenti homo quidam de suggesto prosiliens crasso ac valido fuste ictum in caput ingerit;

είς Μαχεδονίαν ἀπέστειλεν, ἐπὶ διανομή τάγα Δυγιχών (22) της θείας αύτου Ζωής, κατέσγε δέ καλ τὸν τῆς βίγλας δρουγγάριον διὰ τοῦ Στυπειώτου, ύπεξήγαγε δέ καὶ τῆς πόλεως Νικόλαον τὸν έταιρειάρνην. Εξτα άγαγων άπο Μακεδονίας του Βασί ειαν καλ άνακρίνας, έν μέση τε θριαμδεύσας τη πόλει, έν 'Αθήναις έξώρισε. [Ρ. 599] Συγκαλεσάμενος δέ πάσαν την σύγκλητον ἐπ' αὐτῶν, ἀνέγνω τὰ ὑπὸ τοῦ Σαμωνά μηνυθέντα. Οἱ δὲ τοῦτον ἐπαινέσαντες μεγίστης εἶναι τιμῆς ἄξιον προσειρήκασι. Καὶ ὁ

Τελευτήσαντος δέ καὶ τοῦ πατριάργου 'Αντωνίου, προγειρίζεται ο μυστικός (23) Νικόλαος, έπλ συνέσει χαί σορία δοχών πρωτεύειν. Λέων δὲ ὁ βασιλεύς μή δυνάμενος τὰ κατά τύπον ἐκτελεῖν κλητόρια (24) Αύγούστης μή ούσης, στέφει "Ανναν (25) την θυγα τέρα Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαουτζά. Ἡγάγετο δὲ καὶ κόρην έχ τοῦ 'Οψιχίου, ώραίαν τε καὶ περικαλλή, τοδνομα Εύδοχίαν, ήν δή και Εστεύεν. Έγχυμων δε γενομένα καὶ μέλλουσα τίκτειν ἀπέθανε καὶ αὐτή καὶ τὸ ἔμ-6ουον. Τιμών δὲ τὴν προτέραν αὐτοῦ γαμετὴν Θιοφανώ ὁ βασιλεύς ἐπ' δνόματι ταύτης ψαοδόμησε ναὸν άγγοῦ τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων περιχαλλη. 'Ανήγειρε δέ καὶ ναὸν άλλον κατά τούς τόπους είς δνομα τοῦ Αγίου Λαζάρου, ἐν ῷ καὶ τὸ τοῦ ἀγίου μεταχομίσας άπέθετο σώμα, χαλ τῆς άδελφῆς αὐτοῦ Μαρίας της Μαγδαληνής, εξ Έφέσου μεταχομίσας. Τοῦ δὲ στόλου ἐν ταῖς τοιαύταις κτίσεσιν ἀπασχολουμένου, ό των 'Αγαρηνών στόλος τὸ ἐν Σιχελία ἐξεπολιόρκησε Ταυρομένιου, και πολύς των 'Ρωμαίων έγένετο φόνος. Κατεσχέθη δέ και ή νήσος Λήμνος ύπο των Άγαρηνων, και ηνδραποδίσθη λαός ούκ

> Συνήθους δε προελεύσεως νενομένης κατά την ήμέραν της Πεντηχοστής έν τω ναώ του 'Αγίου Μωχίου, άπηλθε μετά προόδου και Λέων ὁ βασιλεύς... Έν δε τῷ μέλλειν εἰσοδεύειν καὶ πλησίον γενέσθαι των άγίων θυρών άνθρωπός τις έχπεπηδηχώς έχ

AYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(22) Διανομήν ψυχιχών sic verti in genere, ea quæ post mortem pro salute animæ defuncti a propinquis fierent. Fortassis fuit aliqua eleemosynæ distributio , quod διανομής vocabulum videtur velle. Et quia non est expressum quo gradu cognationis Zoam attigerit Basilius, speciei vocabulum, ut assolet, communiter posui. Certe nostram con-jecturam de musico hic locus videtur valde approbare. Xyl. — Xylander, ut justa persolvereniur; emendate: ut eleemosynas a Zoe amita testamento relictas pauperibus distribueret. Ψυχικόν enim eleemosyna est et quodeunque pietatis opus pro anima curanda susceptum. Vox quoque διανομής ignarum quemvis erudit. GOAR.

(25) Meursius civilem magistratum interpretatur, senatorem nimirum secretioris consilii; Junius, secretarium : mihi neuter arridet, licet ab eis ex integro non dissideam. Longius autem a senatorio est μυστιχού munus, ceu militare et militaribus aliis a Codino c. 2 annumeratum, ipse nonnisi militiæ impenditur, ceu μυστικός των σχολών, militiæ scholarumque mysticus. Ejusdem quoque vestis c. 4 n. 33 nil senatore dignum refert; et si functio ab eodem Codino quæratur, ex nomine, inquit c. 5 n. 41, patescit. Uno verbo μυστικός των σχο-Nov est qui secreta principis ad stipatorum exet-

citusque scholas defert, qui quietem et ordinem indicit, qui silentiarium vetustum inter modernas scholas agit. Idem Juris Græc. 1. 2 Manuelis Comneni Novella 3 et Alexii Comneni 2 fisci regii ex parte una et Ecclesiæ ministros ex altera de juribus suis dissidentes conciliare jubetur : Είδήσεως άχριδεστάτης διδομένης τῷ κατά την ημέραν μυστικώ, ός και όφείλει και άμφω οίκονομείν, regia nempe et ecclesiastica jura. Si violentius ex ecclesiarum prædiis aliquid illi exegerint, παρά του κατά την ήμέραν μεγαλεπιφανεστάτου μυστικού καταναγκαζόμενος είς την ἐπενεχθεῖσάν τινι τῶν ὑφ' ὑμά; χτήσεων βλάδην αποθεραπεύσουσιν αύτη. Goan.

(24) Τύπους esse statuta, leges, etc., apud hos scriptores sæpe observatum est. Κλητόρια hæc puto fuisse solemnia convivia sive epulas, quibus Augustus et Augusta et proceres interessent. In Justiniano magno ad annum ejus trigesimum mentio fit κτητορίων δωδεκαημέρων, quæ hoc loco collato, si legas κλητορίων, duodecim dies durantia convivia videri possint. Hæc corriget aut augebit, si cui res est notior. XxL. - Vide supra in Justiniano. Goar.

(25) Filiam, qua præsente velut Augusta, convivia de more celebrarentur. Goan.

κατά κεφαλής. Καὶ έθανάτωσεν αν παρευθύ, εί μή τὸ άχρον της ράθδου τῷ αἰωρημένω λύγνω προσκεκρουκός της βιαίας μικρόν άνεσχέθη φοράς. Αίματος δὲ σφοδροῦ ἐχ τῆς τοῦ βασιλέως χαταδδέοντος κεφαλής ταραχή τε καὶ φυγή των άρχόντων έγένετο. 'Αλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς νότον σχηψάμενος ού παρην έν τη είσόδω, και δέδωκεν ύπόνοιαν τοξε πολλοίε την τοιαύτην έπιβουλήν αύτδ; συδράψαι. 'Ο δὲ τὸν βασιλέα πλήξας κατασχεθείς καὶ πολλάς ὑπομείνας βασάνους, ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγει συνίστορα, χεϊρας καὶ πόδας έχτμηθείς έν τή του Ιππιχού έχαύθη Σφενδόνη. Έτχόλασε δ' Εκτοτε καλ ή τοιαύτη προέλευσις, χάν ὁ σοφώτατος μοναγός Μάρχος, οίχονόμος ων τῆς τοιαύτης μονής, ό τὸ τετραώδιον (26) τοῦ μεγάλου Β σαββάτου άναπληρώσας τοῦ χυροῦ Κοσμά, πολλά κατεδιήθη του βασιλέως. Τούτου γάρ δεομένου καλ του βασιλέως απαναινομένου, φησίν δ μοναχός. ι Μή δργίζου μηδέ χαλέπαινε, [Ρ. 600] Το βασιλεύ. προγεγραμμένον γάο ήν παθείν σε παρά του προφήτου Δαβίδ, είρηχότος, "Οσα έπογηρεύσατο δ έχθρός έν τῷ ἀγίω σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε έν μέσω της δορτής σου! Δειούν σε, δέσποτα, άπο τού νῦν ἐπ' ἄλλα δέκα ἔτη κατασγείν την βασιλείαν. "Ο δή καὶ γέγονεν · ἀπέθανε γάρ μετά δέκα γρόνους κατ' αύτην την ημέραν έν ή και έπληγη.

Ηγάγετο και τετάρτην γυναίκα Λέων ό βασιλεύς, Ζωήν την Καρδωνοψίναν, ήτις εδίω χρόνον συχνόν μετ' αύτοῦ ἀστεφής (27). Τῶν δὲ Βουλγάρων ταῖς Ο έφόδοις 'Ρωμαίους επιτριδόντων, οί εξ "Αγαρ μαθόντες τούτο στόλον έξαρτύσαντες κατά των παραλίων της άρχης 'Ρωμαίων έχπέμπουσιν, έπιστήσαντες τω στόλω ναύαργον Λέοντα τλν Ατταλέα, την Χριστιανών έξομοσάμενον πίστιν, κάν τη Τριπόλει (28) οἰκήσαντα κάξ αὐτῆς εἰληφότα τὴν προσηγορίαν. "Εφθασε δὲ τὸν βασιλέα ή περί τοῦ Τριπολίτου άγγελία κατά τὸ έμπόριου τοῦ Βοαιτίου, έχεισε γενόμενον έπι τῷ ἀναχαινίσαι την μονήν Χριστοφόρου πρωτοδεστιαρίου αύτου. Προσετίθεσαν δ' οι άγγελιαφόροι ώς κατ' αύτης έγει την όρμην της βασιλίδος. Πέμπει ούν ὁ βασιλεύς Εύστάθιον τίντηνικαύτα δρουγγάριον των πλωίμων μετά του στόλου, ός μή δυνηθείς άντιτάξασθαι τῷ Τριπολίτη δπεστράφη κενός. Έπόμενος δὲ τούτφ ὁ Τριπο- D λίτης είσηλθεν είς τὰ στενά του Έλλησπόντου, καί μέγρι του Παρίου κατέλαδεν. "Οπερ τῷ βασιλεί άγγελθέν είς μεγάλην ενέδαλεν άθυμίαν και ταραχήν. Ίμερίω γούν τῷ πρωτοασηχρήτις τὴν ναυτικήν έγ-

τοῦ ἄμιδωνο βάάδδω παγεία καὶ ίσγυρα Επαισεν αὐτὸν A enque ictu imperatorem necasset, nisi inter feriendum fuste in suspensum impacto candelabrum, violentiam ictus nonnihil remisisset. Plurimum quidem sanguinis ex vulnere effinxit; interque proceres tumultuatum et fuga facta est. Ab ea pompa 1061 tum abfuit Alexander, imperatoris frater, adversam valetudinem causatus. Quare apud multos suspicio se insinuavit ipsum esse insidiarum auctorem. Sed percussor deprebensus. multosque perpessus cruciatus, cum neminem facinoris conscium fateretur, amputatis manibus et pedibus in Funda Circi crematus est. Ex eo tempore pompa ista cessavit. Et quidem sapientissimus monachus Marcus, ejus monasterii dispensator, qui tetraodium magni sabbati complevit, quod habet Cyri Cosmæ, multis imperatorem deprecatus est. Et co renuense: Noli, inquit, boc iniquius ferre aut irasci, o imperator, Nam vates Davidus hoc tibi adversi eventurum prædixit, hoc versu: Quanta melianatus est inimicus in sancto tuo, et gloriati sunt qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ 33 ? Itaque oportet exinde te alios decem annos imperare. > Iluc monachi vaticinium exitus verum ostendit; decem enim post annis, eadem qua ictus fuerat die, suum obiit diem.

> Quartam deinde uxorem dexit Leo, Zoem Car bonopsinam, quæ per multum temporis cum er vixit antequam coronaretur. Cum vero Bulgari incursionibus rem Romanam attererent, Agareni ea occasione percepta classem adornarunt, et contra maritimam Romanorum ditionem emiserunt, duce Leone Attaleo, qui Christianam einraverat religionem, 1062 et quia Tripoli habitabat, inde Tripolites appellabatur. Ejus expeditionis nuntium mature accepit imperator, qui tum apud emporium Boætii erat, dedicando Christophori protovestiarii monasterio intentus. Et addebatur hoc a nuntiis, a Tripolita ipsam peti Cpolin. Emittit ergo Eustathium, drungarium rei navalis, cum classe. Qui pugnæ cum Tripolita committendæ impar re infecta rediit. Euroque insecutus Tripolita fauces Hellesponti intravit et usque ad Parium venit. Hujus rei indicium imperatori mærorem perturbationemque animi gravem attulit. Itaque Himerio secretariorum primario classem adversus Tripoliten ducendam committit. Is Abydum prætervectus, Ægæo mari emenso, ad Strobelum appellit;

24 Psal. LXXIII, 1.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ,

(26) Tetraodium videtur hymnus quatuor partibus seu carminibus constans suisse. Sed quid illud Cyri Cosmæ sit, viderint alii. Psalmi verba ex usi-tata versione apposui. Xvl. — Hymnus quatuor odis constans sabbato magno cantandus in Triodio, libro totum Quadragesimæ officium continente. η::a-lis sit agnoscitur. Κυροῦ diminutive pro χυρίου. vox integra clarioribus, diminutiva xopos inferioribus, xup humilibus conceditur. Cosmas bic Maiumensis fuit episcopus, Damasceni præceptor et plurium sacrorum hymnorum auctor. Goar.

(27) Secundas leviore pœnitentia multant, tertias etiam graviori subjiciunt, quartas omnino reprobant ac damnant nuptias Græci. Eam ob rem ad coronam Augustarum more suscipiendam Zoem hanc Carbonopsinam nunquam admitti passa est Orientalis Ecclesia. GOAR.

(28) Syriæ. Goan.

inde ad Imbrum applicat. Ac Samothraca supernia, Α γειρίσας δύναμιν κατά του Τριπολίτου απέστειλεν» hostes Thasi cum sentiret naves in statione habere multitudine et alacritate su's superiores, ne appropinquare quidem iis ausus est. Tripolites autem retro aversus Thessalonicam expugnat, deprehenso in ea etiam Leone præfecto, cui Chatzilacius cognomentum; multumque ibi sanguinis facit, multosque captivos abducit. Forte quidam de cubiculariis, nomine Rhodophyllus, necessariæ rei causa in Siciliam missus cum 100 auri libris, in itinere morbo correptus Thessalonicam se contulerat 1063 curandi corporis causa. Eum Tripolita ibi tum captum, ejus auri causa diu tortum, cum se quidquam habere pernegaret, necavit. Et vero aurum in itinere Rhodophyllus reliquerat, idque Simeon secretarius ea transiens sustulerat. Hic Simeon Tripolitam urbis eversionem animo agitantem hortatus est ut excidio abstineret eoque nomine aurum illud acciperet; ac persuasit. Quod Simeonis factum ita gratum fuit imperatori, ut eum patricii ac secretarii primarii dignitate ideo remuneratus sit. Himerius, cognito a Thessalonica Sarracenos recessisse, insequendis lis se parat, Verum hi ad Cretam appellunt, prædæque parte Cretensibus data incolumes domum redeunt, otiosum Lemni relinquentes Himerium.

στησαν, ἄπρακτον εν Λήμνω καταλιπόντες του Ίμεριον.

Secundum hæc imperator duos fortissimos duces C in Orientem emittit, Eustathium stirpis Argyrorum et Andronicum genere Ducam. Hi multas de Agarenis reportarunt victorias. Cæterum Samonas, is quem insidias imperatori detexisse docuimus, cum esset apud hunc in summo honore, simulans se ad monasterium suum exire, profugit cum pecunia et equis, ac dispositorum per singulas stationes publicorum equorum nervos incidit. Leo igitur mittit qui eum insequantur, Basilium sodalitii præfectum, cognomine Camaterum (id est laboriosum) et Georgium 1064 Crenitam. Samonam jam Halyn fluvium transeuntem Nicephorus Caminas drungarius deprehendit, ac multis precantem, multa etiam dona ut dimitteretur promittentem detinet. Samonas Cum missionem non impetraret, prætendit se voti causa ad Sirachanam crucem proficisci. Sed eum Constantinus Andronici Ducæ filius superveniens secum Coolin abducit. Leo Samonam in Bardæ Cæsaris domo in custodia asservari jubet. Constantino, ex quo didicerat extra controversiam esse quod Samonas in Melitenam transfugere intendisset, mandat uti hoc in senatu dissimulet, et eum Siracham voti causa proficisci voluisse dicat : nam veniam Samonam consequi volebat. Postridie senatu advocato Constantinum in medium adducit, juratumque per Deum et imperatoris vitam interrogat,

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(29) Nempe ut sui insequendi atque ex fuga retrahendi commoditatem imperatoris ministris præ-Magis arridet uncis vel ferris acuriperet. XYL. tis pedes et ungulas perforasse quam nervos equo-

ος "Αδυδον διελθών καλ το Αίγαΐον πέλαγος Στροδήλω προσορμίζει, είτα χαταίρει πρός "Ιμέρον. Σαμοθράκην δε διαδάς κατέλαδε τους πολεμίους ναυλογούντος έν Θάοφ. Πλην πλήθει τε και προθυμία ὑπερέγοντας αύτους ίδων ούδε πλησιάσαι τούτοις τετόλμηκεν. 'Ο δὲ Τριπολίτης όπισθόρμητος γεγονώς καὶ κατά Θεσσαλονίκην γενόμενος ταύτην ἐπολιόρκησε, κατασχεθέντος καλ Λέοντος τοῦ στρατηγοῦ ἐν αὐτῆ, ὧ Χατζιλάχιος τὸ ἐπώνυμον. Έγένετο δὲ γύσις αίμάτων πολλή και αίχμαλωσία. 'Ροδόφυλλο; δέ τις κουδιχουλάριος χατά τινα γρείαν εν Σιχελία πεμοθείς μετά γρυσίου λιτρών έχατον, νόσω περιπεσών, έν Θεσσαλονίκη είσηλθεν έφ' ω έπιμελείας άξιωθήναι. "Ονπερ κατασχών ὁ Τριπολίτης καὶ πολλά βασανίσας διά το χρυσίον άπέχτεινε μηδέν έγειν Ισγυριζόμενον · τούτο γάρ έτυγε χαταλιπών εν τη όδω. όπερ Συμεών άσηχρητις διεργόμενος άνείλετο. Καλ του Τριπολίτου βουληθέντος καταστρέψαι την πόλιν, ό Συμεών λαβείν αύτον γρυσίον έμηνυσε και της καταστροφής ἀποσγέσθαι. [Ρ: 601] "Ο καλ γέγονε. καί λαδών/ το χρυσίον ο Τριπολίτη; ὑπενόστησεν. Αποδεξάμενος δε τον Συμεών του Εργου δ βασιλεύς πατρίκιον και πρωτοασηκρήτιν τούτον τετίμηκε. Πυθόμενος δὲ τὴν τῶν Σαρακηνῶν ἀποστροφὴν δ ναύαργός Ίμέριος πρό: την κατ' αὐτῶν διανίσταται

δίωξιν. Οἱ δὲ τῆ Κρήτη προσίσχουσι, καὶ ἀπόμοιραν δόντες τοῖς Κρησὶ τῆς λείας ἀδλαδεῖς οἴκαδε ἀπενό-

'Ο δὲ βασιλεύς πρός την ἔω δύο γενγαιοτάτω έχπέμπει στρατηγώ, Εύστάθιον τε του γένους των 'Αργυρών καταγόμενον καὶ 'Ανδρόνικον τὸν ἐχ τοῦ Δουκός, οἴτινες πολλά τρόπαια ἐστήσαντο κατά τῶν Αγαρηνών. Σαμωνά; δὲ ὁ τἡν ἐπιδουλὴν χαταμηνύσας τῷ βασιλεί, διαφερόντως τιμώμενος τῷ βασιλεί, έξελθείν εν τη αύτου μονή προφασισάμενος φυγή έχρήσατο άμα χρήμασι καί επποις, τούς έν έχάστω σταθμώ δημοσίους Ιππους άγχυλοχόπων (29). Αποστέλλει ούν ο βασιλεύς καταδιώξαι αύτον Βασίλειον έταιρειάργην τον Καματηρόν και τον Κρηνίτην Γεώργιον. "Πόη δε τον "Αλυν διαπερώντα τον Σαμωνάν κατέλαδε-Νιχηφόρος δρουγγάριος ὁ Καμινάς, και κατέσχεν Ικετεύοντα πολλά και ύπισχνούμενον δώσειν. Έπελ δὲ ούκ ἔπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ Σιραχά καταφεύγει στουρόν εύγης γάριν έληλυθέναι προφασισάμενος. Έλθων ούν Κωντταντίνος ό του 'Ανδρονίκου του Δουχός υίὸς και τούτον άναλαδών εν τή πόλει, ὑπέστρεψεν. Είσελθόντων δὲ ἐν τῆ Κωνσταντινουπόλει, τὸν μὲν ἐν τἢ τοῦ Καίσαρος τοῦ Βάρδα οἰχία φυλάττεσθαι προσέταξεν ὁ βασιλεύς, Κωνσταντίνι δὲ τῷ Δουκί, έπείπερ επληροφορήθη ώς ταίς άληθείαις προσφεύγων ήν εν Μελιτηνή ό Σαμωνάς, παρήγγειλε μή τούτο ένώπιον τής συγκλήτου είπειν, άλλ' ότε τῷ Σιραχά χάριν εύχης ἀπήει · εδούλετο γάρ συγγνώμης τούτον τυχείν. "Εωθεν δέ προσκαλεσάμενος την

rum Samonam præcidisse; fugam enim latere cupiebat, et vox ἀγχυλοχοπῶ a scissione est aliena.

ずたらびの主人の名となっているとうこうが、大利ななど

συγκλητον καί είς μέσον τον Κωνσταντίνον παραγα- A in Syriam Samonas fugerit necne. Constantinus γών ήρώτα μεθ' όρχων, ούτωσι λέγων ι Πρός τοῦ Θεού και της έμης κεφαλής, ξφευγεν έν Συρία ό Σπμωνάς ή ου; , 'Ο δὲ τους ορχους εύλαδηθείς (παρηγγέλθη γάρ ἄνευ ὅρχων πρῶτον τὴν ἀλήθειαν άποχρύψασθαι) ώμολόγησε πάντων ενώπιον ὅτιπερ είς την ξαυτού πατρίδα άπηςι Μελιτηνήν. 'Ο δέ βασιλεύς του μέν Κωνσταντίνου μετ' δογής άπεπέμψατο, τὸν δὲ Σαμωνᾶν ἐν τοῖ; τοῦ Καίσαρος κατέγεσθαι διωρίσατο. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖθέν τε. έξεδλήθη και της προτέρας ηξιώθη τιμής.

Έτέχθη δὲ τῷ βασιλεί ἀπὸ Ζωῆς της τετάρτης αύτοῦ γαμετής παιδίον άρδεν, οδπερ έντη γεννήσει χομήτης έφάνη, τὰς ἀχτίνας ἐπ' ἀνατολάς ἀφιείς καὶ λάμπων άχρι τεσσαράκοντα [Ρ. 602] ήμερων. Έδάπτισε δὲ τὸ παιδίον ἐν τῆ 'Αγία Σοφία Νικόλαος ό πατριάργης, άναδεξαμένων αύτδ άπδ του άγίου Β Βαπτίσματος 'Αλεξάνδρου τοῦ αὐταδέλφου τοῦ βασιλέως, του πατρικίου Σαμωνά και των της συγκλήτου εξόγων. Εύλογήθη δε μετά Ζωής ὁ Λέων ύπο Θωμά πρεσδυτέρου, όστις καὶ καθηρέθη (30), καὶ Λύγοῦσταν αύτην άνηγόρευσε. Διά ταύτην ούν την αίτίαν (31) ὁ πατριάρχης εἰς τὴν ἐχκλησίαν εἰσέρχεσθαι ἐχώλυε τὸν βασιλέα, ὅθεν διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους διήρχετο είς τὸ μιτατώριον. Προεδλήθη δὲ καὶ δ πατρίχιος Σαμωνάς παραχοιμώμενος (32), πρός πάσαν παρανομίαν και κακίαν συνεργός αύτου καθ. εστώς δεξιώτατος. Παρεσκεύασε γάρ τον Βασιλέα άναγκάσα: τὸν πατριάργην καὶ ἄκοντα προσδέξασθαι αὐτὸν ἐν τῆ ἐχκλησία. 'Ο δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Φεβρουαρίου μηνός μεταπεμθάμενος αύτον λιπαρώς έδείτο προσδέχθηναι. Έπει δέ μή προσίετο την C Εντευξιν, από του λεγομένου Βουχολέοντος πλοίω μαχρώ εμδιδάσαντες διαπερώσιν εν τη Ίερεία, άφ' ής πεζή την όδοιπορίαν ποιούμενον άγουσιν είς το παρ' αύτου κτισθέν μοναστήριον των Γαλακρηνών (32.). Ού πολύς παρήλθε καιρός, και χειροτονείται πατριάρχης ὁ σύγχελλος Εὐθύμιος, άνηρ θεοσεθής καί άρετης ήχων είς το άχροτατον. Φασί δ' ότι χαί άπαναινόμενος την Ιερωσύνην θεία άποκαλύψει έπείσθη αύτην καταδέξασθαι. Διενοείτο δε ό βασιλεύς,

jurisjurandi (nam citra id jussus erat veritatem celare) motus religione coram omnibus profitetur Samonam in Melitenam, quæ ejus erat patria, fugam instituisse. Imperator hunc iratus dimittit. Samonam autem in Cæsaris domo asservari mandat. Unde postea dimissus priginge est restitutus dignitati.

Porro autem Zoe, Leonis quarta uxor, maritum suum mascula prole parentem fecit. In ejus partu cometa apparuit, radios versus Orientem 1065 projiciens, et ad quadraginta dies fulsit. Infantem in Sapientize templo bapti zavit Nicolaus patriarcha. suscipientibus eum ex sacro lavacro fratre imperatoris Alexandro, patricio Samona, et primoribus senatus. Fausta comprecatus est Leoni Thomas preshyter, ideoque ordine suo excidit. Zoen porro Augustam imperator declaravit. Atque ob hoc factum patriarcha ei introitu templi cum interdiceret, coactus est per dextram partem in Mitatorium ire. At imperator Samonam cubicularium suum intimum creat, good eo ad omne flagitium ministro uteretur commodissimo. Ejus enim instinctu vim intentavit' patriarchæ, nisi vel invitus se in templum admitteret. Res ita acta. Principio Februarii mensis imperator patriarcham ad se vocat, et ab eo summis precibus contendit ut se ad sacra admittat. Recusantem a Bucoleone longa navi impositum in Hierojam trajicit; inde pedester ad Galacrenorum monasterium a se conditum deductus est. Non multo post Euthymius syncellus patriar--cha creatur, homo pius et summæ virtutis; quem ferunt, cum id munus detrectaret, divina patefactione ad id susciplendum fuisse impulsom. Ormi studio hic impedivit ne imperator legem, ad quod 1066 multi illustres viri operam ipsi navabant, ferret, qua liceret viro tres simul aut quatuor uxores ducere.

πολλών ελλογίμων άνδρων είς τουτο συνεργούντων αύτῷ, νόμον θείναι του ἄγεσθαι τὸν ἄνδρα κατά ταυτόν (33) τρείς ή και τέτταρας γυναίκας. 'Αλλά τοῦτο μέν πάση σπουδή διεκώλυσεν ὁ πατριάρχης.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

nuptias omnino illicitas censuerunt. Goar.

(31) Nempe quod quatuor uxores unam post al-(31) Nempe quou quattor uttres main post arteram duxisset: nam prior illa Zautzæa Zoe concubina nihil ei obfuit. Quid autem sit μιτοτώσιον mitatorium, nescio. De mitatis dictum aliquid supra. Et fortasse fuit fani pars quædam, quasi profana, et jis etiam accessa qui sacrorum usu accerentur. Nam quid antiquitus in ecclesia fieret, hic nolini disputare, cum apud leviculos Græcos subinde appareat aliquid mutatum. Mitatum nomen fuisse synagogæ Saracenæ, in Isaacio Angelo memorat Choniates. Sed id huc non mul-tum fætt, nisi quod horum quoque synagogas apparere possit certis metis fuisse inclusas. Non multo post rursus mitatorii hujus fit mentio. XVL. Το μιτατώριον cubiculum ad latus altaris, in quo fessis a labore cantoribus mensa frugalis, panis scilicet et vinum, apponebatur. A mensa istiusmodi μινσατώριον sive μενσατώριον cum eru-

(50) Ab iis qui, ut præmisimus, quartas Leonis D ditissimo Allatio legendum putamus in Fuchologii notis. Ad eum porro locum ceu sacris exclusus et excommunicatus a patriarcha habitus, ne juri suo renuntiaret aut oppositum senientes offenderet, preces facturus et sacris utcunque interfuturus secedebat imperator. Goan.

(32) Παραχοιμώμενον intimum verti cubicula-rium, qui prope imperatorem cubaret; atque sic alibi etiam versum vellem evidentiæ causa. XγL.

(52') Γαλαχρηνών lactis fontes sonat. Xτι. (53) Κατά ταυτόν est simul. Ego autem sane non puto hoc voluisse Leonem, ut simul tot uxores, sed ut, una mortua, altera duceretur; quod ipsum fecisse atque ideo ut impium a patriarcha fuisse excommnicatum apparet. Nihil tamen volui mutare. Zonaras habet κατ' αυτόν, ipsius, vel suo exemplo, id est, ut quartæ Leonis nuptiæ non Leoni modo non vitio darentur, sed idem aliis imitari impune liceret. Post χηδεστήν affinem verti: quod generna an socer aut quid tandem fuerit, ignorarem. Χτι.

Junio mense Constantinus Afer in monasterium A suum, quod prope fanum Apostolorum condiderat, imperatorem invitavit, ut dedicationi ejus et prandio interesset. Ibi subito vehemens Africus exortus multa concussit ædificia hominesque exterruit, adeo ut omnes domibus relictis sub dium profugerint. Imber autem obortus eam procellam sedavit. Rursus classe Agarenorum contra Romanos provecta, suæ classi imperator Himerium dromi logothetam præficit, eique adjungit Andronicum Ducam. Hic Samonas, qui quod a Constantino ex fuga, ut monstravimus, retractus fuerat, implacabile in Ducas odium gerebat, quemdam Andronici familiarium subornat, eique persuadet ut occulte Andronicum per litteras moneat ne navim conscendat : nam imperatorem, a Samona eo pertractum. Himerio ipsius excacandi mandatum dedisse, et Andronicus litteris iis acceptis noluit cum Himerio in bellum ire. Himerius itaque solus coactus est sexta Octobris die cum hostibus confligere, eosque devicit et interfecit. Quo cognito, Andronicus desperatis suis rebus ac convasatis, cum necessariis ac servis suis .castellum quoddam 1067 occupavit supra Iconium situm, Cabalam nomine, et ad defectionem spectavit. At Samonas arrepta occasione non desiit-imperatorem verbis concitare atque irritare: se dudum sensisse Andronicum defectionem parturire, et esse ejus conatui antevertendum: imperatorem cunctando optimam ejus. rei occasionem dimisisse, atque ita hostem e ma- C nibus evasisse. Sed vel sic aliquid conandum, ne quod ab eo accipiatur damnum. Hoc quasi stimulo incitatus Leo Iberitzam Gregoram scholarum domesticum et Andronici affinem cum valido exercitu contra Andronicum emittit. Andronicus ubi hoc rescivit, et Nicolaum patriarcham, quo maxime erat fretus, ecclesia ejectum esse, Cabala relicta ad Agarenos cum omnibus suis profugit; eumque amermumnes honorifice admodum accepit. Imperator porro reputans quantum isto amisso ducem amisisset et qualem esset habiturus hostem, animi angebatur, et quomodo eum reduceret ad suos cogitabat. Scribuntur tandem litteræ imperatoriæ, quibus Andronico et offensarum omnium oblivio et reditus domum et pristina dignitas atque for- D tunæ et innumera dona ac beneficia offeruntur. Eæ cereo inclusæ Sarraceno cuidam, e prætorianis captivis ad summum favorem producto, in Syriam Andronico perferendæ traduntur. 1068 Discedentem Sarracenum Samonas seorsim compellans, « Scis, ait, quid portes? » ceram innuens. Neganti, e Cera, inquit, quam gestas, Syriæ est exitium; et tu, si qua-tibi gentis et eamdem tecum religionem colentium est cura, eam veziri in manus trade. Promittentem ita facturum donis pretiosis magnifice est demeritus. Ergo Sarracenus

Τουνίω δε μηνί προσεκλήθη Λέων δ βασιλεύς παρά Κωνσταντίνου του Λιέδς είς την καινουργηθείσαν παρ' αὐτοῦ μονὴν ἔγγιον τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων, έφ' ῷ τὰ ἐγκαίνια ἐπιτελέσαι καὶ ἀριστῆσαι. Έξαίφνης ούν Επνευσεν άνεμος λίψ σφοδρός, χαί συνέσεισεν οἰκοδομάς πολλάς, καλ συνετάραξε του: άνθρώπους καὶ ἐξεφόδησεν, ώς πάντας φεύγειν ἐκ των οίχιων είς τὰ υπαιθρα. "Ομόρος δ' ἐπιγενόμενος Εστησε την τοιαύτην καταιγίδα. Στόλου 62 των 'Αγαρηνών κατά 'Ρωμαίων εξελθόντος, ὁ βασιλεύς Ίμέριον τον λογοθέτην του δρόμου άρχηγέτην του 'Ρωμαϊκού κατέστησε στόλου. Προσετάγθη δέ καλ 'Ανδρόνικος ὁ Δούξ συνεισελθείν αὐτῷ καὶ άγωνίσασθαι κατά των 'Αγαρηνών. 'Ο δε Σαμωνάς τω των Δουχών γένει άκατάλλακτος ών έχθρος διά την παρά του Κωνσταντίνου κατάσχεσιν, ύποθείς τινι των 'Ανδρονίκου φίλων έπεισε γράψαι λαθραίως μή έν τοίς πλοίοις είσελθείν, του Ίμερίου παράγγελμα Εγοντος έχ βασιλέως υποδολή του Σαμωνά έχτυφλώσαι αὐτόν. 'Ως οὖν ἐδέξατο τὸ γράμμα, οὐκ ήθε)ε τῷ Ίμερίῳ συνεισελθείν. Διὸ καὶ μόνος ἡναγκάσθη χατά τήν ς' του 'Οχτωδρίου μηνός συμβαλείν τοίς έγθροίς. Καὶ συμβαλών έτρέψατο κατά κράτος καὶ ἡφάνισε. [Ρ. 603] Τοῦτο, μαθών ὁ 'Ανδρόνικος καὶ τοίς όλοις άπεγνωκώς, συσκευασάμενος άμα συγγενέσι και δούλοις αὐτοῦ ἀπελθών κατέσχε τι φρούριον άνωθεν του Ίχονίου διακείμενον, δ Καθάλαν ώνόμαζον, και είς αποστασίαν Εδλεψεν. Ούκ ανίει δ' δ Σαμωνάς άφορμης δραξάμενος και παροξύνων και συνταράσσων τον βασιλέα, και λέγων, ώς, Έγω πάλαι κατανενοήκειν τον άνθρωπον, και ώς άποστασίαν ώδίνει και ώς χρή προκαταλαβείν τάς όρμας αύτου. Έπει δε τη ση μελλήσει, ω βασιλεύ, παρείται μέν ό ἐπιτήδειος καὶ ράστος καιρός καὶ ψχετο ἐκ μέσων ήμων των γειρών ό πολέμιος, τον δεύτερον κάν πλούν ποιητέον, μή και λάθη δράσας τι μαλλον ή παθών. Τούτοις τοίς λόγοις ώσπερ τινί πλήχτρω νυγεί; δ βασιλεύς του Ίδηρίτζην Γρηγοράν, δομέστιχου των σγολών καὶ κηδεστήν 'Ανδρονίκου τυγγάνοντα, μετά δυνάμεως άδρας άποστέλλει κατ' 'Ανδρονίκου. "Οπερ μαθών έχείνος, και ώς ὁ πατριάρχης Νικόλαος, δ τά πολλά έθάβρει, έξεδλήθη τῆς έχκλησίας, καταλιπών την Καβάλαν πανοικί προσέφυγε τοίς Άγαεπνοίς . ον ο άμερμουμνής έντίμως και μεγαλοπρεπας εδέξατο. 'Αναλογισάμενος δ' δ βασιλεύς ο Τον άπώλεσε στρατηγόν και οίον έξειν πολέμιον έμελλεν, ήσχαλλε και έδυσφόρει και τρόπον έζήτει πώς αν αύτον τοίς 'Ρωμαίοις έπανασώσηται, 'Εγένετο οδν γράμμα βασιλικόν πάσάν τε άμνηστίαν αὐτῷ κακῶν χαριζόμενον, την οίκαδέ τε έπιστροφήν έπιτρέπου, και την προτέραν εύημερίαν καθυπισχνούμενον και μυρίας άλλας δωρεάς και εύεργεσίας · όπερ ελίξαντες χηρώ λαμπάδι προσεοιχότι διδούσί τινι των Σαρακηνών από του πραιτωρίου (34) ἐκβληθέντι καὶ μεγαλοπρεπώς φιλοφρονηθέντι, ἐπισχήψαντες ἀπελθείν εν Συρία και έγχειρίσαι τούτο τῷ 'Ανδρονίκω.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(34) Quo rei in carceribus nec non Saraceni ob profanam religionem detinebantur, ut jamjam nairabit auctor. Goan.

のなどであった。これでは、これでは、

'Απελθόντα γουν τον Σαρακηνόν προσλαδόμενοφίδια A confecto itinere veziro cereura tradit; isque cera ό Σαμωνάς, « Οίδας δ κατέχεις ;) ήρώτα, τον κηρόν remota litteras inventas legit, et percepta sentenαίνιξάμενος. 'Αγνοείνδ' έχείνου φήσαντος, ε'Ο δοθείς tia rem amermumnæ significat. Extemplo Androσοι κηρός, ω φίλος, έφη, της Συρίας έστιν ή nicus cum suis in carcerem conficitur, ubi diu ἀπώλεια · καὶ εί τι κήδη τοῦ Εθνους τοῦ σοῦ καὶ magnas toleraverunt miserias; quarum quidam τῶν ὁμοπίστων, χερσί κατάθου τοῦτο τοῦ ούζήρ. "Ωστε δὲ διαχονήσαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ παραγγελθεῖσι,

τινες την οίχείαν εξομόσασθαι πίστιν. 'Ο μέν ουν 'Ανδρόνιχος ούτω και τον βίον κατέλυσε.

Κωνσταντίνος δε ό τούτου υίλς πρλ του θανείν έχείνον, είδήσει και του πατρός, συσκευασάμενος μετά καί τινων άλλων των περί αύτον (ἐτύγχανον γάρ συχνοί μετ' αὐτοῦ ἔτι ἐν τῆ φρουρά ἐγκαθειργμένοι [Ρ. 604] διά τὸ μὴ θελήσαι τὸ οίχεῖον άπ- Β ώμοτον θέσθαι σέδας) τὰ δεσμά διαρρήξαντες έξέρχονται της φυλαχής, και καλωδίω ξαυτούς καθιμήσαντες ζππων τε εὐπορήσαντες ἀπεδίδρασκον. Στρατιωτών δὲ πεμφθέντων εἰς τὴν κατάσγεσιν τούτων, γου μέν υποστρέφοντες και πολεμούντες, νου δέ χρυσίον βιπτούντες, άπεσκευάζοντο τούς διώκοντας, καλ ούτως Ισγυσαν επιδήναι των όριων Ρωμαίων. Ταχύ μεν οδν ο βασιλεύς τον Κωνσταντίνον μετεπέμψατο, καὶ ὡς αὐτὸν ἀγαγών δώροις αὐτὸν παντοίοις και τούς περι αύτον έφιλοφρονήσατο. Πληρωθείσης δὲ τῆς ἐντυχίας, ἐν τῷ μέλλειν ἀπό τοῦ χρυσοτρικλίνου έξιέναι του Κωνσταντίνου (έκείσε γάρ έποιήσατο την αύτοῦ δοχήν ὁ βασιλεύς) ὑποστρέψαι κελεύσας αύτον, ένατενίσας πρός τὰς ἐστηλωμένας άνωθεν της πύλης είκόνας του Χριστού καθτής Θεο- C μήτορος ὁ βασιλεύς, τάδε πρός του Κωνσταντίνου είρήκει • Μή σε πλανάτω, ὧ Κωνσταντίνε κόδνομα, μηδέ διά τουτο οίου χατάρξειν "Ρωμαίων • ή βασιλεία γάρ τῷ ἐμῷ υἰῷ Κωνσταντίνφ ἐχ Θεοῦ τεταμίευται, καί τουτό μοι δήλον γέγονεν έχ προβρήσεων θείων άνδρών και προοράν τὰ μέλλοντα διὰ καθαρότητο; κτησαμένων. Εμμενε γούν τη δοθείση σοι τάξει, καὶ μή φαντάζου τὰ ὑπέρ σεαυτόν. "Η μήν ίσθι ὡς τυραννήσαντος ή χεφαλή σου, σώματος άτερ, διά τησδε της πάλης εξοελεύσεται. > "Ο καλ γέγονεν ύστερον • μετά θάνατον γάρ του Λέοντος τυραννήπας ὁ Κωνσταντίνος άνηρέθη ἐν τῷ του γενικού σεκρέτω, κεὶ

'Ο δὲ βασιλεύς διά τινα ὑπόνοιαν Εὐστάθιον μάγιστρον τὸν 'Αργυρούν μετεχίνησε τῆς ἀρχῆς (ἦν γάρ δρουγγάριος τῆς βίγλας), ός και ἀπιών οίκαδε η φαρμάχω κατεργασθείς έτελεύτησε, πολύν πόθον αύτου τῷ τε στρατῷ καὶ τῷ στόλῳ καταλιπών, μεμνημένοις των ανδραγαθημάτων αύτου. Έτάφη δὲ κατά τὸ Χαρσιανόν ἐν τῆ μονῆ τῆς 'Αγίας Ελιζάδετ, ην Λέων ὁ πάππος αὐτοῦ ἐχαινούργησεν, δ; κάλ τὸ τῶν 'Αργυρῶν ἐπίθετον ἐκληρώσατο πρῶτος, είτε διά καθαρότητα βίου, είτε και δι' εύπρέπειαν σώματος, είτε καὶ διά τινα τρόπον τῆς αὐτοῦ γεν- 6 ναιότητος · τοσούτον γάρ περιην ό άνηρ των έπ! τοῦ Μιχαήλ γενομένων άνθρώπων ώστε μόνος μετά των οἰχογενών συνερρήγνυτο τοῖς ἐχ Τεφρικῆς Μα-

διά της Αηθείσης πύλης λύθρω και αξματι σταζομένη ή τούτου κεφαλή είσηγθη είς τι βασίλεια.

impatientes fidem Christianam abjuraverunt. Andronicus in carcere periit.

καὶ δώροις αὐτὸν μεγίστοις πολυτελώς ἐψιλοφρονήσατο. ᾿Απελθών οὖν ὁ Σαρακηνὸς ἐνεγείρισε τῷ ούζηρ του κηρόν . δυ καθελών έκείνος καὶ το γραμμάτιου εύρων, καὶ του ἐν τούτω κείμε. ον ἀναλεξάις μενος νουν, άπηγγειλε τῷ ἀμερμουμνή. Καὶ εύθυς 'Ανδρόνικον καὶ τους σύν αυτῷ τὸ δεσμωτήριον ύπεδέχετο. Έπὶ πολύ οὖν κακουχούμενοι, καὶ μὴ φέροντες τὰ ἐκ τῆς φυλακῆς λυπηρά, ἡναγκάσθησάν

> Filius autem hujus Constantinus, vivo adhuc et conscio patre, re cum quibusdam aliis captivis (complures enim in carcere una inclusi erant, quod religionem veram prodere nollent) composita, ruptis vinculis per funem ex carcere delapsi et equos nacti profugerunt. Militesque qui eos comprehensum missi insequebantur, nunc obvertendo se et dimicando, nunc aurum in quo colligendo ii occuparentur projiciendo amoliti, ad fines Romanorum evaserunt. Imperator Constantinum et qui 1069 cum ipso erant statim ad se vocat donisque variis afficit; et a primo congressu, cum aureo triclinio esset exiturus Constantinus (ibi enim eum exceperat convivio Leo), revocat eum imperator; atque oculis in imagines Christi et Deiparæ, quæ superne erant collocatæ, defixis, sic affatur : Constantine, vide ne imponat tibi nomen tuum ; cave, neve ob id Romanis te imperaturum opineris. Etenim filio meo Constantino id imperium divinitus est destinatum, quod ego comperi prædictionibus divinorum hominum, castitate sua futurorum præscientiam nactorum. Locum itaque tuum tene, neque te superiora somniaveris. Alioqui scito tuum, si'tyrannidem affectaveris, caput trunco relicto per hanc portara illatum iri. > lloc quidem eventu est confirmatum. Mortuo enim Leone, Constantinus cum invasisset imperium, in Genici secreto obtruncatus est, caputque tabo et cruore stillans per dictam portam in regiam alla-

Præterea Leo Eustathium magistrum drungarium vigiliæ munere suo amovit ob quamdam suspicionem; isque domum suam digressus veneno periit, magno sui desiderio exercitul classique relicto, præclara ejus facinora memoria recolentibus. Sepultus est apud Charsianum in monasterio S. Elisabetæ, quod novum avus ejas Leo condiderat. Hic 1070 Leo primus Argyrorum, id est, argenteorum, cognomen familiæ suie intulit, sive ob vitæ puritatem, sive ob decorem corporis, sive ob illustrem fortitudinem, qua is æquales suos (claruit autem Michaelo imperante) adeo superavit ut solus cum vernis suis Manichæos Tephricenses et Melitenzos Agarenos adortus in fugam facile

bostibus incusserit.

Cæterum pactorum causa a Tarso et Melitena ad Leonem missi venerunt Cpolin Abelbaces et Samonæ pater. Quos magnifico excepit imperator convivio in Magnaura, splendide instructa. Exornavit et Magnum Templum magnifice, legatisque introductis omnia etiam vasa ad divinam pertinentia liturgiam demonstravit, Id quidem statu Christiano indignum fuit, peregrinis hominibus, iisque a vera religione alienis, ea ostendere quæ ne a piis quidem et integræ vitæ hominibus temere visuntur. Et Samonæ pater cum videret quantum potentiæ atque honoris apud imperatorem filius obtineret, cum filio manere voluit patria Melitena deserta. Verum Samonas id passus non est, hortatus patrem ut domum rediret et in sua religione perseveraret, ac se quoque exspectaret, prima quoque occasione domum rediturum. Festo Pentecostæ 1071 die imperator filium suum Constantinum opera Euthymii patriarchæ coronavit. At vero Samonas, ut Augustam demereretur, suum ministrum Constantinum natione Paphlagonem eunuchum ei pro famulo tradit. Is Constantinus in tantam venit Augustæ et Leonis gratiam, ut ipse etiam Samonas invidia correptus apud imperatorem eum detulerit, quasi cum Augusta is rem haberet. Cui criminationi credens Leo, Constantinum monachi in morem tonderi jubet, et ab ipso Samona in Tarasii monasterium deduci. Paulo post autem mutata sententia recipere eum cupiens, ejusdem Samonæ opera eum in monasterium Spirarum transtulit. Egressusque ad Damatryum, et in Samonæ pransus monasterio, cum videret Constantinum, illico mandavit ut monachi habitu exutus civili vestitu amiciretur; et apud eum convivans poculum ei suum dari jussit, secumque hominem in palatium reduxit. Samonas videns imperatoris in Constantinum amorem crescere, composita re cum Megisto Cœtonità et Michaelo Tzirithone, libellum conviciis in Leonem innumeris refertum opera scribæ sui Constantini Rhodii conficit, eumque1072 consignatum in Mitatorio abjicit. Imperator publice in Magnum Templum progressus, D cum in Mitatorium venisset, quo loco precabatur, libellum invenit ac legit. Ea res eos qui aderant in magnam conjecit sollicitudinem, atque ipsi etiam Leoni curam attulit auctorem quærendi. Sub idem tempus lunæ defectus maximus fuit. Et Leo Synnadensem metropolitam, Pantaleonem nomine, astronomica imbutum scientia accivit, ut ex eo deliquii ejus quis futurus esset effectus cognosceret. Eum ad regem intrantem Samonas percontatus est cuinam adversa portenderentur. Responditque : . Tibi. Sed tamen si 13 Junii diem supe-

conjecterit, nominisque etiam ejus mentio terrorem A νιχαίοις και τοίς εκ Μελιτηνής Αγαρηνοί,, και τούτους βαδίως ετρέπετο. Καὶ τὸ δνομα αὐτοῦ μόνον φημιζόμενον φόδητρον ήν πάσι τοίς άντιπάλοις.

Χάριν δὲ άλλαγίου ἐκπεμφθέντες ἀπό τε Ταρσοῦ και Μελιτηνής ο τε 'Αδελδάκης έκεῖνος και ό τοῦ Σαμωνά πατήρ κατέλαδον την βασιλεύουσαν. Καλ τούτους ό βασιλεύς εδέξατο μεγάλην δοχήν ποιήσας και κόσμφ πολλφ την Μαγναύραν κατακοσμήσας. Έκαλλώπισε δέ καὶ την Μεγάλην Έκκλησίαν πολυτελώς, [Ρ. 605] και εἰσήγαγε τούτους ἐκεῖσε, και τὰ τίμια ὑπέδειξεν ἄπαντα καὶ τὰ τἢ θεία λατρεία λειτουργούντα σχεύη. Τούτο δε άνάξιον ήν Χρ στιανικής καταστάσεως, άλλοφύλοις άνθρώποις καλ άλλοπίστοις έχθεατά (35) ποιείν τά και τοίς μή κα λώς βιούσιν εύσεδέσιν άνθρώποις άθέατα. 'Ο δε τού Σαμωνά πατήρ την παρρησίαν, ηνό τούτου υίδς έσχε πρός βασιλέα και την τιμήν θεασάμενος και τήν δόξαν, ήρετίσατο συνείναι τῷ υἰῷ, Μελιτηνήν τήν πατρίδα ἀπαρνησάμενος. Σαμωνάς δὲ οὐ συνεχώρει, παρήνει δέ μάλλον είς τὰ οίχεῖα ὑπονοστήσοι καὶ της ιδίας έχεσθαι πίστεως, προσμένειν δε και αύτδν, εί καιρού λάδοιτο, έκείσε γενέσθαι. Της δὲ ἐορτῆς έπιστάσης έν ή το Πνεύμα το άγιον έν πυρίναι; γλώσσαις τοίς αποστόλοις εφοίτησεν, Εστεψε τον οίχεζον υίδυ Κωνσταντίνου ό βασιλεύς διά Εύθυμίου του πατριάρχου. Σπεύδων δε ό Σαμωνάς την της βασιλίδος πρός έαυτον έπισπάσασθαι εύνοιαν, Κωνσταντίνον τὸν ἐαυτοῦ ὑπηρέτην ἐκτομίαν ὅντα καὶ της των Παφλαγόνων όρμώμενον χώρας τη Λύγούστη παρέσχεν ύπηρετείν. Τοσούτον δὲ ούτος ήγαπήθη παρ' αὐτῆς καὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως ὡς καὶ αὐτὸν τον Σαμωναν διερεθίσαι πρός φθόνον, και διαλοιδορεϊσθαι αύτῷ πρὸς βασιλέα ὡς τῆ Αὐγούστη τάχα πλησιάζοντι. όπερ, ώς άληθες πιστεύσας, άποστείλας ἀπέχειρεν αὐτὸν μοναγὸν ἐν τῆ τοῦ 'Αγίου Ταρασίου μονή δι' αὐτοῦ τοῦ Σαμωνά. Μετ' δλίγον δὲ πάλιν μεταγγούς και προσλαδείν τούτον εθέλων μετήγαγε δι' αὐτοῦ τοῦ Σαμωνά είς την μονήν τῶν Σπειρῶν. Έν τῷ Δαματρύι ούν ἐξελθών ὁ βασιλεύς καὶ ἐν τἢ του Σαμωνά άριστήσας μονή, και θεασάμενος Κωνσταντίνον, εύθέως διεχελεύσατο, χαὶ ἀπέδυσαν αὐτὸν τά του μονήρους βίου άμφια καλ ένέδυσαν στολήν χοσμικήν (36). Καὶ εὐωχούμενός τε πάρ' αὐτῷ δοθήναι οι εχέλευσε το ποτήριον έν τῷ ἀρίστω, χαλ είσερχόμενος εν τῷ παλατίω έφείλχετο και αὐτὸν μετ' αὐτοῦ. 'Ορῶν δὲ καὶ ὁ Σαμωνᾶς αὐξανομένην την πρός του Κωνσταντίνου του βασιλέως άγάπην έπιδουλήν κατ' αὐτοῦ βάπτει, τόνδε συντεθειμένην τόν τρόπον · κοινολογησάμενος Μεγίστω τῷ κοιτωνίτη και Μιχαήλ τῷ Τζιρίθωνι γραμμάτιον συντίθησι λοιδορίας έγου κατά του βασιλέως άπείρους, Κωνσταντίνου του Ροδίου, ος ύπεγραμμάτευε τῷ Σαμωνά, τούτο συνθέντος · όπερ γράψαντες καὶ σφραγίσαντες έν τῷ μιτατωρίῳ ἔρριψαν. Τοῦ δὲ βασιλέω; δημοσίαν πρόοδον εν τη Μεχάλη Έχκλησία ποιησαμένου, κάν τῷ μιτατωρίω εἰδελθόντος, καὶ ἐν ῷ τὕχετο

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(35) Lege cibéata · id enim sensus videtur exigere. Megisto Catonita propria duxi. Alias verti possent, maximo cubiculario. Xvi.. (36) Quam Latina Ecclesia sæcularem vocat. Goan.

λήνην.

τόπο τοῦτο ἐρριμμένον Ιδόντος, είληφότος τε και A raveris, nihil deinde mali tibi evenict. > Ab imperaάναγνόντος, πολλή κατέσχεν άπορία τοὺς συμπαρόντας, διστάζοντος έχάστου και άγνοούντος τὸν δίψαντα. Κατέσχε δὲ καὶ τὸν βασιλέα ἀθυμία πολλή, καὶ τὸν πεποιηκότα ἐζήτει. Γέγονε δὲ κατά τὸν αύτον χρόνον και έκλειψις σελήνης μεγίστη, δι' ήν ό βασιλεύς τον μητροπολίτην Συνάδων μετεκαλέσατο Πανταλέοντα, της άστρονομικής παιδείας έν μνήσει τυγχάνοντα [Ρ. 606], το της εχλείψεως αποτέλεσμα μαθείν δριγνώμενος. "Ον είσεργόμενον πρός τον βασιλέα ὁ Σαμωνάς Ιδία παραλαδών ἡρώτησεν είς τίνα την κάκωσιν Εσεσθαι, και τόνδε φάναι ότι Είς σέ την ιγ δέ του Ιουνίου διεργόμενος ημέραν ούδεν έχτοτε πείση κακόν. Έρωτηθείς δε και παρά του βασιλέως περί τούτου είπεν ότι είς το δεύτερον πρόσωπον ή κάκωσις έπισκήψει. Υπώπτευεν ούν δ Β βασιλεύς δεύτερον πρόσωπον είναι τον έαυτου άδελφὸν 'Αλέξανδρον. Καὶ τὰ μὲν τῆς προβέήσεως ἡν έσχεν απόδασιν, προϊών ο λόγος δηλώσει . Μιχαήλ δὲ τοῦ Τζιρίθωνος κατ' ίδιαν τῷ βασιλεί προσελθόντος καί καταμηνύσαντος ώς ὁ Σαμωνάς είη τὸ πιττάχιον (37) πεποιηχώς, παρεύθυ καταδιδάζεται είς

Κοιλιαχῷ δὲ νοσήματι ληφθείς ὁ βασιλεύς, καὶ C έπλ χρόνον τῷ τοιούτῳ πάθει κατεργασθείς καλ είς έσχάτην άδυναμίαν έληλαχώς, μόλις ήδυνήθη έν τῷ τῆς ἐγκρατείας καιρῷ τὴν συνήθη ποιήσασθαι δημηγορίαν (38). Συνηθροισμένης γάρ τῆς συγκλήτου τοιούτων ήρξατο πρός αύτους λόγων. « Τὸ μὲν ἐμὸν σαρχίον, ὧ φίλοι, νόσφ ἐχτρυχωθεν απέρρευσε, και η Ισχύς επιλέλοιπε, και τάχα ούχέτι μεθ' ύμων βιοτεύω, ούδε χαταλήψομαι την τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ 'Ανάστασιν. Μίαν τοίνυν καλ τελευταίαν ύμας αίτω τήνδε την χάριν, άπομνημονεύσαι ήν είχον πρός ύμας χρηστήν διάθεσιν, καλ άντι ταύτης εύνοιαν τη έμη συζύγω διατηρήσαι και τῷ υίῷ. > Και ἡ μὲν τοῦ βασιλέως δημηγορία τοιαύτη, ή δὲ σύγκλητος βουλή ὑπέσχετο δακρυβφοούσα καὶ μετ' όλοφυρμών λύπη μέν συνέχεσθαι άπαραμυθήτω τοιούτου στερισχομένη δεσπότου καλ βασιλέως, εύνοιαν δὲ διατηρήσειν εξς τε την δέσποιναν και του ήμέτερον δεσπότην και βασιλέα και σὸν υίὸν, ώστε, εί δεήσει, μυριάχις ξμπροσθεν αὐτῶν ἀποθανείν. Ταῦτα εἰποῦσα ἡ σύγκλητος καὶ suo Alexandro reliquit. Quem postremum ad se τελευταίον ασπασμόν αποδούσα τῷ βασιλεί απηλλάγη. Ού μήν γε καὶ εύθυς ὁ βασιλεύς ἐτελεύτησεν, άλλά διετέλεσε νοσηλευόμενος και σφακελιζό-

tore de eadem re interrogatus; proximæ ab imperatore personæ denuntiari malum dixit. Idque de fratre suo Alexandro accepit Leo : sed quis figerit prædictionis exitus, mox dicemus. Etenim Leo, cum eum Michaelus Tziritho scorsim congressus monuisset libelli infamis auctorem esse Samonam, statim domum suam deportari Simonam et monachi in morem radi jussit, deinde in Euthymii patriarchæ monasterium deduci, indeque conviciis proseissum in Martinaciorum transferri. Ea omnia acta ante diem a Pantaleone designatum. Constantinum loco Samonæ intimum cubicularium Leo fecit, 1073 eique monasterium in Nossiis ædificavit, de nomine Servatoris dictum, idque cum Enthymio patriarcha dedicavit. Secundum hæc Agareni 300 naves emittant, ducibus Damiano Tyri amera et Leone Tripolita. His apud Samum, cuitum Romanus Lacapenus præerat, occurrit Himerius classis Romanæ præfectus; victusque ab iis, dissipata classe sua, ægre ipse Mitylenam fuga

evasit. τὸν οίχον αύτοῦ καὶ ἀποκείρεται μοναγός, είτα ἐν τἢ μονἢ τοῦ πατριάργου Εύθυμίου ἀπάγεται, κάκείθεν διαλοιδορηθείς είς την του Μαρτινακίου μετατίθεται. Ταυτα δε έπράχθη μήπω της ώρισμένης προθεσμίας παρά του μητροπολίτου διαδραμούσης. Έποίησε δὲ άντ' αὐτοῦ τὸν Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον. Έχτισε δὲ αὐτῷ καὶ μοναστήριον ἐν ταῖς Νοσσιαῖς, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος, δ καὶ ἐνεκαίνισεν ἄμα Εύθυμίφ τῷ πατριάρχη. Άγαρηνῶν δὲ ἐξελθόντων μετὰ πλοίων τριαχοσίων, ὧν ἡγεῖτο Δαμιανός τε δ της Τύρου άμηρας και Λέων ό Τριπολίτης, Ίμερθος ό λογοθέτης ναύαρχος ων των 'Ρωμαίων κατά τον Όκτώδριον μήνα συνήντησε τούτοις εἰς Σάμον, ής ἐστρατήγει Ῥωμανὸς ὁ Λακαπηνός. Καὶ συμπλαxείς τοῖς μετ' αὐτοῦ ήττήθη, xαὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν νεῶν διασχεδασθεισῶν, μόλις αὐτὸς διεσώθη εἰς Μιτυ-

> Imperator autem, cœliaco morbo correptus, eoque aliquandiu confectus et in summam redactus invaletudinem, vix potuit orationem jejunii tempore pro more habere. Itaque advocato tum senatu sic infil : « Caro mea, amici, morbo consumpta diffluxit viresque desecerunt, ac fortassis vobiscum amplius non vivam, neque ad festum Resurrectionis Christi diem vitam perducam. Hanc itaque unam ac postremam a vobis gratiam postulo mihi dari : Recordamini quam me vobis benignum præbuerim, atque ideo uxorem filiumque vobis commendatum habetote. . Senatus cum fletu atque ejulatu ostendit se jactura hujus domini atque imperatoris incredibilem percipere dolorem; Augustæ adtem et filio imperatori 1074 ita se fideles foto ut vel millies pro eo sint, ita rebus poscentibus, mortem oppetituri; itaque imperatore extremum consalutato discesserunt. Leo tamen vitam, morbo interim misere conflictatus, usque ad 44 Maii diem produxit. Moriens imperium fratri venientem videns fertur dixisse : « En malus temporis articulus post tredecim menses. > Eumdem multis hortatus est ui Constantinum educare ac

XYLANDRI ET GOARI NOTA.

⁽³⁷⁾ Charta, schedula, maxime ex pelle chartacea

sive pergameno. Goar. (38) Quam L. Verus apud Herodianum, Julianus PATROL. GR. CXXI.

digne tracture vellet eumque sibi haredem impe- A μενος άχρι τῆς ια' τοῦ Μαΐου μηνός, [P. 607] καθήν ἀπηλλάγη τοῦ βίου 'Αλεξάνδρω τῷ αὐτοῦ ἀδελrii facere. φῷ τὰ τῆς βασιλείας ποροδούς σκῆπτρα. "Ον ίδων, ως φασι, κατά τὴν τελευταίαν ἐργόμενον

έντυχίαν είπειν λέγεται · « "ίδε ό κακός καιρός μετά ιγ' μήνας. » Παραδούς τοίνυν, ώς είρηται, τό τής βασιλείας χράτος, και πολλά παρακαλέτας του αυτού υίου Κωνσταντίνου παιδοτροφήσαι και έπιμε-

λείας άξιούν προσηχούσης, τελευταίον δε και διάδογον αύτου καταλιπείν, ετελεύτησεν.

Alexander Leonis frater, annum jam ætatis 20 egtediens, imperii habenas suscepit, consorte Constantino Leonis filio. Simul atque occepit imperium, Nicolaum patriarcham Galacrenis revocavit, ac deturbato Euthymio eum in solio pontificali reposuit; eique in Magnaura assidens, facto silentio Euthymium deposuit. Hunc clerici qui Nicolao favebant, 1075 ut primum ei dignitas abrogata est, facto quasi in feram impetu pugnis ceciderunt, alapas inflixerunt, barbam evellerunt, præcipitem in cervicem impulerunt, allisque gravissimis modis multarunt, inscensorem vocantes et adulterum et qui alienam iuvasisset uxorem. Quæ sanctus ille vir omnia placide perpessus, et in Agathi relegatus pauloque post vita defunctus est. Corpus eius in urbem relatum, inque ipsius monasterio sepultum est. Clericus autem is qui ei canos evellerat, domum revertens cam hac ipsa hora incendio absumptam deprehendit, filiamque membris luxatam, quæ multos deinde per annos mandicando victum quæsivit.

τάς πολιάς αύτοῦ τίλα:, ὑποστρέψας εἰς την οἰχίαν αὐτοῦ, χατ' αὐτην την ώραν εὕρε ταύτην ἐμπεπρησμένην καί την θυγατέρα αύτου έκλελυμένην, ήτις καί διήρκεσεν έπι χρόνους Ικανούς μεταιτούσα καί τάς

πρός τὸ ζην άφορμάς συλλέγουσα.

Enimvero Alexander, jampridem molli dissolu- C tæque assuetus vitæ, solisque deditus venationibus allisque intemperantibus atque intempestivis actionibus, nullius imperatorem decentis rei gerend.e gnarus, tantumque luxui et libidinibus intentus, imperium adeptus nihil memorabile neque egit neque instituit. Joannem quemdam clericum circulatorem, et nullius pretii hominem, cognomento Lazarem, rectoris officio dignatus est, qui paulo post in Hebdomo pila ludens male periit. Gabrielopulum et Basilitzam, quibus, antequam imperator fieret, collusoribus suarumque 1076 libidinum ministris et sociis usus fuerat, pecuniæ effusis largitionibus ditatos ad patriciam dignitatem extulit. Fertur animo agitasse ut Basilitzam sibi successorem faceret, ac Constantinum Leonis fratris D sui filium castraret. Atque id perfecisset, nisi Deus præcipue impedivisset, et obstitissent ii qui Leoni fidem servabant, Constantinum modo puerum adhue modo infirmum dicentes, itaque paulatim lactando Alexandrum trabentes, donec mors consilia ejus intercepit. Hoc imperante cometa, qui a gladii similitudine Xiphias dicitur ac san-

'Αλέξανδρος δε ό του Λέοντος άδελφός, ήδη νεανίας ών και το είκοστον της ήλικίας αύτου παραμείδων έτος, του Λέοντος αποθανόντος, παρέλαδε τάς της βασιλείας ήνίας, συμδασιλεύοντος αύτώ και Κωνσταντίνου του παιδός Λέοντος. "Ος άμα τε επέδη της βασιλείας και άμα εκπέμψα; ήγαγε Νικόλαον έχ Γαλαχρηνών τον πατριάργην, και του θρόνου καταγαγών Εύθύμιον άνήγαγε το δεύτερον. του Νικόλαου. Και άμα αύτῷ καθεσθείς εν τή Μαγναύρα, σελεντίου (39) γενομένου, την του Εύθυμίου καθαίρεσιν εποιήσατο . ον οί προσκείμενοι τῷ Νιχολάφ κληριχοί ἄμα τῆ καθαιρέσει ὥσπερ άγριοι έμπηδώντες θήρες έπληττον, χονδύλους ένέτριδον, έχολάφιζον, την Ιεροπρεπή ανέτιλλον γενειάδα, έπὶ τράχηλον ώθουν καὶ άλλας άνυποίστους ποινάς τούτω ἐπέφερον, ἐπιδάτην ἀποχαλούντες χαὶ μοιζόν καὶ άλλοτρία ἐπιπηδήσαντα γυναικί. 'Ο δὲ ίερὸς ἐχεῖνος ἀνὴρ πράως ἄπαντα χαὶ ἡσύχως ὑπέφερεν. Υπερόριος ούν έν τοῖς Άγαθοῦ σταλείς καὶ μετά μικρόν χρόνον άποδιούς, έν τη πόλει είσαχθείς θάπτεται είς τὴν αὐτοῦ μονήν. Ὁ δὲ κληρικός (40) δ

'Ο δέ βασιλεύς 'Αλέξανδρος καλ πάλαι βίον άδροδίαιτον έχων και διακεχυμένον και πρός μόνα έπτοημένον τά χυνηγέσια και τάς άλλας άκολάστους και έχδεδιητημένας των πράξεων, και μηδέν έργον βασιλέως είδως διαπράττεσθαι, άλλά τρυφαίς καλ άσελγείαις σχολάζειν ήγαπηχώς, έπει της βασιλείας καί των δλων έγένετο έγκρατής, ούδεν άξιον λόγου ή διενοήσατο ή κατεπράξατο · μοναρχήσα; γάρ Ίωάννην τενά ἀγύρτην καὶ μηδενός ἄξιον λόγου (Λαζάρης τούτω ἐπώνυμον) βαίκτωρα (41) πεποίηκεν, ός και μετά μικρόν κακώς ἀπέρρηξε την ζωήν, έν τῷ Εδδόμῳ σφαιρίζων ὁ κληρικός. 'Ωσαύτως καὶ Γαδριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην, συμπαίστορας αὐτῷ ὅντας πρό τῆς βασιλείας καὶ τῶν ἀκολάστων πράξεων κοινωνούς και θεράποντας, πλείστοις τε χρήμασι περιήντλησε και είς πατρικιότητος τιμήν άνεδίδασεν. Έδούλετο δὲ, ώς φασιν, εί μη Θεὸς ἐπέσχε, του Βασιλίτζην είς του βασίλειου θρόνου άναγαγείν και Κωνσταντίνον εύνουχίσαι τον οίχειον άνεψιόν "Ο και έγένετο αν [Ρ. 608], εί μη Θεός μέν πρότερον, ώς είρηται, διεχώλυσεν, Επείθ' οί πρός Λέοντα τον του παιδός πατέρα διαφυλάττοντες. εύνοιαν, ποτέ μέν λέγοντες ώς νήπιος έστι, ποτέ δέ

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(39) Edicto, arbitror, ut alibi quoque. Xvi. !— Non edicto vel silentio, sed concilio ponendum ar-bitror, ut alibi quoque. Goan. (40) Ecclesiæ Magnæ vel cujuscunque metropo-jeos clero ascriptus et ecclesiastica dignitate vel

officio insignitus est κληρικός : a quo τὰ κληρικάτα όφφίχια apud Balsamonem in Epist. Basilii ad Amphilochium. Goan.

(41) Rectorem domus hunc vocat Luitprandus,

v, cap. ult. Goan.

ώ; άσθενής, και ούτω κατά μικρον άποδουκολήσαν- A guinis fusionem in urbe portendere fertur, ab τες τον 'Αλέξανδρον τον παίδα έσώσαντο, του θανά- occidente apparuit.
του καταλαδόντες έκείνον. Έπι τούτου βασιλεύσαντος έφάνη κομήτης έκ δύσεως, δν ξιφίαν καλού-

σιν οί περί ταύτα δεινοί. Τούτον δε έλεγον αίμάτων γύσιν προσημαίνειν έντη βασιλίδι.

'Ο δὲ βασιλεύς, πλάνοις καὶ γόησιν ἐκδεδωκώς ξαυτόν, και πυνθανόμενος περί της ξαυτού βασιλείας εί μαχροχρόνιος έσεται, ὑπέσχοντο μαχρόδιον αὐτὸν Εσεσθαί, εί δ έν τω ίππιχω έστηχάς σύαγρος ό γαλχούς, αίδοζα και δδόντας μή έχων, προσλάδοι παρ' αύτου. Στοιγείον (42) γάρ αύτου τούτον είναι προφηνώς. Λέοντι γάρ άντιμάχεται τῷ αὐτοῦ, φασίν, άδελφφ. Οίς πεισθείς ό ταις άληθείαις χοιρόδιος τά λείποντα μέρη τῷ χοίρφ προσανενέωσε. Τἤ τοιαύτη οδν έχόμενος ἀπονοία, Ιππικόν πεποιηκώς, τούς ξερούς των ξχκλησιών πέπλους και τούς θείους λύχνους και τούς λαμπτήρας άναλαδών το Ιππικόν Β κατεκόσμησε, τά θεφ άνατεθειμένα κοινών ή μάλλον είπειν τοις ειδώλοις άνατιθείς ὁ δείλαιος. Τμέριον δὲ τὸν λογοθέτην ἐχ τῆς τῶν 'Αγαρηνῶν ἤττης ὑποστρέψαντα και την βασιλίδα κατειληφότα αποστείλας περιώρισεν έν τη μονή των Καλιπών, έπαπειλούμενος ώς έχθρῷ τούτψ χρήσασθαι διὰ τὸ καὶ αὐτον πολλά κατ' αύτου συνθέσθαι έν ταϊς ημέραις του άδελφου. Οδτος δέ, μικρόν έν τη έξορία βιούς, ἀπέθανεν ὑπὸ τῆς θλίψεως κατεργασθείς. Τοῦ Βουλγάρων δὲ ἄρχοντος Συμεών πρέσδεις πεπομφότος τούς πευσομένους εί την είρηνην ασπάζοιτο καί τιμήν φυλάττοι πρός αὐτὸν ὁποίαν ὁ προδεδασιλευκώς άδελφὸς αύτου, τους μέν πρέσθεις άτίμως έξέπεμψεν, ύπερόγχους και άλαζόνας λόγους και φρυαγματώδεις έχπέμψας και άπειλαίς χρησάμενος C κατά Συμεών, έν τούτοις καταπλήττειν τούτον oldμενος. Υποστρεψάντων δε των πρέσδεων πρός του Συμεών, μή ένεγχών ούτος μετρίως τὰς ἐχ τοῦ 'Αλεξάνδρου υδρεις και τὰ φρυάγματα και τὰς άπειλάς, έλυσε την είρηνην και κατά 'Ρωμαίων Εχρινέν οπλα χινείν. 'Αλέξανδρος δὲ τῆ ς' τοῦ Ἰουνίου μηνός λουσάμενος και άριστήσας και οίνωθείς μετά τούς υπνους κατήλθε σφαιρίσων. Πόνου δὲ γεννηθέντος εν τοίς εγκάτοις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τῶν βρωμάτων απληστίας και της μέθης, ανελθών εν τῷ

Caterum Alexander cum se impostoribus ac præs igiatoribus dedisset, ex iisque sciscitaretur an sibi diuturnum esset futurum imperium, id responsi tulit diu victurum, si apro æneo qui in Circo erat, pudenda et dentes (nam hæc degrant) adderet; eum enim esse elementum Alexandri haud dubie repugnantis fratri ejus Leoni. Persuasum est hoc homini vere porcinam vitam degenti, et partes istas apri instauravit. Hac vecordia captus, cum equestres ludos ederet, aulæa ecclesiastica et candelabra sacra circo ornando adhibuit, Deo res consecratas 1077 profanans, aut verius eas simulacris impiis dedicans. Himerium logothetam a clade Agarenica in urbem reversum in monasterium Calyporum relegavit, comminatus se eum hostis loco habiturum, quod is quoque contra ipsum imperante Leone multa machinatus fuisset. Neque diu in exsilio vixit Himerius, calamitate exanimatus. Missos a Simeone Bulgarorum principe legatos, percontante pacemne amplecteretur eoque honore ipsum in quo Leo habuerat dignaretur, contumeliose dimisit, arroganter et ferociter iis collocutus, minisque se Simeonem territurum ratus. Reversis legatis Bulgarus contumelias et fremitum Alexandri ac minas haud tulit mediocriter, sed rupta pace arma contra Romanos movit. Sexta Junii die Alexander pransus, lotus et inebriatus a somno ad ludum pilæ se contulit; et oborto viscerum ob cibi ingesti abundantiam et ebrietatem dolore in palatium reversus, multo per nares et veretrum sanguine egesto postridie decessit. Constantino fratris sui filio regnum legavit, tutoresque ei constituit Nico laum patriarcham, Stephanum magistrum, Joannem Eladam magistrum, Joannem rectorem, Basilitzam et Gabrielopulum. Mortui cadaver apud patrem Basilium conditum est.

παλατίφ, αξματος αὐτῷ πολλοῦ ἐχ τῶν ρινῶν χαὶ τῶν αἰδοίων ρυέντος μετὰ μίαν ἡμέραν ἐτελεύτησεν, ἐπιτρόπους χαταλιπών τὸν πατριάρχην Νιχόλαον, τὸν μάχιστρον Ετέφανον, τὸν μάχιστρον Ἰκοάννην τὸν Ἐλαδᾶν, Ἰωάννην τὸν ραίχτωρα, τὸν Βασιλείαν παραδούς Κωνσταντίνω τῷ οἰκείω ἀνεψιῷ. ᾿Απιθανών δὲ ἐτέθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου.

XYLANDRI ET GOARI NOTÆ.

(42) Sic vocat rem, quæ magicarum artium vi alicujus hominis fortunam gubernet, qualis (verbi gratia) in Romano Lacapeno Simeoni Bulgaro statua in Xerolopho fuit, qua truncata is periit. Fere simile aliquid poetæ habent de fatali Meleagri stipite, et Apollonius in Argonautico carmine de Hamadryade, libro secundo. Undæ στοιχειωματικοί magi dicti, qui in res certis notis et incantationibus vim quamdam ad aliquid præstandum putabantur con-

ciliare. Et στοιχειούσθαι verbum, magicis artibus aliquid moliri. Et passive infra de ca statua ταύτην γάρ αὐτῷ ἐστοιχειῶσθαι · nam hanc ei vi quadam magica esse fatalem, εἰς τὸν Συμεῶν ἐστοιχειῶσθαι. Xyl.. — Positio stellarum vitæ cujuscunque prædominans est στοιχεῖον : unde fortunæ auctorem, sortem, fatum, genium, spiritum noxium vel benerolum vox significat. Goar.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

GEORGIUS CEDRENUS.	ar estado.	Lectori monitum	mad to
Ionitum editorum.	9	Præfatio Xylandri.	
lotitia scriptorum Georgii Cedreni.	9 :	COMPENDIUM HISTORIARUM	10 m 20

At history of experient the law year though main Alvaneses managraphic communicate all courses despiration of the last street and the succession of

statement of the same many statement because the

Bonded a great the continuous that was a federal bullet and the continuous and the contin

residence and a piloto property of the bounded and

enting to his care and the latest and the second Abothe mober by contine a subtricted at a the soul-

Water By Street, Street, Street, Bridge Belleville

in here is to again the recommendate their air the comment recommend on the limited and reduced theory supercompositions amount as orderes

FINIS TOMI CENTESIMI VICESIMI PRIMI.

the analysis contact and go the second state of the contact and

The first content of the inferior party was a second of the first content of the first conten

the first and the property of the property of the property of the property of spirated some horse to have given a constitution of the state of the s

STOR IRADO TRANSPARTA

The state of the s

in a strong the right that the britain all the

withing a control of the state of the state

strain to the strain of the strain of the strain of

and the large of the particular that the state

to the last the last political continue.

